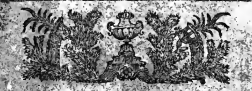
NOUVEAU GRAND DICTIONNAIRE De M.L' ABBE' DANET FRANCOIS, LATIN, & POLONOIS

Enrichi des meilleurs Françons de parler.

AVEC DES NOTES DE CRITIQUE & de GRAMMAIRE Sur Ces Trois Langues

TOME SECOND

JMPRIME

à

VARSOVIE

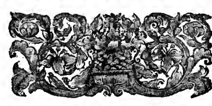
Dans l'imprimerie Royalle de la Republique

AUX

Ecolles Pieuses

L'année M.DCC.XLV.

NOWY
WIELKI DYKCYONARZ
JMći: X. DANETA OPATA
FRANCUSKI, ŁACINSKI,
y
POLSKI
Obfituiący w náylepfze fpofoby mowięnia
Z OBSERWACYAMI
KRYTYKI y GRAMMATYKI
w Każdym z Tych Trzech Językow.
TOM DRUGI
WYDANY

w WARSZAWIE
w Drukarni J.K.Mći: y Rzpltey
Kollegium WW. XX. Scholarum Piarum
Roku Páńfkiego 1745.

, Sixiéme lettre de l'Alphabet, & la quatriéme des Consonnes. On prononce *effe*, & sa prononciation s'estand aux mots qui viennent du Grec, qui commencent par un *ph*, dont quelques un s'écrivent aujourd'huy par *F* simplement, comme *Frénesie*, *Fantaisie*, *Fiole*, *Filtre*. F. Szosta litera Obiecadła Czwarta z dwnygłosnych. Wymawia się w francuskim *esse*, w polskim *ef*. y piszą się przez nię słowa wszystkie pochodzące z greckiego, ktore się w greckim piszą przez *ph*, á niektore piszą się włacinskim y w francuskim przez f samo iáko Frenezyk. Fántazya. Czary ná zjednanie miłości &c.

Covarruvias dit que cette lettre est celle que les Grecs appelloient *Digamma Æolicum*, parce qu'elle estoit formée de deux Gamma, l'un sur l'autre, F; & ajoute que l'Empereur Claude voulût que la lettre Ⅎ renversée servît d'un V consonne; ce qui s'est conservé encore en quelques vieilles inscriptions, comme *Serⅎus*, *ⅎale*. Kowarruwias Autor powiada że tę literę Grecy zwali Digamma, to iest podwoyne g greckie iedno na drugim; F: y przydaie że Klaudyusz Cesarz postanowił áby litera Ⅎ wywrocona służyła miasto litery *v*. co się ieszcze záchowuie w niektorych dawnych napisach łacińskich Serⅎus, Ⅎale, *sługa byway zdrow*

Dausquius en son traité de l'Orthographe soûtient que cette lettre a esté inventée par l'Empereur Claude, & qu'elle a esté inconnuë aux anciens Romains. Dawskiusz w swoiey księdze o Ortografii utrzymuie to, że tá litera iest znaleziona od Klaudyusza Cesarza, y że iey przedtym nie znano w Rzymie.

La lettre F chez les Latins signifioit en nombre quarante, & quand on mettoit un titre dessus, elle signifioit quarante mille. Litera F. w Łacińskim znáczyła liczbę 40 á z kreską nápisana znáczyła 40000.

FA, (*Note de Musique, c'est le quatriéme ton en montant dans la table de Gamme*, Ut, Re, Mi, Fa) FA Nuta Muzyki, czwarty głos w porządku, Nut, Ut, Re, Mi, Fa.

FABLE, subst. f. (*Fiction d'un entretien de deux, ou de plusieurs animaux, ou de choses inanimées, dont on tire quelque moralité, ou plaisanterie.*) Fabula. Fabella. *Cic. Phad.* Apologus. *Cic.* BAYKA, zmyślona rozmowa bydląt álbo zwierząt między sobą lub rzeczy bezdusznych z przystosowaniem iákim tego do náuki obyczaiow ludzkich, álbo żartu iákiego. Powieść zmyślona o czym baśń.

L'unique but des fables, est de corriger les mœurs. Nihil aliud quicquam quæritur per fabulas, quàm ut corrigatur error mortalium. *Phad.* Szczegulny cel báiek iest obyczaiow náprawa.

Les fables ont deux aventages, dont l'un est de divertir l'esprit, & l'autre de donner de sages conseils pour le reglement de la vie. Duplex fabularum dos est, quòd risum movent, & quòd prudenti consilio vitam monent. *Phad.* Bayki dwa maią pożytki z ktorych ieden iest rozrywkę uczynić co do myśli, drugi zdrowe przestrogi dáwać co do życia. **Il y en a qui trouvent à redire que dans les fables on fasse parler non seulement les bestes, mais encore les arbres; mais que ces personnes se souviennent, que ce n'est qu'un jeu d'esprit.* Quidam criminari volunt, quòd in fabulis non tantùm feræ, sed etiam arbores loquantur; meminerint nos fictis iocari fabulis. *Phad.* * Niektorzy są co ganią, że w baykach częstokroć mowę przydawaią nie tylko zwierzętom, ále y drzewom, Lecz ci niech uważnią że to tylko iest ieden wybieg y rozrywka umysłu ludzkiego.

FABLE se dit aussi (*de la fiction, qui sert de sujet au Poëme épique ou dramatique & aux Romans.*) Fabula. *Plaut. Ter.* BAYKA w łacińskim się mowi ieszcze o fikcyach dowcipnych ktore się zá fundament biorą wierszow poważnych, y toż się bierze zá zmyślone iákie historye y powieści. **Ainsi on nomme les Comédies de ces Auteurs* Fabulas; *d'où vient qu'on dit* Agere, *ou* peragere, *ou* exhibere fabulas. *Plaut. Representer une Comédie.* * Ták też Komedye álbo Akty publiczne, wyprawowane ná teatrach zowią Báykami w łacińskim, skąd też mowią wyprawić baykę; to iest komedyą iáką.

FABLE se dit absolument, pour (*Un conte faux qu'on fait à plaisir.*) Fabula, æ, fœm. BAYKA to álbo bánie to; mowi się ieszcze, o tym kiedy kto co powie álbo doniesie komu zmyśliwszy to sobie, álbo ná żart.

* *Les Dieux des Payens n'estoient que des Fables.* Dii paganorum fabulæ. *Cic.* * Bogowie Pogań y Boginie niebyły tylko iedne Báyki.

Qui fait, ou conte des fables. Fabularum inventor, *ou* narrator. WYNALEZCA rożnych baiek co rożne bayki w myśli swoiey wynayduie y stwarza. * (*Suetone dit* Fabulator, *pour celuy qui entretient agréablement une compagnie.*) Ten co rozrywkę y zábáwkę umie uczynić w posiedzeniach co umie zábawić kompanią y má co powiedzieć w posiedzeniach.

FABLES *que tout cela. Ce ne sont que des mensonges.* Fabulæ. Meræ nugæ. *Plaut.* Bayki to wszystko fraszki y szalbierstwa baśnie szczere, plotki, brzednie.

ON DIT proverbialement, *Je suis la fable du peuple*, pour dire *Je suis tourné en ridicule & meprisé.* Jam fabulæ sumus. *Ter.* Sumus jam in fabulis. *Suet.* PRZYSŁOWIE francuskie: wzięli mię sobie wszyscy zá báykę, wszyscy mię wzięli ná ięzyki, tylko o mnie pomieście całym mowa. **Devenir la fable & la risée du peuple.* Fieri fabulam omni populo. *Hor.* *Pyść ná ięzyki ná gadki ludzkie się podać ná pośmiech y uraganie ludzkie poyść.

FABRICATEUR, subst. masc. (*Qui fabrique & qui fait quelque chose.*) Fabricator. *Quint.* SZTUKMAYSTER, sztuki w sobie máiący sztuczny Fabrykuiący. Ten co knuie co potaiemnie, y wyrabia fabryknie.

(Ce mot ne se dit gueres qu'en raillant, & se prend presque toûjours en mauvaise part de ceux qui font de la fausse monnoye ou quelque supercherie, comme, Ulysse fut le fabricateur de cette supercherie, *Doli fabricator Ulysses. Virg.*) To się nie mowi chyba ná żart, á prawie záwsze się bierze ná złą stronę o tych zwłaszcza co monetę fałszuią álbo zdradę iáką knuią: Náprzykład Ulysses tę zdradę uknował sfabrykował, on był tey zdrady sprawcą.

FABRICATION, subst. f. (*L'action de fabriquer, qui ne se dit gueres que de la monnoye.*) Fabricatio, onis, f. Fabrica, æ, f. *Cic.* FABRYKOWANIE robienie czego, to w francuskim się niemowi tylko o robieniu pieniędzy, ále w polskim fabrykowanie bierze się w zły sposob o wszelkim podeyściu y chytrym czego knowaniu.

FABRIQUE, subst. f. (*L'action de fabriquer des étoffes, ou les métaux.*) Fabrica *Cic.* WYRABIANIE rożnych materyi, sukien, kruszcow, álbo warsztaty gdzie to wyrabiaią.

La fabrique de l'airain & du fer. Æris & ferri fabrica. *Cic.* Mosiężna álbo miedziana huta, kuźnia, hamernia, kowalski warsztat. **La fabrique des étoffes.* Pannorum fabrica, *ou* textura, æ, æ, f. Textum, i, neut. *Warsztat gdzie sukna robią, álbo sukiennica; warsztat też inszych iákich kolwiek materyi, Fábryka iedwabnych materyi &c.

FABRIQUE signifie aussi; (*Le revenu affecté à l'entretien d'une Eglise paroissiale & du service qui s'y dit.*) Æs votivum. *Suet.* DOCHOD Kościelny náznaczony ná kościelną fabrykę, porządek, ochędożkę, y potrzeby Kościelne, iáko ná świátło, aparat &c.

ON DIT proverbialement, (*parlant de deux fripons.*) (*Qu'Ils sont d'une mesme fabrique.* Duo nebulones æquè nequã, in eodem ludo edocti. *Plaut.* Ejusdem farinæ homines. MOWIĄ przysłowiem francuskim o dwoch szalbierzach hultaiach, Jedney fabryki ludzie, iednego warsztatu iednego Cechu, iedna torba, swoi wszyscy, znáią się z sobą, iednego pytla, iednego gatunku obadwa.

FABRIQUÉ, m. FABRIQUÉE, f. Fabricatus, a, um. *dans le sens propre & figuré.* ROBIONY WYROBIONY wystawiony zbudowany sfabrykowany, ták w własnym iako y nie własnym rozumieniu.

On croit que les Cyclopes ont fabriqué le foudre de Jupiter sur le mont Etna. Fulmen fabricatos esse Jovi Cyclopas in Ætnâ putant. *Cic.* Mniemaią że Cyklopowie robili, hartowali piorun Jowiszowi ná gorze Etnie.

Les foudres fabriquez par les mains des Cyclopes. Fulmina manibus Cyclopum fabricata. *Ovid.* Pioruny ręką Cyklopow robione.

FABRIQUER, V. act. (*Travailler à faire certains ouvrages, comme de la monnoye, des vases, & des étoffes.*) Fabricare. Fabricari, depon. *Cic.* ROBIC wyrabiać co náprzykład pieniądze bić, náczynia wyrabiać, sukna materye robić.

Fabriquer de la monnoye. Cudere nummos. Pieniądze bić.

FABRIQUER *un navire*, (*le bastir.*) Naves fabricari *Tacit.*

OKRĘT ſtatek budować. *Vne épée. Gladium fabricari. Cic. *Szpady miecze ſzabie robić. *Fabriquer des étoffes. Pannos fabricare. Tibul. *Materye wyrabiać. *Fabriquer une baſilique Baſilicam texere Cic. *Kośćioł ſtawiać. *Vn vaiſſeau. Navigium texere. Plin. *Okręt wyſtawiać. *Des filets. Plagas texere. Cic *Siatki ſieci ſieciarſtwo robić. *Fabriquer en cire. In ceris fingere. Cicer. *Z woſku wyrabiać odlewać.

¶ FABRIQUE ſe dit figurement, pour *Inventer, faire, controuver une hiſtoire fauſſe, quelque calomnie.* Fabricare & fabricari falſum quidpiam, Fingere. SFABRYKOWAC *niewłaſnie.* Zmyślić udać wyczćić ſobie baykę potwarz.

Fabriquer une calomnie. Fingere calumniam. Potwarz zmyślić. *Quelque tromperie contre quelqu'un. Fingere fabricam ad aliquem Ter. *Szalbierſtwem narabiać pod ſtępem iść przeciw komu. *Toutes ſortes d'infamies contre le premier venu Quælibet opprobria in quemvis fingere. Hor. *Każdego oſzkalować udać. zeſromocić, ochydzić.

FABULEUX, m. FABULEUSE, f. adiect. (*Faux, inventé à plaiſir.*) Fabuloſus. Fictus. Fictitius. Commentitius, BAIECZNY BAIECZNA, zmyślony, udany.

L'hiſtoire fabuleuſe, l'hiſtoire profane des ſiécles, où ont veſcu les faux Dieux des Payens. Hiſtoria fabularis, fœm. Hiſtorya zmyślona baieczna, o tych wiekach w ktorych żyli fałſzywi Bogowie Pogan.

Ce qu'il y a de fabuleux, ou *Ce qui reſſent la fable dans une narration.* Fabuloſitas, atis, f. Plin. Bayka co zmyślonego udanego przydanego dlá udania, wymyſł w mowie álbo powieśći iákiey baieczney.

FABULEUX, ou *Conteur de fables.* Fabularum narrator, oris m. BAY, Báiarz, baiecz, baykarz, co bayki prawi.

FABULEUSEMENT, adv. (*D'une maniere fabuleuſe, d'un air qui reſſent la fable.*) Fabuloſè. adv. BAIECZNIE, co ná baykę pozło.

FAÇADE, ſubſt. f. (*on prononce* faſſade) (*La partie exterieure, ou le frontiſpice d'un grand baſtiment*) Frons, *genit.* frontis, f. *Vitr.* FACYATA Domu przodek, przednia ſtrona Gmachu, z przodu od przodu ze dwora; Czoło.

FACE, ſubſt (*La premiere choſe que les corps repreſentent à nos yeux.*) Facies, *genit* faciei, f. TWARZ poſtać, pozor ſtrona z ktorey ſię rzeczy naypierwey wydaią y pokazuią.

FACE ſe dit auſſi (*de la partie de devant d'un baſtiment, qui ſe preſente à nos yeux.*) Facies. fœm. Front. *Virg.* PRZODEK ſam, czoło ſamo Domu, ze dwora ſtrona.

Sa maiſon fait face à la mer de Toſcane. Illius domus proſpectat, *ou* proſpicit Tuſcum mare. *Phed.* Domu iego przod ieſt obrócony był ná Morze Toſkańſkie. *La muraille avoit trente pieds de face de chaque coſté.* Murus patebat quoquò verſus pedes triginta *Caſ.* *Muru ſto łokci było z każdey ſtrony, álbo każdey śćiany.

FACE ſignifie auſſi (*Le viſage.*) Facies. Vultus, Os *Cic.* TWARZ oblicze.

(Ce mot ne s'employe en cette ſignification, ſi ce n'eſt lors qu'on parle d'un viſage majeſtueux, comme d'un Dieu, d'un Héros ou d'un Roy, ſelon M. Ménage) To ſłowo Francuſkie *face* kiedy znaczy oblicze, nie mowi ſię w tym wyrażeniu chyba mowiąc o wſpaniałym iákim obliczu, iáko oblicze Bozkie, oblicze Krolewſkie &c.

Les bienheureux verront Dieu face à face. Beati Deum videbunt facie ad faciem. Swięci, Błogosławieni widzieć będą Boga twarz w twarz. *Les Cherubins ſe voilent la face devant la majeſté de Dieu.* Cherubin alis ſe ſe obtegant, *ou* velant faciem, coram Deo. Cherubinowie twarz ſwoię záſłaniaią przed obliczem Maieſtatu Boſkiego. *Regarder quelqu'un en face. Alicujus os intueri. *Caſ.* Convertere os in aliquem. *Cic.* *Patrzać komu w twarz, patrzać na kogo. *Il luy a reproché en face.* Id illi coram exprobravit, *ou* objecit. *Cicer.* *wymowił mu to w oczy, w twarz w obec. *N'inſulter perſonne en face.* Nulli os lædere *Ter.* *Nikogo obecnie nie obrażać, w oczach iego włáſnych go nieurażać. *Il m'a reſiſté en face.* Illi præſenti reſtitit. *Cic.* *Oczywiśćie iawniem ſię mu ſprzeciwił. *A la face de toute la terre.* In omnium conſpectu. Coram omnibus. *Cic.* Palam & publice. *Cic.* *W oczach w obecności wſzyſtkich, przed wſzyſtkiemi obecnie, przed cáłym świátem w obec.

FACE ſe dit figurément (*des affaires, & du coſté par où on les enviſage.*) Facies Species *STRONA z iákiey ſtrony kto co bierze albo udaie, uważa y tłumaczy. *Donner une face avantageuſe aux affaires, les bien tourner, leur donner un bon tour* Rei alicujus ſpeciem eximiam inducere. *Plin.* *Rzecz dobrze udać obrocić, wykierować ſzczęśliwie y z pożytkiem. *Donner une face avantageuſe à ſa conduite, la faire paroiſtre bonne & honneſte.* Suam agendi rationem probare omnibus. *Dobre imię ſobie ſprawić, zalecenie y powagę ſobie u wſzyſtkich ziednać.

ON LE DIT auſſi (*de l'eſtat & de la ſituation où ſe trouvent les affaires publiques.*) Facies. fœm. TWARZ álbo poſtać ſię mowi o Páńſtwie iákim, w iakim ſtanie ſię znayduią intereſſa publiczne. *Jamais face de guerre civile ne fut plus effroiable.* Nunquam atrocior armorum civilium fuit facies *Tacit.* Nigdy okropnieyſza niebyła woyny domowey poſtać. *La face des choſes eſtoit bien changée, toutes les affaires avoient bien changé de face.* Magna erat rerum facta commutatio, nunc alia ratio erat omnium rerum, *Caſ. Cic.* *Wſzyſtkich rzeczy poſtać bardzo ſię była odmieniła, inſzy pozor wſzyſtko ſię poodmieniało. *Il faudra voir quelle face prendront les affaires.* Quæ futuræ ſint inclinationes rerum & temporum videndum *Cic.* *Trzeba będzie obaczyć (*álbo*) patrzać iáką poſtać rzeczy wezmą ná iáką ſię ſtronę obrocą y podadzą. *La face de la ville eſtoit changée* Immutata erat urbis facies. *Saluſt.* *Inſza całe w mieśćie zaczy poſtać.

EN TERME de guerre on dit, *Faire face à l'ennemi.* Converti ad hoſtem eique obſiſtere. Convertere ſigna in hoſtem. *Caſ.* NIEUSTĘPOWAC z placu nieprzyiacielowi, mocno ſię ucierać y w ręcz ſię potykać z nieprzyiacielem tyłu nie podawać.

ON DIT proverbialement, *Face d'homme fait vertu,* pour dire que *Les ouvriers travaillent mieux en preſence du maiſtre.* Servi ſubjecti oculis domini fiunt operoſiores. PRZYSŁOWIE; Oko Páńſkie y obecność do wſzyſtkiego prędzey ſłuchęca (*álbo*) Pod okiem twoim naylepiey mieć wſzyſtko co do kogo należy, náylepiey ſobie ſamemu doyrzeć dopilnować wſzyſtkiego, niezpuſzczaiąc ná cudze oczy, álbo ſtaranie y pilność.

FACECIE, ſubſt. f. vieux mot. (*Plaiſanterie, qui divertit & qui fait rire*) Facetiæ. ZARTY mowy żartobliwe na rozweſelenie y uciechę Faceveye; ſtare ſłowo,

FACECIEUX, maſc. FACECIEUSE, fœm. adject. (*Plaiſant, divertiſſant, bouffon, qui divertit.*) Facetus. Feſtivus *Cic.* ZARTOBLIWY weſoły śmieſzny weſołek. *Un homme facetieux.* Homo facetus, *ou* facetoſus. *Cic.* *Człowiek ucieſzny śmieſzny.

FACECIEUSEMENT, adv (*D'une maniere facécieuſe & divertiſſante.*) Facetè. adv. *Cic.* UCIESZNIE żartobliwie śmieſznie.

(Ces mots ont vieilli.) Te ſłowa Francuſkie ſię zeſtarzały, y wyſzły z zwyczaiu.

FACETTE, ſubſt. f. (*Petite face, ou ſuperficie d'un corps taillé à pluſieurs angles*) Facies, ici, fœm. GRANIA boki, ſtrony. *Un diamant taillé à facettes.* Adamas multiplici facie. *Dyament rznięty w granie, gran áſty.

FACIENDE, (*on prononce* faciande.) ſubſt. f. qui ne ſe dit qu'en mauvaiſe part, (*d'une compagnie de meſchantes gens & de filous*) Ad fraudationem unanimes & callidi, Ejuſdem farinæ homines. JEDNEY roboty, y ſprawki ludzie hultaie, iedna torba

FACILE, adject m. & f (*Aiſé, qui ne donne point de peine.*) Facilis & hoc facile, adject. *Cic.* ŁATWY nie trudny nie ciężki łacny.

Facile à croire. Facile ad credendum. *Cic.* Łatwe do wierzenia. *A entendre.* Facile ad intelligendum. *Quint.* *Łatwe do poięcia do zrozumienia. *A faire* Facile factu *Plaut.* *Łatwe do uczynienia do zrobienia *A dire.* Facile dictu. *Ter.* *Łatwe do mowienia do wymowienia. *A broyer.* Facile tritu *Plin* *Łatwe do tarcia do zmięſzania. *A trouver.* Facile inventu. *Cicer.* *Łatwe do znalezienia.

FACILE, (*Aiſé, qui n'eſt point embarraſſé*) Facilis. Planus. Expeditus. ŁATWY ſnadny nietrudny proſty niepowikłany niepomięſzany nieprzykry.

Un chemin facile. Via facilis & plana. *Plaut.* Expeditum iter *Cic.* Droga łatwa rowna proſta.

Un eſprit aiſé, facile, qui n'eſt point geſné ni embarraſſé. Ingenium facile & expeditum. Rozum dowcip rozwiązany łatwy prędki poięty nie pomięſzany. *Un diſcours facile, coulant.* Oratio lenis & fluens. *Cic.* *Mowa łatwa wolna płynąca.

Vne

Une récompenſe plus facile. Expeditior remuneratio. *Cic.* Nadgroda prędſza łatwieyſza. **Un onguent très facile à faire.* Expeditiſſimum unguentum. *Plin.* *Maść bardzo łatwa do zrobienia.

FACILE, (*Aiſé, accommodant.*) Facilis & hoc facile. Commodus, a, um. ŁATWY łaſkawy łagodny wdzięczny przyiemny miły przychylny przyiacielſki wygodny chętny nie ſprzeciwny. **Un pere facile & accommodant.* Pater facilis & commodus. *Ter.* *Ociec ku dzieciom ſwoim łaſkawy. **Des mœurs faciles.* Facillimi mores. *Obyczaie wdzięczne przyiemne. **Qui a les mœurs faciles, avec qui on peut bien vivre.* Homo facilis & commodus. Qui eſt facillimus moribus *Cic. Ter.* *Obyczaiow przyiemnych wdzięcznych, miły do pożycia. **Se montrer facile.* Facilem ſe præbere. *Cic.* *Pokazywać ſię łatwym, nieprzeciwnym.

FACILE, (*Qui ſe laiſſe aiſément gagner, à qui on fait faire tout ce que l'on veut.*) Mollis in obſequium & facilis rogantibus *Ovid.* ŁATWY miętki ſkłonny powolny. **Facile pour le mal.* Cereus in vitium flecti. *Hor.* *Qui eſt comme une cire molle, à qui on donne telle figure qu'on veut.* *Skłonny na złe y łatwy, iák woſk dá ſię z ſiebie ulepić co zechceſz.

FACILEMENT, adv. (*D'une maniere facile, aiſément.*) Facilè. Faciliùs, *plus facilement.* Facillimè, *fort facilement.* *Cic.* Faciliter. *Vitr.* Nullo negotio. abl. expeditè. adv. *Cic.* ŁATWO łatwiey, náyłatwiey, bardzo łatwo łatwiuſieńko.

FACILITE', ſubſt. f. (*Diſpoſition qu'on trouve dans les choſes pour les faire & pour les entendre.*) Facilitas, atis, f. *Cic.* SNADNOSC co do poymowania álbo dokazania czego.

Facilité d'agir. Agendi, *ou* in agendo facilitas *Cic.* Łatwość w czynieniu zręczność ſprawność. **Apporter des facilités dans les affaires.* Modos, *ou* vias faciles in tractandis negotiis adhibere. *Ułatwić traktowanie intereſſow. **Les Commentaires donnent bien de la facilité pour entendre les Autheurs.* Interpretationes, *ou* commentaria, multùm facilitatis conferunt ad ſcriptorum intelligentiam, *ou* multum juvant ad mentem Auctorum eruendam. *Komentarze, tłomacze wielce ułatwiáią zrozumienie Autorow.

FACILITE' *d'eſprit, de génie, de mœurs, de ſtile.* Facilitas, *ou* facultas ingenii, morum, ſtili. Facilitas ſermonis. *Cic.* SNADNOSC poięcia, dowcipu poiętność, byſtrość rozumu, umyſłu ſpoſobność, obyczaiow zgodliwość piſania ſnadność. **Il avoit la facilité de pouvoir haranguer en Latin & Grec, meſme ſur le champ.* Latinæ Græcæque linguæ in orando promtus & facilis ad extemporalitatem uſque *Suet.* *Miał łatwość mow miewania po łacinie y po grecku do razu nawet nie gotuiąc ſię. **Il a une grand facilité de s'expliquer, Il s'explique aiſément.* Facilis & expeditus eſt ad dicendum. *Cic.* *Bardzo z wielką łatwością mowi, wyraża ſię dobrze, y ſnadno go mowiącego zrozumieć.

Qui a une facilité naturelle a dire & à parler. Natura ad dicendum ſolutus, facilis & expeditus. *Cic.* Snadność przyrodzoną maiący mowienia y wymowienia.

FACILITE', (*Trop grande complaiſance, ou bonté.*) Facilitas, atis, f. ŁASKAWOSC łagodność dobroć zbyteczna. **Abuſer de la trop grande facilité d'une perſonne, s'en prévaloir.* Abuti immoderatè facilitate alicujus. *Cicer.* *Na złe záżyć zbyteczney łaſkawości czyiey ku ſobie. **Ma trop grande facilité vous perd.* Malè te docet mea facilitas. *Ter.* *Dobroć moia zbyteczna cię pſuie.

FACILITER, V. act. (*Rendre facile, en levant les obſtacles.*) Rem aliquam facilem reddere, *ou* efficere. Explanare. *Cic.* Expedire act. accuſ. *Cic.* UŁATWIAC rzeczy iakie uprzątaiąc trudności. **Il détacha de la cavalerie, pour luy faciliter les chemins.* Immiſit, *ou* præmiſit equites, qui iter expeditius facerent. *Caſ.* *Wyſłał przodem, wyprawił iezdnych przodem, dla ułatwienia drog (álbo) przechodow.

DANS LE FIGURE', on dit *Faciliter un Auteur,* (*En rendre l'intelligence facile.*) Explanare Auctorem. NIEWŁASNIE ułatwiać Autora iákiego, co do poięcia y zrozumienia. **Il m'a facilité le chemin pour arriver aux honneurs* Mihi viam ad honores expeditiorem fecit. Viam aperuit, *ou* patefecit ad honores. *Cic.* *Ułatwił mi uprzątnął mi utorował otworzył mi drogę do ſzczęścia do honorow.

Il vous facilitera toutes choſes. Tibi omnia explanabit, *ou* expediet *Cic.* Wſzyſtko ci on ułatwi. **Il s'eſt facilité un moyen d'augmenter ſes richeſſes.* Sibi viam patefecit ad opes amplificandas *Cic.* *Utorował ſobie pewną drogę do fortuny do przyczynienia doſtatkow.

FAçON, (*on prononce* faſſon.) ſubſt. f. (*Figure, ou forme qu'on donne aux choſes.*) Forma. Figura. *Cic.* KSZTAŁT poſtać iáką rzeczom ktorym daiemy. **La façon d'un habit.* Figurata totius veſtis compoſitio. *Kroy ſukni iákim kroiem ieſt zrobiona, álbo ná iaki kroy, robota iey iáką robotą, co za robota.

FAçON (*qu'on donne aux terres & aux vignes.*) Cultura, æ; f. Cultio, onis, fœm. *Colum.* UPRAWIANIE pol winnic. **Donner une premiere façon à un champ.* Proſcindere agrum. *Pokładanie ugorow álbo też dobywanie pol, álo bardziey podorowka pierwſza. **Et une troiſiéme façon.* Tertiare agrum. *Colum.* *Pracorywać rolą odwracać radlić nwlec.

FAçON, (*L'extérieur, la mine.*) Forma, æ, f. Facies, iei, f. *Cic.* KSZTAŁT poſtać oſoba pozor. **Un jeune homme de bonne façon, de bonne mine, qui a un extérieur avantageux.* Liberali facie adoleſcens. Eximiâ, *ou* bonâ formâ. Ingenuì vultûs. *Cicer. Terent.* *Piękna oſoba, wzroſtu pięknego y urody. **Je n'ay point veu de femme qui eût plus mauvaiſe façon q'elle.* Improbiorem nunquam vidi mulieris faciem *Plaut.* *Niewidziałem nigdy brzydſzey kobiety.

FAçON (*La main, ou le travail de l'ouvrier.*) Operæ pretium, ii, n. Artificium. Opificium, ii, neut. *Cic.* KSZTAŁT robota ręka czyia a pod czyiey ręki co wyſzło. **Une ſtatuë d'un travail ſingulier & de la façon de Phidias.* Simulachrum ſingulari opere, artificioque Phidiæ perfectum. *Cic.* *Poſąg oſoba, roboty oſobliwey Fidiaſzowey ręki. **J'ay veu un ouvrage de ſa façon* Vidi opus ab ipſo elaboratum. *Widziałem robotę iego. **Un chandelier d'une façon antique & fait avec beaucoup d'art.* Candelabrum opere antiquo, & ſummâ arte perfectum. *Cic.* *Lichtarz ſtaroświecką robotą bardzo miſterny.

FAçON, (*Ce que l'on donne pour la main de l'ouvrier, pour ſa peine.*) Manupretium. Operæ merces. ROBOTA to co ſię płaci od roboty Rzemieślnikowi.

Fourniſſez l'or & moy je payeray la façon. Cedo aurum, ego manupretium dabo. *Plaut.* Day ty złoto, á ia od roboty zapłacę.

FAçON, (*Maniere d'agir & de dire les choſes.*) Ratio, onis, f. Modus, i, m. *Cic Ter.* Spoſob poczynania ſobie czynienia mowięnia. **Je ne puis aſſez admirer vos façons de faire* Veſtram nequeo ſatis mirari rationem. *Ter.* *Nie mogę ſię doſyć wydziwić temu ták ſobie poczynaſz (álbo iak ſobie poczynacie. **Après que j'ay changé de façon d'agir, il en a changé.* Poſtquam mea immutata eſt ratio, hanc mutavit. *Ter.* *Jako ia ſobie záczął inaczey poczynać y on też ſię odmienił. **S'engager dans une certaine façon de vivre.* Implicari certo genere curſuque vivendi. *Cic.* *Wdać ſię w pewny iáki ſpoſob życia. **Ce n'eſt pas la ma façon, ni mes manieres.* Non eſt hæc mea agendi ratio. *Nie umiem nie zwykłem tak ſobie poczynać. **C'eſt ſa façon, ce ſont ſes manieres, il agit ainſi.* Sic eſt illius ratio. Sic eſt ingenium. *Cic. Ter* *Ták to on poczyna ſobie iego to zwyczay. **Cet homme là a des façons de faire, & des manieres qui ne me reviennent point, & qui me heurtent terriblement.* Hic mihi non placet, neque graviter offendit ſuis agendi modis. *Ten człowiek ták ſobie poczyna że mi ſię cale nie podoba y bardzo mię to obchodzi. **Laiſſez moy vivre à ma façon, à ma maniere.* Sine meo me vivere modo. *Ter.* *Day mi pokoy niech ſobie czynię niech żyię iák mi ſię podoba.

ON DIT (*d'une femme qui vit de ſes proſtitutions.*) qu'*Elle vit de ſes façons.* Corpus alit corpore. Facit quæſtum corpore. *Plaut.* NIERZĄDNICA poſpolita każdemu powolna żyie z niecnoty.

A LA FAçON *des beſtes.* In modum pecorum. Beſtiarum ritu, *ou* more. *Cic.* Po Beſtyalſku iák beſtye.

A la façon de ennemis, Hoſtilem in modum. *Liv.* Po nieprzyiacielſku.

DE TELLE & *telle façon.* Ita. Tali & tali modo. TYM y tym ſpoſobem. **Il ne faut pas fermer de telle façon ſes coffres, que la liberalité ne les puiſſe ouvrir; & il ne faut pas auſſi les tenir tellement ouverts, que tout le monde y mette la main.* Nec ita claudenda eſt res familiaris, ut eam benignitas aperire non poſſit; nec ita reſeranda, ut pateat omnibus. *Cic.* *Nie trzeba tak zámykać ſzkatuły áby ſzczodrobliwość do niey otworzyć niemogła, áni iey ták otwierać áby każdy kto tylko chce w niey rękę umoczył.

Les choſes vont tantoſt d'une façon & tantoſt d'une autre, ainſi il ſe faut conſoler de tout, car ce qui n'arrive pas au-

jaurd'buy arrivera demain, ainsi se passe la vie. Modò sic, modò sic, quod hodie non est, cras erit, sic vita trahitur. *Petr.* Rzeczy raz tak drugi raz tak idą rożnie się wiedzie ná świecie záczym ná wszystko trzeba być gotowym bo co dziś się nie stało iutro się stać może tak idzie tryb życia nászego.

DE CETTE FAçON, (*Ainsi.*) Hoc modo. Hac ratione. Hoc pacto. abl. Sic. Ita. adv. *Cicer.* W TEN sposob tak tákim sposobem tym sposobem.

DE *quelle façon, de quelle maniere, Comment.* Quomodo. Quomodo. Quâ ratione. Quo pacto. Quonam pacto. alb. Qui. *Cic.* Jákim sposobem, iák, po iákiemu. **Ils ne se soucient pas de quelle façon ils s'expriment.* Quemadmodum dicant, ipsi minimè laborent. *Cicer.* *Niedbaią o to po iakiemu mowią.

EN *quelque façon.* Quodam modo. Quoquo modo. abl. JAKOKOLWIEK bądź, iákoszkolwiek, iákimkolwiek sposobem.

EN *plusieurs façons, en plusieurs manieres,* ou *de plusieurs manieres.* Multis, *ou* pluribus modis. abl. Multifariàm adv. *Cic.* ROZMAICIE rożnemi sposobami z rożnych miar kilką sposobami **Exprimer,* ou *dire une chose en plusieurs façons,* ou *de plusieurs manieres.* Aliqoid pluribus modis exprimere, *ou* enuntiare. Aliis atque aliis verbis dicere. *Cic.* *Wymowić wyrazić rzecz iáką kilka razy, co raz w inszy sposob, inszym á inszym sposobem.

EN *tou es les façons.* Omni modo. *Plin.* Omnibus modis, abl. *Ter* WE wszystkich sposobach, wszystkiemi sposobami, wszelkim sposobem.

EN *aucune façon, Nullement, Point du tout.* Nullo modo. Nullà ratione. Nullo pacto. abl. Neutiquam. adv. *Cic.* ZADNYM sposobem, żadną miarą.

FAçON se dit aussi (*des manieres d'agir embarrassées & pleines de céremonies incommodes & gesnantes.*) Insulsæ & nimiùm religiosæ agendi rationes, f. pl. CEREMONIE niepotrzebne y uprzykrzone korowody w poczynaniu sobie z ludźmi. **A quoy bon toutes ces façons?* Quorsum istæ insulsæ rationes? *Coż to po tych wszystkich korowodach.

Sans façon, Point de façon, Laissez là toutes les façons. Mitte, *ou* missos fac, *ou* apage, importunos istos agendi modos. Bez ceremonii, day pokoy tym korowodom. **Mon sentiment fut, que sans faire tant de façons, il falloit agir par les voyes de la justice.* Negavi circuitu agendum, sed plaoè civili jure dimicandum. *Petr.* *Moie zdanie było áby dawszy pokoy tym wszystkim korowodom poyść sobie drogą sprawiedliwości, postąpić sobie prawem udać się do prawa. **Je ne fais point de façon avec vous, j'agis sans façon, & tout bonnement & simplement avec vous.* Liberè & familiariter, *ou* simpliciter tecum ago. *Cic.* *Po prostu y szczerze sobie idę z tobą poufale bez korowodow. **Je hay les façons & les cerémonies.* Odi prorsùs nimiam illam & cæremoniarum plenam urbanitatem. *Cierpieć nie mogę wszystkich tych korowodow **Ecrivez moy sans façon sans me donner la ligne & sans les autres cérémonies qu'on observe, quand on écrit à des personnes de distinction.* Familiariter, nec honore præfato ad me scribe. *Pisz do mnie po prostu áni odstępuiąc z początku ná kilka wierszy, áni inszych ceremonii nieprzestrzegaiąc, ktore przestrzegać zwykli piszące do osob iákich wielkiey powagi **C'est un homme à façons, qui fait des façons.* Importunè urbanus. *Wielki ceremoniat z niego, korteziyant, oprzykrzony swemi korowodami ktoremi narabia.

Il n'y a que Galba qui brigue sans faire tant de façons. Prensat unos Galba sine fuco & fallaciis. *Cic.* Jeden tylko Galbo zábiega y stara się bez tych sztuk y korowodow.

FAIRE *façon d'une chose, (s'en cacher, en faire mistere.)* Rem aliquam tacere. *Terent.* Premere aliquid silentio. *Cic.* TAIC się z czym, kryć, się nie wydawać się z czym mieć swcie taiemnice. **Il fait façon de tout.* Tacita omnia tanqnam mysteria tenet *Tacit.* *Zewszystkim się tai wszystko chce mieć pod taiemnicą. **Je ne fais point façon de cela, je ne m'en cache point.* Illud apertè, nec dissimulanter ago. *Nie taię się z tym nie chowam nie kryię się z tym.

DE FAçON *que, (Conjonction qui sert à tirer une consequence, qui signifie, De maniere que.)* Adeò ut. Ita ut. *Cic.* TAK dalece że, wnosząc co z czego.

FAçONNER, (*on prononce* fassonner.) V. act. (*Donner à un ouvrage sa façon, sa figure, ses ornements.*) Formare. Figurare. Concinnare. Polire. act. acc. KSZTAŁTOWAC wykształtować uformować zrobić wyrobić co, wystawić co ze wszystkim, wygotować. **Façonner un habit.* Concinnare vestem. *Plaut.* *Wyrobić suknie zrobić, uszyć y wygotować ze wszystkim, **Des peaux.* Pelles concinnare. *Plin.* *Wyprawiać skory. **Façonner au tour.* Facere torno. *Plin.* *Toczyć utoczyć tokarską robotą wyrobić wytoczyć. **Des arbustes aux ciseaux, y tailler diverses figures.* Topiariam facere. *Cic.* *Wystrzygać drzewka álbo krzewie nożycami ná rożne kształty w ogrodzie spalerować. **Façonner des terres.* Terrem colere. *Uprawiać role grunta wyprawiać sprawiać rolą. **Un jardin.* Hortom iostruere. *Cic.* *Ogrod w porządku dobrym trzymać, robić koło ogrodu.

Un ouvrage façonné. Figuratum opus. *Cic.* Wyrabiano náczynia. **Des étoffes façonnées d'or & d'argent.* Auro & argenro panni illusi, m. plur. (*Virgile a dit* vestes auro illosæ, *Des habits façonnez, brodez d'or.*) *Materye wyrabiane złotem srebrem wyszywane, matery tkane złotem.

FAçONNER se dit figurément (*de l'esprit & des mœurs.*) Figurare. Fingere. Formare. Informare. Instituere. acc. *Cic.* WYPOLEROWAC wyćwiczyć co do rozumo dowcipu náuk. **Façonner un enfant, le dresser, le faire, luy donner des instructions & des regles de conduite.* Puerum formare, *ou* informare. Figurare os pueri. *Hor.* Fingere, ou instruere, *ou* instituere, *ou* erudire puerum. *Cic.* *Dać ćwiczenie dobre dziecięciu co do náuk y obyczajow, wychowanie dać młodemu

Façonner quelqu'un à son humeur, le faire à son humeur. Formare aliquem in suos mores. *Liv.* Fingere aliquem ex suâ naturâ. *Cic.* Wyćwiczyć sobie kogo przerobić go ná swoie kopyto *przysłowie Polskie potoczno.*

SE FAçONNER, (*Se faire, se dresser.*) Formari. Fingi. Excoli. Expoliri. Erudiri. pass. Se excolere. Se expolire. *Cic.* POLORU ná bierać nformować się wyćwiczyć się. **Il s'est bien façonné a la cour.* In aolà mores suos excoluit, *ou* expolivit. *Pięknego polom nábrał n dworu.

Se façonner à une chose, (S'y faire, s'y accoustumer.) In re aliquà assuescere. In re aliquâ erudiri. Przywykać do czego, náwykać czego, wprawować się w co, w uczać się, wzwyczaiać się. **Il s'est bien façonné dans son employ.* In suo munere bene eruditus est. *Wprawiony należycie w urzędzie swoim, wprawił się dobrze w swoy urząd.

FAçONNER, neut. se dit (*de ceux, qui dans les affaires cachent, déguisent leurs pensées, leurs sentimens.*) Tacere, (eo, es, tacui, tacitum.) Silentio premere, (premo, is, pressi, pressum.) Dissimulare, (lo, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* KRYC się z czym niewydaiąc się szczerze przed kim. **Que n'avouez-vous la chose de bonne foy, pourquoy façonnez-vous avec moy?* Quin bonâ fide rem fatearis, quid tergiversaris, quid dissimulas? *Czemu mi się nieprzyznasz niezwierzysz, czego się przedemną kryiesz.

FAçONNER se dit encore (*de ceux qui font des cérémonies & des complimeats incommodes, & embarrassant.*) Nimias in agendo orb toirates pusidius consectari: CEREMONIAMI aż do uprzykrzenia rámbiać, korowody stroić.

FAçONNIER, m. FACONNIERE, f. (*Celuy & celle qui fait trop de façons.*) Nimius officiorom orbanitatis consectator, *genit.* nimii consectatoris, m. *parlant d'un homme.* *Mimia consectatrix officiorum urbanitaris, *genit.* nimiæ consectatricis, f *parlant d'une femme.* CEREMONIAT CEREMONIATKA, pełen pełna korowodow

(Mot du discours familier.) Słowo Francuskie potoczne.

FACOND, m. FACONDE, fœm. adject. peu en usage. WYMOWNY, WYMOWNA, słowo w Francuskim nieużywane.

FACTEUR, sobst. masc. (*Commissionaire de Marchand.*) Institor, oris, masc *Liv.* FAKTOR, sprawca Kupiecki, álbo inszych interessow zlecenie maiący, korespondent kupiecki &c.

FACTEUR *d'orgues, (Ouvrier qui fait tous les jeux de l'orgue.)* Organi pneumatici factor, oris, masc. ORGANISTA co robi organy całe y organistwo.

FACTEUR, se dit aussi (*de celuy qui tient le bureau registres des Messagers.*) Scriptuarius. *Fest.* PISARZ pisarek na komorze expedycyą piszący, urzędnik kancelaryi iákiey podpisuiący expedycye, z właszcza gońcom y posłannikom iákim omyślnie wyprawionym.

FACTICE, adject. m. & f. (*Qui est fait par art, qui n'est point naturel.*) Factitios, a, um. *Plin.* ROBIONY kon sztem nieprzyrodzony nieprawdziwy wymyślony. **Un mot factice, (c'est un mot qui n'est pas de la langue ordinaire, mais fait*

exprès

exprès pour bien exprimer sa pensée.) Factitium verbum. *Słowo wymyślone niezwyczayne w ięzyku, ále wynaleźione umyślnie dla wyrażenia czegn.

FACTIEUX, m FACTIEUSE, f. adject. (*Qui forme des factions, & des partis dans un Estat.*) Factiosus. *Saluſt.* Seditiosus. *Cic.* FAKCYANT buntownik niespokoyna głowa zamięszania y rosterki czyniący niespokoyny człowiek w Państwie iákim.

FACTION, subst. f. (*Service de simple soldat pour faire sentinelle.*) *Estre en faction.* In statione esse. Excubare Vigilias, *ou* excubias, *ou* stationem agere. *Caſ. Liv. Ovid.* WARTA, służba, powinność prostego żołnierza; być ná powinności ná warcie ná służbie.

FACTION, (*Parti, cabale.*) Factin, onis, f. *Caſ.* FAKCYA iáká ná strony rozroźnionych. * *S'estant fait de là plusieurs factions dans la ville*, ou *plusieurs partis s'estans formez.* Hinc conspiratis factionum partibus. *Phad.* *Kiedy u tąd kilka fakcyi y stron w mieście powstało uroſſo.

FACTOTON, *ou* FACTOTUM, subst. masc. mot bas & populaire, qui se dit (*d'un homme qui se mesle & s'intrigue de tout dans une maison.*) *C'est son factoton.* Ta panra illius est. Totum fac *Petr.* SŁOWO proste y pospolite, wiernek czyl, kochanek, trzecie oko, co wszystko czyni y wszystkiem włada u kogo,co wsaystko n kogo álbo nád kim może y dokaznie, przez ktorego wszystkiegn dokazać.

FACTUM, (*on prononce facton.*) subst. masc. (*Mémoire imprimé*, ou *manuscrit pour l'instruction d'un procès*, ou *pour la justification d'un accusé.*) Scriptum in quo momenta causæ exponuntur. Rei alicujus purgatio, *ou* defensio, onis, f. PORZĄDNE opisánie sprawy dla informacyi Sędziom y Patronom. *Status kauzy:* kauza sprawa sądowa wypisaoa porządnie ná obwinienie, álbo obronę strony.

(Quoique ce mot soit Latin en notre langue,on luy donne nne S. au plurier, *Factums.*) To słowo lub iest łacińskie w Francuskim, iednakże w większey liczbie pisze się z literą S. ná końcu.

FACTURE,subst.fœm. (*Estat des marchandises & le prix qu'un facteur envoye à son maistre.*) Mercimoniorum species & pretium. REJESTR kupiecki ktory sobie kupcy międay sobą posyłáią u wyrażeniem towarow y ich ceny.

FACTURE, (*La fabrique des étoffes*) Panni textura, æ, fœm. *Plin.* ROBOTA rożnych materyi sukien iáką robotą.

FACULTE', subst. f. (*Facilité, puissance d'agir.*) Facilitas. Facultas, atis, f.*Cic.* MOC władza sposobność czynienia y dokazania czego. *Pleût à Dieu que j'eusse la faculté de cela.* Urinam esset facultatis meæ. *Cic.* on *que je le puisse faire.* *Dałby to Bog áby to w mocy moiey było, áby mi się to udało. *Je n'ay point la faculté de me venger.* Vindictæ nulla mihi est facultas. *Nie mam sposobo zemszczenia się.

FACULTE', (*Certaine vertu qui est dans les simples.*) Virtus, utis, fœm. Facultas, atis, fœm. MOCY y skutki ziol prostych. *Il y a une faculté*, ou *une vertu secrete dans les choses.* Facultas secreta in rebus inest. *Lucr.* *Jest iákaś moc skryta w rzeczach.

FACULTEZ au plurier, (*se dit des biens & des richesses, que possède un particulier.*) Facultates, arum, fœm. plur. Opes, *genit.* opum, f. plur. *Cic.* BOGACTWA maiętności dobra. *Ses facultez sont modiques.* Modicus facultatibus. *Chudopacholskiey iest fortuny.

FACULTEZ dans les Universitez, (*sont les corps differents, qui les composent*) Totum Universitatis corpus, *genit.* totius corporis, neut. NAUKI Walne z ktorych złożona iest cała iáka Akademia.

(L'Université de Paris est composée de quatre Facultez, sçavoir, des Arts; de Theologie; de Droit Canon & Civil; & de Medecine.) Paryska Akademia złożona iest z czterech náuk Walnych, to iest Konsztow wyzwolonych, Teologii, Prawa oboyga Duchownego y świeckiegn, y Medycyny.

FADAISES, subst. fœm. plur. (*Chose fade & de néant, bagatelles, niaiserie.*) Fatuitas, Insulsitas, Ineptiæ. plur.*Cic.* Nenia. *Hor.* BZDURY baykl fraszki błażeństwa, głupstwa, ni to ni owo.

Dire des fadaises. Fatuari. dep. *Sen.* Ineptias loqui. dep. Ineptire. *neut. Ter.* Bzdurzyć bedury prawić fraszki ni to ni owo gadać baiać.

FADE, adject. masc. & fœm. (*Insipide, qui n'a point de goût, en parlant d'une viande mal apprestée.*) Fatuus. Insulsus. Insipidus. NIE smacany, nie dobry do smaku nie dobrze ná gotowane co do potraw źle zaprawne.

Vne chair fade. Caro iners, *genit.* carnis inertis, fœm. Caro saporis expers. Caro sine sapore. Nullius saporis caro. Insuavis, & hoc insuave, Injucundus, Ingratus.) Malè conditus cibus, *Vne viande fade*, ou *des-agréable au coût* Potrawa niesmaczna, zła, niedobra do smako nieprzyiemna do iedzenia nie miła niewdzięczna nieprzyiemna

FADE se dit figurément (*de l'esprit & d'un discours qui est sans sel, sans agrément & sans élevation.*) NIESMACZNY co do dyskursu y rozumu o mowie nieprzyiemney y rozumie niedoszłym lub niedoskonałym. *Il a l'esprit fade.* Insulsum est ipsi ingenium. Habet ingenium insulsum. *Plaut.* *Prostaczek a niego, dubiel; głupiec rozumu bardzo nniżonego. *Je n'ay rien veu de plus fade que sa conversation.* Nihil vidi ejus colloquio insulsius. *Nie widziałem nic nieprzyiemnieyszego iák iego konwersacya.

ON DIT aussi, *Vne beauté fade*, (*qui n'a point d'éclat, ni de vivacité.*) Fatua pulchritudo. Languida forma, æ, f. MOWIĄ rez uroda podła. *Vne couleur fade.* Color languescens, *genit.* coloris languescentis, m. Surdus color. *Plin.* *Kolor nieżywy, blady, podły.

FADEUR, subst. fœm. (*Insipidité au goût.*) Fatuus sapor, *genit.* fatui saporis, masc. NIESMAK przykrość.

ON DIT figurément, FADEUR, (*dans la mine, dans les manieres.*) Injucunditas, atis, fœm. *Cicer.* NIEPRZYIEMNOSC niewdzięczność niegrzeczność przykrość co do składu, urody, y obyczaiow.

FAGOT, subst. masc. (*Faisceau de menu bois à brûler.*) Virgultorum fascis, is, masc. Fasciculus, i, m. *Caſ.* PĘK pęczek wiązaka drewek do palenia. *Vn fagot de paille.* Stramentorum fascis. *Caſ.* *Pęk słomy. *Prendre l'air d'un fagot.* Se tantisper ad ignem admovere. Camino luculento uti. *Cic.* *Grzać się przy ognin, przybliżyć się do ognia dla ciepła, dla zagrzania się stać przy kominie.

ON DIT figurément, *Conter des fagots, des sottises.* Fabulas narrare. BAIAC bayki bzdury prawić. *Tout cela, fagots, Ce sont des fagots, ou des contes à dormir debout.* Fabulæ. Gerræ *Ter.* *Bayki to wszystko; iákby się konie bodły

FAGOTAGE, subst.m. (*L'action de faire des fagots.*) Fasciculorom è virgultis compacto, onis, fœm. WIĄZANIE drewek w wiązki, w pęki, w snopki.

FAGOTER, V. act. (*Mettre du menu bois en fagots.*) Fasces, *ou* fasciculos virgultorum compingere. WIĄZAC wiązki pęczki drewek.

FAGOTER se dit figurément (*des choses faites mal-proprement.*) Inconcinnè & ineptè res componere, (pono, is, posui, itum.) KLECIC co iak tak. *Fagoter un accommodement, accomoder une affaire tellement quellement.* Rem utcunque componere. *Sklecić iák ták zgodę iáką.

QUI *faits des fagots*, *Vn* FAGOTEUR. Fasciumè virgultis compactor,oris,m STROZ chłop ten co drewka w wiązki wiąże drobnn porąbane, ten co drewka przedaie, álbo wozi drobnn porąbane y na wiązki przedaie.

FAGOUE, subst. fœm. (*Glandes qui sont sous la gorge des animaux, des beufs & des cochons.*) Glandium, ii, neut. *Plans.* PODOZORZE wieprzowe wołowe.

FAGUENAS, subst. m (*Odeur fade, pourrie & corrompue, comme la senteur d'un pied de Messager, & d'un Hospital.*) Odor teter, *genit.* tetri odoris, masc. *Colum.* TRUD smrodsmrodliwy bardzo y odrażaiący feror iáko od nog niektorym osobom, álbo z poto ludzkiego parkot, álbo z szpitala chorych rznd. *Elle sent le faguenas*, (*parlant d'une fille*, ou *d'une femme.*) Graviter spirat. Tetrum odorem spirat. *Columb.* Virus redolet. Acer est illius halitus. *Trudem parkotem śmierdzi, parkotem śmierdząca.

FAIANCE, (*Ville episcopale d'Italie dans la Romagne.*) Faventia. (*en Italien* Faenza.) FAWENCYA Miasto z Biskupstwem Włoskie w Romanii, po Włosku Faenca.

FAILLIR, V. neut. (*Manquer, faire une faute.*) Errare. Deerrare. Peccare. Delinquere. Labi. Offendere. *Cicer.* ZBŁĄDZIC pobłądzić zmylić upaść agrzeszyć wykroczyć w czym przewinić.

S'il vient à faillir, ce sera pour luy, & non pas pour vous. Si quid peccat, sibi, non tibi peccat. *Ter.* Si quid offenderit, sibi totum, nihil tibi offenderit. *Cic.* Jeżeli w czym zbłądzi sobie zbłądzi, nie tobie.

FAILLIR, (*Manquer.*) *Le cœur luy faut, luy a failly, luy a manqué.* Deficit ipsum anima. Dereliquit ipsum anima. *Cels.*

Celſ. Animo malè eſt. *Plaut.* ZBŁĄDZIC chybić upaść pomylić, pokawić omdlał ſiły go uſzły odeſzły. **Le cœur luy a failli, le courage luy a manqué, il n'a pas eu aſſez de force & de courage.* Defuit ipſi animus. *Cicer.* Abſuit ipſi animus. *Plaut.* *Serce odwagę ochotę ſtracił. **Il n'a pas failli d'un mot.* Ne verbo lapſus eſt. Ne verbo titubavit. *Nie pomylił ſię áni w ſłowku. **Le mur a failli par les fondemens.* Hic murus à fundamento corruit. *Ta ściana od fundamentow oſzła, ryſuie ſię upada, ſłabieie.

Il a failli ce marché. Abiit res ab illo. *Cic.* Chybił tego targu, omięſzkał go. **Cette fille a failli.* Hæc virgo poſuit pudorem, *ou* pudicitiam. *Ter.* *A manqué, s' eſt laiſſée abuſer.* *Panna ta pokawiła, zwieść ſię dała. **Cét Auteur a failli en beaucoup d'endroits.* Hic ſcriptor multis in locis lapſus eſt, *ou* erravit. *Ten Autor w wielu rzeczach pokawił pobłądził pomylił ſię.

Il n'a pas failli de ſon propre mouvement, c'eſt l'amour qui l'a aveuglé. Non ſuâpte ſponte erravit, ſed amor illius pectus obſcuravit. *Plaut.* Pobłądził ále nie z złości, bo go miłość záślepiła. **Si vous euſſiez failli d'une ſyllabe.* Si unam peccaviſſes ſyllabam. *Cic.* *Gdybyś był pobłądził choć w ſyllabie iedney. **C'eſt une affaire failli,* ou *manquée.* Occiſa res eſt. *Plaut.* *Już to przepadło iuż ſię to nie wroci, iuż to ná ſięciá.

FAILLIR, (*Manquer, parlant d'un Marchand qui manque à payer les lettres de change, ce qui eſt une eſpece de banqueroute.*) Creditoribus decoquere. *Cic.* NIE ſtawic ſię w ſłowie, nie oddać ná termin według karty długu záciągnionego. co ieſt nic inko bankrutować.

ON DIT, *Nous faill îmes,* ou *nous manquaſmes d'eſtre tuez, peu s'en fallut.* Non multum abfuit, quin occideremur. *Liv.* Propè factum eſt, ut occideremur. Propius nihil factum eſt, quàm ut occideremur. *Cicer.* Tantum non interemti ſumus. *Suet.* MOWIĄ O włoſek ácimy nie zginęli, ledwieśmy uſkrobali uciekli.

ON DIT ironiquement, *Je ne manqueray pas d'y faillir,* pour dire, *Je ne feray rien de tout cela.* Non faciam. MOWIĄ żartem iá temu żeby nic z tego nie było. Potrafię iá że nic z tego nie będzie.

TANT S'EN FAUT, phraſe adverbiale, (*Bien loin, qui eſt opposé à au contraire.*) comme *Tant s'en faut qu'un Chrétien doive haïr ſon ennemi; qu'au contraire il doit l'aimer & luy faire du bien.* Tantùm abeſt ut Chriſtianus odiſſe inimicum; quin & illum amare. & illi benefacere debeat. NIE tylko, mało ná tym ále też oádto ieſzcze. Nie tylko Chrześciaoinowi nie godzi ſię mieć w nienawiści nieprzyiaciela, ale też y owſzem kochać go powinien y dobrze mu czynić.

PEU S'EN FAUT, autre phraſe adverbiale. *Peu s'en faut que l'ouvrage ne ſoit achevé.* Penè illud opus perfectum eſt & abſolutum. Illud opus laborat in fine. *Petr.* JUZ nie wiele iuż mało co chybi álbo nie doſtaie do konca roboty. **Peu s'en eſt fallu,* ou *falli qu'il n'ait eſté tué.* Parùm abfuit quin occiſus fuerit, (abeſt, aberat, abfuit.) imperſ. *O trochę o włoſek go nie zábito.

FAILLITE, ſubſt. fœm. terme de marchand, (*c'eſt une eſpece de banqueroute, lorſque ſans fraude & par impuiſſance arrivée par incendie, guerre, perte de vaiſſeau, ou par la faute de ſes debiteurs, il ne ſe trouve plus ſolvable.*) *Faire faillite.* Argentariam diſſolvere. *Cicer.* Cedere foro. FALICTWO nie ſtawienie ſię w ſłowie ná czas z przypadku iákiego iáko kiedy kopiec dla ognia, álbo woyny, álbo utonienia ſtatko, álbo dla záwodu inſzych dłużnikow ſwoich niemoże zápłacić, falitem zoſtanie. **Il a fait faillite, & je le croy engagé juſques aux oreilles,* ou *par deſſus la teſte, ce n'eſt pas ſa faute, mais de ſes valets qui l'ont pillé.* Malè vacillavit, non puto illum capillos liberos habere, nec ſuâ colpâ, ſed ſervi omnie ad ſe fecerunt. *Petr.* *Falitem zoſtał, y rozumiem zábrnął w długi po uſzy, álbo po nád głowę, nie on temu iednak winien ále czeladź co go kradłu.

FAIM, (*on prononce* fain.) ſubſt. fœm. (*Appétit, envie de manger.*) Fames. fœm. *Cic.* Eſuries. *Cal. ad Cic.* Eſuritio. f. *Catul.* ŁAKNIENIE, chcenie ſię ieść, głodność.

Avoir faim. Eſurire. *Plaut.* Fame laborare. *Cic.* Chcieć ſię ieść, łaknąć

Qui a grand' faim. Inſanè eſuriens, entis, omn. gen. Eſorio, onis, m. *Plaut.* Ktoremo ſię srodze okrutnie ieść chce. **Qui a ſouvent faim, Qui eſt toûjours affamé.* Eſuritor, oris, m. *Mart.* Famelicus, i, maſc. *Plaut.* Pater eſuritionum. *Catul.* *Ktoremu ſię uſtawicznie ieść chce nienaſycony zawſze głodzien.

Appaiſer la groſſe faim. Imum ventrem placere. *Horat.* Uſpokoić głodność ſwoię, podieść trochę. **Chaſſer la faim.* Pellere, *ou* depellere, *ou* compeſcere famem. *Cic.* *Pozbyć głodu uáieść ſię. **Endurer aiſément la faim.* Facilè eſurire. *Plaut.* Famem ferre. *Catul.* Tolerare, *ou* pati famem. *Ovid.* *Wytrzymać łatwo głod wytrwać nie iádſzy, być trwałym ná głod. **La faim le tient au fond de l'eſtomac.* Adhæſit homini fames ad infimum ventrem. *Plaut.* * Natkany głodem, wymorzony.

MOURIR *de faim,* (*en s'abſtenant de manger.*) Fame abſumi, *ou* conſumi. Confici fame. Mori fame. UMIERAC od głodu, mrzeć głod niedoiadaiąc umyślnie álbo z niedoſtatku.

Se laiſſer mourir de faim, ou *faute de manger.* Inediâ conſumi, *ou* abſumi. Inediâ mori. *Cic Suet.* Inediâ vitam finire. *Plin.* A vita per inediam diſcedere. *Cicer.* Głodem ſię morzyć álbo umorzyć ſię dobrowolnie niechcąc ieść áni żadnego wziąć poſiłku umyślnie. **Faire mourir quelqu'un de faim, luy oſtant les aliments.* Aliquem fame necare, *ou* ſuffocare. *Cic.* *Umorzyć kogo głodem.

Mourir de faim, Avoir grand' faim, Eſtre fort affamé. Fame exſtimulari. Fame labore. neut. *Colum.* Eſurire. neut. *Plaut.* Ledwie tchnąć ledwie żyć od głodu, bardzo być głodnym. **Faire mourir quelqu'un de faim, ne luy donnant point ſuffiſamment à manger.* Torquere aliquem fame. *Phad.* *Morzyć kogo głodem bardzo mu ſkąpo ieść daiąc żałuiąc mu iedzenia, trapić go głodem. **Se laiſſer mourir de faim, en s'eſpargnant le vivre par avarice.* Suo ſe victu defraudare. *Liv.* Genium ſuum defraudare. *Ter.* *Głod mrzeć ſamemu ſobie żałuiąc z ſkępſtwa.

Faim ſe dit figurément (*des richeſſes & des honneurs, dont on eſt altere & qu'on deſire poſſeder.*) Fames, is, fœm. W FRANCUSKIM głod co do bogactw y doſtoieńſtw, w Polſkim chciwość pragnienie nienaſycone doſtatkow, ambicya honorow zábieganie nieporządne doſtoięńſtw. **A quoy la faim inſatiable des richeſſes n'oblige t-elle point les hommes?* Quid non mortalia pectora cogis, auri ſacra fames? *Virg.* *Do czegoſz nie przywodzi ludzi niezbędna chciwość złota.

LA FAIM *des louanges & des honneurs.* Immenſa laudum, honorumque cupido. *Cic.* ZĄDZA chwały y ſławy.

FAINE, ſubſt. fœm. (*Le fruit du heſtre, qui eſt une eſpece de gland.*) Glans fagea. BUKIEW Bukwiany owoc.

FAINEANT, m. FAINEANTE, fœm. adject. (*Qui ne fait rien.*) Iners. omn. gen. Ignavus. *Cic.* Ceſſator m. *Hor. Colum.* Segnis & hæc ſegne, adject. *Cic.* Deſidioſus. *Auct. ad Heren.* Deſes. *Liv.* LEN, Leniuch, gnuśny, nikczemny, próżniak. **Devenir faineant.* Languori deſidiæque ſe dedere. *Cic.* *Zgnuśnieć, gnuśności y lenistwu ſię podać.

FAINEANTISE, ſubſt. fœm. (*oiſiveté.*) Inertia. Deſidia. Ignavia. Ceſſatio. Segnitia. Segnities. *Cicer.* LENISTWO, gnuśność, nikczemność prożniactwo.

FAIRE, V. act. (*Créer, produire.*) Facere. Conficere. Efficere. Creare. Gignere. *Cicer.* CZYNIC wyprowadzać ſtwarzać.

FAIRE ſe dit auſſi (*des cauſes fecondes, qui produiſent & qui engendrent.*) Facere. Producere. Gignere. *Cic.* CZYNIC zrobić wydawać z ſiebie co do przyczyn powtornych ktore z ſiebie wydaią y wyprowadzaią ſkutki ſwoie przez rodzenie. **Cét homme a fait un garçon à ſa femme.* Hic gravidam puero, *ou* filio fecit uxorem. *Plaut.* Uxorem gravidam reddidit. *Lucr.* *Ten mąż zrobił chłopca żonie ſwey.

ON DIT reciproquement, *Cette femme a fait un fils à ſon mary.* Uxor produxit filium marito. WZAIEMNIE mowią ta Białogłowa urodziła ſyna mężowi ſwemu.

FAIRE ſignifie pareillement, *Travailler, conſtruire.* Facere. Coponere. Conficere Fabricare. *Cicer.* CZYNIC znaczy ieſzcze wyſtawiać ſtawiać robić. ** Faire un pont.* Pontem facere. *Caſ.* * Wyſtawiać moſt (álbo) moſt wyſtawić. **Un tableau.* Tabulam. *Obraz wyſtawić wymalować. **Une ſtatuë.* Statuam. *Cic.* *Statuę Oſobę poſąg wyſtawić. **Des pots de terre.* Componere pocula de luto. *Tibul.* *Garki gliniane robić. **Un baſtiment.* Ædificium facere, *ou* ſtruere, *ou* conſtruere. Ædificare. *Cicer.* *Budynek wyſtawić. **Du drap,* ou *de la toile.* Pannum aut telam facere, *ou* texere. *Plin.* *Sukno płotno &c. robić. **Il a acheté de la laine pour ſe faire faire un manteau qui ſoit bien chaud, & une veſte pour l'hiver.*

ver. Emit lanam unde sibi conficiatur pallium calidum, & tunicæ hibernæ bonæ, ne algeat. *Plaut.* *Kupił wełny áby sobie dał zrobić odzienie ciepły y suknią ná zimę spodnią.

ON DIT aussi en ce sens, *Faire*, pour *façonner quelque ouvrage.*) Facere. Fingere. Formare. W TYM rozumieniu robić zá wyrabiać. **Faire une statuë de bronze*, ou *de marbre.* Ex ære, ou ex marmore aliquem ducere. *Virg.* Exducere æra spirantia. *Robić odlewać osobę posąg mosiężny (álbo) z mosiądzu. **Faire une statuë de bronze parlante.* Imagines spirantes marmore aut ære fingere. *Wyrobić osobę z mosiądzu właśnie iák żywą. **Faire de cire.* E cerâ fingere. *Cic.* *Robić wyrabiać z wosku. **Faire quelqu'un en cire.* In ceris imaginem alicujus fingere. *Cicer.* *Z wosku obraz czyi odlać.

Dinocrate fit le mont Athos en forme d'un homme, qui tient de sa main gauche une grande ville, & en sa droite une grande couppe qui reçoit les eaux de cette montagne, pour les verser dans la mer. Dinocrates Athon montem formavit in statuæ virilis figuram, cujus manu lævâ designavit amplissimæ urbis mœnia, dextrâ pateram, quæ excipiebat aquas omnium fluviorum, qui sunt in eo monte, ut inde in mare profunderentur. *Vitr.* Dynokrates wyrobił gorę Atos nákształt człowieka trzymaiącego w lewey ręce wielkie miasto, á w prawey wielką czászę w ktorą wpadały wody z tey gory, áby z tamtąd w morze spadały.

FAIRE, (*Composer.*) se dit aussi (*en parlant des choses spirituelles & des ouvrages d'esprit.*) Facere. Conficere. Componere. Scribere. Conscribere. act. acc. Elucubrare. act. acc. & Elucubrari. dep. acc. *Cic. Colum.* Texere. act. acc. *Cic.* ROBIC pisać co, co do nánk ksiąg pism iákich. **Faire un discours, le composer.* Facere orationem. *Zrobić nápisać mowę. **Faire un discours, le prononcer.* Habere orationem. *Cic.* *Mieć mowę iáką publiczną. **On eût fait de tous deux un grand Prince, en ostant leurs vices & ne leur laissant que leurs vertu.* Egregium & illis principatûs temperamentum, si demtis utriusque vitiis, solæ virtutes miscerentur. *Tacit.* *Z obudwoch mogłby doskonałego iednego wielkiego wystawić Monarchę, odiąwszy ich wady á same tylko ich cnoty pobrawszy, y połączywszy.

FAIRE, (*Agir, executer.*) Facere. Agere. act. acc. *Cic.* ZROBIC uczynić sprawić co. **J'ay mal fait, j'ay agi sottement de luy avoir confié ma bourse, il s'en sera allé sans doute boire dans quelque cabaret.* Nimis stultè feci, cùm marsupium illi cum argento concredidi, immersit se aliquò in ganeum. *Plaut.* *Złem zrobił, głupiem sobie postąpił (álbo) głupiem to uczynił żem mu oddał pieniądze mnie w ręce, pewnie poszedł gdzie pić na gospodę. **C'est une mesme chose de ne rien faire, que de n'estre point au monde selon moy.* Qui nihil agit, esse omninò mihi non videtur. *Jednaka to rzecz umnie, nic nie robić, co y nie być náświecie. **Il n'y a rien que je ne fasse, & que je ne doive faire pour l'amour de vous.* Tui causâ omnia tum cupio, tum etiam debeo. *Cic.* *Niemasz nic takiego czegobym niegotow y niepowinien uczynić dla przysługi twoiey. **Il est impossible de faire deux choses à la fois.* Duas res simul exequi haud facile est. (*Ce qu'on peut exprimer par ce Proverbe Latin tiré de Plaute.* Simul flare & sorbere haud facile est. *Plaut.* *Souffler & avaller en mesme temps.*) *Niepodobna razem dwie rzeczy robić. Co się też może tym przysłowiem z Łacińskiego wyrazić, niepodobna razem dmuchać y połykać

Il a fait tout ce que pouvoit exiger de luy la liaison & l'amitié, qui estoit entre nous. Ille certè in omnibus rebus satis nostræ conjunctioni, amorique fecit. *Cic.* Wszystko uczynił co tylko po nim przyiaźń násza y krewność wyciągała.

C'est la premiere chose que je veux faire. Huic rei prævorti volo. *Plaut.* To iest naypierwsza rzecz ktorą myślę uczynić.

Je puis dire avec vérité que ce que vous faites, vous le faites de vous mesme, sans avoir besoin du conseil de qui que ce soit. Verissimè possum respondere, te quæ facis, tuo judicio & tuâ sponte facere, nec cujusquam egere consilio. *Cic.* Mogę mowić po prawdzie że co tylko czynisz z siebie samego czynisz niepotrzebuiąc od nikogo áni rady áni pomocy

La pauvreté oblige à tout faire & à tout souffrir. Paupertas cogit quidlibet facere aut pati. *Hor.* Ubostwo niedostatek y potrzeba wszystko znosić wszystko czynić każe.

FAIRE *des affaires, du mal à quelqu'un.* Molestiam, malum alicui facere, ou facessere, ou creare, ou exhibere. *Cic.* NAROBIC komu biedy, licha, kłopotu, kłotni.

Ne chagrinez point les gens de lettres, de peur qu'à leur tour ils ne vous fassent plus de chagrin. Noli molestus esse omninò litteris, ne tibi majorem exhibeant molestiam. *Phæd.* Niezádzieray z mądremi, żeby ci licha nie nárobili.

Si je ne luy fais tout le mal que je pourray, dites après cela que je suis le plus lasche de tous les hommes. Si non fecero ei malè, me esse dicito ignavissimum. *Plaut.* Jeżeli mu nie wyrządzę co tylko będę mogł wyrządzić złości, niech mię maią zá naywiększego nikczemnika.

S'il ne vivoit pas bien avec vous, je vous prierois de luy faire tout le mal que vous pourriez. Ni esset tibi benevolens, tecum orarem, ut ei quod posses mali faceres. *Plaut.* Gdyby z tobą dobrze nie żył, prosiłbym cię ábyś mu co náywiększe złości wyrządzał.

Je ne sçay ce que vous luy avez fait, mais il est fort en colere. Quid illi feceris, nescio, verùm gravissimè tibi succenset, ou tibi est iratus. Quânam in re illum læseris ignoro, sed in te graviter est commotus, ou offensus, ou infensus. Niewiem coś mu zrobił, ále iest w wielkim bardzo gniewie (albo) strasznie się gniewa ná ciebie.

Je ne vous ai jamais fait aucun mal, ou *rien fait.* Nihil in te commerui. Nihil tibi feci. Injuriam tibi non feci. Nihil de te malè meritus sum. Nihil erga te commeritum sum. *Ter. Plaut.* Nigdym ci nic złego nie uczynił. **Je ne vous ay rien fait pour estre en colere contre moy.* Nihil in te commisi, cur mihi irascaris, ou propter quod debeas mihi succensere. *Cic.* Nihil habes quod in me stomacheris. *Cic Plaut.* *Nicem ci nie uczynił o cobyś się ták gniewał na mnie. **Je n'ay rien fait qui me deut attirer un semblable traitement de vostre part.* De te neque re neque verbis merui, ut faceres, quod facis. *Plaut.* *Nie czuię się nie znam się do niczego przez cobym ná tę niechęć y nie łaskę sobie zárobił u ciebie.

N'AVOIR *que faire. N'avoir pas besoin.* comme *On n'a que faire de blanc ni de vermillon, ni d'autre fard à cet âge.* Non istam ætatem oportet pigmentum ullum attingere neque cerussam, neque purpurissum, neque aliam officiam. *Plaut.* NIC po czym co się ná nic nie przyda czego już cale nie potrzeba; (náprzykład) Już w tym wieku nie po bielidłach, nie po rumienidłach. *N'avoir que faire du service de quelqu'un.* Aliquo non egere. Alicuius operâ opus non habere. Nic mi po twoich usługach, (álbo) po twoiey przysłudze, nie potrzebuię obeydę się bez niey. **Je n'ay que faire de deux valets, je n'en ay que trop de toy.* Mihi quidem une te, plus etiam est, quàm volo. *Plaut.* *Nie mi po dwoch sługach, y ciebie iednego názbyt. **Elle m'a dit qu'elle n'avoit que faire d'elle.* Negavit ejus operam se morari. *Plaut.* *Powiedziała mi że iey nie po niey, że iey nie potrzebuie.

N'y avoir rien à faire auprès de quelqu'un, comme *Il n'y a rien à faire pour les voleurs chez nous.* Apud nos nihil est quæstui furibus. *Plaut.* Nie mieć nic do czynienia kędy álbo u kogo (náprzykład) nie maią u nás złodzieie co do czynienia. **Il n'y a rien à faire aux services des grands, Il n'y a point de fortune à faire.* Servire principibus nihil lucri est. Apud Principes servire nihil inde lucri. *Niemasz teraz u Panow co do czynienia, nic nie wskorasz, niczego się nie dosłużysz.

Il n'y a rien à faire sur cette marchandise, Il n'y a rien à gagner. Nullum faciendum lucrum ex hac merce. Nihil lucri faciendum ex hac merce. Ná tym towarze nie masz cale zárobku. **Il n'y a rien à faire aujourd'huy, que pour ces gens là, Il n'y a qu'eux qui fassent fortune & qui s'avancent aujourd'huy dans le monde.* Hi soli hoc tempore ditescunt, ou augentur, ou amplificantur divitiis & honoribus. His unis arridet, ou blanditur fortuna. Sinu blando illos fovet fortuna. *Nie masz temi czasy szczęścia tylko dla takich ludzi.

SE FAIRE, (*Se former, se façonner.*) Se formare. Se fingere. Se perpolire. *Cic.* POLORU nábierać wprawić się wykrztałcić się uformować się doskonale. **Il s'est bien fait depuis qu'il est à la Cour.* Ex quo aulam frequentat, se multum perpolivit. Provinciales agendi rationes exuit, politioresque induit. Agrestes & inconcinnos suos mores excoluit & expolivit, ex quo aulam ingressus est. *Doskonale się uformował od tego czasu iák iest u Dworu. **Il s'est fait de luy mesme.* Ex se natus est. *Tacit.* Suo labore & industriâ emersit. *Juv.* Ad magnas opes & honores emersit. Proprio marte se erexit. *Sam się przez siebie wypolerował urosł wyszedł ná człeka. **Se*

jaire aux grandes entreprifes. Ad magnas res fe accomodare, *ou* fe fingere. *ou* fe proferre. *Wprawiać fię fpofobic fię do wielki.h y poważnych fpraw y rzeczy.

SE FAIRE, *Se façonner, (s'accouftumer foit au bien ou au mal.)* Sc formare. Sc accommodare. Se fingere. act. Affuefcere Con'ue'cere neus *avec le datif.* WPRAWOWAC fię weiągac fię w afe lub dobre, przyzwyczaiać fię, náwykać.

I. eft fait, ou Il s'eft 'ait au travail, à la peine. Affuetus eft labode, pœnà. *Ce.* Náwykł do pracy, przywykł do pracy do trudu y niewczafu. **A la douleur* Confucvit dolori. *Plin. Juv.* *Do żalu **Il s'eft fait avec luy.* Illi confuevit. *Ter.* *Przywykł przyzwyczaił fię do niego. **Il eft fait à la pluye & au f eil* Patiens eft imbris & folis. *Hor.* *Przywykł do upałow flonecznych y do flory y niepogody. **A toutes les incommoditez.* Patiens omnis incommodi. *Colum.* *Do wfzyftk cb niewczafow. **Se faire à l'eftu e.* Accomodare animum litteris Accōmodare operā ftudio litterarū. *Suet.* Curam litteris accommodare. *Quint.* *Przywykac do náok **Se faire à l'obéiffance.* Confuefcere parere aliis *Cic.* *Przywykać do pofłufznośei do pofłufzeńftwa do podległośći. **Je n'ay pû me faire à fes manieres, Je n'ay pû m'y accouftumer.* Ad illius agendi rationes fingere me, *ou* flectere animum, non potui. *Nie mogłem przywyknąć do iego obyczaiow, nie mogłem fię zgodzic z humorem iego. **Il s'eft fait à fon badinage.* Ad nutum illius circumfertur. *Ná żarty fię iego podał, przywykł do iego żartow. **Vous en ferez tout ce que vous voudrez, comme d'une terre molle* Ut argillâ quidvis imitaberis udâ. *Hor.* *Wfzyftko co chcefz z niego iák z wofku iák z gliny ulepifz.

FAIRE *quelque chofe en quelque art, ou fcience, y faire du profit.* Aliquid efficere in arte aliquâ, in ftudiis, *Quint.* Profectus facere in arte. POSTĄPIC, dokazać czego w náuce w kunfzcie iákim.

FAIRE, *(Finir) Cela vaut fait.* Tibi effectum dabo. *Ter.* Factum reddem. ZROBIC fkończyć, to iuż ieft iák zrobione, to ták trzeba mieć iákby fię iuż ftało niey to aż zrobione.

On n'a jamais fait avec luy, pour dire *Il ne finit point.* Nunquam finem facis. Sermoni nunquam finem facit. *Plaut.* Nigdy nie mafz końca z nim, to ieft: nic nie kończy. **Ce n'eft jamais fait avec luy, il demande toûjours, il n'eft jamais content.* Nunquam ipfi feceris fatis, amplius rogat, *ou* petit, *ou* poftulat. *Nic trafifz z nim do końca, odpowiedz mu fto razy, iefzcze on fię pyta.

FAIRE *(avec la particule* que *fe devant & fuivi d'un Verbe.)* comme *Il ne fait que badiner, Il badine toûjours.* Nihil aliud quàm nugatur. Ineptias agit. TO flowo Francufkie *Faire* z tą partykułą *que* położone aż ktorą náftępuie flowo w fpofobie nieokryślonym to ieft w infinitywie znáczy w Polfkim *tylko*; náprzykład: Tylko fobie żartuie przedrwiwa **Il ne fait que courir jour & nuit.* Curfitando totus huic dies peris. *Tylko biega dzień y noc. **Il ne fait que d'arriver, Il arrive maintenant.* Modò advenit Modò venit. *Tylko co przyiechał, dopiero teraz przyiechał ftanął.

FAIRE *pour quelqu'un, (Eftre pour luy.)* comme *Cette raifon fait pour moy, me favorife.* Hæc ratio mihi faves, *ou* fuffragatur. Hæc ratio à me facit. *Plaut.* BYC zá kim zá czyią ftroną, náprzykład: Tá racya ieft zámną nie przeciwko mnie. **En faifant femblant de faire pour moy, vous faites pour vous.* Tu meam rem fimulas agere, tuam agis. *Plaut.* *Niby pokazuiąc że ieftes zá mną, fam widzę ieftes zá fobą.

Il fera plus pour vous qu'on ne penfe. Officio vincet fpes noftras. *Cic* Więcey uczyni dla nas, (álbo) bardziey zá nami będzie, niż fię fpodziewafz, niż kto rozumi.

Faire tout pour le bien public, n'avoir en veuë que le bien public. Confolere in publicum. Sudere tantùm publicæ utilitati Omnia conferre ad bonum publicum. *Cicer.* Czynić wfzyftko dla dobra pofpolitego, nie mieć zá cel tylko fame dobro powfzechne.

FAIRE *pour quelqu'un, faire fa charge, fon employ au lieu & à la place de luy* Partes alicujus agere. ROBIC zá kogo powinność, iego odprawować zá niego. **Faites pour moy aujourd'huy, & je feray demain pour vous.* Hodie tu partes meas, cras ego tuas agam. Vicariam tibi operam præftabo in hunc diem, tu cras mutuam reddes. *Odpraw zrob dziś zámnie, iá iutro zá ciebie odprawię odbędę zrobię.

**Il fait pour moy, il exerce ma charge, mes fonctions.* Meum munus obit, *ou* exercet *Cic.* *Odprawuie robi zámnie urząd záftępuie za mnie czyni ná mieyfcu moim.

Il fait beaucoup de vent. Ventus eft vehemens. Wielki potężny wiatr. **Il fait beau temps.* Cœlum eft ferenum. *Pogoda piękny ieft czas.

FAIRE, *(Contrefaire, faire femblant.)* Simulare. Fingere Mentiri. Præ fe ferre. acc. CZYNIC fię udawać pokazować niby co ná pozor zmyślać fię.

Faire le joyeux, le trifte, le malade. Lætitiam, trifttitiam, morbum fimulare, *ou* præ fe ferre. Zmyślać fię wefołym, fmutnym chorym **Il fait l'homme de confequence, il tranche du grand.* Videtur quantivis effe pretii. *Ter.* *Udaie fię zá coś zacnego powagę ftroi, záktawa ná Pana. **Faire l'homme de bien.* Viri boni fpeciem præ fe ferre. *Udawać fię zá coś poczciwego.

FAIRE *croire quelque chofe à quelqu'un, la luy perfuader.* Perfuadere alicui aliquid effe. *Cic.* WMOWIC w kogo co żeby uwierzył.

A qui pourrons nous faire croire ce que nous dirons? Quis habebit dicentibus fidem? *Petr. B.* W kogoż wmowiemy to o czym powiadamy, kto temu uwierzy, kto da temu wiarę

FAIRE s'employe encore dans ces expreffions familieres & de converfation, dont nous rapportesons icy les plus ufitées. TO flowo *Faire* w Francufkim iefzcze y w tych náftępuiących expreffyach potocznych fię bierze ktore tu zwyczaynieyfze fię kładą náftępuiące.

CE N'EST *rien faire que de luy envoyer un homme inconnu.* Nihil eft, ignotum ad illum mittere. *Plaut.* NA nic fię to nie zda pofłać do niego kogo nieznaiomego. **Auffitôt dit, auffitôt fait.* Dictum, factum Dictum ac factum *Ter.* *Rzekł y ftało fię. **Ce qui eft fait, eft fait.* Quod factum eft, infectum effe nequit, *ou* infectum fieri non poteft. *Plaut.* *Co fię ftało iuż fię ftało. **Prenez qu'il n'y ait rien de fait.* Omnia pro infecto fint. *Liv.* *Mieymy zá to że fię iefzcze nie nic ftało. daymy to że fię iefzcze nie ftało. **Ce n'eft rien faire, fi l'on ne bat le fer tandis qu'il eft chaud.* Nihil eft, nifi dum calet, hoc agitur. *Ter.* *Nic nie zrobifz ieżeli żelaza nickuie n poki ieft gorące. **Tout eft fait, il ne refte plus rien à faire.* Facta, tranfacta omnia. *Ter.* *Już wfzyftko fię ftało, iuż niemafz nic do czynienia. **Il fe fait fort de cela.* Id fe facturum recepit. Id fe perfecturum recipit. *Cic.* *Podeymuie fię tego bierze to ná fiebie dokazać. **Y a-t-il tant à faire d'ofter ces araignées?* Tollere hæc aranea, quantum laboris eft? *Phæd* *Wielkaż to rzecz te pajęczyny omieść, ochędożyć oprzątnąć **C'en eft fait, allez vous en?* Actum eft, licet, *ou* i, licet. *Plaut.* *Stało fię idź, idź gdzie fię podoba. **Je cherche un homme fait comme celuy-là.* Ad iftam faciem virum quero. *Plaut.* Szukam człowieka tákiego. **Nous n'avons point veu d'homme fait comme vous dites.* Nullum iftâ facie, ut prædicas, vidimus. *Plaut.* *Niewidzieliśmy człowieka podobnego o iákim powiadafz. **Il eft fait tout comme moy.* Meam imaginem poffidet. Imago eft ejus mea. *Plaut.* *Podobien ieft calc do mnie. **C'eft une affaire faite, il n'en faut plus parler.* Sed acta ne agamus. *Cicer.* *Stało fię darmo o tym gadać. **Il fait tout ce qu'il voit faire.* Imitator cuncta, quæ videt. * Wfzyftko dokaże co ukgo obaczy. **Faire plus qu'on ne peut Aller au delà de fes forces.* Extendere fe fupra vires. *Liv.* *Czynić robić podeymować fię więcey nád fiły fwoie. **Chacun fait ce qu'il peut.* Quifque edit, quod poteft *Plaut.* *Każdy czyni co może według możności fwoiey **Je luy feray voir qui je fuis, ou à qui il fe jouë.* Sentiet qui vir fim. *Ter.* Sentiet quem attentârit. *Phæd.* *Pokażę iá mu, nauczę iá go z kim ma do czynienia z kim zágrawa. **Qu'ay-je à faire de cela?* Quid iftud ad me attinet? Quid mea refert? *Ter.* Quid ad me? *A co mi do tego co mi po tym. **Combien faites vous ce livre?* Quanti facit, *ou* indicas hunc librum? *Wiele cenifz (álbo) czynifz tę kfięgę.

Ils ont tant fait, qu'ils ont obtenu ce qu'ils demandoient. Expugnatam eft ab illis, ut voti compotes fuerint. *Liv.* Ták profili, ták nálegali, ták fię uprzykrzali, że fwego dokazali.

Vous aurez fort à faire, fi vous avez à plaider contre luy. Sudabis multùm, fi cum illo inceptas homine. *Terent.* Będziefz miał wiele do czynienia, ieżeliś z nim poydziefz w prawo.

C'EST *fait de moy, Je fuis perdu.* Actum eft de me. *Cic.* Perii. *Ter.* Corium perdidi. Actum eft de collo meo. *Plaut.* PRZEPADŁO wfzyftko, zginąłem. **Qu'en fera-t-on?* Quid de illo fiet. *Coż fię z nim (álbo) z tym ftanie, co z nim uczynią? co z tego będzie.

Il a fait avec moy, nous ne fommes plus bien enfemble la

paille

paillé est rompuë, (*comme l'on parle vulgairement.*) Nihil mihi cum illo ampliùs. Kwita z przyiaźni, rozerwaliśmy z sobą, iuż rozbrat między nami.

C'EST *à faire à Fabius.* Est Fabii, *avec un Infinitif ensuite.* FABIUSZOWA to rzecz (*z Infinitywem nástępuiącym.*)

C'EST *à faire à vous.* Tuum est. *avec un Infinitif ensuite.* TWOIA to rzecz ná ciebie koley teraz, ty masz teraz (*z Infinitywem nástępuiącym.*)

FAIRE FAIRE *une lettre, un discours & autre chose par un autre.* Formare epistolam, *ou* orationem alieno ingenio. *Suet.* KAZAC zrobić co przez kogo, (náprzykład) mowę list nápisać.

FAIRE FAIRE *des souliers, un habit* &c. Jubere facere, *ou* conficere calceos aut vestem. KAZAC zrobić trzewiki, suknie. *Il s'est fait faire*, ou *Il a fait faire des souliers* Calceos sibi facere jussit. *Kazał sobie trzewiki zrobić.

(Le Verbe *Faire* est le plus estendu de la Langue Françoise, & a encore une infinité de significations, soit qu'il soit joint aux noms, ou aux Verbes. On prendra donc la peine de les chercher par le mot avec lequel il sera joint: comme. To słowo *Faire* w Francuskim nayobszerniey się bierze, y ma ieszcze prawie nieskończone insze rozumienia czyli z nawiskami, czyli z słowami się łączy, ktorych szukać każdy zechce pod słowami z ktoremi się łączy, (náprzykład.)

FAIRE *le bec à quelqu'un. Voyez* BEC (SZUKAY pod słowem *Bec.*) Rozumieć się z kim nábechtać kogo, námowić go y náuczyć iák ma mowić co odpowiedzieć, co czynić, iák stanąć, iák sobie postąpić, nástroić mu minę, fantazyą humor, dutki mu nádąć.

FAIRE *l'amour* &c. *Voyez* AMOUR. (SZUKAY pod słowem *Amour* Kochać się, zálecać się Białychgłow patrzyć.

Il se dit encore en plusieurs façons proverbiales, qu'on trouvera dans leur ordre, comme. Mowi się ieszcze y bierze rozmaicie przysłowiem co też znaydziesz w swoim porządku iáko.

FAIRE *bonne mine à mauvais jeu*, sous MINE. CHOC bieda prze cię hoc (obacz pod słowem *Mine*.

Lorsque le Verbe *Faire* est ioint à un Infinitif François, il signifie *Faire en sorte que, pousser, exciter &c.* & alors il s'exprime en Latin par *Facere ut* avec un Subjonctif: comme Kiedy to słowo *Faire* w Francuskim kładzie się z nástępuiącym infinitywem znáczy: czynić sprawować to że á wyraża się w łacińskim przez *subjonctif*, w Polskim przez *że* y z werbem nástępuiącym w indykatywie náprzykład.

Vostre honnesteté me fait implorer vôtre secours. Tua humanitas facit ut tuam opem implorem. Łáskawość twoia sprawuie że wzywam w tym pomocy twoiey.

Ou bien ce verbe signifie *Commander qu'on fasse*, & s'exprime par *Jubere, Imperare*: ou il signifie, *Avoir soin qu'on fasse*, & s'exprime par *Curare*. Et l'on met un Infinitif après ces Verbes; comme. Albo też znáczy kazać co czynić, y kładzie się z Infinitywem, iáko.

Le Roy a fait bastir une citadelle. Rex jussit arcem ædificare. Krol kazał wystawić fortecę.

FAIT, m. FAITE, f. part. pass. Factus. Effectus. ZROBIONY ZROBIONA.

On dit au figuré dans les manieres suivantes. Mowią niewłaśnie sposobami nástępuiącymi.

Vn homme fait. Vir confirmatâ ætate. *Cic.* Człowiek doskonały zewszystkim. *Vn esprit fait.* Subactum ingenium. *Cic.* *Rozumdoskonały. *Il a l'esprit bien fait & bien tourné.* Est benè ingeniatus. *Plaut.* *Dowcipu iest doskonałego, ma rozum pięknego obrotu.

Vn jeune homme bien-fait de corps & bien tourné, fait au tour. Adolescens pulcherrimâ specie & magnâ dignitate præditus. *Cic.* Totus teres atque rotundus. *Hor.* Młodzieniec piękney urody y składu. *Vn ouvrage bien fait*, ou comme l'on parle dans le familier, *fait à peindre.* Graphicum opus, *genis*, graphici operis, n. *Plaut.* Opus perfectum & omni ex parte absolutum. *Cic.* *Rzecz piękney przedniey roboty, przednie zrobiona malować by go (álbo) iák odmalował.

Je suis ainsi fait, C'est mon humeur. Sic sum. Sic est ingenium. *Ter.* Táki to iá iestem, ten iest moy humor.

FAIT, (*Propre, né pour une chose.*) Ad aliquid factus, *ou* natus, *ou* aptus, *ou* accommodatus. *Cic.* PRZYZWOITY zgodny, sposobny, zrobiony do czego álbo ná co. *Les verres sont faits pour la joye.* Nati in usum lætitiæ scyphi. *Hor.* *Kielichy są dla ochoty zrobione. *Fait pour jouër & pour rire.* Factus ad ludum & ad jocum. *Cic.* *Zártobliwy, śmieszny, wesoły. *Il soûtient que les loix ne sont point faites pour luy*, Jura negat sibi esse nata. *Hor.* *Przytym się upiera że prawa nie dlá niego są postanowione. *Fait pour le crime.* Accommodatus ad flagitia *Cic.* *Sprawny do wszelkich niecnot. *Nous sommes faits pour avoir toûjours du mal.* Nati sumus in miseriam sempiternam. *Cic.* Nati sumus ferendis miseriis. *Ter.* *Ná to urodzeni abyśmy záwsze co do zgryźienia mieli. *Il est fait pour les grandes choses.* Ad omnia summa natus. *Cic.* *Do wielkich rzeczy urodzony sposobny zgodny. *Pour les lettres, pour la gloire.* Litteris natus, laudi, ad laudem, ad gloriam. *Cic.* *Urodzony do nauk, do sławy.

Qui est tout fait pour ruiner les gens. Instructus pulchrè ad perniciem aliorum. *Ter.* Ná zgubę ludzką wydany stworzony.

FAIT, (*Accoustumé à une chose.*) Ad aliquid factus, *ou* exercitatus, a, um. Re aliquâ, *ou* alicujus rei assuetus, *ou* assuefactus, a, um. *Liv. Cic.* PRZYWYKŁY zwyczayny do czego. *Fait au travail, au mensonge.* Labore, mendacio assuetus. *Cic.* *Zwyczayny do pracy do kłamstw.

FAIT, *ou* LE FAIT subst. m. (*Action particuliere.*) Factum, i, neut. *Cic.* UCZYNEK sprawa.

Vne question de fait. Facti, *ou* de facto quæstio *Cic* Sprawa o Uczynek iáki o wiolencyą czy się co stało álbo co się stało.

Le fait est certain, est constant. Certa est facti fides. *Ovid.* Dowiedziono komu czego, Dowodna iest rzecz że się to ták má. *On est d'accord du fait.* De facto convenit. *Cic.* *Wszyscy się zgadzaią ná to że ták iest. *Il a esté pris sur le fait*, ou *en flagrant delict.* Manifestò tenetur. *Plaut.* In manifesto scelere deprehensus est. *Cic.* *Zástano go álbo złápano go ná uczynku.

Prendre le fait & cause d'une personne. Ad casum alicujus accedere. *Cic.* Wziąć ná się sprawę y stronę czyią.

FAIT, (*Mestier.*) *Il n'entend rien au fait de la guerre.* In re bellicâ, *ou* in re militaris, admodum aut omninò rudis. *Cic.* RZEMIESŁO Kunszt náuká iáká co należy do czego álbo komu. Cále się nie zná nie ná woyskowym trybie. *Ce n'est pas son fait que de faire des vers.* Aptus non est, ad pangendos versus, *ou* pangendis versibus. *Nie iego to głowy pisać wiersze. *C'est plus le fait d'une femme de qualité.* Istud matronæ magis est conducibile. *Plaut.* *To bárdziey przystoi poważney Mátronie, (álbo) zácney iákiey Dámie.

Ce valet n'est pas vostre fait, ne vous est point propre, ne vous convient pas. Iste servus ex usu tuo non est. *Ter.* Aptus non est tuo servitio, Ten sługa nie zda się dlá ciebie, nie ci po nim, nie dlá ciebie to człowiek, sługa, &c.

ON DIT proverbialement, *Donner le fait à quelqu'un*, pour dire *Se venger de quelque injure*, ou *insulte* (*soit par des coups de main*) *Il a son fait.* Habet, *Il en tient.* MOWIĄ przysłowiem Dáć komu zá swoie, má zá swoie. *(*Soit par quelque raillerie piquante.*) *Donner le fait à quelqu'un.* Retundere, *ou* reprimere dicta alicujus. *Wziął odebrał zá swoie, oddać zá swoie dáć komu do wrenu, Trzyma, Trzymay że coś złápał, czy to żartami słownemi, czy razami.

FAITS au plurier signifient (*des actions heroïques, de belles actions.*) Facta. Gesta, orum, n. plur. Facinora, orum, n. pl. (*on ajoute quelquefois avec ces mots, les Adjectifs*, præclara, illustria facinora.) CZYNY w większey liczbie, Dzieła chwalebne sławne odważne Bohaterskie, Rycerskie zácne wiekopomne nieśmiertelne sprawy.

FAITS *& Articles* (*se disent dans le Barreau.*) Articulosa factorum commemoratio. Punkt sprawy co do prawa, *Kategorye.*

Receu en ses faits justificatifs. Reus ad diluenda crimina admissus. *Cic.* Cui potestas facta est diluendi crimen. PRZYPUSZCZONO go do emundowania się do wywodow prawnych.

FAIT *à fait, à mesure, à proportion de l'ouvrage.* Pro ratâ portione. CO raz zá każdą częścią roboty

DE FAIT, adverb. (*En effet, effectivement.*) Reverà. Et certè. adverb. ZAISTE záprawdę w rzeczy samey.

SI FAIT, dans le bas stile. (*Pardonnez-moy, excusez-moy.*) Imò. Quinimò. adv. Jowszem, ták iest, (w francuskim, *Jowszem si fait* podło się mowi, polityczniey się mowi pardonnez-moy przepraszam, zá pozwoleniem w polskim iednak lepiey mowić: *y owszem* ániżeli zá pozwoleniem.

TOUT-à-FAIT, (*Entierement.*) Prorsùs. Penitùs. Omninò, adv.

adv. *Cicer.* WCALE, CALE ták ieſt, zápewne.

FAIS, ſubſt.m. (*Fardeau.*) Onus. *Cic.* CIĘZAR tłomok pákiet iáki, pęk. **Ce baſtiment a pris ſon ſais.* Illud ædificiũ cepit ſedimentum. *Plin.* *Teo Budynck dobrze oſiadł.

ON DIT au figuré, *Tout le ſais de la guerre tomba ſur cette province.* Circa provinciam iſtam tota belli moles fuit. *Flor. Rom.* MOWIĄ *niewłaśnie* wſzyſtek ciężar woyny obalił ſię ná tę Prowincyą. **Il a ſeul tout le ſais de cette famille, Il en a toute la charge.* Totam ille ſolus ſuſtentat, ou alit familiam. *Ter.* *Ná ſamey iego głowie wſzyſtek Dom y goſpodarſtwo polega, on o wſzyſtkich myślić y ſtarać ſię zá wſzyſtkich y oá wſzyſtkich muſi.

Succomber, ou *plier ſous le ſais.* Oneri cedere. *Plin.* Sub onere concidere. *Liv.* Succumbere oneri. *Liv.* Upadać pod ciężarem, oſſabić, uſtawać pod nim.

FAISABLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut faire.*) Quod fieri poteſt. Facilis & hoc facile, adject. *Cic.* CO zrobić można, co uczynić można.

FAISAN, ſubſt m. (*Oiſeau domeſtique & ſauvage, qui vit dans les bois & parmi les bruyeres.*) Phaſianus. *Plin.* BAZANT pták dziki, y chowany ktory żyie y lęże ſię w leſiech y krzewinach.

FAISANNE, ſubſt. f. (*La femelle du faiſan.*) Phaſiana. *Plin.* BAZANTKA ſamica.

FAISANDERIE, f. (*Lieu où l'on nourrit des faiſans.*) Chors phaſianorum. *Var.* BAZANTARNIA mieyſce gdzie trzymaią y chowaią bazanty, ſadz ná Bázanty.

FAISANDIER, ſubſt.m. (*Qui eleve des faiſans.*) Phaſianorum nutritor. *Suet.* Phaſianarius. *Paul-Jurſ.* BAZANTARNIK co koło bażantow chodzi, y o nich má ſtaranie.

FAISANDEAU, ſubſt. maſc. (*Le petit d'un faiſan, un jeune faiſan*) Pullus Phaſianus. BAZANTEK mały młody

FAISEUR, maſc. FAISEUSE, fœm. adject. mot bas. *Artiſan, qui fait quelque ouvrage.*) Factor. Fictor. Fabricator, oris, maſc. Artifex. Opifex. *Cicer.* ROBOTNIK, ROBOTNICA, ten co robi co, rzemieślnik.

FAISEUR *d'images*, ou *de figures.* Plaſtes. *Plin.* Fictor. *Cic.* FORMIERZ co obrazy álbo oſobki z woſku gipſu gliny &c, wyrabia lub wycifka. * *Faiſeur de luths.* Plectropœus. *Lutniſta co lutnie robi.

FAISEUR *de nouvelles.* Famigerator. *Plaut.* NOWINIARZ co wiciel rożne y nowiny roaſiewa.

FAISEUR *de requeſtes*, ou *de placets.* Libello, onis, maſc. *Bud.* TEN co ſuppliki piſze.

FAISEUR *de vers* ſe dit par mépris ((*d'un méchant Poëte.*) Verſificator. *Quit.* RYMOPIS mowi ſię przez wzgardę o ladaiakim wierſzopiſu.

FAISEUR *de loix.* Fictor legum. *Plaut.* PRAWODAWCA, praw twurca.

FAISCEAU, (*prononcez* feſſau.) ſubſt. maſc. (*Paquet*, ou *fagot de pluſieurs choſes.*) Faſcis. Faſciculus. Faſcellus. *Plin.* PĘK, wiązań, ſnop ſnopek czego.

LES FAISCEAUX *Romains.* Faſces. *en ce ſens. Cicer.* FASCES Rzymſkie urzędnicze.

(On en portoit douze devant les Conſols. C'eſtoient des verges liées autour de haches, que les Licteurs portoient devant les Magiſtrats Romains, dont ils puniſſoient les criminels. *I, Lictor, expedi virgas, feri:* c'eſt à dire *Allez, Licteur, déliez les verges, coupez la teſte.* C'eſtoit la ſentence que les Magiſtrats prononçoient pour faire juſtice.)
Noſzono przed Konſulami to ieſt Náywyżſzą Radą Rzymſką dwanaście pękow rozg álbo prętow czyli palcatow związánych w kupę o koło Berdyſza wśrodku będącego lub Topora iákiego. Ktory Ceklarze noſili przed Náywyżſzym Urzędem Rzymſkim, y ktoremi karano winowaycow, Dekret zaś Urzędu ſkazuiąc kogo ná karę był w te ſłowa wyrażony: *Idź Ceklarzu rozwiąż pręty, utniy ſzyię, álbo łeb utniy.*

FAISTE, *on prononce* FAÎTE, ſubſt. maſc. (*Le ſommet, le haut d'une maiſon, le comble.*) Faſtigium. Culmen. *Cic. Liv.* SCZYT wierzch nákrycie dach domoſtwa álbo fabryki iákiey wierzchołek.

ON DIT figurément, *Il eſt monté au faiſte*, ou *au comble des honneurs.* Faſtigium tenet inter homines. *Plin Jun.* Honoribus ampliſſimis decoratus, *ou* ornatus eſt. *Cic.* *NIEWŁAŚNIE* tak mowią ſtánął ná ſamym wierzchołku godności, to ieſt ná náywyżſzym ſzczęściu y honorow ſtopniu,

Précipiter quelqu'un du faiſte de la gloire, dans le dernier des abaiſſements. De faſtigio dignitatis præcipitem aliquem dare, *ou* detrudere, *ou* agere. Ex altiſſimo dignitatis gradu aliquem præcipitare. *Cicer.* Zepchnąć kogo ſtrącić go z náywyżſzego ſtopnia ſzczęścia, w náygłębſzą przepaść poniżenia

FAISTIERE, *on prononce* FAÎTIERE, ſubſt.fœm. (*Tuile creuſe qu'on met ſur le faiſte d'une maiſon.*) Imbrex, icis, m. *Plin.* GĄSIORY ná wierzch dla zamknięcia dachu.

FALAISE, (*Ville de la baſſe Normandie.*) Falæſa, *ou* Faleſia. FALEZA Miaſto niżſzey Normandył.

Qui eſt de Falaiſe. Falæſeus, *ou* Faleſius, a, um. Z Falezy, Falezanin, Falezanka.

FALLACE, ſubſt. f. vieux mot & hors d'uſage. (*Tromperie, ſupercherie.*) Fallacia. *Cic.* FAŁSZ zdrada chytrość oſzukanie obłuda záwod.

FALLACIEUX, m. FALLACIEUSE, f. mot vieux & hors d'uſage. (*Trompeur.*) Fallax. *Cicer.* FAŁSZYWY obłudny záwodny.

FALLOIR, (*Infinitif du Verbe imperſonnel*, IL FAUT, *Il a fallu.*) Oportere. MUSIEC infinityw od tego ſłowa w trzeciey tylko oſobie mowiącego ſię: *Trzeba* potrzeba.

Il Faut s'exprime encore fort ſouvent en Latin, par le Participe en *dus*, avec le Verbe Subſtantif *Sum*: comme. Potrzeba to ſłowo w łacińſkim bardzo często ſię wyraża przez *partycyp* kończący ſię ná *Dus* z tym ſłowem *mam;* w Polſkim záś infinityw ſię kładzie przy tych ſłowach trzeba, potrzeba, álbo mam maſz náprzykład.

Il faut aimer Dieu. Amandus eſt Deus. Trzeba kochać Bogá. **Il faut aimer la vertu, & fuir le vice.* Amanda eſt virtus, fugiendum vitium. *Trzeba ſię kochać w cnocie álbo kochać cnotę, ſtrzedz ſię wyſtępku. **Il faut que je faſſe cela.* Hoc mihi eſt faciendum. *Trzeba mi to uczynić, *álbo* muſzę to uczynić.

Il faut faire le bien contre le mal. Bonum pro malo reponendum. Trzeba oddawać dobre zá złe. **Il faudra de l'argent pour ce baſtiment.* Multum pecuniæ impendendum erit in iſtud ædificium. *Trzeba będzie pieniędzy ná tę fabrykę. **C'eſt un faire le faut, C'eſt une neceſſité abſoluë de faire cela.* Iſtud facere neceſſe eſt. *Terent.* *Potrzeba konieczna muſiſz.

Il faut étudier. Studendum eſt. Trzeba ſię uczyć.

PLUS *qu'il ne faut.* Plus æquo. *Cic.* Plus ſatis. Pluſquàm ſatis. *Ter.* Supra modum. *Liv.* Extra, *ou* ultra, *ou* præter modum. *Cic.* NADTO, więcey niż potrzeba.

IL S'EN FAUT, TANT S'EN FAUT, *viennent du verbe* FAILLIR. DALEKO od tego.

FALOT, ſubſt.m. (*Eſpece de lanterne qu'on porte au bout d'un baſton.* FAX, *genit.* facis, f. Denſum funale coruſcis lampadibus, n. *Ovid.* LATARNIA ręczna ná rękoieści wyſoko podnieſiona.

FALOT ſe dit au figuré (*d'un homme ridicule, qui ſert de jouët aux autres,*) Inſulſus homo, *genit.* inſulſi hominis, m. *Cic.* Qui omnibus eſt deriſui. Qui ſe deridendum omnibus præbet. Qui ludos facit. *Terent.* BŁAZEN ktorego wſzyſcy wyśmiewaią y ieden drugiemu podaie.

FALOURDE, ſubſt. fœm. (*Gros fagot fait de perches coupées*, ou *de rondins liez par les deux bouts*) Faſcis lignorum colligatorum, *genit.* faſcis, maſc. SNOP Tyczy związánych w kupę u końcow.

FALSIFICATEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui falſifie des drogues.*) Qui adulterat aromata. FAŁSZUIĄCY korzenie y inſze rzeczy Fałſerz.

FALSICICATEUR, *un Fauſſaire, (qui contrefait une ſignature*, ou *quelque acte en juſtice.*) Falſarius, ii, m. *Suet.* FAŁSZERZ co fałſzuie rękę czyią podpiſy zápiſy, pieniądze &c.

FALSIFCATION, ſubſt. fœm. *des drogues.* Adulterata aromata. FALSZOWANIE rzeczy.

FALSIFICATION *de quelque acte judiciaire.* Alienjus actûs depravatio, onis, fœm. FAŁSZOWANIE kſiąg prawnych papierow &c.

FALSIFIER, V. act. (*Altérer des drogues, des liqueurs.*) Aromata, *ou* liquores depravare, *ou* adulterare & adulterari. FAŁSZOWAC korzenie, trunki &c. **Des marchandiſes falſifiées.* Adulteratæ, *ou* depravatæ merces. * Towary sfałſzowane.

FALSIFIER *un acte en juſtice, (comme un teſtament, en tout.)* Supponere, *ou* ſubjicere falſa teſtamenta. *Cic.* SFAŁSZOWAC zápis kſięgi teſtament cale fałſzywy zá prawdziwy udać podemknąć. **Si ce n'eſt qu'en partie.* Adulterare & adulte-

ulcerari teſtamentum. Corrumpere, *ou* depravare teſtamentum. *Albo też w części iakiey lub punkcie iakim pzzerobić sfałszować.

FAMAGOUSTE, *ou* FAMAGOSTE, (*Ville de l'Iſle de Chypre, avec un bon port, & Eveſche ſuffragant de Nicoſie.*) Fama Auguſta, æ, fœm. FAMAGUSTA Miaſto Wyſpy Cypru z dobrym portem y biſkupſtwem Sufraganią Nikozyi.

FAMELIQUE, adiect. m. & f. (*Qui eſt affamé.*) Famelicus. *Ter. Plaut.* GŁODNY.

FAMEUX, maſc. FAMEUSE, fœm. adject. (*Qui eſt en réputation ſoit bonne, ou mauvaiſe.*) Famoſus (*qui ſe dit en bien & en mal.*) Celebris & hoc celebre, adject. Clarus. Nobilis & hoc nobile. Famâ inclitus. *Cic.* SŁAWNY záwołany w czym ták co do dobrey iáko y złey ſławy.

L'adjectif *Famoſus* ſe prend bien plus ſouvent en mauvaiſe part, pour un Infame, dans les meilleurs Auteurs. *Fameux* w Francuſkim ſławny zárowno ſię bierze ná dobrą y ná złą ſtronę; *Famoſus* ſławny w łacińſkim bardziey ſię ná złą ſtronę niż ná dobrą bierze; *Sławny záś* w Polſkim o dobrey tylko ſławie y ná dobrą tylko ſtronę ſię mowi á nie ná złą chyba przez żart, ále kiedy co ſzczerze á nie dla żártu mowiemy to ſię ſławny nie mowi ná złą ſtronę ále ráczey nieſławny, náprzykład żártem ſię mowi ſławny złodziey, ſławna nierządnica, ále kiedy co ſzczerze y w poważney mowie tákiey to mowić trzeba nieſławny ow ten álbo tá &c.

FAMILIER, maſc. FAMILIERE, fœm adject. (*Celuy qui vit avec un autre en grande privauté, & comme s'il eſtoit de ſa famille.*) Familiaris & hoc familiare, adject *Cicer.* PODUFAŁY przyiáciel podufała przyiaciołka z ktoremi ściſłą kto ma przyiaźń zá chowanie y poufale ſobie poczyna.

Un diſcours, un entretien familier. Sermo familiaris. *Cic.* Mowa poufała rozmowa rozmawianie między ſobą potoczne dyſkurs poſpolity potoczna mowa.

Mon plus familier ami. Meus intimus familiaris. Mihi familiariſſimus *Cic.* Moy uprzeymy poufały przyiaciel. *Eſtre des amis familiers d'une perſonne.* In familiaribus alicujus eſſe *Cic.* Aliquo familiariter uti. *Cic.* *Być z liczby czyich przyiacioł poufałych poufale z kim żyć mieć wielką z nim przyiaźń záchowanie oſobliwe.

FAMILIER ſe dit (*des choſes que nous avons ſi bien appriſes, que nous nous en ſervons ſans peine*) Familiaris & hoc familiare. Conſuetus, a, um. ZWYCZAYNY, Zwyczayna, do czego kto uſtawicznością przywykł ták że mu ſię to w zwyczay powſzechny obrociło, y czyni álbo záżywa tego bez wſzelkiey trudności y owſzem z wſzelką łatwością.

Il s'eſt rendu le Latin ſi familier, qu'il ſemble que ce ſoit ſa langue naturelle. Adeò expeditè loquitur linguam Latinam, ut conſuetam illi eſſe linguam facilè crederes. Ták ſię wzwyczaił w ięzyk łacińſki iż ſię zdaie iákoby to był ięzyk iego właſny przyrodzony.

FAMILIEREMENT, adv. (*Avec familiarité, ſans façon.*) Familiariter. Familiariùs. Familiariſſimè. adv. *Cicer.* POUFALE po domowemu, bez ceremonii.

FAMILIARISER, (*on prononce l's comme un z dans ce mot.*) (*Rendre quelqu'un familier, l'apprivoiſer*) Cicurare aliquem. *Var.* Familiarem aliquem efficere. SPRZYIAZNIC kogo álbo ſprzyiáźnić ſię oznać kogo między ludźmi.

SE FAMILIARISER, V. neut. (*Se rendre familier.*) Familiariter cum aliquo agere. SPRZYIAZNIC ſię oznać ſię z kim.

SE FAMILIARISER, (*S'accouſtumer avec quelqu'un, ou à une choſe.*) Aſſueſcere. Conſueſcere. neut. PRZYWYKNĄC przyzwyczaić ſię do kogo álbo do czego. *Se familiariſer avec la goutte, s'accouſtumer à la ſouffrir.* Conſueſcere podagræ doloribus. *Plin.* *Przyzwyczaić ſię przywyknąć do podogry. *Avec la mort, avec la penſée de la mort.* Conſueſcere morti. *Cic.* *Przyzwyczaić ſię do śmierci, przywykać do śmierci do myślenia częſtego o śmierci.

SE FAMILIARISER *avec quelque Auteur,* (*Se le rendre familier, le poſſeder parfaitement.*) Auctorem aliquem in numerato habere. UMIEC ná pamięć Autora iákiego.

FAMILIARITE', ſubſt. f. (*Privauté, accès libre qu'on a chez quelqu'un, avec lequel on vit ſans façon*) Familiaritas, atis, fœm. *Cic.* PRZYIAZN poufałość uprzeyma y ściſła z kim konfidencya.

FAMILIARITE', (*Amitié particuliere & intime qu'on a avec quelqu'un.*) Familiaritas. Conſuetudo. Uſus. Neceſſitudo Conjunctio. *Cic.* PRZYIAZN z kim uprzeyma oſobliwa.

Avoir bien de la familiarité avec quelqu'un. Uti aliquo familiariſſimè. In intimis alicujus eſſe. *Cicer.* Mieć wielką przyiáźń z kim.

FAMILLE, ſubſt. fœm. (*Une maiſon compoſée des enfans & des domeſtiques.*) Familia, æ, fœm *Cic.* FAMILIA Domowa biorąc to razem zá wſzyſtkich w iednym domu ták dzieci iáko y czeladź. *Je vois toute voſtre famille troublée d'une maniere ſurprenante.* Totam miris modis video turbatam familiam. *Plaut.* *Widzę wſzyſtkich domowych twoich dziwnie pomieſzanych, ſtrwożonych. *Eſope compoſoit toute la famille de ſon maiſtre, il n'avoit que luy de domeſtique.* Æſopus hero ſolus erat tota familia. *Phæd.* *Ezop ieden był zá wſzyſtkę czeladź u Pana ſwego, tego tylko iednego miał z domowych.

UN PERE *de famille.* Pater-familiàs, *genit.* patris-familiàs. GOSPODARZ Pán w domu. *On dit mieux.* Pater familiæ. *Cic.* ou Pater familiarum *qui eſt de Salnſte* *W łacińſkim lepiey ſię mowi. *Pater-familiæ* goſpodarz niżeli *pater familias.*

UNE MERE *de famille.* Mater familiàs, *ou* familiæ, fœm. *Cic.* GOSPODYNI, Pani w domu.

UN FILS *de faille.* Filius familiàs, *ou* familiæ, *ou* familiarum, m *Liv.* PANICZ ſyn Páńſki goſpodarſki ſyn. *Une fille de famille.* Filia familiàs, *ou* familiæ, fœm. *Cic. Liv.* *Corka Panna goſpodarſka.

FAMILIE ſe prend generalement, pour *tous les parens.* Cognati. Propinqui, orum, m. pl. *Cic.* FAMILIA ogolnie ſię mowi o wſzyſtkich krewnych y należących do powinowactwa lub krewności.

ON ENTEND auſſi par le mot de FAMILLE, *Une maiſon noble & ancienne race.* Familia. Gens. Genus. Domus. *Cicer.* FAMILIA też znáczy Dom zácny y dawny. *Il eſt de fort bonne famille.* Ampliſſimâ familiâ natus. *Cic.* *Bardzo godnego zácnego ieſt Domu. *Il eſt d'une famille illuſtre, mais malheureuſe.* Multâ claritudine generis, ſed improſperâ. *Tacit.* *Jeſt zácnego Domu ale nieſzczęśliwego. *Il n'eſt pas d'une famille ancienne.* Novus eſt homo. *Tacit.* *Niedawnego domu. *S'allier avec une famille noble, (parlant d'une fille qui épouſe quelque riche parti.)* Nubere in familiam claram. *Skoligować ſię, ſkrewnić ſię, poſtanowić ſię w domu iákim zácnym. *Si l'on parle d'un jeune homme, on dira.* Ducere virginem illuſtri ortam familiâ. *Jeżeli o kawalerze rzecz y ożenić ſię zácnie z zácną damą w zácnym domu.

FAMINE, ſubſt. fœm. (*Diſette generale de fruits & de bled.*) Fames, is, fœm. *Cic.* GŁOD karyſtia powſzechna.

Cauſer une famine dans une ville. Famem inferre, *ou* Importare civitati. *Cic.* Ogłodzić miaſto, głod w mieście ſprawić. *Nous avons la famine.* Inceſſit nobis fames. *Colum.* *Mamy głod.

FAN, ſubſt maſc. *comme il ſe prononce, quoy qu'on écrive* FAON, ſubſt. maſc. (*Le petit d'une biche.*) Hinnulus, *ou* Hinnuleus, i, maſc. *Har. Plin.* JELONEK młody piſze ſię w Francuſkim *Faon* á mowi *Fan.*

FANAL, ſubſt. maſc. (*Feu allumé ſur de hautes tours, pour ſervir de guides aux vaiſſeaux ſur mer.*) Fax. *Var.* Phanalium. LATARNIA morſka álbo kagańce zápalone ná wyſokich wieżach dla podrożnych żegluiących po morzu.

Faire fanal, (en terme de marine.) Facem præferre. Zápalać kagańce latarnie morſkie.

FANATIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Viſionnaire.*) Fanaticus. Cerritus. *Cic. Plaut.* SZALONY nátchniony dziwnym duchem ná zmyſłach ruszony.

(Les Latins appelloient *Cerriti,* les Extravagants qui s'imaginoient avoir veu la Déeſſe Cérès.) Łacińnicy náżywali *cerriti* tych dziwakow co ſobie iákieś widzenia y obiaśnienia marzyli oſobliwie Bogini Cerery obiawienie.

FANER, V. act. (*Eſtendre l'herbe d'un pré fauché, en le remuant que la fourche.*) Fenum ſectum fuſcillis movere inſolandum. Fenum inſolare. act. *Colum.* PRZETRZĄSAC przewracać przerabiać widłami ſiano ná pokoſie leżące áby ſchło przerzucać ſiano.

L'ACTION *de faner le foin;* ou FANAGE, ſubſt. m. Feni inſolatio. f. PRZETRZĄSANIE Wietrzenie y przeſuſzanie ſiana ná słońcu odwracanie widłami.

SE FANER, V. neut. (*Se ſécher, ſe flétrir, parlant des fleurs.*) Flacceſcere. Marceſcere. *Plin.* SCHNĄC Więdnąć pſować ſię mowiąc o kwiatach.

FANER ſe dit figurément *de la beauté & du teint, qui ſe*

C3 paſſe

puſſe & ſe flétrir. WIĘDNĄC w francuſkim mowi ſię co do urody ktora aczaſem miia y przechodzi. **Sa beauté eſt fanée.* Oris decor & color evanuit. *Piękność nroda przeſzła minęła ſpełzła zniknęła, zeſzła. **Vne femme fanée.* Floris extincti mulier. *Petr.* *Białogłowa zeſtarzała ktorey uroda zeſzła.

FANEUR, m. FANEUSE, f. adject. (*Celuy,* ou *celle qui fane le foin.*) Qui, *on* quæ fenum inſolat. Qui, *on* quæ fenum inſolandum movet. KOŁO przeſuſzania y przewracania ſiana robiący.

FAN-FAN, m. & f. (*Mot de tendreſſe pour un petit enfant.*) Mi parvulus, *terme populaire. Au Vocatif,* Mi parvule. Deliciolæ noſtræ. *Cic.* MOIE dziecko, moie mámute, moia pociecho, pieſzcząc ſię z dzieckiem malęńkim ná ręku, ſłowo poſpolite.

FANFARE, ſubſt. f. (*Bruit,* ou *concert d'inſtruments militaires, comme de trompettes, clairons* &c.) Taratantara, *mot indeclinable, fait pour exprimer le ſon d'une trompette, dont ſe ſert Ennius.* Tubarum ſonus. Tubarum ſonus. Tubarum ſonitus *Cic.* MUZYKA z hałaſem wielkim iáko trąby wáltorny woienne y inſzych podobnych inſtrumentow ſzurma

FANFARE, ſignifie figurement, *Vne vaine oſtentation,* ou *grande réjouïſſance.* PROZNA chluba, álbo wielka ochota z muzyką trąbami y ogłoſką publiczną. **Ces noces ſe firent avec grandes fanfares.* Cum oſtentatione ac læto ſtrepitu noptiæ factæ ſunt. *To weſele bárdzo głośne było odprawiło ſię a wielkim koſztem muzykami y ochotami wielkiemi

FANFARON, ſubſt. m. (*Vn homme leger & hableur, qui promet plus qu'il ne peut faire, & qui ſe vante fauſſement de mille belles actions, & de qui la valeur eſt toute ſur la langue.*) Glorioſus Thaſo, Pyrgopolynices m. *Plaut.* CHEŁPLIWY darmochwał, ſtoraypięta, chwaliburſa co ſię przechwala, y więcey niż ma y może ſobie przyznaie, Junak, Bohatyr.

Faire le fanfaron. Verbis jactare virtutem. *Phæd.* Jactare, *on* oſtentare ſe Przechwalac ſię. **Il fait le fanfaron.* Jactator eſt. *Hor.* *Przechwala ſię, chwali ſię.

FANFARONADE, ſubſt. f. (*Action de fanfaron.*) Jactantia. f. Oſtentatio. f. Vandimio. *Caſ. Cic.* CHEŁPLIWOSC cheſpienie ſię pokazowanie ſię, prożna chluba.

Laiſſez là toutes ces fanfaronades. Conde linguam ſutilem. *Phæd.* Mitte magnificas iſtas & glorioſas oſtentationes, *ou* jactationes. Day pokoy poniechay tey wſzyſtkiey cheſpliwości.

FANGE, ſubſt. f. (*Bouë de campagne, qu'on trouve dans les terres graſſes & lieux humides.*) Lutum. Cœnum, i, n. Limus, i, m. *Phæd.* BAGNO, Ił, błoto w polu ná mieyſcach tłuſtych y mokrych.

FANGEUX, m. FANGEUSE, f. (*Boueux. plein de fange.*) Lutoſus, a, um *Colum.* BAGNISTY, Iłowaty,

FANON, ſubſt. m. *La peau qui pend ſous la gorge d'un bœuf.*) Palearia, ium, n. plur. *Var. Colum.* PODGARDŁEK wołowy, ſkora obwiſiſta.

FANON, (*Manipule, dont les Preſtres ſe ſervent à la Meſſe.*) Manipulus. MANIPULARZ, náręcznik, ſtroy Kápłanſki do Mſzy.

FANTAISIE, (*prononcez* fantéſie.) ſubſt. f. (*Faculté de l'ame, qui forme les fantoſmes,* ou *les images des choſes.*) Imaginandi vis, *genit.* vis, f. Vis animi imaginum fictrix, *genit.* vis fictricis, f. FANTAZYA, ſiła álbo zmyſł wnętrzny u ludzi zwierząt y bydląt ktory rożne wyobrażenia rzeczy ſobie tworzy.

FANTAISIES au plurier, (*Viſions, reveries.*) Viſum, *Cic.* Viſio. f. Phantaſma. FANTAZYE obraz ná fantazyi zdanie uprzątnione w myśli, baśnie: rożne rzeczy ná myśl y do głowy przychodzące.

Qui a pluſieurs fantaiſies. Inſomnioſus. *Cat.* Ktoremu ſię często co przyśniwa, Dziwak.

FANTAISIE, (*Volonté, caprice de faire les choſes & de les vouloir.*) Prolubiom. *Ter.* Animus. *Ter.* FANTAZYA chętka biorąca do czego ochota.

Deſſechez vous, tandis que cette fantaiſie le tient. Matura, dum lubido eadem hæc manet. *Ter.* Spieſz ſię poki go tá chętka álbo ochota nie ominie. **Faire, vivre à ſa fantaiſie.* Ingenio ſuo frui. *Ter.* Suo remigio rem gerere. *Plaut.* *Czynić, poſtępować ſobie żyć według woli według ſwoiey fantazyi. **N'obeir qu'à ſa fantaiſie.* Non parere niſi ex lubidine. *Tacit.* *Nieſłuchać nikogo tylko właſney ſwoiey fantazyi. **Se mettre une choſe en fantaiſie,* ou *dans la fantaiſie.* Inducere ſibi aliquid in animum. *Cic.* *Uprzątnąć ſobie co w głowie w myśli, w fantazyi ſwoiey, álbo uprzątnąć ułożyć ſobie iáką fantazyą. **Il luy eſt venu en fantaiſie.* Cupido cum inceſſit. *Cic.* *Przyſzło mu do głowy, fantazya go wzięła.

A MA FANTAISIE, ou *Selon ma fantaiſie.* Meo arbitratu. Meâ voluntate. Meo remigio. abl. PO MOIEMU według woli, upodobania, myśli fantazyi moiey: ták iák mi ſię zdaie, y podoba.

FANTASQUE, adject. maſc. & fœm. (*Capricieux, bourru, qui a des manieres & une humeur extraordinaire.*) Moroſus, a, um. *Cic* DZIWAK niedogodliwy, cudaczek ſprzeciwny zrzędny **Humeur fantaſque* Moroſitas, atis, f *Cic.* *Humoru przyrodzenia dziwackiego, dziwaczący, wydziwiaiący, zrzędny.

FANTASQUEMENT, adv. (*D'une maniere fantaſque.*) Moroſè adv. *Cic.* DZIWACZNIE, po dziwacku zrzędnie.

FANTASQUEMENT, (*Groteſquement.*) Monſtrificè. adv. DZIWACKO po grubiáńſku po proſtemu.

FANTASSIN, ſubſt. maſc (*Soldat d'infanterie, qui eſt de pied.*) Pedes. maſc. *Caſ.* PIECHUR, piechotny pieſzy żołnierz.

FANTASTIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Imaginaire.*) Imaginarius *Liv.* ZMYSLONY wymyślony wymyslny.

FANTOSME, *ou* PHANTOSME, (*on prononce* FANTÔME.) ſubſt maſc. (*Spectre.*) Phantaſma. *Plin-Juv.* Larva umbratilis, fœm. *Plaut.* Simulachra caſſa & inania, *Ovid.* POTWORA, widok, ſtrach nocny, mara, obłuda.

ON DIT au figuré, *Il ſe met mille fantoſmes dans l'eſprit.* Mille ſpecies ſibi fingit. *Hor.* MARZY mu ſię tyſiąc rzeczy w głowie, tyſiąc cudownych rzeczy ſobie w głowie wyćci, marzy mu ſię, roią mu ſię w głowie dziwactwa.

ON DIT encore *d'une perſonne maigre & décharnée.*) *Ce n'eſt plus qu'un fantoſme.* Larva tantum umbratilis. Species cum exornatis oſſibus. *Plaut.* Lamia, fœm. *Petr.* MOWIĄ ieſzcze o chudym bardzo, chodzi iák mara iák śmierć, tylko goſſkora á kości, tylko go poſtać tylko go cień.

ON DIT pareillement (*d'une choſe qui a dégéneré, qui n'eſt plus dans le luſtre & l'éclat qu'elle avoit autrefois.*) *Ce n'eſt plus qu'un fantoſme d'honneur* Vanus & inanis honor. MOWIĄ ieſzcze o rzeczy iákiey ktora cale prawie zginęła minęła, y upadła. álbo że iuż nie ieſt w tym wigorze mocy y pozorze w iákim była przedtym iuż to tylko poſtać cień ſławy, powagi wolności &c.

FAONNER, V. neut. (*qui ſe dit des biches qui mettent bas leur petits.*) Fœtum, *ou* partum edere. *Colum.* KOCIC ſię co do ſarn ktore młode ſwoie wydaią.

FAQUIN, ſubſt maſc. (*Homme de la lie du peuple, vil & mépriſable.*) Fatuus & inſulſus homo. Homo infimus. Homo nihili. *Cicer. Plaut.* Trioboli homo. *Plaut.* GRONDAL, grondaliſko, człowiek podły nikczemny.

FAQUIN, (*Fantoſme,* ou *un homme de bois qui ſert aux exercices du manége*) Hippodromi larva verſatilis. BAŁWAN poſąg oſoba wyſtawiona robiona z drzewa w Rycerſkiey ſzkole.

FARCE, ſubſt. fœm. (*Meſlange de viandes hachées, dont on farcit des volailles.*) Farcimen. Fartum. Intritus cibus. *Phæd.* SIEKANIE, nádzienie do potraw.

FARCE ſe dit auſſi (*de ces petites facéties des Charlatans & des Joueurs des marionettes.*) Facetiæ. Scurrilitas. Scurriles joci. Ludicrum. FIGLE, żarty, ſzalbierſtwa, Ciarlatanow, kuglarzow, Maryonetki.

FACEES dans les Comédies, (*Des bouffonneries qui divertiſſent le public.*) Mimici joci, orum, maſc. plur. *Cicer.* KOMEDYE Sceny żartobliwe śmieſzne. **Jouër des farces.* Atellanam facere. *Petr.* Hiſtrioniam agere. *Tacit.* Komedye śmieſzne wyprawować.

FARCEUR, ſubſt. maſc. (*Qui joue la farce.*) Hiſtrio, Ludio, onis, maſc. *Cic Liv.* ZARTY śmiechy blazgonienia, komedyantſkie kuglarſtwa, **Le maiſtre des Farceurs.* Imperator hiſtrionicus, *Plaut.* *Starſzy kuglarſki. **Le métier, la profeſſion de farceur.* Ars ludicra, *genit.* artis ludicræ, fœm. *Quint.* *Zycie kuglarſkie.

FARCIN, ſubſt. m. (*Maladie qui vient aux bœufs.*) Scabies bubula. SWIERZB bydląt. **Qui vient aux chevaux.* Scabies equina, *genit.* ſcabiei equinæ, fœm. *Swierzb końſki.

FARCINEUX, maſc. FARCINEUSE, fœm. (*Qui a le farcin.*) Scabioſus. *Colum.* SWIERZB maiący co do bydląt parſzywe bydlę.

FARCIR, V. act. (*Remplir de farce.*) Farcire. Effarcire. Infarcire. *Plin. Caſ.* NADZIEWAC, nátkać.

Vn ventricule farci de coriandre. Fartus ventriculus coriandro. *Plin.* Máciek kiſzka a kolędrą nádziewana, nátkana.

Farcir ſon eſtomac de viandes, le remplir, le charger de viandes. Cibis complere, *ou* farcire ſtomachum. Eſcâ ſe replere. *Phad.* Nátkać brzuch, náładować brzuch, obieść ſię.

ON DIT figurément, *Facir un diſcours d'injures.* Orationem conviciis aſpergere. NATKAC nápełnić mowę całą obelgami, zelżywościami. **Tout Paris eſt farci*, ou *rempli d'eſtrangers.* Referta, *ou* plena eſt Lutetia extraneorum, *ou* extraneis. *Cicer.* *Paryż nátkany, nádziany, nápełniony, ieſt cudzoziemcami.

FARD, ſubſt. maſc. (*Pommade, ou autre drogue qu'on met ſur le viſage, pour l'embellir.*) Fucus. Pigmentum. Offucia, æ, fœm. *Plaut.* MALOWIDŁO ſłoyki dla muſkania y malowania urody.

(On peut encore ſe ſervir de *Ceruſſa, a, f.* qui eſt du Blanc d'Eſpagne, dont on ſe ſert pour ſe blanchir: & de *Purpuriſ. ſum.* qui eſt un vermillon dont les Dames relevent leur grand blanc, qui eſt fade pour l'ordinaire.) Toż ſamo ſnidło bielidło dla wyblechowania cery y Barwiczka dla przydania rumieńca zbytniey białości cery ktora zwyczaynie ieſt bardzo przykra y niewdzięczna.

Elle a les jouës couvertes de fard, ou de vermillon. Habet genas porpuriſſatas *Plaut.* Ufarbowała ſię umalowała. *Lorſque vous demandez du fard pour mettre ſur voſtre viſage, c'eſt demander à blanchir l'yvoire avec de l'encre, car le blanc d'Eſpagne eſt noir en comparaiſon.* Poſtulas ceruſſam, ut malas oblinas, unà operâ ebur atramento candefacere poſtulas. *Plaut.* *Kiedy mowiſz áby ci bielidło podano, to ieſt czernidłem malować alabaſtr, bo y ten ſam niewyrowna twoiey białości.

FARD ſignifie au figuré, *Artifice, déguiſement, (dont on ſe ſert pour déguiſer une choſe.)* Fucus, maſc. Pigmentum Offuciæ, f. pl. *Plaut.* SZTUKI udania ſzalbierſtwo oſzukanie, omamienie.

FARDEAU, (*on prononce* fardeau.) ſubſt maſc. (*Poids, charge qu'on porte*) Onus oneris, neut. Faſcis. *Petr.* CIĘZAR iuki kramik ná plecach tłomoczki. **Il portoit n'agueres des fardeaux ſur ſon coû pour vendre.* Modò collo ſuo circumferebat onera venalia. *Petr.* Bajulabat modò ſarcinas. *Petr.* *Niedawno iuki ná ſobie noſił, towar kramik ná plecach dźwigał na przedaż.

FARDEAU figurément, pour *Tout ce qui fait de la peine à l'eſprit.* Onus, n. CIĘZAR, ciężkość, przykrość **La ſervitude eſt un fardeau fort lourd à ceux, qui n'y ſont pas accouſtumez.* Servitus onus eſt omninò grave inſuetis. *Phad.* *Niewola wielki ieſt ciężar nieświadomym nieprzywykłym do niey.

C'eſt un fardeau beaucoup moins peſant à une femme de faire le mal que le bien. Mulieri nimiò malè facere levius onus eſt, quam benè. *Plaut.* Lżeyſza to rzecz białogłowie źle uczynić niżeli dobrze, cięższy ieſt niewieście dobrze niż źle co zrobić. **C'eſt une choſe bien peſante, qu'un fardeau de quatrevingts ans.* Anni octogiuta mala merx tergo. Octoginta anni onus eſt grave. *Plaut.* *Wielki to ciężar lat oimdzieſiąt dźwigać.

FARDE', maſc. FARDE'E, fœm. part. paſſ. & adject. (*Qui a mis du fard en general.*) Fucatus. Fuco illitus. *Cic. Plaut.* MALOWANY, MALOWANA, co do twarzy. **Si c'eſt avec du blanc, on dira* Ceruſſatus, a, um; *Bielidłem. **Si c'eſt avec du rouge,* ou *vermillon, on dira.* Purpuriſſatus, *ou* rubricâ intinctus, a, um. *Plaut.* *Farbiczką álbo barwiczką. **Vn viſage fardé.* Facies medicamine attrita, *ou* infecta. *Petr.* *Twarz malowana. **Elle a les jouës fardées & le corps enduit de cire.* Buccas rubricâ, cerâ omne corpus ſibi intinxit. *Plaut.* *Farbowane lice woſkowana ſkora. **Plus je la regarde, plus elle me paroiſt fardée, Ce n'eſt qu'artifice.* Quò magis illam aſpecto, tam magis eſt nimbata & nugæ meræ. *Plaut.* *Im dłużey ſię iey przypatruię tym bardziey mi ſię wydaie że ſię maluie ſame to ſą widzę figle y ſztuki,

FARDE', (*Qui n'eſt point naturel.*) Fucatus. Fucoſus. Fictus, a, um. *Cic.* MALOWNY, amyſlony nieprawdziwy, nieſczery. **Des amitiez fardées.* Fucoſæ amicitiæ. *Cicer.* *Przyiaźni zmyſlone malowane. **Des mots qui ne ſont point fardez.* Infucata verba. *Petr.* *Słowa niezmyślone. **Leur marchandiſe n'eſt point fardée.* Merces ſine fuco geſtant. *Hor.* *Towar bez przyſady dobry niefarbowany.

FARDER, V. act. (*Mettre du fard, ſoit du blanc d'Eſpagne, ſoit du rouge.*) Fucare, (co, as, avi, atum.) act. acc. Fuco illinere, (lino, is, levi, illitum.) act. acc. *Cicer.* FARBOWAC ſię bielidłem, lub barwiczką. **Farder le viſage avec le blanc.* Incretare faciem *Petr.* Cretâ, *ou* ceruſſâ illinere, *ou* oblinere. *Plaut.* *Bielidło kłaść ná twarz. **Farder ſes jouës de rouge.* Rubricâ buccas intingere. *Plaut.* *Barwiczkę kłaść ná lice. **Il ne faut point vous farder à l'âge où vous eſtes.* Non iſtam tuam ætatem oportet pigmentum ullum attingere. *Plaut.* *Jużci ſię w tym wieku farbować ná nic nieprzyda, cale nie po bielidle nie po rumienidle.

FARDER au figuré, pour *Deguiſer.* Fucare. Expolire. *Plin.* MALOWAC, zmyślać, udawać. **Farder les choſes, (comme les Maquignons ſont leurs chevaux.)* Mangonizare. *Farbować rzeczy ták iáko Grecy farbuią konie, kuśnierze futra kopcą álbo farbuią. **Comme les Frippiers leurs bardes,* Interpolare. act. acc. *Cic.* *Tandetnicy ſwoie towary udaią y rożnie odnawiaią.

C'eſt faire injure à la verité, que de la vouloir farder. Veritati facit injuriam, quiſquis eam ceruſſâ fucoque oblinit. *P. Coſſ.* Krzywdzi prawdę kto ią maluie pięknieyſzą y udatnieyſzą czyni. **Farder ſa prononciation en bégayant.* Verba balba ferire annoſo palato. *Hor.* *Udawać ſobie mowę zmyślaiąc ią y wdzięczące ſię z nią.

Qui farde une cauſe, qui la déguiſe. Cauſæ concinnator, oris, m. *Vlp.* Ten ktory ſprawę iáką álbo rzecz iáką udaie.

FARFOVILLER, V. act. (*Fouiller confuſément.*) Permiſcere, (ſceo, es, ſcui, ſtum.) act. acc. POMIĘSZAC pokłocić.

FARIBOLES, ſubſt. fœm. plur. (*Pluſieurs choſes vaines, qui ne méritent aucune conſideration.*) Nugæ, Ineptiæ. plur. *Cic.* FRASZKI bayki rzeczy niegodne uwagi.

FARINE, ſubſt. fœm. (*Bled moulu.*) Farina, æ, f. *Cicer.* MĄKA zboże iákie mielone.

La pure farine, ou *la fleur de froment.* Similla, æ, fœm. Similago, inis, fœm. *Plin.* Pollen, *genit.* pollinis, neut. *Cat.* Mąka przednia ſama naylepszieyſza ſam kwiat mąki.

Farine bluttée. Cribro decuſſa farina. *Perſ.* Mąka pytlowana, ná pytel poſaczana mąka. **Farine d'avoine.* Farina avenacea. *Plin.* *Mąka owſiana. **Farine de feves.* Lomentum, i, neut. *Mart.* *Mąka bobowa. **Folle farine, qui s'attache aux parois des moulins.* Pollen, *genit.* pollinis, neut. *Colum.* *Stochmal mąka co ſię po ścianach y ſkrzyniach we młynie wieſza. **Farine d'orge ſéchée au feu.* Polenta, æ, fœm. *Var.* (*dont les Anciens faiſoient de la fromentée.*) *Słod ſuſzony ná laſach; álbo ná piecu ná piwo.

ON DIT au figuré, *Des gens de meſme farine, Gens propres à mal faire.* Homines accomodati ad flagitia. Qui ſunt ejuſdem farinæ. PRZYSŁOWIE, ludzie iednego pytla, hultaie ladaco iedna torba.

FARINEUX, maſc. FARINEUSE, fœm. Qui ne ſe dit que dans cette expreſſion, *Dartre farineuſe, qui en ſe ſéchant laiſſe une craſſe blanche qui reſſemble à de la farine.*) Lichen farinarius, *genit.* lichenis farinarii, maſc. *Plin.* LISZAY, kroſty plamy liſzaiowate.

FARINIER, ſubſt. maſc. (*Qui apporte de la farine pour vendre.*) Farinarius, ii, maſc. Pollintor, oris, maſc. *Plin. & Caton.* MĄCZARZ, co mąkę ná przedaż wozi.

FAROUCHE, adject. maſc. & fœm. (*Sauvage, difficile à apprivoiſer,*) Ferus. Immanſuetus, a, um. *Cic.* DZIKI, nieugłaſkany.

FAROUCHE, (*Cruel, feroce.*) Ferox, ocis, omn. gen. Immanis & hoc immane, adject. Sævus. Ferus, a, um. *Cicer.* DZIKI, Okrutny, krwawy, tyran.

Vn homme farouche, qui eſt d'une humeur ſombre, & retirée, ennemi des divertiſſemens. Homo auſterus, *ou* ſeverus. *Cic* Człowiek dziki, uſobny, nieludek nieludek.

Ils ont des mœurs & des couſtumes plus farouches & plus cruelles qu'aucun barbare, & que les animaux qui vivent de proye. Moribus ritibuſque efferatioribus, quàm ulli barbari, imò quàm rapaciſſimæ belluæ, utuntur. *Liv.* Większą maią dzikość w ſobie niż zwierzęta álbo ptaſtwo drapieżne.

Vn eſprit farouche. Ferum & immanſuetum ingenium. *Ovid.* Umyſł dziki. **Vn regard farouche.* Ferox & immanis aſpectus. *Weyrzenie, poyrzenie dzikie. **Il a quelque choſe de farouche dans la mine.* Eſt fero ac duro aſectu. *Coś ma dzikiego z twarzy y poyrzenia okrutny ná weyrzenie. *Eſt truci aſpectu. *Hor. Il a la mine farouche.* *Dzikiey ieſt poſtaci, twarzy, pozoru dzikiego, okrutnego, ponurego.

FASCE, fubſt. fœm. terme d'Architecture, (*qui ſe dit des friſes & des troit ban les qui compoſent l'Architrave.*) Faſcia, æ, fœm. *Plin.* GZEMS gzemiowanie w budowanin nád kolumnanmi wciąż idącemi.

FASCHE', (*prononcez* FÂCHE',) maſc. FASCHE'E, f. part. paſſ. & adiect. (*Qui eſt en colere contre quelqu'un.*) Alicui iratus, *ou* offenſus,a,um. Ab aliquo alienus. *Cic.* ROZGNIEWANY, ROZGNIEWANA, zágniewany, gniewny, gniewaiący ſię.

FASCHE', (*Mari, affligé d'une choſe.*) Dolens, entis, omn. gen. de re aliquâ, *ou* aliquid. Ægrè ferens,entis,omn. gen. aliquid. ZAŁOSNY bolejący ná co álbo o co.

FASCHER, *prononcez* FÂCHER, V. act. (*Choquer, offenſer quelqu'un, ou le faire faſcher, l'irriter, le mettre en colere*) Alieni ſtomachum movere, (veo,es, movi, motum.) *ou* facere, (facio, facis, feci, factum.) act. *Cicer.* Odioſum & moleſtum eſſe alicui. Exhibere, *ou* facere alicui moleſtiam. *Cic.* Aliquem odiis exercere, (eo, es, exercui, exercitum.) act. *Cic* GNIEWAC, rozgniewać urażać obrażać kogo.

SE FASCHER *contre quelqu'un, ſe mettre en colere contre luy.* Alicui iraſci, *ou* ſuccenſere ſuccenſeo, es, ſui. GNIEWAC ſię rozgniewać ſię ná kogo. *Se faſcher aiſement, ſe mettre en colere.* Iram in promptu gerere. *Plaut.* *Prędko ſię rozgniewać.

Eſtre faſché, ou *marri d'une choſe*. Aliquâ re, *ou* de aliquâ re, *ou* aliquid dolere. *Cic. Plaut.* Być żałoſnym ná co.

Voſtre pere n'eſt plus faſché contre vous. Tibi placidus, *ou* placatus eſt pater. *Plaut.* Tibi non eſt iratus amplius pater. *Cic.* Już ſię ociec niegniewa ná ciebie. *Il ſe faſche de rien, ou pour rien.* De nihilo iraſcitur. *Plaut.* *Rozgniewa ſię o lada rzecz o nie o lada co

SE EASCHER, (*Se chagriner, ou eſtre faſché & chagrin d'une choſe.*) Aliquid ægrè, *ou* graviter, *ou* moleſtè ferre. Indignè pati. dep. *Cic.* GNIEWAC ſię gryść ſię oco obrażać ſię być o co urażonym mieć co zá złe

J'ay quelque choſe dans l'eſprit qui me faſche, & qui fait que je n'ay pas bien repoſé cette nuit. Aliquid meo animo ægrè eſt, neque hac nocte quievi ſatis ex meâ ſententiâ. *Plaut.* Coś mam y czuię iákąś nieſpokoyność w ſobie ktora mi ſpoczynku niedaie w nocy, ſpać mi nie daie ſen mi odeymuie. *Je ſuis faſché tout de bon.* Doleo ex animo. Dolet hoc cordi meo. *Plaut.* *Doprawdy ſię gniewam, cale ſię gniewam. *Il faut peu de choſe pour le faſcher.* Facile fit illi quod doleat. *Ter.* *Niewiele mu trzeba áby go rozgniewać. *Ce n'eſt pas tant la perte qui me faſche, que la négligence d'un méchant valet.* Non tam jactura me movet, *ou* tangit, quàm negligentia nequiſſimi ſervi. *Petr.* *Nie tak mię ſzkoda boli, nie idzie mi o ſzkodę ále o niedbalſtwo ſłużących. *Ne vous faſchez pas de ce que je vous diray.* Sine offenſione accipias, quod dixero. *Cicer.* *Niegniewayſię o to co ci powiem. *Tout la faſche.* Stomachatur omnia. *Cic.* *Każda rzecz, náymnieyſza rzecz go rozgniewa. *Si vous continuez à me faſcher.* Si porro odioſi eſſe pergitis. *Ter.* *Jeżeli mię daley gniewać będzieſz ieśli mię gniewać nie przeſtanieſz. *Vous me faſchez, vous m'importunez.* Odioſus es mihi. *Plaut.* *Gniewaſz mię, urazaſz mię, przykrzyſz mi ſię.

FASCHERIE, (*prononcez* FÂCHERIE.) ſubſt. f. (*Chagrin, déplaiſir.*) Moleſtia. Dividia. Ægrimonia, æ, fœm. Offenſio. Offenſiuncula, æ, fœm. Ægrum, i, neut *Cic. Plaut.* GNIEW przykrość nieprzyiemność uraza. *Cauſer de la faſcherie à quelqu'un, luy donner quelque faſcherie.* Moleſtiam alieni exhibere. Alicui ægrum facere. *Cic. Plaut.* *Przykrość złość komu zádawać czynić. *Ces lettres m'ont cauſé cette faſcherie.* Aſperſit hoc mihi moleſtiæ hæc epiſtola. *Cic.* *Te liſty mi tę przykrość dolegliwość przynioſły. *Se laiſſer aller à la faſcherie.* Dedere ſe totum ægritudini. *Cic.* *Cale ſię puścić ſię w gniew rozgniewać, obrazać ſię cale

FASHEUX, (*prononcez* FÂCHEUSE, m. FASCHEUSE. f. adject. (*Qui fait de la peine, qui donne du chagrin.*) Moleſtus. Odioſus. Importunus. Incommodus. Acerbus. Gravis & hoc grave. adiect. *Cic. Plaut.* PRZYKRY UPRZYKRZONY NAPRZYKRONY niezbyty ciężki, zrzędny, zły.

Il eſt d'une humeur faſcheuſe. In eo eſt morum acerbitas, *ou* moleſtia. Moleſtis eſt & odioſis moribus. Jeſt humoru przykrego naprzykrzonego zgryźliwy zrzędny człowiek. *Les femmes qui ont du bien ſont d'ordinaire faſcheuſe, & veulent que leurs maris leur obeïſſent.* Mulieres dote fretæ, feroces ſunt, & viros ſuos ſibi ſubſervire poſtulant. *Białogłowy poſażne ſą ciężkie y zrzędne y chcą żeby im mężowie poſłuſznemi byli, chcą mieć gorę nád mężámi. *Il luy dit des paroles faſcheuſes.* Illum gravibus, *ou* aſperis verbis appellavis. Aſperè inceſſit, inclementer illi dixit. *Cic. Plaut.* *Przykre ſłowa mu powiedział, ſłowami go przykremi zelżył, obraził.

Nous recevons tous les jours quelque nouvelle faſcheuſe. Aliquid quotidie acerbi atque incommodi nuntiatur. *Auct. ad Heren.* Codzień iáką złą nowinę odbieramy. *Il eſt faſcheux.* Grave eſt & acerbum. *Cic.* *Zła to rzecz ciężka, nie dobrze to.

FASCINATION, ſubſt. f. (*Charme qui empeſche qu'on ne voye les choſes comme elles ſont en effet.*) Faſcinatio, onis, f. *Plin.* Incantatio, onis, fœm. *Plin.* OMAMIENIE Urzeczenie zamamienie ſzczarowanie, a właſzcza co do oczu że ſię inaczey rzeczy widzą niż ſą w ſobie.

FASCINATION ſe dit figurément (*du trouble des ſens cauſé par quelque violente paſſion, qui nous aveugle.*) Offuſcia, æ, f. *Plaut.* ZMAMIENIE niewłaśnie o paſſyach námiętnościach.

FASCINE, ſubſt. fem. (*Fagot de menu branchage, dont on ſe ſert dans les armees pour combler quelque foſſé.*) Virgultorum faſcis, is, m. *Hirt.* WICINY, Pęki rozg ktoremi podczas woyny rowy wypełniaią do ſzturmu *Faſſyny.*

FASCINER, V. act. (*Faire certains charmes, qui font paroiſtre les choſes aux yeux autrement qu'elles ne ſont.*) Faſcinare, Incantare. *Virg. Plaut.* MAMIC łudzić omamić oczy że inaczy co zdaie ſię w oczach niż ieſt w ſobie ſzczarować.

Quelque Magicien faſcine les yeux de cette femme. Præſtigiator aliquis hanc mulierem fruſtratur. *Plaut.* Czarownik iakiś oczy iey mami.

ON DIT auſſi au figuré, que *Les paſſions nous faſcinent les yeux de l'eſprit.* Cupidines offundunt, *ou* obducunt mentibus caliginem ac tenebras. *Liv. Cic.* MOWIą też *niewłaśnie* że paſſye rozum mamią.

FASEOLE, ſubſt f. (*Eſpece de la nature des feves.*) Phaſelus, *ou* Phaſeolus. *Colum.* BOB álbo groch turecki, *faſeole.*

FASTE, ſubſt. m. (*Orgueil apparent, affectation de vanité.*) Faſtus, ûs, m. Jactantia, æ, f. Inanis jactantia. *Ovid. Plin.* Oſtentatio. *Cic.* WYNIOSŁOSC Duma hardość nádętość pycha powierzchownie wydaiąca ſię w chodzeniu mowieniu czynieniu Prożna chluba. Pogarda drugich. Pokazowanie ſię. *Buta* ſtare ſłowo Polſkie.

FASTE ſe prend quelquefois pour *Magnificence, éclat, pompe.* Magnificentia. Pompa. Apparatus. *Cic.* WYNIOSŁOSC w francuſkim bierze ſię czaſem zá wſpaniałość ſerca umyſłu ſpraw okazałość wielkość dzieł.

FASTES, ſubſt. m. & pluriel, ſe prend pour (*le Calendrier des Romains, où eſtoient marquez jour par jour leurs feſtes, leurs jeux & leurs cérémonies.*) Faſti, orum, n. pl. *Cic.* KRONIKA dzienna świąt y obrządkow Pogańſkich u Rzymian *Kalendarz* dziennik świąt dzień po dzień idących

FASTIDIEUX, m. FASTIDIEUSE, f. adject. (*Dédaigneux, qui ſe rend inſupportable.*) Faſtidioſus. *Cic.* CKLIWY przykry niemiły ſprzeciwny niedogodny nieużyty nieuczynny, wykwintny niezuoſny.

(Ce mot a vieilli.) To ſłowo francuſkie zeſtarzało ſię.

FASTUEUX, m. FASTUEUSE, f. adject. (*Qui a beaucoup de faſte & d'oſtentation.*) Faſtoſus, (*& non pas* Faſtuoſus) *Petr.* WYNIOSŁY dumny co má w ſobie wielką wynioſłość y dumę: po łacinie *faſtoſus* nie *faſtuoſus.*

FASTUEUSEMENT, adv. (*D'une maniere faſtueſe.*) Jactanter. adv. Cum oſtentatione. *Tacit.* DUMNIE, wynioſło, hardo.

FAT, adject. & ſubſt. m. (*Sot, ſans eſprit, qui ne dit que des fadaiſes.*) Fatuus. Inſulſus, a, um. Fungus, i, m. *Terent.* GŁUPI nikczemny podły ládaco błazgoń Dubiel.

(Il ne ſe dit qu'au maſculin.) To ſłowo francuſkie *Fat* nie mowi ſię tylko w męſkim rodzaiu.

FATAL, m. FATALE, f. adject. (*Qui doit arriver néceſſairement par l'ordre des deſtins.*) Fatalis & hoc fatale adject. *Cic.* WIESZCZY niepochybny nieuchronny z wyrokow y zrządzenia Bożego.

FATAL, (*Malheureux.*) Fatalis & hoc fatale, adj. NIESZCZĘSLIWY. *Une année fatale à la République.* Fatalis annus reipublicæ. *Rok nieſzczęśliwy Rzpltey. *Cela leur fut fatal à l'un & à l'autre.* Fuit illorum utrique fatale. *Cicer.* *To było z nieſzczęściem oboyga.

L'HEURE *fatale, l'heure de la mort.* Fatalis hora, f. Decre-

Decretorius dies, *genit.* diçi decretorii, m. *Sen.* GODZINA oftatnia śmierci śmiertć.

FATALEMENT, adv. (*D'une maniere fatale.*) Fataliter. adv. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWIE.

FATALITE', fubft. fem. (*Nécessité d'un évenement dont on ne fçait point la cause.*) Fatum, i, n. Fatalis neceffitas, *genit.* fatalis neceffitatis, f. Vis fatalis, f. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWOSC przypadek niefpodziewany. **Si c'eft une fatalité, ou un ordre des deftins que vous releviez de cette maladie.* Si fatum tibi eft ex hoc morbo convalefcere. *Cic.* *Czyli przypadkiem czyli wyrokiem powftaniefz z tey choroby. **Il eft arrivé par je ne fçay quelle fatalité.* Nefcio quo faro accidit. *Cicer.* *Trafiło fię niewiem iákim przypadkiem, niefzczęściem.

FATIDIQUE, adject m. & f. (*Qui prophetife ou annonce l'ordre des deftins.*) Fatidicus, a, um. *Cic.* WIESZCZY.

(Mot bas & vieux.) Słowo w francuſkim podłe y ſtare.

FATIGUANT, m. FATIGUANTE, f. (*Qui laffe, qui fatigue, qui eft à charge.*) Onerofus. Moleftus. Odiofus. Importunus, a, um. *Cic.* CIĘZKI, przykry: trudzący.

FATIGUANT, (*Pénible.*) Operofus. Laboriofus, a, um. *Plin. Cic.* UPRZYKRZONY, náprzykrzony cięźki.

FATIGUE, fubft. fœm. (*Peine du corps, qui laffe & qui fatigue.*) Fatigatio, Defatigatio, onis, fœm. Labor, oris, m. *Cic.* TRUD, fatyga, utrudzenie praca.

Un corps fait à la fatigue. Corpus labori duratum. *Liv.* Ciało do trudu, do pracy. **Un habit de fatigue, dont on fe fert quand on travaille.* Veftimentum operarium, i, neut. *Suknia do pracy.

FATIGUE', mafc. FATIGUE'E, fœm. part. pas. & adj. Fatigatus. Defatigatus, a, um. *Hor. Cic.* SPRACOWANY, ſtrudzony.

Cette promenade m'a bien fatigué, ou m'a mis fur les dents, (comme l'on parle dans le familier.) Me hæc deambulatio ad languorem dedit. *Terent.* Ta przechadzka mię utrudziła ziadła mię.

FATIGUER, V. act. (*Harceler, laffer.*) Fatigare, Defatigare. *Caf.* Macerare. act. acc. *Flor. Rom.* Effe alicui oneri & moleftiæ. Laceffere. *Cic.* Laffare. MORDOWAC, zmordować, utrudzić ſtrudzić.

Ne fe point fatiguer du travail de l'efprit, ni du corps. Nec animi nec corporis laboribus defatigari. *Cic.* Niezmordowanym być pracą żádną wnętrzną áni powierzchowną.

FATIGUER, (*Prendre de la peine.*) Laborare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* TRUDZIC.

SE FATIGUER. Laboribus fe frangere. *Cic.* TRUDZIC fię

Il fatigue beaucoup. Operam patientiffimus eft. Operis ac laboris patiens eft, *Cic. Celf.* Trudzi bardzo.

FATIGUE' *de tant de maux, il s'endormit.* Tot malis gravatus, in fomnum lapfus eft. *Petr.* SPRACOWANY tylą niefzczęśliwościami záſnął.

FATRAS, fubft. mafc. (*Confufion de plufieurs chofes.*) Indigefta rerum vilium congeries, *genit.* Indigeftæ congeriei, fœm. KUPA gromada rzeczy.

FATUITE', fubft. fœm. (*Sottife, ftupidité.*) Fatuitas, atis, fœm. *Cic.* GŁUPSTWO.

FAU, (*prononcez* fô.) fubft. mafc. (*Arbre de haute fuftaye, ou* FOUTEAU, *Heftre.*) Fagus, i, fœm. *Virg.* BUK, drzewo bukowe.

FAUCHAGE, fubft. mafc. (*L'action de faucher.*) Fenifecium, ii, neut. *Colum.* Fenifecia, æ, fœm. *Var.* SIECZENIE fiana kofzenie, kośba.

FAUCHER, V. act. (*Coupper les foins & les avoines avec la faux, ou la faucille.*) Cædere prata. *Plin.* Fenum demetere fuccidere. Herbam falcibus defecare, act. *Colum.* KOSIC fiano kofę álbo trawe fierpem fiec.

La faifon de faucher les prez. Fenifecium, ii, neut. *Plin.* Czas kofzenia, kośba.

FAUCHEUR, fubft. mafc. (*Qui couppe les prez & les foins.*) Fenifeca, æ, um. *Plin.* Defecator, oris, mafc. *Colum.* Fenifex, *genit.* fenificis, *Plin.* KOSIARZ.

FAUCHE'E, fubft. fœm. (*La couppe des foins.*) Fenifecia, æ, fœm. *Var.* KOSBA fian.

FAUCILLE, fubft. fœm. (*Inftrument fait à demi cercle avec lequel on couppe les bleds, ou l'herbe.*) Falx mefforia, *genit.* falcis mefforiæ, fœm. Falcula, æ, fœm. *Colum.* SIERP do żęcia zboża, álbo trawy rznięcia.

FAUCON, fubft. mafc. (*Oifeau de leurre, qui a le plus beau vol.*) Falco, onis, m. *Jul-Firm.* *qui vivoit fous Conftantin.* JASTRZĄB.

FAUCON *niais, qui a efté pris dans l'aire.* Falco in nido captus. JASTRZĄB młody z gniazda.

FAUCON *paffager, ou pelerin.* Falco advena. JASTRZĄB wabny.

FAUCON *gentil.* Falco optimæ indolis. JASTRZĄB Sokoł przedni.

(Il y a des faucons de plufieurs fortes; mais ceux-cy font les principaux.) Są iáſtrzębie rożne ále te tu wſpomnione ſą náyprzednieyſze.

FAUCONNERIE, fubft. fœm. (*L'art de dreffer les oifeaux de proye.*) Ars accipitraria, *genit.* artis accipitrariæ, f. Inftituendorum accipitrum ars, fœm. PTAKOW unofzenie, wkładanie ptakow.

FAUCONNERIE, (*Lieu où l'on dreffe des oifeaux de proye.*) Cella accipitraria, æ, fœm. MIEYSCE gdzie ptaki nnofzą, wkładaią.

FAUCONNIER, fubft. mafc. (*Qui dreffe des oifeaux de proye.*) Qui accipitres curat & inftituit, PTASZNICZY myśliwiec co wkłada ptaki.

FAUCONNIERE, fubft. fœm. (*Bourfe, ou poche de fauconnier.*) Pera, æ, fœm. Sacculus. Vienlus, i, m. TAYSTRA ptaſznicza.

FAVEUR, fubft. fœm. (*Grace, plaifir qu'on fait à quelqu'un.*) Gratia, æ, fœm. Beneficium, ii, neut. *Cic.* ŁASKA przyiaźń chęć dobroczynność komu świadczona. **Je vous demande cela comme une faveur.* Hoc à te beneficii loco pero. *Cic.* *Proſzę cię o to iak o łaſkę dla ſiebie. **Si vous luy faites quelque faveur, il en a tres peu de reconnoiffance.* Si quid benè facias, levior plumâ eft gratia. *Plaut.* *Jeżeli mu łaſkę iáką świadczyſz nieżna on tego.

**Prendre une faveur pour un outrage.* Accipere beneficium in contumeliam. *Ter.* *Łáſkę mieć ſobie zá krzywdę zá urazę. **Reconnoiftre une faveur qu'on a receuë.* Meritum officii gratiam alicui perfolvere. *Cic.* *Uznawać łaſkę odebraną

FAVEUR, (*Support, protection,*) Favor, oris, mafc. Gratia. Aura, æ, fœm. CHĘC affekt ſprzyianie ſkłonność, utrzymywanie záſzczycanie.

Donner tout à la faveur. Gratiæ fobfcribere. *Phæd.* omnia gratiæ concedere, *ou* tribuere. *Cic.* Chęcią fię ſamą uwodzić, iść we wſzyſtkim zá affektem reſpektem &c. **Qui donne à la faveur.* Obnoxius gratiæ animus. *Quint.* *Ktory fię affektem reſpektem faworem nierządnym uwodzić.

La faveur d'un particulier l'emporte fur le bien public. Bonum publicum gratiâ privatâ devictum eft. *Saluft.* Reſpekta prywatne gorę maią nád dobrem poſpolitym.

La faveur du peuple. Aura popularis. Studium populi. *Cic.* Przyiaźń ludzka wierność, powaga między Bracią, między ſzlachtą, między poſpolſtwem *popularitas.* **Eftre en faveur auprès d'un Prince.* Apud Principem gratiâ valere. *Liv.* Alicui, *ou* apud aliquem effe gratiofum. *Cic.* Flagrare. gratiâ apud aliquem. *Tacit.* *Łaſka Pańſka, mieć łaſkę u Dworu, u Pana. **Un homme qui a la faveur du peuple.* Auræ popularis homo. *Liv.* *Ten co ma wielką miłość między Bracią, między ſzlachtą, u poſpolſtwa.

Celuy qui prend trop de plaifir aux faveurs de la fortune, n'en fupportera jamais les revers. Quem res plus nimio delectavère fecundæ, mutatæ quatient. *Hor.* Ten co fię názbyt kocha w ſzczęściu ſprzyiaiącym, nieznośna mu záwſze być muſi każda ſprzeciwność.

Lettres de faveur. Commendatitiæ litteræ, arum, fœm. plor. *Cic.* Liſt záletny, zálecaiący, ſprzyiaiący.

ON DIT, *Vendre fes faveurs, (parlant d'une fille qui fe proftituë à prix d'argent.)* Sui corporis ufuram pretio facere. Quæftum accipere. *Ter.* Z NIERZĄDU żyć zá pieniądze.

VENDRE *fes faveurs, (parlant d'un homme, qui tire du profit du plaifir qu'il fait aux belles.)* Beneficia vendere. Vendere amplexus *Petr.* NIERZĄDU patrzący zá pieniądze ſłużący zá pieniądze nierządnym białogłowom.

Elle luy accorda les dernieres faveurs. Sui copiam fecit. *Plaut.* Powolną być nierządnie.

ON APPELLE auffi en mauvaife part, *Les faveurs de Venus,* pour dire *Les mauvais maux qu'on contracte par la frequentation du fexe.* Lues venerea, *genit.* luis venereæ, f. CHOROBY ſeperne: upominki Wenery, ktore fię ná ciele przydaią z zbytecznej cieleſności.

EN FAVEUR, *En confideration, A l'avantage.* In favo-

rem alicujus Causâ, *ou* gratiâ alicujus. *Cic.* Pro aliquo. ZA kim, zá czyią stroną sprzyiaiąc, dla kogo co czynić świadczyć

A LA FAVEUR, comme *Ils firent une sortie & vinrent à la faveur d'un grand vent mettre le feu à nos ouvrages.* Portis se foràs erumpunt, secundo magnoque vento operibus ignem inferunt. *Cef.* ZA CZEGO, náprzykład zá wiatru zá dnia. Wycieczkę uczynili y zá wielkiego wiatru przypadli z ogniem podpaliwszy soboty nasze y obrony wystawione.

De tous ces navires il ne s'en sauva que fort peu qui gagnerent terre à la faveur de la nuit. Perpancæ ex omni numero naves noctis interventu ad terram pervenerunt. *Cef.* Z tych wszystkich okrętow mało ich bardzo nocą do brzegu uszło.

FAUNE, subst. masc. (*Sorte de Satyre, monstre qui vit dans les forests*) Faunus, i, masc. POTWORA Leśna daiki mąż, leśny Satyr.

FAVORABLE, adject. m. & f. (*Propice, qui favorise.*) Favorabilis & hoc favorabile, adject. *Liv.* Propitius. Secundus. Æquus, a, um. *Cic.* SPRZYJAZNY chętny przychylny łaskawy. *La fortune m'est favorable.* Fortuna mecum est. *Plaut.* Fortuna mihi est propitia. *Cic.* Mihi arridet fortuna. *Szczęście mi iest sprzyiazne, sprzyiaiące sprzyia mi szczęście *J'espere qu'il me sera favorable.* Hunc mihi propitium spero. *Cicer.* *Spodziewam się że będzie łaskawy. *Tout nous est favorable.* Omnia sunt nobis secunda & prospera. Fortuna in omnibus nobis ridet, *ou* blanditur. *Wszystko nam sprzyia. *Avoir le vent favorable.* Secundis ventis uti. Ventis faventibus navigare. *Ovid.* Secundissimo vento cursum tenere. Secundos ventos habere. *Cic.* *Mieć wiatr dobry sprzyiaiący, dobrze służący. *Je souhaite que Dieu vous soit favorable dans vos entreprises* Deus benè vortat quod agis. *Ter.* *Niech Pan Bog szczęści w zamysłach.

FAVORABLEMENT, adv. (*En favorisant.*) Studiosè. Gratiosè. adv. *Cic.* SPRZYIAZNIE łaskawie życzliwie.

Qui est escouté favorablement Favorabiliter exauditus. *Quint.* Łaskawie wysłuchany, miłościwie wysłuchany.

FAVORI *d'un Prince*, masc. FAVORITE, fœm. adject. *Celuy, ou celle qui a les bonnes graces & la faveur d'un Prince*) Principi, *ou* apud Principem gratiosus, a, um. Gratiosissimus, Acceptissimus. FAWORYT naymilszy ulubiony kochanek Pański, wiernek Faworytka kochanka.

(Ces mots se disent pour toutes les choses, pour lesquelles on a de la prédilection.) Toż się mowi o tym wszystkim do czego kto ma serce ochotę y chęć osobliwszą.

C'est un mot favori. Jactatur in primis illud verbum. Słowo to ulubione ukochane naymilsze. *Un livre favori, celuy dont la lecture nous plaist le plus.* Liber cuius in-primis lectione delectamur. * Książka ulubiona ukochana ktorą czytać naymiley.

FAVORISER, V. act. (*Faire grace, plaisir & faveur à quelqu'un, le seconder.*) Alicui favere. *Cic.* SPRZYIAC faworyzować komu. *La fortune favorise les bons & abandonne les superbes.* Fortuna redit miseris, & abit superbis. *Horat.* *Szczęście sprzyia dobrym, opuszcza hardych. *Il favorise les gens d'esprit, & embrasse le parti de la noblesse.* Favet ingeniis, & nobilitatem amplectitur. *Cicer.* *Sprzyia uczonym ludziom y kocha się w szlachcie. * *L'envie qui se plaist à mordre favorise toûjours davantage les vertus anciennes, que les presentes.* Plus vetustia favet invidia mordax, quàm bonis præsentibus. *Phad.* *Zazdrość ktora żębem sięga każdego przeszłe cnoty chwali, teraźnieyszym przygania. *La fortune favorise les courageux.* Fortuna fortes adjuvat. *Ter.* Audaces fortuna juvat. *Virg.* *Szczęście sprzyia odważnym.

FAVORISER *le parti de quelqu'un.* Fovere, *ou* tutari partes alicujus. *Tacit.* SPRZYIAC dopomagać czyiey stronie. *La retraite d'une armee.* Commodiorem ac tutiorem exercitui receptum dare. *Cef.* *Dopomoc do uyścia woysku. *L'erreur d'autruy.* Favere alicujus errori. *Cic.* *Sprzyiać błędowi cudzemu bronić go utrzymywać.

Il espere que quelqu'un le favorisera dans son crime. Sperat sibi auram posse afflari in hoc crimine. *Cic.* Spodziewa się ufny sobie że mu kto sprzyiać będzie w tey iego zbrodni.

CELUY *qui favorise.* Fautor. *Cicer.* FAUTOR czyi, obrońca strona. *Qui favorise la noblesse.* Nobilitatis studiosus *Cic.* *Szlachtę utrzymuiący zá szlachtą trzymaiący.

Celle qui favorise. Fautrix, icis, f. *Cic.* Fautorka sprzyiazna sprzyiaiąca utrzymuiąca stronę czyia

FAUS, *il faut écrire* FAUX, *ou* FAULX, subst. f. (*Instrument de fer un peu arcué par le bout pour faucher les foins.*) Falx, *genit.* falcis, f. *Cat.* KOSA statek żelazny nákrzywiony ná końcu dla cięcia trawy.

ON DIT proverbialement, *Mettre la faux dans la moisson d'autruy, se mesler de faire ce qu'un autre doit faire.* Supponere falcem in messem alienam. Interponere se in aliena negotia. Præstare, quod ab alio præstandum est. PRZYSŁOWIEM mowią, kosę zápuścić ná cudzą łąkę, wdawać się w cudze rzeczy y interessa.

FAUS & *mieux* FAUX, masc. FAUSSE, fœm. adject. (*Qui est contraire à la vérité.*) Falsus. Mendax. Fallax. omn. gen. *Cicer.* FAŁSZYWY zmyślony udany omylny oszukniący zawodny. *Faux témoin, fausse joye.* Falsus testis, falsum gaudium. *Cicer.* * Fałszywy świadek, zmyślona radość.

ON DIT, *Un esprit faux, qui juge mal des choses.* Perversum, *ou* falsum ingenium. ZAWODNY rozsądek zdanie omylne zawodne ale sądzące o rzeczach.

Qui dit des choses fausses. Falsidicus. Falsiloquus, a, um. *Plaut.* Fałszywy, fałszywie mowiący, kłamca.

Qui jure faux, qui fait un parjure Falsijurius, a, um. *Plaut.* Krzywoprzysięzca, fałszywie przysięgaiący.

LES FAUX DIEUX, *Les Dieux du Paganisme.* Falsi dii, orum. m. pl. Dii commentitii, orum, m. pl. *Cic.* FAŁSZYWE Bogi, bałwany.

FAUX, (*Falsifié, alteré, contrefait, qui n'est point naturel.*) Falsus. Adulterinus. Fictus. Corruptus, a, um. *Cicer.* FAŁSZYWY fałszowany, przyprawny, zmyślony farbowany &c. *De fausses lettres.* Falsæ & corruptæ litteræ. *Zmyślone listy fałszywe. *Fausse monnoye.* Adulterini nummi, m. pl. *Cic.* *Fałszywe pieniądze. *Faux monnoyeur.* Monetæ adulterinos nummos cudit. *Fałszuiący pieniądze fałszerz monety.

Fausse devotion. Falsa, *ou* ficta pietas, fœm. Fałszywe zmyślone nabożeństwo. *Faux visage, masque.* Persona, æ, fœm. *Twarz zmyślona Maszkara Maszkarka. *Fausse perruque.* Coma adscititia, æ, fœm. *Włosy przyprawne ná głowie, peruka. *Faux devot.* Larvatè pius. *Fałszywy zmyślony nábożnik. *Faux poids, fausse mesure.* Falsum pondus, falsa mensura. *Fałszywa waga, miara &c.

FAUX est aussi quelquefois substantif, est particulierement en usage au Palais. *Instruire & approfondir le faux.* Falsas tabulas, *ou* falsum perscrutari. FAŁSZ istotne imię zwłaszcza w prawie, dochodić fałszu, dowodzić fałszu.

Inscription de faux. Falsi accusatio, onis, fœm. Zádanie fałszu urzędownie. *S'inscrire en faux contre quelqu'un l'accuser d'avoir dit faux.* Falsi aliquem accusare, *ou* insimulare, (*on sous-entend* crimine.) *Cicer.* *Pisać się przeciw komu ná dowiedzenie fałszu. *S'inscrire en faux contre quelque écrit, le soûtenir faux.* Aliquid falsi arguere. Accusare tabulas. *Quint.* *Pisać się przeciwko iákiemu dokumentowi nápisánemu fałsz mu zádaiąc. *Argumenter faux, user de sophismes & de faux raisonnements.* Falsis argumentationibus uti. Sophismata, *ou* fallaces conclusiunculas, adhibere. *Fałszywemi zmyślonemi pozornemi racyami y dowodami nárabiać ná wykrętkę iść.

Qui *connoist le faux.* Intelligens falsi. *Tacit.* Ten co się zna ná fałszu. *Distinguer le faux du vray, ou la fausseté du mensonge.* Vero falsum distinguere. *Hor.* * Rozeznać fałsz od prawdy, prawdę od kłamstwa. *Accuser à faux, ou faussement.* Opprobiis falsis aliquem mordere. *Hor.* Crimine falso accusare. Criminari aliquem. * Udawać fałszywie.

LE FAUX *du corps*, (*L'endroit où les costes manquent.*) Pars ea corporis, quà costæ deficiunt. WPOŁ ciała gdzie słabiana między biodrami y żebrami. * *Il prit cette femme par le faux du corps.* Mediam mulierem complectitur. *Ter.* *Wziął ią wpoł. *Prendre quelqu'un à faux du corps.* Medium aliquem atripere. *Liv.* *Wziąć porwać kogo w poł.

ON DIT advêrbialement, qu'*Une colomne porte à faux*, (*quand elle n'est pas soûtenuë par un appuy convenable.*) Columna non benè, *ou* non rectè fulta. SŁUP źle stoiący nie gruntownie podsadzony.

Ce mot *Faux* se joint avec plusieurs autres, marquant toûjours une disconvenance avec la verité, comme. To słowo francuskie *Faux* Fałszywy kładzie złączone z wielą inszych znacząc zawsze zminienie się z prawdą, náprzykład.

FAUX-ACCORD, subst. m. (*Faux ton.*) Absurdus, *ou* absonus concentus, *genit.* absoni, *ou* absurdi concentûs, masc.

FALSZYWY ton nuta falſzywa. * *Vn ton faux, qui fait de faux-accords, qui chante faux.* Homo voce abſonus. *Cic.* Qui abſurdè canit. * Falſet głos zmyślony fiſtuła.

FAUSSE-ALARME, ſubſt. f. (*Epouvante qui prend à une armée, à un peuple, à une ville, qui croit aller eſtre attaqué, cependant il n'en eſt rien.*) Vanus, *ou* falſus terror, *genit.* vani, *ou* falſi terroris, m. TRWOGA ſtrach płonny tchorſtwo niewiedzieć z czego záſtraſzenie bez racyi w Woyſku, między ludem, álbo w mieście iákim obawiaiąc ſię czego á tym czáſem nic z tego niemaſz.

FAUSSE-ATTAQUE, ſubſt. fem. (*Attaque feinte pour attirer toutes les forces de l'ennemi d'un coſté, tandis qu'on l'attaque en effet par un autre endroit.*) Ficta, *ou* mentita impreſſio, *genit.* fictæ, *ou* mentitæ impreſſionis, fœm. FINTA zmyślenie pokazanie iákoby z tey ſtrony nieprzyiaciel miáł uderzyć álbo ſzturm przypuścić y zmierzać gdy tym czáſem z inſzey ſtrony nieſpodzianie nápada.

Faire une fauſſe-attaque. Impreſſionem fictam facere. *Liv.* Fintę uczynić.

FAUX-BOND, ſubſt. maſc. (*Bond que fait une bale, qui ne réfléchit pas comme elle devroit.*) Falſus reſultus, *genit.* falſi reſultûs, m. NIEPRAWO nieproſto w bok odſkoczenie piły álbo kuli.

FAUX BOND ſe dit auſſi *d'une fille qui s'eſt laiſſée abuſer.*) *Elle a fait un faux-bond à ſon honeur.* Poſuit pudorem. *Stat.* PRZESKOCZKA, Dziewczka co ſię dáłá zwieść, Przeſkoczką zoſtała. **Vn ami a fait faux bond à ſon ami,* (*quand il le trompe & l'abandonne lâchement*) Amicus amicum deſeruit. *Odrwił oſzukał zdradził przyiaciela; chytrze go podſzedł podſtępem z nim poſzedł ſzalbierſko. **Vn marchand fait faux-bond à ſes créanciers,* (*quand il les abuſe & qu'il leur fait banqueroute.*) Mercator in creditores fruſtrationem injecit. Creditoribus fruſtrationem dat. *Plaut.* * Falit niesłowny kupiec. Bankret co dłużnikow ſwoich pozawodził.

FAUX-BOURDON, ſubſt. maſc. terme de Muſique, (*qu'on appelle ſimplement Contre-point.*) Rudior muſicorum concentus, *genit.* rudioris concentûs, maſc. BASSY falſzywe w muzyce Kontratony niezgadzaiące ſię z ſobą.

FAUX BOURG, ſubſt. maſc. (*La partie d'une ville, qui eſt au delà des portes.*) Suburbium, ii, neut. Rus ſuburbanum *genit.* ruris ſuburbani, n. *Hor.* PRZEDMIESCIE mieyſkie.

De faux bourg. Suburbanus, a, um. *Cic.* Z przedmieścia Przedmieściowy, ná przedmieściach po przedmieściach

FAUSSE BRAYE, ſubſt. f. terme de Fortification, (*C'eſt une ſeconde muraille,* ou *rempart, qui fait le tour de la place, pour en défendre le foſſé.*) Prætentus mœnibus muros, *genit.* prætenti muri, maſc. PODWALE Mur po podwalu mieyſkim dany, około całego miaſta.

FAUX-BRILLANT, ſubſt. m. (*Qui brille fauſſement.*) Falsò nitens. Renidens falsò, entis, omn. gen. *Tacit.* FLUS falſzywy dyament, ſzkiełko proſte

FAUX-BRILLANS *dans un diſcours.* Vana & inania orationis lumina, n. pl. PROZNE w Mowie iákiey słowka y rzeczy zdobienia.

FAUSSE-COUCHE, ſubſt. f. (*Accouchement qui arrive avant terme par quelque accident.*) Crudum puerperium, ii, n. *Stat.* PORONIENIE niechcąc, wydanie przed czáſem płodu niedoſzłego z iákiego przypadku.

FAUX-DIAMANT, ſubſt. maſc. Falſus adamas, *genit.* falſi adamantis, maſc. FALSET Falſzywy Dyament, Kamień drogi fałſzywy.

FAUSSES ENSEIGNES, ſ. f. Falſa indicia, *ou* ſigna, orum, n. plur. FAŁSZYWA powieść, złe pokazanie, niedobrze wzięm álbo dana informacya wiadomość.

FAUX-FILER, V. act. proprement *Coudre un habit à grands points pour l'eſſayer, avant que de le coudre tout de bon.* Veſtem longiori ductu fili concinnare, (o, as, avi, atum.) act. FASTRZYGOWAC właśnie sfaſtrzygować ſuknią proſtym ściegiem ſzeroko dla ſprobowania.

ON DIT figurément, que *Deux perſonnes ſont faux-filées enſemble*, pour dire qu'*Elles ſont liées d'amitié & d'intereſts.* Familiaritate & omnibus rebus ſimul conjuncti, orum, m. plur. *Cic.* SFASTRZYGOWALI ſię z ſobą, mowi ſię *niewłaśnie* o dwoch iákich oſobach ktore ſię ná co zmowią y złączą, álbo ściśłą przyiaźnią do ſiebie przywiążą z ſzyli ſię.

FAUX-FRAIS, ſubſt. maſc. plur. (*Ce ſont des frais qui n'entrent point en taxe, & qui ne ſont point alloüez.*) Intertrimenta, orum, n. plur. (quæ non cedunt in rationum litis acceſſionem.) KOSZTY nieprawne, unkoſzta ktorych ſąd nieuznawa w ſprawie.

Il y a beaucoup de faux-frais, qui ne viennent point en taxe. Magna ſunt pecuniæ impendia, quorum calculi non ducuntur in ratione expenſarum ineundâ. *Bud.* Multæ fiunt impenſæ in litis perſecutione, quas repetere non licet. Jeſt wiele unkoſztow w prawie ktorych iednak nieuznaie ſąd.

FAUX-FRERE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui trahit quelqu'un de ſa compagnie.*) Falſus frater, *genit.* falſi fratris, m. Proditor, oris, maſc. FAŁSZYWY Brat, zdrayca domowy.

FAUX-FUYANT, ſubſt. maſc. (*Chemin écarté*, ou *lieu ſecret par où on ſe dérobe pour accourcir ſon chemin*, ou *éviter la rencontre de quelqu'un.*) Viarum flexus, ûs, m. Iter brevius, *genit.* itineris brevioris, n. *Phad.* Diverticula, orum, n. *Plin.* WYCIECZKI, drozki, ſteczki, uliczki máłe poboczne dla ſkrocenia drogi, y unikaiąc ſpotkania ſię z kim.

ON LE DIT auſſi au figuré (*de ceux qui trouvent quelque echappatoire, quelque ruſe*, ou *chicanne.*) Diverticula, orum, n. plur. Anfractus, ûs, maſc. Suffugia, orum, n. plur. *Quint.* MOWI ſię też *niewłaśnie* wycieczek wybiegow ſzukać, o tych co wykrętami nárabiaią y figluią.

Chercher un faux fuyant à ſes fautes & à ſes fourberies. Diverticulum quærere peccatis, aut dolis. *Plaut.* Wykrętow ſzukać wymowek wyſtępkom ſwoim.

FAUX-GERME, ſubſt. maſc. (*Conception imparfaite d'un enfant.*) Omnibus membris non expreſſus infans. *Cic.* Conceptio imperfecta, *genit.* conceptionis imperfectæ, fœm. FAŁSZYWY płod niedoſkonały niedoſzły niedonoſzony. Pomioc.

FAUSSE-JOYE, ſubſt. f. Falſum gaudium, ii, n. *Ter.* Vanum gaudium, ii, neut. *Hor.* SMIECH zmyślony radość ná pozor zmyślona prożna.

FAUX-JOUR, ſubſt. maſc. (*Lumiere ſombre & oblique, qui donne un autre luſtre aux choſes, que celuy qu'elles ont naturellement.*) Lumen non genuinum, *genit.* luminis non genuini, n. Lumen obliquum, *ou* fallens, *genit.* luminis obliqui, *ou* fallentis, n. SWIATŁO odſtręczone przyćmione iáko w ſklepach czynią kupcy záſłaniaiąc od przodu dla przyćmienia, y lepſzego wydawania ſię towarow y ich gatunkow. **On a mis ce tableau à un faux-jour.* Hæc tabula in contrario lumine poſita eſt. Non in bono lumine collocata eſt hæc tabula. *Przeciwko światłu położono álbo záwieſzono ten obraz nie ieſt ná dobrym świetle, nie ná dobrym widoku.

ON DIT figurément, *Donner un faux-jour aux actions de quelqu'un.* Factis alicujus obtrectare, (o, as, avi, atum,) neut. SZPOCIC ſprawy cudze źle ieudawać.

FAUSSE MARCHE, ſubſt. f. (*Marche feinte, qu'on fait pour tromper l'ennemy.*) Simulatum iter, *genit.* ſimulati itineris, n. FINTA w marſzu w ciągnieniu z woyſkiem dla oſzukania nieprzyiaciela. **Faire une fauſſe marche.* Aliquò iter ſimulare. * Fintę w ciągnieniu z woyſkiem uczynić. **Il fit faire une fauſſe marche à ſon armée.* Simulato itinere progredi jubet exercitum. *Kázáł woyſku niby ná pozor w tę ſtronę ſię ruſzyć.

FAUSSE-MONNOYE, ſubſt. f. Nummi adulterini, m. plur. *Cic.* Falſa moneta, æ, fœm. *Mart.* FAŁSZYWA zła moneta pieniądze.

FAUX-MONNOYEUR, ſubſt. maſc. Qui adulterinos nummos cudit. Adulterator monetæ, *genit.* oris, m. *Claud. Satur.* FAŁSZERZ monety.

FAUX-PAS, ſubſt. maſc. (*Vn pas mal aſſuré, qui fait qu'on tombe*, ou *qu'on eſt en danger de tomber.*) Fallens veſtigium, *genit.* fallentis veſtigii, neut. ZŁE ſtąpienie, pośliźnienie ſię, umknienie ſię nogi, uſterknienie ſię, potknienie ſię nogi z niebeſpieczeńſtwem upadku.

Faire un faux-pas. Veſtigio errare & falli. Zle ſtąpić pośliznąc ſię upaść uſterknąć ſię potknąć ſię.

ON DIT auſſi au figuré, *Faire un faux-pas* ou *une fauſſe démarche dans quelque affaire.* In re aliquâ labi, *ou* errare. ZBŁĄDZIC pomylić pokawić w czym potknąć ſię.

FAUSSE-PLEURESIE ſubſt. f. Falſus laterum dolor. *Hor.* Lateralis dolor falſus. *Plin.* FAŁSZYWA pleura choroba z boleniem y kłociem w bokach nákſztáłt pleury.

FAUX-PLI, ſubſt maſc. *Méchant pli qu'on donne à quelque étoffe.*) Improba ruga. Improba plicatura. ZŁOZENIE złe matery nie ták iák ſię ſkłada pomarſzczenie pogniecenie.

FAUSSE-PORTE, ſubſt. f. (*Premiere porte d'une ville,* qui

qui est à l'extrémité des faux-bourgs.) Porta suburbana, æ, fœm. BRAMA pierwsza od pola ieszcze nie od samego miasta álbo przedmieścia pierwsza brama z podwoynych zá ktorą zaraz idzie druga.

Fausse porte. (*Secrette issuë d'une maison, ou de quelque chasteau.*) Posticum, i, n. *Virg.* Pseudothyrum, i, n. *Vitr.* Drzwi álbo weście y wyście tylne kryte nieznaczne.

FAUX PROPHETE, subst. masc. Pseudo-propheta, æ, masc. FAŁSZYWY Prorok.

FAUX-SEAU, subst. masc. (*Seau contrefait.*) Falsum, *ou* adulterinum signum, i. n. *Cic.* PIECZĘC pieczątka sfałszowana, zmyślona, fałszywa.

FAUX SEL, subst. masc. (*Sel qui n'est point gabelé.*) Sal non tributi salarii, *genit.* salis, m. *eun.* SOL przemycona.

FAUX SAUNIER, subst. masc. (*Celuy qui vend du sel qui n'est point gabelé.*) Salarius non tributo salario. PRZEMYTNIK co sol &c. przemyconą przedaie.

FAUX SEMLBANT, subst. masc. Simulatio. onis, f. ZMYSLANIE udanie pozorne.

FAUX TEMOIN, subst. masc. Falsus testis, *genit.* falsi testis, m *Juv.* FAŁSZYWY świadek.

FAUX TEMOIGNAGE, subst. masc. Falsum testimonium, ii, neut. FASZYWE świadectwo.

FAUX-VISAGE, subst. masc. (*Visage contrefait & masqué.*) Larva. Persona, æ, f. Larvata facies, *genit.* larvatæ faciei fœm. TWARZ zmyślona Máskarka.

FAUSSAIRE subst. masc. (*Qui fait de faux actes, ou qui les altère.*) Falsarius, ii, m. *Suet.* Falsus scriptor, *genit.* falsi scriptoris, m. FAŁSZUIĄCY ákta, Księgi, dokumenta, &c. **Faussaire de testaments.* Testamentarius, ii, m. Testamentarum subiector, oris, m. *Cic.* *Fałszuiący testamenta.

FAUSSEMENT, adv. (*Avec fausseté.*) Falsè. Falsò. adv. *Plaut. Ter.* FALSZYWIE szalbiersko nieprawdziwie.

FAUSSER *sa parole.* V. act. (*Manquer de foy, de parole.*) Fidem datam, *ou* jusjurandum fallere, (fallo, fallis, fefelli, falsum.) *ou* violare. Fidem frangere. *Cic.* Fidem mutare. *Salust.* NIEDOTRZYMAC słowa poszkapić się w słowie połgać się poszalbierować.

Faire fausser la foy à quelqu'un. De fide deducere aliquē. Abducere aliquem à fide. *Cic.* Námowić kogo áby słowa niedotrzymał.

Fausser campagnie, (*Quitter une personne, à qui on auroit promis de l'accompagner.*) Societatem alicui juratam fallere. contra fidem datam ab aliquo discedere. Niedotrzymać kompanii obiecawszy z kim iść álbo iechać, niedotrzymać mu tego.

Fausser la foy qu'on a promise à son mary, (*parlant d'une femme*) Indormire alienis amplexibus. *Petr.* Fidem datam marito violare. Niedotrzymać wiary małżeńskiey, mowiąc o żonie ktora inszych patrzy procz męża własnego.

FAUSSER *une espée, une clef.* Ensem, *ou* clavim distorquere SKRZYWIC szpadę szablę klucz skręcić zwichnąć.

FAUSSET, subst. masc. (*Petite broche de bois, qu'on met aux tonneaux*) Veruculum doliare, *genit.* veruculi doliaris, neut. CZOPEK iust, dany u beczek przy szpuncie z wierzchu dla oddechu.

FAUSSET, (*Voix aiguë, qui contrefait le dessus en un concert.*) Vox acutum sonum ementiens, *genit.* vocis acutum ementientis, f. FALSET głos fistuła dyskant alt zmyślony.

FAUSSETE', subst. fœm. (*Déguisement de la vérité.*) Falsitas, atis, fœm. Falsum, i, neut. *Cicer.* FAŁSZ fałszywość udanie opaczne prawdy. **Un esprit qui donne dans la fausseté.* Acclivis falsis animus. *Horat.* *Skłonny do fałszu nieszczery nierzetelny człowiek.

FAUTE, subst. fœm. (*Peché, action faite contre la loy divine & humaine.*) Peccatum. Erratum. Delictum, i, neut. *Cicer.* Culpa Noxa. Noxia, æ, fœm. *Terent.* WINA występek wykroczenie grzech przeciwko prawu Boskiemu y ludzkiemu. **Je sçay que nos fautes nous ont attiré cette disgrace.* Scio nos nostris multis peccatis in hanc ærumnam incidisse. *Cic.* *Wiem że grzechy násze to nieszczęście ná nas ściągnęły

Faire des fautes. Peccare. Errare. Delinquere. Culpam, *ou* noxiam, *ou* noxam admittere, *ou* committere. *Cic. Liv. Ter. Quint.* Wykraczać przewinić, grzeszyć.

Les fautes de ma jeunesse me font tant de peine, que bien loin d'y retourner, j'ay mesme horreur d'en entendre parler. Tantum mihi dolorem, cruciatumque attulerunt errata ætatis meæ, ut non solùm animus à factis, sed aures quoque à commotione abhorreant. *Cicer.* Winy młodości moiey táką mi ciężkość czynią że daleko od tego ábym się miał do nich wracać, ále nawet y słyszeć mi o nich niemiło. **Vous ne devez pas faire ces sortes de fautes à vostre âge.* Vacuum te esse decet iis noxiis hac ætate. *Plaut.* *W tym wieku niemiałbyś tego czynić. **Si l'on fait quelque faute, il arrive je ne sçay comment, que nous la voyons plustôt en autruy, qu'en nous-mesmes.* Si quid delinquitur, fit nescio quomodo ut magis in aliis cernamus, quàm in nobis ipsis. *Cic.* *Prędzey záwsze w kim inszym winę postrzegamy niżeli w sobie samych. **Faire toûjours les mesmes fautes.* Eadem semper peccare. *Cic.* Ad eundem lapidem semper offendere. Eàdem chordâ semper oberrare. *Cicer.* *Zawsze w też grzechy wpadać iednez záwsze winy popełniać.

(Ces deux dernieres expressions sont proverbiales en Latin.) Te dwie ostatnie expressye łacińskie to iest: *zawsze się o iedenże kamień potknąć; záwsze ieden taniec tańcować* są przysłowia łacińskie w tym sensie.

On rejette sur luy la faute de tous les mauvais succès. Omnia minùs prospetè gesta ejus culpæ tribuuntur. *Cornel. Nep.* Ná niego wszystkę winę kładą, zwalaią wszystko ná niego.

Croyez-vous trouver une femme, qui ne fasse point de faute; Est ce que les hommes n'en font point? Censes ne te posse reperire ullam mulierem quæ careat culpâ; An quia non delinquunt viri? *Terent.* Chcesz ználeść białogłowę ktorą, żeby niemiała w czym pobłądzić, to pewnie y mężczyźni niebłądzą? **Personne n'est exemt de faute, estant des hommes & non pas des Dieux.* Nemo nostrûm non peccat, homines sumus, non dii. *Petr.* *Żaden, (álbo) nikt, nie iest bez wady będąc człowiekiem á nie Bogiem.

C'est ma faute. Culpa mea est. Penes me est noxa. *Liv.* Moia to wina, iám temu winien. **Ce n'est pas ma faute; toute la faute vient de vous.* In te hæret, *ou* residet omnis culpa. *Cicer.* *Nie moia to wina tyś wszystkiemu winien á nie ia. **C'est la faute de vos gens, criez-les.* Tui delinquunt, tuos inclama. *Plaut.* *Twoi ludzie winni ná nich hałasuy ná nich krzycz wołay wrzeszcz. **Trouver quelqu'un en faute.* Invenire aliquem in culpâ. *Terent.* *Ználeść záſtać kogo ná uczynku. **Estre en faute* Esse in culpâ. Teneri in culpâ. *Cic.* In noxiâ esse. *Ter.* *Być winnym.

Je fais voir que c'est vostre faute, & non pas celle des Capitaines de vaisseaux. Ego culpam non in Navarchis, sed in te fuisse demonstro *Cicer.* Pokazuię że to twoia wina á nie starszych okrętowych.

Les fautes sont personnelles. Sibi quisque peccat. *Petr.* Winy są osobiste, własne osob.

FAUTE *d'écriture, ou d'impression.* Mendum, i, neut. *Cic.* Menda. *Ovid.* MYŁKI omyłki w pisaniu, w drukowaniu.

Qui est plein de fautes. Mendosus. Pełen omyłek.

Toutes ces louanges ont rendu nostre histoire pleine de fautes. His laudationibus historia rerum nostrarum facta est mendosior. *Cic.* Wszystkie te pochwały obrociły się nam w przyganę w náganę.

Faire des fautes en écrivant. Mendosè scribere. Mylić się w pisaniu. **En parlant.* Vitiosè loqui. *Cic.* *W mowieniu. **Ce livre est plein de fautes.* Hic liber mendosus est mendosissimè scriptus. Mendis totus scatet hic liber. *Cic.* *Ta książka iest pełna omyłek, źle pisana przepisana drukowana.

FAUTE, (*Manque, disette d'une chose.*) Inopia. Penuria æ, fœm. *Cic.* NIEDOSTATEK skąpość karystya brak czego, na czym schodzi, czego niemasz.

Plusieurs meurent faute de Médecins. Defectu medicorum multi pereunt. Wielu ich umiera że im ná doktorach schodzi

Il feignit de décamper faute de vivres. Simulavit se angustiis rei frumentariæ adductum castra movere *Cæs.* Pokazował iákoby miał oboz zwinąć y gdzie indziey ruszyć dla niedostatku żywności. **Il fut obligé de passer la nuit dans la place publique faute de maison.* Propter inopiam tecti, in foro pernoctavit. *Cic.* *Musiał ná rynku nocować, że niebyło gospody gdzieby mogł stánąć. **Il y eut beaucoup de bétail qui mourut faute d'eau.* Defectus aquarum stragem pecorum morientium dedit. *Liv.* * Wiele bydła pozdychało niemaiąc wody. **Faute d'argent.* Argenti inopia. * Bez pieniędzy niedostatek trudność grosza. **De conseil.* Penuria consilii. *Cic.* *Schodzi ná radzie.

S'il arrive faute de luy, S'il vient à mourir. Si fortè perierit. Si quid humani illi acciderit. *Cic.* Jeżeliby go niestało, Jeżeliby umarł.

ON DIT auſſi, *J'ay de l'argent à voſtre ſervice, ne vous en faites pas fauto.* Mihi eſt pecunia, utere ut voles. MOWIĄ też: pieniądze moie álbo ſzkatuła mois ieſt do uſług twoich, nie żáłuy ſobie wolno iey záżyć ná co ſię podoba.

FAUTEUIL, ſubſt. maſc. (*Sorte de chaiſe à bras, fort commode.*) Sella braciata, æ, fœm. KRZESŁO ſtołek z poręczami do ſiedzenia bardzo wygodny.

FAUTEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui appuye & ſoûtient un mauvais party*) Fautor, oris, maſc. Suffragator, oris, maſc. *Cic.* OBRONCA poplecznik pomocnik popieracz złey ſtrony, nieſłuſzney ſprawy.

FAUTRICE, ſubſt. fœm. (*Celle qui favoriſe.*) Fautrix, icis, fœm. *Cicer.* POPLECZNICZKA popieraczka.

FAUTIF, maſc. FAUTIVE, fœm. adject. (*Plein de fautes.*) Mendoſus, a, um. Mendoſior & hoc mendoſius; Mendoſiſſimus. *Plin-Jun.*) ZŁY, wady pełen, obłędliwy ladaco. *Symmetrie fautive.* Mendoſa ſymmetria & inconveniens. *Vitr.* *Symetria ladaiaka zła proporcya.

FAUTIF, (*Qui fait des fautes.*) Noxius,a,um, WINNY winowayca grzeſzny co winy popełnia.

FAUVE, adject. maſc. & fœm. (*Qui tire ſur le roux.*) Fulvus,a,um. *Virg.* ZŁOTAWY, żołtogorący rudy rodawy.

Les beſtes fauves, (*comme ſont les daims, les cerfs* &c.) Feræ fulvæ, arum, fœm. plur. Dzikie zwierzęta zwłaſzcza ſierci y maści żołtawey iáko Jelenie &c.

FAYANCE, (*Ville de Provence où on fait de la vaiſſelle de terre fort fine.*) Faventia, æ, fœm. FAIENCYA Miaſto Proweneyi gdzie bardzo przednie farfury z gliny robią.

Vaiſſelle de Fayance. Vaſa fictilis Faventia, neut. plur. Farfury, farfurowe náczynia.

Qui eſt de Fayance. Faventius, a, um. *Sil-Ital.* Ten co ieſt z Faiencyi.

FAYANCIER, ſubſt. maſc. (*Qui vend de la fayance, ou qui la fait.*) Figolus faventinus, i, maſc. Vaſorum faventiorum propôla, æ, maſc. FARFURNIK co farfury przedaie, álbo robi.

FE'AL, au plurier FE'AUX, adject. (*Fidele.*) Fidelis & hoc fidele. Fidus, a, um. WIERNY uprzeymie wierny.

(C'eſt un terme de Chancellerie, dont ſe ſert le Roy en adreſſant ſes Lettres à ſes Officiers, *A noſtre amé & féal, A nos amez & féaux.*) Termin Kancellaryi Imieniem Krolewſkim piſząc do poddanych,do urzędnikow &c Uprzeymie nám wiernemu, uprzeymie nám wiernym, uprzeymoiciom wiernościom waſzym.

FE'BRICITANT, maſc. FE'BRICITANTE, fœm. (*Qui a la fiévre.*) Febricitans, antis, omn. gen. Febriens, entis, omn. gen. *Cornel. Celſ. Colum.* FEBRĘ cierpiący ná Febrę choruiący; ieżeli ná zimno, to ſię w polſkim mowi Febra, ieżeli ná gorąco, to ſię mowi gorączka.

FE'BRIFUGE, ou *Vn remede febrifuge.* (*qui fait paſſer la fievre.*) Remedium præſentiſſimum contra febres. FEBRĘ álbo gorączkę odpędzaiący lekarſtwo od Febry, álbo od gorączki.

FE'CALE, adject. fœm. MATIERE FE'CALE, (*Excrément de l'homme.*) Merda. *Hor.* ŁAYNA przez-odbyt człowieczy odchodzące,pługawſtwo, materya.

FE'COND, maſc. FE'CONDE, fœm. (*Fertile, abondant, qui ſe dit des perſonnes & des choſes.*) Fecundus. Fertilis & hoc fertile. Ferax, acis, omn. gen. Fecundior & hoc fecundius, Fertilior & hoc fertilius, Feracior & hoc feracius; Fecundiſſimus, Fertiliſſimus, a, um. *Cic.* PŁODNY żyzny urodzayny. *Co do rzeczy żyiących oſob bydląt zwierząt przyſzy mowią płodny, co do rzeczy nieżyiących urodzayny żyzny,buyny obfituiący. *La France eſt féconde en hommes & en bled.* Fertilis hominum frugumque Gallis. *Liv.* *Francya obfituiąca ieſt w ludzi y zboża. *Vn ſiécle fécond en beaux Arts.*) Ferax bonarum artium ſeculum. *Plin.* *Wiek obfity w kunſzta y náuki. *Vne terre féconde en poiſons.* Venenorum ferax terra. *Hor.* *Ziemia buyna w trucizuę, w záraźliwe ziołn.

FE'COND ſe dit figurément (*de l'eſprit & du temps.*)ZYZNY obfity buyny niewłaśnie co do umyſłu álbo czaſu. *Vn eſprit fécond.* Fecundum pectus,neut.Ferax ingenium, *genit.* feracis ingenii, neut. *Cicer.* *Dowcip obfity pełny czego, u ktorego ſię czego nieprzebierze nigdy. *Noſtre ſiécle fécond en crimes a corrumpu les mariages.* Fecunda culpæ ſecula inquinaverunt nuptias. *Horat.* *Wiek náſz obfity w zbrodnie, ſkaził małżeńſtwa.

FE'CONDITE', ſubſt. fœm. (*Fertilité.*) Fecunditas.Fertilitas, Feracitas, atis, fœm. *Cic.* ZYZNOSC płodność buyność obfitość urodzay urodzayność.

Nous donnons la fécondité aux terres en y faiſant couler des ruiſſeaux. Agros fecundamus, ou terris fecunditatem damus, rivorum inductionibus. *Virg. Cic.* Urodzayność daiemy gruntom ſtrumienie álbo potoki prowadząc. *Donner la fécondité à une femme, la rendre féconde.* Importare fecunditatem fœminæ. *Plin.* *Płodną uczynić białogłowę z niepłodney, pomoc iey do płodności áby rodziła.

ON DIT, *La fecondité de l'eſprit.* Benigna ingenii vena. *Hor.* Bonitas ingenii. Fecunditas, atis, fœm. Ferax ingenium. *Cic.* OBFITOSC byſtrość rozumu.

FE'E, ſubſt. fœm. terme qu'on trouve dans les vieux Romans, (*qui ſe dit des femmes ſorcieres & enchantereſſes.*) [Fati]dica, ou fatiloqua, *genit.* mulieris fatidicæ, ou fatiloquæ, f. *Cic.* Striges. *Petr.* WIDMY Czarownice Baby wrożki.

FEINDRE, V. act. & neut. (*Tromper par les apparences, faire ſemblant.*) Fingere. Confingere. Simulare.*Cic.* ZMYSLAC, pokazować ná pozor, pokrywać co udawać.

Il feint ſon jeu, il le cache. Non bonâ fide ludit. *Quint.* Udaie zdobi ſwoią rzecz co inſzego udaie á co inſzego myśli frant, frantoſtwem nárabia. *Vous pourrez feindre cela par vos larmes & par le trouble de voſtre viſage.* Poteris banc ſimulationem & lacrymis & vultûs ſimulatione obumbrare. *Petr.* *Możeſz to udać y pokryć łzami y twarzy poſtawą.

Feindre d'eſtre malade. Mentiri morbum. *Petr. B.* Zmyślać ſię chorym czynić ſię chorym

FEINDRE, (*Controuver, inventer.*) Fingere. Confingere. act. acc. Comminiſci. depon. accuſ. *Liv. Cicer.* ZMYSLAC wymyślać wyćcić co ſobie wynáleść.

ON DIT, *Vn grand courage ne feint point,* ou *ne craint point de s'expoſer aux dangers.* Magnanimus adire,ou ſubire pericula non recuſat, ou non reformidat. MOWIĄ; wielkie ſerce ſzczerze ſię ná niebeſpieczeńſtwa wydaie.

ON DIT encore, (*parlant d'un homme qui a eu quelque jambe rompuë, & qui marche encore foiblement.*) *Il n'eſt pas bien guery de ſa bleſſure, il feint encore du pied droit.* Non rectè ſanatus eſt ex vulnere, titubanter figit plantas. MOWIĄ ieſzcze o kim co nogę złamał, y ieſzcze ſłabo chodzi ná nię; Niedobrze go wygoili ieſzcze nápáda náchremuie ná nogę prawą.

FEINT, maſc. FEINTE, fœm. adject. & part. paſſ. *du Verbo* FEINDRE. Fictus. Confictus. Simulatus. Diſſimulatus, a, um. *Cic. Ter.* ZMYSLONY, ZMYSLONA, udany. *Des choſes feintes & imaginaires.* Fictæ & commentitiæ res, fœm. plur. *Cic.* *Rzeczy zmyślone y udania zmyślone udanie fałſzywe y opaczne czego. *Des larmes feintes.* Confictæ lacrymæ. *Ter.* *Łzy zmyślone.

FEINTE, ſubſt f. (*L'action de feindre.*) Simulatio.Diſſimulatio, onis, fœm. *Cicer.* ZMYSLANIE udawanie czego. *Vſer de feinte.* Simulare, (lo, as, avi, atum.) act. accuſ. *Fałſzem nárabiać zmyślać udawać.

Il ne vous ſera pas difficile de couvrir cette feinte d'un air triſte, accompagné de quelques larmes, afin qu'ému de compaſſion il vous accorde voſtre priere. Poteris hanc ſimulationem & lacrymis & vultûs confuſione obumbrare, ut miſericordiâ permotus indulgeat tibi. *Petr.* Łatwoć będzie pokryć tę rzecz łzami y twarzy poſtawą, ázeby politowaniem wzruſzony, dał ſię uprośić.

FEINTISE, ſubſt. fœm. (*Vieux mot qui ſignifie la meſme choſe que* FEINTE, *& qui ne ſe dit gueres qu'en cette expreſſion.*) *Parlons ſans feintiſe.* Ex animo & ſimpliciter loquamur. *Cicer.* *FEINTISE* ſtare ſłowo Francuſkie toż co y Feinte udanie &c. *Feintiſe* nie mowi ſię tylko w tey expreſſyi: Mowmy ſzczerze bez udania rzetelnie iák rzecz ſama w ſobie ſię ma.

FE'LICITE', ſubſt. fœm. (*Bonheur qui ſatisfait le corps & l'eſprit.*) Felicitas. Beatitas, atis, fœm. Beatitudo, dinis, fœm. *Cicer.* Summum bonum, i, neut. *Cicer.* SZCZĘSCIE ſzczęśliwość lub ciała lub duſzy Błogoſławieńſtwo.

Il n'y a point ici bas de félicité parfaite. Nihil eſt ab omni parte in hac vitâ beatum. *Horat.* Nie maſz ná tym tu świecie doſkonałey ſzczęśliwości. *La felicité des Grands ſeroit bien eſtropiée, s'ils n'avoient point d'admirateurs.* Manca foret Principum felicitas, ni eſſent qui ſuſpicerent. * Szczęściu wielkich Panow wieleby niedoſtawało gdyby mu ſię ludzie niedziwowali. *Ce n'eſt pas une petite félicité

cité de ne point voir la prospérité des méchants. Non parùm ad felicitatem valet, si improborum felicitates, secundasque res minimè videas. *Cicer.* •Nie mała to iest szczęśliwość, nie widzieć szczęścia złych ludzi, nie widziec w szczęściu złych ludzi. •*Mettre toute sa felicité en des fadaises.* Felicitatem suam in nugis ponere. •Wszystkę swoię szczęśliwość pokładać na fraszkach.

FELICITER *quelqu'un d'une chose,* V. act. (*L'en congratuler.*) Aliquid alicui, *ou* de re aliquâ, *ou* pro re aliquâ gratulari, dep. *Cicer.* WINSZOWAC komu czego. •*Je vous felicité de vostre arrivée.* Gratulor adventum, *ou* de adventu tuo. *Cicer.* •Winszuię szczęśliwego przyiazdu. •*Il la felicité de son accouchement.* Quòd aucta sit liberis illi gratulatur. •Powinszował iey połogu, szczęśliwego rozwiązania. •*Je vous félicite & vous félicite tout de bon, n'estant pas assez impertinent pour vous donner une fausse joye.* Gratulor tibi vereque gratulor, nec sum adeò stultus, ut te usurâ falsi gaudii frui velim. *Cicer.* Winszuię, á winszuię szczerze y z serca; nie będąc tak niebaczny ábym ci miał ináczey rzecz udawać, á radością zmyśloną cię łudzić.
•*Ils vinrent trouver César pour le feliciter de sa victoire.* Ad Cæsarem gratulatum de victoriâ convenerunt. *Cæs.* •Przyszli przybyli z powinszowaniem zwycięstwa do Cezara.

FELON, subst. masc. vieux mot & hors d'usage. (*qui se dit d'un Vassal qui viole la foy deuë à son Seigneur.*) Cliens perfidus, *genit.* clientis perfidi, masc. Perfidus, a, um. *Cic.* WIAROŁOMNY co wiarę poprzysiężoną Panu gwałci y niedotrzymuie.

FELONIE, subst. fœm. (*Foy du Vassal violée.*) Perfidia, æ, fœm. *Cicer.* WIAROŁOMNOSC kryminał poddanego ku Panu.

FELOUQUE, subst. f. (*Petit vaisseau à six rames, dont on se sert sur la mer mediterranée.*) Phaselus, i, m. *Cic.* OKRĘT mały n sześciu wiosłach iakich záżywaią ná morzu srzodziemnym.

FEMELLE, subst. fœm. (*Le sexe qui conçoit & qui porte son fruit.*) Femina, æ, fœm. Matrix, icis, fœm. *Colum.* SAMICA co do płci ktora rodzi.

Donner la femelle aux masles. Permittere maribus feminas. *Colum.* Parzyć łączyć samki a samcami. W Polskim łączyć się mowią co do osob, parzyć się, co do bydląt, zwierząt, ptastwa, o ktorych się też mowi spuszczać ptaki do siebie, o koniach zás przypuszczać ogiery do klacz &c.

FEMININ, m. FEMININE, f. Femineus, a, um. Femininus, a, um. Muliebris & hoc muliebre. adject. *Cic. Quint.* BIAŁOGŁOWSKI niewieści.

FEMME, (*on prononce* famme.) subst. fœm. (*La femelle de l'homme, le sexe feminin.*) Femina, æ, fœm. Mulier, eris. fœm *Cicer.* BIAŁOGŁOWA niewiasta co do człowieka płeć żeńska.

Une belle femme. Formosa mulier. Specie lepida mulier. *Plaut* Speciosa. *Ovid.* Piękna niewiasta.

Une femme mariée. Uxor, oris, f. Conjux, ugis, fœm. *Cic.* Mężatka białogłowa.

Cette fille n'est pas encore en âge de devenir femme. Puella non est ætatis, ut muliebris patientiæ legem possit accipere. *Petr.* Non est adhuc nubilis virgo. *Liv.* Est adhuc cruda viro. Tá Pánienka iesżcze młoda iść zá mąż.

Une femme veuve, qui a perdu son mary. Ex viro mulier. *Plaut* Privata viro. *Phad.* Wdowa, ktora męża pozbyła.

FEMME *d'honneur & de qualité.* Matrona, æ, fœm. Mulier stolata, *genit* mulieris stolatæ, fœm. *Horat.* Nobilissima feminea, æ, fœm. *Tacit.* MATRONA Poważna zácna Pani.

Femme courageuse, ou *d'un courage masle.* Virago, inis, fœm. *Plaut.* Mężyca Białogłowa odwáżnego serca mestwa wielkiego.

FEMME *qui a eu plusieurs maris.* Multarum nuptiarum mulier. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA co kilku mężow miała.

Femme sobre & de bon conseil, qui a une langue dangereuse, & qui cause comme une pie lors qu'elle a la teste sur le chevet. Mulier sicca, bonorum consiliorum, quæ est malæ linguæ & pica pulvinaris *Petr.* Niewiasta trzeźwa zdrowey rady, tá záś co ma ladaiaki ięzyk prawi iák sroka kiedy ią ná podnszcze położą.

Une femme prostituée. Scortum. Prostibulum, i, neut. *Cic. Terent.* Meretrix, icis, fœm. *Cicer.* Nierządnica, małpa.

FEMMES *pleureuses,* (*qu'on louoit autrefois dans les funérailles des Anciens pour faire des lamentations.*) Præficæ, arum, fœm. plur. Præficæ mulieres. *Plaut.* PŁACZKA wywodnica pogrzebowa iakie przed tym náymowano y zákupowano ná pogrzeby dawnych áby, nárzekáły y płakáły nád umarłymi przy pochowaniu.

UNE SAGE-FEMME, ou *Une accoucheuse.* Obstetrix, icis, f. *Ter.* BABA przy rodzeniu niewiasta.

Une femme trop addonnée aux hommes. Virosa mulier, *genit.* virosæ mulieris, fœm. Białogłowa jurna jurliwa chciwa cielesności. •*Un homme trop addonné aux femmes.* Mulierosus, a, um. *Cicer.* •Męszczyzna jurny jurliwy gorący do kobiet rospustny swywolny. •*Estre addonné aux femmes.* Calere feminis, (caleo, es, calui, *sans supin.*) neut. *Horat.* •Być rospustnym jurnym do cielesności skłonnym.

Prendre une femme, (*se marier.*) Uxorem ducere. *Ter.* *ou* accipere. Wziąć żonę ożenić się.

A LA FAçON *des femmes,* *En femme, Comme une femme.* Muliebriter. adv. *Cicer.* Muliebrem in modum. *Tacit.* JAK niewiasta, iák kobieta, iák baba.

DE FEMNE, (*qui concerne les femmes.*) Femineus, ea, eum. Femininus, a, um. Muliebris & hoc muliebre, adject. *Cic.* BIAŁOGŁOWSKI niewieści kobiecy.

FEMMELETTE, (*prononcez* famelette.) subst. fœm. (*Petite femme qui n'est pas autrement considerable.*) Muliercula, æ, fœm. *Cicer.* KOBIECINA kobiecka niewiastka podła niewiasta kobiecisko.

FENAISON, subst. f. (*Le temps où l'on fane les foins.*) Fenisecium, ii, neut *Var.* Fenisecia, æ, fœm. *Colum.* SIANOZECIE sianobranie kośba.

FENER, *ou* FANER *les foins,* V. act. (*Les couper, les faire.*) Fenum demetere. Pabulum secare. *Colum. Cæs.* SIEC łąki, ciąć kosić, koło siana robić, trawę siec.

FENER, ou *faner les foins,* (*les remuer avec la fourche, pour les faire sécher*) Fenum versare, (so, as, avi, atum.) act. PRZERZUCAC przetrząsac odwracać siano dla suszenia.

FENDANT, (*prononcez* fandans.) subst. m. (*Un fanfaron, un faux-brave,* ou FENDEUR *de naseaux, comme l'on parle populairement.*) Jactator, oris, masc. *Quint.* Verbis jactans gloriam. *Phad.* Alter Thraso. JUNAK, Bohatyr, Rycerz dasmochwał, wysiekacz.

FENDRE, (*prononcez* fandre.) V. act. & neut. (*Couper, diviser en plusieurs pieces*) Findere. Diffindere. Discindere. *Cic. Ter.* Dividere. ŁUPAC szczepać rozłupywać rozbiiać. •*Fendre du bois avec des coins.* Cuneis lignum scindere. •Łupać knować drwa kłodzinę klinami. •*Fendre par le milieu.* Diffindere medium, (*on fait accorder* medius, a, um.) *Cat.* •Rozczepać rozłupować przeknować przez szrodek rozbiiać wpoł. •*Fendre en long.* Diffindere in longitudinem. *Cic.* •Łupać wzdłuż w podłuż przełupać. •*Fendre la teste à quelqu'un d'un coup de baston.* Caput fuste aperire. *Juv.* •Rozwalić komu głowę drągiem, rozranić komu głowę kiiem.

ON DIT par exaggeration, *La teste me fend de douleur.* Scinditur, *ou* finditur dolore caput. MOWIĄ przyczyniaiąc głowa mi się łupa od bolu. •*Le cœur me fend, quand j'entends parler de luy.* Mihi cor finditur, istius hominis ubi fit mentio. *Plaut.* •Serce mi się pęka, kraie, kiedy onim słyszę.

FENDRE *les airs,* (*parlant des oiseaux.*) Aera findere. *Ovid.* SZYBOWAC po powietrzu mowiąc o ptastwie. •*La mer avec sa flotte.* Classe freta findere. *Prop.* •Szybować po morzu okrętami.

FENDRE *la presse,* (*Se faire un passage à travers la presse.*) Confertam turbam perrumpere. Per medium turbam perrumpere, (rumpo, is, rupi, ruptum.) act. PRZERZNĄC się, przecisnąć się przez ludzi, rum sobie uczynić przez tłum ludzi.

SE FENDRE, (*S'entre-ouvrir, en parlant d'une muraille, d'une voute.*) Rimas agere *Cic.* ROSPADAC, się rysować się mowiąc o ścianie, o sklepieniu.

Qui est aisé à fendre, Qui se fend aisément. Fissilis & hoc fissile, adject. Szczepny, łupny.

L'action de fendre. Fissio, onis, fœm. *Cic.* Łupanie szczepanie rozbiianie.

FENDU, (*prononcez* fandu.) m. FENDUE, f. part. pass. Fissus. Diffissus. *Cic.* ROZŁUPANY, rospadły, rozszczepany, rospadła &c.

FENESTRAGE, (*on prononce* FENETRAGE.) subst. masc. (*Terme collectif dont on se sert pour parler de toutes les fenestres d'un logis.*) Ædium fenestræ, arum, fœm. plur.

plur. OKNA wſzyſtkie rázem wſpoł wzięte całego gmachu

FENESTRE, (*on prononce* FENêTRE.) ſubſt. f. (*Ouverture qu'on fait dans un baſtiment pour recevoir de l'air & du jour.*) Feneſtra, æ, f. *Cic.* OKNA w budowaniu dla przewietrzenia y świátła otwarte zoſtawione w ścianach.

Petite feneſtre. Feneſtella, æ, f. *Colum.* Okienko małe.

Il n'y a point de maiſon plus percée, & où il y ait plus de feneſtres. Nulla eſt domus feneſtratior. *Plaut.* Nie máſz domu gdzieby było więcey okien, więcey świátła. **Faire des feneſtres à un logis.* Feneſtrare ædes. Ædibus feneſtras indere. *Plin. Plaut.* *Okna dawáć w domoſtwie, w budowaniu w gmachu.

DE FENESTRE. Feneſtralis & hoc feneſtrale, adject. *Ovid.* OKIENNY oknowy do okien náleżący.

FENIL, ſubſt. m. (*Grenier à foin.*) Fenile, is, n. *Var.* SIENNIK gora, ſchowanie ná śiáno.

FENOUIL, ſubſt. m. (*Plante & graine qui porte de l'anis.*) Feniculum. Marathrum, i, n. *Plin.* KOPR włoſki ogrodowy.

Fenouil ſauvage. Feniculum erraticum, i, n. Hippomarathrum, i, n. *Plin.* Kopr, dziki, polny.

FENTE, (*prononcez* fante.) ſubſt. f (*Crevaſſe, ouverture.*) Fiſſura. Rima, æ, fœm. *Colum.* Fiſſum, i, neut. ROSPADLINA, Ryſa, ſzpara, ſzczelina.

FE'ODAL, m. FE'ODALE, f. adject. (*Qui appartient au Fief.*) Fiduciarius, a, um. Clientelaris & hoc clientelare, adject. LENNY, do Łenności do mańſtwa náleżący.

FE'ODALEMENT, adv. (*D'une maniere féodale.*) Fiduciariè. adv. Fiduciario jure. abl. LENOSCIĄ Lennym prawem.

FER, ſubſt. m. (*Métal qui ſe fond.*) Ferrum, i, n. *Cic.* ZELAZO kruſzec ktory ſię da pławić.

DE FER, ou *Fait de fer.* Ferreus, a, um. *Cic.* ZELAZNY z żelaza zrobiony.

Qui concerne le fer. Ferrarius, a, um. *Plin.* ZELAZNY do żelaza náleżący

Mine de fer. Ferratia, æ, f. *Caſ.* Ferrarium metallum, i, n. *Plin.* Zelazna, Ruda kędy żelazo wykopuią.

Forge de fer. Ferraria fabrica, æ, f. Ferraria officina, æ, f. *Plin.* Zelazna kuźnia kędy żelazo robią.

Ouvrier qui travaille en fer. Ferrarius faber, *genit.* ferrarii fabri, m. *Plin.* Kuźnicy Hutnicy co żelazo robią.

Etincelles qui ſortent du fer quand on le bat chaud. Stricturæ, arum. f. plur. *Plin.* Zędry z żelaza roſpalonego iſkry z pod młota ſypiące ſię.

FER *blanc,* (*Fer doux battu & réduit en lames.*) Ferrum ſtanno illitum. BLACHA biała polewana.

FER *d'une lance, d'une pique.* Acutum ferrum haſtæ. Mucro ferreus ſpiculi, *genit.* mucronis ferrei, m. Zeleźce od Kopii od Włoczni.

FER *à friſer les cheveux.* Calamiſtrum, tri, neut. *Cic. Var.* ZELAZO do trefienia włoſow.

FER *d'un cheval.* Solea ferrea, æ, f. *Catul.* ZELAZA końſkie, podkowy.

FER *de moulin,* (*qui ſert à tenir la meule.*) Subſcus ferrea, *genit.* ſubſcudis ferreæ, fœm. (quâ mola continentur.) Ferrum utrinque ſecuriclatum. *Vitr.* ZELAZO młyńſkie czop ná ktorym ſię kamień obraca y podnośi.

Marqué d'un fer chaud. Laminâ candenteuſtus, a, um. *Hor.* Piętnowany żelazem.

FERS, *ou* CHAISNES. Catenæ, arum, fœm. plur. Vincula, orum, neut, plur. Compedes, dum, fœm, plur. ZELAZA kaydany łańcuchy.

Eſtre dans les fers, ou *chargé de fers,* ou *de chaiſnes de fer.* Eſſe in vinculis. *Plin.* Teneri in compedibus. *Horat.* Być okowany w łańcuah, okuty w káydany.

Mettre quelqu'un dans les fers, (*luy mettre les fers aux pieds & aux mains.*) Aliquem in catenas, *ou* in ferrum, *ou* in vincula conjicere. *Caſ.* Impingere alicui compedes. *Cicer. Plaut.* Alicujus pedes ferro compedire. *Var.* Okuć kogo w kaydany wſadzić w łańcuch okowáć ná ręce y ná nogi.

Rompre ſes fers, ou *ſes chaiſnes.* Se ſe ex catenis eximere. *Plaut.* Sibi abrumpere vincula. *Hor.* Rozbić kaydany ſwoie rozkuć ſię z kaydan.

FER ſe dit figurément (*de ce qui a une grande dureté.*) Ainſi les Anciens ont appellé *Le ſiecle de fer,* (*celuy où les hommes eſtoient durs & cruels.*) Seculum ferreum, i, neut. *Ovid.* Durum & inhumanum ſeculum, i, neut. ZELAZNY żelazo *niewłaśnie* ſię mowi o tym co ieſt bardzo twarde y nieużyte: Ták dawni názywali wiekiem żelaznym ten w ktory ludzie byli okrutni y nieubłagani.

ON DIT auſſi, *Un cœur de fer, Un cœur dur & impitoyable.* Durum ac ferreum pectus, *genit.* duri ac ferrei pectoris, n. Præcordia ferrea, orum, n. plur. *Ovid.* SERCE żelazne nieużyte nieubłagane.

Il a un corps de fer, une ſanté de fer, Il reſiſte aux plus grandes fatigues, & il a une ſanté à l'épreuve de tout. Ferreus & patiens laborum. Dura valetudo. *Hor.* Sanitas corneola. *Petr.* Zdrowia ieſt żelaznego, ciało żelazne trwałe do trudow y do pracy.

ON APPELLOIT autrefois, FER CHAUD, (*le ferment qu'on faiſoit en Juſtice pour prouver ſon innocence, par le moyen d'un fer chaud, dont il eſt parlé dans la loy Salique.*) Judicium ferri calidi, *ou* candentis. Ferreum judicium. Ferrum judiciale. ZDAWNA názywano *żelazo ogniſte* Przyſięgę ktorą czyniono urzędownie ná dowod ſwoiey niewinności o ktorey przyſiędze prawo Salickie wſpomina, dochodząc prawdy przez roſpalone żelazo.

(Ce qui ſe faiſoit en marchant ſur douze ſocs de charrue ardents, ou en prenant une barre de fer toute rouge, qu'on jettoit par deux ou trois fois. Ces Jugements ont eſté défendus par les Princes.) To záś ſię ták działo to ieſt że boſą nogą chodzić trzeba było po dwunáſtu lemieſzach roſpalonych, álbo też ſzynę ogniſtą kilkarazy w rękę biorąc y rzucaiąc bez obrazy. Tákie ſądy y proby ſą zákazane potym prawami Duchownemi y świeckiemi.

FER ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *Mettre les fers au feu,* (*Se mettre en devoir de pourſuivre quelque entrepriſe.*) Accingere ſe ad aliquod negotium. *Liv.* Se operi accingere. *Virg.* ZELAZO przyſłowiem Francuſkim rożnie ſię mowi, *żelazo w ogień włożyć* znáczy przyſłowiem francuſkim záczą́ć ſzczerze około czego robić zákrząnąć ſię pilno do czego y zábieráć ſię do tego.

ON DIT qu'*Un homme a toujours quelque fer qui cloche,* pour dire qu'*Il ſe plaint toujours de quelque infirmité.* Fluctant ſemper illius valetudo. Ancipiti, *ou* variâ valetudine conflictatur. Variè valet. *Plaut.* *ZAWSZE mu iáko podkowa dzwoni:* to ieſt záwſze cherla záwſze mu czegoś niedoſtaie.

On bat le fer tandis qu'il eſt chaud. Nihil eſt, niſi dum calet, *ou* calet, hoc agitur. *Ter. Plaut.* Wtedy żelazo bić kiedy ieſt gorące, nieopuſzczáć ſpoſobności ále wtedy każdą rzecz czynić kiedy ſię okazya podaie, upatrowáć ſpoſobności do każdey rzeczy, umieć profitowáć z okazyi.

LA FERE, (*Ville de picardie dans le Tierache ſur l'Oyſe.*) Fara, æ, fœm. FERRE Miaſto Pikardyiſkie w Powiecie Tierackim nád Izerą.

FERAILLE, ſubſt. fœm. (*Vieux fers.*) Ferramenta vetera, *genit.* ferramentorum veterum, neut. plur. Scruta, orum, neut. plur. *Horat.* ZELAZKA rożne żeleżyſka kawałki ſtárego żelaza pozbierane ſztuczki ſtare rupieci.

Vendre de la vieille feraille. Vendere ſcruta vilia. *Horat.* Przedawáć ſtare żelazka, rupieci. **Qui vend de la feraille.* Scrutarius, ii, m. *Lucil.* *Wenderarz kramarz przekupień ſtarych rupieci rozmaitych.

FERENTINO, (*Ville epiſcopale d'Italie dans la Campagne de Rome.*) Ferentinum, i, neut. FERENT álbo Ferentyn Miáſto y Biſkupſtwo Włoſkie w Kámpanii Rzymſkiey.

FERENTO, (*Ancienne ville d'Italie dans l'Etrurie, aujourd'huy ruinée.*) Ferentiæ, arum, f. pl. Ferentium, ii, neut. FERENT dawne miaſto Włoſkie w Etrurii álbo Toſkanii zruinowane.

S. FERIEAU, (*Ville de Gaſtinois ſur la riviere de Loing.*) Sanctus Feraqueus, i, m. FERZO Miaſto Weſtyńſkiego Powiatu we Francyi nád rzeką Lupą.

FE'RIE, ſubſt. fœm. (*on appelloit ainſi chez les anciens Romains les jours de Feſte.*) Feriæ, arum, fœm. plur. SWIĘTA Poganow o Rzymian czyli to uroczyſte czyli nieuroczyſte.

(Il y en avoit de fixes & d'immuables, qu'on appelloit *Stata & Sativa feria;* & d'autres qui eſtoient indiquées de temps en temps par les Pontifes. & qui ſe nommoient *Conceptiva feria:* au contraire parmi nous, le jour de Ferie eſt un jour ouvrier, car le Lundy s'appelle du nom de Férie ſeconde: le Mardy de Férie troiſiéme &c. Bywały inſze tákie święta

n oich

u nich ſtała y nieruchome to ieſt ktore dnia ſwego y czaſu nieodmieniały ále záwſze corocznie tegoż dnia przypadały ſkąd ie názywano: *Swięta nieruchome*. A inſze bywały tylko zápowiedziane pewnych czaſow przez ich kapłanow y wieſzczkow, á zwano ie *Swięta zapowiedne* álbo *ruchome Swięta*. Unás Chrześcian dni powſzednia w ktore żádnego święta niemaſz názywaią Feryą y ták Poniedziałek w łacińſkim zowią *Feria ſecunda* Wtorek *Feria tertia*.

FERIR, V. act. vieux verbe qui ſignifie *Frapper*. UDERZYC bić ſtrzelić ſtare ſłowo Francuſkie. **Il a emporté cette place ſans coup férir, ſans combattre.* Urbem cepit, abſque pugnâ, *ou* ſine ullâ vi. *Odebrał tę fortecę, miáſta, doſtać y rázu niewyſtrzeliwſzy z nikim ſię nie potkawſzy.

FERU, maſc. FERUë, f. mot burleſque. (*Bleſſé, frappé fortement.*) *Il eſt féru de cette femme, il en eſt frappé, il l'aime éperdument.*) Illius mulieris amore captus, *ou* faucius eſt. *Cic.* RANNY zrániony zwłaſzcza *niewłaſnie* zrániony ieſt miłością tey białogłowy kocha ſię w niey ſzalenie.

FERMAGE, ſubſt m. (*Le prix qu'on donne d'une ferme.*) Redemtura, æ, fœm. Pro redemturâ factum pretium, ii, neut. ARENDA wiele arendy kto płaci z dobr arendowanych.

FERME, ſubſt. f. (*Petit domaine de campagne, Métairie, ou héritage, conſiſtant en terres, prez & bois.*) Colonia. Villa, æ, f. Prædium, ii, neut. Ager, *genit.* agri, m. *Cat Colum.* ARENDA dobra arędowana wieś máiętność folwark dobra wieyſkie z rolami łąkami laſami &c.

Le gouvernement d'une ferme. Villicatio, onis, f. *Colum.* Podſtaroſtwo ná wſi w máiętnośći Goſpodarowanie.

FERME eſt auſſi, *Vn bail à louage, (qu'on fait des héritages, & de toutes de droits & impoſts, moyennant un certain prix.)* Locatio, onis, fœm. ARĘDOWAC dobr máiętnośći &c. Dziedziczney álbo inſzego iákiego kolwiek prawa ſwego lub cła y czynſzow zá ſummę umowioną.

FERME, (*priſe à ferme.*) Conductio. Redemtio, onis, f. *Cic.* ARENDA zakupowanie naymowanie dobr záſtáwá dobr brania w arędę

Il tenoit toutes les fermes de la République à bon marché. Portoria, reliquaque vectigalia parvo pretio redemta habebat. *Caſ.* Trzymał wſzyſtkie dobra Rzpltey bardzo tánio.

On a ajugé les fermes du Roy au plus offrant. Regia vectigalia plurimùm licenti redemtori proſtant. Ofiárowano oddano dobra Krolewſkie ná podkup, kto więcey z nich poſtąpi.

Bailler ſes terres à ferme. Fundum ſuum, *ou* agros ſuos locare, *ou* locitare. *Ter.* Conſtituęre mercedes prædiorum. Puſzczać dobra arędą álbo záſtawą.

Prendre à ferme. Agros, *ou* fundum conducere. Vectigalia redimere. *Cic.* Trzymać dobra arędą záſtawą podeymować ſię dobr ná arędę, záſtáwę;

FERME, adject. m. & f. (*Stable, qui eſt difficile à ébranler.*) Firmus, a, um. Stabilis & hoc ſtabile, adiect. Valens, entis, omn. gen. Firmior & hoc firmius, Stabilior & hoc ſtabilius, Valentior & hoc valentius: Firmiſſimus, Stabiliſſimus, Valentiſſimus, a, um.) STAŁY mocny niewzruſzony niezachwiany. **Vne ville ferme & ſtable.* Valens & firma civitas. *Cic.* *Miáſto mocne potężne. ** Il a les reins fermes, Il eſt ferme des reins.* Renibus vales. * Lędźwi ieſt mocnych ſilny potężny człowiek, krzepki.

FERME, (*Dur, ſolide.*) Firmus. Durus. Solidus, a, um, STAŁY twardy gruntowny. **Vne terre ferme où l'on n'enfonce point.* Solida terra. *Ovid.* *Grunt źiemiá mocna twarda gdzie niegrząźnie. ** Des chemins fermes.* Dura viarum, n. plur. Viæ duræ, f. plur. *Drogi twarde.

ON DIT qu'*Vne viande eſt ferme ſous la dent*, qu'*Elle eſt dure & difficile à maſcher.* Hic cibus durus reſponſat palato. Hic cibus difficilè manditur. Mięſo álbo iáka kolwiek potrawa twarda co iey ledwie zębami ugryzie.

FERME ſe dit figurement, & ſignifie, *Conſtant, inébranlable, (qui tient bon & qui ne fléchit point.)* Firmus, a, um. Conſtans, antis, omn. gen. *Cic.* STAŁY *niewłaśnie* niewzruſzony co ſię nie łatwo dá nákłonić inaczey; ſtateczny nieodmienny uporny zácięty.

FERME *& qui va droit.* Firmus & rectus. STAŁY y ſzczery. ** Ferme à garder ſa parole.* Fidei conſtans. *Tacit.* *Stateczniẽ dotrzymuiący ſłowa.

Soyez ferme & courageux dans l'adverſité, comme dans la proſperité. Rebus anguſtis & proſperis fortis & animo ſus appare. *Hor.* Bądź ſtatecznym y mocnym ták przeciwnośći iáko y wſzczęśćiu.

Il eſt le ſeul ami, qui ſoit demeuré ferme dans les intéreſts de mon maiſtre, & qui n'a point changé d'eſprit à ſon égard. Hic hero animus firmus reſtitit, neque demutavit animum de firmâ fide. *Plaut.* Ten ieſt ſam ze wſzyſtkich przyiacioł ktory ſtatecznie z Pánem moim trzymáł y nieodmiennie przynim ſtáwał.

Il eſt ferme dans ſes réſolutions. Eſt vir propoſiti tenax. *Hor.* Animum obfirmat in propoſito. *Plaut.* Se obfirmat in propoſito. *Ter.* Stały ieſt w zámyſłách przedſięwziętych.

Tenez ferme. Tenez bon, Ne vous laiſſez point aller. Obfirma te. Ne deſpondeas animum. *Stat. Liv.* Trzymay ſię nieuſtępoy nieday ſię nżyć.

Demeurer ferme dans ſon ſentiment, n'en point démordre, y perſiſter. In eâdem ſententiâ ſtare. Perſtare, *ou* conſtare, *ou* perſeverare in ſententiâ. *Cic.* Trzymać ſię mocno zdánia ſwego nieodſtępować odniego nie uſtpować go ſtać przy ſwoim.

ON DIT en terme de guerre, *Faire ferme*, (*Attendre ſon ennemi de pied ferme*, pour dire *avec réſolution & ſans reculer.*) PO Woyſkowemu mowią doſtawać dotrzymować placu. **Ils firent ferme à la porte du camp.* Ab portâ caſtrorum raſti rerunt. *Caſ.* *Doſtáwáli dotrzymowali mocno ná weściu ſamym od obozu. **Il attendirent les ennemis de pied ferme.* Pugnantes loco minime cedunt. *Plaut.* * Dotrzymywali pola nieprzyiacielowi czekali ſtoiąc ná placu.

FERME *ferm, Allons courage, Donnez vigoureuſement, Ne láchez point pied.* Macte virtute eſto, age, age, pedem ne referas. *Plaut.* MOCNO, odważnie, dáley dáley śmiáło, ieſzcze lepiey nużeſz dáley.

FERMEMENT, adv. (*D'une maniere ferme, ou avec fermeté.*) Firmè. Audacter. Firmiter. adv. *Plin. Jun. Cic.* ODWAZNIE mocno ſtátecznie. ** Reſpondre fermement.* Firmè reſpondere. *Plin. Jen.* * Odpowiadać odważnie be-

FERMENT, ſubſt. m. (*Outil de fer.*) *Voyez* FERREMENT. ZELAZNE náczynia rozne.

FERMENT, (*prononcez* fermant.) terme de Phyſique, (*qui ſe dit proprement de tout ce qui peut faire qu'un corps ſe gonfle.*) Farmentum, i, neut. *Plin.* KWAS káżda rzecz ktora ſprawuie to że rzecz iáká kiśnie kwaśnieie, námięka, pulchnienie, burzy ſię &c.

FERMENTATION, (*prononcez* fermantation.) ſubſt. fem. *Ebulition naturelle, ou artificielle des végetaux, qui ſe fait quand leur ſuc s'debanſſe par l'action & réaction de leurs ſels, & lorſque leur acide combat contre leur alkali.*) Fermantatio, onis, f. Fermentum, i; n. Fervor, oris, m. KISNIENIE robienie rzeczy wilgotnych lub mokrych kiedy cząſtki oſtre w káżdey rzeczy ſię znáyduiące walczą y toſpieraią ſię z łágodnemi cząſtkami tákże w káżdey rzeczy ſię znáyduiącemi, *Fermentacya:* burzenie ſię.

FERMENTER, (*prononcez* fermanter.) V. act. (*Cauſer la fermentation.*) Fermentare, (to, as, avi, atum.) act. acc. *Col.* BURZYC ſię robić kiſnąć.

Les herbes chaudes ſe fermentent d'elles meſmes. Herbæ calidæ naturâ ſuâ fermenteſcunt. *Plin.* Zioła gorące ſame przez ſię kiſną, robią.

(Terme de Chymie.) Termin chimiczny.

FERMER, V. act. (*Clorre, boucher.*) Claudere, (claudo, is, clauſi, clauſum.) act. acc. *Cic.* ZAMKNĄC, dokoła zámknąć otoczyć opaſać, zátkać. ** Fermer une porte par dedans au verrouil.* Obſerare intùs oſtium peſſulo, *ou* oſtio peſſulum intùs obdere. *Ter. Plaut.* *Zámknąć drzwi wrota bramę ná záſuwę. **Avec les deux verrouils.* Occludere fores intùs ambobus peſſulis. *Plaut.* *Ná dwie záſuwy.

Toutes les avenuës de ce lieu nous ſont fermés. Ad hunc locum omnis nobis aditus obſtructus eſt. *Cicer.* Wſzyſtkie weyśćia do tego mieyſca ſą nám zámknione wſzyſtkie paſſy nám zámknione.

FERMER *les rideaux d'un lit.* Lecti obducere aulæa. ZASŁONY Firanki koło łoſzka záſłonić ſpuśćić záſłonić.

Fermer de hayes, de murailles, de clayes. Claudere, *ou* cingere ſepibus, *ou* muris, *ou* textis cratibus. *Cicer. Horat.* Zámknąć, płotami ogrodźić, murem opaſać, parkanem otoczyć, kratami kratą okrácić. **Fermer une vigne de hayes pour empeſcher le dégaſt des animaux.* Emunire vites ab injuriâ pecorum. *Col.* *Ogrodźić winnicę od bydła, od ſzkody.

Fermer le port, en boucher les avenuës. Exitus portûs impedire. Portus obſtruere. *Caſ.* Zámknąć port zátkać weyśćie przyſtęp do portu.

Fermer un paſſage. Obſepire, *ou* intercludere iter. *Caſ. Liv.* Zámknąć paſſy iákie. Fer-

Fermer la porte de ſon cabinet. Obducere oſtium cellæ. *Petr* Zámknąć drzwi od komory, od gabinetu ſwego.

FERMER, (*Joindre enſemble.*) Claudere. ZAMKNĄC łącząc do ſiebie. **Fermer les yeux.* Claudere alicui oculos & premere. *Virg.* Zámknąć oczy. **Des playes.* Inducere cicatricem vulneribus. *Celſ.* Perducere vulnera ad cicatricem. *Plin.* *Zámknąć rany. **La playe ſe ferme.* Coit vulnus. Glutinatur, *ou* conglutinatur, *ou* coaleſcit vulnus. *Ovid. Cic.* *Rana ſię zámyka ſchodzi ſię. **Fermer la main.* Manum comprimere. Pugnum facere. *Cicer.* *Zámknąć rękę. **La bouche.* Os comprimere. *Ovid.* *Zámknąć gębę uſta. **Une lettre.* Epiſtolam complicare. *Cic.* *Zámknąć liſt złożyć liſt złożyć pieczętować, zápieczętować.

FERMER ſe dit auſſi figurément, comme *Fermer le chemin aux ſeditions.* Vias omnes ſeditionum intercludere. *Cic.* ZAMKNĄC niewłáśnie zágrodzić, náprzykład zágrodzić drogę buntom.

Fermer la bouche à quelqu'un, le faire taire. le confondre, de maniere qu'il ne ſcache que répondre. Aliquẽ elinguẽ reddere. *Cic.* Linguam alicui occludere. *Ter.* *ou* præcludere. *Phad.* Zámknąć komu gębę zátkać mu gębę záwſtydaić go przekonać żeby niemiał co odpowiedzieć. **Par cette réponſe il me ferme la bouche.* Reſponſiones omnes hoc verbo mihi eripit. *Plaut.* *Tą odpowiedzią gębę mi zámknął.

Fermer la bouche à l'impoſture. Obſtruere os calumniatoribus. Coercere, *ou* obterere calumniam. *Cic.* Zámknąć gębę potwarzy, y potwarzom w Polſkim ſię też mowi *zátkać gębę* ále to znáczy co inſzego to ieſt: *podarunkami y upominkami koga ująć áby o czym niegadał y nieogłoſił czego, álbo ſię o co domawiać przeſtał*; Zámknąć záś gębę komu, znaczy: *Záwſtydzić go ták, y ſkonwinkować prawdą że daley nie ma co mowić ále ná zád to co bluźnił álbo bluzgonął w uſta ſwe brać muſi.*

Il avoit les oreilles fermées à tous les conſeils genereux, & le courage abbatu de débauches. Surdæ ad fortia conſilia aures ipſius, & obruebatur animus deliciis. *Tacit.* Miał uſzy zámknione ná wſzyſtkie chwalebne rady, á umyſł zwątlony roſpuſtami y zbytkami. **Il a les yeux fermez ſur ſes propres défauts, & ne les a converts que ſur les défauts d'autruy.* Sua lippos pervidet malis, & in amicorum vitiia cernit acutum. *Horat.* *Zámknął oczy ná właſne ſwoie defekta, á nie otwiera ich tylko ná cudze.

Il me fut impoſſible de fermer l'œil de toute la nuit. Hac nocte ſomnum non vidi oculis meis. *Plaut.* Ne minium ſomni haurire potui. *Petr.* Okam nie mogł zámknąć przez całą noc.

Fermer les yeux ſur les deſordres de quelqu'un, Faire ſemblant de ne les point voir, les diſſimuler. Diſſimulare & obſcure ferre alicujus diſſolutos mores. Connivere in alicujus vitiis. *Cicer.* Zámknąć oczy ná co, przeglądać, przebaczać, niewidzieć, nieuważać. **Je ne veux point renouveller la playe qu'a reçeue la République, que le temps a fermée.* Nolo refricare obductam jam Reipublicæ cicatricem. *Cic.* *Niechcę odnáwiać oney rány zádaney Rzeczypoſpolitey, ktora iuż zá czaſem bliżną záſzła.

ON DIT qu'*Un marchand a fermé ſa boutique*, ou qu'*Il a quitté le négoce.* E negotiatione ſe removit. Negotiationem depoſuit. Se de negotiatione ſuſtulit. *Petr.* MOWIĄ kupiec ſklep zámknął, kiedy handlu poprzeſtał. **Un marchand a fermé ſa boutique, il a fait banqueroute.* Conturbavit rationes. *Cic.* *Sklep zámknął kupiec, zbankrutował.

ON DIT encore *Le palais eſt fermé, On ne plaide plus.* Ceſſat forum. Juſtitio forum clauſum eſt. Juſtitium edictum eſt. *Cic.* Data eſt vacatio à cauſis. *Cic.* MOWIĄ leſzcze ſądy zámknięte to ieſt nieſądzą ſię więcey Grod zámknięty

Les claſſes ſont fermes. Intermiſſa ſunt ſtudia. Vacatur à ſtudiis. Szkoły zámknięte nieuczą iná więcey. **Les attéliers ſont fermez on a défendu de baſtir.* Clauſæ ſunt officiæ, neque ædificari jam licet. *Warſztaty pozámykane nierobią w nich więcey.

FERMER ſe dit quelquefois neutralement, *Cette maiſon ferme bien, on n'a que faire d'apprehender les voleurs.* Benè occluſæ ſunt ædes, nihil timeas à furibus. ZAMYKAC ſię dobrze zámykać dobrze mieć dobre zámknięcie, Ten dom ma dobre zámknięcie nie trzeba ſię tu bać złodziciow.

FERMETE', ſubſt. fœm. (*Solidité des choſes.*) Firmitas, atis, fœm. *Caſ.* Soliditas, atis, fœm. *Cic.* MOC trwałość ſtáłość grunrowność rzeczy iákich.

ON DIT figurément, *Fermeté d'ame, d'eſprit.* Animi firmitas. Conſtantia, æ, fœm. Firmitudo, dinis, fœm. *Cicer.* STAŁOSC umyſłu męſtwo. **Avoir une fermé d'ame.* Obtinere animi firmitudinem. *Plaut.* *Być umyſłu ſtałego mocnego niezáchwianego niezátrwożonego ſerca. **J'eus beſoin alors de toute ma fermeté, & elle ne me manqua pas.* Tum mihi omni conſtantiâ opus fuit, nec defuit. *Petr.* *Potrzeba mi było ná ten czas wſzyſtkiego męſtwa mego, y nie zeſzło mi ná nim. **Vous avez du cœur, de l'expérience & de la fermeté dans la mauvaiſe fortune comme dans la bonne.* Tibi eſt animus, rerumque prudens & ſecundis temporibus ac dubiis rectus. *Hor.* *Máſz ſerce świadomość, y odwagę ták w złym razie iáko też y w ſzczęściu.

FERMETEURE, ſubſt. fœm. (*Cloſture.*) Clauſtrum, tri, neut. *Plaut.* ZAMKNIĘCIE zámknienie, grodza, ogrodzenie, oparkanienie.

FERMIER, m. FERMIERE, f. (*Celuy, ou celle qui tient une terre à ferme.*) Villicus, i, maſc. Villica, æ, fœm. *Plaut Colum.* AREDARZ, AREDARKA, Dzierżawca, Dzierżawczyna záſtawnik, záſtawnica, co dobra iákie trzyma od kogo w ſummie iákiey kontraktem.

FERMIER, (*Partiſan, homme d'affaire, qui tient les droits du Prince à ferme.*) Publicanus, i, maſc. *Cic.* PISARZE ci co trzymaią komory cła y dochody ſkarbowe, Celnicy, Publikani, náymacze záknpnicy ceł, żup, , gor młynow Poborow publicznych. **Il n'aſpire qu'à eſtre fermier.* Geſtit conducere publica. *Horat.* *Nie ſzuka nic pragnie nic bardziey iáko trzymać ſkarbowe dochody, álbo mieć adminiſtracyą ich trzymać zá ſummę cła y komory. **Eſtre fermier des ports & péages.* Operas in portu dare. *Cicer.* *Być piſarkiem tego ktory trzyma zá ſwoie pieniądze cła komory &c. **Eſtre commis des fermiers des ports.* Operas in ſcripturâ pro magiſtro dare. *Cic.* *Być ſubſtytutem ná komorze etc &c.

FERMO, (*Ville archiepiſcopale de la Marche d'Ancone dans l'Eſtat de l'Egliſe.*) Firmum, i, neut. Firmium, ii, neut. FERMO Miaſto z Arcybiſkupſtwem w Marchii Ankonitańſkiey Páńſtwa Kościoła Rzymſkiego.

FERMOIR, ſubſt. maſc. (*Crochet pour fermer des livres.*) Uncinus, i, maſc. Fibula, æ, fœm. *Plin.* KLAUZURKI klauzury do kſiążek zámykania.

FEROCE, adject. maſc. & fœm. (*Cruel.*) Ferus. Truculentus, a, um. Immanis & hoc immane, adject. DZIKI okrutny ſrogi.

(Le mot Latin *Ferox* ſignifie dans les bons Auteurs Fier. Inſolent; & l'on ne dit point *Ferox bellua*, pour une Beſte feroce; mais *Crudelis & Immanis bellua:* on trouve toutefois, *Ferocem animum* dans Florus Rom. pour *Ferum*; mais cela reſſent le ſiecle corrompu de la Latinité, & Voſſius fait voir qu'aucun des bons Auteurs n'a parlé ainſi.) W Łacińſkim *Ferox* znáczy hardy wynioſły zuchwały: áni ſię mowi w łacińſkim *Ferox bellua* Dziki okrutny ſrogi zwierz, ále *Crudelis immanis bellua.* Jednákże znáyduiemy *Ferocem animum* Dziki okrutny ſrogi umyſł w Floruſie Rzymſkim ále potym znáć wiek zepſowaney łaciny y Woſſyuſz dowodzi że żáden z dobrych Autorow ták nie piſał.

C'eſt un eſprit féroce, un naturel féroce. Ferus & agreſtis homo. Dziki okrutny człowiek ſrogi nieużyty nieubłagany. **Une nation féroce.* Gens immanſueta atque fara. *Cic.* *Dziki ſrogi národ.

FE'ROCITE', ſubſt. f. (*Naturel cruel.*) Crudelitas. Feritas. Immanitas, atis, f. *Cic. Mart.* DZIKOSC ſrogość wrodzoná przyrodzona okrutność.

(Ce qui ſe dit au prope & au figuré.) To ſię mowi *właśnie* y niewłaśnie.

FERONNERIE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on vend & fabrique des ouvrages de fer.*) Ferrariæ officia, æ, fœm. KOWALSKI wárſztat álbo żelaźnikow kramy lub też kowalſka álbo żelaźnikow ulica, kowale żeleźnicy, gdzie z żelaza wyrabiaią álbo też żelazo przedaią.

FERRAILLER, V. neut. (*S'exercer continuellement à eſcrimer.*) Rudibus pugnare, *ou* batuere. neut. *Cicer. Plaut.* USTAWICZNIE ná ſzpady ná ſzable ſię wycináć probować.

FERRARE, (*Ville & Duché d'Italie dans l'Eſtat de Egliſe, & ſur les frontieres de l'Eſtat de Veniſe, entre la Mirandole & Comachio.*) Ferraria, æ, f. FERRARZ Miaſto y Xięſtwo Włoſkie w Páńſtwie Kościelnym, ná granicy Páńſtwa Weneckiego między Mirandolą, y Komákio.

FERRAROIS, maſc. (*Qui eſt de de Ferrare.*) Ferratienſis, is, maſc. FERRAROISE, ſubſt. fœm. (*Celle qui eſt de*

Ferraré.) Ferratienſis, is, fœm. FERRARCZYK Ferrarka z Ferrarza.

FERRE', máſc. FERRE E, fœm. (*Garni de fer.*) Ferraeus, a, um. *Liv.* OKOWANY żelazem opatrzony, kowany.

FERMENT, ſubſt m (*Tout outil de fer qui ſert à pluſieurs profeſſions.*) Ferramentum,i,n. *Cic.* NACZYNIA ſtátki żelazne wſzelakie y nárzędzia iákieſz.

FERRER *une porte*, V act *Y mettre le fer neceſſaire.*) Portam ferramentis munire. Inſtruere portam ferro. ZAWIASY haki do drzwi podawać. **Ferrer un cheval.* Equum calceare. *Suet.* Equo ſoleas induere. *Plin.* *Kōnia kuć podkuć.

ON DIT proverbialement, *Ferrer la mule*, (*quand les valets dérobent leurs Maiſtres ſur ce qu'ils achetent.*) Cum bonâ fide non obſonare. URYWAC ná ſtronę groſzyki kupuiąc co iáko czeladź tárguiąc co ná ſwoię ſtronę. * *Plaute à dit.* Semper obſonavi cum fide, *Je n'ay jamais ferré la mule.* *Nigdym ná ſwoię ſtronę nic nie obrocił z pieniędzy Páńſkich

ON DIT qu'*Vn homme eſt bien ferré*, qu'*Il eſt ferré à glace*, pour dire qu'*Il eſt extremement habile & fort ſur la matiere dont il doit diſputer.* Exercitatiſſimus & paratiſſimus ad reſpondendum de re aliquâ. MOWIĄ też kowany ná cztery nogi o człowieku oſtrożnym ná wſzyſtkie ſtrony przezornym ktory ſię w niczym niepośliźnie niepotknie.

ON DIT pareillement, qu'*Vn homme eſt difficile à ferrer*, ou *à chauſſer*, pour dire qu'*Il ne ſe laiſſe pas gouverner comme l'on veut.* Intractabilis eſt. *Sen.* Non facilè tractabilis. *Plin.* MOWIĄ też ciężki bardzo do kowania to ieſt nieda ſię powodować y rządzić ſobą iákby chciano.

ON APPELLE, *Vn chemin ferré*, *Celuy qui eſt pavé & dont le fands eſt dur.* Stratum iter, *genit.* ſtrati itineris, neut. Via ſtrata,æ,f. *Quint. Liv.* Dura viarum, n. plur. Viæ duræ, fœm. plur. *Claud.* DROGA kowana twarda dobra.

ON DIT figurément, *Vn ſtile dur*, *Vne maniere de s'exprimer dure & mal polie.* Rudis ſtilus. Dicendi ratio dura & inconcinna. MOWA twarda nieprzyiemna przykra *Qui a un ſtile dur.* Homo aſper & durus oratione. *Cic.* *Człowiek co ma ſtyl przykry nieprzyiemny.

ON DIT proverbialement, *C'eſt un avalleur de charettes ferrées*, *C'eſt un grand mangeur.* Inſignis helluo, *genit.* inſignis helluonis, maſc. W Francuſkim przyſłowie nieſie, kowane katy by połknął, to ieſt wyiádacz; wołuby ziadł náſiebia y ieſzczeby mało ná niego.

FERRURE, ſubſt. f. (*Garniture de fer.*) Ferrum,i, neut. Ferramentum,i,n. OKUCIE.

LA FERTE', (*Nom de pluſieurs petites villes de France.*) Firmitas, atis, fœm. FERTE názwiſko kilku miaſteczek Francuſkich.

LA FERTE' *ſur Aube*, (*Ville de France en Champagne, vers les frontieres de la Bourgogne*) Firmitas ad Albulam. FERTE Miaſteczko nád Albulą ná granicach Burgundii.

FA EERTE' BERNARD, (*Ville de France dans le Maine, ſur la riviere de Huiſne*) FERTE Bernardow Miaſteczko w Cenomanii nád winą.

LA FERTE' MILON, (*Ville du gouvernement de l'Iſle de France, ſur la petite riviere d'Onrc, ou d'Oureque.*) Firmitas Miloniana. FERTE Milonow Miaſteczko wielkorządow wyſpy Fraucyi nád urką.

LA FERTE' SOUS JOUARRE, (*Bourg de France dans la Brie Champenoiſe ſur la Marne.*) Firmitas ſubter Jotrum FERTE nád Zwarbą Miaſteczko w Brii Szampańſkiey nád rzeką Marną.

FERTILE, adject. maſc. & fœm. (*Qui raporte & rend beaucoup, en parlant des terres.*) Fertilis & hoc fertile, adject. Ferax, acis, omn. gen. Fecundus, a, um. Uber, *genit.* uberis, omn. gen. *Cic.* Fertilior & hoc fertilius, Feracior & hoc fecundius, Uberior & hoc uberius; Feraciſſimus, Focundiſſimus, uberrimus, a, um.) URODZAYNY żyzny mowiąc o gruntach. **Vne terre fertile en bled, & plus fertile en vin.* Terra ferax Cerere, *ou* frumento, & uvis multò feracior, *Ovid.* *Grunta urodzayne w zboża, á ieſzcze urodzayniey ſze w wina. **Les terres les plus fertiles de l'Italie.* Feconditſſimi Italiæ campi. *Tacit.* *Grunta náyurodzayniey ſze we Włoſzech

ON DIT an figuré, *Vn eſprit fertile en inventions.* Animus ferax ingenium. *Cic.* MOWIĄ niewłaśnie, rozum pełen konceptow wynálazkow. **La Gaule fertile en hommes & en grains.* Gallia hominum, fructumque fertilis. *Liv.* *Francya żyzna w ludzi y zboża.

FERTILISER, V. act. (*Rendre fertile.*) Terram fertilem efficere, (efficio,is,effeci, effectum.) ou fecundare, (do,as,avi, atum) Terris fecunditatem dare. *Cicer.* URODZAYNYM uczynić urodzayność ſprawić.

FERTILITE', ſubſt.f. (*Abondance.*) Fertilitas. Fetieitas. Fecunditas. Felicitas,atis,fœm. *Cic. Plin-Jun.* URODZAYNOSC, żyzność, obfitość, urodzay.

FERVENT, maſc. FERVENTE, fœm. (*on prononce fervant.*) (*Qui agit avec ferveur.*) Fervidus, a, um. Ardens, entis, omn. gen. *Cicer.* GORĄCY, w ukropie kąpany prędki.

FERVEUR, ſubſt. fœm. (*Action empreſſée pour faire une choſe.*) Fervor. Ardor, oris, maſc. Ardens ſtudium, *genit.* ardentis ſtudii, neut. *Cicer.* GORĄCOSC prędkość porywczość do czego.

FERULE, ſubſt. fœm. (*Plante.*) Ferula, æ, fœm. *Plin.* ZAPALICZKA ziele.

De ferule, ou *qui reſſemble à cette plante.* Ferulaceus, a, um Zapaliczkowy, zápaliczce zielu podobny.

FERULE, (*avec quoy on punit les Eſcaliers dans les claſſes.*) Ferula, æ, fœm *Jav.* ŁOPATKA ſzkolna ná dzieci

ON DIT proverbialement & figurément, *Nous avons eſté ſous la ferule*, *Nous avons eſté eſcoliers.* Manum ferulæ ſubduximus. *Juv.* BYLISMY pod ſzkolną karą.

Je ne ſuis plus ſous voſtre ferule, *ſous voſtre diſcipline.* Jam exceſſit mihi ætas ex magiſterio tuo. Jużem nie ieſt pod karą twoią, iużem wyſzedł z pod mocy twoiey z náuki twoiey z pod feruły twoiey.

FESCAMP, (*on prononce* FE'CAN.) (*Abbaye & port de mer en Normandie.*) Fiſcanum, i, neut. FEKAN Miaſto y opactwo w Normandyi.

FESLE', maſc. (*on prononce* FêLE'.) FESLE'E, fœm. part. paſſ. & adject. Rimoſus. Fiſſus,a, um. ROSPADNIONY, potrzaſkany co do náczynia nátłuczony ſpadany nádpadany.

FESLER *un verre* (*ou choſe ſemblable.*) V. act. Vaſi fiſſumm indere, (do, dis, indidi, inditum) act. NATŁUCZ ſzklankę kieliſzek &c.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a la teſte feſlée*, pour dire qu'*Il eſt un peu fou.* Cerebro laborat. *Plaut.* MOWIĄ przyſłowiem ma głowę nádpadaną czegoś mu niedoſtaie w głowie, nákſztalt głupi.

FESLURE, *prononcez* FêLURE, ſubſt. f. (*Petite fente, ou raye à un verre.*) Fiſſura, Rima, æ, f. NATŁUCZENIE ſpadanie we ſzkle &c

FESSE, ſubſt. f. (*La partie charnuë, qui eſt au derriere de l'homme, ſur laquelle on s'aſſied.*) Clunis, is. *Cic.* ZADEK w ciele u człowieka poſladek ſiedzenie ſtolec.

LES FESSES, (*Le derriere.*) Clunes,ium,m. & f. Nates, ium, f. *Hor.* PUŁZADKI, zádkowe częśći.

Qui n'a point de feſſes, ou *qui les a plates.* Depygis, is, m. & f. *Horat.* Cui nates graciliores ſunt & atritæ. Połzadkow płaſkich opadłych iák bez zádka. *(*Le contraire eſt* Natibus probè inſtructus, *Qui eſt feſſu*, ou *qui a de groſſes feſſes.*) *Zádka wydatnego, połzadkow wydatnych wypukłych dużych.

ON APPELLE, *Vn* FESSE-MATHIEU, (*Vn uſurier, qui preſte à gros intéreſt.*) Daniſta, æ, m. Dardanarius, ii, m. Fœnerator, oris, m *Plaut. Vlp. Cic.* LICHWIARZ.

FESSER, V.act. (*Fouetter, donner ſur les feſſes.*) Virgis clunes cædere, (do, dis, cecidi, cæſum.) *ou* verberare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* OSIEC ociąć orznąć zádek.

FESSEUR, ſubſt. m. (*Qui ſe plaiſt à feſſer.*) Virgator, oris, m. *Plaut.* CO lubi w zádek bić.

FESSIER, ſubſt. m. (*Vne paire de feſſes.*) Clunes, ium, m. & f. *Horat.* ZADCZYSKO zádek.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe poſpolite.

FESTE, (*on prononce* FêTE.) ſubſt. f. (*Solemnité, où réjouiſſance qu'on fait.*) Feſtum, i, n. Dies feſtus, *genit.* diei feſti, m. *Cic. Hor. Ter.* Solemnia, ium, n. plur. *Petr.* SWIĘTO Uroczyſtość álbo ochota ktorą kto czyni y odprawuie.

La feſte, on *la ſolemnité ayant fini fort tard.* Solemniis (*pour* ſolemnibus) tardiùs finitis. abl. *Petr. B.* Uroczyſtość álbo ochota ſkończywſzy ſię bárdzo poźno.

La feſte d'un village. Paganalia, ium, n. plur. *Ovid.* Swięto wieyſkie ochota wieyſka.

Faire une feſte, Diem feſtum agere, Dies feſtos agitare, *ou* celebrare

celebrare. Swięcić Swięto, Urocżyſtość álboteż ochotę ſpráwić. *Se bien divertir un jour de feſte.* Agere feſtum genialiter. *Ovid.* *Weſołym być ochotę weſoło odprawowáć.

Feſtes extraordinaires commandées pour quelque joye ſubite. Imperativæ, *ou* indictæ feriæ. *Cic.* Swięto Uroczyſtość ochota nákázana zapowiedziana.

FAIRE FESTE, ſignifie auſſi (*Careſſer avec empreſſement quelqu'un.*) BYC rádym ochoczym, komu. * *Quand ſes amis le viennent voir, il ne ſçait quelle feſte leur faire* Quando amici illum inviſunt, benignitate & munificentiâ illos accipit. * Kiedy mu ſię gość trafi niewypowiedzianym ſpoſobem rád im ieſt w domu u ſiebie.

FAIRE.FESTE *d'une choſe*, comme *Il y a long-temps qu'il nous fait feſte d'un repas.* Jam diu eſt, quo nos ſpe convivii ducit. ZAPRASZAC, Już dawno nás upraſza do ſiebie.

ON APPELLE, *Un* TROUBLE-FESTE, *Un homme chagrin, qui ſurvient dans une partie de plaiſir, & qui en trouble tente la joye.* Moleſtus lætitiæ interturbator, *ou* perturbator, m. NATRĘT niepokoy przeſzkodnik co ochotę pſuie ſzłym ſwoim humorem álbo nátrętną bytnośćią.

FESTER, (*prononcez* FèTER.) V. act. & n. (*Faire une feſte.* Feriari, (ſerior, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Ferias ac jocos celebrare. *Liv.* Habere ferias. SWIĘCIC święto obchodzić. **Feſter pendant trois jours.* Habere ferias triduum. *Cic.* *Swięcić przez trzy dni. * *Commander qu'on feſte.* Imperare ferias. *Cic. ou* indicere. *Liv.* *Nákazać káźáć święcić.

FESTIN, ſubſt. m. (*Grand repas qu'on donne avec cérémonie.*) Convivium. Epulum, i, n. Epulæ, arum, f. plur. OCHOTA uczta, częſtowanie, bánkiet tráktament.

Feſtin fort magnifique. Lautiſſimum convivium. *Plin.* Opiparum convivium. Ochota Bánkiet wielki ſolenny.

Faire des feſtins. Convivia agere, *ou* concelebrare. *Cicer.* *ou* agitare. *Ovid.* *ou* facere. *Catul.* Sternere, *ou* celebrare epulas. *Liv.* Extruere menſas. *Cic.* Ochoty, Bánkiety ſprawować.

Faire un feſtin à quel'un. Adhibere aliquem epulis. *Suet.* Dare alicui epulas. *Virg.* Dare alicui epulum. *Hor.* Aliquem apparatis epulis accipere. *Liv.* Accerſere aliquem in convivium. *Ter.* Ochotę ucztę Bánkiet komu ſprawić záproſić kogo do ſiebie ná ucztę ná traktament.

FAIRE *feſtin*, (*Se bien traitter, Faire grand'chere.*) Convivari. Epulari, (or, atis, atus ſum.) dep. *Cicer.* Saturnalia agere. *Petr.* OCHOTOWAC cieſzyć ſię bakietować ſię częſtować

L'action de faire un feſtin. Epulatio, onis, f. *Cic.* OCHOTA ochotowanie.

Celuy qui fait le feſtin, c'eſt à dire *aux dépens de qui il ſe fait.* Convivator, oris, maſc. *Liv.* Ten co częſtuie co ucztę daie goſpodara ochoty całey.

Celuy qui prépare le feſtin & qui l'aſſaiſonne. Inſtructor, conditorque convivii. *Cicer.* Ten co záſtawia ſtoły y gotuie wſzyſtko co do ochoty y częſtowania należy.

Le Maiſtre, ou *le Roy d'un feſtin*, (*qui y preſcrivoit anciennement la maniere d'y boire & d'y manger.*) Cœnarum magiſter, tri, maſc. *Mart.* Modiperator, oris, maſc. *Var.* Rex vini. Arbiter bibendi, maſc. *Horat.* Rządca Bieſiady, ochoty, Goſpodarz ktory ochoty dodaie częſtuie, y zdrowia kielichami záczyna koleyne rozrządzaiąc

Préparer un feſtin magnifique. Convivium ſplendidè, *ou* magnificè, *ou* opiparè parare, *ou* apparare. Struere convivia. *Tacit.* Inſtruere epulas. *Liv.* Largiùs epulas celebrare. *Liv.* Cotować bankiet ſuto bogato częſtować doſtatkiem wielkim.

DE FESTIN, (*Qui les concerne.*) Epularis & hoc epulare. Convivalis & hoc convivale, adject. *Cicer. Liv.* SŁUZĄCY ochotom ucztom do ochot náleżący.

ON DIT proverbialement, *Il n'eſt feſtin que d'homme chiche.* Hominis parci, lautiſſimum convivium. PRZYSŁOWIE: Skąpy náywięcey traci, álbo náyſmaczniey ſię ie y piie u ſkąpego, to ieſt że naymiley ieſt każdemu kiedy ſkąpego w czym dobrze záżyie.

FESTINER, V. neut. (*Faire feſtin.*) Convivia agere. BANKIETOWAC ſię, częſtować, ochotkami ſię bawić.

(Ce mot eſt fort bas, & ne dit qu'ironiquement.) Słowo Francuſkie podłe y nie mowi ſię chyba przez żart.

FESTON, ſubſt. maſc. (*Ornemement compoſé de fleurs, de fruits & de feuilles entremeſlées enſemble, qu'on mettoit aux portes des temples, des maiſons, ou ſur la teſte des victimes.*) Encarpus, i, m. *Vitr.* florum frondiumque. *genit.* ſis, maſc. FESTONY, wieńce robione, malowane, rznięte, wowoce liście kwiaty wraz mięſzane iákie dáią ná odrzwiach kośćiołow, domow, pałacow, pokoiow, około ołtarzow między ſłupami filarami, po nád obicia między bretami, álbo też ná głowach y karkach ofiar bydląt y tym podobnych.

FESTOYER, (*prononcez* FèTOYER.) V. act. (*Régaler quelqu'un d'un grand repas, luy faire grand'chere.*) Apparatis epulis aliquem accipere. CZĘSTOWAC kogo znácznie u ſiebie.

Mot bas & du diſcours familier.) Słowo podłe y dyſkurſu potocznego w francuſkim.

FESTU, (*prononcez* FèTU.) ſubſt. maſc. (*Petit brin de paille.*) Feſtuca, æ, fœm. *Colum.* ZDZBŁO, plewa, okruſzyna odrobina ſłomy ſzupinka &c.

FETUS, ſubſt. m. terme de Phyſique, (*Enfant qui n'eſt pas encore entiérement formé dans les entrailles de ſa mere, qu'on nomme* EMBRYON.) Subſtantia fœtûs *ſeu* infantis nondum perfecti in utero matris. Embryon, onis, m. PŁOD w żywocie záwiązuiący ſię dopiero, ieſzcze niedoſzły, dopiero ſię poczynaiący. Jeżeli ſkażony płod ieſt w żywocie niedoſzły to w Polſkim zowie ſię *zaiaiad*, ieżeli płod niedoſzły ieſt poroniony mowiemy *pomiot* álbo *pomiotek*.

(Terme des Philoſophes.) *Fetus* Francuſkie ſłowo ieſt termin Filozoficzny y doktorſki tylko.

FEU, ſubſt. maſc. (*Element chaud & ſec, qui entre en la compoſition de tous les corps naturels.*) Ignis, is, maſc. igne, *ou* igni,) maſc. *Cic.* OGIEN żywioł ciepły y ſuchy ktory wchodzi w złożenie wſzyſtkich ciał y rzeczy materyalnych przyrodzonych.

L'élément du feu. Liquidus ignis, *genit.* liquidi ignis, maſc. *Virg.* Szczery ogień, niebieſki żywioł, *Element* ognia.

FEU *des yeux.* Flagrantia oculorum, fœm. *Cic.* BLASK iáſność oczu.

Allumer du feu. Faire du feu. Ignem facere. *Caſ. ou* accendere. *Virg.* Ogień palić, ogień nałożyć.

Il eſt toûjours auprès du feu. Aſſident apud carbones. Záwſze ieſt przy ogniu. **J'ay toûjours bon feu dans ma chambre.* Aſſiduo igne lucet focus meus. * Mam záwſze ciepło dobre u ſiebie w izbie.

Mettre cuire, ou *roſtir de de la viande au feu*, ou ſimplement *Mettre*, ou *coucher au feu.* Apponere carnes ad ignem, *ou* ad Vulcani violentiam. *Plaut.* Torrere igni carnes, (torreo, es, torrui, toſtum.) *Ovid.* Przyſtawić do ognia iedzenie do gotowania álbo pieczenia.

PIERRE *à feu*, ou *Pierre à fuſil.* Pyrites, æ, maſc. Pyrites vivus, *genit.* pyritæ vivi, maſc. *Plin.* SKAŁKA krzemień do ſkrzeſania ognia do krzeſiwa. **On fait du feu en battant un caillou contre un autre.* Lapidum conflictu atque tritu elicitur ignis. *Cicer. ou* excutitur. *Plin.* *Kámień o kamień krzeſząc ogień czynią.

Prendre feu. Ignem concipere. *Cic.* Záiąć ſię, zápálić ſię roſpalić ſię, ogniem ſię záiąć.

Eſtre brulé à petit feu. Lento igne torreri, (tor, eris, toſtus ſum.) paſſ. Wolnym ogniem ſię palić, álbo być palonym męczonym.

FEU ſignifie (*Incendie, embraſement.*) Ignis, is, maſc. Ignes, ium, maſc. plur. Incendium, ii, neut. *Cicer.* OGIEN gore, pali ſię zápaliło ſię kędy. **Devenir tout en feu, s'embraſer.* Igneſcere. neut. *Cic.* *Wſzyſtek ſtanąć w ogniu, iák ogień ſię roſpalić, pałać iák ogień.

Mettre le feu à une maiſon, la faire brûler. Ædibus ignem injicere, *ou* ſubjicere, (*io*, is, jeci, jectum.) Domum aliquam incendere, *ou* inflammare. Tecto faces inferre. *Cic.* Ogień podłożyć podpalić Dom iáki. **Il mit le feu aux ouvrages.* Ignem operibus intulit. *Caſ.* *Ogień podłożył pod obrony.

Il menace de mettre tout à ſang dans la ville. Huic urbi ferrum, ignemque minatur. *Cic.* Grozi ogniem y mieczem miaſtu. **Il vangea cette perfidie avec le fer & le feu.* Igne & cædibus hanc perfidiam ultus eſt. *Tacit.* *Zemścił ſię tey zdrady ogniem, y mieczem.

FEU *d'artifice*, ou FEU *de joye.* Ignes artificioſi. Ignes miſſiles. OGNIE kunſztowne. Race &c. tym podobne dla ochoty y weſołości zápalone, igraiące ognie.

FEU GREGEOIS, eſt (*au feu dont l'artifice brûle dans l'eau.*) Ignes græci, m. plur. OGIEN przyprawny igraiący ná wodzie y pálący ſię.

(Il eſt appelé Gregeois, parceque les Grecs s'en ſont ſervis les premiers.) Zowią te ognie w Francuſkim y łaćińſkim ognie greckie, bo ie Grecy náypierwey ználeźli y onych záżywali.

FEU en fait de Marine, signifie *Le fanal, ou la lanterne, qui est sur la pouppe des vaisseaux.* Laterna, æ, fœm. Faces, cum, fœm. pl. *Var.* OGIEN, Latarnia, Kágańce ná okrętach zapalone dla widoku y świátła.

ON DIT en guerre, *Aller au feu.* In ignes ruere. MOWIĄ po woyskowemu, Iść ná ogień nieprzyiacielski. *Essuyer le feu des ennemis.* Ignes ab hostibus emissos sustinere. Tormentorum ignitorum vim sustinere. *Wytrzymać ogień nieprzyiacielski.

Les ennemis firent grand feu sur les nostres, tirérent quantité de canons & de bombes, boulets rouges, carcasses. Hostes in nostros ignes iniecerunt. *Cic.* Hostes ignitos globulos in nostros emi erunt. Displosis tormentis in nostros detonuerunt hostes. Nieprzyiaciel potężny ogień uczynił ná nászych z armat, bombow, granatow wieńcow. *On fit grand feu de la place.* Ex urbe obsessâ igniti globuli emissi sunt. *Potężny ogień wydano z fortecy.

FEU se prend pour *Une Cheminée.* OGIEN w Francuskim mowi się y bierze zá kominy. *Il y a trente feux dans ce logis, trente chambres à cheminée.* Triginta foci sunt in hisce ædibus. *Náprzykład iest trzydzieści ogniow w tym mieszkaniu, to iest trzydzieści Izb y kominow. *J'ay tous les jours deux feux chez moy.* Duo camini ardent quotidiè apud me. *Mam co dzień u siebie dwa ognie, to iest dwa piece opalam.

ON DIT aussi (*des utensiles qui servent dans les cheminées.*) *Un feu d'argent composé d'une grille, de chenets, pelle pincette, & tenailles.* Ignitabulum argento ornatum, i, neut. BLACHA srebrna w kominie álbo kráta do ognia złaucuszkami, łopatką tákąż z klesczykami y nbcąszkami.

FEU se prend aussi pour *Un menage entier & pour une Famille.* DYMY całe. *Il y a tant de feux dans cette ville, c'est à dire tant de ménages, tant de familles.* In hac urbe tot sunt familiæ. *Jest tyle dymow w tym mieście.

Des exactions par feux, ou sur chaque famille. Exactiones capitum & ostiom. *Cic.* Podatek podymny.

FEUX *celestes, (parlant des astres.)* Ignes, Astrorum ignes *Cicer. Virg.* GWIAZDY ognie ná powietrzne wydaiące się pod czas wielkiey suszy ná powietrzu wieczorem kurzawa sucha álbo wilgotność z ziemi wyciągniona lipka zápalona ná powietrzu.

FEUX *folets,* ou *des Ardens.* Ignes volatici, ou erranes. Cœlestes faces. *Cic.* LATAWCY ná powietrzni.

ON APPELLE aussi sur mer *Le feu S. Elme, (certains feux volants qui se voyent autour des masts & des manouvres, causez par quelques exhalaisons, qui restent après une tempeste, & qui en presagent la fin.)* Castor & Pollux, *genit* Castoris & Pollucis, masc. *Horat.* ŁUNY po wielkiey náwałności ná morzu około masztu wieszaiące się y o koło robotnikow, pochodzące z exhalacyi iákiey pozostałey po ná wałności, znáczące koniec iey.

(Quand il n'en paroist qu'un, on l'appelle *Helena,* & c'est un signe de quelque malheur.) Kiedy się tylko iedna táka łuna pokaże zowią ią *Helena* y iest znákiem iákiego nieszczęścia.

FEU *S. Antoine,* se dit en Medecine (*d'une maladie fort dangereuse.*) Ignis sacer, *genit.* ignis sacri, m. Lichen, enis, m. OGIEN piekielny.

C'estoit une espece de dartre qui s'enflammoit au visage.) Liszaiec ognisty zápalaiący się ná twarzy.

FEU se dit aussi parmi les lapidaires (*de l'éclat & de la vivacité des pierreries & des diamants.*) Ignis, is, m. Fulgor, oris, masc. ISKRZĄCY się kamień drogi: *brylant* Kámień ogień piękny w sobie maiący rzucaiący.

FEU se dit figurément en choses spirituelles & morales (*de la vivacité de l'esprit, & du feu des passions.*) Ignis, is, m. Igniculos, i, m. Ardor. Fervor, oris, m. Flamma, æ. f. *Cic.* OGIEN o żywości umysłu, affektow passyi.

Un jeune homme plein de feu, qui a bien du feu. Flagrans juvenis *Tacit.* Ingenio fervidus. *Ovid.* Młody człowiek, ognia żywości pełen.

Ce poète n'a point de génie, il n'eut jamais de feu. Hic poeta minimè ingeniosus est, nulli in eo igniculi. Wierszopis zimny bez żywości żadney.

Cét orateur n'a point de feu. Planè frigidus est hic orator. *Cic.* Mowca zimny bez ognia bez żywości.

Etouffer le feu de son esprit à force de boire. Mentis calorem vino obruere. *Petr.* Rozum zálać trunkami piiáństwem wszelką żywość dowcipu przytłumić.

Il avoit le visage & les yeux tout en feu. Vultu & oculis ardescebat. *Cic.* Ardebant ocoli. *Virg.* Twarz y oczy miał iák ogień. *Il jette feu & flamme.* Ardet & furit. Irâ excandescit. *Gorzeie pała gniewa się.

Prendre feu pour le moindre mot. Vel levi verbo inflammari. Iras concipere levi verbo. Ignescere. Ardere. Excandescere. Ardescere in iras. *Cicer.* Zápalić się gniewem zá lada słowko.

Brûler d'un beau feu, avoir une honneste passion. Non erubescendis ignibus aduri. (uros, ctis, ustus som.) pass. *Hor.* Czystym ogniem pałać, czystą y przystoyną chęcią álbo miłością álbo affektem się uwodzić przystoynym.

Brûler d'un feu divin, ou de l'amour de Dieu. Amore divino inflammari, *ou* accendi, *ou* ardere. Pałać ogniem Boskim, miłosci Boskiey.

Il faut laisser passer le feu de la jeunesse. Expectandum donec defervueris adolescentia. *Terent.* Trzeba dać opłonąć młodości.

Après avoir esteint le feu des passions. Omnium cupiditatum ardore restincto, abl. *Cicer.* Wygasiwszy ostudziwszy ogień námiętnosci.

On a de la peine à soutenir le premier feu des François, leur premiere impetuosité. Primos impetus atque Gallorum ardor vix sustineri potest. Pierwszy ogień impet Francuzow cięż-ko wytrzymać.

FEU se dit aussi (*des troubles & des séditions.*) Fax, *genit.* facis, fœm. Tumultus. Motus, ûs, masc. *Cicer.* OGIEN pożar zámięszania, buntu rozruchow. *Il a esteint le feu de la sedition.* Seditionem compressit. Seditionis faces extinxit. *Zágasił pożar buntu záymuiący się. *Le Royaume est en feu.* Bello regnum ardet. *Liv.* *Całe Páństwo iest w pożárze w ogniu. *Le boutefeu de la guerre.* Fax belli. *Cic.* ou concitator. *Cæs.* *Pożng woyny.

FEU se dit proverbialement en ces façons de parler *C'est un feu de paille, (parlant d'une émotion qui dure peu.)* Levis motus factus est & unius momenti. OGIEN przysłowiem w te sposoby nástępuiący, Słomiany to pożar o iákim hałasie zgiełku rozruchu krotko trwaiącym.

ON DIT (*de deux personnes qui ont une contrarieté d'humeurs*) que *C'est le feu & l'eau.* Aqua & ignis. Sibi invicem discordes. MOWIĄ o osobach sobie całe we wszystkim sprzeciwnych iest to ogień z wodą.

ON DIT (*d'un homme fort pauvre, & sans aveu.*) qu'*Il n'a ni feu ni lieu. Il n'a aucune retraite pour se retirer.* Homo sine certo lare. Sine certâ sede. Qui non certum præsepe tenet. *Hor.* MOWIĄ o człowieku bardzo ubogim nieznáiomym y rufaczu, wałkonie błąkaczu, áni dymu áni dachu niemaiącey pewnego.

ON DIT que *Le feu ne va point sans fumée,* pour dire qu'*Il y a toûjours quelque chose de vray dans ce qu'on publie.* Flamma fumo est proxima. *Plaut.* MOWIĄ nie będzie ogień bez dymu, to iest że nie masz żadney wieści ktoraby niemiała coś prawdy.

ON DIT, *Faire mourir quelqu'un à petit feu, (Le faire long-temps languir pour quelque chose.)* Aliquem lentis ignibus macerare PALIC kogo wolnym ogniem okrutną śmiercią z tego świata zgładzić *właśnie* álbo *niewłaśnie* długo go wytrzymywać ná nádziei.

METTRE *les fers au feu, (en parlant d'une affaire,* pour dire *Commencer à la remuër, ou s'y appliquer vigoureusement.)* Manum rei admovere, *ou* imponere. *Plin. Ovid.* OGNIA do fiarki poddać álbo do prochu ognia przyłożyć, záwziętych bardziey podbudzać, záwziętości żárzyć, podniecać.

METTRE *le feu aux étouppes, Mettre le feu aux poudres* Offensiones accendere. *Tacit.* PODPALAC podżegać kłocących się z sobą swary podbudzać.

METTRE *le feu sous le ventre à quelqu'un,* pour dire *L'exciter, l'encourager à faire quelque chose, à laquelle il estoit déja porté, animer sa colere, sa passion.* Incendere, *ou* instigare aliquem. *Cic. Ter.* Gliscentem invidiam accendere. *Tacit.* PODBUDZAC podniecać kogo do czego, podżegac go jeszcze chociasz iuż y sam dość prędki ochoczy porywczy do czego.

ON DIT qu'*Un homme se mettroit au feu pour son ami* pour dire qu'*Il est prest de le servir dans les choses les plus difficiles.* Corpora animasque amico addiceret. *Petr.* Paratus ad omnia subeunda pro amico discrimina. In ignem se immitteret pro salute amici. Ultimum discrimen adiret pro amico.

W OGIENBY wſkoczył dla przyiaciela, ſłużyć mu gotow w náycrudnieyſzey potrzebie.

ON DIT auſſi que *Le feu eſt à une marchandiſe*, qu' *On y court comme au feu*, pour dire qu'*Il y a preſſe à l'acheter*. Ad illas merces emendas, quaſi ad incendium accurritur. CZY gore ten towar táki ściſk do niego ták ſię zbiegaią ludzie do niego właśnie iák gdzie gore.

FEU, m. FEUë, f. (*dont on ſe ſert en parlant des défunts, dont la memoire eſt encore aſſez récente.*) Fato functus. *Ovid.* NIEBOSZCZYK, NIEBOSZCZKA o tym co nie dawno umarł.

(Ce mot ſignifie proprement d' *Heureuſe memoire*: To ſłowo Francuſkie właśnie znaczy: *Swiętey pamięci* (álbo) *ſławney pamięci* à piſze ſię w polſkim przez ſame początkowe litery s. p. Swiętey pamięci álbo S. P. ſławney pamięci.

FEVE, ſubſt fœm. (*Eſpece de légume qui vient en gouſſe comme les pois.*) Faba, æ, f. *Mart.* BOB legumina co ſię ſtręczy y w ſtręczkach rodzi iáko groch.

Petit féve. Fabula,æ,f. *Plant.* Bob mały, młody Bob.

COSSE, ou *Gouſſe des féves*, (*où elles ſont enfermées*) Siliqua,æ,f. Fabalis ſiliqua. *Plin.* STRĄK álbo łuſka ſzupinowa.

Paille de féves. Fabalia, ium, neut. plur. *Colum.* Fabalis ſtipula, fœm. Fabaginum acus, *genit.* fabagini aceris, n. *Cat.* Bobowioy.

Fraiſer des féves, (*En oſter l'écorce, ou la peau.*) Siliquam fabalem detrahere. *Plin.* Folliculos fabarum ſpoliare. *Petr.* Obierać bob, wyłożać bob odłożać go.

Farine de féves. Lomentum, i, neut. *Plin.* Bobowa mąka bob tarty, roicierany.

FEVEROLLE, ſubſt. f. (*Petite féve.*) Fabula, æ, f. *Plaut.* BOB młody droboy.

FEUILLAGE, ſubſt. m. (*Abondance de feuilles aux arbres, & qui font bien de l'ombre.*) Frons, dis, *au ſingulier*, *ou* Frondes, ium, f. pl. Folia, orum, n. pl. Ramos, i, m. *Cic. Plin.* LISCIE gęſte, Liście cieniſte gáłązki gęſte drzew.

FEUILLAGES *en peinture.* Frondes pictæ, Folia coloribus expreſſa. LISCIE gałąſki wieńce málowane. **Feuillages de ſculpture.* Frondes ſculptæ. *Liście gáłązki wieńce rznięte wyraynane ſnycerſką robotą. **De broderie.* Frondes acu pictæ. *Liście gałązki wyſzywane.

FEUILLE, ſubſt. f. (*Le premier verd, que les arbres & les plantes pouſſent au printemps.*) Frons, dis, fœm. Folium, ii, neut. *Plin.* PĄCZKI pierwſze liſtki krore drzewa puſzczaią z wioſny.

Une feuille épaiſſe. Folium carnoſum. *Plin.* Liſt gruby miąższy. **Dentelée.* Crenatum *ou* pinnatum. *Plin.* *Liſt łabrzyſty ząbkowaty. **Friſée.* Criſpum *Plin.* *Liſt kręcony kędzierawy. **Pointué.* Mucronatum. *Plin.* *Liſt kończyſty ſpiczaſty, oſtry ná końcu álbo záoſtrzony.

DE FEUILLE. Frondeus, ea, eum. *Plin.* LISCIANY z Liścia z gałązek.

Les feuilles d'orties piquent. Mordacia ſunt urticis folia. *Plin.* Liście pokrzywiane parzy, kole.

Les feuilles s'ouvrent, ou *s'epanouiſſent au ſoleil.* Oſcitant folia ad ſolem. *Plin.* Liście ſię rozwiia ná ſłońcu.

Jetter, ou *pouſſer des feuilles.* Frondeſcere, (ſco, is, frondui, *ſans ſupin.*) n. Frondem agere. Mittere folia. *Plin.* Exire in folia. *Plin.* Liście wypuſzczać puſzczać liście kwitnąć zázielenić ſię.

QUI *oſte les feuilles des arbres.* Frondator, oris, m. *Virg.* SADOWNIK co obcina liście po drzewach y gáłązki.

L'ACTION *d'oſter les feuilles.* Frondatio, onis, f. *Colum.* OBCINANIE liśći okrzeſywanie Drzew.

SEMBLABLE *à des feuilles.* Foliaceos, a, um. LISCIOWY podobień do liścia iák liſt. **Panier à mettre les feuilles.* Fiſcina frondaria, f. *Plin.* *Koſzyk ná liście.

FEUILLE ſe dit auſſi (*des fleurs.*) Folium, ii, n. LISCIE co do kwiatow. **Roſe à cent feuilles.* Roſa centifolia, æ, f. *Plin.* *Roża pełna o ſtu liſtkach.

ON APPELLE, *Vin de deux feuilles*, *Du vin de deux ans.* (*parceque la vigne change deux fois de feuilles pendant ces deux années.*) Vinum bimum, i, n. vinum duorum annorum. *Plin.* WINO dwoch letnie w francuſkim, zowią wino dwoch liśći winnych, bo przez látá dwa razy liście od mlenia látorośl winna. **Vin de quatre feuilles.* Vinum quadrimum, i, n. *Hor.* *Wino Cztero letnie.

ON DIT d'un malade qui languit, qu'*Il s'en ira à la chute des feuilles, en automne.* Hic æger ſine autumni abiturus eſt quò priores abierunt. *Phæd.* MOWIĄ o chorym niebeſpiecznym, Poydzie z liściem to ieſt umrze w Jeſieni kiedy liście opádá z Drzew.

FEUILLE ſe dit auſſi par extenſion (*des choſes qui ſont plates & fort minces.* comme *Une feuille de papier.* Chartæ plagula, æ, f. *Plin.* LIST liſtek dáley ieſzcze ſię mowi o rzeczach bárdzo cienkich wiotkich y ſubtelnych: iáko, liſt álbo kártá pápieru.

Feuille d'or & d'argent. Bractea, æ, f. Folium aureum & argenteum, n. *Plin.* Złoty liſtek álbo ſrebrny, Złoto álbo ſrebro książkowe, málárſkie.

FEUILLE-MORTE, (*Sorte de couleur.*) *Veſtu d'une camiſole de feuille morte.* Tunicâ veſtitus ruſſeâ. *Petr.* PŁOWY kolor, obrány w ſuknią płowego koloru.

FEUILLEE, ſubſt. f. (*Un couvert d'arbres, ou de branches*) Umbraculum ex frondoſis arborum ramis. Umbraculum ramoſum, i, n. Rami arborum, m. plur. CIEN pod drzewem, (álbo) chłoduik z gáłązek y liścia.

FEUILLET, ſubſt. m. (*Partie d'une feuille de papier pliée en deux, ou en quatre* &c.) Folium, ii, n. KARTA pápieru w poł árkuſza álbo w ćwiartkę złożona.

FEUILLETE', adiect. comme *Un gâteau feuilleté*, (*qui eſt composé de diverſes couches de paſte fort minces les unes ſur les autres.*) Foliacea placenta, æ, f. KOŁACZ przekładany.

FEUILLETER, *de la paſte.* V. act. (*Faire en ſorte en la maniant & la pliant diverſes fois qu'elle s'éleve comme par feuilles.*) Depſere & ſubigere farinam. act. WAŁKOWAC praſować ciaſta.

FEUILLETER *un livre*, (*en tourner les feuillets.*) Evolvere librum, (evolvo, is, evolvi, evolutum.) *ou* pervolutare, (to, as, avi, atum) act. *Cic.* PRZEWRACAC kárty w kśięgach wártować kśięgi.

FEUILLE, ſubſt. f. (*Demi-muid de vin* &c.) Semi-modius, ii, m. POŁ miáry winá, ſzafel wina, álbo koorw.

FEUILLU, m. FEUILLUë, f. adiect. (*Qui a bien des feuilles.*) Frondoſus, a, um. *Plin.* Folioſus, a, um. (*en parlant des herbes*) *Plin.* LISCIA doſtatek máiący, liściamy okryty, máiſty gáłęziſty.

FEVRIER, ſubſt. m. (*Le ſecond mois de l'année, en la commençant par Janvier.*) Februarius, ii, m. (*on ſous-entend* menſis) *Cic.* LUTY wtory mieśiąc w Roku záczynaiąc od Stycznia.

DE FEVRIER. Februarius, a, um. LUTEGO. **Le premier jour de Fevrier.* Calendæ Februariæ, *ou* Februarii, f. pl. *Pierwſzy dzień Lutego.

FEUTRE, ſubſt. m. (*Etoffe faite de poil ou de laine foulée, dont on fait des chapeaux.*) Subcoacta, orum, neut. plur. *Cæſ.* Coactilia, ium, neut. plur. *Ulp.* E coactis lanis pannos. *Plin.* PILSN z ſzerśi álbo wełny z ktorey czapki Kápeluſze migierki &c. robią.

FEZ, (*Ville & Royaume d'Afrique en la partie occidentale de la Barbarie.*) Feſſa, æ, f. FEZA Miáſto Kroleſtwa Afrykańſkiego w záchodniey ſtronie Bárbaryi.

Le Royaume de Fez. Feſſanum regnum, i, n. Kroleſtwo Fezyſkie.

Qui eſt de Fez. Feſſanus, a, um. FAZANIN ten co ieſt z Fezy.

FI FI, (*Interjection pour témoigner le mépris & l'averſion qu'on a pour les perſonnes & pour les choſes*) Apage. Procul ô procul. FE FE brzydząc ſię czym, álbo kim. **Fi donc, arreſtez vous.* Ab iſtis abſtine, quieſce. *Fe coż to zás, nieprzeſtanieſz tego.

FIAMETTE, ſubſt. f. (*Couleur de flamme.*) Color flammeus, *genit.* coloris flammei, m. *Cic.* ZOŁTO czerwony kolor, żołto gorący. **Qui tire ſur cette couleur.* Flammeolus, a, um. *Colum.* *Kolor nákſztałt żołto gorący.

FIANÇAILLES, (*on prononce* fianſailles.) ſubſt. f. plur. (*Promeſſe de Mariage, laquelle ſe fait en face de l'Egliſe*) Sponſalia. plur. ZARĘCZYNY záſlubiny, ślub.

Le feſtin des fiançailles. Sponſalia, orum, n. plur. *Cicer.* Ochota ślubna weſele.

Donner, payer le feſtin des fiançailles. Præbere alicui ſponſalia. Częſtować ślub weſele ſprawić.

FIANCER, V. act. (*Promettre ſon fils ou ſa fille en mariage.*) Filium, *ou* filiam ſpondere, *ou* deſpondere alicui, (ſpondeo, es, ſpopondi, ſponſum.) act. *Plaut. Cic.* ZARĘCZYC záſlubić Corkę, Syná.

FIANCER, *(parlant du Prestre, qui fiance les accordez.)* Sponsalia agere, *ou* celebrare. SLUB dáwáć mowiąc o Xiędzu ktory wiąże zrękowanych.

FIANCE, m. FIANCE'E, f. part. pass. & adject. Desponsus *&* Desponsatus, *(pour le masculin.) Stat.* Desponsa *&* Desponsata, *(pour le feminin.) Cic.* ZARĘCZONY ZARĘCZONA, zrękowany zrękowana.

LE FIANCE'. Sponsus,i,m. *Cic.* PAN młody. **La fiancée.* Sponsa, æ, f. *Cic.* *Pánná młoda do ślubu.

FIBRES, subst. f. pl. terme de Medecine. *(Ce sont de petits filaments dont les membranes & les chairs sont entretissues.)* Fibræ, arum, f. pl. *Plin.* WNĘTRZNOSCI gorne żyłki drobne po błonkach y ciele powleczone.

ON LE DIT aussi *des plantes & des arbres.)* Fibræ, arum, f. pl. Capillamenta, orum, n. pl. *Plin.* ZYŁKI ná liściu y drzewie.

FIBREUX, m. FIBREUSE, f. *(Plein de fibres.)* Fibratus, a, um *Plin.* ZYLISTY, ZYŁKOWATY.

FICELLE, subst. f. *(Petite corde deliée.)* Funiculus, i, masc. *Cic.* SZNURKI cienkie.

FICHE, subst. f. Fibula, æ, f. *Cic.* HAFFTKA, zwora, Rygiel.

FICHER, V. act. *(Enfoncer par la pointe.)* Figere. Defigere. Infigere, (figo, gis, fixum.) Pangere, (go, gis, panxi, pactum.) act. acc. *Cic.* WTYKAC wpychać, wbiiać końcem.

Ficher un poteau en terre. Palum in terram, *ou* in terrâ, *ou* terræ, figere. *Cic. Cæs.* Pále ubiać wbiiać pále w ziemię. **Ils se fichoient des aiguillons dans les pieds sans y penser.* Stimulis inopinantes se induebant. *Cæs.* *Raźili się ná żelezach w nogi nieuważnie.

FICHER se dit figurement, *(Mettre, faire entrer une chose dans l'esprit.)* Aliquid in animis defigere. *Cic.* Affigere aliquid animo. *Quint.* NABIC głowę, czym wbić co komu w głowę. **Ficher les lettres dans la teste des enfans, leur Imprimer dans l'esprit.* Affigere litteras pueris. *Quint.* *Wbić náukę w głowę dzieciom. **Les choses mauvaises demeurent fichées dans l'esprit.* Magis pertinaciter hærent, quæ deteriora sunt. *Quint.* *Złe rzeczy długo tkwią w głowie.

ON DIT aussi, *Ficher, arrester sa veuë sur quelqu'un, ou sur une chose.* Defigere oculos in aliquem. Defixos habere, *ou* tenere oculos. *Cic.* ZASTANOWIC wlepić oczy wzrok w kogo álbo w co. **Il n'a les yeux fichez que sur luy.* Obtutu hæret defixus in uno. *Virg.* *Nie ma oczu wlepionych tylko ná niego.

FICHU, masc. FICHUE, fœm. adiect. *(Ridicule.)* Ridiculus. Ineptus, a, um. SMIESZNY, Błazeński, ladaiaki, poprostu kiepski.

(Mot bas & populaire.) Słowo proste y podłe.

FICTION, subst. f. *(Invention des poëtes, qui se plaisent à controuver les choses.)* Commentum, i, neut. Fabula, æ, f. *Cic.* FIKCYA Inwencya Poetycka, zmyślona rzecz.

FICTION *de personnes qu'on introduit dans un discours.* Personarum introductio, onis, fœm. *Cicer. ou* fictio. *Quint.* ZMYSLONE osoby w prowadzone w mowie iákiey álbo wierszach.

Parler du cœur & sans fiction. Dicere ex animo. *Cicer.* Mowić szczerze nie zmyślaiąc.

FIDEI-COMMIS, subst. masc. terme de Jurisprudence. *(Leg, qu'on fait à quelqu'un à la charge de le remettre à un autre.)* Fidei-commissum, i, neut. *Vlp.* POWIERZONA rzecz do rąk, odkazana testamentem komu inszemu.

FIDELE, *ou* FIDELLE, adiect. masc. & fœm. *(Qui garde la foy promise.)* Fidelis & hoc fidele. adiect. Fidus, a, um. *Cic.* Fidelior & hoc fidelius, Fidior & hoc fidius; *& ou Superlatif* Fidelissimus *&* Fidissimus, a, um.) WIERNY, WIERNA, Wiary dotrzymuiący, dochowuiący wierności.

FIDELLE, signifie aussi *Véritable, qui ne dégnise point.* Fidelis. Fidus, SZCZERY nie udatny nie ná pozor niezmyślony prawdziwy.

Vn interprete fidelle. Fidus interpres, *genit.* fidei interpretis, masc. *Horat.* Prawdziwy, wierny szczery tłumacz.

ON DIT figurément, *Vne mémoire fidelle.* Bona memoria. Tenax memoria. *Plin. Jun.* PAMIĘC wierna dobra.

FIDELLEMENT, adv. *(Avec fidélité, d'une maniere fidelle.)* Fideliter. adv. Summâ, *ou* optimâ fide, abl. *Cicer.* WIERNIE z wiernością.

FIDE'LITE', subst. fœm. *(Foy, loyauté.)* Fides, *genit.* fidei, fœm. Fidelitas, atis, fœm. *Cicer.* WIERNOSC, Wiara

Sa fidélité branle, ou chancelle. Fluitat fides. *Tacit.* Wierność iego się chwiele, waży się.

Ce jeune homme outre la noblesse de sa naissance, & la politesse de ses mœurs, avoit encore une fidélité inviolable à son Prince, qu'il ne servoit point de la langue ni de sa plume, mais de son bras & de son espée. Hic adolescens super claritatem natalium & elegantiam morum, constans fidei erat erga Principem, cui non linguâ aut verbis, sed manu & armis militabat. *Tacit.* Ten młody człowiek procz zácnego urodzenia y pięknych przymiotow, miał ieszcze nieporuszoną ku Panu wierność, ktoremu nie usty áni piorem, ále ręką y bronią służył.

Il n'est pas bien riche, mais il a une fidélité inviolable. Haud magnâ cum re, sed fidei plenus. *Cic. ou* sed bonæ fidei. *Suet.* Nie bogaty, ále wierności iest nie poszlakowaney nieporuszoney.

Avoir une fidélité vénale. Addictam habere pretio fidem. *Cic.* Mieć wiarę przedayną.

Faire, ou prester serment de fidélité au Prince. Sacramentum dicere Principi. *Tacit.* Poprzysiądz wierność, przysięgę wierności uczynić Panu.

Temoigner de la fidélité dans les disgraces de ses amis. Fidem in amicorum periculis adhibere *Cic.* Wierność y stateczność oświadczać w nieszczęściu przyiaciołom.

FIEF, subst. masc. *(Terre, Seigneurie que tient un Vassal de son Seigneur, à la charge de luy rendre foy & hommage.)* Prædium beneficiarium, ii, neut. Clientelaris juris prædium, ii, neut. Fundus clientelaris, *genit.* fundi clientelaris, masc. MANSTWO Lenność Dobra rodowitą Lennością nádane.

FIE'FE', adiect. *Vn Officier fiéfé, Vn Sergent fiéfé, (qui dépend d'un fief.)* Fundi clientelaris accensus, si, masc. PAN Lenny co lennością trzyma á nie dziedzictwem, Urzędnik rodowity co urząd iáki lennym prawem ma sobie nádany, álbo Officyer rodowity co urząd woyskowy ma lennym prawem.

ON DIT par maniere d'iniure & d'exaggeration, *Vn fripon fiéfé, Vn véritable fripon.* Insignis notæ nebulo. Nebulo famosus. Pergraphicus nebulo. Purus-putus nebulo. SZALBIERZ oszust rodowity. **Vn fou fiéfé.* Homo stultissimus, *ou* Insanissimus. *Szaleniec rodowity. **Vn fiéfé affronteur.* Pergraphicus sycophanta. *Plaut.* *Nápastnik náiezdnik kłotnik rodowity.

FIE'FER, V. act. *(Donner un fief à la charge de la foy & hommage.)* Prædium beneficiarum alicui concedere. LENNE prawo mańſtwo nádawać z obowiązkiem wierności y poddaństwa oddawania.

FIEL, subst. masc. *(Petite vesicule qui contient une humeur iaune & amere.) Les Médecins l'appellent.* Fellis folliculus, i, masc. *Cicer. ou* vesicula, æ, fœm. ZOŁC Mieszek (álbo pęcherzyk w ktorym iest żołć w człowieku, bydlęciu, zwierzęciu, ptastwie, rybach.

Elle sert dans l'Homme, à purger le foye & le sang de la bile, comme la ratte le purge de son suc mélancholique, & les reins, de son humeur sereuse: on l'appelle dans les animaux l'*Amer.*) Służy w ludziach do oczyszczenia wątroby y krwi u gorzkości wszelkiey, ták iáko śledziona wyciera humory melancholiczne, y nerki z skrupiałych humorow chędoży, bydlęcą álbo rybią żołć Francuzi nie zowią *Fiel* żołć; ále *L'amer* gorzkość

Amer comme fiel. Felleus, a, um. Gorzki iák żołć.

FIEL signifie figurément en morale, *Haine, aversion, aigreur contre quelqu'un.* Fel, *genit.* fellis, neut. ZOŁC niewłaśnie znaczy nienawiść, niechęć, przykrość przeciwko komu. **Des plaisanteries pleines de fiel.* Sales suffusi fello. *Ovid.* *Żarty pełne gorzkości przykrości. **Il n'a point de fiel, Il est sans fiel.* Nullo felle cumulatur cor. Leves iras gerit. *Bez żołci człowiek wielkiey dobroci.

FIEL *de terre, (Herba qu'on nomme la Petite Centaurée.)* Fel terræ, *genit.* fellis terræ, neut. Centaurium. neut. *Plin.* ZIEMNA żołć, gorzczka, Centuraya mnieysza ziele.

FIENT, subst. masc. *(prononcez* fiant:) *(Fumier pourri.)* Fimus, i, masc. i, neut. Stercus, *genit.* stercoris, neut. *Cicer.* GNOY zgniły, koński albo bydlęcy nawoz.

(Mot de Paysan.) Chłopskie słowo w Francuskim.

FIENTE, *(on prononce* fiante.) subst. fœm. *(Excrément, ordure que jettent les animaux.)* Stercus, *genit.* stercoris, neut. Fimus, i, masc. Fimum, i, *Plin.* Oletum, Excrementum,

tum, i, neut. *Cicer. Plin.* Editus, ûs, masc. *Vlp.* GNOY odbyt bydlęcy. **Fiente de pourceau.* Succerda, æ, fœm. *Fest* *Swini gnoy. **Feinte de fourit*, ou *de rats.* Mufcerda, æ, f. *Myfzy gnoy.

FIENTER, (*on prononce* fianter.) V. neut. Stercus egerere, (egero, is, egefsi, egeftum.) act. GNOIC gnoy przez odbyt czynić.

(Mot bas & vulgaire.) Słowo podłe profte.

FIER, V. act. (*Confier une chofe à quelqu'un.*) Aliquid alicui credere. UFAC poufac komu czego zwierzyć fię powierzyć.

(Ce mot n'eft point d'ufage en ce fens, mais bien *Confier.*) W Francufkim to flowo w tym rozumieniu fię nie mowi *fier* ále *Confier* ufać powierzyć.

SE FIER *à quelqu'un, en quelqu'un, fur quelqu'un, en une chofe*, ou *fur une chofe.* Alicui de re aliquâ fidere, *ou* confidere, (fido, is, fidi, fifum.) neut. UFAC komu czemu. **On dit* Confidere virtuti. *Caf. Se fier fur fes forces.* *Ufać fiłom fwoim. *In aliquo. *Hirt. ou* aliquâ re. *Caf. Se fier en quelqu'un*, ou *en quelque chofe.* *Ufać kumu, álbo w kim ufność mieć.

Se fier fur fon efprit, fur fes grandes idées. Ingenio fidere & magnis cogitationibus. Fretum effe folertiâ & cogitationibus. *Vitr.* Ufać rozumowi właſnemu wielkim fwoim zámyſłom imprezom wyfokim.

Il n'y a rien de plus ridicule, que de fe fier en chofes importantes au confeil de fon ennemi. Nihil eft levius, quàm auctore hofte de fummis rebus confilium capere. *Caf.* Nie niemafz śmieſznieyſzego, iáko w rzeczach poważnych ufać rádzie nieprzyiácielfkiey y ná niey polegać.

La deftruction de Sagonte fervira aux Efpagnols d'un trifte exemple qui leur apprendra à ne fe fier jamais à la parole, ni à l'alliance des Romains. Hifpanis populis lugubre documentum Sagonti ruinæ erunt, ne quis fidei Romanæ aut focietati confidat. *Liv.* Zburzenie Saguntu będzie wieczną przeftrogą y żáłoſnym przykładem dla Hiſzpanow iáko przymierzom y obietnicom Rzymian ufać maią.

Je me fieray bien à vous pour de plus grandes chofes. Ad majora tibi fidam. Wierzyłbym ci, poufałbym ci daleko większych rzeczy. **Il ne fe fioit à aucun d'eux.* In nullo illorum fibi confidebat. *Hirt.* *Żádnemu z nich nie ufał áni temu áni temu. **Vous ne vous fiez pas beaucoup en moy, à ce que je vois.* Parvam effe mihi apud te fidem intelligo. *Ter.* *Nie wiele mam widzę wiary u ciebie, nie ufafz mi iákoś.

Il faut voir dans la vie, à qui il fe faut fier, & de qui il fe faut défier. In omni vitâ confiderandum eft, quibus credas, quos caveas; *ou* cui fidas, cui diffidas. *Cic.* Trzeba uważać w tym życiu komu wierzyć, kumu ufać, á komu nie.

Tous les hommes fe fient en la bonté de Dieu, toutefois j'en ay veu plufieurs, qui ont efté fouvent trompez dans cette confiance pour leurs méchancetez. Omnes mortales Deo funt freti, fed tamen ego vidi Deo fretos fæpè multos decipi ob crimina. *Plaut.* Wſzyſcy ludzie ufaią w dobroci Bofkiey, widziałem iednak wielu co fię ná tym záwiedli, dla złości fwoich.

Qui fe fie trop en foy-mefme. Sibi nimium confidens, *ou* præfidens, entis, omn. gen. *Cic.* Ten co názbyt o fobie wiele trzyma názbyt fobie famemu ufa.

FIER (*on prononce l'r final.*) masc. FIERE, fœm. adiect. (*Hautain, altier.*) Ferox, Præferox, ocis, omn. gen. Protervus. Superbus, a, um. Ferocior & hoc ferocius, Protervior & hoc protervius, Superbior & hoc fuperbius; Ferociffimus, Protervifsimus, Superbiffimus, a, um. *Cicer.* HARDY HARDA, zuchwały, wynioſły, dumny, dumna w tym flowie Francufkim ná końcu *R* fię wymawia.

Vn peu fier. Feroculus, a, um. *Hirt.* Przyhardy, przydumny, trochę hardy.

Vn homme extrémement vif & fier de fon naturel. Homo nimiùm vehemens feroxque naturâ. *Cic.* Człowiek dziwnie popędliwy, y zuchwały z przyrodzenia fwego.

La victoire rend un homme plus fier, & moins maitre de luy. Reddit hominem ferocem, impotentioremque victoria. *Cic.* Zwycięftwo zuchwałym czyni y nieuważnym.

Fier pour fa beauté Formâ ferox. *Plaut.* Hardy dla urody fwoiey, co fię pyfzni z urody fwoiey. **Voyant que je l'aimois, il en parut plus fier.* Poftquam fe amari fenfit, fupercilium altiùs fuftulit. *Petr.* *Widząc żem go kochał hardzieyſzym fię ftał. **Il eft devenu fier à caufe du bien, dont il a hérité.*

Quia paululum acceffit illi pecuniæ, fublati funt animi. *Ter.* *Shardział z fortuny ktora na niego fpadło.

FIEREMENT, adv. (*Avec fierté.*) Ferociter. Arroganter. Contumaciter. Superbè adv. HARDO, hardzie, zuchwale. **Il marche fierement.* Superbè incedit, *ou* fe infert. *Plaut.* *Chodzi ftąpa z hardością z dumą wielką. **Parler fierement à quelqu'un.* Superbiùs aliquem appellare. *Cicer.* *Mowić hardo zuchwale do kogo.

FIERTE', fubft. fœm. (*Arrogance, efprit hautain.*) Ferocia. Superbia. Arrogantia. Contumacia, æ, f. Ferocitas, Protervitas, atis, f. *Cic. Hor.* HARDOSC zuchwałość wynioſłość umyſłu. **Quittez cette fierté fi defagréable.* Pone ingratam fuperbiam. *Hor.* *Porzuć tę hardość ták obrzydliwą każdemu, tę plugawą wynioſłość twoię y dumę.

FIERTE' en donne part. (*Air noble.*) Superbia nobilis & non iniucunda ferocitas. Libera contumacia à magnitudine animi inducta, non à fuperbiâ. *Cicer.* POWAGA, poważna poftawa. **Reprenez cét air de fierté qui vous fied fi bien.* Sume fuperbiam meritis tuis quæfitam. *Hor.* *Weźmiy znowu wroć fię do tey poważney miny fwoiey ktora ci ták bardzo przyftoi.

FIE'VRE, fubft. fœm. *Maladie qui vient d'une intempérie chaude & féche du fang & des humeurs, qui fe fait connoiftre par une violente agitation du pous, & qui eft ordinairement précedée du friffon.*) Febris, is, fœm. *Cicer.* GORĄCZKA choroba pochodząca z niepomierney gorącości y fuchości krwi y humorow, ktorą poznać z tęgiego bicia pulfow, á zwyczaynie zimnem to ieft febrą bywa poprzedzona.

Petite fiévre. Febricula, æ, f. *Cic.* Mała gorączka.

Fiévre quotidienne, (qu'on a tous les jours.) Febris quotidiana. *Celf. ou* amphimerina. *Plin.* Gorączka codzienna. **Fiévre continuë.* Febris continua, *ou* continuata, *ou* continens. *Celf. ou* affidua. *Cic.* *Uftawiczna gorączka bezprzeftanna. **Fiévre tierce.* Febris tertiana. *Plin.* *Tercyana przez trzeci dzień fię wracaiącz trzeciaczka. **Quarte.* Febris quartana, *& mieux.* Quartana *feul. Cic.* Febris quartis diebus recurrens Intervallata febris biduo media. *Aul-Gel.* Quadrini circuitûs febris. *Plin.* *Kwartana przez czwarty dzień fię wracaiąca czwartaczka.

Fiévre chaude. Febris ardens. *Celf.* Gorączka. **Intermittante.* Febris intermittens. Febris quæ intermittit. *Celf.* *Gorączka nieuftawiczna przerwana. **Reglée.* Stata febris. *Plin.* Febris cujus certus circuitus eft. Febris cujus reverfio & motus conftans eft. *Celf Cic* *Gorączka iednoftayna. **Qui n'eft point reglée.* Febris vaga & inordinata. *Celf.* *Nieiednoftayna większa álbo mnieyſza. **Fiévre hétique.* Hectica febris. *Gorączka fuchotna fuchoty. * *Fiévre maligne & putride.* Febris maligna & putris. *Celf.* * Máligna. * *Fiévre lente.* Lenta febris. *Celf.* * Gorączka wolna. * *Groffe fiévre.* Gravior, *ou* vehemens febris *Celf.* * Gorączka potężna. * *Fiévre opiniaftre & forte.* Querquera febris. *Plaut.* * Gorączka tęga y nieprzeftanna. * *Fiévre contagieufe, qui fe gagne.* Febris contagiofa. *Celf.* *Gorączka záráźliwa przyrzutna.

ACCE'S *de fiévre.* Febris acceffus, ûs, m. *ou* acceffio, onis, f. *Plin. Celf.* PAROXYZM gorączki kiedy bierze chorego.

Le friffon de la fiévre. Febris horror. *Celf.* Zimno Febra. **La fin de l'accés.* Febris finis, *ou* deceffus, ûs, m. *ou* deceffio, onis, f. *Koniec paroxyzmu. **Relafche de la fiévre*, ou *intermiffion.* Febris remiffio, onis, f. *Celf.* * Pofolgowanie gorączki, álbo opuſzczenie gorączki. **L'ardeur de la fiévre.* Febris ardor. *Plin.* *Upał gorączki. **Les reftes de la fiévre.* Febris reliquiæ, arum, f. pl. *Celf.* *Gorączki reſzty oftatki.

N'avoir point de fiévre. Febri carere, *ou* vacare. *Celf.* Nie mieć gorączki. **Je n'ay jamais eu la fiévre.* Nunquã me febris iniit. *Plau.* *Nigdym niemiał gorączki. * *Il n'a plus du tout de fiévre, la fiévre l'a quitté.* Febris ex toto quievit. *Celf. ou* conquievit, *ou* difceffit. *Cic.* Evanuit febris. *Celf.* Intermittit ex toto febris. *Celf.* * Już cále nie má gorączki, cále go gorączka upuściła. **Il n'a eu qu'un accés de fiévre.* Semel tantùm febris acceffit. *Celf.* * Tylko ieden miał Paroxyzm gorączki. **Auffi-tôt qu'un malade a eu la fiévre, & qu'il entre dans le chaud, il luy faut donner à boire de l'eau tiede un peu falée & le faire vomir.* Cùm primùm æger inhorruit, & ex horrore incaluit, dare oportet potui tepidam aquam fubfalfam & facere eum vomere. *Celf.* *Ják prędko chorego po febrze, bierze gorączka, trzeba mu dać zárás wody wolney záfoloney trochę ná zrzucenie.

Estre pris, ou *saisi de la fiévre*. Corripi febre. *Plin.* Być zdięty álbo porwany febrą. *Il a esté pris*, ou *saisi de la fiévre*. Cepit eum febris *Plin.* *Febra go porwała. *Estre dans l'ardeur de la fiévre.* Æstu febrique iactari *Cic.* *Być w náywiększym upale gorączki. *Il ne faut donner aucune medecine à un malade, qui est dans le fort de la fiévre.* Si ardens febris ægrum extorret, nulla medicamenti danda potio est. *Cels.* *Żadnego lekarstwa choremu dáwáć niétrzeba podczas gorączki gwałtowney. *Il est dans la fiévre.* Febris eum occupat. Febris corpus tenet. *Cels.* Calet febre. *Juv.* *Jest w aktualney gorączce samey gorączce. *Il est tombé de fatigue dans une petite fiévre continuë assez fascheuse.* Ex labore in febriculam incidit assiduam & satis molestam. *Cicer.* *Z pracy západł w gorączkę lubo nieznácaną ále ustawiczną, y dosyć uprzykrzoną.

CHASSER, (*Faire en aller la fiévre.*) Depellere febrem. Abigere febres. *Plin.* Deducere febres corpore. *Horat.* Discutere, ou submovere febrem. *Cels.* ROSPĘDZAC uśmierzać tracić gorączkę, febrę. *Faire venir la fiévre, la donner.* Adducere febres. *Hor.* Afferre febrem. *Cic.* Facere febrem. *Mart.* *Sprawować czynić przynosić gorączkę, zádawać gorączkę.

La fiévre diminue, est sur son déclin. Inclinat se febris. Minuitur febris, ou decrescit febris, Levatur febris. Remittit se febris. Decedit febris. *Cels.* Ustępuie gorączka ustaie. *La fiévre diminue un peu.* Aliquantum minuitur ea febre. *Cels.* Minuitur aliquid ea febre. *Ustaie trochę gorączka. *Une fiévre diminuée.* Tenuata febris. *Cels.* *Słabsza mnieysza gorączka *La fiévre semble diminuer, & puis elle augmente.* Minuitur febris, & rursum incenditur, ou augetur. *Cels.* *Zdaie że ustępuie gorączka, y znowu się szerzy. *Diminuer, adoucir sa fiévre par le repos & la diette.* Mitigare febrem quiete & abstinentiâ. *Quint.* *Uśmierzać gorączkę spoczynkiem y nie iedząc.

Guérir quelqu'un de la fiévre, la luy faire passer, ou *perdre*. Febrem ab aliquo depellere, ou submovere, ou tollere. *Cels.* Liberare aliquem febre. *Plin.* Uzdrowić kogo wyprowadzić kogo z gorączki z febry.

Empescher la fiévre de venir. Arcere febres. *Plin.* Stracić mu gorączkę febrę niedopuszczać gorączki, bronić od gorączki *La faire venir.* Excitare febriculas *Cels.* Movere febres Incitare febrem *Cels.* *Sprawować gorączkę przynosić ią

La fiévre finit par les sueurs. Febrem finiunt sudores *Cels.* Finitur febris sudore. Gorączka kończy się przez poty, (álbo) potami.

La fiévre se passe. Decedit, ou desinit febris. *Cels.* Gorączka ominęła. *Le redoublement de sa fiévre est tout à fait passé* Accessio febris ex toto recessit *Cels* * Już go cale ominęła gorączka cale ustąpiła gorączka, odeszła ustała, opuściła go cale

Redonner la fiévre à quelqu'un. Alicui febrem reducere *Hor* Wprowadzić znowu w gorączkę znowu w gorączkę wpędzić.

La fiévre revient. Revertitur febris. Repetit febris. *Cels.* Gorączka się wraca. *Cela fait revenir la fiévre.* Id febrim reducit. *Hor.* *To wraca gorączkę.

La fiévre est survenuë à sa playe. Supervenit febris vulneri. *Cels.* Gorączka przydała się do rany. *La fiévre s'augmente* Intenditur, ou augetur febris *Cels.* *Mnoży się gorączka, tęższe.

La cendre du fiel de grenouilles, est bonne pour les fiévres. Prodest & febri, ou in febres, ranarum fellis cinis. *Plin.* Żółć żábia ná proch spalona pomocna iest ná gorączki

On s'en sert avec de la fromentée pour la guerison des fiévres. Febribus imponitur cum polentâ. *Cicer.* Zażywaią iey w piwie ná gorączki. *Contre l'ardeur de la fiévre.* Contra ardorem febrium. In febris ardoribus. *Plin.* *Przeciwko opałom gorączki.

ON DIT proverbialement, *Il est tombé de fiévre en chaud mal*, c'est à dire *d'un petit malheur dans un plus grand.* Incidit in scyllam cupiens vitare charybdim Ex malo, in aliud pejus incidit. MOWIĄ przysłowiem: *Wpadł z Febry w gorączkę.* z iednego złego w gorsze

FIEV'REUX, masc. FIE'VREUSE. fœm. (*Qui a la fievre*, ou *qui en attend quelque accès*) Febriens. entis. omn. gen Febricitans, antis, omn. gen CHORUIĄCY ná febrę, febrę cierpiący. w febrze zostaiący, álbo iey czekaiący.

FIE'VREUX, (*Qui donne la fiévre.* Febrim afferens, ou excitans, ou movens, entis, omn. gen. Febriculosus, a, um. *dans Aul-Gel.* GORĄCZKĘ czyniący sprawuiący przynoszący, gorączkę.

FIFRE, subst. m. (*Espece de flute Allemande, qui rend un son fort aign, & qui est d'usage parmi les Suisses.*) Fistula militaris, ou bellica, *genit.* fistulæ militaris, ou bellicæ, fœm. PISZCZAŁKA żołnierska iákiey náybardziey w zaciągu niemieckim zażywaią skąd *Fayfrowie* to iest Piszczkowie.

Qui joue du fifre. Fistulator bellicus, *genit.* fistulatoris bellici, m. *Cic.* Piszczek *Fayfer.*

Jouer du fifre. Fistulâ sonare. Grać ná piszczałce, (álbo) w piszczałkę.

FIGER, V. act. (*Condenser, congeler, arrester le mouvement des choses liquides.*) Densare. Coagulare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* ZGĘSZCZAC zsiadać, spuszczać, pod puszczać rzeczy mokre rzadkie áby się zgęsły, zsiadły ścięły.

SE FIGER. Concrescere, (sco, is, crevi, cretum.) n. Coagulari, (or, aris, atus sum.) pass. Coire in densitatem. GĘSNIEC ścinać się zsiadać się. * *Du sang figé.* Concretus sanguis. *Ovid. Virg.* *Krew zsiadła.

FIGUE, subst. f. (*Fruit fort délicat & bon à manger.*) Ficus, ci, & *selon quelques-uns* ficûs, m. & fœm. FIGA owoc bardzo delikatny, do iedzenia dobry.

Figue verte, qui n'est point encore meure. Grossus, i, masc. *Plin.* Grossulus, i, m. *Var.* Figa niedoyrzała, owoc figowy zielony dopiero się wiążący.

Figue seche, qui se mange le caresme. Arida ficus. *Plaut.* Carica, æ, fœm. Figi suche, cukrowe suszone ktore poście iedzą.

Figue fiole, ou *Figue poire.* Ficus pyris magnitudine æmula. *Plin.* Figi gruszkowe nákształt gruszek podobieństwem y wielkością.

FIGUIER, subst. masc. Ficus, i, ou ûs, masc. & fœm. Fici arbor, oris, fœm. Ficulnea arbor, fœm. *Cic. Colum.* FIGA, figowe drzewo.

FIGUIER *sauvage.* Caprificus, i, fœm. *Plin.* FIGA dzika płonna, polna figa, leśna.

DE FIGUIER. Ficulneus, a, um. *Var.* Ficulnus, a, um. *Hor.* FIGOWY, FIGOWA.

FIGUERIE, subst. fœm. (*Lieu planté de figuiers.*) Ficetum, i, neut. *Var.* PŁONNIK figowy, mieysce kwatera zásadzona figami. figarnia.

FIGURATIF, masc. FIGURATIVE, fœm. (*Qui représente obscurement.*) Figuram exhibens, entis, omn. gen. WYRAZAIĄCY, wyobrażaiący pod figurą pod cięciem iákiem wyrażaiący pod podobieństwem.

FIGURE, subst. fœm. (*Représentation de quelque chose, qui se fait, ou par des lignes, ou par des corps solides sur le papier, ou autrement*) Diagramma, atis, neut. Deformatio, onis, fœm. *Vitr.* Deformatio linearis, ou grammica, fœm. FIGURA, Obraz wizerunk, rysunek, kształt forma czyli to kreśląc, czyli osoby wyrażaiąc ná papierze lub ináczey wylepiaiąc. *Figure de Géometrie.* Schema, atis, neut. *Vitr.* *Figury Matematyczne linie, troygrania, czworgrania. &c.

FIGURE, (*Statuë, quelque corps solide.*) Figura. Forma, æ, fœm. Species, ici, fœm. *Cic.* OSOBA, posąg, figura stoiąca, obraz wyobrażenie.

Une figure de bronze, d'airain. Figura, ou statua, ou imago ærea, ou ex ære. Osoba spiżowa, mosiężna. *De marbre.* Marmorea. *Cic.* *Marmurowa. *(*Æs, genit.* æris, neut. *dans Horace, pour une figure d'airain, &* Marmor, oris, neut. *pour une statuë de marbre dans Plaute.*) * Posąg kamienna osoba. *Wszystkie te słowa Francuskie są istotne Imiona w języku rodzącym; ále w polskim, lepiey się wyrażaią przez imiona przydatkowe iáko te osoba spiżowa, niżeli osoba z spiży mosiężna, niż z mosiądzu. &c.*

FIGURE *grotesque*, (*qui avoit une fort grande bouche, & à qui on faisoit grincer les dents, & à qui l'on donnoit divers mouvemens.*) Manducus, ci, masc. *Plaut.* OSOBA żárłoka, straszydło, żárłok posąg dziwny maszkara.

Figure grotesque qui railloit les spectateurs dans la marche d'un triomphe à Rome. Citeria, æ, fœm. *Plaut. Var.* Swiegotka, klekot klekotka, posąg wystawiony ná widokach publicznych wiazdow, do zbiegaiących się ná widowisko obracaiący się rozmaicie iákoby co mowił álbo z nich szydził.

FIGURE, (*Spectre.*) Terribilis forma visa nocturno tempore. *Cicer.* WIDOWISKO straszydło pokazuiące się, postać iáka, osoba.

Pren-

Prendre la figure d'une perfonne. In faciem alicujus fe vertere. Formam, *ou* imaginem alicujus capere, *ou* fumere, *ou* gerere, *ou* ferre. *Plaut. Cicer.* Wziąć ná fiebie poftać czyię, albo iáką.

FIGURE *de Rhétorique*, ou *d'Eloquence.* Figura dictionis & locutionis. *Cic.* Schema, atis, neut. *Quint.* Schema,æ, fœm. *Plaut.* Lumina & ornamenta verborum fententiarumque. *Cicer.* FIGURY kfztałty mowienia Mowcow Krafomowfkie.

FIGURE fe dit en morale (*du bon & du mauvais eftat de la fortune*, ou *des affaires d'une perfonne.*) *Faire figure bonne*, ou *méchante.* Benè, *ou* malè ftare. *Cic.* FIGURA mowi fię niewłaśnie co do fortuny znaczney álbo podłey, ftawiać fię pokazować fię dobrze álbo zle, bogato, álbo ubogo, Pańfko álbo po chudopacholfku. **Il a fait autrefois figure dans le monde.* Pulcherrimè fteit. *Cicer.* Aliquod nomen decufque geffit. *Virg.* Homo inter homines fuit. *Petr.* Faftigium tenuit inter homines. *Plin. Jun.* *Znáć go było przed tym między ludźmi, czynił figurę ná świecie.

FIGURÉ, m. FIGURÉE, f. adject. Figuratus,a,um.*Cic.* NIEWŁASNIE w wyrozumieniu niewłafnym. * *Difcours figuré.* Oratio figurata, fœm. Schematifmos, i, mafc. *Quint.* *Mowa niewłafna kfztałtem iákim pokryta, ozdobiona.

FIGURÉMENT, adv. (*Dans le fens figuré.*) Per metaphoram. Per tranflationem. *Quint.* NIEWŁASNIE w wyrozumieniu niewłafnym.

FIGURÉMENT, (*Par figure, obfcurément.*) Obfcurè. In ænigmate. *Cic.* NIEWŁASNIE, w wyrozumieniu zmieczeniu niewłafnym, pod figurą co mowić niewyraźnie.

FIGURER, V. act. (*Faire des figures*, ou *des repréfentations des chofes.*) Figurare. Delineare. Deformare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* WYRAZAC wyobrażać ftawiać kfztałty podobieńftwa wyobrażenia rzeczy.

FIGURER fe dit (*en parlant des myfteres & des repréfentations dogmatiques.*) *La Manne dans le defert figuroit l'Eucharistie.* Manna in deferto figura erat Euchariftiæ. FIGUROWAC znaczyć co do taiemnic y podobieńftw wiary. Manna ná puszczy figurowała, znácayła Náyświętfzy Sákrament. **Les fables des Anciens nous figuroient de belles moralitez.* Fabulæ antiquæ multa morum documenta continebant. Vitam prudenti confilio monebant fabulæ. *Phed.* *Fabuły, bayki dawnych, piękne nám znáczyły obyczaiow náuki.

SE FIGURER. (*Repréfenter à fon imagination.*) Aliquid animo fibi repræfentare. Sibi aliquid animo, *ou* cogitatione fingere. *Cicer.* WYOBRAZAC fobie, w myśli fobie ftawiać wyftawiać fobie w imaginacyi, myślić. **Figurez-vous que vous eftes ce que je fuis.* Eum te effe finge, qui ego fum.*Cic.* *Pomyśl fobie że iefteś ná mieyfcu moim, że iefteś mną.

FIL,fubft.m. (*Petit corps long & délié.*) Filum,i,Linum, i,n. *Cef.* NIC, ciągła rzecz cienka.

Fil d'or, ou *d'argent.* Filum aureum, *ou* argenteum. Nić złota, álbo frebrna.

FIL *qui fait la longueur d'une étoffe tiffuë*, (*qui les Tifferands appellent étain.*) Stamen, inis, neut. *Var.* NIC pafmo w robieniu dzianiu, ofnowa w tkactwie.

FIL *qui fait la largeur d'une étoffe en traverfant celuy qui en fait la longueur*, (*que les Tiferands appellent trame.*) Subtemen, inis,neut.*Plin.* W ZDŁUZ idąca przędza, wątek nić poprzecz ofnowy záwiedziona: ktorą tkacze poprzecz prowadzą fodką.

FIL, ou *Filet de perles.* Margaritarum filum, li, neut. SZNUREK pereł.

FIL pour *Le tranchant de ce qui coupe.* comme *Faire paffer les ennemis au fil de l'efpée.* Hoftes ad unum ferro interimere, *ou* trucidare, *ou* necare, *ou* occidere. *Cic.* WYCIĄC nieprzyiacioł, wyścinać, wyrąbiać.

Donner le fil, ou *le tranchant à un ferrement qui coupe.* Ferrum acuere, (uo, uis, acui, acutum.) *Plin.* Záoftrzyć náoftrzyć wecować oftrze żelaza.

FIL *d'un difcours*, (*la fuite d'un difcours.*) Orationis contextus, ûs, mafc. Filum orationis, neut.*Cicer.* NIEPRZERWANA Mowa.

Reprenons le fil de noftre difcours, l'endroit où nous en fommes demeurez. Eò unde digreffi fumus,revertamur. Wroćmy fię do przefzłego dyfkurfu do tego nádczymeśmy przerwali mowę. **Pour reprendre le fil de noftre difcours.* Ut ad propofitum revertamur. *Cicer.* *Ażebyśmy fię wrocili do tego gdzieśmy mowę przerwali, nácaymeśmy ftáneli.

FIL, comme *Prendre fon fil en navigeant.* Aliquò curfum dirigere. *Cicer.* CIĄGNĄC profto dążąc dokąd. **Aller felon le fil de l'eau, fuivre le fil de l'eau.* Recto flumine ferri. *Płynąc profto dokąd z wodą. *(*Le contraire eft* Adverfo flumine, *ou* adversâ aquâ vehi, *Aller contre le fil de l'eau, Remonter.*) *Plaut. Caf.**(przeciwna ieft)płynąć przeciwko wodzie do gory

ON DIT proverbialement, *Conter quelque chofe de fil en aiguille*, pour dire *la conter par ordre & avec toutes les circonftances.* Ab aciâ & acu omnia exponere. *Petr.* Rem omnem ut facta eft narrare ordine. *Ter.* JEDNO po drugim porządnie powiadać po nici do kłębka. **Tomber de fil en aiguille.* Ex uno fermone in alium fermonem delabi. *Cic.* *Po nici do kłębka przyiść, iedno po drugim,z iednego do drugiego wpadać w mowie.

ON DIT auffi, *Donner bien du fil à retordre à quelqu'un*, pour *Luy donner bien des affaires fafcheufes.* Plurimum negotii alicui facere, *ou* exhibere, *ou* conficere, *ou* conflare, *ou* faceffere. Moleftis operofifque negotiis aliquem implicare. *Cic.* DAC komu dofyć motkow do rozmotania, dać mu dość czynienia, dać do czynienia komu.

FILAGE, fubft. m. (*La maniere de filer les laines*, ou *la foye.*) Lanificium, ii, neut. *Ter.* Lanicium, ii, neut. *Virg.* PRZĘDZA przędzenie. *Je ne crains perfonne pour le filage.* De lanificio neminem metuo. *Terent.* *Co w przędzy nikogo fię nie boię, nikomu nie uftąpię.

FILAMENT, fubft.m. (*Menu filet qui compofe le tiffu des chairs, des nerfs & des racines.*) Stamina, inum, neut.plur. *Plin.* Fibræ, arum, f. pl. *Plin.* ZYŁY uwierzchnie w ciele, drzewach, ziołach, korzeniach nitki fplecione między fobą y wiążące fię.

FILASSE, fubft.f. (*Filaments qu'on tire de certaines plantes, comme du chanvre, du lin & des orties.*) Linum carminatum, *ou* pexum, *ou* depexum. *Plin.* WŁOKNO ná Lnie konopiach &c. nitki fyczka przędza.

FILE, fubft. fœm. (*Longue fuite des chofes & des perfonnes rangées.*) Ordo, dinis, mafc. *Liv.* Series, iei, fœm. Continuatio feriefque rerum,fœm. *Cicer.* CIĄGIEM długim rzeczy idące rozftawione, álbo prowadzone fzeregiem przeciągiem.

FILE en terme de guerre, *Serrer les files.* Cogere, *ou* denfare ordines. *Liv.* SEREGI SCISKAC fkupiać fzeregi.

Ils marchoient à la file avec quantité de bagage. Longiffimo agmine maximifque impedimentis incedebant. *Caf.* Szedł ciągnionego długim taborem.

Venir à la file. Longo ordine accedere. Długim táborem fię ciągnąć, álbo wlec fię táborem rozwlekło.

FILER, V.act. (*Faire du fil à la quenouille*, ou *au rouët.*) Lanas nere, (neo, nes, nevi, netum.) *Ter.* PRZĄSC kądziel, ná przęśliey, álbo ná kołowrotku.

On file l'or, & on en fait des tiffus comme de la laine. Aurum netur ac texitur, lanæ modo. *Plin.* Przędą złoto y ciągną iák wełnę.

FILER, (*Aller*, ou *venir à la file.*) Longo ordine, *ou* longo agmine procedere, *ou* incedere. *Virg.* PASMEM ciągiem fię ciągnąć iść poftępować. **Il fit filer les foldats les uns après les autres, du grand camp dans le petit.* Raros milites ex majoribus caftris in minora traducit. *Caf.* *Ciągiem kazał woyfku iść ieden zá drugim zobozu wielkiego do małego.

ON DIT, *Filer doux*, pour dire *Se taire, obeïr avec foumiffion devant un plus fort que foy.* Submiffis verbis cum aliquo fe gerere. UŁOZYC fię pofkromić fię, umiatkować umilknąć przed ftarfzym, przed mocnieyfzym y godnieyfzym nád fiebie.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme file fa corde*, pour dire qu'*Il fait de mefchantes actions, qui le feront pendre.* Sibi parat maximam malam crucem. Pafcet in cruce corvos. *Hor.* POSTRONEK ná fiebie, ná fzyię fwoią kręci, ale żyie zárabia ná fzubienicę.

FILET, fubft. mafc. (*Petit fil.*) Filum, i, neut. *Cicer.* NITKA nić. **Par filets.* Filatim. adv. *Lucr.* *Nitkami po nitce.

FILET *de la langue*, (*qui empefche fouvent qu'on ne puiffe parler.*) Vena, æ, fœm. *Plin.* Linguæ vinculum, i, neut. NITECZKA przyrośnienie ięzyka, przefzkadzaiąca wymowie.

FILET fe dit (*de ce qui eft menu & délié.*) comme *Cette fontaine ne donne qu'un petit filet d'eau.* Ex hoc fonte, exilis aquula, *ou* rivulus aquæ, fcaturit, *ou* exilit, *ou* decurrit.

JAK nitka iák zireczka o tym co ieft bardzo cienkie y fubtelne, náprzykład zrzodło nitką tylko álbo iák nireczką wodę wypuſzcza.

Vn filet de vinaigre. Aceti rorans ſtilla, *genit.* aceti ſtillæ rorantis, fœm. Kropla kropełka octu, nireczka octu, odrobina, **Mettre un filet de vinaigre.* Subinſtillare acetum. *Apit.* *Odrobię octu wpuścić.

ON DIT, *Faire un filet d'eau*, pour dire *Vriner.* Facere *ou* reddere urinam. *Colum. Plin.* SIKNĄC wodą mowi fię właśnie co do uryny puſzczania.

ON DIT figurement en ce ſens, *Il n'a qu'un filet de vie. Sa vie ne tient qu'à un filet.* Tenui valetudine. Levi filo pendet illius vita. MOWIĄ też niewłaśnie zdrowie życie iego wiſi álbo ieſt iák ná nitce.

FILETS, *(pour la chaſſe des oiſeaux & des beſtes fauves.)* Retia, ium, neut. plur. *Virg.* Caſſes, ium, maſc. *Prop.* Plagæ, arum. fœm. plur. *Hor.* SIECI, fiatki, roziazd wniki, fidła ná ptaki, zwierze, ryby. &c.

FILET *à petites mailles.* Rete rarum. *Virg.* SIEC gęſta odrobnych oczkach. **A grandes mailles.* Rete grandi maculâ. *Colum.* *Sieć rzadka o wielkich okach.

FILET appellé *Toiles, (pour prendre les beſtes fauves.)* Plagæ, arum, f. plur. *Hor.* ROZIAZD poły fieć ná zwierza.

Faire entrer les fangliers dans les filets, les y pouſſer. Trudere apros in obſtantes plagas. *Hor.* Náganiać do fieci, w fieć wpędzić, wparować.

FILET, nomme *Panneau.* Caſſis, is, m. *Virg.* Indago, igis, fœm. *Virg.* SIATKA, fidło záſtawione.

FILET, nommé *Piege, ou collet.* Tranſenna, æ, fœm. *Plaut* SIDŁO, lep ná ptaki

On ne tend point de filet à l'Eprevier, ni au Milan. Non rete Accipitri tenditur, non Milvo. *Ter.* Nie záſtawiaią fieci ná Jaſtrzębia áni ná Sokoła. **Tendre des filets.* Ponere feris retia. *Záſtawić fieci. **Donner dans les filets.* In caſſes decidere. *Ovid.* *Wpáść w fieć ufidlić fię, złapać fię.

ON DIT proverbialement, *Donner dans les filets, dans le panneau de quelqu'un*, pour dire *Tomber*, ou *ſe jetter dans le piege qu'il nous a tendu.* Incidere in plagas. Se in plagas conjicere. *Cic.* WPASC komu w fieć w fidło *niewłaśnie* fię mowi o tym co fię da komu zwieść, oſzukać, złapać podchwycić w czym y podeyść.

ON DIT en termes de chaſſe, *Vn filet de cerf, Filet de fanglier, la longe du cerf & du fanglier.* Lumbus cervinus & aprugnus, i, maſc. ZADZIEC udziec Jeleni, Sarni, dziczyzny pieczenia.

FILETS *à prendre du poiſſon.* Rete, *genit.* retis: *au pluriel* retia, ium, n. SIEC ná ryby.

Eſpece de filet, appelle *Seine à prendre du poiſſon.* Everriculum, i, n. *Cic.* Sagena, æ, f. *Manil.* Niewod włok ná ryby.

Vn coup de filet. Retis jactus, ûs, m. Zárzucenie fieci ráz, zápuſzczenie záprowadzenie fieci, wyciągnienie ciągnienie fieci iedno záciągnienie.

ON DIT figurément, *Ce coup de filet eſt preſque infaillible, On ne manque gueres de réuſſir par là.* Rarò hæc alea fallit. *Horat.* JUZ też teraz to záciągnienie fieci nie będzie prożne zápewne co wyciągną ułowią.

Il y a des filets où les hommes ſe laiſſent prendre tous jours, on met des appas à ces filets, & quand quelqu'un ſe jette deſſus trop avidement, il ne manque jamais d'y eſtre pris. In ætate hominum plurimæ fiunt tranſennæ, ubi decipiuntur dolis: in eas plerumque eſca imponitur, quam ſi quis avidus poſcit eſcâ avariter decipitur in tráſennâ avatitiâ ſuâ. *Plaut.* Są fidełka ná ktorych fię codziennie ludzie chwytaią, przydaią do nich ponętę, á kto ná nie nieoſtrożnie y chciwie wpadnie, zápewne fię ufidli.

FILEUSE, ſubſt. f. *(Celle qui file de la laine.)* Mulier nens, *genit.* nentis mulieris, f. Quæ net. Quæ nendo vitam tolerat, *Qui gagne ſa vie à filer.* PRZĄDKA, prządka co prządzie, co przędzę robi. *Lanifica, æ, f. *Phad.* *Co z przędzy robienia żyie

FILIAL, m. FILIALE, f. adject. *(De fils.) Amour filial, d'un fils envers un pere.* Amor filii in patrem. SYNOWSKI, SYNOWSKA, miłość Synowſka. **Il l'aime d'un amour filial.* Amat ut patrem. *Kocha go ſynowſką miłością ſynowſkim ſercem iák oyca.

FILIATION, ſubſt. f. *(Deſcendance de pere en fils.)* Filiatio, onis, f. SYNOWSTWO.

(Terme de l'Ecole dans les deux Langues.) Termiń ſzkolny teologiczny w tych ięzykach.

FILIERE, ſubſt. f. *(Morceau de fer percé de pluſieurs trous d'inégale grandeur pour tirer l'or &c.)* Lamina forata, *ou* tractilis, f. BLASZCZKA z dziurkami złotnicza do wyciągania złota.

FILIGRANE, ſubſt, m. *(Piece d'orfevrerie travaillée en forme de petits filets.)* Filatim elaboratum opus, n. FILIGRANOWA robota, złotnicka w koronkę, fiatkę &c.

FILLE, ſubſt. f. *(par rapport au pere & à la mere.)* Filia, æ, f *Cic.* CORKA dziewczyna względem Oyca y matki.

PETITE FILLE. *(par raport au pere & à la mere.)* Filiola, æ, f. *Cic.* CORECZKA dziewczynka względem Oyca y Mátki.

Petite fille, (en égard au Grand pere & à la Grand'mere.) Neptis, is, f. *Cic.* Wnuczka względem Dziada y Báby.

FILLE *du petit fils*, ou *de la petite fille* Proneptis, is, fœm. *Cajus-Juris.* PRAWNUCZKA corka z wnuka álbo wnuczki.

PETITE *fille du petit fils*, ou *de la petite fille.* Abneptis, is, f. *Suet.* PRA prawnuczka, Pláſkurzę.

BELLE FILLE, *(la femme du fils à l'égard du pere & de la mere de ce fils.)* Nurus, ûs, f *Cic.* SYNOWA. **On l'appelle* BRU. *Zowią ią inaczey Cieić, álbo ſneſzka

BELLE FILLE, *(Fille d'un premier lit.)* Privigna, æ, f. *Cicer.* *(à l'égard de la ſeconde femme.)* PASIERBICA z inſzey matki.

FILLE, *(par rapport au ſexe, quelque âge qu'elle ait, ſi elle n'eſt point mariée.)* Virgo, *genit.* virginis, f. *Cic.* PANNA dziewka co do płci.

Jeune fille. Puella, æ, f. *Cic.* Adoleſcentula, æ, f. *Ter.* Pánienka dziewczyna młoda.

Fille nubile, qui eſt en âge d'eſtre mariée. Virgo nubilis. *Cic.* Viripotens, entis, f. *Plant.* Tempeſtiva viro. *Hor.* Matura thoro. *Stat.* Plenis nubilis annis. *Virg.* Matura viro. *Aul. Gel.* Pánná doroſła, ſłuſzna, ktorey czas zá mąż

PETITE FILLE. Puellula, æ, f. *Catul* DZIEWCZYNKA.

DE FILLE, *(en egard au fexe.)* Virgineus, a, um. Virginalis & hoc virginale, adject. *Cic.* PANIENSKI, dziewiczy co do płci dziewiczey náleży.

A la façon des filles. Puellariter. adv. *Plin. Jun.* Ják, dziewczyna po dziewczęcu.

FILLE DE CHAMBRE. Ancilla cubicularia, æ, f. PANNA Jzdebna ſłużąca, izdebna pokoiowa.

FILLEUL, m. *(Celuy qu'on tient ſur les fonts du Baptiſme.)* Spiritualis, *ou* luſtralis, *ou* luſtricus filiolus, *genit.* ſpiritualis, *ou* luſtrici filioli, m. SYN Chrzeſny.

FILLEULE, ſubſt. f. *(Celle qu'on tient ſur les fonts baptiſmaux.)* Filiola ſpiritualis, f. CORKA Chrzeſna.

FILOU, ſubſt. m. *(Tireur de laine, qui vole par adreſſe.)* Levator, m. *Petr.* Æruſcator, otis, m. *Apul.* Sycophanta, æ, m. *Plaut.* SZALBIERZ mátácz, Figlarz, wykrętarz, pływacz, trzcimieſzek, oſzuſt, fiłut wierutny złodziey Łotr.

FILOUTERIE, ſubſt f Sycophantiæ, arum, f. pl. *Plaut.* ŁOTROWSTWO ſzalbierſtwo, Filutowſtwo.

FILOUTER, V. act. *(Voler adroitement.)* Malis artibus corradere pecuniam ab aliquo. Per ſycophantias aliquid ab aliquo auferre. *Plaut.* KRASC cyganić, ſzalbierować, zmykać gładko.

FILS, ſubſt. m. *(A l'égard du pere & de la mere.)* Filius. Natus, i, m. *Cic.* SYN co do Oyca y mátki.

Fils unique. Filius unicus. Filius unigena, m. *Cic.* Jedynak, iedyny ſyn.

PETIT-FILS, *(par rapport au Grand-pere & à la Grande mere)* Nepos, otis, m. *Cic.* WNUK wnuczek co do Dziada y Báby.

FILS *du petit-fils, (à l'égard du Grand-pere & de la Grand'mere.)* Pronepos, otis, m. *Cic.* PRAWNUK prawnuczek.

PETIT-FILS *du petit-fils.* Abnepos, otis, m. *Suet.* PRA prawnuk, plaſkurzę.

BEAU-FILS, *(Fils d'un autre lit.)* Privignus, i, m. PASIERB, Syn inſzego łoża.

FILS NATUREL, *(Qui n'eſt pas né d'un legitime mariage.)* Filius naturalis. Non juſto matrimonio natus. *Suet.* SYN nieprawego łoża- pohoczny, bękart.

FILS *de famille.* Filius familiâs, *ou* familiæ, *ou* familiarũ. *Cic. Tacit.* PANICZ Dziedzic Syn Páńſki, Syn Goſpodarſki.

FILS

FILS *qui naiſt après la mort de ſon pere.* Poſthumus,i, m. POGROBEK Syn po śmierci oyca urodzony.

FILS *qui reſte ſeul après la mort de ſes parents.* Deſolatus filius. *Plin-Jun.* SIEROTA ſierotka ſyn ſam pozoſtały po śmierci rodzicow.

ON DIT (*d'un jeune homme,*) Qu'*Il fait le beau fils.* Bellulus & politulus vult haberi. MŁODZIK co ſię wdzięczy ſtroynić mizguń wdzięcznis.

FILTRATION, ſubſt. f. terme de Chymie, (*L'action de filtrer quelque liqueur à travers le drap,* ou *le papier gris,*) Purificatio, onis, f. (quæ fit percolando.) PRZEPUSZCZANIE przecedzenie przez ſukno albo bibułę ſączenie.

FILTRE, ſubſt.m. (*Breuvage amoureux, qui donne de l'amour.*) Amoris poculum,i, neut. Amatorium,ii, neut. *Plin.* Philtrum,tri,neut. *Ovid.* CZARY ná zádanie miłości zwłaſzcza w trunku zádane.

FILTRER, V. act. (*Paſſer par le filtre,* ou *papier brouillard, pour clarifier quelque liqueur.*) Aliquid colare, ou percolare, (colo, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* PRZECEDZIC przez cedziworek álbo papier gruby przepuścić dla przeczyſzczenia. **L'eau de mer filtree par le ſable devient douce.* Aqua marina argillâ percolata dulceſcit. *Plin.* WODA morſka przez piaſek przepuſzczona ſłodką ſię ſtaie.

FIN,ſubſt.f. (*Ce qui termine toutes choſes.*) Finis,is,maſc. KONIEC kres każdey rzeczy.

FIN, (*Borne, limites.*) Meta,æ, fœm. Terminus,i,m. *Cic.* KONIEC kres granica miedza kopiec.

Qui eſt ſans fin, ſans bornes, ſans aucunes limites. Interminatus. Infinitus Nullis terminis circumſcriptus,a,um. *Cic.* Bez końca bez granic, bez kreſu żadnego. **Il luy a donné un royaume qui n'aura point de fin.* Imperium ſine fine dedit. *Virg.* *Dał mu Panowanie Kroleſtwo ktore końca niema mieć niebędzie.

ON DIT, au figuré, *Mettre fin à une guerre, la finir, la terminer.* Bellum conficere. *Cic.* ou abſolvere. *Tacit.* Imponere finem bello. *Plin-Jun.* KONIEC uczynić woynie zákończyć ią.

Mettre fin à une choſe. Finem alicui rei facere, ou conſtituere. *Cic.* Afferre finem alicui rei. *Quint.* Koniec iákiey rzeczy uczynić. **Mettre fin aux injures.* Finem facere maledictis. *Terent.* *Koniec uczynić obelgom. **A ſon diſcours.* Sermoni finem facere. * Koniec uczynić mowie. **A une diſpute.* Clauſulam diſputationi imponere. *Colum.* *Koniec uczynić dyſputy. **A ſa malice.* Nequitiæ modum imponere. *Hor.* *Koniec uczynić złości ſwoiey. **Mettre fin à une affaire, la terminer, la finir.* Conficere, ou finire rem. *Cicer. Plin-Jun.* *Koniec uczynić ſprawie iákiey zákończyć ią.

FIN, (*Bout, l'extrémité des choſes.*) Finis, maſc. Extremum. Ultimum, i, neut. Extrema pars, *genit* extremæ partis, fœm. Extremitas, atis, fœm. *Cicer.* KONIEC kres oſtatek czego.

La mort eſt la fin de toutes choſes. Extremum omnium, mors. *Cic.* Smierć ieſt koniec wſzyſtkich rzeczy.

Sur la fin de l'hiver. Extremâ hyeme. Ná końcu (álbo) ku końcowi zimy. **Sur la fin de l'automne:* Extremo, ou deſinente autumno, abl. *Cic. Tacit.* *Ná końcu Jeſieni.

Il n'y a ni fin, ni commencement à ſon diſcours, ce qu'on exprime proverbialement, *Il n'y a ni rime ni raiſon.* Nec caput, nec pes ſermonis apparet. *Plaut.* Ni końca ni początku nie maſz mowie iego,co ſię też przyſłowiem wyraża,prawi tray po trzy ni-to ni-owo od pokonu świata.

Il mettoit à la fin de ſa lettre, qu'il avoit un peu de fiévre en écrivant. Erat in extremo, febriculam tum ſe habentem ſcripſiſſe. *Cicer.* Piſał ná oſtatku że trochę miał gorączki piſząc.

La fin d'un diſcours. Finis, ou concluſio, ou clauſula orationis. *Cic.* Koniec mowy.

FIN pour *La mort.* Finis, is, maſc. Mors, *genit.* mortis, fœm. *Cicer. Terent.* KONIEC śmierć agon życia. **Il tiroit à la fin.* Erat in extremo ſpiritu. *Cicer.* Spiritum finiebat. *Tacit.* Jam fermè erat moriens. Spiritum extremum trahebat. *Phæd.* Expirabat. *Phæd.* *Już ſię miał do zgonu, zbierał ſię ku agonowi. **Faire une fin honteuſe.* Cum ignominiâ & dedecore mori. *Cicer.* *Sromotnie haniebną śmiercią zákończyć. **Il ne fera jamais une bonne fin.* Nunquam bonum exitum faciet. *Petr.* *Nigdy ſkonu dobrego, końca dobrego mieć niebędzie. **Sentant ſa fin approcher,* ou *voyant qu'il eſtoit preſt de ſa fin,* ou *qu'il alloit mourir.* Jam fermè moriens. *Phæd.* Cùm mors ſibi inſtaret. *Czniąc (álbo) widząc ſię być bliſkim końca. śmierci. * *Telle vie, telle fin.* Qualis vita, talis finis, Ut vixit, ſic moritur. * Jákie życie táki koniec.

ON DIT en terme de chaſſe, Qu'*Vn cerf eſt ſur ſes fins,* qu'*Il eſt aux abbois.* Cervus mediâ jam in morte tenetur. *Virg.* DOGANIAIą zwierza ielenia iuż kona iuż mu koniec

FIN, (*But, viſée que chacun a.*) Finis, is, maſc. *Cicer.* KONIEC cel do ktorego kto zmierza. **C'eſt un homme qui va à ſes fins.* Homo qui propoſitum ſibi finem aſſequi vult. *Ten człowiek záwſze do końca ſobie założonego zmierza.**Il n'y a rien qu'il ne faſſe pour venir à ſes fins.* Nihil non molitur, ut propoſitum aſſequatur. *Ná wſzyſtko gotow,nie maſz nic tákiego ná co by ſię nieodważył, áby tylko ſwego dopiąć dokazáć. **A quelle fin,*ou *Pour quelle fin, Dans quelle vue, Pourquoy?* Quem ad finem. Ad quid. Quorſum? * Ná iáki koniec? do czego? ná co? dla czego?

FIN DE NON RECEVOIR, (*Exceptions qu'on propoſe en Juſtice, par leſquelles ſans entrer dans les moyens du fonds, on ſoutient que le demandeur n'eſt pas recevable en ſa demande.*) Præſcriptio. Exceptio, onis, fœm. *Bud.* ZARZUCENIE przeſzkod prawnych, broniąc ſtronie ſtawania u ſądu, y rozſądzenia ſprawy dla iákiey záruconey prawney przeſzkody, náprzykład ſtawaiąc z kondemnatą álbo kondemnatami nie uſpokoionemi áni zágodzonemi, ktore pierwey zágodzić należy, á niżeli do ſprawy o ktorą rzecz przyſtąpić.

FIN *declinatoir,* (*ce ſont des moyens qu'une partie propoſe, pour ne point plaider en la Juriſdiction où elle eſt aſſignée, & demande ſon renvoy.*) Tranſlatio fori, *genit.* onis,fœm. *EXCEPCYA fori* Obrona prawna niechcąc ſię przed iákim ſądem ſądzić y ſtawać dla prawnych przyczyn;uchrona prawna unikaiąc nieprzyzwoitego ſądu.

FINS, ou *Concluſions du demandeur en Juſtice, (Ce à quoy il conclud.)* Poſtulata, orum, neut. plur. KONKLUZYA ktorą Patron kładzie w ſprawie. **Obtenir ſes fins & concluſions.* Litem & quæ liti cedunt vincere. * Wygrać konkluzyą ſwoię wygrać ſprawę przyſądzoną według konkluzyi przez ſtronę zápiſaney.

* *Je conclus à ces fins & demande deſpens, dommages & intereſts.* Itaque prononciari poſtulo, eoque nomine quod meâ intereſt, id factum non eſſe cum ſumtibus. Táką tedy konkluzyą kładę áby zápłacić unkoſzta ſzkody,y prowizye(álbo) czynſze,

On luy a ajugé ſes fins & concluſions. Quantum petitor libello edidit, tantum ſententia abſtulit. Wygrał ſprawę.

A LA FIN: Tandem. Tandem aliquando. *Cic.* Ad extremum. *Liv.* NAOSTATEK; ná koniec.

ENFIN. Ad extremum. Ad poſtremum. Denique. Tandem. *Cic.* NAOSTATEK ná koniec.

FIN,m. FINE, f. adject. (*Qui eſt pur & dépouillé de tout meſlange*) *Or fin.* Aurum purum putum. Aurum obryzum. *Plin.* SZCZERY czyſty ſamo przez ſię bez przyſady czyſte złoto, ſzczere złoto. **Argent fin.* Argentum puſtulatum. *Mart.* Argentum purum. *Cicer.* Purum argentum. *Juv.* *Srebro ſzczere, brant ſam, ſrebro przednie.

FIN, (*Qui eſt plus excellent en ſon eſpece.*) Elegans,antis, omn. gen. Exquiſitus, a, um. Elegantior & hoc elegantius, Exquiſitior & hoc exquiſitius; Elegantiſſimus, Exquiſitiſſimus, a, um. PRZEDNI wyborny w rodzaiu y gatunku ſwoim. **Vne taille fine.* *Przedni piękny wzroſt.

FIN, (*Délicat, menu, délié.*) Subtilis & hoc ſubtile. adject. Tenuis & hoc tenue. adject. CIENKI, ſubtelny, przedni. **Du drap fin,* Tenuis texturæ pannus. *Sukno cienkie przednie. **Toile fine.* Tela tenuis. *Catul.* *Płotno cienkie przednie. **Poudre fine.* Tenuiſſimus pulvis, *genit.* tenuiſſimi pulveris, m. *Proch proſzek pudes cienki.

ON LE DIT auſſi (*des organes des ſens, en cette ſignification.*) Acutus, a, um. Acer, acris, acre adject. Sagax, acis, omn. gen. Subtilis, & hoc ſubtile. adject. Eruditus, a, um. *Cic.* CO DO zmyſłow y ich doſkonałości y ſubtelności mowi ſię rzá w tym rozumieniu.

Il a le nez fin, pour dire *Il a l'odorat exquis.* Eſt ſagacibus, ou acribus naribus. Homo naſi ſagacis. Węchu dobrego ſubtelnego. **Il a l'oreille fine, Il juge bien de la muſique.* Eruditas habet aures. *Ucha dobrego ſubtelnego co nuty y tony dobrze rozeznaie. **Vn gouſt fin, qui juge bien des ſaveurs.* Eruditum palatum. Palatum ſagax. *Plin.* Palatum

ſub-

subtile. *Horet.* Subtilitas gula, fœm. *Colum.* * Smaku delikatnego co dobrze sądzi o rzeczach do smaku náleżących; smaku bardzo dobrego wyśmienitego.

DANS le figuré, *Vn homme qui a le goût, ou le discernement fort fin.* Homo acutissimus. Subtilissimus. Intelligentissimus. Solentissimus. Homo judicio peracti, *ou* acerrimo, *ou* subtilissimo. *Cicer.* CZŁOWIEK smaku bardzo dobrego (*niewłaśnie*) to iest rozsądku, y rozeznania okażdey rzeczy wielkiego co o wszystkim doskonale sądzi. *Vn discernement fin.* Judicium subtile, *ou* acre, *ou* peracre, *ou* limatum ac intelligens. *Cic.* *Rozsądek dowcip subtelny bystry, rozsądek wysoki

Vne raillerie fine. Facetiarum & urbanitatis eximius lepos, *genit.* eximii leporis, m. Urbani sales, m. pl. Żart subtelny, ktorego się niekażdy domyśli.

Vne raillerie fine, Vn bon mot plein d'esprit & de sens. Dictum argutissimum, *ou* facetè & acutè dictum, neut. Żart piękny subtelny a koncepcem osobliwszym.

Vn fin connoisseur en beautez. Egregius formarum spectator, m. *Ter.* Wytworny w upatrowaniu urody. **Vn esprit fin.* Ingenium acutum, *ou* acre, *ou* subtile. *Cic.* *Dowcip bystry ciekawy obrotny subtelny rozum. **Des yeux fins.* Argnti oculi. *Oczy bystre, iásne dobre.

FIN, (*Adroit, subtil, rusé.*) Astutus. Versutus. Cautus. Callidus, a, um. Vafer, fra, frum. *Cicer. Plaut. Terent.* Veterator, otis, masc. *Plaut.* FRANT obrotny chytry subtelny człowiek.

Vn homme fort fin, fort adroit. Mirâ calliditate vir. *Ovid.* Bardzo obrotny y subtelny człowiek, obrotu dobrego

Ils ont l'esprit fin pour tromper leur maistre. Ad heri frandationem callidum ingenium gerunt. *Plaut.* Francia maią rozum ná oszukanie Pana. **Tous les hommes sont fins à leur profit* Omnes homines ad suum quæstum callent *Plaut.* *Każdy iest obrotny ná stronę własną, każdy ma rozum dla siebie, ná swoię stronęobrot ma każdy.

FIN se dit au substantif, comme *Entendre le fin d'une affaire, (En sçavoir le fin, Entendre ce qu'il y a de plus secret & de plus caché.)* Quidquid est arcani & occulti in re aliquâ, nosse. Rem à primis nosse. Quidquid arcani & abstrusi est in re perspectum & cognitum habere. WSKROS rzecz sprawę iáką rozumieć, wiedzieć. **Sçavoir le fin de la Langue.* Linguæ elegantias omnes & lepores apprimè callere. *Doskonale wskroś ięzyk iáki umieć, rozumieć treść ięzyka wszystkę

Voilà le fin de l'affaire Hæc est rei summa. In hoc tota causa vertitur. Rei grando in hoc vertitur. *Quint.* To iest cała rzecz iák iest w sobie; sama treść rzeczy.

ON DIT, *Il fait le fin avec moy de son amour, Il ne m'en fait point confidence.* Suum amorem mihi tacet. Nihil mihi de suo amore. TAI się przedemną kryie a miłością swoią z Intrygami swemi

Faire le fin, faire semblant de ne vouloir pas une chose, dont on a grande envie, pour se faire prier. Delicias facere. *Plaut.* Niby też to niechcieć pokazować ná pozor że niechcemy á a duszy byśmy radzi.

ON DIT encore qu'*Vn homme a joué au fin*, pour dire qu'*Il a pris le meilleur conseil.* Tutius & melius consilium sequutus est. Tutiores partes ampleaus est. DOBRZE sobie y mądrze bardzo poradził.

FINAL, masc. FINALE, fœm. adject. (*Ce qui termine & ce qui borne.*) Ultimus. Extremus, a, um. *Plin.* KONIEC ostatni, to co kończy, kresowy, graniczny. * *Vne lettre finale, qui termine un mot.* Ultima verbi littera. *Ostatnia litera słowa iákiego. * *La cause finale pour laquelle on fait une chose.* Causa propter quam. * Przyczyna ostateczna cel dla ktorego kto co czyni, do ktorego zmierza.

FINALEMENT, adv. (*Enfin.*) Denique. NAOSTATEK; ná koniec.

(Cet adverbe n'est plus du bel usage, selon M. de Vaugelas.) Ten adwerb *Finalement* iuż nie iest w Francuskim w używaniu, Mowią teraz *à la fin, Enfin* ná koniec.

FINANCE, subst. f. (*Argent.*) *Æs, genit.* æris, neut. Pecunia, æ, f. *Cic.* PIENIĄDZE skarb.

FINANCES, *L'argent du Prince.*) Ærarium regium, ii, neut. SKARB Krolewski.

SUR INTENDANT *des finances.* Summus ærarii præfectus, i, masc. PODSKARBI, álbo Náywyższy skarbny. **Intendant des finances.* Rei ærariæ præfectus, i, masc. * Skarbny Pisarz skarbowy Náywyższy. **Receveurs generaux des Finances.* Ærarii tribunal, orum, masc. plur. Ærarii quæstores, orum, masc. plur *Tacit.* *Izba skarbowá kamera.

FINANCER, V. act. (*Fournir de l'argent.*) Suppeditare pecuniam. Æs præbere. *Cic.* DODAWAC pieniędzy, pieniędzmi rządzić szafować pieniądze.

FINANCIER, subst. m. (*Homme qui manie les finances, & qui est dans les fermes du Prince.* Publicanus, i, masc. *Cic.* Rei ærariæ administrator, oris, m. SKARBOWY człowiek celnik, Pisarz komor cełł źupp. *Celnik* iuż się nie mowi ále Pisarz skarbowy ogulnie o każdym co skarbowi służy y iáki ná sobie ma urząd w skarbie.

FINASSER, V. neut. (*Faire le fin.*) Calumniam cum aliquo adhibere. *Cic.* FRANTOWSKO nieszczerze z kim poczynać obchodzić się chytrze.

(Mot du discours familier: Quelques-uns veulent que l'on dise *Finesser.*) Słowo mowy potoczney.

FINEMENT, adv. (*D'une maniere fine & delicate.*) Acutè, Eleganter. Delicatè. Doctè, Callidè. adv. *Cicer.* PIEKNIE gładko ostrożnie zręcznie ładnie.

FINEMENT, adv. (*Avec finesse & ruse.*) Astutè. Cautè. Versutè. Vafrè. Subdole. adv. Astu, abl. *Cic. Ter.* CHYTRZE mądrzecko szalbiersko frantowsko.

FINESSE, subst. fœm. (*Délicatesse des choses.*) Tenuitas. Exilitas, atis, fœm. CIENKOSC gibkość smagłość czego *subtelność.*

La finesse d'une étoffe, d'une toile. Panni tenuitas. Cienkość subtelność delikatność materyi płotna. **Vn habit d'une grande finesse.* Tunica ralla, æ, fœm. *Plaut.* *Odzienie cienkie co go wskroś przeyrzeć bárdzo cienkie

FINESSE se dit figurement en bonne part, (*de toute ce qui est de plus fin en quelque science.*) Elegantiæ, arum, f pl. Lepores, porum, m. pl. Veneres, um, f. pl. *Cic.* SUBTELNOSCI, w dobry sposob w náukách skrytości. **Il sçait toutes les finesses de la Langue.* Elegancias & lepores omnes linguæ alicujus novit. *Zná wszystkie subtelności ięzyka iákiego. * *Avoir beaucoup de finesse d'esprit.* Acumine ingenii pollere, *ou* florere, *Cic.* *Dowcipu być bystrego przenikaiącego.

FINESSE en mauvaise part, (*Ruse, adresse, subtilité, artifice.*) Austus, ûs, m. Astutia, æ, f Calliditas, atis, f. *Cic. Terent.* Versutia, æ, f. Stropha. Techna, æ, f. Dolus malus, i, m. *Plaut.* SUBTELNOSCI w zły sposob, chytrości wykręty obroty chechele sztuki, figle.

Que de finesse où il n'en faut point? Ut cautus es, ubi nihil opus est? *Ter.* Jákie subtelności sztuki gdzie nie potrzeba. **La meilleure finesse dans les affaires, c'est de n'en point avoir du tout.* Tutior cautio, nullam habere in rebus tractandis. *Náylepsza to sztuka w káżdey sprawie, żádemi nie iść sztukami. * *Je connois toutes vos finesses.* Non me latent doli tui. *Virg.* Tuas artes probè novi. Satis scio technas tuas. *Znám wszystkie sztuki twoie znám się ná frantach. **Inventer quelque finesse pour tromper quelqu'un.* Commoliri dolum, *ou* machinam ad aliquem. Consuere, *ou* struere alicui dolum. *Cic. Plaut.* *Sztukowac, wynaydować sztuki názdradę czyię. **Pour empescher qu'une chose ne se fasse.* Conari aliquid fallaciæ in re aliquâ, quominus fiat. *Ter.* *Ná przeszkodzenie czemu. **User de finesse, s'en servir.* Procudere dolos. Componere fallacias. Aliquid contechnari. *Plaut.* *Sztukami nárabiać, iść sztukami frantowskiem

Il est au bout de ses finesses. Astutias, *ou* calliditates omnes exhausit. Finem fecit astutiarum, *ou* astutiis. Arcywykrętarz, z samych sztuk złożony. * *Je n'y entends point de finesse.* Apertè & simpliciter ago. Ago sine dolo malo. * Nie idę żádnemi sztukami áni chechelami nárábiam.

ON DIT qu'*Vn homme fait finesse*, ou *mystere de toute.* Cautè & occultè res habet. Celat omnia. WSZYSTKO u niego pod figurami pod taiemnicą

ON DIT ironiquement, *Vous y entendez finesse*, pour dire *Vous n'entendez rien.* Ista non capis. Nihil intelligis in rebus istis. Te ista fugiunt. MOWIĄ żártem: pátrzayże iáki to frant, mowiąc o iákim prostaczku co się ná niczym nie zna.

ON APPELLE, *Vne finesse cousuë de fil blanc*, pour dire *Vne finesse grossiere dont le monde s'apperçoit.* Vitrea astutia, æ, f. Rudis & aperta astutia, fœm. SZTUKA białemi niciami szyta, przysłowie francuskie zá fortel iáki y sztukę ktorą wszyscy postrzegaią y domyślaią.

FINET.

FINET, m. FINETTE, f adject. (*Celuy, ou celle qui fait ce fin.*) Mediocriter callidus, a, um. FRANCISZEK FRANTEK francka przyfrant.

(Mot du difcours familier.) Słowo mowy poufałey y potoczney.

FINI, m. FINIE, f. part.paff. & adject. (*Borné, limité.*) Finitus. Deffnitus. Finibus, *ou* terminis circumfcriptus, a, um. *Cic.* SKONCZONY, OGRANICZONY określony.

FINI, (*terminé, achevé.*) Finitus. Confectus. Compofitus, a, um. *Cic.* Skonczony fkończona zákończony zrobiony dofkonały zupełny cáły zewfzyftkim.

FINI, (*Achevé, parfait, parlant de quelque ouvrage.*) Abfolutus. Perfectus, a, nm. *Cic.* DOSKONAŁY fkończoay zupełny ze wfzyftkim.

FINIR, V.act. (*Mettre fin à quelque chofe, la terminer.*) Finire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. Finem alicui rei facere, (cio, is, feci, factum.) *ou* imponere, (pono,is,pofui, pofitum.) act. Concludere, (do, is, fi, fum.) Conficere, (ficio,is, feci, fectum.) Componere, (pono, is, pofui, pofitum,) act. acc. *Cic.* Zákończyć co, koniec nczynić iákiey rzeczy fkończyć.

Finir fon repas par des meures, ou en mangeant des meures. Prandia finire moris. *Horat.* Kończyć obiad ná murwach. **Finir avec quelqu'un, n'avoir plus affaire avec luy.* Conficere cum aliquo. *Hor.* *Skończyć z kim niemieć znim więcey nic do czynienia. **Finir une affaire.* Conficere negotium. *Skończyć zákończyć fprawę iáką. **Finir la guerre.* Componere, *ou* conficere bellum. *Cic.* *Skończyć zákończyć woynę. **Finir fon difcours.* Finem facere fermoni. *Plaut.* *Sończyć zákończyć mowę. **Il finit fon difcours par où il avoit commencé.* Unde exorfa erat oratio, eódem terminavit. *Zákończył mowę fwoię ná tym famym ná czym y záczął. **Je finiray ma lettre comme j'ay accouftumé.* Utar eâ claufulâ, quâ foleo. *Cic.* Concludam epiftolam eo modo, quo foleo. *Cic.* *Kończę lift moy iákom awykł.

FINIR *le deuil.* Elugere, (geo, ges, xi, *fans fupin.*) neut. *Liv.* SKONCZYC żałobę.

L'année eftoit prefque finie. Jam fermè in exitu annus erat. *Liv.* Rok fię przwie kończył dochodził. **L'affaire ne fut point finie le lendemain.* Nec poftero die res finem invenit. *Liv.* *Sprawa niefkończyła fię nazaiutrz.

FINIR, *Se terminer* (*Avoir la mefme terminaifon.*) Cadere fimiliter. *Quint.* (*parlant des mots.*) KONCZYC fię iednakowo ná iednefa fylaby flowa wychodzące kończące fię iednakowo.

FINIR, (*Achever, perfectionner, mettre la derniere main à quelque ouvrage de l'art, ou l'efprit.*) Opus aliquod finire, *ou* abfolvere,(vo,is,folvi, folutum.) *ou* perficere, (cio,is,feci, fectum.) act. *Cic.* Operi fummam manum imponere, (pono, is, pofui, pofitum.) act. *Plin.* SKONCZYC dofkonale zewfzyftkim wydofkonalić dofkonale zrobić wyftawić. **Eftre achevé.* Recipere ultimam manum. *Petr.* *Dofkonały zewfzyftkim.

Ce ftatuoire fait admirablement bien les angles de fes ftatuës, & imite le naturel & la legereté des cheveux. Statuarius ungues fcire exprimit, & imitatur capillos molles ære. Ten Formierz bardzo dobrze odlewa paznokcie pofągow y włofow fubtelność iák żywe y prawdziwe wydaie.

FINIR *fa vie, fes jours.* Finire (*fenl.*) *Tacit.* Finire vitam. *Plin. ou* animam. *Ovid.* SKONCZYC kończyć życie fwoie dni fwoie. **Il cherchoit à finir fes jours plus glorieufement.* Generofiùs perire quærebat. *Horat.* *Szukał iákoby chwalebniey dni fwoie zákończył.

FINIR fe dit quelquefois abfolument, *Cet homme ne finit point, n'a jamais fait.* Finem nnnquam facit. KONCZYC fkończyć famo przez fię położone, náprzykład, podobnoć nigdy niefkończy.

FINLAND, (*Province du Royaume de Suede.*) Finonia, æ,f. Finlandia,æ,f. *Plin.* FINLANDYA Prowincya Krolestwa Szwedzkiego.

Le golphe de Finland. Sinus Finnonius, *genit.* finûs Finnonii, mafc. Zároka álbo odnoga morfka Finlandyi.

FIOLE, fubft. f. (*Sorte de bouteille de verre.*) Ampulla vitrea,æ,f. Phiala,æ,f. BUTELKA flafzka fzklanna ampułka karafinka.

FIRMAMENT,fubft,m. (*Le premier & le plus haut des cieux, où les eftoiles fixes font attachées.*) Cœlum ftellatum, *ou* ftelliferum, i,n. *Cicer* Firmamentum,i, neut. FIRMAMENT pierwfze y náywyżfze niebo gwiazdzifte.

FISC, *ou* FISQUE, fubft. mafc. (*Le trefor du Roy & de l'Eftat.*) Ficus, ci, m. *Tacit.* SKARB Krolewfki, Rzeczypofpolitey, Páńftwa, lub miafta iákiego fkarb pofpolity.

FISCAL, adject mafc. (*Procureur fifcal.*) Procurator fifci, *ou* fifcalis. *Ulp.* SKARBOWY Pifarz, álbo też Podfkarbi

FISTULE, fubft.f. (*C'eft un ulcere d'où découle du pus.*) Fiftula,æ,f. *Plin. Celf.* FISTUŁA fluks ranka w oku w ciele uftawicznie materyą ciekąca płynąca.

Fiftule lacrimale, (qui vient au coin de l'œil.) Ægilops, opis,m. *Plin.* Fiftuła w oku płynąca wkąciku oka.

Fiftule qui vient à l'anus, (mal aujourd'huy fort frequent.) Ani fiftula, æ, f. Fiftuła w ftolcu ktora fię temi czafy bardzo częfto przydaie.

FIXATION, fubft. f. (*L'action de fixer & de terminer.*) Finitio,onis,f. USTANOWIENIE poftanowienie zamierzenie krefu końca.

FIXE, adject. mafc. & fœm. (*Ferme, ftable, immobile*) Fixus. Firmus, a, um. Immobilis & hoc immobile, adject. *Cic* STAŁY nieruchomy nieporufzony iednoftavny.

Les eftoiles fixes. Stellæ inerrantes, *genit.* ftellarum inerrantium, fœm. plur. *Cicer.* Stellæ fixæ, arum. fœm. plur. *Ovid.* Sidera, quæ fedibus fuis inhærent, *ou* quæ loco non moventur. *Cicer.* Gwiazdy nieruchome ftałe nieobracaiące fię fame z ofobna.

FIXE, (*Arrefté, determiné.*) Fixus. Ratus. Conftytutus. Certus. Immotus, a, um. POSTANOWIONY uftanowiony co ftanęło álbo náczym ftanęło.

Un regard fixe. Acer, *ou* fixus oculorum obtutus, mafc. Przypatrowanie fię mocne wpatrzenie fię w co pilne

FIXER, V.act (*Rendre fixe & ftable.*) Aliquid ftable efficere USTANOWIC záftanowić co álbo poftanowić.

Fixer le Mercure, ou le vif argent. Argenti vivi mobilitatem fiftere, *Arrefter fa fluidité, le rendre folide & dur.* Záftanowić żywe frebro zgęścić rzadkość iego áby ftwardniało.

ON DIT figurément, *Il eft plus difficile de fixer la bonne fortune, que d'écarter la mauvaife.* Difficilius eft profperam retinere fortunam, quàm malam amovere. Difficilius profpera fortuna detinetur, quàm mala depellitur. Difficilius eft figere profperam fortunam clavis adamantinis, quàm adverfam detrudere. MOWIĄ *niewłaśnie*, trudnieyfza rzecz uftatkować álbo uftanowić fzczęście, niżeli odwrocić niefzczęście.

Se fixer à un certain genre de vie. Certum aliquod vitæ genus inftituere Poftanowienie fobie iákie obrać,poftanowić fobie pewny fpofob życia,obrać fobie iáki fpofob życia.

Je fuis fixé à cela. Id fixum animo atque immotum fedet. *Virg.* Tom fobie obrał, poftanowił; ná tym ftanąłem. **Fixer fon efprit à une chofe, l'y retenir.* Rem unicè attendere. *Zátrzymać fię myślą nád czym, myślą fię záftanowić. *Se fixer au bien.* In bono mentem ftabilire. *Záftanowić fię nád caym dobrym.

Se fixer en quelque lieu, Y eftablir demeure fixe. Stabilem fedem in aliquo loco ponere, *ou* habere. Poftanowić fię gdzie w mieście,álbo kraiu iákim, obrać fobie mieszkanie.

FIXER fignifie auffi, *Préfinir, déterminer un jour, un temps.* Diem, tempus aliquod præfinire. *Cic. ou* conftituere. NAZNACZYC czas, dzień, mieyfce.

FLACON, fubft. mafc. (*Sorte de bouteille à mettre quelque liqueur.*) Lagena, æ, fœm. *Horat.* FLASZA bania bańka.

FLAGELLATION, fubft. f. (*La fouffrance de J. C. lors qu'il fut battu de verges par les Juifs & les Romains*) Verberatio, onis, fœm. Verberatus, ûs, m. *Cic. Plin.* Verbera, erum,n. pl. *Cic.* BICZÓWANIE Taiemnica męki Pańfkiey ubiczowania od żydow y Rzymian.

FLAGELLER, V.act. (*Fouëtter de verges.*) Verberare. Flagellare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Verberibus aliquem lacerare. *Mart. Ovid.* Mulrare aliquem verberibus. UBICZOWAC rozgami ściąć fkatować.

(Ces mots François ne font en ufage qu'en terme de dévotion, lors qu'on parle de la paffion de N.S.J.C. qui fut dechiré de coups par les cohortes Romaines.) Te flowa Francufkie niemowią fię tylko co do nábożeńftwa kiedy mowa ieft o famey męce Pańfkiey ktorego fkatowali plagami Rothy Rzymfkie.

FLAGEOLET,(*on prononce* flajolet)fubft mafc (*Efpece de petite flute, qui rend un fon clair & agreable.*) Fiftula,æ, fœm.

fœm. *Cic.* PISZCZAŁKA mała do uczenia ptasząt, albo też wabik.

Qui joue du flageolet. Fistulator, oris, m. *Cicer.* Ten co ná piszczałce ptaszey grywa.

Jouër du flageolet. Cum fistulâ sonum inflare. *Cic.* Grać ná piszczałce ptaszey.

FLAGORNER, V. n. vieux mot & populaire, qui signifie *Faire de mauvais rapports à son maître des autres domestiques, pour faire le bon valet.* Multa pessima apud herum de conservis adulatoriè deferre, (defero, defers, tuli, latum.) act. *ou* mentiri, (tior, tiris, mentitus sum.) depon. *Phad.* PLOTKAMI się bawić záuśniczkiem być u Pana dla pochlebstwa drugich udaiąc przed Panem.

FLAGORNEUR, subst. m. (*Qui fait de mauvais rapports de quelqu'un, pour faire le bon valet.*) Delator adulatorius, *genit.* delatoris adulatorii, masc. ZAUSZNIK, plotka ięzor, podchlebca, wiernek, trzecie oko.

FLAGRANT, adiect. masc. vieux mot qui n'est d'usage que dans cette expression judiciaire UCZYNEK gorący co się nie mowi tylko w tey prawney expressyi.

Il a esté pris en flagrant delict, ou sur le fait. Manifestarius reatus. *Plaut.* In manifesto scelere fuit deprehensus. Manifestus alicujus sceleris fuit deprehensus. *Plaut.* Złapany ná gorącym uczynku, to iest ná samym uczynku zástany wzięty, uchwycony.

FLAIR *de chiens,* subst m. terme de chasse, (*qui se dit du sentiment des chiens, qui sentent le gibier.*) Odora canum vis *genit.* odoræ canum vis, fœm. *Virg.* WIATR wietrzenie iák psy wietrzą węch o psach się nie mowi a włáśćza myśliwskim terminem, ále wiatr.

FLAIRER, V. act (*Sentir par l'odorat.*) Olfacere, (facio, is, feci, factum.) act. acc. Odorari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. *Cic. Colum.* WIETRZYC zwietrzyć poczuć co węchem

FLAIRER se dit aussi au neutre, pour *Rendre une odeur.* Olere, (oleo, es, olui, olitum.) neut. *Plin.* PACHNĄC zápach wydawać. *Les roses flairent bon, ou rendent une odeur agréable.* Rosæ jucundè olent. *Cic.* Jucundum expirant rosæ odorem. Suavem reddunt rosæ odorem. *Róże pięknie pachną, wdzięczny zápach, wonią z siebie wydaią.

FLAIRER se dit figurément, *Il flaire mon argent.* Olet huic aurum meum *Plaut.* WIETRZYC *niewłaśnie* wietrzy álbo wącha u mnie pieniądzy pachną mu pieniądze moie

LE FLAIRER, subst m. (*L'odorat.* Odoratus, ûs, m. Olfactus, ûs, m. *Cic.* WIATR, węch.

L'ACTION *de flairer.* Odoratio, onis, fœm. *Cicer.* Olfactus, ûs, masc. *Plaut.* WIETRZENIE wąchanie czucie przez nozdrze.

FLAMAND, m. (*Qui est du Comté de Flandres.*) Belga, æ, masc. *Cæs.* Flander, dri, masc. BELGA z Belgium to iest z Niderlandu Niderlanczyk, a niższych niemiec kraiu a Flandryi.

FLAMANDE, fœm. (*Celle qui est du Comté de Flandres.*) Mulier è Belgia. Belgica mulier, fœm. NIDERLANKA z Flandryi Rodaiczka.

La langue Flamande. Lingua belgica, æ, fœm. sermo belgicus, *genit.* sermonis belgici, masc. Język Niderlanski Belgow Holendrow, język Helendeski.

A LA FLAMANDE, (*A la maniere des Flamands.*) Belgico more, *ou* ritu. abl. PO NIDERLANSKU z Niderlańska.

FLAMBE, subst. f. (*Fleur qui s'appelle autrement* IRIS, *qui a des feuilles semblables au glayeul.*) Iris, idis, fœm. *Plin.* KOSACIEC Kosiac ináczey fiołkowy korzeń liści ná kształt mieczyku.

FLAMBE *basterde,* (*qu'on appelle* ACORUM *en medecine, & parmi les Apothiquaires.*) Calamus odoratus, i, masc. TATARSKIE ziele.

DE FLAMBE Irinus, a, um. *Plin.* KOSACCOWY.

FLAMBEAU, (*on prononce* flambau.) subst. masc. (*Assemblage de plusieurs grosses mesches autourées de cire.*) Fax, *genit.* facis, fœm. Funale, is, neur. *Cic.* POCHODNIA,

Nous n'avions point la nuit de flambeau pour nous conduire. Nulla fax in præsidio erat, quæ iter aperiret errantibus. *Petr.* Niemieliśmy w nocy pochodni dla prowadzenia. **Il arriva la nuit aux flambeaux.* Luminibus accensis pervenir. *Cæs.* *Przyiechał w nocy a pochodniami. **Marcher aux flambeaux.* Ambulare cum facibus. *Hor.* *Chodzić z pochodniami przy pochodnach.

FLAMBEAU se dit figurément, (*Des personnes qui brillent dans l'Eglise & dans l'Estat par leur science & par leurs ouvrages.*) Lumen, *genit.* luminis, n. *Cic.* POCHODNIA niewłaściwie o osobach słynących y iáśniejących w Kościele y oyczyznie náuką dziełami pismami.

ON LE DIT aussi en mauvaise part. *Ce séditieux a esté le flambeau qui a allumé la guerre civile.* Seditiosus ille fuit fax belli civilis. *Cicer.* POCHODNIA też się bierze w zły sposob náprzykład ten Buntownik był pochodnią (lepiey) pożogiem zágwią woyny y rosterkow domowych.

ON APPELLE aussi *Les flambeaux de Sainte, Reine (certains météores, qui s'enflamment la nuit sur les montagnes voisines de cette Eglise*) Cœlestes faces, *genit.* facium cœlestium, f. plur. ŁUNY niebieskie w nocy po niektorych gorach się pokazuiące iákoby się co paliło.

ON DIT aussi à l'Actif, *Flamber un cochon* (ou *quelque autre viande qu'on rôtit, y faire tomber quelques goutes de lard qu'on allume & qu'on fait degouter dessus.*) Inflammatu, *ou* ardenti, *ou* liquato lardo porculum conspergere & adstulare. Lardum liquatum instillare porculo. POLEWAC słoniną rozpuszczoną álbo iáką inszą tłustością pieczyste kropa to tłustość w polewaniu się zápala y ścieka w brytwannę pod pieczyste.

FLAMBER *quelque chose,* (*Le passer par dessus la flamme, pour en ôter le mauvais air.*) Aliquid ad ignem, *ou* ad flammam purificare. NAD płomieniem co przesuszać.

ON DIT proverbialement & populairement, qu'*Une affaire est flambée,* pour dire qu'*Elle est perduë.* Occisa res est *Plaut.* ZGINĘŁO przepadło. **Un homme est flambé,* pour dire, *Il est perdu & confisqué.* Jam nullus est. Periit. *Plaut.* *Zginął przepadł.

FLAMBOYANT, m. FLAMBOYANTE, f. adject. (*Qui jette des flammes,* ou *qui éclatte comme la flamme.*) Flammas emittens, *ou* fundens, *ou* vibrans, tis, omn. gen. PŁOMIENIE wyrzucaiący buchaiący buchaiąca wybuchaiący płomieniem wypadaiący.

FLAMBOYER, V neut. (*Jetter des flammes.*) Flammas emittere, *ou* fundere, *ou* vibrare. Flammas volvere, *ou* eructare. act. WYBUCHAC płomieniem wypadać.

(On ne le dit gueres au propre, que des Volcans ou des grands incendies.) Co się nie mowi *właśnie* chyba o Wolkanie álbo gorach ognistych, lub też wielkim pożarze.

On voyait flamboyer le mont Etna de fort loin. Longè procul mons Ætna videbatur volvens flammarum globos, Widzieć było z daleka wybuchaiącą Etnę płomieniem.

ON LE DIT plus souvent au figuré (*de l'éclat des armes polies.*) *Des espées flamboyantes.* Gladii fulgentes. Arma fulgentia. *Cic. Virg.* SZABLE szpady broń iáśnieiąca błyszcząca się blask żelaza broni szabel, szpad &c.

FLAMBANT, subst masc. (*Oyseau de montagne, de la grandeur d'un Héron, ayant un plumage cendré & les aisles & les pieds rouges.*) Phœnicopterus, i, masc. *Plin.* CZERWONAK álbo czerwonog ptak cudzoziemski po gorach się znáyduiący wielkości nákształt czapli nászey, pierza popielatego skrzydeł y nog czerwonych.

FLAMME, subst. fœm. (*La partie la plus subtile du feu, qui s'éleve.*) Flamma, æ, f. *Cic.* PŁOMIEN to czym ogień do gory wybiega.

Petite flamme. Flammula, æ, fœm. *Colum.* Płomieniek płomień mały.

ON DIT figurément. *Les flammes de l'amour.* Amoris flammæ, *ou* ignes. PŁOMIENIE miłości upały miłości.

Brûler des flammes d'un mauvais amour. Flammis amoris turpissimi flagrare, *ou* uri. *Cic.* Sprośnemi płomieniami gorzeć nieczystey miłości.

ON APPELLE, L'ENFER, *Les flammes éternelles.* Ignes æterni, masc. plur. PIEKŁO płomienie upały wieczne ognie.

FLAMME en termes de Marine, (*est une longue banderolle qu'on arbore aux vergues & aux hunes.*) Flamina, inum, neut. plur. BANDERA długa okrętowa ktorą daią ná koszach u wierzchu masztu okrętowego.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme jette feu & flammes contre quelqu'un,* pour marquer qu'*Il est fort en colere contre & quelqu'un invective fort contre luy.* Exestuar, *ou* effervescit irâ in aliquem. PŁOMIEN y ogień ná niego rzuca wielkim gniewem y zápalczywością ná niego powstaie.

FLAMMEROLE, subst. fœm. (*Feux folets.*) Ignes fatui, masc.

masc. plur. LATAWCY, nocne ognie popowietrzu się po- kazuiące.

FLAMMESCHE, *prononcez* FLAMME'CHE, subst. fem. (*Petites bluëttes que rend le bois lors (qu'il est enflammé.)* Scintilla, æ, fœm. ISKIERKI po drzewie rospalonym rozchodzące się; zarzewie.

FLAN, subst. masc. (*Sorte de patisserie de village, faite avec des aufs & du lait.*) Placenta ovis & lacte farta, æ, fœm. *Plin.* PLACEK prosty iaiecznik kołacz wieyski.

FLANC, (*on ne prononce point le c dans ce mot.*) subst. masc. (*Costé de l'animal, qui se dit principalement des chevaux.*) Ilia, *genit.* ilium, neut. plur. *Horat.* Latus, *genit.* lateris, neut. BOK w ciele bydląt zwłaszcza w koniach. *Battre des flancs.* Illia ducere. *Horat.* *ou* trahere. *Plin.* *Robić bokami.

Qui bat bes flancs, (parlant d'un cheval qui est poussif.) Ilosus, a, um. *Plin.* Robiący bokami dychawiczny.

FLANC signifie en Poësie, *Les entrailles*, ou *le ventre de la mere.* Uterus, i, m. *Cic.* BRZUCH żywot niewieści.

FLANC en termes de guerre, signifie *Le costé d'un bataillon d'une armée.* Latus, *genit.* lateris, neut. *Cæs.* BOK co do woyska usżykowanego skrzydło. *La cavalerie estoit sur le flanc ou sur les aisles.* Equitatus latera cingebat. *Cæs.* *Jazda była ná skrzydłach ná bokach oboygu.

Il craignoit d'estre pris en flanc. Ne quis ab latere impetus fieret, metuebat *Cæs.* Bał się áby nie nápadniono ná niego z boku od skrzydła. *Aucun vaisseau ne présenta le flanc à l'ennemy.* Nulla navis transversa hosti objecta est. *Zaden okręt boku nie podał nieprzyiacielowi. *Il y avoit deux legions sur les flancs, la cinquieme à la droite, & la vingt & uniéme à la gauche.* Sinistrom latus undevicesimani, dextrum quintani clausere. *Tacit.* *Dwa pułki stały ná skrzydłach, piąty ná prawym, á dwudziesty pierwszy ná lewym.

FLANDRE, (*Une des dix-sept Provinces des Pays-bas*) Belgium, ii, n. Flandria, æ, f. FLANDRYA iedna z siedmnastu Prowincyi Niderlando to iest niższych niemiec.

DE FLANDRE. Belgicus. Flandricus, a, um. Z FLANDRYI.

FLANELLE, subst. f. (*Etoffe legere de laine.*) Laneus pannus tennis, i, masc. FLANELA, wełnianka materya.

FLANQUER, V. act. (*Mettre aux costez, les garnir de quelque pieces de fortification.*) Latera munire, (io, is, ivi, itum.) BOKI opatrzyć dać obronę u boku ze stron od skrzydeł. *Il flanqua tout l'ouvrage de tours.* Turres toti operi circumdedit. *Cæs.* *Otoczył zewsząd wieżami szańce. *Ils sont flanquez d'arbres.* Pro vallo ad utrumque latus arbores exstructæ sunt. *Cæs.* *Otoczyli się drzewami záfiekli się ze wszystkich stron.

FLASQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui n'a point de force dans les reins, ni dans les jambes.*) Flaccidus, a, um. *Plin.* Vietus, a, um. *Horat.* *Ter.* SŁABY nie tęgi obwisły zwłaszcza co do lędźwi y nog beskosty.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe pospolite.

FLATRER, V. act. (*Marquer d'un fer chaud.* Ferro calido ad caput alicojus litteram affigere. NAPIĘTNOWAC náccchować ná czele rospalonym żelazem znaczyć. *Flatrer un chien, pour empescher qu'il ne soit mordu d'un chien enragé.* Ustulare canem. *Wypalić psu cechę stálą áby mu ukąszenie wściekłego psa nie szkodziło.

FLATTER, V. act. (*Caresser.*) Adulari, (or, aris, atus, sum.) depon. dat. & Adulare *dans Val. Max.* Alicui palpari, (or, aris, atus sum.) dep. & Palpare, act. acc. *Juv.* Palpo percutere aliquem. *Cic.* *Plaut.* PODCHLEBOWAC chwalić dla przypodobania się przez podchlebstwo co czynić, álbo mowić.

Flatter quelqu'un, luy faire des caresses. Alicui blandiri, (ior, iris, itus sum.) dep. *Cic.* Podchlebować komu podchlebstwa mu czynić.

Ne pensez pas que je dise cela pour vous flatter. Noli potare me hoc auribus tuis dare. *Ci.* Non auribus tuis servio *Cæs.* Non assentatorio tibi id dico. Nie rozumiey żebym to zá podchlebstwo, álbo z podchlebstwa mowił.

SE FLATTER. Sibi assentari, (or, aris, atus sum.) Sibi blandiri. Se multum amare. Sibi plaudere. *Cic.* PODCHLEBOWAC sobie, samemu sobie pobłażać coś sobie przyzoawać sobie. *Nous avons beau nous flatter, nous n'avons jamais surmonté les Gaulois en force.* Quàm volumus licèt ipsi nos amemus, nunquam robore Gallos superavimus. *Cic.* *Podchlebnymy sobie iák chcemy, nigdyśmy francuzow w siłach niezwiciężyli. *Ne vous flattez de rien.* Nibil tibi assentari velis. *Cic.* *Nic sobie nieprzyznaway, nie chlub się, niepodchlebiay sobie wniczym. *Qu'Athenes ne se flatte point, nous avons vaincu Xerxès en la personne d'Antiochus.* Ne sibi placeant Athenæ, in Antiocho Xerxem vicimus. *Flor.* *Rom.* *Niech się nie chlubią Ateny, w Antyochu iednym zwyciężylismy sławę Xerzesa. *Il se flatte d'ambitieuse esperances.* Spe grandia præsumit. *Virg.* *Coś wiele sobie nákłada y obiecnie, cieszy się wielkiemi nádzieiami. *Ne vous flattez point je vous prie, sçachez que de ma vie ie ne me suis donnée à aucun esclave, & que Dieu me préserve d'aimer jamais des gens sujets à se faire pendere.* Nolo inquit tam valdè placeas, ego adhoc servo nunquam succubui, nec hoc Deus sinat, ut amplexus meos in crocem mittam *Petr.* *Darmo się niezawodź nigdym iá niebyłá chłopu poddaną powolną, y Boże mię uchoway ábym się miáłá kochać wiedoym wisielcu.

FLATTER *un portrait*, ou *en le faisant plus beau qu'il n'est, ou en couvrant les défauts de l'original.* Alicujus imaginem non reddere veritati. *Quint.* Aliquem non verè exprimere, *ou* reddere. *Plin.* *Jun.* Alicujus imaginem non effingere ad naturam, sed officiis interpolare. POCHLEBIAC máluiąc kogo álbo pięknieyszym go odmalować niż iest, álbo wádę iáką pokryć.

Flatter sa douleur dans la conversation, c'est à dire *l'adoucir, la charmer.* Lenire, *ou* levare dolorem colloquiis. *Cels.* Posolgować ulżywać sobie żálu rozmową. *Je ne trouve rien dans ce livre qui flatte mon esprit.* Nihil mihi arridet, *ou* placet in hoc libro. *Nie niewidzę w tey Księdze coby mi się podobać mogło. *L'apparence flatte, nous trompe* Species nos decipit, *ou* deludit. *Pozor nás zwodzi y łudzi.

ON DIT proverbialement. *Ne point flatter le dé*, pour dire *Parler franchement d'une affaire, n'en rien déguiser & dire tout ce qui en est.* Rem apertè fateri, nihilque de eâ reticere. *Cic.* SZCZERZE rzetelnie rzecz wyrazić iák iest bez przysady, bez podchlebstwa áni przyczyniaiąc áni uymuiąc.

Estre flatté. Blanditiis deliniri, *ou* permolceri. Cieszyć się tuszyć sobie obiecować sobie, pobłażać sobie, uwodzić się y łudzić czym álbo być złudzonym nádzieią iáką.

Qui sçait bien flatter. Ad assentationem eruditus, a, um, *Cic.* Podchlebca Podchlebnik obłudnik co umie złudzić każdego podchlebstwami.

FLATTERIE, subst. f. (*Caresse.*) Adulatio. Assentatio, onis, f. Assentatiuncula, æ, fœm. *Cic.* PODCHLEBSTWO podchlebstwa. *Une flatterie recherchée* Quæsitior adolatio. *Tacit.* *Podchlebstwo umyślne oczywiste dowodne wytworne.

Il s'est bien mis avant dans la familiarité de vostre frere par ses flatteries. Se blanditiis & assentationibus in fratris toi consuetudinem immersit. *Cic.* Głęboko się wszrubował w serce Brata twego podchlebstwami swemi. *Il ne reçait point de lâches flatteries.* Si malè palpère, recalcitrat. *Hor.* *Podłych pochlebstwo y nikczemnych nieluhi.

(C'est une metaphore en Latin prise de ces nobles chevaux, qui souffrent avec plaisir d'estre caressez d'une main delicate & legere, & qui regimbent contre ceux qui les touchent grossierement.) Podobieństwo wzięte od koni przednich ktore lubią kiedy ich kto głaszcze z lekka y onym posmukuie, á zaś wierzgaią y biią kiedy się ich przykro dotknie álbo mocniey kláśnie ręką o nich.

Son esprit estoit aveuglé & corrompu par de continuelles flatteries. Cæca & corrupta mens erat assiduis adulationibus. *Tacit.* Záślepionym był ustawicznemi podchlebstwy. *Il ne restoit plus, que cette sorte de flatterie à mettre en usage.* Ea sola species adulandi supererat. *Tacit.* *Już tylko to iedno zostawało podchlebstwo, rego náostatek niedostawało podchlebstwa. *Il arresta leur honteuse flatterie.* Inhonestam adulationem compescoit. *Tacit.* *Nikczemne podchlebstwo zgromił. *Se laisser aller à la flatterie.* Labi, *ou* demitti in adulationem. *Tacit.* *Puścić się w podchlebwo wdać się w podchlebstwa.

QUI *ressent*, ou *qui regarde la flatterie.* Adulatorius, a, um *Tacit.* Assentatorius, a, um. Podchlebny, podchlebstwem trącący.

Par flatterre. Assentatorie. adv. *Cic.* Podchlebnie przez podchlebstwo.

FLATTEUR, subst. m. (*Qui flatte.*) Adulator. Assentator, oris, masc. *Cic.* Palpator, oris, masc. *Plaut.* Palpo, onis,

enis, masc. *Pers.* PODCHLEBCA záńsznik záusznicezek. **Pendant qu'un flatteur est couché fort à son aise sur des tapis de pourpre, les gens de lettres sont coverts de baillons.* *Gdy záusznicy po dywanach purpurowych wygodnie się wczasuią ledzie uczeni w łachmanach chodzą.

FLATTEUSE, subst. f. (*Celle qui flatte.*) Adulatrix, icis, f. Blandidica, æ, f. Blanda, æ, f. Quæ blandè palpatur. *Plaut.* PODCHLEBNICA, Podchlebna, záuszniczka.

FLATUOSITE'S, subst. fem. terme de Médecine, (*Vent, qui sortent du corps humain par la bouche, ou par en bas.*) Flatus, ûs, m. Inclusus spiritus, m. WIATRY idące z ciała ustami, álbo dołem.

FLATUEUX, m. FLATUEUSE, f. (*Venteux.*) Spiritu plenus, a, um. WIATROW pełny wiatry czyniący.

FLEAU, subst. m. (*Instrument à abattre le bled.*). Pertica, æ, f. Baculi, orum, masc. pour. *Colum.* Tribulum, i, n. *Virg.* Flagellum, i, n. CEP, do młocenia instrument, biiák.

On bat le bled en quelques contrées avec des bastons, ou *des perches.* Spicæ fustibus tunduntur. Spicæ perticis flagellatur quibusdam in regionibus. *Col.* W niekorych mieyscach zboża młocą Cepami kiiami prętami.

FLEAU, ou *Le tendon de la vigne dont elle s'attache.* Capreolus, i, m. Viticulum, i, n. Vitis flagellum, i, n. *Cic. Var.* Calvicula, æ, f. *Cic.* Viticula, æ, f. Crinis, is, m. *Plin.* WITECZKI ktoremi się latorośl pnie y wiie.

FLEAU, (*Sorte de balance suspenduë pour peser le fer, ou de gros balots.*) Scapus, i, m. *Vitr.* SZAL kołowrot, przezmiánowa waga, do ważenia ciężarow y pák wielkich.

LES FLEAUX *des poissons.* Brachia, orum, neut. plur. Crinca, ium, m. plur. *Plin.* SKRZELE rybie,

FLEAU se dit figurément (*des choses qui incommodent, & qui font de la peine.*) Ærumna, æ, f. Flagellum, i, n. Crux, *genit.* crucis, f. BICZ plaga *niewłaśnie* utrapienie krzyż káżdy.

Les maladies sont autant de fleaux que Dieu nous envoye pour nous sanctifier. Morbi, sunt tot Dei flagella, quibus sanctos nos efficere vult. Choroby są to bicze ktore ná nás Bog zsyła dla nászey poprawy. **Cet enfant est mon fleau, fait ma peine.* Mihi est dividiæ. *Plaut.* Mihi crux est. *Bicz to Boży námnie to dziecię ná moie ukaranie moy to krzyż.

FLENSBURG, (*Ville du Royaume de Dannemark dans le Duché de Sleswich, sur un Golphe de la mer Baltique.*) Flensburgum, i, n. FLENSPURG Miásto Duńskie w Xięstwie Sleswickim ná odnodze morza Baltyckiego.

FLESCHE, *Prononcez* FLE'CHE, subst. f. (*Petite verge de bois armée d'un fer pointu, qui se decoche par le moyen d'un arc.*) Sagitta, æ, f. *Cic.* STRZAŁA drzewce z żelezcem ostrym ná końcu ktorą wypuszczaią z łuku. **Tirer une fléche.* Arcu sagittam emittere. Arcu sagittam torquere. *Vitr. Virg.* *Wypuszczać strzałę. ** Percer quelqu'un de coups de fléches.* Aliquem configere sagittâ, *ou* telis. *Liv.* * Rázić kogo strzałami z łuku wypuszczonemy.

Canne propre à faire des fléches. Sagittarius calamus, i, m. *Plin.* Drzewo dobre do strzał.

ON DIT au figuré, *Il fait fléche de tout bois.* Ex quâlibet arte lucrum. KAZDĄ rzecz umie ná swoię stronę obrocić záżyć

Il ne sçait plus de quel bois faire fléche, Il ne sçait plus quel metier faire pour vivre. Non habet unde vivat. Nihil est ipsi in manu quo vitam toleret. Niewie czego się má dáley iąć, gdzie głową uderzyć, wktorą się stronę udać, co ma począć daley niewie.

FLE'CHE *d'un carrosse,* (*est une grosse piece de bois qui joint le train de devant à celuy de derriere*) Rhedæ temo, onis, m. STRZAŁA, drąg kárecìany iákie przed tym spodem dawano łącząc przodek z zádem.

FLE'CHE *d'un arbre,* (*le tronc de l'arbre, la tige.*) Arboris truncus, i, m. PIEN drzewo w sobie samo.

FLE'CHE *de lard,* (*c'est toute la piece qu'on léve sur un des costes du cochon.*) Lardi succidia, æ, f. *Var.* POŁEC słoniny ieden.

FLECHISSEMENT, *prononcez* FLE'CHISSEMENT, subst. masc. (*L'action de fléchir & de courber une chose.*) Flexus, ûs, m. *Plaut.* NAGIĘCIE NAGINANIE iákiey rzeczy.

FLE'CHISSEMENT *de la voix.* Vocis flexio, onis, fœm. *Cic.* Vocis flexus, ûs, m. *Quint.* NACHYLENIE rożne głosu śpiewaiąc mowiąc głosu odmiana.

FLESCHIR, *prononcez* FLE'CHIR, V. act. *Plier le genou.* Genu, *ou* genua flectere, *ou* inflectere, (cto, is, flexi. flexum.) *Prop.* Genua ponere, (pono, is, posui, positum.) submittere, (mitto, is, misi, missum.) act. *Quint. Curt. Plin.* KLĘKAC ná kolana klęknąć.

FLE'CHIR, V. neut. (*Plier sous quelqu'un.*) Se alicui submittere. act. Alicui cedere, (do, dis, cessi, cessum.) neut. UNIZYC się komu podlegać ulegać mu. ** Tout fléchit sous son autorité,* ou *sous luy.* Omnia ejus auctoritati cedunt. *Wszystko mu ulegać podlegać musi.

FLE'CHIR *quelqu'un.* V. act. (*L'adoucir.*) Aliquem, *ou* alicujus animum flectere. *Cic. Ter.* NAKŁONIC kogo ubłagać ułagodzić.

Fléchir Dieu, ou *sa colere par une humble priere.* Deum infringere. Deum iratum infringere humili precatu. *Stat.* Błagać Boga pokorną modlitwą. **Laissez vous fléchir à mes prieres.* Sine te exorem. *Ter.* *Day się ubłagać ná prożby moie. **On ne le peut le fléchir.* Flecti non potest. *Cic.* *Nie można go ubłagać.

FLESSINGUES, (*Ville des Pays-Bas, dans la Zelande, avec un bon port de mer, à une lieuë de Middelbourg.*) Flessinga, æ, fœm. FLESSYNGA Miásto niższych Niemiec w Zelandyi z Portem dobrym o milę od Midelburgu.

FLESTRIR, *prononcez* FLE'TRIR, V. act. (*Oster le vif. faire perdre l'éclat & la vivacité des choses.*) Splendorem rebus auferre, (aufero, aufers, abstuli, ablatum.) Deflorare rem aliquam, (floro, as, avi, atum.) act. NARUSZYC skazić zepsuć z gwałcić zmiętosić zmiąć. **Flétrir une fleur.* Florem flaccidum efficere. *Náruszyć zmiąć zepsuć kwiatek iá i.

SE FLE'TRIR, (*parlant des herbes & des fleurs.* Flaccescere, (sco, is, flaccui. *sans supin.*) Marcescere, (sco, is, marcui, *sans supin.*) neut. WIĘDNĄC psuć się gnić co do zioł y rzeczy inszych.

SE FLE'TRIR. (*parlant du teint, de la beauté.*) Deflorescere, (sco, is, defluxui, *sans supin.*) neut. PEŁZNĄC niknąć ginąć co do cery, urody. **La beauté se flétrit & se passe.* Defloresceit formæ dignitas. *Auct. ad Heren.* Defloruit oris gloria. *Claud.* *Uroda pełznie y miia.

FLE'TRIR *quelqu'un,* ou *sa réputation* se dit au figuré & au simple, NARUSZYC sławy cayiey. **Flétrir le front d'un fer chaud.* Affigere ad caput litteram. *Cic.* Illiero cauterio notare alicujus frontem. *Nácechowáćn ápiętnować czoło rozpalonym żelazem.

FLESTRISSURE, *prononcez* FLE'TRISSURE, subst. f. ne se dit guéres qu'au figuré (*de quelque marque d'ignominie.*) Inusta nota turpitudinis, fœm. *Cicer. Liv.* PIATNO cecha skaza. **Dans le sens naturel, on l'exprimeroit par.* Marcor, oris, masc. *Stat.* * W wyrozumieniu własnym zwiędłość.

FLESTRI, *prononcez* FLE'TRI, masc. FLE'TRIE, fœm, (*en parlant d'une fleur.*) Flaccidus. Languidus, Marcidus, a, um. *Plin. Ovid.* ZWIĘDŁY, ZWIĘDŁA, co do zioł, kwiatow.

Un teint flétri. Color languescens, *ou* languidus. *Plin.* Uroda zeszła apełzła zwiędła.

FLET, subst. m. (*Petit poisson de mer fort plat.*) Hippoglossum, i, n. PŁASZCZKA rybka morska.

FLETTE, subst. fœm. (*Petit batteau à passer la riviere.*) Cymbula, æ, f. Parva cymba, æ, f. ŁODKA czołnik płaski do przewożenia się.

FLEUR, subst. fœm. (*Bouton épanouï de diverses couleurs, que poussent les arbres & les plantes.*) Flos, *genit.* floris, masc. *Cicer.* KWIAT rozwity z pączka kwitnącego rozwiiaiący się w rozmaite kolory ná drzewach y ziołach.

Petite fleur. Flosculus, i, m. *Cic.* Kwiatek kwiateczek.

DE FLEUR. Floreus, a, um. *Cicer.* KWIECISTY kwieciany z kwiecia. **Des chapeaux,* ou *des couronnes de fleurs.* Serta florea, orum, neut. plur. *Wieńce korony álbo czapki z kwiecia.

La fleur des noyers & des coudriers. Nucamenta, orum, n. *Plin.* Kwiat, tręsa leszczynowe.

FLEUR *de la farine.* Flos in siligine. *Plin.* MĄKA przednia.

LA FLEUR *du vin* Flos vini, *dans Plaute c'est L'odeur du vin, & ce qu'il y a de plus subtil; & dans Pline.* Flos vini, *est ce qui paroist sur le vin, lors qu'il est au bas, comme de petites flammesches blanches.* WINO przednie sama treść y moc wina.

FLEUR DE LYS, (*dont on flétrit les voleurs en France.*)

Caute-

Cauterium liliatum, i, neut. PIĄTNO cecha katowſka we Francyi ktorą kat cechuie złoczyńcow ná czele kiedy ich wyświecaią. **Qui a eu la fleur de Lys.* Stigmaticus, i, masc. *Cicer.* Stigmoſus, a, um. *Plin. Jun.* Literatus, a, um. *Plaut.* Inſcriptus, a, um. *Plin.* * Nápiątnowany wyświecony ſmaganiec.

FLEUR ſe dit au figuré, pour *Ce qui eſt de plus excellent & de meilleur* KWIAT niewłaśnie zá ſam przodek y wybor każdey rzeczy. **La fleur de l'âge.* Flos ætatis. *Terent.* Florens ætas. Integra ætas. *Cicer. Terent.* * Sam kwiat wieku młodości pora. **Une fille qui eſt dans la fleur de ſon âge.* Viridiſſimo flore puella. *Catul.* *Panna w ſamym kwiecie młodości. **Eſtre dans la fleur de ſon âge & de ſa beauté.* Ætate & formâ florere. *Liv.* * Być w ſamym kwiecie wieku y urody.

LA FLEUR *de la nobleſſe, de la jeuneſſe.* Nobilitatis & juventutis flos. *Cicer.* KWIAT młodzi, ſzlacheckiey krwi ſam wybor.

La fleur des Poëtes. Flos Poetarum. *Plaut.* Kwiat czoło Wierſzopiſow. **La fleur & l'élite des troupes.* Flos militum. *Cicer.* *Wybor ſam woyſka. **Il fit avancer la fleur de ſes troupes.* Delectos milites produci jubet. *Caſ.* *Kazał iść ſamemu wyborowi woyſka całego.

FLEUR *de ſouffre.* Sulphuris flos, *Les parties les plus ſubtiles du ſouffre.* TRESC ſiarczana cząſtki nayſubtelnieyſze ſi. zki y naytęższe.

FLEURS *de Rhétorique,* (*les Figures & autres ornements, dont on embellit un diſcours.*) Orationis floſculi, orum, maſc. plur. Flores orationis, maſc. Ornamenta, orum, neut. plur. Dicendi lepores & elegantiæ. Veneres orationis. *Cicer.* KWIATKI w mowie ozdoby koncepta Figury &c.

Les FLEURS *des filles & des femmes,* (*Les ordinaires.*) Menſes, ium, m, pl. *Plin.* Floures, orum, m pl. Kwiat mieſięczny, tok Panieńſki y Białogłowſki mieſięczny

A FLEUR, adverb. (*de niveau.*) *Des yeux à fleur de teſte.* Oculi eminentes. *Cic.* NA WIERZCHU rowno zwierzchem oczy wydatne ná wierzchu czoła

L'ouvrage n'eſtoit point encore à fleur d'eau. Opus nondum aquæ faſtigium æquabat. *Caſ.* Jeſzcze robota niewyſzła była na wierzch wody. **Les fondements eſtoient des-ja à fleur de terre.* Summam ſoli ſuperficiem æquabant fundamenta. Educta erant fundamenta ad ſummam ſoli ſuperficiem. *Już fundamenta były rowno z ziemią ná wierzch ziemi wyſzły.

FLEURDELISER, V. act. (*Marquer quelqu'un d'une fleur de Lys.*) Stigmatis notâ aliquem Inurere. act. *Petr.* PIĄTNOWAC cechować kogo.

ON DIT dans le Blaſon, *Un écu fleur delisé.* Scutum liliatum. Scutum liliis conſerſum, i, n. POLE Herbowne liliowemi kwiatkami znaczone.

FLEURET, ſubſt. m. (*Eſpée à bouton avec laquelle l'on s'exerce à faire des armes.*) Gladius præpilatus, il, m. FLORET broń a guzikiem ná końcu do cwiczenia ſię w kunſzcie Rycerſkim.

FLEURETTES, ſubſt. f. pl. qui ne ſe dit qu'au figuré, (*de certains petits ornements de langage, & des termes doucereux & flatteurs, dont on ſe ſert pour cajoller les filles.*) Melliti verborum globuli, orum, m. pl. *Petr.* Blandidica verba, orum, neut. pl. *Plaut.* ZALOTNE ſłowka. **Conter des fleurettes à une fille.* Dicere blanditias virgini. *Ovid.* *Záloty czynić koło dziewek.

CONTEUR *de fleurettes.* Blandiloquentulus, i, m. *Plaut.* ZALOTNY, zálotliwy.

FLEURIR, V. n. (*Eſtre, ou venir en fleur.*) Florere, (floreo, flores, florui, *ſans ſupin.*) neut. *Cic.* Induere ſe in florem. *Virg.* Floreſcere. neut. Florem emittere. *Plin.* KWITNĄC **La vigne a fleuri.* Vinea floruit. *Winnica okwitła. **Les prez fleuriſſent.* Floreſcunt prata. *Var.* *Łąki kwitną.

FLEURIR ſe dit figurément, pour *Eſtre en vogue, en credit.* Florere & vigere. neut. KWITNĄC niewłaśnie ſłynąć. **Fleurir par ſon eſprit & par ſon éloquence.* Acumine ingenii & dicendi lepore florere. *Cic.* * Kwitnąć rozumem wymową. **Periclés a fleuri en toutes ſortes de vertu.* Omni genere virtutis floruit Pericles. * Perikles kwitnął wſzelkiemi cnotami. **Voſtre équité & la douceur de voſtre eſprit fleurira de plus en plus.* Tua juſtitia & lenitas animi floreſcet quotidiè magnis. *Cic.* *Sprawiedliwość twoia y łaſkawość co raz bardziey á bardziey kwitnąć bedzie.

FLEURI, masc. FLEURIE, fœm. (*Qui eſt en fleur.*) Floridus, a, um. *Catul.* KWITNĄCY okwitły co ieſt w kwieciu.

ON DIT au figuré, *Un ſtile fleuri, Un diſcours fleuri, Un orateur fleuri.* Genus dicendi floridum, Oratio florida, Orator floridus. *Cic. Quint.* MOWA kwitnąca piękna rożnemi udatna ozdobami.

Une fille qui a un teint vif & fleuri. Colore florido puella Florida puella, æ, f. *Plin. Catul.* Pánna cery żywey urody kwitnącey. **Elle eſt plus fleurie qu'un pré.* Prato floridior. *Ovid.* *Kwitnąca iák śliczna łąka.

FLEURISSANT, m. FLEURISSANTE, f. (*Qui fleurit.*) Florens, entis, omn. gen. (*on dit au Comparatif* Florentior & hoc florentius, *& au Superlatif* Florentiſſimus, a, um. *Cic.*) KWITNĄCY, kwitnąca okwitaiąca.

(Ce Participe François ne ſe dit qu'au propre, & FLORISSANT au figuré, *Voyez* FLORISSANT.) Co ſię niemowi w Francuſkim tylko w rozumieniu właſnym á záś w rozumieniu niewłaſnym zámiaſt ſłynący nie mowi ſię *Fleuriſſant* ále *Floriſſant* Kwitnący.

FLEURISTE, ſubſt. m. (*Qui eſt curieux en fleurs, qui les cultive & en fait trafic.* Florum curioſus. CIEKAWY kochaiący ſię w kwiatach one ſadzący niemi kupczący.

FLEURISTE, ou *Jardinier fleuriſte.* Hortulanus floreus. Florum cultor & propôla, maſc. OGRODNIK od kwiatow ſamych.

FLEURY, (*Bourg de France, avec une Abbaye celebre, ſur la rive droite de la Loire dans le Dioceſe d'Orleans.*) Floriacum, ci, n. FLEURI, Floryak miaſteczko Francuſkie z Opactwem ſławnym nad brzegiem po prawey ſtronie rzeki Ligaris w Diecezyi Orleańſkiey. **Il y a auſſi un autre Bourg de meſme nom dans le Duché de Bourgogne ſur la riviere d'Ouſche.* Floriacum in Sequanis. *Jeſt tegoż nazwiſka inſze miaſteczko w Xięſtwie Burgundyiſkim nád Okſzą rzeką.

FLEUVE, ſubſt. fœm. (*Abondance, ou amas d'eaux douces, qui coulent dans un lit & ſe rendent à la mer.*) Fluvius, ii, m. Flumen, inis, n. Amnis, is, m. *Cic.* RZEKA woda wielka ſłodka.

FLEXIBLE, adject. m. & f. (*Qui fléchit, qui plie.*) Flexibilis & hoc flexibile, adject. Mollis & hoc molle, adject. *Cic.* Lentus, a, um. *Plin.* GIBKI powolny.

ON DIT au figuré, *Une voix fléxible.* Flexible vocis genus. *Cic.* GŁOS powolny ná każdy ton ſkłonny łatwy. **L'âge fléxible.* Flexibilis ætas. *Wiek powolny młody wiek. **Diſcours fléxible.* Flexibilis oratio. *Cic.* *Mowa powolna łatwa.

FLEXIBLE *pour le bien,* (*qu'on tourne aiſément au bien.*) Flexibilis ad bonitatem. *Cic.* POWOLNY ſkłonny ná dobre

FLOCON, ſubſt. m. (*Touffe, ou amas de neige, de laine & de ſoye.*) Floccus, ci, maſc. *Var.* KOSM Koſmek czego wełny iedwabiu kłak kłaczek.

Petit flocon. Flocculus, li, m. *Plin.* Koſmek kłaczek czego mały.

FLORENCE, *prononcez* Florance, (*Ville Archiepiſcopale de la Toſcane.*) Florentia, æ, f. FLORENCYA Miáſto z Arcybiſkupſtwem w Toſkanii.

De Florence, ou FLORENTIN, m. FLORENTINE, fem. (*Celuy, ou celle qui eſt de Florence.*) Florentinus, a, um. z Florencyi florentczyk. Florentka.

FLORE'S, terme de raillerie qui ne ſe dit qu'en cette phraſe populaire, *Faire florés, Faire de la dépenſe qui éclate pardeſſus celle des autres.* Lautitias facere. *Petr.* PRZEPYCH ſłowo cenzuruiące ktore ſię niemowi tylko w tey expreſſyi, ná przepych ſię przeſadzać nád drugich.

LA FLORIDE, (*Region de l'Amerique ſeptentrionale, & ſur la Mer de Mexique.*) Florida, æ, f. FLORYDA Kray Ameryki Połnocney nád morzem Mexykańſkim.

FLORISSANT, m. FLORISSANTE, f. (*qui ne ſe dit qu'au figuré.*) Florens, entis, omn. gen. Florentior & hoc florentius; Florentiſſimus, a, um.) *Cic.* KWITNĄCY SŁYNĄCY to ſłowo franeuſkie niebierze ſię tylko w rozumieniu niewłaſnym.

Porter envie à une fortune floriſſante. Præſtanti florentique fortunæ invidere. *Cic.* Zázdrościć ſzczęścia kwitnącego. **Dans un eſtat ſi floriſſant.* Florentiſſimis rebus. abl. *Caſ.* *W ſtanie kwitnącym.

FLOT, ſubſt. m. (*Eau agitée par les vents qui fait des vagues.*) Fluctus, ûs, m. *Cic.* FALA náwałność woda wiatrami poruſzona burzenie ná wodzie czyniąca.

FLOT signifie aussi *La pointe de la marée, ou le flus de la mer.* BURZENIE Morskie nawałność na morzu.

Le flot & la marée revenant, il regagna l'Isle à force de rames. Rursus commutationem secutus, remis contendit, ut insulam caperet. *Cæs.* Znowu gdy się burzenie morskie wracało wiosłami potężnie robiąc do wyspy przypłynął.

FLOT se dit au figuré, *Il n'a pû estre submergé par les flots de l'adversité.* Immersabilis adversis rerum undis. *Hor.* FALA *niewłaśnie* przeciwność, żadna go fala żadna nawałność żadna burza pogrążyć nie mogła.

FLOTTANT, m. FLOTTANTE, f. (*Qui flotte.*) Fluitans, antis, omn. gen. *Catul.* PŁYNĄCY CHEŁBAIĄCY się.

FLOTTANT se dit au figuré, pour dire *Agité çà & là, irrésolu dans les choses.* Fluctuans. Animo fluctuans, antis, omn. gen. Æstuans. Dubitatione æstuans, antis, omn. gen. *Cic.* WAŻĄCY się, powątpiewaiący, wątpliwy

La plus part des hommes sont flottans entre le bien & le mal. Pars multa hominem natat, modò capessens recta, & interdû pravis obnoxia. *Hor.* Większa część ludzi waży się y chwieie między złym y dobrem.

Mon esprit est flottant. Fluctuat animus. *Plaut.* Fluitans est animus. *Cic.* Ważę się myślami.

Une fortune flottante, & mal-assurée. Fluitans fortuna. Vaga volubilisque fortuna. *Cic.* Szczęście ważące się ná dwie strony niepewne.

FLOTTE, subst. f. (*Compagnie de vaisseaux sur mer, armée navale.*) Classis, is, f. *Cæs. Cic.* WOYSKO okrętowe. *Flota* woysko wodne, okręty.

FLOTTER, V. neut. (*Estre porté sur l'eau.*) Fluctuare, (ou, as, avi, atum.) neut. & Fluctuari, (or, aris, atus sum.) dep. *Plin.* Flutare, (to, as, avi, atum.) neut. *Cic.* PŁYNĄC wodą się puścić albo spuszczać wodą.

Faire flotter le bois, l'amener par eau. Ratibus ligna traducere, (co, is, xi, ctum.) act. Spuszczać wodą drzewo, Opuszczać ie wodą.

Faire flotter ses cheveux, ou les laisser flotter au gré du vent. Comas ventis diffundere. *Virg.* Rozpuścić włosy ná wiatr áby się wiewały z wiatrem.

DU BOIS FLOTTÉ, (*qui est venu sur l'eau.*) Ligna fluctibus, *ou* ratibus devecta. DRZEWO wodą opuszczone, spuszczone wodą.

FLOTTER se dit figurément, (*des agitations de l'esprit & des irrésolutions qui agitent l'esprit de costé & d'autre.*) Fluctuare *seul.* Fluctuare animo. *Cic.* WĄTPIC ważyć się myślami tám y sám ná tę y ná tę stronę. *Les esprits flottent, sont flottants.* Fluctuantur incerti animi. *Liv.* *Umysły się ważą, ieszcze nic pewnego niemasz, ieszcze się chwieią iák ná wodzie.

FLOUET, m. FLOUETTE, f. (*Mol, peu robuste, parlant des corps.*) Fluidus & mollis *Liv.* SŁABY mdły.

(Quelques-uns disent *Fluet:* L'Academie dit l'un & l'autre. Ce mot est bas.) Jedni mowią w francuskim *Fluet* nie *flouet,* Akademia y ták y ták tego słowa záżywa, słowo iest proste potoczne.

FLUER, V. neut. (*Couler.*) Fluere, (fluo, is, xi, xum.) Manare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* PŁYNAC ciec.

(Terme de Chirurgie.) Słowo w francuskim kunsztu Cyrulickiego.

Des ulceres qui fluent. Manantia ulcera, *genit.* manantiû ulcerum, n. plur. *Plin.* Rány wrzody płynące ciekace.

FLUIDE, adject. m. & f. (*Coulant. qui coule.*) Fluidus. Fluxus, a, um. *Virg. Plin.* PŁYNĄCY cieknący opływny.

ON DIT, *Un discours fluide,* & mieux *Un discours coulant.* Flues orationis, fœm. *Cic.* MOWA płynąca.

FLUIDITÉ, subst. f. (*Nature fluide des liqueurs, & de l'air.*) Fluida natura, æ, f. RZADKOSC rzeczy ktore płyną.

FLUS, *ou* FLUX, subst. m. (*Agitation, mouvement reglé des eaux de la mer, qui se fait souvent deux fois par jour.*) Marini æstus, *genit.* marinorum æstuum, m. plur. Maris æstus, ûs, m. *Cic.* BURZENIE się morskie codzienne to iest ustępowanie y przybywanie fali morskiey ktore częstokroć bywa dwakroć ná dzień.

(Les Anciens donnoient deux fammes à Neptune, qui est le Dieu de la mer, selon leurs fictions; pour figurer le flux & reflux de la mer, Venilia pour le flux, lorsque l'eau est poussée vers la terre; & Salacia, lorsqu'elle retourne dans la mer.) Dáwni, Neptunowi ktorego zá Boga wodnego mieli przyznawali dwie żony, według báiecznego podania swego; chcąc wyrazić dwoiakie Burzenie się morza ieduę zwali *Venilia* to iest *przebywanie* fali morskiey y wylanie na ziemię, á drugą zwali *salacya* to iest *Ustępowanie* teyże fali y powracanie znowu w morze.

FLUS en Médecine, *est un écoulement d'humeurs,* comme *Un flus de ventre.* Alvi profluvium, ii, n. Ventris fluxio, onis, fœm. Fluor, oris, m. Alvus cita, *genit.* alvi citæ, f. Alvus fluens, *ou* liquida, fœm. *Cels. Plin.* BIEGUNKA ciekączka żołądka, tok.

Arrester un flus de ventre. Sistere alvum. Citam alvum compescere, *ou* cohibere, *ou* inhibere *ou* comprimere, *ou* supprimere. *Cels. Plin.* Zátrzymać zástanowić biegunkę.

Il m'a pris un flus de ventre, qui ne s'est arresté que d'aujourd'huy. Me alvi profluvium arripuit, quæ hodie primum videtur constitisse. *Cic.* Wzięła mię biegunka ktora się dopiero dziś zátrzymała. **Qui a souvent un flus de ventre.* Quem frequenter cita alvus exercet *Cels.* *Ten co często ná biegunkę západa.

(Ce mot se trouve écrit en Grec dans les bonnes Editions de Ciceron.) Dyaryá słowo iest greckie ktore też właściwym ięzyku Greckiemi literami się pisze, y wyraża w edycyach doskonałych Cycerona.

FLUS *de sang, ou perte de sang par le nez & par ailleurs.* Sanguinis profluvium. Fluxio sanguinis. *Colum.* PŁYNIENIE krwi, krwotok z nosa y inąd. **Arrester un flus de sang.* Inhibere, *ou* reprimere sanguinis profluvium. *Plin. Colum* *Zátrzymać krwie płynienie, krwawe zbyteczne upławy.

FLUS *de bouche,* autrement apellé *Salivation,* (*qui se fait dans les maladies Vénériennes avec le Mercure préparé.*) Humor salivosus, *genit.* humoris salivosi, m. SLINIENIE się, cieczenie sliny z ust (*salinacya*) ktorą czynią w chorobach szpetnych zádáiąc Merkuryusz preparowany.

ON DIT en ce sens au figuré, *Un flus de bouche, ou de paroles.* Verborum flumen, inis, n. *Cic.* PŁYNIENIE słow, płynące słowa, wymowa.

FLUXION, subst. fœm. (*Décharge de quelque humeur sur une partie du corps.*) Destillatio. Distillatio, onis, fœm. *Cels.* Fluxio, onis, fœm Epiphora, æ, fœm. *Plin. Cicer.* SPADEK wilgotnosci humorow w iakiey części ciała. (*descens*) katar &c.

Il me mande qu'il a esté attaqué d'une si grande fluxion, qu'il ne peut parler. Tantâ se epiphorâ oppressum scribit, ut loqui non possit. *Cic.* Pisze do mnie że ták ná katar západł, że y mowić nie może.

Fluxion sur la poitrine. Thoracis distillatio. *Plin.* Kátar ná piersi spadaiący: (*descens*) spadły ná piersi

FLUXION *sur les yeux.* Oculorum epiphora. Delacrymatio, onis, fœm. *Plin.* PŁYNIENIE oczu (*descens*) ná oczy spadły.

Avoir une fluxion sur les yeux. Epiphorâ laborare. Chorować ná oczy, ná cieczenie, ná płynienie oczu.

Qui a une fluxion, ou qui y est sujet. Rheumaticus, a, um. *Plin.* Cieczenie cierpiący katar (*descens*) rożne.

FLUSTE, *on prononce* FLUTE, subst. f. (*Instrument de Musique le plus simple des instrumens à vent.*) Tibia, æ, f. Fistula, æ, f. *Cic.* FLET Instrument muzyczny, nayprostszy z instrumentow dętych.

Emboucher une flute, ou jouër de la flute. Tibiam inflare. Tibiâ canere. Tibiis, *ou* ad tibiam canere. *Ovid.* Grać ná flecie wziąć flet w gębę.

Oster sa flute de sa bouche, & la reprendre ensuite. Eripere ore tibiam, & referre ad labia tibias. *Plaut.* Wyiąć flet z gęby, y z nowu go wziąć w gębę

UN JOUEUR *de flute.* Tibicen, inis, m. *Ter.* Fistulator, oris, m. *Cic.* GRACZ ná flecie, Flecista. **Un mauvais joueur de flute.* Nimis nihili tibicen. *Plaut.* *Ladaco flecista.

JOUEUSE de *flute.* Tibicina, æ, fœm. *Terent.* FLECISCINA.

ON DIT proverbialement, *Ce qui vient de la flute, s'en reva par le tambour,* pour dire que *Les biens mal aquis ne profitent point.* Malè parta, malè dilabuntur. *Hor.* CO LEKKO przychodzi letko też odchodzi, złe nábycie nie nádaie się; przysłowie Francuskie niesie: Co przez piszczałkę przyszło, przez bęben odeszło.

FLUSTER, (*prononcez* FLUTER.) V. n. (*Jouer de la flute*) Tibiâ canere. GRAC ná piszczałce na flecie.

Ce mot ne se dit que dans l'Ironie. To słowo Francuskie *fluter* nie mowi się tylko opacznie, y ná żart.

FLU-

FLUTER, (*Bien boire.*) Egregiè potare. Se invitare pluſculum in cenà. *Plaut.* ŁYKAC pić potężnie, nápiiać ſię dobrze.

FLEUSTEUR, (*prononcez* FLUTEUR.) ſubſt. maſc. (*Qui jouë de la flute.*) Tibicen, cinis, m. PIIAK, piiaczek.

FLUTEUSE, ſ. (*Celle qui joue de la flute.*) Tibicina, æ, f. *Ter.* TA co gra ſleuſcina álbo piiaczka.

(Ces deux mots François ne ſe diſent que par mepris.) Słowa Francuſkie wzgardy, y zniewagi.

FOARRE, ſubſt. maſc. (*Paille de ſeigle,* ou *froment.*) Stramen, inis, neut. Stramentum, i, neut. Fodrum, i, neut. Palea, æ, fœm. *Phæd.* SŁOMA żytna ięczmiena álbo pſzenna, paſza bydlęca.

(Quelques uns écrivent *Foerre,* & d'autres *Feurre.*) Inſi to ſłowo piſzą *Foerre* è inſi *Feurre.*

FOCILE, ſubſt. maſc. terme d'Anatomie. C'eſt le nom que les Medecins Arabes donnent aux os du bras, qui s'eſtendent depuis le coude, juſques au poignet; (il en eſt de meſme des os de la jambe.) Le focile de deſſous qui eſt le plus long & le plus gros, eſt appellé des Latins *Vlna, e, f. Cubitus, i, m.* & en François, Grand Focile. Celuy de deſſus, qui eſt le plus court & le plus menu, eſt appellé des Latins *Radius, ii, m.* & en François Petit Focile. KOSC łokciowe goleniowa: ieſt dwie koici łokciowych (toż o goleniowych) to ieſt kość łokciowa więkſza, niżſza dłużſza, y kość łokciowa wyżſza mnieyſza drobnieyſza.

La Jambe eſt composée auſſi de deux os; le plus gros eſt appellé des Latins *Tibia, e, f.* & des François, Grand Focile: le plus petit eſt nommé & des Latins *Sura, a, f.* & en François, Petit Focile. Goleń rękże złożona ieſt z dwoch koſci goleniowych to ieſt kość goleniowa przednia więkſza, y kość goleniowa mnieyſza.

FOIBLE, adject. maſc. & fœm. (*on prononce* feble.) (*Qui a peu de force, parlant du corps des animaux & de ſes parties*) Imbecillis. Debilis & hoc, le, adiect. Imbecillus. Infirmus. Invalidus, a, um. *Cic.* SŁABY mdły co mało ſił ma mowiąc o bydlętach &c.

Foible des hanches. Debilis lumbis. Słabych biodr. **De la cuiſſe.* Coxâ debilis. *Juv.* *Słaby w biodrach w kłębach

FOIBLE ſe dit au figuré, pour (*Qui a peu de force, parlant des choſes.*) comme SŁABY *niewłaśnie* co do rzeczy nie tęgi nie mocny.

Du vin foible. Infirmi ſaporis vinum. Vinum edentulum, i, n. *Plaut.* Vinum nullarum virium. *Celſ.* Wino ſłabe. (*Le contraire eſt* Vinum ingentium virium. *Du vin qui a bien de la force.*) *(*Przeciwna ieſt*) Wino tęgie, potężne, mocne bardzo.

Il eſt d'une nature, d'une ſanté, ou *d'une complexion foible.* Et naturâ & valetudine imbecillior eſt. Ætate affectâ & infirmis viribus homo. *Cic.* Słabego przyrodzenia, ſił, nátury komplexyi ſłabey, zdrowia ſłabego.

Qui ſont d'une foible réſiſtance. Infirmi ad reſiſtendum. Ad repugnandum inertes. *Cic. Plin.* Słabych ſił, do dania odporu, do przeciwienie ſię.

Vn âge foible, Vne medecine foible. Ætas imbecilla. *Hor.* Medicina imbecillis. *Cic.* Wiek ſłaby, lekarſtwo ſłabe.

FOIBLE ſe dit figurément (*de l'eſprit & de la teſte.*) Ingenium imbecille. *Plin. Jun.* SŁABY niewłaśnie co do rozumu y głowy. **Vne teſte foible.* Infirmum caput. *Horat.* *Słaba głowa. **Il eſt foible dans ſes réſolutions.* Eſt imbecilli homo conſilii. *Cic.* *Słaby nie iednoſtayny w przedſięwzięciach ſwoich.

FOIBLE, comme un ſubſt. maſc. (*Le principal défaut de quelqu'un,* ou *d'une choſe, l'endroit par où on le peut gagner plus aiſement.*) Quâ parte facilè flectitur, *aut* exoratur, *aut* vincitur, *aut* expugnatur. SŁABIZNA w Francuſkim znáczy y bierze ſię *niewłaśnie* zá defekt y wadę czyią á raczey ułomność ktorą do kogo známy, álbo też kto zná do ſiebie ktorędy go zeżyć náylepiey y náyprędzey możno, czym go uiąć &c. **Il faut connoiſtre le fort & le foible de quelqu'un.* Explorandum eſt diligenter, quid quiſque poſſit, quid ve non poſſit. *Trzeba zmiarkować ſiłę każdego y ſłabość, w czym tęgi w czym ſłaby. **Je ſçay le fort & le foible de vos raiſons.* Quicquid firmi aut infirmi inſit tuis rationibus, planè mihi perſpectum eſt. Quæ ſint validæ argumentationes, quæque infirmæ planè novi. *Znam w czym mocne, w czym też nieudolne ſą twoie racye, wywody.

Les Princes veulent eſtre flattez, & c'eſt là leur foible. Volunt adulari Principes, & id illis vitioſum, *ou* & hoc illis vitium. Pánowie w podchlebſtwie ſię kocháią, y ta ieſt ich ułomność, (*álbo*) tá ich wada ieſt

Connoiſtre le foible d'une place. Noſſe quâ parte expugnari urbs facilè poteſt. Wiedzieć z ktorey ſtrony ſłabſza forteca.

Prendre quelqu'un par un foible. Pervincere aliquem, quâ parte infirmus eſt. Tknąć kogo w ſłabizę w ſedno. **Ayant reconnu mon foible, il en devient plus fier.* Poſtquam ſe amari ſenſit, ſupercilium altiùs ſuſtulit. *Petr.* *Poſtrzegſzy powolność moię hardzieyſzym ſię ſtał, (*álbo*) śmielſzym. W polſkim ſłabizna *właśnie* znaczy mieyſce błony y brzuchowey ſłabizny. Luboć w rozumieniu *niewłaśnym* nákſztałt Francuſkiey ſignifikacyi mowi ſię: *tknąć kogo w ſłabiznę* to ieſt w to go potrafić w czym ieſt náydotkliwſzy, toż ſamo *trafić go w ſedno,* ále to ſą expreſſye mowy proſtey poſpolitey, y potoczney è nie poważney iákiey mowy; przeciwne *rás* ieſt w Francuſkim.

ON DIT adverbialement, *Le fort portant le foible,* pour dire *Toutes choſes eſtant compenſées de part & d'autre.* Æquatis hinc & inde partibus, abl. PORACHOWAWSZY wſzyſtko, iedno ná drugie, álbo iedno z drugim miarkuiąc.

FOIBLEMENT, (*prononcez* feblement.) adv. (*D'une maniere foible.*) Imbecilliter. Infirmè. Imbecilliùs. adv. *Cic.* SŁABO mdło, nie tęgo.

FOIBLESSE, (*prononcez* febleſſe.) ſubſt. fœm. (*Manque de force.*) Debilitas. Imbecillitas. Infirmitas, atis, fœm. *Cic.* SŁABOSC mdłość ſił niedużość. **Foibleſſe du corps.* Corporis infirmitas. *Cicer.* *Słabość ciała. **Des yeux.* Oculorum. *Słabość oczu. **De ſanté.* Valetudinis. *Zdrowia ſłabość. **Foibleſſe de l'enfance.* Puerilis infirmitas. *Quint.* *Słabość dziecinne wieku dziecięczego.

FOIBLESSE *d'eſprit.* Animi debilitas, *ou* infirmitas, atis, fœm. Infirmus animus i, m. *Cic.* SŁABOSC rozumu rozſądku. **D'un raiſonnement.* Argumenti debilitas. *Słabość rozſądku, álbo dowodow wywodow iákich.

FOIBLESSE, (*Evanouiſſement, pamoiſon*) Defectio animæ, *aut* animi. *Celſ. Cic.* Animi deliquium, ii, neut. *Plaut.* SŁABOSC mdłość zemdlenie co do zdrowia mdłośći ná padaiące, álbo biiące ná kogo. **Il eſt tombé en foibleſſe.* Anima eum defecit. *Celſ.* *Zemdlał mdłośći ná niego uderzyły mdłośći go nápadły.

FOIN, ſubſt. maſc. (*Herbe des prez qu'on fauche.*) Fenum, (*mieux que* fœnum.) i, neut. *Colum.* SIANO trawa ná łące koſzone

UNE MEULE, ou *Vn meulon de foin.* Feni meta, æ, f. *Colum.* KOPA ſiana, álbo ſtog. **Foin de l'arriere ſaiſon,* ou *Du regain.* Fenum cordum, neut. *Colum.* *Potraw.

DU SAIN FOIN. Fenum græcum, i, neut. *Colum.* BOZA trawka, krzyżyczki, ſengrek ciele.

Coupper, ou *faucher le foin.* Fenum ſecare, *ou* ſubſecare, (ſeco, at, ſecui, ſectum) *Var.* Falce demetere fenum. Ciąć álbo koſić ſiano, ſiec koſić łąki.

Remuer le foin avec la fourche pour le faner & ſécher. Furcillis fenum verſare. *Var.* Przewracać odwracać ſiano widłami.

ON DIT *Faire les foins,* pour dire *Les coupper.* Secare prata. ROBIC ſiano około ſianożęcia robić.

DE FOIN. Feneus, a, um. *Cic.* Z SIANA ſienny.

FOIRE, ſubſt. f. (*Marché plus celebre qu'à l'ordinaire, où s'aſſemblent pluſieurs marchands pour vendre & pour acheter.*) Nundinæ, arum, f. plur. Emporium, ii, n. *Cic.* Nundinarium forum, i, neut. *Plin.* JARMARK ziachanie ſię roczne kupcow ná mieyſce iákie z towarami.

DE LA FOIRE, (*Touchant la foire*) Nundinarius, a, um. *Plin.* Nundinalis & hoc nundinale, adject. *Plaut.* JARMARKOWY.

Etablir une foire. Nundinas inſtituere. *Plin Jun.* Poſtanowić iármarki, náznácżyć iármark.

Demander le droit de foire ſur ſes terres. Jus nundinarium in prædia ſua petere. *Suet.* Proſić o wydanie o pozwolenie iarmarkow w dobrach ſwoich

ON DIT proverbialement, *S'entendre comme larrons en foire, Eſtre lien d'une grande intelligence.* De compacto rem gerere. *Terent.* MOWIĄ: znaią ſię iák cygani ná iarmarku, álbo po proſtu: *iák łyſe kobyły:* to ieſt znáią ſię dobrze z ſobą y rozumieią ſię z ſobą.

FOIRE en termes de Medecine, ſignifie *Le cours de ventre.* Cita alvus, *genit.* citæ alvi, fœm. *Celſ.* Alvi reſolutio, onis, fœm.

fœm. BIEGUNKA, bieganie częſte ná ſtolec, chodzenie.

FOIRE eſt auſſi *L'excrement liquide, qui ſort dans le cours de ventre.* Foria, nrum, n plur. *Nom.* (qui ſignifie *Des excrements preſque tout liquides, qui ne ſont que des reſtes d'une nourriture mal digerée.*) RZADKI ſtolec odchodzący ſamą prawie wodą śliną znák nieſtrawnoſci żołądka.

FOIRER, V. neut. (*Jetter des excrements liquides.*) Reddere alvum liquidam. *Celſ.* RZADKI ſtolec mieć, rzadkim ſtolcem biegać chodzić.

FOIREUX, maſc. FOIREUSE, fœm. (*Celuy & celle qui rend ſes excrements liquides.*) Foriolus, *pour le maſculin;* Foriola, *pour le feminin.* Qui, *ou* quæ ventris eſt ſolutioris. TEN álbo TA co często biega często ná ſtolec chodzi rzadko biegaiąc ſral ſrala.

FOIS, ſubſt f. Qui marque la réiteration des actions & des temps où elles ont eſté faites. *Primâ vice, Secundâ vice, Tribus vicibus.* RAZ co do ſpraw, zábaw, czaſu.

Vne fois. Semel. *Raz ieden. *Deux fois.* Bis. *Dwa razy (álbo) dwa kroć. *Trois fois.* Ter. *Trzy razy trzy kroć. *Quatre fois* Quater. *Cztery razy. *Cinq fois.* Quinquies. *Pięć razy. *Six fois.* Sexies. *Sześć razy. *Sept fois.* Septies *Siedm razy. *Huit fois.* Octies. *Ośm razy. *Neuf fois.* Novies. Dziewięć razy. *Dix fois.* Decies. *Dzieſięć razy. *Onze fois.* Undecies. *Jedenaście razy. *Douze fois.* Duodecies. *Dwanaście razy. *Troize fois.* Tredecies. *Trzynaście razy. *Quatorze fois.* Quatuordecies. *Czternaście razy. *Quinze fois.* Quindecies. *Piętnaście razy. *Seize fois.* Sexdecies, *ou* Sedecies. *Szesnaście razy. *Dix-ſept fois.* Decies & ſepties. *Siedemnaście razy. *Dix-huit fois.* Decies & Octies. * Ośmnaście razy. *Dix-neuf fois.* Decies & novies. *Dziewiętnaście razy. *Vingt fois.* Vicies. *Dwadzieścia razy. *Vingt & une fois.* Vicies & ſemel. *Dwadzieścia y ieden razy. *Vingt-deux fois.* Vicies & bis. adv. &c. *Dwadzieścia y dwa razy.

LA PREMIERE FOIS. Primò *La ſeconde fois.* Secundò, *ou* Deinde. PIERWSZY raz drugi ráz, powtore. * *La troiſieme fois.* Tertiò. *Trzeci ráz po trzecie. * *La quatriéme fois.* Quartò. *Czwarty raz po Czwarte. *La cinquiéme fois.* Quintò. *Piąty ráz po piąte. *La ſixiéme fois.* Sextò. adv. &c. *Szoſty ráz, po ſzoſte.

POUR LA PREMIERE FOIS. Primùm. PIERWSZEGO rázu zá pierwſzym rázem, pierwszą rázą. *Pour la ſeconde fois.* Iterum. * Podrugi ráz, powtore zádrugą rázą. *Pour la troiſiéme fois.* Tertiùm. * Potrzeci raz &c. *Pour la quatriéme fois.* Quartùm. *Po czwarty raz, &c. * *Pour la cinquiéme fois.* Quintùm. * *Pour la ſixiéme fois.* Sextum. adv. &c. *Po ſzoſte po ſzoſty ráz.

Conſul pour la premiere fois. Primùm Conſul. Konſul naywyſzy Rádzca po pierwſze. * *Pour la ſeconde fois.* Iterùm Conſul. *Po wtore, *Pour la troiſiéme fois.* Tertiùm Conſul. *Liv.* Tertiò Conſul. *Plin. Jun.* *Po trzecie. *Pour la quatriéme fois.* Quartum Conſul. * Po czwarte. * *Pour la ſixiéme & ſeptiéme fois,* Sextùm & ſeptimum Conſul. * Po ſzoſte, y po ſiodme.

UNE AUTREFOIS, (*En un autre temps.*) Aliàs. adv. *Cic.* INSZYM rázem, inſzego rázu, czaſu, potym Inſzym czaſem. *Nous parlerons de cela une autrefois, en un autre temps, en une autre occaſion.* Sed de hoc aliàs. * O tym potym mowić będziemy inſzego czaſu.

UNE AUTREFOIS, *Une ſeconde fois, Derechef.* Iterū. Ruſum, *ou* Rurſus. adv. *Cic.* DRUGI ráz, znowu.

AUTREFOIS, *Au temps paſſé.* Olim. Quondam. Aliquando. adv. *Cic.* NIEGDYS przed tym zdáwna.

QUELQUEFOIS. Aliàs. *Cic.* CZASEM.

Vous accordez facilement ce qu'on vous demande, Vous ne vous faites pas prier deux fois. Cùm facilè exorari, tùm ſemel exorari ſoles. *Cic.* Uczynny ieſteś niedaſz ſię dwa rázy proſić, do razu cię uproſić.

DE FOIS A AUTRE, *De temps en temps.* Identidem. *Cic.* Subinde. adv. *Suet.* CZASAMI, kiedy niekiedy, podczas.

PLUSIEURS FOIS, *Souvent.* Sæpè. Sæpiùs. Sæpiſſimè. Crebrò. adv. *Cic.* WIELE rázy kilka rázy, kilka kroć.

UNE FOIS AUTANT. Alterum tantum, *genit.* alterius tanti, n. JESZCZE ráz tyle, tyle drugie. * *Quand meſme il faudroit perdre une fois autant.* Imò etiamſi alterum tantum perdendum eſt. *Plaut.* *Gdy by też tyle drugie ſtracić. * *Je te rendray mille fois autant, ſi je vis.* Sexcenta tanta reddam, ſi vivo, tibi. *Plaut.* * Oddam ci tyſiąc rázy tyle bylebym pożył.

Je me porte deux fois mieux que je ne faiſois auparavant. Bis tantò valeo quàm valui priùs. *Plaut.* Dwá rázym zdrowſzy niż przed tym. * *Ce champ aura porté cette année deux fois autant, que le fonds.* Ille ager reddiderit eo anno bis tantum, quàm fundus. *Var.* * Tu pole dwarazy mu więcey przyniosło tego roku nád ſumę ktorą dał.

Il porte trois fois moins, ou *rend trois fois moins que ce qu'on y ſeme.* Tribus tantis minùs reddit, quàm obſeveris. *Plau.* Ledwie ſię trzecia część wroci tego co ſię wyſieie.

TANT DE FOIS, *Si ſouvent.* Toties. Tàm ſæpè adv. *Cic.* TYLE rázy ták wiele rázy tyle kroć.

TOUTES LES FOIS. Quoties. Jle rázy ile kroć. **Toutes les fois que vous m'avez attaqué ; je vous ay reſiſté par mes ſeules forces.* Quotieſcunque me petiſti, per me tibi obſtiti. *Cic.* *Jle rázyś námnie ſię porwał mnie záczepił włáſnemi ſiłami memi odporem ci uczynił ſamem ci wyſtarczył záwſze

CETTE FOIS. *Pour cette fois.* TEN ráz ná ten ráz ieden. * *Je vous pardonne pour cette fois.* Tib nunc ignoſco quidem. *Dáruięci ten ráz.

Ce m'eſt aſſez d'avoir eſté trompé une fois. Satis ſum ſemel deceptus. *Plaut.* Doſyć to dáć ſię ráz oszukać, odzwić.

Il ne luy faut pas dire une choſe deux fois, tant il eſt prompt à obéir. Semel illi dixiſſe ſat eſt, adeò promptus ad obſequiū. Nie trzeba mu dwá rázy mowić wlos poſluſzny do razu

Je vous le dis une bonne fois pour tout. Semel dixiſſe ſat habeas. Sat tibi ſit. Powiadam ci ráz ná záwſze.

LA PREMIERE FOIS *que.* Cùm primùm. ZARAZ iák tylko.

C'eſt la premiemiere fois que. Nunc primùm. Pierwſzy raz ieſt, iak

POUR LA DERNIERE FOIS. Poſtremùm. adv, *Ter.* OSTATNI ráz.

A LA FOIS, *Enſemble.* Simul. adv. RAZEM, wráz.

FOISON, ſubſt. f. mm indéclinable qui veut dire *Abondance de quelque choſe.* Copia. Abundantia, æ, f. Ubertas, f. *Cic.* OBFITOSC żyznoſć moc wielka czego doſtatek hurmem moc czego ſiła.

A FOISON. Affatim. OBFICIE, kupą, bogato doſtatkiem. *Servir des viandes à foiſon,* ou *en abondance.* Amplitet apponere in cœnâ. *Plaut.* *Záſtawiać ſtoły doſtatkiem wielkim,

FOISONNER, V. neut. (*Abonder.*) Abondare, (do, as, avi, atum.) neut. DOSTATKIEM mieć czego obrodzić. *Le bled foiſonne.* Abundat triticulum. Magna tritici eſt abundantia, *ou* copia. *Urodzaie wielkie chleba dość obrodziło znacznie tego roku wielka żyzność.

(Mot bas & populaire.) Słowo francuſkie proſte y podłe.

FOL, *on prononce* Foû, m. FOLLE, f. (*Qui a perdu l'eſprit, qui eſt inſenſé.*) Inſanus. Stultus. Fatuus, Veſanus, a, um. Amens. Demens, entis, omn. gen. Deſipiens. Inſipiens, entis, omn. gen. Qui ſuæ mentis non eſt. *Celſ.* SZALONY Szalona rozumu pomięſzanego głupi co rozum ſtracił.

Fol, qui a perdu l'eſprit. Mente captus. Delirus, a, um. Delirans, antis, omn gen. Szalony bez mozgi.

Cette réponſe n'eſt point d'un fou. Haud pro inſano verbū mihi reſpondet. *Plaut.* Tá odpowiedź nie ieſt ſzalonego, álbo głupiego.

On trouve par tout des fous. Stultorum plena ſunt omnia. *Cic.* Wſzędzie pełno ſzalonych.

ESTRE FOU. Inſanire. (io, is, ivi, itum.) Deſipere, (deſipio, is, deſipui, *ſans ſupin.*) Dementire, (tio, is, ivi, itum.) neut. *Lucr.* SZALEC Szaleńſtwa czynić.

Ils diſent que je ſuis fou, ils me veulent faire paſſer pour fou, & ils le ſont eux-meſmes. Inſanire me aiunt, ultrò cùm ipſi inſaniant. *Plaut.* Powiadaią żem ieſt ſzalony, máią mię udaią mię zá ſzalonego, áni ſami oſzaleli.

Il eſt devenu fou du mauvais traittement qu'il a receu. Inſanit ex injuriâ. *Ter.* Oſzalał od biedy.

N'eſtre fou qu'en paroles. Deſipere intra verba. *Celſ.* Szaleć w ſamych tylko ſłowach. **C'eſt eſtre fou de faire mal ſes affaires.* Malè rem gerere, inſanire eſt. * Zle ſwoie intereſſa odbywać, ieſt to ſzaleć.

Faire devenir fou une perſonne en luy faiſant de la peine. Stultum, *ou* inſanum aliquem verbis ſuis concinnare. *Plaut.* Adigere aliquem ad inſaniam. *Cic.* Do ſzaleńſtwa kogo przywodzić rożne mu złoſci wyrządzaiąc.

FOU signifie quelquefois *Folastre, plaisant, enjoué.* Facetus. Lascivus, a, um. *Cic.* Sannio, onis, m. *Cic.* Scurra, æ. m. *Plaut.* SZALONY znaczy czasem wesoły swywolny śmieszny.

FOU signifie aussi *Un mal-avisé, imprudent.* Stultus. Insanus. Demens. *Cic.* SZALONY znaczy też nieuważny płochy lekomyślny nierozsądny nieostropny.

Vous estes bien fou pour vostre âge & pour une teste grise. Stultus es, adversum ætatem & capitis canitudinem, *ou* præter ætatem & canitiem. *Plaut.* Szaloniuteńkiś chociesś stary y siwy.

FOU se dit encore (*des passions violentes & outrées qu'on a pour les choses.*) comme *Il est fou de cette feme.* Miserè amat hanc mulierem. *Ter.* Deperit, *ou* efflictim amat hanc mulierem. Insanit præ illius amore. *Plaut.* Illius amore insanit. *Hor.* ODURZAŁ w głowę zászedł od iákiey passyi náprzykład szaleie dlá tey niewiasty, szalenie się w niey kocha.

FOLASTRE, (*prononcez* FOLÂTRE.) adject. m. & f. (*Qui a l'humour plaisante & badine.*) Facetus. Facetosus. Lascivus, a, um. *Cic.* SZALONY wesoły żartobliwy swywolny.

FOLASTRER, (*prononcez* FOLÂTRER.) V.n. (*Faire le folastre.*) Lascivire, (vio, is, ivi, itum.) neut. Scurrari, (or, aris, atus sum.) dep. *Ovid. Hor.* SZALEC swywolować igrać &c.

FOLASTRERIES, (*prononcez* FOLÂTRERIES.) subst. f. plur. (*Badineries*) Facetiæ, arum, f. pl. Scurriles joci, genit. scurrilium jocorum, masc. plur. *Cic.* SZALENSTWA swywole, igraszki.

(*Mot bas & d'un rare usage.*) Słowo podłe w francuskim y rzadko używane.

FOLIE, subst. f. (*Aliénation d'esprit, ou Manque de raison.*) Stultitia. Insania. Insipientia. Amentia. Dementia, æ, f. *Cic.* Mentis alienatio, onis, fœm. *Plin.* Mentis valetudo, inis, f. *Suet.* Insanitas, atis, fœm. *Cic.* SZALENSTWO od chodzenie od rozumu.

Une légere folie. Levis insania. *Hor.* Krotkie szaleństwo.

La folie le tient. Hunc versat dementia. *Horat.* Szaleństwo go trzyma. *Guerir la folie de quelqu'un.* Solvere aliquem dementia. *Horat.* *Uzdrowić zleczyć czyie szaleństwo.

FOLIE signifie aussi, *Temerité, impertinence.* Dementia. Stultitia. Insania, æ, f. *Cic.* SZALENSTWO płochość nieuwaga głupstwo.

Quelle folie à vous, de ne pas apprehender de confier vostre vie, à celuy à qui personne n'a voulu confier ses pieds pour les chausser? Quanta putatis vos dementiæ, qui capita vestra non dubitatis illi credere, cui calceandos nemo commisit pedes? *Phæd.* Co zá szaleństwo powierzyć życie swoie y zdrowie temu, ktoremu żaden obuwać sobie nog nigdyby nie powierzył (álbo) ktoremuby nie dał sobie wytrzeć.

C'est une folie d'avoir les yeux ouverts sur les défauts des autres, & d'oublier les siens propres. Est stultitiæ proprium, aliorum vitia cernere, oblivisci suorum. *Cic.* Szaleństwo to iest mieć oczy otwarte ná cudze niedoskonałości, á zámykáć ie ná własne swoie.

Faire une double folie. Bis stultè facere. *Ter.* Dwoiakie głupstwo uczynić.

FOLIES au plurier signifient, *Mots divertissants, des plaisanteries pour faire rire.* Facetiæ. Ineptiæ, arum, f. plur. *Cic.* GŁUPSTWA żarty błazeństwa w większey liczbie słowa y rzeczy śmieszne nie swego czasu. *Laissez là toutes ces folies.* Omitte istas ineptias. *Day pokoy tym wszystkim szaleństwom. **On fait bien des folies dans sa jeunesse.* Multa fiunt insana in juventute. * Wiele szaleństwa czyniemy w młodości.

FOLIE veut dire aussi *Une passion dominante.* Insania, æ, f. Amor insanus, *genit.* amoris insani, m. *Cic.* MIŁOSC álbo insza passya szalona gwałtowna. * *Aimer une fille à la folie.* Differri cupidine virginis. *Plaut.* *Kocháć się szalenie w pánie iákiey.

ON DIT aussi *La folie du monde, du siecle,* pour marquer *La façon extravagant des gens du monde.* Stultitia hujus seculi. SZALENSTWO światowe dziwactwa osob świátowych.

ON DIT (*d'une fille qui ne s'est jamais abandonnée.*) qu'*Elle n'a jamais fait folie de son corps.* Nunquam se vulgavit. Nunquam corpus vulgavit. *Plaut.* Poczciwa Pánienka, nigdy się szaleństwa żadnego niedopuściła.

La

FOLIGNI, *ou* FOLIGNO, (*Ville d'Italie dans l'Ombrie, ou Duché de Spolette.*) Fulginium & Fulliniom, ii, neut. FOLINI álbo Fulgin Miásto włoskie w Umbryi Xięstwa Spoletańskiego.

FOLIO, subst. m. terme de Palais, qui signifie *feuille.* ON DIT, *Folio recto.* Pagina recta. *Folio verso, le revers ou la seconde page du feuillet,* Aversa pagina, æ, f. KARTA cáła arkuszowa ná karcie tey á tey ná karcie z pierwszey strony, ná karcie z drugiey strony

ON APPELLE aussi *Livres in folio,* (*qui sont selon toute l'étenduë de la feuille.*) Libri in folio. KSIĘGA *in folio* ná całym arkuszu robiona arkuszowa (Polskie przysłowie też niesie potocznie przez urągánie *Błazen in folio* to iest ná całym arkuszu iákiego większego niemász.)

FOLLEMENT, adv. (*Avec folie.*) Stultè. Insipienter. Dementer. adv. *Cic.* GŁUPIE szalenie.

FOLLET, *ou* POIL FOLLET, subst. m. (*La barbe qui commence à poindre aux jeunes gens à quatorze ans, qui est comme une espece de duvet.*) Lanugo, inis, fœm. *Virg.* MECH meszek pierwszy ktorym się posiewa broda zárastáiącym młodzikom w Czternastym roku nákształt mchu sypiącego się.

ESPRIT FOLLET, (*Sorte d'esprit, qui infeste certains lieux, pendant la nuit, faisant plus de peur que de mal.*) Lemures nocturni, *genit.* lemurum nocturnorum, m. pl. Larvæ nocturnæ, arum, f. pl. STRACHY nocne ná niektorych mieyscach przeszkody więcey strachu niż szkody czyniące.

Vous vous moquez des esprits follets. Nocturnos lemures rides. *Hor.* Nieboisz się strachow, drwisz sobie z strachow.

FEUX FOLLETS, (*Certaines exhalaisons onctueuses qui s'enflament dans l'air.*) Fatui ignes & errantes, *gen.* fatuorum ignium & errantium, m. plur. LATAWIEC ogny zapálone iákoby iskry sypiące ná powietrze exalacye lipkie.

FOLLICULE, subst. m. terme de Medecine, (*Certaine pellicule qui contient le fiel.*) Folliculus, i, masc. *Plin.* WORECK w ktorym żołc iest w bydlęciu káżdym &c.

FOMENTATION, (*prononcez* fomentation.) subst. fem. (*Toutes choses qui peuvent appaiser & adoucir les maux, cataplasmes, linges chauds, huiles.*) Fomentum, i, n. *Cels.* Fomentatio, onis, f. *Ulp.* NAFARZANIE káżda rzecz przyłożona álbo czyniona dlá posolgowania y ulgi bolu iákiego ná ciele iáko plastry, nácierania smárowania chust ciepłych przywiania obłożenia &c.

FOMENTER, (*prononcez* fomanter.) V. act. (*Faire des fomentations pour soulager quelque partie du corps affligée.*) Fovere, (veo, es, fovi, fotum) act. acc. *Cels.* NACIERAC násmarać náparzyć przywinąć co od bolu iákiego. **Fomenter une playe avec de l'huile.* Fovere vulnus oleo. *Virg.* *Násmarować ránę oliwą.

FOMENTER, signifie aussi *Nourrir, entretenir.* Fovere. *Plaut.* PODNIECAC podżegać podbudzać. * *Fomenter la guerre.* Bellum fovere. *Cic.* *Podbudzać podniecać podżegać woynę. **Fomenter, entretenir un amour.* Amorem fovere. *Cic.* *Podniecać miłość.

FONCER, V. act. *mettre un fond à un tonneau.* Dolio fundum inducere, (co, is, xi ctum.) act. DNO wprawić do beczki.

ON DIT vulgairement, *Foncer de l'argent, en fournir.* Pecuniam suppeditare, (to, as, avi, atum.) *ou* præbere, (eo, es, bui, bitum.) *ou* præstare, (to, as, præstiti, præstitum. act. *Cic.* DODAWAC pieniędzy

FONCIER, m. FONCIERE, f. *Concernant le fond.*) comme *Un seigneur foncier, à qui la rente fonciere est deuë.* Fundi, *ou* soli supremus dominus, i, masc. DZIEDZICZNY Pán ktoremu czynsz należy z dobr á płacą z gruntow iákich.

Justice fonciere. Fundi alicujus jurisdictio, onis, f. Urząd własny sąd jurysdykcya.

Rente fonciere assignée sur quelque fonds d'héritage. Solarium, li, n. *Ulp.* (*on sous-entend* vectigal.) Dochod czynsz interes prowizya od sommy z dobr álbo ná dobrach zápisána.

FONCTION, subst. f. (*L'action de l'agent, qui fait une chose à quoy il est destiné.*) Functio, onis, f. Munus, eris, n. *Cic.* SPRAWA zábáwa powinność urząd sprawowánie się y swoiey powinności czynienie.

Il fait bien toutes ses fonctions naturelles. Ad munera naturæ validus est. *Liv.* Dobrze ie pile, trawi, &c.

Je m'apperçois depuis quelques jours que mon ventre ne fait pas bien ses fonctions, & quand je consulte les Medecins là dessus, ils ne sçavent où ils en sont. A multis jam diebus

venter

venter mihi non respondet, nec medici se inveniunt. *Petr.* Od kilku dni miarkuię że żołądek moy nie dobrze trawi, á kiedy się radzę wiym Doktorow niewiedzą co náto odpowiedzieć.

FONCTION, *de quelque charge.* Munus, eris, n. Officium, ii, n. Officii partes, ium, f. pl. *Cic.* SPRAWOWANIE czynienie Urzędu iákiego pełnienie Funkcyi swoiey Funkcya Urząd powinność.

S'acquitter de ses fonctions, les remplir toutes. Munus suum, *ou* officii sui partes, implere. *Plin. Jun.* Facere suum officium. Fungi officium, *ou* officio. *Plaut. Ter.* Pełnić wszystkie powinności swoie. *Voyez* ACQUITTER. *Urząd swoy doskonale odprawować.

FOND, *ou* FONDS, subst. m. (*La partie la plus basse des choses.*) Fundus, i, m. *Cic.* Ima pars, *genit.* imæ partis, f. *Plin.* Imum, i, n. *Vitr.* DNO sam spodek rzeczy iákich. **Le fond d'un tonneau.* Imum, dolii. * Dno ubeczki. **De la mer.* Fundus maris. *Virg. Plin.* Vadum, i, n. * Dno grunt w morzu. **Les corps morts tout nouvellement vont au fond; mais estant remplis d'eau, ils s'élevent sur l'eau.* Recentia cadavera ad vadum labuntur, intumescentia attolluntur. *Plin.* *Trupy świeże ná dno idą ále iak wody nabierą w siebie wypływaią ná wierzch wody. * *Le fond d'une fosse.* Imum scrobis solum. Imus scrobs. Imus scrobis, masc. *Colum.* *Dno rowu kopanego grunt sam. * *D'un étang.* Solum stagni. *Colum.* *Stawu. * *D'une caverne.* Intimus, *ou* intima specus, m. & f. Spelunca ultima, æ, f. *Jaskini. **Ils disent que la mer est fort profonde, & qu'on n'en trouve point le fond.* Immensam altitudinem maris trahunt, vadis nunquam repertis *Plin.* *Powiadaią że morze iest bezdenne y niezgruntowane.

Fosse à fond de cuve. Fossa directis lateribus. *Cas.* Row prosto w głąb brany.

FOND *de cale,* (*la partie la plus basse d'un vaisseau.*) Ima navis, *genit.* imæ navis, f. Infimum navis tabulatum, i, n. DNO spadek okrętu ná ktorym okręt ábo statek stoi.

Leurs vaisseaux avoient le fond plus plat. Carinæ erant planiores. *Cæs.* STATKI ich miáły dná płászczeysze.

Couler à fond un vaisseau. Navem deprimere, *ou* demergere. *Ovid. Plin. ou* supprimere. *Just.* Topić ná dno pogrążyć okręt statek.

Couler à fond, Aller à fond, s'enfoncer dans l'eau. Sidere. neut. *Cornel-Nep.* Tonąć grążnąć ná dno powść.

ON DIT figurément, *Couler quelqu'un à fond, le perdre entierement.* Pessumdare aliquem. Evertere aliquem bonis, *ou* fortunis. *Cic.* UTOPIC pogorążyć kogo ná dno zgubić go zewszystkim y ná wszystkim.

Renverser une maison de fond en comble. Domum funditùs diruere, *ou* evertere. *Cic.* Zgruntu do gory nogami Dom wywroćić.

FOND, (*Extremité des choses.*) DNO koniec ostatki czego *Du fond de l'Arabie.* Ex penitissimâ Arabiâ. *Z głębokiey Arabii. **Au fond de la forest* Inimâ silvâ. *Z głębokiey pustyni

Il s'est allé cacher au fond de la Macedoine. Abdidit se in intimam Macedoniam. *Cic.* Schował się y uszedł ná sam konice macedonii.

FOND signifie quelque fois absolument. *Profondeur.* Głąb głębokość.

FOND, (*Lieu bas & enfoncé, vallée.*) Loca ima, orum, n. pl. Vallis, is, f. *Plin.* GŁĘBINA dolina padoł.

Les vignes qui sont dans les fonds, ou dans les bas résistent mieux à la gelée. Vites positæ in imis locis, vallibus, non facilè læduntur à frigore. Winnice ktore są ná dolinach bespiecznieysze są od zimna y mrozow.

Ce bourg est situé dans un fond, dans un bas. Hic pagus in valle positus, *ou* situs est. *Cas.* Miasteczko położone leżące w dolinie.

FOND se dit aussi, (*de ce qui sert de base & de fondement.*) comme GRUNT fundament tło.

FOND *d'une étoffe.* Panni textura, æ, f. GRUNT tło materyi iákiey. **Une étoffe à fond d'argent, semée de fleurs d'or* Pannus textura argenteâ, floribus aureis interstinctus. *Materya w kwiaty złote ná tle srebrnym

Velours à la Turque, à fond blanc Pannus ex bombyce candidâ, alterâ parte villosus, foliis opere Turcico intextis variatus. Aksamit Turecki w kwiaty ná tle białym. * *Les couleurs sont plus fortes, quand elles sont appliquées sur un fond solide.* Colores eò validiores, quò solidum corpus cui inhærent, illos penitùs imbibit. *Farby są trwalsze ná gruncie mocnym dawane.

FOND, (*Fondement qu'on establit sur les personnes & sur les choses.*) Fiducia, æ. f. Spes, *genit.* spei, f. *Cic.* GRUNT záśadzona nákim nádzieia, álbo zasadzenie się nákim nádziei położenie. * *Il ne faut pas faire fond sur la fortune qui nous rit, ou sur les caresses de la fortune.* Nihil ponendum est in fortunâ blandiente. *Cic.* *Nie trzeba się záśadzać ná szczęściu podchlebnym y sprzyiaiącym.

Faire fond sur ses biens, sur son courage, sur sa force, sur la stabilité de la fortune. Bonis suis confidere, virtuti, corporis firmitatis & stabilitati fortunæ. *Cic. Cas.* Záśadzać się ná dobrach swoich, ná męstwie, sile y odwadze swoiey ná stateczności szczęścia swego. **Il ne faisoit fond sur aucun d'eux.* In nullo illorum sibi confidebat. *Ná żadnym znich się nie zasadzał, nie dowierzał nieufał żadnemu.

On ne peut faire aucun fond sur sa parole. Fide nullâ est. Parva illi debet esse fides apud omnes. *Plaut. Ter.* Nie można się záśadzac ná słowie iego. * *Ne faites point trop de fond sur la blancheur de vostre teint.* Nimiùm ne crede colori. *Virg.* *Nieufay urodaie y płci piękney białości.

FONDS, subst. m. (*La superficie de la terre d'un heritage, fonds de terre.*) Fundus, i, m. *Cic.* Ager, *genit.* agri, m. GRUNT ziemia pole włość *Un grand fonds,* Latifundium, ii, neut. *Var.* *Wielka włość obszerne grunta. **Un fort bon fonds & d'une grande estenduë.* Optimus, maximusque fundus. *Cels.* *Grunta bárdzo dobre y obszerne. **Un mauvais fonds de terre.* Fundus mendax & spem agricolarum fallens. *Petr.* *Ladaco grunt.

FONDS signifie aussi *Proprieté, & est opposé à l'Usufruit.* comme *Il n'a point le fonds de cette terre, Il n'en a que l'usufruit.* Non dominium mancipiumque illius prædii, verùm usus tantùm penes illum est. DZIEDZICTWO włáśne niedziedzictwem áni własnością ále tylko záśtawnym lub dożywotnim práwem lub arędownym trzyma máiętność.

FONDS se dit quelquefois (*de l'argent amassé & destiné à certaine choses.*) PIENIĄDZE summy gotowizna. **Il n'y a point de fonds à l'Espargne.* Nihil est pecuniæ in ærario. *Nie masz pieniędzy w skarbie.

Vostre fonds n'en diminuera pas. De summâ nihil decedet *Ter.* Nieubędzie ei nic kapitału przez to. **Je fais un fonds pour cela.* Ad id pecuniam ago, *ou* facio, *ou* congero. *Cicer.* *Zbieram fundusz ná to, summę ná to składam.

Un fonds de deniers pour le payement des troupes. Ærarium militare. *genit.* ærarii militaris, neut. *Suet.* Æs militare, neut. *Ascon Ped.* Fundusz ná zapłatę woyska.

FONDS se dit aussi (*de toutes les marchandises d'un marchand*) Mercimonia, orum n pl. SKLEP cały wszystek towar kupca iákiego *Ce marchand a quitté le négoce & a vendu son fonds* Sustulit se de negotiatione ille mercator, & omne mercimonium vendidit. *Ten kupiec handlu poprzestał przedał sklep, wyprzedał się ze wszystkim.

FONDS se dit figurement en cette signification, (*de l'esprit & des sciences, du bien & du mal*) Car on dit *Un fonds d'esprit. Un fonds de sagesse. Un fonds de probité.* Summum ingenium, neut. Summa sapientia, fœm. Summa probitas, fœm *Cicer.* WYSOKI rozum, dowcip: Wysoka mądrość cnota. **Il a un bon fonds d'esprit.* Est ipsi vena ingenii benigna. *Horat.* *Gruntownego iest ywybornego rozumu dowcipu.

C'est un grand fonds de science & d'esprit. Omni doctrinâ & ingenio instructissimus. *Cic.* Náuki y rozumu bardzo wysokiego. **Elle avoit un fonds de beauté à toutes sortes d'épreuves, & rien ne pouvoit l'effacer.* Vis boni in ipsâ inerat formâ, & nihil poterat illam extinguere. *Ter.* *Urody ták wyborney y trwałey że iey nie náruszyć niemogło.

Il a un fonds de malice, qu'on ne sçauroit corriger. Ita naturâ improbè malus est, ut ad frugem emendari aut corrigi non possit. Ták wielkiey iest złości że iey żadnym sposobem poprawić niemożna. **Vostre frere a un grand fonds de paresse.* Multæ est inertiæ & segnitiæ frater tuus. Inertissimus, *ou* desidiosissimus est & desidiæ plenus frater tuus. *Wielki leń lepiwiec iest twoy brat.

Il a un mauvais fonds de santé. Morbosus est. *Petr.* Infirmâ valetudine fluctuat. *Valer. Max.* Est variæ valetudinis. Ægra est illi & infirma valetudo. Chorowity słabego zdrowia

Il est grand parleur, mais il a le fonds bon. Linguosus est; verùm natura est optimus. Gada wiele, iednakże dobry człowiek iest w rzeczy samey.

Je

Je connois son fonds, je le connois à fonds, ou *jusques dans le fonds de l'ame.* Penitùs, *ou* medulitùs illum novi. Intùs & in cute novi illum. Perspectam planè & cognitam illius mentem habeo. Perspecta & cognita mihi est illius indoles. Znám go wskroś z gruntu ná wylot go znám.

AU FONDS, *A fonds, dans le fonds.* DO GRUNTU, z gruntu, gruntownie. *Examiner les choses à fonds, Entrer dans le fonds des choses, Penétrer le fonds des choses.* Res penitùs expendere, *ou* perpendere, (do, dis, di, sum) Scrutari, *ou* Perscrutari, (tor, aris, atus sum.) dep. acc. Demittere se in res. act. Intrare, *ou* descendere in res. *Cic.* *Uważać rzecz z gruntu przeniknąć do gruntu, gruntownie rzecz iáką zważyć, zmiarkować. *Traitter une matiere à fonds.* Materiam aliquam pleniùs, *ou* copiosissimè tractare. *Quint.* *Obszernie z gruntu o czym nápisać.

Il sçait les choses à fonds. Res penitùs cognitas & perspectas habet. *Cic.* Wie każdą rzecz gruntownie, z gruntu każdey rzeczy wiadomy, wszystkich rzeczy świadomy.

Venons au fonds de l'affaire, examinons l'affaire à fonds. Rem penitùs discutiamus, *ou* excutiamus. *Cic.* Rem altiùs, *ou* à radicibus rimemur. Podámy wnidámy głębiey w rzecz zważmy ią do gruntu.

AU FOND, *Dans le fond, ce n'est qu'une bagatelle, un rien.* Re quidem ipsâ, *ou* revera, nihili res est, *ou* nihil est. W RZECZY samey fraszka ni to ni owo.

DU FOND *du cœur.* Ex animo. *Cic.* Ex intimo pectore. *Catul.* Z DUSZE z serca całego.

FONDAMENTAL, (*prononcez* fondamantal.) masc. FONDAMENTALE, fœm. adject. (*Qui sert de fondement.*) Id quo aliquid nititur. Fundamentum, i, neut. GRUNTOWY gruntowna grunt rzeczy iákiey ná czym się zásadza, fundament czego.

La loy fondamentale du Royaume. Lex Regni præcipua. Lex quæ est regni veluti fundamentum Lex quâ veluti fundamento nititur, *ou* stabilitur imperium. Prawo fundamentalne gruntowne prawo Krolestwa (álbo) Rzeczypospolitey.

FONDATEUR, subst. masc. (*Qui fonde des villes &c.*) Fundator. Conditor. Creator, oris, m. *Flor. Rom. Virg. Cic.* FUNDATOR co zákłada miasta &c. *Romulus est le fondateur de Rome.* Romulus urbis Romæ creator, *ou* conditor. *Romulus fundator Miasta Rzymskiego.

FONDATRICE, subst. f. (*Celle qui fonde.*) Creatrix, icis, f. *Cic.* FUNDATORKA ta co zákłada.

FONDATION, subst. f. (*Partie d'un bastiment qui est au dessus du rez de chaussée.*) Fundatio, onis, f. *Vitr.* Fundamen, inis, n. Fundamentum, i, n. *Cic.* ZAŁOZENIE zákładanie część fabryki wychodząca od gruntu rowno z ziemią. *Depuis la fondation de Rome.* Ab urbe conditâ. *Cic.* *Od záłożenia Rzymu.

Un héritage chargé de quelque fondation. Prædium sacris quibusdam astrictum & alligatum. Dobra obciążone funduszami, nákorych fundacye iákie są zápisane.

FONDEMENT, subst. m. (*Masse de pierres qui va jusques au rez de chaussée, pour soûtenir quelque edifice.*) Fundamentum, i, n. Fundamen, inis, n. Fundatio. Substructio, f. *Vitr.* FUNDAMENTA w budowaniu stawianiu murowaniu rowno z ziemią wychodzące do odsadzki.

Creuser, faire les fondements d'un édifice. Fundamenta facere, *ou* ponere, *ou* agere, *ou* jacere. *Vitr.* Fundamenta, *ou* fundationes fodere. *Vitr.* Substruere fundamentum. *Cicer.* Kopać fundamenta brać fundamenta ná Kościoł ná fabrykę iáką.

Jetter les fondements d'un édifice. Ædificii fundamenta jacere, *ou* agere. Zákładać fundamenta pierwsze.

FONDEMENT se dit au figuré (*du commencement des Royaumes, des villes*) Fundamentum. Initium, ii, n. *Cic.* ZAŁOZENIE *niewłaśnie* co do początku Krolestw miast.

IL SE DIT aussi des choses spirituelles, *La pieté est le fondement de toutes les vertus.* Virtutum omnium fundamentum pietas POBOZNOSC iest fundamentem, grunt wszystkich cnot. *La foy est le fondement & la base de la justice.* Justitiæ fundamentum fides. *Cic.* * Wiara iest fundamentem y grunt usprawiedliwienia.

Jetter les fondements d'une République. Jacere Reipublicæ fundamenta. *Cicer.* Zákładać początki fundamenta iákiey Rzeczypospolitey.

FONDEMENT se dit (*d'une assurance qu'on a sur quelqu'un, ou sur une chose.*) Fiducia, æ, f. Spes, *genit.* spei, f. *Cic.* FUNDAMENT pewność ná ktorey kto zásadza się w rzeczy iákiey nádzieia otucha. *Il ne faut pas faire grand fondement, ou grand fond sur ses paroles, il ne fait jamais rien de ce qu'il dit.* Illius verbis non est habenda fides, nunquam exolvit fidem. *Plaut.* *ou* nunquam exhibet vocis fidem. *Phæd.* *Nie trzeba się bardzo fundować, zásadzać ná słowach iego, nigdy tego nie czyni co mowi.

FONDEMENT, (*Apparence solide.*) *Ce bruit est sans fondement.* Vagus est rumor & sine auctore. *Cic.* FUNDAMENT podobieństwo, Tá wieść iest bez fundamentu

FONDEMENT *dans le corps humain.* Sedes, *genit.* sedis, fœm. *Plin.* STOLEC w ciele ludzkim, odbytowa dziura

La chute de fondement. Sedis procidentia, æ, fœm. Sedes procidua, *genit.* sedis prociduæ, fœm. *Plin.* Wydęcie stolca wypukłość, choroba kiedy się kto wysiądzie y stolec mu wypuści się z mieysca swego.

FONDER, V. act. (*Bastir les fondements d'un édifice.*) Fundare, (do, as, avi, atum.) act. acc. *Virg. Plaut.* Ædificii fundamenta ponere, (pono, is, posui, positum.) *ou* agere, (ago, agis, egi, actum) *ou* jacere, (jo, is, jeci, jactum.) *ou* facere, (facio, is, feci, factum.) *ou* locare, (co, as, avi, atum.) *ou* struere, (struo, is, xi, stum.) act. *Vitr. Plaut.* FUNDOWAC zákładać fabrykę iáką budowanie &c.

FONDER, (*Establir, édifier.*) Fundare. Ædificare. Instituere, (uo, uis, ui, utum.) Ponere. Stabilire, (io, is, ivi, itum.) FUNDOWAC stáwiać wystawiać postanawiać. *Fonder une République, un Royaume.* Rempublicam, Regnum ædificare. Stabilire, *ou* jacere fundamenta Reipublicæ. *Cic.* *Fundować Páństwo iakie Rzeczpospolitą zákładać.

Un Empire fondé avec de grandes fatigues. Magnis laboribus fundatum imperium. *Cic.* Páństwo wielką pracą záłożone, wystawione.

FONDER signifie aussi, (*Bastir & donner des fonds, des revenus pour faire une chose.* Ædificare. Instituere. act. acc. FUNDOWAC zákładać fundusz dochod náznáczyć zápisać opatrzyć dochodami. *Fonder un College.* Instituere Collegium, & illi assignare annuos reditus. *Fundować Kolejum iákie zgromadzenie publiczne. *Une Messe.* Sacrum instituere assignatis quibusdam reditibus. *Fundować Mszą S.

FONDER se dit figurément, *Il ne faut fonder son espérance qu'en Dieu seul.* In Deo omnis spes ponenda. FUNDOWAC zákładać *niewłaśnie*, Nie trzeba fundować nádziei tylko w samym Pánu Boga. *Se fonder sur l'équité de sa cause de son bon droit.* Confidere causæ. *Cic.* *Fundować się zásadzać się ná sprawiedliwości, ná prawie ná słuszności. *Je suis fondé en équité.* Æquo de bono nitor. *Quint.* *Funduię się ná słuszności.

La divination, ou l'art de deviner, n'est fondé qu'en conjectures. Nititur in conjecturâ divinatio. *Cic.* Wrożba wieszczbiarstwo ná samych funduie się domysłach.

FONDERIE, subst. f. (*on prononce* fonderie.) (*Lieu où l'on fait fondre les métaux.*) Officina æraria, æ, f. *Où l'on fond l'airain, ou le cuivre. Plin.* HUTA gdzie kruszce pławią, Hamernia gdzie miedź robią. *Ferrea fabrica, æ, f. *Où l'on forge le fer.* *Kuźnica gdzie żelazo.

FONDERIE, (*L'art de fondre les métaux.*) Liquandi, *ou* liquefaciendi æris ars, *genit.* artis, fœm. *ou* artificium, ii, neut. LUDWISARSTWO, hutnictwo Kuźnictwo kunszt odlewania pławienia robienia kruszcow żelaza miedzi &c.

FONDEUR, subst. m. (*Ouvrier qui sçait l'art de fondre les métaux.*) Liquandi, *ou* liquefaciendi metalli artifex, *genit.* artificis, m. Fusor æramentarius, *genit.* fusoris æramentarii, m. LUDWISARZ, hutnik kuźnik co do kruszcow

FONDOIR, subst. m. (*Lieu où les bouchers font leur suif.*) Officina, ubi liquatur sebum, *ou* ubi fit sebi fusura. ŁOIOWNIA mieysce gdzie *rzeźnicy* Łoy wytapiaią szlachtuz.

FONDRE *les métaux*, V. act. (*Les rendre liquides.*) Metalla liquare, (quo, as, avi, atum.) *ou* liquefacere, (facio, is, feci, factum.) act. PŁAWIC kruszce, przetapiać ie, rospuszczać.

FONDRE, *ou* Se FONDRE, n. Liquescere, (sco, is,) n. Liquari, (quor, aris, atus, sum.) Liquefieri, (fio, fis, factus sum.) pass. Liqui, (liquor, eris.) pass. *Virg. Plin.* ROSPUSZCZAC się, topnieć, rospływać się.

De l'airain fondu. Æra liquefacta. *Cic.* Miedź rostopiona płynąca.

La cire fond, ou se fonde au feu. Cera igni liquescit, *ou*

liquatur, *ou* latabescit. *Ovid.* Wosk topnieie, álbo topi się od ognia. **Les humeurs fondent*, ou *se fondent.* Humores liquantur. *Humory spadaią. **Les néges fondent.* Nives liquantur. *Mart.* *Sniegi topnieią.

FONDRE, *Faire couleur, & entrer de dans.* Illiquefacere. *Cic.* WTOPIC wmięszać ompić wlewać.

FONDRE se dit figurément pour *Perdre de sa graisse, & son embonpoint, diminuer.* Tabere, (beo, es, bui, *sans supin.*) & Tabescere, (sco.) n. TOPNIEC niszczeć schnąć, opadać z ciała. **Les corps fondent.* Corpora tabent. *Ovid.* *Ciało opada, schnie, niszczeie, marnieie, taie.

Fondre de douleur & de misere. Dolore ac miseriâ tabescere. *Terent.* Marnieć niszczeć od frasunku od nędzy. **Du regret de quelqu'un.* Desiderio alicujus tabescere. *Cic.* *Od żalu po kim.

Mon cœur se fond peu à peu comme du sel dans l'eau. Cor guttatim tabescit, quasi in aquam salem indideris. *Plaut.* Serce we mnie niszczeie powoli iák sol w wodzie.

LE *Ciel fond tout en pluye.* Ruit cœlum imbribus. *Mart.* NIEBO całe się rozpłynęło rozlało ná deszcz całe niebo puściło.

Fondre en larmes. In lacrymas effundi, (dor, eris, effusus sum.) *Tacit.* Lacrymis confici, (cior, ceris, fectus sum.) pass. *Cic.* Effusè lacrymari, (mor, aris, atus sum) dep. *Cic.* Stillare lacrymis, (o, as, avi, atum.) neut. *Terent.* Rozlewać się rospływać się we łzy.

Je fondois en larmes, & les sanglots que je poussois penserent me suffoquer. Inundavère pectus lacrymæ, gemitusque suspirio tectus animam mihi penè submovit. *Petr.* Rozlewałem się we łzy, á łkania y w zdychania ledwie mię nie zádusiły.

Il est fondu dans les delices, dans les voluptez, les plaisirs. Diffluit, *ou* perfluit deliciis, ac voluptatibus. Liquescit deliciis. *Cic.* Wylany utopiony w uciechach, roskoszy, y zbytkach.

ON DIT aussi qu'*Une maison noble est fonduë*, pour dire qu'*Elle est éteinte*, qu'*Il ne reste aucun de cette famille.* Nobilis álla familia extincta est, *ou* periit. Nullus est ex illâ familii superstes ZESZEDŁ ten dom familia wygasła, iuż icy niestało. **Tous ses grands biens sont fondus.* Res amplæ illius perierunt. Periit ad re. *Cic Plaut.* *Wszystkie te wielkie dobra zniknęły stopniały iák śnieg zniszczały.

FONDRE signifie, *Se jetter avec impetuosité sur quelqu'un.* In aliquem ruere, *ou* irruere, (ruo, ruis, rui, rutum.) Impetum in aliquem facere, (io, is, feci factum.) act. In aliquem incurrere, (curro, is, incurri, incursum.) neut. *Cicer. Tacit. Cæs.* RZUCIC się w pościg z impetem náraczywie ná kogo. **Ils fondirent aussi-tôt sur eux l'espée à la main.* Districtis gladiis in eos impetum facerunt. *Cæs.* *Wpadli záraz ná nich z szablami, z mieczami, z szpadami.

Ils vinrent fondre avec toutes leurs forces sur la queuë, ou *sur l'arriere garde.* Totâ vi in novissimos incurrêre *pour* incurrerunt. *Tacit.* Wpadli wszystkiemi siłami ná odwod, ná zadnią straż.

Toute cette compagnie est venuë fondre chez moy, ne vous ayant point trouvé. Illorum hominum turba, te non invento, ad me diverterunt. Cała ta kompania zwaliła do mnie niezástawszy cię u siebie w domu.

FONDRE, *(parlant des oiseaux qui viennent fondre d'enhaut sur quelque proye.)* Librare se ex alto suprà prædam. Deorsùm ferri in prædam. WPADAC spadać mowiąc o ptastwie drapieżnym z gory biiącym ná obłow iáki.

ON DIT en ce sens figurément, *Voyez de toutes parts les tempestes, qui viennent fondre sur nous.* Circumspicite procellas, quæ nobis impendent. *Cicer.* MOWIĄ w tym rozumieniu *niewłaśnie* obacz iák wiele náwałności zewsząd ná nás bije. **Des montagnes de maux sont prestes à fondre sur vos testes* In vos imminent montes mali. *Plaut.* In Vos multa mala impendent. *Ter.* *Gory prawie nieszczęścia ná was się walą ná głowy wa ze.

Ses creanciers sont venus fondre sur luy tout à la fois. Creditores simul in bona & fortunas illius impetum fecerunt. *Cic.* Wszyscy dłużnicy rázem ná niego spadli.

Voila un nuage bien épais, on ne sçait où il ira fondre. En atra nubes, quo se scinder, ignoratur. Wielka to chmura, niewiedzieć gdzie się obroci gdzie spadnie.

On couve des haines secretes, on ne sçait point sur qui elles iront fondre. Odia coquuntur, quò, ac in quem tandem erupturа sine nesciunt. Gniewy záwziętości skrycie warzą, ná kogo spadną niewiemy, álbo nidwiedzieć.

ON DIT en proverbe, *Il est temps de fondre la cloche. Il faut achever & finir une affaire.* Jam tempus est rem absolvere, *ou* perficere. PRZYSŁOWIE Francuskie czas też iuż ten dzwon odlać, czas inż tę rzecz tę kłotnię &c. skończyć.

FONDRIERE, subst. fœm. (*Lieu creux où la terre s'est fonduë & abysmée.*) Cœnosus gurges, *genit.* cœnosi gurgitis, m. Limosa vorago, *genit.* limosæ voraginis, f. DOŁ błoto kałuża droga wybita błotem zálazła łacha.

FONDRILLES, subst. fœm. plurier. (*Ordures qu'on trouve dans les vaisseaux mal rinsez.*) Recrementa, orum. neut. plur. *Plin.* PLUGASTWA, procbyt drożdże śniedź osiadaiąca ná dnie náczynia iákiego niewymytego nie ochędożonego.

FONDU, masc. FONDUË, fœm. part. pass. adiect. Liquatus. Liquefactus, a, um. TOPIONY rostopiony rostopiona.

De l'or fondu. Aurum fusile, *genit.* auri fusilis, n. *Ovid.* Złoto rostopione topione płynące lane, odlewane.

FONTAINE, subst f. (*Source d'eau vive qui sort de la terre.*) Fons, *genit.* fontis, m. *Cicer.* ZRZODŁO krynica wody żywey wychodząca z ziemi.

FONTAINE *qu'on met aux tonneaux, pour en tirer le vin.* Epistomium, ii, neut. *Vitr* RURKA Wprawiona álbo kurek w szrubowany w beczkę dla toczenia wina &c.

FONTAINE, (*Vaisseau de cuivre à mettre de l'eau pour un logis.*) Vas aquarium, *genit.* vasis aquarii, neut. STATEK Náczynie wodne do wody gdzie nálewaie wodę dla wygody domowey, wanienka miedziana, nálewka, szaflik, miednica umywalnik &c.

DE FONTAINE. Fontanus, a, um. *Colum.* Fontalis, & hoc fontale, adiect. *Plaut.* KRYNICZNY zdroiowy.

FONTAINE *dont l'eau a un goût de fer.* Ferruginei saporis fons. *Plin.* ZRZODŁO ktorego woda minerą się oddaie.

FONTAINE BLEAU, (*Maison Royale ainsi nommée à cause des belles eaux qui y sont.*) Fons Bellaqueus, *genit.* Fontis Bellaquei, masc. Fons Blaudi (*d'un certain chien qui y venoit toûjours boire, appellé* BLAU.) FONTENBLO, Pałac Krolewski od wod y Fontan pięknych tam się znáyduiących názwany czyli od psa ktorego zwano *blo*, co tám záwsze pić chodził

FONTARABIE, (*Ville d'Espagne, dans le pays de Guipuscoa, très-bien fortifiée, à l'embouchure de la riviere de Bidassoa sur les frontieres de France.*) Ocasopolis, is, fœm. FONTARABIA Miasto Hiszpanow w Gwipuskoi obronne, nad uściem rzeki Bidassoa ná granicach Francuskich.

FONTE, subst. fœm (*L'action de fondre les métaux.*) Fusura, æ, fœm. *Plin.* PŁAWIC kruszce odlewać z kruszcu.

Jetter en fonte une statuë. Statuam ex ære fundere. *Plin.* Osobę z kruszcu lać, odlewać.

FONTE, (*Métal fondu.*) Æs fusile, *genit.* æris fusilis, n. KRUSZEC płynący

De fonte. Ex ære. Odlewany z kruszcu mosiądzu spiży miedzi &c.

FONTENAY-LE-COMTE, (*Ville capitale du Bas Poitou, située sur la Vendée.*) Fontenæum, æi, neut. FONTENE Miasto głowne Niższego Piktawu nád Wendą rzeką.

FONTENIER, ou FONTAINIER, subst. masc. (*Celuy qui a soin des eaux des fontaines.*) Aquilex, egis, masc. *Plin.* Aquarum curator, oris, masc. WODNY urząd, wodniczy, woziwoda, rurmistrz.

FONTEVRAUD, (*Abbaye de Filles en Anjou.*) Fons Eberaldi, masc., OPACTWO Panien w Andegaweńskim.

FONTS, subst. masc. plurier. (*Grand vaisseau de pierre, ou de marbre, sur lequel l'on baptise les enfants.*) Fontes sacri, *genit.* fontium sacrorum, masc. plur CHRZCIELNICA Kamienna marmurowa &c. gdzie dzieciom Chrzest S. daią.

FOR, subst. masc. vieux terme dogmatique, qui signifie *Jurisdiction, Tribunal.* Forum, i, neut. *FORUM* mieysce sądu sąd własny Jurysdykcya własna przyzwoita słowo Francuskie staroświeckie po nászemu grod własny, ziemstwo własne &c.

FORAIN, masc. FORAINE, fœm. (*Qui est de dehors.*) Externus. Extraneus, a, um, *Plin.* OBCY, OBCA, niedomowy cudzy skąd inąd.

ON APPELLE, *Traite foraine,(le transport des marchandises hors d'une province, ou d'un royaume.)* Mercium extra fines provinciæ, *ou* regni deportatio, onis, f. *ou* evectus, ûs, m. *Cic.* TOWARY zagraniczne.

ON DIT proverbialement, *Des Alibi forains, de meschantes excuses qu'on donne.* Diverticula, orum, neut. plur. Anfractus, ûs, m. *Quint.* RACYE prożne ni-to ni-own.

FORÇAT, subst. masc. (*on prononce* forsat.) (*Galérien, qui est condamné aux galeres.*) Ad remos datus, i, m. *Suet.* Remex, *genit.* remigis, masc. *Cic.* NIEWOLNIK okrętowy na galery skazany oddany na galery osądzony, wzięty: Branice okrętowy.

FORCE, subst. fœm. (*Une des quatre Vertus qu'on nomme Cardinales*) Fortitudo, inis, f. *Cic.* MĘSTWO iedna z czterech Cnot głownych.

FORCE, (*Vigueur.*) Vis, *genit.* vis, fœm. Vires, ium, fœm. plur. Robur, *genit.* roboris, neut. Nervi, orum, masc. plur. *Plin.* Corporis firmitas, atis, fœm. *Cic.* MOC siła władza potęga.

La force dans les mains. Vis manibus. *Cic.* Moc w ręku. **La force de l'âge.* Robur ætatis. *Quint.* * Silny wiek pora sama wieku.

Avoir de la force, ou *des forces.* Valere viribus. Mieć siły moc być silnym. **On a moins de force à ces âges-là.* Minus roboris subest illis ætatibus. *Cels.* *Ubywa siły mocy w tym wieku w tych leciech.

Conserver sa force, ou *ses forces.* Tueri vires. *Cels.* *Záchować siły swoie. **Les modérer.* Temperare vires. *Quint.* *Miarkować umiarkować siły swoie. **Les reprendre.* Recipere vires. *Cels.* *ou* nervos. *Petr. B.* *Wrocić się do sił. **Les perdre.* Vires amittere. *Plaut.* *Stracić siły. **Rétablir ses forces par le vin,* ou *en beuvant du vin.* Restituere vires per vinum. *Cels.* *Posilić się winem trunkiem. **En mangeant.* Revocare vires victu. *Virg.* Recreare vires cibo. *Lucr.* *Jedzeniem. **Ayant repris ses forces par la nourriture & par le sommeil.* Recuperatis cibo somnoque viribus. *Tacit.* *Posiliwszy się iedzeniem, y snem. **Les viandes nous donnent des forces, nous prenons des forces en prenant de la nourriture* Cibis vires nobis suffundimus. *Var.* * Jedzenie posila człowieka. **Il a bien de la force de corps.* Maximis est corporis viribus. *Cic.* *Wielką potężną ma siłę silny człowiek potężny mocny.

Recouvrer ses forces. Redire ad vires. *Petr.* Wrocic się powrocić do sił. **Manquer de force.* Nervis destitui. *Petr. B.* Defici viribus. *Quint.* Laborare vitio virium. *Quint.* *Upaść na siłach spaść z sił.

FORCE se dit (*de l'acrimonie, qui est dans les choses naturelles, comme dans le vinaigre, la moutarde.*) Acritudo, inis, fœm. *Vitr.* MOC tęgość octu, musztardy.

FORCE, (*Violence.*) Vis, *genit.* vis, f. violentia, æ, f. MOC gwałt, siła siłowanie, mus.

Prendre une fille à force, ou *de force,* ou *par force.* Comprimere virginem. *Plaut.* Afferre vim virgini. *Cic.* Per vim stuprare. *Cic.* Porwać pannę gwałtem, zgwałcić pannę.

La force qui n'est point accompagnée de prudence, tombe d'ellemesme. Vis consilii expers, ruit mole suâ. *Hor.* Moc potęga bez uwagi sama się gubi y traci.

On ne peut rien contre la force sans la force. Fieri contra vim sine vi nihil potest. *Cic.* Przeciwko mocy, bez mocy, nie niemożna.

Contraindre par force & par menaces. Cogere vi & minis. *Cic.* Przymusić mocą grożbą.

J'ay pris six places de force, ou *à force ouverte.* Sex oppida vi oppognando cepi. *Vat. ad Cic.* Odebrałem mocą álbo przez moc sześć fortec otwartą siłą. * *On a levé par force de grandes sommes d'argent.* Magna pecunia per vim coacta est. *Cic* *Gwałtem zebrano wielkie pieniądze.

ON DIT dans cette signification en terme de Marine, *Faire force de voiles, Se servir de toutes les voiles.* Pandere, *ou* dare omnia vela ventis. WSZYSTKIE żagle rozwinąwszy pędzić płynąć. **Faire force de rames, Obliger les forçats à ramer de toutes leurs forces.* Omnibus viribus remos impellere. Navem remis impellere. *Cic.* * Wszystkiemi wiosłami potężnie robić.

FORCE, (*Vertu, efficacité.*) Vis Virtus, utis, f. Facultas, atis, f. Effectus, ûs, m. *Cic. Cels.* MOC skuteczność siła cnota.

La force du froid. Vis frigoris. *Cic.* Moc zimna. * *Des maladies.* Morborum vis. *Tacit.* *Siła chorob. **D'une medecine.* Medicinæ vis. * Moc tęgość lekarstw. **Du venin, du poison.* Veneni vis. *Cic.* *Trucizny iadu moc gwałtowność.

Une herbe qui n'a nulle force, nulle vertu. Invalida herba medica, æ, f. *Colum.* Ziele żadney mocy w sobie niemaiące.

Cette herbe a la force de rafraischir. Vim refrigeratoriam habet hæc herba. *Plin.* To ziele oziębia ma moc oziębiaiącą. **Le vin perd sa force par la gelée* Stupet ad frigus natura vini. *Plin.* Vina frigore evanescunt. *Wino traci moc przez mroz.

FORCE, (*Puissance, énergie.*) Vis. *Cic.* MOC wyraźliwość wyraźność słow. **La force des mots, d'un discours.* Vis verbum, vis orationis. *Cic.* * Mowy dyskursu iakiego mocne słowa.

Vous ne voyez pas la force de ce mot. Hoc verbum quid valeat, non vides. *Cic.* Nie widzisz iak mocne iak wyraźne to słowo.

Tout ce qu'il compose est sans force. Quidquid componit, est sine nervis., *Hor.* Wszystko co pisze żadney mocy w sobie nie ma.

**Il n'y a point d'homme de sa force, de la force de son esprit dans le barreau.* Nemo illi par in foro. Nemo cum illo comparandus, *ou* conferendus. *Nie masz tak mocnego Patrona w prawie w Trybunale w sądach.

Des vers d'une grande force. Sublimes versus. *Hor.* Wiersze mocne. **La force d'un raisonnement.* Vis argumenti *Cic.* *Moc dowodow racyi wywodow.

Il s'en faut bien que ces deux orateurs soient de mesme force. Utriusque oratoris longè dispar est eloquentia. Wiele nie dostaie áby ten mowca wyrownał tamtemu, áby tak mocno mowił iak tamten.

FORCES au plurier, pour *Des troupes.* Magnæ & firmæ copiæ, arum, f. pl. *Cic.* SIŁY w większey liczbie woyska potęga moc.

Il amassa, ou *assembla de grandes forces.* Ingentes copias collegit, *ou* coegit. *Cæs.* *ou* comparavit *Cic.* Zebrał wielkie siły

Il marcha contre luy avec toutes ses forces. Cum ingentibus copiis ad eum ivit, *ou* profectus est. Szedł przeciw niemu ze wszystką siłą ze wszystkiemi siłami swemi.

FORCE, comme adj. indeclin. (*Beaucoup quantité.*) Vis, fœm. Copia, æ, f. Multus. Plurimus, a, um. MOC siłę czego wiele mnostwo, wielka moc czego.

Force bled, beaucoup de bled. Magna frumenti vis. *Cæs.* Magnus, *ou* maximus frumenti numerus. *Cicer.* MOC wielka zboża. **Force d'or & argent.* Magna vis auri & argenti. * Moc srebra y złota. **Force beufs, Force moutons.* Multi boves, Plurimi verveces. *Moc wołow baranow.

A FORCE, adv. WSZYSTKO ustawicznie bez przestanku. **A force d'estudier on devient sçavant.* Studii assiduitate paratur eruditio. *Wszystko się ucząc staie się człowiek uczonym. *On jette souvent des larmes à force de rire.* Risus interdum lacrymas exprimit. *Płacz się uda wszystko się śmieiąc. **Obtenir une chose à force de prieres.* Multis precibus aliquid impetrare, *ou* exorare. *Otrzymać náostatek wszystko się przykrząc żebrząc y skwercząc.

A force de travail. Assiduo labore. abl. Od ustawiczney pracy roboty. **A force de lire.* Assiduâ lectione. abl. *Od ustawicznego czytania. **A force de rire.* Præ risu. *Od ustawicznego śmiechu.

FORCE, m. FORCÉE. f. part. pass. (*Contraint.*) Coactus, a, um. PRZYMUSZONY, przymuszona.

FORCÉMENT, adverb. (*D'une maniere forcée.*) Per vim. Vi. abl. GWAŁTEM z przymusu, przymuszeniem, przez mus.

(Mot rare dans l'usage.) Słowo rzadko używane.

FORCENÉ, *Voyez* FORESNÉ. PRZYNIEWOLONY PRZYNIEWOLONA.

FORCER, V. act. (*Emporter quelque chose en faisant effort, ou violence*) comme *Forcer une ville, une forteresse.* Urbem, arcem expognare, (o, as, avi, atum.) *Cæs.* Oppidum vi oppugnando capere, (io, is, cepi, captum.) *Var. ad Cicer.* PRZYMUSIC gwałtem siłą mocą czego dokazać álbo dostać zniewolić: iako siłą dobyć miasta fortecy.

Elle entreprit de forcer l'opiniastreté de sa maistresse. Expugnare cœpit Dominæ pertinaciam. *Petr.* Zaczęła przymuszać przyniewalać uporczywość Pani swoiey.

FORCER *quelqu'un à nous donner de l'argent.* Expugnare alicui aurum. *Plaut.* Aurum ab aliquo extorquere.

PRZYMUSIC kogo áby dał pieniędzy wymuśić wymierzić ná kim pieniądze.

FORCER, (*Contraindre, obliger quelqu'un par force à faire une chose.*) Cogere, (cogo, is, coegi, coactum.) *ou* impellere, (pello, is, impuli, impulsum.) act. aliquem ad aliquid. *Plaut. Virg. ou* ut aliquid faciat. *Terent. Plaut.* PRZYMUSIC przyniewolić kogo do czego. *Forcer à pleurer, ou à repandre des larmes.* Cogere aliquem ad lacrymas. *Plaut.* *Przymusić przywodzić do płaczu, do łez, łzy wycisnąć z oczu *Au combat.* Cogere ad prælia. *Do spotkania się, do bitwy.

Forcer quelqu'un de revenir. Cogere aliquem ut redeat. *Terent.* *Przymusić kogo áby się wrocił do powrotu, wrocić go gwałtem.

FORCER *une fille,* (*Luy faire violence pour jouir de ses embrassements.*) Vim afferre virgini *Cicer.* Pudorem virgini extorquere. *Petr.* Pudicitiam virgini per vim expugnare. *Cicer.* Per vim stuprare virginem. *Plaut.* PRZYMUSIC Pánnę do uczynku, przyniewolić aniewolić ią zgwałcić, gwałt iey uczynić.

La pauvreté nous force à tout faire & à tout souffrir. Pauperies cogit nos quidlibet facere aut pati. *Hor.* Ubostwo do wszystkiego przymuśi, przyniewoli, przywiedzie, wiele czynić wiele cierpieć muśi kto ubogi.

L'avarice force les hommes à toutes sortes de méchancetez Ad quodvis maleficium homines impellit avaritia. *Auct. ad Heren.* Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? *Virg.* Łakomstwo do wszelkiey złości przywodzi ludzi.

Forcer l'inclination d'une personne. Libidini alicujus adversari. *Terent.* Zmocować złą skłonność czyią przezwyciężyć. **Forcer son naturel.* Vim suo genio facere. Belligerare cum geniis suis. *Plaut.* * Gwałt sobie y przyrodzeniu włośnemu czynić.

ON DIT en termes de chasse, *Forcer un cerf,* (*Le prendre à la course & à force de chiens.*) Ad incitas cervum adducere, (*on sous entend* lineas.) DO upadłey goniąc zmordować zwierza, ielenia &c.

ON DIT encore, *Forcer un cheval.* pour dire *Le pousser au delà de ses forces.* Concitare equum supra vires. PRZEPĘDZIC konia nád siłę go przegoać.

FORCER *une clef,* ou *une serrure.* Clavem, *ou* serram depravare, (vo, as, avi, atum.) *ou* contorquere, (queo, ques, torsi, tortum.) act. DOBYWAC zámknięcie iákie gwałtem wyłomać klucz, zámek siłować zmocować.

FORCER se dit figurément en morale, comme *Forcer son esprit, son genie.* Torquere spiritum *Phed.* PRZYMUSZAC gwałtem niewłaśnie co do obyczaiow męczyć mordować przynukać swoy umysł rozum swoy zniewolić. **Forcer le sens d'un Auteur.* Sensum scriptoris detorquere, *ou* depravare, *ou* deflectere. *Sens Autora iákiego gwałtownie do iákiego rozumienia nákręcić.

Le sens qu'on donne à ces mots est bien forcé, c'est à dire qu'*Il n'est nullement naturel, mais tiré de loin, & comme par les cheveux.* Tribuitur his verbis sensus minimè nativus, *ou* longè accersitus, *ou* longè petitus. Wyrozumienie w ktorym tłumaczą te słowa iest bardzo przykre y nágłe, właśnie iák zá włosy ciągnął.

FORCES, subst. fœm. (*Espece de gros ciseaux à tondre des draps.*) Forfices, icum. f. Forcipes, ipum, masc. & fœm. *selon Prinscien. Colum.* NOZYCE sukiennikow Postrzygaczow do postrzygania sukna.

FORCLORRE, V. act. terme du Palais. (*Faire commandement à une partie de se desfendre dans un certain temps, à faute de quoy on luy déclare qu'il n'y sera plus receu.*) Jus experiundi aut postulandi aditum intercludere ROK záwity wydáć ná stawienie się do rosądzenia pod przepadkiem sprawy, y utratą dalszych obron.

Estre forclos. Proferendi instrumenti facultate excludi. Być przez kontumacyą osadzony kondemnatę mieć ná sobie.

FORCLUSION, subst. f. *Procès jugé par forclusion.* Lis judicata secundùm præsentem, altero litigatore instrumenta non proferente *Bud.* OSĄDZENIE skazanie przez kontumacyą kondemnata.

FOREST, (*on prononce* FORêT.) subst. f. (*Grande estenduë de terre couverte de bois.*) Silva, æ, fœm. Nemus, *genit.* nemoris, n. Saltus, ûs, masc. *Cicer.* LAS Bor gay puszcza.

Forest où il y a des arbres de diverses especes, plantez sans ordre. Barbarica silva. *Colum.* Las prosty, Lesisko: gdzie rożne drzewa rosną.

PETITE FOREST. Silva, æ, fœm. *Colum.* LASEK nie wielki.

DE FOREST, (*Qui concerne les forests.*) Silvestris & hoc silvestre, adject. Silvaticus, a, um. *Plin.* Nemorensis & hoc nemorense, adject. *Liv.* LESNY Borowy Gaiowy.

MAISTRE *des eaux & forests.* Curator aquarum & silvarum. WODNICZY y Leśniczy urząd.

FORESTIER, subst. m. (*Qui garde les forests.*) Saltuarius, ii, m. *Petr.* Nemoris custos, odis, m. LESNICZY Gaiowy do pilnowania lasow.

FORET, subst. m. (*Instrument à percer un tonneau.*) Terebella, æ, fœm. *Plin.* SWIDER do przewiercenia beczek.

FORFAIT, vieux mot, subst. masc. (*Crime, méchante, action.*) Scelus, *genit.* sceleris. n. *Cic.* ZBRODNIA, kryminał uczynek zły niepoczciwy.

FORFANTE, subst. masc. (*terme injurieux, emprunté de l'Italien* FORFANTE, *qui signifie* MARAUT, *Coquin, scélerat.*) Homo nequissimus, *genit.* hominis nequissimi, neut. Ventosus, *ou* fastosus homo. *Petr.* FURFANT termin z Włoskiego obelżywy toż samo co oszust szalbierz niecnota nic dobrego Filut.

FORFANTERIE, subst. fœm. (*Action de forfante.*) Ventosa loquacitas, *genit.* ventosæ loquacitatis, fœm. *Petr.* FURFANTERYA oszustowska sprawa.

FORGE, subst. fœm. (*Lieu où l'on travaille le fer & où l'on fond*) Forgia, iæ, fœm. *mot de la basse latinité.* Fabrica ferraria, æ, fœm. *Plin.* KUZNICA kuźnia gdzie koło żelaza robią warsztat kuźnikow kowalow miecznikow

Maistre de forge. Qui fabricæ ferrariæ præest. Kuźnik kowal &c.

Eau de forge, (*dans laquelle on esteint le fer.*) Ferraria aqua, f. *Plin.* Aqua è ferrario fabro. *Cels.* Woda Laystrokowa z Laystroku gdzie kowal żelazo rospalone studzi.

FORGE, (*Fourneau où l'on travaille le fer.*) Ferrarie, æ, f. *Plin.* KUMIN kowalski, huta kuźnicka

FORGER, V. act. (*Battre le fer sur l'enclume.*) Fabricare, (co, as, avi, atum.) act. & Fabricari, (or, aris, atus sum) dep. *Cic.* Fabrefacere. act. acc. *Plaut.* KOWAC żelazo ná kowadle.

Forger des armes, les travailler. Laborare, *ou* procudere arma. *Stat.* Robić oręże miecze szable szpady wyrabiać.

FORGER se dit figurement, *Forger des mots.* Nomina procudere. *Hor.* Verba fabricari, *ou* fabricare, *ou* fingere. *Cic.* SŁOWA wynaydować wymyślać.

FORGER se dit figurément pour *Feindre, inventer, controuver.*) Fabricari Commioisci, (cor, eris, commentus sum.) dep. acc. Fingere. Confingere, (go, gis, finxi, fictum) Cudere, (do dis, cudi, cusus.) act. acc. *Cic. Cas. Plaut.* WYMYSLAC zmyślać.

Forger une accusation, un mensonge. Conflare alicui accusationem, mendacium. *Cic.* Zmyślić potwarz ná kogo kłamstwo iákie.

Se forger de vains scrupules. Vanas sibi religiones fingere. *Cas.* Skrupuły sobie prożne czynić.

FORGERON, subst m. (*Ouvrier qui travaille à forger le fer.*) Faber ferrarius, *genit.* fabri ferrarii, masc. *Plaut.* KOWAL, kowalczyk, kuźnik.

Que les forgerons sont heureux d'estre toûjours près du feu & d'avoir toûjours chaud. Fortunati sunt ferrarii fabri, qui apud carbones assident, semperque calent. *Plaut.* SZCZĘSLIWI kowale że záwsze są przy ogniu y ciepło maią.

FORGEUR, subst. m. (*Celuy qui forge.*) Faber, bri, masc. KOWAL kuźnik.

ON DIT au figuré FORGEUR *de mots* Verborum architectus, i, m. *Cic.* TEN co słowa wynayduie, kuie wymyśla *Forgeur de nouvelles* Rumorum fictor, oris, masc. *Nowiniarz co nowiny rości, wierci sieie. **De calomnies.* Princeps & architectus calumniæ. *Potwarca co potwarz ná kogo zmyśloną kładzie.

FORLI, (*Ville d'Italie dans la Romagne.*) Forum-Livii, n. FORLI Miasto Włoskie w Romanii.

FORLIGNER, vieux verbe, neut. (*Ne pas suivre la vertu, ni les bons exemples de ses peres.*) A virtute parentum desciscere, (sco, is, descivi, descitum.) *ou* degenerare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* ODRADZAC się od sławy y cnoty Przodkow swoich.

SE FORMALISER, V. neut. (*S'offenser, se scandaliser d'une chose.*) Re aliquâ offendi, (dor, deris, offensus sum.)

dep

dep. *Cicer.* OBRAZAC ſię nrażać ſię czym.

FORMALISTE, adject. m. & fœm. (*Qui s'attache trop aux formalitez.*) Formularius, ii, m. Formularum exactor moleſtus, m. PRAKTYK podły co ſię ná ſłowkach nie ná rzeczy záſadza.

FORMALISTE ſe dit auſſi (*d'un homme trop cérémonieux & façonnier, avec léquel on ne peut vivre naturellement, ni franchement.*) Nimius, *ou* moleſtus officiorum exactor, maſc. (*Suetone dit* Latini ſermonis moleſtiſſimus exactor.) CEREMONIAT wielki a ktorym niewiedzieć iák ſobie pouſale poſtąpić co wſzyſtko komplementami nárabia, nie inaczey wnie bez ceremonii y komplementu.

FORMALITE', ſubſt. fœm. (*Regle preſcrite pour faire des procedures judiciaires.*) Juris formula, *genit.* juris formulæ, fœm. PRAWNE Formuły, opiſane Terminy prawne

Perdre ſon procès pour avoir manqué une formalitez. Actione e formulâ cadere. Przegrać ſprawę dla terminow prawnych niezáchowanych, choć też ſłuſzną y ſprawiedliwą.

FORMALITE' ſe dit auſſi (*d'un certain ordre & bienſéance qu'on garde avec les perſonnes ſelon leur rang.*) Officiorum norma, *ou* formula, æ, fœm. POLITYKA maniera dobra obyczayność, przeſtrzeganie we wſzyſtkim tego co komu náleży, y przyſtoi.

C'eſt un homme à formalitez. Moleſtiſſimus eſt in exigendis officiis. Officiorum exactor nimius. Ceremoniat zbyteczny náprzykrzony wytworny człowiek.

FORMATION, ſubſt. f. (*Du corps humain.*) Conformatio. Conſtructio. Compoſitio, onis, f. *Cic.* UŁOŻENIE poſtawa złożenie ciała ludzkiego formowanie kſztałtowanie ſkład, wiązanie ſię.

FORMATRICE, ſubſt. f. comme *La vertu formatrice.* Vis effingens, *ou* fictria, fœm, MOC kſztałtuiąca, ſkładaiąca, układaiąca formuiąca.

FORME, ſubſt. fœm. terme de Phyſique. (*C'eſt le ſecond principe, qui eſtant joint à la matiere compoſe tous les corps naturels.*) Forma, æ, fœm. *Cicer.* FORMA iſtotna część z ktorey bierze iſtotę każda rzecz materyalna, y ktora z materyą złożona ſkłada y ſtanowi wſzyſtkie rzeczy cieleſne to ieſt z ciała iáko z materyi, y z Formy iáko z iſtoty złożone.

L'ame raiſonnable eſt la forme de l'homme. Anima rationalis hominis forma. Duch rozumny ieſt Forma człowieka przez ktorą z ciałem złączoną człowiek ieſt człowiekiem w Iſtocie ſwoiey Ludzkiey.

FORME, (*Figure exterieure.*) Figura, æ, f. Species, iei, f. Species formæ, f. *Cic.* Forma kſztałt powierzchowny, model, figura poſtać pozor.

FORME, (*Moule des choſes.*) Forma, æ, f. *Plin.* FORMA garncarſka formierſka. **La forme des cordonniers.* Sutorum formæ, æ, f. *ou* modolus, i, maſc. *Hor.* *Forma kopyto ſzewſkie. **Des formes d'yvoire.* Formæ eburneæ. *Quint.* *Oſobki kſztałty ſłoniowey kości.

FORME, (*Ordre, conſtitution.*) Forma. Formula, æ, fœm. *Cicer.* FORMA ſpoſob uſtawa poſtanowienio porządek. **Prendre la forme d'une Monarchie.* In regni formam venire. Habere formam & ſpeciem regni. * Wziąć ſobie formę rządow Páńſtwa iákiego.

La ville prit une nouvelle forme. Immutata eſt urbis facies. *Caſ.* Miaſto inſzą formę ioſzy rząd wzięło.

Un argument en forme. Ex regulis dialecticæ argumentum. Dowod porządny.

FORME, (*Maniere, regle.*) Forma. Norma. Formula, æ, fœm. *Quint.* Ratio, onis, fœm. *Cicer.* FORMA ſpoſob przyzwoity, prawo, Tryb.

Donner une forme, ou *une maniere de bien dire.* Dare formam loquendi. *Quint.* Dare formulam dicendi. *Cicer.* Dać podać ſpoſob mowienia dobrze.

Garder toûjours une meſme forme, ou *une meſme maniere de vivre.* Eandem ſemper vivendi rationem teneri, *ou* ſequi. *Cic.* Záwſze iedcoże tryb życia záchować.

Par forme de divertiſſement. Animi causâ, *ou* gratiâ, abl. *Cic.* Przez rozrywkę dla rozrywki.

FORME, (*Formalité qu'on obſerve dans les actes judiciaires, ou dans les capitulations.*) Forma Formula, æ, f. STYL prawny, formy kancellaryi. **La forme de l'acte de la capitulation.* Deditionis formula *Liv.* *Forma poddania miaſta opiſana *Manquer contre la forme, Ne pas garder les formes dans une procedure.* Cadere formulâ. Excidere formulâ. *Sen, Suet.* *Nie przeſtrzegać nie záchowac formy opiſanego porządku w czym.

Un teſtament fait dans toutes les formes. Juſtum teſtamentum, i, neut. *Ulp.* Teſtament ważny nápiſany porządnie formą należytą.

Eſtre condamné ſans aucune forme de procès. Causâ indictâ damnari. *Cicer.* Bez záchowania prawnych ſtopniow y terminow być oſądzonym. **La forme emporte le fond.* Formularum ratio cauſæ momentum inclinat. *Ná formy y terminy, fundoſzo ſamego niestanie.

FORME, (*Sorte de banc long & étroit à s'aſſeoir.*) Scamnum, i, neut. Sedile, lis, neut. *Cicer.* FORMY Ławki do ſiedzenia.

FORMEL, maſc. FORMELLE, fœm. FORMALNY, FORMALNA, właſny iſtotny. **La cauſe formelle.* Cauſa formalis, *come l'on parle parmi les Philoſophes.* *Przyczyna formalna właſna iſtotna.

FORMEL, (*Exprès.*) WŁASNY wyraźny omyślny. **Ce ſont les termes formels de la loy.* Sunt ipſiſſima verba legis. Propria ſunt verba legis. *Te ſą ſłowa właſne prawa

Leur condamnation eſt écrite en termes formels dans la loy. Eos lex diſtinctè, *ou* apertè condemnat. Prawo wyraźnemi ſłowy ich agromiło potępiło.

FORMELLEMENT, adv. (*En termes formels.*) Apertè. Clarè. Expreſsè. Diſtinctè. Præcisè. adv. *Cic.* WŁASNIE wyraźnie formalnie.

UN ENFANT *bien formé,* (*qui a tous ſes membres.*) Omnibus membris expreſſus infans. *Quint.* DZIECIĘ nálezycie uformowane ze wſzyſtkiemi członkami.

FORMER, V. act. (*Donner une forme,* ou *une figure aux choſes.*) Formare. Figurare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* FORMOWAC uformować wyrabiać wykſztałtować.

Lors que les pouſſins ſe forment dans l'œuf. Cùm animantur ova & in ſpeciem volucrum conformantur. *Colum.* Kiedy ſię kurczęta w iáiu záwięzuią.

FORMER *un ſiége,* en termes de guerre, (*C'eſt faire des lignes de circonvallation, ſe diſpoſer à attaquer la place dans les formes.*) Cingere urbem obſidione. *Virg.* OBLĘŻENIE miaſta iákiego zákładać, formować opaſywać miaſto, linie y ſzańce ſypać dla ſzturmu przypuſzczenia.

Former une armée, ou *un corps d'armée.* Conficere exercitum. *Cicer.* Woyſko zbierać ſpiſywać. **Une conſpiration.* Facere conjurationem. *Cic.* *Knować ſpiſki, robić.

FORMER ſe dit figurément, comme *Former des deſſeins au deſſus de ſa portée,* ou *au deſſus de ſoy.* Verſare, *ou* agitare ſecum conſilia ſupra vires. Fatigare animum minorem æternis conſiliis. *Hor.* Sadzić ſię nád ſiły ſwoie zámyślać co nád ſiły ſwoie, imprezy ſobie y układy czynić nád przemożenie ſwoie, w głowie ſobie co rościć

Pourquoy la vie eſtant ſi courte formons-nous de ſi grands deſſeins? Quid jaculamur grandia tam brevi ævo? *Hor.* Czemuż ſobie tak wielkie imprezy rościemy w głowie, życie náſze będąc tak krotkie, **Il ſe forme des difficultez où il n'y en a point.* Quærit difficultates, ubi nullæ ſunt. Nodum in ſcirpo quærit. *Terent.* *Rości ſobie iákieś trudności, tám gdzie żadney nie maſz.

(Cette derniere expreſſion eſt proverbiale & ſignifie, *Chercher un neud dans un jonc.*) Tá oſtatnia łacińſka expreſſya ieſt przyſłowio łacińſkie y znaczy, ſzukać ſęka w ſitowiu.

FORMER ſignifie encore *Dreſſer, façonner, inſtruire.* Formare. Conformare. Informare, (o, as, avi, atum.) Fingere, (go, gis, finxi, fictum.) Inſtituere, (uo, uis, ui, utum.) Figurare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* FORMOWAC ćwiczyć wprawować w co wuczać wkładać w co.

Je l'ay formé à mon humeur. Hunc in meos mores formavi. *Liv.* Wyćwiczyłem wyuczyłem go ſobie wedłng myśli humoru fantazyi moiey: *Wyćwiczyłem go ſobie ná ſwoie kopyta* Przyſłowie polſkie potoczne w tym ſenſie.

On forme la jeuneſſe à l'honneſteté par les belles lettres. Ætas puerilis artibus ad humanitatem informatur. *Cic.* Formuie ſię młodź do cnoty przez náuki. * *Il ſe faut former dès l'enfance aux plus penibles exercices.* Teneræ mentes juventutis aſperioribus ſtudiis formandæ ſunt. *Hor.* *Trzeba ſię wprawować od młodości do náyprzykrzeyſzych trudow. **Former l'eſprit au gouſt des bonnes choſes.* Animum rebus optimis aſſueſcere. *Cic.* *Wprawować umyſł do dobrego. * *Former un enfant, luy apprendre à parler.* Figurare os pueri. *Hor.* *Ćwiczenie dáć dziecięciu, uczyć go mowić &c.

Se former ſur quelqu'un, ſur ſes mœurs, le prendre pour modele,

modelè, l'imiter. Se in alicujus mores formare. *Liv.* Exempla alicujus fcqoi. *Cic.* Kopiować kogo ná fiebie. Jego obyczaie maniery, wziąć go zá model przeymować go ná fiebie do náśladowania. **Vous formiez vos inclinations fur les miennes.* Meo de ftudio, ftudia emnt veftra. *Plaut.* *Skłonnośći twoie formuiefz według moich.

QUI FORME, (*Qui dreffe les mœurs.*) Morum formaror, oris, m. *Calum.* TEN co formuie obyczaie.

Qui forme l' efprit. Formator animi. *Colum.* Ten co formuie umyfł.

FORMER *fon oppofition à une chofe.* Alicui rei intercedere. *Cic.* PRZESZKADZAC fprzeciwiać fię czemo bronić niedopufzczać czego niepozwalać ná co.

FORMIDABLE, adject. m. & f. (*Redoutable.*) Formidabilis & hoc formidabile. Formidandus, a, om. *Cic.* Formidolofus, a, om. *Salnft.* STRASZNY ogromny ftrafzliwy.

FORMULAIRE, fub. m. (*Ecrit qui contient la forme du ferment qu'on doit faire.*) Formula, æ, f. Formularum codex, dicis, m. FORMA Rotha przyfięgi.

Qui fçait la maniere dont on doit dreffer les actes formulaires. Formularius, ii, m. *Quint.* Káncelaryfta ten co formę prawną podać y fpifać umie.

FORMULE, fubft. f. (*Certains termes employez dans les actes judiciaires.*) Formula, æ, f. *Cic.* FORMUŁY formy prawne niektore zwyczaiem wprowadzona bez ktorych ákta były by nieważne. * *Les formules d'un teftament.* Teftamenti formolæ, arum, f. plur. *Cic.* *Formy formuły Teftamentowe.

FORNICATEUR, fubft. m. (*Qui a habitude avec des filles.*) Scortator, oris, m. *Cic.* NIERZĄDNIK rofpufty cielefney patrzący ze płcią wolną.

FORNICATION, fubft. f. (*Le peché de luxure qui fe commet par deux perfonnes libres.*) Stuprum, pri, n. *Plaut.* NIERZĄD grzech cielefnośći fprawa cielefna zgrzechem wolnego zwolą. Porubftwo nałoźnictwo.

FORSENE', m. FORSENE'E, f. adject. (*Qui eft emporté d'amour, de colere, ou d'une autre paffion jufqu'à en perdre le fens & la raifon.*) Vefanus. Furibundus, a, um. *Cic* Lymphatus, a, um. *Hor.* Lyphaticus, a, um. *Plin.* Non potens mentis, omn. gen. *Sen.* Non mentis, *ou* animi compos. *Liv. Terent.* OPURZONY fzálony miłośćią gniewem lub infzą Pafsyą prawie iákby fzalejący w miłośći, wściekły w gniewie zápamiętały.

FORT, m. FORTE, f. adject. (*Qui eft de taille & de complexion robufte, qui a les nerfs vigoureux & bien bandez.*) Fortis & hoc forte, Validus. Robuftus, a, om. Valens, entis, omn. gen. *Cic.* MOCNY filny duży potężny co do ofoby.

FORT fe dit auffi dans les chofes inanimées, (*de ce qui eft folide & peut foûtenir de pefants fardeaux.*) Validus, a, um. MOCNY potężny co do rzeczy nieżyiących iáko. * *Une poutre de fapin eft forte pour porter une grande charge.* Valida pondus fuftinere abies. *Plin.* * Słopy podwaliny, bálki; przyciefie mocne pod ciężar.

Une ville forte par fes murailles. Urbs muris valida. *Liv.* Miafto mocne wmorach forteca potężna. * *Il faut de forts arcs-boutans pour appuyer une voute.* Opus eft validiffimis erifmis, ut fulciator camem. * Trzeba mocnych oporow dlá utrzymania fklepienia, mocne dawać opory.

FORT fe dit pareillement (*de ce qui eft difficile à cultiver, à traverfer, à prendre.*) GRUNT tęgi ciężki iák opoka. **Les terres fortes font difficiles à cultiver.* Arva pinguia difficiliùs arantur. * Role tęgie iłowate cięákie fą do uprawiania. **Cette montagne eft forte à monter.* Mons ille afcenfu haud facilis eft. Mons ille afcenfu difficilius fuperatur. *Gora ciężka do wyiechania na nię. **Une ville fituée dans un endroit marefcageux eft forte d'affiette.* Urbs paluftris fitu eft valida. *Miafto między bagnami błotami leżące mocnego ieft położenia.

FORT fe dit encore (*des puiffances qui fe forment par l'affemblage de plufieurs chofes.*) Validus. Fortis. MOCNY w wielorakie rzeczy **Fort en amis & en crédit, Qui a bien des amis & du crédit.* Valens amicis & gratiâ. *Cic.* Potens amicorum & gratiæ, *ou avec l'Ablatif.* * Mocny w przyiacioł w powagę co ma wiele przyiacioł y powagi. **Fort en troupes, en armes* Copiis validus. *Tacit.* Armis potens. *Virg.* *Mocny w ludzi w woyfka. **Fort en infanterie.* Pedite valens. *Tacit.* *Mocny w piechoty.

FORT fe dit auffi relativement (*de ce qui excede ce qui eft jufte & raifonnable*) MOCNY nád miarę y fłufznośći więkfzey **La mefure de Paris eft plus forte que celle de Chartres*, c'eft à dire *eft plus grande.* Menfurâ Parifina, amplior eft Carnotenfi. *Miara Paryfka więkfza ieft niżeli Karnuteńfka. **Cette fomme eft trop forte, (lors qu'elle eft exceffive, qu'on ne la peut pas payer.)* Illa fumma nimia eft. Illa fumma folvi non poteft. *Mocna to fumma tęgie to pieniądze názbyt wielka fuma ktorą dać ciężko y fiła fię zdaie

FORT fe dit figurément (*en chofes fpirituelles & morales.*) Valens. Validus. Robuftos. Fortis. *Cic.* MOCNY Mężczyzna. **Un homme fort, un brave hommme, vaillant & intrépide, qui a l'ame bien faite, qui n'a point les foibleffes des autres hommes.* Vir fortis. Vir acris animi magnique. Robuftus animus. *Cic.* Animi validos. *Tacit.* Incredibili animi robore feptus. Vir celfus & rectus. Vir impavidus, *ou* imperturbatus. *Cic. Sen.* Animi excelfi atque invicti magnitudine ac robore præftans. Vir fortis ad pericula. *Cic.* *Mężny ferca męftwa wielkiego nie ustrafzony wielkiego ferca y umyfłu nie podłego animufzu człowiek.

ESPRIT *fort*, (*eft un homme, qui eft bien guéri des opinions populaires fondées fur la préoccupation.*) Ingenium fortius adverfus vulgi opiniones. Vir fortis & erectus fupra vulgi opiniones. UMYSŁ nie uwodzący fię pofpolitym mniemaniem áni z pofpolftwem y gminem ludzi fądzący o rzeczach człowiek rozfądku niepofpolitego y rozumienia, co nie ieft uprzedzony mniemaniem pofpolitych ludzi.

ON LE DIT quelquefois en mauvaife part, (*d'un libertin*) *C'eft un efprit fort. Il fait l'efprit fort Pour paroitre fage, il blâme le ciel mefme* TOZ fię bierze czafem wzły fpofob o rofpuftniku bezbożnym: Coś nád ludzi rozumie, człowiek bez wiary bez Relii ktory fobie Reliią według fwego widzimi fię y zdania tłomaczy przyimuie odrzuca wierzy co chce rozum fwoy przefadza nád wiarę o wfzytkim wątpi wfzyftko fzpoci y nicuie więcey rozumi niż zdrowy rozum rozumieć każe ná fwoim fię tylko zdaniu záfadziwfzy.

ON DIT auffi, *Eftre fort dans une fcience, en un art, (quand on y eft habile, quand on a de l'avantage fur les autres.)* Valere in aliquâ arte *Mart.* MOWIĄ też być tęgim lepfzym w nauce iákiey, nád infzych **Qui eft plus fort qu'un autre dans un art.* Arte aliquâ induftrior alio. Peritior artis alicujos, *ou* arte aliquâ. *Lepiey nád drogiego w kunfzcie iákim. **Il eft fort dans l'hiftoire, C'eft fon fort que l'hiftoire.* Valet in hiftoriâ. *Mocny tęgi w hiftoryi biegły, to iego talent ieft **Cet efcolier eft un des forts de fa claffe.* Hic fcholafticus inter primos fuæ fcholæ numeratur. Eft inter primos fcholæ. *Ten ftudent ieft ieden z náylepfzych w fzkole. **Il eft fort en Phyfique.* Io Phyficis multùm valet. *Mocny tęgi w Filozofii dobry filozof. **Il eft fort à la paulme.* Pilæ luforiæ fcientiffimus eft. *Mocny potężny gracz w piłę. **Cet Avocant eft fort en raifons, ou en raifonnements.* Hic patronos plurimum rationibus & argumentis valet. *Mocny dobry Patron w mowe.

ON DIT, *Cette expreffion eft forte, ou fort vive.* Hæc elocutio vivida eft. TA Expreffya ieft mocna, tęga żywa.

Un fort raifonnement. Valentius argumentum. *Quint.* Firmum argumentum ad probandum. *Cicer.* Racye wywody mocne.

ON LE DIT auffi (*d'une aigre repartie.*) *Cela eft trop fort, ce difcours eft un peu fort, cette injure eft forte.* Verba pauló afperiora, *ou* duriora. TOZ o odpowiedzi przykrey: Mocna przykra oftra odpowiedź, przykra umża. **Il luy a dit des chofes un peu fortes, pour le ramener à fon devoir.* Illum verbis pauló afperioribus inceffit, *ou* increpavit. Hunc pauló inclementiùs appellavit, ut ad officium revocaret. *Cic.* * Mocno z nim y bez ohłazu mówił, áby go do powinnośći przywieść. **Cette maniere d'agir eft un peu forte.* Hæc pauló afperior agendi ratio Przykro fobie poczyna.

FORT fe dit (*de ce qui eft touffu & efpais.*) *Ce taillis eft des ja fort, il eft preft à mettre en couppe.* Hæc filva cædua eft. MOCNY tęgi las gęfty gęty co fię godzi do śćinania.

FORT fe dit auffi (*de ce qui a une agitation violente.*) Vehemens, entis, omn. gen. Fortior & hoc fortius. MOCNY gwałtowny. **Le feu eft le plus fort de tous les élements.* Omniom elementorum valentior & potentior ignis. *Ogień ieft naygwałtownieyfzy ze wfzyftkich elementow.

Le vent eft trop fort, il faut caler les voiles. Ventus eft valentior, *ou* vehementior, fobducenda funt vela. *Wiatr ieft gwał-

gwałtowny bardzo mocny trzeba żagle poewiiać. **Vne forte pluye nousmemace*. Vehemens imber nobis imminet. *Mocny potężny deszcz nam grozi.**Le froid a esté fort cét hiver*. Hac hieme frigus fuit acre. *Mocna była zima tęga tego roku.

FORT, (*Qui agit par ses qualitez.*) MOCNY tęgi a własnoici swoiey. **Vne baleine forte, qui est puante, qui blesse l'odorat*. Spiritus acer. *Petr.* Gravis halitus,m. *Colum.* *Tęgi oddech, ehnienie śmierdzące z ust czyich komu z ust cuchnie cuchnienie, czucie ust. **Vne odeur forte*. Gravis odor. *Plin.* *Zapach tęgi. **Du vinaigre trop fort*. Mordacissimum acetum. *Pers.* *Ocet bardzo tęgi **Vne medecine trop forte*. Medicamen valentius quàm par est.*Lekarstwo badzo mocne

FORT a encore plusieurs Significations, selon les mots auxquels on le joint. MOCNY w Francuskim rozmaicie się ieszcze bierze y rozumie, według słow z ktoremi się kładaie y łączy.

SE FAIRE FORT *de quelqu'un, (S'appuier de sa protection, de son crédit* &c.) Alicujus præsidio, *ou* auctoritate, *ou* gratiâ confidere, neut. *Cic.* POLEGAC mocno na protekcyi powadze, obronie czyiey.

Faire fort sur la prudence de quelqu'un. Multum in prudentiâ alicujus ponere. *Cic.* Mocno y wiele polegać na Rostropnoici y powadze czyiey. **Je me fais fort de vous donner satisfaction sur l'affaire d'Alaxandrie*. De Alexandrinâ re tamen habeo polliceri me tibi satisfacturum. *Cic.* *Biorę to na siebie że ci zadosyć uczynię względem interessu Alexandryiskiego.

Je m'en fais fort, je m'en charge. Spondeo, in meque recipio. *Cic.* Nic boię się, ważę się na to, biorę to na się, ślubuię ręczę że dokażę, odważam się.

Il se tient fort à cause de la protection du Prince. Ferox est præsidio Principis. *Hor.* Mocno się trzyma ufaiąc w łaskę Pańską.

Il fit fort là-dessus, Il appuya davantage là-dessus. In hoc institit. *Quint.* In hoc multus fuit. Pluribus verbis in hoc immoratus est. Mocno się na tym zasadził, zasadził się na tym bardzo.

AU PLUS FORT *du combat*. Dum pugnatur acerrimè. *Cæs.* W NAYWIĘKSZYM boiu. **Il se jetta au plus fort des ennemis*. In confertissimos hostes irrupit. *Cicer.* *ou* se immisit. *Skoczył w naygęstszy tłum nieprzyiacioł gdzie naywiększa była zgraia.

Au fort de l'esté. Adultâ æstate. *Tacit.* Maximis caloribus, *ou* ardoribus. *Cic.* W naytęższe lato, *Au fort de l'hiver*. Adultâ hieme. Maximo frigore. abl. *Tacit.* *W naytęższą zimę.

Au fort de la douleur. In medio dolore. (Medius, a, um.) *Cic.* Ubi dolor vehementer urget. *Cels.* In impetu doloris. *Cic.* W naytęższym bolu. **Au fort du mal*. Cùm insummo incremento morbus est. *W naytęższey chorobie.

A PLUS FORTE *raison*. Multò magis. *Cicer.* DALEKO bardziey.

LE FORT *de l'eau*. Quâ parte fluminis æstus rapidus est. SAM war wody. **Le fort de l'âge*. Ætas adulta. *Sama pora wieku lat. **Le fort d'un bois, l'endroit le plus épais & le plus touffu*. Opaca, *ou* silvæ condensa, orum, neut plur. *Sama gęstwa, nayglębszy las.

FORT *des bestes*, subst. masc. (*L'endroit d'un bois où elles se retirent.*) Ferarum cubile, is, neut. Latibulum, I, neut. *Cic.* Ferrarum lustra, orum, neut. pl. KNIEIA gęstwa gdzie się zwierz chowa.

FORT, (*Forteresse.*) Arx, *genit.* arcis, f. *Cæs.* TWIERDZA Forteca Zamek.

Forts, (qu'on dresse pour garder quelque porte, ou *quelque passage.)* Castella. Propugnacula, orum, neut. plur. *Cæs.* FORTECA wał obwod zwod wieża parkan szaniec baszta w murach.

Il fit dresser vingt-quatre forts, qui enformoient quinze mille pas. Castellis viginti quatuor effectis quindecim millia passuum circuitu amplexus est. *Cæs.* Dwadzieścia cztery Baszt wystawił dokoła na piętnaście tysięcy krokow opasanie dawszy.

Chasser quelqu'un de son fort. De turbare aliquem de propugnaculis *Plaut.* Wypędzić kogo z szańcow z wałow z twierdzy z fortecy.

ON DIT au figuré, *Entrer dans le fort de sa cause*. Ingredi in arcem causæ. *Cic.* WNISC w rzecz samą, w samę treść sprawy rzeczy iakiey.

ON DIT encore, *Il aura fort à faire, s'il plaide contre luy*. Multùm sudabit, si cũ illo/incœptat. *Ter.* BĘDZIE miał mocno do czynienia ieżeli się z nim prawować zechce ieżeli z nim zacznie

FORT, adverbe, (*Beaucoup.*) Valdè. Benè. Impensè. Magnoperè. Maximoperè. Admodum. Etiam atque etiam. Vehementer. Egregiè. Benè. adv. *Cic. Ter.* BARDZO.

Fort agréable au public. Invulgus egregiè gratus. *Cicer.* Gratissimus, *ou* Pergratus invulgus. Bardzo miły wszystkim pospolicie.

Des ferrements fort bien faits. Egregiè facta ferramenta, *Plin.* Żeleźca albo żelaza bardzo dobrze zrobione. **Cela est fort au dessus de vous*. Id longè vires tuas excedit, *ou* superat. Illud est valdè supra vires. *To iest bardzo nad siły twoie, nad stan kondycyą twoię. **Je voudrois fort que*. Maximè equidem vellem, ut. *Bardzobym rażeby

J'estime fort que vous approuviez ma fermeté d'esprit, & l'action que j'ay faite. Per enim magni existimo tibi firmitudinem animi nostri & factum probari. *Cic.* Bardzo się cieszę że mi stałość umysłu mego chwalisz, y to com uczynił. **Plaire fort à quelqu'un*. Egregiè alicui placere. *Cicer.* *Bardzo się komu podobać.

Parler fort & ferme à quelqu'un. Loqui cum aliquo vehementer. *Cic.* Mocno surowo ostro z kim mowić.

Un discours fort long. Sermo benè longus. Mowa bardzo długa. **Vne lettre fort longue*. Literæ benè longæ. *List bardzo długi. **Qui est fort sçavant en droit*. Juris benè peritus. *Cic.* *Bardzo uczony, biegły w prawie.

Homme fort ingenieux & fort subtil. Homo perargutus, *ou* peracutus. Peracutissimus. Człowiek bardzo dowcipny y subtelny.

Il y a fort peu de temps que nous nous connoissons. Hæc nupera inter nos notitia admodum est. *Ter.* Bardzo krotki iest czas iak się znamy.

J'ay reconnu qu'il vous estoit fort affectionné. Ipsum intellexi esse perstudiosum tui. *Cic.* Poznałem że ci iest bardzo sprzyiaiący przychilny.

Il m'a semblé fort estrange, que vous luy ayez accordé cela Per mihi mirum visum est, te hoc illi concessisse. *Cic.* Bardzo mi się to dziwno zdało żeś mu to pozwolił

Vous me ferez un fort grand plaisir, ou *vous m'obligerez fort*. Per mihi, per, inquam, mihi gratum feceris. *Cicer.* Wielką mi łaskę uczynisz, rzecz mi bardzo wdzięczną y przyiemną uczynisz.

SI FORT, (*Tellement.*) Adeò. adv. TAK bardzo, tak srodze, tak dalece.

FORTEMENT, adv. (*Avec force.*) Validè. Fortier. Vehementer, adv. *Cic.* MOCNO potężnie silnie.

FORTERESSE, subst. fœm. Arx, *genit.* arcis, fœm, *Cic.* FORTECA.

FORTIFICATION, subst. fœm. (*L'art de fortifier les places.*) Ars muniendi urbs, *genit.* artis, fœm. Ars muniendarum urbium. KUNSZT nauka o obronieniu miast y opatrzeniu obron mieyskich, *Fortifikacya*. **Il entend les fortifications, Il sçait la fortification*. Novit artem muniendarum & firmandarum urbium contra hostium impetus. *Rozumie się na fortyfikacyach, Uczył się fortyfikacyi, umie fortyfikacyą.

FORTIFICATION se dit (*des ouvrages dont on fortifie une place.*) Munitio, onis, fœm. Munimentum, i, neut. *Cicer. Liv.* OBRONY mury baszty szańce rowy &c. około fortecy dan fortyfikacye.

Faire des ouvrages & des fortifications à l'entour d'une ville. Operibus, munitionibusque urbem sepire. *Cic.* Fortyfikacye dawać w około miasta.

FORTIFIANT, masc. FORTIFIANTE, fœm. (*Qui fortifie.*) Corroborans, antis, omn. gen. *Cicer.* UMACNIAIĄCY, UMACNIAIĄCA Zmacniaiący zmacniaiąca posilaiący, posilaiąca.

FORTIFIER, V. act. (*Rendre plus fort, donner de la force.*) Fortificare. *Plaut.* Firmare. Confirmare. Roborare. Corroborare, (o, as, avi, atum) act. acc *Cic.* UMACNIAC posilać.

Fortifier par le travail les corps des jeunes hommes. Labore firmare corpora juvenum. *Cic.* Umacniać pracą ciała młodych ludzi.

Il avoit fortifié de longue main son corps contre les venins, Adversùs venena multis antea medicaminibus corpus firmaverat. *Plin. Jun.* Uzbroił się y umocnił przez długi czas przeciwko truciźnie, wprawuiąc się w nię powoli aby mu nigdy nieszkodziła.

La voix ſe fortifie avec l'âge. Ætate vox firmatur. Se corroborat vox. *Cic.* Głos tężeie mocnieyſzym ſię ſtaie z laty.

Il ſe fortifie & devient homme. Se corroborat & vir fit inter viros. *Cic.* Mocy nábywa, mężnieie, rośnie, y człowiekiem ſłuſznym ſię ſtaie.

Fortifier l'eſtomac, les entrailles. Corroborare ſtomachum, inteſtina. *Plin. Celſ.* Umacniać żołądek wnętrznośći poſilać. **Ce malade ſe fortifie, ſe fortifie de jour en jour.* Hic æger magis in dies convaleſcit. *Cicer.* *Ten chory co raz bardziey á bardziey przychodzi do ſiebie do ſił.

FORTIFIER, (*Munir de fortifications.*) Firmare. Munire, (io, is, ivi, itum) act. acc. *Cic.* FORTYFIKOWAC obronami miaſto opatrzyć. **On leur a donné la charge de fortifier les murailles & les tours.*) His datum eſt negotium, ut muros turreſque firmarent. *Liv.* *Zlecono tym urząd fortyfikowania, opatrowania murow y wież (álbo) baſztow.

Fortifier ſon camp. Caſtra munire. *Caſ.* Opatrzyć obóz ze wſzyſtkich ſtron zaſłonić.

FORTIFIER ſe dit en ce ſens au figuré, (*Soûtenir.*) Firmare. Confirmare. Durare. Roborare. Corroborare. act. acc. *Cic.* UMACNIAC być mocnego ſerca dobrego y odważnego, álbo też komu ſerca dodawáć ochoty ſił. **Fortifiez vous, & vous reſervez pour une meilleure fortune.* Durate, & voſmet rebus ſecundis ſervate. *Virg.* *Umacniay ſię bądź ſerca dobrego, á choway ſię ná lepſze czaſy.

Voſtre vertu n'a pas beſoin d'eſtre fortifiée par mes diſcours & ma fortune ne me permet pas de fortifier les autres, m'ayant reduit en un eſtat, où tout me manque. Neque enim conſolatione noſtrâ egebat virtus tua, neque erat mea fortuna, ut cui omnia deeſſent, alterum confirmarem. *Cicer.* Cnota odwaga twoia y dzielność niepotrzebuie moiey porady, áni też moia fortuna niepozwala mi ábym drugim radził, będąc ſam ná wſzyſtkim podupadły.

Ils ont fortifié la conjuration, en ne la voulant point croire. Conjurationem naſcentem non credendo corroborarunt. *Cic.* Záczynaiący ſię ſpiſek bunt zmocnili niewierząiąc.

Il s'eſt fortifié contre tous les évenemens. Confirmavit ſe ad omnia *Cic.* Uzbroił ſię ná wſzyſtkie przypadki.

Se fortifier dans ſa réſolution. Se confirmare in propoſito. *Cic.* Umacniać ſię utwierdzać ſię w przedſięwzięciu.

Fortifier quelqu'un dans les lettres. Fulcire aliquem literis *Cic.* Umacniać kogo coraz gruntowniey w náukach.

FORTUIT, maſc. FORTUITE, fœm. adject. (*Qui ſe fait & qui arrive par hazard.*) Fortuitus, a, um. *Cicer.* PRZYPADKOWY, PRZYPADKOWA, co ſię przypadkiem trafia.

FORTUITEMENT, adv. (*Par hazard.*) Fortuitu. Fortuitò. Fortè. adv. Forte fortunâ, abl. *Cic.* PRZYPADKIEM ſzczęśćiem.

FORTUNE, ſubſt. fœm. (*C'eſtoit une Divinité payenne qu'on faiſoit la maiſtreſſe de tous les évenemens extraordinaires, au lieu que c'eſt un effet de la Providence divine, qui agit par des voyes inconnuës, & qui ſont au deſſus de la prudence humaine.* Fortuna Dea credita eſt antiquis, domina rerum. FORTUNA Bogini pogan Pani wſzyſtkich traſunkowych przypadkow; co raczey ieſt ſkutkiem Boſkiey opatrznośći y zrządzenia Bożego, ktore ſrzodkami y drogami niepoiętemi każdą rzecz kieruie y ſporządza do końca ſwego, a drogi iey y ſrzodki przechodzą rozum ludzki. * *Elle avoit un temple à Rome.* *Miała Fortuna Kośćioł ſwoy w Rzymie.

EN CE SENS, on dit, *Sacrifier à la fortune.* Habere fortunam reverenter. *Auſ.* Libare, ou litare fortunæ. KŁANIAC ſię ſzczęśćiu.

Les Anciens nous ont repreſenté la Fortune comme une Déeſſe, ayant un pied ſur une rouë pour marquer ſon inconſtance Starzy fortunę Boginią malowali ſtoiącą ná kole, wyrażáiąc nieſtateczność iey.

ON APPELLE *Fortune* aujourd'huy, (*ce qui arrive de bien & de mal à quelqu'un*) Fortuna, æ, f. Sors, *genit.* ſortis, f. Caſus, ûs, m. *Cic.* Fors, *genit.* fortis, f. *Hor.* SZCZESCIE to co ſię komu pomyślnie trafi álbo niepomyślnie Fortuna pomyślna; nieſzczęśćie, nie powodzenie, nieſortuna zła niepomyślna dola. **Ce n'eſt pas la fortune aveugle, mais la divine Providence qui regle toutes les avantures de noſtre vie* Nutu Dei, non cæco caſu & nos & noſtra reguntur. *Plaut.* *Nie ślepa fortuna, ále Boſkie zrządzenie y opatrzność rządzi przypadkami życia ludzkiego.

Il faut eſtre égal dans la bonne & dans la mauvaiſe fortune, Il faut avoir une ame égale, ou une égalité d'ame dans la mauvaiſe fortune comme dans la bonne. Il faut ſupporter également la mauvaiſe comme la bonne fortune. Ferenda eſt pulcherrimè ſecunda fortuna, æquè adverſa. *Cic.* Æqua mens ſervari debet. in rebus arduis non ſecùs ac bonis. *Hor.* W ſzczęśćiu y w nieſzczęśćiu być trzeba iednoſtaynym iednoſtaynego ſerca, umyſłu.

Comme la vie eſt fort diverſe, la fortune change en peu de temps: nous nous ſouvenons qu'il eſtoit riche, & que nous eſtions pauvres; mais la rouë de la fortune a tourné. Varia vita eſt, actutùm ſolent fortunæ mutari: nos eum divitem meminimus, atque iſte, pauperes nos (*on ſous-entend* meminit;) vertit ſe fortuna viciſſim. *Plaut.* Jáko to bywa nátym świećie, y ſzczęśćie rożnie ſię odmienia, pámiętamy w ſzczęśiu y doſtatkach á on nás w nędzy y uboſtwie, ále ſię koło ſzczęśćia ináczey obróciło.

La fortune tantoſt favorable aux uns & tantoſt aux autres, fait paſſer les honneurs d'une main en une autre. Fortuna nunc uni, nunc aliis benigna, tranſmutat incertos honores. *Hor.* Szczęśćie ſprzyiaiące raz temu, á temu drugi raz z rąk do rąk przenośi doſtoieńſtwa.

Si la fortune veut demeurer avec moy, j'en ſuis content; mais ſi elle bat des aiſles pour ſe retirer, je luy rends ſans peine tout ce qu'elle m'a donné; & m'enveloppant de ma propre vertu, je ne demande qu'une honeſte pauvreté. Laudo manentem fortunam; ſi celeres quatit pennas, reſigno quæ dedit, & meâ me virtute involvo, probamque pauperiem quæro. *Hor.* Jeżeli chce ſzczęśćie u mnie ſię zábáwić zgoda ná to, ále ieżeli też ſkrzydłem ſwoim unośić ſię precz zechce, wracam mu z ochotą to wſzyſtko co mi dáło, á przy włáſney tylko zoſtáwſzy ſię cnoćie, nie pragnę tylko poczciwego uboſtwa. **La fortune eſtoit changée.* Jam verterat ſe fortuna. *Liv.* * Szczęśćie ſię było odmieniło.

Lorſque la fortune nous eſt contraire, il la faut corriger par la prudence. Si non omnia cadunt ſecunda, induſtriâ eſt ſublevanda fortuna. *Caſ.* Kiedy nam ſzczęśćie ieſt przećiwne trzeba ie popráwić rozumem.

Il ne parut ni eſtonné, ni tranſporté de ſa bonne fortune. Nullum turbati aut exultantis animi motum prodidit. *Tacit.* Ani ſię zdziwił, áni ſię uradował ſzczęśćiu ſwemu.

Nous nous parlons l'un à l'autre à cœur ouvert, mais nos courtiſans ne parlent pas tant à nous, qu'à noſtre fortune. Ego ac tu ſimpliciſſimè inter nos loquimur, cæteri libentiùs cum noſtra fortuna, quàm nobiſcum. *Tacit.* My do ſiebie ſercem otwartym y ſzczerym mowiemy, ále náſi Pánowie dworzanie nie z nami ále z ſzczęśćiem náſzym rozmawiaią.

Si-tôt que la fortune nous eſt contraire, nos amis nous abandonnent. Ubi ſimul res inclinata eſt, amici de medio. (*on ſous-entend* recedunt, abeunt.) *Petr.* Simul ac fortuna dilapſa eſt, devolant omnes. *Auct. ad Heren.* Niech ſię ſzczęśćiu noga powinie, odſtępuią przyiaciele.

Il n'y a rien de ſi rude que d'avoir un rang élevé & la fortune baſſe. Graviſſimum eſt, cùm ſuperior factus ſis ordine, inferiorem eſſe fortunâ. *Cic.* Niemáſz nic ciężſzego iáko ná ſtopniu być wyſokim á fortuny podłey y uniżoney.

Je ſuis perſuadé que ſelon que la fortune nous eſt favorable ou contraire, nous ſommes humbles ou fiers. Hoc ſic eſt, ut puto, omnibus nobis, ut res dant ſe ſe, ita magni atque humiles ſumus. *Ter.* Káżdy hardzieie w ſzczęśćiu korzy ſię w nieſzczęśćiu.

Je ſouffriray mon mauvais deſtin avec bien de la conſtance, juſques à ce que la fortune rougiſſe elle meſme de ſon injuſtice. Fatale exitium corde durato feram criminis ſui pudeat. *Phæd.* Cierpieć będę y znośić wyroki moie y loſy ſtatecznie, áż ſię ſama fortuna záwſtydzi nieſłuſznośći ſwoiey.

J'eſtime la fortune trop légere pour n'eſtre pas briſée par un eſprit ferme, comme le flots contre un rocher. Exiſtimo fortunam levem & imbecillam ab animo firmo & gravi, tanquam fluctum è ſaxo, frangi oportere. *Cic.* Lekka ieſt fortuna ták umiemam że ſię o mężny y ſtateczny umyſł roztrąćić powinna, iák fale o ſkałę.

Vous eſtes dans une haute élevation, & ſi la fortune vous y a accompagné, voſtre vertu vous y a conduit. Omnia ſumma conſequutus es comite fortunâ, virtute duce. *Cic.* Fortunâ ſuffragante res maximas conſequutos es, ſed non ſine tuâ virtute. *Cic.* Wyſzedłes ná ten wyſoki ſtopień kędy cię wiedła fortuna, ále ſama doprowadziła cnota y poſłużyła.

Il

Il ne doit sa fortune qu'à soy mesme. Sibi uni fortunam debet. Ortus est à se. Ex se nizus ascendit *Cic.* Sibi ipsi finxit fortunam. *Plaut.* Nikomu niewinien szczęścia swego procz sobie samemu.

La fortune luy est contraire, luy donne à dos. Fortuna contra eum dat. *Tacit.* Fortuna ipsi adversatur. Fortunam adversam adhuc tulit. *Cicer.* Przeciwne mu iest szczęście, syłem mu się stawia. * *Sa bonne & sa mauvaise fortune l'ont rendu également illustre.* Vir secundis adversisque juxtà famosus. *Tacit.* *Sławny szczęściem y nieszczęściem. **Enyvré de sa bonne fortune.* Dulci fortunâ ebrius. *Hor.* * Zápamiętały zápominaiący się w szczęściu. *Décheoir, ou tomber d'une haute fortune, ou d'une haute élevation de fortune, dans la derniere bassesse.* Ab excitatâ fortunâ ad inclinatam & propè jacentem desciscere. *Cic.* *Wypaść z szczęścia z wysokiego stopnia upaść nisko.

Il a passé sa vie avec plus de réputation que de fortune. Explevit vitam meliorem famâ quàm fortunâ. *Tacit.* Z większą sławą niż szczęściem życie przebył.

C'est aiusi vray fils de la fortune entre les mains duquel le plomb devenoit or. Planè fortunæ filius, in cujus manu plumbum aurum fiebat. *Petr.* Prawdziwy kochanek fortuny, u ktorego się ołow w ręku złotem stawał.

Pousser sa fortune loin. In majus provebi. *Hor.* Pomnażać się bárdzo w szczęściu, umieć szczęścia swego záżyć. **Ménager sa fortune, n'en pas abuser.* Dexteritè uti fortunâ. *Hor.* *Szanować szczęście swoie, ostrożnie się z nim obchodzić.

FORTUNE, (*Richesses, biens.*) Fortunæ, arum, f. pl. Res, *genit.* rerum, f. pl. *Cic. Ter.* FORTUNA Bogactwa dostatki dobra.

La mal-propreté accompagne d'ordinaire les mauvaises fortunes. Immundas fortunas squalor sequitur. *Plaut.* Ubostwo z nieochędostwem párą chodzi. **Vous ne ferez jamais fortune.* Nunquam rem facies. *Ter.* *Nigdy nieprzyidziesz do niczego. **En quel estat est vostre fortune?* Quonam in loco sunt tuæ fortunæ? *Ter. ou* res tuæ? *Cic.* *Ják ci się powodzi.

Chercher à faire fortune dans la marchandise. Quærere rem mercaturis faciendis. *Cic.* Szukać fortuny przez handel, szukać szczęścia fortuny przez handel. **Faire faire fortune à quelqu'un.* Ad magnas opes ducere aliquem *Petr.* Amplificare aliquem fortunis, *ou* opibus. *Cic.* * Do wielkiey fortuny kogo przyprowadzić.

Il n'a guerres d'espérance de faire fortune. Spes amplificandæ fortunæ illi est fractior. *Cic.* Zdesperowany bez nádziei prawie zostaie nie masz podobieństwa áby miał kiedy przyiść do fortuny. **Croyez-vous que la fortune sera toûjours à vostre porte, ou qu'elle vous sera toûjours favorable.* Non recta sibi semper erunt res. *Horat.* *Rozumiesz że fortuna záwsze przede drzwiami twemi stać będzie, y że ci szczęście záwsze będzie sprzyiać. **Qui a fait fortune.* Fortunæ muneribus dives, *ou* auctus. Amplificatus fortunis ac opibus. *Cic.* *Przyszedł do fortuny. **Faire fortune.* Fortunæ commoda nancisci, *ou* adipisci. dep. *Przyiść do fortuny.

Disgraces de la fortune, ou *Revers de fortune.* Res adversæ, *genit.* rerum adversarum, f. pl. Nie fortuny nieszczęście, odmiana szczęścia.

Remettre sa fortune en meilleur estat. Ad meliorem statum fortunam suam revocare. Fortunam perditam restituere. *Cic.* Postawić szczęście swoie ná lepszych nogach.

FORTUNE signifie *Avantage, profit, utilité*, car on dit fort bien. FORTUNA pożytek zysk korzyść. **Il ny a pas grande fortune à faire chez les grands.* Apud divites parva admodùm aut nulla spes est melioris fortunæ, *ou* fortunæ amplificandæ, *ou* fortunæ amplioris. *Nie wiele teraz zyska wskoraą u Panow.

FORTUNE, (*Danger, peril*, &c.) Periculum, i, neut. Tempestas, atis, fœm. Procella, æ, fœm. *Cicer.* NIEBESPIECZENSTWO, los, nieszczęście. **Nostre vaisseau est échoué par une fortune de mer.* Nostra návis allisa est vi tempestatis. *Virg.* * Rozbił się nas okręt w niebespieczeństwie ná morzu.

Courir une mesme fortune. Coirem societatem vel periculi vel laboris. *Cic.* Być w tymże, w iedneymże niebespieczeństwie. **Courir fortune, ou hasard de la vie* Vitæ periculum adire, ou subire. In discrimen vitæ vocari *Cic.* *Być w niebespieczeństwie żvcia * *Mesler sa fortune avec celle d'un criminel.* Pericula sua miscere cum sorte damnati. *Tacit.* *Wdawać się w niebespieczeństwo zginienia.

ON DIT, *Railler quelqu'un de ses bonnes fortunes, & louer sa bonne mine.* De venere alicui propitiâ cavillari aliquem, & laudare formam & elegantiam. *Petr.* ZARTOWAC z kogo że ma szczęscie do kobiet, y że się im podoba z osoby.

ON DIT proverbialement, *Faire contre fortune bon cœur.* Adversùs malam fortunam animum suum obfirmare. Obsistere & repugnare fortunæ magnitudine animi. *Cicer.* W ZŁYM razie w nieszczęściu serca nietracić.

FORTUNE', masc. FORTUNE'E, fœm. (*Heureux, à qui tout reussit.*) Fortunatus, a, um. Felix, icis, omn. gen. Fortunatior & hoc fortunatius, Felicior & hoc felicius; Fortunatissimus, Felicissimus, a, um.) SZCZĘSLIWY, SZCZĘSLIWA ktoremu się wszystko wiedzie.

(Ce mot François est plus rare en prose qu'en vers.) *Fortuné* szczęśliwy w Francuskim mowi się częściey w wierszu niżeli w mowie inszey, ktora iest nie wierszem gdzie się raczey mowi *Heureux.*

LES ISLES FORTUNE'ES, *ou* LES CANARIES. Fortunatæ insulæ, arum, fœm. pl. WYSPY Kanaryiskie szczęśliwe názwane.

Ce sont sept Isles à l'occident de l'Afrique tres fertiles & tres abondantes. Il y a un Evesché à Canarie, & les habitans y sont bons Catholiques) Jest to siedm Wysp ná zachodniey stronie Afryki bardzo żyzne y urodzayne, iest tamże Biskupstwo Kanaryiskie, y obywatele są dobrzy Katolicy.

FOSSANA, (*Ville de Piémont sous la Metropole de Turin, située entre Saluces & Mondovi.*) Fossanum, i, neut. FOSSANA Miasto Pedemontu pod Metropolią Turyńską zostaiące leży między Xięstwem Saluckim y Mondowi.

FOSSE, subst. f. (*Creux dans la terre.*) Fossa, æ, f. Scrobs, *genit.* scrobis. Scrobis, is, m. & fœm. *Cic. Colum.* FOSSA row doł w ziemi kopany kopany.

PETITE FOSSE. Scrobiculus, i, m. Fossula, æ, f. *Colum.* ROWEK dołek.

Petite fosse, ou rigole, (pour faire écouler les eaux des terres.) Incile, lis, neut. *Colum.* Brozda rowek do ściągania wody z pol dla ścieku.

Faire, ou creuser des fosses. Scrobes facere, *ou* fodere. *Col. Cas.* Ducere fossam, *ou* perducere. *Cas. ou* percurere. *Plin.* Kopać rowy, brać rowy w ziemi.

FOSSE *à enterrer les morts.* Fossa, æ, f. Fovea sepulchralis Scrobs *dans Martial.* GRUBA, mogiła na trupy. **Vieillard qui est sur le bord de sa fosse.* Capularis senex. Senex Acheruntieus, *genit.* senis capularis, *ou* acheruntici, m. *Plaut.* *Starzec co iuż nád mogiłą stoi, iedno nogą w grobie.

FOSSE *où l'eau s'arreste.* Lacuna, æ, f. *Virg.* DOŁ ściek ná wodę loch gdzie woda ścieka gdzie się zbiera woda. **Rempli de fosses.* Lacunosus, a, um. *Cicer.* * Pełen dołow lochow.

Faire des fosses pour planter des oliviers. Scrobes oleis invertere. *Cat.* Brać rowy ná sadzenie oliwnikow.

FOSSE *à mettre un poisson.* Fova piscaria. DOŁ sadzawka wybrana ná ryby.

FOSSE', subst. m. (*Ouverture de terre creusé.*) Fossa, æ, f. *Cas.* Fossarum, i, n. *Plin.* FOSSA row okop. **Il fit tirer un fossé à fonds de cuve.* Fossam directis lateribus duxit. *Cas.* *Kazał rowy prosto w głąb do koła dawać.

FOSSILE, adject. m. & fœm. (*Qui se tire de la terre en creusant.*) Fossilis & hoc fossile, adject. *Plin. Var.* KOPANY z ziemie kopana co z ziemi wykopnią.

FOSSOIER, V. act. (*Fouir.*) Fodere, (dio, is, fodi, fossum.) act. acc. *Cic.* KOPAC ryć w ziemi álbo ziemie.

FOSSOIEUR, subst. m. (*Qui fouit & fait des fosses.*) Fossor, oris, m. KOPACZ grubara.

(Ce mot ne se dit que de celuy qui fait des fosses pour enterrer les corps des défunts; *Humator, oris, m. Fossarius, is, m. Vespilla, onis.* Mart) Kopacz grabarz właśnie się nie mowi tylko o tych co zákopują trupow ciała w ziemi.

FOSSOMBRONE. (*Ville d'Italie dans l'Ombrie sur la riviere de Metra.*) Forum Sempronii, n. FOSSOMBRONA Miasto Włoskie w Umbryi nád rzeką Metrą.

FOUCIGNY, *ou* FAUSSIGNY, (*Province de Savoye avec titre de Baronie.*) Focioiacum, i, neut. Fauciniacensis tractus, m. FOSYNI Prowincya Sabaudyi z tytułem Baronii.

FOUDRE. subst, m. & fœm. Fulmen, *genit.* fulminis, n. *Cic* PIORUN.

(Quelques-uns veulent qu'il soit Feminin au propre, & Masculin au figuré.) To słowo w Francuskim rodzaiu biało,

żogłowſkiego w rozumieniu włáſnym á męſkiego w niewłáſnym według niektorych.

Qui a eſté frappé du foudre, ou *de la foudre*. Ictus fulmine. *Liv.* Sideratus, a, um. Tactus fulmine. Piorunem uderzony rażony.

Lancer la foudre. Fulminare, (o, as, avi, atum.) neut. Fulmen jacere, *ou* emittere. *Cicer. Ovid.* Piorunem uderzyć rzucić piorunem, pioruny ciſkać rzucać. **Craindre les coups de foudre.* Ictus fulminum extimeſcere. *Cicer.* *Bać ſię piorunu.

ON DIT au figuré, *Les deux Scipions ont eſté des foudres de guerre.* Gemini Scipiadæ duo fulmina belli fuerunt. *Virg.* Imperii noſtri duo fulmina Scipiones. *Cicer.* OBADWAY Scypionowie byli iák dwa pioruny w Woyſku.

L'air dont il prononça cela fut pour moy un coup de foudre. Fulminatus hac pronuntiatione. *Petr.* Jak piorunem do mnie przemowił, przeraził mię tym ſłowem iák piorunem.

DE FOUDRE. Fulmineus, a, um. *Cic. Horat.* PIORUNOWY, PIORUNOWA.

FOUDROYANT, maſc. FOUDROYANTE, f. part. act. (*Qui foudroye.*) Fulminans, antis, omn. gen. PIORUNUIĄCY, Piorunuiąca.

Jetter, lancer des regards foudroyants. Oculis fulminare, (o, as, avi, atum.) neut. *Prop.* Rzucać pioruny z oczu y błyſkawice.

Des paroles foudroyantes. Verborum fulmina. *Cic.* Słowa iák piorun piorunuiące.

FOUDROYER, V. act. (*Lancer la foudre.*) Fulminare, (o, as, avi, atum.) *Ovid.* Fulmine ferire, *ou* percutere act. acc. *Plin. Hor.* PIORUNOWAC piorunem bić zábiiać, ciſkać pioruny rzucać piorunami.

FOUDROYER ſe dit figurément (*d'une ville qu'on bat en ruine à coups de canons.*) Tormentis bellicis verberare, *ou* dis icere urbem, *ou* muros urbis. SZTURMEM Miaſto burzyć, walić miaſto burzac, ognia dawać do miaſta.

FOUDROYER ſe dit en ſignification neutre (*d'une perſonne qui s'emporte de colere.*) Fulminare. Tonare. neut. PIORUNOWAC grzmot czynić w gniewie zápalczywości.

FOUET, ſubſt. m. Flagrum, gri, n. *Liv.* Flagellum, i, n. *Virg.* Verber, eris, n. BICZ kanczug.

La loy Porcia a exemté du fouet les citoyens Romains. Virgas amovit ab omnium civium romanorum corpore lex Porcia. *Cicer.* Prawo Porcyuſzowe wyięło obywatela Rzymſkiego od plag, od ſmagania.

Digne du fouet, (*Qui merite le fouet*, ou *d'eſtre fouetté.*) Scuticâ dignus *Hor.* Verbero, onis, m. Maſtigia, æ, m. Verberabiliſſimus, a, um. *Plaut.* Godzien plag ſmaganiec.

FOUETTER, V. act. ou *Faire aller les chevaux avec le fouet.* Verbere agere equos. BICZEM Konie poganiać.

Fouetter un enfant, le punir du fouet. Puerum accipere verberibus. Cædere, *ou* caſtigare, *ou* coercere, *ou* verberare, *ou* mulcare virgis puerum. *Cic.* Plagi dać dziecięciu ſkarać go rozgą, dyſcypliną, lub inaczey plagami, ociąć, oznąć.

Eſtre tout preſt d'eſtre fouetté. Stare ad verbera. *Ovid.* Stać gotowym ná plagi.

Il a eſté fouetté au pied de la potence. Cæſus ſule virgiois ſub furcâ. *Plaut* Smagano go bito go pod ſzubienicą.

Fouetter quelqu'un tant ſon ſaoul. Virgis aliquem ad faſtidium, *ou* ad ſatietatem verberare. *Plaut. Hor.* Oznąć kogo do zmordowania ſię.

Qui aime bien à fouetter. Plagoſus, a, um. *Horat.* Co rad plagi daie, rad ſię drugiemi poćwicza.

FOUETTER ſe dit auſſi (*d'un vent & de la pluye, qui cinglent par le viſage & qui le battent.*) *Le vent fouette dans le viſage.* Ventus verberat faciem *Plin.* TNIE w oczy ſiecze wiatr deſzcza, ſzarnga zawierucha. **Un pays fouetté de la greſle.* Regio verberata grandine *Hor.* *Kray gradem abity.

ON APPELLE en terme de Fleuriſte, *Une tulipe fouettée*, (*quand elle eſt marquée de petites rayes rouges.*) Variata, *ou* virgata tulipa, æ, f. TULIPAN w pręki czerwone.

FOUETTEUR, ſubſt. m. (*Qui a la fonction de fouetter.*) Virgator, oris, m *Plaut.* SIEPACZ.

FOUGADE, ſubſt fœm. (*Petite mine*, ou *fourneau pour faire ſauter une muraille.*) Cuniculus, i, maſc PODKOP mina podkopana dla wyſadzenia ściany murow &c.

FOUGERE *mieux que* FEUGERE, ſubſt f (*Petite herbe qui croiſt dans les bois.*) Filix, icis, fœm. *Virg.* PAPROCcizle.

UNE FOUGERAYE, ſubſt. f. (*Lieu où il croiſt bien de la fougere.*) Filictum, cti, neut. *Colum.* PAPROCINA mieyſce gdzie wiele paproci rośnie.

FOUGUE, ſubſt. f. (*Boutade impetueuſe, Emportement de gens courageux, chauds & bilieux.*) Impetus, ûs, maſc. Animi ardor, oris, m. *Cic.* GORĄCZKA popędliwość porywczość ludzi odważnych, álbo też gorących á gniewliwych. **Arreſter les fougues de quelqu'un.* Alicujus impetum reprimere, ardoremque reſtinguere. Alicujus impetum retardare, *ou* frangere. *Cic.* *Wſtrzymać popędliwość czyię pohamować.

FOUGUE ſe dit figurément (*de la verve & de l'enthouſiaſme des Poetes.*) Impetus, ûs, m. Furor, oris, m. *Cicer.* OCHOTA do Wierſzow piſania biorąca.

FOUGUEUX, m. FOUGUEUSE, f. adject. (*Impetueux.*) Impetuoſus. Violentus, a, um. *Plin. Cicer.* Vehemens, entis, omn. gen. Ardens, entis, omn gen. *Cicer.* POPĘDLIWY gorączka choleryk, nietykany niedotkliwy.

Un cheval fougueux. Equus in furorem præceps. Equus aſper. Koń nárowiſty.

FOUILLE, ſubſt fœm. (*L'action de fouiller.*) Terræ foſſio, onis, f. *Colum.* KOPANIE rycie grzebanie ſzukania gmerania w ziemi.

FOUILLE-MERDE, ſubſt. m. (*Eſcarbot, inſecte, qui vit de fiente & d'ordures.*) Scarabæus, æi, m. *Plin.* KROWKA robak co gnoiem y w gnoiu żyie.

FOUILLER, V. act. *Creuſer la terre, &c.*) Fodere, (fodio, is, fodi, foſſum) act. acc. KOPAC ryć ziemię. **Fouiller la terre, pour en tirer de l'argent.* Fodere argentum. *Liv.* *Kopac ſrebro w ziemi. **De la pierre.* Fodere lapides. *Kopać kamienie wykopywać dobywać.

FOUILLER *quelqu'un, (pour voir s'il a de l'argent*, ou *des lettres.*) Aliquem ſcrutari, (tor, atus, ſum.) dep. *ou* excutere, (cutio, is, cuſſi, cuſſum.) act. *Cic.* SZUKAC u kogo pieniędzy macać go trząść go. **On fouille les meſſagers, & on les retient.* Excutiuntur & retinentur tabellarii. *Cicer.* *Trzęſą poſłańcow y przytrzymuią. **Fouiller dans les caſſettes des Dames.* Perſcrutari arculas muliebres. *Cic.* *Plądrować po ſzkatułkach Pań y Panien. **Il fouilla dans ſa poche & en tira de l'argent.* Immiſit manum in perulam & argentum traxit *Plaut.* *Szukał w kieſzeni ſwoiey. y dobył pieniędzy

FOUILLER ſe dit figurément, pour *Chercher avec grand ſoin, & decouvrir quelque choſe.* Scrutari. Perſcrutari. Rimari. dep. acc. *Cic. Phed.* Excutere aliquid. *Cic.* SZUKAC ſzperać z pilnością czego ſzperać ſzlakować mácać roſtrząſać ſzukać z wielkim ſtaraniem y z pracą czego dochodzić.

Cherchez dans voſtre eſprit. Excute intelligentiam tuam. *Cic* Szukay w głowie ſwoiey.

FOUILLER, (*Approfondir un menſonge.*) Rimari ſubtiliter mendacium à radicibus. *Phed.* DOCHODZIC kłamſtwa mácáć prawdy.

ON DIT auſſi, *Fouiller les tombeaux*, pour dire *Rechercher les actions des morts.* Inurere dolorem cineri atque oſſibus alicujus. *Cic.* SZUKAC ſzperac po grobach *niewinnie* Umarłych ludzi po śmierci ſprawy opiſywać zwłaſzcza złe.

FOUINE, ſubſt. f. (*Petit animal ſauvage aſſez ſemblable à la belette.*) Domeſtica, *ou* villatica martes, *genit.* martis domeſticæ, *ou* villaticæ, f. *Mart.* Muſtela major, *genit.* muſtelæ majoris, f. *Plin.* Fenaria muſtela, æ, f. TCHORZ.

FOUIR, V. act. (*Creuſer la terre.*) Terram fodere, (fodio, fodis, fodi, foſſum) act. *Ter.* KOPAC ziemię ryć.

Fouir à l'entour. Circumfodere *Colum.* Kopać w koło okopywać. **Fouir fort avant.* Perfodere. *Colum.* Kopać bardzo głęboko, wgłąb brać.

FOUISSEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de fouir.*) Foſſio, onis, f. Foſſura, æ, f. *Colum.* KOPANIE.

FOULE, ſubſt. fem. (*Multitude de perſonnes qui s'empreſſent en un meſme lieu.* Turba, æ, f. Frequentia, æ, f. Multitudo, inis, f. Concurſus, ûs, m. *Cic.* TŁUM ſzcża ludzi mnoſtwo ciſnących ſię ná iedno mieyſce.

Tout le peuple ſortit en foule au devant de luy. Effundunt ſe cives ex urbe obviam illi. Effundit ſe civitas. *Cic.* Tłumem wſzyſtek lud wyſzedł przeciwko niemu.

Il ſortit en public une foule de femmes. Effudit ſe in publicum maxima mulierum frequentium frequentia. *Liv.* Wyſzedł ná ulicę tłum niewiaſt.

Venir en foule. Affluere. *Liv.* Tłumem ſię zbiegać kupami. **Ecarter la foule.* Submovere turbam. *Cic.* *Oddalić tłum rum czynić.

La

La nouveauté du spectacle fit écarter la foule. Novitas populum avertit. *Vitr.* Nowe widowisko tłom uprzątnęło. **La foule s'éclaircit.* Rarescit turba. *Stat.* *Tłum ludzi się przerzedza rozchodzą się. **Se mesler dans la foule,* ou *parmi la foule.* Inserere se turbæ. *Ovid.* * Wmięszać się w tłum w kupę ludzi. **Se tirer de la foule.* Expedire se ea turbâ. *Ter.* *Wycisnąć się z między kupy ludzi, z tłumu.

En foule. Magno concursu. abl. Tłumem, wielkim, kupami.

ON DIT figurement, qu' *Vn homme s'est tiré de la foule,* pour dire q'*Il s'est signalé au dessus des autres.* Se supra cæteros eximium, *ou* spectabilem fecit. WSŁAWIC się nád gmin y tłum pospolity.

FOULE signifie aussi, *Surcharge, oppression.* UCISNIENIE wniwecz obrocenie zniszczenie postumienie. ** Cét impost va à la foule du peuple.* Istud vectigal est oneri civibus. *Liv.* *Ten podatek iest ná zniszczenie ludu ná potłumienie.

FOULER, V. act. (*Presser une chose.*) Calcare. Conculcare. Proculcare, (co, as, avi, atum.) Pedibus proterere, (tero, is, trivi, tritum.) *ou* premere, (premo, is, pressi, pressum.) act. acc. *Cic.* Pessum premere. act. accus. DEPTAC nogami podeptać potłumić. ** Fouler la vendange,* ou *les raisins.* Calcare uvas. *Cat.* *Deptać tłoczyć wino grona wydeptywać wino. ** Fouler des draps.* Pannos stipare. *Virg* *ou* pressare. *Plaut.* *Prasować tłoczyć ubiiać sukno. **Vn chapeau.* Stipare pileum. *Kápelusza tłoczyć ubiiać postrzygać.

SE FOULER, *se blesser, offenser quelque partie de son corps.* Vexare, (ao, as, avi, atum.) act. acc. Calcare sibi aliquâ parte corporis *Plin.* UDERZYC się u co obrazić sobie część ciáłá ucisnąć się uskraynąć zá tretować podb

Vn cheval se foule en marchant s'il n'est ferré. Equus in longiori itinere sine calceatu fatiscit. *Plin.* Koń się zátretuie podbiia kiedy nie iest kowany.

FOULER *le peuple, l'opprimer d'imposts.* Populum tributis opprimere, *ou* obruere, *ou* exhaurire. UCISKAC lud podatkami.

FOULER *aux pieds* se dit figurément pour *Mepriser.* Calcare. act. acc. *Ovid.* ZDEPTAC podeptać niewłaśnie wzgardzić. ** La coustume foule aux pieds le sacré & le profane.* Mores rapiunt sacrum & profanum. *Plaut.* *Zwyczay święte y świeckie prawa depce. **Fouler les honneurs aux pieds,* Excelso magnoque animo despicere ac contemnere honores. *Cic.* *Podeptać nogami godności wzgardzić godonościami.

ON DIT proverbialement, *Faire fouler la paille à un prisonnier,* pour dire *le mettre au cachot où il couchera sur la paille.* Detrudere, *ou* compingere aliquem in partem carceris interiorem & tenebrosiorem. DAC do więzienia wsadzić do turmy.

FOULERIE, subst. f. *Lieu où l'on foule.*) Calcatorium, ii, n. *Pilad.* TRETOWANIA tłokarnia do tłoczenia deptania mieysce, niby deptalnia.

FOULON, subst. m. (*Ouvrier qui foule les draps.*) Fullo, onis, m. *Plaut.* TŁOKARZ sukiennik.

DE FOULON. Fullonius, *ou* Fullonicus, a, um. *Plin. Plaut.* FARBIERZ sukiennik co sukna wyrabia pilśniarz. **Le métier de foulon.* Fullonica, *ou* fullonia, æ, f. *Plaut.* (*on sous-entend* Ars.) *Farbierstwo kunszt farbierski Pilśniarstwo.

L'herbe à foulon, (*Herbe fort bonne à laver & à amolir les laines.*) Radicula, æ, f. Lanaria herba, æ, fœm. Mydelnik ziele farbierskie oważszcza tkaczow y sukiennikow doczyszczenia, y miękczenia wełny.

FOULOIR, subst. m. (*Lieu où les chapeliers & les bonnetiers foulent leurs ouvrages.*) Fullonica, *ou* Fullonia officina, æ, f. Fullonica, orum, n. plur. *Ulp.* FARBIERNIA folusz farbiernia staroświecka barwiernia knnerownia pralnia wałkownia pilśiarnia.

FOULQUE, subst. m. (*Poule d'eau d'un plumage noir.*) Fulica, f. *Virg.* Fulix, icis, f. *Cic.* ŁYSZKA ptak kokosz wodna pierza czarnego.

FOULURE, subst. f. (*Blessure qui vient de quelque effort, ou de quelque coup.*) Vexatio Oblisio, onis, f. STARCIE skorki uderzenie się u co zátret końskí obrażenie.

FOUR, subst. m. (*Lieu où l'on fait cuire.*) Furnus. Clibanus, i, m. *Plin.* PIEC do pieczywa.

FOUR *à chaux,* (*où l'on fait cuire la pierre de chaux.*) Calcaria fornax, *genit.* calariæ fornacis, f. *Plin.* PIEC wapienny, huta wapienna.

ON APPELLE, *Pièces de four,* (*certaines pièces de patisserie, comme les gasteaux, tartes & poupelins.*) Placenta, æ, f. *Hor.* PIECZYSTE ciasto od pieca iáko kołacze torty pirogi.

FOURBE, subst. f. (*Tromperie, déguisement de la vérité fait avec addresse.*) Fallacia. Sycophantia, æ, f. Dolus, i, m. *Cic. Plaut.* SZAŁBIERSWO fałsz oszukanie zdrada.

FOURBE, adject. m. & f. *Vn homme fourbe, Vne femme fourbe,* (*Trompeur avec addresse & dissimulation.*) Fallax, acis, omn. gen. Fraudulentus, a, um. *Cic.* Planus, a, um. *Petr.* SZALBIERZ oszust szalbierka kształtnie oszukuiący oszukuiący mátaczka.

UN FOURBE. Vafer & versipellis. Veterator, oris, masc. Sycophanta, æ, masc. Planus. Homo duplex. Aliud loquens, (aliud sentiens. Homo fallax & eruditus artificio simulationis. Homo multiplici ac tortuoso ingenio. Insignis fraudum artifex, *ou* architectus. *Cic.* SZALBIERZ oszust mátacz.

Vn esprit fourbe. Ingenium multiplex ac tortuosum. Ingenium ad fallendum paratum. *Cic.* Umysł chytry, człowiek chytry nieszczery.

Agir en fourbe. Fallaciter, *ou* subdolè *ou* simulatè agere. Szalbiersko sobie postępować.

ON DIT proverbialement, *A fourbe fourbe & demi.* Syri adversùs Phœnices. FRANT ná franta táki ná tákiego.

FOURBER *quelqu'un,* V. act. (*Le tromper.*) Fallaciis aliquem circumvenire, *ou* decipere. Alicui fucum facere. *Cicer.* Aliquem fraude fallere. *Plaut.* ODRWIC oszalbierować kogo oszukać oszwabić.

FOURBERIE, subst. fœm. (*Tromperie.*) Fallacia. Sycophantia, æ, fœm. *Cicer.* SZALBIERSTWO mátactwo oszukanie zdrada. **Couvrir, deguiser ses fourberies.* Nubem objicere fraudibus. *Hor.* *Pokrywać zdrady szalbierstwa swoie.

FOURBIR, V. act. (*Laver, nettoyer de la vaisselle, la rendre polie & luisante.*) Eluere, (eluo, is, elui, elutum.) Tergere, (go, gis, tersi, tersum.) *Plaut.* Polire. Expolire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. Dare aliquid in splendorem. *Plaut.* WYCHĘDOZYC cynę srebro polerować náczynia y statki kuchenne wyszorować wymyć wywotrzyć glansować.

Fourbir des armes. Arma tergere. *Liv. ou* polire. *Stat.* Glansować polerować broń. **La vaisselle.* Eluere vasa, *ou* vascula. *Plaut.* *Náczynie stołowe chędożyć.

FOURBISSEUR, subst. masc. (*Qui fourbit des armes.*) Armorum politor, oris, masc. *Catul.* PŁATNERZ co broń chędoży ostrzy y poleruie.

FOURBISSURE, subst. fœm. (*L'action de fourbir.*) Politura, æ, fœm. *Plin.* CHĘDOZENIE Polerowanie wecowanie.

FOURBU, *mieux que* FORBU, masc. FOURBUE, fœm. adject. (*parlant d'un cheval, à qui les nerfs sont devenus roides.*) Vexatus, a, um. KON ochwat, albo zástrzał maiący w nogach ná nogi upadły z ochwatu.

FOURCHE, subst. f. (*Long baston qui a deux pointes par en haut.*) Furca, æ, f. *Hor.* WIDŁY.

FOURCHE *patibulaire,* (*qu'on fa soit porter autrefois aux criminels.*) Furca, æ, f. *Plaut.* SZUBIENICA.

Qui porte sa fourche, ou *sa potence, Vn pendard.* Furcifer, eri, m. *Plaut.* Szubienicznik wisielec.

FOURCHE *à mettre les gerbes dans la charette.* Merga, æ, fœm. *Colum.* WIDŁY do układania snopow ná woz.

ON DIT, *Faire passer des soldats sous la fourche.* Mittere milites sub jugum. *Cæs.* W NIEWOLĄ branie woysk záwoiowanych

PETITE FOURCHE, Furcilla, fœm. *Var.* WIDEŁKI małe sosaki.

SE FOURCHER *en parlant.* Titubante linguâ loqui. POTKLIWIE mowić ięzykiem bełkotać plątać się ięzykiem w mowieniu záiąkać się.

FOURCHETTE, subst. f. (*dont on se sert à table.*) Fuscina, æ f. *Cic* WIDELCE stołowe do iedzenia.

FOURCHON, subst. masc. (*dent de la fourche.*) Furcæ dens, entis, masc. Furcæ cornu, neut. ROG koniec ieden u wideł

FOURCHU, masc. FOURCHUË, fœm. adject. se dit proprement (*d'une chose qui a comme deux cornes.*) Bifidus. Bifurcus Bisulcus, a, um. *Plin.* ROSOCHATY rozdwoiony iák widły.

Bétail qui a le pied fourchu. Bifidæ, *ou* bisulcæ ungulæ pecus *genit.* pecoris, neut. BYDŁO co kopyto dwoi, dzieli ná dwoie.

Chemin fourchu. Bivium, ii, n. *Virg.* Bifidum iter, *genit.*

bifidi itineris, nent. *Val-Flac.* Droga ná dwie ftrony fię dzieląca rozftaie, rozftayna droga.

FOURGON, fubft. mafc. (*Chariot leger à quatre ranës, pour porter des bardes & des provifions de bouche à la campagne.*) Vehiculum ferendis obfoniis aptum, n. WOZ Kuchenny żołnierfki, Kuchnia.

FOURGON, (*Inftrument à ofter la braife d'un four.*) Rutabulum, i, nent. *Colum.* OZOG pogrzebacz, pogrzebaczka kopyść.

FOURGONNER, V. act. (*Tifonner, détifer le feu fous prétexte de le refaire d'une autre façon.*) Ignes difturbare. ROZGRZEBAC rozrzucać ogień miafto poprawienia.

(Mot bas & populaire.) Słowo Francafkie podłe.

FOURMI, fubft.f. (*Petit infecte.*) Formica,æ,f.*Cic.Phad.* MROWKA, owad drobny.

DE FOURMI. Formicinus,a,um *Plaut.* MROWKOWY Mrowczany. *Movet formicinum gradum. *Plaut.* *Il marche à pas de fourmi.* *Chodzi kręci fię iák mrowka.

Qui eft rempli de fourmis. Formicofus,a, um. *Plin.* Mrowifty, mrowifka mrowek pełny.

FOURMILLANT, mafc. FOURMILLANTE, fœm. Formicans, antis, omn. gen. *Plin.* SYPIĄCY fię gęfto iák mrowki.

FOURMILLEMENT, fubft. mafc. (*Demangeaifon que l'on fent en quelque partie du corps comme fi elle eftoit couverte de fourmis.*) Formicatio, onis, fœm. *Plin.* TARNIENIE Mrowifko ktore kto ná ciele czuie iákoby po nim mrowki biegały.

FOURMILLER,V.n. (*qui fe dit d'une grande multitude de petits animaux, qui a quelque reffemblance à une fourmilliere.*) ROBACTWO fię fypie. *Les ulceres fourmillent de vers.* Ulcera fcatent vermibus. *Colum.* *Wrzody robactwa pełne. *Cette ruë fourmilloit de peuple.* Hæc platea hominum multitudine referta erat, *ou* circumfluebat. *Ulica pełna ludzi iák mrowek.

FOURMILLIERE, fubft. fœm. (*Gros tas de fourmis.*) FORMICARUM cubile,is,n. Formicarum foramina, inum, neut. plur. MROWISKO Mrowie gniazdo fiedlifko mrowie kupa mrowek.

FOURMILLIERE *de vers.* Vermium multitudo, inis, f. MROWISKO robactwa rożnego.

FOURNAISE, fubft. fœm. (*Lieu où l'on allume un grand feu.*) Fornax,acis, fœm. *Cic.* PIEC Huta gdzie wielki ogień palą.

Petite fournaife. Fornacula, æ, fœm. *Juv. Vitr.* Piecyk mały.

FOURNEAU, (*on prononce* fournô.) fubft. mafc. (*Efpece de petit four.*) Fornax, acis, fœm Caminus, i, mafc. *Plin.* PIEC piecyk kumin. *Petit fourneau.* Fornacula, æ, fœm. *Vitr* *Piecyk mały.

FOURNEAU en guerre, (*que fait le mineur pour faire fauter un mur*) Fornax, acis, f. Fornacula, æ,f. DYMNIK podkopany pod mury do wyfadzenia murow.

FOURNEE, fubft. fœm. (*Le pain qui emplit le four à chaque fois qu'on le chauffe.*) Panes fornacei, *genit.* panum furnaceorum, mafc. plurier. *Plin.* PIECZYWO iedno chleba ieden piec pełny chleba zá każdym pieczeniem.

FOURNIL, fubft m. (*Le lieu où eft le four dans un logis.*) Furnile, is, n. PIEKARNIA piekarnifko gdzie piec piekarniany Izba piekarniana w domo.

FOURNIER, fubft. m. (*Celuy qui met dans le four.*) Furnarius,ii, mafc. *Vlp.* PIEKARZ co w piec wfadza pieczywo. *Faire le métier de fournier.* Furnariam exercere. *Suet.* *Piekarftwo robić, piekarftwem fię bawić.

FOURNIR, V.act. (*Donner, livrer.*) Miniftrare. Subminiftrare Suppeditare. Præbere, (beo,es,bui, bitum.) act acc. *Cic. Ter.* *DODAWAC fzafować. *Il fournit à la dépenfe.* Sumtus foppediat, *ou* fuggerit, *ou* præbet. *Cic. Ter.* *Kofztu dodaie wydatek trzyma, kofzt łoży

Il a de quoy fournir à cette dépenfe. Habet unde. *Petr.* Ma o czym kofzt łożyć ná to.

La mer nous fournit de quoy vivre. Mare fuggerit,*ou* præftat, *ou* præbet nobis cibos *Stat.* Captamos cibum è mari. *Plaut.* Morze dodaie nám żywności. *Cette montagne fournit fuffifamment de quoy vivre.* Sufficit hic mons alimentis hominum. *Liv.* *Tá gora dodaie dofyć żywności.

Ces aventures vous fourniront une belle diverfité, qui charme & qui a de grands attraits pour les lecteurs. Multam ifti cafus tibi varietatem in fcribendo foppeditabunt planam cujufdam voluptatis, quæ vehementer animos hominum retinet. *Cic.* Te przypadki podadzą ci rozmaire uwagi zabawiaiące y rozrywkę czyniące czytaiącemu.

La ville eftoit fournie de longue main de tout ce qui eftoit neceffaire pour la defenfe. Erant antiquitùs in oppido omnium rerum ad bellum apparatus. *Cic.* Miafto od dawnego czafu było opatrzone we wfzyftko co tylko nâleży do obrony.

Deux Confuls ne pouvoient fournir à tant de guerres. Duo Confules tot fimul bella obire nequibant. *Liv.* Dwoch Konfulow wyftarczyć niemogło tylu woynom.

FOURNIR fe dit au figuré, (*en chofes fpirituelles.*) Suggerere, (gero,is, geffi, geftum.) Suppeditare, (o,as,avi,atum.) Suppetere, (to,is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* DODAWAC wynaydować doftarczać wynaydować.

Fournir à l'efprit plufieurs honneftes recréations. Honeftas cogitationes animo fuggerere.*Cic.* Dodawać wynaydować umyflowi rożne rozrywki. *Sa parole ne pouvoit fournir à fon grand cœur.* Lingua non fuppetebat animo. *Liv.* *Słowa nie wyftarczały wfpaniałości ferca iego. *Je ne puis plus fournir au travail.* Non queo labori fuppeditare. *Plaut.* *Już niewyftarczę pracy niezdołam. *Fournir de matiere à fes vices.* Materiam criminibus fuis fuggerere. *Liv.* *Dodawać coraz okazyi zbytkom wyftępkom fwoim. *Fournir des raifons pour foûtenir un fentiment.* Rationes alicui fententiæ fuggerere. *Dodawać racyi ná otrzymanie czego.

FOURNIR *des foldats à la place de ceux qui font morts.* Succenturiare milites. *Plaut.* DODAWAC żołnierzy ná mieyfce pobitych.

FOURNIR fignifie encore, *Achever fa carriere, ou fa vie.* Finem vitæ implere feliciter. *Tacit.* Spatium vitæ feliciter decurrere. *Ovid.* SKONCZYC życie.

FOURNI, mafc. FOURNIE, fœm part. paff & adject. Inftructus, a, um. OPATRZONY, OPATRZONA, porządnie we wfzyftko.

Une maifon fournie de toutes chofes, où rien ne manque. Apparata domus, inftructa omnibus rebus.*Cic.* Dom we wfzyftko porządny gdzie ná niczym niefchodzi.

QUI *eft bien fourni de fes parties, Qui a un gros membre.* Mutoniatus,a, um. Vafatus. Penitiffimus,a, um. *Plaut.* PORZADNY w członek.

Un difcours bien fourni, rempli de belles penfées. Oratio locuples. confperfa verborum fententiarumque floribus. *Cic.* Mowa piękna dofkonała wewfzyftkim.

FOURNISSEUR, fubft. mafc. (*Celuy qui fournit.*) Præbitor, oris, mafc. *Cic.* DAWCA fzafarz dodawca Gofpodara.

FOURNISSEMENT, fubft. mafc. (*L'action de fournir.*) Suppeditio, onis, f. *Cic.* DODAWANIE fzafowanie.

FOURNITURE, fubft. fœm. (*L'action de fournir.* Suppeditatio, onis, fœm. *Vlp. Cicer.* DODAWANIE fzafunek wydatek.

FOURRAGE, fubft. mafc. (*Paille, herbe feche qui fert à nourrir le bétail.*) Pabulum, i, neut. Pabulatio, onis,fœm. *Cicer.* PASTWA obrok bydlęcy fłoma trawa fucha. *Aller au fourrage.* Pabulari, (or, aris, atus fum.) depon. *Caf.* Pabulatum prodire *Plaut.* Pabulatum proficifci. *Cicer.* Ire pabulatum. *Jechać ná pafzą dla pafzy ná prowiant.

FOURRAGER,V act. (*Confumer les pailles d'une metairie.*) (Pabula confumere, (fumo, is, fomfi, fumtum.) act. PASC pafać wypafać paftwę trawić folwarkową.

FOURRAGER en terme de guerre,fignifie *Aller chercher du fourrage.* Ire pabulatum. *Cicer.* JECHAC dla pafzy wyprawy dla obrokow y pafzy wyflane od woyfka ná prowiant.

FOURRAGER fignifie encore, *Ravager, piller, ruiner un pays, y mettre tout en defordre.* Agros populari. *ou* depopulari, (or, aris, atus fum.) depon. *Cicer.* Agros populando nudare, (do, as, avi, atum.) act. *Liv.* PLĄDROWAC Kray zewfzyftkim wniwecz obrocić poftofzyć rabować.

Lors que nos troupes s'écartoient pour fourrager. Cùm noftri milites vaftandi prædandique caufâ fe in agros liberiùs effunderent. *Caf.* Gdy fię náfi ná rabunek y grabież rozbiegli.

FOURRAGEUR, fubft. mafc. (*Qui va au fourrage.*) Pabulator, oris, mafc. *Caf.* WYPRAWNY dla pafzy podiazd.

FOURREAU, (*on prononce* fourrô.) fubft. mafc. mot general qui fe dit (*de ce qui couvre les habits & les chaifes,*

&

& chofes femblables.) Involucrum Integumentum, i, neut. POKROWIEC ogolnie co awierzchu iáką rzecz pokrywa dla fchowania.

FOURREAU *d'efpée*, Vagina,æ, fœm. *Plin.* POCHWY od fzabli fzpady &c.

FOURRE', masc. FOURRE'E, fœm. part. paff. & adject. *Voyez* FOURRER. FUTREM podfzyty podfayta.

ON DIT au figuré, *Vne paix fourrée, fauffe, déguifée.* Subdola, *ou* fimulata paz. Infida pax. *Liv.* Involurum bellum nomine pacie. *Cicer.* POKOY podfzywany niepewny falfzywy emyślony.

FOURRER,V.act. (*Mettre dedans, faire entrer.*) Immittere, (mitto, is, mifi, miffum.) Inferere, (fero, is, ferui, fertum.) Indere, (indo, dis, indidi, inditum.) Inferre, (fero, fers, intuli, illatum.) Infertare, (to, as, avi, atum.) act acc. *Cicer. Plaut.* WETKNĄC wephać wścibić wewnątrz wfadzić pchać w co włożyć wrazić.

Fourrer fon argent dans la paille, l'y cacher. In paleam pecuniam fuam immittere, *ou* abftrudere. Włożyć pieniądze w flomę wścibić ie w flomę. *Il y en a qui fourent dans le gofier des effis trempez d'buile.* Sunt qui fpicas madefactas oleo faucibus infemnt. *Colum.* *Są co kłofy zmaczane w oliwie wpufzczaią wfadzaią w gerdło.*Fourrer de la viande dans la bouche des petits enfans* Efcas infantibus pueris in os inferere. *Cic.* *Karmić dzieciç éby iadło, kłaść mu wgębę tkać mu wgębę.

FOURRER, *Faire entrer, introduire quelqu'un dans quelque affaire, dans quelque lieu.* Immitere. Intromittere. Introducere. Intrudere. *Plaut. Caf.* WTRĄCIC kogo wmięfzać go w co w kłotnię w fprawę iáką.

SE FOURRER, on *fe gliffer dans un lieu, comme à la dérobée.* Inferre fe, *ou* introdare fe in aliqnem locum. Aliquò irrepere, *ou* fubrepere, (po, pis, pfi, prum.) Se intrudere. WEMKNĄC fię dokąd ábo gdzie nieznacznie gládko, fię wślizną iákoby ukradkiem.

Il fe fourre chez les Grands. Infinuat fe in Principum domos. *Cic.* Umie fię wemknąć do Pánow.

SE FOURRER, (*Se mefler dans une converfation.*) Infinuare fe in allqnorum fermonem. *Cic.* Immifcere fe colloquiis. *Liv.* WMIĘSZAC fię wdać fię wdyfkurs w rzecz.

Se fourrer dans une guerre. Immifcere fe alicui bello. *Liv.* *ou* fe inferere. *Ovid.* Wmięfzać fię wdáć fię w woynę.

Se fourrer dans un procès. Liti fe offerre. *Vlp.* Wdáć fię wprawo wkłotnią.

SE FOURRER fignifie encore, *Se cacher.* Abfcondere fe, (condo, is, condidi, conditum.) Se abftrudere, (do, is, fi, fum.) Se occultare, (to, as, avi, atum.) *Cic.* SCHOWAC fię fkryć fię.

FOURRER fignifie pareillement, *Garnir de fourrure.* Pelliculare, (lo, as, avi, atum.) act. acc. *Colum.* Pelles fubfuere, (fuo, fuis, fui, futum.) act. dat. *Hor.* Uti pellibus & fpollis feratom. FUTREM podfzywać

Se garnir contre le froid d'une robe fourrée. Uti pellibus contra frigus. Pellibus hirfutis arcere mala frigora. Opatrzyć fię futrem názimę ná zimno.

ON DIT en ce fens au figure, *Vn innocent fourré de malice.* Vervez fycophanta. BARANEK wilkiem podfzyty niewiniątko ná pozor w famey rzeczy hultay wierotny.

FOURRER fe dit figurément. *On ne fçauroit luy rien fourrer dans l'efprit, luy rien mettre dans la tefte, tout il eft ftupide.* Nihil in illius animum poteft immitti, adeò durâ eft cervice. NIEMOZNA mu nie wetkać wgłowę ták ieft tępy.

Je ne fçay qui luy à fourré cette opinion dans la tefte, on en veut la luy ofter. Quis hunc illâ opioione infecerit nefcio, evelli ex illius animo non poteft. *Cic.* Niewiem kto mu tym zdaniem nábił głowę, niemożna mu tego z głowy wyiąć.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme fourre fon nez par tout*, qu'*Il fe veut mefler de tout* Se omnibus rebus admifcet Magnus eft ardelio. WSZĘDZIE fwoy nos wścibi wfzędzie fię wmzi.

FOURREUR, fubft. m. *Qui vend des fourrures.*) Pellio, onis, m *Plaut.* KUSZNIERZ kupiec futer co futra przedaie futrami kupczy.

FOURRIE, fubft. m. (*Officier qui va marquer les logis pour le Prince, & pour fa fuite, lorfqu'il va en campagne.*) Hofpitii regii & familiæ defignetor, oris,m. Affignandorum hofpitiorum Magifter, tri, m. *felon Lampridius.* Menfor, oris, m. *falon Végece.* STANOWNICZY woyfkowy, obozowy.

FOURRIERE, fubft. f. (*Lieu deftiné à fourrer le bois dans la maifon du Roy.*) Lignarium regium, ii, neut. DRWALNIA.

Officier de Fourriere, qui a foin de fournir le bois. Regiue lignator, *genit.* regii lignatoris, m. Starfzy nád Drwalnią, *Derewniczy.*

Chef de Fourriere. Regiorum lignatorum præfectus, i, mafc. Derewniczy nádworny.

FOURRURE, fubft. f. (*Garniture de peaux.*) Villofæ pelles. *genit* villofarum pellium, f. plur. FUTRO.

FOURVOYMENT, fubft. mafc. (*Egarement du chemin.*) Erratio, onis, f. *Ter.* ZBŁĄDZENIE obłąkanie fię zdrogi ziechanie.

SE FOURVOYER, V. act. (*S'égarer du chemin.*) Itinere deerrare, (erro, as, avi, atum.) Viâ excedere, (cedo, is, ceffi, ceffum.) Declinare de viâ, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* ZBŁĄDZIC obłąkać fię ziechać zdrogi.

Il y a moins à fe fourvoyer. Minor eft erratio. *Ter.* Mniey má błądzić, do błądzenia mniey mu będzie

FOUTEAU, (*on prononce* foutô.) fubft. m. (*Arbre de haute futaye, appellé Heftre.*) Fagus, gi, fœm. *Virg.* BUK buczyna bukowe drzewo.

FOY, fubft. f. (*Don de Dieu qui nous fait croire les vèritez de l'Evangile.*) Fides, *genit* fidei, f. WIARA Dár Boży ktorym oświeceni wierzemy y wyznawamy prawdy wiary S. Ewanielii.

(C'eft la premiere des trois Vertus Theologales.) Pierwfza cnota ze trzech Teologicznych.

Faire une profeffion de foy. Profiteri fidem. Czynić profefsyą wiáry, wyznanie wiary uczynić.

FOY HUMINE. (*eft la créance qu'on donne aux paroles humaines.*) Fides humana. WIARA ludzka iáko ludzkim powieściom między fobą ludzie wierzaią.

FOY, (*Fidelité, parole qu'on garde religieufement.*) Fides,ei,f. *Cic.* WIARA flowność poczciwość rzetelność.*Il n'y a guerres de bonne foy dans noftre fiecle.* Noftra ætas non multùm fidei gerit. *Plaut.* *Mało co fzczerości y rzetelności znaleść wieku náfzego.

Il eft de bonne foy. Fidei eft bonæ. *Plaut.* Godna mu wiara rzetelny flowny poczciwy. **Il achete de bonne foy.* Emit bonâ fide. *Plaut.* *Kupił poczciwie fumnieniem dobrym.

Ils fe donnérent réciproquement leur foy & leur parole. Inter fe dant fidem. *Caf.* Słowo y wiarę fobie wzaiemnie dali. **Vn auteur digne de foy.* Juratiffimus auctor, m. *Plin.* Locupletiffimus auctor. *Cic.* *Autor wiary godny.

Agir de bonne foy, n'entendre point de fineffe dans les affaires. Ex bonâ fide & fimpliciter agere. Ex æquo bono agere. *Cic.* Jść fobie poproftu fzczerze iák poczciwość każe bez figlow, y cherchelow.

Eftre fans foy, fans parole, n'avoir point de foy. Nullâ fide effe. Bez wiary, bez fumnienia, bez poczciwości. **Il eft de mauvaife foy.* Sublefta eft fide. *Plaut.* *Podeyrzaney ieft wiary niemefz komu wierzać.

Vfer de mauvaife foy. Uti fide lenoniâ, *ou* punicâ. Szutkami nárabiać, niefzczerze iść, nierzetelnie fobie poftępować

Donner fa foy, fa parole. Fidem dare & polliceri. Fidem aftringere. *Ter.* Dać flowo y wierę.

Garder la foy qu'on a donnée. Fidem alicui damm præftare: Dotrzymać flowa dochować wiary. *(*Le contraire eft*, In fide non ftare; Fidem non præftare, *ou* non fervare. *Cic.* *Ne pas garder fa foy, fa parole.*) *Przeciwna ieft Nie dotrzymać wiary, flowa danego. **Fauffer fa foy violer fa foy.* Fidem violare, *ou* fallere, *ou* frangere. *Cic.* *Zgwałcić wiarę złamać.

Je vous engage ma foy que cela fera. Do fidem ita futurum. *Terent.* Spondeo tibi & in me recipio. *Terent.* Daię ci flowo moie ná to że to będzie.

Faire fauffer fa foy à quelqu'un. Aliquem à fide abducere. *Cic.* Przywieść kogo do wiarołomftwa.

Ajoûter foy à quelqu'un, à fes paroles. Alicui fidem habere. *Cic. Petr.* Alicui credere. *Plaut.* Wierzać komu flowom czyim wierzać ufać. *(*Le contraire eft*, Fidem alicui derogare. *Cic.* *N'ajoûter point de foy à quelqu'un.*) *Przeciwna ieft Cale niewierzać komu, áni iego flowom nie ufać.

Empefcher qu'on n'ajoûte foy à quelqu'un. Detrahere, *ou* auferre alicui fidem. *Quint.* *ou* demere. *Tacit.* Przefzkadzać zábraniać żeby komu wierzono. **L'on n'ajoûte point foy aux grands prometteurs.* Multa fidem promiffa levant. *Hor.* *Tym co wiele obiecuią zwyczaynie niedowierzaią. **Je crains que*

vous n'ajoûtez plus de foy aux autres qu'à vous mesme. Vereor ne cui de te plus quàm tibi credas. *Hor.* *Boię się żebyś bardziey niewierzył drugim niż sobie samemu.

EN BONNE *foy.* Certe. adv. PRAWDZIWIE zápewne przed poczciwością. **De bonne foy.* Ingenuè. adv. * Po prostu *A la bonne foy.* Bonâ fide.abl. * Po prostu szczerze.

ON DIT, *Laisser un homme sur sa bonne foy, l'abandonner à sa conduite.* Hominem sui arbitrii facere. *Suet.* ZOSTAWIC kogo w prostocie iego áby ták czynił iák czyni nie pokazuiąc mu w tym co iest złego w czym go on sam nie widzi, álbo też puścić go ná wolą swoią niech czyni niech robi co chce iák mu się zdaie y widzi.

FOY *& hommage.* Fides & obsequium. WIERNOSC y poddaństwo. **Rendre foy & hommage à quelqu'un.* Fidem & obsequium alicui præstare. *Wierność y poddaństwo komu oddawać.

FOYE, subst.m. (*Partie noble de l'animal où l'on pretend que se fait la sanguification.*) Jecur, *genit.* jecoris. *Cicer* ou jecinoris,neut. *Cels.* Hepar, *genit.* heparos,neut. WĄTROBA przednia część wnętrzna zwierząt y bydląt gdzie mniemaią że się krew robi.

Petit foye. Jecusculum, i, neut. *Cic.* Wątrobka.

Maladie du foye. Morbus hepatarius. *Plaut.* Morbus hepaticus *Cels.* Wątroby choroba.

Il est malade du foye. Hunc agitat morbus hepatarius. *Plaut.* Hepaticus est. *Plin.* Choruie ná wątrobę.

Il sent des douleurs de foye. Illius cruciatur jecur. *Plaut.* Czuie, cierpi, bolenie wątroby.

Il a des chaleurs de foye. Bilis urit jecur. *Hor.* Cierpi zapalenie wątroby.

ON DIT aussi en figuré, *Il a des chaleurs de foye*, pour *Il est emporté de colere.* Siccum jecur ardet irk. *Juv.* Fervens difficil bile tumet jecur. *Horat.* Irâ effervescit. *Cicer.* GORĄCZKA gniewliwy popędliwy żołądknie się często gniewa się.

FOYER, subst. masc. (*L'âtre de la cheminée d'une chambre où l'on fait du feu.*) Focus, i, masc. *Cic.* KUMIN ognisko.

ON APPELLE, *Les Dieux du foyer, Les Dieux Penates des anciens.* Dii Penates. BOGOWIE domowi.

FRACAS, subst. masc. (*Bruit éclatant.*) Fragor, oris, m. Gravis fragor. *Ovid.* ZGIEŁK, hałas, trzask, wrzask, plask, gramot, łoskot.

FRACAS, (*Brisement des choses qui se fait avec grand bruit.*) Violenta rerum cum horrendo fragore fractura, æ, f. Ruina,æ,f. *Cicer.* TRZASK Łam rzeczy z hałasem się łomiących. W Polskim rozmaicie się mowi łomot trzask co do drew. Brzęk co do kruszcow szkła, glinianych statkow, gruchot co do skorup orzechow kości.

FAIRE *grand fracas, grand bruit, grand éclat pour peu de chose.* Levi de re turbas excitare, *ou* excire. *Quint. Plaut.* HAŁAS zgiełk czynić o rzecz małą o ladaco

Cela a demeuré quatre ou cinq mois sans fracas de part & d'autre. Non nisi post quatuor aut quinque menses, res palam erupit & hominum sermonibus iactata est. Było to bez hałasu z obu stron kilka miesięcy cicho było.

FRACASSER, V. act. (*Briser, rompre.*) Magnâ vi & horrendo fragore frangere, (go, gis, fregi, fractum.) Confringere. Perfringere. act. acc. *Cæs.* ZTRZASKAC złamać stłuc zbić.

Ayant la prouë fracassée. Perfracto. *Cæs.* Zbiwszy náprzodek okrętu.

FRACTION, subst.f. (*Rupture.*) Fractura, æ, fœm. *Plin.* ZŁAMANIE strzaskanie zgruchotanie.

FRACTION (*en Arithmetique & en Geometrie.*) Numerorum particulæ, *La fraction des nombres.* Particulæ mensurarum, *La fraction des mesures.* ŁAMANIE liczby ná cząstki, połcząstki. Łamanie wagi rachuiąc ná ćwierci połćwierci &c.

FRAGILE, adject. m. & f. (*Qui se brise aisément.*) Fragilis & hoc fragile, adject. Fragilior & hoc fragilius; Fragilissimus,a, um) *Cic.* SŁABY ułomny.

FRAGILE se dit figurément en ce sens, (*des biens caduques & perissables, comme des honneurs* &c.) Fragilis. Caducus. Fluxus,a,um. *Cic.* DOBRA znikome upłynne światowe przemiiaiące dobra marne

FRAGILE se dit aussi (*de ce qui est foible, & qui tombe aisément.*) SŁABY ułomny upadkowi podległy. **La femme est plus fragile que l'homme.* Fragilior homine mulier. *Białogłowa ułomnieysza słabsza iest y skłonnieysza do upadku niż męszczyzna.

FRAGILITE', subst.f. (*Qualité de ce qui est fragile.*) Fragilitas, atis,f. *Plin.* SŁABOSC ułomność.

FRAGILITE' se dit aussi (*de la caducité & de la foiblesse des choses de la terre.*) Fragilitas rerum humanarum. UŁOMNOSC znikomość nikczemność rzeczy ziemskich. *Imbecillitas & fragillitas generis humani, *La fragilité de l'homme* *Słabość ułomność ludzka.

FRAGMENT, substantif. masc. (*Petit éclat d'une chose rompuë & fracassée.*) Fragmentum, i, neut. Fragmentum, inis, neut. *Cicer. Virg.* UŁOMEK czego, okruszyna, trzaska skorupa szkiełko

FRAGMENT se dit en figuré (*des morceaux de quelque ouvrage de l'esprit.*) Fragmenta, orum,n. plur. KAWAŁKI co do pism ksiąg kawałkami wychodzących.

FRAIS, m. FRAICHE,f. adiect (*Qui n'est point chaud.*) Frigidus, a, um. Frigidior & hoc frigidius; Frigidissimus, a, um) ZIMNY, ZIMNA, świeży świeża.

De l'eau fraiche qui vient d'estre puisée, & qui est fort froide Quàm recentissimi frigoris aqua. *Colum.* Woda świeża dopiero wyciągniona ze studni zimna.

Boire frais. Frigidis potionibus uti. Pić ná zimno. **Aimer à boire frais.* Frigidis potionibus delectari. *Lubić pić ná zimno (álbo) pijać zimno, z lodu. **Il rompt de la glace dans son verre, afin de boire plus frais.* Rigorem potionis sui renovat fractâ insuper glacie. *Sen.* *Łamie lod w szklenicę áby ná zimno pił.

Il n'est rien de si pernicieux que de boire frais, lors qu'on est en sueur d'avoir travaillé. Ex labore sudanti frigida potio perniciosissima est. *Cels.* Nie niebespiecznieyszego iáko zimno pić zápociwszy y zágrzawszy od roboty.

EAU *fraiche, qui ne fait que d'estre puisée.* Aqua recens è puteo, *ou* è fonte. WODA świeża dopiero wyciągniona.

PAIN *frais*, ou *fraichement fait.* Panis recens, *genit.* panis recentis,masc. SWIEZY chleb świeżo pieczony. **Oeuf frais.* Ovum recens. *Jayca świeże (álbo) iaie świeże. **Fromage frais.* Caseus musteus. *Ser świeży twarog. **Beurre frais.* Butyrum recens. *Plin.* *Masło świeże. **Des lettres toutes fraiches.* Litteræ recentissimæ. *Cic.* *Listy świeże.

Du vin frais, qui ne fait que d'estre tiré du tonneau. Vinum è dolio recens. Wino świeże dopiero co z beczki.

FRAIS, (*qui a de la fraicheur.*) Frigidus, a, um. *Sen.* CHŁODNY zdrowy. **Matinée fraiche.* Matutinum frigus, *genit.* matutini frigoris, neut. *Poranek chłodny. **Les matinées sont fraiches en Automne.* Matutinis temporibus frigus est Autumno. *Cels.* *Poranki chłodne w Jesieni. **Il n'y a point de lieu plus frais, ni plus agréable.* Nihil alsius, nihil amœnius hoc loco. * Nie masz mieysca chłodnieyszego, áni milszego przyiemnieyszego.

TOUT FRAIS, *Tout nouveau.* Recens novus, *genit.* recentis novi. masc. SWIEZUSIENKI. **Il est tout frais, ou tout fraichement arrivé de la province.* E provinciâ recens. *Cic.* *Fryc udworu nie orany nie ochrostany nowotny. **De fraiche memoire.* Recentiore memoriâ. *Cicer.* * Zá świeżey pamięci, nie dawno bliższych wiekow czasow lat. **La chose estant encore toute fraiche.* Re adhuc recenti, ablat, *Cicer.* *Rzecz iesżcze będąc świeżusieńka niedawna. **Ils avoient de la peine à soûtenir le choc des soldats qui venoient tout frais au combat.* Non facilè recentes atque integros milites sustinebant. *Cæs.* * Nie mogli strzymać nátarczywości woysk świeżo przychodzących do boiu.

Il envoyoit des soldats frais, à la place de ceux qui estoient las. Integros milites defessis submittebat. *Cæs.* Posyłał świeże woyska ná mieysce zmordowanych.

ON DIT aussi en ce sens, *Il a le teint frais & reposé.* Est illi color vultûs vivus, vetus ac floridus. CERA zdrowa czerstwa piękna. **Il est frais comme un ieune homme, Il a le teint d'un jeune homme.* Vivido ac juvenili est vultu. *Cery piękney zdrowey iákby odmłodniał.

FRAIS, (*Qui n'est point salé, parlant des viandes.*) *Viande fraiche.* Caro recens nondum sale conspersa. MIĘSO świeże nie solone.

FRAIS est quelquefois substantif, & signifie *Un air doux & rafraichissant.* Frigus, *gen.* frigoris,n. *Virg.* CHŁOD POWIETRZE pomiarkowane y chłodne. **Prendre le frais.* Captare frigus. *Virg.* Umbras arborum, *vel.* auræ refrigerationem,

tionem, captare *Colum* *Chłod brać chłodzić się ná wietrze.

FRAIS au plurier, subst. m. (*Ce qui se dépense pour une chose.*) Impensa,æ,f. Sumtus,ûs,m. Impendium,ii, neut. *Cic.* KOSZT wydatek ná co nákłady.

A grands fraix. Magno sumtu. Ingentibus impensis. ablat. *Cic. Liv.* Wielkim kosztem nákładami wielkiemi. *(*Le contraire* Minimo, *ou* exiguo sumtu. abl. *Cicer. A peu de frais.*) *Małym kosztem.

Faire des frais excessifs. Extra modum sumtu prodire. *Cic.* Wielkie nákłady zbyteczne kośzta czynić prowadzić. **Faire des frais pour une affaire.* In rem sumtum facere. Pecunias impendere in aliquod negotium. Impensas in rem agere, *ou* impendere,*ou* insumere. *Cic.* *Nákłady łożyć ná iáką sprawę.

Faire des fraix à quelqu'un. Sumtibus litis obnoxium aliquem reddere. Kosztу komu czynić, do kosztu przywodzić.

Mettre quelqu'un en fraix. Sumtum alicui afferre, *Cicer.* Do kosztu kogo przywodzić.

Il s'est mis en frais, Il a fait des frais pour l'amour de moy. Meâ causâ sumtus fecit. *Plaut.* W koszty wszedł dla mnie koszty czynił. **Il est de grands fraix*,ou *d'une grande dépense* Multarum impensarum homo. Impendiosus est. *Plaut.* *Wydatny wiele wydáiący niepomiarkowany w wydatku.

Les frais d'un procès. Litis impendia, orum, neut. plur. Unkoszta prawne.**Il a fait les fraix du procès, Il les a fournis.* Sumtus in litem dedit, *ou* suppeditavit. *Łożył unkoszta prawne ná prawo łożył.

Il se fait beaucoup de frais dans un procès, qui n'entrent point en taxe. Magna sunt pecuniæ intertrimenta, quorum calculi non ducuntur in rationem impensarum. *Bud.* Wiele iest kosztow ná prawo, ktore w unkoszta prawne nie rachują się nie wchodzą

FRAISCHEMENT,adv. (*on prononce* FRAICHEMENT.) (*Au fraix.*) Frigidariâ cellâ istud reconde, *Mettez cela fraichement.* NA CHŁODZIE, schowáy to ná chłodzie wstaw postaw ná chłodzie, wystaw ná chłod.

FRAICHEMENT, (*Recemment.*) Recèns *comme un adverbe*, Recentiùs, & Recentissimè. SWIEZO.

FRAISCHEUR, (*prononcez* FRAICHEUR) subst. fœm. (*Le fraix.*) Frigus, *genit.* frigoris, neut. *Virg.* CHŁOD. **Estre à la fraicheur.* Sedere ad frigus. *Być ná chłodzie. **Chercher la fraicheur.* Captare frigus. *Szukać chłodu.

FRAICHEUR se dit (*du teint d'une personne.*) PIĘKNOSC czerstwość co do cery. **Cette femme a encore de la fraicheur son âge.* Mulier ista vivido ac florido est colore. *Ta Białogłowa iescze ma dość czerstwą cerę ná lata swoie.

FRAISE, subst. fem (*Petit fruit rouge. ou blanc.*) Fraga, orum.n.pl. POZIOMKA iágoda, Poziomki.

FRAISE *de veau,* (*est la peau,*ou *membrane,qui soûtient & enveloppe les intestins d'un veau.*) Vitulinum omentum,i,neut. KRESKI cielence.

FRAISE se dit en ce sens, pour *Une sorte de collet à l'usage des Espagnols & des cent Suisses du Roy.* Corrugatum focale. *genit.* corrugati focalis, n. KRYZY trefione szłotna kołnierze trefiony koło szyi stroy Hiszpanow, y Szwaycarow.

FRAISE en terme de guerre, (*est une espece de fortification faite de pieux pointus qu'on fiche dans les retranchements*) Vallus, i, masc Vallum, i, neut. *Cæs.* PALOWANIE, Pale bite wkoło dla obrony y zámknięcia mieyscа iákiego, *Palisady.*

FRAISER *un retranchement*, V. act. Vallo cingere, *ou* munire.act acc *Cæs.* PALOWANIE dać koło szańca.

FRAISER *à la maniere d'une fraise*, (*Plisser.*) Corrugare, (go, as, avi, atum.) act.acc. *Plin.* FAŁDOWAC iák kryzy, w kryzy dawać.

FRAISER *des feves*, (*Leur oster la peau.*) Fabas putaminibus purgare. *Petr.* ODŁUZAC groch bob z łuski álbo z łuski dobywać.

FRAISIER, subst m. (*Arbrisseau qui produit les fraises.*) Fragum,i,n. POZIOMKI krzaczek poziomkowy.

FRAISQUE, subst. fœm. (*Peinture à fraisque.*) Udorectorium, ii, neut. *Vitr.* MALOWANIE *a fresk* názwane to iest bez oleiu farbami wodnemi. **Peindre à fraisque.* Udorectorio colores inducere. *Vitr.* *Malować farbami wodnemi.

FRAMBOISE, subst. f. (*Fruit qui croît sur un arbrisseau épineux, fort agréable au goût.*) Morum Idæum, i, n MALINA maliny Jeżyny iágody na krzewin ościstym rosnące przyiemne do smaku.

FRAMBOISER, V. act. (*Mettre des framboises dans des liqueurs.*) Moris Idæis condire liquores. MALINAMI záprawiać, maleuniki sobić.

FRAMBOISIER, subst m. (*Petit arbrisseau épineux qui porte les framboises.*) Rubus Idæus, i, m. MALINOWA Jeżyna krzew krzak malinowy.

FRANC, m. FRANCHE, f. adiect. (*Qui n'est point sauvage, qui est cultivé.*) Sativus. Cultus,a, um. *Plin. Cic.* SADZONY przesadzany sadowy nie dziki.

FRANC, (*Libre, exemt.*) Liber, libera, liberum. Immunis & hoc immune, adiect. WOLNY. **Franc de la milice, ou d'aller à la guerre.* Militiâ immunis. *Liv.* Immunis belli. *Virg.* *Wolny od służby od wyprawy woienney. **Les terres qui sont franches sont plus estimées que celles qui sont chargées.* Libera prædia meliore iure sunt, quàm serva. *Cic.* *Dobra wolne są droższe niżeli podległe podatkom publicznym y ciężarom.

Des terres tenuës en franc-alen. Agri immunes. Dobra wolne, grunta wolne swobodne.

Je suis demeuré franc & quitte. Omni ære alieno solutus, ou dissolutus sum. *Cic.* Zostałem wolny y czysty bez długow.

Vendre un heritage franc & quitte de toute charge. Fundû liberum, omnique noxâ solulum vendere. *Bud.* Przedać dobra czyste y wolne swobodną substancyą zbyć.

FRANC, (*Exemt.*) *Franc de toute ambition, d'avarice.* Liber ab ambitione, ab avaritiâ. (*ou* ambitione *sans préposition, ou* ambitionis *au genitif.*)*Cic. Plaut.* WOLNY od ambicyi wszelkiey.

FRANC, (*Libre, ouvert, sincere, qui dit librement ce qu'il pense.*) Apertus. Sincerus. Ingenuus, a, um. WOLNY otworaysty otwarty szczery rzetelny.**Un cœur franc.* Apertû pectus. *Cic.* *Serce otwarte rzetelne prawdziwe.* *Des gens francs.* Aperti & sinceri homines. *Ludzie szczerzy prawdziwi rzetelni. **Sa maniere d'agir est franche & ingenuë.* Liberè ac sincerè agit. *Cic.* * Postępuie sobie wolno rzetalnie bespiecznie prawdziwie szczerze, po prostu.

Je vous parle franc, ou *franchement.* Sincerè tecum loquor. *Cic.* Szczerze mowię po prostu. * *Il me dit tout franc qu'il n'avoit pas besoin de moy.* Mihi ultrò negavit meam se morati operam. *Plaut.* *Powiedział mi okrągło y po prostu że mie niepotrzebnie.

FRANC-ARBITRE, subst. masc. Liberum arbitrium, ii, neut. *Liv.* WOLNA WOLA ludzka.

FRANC ARCHER, (*Archer qui estoit exemt du guet & des tailles.*) Sagittarius vigiliæ ac subsidiorum immunis. WOLNY Boiar żołniera ktory ma wolność od warty y podatkow innych powinności.

ON DIT aussi, (*parlant d'une femme hardie en paroles.*) *C'est un franc-archer.* Mulier audax & proterva. WYUZDANA białogłowa w słowa niewyparzona gęba.

FRANC FIEF, subst. masc. (*Fief tenu par des gens de franche condition*) Prædium nobile in manu ingenui. DOBRA szlacheckie ziemskie ktore sama tylko szlachta trzymа y trzymać może.

FRANC, subst. masc. signifie (*Piece d'argent, qui valoit tantost XVI. sols & tantost XX. sols.*) Francus argenteus, i, m. Libella & libra francica, æ, fœm. ZŁOTY moneta rozmaitego waloru y ceny; we francyi waży czasem 16. czasem dwadzieścia ich groszy támtecznych, grosz ich uczyni niespełna násze dwa grosze; złoty nász polski trzydzieści groszy szelągami, álbo połkopy groszy. Czechowie zowią *Beldesatnik* gravcarow, francuzi dwoiako zowią złoty, to iest álbo *franc.* álbo livre.

(On ne dit point en François *Un franc, Deux francs, Trois francs*, pour dire *Une livre, Deux livres, Trois livres.* On dit bien *Quatre francs.* ou *Quatre livres.* *Cinq francs* n'est point d'usage, mais *Cent sols*, ou *Cinq livres.* *Six francs* se dit, *Sept francs, Huit francs, Neuf francs, Dix francs* & au dessus. On ne dit pas *Vingt & un francs*, mais bien *Vingt & une livres, Vingt deux francs, Vingt-deux livres, Vingt trois francs, Vingt-trois livres* &c. jusques à trente. On ne dit pas *Trente & un francs*, mais *Trente & une livres: Trente-deux francs,Trente-deux livres*,& le reste jusques à quarante. On ne dit pas *Quarante & un francs*, mais *Quarante & une livres.* On dit *Quarante deux francs* & *Quarante-deux livres*, jusques à cinquante & un. On ne dit point *Cinquante & un francs*, mais *Cinquante & une livres, Cinquante deux francs, Cinquante deux livres* jusques à soixante & un. On ne dit pas *Soixante & un francs*, mais bien *Soixante & une livres,*

livres, Soixante & deux livres, Saixante & quatre livree, Soixante & six, Soixante & sept, Soixante & huit, Saixante & neuf livres, Quatre-vingts francs. On me dit point *Quatre vingts & un francs*, mais *Quatre-vingt une livres* &c. jusques à cent. On ne dit point *Cent & un francs*, mais *Cent une livres*, &c.) Nie mowią zás po francusku *un franc* ieden złoty *deux francs* dwa złote, *trois francs* trzy złote, ále *une livre, deux livre, trois livre* ieden złoty, dwa złote, trzy złote. A záś cztery złote dobrze się mowi *quatre francs*, álbo *quatre livres* Pięć złotych nie mowi się *cinq francs*, ále *Cent sols* iákoby sto groszy ich rámecznych. Mowią *six francs* sześć złotych *sept francs* siedm złotych. *huit francs* osim złotych *neuf francs* Dziewięć złotych. *Dix francs* dziesięć złotych y ták dáley áż do dwudziesto. Ale znown nie mowią *Vingt & un franc* ále *Vingt & une livres* dwadzieścia y iedeo złoty y ták dáley áż do trzydziestru, gdzie znowu mowią *Trente francs* trzydzieści złotych nie *tente livres* ále záś znowu nie mowią *trente & un francs* ále *trente & one livres* Trzydzieści y ieden złoty, á dáley áż do czterdzieści tym że sposobem się mowi álbo *francs* álbo *livre* áż do pięćdziesiąt, sześćdziesiąt siedmdziesiąt ośmdziesiąt ták żeby dziesiątki same przez to słowo *livres* przydane do liczby dziesiątka wyrazac, á záś dziesiątek y ieden nigdy przez to słowo *franc* nie mowiąt náprzykład nie *soix sante & un francs* ale *soixánte & une livrè* sześćdziesiąt y ieden złotych y ták dáley áż do sto gdzie się także nie mowi *Cent & un francs* ále *Cent & une livres* sto y ieden złotych &c.

LA FRANCE, (*Royaume le plus flossant, le plus riche, le plus peuplé & le plus civilisé de toute l'Europe*) Gallia, æ, f. Francia, æ, f. Galliæ, arum, f. plur. FRACYA Krolestwo náybogatsze náyludnieysze y náypolerownieysze wcáley Europie.

(Paris est la capitale de ce Royaume.) Páryż stołeczne głowne miásto cáłego Pánstwa.

L'ISLE *de France, Pays qui est compris entre les riviera de Seine, de Marne, d'Oise & d'Aisne, (dont S. Denis est la capitale.)* Franciæ provincia, æ, f. WYSPA álbo Prowincya Francyi Kráy wszystek ktory leży między Rzekami Senną, Márną Ezą y Eną Miásto St. Deni iest głowne tego Kraio.

DE FRANCE. Gallicus, a, um. FRANCUSKI.

FRANC-FORT *sur le Mein, (Ville imperiale d'Allemagne dans la Franconie.)* Francofurtum, i, n. Francofordia, æ, f. FRANKFORT nád Meoem Miásto Cesarskie Niemieckie w Fránkonii

FRANC FORT *sur l'Oder, (Ville d'Allemagne dans le Marquisat de Brandeburg.)* Francfurtū ad Oderā. FRANKFORT nád Odrą Miásto niemieckie w Márgrabstwie Brandeburskim.

LA FRANCHE-COMTE', (*Province de l'Europe, dont Dole sur le Doux est la capitale*) Sequanorum tractus, ûs, masc. Burgondiæ comitatus, ûs, masc. HRABSTWO Burgundyiskie, albo Sekwanowie, Prowincya Europy ktorey Miásto Dol nád Duzą rzeką iest stolica.

FRANCHEMENT, adv. (*Librement.*) Liberè. Audacter. adv. *Cic.* BESPIECZNIE wolnośmiáło.

FRANCHEMENT, (*Bonnement, ingenuement.*) Apertè. Sincerè, Ingenuè. adv. *Cic.* SZCZERZE po prosto.

FRANCHIR, V. act. (*Sauter, passer passer par dessus en saniant.*) Transilire, (lio, lis, transilui, transultom.) Saltu, *ou* scensu superare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Saltu se transmittere, (mitto, is, misi, missum.) act. *Plaut. Liv. Colum.* PRZESKOCZYC przebyć skoczywszy przez co przeprawić się skoczywszy.

Après que nous eusmes franchi les marests & les bois où nous estions serrez, nous rangeasmes nostre armee en bataille. Postquam angustias paludis & silvarum transivimus, acies est instructa à nobis. *Cic.* Przebywszy błota y lásy gdzieśmy byli ściśnieni uszykowaliśmy woysko do boiu. *. *Franchissant la muraille, ils se rendent maistres des trois camps.* Munitionē transgressi, trinis castris potiuntur. *Caf.* * Przeskoczywszy przez mury trzy oboży opanowali

FRANCHIR se dit au figuré (*d'une difficulté qui se presente, & sur laquelle on passe.*) Perrumpere difficultatem, (rumpo, rumpis, rupi, ruptum.) Superare. Frangere, (frango, is, fregi, fractum) act. accus. *Cic.* PRZEBYC trudność táką zwyciężyć przewyższyć przełamać.

FRANCHIR *le pas*, pour dire *Se résoudre à quelque entreprise difficile, après y avoir meurement déliberé.* Audere aliquid. *Plaut.* ODWAZYC się ná co długo się námysliwszy puścić się ná co.

Franchir un mot, c'est à dire *le bon mot qui conclut une affaire*, ou *quelque marché*. Addere verbum, pod caput ast. Ostatnie słowo powiedzieć docieraiąc targu odczego co niebędzie, álbo nád co kto więcey nie postąpi.

FRANCHIR *un mot, Dire quelque parole injurieuse.* Audere aliquod contumeliosum verbum. WYPUSCIC słowko ládáiakie. **Il franchit le mot, il l'appella putain.* Ausus est vocare illam meretricem. *Wymowił się z słowkiem názwałą Máłpą niepoczciwą táką á táką.

FRANCHIR *les limites de la raison & de la bienséance.* Fines rationis & honestatis transcendere, *ou* transilire. Finē & modum rationis & honestatis transire. *Cic.* NAD to co rozum y przystoyność káże sobie pozwolić.

FRANCHISE, subst. fem. (*Liberté sincere dans ses paroles ses actions.*) Libertas. Ingenitas, atis, f. *Cic.* SZCZEROSC rzetelność w słowach y postępowanio sobie. **Il me parla avec franchise.* Liberè & sincerè mecum loquutus est. *Cic.* *Mowił zemną szczerze.

FRANCHISE, (*Lieu de franchise, asyle.*) Asylum, i, n. Loci alicujus libertas, & immunitas, atis, f. *Cic.* WOLA, mieysce wolności, swoboda mieysce ucieczki dlá bespieczeństwa mieysce święte ktorego gwałcić nie godzi áni gwałtem aniego brać nikogo.

FRANÇOIS, (*on prononce* fransois.) m. FRANÇOISE, f. (*De France, appartenant à la France.*) Francicus. Gallicus, a, um. FRANCUSKI, FRANCUSKA. **La Langue Françoise.* Francica, *ou* Gallica lingua, æ, f. *Język francuski.

A LA FRANÇOISE Gallorum, *ou* Francorum more. abl. Z FRANCUSKA po francosko.

FRANÇOIS, subst m. (*Natif du Royaume de France.*) Gallus, i, m. Francus, i, m. FRANCUZ urodzony.

FRANÇOISE, (*Native du Royaume de France.*) Galla, æ, fœm, FRANCUSKA urodzona.

Parler bon François, ou *Parler bien François:* Gallicè planè loqui. Mowić dobrze po francusku. **Traduire de Latin en François.* Gallicæ consuetudini tradere latinum sermonē. Vertere Latinum in Gallicum sermonem. De Latinis, *ou* ex Latinis multa vertere Gallicè. *Quint. Cic.* * Tłumaczyć ná francuskie po francusku z łacińskiego

ON DIT adverbialement, *En bon François*, pour dire *Franchement, vous n'y entendez rien.* Nihil planè in his rebus intelligis. PO prostu nie znász się ná tym mowiąc po prostu. **Il luy a dit en bon François qu'il estoit un méchant fripon.* Hunc apertè nec dissimulanter pergraphicum nebulonem dixit. *Powiedział mu po prostu że z niego nic dobrego.

Je luy ay parlé François, je me suis expliqué nettement avec luy. Apertè egi cum illo, & nihil circuitione usus sum. Po prostum się zoim rozmowił, powiedziałem mu po prostu &c.

FRANCOLIN, subst. m. (*Oiseau, espece de faisan des Alpes, gros comme le faisan ordinaire, qui a la creste jaune avec une barbe de plumes sous le col, & qui est mouchetè de noir & de blanc.*) Attagen, enis, m. *Plin.* Attagena, æ, f. *Mart.* PARDWA Dzika kokoszka.

FRANCONIE, *Grande Province d'Allemagne, & un des Cercles de l'Empire.*) Franconia, æ, f. FRANKONIA Wielka Prowincya Niemiecka y ieden z okręgow álbo kołkow Páństwa Rzymskiego.

FRANGE, subst. f. (*Ornement de soye, ou de fil d'or, qu'on met au bas des habits.*) Fimbria, æ, f *Plin.* STRZEPKI frandzle około kraiu szat &c. dawane dla stroiu iedwabne złote.

FRANGE', masc. FRANGE'E, fœm. (*Orné d'une frange.*) Fimbriatus, a, um. *Suet.* W FRANDZLE álbo z frandzlami zrobiony.

FRANGER *un habit*, V act. (*Coudre une frange.*) Fimbriā vestem ornare. OBSZYC w koło suknią frandale dawać do kraia u sukni.

A LA FRANQUETTE, (*Franchement.*) Ingenuè. Liberè. adv. *Cicer.* POPROSTU bez obłazu szczerze rubasznie.

(Maniere de parler adverbiale & populaire.) Sposob mowienia pospolity.

FRAPPEMENT *des mains*, subst. masc Manuum percussio, onis, fœm. *ou* percussus, ûs, masc. *Plin.* KLASKANIE rękami biiąc ręka w rękę.

FRAPPER, V. act. (*Batre, donner des coups.*) Verberare,

(u,

(o, as, avi atum.) Cædere, (do, dis, cecidi, cæſum.) Percutere, (io, is, cuſſi, cuſſum.) Ferire, (ferio, is.) *Cicer.* BIC uderzyć.

FRAPPER *d'un baſton ſur la teſte.* Incutere ſcipionem in caput alicujus. *Liv.* UDERZYC kiiem po głowie. **Frapper la terre du pied.* Incutere pedem terræ. *Quint.* *Bić nogą w ziemię.

Frapper à la porte. Oſtium, *ou* fores, *ou* januam pulſare, *ou* pultare, (o, as, avi, atum.) *Plaut. Ter.* Fores ferire. *Plaut.* Fores percutere. *Plin.* KOŁATAC ſtukać do drzwi do wrot, do bramy pukać.

FRAPPER *de mains,* V. neut. *Battre des mains,* (*en ſigne qu'on approuve & qu'on applaudit à une choſe,* ou *à quelqu'un.*) Plaudere manibus. Applaudere, *ou* Applodere, (plaudo, is, plauſi, plauſum.) neut. *Plaut.* KLASKAC wręce álbo rękami ná znák pochwalenia czego. **Battre des pieds.* Supplodere. *Plaut.* *Nogami tupać.

FRAPPER *monnoye, Battre monnoye.* Signare nummum. *Cic.* Percutere, *ou* ferire pecunias. *Plin.* BIC pieniądze, pieniądze robić.

FRAPPER ſe dit auſſi (*des grandes maladies & des malheurs qui nous attaquent.*) *Eſtre frappé du tonnerre.* Fulmine percuti. *Cic.* *De la nielle.* Sidere percuti. *Mart.* UDERZYC bić co do nieſzczęśliwych przypadkow, iáko nieſzczęście biie ná kogo. Być uderzony piorunem piorun uderzył w niego trzaſł. Trzaśniony piorunem, záraza padła ná zboża &c.

Il y en eut deux ou trois qui furent frappez de peſte. Unum aut alterum peſtis perculit. *Colum.* Dwoch álbo trzech było záráżonych powietrzem.

FRAPPER, au figuré, (*Faire impreſſion ſur l'eſprit.*) Percutere. Percellere, (percello, is, perculi, perculſum.) Movere. Permovere, (moveo, es, movi, motum.) act. acc. *Cic. Ter.* PRZERAZIC.

Cela me frappa auſſi-tôt l'eſprit. Id animum illicò percuſſit. *Ter.* *ou* perculit. *Cicer.* To mię záraz tknęło przeraziło. **L'horreur de ce ſpectacle frappa les ſoldats.* Atrocitatis aſpectus perculit milites. *Tacit.* *Okropność tego widoku przeraziła woyſko. *Il fut frappé de cette nouvelle, comme d'un coup de foudre.* Hoc nuntio tanquam ictu fulminis perculſus fuit. *Przeraziła go ta nowina iák piorun, iák piorunem przeſtraſzony.

Ce raiſonnement frappe peu. Hæc ratio parùm movet, *ou* parùm afficit. Te wywody y racye mało co dokazuią.

ON DIT encore, *Ils ſont frappez à meſme coin,* pour dire qu'*Ils ont les meſmes inclinations,* qu'*Ils ne valent pas mieux l'un que l'autre.* Pares naturâ & ingenio. Malè ingeniati ambo. JEDNEGO bicia, iednego ſtępla ludzie iedna torba, iedna burſa, ieden wart oſmnaście drugi dwadzieścia bez dwoch.

FRASQUE, ſubſt. fœm. (*Malice,* ou *infidelité qu'on fait à quelqu'un pour le jouër.*) Dolus malus, i, maſc. *Terent.* ZDRADA złość oſzukanie nieſzczerość podſtęp chytrość. **Il m'a fait une fraſque.* Me luſit, *ou* deluſit dolo malo. *Terent.* Me circumduxit per dolum malum. *Zdradę mi knuie zdradę ná mnie robi, zdradą chytrze zemną poſtąpił.

FRATERNEL, maſc. FRATERNELLE, fœm. (*De frere.*) Fraternus, a, um. *Cicer.* BRATERSKI, BRATERSKA. **Amour fraternel.* Fraternus amor. *Cicer.* * Miłość braterſka.

FRATERNELLEMENT, adv. (*En frere, comme frere.*) Fraternè, adv. *Cic.* PO BRATERSKU.

FRATERNITE', ſubſt. fœm. (*L'union des freres.*) Fraternitas, atis, fœm. *Quint.* Amor fraternus, *genit.* amoris fraterni, maſc. *Cic.* BRATOIEMSTWO, Pobratymſtwo, bratanie ſię, Bractwo.

FRATRICIDE, ſubſt. maſc. (*Meurtre d'un frere.*) Fratricidium, ii, neut. BRATOBOYSTWO. **Meurtrier de ſon frere.* Fratricida, æ, m. *Cic.* *Bratoboyca.

FRAUDE, ſubſt. fœm. (*Tromperie cachée & ſubtile.*) Fraus, *genit.* fraudis, fœm. Fraudum; fraudium.) Fraudatio, onis, fœm. *Cicer.* ZDRADA, chytrość, podeyście, ſztuka, oſzukanie.

FRAUDER, V. act. (*Tromper quelqu'un, luy faire du tort.*) Fraudare, (do, as, avi, atum.) act. acc. *Plaut.* Fraudem alicui inferre. *Liv.* Struere fraudem alicui. *Sen.* Injicere aliquem in fraudem. *Plaut.* ZDRADZIC, ukrzywdzić uſzczerbić oſzukać kogo.

FRAUDULEUX, maſc. FRAUDULEUSE, fœm. adject. (*Qui fait fraude.*) Fraudulentus, a, um. *Cic.* ZDRADLIWY, ZDRADLIWA.

FRAUDULEUSEMENT, adverb. (*D'une maniere frauduleuſe.*) Fraudulenter. adverb. *Colum.* ZDRADLIWIE chytrze.

FRAULER, V. act. (*Toucher legerement & ſuperficiellement.*) Radere aliquid, (rado, is, raſi, raſum.) Leviter tangere, (go, gis, tetigi, tactum.) act. DOTYKAC ſię zwolna czego.

FRAY, ſubſt. maſc. (*Les œufs des poiſſons, & meſme le menu poiſſon qui en eſt provenu.*) Piſcium ſoboles, is, fœm. *ou* propago, ginis, fœm. OWIESEK drobne rybki dopiero z ikry wychodzące álbo też ikra ná wodzie w ktorey ſię wiążą, tarło tarliſko rybie.

FRAYE, ſubſt. fœm. (*Le temps du coït,* ou *de la génération des poiſſons.*) Piſcium coitio, onis, fœm. *ou* affrictus, ûs, maſc. *Plin.* TARLISKO ryb czas kiedy ſię ryby trą.

FRAYER, V. act. & neut. ſe dit abſolument, (*en parlant de la jonction des poiſſons pour la génération.*) comme *Les poiſſons frayent au printemps pour produire.* Piſces verno tempore affricantur, ut ſoboleſcant. RYBY ſię trą ná wioſnę.

FRAYER en terme de Venerie, ſe dit (*des cerfs qui frottent leur bois contre les arbres pour le faire tomber.*) Caput fricare arbore ut cornua abjiciantur. RONIC co do Jelenia ktory rogi roni o drzewo trąc áby mu odmłodniały.

FRAYER ſignifie encore, *Toucher doucement à une choſe.* Stringere. Diſtringere, (go, gis, ſtrinxi, ſtrictum.) act. acc. OTRZEC ſię o co po lekku. **Pour peu qu'on fraye à cette muraille, on ſalit tout ſon habit.* Si vel minimùm raditur hic paries, maculatur, *ou* inquinatur, *ou* ſordeſcit veſtis. * Byle ſię otrzeć o tę ścianę záraz ſię ſuknia uſmaruie.

FRAYER *le chemin, une route,* (*Y paſſer ſouvent, la rendre pratiquable.*) Iter terere, (tero, is, trivi, tritum, *ou* ſternere, (ſterno, is, ſtravi, ſtratum.) *ou* aperire, (io, is, aperui, apertum.) act. *Cic.* TOROWAC drogę, wyieżdżać ią często iádąc po niey.

FRAYER ſe dit au figuré, comme *Jules Céſar fraya le chemin à Auguſte pour monter ſur le thrône.* Julius Cæſar viam ad ſummum imperium patefecit, *ou* fecit, *ou* ſtravit Auguſto. *Cic. Lucr.* TOROWAC *niewłaśnie* iáko, Juliuſz utorował drogę Auguſtowi do tronu.

Il m'a frayé le chemin à voſtre connoiſſance. Aditum ad cognitionem tuam mihi patefecit. *Cicer.* Utorował mi drogę do znaiomości twoiey.

La vertu n'aſpire qu'à ſe frayer des routes nouvelles. Virtus negatâ tentat iter viâ. *Hor.* Cnota nie ciągnie do niczego tylko do torowania ſobie coraz drog nowych.

FRAYEUR, ſubſtantiſ. fœm. (*Grande peur qui vient ſubitement.*) Pavor. Terror. Horror, oris, maſc. Formido, inis, fœm. *Cicer.* STRACH nágły przelęknienie przeſtraſzenie.

Avoir frayeur. Horrere, (eo, es, horrui. *Virg.* Horreſcere. Exhorreſcere, (ſco.) neut. *Cicer.* ZLĘKNĄC ſię ſtrachem być zdięty. **J'ay frayeur en vous le racontant.* Horreſco referens. *Virg.* * Strach mię bierze kiedy ci to powiadam.

Donner, ou *faire frayeur à quelqu'un.* Alicui pavorem incutere, *ou* facere, *ou* injicere, *ou* inferre, *ou* offerre. *Cic. Caſ. Liv.* Terrere. Perterrefacere. act. acc. *Cic.* PRZESTRASZYC kogo náſtraſzyć.

FREDAINE, *ou* FREDEINE, ſubſt. fœm. (*Action folle & emportée.*) Noxia, æ, f. *Cic.* GŁUPSTWO ſzaleńſtwo nieuwaga ktorą kto czyni.

FREDON, ſubſt. maſc. (*Modulation,* ou *prompte variation de la voix,* ou *des ſons.*) Vocum frequentamenta, orum, neut. plur. *Aul-Gel.* Modulatus, ûs, maſc. Sonus, inflexo ſpiritu varius, i, maſc. *Plin.* NUTY nucenie brzmienie muzyki głoſy.

FREDONNER, V. n. (*Faire des fredons & roulements de la voix en chantant.*) Frequentamenta varia incinere. *Aul-Gel.* Vocem cantando vibrare. Modulatum inflexo frequentiùs ſpiritu vibrare. NUCIC ſobie.

FRE'GATE, ſubſtantiſ. fœm. (*Sorte de vaiſſeau ſur mer pour aller à la découverte des ennemis.*) Celox, ocis, fœm. *Liv.* Speculatorium navigium, ii, neut. Aphractum, i, neut. *Cic.* CZAYKI Statki woienne podiazdowe ná morzu.

FREIN, ſubſtantiſ. maſc. (*Fer qui ſe met dans la bouche du cheval pour la tenir ſujette.*) Frenum, *mieux que* Frænum, i, neut. Frena, neut. *ou* Freni, orum. maſc. *Cicer.* UZDA uzdeczka wędzidło munſztuk kawecan ná konia ná okiełznanie

Mafcher, ou *ronger fon frein, prendre le frein aux dents.* Frenum mordere. (*Ciceron prend cette expreffion au figuré.*) Gryźć wędzidła wziąć ná kieł.

FREIN fe dit au figuré dans ces expreffions fuivantes, *Donner un frein à quelqu'un, le retenir, l'arrefter.* Frenos alicui adhibere, *ou* injicere. *Cic. Hor.* OKIEŁZNAĆ kogo pofkromić go ſiby nie brykał y wiele ſobie niapozwalał.

Donner un frein à fes plaifirs. Frenare ac domare voluptates. *Cic.* Pohamować pomiarkować się w uciechach rofkofzach *Une licence nouvelle rompit le frein de l'ancienne difcipline.* Licentia priftinum folvit frenum. *Phæd.* * Nowa rofpufta dawney karności rozerwała wędzidło.

ON LE DIT auffi en mauvaife part, *Il prit le frein aux dents. Il s'emporta.* Excanduit. *Petr.* WZIĄŁ ná kieł, rozbukał się.

Ronger fon frein, cacher fon reffentiment, ou *fon dépit.* Coquere iras. *Sil. Ital.* Premere corde dolorem. *Virg.* Gryźć się w fobie złość w fobie potaiemnie warzyć.

UN HOMME *qui eft fans frein, & emporté de colere & de cupidité.* Effrenatus libidine aut iracundiâ. *Cic.* CZŁOWIEK rozkiełznany wyuzdany ná wfzelką rofpuftę y złość.

FRELATER, (*& non pas* falater) V. act. (*Mefler, fophiftiquer quelque liqueur, en alterer la qualité naturelle.*) Infufcare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Colum.* MIESZAC kłościć przyprawiać co do trunkow.

(Il fe dit particulierement du vin.) Mowi się zwłafzcza co do wina

FRE'MIR, V. neut. (*Commencer à fe mouvoir & à bouillonner.*) Bullire, (io, is, ivi, itum.) *Celf Apic.* Fervere, (eo, es, ferbui, *fans fupin.*) neut. *Plin.* ZAWIERAC zaczynać się gotować.

FRE'MIR fe dit figurément en morale (*des paffions de l'ame, qui donnent de l'emotion & de la crainte.*) Fremere, (o, is, fremui, fremitum) neut. *Cicer.* Perftringi, *ou* perfundi horrore. *Liv.* GNIEWAC się, dąfac się, gniewać się w fobie wfzyftek nie mogąc czego cierpieć álbo też mięfzać się wfzyftek od ftrachu,

ON LE DIT auffi (*de la mer, quand elle commence de s'agiter,*) *la Mer fremit.* Mare exafperatur. Tremulum fit mare. *Ovid.* MORZE się burzy fzumieć zaczyna, fzumieie.

La terre frémit. Infremit, *ou* fremit terra. Ziemia się wzrufza. *Les vents frémiffent.* Fremunt venti. *Ovid.* *Wiatry fzumią fzum powftaie wiatrow.

FRE MISSEMENT, fubft. m. (*Tremblement qu'on fent dans les membres, qui précede le friffon de la fiévre.*) Horror. Tremor, oris. m. *Celf.* OGRASZKA przed febrą bierąca.

FRE'MISSEMENT fe dit auffi (*d'un mouvement infenfible, qui fe fait dans chaque partie des corps naturels.*) Fremitus, ûs, m. *Cic.* WEZDRGNIENIE się w ktoreykolwiek części ciáła niefpodzianie przypadaiące. *Le frémiffement de la mer.* Maris fremitus, ûs, m. *Cic.* *Szum morski.

FRE'MISSEMENT fe dit encore au figuré (*du premier trouble & agitation que donnent les paffions, comme la douleur, la colere.*) Fremitus, ûs, m. *Val. Flac.* Horror, oris, m. STRACH oktopność bierąca.

FRE'QUENCE, (*on prononce* frécance.) fubft. fem. vieux mot. (*Multitude, beaucoup de quelque chofe.*) Frequentia, æ, f. *Cic.* WIELOSC, mnoftwo czego, gęftość.

FRE'QUEMMENT, (*on prononce* frécammant.) adv. (*Fort fouvent.*) Frequenter. adv. Sæpè, fæpiùs. adv. *Cic.* CZĘSTO częftokroć.

FRE'QUENTATIO, (*on prononce* frécantation.) fubft. f. (*Hantife.*) Juncta cum aliquo confuetudo, *genit.* junctæ confuetudinis, f. *Cic.* UCZĘSZCZANIE ponowienie powtorzenie częfte czego.

FRE'QUENT, m. FRE'QUENTE, f. (*on prononce* frécant.) (*Qui fe fait d'ordinaire & fouvent.*) Frequens, entis, omn gen *Cic.* CZĘSTY.

FRE'QUENTE', m. FRE'QUENTE'E, f. (*on prononce* frécanté.) (*en parlant d'un lieu où il y a bien du monde.*) Celeber, m. celebris, m. & f. celebre, n. Frequens, entis, omn. gen. Celebrior & hoc celebrius, Frequentior & hoc frequentius, Celeberrimus, Frequentiffimus, a, um.) CZĘSTY CZĘSTA Ludny Ludna mowiąc o mieyfcu gdzie się wiele ludzi fchodzi, fławny. *(*Le contraire eft* Locus infrequens, *Un lieu qui n'eft point frequenté.*) *(Przeciwna ieft) mieyfce bezludne, odludne gdzie noga ludzka niepoftanie, pufte ofobne mieyfce ná uftroniu dáleko od ludzi.

FRE'QUENTER, (*on prononce* frécanter.) V. act. (*Hanter, venir fouvent en un lieu.*) Frequentare, (o, as, avi, atū.) act. acc. *Salust.* UCZĘSZCZAC bywać często. *Fréquenter quelqu'un.* Aliquo plurimum uti, (utor, uteris, ufus fum.) dep. *Cic.* *Uczęfzczać do kogo bywać u kogo.

Fréquenter les marchez. Mercatus concelebrare. *Plin.* Uczęfzczać ná iármáiki, ná targi ieżdziwać zieżdzać się.

FRERE, fubft. mafc. (*Qui eft forti d'un mefme pere & d'une mefme mere.*) Fratrer, tris, m. *Ter. Cic.* BRAT z iednego Oyca y Mátki pochodzący.

FRERES *confanguins*, (*qui ont feulement le mefme pere.*) Fratres uno patre, aliâ matre. *Plaut* BRACIA przyrodni iednegoż Oyca ále infzey matki.

FRERES *uterins*, (*qui ont une mefme mere, & un autre pere.*) Fratres uterini, *ou* ex eodem utero *Juftin.* BRACIA rodzeni z iedney matki ále z infzego Oyca, Poł bracia iedney matki oyca in fzego.

FRERES *jumeaux*, (*Freres nez de la mefme ventrée.*) Fratres gemini. *Plaut.* BLIZNIACY.

FRERE *de lait*, (*qui a tetté un mefme lait.*) Frater collactaneus. BRACISZEK fpoł wychowaniec.

MON PETIT FRERE. Frater minimus natu. BRAT náymłodfzy. * *Mon jeune frere.* Frater minor natu. * Brat młodfzy. * *Mon frere aifné.* Frater maximus natu. * Brat ftarfzy.

FRERE *du mari.* Levir, viri, m. *Modeft.* DZIEWIERZ Brát męża względem żony.

LE FRERE *de la mere.* Avunculus, i, m. *Cic.* WUY Brát mátki względem dzieci.

LE FRERE *du pere.* Patruus, ui, m. *Cic. Hor.* STRYI Brát oyca względem dzieci.

FRERE *lai*, ou *Frere laïque* (*dans un convent.*) Frater laïcus. LAIK Láiczek Brát zakonny w klafztorach.

EN FRERE, (*Fraternellement.*) Fraternè. adv. *Cic.* PO BRATERSKU iák Brácia.

FRESAYE, fubft. f. (*Oifeau de nuit de la groffeur d'un cocq.*) *On l'appelle auffi* EFFRAYE, (*à caufe de fon cri effroiable.*) Strix, *genit.* ftrigis, fœm. *Plin.* Caprimulgus, gi, m. SOWA Łęgna, puhacz nocny.

FRESLE, (*prononcez* FRÊLE.) adject. m. & f. (*Fort fragile & caffant.*) Fragilis & hoc fragile, adj. Caducus, a, um. *Cic.* UŁOMNY.

FRESLON, (*prononcez* FRÊLON.) fubftantif. mafc. (*Groffe mouche fauvage.*) Crabro, onis, m. *Plin.* CHRZĄSZCZ Chrabąfzcz.

FRESNE, (*prononcez* FRÊNE.) fubft. mafc. (*Arbre de haute futaye.*) Fraxinus, i, fœm. *Horat.* JESION drzewo Jefionowe.

DE FRESNE. Fraxinus & Fraxineus, a, um. *Virg. Ovid.* JESIONOWY z Jefionu.

FRESSURE, fubft. fœm. (*Les entrailles des animaux, comme le mou, le foye.*) Exta, orum, neut. plur. *Plin.* WNETRZNOSCI gorne w pierfiach w każdym zwierzęciu y bydlęciu iáko płuca, wątroba.

FRET, fubftantif. mafc. (*Le prix qu'on paye pour voiturer les marchandifes par eau.*) Naulum, i, neut. *Juv.* Navia conductio, onis, fœm. PRZEWOZNE zápłata od przewożnego ná wodzie, przewożnego álbo od przewozu zá przewoz tyle &c.

FRETILLEMENT, fubft. mafc. (*Remuement continuel.*) Motus inquies, *genit.* motûs inquietis, mafc. Incompofitus motus, mafc. WIERCENIE się kręcenie uftawiczne.

FRETILLER, V. neut. (*Remuër toûjours, ne fe tenir jamais en place, ni dans une mefme fituation.*) Mobilitari, (or, aris, atus fum.) paff. *Lucr.* Continuo & inquieto motu cieri, *ou* moveri & agitari. *Cicer.* WIERCIC się kręcić się nie poftać ná mieyfcu nie zábawić, wierciech wierciofzek kręciofzka.

FRETIN, fubft. mafc. (*Rebut des marchandifes & de chofes femblables.*) Quifquiliæ, arum, fœm. plur. Rerum viliffima quæque. GAŁGANY wybierki refzty brak oftatni towarow &c. *Ciceron a dit au figuré. Quifquiliæ hominum, *Gens de neant, de la racaille.* *Gałgany náypodleyfi ludzie odmiot ludzi.

FRETTER, V act. (*Louër, ou donner à louage un vaiffeau pour voiturer.*) Exportandis mercibus navem conducere, (eo, is, duxi, ductum.) act. NAYMOWAC flatku ná fpławienie fpufzczenie przewiezienie wodą czego.

(C'eft

(C'eſt le proprietaire ou le maiſtre du navire qui frette;& celuy qui le prend à louage, eſt celuy qui affrette.) Ten co iego właſny ieſt ſtatek náymnie go komu, á ten co go náymuie, zákupuie go náymuie u kogo.

FRIABLE, adjectif. maſc. & fœm. (*Aiſé à mettre en poudre.*) Friabilis & hoc friabile, adject. *Plin.* KRUCHY miękki.

FRIAND, maſc. FRIANDE, f. (*Celuy & celle qui aime les bons morceaux & qui ſont délicats.*) Exquiſitiſſimorum ciborum cupidus. Mollicularum eſcarum cupidus. *Plaut.* Cupediarum, *ou* cupediorum avidus,a,um. ŁAKOTLIWY,ŁAKOTLIWA, łakotki lubiący.

FRIAND, (*parlant des choſes.*) Delicatus. Exquiſitus, a, um. ŁAKOTLIWY ſmaczny. *Il a le goût friand.* Delicatum eſt illi palatum *Má ſmak łakotliwy wymyślnego ſmaku

FRIANDER, V. n. mot bas & populaire. (*Eſtre friand.*) Catillare, (o,as,avi, atum.) neut. *Plaut.* Ligurire, (io,is,ivi, itum.) neut. *Plaut.* POLIZOWAC łakotek patrzyć.

FRIANDISE, ſubſt. fœm. (*L'amour qu'on a pour les choſes délicates; & ces choſes meſmes.*) Cupedia,æ, fœm. Cupedia, orum, neut. plur. Deliciæ popinales, *genit.* deliciarum popinalium, fœm.pl. Molliculæ eſcæ, arum, fœm. pl. *Plaut.* ŁAKOTLIWOSC chciwość do łakotek przyſmakow, y ſame przyſmaki łakotki.

QUI VEND *des friandiſes.* Cupedinarius,ii,m. *Ter.* Piſtor dulciarius, *genit.* piſtoris dulciarii, m. *Mart.* ŁAKOTNIK co łakotki przedaie.

FRIBOURG, (*Ville capitale du Briſgaw en Allemagne.*) Friburgum,i,neut. FRIBURG Miaſto głowne Bryzgawſkiego kraiu w Niemczech.

FRIBOURG, (*Ville de Suiſſe ſur la riviere de Sans.*) Friburgum in Helvetiis, n. FRIBURG Miaſto Szwaycarſkie nád Saną.

FRICASSE'E, ſubſt. fœm. (*Mets cuit dans une poële, & aſſaiſonné.*) Pulmentum,i,neut. POTRAWKA ſmażona duſzona. **De poulets.* Pulmentum ex pullis. *Potrawka z kurcząt. **De veau.* Ex vitulinâ carne. * Potrawka z cielęciny *Frykas.*

FRICASSER, *V. act. (*Cuire dans une poële avec aſſaiſonnement.*) Frigere, (frigo, gis, frixi, frictum *mieux que* frixum.) act.acc. *Celſ.* ZAPRAWIAC potrawę potrawkę gotować Frykas.

Des poulets fricaſſez. Pulli fricti. Kurczęta ná frykas ná potrawkę dane. **Du veau fricaſſé.* Vitulina caro fricta. *Cielęcina ná frykas, ná potrawkę dana.

FRICASSER ſignifie figurément, *Conſumer ſes biens en débauches, & par mauvais ménage.* Bona ſua abligurire, (io,is,ivi, itum.) *Terent.* Eluere rem patriam. Oblimare, *ou* decoquere bona. *Plant. Ter.* UTRACIC zmarnować wſzyſtko ſwoie marnie utracić.

FRICASSER, *Manger l'argent d'autruy.* Alicujus argentum conficere,*ou* dilapidare. *Ter.* UTRACIC zmarnować cudze, przepić przecząſtować przehulać.

Qui fricaſſe tout, qui mange tout ſon bien. Gurges & vorago patrimonii, (*genit.* gurgitis & voraginis.) Patrimonii decoctor, oris, maſc. *Cicer.* Luero, onis, maſc. *Suet.* Aſotus, i, maſc. *Cicer.* Everſor, oris, maſc. *Caj. Juriſ.* Conturbator macelli. *Mart.* Popino, onis, maſc. *Suet. Horat.* Helluo, onis, maſc. *Mart.* UTRATNIK marnotrawca hultay.

FRICASSEUR, ſubſt. m. (*Apprentiſ cuiſinier, qui ne tient encore que la queuë de la poële.*) Puer coqui, *genit.* pueri,m. KUCHTA kuchcik uczeń chłopiec kucharſki co dopiero rądel álbo panew zá ucho trzyma.

FRICHE, ſubſt. f. (*Champ qui n'eſt point cultivé.*) Ager incultus, *genit.* agri inculti,maſc. Incultum ſolum,i,n. Terra cultu vacans, *genit.* terræ cultu vacantis, fœm. *Cic.* UGOR; puſtka rola puſtuiąca odłog.

Eſtre en friche. Cultu vacare. *Cic.* Ugorować ugorem odłogiem leżyć.

ON DIT auſſi au figuré, *Il ne faut pas laiſſer un eſprit en friche, Il le faut cultiver.* Colendum & ſubigendum eſt ingenium. NIE TRZEBA ugorować dać rozumowi, nie trzeba zoſtawiać dowcipu odłogiem.

FRICTION, ſubſt. fœm. (*L'action de frotter une partie malade.*) Frictio, onis, fœm. Frictus, ûs, maſc. *Celſ. Juv.* Fricatio, onis, fœm. *Colum.* DRAPANIE, zdrapanie, ścieranie. **Se ſervir de frictions.* Adhibere frictionem. *Celſ.* *Kazać ſię zdrapać ścierać.

FRILLEUX, m. FRILLEUSE,f. adiect. (*Fort ſenſible au fraid.*) Alſioſus,a,um. *Plin.* ZIMNY, ZIMNA nie cierpiący, nie trwały ná zimno.

FRIMATS, ſubſt. maſc. plurier. (*Air eſpais & congelé, qui s'attache aux arbres & aux cheveux.*) Canæ pruinæ, arum, fœm. plur. *Horat.* Denſa & gelida pruina, æ, fœm. SRZON mgła gęſta wieſzaiąca ſię podrzewach gałęziach y włoſach.

FRINGANT,maſc. FRINGANTE,fœm. adject. (*Eveillé, qui s'agite continuellement, qui eſt toûjours en action, qui a toûjours un pied en l'air.*) Petulans, antis, omn.gen. Acer, acris, acre. WIERCIOCH kręcioch co nigdy ſpokoynie nie puſtoi.

FRINGUER, V. act. (*Remuër, agiter.*) Il ne ſe dit que pour *Fringuer un verre, le rinſer, jetter de l'eau par deſſus en le remuant, pour le rendre plus net.* Scyphum aquâ irrorare, (o,as,avi, atum.) act. WYPŁOKAC wymyc wodą popłokać ſzklenicę.

FRIOUL, *ou* FRIULI, (*Province d'Italie dans les Eſtats de la République de Veniſe.*) Foro-Julium, ii, n. Foro-Julienſis Provincia,f. Ager Foro-Julienſis, m. FRYUL Prowincya Włoſka, w Páńſtwie Weneckim.

FRIOUL, (*Citta di Friuli, Ville capitale du Friaul.*) Forum-Julii, neut. FRYUL Miaſto głowne tey Prowincyi.

FRIPPER, V. act. (*Uſer, gaſter quelque habit en y faiſant des plis & des rides*) Vexare. Rugare, (o, as, avi, atum.) act. acc. POMIĘTOSIC pognieść ſuknią.

FRIPPER ſignifie auſſi parmi le peuple, *Diſſiper ſon bien en débauche.* Bona ſua abligurire. *Ter. Voyez* DISSIPER, *Manger ſon bien.* UTRACIC zmarnować przehulać przepić przezalecać &c. dobra ſwoie.

FRIPPER ſe dit auſſi (*des Auteurs plagiaires qui prennent les penſées des autres.*) Pennis alienis ſe exornare. Aliorum ſcripta prædari, (or,aris, atus ſum.) *Phæd.* KRASC porywać zwłaſzcza co do cudzych piſm y ſenſow.

ON DIT, (*d'un eſcolier qui s'abſente des claſſes,*) qu'*Il frippe.* Abeſt à ſcholis. Fugit, *ou* vitat ſcholas. *Quint.* STUDENT co ze ſzkoły ucieka nie rad ſię uczy wagiuie ſię.

FRIPPERIE, ſubſt. fœm. (*Négoce qu'on fait de vieux habits, de vieilles hardes.*) Veteramentaria ars, *genit.* veteramentariæ artis, fœm. Ars interpolandi veſtes. TANDETARSTWO przedawanie noſzenie ná przedaż ſtarzyzn rożnych.

FRIPPERIE, (*Lieu à Paris où l'on vend de vieux habits & de vieux meubles.*) Interpolatorum inſula, æ, fœm. Scrutarium,ii, neut. TANDETA gdzie rożne ſtarzyzny ná przedaż maią.

ON DIT proverbialement, *Se jetter, ou ſe mettre ſur la fripperie d'une perſonne.* Vellicare aliquem. Duris ſermonibus verberare. WZIĄC ſobie kogo ná obroty żártami przycinkami &c.

FRIPPIER, ſubſt.maſc. (*Qui regratte & vend de vieilles hardes.*) Interpolator, oris, m. Qui promercales veſtes vendit. Veteramentarius, ii, m. TANDECIARZ Tandetarz co ſtarzyzny odnawia y przedaie.

Faire le meſtier de frippier. Officinas promercalium veſtium exercere. *Suet.* Tandeciarſtwem ſię bawić.

FRIPPIERE, ſubſt. f. (*Celle qui vend de vieilles hardes.*) Interpolatrix,icis,f. *Pampon.* TANDECIARKA.

FRIPPON, *ou* FRIPON, maſc. FRIPONNE, fœm. adject. & ſubſt. (*Qui dérobe ſecretement, qui taſche à tromper ceux qui ont affaire à luy, qui fait des gains illicites au jeu, ou dans le négoce, & qui eſt ſans honneur & ſans bonne foy.*) Nebulo,onis,m. *Cic.* HULTAY ſzalbierz oſzuſt, ſmyk, złodziey złodzieyka nic dobrego filut wiemtny.

FRIPON ſe dit auſſi ((*d'un jeune homme débauché.*) Adoleſcens nequam. Nequior & hoc nequius. Nequiſſimus,a,um. *Cic.* HULTAY opoy roſpuſtnik zálotnik &c.

UNE FRIPONNE (en ce ſens.) Mulier nequam. Improba mulier. *Cic.* NIECNOTA ladaco kobieta hultayka.

FRIPON eſt quelquefois (*un terme de cajolerie.*) NIECNOTA czaſem ſię żartem mowi. **Cette fille a des yeux fripons, ou qui reſpirent la debauche.* Illices, *ou* illicebroſos habet oculos. *Plaut.* *Tá dziewka, Panna, ma oczy ladaco powabne ſwywolne.

C'eſt un tour de fripon, Une action de fripon, Cela eſt fripon. Illud fraudulentum eſt & nebulonis. Niecnotliwy uczynek.

FRIPPONNER, *ou* FRIPONNER, V, act. (*Voler, tromper,*

escroquer.) Per fallaciam, *ou* malis artibus, auferre aliquid ab aliquo. *Ter.* OSZUKAC kogo w czym wydrzeć komu co przez ośukanie ſztucznie, niepoczciwie. **Deux valets Syriens entrerent dans la ſale à deſſein de fripponner une bouteille de vin.* Duo Syri expilaturi lagenam, triclinium intrarunt. *Petr.* *Dwoch ſług Syryiſkich weſzło do ſali chcąc zemknąć parę flaſz wina.

FRIPONNER ſignifie auſſi *Se débaucher, ne pas faire ſon devoir.* HULTAIC ſię. *Cés eſcolier ne fait que friponner au lieu d'eſtudier.* Hic ſcholaſticus per deſidiam abutitur tempore, cùm ſtudere deberet. *Ten ſtudent tylko ſię hultai miaſto tego żeby miał w ſzkole bywać.

FRIPPONNERIE, *ou* FRIPONNERIE, ſubſt. f. (*Trait de fripon.*) Nebulonis fraus, dis, f. HUŁTAYSTWO ſzalbierſtwo figle zdradzieetwo.

FRIPONNERIE, (*Action de fripon, d'un débauché.*) Nebulonis nequitia, æ, fœm. HULTAYSKI obrot figiel, ſztuka,

FRIQUET, ſubſt. m. (*Eſpece de petit moineau qui ſe plaiſt ſur les noyers.*) Pafferculus, i, maſc. (qui nucibus delectatur.) WROBLIK co w leſzczynie rad ſiada.

FRIQUET, (*Vtenſile de cuiſine lqui eſt pat & percé comme une écumoire.*) Rutrum frictorium, i, neut. PATELNIA dziurawa do ſmażenia, iak warząchew do ſzumowania.

FRIRE, V act. (*Faire cuire dans une poële.*) Frigere, (frigo, is, frixi, frictum & frixum.) act acc. *Celſ. Plin.* SMAZYC duſić.

Frit à l'huile. Frictum ex oleo. Smażony w oliwie.

FRIRE ſe dit proverbialement dans ces façons de parler, *Je n'ay plus de quoy frire, Je n'ay plus rien.* Elavi me bonis omnibus. *Plaut. Plin.* Decoxi bona. JUZ nic nie mam iużem wſzyſtko ſtracił.

ON DIT populairement, *Il n'y a rien à frire chez nous,* pour dire *Il n'y a rien à prendre.* Apud nos nihil eſt quæſtui furibus. NIE MASZ u nas co wziąć. **Il n'y a rien à manger.* Nihil eſt obſonii domi apud nos. *Plaut.* *Nie maſz co w gębę włożyć.

ON DIT encore populairement, *Un homme eſt frit,* pour dire *Il eſt perdu, Il n'a plus d'eſperance de reſtablir ſes affaires.* Acciſæ, *ou* inciſæ ſunt res illius. Periit funditus. *Cicer.* PRZEPADŁ zginął.

FRISE, (*Grand pays qu'on diviſe en deux, en Friſe occidentale, qui eſt une des Provinces unies des Pays-Bas, dont la ville de Leeuwarde eſt la capitale; & en Friſe orientale, qui eſt une Province d'Allemagne dans la Weſtphalie, dont Embden eſt la capitale.*) Friſia occidentalis & Friſia orientalis, fœm. FRYZYA Wielki kray ktory ná dwoie dzielą, to ieſt Fryzya záchodnia ktora ieſt iedną e ſiedmnaſtu Prowincyi ſprzymierzonych, Holenderſkich álbo niżſzych Niemcow á miaſtu iey głowne ieſt Leward: y Fryzya wſchodnia Prowincya Niemiecka w Weſtfalii ktorey ſtołeczne miaſto ieſt *Embden.*

Qui eſt de Friſe. Friſius, a, um. *Tacit.* Fryz z Fryzyi.

FRISE, ſubſt. f. en architecture, (*C'eſt la partie de l'entablement qui eſt entre l'architrave & la corniche.*) Zophorus, i, m. *Vitr.* CZĘSC pokładu pokrycia.

FRISE, (*Sorte de drap friſé.*) Criſpatus pannus, i, maſc. KUTNER Sukno nie poſtrzygane, kutnerowane ſukno.

FRISE', maſc. FRISE'E, fœm. Criſpatus. Criſpus, a, um. *Plin.* KRĘCONY kędzierzawy kędzierzawa.

Des cheveux friſez naturellement. Crines Ingenio ſuo flexi. *Petr.* *Włoſy ſame przez ſię kręcone kędzierzawe.

Des cheveux friſez aux fers. Vibrati crines calido ferro. *Virg.* *Włoſy żelazem treſione.

FRISER, V. act. (*Rendre creſpu.*) Criſpare, (po, as, avi, atum.) act. acc. TREFIC. **Friſer des cheveux avec le fer.* Calamiſtro convertere, *ou* criſpare comam. *Petr.* Vibrare ferro crines. *Virg.* Uſtulare crines candente ferro. *Pacuv.* Componere, *ou* diſtinguere crines in cincinnos doctâ manu. *Tibul. Sen.* *Trefić włoſy żelaſkiem. **Friſer les cheveux par étages* Frangere comam in gradus. *Quint.* * Trefić piętrami włoſy piętrzyć włoſy. **En boucles.* In cincinnos. *Trefić włoſy w pierścionki.

FRISER ſignifie encore, (*Approcher de bien près.*) PO SKURZE poyść, ſkorkę tylko zdraſnąć umknąć. **Ce coup n'a fait que friſer la peau.* Hic ictus ſummam cutem ſtrinxit. *Ten raz tylko co ſkorkę mu zdraſnął. **Le vent friſe l'eau.* Ventus ſummam aquam verberat. *Wiatr wodę ſtręąpi.

FRISSON, ſubſt. m. (*Tremblement qui précede la fiévre.*) Horror, oris, m. *Celſ.* Frigus, *genit.* frigoris, n. *Petr.* ZIMNO zimnica febra trząśća.

Le friſſon le prend. Inhorreſcit. *Celſ.* Zimno go bierze.

Il m'a pris un ſi grand friſſon que j'apprehendois la fiévre tierce. Tam periculoſo inhorrui frigore, ut tertianæ impetum timerem. *Petr.* Tákie mnie zimno wzięło żem ſię febry obawiał.

Il a le friſſon, Il eſt dans le friſſon. Horror membra illius quatit. *Virg.* Zimnicę ma ná febrę choruie.

FRISSON ſe dit auſſi (*du tremblement que les paſſions inſpirent, & ſur-tout de celles qui viennent d'une cauſe froide, comme la peur.*) Horror. Pavor. Terror, oris, m. Formido, inis. f. *Cic.* STRACH ograzka okropność boiaźń.

FRISSONNEMENT, ſubſt. m. Horror, Pavor, oris, maſc. LĘKANIE ſię ſtrach drżenie.

FRISSONNER, V. neut. (*Avoir le friſſon.*) Horrere, (eo, es, horrui, *ſans ſupin.*) neut. *Cicer.* LĘKAC ſię drżeć od ſtrachu.

FRISSONNER, (*Trembler de froid.*) Frigutire, (tio, is, ivi, itum.) n. *Plaut.* DRZEC od zimna.

FRISSONNER, (*Trembler de peur.*) Horrere. neut. Horrore perfundi, (or, eris, perfuſus ſum.) paſſ. DRZEC e boiaźni e lękania ſię.

FRISURE, ſubſt. f. (*Maniere de friſer.*) Cinnus. Cincinnus, i, *m. Plaut. Cic.* TREFIENIE ſpoſob treſienia włoſow.

FRIT, maſc. FRITE, f. part. paſſ. de FRIRE. Frixus, *ou* Frictus, a, um. SMAZONY, SMAZONA.

FRITURE, ſubſt. f. (*Chair frite.*) Caro frixa, *ou* fricta. Piſcis frictus, *ou* frixus. SMAZENINA, ſmażone, ſmażona potrawa mięſo.

FRIVOLE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt d'aucune valeur, qui n'a rien de ſolide.*) Frivolus, a, um. Futilis & hoc futile, adject. *Plin.* PŁONNY, prożny, lekomyślny, ládáco, nic nieważący. **Des choſes frivoles.* Futilia & Frivola. *Aul. Gel.* * Rzeczy prozne nic nieważące, * *Un diſcours frivole.* Frivolus ſermo. *Auct. ad Heren.* *Mowa prożna. **Pourſuivre un accuſé ſur des choſes legeres & frivoles, & la pluſpart fauſſes.* Levibus aut frivolis & manifeſtò falſis reum inceſſere. *Quint.* *Pieniać kogo o lekkie rzeczy prożne, á częſtokroć fałſzywe.

FROC, ſubſt. (*Habit de moine dont ils couvrent leur teſte.*) Cucullus, i, m. KAPTUR mnieyſzy ktory ná głowę wdziewaią. **Qui a un froc.* Cucullatus, a, um. * Okapturzony co má álbo noſi káptur.

Jetter le froc aux orties, façon de parler burleſque & triale, *Quitter le monachiſme.* Exuere cucullum. Deponere, *ou* abjicere vitam ſolitariam. Zrzucić káptur w pokrzywy go ciſnąć, ſpoſob mowienia wfrancuſkim potoczny y żártowny, wyſtąpić e Kláſztoru porzucić Zákon.

FROID, ſubſt. m. (*l'Oppoſition à la Chaleur.*) Frigus, goris, n. *Cic.* Algor, oris, m. *Saluſt.* ZIMNO co ieſt przeciwne ciepło.

Avoir froid. Frigere, (geo, es, frigui, & frixi, *ſans ſupin.*) Algere, (eo, es, alſi, *ſans ſupin.*) neut. *Cic.* Zimno komu ieſt.

Eſtre tranſi de froid. Aſtringi frigore. *Plin-Jun.* Wſkroś być zimnem przeięty przerażony.

Eſtre pris du froid. Excipi frigore. *Celſ.* Zimnym być edięty. **Il eſt malade d'avoir eu froid à la teſte.* Condoluit tentatum caput frigore. *Horat.* *Choruie e oziębienia głowy. **Chaſſer le froid, s'en garantir.* Depellere, *ou* diſſolvere frigus. *Hor.* Arcere frigus *Ovid.* Defendere ſe à frigore. *Virg.* *Zimno wypędzić, opatrzyć ſię od zimna (álbo) ná zimno. **Eviter le froid.* Vitare frigus. *Virg.* *Strzedz ſię zimna. **Il fait fort froid.* Frigus eſt vehemens. Vehementer hiemat. *Colum.* *Bárdzo ieſt zimno. **Il fait froid la nuit & le matin.* Veſpertinis atque matutinis horis frigus eſt. *Celſ.* *Zimno bywa w nocy y zrana. **Se précautionner contre le froid.* Cavere frigore. *Ovid.* *Opatrzyć ſię ná zimno. * *Prendre du froid.* Contrahere frigus. *Virg.* *Ziębnąć, oziębić ſię, náziębnąć przeziębnąć.

Supporter la violence du froid, ou *le grand froid.* Vim frigoris ſuſtinere, *ou* perferre. *Cic.* Wytrzymać zimno, mroz tęgi, wytrwać. **Le froid nous vient voir, Le froid ſe fait ſentir.* Frigus ingruit, *ou* immiNet, *ou* impendet. *Cic.* * Zimno (álbo) zima mroz do nás záwitał, iuż ſię czuć daie záczyna.

LE FROID, ou LE FRISSON. Horror, oris, m. *Cic.* ZIMNO febra.

ON DI au figuré, *Il y a du froid entre eux.* Sunt rixæ inter illos. *Ter.* Simultas, *ou* friguſculum eſt inter illos. *Vlp.* *NIEWŁASNIE* oſtygli ku ſobie, porozuili ſię niechęci do ſiebie máią, zniechęcili ſię ku ſobie.

FROID, m. **FROIDE**, f. adject. (*Privé de chaleur.*) Frigidus. Algidus, a, um. *Cic.* Frigidior & hoc frigidius, Alſior & hoc alſius, Frigidiſſimus, a, um.) ZIMNY, ZIMNA.

Qui eſt bien froid, ou extrémement froid. Perfrigidus. Frigidiſſimus. Gelidus. *Cic.* Prægelidus. *Liv.* Præfrigidus. *Plin.* Algidus, a, um. *Catul.* Bárdzo zimny. * *Eau froide.* Aqua frigida. Frigida, *ſcil.* *Plaut.* *Woda zimna. **Un air froid.* Aura frigida. *Prop.* *Powietrze zimne, zimno ná dworze.

ON DIT figurément, *Un diſcours froid, Un orateur froid, Une pointe froide, Une raiſon froide qui n'a rien qui pique & qui éveille l'eſprit, qui émeuve les paſſions.* Frigida oratio. *Cic.* Frigidum acumen. *Quint.* Affectatio frigida & pene puerilis. *Quint.* MOWIEMY *niewłaśnie* mowa zimna, oziębła, mowca zimny oziębły, racya zimna niemocna nieporuſzaiąca, nie w ſobie ſkutecznego nic maiąca, koncept zimny. **Les railleries eſtudiées ſont ordinairement froides*, c'eſt à dire *N'ont point de grace.* Ridicula dumn allata, plerumque ſunt frigida. *Cic.* *Żárty przymuſzone zwyczaynie ſą zimne beſſkuteczne, żadney przyiemności w ſobie niemaią.

FROID ſe dit auſſi (*de ce qui a peu de mouvement.*) Frigidus. Lentus, a, um. ZIMNY oziębły nierzeźwy nie ochotny.

Un froid ami, qui ſert peu. Frigidus amicus, & iners operâ. Przyiaciel zimny niepożyteczny. W Polſkim też zowie ſię ociec zimny mátka zimna oyczym álbo mácocha.

Il m'a receu avec une mine fort froide. Auſterius me excepit. *Cic.* Zimno mię bárdzo przyiął.

Il a un froid qui glace. Frigido & auſtero ſuo vultu urit homines. Człowiek oſtry ſurowy nieprzyiemny nieprzyſtępny przykry áż zimno od niego.

Ils ſe regardent froid, ou *avec indifference, (parlant de deux amis qui ſont brouillez.)* Frigido & inimico vultu ſe invicem aſpiciunt. *Plat.* Pátrzą ná ſiebie niechętnie ozięble oſtygle.

Prenez garde que vos amis ne vous faſſent froid. Vide ſis ne amicorum morum limina frigeſcant. Pátrz ábyś do przyiacioł uczęſzczał, áby nie oſtygli ku tobie.

ON DIT encore en ce ſens, *Battre froid, faire froid à quelqu'un*, pour dire *Luy faire mauvais accueil, Luy témoigner peu de ſatisfaction de le voir.* Minus amanter, *ou* minus amicè, *ou* haud familiariter, aliquem habere. Frigidè, adverſiſque animis aliquem accipere, *ou* excipere. ZIMNO kogo przyiąć nie z wielką chęcią nie bardzo chętnie a oim ſię ubchodzić.

FROID, (*Poſé, ſerieux, tranquille, qui n'eſt point emporté.*) Sedatus. Placidus, Tranquillus, a, um. *Cic. virg.* ZIMNY flegmatyk, człowiek uważny niepopędliwy ſpokoyny powolny niegorącaka.

Il luy répondit d'un ſens froid, ou *d'un ſens raſſis*, ou *d'un ſang froid.* Sedato corde, *ou* ſedatis animis, *ou* ſedatè, illi reſpondit. *Cic. Virg.* Odpowiedział mu ſpokoynie bez paſſyi.

FROID ſe dit (*des paſſions ſubites qui glacent le ſang dans les veines*) *A cette nouvelle il demeura froid & tout conſterné.* Hoc nuntio fuit horrore perculſus. Frigidior hieme gallicâ ſtetit. *Petr.* ZIMNO otrętwienie okrzepłość co do affektow ludzkich ná tę nowinę ſtrętwiał okrzepł ſkoſtniał.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme ſouffle le froid & le chaud d'une meſme bouche.* Uno eodemque ore calidum & frigidum flat. Modò laudat, modò vituperat. *Il loue & blaſme la meſme choſe.* Z IEDNEY gęby y ciepło y zimno y chwali y bluźni tuż ſamo.

A FROID, (*Sans feu.*) *Battre du fer à froid*, c'eſt à dire, *Le forger ſur l'enclume ſans le faire chauffer.* Ferrum non priùs mollitum igne tundere. NA ZIMNO bez ognia. Kować żelazo ná zimno, bić ie ná zimno bez ognia. **Une liqueur infuſée à froid.* Infuſus liquor abſque igne, non ſuppoſitis ignibus. *Nálane ná zimno.

ON DIT proverbialement, & populairement; *Il n'y a rien de plus froid que l'atre*, pour dire qu'*En une maiſon, on ne fait point de cuiſine.* Nihil eſt cocti domi. Nihil prandii eſt. ZAWSZE kuchnia zimna w tym domu, po náſzemu zawſze pies ná kuchni leży.

ON DIT qu'*Un homme ne trouve rien de trop chaud ni de trop froid*, pour dire que *C'eſt un goinfre, qui trouve tout bon.* Omnia illius ſtomacho placent. Omnia ſapiunt palato. OBZARTUCH żarłok obżerca nic go w gębę nie parzy. **Froides mains, chaudes amours.* Frigidæ manus, amoris indicium. (*parceque la chaleur de dehors rentre en de dans, quand on eſt bien amoûreux.*) *Zimne ręce ſerce gorące gdy ciepło, powierzchowne wewnątrz ſię zbiega do ſerca kiedy kto ſię bardzo zápali miłością.

FROIDEMENT, adv. (*En ſentant bien du froid.*) Frigidè. adv. ZIMNO bardzo.

FROIDEMENT, (*Tranquillement, ſans s'émouvoir.*) Sedatè. Placidè. *Tranquillè. adv. *Cic.* ZIMNO ſpokoynie bez wzruſzenia ſię popędliwością.

FROIDEMENT, (*Avec froideur, d'une maniere froide.*) Haud familiariter. Parùm amanter, *ou* amicè. Haud hilari ingenio lepidoque. *Plaut.* *Voyez* FROID. ZIMNO ozięble nie chętnie.

FROIDEUR, ſubſt. fœm. (*Qualité de ce qui eſt froid.*) Frigus, goris, neut. *Cicer.* ZIMNOSC zimno własność rzeczy zimnych.

FROIDEUR ſe dit au figuré (*du ralentiſſement qui arrive entre le mari & la femme, & entre les amis.*) Remiſſio, onis, fœm. *Cic.* Friguſculum, i, n, Friviculum *ſelon quelques-uns*, i, n. *Ulp.* OZIĘBŁOSC *niewłaśnie* ſię mowi o oſtygnieniu y porożnieniu ſtadła między ſobą y przyiacioł. **Il y a de la froideur entre le mari & la femme.* Friguſculum intercedit inter coniuges. *Porożnienie iákieś ieſt między niemi między mężem y żoną.

Temoigner de la froideur à quelqu'un, luy battre, ou *luy faire froid.* Oziębłość niechęć do kogo pokazować. **D'où vient voſtre froideur pour moy?* Unde tam frigidè, & animo adverſo mecum agis? *Skądże ta do mnie twoia niechęć.

FROIDIR, V. n. (*Perdre ſa chaleur.*) Frigeſcere, (ſco.) n. *Cat.* ZIEBNĄC ſtygnąć.

FROIDIR, V. act. (*Cauſer du froid.*) Frigefacere, (io, is, feci, factum.) act. ZIĘBIC oziębiać chłodzić uſtudzić. **Le marbre froidit les mains.* Marmor frigefacit manus. *Marmor ziębi ręce.

FROIDURE, ſubſt. f. (*Temps froid.*) Frigus, goris, n. *Tacit.* ZIMNO czas zimny.

FROIDUREUX, maſc. FROIDUREUSE, fœm. adject. (*Frilleux, qui craint le froid.*) Alſioſus, a, um. *Plin.* Frigidulus, a, um. *Catul.* ZIMNY, ZIMNA nielubiący, ná zimno nie trwały oziębły.

FROISSEMENT, ſubſt. m. (*Action par la quelle on briſe & on froiſſe.*) Fractura, æ, fœm. *Plin.* Contuſio, onis, f. *Plin.* TŁUCZENIE ſtłuczenie nátłuczenie.

FROISSER, V. act. (*Briſer, mettre en pieces.*) Confringere, (go, gis, fregi, fractum) Contundere, (tundo, is tudi, tuſum) act. acc. *Cic. Plaut.* TŁUC ſtłuc ná ſztuki potłuc.

FROISSER *quelqu'un de coups de baſton.* Fuſtibus malè aliquem contundere. *Plaut.* STŁUC Zbić kogo kiimi. **Je ſuis tout froiſſé de coups.* Ictibus contritus, *ou* confractus ſum. *Wſzyſtkiem kiimi zbity. **Les vaiſſeaux ſe froiſſerent les uns contre les autres* Naves inter ſe colliſæ ſunt. *Caſ.* *Naczynia ſię tłuką o ſiebie iedno o drugie.

FROMAGE, ſubſt. maſc. (*Lait caillé, ſeché & dure.*) Caſeus. ei, maſc. Preſſum lac, *genit.* preſſi lactis, neut. *Virg.* SER.

Fromage mou. Caſeus mollis. *Plin.* Ser miętki twarog.

Fromage frais fait. Caſeus recens, & muſteus. *Plin.* Ser świeży mokry. **Fromage qui a bien des yeux*, ou *des trous.* Caſeus oculatus, *ou* pomicoſus, *ou* fiſtulatus. *Colum. Plin.* *Ser z ocżami dziurkowaty.

Faire des fromages. Premere caſeum. *Virg.* *ou* figurare. *Plin.* Sery robić, kraianki &c.

FROMAGER, ſubſt. m. (*Qui vend du fromage.*) Caſearius, ii, m. TEN co ſery przedaie.

FROMENT, (*on prononce* fromant.) ſubſt. maſc. (*Bled froment qui eſt le meilleur & le plus gros de tous les bleds, & qui fait la farine la plus blanche.*) Triticum, ci, neut. Far, *genit.* farris, neut. Far adoreum, oeur. Siligo, inis, fœm. *Plin.* PSZENICA náyprzednieyſze zboże z ktorego mąka náypięknieyſza.

Pain de froment. Farreus panis. *Colum.* Chleb pſzenny.

DE FROMENT. Triticeus. Farreus Siligineus, a, um. *Colum. Plin.* PSZENNY pſzeniczny.

FROMENTE'E, (*prononcez* fromantée.) ſubſt. fœm. (*Sorte de breuvage que les Anciens faiſoient d'épautre, ou de froment.*) Alica, æ, fœm. *Plaut.* Polenta, æ, fœm. Pulticula triticea, æ, fœm. *Catul.* NAPOY ktory dawul robili z ſzpelty (to ieſt) z orkiſzu álbo z pſzenicy nákſztałt piwa álbo cienkuſzu lub też tyzanny.

FRONCEMENT, subst. m. (*L'action de se rider le front.*) Contractio, onis, f. Frontis contractio. *Cic.* ZMARSZCZENIE czoła. °*Froncement des sourcils.* Superciliorum contractio. *Cic.* °Zmarszczenie brwi.

FRONCER *un habit, du linge,* V. act. Vestem, linteum in rugas cogere, *ou* contrahere. Striare vestem. *Apul.* Rugas vestibus inducere. *Tibul.* Rugare vestem. *Plaut.* ZMARSZYC zmarszczyć pomiąć pognieść szaty chusty.

FRONCER, *Rider le front,* ou *le sourcil.* Frontem, *ou* supercilium contrahere. *Cic.* Caperare frontem. *Var.* Ducere vultum. *Mart.* ZMARSZYC czoło zmarszczyć się.

FRONCEURE, (*prononcez* fronsure.) subst. fœm. (*L'action de faire des plis à un habit.*) Ruga, æ, fœm. MARSZCZENIE składanie fałdowanie.

FRONCLE, subst. m. (*Sorte de tumeur qui aboutit en pointe & qu'on nomme Clou.*) Furunculus, i, m. *Cels.* KROSTA szyszka w ciele.

FRONDE, subst. f. (*Instrument fait de cordes à jetter des pierres* Funda, æ, fœm. *Cic.* PROCA do ciskania kamieni.

Le panier de la fronde, ou *le milieu où on met la pierre.* Scutale, is, neut. *Liv.* PROCY łoże mieysce gdzie kamień álbo kulę zákładaią.

Les bras de la fronde. Habena, æ, f. Funale, lis, n. *Liv.* Procy nawiązanie.

FRONDE, (*Ligue, ou un parti contre le ministere de France en* 1648.) Factio, onis, f. *Phed.* PROCĄ we Francyi nazwaną pewny spisek uczyniony w roku 1648. przeciwko rządom y naywyższemu Ministrowi ná ten czas będącemu to iest przeciw Mazaryniemu

FRONDER, V. act. (*Jetter des pierres avec la fronde.*) Fundâ lapides jacere, (jacio, jacis, jeci, jactum.) act. Z PROCY bić z procy ciskać.

Il luy fronda à la teste une cruche de grès qui estoit vuide, & le blessa au front. Urceolum fictilem in caput illius jaculatus solvit frontem. *Petr.* Cisnął mu o głowę dzban gliniany prożny y ranił go w czoło.

ON DIT en figuré. *Fronder le gouvernement, le blasmer, y trouver à redire.* Regni administrationem culpare, *ou* vituperare, *ou* objurgare, *ou* oblatrare, *ou* allatrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer. Liv.* Detrectare, *ou* obtrectare aliquid, *ou* alicui rei, (to, as, avi, atum) *Cicer.* PRZYGANIAC rządom y tym co rząd prowadzą w Państwie iákim, źle mowić o rządcach.

Fronder une opinion, la rejetter, la contredire. Opinionem rejicere, (io, is, rejeci, rejectum.) Impugnare: *ou* impetere opinionem, (gno, as, avi, atum: impeto, is, ivi, itum.) act. Opinionem, *ou* opinioni contradicere. Opinioni obsistere, (obsisto, is, obstiti, obstitum.) n. *Cic* Sprzeciwiać zdaniu, iść náprzeciwko wkonis zdaniu iákiemu.

FRONDEUR, subst. masc. (*Celuy qui jette des pierres avec la fronde.*) Funditor, oris, masc. *Cas.* PROCZNIK Procarz co procą ciska.

FRONDEUR se dit aussi (*de ceux qui ont suivi le parti de la Fronde en France, contre le ministre du Cardinal Mazarin en* 1649.) Detrectatoros, *ou* obtrectator administrationis regni. KONFEDERACI spiskowi buntownicy malkontenci przeciwko rządom y rządcy ná ow czas we Francyi Kardynáłowi Mazaryniemu w roku 1649.

FRONDEURS se dit generalement (*de ceux qui blasment, & qui trouvent à redire à quelque chose.*) Detrectatores. Obtrectatores. KRYTYCY ogolnie przyganiacze co każdey rzeczy przyganiaią.

FRONT, subst. m. (*Le haut du visage, la partie qui est au dessus des yeux.*) Frons, *genit.* frontis, fœm. *Cic.* CZOŁO przodek sam głowny, część przednia oblicza nád oczami.

Un petit front. Frons minima. *Petr.* Frons tenuis. *Hor.* Czoła małego. °*Elles diminuaient leurs fronts avec des bandelettes.* Imminuebant frontes nimbis. *Arnob.* °Małe sobie czołko czyniły ściągaczkami.

Un front ridé. Rugosa frons. Caperata, *ou* corrugata frons. *Plaut.* Striata, *ou* contracta frons. *Apul.* Czoło zmarszczone °*Un front rechigné, chagrin.* Sollicita frons. *Hor. ou* tristis. *Tibul. ou* matutina. *Mart.* °Czoło ponure smutne zásępione gniewliwe. °*Sans pudeur.* Inverecunda frons. *Quint. ou* expudorata. *Petr.* °Czoło bez wstydu.

Il n'a point de front, il est sans front, sans pudeur. Frons est illi expudorata. *Petr.* Frons illi periit. *Pers.* Frontem perfricuit. *Quint.* Bez czoła, bez wstydu.

Qui a un grand front. Fronto, onis, masc. *Cic.* Czołowaty czoła wielkiego wydatnego.

FRONT, (*Impudence, effronterie.*) Frons. *Cicer.* NIEWSTYD zuchwałość bespieczeństwo sromota. °*De quel front ose-t-il l'aborder?* Quâ fronte, quo vultu illum aggredi audet? °Jákim czołem iáką odwagą śmieć do niego zbliżyć.

Avoir le front, Oser. Audere, (audo, es, ausus sum. neut.) acc. ou *un infin.* Smieć odważyć się.

ON DIT en ce sens, *Cet homme a un front d'airain, Il est impudent, hardi, Il ne se déferre point.* Os impudens. *Ter.* Graphicè impudens. NIEWSTYD bez czoła człowiek.

FRONT, (*Face, le devant.*) Frons. CZOŁO przod od przodu z przodu. °*Il donna plus de front que de hauteur à ses battaillons.* Copias suas sic explicavit, ut à fronte latiores essent. *Cas.* °W linią od czoła uszykował woysko w tyle prawie nic niebyło. °*Il commença d'estendre sa cavalerie sur un grand front.* Suos equites exporrigere cœpit in longitudinem. *Hir.* °Záczął iezdnych długo w linią szykować. °*Il commanda à son armée de s'estendre sur un grand front.* Jubet aciem in longitudinem maximam porrigi. *Cas.* °Kazał się woysku w linią szykować. °*Les Romains sont obligez de faire front de tous costez.* Romani conversa signa bipartitò intulerunt. *Cas.* °Rzymianie muszą się stawiać z każdey strony. °*Marcher de front.* Æqualibus frontibus incedere. *Cas.* °Iść prosto czoło w czoło. °*Il avoit placé les cuirassiers au front de la bataille.* In fronte statuerat fermtos. *Tacit.* °Postawił Pancernych álbo huffaryą ná czele.

DE FRONT, *A la fois, ensemble.* Uno ordine. abl. RAZEM wedle siebie iedno przy drugim

DE FRONT, *Par devant.* A fronté OD CZOŁA z przodu

DEUX CHEVAUX *attelez de front.* Bigæ, arum, fœm. plur. PARA koni. °*Quatre chevaux attelez de front.* Quadrigæ, arum, fœm. plur. *Cic.* °Cztery konie wraz od czoła ieden przy drugim záprzężone.

FRONTEAU, *ou* FRONTAL, subst. m. dans l'architecture, (*Frontau qu'on met au dessus des portes.*) Frontale, lis, n. *Plin* CZOŁOWY kamień szczyt náde drzwiami dla ozdoby od wierzchu dany.

C'EST aussi, *Un remede sec qu'on applique sur le front avec un bandeau contre le mal de teste.* Remedium adversùs capitis dolores PLASTR przywiniony ná czoło y głowę od bolenia głowy.

FRONTIERE, subst. fœm. (*Extremité du Royaume.*) Fines, ium, masc. plur. Confinium, ii. neut. Confinia, orum, neut. plur. (*dat.* confinlis & confinibus.) *Cic.* GRANICE Państwa iákiego.

Les frontieres d'un pays. Regionis fines, *ou* extremitates. *Cic.* Granice krain.

FRONTIGNAN, (*Petite ville du bas Languedoc, fameuse pour ses bons vins muscats.*) Frontiniacum, i, n. FRONTINIAN miasteczko niższey Okcytanii sławne winami przedniey muszkateli.

FRONTISPICE, subst. m. (*La face d'un bastiment qui se presente de front aux yeux*) Ædificii frons, ontis, fœm. *Vitr.* CZOŁO domu przednia ściana od przodu od ulicy Facyata. °(*On a dit* Fortipicium, ii, neut. *dans la basse latinité*, quasi frontis hominis inspectio)

(Le mot de *Frontispice* estoit beaucoup plus usité autrefois en Architecture, qu'il ne l'est maintenant; on dit en sa place *Face & Portail.*) W Francuskim przedtym facyatę zwano *Frontispice*, teraz zowią *Face & Portail.*

ON DIT, *Le frontispice d'un livre, La premiere page.* Frons, ontis, f. CZOŁO pierwsza karta księgi.

FRONTON, subst. masc. (*Ornement d'Architecture, qu'on met au dessus des portes.*) Fastigium, ii, neut. SZCZYT náde drzwiami czołowy kamień.

FROTTEMENT, subst. masc. (*Action par laquelle deux corps se frottent*) Affrictus. Attritus, ûs, m. *Plin.* CZOCHANIE tarcie iedney rzeczy o drugą.

FROTTEMENT, (*Onction de quelque remede.*) Frictio. Fricatio. Circumlitio, onis, f. *Cels.* NATARCIE násmarowanie czym lekarstwem iákim.

FROTTER *l'un contre l'autre*, V. act. Fricare. *Plaut.* Defricare. Confricare, (frico, as, fricavi, *ou* fricui, fricatum, *ou* frictum.) act. acc. *Colum.* CZOCHAC trzeć iedno o drugie

Frotter sa gencive. Gengivam defricare. *Catul.* Nácierać nasmarować dziąsła álbo też zetrzeć wytrzeć wychędożyć.

Laissez moy manger mon pain frotté d'ail. Sine me alliato fun-

fungi fortunas meas. *Plaut.* Day mi pokoy niech ziem ſwoy kawałek chleba nátarty czoſnkiem.

On fait paſſer les petits bourgeons qui viennent au viſage, en les frottant tous les jours de ſa ſalive à jeun. Leves papulæ, ſi jejunâ ſalivâ quotidie defricantur, ſaneſcont. *Celſ.* Tracą kroſtki ktore ſię ná twarzy przydáią nácieráiąc ie codzień ſliną na czczo. **L'eſcume de la mer oſte les verruës en les frottant avec.* Spuma marina affrictu verrucas tollit. *Plin.* *Piana morſka traci brodawki nácieráiąc nią.

FROTTER, (*Oindre.*) Fricare. Perfricare. Linere. Illinere, (lino, is, levi, litum.) Inficere, (lo, is, infeci, infectum.) act. aliquid re aliquâ. *Cic. Petr.* NAMASCIC náſmarowáć. **Frotter le corps d'huile.* Fricare corpus oleo. *Mart.* *Námaścić náſmarowáć ciáło oliwą maścią.

On frotte cala d'una graiſſe tiede, ou de vin. Tepenti adipe vel vino linuntur. *Colum.* Náciéráią to tłuſtością roſpuſzczoną wolno.

Frotter les paupieres de quelque leniment par deſſous. Suffricare palpebras medicamentu. *Celſ.* Nátrzeć nápuścić powieki od ſpodu iákim lekarſtwem folguiącym. **Il frotta les taſſes de poiſon.* Infecit pocula veneno. *Virg.* *Nátarł nápuścił czarki trucizną.

SE FROTTER *à quelque choſe, ou contre quelque choſe.* Se alicui rei affricare, *ou* atterere. *Plaut.* CZOCHAC ſię o co tarać ſię. **Les aſnes ſe frottent contre les eſpines.* Aſini ſe ſpinetis atterunt. *Oſſy ſię tárzáią po ciernin po oſtach. **Les anguilles ſe froittent aux rochers, ou contre les rochers.* Anguilæ ſe ſcopulis atterunt. *Plin.* *Węgorze trą ſię o ſkały.

FROTTER, (*Battre.*) Verberare, (o, as, avi, atum,) act. acc. *Cic.* SMAROWAC bić oſuić.

Frotter quelqu'un en diable, ou comme un miſérable. Egregiè mulcare. *Petr.* Náſmarowáć ścieráć bić kogo oſuić go że dyabły. ** Il a eſté frotté en diable.* Egregiè vapulavit. *Oſuili go obili iák dyabła. **Je luy frotteray le viſage avec des manequins à mettre du poiſſon.* Verberabo os ſcirpiculis piſcariis. *Plaut.* *Obiię mu pyſk więcierzem.

FROTTER *doucement.* Tractim tangere. *Plaut.* SCIERAC lekko.

SE FROTTER ſe dit en ce ſens au figuré (*de ceux qui en attaquent d'autres, ſoit pour les combattre, ſoit pour diſputer.*) ZETREC ſię z ſubą o co. **Il n'oſe plus ſe frotter à luy.* Cũ illo contendere, *ou* concertare, *ou* congredi non audet. Illũ attentare, *ou* rem habere cum illo, non audet. *Nie śmie iná ſię enim zetrzeć.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme s'eſt frotté au pilier*, pour dire qu'*Il a eu commerce & liaiſon avec certaine cabale de gens qui l'ont dreſſé à leur maniere.* Quibuſdã ſe applicuit, qui eum inverterunt. Uſum conſociavit cum quibuſdam qui ingenium illius immutarunt moribus. Societatem cum quibuſdam facit, immutatus eſt, *ou* alius factus eſt. WDAC ſię z kim ná ſwuie licho.

ON DIT auſſi qu'*Vne mule frotte l'autre*, ou qu'*Vne main frotte l'autre.* Manus manum lavat. *Petr.* Mulus mulũ fricat. REKA rękę ociera drapie iedno drugiemu pomaga.

FROTTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui frotte.*) Tractator, oris, m. SCIERACZ poſługacz álbo poſługaczka do ścierania ciáłá. **Frotteuſe.* Tractatrix, icis, f. *Plaut.* * Scieraczka co ściera chuſtami ciáło dlá otwarcia porow y zdrowia.

(Les Romains avoient pris des hommes & des femmes pour cét uſage, qu'ils appelloient *Tractatores & Tractatrices.* On peut voir Martial Epig. LXXXII. du Livre III.) Rzymianie mieli poſługaczow y poſługaczki od tego iáko widzieć w Márcyaliſie wierſzu LXXXII. Kśięgi. III.

FROTTOIR, ſubſt. m. (*Linge, ou eſtamine qui ſert à frotter.*) Penicillus & Peniculus, i, m. Penicillum & Peniculũ, i, n. Sudarium, ii, n. *Suet.* Quo ſudorem extergimus (in balneo aut in æſtu.) PYTELEK álbo chuſta do ścierania ciáła ścierniąca chuſta, álbo ſzmara płát ná konie do ścierania.

FRUCTIFIER, V. neut. (*Porter du fruit.*) Fructum ferre. *Plin.* OWOC rodzić ubrodzáić obradzáć owocem. ** Ce champ eſt fort fertile, il fructifie beaucoup, il rapporte bien du fruit.* Feraciſſimus eſt ille ager, ibi arbores multos fructus creant. *Quint.* *Bárdzo urodzayny grunt pole.

FRUCTUEUX, m. FRUCTUEUSE, f. adiect. (*Qui eſt fertile.*) Ferax, acis, omn. gen. Feracior & hoc feracius; Feraciſſimus, a, um.) UZYTECZNY urodzayny żyzny.

FRUCTUEUX, (*Utile, profitable.*) Fructuoſus, a, um. Utilis & hoc utile. adject. *Cic.* POZYTECZNY wygodny zgodny.

La medecine eſt un art bien fructueux, & où l'on gagne beaucoup. Fructuoſiſſima ars, medicina. *Plin.* Náuka lekarſtwa ieſt bárdzo pożyteczna, wielki pożytek przynoſząca.

FRUCTUESEMENT, adv. (*D'une maniere fructueuſe.*) Utiliter. adv. POZYTECZNIE.

FRUGAL, m. FRUGALE, f. adiect. (*Sobre, tempérant.*) Frugalis & hoc frugale. Frugalior & hoc frugalius; Frugaliſſimus, a, um.) *Cic.* SKROMNY Pomiarkowany, w życiu wſtrzemięźliwy.

Il eſt fort frugal. Frugaliſſimus eſt. Homo frugi ac ſobrius. *Cic.* Zyie bárdzo ſkromnie. **Vne vie frugale.* Vita frugi ac ſobria. *Cic.* *Zycie ſkromne pomiarkowane w iedzeniu, nápoiu.

FRUGALEMENT, adv. (*Sobrement, avec tempérance.*) Sobriè & frugaliter adv. *Plaut.* SKROMNIE oſtrożnie a pomiarkowaniem pomiernie, a miárą.

FRUGALITE', ſubſt. f. (*Sobrieté, meſnagement ſur le boire & le manger.*) Frugalitas, atis, f. *Cic.* SKROMNOSC w życiu oſtrożność miárá.

FRUIT, ſubſt. m. (*pris en general pour tout ce que la terre produit.*) Fructus, ûs, m. *Cic.* (Fructui *dans Terence, au genitif.*) OWOC wſzelaki ogolnie urodzay.

LES FRUITS *de la terre,* (*qui conſiſtent en bleds & en legumes.*) Fruges, gum, f. pl.) URODAIE ziemi iáko zboża iárzyny leguminy.

LES FRUITS *des arbres* Fructus, uum, m. plur. *Cic* OWOCE drzew.

LES FRUITS *des arbres, qui ſont tendres & menus, (comme pommes, poires, ceriſes, figues. &c.)* Baccæ arborum, *genit.* baccarum, f. pl. *Cic.* Poma, orum, n. pl. *Cic. Colum* JAGODY drzew drobnieyſze owoce iáko iábłka, gruſzki, wiſznie, figi &c.

LES FRUITS *à écailler, (comme noix, amandes &c.)* Nuces, cum, f. plur. *Plin.* OWOC w łupinie iáko orzechy, migdały.

ABONDANT *en fruit, où il y a beaucoup de fruit, (en parlant d'un lieu, d'un pays.)* Pomoſus, a, um. *Colum.* Kray urodzayny żyzny obfity w owoce wſzelakie.

Des fruits meurs. Mitia, *ou* matura poma. *Hor.* Owoc doyrzały. **Des fruits précoces.* Præcoqua poma. *Owoc ranny wczeſny przed czaſem. ** Des fruits communs.* Gregalia poma. *Sen.* * Owoce proſte poſpolite. ** Des fruits pierreux.* Lapidoſa poma. *Colum.* *Owoce awerowate w ktorych ſię wewnątrz ewer twardy záwiia.

Cueillir des fruits. Carpere poma. *Virg.* Detrahere arboribus poma. *Tibul.* Zrywáć owoce obieráć owoce z drzewa..

Vne année abondante en fruits. Annus pomis exuberans. *Virg.* Rok obfity w owoce urodzayny.

FRUIT, (*Le deſſert, qu'on ſert à la fin du repas, qui conſiſte ordinairement en fruits.*) Secunda menſa, æ. f. *Petr.* Bellaria, orum, n. plur. *Plaut.* OWOCE wety ſtołowe.

ON DIT, *On a ſervi le fruit, On en eſt au fruit.* Ab ovo ad mala jam perventum eſt. JUZ owoce dáno iuż u wetow ſiedzą iuż wety u ſtołu.

ON DIT ironiquement & par un terme de mépris, *Le beau fruit de nature, qui ſe moque des autres?* Bellum pomum, qui alios ridet? *Petr.* MOWIĄ przez pośmiech. Jákimi ładny owoc co ſię z inſzych urąga.

FRUIT, (*Portée de l'animal.*) Fœtus, Partus, ûs, m. & *quelquefois* fructus, ûs, m. *Plin.* OCIELENIE, okocenie co do owiec, ozrebienie co do koni, oproſzenie co do świń, oſzczenienie co do pſow &c.

ON DIT au figuré, *Les fruits, les productions de l'eſprit.* Fœtus animi. *Cic.* OWCE umyſłu głowy rozumu ludzkiego.

FRUIT, (*Profit, utilité.*) Fructus, ûs, m. Utilitas, atis, f. Emolumentum, i, n. *Cic. Ter.*. OWOC pożytek zyſk. **Tout le fruit que je retire de mon travail, c'eſt de m'eſtre rendu odieux.* Hunc fructum pro labore ab iis fero odium. *Ter.* *Wſzyſtek zyſk z pracy moiey mám ſamą nienáwiść **Il n'a retiré aucun fruit de ſes eſtudes.* Nullum ex litteris fructum percepit. *Cic.* * Zádnego pożytku z náuk ſwoich niema żadnego pożytku poſtępku nie uczynił w náukach.

FRUITERIE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on ſerre les fruits.*) Cella fructaria, æ, f. *Colum.* Oporotheca, æ, f. *Var.* Pomarium, ii, n. *Plin.* SCHOWANIE ná owoce wſzelakie Figarnia Pomarańczarnia, ſkład ſchowanie owocnica

FRUITIER, adiect. m. *ou* JARDIN FRUITIER Pomarium, ii, neut. SAD ogrod owocorodny. **Arbre fruitier.*

Arbor frugifera, fœm. (frugifer,era, erum.) Pomus,i,f. *Plin. Tibul*, *Szczep rodzący owoce.

FRUITIER, subst. masc. (*Celuy qui vend du fruit.*) Pomarius, ii, masc. *Hor.* OWOCNIK owocow przekupień co owoce przedaie.

FRUITIERE, subst. f. Pomaria, æ,f. OWOCNICA przekupka co owoce przedaie.

FRUSTRE', m. FRUSTRE'E, f. (*Deçu, trompé.*) Deceptus. Frustratus, a, um. *Ter.* OMYLONY, OMYLONA, oszukany záwiedziony.

FRUSTRER, V. act. (*Tromper quelqu'un, en le privant de ses prétensions.*) Re aliquâ aliquem fraudare, *ou* defraudare, *ou* frustrare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic. Ter.* Frustrà habere aliquem *Plaut.* OMYLIC oszukać záwieść kogo, záwod uczynic komu.

Frustrer quelqu'un de son attente. Frustrari expectationem alicujus. *Plin. Jun.* Omylić kogo oszukać w nádziei.

J'ay esté souvent frustré par cette espérance. Jam sæpiùs me hæc spes frustrata est. *Ter.* Częstokroć mię tá nadzieia zwodziła.

Estre frustré de son esperance. A spe frustrari. *Fenest.* Decidere spe, *ou* à spe, *ou* de spe. *Cic.* Być omylonym ná nadziei swoiey.

Frustrer les soldats de leur paye. Fraudare stipendium militum. *Cæs.* Záwodzić woysko w płacy. **Ses créanciers.* Creditores suos fraudere. *Cic.* *Dłużnikow. **Qui frustre ses créanciers.* Creditorum fraudator. *Cic.* *Zwodnik dłużnikow.

FUGITIF, m. FUGITIVE, f. (*Qui s'enfuit.*) Fugitivus, a, um *Plaut. Hor.* Fugax,a, omn, gen. *Hor.* ZBIEGŁY, ZBIEGŁA, uciekaiący zbieg.

FUIARD, subst. m. (*Qui s'enfuit du combat.*) Fugiens, entis,omn gen. *Liv.* ZBIEG Dezertor woyska.

FUIR, (*Se mettre à fuir, prendre la fuite.*) Fugere. Aufugere. Diffugere. Perfugere, (fugio,is,fugi, fugitum.) act. acc. Fugæ, *ou* in fugam se dare, *ou* se conjicere, *ou* se conferre *Cæs.* Fugam capere, *ou* capessere. *Cæs Liv.* In fugam convertere se *Liv.* Commendare se fugæ. *Hirt.* Mandare se fugæ. *Cæs.* Penetrare se in fugam. *Plaut.* In pedes se conjicere, *ou* se dare. *Ter.* Abire fugâ. *Virg.* UCIEKAC uchodzić.

Lorsque le jour fut venu, on vit que les ennemis avoient fui. Lux hostium fugam aperuit. *Liv.* Ják dzień się pokazał postrzeżono że nieprzyiaciel uszedł.

Faire fuir quelqu'un. Injicere alicui fugam. *Plaut.* Agere, *ou* avertere aliquem in fugam. *Liv.* Disjicere aliquem in fugam. *Tacit.* Dare aliquem in fugam. *Cæs.* Spłoszyć kogo spędzić.

Donner le moyen de fuir, faciliter la fuite. Dare alicui fugam. *Virg.* Aperire fugam. *Claud* Pomoc komu do ucieczki.

Penser, songer à fuir. Fugam meditari. *Colum. ou* moliri. *Virg.* Myślić o ucieczce iákby uciec. **Empescher quelqu'un de fuir.* Alicui fugam intercludere. *Cæs. ou* claudere. *Liv.* *Niedać komu uciekać.

FUIR, (*Tascher d'éviter une chose.*) Fugere. Defugere. Effugere. Refugere. Vitare. Evitare. declinare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* UCIEKAC od czego unikać strzedz się chronić się od czego. **Fuir les mauvais traitemens de la fortune.* Injurias fortunæ defugere. *Cic.* *Chronić się uniknąć nieszczęścia. **Chacun fuit cet employ, s'en retire, tasche de l'éviter.* Fugitant omnes hanc provinciam. *Plaut.* *Każdy od tego unika, wszyscy tego urzędu tey funkcyi się strzegą od niey uciekaią.

Il faut aller bien loin pour se fuir soy-mesme. Longè fugit, qui suos fugit se fugit. *Horat. Petr.* Daleko trzeba chodzić żeby siebie samego uniknąć.

FUIR en termes de Palais se dit pour *Tergiverser, differer, éloigner le jugement d'un procès par diverses chicannes.* Tergiversari, (or, aris, atus sum.) dep. *Cic.* Causas morando innectere, (cto, is, nexui, nexum.) *Virg.* Causas alias atque alias comminisci, (niscor, eris, commentus sum.) Diem ex die ducere. Variis frustrationibus litis curriculum morari. Diem ex die ducere, *ou* proferre. *Cic.* OCIĄGAC się wykrętow szukać, wykrętami nárabiać.

FUITE, subst. fœm. (*L'action de fuir.*) Fuga,æ,fœm. *Cic.* UCIECZKA uciekanie. **Il est en fuite.* Est in fugâ. *Cicer.* *Ucieka uciekł.

METTRE *en fuite.* Fugare, (go, as, avi, atum.) act. acc. In fugam agere, *ou* conjicere, *ou* vertere. *Cic. Liv.* SPĘDZIC rospędzić spłoszyć rozegnać. **Prendre la fuite.* Capere, *ou* capessere fugam. *Cicer. Cæs.* *Uciekać. **Se sauver à la fuite.* Fugâ salutem petere *Cæs. Voyez* FUIR. *Uchodzić uciekaiąc

FUITE se dit en choses morales, comme *La fuite des honneurs.* Honorum fuga. *Liv.* CHRONIENIE się godności unikanie honorow dostoieństw. **Du travail.* Laboris. *Cicer.* *Chronienie się pracy uciekanie od roboty. **De la douleur.* Dolorum. *Cic.* *Unikanie od przykrości boleści żalu. **De la lumiere.* Lucis. *Quint.* *Chronienie się świátła.

FUITES, (*Eschapatoires.* Tergiversatio,onis,f. WYBIEGI wykręty. **Retarder le jugement d'un procès par plusieurs fuites & délays.* Causæ judicium variis frustrationibus prolatare, *ou* remorari. *Tacit. Cic.* *Zwłoki czynić w prawie rożnemi wybiegami.

FUITE, (*Défaite mauvaise excuse.*) Ficta, *ou* simulata excusatio, fœm. WYBIEK wymowka płonna pozorne racye prożne.

FULDE, (*Ville & celebre Abbaye d'Allemagne, dans le pays de Hesse sur la riviere de Fuld*) Fulda,æ, fœm. FULDA sławne Opactwo Niemieckie w Hessyi nád Fuldą rzeką.

FULIGINEUX, m. FULIGINEUSE, f. adject. terme de Médecine. (*Qui excite des vapeurs.*) Vapores suscitans, antis, omn. gen. *Vitr.* Vaporifer, era, erum. *Stat.* WAPORY dymy wiatry czyniący.

FLUMINANT, masc. FULMINANTE, fœm. Fulminans, antis, omn. gen. *Horat.* PIORUNUIĄCY, PIORUNUIĄCA, hałasuiący.

FULMINER, V. neut. (*Estre en colere, jetter feu & flamme, comme l'on parle familier.*) Debacchari, (or, aris, atus sum.) dep. *Ter.* PIORUNOWAC kląć hałasować.

Fulminer contre quelqu'un, Pester contre luy. Debacchari in aliquem, *ou* contra aliquem. Graves in aliquem minas jactare. In aliquem minis horrendis intonare. Pioruny ná kogo rzucać nárzekać przeklinać.

FULMINER *une excommunication contre quelqu'un,* V. act. *la prononcer publiquement contre luy.* Diris devovere aliquem, *ou* caput alicujus. *Ovid.* Diris agere aliquem. *Horat.* WYKLINAC kogo klątwę ná niego wydać ogłosić ią.

FUMANT, m. FUMANTE, f. part. & adject. Fumans, antis, omn. gen. *Catul.* Fumidus,a,um. *Ovid.* KURZĄCY Kurząca dymiący się.

ON DIT figurément, *Il est fumant de colere.* Itâ æstuat. Inflammatus est furoribus. *Cic.* KURZY się dymem gniew z niego.

FUME'E, subst. f. (*Humidité du bois qui s'exhale en vapeurs.*) Fumus,i, masc. *Cic.* DYM z drzewa gdy się palić zaczyna.

Jetter, ou *rendre bien de la fumée, faire de la fumée.* Fumare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cicer.* Dymić się bardzo dym wielki czynić.

FUME'E *des viandes.* Fumus & nidor, masc. ZAPACH kuchenny swąd dym z tłustością zmięszany od potraw. **Je sens la fumée de la cuisine.* Olfacio nidorem culinæ. *Mart.* *Dym z kuchni tłustością się oddaiący.

Une lumiere esteinte blesse l'odorat par sa fumée. Lumen extinctum offendit nares odore. *Lucr.* Swieca zgaszona obraża węch swądem swoim. **Il soupe tous les jours à la fumée.* In odorem cœnat quotidie. *Plaut.* Wieczerza codzien przy dymie.

LA FUME'E *du vin nouveau.* Æstus mustolentus, *genit.* æstûs mustulenti, m. DYMEK wina młodego.

Les fumées du vin me sont montées à la teste. Vini vaporibus ictum est caput. *Petr.* Wino do głowy idzie.

Qui fait, ou *qui rend de la fumée, qui fume.* Fumosus. Fumidus,a,um. *Cat.* Dym wydaiący wypuszczaiący dymiący się dymem się kurzący.

FUME'E se dit figurément (*des choses vaines, & qui ne sont point solides.*) Fumus,i, masc. DYM prożność marność znikomość. **Toutes les grandeurs du monde passent & ne sont que de la fumée.* Fugaces sunt dignitates, & nihil nisi fumus. *Wszystkie okazałości światowe przemiiaią y nikną z dymem **Il y a bien des vendeurs de fumée à la cour.* Multi in aulâ fumum vendunt. *U dworu iest wiele podchlebcow szalbierzow co dymem kupczą. **Se repaistre de fumée.* Vanis & inanibus rebus pasci. *Prożnemi myślami y nádzieiámi się uwodzić. **Tous ces beaux discours de vertu s'en sont allez en fumée.* Præclari isti de virtute sermones in fumum abierunt. *Wszystkie owe piękne dyskursy o cnocie z dymem poszły.

S'en aller en fumée, s'évanouïr disparoistre. Evanescere, (sco,

(feo,is, evanui, *sans supin.*)n. *Cic.* Z Dymem poszło anikngło zniszczało.

FUME'E se dit en morale (*de la calere & des troubles de l'esprit.*) *Il faisoit le mauvais, mais on luy a bien rabaissé ses fumées.* Minas intentabat, sed illius furores repressi sunt, au illius ira repressa est. GNIEWNOSC zrzędzenie, Począł się gniewać grozić y odkazować,ále go uskromiono uspokoiono.

Les fumées de la colere montent à la teste. Accednnt fervoras capiti. *Hor.* Gniew się burzy idzie dogłowy.

FUME'E se dit prend aussi pour *Vn bruit sourd.* DYM wiadomość pomiemna wiatr. **Cette entreprise n'a pû estre tenue si secrette, que les ennemis n'en ayent eu la fumée.* Adeò non potuit istud consiliū abscondi, quin hostibus subolnerit. NIEMOGŁO to byc tak skrycie, áby dym nieprzyiecioł o tym niezáleciał aby wiatr o tym nie doszedł.

FUME'ES en terme de Venerie, signifie *La fiente des bestes rousses, comme des cerfs, des biches,* &c. Fimnm, i, n. Fimus,i, m. Stercus, *genit.* stercoris, neut. *Plin.* SLAD trop bobki Jelenie Sarnie.

FUME',m. FUME'E, f. part. pass. adject. (*Qu'on a mis secher à la fumée.*) Infumatus. Fumosus,a,um. WĘDZONY WĘDZONA, w dymie w kominie. **Vn jambon fumé.* Perna fumosa. *Hor.* *Szynka wędzona. **Vne andouille fumée.* Hilla infumata. *Plaut.* *Kiełbasa wędzona álbo kiszka.

Des portraits enfumen, ou *noircis à la fumée.* Fumosæ imagines, f. pl. *Cic.* Obrazy okopcone stare.

FUME', (*Ou l'on a répandu bien du fumier.*) Stercoratus. Stercore satiatus,a,nm. Stercorosus,a,um.*Colum.* GNOIONY náwozem ugnoiony nágnoiony uprawny.

Vne terre bien fumée. Stercorosnm,*ou* stercoratissimum solum,i,n. *Colum.* Grunt gnoyny, uprawny.

FUMER, V. n. (*Pousser, rendre de la fumée.*) Fumare, (o, as, avi, atum,) n. *Cic.* KURZYC się dymić się. **Il fume fort dans cette chambre.* Illud conclave fumo ulurimo infestatur. *Kurzy się bardzo w tey izbie.

FUMER, V.act. (*Exposer à la fumée certaines viandes.*) Infumare. Fumigare, (o, as, avi, atum.) act. acc. WĘDZIC w dymie w kominie. **Fumer du beuf, un jambon.* Carnem bubulam, pernam infumare. *Plaut.* Fumo siccare, *ou* soporare, (o,as,avi, atnm.) act. acc. *Wędzić mięso wołowe, wędzić szynki.

FUMER,(*Prendre du tabac en fumée.*) Expirare tabacum, (o,as,avi,atum.) act. KURZYC tytuń.

FUMER, (*Faire fumer les autels des parfums d'Arabie.*) Fumifigare almria odore Arabico. *Plaut.* Ture vaporare aras. *Virg.* KADZIC w Kościele kadzidłem, kadzić po Ołtarzach. **Les autels fument.* Altaria fumant. *Virg.* *Ná Ołtarzach kadzidło się pali Ołtarze się kadzą

ON DIT figurément,(*d'un homme fort en colere.*)*Il fume,* Fumat. Æstuat. Irà incenditur. Excandescit. *Cic.* GNIEWA się aż się kurzy złość z niego.

FUMER *les terres,*(*Y répandre du fumier pour les engraisser.*) Agros stercorare, (coro, as, avi, atum.) Stercore satiare agros.act. Fimo agros pabulari,(or,aris,atus sum.)dep. *Colum.* GNOIC náwozić pola grunta.

L'action de fumer les terres. Stercoratio, onis, f. *Colum.* Gnoienie náwoz náwożenie rol.

FUMET, subst. masc. (*Certaine petite odeur ou fumée qui prend au nez, quand on flaire le vin, ou le gibier.*) Odor, oris, masc. Amina,æ, fœm. *Phad.* WIATR Dymek z wina z zwierzyny.

FUMETERRE, subst. fœm. (*Herbe médecinale.*) Capnos, i, masc. *Plin.* Fumaria, æ, fœm. Pes gallinaceus, *genit.* pedis gallinacei, masc.*Plin.* RUTA polna, kokorzycz ziele.

FUMEUX, m. FUMEUSE, f. (*Qui jette, qui rend de la fumée*) Fumeus. Fumosus, a, um. *Cat. Val. Max.* DYMIĄCY się dymem przechodzący.

Vin fumeux qui envoye bien des fumées, ou *des vapeurs à la teste.* Vinnm vaporiferum, *ou* vapidum. Fumosum vinum Wino dymek mocny maiące piane wino.

FUMIER, subst m. (*Excremens des bestiaux.*) Fimns,i,m. & f.Fimum, i, n. Stercus, *genit*, stercoris, n. GNOY łayno plugastwo.

FUMIER *de pigeon.* Fimus columbinus. GNOY gołębi. **De brebis.* Ovillus. *Owcze bobki. **De poule.* Gallinaceus. *Gnoy kokoszy. **De cheval.* Caballinus. *Plin.* *Gnoy koński. **D'asne.* Asininus. *Plin.* *Gnoy ośli.

Fosse à fumier, (*dans les basse-cours, où l'on met pourrir le fumier.*) Fimetum,i,n. Sterquilinium,ii, neut. *Plin. Colum.* Gnoiowsko.

FUMIGATION, subst. fœm. (*L'action de parfumer une maison, une chambre, pour en chasser le mauvais air.*) Suffitus, ûs, masc. *Plin.* Sufficio, onis. fœm. *Colum.* Suffimentum, i, neut. *Cic.* Suffimen, inis, neut. *Ovid.* KADZENIE kurzenie dla wykadzenia.

Faire des fumigations. Fumificare, (o,as,avi, atum.) Suffire odoribus, (suffio, is, ivi, itum.) act. acc. Kadzić kurzyć wykurzać.

FUNAMBULE, & *mieux* UN DANSEUR DE CORDES,m. Funambulus, nli, m. *Ter.* POWROZ obiegun kuglarz figlarz.

FUNEBRE, adject. m. f. (*Qui appartient aux funérailles & aux cérémonies des enterremens.*) Funereus, a, um. Funebris & hoc funebre. adject. *Cic. Mart.* POGRZEBOWY do pogrzebu náleżący.

Pompe funebre. Funebris pompa, *genit.* funebris pompæ, f. *Quint.* Exequiarum pompa. *Cic.* Solemne funeris. Solemnia funerum. *Tacit.* Funebria justa, n. pl. *Liv.* Processya pogrzebowa ákt pogrzebowy.

ORAISON FUNEBRE. Laudatio funebris. Mortui laudatio. *Quint. Cic.* MOWA pogrzebowa.

SACRIFICE *funebre, qu'on fait à l'enterrement.* Sacra funebria, n. pl. *Ovid.* OFIARA nábożeństwo pogrzebowe.

Festin funebre, Epulum funebre. *Cicer.* Epuli funebris. *Cic.* Obiad uczta pogrzebowa stypa.

Faire l'oraison funebre de quelqu'un. Mortui laudes oratione prosequi. Orationem in alicujus funere habere. Orationem funebrem habere. Mieć mowę ná czyim pogrzebie.

FUNE'RAILLES, subst. f. plur. (*Cérémonies qui se font aux morts.*) Funus, *genit* funeris, n. Exequiæ, arum,f.plur. *Cic.* Justa exequialia, *genit.* justorum exequialium, n. plur. *Stat.* POGRZEB ceckwie obrządki pogrzebowe.

Faire des funerailles. Alicui funus facere. Justa alicui facere, *ou* solvere. *Cic.* Alieni parentare. *Cic.* Funus alicujus celebrare, *ou* concelebrare. *Plin. Liv.* Justa funera conficere. *Cæs.* Aliquem funerare. *Suet.* Pogrzeb komu czynić pogrzeb sprawować. **Il luy fit des funerailles comme à un Roy.* Propè regio extulit funere. *Suet.* * Pogrzeb mu Krolewski sprawił.

Assister aux funérailles de quelqu'un. Alicujus exsequias funeris prosequi, *ou* cohonestare. *Cic.* Alicujus funus deducere, *ou* comitari. *Plin.* In funus alienjus prodire. *Ter.* Assystować pogrzebowi czyiemu, służyć komu ná pogrzebie usługę komu pogrzebową oddać.

DES FUNE'RAILLES. (*Touchant les funérailles.*) Funebris & hoc funebre, adject. *Cic.* Funeralitus, a, um, *dans le Digeste.* Funerarius,a, um, *Vlp.* POGRZEBNY, pogrzebowy.śmiertelny,żałobny.

FUNERAIRE, adject.m. & f. *Les frais funéraires.* Funerariæ impensæ, arum, f. plur. *Vlp.* KOSZTA pogrzebowe,wydatek pogrzebowy.

Procès pour estre payé des frais funeraires. Funeraria actio. *Vlp.* Prawo o koszta pogrzebowe.

FUNESTE, adject. m. & f. (*Malheureux.*) Funestus,a, um. *Cic.* NIESZCZĘSLIWY żałośny straszny. **Des noces funestes,* ou *malheureuses.* Funestæ nuptiæ. *Liv.* * Wesele nieszczęśliwe.**Vn présage funeste.* Funestum omen. *Prop.* *Znak nieszczęśliwy. * *Faire une chose ayant les présages funestes.* Funestis ominibus aliquid agere. *Cic.* * Poczynać co znáki y przestrogi máiąc nieszczęśliwe.

FUNESTEMENT, adv. (*Malheureusement.*) Infeliciter, adv. *Liv.* NIESZCZĘSLIWIE.

FURET, subst. m. (*Petit animal dont on se sert à la chasse du lapien.*) Viverra, æ, f. *Plin.* ŁASICA łasica.

ON APPELLE, *Vn homme curieux qui cherche & qui furete par tout, Vn furet.*) Curiosus rerū alienarum scrutator,m, CIEKAWY wścibski wszędzie błyski co wszędzie nos wrazi.

FURETER, V. neut. (*Chasser au lapin avec le furet.*) Cuniculos viverrâ indagare. act. POLOWAC ná kroliki z łasica.

FURETER, se dit plus ordinairement au figuré, pour *Chercher curieusement & avec grande exactitude quelque chose.* Aliquid scrutari, *ou* perscrutari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. Aliquid perquirere, *ou* indagare. *Cic.* SZUKAC szperać z wielką pilnością czego.

FUREUR, subst. f. (*Emportement violent causé par un déte-*

déreglement de cerveau & des entrailles, qui fume à la teſte.) Furor, oris, m. *Cic.* Rabies, iei, f. SZALENSTWO ſzkodliwe popędliwe wſciecsenie wściekłość od rozumu odeyście. **Eſtre en fureur.* Furere, (furo, furis.) *Cic.* * Być wſzaleńſtwie oſzaleć. * *Entre en fureur.* Furore corripi. In furorē agi. *Wpadać wſzaleńſtwo záczynać ſaleć. * *Il prend à cét homme des excès de fureur ſi violents, qu'on eſt contraint de le lier.* Efferato adeò & impotenti furore accenditur, ut vinculis illum retineri oporteat. * Wtakie ſzaleńſtwo wpada że go wiązać trzeba.

FUREUR ſe dit en morale (*de la colere, lors qu'elle eſt violente & demeſurée, & qu'elle jette les hommes dans des excès.*) Furor, m. Rabies, f. Iræ furentis impetus, ûs, m. *Cic. Phad.* SZALENSTWO gniew zbyteczny áż do zápámiętania ſię. **Il eſt tranſporté de fureur.* Ira furorque mentem illius præcipitat. *Virg.* * Wielką złością ieſt zdięty. **Sa fureur eſt appaiſée.* Conſedit ejus furor. *Cic.* * Uſpokoił ſię w złości ſwoiey. **Ne pouvant retenir plus long-temps la fureur de ſa colere, ou ſon emportement.* Ira furentis impetum non ſuſtinens. *Phad.* *Niemogąc dłużey wſtrzymać gniewu ſtraſznego álbo złości okrutney.

ON LE DIT auſſi (*de la fureur des animaux farouches, comme des lions &c.*) Furor, m. Rabies, f. WSCIEKŁOSC dzikość záżartość ſrogość lwow y dzikich zwierząt.

FUREUR ſe dit pareillement (*des orages, des tempeſtes, des vents & de la mer.*) Tempeſtatum, ventorum, maris rabies, f. *Hor.* SZUM hałas náwałność. **La fureur d'une populace émuë eſt à craindre.* Commotæ plebis rabies pertimeſcenda. Furor plebis pertimeſcendus. *Zawziętość ludu zbuntowanego obawiać ſię trzeba.

FUREUR ſe dit auſſi (*de toutes les paſſions qui nous font agir avec de grands emportemens.*) Furor, m. Inſania. Veſania, æ, f. Furioſa rerum cupido, fœm. Furioſus impetus, maſc. *Cic Ovid.* SZALENSTWO mania o wſzyſtkich Paſſyach gwałtownych. **Son amour eſt une fureur.* Veſanus eſt illius amor. *Catul.* *Miłość ſzalona go do manii przywodzi.

Il a la fureur du jeu, ou le jeu eſt ſa fureur. Inſanè ludo indulget. Ad inſaniam ludum concupiſcit. *Cic.* Gracz ſzalony lubi grę ſzalenie bez pamięci. **Il a de la fureur pour cette femme, il l'aime juſques à la fureur.* Ad inſaniam illam deperit mulierem. Inſane illam amat. Inſanit illius amore. Amoribus illius mulieris inſanit. *Plin. Hor.* *Kocha ſię ſzalenie bez pamięci w tey oſobie.

FUREUR ſe dit enfin (*des violents mouvemens de l'ame, & des enthouſiaſmes qui la mettent hors d'elle meſme; ainſi on dit que les Prophetes ont eſté animez d'une fureur divine, & les Poëtes de la fureur d'Apollon.*) Furor, maſc. Mens vi quâdam divinâ concitata. *Cicer.* DUCH wieſzczy Prorocki Rymotworſki.

FURIBOND, m. FURIBONDE, f. (*Tranſporté de fureur.*) Furens, entis, omn. gen. *Cic.* Furibundus, a, um. *Hor.* SZALEIĄCY złośliwy bez pamięci.

FURIE, ſubſt. f. (*Paſſions violente de l'ame, qui la tranſportent hors d'elle-meſme, & en ce ſens c'eſt la meſme choſe que fureur.*) Furor, oris, m. Furens ac violentus impetus, *genit.* furentis ac violenti impetûs, m. FURYA gwałtowna paſſya toż ſamo co ſzaleńſtwo.

Eſtre en furie, Eſtre tranſporté de furie. Furiis agi, (agor, eris, actus ſum.) Furiatâ mente ferri, (ferror, ferris, latus ſum) Inflammari, *ou* agitari furoribus, (or, aris, atus ſum) *Cic.* Tolli in furias. (*paſſiſ.*) *Stat.* Furya go porwała opanowała.

FURIE ſe dit (*de tout ce qui ſe fait avec ardeur, promptitude, courage, impétuoſité.*) Furor, maſc. Impetus furioſus, m. FURYA popędliwość nágłość ſpieſzność gwałtowność.

Manger avec furie. Avidè, *ou* inſanè vorare cibos. Jeść okrutnie gwałtownie bez pamięci. **Se jetter de furie ſur quelqu'un.* Furioſo impetu in aliquem irruere. Aliquem invadere *Cic.* *Rzucić ſię z Furyą ná kogo porwać ſię do kogo

FURIE ſe dit (*des choſes inanimées.*) comme *La furie des vents.* Ventorum vis, *genit.* vis, fœm. *ou* violentia, æ, f. Venti furentes, *genit.* Ventorum furentium. maſc pl. *Cic. Plin.* Ventorum rabies, iei, fœm. *Ovid.* FURYA co do rzeczy nieżyiących Furya wiatrow gwałtowność wichru. **La furie des vagues.* Inſanus motus fluctum, m. *Gwałtowność impet fali náwałność.

FURIES au plurier, (*Certaines Divinitez infernales, que les Poëtes ont imaginé punir les criminelles, ce qui n'eſt autre choſe que les remords de la conſcience dont les impies ſont bourrelez.*) Furiæ, arum, fœm. pl. *Cic.* Eumenides, idum. fœm. pl. Diræ, arum, f. pl. *Plaut.* FURYE Piekielne Boginie Jędzy o ktorych powiadali Poetowie że męczą y trapią złych: co nic inſzego nie ieſt tylko zgryzienie ſumnienia, ktore bezbożnych dręczy.

(Ils en mettoient trois, Alecto, Megæra & Tiſiphone. On les armoit de fouets, les cheveux entortillez de ſerpents, & des flambeaux à leurs mains. Rachowali ich trzy ktore nazywali *Alekto, Megera, Tyzyfona.* Malowano ich z biczami w ręku, y pochodniami, włoſy maiąc ſplecione wężami.

Neron après avoir fait mourir ſa mere ne put ſupporter les remords de ſa conſcience, il a avoué ſouvent qu'il eſtoit tourmenté de l'ombre de ſa mere, & des feux & des fouets des furies. Sceleris conſcientiam Nero nunquam ferre potuit, ſæpè confeſſus exagitari ſe maternâ ſpecie, & verberibus ac furiarum tædis ardentibus. *Suet.* Neron zábiwszy matkę nie mogł dáley znieść zgryźliwości ſumnienia, wſzyſtko za nim cień matki zábitey chodził, pokoiu mu niedaiąc á Furye pochodniami y plagami ſwemi uſtawicznie mu dokuczały.

Vous voyez dans les fables que ceux qui ont commis des impietez ſont agitez des feux des furies, mais ſçachez que ces furies ne ſont autres que les remords de leur conſcience qui les tourmentent, & qui les rongent. Videtis in fabulis eos qui aliquid impiè commiſerunt, agitari & perterreri furiarum tædis ardentibus, ſed ſuæ conſcientiæ animi terrent, hæ ſunt furiæ, quæ dies noctesque vexant atque agitant. *Cic.* Słyſzeliście z baiek że ci co ſię zbrodni dopuſzczaią od iákichſi furyi ogniem y plagami uſtawicznie ſą dręczeni, ále wiedzcie że te furye nic inſzego nie ſą tylko własnego ſumnienia dręczenie ktore złych trapi y pokoiu nigdy nie da.

ON DIT figurément (*d'une meſchante femme.*) que *C'eſt une vraie furie d'enfer.* Reverà Megæra. MOWIĄ niewłaśnie o złey białogłowie: Własna furya piekielna Megera Jędza

FURIEUX, maſc. FURIEUSE, fœm. adject. (*Qui eſt en furie.*) Furioſus. Veſanus. Lymphatus. *Cicer. Horat.* Lymphaticus. *Plin.* Cerritus, a, um. *Plaut.* SZALONY, SZALONA.

FURIEUX, (*Emporté violemment.*) Furioſus, a, um. Furens, entis, omn. gen. ZŁOSLIWY bez pamięci záiadły. **Devenir furieux de plus en plus.* Ingraveſcere furore. *Cic.* *Co raz ſię gorſzym á gorſzym ſtawać.

FURIEUX, (*Exceſſif.*) Inſanus, a, um. SZALONY zbytnie wielki ſtraſzny okrutny. **Un furieux froid.* Inſanum frigus. Frigus immodicum. * Okrutne zimno. **De furieux édifices.* Inſana ſubſtructiones, *Plin.* *Straſzne gmachy. * *Qui a une furieuſe faim.* Inſanè eſuriens. *Plaut.* *Okrutny głod okrutnie ſię ieść chcieć.

FURIEUSEMENT, adv. (*Beaucoup, extraordinairement.*) Inſanè. adv. Inſanum *comme un adverbe.* SZALENIE bardzo zbytecznie nád zámiar nádzwyczay niewypowiedzianie okrutnie. **Cela eſt furieuſement bon.* Illud inſanum, *ou* inſanè bonum eſt. *Plaut.* *To ieſt ſrodze dobre. **Cette femme eſt furieuſement laide.* Inſanè deformis mulier. Improbiſſimâ facie mulier. *Tá białogłowa ſrodze ſzpetna.

FURTIF, maſc. FURTIVE, fœm. adject. (*Dérobé, pris en cachette.*) Furtivus, a, um. *Cic.* KRADZIONY, KRADZIONA, pokątny.

FURTIF, (*Clandeſtin.*) Furtivus. Clandeſtinus, a, um. *Cic.* KRYOMY po kryomu pokątny.

FURTIVEMENT, adv. (*Clandeſtinement, à la dérobée.*) Furtim, Furtivè. adv. *Plau.* KRADZIONYM ſpoſobem pokryomu pokątnie.

FUSEAU, ſubſt. maſc. (*Morceau de bois tourné au rond, qui ſert à filer & à tordre le fil.*) Fuſus, i, m. *Plin.* WRZECIONO.

FUSÉE, ſubſt. fœm. (*Fil entortillé autour d'un fuſeau.*) Filum fuſo circumvolutum, i, n. NICI przędza ná wrzeciono zwiona.

FUSÉE *de poudre à canon.* Tubulus nitrato pulvere. RACA, **Fuſée volante.* Tubulus nitrato fartus pulvere, qui in altum fertur. *Raca lataiąca biegaiąca igraiąca.

FUSIBLE, adject. m. & f. (*Qui peut eſtre fondu.*) Fuſilis, & hoc fuſile. *Colum.* ODLEWANY co ſię da topić pławić.

FUSIL, (*on prononce fuſi.*) ſubſt. m. (*Morceau d'acier qui ſert à faire du feu, en le battant avec un caillou.*) Igniarium, ii, neut. *Plin.* Ignitabulum, i, n. *Solin.* KRZESIWO żelaſko ſtal do krzeſania ognia ſkałkq.

Pierre

Pierre à fusil. Pyrites, æ, masc. *Plin*, Krzemień krzemyk.

FUSIL, (*Arme à feu qui s'allume par le moyen d'une pierre à fusil, qui donne sur un bassinet rempli de poudre fine.*) Fistula quæ igniarii ope emittitur. FUZYA strzelba ognista z ktorey strzelaią spuściwszy kurek n dekiel y zápaliwszy proch suchy ná panewce podsypany.

FUSILIER, subst. m. (*Qui est armé d'un fusil.*) Fistulâ ferreâ & ignitâ instructus, ou armatus, i, m. STRZELEC co z strzelbą chodzi żołnierz.

FUSION, subst. fœm. (*La fonte des métaux.*) Fusio, onis, fœm. Fusura, æ, f. *Cic. Plin.* TOPIENIE pławienia odlewanie kruszcow.

FUST, (*on prononce* FûT.) subst. masc. (*La champe, le baston d'une pique, ou de quelque autre arme que ce soit.*) Hastile, lis, n. *Cic.* DRZEWCE tuleia od kopii włoczni y tym podobney broni.

FUSTAILLE, (*on prononce* FUTAILLE.) subst f. (*Vaisseau à mettre le vin.*) Dolium ex asseribus compactum, i, n. KUFA ná wino beczka oksest batyła bukład.

FUSTAYE, (*on prononce* FûTAYE.) subst. f. (*Grand bois.*) Silva, æ f. *Cic.* LAS wielki wysokie drzewo w lesie.

FUSTE', (*on prononce* FûTE'.) m. FûTEE, f. (*Rusé.*) Catus, a, um. *Cic.* FRANT ćwik szpak.

(Terme bas & populaire.) Słowo podłe pospolite.

FUSTE'E, (*on prononce* FûTE'E.) subst. fœm. (*Certaine composition de sciure de bois & de colle, dont les menuisiers remplissent les defauts des bois qu'ils travaillent.*) Scobis glutino mixta, *genit* scobis glutino mixtæ, fœm. KLINIKI ktore stolarze wprawuią ná kley záprawniąc mieysca niektore w drzewie tarcicach &c.

FUSTE, subst. f. (*Vaisseau de bas bord à rames.*) Phaselus, i, m. *Cic.* Liburnica, æ, f. Lembus, i, m. *Cic.* ŁODZ, Bat, statek mały do przeprawy z wiosłami.

FUSTIGATION, subst. fœm. (*L'action de fustiger, ou de fouetter.*) Verberatio, onis, fœm. *Cic.* SMAGANIE, wysmaganie.

FUSTIGER, V. act. Mot bas. (*Fouetter.*) Fustibus cædere, ou verberare. act. acc. SMAGAC wysmagać.

FUTAINE, subst. f. (*Etoffe faite de fil & de coton.*) Pannus xylinus, i, masc. BARCHAN materya z wełny y nici robiona.

FUTILE, adject. masc. & fœm. Mot bas. (*De nêant, qui n'est point considérable.*) Futilis & hoc futile, adject. *Cicer.* PODŁY ladaco nie doRzeczy, błahy słowo w Francuskim podłe, błazeński.

FUTILITE', subst. f. Mot vulgaire. (*Qualité de ce qui est futile & de nulle valeur.*) Futilitas, atis, f. *Cic.* LADAIAKI nikczemny błazeństwo.

FUTUR, masc. FUTURE, fœm. (*Qui doit arriver.*) Futurus, a, um. Venturus, a, um. *Cic.* PRZYSZŁY co ma być dopiero.

Prévoyant le futur, ou *l'avenir.* Futuri haud ignarus. Upatruiący z daleka to co ma być przezorny ná przeszłe rzeczy.

FUYARD, m. FUYARDE, f. *Voyez* FUYARD. ZBIEG zbiegły zbiegła.

* *

G.

G Septiéme lettre de l'Alphabet, & cinquiéme des consonnes, qui n'est qu'une diminution du C, au rapport de Quintilien: aussi ont-ils grande affinité ensemble; On croit que cette lettre n'a esté inventée, qu'aprés la premiere guerre Punique ou de Carthage; puisqu'on trouve toûjours le C. pour le G. dans la Colomne appellée Rostrata, qui fut élevée alors en l'honneur de Duellius, & qui se voit encore à Rome au Capitole, comme *Macestrates* pour *Magestrates. G* Siodma litera obiecadła, Piąta z dwoygłośnych, ta iest właśnie C. zmiękczone według Kwintiliana, (zwłaszcza w łacińskim iákosz) wielkie maią powinowactwo z sobą te litery. Trzymaią że ta litera iest wynaleziona dopiero po pierwszey woynie Greckiey álbo Kartagińskiey, bo ná słupie zwycięskim kończatym ktory na ten czas był wystawiony Dweliuszowi Zwycięscy w nápisie wszędzie się znayduie C. zá G. ktorą to kolumnę do tąd widzieć w Rzymie, iáko Macestratos zá Magestratos: *Urząd.*

La prononciation molle que nous avons introduite dans le G, fait qu'il a aussi grand rapport avec celle que nous donnons à l'J consonne, lorsqu'il est suivi d'un E ou d'un I. Francuzi tę literę miętko wymawiaia iáko ż nasze Polskie z kropką álbo iáko że co też czynią z literą j ogonkową zwłaszcza gdy następuie po nim litera *e* álbo *i.*

Le G chez les Anciens estoit une lettre numerale, qui signifioit 400, & lorsqu'elle estoit marquée d'un tiret par dessus, elle marquoit quarante mille. Tá litera u dawanych była literą liczalną álbo liczbę znaczącą y sama przez się znaczyła 400. á z liniyką ná pisana znaczyła. 40000.

GABELLE, subst. f. (*Impost que le Prince léve sur le sel.*) Salarium tributum, i, n. Salarium vectigal, *genit.* salarii vectigalis, n. Gabella, æ, f. Gablum, i. n. (*mots de la basse Latinité.*) PODATEK od soli álbo zá sol, ná komorę Krolewską,

GABELLE, (*Lieu où l'on vend le sel.*) Salaria officina, ou cella, fœm. KOMORA Solna.

GABELLER, V. act. (*Mettre égouter & reposer le sel dans les greniers, où il doit estre deux ans pour le moins, avant que d'estre mis en vente.*) Recondere sub in horreis, ut siccescat. SKŁADAC sol na komorę.

Du sel gabellé, Qui a payé la gabelle, ou *l'impost.* Sal tributarium, *genit.* salis tributarii, n. Sol wolna wykupiona ná komorze.

GABELLEUR, subst. m. (*Qui léve limpost sur le sel.*) Salarii tributi exactor, oris, m. PISARZ solney komory.

GABIE, subst. f terme de Marine, (*C'est la hune, ou la cage qui est au haut du mast.*) Carchesium, ii, n. *Virg.* MASZTOWY wierzch, kosa, álbo dziura u wierzchu czyli gałka másztowa.

GABION, subst. m. (*Espece de panier fort grand rempli de terre, pour couvrir les batteries dans un siege de place.*) Gabia, æ, f. Corbis terrâ farta, fœm. KOSZE po wałach.

GABIONNER, V. neut. (*Se couvrir de gabions.*) Fartis terrâ corbibus se munire, (io, is, ivi, itum.) act. KOSZE dawać po wałach dlá zásłony.

GADOUART, subst. m (*Maistre des basses œuvres, Celuy qui vuide & cure les retraits & les cloaques.*) Qui purgat latrinas & cloacarum, *genit.* oris, m. WYCHODKOWY sługa co wychodki chędoży złotnik nocny, wymiatacz śmieciuch.

GADOUE, subst. f. (*Matiere fécale qu'on tire des privez.*) Latrinarum purgamenta, orum, n. pl. PLUGASTWA ktore wywożą z wychodkow.

GAGE, subst. m. (*Salaire, appointement.*) Merces, edis, f. Pretium, ii, n *Cic.* PŁACA myto zápłata zásługi. *Avoir*, ou *gagner de bons gages* Multo ære merere *Cic.* *Mieć dobrą płacą brać zásługi dobre. *Prendre*, ou *tenir quelqu'un à gages.* Aliquẽ mercede conducere. Aliquẽ conductum habere *Cic.* *Trzymać kogo ná zásługach za zapłatę. *Un valet à gages.* Mercenarius, ii, m *Cic.* *Sługa płatny náiemnik.

GAGE, (*Nantissement, seureté que l'on donne pour quelque prest, ou pour dette.*) Pignus, *genit.* pignoris, n. *Cic.* ZÁSTAW dla pewności długu y bespieczeństwa. **Donner*, ou *mettre quelque chose en gage.* Aliquid pignerare, (o, as, avi, atum.) *Suet.* Pignori opponere. *Ter.* Pignori dare. *Plau.* Pro pignore tradere. *Cic.* *Dáć co ná zastaw zastawiać. **Prendre quelque chose en gage.* Aliquid pignerari, (or, aris, atus sum.) dep. *Cic.* *Bráć ná zástaw. **Prester sur gage.* Pignore accepto aliquid commodare. Pecuniam pignerato aliquid credere. *Pożyczać dawać pieniądze ná zástaw. **Retirer ses gages.* Liberare pignus. *Pomp.* Repignerare. *Ulp.* *Wykupić zástaw.

Qui prend quelque chose en gage. Pignerator, oris, m. *Cic.* Zástawnik co daie ná zastaw pieniądze álbo co bierze ná zástaw dobra,

J'ay mis en gage ma terre pour vingt pistoles. Ager oppignerus est pignori ob decem minas. *Ter.* Zástawiłem grunt swoy w dziesięciu grzywnach. **Avoir quelque chose en gage.* Habere aliquid pignori. *Pomp.* *Mieć zástaw iáki álbo zástawem co mieć.

Qui preſte ſur gages. Pigneratitius creditor, *genit.* Pigneratitii creditoris, m. *Vlp.* Ten co pożycza na záſtaw záſtawnik.

GAGE ſe dit auſſi (*du défi qu'on fait de quelque choſe.*) Pignus, oris, n. *Virg.* ZAKŁAD záſtaw o co.

Je donne, je mets cette geniſſe en gage, Je gage cette geniſſe, dites ce que vous voulez mettre contre. Depono hanc vitulam, dic quo mecum pignore certes. *Virg.* Dam ſtawię tę krowę, záłożę ſię o tę krowę iáłowicę, á ty o co.

GAGE ſe dit pareillement (*des témoignages d'amitié.*) Pignus, neut. Monumentum, ii, neut. Indicium, ii, neut. Teſtificatio, onis, f. *Cic.* ZADATEK záſtaw zákład co do przyiaźni.

Les meres portoient leurs enfans comme de doux gages de leur amour. Dulcia ſolicitæ geſtabant pignora matres. *Ovid.* Matki noſiły dzieci ſwoie iáko ſłodkie záſtawy miłości. **Ciceron appelle Brutus, le gage de la liberté du P. R.* P. R libertatis pignus Brutum vocat Cicero. *Cyceron názywał Brutuſa záſtawem wolności ludu Rzymſkiego. **Laiſſer à quelqu'un des gages de ſon affection.* Amoris monumentum & pignus alicui dare. *Cic.* *Zoſtawić, álbo dać komu zakłady, zádatki miłości, przyiaźni, chęci, łaſkawości ſwoiey.

ON DIT familiérement *Qu'Un homme eſt demeuré pour les gages*, pour dire qu'*Il a eſté retenu à payer l'écot pour les autres.* Pro aliis ſymbolum dedit. *Ter.* PRZYSŁOWIEM ſię mowi: Zoſtał ná záſtaw, záſtawem zá kogo, to ieſt áby zápłacił, lub záſtąpił zá kogo inſzego. **Les ſoldats ont laſché le pied, & les officiers ſont demeurez pour les gages.* Milites terga verterunt, duces interfecti ſunt. *Żołnierze pouciekali, á officyerowie, zánich ná zákład zoſtali.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme eſt caſſé aux gages*, pour dire qu'*Il n'eſt plus en credit*, qu'*On ne ſe ſert plus de luy.* Gratia illius diſſiluit. *Hor.* Non eſt amplius in gratiâ. *Cic.* STRACIŁ łaſkę, kredyt, imię y ſławę.

GAGER, V. act. & neut. (*Donner des gages pour rendre ſervice*) Aliquem mercede conducere *Cic.* NA ZADATEK komu dawać, Zádatki ná rękę podawać náymuiąc do czego.

GAGER, (*Donner des gages, mettre en gage ſur quelque conteſtation*) Dare pignus cum aliquo. Pignore certare, *ou* contendere. *Virg. Phæd.* Sponſionem facere cum aliquo. *Plin. Suet.* ZAKŁADAC ſię o co z kim. **Je gage tout ce qu'il vous plaira.* Contendo tecum quovis pignore. *Phæd.* Certo quovis pignore. *Virg.* *Gotowem ſię záłożyć o co chceſz, ſtawię co chceſz, záłożę ſię o co ſię podoba.

Je gage cinquante écus contre vous que l'affaire ne réuſſira point. Sponſionem tecum facio nummûm quinquaginta, quòd res iſta nunquam ſub manus tibi ſuccedet. *Plaut.* Nummos quinquaginta tibi ſponden, *ou* nummos quinquaginta numerabo, res iſta tibi ſeliciter ſucceſſerit. Stawić piędzieſiąt talerow że z tego nic nie będzie.

GAGEURE, (*prononcez* gajure.) ſubſt. fœm. (*L'argent*, ou *les gages qu'on a parié ſur quelque conteſtation.*) Sponſio, onis, fœm. *Cicer. Suet.* Pignus, *geni.* pignoris, neut. *Virg.* ZAKŁAD o co.

Faire une gageure, Parier avec quelqu'un. Sponſionem facere cum aliquo. *Plin.* Zákładać ſię o co z kim. **Provoquer quelqu'un à faire une gageure.* Sponſione aliquem laceſſere. *Cic.* *Wyzywać kogo o zákład iść o zakład. **Gagner une gageure.* Sponſione vincere. *Cic.* *Wygrać zákład.

GAGISTE, ſubſt. maſc. (*Qui gagne des gages.*) Mercede conductus, i, m. ZADATKOWY, náięty ná zádatek, zádatkiem zmowiony.

GAGNANT, maſc. GAGNANTE, fœm. part. act. Lucrans, antis, omn. gen. *Cic.* WYGRAIĄCY, WYGRAIĄCA, zyſkuiący.

GAGNER, V act. & neut. (*Faire du gain.*) Quæſtum, *ou* lucrum facere. Aliquid lucrifacere, *ou* lucrari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* WYGRAWAC wygrać zyſkować. **Il gagne toujours, il eſt toujours en gain.* Lucrum perenne illi ſemper ſuppetit *Plaut.* *Záwſze uſtawicznie zyſkuie wygraie. **Faire gagner continuellement quelqu'un.* Lucrum obiicere alicui. Bono & perpetuo lucro auctare aliquē. Afficere aliquem lætis lucris. *Plaut.* *Zyſk záwſze komu czynić záwſze mu dać wygrać.

Il y a bien à gagner à cela Permagna ex eâ re pecunia confici poteſt. *Cic.* Ná tym wielki zyſk ieſt.

Gagner ſa vie à quelque profeſſion, ou *meſtier.* Arte aliquâ ſuſtinere, *ou* ſuſtentare vitam, *ou ſimplement* Suſtentare ſe. *Cic. Petr.* Zyć o czym, o iákim rzemieśle álbo kunſzcie życie ſwoie prowadzić a czego **Gagner ſa vie à travailler en laine & en toile.* Lanâ ac telâ victum quæritare. *Ter.* *Zyć z przędzy z płotna robienia. **A chanter.* Vocem in quæſtū conferre. *Cic.* *Z ſpiewania. **Ayant beaucoup gagné à cela.* Hoc genere quæſtûs poſtquam locuples factus eſt. *Phæd.* *Wiele ná tym zyſkawſzy zárobiwſzy. **Gagner aiſément ſa vie.* Facilè quærere victum. *Ter.* *Łatwo ſię pożywić, letkim chlebem żyć letko chleba zárabiać.

GAGNER, (*Obtenir, vaincre, ſurmonter.*) Vincere, (vinco, is, vici, victum.) Superare, (o, as, avi, atum.) Tenere. Obtinere, (eo, es, nui, tentum.) act. acc. Aſſequi. Conſequi, (quor, queris, ſequutus ſum.) dep. acc. *Cicer.* WYGRAC zwyciężyć otrzymać pozyſkać.

Gagner ſon procès, ſa cauſe. Cauſam tenere, *ou* obtinere. *Cic.* Vincere, *ou* auferre litem. *Plaut.* Wygrać ſprawę ſwoię **La victoire.* Victoriam conſequi, *ou* adipiſci, *ou* obtinere. *Cic. ou* referre. *Caſ.* Potiri hoſtium. *Plaut.* Ab hoſte victoriam reportare. *Zwycięſtwo otrzymać. **Gagner au jeu.* Vincere. *Cicer.* *Wygrać we grze. **Ils avoient gagné pluſieurs batailles.* Plurima prælia ſecunda fecerant. *Caſ.* *Wygrał był w kilku potrzebach á kilka zwycięſtw otrzymał. **Nous vous avons gagné en une choſe.* Uno te vicimus. *Cic.* *W iednym, (álbo) w iedney rzeczy zwyciężyliśmy cię. **Il eſt né pour gagner l'amitié des perſonnes.* Vir demerendis hominibus genitus eſt. *Vel. Patercul.* *Urodził ſię właśnie do tego, áby przyiaźń ludzką pozyſkiwał. **Il ſuccombe, le voila gagné par une ſeule parole.* I abaſcit, victus uno verbo. *Ter.* *Zwyciężony, lada ſłowem go zmięſzać, przekonać przerubi.

Gagner les bonnes graces, ou *l'amitié de quelqu'un.* Alicujus amicitiam, *ou* benevolentiam ſibi conciliare, *ou* demereri. Gratiam apud aliquem inire. *Cic.* Benevolentiam hominum ſibi adjungere. *Cic.* Pozyſkać łaſkę przyiaźń czyię.

Il luy a gagné en trois coups de dez dix écus. Terno teſſerarum jactu decem ab eo nummos abſtulit. Vicit decem nummos terno teſſerarum jactu. Wygrał na nim trzy razy rzuciwſzy kości dzieſięć talerow.

GAGNER *quelqu'un*, (*Se rendre maiſtre de ſon eſprit & de ſes bonnes graces, par ſes complaiſances, par ſes flatteries & par ſes bienfaits.*) Obſequiis, adulationibus, beneficiis allicere, *ou* capere homines. Sibi adjungere, *ou* demereri, *ou* devincire homines. *Cic. Plaut.* Suos facere homines. *Terent.* POZYSKAC ſobie u kogo łaſkę, przerobić kogo ná ſwoię ſtronę przyſługami, podchlebſtwy, dobrodzieyſtwy. **Ne pouvoir rien gagner ſur quelqu'un*, ou *ſur ſon eſprit.* Nihil ab aliquo obtinere, *ou* exorare poſſe. Nihil pervincere, *ou* evincere inſtando. Precibus nihil poſſe. *Cic. Liv.* *Niemodz nie dokazać ná kim. **Je gagne peu à peu l'affection du petit peuple.* Paulatim plebem facio meam. *Terent.* *Powoli, ſobie przyiacioł między ludźmi czynię. **Il avoit gagné le cœur des ſoldats par ſa taille & ſa bonne mine, outre qu'il avoit le parler promt & la démarche fiere.* Decorâ juventâ, corpore ingens, cito ſermone, erecto inceſſu ſtudia militum illexerat. *Tacit.* *Przyiaźń y miłość ſobie u woyſka uczynił urodą, oſobą y tym że beſpiecznie mowił, á śmiało poſtępował. **Il le gagna par ſa jeuneſſe, par ſa dépenſe, & par la qualité de favory de l'Empereur.* Eum pellexit juventâ & luxu, & quia flagrantiſſimus in amicitiâ Principis habebatur. *Tacit.* *Pociągnął go ná ſwoię ſtronę młodością ſwoią nie żáłuiąc koſztu, y że go znali zá pierwſzego w łaſce Pańſkiey. **J'ay enfin gagné ſur ſon eſprit qu'il ne ſe mettroit point en colere contre vous.* Tandem impetravi, ut ne quid tibi ſuccenſeret. *Plaut.* *Już em tedy to na nim dokazał że ſię ná ciebie gniewać nie będzie. **Gagner ſur quelqu'un qu'il ceſſe d'eſtre triſte.* Exorare triſtitiam alicujus. *Plin. Jun.* *Dokazać ná kim tego, żeby ſię ſmucić przeſtał. **J'ay gagné ſur moy d'applaudir à tout.* Imperavi egomet mihi omnia aſſentari. *Ter.* *Tegom dokazał ná ſobie że każdey rzeczy potakuię, ná wſzyſtko przyzwalam, wſzyſtko chwalę, niczemu ſię nieprzeciwię. **Gagner quelqu'un par argent.* Delinire aliquem pretio. *Przekupić kogo.

Gagner à ſoy l'eſprit de quelqu'un. Animum alicujus conciliare ſibi. *Liv.* Łáſkę ſerce, affekt czyi ſobie pozyſkać.

SE LAISSER GAGNER *aux prieres, à la faveur.* Precibus aut gratiæ cedere. *Brut. ad Cic.* Subſcribere gratiæ. *Phæd.* USTĄPIC proſbom, námowom, przyiaźni dać ſię użyć. **Qui ne ſe laiſſe point gagner par or ni par argent.* Non exorabilis auro. *Hor.* *Ten co ſię áni ſrebrem, áni złotem użyć nie da. **Un peuple facile, & qui ſe laiſſe gagner.* Facilis populus & exorabilis. *Cic.* *Narod álbo poſpolſtwo ktorego łatwo użyć.

Taſcher de gagner les bonnes graces d'une perſonne. Gratiam

am alicujus aucupari, (por, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Benevolentiam captare. *Auct. ad Heren.* Starać ſię o łaſkę czyią o pozyſkanie u kogo łaſki.

GAGNER, (*Avoir, emporter, obtenir, profiter.*) *Gagner toutes les voix, tous les ſuffrages.* Suffragiorum puncta ferre. *Horat.* Cuncta auferre ſuffragia. *Cic.* MIEC wſzyſtkie głoſy wſzyſtkie kreſki po ſobie. **Que gagnerez-vous avec des gens qui n'entendent ni droit ni raiſon,* ou comme l'on parle dans le familier, *Qui n'entendent ni rime ni raiſon?* Quid cum illis agas, qui neque jus, neque bonū atque æquum ſciunt? *Ter.* *Coż dokażeſz co wſkoraſz co zrobiſz z tákiemi ktorzy áni prawa áni rozumu nie znáią, nieſłuchaią ſzalonemi. **L'affaire s'eſt bien paſſée, on a gagné ſoixante eſtendarts.* Res benè geſta eſt, ſigna ſexaginta relata ſunt. *Cic.* *Dobrze ſię powiodło, udało, ſześćdzieſiąt chorągwi zábrano. **Vous ne gagnerez rien.* Nugas magnas egeris. *Plaut.* Nihil promoveris. *Ter.* Oleum & operam perdideris. *Nic nie dokażeſz, nic nie wſkoraſz.

ON DIT en termes de marine, *Gagner le deſſus du vent,* pour dire *Prendre l'avantage du vent ſur ſon ennemi.* Ventis ſecundis uti contra hoſtem. MOWIĄ terminem woyny okrętowey mieć wiatr nád nieprzyiacielem, to ieſt lepſzym wiatrem ſię obrocić ná nieprzyiacielſkie okręty mieć wiatr po ſobie ná morzu ná potrzebie okrętowey. **Si ma recommandation & ſa probité luy procurent voſtre eſtime, il croira avoir tout gagné.* Si meâ commendatione & ſuâ probitate aſſequutus erit, ut benè de ſe exiſtimes, omnia ſe adeptum arbitrabitur. *Cic.* *Jeżeli moie zálecenie, y iego włáſna godność pozyſkaią mu twoię łaſkę zá naywiękſze ſzczęście to ſobie mieć będzie. **Vous ne gagnez rien par vos plaintes, & vous redoublez vos peines que vous devriez diminuer par voſtre prudence.* Querelis tuis quotidianis nihil proficis, & duplicas ſolicitudines, quas elevare tua te prudentia poſtulat. *Cicer.* *Nic nie wſkoraſz nárzekaiąc y lamentuiąc, y owſzem przyczyniaſz ſobie ciężkości, ktorebyś ſobie umnieyſzyć powinien uwagą.

DONNER *cauſe gagnée,* ou *gain de cauſe à ſes adverſaires.* Cauſam tradere adverſariis. *Ter.* DAC wygraną nád ſobą, uſtąpić wygraney. **Je vous donne gagné.* Viciſti, tibi do manus. Palmam tibi do. Deſero, *ou* tibi cedo. *Cic. Plaut.* *Uſtępuię wygraney, daię zá wygraną.

GAGNER *un lieu,* (*Y arriver, s'y rendre.*) Aliquò accedere. Aliquò ſe conferre. Locum aliquem petere. *Cæſ. Cic.* DOSTAC ſię ná mieyſce iákie, wniść gdzie doſtać ſię kędy, przybyć dokąd, dobrać ſię.

Il gagna avec trois légions le rendez-vous qu'il avoit donné à ſes vaiſſeaux. Eum locum petiit cum tribus legionibus, quò naves appelli juſſerat. *Cæſ.* Doſtał ſię z trzema pułkami ná mieyſce kędy okrętom ſwoim ſtawać kazał.

Ils gagnerent terre à force de rames. Strenuè navigando ad terram appulerunt. Dobrali ſię do lądu mocno robiąc wiosłami. *Les legions n'eurent pas pluſtôt gagné la plaine, qu'ils tournerent teſte contre l'ennemy.* Legiones ubi primùm planitiem attigerunt, infeſtis contra hoſtes ſignis conſtiterunt. *Cæſ.* *Ledwie co połki dobrali ſię do rowniny záraz ſię obrociły czołem do nieprzyiaciela. **Taſchants de gagner leurs vaiſſeaux à la nage.* Multi adnantes navibus. *Liv.* *Wielu wpław ſzpieſząc do okrętow.

GAGNER *un lieu,* (*S'en ſaiſir, s'en emparer, s'en rendre maiſtre.*) Loco, *ou* loci, *ou* locum potiri, (tior, iris, itus ſum.) dep. *Cic. Plaut.* Locum tenere, *ou* expugnare, *ou* occupare. *act. Cic. Cæſ.* DOSTAC ſię dokąd, dobrać ſię do mieyſca iákiego kędy, doſtać, dobyć.

GAGNER *au pied,* (*S'enfuir.*) Fugere. Aufugere, (fugio, is, fugi, gitum.) neut. In pedes ſe dare, *ou* ſe conjicere, *ou* ſe conferre. Dare ſe fugæ, *ou* in fugam. *Cic. Plaut. Ter.* In fugam ſe conferre. *Cic.* UCIEKAC *Nożka Pan* polſkie przyſłowie.

GAGNER *pays,* (*Avancer ſon voyage, cheminer toûjours, ſans s'amuſer.*) Iter accelerare, *ou* properare. Iter pergere. *Cic. Ter.* JECHAC, ſpieſzyć, poſpieſzać w drodze.

GAGNER, ou *Prendre le devant,* ou *les devants.* Antecedere. Præcedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) neut. Præcurrere (curro, is, præcurri, curſum.) n. *Cic.* POSPIESZAC przodem bieżyć przodem, przed kim, ubiegać.

Gagner temps, ou *le temps,* ou *du temps, Faire diligence.* Compendium temporis facere. *Plaut.* Ubiegać czas. **J'ay fait cela pour gagner du temps.* Hoc egi compendium temporis ſequens. *Colum.* *Uczyniłem to abym mogł czas ubieżyć.

GAGNER *du temps, User de remiſes & de longueurs.* Tempus ducere. Procraſtinare. *Cicer.* CZAS pozyſkać odkładaiąc zwłoczaiąc.

GAGNER ſe dit auſſi en contre-ſens. (*des deſavantages qui arrivent à la pourſuite des choſes.*) comme *Tu ne gagneras rien icy que des coups.* Tu niſi malum hinc ſtruniſci nihil potes. *Plaut.* Lumbifragium hinc auferes. *Plaut.* Infortunium feres. *Ter.* WSKORAC dokazać wygrać wprzeciwnym rozumieniu, náprzykład wſkorał że dokazał, nátrząſaiąc ſię y urągaiąc, wſkoraſz ty tu kiiem poboku.

Gagner la fiévre, ou *quelque autre maladie.* Febrem, *ou* aliquem morbum contrahere. *Plin-Jun.* Facere morbum. *Celſ.* Zárazić ſię chorobą doſtać febry lub inſzey choroby.

GAGNER, (*Se répandre.*) Pervadere. Serpere. neut. *Cic.* Pervagari. dep. *Plin-Jun.* SZERZYC ſię rozchodzić ſię. **L'ulcere gagne bien avant,* ou *eſt fort profond.* Ulcus altiùs ſerpit, *ou* deſcendit. *Celſ.* *Wrzod ſię głęboko rozchodzi daleko bardzo ſię ſzerzy.

Le feu avoit gagné les maiſons à la faveur du vent. Ad proximas domos pervaſerat incendium vi ventorum. Ogień ſię ſzerzył okolicznie zá wiatrem. **Le feu ayant pris à la cuiſine, les flammes qui s'eſpandoient de tous coſtez, commençoient des-ja à gagner le toit.* Arſerat culina, & jam vaga flamma dilapſo Vulcano ſummum tectum lambere probarat. *Hor.* *Ogień zóiąwſzy ſię w kuchni, płomień wſzędzie ſię ſzerząc iuż y dachu doſtawał.

Une douleur a gagné tous ſes membres, ou *ſe répand dans tous ſes membres.* Dolor omnia membra pervagatur. *Plin-Jun.* Boleść, bol opanował wſzyſtkie ciało.

Les ſoldats qui avoient plus d'expérience ſe laiſſoient gagner peu à peu à la frayeur. Milites qui magnum in re militari uſum habebant, timore paulatim perturbabantur. *Cæſ.* Żołnierzy co náyodważnieyſzych powoli coraz ſtrach opanował. **Cette opinion a gagné les eſprits.* Pervaſit hæc opinio per animos hominum. *Cic.* *To zdanie wſzyſtkich opanowało

ON DIT proverbialement, *Gagner le taillis, la campagne, la guerite, S'enfuir. Voyez* GAGNER *au pied, cy-deſſus.* Se fugæ, *ou* ſe in fugam dare. In pedes ſe dare. *Cic.* USKROBAC, uciec, wnogi, obacz wyżey: *Nożka Pan.*

GAGNE-DENIER, ſubſt. maſc. (*Qui ſe loue à porter des fardeaux çà & là, pour peu de choſe.*) Mercenarius, ii, maſc. Gerulus. Bajulus, i, m. *Cic.* DRĄZNIK.

GAGNE-PAIN, ſubſt. m. (*Tout ce qui ſert à donner du pain & à vivre à une perſonne.*) *Ce meſtier eſt mon gagne-pain, il me donne à vivre.* Hæc ars habet panem. *Petr.* Hæc ars cibos ſuppediat. *Cic.* Hac arte vita toleratur. TO MOY CHLEB, moie pożywienie tym álbo z tego żyię.

GAGNEUR, ſubſt. maſc. (*Qui a gagné.*) Lucrator, oris, m. WYGRAWACZ wygrawca ten co wygrał ſtrona wygrana.

GAGUY, ſubſt. fœm., terme populaire (*qui ſe dit d'une femme belle & agréable, qui a un peu trop d'embonpoint.*) Paulò habitior, oris, f. *Ter.* TŁUSTOCHA Białogłowa piękna ále trochy zbyt ciała maiąca.

GAIETTE, (*Ville & port de mer du Royaume de Naples.*) Caieta, æ, f. *Cic.* GAIETA Miaſto y Port morſki Krolеſtwa Neapolitańſkiego.

Qui eſt de Gaiette. Caietanus, i, maſc. Gaietanin ten co ieſt rodem z Gaiety. *Caietana, æ, fœm. *pour celle qui eſt de Gaiette.* *Ta co ieſt z Gaiety

GAILLARD, m. GAILLARDE, f. (*Gay, enjoué, qui ne demande qu'à rire.*) Feſtivus. Lætus, a, um. Hilaris & hoc hilare, adject. *Cic.* Hilarus, a, um. *Ter.* WESOŁY ochoczy radości y śmiechu tylko patrzący.

ON LE DIT auſſi (*des choſes licencieuſes & trop libres.*) *Une hiſtoire un peu gaillarde.*) Subobſcœna hiſtoria, æ, f. *Cicer.* TOZ ſię mowi o powieściach beſpiecznieyſzych y nieprzyſtoynych, hiſtoryika trochę weſoła, tłuſta powieść.

GAILLARDEMENT, adv. (*Joyeuſement.*) Hilarè. Jocosè. Feſtivè. Hilariter. adv. *Cic.* WESOŁO ucieſznie żartownie.

GAILLARDISE, ſubſt. fœm. (*Gayeté.*) Hilaritas. Feſtivitas, atis, fœm. *Cicer.* WESOŁOSC ucieſzność żartowność.

Par gaillardiſe. Animi causâ. abl. *Cic.* Przez żart przez śmiech, dla śmiechu żartem.

GAIN, ſubſt. m. (*Profit, avantage qu'on tire de ſon négoce, & de ſon ſçavoir faire.*) Lucrum, cri, n. *Cic.* Lucris, cri, m. *Plaut.* Quæſtus, ûs, m. *Cic.* ZYSK pożytek zárobek, z handlu lub ſpoſobu iákiego.

Vn petit gain. Lucellum, i, n. *Hor.* Zysk mały nie wielki zárobek; zárobeczek.

Faire de la dépense à proportion de son gain. Pro quæstu suo sumtum facere. *Horat.* Pięędzią się mierzać *(przysłowie polskie)* wydatek swoy według dochodu miarkować.

**Préferrer le gain au sommeil.* Lucrum sopori & quieti præponere *Plaut.* *Niedosypiać dla zysku iakiego.

Qui apporte un grand gain, ou profit. Lucrosus. Quæstuosus,aum. Lucrosior & hoc lucrosius, Quæstuosior & hoc quæstuosius; Lucruosissimus, Quæstuosissimus,a, um.) Zyskowny zysk znáczny przynoszący.

C'est un grand gain pour moy de n'avoir plus à souffrir un homme si pernicieux à sa patrie. Id ego in lucris pono, non ferre hominem pestilentiorem patriæ suæ. *Cic.* Wielki to zysk dla mnie wielka korzyść, nie mieć iuż nád głową człeka ták szkodliwego Oyczyźnie.

Donner gain de cause à quelqu'un. Causam alicui tradere, *ou* concedere. *Cic. Ter.* Adjudicare alicui causam. *Cic.* Dać komu wygraną nád sobą, *dać komu gorę nád sobą* (przysłowie polskie)

Il faut souvent peu de chose pour causer le gain d'une bataille. Vel levi sæpè de causâ victoria obtinetur. Mało czasem, nie bardzo wiele potrzeba dla wygránia potrzeby.

GAINE, subst. fœm. *(Estuy de couteau.)* Vagina. Theca, æ, fœm. *Cicer.* POCHWY, pochewki, szrucice puzdro pokrowice.

(Ce mot se disoit anciennement des espées, au lieu qu'on dit maintenant un Fourreau d'espée.) To słowo Francuskie mowiło się przedtym co do szpad, teraz się mowi *Fourreau* pochwy,

Petite gaine. Vaginula, æ, fœm. *Plin.* Pochewki małe.

GAINIER, subst. masc. *(Qui fait des estuis & des gaines pour mettre des couteaux & choses semblables.)* Thecarius. Vaginarius, ii, masc. & *mieux.* Vaginarum, *ou* thecarum opifex, *genit* opificis,m. MIECZNIK co pochwy do mieczow robi, Szpadnik

GALAMMENT, adv. *(D'un air galant, d'une façon galante.)* Læpidè. Eleganter. Venustè. Concinnè. Decorè.adv. *Cic.* PIEKNIE przyiemnie ludzko grzecznie.

GALANT, m. GALANTE,f. adject. *(se dit d'un homme & d'une femme qui a l'air de la cour, les manieres agréables, qui tasche de plaire & particulierement au beau sexe.)* Lepidus. Festivus. Facetus,a,um. Elegans, antis, omn. gen. Vir omni urbanitate limatus In omni re concinnus, *ou* perfectus, *ou* politus. In omni genere sermonis atque humanitatis perfectus, a, um. In quo inest lepos quidam facetiæque ingenuo homine non indignæ. *Cicer.* GRZECZNY, GRZECZNA, mowi się o mężczyznie álbo białogłowie pięknych y dworskich obyczaiow á zwłaszcza o tym co się płci zálecać stara. **Il devient galant.* Exornat se lepidis moribus. *Plaut.* *Grzecznieie, grzecznym się stać.

GALANT *homme,(Qui a de la civilité, de la bonne grace.)* Urbanus homo. Affluens omni lepore ac venustate. Scitus homo. *Cic.* GRZECZNY Ludzki przyiemny miły.

Lettre galante. Literæ sale humanitatis sparsæ. Literæ plenæ humanitatis, salis, suavitatis, leporis. Literæ concinnæ, festivæ, elegantes. *Cic.* List bardzo piękny ludzkości y przyiemności pełny.

ON DIT au feminin, *Une femme galante, qui sçait vivre, qui sçait bien choisir & recevoir son monde.* Festiva mulier & elegans. BIAŁOGŁOWA grzeczna ochotna znáiąca się ná ludziach.

GALANT, subst. masc. *(Amant qui se donne tout entier à la recherche & au service d'une maitresse.)* Procus, ci, masc. *Cicer.* GALANT, Zálotnik co się cale utopił w białogłowie iákicy

GALANT se dit aussi en mauvaise part, *(de celuy qui entretient une femme,* ou *une fille avec laquelle il a un commerce illicite.)* Amator,oris,masc. Amasius,ii,m. Adulter,eri,m.*Cic.* TOZ samo nierządnik co się z białogłową álbo dziewką iáką nierządnie trzyma y chowa.

GALAND, ou *Ruban.* Vitta. Tænia,æ,f.*Virg.* WSTĘGA.

ON APPELLE *Un verd galant, Un jeune homme vigoureux, qui est propre à faire l'amour* Salax amator, *genit.* salacis amatoris, m. *Petr.* MŁODZIK do kobiet iák zápalił.

ON APPELLE *Un colera morbus, Un trousse galant, (parce qu'en peu de temps cette maladie emporte son homme,* Quia brevi hoc morbo perciti conficiuntur.) CHOROBA szpetna, zjadliwa,

GALANTERIE, subst.f. *(Maniere polie & enjouée.)* Festivitas. Urbanitas, atis, fœm. Elegantiæ, arum, fœm. plur. GRZECZNOSC ludzkość polityka maniera obyczayność.

GALANTERIE se dit aussi *(de l'attache qu'on a à courtiser les dames, & il se prend en bonne & en mauvaise part.)* Amatio, onis, fœm *Plaut.* GALANTERYA, zalotliwość iurność do białogłow: chciwość do kobiet zácbowanie a niewiastami co się tak w dobry iáko y wały sposob mowi.**Avoir quelque galanterie avec des femmes mariées.* Tangere nuptas. *Hor.* *Mieć zácbowanie a mężatkami.

ON DIT, *Gagner quelque galanterie avec une femme,* pour dire *Quelque petite faveur de Venus, qui demande des remedes.* Ex re veneâ aliquid mali nancisci, (scor, eris, nactus sum.) depon. ZARAZIC się szpetną chorobą od niewiast, od wszeteczeństwa galanterykinábyć ná aptekę zárobić

GALANTISER, V. act. mot bas *Courtiser les dames.* Comem esse & urbanum erga mulieres. *Cic. ou* in mulieres. *Hor.* NIEWIAST, kobietek pátrzyć.

GALANTISER, *la femme d'autruy, (en mauvaise part.)* Alienam mulierem attrectare amatoriis blandimentis. Attentare pudicitiam mulieris. *Plaut.* PATRZAC żon cudzych.

GALATES, *(Les habitans de Galatie.)* Gallo-Græci, orum, m. pl. *Liv.* GAŁATOWIE obywatele Gáłacyi.

GALATIE, *(Ancienne Province d'Asie.)* Gallo-Græcia, æ, f. *Plin* GAŁAC dáwna Prowincya Azyi.

GALBANUM, subst. masc. terme de Pharmacie, *(Gomme d'une odeur forte & puante.) Il a le même nom en latin,* Galbanum, i, n. *Suet.* GAŁBAN guma bárdzo tęgiego y przeciwnego zápáchu, oleiek smrodliwy; sok gałbanowy.

ON DIT populairement & proverbialement. *C'est un donneur de galbanum, c'est un homme qui en donne à garder, qui promet plus de pain que de beurre.* Largitor & prodigus linguâ, re autem párum efficax. *Cic.* Largus promissis. PRZYŁOWIE: Dá on ci chleba, Dáłże mi chleba, zakádzi on tobie áż ci nos spuchnie.

GALE, subst. f. *(Maladie du cuir qui vient d'une pituite salée, & qui le pourrit.)* Scabies, iei,f. *Cels.* SWIERZB; parchy ná ciele ciało toczące.

La gale le mange, ou *le ronge.* Scabies illum rodit. *Cels. ou* urget. *Hor. ou* tentat. *Virg.* Swierzb go toczy.

Avoir la gale. Scabie, *ou* ex scabie laborare. Miećświerzb, párchy.

GALEUX, m. GALEUSE, f. adject. *(Qui a la gale.)* Scabiosus, a, um. *Plin.* Scaber, bra, brum. *Colum.* PARSZYWY PARSZYWA, párchaty.

GALEASSE, subst. f. *(Batiment de bas bord long & à rames.)* Triremis, is, f. *Liv.* GALAR statek u płaskich brzegach długi y u wiosłach.

GALEFRETIER, subst. m. *(Homme de néant. qui n'a ni feu, ni lieu.)* Homo nauci, *ou* nihili, masc. *Plaut.* GAŁGAN człowiek, powsinoga, hołyś; włoczęga.

(On ne s'en sert qu'en termes de mépris, & pour faire injure. Nie mowi się tylko ná wzgardę y przez zelżywość.

GALER, V. act. *(Gratter aux endroits où il demange.)* Scabere, (scabo, is, bi, *sans supin.*) act. occ. DRAPAC się. **Galer sa teste* Caput scabere. *Hor.* *Drapać się wgłowę.

Se galer. Aliquam sui corporis partem scabere. Drapáć się pociele gdzie świerzbi.

GALERE, subst. f. *(Vaisseau à rames de 23. à 30. bancs de chaque costé, & de 4. 5. ou 6 rameurs à chaque banc.)* Biremis. Triremis. Quadriremis,is, f. Longa navis,f. SZKUTA, Galer cudzoziemski wiosłowy u 23. álbo 30. ławkach a o 4. 5. álbo 6. robotnikach ná każdey ławce.

Condamner quelqu'un aux galeres, l'envoyer aux galeres. Ad remum dare aliquem. *Suet.* Remo publicæ triremis affigere hominem. *Val. Max.* Osądzić skazać kogo ná Galery.

Le Commandant d'une galere. Trierarchus, chi, masc. *Cic.* Szkutnik starszy nád galerami.

Le General des Galeres. Longarum navium prætor, oris, m. General urzędnik starszy náywyższy nád galerami.

ON DIT proverbialement, *Vogue la galere,* pour dire *Je laisse aller les choses au hasard.* Cuncta fortunæ permitto. Fors viderit. Sed hoc fortuna viderit. *Cic.* NIECH idzie niech płynie iák chce (przysłowie)

GALERIE, subst. f. *(Lieu long & couvert où l'on se promene)* Porticus, ûs, f. *Cic.* GALERYA mieysce do przechadzki Przysionek długi kryty. Ganek.

Petite galerie couverte. Porticula,æ,f.*Cic.* Máłá galeryika, Gánek mały.

Galerie

Galerie à deux rangs de piliers. Porticus duplea. *Vitr.* Gánek Gáleryika o dwoch rzędach ſłupow. *A trois rangs.* Porticus triplex *Suet.* O trzech rzędach ſłupow,

GALERIE *de peintures.* Pinacotheca, æ, f. *Vitr.* GANEK w obrazy dany malowany.

GALERIE, *découverte.* Hypæthrum, i, n. Hypæthra, æ, f. Hypæthra deambulatio, f. *Vitr.* Subdiale, is, n. *Plin.* GANEK otwarty bez dachu.

GALERIE *couverte large & ſpatieuſe, où l'on s'exerçoit à la lutte.* Xyſtus, i, m. *Vitr.* GANEK zawodniczy, plac kryty ſzeroki do zapaſkow.

GALERIE *d'une cour en façon de cloiſtre.* Periſtylium, ii, n. Periſtylum, i, n. *Cic.* GANEK do koła idący z filarami y zámknięciem w koło.

Une galerie fermée de tous les coſtez. Cryptoporticus, ûs, f. *Plin Jun.* Gánek podziemny, Pieczara. Sklep podziemny zewſząd kryty.

GALE'RIEN, ſubſt. maſc. (*Forçat, condamné aux galeres.*) Ad remos datus. *Suet.* Remex, *genit.* remigis, m. NIEWOLNIK ná galerach; ſkazany ná galery, álbo gwałtem wzięty ná gálery, branice y zá nich robiący.

GALERNE. ſubſt. f. ou *Vent de galerne,* (*Vent froid qui ſouffle entre l'Aquilon & l'Orient, Nord-d'Eſt.*) Cæcias, æ, maſc *Plin.* WIATR wſchodowy poboczny ná połnocy poboczny pułnocnemu wſchodowiec.

GALET, ſubſt m. (*Jeu où l'on pouſſe un palet ſur une table.*) Lapillorum ludus, i, m. GRA.

GALETAS, ſubſt. m. (*Chambre lambriſſée qui touche à la couverture d'un logis.*) Tegulis proxima contignatio, f. Cenaculum, li, n. *Vitr.* GANEK wyſoko dany z wyſtawą áá pod ſam dach domoſtwa gora poddaſze.

Le peuple s'eſtant accru, il fut néceſſaire d'habiter les galetas, ou le haut des maiſons, les édifices n'ayant auparavant qu'un étage. Aucto in modum populo, neceſſe fuit in cenaculis habitare, nam antea unius tantum contignationis erant ædificia. *Vitr.* Gdy ludzi przybywało muſieli po pod dachami po gorach ſię mieście gdyż zdawna domy o iednym tylko piętrze bywały.

St. GAL, (*Ville & Abbaye ſouveraine en Suiſſe.*) Fanum Sancti Galli. S. GAL. Opactwo ſamo władne y Miáſto w Szwaycaryi.

(L'Abbé prend titre de Prince de l'Empire.) Opat tameczny má Tytuł Xiążęcia Páńſtwa Rzymſkiego.

GALICE, (*Province d'Eſpagne, dont Compoſtele eſt la capitale, autrefois un Royaume.*) Gallæcia, æ, fœm. *Plin.* GALICYA Prowincya Hiſzpanii ktorey ſtołeczne Miáſto ieſt Kompoſtella, przedtym było Kroleſtwem,

Ceux de Galice. Gallæci, orum, m. plur. *Plin.* Gálicyanie z galicyi.

LA GALILE'E, (*Pays de la Paleſtine, ou la partie ſeptentrionale de la Judée.*) Galilæa, æ, fœm. *Plin.* GALILEA Kráy Páleſtyny w ſtronie połnocney Judzkiey ziemi.

GALILE'EN, ſubſt. maſc. (*Celuy qui eſt de Galilée.*) Galilæus, æi, maſc. GALILEYCZYK z galilei.

GALILE'ENNE, f. (*Celle qui eſt de Galilée.*) Galilæa, læ, fœm. GALILEYKA ta co ieſt z galilei.

GALIMAFRE'E, ſubſt. f. (*Ragouſt composé de pluſieurs reſtes de diverſes viandes.*) Diverſorum ciborum miſcellanea, orum, neut. plur. BIGOS potrawa z roznych oſtatkow pozoſtałych.

GALIMATHIAS, ſubſt. m. (*Diſcours embrouillé & confus où l'on ne comprend rien, rempli de paroles pompeuſes, & vuides de ſens.*) Voces rerum inopes & nugæ canoræ. *Hor.* Frigidi & leves ac futiles ſenſus in verba numeroſè poſita inclusi. Verborum ſonitus inanis, nullâ ſubjectâ ſententiâ vel ſcientiâ. Oratio cui res non ſubeſt. *Cic.* MOWA ni to ni owo z ſłow dziwnych y ſenſu nie maiących złożona pomięſzana nie zrozumiána.

GALION, ſubſt. m. (*Grand vaiſſeau de guerre rond & de haut bord à voiles ſeulement.*) Gaulus major, ou amplior, *genit.* gauli majoris, ou amplioris; maſc. OKRET woienny wielki głęboki z wyſokiemi brzegami okrągły idący żáglami ſamemi. Galion zwecony.

GALLES, *que les Anglois nomment* WALES, (*Pays & Principauté d'Angleterre.*) Wallia, æ, f. GALLIS Kray y Xięſtwo w Anglii.

GALLICANE, *on dit* L'EGLISE GALLICANE, ou *l'Egliſe de France.* Eccleſiâ Gallicana, æ, f. KOSCIOŁ Francuſki, Duchowieńſtwo Francuſkie náuka ich y prawa ktoremi ſię rządzą, utrzymaią.

LES LIBERTEZ *de l'Egliſe Gallicane fondées ſur les anciens Canons.* Immunitates Eccleſiæ Gallicanæ, f. plur. WOLNOSCI y prawa Kościoła y Duchowieńſtwa Francuſkiego záſadzaiące ſię ná dawnych uſtawach kościelnych.

GALLICISME, ſubſt. m. (*Phraſe, ou expreſſion particuliere à la langue Françoiſe.*) Gallicæ linguæ gloſſema, atis, n. FRANCUZCZYZNA expreſſya iáká francuſkiego ięzyka właſna: náprzykład

(*Cét homme eſt ſur ſa bouche,* C'eſt un Gallicisme, pour dire *Il eſt fort gourmand.*) *Tylko go gęba* w Francuzczyźnie znaczy Człowieka bardzo obżartego, w polſzczyźnie záś cale co inſzego znaczy to ieſt tego ktory tylko gębą dokazuie.

DE GALLICO, adv. proverbe François eſcorché du Latin, qui veut dire (*A l'impourveu, ſur le champ.*) De improviſo. Ex improviſo. Extemplo. *Cic.* NIEUWAZNIE do razu nie myśląc bez uwagi.

GALLIPOLI, (*Ville d'Italie ſur le Golphe d'Otrante, dans le pays des anciens Salentins, avec Eveſché ſuffragant d'Otrante.*) Gallipolis, is, f. GALLIPOLI Miáſto włoſkie nád zatoką Otrantu w kraiu dawnych Salentynow z Biſkupſtwem Suffragnią Otrantſkiego Arcybiſkupſtwa

GALLIPOLI, (*Bras de S. Georges, Détroit des Dardanelles, ou l'Helleſpont.*) Helleſpontus, i, m. GALLIPOLI morſka odnoga ták rzeczona Dardanelle.

GALLOCHE, ſubſt. f. (*Sorte de chauſſure.*) Gallicæ, arum, f. plur. *Cic.* Calopodium, ii, n. ŁYSTCIANKI pewne obuwie ná nogi.

GALON, ſubſt. maſc. (*Ruban fort & épais, qui ſert à border.*) Lirabus, i, m. GALON do bramowania obſzywania.

GALONNER, V. act. (*Border d'un galon.*) Limbum ſubſuere, (ſuo, nis, ui, utum,) act. dat. *Hor.* GALONEM bramować gálonować gálony dawać po brzegach y ſzwach.

Un habit galonné, où il y a pluſieurs galons deſſus couſus. Veſtis variata lirabis. Suknia z galonami ſuknia galonowana.

GALOP, ſub. m. (*Allure d'un cheval qui court.*) Incitatus equi curſus, *genit.* incitati curſûs, m. Propetus curſus. Citus, ou celer curſus, m. GALOP kłus końſki chod.

ON DIT proverbialemen, qu'*Un homme va le grand galop à l'hoſpital,* pour dire qu'*Il ſe ruine.* Ad mendicitatem ſe detrudit. *Plaut.* PRZYSŁOWIE francuſkie wielkim galopem (álbo) w cwał kłuſem bieży do ſzpitala, o utratniku

ON DIT auſſi (*d'un homme qui va mourir, Il s'en va le grand galop, il court à la mort.*) Ad mortem properat. *Tacit.* JUZ mu ná ſchyłku iuż ſię má do śmierci.

GALOPER, V. neut. (*Aller le galop, Aller au galop.*) Equi curſu incitatiſſimo ferri. paſſ. KŁUSEM kłuſkiem iechać.

ON DIT *Faire galoper quelqu'un,* (*Luy donner à bien courir pour quelque affaire.*) Exercere aliquem. *Ter.* WZIĄC kogo ná obroty.

GALOPER *quelqu'un,* act. (*luy faire de la peine en le harcelant, & eſtant toûjours à ſes trouſſes.*) Aliquem inſectari, dep. ou urgere, ou vexare, ou exagitare. act. *Cic. Plaut.* PRZESLADOWAC kogo nigdy mu pokoiu niedać.

GALOPIN, ſubſt. m. (*Petit marmiton, qui ſert à la cuiſine.*) Puer cauponius, i, m. *Plau.* CIURA kuchcik chłopiec kuchenny podły poſługacz.

GALOPIN, (*Petite meſure de vin qu'on donne aux Eſcoliers à leur dejeuné.*) Semi-hemina, æ, fem. CZARECZKA wina hauſt ná śniadanie.

GAMACHES, ſubſt. f. (*Couverture de toile dont on ſe couvre les jambes, pour conſerver ſes bas.*) Ocreæ lineæ, arum, f. plur. KAMASZE płocienne obuwie ná nogę dla ochrony pończochow ná golenice obow ná nogi podrożny, żołnierſki.

GAMBADE, ſubſt. f. (*Saut.*) Jactatio, onis, fœm. Saltus, ûs, m. SKOK ſzerokie ſkoczenie przeſkoczenie.

ON DIT proverbialement, *Payer en gambades, ne point payer du tout.* Creditorem fraudare. NIEPŁACIC.

GAMBADER, V. neut. (*Faire des gambades.*) Sublata in orbem crura jactare. act. SKAKAC.

GAMELLE, ſubſt. fem. terme de Marine, (*Panier d'oſier fort ſerré, où l'on ſerre le potage, ſur les vaiſſeaux.*) Camella, æ, f. *Ovid.* SZPIZARKA okrętowa żeglarſka torebka.

GAMME, ſubſt. f. terme de Muſique, (*C'eſt une table ſur laquelle on apprend à entonner juſte les notes de Muſique.*) Notarum muſicarum tabula, æ, fœm. TABLICA do uczeniu ſię ſpiewać z not gołkami popiſana.

ON DIT proverbialement, *Il luy a bien chanté sa gamme, Il l'a bien querellé, & repris aigrement.* Acerbissimè, *ou* acerbissimis verbis, illum objurgavit, *ou* increpavit. Asperioribus verbis illum insectatus, *ou* insequutus est. Illum inclamavit. *Plaut.* ZASPIEWAŁ mu o złym zá kominem, ná trzesczał mu głowę na hałasował náłáiał mu się.

GAND, (*Ville des Pays-Bas, capitale du Comté de Flandres, située auprès de trois rivieres, l'Escaut, le Lys & la Live.*) Gandavum, i, n. GANDAW Miásto niższych niemiec stołeczne Hrabstwa Flandryi przy trzech rzekach leżące.

Qui est de Gand. Gandavensis & hoc Gandavense. adject. Gandawenczyk z gandawu.

GANDIE, (*Ville & Duché d'Espagne, dans le Royaume de Valence.*) Gandia, æ, f. GANDYA Miásto y Xięstwo Hiszpanii w Krolestwie walencyi.

LE GANGE, (*Fleuve des Indes, dont la largeur est de deux milles, jusques à cinq milles, qui prend sa source dans le mont d'Alanguer, vers les frontieres de Tartarie, & se décharge dans le Golphe de Bengala*) Ganges, is, m. *Plaut.* GANGES rzeka w Jndyach szerokości ná dwie ná trzy á mieyscami ná pięć mil pochodząca z gory Alangwer ku granicom Tartaryi á wpada w odnogę morską Bengala rzeczoną.

Du Gange. Gangeticus, a, um. *Colum.* Gángesowy.

GANGRENE, *ou* CANGRENE, subst. f. (*Maladie des chairs par la destitution de la chaleur naturelle.*) Gangræ, æ, f. *Cels.* OGIEN piekielny, gangrena w ciele.

GANGRENÉ, m. GANGRENÉE, f. Gangrænâ vitiatus, a, um. *Cels.* GANGRENĄ záráżony záráżona w co się wdaie gangrena.

ON DIT figurément, *Une conscience gangrenée, ou corrompuë.* Conscientia corrupta, *ou* vitiata. SUMNIENIE záráżone iák gangreną zepsute.

GANIF, *ou* CANIF, subst. masc. (*Petit couteau à tailler des plumes pour écrire*) Culcellus. Scalpellus, i, m. Scalpellum, i, n. SCYZORYK nożyk do pior.

GANSE, subst. fem, (*Petit cordon qui tient lieu de boutonniere.*) Nodus, i, m. Nexus, ûs, m. Ansula, æ, fœm. PĘTLICA taśemka do zápinania miásto guzika

GANT, subst. masc. (*qui sert à couvrir les mains & les doigts.*) Manicæ, arum, fœm. plur. Manum tegumentum, i, n. *Plin. Jun.* Digitalia, ium, n. plur. *Var.* RĘKAWICA palczasta álbo bez palcow nárękę.

GANTELETS *de fer,* subst. m. plur. Digitalia ferrea, *genit.* digitalium ferreorum, n. plur. RĘKAWICA zbroyna żelazna.

GANTIER, subst. m. (*Qui fait des gant.*) Digitalium, *ou* manicarum opifex, icis, m. RĘKAWICZNIK co rękawice robi rzemieślnik.

SE GANTER, V. act. (*Mettre des gants.*) Digitalia induere. act. RĘKAWICE bráć ná ręce wdziewáć.

Ces gants gantent bien. Digitalia aptè conveniunt ad manum. Te rękawice przypadaią dobrze ná rękę.

GANTS DE NOSTRE DAME, subst. m. (*Herbe & fleur.*) Digitalis, is, fœm. ROZCHODNIK ziele.

GAP, (*Ville du Dauphiné, capitale du Gapençois, avec Evesché suffragant d'Aix.*) Vapincum, i, n. Vapincensium urbs, f. GAP. Miásto Delfinatu, stołeczne Gapanatu Prowincyi z Biskupstwem Sufraganią Arcybiskupstwa Akwenskiego.

GAPENÇOIS, subst. masc (*Le pays de Gap.*) Vapincensis ager. m. GAPINAT Prowincya Gapeńska.

GARAMANTES, (*Peuples de Lybye en Afrique, où est présentement le Royaume de Borno, dans la Nigritie.*) Garamantes, tum, m. plur. GARAMANTOWIE Národ Libiyski w Afryce gdzie teraz Krolestwo Borno názwane w Nigricyi.

GARCE, subst. f. (*Fille, ou femme de mauvaise vie qui court les garçons.*) Scurulcia, æ, f. Lupa, æ, f. Diobolaris meretrix, *genit.* diobolaris meretricis, fœm. *Plaut.* Nierządnica. Máłpa, Dziewka álbo białogłowa wszeteczna co zá mężczyznami biega tłuk.

GARÇON, (*on prononce* garson.) subst. masc. (*Enfant masle.*) Mas, *genit.* maris, m. *Cic.* Masculus, i, m. *Phæd.* CHŁOPIEC dziecię płci męskiey. * *Elle est accouchée d'un garçon.* Marem peperit. *Ovid.* *Zległa chłopca, powiła chłopca.

Petit garçon, Jeune enfant masle. Puer, *genit.* pueri, m. *Cic.* Puerulus, i, m. Pusio, onis, masc. *Cic. Suet.* Chłopiec chłopię pacholę dziecię. **Jeune garçon est qui hors de l'enfance.* Adolescentulus, i, m. Adolescens, entis, gen. *Młodzieniec Młodzik wyrostek Młodzian.

GARÇON, (*Parlant d'un homme qui n'est point marié.*) Cœlebs, *genit.* cœlibis, masc. *Quint.* Cœlebs mulierc. *Plaut.* MŁODZIAN nie żonaty.

Il a résolu de demeurer toûjours garçon, ou de ne se point marier. Vitam cælibem ducere constituit. Uxorem nuquam vult habere. *Ter.* Obrał sobie stan Młodzieński, bez żenski.

ON DIT, *Mener une vie de garçon, une vie libre & douce.* Clementem vitam & liberam sequi. *Ter.* ZYC sobie wolno swobodnie.

GARÇON, (*Serviteur, valet à tout faire, & particuliérement quand il est à servir, & sans porter les couleurs.*) Puer, *genit.* pueri, m. *Hor.* Servus. Famulus, i, m. Minister, tri, m *Cic.* CHŁOPIEC posługacz do wszystkiego, prosty chłopieć pacholik.

GARÇON *de la chambre,* (*Qui est destiné aux menus services de la chambre.*) Puer cubicularius, i, m. (*Garçon de cuisine.*) Puer coquinarius, i, masc. CHŁOPIEC izdebny pokoiowiec, chłopczyk chłopiec kuchen-ny kuchta kuchcik.

GARÇON *de boutique,* (*chez les marchands & artisans.*) Puer & minister in alicujus artificis officinâ. Puer qui officinam & venalem præstat operam alicui opifici. Opera, æ, f. & Operæ, arum, f. plur. CHŁOPIEC Kupiecki sklepowy kramarczyk kupczyk.

ON DIT, *Faire le meschant garçon,* pour dire *Menacer & vouloir tout tuër.* Interminari vitam. *Plaut.* Debacchari. *Ter.* ZŁYM być gniewać się dąsać się odkazować odgrażać grozić się zabić.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme se fait beau garçon,* (*quand il mange son bien & qu'il se met dans la débauche.*) Stringere malâ ingluvie rem. *Hor.* HULTAIC się w marnotrawstwo się puścić.

GARSONNIERE, (*on prononce* garsonniere.) subst. fœm. (*Qui suit les garçons & se plaist avec eux.*) Scutuleia, æ, f. *Petr.* Quæ maribus delectatur. HULTAYKA wszeteczница máłpa, nierządna niewiasta, co zá chłopami biega, tłuk &c.

(*Mot bas & populaire.*) Słowo proste y podłe.

GARDE, subst. f. (*Conservation des choses.*) Conservatio, onis. f. Conditio, onis, f. (*du verbe* condere.) *Cic.* CHOWANIE schowanie rzeczy.

Des vins qui sont de garde, qui se conservent long-temps. Vina quæ vetustatem ferunt. *Cicer.* Vina quæ annos ferunt. *Quint.* Wina długiego chowania ktore się długo chować dadzą. *(*Le contraire est* Vina fugientia. *Cicer. Qui ne sont point de garde*)*Przeciwna iest: Wina nie dochowania co się psnią, długo chować niedadzą. **Des fruits qui ne sont point de garde.*) Fugacia poma, n. pl. *Plin.* *Owoce co się chować nie dadzą co się nie zdadzą ná długie chowanie nie trwałe ná chowanie owoce.

Il y a des vins qui sont de garde, sans avoir besoin d'estre frelatés. Quædam vina perennantur sine condimento. *Colum.* Są wina ktore długo się chowaią bez wszelkiey przyprawy.

GARDE, (*Protection.*) Tutela. Clientela, æ, fœm. Præsidium, ii, neut. *Cicer.* ZASZCZYT ochrona obrona y protekcya.

Estre sous la garde & protection de quelqu'un. In alicujus tutelâ esse. *Cicer.* Być w protekcyi czyiey pod zászczytem czyim.

Se mettre sous la garde d'une personne, ou à l'ombre de sa protection. In alicujus fidem & clientelam se recipere. *Cicer.* Se commendare in clientelam & fidem. *Ter.* Uciekać się pod obronę pod zászczyt czyi.

GARDE, (*Sentinelle de nuit & de jour.*) Excubiæ, arum, fœm. plur. *Cicer.* (*De nuit seulement.* Vigiliæ, arum, fœm. plur.) Statio, onis, fœm. Custodiæ, arum, fœm plur. *Cicer. Cæs.* WARTA czata straża dzienna álbo nocna czata nocna tylko.

Estre de garde, ou faire la garde de nuit & de jour. Excubare, (bo, as, ui, itum.) Excubias & vigilias agere. *Ovid. Cic.* Być ná warcie dzienney nocney. **Tant la nuit que le jour,* Stationem agere. *Tacit.* Esse in statione. *Cæs.*) *Dzień y noc być ná warcie

Ceux qui font la garde, ou qui sont de garde & la nuit & le jour. Excubitores, orum, m. plur. Warty dzienne y nocne.

*(la

*(*la nuit feulement*, Vigiles, lum, m. plur. Vigilia, arum, fœm.plur. *Cic.Cæf.* Cuftodes, odum, mafc.plur. *Cicer.* *Czaty nocne tylko.

Comme il vit qu'on avoit relafché la garde des murailles, il fit auffi relafcher la garde de fon cofté. Cùm paulò incautiùs cuftodias in muro difpofitas videt, fuos quoque languidiùs in opere verfari juffit. *Cæf.* Obaczywfzy że zluzowano warty z murow, zluzował też warty z fwoiey ftrony.

Entrer en garde, ou *monter la garde*. Stationem, *ou* vigilias inire. *Tacit.* Jść ná wartę wartę zawodzić.

Pofer la garde. Excubias, *ou* excubitores in ftatione collocare. In ftationem deducere cuftodes. Stawiać warty, roftawiać warty.

Defcendre la grande. De ftatione decedere. Sprowadzać wartę názad.

Ils faifoient garde la nuit tour à tour à la porte de chambre du Roy. Excubabant fervatis noctium vicibus ad limen regii cubiculi. Koleyno wartę odprawiali dzień y noc przed pokoiem Krolewfkim pilnowali. **L'un eftoit de garde une nuit, & l'autre une autre.* Alius aliâ nocte excubabat. *Quint-Curt.* *Jeden wartę czynił, iiedney nocy drugi, drugiey nocy, **La garde eftoit deja changée.* Jam alii in ftationem fuccefferant. *Quint-Curt.* *Już fię warta była odmieniła zluzowali fię byli ná wárcie.

GARDE, fubft. mafc. (*Qui garde en general quelque chofe*) Cuftos, odis, com. gen. *Cic.* STROZ ten co ogolnie czego ftrzeze, pilnuie, Dozorca.

Donner des gardes à quelqu'un. Apponere alicui cuftodes. Affervare aliquem cuftodiis. *Cic.* Warte przydać komu. **Mettre des gardes aux ports.* Cuftodes ad portus ponere. *Liv.* *Stawiać warty u portow.

UNE GARDE MALADE, (*Celuy qui garde un malade.*) Ægroti cuftos, mafc. TEN co chorych pilnuie. **Une garde-malade.* Ægroti cuftos, fœm. *Tá co chorych pilnuie.

UN GARDE- MEUBLE, (*Qui a foin des meubles d'une garde maifon*) Supellecticarius, ii,n. TEN co fzat pilnuie y infzego wfzelkiego fprzętu Podfkarbi, fzatny, Burgrabia, dozorca lamuzu.

UN GARDE MEUBLE, (*Le lieu où fert les meubles.*) Cella fupellecticaria, æ,f. Receffus fupellecticarius, m. *Petr.* SKARBIEC, Lamuz, fchowania mieyfce fchowanie.

UN GARDE-BOIS. Salutarius, ii, m. *Pomp.* GAJOWY Leśniczy.

GARDE *de la Bibibliote que du Roy.* Qui tractat bibliothecam regiam. *Cic.* DOZORCA Bibliotheki Krolewfkiey, Podfkarbi kfiąg.

GARDE *du Tréfor Royal.* Ærarii regii cuftos, odis,mafc. PODDSKAKBI nádworny Krolewfki.

GARDE *des Chartres.* Tabulorum cuftos,m. KANCLERZ álbo Sekretarz Koronny,álbo Metrykant.

LES GARDES *des fix Corps des marchands.* Cuftodes, odum,m.pl. STARSI Kupieccy.

Vn GARDE *chaffe.* Cuftos venaticus. WARTY polowe

Vn garde cofte. Orarum maritimarum cuftos. Czaty warty portowe lądowe.

Vn garde des feaux. Sigillorum regiorum cuftos, Pieczętarz Kanclerz.

Vn garde vaiffelle chez le Roy, (qui a foin de la vaiffelle d'or & d'argent.) Aurei & argenti facti cuftos, Stolnik Koronny ftarfzy nád ftołową fłużbą Krolewfką kredencerz.

UN GARDE DU CORPS, ou *Vn Garde du Roy.* Latro, onis, m. *Plaut.* Stipator corporis Regis. *Cic.* WARTA pokoiowa.ofoby Krolewfkiey pilnuiąca. Gwardya.

COMPAGNIE *des Gardes du Corps.* Latronum cohors, tis,f. CHORĄGIEW warty pokoiowey,chorągiew Gwardyi,

CAPITAINE *des Gardes du Corps.* Latronum, *ou* ftipatorum præfectus,i,m. KAPITAN gwardyi.

Il a efté dix ans dans les Gardes du Roy. In latrocinatu regio fuit annos decem. *Plaut.* Dziefięć lat był przy gwardyi.

REGIMENT *des Gardes Françoifes.* Prætorianorum legio Gallicana. REGIMENT álbo Pułk gwardyi Francufkiey.

REGIMENT *des Gardes Suiffes.* Prætorianorum legio Helvetiana. REGIMENT álbo Pułk gwardyi Szwaycarow.

COLONEL *du Regiment des Gardes.* Prætorianæ legionis præfectus,i,m. PUŁKPWNIK gwardyi.

CAPITAINE *aux Gardes.* Prætorianus centurio, onis, m. KAPITAN Gwardyi.

Compagnie aux Gardes. Prætoriana cohors, *genit.* prætorianæ cohortis,f. CHORĄGIEW gwardyi.

GARDE fe dit auffi (*des lieux qui fert à la confervation des chofes.*) SCHOWANIE rozmaite ná rzeczy rożne. **Vn garde-manger, (lieu où l'on ferre les viandes.)* Penarium. Carnarium, ii, neut. *Plaut.* Penaria, *ou* penuaria cella, æ, fœm. *Suet. Cicer.* Promtuaria cella, æ, fœm. *Plaut.* Promtuarium, ii, neut. *Cat.* *Spiżarnia ná rożne żywności. Mięfiarnia, fzafarnia.

UNE GARDE-ROBE, (*lieu à ferrer les habits*) Veftiarium,ii,n. SCHOWANIE fkarbiec ná fzaty, fzatnica.

Grand maiftre de la garde-robe chez le Roy. Summus veftimentorum regiorum præfectus, I, m. Starfzy fzatny Krolewfki.

Maiftre de la garde-robe. Veftifpicus, ci,m. *Plaut.* Szatny, fzatniczy.

Valet de garde-robe. A veftem *ou fous-entend* fervus.) Szatny profty fługa do ubierania od fzat fługa.

ON APPELLE, *La garde-robe, tous les Officiers qui y fervent.* Qui funt à vefte *ou* ad veftem. SZATNIA wfzyfcy fłudzy od fzat y do ftroiu iakokolwiek należący.

ON LE DIT auffi (*de tous les habits qui compofent la garde-robe.*) SZATNIA fzatnica. **Le Roy a une belle garde-robe & bien fournie.* Pretiofa funt Regni veftimenta, & multa. Veftiarium eft regi amplum & pretiofum, pretiofis veftimentis refertum. *Krol má piękną bardzo fzatnią, bogatą, porządną.

ON APPELLE encore *Garde-robe, (une chaife percée pour les grands befoins de la vie.)* Sella familiaris, *genit.* fellæ familiaris,f. *Var.* STOLEC do fiadania ná potrzebę przyrodzoną, urynał.

Aller à la garde-robe. Ad lafanum ire. *Petr.* Chodzić álbo iść ná ftolec.

GARDE-FOU, fubft. mafc. (*Parapet fur les ponts, barriere pour empefcher qu'on ne tombe.*) Lorica, æ, fœm. PORĘCZE ná moftach po bokach dla befpieczeńftwa. (*Si le garde-fou eft de pierre.*) Poręcze kamienne. **S'il eft de bois.* Repagulum,i,n. *Poręcze drewniane.

GARDE BOUTIQUE, (*Marchandife frippée & hors de mode qu'on ne fçauroit vendre.*) Mala merx & invendibilis, *genit.* malæ mercis & inventibilis,f. *Plaut.* TOWAR iadaco oftatki refzty niepokupny towar.

GARDE, fœm. eft auffi un terme d'efcrime, & on dit *Eftre en garde & fe mettre en garde*, pour dire *Se mettre en pofture pour fe défendre de fon ennemi les armes à la main.* Se aptè componere ad dimicandum cum hofte. MIEY Pilność, patrz, ftrzez fię, termin fzkoły rycerfkiey ncząc fię bronią robić, y záftawiać od razu.

ON DIT dans les fales d'armes, *En garde, en garde*, pour dire *Mettez vous en garde.* Aptè te ad arma compone. Compone ad præliandum gradum. *Petr.* STRZEZ fię ftrzez fię patrz, miey fię ná pilności ná oftrożności, w tymże fzkoły rycerfkiey kunfzcie.

IL E'VITE *tous les pieges & fe tient toûjours en garde contre les attaques de fes ennemi.* Fugit infidias, & nulli obdit apertum latus. *Hor.* OSTROZNY ná wfzyftkie ftrony.

GARDE *d'une efpée.* Capulus, (*mieux que* Capulum.) i, m. *Virg.* RĘKOIESC gifes u fzabli fzpady &c.

GARDE, (*Précaution qu'on prend pour fe défendre, & fe mettre à l'abry des fourberies.*) Cautio, onis, fœm. *Cicer.* OSTROZNOSC. **Eftre*, ou *fe tenir fur fes gardes, prendre garde à foy.* Sibi cavere, *ou* præcavere, (veo, es, cavi, cautum.) Animo excubare. Vigilare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cicer.* *Mieć fię ná oftrożności ftrzedz fię. **Se donner de garde de quelqu'un.* Aliquem cavere. *Cicer.* Ab aliquo fibi cavere. *Terent.* *Strzedz fię kogo mieć fię ná oftrożności od kogo.

Les confuls avertirent le Roy qu'il prît garde, qu'il fe donnaft de garde qu'on ne l'empoifonnat. Confules regem monuerunt, à veneno ut caveret. *Cicer.* RADNI Panowie przeftrzegali Krola, áby fię miał na oftrożności od truciany.

Qui n'eft point fur fes gardes. Incautus, a, um. *Cic.* Nieoftrożny, niebaczny.

GARDE, (*Confideration.*) Confideratio. Animadverfio, onis,f. *Cic.* UWAGA baczność pilność.

Prendre garde à une chofe. Aliquid advertere, *ou* animadvertere. Attendere aliquid, *ou* ad aliquid. Obfervare aliquid. *Cic.* Przeftrzegać czego, dać baczność ná co.

Il faut prendre garde à bien des chofes de peur de faillir.

Multa ſunt circumſpicienda ne offndas. *Cicer.* Trzeba wiele rzeczy przeſtrzegać áby niepokáwić nie pobłądzie. **Prenez bien garde à ce que vous faites.* Vide etiam atque etiam, & conſidera quid agas. *Cic.* *Patrzayże pilno co czyniſz.

Tout cela ſe fit ſans qu'il y prit garde. Omnia illo imprudente facta ſunt. Wſzyſtko to ſię działo á on nie nieopoſtrzegał.

N'AVOIR GARDE, *Eſtre éloigné de faire une choſe.* NIE BAC ſię nieobawiać ſię o nic. **Il n'a garde de ſe laiſſer tromper, Il ne ſe laiſſera pas tromper.* Cautior eſt, quàm ut ſibi fucum faecre patiatur. *Nie boi ſię nie oſzukaią go, nieda ſię on oſzukać. **Il n'a garde d'avoir commis ce crime.* Longè abeſt, *ou* abhorret ab hoc crimine. Procul alienus eſt ab hoc ſcelere. *Cicer.* Alienum ingenio ſuo ſcelus. *Plaut.* *Nie boi ſię nie uczynił on tego nie czuie ſię do tego.

GARDER, V. act. (*Défendre, conſerver, préſerver, garentir.*) Defendre, (do, dis, di, ſum.) Servare. Aſſervare. Conſervare, (vo, as, avi, atum.) act. acc. Tutari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. *Cicer. Virg.* ZACHOWAC bronić ochronić pilnować ſtrzedz. **Garder les troupeaux du grand chaud,* ou *des grandes chaleurs.* Solſtitium pecori defendere. *Virg.* *Gdzie przed wielkim gorącem ſchronić záprowadzić do cienia trzodę. **Les chevres.* Æſtatem defendere capellis. *Horat.* Nimios ſolis ardores capellis defendere. *Cic.* *Kozy.

Cette herbe garde les habits des vers. Veſtes à tineis defendit hæc herba. *Plin.* To ziele záchowuie ſuknie od mołow. **Garder du vin pour l'arriere ſaiſon.* Servare vinum in veſtitatem. *Colum.* *Chować wino ná rezrok ná ſtarość. **Garder des fruits.* Fructus mandare vetuſtati. *Cic.* *Chować owoce. **Garder une ville du pillage.* Urbem à vaſtatione defendere. *Plaut. Cicer.* *Záchowac miaſto od rabunku. **Garder de la viande en la ſalaiſon.* Aſſervare ſale carnes. *Plin.* *Mięſo ſolić ná chowanie.

GARDER *un malade,* ou *une accouchée, Avoir ſoin de les ſolliciter & de pourvoir à leurs beſoins.* Ægrum, *ou* puerperam curare & ſuppeditare illis neceſſaria. PILNOWAC chorego, álbo położnicy.

GARDER, (*Conſerver, retenir, reſerver.*) Servare. Conſervare. Cuſtodire, (io, is, ivi, itum) Tenere. Retinere, (neo, nes, nui, tentum.) act. acc. SCHOWAC záchować utrzymać zátrzymać. **Garder une coutume.* Morem cuſtodire. *Plin.* Servare, *ou* tenere morem. *Phad. Horat. ou* conſuetudinem. *Cic.* *Záchowywać zwyczay iáki. **Sa gravité.* Gravitatem retinere *Cicer.* *Powagę ſkromność ſwoię záchować utrzymywać. **Ses amis.* Amicos ſervare. *Hor.* *Przyiaciół ſwoich. **Le ſouvenir d'une choſe.* Memoriam alicujus rei retinere. *Cic.* *Pamięć czego. **L'equité.* Animi rectum ſervare. * Słuſzność ſprawiedliwość. **De la modération dans la mauvaiſe fortune.* Æquam mentem in rebus arduis ſervare. *Hor* *Pomiarkowanie w nieſzczęściu.

C'eſt un prodigue qui ne ſçauroit rien garder. Prodigius eſt, omnia profundit, nihil retinere poteſt. Marnotrawnik to, co nic nie utrzyma.

Son eſtomac eſt ſi foible qu'il ne ſçauroit garder aucun aliment. Adeò imbecilli eſt ſtomacho, ut cibos reſpuat, *ou* ejiciat, *ou* depellat de pectore. Ták ſłabego ieſt żołądka, że nie ſtrzymać nie może.

Gardez cela pour l'amour de moy. Hoc habe, *ou* hoc habeas, *ou* id ſerva ac tene tibi, amoris mei cauſâ. *Plaut.* Choway to dla miłości moiey.

GARDER ſe dit figurément (*des choſes ſpirituelles & morales.*) Servare. Tenere. *Cicer.* CHOWAC dotrzymać co do rzeczy duchownych y obyczaynych. **Garder ſa parole, ſa promeſſe, ſon honneur.* Servare fidem. In fide ſtare. *Cicer.* Fide ſtare. *Liv.* Servare, *ou* tenere promiſſum. Stare promiſſis. *Cicer.* *Chowac dotrzymać trzymać ſłowo ſwoie, obietnice, poczciwość ſwoię. **Garder le ſilence, le ſecret.* Ora tenere. *Cic.* Se intra ſilentium tenere, ſe in ſilentio. *Plin. Jun.* Silentium tenere. *Liv.* Arcanum ſervare. *Chować ſekret milczenie. **Sa maniere de faire.* Inſtitutum tenere. *Cic.* *Zwyczay ſwoy záchować. **La médiocrité.* Mediocritatem, *ou* medium tenere. *Cic. ou* cuſtodire. *Plin. Jun.* *Pomiarkowanie záchować.

SE GARDER, (*S'empeſcher de faire une choſe.*) Se tenere, *ou* continere. A re aliquâ abſtinere. *Cic.* STRZEDZ ſię záchować ſię od czego utrzymać ſię niedopuſzczć ſię warować ſię. **Se garder de rire.* Riſum tenere, *ou* continere. *Cic.* *Utrzymać ſię od śmiechu. **De corrompre les juges.* Manus in judicio abſtinere. *Cicer.* *Od korrupcyi w ſądach. **De boire & de manger.* Abſtinere potione & cibo. *Colum.* * Od nápoiu y iedzenia. **Il ordonna qu'on ſe gardaſt de tuer & de brûler.* Ut à cædibus & ab incendiis parceretur edixit. *Liv.* *Kázał przeſtrzegać ſtrzedz ſię aby nie zábiano, áni palono. **Se garder d'eſtre outragé.* Defenſare ſe injuriâ. *Plaut.* * Strzedz ſię obelgi. * *Gardez vous bien de faire cela.* Cave ne iſtud facias, *ou* feceris. Vide ne feceris. *Cicer.* *Strzeż ſię pilnie tego Boże cię uchoway tego.

GARDER *quelqu'un en priſon.* Aſſervare aliquem in carcerem. *Liv.* TRZYMAC kogo & więzieniu. **Eſtre gardé, Avoir des gardes.* Aſſervari cuſtodiis. *Plaut.* *Byé pod wartą

EN DONNER *à garder à quelqu'un,* (*Luy en impoſer, luy en faire accroire.*) Verba dare alicui. Os alicui ſublinere. *Plaut.* ODRWIC kogo oſzukać zwieść go udać mu co. **Ce n'eſt pas à moy qu'on en donne à garder.* Non mihi nugari poteſt. *Plaut.* *Nie ná ſwegoś dudka tráfił, nie oſzukaſz mnie

ON DIT, *Garder une maladie fort long-temps.* Diu morbum tenere. CHOROWAC długo. **Il a gardé la fiévre deux ans.* Febris hunc habuit, *ou* tenuit, *ou* detinuit per duos annos. *Gorączkę álbo frebrę miał przez dwa lata, dwa lata go frebra trzymała.

ON DIT encore, *Garder le lit, garder la chambre,* pour dire *Ne point ſortir du lit ni de la chambre pour cauſe de maladie & de quelque infirmité.* Tenere, *ou* detineri, *ou* affigi lecto. In lecto jacere. *Cicer.* LEZYC nie wychodzić z izby, niewſtawac z łożka dla zdrowia. **Il me dit que vous gardiez le lit à cauſe que vous aviez mal aux jambes.* Dixit te in lecto eſſe, quòd ex pedibus laborares. *Cicer.* *Powiedział mi że ſię łożkiem bawiſz dla bolenia nog. **Il garde le lit pour quelque accident.* Caſus aliquis hunc lecto affixit. *Horat.* *Łożkiem ſię bawi dla czegoś. **Il garde la chambre depuis huit jours.* Octo abhinc diebus cubiculo ſe continet. *Plin.* *Nie wychodzi nigdzie z izby od ośmiu dni, od tygodnia.

ON DIT dans le familier, *Dieu vous gard,* pour dire *Bonjour.* Salve. Salvus ſis. *Cicer.* BOZE prowadź, ſzczęść boże, pomagá Bog, dobry dzień.

GARDER ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *Quand chacun ſe meſle de ſon metier les vaches ſont bien gardées.* Cùm quiſque eam quam novit artem exercet, in tuto ſunt omnia. ZACHOWAC przyſłowiem: Kiedy każdy czyni co do niego należy wſzyſtko dobrze idzie. **Garder une poire pour la ſoif,* c'eſt à dire *Epargner quelque choſe pour la néceſſité.* Feſto die ſi quid prodegeris, profeſto egere liceat, niſi peperceris. *Plaut.* Ad dubia tempora aliquid quæſiti reſervandum eſt. *Schować gruſzkę iáką od prągnienia to ieſt záchować co od potrzeby oglądać ſię ná dalſze. **Il luy en a bien donné à garder.* Mirificè, *ou* egregiè illi impoſuit, *ou* verba dedit. *Cic. Ter.* *Ładnie go odrwił oſzukał, udałże mu rzecz ſwoię!

Je la luy garde bonne, pour dire *J'attends quelque bonne occaſion de me vanger de luy.* Probè illum ulciſcar, ubi erit occaſio. Nie daruię mu tego nie poydzie mu to tak ná ſucho.

GARDIEN, m. GARDIENNE, f. adject. (*Qui garde une choſe.*) Cuſtos, odis, com. gen. *Cic.* STROZ ten álbo ta co ſtrzeże czego co ieſt ná ſtroży.

Gardien d'un dépoſt. Sequeſter, tri, *ou* tris, maſc. *Petr. Modeſt.* Stroż zákładnik ktoremu zá ręce co daią chować.

GARDIEN, *chez les Capucins,* (*c'eſt le Superieur du Convent.*) Cuſtos ſodalitati Franciſcani. GWARDYAN Starſzy Kapucyńſki lub inſzego Klaſztoru S. Franciſzka

GARDON, ſubſt. m. (*Petit poiſſon de riviere.*) Gardo, *ou* Gardio, onis, m. SLIZ śliżyk ryba mała rzeczna czyli okley.

GARE, terme adverbial, (*Cri pour obliger les gens de ſe retirer & de faire place.*) Secedite. Date locum. Abſcedite. *Plaut.* Recedite. STZEZ ſię wara, wara, czyniąc rum.

GARE, (*Prenez garde à vous.*) Cavete vobis. WARA miey ſię ná oſtrożności przeſtrzegaiąc.

ON DIT proverbialement en ce ſens, *Frapper ſans dire gare.* Non monitum offendere, *ou* ferire. (*on fait accorder* Monitus, a, um.) BIC bez obłazu; nápaſtowac kogo nieſpodziewanie nápaścią ná kogo uderzyć.

GARENCE, (*on prononce* garance.) ſubſt. f. (*Racine pour teindre en rouge.*) Sandix, *ou* Sandyx, icis, f. *Plin.* Rubia, æ, f. *Plin.* SZARŁAT ziele do farbowania.

GARENCER, (*on prononce* garancer.) V. act. (*Teindre avec de la garence.*) Rubiâ inficere, (io, is, infeci, infectum.) act. acc. SZARŁATEM farbować.

GA-

GARENNE, subst. f. (*Petit bois, ou bruyeres où il y a des lapins.*) Leporarium, ii, n. *Var.* Vivarium. *Colum.* Roborarium, ii, n. *Publ. Scip. apud Gel.* ZWIERZYNIEC ná drobna zwięrzęta iáko kroliki &c.

GARENNIER, subst. masc. (*Qui a soin d'une garenne.*) Leporarii, *ou* roborarii custos, masc. TEN co zwierzyńca pilnuie drobnych zwierząt.

GARENT, *on prononce* GARANT, m. GARENTE, fœm. adject. (*Qui est obligé à la garentie d'une chose venduë.*) Auctor, oris, masc. *Cicer.* OBRONCA, Zástępca, Iściec, ktory ná siebie co bierze utrzymać zástępowáć y żyścić wprzedaży *Ewiktor*: W przymierzach walnych *Gwarant*: nie polskie słowo. Właśniey w Polskim *Zástępca Iściec* do żyisczenia obowięzuiący się *Avoir un bon garent.* Auctorem idoneum habere. *Cicer.* Mieć dobrego zástępcę *Ekwitora Gwaranta.* *Acheter d'un mauvais garent.* Malo auctore aliquid emere. *Cic.* *Nábyć od złego *Ekwitora.*

ON DIT au figuré, *Le sage ne se doit rendre garent que de sa faute.* Nihil est sapientis præstare nisi culpam. *Cicer.* PRZYSŁOWIE. Mądry nie pisze się zástępcą (*Ekwitorem*) tylko włásney winy y szkody.

Nous devons estre garents non seulement de nos actions, mais encore de nos paroles. Non modo facta, sed etiam dicta omnia nobis præstanda sunt. *Cicer.* Powinnismy się stawić y żyścić nie tylko w uczynko, ále y w słowach.

Il y a des choses dont je ne me sçaurois rendre garent, comme des rapports qu'on pourra faire de ce que j'auray dit, & avec quel esprit on prendra ces rapports.) Quod quisque me dixisse dicat, aut quomodo ille accipiat, præstare non possum *Cic.* Są tákie rzeczy zá ktore się pisáć nie mogę, iáko to zá doniesienie y tłumaczenie słow moich.

GARENTIE, *on prononce* GARANTIE, subst. fœm. (*L'action de maintenir une personne dans la possession de ce qu'on luy a vendu, ou cedé.*) Auctoritas, atis, fœm. *Cicer.* GWARANCYA, (albo) GARANCYA, Ewikcya zástępowanie pisánie się ná obronę y warunek Ewikcyą czego iáko ro przedaży: ustąpienia &c. **Appeller quelqu'un en garentie, (comme l'on parle au palais.)* Auctorem rei emtæ in jus appellare. *Pozwáć kogo o Ewikcyą.

GARENTIR, *on prononce* GARANTIR, V. act. (*Fournir, faire valoir une chose cedée, ou venduë.*) Præstare aliquid, (præsto, as, stiti, titum.) act. acc. *Cicer.* Sartam ac tectam auctoritatem ac venditionem præstare. *Bud.* EWIKTOREM warunkiem zástępcą obrońcą się pisáć.

Promettre, garentir une chose. Nexu se obligare. Præstare aliquid. Pisáć się ná bespieczeństwo.

Faites l'affaire, je vous garantiray de l'évenement. Hoc negotium conficere, eventum præstabo. Ty uczyń, á ia ci obwaruię bespieczeństwo, iá wszystko zástąpię.

GARENTIR, (*Garder, préserver,*) Tueri, (eor, eris, tuitus sum.) Tutari, (or, aris, atus sum.) depon. acc. Defendere, (do, dis, di, sum.) act. acc. *Cic.* BRONIC, zásczycać, zástąpić zá co y utrzymywáć co. **Garentir quelqu'un d'une insulte.* Defendere alicui injuriam. Propulsare ab aliquo injuriam. *Cic.* *Bronić kogo od nápaści.

Garentir quelqu'un de toutes sortes de dangers. Servare, *ou* præstare aliquem incolumem ab omni periculo. *Cic. Hor.* Bronić kogo y zástępowáć bespieczeństwo mu czynić od wszelkiego niebespieczeństwa. **On se garentit du froid en faisant bon feu.* Frigus dissolvitur, dum ligna super foco largè reponuntur. *Hor.* Frigus expellitur camino luculento. *Ogień dobry czyniąc bespieczny każdy iest od zimna. **Se garentir d'un danger.* Se præstare, *ou* servare se integrum & incolumem à periculo. *Ubespieczyć się upewnić się zásłonić się od niebespieczeństwa iákiego. **Il les exhorte de se garentir du supplice, & les autres de l'infamie.* Hortatur ut se ipsos morti eximat, alios infamiæ. *Tacit.* *Jednych áby uszli kary, drugich áby unikáęli niesławy y ochydy upomina.

SE GARER, V. act. (*Se garentir.*) mot bas & populaire. (*Se mettre à l'abry & à couvert de ce qui pourroit incommoder.*) Servare se *ou* præstare se integrum & incolumem ab aliquo incommodo. Se expedire. Se liberare. *Cic.* USTRZEDZ się, ochronić, sebronić się warowáć się.

GARGARIZER *sa bouche*, V. act. (*Se laver la bouche avec quelque liqueur.*) Gargarizare, (zo, as, avi, atum.) neut. *ou* act. acc *Cels.* PŁOKAC wymywáć usta.

GARGARISME, subst. m. (*L'action de gargarizer.*) Gargarizatiu, onis, fœm. Gargarizatus, ûs, masc. *Plin.* PŁOKANIE ust.

Us

GARGOTTE, subst. fœm. (*Meschante auberge mal propre où l'on va prendre ses repas à juste prix.*) Immunda, *ou* uncta popina, *æ*, fœm. *Horat.* KARCZMISKO puste niewygodne, chata agniłka spruchniałka gościniec ladaiáki podrożnemu ná popas álbo nocleg przypadaiący giełda garkuchnia.

Aller prendre ses repas à la gargotte. Popinari, (or, aris, atus sum.) dep. *Jul. Capit.* Chodzić ná obiady do giełdy do garkuchni.

GARGOTTIER, subst. m. (*Qui fait gargotte.*) Immundus popino, *genit.* immundi popinonis, m. *Suet. Hor.* GARKUCHNIK prosty co garkuchnią trzyma.

GARGOUILLE, subst. fœm. (*Grosse goutiere de pierre pour faire écouler les eaux de dessus les grands bâtiments.*) Colliquiæ, arum, fœm. pl. *Colum.* Impluvium, ii, neut. *Plaut.* RYNNA dla spadku wody.

GARIGLIANO, (*Riviere d'Italie, qui divise la terre de Labour, de la Campagne de Rome, & se jette dans la mer de Toscane près les ruines de Minturne.*) Liris, is, m. *Cic.* GARILIANO rzeka włoska dzieląca terre laworę od Kámpanii Rzymskiey wpadaiąca w morze Toskańskie pod obalinami Minturny.

GARNEMENT, subst. m. (*Fripon.*) Ganeo. Nebulo, onis, masc. HULTAY, hultayka Nierządnik.

GARNI, m. GARNIE, f. part. pass. & adject. *Voyez.* GARNIR. OPATRZONY OPATRZONA, przybrany, przystroiony oporządzony.

GARNIR, V. act. (*Munir de ce qui est nécessaire.*) Munire, (io, is, ivi, itum.) Instruere, (uo, uis, xi, ctum.) act. aliquid re aliquâ, *Cic.* OPORZĄDZIC opatrzyć przybráć. **Garnir une ville de munitions de guerre & de vivres.* Urbē commeatu instruere. * Oporządzić opatrzyć miásto murami obronami żywnosciami, **Garnir une maison.* Domum instruere. *Cic.* *Dom oporządzić w potrzebne ruchomości opatrzyć. **Une maison, une chambre garnie, un lit garni.* Domus instructa, cubiculum instructum, lectus instructus. *Dom sprzętem opatrzony, łoszko przybrane.

SE GARNIR *contre froid.* Munire se à frigore. *Colum.* OPATRZYC się názimno. * *Se garnir de fourrure.* Pelliciis vestibus munire se. *Opatrzyć się futrami, wfutra.

GARNIR signifie *Orner, ajuster.* Instruere. Ornare. (o, as, avi, atum.) act. acc. PRZYBRAC przystroić. * *Garnir un habit de rubans.* Vittis vestem instruere, *ou* ornare. *Przybráć suknią wstęgami.

ON DIT aussi, *Garnir des chaises, y mettre de la bourre, ou du crin.* Tomento cathedras infarcire. *Suet.* STOŁKI wyściełáć pilinią włosiami.

ON DIT encore (*d'un homme fort riche.*) *Il a la bourse bien garnie.* Benè nummatus est. *Plaut.* Nummos habet in loculis. MOWIĄ o pieniężnym, má worek dobrze opatrzony.

Son croc est toûjours bien garni, pour dire *Sa cuisine est bonne, Il fait bonne chere.* Ipsi obsoniorum affatim est. Pięknie żyie dostatkiem wielkim, stoł zawszepiękny trzyma.

GARNISON, sub. f. (*L's sonne comme un z.*) (*Corps de soldats qu'on met dans une place pour la défendre.*) Præsidiũ, ii, n. *Cæs.* *Garnizon osada fortecy ludźmi dla obrony, żołnierz osadzony. **Envoyer, ou mettre garnison das une place.* Arcem aliquam, *ou* oppidum præsidio firmare, *ou* munire. *Cic.* In aliquo oppido præsidium imponere. *Liv.* Introducere præsidium in oppidum. *Cæs. ou* collocare. *Cæs. ou* constituere. *Cic.* *Fortecę ludźmi osadzać, żołnierzem osadzać zámki. * *Le Roy a mis garnison dans toutes les places.* Arces omnes præsidiis regiis tenentur. *Liv.* *Krol poosadzał wszystkie fortece. * *Recevoir garnison.* Accipere præsidium. *Liv.* * Przyiąć osadę. **Tirer, faire sortir la garnison d'un lieu.* De loco præsidia deducere. *Cic.* *Wyprowazadzać osady, żołnierzy ná osadzie będących z fortecy wyprowadzać.

LA GARNISON, ou *Les soldats de la garnison.* Milites præsidiarii, *genit.* militum præsidiariorum, masc. plur. *Liv.* ŻOŁNIERZ osadzony, fortecany, álbo fortecowy zamkowy.

GARNITURE, subst. f. qui se dit (*des meubles & assortimens nécessaires à plusieurs, choses, pour s'en servir, ou pour les orner.*) Instrumentum. Ornamentum, i, neut. Instructus Ornatus, ûs, m. *Cic.* PZRYBRANIE sprzęt oprawa opatrzenie osada. **Une garniture de chambre, qui comprend la tapisserie & les meubles nécessaires.* Instrumentum & ornamentum cubiculi, n. *Cic.* *Sprzęt przybranie izby to iest obicia y insze

ſze ruchome ſprzęty. *Garniture d'babit.* Veſtis ornamentū. *Potrzeby do ſukni. *Vne garniture de rubam.* Vittarum & lemni corum ornatus, ûs, maſc. Vittæ, *ou* Tæniæ, arum, f, pl. *Wſtęgi do ſtroiu. * *De pierreries.* Ornatus gemmeus, *genit.* ornatûs gemmei, m. Gemmæ, arum, f. plur. *Kleynoty do ſtroiu.

GARONNE, *Fleuve de France* Garumna. GARONNA rzeka Francyi.

GARROT, ſubſt. maſc. (*La jonction des épaules de l'encolure & des crins d'un cheval.*) Armus, i, m. *Horat.* ŁOPATKA.

GARROTTER, V. act. (*Lier fortement un paquet, en tournant la corde avec un garrot, ou baston.*) Aliquid vinculis arctiſſimis, *ou* firmiter, conſtringere, (go, gis, ſtrinxi, ſtrictum.) act. *Plaut.* GURTOWAC mocno wiązać krępować kneblować.

GAROUAGE, ſubſt. m. mot bas & populaire, pour ſignifier *Vn mauvais lieu.* Ganea, æ, f. Fornix, icis, m. & f. *Plaut.* DOM nierządny, burdel.

Il eſt allé en garouage. Deſcendit. *Hor.* Poſzedł do maſp, do burdelu do nierządnego domu. * *Parce que ces ſortes de mauvais lieux eſtoient ſous-terrains, & pour cela Horace a dit* Deſcendere. *pour y aller.*) Lupanar in gredi. * Bywały burdele u dawnych w ſklepach podziemnych.

GASCHE, (*on prononce* Gâche.) ſubſt. f. (*Morceau de fer où entre le peſne d'une ferrure.*) Peſſuli receptaculum, i, n. SŁUSAK u zamku.

GASCHE ſignifie *Vne rame, un aviron.* Palmula, æ, fœm. Remus, i, m. *Plin.* WIOSŁO laſka do robienia ná wodzie rudel, rączka, ſtyrownyk. Styr.

GASCHER, (*on prononce* GâCHER.) V. act. (*Tirer un bateau avec des avirons, ou des rames.*) Ratem conto, *ou* remis ſubigere, (go, gis, ſubegi, ſubactum.) act. *Virg.* ROBIC wioſłami láſkami.

GASCHER ſignifie auſſi, (*Jetter de l'eau ſur quelque matiere pulveriſée.*) *Gaſcher du plaſtre.* Gypſum aquâ diluere, (uo, is, lui, lutum.) *ou* ſubigere. TWORZYC uprawiać roſtwarzać co, tworzyć wapno.

GASCHIS, (*on prononce* GâCHIS) ſubſt. m. (*Lieu où on a répandu de l'eau qui le rend ſale, ou bourbeux.*) Cœnoſus locus, i, m. BŁOCKO mokroić, bágno mokradlá, wodą zlane mieyſce.

GASCOGNE, (*Province de France, la troiſiéme Aquitaine.*) Vaſconia, æ, f. GASKONIA, Prowincya Francyi trzecia Aquitania.

(La vraye & propre Gaſcogne eſt renfermée entre l'Armagnac, le Bearn & le Condomois) Sámá przez ſię Gaſkonia zámyka wſobie Bearnią, Armaniak, y Kondomeyſkie Xięſtwo.

GASCON, *on prononce* gaſcon.) ſubſt. m. (*Qui eſt de Gaſcogne.*) Vaſco, onis, m. GASKON z gaſkonii.

DE GASCOGNE. Vaſconicus, a, um. GASKONSKI.

GASCON ſe dit auſſi (*d'un fanfaron, bableur.*) Jactantior, oris, m. *Hor.* GASKON, Chwaliburſa, Junák.

GASCONNADE, ſubſt. f. (*Venterie, oſtentation.*) Inanie jactatio, *genit.* inanis jactationis, f. PROZNA chluba. *Faire des gaſconnades.* Se jactare magnifice. Verbis jactare gloriam. *Phæd.* *Proźną chlubą nárabiać.

GASCONISME, ſubſt. m. (*Phraſe Gaſconne, ou façon de parler qui vient de Gaſcogne.*) Vaſconiſmus, i, m. Gloſſema vaſconicum, *genit.* gloſſematis vaſconici, neut. GASKONSKA mowa.

GASCONNER, V. act. (*Voler adroitement quelque choſe.*) Catè & furtim aliquid furari, (or, aris, atus ſum. Dexterius furari. dep. SYMK zemknąć co gładko, ukraść kſztałtnie zmyſzkowść grypſać.

GASPILLER, V. act. mot bas & populaire, (*Diſſiper ſon bien en des choſes vaines & inutiles.*) Suum prodigere, (go, gis, prodegi, *ſans ſupin.*) *Plaut.* Profundere, (do, dis, fudi, fuſum.) act. acc. *Cic.* Patrimonium, *ou* fortunas ſuas, obligurire, (io, is, ivi, itum.) Diſſipare rem ſuam. MARNOTRAWIC marnować.

GASTEAU, (*on prononce* GâTEAU.) ſubſt. m. (*Patiſſerie faite avec du beurre & des œufs*) Placenta, æ, f. Scribilita, æ, f. Scribilita, æ, f. *Hor. Plaut.* Libum, i, neut. *Var.* Libus, i, m. *Non.* KOŁACZ placek wſzelaki, ciaſto z máſſem y iáiámi.

Vne maiſon où il y a des gaſteaux à vendre. Domus plena libus venalibus. *Juv.* Mieyſce gdzie kołacze przedaią.

Gaſteau feuilleté, (*qui ſe leve par feuilles.*) Placenta foliacea, æ, f. Kołacz placek w liſtki ſię dzielący, *Gaſteau verollé, ſur lequel on répand, en le faiſant cuire, de petits morceaux de fromage, qui forment deſſus comme de petits grains, ou puſtules.* Placenta puſtulata, æ, fœm. *Placek a ſerem, (álbo) ſerem z wierzchu potrząſony. *Gaſteau mollet.* Placenta mollis, f. *Pierog placek miętki,

Qui fait des gaſteaux. Libarius, ii, m. Ten co placki robi.

GASTEAU *de miel.* Favus mellis, *genit.* favi, maſc. *Cic.* PLASTR miodu.

ON DIT proverbialement, *Avoir part au gaſteau, Partager avec un autre le gain d'une affaire.* Rei alicujus emolumentum cum aliquo partiri, *ou* dividere. *Tacit.* DZIELIC ſię z kim, náleżeć do działu iákiego.

GASTER, (*on prononce* GâTER.) V. act. (*Ruiner, détruire.*) Vaſtare. Devaſtare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Populari. Depopulari, (or, aris, atus ſum.) depon. acc. *Cic. Liv.* Vaſtationem, *ou* vaſtitatem alicui regioni inferre. *Cic.* PSOWAC niſzczyć, burzyć.

GASTER, (*Corrompre, rendre mauvais.*) Corrumpere, (po, pis, rupi, ruptum) Depravare. Vitiare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* PSOWAC, gnoić.

Gaſter une beſogne. Depravare opus. Pſowoć rzecz iaką. *Le diſner ſe gaſte* Prandum corrumpitur. *Ter.* * Obiad ſię pſuie. *Les œufs ſe gaſtent.* Ova vitiantur. *Plin.* *Jáyca ſię pſuią, *Tout le poumon eſt gaſté.* Pulmo totus afficitur. *Colum.* *Płuca wſzyſtkie ſą zepſowane, * *Gaſter & corrompre le gouſt.* Infuſcare ſaporem. *Colum.* * Pſować ſmak. * *Les playes ont gaſté le chemin.* Factum imbribus iter corruptius. *Hor.* Aſſiduis imbribus viæ deteriores factæ ſunt. *Deſzcze popſowały drogi.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Gaſter un enfant, Gâter ſon eſprit, ſes mœurs.* Animum & mores pueri corrumpere, *ou* depravare. *Cic.* PSOWAC gorſzyć dziecię, pſować gorſzyć umyſł iego obyczaie. * *Vous le gaſtez par vos complaiſances.* Nimiâ tuâ indulgentiâ pravus factus eſt. Nimiâ tuâ indulgentiâ illum corrumpis. * Pſuieſz go dobrocią ſwoią. *Le trop grand bien gaſte les gens.* Nimiæ rerum omnium copiæ depravant homines. *Cicer.* * Zbytezne ſzczęście fortuna pſuie ludzi.

Il a bien gaſté du bien depuis un an. Ab anno rem familiarem proddegit. *Plaut.* Dużo nádſzarzał fortuny od roku.

GASTER, (*Salir.*) Inquinare, (o, as, avi, atum.) Inficere, (io, is, infeci, infectum.) Depravare. Devenuſtare. Deturpare. Fædare. Sparcare. Deformare, (o, as, avi, atū.) act. acc. *Cic.* PSOWAC ſzpecić ſpaſkudzić, ſplugawić ſplamić *Il a gaſté ſon habit avec de l'huile.* Veſtem oleo infecit, *ou* inquinavit. *Spaſkudził ſuknię oliwą, tłuſtością. *Vne couleur artificielle peut fort bien gaſter le corps, mais non pas le changer.* Color arte compoſitus, inquinat corpus, non mutat. *Petr.* *Farba przyſadna może ſplamować urodę ále iey nie náprawi. *Les mauvaiſes mœurs gaſtent plus l'eſprit, que la boüe ne fait les habits* Pulchrū ornatū turpes mores peius cœno collinunt. *Plaut.* *Złe obyczaie bardziey ſzpecą ſerce niżeli błoto ſuknie. *Les pedants gaſtent l'eſprit des eſcoliers.* Umbratici doctores ingenia ſcholaſticorum delent. *Petr.* *Żakowie náuczyciele proſci pſuią dowcip uczniow ſwoich. *Gaſter l'eſprit d'une perſonne par de fauſſes opinions.* Inficere animum alicujus opinionum pravitate. *Liv.* *ou* falſis opinionibus. *Zarazić umyſł czyi fałſzywemi rozumieniami. *Gaſter une affaire.* Negotium aliquod invertere. *Cic.* *Zepſować intereſs rzecz.

ON DIT, *Gaſter le métier,* (*Faire trop bon marché de ſa peine, ou de ſa marchandiſe.*) Artem aliquam proiicere & vilem facere. WPOŁ dármo álbo cale dármo zbywać towar.

LE GASTINOIS, (*on prononce* GâTINOIS.) (*Pays de France dans le gouvernement general d'Orleans: Montargis ſur la riviere d'Oüaine eſt la capitale de cette Province.*) Vaſtinium, ii, neut. GASTYNSKIE (álbo) wáſtyńſkie kraina Francyi wielkorządow Orleańſkiech, Monargu nád Owaną ieſt ſtołeczne miaſto tey Prowincyi.

GAUCHE, adject. m. & f. (*Qui eſt oppoſé au coſté droit.*) Siniſter, tra, trum, Lævus, a, um. LEWY przeciwna ſtrona prawey.

La main gauche. Siniſtra, *ou* Læva, Lewa ręka.

A GAUCHE, (*Du coſté gauche, en tirant vers la gauche.*) Ad lævam. Siniſtro verſum. *Cæſ.* PO lewey ręce, po lewey ſtronie, z lewego boku, ſtrony.

GAU-

GAUCHE, (*Qui n'est pos droit.*) Pravus. Depravatus. Contortus, a, um. *Lucr.* KRZYWY nie prosty.

Il a la taille gauche & maussade. Prevâ est & vegrandi staturâ. Krzywy y nieagrabney statury.

ON DIT en ce sens au figuré, *Vn esprit gauche.* Pravum nec rectum ingenium. Courortum ingenium. ROZUM, zdanie, umysł przeciwny opaczny.

GAUCHER, subst. m. (*Qui se sert de la main gache.*) Qui sinistrâ, ou lævâ utitur. Scæva, æ, masc. *Vlp.* MANKUT.

GAUCHIR, V. neur. (*Se détourner d'un coup, l'éviter en gauch'issant.*) Petitionis conjectas parvâ quadam declinatione effugere Declinare ictus. CHYBIC uchylić się ustrzedz się uniknąć, uchyliwszy się ná bok.

GAUCHIR se dit figurément pour *N'allerpas droit, biaiser.* Nun rectum sequi, (sequor, erir, sequurus sum.) Non rectum animi servare. *Hor.* KRĘCIC się, wykręcać wykrętami narabiać.

Faire gauchir quelqu'un. Aliquem de recto cursu depellere. *Hor.* A recto deflectere aliquem. *Cic.* Psuwać kogo, bałamucić go.

GAUEERE, subst. f. (*Sorte de menuë patisserie cuite entre deux fers gaufrea par dedans.*) Crustulum tessellatum, i, n. CIASTO kratkowe.

GAVION, subst. m. (*Gosier aux animaux.*) Fauces, ciū, f. pl *Ter.* GARDŁO grdyca.

GAULE, subst. f. (*Grande perche menuë, avec laquelle on abbat les noix & les fruits en Normandie.*) Virga, æ, f. *Ouid.* Pertica, æ, f. *Var.* KIY, láska, ryka do obiania owocow lub orzechow.

(C'est aussi une houssine qui sert à manier un cheval.) Trzepaczka ná konia.

GAULE, ou LES GAULES. Gallia, æ, f. *Cæs.* FRANCYA.

DE LA GAULE, ou *Qui concerne la Gaule.* Gallicus. Gallicanus, a, um. *Cic.* FRANCUZKI co do Francyi należy

GAULER, V. act. (*Abbattre des fruits avec la gaule.*) Nuces, ou poma perticâ decutere, (io, is, decussi, decussum.) ou dejicere. (io, is, jeci, jectum.) act. accus. OTRZĄSAC obiiać owoce.

GAULOIS, masc. GAULOISE, fœm. adject. (*Qui habite la Gaule, ou les Gaule.*) Gallus, i, masc. Galla, æ, fœm. *Cicer. Liv.* FRANCUZ, FRANCUZKA, obywatel, álbo rodak Francyi.

ON DIT, *C'est un bon Gaulois,* pour dire *Vn homme franc & de cette probité d'autrefois.* Bonus est vir & simplex ac antiquæ probitatis. POCZCIWY staroświecki człowiek.

LE VIEUX GAULOIS, (*La vieille longue Françoise.*) Verus lingua gallica, fœm. STARY Język Francuski stara Francuszczyzna (*staro Polszczyzna.*

GAUPE, subst. fœm. (*Maussade & salope, parlant d'une servante.*) Serva squalida & deformir. Sordidissima serva, fœm. Quasillaria sordidididissima, fœm. *Petr.* LADACO zła dziewka niezgrabna oieochludna.

GAUSSER, V. act. (*Railler, se moquer.*) Jocari. Cavillari, (ur, aris, atus sum.) depeo. acc. *Cicer.* ZARTOWAC drwić sobie. *Gausser quelqu'un, le railler.* Cavillari, ou ridere, ou irridere aliquem. *Liv. Terent.* * Zartować, drwić z kogo.

GAUSSERIE, subst. f. mot bas. (*Raillerie.*) Jocatio, onis, fœm. *Cic.* ZARTY drwioy.

GAUSSEUR, subst m. (*Railleur.*) Cavillator. Joculator. oris, m. *Cic.* ZARTOWNIK śmieszek.

(Mot bas & du peuple.) Slowo podłe y pospolite.

GAY, m. GAYE, f. adject. (*Joyeux, gaillard.*) Hilarus, a, um *Ter.* Hilaris & hoc hilare, adject. Lætus, a, um. *Cicer.* WESOŁY, rad ochoczy.

Vn peu gay. Hilarulus, a, um. *Cic.* Przywesełszy.

GAYAC, subst. m. (*Bois des Indes fort estimé, & qui a une grande dureté & pesanteur.*) Gayacum, i, n. GAIAK drzewo Indyskie przednie twarde y wagi wielkiey.

GAYEMENT. (on prononce gaymant.) adv. (*Joyeusement*) Hilarè. Lætè. Hilariter. adv. Hilarem in modum. *Cic.* WESOŁO.

GAYETE'. (on prononce gayté.) subst. fœm. (*Joye.*) Hilaritas. aris, fœm. Lætitia, æ, fœm. *Cicer.* WESOŁOSC radość ochota.

De gayeté de cœur, Exprès. A dessein. Datâ, ou deditâ operâ abl Ex animo *Plaut.* Z rádości serca, z ochoty, umyślnie, chętnie z serca.

GAZE, subst. fœm. (*Etoffe fort claire & transparente.*) Gazatum. GAZA.

Vn habit de gaze. Coa vestis. (*parce qu'on faisoit cette étoffe dans l'Isle de Co.*) *Horat.* Vitrea toga. Gazowa szata przezroczysta zewsząd.

Est-il possible qu'une femme mariée porte des habits de gaze, & qu'elle paroisse comme nuë sous un habit si clair? Æquum ne est induere nuptam ventum textilem, ce palàm prostare nudam in nebulâ lineâ. *Publ. Syr.* Czy można to żeby ná gołym ciele mężatka nosić miała odzienie gazowe y właśnie iákoby nágą się stáwiała w ták lekkim odzieniu.

GAZELLE, subst. fœm. (*Animal de la grandeur d'un chevreuil, de poil fauve.*) Dorcas, adis, fœm. *Mart.* DZIKA koza.

GAZETTE, subst. f. (*Nouvelles écrites, ou imprimées.*) Gazeta, æ, f. ou mieux Nuntii publici, orum, masc. plur. GAZETA Nowiny pisane, álbo drukowane.

ON APPELLE figurément *Gazette* (*Vne femme qui est grande causeuse, & qui rapporte toutes les nouvelles.*) Pica pulvinaris, *genit.* picæ pulvinaris, fœm. *Petr.* Loquutulia mulier. *Plaut.* Nuntiorum auceps mulier, quæ gestit omnes scire à furno lacuque redeuntes. BIAŁOGŁOWA plotka gadatliwa świegotka.

GAZETTIER, subst. masc. (*Celuy qui fait la gazette sur les memoires qu'on luy envoye.*) Exoticorum nuntiorum & nostratium scriptor, oris, m. GAZETNIK Gazeciarz Nowiniarz ten co nowiny ficie układa y rozsyła.

ON APPELLE aussi *Gazetier,* (*Colporteur qui debite la gazette par les ruës.*) Eamigerator, uris, masc. Nuntiorum per urbem gerulus, i, masc. NOWINIARZ plotka co z powieściami y nowinami chodzi y roznosi po mieście.

GAZON, subst m. (*Motte de terre converte d'herbe.*) Cespes, itis, m. *Cic.* MURAWA.

DE GAZON. Cespititius, a, um. *Plin-Jun* MURAWOWY, Murawiany, murawą wysłany.

GAZONNER, V. act. (*Revestir de gazon.*) Cespite contegere. act. acc. MURAWĄ wyściełać, okładać murawą.

GAZOUILLEMENT, ou *le* GAZOUILLIS *des oiseaux,* masc. (*leur ramage.*) Avium cantus, ûs, masc. *Horat.* Garrulus cantus avium, masc. SZCZEBIETANIE ptastwa.

GAZOUILLEMENT *d'un ruisseau,* (*Petit bruit qu'il fait en serpentant parmi les cailloux.*) Garrulus rivus, i, m. *Ovid.* Lene rivi murmur, *genit.* lenis murmuris, o. Lenis rivi sursurrus, *genit.* lenis susurri, m. SZEMRANIE szum szmer rzeki wody po kamykach.

GAZOUILLER, V. neur. (*parlant des oiseaux qui chantent leur ramage.*) Suaviter garrire, (io, is, ivi, itum.) ou canere, (cano, is, cecini, cantum.) neut. SZCZEBIETANIE spiewanie ptastwa.

GAZOUILLER, (*on parlant d'un ruisseau.*) Susurrare, (o, as, avi, atum.) neut. *Virg.* Levem susurrum edere. act. SZUMIEIE rzeka szeleszczy.

GEANT, subst. m. (*Homme d'une taille excessive & demesuré.*) Gigans. antis, m *Cic.* OLBRZYM.

DE GEANT, ou GIGANTESQUE, adject. Giganteus, ea, eum. *Ovid.* OLBRZYM olbrzymski.

ON APPELLE maintenant *Geant & Geante,* (mieux que *Geanne.*) (*un homme,* ou *une femme, qui est d'une taille extraordinaire.*) Enormis staturæ homo, ou mulier. Colossea, ou gigantea statura. OLBRZYM, Olbrzymka wzrostu Olbrzymiego.

GEAY, (*on prononce* jê.) subst. m. (*Oiseau d'un plumage bigarré, rouge, bleu, blanc, noir & gris.*) Pica glandaria, æ, f. SROKA leśna rożnego pierza.

GEINDRE, V. neur. terme populaire, qui signifie (*Se plaindre d'une façon languissante d'un mal qu'on souffre, sans connoistre en quelle partie il est.*) Queritari, (or, aris, atus sum.) dep. Gemiscere, (sco, is, mui, *sans supin.* neur. STĘKAC ná bol iáki ále niewiedząc w ktorey części ciała.

GELE'E, subst. fœm. (*Froid excessif, qui arreste le mouvement des choses liquides.*) Gelu, neut. *indeclinable* Gelicidium, ii, n. *Colum.* Frigus insanum, *genit.* frigoris insani, n. MROZ zmarznienie.

Nous aurons de la gelée. Erit frigur. Będziemy mieli mroz

GELE'E *blanche.* Pruina, æ, fœm. *Cicer.* MROZ biały.

Sujet aux gelées blanches. Pruinosus, a, um. Mrozom białym podlegaiący.

GELE'E *de viandes,* ou *de fruits.* Jus è cardibus elixis, ou è

ſructibus, concretum, *ou* gelatum, *ou* glaciatum, *genit.* juris concreti, *ou* gelati, *ou* glaciati,n. GALARETA wſzelaka z mięſa z owocow.

GELE', maſc. GELE'E, fœm. part. paſſ. *Voyez* GELER ZMARZŁY, ZMARZŁA, zlodowaciały. **Je ſuis gelé de froid, Je n' en puis plus de froid.* Affligor frigore. *Colum.* Laboro frigore. *Plin.* Totus algeo. *Plaut.* *Wſzyſtkem przemarzł od zimna, ledwie wytrzymam.

GELER, pris activement. (*Glacer, cauſer un grand froid.*) Congelare, (lo, as, avi, atum,) act. acc. *Cic.* MARZNĄC. **Quand la Biſe ſouffle elle gele les rivieres.* Flans Aquilo congelat amnes. Aquilone conſiſtunt amnes. *Kiedy z połnocy wieie rzeki marzną. **Il a bien gelé cette nuit.* Multum, *ou* acriter gelavit hac nocte. *Dobry był mroz tey nocy.

GELER, ou SE GELER, pris paſſivement, (*Eſtre gelé.*) Gelari. Congelari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. *Juv. Colum.* Gelaſcere. Congelaſcere. (ſco, is.) *Plin.* Gelu durari. *Aul. Gel.* MARZNĄC ziębić ſię z ziębnąć. **La roupie gele, ou ſe gele au bout du nez.* Stiria pendens naſo gelaſcit. *Sopel marznie u noſa.

Les vignes & les fruits ont eſté gelez. Vites & poma gelidis pruinis tacta fuerunt. Winnice y owoce wymarzły. **On ne les coupe point qu'il n'ait gelé.* Non antè demetuntur quàm geleverit. *Nie żną nie zbieraią ich chyba po mrozach.

GELER ſe dit figurément (*d'un accueil froid & glaçant.*) *La mine froide & renfrognée de cét homme gele, ou glace ceux qui ont affaire à luy.* Ad illius hominis frigidam & contractam frontem frigent homines quibuſcum res eſt. ZIMNO nieprzyiemnie ludzi przyimuie do ſiebie odraża od ſiebie.

GELINE, ſubſt. fœm. (*Poulette.*) Gallina,æ, fœm. *Hor.* KOKOSZKA.

GELINOTTE. ſubſt. f. (*Poularde.*) Gallina altilis, fœm. *Mart.* KOKOSZKA chowana karmna,

GELINOTTE *de bois*, (*Poulette ſauvage.*) Gallina ſilveſtris,f. KOKOSZKA leſna jarzębka,

GEMBLOURS, (*Petite ville des Pays-Bas dans le Brabant.*) Gemblacum, i, n. JEMBLAK miaſteczko Brabancyi.

GEMEAU, maſc. GEMELLE, fœm. adject. (*Né d'une meſme ventrée*) Geminus. Gemellus, a, um. BLIZNIAK, BLIZNIACZKA. **Frere gemeau.* Frater gemellus. *Plaut.* *Brat bliźniak. **Sœur gemelle.* Soror gemella, fœm. *Plau.* *Sioſtra bliźniaczka.

(On prononce maintenant JUMEAU.) Bliźniacy.

LES GEMEAUX, (*Signe celeſte qui eſt le troiſiéme que parcourt le Soleil.*) *on le nomme.* Gemini, orum, maſc plur. BLIZNIETA Znak Niebieſki trzeci w ktory ſłońce wchodzi.

GE'MIR, V. n. (*Se plaindre triſtement & languiſſamment.*) Gemere. Ingemere, (gemo, is, gemui, gemitum.) Gemiſcere. Ingemiſcere, (ſco, is,) neut. *Cicer. Claud.* JĘCZYC żáłośnie ſtękać.

GE'MIR ſe dit figurément *Les Romains gémiſſoient ſous Néron.* Romani ingemiſcebant ſub Nerone. RZYMIANIE ięczeli pod Neronem, álbo zá Neroná. **Gemir ſous le faix des tributs.* Onere tributorum opprimi *Cicer.* *Jęczyć pod iárzmem podatkow ciężkich. **Gémir de ſes propres malheurs, les déplorer.* Ingemere propriis malis. *Ovid.* *Opłakiwać nieſzczęście ſwoie. **Gemiſſant, ou déplorant en eux meſmes le triſte changement de la fortune.* Tacitè gementes triſtem fortunæ vicem. *Phed.* *Opłakuiąc między ſobą żáłoſną odmianą ſzczęścia ſwego. **Tout gemit ſous les armes du plus violent & du plus emporté qu'on ait jamais veu.* Impotentiſſimi atque intemperantiſſimi armis oppreſſa ſunt omnia. *Cic.* *Wſzyſtko ięczy pod władzą y zbroyną ſiłą náywiękſzego gwałtownika, y okrutnika niewidanego.

GE'MISSEMENT, ſubſt. m. (*Cri plaintif.*) Gemitus, ûs, m. *Cic.* JĘCZENIE, ięk ſtękanie.

Pouſſer des gémiſſements. Dare gemitus. Edere gemitus. *Ovid.* Ducere gemitus. *Virg.* Jęczenia wydawać.

GENCIVE, (*on prononce* jancive) ſubſt. fœm. (*Chair ferme & immobile où les dents ſont enchaſſées.*) Gengiva, æ, fœm. *Plin.* DZIĄSŁA w ktorych zęby ſą záſadzone. **Nettoyer, ou frotter les gencives.* Defricare gengivam. *Stat.* *Chędożyć czyścić dziąſła.

GENDARME, (*prononcez* jandarme) ſubſt m. (*Homme de cheval armé de toutes pieces.*) Cataphractus eques, *genit.* cataphracti equitis, m. Gravis armaturæ eques, m. HUSARZ żołnierz, zbroyny mąż, kiriśnik wſzytek wżelezie.

GENDARME ſe dit auſſi (*de toutes ſortes de gens de guerre.*) Miles, *genit.* militis,m. ZOŁNIERZ wſzelaki.

GENDARMER, (*on prononce* jandarmer.) V. neut. qui ne s'employe qu'avec le pronom perſonnel, & ſignifie *Se mettre en peine de quelque choſe, s'en effrayer, s'en tourmenter.* Re aliquâ turbari, *ou* perturbari, *ou* torqueri. paſſ. *Cicer.* MIESZAC ſię trwożyć ſię.

GENDARMERIE, (*on prononce* jandarmerie.) ſubſt. fœm. (*La cavalerie de la maiſon du Roy.*) Equitatus regius, *genit.* regii equitatûs,m. (*on peut ajoûter* gravis armaturæ.) JAZDA żołnierſtwo nádworne.

GENDRE, (*on prononce* jandre.) ſubſt. maſc. terme relatif. (*Beau-fils, celuy qui a épouſé la fille d'un autre.*) Gener, eri,m. *Ter. Cic.* ZIĘC.

ON DIT proverbialement, *Faire d'une fille deux gendres. Promettre une meſme choſe à deux perſonnes.* De eâdem filiâ duos parietes dealbare. *Cicer.* Beneficio uno ac eodem duplicem inire gratiam. PRZYSŁOWIE Francuſkie, ná iedną corkę dwoch zięciow zmawiać, iedną rzecz dwom razem obiecać, (*Polſkie przyſłowie nieſie*) zá ieden ogon dwie ſroki łapać.

GE'NE'ALOGIE, ſubſt. fœm. (*Hiſtoire ſommaire des parentés, ou alliances d'une maiſon illuſtre, ou de quelque famille.*) Genus, *genit.* generis,n. Progenies, iei, f. Proſapia,æ, fœm Gentilitas, atis, f. *Cicer. Ter.* RODOWITOSCI domu opiſanie *Jenalogia.*

S'il vous avoit laiſſé bien du bien, vous ſeriez le premier à nous faire voſtre généalogie depuis voſtre ayeul & voſtre biſayeul. Si talentûm reliquiſſet decem, primus eſſes memoriter progeniem tuam ab avo atque atavo proferre. *Ter.* Gdyby ci był wiele fortuny zoſtawił, pierwſzybyś był do opiſania Jenalogii od dziadow pradziadow.

GE'NE'ALOGIQUE, adiect. maſc. & fœm. (*Qui concerne la généalogie.*) Ad generis deſcriptionem pertinens, entis, omn. gen, RODOWITY do rodowitości do parenteli należący.

Arbre généalogique. Stemma, atis, neut. Zebranie krotkie Jenealogii drzewo Familii.

GE'NE'ALOGISTE, ſubſt. maſc. (*Qui fait des généalogies.*) Genealogus, i, maſc. *Cicer.* TEN co w rodowitości domow piſze.

GE'NE'RAL, m. GE'NE'RALE, f. adiect. (*Univerſel.*) Generalis & hoc generale. Univerſalis & hoc le, adject. *Cic.* Univerſus,a,um. POWSZECHNY, ogolny.

Tous les hommes en general. Humani generis univerſitas, atis,f. *Cic.* Wſzyſcy powſzechnie ludzie.

EN GE'NE'RAL, (*Généralement.*) In univerſum. *Plin.* POWSZECHNIE ogolnie.

L'HOSPITAL GE'NE'RAL, (*Lieu où l'on renferme les pauvres.*) Hoſpitium publicum pauperum, *genit.* hoſpitii publici pauperum, neut. SZPITAL powſzechny dla wſzyſtkich.

Un GE'NE'RAL *d'armée*, (*qui commande une armée.*) Exercitus dux, *genit.* ducis, maſc. Imperator. Prætor, oris, m. Belli imperator & adminiſtrator, maſc. Qui præeſt exercitui. *Cic.* HETMAN wodz woyſka. **On le fit général d'armée, On luy en donna le commandement.* Summa belli adminiſtratio illi permittitur. *Cæſ.* *Zoſtał Hetmanem, uczyniono go Hetmanem.

GE'NE'RAL *des galeres.* Navium longarum prætor. Claſſis ductor, oris,m. HETMAN woyſk wodnych. Admirał.

GE'NE'RAL *d'Ordre.* Generalis magiſter, m. Qui præeſt toti ſodalitati. JENERAŁ Zákonu.

GE'NE'RALEMENT, adv. (*En général.*) Generatim. Generaliter. adv. In univerſum. POSPOLICIE powſzechnie

GE'NE'RALAT, ſubſt. maſc. (*La charge d'un Général d'Ordre.*) Sodalitati præfectura,æ. fœm. JENERALSTWO Zákonne, Urząd nád całym Zákonem, Starſzeńſtwo.

GE'NE'RALITE', ſubſt. fœm. (*Univerſalité.*) Univerſitas, atis, f. WSZYSTKIE Stany álbo oſoby mieyſca cechu zgromadzenia iákiego; ogolnie wſzyſcy.

GE'NE'RATIF, maſc. GE'NE'RATIVE, f. comme *La faculté générative, ou la puiſſance d'engendrer.* Fetifica facultas *genit.* fetificæ facultatis,f. PŁODNOSC moc płodzenia, ſpłodzenia ile w ludziach y bydlętach.

GE'NE'RATION, ſubſt. f. (*L'action de produire & d'engendrer.*) Generatio. Procreatio, onis, f. Genitura, æ,f. *Cic. Plin.* PŁODZENIE rodzenie.

GE'-

GE'NE'REUX, maſc. GE'NE'REUSE, fœm. adject. (*Qui a l'ame grande & noble.*) Generoſus, a, um. Magnanimus, a, um. Generoſior, & hoc generoſius, Generoſiſſimus, a, um.) *Cic.* ZACNY Szlachetny wſpaniały, pańſki ſzczodry

GE'NE'REUX, (*Brave vaillant.*) Fortis & hoc forte. adject. Animoſus,a, um. *Cic.* ODWAZNY, Męſki Rycerſki.

Il a un frere fort généreux, ardent pour ſes amis, liberal juſques à la profuſion, qui ſe traitte bien. Frater ejus fortis fuit, amicus amico, manu unctâ, plenâ menſâ. *Petr.* Miał Brata ſerca pięknego, przyiacielſkiego dla przyiacioł, ludakości wielkiey uczciciela w domu wielkiego.

GE'NE'REUX, (*Libéral, magnifique.*) Benignus. Beneficus. Munificus,a,um. Liberalis & hoc liberale. adject. *Voyez* LIBE'RAL. HOYNY, ſzczodry, dobroczynny.

GE'NE'REUSEMENT, adv. (*D'une façon noble.*) Generosè, Generoſius. adv. *Cicer. Horat.* PANSKO zacnie wſpaniale.

GE'NE'REUSEMENT, (*Vaillamment.*) Fortiter. Animosè. Strenuè. adv. *Cic.* ODWAZNIE mężnie.

GE'NE'REUSEMENT, (*Libéralement.*) Benignè. Beneficè. Benignius. Beneficentiſſimè. Liberalitèr. adv. *Cicer.* HOYNIE ſzczodrze Pańſko.

GE'NE'RIQUE, adject. (*Qui appartient au genre.*) Genericus, a, um. OGOLNY powſzechny.

GE'NE'ROSITE', ſubſt. fœm. (*Grandeur, ou nobleſſe d'ame.*) Generoſitas. Magnanimitas, atis, fœm. Generoſa indoles, *genit.* generoſæ indolis, fœm. *Cicer.* WSPANIAŁOSC umyſſu.

GE'NE'ROSITE', (*Courage.*) Generoſa virtus, *genit.* generoſæ virtutis; *ou* Virtus, *ſeul*, *Cicer.* ODWAGA męſtwo ſerca.

GE'NE'ROSITE, (*Libéralité.*) Liberalitas, atis, f. Benignitas,atis,f. Beneficentia. Munificentia,æ, fœm. *Cic.* HOYNOSC ſzczodrobliwość.

GENES, *ou* GENNES, (*Ville & République d'Italie ſur la mer méditerranée.*) Genua, æ, f. (*Ceux du pays l'appellent* Genova.) JENUA Miaſto y Raeczpoſpolita Włoſka.

QUI *eſt de Genes*, Genuenſis, & hoc Genuenſe. adject. JENUENCZYK.

MER *de Genes.* Mare Liguſticum, *genit*, maris Liguſtici, neut. MORZE Jenueńſkie.

GE'NESE, ſubſt. f. (*Le premier Livre de la Bible, ou de la création du monde, où l'hiſtoire des premiers Patriarches eſt décrite.*) Geneſis, is, *ou* eos, fœm. KSIĘGA rodzain pierwſza *Biblii* to ieſt piſma Swiętego od ſtworzenia świata w ktorey ieſt Hiſtorya pierwſzych Patryarchow to ieſt oycow y przodkow narodu ludzkiego.

GENEST, *ou* GENET, ſubſt. maſc. (*Arbaſte qui fleurit jaune dans les garennes*) Geniſta, æ, fœm. *Plin.* Spartum, is, neut. *Liv.* JANOWIEC, Zarnowiec, Lubeżna Włoſka, nietora alele.

DE GENEST. Sparteus,a,um. *Cat.* JANOWCOWY.

Lieu où il croiſt bien du geneſt. Spartarium, ii, neut. *Plin.* Janowieczyzna gdzie ianowcu wiele ſię rodzi.

GENET *d'Eſpagne.* Equus Hiſpanus, i,n, Mannus Iberus, i,m. KON Zmudzinek Hiſzpańſki.

GENEVE, (*Ville des anciens Allobroges ſur les frontieres de Savoye, ſituée ſur le Rhoſne; elle ſe gouverne en façon de République.*) Geneva,æ, fœm. GENEWA Miaſto dawnych Allobrogow nad Rhonem na granicach Sabaudyi rządzi ſię iák Rzeczpoſpolita.

LE LAC *de Geneve*, ou *de Leman.* Lacus Lemanus, *genit.* lacûs Lemani, m. *Caſ.* JEZIORO zátoka morſka Genewy.

GENEVOIS, maſc. GENEVOISE, fœm. (*Celuy, ou celle qui eſt de Geneve.*) Genevenſis & hoc Genevenſe. adject. GENEWEYCZYK, GENEWEYKA, rodzic, álbo rodzicka z Genewy.

GENEVRE, *& mieux* GENIEVRE, ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau d'un bois odoriférant, qui porte une graine médecinale.*) Juniperus, i, f. *Plin.* JAŁOWIEC krzak ná ktorym Jałowice ſię rodzi.

GENEVRIER, ſubſt.maſc.(*Arbriſſeau qui porte la graine de genievre.*) Juniperus,i, f. CHROSCINA álbo y mieżſce gdzie wiele Jáłowcu ſię rodzi. *Graine de genievre.* Junipera bacca,æ, fœm. *Jałowiec owoc ziarka iáłowcowe.

GE'NIE, ſubſt. m. (*Bon, ou mauvais Démon, que les Anciens diſoient accompagner les grands hommes.*) Genius, ii,m. *Cic.* ANIOŁ zły álbo dobry, Boſtwo, Duch, moc wyżſza iáko dawni u tym trzymali że przy wielkich ludziach Duch iákiś wyżſzy y moc záwſze była.

GE'NIE ſe dit dans le Chriſtianiſme (*des bons Anges qui accompagnent les hommes*, ou *qui ſont donnez aux Eſtats.*) Genius, ii, maſc. Genii, iorum, maſc. plur. *& on trouve* geniis & genios *dans Plaute.*) POCHRZESCIANSKU ſa to Aniołowie ſtrożowie z zrządzenia Boſkiego ludziom y Páńſtwom przydani.

GE'NIE ſe dit auſſi (*de l'eſprit & du talent naturel qu'on a pour une choſe.*) Genius,ii,m. Ingenium, ii,n. Dotes ingenii, *genit.* dotum, f. plur. *Cic. Plaut.* DOWCIP ſkłonność chęc poięmność wrodzona doczego.

C'eſt un rare génie. Ingenio divino eſt. *Cicer.* Oſobliwy, wyſoki, rzadki, wielki dowcip. **Je connois voſtre excellent génie, je ſçay que ce n'eſt pas de voſtre propre mouvement que vous avez failli, mais que c'eſt l'amour qui vous a aveuglé.* Pernovi peritum admodùm tuum ingenium, ſcio te ſponte non tuâpte erraſſe, ſed amorem tibi pectus obſcurare. *Plaut.* *Znam wyſoki twoy rozum y wiem żeś nieumyślnie pobłądaił, ále cię miłość uwiedła. **Je rends graces à Dieu de m'avoir donné un petit génie, & de m'avoir fait d'humeur à parler peu.* Dii benè fecerunt, quòd me inopis, *ou* puſilli animi fecerunt, & rarò pauca loquentis. *Dziękuię Bogu że mię ták ſzczupłem dowcipem obdarzył, y że mi nie dał wiele gadać.

Il a bien du génie, ou du naturel pour les lettres. Natus eſt litteris. *Cic.* Wielki ma dowcip, ſkłonność, poięmność do náuk.

Tromper ſon génie, ou ſon inclination. Defraudare ſuum genium. *Ter.* Martwić ſię.

Combattre ſon génie, ſes inclinations. Belligerare cum geniis ſuis. *Ter.* Sprzeciwiać ſię ſkłonności ſwoiey y żądzy.

GE'NISSE, ſubſt. f. (*Jeune vache, qui n'a point encore eſté faillie.*) Juvenca,æ,f. *Virg.* Junix,icis,fœm. *Perſ.* CIOŁACZKA iáłowiczka co ſię ieſzcze niegoniła.

GE'NITAL, m. GE'NITALE,f. (*Qui appartient à la génération.*) Genitalis & hoc genitale. adject. Plin. RODZENIU płodzeniu ſłużący.

Les parties génitales aux animaux, qui ſervent pour la génération. Partes genitales, ium, f. pl. Genitalia, ium,n. pl. *Lucr. Plin.* Członki náturalne przyrodzeniu płodzeniu ſłuy łączeniu ſłużące.

GE'NITIF, ſubſt. m. terme de Grammaire. (*Second Cas des Noms.*) Genitivus, vi, m. (*on ſous-entend* Caſus.) RODZĄCY ſpadek.

GE'NITOIRES, ſubſt. maſc. plur. (*Les teſticules.*) Teſtes, ium, maſc. *Plin.* JĄDRA u zwierząt bydląt &c.

GENOIS, m. GENOISE, fœm. (*Celuy, ou celle qui eſt de Genes.*) Genuenſis,& hoc Genuenſe, adject. JENUENCZYK JENUENKA.

GENOU, ſubſt. m. (*on dit au plurier* GENOUX.) (*La partie de l'animal, où finit la cuiſſe, & où commence la jambe.*) Genu, Genua, uum, ibus.) n. *Cic.* KOLANO część w ciele gdzie ſię kończy udo á záczyna noga y goleń.

Se mettre à genoux. Genua ſubmittere. Poplites flectere. *Plin.* Klęknąć ná kolana upaść. **Se mettre à genoux devant quelqu'un.* Alicui ad pedes, *ou* ad pedes alicujus, ſe abjicere. Ad genua alicujus advolvi, *ou* provolvi, (volvor, eris, volutus ſum.) paſſ. *ou* ſe provolvere. Ad pedes alicujus accedere. *Cic. Liv.* *Klęknąć klękać przed kim.

Se tenir à genoux. Aſtre in genua. *Plaut.* Klęczyć, klęcząc zoſtawać klęczkiem ná klęczkach być.

ON DIT au figuré, *Il n'a point plié, ni fléchi les genoux devant la fortune, Il ne l'a point adorée, Il n'a point eſté à l'adoration de la fortune.* Non ſubjecit ſe fortunæ blandienti. Non ſubmiſit ſe fortunæ. Fortunæ vexilla non ſubmiſit. *Stat.* NIE klęknął nie kłaniał ſię przed fortuną przed ſzczęściem świątnwym.

GENOUILLERE, ſubſt. f. (*Armure des genoux, ce qui les conſerve.*) Genualia, ium, n.pl. *Colum.* NAKOLANKA podkolanek, wezgłowek podkolana.

GENRE, (*on prononce* janre.) ſubſt. maſc. terme de Logique, (*Nature univerſelle, qui contient ſous ſoy les eſpeces.*) Genus, *genit.* generis, neut. *Cic.* RODZAY co ma pod ſobą rożne gatunki.

ON DIT particulierement, *Le Genre Humain* pour ſignifier *Tous les hommes, Toute la nature humaine*, (*quoi qu'il n'ait ſous ſoy que des individus.*) Humanum, *ou* hominum genus. *Cic.* RODZAY ludzki wſzyſtek ktory pod ſobą nie

ma tylko wſzczegulnoſci wſzyſtkie oſoby ludzkie.

GENRE *des Noms*, (*La nature des Noms en Grammaire.*) Genus, neut. *Quint.* RODZAY Imion Nazwiſk ſłow co do Grammatyki.

GENRE, (*Eſpece, ſorte.*) Genus. RODZAY Spoſob. °*Un genre d'éloquence ſerré & poli.* Preſſum limatumque dicendi genus. °Spoſob mowy przyſtoyny, y nierozwlekły. °(*Il y a trois genres d'éloquence, le genre demonſtratif, déliberatif, & judicaire* Genus demonſtrativum, deliberativum, judiciale. °Troiaki ieſt rodzay mowy, chwalącey, Radny, y ſądowy.

Ses lettres ſont d'un mauvais genre. Malo literarum genere utitur. Złe ladaiako piſze liſty. °*Se choiſir un genre de vie.* Ætatis degendæ genus ſibi conſtituere. *Cicer.* °Obrać ſobie ſpoſob ſtan życia.

GENRE ſignifie quelquefois *Profeſſion.* KUNSZT. °*Cét ouvrier eſt habile en ſon genre*, ou *en la profeſſion qu'il exerce.* Hic artiſex eſt artis, *ou* arte, *ou* ad artem peritus quam exercet. °Ten Rzemieślnik ieſt doſkonały w kunſzcie ſwoim.

GENT, ſubſt. f. *prononcez* jant. (*Nation.*) Gens, *genit.* gentis, f. NAROD, Kray.

(Mot vieux & burleſque.) W Francuſkim Geant ieſt ſłowo ſtare y komedyine à mowi ſię *Nation* Narod.

GENS, (*prononcez* jâns.) ſubſt. maſc. plur. (*Peuples & nations.*) Gentes, ium, fœm. plur *Cicer.* NARODY rożne.

Le droit des gens. Jus gentium, *genit.* juris gentium, n, Prawo narodow.

GENS ſe dit (*des aſſemblées qui ſont un corps.*) comme *Des gens d'Egliſe.* Sacricolæ, arum, m. pl. *Tacit.* ŁUDZIE oſoby ſtanu kondycyi iàkiey álbo profeſſyi naprzykład ludzie oſoby ſtanu duchownego oſoby, duchowne, Duchowni, Duchowieńſtwo. °*Gens de robe.* Gens togata, Togati homines. °Ludzie radni oſoby radne ſtanu radnego. °*Gens de guerre.* Milites, itum, m. pl. *Cic.* °Ludzie woyſkowi. *Gens de pied, l'infanterie.* Pedites, itum, m. pl. *Caſ.* Peditatus, ûs, m. *Cic.* °Piechota. °*Gens de cheval, la Cavalerie.* Equites, itum, m. pl. Equitatus, ûs, maſc. °Jezda. °*Gens qui combattent ſur mer.* Claſſiarii, orum, m. plur. *Caſ.* °Woyſko okrętowe ná morzu. °*Gens de trait*, (*qui tirent des fléches.*) Sagittarii, orum, m. plur. °Strzelcy. °*Ils ſont meilleurs gens de trait.* Miſſilibus ſagittis meliores ſunt. *Caſ.* °Strzelcy anich lepſi.

GENS *du Roy*, (*dans les Parlements & les Préſidiaux, le Procureur Géneral & les Avocat Généraux*, autrement *le Parquet.*) Regii juris cognitores, *genit.* cognitorum, m. plur. SĘDZIOWIE nádworni Parlamentowi. °*Les Gens tenans les Cours de Parlement.* Senatores in curiâ, *genit.* Senatorum, m. pl. *Cic.* °Sędziowie głowni Parlamentowi.

(Le mot de *Gens*, eſt Maſculin, quand l'Adjectif le ſuit, & il eſt Féminin quand il le précede, comme Ce ſont des gens réſolus, Il y a de certaines gens; Gens qui ſont bien ſots, & De ſottes gens.) To ſłowo *Gens* (ludzie oſoby) w francuſkim zawſze ieſt rodzaiu męſkiego kiedy Adiektyw ponim naſtępuie, àle kiedy ſię pierwey przednim kładzie adiektyw, to zawſze ieſt rodzaiu białogłowſkiego, náprzykład ſą to *ludzie odważni. Są pewne oſoby. Ludzie głupi Głupie ludzie.*

GENS ſignifie *Une certaine diviſion de perſonnes diſtinguées ſelon leur profeſſion & ſelon leurs bonnes & mauvaiſes qualitez.* LUDZIE Oſoby iàkie znácznе w czym tàk co do złego iàko y co do dobrego. °*Des gens de lettres.* Viri litterati. Litterati *ſenl.* Viri mercuriale, m. pl. *Phad. Hor.* Studiis ac doctrinis dediti. *Cic.* °Ludzie uczeni. °*Gens de bien, de probité.* Viri probi ac ſancti, m. plur. *Cic.* °Ludzie poczciwi cnotliwi. °*Gens de cœur. Gens hardis.* Viri fortes & animoſi Viri audaces, m. pl. *Cic.* °Ludzie ſerca dobrego odważni.

GENS *de metier.* Opifices ac tabernarii. RZEMIEŚLNICZEGO ſtanu ludzie, °*Gens de peine, portefaix.* Ærumnoſi, orum, maſc. plur. *Petr.* °Drążnicy pacholcy. °*Gens de négoce.* Negotiatores. Mercatores. *Cicer.* °Handlownicy. °*Gens d'affaire.* Negotioſi. *Cic.* °Ludzie kupieccy. °*Gens de Cour, qui hantent la Cour*, ou *qui y ſont par leurs emplois.* Aulici, orum, m. pl. °Dworſcy dworem ſię bawiący dworu pilnujący ludzie dworowi ſłużący. °*Gens de ville qui demeurent à la ville.* Urbani homines. In urbe viventes. *Cic. Hor.* °Mieyſcy ludzie. °*Gens de village.* Ruricolæ, arum, m. pl. Agreſtes, ium, m. plur. Ruſtici, orum, maſc. plur. °Wieſcy ludzie wieśniacy.

ON APPELLE, *Des gens de ſac & de corde, Des ſcélérats, qui méritent les derniers ſupplices, d'eſtre couſus dans un ſac & d'eſtre jettez dans la mer*, ou *d'eſtre pendus.* Cruciarii, orum, m. pl *Petr.* Furciferi, orum, m. plur. *Ter.* WISIELCY, ſzubienicnicy, co nie warci tylko ná gáłąź ná ſzubienicę powieſać.

ON DIT, *Je me connois en gens.* In dijudicandis hominum ingeniis rudis non ſum. ZNAM ſię ná ludziach.

GENS, (*Ceux qui ſont de noſtre parti, qui combattent pour nous.*) Noſtri, orum, m pl. Noſtri milites. NASI LUDZIE z náſzey ſtrony przy nas známi trzymaiący. °*Nos gens lâchérent le pied.* Noſtri receſſerunt. *Caſ.* °Naſi uciekli.

GENS, *ou* GENS *de livrée*, pour *Nos domeſtiques, nos valets.* Mei. Tui. Sui, orum, m. pl. Pueri. Servi, orum, m. plur. *Cic.* LUDZIE ſłudzy czeladź czeladka. °*Il n'avoit aucun de ſes gens avec luy*, ou *Aucun des ſiens n'eſtoit avec luy.* Nullus ex ſuis erat cum illo. °Niemiał nikogo z ludzi ſwoich z ſobą. °*Vous apprendrez de vos gens.* Ex tuis cognoſces. *Cic.* °Dowieſz ſię od ludzi ſwoich.

ON DIT proverbialement, *C'eſt ſe moquer des gens, Il ſe moque de nous.* Irridet nos. Nos habet in ridiculo. ZARTUIE ſobie z nas, Jeſt to drwić ſobie z ludzi.

ON DIT, *Il n'y a ni beſtes, ni gens*, pour dire qu'*Un lieu eſt déſert.* Nemo homo eſt. Nemo quiſquam. *Ter.* ANI człeka ani pſa niemaſz puſtki.

Fines gens ſe meſlent de ſes affaires, (*en parlant d'un homme habile.*) Recoctus eſt. Ludzie ſię widzę w to wdaią mowiąc o kim ſłuſznym w co ſię udawaiący.

GENTIANE, (*prononcez* janciane.) ſubſt. f. (*Herbe médecinale.*) Gentiana, æ, f. *Plin.* JENCYANNA noſtrzyk, tyrlicz ziele.

GENTIL, ſubſt. m. (*Payen, qui adore les Faux-Dieux*) Deorum cultor, oris, m. *Hor.* Paganus, i, m. POGANIN.

GENTIL, m. GENTILLE, f. (*Beau, joli, mignon.*) Bellus. Bellulus. Lepidus. Politulus, a, um. *Cic.* (*On dit* Belliſſimus *au Superlatif, dans Plaute.*) PIĘKNY GRZECZNY miły łedny.

GENTILLASTRE, (*on prononce* jantillâtre.) ſubſt. m. (*Petit gentil-homme d'une nouvelle nobleſſe & douteuſe.*) Homo novæ & dubiæ nobilitatis. SZLACHTURA ſzlachecka.

GENTIL-HOMME, (*prononcez* jantillome.) ſubſt. m. (*Homme noble d'extraction*) Nobilis, is, m. Nobili genere natus. *Cic*, Vir alta nobilitate. *Ovid.* SZLACHCIC zácnego urodzenia.

GENTIL-HOMME *de la chambre du Roy.* Nobilis cubicularius, *genit.* nobilis cubicularii, m. POKOIOWY Krolewſki, pokoiowiec u Krola.

GENTIL-HOMME *ſervant*, (*qui ſert & qui coupe les viandes chez le Roy.*) Nobilis adminiſter & ſciſſor regiorum obſoniorum. SŁUGA pokoiowy.

GENTIL-HOMME *ordinaire chez le Roy*, (*qui reçoit les ordres du Prince & qu'il envoye çà & là.*) Nobilis à regiis mandatis. POKOIOWY nadworny u Krola.

GENTILHOMMIERE, (*on prononce* jantillomiere.) ſubſt. f. (*Petite maiſon d'un gentil-homme de village.*) Nobilis alicuius villa, æ, f DWOR ſzlachecki.

GENTILITÉ, (*on prononce* jantilité.) ſubſt. fem. (*Le paganiſme.*) Gentilitas, atis, f. *Lact.* Inanium deorum cultus, ûs, m. POGANSTWO.

GENTILLESSE, (*on prononce* jantilleſſe.) ſubſt. f. (*Ce qui eſt gentil & agréable.*) Feſtivitas, atis, f. Lepor, oris, maſc. *Cic.* GRZECZNOSC ludzkość przyiemność. °*Cette femme a beaucoup de gentilleſſe.* Multum lepida, *ou* feſtiva eſt hæc mulier. °Tá Białogłowa wielkiey ieſt grzeczności. °*Il ne paroiſt plus aucun veſtige de l'ancienne gentilleſſe depuis le meſlange des eſtrangers.* Ex quo in urbem noſtram infuſa eſt peregrinitas; nullum veteris leporis veſtigium apparet. °Już áni śladu żadnego nie zaſtało ſtarożytney ludzkości iak ſię namięſzało cudzoziemcow.

GENTILLESSES *des mœurs.* Morum feſtivitas. Lepidi, *ou* feſtivi mores. GRZECZNOSC przyiemność obyczaiow ochota.

GENTILLESSES *d'eſprit.* Argutiæ, arum, f. pl. Acumina, inum, n. pl. *Cic.* WESOŁOSC rozrywka umyſłu. °*Je riois de la gentilleſſe de ſes reparties.* Reſponſionum acumina ridebam. °Śmiałem ſię z weſołych Jego y dowcipnych odpowiedzi.

GENTILLESSES, (*Certains petits ouvrages qu'on donne ordinairement aux enfans pour les amuſer.*) Elegantia artis opuſcula, *genit.* elegantium opuſculorum, n, plur. Crepundia, orum, n plur. *Cic. Plaut.* CZACZKA dziecinne dla zabawienia dzieci.

GEN-

GENTIMENT, adv. (*prononcez* jantimant.) (*D'une maniere gentille.*) Venuſtè. Eleganter. adv. GRZECZNIE ładnie pięknie.

(Cet Adverbe eſt du ſtile bas.) Słowo francuſkie proſtego ſtylu.

GE'NUFLE'XION, ſubſt. f. (*Flécbiſſement des genoux.*) Genuum flexio, onis, f. Genuum flexus, ûs, m. *Plin.* KLĘKANIE uklęknienie poklękanie.

GE'OGRAPHE, ſubſt. m. (*Celuy qui ſçait bien la géographie,* ou *qui traite de la ſituation de la terre.*) Qui terram deſcribit. Qui de ſitu terræ ſcribit. Geographus, maſc. (*mot grec.*) KRAIOPIS co ſię zna o opiſaniu y położeniu Kraiow

GE'OGRAPHIE, ſubſt. f. (*Deſcription de la terre.*) Geographia, æ, f. Deſcriptio terræ, *Cic.* OPISANIE Kraiow y rożnych częśći Swiata. *Geografia.*

GE'OGRAPHIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient à la Géographie.*) Ad geographiam pdrtines, entis, omn. gen. Geographicus, a, um. GEOGRAFICZNY do o piſania Kraiow nâleżący.

GE'OLAGE, (*on prononce* jolage.) ſubſt. m. (*Droit qu'on paye aux Geoliers pour l'entrée & la ſortie des priſons.*) Carcerarium tributum, i, n. TARASOWE zapłata warcie wchodząc y wychodząc z więzienia.

GEOLE, (*on prononce* jole.) ſubſt. f. (*Priſon.*) Carcer, eris, m. Cuſtodia, æ, f. *Cic.* TARASS kierat, więzienie turma.

GE'OLIER, (*on prononce* jolier.) ſubſt. m. (*Qui garde les priſons.*) Carcerarius, ii, m. Carceris cuſtos, odis, maſc. *Hor.* Ergaſtularius, ii m. *Colum.* KIERATNIK więźniow pilnuiący âlbo Tárasowy Urzędnik ſtarſzy nád tarasem y więźniami.

GE'OMETRE, ſubſt m. (*Qui entend la géometrie.*) Geometres, æ, m. *Cic.* JEOMETRA co ſię ná Jeometryi rozumie Mierniczy: Miernik.

GE'OMETRIE, ſubſt. fœm. (*La ſcience de meſurer la terre.*) Geometria, æ, fœm. *Cicer.* Geometrica ſcientia, æ, fœm. *Plin.* Geometrice, es, fœm. *Plin.* JEOMETRYA Miernicka náuka rozmierzania pol gruntow granic. *Apprendre la géometrie.* Geometrica diſcere. *Cicer.* Geometriam diſcere. *Sen.* *Uczyć ſię miernickiey náuki.

GEOMETRIQUE, adject. (*Qui appartient à la géometrie.*) Geometricus, a, um. *Cic.* MIERNICKI mierniczy.

GE'OMETRIQUEMENT, adv. (*Selon les regles de la Géometrie.*) Ex geometricis rationibus. WEDŁUG náuki y opiſania Miernickiey náuki. *Aliquem refellere. *Cic.* *Réfuter quelqu'un géometriquement.* *Dać komu do wienu.

GE'ORGIE, (*Grand pays de l'Aſie près de la mer noire.*) Georgia, æ, fœm. JEORGIA Kray wielki Azyi bliſko morza czarnego.

GE'ORGIEN, maſc. (*Celuy qui eſt de la Géorgie.*) Georgianus, i, maſc JEORGIANIN.

GE'ORGIENNE, f. (*Celle qui eſt de la Géorgie.*) Georgiana, æ, fœm. GEORGIANKA.

LES GE'ORGIQUES *de Virgile,* ſubſt. fœm. plur. (*Les quatre livres que ce Poëte a composés de l'Agriculture.*) Georgica, orum, neut. plur. Georgicum carmen, neut. *Colum.* WIERSZE u Goſpodarſtwie.

GERBE, ſubſt. fœm. (*Aſſemblage de pluſieurs javelles, ou épis de bled.*) Deſecti frumenti faſcis, is, maſc. SNOP z wielu kłoſow y garśći.

Pluſieurs gerbes engerbées les unes ſur les autres. Faſcium frumenti ſtrues, is, f. KOPY ſnopy w kopy układane âlbo w pachy w ſtodole.

GERCE, ſubſt. fœm. (*Vermine qui ronge les habits & les livres.*) Teredo, inis, f. *Plin.* MOL co ſuknie kſięgi pſuie roczy

GERCER, V. act. (*Cauſer une petite fente,* ou *crevaſſe aux levers & au viſage.*) Labia ſcindere, *ou* findere variis rimis. ROSPADANIE wargi, uſt, rąk. **Avoir les mains & les levres gercées.* Fiſſas habere manus fiſſaque labia. *Mieć wárgi y ręce popadane poryſowane.

GERÇURE, (*on prononce* gerſure.) ſubſt. fœm. (*Crevaſſe. de froid.*) Fiſſus, ûs, maſc. *Cic.* Fiſſum, i, neut. *Celſ.* Fiſſura Rima, æ, fœm. *Colum.* POPADANIE ſię od zimna rąk twarzy &c.

GE'RER, V. act. *une affaire,* (*La manier, la conduire.*) Rem aliquam gerere, (gero, is, geſſi geſtum.) *ou* tractare, *ou* adminiſtrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* CZYNIC co ſprawować co.

GERFAUT, ſubſt. fœm. (*Oiſeau de proye & de leurre.*) Gyrofalcus, i, maſc. Æſalon, onis, maſc. KROGULEC ptak drapieżny y do polowania,

GERGENTI, (*prononcez* gerjanti.) (*Ville de Sicile.*) Agrigentum, n. *Cic.* ZERZANT Miaſto Sycylii Agrygent.

GERMAIN, *Couſin Germain,* *Voyez* COUSIN. WUIECZNY âlbo ſtryieczny rodzony.

GERMAINS, (*Les anciens habitans du pays qu'on appella Allemagne.*) Germani, orum, m. plur. *Caſ.* NIEMCY národ.

GERMANDREE, ſubſt. f. (*Herbe medecinale & febrifuge.*) Triſſago, ginis, f. Chamædrys, yos, f. *Plin.* OZANKA Ziele przeciwko febrze.

GERMANIE, ſubſt. f&m. (*Pays d'Allemagne, qui s'appellent anciennement ainſi.*) Germania, æ, f. *Caſ.* NIEMCY Kráy Niemiecki.

DE GERMANIE, ou *Qui concerne la Germanie.* Germanicus, a, um. *Ovid.* Germanicianus, a, um. *Suet.* NIEMIECKI.

GERME, ſubſt. maſc. (*Ce que jette la ſemence d'une plante, lors qu'elle commence à pouſſer.*) Germen, inis, neut. *Plin* RODZENIE puſzczanie ſię z naśienia latoroślka, kiełek.

Production du germe. Germinatio, onis, f. *Colum.* Wypuſzczanie z korzenia z náśienia latorośli roſzczki

Vn œuf ſans germe. Irritum ovum, i, n. Cynoſurum ovum, i, n. *Plin.* Jáię niepłodne, czcze.

FAUX GERME ſe dit ſeulement (*des femmes qui au lieu de concevoir un enfant n'ont produit qu'une mole,* ou *maſſe informe de chair.*) Mola, æ, f. *Plin.* ZASNIAD w żywocie, dziwny płod, niedonoſzony.

GERMER, V. neut. (*Pouſſer de hors cette partie de la ſemence dont ſe produit la plante.*) Germinare. Egerminare. Progerminare, (o, as, avi, atum.) n. *Plin. Colum.* PUSZCZAC wypuſzczać co do drzewek aboż latorośli.

GESIER, ſubſt. maſc. *Quelques-uns diſent.* GISER, & *le peuple* JUZIER, (*Partie charnuë qui ſe trouve dans la pluſpart des oiſeaux en façon de Biſſac.*) Gigerium, ii, neu. *Non.* Avium ſtomachus, chi, maſc. PĘPEK, żołądek w ptaſtwie nákſztáłt ſakiewek

GESIR, vieux V. neut. qui ſignifioit autrefois *Eſtre couché,* il ne ſe dit que des morts. LEZYC ſpoczywać co do umarłych. **Cy giſt, icy repoſe.* Hic jacet. Hic ſitus eſt. *Tu leży tu ſpoczywa &c.

(Ce qu'on met aux Inſcriptions tumulaires.) Nápis nágrobkow.

ON LE DIT au figuré (*du point où conſiſte la difficulté d'une affaire.*) TU âlbo ná tym záwiſła rzecz iáka. **Toute la queſtion giſt en cela, conſiſte en cela.* In hoc totius rei cardo vertitur. *Cic.* *Ná tym záwiſła záſtanowiona ná tym ſtoi rzecz.

GESNANS, (*prononcez* GêNANT.) m. GESNANTE, fœm. (*Qui fait de la peine, qui geſne.*) Moleſtus. Incommodus, a, um. Gravis & hoc grave, adject. *Cic.* PRZYKRY trudny przeciwny przymuſzaiący.

ON DIT au figure, *Souvent la grandeur eſt geſnante.* Nonnunquam gravis eſt & importuna dignitas. WIELKI ſtan wyſoki ſtan wielka przykrość ciężkość.

GESNE, (*prononcez* GêNE.) ſubſt. fœm. (*Torture qu'on donne à un criminel pour tirer de luy la verité.*) Tormentum i, n. Cruciatus, ûs, m. *Cic.* TORTURY, Męka, Męczenie Złoczyńcow, âby prawdy doyść.

ON DIT, *Donner la geſne à ſon eſprit.* Torquere ſe, *ou* ingenium ſuum. *Phad.* Se cruciare. Se excruciare, *Terent.* MORDOWAC męczyć ſię męczyć ſobie rozum.

GESNE', (*prononcez* GêNE'.) maſc. GENE'E, fœm. part. poſſ. & adject. *Voyez* GESNER. PRZYMUSZONY, PRZYMUSZONA.

ON DIT au figuré, *Vn homme geſné, qui a une contenance geſnée & contrainte.* Homo vultu, habitu motuque corporis ad naturam parùm accommodatus. CZŁOWIEK przymuſzony ktory ſobie wolno poſtąpić niemoże nierozgarniony. **Vn eſprit geſné.* Arctatus, *ou* arctus animus. *Myśl ſtrapiona zákłucony umyſł zatrudniony. **Avoir un ſtile geſné.* Anguſtè dicere. *Cic.* *Muwa niegładka trudna.

GESNER, (*prononcez* GêNER.) V. act. (*Donner la geſne à un criminel.*) Torquere, (queo, ques, ſi, tum.) Cruciare. (o, as, avi, atum.) act. acc. TORTUROWAC męczyć złoczyńcę ciągnąc âby prawdę powiedział.

(Ce mot n'eſt pas du bel uſage en ce ſens.) Tego ſłowa Francuſkiego nie ſadnie záżywaią w tym rozumieniu.

†GESNER, (*Tourmenter le corps & l'esprit.*) Torquere. Cruciare.*Cic. Ter.* TRAPIC mordować ciało, umysł, męczyć dręczyć.

GESNER signifie aussi, *Contraindre.* Coarctare. Angustare, (o,as,avi,atum.) act.acc. *Cic.* PRZYMUSZAC siłować mocować.

Mon habit me gesne, Je suis gesné dans mon habit. Vestis me arctè habes. Wrey sukni chodzę iák przymyizony, przykro mi w iey sukni álbo że ciasna álbo ináczey złe y nie wygodnie zrobiona. *Nous sommes gesnez dans ce logis, Nous n'y sommes point au large.* Arctè & angustè habitamus. Angustè nos habemus. *Cic.* *Ciasno nam tu w tym mieszkaniu ściśnieni iesteśmy iák śledzie.

ON DIT au figuré, *La sterilité du sujet gesne mon esprit.* Exigua materia animi mei impetum frenat. *Phad.* SZCZUPŁOSC materyi nie daie się szerzyć umysłowi. **Ne vous gesnez point.* Commodo tuo id fiat. *Nie czyń sobie cięźko czyń sobie y poczynay iák u siebie według upodobania swego bez ceremonii. **Sa conversation me gesne, m'incommode.* Colloquium illius mihi est molestum & grave. * Przykro mi go słuchać nie lubię *u* nim gadać. **Tout est gesné en luy, Il n'est point naturel.* Nihil in illo nec naturale, nec liberum. *Wszystko czyni *u* iákiemiś wymysłami nie náturalnie nie czyni ále wszystko wyswornie wymyślnie.

GESTE, subst. masc. (*Mouvement du corps, qui se fait non pas pour changer, de lieu, mais pour signifier quelque chose.*) Gestus,ûs, masc. *Cic.* JEST rozmaity ktory czyniemy rękami w mowieniu chcąc co wyrazić.

Son geste est trop estudié pour un Orateur. Motus & gestus plus artis habet, quàm est oratori satis. *Cicer.* Jest sobie formuie wytwornie. **Faire un geste.* Agere gestum. * Czynić jest iáki. **Le faire mal.* In gestu peccare.*Cic.* *Złe jesty czynić. **Le faire des espaules.* Agere gestum humeris.*Cic.* *Ramionami jesty czynić. **Composer, regler son geste, comme pour danser.*Componere gestum ad modum saltationis. *Quint.* *Układać jesty iák do tańcu. **Contrefaire le geste d'une personne.* Imitari gestum alicujus. *Lucr.* *Podrzeźniać komu, jesta czyie pokazować. **J'entends par gestes ce que vous voulez dire.* Intelligo de gestu quid respondeas. *Cic.* *Rozumiem przez jesty przez unáki co chcesz mowić znam ná migi.* *Ne sçavoir pas regler son geste.* Gestum nescire. *Cicer.* *Nieumieć jestu żadnego gładko uczynić.

LA BEAUTE' *du geste.* Gestûs,venustas, etis, fœm. *Aust. ad Heren.* GŁADKI piękny jest.

Qui fait bien des gestes. Gestuosus,a,um, *Aul-Gell.* Ten co gładko pięknie Jest czyni.

Qui represente les choses par gestes sur le theatre. Gesticulator, oris,masc. *Celum.* Kuglarz. **Celle qui represente les les choses par gestes.* Gesticularia, æ, f. *Aul-Gel.* *Kuglarka co ná migi jestami samemi, co wyraża.

GESTES au plusier est un vieux mot dont on se servoit autrefois (*en parlant des actions des grands hommes.*) Gesta, orum, n. pl. *Cic.* CZYNY sprawy dzieła sławne wielkich ludzi słowo w Francuskim staroświeckie.

GESTICULATEUR, subst. masc. (*Qui fait trop de gestes.*) Gestuosus, a, um. *Aul-Gell.* JESTAMI nárabiaiący.

GESTICULATION, substantif. fœm. (*L'action de gesticuler.*) Gesticulatio, onis, fœm. JESTAMI nárabianie. **Mouvement frequens des mains* &c. Numerosus gestus,*genit.* numerosi gestûs, masc. *Ovid.* *Częste rękami ráz tą drugi raz tą po żakowemu ruszenie w mowie.

GESTION, subst. fœm. (*L'action de gerer, administration des choses.*) Gestio, onis, fœm. *Cicer.* SPRAWOWANIE urzędu spraw iákich.

GETES, (*Peuples de l'ancienne Dacie.*) Getæ, arum, m. plur. GETOWIE Tatarzy álbo Wołochy.

GETIQUE, adject. m. & fœm. (*Qui concerne les Getes.*) Geticus,a,um. *Ovid.* TATARSKI Krymski.

GE'TULIE, (*Grand pays d'Afrique où est aujourd'huy le Biledulgerid.*) Getulia, æ,f. GETULIA Wielki kray Afryki gdzie teraz iest Biledulgeryd.

GE'TULIENS, (*Peuples de Gétulie.*) Getuli, orum,masc. plur. *Hor.* GETULIANIE Getulczykowie Národ getulii.

DE GE'TULIE. Getulus, a, um. *Virg.* Getulicus, a, um. *Juv.* GETULIYCZYK.

LE GEVAUDAN, (*Païs des Cevenes.*) Gaballum, ii, n. ZEWODAN Kray Cewenny we Francyi.

Les peuples du Gevaudan. Gabali, orum, masc. plur. *Ces.* ZEWODANIE obywatele támeczni.

GEX, (*Ville entre la Bresse & la Suisse.*) Gessa, æ, fœm. ZE Miásto Francuskie między Bressyą y Szwaycaryą.

GIBEUX, masc. GIBEUSE, fœm. adjectif. terme de Medecine, qui signifie *Bossu.* Gibbosus, a, um. *Cels.* GARBATY, GARBATA, w Francuskim terminem Doktorskim mowi się *Gibbeux* garbaty ále pospolicie mowi się *Bossu.*

GIBECIERE, subst f. (*Sorte de bourse qu'on pendoit à son costé.*) Ascopera, æ, fœm. *Suet.* Marsupium, ii, n. *Plaut.* Mantica, æ, fœm. *Hor.* TAYSTRA do záwieszania ná sobie nákształt kieszeni wiszącey z boku przez ramię.

(Ce mot n'est plus d'usage en François, que pour dire la Gibeciere des faiseurs de tours de passe passe, *Gibiciaria*, mot de la basse latinité,de *Gibus*, Bossu.) To słowo w Francuskim wyszło z zwyczaiu chyba mowiąc o rzezimieszkach.

GIBET, subst. m. (*Potence où l'on pend les criminels.*) Infelix arbor. *genit.* infelicis arboris, *Liv.* Infelix lignum, *genit.* infelicis ligni, n. *Sen.* Patibulum, i, n. *Salust.* Gabalus & Gabalum, i, m. & neut. *Var.* SZUBIENICA.

(On doit faire difficulté de mettre *Crux* pour un Gibet, depuis que Constantin abolit le suplice de la Croix, par respect pour J. C. qui y avoit esté attaché.) Przedtym szubienicę názywano Krzyżem ále Konstantyn Wielki zniosł ten sposob tracenia Złoczyncow przez krzyż ná ktorym Zbawiciel był dla zbawienia nászego zawieszony.

Un reste de gibet, Un meschant homme. Discipulus crucis. Contubernalis crucis *Plaut.* Ossa crucis. *Petr.* Corvorû cibaria. *Petr.* Wisieleć, oberwaniec od szubienicy ladaco wierutnie.

Attacher quelqu'un au gibet. Aliquem infelici arbore suspendere. *Liv.* Suffigere, *ou* affigere cruci. *Cic. Petr. ou* in cruce. *Horat.* Wieszać kogo, obwiesić.

GIBIER, subst. m. (*Venaison qu'on prend à la chasse.*) Venatio,onis,f.*Liv.* Præda venatoria,æ,f.Caro ferina,*genit.*carnis ferinæ,f.*Salust.* GIBIER, (*comme perdrix,cailles* &c.)Aucupium,ii,n.*Sen.* ZWIERZYNA iáko kuropatwa przepiorka.

Il vit de gibier. Venatu vivit. *Plaut.* Żyie zwierzyną.

GIBLET, subst. m. (*Espece de petit foret qui a seulement une pointe.*) Terebullum, i, n. SWIDEREK dowiercenia z końcem ostrym.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme a un coup de giblet*, pour dire qu'*Il est un peu fou.* Cerebro laborat. *Plaut.* Putidilum est ipsi cerebrum. *Hor.* NIESTATEK wiercioch płochy niestateczny człowiek.

GYBOYER, vieux verbe neut. (*Chasser au gibier.*) Venari, (or, eris, atus sum.) dep. *Plin.* POLOWAC polowaniem się bawić, słowo francuskie stare.

GIBOYEUR, subst. m. (*Chasseur.*) Venator, oris, m. MYSLIWIEC strzelec, álbo też myśliwy.

(Vieux mot & hors d'usage.) Stare słowo Francuskie wyszłe z zwyczaiu.

GIBOULE'E, subst. f. (*Petite pluye froide, qui tombe à plusieurs reprises.*) Nimbus, i, m. *Virg.* MGŁA szron deszczyk zimny pokilkarazy przepadaiący.

GIBRALTAR, (*Ville d'Espagne en Andalousie, & fameux détroit entre l'Europe & l'Afrique, par où le grand Ocean se jette dans la Mediterranée entre deux montagnes, dont l'une qui est du costé d'Espagne s'appelloit anciennement* Calpe; *& l'autre qui est du costé d'Afrique se nommoit* Abila.) Fretum Gaditanum, *ou* Herculeum,i,n. ZYBRALTAR Miásto Hiszpańskie w Andaluzyi sławne morze ciasne, (álbo) koryto morskie dzielące Europę y Afrykę, ktorędy Ocean, to iest morze wielkie świat otaczaiące wpada międzey dwiema gorami w morze srzodziemne to iest w morze Europeyskie, wśrzod naszego świata leżące, *u* tych gor iednę ktora iest od Hiszpanii zdawna nazywano *Kalpe*, á drugą od Afryki zwano *Abila.*

GIGANTESQUE, adject. m. & f. (*Qui tient du géant.*) Giganteus, a, um. Enormis & hoc enorme. Immanis & hoc immane, adject. *Claud. Cic.* OLBRZYMSKI, olbrzymi, olbrzymowaty.

GIGANTOMACHIE, subst. f. (*Combat des géants contre les Dieux, selon la fable.*) Gigantum prælium, lii, n. OLBRZYMOW woyna przeciwko niebu według baiecznych powieści.

GIGOT *de mouton*, subst. m. Vervecis femur, *genit.* femoris, neut. ŁOPATKA zádniá skopowa, udziec skopowy.

GINGEMBRE, (*prononcez* jiniambre.) subst. m. (*Espece d'épicerie.*) Zingiberi, *ou* Zingiberi, n. (*indeclinable.*) *Plin.* JMBIER korzenie pewne do záprawy potraw.

GINGUET, subst. m. (*Du petit vin.*) Villum, i, n. *Plau.* WININA winko lum.

GIOVENAZO, (*Villa du Royaume de Naples dans la terre de Bari.*) Juvenacium, ii, n. DZIOWENADZO Miasto Neapolitańskie w Bareńskim.

GIRANDOLE, subst. f. (*Chandelier composé de plusieurs branches, qui aboutit en pointe, & qu'on met sur des guéridons.*) Girandula, æ, f. *mot de la basse latinité.* LUSTR z kilkunastu lichtarzy w piramidę złożonych zrobiony stawiany ktory stawiaią ná gierydonach w pokoiach dla świátła.

GIROFLE, subst. m. (*Arbre aromatique qui porte son fruit en grappe, ce fruit est en forme de clous.*) Cariophyllum, i, neut. GWOZDZIKOWE Drzewko korzenne ná ktorym gwoździki się rodzą gronami.

GIROFLE'E, subst. f. (*Fleur qui se cultive dans les jardins.*) Leucoion, & Leuculum, li, n. *Celum.* LEWKONIA Kwiat chowany w ogrodach.

GIRON, subst. m. vieux mot pour dire *Le sein.* Gremium, ii, n. Sinus, ûs, m. *Cic.* ŁONO słowo stare francuskie.

GIROUETTE, subst. f. (*Plaque de fer blanc, qui est mobile sur un pivot, qu'on met sur les pavillons pour voir de quel costé le vent souffle.*) Pinnula index ventorum, *genit.* pinnulæ indicis ventorum, f. Bractea versatilis, *ou* mobilis ad omnem auram, f. CHORĄGIEWKA ná dachach obracaiąca dla poznania z ktorey strony wiatr się obraca, kurek &c.

GIROUETTE se dit figurément en morale (*d'une personne qui a la teste legere, & qui tourne à tout.*) Mobilis ad omnem auram. Mobilis animo. *Cic.* NIESTATEK zá lada wioniem wiatru odmienny letkomyślny.

GISORS, (*Ville de Normandie sur la petite riviere d'Epte.*) Gisorium ii, n. Cæsorti & Cæsarum, ii, n. ZYZOR Miasto Normandyi, nad potoczkiem Eptą.

GISANT, m. GISANTE, f. Jacens, entis, omn. gen. LEZĄCY LEZĄCA.

GISTE, (*prononcez* GITE.) subst. m. (*Lieu où l'on couche en voyage.*) Diversorium, ii, neut. Mansio, onis, f. Diversoria taberna, æ, f. *Plaut.* Diverticulum, i, neut. *Terent.* GOSCIENIEC nocleg stancya ná nocleg w drodze.

GISTE, (*Le repaire des bestes fauves.*) Lustra, orum, n. pl. *Virg.* Cubile, lis, n. *Cic.* KNIEIE Łożyská zwierza dzikiego.

GISTER, (*prononcez* GITER.) V. neut. Diversari, (or, aris, atus sum.) dep. *Cic.* STANĄC gdzie w drodze zwłaszcza noclegem.

(Ce Verbe, parlant des hommes n'est pas du bel usage, & ne se dit qu'en se moquant; mais on le dit fort bien des bestes fauves; *Cubant feræ, Delitescunt cubilibus feræ.* Colum. Cic.) To słowo francuskie *giter* nie dobrze się mowi co do ludzi chyba ná żart y przez śmiech, ále się bardzo dobrze mowi o zwierzu dzikim y Łożyskach Jego.

GIVRE, subst. f. (*Espece de verglas qui s'attache aux arbres & aux cheveux*) Nivalis glacies, *genit.* nivalis glaciei, f. MROZ biáły zimie chytaiący się drzewa y włosow.

GLACE, subst. f. (*Eau glacée.*) Glacies, iei, f. *Cic.* LOD, woda zámarzła, rzeka stoiąca.

Boire à la glace, Boire fort frais. Vinum glacie refrigeratum bibere. Frigidum bibere. Pić z lodu bardzo zimno,

ON DIT au figuré, *Un cœur de glace.* Frigidum glacie pectus. *Ovid.* SERCE nie użyte, nieczułe, oziębłe lodowate.

L'abord de cet homme est tout de glace, est froid comme glace. Nihil illo homine alsius. *Cic.* Przystęp do niego nieprzyiemny iák lod odraza odsiebie.

ON DIT proverbialement (*d'un homme qui a le frisson, ou qui se meurt.*) qu'*Il est froid comme glace.* Planè friget, ou alget. ZIMNY iák lod o choruiącym ná febrę, álbo konaiącym.

ON DIT aussi qu'*Un homme est ferré à glace,* pour dire qu'*Il est fort sur quelque matiere.* De re aliquâ respondere & vincere paratus. NA CZTERY nogi kowany, Ostrożny pewny niezawodny

ROMPRE *la glace,* pour dire *Vaincre les premieres difficultez qui se presentent.* Perrumpere primas difficultates. Facere viam ad aliquid. Alicui viam aperire. PIERWSZY lod złamać, pierwsze trudności uprzątnąć.

GLACE *de miroir.* Speculum, i, n. SZKŁO zwierciadłowe wielka Taffla do zwierciadeł.

GLACE, m. GLACE'E, f. (*Converti en glace.*) Glaciatus, a, um. *Plin.* ZLODOWACIAŁY Zmárzły zamarzły w lod obrocony.

GLACER, V. act. (*Faire glacer, ou convertir de l'eau en glace.*) Aquam glaciare, (o, as, avi, atum.) act. *Hor.* WODĘ mrozić áby się w lod obrociła.

SE GLACER. Glaciari, (or, aris, atus sum.) pass. *Plin.* *Les rivieres sont glacées, sont prises.* Flumina gelu constiturunt. *Hor.* MARZNĄC rzeki postawały, stanęły.

GLACER se dit figurément en ces phrases, *Son abord glace les gens.* Frigent homines ad illius congressum. PRZYKRY odrażaiący ludzi od siebie. **Je suis glacé de ne rien faire.* Congelor otio. *Cic.* *Uziąbłem od prożnowania. **Ce discours nous glaça le sang dans les veines.* Uterque nostrûm tam inexpectato sermone amisimus sanguinem. *Petr.* * Potrętwieliśmy ná tę mowę. **Une vieille femme glace son mary.* Congelat uxor anus vicum suum. *Mart.* * Od stárey báby krzepnie, ziębnie, marźnie małżonek.

ON DIT aussi *Glacer des fruits, Y faire comme une croute par dessus comme de la glace.* Glaciare fructus. W CUKRZE frukta smáżyć dáiąc nk nie skorupkę z Cukru nákształt lodowey skorki lśniącą.

ON DIT figurément, *Il a un esprit glacé,* pour dire *Un esprit froid & sterile.* Torpet illius ingenium. Est ingenio torpido ac sterili. TĘPEGO umysłu nieżywego dowcipu. **La peur luy a glacé le sang dans les veines.* Torpuit metu. *Liv.* Sanguis gelidus formidine dirigoit. *Virg.* * Krew mu się ścięła w żyłach od strachu.

GLACIAL, masc. GLACIALE, fœm. (*Qui est glacé.*) Glacialis & hoc glaciale, adject. *Sen.* LODOWATY, LODOWATA. **La mer, ou l'Ocean glacial.* Oceanus glacialis. *Juv.* *Morze lodowate, morze połnocne.

GLACIERE, subst fœm. (*Lieu sous-terre où l'on conserve de la glace.*) Cella glacialis, *genit.* cellæ glacialis, fœm Cella in quâ asservatur glacies in æstatem. LODOWNIA Schowanie ná lod pod ziemią.

GLACIS, subst. masc. (*Pente douce & insensible.*) Declivis planicies, *genit.* declivis planiciei, f. POCHDZISTOSC pol, pagorkow rowny spadek.

GLAçON, (*on prononce* glasson.) subst. masc. (*Morceau de glace*) Glaciei frustum, ti, neut. SOPLE lodowate.

GLADIATEUR, subst. m. (*Qui combattoit à Rome dans les spectacles.*) Gladiator, oris, masc. *Cic.* SZERMIERZ ná igrayskach poiedynkuiący wysiekacz.

Donner un combat de gladiateur. Dare gladiatores. *Petr.* Szermierskie Igrzysko wystawić.

DE GLADIATEUR. Gladiatorius, a, um. *Cicer.* SZERMIERSKI. **Combat de gladiateur.* Gladiatoria pugna, æ, fœm. *Cic.* *Igrzysko szermierskie, Igrzysko poiedynkuiących

GLAIRE *d'un œuf,* (*prononcez* GLèRE.) substantif, fœm. (*Le blanc d'œuf.*) Ovi albumen, inis, neut. Ovi albus liquor, *genit.* albi liquoris, masc. *Plin.* BIAŁEK od iaia.

GLAIRE, (*Humeur visqueuse & gluante qu'on jette par les selles & par les urines.*) Glutinosus humor, *genit.* glutinosi humoris, m. LIPKA wilgoć śliniąca się zwłaszcza rzadka materya lipka odchodząca przez stolec álbo przez urynę.

GLAIREUX, m. GLAIREUSE, f. adject. Glutinosus, a, um. *Plin.* LIPKI śliniący się.

GLAISE, (*prononcez* glêse.) subst. f. (*Terre grasse.*) Argilla, æ, f. *Cic.* GLINA.

GLAIVE, (*prononcez* glève.) subst. m. vieux mot mot & hors d'usage, qui se disoit autrefois (*de toute sorte d'armes tranchantes.*) Gladius, ii, m. *Cic.* MIECZ Multan

GLAND, subst. m. (*Fruit du chesne.*) Glans quernea, *ou* querna. *genit.* glandis querneæ, *ou* quernæ, fœm. ZOŁĄDZ dębowa. **Gland d'yeuse,* ou *de chesne verd.* Glans ilignea. *Colum.* *Żołądź Więzowa Ilmowa, álbo więzożołdowa. **Gland de hestre.* Glans fagea. *Plin.* *Żołądź bukowa bukiew owoc.

Arbre qui porte du gland. Arbor glandifera, f. *Cic.* (Glandifer, era, erum.) Zołędziorodne drzewo.

Forest d'arbres qui porte du gland. Glandiria silva, f. *Var.* (Glandarius, a, um.) Las żołędziorodny.

GLANDE, subst. f. (*Tumeur un peu dure dans le corps des animaux en general.*) Glandula, æ, fœm. GRUCZOŁY w ciele wszelakie, guzy záskorne porozmaitych częściach ciała rosnące,

Glandes qui sont au cou de l'homme. Tonsillæ, arum, f. plur. Glandulæ, arum, f. plur. *Cels.* Slinne lágody w uściech, mandle guziki wgardle przyrodzone u ludzi nákształt migdałow.

GLANDES *de pourceau.* Glandulæ, fœm. plur. *Cels.*

Glan-

Glandium,ii,neut. *Plaut.* GRUCZOŁY o świn y wieprzow

GLANDULEUX, masc. GLANDULEUSE, fœm. (*Plein de glandes.*) Glandulosus,a, um. *Colum.* GRUCZOŁOWATY, GRUCZOŁOWATA.

GLANDULE, subst.f. (*Petite glande.*) Glandula,æ,fœm. GRUCZOŁEK mały.

GLANE, subst. fœm. (*Espis qu'on ramasse dans un champ après les moissonneurs*) Spicilegium, ii, neut. *Var.* KŁOSY pozostałe ktore zbiemią ubodzy po polach po zniwie.

GLANER, V. act. (*Amasser les espis que les moissonneurs ont laissez.*) Spicas à messoribus relictas legere, (lego, gis, legi, legum.) act. KŁOSY pozostałe zbierać.

GLANEUR, subst. masc. (*Celuy qui ramasse les espis laissez dans un champ.*) Qui spicas derelictas legit. TEN co kłosy pozostałe zbiera po zniwach.

GLANEUSE, subst. f. (*Celle qui glane.*) Quæ spicas derelictas legit. TA co kłosy pozostałe zbiera.

GLAPIR, V. neut. (*Faire un cri aigre & perçant comme les renards.*) Gannire, (gannio, is, ii, itum.) neut. *Terent.* SKOMLEC Szczekać wyć.

GLAPISSEMENT, subst.m. (*Cri aigre & perçant.*) Gannitus,ûs,m. *Plin.* SKOMLENIE wycie.

GLAS, subst. masc. vieux mot. (*Son de cloche qu'on tinte, lors qu'une personne vient d'expirer, ou qu'elle est à l'agonie.*) Campanæ clangor, oris, masc. DZWONIENIE umarłemu álbo konaiącemu.

GLAUCOMA, subst. masc. terme de medecine, (*C'est une maladie des yeux, lorsque l'humeur crystalline devient d'une couleur verdoyante, ou azurée.*) Glaucoma, atis, neut. Glaucoma, æ, fœm. Glaucomatum, i, neut. *Plaut. Plin.* KATARAKTA oka záyście, modrzeniec ná oku choroba.

GLAYEUL, subst. masc. (*Herbe & fleur qu'on nomme Flambe, ou Iris*) Gladiolus, i, *Plin.* Iris, idis, fœm. *Plin.* MIECZYK Kosaciec ziele, ustrzysz kwiat.

GLISSADE, subst. fœm. (*L'action de faire un faux pas.*) Labens in lubrico loco vestigium, *genit.* labentis vestigii, neut. POSLIZNIENIE śliźnienie ślizganie. *Faire une glissade.* Labente vestigio per lubricum ferri. *Poslizgnąć się ślizgać się. W Polskim iest przysłowie y znaczy co pokawić.

GLISSANT, masc. GLISSANTE, fœm. (*Qui fait faire de faux pas.*) Lubricus, a, um. Vestigium fallens, entis, omn. gen. *Cicer.* SLISKI. **Un chemin glissant.* Via lubrica. *Prop.* *Droga śliska oślizła droga.

ON DIT au figuré, *C'est un pas bien glissant.* Illud lubricum est. *Tacit.* SLISKO niebespieczno.

GLISSER *sur la glace avec adresse & avec art*, V.neut. Labente ex arte vestigio per glaciem ferri, (feror, ferris, latus sum.) pass. *ou* decurrere, (curro, is, decurri & decucurri, decursum.) neut. Glaciatum stadium perniciter emetiri, (ior, iris, emensus sum.) dep. SLIZGAC się po lodzie umyślnie sztuką.

GLISSER, (*Faire une glissade, un faux pas.*) Fallente vestigio in loco lubrico labi, (bor, beris, lapsus sum. dep. *Cic.* POSLIZNĄC się niechcąc.

Des pierres les faisoient glisser. Lubrica saxa fallebant vestigium. *Quint Curt.* Kamienie im się umykały pod nogami y ná nich się potykali, uśliżgowali.

GLISSER, V. act. *Fourrer, faire entrer, fourrer adroitement une chose dans une autre, sans qu'on s'en apperçoive, ni qu'on le sente.*) Demittere, *ou* immittere, (m. is, misi, missum.) Inserere, (sero, is, serui, sertum.) Insinuare, (uo, as, avi, atum.) act. aliquid in aliquid. *Cic.* WEMKNĄC Wetknąć wrazić iedno w drugie gładko że się áni postrzeże. **Il glissa la main dans son sein.* Demisit manum in sinum. *Petr.* *Wemknął rękę swoię do piersi iey. **Il a glissé sa main dans ma poche.* Inseruit, *ou* immisit manum in penum. *Wemknął mi się z ręką do kieszeni.

GLISSER, (*Faire entrer, introduire sans qu'on s'en apperçoive adroitement, insensiblement.*) Inserere. Inferre. Insinuare. act. acc. WEMKNĄC kształtnie nieznacznie co wrazić. **Il a glissé cette clause dans ce contract.* Istam clausulam in hunc contractum, *ou* conventum inseruit. *Wemknął wraził tę klauzulę w kontrak, prośte przysłowie niesie. *Łatkę wsadzić wszyć.*

GLISSER *une autorité*, ou *quelque louange dans son discours.* Inserere, *ou* includere aliquam auctoritatem aut laudem in orationem, *ou* orationi. *Cic.* PRZYTOCZYC świadectwo iákie álbo pochwałę w mowię swoiey.

Ayant glissé dans son discours qu'il eût souhaitté voir l'Asie. Cùm mihi in sermone injecisset se velle Asiam videre. *Cicer.* Dotknąwszy y to w mowie że życzyłby sobie widzieć Azyą dawszy się y z tym słyszeć.

Faire glisser l'ambition parmi les hommes. Inducere ambitionem inter homines. *Cic.* Wprowadzać nieznacznie ambicyą między ludźmi.

SE GLISSER *dans un lieu.* Inferre se in aliquem locum. WEMKNĄC się wsunąć się dokąd. **Dans l'amitié d'une personne par adresse* Ad amicitiam alicujus adrepere. *Var. ou* subrepere. *Col. Cic.* Insinuare se ad alicujus amicitiam. *Plaut.* *Wemknąć się wpmyiaźń czyię gładko kształtnie sztuką. **Dans son esprit.* Adrepere animo alicujus. *Tacit.* *Wmyślić się czyię wemknąć w uwagę w poważenie. **Il s'est glissé beaucoup de fausses opinions dans les esprits.* Irrepserunt in animos hominum pravæ opiniones. Per animos hominum multæ pravæ opiniones pervaserunt. *Cicer.* *Wiele się opacznego rozumienia w umysł ludzki wemknęło.

GLISSER, V. neut. *sur une chose*, (*Y passer légerement.*) Leviter aliquid stringere, *ou* attingere, *ou* percurrere. *Sil. Ital. Cic.* DOTKNĄC czego letko gładko minąc co nie zástanawiaiąc się ná czym ledwie dotknąć czego.

ON DIT proverbialement, *C'est à vous à glisser, C'est à vostre tour.* Tuæ sunt vices. NA ciebie koley.

GLISSOIRE, subst. fœm. (*Lieu où l'on glisse par divertissement.*) Locus lubricus, i, masc. Stadium lubricum, ii, neut. SLIZGAWKA, publiczne do śliżgania się mieysce dla rozrywki.

GLOBE, subst. m. (*Corps solide & rond.*) Globus,i,m. *Cic.* KULA Okrąg.

GLOBE *de la terre*, ou *Le globe terrestre.* Globus terrestris, *ou* terræ. *Cic.* OKRĄG ziemi.

LE GLOBE *celeste, Le globe des estoiles.* Globus cœlestis. Stellarum globus. *Cic.* OKRĄG Niebieski.

Petit globe, ou *Globule.* Globulus,i, masc. *Plin.* Okrężek krążek okrąg mały.

GLOCESTER, (*Ville & Comté d'Angleterre proche du pays de Galles*) Glocestria, *ou* Glovernia,æ, fœm. GLOCESTER Miasto y Hrabstwo Angielskie blisko kraiu Xięstwa Gallis álbo wallis.

GLOIRE, subst. fœm. (*La majesté de Dieu, la veuë de sa puissance.*) Gloria, æ, fœm. Majestas divina, *genit.* majestatis divinæ, fœm. CHWAŁA Maiestat Boski oglądanie Boga.

GLOIRE, (*qu'on retire de ses belles actions.*) Gloria. *Cic.* SŁAWA pochodząca z zácnych sprяw swoich. **On dit aussi* Amplitudo, inis, fœm. Claritas, atis, fœm. Splendor, oris, masc. Nominis splendor, masc. *Cic.* *Imię wielkie.

La gloire attache à son char éclatant le roturier, aussi bien que le noble. Curru fulgente constrictos trahit gloria, non minùs ignotos generosis. *Hor.* Sława záprzęga do przeświętney karocy swoiey ták podłych iáko y náyzácnieyszych ludzi.

(Les Anciens faisoient une Divinité de la Gloire.) Starzy Sławę mieli zá Boginią

Celuy qui a plus de vertu mérite aussi plus de gloire. Is maximè gloriâ excellit, qui virtute plurimùm præstat. *Cic.* Ten co ma więcey cnot większey też sławy godzien.

La carriere de l'honneur est ouverte à toutes sortes de personnes, & la gloire est le prix de la vertu, & non pas de la naissance. Cunctis patet honoris via, & non generi tribuitur gloria, sed virtuti. *Phæd.* Do sławy w zawod się puścić każdemu wolno, otwarte do niey każdemu pole, y wielkie Imię idzie zá cnotą nie zá urodzeniem. **La gloire accompagne toûjours la vertu, comme l'ombre fait le corps.* Sequitur gloria virtutem tanquam umbra. *Cicer.* *Sława chodzi zá cnotą iák cień zá ciałem. **S'efforcer d'avoir une gloire immortelle.* Niti ad gloriam immortalem. *Cicer.* *Starać się o sławę nieśmiertelną.

Acquerir de la gloire. Voyez ACQUERIR. Nábywać sławy.

Qui est tout environné de gloire. Circumfluens gloriâ. *Cic.* Wszystek otoczony sławą. **Comblé de gloire.* Cumulatus, *ou* cumulatior gloriâ. *Syt sławy, pełen sławy. **Cupide, desireux de gloire.* Cupidus, *ou* avidior gloriæ. *Cicer.* *Chciwy sławy. **Qui n'a acquis aucune gloire dans les armes.* Inglorius militiæ. *Tacit.* *Żadney sławy nie nábył ná woynie w woysku w boiu,

GLOIRE, (*Superbe, orgueil.*) Oſtentatio, onis, fœm. Gloria. Superbia, æ, fœm. *Cicer.* CHLUBA buta hardość Duma. **Vaine gloire.* Venroſa & inanis gloria. *virg.* *Prożna chwała.

Faire gloire d'une choſe, S'en glorifier, s'en vanter, en tirer vanité. Aliquid, *ou* de re aliquâ, *ou* in re aliquâ, *ou* ob rem aliquam gloriari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Chlubić ſię z czego, chełpić ſię, chwalić ſię.

GLORIEUX, m. GLORIEUSE, fœm. (*Qui jouit de la gloire dans le Ciel.*) Gloriæ cœleſtis, (*ou* luminis gloriæ) particeps, *genis.* participis. com. gen. BŁOGOSŁAWIONY Niebieſkiey chwały zażywaiący.

GLORIEUX, (*Qui s'eſt acquis de la gloire par ſes belles actions, & par ſon mérite.*) Glorioſus, a, um Glorioſior & hoc glorioſius; Glorioſiſſimus, a, um. *Cic.* Illuſtris & hoc illuſtre, Illuſtrior & hoc illuſtrius, Illuſtriſſimus, a, um. SŁAWNY co wielkiey ſławy nábył między ludźmi.

GLORIEUX, (*Vain, ſuperbe orgueilleux.*) Glorioſus. Plenus gloriarum. *Plaut.* Jactantior & hoc jactantius, adject. *Phed.* PYSZNY hardy dumny ſtorzypięta.

GLORIEUX *comme je vous connois, vous aimez mieux eſtre conſulté par Céſar, que d'eſtre enrichi par luy.* Quæ tua eſt gloria, puto te malle à Cæſare conſuli, quàm inaurari. *Cic.* TAKA ieſt w tobie duma że wolisz áby ſię Ceſarz we wſzyſtkim ciebie rádził y dokładał, niżeli żeby cię zbogacił.

GLORIEUSEMENT, adv. (*Avec honeur, d'une maniere glorieuſe.*) Glorioſè. Glorioſius. Glorioſiſſimè. adv. *Cic.* CHWALEBNIE zácnie ſławnie.

GLORIFICATION, ſubſt. f. qui ſe dit (*de la glorie que Dieu donnę à ſes élus après leur mort*) Æternæ gloriæ participatio, onis, f. UWIELBIENIE ktore Bog wybranym ſwoim daie po tym życiu.

GLORIFIER, V. act. (*Admettre à la glorie éternelle.*) Æternâ & immortali gloriâ aliquem donare, *ou* afficere. act. UWIELBIC przyiąć do chwały wiekuiſtey.

GLORIFIER, (*Honorer, donner des loüanges.*) Aliquem laudare, *ou* collaudare. *Cic.* SŁAWIC rozſławiać chwalić.

SE GLORIFIER *d'une choſe.* Aliquâre, *ou* de re aliquâ, *ou* in re aliquâ, *ou* ob rem aliquam gloriari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* SZCZYCIC ſię czym chlubić ſię z czego.

Se glorifier de la grandeur de ſes anceſtres. Nominibus veterum gloriari. Chlubić ſię zacnością przodkow ſwoich. **De ſes belles actions.* De ſuis rebus geſtis gloriari. *Cic.* * Z zacnych ſpraw dzieł ſwoich. **Se glorifier des biens qui ne ſont point à vous.* Gloriari alienis bonis. *Phed.* *Chlubić ſię y ſzczycić z tego co nie naſze właſne.

SE GLORIFIER, (*Tirer vanité d'une choſe.*) Jactare ſe. Se efferre. Magnificè ſe circumſpicere. *Cic.* Aliquid oſtentare, *ou* venditare. *Cic.* CHLUBIC ſię wynośić z czego.

GLOSE, ſubſt. f. (*Simple interpretation des paroles d'un Auteur.*) Scriptoris Interpretatio, onis, f. *Quint.* GŁOSSA proſte tłomaczenie ſłow czyich álbo textu iákiego Autora.

GLOSER, V. act. (*Interpreter le texte d'un Auteur.*) Scriptorem aliquem interpretari, (or, aris, atus ſum) dep. Explicare, (o, avi, *ou* ui, atum, *ou* itum.) act. acc *Cic.* GLOSSOWAC tłomaczenie przypiſać do textu iakiego Autora.

GLOSER *les actions & les paroles d'autruy, les critiquer, (leur donner une mauvaiſe interprétation, un mauvais ſens.)* Perperàm, *ou* perverſè actiones, *ou* dicta alicujus interpretari. *Liv. Plaut.* Carpere. Culpare. Vituperare. Reprehendere. act. acc. *Cic.* GLOSSOWAC ſłowa y ſprawy ludzkie onym przyganiać uwłaczać opacznie ie ſobie brać y tłomaczyć.

GLOSEUR, ſubſt. m. (*Qui gloſe, qui critique les actions & les paroles d'autruy.*) Vituperator. Reprehenſor, oris, m. *Cic.* PRZYGANIACZ ſpraw y ſłow cudzych.

(Mot bas & familier.) Słowo w francuſkim proſte y podłe.

GLOSSATEUR, ſubſt. m. (*Interprete du texte d'un Auteur.*) Scriptoris alicnius interpres, etis, m. TŁOMACZ textu Autora Iakiego wykładacz.

GLOSSAIRE, ſubſt. m. (*Dictionnaire ſervant à l'explication des mots obſcurs d'une Langue.* Gloſſarium, ii, n. WYKŁAD ſłow trudnych więzyku iakim.

GLOSSER, *ou* GLOUSSER, V. neut. (*Ce qui ſe dit des poules qui veulent pondre,* ou *qui conduiſent leurs poulets.*) Glocire, (lo, is, ivi, itum.) n. *Colum.* GDAKAC o kurach ktore gdakaią gdy ſię nośić maią álbo kurczęta wodzą.

GLOUTERON, ſubſt. m. (*Herbe dont il y a deux ſortes.*) *Le grand glouteron,* ou *la grande bardane.* Perſonata, æ, f. ŁOPION większy. **Le petit glouteron.* Xanthium, ii, n. *Plin.* *Łopion mnieyſzy álbo świni szep.

GLOUTON, maſc. GLOUTONNE, fem. (*Goulu, gourmand.*) Gluto, onis, m. *Perſ.* Guloſus, a, um. *Mart.* Vorax, acis, omn. gen. *Cic.* Manducus, i, m. *Plaut.* Mando, onis, m. *Var.* OBZARTUCH, Obżarty żarłok.

GLOUTONNEMENT, adv. (*D'une maniera gloutonne.*) Guloſè. adv. *Colum.* OBZARTO.

GLOUTONNIE, ſubſt. f. (*Avidité de manger.*) Gula, æ, f. Ingluvies, iei, f. *Plin. Ter.* OBZARTOSC obżarſtwo żarliwość.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte potoczne.

GLU, ſubſt. f. (*Compoſition viſqueuſe.*) Viſcus, i, m. Viſcum, i, n. *Plaut. Plin.* LEP ná ptaki.

Prendre des oiſeaux à la glu. Virgâ viſcatâ fallere volucres. *Ovid.* Sequaci viſco corripere aves. *Val. Flac.* Aves fallere viſco. *Virg.* Chwytać ptaki ná lep. * *Je ſuis pris à la glu.* In viſco in hære co *Cic.* *Złapałem ſię ná lep.

GLUANT, m. GLUANTE, fem. (*Qui eſt viſqueux & qui s'attache.*) Glutinoſus, a, um. *Plin.* Tenax, acis, omn. *Ovid.* LIPKI LEPNĄCY chwytaiący ſię.

Une humeur gluante, Un ſuc gluant. Lentor, oris, m. *Plin.* LIPKOSC.

GLUAU, ſubſt. m. (*Petite branche enduite de glu.*) Virga viſcata, æ, f. LEP ná ptaki zaſtawiony.

SE GLUER, V. neut. (*s'Attacher aux mains, parlant de ce qui eſt gluant & viſqueux.*) Adhæreſcere. In hæreſcere. *Cic.* LIPNĄC lepić ſię chwytać ſię rąk &c. * *Cela ſe glue & ſe tient aux doigts.* Ad digitos lenteſcis. *Virg.* * To lipnie álbo lepnie do palcow.

GLUER, V. act. (*Frotter de glu.*) Viſcare, (o, as, avi, atum.) act. Viſco illinere, (lino, is, lini, *ou* levi, litum.) act. acc. NACIERAC námázywać lep nálepiać

GLUE', m. GLUE'E, f. Viſcatus, a, um. LIPKI LIPNĄCY.

GNESNE, (*Ville Archiepiſcopale & primatiale de toute la Pologne.*) Gneſna, æ, f. GNIEZO Miáſto Arcybiſkupſtwo y Prymaſowſtwo ná całą Polſkę.

DE GNESNE. Gneſnenſis & hoc Gueſnenſe. adject. GNIEZNINSKI.

GNOMON *de cadrans,* ſubſt. maſc. INDEX pręt zegara ſłonecznego

GOA, (*Ville Archiepiſcopale dans le Royaume de Viſapur, en la preſqu'Iſle de deça le Gange, Séjour ordinaire du Viceroy des Indes Orientales pour les Portugaus.*) Goa, æ, fœm. GOA Miáſto Arcybiſkupſtwo w Indyach w Kroleſtwie Wiſápor ná Wyſpie a tę ſtronę Gangeſu, Mieſzkanie zwyczayne Wice Kroia Indyi Oryentalnych Portugalſkiego.

DE GOA. Goanus, a, um. Z GOI

GOBELET, ſubſt. maſc. (*Taſſe qui ſert à boire, ordinairement de figure ronde ſans pattes ni anſes.*) Culullus, i, maſc. Calix, icis, maſc. Poculum, i, neut. *Horat. Cicer.* CZARKA Kubek ſzklanny do picia okrągły bez ſpodku álbo ſtawidła y bez uſzu.

CHEF DE GOBELET *chez le Roy,* (*Celuy qui donne à boire.*) Primus apud Regem à cyathis, *ou* à lagenâ. Podczaſzy nádworny Trukczaſzy.

GOBELET ſe prend pour *Le lieu où l'on fournit le pain & le vin au Roy.* Cella vinaria & panaria, æ, fœm. Cella ex quâ vinum & panis præſtatur menſæ regiæ. KREDENS.

GOBELETS *de joueurs de paſſe paſſe.* Acetabula, orum, neut. plur. *Sen.* SZALBIERZ wyłżygrosz wyłżykubek co pod kubek gra dla oſzukania, kobek kuglarſki dla gry.

Joueur de gobelets. Præſtigiator, oris, maſc. *Plaut.* Acetabularius, li, maſc. *Sen.* KUGLARZ wyłżykubek gracz.

GOBELOTER, V. neut. mot bas & populaire, pour dire *Boire ſouvent & à petits coups redoublez.* Potitare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* Iteratis & exiguis hauſtibus potare, (o, as, avi, atum, neut. POPIIAC łykuſić ſłowo proſte y podłe.

GOBER, V. act. terme populaire, pour dire *Avaller tout d'un coup.* Glutire, (io is, ivi, itum.) Vorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Juv.* POŁKNĄC pochłonąć w pyſk pochwycić y razem połknąć łyknąć łykać.

Gober un verre de vin. Haurire vini pateram. *Liv.* Łykać kiliſzki, łyknąć ſzklenicę

ON DIT figurémant, *Il gobe tout ce qu'on luy dit.* Quid.

quid illi dixeris, avidè arripit. NIEWŁASNIE: Połknie on to wszystko co mu tylko powiesz strawi on to strawnego żołądka.

SE GOBERGER, V n. terme bas & populaire, *Se moquer, se divertir de quelqu'un.* Adunco naso suspendere aliquem. *Hor.* Irridere aliquem. *Cic.* ZARTOWAC sobie żarty sobie z kogo stroić słowo podłe w Francuskim.

SE GOBERGER, (*Se bien divertir au jeu & à faire bonne chere.*) Sibi benè facere. *Plaut.* UCIESZYC się należycie uczestować uochotować.

Il se gorrege comme il faut, Il se divertit à nos dépens. Sibi de nostro corio ludos facit. Rád sobie cieszy się ochotki sobie czyni z na nasz worek.

GODELUREAU, subst. m. terme bas. (*Jeune pimpant & fanfaron, qui se pique de galanterie & de bonnes fortunes auprès du sexe*) Bellulus. Bellatulus. Politulus, a, um. *Plaut.* GAGATEK galant fryerz, gach do kobietek nowy, co się u szczęścia swego do płci chlubi.

GODENOT. subst. masc. (*Petite figure grotesque, marionette dont on amuse le peuple.*) Sigillum automatum, i, neut. OSOBKI rożno samoruszne ná sprężynach chodzące maryonetkami zowią.

ON DIT (*d'un visage fort laid.*) *C'est un vray gedenot, ou un visage de godenot.* Pithecium. Spinturnicium, ii, neut. *Plaut.* WŁASNA poczwara maszkara braydota koczkodan.

GODET, subst. masc. (*Petit vaisseau rond de terre pour boire.*) Samiolum potorium, i, n. *Plaut.* KUFELEK gliniany okrągły do picia.

GOGAILLE, subst. foem. mot bas & popolaire, (*Grand'chere, bombance.*) *Faire goguille.* Saturnalia agere. *Petr.* Bacchanalia vivere. ROZGARDYASZ zbytek ley przeley słowo podłe proste.

A GOGO, adverbe qui se dit (*des choses qu'on a en abondance.*) Affatim, adv POTY po dziurki dostatkiem bukiem. *Il a tout à gogo* Omnia sunt illi affatim. *Ma wszystkiego bukiem dostatkiem. *Les riches vivent à gogo.* Divites facillimè se agunt. *Ter.* *Bogaci dostatkiem wielkim żyią.

GOGUENARD, m. GOGUENARDE, f. (*Railleur.*) Irrisor, oris, m. *Phad.* Jocularor, oris, masc. Facetus, a, um. *Cic.* Jocosus, a, um. Hilarie & hoc bilare. *Cic.* ZARTOWNIK żartobliwy smieszny Trefniś.

(Mot du discours familier.) Słowo podłe mowy prostey.

GOGUENARDER, V. neut. (*Plaisanter, railler, dire le mot rire.*) Delicias facere. *Plaut.* Jocari, (or, aris, atus sum.) dep. ZARTAMI się bawić przedrwiwać prawić co śmiesznego dla rozrywki trefnictwem się bawić błaznować. *Il gaguenarda beaucoup sur son visage.* In faciem multa jocatus. *Hor.* *Na żartował się z twarzy iego. *Il voulut railler les butafrez.* Dicta voluit in stigmosos jaculari. *Petr.* *Chciał przedrwiwać żartować sobie z kresowatych.

(Mot de conversation.) Słowo potoczney mowy.

GOGUENARDERIE, subst foem. (*Plaisanterie, mots pour rire*) Jocosa dicta. Verba jocosa, ou facetissima, orum, neut plur. *Petr* Jocatio, onis, f. *Cic.* ZARTY powieści śmieszne ná żárt dla uciechy.

GOGUETTES, subst. foem. plur. (*Plaisanteries, propos pour faire rire.*) Ridiculi joci, orum, masc. plur. Jocularia, ium, neut pl. *Plaut.* ZARCIKI powieści historyiki śmieszne dla uciechy.

ON DIT populairement & proverbialement, *Chanter goguettes à quelqu'un, luy dire des sottises & des impertinences.* Conviciari alicui, (or, aris, atus sum.) Convicium alicui dicere ou facere *Plaut. Ter.* Conviciis aliquem proscindere. *Plin.* ZASPIEWAC komu o dyable zákominem, iáko potocznym mowią przysłowiem.

GOINFRE, subst. m. (*Goulu, gourmand, qui ne se plaist qu'à table & à faire bonne chere.*) Helluo, onis, m. Vorax, acis, omn. gen *Cic.* ZARŁOK bulaka obżartuch.

GOINFRER, V. neut. (*Faire des actions de goinfre.*) Helluari, (nor, aris, atus sum.) depon. OBZARTUCHOWAC hulać

(Mot bas & populaire) Słowo proste.

Goinfrer le bien de ses peres. Malà ingluvie stringere, ou oblimare rem patriam. *Hor. Plaut.* Przehulać fortunę przodków swoich

GOINFRERIE, subst. f. (*L'action de goinfrer.*) Helluatio, onis, f *Cic.* HULANIE.

GOITRE, ou GOUETRE, subst. foem. (*Tumeur qui vient sous la gorge, écrouëlles.*) Struma, æ, foem. *Cels.* GRUCZOŁY choroba mandle ociekłe. **Il est incommodé des goitres.* Malè cum habet struma, *Cels.* *Choruie ná gruczoły.

GOITREUX, masc. GOITREUSE, foem. (*Qui a ces écrouelles.*) Strumosus, a, um. *Juv.* Strumaticus, a, um. *Jul. Firm.* Gutturosus, a, um. *Vlp.* GRUCZOŁOWATY co ma gruczoły choruie wolowaty.

(Mot bas.) Słowo proste w Francuskim.

GOLPHE, ou GOLFE, subst. masc. (*Etenduë de mer qui entre dans les terres.*) Sinus, ûs, masc. *Cic.* ZATOKA wylewa morska, odnoga morska wpadaiąca się między dwoma z obu stron lądami.

Le Golphe de Venise. Adriæ, ou Adriaticus sinus. *Horat.* Mare Adriaticum. *Liv.* Zátoka odnoga Wenecka' morze Weneckie Adryatyckie.

GOMME, subst foem. (*Suc visqueux qui sort des arbres.*) Gummi, neut. GUMA żywica rozmaita z drzew słojowatych się sącząca.

GOMMER, V. act. (*Enduire, ou frotter de gomme.*) Aliquid gummi linere, ou oblinere, ou perlinere. GUMOWAC gumą ná puszczać.

Gommer quelque liqueur, Y mesler de la gomme. Gummum alicui liquori immiscere. Gumowac likwory gumą ie záprawiać.

L'action de gommer. Gummitio, onis, foem. *Calum.* Gumowanie.

GOMMEUX, masc. GOMMEUSE, foem. (*Abondant en gomme.*) Gummosus, a, um. *Plin.* GUMOWATY SŁOIOWATY.

GOND, subst. m. (*Pivot sur lequel une chose roule.*) Cardo, inis, m. *Plaut.* ZAWIASY záwiasa biegun ná ktorym się co obraca hak záwiasowy.

ON DIT proverbialement & figurément, *Mettre l'esprit de quelqu'un hors des gonds, luy faire perdre la raison, le démonter.* Asensu mentis, ou à ratione abstrahere, ou abducere aliquem. Mentem è suâ sede dimovere. *Cicer.* Deturbare, ou dejcere aliquem de mente *Plaut.* ZMIESZAC kogo rozum mu y głowę zákłucić *Cela m'a mis hors des gonds.* Metransversum hæc res abstulit. *Plaut.* *To mię do ostatniey przywiedło to mi głowę cale zákłuciło zmięszało do reszty.

GONDOLE, subst f. (*Espece de vaisseau long & étroit, qui ne va qu'à rames.*) Cymba, æ, f. *Cicer.* Cymbula, f. *Plin-Jun.* GUNDUŁA łodź ná kanale morskim.

GONDOLE, (*Vaisseau à boire, fait à la façon des gondoles dont se servent les Venitiens.*) Cymbium, ii, neut. *Virg.* CZARKA do picia

GONDOLIER, subst. m. (*Qui conduit des gondoles sur les canaux de Venise.*) Cymbæ ductor, oris, m. ou magister, tri, m. *Juv.* Barkanicrowie Przewoźniey ná kanałach Weneckich.

GONFANON, subst. masc. (*Sorte d'étendart, ou de banniere à fanons, ou pieces pendantes.*) Vexillum, i, n. *Cæs.* CHORĄGIEW staroświecka iákie teraz w Kościołach tylko bywaią z sztukami wiszącemi udołu.

GONFANONIER, subst. foem. (*Qui porte le gonfanon.*) Vexillarius, ii, masc. *Liv.* CHORĄŻY co chorągiew staroświecką nosi.

GONFLE', masc. GONFLE'E, foem. part. & adject. Tumefactus, a, um. WZDĘTY rospieraniem iákim nádęty. *Estant gonflé de son vent qu'il retenoit, il se mit à esternuer par trois fois.* Collectione spiritûs plenus ter sternutavit. *Petr* *Gdy go wiatry potężnie wsparły ktore się w nim zámknęły kichanie go po traykroc nápadło.

GONFLER dans un sens actif. (*Enfler.*) Tumefacere, (io, is, feci, factum.) act. accus. *Ovid.* WZDYMAC rospierać.

SE GONFLER. Tumescere, (sco, scis, tumui, *sans supin.*) neut. ODYMAC się rospierać się. **Estre fort gonflé.* Vastiùs tumere. *Cels.* *Wzdąć się nábrzmieć.

ON DIT au figuré, *Estre gonflé, ou bouffi d'orgueil.* Tumere. Superbiâ tumere. *Horat.* ODYMAC się nádętym być od pychy.

GONORRHEE, substantif. foem. terme de Medecine, (*Flux de semence involontaire, sans delectation & sans erection de la verge.*) Seminis profluvium, ii, neut. Genitale profluvium. Nimia seminis profusio sine venere, foem. PŁYNIENIE ciała plugawe násieniem przyrodzonym, bez winy nád wolą, y bez wzruszenia członka choroba plugawa.

GORET, subst. masc. (*Petit cochon de lait.*) Porcellus la-

lactens, *genit.* porcelli lactentis, masc. *Var.* PROSIĘ ssące.

GORGE, substantif. fœm. (*Partie interrieure & la plus profende de la boucher.*) Fauces, ium, fœm. pluc. *Plin.* Guttur, ris, n. *Autrefois* masc. GARDŁO gardziel.

J'ay mal à la gorge. Ægræ sunt mihi fauces. *Pers.* Boli mię gardło.

Prendre quelqu'un à la gorge. Fauces alicujus interpremere. *Plaut.* Elidere alicujus fauces. *Ovid.* Dusić kogo zágardło pochwyeić go porwać go zá gardło.

Tenir quelqu'un à la gorge. Strangulare alicujus fauces. *Cels.* Trzymać kogo zá gardło dusić go zá gardło trzymaiący **Vn os estoit resté dans la gorge du loup.* Os devoratum fauce hærebat lupi. *Phad.* *Kość się iedna opadła była wilkowi w gardle.

Couper la gorge à quelqu'un. Alicui fauces frangere. Jugulum alicujus petere. *Quint. ou* ferire. Aliquem jugulare. *Virg.* Szyię komu poderznąć gardło mu poderznąć.

RENDRE *gorge, Vomir, jetter ce qu'on a mangé.*) Vomere. Evomere, (vomo, is, vomui, vomitum.) act. acc. & n. ZRZUCAC womirować nizdrow być wracać gardłem.

GORGE se dit figurément & proverbialement en ce façons de parler, *Prendre un homme à la gorge*, (*Luy mettre le poignard sous la gorge, pour l'obliger à faire une chose.*) Inrentare alicui necem. Intercipere alicujus fauces. Premere ad aliquid faciendum. Vi & minis extorquere aliquid ad aliquo. GARDŁO niewłaśnie y przysłowiem się mowi wte sposoby. Duszą gardłem nalegac ná kogo wymuszać co ná nim zá kark za łeb brać.

Couper la gorge à quelqu'un, pour dire *Luy faire un préjudice notable, qui le ruine & le met en estat de mourir de faim.* Jugulare aliquem. *Cic.* Zárzuąć kogo, dokuczyć mu do żywego zárznąłeś mię.

Mettre le pied sur la gorge à quelqu'un pour l'opprimer. Aliquem opprimere. *Cic.* Nástąpić ná gardło komu wniwecz go obrocić w Francuskim, ále w Polskim nástępować ná gardło znáczy stać ná życie komu áby go stracono.

ON DIT, *Faire rendre gorge à quelqu'un, l'obliger de quelque façon que ce soit à rendre ce qu'il a pris*, Vi, *ou* minis malè partam pecuniam exprimere, *ou* extorquere. PRZYCISNĄC kogo áby kooiecznie oddał co winien wrocił co wziął. **Il rendit gorge, il rendit l'argent qu'il avoit pris.* Argentum ablatum egurgitavit, *ou* evomuit. *Plaut.* *Wrocić musiał co ná swoię strong obrocił.

ON DIT, *Rire à gorge deployée*, pour dire *Rire de toute sa force.* Tollere, *ou* sustollere cachinnum. *Horat. Cic* Ridere quidquid est domi cacchinnorum. *Catul.* SMIAC się potężnie aż boki bolą ze wszystkiey mocy. **Faire rire quelqu'un à gorge déployée.* Risu deducere alicujus rictum. *Hor.* *Przywodzić kogo do wielkieg smaku.

ON APPELLE, *Vn couppe-gorge*, (*Vn lieu à l'écart, où l'on vole & l'on tuë.*) Locus internecionis, i, masc. Locus cædibus viatorum infestus, i, m. MIEYSCE rozboiow rozboy.

ON DIT encore, *Vn couppe-gorge, (parlant d'une hostellerie, où on est rançonné, & où l'on est fort cherement.)* Diversorium ubi julantur homines, dum ab illis nimium æris exigitur. ROZBOY zdzierstwo karczemne gdzie od gospody strasznie zdzieraią.

GORGE signifie en termes de Fauconnerie, *Le jabot où l'oiseau met sa mangeaille.* Ingluvies, iei, fœm. Rumen, *genit.* ruminis, neut. *Colum. Fest.* GARDŁO u ptaka gdzie żrc wpuszcza.

GORGE se dit (*du sein des filles & des femmes.*) Pectus, *genit.* pectoris, neur. Sinus, ûs, masc. *Terent.* Mammæ, arum. fœm. plur. *Cicer.* PIERSI białogłowskie szyia z piersiami u niewiast y panien. **Vne fille qui a une belle gorge.* Virgo pulchro pectore. *Virg.* *Panna piękną szyię piękne piersi maiąca. **Qui a bien de la gorge, ou du sein.* Mammosa mulier. *Lucr.* Mammis cum grandibus mulier. *Arnob.* *Piersista piersi wydatnych, álbo też piersista odukała wielkich cycow niewiasta, álbo wielkich wymion krowa, koza &c.

GORGE, (*Lieu estroit & serré entre des montagues.*) Fauces, ium, fœm. plur. *Cæs.* CIASNOSCI, ciasne mieysca wąwozy wądoły między gurami do prześcia y przeprawy ciasne y trudne.

GORGE'E, subst. f. (*Ce qui peut tenir de liqueur dans la bouche.*) Haustus, ûs, m. *Ovid.* ŁYK ieden, hanst, co może razem zmieścic się y strzymać w gębie. **Boire à petites gorgées.* Exiguis haustibus bibere. *Popiiać sobie powoli.

SE GORGER, V. act. (*Se remplir de viande & de vin jusques au neud de la gorge, boire & manger avec excès.*) Se cibis & vino obruere, (uo, ir, obrui, obrutum) Se ingurgitare; *seul, ou* Ingurgitare se cibis & vino, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* OBEZRZEC się opić obieść podziurki zbytek w napoiu y iedzeniu czynić.

ON DIT au figuré, *Se gorger de biens, de plaisirs.* Se complere, *ou* se replere, *ou* se implere bonis, voluptatibus, (pleo, es, evi, etum.) act. *Cic.* Cumulari bonis, voluptatibus. pass. NASYCIC się dobrami roskoszami.

GORGERETTE, subst. fœm. (*Linge dont les femmes couvrent leurs gorges.*) Mamillare, is, n. Pectoralis fascia, *genit.* fasciæ pectoralis, f. Strophium, ii, n. *Mart.* CHUSTKA ośzyię zákładka ná záslonienie piersi.

GOSIER, subst. m. (*Conduit par où passent les alimens, de la bouche à l'estomac.*) Guttur, uris, n. Gula, æ, f. Jugulus, i, m. Jugulum, i, n. *Cic. Quint.* GARDŁO ktoredy iedzenie y nápoy do żołądka idzie.

DES GOSIERS *pavez*, (*qui mangent beaucoup.*) Majores maxillæ, *genit.* majorum maxillarum, f. plur. *Petr.* GARDŁO nienasycone brukowane.

GOTHS, (*Peuples septentrionaux.*) Gothi, orum, m. pl. GOTOWIE naród Połnocny.

GOTHIE, qu'on nomme GOTHLAND, (*Province de Suéde sur la mer Baltique.*) Gothlandia, æ, f. Gothia, æ, f. GOTYA Gotlandya Gotska ziemia álbo Krolestwo Prowińcya terąz szwecyi nád morzem Baltyckim.

GOTHIQUE, adject. m. & f. Gothicus, a, um. GOTYCKI Gotski.

GOUDRON, subst. m. (*Composition de poix.*) Pix, *genit.* picis, f. *Cic.* SMOŁA gęsta żywica przepuszczana przez Ogień.

GOUDRONNER, V. act. Pice illinere. act. acc. NASMALAC smołą żywicą nápuszczać polewać násmalać zálewać smołą.

GOUFFRE, subst. m. (*Lieu extrémement profond.*) Gurges, *genit.* gurgitis, m. *Plin.* Vorago, ginis, f. *Cic.* WART niezgruntowana głębia wir przepaść.

Plein de gouffres. Voraginosus, a, um. *Hirt.* Wirowaty przepaścisty.

ON DIT au figuré, *Vn gouffre de malheurs.* Malorum gurges & vorago. PRZEPASC nieszczęśliwości.

Vn gouffre de vices. Vitiorum gurges, m. Przepaść występkow nieprawości złości. **De biens.* Vorago patrimonii, f. *Cic.* *Przepaść dobr fortun.

GOUGE, subst. f. (*Instrument à creuser l'yvoire, qui sert aux tabletiers ébenistes.*) Cæsa, æ, f. *Var.* DŁUTO do wyrabiania z kości słoniowey służące tym co tábliczki robią kościane lub Hebanowe.

GOUJAT, subst. m. (*Valet de soldats dans les armées.*) Calo, onis, m. *Cic.* Cacula militaris, *genit.* caculæ militaris, m. *Plaut.* Lixa, æ, m. *Liv.* CIURA pacholik halastra woyskowy.

GOUINE, subst. f. (*Femme, ou fille prostituée, coureuse de Pont-neuf.*) Scortum, i, n. Prostibulum, i, n. *Plaut.* NIERZĄDNICA białogłowa publiczna komunica tłuk.

GOUJON, subst. m. (*Petite poisson de riviere qui a le dos large.*) Gobio, onis, m. *Colum.* Gobius, ii, m. *Mart.* KIEŁB kiełbik ryba.

GOULU, m. GOULUE, f. adject. (*Qui mange avec avidité, gourmand, qui est aspre sur sa bouche.*) Cibi avidus, a, um. *Ter.* Gulosus, a, um. *Mart.* Gulo, onis, m. Ciborum voracissimus, a, um. ŁAKOMY obżarty co łakomo chciwie ie.

GOULUMENT, adv. (*Avec avidité.*) Gulosè. Avidè. adv. *Colum. Ovid.* ŁAKOMO chciwie.

GOUPILLE, subst. f. (*Petite clavette.*) Acicula, æ, f. SZPILKA drobki.

GOUPILLON, subst. (*Instrument à jetter de l'eau benite.*) Aspergillum, i, o. Aspersorium, ii, n. KROPIDŁO do kropienia wodą święconą.

GOURDI, m. GOURDIE, f. adject. (*Qui est roide & sans mouvement.*) Torpidus, a, um. *Liv.* Gurdus, a, um. *Quint.* Stupidus, a, um. MARTWY MARTWA zmartwiały. **Des membres gourdis.* Stupida membra. * Członki martwe zdrętwiałe.

GOURDE, subst. f. (*Courge qu'on remplit de vin, &c.*) Cucurbita, æ, f. *Plin.* TYKWA náczynie ktore nápełniaią winem lub inszym likworem.

GOURDIN, subst. m. (*Gros baston fort court,*) Fustis, is, m. *Hor. Plaut.* FASULEC kiy do fasowania walec iáki.

GOURGANDINE, subst. f. (*Femme de mauvaise vie, coureuse,*) Meretrix, icis, f. Lupa, æ, f. *Plaut.* NIERZĄDNICA w zereczuica.

GOURMADE, subst. f, (*Coups de poing.*) Pugni ictus, uum. m. plur. PIĘSCIĄ uderzenie.

GOUMAND, m. GOURMANDE, f. adject. (*Goulu.*) Gulæ, dedi us, a, um. Vorax, acis, omn. gen. Gulosus, a, um. ŁAKOMY obżarty.

GOURMANDER *quelqu'un,* V. act. (*Le mal-traitter de paroles, luy dire des injures.*) Aliquem duriùs inclamare. Inclementiùs habere aliquem. Tractare, *ou* accipere aliquem indihnius. *Cic.* ZBESZTAC a łaiać sfukać z bałafować kogo z błotem zmięszać skaiczyć słowami żelżywemi.

GOURMANDER *ses passions,* se dit au figuré, pour *Les reprimer, les assujettir.* Responsare cupidinibus. *Hor.* Frenare libidines. KARCZYC námiętności swoie uskramiać ie.

GOURMANDISE, subst. f. (*Avidité.*) Gula, æ, f. *Plin.* Ingluvies, iei, f. *Ter.* Venter, tris, m. *Plin.* OBZARSTWO niewstrzemiezliwość w iedzeniu y nápoiu.

La gourmandise luy a causé toutes ces miseres. Venter creavit illi has miserias. *Plaut.* Obżarstwo do tego wszystkiego go przywiedło.

GOURME, subst, f. (*Mauvaise humeur corrumpuë, qui sort aux jeunes chevaux & aux enfans.*) Puttis pituita, genit. puttis pituitæ, f. NOSACIZNA materya idąca przez nozdrze młodym koniom álbo też y dzieciom.

GOURMER, V. act. mot bas & populaire, (*Battre à coups de poing*) Pugnis cædere, *ou* conscindere, *ou* contundere, *ou* incursare aliquem. Ingerere, *ou* impingere alicui pugnos. *Cic Plaut.* PIĘSCIAMI abić zwalić pięściami.

SE GOURMER, *Se battre à coups de poing, comme des crocheteurs.*) Pugnis decertare, neut. BIC się pięściami iák chłopi.

GOURMET, subst. m. (*Qui gouste bien le vin, qui en connoist la qualité*) Naturæ vini intelligens, entis, omn. gen Qui censuram vini facit. *Plin* SMAKU dobrego znaiący się na winie y iego gatunkach.

GOURMETTE, subst. f. (*Chaisnon de fer serrant le mors de la bride d'un cheval.*) Freni catenula, æ, f. ŁANCUSZEK u wędzideł u munsztuka.

GOUSSE, subst. f. (*Enveloppe qui couvre les féves & les pois, &c*) Siliqua, æ, f. *Virg* ŁUPINA czyli strąki w ktorych grochy boby się wiążą y zamykaią.

Gousse d'ail. Allii spica, æ, f. *Colum.* Główka czosnka, álbo ząbek ieden w głowce.

Pousser des gousses. Siliquari, (or, aris, atus sum.) dep. *Plin.* Strączyć się wiązać się w strączki, álbo w głowki.

GOUSSES se dit en Architecture, (*de certaines moulures & ornemens, qui sont du chapiteau Ionique.*) Encarpi, orū, m. plur *Vitr* BINDA málarską, mularską, álbo snicerską robotą w Architekturae słupow porządku Jonickiego kwieciá owocow, pełna.

GOUSSET, subst. m. (*Petite bourse qu'on attache au haut-de-chausses*) Parva crumena, æ, f WOREK, woreczek mały, kieska pieniężna mieszek u pasa.

ON DIT au figuré, *Il a le gousset bien garni,* Benè nummatus est. *Plaut.* Má worek dobry mieszek porządny dostatek pieniędzy

GOUSSET signifie, *L'aisselle & la mauvaise odeur qui en sort.* Et on dit, *Il sent le gousset, ou le bouquint.* Hircum olet. Gravis hircus cubat in alis hirsutis. *Hor.* PARKOT park człowieczy, skąd mowią parkotem trąci.

GOUST, *prononcez* GOûT, subst. m. (*Le sens par lequel nous jugeons des saveurs.*) Gustus. Gustatus, ûs, m. *Cic.* SMAK ZMYSŁ.

GOUST, (*Saveur qui est dans les choses*) Sapor, oris, m. Gustatus, ûs, m. *Phad. Cic.* SMAK iáki wczym.

Des fruits qui ont un goust agréable & qui sentent bon. Pomorum non gustatus solum jucundus, sed etiam odoratus. *Cic* Owoce smaku wdzięcznego y zápachu.

Le fromage qu'on fait prendre avec de petites branches de figuier est fort agréable au goust. Caseus fici ramulis glaciatus, jucundissimè sapit. *Colum.* Ser tworzony gałąskami figowemi bardzo iest smaczny.

Des viandes qui ont du goust. Acres, acutique cibi. *Plin. Jun.* Korzennego smaku potrawy. *(*Le contraire est* Cibi ingrati saporis, *Des viandes d'un goût desagréable.*) *Przykrego smaku potrawy iák trawa.

Les œufs longs ont meilleur goust que les ronds, Longa quibus facies ovis erit, succi meliosis sunt, rotundis, *Hor.* Jayca podłogowate, smaczniey że są niż okrągłe.

Si le vin n'est pas à votre goust, je vous en donneray d'autre. Si vinum ad salivam non facit, *ou* si non placet, demutabo. *Petr.* Jeżeli wino nie do smaku, dam inszego. **Il ne trouve aucune viande à son goust, il ne trouve rien de bon.* Omnes cibos damnat. *Petr.* * Nic sobie do smaku znaleść nie może.

Je ne prends point de goust à ce que je mange chez moy. Non me juvat quod edo domi. *Plaut.* Nie smakuie mi nic co iem u siebie.

Vne eau qui a un goust de fer, qui sent le fer. Ferruginei saporis aqua. *Plin.* Woda ktora się smakiem oddaie iákby żelazem zaprawiona, álbo stalą.

Vn goust vineux Vinosus sapor. *Plin.* Smak winny. **Du vin qui a un goust de terroir.* Vinum indigenæ saporis. *Wino ziemią się oddaiące gruntem trącące.

Les vaisseaux d'airain estans estamez perdent le goust d'airain. Stannum illitum vasis æreis compescit æruginis virus. *Plin.* Miedziane naczynia pobielane nie trącą miedzią.

Il a perdu le goust, Il a le goust depravé. Ei non sapit palatum. *Cic.* Torpet ei palatum. Exsurdatum habet palatum. *Horat.* Smak stracił, smak mu się popsował.

Les plaisirs du goust Voluptates quæ sapore percipiuntur. *Cic.* Uciechy smaku, czym się smak cieszy.

GOUST se dit figurement (*des jugemens qu'on fait des personnes & des choses*) SMAK zdanie rozeznanie rozsądek o rzeczach. **Il n'y a pas un vers de bon goust dans ce poëme.* In hoc poëmate ne carmen quidem sani coloris enitet. *Petr.* *Żadnego wiersza dobrego nie masz w tym całym Rytmie.

Avoir du goust pour les choses. Sapere, (sapio, is, sapii, *ou* sapivi, *& plus ordinairement* sapui; *sans supin.*) Sentire, (io is, sensi, sensum.) act. acc. Mieć smak upodobanie chotę do czego álbo w czym. **Il a du goust pour les fables ingenieusement controuvées.* Arte fictas fabulas sentit animus. *Phad.* *Ma upodobanie do baiek dowcipnie wynalezionych. **Il a le goût délicat pour les ouvrages de l'art.* Judicium est illi subtile videndis artibus. *Hor.* *Delikatnego iest smaku rozeznania w rzeczach do iákiego kunsztu należących. **Il a du goust pour les lettres* Suavitate litterarum ducitur, *ou* trahitur. * Má upodobanie ochotę do nauk. * *Il a du goust pour les vers.* Sentit vim carminis. *Phad.* *Ma ochotę upodobanie do wierszy. **Vous connoissez le goust de Cesar.* Quibus rebus Cæsar gaudeat, *ou* capiatur, tenes. *Cic.* *Wierszа smak upodobanie Cezara. **Il n'est pas au goust des beaux esprits du siecle, il ne leur revient pas.* Minùs aptus est acutis naribus. *Hor.* *Nia podoba się ludziom uczonym rozumnym wieku tego *(*Le contraire* illi viro est ingenium amœnum & temporis illius auribus accommodatum. *Tacit. Il a l'esprit agréable, & au goust du siecle*) *(Przeciwnie) Właśnie dowcip do smaku wieku swego przypadaiący. **Si tout ce qu'enseignent les maistres n'est du goust des escoliers, comme dit Ciceron, leurs classes deviendront desertes.* Ni doctores dixerint quæ adulescentuli probent, ut ait Cicero, soli in scholis relinquentur. *Petr.* *Jeżeli to czego náuczaią náuczyciele uczniom nieprzypadu do smaku, sami sobie w szkołach zostaną y sami bez uczniow siedzieć będą mowi Cyceron. **Vostre discours n'est pas du goust du public.* Tuus sermo non est publici saporis. *Petr.* * Mowa twoia nie do smaku wszystkim. **Donner du goust à quelqu'un pour l'éloquence, Faire naitre à quelqu'un le goust de l'éloquence.* Accendere aliquem ad eloquentiam. Movere alicui eloquentiæ amorem. *Smak ochotę chęć wzbudzic do wymowy. **C'est un homme de bon goust, qui a le bon goust, ou le goust bon.* Est limati & exquisiti judicii. Est exquisitissimi judicii. *Człowiek to iest rozeznany rozsądny, smaku dobrego we wszystkim.

Il faut se remettre en goust de ce que Ciceron appelloit de son temps l'Atticisme Latin. Ille latinus atticismus ex intervallo est regustandus. *Cic.* Trzeba się czasem wprawiać do tego co Cyceron názywa attycyzmem to iest krotkością álbo zwięzłością łaciny.

Prendre goust, ou du goust aux choses. Re aliquâ delectari, (or, aris, atus sum.) pass. *Cicer.* Wprawiać się w co álbo do czego. **Il ne prend goust à rien.* Nullà re delectatur, *ou* afficitur, *ou* movetur, *ou* tenetur. *Cic.* *Do niczego się nie ma nie zábiera nie wprawuie.

GOUSTER, (*on prononce* GOÛTER.) V. *act.* (*Connoiſtre de la qualité des ſaveurs.*) Noſſe ſapores, (noſco, is, novi, notum.) *ou* ſentire, (ſentio, is, ſenſi, ſenſum.) act. *Plin.* SMAKOWAC koſztować probować ſmaku.

GOUSTER, (*Eſſayer, taſter.*) Guſtare. Deguſtare. Prægustare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* POSMAKOWAC ſprobować czego. *Gouſter le vin, ou au vin.* Deguſtare vinum. *Cat.* Prægustare vinum, *ou* vini pocula. *Juv.* Cenſuram vini facere. *Plin.* Pitiſſare. *Ter.* *Probować koſztować wina.

GOUSTER ſe dit figurément, (*Eſſayer des choſes & des perſonnes.*) Guſtare, Deguſtare act. acc. *Cic.* SPROBOWAC záżyć ſkoſztować niewłaśnie co do oſob y rzeczy. *Un eſprit qui n'eſt pas d'accord avec ſoy meſme ne peut gouſter aucun plaiſir ſolide.*) Animus à ſe ipſo diſſidens, ſecumque diſcordans, guſtare nullam partem poteſt liquidæ voluptatis. *Cicer.* *Umyſł nie iedooſtayny żádnego gruntownego ukontentowania mieć nie może. *De toutes les vertus de ſon beau pere, il ne guſta rien tant que la liberté,* E moribus ſoceri ſui, nihil æquè ac libertatem hauſit. *Tacit.* *Ze wſzyſtkich cnot oyca ſwego wolność mu náybardziey záſmakowała. *Céſar gouſtoit avec plaiſir le fruit de ſa douceur & de ſa clemence.* Magnum fructum ſuæ lenitatis ac clementiæ Cæſar ferebat. *Cæſ.* *Cezar zażywał z ukontentowaniem łáſkawośći y dobroci ſwoiey owocow. *Si-tôt que la raiſon luy eſt venuë, il a gouſté de tres grandes amertumes, & eſſuyé de grandes diſgraces.* Cùm primùm ſapere cœpit, acerbiſſimos dolores miſeriaſque percepit. *Cicer.* *Ledwie co do rozumu przyſzedł gorzkośći y wiele nieſzczęśliwośći zażył. *Ne gouſter aucun plaiſir.* Nullâ voluptate frui. Nullâ re delectari. *Cicer.* *Żádnego upodobania żádney nie zażyć uciechy.

GOUSTER *quelqu'un,* (*L'éprouver.*) Odorari & deguſtare aliquem. *Cic.* MIEC upodobanie w kim. *Je gouſte bien voſtre frere.* Tuus frater ſapit multùm ad genium meum. *Plaut.* *Mam wielkie opodobanie do brata twego. *Gouſter l'eſprit de quelqu'un, ſes ſentiments.* Deguſtare mentem alicujus ſenſumque *Cic.* *Nákłaniać ſię do zdania czyiego przypadać ná nie. *Gouſter les diſcours & les raiſons de quelqu'un,* Guſtare ſermonem alicujus & probare rationes. *Cic.* *Przypadać ná racye y ná mowę czyią. *Gouſter un genre de vie, une profeſſion.* Deguſtare aliquam vitam, *ou* artem. *Obrać ſobie álbo ſprobować ſtanu iákiego życia. *En gouſter tant ſoit peu.* Primis, *ou* primoribus labris aliquam artem guſtare, *ou* attingere, *ou* libare, *ou* delibare. *Cic.* *Trochę ſkoſztować. *Gouſter bien les paroles de quelqu'un.* Admittere verba alicujus in pectus, *ou* in ſe. Brać ſobie do głowy w uwagę do ſerca ſłowa czyie.

ON DIT, *Il a gouſté avec cette fille les plaiſirs d'une jouïſſance entiere.* Huic virgini abſtulit coitum plenum. *Petr.* ZAŻYŁ tey oſoby do woli, álbo dała mu ſię użyć do woli.

GOUSTER, *ou* LE GOUSTÉ, ſubſt. m. (*Petit repas que l'on fait entre le diſner & le ſouper.*) Guſtus, ûs, m. Guſtatio, onis, f. Guſtarium, ii, n. *Petr. Hor.* Merenda, æ, fœm. *Plaut.* PODWIECZOREK.

(Les mots *Guſtatio,* & *Guſtarium,* ſignifient proprement un petit Repas leger que les Anciens Romains prenoient le matin; car le Diſner leur eſtoit inconnu, ils ne connoiſſoient que le Souper, ſi ce n'eſtoit dans quelque débauche, car d'ordinaire ils ne mangeoient qu'un peu de pain ſouvent ſec, ou ils y ajoûtoient quelques raiſins, des noiſettes & du miel. L'heure de ce Déjeuner n'eſtoit pas toûjours la meſme; les uns déjeunoient à la ſeconde ou à la quatriéme heure du jour, ce qui répond à nos huit & dix heures du matin; les autres à la ſixieme, c'eſt à dire à midy, & enfin à la huitiéme, c'eſt à dire à deux heures. Et ces trois differences de temps ont produit inſenſiblement les trois Repas que l'on fait ordinairement parmi nous, qui ſont le Déjeuner, le Diſner & le Gouſter.) To ſłowo łacińſkie *Guſtatio* álbo *Guſtarium* znaczy właśnie śniadanie lekkie ktore Rzymianie dawni zrana czyniali, gdyż zdawna ludzie nie znali obiadu, ále tylko wieczerze iadali chyba przy ochotach iákich, ále zwyczaynie zrana nie iádali tylko chleba kawałek ſuchego álbo też z gronami rodzenkami, orzechami, álbo z miodem. Czas y godzina tego śniadania nie iednakowa była u wſzyſtkich, gdyż iedni ie iadali o wtorey álbo czwartey ná całym zegarze, to ieſt około oſmey, álbo dziewiątey godzinie náſzey ná połzegarzu, inſi o ſzoſtey dnia godzinie co wychodzi ná náſze południe, á inſi o oſmey to ieſt o náſzey drugiey godzinie po południu á te rożnica godzin zá czaſem wprowadziła zwyczay że trzy razy iádaią ná dzień teraz to ieſt śniadanie, obiad, y podwieczorek.

GOUTTE, ſubſt. fœm. (*Parcelle d'eau, ou de quelque autre liqueur.*) Gutta, æ, fœm. *Cic.* KROPLA wody álbo inſzego likworu. *Goutte qui tombe de deſſus un toit, ou d'un alambic.* Stilla, Stiria, æ, fœm. *Vitr.* *Kropla ktora z dachu kapie.

Petite goutte. Guttula, æ, fœm. *Plaut.* Kropelka.

GOUTTE *à goutte.* Guttatim. adv. *Plaut.* KROPLAMI kropla zá kroplą po kropli. *Qui tombe goutte à goutte,* (*parlant d'une liqueur.*) Stillatitius, a, um. *Plin.* *Co kapie kroplami.

Mette de l'huile goutte à goutte. Inſtillare oleum. *Cicer.* Pokropelce oliwy wpuſzczać.

GOUTTE ſe dit hyperboliquement (*de ce qui eſt en petite quantité.*) KROPELKA proſzek odrobina mało czego bardzo. *Je n'ay d'aujourd'huy bû une goutte de vin.* In os ego meum hodiè vini guttam non indidi. *Plaut.* *Y kropli wina dziś nie piłem w uściech nie miałem. *Je n'ay pas une goutte de ſang dans mes veines.* Guttam haud habeo ſanguinis in venis. *Plaut.* *Y kropelki krwi w żyłach w ſobie niemam.

ON DIT, *Ils ſe reſſemblent comme deux gouttes de lait,* on *deux gouttes d'eau, de ſorte qu'à les voir, on ne ſçauroit les connoiſtre.* Non minùs ſimiles, quàm lacti lac conferas, aut aquam aquæ, ut hos ſi videas, non queas internoſcere. *Plaut.* PODOBNI do ſiebie iák dwie krople wody iedna z drugą.

MERE-GOUTTE, (*Vin qui ſort de la cuve, avant qu'on ait foulé la vendange.*) Lixivium vinum, i, neut. Vinum, i, neut. *Colum.* WINO bez tłoczenia z iágod ciekące treść ſamo treść.

GOUTTE, *Maladie des jointures en general.*) Articulorum dolor, oris, m. *Cic.* Articularius morbus, i, m. *Colum.* Articularis morbus, m. *Plin.* CHOROBA ſtawowa, łamanie w ſtawach ogolnie wſzelaka.

La goutte aux mains. Chiragra, æ, fœm. *Celſ.* Choroba w ſtawach rąk Chiragra łamanie w ſtawach ręku. *Aux pieds.* Podagra, æ, fœm. *Cic.* *Podagra łamanie w ſtawach nog.

Avoir la goutte, ou *les gouttes.* Habere dolores articulorum. *Cic.* Chorować ná łamanie w ſtawach, miewać tákie łamanie. *Eſtre grandement travaillé,* ou *tourmenté de la goutte, Avoir fort la goutte aux pieds.* Ardere, *ou* cruciari podagræ doloribus. (*ſi c'eſt des mains, on dira* chiragræ.) *Cic.* Conflictari gravi morbo pedum. *Suet.* *Potężnie być udręczonym łamaniem w ſtawach rąk álbo nog chiragrą, álbo podagrą.

Qui a la goutte aux pieds. Podager, gri, maſc. *Claud.* Podagroſus. Podagricus, i, maſc. *Plin. Plaut.* Podagryk.

Des gouttes nouées, (*ſi c'eſt aux mains, on dira* Lapidoſa, *ou* nodoſa chiragra. *Perſ.* (*Si c'eſt aux pieds, on dira* Nodoſa podagra. *Ovid.*) Dna, łupanie rwanie w ſtawiech w nogach goleniach ręku.

La goutte l'a pris. Incidit in podagram. *Suet.* Podagra go nápadła.

GOUTTE SCIATIQUE, (*Celle qui vient à la jointure des cuiſſes à l'endroit de l'os qu'on appelle en Anatomie Iſchoin.*) Dolor iſchiadicus, *genit.* doloris iſchiadici, maſc. Iſchias, adis, fœm. *Plin.* SCIATYKA łupanie rwanie w biodrowych kośćiach záczynaiące w paſie czaſem od kości kuprzaſtey y oſtatnich pacierzy właśnie, Dna. *Qui a une goutte ſciatique.* Iſchiacus, a, um. *Cat.* *Ná dnę choruiący, dnę cierpiący.

GOUTTE CRAMPE. Spaſmus, i, m. Spaſma, atis, n. Convulſio, *ou* rigor nervorum, *genit.* convulſionis, *ou* rigoris nervorum. KURCZ.

GOUTTE, adverbe négatif qui ſignifie *Point du tout* comme *Ne voir goutte, Ne point voir du tout.* Nihil videre, (deo, es, vidi, viſum.) Cæcutire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Var.* NIC cale áni náymnieyſzey rzeczy nie cale niewidzieć. *Je ne vois quaſi goutte.* Parùm oculi mei proſpiciunt. *Plaut.* *Prawie nic niewidzę.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Ne voir goutte à une choſe, n'y connoiſtre rien.*) Nihil videre, *ou* nihil intelligere in re aliqua. Caligare ad rem. *Plin.* NIE widzę nic cale nie rozumiem, niepoymuię.

Le ſens de ſes harangues eſt ſi obſcur, que le plus ſouvent on n'y voit goutte. Ipſius conciones ita multas habent obſcuras, abditaſque ſententias, vix ut intelligantur. *Cic.* Ták powikłanym ſenſem częſtokroć mowi że go cale nić áni zrozumieć.

GOUTTEUX, m. GOUTTEUSE, f. adject. (*Qui a la goutte.*) Articularius,a, um. Arthriticus,a,um. PODAGRYK PODAGRYCZKA.

GOUTTIERE, ſubſt. fœm. (*Canal pour faire couler les eaux de la pluye deſſus toits.*) Stillicidium, ii, neut. *Cicer.* Deliquiæ, arum, fœm. plur. *Vitr.* RYNNA dla ſpadku wody dyſzczowey.

GOUVERNAIL, ſubſt maſc. (*Ce qui ſert à gouverner ſur mer un navire*,ou *quelque grand bateau ſur le rivieres.*) Clavus,vi,m. Gubernaculum,i,n.*Cic.* STYR nkrętowy na morzu ſtatkowy ná wielkich rzekach rudel.

GOUVERNAIL ſe dit figurement en morale,*Eſtre aſſis au gouvernail.* Aſſidere gubernaculis. *Plin. Jun.* STYR niewłáſnie co do rządow kierować ſtyrem rządy prowadzić w Pańſtwie iákim. **Prendre le gouvernail d'un Royaume en main.* Accedere ad regni gubernacula. *Cicer.* *Wziąć ſtyr Kroleſtwa, ubiąć rządy. **Quitter le gouvernail,* ou *la conduite des affaires.* A gubernaculis recedere. *Cicer.* *Umknąć od ſtyru oddalić ſię od ſpraw publicznych. **Oſter des mains du Senat le gouvernail de la République.* Deiicere, *ou* repellere Senatum à Reipublicæ gubernaculis. *Cicer.* *Od ſtyru y rządow Rzplrey odſtrychnąc Senat,

GOUVERNANTE, ſubſt. f. (*La femme du Gouverneur d'une Province*)Gubernatoris uxor,f. RZĄDCZYNA Rządcy ſtaroſty w kraiu iákim żona ſtarościna.

GOUVERNANTE *d'enfans.* Puerorum educatrix, icis, f. *Colum.* Moderatrix. Retrix. icis, f. OCHMISTRZYNIA co do dzieci.

GOUVERNANTE *d'un homme veuf*,ou *d'un vieux garçon,* (*qui a ſoin de luy & de ſon ménage.*) Gubernatrix & adminiſtra,f. PODSTAROSCINA goſpodyni wdowca álbo też młodzieńa w bez żeńſtwie żyiącego goſpodarſtwo prowadząca

GOUVERNEMENT, ſubſt. m. (*Adminiſtration, conduite en general.*) Adminiſtratio, Gubernatio, onis, f. *Cic.* Regimen, inis,n. Imperium,ii, neut. GUBERNATORYA rządy wielko rządy ſtaroſtwa ogolnie.

GOUVERNEMENT *d'une Province, Une Province qu'on a à gouverner.* Provincia,æ,fœm. URZĄD Gubernatorya wielkorządy Prowincyi iákiey cáłey. **Avoir le gouvernement d'une Province.* Provinciam cum imperio obtinere. Provinciæ præeſſe. *Cicer.* Adminiſtrare provinciam. Habere provinciam. *Cic.* *Urząd mieć ná ſobie zwierzchności nád cáłym kraiem iákim zleconey wielkorządcą być. **Se démettre du gouvernement d'une Province.* Deponere provinciam. *Cic.* *Złożyc urząd a ſiebie ſkończyć ſwoy urząd.

GOUVERNER, V. act. (*Commender, regir avec puiſſance & autorité un empire, un royaume.*) Summo cum imperio adminiſtrare, *ou* gubernare, (o, as, avi, atum.) *ou* regere, (rego, gis, rexi, rectum.) act.accuſ. *Cic.* Summam rerum adminiſtrare *Cic.* RZĄDZIC Pánować Páńſtwem iákim władać Kroleſtwem rządzić.

Gouverner une République. Rempublicam gerere, (gero, geris, geſſi, geſtum.) Rempublicam, adminiſtrare, *ou* gubernare. Clavum Reipublicæ tenere. Gubernacula Reipublicæ tractare. Ad Reipublicæ gubernacula ſedere. *Cic.* Rządzić Rzecząpoſpolitą Rzplrą ſprawować.

Gouverner une Province. Provinciam adminiſtrare. Rządzić Prowincyą. **Gouverner une affaire, la conduire.* Negotium aliquod gubernare, *ou* adminiſtrare, *ou* curare, *ou* gerere. *Rządcą byc poſtanowionym Prowincyi iákiey.

Gouverner un navire. Navim gubernare. Navis clavum regere. *Virg.* Styrować okrętem. ** Gouverner une famille.* Adminiſtrare familiam. *Cic.* *Rządzić domem goſpodarować w domu.

Gouverner un jeune Prince. Adoleſcentulum Principem gubernare, *ou* moderari, *ou* educare, *ou* inſtituere, *ou* informare. *Cic.* Dyrekcyą mieć Páná panięcia iákiego co do wychowania obyczaiow y nauki.

ON DIT figurément, *Gouverner quelqu'un, Avoir du credit & de l'autorité ſur ſon eſprit, ou eſtre le maiſtre.* Habere imperium in aliquem. Aliquem regere. *Cic.* RZĄDIC kim mieć powagę uniego wſzyſtko mogąc nadnim co ſię tylko podoba. **Je le gouverne comme je veux.* Utor illo, ex voluntate, *ou* ut volo. *Plaut.* *Czynię znim co chcę ulepię z niego co zechcę. **Il eſt gouverné par ſa femme, Sa femme le gouverne, le tourne comme elle veut.* Eſt uxori ſuæ morigerus. Imperio uxoris paret. Vir eſt uxorius. Ad nutum & arbitrarum uxoris flectitur, *ou* regitur. * Zona nim rządzi obraca go ſobie iákiey ſię podoba. **Un homme qui ne ſe gouverne que par luy-meſme.* Homo ſui arbitrii, ſeque uno contentus. *Człowiek uparty co ſam ſobą tylko rządzi nikogo nieſłucha áni ſię nikogo nieradzi tylko ſiebie ſamego,wſzyſtko według ſwoiey głowy czyni.

SE GOUVERNER, (*Se conduire, ſe comporter ſagement dans un employ.*) Gerere ſe recte in aliquo munere. Recte adminiſtrare aliquod munus, *Cic.* ROZUMNIE roſtropnie bacznie y uważnie ſię rządzić ná urzędzie iákim godnie ſię ſprawować.

Se gouverner ſelon le temps, ſelon l'ocaſion. Pro tempore & pro re coſilium capere. Servire tempori. *Caſ. Cic.* Rządzić ſię według czaſu y okoliczności.

Se gouverner ſoy meſme, ou *gouverner ſon eſprit.* Semetipſum, *ou* animum ſuum regere. *Cic.* Sam ſobą rządzić.

Qui gouverne bien ſes affaires, Qui conduit bien ſa barque. Sui negotii bene gerens. *Cic.* Dobrze ſię rządzący dobrze ſwoy ſtatek ſwoią łodż ſtyruiący przyſłowie francuſkie.

GOUVERNEUR, ſubſt. maſc. (*Qui gouverner les perſonnes & les choſes.*) Miniſter. Adminiſter, tri, maſc. Miniſtrator. Adminiſtrator. Gubernator, oris, m. *Cic. Quint.* RZĄDCA Pán Gubernator.

GOUVERNEUR *de Province.* Provinciæ præfectus, i, m. Gubernator. Rector, oris, m. *Cic. Sues.* Imperator provinciæ. *Petr.* Qui provinciæ præeſt. RZĄDCA Gubernator Prowincyi. **Faire quelqu'un gouverneur d'une province.* Aliquem provinciæ præficere, *ou* præponere. *Cic.* * Poſtanowić uczynic kogo gubernatorem.

Gouverneur d'une ville. Urbis gubernator. *Tacit.* Rex urbis. *Phad.* Gubernator w mieście,

GOUVERNEUR *d'un Prince.* Rector Principis juventæ, *Tacit.* Moderator. Rex, *genit.* regis, m. *Hor.* Principis nutritius *Caſ. ou* educator. *Tacit.* DYREKTOR Gubernator Ochmiſtrz Pánięcia iakiego.

GRABAT, ſubſt. m. vieux mot, qui ſignifie *Un lit ſans rideaux.* Grabatus, i, m. *Cic,* POSCIEL poſłanie łożko, Barłog poſłanie proſte nieporządne.

ON DIT en burleſque, qu'*Un homme eſt ſur le grabat,* pour dire qu'*Il eſt retenu au lit.* Detinetur lecto. MOWIĄ żartowie leży ná barłogu ſwoim ná łożku pościelą ſię bawi.

GRABUGE, ſubſt. m. vieux mot qui ſignifie *Debat, Different domeſtique.* Rixæ, Iræ, arum, f. pl, *Ter.* KŁOTNIE ſwarki hałaſy w domu.

GRACE, ſubſt. fem. (*Le don de la grace que Dieu nous donne gratuitement, pour faire le bien & pour fuir le mal.*) Gratia, æ, f. Dei donum, *ou* beneficium, i, neut. ŁASKA dár Boży ktory nam Bog dáie bez záſług náſzych dla chronienia ſię złego y czynienia dobrego.

ON APPELLE auſſi *Les graces du Ciel, tous les biens du corps & de l'eſprit, & de la fortune dont nous ſommes redevables à la Providence.* Dei dona, *ou* beneficia, æ. plur. ŁASKĄ Boſką też zowiemy wſzyſtkie tálenta y dary przyrodzone co do ciała y co do duſzy ktoremy winni opatrznośći Boſkiey.

Dieu m'en faſſe la grace. Faxit Deus! Utinam! Day mi to Pánie Boże Dáy mi Pánie tę łaſkę.

Nous avons graces à Dieu de quoy faire cette dépenſe. Eſt Diis gratia unde hæc fiant. *Ter.* Mámy z łaſki Bożey oczym.

Avec la grace de Dieu, Dieu aidant. Deo favente. Deo juvante. Deo propitio.abl. Zá łáſką zá pomocą Boſką. *(*Les anciens payens diſoient* Diis faventibus. abl.) Dawni Poganie przyſłowie mieli.

GRACE, (*Faveur, bienfait, plaiſir.*) Gratia, æ, f. Beneficium, ii, neut. ŁASKA Dobrodzieyſtwo świadczone.

Il m'a fait bien des graces. Multa beneficia in me contulit. Me multis beneficiis oneravit, *ou* cumulavit. De me benè meritus eſt. *Cic.* Wiele mi łáſk uczynił wyświadczył.

Ils croyent me faire une grace. Se mihi gratificari putant. *Cic.* Rozumieią że mi wielką łaſkę czynią.

BONNES-GRACES, (*La faveur, l'amitié, la protection.*) Gratia. Benevolentia. Amicitia, æ, fœm. *Cic.* ŁASKA záſczyt ochrona Protekcya przyiaźń.

Eſtre dans les bonnes graces d'une perſonne, Avoir ſon amitié. Eſſe in gratiâ cum aliquo. *Cic.* Mieć łaſkę affekt ukogo, **Je ſuis bien avant dans ſes bonnes graces.* In magnâ gratiâ ſum apud illum. *Mihi* cum illo magna eſt gratia. *Cic.* *Bárdzo wielką mám łaſkę u niego.

Acquérir,

Acquérir, gagner, obtenir les bonnes graces d'une personne. Gratiam inire ab aliquo. *Cic. ou* apud aliquem. *Liv. ou* cum aliquo. *Cic.* Alicujus gratiam sibi conciliare. *Cic.* Pozyskać łaskę u kogo czyię. **Conserver les bonnes graces de quelqu'un.* Gratiam alicujus tenere. *Cic.* *Záchowáć szanowáć łáskę czyię. **Mettre quelqu'un dans les bonnes graces d'un autre.* Aliquem apud alium in gratiâ ponere. *Cic.* * Wprowadzić kogo w łáskę w przyiaźń czyię. **Se mettre aux bonnes graces de quelqu'un par des caresses & par des presents.* Se in alicujus amicitiam blanditiis ac muneribus insinuare. *Cicer.* *Wniść w łáskę czyię w kręcić się przez podchlebstwo y podarunek. **Perdre les bonnes graces d'une famille.* Ex aliquâ familia planè excidere. *Plaut.* *Stracić łáskę w domu iákim. **Je desire avoir vos bonnes graces.* Cupio tuam gratiam. *Plaut.* *Szukam łáski u ciebie u affekt twoy się staram

Remettre quelqu'un dans les bonnes graces d'un autre. Aliquem in alterius gratiam reducere, *ou* restituere. *Cic.* Przywrócić kogo do łáski do przyiaźni z kim. **Je n'ay jamais pû regagner ses bonnes graces.* In gratiam cum illo redire non potui. *Cic.* Nigdy nie mogłem się przywrócić do iego łáski.

GRACE, (*Pardon qu'on fait à quelqu'un.*) Gratia. Venia æ, fœm. *Cic.* ŁASKA darowanie komu winy odpuszczenie.

Demander la grace d'un criminel. Veniam orare, *ou* petere pro sonte. *Cicer.* Prosić o łáskę winowaycy osądzonemu. **Obtenir sa grace.* Impetrare veniam pro illo. *Tacit.* *Otrzymać łáskę y uwolnienie.

Nous le priasmes de luy faire grace. Deprecati sumus, ut remitteret illi pœnam. *Petr. ou* Ut gratiam delicti faceret. *Salust. ou* ut illom pœnæ eriperet. *Petr. ou* ut impunitatem illi daret. *Cic.* Prosiliśmy o łáskę zá nim áby mu darowano.

GRACE, (*Adresse, dexterité, à faire & à dire les choses.*) Gratia, æ, f. Venustas. Dignitas, atis, fœm. *Cic. Hor.* ŁASKA przyiemność składność zręczność wdzięk, wdzięczność w czynieniu czego álbo mowięniu.

Bonne grace à parler. Sermonis gratia. *Hor.* Sermonis lepor, *ou* lepos, oris, m. *Cic.* Przyiemność mowy. **Discours qui a de la grace.* Sermo venustus, *ou* elegans, *ou* concinnus, *ou* politus, a, um. *Cic.* *Mowa piękna przyiemna.

Dire, parler avec grace, Avoir l'action belle. Cum venustate & dignitate agere. Venustè dicere. *Cic.* Mowić pięknie **Un homme qui a bonne grace,* ou *qui a de la grace en toutes choses, qui fait tout avec grace.* Homo affluens omni lepore ac venustate. *Człowiek ktoremu wszystko przystoyno co czyni, co mowi. *Geste, mouvement du corps qui a de la grace.* Gestus, motus corporis venustus. *Cic.* *Jest poruszenie każde ciała z przyiemnością y wdziękiem uczynione.

Vous ne trouverez pas un seul homme, qui à son âge ait si bonne grace en toutes choses, que luy. Qui sit hoc ætatis non invenies alterum lepidiorem ad omnia. *Plaut.* Nieznaydziesz człeka ktoremuby w tym wieku ták wszystko przystało iák iemu. **Il fait un conte de bonne grace.* Fabellam lepidè narrat. *Każdą rzecz ktorą powiada miłogo słuchać miły wdzięczny zábawny w posiedzeniu. **Il raille de bonne grace.* Non invenustè, nec illepidè jocatur. Magnus est illi in jocando lepos. *Cic.* *Żártuie przyiemnie.

Rendre les graces & les beautez à un Auteur qu'on traduit. Veneres & lepores auctori reddere. W przekładaniu w tłomaczeniu Autora przyiemność uważać.

Mauvaise grace. Rusticitas, atis, f. Invenusta, *ou* illepida agendi ratio, *genit.* illepidæ, *ou* invenustæ agendi rationis, f. Nie przyiemność nie zgrabność nie składność nie zręczność nie przystoyno mu &c.

Qui a mauvaise grace à parler, qui parle mal, qui n'a pas la parole en main, (comme l'on dit dans le familier.) Infacundus, a, um. Infacundior & hoc infacundius; Infacundissimus, a, um.) Homo inconditus, *ou* invenustus, *ou* inconcinnus in dicendo. Qui inconcinnè, *ou* illepidè, *ou* inconditè, *ou* invenustè dicit ac loquitur. -Nieprzystoyno mu mowić.

On auroit mauvaise grace de demander des choses injustes à des personnes remplies d'équité; & l'on seroit aussi déraisonnable de penser abtenir des choses justes des gens qui ne connoissent point de justice. Injusta ab justis impetrare, non decet; justa autem ab injustis petere, insipientia est, quippe iniqui jus ignorant. *Plaut.* Nieprzystoynoby to było wyciągać co niesłusznego od osob pełnych sprawiedliwości, ále y to byłoby przeciwko rozumowi od tych spodziewać się sprawiedliwości ktorzy żádney sprawiedliwości nie znaią.

Veryment vous avez bonne grace de vous moquer de moy? Tu sanè lepidus es qui me irrideas? Właśnie ci też to przystoyno żartować ze mnie moy ładny iák ci sobie ze mnie zartuiesz.

GRACE, (*Reconnoissance d'un bienfait, remerciment, actions de grace que l'on rend pour un bienfait receu.*) Gratiæ, arum, fœm. plur. Gratiarum actio, onis, fœm. plur. Grates, fœm. plur. *Cic.* WDZIĘCZNOSC zá łáskę zá dobrodzieystwo podziękowanie.

Rendre graces à quelqu'un, le remercier. Alicui pro beneficio gratias agere. Alicui grates agere, *ou* rependere. *Cicer. Liv.* Ingentes, miras, *ou* justissimas, *ou* incredibiles, *ou* singulares, mirificas agere gratias alicui, *ou* apud aliquem. *Cic. Ter.* Dziękować podziękować zá co komu.

Je vous rends graces de vostre souper. De cenâ facio gratiam. *Plaut.* Dziękuię uniżenie zá obiad zá wieczerzą. **Vous me faites plaisir, je vous rends graces.* Benè vocas, jam gratia est. *Plaut.* *Wdzięczną mi bardzo rzecz czyniśz dziękuię.

DE GRACE se dit (*à l'égard des particuliers & des égaux.*) Velim & ambo, (*qu'on met entre deux parentheses.*) PROSZĘ mowi się między rożnemi osobami poufale proszę! ále proszę!

(Souvent il ne s'exprime point en Latin, & c'est une maniere de parler civile dans nostre Langue.) Jest to polityczny sposob mowienia w Francuskim.

Je vous prie (de grace) de luy faire bon accueil, Obligez moy de luy faire bon accueil. Comiter (amabo, *ou* velim) illum excipias. *Cic.* Proszę o tę łáskę przyimiy go łáskawie wdzięcznie wielce mię obligować będzieśz ieżeli mu się chętnie przyiemnie y łáskawie stawiśz.

Il m'a fait la grace de me venir voir, Il m'a honoré de sa visite. Me invisit. Uczynił mi tę łáskę że był umnie, w Polskim się mowi przyzwoiciey miałem to szczęście.

(Ce terme de civilité en nostre Langue ne se rend point en Latin.) W łacińskim nie idzie ten sposob mowienia.

LES GRACES, (*Trois Divinitez fabuleuses qu'on peignoit toûjours nues, & qu'on feignoit estre de la suite de Venus.*) Gratiæ, arum, fœm. plur. *Var.* Charites, itum, fœm. plur. (*mot Grec.*) ŁASKI Trzy Boginie baieczne ktore záwsze malowano nágie y powiadano że do Faucymeru Wenusowego náleżą.

ON DIT qu'*Un homme n'a point sacrifié aux Graces,* pour dire qu'*Il est grossier,* & qu'*Il ne fait rien de bonne grace.* Rusticus & invenustus. NIEZGRABNY niezręczny nic mu nie przystoi.

GRACIEUX, masc. GRACIEUSE, fœm. adject. (*Qui a de l'agrement, de la politesse, de la civilité.*) Blandus. Gratus, a, um. *Plaut.* Comis & hoc come. *Cic.* ŁASKAWY miły wdzięczny, przyiemny.

Vous estes peu gracieux, c'est vostre grand défaut. Parùm blandus es, vitium tibi istud maximum. *Plaut.* Nie maśz w sobie żádney łáskáwości żádney przyiemności tá twoia náywiększa wada.

Il a un accueil gracieux. Blandè & comiter quemque accepit. Est ad illum accessus blandus & comis. Cale nie przystępny nie ludzki.

(Mot du discours familier.) Słowo dyskursu poufałego.

GRACIEUSEMENT, adv. (*Honnestement, civilement.*) Blandè. Comiter. *Cic.* Blanditer. adverb. *Plaut.* WDZIĘCZNIE ludzko łáskawie przyiemnie.

(Mot familier) Słowo poufałości.

GRACIEUSER, V. act. (*Recevoir honnestement.*) ŁASKAWIE przyiąć łáskawie się stawić łáskawość oświadczyć.

(Ce verbe ne se dit guere.) To słowo prawie mało iest w używaniu.

GRACIEUSETE', subst. f. (*Petite present qu'on donne à des gens qui ont rendu quelque service.*) Gratificatio, onis, f. Munusculum, i, n. *Cic.* NAGRODA w nágrodę rzecz dana zá iáką przysługę wdzięczność.

(Mot bas & populaire.) Francuskie słowo proste potoczne

GRACILITE', subst. f. terme de Médecine, pour marquer *La qualité d'une voix gresle, telle que celle des femmes & des chastrez.* Vocis exilitas, atis, fœm. *Quint.* Vox exilis, *genit.* vocis exilis, fœm. *Plin.* GŁOS cienki iáko białogłowski y trzebieńcow.

GRADATION, subst. f. (*L'élevation qu'on acquiert petit à petit, & comme par degrez.*) Gradus, ûs, m. *Cic.* STOPNIAMI po stopniach idąc.

Monter aux honneurs par gradation, & mieux *par degrez.* Ascen-

Afcendere, *ou* pervenire per gradus, *ou* gradatim ad honores. *Cicer.* Przychodzić do honorow ftopniami, po ftopniach, przez ftopnie porządnie idąc.

(Mot rare en ce fens.) W Francufkim flowo rzadko używane w tym rozumieniu.

GRADATION, figuré de Rhétorique, (*Lorfqu'on apporte des preuves qui montent par degrez.*) Gradatio, onis, fœm. *Auct. ad Heren.* KSZTAŁT mowy u mowcow ftopniami poftępuiąc od náyniżfzego do náywyżfzego.

GRADE, fubft. mafc. (*Elevation à un degré d'honneur.*) Gradus,ûs,mafc. Ordo, *genit.* ordinis, mafc. *Liv. Cic.* STOPIEN godności.

(Ce mot ne fe dit que dans les Univerfitez, encore mefme le mot de Degré eft plus d'ufage, *Prendre des Grades*, ou *des Degrez dans les Univerfitez.* To flowo Francufkie nie mowi fię chyba w Akademiach o promocyach przez gradufy doktorfkie y to częściey fię mowi ftopień *Degré* niżeli Gradus.

GRADIN, fubft. mafc. (*Petite marche.*) Gradus,ûs, mafc. GRADUS y Stopień pod nogi dla wniścia y doftania czego wyfoko.

GRADUE', fubft. mafc. (*Celuy qui a des degrez dans les Univerfitez.*) Qui gradum magifterii adeptus eft. Graduatus, i, mafc. GRADUAT Promota Perfona w Akademiach.

GRADUER, V. act. (*Conferer des degrez à quelqu'un.*) Ad gradum magifterii aliquem efferre. Donare aliquem gradu magifterii. Donare alicui gradum magifterii. PROMOWOWAC kogo ná gradus iáki Doktorfki w Akademiach.

GRADUEL, fubft. m. (*Livre de chant, qui contient des verfets qu'on chante aprè l'Epitre.*) Graduale, is, n. (*mot confacré.*) GRADUAŁ Kśięga Kościelna churowa.

GRAIN, fubft. m. (*Petite corps, ou parcelle d'un corps pulverifé.*) Granum, i, n *Plin.* ZIARKO Ziárno.

GRAIN *de froment, d'orge, de feigle, d'avoine.* Granum tritici, hordei, filiginis, avenæ. *Cic.* ZIARNO pszeniczy ięczmienia żyta, owfa.

GRAIN *de raifin, Pepin.* Acinus, i, m. Acinus vinaceus. *Cic.* Acinum, i, n. Granum, i, n. *Colum.* ZIARKA winne.

GRAINS *de grenade.* Grana punica, orum,n. plur. *Ovid.* ZIARKA iábłkowe granatow. **Grains qui font la figue.* Fici grana. *Cic.* *Ziarko figowe. **Grain d'encens.* Turis mica, æ, f. *Plin.* *Ziarka kadzidłowa. **Grain de fel.* Salis mica, *ou* grumus. *Plin.* *Soli odrobina. **Un grain d'or.* Mica auri. *Lucr.* *Złota odrobina.

GRAIN fe dit (*de l'abondance de toutes fortes de bledt.*) Frumentum,i, n. Copia frumenti, æ, f. URODZAY * *Il y aura bien du grain cette année, Cette année fera abondante en grains.* Erit hoc anno frumenti copia. * Będzie dobry urodzay doftatek zboża w tym roku. **Il luy doit tous les ans un muid de grain.* Singulis annis modium tritici ipfi praftare tenetur. *Co rok mu powinien dawać ● rzecz zboża.

GRAIN fignifie *Le plus petit des poids,* (*dont on fe fert pour pefer.*) Mica, æ, f. *Lucr.* GRAN *es.* naymnieyfza waga w ważeniu.

(Il en faut trois pour faire une obole.) Trzy efy álbo grana trzeba ná iednę babkę álbo fzeląg.

GRAIN fe dit figurement en cette fignification, *Cét homme n'a pas un grain d'efprit, Un grain de bon fens.* Nihil eft in illo neque ingenii, neque fenfûs. ZIARKO okruszyna niewłaśnie Ten człowiek ná odrobinę ná okruszynę rozumu niema.

Il n'y a pas un grain de fel dans tout cét ouvrage. Nihil falis in eft in hoc opere. Zádnego guftu nie ma w fobie ten uczynek.

(Mot du difcours familier.) Słowo dyfkurfu poufałego.

ON DIT proverbialement (*d'un homme qui eft un peu fou.*) *Il eft leger d'un grain.* Defipit nonnunquam. Cerebro aliquando laborat. SZALUNIUSIENKI, má ná trzy grana ná kilka efow dziwactwa w fobie dziwaczek.

Il eft leger de deux grains, (*parlant d'un homme qui eft tout à fait coupé, & de qui on a ofté les tefticules.*) Exfectus eft. *Lucan.* Trzebieniec ktorego cále wyrznięto.

ON DIT encore, qu'*Un homme eft dans le grain,* pour dire qu'*Il eft en un pofte où il peut faire fortune & amaffer bien du bien.* In curfu eft ad fortunas ampliffimas. *Horat.* WPADŁ w dobry byt, może przyiść do czego.

(Expreffions familieres.) Exprefsye potoczne.

GRAINE, fubft. f. (*Semence que produifent les plantes & les arbres.*) Semen, *genit.* feminis, n. *Cic.* NASIENIE drzew y zioł. **Monter en graine.* Exire, *ou* abire in femen. *Plin.* *Wychodzić w náfienie.

GRAINETIER, fubft. mafc. (*Celuy qui vend des graines.*) Seminarius, ii, m. (*on trouve dans un ancien marbre* Seminatia, æ, f. *pour une Grainetiere, celle qui vend des granes & du grain.*) Qui femina cuiusvis generis & grana vendit. TEN co náfiona má ná przedaż,ta co nafiona má ná przedaż co nafionami handluie.

GRAISSE, fubft. f. (*La partie onctueufe de l'animal.*) Adeps, *genit.* adipis, mafc. *dans Pline, &* feminin *dans Columelle.* Pinguedo, inis, f. *Virg.* Pingue, *genit.* Pinguis. Pinguitudo, dinis, f. *Var. Celf.* TŁUSTOSC fadło w bydlęciu, człowieku, zwierzętach łoy.

Ofter la graiffe, (*Dégraiffer.*) Adipes detrahere. *Plin. ou* extenuare. *Quint.* Uiąc fadła odebrać fadło tłustość łoy &c.

Qui eft chargé de graiffe, ou de cuifine, (*comme l'on parle dans la familier.*) Obefus, a, um. *Suet.* Obefiffimus, a, um. *Plin.* Otyły.

GRAISSE fe dit figurément (*de tout ce qu'il y a de meilleur dans les chofes.*) CO náylepfze co naylepfzego w czym fię znáyduie. **Les fermiers ont emporté toute la graiffe de cette ferme.* Publicani omne lucrum ex hoc portorio abftulerunt. Quidquid erat opimum, *ou* opimitatem, ex hoc portorio detraxerunt publicani. *Arendarze co naylepfze pozabierali.

On ne fait rien qu'à graiffe d'argent, ou qu'à force d'argent. Nihil fit nifi multâ pecuniâ. Nie dokażefz nie chyba ręce fmaruiąc to ieft chyba przez pieniądze.

GRAISSER, V. act. (*Frotter de graiffe.*) Adipe ungere, go,gis,xi, ctum.) act. acc. NASMAROWAC tłustością.

Il y a de vieilles femmes fans dents, qui fe graiffent de pommade, & qui cachent les défauts de leur corps avec le fard. Vetulæ edentulæ fe unguentis unctitans, & vitia corporis fuco occulunt. *Plin.* Są tákie Babki ktore y zęba niemáią á przecię fię mufzczą fmaruią fzbuią áby fwoie defekty pokryć.

GRAISSER, (*Salir de graiffe.*) Adipe inquinare, *ou* fpurcare, (o,as,avi, atum.) act. acc. UTŁUSCIC tłustością fplamić fplugawić zmazać.

ON DIT proverbialement & populairement, *Graiffer la patte d'un Juge,* (*Luy donner de l'argent pour le corrompre.*) Pecuniâ corrumpere judicem. *Cic.* PRZYSŁOWIEM proftym mowią fmarować ręce fędziemu Korupcyą go nymować fobie.

GRAMMAIRE, fubft. f. (*Art qui enfeigne à décliner les Noms, à conjuguer les Verbes, & à conftruire les parties de l'oraifon.*) Grammatica, æ, f. Grammatice,es, f. Ars grammatica, *genit.* artis grammaticæ, f. *Cic. Quint.* GRAMATYKA náuka rozmaitego nákłaniania flow w iákim ięzyku y zgadzania między fobą y wfzyftkich części wchodzących w mowę y onę fkładaiących porządnego y náleżytego wyrażenia.

GRAMMAIRE, (*Livre qui contient les regles de la Grammaire.*) Liber grammatices, m. Grammatica, orum, *n.* plur. *Quint.* GRAMATYKA Książka o tey nauce pifząca.

Ceux-là fe trompent fort, (*dit Quintilien*) *qui fe moquent de la Grammaire comme d'un art, qui n'a rien que de bas & de méprifable: puifqu'eftant à l'egard de l'Eloquence, ce qu'eft le fondement à legard d'un edifice, fi elle n'eft folidement eftablie dans l'efprit, tout ce qu'on y mettra, tombera bien-toft par terre.* Minus funt ferendi, qui hanc artem ut tenuem ac jejunam cavillantur, quæ nifi futuro oratori fundamenta fideliter jecerit, quidquid fuperftruxeris, corruet. *Quint.* Mylą fię mowi (Kwintylian) ci ktorzy grammatykę fobie lekce ważą iáko podłą y nifką náukę; ponieważ ona ieft iáko fundamentem Krafomowfkiey náuki, á ieżeli ten fundament niedobrze będzie założony, wfzyftko coby dáley wyftawić kto chciał obali fię łatwo

GRAMMAIRIEN, fubftantif. mafc. (*Qui fçait & enfeigne la Grammaire.*) Grammaticus, i, mafc. Grammatifta, æ, mafc. *Suet.* GRAMATYK umieiący álbo uczący Gramatyki.

GRAMMATICAL, mafc. GRAMMATICALE, fœm. (*Qui appartient à la Grammaire.*) Grammaticus, a, um. *Quint.* GRAMATYCKI należący do Gramatyki.

GRAMMATICALEMENT, adverb. (*Selon les regles de la Grammaire.*) Grammaticè. adverb. *Cicer.* PO GRAMATYCKU.

GRAMONT, (*Abbaye celebre & Chef d'Ordre dans le Diocefe de Limoges.*) Grandimontium,ii,neut. GRAMONT

Opa-

Opactwo głowne Zákonne w Diecezyi Lemowickiey.

GRAND, m. GRANDE, f. adject. terme de comparaison, (*Qui a plus d'extension qu'une autre chose.*) Magnus, a, um. Major, & hoc majus; Maximus,a,um.) Amplus, a, um. Amplior & hoc amplius; Amplissimus, a, um.) Grandis & hoc grande. Grandior & hoc grandius; Grandissimus,a, um.) *Cic.* WIELKI, WIELKA, co do długości wysokości obszerności.

Devenir grand, Grandir, croistre. Grandescere,(sco.) neut. *Plin.* Rość wzrostu nábywać pomnażać się co do wzrostu.

Qu'elles sont devenuës grandes de petites qu'elles estoient! Quantæ è quantulis sunt factæ! *Plaut.* O iák wielkie stały się z tyluśkich, z maluśkich.

GRAND, *Enorme en grandeur, fort haut.*) Immanis & hoc immane. Enormis & hoc enorme. Ingens, entis, omn. gen. Vegrandis & hoc vegrande, *ou* Prægrandis. Immanior & hoc Immanissimus. *Cic.* WYSOKI, wielgosz długosz wielkie chłopisko.

Vn grand homme, de grande taille, de haute stature. Eminentis, *ou* proceræ, *ou* celsæ, *ou* altæ, *ou* ingentis, *ou* sublimis staturæ homo. Præcipuæ staturæ vir. *Colum.* Wysokiego wzrostu niezmiernego wzrostu osoba.

GRAND se dit par exaggération (*soit en bonne ou mauvaise part.*) Magnus. Insanus,a, um. Grandis. Ingens. Summus. *Cic.* WIELKI tak co do złego iáko y co do dobrego.

Vn grand vent. Ingens, *ou* magnus, *ou* vehemens ventus. *Colum. Cic.* Wiatr wielki. **Vn grand Prince.* Magnus Princeps. *Wielki Pan Monarcha. **Grand en éloquence.* Eloquio ingens. *Stat.* *Wielki mowca. **Vne grande maison.* Magna & ampla domus. *Cic.* *Wielki gmach. **Vne grande armée.* Magnus,*ou* permagnus, *ou* amplissimus exercitus. *Cic.* *Wielkie woysko. **Vn grand vin, Du vin excellent, exquis.* Vinum generosius. Vinum ingentium virium. *Cels.* *Porzęne przednie bardzo wino. **De grandes affaires.* Ampla,*ou* amplissima negotia. *Cicer.* *Wielkie sprawy interessa. **Vne grande somme d'argent.* Magna & grandis pecunia. Magna pecuniæ summa. *Wielka summa, wielkie pieniądze. **De grandes richesses.* Ingentes divitiæ. Magnæ, *ou* summæ, *ou* maximæ opes. *Cic.* *Wielkie Bogactwa. **De grands mots.* Grandia verba. Verborum granditas. *Wielkie słowa. **Ils se servoient de grands mots.* Verbis grandes erant. *Cic.* *Wielkie poważne wysokie słowa mowili wysokiemi słowami mowili. **Vn grand genre d'éloquence.* Dicendi genus grandius. *Cicer.* *Wysoka wymowa. **Vn grand fourbe.* Magnus veterator, *ou* sycophanta, masc. *Plaut* *Wielki szalbierz arcyszalbierz. **Vn grand fripon.* Magnus nebulo. Insignis nebulo. *Wielki oszust niecnota.

GRAND se dit figurément, *Illustre.* Magnus. Eximius, a, um. Illustris. Insignis, & hoc e: Illustrior & hoc illustrius, Insignior & hoc insignius; Illustrissimus, a, um.) WIELKI niewłaśnie znaczy sławny.

Vn grand esprit, Vn grand homme, Vn grand genie. Magnus vir. Magnus homo. Eximium, *ou* præstans ingenium. *Cic.* Wielka głowa, Wielki człowiek, Wielki rozum.

Vne grande ame, Vn grand cœur. Magnus animus. Ingentis spiritus vir. Ingens animus. Wielkiego umysłu serca wspaniałego.

C'est un grand personnage constitué en dignité. Homo maiestus & dignitosus. *Petr.* Wielki to człowiek ná tym stopniu godności.

Il est plus grand que sa réputation. Est famâ major. Przewyższa przechodzi większy iest nád sławę swoię.

Il n'a rien de grand que sa fortune. Magnus fortunâ, non animo. Nie w sobie nie ma wielkiego procz szczęścia swego.

LES GRANDS, (*Les Princes, les personnes de qualité.*) Principes, pum, m. pl. Viri principes. Homines principes. Optimates, tum, m. pl. *Cic.* WIELCY ludzie Panowie zacni przedniego stanu osoby.

Les Grands d'un Royaume. Regni proceres, *ou* summates, *ou* optimates Summates viri. *Plaut.* Przedni Panowie w Państwie iákim náypierwsi.

Les Grands d'une ville. Civitatis primi, *ou* principes, *ou* optimates. Przedni w mieście.

Les grandes Dames, les Dames de qualité. Summates matronæ. *Plaut.* Pánie, Wielkie Panie.

SI GRAND *que, Aussi grand que.* Tantus, quantus,a,um. TYLI ták wielki.

Marius eut une si grande autorité, un si grand crédit, qu'il défendit cette cause en peu de paroles. Tanta auctoritas in Caio Mario fuit, ut paucis illi verbis causam illam defenderit. *Cic.* Táka, ták wielka była powaga Máryusza że tylą tylko słowami tę rzecz obronił.

Tant de si grandes choses. Tot tantæque res. Tam multæ res atque tantæ. Tyle ták wiele.

ON APPELLE, *Les Grands jours, La Justice qui se rend dans les Provinces par des Commissaires deputez du Parlement* Conventus, ûs,m. *Cic.* SĄDY Roczki, Sądy głowne.

Tenir les grands jours. Conventus agere, *ou* celebrare. *Cas. Cicer.* Sądy sądzić, roczki głowne trzymać odprawować.

GRAND se dit (*de plusieurs charges qui ont la prééminence des autres.*) comme, *Grand-Maistre de la Maison du Roy.* Regiæ domûs summus administrator. WIELKI co do urzędow rożnych nád inne przednieyszych Marszałek nadworny. **Grand Escuyer*, ou *M. le Grand* (*tout court*) Summus scutifer. *Koniuszy Wielki. * *Grand-Veneur.* Summus rei venatoriæ prefectus. * Łowczy Wielki. **Grand Chambelan.* Summus Camerarius. *Liv.* *Podkomorey wielki. * *Grand tranchant.* Summus scissor. *Krayczy Wielki. **Grand maistre de cérémonies.* Maximus designator Marszałek Wielki **Grand Aumosnier.* Summus ab eleemosynis regis. * Wielki Jałmużnik.

ON APPELLE aussi (*dans les ordres de Chevalerie.*) *Le Grand-Maistre de Malthe.* Summus Magister. W ZAKONACH Kawalerskich, Wielki Minister Zakonu Maltańskiego. **Les Chevaliers Grand croix.* Equites Melitensium proceres. *Kawalerowie Maltańscy Krzyża wielkiego.

GRAND se dit pareillement (*des titres d'honneur que l'on donne à quelques Princes.*) *Le Grand Turc, Le Grand Seigneur.* Magnus Turcarum Imperator. WIELKI co do tytułow niektorych Xiążąt: Wielki Sołtan Turecki, Padysza. **Le Grand Visir dans l'Empire Othoman, Le premier Ministre de la Porte.* Summus imperii Turcici administer. * Weyzyr Wielki w Turczech pierwszy Minister u Porty. **Le Grand Mogol.* Magnus Mogulorum imperator. *Moguł Wielki. **Le Grand chan de Tartarie.* Tartarorum magnus imperator. *Wielki Han Tatarski. **Le Grand Duc de Moscovie.* Summus Muscovitarū dux. *Wielki Xiążę Kniaź Cár Moskiewski. **Le Grand Duc de Florence.* Sūmus Florentinorū dux. *Wielki Xiążę Florentski. **Alexandre le Grand.* Alexander magnus. *Alexander Wielki. **Louis le Grand.* Ludovicus Magnus. *Ludwik Wielki. **La Grande Eglise.* Templum primarium. Ædes decumana. *Fara, p rzedni Kościoł.

GRAND, se dit par extension. *La Grand'-Chambre du Parlement,* pour dire *La premiere Chambre du Parlement où l'on tient les audiences.* Decuria Primanorum. Magnum Tribunal. Auditorium primarium. Prima classis curia. Auditorium laqueati tecti & inaurati. IZBA Sala wielka sądow walnych.

GRAND-PERE, GRAND'MERE, *Voyez* PERE, MERE &c. DZIAD BABA co do rodzeństwa.

ON DIT, *De grand matin, De bon matin.* Multo, *ou* summo mane. *Cicer.* Benè manè. adv. *Plaut.* RANUSIENKO rano bardzo.

GRANDELET, masc. GRANDELETTE, f. (*Qui commence à devenir grand.* Grandiusculus, a, um. *Ter.* Grandiculus,a,um. *Plaut.* WYROSTEK podrostek, wyrostka podrostka.

GRANDEMENT, adv. (*Avec grandeur & magnificence.*) Magnificè. Ampliter. adv. *Cic.* WSPANIALE zácnie.

GRANDEMENT, (*Beaucoup*) Multùm. Valdè. Magnoperè. adv. *Cic.* WIELCE bardzo.

GRANDEUR, subst, fœm. (*Quantité, estenduë.*) Magnitudo. Amplitudo, inis, fœm. *Cic.* WIELKOSC wysokość wzrost.

Vn homme d'une bonne grandeur. Commodâ staturâ homo. *Plaut.* Człowiek wzrostu dobrego. **Grandeur du corps.* Magnitudo corporis. *Cæs.* Amplitudo. *Plin.* *Wzrost co do osoby.

Grandeur de certains animaux, (comme des Eléphans.) Moles, lis, f. Vastitas, atis, f. *Colum.* Machyna wielkość co do bydląt y zwierząt náprzykład Słoń.

GRANDEUR se dit au figuré (*des choses spirituelles & morales.*) *Vne grandeur d'ame.* Animi magnitudo, *ou* amplitudo. *Cic.* WIELKOSC wspaniałość serca umysłu.

Il refuse, il rejette les presens par grandeur d'ame. Rejicit alto vultu dona. *Horat.* Podarunkami dackiem gardzi wspaniałym sercem.

Il méprise les richesses par grandeur d'ame. Divinitas excelso

celſo animo magnoque deſpicit. *Cic.* Bogactwa zá nie waży wſpaniałoścíą umyſłu.

LES GRANDEURS *du monde*, *Les grandeurs humaines*, *les dignitez*, *les honneurs*. Amplitudo & dignitas, honores. *Cic.* WIELKOSCI okazałości prożności światowe.

Abbaiſſez voſtre grandeur juſques à moy. Salvâ tuâ magnitudine deſcende princeps ad meas cnras. *Plin. Jun.* Uebyl powagi twoiey aż kumnie y intereſſom moim.

Il mépriſe toutes les grandeurs du monde. Deſpicit ac pro nihilo putat humana omnia. *Cic.* Gardzi wſzyſtkiemi okazáłościami ziemſkiemi.

Ce Prince a un air de grandeur, qui éblouït. Eſt in illo Prince dignitas & amplitudo, quæ præſtringit oculos. *Cicer.* Wielkiey powagi wſpaniałości y majeſtatu Monarcha.

ON DIT encore comme un titre d'honneur, *Veſtre Grandeur*, (*lorſqu'on parle & qu'on écrit à quelque grand Seigneur.*) Tua Amplitudo. JASNIE Wielmożny WMP. Dobrodziey, Jaśnie Wielmożna WMP. Dobrodzieyka.

GRANDIR, V.n. (*Devenir grand, croiſtre.*) Grandeſcere, (ſco.) Adoleſcere, (ſco.)n. ROSC urość.

Grandir extraordinairement. In nimiam magnitudinem excedere. *Celſ.* Znácznie rość, prędko urość.

GRAND MERCY, (*on prononce* grammercy.) ſubſt. maſc. (*Actions de graces.*) Gratiarum actio, fœm. BOG zápłać dziękuię.

Grand mercy, Je vous remercie. Gratias ago. Dziękuię Bog zapłac dziękuię uniżenie. *Cela ne me coûte qu'un grand-mercy.* Id gratiaa habui. To mię koſztuie iedno Bog zápłać.

GRANGE, ſubſt f. (*Lieu à ſerrer du bled.*) Horreum, ei, n. *Var.* STODOŁA gumno.

GRAPIN, ſubſt. m. (*Harpon de fer à accrocher les vaiſſeaux.*) Harpago, onis, m. *Cæſ.* HAK ſtatkowy okrętowy lub iákikolwiek inszy do chwytania.

Jetter un grapin pour accrocher un vaiſſeau. Navem harpagare, (go, gas, avi, atum.) act. *Plaut.* Hákami álbo hakiem narki chwytać.

GRAPPE, ſubſt. f. (*Fruit de pluſieurs arbres, comme de la vigne, du ſureau, du lierre.*) Racemus, i, m. GRONA owoc rozmaitego drzewa zwłaſzcza iáko to winnych latorosli, bzu, bluſzczu.

Grappe de raiſin. Uva, æ, f. Racemus, i, m. *Cic. Hor.* Grono winne

Qui porte des grappes en abondance, Qui a beaucoup de grappes. Racemoſus, a, um. *Plin.* Gronowaty gron wiele maiący.

Qui porte des grappes, comme des grappes de raiſin. Racematus, a, um Gron winnych wiele maiący.

ON DIT proverbialement, *Mordre à la grappe*, (*lorſqu'on fait quelque diſcours qui plaiſt, ou qu'on propoſe quelque affaire, qui eſt agréable*) Ninimâ voluptate geſtire, (io, is, ivi, *ou* ii, itum.) n. ZACZĄC co, wkroczyć w co kſztałtnie gładko przyiemnie zaſmakowac co ſobie.

GRAPILLER, V, n. (*Ramaſſer les grappes que les vendangeurs ont laiſſées en vendangeant.*) Sublegere racemos, *ou* uvas relictas. ZBIERAC gronka po zbieraniu wina pozoſtałe.

GRAPPILLON, ſubſt. m. (*Petite grappe.*) Racemulus, i, maſc. GRONO gronko.

GRAS, m. GRASSE, f. (*Qui eſt chargé de graiſſe, plein de graiſſe.*) Pinguis & hoc pingue. Obeſus, a, um. Opimus. Craſſus, a, um. *Hor. Plin. Cic.* Pinguior & hoc pinguius, Obeſior & hoc obeſius, Opimior & hoc opimius, Craſſior & hoc craſſius; Pinguiſſimus, Obeſiſſimus, Craſſiſſimus, a, um.) TŁUSTY otyły tłuſta otyła.

Du lard gras. Lardum pingue. *Hor.* Połeć tłuſty ſłonina tłuſta. *Des agneaux gras.* Agni pingues. *Baranki iagnięta tłuſte. *Des beufs gras.* Boves opimi. *Var.* Woły tłuſte karmne. *Un ventre fort gras.* Obeſiſſimus venter. *Plin.* *Brzuch tłuſty.

GRAS. (*en parlant des choſes onctueuſes.*) Pinguis & hoc pingue TŁUSTY mięſiſty *Du vin gras.* Merũ pingue. *Hor.* *Wino mięſiſte tłuſte. *De l'huile graſſe.* Olivum pingue. *Stat.* *Oliwa tłuſta.

GRAS ſe dit abſolument (*de la chair, & eſt oppoſé à Maigre.*) ainſi on dit *Faire gras, Manger de la viande.* Carne veſci, dep Z MIĘSEM, ieść z mięſem nie być poſtem.

LES JOURS GRAS, *le Mardy gras.* Hilaria, orum, neut. plur Hilariorum dies, quibus carnibus veſci licet. MIĘSNE dni, tłuſty Wtorek.

GRAS ſe dit auſſi (*des terres & des paſturages.*) Pinguis & hoc pingue. Craſſus, a, um. Opimus, a, um. *Cic. Hor.* (*car on dit* Arva pinguia Campi pingues *Horat.* Ager opimus. *Cic.* Arva opima. *Virg.* *Des terres graſſes.*) TŁUSTY grunt, tłuſte grunta. *Pabula pinguia. *Des paſturages gras. Colum.* *Paſtwiſka tłuſte dobre.

GRAS ſe dit figurément pour *Riche, abondant en biens.* Dives, *genit.* divitis, omn gen. Opimus, a, um. *Cic.* BOGATY. *Il eſt fort gras.* Divitiſſimus eſt. *Cic.* *Wielki bogacz. *Il eſt entré dans une affaire graſſe où il s'eſt enrichi, ou il s'eſt bien fait le nez (comme l'on parle populairement.)* Negotium ſuſcepit, ubi divitat ſe multùm. Aliquod negotium tractavit, unde fuit illi quæſtus copioſiſſimus. *Wſzedł w interesa táki gdzie ſobie dobrze ręce náſmarował.

GRAS ſe dit (*des choſes où il y a une eſpece de graiſſe cauſée par la mal-propreté.*) *Un habit gras.* Sordidâ illuvie obſita veſtis. Situ ac pædore veſtis inquinata. NIECZYSTY nieochędożny niechluiowary zaſolowany ſplamowany.

GRAS ſe dit en ce ſens (*des faletez & des obſcénitez dans les paroles.*) Obſcenus, a, um. Feſcenninus, a, um. Nuptus, a, um. *Cicer. Horat.* SŁOWA tłuſte nieprzyſtoyne plugawe. *Des paroles graſſes.* Obſcena, *ou* Feſcennina verba. *Słowa tłuſte. *Des vers gras, ſales, & remplis d'obſcénitez.* Feſcennini verſus. *Horat.* *Wierſze tłuſte nieprzyſtoyne

CAUSE GRASSE, (*eſt une cauſe qui ſe plaidoit autrefois à la Baſoche du Palais, par les Clercs des Procureurs, remplie de pluſieurs paroles ſales & ſcandaleuſes.*) Cauſa Feſcennina. Cauſæ quæ hilaribus agebantur. SPRAWA tłuſta mowa ſproſna bezecna.

GRAS ſe met comme un ſubſtantif. TŁUSTE. **Servez moy de ce beuf, mais je ne veux point du gras.* Appone mihi bubulam (*on ſous entend* carnem) ſed macram volo, non pinguem. *Proſzę o ſztukę mięſa, ále niechcę tłuſtego.

Du gras de beufs. Pingue bovis. Tłuſtość tłuſte mięſo wołowi łoy.

GRAS *de la jambe*, (*c'eſt l'endroit de la jambe le plus charnu, qu'on apelle le molet de la jambe.*) Sura, æ, f. *Virg.* ŁYST mięſiſty, pęga u nogi.

GRAS s'employe proverbialement en ces phraſes. *On tuera le veau gras à ſon arrivé.* Advenienti opima dabitur cena. BĘDĄ mu radzi iák przyiedzie.

Vous n'en ſerez pas plus gras, Vous n'en ſerez pas plus riche, ni plus pauvre. Nõ tibi melius erit. Nõ eris beatior, neque pauperior. Id nec ditabit te, nec pauperabit. Nieutyieſz átego niezbogaciſz ſię nic ci a tego áni przybędzie áni ubędzie.

Il a dormi la graſſe matinée, ou bien avant dans le jour. Ad multam diem, *ou* lucem ſtertuit. In multam diem ſtertuit. *Horat.* Długo ná dzień ſpał.

Il eſt devenu gras comme un moine. Obeſiſſimus factus eſt, Utył iák mnich, iák wieprz w karmniku.

TERRE *graſſe, Argille à faire des pots de terre.* Argilla, æ, f *Cic.* GLINA.

De terre graſſe Argillaceus, a, um. Gliniany.

GRASSE, *ou* GRACE, (*Ville épiſcopale de la baſſe Provence.*) Graſſa, æ, f. GRASS Miaſto z Biſkupſtwem niżſzey Prowincyi we Francyi.

DE GRASSE Graſſenſis, & hoc ſe, adject. Z GRASSY.

GRASSEMENT, adv. (*Largement.*) Amplè. Ampliter. Largiter. adv. HOYNIE ſzczodrobliwie doſtatnie.

GRASSET, maſc. GRASSETTE, fœm. (*Un peu gras.*) Subpinguis & hoc ſubpingue. *Plin.* PRZYTŁUSTSZY PRZYTŁUSTSZA.

GRASSEYER, V. neut. (*Parler gras.*) Balbutire. neut. SZEPLUNIC wmowie.

GRASSOUILLET, m. GRASSOUILLETTE, f. adject. *Le meſme que.* GRASSET. PRZYTŁUSTSZY PRZYTŁUSTSZA Tłuſtoch Tłuſtocha.

GRATELLE, ſubſt. fœm. (*Maladie du cuir, qui fait que le ſang picquote, & que la chair demange.*) Impetigo, ginis, fœm. *Plin.* Pruritus, ûs, maſc. *Plin.* Prurigo, ginis, fœm. *Celum.* Aſperitas ſummæ cutis cum levi pruritu, fœm. Scalpurigo, ginis, fœm. *Solin.* SWIERZB choroba.

GRATELLEUX, m. GRATELLEUSE, f. (*Celuy, ou celle qui a la gratelle.*) Impetigine, *ou* prurigine laborans, antis, omn. gen. SWIERZB maiący maiąca ná świerzb choruiący.

GRATIFICATION, ſubſt. fœm. (*Don, préſent, liberalité qu'on fait par reconnoiſſance.*) Gratificatio, onis, fœm. Donum, i, neut. Liberalitas, atis, fœm. UPOMINEK podarunek.

GRA-

GRATIFIER, V. act. (*Faire une liberalité*, ou *gratification à quelqu'un.*) Alicui gratificari, (or,aris. atus ſum.) dep. Aliquem aliquo munere, *ou* dono remunerari. depon. *Cicer.* Dona alicui rependere. *Stat.* UPOMINKOWAC obeſſać kogo podarankami.

GRATIS, adverbe en François,ce mot eſt purement Latin, & ſignifie *Par grace, ſans qu'il en couſte rien.* Gratis. adv. Nullo impendio. abl. Sine mercede. DARMO bez koſztu ſłowo łacinſkie w Francuſkim wzięte zá zwyczayne.

GRATITUDE, ſubſtantif. fœm. (*Témoignage de reconnoiſſance qu'on a d'un bienfait*,ou *de quelque ſervice rendu.*) Grata animi ſignificatio, fœm. Gratus animus, i, maſc. Grata beneficii memoria, æ, fœm. *Cicer.* WDZIĘCZNOSC obowiązek.

Il a bien de la gratitude. Gratus eſt ac beneficii memor. Wielce ieſt wdzięczny.

GRATTER, *ou* SE GRATTER, V. act. & neut. Se ſcabere, (bo, bis. bi, *ſan ſupin*) act. acc. *&* neut. *Hor.* DRAPAC, drapać ſię ſkrobać ſię. *Se gratter la teſte*, ou *Gratter ſa teſte.* Caput ſcabere, *ou* ſcalpere. *Hor. Juv.* *Skrobać ſię drapać ſię w głowę. *Gratter la terre avec les ongles.* Terram unguibus ſcalpere. *Horat.* Ungulis terram ſcalpturire. *Plant.* *Drapać ziemię pazurami. *Le corbeau gratte la terre.* Radit terram corvus. *Kruk ziemię grzebie ryie. Przyſłowie polſkie podrapać ſię w głowę álbo poſkrobać ſię záfrałować ſię.

GRATTER ſe dit chez le Roy, pour *Frapper à la porte.* Incutere pollicem limini Regis, *ou* foribus regiis, *comme a dit Pline.* Scalpere digito ad fores regias. KOŁATAC do drzwi pokoiu Krolewſkiego.

GRATTER ſignifie auſſi *Ratiſſer du parchemin*, ou *du cuivre.* Radere, (rado, is, raſi, raſum.) act. acc. SKROBAC gładzić papier pargamin &c.

ON DIT parmi les Marchands de vin, *Ce vin gratte.* Illud vinum ad ſalivam facit. *Petr.* Palato ſapit illud vinum. Titillat palatum illud vinum. MIĘDZY winiarzami, (álbo) u winarzow ſię mowi, wino ſzczypiące, o winie dobrym korzennym.

GRATTER ſe dit proverbialement en ces façons de parler. *Trop parler nuit, trop gratter cuit.* Nimium loqui, nocet; nimium ſcalpere, urit. PRZESKROBAC przyſłowiem, nád to ſobie pozwalać.

S'il n'a pas dequoy, qu'il en gratte. Si non eſt unde habeat, extricet. Jeżeli niema oczym niech ſię poſtara niech pomyśli o ſobie niech urwie álbo udrze gdzie może gdzie mu ſię uda niech udrapuie.

ON DIT *Gratter quelqu'un où il luy demange, (quand on flatte ſa paſſion dominante.)* Reare aliquem, (beo, as, avi, atum.) act. *Ter.* PODCHLEBIAC komu, podrápać go gdzie go świerzbizá żyć go támgdzie náylepicy.

ON DIT encore, *Qui ſe ſent galleux, qu'il ſe gratte, (parlant de ceux qui prennent pour eux quelque reproche, qui eſt dit en general.)* Rapiat ad ſe, quiſquis voluerit, quod eſt commune omnium. *Phed.* KTO parſzywy niech ſię drapie, oczych ce ſię urażaią o co w mowie iákiey. Polſkie w tym rozumieniu przyſłowie nieſie, Uderz w ſtoł to ſię nożyce odezwą, álbo kto w piecu lega, ozogiem máca.

ON DIT auſſi qu'*Vn aſne gratte l'autre, (quand deux perſonnes de peu de mérite ſe louangent l'un l'autre.)* Aſinus aſinum fricat. Manus manum lavat. *Petr.* KOBYŁA kobyłę liże, táki tákiego chwali.

GRATTECUL, *ou* GRATTECU, ſubſt. m. (*Le fruit de l'églantier.*) Cynorhodon, i. n. ROZA polna, Owoc roży polney.

GRATTERON, ſubſt. m. (*Sorte de plante.*) Aprine, es, f. *Plin.* OSTRYCA ziele.

GRATTOIR, ſubſt. maſc. (*Petit outil de Graveur, qui ſert à gratter le cuivre.*) Scalprum, pri, neut. Dłotko do chędożenia blachy u ſztycharzow.

GRATS *ou* GRETS, (*Ville capitale de Stirie en Allemagne*) Græcia, æ, f. GRAC Miáſto ſtołeczne Styrii w Niemczech.

GRATUIT, m. GRATUITE, f. adject. (*Qui ſe fait ſans veuë d'intereſt, ou de récompenſe.*) Gratuitus, a, um. *Cic.* Z ŁASKI, dármo.

GRATUITEMENT, adv. (*D'une maniere gratuite.*) Gratis. Gratuitò, adv. Sine ullâ ſpe mercedis. *Cic.* Z ŁASKI, dármo.

GRAVE, adject. m. & f. (*Peſant.*) Gravis & hoc grave. adject. *Cic.* CIĘZKI ważny.

GRAVE, (*Conſiderable, parlant des crimes.*) Gravis & hoc grave. CIĘZKI co do winy wyſtępku, wielki. *Vne cauſe grave.* Gravis cauſa. *Sprawa wielka poważna.

ON APPELLE, *Vn auteur grave, Celuy qui a du poids & de l'autorité & dont le ſentiment peſe.* Auctor gravis & plurimæ auctoritatis. *Plin.* ZOWIĄ Author poważny ktory ma powagę y ktorego zdanie ieſt przeważne.

GRAVE, (*ſerieux, poſé.*) Vir gravis. *Cic.* POWAZNY ſtateczny.

ACCENT *grave*, en grammaire (*ſe dit d'un accent qui ſe marque ainſi, & eſt oppoſé à l'aigu.*) Accentus gravis. Tenor gravis, m. *Quint.* AKCENT znáczek ważny co do gromatki wpiſaniu, Kreſka odlew wyrażona ták, przeciwny Akcent wyraźnemu álbo krykliwemu.

Vn ſon grave. Sonus gravis. *Quint.* Głos nuta poważna, Baſſ.

GRAVE, (*Ville du Duché de Brabant.*) Gravia, æ, fœm, GRAW Miáſto Xięſtwa Brabancyi.

GRAVÉ, m. GRAVÉE, f. part. paſſ. Scalptus. Sculptus. Inſculptus. Inciſus, a, um. RYSOWANY, rznięty ſztychowany ſztychowana.

GRAVELLE, ſubſt. f, (*Maladie des reins & de la veſſie, cauſée par quelque gravier qui s'y forme, & qui y ſéjourne.*) Calculus, i, m. *Plin.* KAMIEN, gruzołek choroba wnerkach y pęcherzu pochodząca z piaſku y mułu zweru támże wtych częściach ſię czyniącego, y zoſtaiącego.

GRAVELEUX, m, GRAVELEUSE, f. (*Sujet à la gravelle.*) Calculoſus, a, um. *Plin. Celſ.* KAMIEN cierpiący.

GRAVELEUX, (*parlant d'une terre.*) Glareoſus, a,um, *Colum.* ZIEMIA grunt piaſczyſty zwerowaty.

GRAVELINES, (*Ville des Pays-Bas en Flandres, ſur la riviere d'Aa entre Calais & Dunkerque.*) Gravelina, *ou* Gravelinga, æ, f. GRAWELINGA Miáſto Flandryi między kalczym y Dunkierką.

GRAVEMENT, adv. (*Avec gravité.*) Multâ cum gravitate. *Cic.* Graviter. adv. POWAZNIE.

GRAVER, V act. (*Tailler, inciſer les métaux.*) Scalpere, (po, pis, pſi, ptum.) Sculpere. Inſculpere, (po, pis, pſi, ptum.) Incidere, (cido, is, di, ſum.) act. acc. *Ovid. Hor. Cic.* SZTYCHOWAC, Ryſować, rzezać wyrzynać na kruſzcach. **Graver ſur la pierre.* Saxo inſculpere. *Hor.* *Rznąć ná kamieniu. **Sur l'airain, ſur le bronze* Incidere in ære, *ou* in æs. *Cic. Liv.* *Ná miedzi, náſpiży. * *Sur le marbre.* Marmori incidere. *Suet.* *Ná Marmurze. **Sur l'or, ſur l'argent.* Cælare auro, *ou* in auro, argento, *ou* in argento, *Cic. Virg.* *Ná złocie, ná ſrebrze.

Graver des deviſes ſur des coupes. Craterem cælare longo argumento. *Ovid.* Ryſować wyrzynać rznąć litery nápiſy ná czarach. **Des fleuves & des animaux.* Cælare flumina, beſtias in vaſis. *Ovid.* *Rznąć wyrzynać ſztychować rzeki, bydlęta, zwierzęta. **Des aventures amoureuſes ſur des vaſes.* Libidines in pocula cælare. *Plin.* *Rzeczy miłoſne ſzpetne ná náczyniach ſztychować.

Son nom eſtoit gravé en groſſes lettres ſur la baſe de la ſtatuë. Inciſum erat grandibus literis nomen in baſi. *Cic.* Jego Jmię było wielkiemi literami ryſowane ryte rznięte ná ſpodku oſoby.

Il fit graver ſur ſon ſepulchre, qu'il eſtoit premier Médecin du Prince. Monumento ſuo latronocen Principis ſe inſcripſit. *Plin.* Ná nagrobku ſwoim wyryſować kazał że był náypierwſzym Doktorem Páná, Krola, Monarchy.

GRAVER ſe dit au figuré, pour *Se mettre une choſe fortement dans l'eſprit.* Aliquid in animo infigere, *ou* inſculpere. *Cic.* WYRYSOWAC wyryć ſobie co w myśli w pamięci.

Cette verité qu'il y a des Dieux, eſt gravée dans tous les eſprits. In animis omnium quaſi inſculptum eſt, eſſe Deos. *Cic.* Tá prawda, Jeſt Bog; wyryta ieſt ná umyśle każdego.

Les belles actions des Héros ſont gravées ſur des monuments publics & éternels. Præclara heroüm geſta inciſa & inſculpta ſunt publicis æternisque monumentis. *Cic.* Sławne dzieła wielkich ludzi wyryte ſą w publiczney wſzyſtkich y nieśmiertelney pamięci.

GRAVEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui grave des images, ſoit en taille douce, ſoit ſur le bois.*) Scalptor, oris, m. *Plin.* SZTYCHARZ, Ryſownik ſnycerz. *Cælator, oris, m. (*ſe dit d'un Graveur ſur l'or & ſur l'argent.*) *Ten co ná złocie álbo ſrebrze wyrzyna ryſuie ſztychuie.

GRAVEURE, *(prononcez* GRAVûRE.) ſubſt. fem. *(L'action de graver.)* Scalptura, æ, f. Sculptura. RZNIĘCIE rytowanie ſztychowanie. *Cælatura, æ, f. *(pour l'or & l'argent.)* *Sztychowanie ná złocie &c.

Une graveure trop enfoncée, trop profonde rompit la lame, qui eſtoit trop mince. Cælatura altior rupit tenuem laminam. *Quint.* Rznięcie bardzo głębokie cienką blachę wſkroś przeſzło.

GRAVIER, ſubſt. m. *(Gros ſable)* Glarea, æ, f. *Cic.* PIASEK gruby, zwer.

Plein de gravier. Glareoſus, a, um. *Colum.* Zwerowaty, piaſczyſty

ON APPELLE auſſi *Gravier, (le ſediment qui ſe trouve dans l'urine)* Sabulum, i, n. MUŁ piáſczyſty w urynie.

GRAVIR, V. neut. *(Grimper en ſe traiſnant.)* Repere. Adrepere. Proreperе, (po, pis, repſi, reptum.) Repeare, (o, as, avi, atum.) neut. *Var. Plin.* CZOŁGAC ſię.

GRAVITE', ſubſt. f. *(Peſanteur)* Gravitas, atis, fœm. Pondus, eris, neut. CZIĘZAR ciężkość.

GRAVITE' ſe dit figurément *(d'une contenance grave & ſerieuſe.)* Gravitas. Severitas, atis, f. *Cic.* POWAGA ſtatek.

Tenir ſa gravité. Tenere, ou ſervare gravitatem, *Cic.* Zachować powagę ſwoię ſtatek ſwoy.

On voyoit paroiſtre une certaine gravité ſur ſon viſage. Triſtis ſeveritas inerat in vultu *Ter.* Powoga ſię wydawała ná obliczu ná twarzy Jego.

Un homme qui ne tient point ſa gravité. Communis ac remiſſus vir. *Suet.* Człowiek lekomyślny nieſtatek.

GRAVOISI, ſubſt. m. *(les Maçons diſent* GRAVAS.) *(Menues demolitions de baſtiment.)* Rudera, erum, n. pl. *Vitr.* OBALINY łomaniny budynku Rumy ſztuki walące ſię álbo umyślnie łamane.

GRE', ſubſt. m. *(Bonne volonté.)* Bona voluntas, fœm. DOBROWOLNOSC.

De ſon bon gré, De ſa bonne volonté, De luy-meſme. Suâ ſponte. abl. Ultrò. adv *Cic.* Dobrowolnie, ſamochcąc, ſam z ſiebie z ochoty właſney.

De gré à gré. Mutuo conſenſu. Mutuâ voluntate. Mutuis animis. abl. *Cic.* Dobrowolnie wzaiemnie.

Contre mon gré, Malgré moy. Meis ingratiis, ou ingrátiis. Me invito ac reluctante. abl. *Plaut.* Præter meam libidinem. *Plaut.* Animis adverſis. abl. *Tacit.* Niechcąc poniewolnie.

A MON GRE', *Selon moy.* Meo quidem judicio. WEDŁUG mnie, iák mi ſię zdaie, iák rozumiem. **Ce diſcours ne peut pas eſtre au gré de tout le monde.* Hæc oratio placere, ou probari omnibus non poteſt. *To ſię niemoże podobać každemu.

GRE' ſe dit figurément *(de pluſieurs choſes.)* comme *Naviger au gré des vents.* Ire ventis. *Hor.* Ferri ventis. ZA, o wielu rzeczach: Płynąć zá wiatrami, iák wiátr nieſie.

SÇAVOIR *gré*, ou *bon gré à quelqu'un d'une choſe.* Bonam gratiam alicui habere. *Plaut.* Multùm aliquem amare de re aliquâ. *Ter.* MIEC zá dobre zá złe. **Je vous ſçay bon gré de la reponſe que vous avez faite à Octavius.* Multùm te amo quòd reſpondiſti Octavio. *Cic.* *Bardzo ci dziękuię żeś ták odpowiedział Oktawiuſzowi.

Ils ne ſçavent gueres de gré du plaiſir qu'on leur fait. Si quid illis benè facias, levior plumâ eſt gratia. *Plaut.* Nie znaią ſię ná łáſce, ná dobrodzieyſtwie.

Qu'on ne me ſçache pas mauvais gré, ſi je dis. Abſit à verbo injuria, ſi dixero. *Liv* Niech mi nikt nie ma zá złe że powiem, że rzeknę, że mowię.

Je me ſçay bon gré de n'avoir pas fait amitié avec cet homme. Mihi gratulor, ou plurimùm me amo, quod amicitiam cum illo homine non cujunxi, ou non conjunxerim. *Cic.* Bardzo ſię cieſzę z tego żem nie zábrał przyiáźni z tym człowiekiem.

GREC, m. GRECQUE, ou GREQUE, f. adject. *(Celuy, ou celle qui eſt de Grece.)* Græcus, a, um. Graius, a, um. *Cicer.* GREK, Greczyn Greczynka z grecyi rodem.

La langue Grecque. Lingua Græca. Język grecki. **Caton apprit le Grec, ou la langue Grecque en ſa vieilleſſe.* Cato literas Græcas in ſenectute didicit. *Cicer.* *Káto ięzyka Greckiego ná ſtarość ſię uczył.

Ne ſçavoir point le Grec. Neſcire Græcè. Nie umieć po grecku. **Le contraire eſt* Scire Græcè. *Cicer.*) *Umieć po grecku.

Il a quitté le Grec, ou les lettres Grecques, pour s'appliquer aux Latines. Jam Græculis calcem impegit, & Latinas cœpi non malè appetere. *Petr.* *(on ſous-entend* litteris, & litteras.) Greckiego ięzyka odſtąpił á udał ſię do łaciny. **Il a quelque teinture du Grec.* Litterulus Græcis imdutua eſt. *Hor.* *Trochę coś po grecku umie.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme eſt Grec dans une affaire, dans une ſcience, (quand il en connoiſt le fonds.)* Alicuius negotii, ou ſcientiæ gnarus. Rei alicujus, ou ſcientiæ ſciens. *Cic.* GRUNTOWNIE wſkroś rzecz iáką álbo náukę rozumie wie, umie, zna ſię ná tym dobrze.

Ce n'eſt pas un grand Grec, (quand il eſt ignorant & peu induſtrieux.) Parùm, ou non admodum artis alicujus peritus, ou intelligens. Nie bardzo ſię przeuczył: nie wielki mędrek z niego.

ON DIT auſſi communément, *Paſſez, c'eſt du Grec.* Tranſeat, Græcum eſt. MOWIĄ też poſpolicie o rzeczy nie zrozumiáney, Dać temu pokoy minąć to, coś to po greeku.

LA GRECE, *(Pays qui comprenait l'Achaie, le Peloponneſe, les Iſles de la mer Egée & la mer d'Ionie.)* Græcia, æ, fœm. *Cic.* GRECYA Kray ktory w ſobie miał Achaią, Pelopoucz morze Cbwoleńſkie, y morze białe.

La grande Grece. Gagna Græcia. Wielka Grecya.

(On appelloit de ce nom la Campanie, la Pouille ou l'Apulie, le Pays des Bruriens & la Lucanie, àcauſe de la grande multitudine des Grecs qui vinrent y habiter.) Ták zwano we Włoſzech Kampanią Apulią, Abrucyą y Lukanią, dla tego áż tam wielkie mnoſtwo grekow oſiadło.

GREDIN, ſubſt. m. *(Gueux.)* Blitens, ei, m. *Plaut.* GŁUPIEC nikczemnik zmindak.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe proſte.

GREDINE, ſubſt. f. *(Gueuſe.)* Blitea, æ, f. ZMINDACZKA ſzurgot

ON LE DIT auſſi *(des avares qui vivent avec meſquinerie.)* Sordibus, a, um. *Plaut.* Toż ſłowo zmindak mowi ſię o ſknerowatych co mizernie żyią ſobie ſamym żałuiąc.

GREDINERIE, ſubſt. f. *(Meſquinerie.)* Sordes, ium, f. pl. ZMINDACTWO ſknerowatość ſknerſtwo.

Blaſmant ſa gredinerine. Incuſans ejus ſordes. *Quint.* Przyganiaiąc iego ſknerſtwu.

GREFFE, ſubſt. fœm. *(Scion d'arbre qu'on ente ſur un autre.)* Surculus. Calamus, i, maſc. *Plin.* ZRAZ do ſzczepienia.

GREFFER, V act. *Enter un arbre, y inſerer des greffes.)* Surculum, ou calamum arbori inſerere, (ſero, ſeris, ſerui, ſertum, ou ſevi, ſitum) In arborem inſerere. *Colum.* Arborem inſerere. *Virg* SZCZEPIC drzewka. **Un arbre greffé ſur un autre.* Arbor alteri inſita. *Szczepy drzewka ſzczepione.

GREFFE, ſubſt. maſc. *(Depoſt public où l'on garde les arreſts & les autres actes de juſtice.)* Tabularium, ii, n. Tabulæ publicæ, arum, fœm pl. Acta publica, orum, neut. pl. *Cic.* GROD Kanclarye gdzie ſię ynayduią akta y kſięgi publiczne. Akta Kſięgi.

Mettre, ou enregiſtrer au greffe. In acta, ou in tabulas publicas, referre, ou inſcribere aliquid. *Cicer.* Podać do kſiąg wpiſać w kſięgi do akt podać.

GREFFIER, ſubſt. maſc. *(Qui tient un greffe.)* Scriba, æ, maſc. Tabularius. Actuarius, ii, maſc. *Cic. Hor.* PISARZ grodzki co kſięgami záwiaduie.

GREFFIER *du civil.* Recuperetorii judicii ſcriba. PISARZ grodzki ziemſki &c. **Greffier du criminel.* Rerum capitalium ſcriba. *Piſarz woytowſki.

Greffier de la geôle, (celuy qui tient le regiſtre des priſonniers.) Commentarienſis, is, m. *Paul Juriſ.* Piſarz kierarowy co więźniow ma rejeſtr.

GRELE, *Voyez* GRESLE. GRAD.

GRELOT, ſubſt. maſc. *(Petite boule creuſe qui contient quelque petit corps, qui eſtant agité rend un ſon.)* Crotalum, li, n. GRZEGOTKA.

GRELOTTER *de froid*, V. n. *(mot populaire.)* Crepitare dentibus. neut. *Plaut.* DZWONIC zebami od zimna drżąc bardzo.

GRENADE, ſubſt. f. *(Fruit rempli de petits pepins rouges & acides.)* Malum granatum, ou punicum, i, neut. *Colum.* GRANATOWE iabłko.

GRENADE, *(Boule de fer fort aigre, ou de verre, qu'on remplit d'artifice.)* Globulus ignitus, ou ignibus fetus, maſc. Granatum ignitum, i, n. GRANATY kule ogniſte do zápalania y ciſkania.

GRENADE, (*Royaume de Grenade en Espagne.*) Regnū Granatense, *ou* Granatum, n. GRANADA Krolestwo w Hiszpanii

GRENADE, *Ville d'Espagne.*) Granata, æ, f. GRANADA Miasto Hiszpańskie.

Qui est de Grenade. Granatensis, com. gen. Ten co iest z Granannady, Granateński, Granateńczyk.

GRENADE, (*Gros bourg de Languedoc sur la Garonne, trois lieues au dessous de Toulouse.*) Granatum,i,neut. GRANADA Miasteczko znaczne w Landocyi nád Garonną trzymile pod Tolozą.

GRENADIER, subst. m. (*Arbre qui porte des grenades.*) Malus punica, *genit.* mali punicæ,f. GRANATOWE Drzewo, co iábłka granary rodzi.

GRENADIER dans les armées, (*qui jette des grenades à la main*) Ignitorum globulorum jaculator,oris, masc. GRANADYEROWIE żołnierze, do wyrzucania, y zápalania granaow.

GRENAT, subst. m. (*Pierre prétieuse d'un rouge de grenade.*) Granatum,i,n. Carbunculus, li, m. *Plin.* GRANAD Kamień drogi karbunkuł.

GRENE', m. GRENE'E,f. *Voyez* GRENER. ZIARNISTY, ZIARNISTA.

GRENER, V. neut. (*Monter en graine, produire de la graine.*) Semen ferre, *ou* reddere. In semen exire, *ou* abire. *Plin.* W ZIARNA się wiązać kłosić się.

GRENETIER,m. GRENETIERE, fœm. (*Qui vend des graines.*) Seminum propola, æ, com. gen. TEN co zbożem wszelakim handluie. *Granatarius,ii, m. *mot de la basse latinité*, pour signifier *Un Officier qui a l'intendance des grains.* *Starszy nád żywnościami.

GRENETIS, subst. m. (*Bordure des monnoyes en forme de petits grains.*) Granorum ordo, *ou* circulus, (*gnit.* ordinis,*ou* circuli.)m. OBWODKA około monety robioney w mennicy nie obraynaney ieszcze obrączka.

GRENIER *à mettre du bled*, subst. masc. Granarium, ii, neut. Horreum, ei, neut. *Var. Colum.* SZPICHLERZ do sypania zboża.

Grenier à foin. Fenile, lis, neut. *Colum.* Gora ná siano álbo stodoła.

Grenier à sel. Horreum salarium, neut. Szopa na składanie soli.

GRENOBLE, (*Ville sur l'Isere, capitale du Dauphiné, & une des plus jolies du Royaume.*) Gratisnopolis, lis, fœm. (*c'est le* Cularo *des anciens, & l'*Acusium *de Ptolemée.*) GRENOBL Miasto stołeczne Delfinatu iedno z nayprzednieyszych Krolestwa Francuskiego.

Qui est de Grenoble. Gratianopolitanus, a, um. Z Grenoblu rodem.

GRENOUILLE, subst. fœm. (*Insecte qui vit dans les marais.*) Rana, æ, fœm *Phæd.* ZABA. *Petite grenouille.* Ranunculus,li,m. *Żábka.

Grenouille de buissons & de hailers, (*qui est venimeuse.*) Rubeta, æ, fœm. Ropucha, żaba iádowita.

GRENOUILLER,V. neut. (*Yvrogner en beuvotant demi-setier à demi-setier dans des cabarets borgnes*) Popinari,(or, aris, atus sum.) depon. *Jul. Capit.* HULAC pié po karczmach, kwarcika aż kwarcikę nápiiać się.

Faire le cri des grenouilles. Coaxare. neut. *Suet.* Skrzeczeć żábi głos.

(Mot bas & populaire.) Słowo proste

GRENOUILLERIE, subst. f. (*Marais où il y a quantité de grenouilles.*) Palus, udis, fœm, *Phæd.* Lacuna ranis abundans,f. BAGNO gdzie żab wiele.

GRENU, m. GRENUë, f. (*Chargé de grains.*) Granosus, a,um. *Plin.* ZIARNISTY.

GRE'S, (*Ville capitale de Stirie en Allemagne.*) Grajacum, ci, neut. *Voyez* GRATS. GRAC Miasto głowne Styryi w Niemczech.

GRE'S, subst. m. *quelques-uns écrivent* GRAIS, (*Pierre dure & grise à faire du pavé.*) Silex, *genit.* silicis, f. *Virg.* Saxum silex, *genit.* saxi silicis, m. *Liv.* KAMIENIE krzemienie do brukowania.

GRESSERIE, subst. f. (*Carriere de grès.*) Lapicidina silicea,æ,f. GORA gdzie kamienie krzemienie kopią.

GRESIL, subst. m. (*Bruinë qui gaste les vignes.*) Pruina, æ,f. *Cic* SZRZON mokradła psuiąca winnice.

GRESILLE', m. GRESILLE'E, f. (*Racorni, rosti.*) Tostus,a,um. *Colum.* OPALONY, opieczony.

GRESLE, (*prononcez* GRèLE.) adject. masc. & fœm. (*Qui est menu, delié.*) Exilis. Gracilis. Tenuis & hoc tenue, adject. *Cic. Ovid.* CIENKI subtelny.

Il a les jambes fort gresles, ou *fort menuës.* Est ipsi nimia crurum tenuitas. *Phæd.* Lasko nogi,cienkieh nog.

Il est d'une taille gresle & menuë. Summa est ipsi corporis gracilitas. *Cic.* Cienkiego stanu.

GRESLE, (*Aigu, parlant des sons & de la voix.*) Exilis & hoc exile. *Plin.* PRZYKRY krzykliwy.

GRESLE, subst. fœm. (*Méteore fait d'une eau condensée dans l'air.*) Grando, inis, fœm. *Plin.* GRAD.

Il tombe de la gresle. Salit, *ou* cadit grando. *Cicer. Virg.* Grad pada.

Des vignes battuës de la gresle. Vites verberatæ grandine. *Horat.* Winnice gradem zbite stłuczone.

Sujet à la gresle. Grandinosus, a, um. *Colum.* Gradzisty gradowi podległy.

ON DIT au figuré, *Une gresle de fleches.* Ferrea seges telorum, *genit.* ferreæ segetis telorum, fœm STRZAŁY iáko grad lecące.

Digne d'une gresle de coups. Verbero, onis, masc. *Plaut.* Wart kiymi być zbity.

Jetter une gresle de pierres. Lapidationes facere. *Cicer.* Kamienie iáko grad sypać gradobicie.

GRESLER, V. act. (*Frapper de la gresle.*) Verberare grandine, (o, as, avi, atum.) act. acc. GRAD puszczać gradem bić. *Cet orage a greslé les vignes.* Hic turbo contudit vites grandine. Hic turbo flagellavit, *ou* verberavit vineas. *Horat.* 'Grad nawalny potłukł winnice.

GRESLER, neut. *Il gresle, Il tombe de la gresle,* (*mis impersonnellement.*) Grandinat. Degrandinat. Grando cadit, *ou* salit. *Cic.* GRAD pada.

ON DIT au figuré, *Cet homme est greslé,* pour dire *Quelque malheur l'a fort incommodé.* Afflixit, *ou* pauperavit hunc calamitas. *Cic. Plaut.* CZŁOWIEK nieszczęściem iákim wniwecz obrocony.

GREVE, subst. f. (*Place unie & sablonneuse au rivage de la mer.*) Arenosum, *genit.* arenosi littoris, neut. *Virg.* LĄD piasczysty,piaski brzegowe ná przystępie do rzek morza

GREVE, *Le gros sable qui est sur le rivage.*) Arena. Glarea, æ, f. *Virg.* PIASEK gruby po nád brzegami rzecznemi.

GREVE, (*Place publique & port de la riviere de Seine à Parris.*) Gravia, æ, f. PLAC publiczny tracenia zwłaszcza żydow w Páryżu, y ląd álbo port rzeki Senny támże.

GREVER, V. act. vieux mot & hors du bel usage, (*Faire de la peine, peser.*) Gravare, (o, as, avi, atum.) act. acc. CIĘZYC ciężkość czynić stara słowo francuskie. *Ce travail ne vous grevera point, ne vous fera point de peine.* Nec te labor iste gravabit. *Virg.* * Ta praca, zábawa, robota, ciężka przykra ci niebędzie

GRIEF, m. GRIEVE, f. adject. (*Grand, douloureux.*) Gravis & hoc grave. *Cic.* CIĘSZKI, wielki, żáłosny przykry.

Une grieve maladie. Gravis morbus. *Cic.* Cięszka choroba. *Un crime grief.* Grave crimen. *Quint.* *Cięszki grzech zbrodnia wielka.

LES GRIEFS *en jurisprudence,* (*Les plaintes qu'on fait en justice des torts qu'on a reçus.*) Querela. Querimoniæ, arum, f. pl. KRZYWDY ktorey kto prawem dochodzi. *Donner des griefs.* Commentarium querimoniarum edere. *Podać do sądu krzywdy swoie.

GRIEF, m. (*Tort.*) Jactura, æ, f. Damnum, ni, neut, KRZYWDA cięszkość przykrość ukrzywdzenie. * *Reparer le grief.* Damnum sarcire. *Colum.* *Nádgrodzić nádgradzać krzywdy.

GRIESCHE, *prononcez* GRIèCHE, adj. m. & f. (*Rude, piquant.*) Aspera, aspera, asperum. *Plin.* OSTRY chropawy Pārzący, kolący.

Ortie griesche. Urtica mordax, *genit.* urticæ mordacis, f. *Ovid.* Pokrzywa parząca.

PIE *griesche.* Pica loquax, *genit.* picæ loquacis, f. *Mart.* SROKA skrzekliwa.

ON APPELLE *Une famme criarde, Une pie grische.* Pica garrula. Clamosa mulier. *Mart.* BIAŁOGŁOWA hałaśliwa zrzędna

GRIEVEMENT, adv. Graviter. Gravius. Gravissimè. adv. *Cic.* CIĘSZKO, sakaradnie.

GRIEVETE', subst. f. (*Atrocité,* ou *la grandeur d'un crime.*)

crime.) Atrocitas, atis, f. *Cic.* CIĘSZKOSC ſzkaradność wyſtępku iakiego.

Grieveté d'une maladie. Morbi gravitas. Ciężkość choroby iakiey.

GRIFFE, ſubſt. f. (*Ongle d'une beſte ravissante.*) Falcula, æ, f. Unguis, m. Unguis falcatus, *genit.* unguis falcati, m. *Cic.* PAZURY, Szpony drapieżnego ptaka, álbo zwierza.

GRIFFON, ſubſt. m. (*Oiseau de proye ſemblable à l'aigle.*) Gryps, *genit.* gryphis, m. *Virg.* Gryphus, i, maſc. *Plin.* GRYPF ptak Orłowi podobny.

GRIFFONAGE, ſubſt. m. (*Mauvaiſe écriture qu'on ne peut lire.*) Litteræ malè exaratæ, arum, f. pl. GRYZMOLENIE ládaiakie piſanie.

GRIFFONNER, V. act. (*Ecrire mal.*) Malè ſcribere. Malè litteras exarare. GRYZMOLIC.

GRIFFONNER ſe dit auſſi pour *Tracer groſſierement un portrait ſur le papier.* Aliquam imaginem rudibus lineamentis deformare. NAKRYSLIC po proſtu náryſuwać co ná papierze.

GRIGNON, ſubſt. m. (*Morceau de pain du coſté de la croûte.*) Cruſtulum panis, *geni.* li, n. SKORKA chleba.

GRIGOTER, V. act. (*Manger un grignon, ou de la croûte.*) Cruſtulum panis rodere, (do, dis, roſi, roſum.) act. SKORKĘ chleba ieść gruchocąc, ſchrupać ſkorkę chleba.

(Mot bas & du diſcours familier.) Słowo francuſkie proſte mowy potoczney.

GRIGOU, ſubſt. m. (*Meſquin, ſordide, qui vit ſeul & comme un miſerable.*) Bliteus & ſiccus, *ou* ſordidus, i, m. *Plaut.* SKNERA zmiudak, ſkąpiec.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte.

GRIL, (*on prononce* gri.) ſubſt. m. (*Vtencile de cuiſine à faire roſtir ſur les charbons.*) Craticula, æ, fœm. *Mart.* ROSZT, ſtatek kuchenny do pieczenia, álbo przypiekania.

GRILLAN, m. GRILLANTE, f. (*Gliſſant.*) Lubricus, a, um. *Cic.* SLISKI SLISKA.

GRILLE, ſubſt. f. (*Barreau de fer, ou de bois.*) Clathri, orum, m. pl. Clathra, orum, n. pl. *Colum.* KRATA żelazna, álbo drzewniana.

GRILLER, V act. (*Fermer d'une grille.*) Clathrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Colum.* KRACIC, kratę dáwáć dla zamknięcia.

Vne feneſtre grillée. Feneſtra clathrata, æ, f. Okno kraciane, kracone z kratą okna.

GRILLER, (*Faire roſtir ſur un gril.*) Craticulâ torrere, (eo, es, torrui, toſtum) act. acc. PRZYPIEKAC ná roſzcie. **Les bleds ſont tout grillés de la trop grande ardeur du ſoleil.* Segetes toſtæ ſunt nimiis ſolis ardoribus. * Wſzyſtkie zboża ſpalone ſą od gorąca, od upałow wielkich. * *Il s'eſt grillé les doigts.* Aſſavit ſibi digitos. *Przypiekł ſparzył ſobie palce.

GRILLER, neut. pour *Gliſſer,* ne ſe dit pas dans le beau ſtile SLIZAC ſię, ſliznąć ſię, uśliżnąć ſię nie mowi ſię to ſłowo w Francuſkim w pięknym ſtylu.

GRYLLON, ſubſt. m. (*Inſecte tout noir de la figure d'un hanneton, qui ſe plaiſt dans les lieux chauds.*) Gryllus, li, m. *Plin.* SWIERCZ, świerk.

(Quelques uns l'appellent *Grillet,* d'autres *Grillot:* les Boulangers & le petit peuple le nomment *Greſillon.*) Inſi zowią *Grillet* świerk, inſi *grillot* świercz. Piekarze, y proſtactwo názywaią *greſillon* świerk.

GRIMACE, ſubſt. fœm. (*Contorſion de la bouche, ou du viſage*) Oris depravatio, *ou* diſtortio, onis, f. *Cic.* SKRZYWIENIE twarzy ſkrzywienie ſię wykrzywianie gęby.

Faire la grimace, ou des grimaces. Os diſtorquere, (queo, ques, torſi, tortum.) *Ter.* Krzywic ſię wykrzywiać ſię. **Faire diverſes grimaces de la bouche.* Os exquiſitis modis ducere. *Quint.* *ou* diſtorquere. *Tacit.* * Rozmaite wykrzywiania czynić dziwnie ſię krzywić.

GRIMACE ſignifie figurément, *Feinte, hypocriſie.* Vultus ſimulatus, *genit.* vultûs ſimulati, m. WYMYSŁ zmyślanie udanie zmyślone pokazowanie czego ná pozor. **Contrefaiſant le triſte par grimace.* Vultu in mœſtitiam compoſito. *Tacit.* *Zmyślaiąc żal y ſmutek pokazuiąc zmyślony.

ON DIT, *Faire la grimace à quelqu'un, Luy faire la mine, luy faire une mine froide.* Contractâ fronte ac duro vultu aliquem accipere, *ou* excipere. SKRZYWIC ſię ná kogo, ſkrzywioną twarzą nie mile kogo y niewdzięcznie przyiąć

GRIMACER, V. neut. (*Faire des grimaces.*) Diſtorquere os, (queo, ques, torſi, tortum.) act. *Cic.* KRZYWIC ſię wykrzywiać gębę.

GRIMACER, (*N'agir pas franchement.*) Diſſimulanter agere. UDAWAC rzecz ináczey, udawać ſwoie, nieſzczerze iść z kim.

GRIMACIER, m. GRIMACIERE, f. (*Celuy & celle qui fait des grimaces*) Qui, *ou* quæ os diſtorquet. KRZYWOSZ KRZYWOSZKA ten álbo ta co ſię wykrzywia co ſię krzywi wykrzywia wymyśla. Wymyślny, Wymyślna.

GRIMAUD, ſubſt. m. terme injurieux. (*dont les grands eſcoliers ſe ſervent pour injurier les petits.*) Puſio, onis, maſc. *Cic.* ZAK, żaczek mały.

GRIMOIRE, ſubſt. m. (*Livre de magie*) Libellus magicus, i, m. KSIEGI czarownickie, charakternickie piſmo niezrozumiane.

GRIMOIRE eſt auſſi *Vn livre, ou un écrit obſcur où l'on n'entend rien.* Voces rerum inopes & nugæ canoræ. *Horat.* DZIWNE Charaktery niezrozumiane.

GRIMPEMENT, ſubſt. m. (*L'action de grimper.*) Repratus, ûs, maſc. *Plin.* CZOŁGANIE ſię, zwłaſzcza do gory czołgaiąc ſię ná ręku y nogach ſię piąć.

GRIMPER, V. neut. (*Gravir, monter en un lieu.*) Repere. Adrepere, (po, pis, repſi, reptum.) neut. *Var.* Reptare, (o, as, avi, atum.) n. *Plaut.* Reptatu aſcendere. *Plin.* PIĄC ſię czołgać ſię wſpinać ſię leść drapać ſię dokąd.

Vn ſinge taſchoit de grimper à un nid d'hirondelle. Ad hirundininum nidum viſa eſt ſimia admoliri, ut aſcenſionem faceret. *Plaut.* Máłpa ſię wſpinała do gniazda iaſkołek.

GRINCEMENT, ſubſt. maſc. (*Action qui fait faire un ſon des dents, les unes contre les autres.*) Dentium ſtridor, oris, maſc. *ou* Crepitus, ûs, maſc. *Cicer.* ZGRZYTANIE zębami

GRINCER, *les dents,* V. act. Stridere dentibus, (eo, es, *ou* ſtrido, is, ſtridi, *ſans ſupin.*) neut. Frendere. Infrendere dentibus, (eo, es, dui, freſſum.) neut. *Plaut.* ZGRZYTAC zębami ſzczękać zębami.

GRINGOTTER, V. neut. (*Fredonner à voix baſſe & non articulée, pour prendre le ton & chanter quelque air.*) Fringultire, (io, is, irum.) neut. NUCIC ſobie nutę iáką y pieśń przypominaiąc.

GRIOTTE, ſubſt. fœm. (*Groſſe ceriſe à courte queue, plus douce que les autres, & qui tire ſur le noir.*) Dulcia ceraſa, *genit.* dulcium ceraſorum, neut. plur. WISZNIE wielkie łutowe czarne Trześnie.

GRIOTTIER, ſubſt. maſc. (*Arbre qui porte des griottes.*) Dulcis ceraſus, *genit.* dulcis ceraſi, fœm. *Prop.* WISZNIA łutowych wiſien drzewo Trześni.

GRIPPER, V. act (*Prendre, ravir avec rapacité.*) Rapere, (io, is, rapui, raptum) act. Furari, (or, aris, atus ſum. dep. Furaces habere manus. *Plaut.* PORWAC Zemknąć.

(Mot bas) Słowo proſte.

GRIS, m. GRISE, f. adject. & *quelquefois* ſubſtantif. (*Couleur entre le blanc & le noir.*) Leucophæus, a, um. *Vitr.* SZARY, SZARA, kolor.

Gris de fer. Ferrugineus color. Ferreus color. *Plin.* Stalowy.

Gris de cendre Color cinereus, *ou* cineraceus, *Plin.* Popielaty

Gris de ſouris. Color. murinus *Colum.* Myſzaty.

Gris minime. Cervinus color. Łoſiowaty bury

Veſtu de gris. Leucophæatus, a, um. Leucophæâ veſte indutus. *Mart.* Szaro ubrany.

CHEVEUX *gris.* Cani, orum, m. pl. Cani capilli, orum, m. pl. *Cic.* SIWE włoſy, śiwizna.

PETIT GRIS, (*Fourrure faite de peaux d'une eſpece de rats, ou d'eſcureuils, qui ſe trouvent dans les pays ſeptentrionnaux.*) Muſtela leucophæa, æ, fœm. Vellus leucophæum.) POPIELICE. **Vne robe de petit gris.* Veſtis ex vellere leucophæo. *Sak popielicowy, błam popielic.

ON APPELLE, *Vn temps gris, Vn temps froid & obſcur.* Frigus opacum, *genit.* frigoris opaci, neut. *Virg.* Pallidum frigus. *Stat.* CZAS pochmurny poſępna pogoda zimna wilgotna.

ON DIT, *Faire griſe mine à quelqu'un, Luy faire mauvais viſage.*) Auſterè, *ou* auſtero vultu aliquem accipere. MARSZCZYC ſię ná kogo, krzywić ſię ná kogo niechętnie.

GRISAILLE, ſubſt. f. (*Peinture de blanc meſlé de gris clair-obſcur.*) Color cinereus dilutior. E cineraceo color albeſcens. MALOWANIE ſzare ſiwawe.

GRISASTRE, *ou* GRISATRE, adject. m. & fœm, (*Tirant ſur le gris.*) Ad leucophæum accedens, entis omn. gen. Leucophæo proximus, a, um. SZARAWY.

GRISETTE, fubft. f (*Petit babit d'une étoffe grife.*) Veftis leucophæa, fœm. GRYZETA fukuia fzara odzienie fzarzyzna.

GRISETTE, (*Fille*, ou *femme qui eft babillée d'une grifette.*) Leucophæata, æ,f. SZARKA Panna, álbo matrona w fzarzyznie ebodząca dewotka.

GRISON, m. GRISONNE, fœm. (*Celuy*, ou *celle dont les cbeveux commencent à blancbir.*) Cauus, a, um. *Horat.* SIWIEC Siwka co fiwieie álbo záczyua fiwieć. •*Je cbereba un bomme qui eft grifon comme vous.* Quæro hominem ad iftam albitudinem. *Plaut.* •Szukam tákiego fiwawego iák ty.

GRISON fe prend pour *Vn afne.* Afinus, i, mafe. *Cicer.* OSIEŁ.

GRISONNER, V. ueut. (*Commencer à blancbir.*) Canefcere, (fco, is,) Cauere. (eo, es, cauui, *faas fupin.*) Albefcere & Albere, (beo, bes, bui, *faas fupia.*) neut. *Cie.* SIWIEC záczynać fiwieć wpolfkim mowią poproftu fzpakowacieć.

GRISONS, (*Peuples vaifins & conférez des Suiffes.*) Rhæti, orum, m. pl. Rhæti alpini, orum, m. pl. GRYZONOWIE narod fąfiedzki, y (przymierzony z Szwayczarami.

Le pays des Grifons. Rhætia, æ, f. Gyzoucw Kray.

DES GRISONS, *Toacbaat les Grifons.* Rhæticus, a, um. GRYZONSKI,

GRIVE, fubft, f. (*Petit oifeau tavelé de blanc & de jaune.*) Turdus, i, m, *Hor.* SZPAK.

GRIVELE', m. GRIVELE'E, fœm, adject. (*Tafcbeté de blanc & de noir.*) Albo & atro colore variegatus,a, um. Gilvo & ferugineo colore varius, a, um. CĘTKOWANY, CĘTKOWANA Szpakowaty.

GRIVELER, V. n. (*Faire de petits profits fecrets & illicites daas quelque employ.*) Furtis occultis quæftum facere. Ad quæftum illicitum provincià aliquà abuti. *Cic.* Privatos homiues depeculari,*ou* compilare.*Cic.* ZMYKAC ná fwoięftro nę,fmyknąć co pokryomu ná fwoię ftronę zmyfzkować ukraść.

(Mot bas) Słowo podłe.

GRIVELLERIES, fubft. f. plur. (*Gains, profits illicites qu'on fait dans quelque employ.*) Furtivus & illibaralis quæftus, *geait.* furtivi & illiberalis quæftûs, mafe. Compilatio, onis, fœm. Peculatus, ûs, mafe. *Cicer.* MYSZKOWANIE zmyfzkowanie czego kradzieſz.

(Mot bas & populaire) Słowo podłe profte.

GRIVELEUR, fubft.mafe. (*Qui fait des profits illicites.*) Peculator. Depeculator. Alienæ pecuniæ avesfor, oris, mafe. *Cic.* SMYK, Złodziey co pokryomy kradnie.

GROGNER,V.neut (*qui fe dit au propre des pourceaux*) Grunnire, (io,is,ivi, itum.) ueut. *Plia.* KWICZYC co fię o świniach y wieprzach właśuie mowi.

GROGNEMENT, fubft.mafe (*Cri des pourceaux.*)Grunnitus, ûs, mafe. *Cic.* Stridor, oris, mafc. KWIK kwiczenie wieprzow charehanie.

GROGNEUR, mafe. GROGNEUSE, fœm. adject.(*Qui grogne, qui murmure entre fes dents*) Muffans. Muffitans, autis, omn. geu. *Ter.* MRUK mrukliwy mrukliwa co fobie pod nofem mruczy y mamrze.

(Mot bas.) Słowo podłe.

GROLLE,(*Ville de Hollande dans le quartier de Zutphen.*) Grolla, æ, fœm. GROLLA Miafto Holenderfkie w Kanronie Zutfen.

GROMMELER, terme bas, V. ueut. (*Murmurer fecretement entre fes dents.*) Mutire, (io, is,ivi, itum.) Muffare, (o,as,avi, atum.) neut.*Pbad. Ter.* MRUCZEC, fzemrać pomrukiwać pod nofem.

GRONDEMENT, fubft. mafc. (*L'action de gronder.*) Murmur, uris, ueut. *Virg.* ŁAIANIE hałafowanie.

GRONDER, V. neut. (*Murmurer.*) *On peut fe fervir des l'erbes.* Mutire, Muffare & Murmurare. ŁAIAC hałafować.

Gronder contre quelqu'un. Adverfus aliquem murmurare, *ou* muffare. *Ovid.* Łáiać ná kogo.

GRONDER *quelqu'un*, V.act. (*Le reprendre aigrement.*) Duriùs, *ou* afperiùs,*ou* verbis afperioribus, aliquem increpare, *ou* reprehendere. *Cicer.* ŁAIAC kogo, komu, oftro go flowy ftrofować.

ON DIT, *Le tonnerre gronde.* Cœlum touitru contremit. *Cic.* Murmur edit cœlum. PIORUN grzmi hałafuie.

GRONDERIE, fubft. f. (*L'action de gronder.*) Obmurmuratio,onis,f. ŁAIANIE bałafowanie.

(Mot bas.) Słowo w Francufkim profte.

GRONDEUR,m.GRONDEUSE,f. (*Qui eft de mauvaife humeur.*) Morofus. Severus. Tetricus, a, um. *Cicer. Calum.* HAŁASNIK zrzędny zrzędna hałaśnica gniewliwy.

GRONINGUE, (*Ville de la Seigneurie de même nom.*) Groninga,æ,fœm. *Le pays de Groningue.* Groningia,æ,fœm. GRONING Miafto Páńftwa iegoż Imienia. Kray Prowincya Groningi.

GROS,m. GROSSE,f. adject. (*Qui eft eftendu en largeur & en groffeur.*) Craffus,a, um. Amplus,a, um. Craffior & hoc craffius. Amplior & hoc amplius; Craffiffimus, Ampliffimus, a, um. *Cic.*) GRUBY, GRUBA, miąźfzy. •*Vn bomme gros*, ou *un gros bomme.* homo craffus. *Ter.* Corpulentus. *Cicer.* •Człowick gruby co do ofoby. •*Vne groffe robe.* Craffa toga. *Hor.* •Suknia gruba co do materyi. •*De gros fil.* Craffa toga filum. *Cic.* Z grubey niei.

ON DIT, *Vne femme groffe*, (*qui eft enceinte.*) Gravida mulier. *Ter.* Mulier quæ ventrem fert. *Liv.* ou quæ partum fert. *Plin.* DZIEWKA álbo Matroua ciężarna, ogrubiała.

Je ne me fuis jamais apperceu qu'elle fut groffe. Uterum illi uunquam ego exinmere fenfi. *Plaut.* Nigdym niepoftrzegł żeby była ciężarną (álbo) w ciąży.

GROS, (*Oppofé à petit.*) *De gros yeux, des yeux à fleur de tefte.* Oculi eminentes. *Cic.* WIELKI Oczy wielkie, wypukłe, wydatne, niezápadłe. •*Vne groffe voix.*Grandis & plena vox. *Cicer.* •Głos wielki álbo gruby. •*De groffes lettres.* Grandes litteræ. *Plaut.* Quadratæ litteræ. *Petr.* •Wielkie litery znaczue. •*Vne groffe ville.* Magna & ingens urbs. •Wielkie Miafto. •*Vne groffe riviere.* Magnum flumen. *Hor.* •Wielka rzeka (álbo) wezbraua. •*Vne groffe fievre.* Magna febris. *Celf.* •Wielka gorączka. •*Vne groffe armée.* Ingens, *ou* numerofus exercitus. •Wielkie woyfko znaczne.

ON DIT, *Il eft gros & gras.* Pugilicè & athleticè valet. *Plaut.* POTĘZNY y mocuy. •*De venir gros & gras.* Crafefcere. *Plin.* •Mężnieć nabierać fił y ciała.

ON DIT qu'*Vn bomme a le cœur gras*, pour dire qu'*Il a le cœur plein de dépit & de colere.* Tumet illius jecur. Totus eft in fermento. *Plaut.* ZŁY gniewny ledwie fię ferce wnim uierozfadzi.

ON DIT auffi, *Avoir de groffes paroles avec quelqu'un*, pour dire *Le quereller fort & ferme.* Verbis amaris aliquem iucessere. Jurgari. *ou* jurgare verbis afperioribus cum aliquo. *Ter. Phad.* PRZEMOWIC fię z kim flowami przykremi uraźliwemi; Złaiać kogo zbłotem go zmięfzać.

EN TERMES de mariue, on appelle *Vn gros temps*, *Vn tempf de mer*,ou *un orage.* Procella,æ,f. *Hor.* NAWAŁNOSC fala ná wodzie uá morzu burza. •*Il s'éleva un gros temps.* Incessit procella. *Col.* •Powftała była wielka burza náwałność, fala.

Mettre fon argent à la groffe avanture, (*comme l'on parle dans le commerce.*) *Le rifquer fur mer.* Fortunas fuas mari eredere, *ou* committere. Dać pieniądze ná zárobek ná okręt morfki, ná Statek.

GROS, fubft. m. (*Vn amas de troupes, qui marcbent de campagne.*) Agmeu, *genit.* agminis, n. *Quint-Curt.* HUFIEC Pułk woyfka razem idącego. •*Vn gros de cavalerie.* Equitum turma. •Pułk iezdnych (álbo) iázdy. •*Le gros de l'armée.* Exercitûs fumma, æ, f. *Caf.* •Sama Woyfka wfzyftka potęga *korpus.*

Le gros des affaires, Summa rerum.*Cic.* Treść fama rzeczy iakiey álbo fprawy.

GROS, c'eft auffi *La huitiéme partie d'une once.* Groffus, i, mafe. GROSZ. ofma część uncyi, rozmaity według rozności Kraiu, u uas waży dwa kraycary niemieckie.

EN GROS, adv. (*Sommairement, fans entrer dans le détail.*) *Raconter en gros.* Summatim res perftriugere, *au* attingere, *ou* uarrare. RYCZAŁTEM cáłkiem kupą zewfzyftkimi, krotko

Vendre en gros. Acervatim vendere. Przedawać całkiem.

TOUT EN GROS, *Il ne fe trouva que deux perfonnes tout en gros, qui furent de ce fentiment.* Duo ad fummum ita fenferuut. ZE WSZYSTKIM nie znalazło fię zewfzyftkim tylko dwie ofoby zdania tego.

(Expreffion baffe en noftre langue) Expreffya podła w francufkim.

GROS fe dit proverbialement, *Parler à quelqu'un des groffes dents.*, pour dire *Luy parler fortement & en colere.* Acerbè. *ou* graviter aliquem increpare, *au* objurgare, *Cic.* GRUBY grubo przyflowiem: Grubo dokogo mowić grubemi flowami uraźliwemi złaiać.

TOUCHER *la grosse corde.* Tangere ulcus. *Ter.* TKNĄC w sedno. **Rafaisebir une chose qui déplaist.* * Przypomnieć co p zykrego.

Je suis gros de vous voir, j'en brûle d'envie. Ardeo te videre. *Plin. Jun.* Gorąco pragnę bardzo bym rád cię widział.

FAIRE *le gros dos, S'enfler d'orgueil & de vanité.* Intumescere. Se se efferre. *Cis.* Fastum facese. *Petr.* ODYMAC się pysznić się.

GROS signifie quelquesois *Riche, Un gros marchand.* Mercator ditissimus. WIELKI znaczny bogaty, bogaty kupiec znaczny.

Un gros partisan. Ditissimus poblicanus. Znaczny zakupnik. **Il est mort une grosse teste, quelque personne riche.* Dives aliquis leto datus est. *Ktoś znaczny umarł.

GROS BEC, subst. m. (*Petit oiseau, espece de pinçon.*) Fringilla, æ, f. *Plin.* ZIĘBA ptak.

GROSEILLE, subst. f, (*Petit fruit rouge, qui est acide.*) Grossulariæ acinus i, m. PORZECZKA owoc iágody czerwone kwaskowaty.

GROSELIER *blanc*, subst. m. (*Arbrisseau.*) Grossularia, æ, f PORZECZKI krzak porzeczek białych.

Grosselier rouge. Grossularia rubra, æ, f. Krzak porzeczek czerwonych.

LA GROSSE *d'un contract,* (*Expedition en parchemin des contracts & des sentences.*) Authentica tabula, æ, fœm. EXTRAKT kontraktu iákiego Autentyk oryginał.

UNE GROSSE *de boutons,* (*Douze douzaines de boutons.*) Globuli duodecies duodeni. PACZKA guzikow dwanaście Tuzinow guzikow.

GROSSESSE, subst. f. (*Estat d'une femme grosse d'enfant.* Graviditas, atis, f. *Ce.* CIĄZA Ciężarność białogłowy dzieckiem chodzącey.

Elle cachoit sa grossesse le plus qu'il luy estoit possible, de peur qu'il ne luy fit prendre des remedes pour se délivrer avant terme, & faire perir son fruit. Celabat graviditatem, metuebatque ne sibi persuaderet, ut abortioni operam daret, puerumque necaret. *Plaut.* Kryła się z ciężarem swoim ile możności, áby iey nie zádano lekarstw iákich truiących płod y poronienie przed czasem czyniących.

Ménagez vous, vous estes sur la fin de votre grossesse. Impercę tibi, menses jam tibi exactos vides. *Plaut.* Ostrożnie sobie poczynay iużeś ná czasie.

Elle est délivrée depuis peu de sa grossesse. Puerperio cubat. *Plaut.* Nie dawno rozwiązaną została.

GROSSEUR, subst. f. (*Estenduë, amplitude des corps.*) Crassitudo, dinis, f *Cæs* Amplitudo, inis, f. *Plin.* GRUBOSC miąższość czego w grubsz wielkość.

La grosseur d'un tronc d'arbre. Trunci vastitas *Colum.* Grubość pnia drzewa iákiego. **Des pieux de grosseur de la cuisse.* Stipites feminis crassitudine. *Cæs.* *Pieńki pale grube iák udo ludzkie.

Des pilules de grosseur d'une feve. Catapotia, ad nostræ fabæ magnitudinem, *ou* quæ fabæ magnitudinem habent. *Cels.* Pigułki wielkości iáko bob, álbo groch wielki.

GROSSIER, masc. GROSSIERE, f. adject. (*Espais, qui a beaucoup de grosseur.*) Crassus, a, um. Crassior & hoc crassius; Crassissimus, a, um.) GRUBY, GRUBA. **Un mur grossier.* Crassus paries. *Cæs.* *Sciana groba.

ON DIT, *Un air grossier, épais.* Crassum cœlum, Crassus aer. Pingue & concretum cœlum. *Cis.* POWIETRZE grube ciężkie.

GROSSIER se dit aussi (*des ouvrages de l'art, qui sont travaillez grossierement.*) Rudis & hoc rude. Impolitus, a, um. Infabrè factus, a, um. *Ce.* GRUBA prosta robota.

ON DIT figurément en ce sens, *Un esprit grossier, lourd.* Ingenium pingue. *Ovid.* Ingenium rude. *Hor.* Forma ingenii impolita & planè rudis. *Cic.* DOWCIP umysł podły, prosty.

Il a les mœurs grossieres. Rusticis, *ou* agrestibus est moribus. Est rudibus & invenustis moribus. Obyczaiow iest grubiańskich. **Il a les manieres d'agir grossieres.* Rudis est ipsi & agrestis agendi ratio. *Poczyna sobie grubiáńsko.

Nous voyons qu'en quelques pays les esprits y sont plus grossiers à cause de l'air. In quibusdam regionibus contingere videmus hebetia ut sint hominum ingenia, propter cœli pleniorem naturam, *ou* quod in crassissimâ mundi regione collocata sint. *Cis.* W niektorych kraiach widaiemy że y umysły są bardziey grube dlá powietrza ciężkości y grubości.

GROSSIER, ou *Un marchand grossier,* (*qui fait le gros, qui ne vend qu'en gros.*) Mercator qui multa simul, acervatim, *ou* semel vendit. Mercator solidarius, *genit.* mercatoris solidarii, m. *Bud.* CAŁOWNIK kupiec co całkiem przedaie nie po części.

GROSSIEREMENT, adv. (*D'une façon grossiere & imparfaite.*) Pingui, *ou* crassâ minervâ, abl. *Colum.* GRUBO po prostu.

GROSSIEREMENT, (*Sans grace, d'une façon maussade.*) Impolitè. Incultè. Inconditè. Rusticè. adv. *Ce.* GRUBO prostacko po partacku.

GROSSIERETE', subst. f. (*Qualité de ce qui est mal poli, & grossierement travaillé.*) Alicujus operis impolitia, æ, f. *Aul-Gell.* Crassitudo, inis, f. GRUBOTA prostota.

GROSSIERETE' *de l'air.* Aëris crassitudo. GRUBOSC powietrza ciężkość.

GROSSIERETE', (*Rusticité dans l'esprit, dans les mœurs & dans les façons d'agir.*) Rusticitas, atis, f. *Ovid. Plin.* Rustici mores, *genit.* rusticorum, m. pl. *Ce.* Rustica & inconcinna agendi ratio, fœm. GRUBOSC umysłu prostota rozumu.

GROSSIR, pris activement, (*Augmenter.*) Augere, (eo, es, auxi, auctum.) act. acc. *ou* grandiores reddere species. *Cic.* PRZYCZYNIAC przymnażać. **Ce miroir grossit les objets, les fait paroistre plus gros* Hoc speculum res objectas auget & amplificat. * To zwierciadło przyczynia widoku większe okazałsze pokazuie rzeczy niż są w sobie. **Les neiges avoient tellement grossi ce fleuve qu'on ne le pouvoit passer à gué.* Flumen ex nivibus creverat, ut omninò vado transiri non posse videretur *Cæs.* *Tak wezbrała rzeka od śniegow że ią wbrod przeiechać niepodobna.

GROSSIR en signification neutre, (*Croistre en grosseur, parlant des arbres & des plantes*) In crassitudinem excrescere, *ou* augescere. In crassitudinem exire, Crassescere. neut. GRUBIEC co do drzew y ziół rość. **Le raisin grossit par le suc de la terre, & par la chaleur du soleil.* Uva & succo terræ, & calore solis augescit. *Ce.* *Jagody winne y grona rosną z wilgoci ziemi, y gorącości słońca. * *Sa voix est grossie.*, Vox illius plenior facta est. *Głos mu zgrubiał.

Il faut tordre toutes les feuilles & les coucher en terre, afin que les testes grossissent. Omnem viridem superficiem intorquere & inertam prosternere conveniet, quò vastiora capita fiant. *Colum.* (*Il parle en cet endroit d'une sorte d'ail.*) Liście trzeba ukręcać y wdeptywać wziemię áby głowy rosły większe; mowi w tym mieyscu kolumela o pewnym gatunku Czosnku.

Nostre armée grossit tous les jours. Exercitus noster cresci in dies. Numerosior in dies fit exercitus. Przybywa woyska naszego codzień.

GROSSISSEMENT, subst. m. (*L'action de grossir une chose.*) Amplificatio, onis, f. PRZYCZYNIANIE przydawanie.

GROSSOYER, V. act. (*Mettre en grosse quelque acte de Justice*) Luculentius describere. act. acc. WYPISYWAC co z Aktow.

GROTTE, subst. f. (*Caverne*) Spelunca, æ, f. Specus, ûs, m. *Her. Liv* Specus, n. JAMA iáskinia skała.

GROTTESQUE, subst. f. (*Figure capricieuse de peintre & de graveur, qui a quelque chose de ridicule, d'extravagant & de monstrueux, telles que sont les grottes de Calot graveur.*) Misella, *ou* miscellanea formarum informium pictura, æ, f. POTWORY sznięte wyrabiane malowane. **Vitruve appelle les grotesques.* Monstra potiùs, quàm ex rebus finitis imagines certæ. * Witruw to nazywa Potwory y dziwactwa nie obrazy.

(Il nous en donne une description. On peint, dit, il, des roseaux au lieu de colomnes; & au dessus de ces roseaux, des colomnes cannelées, & des harpons avec des feuillages tout au sommet, plusieurs rejettons qui naissent de leur racines, sur quoy l'on voit des marmousets assis sans aucun ordre, ou bien des fleurs au bout de ces rejettons avec de petites statuës à demi corps, qui semblent naistre du milieu de ces fleurs, & qui ont les unes des testes d'hommes, & les autres de bestes. *Pro columnis, inquit, statuuntur calami, pro fastigiis harpaginetuli striati cum crispis foliis & volutis, supra fastigia aurum surgentes ex radicibus trium volutis coliculi teneri plures, habentes in se sine ratione sedentia sigilla, non minùs etiam ex coliculis flores dimidiata habentes ex se exeuntia sigilla, alia humanis, alia bestiarum capitibus similia.* Vitr.) Y daie

ich

ich pewne opiſanie náprzykład maluią Trzciny miaſto ſłupow, á nátrzcinach ſłupy ſugowane haki z liściami y gałęzismi ná wierzchu, á nowe gałąſki znich ſię puſzczaiące od dołu á ná uich ſiedzące mormule bez porządku, álbo też daią kwiaty od wierzchu tych látorośli á z kwiatow wychodzące oſobki po pas ktore ſię zdadzą iákoby ſię urodziły ztych kwiatow á iedne znich z głowami ludzkiemi, inſze z bydlęcemi lub zwierzęcemi.

DES PENSE'ES *grotteſques*. Abſurda ingenii commenta, orum, n. pl. Somnia. Deliramentum, orum, n. plur. *Plaut.* SZALENSTWA dziwackie myśli.

GROTTESQUE, *adject.* ſe dit figurément (*de ce qui eſt bizarre, extravagant & ridicule dans les perſonnes, dans les habits, dans les diſcours, & dans l'eſprit.*) Monſtroſus, Monſtrificus. Ridiculus. Ridendus, a, um. *Cic. Plin.* DZIWACTWA wſzelakie co do Oſob, ſzat, mow, myśli. *Des figures gotteſques.* Effigies monſtrificæ. *Plin.* 'Dziwackie obrazy poſągi oſoby. *Il eſt grotteſque, Il a un eſprit grotteſque.* Ridiculus ingenio. Abſurdus ingenio. *Dziwak dziwaczy.

GROTTESQUEMENT, adv. (*D'une maniere grotteſque.*) Ridiculè, adv. Ridendum in modum. DZIWACKO dziwnie.

GROUILLER, ſe dit abſolument ou au neutre pour *Abonder, eſtre plein*, & ſe prend toûjours en mauvaiſe part. SYPAC ſię zwłaſzcza co do mrowiſka y mowi ſię w ały ſpoſob. **Il grouille de vers, de poux.* Scatet vermibus, pediculis. *Colum.* 'Sypią ſię wſzy robacy iák mrowie.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe y proſte.

SE GROUILLER, (*Se remuer.*) RUSZAC ſię. **Il eſt entrepris de ſes membres, il ne peut grouiller, ou ſe grouiller.* Membris captus eſt, movere ſe non poteſt. *Nie może władnąć ſobą áni ſię ruſzy. **Si tu grouilles tant ſoit peu.* Si tantillum movearis *Jeno ſię ruſz.

GROUIN, *ou* GROIN, ſubſt. m. (*Le muſeau d'un porc.*) Suis roſtrum, tri, neut. *Plin.* RYJKO świnie, pyſk.

GROUPPE, ſubſt. maſc. (*Amas de figures d'un tableau.*) Figurarum globus, i, maſc. MALOWANIE obraz zbierany oſob wiele maiący.

GRUAU, ſubſt. maſc. (*Farine d'avoine moulnë groſſierement, dont on a ſeparé le gros ſon.*) Polenta, æ, fœm. *Plaut.* ZUR mąka żurowa owſiana wyſiana gruca.

GRUE, ſubſt. fœm. (*Gros oiſeau de paſſage, qui a le col fort long.*) Grus, *genit.* gruis: *ou* Gruis, is. ZORAW ptak o długiey ſzyi.

GRUë ſe dit au figuré (*de ceux qui ſont ſtupides, ou aiſez à tromper.*) Gurdus. Stolidus. Bardus, a, um. *Quint. Plaut.* ZORAW álbo Bocian, mowi ſię o tym co ieſt głupi y ktorego zwieść łatwo.

GRUë, (*Machine a élever de groſſes pierres.*) Grus, f. *Vitr.* ZORAW dźwigon do podnoſzenia ciężarow álbo ciągnienia wody.

ON DIT proverbialement qu'*Un homme a un col de gruë*, (*quand il l'a bien long.*) Habet colli longitudinem. Eſt illi colli longitudo. MA ſzyię długą iák bocian.

ON DIT auſſi qu'*Un homme fait le pied de gruë*, (*quand il eſt long-temps debout, & qu'il attend.*) Stat pede in uno. *Hor.* CZEKA ſtoi długo z nogi ná nogę przeſtępuiąc iák bocian álbo żoraw.

GRUERIE, ſubſt. f. (*Petite juriſdiction où ſe font les rapports des moindres délits commis dans les bois.* Saltuaria juriſdictio, *genit.* ſaltuariæ juriſdictionis, fœm. LESNICTWO urząd nád ſprawami gaiowemi leśniczemi &c.

GRUGER, V. act. (*Reduire en petites parcelles des choſes dures & ſeches.*) Friare, (frio, as, avi, atum.) *Plin.* Terere. Conterere. (tero, is, trivi, tritum.) Molere, (lo, is, molui, molitum.) act. acc. *Cic.* ZETRZEC zmiąć ſkruſzyć.

GRUGER ſignife ſimplement parmi le peuple, *Manger beaucoup.* Multùm mandere, (do, is, di, ſum.) act. ZRZEC ieść wiele nágruchotać znacznie czego iedząc. **Il a des valets qui grugent bien.* Sunt illi ſervi validi mandacones. *Má czeladź co dobrze gruchotaią co porężnie żrą.

GRUMEAU ſubſt. m. (*Partie du ſang, du lait, ou d'autre liqueur, qui ſe caille & s'épaiſſit.*) Grumus, i, maſc. *Colum.* ZSIADŁOSC krupienie ſię.

GRUYER, ſubſt. maſc. (*Officier ſubalterne, qui juge en premiere inſtance des délits & malverſations, qui ſe commettent dans les foreſts.*) Saltuarius judex, *genit.* ſaltuarii judicis, m. LESNICZY urząd nad laſami.

GUADALAVIAR, (*Fleuve d'Eſpagne ſur lequel eſt ſituée la ville de Valence.*) Duria, æ, m. & f. GWADALAVIAR Rzeka Hiſzpańſka nád ktorą ieſt Walencya Miaſto.

GUADALQUIVIR, (*Fleuve d'Eſpagne ſur lequel ſont ſituées les villes de Cordouë, de Seville &c.*) Bætis, is, m. *Plin.* GWADALKIWER Rzeka Hiſzpańſka nád ktorą ſą Miaſta Korduba, y Sewilia &c.

GUADIANA, (*Fleuve d'Eſpagne ſur lequel eſt ſituée la ville de Meride.*) Anas, æ, *ou* atis, m. *Pomp. Mel.* GWADYANA Rzeka Hiſzpańſka nád ktorą ieſt miaſto Meryda.

GUADIX, (*Ville d'Eſpagne dans le Royaume de Grenade.*) Guadicium, ii, n. Guadicia, æ, f. WADYX Miaſto Hiſzpańſkie, w Kroleſtwie Granateńſkim.

GUARDA, (*Ville du Royaume de Portugal, en la Province de Beïra.*) Guardia, æ, f. GWARDA Miaſto Portugalſkie w Prowincyi Beirze.

GUARDIA *Alferes.* Guardia Alferia, (*Ville du Royaume de Naples dans le Comté de Moliſe.*) GUARDYA Alferez, Miaſto Neapolitańſkie w Hrabſtwie Molizy.

GUASTELLE *ſur le Pô, en Lombardie.* Guſtalla & Vaſtalla, æ, f. (*Ville & Duché d'Italie, dans l'Eſtat de Mantouë*) GUASTALLA albo Waſtalla nád rzeką Po Miaſto Włoſkie w Montuańſkim Xięſtwie.

GUE', ſubſt. maſc. (*Lieu où on peut paſſer une riviere à gué.*) Vadum, i, neut. *Cæſ.* BROD gdzie rzękę przeyść álbo przeiechać można w brod.

Paſſer une riviere à gué. Flumen vado tranſire. *Cæſ.* W brod przeiechać przeprawić rzekę.

ON DIT figurément, *Sonder le gué d'une affaire, Tâcher de découvrir adroitement le ſentiment de ceux dont on a beſoin pour la faire reüſſir.* Tentare ad rem aliquã animos. SZUKAC brodu *niewłaśnie* upatrywać pilno y wymacać tych przez ktorych czego dokazać ſię może. Polſkie przyſłowie *w brod* doſtatkiem boynie wſzyſtkiego cu do ocbot.

GUE'ABLE, adject. m. & f. (*Où l'on peut paſſer à gué, parlant d'une riviere.*) Vadoſus, a, um. ZBRODZONY gdzie zbrodzić można mowiąc o rzekach. **Le Roſne eſt guéable en quelques endroits.* Rhodanus vadoſus eſt nonnullis in locis. Rhodanus vado tranſiri poteſt. *Cæſ.* *Rodan zbrodzić w brod przeiechać można w kilku mieyſcach.

GUEDER, V. act. terme populaire, pour dire *Saouler, remplir de viandes, faire bien manger.* Saturare, (o, as, avi, atum.) Cibis replere. act. acc. W BROD wſzyſtkiego wielkim doſtatkiem uczęſtować być rad komu wbrod wſzyſtkiego dodać.

GUELDRES, (*Ville, & Duché des dix ſept Provinces des Pays-Bas.*) Gueldria, æ, f. Gelduba, æ, f. *Tacit.* GELDR álbo Geldrya Miaſto y Xięſtwo iedno z ſiedmnaſtu Prowincyi niżſzych niemiec.

GUENILLE, ſubſt. f. (*Habit déchiré & tombant par lambeaux.*) Pannoſa veſtis, *genit.* veſtis pannoſæ, fœm. Sciſſa & ſordida veſtis, f. Pannucia, æ, f. *Petr.* Mendici ſpolium, lii, neut. *Petr.* GAŁGAN ſuknia podarta y ſztukami wiſząca opadaiąca płatkami.

ON LE DIT auſſi (*de ces meſmes lambeaux détachez & de toutes ſortes de vieux haillons.*) Lacinia, æ, f. Cento, onis, m. *Petr.* GAŁGANY płatki ſtare łachmany.

GUENILLON, ſubſt. maſc. (*Vieux lambeau de linge, ou d'étoffe.*) Lacinia, æ, f. Cento, onis. m. *Petr.* GAŁGANKI płatki kawałki.

GUENIPPE, ſubſt. fœm. (*Gueuſe, mal-propre, femme, ou fille de mauvaiſe vie.*) Spurca, æ, f. *Petr.* Mulier libidinoſa, *genit.* mulieris libidinoſæ, f. *Petr.* MAŁPA hultayka ladaco dziewka, nierządnica, Tłuk.

(Mot bas & injurieux.) Słowo podłe urażliwe.

GUENON, ſubſt. f. (*Petit ſinge femelle.* Cercopithecus, i, m. *Plin.* MAŁPECZKA mała, ſamiczka kocię małpię koczkodanek.

ON APPELLE auſſi *Guenon*, (*une vieille femme qui eſt laide.*) KOCZKODANEM też zowią ſtárą białogłowę brzydką.

Cette guenon eſt venuë icy faire parade de ſa carcaſſe avec ſes beaux habits. Illud elutitum pecus advenit huc cum exornatis oſſibus. *Plaut.* Ten koczkodan tu przyſzedł ſwoim ſię ścierwem popiſywać uſtroiwſzy ſię.

C'eſt une vraye guenon auprès d'elle. Hæc præ illâ pithecium eſt & ſpinturnicium. *Plaut.* Tá przy támtey własny koczkodan.

GUÈRE, *ou* GUÈRES, adv. (*Peu.*) Parùm. Non multùm. Haud multùm. MAŁO co prawie nic. **Il n'y a guéres d'orateurs.* Eſt oratorum paucitas. *Cicer.* *Mało co ieſt mowcow.

(Quand après ce mot *Guéres* ſuit un Subſtantif du Singulier, on le met au Genitif, *Parùm vini*, Guéres de vin. Si ce Subſtantif eſt du Plurier, on exprimera *Guéres* par *Pauci, a, a*, qu'on fait accorder avec ce Subſtantif, *Pauci oratores*, Gueres d'Orateurs. Kiedy po tym ſłowie Francuſkim *Guéres mało co*; náſtępuie Subſtantyw álbo imię iſtotne w liczbie poiedynczey wyraża ſię to w ſpadku rodzącym. *mało wina*. A ieżeli to imię iſtotne ieſt w więkſzey liczbie w Francuſkim to, w Łacińſkim zgadzáią adwerb iák adiektyw z tym Subſtantywem, náprzykład; *Rzadcy mowcowie*. Ále w Polſkim iednakowo ſię wyraża przez Genityw czyli mnicyzy czyli więkſzy liczby náprzykład mało wina mało mowcow pięknie ſię iednak w poiedyńczey liczbie mowi miaſto liczby więkſzey w Polſkim : *Rzadki mawca* miaſto, *mała mowcow*.

Qui n'eſt guére riche. Parùm locuples. *Hor.* Non admodom dives. Mało co maiący chudy pachołek. **La paix ne dura guéres.* Non diu pax fuit, *ou* manſit. *Liv.* *Pokoy mało co trwał nie długo.

Il mourut n'ayant guéres moins de quatre-vingts ans. Paulò minùs octogeſimo annó mortuus eſt, *ou* deceſſit. *Plin-Jun.* Umarł mało co mnicy maiąc od lát oimdzieſiąt.

Ne ſe porter guéres bien. Minùs bellè ſe habere. *Cicer.* Nie bardzo ſię mieć dobrze co do zdrowia: Toż ſię mowi niewłaśnie w Polſkim co do fortuny y dobrego mienia.

N'A GUÈRES, (*Dernierement, Il n'y a pas long temps.*) Non ita pridem. Nuper. Nuperrimè. adv. *Cic.* NIE DAWNO dopiero nie dawno.

(Mot bas & populaire.) Słowo w Francuſkim proſte poſpolite.

GUÈRET, ſubſt. m. (*Terre qu'on laiſſe repoſer, & qu'on laboure pour y ſemer du grain.*) Vervactum, i, n. *Var.* Novalis ager, *genit.* novalis agri, m. Novale ſolum, *genit.* novalis ſoli. n. *Virg. Var.* ODŁOG ugor pole odłogiem leżące dla ſpoczynku.

GUÈRIDON, ſubſt. m. (*Eſpece de colomne ſur laquelle on poſe des flambeaux*) Colomella ſuſtinendo candelabro, *genit.* æ, fœm. GERYDON pod lichtarze ſtołowe podſtawnik w pokoiach.

GUÈRIR, V. act. (*Panſer un malade, luy rendre la ſanté.*) Curare. Emendare. Sanare. Conſanare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic. Var.* Sanum aliquem facere. Alicui ſanitatem reddere, *ou* reſtituere. Aliquem ſanitati reſtituere. *Cicer. Plin.* UZDROWIĆ wyleczyć wykurować poratować ná zdrowiu.

Guérir quelqu'un par la ſaignée. Sangvinis detractione aliquē curare. Uleczyć poratować kogo názdrowiu puſzczaniem krwi. **Par des remedes.* Medicaminibus. *Quint. Cel.* *Braniem dawaniem lekarſtw.

Guérir une maladie. Morbo facere medicinam, *Plaut.* Morbum emendare. *Petr.* *Zleczyć iáką chorobę wyprowadzić z choroby, wyleczyć.

On guérit la ſurdité en mettant dans les oreilles du creſſon pilé. Gravitas autium emendatur naſturtio trito impoſito auribus. *Plin.* Głuchorę leczą kładąc w uszy rzezuchę tłuczoną.

Il ſe guérit. Conſanuit. Convaluit. Ad ſanitatem venit. *Celſ. Cic. Phed.* Przychodzi do ſiebie do zdrowia.

Il tomba malade d'une maladie dont il ne guérit point. In morbum incidit, ex quo non convaluit. *Cic.* Západł chorobą z ktorey więcey niepowſtał.

Je ſuis bien aiſe que vous ſoyez parfaitement guéri. Valetudinem tuam jam confirmatam eſſe à veteri morbo, gaudeo. *Cicer.* Cieſzę ſię żeś zupełnie do zdrowia przyſzedł.

GUÈRIR ſe dit au figuré, (*de l'eſprit & des chagrins.*) Sanare. act. acc. ZLECZYĆ *niewłaśnie* co do umyſłu żalu fraſunkow.

On peut bien guérir le corps, mais non pas les eſprits malades. Corpora curari poſſunt, animorum medicina nulla eſt. *Cic.* Zleczyć może uzdrowić ciało, ále umyſłu nie zleczyſz nieuzdrowiſz

Un nouvel entêtement m'a guéri du premier. Novus morbus veterem mire emovit. *Horat.* Nowa fantazya ná przeſzłą mię uzdrowiła.

Vous vous empreſſez de guérir voſtre mal d'yeux, & vous differez des années entieres à remedier à celuy de voſtre ame. Quæ oculos lædunt feſtinas demere, quid animum, (*ou* ſanſ. *eum*) *endi* lædit differs in annum curandi tempus. *Hor.* Wielce ſię ſtaraſz o uzdrowienie oczu chorych, á rok od roku odkładaſz uleczenie umyſłu ſwego.

Il apporta toutes les raiſons dont on ſe ſert d'ordinaire pour guérir les eſprits accablez d'une pareille douleur. Adhibuit rationes omnes quibus exulceratæ mentes ad ſanitatem revocantur. *Pert. Cic.* Wſzyſtkie racye przywodził ktorych zwyczaynie zażywamy dla uśmierzenia żalu w takowych przypadkach.

Se guérir de l'amour des voluptez. Exuere voluptates. Servitio voluptatum exire. Porzucić poprzeſtać kochania ſwywoli roſpuſty.

GUÈRISON, ſubſt. f. (*Recouvrement de la ſanté.*) Sanatio, onis, f. *Cic.* UZDROWIENIE zdrowia przywrocenie przyiście do zdrowia.

Quelques mois ſe paſſerent juſques à une parfaite guériſon. Aliquot menſes tranſeunt, dum ad ſanitatem venit curatio. *Phed.* Kilka mieſięcy wyſzło do doſkonałego uzdrowienia do zupełnego wyścia z choroby.

GUÈRISSABLE, adject. m. & fœm. (*Qui ſe peut guérir.*) Sanabilis & hoc ſanabile. *Cic.* CO ſię da uleczyć, co może być uleczony uzdrowiony.

GUÈRITE, ſubſt. f, (*Echauguette.*) Specula, æ, fœm. *Cic.* STRAZNICA.

GUERRE, ſubſt. f. (*Different, querelle entre les Etats.*) Bellum, i, neut. *Cic.* WOYNA kłotnia roſtyrki między Pańſtwami.

Guerre civile entre les citoyens & les peuples d'un meſme Royaume. Bellum civile, *ou* civicum. Motus civicus, *genit.* motùs civici, m *Cic. Hor.* Woyna domowa.

Guerre eſtrangere. Externum bellum. *Cicer.* Woyna poſtronna.

Guerre inteſtine, (*qui eſt au dedans d'un Royaume.*) Bellum inteſtinum. *Cic.* Woyna wnętrzna.

Ils ont toûjours la guerre avec les Allemands. Semper cum Germanis bellum gerunt. *Caſ.* Záwſze maią woynę z Niemcami.

Aller a la guerre. Ad bellum proficiſci, *ou* ire. Jechać iść ná woynę.

Declarer la guerre à quelqu'un. Alicui bellum indicere, *ou* denunciare. *Ovid. Cic.* Clarigare bellum. *Cic.* Wypowiadać woynę.

Entretenir, fomenter, nourrir la guerre. Bellum alere, *ou* fovere. *Liv. Virg.* Podniecać pobudzać żarzyć woynę upał woienny.

Faire la guerre. Bellum facere, *ou* gerere. *Cic.* Woynę czynić. **Faire la guerre à quelqu'un.* Bellum alicui inferre, *ou* facere. Bellum alicui inferre. *Hor.* Intendere bellum in aliquem. *Liv.* Petere aliquem bello. *Virg.* Bellare cum aliquo. *Cic.* *Woiować bić ná kogo.

Faire la guerre pour quelqu'un. Navare bellum alicui. *Tacit.* Woiować walczyć z kim.

Aſſoupir une guerre. Opprimere bellum. *Liv.* Uśmierzyć woynę. **Exciter la guerre.* Commovere bellum. *Cicer. ou* concitare. *Caſ.* Excitare, *ou* movere bellum. *Virg.* *Wzniecać woynę, wſzczynać woynę.

Prolonger une guerre. Ducere bellum. *Tacit.* Extendere, *ou* protrahere, *ou* proferre bellum. *Tacit.* Pociągnąć przedłużyć woynę.

Menacer quelqu'un de luy faire la guerre. Intentare alicui arma. *Liv.* Grozić komo woyną.

ON DIT figurément, *Declarer la guerre à ſon ventre, aux voluptez.* Bellum indicere ventri. *Hor.* voluptatibus. *Cic.* NIEWŁASNIE ſię mowi woynę wypowiedzić brzuchowi ſwemu obżarſtwu zbytkum roſpuście.

ON DIT encore, *Faire la guerre à quelqu'un.* Aliquid alicui per jocum objicere, *ou* exprobare. *Cic.* WOIOWAĆ kogo czym zarzucaiąc mu co żartem.

GUERRE, ou *Le métier, la ſcience de la guerre.* Bellū, i, neut. Militia, æ, f. Res, *ou* ſcientia militaris, f. *Cic. Liv.* Arma, orum, n. pl. *Liv.* WOYNA ſztuka woyſkowa rzemieſło nauka kunſzt woienny.

Experimenté en guerre. Expertus belli. *Tacit.* Expertus bello & armis. *Virg.* Gnarus militiæ. *Tacit.* Swiadomy woyny biegły znaiący ſię ná woynie.

Exercé & endurci au métier de la guerre. Subactus & duratus bellis. *Liv.* Cwiczony wyćwiczony y przyuczony do woyny. **Vaillant en guerre.* Acerrimus armis. Armis egregius. *Virg.* *Waleczny w boiu. Zołnierz dobry. **Né pour*

la

In guerre. Natus bellis. *Cic. ou* ad bella *Liv.* *Urodzony do boiu, do woyny.

Apprendre la guerre, ou *le métier de la guerre.* Rem militarem discere. *Cic.* Discere militare. *Plin.* Ucayć się trybu woiennego.

Apprendre la guerre, ou *faire la guerre sous quelqu'un.* Sub signis alicujus militare. *Liv.* Stipendia mereri sub aliquo. *Cæs. Cic.* Przyuczać się do woyny pod kim.

Qui est en âge d'aller à la guerre, ou *de porter les armes.* Militiæ maturus. *Liv.* Ad arma maturus. *Sil. Ital.* Sposobnego wieku do woyny do noszenia broni y nią robienia. **Leur vertu s'est fait connoistre en paix & en guerre.* Horum virtus fuit domi, militiæque cognita. *Cic.* *Zasłynęła ich cnota w boiu y w pokoiu.

GUERRE, (*Opposition naturelle, antipathie, qui est entre les animaux.*) Bellum, i, neut. Inimicitia, æ, f *Cic.* WOYNA wrodzona między zwierzętami álbo bydlętami przeciwność iednego do drugiego.

Il y a une guerre naturelle entre le milan & le corbeau. Milvo est quoddam naturale bellum cum corvo. *Cic.* Woyna wrodzona y przeciwność iest między kanią y krukiem.

GUERRE se dit aussi (*des differents qui naissent entre des familles & des particuliers.*) Inimicitiæ, arum, f. pl. Bella. Dissidia, orum, n. pl. *Cic.* WOYNA kłotnie rosterki domowe między domami y Osobami iákiemi niechęci.

GENS *de guerre, des soldats.* Milites, itum, m. plur. WOYSKO ludzie woyskowi żołnierze. * *Lever des gens de guerre,* Milites legere, *ou* colligere, *ou* conscribere, *ou* legere *Cic. Cæs.* *Spisywać woysko.

GUERRE se dit proverbialement, *Faire la guerre à l'œil, Prendre des résolutions sur le champ à mesure que les occasions se présentent.* Pro tempore & pro re consilium capere. *Cæs.* Cum re præsenti deliberare. *Quint.* Io ipso negotio consilium capere. *Cæs.* WNET sobie poradzić nie długo myśląc do razu się odważyć ná tę álbo owę stronę.

DE GUERRE. Bellicus, a, um. WOIENNY woyskowy. **Un navire de guerre, Un vaisseau de guerre,* Navis bellica. *Prop.* *Okręt woienny. **Un homme de guerre.* * Człowiek woyskowy żołnierski; Żołnierz. Woiownik.

GUERRIER, subst. m. (*Qui aime la guerre.*) Bellator, oris, m. Vir rei militaris strenuus, *ou* clarus. Bellicosus, a, um. *Cic. Liv.* WOIOWNIK żołnierz Bohatyr.

UNE GUERRIERE, f. Bellatrix, icis, f. *Virg.* ODWAŻNEGO Żołnierskiego serca Matrona.

GRAND GUERRIER, *Un grand homme de guerre.* Vir rei militaris gloriâ clarus, *ou* insignis. WOIOWNIK, Żołnierz wielki.

GUEDE, *prononcez* GUèDE, subst. f. (*Pastel, herbe propre aux teinturiers.*) Guastum, *ou* Guasdum, i, n. *Plin.* FARBOWNIK śniło, álbo Urzet, ziele farbierskie.

GUEPE, (*prononcez* GUèPE.) subst. f. (*Grosse mouche assez semblable à une abeille.*) Vespa, æ, f. *Phæd.* OSA mucha wielka żiadliwa podobna pszczole.

GUESTRES, *prononcez* GUèTRES, subst. f. (*Bas depuisan faits de grosse toille.*) Sculponeæ, arum, f. plur. *Cat.* Perones, onum, m. *Juv.* CHODAKI kurpie ná nogi czyli łyściańki álbo skornie ná nogi do obuwania dla potrzeby álbo ochrony pończoch.

Qui a des guestres. Sculponeatus, a, um. *Var.* W chodakach, kurpiach skorniach chodzący w skornie ubrany.

GUET, subst. m. (*Garde qu'on fait pour découvrir,* ou *pour surprendre quelqu'un.*) Specula, æ, f. Excubatio, onis, f Excubitus, ûs, m, Speculatus, ûs, m. *Cic. Plin. Val-Max.* STRAZ czata nasadzka.

Estre au guet. In specula esse. *Cic.* Być na czacie czatować, czatę odprawiac.

GUET, (*Sentinelle.*) Excubitor. Speculator, oris, m. *Cæs.* Excubiæ. Vigiliæ, arum, f. pl. Vigiles, ilum, m. pl. *Cic.* Vigiles excubiæ, *ou* Vigilium excubiæ, *ou* Vigilium excubiæ, f. plur. CZATA warta straż.

Estre au guet, Faire le guet. Excubare, (bo, abas, oi, itû.) n. Excubias agere. *Cæs.* Obire vigilias. Ad custodiam vigilare. STAC ná czacie ná warcie ná straży być. **Faire le guet aux portes.* Excubare pro portis. *Liv.* *ou* ante fores. *Tibul. ou* ad limen. *Liv.* *Stać ná warcie u wrot u Bram w bramach wartę czynić * *Au port, sur le port.* Ad portum. *Cæs.* * Ná brzegach lądach, portach. **Sur les murailles.* In muris. *Liv.* *Ná murach.

LE GUET, (*Les Archers du guet.*) Vigiles, m. pl. Vigiles nocturni. STRAZ nocna, Runty warty nocne obchodzące w nocy dlá bespieczeństwa y pilnuiące. **Le guet à pied.* Vigiles pedestres. * Runty piesze. * *Le guet à cheval.* Vigiles equestres. Equestres excubiæ. *Runty warty konne.

LE CHEVALIER *du guet.* Præfectus vigilium. STARSZY Runtowy.

LE MOT *du guet,* (*Parole qui sert de signal pour discerner l'ami de l'ennemi.*) Tessera, æ, f. Tessera militaris. *Liv.* Signum, i, neur. *Cæs.* PAROL hasło wydane dlá rozeznania przyiaciela od nieprzyiaciela między woyskiem.

Donner le mot du guet. Tesseram, *ou* signum dare. Wydać hasło. **Demander le mot du guet.* Tesseram, *ou* signum rogare. * Miey hasło, pytać się o hasło. * *Dire le mot du guet.* Tesseram reddere, *ou* enuntiare. *Dáć hasło.

Qui porte le mot du guet. Tesserarius, ii, m. *Suet.* Ten co hasło roznosi.

GUET-APPENS, (*prononcez* guetappans.) subst. m. (*Dessein prémedité de faire une chose.*) UMYSLNIE z umysłu. **Des embusches dressées de guet appens,* ou *de dessein prémedité.* Insidiæ consultò & deditâ operâ structæ, *ou* meditatæ. *Zasadzki z umysłu uczynione.

Meurtre commis de guet-appens. Cædes meditata. Zaboystwo umyślne, a zasadzką ná ro umyślną.

GUETTER, V. act. (*Espier, observer les actions & les démarches de queqû'un.*) Observare, (vo, as, avi, atum.) Ex insidiis servare aliquem. Ex insidiis aucupari aliquem. *Cic.* CZATOWAC strzedz pilnować upatrywać cudze postępki sprawy.

GUEULE, subst. f. (*Ouverture par où les animaux prennent leurs aliments.*) Gula, æ, f. *Plin.* PYSK trąba u bydląt y zwierząt.

(Il ne se dit point au propre de l'homme, du cheval, ni des oiseaux; mais seulement des animaux à quatre pieds, & des poissons qui sont grands & voraces.) w Francuskim Pysk, niemowi się o człowieku koniu ani o ptastwie, ále tylko o bydle y zwierzu czwornogim, y o Rybach wielkich á żárłocznych.

GUEULE se dit par derision (*de la bouche des personnes malfaites, criardes & hableuses.*) Gula, æ, f. Rictus, ûs, m. Rictus oris, m. PYSK przez urąganie się mowi, o Osobach brzydkich hałaśliwych y gadatliwych. **Il a la gueule fenduë jusques aux oreilles.* Est ipsi os ad aures usque rescissum. Est ipsi rictus ad aures dehiscens. *Plin.* * Pysk má niepohamowany po obie uszy otwarty. **Gueule béante,* Patulus rictus, *Ovid.* *Pysk rostwarty.

GUEULE se dit par extension (*de plusieurs ouvertures.*) CZELUSCIE u pieca. **La gueule du four.* Furni os. Præfurnium, ii, n. *Czeluście. **La gueule d'un sac.* Sacculi os. *Juv.* *Wor z wierzchu wierzch woru.

GUEULE signifie au figuré, *Gloutonnie, intemperance dans le boire & dans le manger.* Gula, æ, f. *Suet.* PYSK nienasycony, żarłoczny, obżartego. **Il est asservi à sa gueule.* Gulæ deditus est, *Tylko go pysk: w francuskim znaczy obżartego w polskim chwali burse co tylko ięzykiem nárabia y gębą dokazuie.

(Mot bas & populaire.) Słowo proste y pospolite.

GUEULE se dit proverbialement dans ces expessions populaires. *Il est fort en gueule, Il crie fort haut & est impudent en paroles.* Tonat & petulantissimis verbis lædit unumquemque. *Salust.* TYLKO go gęba gębą tylko dokazuie niewyparzony pysk, gęba.

ON DIT aussi, *Avoir la gueule morte, la gueule demise,* (*lors qu'on est couvert de confusion, & qu'on est triste de quelque accident fascheux qui nous est arrivé.*) Obmutescere, Non audere mutire. STULIC pysk schować pazurki upokorzyć się uskromić się wziąć po pysku

ON DIT encore qu'*Un homme est venu la gueule enfarinée,* (*quand il est accouru en quelque lieu pour avoir part à quelque bonne fortune.*) Cupidè advolavit. *Phæd.* PRZYPADŁ z wielką chciwością dokąd z gotową gębą przybiegł.

ON APPELLE *Des mots de gueule,* (*des mots de crocheteurs, des paroles sales & obscénes.*) Dicta, *ou* verba obscena, orum, n. plur. *Ovid.* SŁOWA brzydkie chłopskie grondalow własne kárczemne plugawe parobczę.

GUEULE'E, subst. f. (*Paroles sales & obscénes.*) Spurca, *ou* fescennina, *ou* nupra, *ou* obscena verba, orum, n. plur. SŁOWA sprośne niewstydliwe wszeteczne.

Qui dit des gueulées. Spurcidicus, i, m. *Plaut.* Co słowa plugawe wszetecane prawi.

GUEUX, m. GUEUSE, f. adject. (*Qui demande l'aumosne.*) Mendicus, i, m. Sestertiarius homo. *Petr.* Mendicabulum, i, n. *Plaut.* ZEBRAK UBOGI żebraczka dziad, Babá.

Toutgueux qu'il est il m'est agréable, le Roy plaist à sa Reine. Ille meus mihi mendicus, suus Rex Reginæ placet. *Plaut.* Chociáżci żebrak przecięmi iest miły. Krol Krolowey a Babic dziad mily.

Le Roy des gueux, Vn ministre gueux. Alpha penulatorū. *Mart.* Zebraczyszko mizerak odartus Hoiys.

GUEUSE se prend aussi pour *Vne coureuse & une prostituée.* Matella, æ, f. *Petr.* (proprement *l'urpot de chambre.*) WSZETECZNA nierządnica ladaco kobieta máłpisko tłuk w Francuskim nazywaią. *Vrynal sczak.*

GUEUSE, subst. f. terme de fondeur, (*Grosse piece de fer.*). Porca, æ, f. BRELA duża sztuka odlewana skiba.

GUEUSER, V. act. (*Mendier, demander l'aumosne.*) Mendicare. n. Seipem rogare, (o, as, avi, atum.) act. *Juv.* ZEBRAC chodzić po żebraninie,

GREUSERIE, subst. f. (*Mendicité.*) Mendicitas, aris, f. *Cic* ZEBRANINA żebractwo nędzarstwo.

C'est une gueuserie, C'est peu de chose. Parva res est, nullinsque pretii. Frasaka to brydoie ni to ni owo.

GUIBRAY, (*Fauxbourg de la ville de Falaise en Normandie, fameux par une Foire qui s'y tient tous les ans.*) Gibræum, æi, n. GIBRE Przedmieście iedno miasta Falezy w Normandyi sławne iarmarkami corocznemi.

GUICHET, subst. masc. (*Petite porte.*) Ostiolum, i, neut. *Colum.* Portula, æ, fœm. *Liv.* Foricula, æ, f. *Var.* FORTKA drawiczki masc

GUICHETIER, subst. m. (*Valet d'un geolier.*) Carcerarius servus, i, m. SŁUGA kieratowy.

GUIDE, subst. m. (*Conducteur.*) Dux, *genit.* ducis, masc. Ductor, oris, masc. Præmonstrator, oris, masc. *Cic. Ter. Petr.* WODZ przewodnik.

GUIDE, subst. fœm. (*Cordon, ou longe de cuir, qui sert aux cochers à guider leurs chevaux.*) Lorum, i, n. *Ovid.* LEYCE do prowadzenia koni.

GUIDER, V. act. (*Conduire, mener.*) Ducere, (o, is, duxi, ductum.) act. acc. Præmonstrare alicui viam, (o, as, avi, atum.) act *Cic.* PRZEPROWADZIC przewodnikiem być.

GUIDON, subst. m. (*Drapeau, estendart d'une compagnie de cavalerie.*) Vexillum equestre, *genit.* equestris vexilli, n. PROPORZEC chorągiew znák chorągwiany iezdnych.

GUIDON, (*Celuy qui porte l'estendart, dans la cavalerie.*) Equester vexillarius, *genit.* equestris vexillarii, masc. PROPORNIK ten co chorągiew nosi pod iázdą.

LA GUIENNE, (*Province de France que nous appellons* AQUITAINE) Aquitania, æ, fœm. GWIENNA Akwitania Prowincya Francyi.

GUIGNE, subst. fœm. (*Espece de cerise plus grosse que la commune.*) Cerasum crassius, *genit* cerasi crassioris, n. WISZNIE wielkie obdlużne trześnie pospolicie.

GUIGNER, V. act. (*Regarder du coin de l'œil.*) Limis oculis aspicere, *ou* intueri. acc. *Plin.* Z OKA patrzyć albo świdrem patrzyć.

GUIGNER, *ou* GUINIER, subst. m. (*Arbre qui porte les guignes.*) Cerasus dulcis, *genit.* cerasi dulcis, f. TRZESNIA drzewo trześniowe,

GUIGNON, subst. m. (*Malheur, disgrace.*) Malum. Infortunium, i, neut. *Plant.* NIESZCZĘSCIE kłopot frasunek bieda.

Tais toy, tu cherches guignon. Tace, te malâ mactari cupis. *Plaut.* Ciszey bo biedy szukasz.

(Mot bas & volgaire.) Słowo proste y pospolite.

GUILLE'E, subst. f. (*Pluye soudaine & de peu de durée.*) Nimbus, i, masc *Virg* DESCZ niespodziany nagły á malo co trwaiący náwalnica.

GUILLEDIN, subst. masc. (*Cheval d'Angleterre viste à la course.*) Asturco, onis, m. *Petr* PODIEZDEK koń prędki letki do biegania.

GUILLEDOU, subst. m. (*Mauvais lieu, lieu de débauche.*) Lupanar, aris, n. Lupanarium, ii. n. *Petr. Plaut.* GIEŁDA Burdel, dom nie rządny czerwona baszta.

(Terme burlesque.) Słowo komiczne w Francuskim.

GUIMAUVE, subst. f. (*Herbe medecinale.*) Althæa, æ, f. *Plin.* SLAZ ziele. *Guimauve sauvage.* Alcea, eæ, f. *Plin.* *Slaz dziki ziele.

GUIMPE, subst. fœm. (*Morceau de toile dont les Religieuses couvrent leur sein.*) Pectorale amictorium, *genit* pectoralis amictorii, neut. ZAKŁADKA chusta ná piersi u Zakonnic.

GUINDER, V. act. (*Elever en haut.*) Tollere. Attollere, (rollo, is, sustuli, sublatum.) act. acc. *Cæs.* In sublime extollere. *Hirt.* DZWIGAC windować do gory podnosić. *Ils guinderent le toit de la tour avec des engins.* Turris tectum prehensionibus tollere cœperunt. *Cæs.* *Podnosili dach ná wieży dawigonami podważyli go drągami.

ON DIT au figure, *Guinder son esprit*, ou *Se guinder l'esprit* Torquere se. Torquere ingenium suom. *Phad.* PODNOSIC się álbo onosic się daleko myślami.

Vne pensee guindée, Vn discours guinde & enflé, hors du commun. Turgioa oratio, quæ non naturali pulchritudine exsurgit. *Petr.* Mysl wysoka á prożna, Mowa wysoka niepospolita dziwna.

Des paroles guindées. Ventosa & enormis loquacitas. *Petr.* Słowa wytworne dziwne.

LA GUINE'E, (*Region de l'Afrique moderne.*) Guinea, eæ, fœm. GWINEA Kray Afryki nowey.

GUIRLANDE, subst f. (*Ornement de teste, fait ordinairement de fleurs*) Sertum, i, n. Florent, *ou* floridum sertum. Sertum è floribus. *Virg. Tibul.* WIENIEC zwyczayny z kwiecia a ziel.

GUISE, (*prononcez* guize.) (*Ville de Picardie.*) Guisia, æ, fœm. GWIZYA Miasto Pikardyi.

GUISE, subst. f. (*Maniere, ou façon d'agir.*) Agendi ratio, onis, fœm. Norus, ûs, masc. Voluntas, atis, fœm. Arbitratus, ûs, masc. Arbitrium, ii, neut. *Cicer.* KSZTAŁT sposob iako y ná iaki ksztalt co iest álbo co się dzieie.

Chacun vit à sa guise, ou à sa maniere. Suo quisque modo vivit. Suo nuiu & arbitrio quisque se gerit. Każdy zyie czyni iák mu się widzi iák mu się podoba według kształtu swego

(Expression populaire.) Sposob mowienia pospolity.

EN GUISE, (*A la façon, ou au lieu de.*) NAKSZTAŁT, zá miast ná mieysce czego.

En guise du pain. Pro pane. Panis loco. Zá miast chleba miasto chleba.

GUITARRE, *ou* GUITARRE, subst. f. (*Sorte d'instrument à cordes.*) Cithara, æ, f. *Hor.* LUTNIA.

GUY, subst. masc. (*Arbrisseau qui croist sur divers arbres, comme sur le chesne, sur le pommier.*) Viscum, ci, neut. *Cæs.* JEMIOŁA porożnych drzewach się wieszaiąca zwlaszcza po dębinie iábłoniach &c.

GYMNOSOPHISTES, subst. masc. (*Anciens Philosophes Indiens*) Gymnosophistæ, arum, m. pl. *Plin.* SEKTA starych Filozofow w Indyi.

GYROUETTE, *Voyez* GIROUETTE. CHORĄGIEWKA Kurek ná dachu.

* *

H.

Les Grammairiens sont en dispute si l'H doit estre mise au nombre des Lettres, *ou* non; parce, disent-ils, qu'elle n'est qu'une aspiration: cependant quoy qu'elle ne soit qu'une aspiration, elle ne laisse pas d'estre une veritable lettre, sur-tout estant comprise dans l'Alphabet au rang des autres lettres: & veritablement il est bien ridicule de s'imaginer que l'H ne soit pas une véritable lettre, parce qu'elle n'est qu'une aspiration, puisque nous voyons que les Langues Orientales ont trois *ou* quatre lettres qu'ils nomment gutturales, pour marquer seulement les diverses aspirations.

H.

H. Dysputuią między sobą Gramatycy ieżeli litera *H* ma być wliczbie liter położona, álbo nie, ponieważ nie iest tylko iednym tchnieniem, iednakże iest prawdziwą literą, ile że się w obiecadle ráchuie między inszemi w porządku liter, y śmie-

y śmieszna záiste rzecz iest wątpić n tym czy *H* iest prawdziwą literą dlá rego że się tylko thnieniem wymawia, ponieważ ięzyki wschodnie máią trzy czyli cztery tákowe litery krore oni gardłowemi zowią przeto że się tylko rożnią w wymawianiu rozmaitym tchnieniem.

L'H a deux usâges généraux; le premier avant les voyelles comme en *Honor*, & le second après les consonnes comme en *Thronus*. H służy dwoiako ogolnie mowiąc; ráz położone przed *wokalami*, Naprzykład *Honor*. drugi ráz położona po *Konsonach* naprzykład *Thron*.

Nous ne prononçons presque point l'H dans ces mots Latins, *Honor*, *Home*, *Humor*; & en François nous la perdons tout à fait dans ces mesmes mots, *Honneur*, *Homme*, *Humeur*, & dans la pluspart de ceux que nous avons pris du Latin *ou* du Grec, les prononçant comme s'il n'y avoit point d'H, & qu'il y eût simplement *onneur*, *omme*, *umeur*. Cette regle souffre un petit nombre d'exceptions, comme *Heros*, *Harpie*, *Haleter*, *Hennissement*; car on dit *le Heros*, *une Harpie*, &c. nous marquerons d'une étoile dans la suite les mots où l'H sera aspirée. Francuzi w niektorych słowach łacińskich od tey litery *H* záczynaiących się y w wielu słowach swoiego ięzyka cále tey litery nie wymawiáią naprzykład Honor humor mowią *onor umor*, zwłaszcza w tych ktore ná swoy ięzyk z łacińskiego lub greckiego przerobili wyiąwszy niektore. Náprzykład *Heros* Rycerz, *Harpie* drapieżna potwora harpia, *Haleter* oddychać, *Hennissement* rżenie, Przetoż w następuiących pod tą literą słowach znáczyć będziemy słowa francuskie z początku gwiazdkami gdzie się *H* mocno y wyraźnym tchnieniem wymawia.

Pour l'H après les consonnes, Ciceron dans son livre de l'Orateur témoigne que les Anciens ne s'en servoient pas, & qu'ils la mettoient seulement avant les voyelles; ce qui l'avoit porté à dire *Pulcros*, *Triumpos*, *Cartaginem*; mais qu'enfin s'estant reservé la science de ces choses pour luy, il s'estoit laissé aller à l'usage pour la pratique, & s'estoit conformé au Peuple pour la prononciation; que neant moins l'on disoit toûjours *Orcinos*, *Matones*, *coronas*, *lacrimas*, sans *h*, parceque l'oreille n'en estoit pas choquée. Co záś kiedy *H* kładzie się po konsonach Cyceron w Księdze swoiey o Mowcy; powiada że tey litery starzy nieużywali ále ią wyrzucali á kładli ią tylko przed wokalami skąd też Cyceron mowił y pisał *pulcros triumpos cartaginem*, ále náostatek wiadomość tę dlá siebie zostawiwszy, poszedł zá pospolitym drugich zwyczaiem, y do pospolitego sposobu wymawiania się stosował, iednak że záwsze te słowa *orcinos matones coronas lacrimas* bez *h*. pisano y wymawiano ile że táka pronuncyacya uszu nie obrażała. W polskim niemasz słowa gdzieby się litera *H*. po konsonie iákiey pisáć álbo wymawiać miáła áie gdziekolwiek iest tá litera záczynaią się od niey słowa y wszędzie się kładzie przed wokalami a tą differencyą że w słowach szczerey polszczyzny wymawia się tchnieniem dobrym, náprzykład: *Hak*, *Hasi*, *Hałas*, *Hańba*, *Harc*, *Hart*, *Hetman*, *Herb*, *Hold*, *Hoynie*, *Hrabia*, *Hucznie*, *Huk*, *Hata*, *Hur*, *mem*: w tych záś ktore z obcych są ięzykow częstokroć się litera H. opuszcza w polskim: Náprzykład *Aetun* miásto *Hałun*, *Alsband*, miásto *Halsband*, Częściey się też wymawia, iáko *honor*, *humor*, *Hostya*, *Historya*.

L'H qui est la huitême lettre de l'Alphabet est tantost muette, & tantost aspirée. Lors qu'un mot commence par une H muette, on fait la mesme chose que s'il n'y avoit qu'une voyelle: ainsi on dit *l'Honneur*, *l'Humeur*: mais si le mot commence par une H aspirée, la voyelle qui est à la fin du mot precedent ne se mange point, & l'on dit *sa Hardiesse*, *ta Honte* en les prononçant. W Francuskim *H*. osma w porządku abecadła litera iest dwoiaka co do pronuncyacyi, *niknąca* álbo *niewyraźna*, *y mocno tchniona*, álbo *wyraźna*: kiedy się słowo Francuskie záczyna od litery *H. niknącey* to się sama wokala następuiąca wymawia iákoby *H*. niebyło á Artykuł pisze się z apostrofem ták *l'honneur*, *l'humeur l'onneur l'umeur*. A ieżeli słowo się poczyna od litery *H*. mocno tchnioney y wyraźney, ná ten czas wokala ostatnia słowa poprzedzaiącego nie ginie áni niknie, ále się wymawia ták *sa hardiesse* śmiałość odwaga iego, *ta. Honte* hańba twoia sromota

Chez les Anciens l'H estoit une lettre numerale, qui marquoit 200. & quand il y avoit un titre dessus, elle marquoit 200000. U dawnych ta litera znaczyła liczbę 200. á z tytelem pociągnionym ná wierzchu znáczyła 200000.

*HA, interdiction admirative, (*qui se dit à la veuë d'une chose, qui surprend* ou *qui donne quelque émotion.*) Ha, ha. He. At, at, Ah. HA! Ah ha, głos affektu pomieszanego zdumieniem.

HA est aussi une exclamation (*qu'on fait en plusieurs rencontres, pour exprimer un mouvement de quelque passion.*) HA! głos żalu lub inszey passyi. **Ha que je suis malheureux!* Ha me miserum! Hei mihi misero! Heu me miserum! *Ter.* *Ha ia nieszczęśliwy. **Ha je suis perdu*! Hei perii miser! *Ah zginąłem.

HA pour marquer sa joye d'une chose. HA, w Polskim O. witaiąc z radością. **Ha mon cher, bon jour.* O noster, salve. *O witayże! iák się masz. **Ha mon cher pere, vous estiez la.* Hem, pater mi, tu hic eras. *Ter.* *O moy oycze y byłeś tu.

*HAHA. *Vieille baba.* Silicernium, ii, n. Spinturnica stare babsko,

(Mot burlesque en nostre Langue.) Słowo komedyine Francuskie.

HABILE, adject. m. & fœm. (*Prompt, expeditif dans les choses.*) Promtus. Expeditus. Strenuus. Gnavus, a, um. Diligens, entis, omn. gen. Promtior & hoc promtius, expeditior & hoc expeditius, Gnavior & hoc gnavius, Strennior & hoc strennus, Diligentior & hoc diligentius. Promtissimus, Expeditissimus, Gnavissimus, strennissimus, Diligentissimus, a, um.) *Cic.* PRĘDKI rażny sprawny we wszystkim y do wszystkiego.

HABILE, (*Propre à une chose, qui a de la disposition, qui s'y entend bien.*) Habilis & hoc habile. Aptus. Idoneus alicui rei faciendæ, *ou* ad rem. *Cic.* SPOSOBNY sprawny zręczny zgodny do czego.

Habile à enseigner. Ad docendum aptus. Docendi peritus. *Quint.* Sposobny do uczenia.

De jour en jour à force de travailler aux bastimens les mains se sont renduës plus habiles, & les esprits plus éclairez par l'exercice. Quotidie faciendo tritiores manus ad ædificandum evaserunt, & solertiora ingenia per consuetudinem. *Vitr.* Dzień ode dnia robiące ustawicznie około budowania ręce się wprawiły ludzkie, y dowcipy wypolerowały.

HABILE, (*Intelligent, capable.*) Alicujus rei Intelligens, *ou* sciens, entis, omn. gen. Intelligentior & hoc intelligentius, Scientior & hoc scientius. Intelligentissimus, Scientissimus, a, um.) *Cic.* GODNY zacny zgodny sposobny dobry do czego

C'est un habile homme qui entend bien son métier. Vir in suâ arte præstantissimus. Dobry bardzo rzemieslnik znáiący się ná kunszcie ná professyi swoiey.

Habile dans toutes sortes de plaisirs. Intelligens cujusvis generis voluptatum, *ou* in voluptatibus. *Cicer.* Biegły y doświadczony wszelakich uciech.

Habile à connoistre les inclinations d'un Prince. Intelligens Principis. *Plin-Jun.* Ciekawy w dochodzeniu skłonności Pana.

Un habile homme dans les affaires, qui les entend bien. Legum & consuetudinis peritus. Rerum usu peritus. Vir in gerendis rebus industrius, ac solers *ou* dexter *Cic.* Wielki człek w sprawach Rzeczypospolitey publicznych.

Je suis assez habile en ce qui me concerne, je prends bien garde à moy. Satis sapio, satis in rem quæ sint meam, ego conspicio mihi. *Plaut.* Mám ia rozum dla siebie znám się ná tym co do mnie należy.

HABILE, (*Sçavant.*) Doctus & eruditus. Doctrinâ excultus. Politus è scholâ. Solers *ou* sciens in omnibus. *Cic. Ter.* Doctior, Eruditior, Politior, Solertior, Scientior Doctissimus, Eruditissimus, Politissimus, Solertissimus, Scientissimus, a, um.) UCZONY doskonały w náuce iákiey biegły.

Habile en Grec, dans le Grec, dans la langue Greque. Litterarum Græcarum doctus. *Cic.* Uczony po Grecku biegły w ięzyku Greckim.

HABILEMENT,, adv. (*Promptement.*) Celeriter. Expeditè. Gnaviter. Promtissimè. adverb. *Cicer.* *Plin-Jun.* RAZNO sprawnie rączo.

HABILEMENT, (*Adroitement.*) Solerter. Doctè. Strenuè, Dextrè. adv. *Cic.* SPRAWNIE zręcznie.

HABILETE', *ou* HABILITE', subst. fœm. (*Science, adresse, promptitude, dextérité.*) Dexteritas, atis, fœm. Industria. Sollertia. Prudentia, æ, fœm. Calliditas, atis, fœm. *Cicer.* SPRAWNOSC zręczność sposobność obrotność.

HABILETE, (*Capacité, sçavoir.*) Scientia. Peritia. Doctrina, æ, fœm. Eruditio, onis, fœm. *Cicer.* BIEGŁOSC

umie-

umieįętność świadomość. **Il a bien de l'habileté*, ou *du fçavoir*. Inftructior doctrinis. Homo abundanti doctrinâ. *Cic.* Multæ doctrinæ homo. *Wielkiey ieſt umieiętnosci, biegłości náuki.

HABILITER, V. act. (*Rendre quelqu'un capable & habile de faire* ou *de recevoir quelque chose.*) Habilem & idoneum aliquem facere *ou* reddere *ou* efficere ad aliquid. SPOSOBIC kogo do czego ſpoſobnym uczynić.

Un baſtard eſt habilité à eſtre preſtre par un mariage ſubſequent. Spurius ad ſacerdotium habilis & idoneus efficitur, per ſubſequens matrimonium. Bękart do ſtanu Kapłańskiego ſpoſobnym ſię ſtaie, przez małżeńſtwo náſtępuiące między Rodzicami.

HABILLE. maſc. HABILLEE, fœm. (*Veſtu,*) Veſtitus. Indutus. Veſte indutus, a, um. *Voyez* HABILLER. UBRANY, UBRANA, odziany.

HABILEMENT, ſubſt. m. (*Veſtement en general, tout ce qui ſert à couvrir l'homme.*) Veſtimentum, i,n. Veſtitus,ûs, m. Indumentum. Ornamentum,i,n. Veſtis,is,f. *Cic.* UBIOR ſtroy odzienie ſzaty ſuknie.

Habillement comique ou *de comédien.* Ornamentum ſcenicum. Stroy komedyanſki. **De femme.* Mulieris *ou* muliebre ornamentum. *Stroy białogłowſki. **De nautonnier.* Nauclericus ornatus, m. *Plaut.* *Stroy żeglarſki Filozowſki.

HABILLEMENT *de teſte*, (*Bonnet.*) Capitisregmen, inis neut. STROY ná głowę czapka. **Caſque.* Galea, æ, f. *Cic.* *Przyłbica ſzyſzak.

HABILLEMENT,V.act. (*Veſtir, donner un habit, donner de quoy s'habiller.*) Aliquem veſtire, (io,is,ivi, itum.) *Cicer.* Alicui veſtitum dare *ou* præbere. UBRAC ubierać ſtroić ſłużyć do ſtroiu.

Vous l'habillez trop bien, Vous le faites trop brave. Veſtitu nimio indulges.*Ter.* Nazbyt go dobrze noſiſz, ná hardą go wſadzaſz.

HABILLER *quelqu'un; Luy mettre ſes habits.*) Alicui veſtem induere. Aliquem veſte induere, (duo,duis,dui,dutum.) act. *Plaut. Ter.* UBIERAC kogo.

S'habiller ſoy meſme. Veſtem induere. *Ter.* Induere ſibi veſtem. *Plaut.* Induere ſe veſte. abl. *Ter.* Amiciri, (ior,iris, amictus ſum.) paſſ. *Petr.B.* Ubierać ſię.

Il s'habille bien n'ayant qu'un ſeul habit. Unis veſtimentis lautus eſt. *Cicer.* Záwſze ſię dobrze noſi chociaſz niema tylko iedną ſuknie.

HABILLER *quelqu'un*, (*Luy faire ſes habits, comme les tailleurs.*) Veſtes alicujus concinnare, (o, as, avi, atum.) *ou* conficere, (io,is, feci, fectum.) act. *Plaut.* SUKNIE ná kogo robić.

Ce tailleur habile bien. Scitè & venuſtè veſtes conficit iſte ſarcinator. Ten krawiec dobrze ſuknie robi.

HABILLER ſe dit en terme de cuiſine, (*Donner la premiere preparation aux viandes & au poiſſon.*) Purgare. Depurgare. Exenterare, (o,as,avi, atum.) act.acc. *Plaut. Petr.* OPRAWIAC oparzyć oſkubać z pierza wyprawić wypatroſzyć ſprawić co do kochenney uſługi.

Habiller un cochon. Exenterare porcum. *Petr.* Wieprza ſprawić. **Un veau, en oſter la peau, les tripes.* Vitulum deglubere, & eviſcerare *ou* exenterare. *Ciele oprawić ſkorę z niego zdeymuiąc y flaki &c.

Du poiſſon, le laver, en oſter les tripailles. Exenterare *ou* purgare, *ou* depurgare piſces. *Ter. Plaut.* Sprawiać ryby.

ON DIT auſſi, *Habiller du chanvre*, (*quand on le paſſe par le ſeran.*) Cannabim contundere & purgare. MĘDLIC konopie.

HABIT, ſubſt.m. (*Ce qui ſert à couvrir.*) Habitus, ûs, m. *Quint.* Veſtis,is,f. Veſtimentum,i, neut. Ornatus,ûs,m.*Cic.* Veſtitus,ûs,m. *Cic.* SUKNIE ſzata odzienie ſtroy ubior.

Habit de deuil. Veſtis lugubris. Veſtimentum funebre. Veſtis atra *ou* pulla. *Cic.* Amiculum nigellum. *Var.* Żáłoba ſuknie żáłobne.

Habit en broderie. Veſtis acu picta *ou* Phrygia. *Plin.* Suknie haftowane. **Habit de ſoye.* Veſtis bombycina *ou* ſerica. *Suknie iedwabne. **Habit de pourpre, rouge, d'écarlate.* Veſtis purpurea *ou* oſtrina. *Prop. ou* conchyliata. *Plin. ou* Tyria. *Virg. ou* perfuſa oſtro. *Plin.* *Suknia Purpurowa, ſzarłat.

Habit fourré. Veſtis pellita. *Prop. ou* pellicea. *Paul-Juriſc.* Suknia z futrem, futrem podſzyta futrzana.

Habit de table avec le quel les anciens mangeoient. Veſtis cœnatoria,æ, fœm. Cœnatorium,ii, neut. *Mart.* Suknia ſtołowa ſtaroświecka w ktorey do ſtołu ſiadali. **Habit de nuit.* Nocturna veſtis. *Hor.* *Suknia nocna ſypialna. **Habit de femme.* Veſtis muliebris. Veſtitus muliebris. *Cic.* *Suknia białogłowſka.

Habit de berger. Habitus paſtoralis. Suknia Paſterek y Paſterzow Paſtuſza. **Habit de cerémonie.* Habitus ſolemnis. *Suknia poważna do ſtroiu od święta.

Changer d'habit avec qelqu'un. Permutare habitum cum aliquo. *Quint.* Mutare veſtem. *Plat.* Mieniać ſię ná ſuknie z kim.

Il évita la cruauté du Roy en changeant d'habit. Crudelitatem Regis veſtitûs mutatione vitavit. *Cicer.* Uſzedł okrucieńſtwa Krolewſkiego przebrawſzy ſię w inſze ſuknie.

Comme je ſuis tout mouillé, je vous prie de me recevoir chez vous, & preſtez moy un habit qui ſoit ſec, pendant que le mien ſechera. Ornatus ut ſum veſtimentis uvidis, recipe me in tectum, & da mihi veſtimenti aliquid aridi, dum mea areſcunt. *Plaut.* Wſzyſtkem zmokł proſzę cię przyimi mię do ſiebie y każ mi dać iáką ſuknię poki moie niewyſchną.

HABITABLE, adiect. m. & fœm. (*Qu'on peut habiter.*) Habitabilis & hoc habitabile,adject. GDZIE mięſzkaią mięſzkać mogą. *(*Le contraire eſt* Inhabitabilis, *qui n'eſt point habitable.*) *Cic.* *Gdzie nie mięſzkaią mieſzkać nie mogą.

HABITANT, maſc. HABITANTE, fœm. (*Celuy & celle qui habite un lieu.*) Alicujus loci incola,æ, com. gen. *Cicer.* Habitator, oris, maſc. *Cic.* MIESZKANCY obywatele.

Habitant d'une ville. Oppidanus,i,m. *Caſ.* Mieſzczanie obywatele miaſta.

HABITATION, ſubſt. f. (*Lieu où l'on demeure.*) Habitatio, ônis, fœm. Domicilium,ii, neut. Domus,ûs, fœm. *Cic.* MIESZKANIE.

AVOIR *une habitation charnelle avec une fille*, (*la connoiſtre.*) Rem habere cum aliquâ virgine. *Plaut. Ter.* Virginem cognoſcere. *Ovid.* MIEC záchowanie cielesne z oſobą iáką, a nią mięſzkać ná wiarę.

HABITER, V.act. (*Demeurer en un lieu.*) In aliquo loco habitare. Aliquem locum inhabitare, (o,as,avi, atum.) Colere. Incolere, (lo,lis, colui, cultum.) act. acc. Habere, (eo,es, ui.) act acc. *Cic. Saluſt.* MIĘSZKAC gdzie.

Un lieu habité. Locus incolis frequens. Mieyſce nie puſte oſadzone obywatelow doſyć maiące.

HABITER *avec une femme*, ſignifie auſſi en mauvaiſe part, *La connoiſtre charnellement.* Habere rem cum muliere. *Ter.* Cum aliquâ muliere conſueſcere. *Cicer.* MIĘSZKAC z oſobą iáką nierządnie.

HABITUDE, ſubſt f. c'eſt en phyſique, *Le temperament, la complexion du corps humain.* Corporis habitudo,inis,fœm. Conſtitutio, onis, fœm. *Terent.Cicer.* Habitus,ûs, maſc. *Celſ.* POSTAWA, poſtanowienie ciała komplexya.

HABITUDE ſignifie en morale, *Accouſtumance à une choſe.* Aſſuetudo, conſuetudo, inis, fœm. *Tacit. Cic.* Habitus, ûs, maſc. *Quint.* NAŁOG zwyczay náwyknienie czego náwykanie.

Se deffaire de ſes anciennes habitudes, les changer. Immutare ingenium moribus. *Plaut.* *Odwyknąć ſwych ſtarych zwyczaiow.

Il s'eſt défait de ſes anciennes habitudes. Ægrotant in illo artes antiquæ, nec illas ſervat. *Plaut.* Odwyknął nałogow dawnych poprzeſtał.

Une vieille habitude paſſe en nature, ou *eſt comme une autre nature.* Vetus conſuetudo, naturæ vim obtinet. *Cic.* Nałog rowna ſię przyrodzeniu, záſtarzały nałog obraca ſię w przyrodzenie.

Contracter de mauvaiſes habitudes. Pravos mores imbuere *ou* imbibere. *Cic.* Nawykać złego.

HABITUDE, (*Familiarite, connoiſſance particuliere, accès.*) Conſuetudo, inis, fœm. Uſus, ûs, maſc. Familiaritas, fœm. *Cicer.* ZACHOWANIE dobre znáiomość przyiazń ſzczegulna.

Ils ont grande habitude enſemble. Multâ conſuetudine conjuncti inter ſe. Magnus uſus inter illos intercedit. *Cicer.* Maią wielkie záchowanie z ſobą.

Il a bien de l'habitude chez ce magiſtrat. Apud illum magiſtratum domeſticus eſt ipſi uſus & conſuetudo. *Cicer.* Má wielkie záchowanie z tym Panem.

ON DIT auſſi, *Avoir habitude avec une femme*, (*la connoiſtre charnellement.*) Cum aliquâ muliere conſueſcere. *Plaut.*

Plaut. MOWIĄ też mieć nałog z nałożnicą. *Avoir habitude avec des scelerats.* Cum flagitiosis consuetudines jungere. In consuetudinem flagitiosorum se dare. *Cic.* Cum facinorosis usum rerum consociare. *Phad.* *Wdawać się z hultaiami y zniemi się społkować.

Vn amour d'habitude. Consuetus amor. *Terent.* Miłość zwykła.

HABITUEL, m. HABITUELLE, fœm. adject. (*terme de Theologie.*) Habitualis & hoc habituale, adlect. (*mot consacré en cette signification.*) ZWYCZAYNY, ZWACZAYNA, Náprzykład. *La grace habituelle qu'on reçoit au Baptesme.* Gratia habitualis. *Łaska zwyczayna poświęcaiąca ktorą ná Chrzcie odbieramy *Peché habituel, ou peché d'habitude.* Peccatum consuetum. *Grzech z nałogu nałożony grzech.

Maladie habituelle. Morbus inveteratus, & frequenti lapsu contractus. Choroba zwyczayna wrodzona ustawiczna.

HABITUER *quelqu'un à une chose*, V. act. (*L'y faire.*) Aliquem aliquâ re assuefacere. *Cic.* WZWYCZAIAC wprawiać kogo w co.

S'HABITUER *à une chose.* Aliquâ re assuescere *ou* consuescere, (sco, is, suevi, suetum.) WZWYCZAIAC się wprawiać się w co, do czego. *A la douleur.* Consuescere dolori. *Wzwyczaiać się do żalu.

Aux mensonges. Assuescere mendaciis *ou* mentiri. *Cicer.* Do kłamstwa.

S'HABITEUR, (*Venir demeurer souvent en un lieu.*) Alicubi *ou* in aliquo loco sedem, domicilium ponere *ou* figere *ou* collocare *ou* stabilire. *Cic.* UCZĘSZCZAC rozeznać się często gdzie bywaiąc.

Il est venu s'habituer dans ce voisinage. Commigravit huic viciniæ. *Terent.* Przeniosł się ná mięszkanie w sąsiedztwo bliskie.

REMARQUEZ que tous les mots dont l'H est aspirée, sont distinguez par une étoiles comme. UZYWAY słowa gdzie iest gwiazdka przy literze *H* że się *H* w nich wyrażuie mocno tchnąc w Francuskim wymawia à nie iest nikuące.

*HABLER, V. neut. (*Mentir hardiment, parler trop de ce qu'on ne sçait pas, promettre plus qu'on ne peut tenir.*) Addere & affingere mendaciter multa rebus. *Cæs.* Ad ostentationem multa mentiri, (ior, iris, itus sum.) Mendaciter fabulari, (or, aris, atus sum.) dep. *Liv.* GĘBĄ dokazować udawać swoie &c.

*HABLEUR, subst. masc. (*Grand menteur, grand parleur, grand prometteur.*) Nugivendus, di, masc. Nugax, acis, masc. Inanium promissorum largus, a, um. *Plaut.* Fabulator, oris, masc. *Suet.* DARMOCHWAŁ tylko gęba szalbierz oszust.

*HABLEUSE, subst. f. (*Celle qui hable.*) Nugivenda, æ, f. SZALBIERKA, łgarka.

*HABLERIE, subst. fœm. (*Vanterie, exaggeration.*) Magnidicum mendacium, ii, n. *Plaut.* CHLUBA prozna udawanie gębowanie.

J'ay presté l'oreille à vos hableries. Auscultavi tuis magnidicis mendaciis. *Plaut.* Násłuchałem się iuż tych szalbierstw twoich.

*HACHE, subst. f. (*Espece de cognée à manche court.*) Ascia. Dolabra, æ, f. Securis, is, fœm. *Cic.* TOPOR, Toporek siekiera o krotkiem toporzysku.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a un coup de hache*, pour dire qu'*Il est un peu fou*, qu'*Il a le cerveau blessé.* Infelix est cerebri. Putidum cerebrum habet. *Hor.* W GŁOWĘ cięty álbo postrzelony, szalony.

PETITE HACHE. Securicula. Dolabella, æ, fœm. *Colum.* TOPOREK siekierka.

*HACHER, V. act. (*Tailler avec une hache en parties fort menuës.*) Concidere minutim. Minutè, *ou* minutatim concidere, (do, dis, di, sum.) *ou* consecare, (co, as, secui, sectum.) *ou* secare. act. acc. *Colum.* *Var.* RĄBAC toporem ciąć porąbać drobno pociąć posiekać.

Je te hacheray menu comme chair en paste. Offatim te conficiam *ou* concipilabo. *Plaut.* Porąbie cię ná bigos.

HACHER en terme de graveur & de doreur, se dit (*de plusieurs traits qu'on trace pour faire les ombres d'un dessin.*) Ducere lineas. *Plin.* RYSOWAC lenie dawać malować.

HACHETTE, subst. f. (*Espece de marteau tranchant d'un costé, à l'usage des tonneliers.*) Ascia, æ, f. *Plin.* TOPOREK Bednarski.

*HACHEURE, *ou* HACHURE, subst. fem. (*Trait qu'on trace sur une planche de cuivre.*) Linea, æ, fœm. RYSA narzynanie nárznięcie rysowanie rznięcie.

Dda

*HACHIS, subst. m. (*Viandes hachées bien menu.*) Minutal, alis, n. *Juv.* Cibus intritus, i, m. *Phed.* BIGOSS potrawa. *Il luy servit une bouteille pleine de hachis.* Cibo intrito plenam lagenam illi posuit. *Phad.* * Postawił przed nim bánię pełną bigosu.

*HAGARD, m. HAGARDE, f. adject. *Qui a quelque chose de rude, de menaçant & de furieux dans le visage ou dans les yeux.* Ferus. Truculentus, a, um. Terribili & hoc teribile, adject. Trux, *genit.* trucis, *omn.* gen. *Plaut.* *Cic.* DZIKI nieogłaskany straszny okropnego weyrzenia.

*HAÏ, m. HAÏE, f. *Voyez* HAÏR. Invisus, a, um. *avec un datif.* Invisior & hoc invisius. Invisissimus, a, m. *Cic.* NIENAWISTNY niechętny nienawidzony wniewiaści miány

*HAILLON, subst. m. (*Lambeau de linge ou de drap usé.*) Panniculus detritus & lacer, *gen.* panniculi detriti & laceri, m. GAŁGAN łata kawałki płatki stare wytarte. * *Couvert de haillons.* Pannosus. *Cic.* Panniceus. Panniceus, a, um. *Pers.* Pannis obsitus, a, um. *Ter.* *Gałganami odziany.

*LE HAINAUT, (*Comté & l'une des dix-sept Provinces.*) Hannonia, æ, f. HANONIA Hrabstwo y Prowincya iedna z siedmnastu niższych niemiec.

*HAINE, (*prononcez* hêne.) subst. fem. (*Passion de l'ame, qui nous porte à vouloir du mal à nostre prochain, & à luy en procurer.*) Odium, ii, n. *Cic.* NIENAWISC niechęć ktorą zle życzemy y ná złość czyniemy bliźniemu naszemu. **Vne haine ouverte, Vne haine declarée.* Nudum *ou* apertû odium, *Stat.* *Nienawiść iawna oczywista. *(*Le contraire est* Occultum *ou* occlusum odium.) *Cic.* *Vne haine cachée, couverte.* *(Przeciwna iest) nienawiść skryta. **Vne haine mortelle, capitale.* Odium capitale *ou* internecinum. *Cic.* *Apule* *Nienawiść głowna. **Vne haine implacable, inexorable.* Inexorable odium. *Juv.* *ou* inexorabile. *Ovid.* * Nieupamiętana nieubłagana nienawiść. **Qui est à couvert de la haine.* Securus odii. *Tacit.* *Bespieczny od nienawiści ktory się nienawiści gniewu &c. nieboi, o niego nie stoi.

Avoir une haine mortelle contre quelqu'un. Odisse aliquẽ, *Voyez* HAÏR. Gniew, zawziętość, niechęć głowną mieć do kogo.

Nous avons une haine implacable pour les grands hommes, quand ils sont vivants, & par un effet horrible de l'envie nous ne cessons de les regretter après leur mort. Virtutem odimus incolumem, sublatam ex oculis invidi quærimus. *Hor.* Wielkich ludzi zá żywota prześladuięmy, po śmierci żáłuiemy.

S'attirer la haine de quelqu'un. Incendere in se odia. Irruere in odia alicujus. *Cic.* Gniew czyi ná siebie ściągnąć, zárobic sobie ná gniew, niechęć, urazę u kogo. * *Encourir la haine de tout le monde.* In odium omnibus venire. In odium omnium incurrere. *Cicer.* * Paść popść ná nienawiść u wszystkich; stać się u wszystkich nienawistnym.

ON DIT, *La haine du vice, des voluptez.* Odium vitii, voluptatum. *Cic.* NIENAWISC występkow, nie lubić pieszczoty, roskoszy.

Avoir de la haine & de la mauvaise volonté contre quelqu'un. Animo & voluntate dissidere ab aliquo. *Cic.* Mieć nienawiść złe serce do kogo. **Faire éclater* ou *paroistre une haine cachée.* Effundere occultum odium. *Cic.* * Wydać się z potaiemną niechęcią swoią.

HAINE se dit aussi (*de l'antipathie & de l'aversion qu'on a pour les choses.*) Odium, ii, n. NIENAWISC zá niechęć wstręt przyrodzony do czego. * *Il a de la haine pour les roses, & mieux de l'aversion.* Rosæ sunt illi graves & odiosæ. *Cic.* *Má niechęć do roży, lepiey má wstręt od niego. * *Il a de la haine pour l'estude.* Aversus est à Musis. *Cicer.* * Ma wstręt do náuk. **Pour les plaisirs charnels.* Aversus à venereis amoribus. *Colum.* *Wstręt od cielesności od lubieżności. **Pour les femmes.* Osor mulierum. *Plaut.* * Wstręt od kobiet. * *Pour la marchandise.* Aversus mercaturis. *Hor.* *Wstręt od Kupiectwa od handlu.

EN HAINE se dit adverbialement, *Par vangeance.* In odium. *Cic.* PRZEZ niechęć, przez złość zá zemstę.

*HAÏR, V. act. *Avoir de la haine contre quelqu'un, luy souhaiter ou luy procurer du mal.*) Aliquem odisse. In aliquem odium habere. *Cic.* NIENAWIEDZIC kogo złe mu życzyć złe mu czynić. Niesprzyiać komu.

HAÏR *mortellement quelqu'un.* Odio capitali habere aliquem. Odium capitale gerere adversùs aliquem. Odio capitali odisse aliquem. NIENAWIEDZIC kogo śmiertelnie.

Estre haï de tout le monde. Odio esse apud omnes. In

odio

odio esse omnibus. *Cic.* Być w nienawiści u cáłego świata, u wszystkich. **Estre haï des ennemis, & méprisé des alliez.* Odiu laborare apud hostes, & contemtuo esse inter socios. *Liv.* * Być w nienáwiści u nieprzyiacoł, á w poniewierce y pogardzie u przyiacioł.

Je ne hay ou Je ne hais rien tant que luy. Neminem pejus odi, quàm illum. *Plaut.* Nic mi nie iest nieznośnieyszego przeciwnicyszego nie przyiemnieyszego nád niego.

Faire hair quelqu'un, luy attirer la haine. Concitare odiũ in aliquem. Struere au importare odium alicui. *Cic. Har.* Incendere odia in aliquem. *Cic.* Nienawiści nábawić kogo.

Se hair mutuellement. Mutuo odio flagrare. neut. *Plin.* Wzaiemnie się nienowiedzić.

HAIR se dit (*des antipathies & des aversions qu'on a pour les choses.*) Odisse. acc. NIELUBIC wstręt mieć od czego z przyrodzenia. **Les mélancoliques haïssent ceux qui sont enjouez; & les enjouez ne peuvent souffrir les mélancoliques.* Oderunt hilorem tristes, & jocosi tristem. *Hor.* *Smutni nie lubią wesołych, á weseli y rozrywkę w sobie máiący, smutnych nienowidzą. **Le refus des récréations fait hair l'estude.* Negatæ oblectationes odium studiorum faciunt. *Quint.* *Niedopuszczanie bronienie rozrywki, przykre czyni náuki y od nich odraża.

Je trouve que d'aimer les gens qui nous haïssent, c'est faire une double faute, on prend une peine inutile, & on ne fait que les incommoder. Qui amat illom cui odio ipsus est, bis facere stulté duco, laborem inanem ipsus capit, & illis molestiam affert. *Ter.* (ipsus *pour* ipse.) Ten co się z przyiaźnią oświadcza temu, ktory go nie lubi: dwoiaką pracę niepotrzebnie podeymuie, bo y sobie y támtemu cięszkość czyni.

Qui hait les richesses. Exosus opes. *Stat.* Gradzący Bogactwami, zà dostatkami się nie uwodzący.

*HAIRE, (*prononcez hère.*) subst. f. (*Petit vestement tissu de crin, en forme de corps de chemise.*) Cilicium ii, n. Setis horrens subucula, *genit.* setias horrentis subuculæ, f. WŁOSIENNICA ná ciało.

*HAISSABLE, adject. m. & f. (*Qui est digne de haine.*) Odio dignus,a, um. *Cic* GODNY wszelkiey nienawiści.

*HALBRAN, au HALLEBRAN, subst. m. (*Petit canard sauvage.*) Anaticula fera, æ, f. CYRANKA máłá káczka wodna.

HAL, (*Ville du Cercle de la Haute Saxe.*) Halla, æ, fœm. HALA Miásto Cyrkułu wyższey Sáxonii.

*HALE, (*prononcez HâLE.*) subst. masc. (*Qualité chaude & seche, qui est dans l'air, & qui noircit & gaste le visage.* Solis æstus, ûs, masc. *ou* ardor, oris, masc. *Cicer.* OGORZELIZNA. Upał od ktorego ogorzenie przydaie się ná twarzy.

Le hâle est grand. Ardens est aër. Sole accensus est aër. Gorącość wielka, upał wielki iest.

Cela garde du hâle. Id defendit solis ardore. *Cic.* To broni od ogorzelizny od ugorzałości.

*HALE, m. (*prononcez HâLE.*) m. HâLE'E, fem. Æstu denstus. Solis ardore infuscatus, a, um. Sole coloratus, a, um. *Sen. Voyez* HALER. OGORZAŁY OGORZAŁA ná słońcu.

*HALEBARDE, subst. f. (*Sorte d'arme offensive, a une hampe avec un fer au bout.*) Hasta securiciota, æ, f. (*cet Adjectif est de Vitruve.*) BERDYSZ, álabarda.

*HALEBARDIER, subst. m. (*Qui porte une halabarde.*) Satelles *ou* miles hastâ securiclatâ armatus. Spiculator, oris, m. *Liv* Doryphorus, i, m. *Cic.* ALABARDNIK.

HALEINE, (*prononcez halène*) subst. f. (*Air que poussent les poumons quand on respire.*) Anima, æ, f. Spiritus. Halitus. Anhelitus, ûs, m. *Cic.* DECH oddech ktorym tchniemy.

Mauvaise haleine ou puante. Anima fetida, au quæ fetet. *Plaut.* Graveolentia halitûs, f. Gravis halitus, m. *Plin.* Oris gravitas, atis, f. *Colum.* Oddech cięszki śmierdzący trud z gęby. * (*Le contraire est* Anima suavis & oris suavis, *Une haleine douce.*) *Plaut. Plin.* *Przeciwna iest; oddech wdzięczny zdrowy. **Il a l'haleine mauvaise.* Anima illius fetet. Inest illi oris fetor, *ou* oris gravitas. Fetidum emittit halitũ. Olidum emittit spiritum. Inest illi oris graveolentia. * Cięszki má oddech, czuć mu z gęby. **Il est à jeun & a l'haleine mauvaise* Jejunitatis plenus est, animâque fetidâ. *Plaut.* Spiritus jejunio macer, & graveolens. *Petr.* *Y náczczo iest y czuć mu z ust. **Faire bonne haleine, Rendre l'haleine douce.* Jucundiorem halitum facere. Commodare halitum. *Plin.* *Wdzięczny oddech sprawować.

HALEINE se dit aussi (*d'une force particuliere des poumons, lorsqu'ils n'ont pas besoin si souvent de reprendre haleine.*) *Prendre haleine* Spiritum *ou* animam ducere. *Cic.* WYDECH tchnienie odetchnienie mocne piersi y boki kiedy kto długo mowic iednym tchem y wytrzymać może nieodetchnąwszy **Laissez moy prendre haleine.* Sine respirem. Sine recipiam anhelitum. *Plaut.* *Niech sobie odetchnę.

Je suis tout hors d'haleine d'avoir couru. Ex cursurâ anhelitum duco. *Plaut.* Tchu w sobie nie czuię.

Retenir son haleine. Animam comprimere. *Ter. ou* tenere. *Ovid.* Zatrzymać w sobie Dech. **Ne pouvant plus retenir son haleine, il esternua par trois fois d'une telle force, qu'il fit branler tout le lit.* Collectione spiritûs plenus, ter continuò ita sternutavit, ut grabatũ concuteret. *Petr.* *Niemogąc dáley tchu w sobie trzymać kichnął po trzy razy ták potężnie że się wszystkie łożko z nim zátrzęsło. * *Courir à perte d'haleine, à ne pouvoir plus respirer.* Ad interclusionem animæ currere. *Cicer.* *Biegać co tchu poki tchu stanie. **Il m'a mis hors d'haleine.* Mihi movit anhelitus. *Cicer.* *Zmordował mię cále żem ledwie tchnął. * *Sans prendre haleine ou son vent.* Sine interspiratione. *Plin.* *Bez odetchnienia.

COURTE HALEINE, (*Difficulté de respirer.*) Spiritûs angustiæ, arum, f. pl, *Cic.* Anhelation, onis, fœm. *Plin.* DUSZNOSC Dychawiczność dychawica.

Qui a la courte-haleine. Cujus spiritus est angustior. *Cic.* Anhelator, oris, m. Suspiriosus, a, um. *Plin.* Dychawiczny.

HALEINE s'employe aussi pour signifier *Tout de suite, Sans se reposer, Sans intermission.* Uno spiritu. Uno ac continuato spiritu Continenti *ou* non intermisso spiritu. abl. *Cic.* BEZ odetchu, wciąsz, bez spoczynku iednym tchem.

Une periode qu'on peut dire tout d'une haleine. Complexio verborum, quæ volvi potest uno spiritu. *Cic.* Peryod ktory iednym tchem mowić można. **La ponctuation dont nous nous servons en écrivant, vient de ce que nous perdons haleine.* Clausula atque interpuncta, animæ interclusio atque angustiæ spiritûs attulerunt. *Cic.* * Komy, y punkta w pisaniu a tąd pochodzą że wciąsz mowiąc álbo czytaiąc tchu by nám nie stawało.

HALEINE se dit encore en ce sens *un ouvrage d'une longue haleine, & que l'on travaille long temps*) NIE ná krotki czas rá robota ná długą się to zánosi. * *C'est une affaire d'une longue haleine.* Operosa res est, longique examinis. *Praca to nie krotkiego zawodu.

HALEINE, (*Repos qu'on prend après quelque grand travail.*) Laboris intermissio. Cessatio à labore, *genit.* onis, f. *Cic.* WYTCHNIENIE spoczynek wypocznienie po pracy iákiey wielkiey.

Donner haleine aux forcats. Remigibus intermissionem facere à labore. *Cic.* Dáć wytchnąć niewolnikom robiącym wiosłami ná statkach. **Prendre un peu d'haleine dans un long travail.* Intermittere tempus à labore. *Cæs.* *Wytchnąć trochę y wypocząć sobie w długiey iákiey pracy.

HALEINE, (*Train, exercice.*) comme *Il faut toûjours tenir les chevaux en haleine.* Continenter equi sunt exercendi. ROBOTA. Trzeba záwsze trzymać konie w robocie iákiey áby záwsze co kolwiek robiły dlá zdrowia.

Je ne suis point en haleine de faire des vers, je ne suis point dans l'exercice d'en faire. Desuevi condere *ou* facere versus. Dawnom iuż czego nierobił náprzykład wierszow nie pisał; odwykłem zápomniałem. **Se remettre en haleine de faire des vers.* Desueta carmina usurpare. *Liv.* *Znowu się wprawować wco, náprzykład w pisánie wierszy.

ON DIT, *Tenir quelqu'un en haleine, Le faire attendre longtemps, Le repaistre de vaines espérances.* Aliquem habere solicitum. Suspensum detinere *ou* ducere aliquem. *Cic.* TRZYMAC kogo długo ná rzeczy, wytrzymacego nádzieią kármić. **Il veut tenir longtemps en haleine ceux qui luy ont fait de la peine.* Vult diutiùs illos habere solicitos à quibus diuturnioribus molestiis fuit conflictatus. *Cic.* * Chce wytrzymywać długo tych ktorzy go obrazili.

HALEINE se dit aussi (*des odeurs qui se répandent dans l'air.*) Anima. Aura, æ, f. Odor, oris, m. WONIA zápach rozchodzący się po powietrzu. * *Les fleurs rendent une douce haleine, qui parfume tout l'air.* Ex floribus afflantur sua vel odores, *ou* suavitates odorum. *Kwiaty wdzięczną wonią wydaią ktorą cále powietrze záprawuią. **Il vient une mauvaise*

haleine

baleine de ce privé. Ex hac latrinâ teter odor emittitur. Grave spirat hæc latrina. * Smrod ciężki idzie ztego wychodka.

HALENE'E, subst. f. (Air qui sort par la respiration.) Halitus, ûs,m. Cic. TCHNIENIE para.

Il m'a donné une vilaine halenée. Faucibus exundavit gravis halitus. Pers. Eructavit mihi in os gravem halitum. Tchnął że ná mnie tchem bárdzo braydkim.

HALENER, V, act. terme de Venerie, (Sentir le gibier.) Odorari feras, (odorur, aris, atus sum.) depon. Plaut. CZUC dymkiem dymek oddawać iák zwierzyna.

ON LE DIT au figoré, Il a halené mon trésor, Il l'a senti. Thesaurum meum odoratus est. MOWIĄ niewłaśnie zwąchał poczuł zwietrzył moie pieniądze.

Estre halené du souffle des serpents. Afflari à serpentibus. Colum. Być záráżony tchem wężow.

*HALER, (prononcez HâLER.) V. act. (Secher les chemins.) Siccare ou exsiccare ou arefacer itinera. SUSZYC drogi zwłaszcza wiatrem gorącym słonecznym.

HâLER se dit aussi (de la chaleur, qui brûle & qui noircit le teint.) Curem adurere, (um, is, ussi, ustum.) act. Infuscare, (co, as, avi. atum.) act. acc. Fuscum aliquem reddere. act. (en fait accorder Fuscus, a, um.) Ovid. OGORZEC ogorzelinę sprawować.

HALER, Animer les chiens contre quelqu'un.) Canes in aliquem instigare. Petr. SZCZUC psy ná kogo, poszczwać psy ná kogo.

HALER signifie encore, Bander la corde que tirent les chevaux, qui remontent les bateaux sur les rivieres. Cymbam ou naviculam fune concentâ ducere ou trahere. HOLOWAC statek ciągnąć do gory.

HALETER, V.n. (Jetter souvent son haleine.) Crebriùs spiritum ducere. Trahere crebrum spiritum. PIERSIAMI robić, dyszeć.

HALICARNASSE, (Ancienne ville de Carie.) Halicarnassus, si, f. Cic. HALIKARNASS Miasto dawne Karyiskie.

D'HALICARNASSE, Halicarnassceus,a,om. Cic. Halicarnassensis & hoc Halicarnassense, adject. Liv. Z HALIKARNASSU.

*HALLE, (prononcez Halle.) subst. f. (Place publique à Paris où l'on vend toutes sortes de danrées.) Rerum venalium forum, ri, n. Macellum,i,n. RYNEK Paryski wszelkie iátki.

La halle au poisson où l'on vend le poisson. Forum piscarium. Var. Rynek Rybacki, Rybaki, gdzie Ryby przedaią, iátki Rybne.

La halle à la marée. Forum cetarium. Játki rybne suchych ryb álbo więdlych.

La halle du vin. Forum vinarium. Var. Játki winne składnia.

La halle aux poirées & aux legumes. Forum olitorium. Liv. Játki álbo Rynek zielony.

La halle au bled. Forum frumentarium. Targowisko Rynek gdzie zboże mąki siana &c. przedaią.

*HALLIER, subst. m. (Buisson.) Dumus,i,m. CIERNIE ściernie krzewie, krzewioa.

Plein de halliers. Dumosus,a, um. Ciernisty krzewisty.

Vn lieu plein de halliers. Dumetum, ti. neut. Cic. Mieysce pełne krzewiny.

*HALTE,adv.(C'est une espece de pause que sont les troupes dans la marche.) HALT spoczynek stanienie woyska w ciągnieniu będącego. *Les troupes firent halte en cet endroit. Turmæ ibi substiteront. Voyez ALTE. WOYSKO tam stanęło ná spocznienie.

HAMADRYADES, subst. fœm. plur. (Divinitez fabuleuses parmi les Payens, qu'ils faisoient présider aux forests, & estre enfermées sous les écorces des chesnes.) Hamadryades, adum, fœm. plur. Nemorum nymphæ, arum, fœm. pl. Ovid. BOGINIE baieczne leśne u Pogan ktore nád drzewami miały władzą y pod korą drzew mięszkały zwłaszcza pod korą dembową.

HAM, (Ville hanséatique au Comté de Mark en Westphalie.) Hamum, i, n. HAM Miasto Anzeatyckie w Hrabstwie Marki w Westfalii.

(Il y a aussi une ville en Picardie, qui porte le mesme nom, & qu'on appelle en Latin Hametum, i, n.) Miasto też iest tegoż imienia w Pikardyi.

HAMBOURG, (Ville impériale & hanséatique dans la

basse Saxe.) Hamburgum, i, neut. Hammeburgum, i, neut. HAMBURG Miasto w Cesarstwie Anzeatyckie w niższey Saxonii.

(Elle est située sur l'Elbe,& fort celebre pour son négoce.) Położone iest nád Elbą sławne handlami.

*HAMEAU, subst. m. (Petit village, qui dépend d'un autre.) Viculus,i,m. Villula,æ, fœm. Cicer. FOLWARCZEK do Wsi iákiey bliskiey nálcżącey.

HAMEÇON, (on prononce hameson.) subst. m. (Petit fer crochu & pointu par le bout à prendre du poisson.) Hamus, i, masc. Horat. Hamus piscarius, I, masc. Plaut. WĘDA ná ryby.

Qui pesche à l'hameçon. Hamiota,æ, m. Plaut. Wędkarz ten co wędki robi przedaie, álbo też rybak co wędką robi.

Pesche qui se fait à l'hameçon. Hamatilis piscatus, genit. hamatilis piscatûs,m. Plaut. Łowienie ryb wędą.

Le poisson mord volontiers à l'hameçon. Occultum ad hamum piscis decurrit. Hamum vorat piscis. Ryba wędę rada chwyta.

ON DIT figurément, Il est à moy, Il mord à l'hameçon. Meus est, hamum vorat. Plaut. NIEWŁASNIE mam go ná wędzic, złapałem go,moy iest.

*HAMPE, subst. f. (Le manche d'une halebarde, d'une javeline.)Hastile,is,n.Virg. TOPORŻYSKO rękoieść tuleia

*HANAP, subst. masc. vieux mot. (Vaisseau, tasse pour boire.) Cantharus. DZBAN Dzbanek Kufel konewka do picia náczynie kusz.

HANAW, (Ville & Comté de l'Empire dans la Vétéravie en Allemagne.) Hanovia, æ, fœm. HANOW Miasto y Hrabstwo Cesarstwa Niemieckiego w Weterawii Niemczech.

*HANCHE, subst.fœm. (Partie du corps humain, qui est entre les dernieres costes & la cuisse.) Coxa, æ, fœm. Coxendix, icis, fœm. Suet. BIODRA Biodrowy staw kłęby część w ciele ludzkim między ostatnim żebrem y udem zewnątrz. *Cette fille n'a point de hanches & a le nez grand. Hæc virgo depygis est, & nasuta. Hor. proprement Elle n'a point de fesses. *Ta Panna kłębow niema á nosa iest wielkiego, właśnie iák bez zádka.

*HANCHE d'un haut bois, (Languette.) Lingula,æ,fœm. JĘZYCZEK w instrumencie do grania zwłaszcza n oboiey.

*HANNETON, subst. m. (Sorte d'escarbot volant, qui fait du bruit avec ses aisles.) Scarabeus stridulos, i, masc. CHRZĄSZCZ Chrząbąsz, szarańcza.

*HANGART, subst. masc. (Toit incliné en appentis, pour mettre à couvert les carosses.) Angarium, ii, neut. SZOPA poddasze.

HANICROCHE, subst. m. terme populaire, qui signifie Vn accroc, un retardement qui arrive en quelque affaire par quelque difficulté qu'on fait naistre. Ansa, æ, fœm. Mora, æ, fœm. Plaut. ZACZEPKA, zwłoka ná czym się co zátrzymie przeszkoda záwada.

Il cherche quelque hanicroche pour rompre le marché. Quærit ansam, infectum ut faciat. Plaut. Szuka záczepki okazyiki przeszkody áby się zrzucić z targu.

*HANSE, subst. f. vieux mot qui signifioit autrefois Alliance, société de plusieurs villes pour entretenir le commerce en seureté; on ne le dit plus qu'en cette phrase, La hanse Teutonique, qui est une société de marchands de plusieurs villes libres d'Allemagne. Mercatorum fœdus sociale, genit. fœderis socialis, neut. Liv. Societas Teutonica, fœm. ANZA słowo stare, Sprzymierzenie się miast dla handlow y bespieczeństwa. Co teraz się nie mowi tylko o sprzymierzeniu miast Niemieckich Wolnych między kupcami; przymierze zobopolne maiących co do Handlow y bespieczeństwa:skąd się zowią miasta Anzeatyckie, miasta Sprzymierzone.

Villes hanséatiques. Urbes. Teutonicæ societate inter se conjunctæ, commercii ou negotiationis causâ. Miasta Anzeatyckie.

*HANTER, V. act. (Fréquenter, estre souvent en la compagnie de quelqu'un.) Aliquem frequentare,(o,as,avi,atum.) act. Sallust. Aliquo plurimùm uti, (utor, eris, usus sum.) dep. Frequentem esse cum aliquo. Cicer. Alicui consuetum esse, neut. Terent. ou cum aliquo. Plaut. UCZĘSZCZAC bywać chodziwać.

Commencer de hanter le barreau. Attingere forum. Cicer. Záczać chodzić do kancellaryi, stawać w sprawach.

Frequenter un lieu, y venir souvent. Frequentare ou celebrare locum aliquem. Cic. Uczęszczać dokąd bywać często kędy.

Ee HAN-

*HANTE, fubft. fœm. (*Frequentation.*) Confuetudo, inis, fœm. Ufus quotidianus, *genit.* ufûs quotidiani, mafc. Frequens nfus Congreffus quotidianus, mafc. *Cic.* UCZĘfzczanie. bywanie.

*HAPPELOURDE, fubft. fœm. (*Fauffe pierre, faux diamant.*) Falfa gemma, æ, fœm. FALSET Kamień fałfzywy Flus

ON APPELLE auffi *Vne happelourde,* (*Vne perfonne dont la mine eft trompeufe, qui a belle apparence, & qui n'eft rien en effet, eftans fans efprit & fans conduite.*) Pulchra fpecies, cerebrum non habens. *Phad.* Hominis ftatua, non homo. Vervecca ftatua. *Plaut. Petr.* FLUSEM też zowią álbo falfetem człowieka co fię coś widzi ná pozor á w rzeczy famey nieminfz nic.

*HAPPER, V.act. *Se jetter brufquement & avidement fur une chofe pour la prendre.*) Avidè arripere, (io,is, arripui,arreptum.) act acc. Prehendere, (do,dis,di, fum.) act.acc. CAPNAC rzucić fię ná co áby prędko porwać chapnąć.

(Mot burlefque.) Słowo profte komedyine.

*HAQUENEE. fubft.f (*Cheval qui va l'amble.*) Afturco,onis,m.*Cic.* CZŁAPACZEK.

*HARANG, fubft. m. (*prononcez* HARAN.) (*Poiffon de mer.*) Halex. SLEDZ Ryba morfka.

Harang frai, (*comme il fort de la mer.*) Halex recens. Sledź świeży z morza profto.

Harang foret. Halex infumatus, *ou* In fumo fiecatus, mafc. Sledź wędzony.

*HARANGERE, fubft.fœm. (*Celle qui vend du poiffon de mer.*) Cetaria, æ, fœm. SLEDZIARKA co śledzie przedaie przekupka ryb flonych morfkich.

ON DIT au figuré (*d'une femme infolente, & qui dit des injures baffes.*) *C'eft une harangere.*) Mulier proterva & maledica. Protervæ & maledicæ linguæ mulier, fœm. O BIAŁOGŁOWIE fwarliwey y flowa profte nieucćiwe maiącey, mowiemy: Baba przekupka.

*HARANGUE, fubft. f. (*Difcours d'éloquence qu'on fait en public.*) Oratio, onis,f. Concio,onis,f. *Cic. Liv.* MOWA poważna publiczna.

Petite ou *courte harangue.* Oratiuncula, æ,f. Mowa krotka publiczna. **Si on la fait au peuple, on dira* Concinncula, æ,f. *Cic.* *Mowa do ludzi do pofpolftwa zgromadzonego kázánie.

Qui concerne les harangues. Concinnalis & hoc concionale, adject. *Quint.* Concionatorius, a, um. *Aul-Gell.* Do mow nálężący.

Harangue funebre, Oraifon funebre. Oratio *ou* laudatio funebris, f. *Quint.* Mowa pogrzebowa żáłobna. **Faire une harangue.* Orationem habere. * Mieć mowę. * *Faire faire une harangue par quelqu'un.* Formare orationem alieno ingenio. *Suet.* *Kazáć komu mieć mowę.

*HARANGUER, V. act. (*Faire une harangue au peuple.*) Ad populum dicere. Populo *ou* ad populum verba facere. Orationem *ou* concionem habere. Apud populum concionari. *Cic. Caf.* MOWIC mieć mowę publiczną.

HARANGUER *fur quelque fujet.* De re aliquâ concionari, (or, aris, atus fum.) Dicere. Orationem habere. *Cicer.* MOWIC, mieć mowę publiczną w iakiey máteryi.

*HARANGUEUR, fubft. m. Orator. Concionator, oris, m *Cic.* MOWCA.

*HARAS, fubft. máfc. (*Troupe de juments & de chevaux entiers, pour faire race.*) Equarum armentum, i,neut. STADO ogierow y klaczy dlá rozmnożenia.

*HARASSÉ, m. HARASSÉE, f. (*Las de travail.*) Fatigatus. Defatigatus. Labore fractus *ou* debilitatus, a, um. *Cic.* Defeffus, a, um. *Plaut.* SPRACOWANY STRUDZONY zrobinny zerwany odpracy awątlony.

*HARASSER *quelqu'un,* V. act. (*Le fatiguer, le laffer à force de travail.*) Aliquem labore frangere, (go, gis, fregi, fractum.) *Cic* Aliquem fatigare *ou* defatigare, (o, as, avi, atum.) act. *Caf.* SPRACOWAC zmordować zerwać kogo prácą.

Je fuis haraffé jufques dans la moelle des os. Omnibus medullis defeffus fum. *Catul.* Zmordowałem fię fpracowałem fię wniwecz aż mię boki bolą. * *Des troupes haraffées.* Copiæ defeffæ. * Woyfko ftrudzone zbiedzone fpracowane.

*HARASSEMENT, fubft. m. (*Fatigue, laffitude.*) Fatigatio. Defatigatio, onis, f. *Cic. Caf.* ZMORDOWANIE ftrudzenie.

*HARCELER, V. act. (*Incommoder, fatiguer quelqu'un par de continuelles attaques, des reprimandes, des reproches.*) Verbis, maledictis, jurgiis, objurgationibus aliquem laceffere, (fo, is, ivi, itum.) Vexare. Defatigare. (o, as, avi, atum.) Inceffere, (o, is, ivi, itum.) Provocare. Irritare, (o,as, avi, tum.) act. acc. Infectari, (or, aris, atus fum.) dep. acc. *Cic. Liv.* NAPASTOWAC; nápadać prześladować pokoiu niedać, uftawicznie ná kogo bić. * *Il le harcele pour rien.* Levibus & frivolis de rebus illum inceffit. *Quint.* * Nápaftnie go trzefzczy uftawicznie ná niego prawie o nic.

ON DIT auffi en guerre, *Harceler les ennemis par des efcarmouches.* Laceffere hoftes levibus præliis. NAPADAC ná nieprzyiaciela, podiazdami go używać, nápaftować, * *En leur jettant des pierres.* Saxis hoftes inceffere. *Liv.* *Kámienie ná nich ciſkaiąc nfzkadzać. **Ils furent fort harcelez par noftre cavalerie.* Ab equitatu noftro vehementiùs peragitati fuerunt. *Caf.* *Dobrze ich fobie obracała iázda náfza.

HARCOURT, (*Chafteau de la haute Normandie.*) Harcurium, ii, n. HARKUR Zámek, kafztel wyżfzey Normandii.

*HARDE, terme de Venerie. (*Troupe de beftes fauves, qui vont de compagnie.*) Fulvarum ferarum grex, *genit.* gregis, m. *ou* Agmen, *genit.* inis, n, Armentum, i, n. STADO trzoda Gromada kupa zwłafzcza dzikiego zwierza kupami chodzącego.

*HARDER, V. act. vieux mot. (*Troquer, échanger des hardes pour d'autres.*) Mutare. Permutare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Voyez* TROQUER. SZTYCHOWAC mieniać fię mymieniać fię frymarczyc.

HARDERWICK, (*Ville des Pays-Bas dans le Duché de Gueldres*) Hardervicum, i. n. Hardebonus, i, f. HARDWIK Miáfto niżfzych niemiec w Geldryi.

*HARDES, fubft. f. plur. (*Equipage pour le fervice d'un Particulier.*) Sarcinæ, arum, f. plur. Sarcinulæ, arum, f. pl. *Petr.* RZECZY porzadek ofoby iákiey, to ieft fuknie záwinienie tłomoczki &c. Herweget ftare flowo polfkie.

Hardes de nuit. Veftitus nocturnus, m. Sarcinæ nocturnæ, f. plur. Rzeczy odzienie ubior ftroy porządek nocny.

Chargé de hardes. Sarcinatus, a, um. *Plaut.* Juczny pod iukami.

*HARDI, m. HARDIE, f. adject. (*Courageux, intrépide dans les dangers*) Fortis & hoc forte. Fidens, entis, omn. gen. Intrepidus, a, um. *Cic.* Audens, entis, omn. gen. *Virg.* ODWAZNY śmiały, ferca dobrego w niebefpieczeńftwie.

HARDI, (*Audacieux, téméraire.*) Audax & confidens, Audacior & hoc audacius, Confidentior & hoc confidentius. Audacifsimus, Confidentiffimus, a, um.) *Cic.* ODWAZNY śmiały zuchwały befpieczny nieuważny śmiałek,

HARDI, (*Entreprenant.*) Ad audendum projectus, a, um. *Cic.* Audacior ad facinus. *Cic.* ODWAZNY ważący fię śmiały.

Vn homme bien hardi. Homo fingulari audaciâ, *ou* multæ audaciæ. *Cic. Caf.* Człowiek bardzo śmiały. **Vn courage hardi.* Audax animis. *Sta.* *ou* animi. *Claud.* * Męftwo odważne. **Vne fille hardie.* Frontis protervæ virgo. * Pánna befpieczna bez wftydu y fkromnośći.

La fortune favorife les gens hardis & entreprenants, & rejette ceux qui font timides. Audentes *ou* audaces fortuna juvat, timidofque repellit. *Virg.* SZCZĘSCIE fprzyia odważnym rchorzow lękliwych opufzcza.

HARDI, (*Affuré, ferme.*) *Vn trait de plume hardi, tiré, tracé hardiment.* Calami ductus audaci & firmâ manu exaratus, m. BESPIECZNY śmiały odważny pifanie befpieczne śmiałe nie drżącą ręką.

HARDI fe dit figurément (*des chofes fpirituelles*) *Vne penfée hardie.* Audax cogitatio. Audax & infolita elocutio. MYSL koncept expreffya flowo śmiałe befpieczne. * *Vne entreprife hardie.* Cœptum audax. *Virg.* *Impreza zámyfł odważny śmiały. **Vne action hardie.* Audax factum *ou* facinus. *Virg. Ter.* *Dzieło uczynek odważny. **Vn efprit hardi.* Audax ingenium. *Umyfł śmiały. * *Des paroles hardies.* Proterva dicta. *Cic.* *Słowa śmiałe wolne. **Des yeux hardis.* Oculi protervi. *Ovid.* *Oczy niefkromne zuchwałe.

*HARDIESSE, fubft. f. (*Courage, intrepidité dans les dangers.*) Animus, i, m. Fidens animis, *genit.* fidentis animi, m. Fidentia, æ, f. *Cic.* Fiducia, æ, fœm. ODWAGA śmiałość ferce odważne w niebefpieczeńftwie.

Donner de la hardieffe à quelqu'un. Afferre *ou* addere ali-

cui

cui fiduciam. *Caſ. Tacit.* Dodáć ſerca odwagi komu.

HARDIESSE, *(Témérité.)* Audacia, æ, f. Temeritas, atis, f. *Cic.* ODWAGA śmiałość nienwaga zuchwałość beſpieczeńſtwo.

Vn homme d'une hardiſſe éprouvée. Expertæ audaciæ homo. *Caſ.* Człowiek odwagi doświadczoney.

Reprimer la hardieſſe de quelqu'un. Audaciam alicujus frangere *ou* comprimere *ou* contundere. *Cic. Quint.* Poſkromić zuchwałość śmiałość czyię.

Avez-vous bien eu la hardieſſe de me demander cela? Auſus es hoc me rogare? *Cic.* Y śmiałżeś mię o to proſić, śmiałeś mi o to mowić.

HARDIESSE ſe dit par modeſtie & civilité, *(lors qu'on écrit à quelqu'un, qui eſt beaucoup au deſſus de nous.)* *Excuſez ſi j'ay pris la hardieſſe* ou *la liberté de vous écrire.* Excuſatum me habeas velim, ſi ſumſerim hoc mihi ut ad te ſcriberem, *ou* ſi ad te litteras dederim. *Cic.* SMIAŁOSC mowi ſię przez politykę, ludzkość y ſkromność, piſząc do kogo bárdzo zácnego, y godnieyſzego náprzykład; Ráczyſz mi Wmć dárować tę śmiałość ktorą ſobie pozwalam piſząc &c.

HARDILLON, ſubſt. m. *(Pointe d'une boucle.)* Fibula, æ, f. *Virg.* TRZPIEN u przączki do zápinania.

*HARDIMENT, adv. *(Courageuſement.)* Magno animo, abl. Fortiter. Audacter. adv. *Cic.* ODWAZNIE śmiało.

HARDIMENT, *(Librement.)* Audacter. Liberè. Fidenter. adv. *Cic.* SMIAŁO beſpiecznie wolno.

HARDIMENT, *juſques à l'excès.* Audaciſſimè. Confidentiſſimè. Audacter. adv. *Cic.* ZUCHWALE názbyt beſpiecznie, zbyt śmiało.

HARICOT, ſubſt. m. *(Eſpece de féves qu'on mange avec la gouſſe, lors qu'elle eſt encore tendre.)* Phaſelus, i, m. *dans les bons Auteurs.* BOB álbo groch Turecki; fazoli ktory iedzą gotowany y kraiany w ſtrąkach kiedy ieſt młody.

HARICOT eſt auſſi *Vne ſorte de hachis avec du mouton coupé par petits morceaux, & qu'on aſſaiſonne avec des navets & des marons.* Pulmentum vervecinum cum rapis & caſtaneis, pipere ſaporatum, neut. POTRAWA z Báraniny gotowaney z rzepą y kaſztanami.

*HARIDELLE, ſubſt. f. *(Cheval élancé & fort maigre.)* Strigoſus equus, i, m. Strigoſum jumentum, i, n. *Liv.* HETKA chude ſzkapſko mizerne. Koń bárdzo chudy ſpracowany.

HARLEM, *(Ville de Weſt-friſe.)* Harlemum, i, neut. HARLEM Miáſto Weſt-Fryzyi.

(Elle eſt ſituée ſur la riviere de Sparen en Holande.) Leży nád rzeką ſzparen názwaną w Holandyi.

HARLEQUIN, ſubſt. m. *(Farceur, baladin.)* Mimus, i, m. Sannio, onis, m. *Cic.* OSOBA śmieſzna Komedyina. Hárlekin.

HARLINGUE *ou* HARLINGEN, *(Ville de la Friſe occidentale.)* Harlinga, æ, f. HARLING Miáſto Fryzyi záchodniey.

HARMONIE, ſubſt. fem. *(Accord des ſons* ou *des voix.)* Concentus, ûs, m. Harmonia, æ, f. *Cic.* Diſſimilium vocũ concordia, æ, f. *Quint.* HARMONIA wdzięk inſtrumentow głoſow.

HARMONIE ſe dit auſſi figurément *(des choſes qui ont de l'union, & qui tendent à une meſme fin.)* Concordia, æ, f. Conſpiratio, onis, f. *Cic.* ZGODA Harmonia iednoſtayność.

HARMONIEUX, m. HARMONIEUSE, f. adject. *(Muſical.)* Harmonicus, a, um. *Cic.* ZGODNY ZGODNA iednoſtayny.

Pythagore a cru que les diverſes parties du monde faiſoient un concert harmonieux. Pythagoras exiſtimavit ad harmoniã canere mundum. *Cic.* Pitagoras Filozof trzymał że części świata zgodną między ſobą wydaią Harmonią.

HARMONIEUSEMETT, adv. *(Avec harmonie.)* Modulatè. adv. *Cic.* ZGODNIE iednoſtaynie.

*HARNACHE', m. HARNACHE'E, f. Stratus, a, um. *Liv.* Ornatu inſtructus, a, um. *Plin.* UBRANY UBRANA nſtroiony co do konia.

*HARNACHER *un cheval,* V. act. *(Le couvrir d'une ſelle & de ſangles.)* Equum ſuo ornatu inſternere *ou* inſtruere. Equum ſtratis adornare. act. USTROIC ubrać konie zwyczaynym ſtroiem ná konie przyzwoitym iáko ſiędzienie rząd &c.

*HARNOIS, ſubſt. m. vieux mot qui ſignifioit autrefois *La cuiraſſe, le caſque & tout l'équipage d'un cavalier peſamment armé.* Gravis armatura, f. *Caſ.* PORZĄDEK żołnierſki wſzelki porządek ná konia y człeka iáko zbroia Pancerz ſiędzenie &c.

ON LE DIT encore en cette phraſe, *Il a endoſſé le harnois, Il eſt allé à la guerre,* Arma ſumſit *ou* induit. *Virg.* Militatum abiit. Profectus eſt in militiam. *Cic.* WSIADŁ ná koń; poiechał na woynę.

ON LE DIT encore figurément *(de la milice & de la robe, dans le diſcours familier.)* *Il a endoſſé le harnois, Il s'eſt fait de robe, Il s'eſt fait Conſeiller.* Munus ſenatorium iniit. Senator factus eſt. WSZEDŁ w ſtan iáki, świecki álbo duchowny.

HARNOIS ſignifie *Selle, coliers, brides &c. (qu'on met ſur les chevaux pour tirer.)* Equi ſtrata, orum, n. pl. UBIOR ſtroy ná konia luźnego ſiodłą ná wozowego ſzory, ſale lece.

*HARO, mot de Normandie, *(C'eſt un cri qu'on fait lors qu'on trouve ſa partie, & qu'on la veut mener devant le juge; car alors elle eſt obligée de ſuivre celuy qui a crié* HARO *ſur elle.)* Queritatio, onis, f. Imploratio, onis, f. *Tacit.* ROK pozew uſtny, álbo łapay łapay.

Crier haro ou ſimplement *Haro, haro.* Queritari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Tacit.* Fidem publicam implorare, (o, as, avi, atum.) Rok wydáć uſtny, pozew wydáć, álbo łápay, łapak wołáć, ná ſchwytanie kogo.

*HARODER *quelqu'un,* V. act. terme bas & vulgaire, *(Tourmenter quelqu'un, crier ſans ceſſe après luy, luy faire ſans ceſſe des reprimandes & des reproches.)* Laceſſere. Vexare. Exagitare. act. acc. Inceſſere aliquem protervie verbis ac reprehenſionibus. act. PRZESLADOWAC kogo uſtawicznie zá nim wołáć pokoiu mu niedaiąc trzeſzczeć mu nad głową.

*HARPE, ſubſt. f. *(Inſtrument de muſique à cordes, de figure triangulaire.)* Harpa, æ, f. *Fortunat.* Lyra, æ, f. Citbara, æ, f. ARFA Inſtrument do grania.

*HARPEAU, *ou* HARPON, ſubſt. m. *(Grapin à quatre bras, qui ſert à accrocher des vaiſſeaux qui combattent ſur mer, lors qu'ils viennent à l'abordage.)* Harpago, onis. m. *Caſ.* HAK morſki do chwytania okrętow, Rączka.

*HARPER, V. act. vieux mot qui ſignifie *Prendre avec les griffes.* Harpagare. act. acc. *Plaut.* CHWYTAC pázurzmi.

SE HARPER, *(Se prendre aux cheveux & à la barbe.)* Arripere aliquem barbâ, & capillis. SZAMOTAC ſię ſzarpać ſię tárgać ſię tárgańca zá brody zá łby z ſobą chodzić.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Słowa podłe proſte.

*HARPIES, ſubſt. fem. pl. *(Oiſeaux fabuleux, qui avoient ſelon les Poëtes un viſage de femme, & les pieds & les mains crochuës.)* Harpyiæ, arum, f. pl. *Virg.* Monſtra rapacia & obſcœna. HARPIE potwory dziwne o ktorych Poetowie baią że miáły Poſtać białogłow á ręce y nogi z pazurami y ſzponami iák gryfy.

ON DIT proverbialement *(d'une femme fort avare.)* qu', *Elle eſt une vraye harpie.* Mulier harpyia & rapax, *genit.* mulieris harpyiæ & rapacis, f. MOWIĄ przyſłowiem o Białogłowie ſtraſznie chciwey; właſna Harpia.

*HART *autrefois* ſubſt. m. *& maintenant* feminin. vieux mot qui ſignifie *Le lien d'un fagot.* Vinculum, i, n. Ligamen, inis, n. *Colum.* WIC do wiązania czego ſłowo ſtare francuſkie.

HART ſe prend auſſi pour *La corde d'un pendu, & pour le ſupplice meſme.* POWROZ ſtryczek ná ſzyię. **Ils ſe rendirent la hart au cou.* Colla reſti vincti ſe dediderunt. *Poddali ſię powrozy ſobie ná ſzyię záłożywſzy. **Cela eſt défendu ſous peine de la hart, ſous peine d'eſtre pendu.* Id capitali pœnâ vetitum eſt. *To zákázáne ieſt pod ſzubienicą pod obwieſzeniem ktoby ſię ważył pod ſtryczkiem.

HARUSPICE, ſubſt m. *(Qui devine l'avenir par la conſideration des entrailles des animaux.)* Haruſpex, *genit.* picis m. *Cic.* WIESZCZEK z trzew bydlęcych co powiadaiący y poznaiący. Zábobon.

L'Art de deviner par la conſidération des entrailles. Haruſpicina, æ, f. *Cic.* Haruſpicium, ii, n. *Catul.* Wieſzcza nauka poznawania znakow z trzew. Zábobon.

*HASARD, *ou* HAZARD, ſubſtantif. maſc. *(Cas fortuit.)* Caſus, ûs, maſc. Fortuna, æ, fœm. Sors, *genit.* ſortis, fœm. Fors fortuna, fœm. *Cicer.* PRZYPADEK, trafunek, ſzczęście traf

Si cét avantage luy eſtoit arrivé par haſard, je le feliciterois ſimplement, mais ç'a eſté un effet de la grandeur de ſon courage & de ſon eſprit. Hoc ſi illi fortunâ quâdam contigiſſet,

ſet, gratularer felicitati, ſed contigit megnitudine animi, tum etiam ingenii. *Cicer.* To gdyby mu ſię ſzczęściem było trafiło winſzowałbym mu ſzczęścia, ále to wſpaniałości umyſłu, y wielkości ſerca iego ieſt ſkutek

Il n'y eut perſonne qui ne priſt les premieres armes que le haſard luy offrit. Nemo fuit, qui telum, quod cuique ſors offerebat, non arripuerit. *Cic.* Każdy ſię do broni brał iáką mu ſzczęściem w ręce wpadła.

Comment peut-on avoir quelque preſſentiment de ce qui arrive par haſard? Quomodo id quod fit cæco caſu & volubilitate fortunæ, præſentiri poteſt? *Cic.* Czy możnaſz ſię domyślić álbo przeczuwać to, co ſię właśnie ſzczęściem iákim lub przypadkiem trafić może.

Par haſard. Fortuitò. Fortuitò, adv. *Cicer.* Szczęściem przypadkiem.

HASARD, *arrive ce qui pourra.* Judice fortunâ cadat alea. *Petr.* Jacta eſt alea. *Suet.* NA SZCZĘSCIE; bądź co bądź.

A TOUT *haſard, quelque choſe qu'il arrive.* Quemcunque ſors tulerit caſum. *Cic.* Utcunque erit. Utcunque ceciderit. *Liv.* NA SZCZĘSCIE.

CE QUI *ſe fait ou qui arrive par haſard.* Fortuitus, a, um. *Cicer.* PRZYPADKOWY co ſzczęściem y z przypadku bywa.

Qui dépend du haſard. In fortunâ poſitus,a,um. *Cic.* To co záwiſło od ſzczęścia.

*HASARD, (*Danger, riſque.*) Caſus,ûs,m. Periculum,i,n. Diſcrimen, inis, n. Alea, æ,f. *Cic.* SZCZĘSCIE los niebeſpieczeńſtwo.

Se mettre au haſard de vaincre ou d'eſtre vaincu, courir riſque de vaincre ou d'eſtre vaincu. Extremam belli aleam experiri, aut vincere aut vinci. *Cic.* Indubiam ſervitii, imperique aleam ire *Liv.* Podać ſię ná niebeſpieczeńſtwo ná los wygraney, álbo przegraney.

Il a couru mille haſards. Mille pericula adiit *ou* ſubiit. Ná tyſiączne ſię podał, y puścił niebeſpieczeńſtwa.

Il a mis ſa vie au haſard pour vous, Il s'eſt mis au haſard pour vous. In capitis diſcrimen tui ipſius cauſâ venit. *Cicer.* Zycie ſwoie y zdrowie ná los podał zá ciebie.

JEUX *de haſard.* Alea, æ, fœm. *Cic.* GRY Loſowe Koſterſkie.

Qui joue aux jeux de haſard. Aleator, oris,m. *Cic.* Aleo, onis,m. *Feſt.* Koſtera.

Touchant les jeux de haſard. Aleatorius, a, um. *Cic.* Koſterſki, do koſterſtwa náleżący.

*HASARDER, *ou* HAZARDER, V. act. (*Riſquer, mettre au haſard.*) In diſcrimen *aut* in periculum adducere, (co, cis, xi, ctum.) *ou* offerre, (offero, offers, obtuli, oblatum.) act. acc. *Cicer.* PODAC ná los, ná ſzczęście, ná niebeſpieczeńſtwo.

Haſarder tout. Fortunæ ſe, ſuaque omnia committere, (to, tis, miſi, miſſum.) In diſcrimen ſe ſuaque adducere. *Cic.* Utinam experiri aleam *Hor.* Wſzyſtko łożyć ná los podać.

Haſarder ſa vie, ou *Se haſarder pour quelqu'un, Se mettre au haſard de perdre la vie pour quelqu'un.* Pro aliquo capitis *ou* mortis *ou* vitæ periculum adire *ou* ſubire, (eo, is. ii, *ou* ivi, itum.) In periculum capitis atque in vitæ diſcrimen ſe inferre, (infero, intuli, illatum.) Pro aliquo ſe mortis periculo offerre *ou* committere: Salutem ſuam in diſcrimen offerre. *Cicer.* Podać ſię w niebeſpieczeńſtwo zdrowia y życia zá kim, dla kogo.

SE HASARDER, (*S'expoſer au haſard, tenter fortune* ou *la fortune.*) Fortunam tentare, ac periclitari. *Cic.* Dare ſe in caſum. *Liv.* Incertam adire fortunam. Aleam adire. *Sen.* Fortunæ ſe committere. *Caſ.* PUSCIC ſię ná ſzczęście, ná los ſzczęście.

Se haſarder de voyager, de ſe mettre ſur mer. Itineri ſe committere, navigationi. *Cic.* Puścić ſię ná morze ná wiatry

ON DIT proverbialement, *Haſarder le paquet,* pour dire *Mettre une choſe au haſard après avoir long-temps balancé.* Fortunæ aliquid committere *ou* permittere *ou* dare. *Cicer.* Odważyć rzecz álbo puścić co ná ſzczęście długo myślawſzy.

*HASARDEUX, maſc. HASARDEUSE, fœm. adject. (*Qui depend du haſard.*)Fortuitus,a,um. *Cic.* TRAFUNKOWY do ſzczęścia náleżący

HASARDEUX, (*Dangereux, périlleux.*) Periculoſus, a, um. Periculoſior & hoc periculoſius; Periculoſiſſimus,a, um.) *Cic* NIEBESPIECZNY nie pewny wątpliwy.

HASARDEUX, (*qui haſarde, qui riſque.*) Qui fortunam experitur. *Caſ.* Qui ultima *ou* extrema experitur. *Liv. Salust.* Qui tentat fortunam & periclitatur. *Cicer.* NA LOS ſzczęścia puſzczony wydany, álbo ná los y ſzczęście ſię puſzczaiący.

HASE, ſubſt. fœm. (*La femelle d'un lapin ou d'un lièvre.*) Cuniculi *ou* leporis femina, æ, fœm. SAMICA Záiąca álbo Krolika.

*HAST, ſubſtantif. maſc. vieux mot. (*Toute ſorte d'arme offenſive qui a un manche.*) Haſtile,is,n. *Virg.* DRZEWCE od kopii y wſzelakiey broni z uięciem, iáko oſzczep, włocznie &c.

* HASTE, (*on prononce* HÂTE.) ſubſt, f. (*Empreſſement, diligence, précipitation.*) Feſtinatio. Properatio, onis, f. *Cic.* Properatia,æ,f. *Saluſt.* SPIESZNOSC poſpieſzanie, pilność, uſilność pośpiech.

A LA HASTE, *En ſe haſtant, ſe preſſant, faiſant diligence* Feſtinè. *Cic.* Properè. Feſtinanter. *Cic.* Properanter. *Lucr.* Feſtinatò. *Plin.* Maturatè. adv. *Liv.* Feſtinantius. *Plin.*) (Præproperè. *Liv.* Nimium feſtinanter. *Cic.* Præfeſtinè. adv. *Plaut. Trop. à la haſte.*) SPIESZNIE poſpieſzaiąc prędko ná prędce nágle.

Une trop grande haſte. Præpropera feſtinatio, *genit.* præproperæ feſtinationis,f. *Cic.* Zbytnia ſpieſzność prędkość porywczość nágłość.

Ouvrage fait à la haſte. Approperatum opus,neut. Robote ná prędce nágle

Lettre écrite à la haſte. Plena feſtinationis epiſtola. *Cicer.* Liſty piſane ná prędce nágle.

Départ fait à la haſte. Præceps profectio. Subitus diſceſſus, maſc. *Cic.* Odiazd wyiazd ná prędce nieſpodzianie nágły.

J'ay écrit cecy à la haſte. Hæc feſtinans *ou* raptim *ou* properans ſcripſit. *Cic.* Nápiſałem to ná prędce.

Il fait tout à la haſte. Quicquid agit, properat omnia. *Plaut.* Wſzyſtko ná prędce nágle robi.

Va-t-en, ſi tu as haſte. I ſane,ſi quid feſtinas magis. *Plaut* Idź-że kiedy ci ſię ſpieſzy, kiedy ci pilno.

Tu n'as pas haſte, ni moy auſſi. Tibi ſubiti nihil eſt, tantundem mihi. *Plaut.* Nie ſpieſzy nám ſię, áni tobie áni tobie nic nie nagli: *nád karkiem nám nikt nie ſtoi.* Polſkie przyſłowie.

*HASTE, maſc. HASTÉE, fem. partt adject. *Voyez* HASTER. PRĘDKI PRĘDKA ná prędce.

*HASTER, *prononcez* HÂTER, V. act. (*Avancer.*) Properare. Feſtinare, (o, as, avi, atum.) act. acc. POSPIESZAC.

SE HASTER. Properare. Maturare. Feſtinare. Approperare neut. *Cic.* Feſtinationem adhibere. *Colum.* POSPIESZAC ſię ſpieſzyć ſię.

Il ſe faut haſter. Properato *ou* maturato eſt opus. *Cic. Liv.* Trzeba ſię ſpieſzyć poſpieſzać.

S'il n'euſt haſté ſa mort. Niſi voluntariam mortem properaviſſet. Niſi mortem in ſe feſtinaviſſet. *Tacit.* Gdyby ſobie był śmierci niepoſpieſzył.

Se haſter d'achever un ouvrage. Maturare opus. *Liv.* Spieſzyć ſię z dokończeniem czego. * *D'executer quelque meſchante action.* Approperare ad cogitatum facinus. *Cic.* *Spieſzyć z wykonaniem złey iákiey ſprawki robotki. **D'amaſſer des biens pour un indigne héritier.* Pecuniam indigno heredi properare. *Hor.* * Zbieraniem ná niegodnego Dziedzica.

Il pouvoit eſtre défait, ſi l'on ſe fuſt haſté. Opprimi potuit, ſi celeritas adhibita eſſet. *Cic.* Mogli go byli znieść gdyby ſię byli poſpieſzyli.

On ne ſe haſte point de marier les filles. Nec virgines feſtinantur. *Tacit.* Nieſpieſzą ſię z pannami zá mąż.

HASTER *le pas, Doubler le pas, ſe preſſer d'aller.* Gradum *ou* iter accelerare. *Liv. Caſ.* Gradum approperare *Plaut.* POSPIESZAC idąc iść prędko ſpieſzno wſkok raźno.

Si je prens un baſton, je te haſteray bien d'aller. Si fuſtem cepero, teſtudineum iſtum grandibo gradum. *Plaut.* Ják weznę kiia poydzieſz mnie ty tu prędzey.

Haſtez-vous. Feſtina. Amove abs te moram. *Plaut.* Movere ocyùs, *Ter.* Spieſz ſię poſpieſzaycie ſpieſzcie ſię.

ON DIT proverbialement, *Haſter quelqu'un d'aller, Luy faire faire ſon devoir.* Ad officium ſuum cogere aliquem. NAGLIC ſtáć nádkim aby ſię poſpieſzał.

*HASTEUR, ſubſt. m. (*Officier chez le Roy, qui a ſoin de faire roſtir les viandes*) Inſtigator, oris, m. *Papin.* Qui urget aſſas carnes. TEN co w kuchni Krolewſki dogląda pieczy-

pieczystego y stoi nad nim áby się dobrze y prędko piekło.

*HASTIF, m. HASTIVE, f. adject. (*Précoce, qui vient de bonne heure ou avant le temps.*) Præcox, ocis, omn. gen. Præcoquis & hoc præcoque. adj. Præcoquus, a, um. Prœmaturus, a, um. *Mart, Colum.* WCZESNY RANY, skwapliwy.

ON DIT au figuré, *Vn esprit hastif.* Præcox ingenium. *Quint.* DOWCIP rozum przed láty wczesny rany.

HASTIVEMENT, adv. (*avec haste.*) Festinanter. Diligenter. adv. SPIESZNIE skwapliwie.

*HAVE, apject. m. & f. (*Affreux, défait, par une longue maladie, & par l'abstinence.*) Horridus, a, um. Macilentus, a, um. Cujus funt macilentæ malæ. *Plat.* WYSCHŁY zmizerniały wynędzony wysuszony chorobą wywiędły zmarniały, postami wyniszczony.

*HAVIR, V. act, (*Faire cuire à un trop grand feu.*) Adurere, (uro, is, ussi, ustum.) act. acc. PRZYPALIC w gotowaniu ognia abyt do dawsay.

*HAVRE, subst. m. (*Port de mer.*) Portus, ûs, masc. *Cic.* PORT morski przystęp ląd wiazd.

LE HAVRE *de Grace,* (*Ville & port de mer en Normandie, à l'embouchure de la Seine.*) Gratiæ portus, ûs, m. PORTOWE Miásto w Normandyi ná Usciem Senny.

*HAUSSE COU, subst. m. (*Piece de fer dorée que les Officiers du regiment des Gardes mettent à leur col.*) Pelta collo subjecta, æ, f. (*à cause qu'il est fait comme un petit bouclier.*) BLACHA z orłem lub herbem pozłocistym Krulewskim ktorą ná piersiach officyerowie w Woysku noszą.

*HAUSSEMENT, subst. m. (*Elevation d'une chose.*) Sublatio, onis, f. *Plin.* PODNOSZENIE czego.

Le haussement de la voix. Vocis contentio *ou* intentio. *Quint.* Podnuszenie głosu.

*HAUSSER, V. act. (*Elever, lever en haut.*) Tollere, (tollo, is, sustuli, sublatum.) act. accus. *Cicer.* PODNOSIC do gory dawigać.

Hausser un bastiment. Ædificium in altitudinem extollere. *Cæs. ou* tollere altiùs. *Cic.* Podnosić ścian murow domu budowania wyżey wywodźić

HAUSSER se dit absolument & avec le pronom personnel *La riviere hausse, croist.* Fluvius crescit *ou* tumescit. WODA Rzeka wzbiera podnosi się przybywa.

Il se hausse sur le bout de ses pieds, pour paroistre plus grand Erigit se in digitos, ut procerior fit. Podnosi się ná palcach áby się wyższym wydawał.

HAUSSER signifie aussi *Augmenter.* Augere, (geo, es, xi, ctum.) act. acc. *Plin.* PRZYCZYNIAC podnosić przydawać

Hausser la paye des soldats. Augere vectigalia belli. *Cæs.* *Podnosić płacy woysku.

Faire hausser le prix des vivres. Annonam incendere *ou* excandefacere. *Var.* Rerum venalium pretia augere. *Plin.* Podnosić ceny żywności w gorę wbić cenę.

Le prix est bien haussé. Plurimum pretio accessit. *Colum.* Targi do gury poszły.

ON DIT aussi, *Le temps se hausse après une grande pluye.* Serenatur cœlum. *Virg.* Fugantur *ou* dispelluntur nubes. Facies cœli fit serenior. Fit cœlum serenum eu turbido die. *Liv.* CZAS się wypogadza po deszczu wielkim.

HAUSSER *la voix.* Attollere *ou* tollere *ou* extollere *ou* intendere vocem, *Quint. Cicer.* PODNIESC álbo podnosić głosu.

HAUSSER se dit proverbialement en ces phrases, *C'est un homme qui ne se baisse, ni ne se hausse,* (*qui est tranquille, qui ne s'émeut & ne s'inquiéte de rien.*) Liquidus & tranquillus est ipsi animus. *Plaut.* Nullâ re movetur *ou* turbatur *ou* afficitur. JEDNOSTAYNEGO umysłu nie go nie zásmuci nie zmięsza áni teñ rádością nieuwiedzie nledba o nie.

ON DIT aussi (*de celuy à qui il est venu quelque bonne fortune. Cela luy a bien haussé le cœur.* Sublati sunt illius animi. Prosperâ furtunâ elatus est. *Ter.* TO mu serca ochoty fantazyi humoru dodało, *to mu bembenka podbiło* przysłowie polskie ná hardo wsadziło.

ON DIT (*des gens qui ont bien beu,*) qu'*Ils ont haussé le coude,* qu'*Ils ont haussé le temps.* Diem potando produxerunt. DZIEN przepili doleli nosa.

*HAUT, masc. HAUTE, fœm. adject. (*Elevé en hauteur.*) Altus Celsus. Excelsus. Editus, a, um. Sublimis & hoc sublime. Procerus, a, um. *Cic.* Altior & hoc altius, Celsior & hoc celsius, Editior & hoc editius, Sublimior & hoc sublimius, Procerior & hoc procerius; Altissimus, Excellentissimus, Editissimus, Procertissimus, a, um. *Cic.*) WYSOKI, WYSOKA, wzwysz podniesiony.

Vne montagne fort haute. Mons in altitudinem ingentem editus. *Liv.* Gora bardzo wysoka.

Vn homme fort haut de stature, qui a la taille haute. Homo altissimus *ou* procerissimus. *Colum. Plin.* Cáłowiek bardzo wysoki wzrostu wielkiegu.

Il porte des souliers un peu hauts. Calceamentis altiusculis utitur. *Suet.* Chodzi ná wysokich trzewikach.

Il marche, ou il porte la teste haute. Celsa cervice eminet. *Phæd.* Sublimi & elato capite incedit. *Colum.* Wysoko głowę do gory nosi.

ON DIT en ce sens au figuré, *Il marche ou il va par-tout la teste haute ou levée, il ne craint point qu'on lui fasse aucun reproche.* Conscientiâ rectè factorum erectus, nihil probri reformidat, *ou* nequid sibi probri objiciatur, non reformidat. CHODZI wszędzie śmiało y bespiecznie snbie nie záwstydzi się áni obawia áby mu kto co zadał.

HAUT se dit pour *Profond, creux.* WYSOKI zá miast głęboki. **La riviere est bien haute en cét endroit.* Altus est fluvius eo loci. *Cic.* *Rzeka w tym mieyscu iest bardzo wysoka to iest wielka 'm głębizna.

La haute mer. Altum mare. Altum (*mis seul*) i, n. *Virg.* Głębia morska.

Cingler en haute mer, en pleine mer. In altum vela dare. *Virg.* Navigare in altum. *Salust.* Puścić się ná samę głębią.

La marée est haute. Ex alto se æstus incitavit. *Cæs.* Burza, Fala morska nawałność wielka.

HAUT se dit aussi (*de ce qui a quelque degré d'excellence & d'élevation par dessus les autres.*) comme *Il est dans une haute fortune.* In altissimo fortunæ gradu positus est. WYSOKI co do stopnia zacności nád inszych wysoka fortuna. **Il a poussé sa fortune au plus haut point où elle pouvoit aller.* Ad summum apicem fortunam suam promovit. *Wyszedł ná náywyższy stopień szczęścia wygorował.

Il est dans une haute réputation. Vir famâ illustris. Multi nominis vir. *Hor.* Ingentis nominis vir. *Liv.* Wysokiey iest reputacyi.

Ce Capitaine a fait une haute poltronerie d'avoir livré les Enseignes aux ennemis. Indignum & ignavum sanè facinus admisit, qui vexilla hostibus tradiderit. Ten wodz ostatnie tchorstwo popełnił chorągwie uddawszy nieprzyiacieluwi.

Vn crime d'une haute trahison. Perduellionis crimen. *Cic.* Zbrodnia przeciw Maiestatowi głuwna.

HAUT se dit aussi (*des saveurs piquantes & relevées.*) *Cette sausse est de trop haut goust.* Istud embámma nimis salsum est & piperatum, *ou* est nimii saporis. PRZYPRAWA przesadzuna názbyt solą lub inszym korzeniem.

HAUT au figuré, *Grand, élevé, sublime,* (*qui se dit de l'esprit & du discours.*) Altus. Excelsus. Magnus. Elatus. Summus, a, um. Sublimis & hoc sublime. adject. *Cicer. Quint. Horat.* WYSOKI niewłaśnie eu do dyskursu mowy konceptu

Vn stile haut & élevé. Genus dicendi grandius. Magnificum dicendi genus, neut. *Cic.* Styl wysoki gorny.

Qui a le cœur haut. Magnus & altus vir. *Cic.* Serca wysokiegu y umysłu gornego.

Haut & puissant seigneur. Vir potens & dives. *Phæd.* Altissimus princeps. *Claud.* Pen wielki.

HAUT, (*qui est opposé à bas, & qui est moins considerable.*) WYSOKI codo mieysca wyższego. **Donner le haut du pavé à quelqu'un, Luy donner la droite, Prendre le costé du ruisseau ou le bas bout.* Dare álicui manum *ou* locum superiorem. Decedere alicui de viâ. *Petr.* *Dać wyższe mieysce komu, prawą rękę, Ustąpić wyższego mieysca á niższe wziąć sobie.

Il est au haut-bout, Il a le haut-bout. Accumbit superior. *Plaut.* Ma wyższe pierwsze mieysce.

HAUT, (*Enflé.*) *L'eau est haute, la riviere est haute.* Fluvius altè tumet, *ou* altus est. WYSOKI wezbrany, woda rzeka przybrała.

Les eaux ne sont plus si hautes. Detument *ou* detumescunt aquæ. Woda iuż nie ták wielka, inż opadła.

L'argent est haut. Pecuniæ pretium magnum habet. Auctum est pecuniæ pretium. Wysuku idą pieniądze.

HAUT mis comme un subst. masc. qui se dit (*du sommet d'une chose.*) Altum, i, neut. Suprema *ou* superior pars, *genit.* partis supremæ *ou* superioris, f. *Cic.* WIERZCH gora wierzchołek dach, wyższe piętro.

Le haut du logis. Fastigium *ou* culmen domûs, n. Gora álbo dach domu.

Tout le haut du logis est vuide, n'est point habité, comme vous sçavez. Tota domus superior vacat, ut tu scis. *Cic.* Wszystka gora iest prożna to iest wyższe piętro.

Il y a bien du haut & du bas dans ce pays. Montana *ou* montosa est illa regio. *Plin.* Wiele gor y wiele dołow w tym krain.

EN ASTROLOGIE on appelle, *Le haut du Ciel, Le Zenith* ou *point vertical, (opposé au Bas du Ciel, qui est le Nadir,* ou *celuy que nous avons sous nos pieds.)* Vertex cœli, *genit.* verticis, masc. BIEGUN oś Niebieska álbo punkty niebieskie gorny y dolny ná ktorych álbo około ktorych okrąg świata się obraca.

Le haut du jour, le temps où le soleil est le plus ardent & le plus proche de nous. Meridianus sol, masc. *Plin.* Medium diei.n. Multum diei, n. Æstus diei, m. *Plant.* Samo południe álbo ku południowi.

Le soleil estoit des-ja fort haut. Jam diei multum erat. Multa dies erat. *Plant.* Już słońce było bardzo wysoko.

Il est haut, Il s'en va midy. Appetit meridies. *Plant.* Inclinat meridies. *Hor.* Już daleko nádzień, imá się ma ku południowi.

HAUT s'employe adverbialement en plusieurs phrases, on dit qu'*Un homme parle fort haut, (non seulement pour le ton de ses paroles; mais aussi pour dire qu'il parle fort hardiment & d'un ton menaçant.)* Protervè & minaciter loquitur. Imperiosus est. *Plaut.* Fastum facit. *Plaut.* WYSOKO przysłowie: *wysoko mowić* nie tylko głośno ále też bardo zuchwale dumnie.

ON DIT qu'*Un homme le porte haut,* pour dire qu'*Il fait l'homme de qualité.* Effert se magnificè. *Ter.* WYSOKO wiele o sobie rozumie.

Il taille de haut. Magno se existimat. *Suet.* Se imperiosè *ou* insolentius effert. *Cic.* Personam nobilis sumit. Wysoko sobie poczyna coś ná wysoko zákrawa. *(Pline a dit* Magistri personam sumere. *Faire le maistre, l'entendu.)* *Coś sobie po Pańsku postępuie.

Faire les choses haut à la main, ou *de haute lute, avec empire.* Omnia pro imperio agere. *Liv.* Gornie sobie poczynać

Traitter les gens de haut en bas, avec mépris. Arroganter & contemtim despicere homines. Fastum hominibus facere. *Petr.* Despicatum aliquem habere. *Plaut. Ter.* Zá nic sobie nikogo niemieć wszystkich kalwakować.

Le prendre sur un ton plus haut. Supercilium altiùs tollere. *Petr.* Violentiùs clamare. Wziąć ná wyższą notę, surowiey sobie y inaczey postąpić.

Il va haut & bas, ou *par haut & par bas, (ce qui est dit d'une personne qui a un dévoyement & qui vomit.)* Vomit, & fluit ipsi alvus. *Cels.* Dissolutione stomachi & alvi profluvio laborat. Chodzi biega y gurą y dołem y stolcem y womirami

ON DIT, *Ce chemin va haut & bas, Il n'est point uni* Sursùm, deorsùm tendit hæc via. Y gorą y dołem iázda nierowna droga.

Reprendre les choses de plus haut. Altiùs res repetere. *Cic.* TROCHĘ wyżey rzecz wziąć zácząć co od końca od początku samego od szczątku.

TOUT *haut. Publiquement, hautement.* Pálam & apertè, adv. GŁOSNO iawnie publicznie.

Il se dit tout haut mon parent, il ne s'en cache point. Affinem se meum esse palàm profitetur. Se mihi cognatum esse dicit. *Ter.* Głośno się opowiada krewnym moim nie tai się u tym.

TOUT *haut, A haute voix.* Contentâ & clarâ voce. Clarâ, summâ & altâ voce abl. *Cic. Hor.* GŁOSNO wgłos.

HAUT se dit proverbialement. *Il a des hauts & des bas, Il a des inégalitez d'humeur.* Nihil æquale est illi. Nullus est sic impar sibi. *Hor.* W GŁOWIE y wysoko y nisko niejednostayny niestatek.

Il a le cœur haut & la fortune basse. Altus animo, fortunâ infimus. *Voyez* CœUR *Huczno buczno choć w pięty zimno,* Fantazya gorna ále dzięgi niepotemu.

ON DIT qu'*Un homme est tombé de son haut,* pour dire qu'*Il a esté fort estonné & surpris d'une chose.* Ad rei novitatem, *ou* rei novitate, stupet *ou* obstupescit. *Ovid. Horat.* BARDZO się y niewypowiedzianie zádziwił zdumiał padł iák długi od strachu od podziwienia.

Il est haut a la main, Il est fort prompt à frapper. Promtior est manu & irasci celer. *Liv. Hor.* Ad vim promtus. *Cicer.* Prędko uderzy popędliwy gorączka.

Je n'entends non plus cela que du haut Allemand. Illud planè non intelligo. Nihil in istis rebus intelligo. Hoc ab intelligentiâ sensuqoe meo planè disjunctum est. *Cic.* Nierozumiem tego iák Niemieckiego kazania.

J'eusse fait mon petit paquet, & haut le pied. Aliqnid convasassem, meque in pedes protinus conjecissem *ou* dedissem, *Ter.* Ułożyłbym był swoie manatki, y hayda w nogi.

Ce banqueroutier a fait haut le corps, il s'en est fuy. Hic conturbator aufugit, *ou* dedit se in pedes. Uciekł zbankrutowawszy.

ON DIT qu'*Un homme est haut en couleur,* pour dire qu'*Il est fort rouge de visage.* Coloratam habet frontem. *Plant.* Est vultu rubicundo. WYSOKIEY cery bardzo czerwony ćwikowaty.

MAISTRE *des hautes œuvres,* signifie *Le bourreau* Carnifex, ficis, m. *Plant.* Tortor, oris, m. *Hor.* Carnifex & tortor. *Cic.* KAT. Mistrz w mieście,

MAISTRE *des basses œuvres, (Gadouart, qui cure les privez.)* Latrinarum curator, oris, masc. Foricarum purgator, oris, masc. SŁUGA mieyski do chędożenia prewetow.

*HAUT-BOIS, subst. m. *(Instrument à vent, fait comme une grande flute.)* Tibia major, *genit.* tibiæ maioris, fœm. OBOIA Instrument muzyki.

HAUT-BOIS, *(Celui qui joue de cét instrument.)* Tibicen, cinis, m. OBOISTA: Muzykant.

ON APPELLE, *Les hautes classes au College, (qui sont la Rhétorique & la Philosophie.)* Scholæ superiores, *genit.* scholarum superiorum, f. plur. WYZSZE Szkoły Retoryka, Filozofia &c.

ON DIT *au jeu, Les hautes cartes, (comme sont les peintures* &c. Folia lusoria superiora, n. plur. WYSOKIE karty głowne wegrze starsze matadory.

ON APPELLE *en guerre, Hauts officiers, les Generaux d'armée, les Lieutenants generaux* &c. Duces *ou* præfecti. Principes exercitûs. *Quin.-Curt.* W WOYSKU wyżsi officyerowie starszyzna wyższa sztabowi.

ON APPELLE *en fait d'habits, Haut de chausses, (qui fait une partie de l'habillement de l'homme)* Bracæ *ou* Braccæ, arum, fœm. plur. *Voyez* CHAUSSES. UBIOR Spodnie męskie.

ON DIT en ce sens au figuré, *Une femme porte le haut de chausses,* pour exprimer *Une femme imperieuse, & qui commande à son mari, au lieu d'obeir comme elle le doit.* Viro conjux imperat. Imperiosa viro mulier. Non morigera mulier, ut decet. Virgo regens virum. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA rządziocha co sobie męża záwoiowała, *Ta mąż, á ten zaś żona*

*HAUTAIN, masc. HAUTAINE, fœm. adject. *(Fier, arrogant, altier.)* Ferox, ocis, omn. gen. Protervus, a, um, Arrogans, antis, omn. gen. Imperiosus, a, um. *Cic. Horat.* Ferocior & hoc ferocius, Protervior & hoc protervius, Arrogantior & hoc arrogantius. Ferocissimus, Protervissimus, Arrogantissimus, a, um. WYNIOSŁY, WYNIOSŁA, wysokiego humoru fantazyi dumney: pysany pyszna zuchwały.

Un esprit hautain, une humeur hautaine. Ferocia, *æ*, f. *Cic.* Umysłu gornego nádętego zuchwałego.

Un homme trop hautain, trop altier. Nimium vehemens feroxque naturâ homo. *Cicer.* Dumny człowiek zuchwały hardy

*HAUTEMENT, adv. *(Ouvertement, à la veue de tout le monde, librement, sans crainte.)* Apertè. Palàm. Liberè. Audacter, adv. *Cic.* GŁOSNO iáwnie przed wszystkiemi.

HAUTEMENT, *(Hardiment, avec fierté.)* Ferociter. Protervè. Arroganter. adv. HARDO, dumnie, wyniosło, gorno.

*HAUTESSE, subst. f. *(Titre d'honneur qu'on donne aux Empereurs d'Orient.)* Celsitudo, dinis. fœm. SOŁTANSKA Mć Tytuł Cesarzow Tureckich.

*HAUTEUR, subst. fœm. *(Elevation.)* Altitudo, inis, fœm. Proceritas, atis, fœm. *Cicer. Colum.* WYSOKOSC, wyż.

La hauteur d'un arbre. Altitudo *ou* proceritas arboris. *Plin. Colum.* Wysokość drzewa.

HAUTEUR, *(Eminence, lieu élevé.)* Tumulus, i, masc. Locus editior, *genit.* loci editioris, masc. ZWYSZKA pagorek gorka.

Il y avoit dans une grande plaine un hauteur assez considerable

rable dont il s'empera. Planities erat magna, & in eâ tumulus terreus satis grandis quem occupavit. *Caes.* W wielkiey rowninie była gorka dość znaczna ktorą posiadł.

HAUTEUR se dit figurement en morale, *Vne grande hauteur d'ame.* Altitudo animi. *Cic.* WYSOKOSC wspaniałość umysłu, álbo też Duma hardość wyniosłość.

HAUTEUR se dit encore (*de l'autorité qu'on a sur quelqu'un, & de la maniere dure dont on le traite.*) *Traitter quelqu'un avec hauteur.* Protervè ou ferociter ou arroganter aliquem habere summo jure agere cum aliquo. *Cicer.* POSTĘPOWAC sobie z kim gorno z wyniosłością a powagą powagi nád kim y mocy záżyć ostro go trzymać.

Il veut tout emporter de hauteur. Omnia pro imperio sumit ou arrogat. Wszystko chce mocą y powagą dokazać.

Je ne m'accommode point de ses hauteurs, Je n'aime point ses hauteurs. Elationes illius & arrogantia mihi non placent. Fastus illius superbi ac procaces non mihi conveniunt. Nie lubię tych fantazyi tych powag y wyniosłości.

Peindre quelqu'un de sa hauteur, en grand. Aliquem, quantus quantus est in se, pingere. Całą osobę malować nie wpoł ale zupełnie wielki obraz.

HAUT-MAL, sobst. m. (*Le mal caduc.*) Morbus comitialis, *genit.* morbi comitialis, m. *Plaut.* WIELKA choroba.

Qui tombe du haut-mal. Homo comitialis, m. *Plaut.* Wielką chorobę cierpiący.

*HAYE, subst. foem. (*Cloison de plantes vives.*) Sepes, *genit.* sepis, foem. *Virg.* Sepes naturalis. Viva sepes, foem. *Var.* Septum ou sapimentum naturale, *Var.* PŁOT opłocenie.

Clorre ou fermer un pré d'une haye, l'entourer. Sepem circumdare prato. Pratum sepe claudere. *Col.* Pratum sepire, (io, is, sepsi, septum.) act. Opłocić płotem opasać dokoła zámknąć ogrodzić.

HAYE, (*Rang de soldats.*) Militum ordo, inis, masc. SZEREG żołnierzy w linią stoiących.

Estre en haye. Stare longo ordine. Stać w linią długiem szeregiem.

Il marchoit au milieu d'une double haye de soldats. Inter ordinem militum medius incedebat. Chodził srzodkiem między dwoma szeregami woyska.

LA HAYE, (*Vne des agréables villes des Pays-Bas en Hollande.*) Haga Comitum, *genit.* æ, f. HAGA Miasto znaypięknieyszych Holenderskich.

(Elle estoit autrefois le Séjour des Comtes de Hollande, sa situation est à une lieuë de la mer entre Leyden & Delft.) W Hadze była niegdyś Sołeczna rezydencya Hrabiow Holandyi, iest to miasto milę od morza między Leydą, y Delftem.

*HE', (*Interjection qui exprime la plainte, l'admiration & las autres mouvemens de l'ame.*) Ah. ACH, Hey wyrażenie żalu y innych podobnych żalowi affektow lub z niego pochodzących.

HE', *ne vous mettez pas tant en colere.* Ah, ne saevi tantopore. *Ter.* HEY nie gniewaj się ták bardzo. **Hé, laissez la toutes ces injures.* Ah, mitte malè loqui. *Ter.* Hey poprzestań dosyć tego tych wszystkich obelg.

HEAUME, subst. m. (*Ancienne armure de teste.*) Galea, æ, foem. *Virg.* SZYSZAK.

Qui porte un heaume. Galeatus, a, um. W Szyszak ubrany

Rue de la Heaumerie à Paris, (*où l'on fait des casques.*) Via galearia, æ, f. Ulica szyszakowa w Paryżu gdzie szyszaki robią, Płatnerska ulica.

HEBERGER *quelqu'un,* V. act. (*Le loger en passant.*) Tectum alieni praebere. *Hor.* Recipere aliquem tecto. *Plaut.* PRZYIĄC gościną kogo

(Mot bas & du discours familier.) Słowo w Francuskim podłe mowy potoczney.

HE'BE'TE', masc. HE'BE'TE'E, foem. (*Stupide.*) Hebes, etis, omn. gen. Stolidus. Stupidus, a, um. *Cic.* BEZ rozumu głupi odurzały odurzała.

HE'BETER, V. act. (*Rendre comme beste & stupide.*) Hebetare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Hebetem ac stupidum aliquem reddere. *Plin.* ODURZYC głupim uczynić

HEBRAIQUE, adject. m. & foem. (*Qui concerne les Hébreux.*) Hebraicus, a, um. HEBRAYSKI, HEBRAYSKA, Żydowski.

HE'BREU, adject. Hebraeus, a, um. ZYDOWSKI Hebrayski Żyd.

L'HE'BREU ou *la langue Hébraïque.* Hebraïca lingua, æ, foem. ZYDOWSKI Hebrayski ięzyk, pożydowsku mowa.

HE'CATOMBE, subst. f. (*Sacrifice de cent victimes.*) Hecatombe, es, f. *Juv.* OFIARA walna stu ofiar, setna rzeźná ofiarę.

HEILDERBEG, (*Ville de Suaube en Allemagne.*) Heidelberga, æ, f. HEIDELBERG Miásto Szwabskie w Niemcach.

*HELAS, (*Interjection, pour témoigner de la douleur & du repentir.* (Heu, *qui veut le nominatif, l'accusatif, ou le vocatif.* AH niestytysz affekt żalu. **Helas! où est l'ancienne fidélité.* Heu pietas, heu prisca fides! *Virg.* *Ah gdzieśz pobożność y gdzie dawna wiara. **Helas que je suis misérable!* Heu me miserum! *Cic.* *Ach mnie mizernemu.

HE'LICON, subst m. (*Mont de Beocie, proche de Thebes les Poetes on dit que c'estoit le séjour d'Apollon & des Muses.*) Helicon, onis, m. Mons Musis sacer & Apollini, m. HELIKON gora Beocyi blisko miásta Tebańskiego Poetowie powiadali że tám przesiadał Apollo z Muzami.

Du mont Hélicon. Heliconius, a, um. Helikoński z helikonu gory.

HE'LIOTROPE, subst. m. (*Herbe solaire dont la fleur représente un Soleil.*) Heliotropioum, ii, n. *Plin.* SŁONECZNIK kwiat.

HELLEBORE, subst. m. (*Plante médecinale, qui sert à purger le cerveau & la mélancolie atrabileire.*) Helleborum, i, n. *Catul.* Veratrum, tri, n. *Plin.* Helleborum, i, m. *Plin.* CIEMIERZYCA ziele od szaleństwa.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a besoin d'Hellebore,* (*parlant d'un fou mélancolique.*) Helleboro opus habet, naviget Anticyram. *Horat.* TRZEBA mu Ciemierzycą głowę obłożyć, mowią przysłowiem o melankoliku pomięszanego rozumu.

HELLESPONT, (*Le Détroit de Gallipoli.*) Hellespontus, i, m. *De l'Hellespont.* Hellesponticus, a, um. Hellespontius a, um. MORZE Carogrockie koryto morskie, morze korytem ciasno idące pod Carogrodem.

HEMATITE, subst. f, (*Pierre sanguine.*) Haematites, æ, m. *Plin.* KRWAWNIK kámień.

HE'ME'TIQUE, ou *Vin hémétique.* Vinum vomitoriū, i, n. Vomitionem movens, entis, omn. gen. *Plin.* WINO zaprawne álbo też wszelaki inszy trunek ná womit.

HEMICYCLE, ou *Demi cercle,* subst. masc. Hemicyclus, cli, m. *Cic.* POŁ okręgu, obręcz; poł obręczy.

HE'MINE, subst. f. (*Petite mesure chez les Anciens, qui estoit la moitié du Setier Romain.*) Hemina, æ, f. *Pers.* (*mot Grec.*) POŁ kwaterek.

HEMISPHERE, subst. f. (*La moitié d'une Sphere.*) Hemisphaerium, ii, n. *Vitr.* POŁOKRĘGU.

HEMISTICHE, subst. m. (*La moitié d'un vers.*) Hemistichos, i, m. (*mot Grec.*) POŁWIERSZA.

HE'MORRAGIE, subst. f. (*Perte de sang par le nez ou par le fondement, ou par quelque autre partie du corps.*) Sanguinis profluvium, ii, n. ou fluxio, onis, f. *Colum.* *Plin.* ou profusio, onis, f. *Cels.* KRWOTOK choroba.

HE'MORRHOIDES, subst. f. plur. (*Maladie qui vient au fondement par une trop grande abondance du sang mélancolique & aduste.*) Haemorrhoides, idom, f. plur. *Cels.* Ora venarum tanquam capitulis quibusdam turgentia, quæ sæpè sanguinem fundunt, n. pl. *Cels.* HEMOROIDY choroba zwłaszcza w stolcu przez otworzenie żyłek y ich płynienie.

HE'MORRHOISSE, subst. f. (*Celle qui a des hémorrhoïdes.*) Haemorrhoïdibus laborans antis, f. BIAŁOGŁOWA krwią płynąca, krwotok cierpiąca.

*HENNIR, (*prononcez.* henir.) V. neut. (*Faire des hennissements, comme les chevaux.*) Hinnire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Quint.* Edere hinnitus. *Ovid.* RZEC iáko konie rżą.

*HENNISSEMENT, (*prononcez* henissemant.) subst. masc. (*Cri des chevaux.*) Hinnitus, ûs, m. *Virg.* RZENIE.

HE'PATIQUE, adject. m. & f. (*Qui concerne le foye.*) Hepantius, a, um. *Plaut.* Hepaticus, a, um. *Cels.* WĄTROBNY Płucny.

Maladie hépatique. Maladie du foye. Morbus hepaticus. *Cels.* ou heparius. *Plaut.* Wątroby chorobę cierpiący. **Flux hépatique.* Fluxus hepaticus. *Odchodzenie wątroby stolcem, sztukami. **Herbe hépatique.* Hepatica, æ, f. *Płucnik wątrobnik ziele troianek.

HEPTAGONE, adject. (*Qui a sept angles.*) Heptagonus, a, um.

a, mu. Heptagonicus, a, um. *Hygin.* O SIEDMIU węgłach siedmgrani.

HERACLE'E, *(Ville de Thrace.)* Urbs Herculis. HERAKLEA Miásto Tracyi.

(Il y a plusieurs Villes de ce nom; *Heraclea, ea, f.)* Wiele iest Miást tegoimienia.

*HERAUT, subst. m. *Hérant d'armes, (pour dénoncer la guerre ou la paix.)* Fetialis,is, masc. Caduceator,oris,m. *Cic.* HERLOD Poseł do nieprzyiaciela opokoy álbo o woynę

Le drois des Hérants d'armes. Jus feciale, *genit.* juris feciale *genis.* juris fecialis,neut. Prawo poselskie Herlodowe.

HERBAGE, subst. m. nom collectif, qui signifie *Toutes sortes d'herbes & de racines.* Olus, *genit.* oleris, n. *Horat.* JARZYNA wszelaka ogrodowe warzywo.

Souper d'herbages ou de légumes. Cœnare olus. *Hor.* Warzą żyć warzywem samym.

HERBAGE signifie aussi *Les prez où il croist de l'herbe en abondance.* Herba pratensis, *genit.* herbæ pratensis, f. Gramen, inis, neut. ŁĄKI buyne gdzie trawy dostatek.

Il y a des cuisiniers, qui servent des prairies toutes entieres dans des plats, & prennent ceux qui sont invitez à table pour des beufs, tant ils leur donnent d'herbages. Coqui condita prata in patinis proferunt, boves convivas faciunt, herbasque oggerunt. *Plaut.* Są tacy kucharze co tylko samemi ziołami stoły zastawiaią, á siedzących u stołu maią zá woły álbo konie iákobby samą trawą żyli.

HERBE, subst. f. *(que pousse la terre.)* Herba, æ, f. TRAWA z ziemi wychodząca. **Herbes médecinales, (qui ont bien de la vertu.)* Herbæ operosæ, *ou* potentes, *ou* medicæ. *Ovid. Virg.* *Zioła lekarskie zdrowe.

Lieu où il croist bien de l'herbe. Herbifer, fera, ferum. Trawiste chwaściste mieysce. * *Où il y a bien de l'herbe.* Herbosus, um. * Gdzie wiele trawy. * *De couleur d'herbe.* Herbeus. Herbidus, a, um. *Plant. Plin.* *Trawiasty ziolony.

ON DIT *Mettre un cheval à l'herbe, ne luy faire manger que de l'herbe.* Herbam equo depascendam dare. KONIA, konie ná trawę puścić, áby tylko samą trawą żyły.

HERBE se met proverbialement en ces phrases, *Couper l'herbe sous le pied à quelqu'un,* pour dire *Le supplanter, profiter d'un avantage, qu'il avoit pris soin de se ménager.* Præripere alicui lucrum, quod sibi quis paraverat. DOŁKI podkim kopać podeyść kogo chytrze podstępem go zażyć.

Manger son bled en herbe ou *en verd,* pour dire *le manger avant qu'il soit venu.* Depascere rem suam ante tempus. To francuskie przysłowie wychodzi ná polskie: Jeszcze wełna ná baranie, á iuż owczarz piie, co się mowi o utratniku, iescze nie záfieie á już ziadł.

Employer toutes les herbes de la S. Jean pour la guérison d'une maladie, (y employer tous les remedes imaginables.) Remedia omnia adhibere, ad aliquod malum sanadum. Wszystkę aptykę zieść, dlá uzdrowienia.

HERBIERE, subst. f. *(Celle qui vend des herbes.)* Herbaria, æ, f *Plin.* KOBIETY co zioła noszą przekupki baby.

HERBORISER, V. neut. *(Aller chercher des herbes médecinales)* Medicas herbas quærere *ou* perquirere. ZIOŁA zbierać lekarskie.

La connoissance des herbes ou des simples. Ars herbaria, *genit.* artis herbariæ, f. Znanie się ná ziołach.

HERBORISTE, adject. m. & f. *(Qui vend des herbes medecinales ou des simples.)* Herbarius, ii, m. TEN co zioła lekarskie świeże przedaie. * (Herbaria, æ, f. Quæ agreste olus vendit. *Petr. parlant d'une femme.)* *Tá co zioła świeże lekarskie przedaie.

HERBU, m. HERBUë, f. *(Qui est fort garni d'herbes.)* Herbosus, a, um, Herbidus, a, um. *Plin.* ZIELISTY ZIELISTA. Trawiasty, trawiasta.

HE'RE'DITAIRE, adject. m. & f. *(Qui vient par succession.)* Hereditarius, a, um. *Cic.* DZIEDZICZNY.

HE'RE'DITAIREMENT, adv. *(Par droit de succession.)* Jure hereditario. abl. DZIEDZICZNIE.

HE'REDITE', subst. f. *(Succession.)* Hereditas, atis, fœm. *Cic.* DZIEDZICTWO.

HEREFORD *sur la Wye, (Ville & province d'Angleterre.)* Herdfordia, æ, f. ERFORD Miásto y Prowincya Angielska.

HE'RE'SIARQUE, subst. m. *(L'auteur d'une hérésie, ou d'une sentiment contre les choses délarées de foy.)* Heresis alicujus architectus & propugnator, masc. *ou* auctor & inventor, oris, m. KACERNIK álbo kacermistrz, głowa nauki błędney w wierze.

HE'RESIE, subst. f. *(Erreur dans les choses de la foy avec un attachement opiniastre contre la creance de toute l'Eglise.)* Hæresis pertinax, *genit.* hæresis pertinacis, f. Error pertinax in rebus fidei, masc. KACERSTWO błąd w wierze herezya.

HE'RE'TIQUE, adject. m. & f. *(Qui appartient à l'hérésie.)* Hæreticus, a, um. *(mot consacré.)* KACERSKI heretycki.

*HEREUX, adj. masc. mot qui n'est d'usage qu'en cette expression. OKROPNO to się w francuskim niemowi procz tey następuiącey expressyi. * *Il fait hereux ou un temps hereux, (qui fait herisser le poil de froid.)* Acerbum & frigidum tempus. * Okropno ná dworze zimno przykro áż się skora wzdryga ná człeku.

*HERGNE, subst. f. *(Maladie causée par une descente de boyaux dans le scroton, ou dans les bourses.)* Hernia, æ, f. Ramex, micis, m. *Cels. Plaut.* KIŁA choroba puchlina macherzyny, álbo iądrow wypuklina. * *J'ay gagné une hergne ou une descente à courir pour vostre service.* Rupi mihi currendo ramices, tui causá. *Plaut.* * Kiły dostałem dlá przysługi twoiey od bieganiá.

Qui a une hergne ou descente. Herniosus, a, um. Ramicosus, a, um. *Plin.* Kilowaty wypukły.

HERGNEUX, m. HERGNEUSE, fem. *(on prononce* HARGNEUX.) adject. *(Qui est de mauvaise humeur, impatient, chagrin comme un homme affligé d'une descente de boyaux.)* Morosus & difficilis, m. *Cic.* ZŁY ZRĄDNY ZRZĘDNA.

*HE'RISSE, m HE'RISSE'E, f. *(A qui les cheveux, ou les poils dressent d'horreur & de crainte.)* Horrens, entis, omn. gen. *Voyez.* HE'RISSER. NAIEZONY NAIEZONA ieżący się od strachu, włosy wstaią skora ciało się wzdryga.

Une poule herissée. Horrentibus plumis hirta gallina. *Columm.* Kokoła naieżona nie wesoła opuszona.

*HE'RISSER, V. act. *(Dresser de peur ou d'horreur les cheveux, les poils.)* Arrigere, (arrigo, gis, arrexi, arrectum.) act. acc. *Virg.* NAIEZAC, Jeżyć od strachu.

Pendant vostre recit mes cheveux se sont hérissez à la teste, parceque je sçay que vous ne contez pas des fables, & que vous n'estes point hableur. Dum hæc narrares, mihi pili inhorruerunt, quia scio nihil nugarum te narrare, & minimè linguosum esse. *Petr.* Gdyś to powiadał włosy mi nágłowie wstawały od strachu bo wiem że żadnych báiek nie powiadasz nigdy.

SE HE'RISSER, *(Se dresser, en parlant des cheveux & du poil.)* Arrigi. Subrigi, (gor, eris, rectus sum.) pass. *On peut se servir aussi avec Pline & Petrone du Verbe* Horrere, Horrescere *avec Virgile, & d'*Inhorescere, (Horresco referens, *Les cheveux me dressent en faisant ce récit.)* WZDRYGAC się włosy ná głowie wstaią od strachu skora ciało się wszystkie wzdryga włosy mi ná głowie stawaią o tym powiadaiąc.

ON DIT au figuré, *Un discours hérissé de pointes.)* Aspera & horrida aculeis oratio. Hirta aculeis oratio. MOWA nastawicznemi uszczypkami iák Jeż náieżona, mowa Jeżowata.

*HERISSON, subst. m *(Animal armé de pointes, qui luy tiennent lieu de poils.)* Herinaceus *ou* Erinaceus *(sans aspiration)* ei, masc. *Plin.* Hericius *ou* Ericius, ii, m. *Var.* Heres *ou* Eres, *genit.* Eris, m. Echinus, i, m. JEZ zwierzę kolcami uzbroione ościste.

HE'RISSON est aussi *(un poisson de mer, dont l'écaille est toute couverte de pointes, & qui marche en se roulant.)* Hericius marinus, i, m. JEZ morski ryba iák Jeż ości po wierzchu miasto łuskwy maiąca.

HE'RISSON ou *Cheval de Frise,* en termes de fortification, *(Sorte de barriere faite d'une poutre armée de fer ou de pieux de bois ferrez par le bout, qu'on met aux passages & à des breches, pour arrester des troupes.)* Hericius, ii, m. *Cæs.* KOBYLENIE osękowaro dane broniące przystępu.

HE'RITAGE, subst. m. *(Succession.)* Hereditas, atis, f. *(qui fait au Genitif plurier* Hereditarium *dans Justin.)* DZIEDZICTWO successya.

HE'RITAGE se dit plus particulierement, *(des fonds de terre & des maisons)* Heredium. Herediolum. Prædium, i, neut. Hereditas, atis, f. *Cic. Var. Colum.* DOBRA dziedziczne stoiące. * *On ne tient aujour d'huy compte des heritages.* Jacent nunc pretia prædiorum. *Cic.* *Zánie teraz dobra.

Qui a bien des héritages. Prædiatus, a, um. *Apul.* Prædiis

diis locuples, etis,m. Máiętny wiele dobr maiętności maiący.

Il n'a pourtout héritage de ses peres qu'un grand nom. Habet solùm à parentibus magnum nomen. Wszystkie Dziedzictwo Jego y maiętnosc Oyczysta, wielkie Jmię.

HE'RITER, V.act. (*Entrer en jouissance d'une succession.*) Adire hereditatem alicujus, (adeo, odis, adivi & odii, aditum.) *ou* accipere, (io, is, cepi, ceptum.) *ou* attingere, (go, gis, attigi, *sans supin.*) *ou* cernere, (cerno, is, crevi cretum.) act. ODZIEDZICZYC Dziedzictwem odebrać. *(*De la vient* Cretio, onis, f. *L'action de se porter pour héritier en un certain temps, & avec certaines formalitez.*) *Cic. Quint.* *Ztąd się mowi dochodzić dziedzictwa wysiadać possessyą. * *Il a hérité.* Obvenit illi hereditas. *Cic.* Accepit hereditatem. *Petr.* *Dziedzictwem wziął.

HE'RITER se dit en choses morales, *Il a hérité de la sagesse de son pere.* Habet à patre quòd sit sapiens. DZIEDZICEM się stał oycowskiey mądrości doskonałości. **Il a hérité de ses defauts, de ses infirmitez.* Habet *ou* accepit ab illo vitia, infirmitates. *Dziedzictwem ná niego spadły ułomności niedołężności y choroby.

HE'RITIER, subst. m. HE'RITIERE, fem. (*Qui hérite d'un autre.*) Heres, edis, m. & f. *Cic.* DZIEDZIC DZIEDZICZKA.

(Ces mots *Heres &c.* sans diphthongue sont mieux écrites, que *Hæres &c.* qu'on trouve dans la pluspart des Dictionaires.) Dziedzic dziedziczka w łacińskim lepiey się pisze Heres przez e proste aniżeli przez *æ* dwoygłosne.

Se porter héritier ou *pour héritier, Prendre la qualité d'héritier.* Cernere alicujus hereditatem. Heredem agere. Agere se pro herede. *Cic.* Zá Dziedzica się udawać Dziedzicem się czynić.

Faire quelqu'un héritier de ses biens par testament. Testamento aliquem heredem bonorum facere, *ou* scribere, *ou* instituere, *ou* relinquere. *Cic.* Dziedzicem kogo przez testament uczynić.

Il le fit son héritier ou *son légataire universel en mourant.* Hunc heredem omnibus bonis instituit. *Plin.* Adoptavit illum in divitias suas, cùm diem obiit. *Plaut.* Fecit heredem ex asse. *Cic.* Dziedzicem powszechnym y ogolnym przez testament postanowił całey substancyi.

Faire quelqu'un héritier des onze parts de ses biens. Ex deunce, facere aliquem heredem. Dziedzicem kogo postanowić iedenastu części substancyi swoiey.

HE'RITIER *substitué.* Secundarius heres. *Horat.* DZIEDZIC powtorny ieżeliby pierwszego nie stało.

Héritier confidencier. Heres fiduciarius. *Jabol.* Dziedzic poufny, odpadłego dziedzictwa następca

ON DIT figurément qu'*Un homme est héritier du nom & de la gloire de ses ancestres.* Aviti nominis & avitæ gloriæ heres. *Ovid.* Qui refert paternam gloriam. DZIEDZIC Oyczystego imienia y sławy przodkow swoich.

HERMANSTAT, (*Ville capitale de Transilvanie, située sur la petite riviere de Cibin.*) Cibinium, ii, n. CYBIN álbo Hermańsztad Miasto stołeczne Siedmiogrodzkiey ziemi.

HERMAPHRODITE, subst. masc. (*Fils de Mercure & de Vénus selon la fable, qui naquit avec les deux sexes.*) Hermaphroditus, i, masc. Mercurii & Veneris filius, qui fuit ambigui sexûs. MIĘSZANIEC oboiey płci płod zrodzony z członkami płci oboioy męskiey y białogłowskiey.

HERMAPHRODITE, (*Un homme* ou *une femme qui a les deux sexes.*) Hermaphroditus, i, m. Androgynus, i, masc. Ambigui *ou* utriusque sexûs homo. *Apul.* MĘSZCZYZNA lub Białogłowa a członkami przyrodzonemi płci oboicy.

HERMETIQUEMENT, adv. (*parlant d'un vaisseau bouché exactement.*) Hermeticè, adv. (*terme de Chymie.*) NASMALANY záśmalony smołą álbo woskiem oblepiony y opatrzony z wierzchu dla zátkania zewsząd áby nie nic wiecznało.

HERMINE, subst. fœm. (*Petit animal dont le poil est fort blanc, assez semblable à une belette.*) Mustulea alba, æ, fœm. GRONOSTAY Zwierz.

HERMINE est aussi *La peau de ces animaux, dont on fait des fourrures.* Pelles Armenicæ, *genit.* pellium Armenicarum, fœm. plur. Pelles mustelinæ albæ, fœm.pl. GRONOSTAY futro gronostaiowe

HERMITAGE, subst. masc. (*La cabane d'un hermite.*) Hominis solitarii casa *ou* casula, æ, f. PUSTELNIK mięszkanie pustelnika.

HERMITAGE, (*Lieu solitaire où l'on se retire.*) Solitudo, inis. f. PUSTYNIA mieysce osobne.

HERMITE, subst. m. (*Solitaire, qui vit seul dans quelque lieu écarté.*) Solitarius, ii, m. Solitudinis incola, æ, masc. *ou* cultor, oris, m. *ou* amator, oris, m. PUSTELNIK człowiek na osobnosci żyiący.

HERMODACTE, subst. fœm. (*Plante appellée, La Mort aux chiens.*) Bulbus agrestis, *genit.* bulbi agrestis, m. *Ruel.* SZAFRAN dziki.

HE'ROINE, subst. fœm. (*Fille* ou *femme qui a des vertus de Héros, qui a fait quelque action héroïque.*) Herois, idis, f. *Stat.* Heroina, æ, fœm. *Prop.* HEROINA sławna Matrona.

HE'ROIQUE, adject. m. & fœm. (*Qui appartient au héros.*) Heroicus, a, um. *Cic.* HEROICZNY dzielny sławny kowalerski.

Les temps héroiques, les siecles héroiques où vivoient les héros. Heroica tempora. Heroicæ ætates. *Cic.* Wieki Bohatyrskie gdzie sami Bohatyrowie y wieley ludzie się rodzili.

ON DIT (*d'un homme illustre.*) qu'*Il fait des actions héroiques.* Heroica *ou* illustria facit facinora. HEROICZNE dzieło sławne y wiekopomne czyni.

Action héroique. Factum heroe dignum. Factum præclarum atque divinum. Illustre & præclarum facinus. Dzieło sławne wiekopomne.

Vertu héroique. Virtus clara & insignis, *ou* eximia & excellens. *Cic.* Cnota Heroiczna.

HEROÏQUE se dit aussi en poësie (*des poëmes où l'on fait la description de quelque action* ou *entreprise extraordinaire.*) Heroi carminis opus, n. Epicum poema, *gen.* epici poematis, n. *Cic.* WIERSZE opisuiące dzieła sławne.

Vers héroique. Versus heroicus *ou* herous. *Cic.* Wiersz heroiczny poważny poważne czyny opiewaiący.

Poëte héroique. Epicus poeta, *genit.* epici poetæ, m. *Cic.* (*comme Virgile.*) Wierszopisz tákich wierszy poważnych.

*HE'RON, subst. masc. (*Grand oiseau sauvage, qui vit de poisson.*) Ardea, eæ, fœm. *Virg.* CZAPLA ptak co rybami żyie.

*HE'RONNEAU, subst. m. (*Petit d'un héron.*) Ardeola, æ, fœm. CZAPLE młode od czapli.

*HE'RONIERE, subst. f. (*Lieu où les hérons font leurs petits.*) Ardeæ cubile, lis, n. GNIAZDO Czaple.

*HEROS, subst. m. (*Personne relevée en mérite, & digne du Ciel, dont les Anciens faisoient des Demi-Dieux.*) Heros, ois, m *Cic.* BOHATYR Kawaler Wielki, człowiek Nieba godzien ktorych dawni mieli zá Poł-Bogow.

ON APPELLE aussi *Heros,* (*un grand homme, qui a fait des actions belles & généreuses.*) Vir summá & diviná virtute præditus. ZWYCIĘZSCA, Wielki Kawaler, Wielki człowiek.

DE HE'ROS. Heroicus. Herous, a, om. *Cic.* ZWYCIĘSKI Heroiczny.

La grandeur d'ame d'un Héros, ou L'HEROÏSME. Heroica fortitudo, f. Wielkość serca Heroicznego umysłu ducha serca.

(On peut remarquer que quoique dans le mot *Héros* l'H soit aspirée, elle ne l'est cependant pas dans ses dérivez, comme dans *Héroïne, Héroïque &c.*) W tym tylko słowie *Heros* Bohatyr ta litera *H* w Francuskim iest mocno tchniona, álo w słowie *Heroine,* Garoina, *Heroique,* heroiczny iest niknąca, y niewyraźna.

HERPES, subst. f.pl. (*Ardeur* ou *inflammation, qui cause une âpreté du cuir par le moyen d'une longue suite de bourgeons, qui le rongent.*) Herpes, morbus est, ignis sacri species, in quo ardor cutim serpentibus minimis pustulis exasperat & urit per artus repens, (*genit.* herpetis, m.) WRZOD krosty ogniste pomykaiące się po ciele y one pożeraiące, nákształt ognia piekielnego.

(Il y en a une autre espece, qui est corrosive, parceque ces bourons entament & ulcerent le cuir, *Est alia species exedens & depascens ulcus, quæ serpendo celeriter usque ad ossa corpus vorat.* Cels.) Wrzod iadowity ciało trawiący do kości.

*HERSE, subst. f. (*Instrument de bois à renverser les terres sur les grains après avoir semé.*) Occa, æ, f. *Colum.* BRONA do zawłoczenia roli posianey.

HERSE *sarrasine* ou *cataracte* (*en termes de fortification.*) Porta cataracta, æ, fœm. *Liv.* Cataracta *seul* fœm. Hericius, ii, masc. *Cas.* KRATA żelazna dla obrony.

Il y avoit une herse devant la porte où l'on se défendit quel-

que temps. Erat obiectus portis hericius, hic paulisper est pugnatum. *Cæs.* Była krata przed bramą gdzie się czas nie iaki bronili.

*HERSEMENT, subst. m. (*L'action de herser.*) Occatio, onis,f. *Plin.* WŁOCZENIE roli posianey.

*HERSER, V. act. (*Donner la derniere façon à une terre, en y faisant passer la herse, après que les grains sont semez.*) Occare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Calum.* Cratire, (io, is,ivi, itum.) act.acc. *Plin.* WŁOCZYC rolą posianą bronować.

Celuy qui herse. Occator, oris, m. *Plaut.* Broniarz, broniarczyk.

HESDIN, (*Ville des Pays-Bas, dans l'Artois, sur la riviere de Canche, vers les frontieres de Picardie.*) Hesdinum, i, n. Hesdina, æ, f. HESDIN Miasto Niderlandu w Artezyiskim nád kánczą ku granicom Pikardyi.

*HESITER, V. neut. (*Balancer à faire une chose, estre incertain ou irrésolu.*) Hærere, (eo, es, hæsi, hæsum.) Hæsitare. Dubitare, (o, as, avi, atum.) neut.. Habere ambiguum. *Cic.* CHWIAC się ważyć się myślami powątpiwać.

Je n'ay pas hésité le moins du monde, & j'ay envoyé aussitôt vers vous. Ego non habui ambiguum, & statim ad te misi. *Cic.* Nie wątpiłem y ná momeut, álem zaraz przeciwko tobie wysłał. **Ce fripon hésitoit ne sçachant de quel costé tourner.* Hæsebat nebulo,& quò se verteret, non habebat. *Cic.* *Z. takał się ten łotr ten nie dobrego mięszał się, y nie wiedział kędy się obrocić.

HESITER, (*s'arrester en parlant, comme font ceux, à qui la memoire manque.*) Hærere. Hæsitare. *Cic.* ZAIąKAC się iąkać powtarzać co do mowy uwłaszcza z zápomnienia stawać w mowie *Qui hésite en lisant* Offensator in legendo. *Quint.* *Zaiąkaiący się stawaiący w czytaniu dla nieumiejętności.

Il hésitoit de temps en temps, & avoit recourt à son papier. Hæsitabat identidem, & ad codicem recurrebat cespitaure memoriâ *Cass.* Stawał co raz y do kartey patrzał.

HESSE ou HESSEN, (*Pays d'Allemagne, qu'on divise en deux Landgraviats.*) Hassia, *genit* æ, f. HESSY Aálbo HESSEN Kray niemiecki ktory się dzieli ná dwa Langrawiaty.

(L'un est aux environs der Rivierer d'Eder & de Loehn; & l'autre aux environs de Werre & de Fulde. Marpurg sur le Loehn est la capitale du premier; Cassel sur la Fulde,est la capitale du second.) Jeden z tych landgrawiatow iest około Rzek Eder, y Lon á drugi około Werry, y Fuldy,Macpurg nád Loną iest stołeczne pierwszego, Kássel nád Fuldą iest stołeczne drugiego.

*HESTRE, (*on prononce* HêTRE.) subst. masc. (*Arbre de haute futaye.*) Fagus, gi, f. *Virg.* Fagus, ûs, f. (*dans le mesme* in Culice.) BUK buczyna bukowe drzewo.

DE HESTRE. Fageus Faginus, a, um. *Plin. Virg.* Fagineus, a, um. *Ovid.* BUKOWY.

HETEROCLITE, adject. terme de Grammaire, qui se dit (*des mots dont la declinaison ne suit pas, les regles ordinaires.*) Heteroclitus,a, um. SŁOWA mieniące spadek iáki y inaczey się w nim wymawiaiące niż w pierwszym.

LES HETEROCLITES, (*les Noms Irréguliers.*) Heteroclita, orum, n. plur. SŁOWA takie odmienne.

ON APPELLE dans le discours familier *Un homme hétéroclite,* (*qui ne vit pas comme les autres, qui est fantasque & bourru dans ses manieres.*) Qui ab aliis diversos mores, ou diversas agendi rationes, habet. Ab aliis totus diversus & dissimilis.*Cic.* DZIWAK odludek fantástyk niedogodny.

HETERODOXE, adject. (*Contraire aux sentiment de la Religion*) Heterodoxus, a, um. (*mot consacré.*) BŁĘDLIWEY álbo inszey opaczney wiary.

HEUR, subst. masc vieux mot. (*Rencontre avantageuse, pour dire Bonheur.*) SZCZĘSCIE. *IL NE SE DIT que populairement & proverbialement, *Il n'y a qu'heur ou malheur en ce monde.* Omnia humana aut prospera aut adversa. *NA tym świecie niemasz nie tylko dobre y złe; szczęście álbo nieszczęście, cetno, álbo licho. **Il a plus d'heur que de science* Rerum eventu, quàm industriâ fortunatior ou beatior. *Nie ták dowcipny y biegły w rzeczach iák szczęśliwy, szczęściem bardziey niż radą y rozumem słokazuie.

HEURE, subst. f. (*La vingt-quatrieme partie du jour civil*) Hora, æ, f. *Cic.* GODZINA dwudziesta czwarta część dnia pospolitego.

Demi-heure. Semi-hora, æ, f. Dimidiata hora, æ, f. Poł godziny.

Une heure & demie. Sesqui-hora, æ, f. Hora & dimidia. *Plin.* Una hora cum dimidiâ, ou cum dimidiâ parte. *Var.* Połtory godziny. **Plus d'une heure, une heure & plus ou davantage.* Hora & amplius. *Cic.* * Więcey niż godzina, godzina y coś więcey.

Quelle heure est-il? Quota hora est? *Hor.* A ktora iest? ktora godzina. **Il est six heures à cette horloge, elle marque six heures.* Sexta hora in hoc horologio describitur. * Szosta iest ná tym zegarze. **Une heure est sonnée, Il est une heure sonnée.* Hora prima audita est. *Pierwsza wybiła, pierwszą bił zegar. **Vous n'oublierez pas de placer une horloge dans le milieu,dont le quadran sera disposé d'une maniere, que celuy qui regardera l'heure, ne pourra s'empescher de lire mon nom.* Horologium in medio, ut quisquis horas inspiciet, velit, nolit, nomen meum legat. *Petr.* * Postawisz zegar wesrzodku ktorego kompar ták położysz áby każdy co spoyrzy ktora godzina rad nie rad Imię moie czytał.

Sur les neuf heures ou environ. Horâ fermè nonâ. *Cicer.* Circiter ou circa horam nonam. Około dziewiątey ná dziewiątą.

HEURE se dit aussi (*du temps.*) Hora, æ,f. Temps, *genit.* temporis,n.*Cic.* GODZINA czas.

Je trouvois les heures longues, ou *le temps long, en vous attendant.* Horæ quibus te expectabam, longæ videbantur. *Cic.* Godziny mi się długie stawały czas mi się przykrzył ná ciebie czekaiąc.

Ne vous éloignez pas veu l'heure qu'il est. Ut tempus est diei, vide-sis, ne abeas longiùs. *Ter.* Nie odchodź nie oddalay się widzisz ktora godzina że iuż pozno.

A l'heure qu'il faut Tempori. *Plaut.* Tempore. *Cic.* In tempore. *Liv.* In ipso tempore. *Ter.* . W sam czas właśnie iak potrzeba.

De meilleure heure. Temporiùs. *Colum.* Maturiùs, adv. *Cic.* Wczesniey raniey.

SUR L'HEURE, *A l'heure mesme.* In ipso temporis articulo.*Cic.* Extemplo,adv. W TENZE sam czas o tey godzinie

A HEURE *indûë.* Intempestivè. adv. Alieno tempore.abl. *Cic.* NIERYCHŁO pozno.

A CETTE HEURE, *Présentement.* Nunc. Jam. TERAZ tego czasu tey godziny.

Je seray icy à l'heure. Jam jam adero. Jam revertor. Mox adero. Mox rediero. *Plaut. Terent.* Będę nie długo ná sam czas powrocę.

Je vous prendray dans vos heures perduës, dans le temps que vous n'aurez rien à faire. Horis subcisivis te utar, ou te conveniam. Będę u ciebie wolnych godzin nie zábáwnych.

Cette affaire luy a bien fait passer de mauvaises heures, de mauvais moments. Hæc res illum habuit anxium & sollicitum. To go strapiło zásrasowało sturbowało, To mu nie ná czas nie ná rękę się stało.

Ce mariage luy a donné quelques mauvaises heures,à cause de l'engagement qu'il avec cette estrangere. Nonnihil illi molestæ fuerunt hæ nuptiæ, propter hujusce hospitæ consuetudinem. *Ter.* To wesele nie ná czas mu było dla tego że się w inszey cudzoziemce kochał.

HEURE se dit aussi (*d'un temps préfix & déterminé.*) comme *J'ay pris heure avec mon Avocat.* Dixi horam cum patrono meo. GODZINA o czasie pewnym mám godzinę naznaczoną álbo náznaczyłem godzinę Patronowi.

Je vous ay attendu deux grosses heures, ou *deux heures d'horloge.* Te per duas horas integras præstolatus fum. .Całe dwie potężne godziny czekałem ciebie.

HEURE se dit encore (*d'un temps incertain.*) GODZINA o czasie niepewnym.

Cette femme n'attend que l'heure d'accoucher. Mulieri jam proxima paritudo appetit. *Plaut.* Ta białogłowa godziny tylko czeka co godzina iest ná czasie.

Je n'attends que l'heure qu'on apporte la nouvelle de sa mort. Nuntium de illius morte in singulas horas expecto. Nie czekam tylko co godzina wiadomości o śmierci iego.

HEURES au plurier se dit dans l'Eglise (*de certaine prieres qu'on recite à certaines heures du jour.*) Horæ diurnæ, arum,f. plur. Diurnæ preces, *gen.* diurnarum precum, f. pl, CODZINY pacierze kapłańskie Kościelne.

ON DIT aussi *Des livres d'heures,* (*dans lesquels sont contenuës les prieres qu'on recite chaque jour.*) Liber precum,m. Preces, *genit.* cum,fœm.pl. GODZINY kapłańskie Godzinki książki nábożeństwa.

HEURE se dit adverbialement en ces façons de parler.

En

En hiver les jours n'ont point d'heures. Dies brumæ breviſſimi. ZIMIE ledwie godzina ieſt dnia.

ON DIT (*d'un homme bourru & inégal.*) qu'*Il a de bonnes & de mauvaiſes heures.* Modò hilaris, modò triſtis. O DZIWAKU mowią ma on ſwoie godziny godzinami Planetami ſię mieni wnet dobry wnet zły

ON APPELLE, *L'heure du Berger*, (*l'occaſion favorable de faire une choſe, qu'on ne trouve plus, quand on l'a une fois manquée.*) Commoda *ou* opportuna rei gerendæ occaſió, ſœm. *Auſt. ad Heren.* DOBRA pora, dobry czas ſpoſobność pogoda do czego.

Se ſervir de l'heure du Berger. Oblatam occaſionem tenere. *Cic.* Arripere occaſionem. *Liv. ou* occupare. *Phæd. ou* præripere. Upatrywać pory, piluować czaſu ſpoſobności nieopuſzczać.

A LA BONNE *heure.* Feliciter. Opportunè. Auſpicatò. adv. Bono omine. Optimis avibus. Liquido auſpicio. Avi ſiniſtrâ. abl. *Cicer. Horat.* SZCZĘSLIWIE, chwała bogu, dobrze.

(Cette derniere expreſſion vient de ce que les oiſeaux qui paroiſſoient à la gauche, eſtoient chez les Anciens d'un heureux préſage, parceque c'eſtoit du coſté de l'orient, les Augures ayant toûjours le viſage tourné au midy.) Tá oſtatnia expreſſya łacińſka ſtąd pochodzi że ptaſtwo pokazuiące ſię z lewey ſtrony były ſzczęśliwego znamienia y wróżby, u dawnych zábobonnych wieſzczkow, ile że to ſtrona była od wſchodu ſłońca,poniewaz wieſzczkowie ſtawali záwſze y obracali ſię twarzą ná południe.

**Juſqu'à cette heure.* Adhuc. adv. Aż dotąd do tych czas. **Tout à l'heure.* Mox. adv. *Záraz wnet. **A toute heure.* Omni tempore. abl. * Każdego czaſu każdey godziny. **De bonne heure.* Mature. *Wcześnie rano.

De meilleure heure. Maturiùs. Wcześniey. **De trop bonne heure.* Præmaturè. adv. * Bardzo rano. **A heure induë.* Intempeſtivè. adv. *Czaſu nieprzyzwoitego poźno w noc. **D'heure en heure.* In horas. *Od godziny do godziny co godzina. **A heures perduës.* Horis ſubſecivis. abl. * Wolnego czaſu.

Je n'ay point d'argent pour l'heure, pour le preſent. Nunc pecuniâ careo. Nie mam pieniędzy ná ten czas, teraz.

HEUREUSEMENT, adverb. (*Avec bonheur.*) Feliciter. Fauſtè. Proſperè. Fortunatè. adverb. *Cicer.* SZCZĘSLIWIE ſzczęściem.

Je vous rencontre fort heureuſement. In ipſo tempore mihi advenis. *Ter.* Szczęściem właśnie cię potykam napadam.

Je prie Dieu de faire réüſſir heureuſement ce deſſein à l'avantage du peuple. Deum precor uti conſilium iſtud populo proſperet *ou* fortunet. *Liv.* Feliciter ſuccedat populo. Day Boże ſzczęśliwie dla ludu wſzyſtkiego.

HEUREUX, (*on prononce* heureux.) m. HEUREUSE, f. adj. (*Qui a du bonheur.*) Felix, icis, omn. gen. Fortunatus. Beatus,a,um. Felicior & hoc felicius & hoc fortunatius, Beatior & hoc beatius. Feliciſſimus, Fortunatiſſimus, Beatiſſimus a,um. Cic. Fauſtior & hoc fauſtius. Fauſtiſſimus,a, um.) Proſper,era,erum. SZCZĘSLIWY, Szczęśliwa.

C'eſt ſans raiſon qu'on appelle heureux celuy, qui poſſede beaucoup de biens: ca beau nom n'eſt deu, qu'à celuy qui ſçait ſe ſervir ſagement des préſents de Dieu, & qui ſouffre tranquillement la dure pauvreté. Poſſidentem multa non rectè beatum vocaveris; rectiùs occupat nomen beati, qui Dei muneribus ſapienter utitur, & callet duram pati pauperiem. *Hor.* Nieſłuſznie ſzczęśliwym zowiemy tego ktory ma doſtatkow y fortun wiele; To piękne imie ſłuſzniey należy temu ktory umie z pomiarkowaniem darow Boſkich záżyć, y przykrynośći niedoſtatek.

Heureux celuy à qui Dieu d'une main ménagere a donné ce qui ſuffit pour vivre. Illi benè eſt, *ou* Felix ille, cui Deus parcâ manu obtulit, quod ſatis eſt. *Hor.* Szczęśliwy ten komu Bog oſzczędną ręką dał to o czym wyſtarczyć może.

Il eſt difficile de trouver un homme qui puiſſe dire avoir veſcu heureux,& qui content des années qu'il a paſſées, ſorte de la vie, comme on ſort de table, après s'eſtre raſſaſié. Fit ut raro reperias, qui ſe beatum vixiſſe dicat, & contentus exacto vitæ tempore cedat, uti conviva ſatur. *Hor.* Trudno o człeka ktoryby ſobie przyznał że życie przepędził w ſzczęściu, y ktoryby kontent z lat ktore przeżył z tego życia odchodził ták iáko kto od ſtołu odchodzi ſyt y náiadſzy ſię.

Heureux de tout point. Ab omni parte beatus. *Hor.* Szczęśliwy ze wſzech miar. **Nous cherchons à vivre heureux par mer & par terre.* Navibus atque quadrigis petimus benè vivere. *Hor.* *Szuka mi ſzczęścia lądem y morzem pieſzo y konno. **Celuy la eſt heureux,qui ſe fait ſage aux deſpens d'autruy.* Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit. *Plaut.* *Ten ſzczęśliwy kto z cudzego nieſzczęścia oſtrożności ſię uczy. **Eſtre le plus heureux du monde* In cœlo eſſe. *Cic.* *Być náyſzczęśliwſzym ná świecie ze wſzyſtkich.

HEUREUX, (*Chanceux, à qui le hazard eſt favorable, que la fortune favoriſe.*) Felix. Fortunatus. SZCZĘSLIWY ktoremu ſię dobrze powodzi.

Vn homme heureux en bonnes fortunes. Ad caſum, fortunamque felix vir. *Cic.* Szczęśliwie mu ſię wſzyſtko wiedzie.

Il n'eſt pas heureux en amis, car on ne reconnoiſt point les graces qu'il fait. Ille parùm in amicis felix, nemo unquam illi parem gratiam refert. *Petr.* Nie wiedą mu ſię przyiaciele, bo nie znaią tych łaſk ktore świadczy.

Vn homme heureux en femme, & en enfans. Felix & natis & conjuge. *Ovid.* Szczęśliwy żoną y dziatkami.

Il me railla de mes bonnes fortunes. De venere mihi propitiâ cavillatus eſt. *Petr.* Przymawiał mi żartem o ſzczęściu moim do kobiet.

HEUREUX ſe dit figurément (*en choſes morales & ſpirituelles.*) Felix. Beatus. Benignus, a, um. SZCZĘSLIWY obyczaynie.

Heureux en inventions. In adinveniendis beatus & ſolers. Szczęśliwy w inwencye w wynalaſki ſpoſobow.

Vne mémoire heureuſe. Bona memoria. *Cic. ou* egregia. *Tacit.* Szczęśliwa pamięć.

Vn évenement heureux. Felix exitus. *Lucr. ou* fortunatus. *Cic.* Szczęśliwy przypadek.

Vn mariage heureux. Fortunatum conjugium. *Ovid.* Szczęśliwe małżeńſtwo ſtadło ożenienie.

Vne maiſon heureuſe. Fortunata domus. *Prop.* Szczęśliwy Dom.

Vn eſprit plus heureux que l'art. Ingenium arte fortunatius. *Hor.* Dowcip ſzczęśliwſzy,niżeli kunſzt.

HEUREUX ſe dit encore (*de ce qu'on croit avoir eſté cauſe de quelque bonheur, ou de quelque avantage.*) SZCZĘSLIWY pomyślny ſzczęście czyniący przynoſzący ſprawuiący

Jupiter & Mars ſont des Planetes heureuſes. Jupiter & Mars ſunt amica ſidera. *Horat. ou* benigna ſidera. Jowiſz y Mars ſą Planety ſzczęśliwe.

Il eſt né ſous une heureuſe planete. Amico natus ſidere. Dextro ſidere editus. *Stat.* Urodził ſię pod znakiem ſzczęśliwym.

*HEURT, ſubſt. maſc. (*Choc de deux corps, qui ſont en mouvement, & qui ſe rencontrent.*) Conflictio. Colliſio, onis, fœm. Conflictus. Colliſus, ûs,m. *Cic.* UDERZENIE trącenie ſię álbo ſtarcie otarcie iedney rzeczy o drugą.

*HEURTER, V. act. (*Frapper contre quelque choſe.*) Offendere, (du, dis, di, ſum.) Allidere, (do, dis,ſi, ſum.)act. UDERZYC záwadzić trącić o co.

Heurter le pied contre quelque choſe. Pedem ad aliquid. *Cic. Caſ.* Záwadzić trącić nogą o co.

HEURTER *contre une pierre.* Offendere ad lapidem. In lapidem impingere. Illidere pedem lapidi. UDERZYC potknąć ſię o kamień.

Il heurta ſon vaiſſeau contre les rochers, Alliſit navem ad ſcopulos. *Caſ.* Roſtrącił álbo uderzył okrętem o ſkałę.

Il ſe heurta le coude contre un tiſon allumé. Vexavit ſibi cubitum ſtipite ardenti. *Petr. ou* offendit ad ſtipitem, *Cic*, Uderzył ſię łokciem o głownię roſpaloną.

Se heurter la teſte, ou Heurter ſa teſte contre la muraille. Impingere caput parieti. *Plin. Jun.* Uderzyć głową o ścianę głowę ſobie ſtłuc o mur.

Les boucs ſe heurent de leurs cornes. Arietes inter ſe cornibus incurſant. *Plin. ou* adverſis frontibus concurrunt. *Mart.* Kozły rogami ſię trącaią biią igraią.

HEURTER ſignifie en ce ſens, *Choquer, offenſer.* Offendere. act, acc. OBRAZIC urazić.

Ils ont heurté les gens de bien, en voulant défendre Pompée. In Pompeio defendendo bonorum animos offenderunt. *Cicer.* Obrazili ludzi poczciwych chcąc bronić ſtrony Pompeiuſzowey.

Ceste doctrine me heurte terriblement. Illa doctrina me plurimùm offendit, *ou* non mediocriter me lædit. Tá nauka to zdanie to rozumienie mię ſtraſznie obraża.

HEURTER *à une porte, y frapper.* Ostium pulsare *ou* pulsare. *Plaut.* Percutere fores *ou* pultare. *Ter.* KOŁATAC do drzwi do wrot.

Il a heurté à la porte à grands coups de pied. Fores graviter pultavit Calcibus fores insultavit. *Plaut.* Kołatał bił potężnie nogami we wrota we drzwi.

Qui a heurté si fort à nostre porte? Quisnam pepulit tam graviter fores? *Plaut.* Kto tam tak puka tak bardzo kołace tłucze we drzwi

ON DIT aussi par maniere de civilité, *J'ay esté plusieurs fois heurter à vostre porte*, pour dire *J'ay esté plusieurs fois pour avoir l'honneur de vous voir.* Te sæpius adii. Ivi ad te sæpius. MOWIĄ też przez ludzkość kilka razy kołatałem do W. Mci do drzwi iego, chciałem kilko razy mieć to szczęscie kłaniać w Domu.

*HEURTOIR, subst masc. *Voyez* MARTEAU *d'une porte.* MŁOT do kołatania we wrota we drzwi.

HEXAGONE, terme de Geometrie, subst. masc. (*Figure de six angles ou de six costez.*) Hexagonus, a, um. *Colum.* Sexangulus, a, um. *Plin.* O SZESCIU graniach szesć graniasty. **Une figure hexagone.* Hexagonom, i, n. *Cic.* *Figura o sześciu graniach

HEXAMENTRE, subst. masc. (*Vers hexametre, c'est à dire de six pieds, Dactiles & Spondées.*) Hexameter, tra, trum. Herous, a, um. *Cic.* Heroicus, a, um. *Quint.* (*on sous entend* versus.) WIERSZ.

HIBERNIE, (*Une des Isles de la mer Britanique.*) Hibernia, æ, f. HIBERNIA wyspa Brytannii.

HIBERNOISE, (*qui est d'Hibernie.*) Hibernus, i, m. HIBERNANIE.

HIBERNOIS, (*celle qui est d'Hibernie.*) Hiberna, æ, f. TA co iest rodem z Hibernii.

*HIBOU, subst. m. (*Oiseau de nuit.*) Bubo, onis, masc. SOWA ſȩ̀ne.

*HIDEUX, m. HIDEUSE, f adject. (*Laid, affreux.*) Horridus. Aspectu horridus, a, um. *Cic.* STRASZNY brzydki sprosny okropny.

*HIE, subst. f (*Instrument avec quoy l'on enfonce les pavez*) Fistuca, æ, f *Vitr.* Paviculo, æ, f. *Colum.* BABA do ubiiania bruku taran brukowy.

Enfoncer avec la hie. Fistucare, (co, as, avi, arum.) act. acc *Plin.* Ubiiać babą.

HIEBLE, subst. f. (*Plante assez semblable au sureau, qui porte des graines d'un petit fruit rouge.* (Ebulum, i, n. Ebulus, i, m. *Plin.* HEBD, drzewo hebdowe.

HIER, adverbe de temps, (*La veille du jour où l'on est.*) Heri. adv. Hesterno *ou* hesternâ die. abl. *Cic.* WCZORAY.

D'HIER, *Du jour d'hier.* Hesternus, a, um. *Cic.* WCZORAYSZY.

AVANT-HIER. Nodius-tertius. adv. *Cic.* PRZEDwczoray onegday. **Hier au soir.* Heri vesperi. *Cic.* WCZORAY w wieczor wieczorem wczoray

HIERARCHIE, *ou* JERARCHIE, subst. f. terme de Theologie, (*Subordination entre les Chœurs des Anges.*) Hierarchia, æ, f. (*mot consacré & grec.*) JERARCHIA chorow Anielskich porządek.

HIERARCHIE, *Subordination dans l'Ordre Ecclesiastique.*) Hierarchia, æ, f. (*mot Grec consacré.*) Ordo, inis, m. JERARCHIA stanow w Kościele S. porządek.

HIERARCHIQUE, adject. Hierarchicus, a, um. JERARCHICZNY.

HIERES, (*Petite ville sur les costes de Provence.*) Olbia, æ, fœm. Miásteczko Prowencyi.

Les Isles d'Hieres. Insulæ Olbienses, f. plur. Wyspy tám że od tego miasteczka názwane.

HIEROGLYPHE, *ou* JEROGLYPHE, subst. m. (*Figure ou symbole mysterieux, dont se servoient les Egyptiens à envelopper sous les secrets de leur Theologie.*) Symbolum hieroglyphicum, i. n, Litteræ hieroglyphicæ, orum, f. pl. (Erant notæ volucrum, ferarum) *dont parle Tacite:* primi, inquit, Ægyptii per figuras animalium sensus mentis effingebant. TAIEMNE malowanie o czym mowi Tacyt. * *Les Egyptiens furent les premiers qui envelopperent sous des figures d'animaux leurs pensées.* * Pierwsi byli Egipcyanie krorzy pod rożnemi zwierząt y inszych rzeczy postaciami myśli swoie wyrażali.

HIEROGLIPHIQUE, adject. Hieroglyphicus, a, um. TAIEMNY misterny.

HIERUSALEM, *ou* JERUSALEM, (*Ville capitale de la Judée, où se sont operez les grands mysteres de la Religion Chrestienne.*) Hierosolima *ou* Jerosolima, æ, f. Hierosolyma, orum, n. pl. *Plin.* JEROZOLIMA JERUZALEM Miásto głowne Zydowskiey ziemi gdzie się wysokie táiemnice wiary S. odprawiły.

HILDESHEIM, (*Ville d'Allemagne dans la basse Saxe sur la riviere d'Immerste.*) Hildesia, æ, f. Hildesheimum, i, neut. JLDSEM Miásto niemieckie w niższey saxonii nad rzeką Jmrest.

HIPPOCENTAURE, (*prononcez* hipposantôre.) subst masc. (*Monstre fabuleux qui estoit demi homme & demi cheval.*) Hippocentaurus, i, m. MIĘSZANIEC poł człeka poł konia poświra.

HIPPOCRAS, subst. m. (*Vin aromatizé de canelle & de sucre.*) Clarea, eæ, f. *Il end.* Vinom oromatites, *genit.* vini aromatitæ, n. KLARET wino záprawne Cynomonem y cukrem.

HIPPODROME, subst. m *Lieu où l'on exerçoit les chevaux à la course.*) Hippodromus, i, m. *Plant.* MIEYSCE gonitwy biegania ná koniech, záwod.

HIPPOMANES, subst m. (*venin fameux chez les Anciens, qui entroit dans la composition des philtres amoureux.*) Hippomanes. *nom indeclinable & neutre.* SZALEY sakopi, trucizna ktorey ná czary miłosne zadawano.

(Pline dit que c'est une caroncule noire qui est à la teste d'un poulain naissant, que la mere luy mange si-tôt qu'il est né, *Amoris veneficium natum in fronte pulli, quod edito partu feta statim devorat.* Columelle nous apprend que c'est un venin qui coule de la partie naturelle de la cavale, dans le temps qu'elle est en chaleur, *Virus ex equarum inguinibus destillans, quo tempore in amoris feruntur furorem.* Pliniusz powiada że to ma być brodawka źrzebięca ná czele z ktorą się źrzebię rodzi y záraz mu ią klacz ugryza. Kolumella zaś powiada że to iest piana odchodząca z nátury klaczy, kiedy się klacz grzeie.

HIPPONE, (*Ville d'Afrique dans le Royaume d'Alger, dont S. Augustin fut Evesque*) Hippo regius, *genit.* hipponis regii. HIPONA Miásto Afryki w Krolestwie Algeryiskim gdzie S Augustin był Biskupem.

HIPPOTAME, subst. masc. (*Cheval de riviere qui se trouve dans le Nil.*) Hippotomus, i, masc. KON wodny, morski iákie się konie w Nilowey rzece noayduią.

(Il a le pied fourchu, dit Pline, comme le beuf: il a le dos & les crins de cheval, & les dents de sanglier, mais moins trenchantes, *Ungulas habet bubulas, Jubam & dorsum equino simile, dentes apri.* Plin) Ma mieć kopyto rozdwoione iák u wołu (powiada Pliniusz,) grzywę y szerść końską, kły iak u odyńca ále nie ták ostre.

HIRONDELLE, subst. f. (*Oiseau de passage qui aime les pays chauds.*) Hirundo, dinis, f. *Cic.* JASKOŁKA ptak.

D'HIRONDELLE. Hirundininus, um. *Plaut.* JASKOŁCZY.

HIROQUOIS, subst m. (*Qui est d'un canton de Canada.*) Hiroquæus, æi, m. Z KANADY rodem. * HIROQUOISE, f. (*Celle qui est de ce canton.*) Hiroquæa, ææ, f. TA co iest z Kanady rodem.

HISPAHAM, (*Ville capitale de la Perse.*) Hispahamum, i, neut. ISPAHAN Miásto perskie stołeczne Persyi.

HISTOIRE, subst. f. (*Narration veritable & suivie, enchaisnée de plusieurs evenemens arrivez.*) Historia, æ, f. *Cic.* HISTORYA Opisanie rożnych rzeczy porządne y powieść o tym co się gdzie iak y kiedy stało.

L'histoire, dit Ciceron, est le temoin des temps, la lumiere de la verité, la vie de la memoire, la maitresse de la vie, & la messagere de l'antiquité. Historia vocatur à Cicerone, testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, nuntia vetustatis. *Cic.* Historya (powiada Cyceron) Jest świadkiem przeszłych wiekow, pochodnią prawdy, życie pamięci ludzkiey, życia ludzkiego mistrzyni, starożytności do nas poselstwo.

Histoire des choses arrivées selon l'ordre des temps. Descriptiones temporum. *Cic.* Historyi opisanie według porządku czasow, **Escrire l'histoire*) Historiam rerum scribere, *ou* condere, *ou* perscribere. Res gestas literis mandare. *Cic.* *Pisać Historyą.

HISTOIRE *se dit* (*des avantures particulieres qui arrivent aux personnes.*) Eventûs singularis expositio *ou* narratio, nis,

f.

f. Eoarratio historiarum, f Historiæ, arum, f. pl. *Plaut.* HISTORYA o osobliwych iákich przypadkach cyich. **Je sçay toute l'histoire de sa vie*, pour dire *toutes ses avantures, tout ce qu'il a fait comme il a passé sa vie.* Vitæ illius historias benè novi. Quæ illi acciderunt in vitâ apprimè scio. Varii vitæ illius eventus mihi noti sunt. * Wiem całą iego historyą całe życie iego co czyni co mu się przytrafić kiedy mogło. * *Il nous a compté une histoire plaisante & récréative d'un certain provincial.* Provincialis alicujus historiam hilarem & jocularium nobis retulit. * Powiedział nám śmieszną y bárdzo ucieszną historyą, powieść o iednym z Prowencyi człowieku.

HISTOIRE dans les Tapisseries, (*d'un tableau, ce qui y est répresenté.*) Textilis picturæ argumentum, ti, n. Tabellæ argumentum, ti, n. SZPALERY Historye ná obiciach ná szpalerach wyszywane.

ON DIT, *Ce sont bien des histoires que tout cela, Ce sont bien des choses à la fois.* Multa sunt quæ nostulas. MOWIĄ kupa to tu historyi, kupa tego razem.

L'histoire se dit, pour exprimer, *C'est le bruit commun. On le conte ainsi.* Narratur. Fertur. Dicitur. Historya powiada, ták niesie ták powiedaią ták słychać.

HISTORIAL, m. HISTORIALE, f. adject. (*Qui contient quelque point d'histoire.*) Historialis & hoc historiale, adject. *Plin.* HISTORYCZNY historyczna.

HISTORIEN, subst, m. (*Celuy qui a recueilli les histoires ou les actions des siecles passés.*) Historicus, ci, m. *Cic.* HISTORYK Dzieiopis.

HISTORIER, V. act. (*Embellir, orner.*) Ornare. Simulacris distinguere. act. acc. PRZYOZDOBIC historyikami iákiemi máłowanemi álbo rznięntemi przystroić przybrać.

HISTORIETTE. subst. f. (*Petite histoire meslée de fictions.*) Historia fabularis, *genit.* historiæ fabularis, fœm. *Suet.* HISTORYIKA powiastka bcieczka.

HISTORIOGRAPHE, subst. m. (*Qui écrit actuellement l'histoire.*) Historiæ scriptor, oris, m. *Cic.* Actuarius, ii, m. *Petr.* HISTORYK Dzieiopis.

HISTORIQUE, adject. m. & fœm. Historicus, a, um. *Cic.* HISTORYCZNY. **Le stile historique.* Genus historicum. *Cic.* *Styl historyczny.

HISTORIQUEMENT, adv. Historico genere. abl. *Cic.* Historicè, adv. *Quint.* HISTORYCZNIE po Historycku.

HISTRION, subst. masc. (*Farceur ou bouffon.*) Historio, onis, m. Ludio, onis, m. *Liv.* KUGLARZ Figlarz Błazen, Trefniś.

HIVER, subst. masc. (*Une des quatre saisons de l'année, qui est la plus froide & la plus rude à passer.*) Hiems, (*mieux que* hyems.) *gen.* hiemis, f. *Cic.* Hiemale *ou* hibernum tempus, *genit.* hiemalis *ou* hiberni temporis, n. Annus hibernus, i, masc. *Hor.* ZIMA iedna a czterech roku części náyostrzeysza nayprzykrzeysza.

Un jour d'hiver. Hiemalis dies, fœm. *Cic.* Dzień zimowy. **Un froid d'hiver.* Brumale frigus. *Zimno zimowe.

Il fait un temps d'hiver. Dies hiemat. Tempus hiemat. *Plin.* Pora zimowa.

Il est fascheux de se mettre sur mer l'hiver ou *en hiver* Hiberna *ou* hiemalis navigatio odiosa est. *Cic.* Ciężko się zimie ná morze puszczać.

L'hiver s'adoucit Mitescit hiems. *Liv.* Solvitur acris hiems. *Hor.* Hiems se remittit. *Tibul.* Zima łagodnieie.

L'hiver estoit sur la fin, & le printemps approchoit. Hiems jam præcipitavarat, & ver jam appetebat *Cæs.* Zima się miała ku końcowi á wiosna zbliżała nástępowała.

Passer l'hiver en quelque lieu. Alicubi hiemare *ou* hibernare, (o, as, avi, atum.) n. *Cic.* Przezimować kędy.

QUARTIER *d'hiver*, (*où l'on met les soldats pendant l'hiver pour se rafraischir.*) Hiberna *ou* hibernacula, orum, neut. plur. *Cic. Cæs.* ZIMOWE stanowiska dla woyska, leże zimowisko.

Estre en quartier d'hiver. In hibernis esse. *Cic.* Być ná zimowych stanowiskach ná leży.

Envoyer les troupes ou *mettre les troupes en quartier d'hiver.* Mittere cohortes. Dimittere in hiberna exercitum. *Cic.* In hibernis legiones collocare. *Poll. ad Cicer.* Wysyłać wyprawiać woysko ná leże ná zimowiska ná zimowanie.

D'HIVER. Hiemalis & hoc hiemale, adject. Hibernus, a, um. Brumalis & hoc brumale, adject. *Cicer.* ZIMOWY. **Un appartement d'hiver.* Hibernum cubiculum. *Cic.* Hibernaculum, i, neut. *Plin. Jun.* *Zimowe pokoie do stania ná zimę.

HIVERNER, V. n. (*Passer l'hiver.*) Hiemare. Hibernare, (o, as, avi, atum.) n. *Cic.* ZIMOWAC.

S'HIVERNER, act. (*S'exposer au froid, pour s'y endurcir & s'y accoustumer.*) Vim hiemalem experiri *ou* perferre. *Cic.* Colligere frigus. *Hor.* PRZYUCZAC się przywykać do zimna

HO, interjection, (*qui sert à appeller & à admirer, & en ce cas elle se redouble quelquefois.*) HO Hey hola wołaiąc kogo.

He, ho, Vous voila d'ja venu. Heus, heus, en jam ades! Ho ho inżei to przyszedł.

HOBREAU, subst. masc. (*Oiseau de leurre qui prend de petis oiseaux.*) Pygargus, i, m. *Plin.* ORZEŁ mnieyszy orlik krogulec.

HOBREAU, (*Petit gentil homme de campagne qui est pauvre, & qui va manger chez ses voisins.*) Pauperculus nobilis, masc. SZLACHETKA Szlachcura.

HOC, subst. m. (*Jeu de cartes mélé du piquet & du brelan; parce qu'il y a six cartes qui sont hoc & assurées.*) GRA pewna Francuska w karty.

ON DIT proverbialement, *Cela m'est hoc*, pour dire *Je suis assuré d'avoir cette succession, de gagner ce procès.* Hoc in mundo est mihi. *Plaut.* To mam zá wygraną.

*HOCHE, subst. f. (*Entailleure qu'on met sur une regle de bois pour marquer une chose.*) Crena, æ, f. *Plin.* KARB dla znaczenia czego nakarbowanie nárzynanie.

*HOCHEMENT, subst. m (*Mouvement dédaigneux qu'on fait de la teste.*) Capitis quassus *ou* concussus, ûs, masc. KIWNIENIE głową czym pogardzaiąc.

*HOCHE-QUEUE, subst. masc. (*Petit oisseau qui remuë toûjours la queue.*) Motacilla, æ, f. *Var.* PLISZKA ptaszek mały co ustawicznie ogonem rusza.

*HOCHER, V. act. (*Secouer, bransler.*) Quatere, (tio, tis, quassi, quassum.) Quassare, (o, as, avi, atum.) Concutere, tio, is, cussi, cussum,) act. acc. STRZĄSNĄC ruszyć kiwnąć. **Hocher les arbres pour en faire tomber le fruit.* Quatere *ou* concutere arbores *Plin.* *Trząsanie drzew dla owoców zbierania.

ON LE DIT proprement (*du mouvement de la teste qu'on leve en haut & dédaigneusement, pour montrer qu'on ne veut point une chose.*) Quassare caput. *Val-Flacc. Plaut.* *ou* concutere. *Ovid.* Commovere caput. *Petr.* Abnuerè *ou* abnutare aliquid. *Virg. Cic.* WŁASNIE się mowi okiwnieniu trząśnieniu głową pokazuiąc że o co nic stoiemy niedbamy.

HOCHER *la bride à quelqu'un*, se dit figurément pour *Sonder les sentimens de quelqu'un, l'inviter à se déclarer sur quelque chose.* Mentem alicujus concutere. *Val-Flacc.* Tentare & exquirere alienjus mentem *ou* voluntatem de re aliquâ. Perscrutari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. CUGLE ruszać *niewłaśnie*: To iest wyrozumieć co zdaleka z kogo.

*HOCHET, subst. m. (*Petit jouët d'enfant à la mammelle, garni de petits grelots.*) Crepitaculum puerile, *genit.* crepitaculi puerilis, neut. *Quint.* Crepundia, orum. neut. pl. *Plaut.* CZACZKO dziecinne gralka zábawka dla dzieci u piersi będących brzękadła.

HOIR, subst. m. terme de pratique, (*Enfant heritier.*) Heres, edis, masc. *Cic.* DZIEDZIC.

HOIRIE, subst. f. (*Succession.*) Hereditas, atis, fœm. *Cic.* (*mot de Droit.*) DZIEDZICTWO, Słowo Francuskie prawne

*HOLA, adverbe qui signifie, *Il suffit, Arrestez vous.* Ohe jam satis est. *Plaut.* HOLA dosyć tego.

ON LE MET quelquefois substantivement, *Mettre le hola* ou *les holas, Appaiser quelque querelle* ou *quelque batterie.* Iras & altercationes dirimere. Sedare rixas *ou* discordias. *Cic.* USPOKOIC co.

HOLA est quelquefois une interjection, (*qui sert pour appeller des valets.*) Hola. Ho. Heus. Heus tu. *Ter.* HOLA iest tám kto wołaiąc ná czeladź.

HOLANDE, (*Province la plus considerable des Provinces unies Pays-Bas, avec titre de Comté.*) Batavia Batavicum, i. neut. HOLANDYA Prowincya náyznacznieysza między prowincyami sprzymierzonemi Niszkich niemiec ma tytuł Hrabstwa.

LES ESTATS *de Holande.* Belgium Batavicum, i, n. STANY Holenderskie,

*HOLLANDOIS, subst. m. (*Qui est natif de Hollande.*) Batavus. Hollandus, i, m. HOLENDER z Holandyi rodem.

HOLLANDOISE, f. (*Celle qui est de Hollande.*) Batava, æ, fœm. HOLENDERKA.

HOLANDE ou *Toile de Hollande.* Tela Batavica,æ, fœm. PŁOTNO holenderſkie. *Drap d'Hollande.* Pannus Batavicus. Sukno holenderſkie. **Fromage de Hollande.* Caſeus Batavicus. *Ser holenderſki.

HOLOCAUSTE, ſubſt. maſc. (*Sacrifice où l'on conſumoit toute la victime.*) Holocauſtum,i,n. (*Mot conſacré dans l'Ecriture Sainte,*) OFIARA zupełna całopalona.

HOLSACE; ou HOLSTEIN, (*Province d'Allemagne dans la baſſe Saxe, dont les villes principales ſont Lubek & Hambourg.*) Holſatia, æ, fœm. HOLZACYA álbo Holſzyńſkio Państwo. Prowincya Niemiecka w niżſzey Saxonii ktorey miaſta przednie ſą Lubek y Hamburg.

HOMBRE, ſobſt. m. (*Sorte de jeu de cartes, appellé en Eſpagnol le jeu de l'Homme.*) Hominis ludus,i,m. L'OMBR gra pewna Francuſka w karty, Hiſzpani zowią gra męſka.

HOMELIE, ſubſt. fœm. (*Diſcours familier ſur quelque Evangile.*) Homilia,æ,fœm. HOMILIA mowa z wykładem proſtym Ewangelii.

HOMICIDE, ſubſt. maſc. (*Meurtre d'une perſonne.*) Homicidium,ii, neut. *Cic.* ZABOYSTWO mężoboyſtwo. **Commettre un homicide.* Homicidium facere. *Quint,* *Popełnić záboyſtwo.

HOMICIDE,(*Meurtrier.*)Homicida,æ,m. *Quint.*ZABOYCA mężoboyca.

ON DIT au figuré qu'*Un homme eſt homicide de luy meſme,* (*quand il ruine ſa ſanté par des débauches du corps & de l'eſprit.*) Sui ipſius homicida, affert ſibi mortem potationibus voluptatibus, *ou* aſſiduis ſtudiis. ZABOYCA ſiebie ſamego kiedy ktu zdrowie y rozum ſobia traci y pſuie roſpuſtą cieleſnością piiaństwem.

HOMMAGE. ſubſt. maſc. (*Soûmiſſion, reſpect.*) Homagium. PODDANSTWO uniżoność pokłon,

Rendre foy & hommage à quelqu'un. Apud aliquem hominium *ou* clientelam profiteri. Wierność y poddaństwo komu oddać.

Exiger foy & hommage de quelqu'un. Hominii *ou* clientelæ profeſſionem ab aliquo exigere. Wierności y poddaństwa pokłonu od kogo wyciągać

HOMMART, ſubſt. m. (*Groſſe écreviſſe de mer.*) Aſtacus ci,m. *Plin,* RAK morſki wielki.

HOMMASSE, adj.f. (*Femme groſſiere.*) Virago,inis,fœm. KOBIECISKO proſte, koſtur matroniſzcze.

HOMME, ſubſt.m. (*Qui a la nature humaine, homme & femme en général.*) Homo, *genit.* hominis. m. CZŁOWIEK ogolnie co ma w ſobie przyrodzenie ludzkie czyli to męſzczyzna czy białogłowa.

(Quoique ce Nom convienne à l'un & à l'autre ſexe dans ſa ſignification, on ne le trouve jamais avec un Adjectif Féminin dans ſa conſtruction, car on ne dira pas *Homo mala* pour une meſchante femme. Lubo to ſłowo Człowiek co do rozumienia znaczy płeć ták męſką iáko białogłowſką bo ták o męſzczyznie iáko y o białogłowie ſię rozumie że ieſt człowiekiem, á toli iednak nigdy ſię w żadnym języku nie mowi z artykułem, álbo adiektywem rodzaiu białogłowſkiego ná przykład nie mowi ſię człowiek zła, ále zła niewiaſta.

L'HOMME, (*diſtingué d'avec la femme.*) Homo, inis,m. Vir, *genit.* viri,m *Cic.* CZŁOWIEK właśnie męſzczyzna.

LES HOMMES, (*Le genre humain.*) Homines, inum, m. plur. Mortales, ium,m.pl. Humanum genus, *genit.* humani generis,n. Humana gens, *genit.* humanæ gentis,f. *Cic.* Mortalitas, atis,f.*Plin.* LUDZIE národ ludzki.

Je ſuis homme & ſujet aux foibleſſes humaines. Homo ſum & nihil humani à me alienum puto. *Ter.* Człowiek ieſtem ludzkim ułomnościm podległy.

Autant d'hommes, autant d'avis. Quot homines, totidem ſententiæ *Cic.* Ile ludzi tyle rozumow, ile głow tyle zdania *Un combat d'homme à homme.* Singulare certamen, *genit.* ſingularis certaminis, n. Pugna ſingularis, f. *Macrob.* *Poiedynek bitwa ſam ná ſam.

Il a tué ſon homme, ou *ſon adverſaire.* Hominem *ou* ſuum adverſarium occidit. Zábił ſwego przeciwnika.

UN PETIT *homme.* Homunculus,i,m. Homulus,i,m. Homoncio,onis,m. *Cic.* Fruſtum hominis,ti,neut. CZŁOWIECZEK człowieczyna chłopina.

UNE FEMME appelle *ſon mari, Son homme.*Vir. ŻONA názywa mężem przyiaciela ſwego. **Elle eſt en peine de ſon homme, de ſon mary.* De ſuo viro eſt anxia. *Ter.* *Turbuie ſię o męża ſwego, o chłopa ſwego.

(Ce qui n'eſt d'uſage que parmi le vulgaire.) To ſię w Francuſkim nie mowi chyba między poſpolſtwem.

HOMME, (*par rapport à ſes bonnes* ou *mauvaiſes qualitez naturelles ou acquiſes.*) Vir Homo. CZŁOWIEK co do złych álbo dobrych przymiotow przyrodzonych albo nábytych.

Un homme de bien, Un honneſte homme. Vir bonus. Vir *ou* homo probus. Homo frugi. Homo bonæ frugis. Integer homo & ſanctus. *Cic.* Człowiek poczciwy wielkiey zácności. **Un homme integre & ſans vices.* Vitæ integer & ſceleris purus. *Cic.* *Człowiek wielkiey poczciwości bez złe bez wady **Un homme juſte & ferme dans ſes réſolutions.* Juſtus vir & propoſiti tenax. *Horat.* *Człowiek ſprawiedliwy, y ſtały w przedſięwzięciach **Un homme ſimple, & qui eſt ſans malice.* Homo minimè malus & ſimplex animi.*Cic.* *Człowiek ſzczery bez zdrady bez ebercbelu.

C'eſt le premier homme de tous les ſiécles & de toutes les nations. Vir omnium ſeculorum & gentium facilè princeps.*Cic.* Człowiek náypierwſzy prawie we wſzyſtkich kraiach y wiekach.

Un homme qui a un eſprit agreable & poli. Ingenii jucundi & elegantis vir. *Quint.* Człowiek miły przyiemny.

C'eſt un homme qui a de l'eſprit, qui eſt ſage & ſans intereſt, & qui outre cela eſt laborieux & fort adroit. Ingenioſus eſt, prudens & ab omni cupiditate remotiſſimus, præterea magni laboris, ſummæque induſtriæ. *Cic.* Człowiek rozumny, roſtropny ważny, bez chciwości procz tego pracowity y ſprawny.

Un homme ou une ame de boue, un meſchant homme. Impurus *ou* luteus homo Homo *nequam ou* nequiſſimus *ou* ſceleſtiſſimus.*Plaut.* Człowiak podły nikczemny wielkie ladaco

Je n'ay jamais eſte homme de bien, & ne le ſeray jamais, ne vous y attendez pas. Nunquam fui bonæ frugi, neque ero unquam, ne tu in ſpem ponas me bonæ frugi fore. *Plaut.* Nigdym niebył poczciwym człekiem, áni będę nieſpodziewáy ſię tego nigdy.

HOMME, (*par rapport à ſa profeſſion*) *Un homme de guerre.* Vir bellator. CZŁOWIEK co do ſtanu y kondycyi. Człowiek rycerſki, woyſkowi ludzie. **Un homme de mer, qui a le pied marin.* Homo maritimus. *Człowiek morſki. **Un homme de fortune.* Novus homo. Fortunæ filius. *Człowiek nowy nowy Szlachcic nowy Panek Moſpanek. **Homme de robe.*Homo togatus,*ou* Togatus *ſeul* *Człowiek Radny. **Un homme de journée, de travail, de peine.*Operarius homo.*Człowiek do náięcia robotnik,drążnik náiemny *Homme de lettres.* Vir litteratus,*ou* Litteratus *ſeul Cic.**Człowiek uczony náukami ſię bawiący.

HOMME *de cabinet, Homme d'eſtude.* Vir multi conſilii & prudentiæ. Vir ſtudiis deditus. *Cic.* CZŁOWIEK księgami nauką ſię bawiący. **Homme d'expédiens.* Vir expediti conſilii & viarum. *Człowiek obrotny do rady. **Homme d'accommodent.* Homo amicabilis compoſitionis ac concordiæ. *Człowiak zgodliwy. **Homme d'execution, Homme de main.* Homo ſtrenuus & manu promtus. *Saluſt.* *Człowiek prędki odważny do dokazania álbo zrobienia czego.

HOMME ſe dit encore (*par rapport à la ſervitude & la dépendance d'un autre.*) Homo. CZŁOWIEK ludzie co do służby y podległości. **Mon homme, Mon valet, Mon domeſtique.* Homo meus. Puer, *genit.* pueri, m. Servus, vi. maſc. *Moy człowiek moy ſługa moi domowi. **Homme de chambre.* Cubicularius, ii, maſc. *Cic.* Servus à cubiculo. *Izdebny ſługa ſmeny.

ON DIT ironiquement, *ô l'home de bien*! ô bone vir! *Ter.* ZARTEM Moię o iáki grzeczny! o iák poczciwy.

HOMME dans les expreſſions ſuivantes. *Il eſt homme à vous abandonner.* Is eſt qui te deſerat. GOTOWIUSIENKI cię odſtąpić táki to ieſt człowiek. **C'eſt un homme à tout faire pour de l'argent.* Quidvis faciet, nummis præſentibus. Venalis eſt & ad omne facinus paratus & audax. * Ná wſzyſtko gotow tylko mu zápłać.

Je ne ſuis pas homme à vous mentir. Non is ſum, qui tibi mentiar. Nie ieſtem táki ábym ci miał co ſełgać.

ON DIT proverbialement, *L'homme propoſe & Dieu diſpoſe.* Magna ſibi proponit homo, verùm aliter deſtinat Deus. Magnis cogitationibus pectora implet mortales, ſed facit Deus ut à deſtinatione ſuâ longè jaceant. *Petr.* Sunt multa magnarum cogitationum vota in animis hominum, quæ Deus irrita facit. PRZYSŁOWIEM mowią człowiek zákłada á Bog tym włada.

ON

ON DIT, *Tant vaut l'homme, Tant vaut sa terre.* Qualis homo, talis præstatur ager. *(par imitation de Phèdre,* Quale caput, talis præstatur sapor.) MOWIĄ teź iáki Pán táki kram: iáki guspodarz táka wieś.

UN HOMME *d'honneur, n'a que sa parole.* Est honesti viri servare ou præstare fidem. CZŁOWIEK poczciwy słowa swego náybardziey przestrzega.

ON DIT, *Face d'homme fait vertu,* pour dire que *Les ouvriers travaillent mieux en presence du maitre.* Strenuius ou iwpensius laborant operarii, ubi dominus adest. PANSKIE oko tuczy konia, przysłowie Francuskie ná to wychodzące że pod okiem y zá dozorem dobrym każda rzecz lepiey idzie.

On ne sçait quel homme vous estes, on ne vous connoist point, ni vostre humeur, ni vos inclinations. Omnes te ignorant, nesciunt te omnes, qui sis. *Plaut.* Nemo novit ingenium tuum, neque mores. *Ter. Plaut.* Niewiedzieć co zá człowiek áni się da poznać czego chce do czego ma skłonność.

C'est un homme basti de la sorte. Sic homo est. *Ter.* Táki to człowiek, tákiego układu.

DE L'HOMME, (*Appartenant à l'homme.*) Humanus, a, um. Virilis & hoc virile. adject. *Cic.* LUDZKI.

Avoir la figure d'un homme. Humanâ specie & figurâ esse. *Cic.* Mieć postać ludzką.

Vn habit d'homme. Vestis virilis. Suknia męska odzienie męskie ubior. **Vne voix d'homme.* Vox virilis. *Cic.* *Głos męski ludzki.

EN HOMME *de cœur.* Viriliter. Fortiter. adv. *Cic.* PO Kawalersku sercem męskim odważnym.

HOMOLOGATION, subst. fœm. (*Approbation en Justice d'un acte particulier.*) Rei actæ auctoritate publicâ comprobatio, onis, fœm. PODANIE do akt transakcyi pywatney pisma iákiego kart kontraktow w aktach y przed księgami zeznánie.

HOMOLOGUER, V. act. (*Faire confirmer quelque acte particulier en Justice.*) Rem actam auctoritate publicâ comprobare. *Cicer.* Ratum aliquid habere. PODAC do Aktow wpisać w Akta zeznać urzędownie przed księgemi w księgi zápisać.

HOMONYME, adject. masc. & fœm. (*Qui a le mesme nom, terme de Dialectique.*) Homonymus, a, um. *Quint.* TEGOSZ Imienia.

*HONGRE, adject. m. (*Cheval hongre ou coupé.*) Cantherius, ii, m. *Cic.* WAŁACH Koń.

*HONGRIE, (*Royaume de la Turquie en Europe, dont Bude est la ville capitale.*) Hungaria, æ, f. WĘGRY Krolestwo w Europie ktorego stołeczne miasto Buda, álbo Budzin.

DE HONGRIE. Hungaricus, a, um. WĘGIERSKI.

*HONGROIS, subst. m. (*Qui est de Hongrie.*) Hungarus, i, masc. WĘGRZYN.

*HONGROISE, (*celle qui est de Hongrie.*) Hungara, æ, f. WĘGIERKA.

HONNESTE, adj. m. & f. (*on prononce* HONNêTE,) (*Qui a de l'honneur ou qui en mérite.*) Honestus, a, um. *Cic.* Honestior & hoc honestius. Honnestissimus, a, um.) POCZCIWY poczciwa zácny przystoyny poważny.

Vn honneste homme, Vn homme d'honneur Homo ou vir honestus. *Cic.* POCZCIWY człowiek.

Vn honneste jeune homme. Honestus ou honestissimus adolescens. Ingenuus, a, um. Grzeczny poczciwy Młodzian. **Ce n'est point là agir en honneste homme.* Id non est officium liberi hominis *Ter.* * Nieprzystoynego to człeka ták czynić.

HONNESTE, (*Chaste, pudique.*) Castus. Pudicus, a, um. Pudentissimus, a, um. Pudicior & hoc pudicius. Pudicissimus *Ovid.* POCZCIWY czysty wstydu przestrzegaiący.

HONNESTE, (*Civil, courtois.*) Comis & hoc com, adi. Urbanus. Humanus, a, um. Comior & hoc comius, Urbanior & hoc urbanius, Humanior & hoc humanius; Comissimus, Urbanissimus, Humanissimus, a, um. POCZCIWY zácny ludzki ochotny grzeczny.

HONNESTE, (*Officieux.*) Officiosus, a, um. *Cic.* LUDZKI przyiemny obowiązuiący chętny. * *Vostre procedé est tres honneste & tres obligeant.* Tua ratio plena humanitas est & officii. *Twoy proceder iest pełen ludkośi y obowięzuiący sobie ludzi. * *Il a des manieres honnestes.* Est illius agendi ratio comis & honestas. *Wielkiey człowiek grzeczności.

Il s'est enrichi par des voyes honnestes Rem suam auxit honestis rationibus *Cic.* Przyszedł du fortuny przystoynemi drogami

HONNESTEMENT, (*on prononce* HONNêTEMENT.) adv. (*Honorablement, avec honneur.*) Honestè. adv. *Cicer.* POCZCIWIE.

HONNESTEMENTE', (*Civilement.*) Humanè Officiosè. Humanitez. Comiter. Liberaliter. adv. *Cic. Var.* LUDZKO przystoynie ochotnie.

HONNESTEMENT, (*Pudiquement, chastement.*) Pudicè. *Ovid.* Pudenter. Integerè. adv. *Cic.* PRZYSTOYNIE skromnie poczciwie czysto.

HONNESTET', (*on prononce* HONNêTETE'.) subst. f. (*Ce qui est honneste, opposé à ce qui est honteux.*) Honestas, atis, f. Honestum, i, n. Integritas, atis, f. *Cic.* POCZCIWOSC przystoyność.

Il est de l'honnesteté. Bonis moribus ou honestis convenit. *Just.* Poczciwego to rzecz.

Il a ses mœurs remplies d'honnesteté. Illius mores ad venustatem ou honestatem valent. *Plaut.* Pełnych iest poczciwośći obyczaiow.

HONNESTETE', (*Civilité, maniere d'agir civile.*) Comitas, Urbanitas, atis, f. *Cic.* GRZECZNOSC ludzkość. **Il a beaucoup d'honnesteté, & ses mœurs sont fort agréables & fort polies.* Vir singulari humanitate & suavissimis moribus excultus ou expolitus. *Cic.* Est honnestis & officiosis moribus. Singularis est in eo humanitas ou comitas ou morum suavitas. *Wielkiey grzeczności y przyiemnych bárdzo obyczaiow.

Il n'a d'honnesteté pour personne. Asper & durus est erga unumquemque. Grubian na nikogo nieuważa.

Il m'a fait bien des honnestetez. Me multo honore honestavit. *Plaut.* Me summâ comitate, ou me comiter, excepit. *Plaut. Suet.* Wielką mi ludzkość oświadczył. **Il m'a traitté avec toute l'honnesteté possible.* In me comis & officiosus fuit. *Cic.* *Przyiął mię z wszelką ludzkością.

HONNESTETE', (*Pudeur.*) Pudor, oris, m. Pudicitia, æ, f. Castitas, atis, f. *Cic.* POCZCIWOSC wstyd.

HONNESTETE', (*Présent.*) Corollarium, ii, n. PODARUNEK upominek. **Faire une honnesteté à quelqu'un,* (*Luy faire quelque petit present pour quelque service rendu.*) Remunerare aliquem. Dona alicui rependere. *Stat.* Remunerari aliquem corollario. *Podarunek iáki komu uczynić upominkować go czym záwdzięczaiąc iáką przysługę.

HONNEUR, subst. m. (*Témoignage d'estime & de respect qu'on rend a quelqu'un.*) Honor ou Honos, oris, m. *Cic.* POSZANOWANIE Uczciwość. **Je n'appelle pas honneur celuy qu'on fait dans l'esperance de quelque services mais celuy qu'on accorde aux grans hommes pour les services qu'ils ont rendus.* Is honos mihi videri solet, qui non propter spem futuri beneficii, sed propter magna merita claris viris defertur. *Cic.* *Nie to iest cześć kłaniać się komu y szanować wnadzieię iákiey nádgrody, ále to oddawáć cześć náleżytą temu kto tego godzien.

Le veritable honneur consiste en la vertu, qui tire son plus grand ornement des services qu'on rend à la Republique. Rerum decus in virtute positum est, quæ maximè illustratur magnis in Republicam meritis. *Cic.* Prawdziwa cześć iest cnota ktora zalecenie swoie náywiększe bierze z zasług ku Rzeczypospolitey.

Ce qu'on peut appeller veritablement honneur, n'est pas une amorce passagere, afin d'engager pour un temps à bien faire, mais le prix d'une vertu qui ne se dement point. Is, qui verè appellari potest honos, non invitamentum ad tempus, sed perpetuæ virtutis præmium. *Cic.* Prawdziwa cześć y sława nie iest zachęceniem iákim áby ná czas tylko iáki dobrze czynić ále nágrodą y pobodką cnoty nieustanną.

Faire de grands honneurs à quelqu'un après sa mort. Effundere honores in mortuum. *Cic.* Wielką cześć komu oddawáć po śmierci.

Faire honeur à quelqu'un. Facere alicui honorem. *Cic.* Honestiorem honore facere aliquem. *Plaut.* Cześć komu uczynić. **Se faire honneur d'une chose.* Aliquid honori sibi ducere. *Salust.* ou laudi. *Ter.* Aliquid de se gloriosiùs prædicare *Cic.* *Szczycić się czym.

Les anciens se faisoient honneur de l'agriculture. Antiquis fuit gloriæ cura rusticationis. *Colum.* Starzy y dawni ludzie zaszczyt sobie czynili z gospodarstwa. * *Il fait honneur aux siens.* Honori est suis. *Cic.* *Zászczyt swoim czyni.

Il me fait beaucoup d'honneur. Il me traitte avec beaucoup d'honneur. Me honorificentissimè habet. *Cic.* Wielką cześć wyrządza wielką mi uczciwość oświadcza.

Estre en grand honneur. Esse magnum in honorem. *Ter.*

Eſſe in honore. *Cic.* Być w wielkim honorze.

Porter grand honneur & reſpect à quelqu'un. Aliquem obſervar & venerari. Multo honore aliquem colere. Habere aliquem in honore alicui reverentiam. *Plin-Jun.* Oświadczać komu wielkie poszanowanie, być dla kogo zwielkim poszanowaniem.

HONNEUR, (*Gloire, réputation, eſtime.*) Honos, oris, m. Gloria, æ, f. Fama, æ, f. Decus, *genit* decoris, neut. *Cic.* HONOR, ſława.

C'eſt un homme jaloux de ſon honneur, de ſa réputation. Famæ curioſus. Famæ haud incurioſus. Człowiek delikatny o ſławę ſwoię niedotkliwy.

ON DIT au contraire *Un homme ſaoul d'honneur, Un homme ſans honneur, qui n'a aucun ſoin de ſa réputation.* Non parcens famæ *Ter.* Abhorens famam. *Plau.* Famæ incurioſus. Qui eſt famæ attritæ ou projectæ. Ingloriosa atque ignobilis. *Cic.* CZŁOWIEK niedbaiący oſławę. Syt ſławy wszy ſpoſob bez wſtydu.

La carriere de l'honneur eſt ouverte à toutes ſortes de perſonnes. Cunctis patet honoris via. *Phad.* Záwod do ſławy káżdemu otwarty.

Il s'eſt acquis des honneurs immortels par cette victoire. Æternos honores ſibi hæc victoria peperit. Nieśmiertelney ſławy nabył przez to zwycięſtwo.

Bleſſer l'honneur d'une perſonne. Alicujus famam lædere. *Cic.* ou inquinare. *Liv.* Sławy czyiey dotknąć obrazić.

Faire reparation d'honneur à quelqu'un. Inuſtam alicujus famæ labem detergere ou abſtergere. *Cic.* Sławę komu przywrócić.

Oſter l'honneur à une perſonne, Dire de luy des choſes qui le diffament. Eripere alicui laudis conſcientiam. Extinguere ou obliterare famam. *Liv. Voyez* REPUTATION. Sławę komu wziąć obelżyć w mowie.

Perdre quelqu'un d'honneur, de réputation. Atterere alicujus famam. *Saluſt.* ou lacerare. *Cic.* ou obruere ou premiere. *Tacit.* Zgubić kogo ná ſławie.

Soûtenir l'honneur d'une perſonne. Famam alicujus tueri. *Cic.* Utrzymywać czyią ſławę bronić.

LE POINT *d'honneur, (en quoy conſiſte le vray honneur.)* Id in quo verus honor conſiſtit. PUNKT honoru ná czym prawdziwy honor y ſława ſię záſadza.

Il s'agit du point d'honneur. Agitur honor, ou fama, ou exiſtimation, ou de honore. *Cic.* Idzie tu o Punkt honoru. *Il y va de vôtre honneur.* Periclitatur tuus honos. Veritur in periculo tuus honnos & tua fama. *Idzie tu rzecz o honor twoy.

Les differens touchant le point d'honneur ont cauſé de grandes inimitiez entre les meilleurs amis. Ex honoris certamine, inimicitiæ maximæ ſæpè inter amiciſſimos extiterunt. *Cic.* Kłotnie o punkt honoru náywiękſze niechęci poczyniły między naylepſzemi przyiacioł mi.

Il eſt ſorti de cette affaire avec honneur. Hoc negotium glorioſiſſimè ou feliciter confecit. Wyſzedł z tego z honorem.

Vous luy avez donné l'honneur ou la gloire d'avoir mis l'armée en fuite. Vos illi fugari exercitûs dediſtis decus. *Liv.* Przyznałeś mu tę ſławę że roſpędził rozegnał woyſko nieprzyiácielſkie, że ie ſpędził z placu.

HONNEURS, (*Dignitez.*) Honores, orum, m. plur. Dignitates, atum, f. pl. *Cic.* HONOR y godność.

Acquerir des honneurs. Honores aſſequi ou adipiſci. *Cic.* Przyiść do honorow doſtąpić godności.

Elever quelqu'un aux honneurs. Tollere aliquem honoribus. *Cic.* Impertire aliquem honoribus. *Plaut.* Ampliſſimis honoribus decorare aliquem. *Cic.* Wynieść go ná godności.

Admettre aux honneurs le roturier comme le noble. In commune vocare honores. *Liv.* Przypuſzczać do honorow ták proſtey kondycyi ludzi, iáko y ſzlachtę.

HONNEUR, (*Pudicité, pudeur.*) Pudicitia, æ, fœm. *Cic.* HONOR wſtyd cnota poczciwość. * *Elle eſt fille d'honneur.* Pudica eſt & integra virgo. *Terent.* * Poczciwa panienka álbo Dámá.

Attenter à l'honneur d'une fille. Attentare pudicitiam virginis. *Plin.* Kuśić ſię o honor o poczciwość pánienki iakiey. *Je n'ay jamais fait tort à ſon honneur.* Huic virgini nunquam vim attuli. *Plaut.* Ane pudica eſt illa virgo. *Ter.* *Nigdym iey wſtydu nietknął.

Oſter, ravir l'honneur à une fille. Eripere pudicitiam virgini *Cic.* Vitium afferre virgini. *Plaut.* Wydrzeć wſtyd Pánience iákiey zgwałcić.

Reparer l'honneur d'une fille, Mettre ſon honneur à couvert en l'épouſant. In famiam virgini illatam, ducendo ſarcire. Vitiatam à ſe virginem ducere. *Ceſ.* Pokryć poczciwie ſromotę wſtyd oſoby iákiey wziąwſzy ią zá żonę.

Elle eſt ſans honneur. Vicat pudore. *Ovid.* Hujus pudoris dignitas proſcripta eſt. *Petr.* Niepoczciwa, táká á táka.

HONNEUR s'employe en noſtre langue dans pluſieurs expreſſions civiles & polies, (*lors qu'on traitte avec des perſonnes qui ſont au deſſus de nous; mais on ne les exprime point en Latin.*) comme *Aller recevoir l'honneur des commandemens de quelqu'un.* Adire aliquem, ſi quid velit. *Cic.* HONOR ſię w francuſkim mowi wielorakim ſpoſobem zwłaſzcza przez reſpekt ludzi y oſob godnieyſzych, w łacińſkim ſię to niewiráżá, ále w polſkim prawie wchodzi w zwyczay rownie z francuſkiemi expreſſyami mowią náprzykład. Iść áby mieć honor odbierać roſkazy czyie.

Il m'a fait l'honneur de m'écrire, de me rendre viſite, il m'a honoré de ſes lettres, ou de ſa viſite. Ad me ſcripſit, me inviſit. Uczynił mi honor piſać domnie, być umnie.

Si vous venez diſner chez moy, vous me ferez honneur & plaiſir, ou vous me ferez bien de l'honneur & bien du plaiſir. Si apud me pranſum veneris, id mihi perhonorificum & gratiſſimum. Honor mi uczyniſz ieżeli raczyſz ieść umnie.

Je l'ay accompagné par honneur juſques à ſon carroſſe. Hunc ad rhedam uſque proſequutus ſum. Miałem honor ſłużyć mu áż do kárety. Jednakże náturalniey w polſkim mowi ſię, Jeżeli mi co roſkazać ráczyſz: álbo ieżeli czego nie roſkażeſz: miałem to ſzczęście odebrać piſanie iego, mieć go uſiebie wdomu ieść zuim ſłużyć mu &c.

ON DIT ironiquement, *Il a fait un bel honneur à ſa famille en trahiſſant ſon Prince.* Egregium enimverò decus ſuæ addidit familiæ, cùm Regem ſuum prodidit. MOWIĄ ná urąganie, piękny honor uczynił Imieniowi ſwemu tą akcyą zdradziecką.

ON DIT, *Sauf voſtre honneur, Sauf voſtre reſpect, (quand on veut reprendre ou dire des choſes deſobligeantes à quelqu'un.)* Honore dicto. *Plin.* Præfato honore. *Cic.* Salvo tuo honore. abl. Honos auribus ſit habitus. *Quint-Curt.* MOWIĄ też przepraſzam, niech to nieuraża niech niegniewa &c. niech to będzie bez náruſzenia łaſki kiedy kto ma co nieprzyiemnego komu mowić.

ON appelle HONNEURS, *Certaines cérémonies qu'on obſerve en recevant des viſites, & en donnant à manger.* Honores. m. pl. Civilia officia, n. pl. OCHOTA uczciwość.

Il fait tres bien les honneurs de chez luy. Civilibus officiis rectè apud ſe fungitur. Wielki uczciciel u ſiebie w domu. *Il oublie les honneurs d'un repas qu'il donne au paroiſſant faſcheux.* Oblitus officii menſæ, quam humanitate ponit, contomeliâ tollit. *Petr.* *Pięknie ieść dał á coś gościom nie rad nie ochotny nie weſoł.

HONNEURS *funébres, (ſont les pompes & les autres cérémonies qui ſe pratiquent aux enterremens des grands.)* Funebris pompa, *genit.* funebris pompæ, f. *Quint.* Paratus funebris, maſc. *Tacit.* Funebria juſta, *genit.* funebrium juſtorum, neut. plur. *Liv.* USŁUGA pogrzebowa, wyprowadzenie ciała poważnie z koſztem y innemi apparencyami.

HONORABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui merite qu'on luy faſſe de l'honneur & qu'on le reſpecte.*) Honorabilis & hoc honorabile, *Liv.* Honorandus, a, um. *Cicer.* Honore dignus. Venerandus. a, um. *Cic.* POWAZNY zácny godny.

HONORABLE, (*Qui apporte de l'honneur.*) Honorus. Honorificus, a, um. Honorificentior & hoc honorificentius. Honorificentiſſimus, a, um. *Cic. Tacit.* POWAGĘ ſławę czyniący ſławny

Cela luy eſt honorable. Hoc illi eſt honorificum. Hoc illi eſt honori, Hoc illi glorioſum eſt. *Cic.* To mu ſławę czyni y ozdobę.

HONORABLE, (*Plein d'honneur.*) Honoratus, a, um. *Liv.* ZACNY. *Une ancienne famille & honorable.* Vetus & honorata familia. *Suet.* *Dawny Dom y pełen zácności.

HONORABLEMENT, adv. (*Avec honneur.*) Honorificè. adv. *Cic.* ZACNIE Poważnie godnie.

HONORAIRE, adject. m. & fœm. (*Qui eſt par honneur.*) Honorarius, a, um. SŁAWNY. *Conſeiller honoraire, qui a vingt ans de ſervice.* Senator honorarius. *Radny ſławny ktory dwadzieścia ma lat uſług y ktoremu tylko tytuł Radnego dla honoru zoſtawiony. *Un tombeau honoraire dreſſé en l'honneur d'un défunt.* Honorarius tumulus. *Suet.* *Nágrobek poważny dla ſławy wyſtawiony.

HO-

HONORAIRE,comme un ſubſt.m.(*Le ſalaire qu'on donne aux Medecins & aux Avocats.*) Honorarium, ii,n. *Cic.* HONORARIUM Upominek Doktorowi y Patronowi nádgroda.

HONORER,V.act. (*Reſpecter quelqu'un, avoir de la vénération pour luy.*) Aliquem colere, (colo, colis, colui, cultum.) act. Venerari, (or,aris,atus ſum.) dep.act. *Cic.* Habere aliquem præcipuo honore. *Caſ. ou* in honore. *Cicer.* Aliquem obſervare, (o, as, avi, atum.) act. *ou* revereri, eor, eris, reveritus ſum.) dep. *Cic.* CZCIC ſzanowáć poważáć kogo.

HONORER *quelqu'un,* (*luy faire* ou *luy rendre de l'honneur.*) Aliquem honorare, (o,as, avi, atum.) Honorem alicui tribuere, (uo,uis,ui, utum.) *ou* habere, (eo,es,ui,itum.) Aliquem honore afficere, (io, is, feci, fectum.) act. *Cic.* CZESC uczciwość poſzanowanie komu czynić.

Honorer les funérailles de quelqu'un. Exequias alicujus cohoneſtare. *Cic.* Znáydowáć ſię ná uſłudze oſtatniey ná pogrzebowey uſłodze czyiey.

Tout le monde l'honore. Maximo eſt in honore apud omnes Omnibus eſt honori. *Cic.* Cáły świat go poważa wſzyſcy mu ſię kłániáią. **Ils ſont honorez de ce nom parmi nous.* Apud nos hoc nomine dignantur. *Tacit.* *To imię máią między námi; tákim ich imieniem raczymy.

HONOREZ *moy de vos commandemens,* (*maniere civile de parler à des gens au deſſus de ſoy, qui ne ſe rend point en Latin.*) Si quid eſt quod me facere velis, jube *ou* impera. Si quid vis impera, me paratum habebis. *Cicer.* NIECH mam ſzczęście odbieráć roſkazy.

Il m'a honoré de ſa confidence. Me conſcium & participem ſuorum conſiliorum fecit. *Cicer.* Pozwolił mi ſzczęście znájomości ſwoiey poufáłości przyſtępu poufale do ſiebie. **Ceux à qui il avoit fait l'honneur de communiquer ſes deſſeins.*) Quos ſui conſilii participes habuerat. *Caſ.* *Ci ktorym raczył ſię zwierzyć z impreżami ſwemi álbo ktorym raczył powierzyć myśli ſwoich y zámyſłow.

*HONTE, ſubſt fœm. (*Paſſion qui excite du trouble dans l'ame par le danger de ſouffrir quelque confuſion & le mépris des hommes*) Pudor, oris, maſc. Verecundia, æ, fœm. *Cicer.* WSTYD ſromotá hańba.

(Ce mot ſe prend en bonne & en mauvaiſe part.) To ſię bierze ná dobrą y złą ſtronę.

Avoir honte, Rougir de honte. Verecundari (or, aris, atus, ſum.) dep. Erubeſcere, (ſco, *is*, bui, *ſans ſupin.*) neut. Pudore affici, (ior, ceris, affectus ſum.) paſſ. Pudere, (pudet, puduit *ou* puditum eſt.) Wſtydzić ſię od wſtydu iák we krwi ſtánąć.

Je commence à avoir honte de n'avoir pas étudié. Incipit me pudere non ſtuduiſſe. Wſtydzić ſię poczynam wſtyd mię bierze żem ſię nie uczył.

J'ay honte qu'eſtans le premier dans mon eſtime, vous ne ſoyez pas le plus grand dans mon empire. Rubori mihi eſt, quod præcipuus exiſtimatione, nondum fortunâ antecellis, *Tacit.* Żál mi y wſtyd mię tego że będąc náywiękſzym w poważeniu moim, nie ieſteś naypierwſzym w Páńſtwie moim.

Ils n'ont point de honte, lors qu'ils en devroient avoir, & ils en ont quand il n'en eſt point neceſſaire. Cùm nihil refert, eos pudet; ubi pudendum eſt, (*au* cùm opus eſt ut pudeat,) ibi pudor deſerit. *Plaut.* Illic ubi nihil opus eſt, ibi verentur; hic ubi opus eſt, non verentur. *Ter.* Tám ſię wſtydzą gdzie nie trzeba, á gdzie trzeba y gdzieby nálezało tám wſtydu nie znáią.

Avoir honte des malheurs d'autruy. Erubeſcere malis alterius. *Ovid.* Wſtydzić ſię nieſzczęścia cudzego. **De ſe préſenter devant quelqu'un.* Erubeſcere ora alicujus. *Cic.* *Wſtydzić ſię ſtánąć przed kim

Avoir honte de ſa fortune, ou rougir. Fortunæ erubeſcere. *Quint-Curt.* Wſtydzić ſię ſtanu ſwego.

Il y a des perſonnes qui n'ont point de honte de leurs infamies Sunt homines quos infamiæ non pudeat. *Cic.* Są tacy co ſię nie wſtydu ſwego niewſtydzą. ** J'ay honte de dire quelque mot ſale en ſa préſence.* Pudet dicere hoc præſente verbum turpe. *Ter.* *Wſtyd mię ſłowo nieprzyſtoyne wymowić przed nim.

Faire honte à quelqu'un, (*le faire rougir.*) Alicui pudorem incutere. *Hor.* Ferire frontem alicujus. *Cic.* Suffundere aliquem pudore *ou* rubore. *Ovid.* Záwſtydzić kogo ſkonfundowáć wſtyd mu uczynić.

ON DIT familierement, (*parlant d'un effronté qui ne rougit de rien.*) *Il a toute honte beuë.* Depoſuit *ou* poſuit pudorem omnem. *Hor.* Nihil hunc pudet. *Ter.* Os perfricuit. *Cicer.* Frontem, *ou* faciem perfricuit. *Mart.* Attritâ de illius fronte ejectus eſt rubor. *Juv.* Eſt expudoratæ frontis. *Petr.* WSTYD ſtrácił pſu oczy przedał.

ON DIT, (*en parlant d'un meſchant homme.*) *C'eſt la honte de ſon ſiecle.* Sui ſeculi dedecus & opprobrium. *Cicer.* SROMOTA wieku y kraiu ſwego álbo domu.

HONTE ſe dit auſſi (*en parlant des inégalitez qui ſe trouvent dans les choſes.*) *Elle a la taille belle, mais ſon viſage luy fait honte.* Eleganti eſt ſtaturâ, ſed vultu turpi. STANU pięknego ále ią twarz ſzpeci ſzpetną.

*HONTEUX, maſc. HONTEUSE, fœm. ădject. (*Qui a honte.*) Verecundus. Pudibundus, a, um. *Cic. Plin.* Pudens, entis, omn gen, Verecundior & hoc verecundius, pudentior & hoc pudentius. Verecundiſſimus, Pudentiſſimus,a, um.) *Cic,* WSTYDZĄCY ſię WSTYDZĄCA záwſtydzony.

J'ay eſté ſi honteux que je n'ay oſé le voir. Clauſit pudor meus conſuetudinem illius. *Cicer.* Tákem był záwſtydzony żem ſię y pokazáć nie śmiał álbo żem nie śmiał y widzieć ſię u nim.

Un eſprit honteux, Pudens animus. *Ter.* Wſtydliwy boiáźliwy.

Il ne faut point eſtre honteux à table. Verecundari apud menſam non decet. *Plaut.* Nie trzeba ſię wſtydzić ieść u ſtołu.

*HONTEUX, (*dont on a honte.*) Pudendus. Probroſus. Fœdus,a,um. Turpis & hoc turpe. adject. Probroſior & hoc probroſius, Fœdior & hoc fœdius, Turpior & hoc turpius. Probroſiſſimus, Fœdiſſimus, Turpiſſimus, a, um,) *Cic.* SROMOTNY wſtydliwy ſproſny.

Il eſt honteux de dire. Dictu pudendum eſt. Verecundum eſt dicere. *Quint.* Sromotá to mowić.

Une fuite honteuſe. Ignominioſa *ou* turpis fuga. *Cic.* Ucieczka ſromotna.

Faire une fin honteuſe. Cum ignominia ac dedecore mori. *Cic.* Sromotnie zákończyć.

ON APPELLE, *Les parties naturelles de l'homme & de la femme, Les parties honteuſes* (*que la pudeur veut qu'on couvre.*) Pars pudibunda, fœm. Pudenda. Verenda, orum, neut. plur. *Cicer.* WSTYD zowią ſię członki przyrodzone ludzkie u męſzczyzny y białogłowy ktore obnażáć ſromotá. Członek męſki, członek białogłowſki wſtydliwy.

ON LE DIT auſſi (*d'un homme infame.*) *C'eſt la partie honteuſe de ſa famille.* Hic opprobrium eſt & familiæ dedecus. O WIERUTNYM hultáiu mowią ſromotá Domu ſwego.

*HONTEUSEMENT, adv. (*Avec ignominie, avec deshonneur.*) Ignominioſè. Turpiter. adv. Cum dedecore. Cum probro Cum ignominiâ. *Cic.* SROMOTNIE żelżywie.

*HOQUET, ſubſt m. (*Sanglot, ſoupir involontaire, qui ſe fait par quelque vapeur ou déreglement d'eſtomac.*) Singultus, ûs, m. Suſpirium, ii, neut. *Stat.* Suſpiratus, ûs, m. *Ovid.* SZCZKAWKA.

Avoir le hoquet. Singultire, (tio, tis, tivi, gultum.) neut. Szczkawkę mieć.

Exciter le hoquet. Ciere ſingultus. *Catul.* Szkawkę czynić ſprawowáć ſzczkawkę.

HOQUET ſe dit auſſi (*des derniers ſoupirs d'un homme mourant.*) Singultus, ûs, m. Extremum ſuſpirium, ii, n. *Stat.* KONAC ſkonanie.

Avoir le hoquet, Eſtre à la mort. Singultare animam. *Stat.* Extremos ſpiritus trahere. *Phed.* Efflare animam. *Cic.* Oſtatnim tchem, duchá oddáć.

*HOQUETON, ſubſt. m. (*Eſpece de ſaye ou de caſaque.*) Sagum, gi, n. Paludamentum, i, n. *Cic.* KOLET ſoſicá.

HOQUETON, (*Celuy qui en eſt veſtu.*) Sagatus. Paludatus, a, um. KOLETNIK co w kolecie ubrany chodzi.

HORAIRE, adj. terme de gnomonique, (*Qui concerne les heures.*) Horarius, a, um. GODZINNY.

HORIZON, ſubſt m. (*Cercle qui termine & diſtingue cette partie du monde que nous voyons, de celle que nous ne voyons pas, diviſant l'hemiſphere ſuperieur d'avec l'inferieur.*) Horizon, ontis. m. *Vitr. Manil.* Finiens, entis, m. Orbis finiens, m. *Cic.* Finitor, oris, m. *Sen.* Orbis, qui cœlum quaſi medium dividit, & noſtrum aſpectum definit. *Cic.* KRAY świáta gdzie kto z mieyſca wyſokiego iák náydaley okiem záśięgnąć á daley oka zápuścić niemożna. Horyzont kray widoczny.

HORIZONTAL, m. HORIZONTALE, f. adj. (*De l'horizon.*) Horizonti *ou* finienti circolo ad libellam reſpondens, entis, omn. gen. HORYZONTALNY iák okiem tylko rzucić y záśięgnąć może proſto wliniią iedno wdrugę.

HORIZONTALEMENT, adv. (*D'une situation horizontale.*) Situ horizonti ad libellam respondente. ablat. HORYZONTALNIE prosto iedno w drugie.

HOROLOGE, subst, f. (*Machine automate, qui sert à mesurer le temps, & à marquer les heures.*) Horologium, ii, n. *Cic.* ZEGAR idący.

Horloge à roues. Horologium rotatum. Zegar z kołami do nakręcenia. **Horloge d'eau.* Horologium ex aquâ. Clepsydra, æ, fœm. *Vitr. Cic.* *Zegar wodoy ciekący wodą, klepsydra wodna. **Horloge de sable.* Horologium ex arenâ. *Zegar piaskowy klepsydra zwyczayna. **Horloge à pendule.* Oscillatorium horologium. *Zegarek pektoralik zegar wiszący Tarcza &c. **Horloge solaire* ou *Cadran au soleil.* Horologiũ solarium. *Plin.* Sciothericum horologium. *Plin.* Solarium. *seul, Cic.* *Zegar słoneczny kompas.

La montre ou *le cadran d'une horloge qui marque les heures.* Horarum index, *genit.* indicis, m. *ou* tabola, æ, f. Tarcza zegarowa ná ktorey godziny **L'aiguille d'une horloge.* Horarum index mobilis, *ou* virga transversa. * Języczek zegarkowy Index. **Le stile d'une horloge solaire.* Gnomon, onis, m. *Vitr.* Umbræ indagator, oris, m. *Vitr.* *Pręt kompasowy od ktorego cien ná godziny pada.

L'art de faire des horloges solaires. Gnomonice, es, f. *Vitr.* Náuka zegarow słonecznych to iest kompasow robienia. **Qui gouverne une horloge.* Horologii moderator *ou* rector, oris, m. *Zegarmistrz zegarem záwiaduiący.

HORLOGER, *mieux qu'*HORLOGEUR, subst. m. (*Faiseur d'horloges.*) Horologiorum opifex, *genit.* opificis, m. *ou* faber, bri, m. *ou* fabricator, oris, m. ZEGARNIK tenco zegary robi.

HORMIS, *ou* HORSMIS, adv. (*Excepté.*) Extra. Præter *avec un accusatif.* PROCZ, wyiąwszy. **Tous horsmis* ou *excepté luy* Omnes præter illum. *Wszyscy procz (álbo) wyiąwszy iego.

HORNE, *ou* HORN, (*Ville des Pays-Bas dans la Nort-Hollande, si uée sur la mer avec un bon port.*) Horna, æ, fœm. HORNA Miasto w holandyi nád morzem z portem dobrym.

HOROSCOPE, subst. masc: (*Le degré de l'ascendant, qui préside à la naissance, & dont on tire des prédictions de la fortune d'une personne.*) Hora genitalis, *genit.* hora genitalis, f. *Tacit.* Genitura, æ, f. *Suet.* Prædictio & oratio cujusque vitæ ex natali die. *Cic.* GWIAZD położenie ná niebie czasu národzenia czyiego, konstelacya, Gwiazda żywotosprawna z ktorey o szczęściu y wszelakim powodzeniu dziecięcia ktore się pod táką konstelacyą y gwiazdą rodzi rokuią.

Tirer l'horoscope de quelqu'un. Conjicere alicui futura ex sidere natali, *ou* ex sidere quo ascendente natus est, *ou* ex sidere quod erat in ascensu. Opisać komu powodzenie życia z konstelacyi národzenia, figurę komu erygować.

Nos horoscopes sont admirablement semblables. Incredibili modo consentit astrum utrumque. *Horat.* Certo fœdere dies consentiunt & ab uno sidere ducuntur. *Pers.* Pod iednąśmy właśnie gwiazdą rodzili.

TIREUR *d'horoscope,* (*Astrologue judiciaire.*) Genethliacus, i, m. *Aul Gel* Horoscopus, i, m. *Pers.* Mathematicus, ci, m. *Juv. Tacit.* Chaldæus, æi, masc. *Cic.* GWIAZDARZ co figury wystawia y opisuie życia powodzenie z gwiazd położenia przy narodzeniu, praktykarz z gwiazd zábobonny.

La science des tireurs d'horoscopes. Genethliologia, æ, fœm. *Vitr.* Praktyka wrożba wieszczba z gwiazd náuka praktykarska.

HORREUR, subst. fœm. (*Passion violente de l'ame qui la fait fremir.*) Horror, oris, masc. *Cic.* STRACH obrzydliwość obrzydzenie okropność.

AVOIR *horreur, Avoir en horreur, Estre saisi d'horreur.* Horrere, (horreo, es, ui, *sans supin.*) Horrescere. neut. *Virg. Cic* MIEC w obrzydliwości lękać się strachać się.

Tibere avoit horreur de luy en sa vieillesse, car il avoit le visage couvert & souvent chargé d'emplastres. In senectute corporis habitus pudori erat Tiberio, quippe ulcerosa facies ac medicaminibus interstincta. *Tacit.* Tyberyusz Cesarz ná starość sam sobie obrzydł, twarz maiąc z kancerowaną y záplastrowaną.

Avoir horreur de la pauvreté. Pauperiem horrere. *Horat.* Lękać się ubostwa álbo brzydzić się nim. **De son crime* Horrere crimen. Detestari *ou* execrari crimen. *Cic.* Brzydzić się grzechem zbrodnią swoią.

HORRIBLE, adject. masc. & fœm. (*Qui fait horreur à voir & à entendre.*) Horribilis & hoc horribile, adject Horrendus. Horrificus, a, um. *Cicer.* STRASZNY strászliwy ktorego strach widzieć strach słyszeć brzydko ná niego patrzyć o nim słyszeć strach czyniący.

HORRIBLE se dit aussi par exaggeration (*d'une chose excessive.*) Insuetus. Immensus. Infinitus, a, um. *Cic.* STRASZNY skaradny okrutny. **Il fait une dépense horrible.* Infinitos sumtus facit. *Strászny koszt prowadzi nieskończony.

HORRIBLEMENT, adv. (*D'une maniere horrible.* Horribilem *ou* horrendum in modum. STRASZNIE sprośnie brzydko sromotnie,

HORRIBLEMENT, (*Excessivement.*) Insanè, Immensè. Extra modum. *Cic* STRASZNIE szkaradnie.

*HORS, (*Préposition.*) Extra. ZA. **Hors le Royaume.* Extra regnum. *Zá granicą. **Souper hors de la maison* ou *Souper de hors.* Foris cœnare. *Plin.* *Jadać nie wdomu gdzieindziey iadać. **Hors de danger.* Extra periculum, *Cic.* *Wyszedł z niebespieczeństwa.

Qui est hors de soy ou *de son bon sens.* Qui sui mentis compos non est. *Cic.* Animi impos. *Plaut.* Qui impotenti est animo. *Ter.* Qui apud se non est. *Petr.* Nieczuie się od złości, od żalu &c.

Qui est hors d'esperance d'avoir quelque chose. Cui alicujus rei obtinendæ spes omnis abscissa est. *Liv.* Straconey nádziei, bez nádziei.

HORS *de prix.* Extra pretium. *Plaut.* NIEOSZACOWANY

Il est hors de page. Excessit illi ætas ex magisterio. *Plaut.* Excessit ex ephebis *Ter.* Już z chłopięcych lat wyszedł. **Il est hors d'insulte,* Clausus *ou* tutus ab omni injuriâ. *Bespieczny od nápaści.

Cela est hors de saison. Intempestivè illud fit. Nie według czasu.

HORS, (*Horsmis, excepté.*) Extra. Præter. WYIĄWSZY, procz oprocz. **Hors l'homme.* Præter hominem. *Procz człeka. **Hors un* ou *deux pour le plus.* Excepto uno aut ad summum altero. *Cic.* *Procz iednego álbo dwoch náywięcey.

(Lorsque *Hors* signifie *Hormis,* on luy donne un Accusatif en nostre Langue; mais lors qu'il signifie *Dehors,* on luy donne ordinairement un Genitif.) Tá partykuła *hors* Francuska kiedy znaczy wyiąwszy w Francuskim kładzie się z *Akuzatywem,* kiedy záś znáczy proca kładzie się w tymże ięzyku z *Genitywem.*

HOSPICE, subst. m (*Lieu où l'on retire les étrangers.*) Hospitium, ii, neut. *Cic.* GOSPODA Gościniec dom Gościnny.

HOSPITAL, (*on prononce* HÔPITAL.) subst. masc. (*Lieu où l'on retire les pauvres malades.*) Publica pauperum domus, *genit.* publicæ pauperum domûs, fœm. Valetudinarium publicum, i, neut. *Celsus. Sen.* SZPITAL ná ubogie dom.

HOSPITAL *pour les pelerins & estrangers.* Publica hospitalis pauperum advenarum domus. Publicum advenarum hospitium, neut. GOSPODA dom ná pielgrzymy, y ubogie podrożne.

ON DIT figurément, *Envoyer quelqu'un à l'hospital, le ruiner.* Evertere aliquem bonis omnibus ac fortunis. *Cicer.* DO szpitala kogo wyprawić, *niewłaśnie* w niwecz go obrocić y ná wszystkim zruinować.

Il ne me reste plus que d'aller à l'hospital. Mihi ad mendicam *ou* ad rastros res rediit. *Plaut. Ter.* Już nie mam co czynić chyba do szpitala się udać.

HOSPITALIER, masc. HOSPITALIERE, fœm. (*Celuy ou celle qui reçoit les pauvres passants.*) Hospes, *genit.* hospitis, masc. Hospitalis homo. *Cic.* Hospita *ou* hospitalis mulier, fœm. *pour une femme.* GOSCINNY, GOSCINNA, Gospodyni, Gospodynia.

HOSPITALITE', subst. f. (*Charité qu'on exerce envers les passants & les voyageurs, en leur donnant le couvert & à manger.*) Hospitalitas, atis, fœm. *Cicer.* GOSCINNOSC ludzkość ochota wygoda gościnnym podrożnym gościom zwłaszcza ubogim cnota.

Donner ou faire l'hospitalité à quelqu'un. Excipere aliquem hospitio. *Ovid.* Gościnność ludzkość ochotę gościowi zwłaszcza podrożnemu pielgrzymowi ubogiemu oświadczyć.

HOSTE, (*on prononce* HÔTE.) subst. m. (*Qui reçoit chez luy ses amis gratuitement & liberalement.*) Hospes, *genit.* hospitis, m. *Cic.* GOSPODARZ ochotny rad w domu.

HOSTE, (*Celuy qui est receu liberalement chez quelque amy.*) Hospes, *genit.* hospitis, m. *Cic.* GOSC.

HOSTE, (*Hostelier qui loge pour de l'argent.*) Caupo, onis, masc.

masc. Stabularius,ii, masc. *Sen.* GOSCINNY Gospodarz karczmarz austernik.

HOSTE, (*Celuy qui est logé dans une hostelerie.*) Diversor, oris, masc. *Cic.* Hospes, *genit.* hospitis, m. *Sen.* GOSC podrożny w gościeńcu stoiący nocuiący popasuiący.

HOSTEL, (*on prononce* HôTEL.) subst. m. (*Maison des Princes & des Grands Seigneurs.*) Ædes, *genit.* ædium, f. pl. Domus,ûs,f.*Cic.* PAŁAC Dwor mieszkanie Pańskie.

HOSTEL *de ville*, Basilica,æ, f. *Cic.* RATUSZ.

HOSTEL-*Dieu*, (*Hospital où l'on reçoit & où l'on panse les malades.*) Domus Dei, f. Commune veletudinarium pauperibus curandis,n. Nosocomium, ii,n. *mot grec.* SZPITAL publiczny dla chorych.

HOSTEL *des Invalides*, (*Maison royale construite à Paris, où l'on retire les Officiers & les Soldats qui ne peuvent plus servir à cause de leurs blessures.*) Taberna meritoria,æ,f.*Cic.* STRACONYCH żołnierzy w Paryżu szpital.

HOSTEL, (*Maison garnie où demeurent les estrangers qui sont de qualité.*) Hospitium meritorium, ii, neut. DOM dla gościa porządny y przybrany awłaszcza dla znacznych osob podrożnych.

MAISTRE *d'hostel chez les Princes.* Tricliniarches, chæ, masc *Petr.* Structor. Obsonator,oris,m. *Petr. Plaut.* (*parce que chez les Grands, les Maitres d'hostel vont à la provision & servent sur table.*) MARSZAŁEK Dworu co rząd u Pánow nád ludźmi we wszystkim wiedzie.

HOSTELERIE,(*on prononce* HôTELERIE.)subst.f.(*Lieu ou l'on loge les passants & les voyageurs.*) Diversorium, ii, n. Caupona, æ, fœm.*Cic.* Taberna diversoria,æ,fœm.*Plaut.* Stabulum,i, neut.*Petr. Plaut.* Diverticulum,i, neut.*Ter* Hospitium,ii, neut.*Hor.* GOSCINIEC zwyczayny dlapodrożnych.

Petite hostelerie. Diversoriolum, I, neut. Cauponula, æ, fœm. *Cic.* Modicum hospitium, ii, neut, *Plaut.* Karczemka.

Aller loger à l'hostelerie. Ad cauponam divertere. *Cic* In tabernam diversoriam divertere. Stanąć w karczmie. **Je m'arresteray dans l'hostelerie la plus commode.* Requiescam in peropportuno diversorio. *Cicer.* *Stanę w karczmie náywygodnieyszey bardzo wygodney.

Estre logé à l'hostelerie. In cauponâ diversari. *Cic.* Stać w karczmie.

HOSTELIER, (*on prononce* HôTELIER.) subst.m.(*Celuy qui tiens hostelerie.*) Diversitor, oris, masc. *Petr.* Stabularius, ii, masc. *Sen.* Caupo, onis, masc. *Horat.* GOSPODARZ gościnny kaczmarz.

HOSTELIERE, subst.f. (*Hôtesse.*) Hospita,æ,f. *Cic.* Copa, æ,f. *Virg.* GOSPODYNI gościnna kaczmarka.

HOTESSE, (*prononcez* HôTESSE.) subst. fœm. (*Celle qui donne à leger.*) Hospita, æ, fœm. *Cicer.* GOSPODYNI Gościnna kaczmarka.

HOSTIE, subst. fœm. (*Victime qu'on immoloit ou sacrifioit aux Divinitez payennes.*) Hostia, æ, fœm. *Cic.* OFIARA bydlę ná ofiarę.

HOSTIE dans la Religion sa dit (*de la personne du Verbe incarné, qui ueslée immolé comme une hostie pure pour le salut des hommes.*)Hostia. Victima,æ,f. OFIARA w wierze S.mowi się o osobie Słowa Przedwiecznego. ktora była ofiarowana iáko niewinna ofiara dla ludzkiego zbawienia. Hostya też w Polskim się zowie ta ktorą we mszy S. ofiaruią kapłani poświęcaią y pożywaią ná wyobrażenie y pamiątkę ofiary krzyżowey.

HOSTILEMENT, adv. (*D'une maniere ennemie.*) Hostiliter, adv. Hostilem in modum. *Cic.* PO Nieprzyiacielsku.

HOSTILITE', subst.f. (*Action d'ennemi.*) Hostilitas, atis, fœm. *Sen.* Hostile odium, *genit.* hostilis odii, neut. *Cic.* Via hostilis, fœm. Hostilia, ium, neut. pl. *Tacit.* NIEPRZYIACIELSKIE záczepki nápaści przykrości.

Annibal défendit qu'on ne fist aucun acte d'hostilité sur les terres de Fabius. Ab agro Fabii ferrum, ignem, vim omnem hostium abstinere jussit Annibal. *Liv.* Anibal zákazał, áby żadney szkody przykrości krzywdy ciężkości nie czynić w dobrach Fabinszowych.

Faire des actes d'hostilité. Facere hostilia. *Tacit.* *Po nieprzyiacielsku záczepki czynić.

*HOTTE, subst. fœm. (*Sorte de pannier d'osier qu'on porte sur le dos.*) Sporta dossuaria, æ,f. Corbis dossuaria, fœm. Corbis ad dorsum accommodata,fœm. KOSZ wielki ktory ná plecach noszą.

*HOTTE'E, subst. f. *Hottée de raisins.* Corbis dossnaria plena vinaceis racemis. KOSZ gron winnych. **De fruits.* Corbis plena pomis. *Kosz owocow.

*HOTTEUR,m. HOTTEUSE,f. (*Celuy ou celle qui porte la hotte.*) Bajulus dossuarius,i,masc. TEN álbo ta co kosz ná sobie dźwiga y z koszem ná plecach hodzi. *Qui circumfert sportam dossuariam, (*on diru* quæ *parlant d'une hotteuse.*) *Przekupka kosz ná plecach nosząca.

*HOUBLON, subst. m. (*Plante qui fleurit en maniere de grappe, & dont on se sert à faire de la bierre.*) Lupus salictarius,i,m. *Plin.* CHMIEL, do piwa.

*HOUBLONNIERE, subst.f. (*Lieu où croist du houblon.*) Salictarium, II, neut. Campus in quo seritur lupus salictarius. CHMIELNIK.

HOUDAN, (*Petite ville du gouvernement de l'Isle de France sur la riviere de Vegre, vers les frontieres de la Beauce.*) Hodanum,i,n. HUDAN miasteczko Francuskie.

*HOUE, subst,fœm. (*Instrument de vigneron, pointu par le bout, à becher la terre, & particulierement la vigne.*) Ligo, onis, m. *Colum.* MOTYKA do kopania ziemi zwłaszcza do okopywania winnic.

HOUE *à deux cornes ou fourches.* Pastinum, i, n. *Colum.* Bidens,entis,m. KOPACZ.

*HOUER *la vigne.* V. act. Vineam ligone fodere, (io, is, fodi, fossum.) Pastinare terram. *Colum.* Versare solum bidente. *Tibul.* OKOPYWAC Winnice.

Qui houë la terre. Pastinator, oris, másc. *Colum.* Kopacz kopaiący ziemię.

L'action de houër. Pastinatio, onis,f. Pastinatus,ûs,m. *Plin.* Kopanie okopywanie.

*HOULETTE, subst. fœm. (*Baston de berger avec lequel il conduit son troupeau.*) Podum, i, neut. *Virg.* LASKA pástusza kiy kostur.

*HOUMART,subst.m. (*Sorte de poisson de mer.*) Cammarus,i,m. *Plin.* RAK morski.

*HOUPPE, subst. fœm. (*Touffe de soye qu'on met au haut des bonnets.*) Apex sericus, *genit.* apicis serici, masc. *Virg.* KUTAS iedwabny ná czapce.

*HOUPPELANDE, subst. f. (*Cappe ou manteau à l'usage des bergers & des voyageurs, pour se garentir de la pluye.*) Penula, æ, f. OPONCZA od deszczu. *Penula scortea. *Mart.* (*parce qu'on les faisoit anciennement de cuir.*) *Opończa skorzana iákie z dawna robiono. *Penula gausapina. *Mart.* (*parce qu'on les faisoit d'une étoffe fort grossiere.*) *Opończa babowa.

*HOURDER *une muraille*, V.act. (*La maçonner grossierement.*) Ruderare parietem. act. *Vitr.* ZAPRAWIAC ścianę pierwszy tynk dawać.

(Terme des Maçons.) Termin mularski.

*HOUSPILLER *quelqu'un* (terme bas.) V. act. (*Tirailler quelqu'un, le presser fort, en sorte que ses habits soient dechirez ou chiffonnez.*) Succussare & vexare aliquem.act. SZARPAC targać kogo zá suknie ciągnąc.

*HOUSSE, subst. fœm. *Ce qui sert à couvrir un lit ou des chaises.*) Stragulum,i, neut. Stragula,æ.f. POKROWIEC ná łoszko krzesła stołki.

Housse de cheval. Equi stragulum,i, neut. Dera ná konia álbo dek.

*HOUSSER, V.act. (*Nettoyer avec un houssoir ou un balay.*) Situm detergere ou detergére. act. *Plin.* CHĘDOZYC trzepać trzepaczką. **Housser une maison.* Tollere aranea & sordes ab ædibus.act. *Phed.* *Chędożyć ściany o miatać.

*HOUSSINE, subst. f. (*Gaule, branche déliée de houx.*) Virgula,æ,f. *Virg.* ROZGA wić cienka.

*HOUSSOIR, subst.m. (*Balay emmanché d'une perche ou long manche, propre à housser les tapisseries &c.*) Scopæ,arum, f.pl. *Hor.* TRZEPACZKA álbo szczotka pokoiowa ná lasce wsadzona do omiatania obicia &c

HOUTARDE, subst.f. (*Oiseau de la grosseur d'un dindon, dont la chair est fort délicate: on en prend en Champagne.*) Otis,idis,f. *Plin.* DROP ptak dziki wielkości Indyka.

*HOUX, subst. masc. (*Arbre toûjours verd, & qui a les feuilles fort piquantes.*) Aquifolium,ii,n. Aquifolia,æ,f. *Plin.* WIĘZOZOŁD ostrokrzew.

*HOYAU, subst. masc. (*Instrument avec quoy on fouit la terre, outil de pionnier.*) Ligo, onis,masc. *Hor.* MOTYKA.

*HUCHE, subst. f. (*Espece de coffre à paitrir la paste pour faire le pain.*) Mactra, æ, f. *Petr.* DZIEZA do rosczynienia ciasta ná chleb.

*HUCHER,V.act. vieux mot & hors d'usage, qui signifie

Appeller

Appeller quelqu'un tout haut. Vocare ou inclamare aliquem. (o,as,avi, atum.) act. *Plaut.* WOŁAC kogo na głos za nim wołaiąc słowo stare Francuskie y wyszłe z zwyczaiu.

*HUEE, subst. f. (*Cri confus d'une multitude qui se moque de quelqu'un.*) Conclamatio. Vociferatio, onis, f. Inconditus turbæ aliquem exsibilantis clamor. *genit.* inconditi clamoris masc. Convicium, ii, neut. *Ter.* SZYDZENIE wyszydzenie.

*HUER *quelqu'un*, V. act. (*La poursuivre en criant aprés luy & le sifflant.*) Conviciis & sibilis consectari aliquem. Insequi *ou* verberare conviciis os alicujus. Clamore convicioque jactare aliquem *Cic.* Proscindere aliquem conviciis. *Plin.* Pipulo aliquem differre. *Plaut.* SZYDZIC wyszydzić a kogo wołać za nim szydząc y wyśmiewaiąc.

HUESCA, (*Ville Episcopale du Royaume d'Arragon, sur la riviere d'Isuela.*) Osca Illergetum, *genit.* æ, fœm. OSKA Miásto y Biskupstwo w Aragonii nádrzeką tegoż imięnia.

*HUET, *ou* HULOT, subst. m. (*Oiseau de nuit, de plumage cendré, tavelé de noir, & aux yeux noirs.*) Ulula, æ, f. *Plaut.* PUSZCZYK Puhacz sowa.

*HUGUENOT, m. HUGUENOTTE, f. (*Celuy & celle qui suit la doctrine de Calvin l'heresiarque.*) Calvini sectator, oris, m. Calvinianis erroribus imbutus *ou* infectus, a, um. Calvini discipulus, i, m. HUGONOT HUGONOTKA kalwin, Kálwinka.

*HUGUENOTISME, subst. m. (*Secte de Calvin.*) Calviniana secta, æ, f. KLWINSKA sekta.

HUILE, subst. f. (*En general soit d'olive, de noix &c.*) Oleum, ei, n. *Cic.* OLIWA z Oliwnikow oley álbo oleiek.

Huile d'olives. Oleum *ou* Olivum, i, n. *Plaut. Hor.* Oliwa z Oliwnikow. * *Huile de noix.* Oleum caryinum, i, neut. *Plin.* *Oleiek orzechowy. **Huile d'amandes.* Oleum amygdalinum, i, neut. *Plin.* *Oley oleiek migdałowy. **Huile de baume.* Oleum balsaminum, i, n. *Plin.* *Oleiek bálsamowy. **Huile de cedre.* Cedrelæon, i, n. *Plin.* * Oleiek Cedrowy, **Huile rosat.* Oleum rosaceum *ou* rhodinum, i, neut. *Plin* *Oleiek rożowy. U nas procz tych oleykow záżywaią miásto oleiu oliwnego ktory tu się nierodzi, Oley lniany, konopny, makowy, bukwiany.

HUILE *vierge, (la premier huile que l'on tire sans la presser.)* Oleum primæ notæ *ou* primæ pressuræ. *Colum.* OLIWA álbo oley przedni sam się przez się sączący bez tłoczenia, **Le plus pur de l'huile.* Flos olei. *Náyprzednieysza oliwa álbo oley treść **Huile d'un gout merveilleux.* Egregii saporis oleū. *Colum.* *Oliwa oley dziwnie smaczny dobry, smaku wyśmienitego.

HUILE, (*dont se frottaient anciennement les Athletes avant que de combattre, pour donner moins de prise à leur adversaire, & se rendre les membres plus souples.*) Ceroma, atis, n. *Plin.* MASC zápaśnikow.

PRESSUREUR *d'huile.* Factor, oris, m. *Cat.* Olearius. *Petr.* OLEYNIK oleynik co oley álbo oliwę robi. **Ce qu'on tire d'huile à une fois.* Factus, ûs, masc. *Var.* * To co się zá iednym tłoczeniem álbo wybiciem oleiu zrobi. **Lieu où l'on serre l'huile.* Cella olearia, æ, f. *Cic.* *Schowanie ná oliwę lub oley. **Vase à mettre l'huile* Olearia vasa, orum, n. pl. *Colum.* *Statki ná oley álbo oliwne. **La lie de l'huile.* Fex, *gen.* fecis, f. Amurca, æ, fœm. *Colum.* *Fus drozdze oliwne.

Remettre de l'huile dans une lampe qui va s'esteindre. Instillare oleum lumini. *Cic.* Lucernis occidentibus instillare oleum. *Petr.* Dolewać lámpy oliwą áby niegasła. **N'y ayans plus d'huile dans les lampes, elles alloient s'esteindre.* Lucernæ humore defectæ extremum lumen spargebant. *Petr.* *Gdy nie stawało oleio w lampach, gasnęły.

ON DIT proverbialement & figurément, *Cét ouvrage sent bien l'huile,* pour dire qu'*Il a esté bien travaillé la nuit & le jour* Elucubratum *ou* elaboratum opus, *genit.* elucubrati *ou* elaborati operis, neut. *Cic.* NIEWŁASNIE: Kágankiem álbo świecą trąci tá praca robota, to iest że nocą przy świecy dosiadaiąc robiona.

Jetter de l'huile dans le feu, Animer davantage un homme qui est en colere. Oleum addere camino. *Hor.* Instigare incensum. *Ter.* Oleiu do ognia przylewać, podbudzać rozgniewanego.

Perdre son huile, sa peine, son travail Oleum & operam perdere. *Cic.* Prożno czas y słowa tracić.

ON DIT, (*de celuy qui meurt par une défaillance de nature.*) *Il n'y a plus d'huile dans la lampe.* Vitalis humor *ou* calor hinc deficit. ZGASŁ umarł.

HUILER, V. act. (*Enduire ou frotter d'huile.*) Oleo ungere, (go, gis, unxi, unctum.) act. acc. *Hor.* OLEIEM ná smarować nárzeć skropić nápuścić.

HUILER, *Assaisonner des choux d'huile.* Bono oleo caules ungere. *Hor.* Instillare oleum caulibus. OLEIEM záprawić okrasić omaścić kapustę.

HUILEUX, m. HUILEUSE, f. (*Qui rend beaucoup d'huile.*) Oleosus, a, um. *Plin.* OLEYNY tłusty.

HUILIER, subst. m. (*Faiseur ou vendeur d'huile.*) Factor, oris, m. *Cat.* Olearius, ii, m. *Plaut. Petr. Colum.* OLEIARZ Oleiarka przekupień álbo przekupka oleiu.

HUIS, subst. m. vieux mot qui signifie *Une porte.* Ostiū, ii, n. *Cic.* DRZWI odrzwi.

ON DIT au palais, *A huis clos, Les portes fermées.* Occlusis foribus. abl. DRZWI zámknąwszy: zábiwszy drzwi.

HUISSIER, subst. m (*Celuy qui garde la porte chez les Princes.*) ODZWIERNY pokoiowy. * *Huissier du cabinet du Roy.* Qui est ab ostio conclavis regii. *Odzwierny Krolewski.

HUISSIER, *dans les Compagnies de Judicature & des Universitez, qui marche devant les Magistrats, & qui fait faire silences.*) Apparitor, oris, masc. *Cic.* CEKLARZ, woźny, Sapieur Akademicki.

HUISSIER, (*Sergent.*) Accensus, i, m. *Liv.* DZIESIĄTNIK Kápral.

HUISTRE *a l'écaille, (on prononce* HUITRE.) subst. f. (*Certain petit poisson de mer, enfermé entre deux écailles.*) Ostrea, eæ, f. *Cic.* Ostreum, ei, n. *Juv. & mieux* Ostrea, eorum, n. pl. OSTRYGA małż morski w skorupie.

Abondant en huistres. Ostreosus, a, um. Ostryg wiele máiący.

Reservoir où les anciens nourrissoient des huitres. Ostreariū vivarium, ii, n. Ostrearia piscina, æ, fœm. *Plin.* Sádz ná ostrygi gdzie dawni, ostrygi żywili y chowali.

HUIT, (*Nom de nombre indeclinable.*) Octo, *indecl.* Octoni, æ, a. *Cic.* OSM liczba.

(Les Romains le marquoient ainsi VIII. & les Arabes 8.) Rzymską liczbą pisze się ták VIII. prostą ták 8.

Pendant ou *durant huit mois.* Octo mensibus. abl. Octo menses. acc. Per octo menses. Octonis mensibus. abl. *Plin.* Przez Ośm miesięcy.

Sur les huit heures. Circiter horam octavam. *Hor.* Około Osmy ná osmą.

HUIT *à la fois.* Octo simul. OSM razem.

HUIT FOIS *autant.* Octuplus, pla, plum. OSM rázy tyle. * *Lors qu'ils eurent huit fois autant de revenu qu'ils avoient eu au commencement, ils firent un trésor public.* Octuplicato censu, ærarium fecerunt. *Liv.* * Gdy mieli Ośm rázy tyle dochodu, ile z początku, záłożyli (álbo) postanowili skárb publiczny.

DE HUIT. Octonarius, a, um. *Plin.* OSMY.

HUIT FOIS. Octies, adv. *Cic.* OSM rázy. * *Huit cens.* Octingenti, tæ, ta. *Cic.* (*le chiffree Romain,* DCCC. *l'Arabe* 800.) *Huit cens fois.* Octingenties. adv. *Ascon-Ped.* *Ośm set: liczbą rzymską DCCC prostą 800. Ośm set razy, Ośm set kroć.

HUIT CENTIESME, ou *le dernier de huit cent.* Octingentesimus, a, um. *Cic.* OSM setny.

HUIT MILLE. Octies mille, omn. gen. *indecl.* Octo millia, (*genit.* millium) *n* pl. (*le chiffre Romain,* VIII. M. *ou* VIII. clɔ. *l'Arabe* 8000.) OSM TYSIĘCY liczbą rzymską VIII.M. álbo VIII.clɔ. Arabską. 800.

HUIT *mille fois.* Octies millies. adv. OSM tysięcy razy.

LE HUIT MILLIESME, ou *le dernier de huit mille.* Octies-millesimus, a, um. OSM tysięczny.

HUITAINE, subst. f. (*L'espace de huit jours.*) Octo dierum spatium, ii, n. OSM dni tydzień.

Dans la huitaine. Intra octo dies. Intra octo dierum spacium. W ośm dni w tydzień.

HUITIESME, (*on prononce* HUITIE'ME.) adject. Octavus, a, um. *Cic.* OSMY. **Il a esté fait Consul pour la huitiesme fois.* Octavum consulatum gerit. Numeratur octavus eius consulatus. * Po Osmy raz obrany ná urząd náywyższy Radziecki.

HUITRE, *Voyez* HUISTRE *comme on l'écrit.* OSTRYGA

HULL, (*Ville d'Angleterre dans la province d'Yorck, à l'embouchure de la riviere de Humber.*) Hullum, i, n. Petuaria, æ, f. HULL. Miásto Angielskie.

HUMAIN, m. HUMAINE, f. adject. (*Qui appartient à la nature de l'homme.*) Humanus, a, um. LUDZKI Człowieczy.

La nature humaine, La genre humain. Natura humana, f. Genus humanum, n. *Cic.* Natura národ ludzki Rodzay plemię ludzkie.

HUMAIN, (*Doux, tendre, compatissant, civil, qui a de l'humanité.*) Humanus, a, um. Comis & hoc come. (*ondit au Comparatif.* Humanior & hoc humanius, Comior & hoc comius; *& au Superlatif* Humanissimus, Comissimus, a, um.) *Cic.* LUDZKI łáskawy chętny przyiemny ochotny.

Estre toujours fort humain & fort honneste. Humanitati suæ constare. *Cic.* Być zawsze bárdzo łáskawym y ludzkim.

LES HUMAINS, (*les hommes.*) Homines, um, m. pl. Humanum genus, n. *Cic.* LUDZIE.

LES LETRES *humaines*, (*Les belles lettres dont il n'y a que les hommes qui soient capables.*) Sudia humanitatis, *genit.* orum, n. pl. Litteræ, arum, f. pl. *Cic.* Politior humanitas, *genit.* politioris humanitatis, f, *Cic.* NAUKI poważne ludzkie.

HUMAINEMENT, adv. (*A la facon des hommes.*) Humano more *ou* ritu. abl. Hominum more. abl. *dans Terence.* PO ludzku iák ludzie.

HUMAINEMENT, adv. (*Avec douceur, avec bien de, l'humanité.*) Humanè. Humaniter. adv. *Cic.* LUDZKO łáskawie przyiemnie.

HUMANIZER *quelqu'un*, V. act. (*Le rendre doux & traittable.*) Humanum & facilem aliquem reddere. Tribuere alicui humanitatem. Informare aliquem ad humanitatem. Aliquem hominem reddere. *Cic.* OCHROSTAC kogo ludzkim go uczynić, y do ludzkośći przywieść.

s'HUMANIZER, (*S'adoucir, se rendre plus traittable.*) Se facilem & humanum præbere. Commodioribus moribus fieri. OCHROSTAC się między ludzmi.

HUMANISTE, subst. m. (*Celuy qui sçait les humanitez & belles lettres.*) Humanitatis litteris eruditus, a, um. *Cicer.* STARSZYCH sakoł y nauk poważnieyszych biegły.

HUMANITE', subst. f. (*La nature humaine.*) Humanitas, atis, fœm. Natura humana, æ, fœm. *Cic.* NATURA ludzka przyrodzenie ludzkie.

HUMANITE', (*Douceur, tendresse.*) Humanitas. Lenitas, atis, f. LUDZKOSC łaskawość. **Avoir de l'humanité.* Habere humanitatem *Cic.* *Mieć ludzkość. **Il manque d'humanité.* Deest illi humanitas. * Nie ma nie zna ludzkośći. **César a toujours bien de l'humanité* ou *de la bonté pour nous* Obtinemus ipsius Cæsaris summam erga nos humanitatem, *Cic.* *Cezar záwsze wielką nam łaskawość oświadcza.

LES HUMANITE'S au plurier, (*Les lettres humaines, les belles lettres.*) Humanitas, atis, fœm, Humanitatis studia, orum, neut. plur. Artes liberales, ium, fœm. plur. Litteræ, arum, fœm plur. *Cic.* WYZSZE poważnieysze náuki.

HUMBLE, adject. masc. & fœm. (*Qui s'estime peu, qui souffre volontiers les mépris.*) Sui despiciens, entis, omn. gen. *Cic.* Humilis & hoc humile. Homo humilis ac demissus. POKORNY co o sobie mało trzyma y znosi wzgardę.

HUMBLE, (*Modeste, qui est sans arrogance ni fierté.*) Modestus, a, um. Non elatus, nec inflatus. POKORNY skromny bez hardośći y dumy.

ESTRE *humble*, (*S'estimer peu, avoir de bas sentimens de soy.*) Submissius se gerere. Humiliter ac demissè de se sentire. *Cic.* Se contemnere ac despicere. *Cicer.* POKORNYM być nisko o sobie trzymać.

Faire une humble priere à quelqu'un. Suppliciter aliquem rogare. Alicui submissè supplicare. *Cic.* Pokornie kogo prosić pokorną prośbę mu czynić.

Je viens vous faire une tres-humble priere. Ad te supplex accedo. Suppliciter te oro. Przychodzę z pokorną prozbą moią

HUMBLEMENT, adv. (*Avec humilité.*) Humiliter. Demissè. adv. *Cic.* POKORNIE a pokorą.

HUMECTE', masc. HUMECTE'E, fœm. part. adject. *Voyez* HUMECTER. ODWILZONY, ODWILZONA.

HUMECTER. V. act. (*Rendre moite & humide.*) Humectare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Madefacer, (facio, is, feci, factum,) act. acc. *Virg.* ODWILZYC.

HUMER, V. act. (*Avaler en retirant son vent.*) Sorbere, Exsorbere, (beo, bes, bui, ptum.) act. acc. *Plaut. Hor.* SARKNAC co gębą, połknąć.

HUMEUR, subst. fœm. (*Substance fluide dont les parties sont en mouvement.*) Humor, oris, m. *Cic.* WILGOTNOSC wilgość wilgoć.

Humeur corrompuë. Corruptus humor. *Quint.* Wilgotność zła zepsowana. **Humeur pituiteuse.* Pituitous humor. *Wilgoć flagmista. **Humeur gluante.* Lentus humor. Lentor, oris, m. *Plin.* *Wilgoć lipka.

Qui a bien des humeurs. Homo redundans, m. *Cic.* Człowiek wiele wilgotnośći zbytniey maiący.

HUMEUR se dit aussi (*du tempemperament, qui vient du meslange des qualitez qui sont dans l'homme.*) ainsi on dit qu' *Vn homme est d'une humeur bilieuse & colerique, en qui la bile prédomine,* Biliosus, a, um. HUMOR komplexya postawa ciała ludzkiego e pomięszania y niepomiarkowania czterech przymiotow ciała ludzkiego: ták mowiemy człowiek komplexyi koleryczney w ktorym żołć gorę bierze nad inszemi przymiotami. **D'une humeur atrabilaire.* Atrâ bili percitus. *Cżłowiek maniiak. **D'une humeur phlegmatique & pituiteuse, en qui la pituite domine.* Pituitosus, a, um. Phlegmaticus, a, um. *Człowiek flegmatyk w ktorym flegma gorę ma *D'une humeur sanguine, en qui le sang domine.* Melancholicus, a, um. *Cic.* *Człowiek krwisty w ktorym krew gorę ma nád insze humory.

HUMEUR se dit en morale (*des passions qui s'emeuvent en nous selon le mouvement de ces quatre humeurs.*) Mores, *genit.* morum, masc. plur. Ingenium, ii, neut. Natura, æ, f. Indoles, *genit*, indolis, fœm. Animus, i, m. *Cic.* HUMOR co do obyczaiow.

Vn homme de bonne humeur, d'une humeur enjouée, folastre Homo lepidis ac festivis moribus. Człowiek humoru wesołego trzpiotowaty szalony. **Vne femme galante & de fort belle humeur.* Luculenta mulier ac festiva. *Plaut.* *Białogłowa grzeczna wesoła pięknego humoru

Il est de mon humeur. Cum moribus & naturâ illius congruo. *Cicer.* Conveniunt nostri mores. *Ter.* Nobis convenit. *Petr.* Moiego iest humoru.

Je connois l'humeur des femmes, quand vous voulez une chose, elles ne le veulent pas, & quand vous ne le voulez pas, elles en meurent d'envie. Novi ingenium mulierum, nolunt ubi velis, ubi nolis, capiunt ultrò. *Plaut.* Znám się ná białogłowach, ten iest ich humor kiedy chcesz czego to tedy nie chcą, kiedy nie chcesz dziwnie żądaią.

C'est son humeur. Sic est. *Ter.* Tali est indole. Sic est ipsius indoles. Ita est illius ingenium. *Plaut.* Ita homo est. *Terent.* Ten iest iego humor, tákiego iest humoru.

Je suis bien aise que vous soyez dans vostre belle humeur, dans vostre humeur agréable & railleuse. Te hilari animo esse & prompto ad iocandum valdè me juvat. *Cic.* Cieszę się żeś iest w swoim pięknym y wesołym humorze.

Se faire à l'humeur d'autrui, S'accommoder, s'accoustumer à son humeur. Fingere se ad mores alterius. Congruere cum alterius moribus. *Ter.* Cedere moribus alterius. *Hor.* Congruere in morem alterius. *Liv.* Ut sunt mores alicujus, ita morem gerere. *Plaut.* Przyzwyczaiać się do cudzey fantazyi, humoru.

Chacun a son humeur. Suis quisque fingitur moribus. *Cic.* Każdy człowiek ma swoy humor.

Mettre quelqu'un en bonne humeur ou *de bonne humeur.* Aliquem à severitate ad hilaritatem traducere. *Cic.* Aliquem hilarem facere *ou* reddere. *Ter.* Rozruchać kogo rozweselić.

Mettez vous en belle humeur pour les nôces de vostre fils. Hilarium te fac nuptiis gnati. *Ter.* Bądź wesoł y dobrego humoru ná wesale syna swego. **Mettez vous en bonne humeur.* Exorna te lepidis moribus. *Plaut.* Exporrige frontem. *Ter.* *Bądź wesoł.

Vn homme d'une humeur commode. Homo commodis & facillimis moribus. Człowiek przyiemny. **D'une humeur incommode & difficile.* Morosis & difficillimis moribus. *Cic.* *Nieprzyiemny przykry sprzeciwny niedogodliwy.

D'une humeur entreprenante & hardie. Insuscipiendis audax. Magnis ausis promtus. *Tacit.* Człowiek śmiały zuchwały. **D'une humeur changeante & volage.* Mobilissimus ingenio. *Tacit.* Levis homo. *Plaut.* *Niestateczny płochy lekomyślny. **D'une humeur emportée & colere.* Fervidus ingenio. *Ovid.* *Gniewliwy popędliwy. **D'une humeur douce & paisible.* Leni animo & quieto, Oleo tranquillior. *Plaut* *Spokoyny łaskawy.

Voila quelle est mon humeur, je veux maintenant une chose, & je ne la veux plus un moment aprés. Ita mihi ingenia sunt, quod lubet, non lubet jam id continuò. *Plaut.* Ten iest moy humor dopiero chcę, dopiero niechcę tá iest moia fantazya.

Faire

Faire violence à son humeur, Se contraindre. Cum genio suo belligerare. *Plaut.* Sibi imperare. Homotowi swemu się sprzeciwiać, sobie samemu y włosney skłonności gwałt czynić.

Mettre quelqu'un en mauvaise humeur. Alicui stomachum *ou* bilem movere. *Cic.* Stomachari aliquem. Wzły humor wprowadzic kogo rozgniewac go.

Il est en mauvaise humeur contre moy, Il boude contre moy. Turget mihi. *Plaut.* Totus est in fermento. *Petr.* Gniewa się ná mnie, dąsa się ná mnie.

(Expression basse & populaire.) Sposob mowienia podły y pospolity.

Supporter la mauvaise humeur d'un amy. Amici intemperiem ferre *Cic.* Znosić unosić kogo, znosić przyiaciela w złym humorze będącego.

Je ne suis pas d'humeur à me donner tant de peine. Non is sum, qui tantum laboris impendam *ou* capiam. Nie podoba mi się to, niechcę sobie tyle dać pracy, nie mi potey sażydze.

Il est d'humeur à le faire, si vous n'y prenez garde. Faciet, nisi caveas. *Ter.* Gotow iest to uczynić ieżeli nie zábieżysz.

HUMIDE, adj. m & f. (*Qui a de l'humidité.*) Humidus. WILGOTNY.

Un peu humide. Humidulus, a, um. *Ovid.* Wilgotniawy.

Qui rend humide. Humificus, a, um. *Plin.* Wilgocący.

HUMIDE *radical*, subst. masc. (*Humeur vivifiante, qui a la vertu d'entretenir la vie dans l'homme.*) Vivus calor, *genit.* vivi caloris, masc. Humor vim habens in se vitalem. Humor vitalis, masc. WILGOC pomiarkowana ożywiaiąca wilgoć gruntowna żywa, ktorą człowiek żyie co do ciała.

HUMIDEMENT, adv. In humido loco. *Var.* WILGOTNO.

HUMIDITE', subst. f. (*Qualité qui rend humide.*) Humor, oris, masc *Cicer.* WILGOC wilgotność. **Les saules aiment l'humidité.* Salices gaudent uliginosâ terrâ. * Wierzby wilgoć lubią.

Des lieux où il y a beaucoup d'humidité, qui sont fort humides, nuisent à la plus part des hommes. Loca humida nocent quàm plurimis. Mieysca wilgotne szkodzą zdrowiu.

HUMILIANT, m. HUMILIANTE, f. (*Qui humilie, qui abbaisse l'orgueil.*) Superbiam deprimens, entis, omn. gen. Arrogantiæ comprimendæ idoneus, a, um. UPOKARZAIĄCY. Upokarzaiąca, poniżaiący.

Un mestier bas & humiliant. Ars humilis & abjecta. *Cicer.* Rzemiesso podłe pokorne. **Un office bas & humiliant.* Vile & abjectum ministerium. *Urząd podły pokorny.

HUMILIATION, subst. f. (*Abbaissement de soy-même.*) Voluntaria sui demissio, *genit.* voluntariæ demissionis, fœm. UPOKORZENIE się.

HUMILIATION en signification passive, (*qui nous vient d'ailleurs*) Inustum infamiæ dedecus, *genit.* inusti dedecoris, neut. Inusta turpitudinis nota, æ, f. UPOKORZENIE poniżenie od kogo álbo skąd pochodzące.

HUMILIER *quelqu'un*, V. act. (*Le rabbaisser*, ou *rabbatre son orgueil*) Alicujus superbiam *ou* arrogantiam frangere, (go, gis, fregi, fractum.) *ou* contundere, (do, dis, tudi, tusum.) act. Altiores alicujus spiritus comprimere, (primo, is, pressi, pressum.) Arrogantiam alicujus reprimere. Aliquem deprimere. act. UPOKORZYC kogo poniżyć poskromić.

S'HUMILIER, (*Devenir humble, quitter son orgueil.*) Superbiam abjicere *ou* ponere. UPOKORZYC się. **Dire quelque chose pour s'humilier.* Aliquid se minuendi causâ dicere. *Powiedzieć co ná upokorzenie swoie.

S'Humilier devant quelqu'un, se jettant à ses pieds, Paroistre devant luy en posture de suppliant. Se ad pedes alicujus objicere. *Voyez* SE JETTER A SES PIEDS. Upokorzyć się przedkim upaść mu do nog uniżyć mu się.

Il s'est humilié jusques aux fonctions les plus basses de la maison. Ad vilissima quæque ministeria se objecit. Uniżył się áż do náyniższych posług domowych.

HUMILITE', subst. fœm. (*Vertu opposée à l'orgueil, qui nous porte à nous abbaisser en veue de nostre bassesse & de nos imperfections.*) Humilitas, atis, f. & m. POKORA cnota pokory uniżoność.

HUMILITE', (*Sentiment modeste qu'on a de soy même*) Modestia, æ, f. *Cic.* POKORA skromne o sobie rozomienie.

Il represente ces choses avec l'humilité possible. Hæc quàm potest demississimè atque subjectissimè exponit. *Cas.* Wyraża to z pokorą iák może náywiększą.

*HUNE, subst f. (*Cage ou guerite ronde en saillie au bout du mast d'un navire.*) Carchesium, ii, neut. *Catul.* MASZTOWY wierzch kosz.

*HUPPE, (*ou* PUPUE.) subst. f. *Oiseau.*) Upupa, æ, f. *Plin.* DUDEK ptak.

*HUPPE, *Aigrette que quelques oiseaux portent sur la teste.*) Plumea crista, æ, f. *Plin.* Apex, *gen.* apicis, masc. *Plin.* CZUB kita ná głowie u ptastwa niektorego.

*HUPPE', m. HUPPE E, f. (*Qui a une huppe sur la teste.*) Cristatus, a, um. *Plin.* Plumis cristatus, a, um. CZUBATY CZUBATA.

*HURE, subst. f. (*La teste d'un sanglier & des autres bestes mortes.*) Aprugnum caput, *genit.* aprugni capitis, n. *Plin.* GŁOWA łeb Dzika lub inszego zwierza zábitego.

(On le dit aussi d'un saumon, d'un brochet &c.) Tymże názwiskiem w francuskim zowią głowę sumo szczupaka y wszelkiey ryby wielkiey.

*HURLEMENT *ou* HEURLEMENT, subst. m. (*Grand cri des loups & des chiens.*) Ululatus, ûs, m. *Plin.* WYCIE psow wilkow.

IL SE DIT aussi (*des grands cris des femmes dans quelque grand malheur.*) Femineus ululatus, m. *Virg.* Muliebris vociferatio, f. *Auct. ad Heren.* Vociferatus, ûs, m. *Plin.* TOZ się mowi o wielkim nárzekaniu y krzyku białychgłow w nieszczęściu iákim wielkim.

*HURLER, *ou* HEURLER, V. neut. (*Faire des hurlements.*) Ululare, (o, as, avi, atum.) n. *Virg.* WYC.

HURLER, (*Faire de grands cris semblables aux hurlements des loup.*) Ululare. n. Vociferari, (or, aris, atus sum.) dep. *Virg.* WYC iák wilcy.

*HURLU-BERLU, adv. populaire, qui signifie *Inconsiderément.* Inconsideratè. adv. NIEUWAZNIE płochołop cap słowo pospolite proste.

Qui est hurlu-berlu. Incogitans, antis, omn. gen. *Terent.* NIEUWAZNY płochy.

*HUTTE, subst. f. (*Petit logement fait à la haste pour se mettre à l'abry du mauvais temps.*) Straminea casa, æ, f. *Ovid.* BUDA ze słomy álbo gáłęzi ná prędce, szałasz kuczka.

Petit hutte. Casula, æ, f. *Plin.* Budka kuczka.

*HUTTER, V. act. *Se hutter, comme on fait dans un camp.*) Facere casas sive arte. Casas ædificare. *Quint. Plin.* BUDOWAC szałasze iáko w obozie czynią.

HUY, (*Ville & forteresse dans l'Evêché de Liege sur la Meuse.*) Huum ou Huyum & Huyonum, i, neut. HUY Miásto y forteca niższych niemiec w Biskupstwie Leodiskim nád Mozą rzeką.

HYACINTHE, subst. f. (*Plante & fleur odoriferante.*) Hyacinthus, i, m. *Virg.* JACYNT márcowy kwiat. * *C'est aussi une pierre précieuse de la couleur de cette fleur.* *Jácynt kamien drogi modrey bárwy.

De couleur d'hyacinthe. Hyacinthinus, a, um. Jacinthinus, a, um. Jacintowy kolor lawendowy.

HYADES, subst f. pl. (*Ce sont sept étoiles fameuses chez les Poëtes, qui amenent toûjours de la pluye*) Hyades, adum, f. pl. *Ovid.* GWIAZDY Báby ná niebie siedm ich iest y záwsze deszcz przynoszą.

HYÆNE, subst. f. (*Animal farouche dont parle Pline.*) Hyæna, æ, f. *Plin.* HIENA zwierz dziki drapieżny o ktorym pisze Pliniusz.

(C'est un animal des plus sales & des plus immondes, ne vivant que de charogne, & tirant hors de terre les corps morts, pour les devorer.) Jest to zwierzę náysprośnieysze y náyplugawsze ktore nie żyie tylko trupami, y z ziemi ie wygrzebuie áby ie pożrzeć.

HYDASPE, (*Fleuve des Indes.*) Hydaspes, æ, m. *Horat.* HIDASP rzeka Indyiska.

HYDRAULIQUE, subst. f. (*Science qui enseigne la conduite des eaux, & le moyen de les élever.*) Hydraulice, es, f. *Vitr.* NAUKA wodna konszt iáko się obeyść z wodą iáko ią podnosić y prowadzic misternie.

HYDRE, subst. f. (*Serpent d'eau.*) Hydrus, dri, m. *Plin.* WĄZ wodny.

HYDRE *à sept testes* (*qu'Hercule tua.*) Hydra, æ, f. *Virg.* HIDRA Smok o siedmiu łbach ktorego zábił Herkoles.

HYDRIE, subst. fœm. (*Grande cruche à mettre de l'eau, d'usage autrefois parmi les Juifs, pour faire leurs purifications.*) Hydria, æ, f. WODNY dzbanek, wiadro, szągiew wanna cebes.

(il

(Il ne se dit eo nostre langue, qu'en parlant des cruches où J.C. changea l'eau en vin aux nôces de cana.) Stągwie w Polskim à zaś *Hydrie* w Francuskim mowi się tylko o tych statkach w ktorych Chrystus Pán wodę w wino przemienił w Kanie Galileyskiey ná godach.

HYDROCELE, subst. fœm. (*Maladie des bourses enflées par une fluxion de serositez.*) Hydrocele, es, fœm. (*mot Grec.*) *Mart.* KIŁA choroba męcberzyny, álbo iądrek wypuklina.

Qui a une hydrocela. Hydrocelicus, i, m. *Plin.* Hydrocele laborans, antis, omn. gen. Kiłowaty.

HYDROGRAPHIE, subst. f. (*Description de l'eau.*) Hydrographia, æ, f. *mot Grec.* Aquarum descriptio, onis, f. OPISANIE wod.

HYDROMANTIE, subst. fœm. (*Divination qui se fait par le moyen de l'eau.*) Hydromantia, æ, fœm. (*mot Grec.*) WROZBA wie zczba wodna wrożące co przez wodę álbo zwody

HYDROMEL, subst. masc. (*Sorte de breuvage fait avec de l'eau & du miel.*) Hydromeli, *indeclin.* Aqua mulsa, æ, fœm. Promulus, idis, fœm. *Cicer.* MIOD pity, syta miod sycony.

HYDROPIQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui est enflé d'une eau entre cuir & chair.*) Hydropicus, a, um. Hydrops, opis, masc. *Horat.* PUCHLINĘ cierpiący opuchły. **L'hydropique ne peut jamais éteindre la soif qui le tourmente, à moins que d'ôter la cause du mal.* Hydrops sibi indulgens crescit, neque sitim pellit, ni venis fugerit causa morbi. *Hor.* *Puchlinę cierpiący nigdy nie może ugasić pragnienia poki przyczyny złego nie pozbędzie. **N'est-il point hydropique?* Num aqua intercus eum tenet? *Plaut.* *Czy nie ma puchliny

HYDROPISIE, subst. fœm (*Maladie d'une eau entre cuir & chair.*) Hydrops, opis, masc. *Cels.* Hydropisis, is, fœm. *Plin.* Aqua intercus, *genit.* aquæ intercutis, fœm. *Cic.* Aquosus languor, *genit.* aquosi languoris, masc. *Hor.* PUCHLINA choroba wodna.

HYMEN, *ou* HYMENE'E, subst. m. (*Divinité fabuleuse des Payens, qui présidoit aux mariages.*) Hymenæus, ei, m. *Ter.* HYMENEUSZ Weselny Bożek.

(Il se prend pour le Mariage & pour les Nôces.) Bierze się zá wesele samo y zá ślub małżeński.

HYMEN, (*Petite peau que quelques Anatomistes disent estre dans le col de la matrice des filles.*) Tunica virginitatis custos, *genit.* tunicæ virginitatis custodis, f. BŁONKA całości dziewictwa znák u anátomistow,

HYMNE, subst. f. *mieux que* m. (*Louange en vers à la louange de Dieu* ou *de ses Saints.*) Hymnus, i, masc. *Mart.* HYMN Pieśń ná chwałę Boską, álbo SS.

HYPERBOLE, subst fœm. (*Figure de Rhétorique qui augmente ou qui diminue la verité des choses.*) Hyperbole, es, f. *Cic.* Superlatio, onis, f. *Auct. ad Heren.* UDANIE czego nádmiar przyczyniaiące álbo umnieyszaiące.

HYPOCAUSTE, subst. masc. (*Lieu sous-terrain où il y a un fourneau pour échauffer les bains.*) Hypocaustum, i, neut. Vaporarium, ii, neut. *Vitr.* IZBA nápalona spodem, dla ciepła puszczania do innych izb nád nią wystawionych lub też do łaźien.

HYPOCONDRE, subst. masc. (*Chaque partie superieure du bas ventre.*) Hypocondria, orum, neut. pl. SŁABIZNA, brzuchowa słabiana.

HYPOCONDRYAQUE, adject. m. & f. (*Qui est travaillé des vapeurs qui s'élevent des hypocondres, & qui troublent le cerveau.*) Atrâ bile percitus, a, um. *Plin.* Cerritus, a, um. *Hor.* HIPOKONDRYK dziwaczek ná chypokondryą chorujący.

HYPOCRISIE, subst. fœm. (*Deguisement, fiction en matiere de Religion.*) Fucata virtutis species, *genit.* fucatæ speciei, fœm. Ficta *ou* simulata probitas, fœm. Larva pietas, fœm. Hypocrisis, is, f. (*mot Grec.*) NIESZCZEROSC obłuda zmyślone nábożeństwo.

HYPOCRITE, subst. masc. & fœm. (*qui se dit de l'homme & de la femme, faux devot, fausse devote*) Pietatis *ou* probitatis simulator, oris, m. OBŁUDNIK Obłudnica zmyśloney pobożności.

HYPOTHEQUE, subst. f. (*Charge qui se met sur des biens immeubles.*) Hypotheca, æ, fœm. *Cic.* Pignus, *genit.* pignoris, neut. ZASTAW pieniądze dane ná zástaw od dobra stoiące.

HYPOTHEQUER, V. act. (*Charger, engager un fonds.*) Fundum pignori opponere. *Ter.* Fundum oppignerare. act. *Cic.* PUSCIC dobra zástawą dać ná zástaw dobra

HYPOTHESE, subst. fœm. (*Supposition.*) Hypothesis, is, fœm. (*mot Grec.*) Causa, æ, fœm. RZECZ mniemana iakoby była.

HYPOTHETIQUE, adject. (*Conditionnel.*) Hypotheticus, a, um. *Boëce.* MNIEMANY iákoby co było.

Une proposition hypothetique. Ciceron l'appelle en un mot. Connexum, i, n. Conjunctio, onis, f. Connexum seu propositio hypothetica. Conjunctio (pro ut Cicero propositionem hypotheticam appellat.) Propozycya domniemana w którym co nie iest w rzeczy samey, kładąc iákoby było.

HYPOTHETIQUEMENT, adv, comme *S'énoncer hypothetiquement, Faire des propositions hypothetiques.* Uti conjunctionibus, *ou* connexis hypotheticis, *ou* enuntiationibus hypotheticis Adhibere propositiones hypotheticas. MOWIC obowiętnie na dwie strony.

HYRCANIE, (*Province de l'ancien Royaume des Perses.*) Hyrcania, æ, f. *Cic.* HIRKANIA Prowincya Persyi

D'HYRCANIE. Hyrcanus, a, um. *Plin.* Z HIRKANII rodem.

HYSSOPE, subst. f. (*Herbe odoriférante.*) Hyssopum, i, n. IZOP. **Vin d'hyssope.* Vinum hyssopites, *genit.* vini hyssopitæ, n. *Plin.* *Izopowe wino przyprawne Izopem.

HYVER, *Voyez & écrivez* HIVER, *&c.* ZIMA.

* *

I.

I'Neuviéme lettre de l'Alphabet, & la troisiéme voyelle; qui est aussi consonne, & en ce cas on allonge le caractere par en bas, ainsi J. I dziewiąta litera abiecadła trzecia z wokalow to iest samo brzmiących, tá też iest czasem konsoną zwłaszcza w łacińskim y Francuskim częstokroć y w polskim gdzie ná ten czas pisze się podłużnie ták: j.

I chez les Anciens estoit une lettre numérale qui marquoit Cent; il signifioit aussi *Un* chez les Romains. I. u dawnych było literą liczalną znácząc liczbę sto, á u Rzymian znaczyło ieden co y teraz znaczy liczbą Kościelną I.

JA, adverbe, vieux mot, au lieu duquel on se sert de *Maintenant*, ou *Des, Desja.* Jam. *Cic.* JUZ.

JABLE, subst. m. (*L'entaille, la rainure qu'on fait aux douves des tonneaux pour y mettre le fonds.*) Incisura, æ, fœm. *Colum.* NARZYNANIE wątorow w beczce dla wprawienia dna cyrklowanie.

JABLER, V. act. mot de l'Art, (*Faire des jables aux tonneaux.*) Incisuras facere. NARZYNAC wątory.

JABOT, subst. masc. (*La poche d'un oiseau où s'arreste sa mangeaille.*) Ingluvies, iei, f. *Colum.* GARDŁO gardziełko u ptaka gdzie żer wpuszcza

JABOTER, V. n. (*Marmoter.*) Mussare, (o, as, avi, atum.) n. POD nosem sobie mruczyć.

(Terme bas & populaire.) Słowo proste pospolite.

JACHERE, subst. f. (*Terre labourable qu'on laisse reposer sans y rien semer, pour la rendre plus fertile.*) Vervactum, i, n. *Plin.* UGOR odłog rola leżąca dla spoczynienia. **Cela n'empesche pas qu'on ne berse les jacheres au mois de Juillet.* Nihil prohibet, quominus mense Julio vervacta subigantur. *Colum.* *Jednakże mogą targać ugory w miesiącu Lipcu.

JACTANCE, subst. fœm. vieux mot, *voyez* VANITE'. CHELPLIWOSC stáre słowo Francuskie.

JACULATOIRE, adj. terme de Dévotion. (*Fait du fonds du cœur, partant d'une oraison.*) Jaculatorius, a, um. *mot consacré.* STRZELISTE akty ku Pánu Bogu z gorącości ducha y z całego serca pochodzące.

JADA, *ou* JADE, (*Riviere d'Allemagne dans la Westphalie au Comté d'Oldembourg, qui se jette dans la mer vers l'embouchure du Weser.*) Jadua, æ, masc. & f. JADA Rzeka w Niemczech w Westfalii w Hrabstwie Oldenburg w padaiąca w morze około ujścia Wezeru.

JADIS, adv. de temps qui signifie *L'ancien temps.* Olim Quondam. adv. *Cic.* ZDAWNA przedtym niegdyś, kiedyś

JAEN, (*Ville d'Espagne dans l'Andalousie.*) Giennium, ii,n.Gienna,æ,f. JEN Miasto Hiszpańskie w Andaluzyi.

JAFFA, (*Ville maritime de la Palestine, aujourd'huy ruinee, dont il ne reste qu'un port & quelques maisons.*) Joppe, es,f. JAFFA álbo Joppa Miasto pomorskie álbo po nádmorskie Palestyny dziś cale spustoszone niemaiące tylko Port y kilka domow.

JAILLIR, V. n. (*qui ne se dit que des choses liquides, qui sont poussées en quelque lieu avec violence.*) Salire, (salio, is, salii ou salui, saltum.) Exilire, (lio,is,lii ou lui, exultum.) n. *Cic.* WYPADAC wyrrvskać co do rzeczy mokrych z impetem wypadaiących, y biiących

UNE FONTAINE JALLISSANTE. Fons saliens ou exiliens.m. ZRZODŁO biiące wytryskuiące.

JAIS, ou JAYET, subst. m. (*Mineral ou pierre fossile fort noire, dont on fait des colliers & des boutons, & qui reçoit un beau poly.*) Gagates, æ, m. *Plin.* GAGATEK kamień z ktorego robią ná szyię sznurki y mancle ná sęce, y guzy do zápinánia á da się pięknie polerować.

JALAP, subst. m. term de Pharmacie, (*C'est une plante qui croist dans la nouvelle Espagne, fort purgativé.*) Jalapa, æ, f. Vera au mirabilis peruviana, æ,f. SAŁAPA ziele aptekarskie bardzo purguiące.

JALOUX, m. JALOUSE,f.adject. (*Envieux, concurrent.*) Zelotypus, a, um *Quint.* Invidus. Invidiosus, a, um. *Cic. Ovid.* Æmulus, a, um Æmulator. oris,m. *Cic.* ZAZDROSNY chciwy ZAZDROSCIWY. °*Themistocle estoit jaloux de la gloire de Miltiade* Themistocles gloriæ Miltiadis erat invidus. *Cic.* °Temistokles zazdrościwy był sławy Milcyadesa.

Estre jaloux. Æmulari, (or, aris, atus sum.) dep. Przesadzać się ná przepych się sadzić álbo też niewiara.

JALOUX se dit particulierement en matiere d'amour,(*de celuy qui craint qu'un rival ne partage avec luy le cœur de sa femme,* ou *d'une femme qui craint que son mary n'ait qelque attache pour une autre.*) Zelotypus,a, um. *Petr. Juv.* ZAZDROSC zawisć małżeńska podeyrzliwość.

JALOUX se dit (*à l'égard de quelque autre passion.*) *Jaloux de sa réputation.* Famæ studiosus. ZARLIWY niedotkliwy co do sławey właszey. °*Les trois Déesses jalouses de la beauté.* Deæ lividantes, *genit.* Dearum lividantium, f.pl. Æmulæ de pulchritudine. *Petr.* °Trzy Boginie zarliwie przesadzaiące się między sobą o urodę y iedna drugiey nieustępuiące. °*Un Prince jaloux de son autorité.* Princeps tuendæ auctoritatis studiosus. °Pan o Powagę swoię zarliwy.

JALOUSIE; subst. f. (*Passion de l'ame, qui naist d'un trop grand amour pour une personne.*) Zelotypia, æ, f. *Petr.* ZAZDROSC poderzliwość niewiara.

Il a de la jalousie de sa femme, Il en est jaloux; Il craint qu'elle n'ait une galanterie. Alienis amoribus suspectam habet uxorem. Niewierza żonie podeyrzliwy iest o iey poczciwość áby gachow iákich nie miała. °*Cette femme a de la jalousie de son mary.* Pellicatu suspectum habet virum. Hæc mulier in alienâ virgine suspectum habet virum.*Suet.* °Niewiera mężowi podeyrzliwa áby inszych nie patrzał.

JALOUSIE, (*Envie basse du bonheur & des belle qualitez de quelqu'un.*) Zelotypia. Invidia, æ, f. *Juv. Cic.* Æmulatio, onis, f. *Suet.* Invidentia, æ, f. *Cic.* ZAZDROSC podła záwiść szczęścia y dobra cudzego.

Quoique Tibere n'eût aucun sujet de haïr Aruntius, toutefois sa réputation & ses grandes qualitez luy donnoient de la jalousie. Quanquam Tiberio nulla verus In Aruntium ira, sed divitem & promptum artibus egregiis & pari famâ publicè suspectabat *Tacit.* Lubo Tyberyusz żadney niemiał przyczyny złe chęci do Aruncyusza iednakże,mu sława y cnota iego była niemiła.

ON DIT qu'*Une armée en campagne tient plusieurs villes en jalousie.* Expeditus exercitus, multas urbes anxias & solicitas habet. WOYSKO w polu, kilkanaście miast w podeyrzeniu.

Une forteresse bien munie donne de la jalousie à plusieurs Princes. Arx munitissima, multos principes solicitos habet, Forteca obronna sa siadom zazdrość czyni.

JALOUSIE, (*Treillis de fenestre.*) Transenna, æ, f. *Cic.* Fenestra cancellata, æ, f. Fenestra viminibus clathrata, æ, f. OKNO kracone kratki przed oknami.

JAMAIS, adverbe de temps (*qui se dit du temps passé, & de l'avenir.*) Nunquam, Unquam.*Cic.* NIGDY co do przeszłego czasu y przyszłego.

Jamais il ne m'est venu en pensée de vous démander cela qu'à present. Illud mihi ante hoc tempus nunquam in mentem venit à te requirere *Cic.* Nigdy mi to ná myśl nieprzyszło, prosić cię o to dopiero teraz.

Donnez vous de garde de me dire jamais cela. Cave posthac unquam istud verbum ex te audiam. *Ter.* Pátrzayże żebyś mi nigdy tego niewymowił żebym od ciebie nigdy więcey tego niesłyszał.

Cette maison est aussi frequentée que jamais. Hæc domus celebratur ut cùm maximè. *Cic.* Pełny iest ten dom záwsze ják nigdy bardziey.

A JAMAIS, *Pour jamais.* In perpetuum. *Cic.* In æternum *Plin.* NA záwsze ná wieki.

JAMAIS pris substantivement, *Un jamais, Une éternité.* Ævum. Æternum,i,n *Cic.* WIECZNOSC wieczne nigdy.

JAMBAGE, subst. m. (*Construction de maçonnerie, qui sert à soûtenir une porte,* &c.) Anta, æ, f. Antæ, arum,f.pl. *Vitr.* Postis,is,m.*Cic.* PODWOIE u drzwi ze dworu.

JAMBE, subst. f. (*Ce qui soûtient le corps de l'homme.*) Crus, *genit.* cruris, n. *Cic.* GOLEN noga ná czym wszystkie ciało stoi.

(La jambe a deux os,dont le plus grand se nomme le grand Focile, *Tibia, æ, f.* Le moindre s'appelle le petit Focile, & en Latin *Fibula, æ, f.* Le gras ou le mollet de la jambe se nomme *Sura,æ, f.* Ces mots se prennent chez les Poëtes pour la jambe mesme, comme dans Phedre *Dextram fregit tibiam,* il se rompit la jambe droite.) Noga ma dwie kości większa się zowie kość goleniowa przednia większa, druga kość goleniowa mnieysza zátym zzyłu idzie łyst álbo pęga miękisz u nogi,co się u Poetow bierze zá cáłą nogę ktorakolwiek z tych częśći w wierszu złomał goleń prawą.

Petite jambe. Crusculum, i, n. *Mart.* Máła goleń.

Qui a les jambes tortuës. Qui distortis est cruribus. *Ho*° Vatus, a, um. *Plin.* Loripes, edis, m. *Juv.* Krzywych goleni, krzywo-nogi, szpotawy.

Qui a les jambes tournées en dehors. Valgus,a, um. *Plaut.* Wykrzywionych goleni, sklęsłych golenl iák żáka.

Qui a les jambes tournées en dedans. Vatius, a, um. *Var.* Szpotawy.

Qui marche les jambes trop ouvertes, qui les écarquille trop. Compernis, is, com. gen. Qui divaricatis cruribus incedit. *Plaut.* Krzywo nogi co chodzi rozkraczony.

ON DIT en menaçant, qu'*On rompra bras & jambes à quelqu'un.* Suffringentur Ipsi crura & brachia. *Cic.* Egregiè mulcabitur. *Petr.* MOWIĄ grożąc ręce y nogi ci połukę.

ON DIT en ce sens au figuré, que *Les juges ont coupé bras & jambes à une partie en jugeant.* Judicio pessimis modis hunc habuerunt judices. Illum pessundârunt. Deartuarunt illius opes *Plaut.* WNIWECZ go sąd obrocił.

JAMBE *de force*, (*Chaîsne ou rang de pierres de taille qu'on fait dans un mur, pour luy donner de la fermeté.*) Orthostatæ, arum, m.plur. Prostas ou Parastas, adis, f. *Vitr.* KANIE w MUROWANIU nárożne.

JAMBE se dit proverbialement en ces façons de parler, *Jetter le chat aux jambes de quelqu'un, luy donner, luy attribuer quelque meschante action, l'en charger, en rejetter la faute sur luy.* Derivare ou Inclinare ou transferre crimen in aliquem. *Cic Plaut.* NOGI przysłowiem. Rzucić komu kota ná nogi zwalić ná niego co przykrego y złego. W polskim przysłowie niesie rzuć kota ná łep, on pádnie ná nogi, o tym co mu nie niezászkodzi y umie się wykręcić ze wszystkiego.

Donner le crot en jambe à quelqu'un (dans le sens naturel,) *Le faire tomber en luy tendant le pied.* Supplantere aliquem. *Cic.* & dans le sens figuré il se dit pour *Supplanter quelqu'un, luy couper l'herbe sous le pied, luy faire manquer quelque bonne affaire & avantageuse.* Dolis ac fallaciis à lucroso negotio, ou à requæstuosâ rejicere ou removere aliquem. Podstawić nogę komu áby upadł niewłaśnie znáczy podeyść go chytrze.

Faire selon la jambe, le pied. Suo se modulo ac pede metiri. *Hor.* Według nogi krok czynić, nád siły swoie się nie kasáć.

Prendre ses jambes à son col, partir pour quelque message. Se itineri accingere. Se viæ committer. *Hor.* Se in pedes dare. *Ter.* Wziąć nogi zá pas wybrać się w drogę dokąd.

IAMBIQUE, adject qu'on prononce de quatre syllabes. (*Concernant l'iambe.*) Iambicus, a, um. *Cic.* WIERSZA rodzay pewny.

Vers

Vers Iambique, (*composé de pieds Iambes.*) Versus Iambicus. *Cic.* Toż ſamo wierſzow rodzay pewny.

JAMBON, ſubſt. m. (*Cuiſſe ou épaule d'un cochon.*) Perna, æ, f. *Plaut.* Petaſo, ou Petaſo, onis, m. *Mart Var.* SZYNKA.

Un jambon en paſte, Cruſtulata perna. *Spart.* Szynka w paſtecie.

JANE, ſubſt. f. (*Piece de bois qui fait le cercle d'une roue.*) Canthus, i, m. *Perſ.* DZWONA do koł.

JANVIER, ſubſt. m. *Le mois de Janvier*, (*Premier mois de l'année ſelon nous.*) Januarius, ii, (*on ſous-entend menſis.*) m. STYCZEN mieſiąc pierwſzy roku po náſzemu.

JAPON, ſubſt. maſc. (*Iſles & Empire de l'Aſie moderne, dans l'Ocean Oriental.*) Japonia, æ, f. JAPONIA wyſpa y Państwo Azyi ná morzu wſchodowym.

DU JAPON. Japonicus, a, um. JAPONSKI.

JAPONNOIS, ſubſt. m. (*Qui eſt né au Japon.*) Japo, onis, maſc. IAPONCZYK rodem.

JAPONNOISE, f. (*Celle qui eſt née au Japon.*) Japonia, æ, f. JAPONKA rodem.

JAPPEMENT, ſubſt. m. (*L'aboy des chiens.*) Latratus, ûs, m. *Virg.* SZCZEKANIE pſow.

JAPPER, V. neut. (*Abboyer, parlant des chiens.*) Latrare, (o, as, aviatum.) n. *Cic.* SZCZEKAC mowiąc co do pſow. Wpolſkim ſię toż mowi przez obelgę y żelżywośći o ludziach między proſtaczwem poſpolicie.

JAQUETTE, ſubſt. f. (*Robe d'enfant.*) Toga, æ, f. FURKO dziecinny ubior z rękawami. * *Priſe pour une Caſaque ſans manches.* Sagulum, i, n. *Katanka bez rękawow.

JARDIN, ſubſt. m. (*Terre cultivée & plantée pour ſe promener.*) Hortus, i, m *Cic.* OGROD. * *Jardin à fleurs.* Hortus halans floribus. *Virg.* *Ogrod ná kwiaty. * *Jardin potager.* Hortus olitorius. *Ogrod ná wárzywo. * *Jardin planté d'arbres fruitiers.* Hortus, i, m. Viridarium, ii, neut. *Colum.* *Ogrod ſadzony drzewami owocowemi ſzczepami Sad. * *Jardin ſur les feneſtres.* Hortus in in feneſtris. *Ogrod kraciony. * *Jardin ſur des voutes.* Hortus penſilis. *Plin.* *Ogrod ſzpalerowany piętrowany.

DE JARDIN, ou *Qui croiſt dans les Jardins.* Hortenſis & hoc hortenſe, adject. Hortenſius, a, um. *Plin.* OGRODOWY.

Dreſſer un jardin. Hortum inſtruere. *Cic.* Zákładać ogrod. **Le planter.* Inſerere hortos. *Colum.* Parare ou præparare hortum. *Cicer.* * Záſadzać ogrod. * *Se divertir ſeul dans ſes jardins.* In hortis ſe ſine interpellatoribus oblectare. *Cicer.* *Cieſzyć ſię ſami wogrodzie.

JARDINAGE, ſubſt. m. (*L'art de cultiver les jardins.*) Hortorum cultura, æ, f. Cultus, ûs, m. *Cic.* OGRODNICTWO ogrodniczy kunſzt. * *Il entend le jardinage.* Hortorum culturæ ſciens eſt. *Zná ſię ná ogrodnictwie. * *Il aime le jardinage.* Hortorum culturâ delectatur. *Kocha ſię w ogrodnictwie.

JARDINER, V. neut. (*Travailler au jardin.*) Hortum colere, (lo, lis, colui, cultum.) act. *Virg.* Ogrodnictwem ſię bawić.

JARDINET, ſubſt. m. (*Petit jardin.*) Hortulus, li, m. OGRODEK máły ogrodeczek.

JARDINIER, ſubſt. m. (*Celuy qui cultive un jardin.*) Hortorum cultor, oris, m. OGRODNIK.

JARDINIER *fleuriſte*, (*qui ne cultive que des fleurs.*) Florum cultor. OGRODNIK od kwiatow ſamych co ſame kwiaty ſadzi. * *Jardinier marêcher*, (*qui cultive les legumes.*) Olitor, oris, m. *Cic.* *Ogrodnik od warzyw.

JARDINIERE *fleuriſte.* Florum cultrix, icis, f. OGRODNICZKA od kwiatow. * *Jardiniere marêchere.* Olerum cultrix, f. *Ogrodniczka od warzyw.

JARGON, ſubſt. m. (*Langage vicieux & corrumpu ou qui n'eſt pas intelligible, patois, langage groſſier, & de la populace*) Plebeius ou ruſticanus ſermo, m. Plebeium & agreſte loquendi genus, n. Incaplanatus ſermo, m. PROSTA mowa proſtaczka.

JARRET, ſubſt. m. (*La jointure du genou.*) Poples, genit. poplitis, m. *Cic.* CZASZKA podkolanek.

ON APPELLE, *Un coupe-jarrets, un Meurtrier, Aſſaſſin.* Sicarius, ii, m. *Cic.* Morderca zboyca ſorr záſadnik co ſię ná kogo záſadziwſzy zábiia zdradą z kąta

JARRETIERE, ou JARTIERE, ſubſt. fem (*Ce avec quoy on lie les bas de chauſſes.*) Periſcelis, idis, fœm. *Hor.* PODWIĄSKA.

ORDRE *de la jarretiere*, (*en Angleterre.*) Periſcelidis ordo equeſter, *genit.* ordinis equeſtris, m. ORDER podwiąſkowy w Aoglii.

(Les Chevaliers qui ont cet ordre en Angleterre, aportent une jarretiere bleuë à la jambe gauche, avec cette deviſe *Honni ſoit qui mal y penſe*, en memoire d'une jarretiere qu'Edouard III. ramaſſa à la Comteſſe de Saliſburi, qui l'avoit laiſſé tomber en danſant.) KAWALEROWIE ordero tego noſzą podwiązkę niebieſką o lewey nogi a tą *dewizą Honi ſoit qui mal y penſe Niech przepadnie kto źle myśli.* Ná pamiątkę podwiąſki Graffowey Saliſburi ktora iey upadſzy w táńcu od Edwarda III. Krola była podnieſiona.

JASER, V. neut. (*Parler beaucoup & dire des niaiſeries.*) Garrire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Cic.* Nugas garrire ou dicere. *Plaut.* Argutari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Plaut.* PLESC prawić gadać blazgonić lada co.

JASER, (*Parler indiſcretement des choſes qu'on doit tenir ſecretes.*) Aliquid temerè effutire, (io, is, ivi, itum. Garrire. Deblaterare. *Plaut.* PLOTKI trząść roznośić

JASEUR, ſubſt. m. (*Qui jaſe.*) Garrulus, i, maſc. Blatero, onis, m. *Aul-Gell.* GADUŁA plotka blazgon.

JASEUSE, f. Garrula, æ, f. *Cic.* TOZ ſamo obiałogłowie gadatliwey mowiącświegotka

JASMIN, ſubſt. m. (*Arbriſſeau qui fleurit blanc.*) Gelſiminum, i, neut. DZIELSIMIN.

Jaſmin commun. Gelſiminum commune. Dzielſimin proſty. * *Jaſmin d'Eſpagne qui porte des fleurs, & plus larges & plus odoriférantes.* Gelſiminum Hiſpanum, *Dzielſimin cudzo ziemſki hiſzpańſki.

JASPE, ſubſt. m. (*Pierre précieuſe de diverſes eſpeces & de diverſes couleurs.*) Jaſpis, idis, f. (*de trois ſyllabes, les Grecs n'ayant point d'j conſonne.*) ASPISZ Jáſpiſz kámień drogi wieloraki.

DE JASPE. Iaſpideus, a, um. *Plin.* IASPIZOWY.

JASPER, V. act. (*Faire de couleur de jaſpe*) Colorem iaſpideum alicui rei inducere. JASPIZOWAC polor y glanc iiſpizowy dawać.

JATTE, ſubſt f. (*Vaiſſeau rond creuſé d'un morceau de bois*) Gabata, æ, f. *Mart.* KRUPKA.

JAVARIN, ou RAAB, (*Forterefſe de Hongrie.*) Javarinum, i, n. Arrabo, onis, f. IAWARYN forteca węgierſka.

JAVELLE, ſubſt. f. (*Faiſceau.*) Faſcis, is, m. *Plin.* SNOP.

JAVELLER, V act. (*Mettre le bled en javelles.*) Spicas in manipulos componere. act * WIĄZAC w ſnopy złożyć.

JAVELINE, ſubſt. f. (*Demi-pique.*) Haſta, æ, f. DARDA włoczenka, krotka Spiſſa.

JAVELOT, ſubſt. m. (*Sorte d'armes que les ſoldats lançoient anciennement.*) Filum, i, n. *Caſ.* Spiculum, i, n. *Cic.* GROT. pociſk.

JAUGE, ſubſt f. (*Verge de fer ou de bois, marquée de lignes en travers, pour meſurer les tonneaux.*) Virga ferrea ou lignea ad exploranda dolia, f. MIARA do wymierzania beczek y ich pełności.

JAUGER *les tonneaux*, V. act. (*Voir avec la jauge combien un vaiſſeau tient de vin.*) Virgâ ferreâ explorare dolii modum WYMIERZAC beczki czy pełne miara w pu?zc zoną w nie.

JAUGEUR, ſubſt. m. (*Officier de Ville qui jauge les tonneaux.*) Doliorum probator ou explorator, oris, m. URZĄD Mierniczy Miarnik.

JAUNASTRE, (*on prononce* JAUNATRE.) adiect. m. & f. (*Qui tire ſur le jaune.*) Subflavus, a, um. *Suet.* ZOŁTAWY, ZOŁTAWA.

JAUNE, adiect. m. & fœm. (*comme les bleds lors qu'ils ſont meurs, le ſable, le miel.*) Flavus, a, um. *Virg.* ZOŁTY, ZOŁTA ſlomiany.

JAUNE *clair*, (*comme les pommes de coin, le ſouffre &c.*) Luteus, a, um. *Plin Ovid* ZOŁTY pigwowy ſiarczyſty

JAUNE, (*comme le ſaffran.*) Croceus, Luteus, a, um. ZOŁTY Zołte gorący.

Un peu jaune. Luteolus, a, um. Zołtawy płowy. * *Un peu jaune, Tirant ſur le roux.*) Subrufus. Subflavus. Subrutilus, a, um *Plin* *Zołtawe rudy rudawy.

LE JAUNE *d'un œuf* Ovi vitellus, li, m. *Hor.* Ovi luteum, ei, n. *Liv.* ZOŁTEK od iaia.

ON DIT d'une perſonne qu'*Elle eſt jaune comme du ſaffran ou comme un coin*, (*lors que la bile paroiſt répanduë ſur ſon viſage.*) Eſt illi vultus flavâ bili ſuffuſus. ZOŁTY iák

wośk

wosk iák pigwa iák szafran o cerze chorowitey od żołtaczki.

ON DIT aussi. *Faire voie le bec-jaune à quelqu'un*, *Voyez* BEC. ZADRWIC z kogo.

JAUNIR, V. n. (*Teindre en jaune.*) Luteo inficere, (cio, is, infeci, infectum.) act. acc. FARBOWAC żołto, żołcić żołto dawać co do koloru.

JAUNIR, V. n. (*Devenir jaune.*) Flavescere, (sco, is, *sans pret. ni supin.*) n. *Colum.* ZOŁKNĄC żołknieć

JAUNISE, subst. f. (*Maladie qui rend jaune, & qui vient d'un épanchement de bile répandue entre cuir & chair.*) Morbus regius *ou* arquatus, i, m. *Hor. Cels.* ZOŁTACZKA choroba.

Qui a la jaunisse ou *les pasles couleurs.* Ictericus. Arquatus, a, um. *Cels. Hor.* Żołtaczkę cierpiący.

ICELUY, m. ICELLE, fœm. (*Pronom relatif.*) Is, ea, id. TEN TA.

ICHNOGRAPHIE, subst. f. (*Dessein du plan d'un edifice.*) Ichnographia, æ, f. (*mot Grec.*) *Vitr.* Descriptio ædificii, fœm. RYSUNEK Domu.

ICHNEUMON, subst. masc. *Animal qui naist en Egypte, qu'on appelle un rat d'Inde, de la grosseur d'un chat.*) Ichneumon, nuis, m. (*mot Grec.*) Mus Indicus, *genit.* muris indici, m *Plin.* SZCZUR Indyiski.

ICY, (*Adverbe qui marque le lieu où l'on est, & qui répond aux quatre Questions de lieu*, Quò, Ubi, Unde, Quà.) TU Tutay en do mieysca y pytania dokąd? ktorędy? gdzie? skąd?

ICY, *En ce lieu*, (*avec mouvement.*) Huc, Illuc, Istuc. In hunc locum. TU do tąd.

ICY, (*sans mouvement.*) Hic, Illic, Istic. In hoc loco. TU w tym mieyscu.

D'ICY, *De ce lieu.* Hinc, Illinc, Istinc. Ex hoc loco. STĄD.

PAR ICY. Hac, Illac, Istac. Per hunc locum. TĘDY.

ICY est aussi adverbe de temps. OD TĄD. **D'icy a quelques jours, A quelques jours d'icy.* Intra aliquot dies. *Zá kilka dni od dziśiay od tąd. **D'icy a quelque temps, A quelque temps d'icy.* Intra aliquod tempus. *Od tąd zá iáki czas.

JUSQUES *icy*, *Jusques à ce lieu.* Huc usque. POTY aż ná to mieysce.

JUSQUES *icy*, *Jusques à cette heure.* Ad hoc tempus. Usque ad huc. Hactenus. *Cic. Quint.* POTY áż do tego czasu.

IDA, (*Le mont Ida dans la Troade.*) Ida, æ, f. Mons Ida. *Virg.* IDA Gora Troadzie.

IDEE', subst. f. chez les Philosophes se prend pour *Une image éternelle sur laquelle toutes choses ont este formées.* Idea, æ, f. Species, seu rei forma, quæ etsi non cernitur, mente tamen concipitur, ut ait Cicero.) f. Exemplar, aris, n. Insita in animis rerum informatio, *genit.* insitæ informationis, f. *Cic.* WYOBRAZENIE kształt ná ktory wszystko iest postanowione.

L'idée du plaisir m'a diverti long-temps. In umbrâ voluptatis diutiùs lusi. *Petr.* Obraz wyobrażenie ukontentowania długo m ę cie zyło.

IDEE' se dit (*des connoisances que l'esprit acquiert par l'assemblage de plusieurs choses.*) Species, ici, f *Cic.* Species & forma rerum impressa & quasi signata in animo, f. *Cic.* MYSL poięcie poznanie rzeczy znáiomość pámięć wyobrażenie.

IDE'E, signifie quelquefois *Vision, imagination*, comme *Cet homme n'est riche qu'en idée, en imagination.*) Umbraticus dives, *genit.* umbratici divitis, masc. IMPREZY imaginacye sny márzenie się. Temu człekowi wszystko się coś marzy: Tylko mu się marzy że iest Pánem że bogaty.

La plupart des hommes se font des idées en l'air. Vanæ finguntur species à plerisque hominibus. *Hor.* Wiele iest ludzi co sobie prożnemi myślami záprzątaią imaginacye.

IDIOME, subst. m. (*Langage propre de chaque pays.*) Propria cujusque regionis lingua, æ, f. Idioma, atis, n. *est un mot Grec.* MOWA własna każdego kraiu Język.

IDIOT, m. IDIOTE, f. adject. & *quelquefois* substantif, car on dit *Un idiot, une idiote.* Idiota, æ, illiteratus. Imperitus, a, um. *Cic.* Vervex, ecis, com. gen. *Petr.* PROSTACZEK, PROSTACZKA.

IDOLATRE, adject. m. & fœm. (*Qui adore les idoles & les fausses Divinitez.*) Deorum cultor, oris, masc. BAŁWOCHWALCA.

LES IDOLATRES, *les Payens.* Ethnici, orum, m. pl. Gentiles, ium, m. pl. *dans les Saints Peres.* Fictorum numinum cultui addicti, orum, m. pl. Deorum cultores. *Hor.* BAŁWOCHWALCY poganie.

IDOLATRE se dit aussi (*de celuy qui aime avec trop de passion quelque créature ou quelque chose.*) Immodico & impotenti amore alicujus flagrans, antis, omn. gen. BAŁWOCHWALCA w Francuskim się mowi o tym co się szalenie w czym zákocha y zátopi.

Il est idolatre de sa femme & de ses enfans. Immodico *ou* insano conjugis ac liberorum amore flagrat. Ardet amans conjugem ac liberos. Zona iego y dzieci iest iego bałwanek ktoremu się kłania.

Il est idolatre de l'antiquité, des richesses, des livres, des voluptez. Furiosus *ou* insanus est cupitor antiquitatis, divitiarum, librorum, voluptatum est cupientissimus. Insanus est amator antiquitatis, voluptatum, *&c.* Kocha się szalenie w starożwieczczyznie, w bogactwach, w księgach, w roskoszach

IDOLATRER, V. act. (*Adorer une creature comme un Dieu*) Creaturam aliquam habere *ou* colere ut Deum. BAŁWOCHWALSTWO czynić kłaniać się stworzeniu iák Bogu

ON DIT aussi qu'*Une mere idolatre son mari, ses enfans.* Mater insanit amore viri, & liberorum. MATKA szalenie się kocha w mężu w dzieciach zászlepienie się kocha.

IDOLATRIE, subst. f. (*Culte, adoration des Faux-Dieux.*) Profanorum simulacrorum cultus, ûs, m. *Cic.* Deorum adoratio, onis, f. *Plin.* ZASLEPIENIE Bałwochwalskie, Bałwochwalstwo.

Il aime sa femme jusques à l'idolatrie. Uxorem suam amat ad insaniam. Szalenie zászlepienie się kocha w żonie swoiey.

IDOLE, subst. f. (*Creature, ouvrage fait de la main des hommes, qu'on adore, & à qui l'on rend les honneurs qui ne sont deus qu'a Dieu seul.*) Idolum, i, n. Simulacrum, cri. neut. BEŁWAN. **Adorer les idoles.* Deos *ou* simulacra Deorum colere *ou* adorare. Honores divinos statuæ tribuere. *Kłaniać się bałwanom.

IDOLE est aussi *L'objet d'une passion violente*, comme *C'est son idole, C'est son Dieu.* Hunc Deum facit. Hunc habet pro Deo. Illum desiderat. Illum somniat. De illo cogitat. Illum sperat. *Ter.* Hunc solum in oculis gestat. *Ter.* BAŁWAN Bałwanek co do passyi gwałtowney zákochanie, Jego to Bałwanek, Jego Bożek.

IDOLE se dit figurément (*de celuy qui n'a point d'esprit, & qui paroist comme une statuë*) Infans statua, *genit.* infantis statuæ, f *Hor.* BAŁWAN głupi iák Posąg.

IDUME'E, (*Pays de la Syrie.*) Idumæa, æ, f. *Plin.* IDUMEA Kray Syryiski.

IDUME'EN, m. IDUME'ENNE, f. (*Celuy & celle qui est d'Idumée.*) Idumæus, a, um. *Virg.* IDUMCZYK.

IDYLLE, subst. m. *selon M. Furetiere*, & f. *selon M. Despreaux*, (*Sorte de petit poeme qui contient des descriptions & des narrations de quelques avantures agreables.*) Idyllium, ii, neut. *Auson.* WIERSZ ładny krotki uciesznyy.

JE, (*Pronom primitif de la premiere personne.*) Ego, *genit* mei, *dat.* mihi, *l'accus.* me. JA.

JET, subst. m. (*Mouvement de quelque corps poussé avec violence.*) Jactus, ûs, m. WYTRYSNIENIE Tryśnienie ciśnienie rzucenie. **Cette maison n'est qu'a un jet de pierre de la ville.* Domus illa non altra jactum lapidis abest ab urbe. *Ten dom nie iest tylko ná rzucenie kamienia od miasta.

JET se dit (*de ce que la nature pousse dehors dans les plantes & dans les arbres.*) Festuca, æ, f. *Colum.* Surculus, li, masc. *Quint.* Pullus, li, m. *Plin.* Talea, æ, f. *Plin.* PUSZCZANIE co do drzew gáłązek zboż. **Pousser, jetter des jets.* Surculos emittere. *Cic.* *Puszcza gałązki pączki kiełek.

Oster les jets ou les rejettons des arbres. Surculare arbores. *Colum.* Okrzesywać drzewo obcinać kastrować.

JET se dit (*des abeilles, qui font des essaims.*) Examen, *genit.* examinis, neut. *Virg.* ROY pszczoł młodych.

JET se dit encore (*du mouvement des eaux, qui sont élevées en l'air.*) Aqua in sublime saliens, *genit.* aquæ salientis, f. *Cic.* WODY biiące w gore wytryskuiące.

JET, (*Calcul, supputation.*) Calculus, i, masc. *Colum.* RACHUNEK liczba.

JET, (*Coup de filet pour la pesche.*) Retis jactus. *Val-Max.* ZARZUCENIE sieci.

ON DIT chez les Fondeurs, *Une statuë d'un beau jet (quand elle est bien venuë, & que la fonte a bien reussi.)* Statua eleganter fusa, æ, f. SZCZĘSLIWIE odlana osoba rzecz co do Ludwisarstwa.

JETTE'E, subst. f. (*Digue qu'on fait dans la mer à force d'y jetter des pierres & de la puzolane.*) Moles, lis, fœm. *Cic.*

TAMA

TAMA bita w rzece dla odwrocenia wartu.

Faire des jettées. Jacere moles. *Cic.* Tamy bić.

JETTER, V. act. (*Lancer, darder, pousser loin avec des machines de jet.*) Jacere. Conjicere. Projicere. act. acc. *Cic.* WYRZUCAC daleko.

Jetter à l'entour. Circumjicere. Rozrucać do koła. **Par dessus.* Superjacere *ou* Superjicere *ou* Superinjicere. *Cic.* *Narzucać ugory zwierzchu. **çà & là.* Disjicere, Spargere. *Virg.* *Tam y sam rzucać rozrocać.

Jetter des pierres à quelqu'un. Alicui lapides impingere, (go, gis, pegi, pactum.) *Phad.* Lapidibus aliquem petere *ou* appetere. *Cic.* Rzucać kámieniami nákogo. **Jetter une chose à la teste, ou un visage de quelqu'un.* Aliqoid in caput *ou* in oculos impingere *ou* compingere. *Plaut.* In voltum alicujus aliqoid conjicere. *Prop.* In alicujus caput aliquid jaculari. *Petr.* *Rzucić co komo o łep. **Il s'efforça de luy jetter le verre qu'il tenoit à la main.* In hunc conatus est scyphum de manu jacere. *Liv.* *Chciał szklenicą rzucić ná niego. **Jetter l'ancre.* Jacere anchoras. *Liv.* *Kotwicę rzucić.

JETTER, (*Renverser, abbattre, demolir.*) Diruere, (ruo, is, rui, rutum.) Deturbare. Demoliri. Evertere, tis. *Cic.* ZRZUCAC obalać walić wywracać,

Jetter quelqu'un par terre, (le renverser.) Homi *ou* ad terram aliquem sternere *ou* prosternere. *Hor. Plaut.* Obalić kogo o ziemię. **Jetter du haut en bas, précipiter.* Præcipitem aliquem agere. *Zwalić zrzucić zgory strącić ná łep.

Jetter l'œil hors de la teste. Oculum alicui excludere. *Plaut.* *ou* exculpere. *Ter.* *ou* excutere *ou* exturbare. *Plaut.* Oko komu wybić.

JETTER, (*Pousser hors de soy, produire.*) Fundere. Effundere. Profundere. Mittere. Emittere. Producere. Ejicere. Agere. act. acc. *Cic.* &c. WYRZUCAC z siebie wydawać wypuszczać. **Jetter des racines.* Mittere radices. *Colum.* *Korzenie puszczać. **Des branches.* Profundere palmites. *Colum.* *Gałązki wypuszczać látorośle puszczać. **Des espis.* Spicas edere *Colum.* *Kłosy wypuszczać kłośić się. **Des sources.* Scaturire, (io, is, ivi, itum.) *Zrodła wydawać. **Des fleurs.* Fundere flores. *Virg.* *Kwiat wydawać kwitnąć.

JETTER *dehors, Répandre, verser.* Ejicere. Eructare. Infundere. Mittere. Emittere. act. acc. *Cic.* WYLAC wyrzucić.

Jetter un pot de chambre sur la teste de quelqu'un. Matellam *ou* matulam unam aquæ alicui infudere in capue. *Plaut.* Wylać komu urynał ná głowę.

Jetter quelqu'un hors d'esperance. Deturbare aliquem ex spe. *Cic.* Nádzieię komu stracić. **Jetter quelqu'un hors de ses biens.* De fortunis aliquem deturbare. *Cic.* *Wyrzucić kogo z dobr wypędzić.

JETTER *du sang meurtri.* Emanare saniem. *Plin.* Vomere *ou* emittere ore sanguinem. ROPĘ wydawać, ropa się leie z oczy. **Le mont Gibel jette des feux.* Ignium globos emittit mons Ætna. Erumpunt ex Ætná monte flammarum globali. *Gora wezuwiusz ogień z siebie wyrzuca, ogniem wybucha. **Ce lac jette une odeur empestée ou l'exhale.* Eructat hic lacus pestilentem odorem. *Vur.* *To iezioro zárazliwy z siebie smrod wydaie. **La tristesse fait jetter des larmes.* Tristitia cogit ad lacrymas. *Plaut.* Tristitia movet *ou* elicit lacrymas. *Quint. Plaut.* *Od smutku łzy się cisną. **Cette fontaine jette de l'eau sans cesse.* Aquas perennes fundit hic fons. *To zrodło ustawicznie wybija.

SE JETTER, (*Se rendre, se décharger, tomber dans, parlant des rivieres.*) comme *l'Ocean Atlantique se jette dans la mer interieure.* Atlanticus Oceanus diffunditur in maria interiora. *Plin.* WPADAC mowiąc o rzekach: Ocean wgłębsze morza wpada.

SE JETTER *au milieu des ennemis.* Immittere se medios in hostes. *Cic.* WPASC w pośrzodek nieprzyiacioł. **Au plus fort des ennemis.* In confertissimos hostes. *Liv.* *W sam tłum gdzie náywięcy y náywiększa siła nieprzyiacoł.

Se jetter sur quelqu'un. In aliquem irruere. Impetum facere. Incurrere. Incumbere. *Cic.* Wpaść ná kogo rzucić się ná niego. **Se jetter sur l'ennemi à bride abbatuës.* Effusissimis habenis hostem invadere. *Liv.* *Puścić się rzucić się ná nieprzyiaciela we wszystkim pędzie. **Ils se sont jettez dans l'esquif demi-morts de peur.* De navi timidi diffluerunt in scapham. *Plaut.* *Skoczyli w łodzie ná poły umarli. **Il se jetta à son cou & le baisa un million de fois sans qu'il s'en défendist.* Cervicem ejus invasit, & non repugnanti innumerabilia oscula dedit. Conjecit se in collum ejus, & mille lusit basiis, *ou* & spissavit basia. *Petr.* *Rzucił się mu ná szyię y tysiącznie go ocáłował. **Se voulant jetter sur luy, il se retira.* Cum vellet in eum impetum facere, repressit iram. *Phad.* *Umknął się widząc że się chciał rzucić ná niego. **Il s'est jetté dehors.* Proripuit se foras. *Plaut.* *Wypadł ná dwor. **Se jetter aux pieds de quelqu'un.* Se ad pedes alicujus abjicere. *Cic.* *ou* se projicer. *Caf.* *Upaść komu do nog. **Il s'est jetté promtement là dedans.* Intrò se dedit. *Plaut.* Corripuit se intrò. *Ter.* *Wpadł tám prędko.

JETTER, (*Poser les fondemens d'un édifice.*) Jacere *ou* ponere *ou* agere *ou* substruere fundamenta. *Quint. Cic. Plaut.* ZAKŁADAC fundamenta.

JETTER *sa teste, (parlant d'un cerf qui quitte son bois.)* Ramosa ponere cornua. RONIC rog mowiąc o Jeleniu.

JETTER *une statuë en bronze.* Statuam ex ære fundere. *Plin.* ODLEWAC osobę posąg ze spiży

JETTER se dit figurément en plusieurs façons de parler, comme *Jetter son manteau sur ses épaules, le mettre.* In collum pallium conjicere. *Plaut.* Humerum onerare pallio. *Ter.* RZUCIC wrzucić ieszcze się rozmaicie inaczey mowi y bierze; náprzykład wrzucić co ná siebie suknią płaszcza.

Jetter un sort sur une famille. Incantare familiam aliquam Aliqoid mali objicere familiæ malâ manu. *Plaut.* Oczarować dom iáki.

Jetter l'épouvante par-tout. Ubique terrorem incutere *ou* injicere. *Cuf.* Terrores jacere. *Cic.* Rzucić strach y pogrom wszędzie puścić.

Jetter son premier feu. Effundere primum impetum. *Liv* Wyrzucić pierwszy ogień pierwszą zápalczywość. **Sa colere sur quelqu'un.* Iram effundere in aliquem. Omne acerbitatis virus in aliquem evomere. *Cic. Ter.* *Wyrzucić gniew swoy ná kogo. **Des semences de révolte dans les esprits.* Rebellionis semina in animis ingerere. *Bunty czynić bunt siać między ludźmi.

Jetter la famine dans une ville. Famem urbi inferre. *Cic.* Wprowić wgłod przyprowić o głod miasto ogłodzić ie. **Quelqu'un dans le désespoir.* Aliquem in desperationem adducere. Afferre alicui desperationem. *Cuf.* *Do rospaczy przywieść. **Jetter quelqu'un dans quelque scrupule.* Afferre alicui religionem. *Cic.* *Wprowadzić kogo w wątpliwości y zgryźliwości sumnienia. **Quelqu'un dans l'embarras.* In tricas aliquem conjicere. *Plaut.* *W kłotnie. **Dans de meschants procés.* Litibus teris aliqoem implicare. *Horat.* *W prawo y pieniactwo. **Son amitié m'a jetté dans ce mauvais parti.* Illius amicitia me in hanc perditam caosam imposuit. *Cicer.* *Przyiaźń iego mię ná tę złą stronę pociągnęła, w to wprowadziła.

Jetter quelqu'un dans la nasse, L'engager dans quelque meschante affaire. Inducere aliqoem in laqueos. Conjicere aliqoem in plagas. Irretire aliquem. *Cicer.* Wpędzić kogo w sieć w nieszczęście iákie.

Jetter de la poudre aux yeux, Imposer à quelqu'un. Oculis pulverem offundere. *Petr.* Fucum alicui facere. *Cic.* Alicui egregiè imponere. *Cic.* Subducere aliqnem dictis. *Ter.* Oczy komu mydlić, tumany mu w oczy puszczać.

JETTER *le chat aux jambes à quelqu'un,* pour dire *l'accuser & le rendre responsable d'une faute que les autres ont faite.* Aliorum culpam in aliquem transferre. Alterius culpâ aliquem obruere. *Voyez* CHAT. ZWALIC wszystko ná kogo áby sam odpowiadał zá drugich.

Jetter une faute sur quelqu'un. Culpam in aliqoem impingere. *Plaut.* Zwalić co ná kogo, składać co ná niego.

Jetter quelque mot en passant contre quelqu'un. Jacere verbum aliqood contumeliosum in aliqoem. *Liv.* Emittere aculeos in aliquem. *Cic.* Mittere ridiculum in aliqoem. *Cic.* Słowkiem wypaść ná kogo nie uważnie nie ostrożnie álbo też umyślnie słowkiem się iákim wymowić.

Jetter la pierre à quelqu'un, Le blasmer, l'accuser d'une chose. Culpam in aliquem transferre *ou* derivare. *Cic.* Kámień ná kogo rzucić *niewłaśnie* udać go w czym obwinić o co, ná niego co złożyć.

Jetter des pierres dans un jardin, où l'on a cueilli des fleurs, Dire du mal de quelqu'un, aprés en avoir dit du bien. Quantùm laudibus aliquem extuleris, tantùm ei detrahere. Elevare *ou* deterere laudes alicujus. *Horat.* Y ciepło y zimno z iedney gęby y bije y głaszcze y chwali y gani.

Se jetter à la teste de quelqu'un. Se ultrò alicui largiri. *Plaut.* Wpaść w ręce komu samo-chcąc.

SE JETTER *dans quelque parti, L'embrasser, le suivre,* Partes aliquas amplecti. POYSC zá iáką ſtroną ndać ſię ná iáką ſtronę złączyć ſię a kim.

Rien ne me peut jetter dans un autre parti. In aliam partem trehere me nihil poteſt. *Cic.* Nic mię ná inſzą ſtronę nie pociągnie.

Se jetter volontairament dans la ſervitude. In voluntariam ruere ſervitutem. *Tacit.* Lecieć ſamo-chcąc w niewolą.

Se jetter teſte baiſſee ou à corps perdu, (comme l'on parle dans le familier,) *dans les intereſts de quelqu'un.* Rebus alicujus toto animo, totiſque viribus favere. Y duſzą y ciałem oślep zá cudzemi iść Intereſſami.

Se jetter dans les lettres. Aſſerere ſe ſtudiis. *Plin-Jun.* Conferre ſe ad ſtudia. *Suet.* Abdere ſe litteris *ou* in litteras. *Cic.* Utopić ſię w náukach.

Se jetter dans les plaiſirs, dans les voluptes. Immittere ſe in voluptates. *Liv.* Dedere ſe libidinibus. Se conſtringendum voluptatibus tradere. *Cic.* Utopić ſię w roſkoſzach w uciechach. *Se jetter dans le plaiſir.* Dedere ſe delectationi. *Utopić ſię w delicyach. *(Le contraire eſt* Dedere ſe angoribus. *Cic. Se jetter dans le chagrin.*) (*Przeciwna záś) Utopić ſię w żałach w ſmutku.

Se jetter ſur la fripperie de quelqu'un, (comme l'on parle familierement, *L'outrager de fait ou de paroles.* Contumelioſis verbis, *ou* convitio, verberare aliquem. *Cic.* Conviciari alicui. *Petr.* Contumelioſè lædere aliquem. *Cic.* Facere alicui convicium. *Ter.* Ingerere convitia alicui. *Hor.* Wpáść ná kogo ſłowy nelżywemi wſiąść ná kogo iáko poſpolicie mowią.

ON DIT au contraire, *Se jetter ſur les louanges de quelqu'un.* Laudes alicujus dicere. *Virg. ou* celebrare. *Cic.* MOWIĄ też wpáść w chwały czyie, puścić ſię w czyie pochwały

Perſonne ne s'eſt jamais jetté dans la trop grande propreté au delà de ſon bien, qu'il n'en ait receu quelque notable préjudice. Nec quiſquam ſtuduit nimiæ elegantiæ, præter quàm res ſua patitur, ſine grandi malo. *Plaut.* Nikt ſię nigdy nieodważył ná większą ochędoſakę y porządki nád ſtan ſwoy áby zá to fortuna iego odpowiedzieć znácznie nie miała.

Se jetter dans la bagatelle. Nugas *ou* inania ſectari. Puścić w fraſzki wdać ſię w brednie w płochość w nieſtatek.

ON DIT proverbialement, *Du port il m'a jetté dans la tempeſte* Me ad ſcopulum è tranquillo intulit. *Ter.* MOWIĄ przyſłowiem a lądu wyrzucił mię ná ſalę.

Jetter le manche après la coignée, (lors qu'on deſeſpere d'une affaire, & qu'on a du dépit de ce que les commencemens n'ont point eſté heureux.) Deſpondere animo *ou* animam in medio negotio cujus initium non proſperè ceſſit. Straciwſzy ſiekierę y toporzyſko precz porzucić adeſperować o czym dla iákiego Powodzenia.

Jetter de l'huile ſur le feu, pour *Animer davantage ceux qui ſont en colere.* Oleum addere camino. *Hor.* Inſtigare iratum. *Ter.* Oleiem ogień zálewáć, pobudzać ieſzcze bardziey gniewy zawziętości.

ON DIT encore (*d'un malheureux, qui eſt ſans appuy ni ſupport.*) *Tout le monde luy jette la pierre.* Omnes hunc petunt. WSZYSCY ná niego biią krakaią każdy ná niego kamieniem rzuca.

Jetter un os à quelqu'un, luy faire part d'un profit, pour l'empeſcher d'y mettre obſtacle. Partem lucri alicui objicere, ne rem aliquam interpellet. Objecto lucro præcludere alicui linguam. Koić iáką komu zoſtawić (álbo) podrzucić, poddać paderknąć mu co áby nieprzeſzkadzał rzeczy iákiey.

ON DIT, *Le dez en eſt jetté, Cela eſt reſolu, Arrive ce qui pourra.* Jacta eſt alea. *Suet.* JUZ koić rzucona, iuż koſtka podła ſtało ſię bodź cobądź.

JETTER *du feu, Briller,* (*comme font les diamants*) Fulgere. Splendere. Splendeſcere. OGIEN rzucać iſkrzyć ſię iako dyamenty.

JETTER, (*Calculer, compter avec des jettons.*) Calculis ſummam aliquam ſubducere. RACHOWAC liczyć liczmanami ſztonami.

JETTON, ſubſt. m. (*Petite piece de métal pour calculer.*) Calculus. Nummulus. *Plin.* LICZMANY, ſztony, kamienie do rachowania.

ON DIT, *Un jetton,* ou *Un jet d'abeilles, Un eſſaim.* Examen apum. ROY ieden pſzczoł.

JEU, ſubſt. m (*Ce qui eſt oppoſé à ſérieux; qui ſe fait & ſe dit par divertiſſement & pour rire.*) Jocus, i, m, Ludus, i, m. *Cic.* ZART ná żart co, żartem. *Je ne ſçay ſi ce qu'il dit eſt par jeu ou ſerieuſement.* Joco-ne an ſerio illa dicat, neſcio. *Ter.* *Niewiem czy to co mowi żartem ieſt czy do prawdy. *Tout ce que ſon frere a fait n'eſt qu'un jeu au prix de ſes emportemant.* Ludum jocumque dices, quidquid egit frater, præut hujus rabies. *Ter.* *Wſzyſtko co brat iego porobił fraſzka to ieſzcze porownawſzy z złością tego.

JEU, (*Divertiſſement.*) Ludus, di, maſc. *Cic.* Luſus, ûs, m. *Quint. Phad.* Luſio, onis, f. *Cic.* GRA: zábawa.

JEU *des oſſelets.* Talarius ludus. Talorum ludus. *Cic.* GRA w bierki. *Jeu de dez.* Teſſerarum ludus. Alea, æ, f. *Cic.* Luſus aleæ. *Suet.* *Gra w koſci. *Jeu du palet.* Ludus diſci. Diſcus, ci, maſc. *Hor.* *Kamień álbo kamienie gra. *Jeu de la paûme,* ou *La paûme.* Ludus pilæ. Pila, æ, ſœm. *Gra w piłę. *Le jeu de la paûme n'eſt pas bon à ceux qui ont mal aux yeux, & qui ont l'ſtomac mauvais.* Pilâ ludere, inimicum lippis & crudis. *Horat.* *Gra w piłę nie ſłaży kaprawym chorym ná oczy, y zły żołądek maiącym. *Jeu de Dames,* ou *Les Dames* Scruporum duodecim luſus, ûs, m. *Gra w Arcaby. *D'échecs* Latrunculorum ludus, i, maſc. Latrunculi, orum, m. plur. *W Szachy. *Jeu de cloche-pied.* Aſcoliaſmus, i, m. Empuſæ ou aſcoliaſmi luſus, ûs, m. *Skakanie ná iedney nodze gra. *Jeu de balon.* Follis luſus, ûs, m. Follis, is, m. *Gra w piłę. *Jeu de la pierrette.* Ocellatum, i, n. *Suet.* *Gra w kamyki. *Jeu du ricochet.* Epoſtraciſmus, i, m. *Gra w ſkorupki. *Jeu de l'eſcarpolette.* Oſcillum, i, m. Luſus puerilis, quo religatis de tigno arboreque ſunibus in aere librati jactantur. *Gra w kołyſkę kołyſanie ſię ná ſznurze.

JEUX *de hazard.* Alea, æ, f. KOSTERSKA gra. *Jeu de hazard, qui dure toute la nuit.* Alea pernox. *Koſterſtwo cało-nocne. *Jeu de cartes.* Folia luſoria, orum, n. pl. Chartulæ luſoriæ, arum, f. pl. *Kart gra karty kartownictwo.

Il y a des jeux qui peuvent ſervir à éveiller l'eſprit des enfant. Sunt nonnulli acuendis puerorum ingeniis non inutiles luſus. *Quint.* Są gry ſłużące do zaoſtrzenia dowcipu w dzieciach.

Les enfans ſe plaiſent à des jeux, qui leur donnent meſme de la peine. Pueri luſionibus vel laborioſis delectantur. *Cicer.* Dzieci maią upodobanie w grach chociaſzby ſię też w nich y umordowali.

JEU pour *Le lieu où l'on joue à quelque jeu que ce ſoit.* Ludus, i, m. *Cic.* Forum aleatorium, i, n. *Liv.* GRA mieyſce ná gry iákie.

LE JEU *de la paume.* Pilæ ludus, i, m. Sphæromachia, æ, f. *Sen. Stat.* Pilaria luſio, f. *Stat.* MIEYSCE do grania piły.

Jeu de paume, (où l'on joue à la paume.) Sphæriſterium, ii, n. *Suet Plin.* Toż ſamo mieyſce do piły grania.

JEU ſe prend auſſi pour *L'argent qu'on joue.* Pecunia, æ, f. Argentum, i, n. GRA ſię mowi y o pieniądzach ktore w grę ſtawiaią. *Mettez au jeu.* Appone pecuniam. *Staw do gry. *Il joue gros jeu, c'eſt à dire Beaucoup d'argent.* Impenſiùs ludo certat. * Gra wielkie gry wyſoko bogato. *Il a mis ſon manteau au jeu, & moy mon anneau.* Oppoſuit pignori pallium, ego verò annulum. *Stawił płaſzcz ſwoy á ia pierścień.

JEU ſe dit encore pour *Une partie de jeu.* Luſio, onis, f. *Cic.* GRA o iednym wygraniu lub graniu. *J'ay gagné un jeu, j'ay un jeu.* Unam ego luſionem vici. *Wygrałem grę iednę. *Nous ſommes à deux de jeu.* Toties ego vici, quoties tu. *Rowna gra żaden nas áni wygrał áni przegrał.

JEUX au plurier ſe dit (*des ſpectacles, des repreſentations publiques qui ſe faiſoient chez les Anciens.*) comme *Les jeux Olympiques (en Grece.)* Ludi Olympici. JGRZYSKA widowiſka dawnych publiczne, iáko Igrzyſka olimpiackie zawodnicze. *Les jeux Pythiques, (en l'honneur d'Apollon, qui tua le ſerpent Python.)* Ludi Apollinares Pythia, orum, n. pl. *Jgryſka Apolinowe ná cześć Apolina y zábicia ſmoka. *Les Nemées, (en memoire du jeune Archemore.)* Ludi Nemeenſes. *Igrzyſka Nemeyſkie ná cześć młodego Archemora. *Les jeux Iſthmiques, (en l'honneur de Neptune, qu'on celebroit à Corinthe)* Iſthimiei ludi. *Igrzyſka Koryńtſkie ktore ná morzu Ciaſnym pod korynıem odprawowano ná cześć Neptuna. *Chez les Romains, Les jeux du Cirque.* Ludi Circenſes. *Jgrzyſka ſzrankowe u Rzymian.

(Les Auteurs anciens reconnoiſſoient trois ſortes de leurs jeux, qu'ils nommoient *Courſes, Combats, Spectacles.* Les premiers s'appelloient *Ludi equeſtres* ou *Curules,* qui eſtoient des courſes qui ſe faiſoient dans le Cirque dedié au Soleil & à Neptune. Les ſeconds s'appelloient *Agonales* ou *Gymnics,*

qui

qui eſtoient les combats & les luttes, tant des hommes que des beſtes, qui ſe faiſoient dans l'Amphithéatre, dedie à Mars & à Diane. Les troiſiemes s'appelloient *Scenici*, *Poëtici*, *Muſici*; c'eſtoient des Tragedies, Comédies & Balets, qui ſe repréſentoient ſur les theatres dediés à Venus, à Bacchus, à Apollon, & à Minerve) Troiákie igrzyſka bywały u dawnych to ieſt. *Zawodnicze*, *zapaſnicze*, *y widokow*. Pierwſze zwano Igrzyſka Rycerſkie konne álbo y wozowe, á były to gonitwy w zawod ná placu ofiarowanym ſłońcu y Neptunowi. Drugie były, Paſſowania ſię ták ludzi z ludźmi iáko y zwierząt álbo y bydląt między ſobą lub też z ludźmi, á to ſię czyniły ná placu widoku poświęconym Marſowi, y Dyanie. Trzecie ſię zwały ſceny, Rytmy, Muzyki głoſy, á były Tragedye, Komedye, koncerty Tańce; ná placu widoku poświęconym Wenerze, Bachuſa, Apolinowi, y Minerwie.

Célebrer, *donner* ou *faire des jeux*. Ludos facere *ou* committere *Cic.* *ou* edere. *Tacit.* *ou* celebrare. *Plin.* *ou* inſtituere, *Quint.* Igrzyſka wyprawiać obchodzić.

QUI CONCERNE *le jeu*. Luſorius,a,um. *Plaut.* GRALNY, do gry náleżący.

ON DIT figurément, *Donner beau jeu à ſon ennemi*, *Luy donner les facilitez d'attaque*, *& les occaſions de faire de la peine*. Facilem anſam *ou* occaſionem adverſario dare *ou* præbere. MOWIĄ *niewłáśnie* Dáć do wrenu komu dogodzić mu, álbo mu dokuczyć.

ON DIT qu'*Vn homme jou bien ſon jeu*, qu'*Il couvre bien ſon jeu*, (*quand il eſt diſſimulé*, *lors qu'il cache bien ſes deſſeins.*) Hic homo ſcitè ſua conſilia tegit ac velat. *Cic.* Cautè ludit ludum ſuum, UDAIE dobrze ſwoią rzecz ſtant.

Il fait jouër ſon jeu par un autre, (*quand il agit par un tierce perſonne.*) Commodat illi alter manum ſuam. Kto inſzy gra zá niego, przez kogo inſzego wyrabia ſwoię rzecz.

L'on connoiſt ſon jeu, pour dire *Sa maniere d'agir*, *ſes ruſes*, *ſes fineſſes* Doli, fallaciæ illius facilè intelliguntur. Doloſus illius animus benè intelligitur. *Terent.* *ou* facilè deprehenditur. Znáią ſię ludzie ná tey grze, znáią go ludzie wiedzą co zác co warc.

ON DIT auſſi par maniere de menace, *Alors vous verez beau jeu*. Tunc turbæ fient. *Ter.* NA ten czas obaczyſz iáka to gra będzie grożąc komu. *Sa cauſe eſt mauvaiſe*, *C'eſt ſon jeu de chicaner pour jouir cependant*. Cauſa illius deplorata eſt, vitilitigare multæ artis eſt, ut bona interim poſſideat Cauſâ deploratâ, vafri aſt vitilitigatoris protrahere litem, ut bonis controverſis potiatur. *Ládáco ſprawę má ále iego to gra kłocić ſię áby tym czaſem w ręku trzymał.

ON DIT proverbialement, *Faire bonne mine à mauvais jeu*, *Cacher*, *diſſimuler le mauvais eſtat de ſes affaires*. Spem vultu ſimulare. Diſſimulaſse vultu res ſuas accifas. CHOC bieda to Hoc; niepokazować powierzchu po ſobie ſwoiego nieſzczęścia.

Le jeu ne vaut pas la chandelle, (*parlant d'une affaire qui apporte très-peu de profit*, *dont les dépenſes qu'il faut faire ſurpaſſent le profit qu'on en retire.*) Plus impendii, quàm ex inde lucri (*on ſous-entend* percipias.) plus impendas in rem iſtã, quàm lucrifacias. Niewarta gra ſwiecy, francuſkie przyſłowie, to ieſt żál ſię boże y koſztu y czaſu ná to łożyć z czego ſię nigdy niewroci.

Tirer ſon epingle du jeu, (*lors qu'on ſe tire d'un affaire ſans qu'il en coute.*) Salvis rebus ſuis ex re aliquâ evadere. Wyniść z czego ſzczęśliwie bez ſzkody.

JEUDY, ſubſt. m. (*Le quatrieme jour de la ſemaine.*) Dies Jovis, *genit.* diei jovis, m. CZWARTEK dzień Czwarty w Tygodniu.

A JEUN, *A cœur jeun*, (*on prononce* à jun.) adv. (*Sans avoir rien mangé.*) Jejunus. Impranſus, a, um. *Celſ.* *Plaut.* NACZCZO nic nieiadſzy. * *La ſalive d'un homme qui eſt à jeun.* Jejuna ſaliva. Iejuni oris ſaliva. *Colum.* *Plaut.* * Slina náczczo.

Je ſuis ordinairement à jeun, *quand je vais ſouper*, *& je mange d'une grande force depuis le commencement du repas jusques au dernier mets*, Integram famem ad ovum affero, ſum edaciſſimus, & ad aſſum vitulinam opera perducitur. *Cic.* Já zwyczaynie głodny idę ná wieczerzą y iem ſilno od pierwſzey potrawy áż do oſtatniey.

JEUNE, adject. m. & f. *Vn jeune homme*, *Vne jeune fille*, (*qui eſt dans ſon premier âge.*) Juvenis & hoc juvene, adject. MŁODY młoda w pierwſzym ieſzcze y młodym wieku.

Vn enfant tout jeune. Teneræ adhuc ætatis puer, Tener puer *Cic.* *Młodziuchne dziecię młodzik młodziculaſzek. **Vne fille extremement jeune*. Teneræ ætatis puella, æ, f. * Młodziuchna Pánienka, Dziewczynka.

FORT *jeune*, *qui eſt au delà de 14. & 15. ans.* Adoleſcentulus peradoleſcentulus, a, um. Peradoleſcens. Admodum adoleſcens, entis, m. *Cornel-Nep.* *Cic.* MŁODZIUCHNY młodziuchna co ieſzcze niema lat czternaſtu, piętnaſtu.

JEUNE HOMME *depuis quinze ans jusques à vingt-cinq*. Juvenis. Adoleſcens, entis, m. *Cic.* MŁODZIENIEC od lat piętnaſtu áż do dwudzieſtu pięciu.

JEUNE HOMME, (*depuis vingt-cinq jusques à trente*, *& meſme jusques à quarante-cinq.*) Juvenis. Adoleſcens. *Cic.* *Plaut.* *Saluſt.* MŁODZIENIEC od lat dwudzieſtu pięciu áż do trzydzieſtu y też áż do czterdzieſtu pięciu

PLUS JEUNE, (*au Comparatif.*) Minor natu. *Cic.* Junior, *& quelquefois* Adoleſcentior. MŁODSZY wiekiem w latach.

LE PLUS JEUNE *de tous ces gens là*. Ex his omnibus natu minimus. NAYMŁODSZY ze wſzyſtkich.

(Que ſi l'on parle de deux perſonnes, il faut employer le Comparatif, *Fratrum natu minor*, Le plus jeune de deux freres: *Fratrum natu minimus*, Le plus jeune de tous.) Náymłodſzy między bracią.

JEUNE, (*Qui eſt en âge de puberté*, *qui a quatorze ans.*) Pubes, eris, maſc. & fœm. MŁODY doraſtaiący poraſtaiący. *(*Le contraire eſt* Impubis, bis, *ou* beris, m. & fœm. *Plin.* *Cic* *Qui n'eſt pas en âge de puberté.*) *Gołowąs młodzik chłopiec, dziewczyna.

DE JEUNES *cerfs*. Juniores cervi, m. MŁODE Jelonki *De jeunes oiſeaux*. Juvencæ aves. *Plin.* *Młode ptaki. **Vn jeune arbre*. Novella arbor. *Młode drzewka, drzewa młode ſzczepy.

EN JEUNE *homme*, *Comme un jeune homme*, *Comme font les jeunes gens*. Juveniliter. Ut adoleſcens. *Cic.* PO młodemu

D'UN JEUNE *homme*, *De jeune homme*. Juvenilis & hoc juvenile, adject. *Cic.* MŁODZIENSKI młody młodego człeka. **La force d'un jeune-homme*. Juvenile robur, *genit.* juvenilis roboris, n. *Colum.* *Siła młodego człeka.

JEUNESSE, ſubſt. f. (*Le bas âge*, *la tendre jeuneſſe des enfans.*) Tenera ætas, *genit.* teneræ ætatis, f. Juvenalis ætas, f. *Cic.* MŁODOSC wiek pierwſzy dziecieńſtwo. **De jeuneſſe*, *Dès le bas âge*. A tenero. A teneris annis. Ab juventâ. *Cic.* *Od młodości.

JEUNESSE, (*Adoleſcence depuis l'âge de quatorze jusques à vingt-cinq ans.*) Adoleſcentia, æ, f, Pubes ætas, f. *Cic.* *Liv.* MŁODOSC młodzieńſki dziewiczy wiek od ośmnaſtego roku áż do dwudzieſtego piątego.

JEUNESSE, (*depuis vingt-cinq ans jusques à trente* ou *quarante.*) Juventus, utis f. Florens ætas, *genit.* florentis ætatis, f. *Cic.* Juventa, æ, f. *Plin.* Integra ætas. *Ter.* MŁODOSC pora wieku od dwudzieſtego piątego roku do trzydzieſtego lub czterdzieſtego.

LA JEUNESSE ou *Les jeunes gens*. Juventus, utis, f. *Cic.* MŁODZ. **Le Senat luy avoit mis entre les mains toute la jeuneſſe de l'Italie*. Senatus omnem Italiæ pubem ei commiſerat. *Cic.* *Senat w ręce mu oddał wſzyſtkę młodź Włoſką. **La jeuneſſe eſt ſujette à des maladies violentes*. Acutis morbis adoleſcentia patet. *Celſ.* *Młodź ſkłonna ieſt do chorob gwałtownych. **Je pardonne cela à votre jeuneſſe*. Iſtud adoleſcentiæ tuæ condono. *Daruię to młodości twoiey.

DE LA JEUNESSE. Juvenilis & hoc juvenile. *Quint.* Juvenalis & hoc Juvenale. *Suet.* MŁODZIENSKI, młodości, młodych.

LA DE'ESSE *de la jeuneſſe*, *Divinité payenne*. Juventa, æ, f. *Hor.* BOGINI młodości, młodych u Pogan.

JEUSNE, (*on prononce* JEûNE.) ſubſt. m. (*Certains jours où l'on ne fait qu'un repas*, *& abſtinence de certaines viandes.*) Jejunium. *Liv.* Feriæ eſuriales. *Plaut.* POST dni pewne wſtrzemięźliwości od iedzenia y potraw niektorych.

Ordonner un jeuſne. Inſtituere jejunium, *Liv.* Indicere jejunia. *Horat.* Náznaczyć nákazać poſt, zápowiedzieć poſt. **Rompre ſon jeuſne*. Solvere jejunium. *Ovid.* *Złomać poſt. **Le garder*. Servare jejunium. *Záchować poſt.

JEUSNER, V. n. (*Faire abſtinence*. Agere jejunium. Ferias eſuriales agere act. POSCIC.

JEUSNER, (*Eſtre quelque temps ſans manger*, *Faire diete.*) Vacare cibo. *Celſ.* Abſtinere cibo. *Colum.* Se cibo abſtinere. *Cuſ.* POSTEM być, nie ieść czas iákI.

Les medecins l'ont tué à force de le faire jeuſner. Hunc

medici inediâ necarunt *(pour* necaverunt,) *Petr. ou* sustulerunt. Doktorowie go umorayli broniąc mu iedzenia.

JEUSNER, *(Manque de plusieurs choses.)* Multis rebus carere *ou* privari *ou* egere *ou* indigere. BYC z postem o niedostatku wszelakim rożnych potrzeb.

JEUSNEUR, *(prononcez* JEûNEUR.) subst.m. JEUNEUSE, f. *(Qui jeûne.)* Jejunii tolerans *ou* patiens, ntis, omn, gen. POSTAMI ustawicznemi się bawiący bawiąca.

IF, subst.m. *(Grand arbre qui est toujours verd.)* Taxus, i, f. *Plin.* CIS drzewo záwsze zielone.

D'IF. Taxeus a,um. *Stat.* CISOWY.

IGNARE, adject.m. & f. *(Qui n'a point de lettres, qui est ignorant.)* Ignarus,a, um. *Cic.* NIEUK prostak niewiadomy.

(Vieux mot, & qui ne se dit qu'en raillant.) Stare słowo Francuskie niemowiące się proez żartem.

IGNE',m. IGNE E, fem. *(Qui tient de la nature du feu.)* Igneus,ea,eum *Cic.* OGNISTY ogień w sobie maiący, gorący

IGNOMINIE, subst. f. *(Infamie, des honneur.)* Ignominia. Infamia,æ,f. Dedecus, *genit.* dedecoris,n. *Cic.* ZELZYWOSC, hańba, ochyda, sromota wstyd.

Couvrir quelqu'un ou *le charger d'ignominie.* Afficere aliquem ignominiâ. *Cic.* Inferre alicui ignominiam. *Liv.* Notare aliquem ignominiâ. *Quint.* Inurere alicui ignominiam. *Cic.* Okryć kogo wstydem sromoty.

On luy fit toutes les ignominies imaginables. Omnibus ignominiis foit appetitus. *Cicer.* Wszystkie mu zelżywości iákie pomyślić można wyrządzano.

IGNOMINIEUX, m. IGNOMINIEUSE, f. Ignominiosus, a,um *Hor.* ZELZYWY sromotny haniebny.

IGNOMINIEUSEMENT, adv. *(Avec ignominie.)* Cum ignominiâ & dedecore. ZELZYWIE sromotnie.

IGNORAMMENT, adv. *(Sans sçavoir.)* Inscienter.adv. *Cic* NIEWIADOMIE niewiedząc.

IGNORANCE, subst. f *(Defaut de science.)* Ignorantia, Inscitia. Imperitia, æ, f. *Cicer. Quint.* Ignorantia litterarum. NIEWIADOMOSC nieumieiętność.

IGNORANCE, *(Manque de connoissance de ce qui se passe.)* Ignoratio,onis,f.Ignorantia,æ,f.*Cic.* NIEWIADOMOSC nieświadomość rzeczy.

IGNORANT,m. IGNORANTE,f. *(Qui ne sçait rien, qui est sans lettres, sans science.)* Ignarus. Indoctus. Imperitus. Ineruditus. Illiteratus, a, um. Rudis & hoc rude, adject. *Cic.* NIEWIADOMY prostak nieumieiętny.

C'est un parfait ignorant. Homo omnis eruditionis expers atque ignarus. Omnium litterarum expers. Homo sine litteris. Homo illitteratus.*Cic.* Doskonały zewszystkim prostak.

EN IGNORANT, *Comme un ignorant.* Indoctè. Inscitè. Imperitè.adv. POPROSTACKU z prosta.

IGNORANT, *(Qui ne sçait pas les choses.)* Ignarus. Inscius. Ignorans, antis, omn.gen. *Cic.* NIESWIADOMY niebiegły niewiadomy rzeczy, prostak w rzeczach.

Je suis ignorant de ce que l'on fait. Ignarus sum quid agatur *Cic.* Calem niewiadomy iest tego co czynią y robią.

Il n'est pas si ignorant des affaires du monde qu'il sçache que &c.) Non est tam imperitus rerum, quin sciat. *Cæs.* Nie ták iest nie świadom co się dzieie ná świecie, żeby nie wiedział.

Qui n'est ignorant de rien. Nullâ in re peregrinus atque hospes. Rerum omnium scientissimus. *Cicer.* Nie masz nic czegoby niewiedział świadom biegły we wszystkim.

IGNORER, V. act *(Ne sçavoir pas une chose.)* Ignorare. Nescire *Cic.* NIEWIEDZIEC czego álbo o czym.

Je n'ignore point, Je sçay bien. Non ignoro. Non me latet *ou* fugit *ou* præterit. Non clam me est. Non sum nescius. *Cic.* Wiem dobrze nie tayno mi iest.

IL,m. ELLE,f *au singulier.* (ILS,m.ELLES,f. *au plurier.*) *(Pronom relatif.)* Ille,illa,illud. *genit.* illius, *dat.* illi. Is,ea. id, *genit.* ejus, *dat.* ei. *Cic.* ON, ONA w liczbie mnieyszey. Oni one w liczbie większey.

(IL ne s'exprime point en Latin avec certains Verbes qu'on estime communément impersonnels, comme Il faut, *Oportet*; Il nege, *Ningit*, non plus que tres souvent aux troisiémes personnes des Verbes, comme Il aime, *Amat*, Il enseigne, *Docet.* ARTYKUŁ w Francuskim dokłada się do wszystkich słow, w łacińskim záś y w Polskim nigdzie się przy słowach dla samego wyrażenia osoby niekładzie, náprzykład, mowiemy: Potrzeba, są niegdzie, kocha, uczy nie on, ona kocha, on, ona uczy.

IL Y A, façon de parler dont on use si souvent, & qui se rend ordinairement en Latin par les troisiémes personnes du verbe *Sum*, comme. JEST álbo są.

Il y a ou *Il est une fontaine d'eau douce à Syracuse.* Syracusis est fons aquæ dulcis. *Cicer.* Jest pewne zrzodło słodkiey wody w Syrakuzicch. *Il y a de certaines rencontres où il est plus avantageux de perdre, que de gagner.* Est ubi damnum præstet facere, quàm lucrum. *Plaut.* *Jest wiele tákich okazyi, álbo są tákie okazye gdzie większy zysk przegrać niżeli wygrać. *Il y a trente trois ans qu'il est mort.* Ejus à morte hic tertius & trigesimus est annus. *Cic.* *Trzydzieści y trzy lat iest iák umarł.

Il n'y a que vous & moy qui sçachions cela. Nemo id scit præter me & te. *Plaut.* Id ego & tu soli scimus. Nie masz tylko ty y iá cobyśmy o tym wiedzieli. **Il n'y a rien qui manque.* Nihil deest; *ou bien* Nihil est quod desit. *Ná niczym nie schodzi, nie masz nic ná czymby schodziło.

IL N'Y A *qu'un an que, Depuis un an seulement.* Uno abhinc anno. abl. ROK dopiero iest temu iáko, nie masz nád rok iáko.

ILLADE, subst f. *(Poëme d'Homere où il décrit la guerre de Troye.)* Ilias, adis, f. *Cicer.* WIERSZE Homera o woynie Troiańskiey.

ILLIAQUE, adiect. *Maladie iliaque* ou autrement *Un colera morbus, (Obstruction des intestins greles, qui ferme tellement le passage des excremens, qu'on les rend par la bouche en vomissans.)* Iliacus morbus,i,m. CHOROBA grzyzienia w żołądku y zámknięcia kiszeczek drobnych ták że się udbyi gorą ustami wraca, Iliaka.

Qui est tourmenté de cette maladie. Illiosus,a, um. Chorujący ná Iliakę.

ILLEGITIME, adject. m. & f. *(Qui est contre les loix.)* Non legitimus,a, um *Cic.* NIEPRAWNY, nieprawna.

Un enfant illegitime. Fillus nothus i,m. *Quint.* Non justo matrimonio natus Non justâ uxore natus. Nieprawego łoża. **Un mariage illegitime.* Nuptiæ non legitimæ. *Cic.* Incertæ nuptiæ, f. pl. *Nieprawe małżeństwo.

ILLEGITIMEMENT, adv. *(D'une maniere illegitime.)* Non legitimè, Non justè. adv. *Cic.* NIEPRAWNIE niegodziwie.

ILLICITE, adiect. m. & f. *(Qui n'est pas permis.)* Illicitus,a,um. *Cic.* NIEGODZIWY.

ILLICITEMENT, adv. *(D'une maniere illicite.)* Illicitè. adv. *Ulp.* Contra fas Contra jus fasque. Contra quàm fas est. *Cic.* NIE ták iák się godzi.

ILLUMINATION, subst. f. *(L'action d'illuminer d'éclairer.)* Illustratio,onis,f.*Cic.* OBIASNIENIE.

ILLUMINATION ou ILLUMINATIONS, *(Lampes ou lumieres qu'on allume la nuit dans des réjouissances publiques.)* Lumina, inum, neut pl. ILLUMINACYE ognie pochodnie lampy światła palone w nocy dla oświadczenia ochoty. **Il y eut des illuminations dans la forest.* Nemus luminibus claruit. *Tacit.* Facibus nemus arsit. *Illuminacye były ognia y światła palono w gaiu.

ILLUMINER, V. act. *(Dissiper les tenebres de l'obscurité par plusieurs lumieres.)* Illuminare. Illustrare, act. acc. *Cicer.* Inferre lumen. *Quint* Præbere lumen.act.dat.*Ovid.* OSWIECIC obiaśnić, roziaśnić, záświecić.

ILLUMINER se dit figurément pour *Eclairer l'ame, l'esprit.* Illuminare act. acc. Præbere *ou* præferre lumen *ou* lucem menti. *Cic.* OSWIECIC co do umysłu.

ON DIT, *Un illuminé, Un phanatique, Visionnaire.* Lymphatus,a,um. *Hor* Phanaticus, *ou* Fanaticus i,m.*Cic.* OBŁĄKANY zmamiony, zwiedziony, błędnym mniemanym odarzony.

ILLUSION, subst.f. *(Fausse apparence, erreur.)* Fanaticus error, *genit.* fanatici erroris. masc. Insania, æ, fœm. *Horat.* Inane & fallax visum, *genit.* inanis & fallacis visi, neut. BŁĄD oszukanie zmamienie. **Il est tombé dans l'illusion.* Hunc ludit error. *Horat.* *Wpadł w błąd. **Une aimable illusion trompe mes sens.* Ludit me amabilis insania. *Horat.* *Wdzięcznemi zmysły mam oszukanie.

ILLUSION, *(Prestiges, mauvais artifices des démons.)* Præstigiæ, arum. fœm. plur. Malæ dæmonum artes, *genit.* malarum artium, fœm. plur. OMAMIENIE czary szatańskie.

ILLUSIORE, adject. masc. & fœm. *(Qui trompe* ou *qui sert à tromper.)* Fallax, acis, omn.gen. *Cic.* OSZUKUIĄCY mamiący.

ILLUSTRATION, ſubſt. f. (*Embeliſſement.*) Exornatio, onis, f. *Cic.* PRZYOZDOBIENIE.

ILLUSTRE, adject. m. & fœm. & *quelquefois* ſubſtantif, (*Conſidérable par ſa naiſſence* ou *par ſes belles qualitez.*) Illuſtris & hoc illuſtre. Inſignis & hoc inſigne. Clarus. Conſpicuus. *Cic.* JASNIE Wielmożny ſławny zácny a urodzenia álbo przymiotow znácznych.

Illuſtre dans la bonne, comme dans la mauvaiſe fortune. Vir ſecundis adverſiſque famoſus. *Tacit.* Sławny w ſzczęściu y w nieſzczęściu. **Il s'eſt rendu illuſtre dés ſon bas âge par les ſciences & les beaux arts.* Studiis & artibus à pueritiâ floruit *Sławił záraz od młodych lat náuką y konſztami. **Il ſe rendit fort illuſtre par ſa maniere d'enſeigner.* Docendi genere maximè inclaruit. *Suet.* *Wſławił ſię przez ſpoſob nauczania. **Il eſtoit moins illuſtre du coſté de ſa mere, quoique d'honneſte famille.* Maternum genus impar, nec tamen indecorum. *Tacit.* *Nie tak zácnego był rodu z ſtrony matki, lubo iednak przyſtoynego. **Rendre quelqu'un illuſtre.* Nomen alicujus illuſtrare. *Wſławić kogo. **Illuſtre pour ſa fidelité.* Fide inſignis. *Tacit.* *Sławny wiernością.

ILLUSTRER, (*Orner par le diſcours.*) Aliquid oratione illuſtrare. *Cic.* PRZYOZDOBIC mową.

ILLYRIE, (*Pays de l'ancienne Europe, le long de la mer Adriatique.*) Illyria, æ, fœm. Illyris, idis, fœm. Illyricum, ci, neut. *Plin.* (*c'eſt aujourd'huy* L'ESCLAVONIE.) ILLIRYK Kray dawney Europy po nád morzem Adryatyckim, dziś ſłowacy.

ILLYRIENS, ou *les peuples d'Illirye.* Illyrici, orum, m. plur. ILLIRYCY Słowacy.

IMAGE, ſubſt. f. (*Portrait, repréſentation d'une choſe.*) Imago, inis, f. Effigies, iei, f. Simulacrum, cri, n. *Cic.* OBRAZ wyrażenie wyobrażenie czego.

(Ce mot ne ſe dit pas des Statuës, ni des Portraits des hommes, mais ſeulement parlant des Saints: car on ne dit pas bien l'Image du Roi, lors qu'il eſt peint dans un tableau; mais le Portrait du Roy, & s'il eſt taillé de ſculpture ou jetté en fonte, on dit la Statuë du Roy, & non pas ſon Image.) To ſłowo w Francuſkim nie mowi o inſzych rzeczach procz Swiętych, nie mowiemy w Francuſkim obraz Krolewſki ále *portret* ieżeli malowany á ieżeli odlewany álbo rznięty to ſię mowi oſoba, Poſąg nie obraz.

Petite image. Imaguncula, æ, f. *Suet.* Obrazek mały.

Image en peinture. Picta imago. *Cic.* Pictum ſimulacrum. *Cic.* Obraz malowany.

Image en boſſe. Statua, æ, f. Signum, i, neut. Oſoba poſąg. **Image en taille douce.* Imago ſcalpturæ elegantioris typo expreſſa. *Koperſztych rznięty ná blaſze. **Image toute d'une couleur.* Monochroma, atis, m. Monochromatea imago. Monochromatos imago, fœm. *Plin. Virg.* *Malowanie iedną farbą.

IMAGE ſe dit auſſi (*des deſcriptions & des peintures qu'on fait des choſes.*) Imago. *Cic.* OBRAZ wzor wizerunk. **Une image de l'ancienne frugalité.* Imago priſcæ frugalitatis. *Plin. Jun.* *Obraz ſtarożytney ſkromnosci. **De la liberté.* Libertatis imago. *Tacit.* *Obraz wolności. **De l'éloquence.* Eloquentiæ imago. *Quint.* *Obraz wymowy. **L'image de l'eſprit.* Effigies ingenii. *Liv.* *Obraz umyſłu.

Le fils eſt l'image de l'humanité & de la probité du pere. Effigies humanitatis & probitatis patris filius. *Cic.* Syn ieſt to obraz ludzkości y poczciwości oycowſkiey.

Se repréſenter l'image d'une choſe. Effingere ou repræſentare ſibi imaginem rei alicujus. *Quint.* Wyſtawić ſobie obraz czego.

Les images viennent en foule dans l'eſprit. Irrumpunt imagines in animos. *Cic.* Wyobrażenia tłumem ná myśl przychodzą.

La comedie nous repréſente les mœurs de chacun, eſt une image de la vie civile. Comœdia effictos mores noſtros, expreſſamque imaginem vitæ quotidianæ exhibet. *Cic.* Komedya wyraża nam obyczaie każdego y ieſt iednym obrazem pożycia ludzkiego.

IMAGER, ſubſt. maſc. (*Qui fait & vend des images.*) Imaginum ſcalptor, & propôla, maſc. OBRAZNIK co obrazy robi y przedaie.

IMAGINABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on peut s'imaginer.*) Id quod animo fingi poteſt, Cujus ſpeciem animo ac cogitatione effingere ou efformare poſſumus. *Cic.* CO tylko pomyślić można. **Il n'y a point de méchanceté imaginable, que cet homme n'ait faite.* Fingi maleficium nullum poteſt, quo iſte ſe non contaminârit. *Cicer.* (*pour* contaminaverit.) *Nie maſz iákiey złości o ktoreyby pomyślić można ktorey ten człowiek nieuczynił.

IMAGINAIRE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt que dans l'imagination.*) Imaginarius, a, um. *Liv.* WYMYSLNY zmyślony nieprawdziwy prożny co tylko ſię w myśli ludzkiey poiawia. **Un bonneur imaginaire.* Honor imaginarius. *Sen.* Honoris umbra. *Tacit.* Falſus honor. *Hor.* Falſæ gloriæ umbra. *Cic.* *Honor zmyślony prożny.

IMAGINATIF, maſc. IMAGINATIVE, f. adject. (*Qui s'imagine facilement bien des choſes, qui ne ſont pas en effet.*) Qui inania multa & falſa animo fingit. Imaginoſus, a, um. *Catul.* HIMERYK co ſobie rożne rzeczy w głowie uroi, co nigdy niebyło w rzeczy ſamey.

L'IMAGINATIFE, ſubſt. f. (*Faculté de l'ame par laquelle elle ſe repréſente les objets.*) Vis imaginandi, *genit.* vis, fœm. IMAGINATYWA zmyſł wnętrzny w ktorym ſię nám wyobrażenia rożne ſtawiaią.

IMAGINATION, ſubſt. f. (*La faculté imaginative de l'ame.*) Vis imaginandi, f. Facultas animæ quæ rerum imagines effingit. Animus rerum ſpecies effingens, m. TOZ ſamo imaginacya imaginatywa.

IMAGINATION, (*L'action de l'imaginative par laquelle les images des choſes ſe forment dans l'eſprit.*) Imaginatio, onis, f. Species rerum animo informata, *genit.* ſpeciei informatæ, f. IMAGINACYE wyobrażenie iákie w myśli.

La nouveauté des objets frappe l'imagination. Novitate rerum mens percellitur. Nowość rzeczy w myśl wchodzi y wbiia ſię.

Salir l'imagination. Spurcare ou inquinare mentem. Sromocić ſplugawić imaginacyą myśl. **La moindre parole des honneſte bleſſe une imagination délicate.* Turpia mentem offendunt. *Naymnieyſze ſłowo nieprzyſtoyne obraża delikatną myśl.

IMAGINATION, (*Viſion, chimere.*) Viſio, onis, fœm. Mentis deliratio, onis, fœm. IMAGINACYA przywidzenie ſię. **Il eſt malade d'imagination.* Opinione æger eſt. *Choruie w imaginacyą uroił ſobie w głowie, przywidziało mu ſię y choruie. **C'eſt une imagination, une pure reſverie.* Hæc mera eſt animi aberrantis deliratio. *Iſtotne to bayki y wymyſły.

IMAGINER, V. act. (*Former l'image d'une choſe dans ſon eſprit.*) Alicujus imaginem animo concipere, (io, is, cepi, ceptum) *Quint.* Aliquid animo & cogitatione fingere ou effingere. *Cic.* IMAGINOWAC myślić wyobrażać ſobie co w myśli.

IMAGINEZ-*vous que vous eſtes un autre moy-meſme.* Eum te eſſe finge, qui ego ſum. *Cic.* MYSL że ieſteś mną, że ieſteś ná mieyſcu moim. **S'imaginer que tous les hommes nous reſſemblent.* Fingere ex ſuâ naturâ ceteros. *Cic.* *Myślic ſobie że wſzyſcy nám ſą podobni. **Il ne faut pas que vous vous imaginiez en pouvoir venir à bout.* Ne credideris id te poſſe perficere. *Niemyśl o tym żebyś miał w tym trafić do końca.

IMBECILLE, adject. maſc. & f. (*Foible, ſans force ni vigueur.*) Imbecillis, & hoc Imbecille, adject. Infirmus. Imbecillus. SŁABY niedołężny.

ON DIT, *Un eſprit imbécille,* ou *Un imbécille* (abſolument.) Imbecille ingenium. *Plin. Jun.* Infirmus animi. *Cic.* *On donne des tuteurs aux imbécilles.* Tutores dantur naturâ imbecillioribus. *Cicer.* SŁABY umyſł niedoſkonały rozum, przydaią opiekunow ludziom niedoſkonałego rozumu.

IMBE'CILLITE', ſubſt. f. (*Foibleſſe qui ſe dit du corps & de l'eſprit.*) Imbecillitas, Infirmitas, atis, f. *Cic.* SŁABOSC ták co do ciała, iáko y co do rozumu.

IMBIBER, V. neut. qui ne ſe dit gueres qu'avec le pronom *Se,* tant à l'actif qu'au paſſif (*de ce qui boit & de l'humidité qui s'inſinue dans quelque corps.*) comme *L'éponge s'imbibe aiſément de toutes les liqueurs.* Spongia facilè bibit liquores, *ou* facilè intingitur liquoribus. NABRAC wſiebie nápoić ſię czym, náſiąknąć czym ták iáko gębka náſiąka łatwo y nábiera w ſiebie.

IMBU, m. IMBUë, f. (*Abbreuvé de quelque liqueur.*) Imbutus aliquo liquore. NAPOIONY náſiąkły czym, przeſiąkły czym.

IL SE DIT mieux au figuré, *Un eſprit imbu de quelque opinion.* Animus aliquâ opinione imbutus. *Cic.* LEPIEY ſię y piękniey mowi *niewłaśnie:* Umyſł zdaniem iakiem nápoiony.

iony. **Il n'a pas l'ame imbuë de la véritable vertu.* Animũ bonit artibut non imbult. *Tacit.* * Nie przeſzedł mu umyſł ná napoiony umyſł iego prawdziwą cnotą.

IMITABLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut imiter.*) Imitabilit & hoc imitabile. adject. *Cic.* CO náſladowáć można.

IMITATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui imite un autre en des choſes louables.* Imitator, oris, m. Æmulus, a, um.*Cic.* NASLADOWCA náſladuiący rzeczy chwalebnych.

IMITATEUR, (*Qui imite & qui contrefait un autre.*) Imitator,m.*Cic.* PODRZEZNIAIĄCY komu,rzecz iáką wyrażaiący podrzeźniaiąc.

IMITATION, ſubſt. f. (*Emulation par laquelle nous taſchons de faire auſſi-bien qu'un autre.*) Imitatio. Æmulatio, onis, f. *Cic.* NASLADOWANIE chwalebnie. * *J'ay fait cela à voſtre imitation.* Hoc feci, tui imitatione. *Plin. ou* ad tuum exemplum. *Ter.* * Uczyniłem to przykładem twoim náſladuiąc ciebie.

IMITATION, (*L'action d'imiter & de contrefaire un autre.*) Imitatio. PODRZEZNIANIE drugich.

IMITATRICE,ſubſt fem. Imitatria, icis, f.*Cic.* Æmula, æ, f NASLADOWNICA.

IMITE', m IMITE'E, f.adject. part. (*Contrefait, copié.*) Effictut, a, um. Imitatione expreſſus. *Cic. Quint.* NASLADOWANY NASLADOWANA z inſzego przeięty.

IMITER, V. act (*Copier un original.*) Imitari, (or, aris, atut ſum.) dep. acc *Cic.* Aliquem imitando effingere *ou* exprimere. act. Aliquem imitatione conſequi *ou* aſſequi. dep. *Cic* PRZEYMOWAC co z czego inſzego przemalowáć przekopiowáć.

Les Barbares imitoient nos ouvrages. Barbari opera noſtra imitabantur. *Caeſ.* Nieprzyiaciele przeymowali roboty náſze ſzańce &c.

Le perroquet imite le parler des hommes. Pſittacus ſermones hominis imitatur. *Plin.* Pápuga náſladuie mowy ludzkie.

IMITER ſe dit auſſi dans la morale, *Suivre les exemples du bien & du mal.* Imitari. Æmulari. depon. *Cic.* NASLADOWAC co do przykładu, iść zá przykładem czym álbo dobrym. **Il a fallu qu'ils ſe ſoient imitez eux-meſmes.* Ipſi ſibi imitandi fuerunt. *Cic.* * Sámi ſobie przykładem być ſami ſobie przykład dawáć muſieli. **Se propoſer quelqu'un à imiter.* Aliquem ſibi ad imitandum proponere.*Cic.* *Wziąć ſobie kogo zá przykład.

IMMACULE', maſc. IMMACULE'E, f. (*Qui eſt ſans tache.*) Omnis labis & maculæ expers, ertis, omn. gen. Intemeratus Illibatus, a, um. *Virg. Colum.* NIEPOKALANY NIEPOKALANA bez zmazy.

IMMANENT, (*on prononce* immanant.) m. IMMANENTE, f. terme des Theologiens. *Action immanente, (qui eſt différente de celle qu'on appelle tranſitoire, & qui paſſe.)* Actio in ipſâ cauſâ manens, ea quâ oritur *ou* in quâ fit. SPRAWA wnętrzna rożna od tey co ieſt przechodząca álbo zewnętrzna y powierzchowna.

IMMANQUABLE, (*prononcez* Immancable.) adject. m. & f. (*Aſſuré, qui ne peut manquer d'arriver.*) Certus. Certò futurus, a, um. *Cic.* NIEUCHYBNY, nieuchybna; pewny co chybić nie może.

IMMANQUABLEMENT, (*on prononce* immancablemant.) adv. (*Certainement.*) Certò. Haud dubiè, adv. *Cic.* NIEUCHYBNIE zápewnie

IMMATE'RIEL, maſc. IMMATE'RIELLE, f. (*Qui eſt ſans matiere.*) Materiæ expers, ertis, omn. gen. Ab omni materiâ ſecretus, a, um. *Cic.* BEZ ciała y przyſad iego.

IMMATRICULE, ſubſt. f. (*Enregiſtrement de ſon nom dans quelqe regiſtre.*) Nominis ſui in album relatio, onis, f. WPISANIE czego w kśięgi w Reieſtra.

IMMATRICULER, V. act. (*Enregiſtrer, inſcrire le nom de quelqu'un au nombre de ceux qui compoſent quelque compagnie.*) Aliquem in album referre, (refero, refes, retuli, relatum) act. *Liv.* WPISAC w Kśięgi.

IMME'DIAT, m. IMME'DIATE, f. (*Qui ſuit un autre ſans interruption.*) Proximus, a, um. *Cic.* BLISKO zaraz tuż náſtępuiący podle.

IMME'DIATEMENT adv (*Sans interruption.*) Proximè. adv. *Cic.* Nullâ re intercedente. abl. BLISKO záráz zátym. **J'eſtois immédiatement après luy.* Proximè illum ſedebam. *Cic.* *Záraz zá nim przy nim podle ſiedziałem,byłem,ſtałem. **Immédiatement après les feſtes.* Sub dies feſtos. Statim poſt dies feſtos. *Záraz po świętach.

IMME'MORIAL, m. IMME'MORIALE, f. (*Depuis ſi long-temps, qu'on en a perdu la mémoire.*) Omni hominum memoriâ antiquior, m. & f. antiquius, neut. *genit.* oris, *pour tous les genres.* NIEPAMIĘTNY ták dawno że y pámięci temu niemaſz.

DE TEMPS *immémorial, De tout temps.* Ex omni ætatum memoriâ.*Cic.* Omnibus retro ſæculis. abl. OD pamięci od pamiętnych czaſow od wiekow niepamiętnych.

IMMENSE, (*on prononce* immanſa) adject. m. & f. (*Qui ne peut eſtre meſuré.*) Immenſus. Infinitus, a, um.*Cic.* NIEZMIERNY niezmierzony niezmierna.

ON DIT auſſi, *Un travail immenſe, extraordinaire.* Immenſus *ou* infinitus labor. PRACA niezmierzona wielka bez miary. **Un deſir immenſe des louanges.* Immenſa laudum cupido. *Virg.* *Chciwość chwały niezmierna.

IMMENSITE', (*on prononce* immanſité,) ſubſt. fem. (*Infinité.*) Immenſitas, atis, f. *Cic.* NIEZMIERNOSC.

IMMERSION, ſubſt. f. (*L'action de plonger.*) Immerſio, onis, f. PONURZENIE, zánurzenie.

IMMEUBLE, ſubſt. maſc. *ou* BIENS IMMEUBLES, (*comme les maiſons & les autres fonds de terre.*) Res non moventes, *genit.* rerum non moventium, f. plur. *Liv.* DOBRA nieruchome ſtoiące dobra, Domoſtwa grunta.

S'IMMISCER, V. neut. (*Se meſler dans les affaires d'autrui.*) Se rebus alienis immiſcere, (eo, es, miſcui, miſtum.) act. *Voyez* SE MESLER. MIĘSZAC ſię wdawáć ſię w co.

IMMISE'RICORDIEUX, m. IMMISE'RICORDIEUSE, f. adject. (*Qui eſt ſans miſericorde.*) Immiſericors, ordis, omn. gen. *Cic.* NIEMIŁOSIERNY NIEMIŁOSIERNA.

IMMOBILE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut remuer.*) Immobilis & hoc immobile, adject.*Cic.* Immotus,a, um. *Plin.* NIERUCHOMY, co ieſt iák wryty ruſzyć niemoże. **Ils demeurent long temps immobiles ſe regardant l'un l'autre.* Steterunt diu mutuâ admiratione defixi *Flor.* *Stali długo nieruchomi wmieyſcu iák wryci ieden ná drugiego patrząc.

Tibere demeuroit immobile à tous ces diſcours, réſolu de ne point abandonner la capitale, de peur de ſe perdre avec la République. Immotum adverſus eos ſermones fixumque fuit Tiberio, non omittere caput rerum, ne ſe Remque publicâ in caſum daret. *Tacit.* Tyberyuſz ná to wſzyſtko ſtał iák wryty nie wzruſzony obawiáiąc ſię áby ſprawy y Rzpltey niezgubił. **La crainte me rend immobile.* Terrore torpeo. *Plaut.* *Od Boiáźni ſtoię iák wryty.

IMMOBILE ſe dit auſſi figurément (*d'un homme & inébranlable dans les divers accidens de la fortune.*) Immobilis & hoc immobile Immotus. Imperterritus, a, um.*Cic.* NIEPORUSZONY ſtały ſtateczny niewzruſzony.

Plus immobile que les rochers. Scopulis immobilior.*Ovid.* Stalſzy y bardziey niewzruſzony niż opoki.

FESTES IMMOBILES, (*qui ſont fixées à certains jours.*) Feſti *ou* ſolemnes dies ſtatis ac certis temporibus celebrandi. SWIĘTA nieruchome, iednego dnia rok od roku przypadaiące.

IMMOBILITE' ſe dit auſſi (*de la conſtance & de la fermeté de l'eſprit que rien ne peut ébranler.*) Inconcuſſa animi ſtabilitas *ou* firmitas *ou* firmitudo, f. *Cic.* STAŁOSC trwałość ſtateczność umyſłu nieporuſzona.

IMMODE'RE', m. IMMODE'RE'E, f. (*Qui ne garde aucune meſure, in modération.*) Immoderatus. Inmodeſtus, a, um. *Cic.* Immodicus, a, um. *Colum.* NIEPOMIARKOWANY NIEPOMIARKOWANA. * *Des mœurs immodérées.* Immodeſti mores. *Plaut.* *Obyczaie niepomiárkowane. **Immoderé dans les plaiſirs du corps.* Immodicus libidinis. *Colum.* *Niepomiarkowany w uciechach ciała y roſpuście. **S'emporter en des paroles immoderées.* Efferri immoderatione verborum. *Cic.* *Niepomiarkowanemi uwodzić ſię ſłowami.

IMMODERATION, ſubſt. f. (*Défaut de modération.*) Immoderatio, onis, f. *Cic.* Immodeſtia,æ, fœm. *Plaut.* NIEPOMIARKOWANIE w ſobie.

IMMODEREMENT, adv. (*Sans modération.*) Immoderatè. Immodeſtè, Immodicè, adv. NIEPOMIARKOWANIE, bez pomiarkowania. **Supporter immoderément la proſpérité.* Immoderatè ferre res ſecundas. *Cic.* * W ſzczęściu ſwoim nie umieć ſię miarkowáć.

JMMODESTE. adject. m. f. (*Qui ne garde aucune modeſtie, ni bienſéance,*) Immodeſtus. Inverecundus, a, um. Indecenter *ou* indecorè ſe gerens, entis, omn, gen.*Cic.* NIESKROMNY, co ſkromności żadney niechowa, nie przeſtrzegaiący ſkromności.

JMM-

IMMODESTEMEMENT, adv. (*D'une maniere immodeste.*) Immodestè. Inverecunde, Indecenter. adv. *Cic.* NIESKROMNIE.

IMMODESTIE, fubft. f. (*Action contre la bienseance.*) Immodeftia, æ, f. *Plaut.* Mores incompofiti, *genit*, morum incompofitorum, m. plur. Inverecundi mores. *Cic.* NIESROMNOSC.

IMMOLATEUR, fubft. m. (*Celuy qui répandoit certaine paste entre les cornes de la victime avant que de l'égorger.*) Immolator, oris, m. *Cic.* OFIARUIĄCY.

IMMOLATION, fubft f (*L'action d'immoler.*) Farre molito & fale confperfio, onis, f. Immolatio, onis, f. *Cicer.* OFIAROWANIE

IMMOLER, V. act. (*Repandre une certaine paste de farine & de sel sur la teste de la victime avant que de l'égorger*) Farre molito & fale hoftiam perfperfam facrificare ou immolare ou mactare. (o, as, avi, atum.) act *Cic.* OFIAROWAC.

IMMOLER fe dit figurement, comme *S'immoler pour sa patrie, se sacrifier.* Se & caput fuum pro patria devovere. OFIAROWAC *niewłaśnie*: Ofiarować fię dla oyczyzny. **Immoler quelqu'un à sa vengeance.* Fatentare injuriæ fuæ alicujus fanguine *Petr.* * Ofiarować kogo zemście fwoiey, wydać go dla zemfty fwoiey. * *Il s'est immolé à la risée publique.* Omnibus fuit derididulo. Se deridendum præbuit ou dedit. *Wydał fię ná pośmiech Iudzki. **César a immolé, a sacrifié tout son resentiment au salut de la Republique.* Omnes Cæfar inimicitias Reipublicæ condonavit. *Cic.* * Cezar wfzyftkę fwoię krzywdę y zemftę dárował oyczyźnie.

IMMONDE, adject m. & f. (*Qui est impur, qui a contracté quelque souillure*) Immundus, a, um. *Ter. Plaut.* NIECZYSTY, bezecny, plugawy.

IMMONDICES, fubft f plur. (*Ordures.*) Sordes, ium, f pl. Purgamenta, orum, n. pl *Liv.* NIECZYSTOSCI, plugaftwa.

IMMORTALISER, V. act (*Rendre immortel.*) Immortalitatem ou æternitatem alicui donare. Immortalitati aliquē commendare ou confecrare. Alicujus memoria immortalem reddere. *Cic.* NIESMIERTELNYM uczynić.

S'IMMORTALISER, (*Se rendre immortel par des actions ou par quelque ouvrage.*) Æternam famam condere ingenio fuo. *Phæd.* Ampliffimis monumentis memoriam nominis fui commendare ou confecrare. *Cic* Sibi æternum facere nomen. NIESMIERTELNYM fię uczynić *En rendant les autres immortels il s'est immortalisé luy-même.* Aliorum immortalitati profpexit & fuæ. Aliorum & fuæ, pariter immortalitati profpexit. *Infzych nieśmiertelnemi czyniąc, fobie ná nieśmiertelność zárobił.

IMMORTALITE', fubft f (*Eternité.*) Immortalitas, atis, f. *Cic.* NIESMIERTELNOSC, wiekuiftość, wieczność.

IMMORTEL, m. IMMORTELLE, f. adject. (*Qui doit durer dans toute l'éternité*) Immortalis, m & f & hoc immortale, adject. *Cic* NIESMIERTELNY, NIESMIERTELNA. **Il n'y a que Dieu qui soit immortel.* Deus folus immortalis *Hor.* *Bog tylko fam iest nieśmiertelny.

IMMORTEL fe dit abufivement (*des choses qui doivent durer pendant tous les siecles dans la mémoire des hommes.*) Immortalis NIESMIERTELNY *niewłaśnie* o tym co trwać má wiekniście. **Se rendre immortel.* Afferere fe à mortalitate, ou ab injuriâ oblivionis *Plin-Jun.* * Nieśmiertelność fobie záfłużyć. **Des actions immortelles.* Facinora immortalia. *Czyny, dziła, fprawy nieśmiertelne * *Des ouvrages immortels* Opera immortalia. *Plaut. Liv.* * Dziła pifma nieśmiertelne.

IMMORTELLE, fubft f. (*Sorte de plante.*) Elichrifum, i, n. WROTYCZ ziele

IMMORTIFICATION, fubft. f. (*Action par laquelle on se flatte trop, trop grande complaisance & trop de délicatesse qu'on a pour son corps.*) Nimia in fe indulgentia, æ, fœm Animus fibi blandiens, indulgenfque plus fatis, mafc. Nimius fui amor, m Obfequium & indulgentia corporis. *Cic.* NIEUMARTWIENIE.

IMMORTIFIE', m. IMMORTIFIE'E, f. (*Qui se flatte trop, qui donne trop à son corps.*) Sibi nimium indulgens, entis, omn gen Qui obfequium animo fumit. *Plaut.* NIEUMARTWIONY, Nieumartwiona.

IMMUABLE, adject. m & fœm. (*Qui ne change point, qui n'est point sujet au changement.*) Immutabilis & hoc immutabile, adject *Cicer.* NIEPORUSZONY, Nieporufzona, ftateczny ftały nieodmienny.

ON DIT (*d'un homme ferme & constant.*) *C'est un esprit immuable* Immotus animus. *Cic.* UMYSŁ ftały niewzrufzony nieodmienny.

IMMUNITE', fubft. f (*Exemtion.*) Immunitas, atis, f. *Cic.* WOLNOSC praywiley prawo.

IMMUTABILITE', fubft f (*Etat immuable.*) Immutabilitas, atis, f. *Cic* NIEODMIENNOSC.

IMOLA, (*Ville episcopale de la Romagne dans l'Etat Ecclesiastique.*) Forum Cornelii Forum Syllæ, *genit.* fori, neut. IMOLA Miafto z Bifkupftwem w Pańftwie Kościoła Rzymfkiego.

D'IMOLA. Foro-cornelienfis & hoc Foro-corneliense, adject. Z IMOLI.

On prononce l'*M* dans les mots fuivans comme une *N*, ainfi *Inpair, Inpalpable* &c.) W náftępuiących flowach francufkich wymawia fię *M* właśnie iáko *N* álbo iáko Ę polfkie.

IMPAIR, adject m & fœm comme *Nombre impair.* Numerus impar, *genit.* numeri imparis, m. *Cic*, NIEDOPARY, nieparzyfty, licho.

IMPALPABLE, adject. m. & f. *Qu'on ne peut toucher.*) Quod manu tangi & attrectari non poteft. NIEDOTYKALNY ktorego dotknąć nie można.

IMPARDONNABLE, adject. m. & f. (*Qui ne se peut pardonner.*) Non condonandus. Non remittendus, a, um *Cic.* Nullà veniâ dignus, a, um. Quod remitti & condonari non poteft. NIEODPUSZCZONY, nieodpufzczona

IMPARFAIT, m IMPARFAITE, fœm. (*Qui n'est point achevé.*) Imperfectus Non abfolutus, a, um. *Cicer.* NIEDOSKONAŁY, niedofkonała, niedokończony. **Ouvrage imparfait.* Opus imperfectum ac rude. Non perfectum neque abfolutum opus. *Niedofkonała rzecz.

ON DIT, *Un homme imparfait, (qui a des defauts, des imperfections)* Vitiofus, a, um. *Hor.* CZŁOWIEK niedofkonały niedofkonałości maiący.

IMPARFAITEMENT, adv. (*D'une maniere imparfaite*) Non perfectè Non abfolutè. adv. *Cic* NIEDOSKONALE.

IMPASSIBILITE', fubft f. (*Exemtion des souffrances.*) Dolorum immunitas, atis, f. NIECIERPIĘTLIWOSC, własność niecierpliwości.

IMPASSIBLE, adject mafc & fœm. (*Exemt de douleur.*) Nulli dolori obnoxius, a, um. Omnis mali & doloris immunis & hoc immune, adject. NIECIERPIĘTLIWY.

IMPATIEMMENT, (*on prononce* inpatiamant) adv. (*Avec impatience*) Impatienter. *Plin-Jun.* Intoleranter. intolerantius. intolerantiffimè adv. *Cic.* Iniquo animo. abl. Molestè adv *Cic.* NIECIERPLIWIE.

IMPATIENCE, (*on prononce* inpatiance) fubft. fœm. (*Le vice contraire à la patience, qui nous fait impatien er dans nos maux*) Impatientia, æ, fœm. *Plin.* Motus animi ægrè aliquid ferentis, m. NIECIERPLIWOSC.

Il ne faut point avoir tant d'impatience, quand il nous arrive des accidents que nostre prévoyance ne nous peut faire éviter. Neque tam graviter eos cafus feramus, quos nullo confilio vitare poffumus. *Cic.* Nietrzeba być ták niecierpliwym kiedy fię nam co trafi czego náfza przezorność ubieżyć nie może.

IMPATIENCE, (*Desir, passion qu'on a.*) Cupiditas, atis, fœm. Defiderium, ii, neut. *Cic.* NIECIERPLIWOSC chęć niecierpliwa **Je suis dans l'impatience de vous entendre.* Sum tui audiendi cupidus. *Cicer.* *Niecierpliwie pragnę cię fłuchać, mam niecierpliwość fłuchania cię. **Il a esté dans une grande impatience de me voir.* Nihil filii fuit longius, quàm ut me videret. *Cic.* *Niecierpliwie mię pragnął widzieć.

IMPATIENT, (*on prononce* inpatiant) mafc. IMPATIENTE, f. (*Qui ne peut rien souffrir*) Impatiens, entis, omn. gen NIECIERPLIWY co nie cierpieć nie może.

Impatient d'attendre Moræ impatiens. Niemaiący cierpliwości czekać, niecierpliwy, niewytrwały.

IMPATIENTER, (*on prononce* inpatianter.) V. act. (*Faire perdre patience à quelqu'un*) Patientiam alicujus abrumpere (po, pis, rupi, ruptum.) act. *Tacit,* ZNIECIERPLIWIC kogo, do niecierpliwości go przywieść.

S'IMPATIENTER *dans le mal.* Impatienter ou ægrè ac iniquo animo ferre malum aliquod, (fero, fers, tuli, latum,) act. BYC niecierpliwym w złym razie zniecierpliwić fię.

S'impatienter d'attendre Impatienter ac iniquo animo ferre moras Sprzykrzyć fobie, zniecierpliwić fię czekaiąc.

IMPE'CCABLE, adject. mafc. & f. (*Qui ne peut pecher.*)

Impeccabilis & hoc le, adject. *Aul Gel.* Peccatis haud obnoxius,a,um. BEZGRZESZNY co grzeszyć nie umie.

IMPE'CCABILITE'. subst. f. (*Impuissance de ne pouvoir pécher.*) Peccandi immunitas, atis, f. BEZGRZESZNOSC.

IMPE'CUNIEUX, m. IMPE'CUNIEUSE, f. (*Qui n'est pas pécunieux, qui n'a pas bien de l'argent.*) Minimè pecuniosus *ou* peculiatus *au* peculiosus, a, um. *Cicer. Plant.* BEZPIENIEZNY, Bezpieniężna.

IMPE'CUNIOSITE', subst f. *Défaut, manque d'argent.*) Rei pecuniariæ inopia,æ,f. BEZPIENIEZNOSC.

(Mots nouveaux dont s'est servi le sçavant M.Nicole dans ses Essais de Morale.) Słowo nowe Francuskie.

IMPE'NETRABLE,adiact.m. & f. (*Qu'on ne peut pénétrer.*) Impenetrabilis & hoc le, adject. *Liv.* NIEPRZEBYTY, nieprzebity.

ON DIT, *Un esprit impénétrable*, au figuré, *Un homme fort caché, qu'on ne sçauroit penétrer, fort couvert.* Tectissimus homo. Tectissimum ingenium. *Cic.* SKRYTY człowiek niedościgły nieprzeniknìony.

IMPE'NITENCE, (*on prononce* impénitance.) subst.fœm. (*Endurcissement de cœur qui fait qu'on demeure dans le vice.*) Obstinatior peccandi, nec pœnitendi voluntas, *genit.* obstinatioris voluntatis, f. NIEUPAMIĘTANIE ostateczna niepokuta.

IMPE'NITENT, (*on prononce* inpénitant.) IMPE'NITENTE, f. (*Endurci, obstiné dans son péché.*) Ilic cujus voluntas obstinatior est & in peccato obfirmatior. (*Ciceron dit* in iracondià) *si l'on parle d'une femme, on dira* illa. NIEPOKUTUIĄCY zátwardziały w grzechu.

IMPE'RATIF, m. IMPERATIVE, f. *Un ton impératif, Un ton de commandement.* Vox imperans, *genit.* vocis imperantis, f Vox Imperativa *ou* Imperosa, f. ROZKAZUIĄCY, nákazuiący.

(Ce Mode a esté pris souvent pour un troisiéme Futur, à l'imitation sans doute des Hébreux, qui l'appellent Futur premier: Et en effet le commandement ne peut estre que pour l'avenir, comme dans l'Ecriture Sainte, *Fiant filii ejus orphani* pour *fient:* Et le Futur est souvent employe pour l'impératif, *Non occides, Non furaberis*, dans les Commandemens de Dieu; & pareillement dans les profanes *Ciceronem puerum curabilis & amabis*, pour cura & ama. *Sed valebis, neque negotia curabis, neque ante brumam expectabis. Cic.* pour *vale, cura, expecta.*) Sposob mowienia nákazuiący y każdy roskaz iest ná czas przyszły, y dla tego sposob mowienia tákowy iest záwsze w czasie przyszłym lubo się zdaie być mowa w czasie teraznieyszym, náprzykład niech będą dzieci iego sierotami, álbo też: kochay: staray się: pilnuy.

JMPE'RATRICE, subst. fem. (*La femme de l'Empereur.*) Imperatrix, icis, f. CESARZOWA.

IMPERCEPTIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne s'apperçoit point & ne tombe point sous les sens.*) Sub sensum oculorum non cadens, entis,omn. gen. Quod videndi sensu percipi non potest. OKIEM ani zmysłem żadnym niepoięty nieznaczny.

IMPERCETTIBLEMENT, adv. (*D'une maniere insensible*) Nemine sentiente. Nemine advertente. NIEZNACZNIE. *Nous vieillissons imperceptiblement.* Tacitis annis senescimus. Senectus nobis incautis obrepit. *Hor.* * Nieznacznie się starzeiemy.

IMPERFECTION, subst. f. ((*Défaut.*) Vitium, ii,neut. *Cic.* NIEDOSKONAŁOSC.

IMPE'RIAL, masc. IMPE'RIALE, f. adject. (*D'Empereur, ou qui concerne un Empereur.*) Imperatorius, a, um. CESARSKI CESARSKA. **Sa Majesté Imperiale*, ou *l'Empereur.* Imperatoria Majestas, *genit.* Imperatoriæ Majestatis, f, Imperator, oris, m. *Jego Cesarska Mość. **L'armée impériale.* Imperatorius exercitus. Imperatoris exercitus. *Woysko Cesarskie.

LES IMRE'RIAUX, (*Les soldats de l'armée de l'Empereur.*) Imperatoria milites. Cesariani milites. CESARSCY ludzie żołnierze.

VILLES *Imperiales*, (*Villes libres de l'Empire, qui payent un certain tribut tous les ans à l'Empereur.*) Urbes liberæ Germaniæ, aliquid tributi pendentes Imperatori. (*on peut dire* Urbes liberæ Germaniæ & tributariæ Imperatori.) MIASTA Cesarskie wolne miásta ktore pewny podatek corok płacą do skarbu Cesarskiego.

IMPE'RIALE, subst. fem. (*Fleur qui est comme une couronne.*) Lilium persicum,i,n. JMPERYAŁ kwiat nákształt korony Cesarskiey.

IMPE'RIEUX, m. IMPERIEUSE, f. (*Hautain, qui commande avec hauteur & orgueil.*) Imperiosus, a, um. *Cic.* Imperiosior & hoc imperiosius; Imperiosissimus, a, um.) *Cic.* HARDY, wyniosły, dumny roskazuiący.

Une maitresse imperieuse. Dura domina & imperiosa. *Cic.* Páni dumna,wyniosła, harda.**Une famille fort impérieuse & fort supérbe.* Imperiosissima & superbissima familia. *Liv.* *Dom hardy wyniosły.dumny.

IMPE'RIEUSEMENT, adv. (*D'une maniere impérieuse.*) Superbiùs. Ferociùs. adv. *Cic.* HARDO dumno.

IMPERTINEMMENT, (*on prononce* impertinamant.) adv. (*Mal à propos, d'une maniere sotte & extravagante.*) Absurdè. Ineptè. Insulsè. adv. *Cic.* NIEDORZECZY niedorzeczy, głupie.

IMPERTINENCE, (*on prononce* inpertinance.) subst. f. (*Action ou parole sotte & deraisonnable.*) Insulsitas, atis, f. Ineptiæ, arum, f. pl. Inepta & insolsa verba, orum, n. pl. *Cic.* GŁUPSTWO co do uczynku álbo słowa iákiego. * *Pourquoy vous amusez-vous à dire ces impertinences ?* Cur ad istas ineptias abis ? *Cic.* * Czemu takie głupstwo prawisz. **Je ne puis plus souffrir vos impertinences & vos rodomontades.* Tuas ineptias & magnifica verba ampliùs ferre non possum. *Ter.* *Głupstwa twego już więcey cierpieć niemogę. **Je connoissois fort bien vos impertinences.* Insulsitatem tuam benè noram *Cic* *Znałem iá dobrze głupstwa twoie.

IMPERTINENT, (*prononcez* inpertinant.) m. IMPERTINENTE, f. (*Sot, ridicule*) Absurdus. Insulsus, Ineptus, a,um. *Cic.* GŁUPI, błazen, ni to ni owo.

IMPE'TRABLE, adj. m & f. (*Qu'on peut obtenir.*) Impetrabilis & hoc le, adject. *Liv.* CO można otrzymać.

IMPE'TRATION. subst fem (*Obtention de quelque grace.*) Impetratio, onis, f *Cic.* OTRZYMANIE ziednanie czego.

IMPE'TRER, V. act. (*Obtenir.*) Impetrare. Exorare, (o, as, avi, atum) Auferre, (aufero, aufers, abstuli, ablatũ.) *Cic.* act. OTRZYMAC co ziednać.

IMPE'TUEUX, m. IMPE'TUEUSE, f.) *Violent, rapide dans son mouvement*) Impetuosus. Violentus. Validus, a, um. Vehemens, entis, omn. gen *Cic.* JMPETYCZNY IMPETYCZNA popędliwy gwałtowny, porywczy.

Un vent impétueux. Ventus vehemens.*Cic.* Wiatr wicher gwałtowny.

ON DIT figurément, (*d'un homme d'un naturel violent.*) *Il est impetueux.* Homo vehemens & violentus. *Cic.* CZŁOWIEK popędliwy gwałtowny.

IMPE'TUEUSEMENT, adv. (*D'une maniere impétueuse.*) Violenter Vehementer. adv. Magno *ou* violenti impetu. abl. *Cic.* POPĘDLIWIE gwałtownie.

IMPETUOSITE', subst. f. (*Mouvement violent.*) Impetus, ûs, m. Violentia, æ, f. *Cic. Plin.* POPĘDLIWOSC.

IMPIE, adject m & f. (*Libertin, qui n'a point de pieté.*) Impius, a, um. (*on trouve le Superlatif* Impiissimus *dans Martial*) NIEZBOZNY bezbożny,bezbożna.

IMPIETE', subst f. (*Irréligion.*) Impietas,atis,f.*Cic.* NIEZBOZNOSC bezbożność.**L'impieté est si grande aujourd'huy qu'on ne pense plus que le Ciel soit Ciel, & qu'on estime moins Dieu que rien.* Impietas nunc viget, nemo enim cœlum putat, & nemo Deum pili facit. *Petr.* *Ták wielka iest temi czasy bezbożność że iuż y nieba nie maią zá niebo, y Bog zá nic u ludzi.

IMPITOYABLE,adject.m.& f.(*Qui est sans pitié.*)Immisericors, ordis, omn gen. Durus, Ferreus. Inhumanus,a, um. Inclemens, entis, omn. gen. *Cic. Liv.* Nihil miserans, antis, omn.gen. *Hor.* NIELITOSCIWY bez litości.

IMPITOYABLEMENT, adv. (*Sans pitié.*) Immisericorditer. Inclementer. Durè inhumanè.*Cic.* Duriter.adv. *Ter.* NIELITOSCIWIE.

IMPLACABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut appaiser, ni adoucir.*) Implacabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEUBŁAGANY nieukoiony. **Les Maistres les plus cruels & les plus implacables s'adoucissent, quands ils voyent que le repentir ramene ceux qui ont fait quelque faute.* Sævi & implacabiles domini crudelitatem suam impediunt, si quando errantes pœnitentia reduxit. *Petr.* *Pánowie by też náysroższi y nieubłagani przecięsz miękczeią kiedy widzą pokutę w tych ktorzy się obłąkali.

IMPLACABLEMENT, adv. (*Sans misericorde.*) Implacabi-

cabiliter. adv. implacabilius. adv. *Tacit*. NIEUBŁAGANIE bez miłosierdzia.

IMPLICITE, adject. masc. & fœm. (*Sous-entendu, compris tacitement.*) Tacitus, a, um. DOMNIEMANY dorozumiany co choć nic iest wyraźnie iednakże się w czym tai y zamyka. *(*Le Théologiens disent, Vne foy implicite.* Fides implicita.) *Ták Teologowie zowią wierzać co niewyraźnie.

IMPLICITEMENT, adv. (*D'une maniere implicite, & qui n'est pas claire.*) Tacitè. adv. NIEWYRAZNIE.

IMPLIQUER, V. act. (*Engager, comprendre quelqu'un, l'embarrasser dans une affaire, dans quelque accusation.*) Re aliquâ aliquem implicare, (o, as, ui, ou avi, atum ou itum.) Irretire, (tio, is, ivi, itum.) Illaqueare, (eo, as, avi, atum.) act. *Cic*. WDAC kogo w co w mięszać go, włożyć. **Impliquer quelqu'un dans quelques crimes*, Aliquibus criminibus aliquem admiscere, (sceo, es, miscui, mistum & mixtum.) act. *Wkładać w co złego, w mięszać go, obwinić go y udać w czym.

IMPLORER, V. act. (*Reclamer secours, assistance de quelqu'u*) Aliquem implorare. Alicujus auxilium implorare & exposcere ou flagitare. Implorare & appellare aliquem, (o, as, avi, atum.) *Cic*. Ab aliquo opem ou auxilium peterè, (peto, is, petii, petitum.) ou exposcere, (posco, is, poposci, poscitum.) act. WZYWAC pomocy.

IMPOLITESSE, subst. f. (*Ce qui est contraire à la politesse.*) Rusticitas. inurbanitas, atis, f. GRUBIANSTWO.

IMPORTANCE, subst. f. (*Mérite, considération d'une chose.*) Rei alicujus magnitudo, inis, f. Momentum, i, n. Pondus, *genit*. ponderis, n. *Cic*. WAZNOSC wielkość rzeczy. **Vne affaire d'importance, Vne grande affaire.* Magna res. Res maximi momenti. *Rzecz wielkiey wagi, powagi, uwagi ważności.

Cela est d'une très-grande importance ou *de la derniere importance.* Illud est maximi ponderis ac momenti. *Cic*. To iest wielkiey wagi rzecz náywiększey uwagi. **Estimer une chose de peu d'importance.* Aliquid levi momento æstimare. *Cas*. *Mało co sobie rzecz iąką ważyć.

IL FAIT *l'homme d'importance.* Videtur esse quantivis pretii. *Ter*. Se facit hominem magnificum, *Plaut*. MA się zá coś, udaie się zá coś.

IMPORTANT, m. IMPORTANTE, f. (*Qui est de consequence.*) Magnus, a, um. Quod est magni momenti ou magni ponderis. *Cic*. WIELKIEY wagi, uwagi powagi. **Ce qu'il y a de plus important dans les affaires, est de sçavoir, si Dieu nous est favorable ou contraire.* Rerum humanarum maximum momentum est, quàm propitio rem, quàm adverso agamus Deo. (*Tite Live met* Diis.) *To rzecz iest náywiększey dla nas uwagi wiedzieć ieżeli iesteśmy w łasce Bożey, álbo w gniewie. **Il est fort important.* Permagni interest. *Cic*. *Bardzo wiele ná tym należy.

IMPORTER, V. neut. (*Estre de considération* ou *de consequence*) Interesse, (interest, interfuit.) Referre, refert, retulit.) NA CZYM wiele należy.

Il importe beaucoup pour mon fils Ciceron ou plustost pour moy ou pour nous deux, que je le surprenne quand il estudie. Magni interest Ciceronis, vel meâ potiùs, vel utriusque, me intervenire discenti. *Cic*. Wiele ná tym należy synowi memu lub też mnie samemu á raczey nam oboygu áżebym nápadł często ná niego kiedy się uczy. **Il importe beaucoup & pour vous & pour moy que vous vous portiez bien.* Et tuâ & meâ maximè interest, te rectè valere. *Wiele y mnie y tobie ná tym należy áżebyś był zdrowym. **Il semble qu'il leur importoit plus qu'a luy.* Hoc illorum magis, quàm suâ retulisse videtur. *Salust*. *Zdaie się że więcey im ná tym należało niż iemu. **Que m'importe cela, Quel interest ay-je de sçavoir ce que font les Perses.* Quid id ad me ou ad meam rem refert, Persæ quid rerum gerant? *Plaut*. *Co mnie do tego co mi ná tym należy co się u Persow dzieie.

IMPORTUN, m. IMPORTUNE, f. adject. (*Incommode.*) Importunus. Molestus. Odiosus, a, um. Gravis & hoc grave. adject. *Cic*. *Ter*. Importunior & hoc importunius, Molestior & hoc molestius, Odiosior & hoc odiosius, Gravior & hoc gravius importunissimus, Molestissimus, Odiosissimus, Gravissimus, a, um.) *Cic*, PRZYKRY niezbyty.

IMPORTUN, m. IMPORTUNE'MENT, adv. (*D'une maniere importune.*) Molestè, importunè, Odiosè. adv. *Cic*. *Plaut* NIE WEDŁUG czasu przykro niezbycie.

IMPORTUNER *quelqu'un*, V. act. (*Se rendre importun.*) Molestum & odiosum esse alicui. Gravem & molestum esse alicui. *Cic*. PRZYKRZYC się należycie. **Importuner quelqu'un par lettres.* Obstrepere alicui literis. *Cic*. *Przykrzyć się listami.

IMPORTUNITE', subst. f. (*Action qui importune.*) Importunitas, atis, f. Molestia, æ, f. *Cicer*. *Ter*. PRZYKROSC niezbytość.

IMPOSER, V. act. (*Mettre quelque charge dessus.*) Aliquod onus alicui ou in aliquem imponere, (pono, is, posui, positum.) act. *Cic*. *Plaut*. NAŁOZYC, nákładać.

IMPOSER *un tribut sur les peuples.* Aliquid tributi populis imponere. imperare populis tributum. *Cic*. NAKŁADAC podatki. **Imposer une peine, une amande* Imponere ou irrogare ou adscribere pœnam ou mulctam. *Quint*. *Cic*. *Liv*. *Náznaczyć karę winę grzywny. **Imposer un nom a quelqu'un.* Indere alicui nomen. *Plaut*. ou imponere. *Plin*. *Imię komu dać, mianować go.

IMPOSER *silence*, (*Faire taire*) Silentium alicui imponere *Suet*. ou injungere. Aliquem silere jubere. *Cic*. MILCZENIE nákazać.

Imposer un crime à quelqu'un. Alicui falsum crimen objicere. *Cic*. Zádać komu zbrodnią iáką.

IMPOSER *à quelqu'un*, (*Luy en faire accroire, le tromper.*) Alicui imponere. *Cicer*. Clitellas alicui imponere, *Luy donner un bust comme à une beste.* UDAWAC co przed kim oszukiwać go, osiodłać go sobie iák osła. **Imposer aux oreilles de quelqu'un.* Insidias auribus facere. *Petr*. *Udać co przed kim.

IMPOSITION, subst. f. (*Taxe, impost.*) Tributum, i, neut. Vectigal, alis, neut. Vectigaliorum & Vectigalium. PODATEK pobor.

IMPOSSIBILITE', subst. f. (*Ce qui ne peut estre fait.*) Quod possibile non est. Quod fieri nullo modo potest NIEMOZNOSC.

IMPOSSIBLE, adject. m. & f. (*Qui n'est pas possible, qui ne peut estre fait.*) Impossibilis & hoc le, adject. *Quint*. Id quod fieri non potest. Sic inopes ab amicis & existimatione sunt, ut mihi videatur non esse. NIPPODOBIENSTWO.

Rien ne luy est impossible, quand il veut. Mirum est quàm efficiat id quod incubuit. *Plin*. Nie masz u niego nic niepodobnego kiedy chce.

Je feray l'impossible pour obtenir cela. Nihil non faciam, ut id assequar. Omnes adhibebo machinas id ut impetrem. Uczynię wszystko co tylko będę mogł, y niepodobne rzeczy uczynię ábym tylko swego dosiadł.

IMPOST, (*prononcez* IMPÔT.) subst. m. (*Charge qu'on impose sur le peuple.*) Tributum, i, n. PODATEK. **Mettre un impost.* Tributum imponere ou imperare ou indicere *Cic*. *Plaut*. *Liv*. *Nákazać podatek. **Lever des imposts.* Tributum exigere. *Cic*. *Wybierać podatek.

Qui leve des imposts. Tributorum coactor ou exactor, oris, m. *Cic*. *Cas*. Poborca co podatki wybiera.

IMPOSTE, subst f. (*Espece de corniche sur laquelle on pose une voute.*) Incumba, æ, f. *Vitr*. KOSZ sklepowy.

IMPOSTEUR, subst. masc. (*Fourbe, qui impose aux gens.*) Impositor, oris, m. *Vlp*. Fraudulentus. Planus, i, m. Bilingvis, gvis, masc. *Cic*. *Phed*. Sykophanta, æ, m. *Plaut*. SZALBIERZ oszust matacz.

IMPOSTURE, subst. fœm. (*Fourberie, tromperie.*) Fraus, *genit*. fraudis, f. Dolus malus, i, m. Fallacia. Sycophantia, æ, f. *Cic*. SZALBIERSTWO matactwo.

IMPOTENT, (*prononcez* inpotant.) m. IMPOTENTE, fœm. (*Perclus de ses membres.*) Mutilus, a, um. NIEDOŁĘGA słaby, niemocny, nieduży.

IMPOURVEU, ou A L'IMPOURVEU, adv. (*Avec surprise.*) Ex improviso. NIESPODZIANIE.

IMPRATICABLE, adject. m. & f. (*Chemins impraticables à cause des pluyes continuelles,* (*Chemins rompus, par où on ne peut passer.*) Inexplicabiles viæ continuis imbribus. *Liv*. NIEPODOBNE drogi do przeiechania.

IMPRECATION, subst f. (*Souhait qu'on fait qu'il arrive du mal à quelqu'un, malediction, injures pleines de maledictions qu'on fait contre luy.*) Dira precatio ou deprecatio ou exsecratio, f. *Plin*. *Cic*. Diræ, arum, f. pl. *Hor*. Diræ detestationes, f. pl. *Suet*. PRZEKLINANIE przeklęctwo, klnięcie kogo.

Faire de imprécations contre quelqu'un. Diris agere aliquem. *Hor*. Diris detestationibus incessere aliquem. Defigere ali

aliquem dlris deteſtationibus. *Suet.* Execrari & invocare furiar alicui. *Liv.* Execratione aliquem devincire. *Cic.* Execrationem obreſtationemque in aliquem componere, *Liv.* Alicui mala an malè precari. *Cic.* Diras alicui imprecati. *Tacit.* Przeklinać kląć, klnąć.

IMPRENABLE, adject.m. & f. (*en parlant d'une choſe.*) Inexpugnabilis & hoc le, adject. *Liv.* NIEDOBYTY. *Vne ville imprenable.* Urbs quæ expugnari non poteſt *Cic.* *Forteca niedobyta, miaſto niedobyte.

IMPRESSION, ſubſt. fœm. (*Marque qui demeure ſur une choſe preſſée par une autre.*) Nota impreſſa, æ, fœm. Veſtigium impreſſum, i, neut. CECHA znák, nácechowanie naznaczenie.

IMPRESSION ſe dit (*des qualitez qu'une choſe communique à une autre, quand elle agit ſur elle.*) SKUTKU iákiego dokazanie. *Les aſtres font des impreſſions ſur les corps.* Sidem agunt in corpora. Corpora afficiuntur ſideribus. *Planety ſkutkow ſwoich dokazuią nád ciałem.

IMPRESSION *d'un livre*, (*L'action de l'imprimer.*) Impreſſio,onis.fœm. DRUKOWANIE kſięgi, *Si l'on parle de l'édition du livre, on dira.* Editio, onis,f. *Quint.* *Wydanie kſięgi

IMPRESSION ſe dit figurément, *Ce diſcours a fait quelque impreſſion ſur l'eſprit des auditeurs.* Hac oratione audientium animi affecti ſunt. *Sen.* TA mowa uczyniła ſkutek iákiś w umyſłach ſłuchaczow. *Ces paroles firent ſi peu d'impreſſion ſur eux, que peu s'en falut qu'ils n'outrageaſſent leurs députez* Hæc dicta adeo nihil moverunt quemquam eorum, ut legati propè violati ſunt. *Liv.* *Te ſłowa ták mało ſkutku ſprawiły że ledwie ſię nieporwali ná poſłow. *Les objets ridicules ne font ſur l'ame qu'une impreſſion paſſagere.* Ridicula leviter tantum tangunt *ou* perſtringunt animum. *Widowiſka śmieſzne przemiiaiący tylko ſkutek ſprawnią w umyſłach *On a donné à cét homme de mauvaiſes impreſſions de vous.* Hic de vobis malam opinionem animo imbibit. *Cicer.* *Źle cię udano przed nami. *Vn jeune homme qui n'a plus de gouverneur eſt promt à recevoir l'impreſſion des vices, & à s'emporter contre ceux qui luy donnent des avis.* Juvenis remoto cuſtode cereus eſt in vitium flecti, & monitoribus aſper. *Hor.* *Młody człowiek już niemaiący Rządcy ſkłonny bardzo ieſt do náwyknienia złego, y gniewa ſię ná tych co mu iákie przeſtrogi daią.

IMPRE'VEU,máſc. IMPRE'VEUë,fœm. (*Qui ſurprend, qui arrive ſans qu'on y ait penſé*) Improviſus,a, um. (*On dit au Comparatif* Improviſior & hoc improviſius.) *Cicer.* NIESPODZIEWANY.

IMPRIME', m. IMPRIME'E, f. (*en parlant de quelque marque*) Impreſſus, a, um. *Cic.* NAZNACZONY nápiętnowany nácechowany.

Vn livre imprimé, Liber typis impreſſus. Wydrukowany, kſięga wydrukowana.

IMPRIMER *une choſe ſur une autre*, V. act aliquid imprimere, (*mo,is,* preſſi, preſſum.) act. WYRAZNIE wypiątnować wyciſnąć co ná czym. *Imprimer ſon cachet ſur de la cire.* Cerâ ſigillum imprimere. *Cic.* *Wyciſnąć pieczątkę ſwoię ná woſku. *Imprimer un livre, (parlant de l'Imprimeur)* Librum imprimere. Opus aliquod chartis, *ou* in chartas imprimere Subjecto prelo typis imprimere. *Drukować kſiąſzkę w praſie ią wyrabiać. *Imprimer un livre* ou *le faire imprimer, (parant d'un Auteur.)* Librum edere *ou* emittere *ou* vulgare *ou* publicare *Cicer. Quint. Plin.* *Drukować kſiąſzkę wydać do druku, podać mowiąc co do Autora.

IMPRIMER *une toile*, (*Préparer le fond d'un tableau avec quelque couche de peinture.*) Telam primis coloribus imbuere, (uo,uis,ui, utum)act. GRUNTOWAC płotno do malowania obrazu iákiego.

ON DIT au figuré, *Imprimer une choſe dans l'eſprit.* Animo, *ou* in animo, *ou* in animos aliquid imprimere. *Cic. Plin. Jun.* WYRAZIC wypiątnować co w umyśle *La nature a imprimé dans nos eſprits une connoiſſance de Dieu.* Notionem Dei impreſſit in omnium animis natura. *Cic.* *Samo przyrodzenie wyraziło w umyśle ludzkim y wryło uznanie Boga. *Ce la imprime plus de reſpect & d'obéiſſance dans les eſprits* Hoc populus ad reverentiam & obſequium magis provocat. *To tym więkſze uſzanowanie y poſłuſzeńſtwo ſprawuie w umyſłach. *Imprimer dans le cœur des jeunes gens l'amour de la vertu & la crainte de l'infamie* Imprimere in animis adoleſcentium amorem virtutis & timorem infamiæ, *Wpoić w ſerce młodych miłość cnoty, y boiaźń ochyd. *Cét affront luy demeurera long-temps imprimé dans ſa mémoire.* Hæc injuria diu infixa erit illius memoriæ. *Liv* *Ta kraywda długo mu będzie w pamięci tkwiała. *Les phantoſmes s'impriment dans l'eſprit.* Viſa in animos imprimuntur. *Cicer.* *Wyobrażenia rożne y widoki w umyśle ſię wyrażaią. *Imprimer de la douleur dans l'eſprit de quelqu'un* Inurere dolorem animo alicujus. *Cic.* *Żal komu ná ſercu ſprawić.

IMPRIMERIE, ſubſt f. (*L'art d'imprimer.*) Typographia,æ, f Ars typographica, *genit* artis typographicæ, fœm. DRUKARSI Kunſzt, Drukarka, Drukarſka náuka.

IMPRIMERIE, (*Le lieu où l'on imprime.*) Officina typographica,æ, fœm Typographeum, au Typographium,i,neut. DRUKARNIA miey ce gdzie drukuią.

IMPRIMEUR, ſubſt m. (*Celuy qui imprime.*) Typographus, i, m. Librarius,ii,m. DRUKARZ.

(*Librarius* eſtoit du temps de Ciceron celuy qui copioit les livres, avant l'uſage de l'Imprimerie. *Librarius* Kſięgarz álbo Piſarz był ten zá czaſow Cycerona ktory kſięgi przepiſywał, iáko pszedtym był zwyczay niżeli Drukarnie wynaleziono.

IMPROBABLE,adject.m. & f. (*Qu'on ne peut prouver.*) Improbabilis & hoc le adject. NIEDOWODNY niedowiedziony, czego niedowiedzie. *(Alia ſunt probabilia, alia improbabilia.*Cic* *Il y a des choſes probables, & d'autres qui ne le ſont pas.*) *Są takie rzeczy ktorych dowieść można, ſą też tákie ktorych nikt niedowiedzie.

IMPROPRE, adject m & f. (*Qui n'eſt pas propre, qui ne convient point à une choſe.*) Improprius, a, um. *Quint.* Non proprius, a, um *Cic.* NIEWŁASNY nieprzyzwoity, nieſłużący rzeczy iákiey

IMPROPREMENT, adv. (*D'une maniere non convenable.*) Impropriè adv. *Plin* NIEWŁASNIE.

IMPPOPRIETE, ſubſt. f (*Qualité de ce qui n'eſt pas propre*) Improprit vitium, ii, n. *Quint.* NIEWŁASNOSC nieprzyzwoitość

IMPROVISTE, *ou* A L'IMPROVISTE ſe dit adverbialement (*de ce qui arrive ſans qu'on s'y atende.*) Improviſò. adv. De *ou* ex improviſo. *Cic*, Improviſè. adv. *Plaut.* Ex inopinato. Repentè. adv. Derepentè. *Cic.* NIESPODZIANIE.

IMPROUVER *une choſe*, V. act. (*La déſapprouver*) Improbare Damnare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Caſ. Cic.* PANU co nie pochwalić,ganić,náganić.

IMPRUDENCE, (*on prononce* inprudance.)ſubſt f. (*Manque ou défaut de prudence.*) Imprudentia, æ. f *Aul Gel.* Inconſiderantia, æ, f. *Suet* Inconſiderata au inconſulta ratio, f. Animi cæcitas, *ou* temeritas, atis, f. *Cic.* NIEUWAGA niebaczność nierozſądek nierozum.

IMPRUDENCE, (*Ignorance, erreur.*) Imprudentia, æ, f. *Cic. Ter* NIEROSTROPNOSC błąd nieuwaga niewiadomość *Pécher par imprudence.* Peccare imprudentiâ. *Ter.* *Grzeſzyć z niewiadomości przez nieoſtrożność.

IMPRUDENT, (*on prononce* inprudant.) m. IMPRUDENTE, f adject. *Qui n'a point de prudence, inconſidéré.*) Inconſiderans, antis, omn gen. Inconſideratus. Inconſultus. Temerarius,a,um NIEROZSĄDNY nieuważny niebaczny.

*IMPRUDENT, (*Mal aviſé, qui peche par inadvertance.*) Imprudens, entis, omn gen *Ter.* Nieuważny, nieoſtrożny grzeſzący z niepoſtrzeżenia ſię

IMPRUDEMMENT, (*on prononce* inprudamant.) adv (*Avec imprudence*) Imprudenter. Inconſultè Inconſideratè. Inconſultò. adv. *Cic*, NIEBACZNIE nieuważnie, nierozſądnie

IMPUDEMMENT, (*on prononce* inpudamant.) adv. (*Effrontément*) Impudenter. adv.*Cic.* Sine verecundiâ. BEZ wſtydnie, niewſtydliwie.

IMPUDENCE, (*on prononce* inpudance.)ſubſt.f.(*Effronterie.*) Impudentia, æ, f. *Cic.* Os, *genit* oris, n. *Cic.* Durum os. *Ter* Prædurum os. *Quint* Os impudens *Ter.* NIEWSTYD Sromota, bezecność, niewſtydliwość, Bezwſtydność.

Vous connoiſſez l'impudence du perſonnage. Noſtis os hominis *Cic* Swiadoma ieſt niewſtydliwość tey oſoby.

IMPUDENT, (*on prononce* inpudant.) m. IMPUDANTE. f. adject. (*Effronté.*) Impudens, entis, omn gen Inverecundus. a, um *Cic.* Inverecunda frons *Quint.* NIEWSTYDLIWY, wſtydu niemaiący. *Eſtre impudent.* Frontem perfricuiſſe. *Cic.* Ore duriſſimo eſſe. Os ferreum habere.

*Bez

*Bez wstydu być bez czoła psu oczy przedać: *(przysłowie polskie.)*

IMPUDICITE', subst. f. *(Vice opposé à la pudicité.)* Impudicitia, æ, f. *Quint.* NIEWSTYDLIWOSC grzech niewstyd, przeciwny cnocie wstydu. **Un homme souillé de toutes sortes d'impudicitez.* Adulescens omni libidine impurus. *Petr.* *Człowiek wszelkim nieczysty niewstydem.

IMPUDIQUE, adject. m, & f. *(Impur.)* Impudicus. Impurus, a, um. *Cic.* NIEWSTYDLIWY nieczysty. **Des paroles impudiques.* Obscœna verba, Verborum obscœnitas, atis, f. *Cic.* *Słowa niewstydliwe.

IMPUDIQUEMENT, adv. *(D'une maniere impudique.)* Parùm pudicè. *Ovid.* Obscœnè. adv. *Cic.* NIEWSTYDLIWIE nieczysto.

IMPUGNER, V. act. *(Combattre un sentiment, une doctrine.)* Impugnare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Cæs.* NASTĘPOWAC ná co sprzeciwiaiąc się walczyć bić przeciwić się.

IMPUISSANCE, subst. f. *(Manque de force.)* Impotentia, æ, f. Infirmitas. Imbecillitas, atis, f. *Cic.* NIEMOC słabość niedużość sił. **Il estoit ou il se trouvoit dans l'impuissance de les secourir.* Illis opem ferre non poterat. Illis venire Insuppetias non poterat. *Niemogł właśnie ich ratować.

IMPUISSANCE *de pouvoir en gendrer.* Invalentia generandi. *Aul-Gel.* Niemożność niesposobność do stanu małżeńskiego.

IMPUISSANT, m. IMPUISSANTE, f. adject. *(Qui est foible.)* Impotens, entis, omn. gen. *(on dit au Comparatif.* Impotentior & hoc impotentius, *& au Superlatif.* Impotentissimus, a, um.) Infirmus. Imbecillus, a, um. *Cic.* *Voyez* FOIBLE. SŁABY SŁABA.

IMPUISANT, *Un homme impuissant, qui ne peut engendrer.* Ad generationem invalidus, i, m. *Liv.* NIESPOSOBNY do małżeństwa.

IMPULSIF, m. IMPULSIVE, f. *(Qui pousse, qui donne un mouvement.)* Impellens, entis, omn. gen. WZRUSZAIĄCY Poruszaiący nápędzaiący pobudzaiący.

IMPULSION, subst. f. *(L'action de pousser, mouvement impulsif.)* Impulsio, onis, f. Impulsus, ûs, masc. *Cic.* Wzruszenie pobudka popchnięcie popęd.

IMPUNEMENT, adv. *(Sans punition.)* Impunè. *Cic.* Impunitùs, Impunissimè. adv. *Plaut.* BEZ Kary.

IMPUNITE', subst. f. *(Manque de punition.)* Impunitas, atis; f. *Cic.* BEZKARNOSC. **L'esperance de l'impunité est un grand attrait pour pecher.* Spes impunitatis maxima peccandi illecebra. *Cic.* *Beskarności nádzieia wielki to pochop powab do grzeszenia.

IMPUNI, masc. IMPUNIE, f. part. pass. Impunitus, a, um. Inultus, a, um. *Cic.* Impunitior & hoc impunitius. *Hor.* NIESKARANY Nieskarana bez kary. **Laisser un crime impuni.* Crimen aliquod inultum, impunitumque relinquere. *Puścić grzech bez kary. **Une injure.* Injuriam inultam impunitamque dimittere. *Cic.* *Krzywdę. **Il ne demeurera pas impuni, si je vis.* Haud inultum feret, si vivo. *Ter.* *Nie uydzie kary, bylem pozył: nie poydzie mu to ná sucho.

IMPUR, m. IMPURE, fœm. *(Qui n'est pas net ni purifié, parlant des métaux qu'on tire de la terre.)* Non purus. Non defecatus, a, um. Spurcitiâ mistus, a, um. NIECHĘDOGI niepolerowany mowiąc o kruszcach y kamieniach ktore z ziemi kopią prosty.

IMPUR, *(Impudique.)* Impurus, a, um. Impudicus, a, um. Impurior & hoc Impurius, Impudicior & hoc impudicius, Impudicissimus, a, um. *Cic.* NIECZYSTY sromotny niewstydliwy sromotnik.

IMPURETE', subst. f. *(en parlant des metaux.)* Spurcitia, æ, f. *Plin.* ZUZEL wszelaki odchodzący od kruszcow pławionych. **L'impureté de l'or.* Scoria, æ, f. *Plin.* *Zuzel od złota.

IMPURETE', *(Impudicité.)* Impuritas, atis, f. Impudicitia, æ, f. *Cic.* NIECZYSTSC niewstydliwość.

IMPUTER, V. act. *(Attribuer une faute à quelqu'un.)* Alicui culpam imputare, (to, as, avi, atum.) act. *Plin. Quint.* PRZYPISOWAC winę, winować przyczytać co komu w zły sposob przyznać.

Imputer une chose à folie. Vertere ou dare aliquid stultitiæ. *Cic.* Przyznáć co szaleństwu głupstwu czyiemu. **Cela se doit imputer au génie de son temps.* Id vitio ætatis dari debet. *Przyznać to czasowi zwyczaiom.

INACCESSIBLE, adject. masc. & fœm. *(Où l'on ne peut approcher.)* Inaccessus, a, um. *Plin.* NIEDOSTĘPNE mieysce iákie nieprzystępne.

Oo

Un lieu inaccessible. Locus inaccessus ou Invius. *Plin.* Locus impervius. *Tacit.* Locus ad quem omnis aditus obstructus est. Locus ex omni aditu clausus. Locus ad quem nullus aditus patet. *Cic.* Mieysce niedostępne nieprzystępne.

ON DIT, *(parlant d'une personne.)* *Il est inaccessible, on ne sçauroit l'aborder.* Nullus ad eum accessus ou aditus patet. *Cic.* MOWIĄ też o ludziach niedostępny nieprzystępny nieprzychęcaiący do siebie

INACCOSTABLE, adject. masc. & fœm. *(Qui est de difficile accés, Avec qui on a de la peine à faire conversation.)* Insociabilis & hoc insociabile. *Liv.* Qui austeris & asperis moribus homines à congressu suo absterret. TOZ SAMO nieprzystępny człowiek nieludzki nieprzyiacielski nie Towarzyski.

INACCOUTUME', m. INACCOUTUME'E, f. *Qu'on n'a pas coustume de faire.)* Insuetus. Insolitus. Inusitatus, a, um. *Cic.* Inassuetus, a, um. *Ovid.* NIEZWYCZAYNY niezwykły. **Une maniere de parler inaccoutumée.* Insolita ratio dicendi. *Cicer.* Insolitum eloquium. *Hor.* *Sposob mowięnia niezwyczayny.

INACTION. subst. f. *(Cessation d'action.)* Desidia. Inertia, æ, f. *Plin.* PROZNOWANIE.

INADVERTANCE, subst. f. *(Manque de soin & de reflexion.)* Imprudentia, æ, f. *Cic.* NIEOSTROZNOSC nieuwaga

INALIENABLE, adject. m. & f. *(Qui ne se peut aliéner.)* Quod alienari non potest. CZEGO oddalić pozbyć zbyć niemożna niepozbyty.

INALLIABLE, adject. m. & f. *(Qui ne se peu allier, parlant des métaux.)* Quod jungi ou misceri ou commisceri non potest. CO się nie może łączyć z drugim zwłaszcza co do kruszcow.

INANIME', m. INANIME'E, f. *(Qui n'est point animé.)* Inanimus. Inanimatus, a, um. *Cic.* NIEZYWY bezduszny co nie żyie y ducha niema.

ON DIT figurément, *Une beauté inanimée, Une beauté fade, qui n'a point un air vif.* Forma languida nec vivida. URODA nie żywa co niema żywości przy urodzie.

INANITION, subst. f. *(foiblesse causée par defaut de nourriture.)* Inanitas, atis, f. Inanimentum, i, n. *Plaut.* CZCZOSC. **Mes boyaux crient d'inanition.* Intestina mea inanimte murmurant. *Wnętrzności we mnie się odżywaią krzyczą od czczości,

INAPPLICATION, subst. f. *(Défaut d'application, & d'attention aux choses.)* Nulla applicatio. Nulla attentio, f. *Cic.* NIEPILNOSC niedbalstwo niedbałość.

Il à une inapplication à toutes choses. Nihil attendit. Non attendit animo ou animum ad omnia. *Cic.* Niepilność w nim wierutna we wszystkim.

INAPPLIQUE', masc. INAPPLIQUE'E, fœm. part. adject. *(Qui n'est point appliqué.)* Non attentus, a, um. NIEPILNY Niepilna.

INATTENTION, subst. f. mot qui commence à estre en usage, *voyez* INADVERTANCE. NIEUWAGA nieostrożność; słowo francuskie w zwyczay nowo wprowadzone zá słowo *inadvertance.*

INAUGURATION, subst. f. *(Cérémonie qui se pratique aux Sacres des Roys, à l'imination des cérémonies qu'on faisoit en entrant dans le College des Augures.)* Augurales cæremoniæ, *genit.* auguralium cæremoniarum, f. pl. INAUGURACYA ná Krolestwo, obwieszczenie Pána nowego y osadzenie ná Tronie.

INCAGUER, V. act. *(Défier quelqu'un)* *Je t'incague.* Te apolactizo. *(Plaute se sert de ce mot Grec,* qui signifie *Eloigner en ruant, comme font les chevaux.)* ZADAIĘ ci to że tego niedokażesz drwię z tego.

(Mot bas & du discours familier.) Proste odkazywanie komu,

INCAPABLE, adject. m. & fœm. *(Qui n'est point capable d'une chose.)* Ad aliquid minimè idoneus. Minimè aptus, a, um. *Cic.* NIESPOSOBNY niewart czego. **Il estoit incapable des premieres dignitez à cause de son bas âge.* Nondum honorum capax ætas erat. *Tacit.* Munera capessere non poterat propter ætatem. * Niesposobny był do pierwszych urzędow dla wieku młodzieńnego. **Ma douleur est incapable de toute consolation.* Est inconsolabilis dolor meus. *Ovid.* *Żal moy żádney nieprzyimuie pociechy, iest nád wszelką pociechę.

INCAPABLE, *(Ignorant.)* Ignarus, a, um. Iners, ertis, omn. gen. *Cic.* NIESPOSOBNY prostak niewiadomy.

INCAPACITE', subst. f. *(Insuffisance, ignorance.)* Imperitia,

tia,æ,f. *Cic.* NIESPOSOBNOSC do czego. *Il a de l'incapacité des lettres.* Non est idoneus litteris. Non est aptus ad literas. *Cic.* *Niesposobny do náuk.

INCARNAT, *ou* INCARNADIN,m. (*De couleur de chair ou de rose.*) Roseus, ea, eum. INKARNAT kolor cielista barwa albo rożowa.

On dit rarement au feminin *Incarnate & Incarnadine.*) Te słowa francuskie rzadko się biorą w rodzaiu białogłowskim

INCARNATION, subst. f. (*Le grand Mystere de la Religion Chretienne, un Dieu fait homme.*) Incarnatio, onis, f. (*mot consacré.*) Divinæ atque humanæ naturæ consociatio, onis, f. WCIELENIE. Taiemnica wielka wiary Katolickiey Bog staiący się człowiekiem słowo poświęcone.

S'INCARNER,V.n.p. (*Prendre chair humaine, comme a fait le Fils de Dieu.*) Carnem humanam sumere *ou* assumere. Humanam naturam induere. act. WCIELIC się wziąc ná się ciało ludzkie.

S'INCARNER, terme de Chirurgie, (*parlant d'une playe qui se remplit de chair.*) INKARNACYA termin Cerulicki dziwe mięso. *La playe s'incarne.* Impletur *ou* expletur volnus. *Cels.* (*on peut y ajouter l'ablatif* carne.) *Rána dziwem mięsem zárasta.

INCARTADE, subst. fœm. *Bravade insolente.*) BURDA. **Faire une incartade à quelqu'un.* Alicui insultare. *Liv. ou* aliquem. *Salust. ou* in aliquem. *Cic.* *Stroić burdy, burdy czynić.

(Mot du discours familier.) Słowo potoczney mowy.

INCENDIEAIRE, (*prononcez* insanediere.)subst.m.(*Qui met le feu*) Incendiarius,ii, m. *Quint.* ZAPALACZ zápalaiący, czyg pozog.

INCENDIE, (*prononcez* insandie.) subst. m. (*Embrasement.*) Incendium,ii,n. Incensio,onis,f. *Cic.* POZAR, ogien, gore *Exciter un incendie, mettre le feu en quelque lieu.* Excitare *ou* facere incendium. *Cic.* *Zapalić podpalić. **L'esteindre* Restinguere incendium. *Cic.* Compescere incendium. *Plin Jun* *Gasić ratować. **L'incendie s'arresta le sixiéme jour au cas de la montagne.* Ad imum montis finis incendio factus est *Tacit.* *Ogień szostego dnia ustał pod gorą.

INCERTAIN,m. INCERTAINE,f. (*Douteux.*) Incertus. Dubius,a, um. Anceps,*genit.* ancipitis,omn.gen. *Cic.* Incertior & hoc incertius Incertissimus,a, om. NIEPEWNY wątpliwy obwięzny. **Le temps est incertain, tantost il pleut & tantost il fait beau.* Dubium tempus est, modò pluit, modò sudum est tempus. *Pogoda niepewna niestateczna pora wnet deszcz wnet się czas wyiaśni.

INCERTAIN se dit (*d'un homme qui délibere, & qui ne sçait à quoy se determiner.*) Incertus *ou* incertus animi. Anceps animi *ou* animo. Suspensus. Dubius. *Cic. Ter.* NIEPEWNY o tym się waży ieszcze,y niepostanowił u siebie co ma czynić állo nie czynić.

Je suis beaucoup plus incertain qu'auparavant. Incertior multò sum, quàm dudum. *Ter.* Bardzieyem ieszcze niepewny niż przedtym.

INCERTAIN *de l'avenir.* Futuri ambiguus.*Tacit.* NIEPEWNY o tym co będzie. **Il est incertain, on ne sçait point au vray combien nostre vie sera longue.* Incertum est, quàm longa nostrûm cujusque vita futura sit. *Cic.* *Niepewna długość życia iák długo kto pożyć może.

INCERTAINEMENT, adv. (*D'une maniere incertaine.*) Incertò adv. *Plaut.* In incertum. *Liv.* Non certò. adv. *Cic.* NIEPEWNIE pod wątpliwością.

INCERTITUDE, subst. fœm. (*Doute, inconstance.*) Incertum, i, neut. *Tacit.* Animi fluctuatio, onis, fœm. *Liv.* NIEPEWNOSC ważenie się. **L'incertitude de la guerre.* Incertum belli,neut. *Tacit.* *Niepewność wygraney ná woynie.

Je suis dans l'incertitude de ce que je feray. incertus sum, quid sim facturus *ou* quid agam.*Ter.* Jeszcze sam niewiem co mam czynić.

Tenir quelqu'un dans l'incertitude. Aliquem de re aliqua suspensum tenere *Cic.* Trzymać kogo ná rzeczy.

INCESSAMMENT, adv. (*Sans delay.*) Sine morâ. Sine ullâ morâ Sine cunctatione. Abjectâ omni cunctatione. abl. *Cic.* ZARAZ bez odwłoki.

INCESSAMMENT, (*Sans cesse, sans discontinuer.*) Indesinenter. Assiduè. adv. *Cic. Var.* NIEUSTANNIE bez przestanku.

INCESTE, subst. m. (*Crime commis avec ses proches.*) Incestus, ûs, m. Incestum, i, n. *Cic. Hor.* KAZIRODZTWO. **Commettre inceste.* Incesto flagitio pulluí. *Geer.* Committere incestum. *Quint.* *Kazirodztwo popełnić.

Commettre un inceste avec sa fille. Incestare filiam. *Tacit.* Kazirodztwo z corką własną.

INCESTUEUX, m. INCESTUEUSE,f. (*Concernant l'inceste.*) Incestus,a, um. KADZIRODZCA. **Des nôces incestueuses.* Incestæ nuptiæ. *Tacit.* *Slub kazirodzki

INCESTUEUSEMENT, adv. *D'une maniere incestueuse.*) Incestè. adv. *Lucr.* POKAZIRODZKU.

INCIDEMMENT, (*on prononce* incidamant.) adv. (*Par connexité.*)Consequenter. adv. *Vlp.* ZA TYM zá czym.

INCIDENT, (*on prononce* incidant.) subst. m. (*Accident qui survient.*) Casus qui incidit, *genit.* ûs,masc. *Cic.* PRZYPADEK.

INCIDENT, se dit aussi en droit (*d'une nouvelle démande qu'on forme en un procès.*) Liticula subnata,æ,f. Appendicula, æ,f. Causæ accessio, onis,fœm. Appendix, icis,f. SPRAWKA nbrony wymowki ochrony prawne ktoremi się kto broni áby w sprawie się nie rozsądzić ále coraz nowe á nowe przeszkody wynayduie.

INCIRCONCIS,adject.m. (*Qui n'est point circoncis.*)Non recutitus,a,um. *Mart.* NIEOBRZEZANY.

INCISER, V act. (*Tailler, couper, faire une incision.*) Incidere, (do,cidi,cisum.) act.acc. *Plin.* RZNĄC nárzynać przerzynać.

INCISION, subst.f. (*L'action d'inciser.*) Incisio,onis,fœm. *Colum.* Incisura,æ,f. *Plin.* RZNIĘCIE przerznięcie.

INCITER, V act. (*Pousser, porter quelqu'un à une chose.*) Aliquem ad aliquid excitare *ou* incitare *ou* inflammare *ou* extimulare *ou* instigare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic. Ter.* Aliquem ad aliquid adhortari. dep. *Cic.* POBUDZAC kogo do czego podbudzać námawiać.

Qui incite Impulsor. Adhortator,oris,m.*Cic.* Ten co pobudza kogo podbudzca zwodzca.

INCIVIL, m. INCIVILE,f. adject. (*Qui n'est point civil, ni honneste.*) Inurbanus. Rusticus Rusticanus,a, om. Agrestis & hoc agreste, adject. *Cic.* Moribus incompositus. *Quint.* In quo nulla urbanitas, nullaque comitas. NIEGRZECZNY nieprzystoyny grubiański prosty.

INCIVIL, (*en parlant des choses.*) Inurbanus. Inconcinnus. Rusticanus Rusticus, a, um. *Cic.* Agrestis & hoc agreste. NIEGRZECZNA nieprzystoyna rzecz prustactwo.

Un peu incivil. Subagrestis & hoc subagreste. Rusticus, a, um *Cic.* Trochę grubiańsko grubianek.

INCIVILEMENT,adv. (*Avec incivilité.*) Inurbanè. Rusticè. *Cicer.* incivilius. *Suet* inconcinniter. adv. *Aul-Gel.* GRUBIANSKO nieprzystoynie grubo.

INCIVILITE',subst. f. (*Grossiereté.*) Inurbanitas. Rusticitas, atis. f. Rustici mores, *genit.* rusticorum morum, m.pl. *Cic.* GRUBIANSTWO.

INCLINANT, m. INCLINANTE, f. (*Qui incline, qui panche*) Inclinans, antis. omn gen. Propendens, entis, omn. gen. Propensus,a, um. *Cic.* NACHYLONY nákłoniony wiszący skłaniaiący się.

INCLINATION, subst. f. (*Mouvement des corps qui s'inclinent & se baissent.*) Inclinatio, inflexio, onis,f. *Quint.Cic.* NAKŁONIENIE náchylenie.

INCLINATION se dit figurément, (*des affections de l'ame, Pente naturelle qu'on a aux choses & pour les personnes.*) Inclinatio voluntatis· Propensio,onis,f. Proclivitas,atis. fœm. *Ter. Cic.* Studium, ii,n. Amor, oris,m. *Cic.* SKŁONNOSC ochota przyrodzona do osob lub rzeczy iákich. **Mon esprit a quitté les inclinations de l'enfance.* Animus meus amotus est puerili studio. *Plaut.* *Porzuciłem dziecinne skłonności. **Il y a des personnes dont on ne sçauroit connoistre ni l'esprit, ni les inclinations.* Sunt quorum ingenia atque animi nosci non possunt. *Plaut.* *Są tákie osoby ktorych skłonności áni umysłu nigdy niezrozumieć. **Il ne faut jamais louër ses inclinations, ni blasmer celles des autres.* Nunquam tua studia laudabis,aut aliena reprehendes. *Horat.* *Własnych skłonności lub zwyczaiow nigdy niechwal, cudzych niegań. **Autant d'hommes, autant de differentes inclinations.* Quot capitum vivunt, totidem studiorum. *Horat.* *Ile ludzi tyle roznych skłonności. **Si vous surmontez vos inclinations, plustôt que d'en estre surmonté, vous aurez de la joye.* Tu si animum vicisti, potiùs quàm animus te, est quòd gaudeas. *Plaut.* *Ciesz się ieżeli ty swoie skłonności á nie one ciebie zwyciężyły. **Combattre*

ſes inclination. Belligerare cum genio ſuo. Cum animo depugnare. *Plaut.* *Sprzeciwiać ſię ſkłonnościom żądzom ſwoim. *Vous aviez les meſmes inclinations que moy.* Meo de ſtudio ſtudia erant omnia tua. *Plaut.* *Jedna była obudwoch nás ſkłonność. *C'eſt à moy à connoiſtre ou à eſtudier vos inclinations, & d'employer tous mes ſoins à prévenir vos volontez.* Noviſſe mores me tuos meditatè decet, curamque adhibere, ut prævelim, quæ tu velis. *Plaut.* *Moia to rzecz przeſtrzegać we wſzyſtkim ſkinienia y woli twoiey. *Toutes ſes inclinations ſont belles.* Omnes illius mores ad venuſtatem valent. Benè ingeniatus eſt. *Plaut.* *Wſzyſtkie iego ſkłonności ſą piękne chwalebne. *Cela eſt tout à fait contre mon inclination.* Illud maximè alienum eſt ab ingenio meo. *Plaut.* *To cała ieſt a wſtrętem moim, przeciw myśli y chęci ſwoiey. *Poſſéder une choſe contre ſon inclination.* Aliquid moribus ſuis alienum tenere. *Phed.* *Trzymać co przeciwko woli y myśli ſwoiey.

Il n'a point d'inclination pour les lettres. Non ducitur ſtudio litterarum. *Cic.* Niema ochoty do nauk.

AVOIR *de l'inclination pour quelqu'un.* Propendere in aliquem. Voluntatis inclinatione propendere in aliquem. *Cic.* MIEC chęć ſkłonność do kogo. *Nous l'aimons d'inclination.* In eum eſt voluntas noſtra propenſior. *Cicer.* *Kochamy go przez ſkłonność ſerca.

INCLINATION ſe prend quelquefois pour *L'objet aimé.* KOCHANIE czaſem ſię bierze zá rzecz álbo oſobę ktorą kto kocha. *C'eſt mon inclination, Je l'aime.* Agapa eſt. *Petr.* Amor meus. Pondus meum. *Moie to kochanie moia miłość.

PAR INCLINATION, *Volontiers, de bon gré.*) Propensè. adv. *Cic.* Propenſo animo. abl. *Liv.* OCHOTNIE z chęcią z ſerca.

INCLINER ſe dit auſſi (*des mouvemens du corps humain*) NAKŁONIC ſkłonić co do ciała ludzkiego. *Incliner la teſte, la baiſſer, la pancher.* Inclinare caput. Nutare caput. *Nákłonić ſkłonić ſchylić głowę.

S'incliner devant quelqu'un, Se baiſſer par reſpect devant luy. Se alicui ſubmittere. *Cic.* Schylić ſię, ſkłonić ſię komu.

INCLINER, V neut. ſe dit figurément pour *Pancher plus d'un coſté que d'un autre, Avoir plus de panchant.* Inclinare, (o,as,avi,atum.) Propendere ad aliquid aent. *Cic.* NAKŁANIAC niewłaśnie ná iedną ſtronę bardziey niż ná drugą mieć ſkłonność. *Ils inclinoient à la paix.* Ad pacem inclinabant. *Cic.* *Nákłaniali do pokoiu. *Ils inclinent beaucoup pour ce conſeil.* In hoc conſilium maximè inclinant. *Liv.* *Nákłaniaią nákłonili ſię ſkłaniaią bardzo wſzyſcy do tey rady. *Comme il y a des naturels plus ſujets à de certaines maladies, il y a auſſi des eſprits qui inclinent davantage pour certains vices.* Ut natura ad aliquem morbum proclivior, ſic animus alius ad alia vitia propenſior. *Cic.* *Jáko ſą komplexye ſkłonnieyſze do pewnych chorob; ták też ſą umyſły pewne ſkłonnieyſze do pewnych wyſtępkow. *Ce Prince incline à la douceur.* Ad lenitatem propenſus eſt hic Princeps. *Ten Pán ſkłonność pokazuie do łaſkawości. *On doit incliner davantage pour les miſérables.* Propenſior eſſe debet benignitas in calamitoſos. *Cic.* *Większa ſkłonność być ma ku nieſzczęśliwym.

INCLUS,m. INCLUSE, fœm. (*Enfermé.*) Incluſus, a, um. *Plin.* ZAMKNIONY, Zámkniona záklęty.

INCLUSIVEMENT, adv. (*D'une maniere qui enferme.*) Incluſivè. adv. ZAMKNĄWSZY.

INCOMBUSTIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe conſume point dans le feu*) Quod igne non abſumitur. NIESPALONY, ogniem nieuſzkodzony, niezgorzyſty. *Un lin incombuſtible.* Asbeſtinum, i, n. (Asbeſtinus, a, um.) *Len niezgorzyſty.

INCOMMODE, adject. maſc. f. (*Qui n'eſt point commode, qui fait de la peine.*) Incommodus. Moleſtus. Odioſus, a, um. Importunus, a, um. *Cic. Ter.* PRZYKRY, PRZYKRA, uprzykrzony.

N'eſtre point incommode dans un feſtin. Apud convivas incommoditate abſtinere. *Plaut.* Nieprzykrzyć ſię ná iákiey ochocie. *Perſonne ne le vouloit recevoir, à cauſe de ſon eſprit incommode.* Propter importunitatem animi nemo recipere eum tecto volnit. *Cic.* *Nikt niechciał z nim przeſtawać dla iego humoru niedogodliwego.

Que vous eſtes incommode! Odioſus es! Odioſè facis! *Ter.* O iákżeś przykry. *Vous eſtes incommode, allez y voir.* Moleſtus es, viſe ſi lubet. *Plaut.* *Juś mi ſię ſprzykrzyłeś, idźże obacz ſam kiedy chceſz.

INCOMMODEMENT, adv. (*D'une maniere incommode.*) Incommodè. adv. *Cicer.* PRZYKRO z náprzykrzeniem z uprzykrzeniem.

INCOMMODE', maſc. INCOMMODE'E, f. part. adject. (*A qui on fait de l'incommodité.*) Incommodo affectus, a, um. *Cic.* TEN ktoremu ieſt przykro, ktoremu ſię przykrość dzieie.

INCOMMODE', (*Qui a quelque incommodité corporelle, qui ne ſe porte pas bien.*) Qui incommodâ eſt valetudine. *Cic.* SŁABY chory niezdrow.

INCOMMODE', (*Qui n'a pas bien de quoy, qui eſt mal dans ſes affaires.*) Cui res familiaris valdè exigua eſt. Quem res deficit. Inops, *genit.* inopis, m. *Cic.* Cui res eſt anguſta domi. *Hor.* Qui non facillimè ſe agit. *Ter.* UBOGI niedoſtatni ktoremu ſchodzi náczym.

INCOMMODER *quelqu'un*, V. act. (*Luy cauſer de l'incommodité.*) Alicui Incommodare, (do, as, avi, atum.) Alicui incommodum dare ou importare ou ferre ou parere, (pario, is, peperi partum.) *Cic.* PRZYKRZYC ſię komu przykrość mu czynić náprzykrzać ſię. *Ce voyage vous à fort incommodé.* Tibi hoc incommodum evenit iter. *Terent.* *Tá droga ci ſię bardzo náprzykrzyła. *Nous fuſmes incommodez au dernier point des tempeſtes & de la ſentine du vaiſſeau.* Conflictati fuimus tempeſtatibus & ſentinæ vitiis. *Caſ.* *Náprzykrzyły ſię nam do żywego záwieruchy y ſtek okrętowy. *Il eſtoit incommodé de la cavalerie ennemie.* Hoſtium equitatu laborabat. *Ciężka mu była iázda nieprzyiácielſka. *Il étoit incommodé du fourrage.* Pabulatione premebatur. *Caſ.* *Ciężka mu była żywność, pożywienie ciężko mu o żywność było.

ESTRE *incommodé, Eſtre indiſpoſé, Avoir quelque indiſpoſition corporelle.* Incommodâ eſſe valetudine. Aliquo morbo laborare. Conflictari adverſâ valetudine. *Cic.* CHOROWAC być ſłabym. *Je ſuis incommodé des maux de reins.* Laboro è renibus. *Cic.* Tentantur tenes morbo acuto. *Hor.* *Choruię ná krzyże. *Je ſuis incommodé de la pituite.* Pituita mihi moleſta eſt. *Choruię ná flegmę ná katar. *De la veuë.* Parùm proſpicio. *Plaut.* *Choruię ná oczy. *De l'oreille.* Hebetibus ſum auribus *Cic.* *Choruię ná uſzy.

S'INCOMMODER, ou *Eſtre incommodé, N'eſtre pas à ſon aiſe.* KOMU z trudnością z ciężkością co przychodzi. *Il s'eſt incommodé pour eſtablir ſes enfans.* Pauperavit ſe, ou impedivit ſe, ut benè collocaret filios. *Plaut.* *Ciężkość ſobie uczynił áby dzieci ſwoie poſtanowił roſporządził. *L'année précedente avoit beaucoup incommodé les laboureurs, mais la ſuivante les a entierement ruinez.* Labefactarat vehementer aratores jam ſuperior annus, proximus verò funditùs evertit. *Cic.* *Ciężki był rok przeſzły goſpodarzom, ále teraznieyſzy zewſzyſtkim ich zupełnie obrocił.

INCOMMODITE', ſubſt. f. (*Peine, fatigue, qu'on ſouffre.*) Incommoditas, atis, f. Incommodum, i, n. *Cic.* PRZYKROSC, niewczas, niewygoda. *On ſouffre bien des incommodez dans les voyages.* Itinera multis incommodis ſunt obnoxia. *W drodze wiele niewczaſu záżyć przychodzi.

INCOMMODITE', (*pour ce qui qui eſt de la ſanté.*) Incommoda valetudo, f. Valetudinis incommodum, n. Invaletudo, inis. f. *Cic.* PRZYKROSC ſłabość co do zdrowia. *Les vieillards ſont aſſiegez de plusieurs incommoditez, y ſont ſujets.* Multa mala ſenes circumveniunt. *Hor.* *Starzy wielu ſłabościom ſą podlegli. *Trouver un remede à ſes incommoditez.* Medicinam reperire incommodis. *Cic.* *Ználeść lekarſtwo ná ſłabości ſwoie.

INCOMMODITE', (*Pauvreté.*) Res anguſta, *genit.* rei anguſtæ, f. PRZYKROSC niedoſtatek ubóſtwo.

INCOMMUNICABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut communiquer.*) Diſſociabilis & hoc le, adject. CO nie może ſię łączyć znośić z ſobą. *La mer rouge eſt incommunicable avec la mer mediterranée.* Mare rubrum diſſociabile eſt cum mediterraneo. *Morze czerwone łączyć ſię niemoże z ſrzodziemnym.

INCOMPARABLE, adject, m. & fœm. (*Qui n'a point de pareil.*) Incomparabilis & hoc le. Non comparandus. Non conferendus, a, um. NIEPOROWNANY, rownego niemaiący. *C'eſt un homme incomparable.* Cum hoc homine nemo æquiperari ou conferri poteſt. Huic parem reperias neminem. *Cicer.* Człowiek nieporownany.

INCOMPARABLEMENT, adv. (*Sans comparaiſon.*) Longè. Multùm. adv. (Multò *devant les Comparatifs, comme* Multò maior, *Beaucoup plus grand.*) NIEPOROWNANIE, bez porownania większey.

INCOMPATIBILITE', ſubſt. f. (*Nature differente, contrarieté de deux choſes, qui ne peuvent compatir ou eſtre enſemble.*) Naturæ diſcrepantia, æ, f. Diſcrepans natura, *genit.*

naturæ diſcrepantis, f. Naturæ diſſociabilis, f. *Hor.* SCIERPIEC ſię a ſobą niemogący áni pomieścić, niezgodność rzeczy

INCOMPATIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne peut ſe joindre ni s'accorder avec un autre.*) Inſociabilis. Diſſociabilis & hoc le *Plin Hor.* NIEPOMIESZCZONY niemogący ſię ścierpieć z ſobą zgodzić ſię razem z ſobą niezgodny *Des humeurs incompatibles.* Mores diſſimiles *ou* diverſi *ou* diſſociabiles Mores qui non congruunt *ou* non conveniunt. *Niezgodne umyſły obyczaie niezgodne.* *La ſageſſe eſt incompatible avec cét âge.* Sapientia non cadit in hanc ætatem. *Cic.* *Rozum ſię z tym wiekiem pomieścić zgodzić nie może.

Vous avez trouvé le ſecret de joindre dans vos diſcours deux choſes incompatibles, la gravité & la galanterie. Tua oratio conſequi mihi videtur illam ſocietatem gravitatis cum humanitate. *Cic.* Ználazłeś ſpoſob pomieścić dwie rzeczy niepomieſzczone to ieſt powagę z grzecznością y weſołością.

ON DIT, *Le froid & le chaud ſont deux choſes incompatibles.* Calor & frigus ſimul eſſe *ou* ſtare non poſſunt. CIEPŁO y zimno te dwie rzeczy zgodzić ſię z ſobą nie mogą.

INCOMPETENCE, (*on prononce* inconpetance.) ſubſt. f. (*Défaut d'une legitime autorité dans un juge.*) Non legitima poteſtas, *genit.* non legitimæ poteſtatis, f. NIEPRZYZWOITOSC co do wieku y ſpraw publicznych; Zádawáć nieprzyzwoitość wieku, bronić ſię nią: przytaczáć wieku nieprzyzwoitość. *Alleguer incompetence de juge.* Judicem non legitimum ejurare. *Bronić ſię nieprzyzwoitością ſądu álbo Sędziego nieprzyzwoitego.

INCOMPETENT, (*prononcez* inconpetant.) m. INCOMPETENTE, f. NIEPRZYZWOITY, NIEPRZYZWOITA. *Juge incompetent.* Non legitimus judex. *Sędzia nieprzyzwoity.

INCOMPREHENSIBLE, (*prononcez* inconprehanſible.) adject m. & f. (*Qu'on ne peut comprendre.*) Incomprehenſibilis & hoc le, adject. *Cicer.* NIEPOIĘTY, NIEPOIĘTA. *Cela eſt tout à fait incompréhenſible aux ignorans.* Id ab imperitis comprehendi non poteſt. Illud eſt ab imperitorum intelligentiâ, ſenſuque diſjunctum. Illud in imperitorum intellgentiam non cadit. *Cicer.* *Ta rzecz cale ieſt niepoięta proſtakom.

INCONCEVABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut concevoir.*) Quod concipi non poteſt. NIEPOIĘTY toż *ſame.*

INCONGRUITÉ, ſubſt. f. (*Faute contre la Grammaire, mauvaiſe façon de parler.*) Incongruens ſermo, *genit.* incongruentis ſermonis, m. *Plin.* ZŁA mowa.

INCONGRUITÉ ſe dit figurément (*des fautes qu'on fait contre l'honneſteté & la bienſéance.*) Aſperitas agreſtis & inconcinna, *genit.* aſperitatis agreſtis & inconcinnæ, f. *Horat.* NIEPRZYSTOYNOSC iáká y nieprzyzwoitość w czynieniu czego Nieprzyſtoynie ſię ſpráwowáć nie ták iák przyſtoi.

C'eſt une grande incongruité de ne pas ſaluer ceux qui nous ſaluent. Eſt agreſtis aſperitatis & inconcinnæ, non reſalutare ſalutantes. *Cicer.* Wielka to nieprzyſtoyność nie ukłonić ſię tym ktorzy ſię nám kłániáią.

INCONNU, m. INCONNUË, f. (*Qui n'eſt point connu.*) Incognitus. Ignotus, a, um. *Cicer.* Ignotior & hoc ignotius; Ignotiſſimus, a, um. *Liv Quint.* NIEZNAIOMY, NIEZNAIOMA. *Inconnu dans le public.* Ignotus in vulgus. *Cic.* *Nieznaiomy ludziom. *Cette nation eſtoit d'autant plus inconnuë qu'elle eſtoit eloignée.* Longinqua eoque Ignotior gens erat. *Liv.* * Ten národ tym bardziey był nieznaiomy, im odległeyſzy.

INCONNU, (*Qu'on ne connoiſt point.*) Ignotus, a, um. *Il ſe mit à faire la médicine dans un lieu où il eſtoit inconnu, où on ne le connoiſſoit point.* Cœpit facere medicinam ignoto loco. *Phad.* NIEZNANY ktorego nieznáią: Jął ſię robić lekarſtwa ná tákim mieyſcu gdzie go nieznano.

INCONSIDERATION, ſubſt. fœm. (*Imprudence.*) Inconſiderantia. Imprudentia, æ, fœm. *Cic.* NIEUWAGA letkomyślność.

INCONSIDÉRÉ, m. INCONSIDÉRÉE, f. (*Imprudent, eſtourdi*) Inconſiderans, antis, omn. gen. Imprudens, entis, omn. gen *Cic.* NIEUWAZNY letkomyślny płochy.

INCONSIDÉRÉMENT, adv. (*Avec imprudence.*) Inconſideratè Imprudenter. adv. *Cic.* NIEUWAZNIE płocho letkomyślnie.

INCONSOLABLE, adject m. & f. (*Qui ne peut eſtre conſolé.*) Inconſolabilis & hoc le, adject. *Ovid.* Non conſolabilis, & hoc non conſolabile, adject. *Cicer.* NIEUKOIONY nieutulony w żalu pociechy żádney nieprzyimuiącey.

INCONSOLABLEMENT, adv. (*D'une maniere inconſolable.*) Inconſolabiliter, adv. *Hor.* NIEUTULENIE bez pociechy.

INCONSTAMMENT, adv. (*D'une maniere inconſtante.*) Inconſtanter. adv. *Cic.* NIESTATECZNIE.

INCONSTANCE, ſubſt. fœm. (*Legereté.*) Inconſtantia, æ, fœm. Levitas. Inſtabilitas, atis, fœm. *Cic.* NIESTATECZNOSC.

L'inconſtance de la fortune. Fortuna volubilitas *ou* inconſtantia, fœm. Fortuna inſtabilis *ou* volubilis, f. *Cic.* NIESTATECZNOSC fortuny.

Il n'y a rien de plus honteux que l'inconſtance & la legereté. Nihil eſt inconſtantiâ, & levitate turpius. *Cicer.* Nic ſromotnieyſzego niemáſz iáko nieſtatek y płochość.

INCONSTANT, m. INCONSTANTE, fœm. (*Léger, qui change aiſément.*) Inconſtans, antis, omn. gen, Levis & hoc leve. Inſtabilis & hoc le, adject. *Cic. Ter.* NIESTATECZNY płochy.

INCONTESTABLE, adject. m. & f. (*Qui ne peut eſtre conteſté ni révoqué en doute.*) Indubitatus. Minimè dubius, a, um. Non controverſus a, um. *Cic.* De quo nulla eſt controverſia. *Cic.* NIEOMYLNY niezawodny niewątpliwy.

INCONTESTABLEMENT, adv. (*Sans conteſtation.*) Sine ullâ controverſiâ. *Cic.* Indubitanter. *Plin.* Indubitatè. *Liv.* Certò. Certiſſimè. adv. *Cic.* NIEWĄTPLIWIE.

INCONTINENCE, (*on prononce* incontinance.) ſubſt. f. (*Défaut de retenuë, excès dans les plaiſirs de la chair, & du manger.*) Incontinentia. Intemperantia, æ, f. *Cicer.* NIEPOWSCIĄGLIWOSC niewſtrzemięźliwość.

INCONTINENT, (*on prononce* incontinant.) maſc. INCONTINENTE, f. (*Qui n'eſt point retenu dans les plaiſirs.*) Incontinens, entis, omn. gen. Intemperans, antis, omn. gen. NIEPOWSCIĄGLIWY, Niepowściągliwa.

INCONTINENT, adv. de temps, (*Sur l'heure, dans un moment, auſſi tôt.*) Statim. Continuò. Illicò. Confeſtim. adv. Sine morâ. Extemplò. adv. E veſtigio. *Cic.* WNET wlot w tym punkcie záraz.

INCONTINENT *que.* Statim ut. Statim ac. Statim atque. Simul ac Simul atque. Ut primum. *Cic.* (*avec l'Indicatif.*) WNET záraz iák tylko

INCONVENIENT, (*on prononce* inconveniant.) ſubſt. m. (*Difficulté qui ſe preſente.*) Incommodum. Malum, i, neut. TRUDNOSC przeſzkoda.

On remedioit à un inconvenient par un autre. Præſenti malo aliis malis remedia dabantur. *Ceſ.* Jednę trudność drugą trudnością uprzątano. *Il y a encore un inconveniant dans l'affaire.* In hoc negotio accedit illud incommodum, quòd. *Cic.* *Jeſt ieſzcze iedna trudność w tey rzeczy.

INCORPORATION, ſubſt. f. (*Union, meſlange de diverſes choſes.*) Rerum diverſarum miſtura, æ, f. Coagmentatio, onis, f. *Cic.* INKORPOROWAC wprawić złączyć pomięſzać iedno z drugim.

INCORPORATION, (*Reception de quelqu'un dans un corps ou quelque compagnie.*) Cooptatio, onis, f. *Cic.* PRZYIĘCIE przyłączenie do czego do iákiego zgromadzenia, poſpolitości kompanii, policzenie między.

INCORPOREL, m INCORPORELLE, f. (*Qui n'a point de corps.*) Incorporalis & hoc le, adject. *Quint.* Incorporeus, a, um. *Aul-Gel.* Corporis expers, entis, omn. gen. *Cic.* CIAŁA niemaiący.

INCORPORER, V. act. (*Meſler pluſieurs choſes enſemble, n'en faire qu'un corps.*) Multa in unum corpus redigere, (igo, igis, degi, dactum.) Cogere, (go, gis, coegi, coactum.) act. Concorporare. act. acc. *Plin.* POMIĘSZAC złączyć do kupy wraz zmięſzáć. *Ces choſes s'incorporent enſemble.* Hæ res in unum corpus coaleſcunt. *Te rzeczy ſię z ſobą mięſzáią łączą inkorporuią.

INCORPORER *quelqu'un dans une compagnie.* Aliquem aggregare. In aliquam ſocietatem cooptare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* PRZYIĄC kogo do zgromadzenia iákiego do iákiey kompanii, wpiſáć, przyłączyć, policzyć między.

INCORRIGIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut corriger.*) Inemendabilis & hoc bile, adject. *Quint.* NIEPOPRAWIONY niepoprawny bez poprawy. *Il eſt incorrigible.* Hic ad frugem corrigi non poteſt. *Plaut.* *Bez nádziei poprawy, niepodobna żeby ſię popráwił.

INCORROMPU, m. INCORROMPUË, fœm. (*Qui n'eſt

point

point corrompu, entier.) Incorruptus, a, um. Integer, gra, grum. *Cic.* NIENARUSZONY, nieskażony nieskażytelny.

Vn Juge incorruptible. Judex incorruptus & integer. *Cic.* Candidus judex. *Horat.* Sędzia nieprzedarowany nieprzekupiony.

INCORRUPTION, subst. f. (*Vertu qui empesche d'estre corrompu.*) Vis putredini resistens. Vis putredinem arcens. Contra omnia vitia materia incorrupta, æ, fœm. NIESKAZYTELNOSC.

INCREDIBILITE', subst. fœm. (*Ce qui fait qu'on ne peut croire une chose.*) Quod non facit fidem. NIEPODOBIENSTWO do wierzenia.

INCRE'DULE, adject. masc. & fœm. (*Qui ne veut rien croire.*) Incredulus, a, um. *Hor.* NIEWIERNY niedowiarek co nie wierzać niechce.

INCRE'DULITE', subst. f. (*Difficulté de croire.*) Incredulitas, atis, f. *Mart. Jurisc.* NIEDOWIARSTWO.

INCRE'E, m. INCRE'E'E, f. (*Qui n'a point eu de commencement.*) Increatus, a, um. NIESTWORZONY, NIESTWORZONA bez początku.

(Ce nom se donne au VERBE, que l'on appelle la SAGESSE INCRE'E'E.) To się właśnie się mowi a *SŁOWIE WCIELONYM* ktore zowiemy *Mądrością przedwieczną niestworzoną.*

INCROYABLE, adject m. & fœm. (*Qui n'est point vraysemblable.*) Incredibilis & hoc bile. *Cicer.* NIEPODOBNA niepodobne co do wierzenia. **Cela est incroyable.* Illud abhorret à fide. *Liv.* Id fidem nullam haber. Id fide caret. Id excedit fidem. *Cic. Ovid.* Fidei est absonum. *Liv.* *To iest niepodobna. **Incroyable à dire* Incredibile memoratu. *Salust.* *Niepodobna wymowić. **A entendre.* Auditu. *Cic.* *Niepodobna wysłuchać słyszeć wierzyć niepodobna.

ON DIT figurement. *Prendre un plaisir incroyable à une chose.* Delectari incredibiliter re aliquâ. *Cicer.* NIEPODOBNA iàk się to podoba iàkie w tym upodobanie iàk lubi. **Acquerir une éloquence incroyable.* Eloquentiam incredibilem consequi. *Cic.* *Nàbyć wymowy większey nàd wszelkie podobieństwo.

INCRUSTATION, subst f. (*Revestement d'une muraille de marbre ou de choses semblables.*) Incrustatio, onis, f. *Bud.* POBIELANIE Tynkowanie, sadzenie ścian, powlekanie.

INCRUSTER, V. act. (*Revestir une muraille en dedans de plusieurs incrustations.*) Incrustare parietem, (o, as, avi, atum.) act. *Var.* POBIELAC Tynkować wysadzać ściany czym.

INCUBE, subst. m. (*Démon qu'on s'imagine venir sur nous la nuit pendant le sommeil.*) Incubus, masc. Dæmon insultor, *genit.* dæmonis insultoris, m. NASIADACZ duszenie nocne mora czart przeklęty gussa y omamienie czarownic y czarowników Latawiec.

C'EST aussi *Vne Maladie*, ou *une oppression d'estomac, (si grande, qu'il semble qu'on étouffe, & qu'on ne puisse respirer, ce qui arrive de réplétion ou d'indigestion*) Suppressio nocturna, *genit.* suppressionis nocturnæ, fœm. *Plin.* Suffocatio quædam, vocis spiritusque meatum intercipiens, fœm. (Hic morbus causam haber ex repletione & cruditate, qui quiescentes videtur invadere, ac pondere suo pressos gravare.) MORA duszenie nocne choroba przydaiąca się z niestrawności álbo pełności żytniey.

INCULQUER, V. act. (*Faire entrer une chose dans l'esprit, en la répétant souvant.*) Aliquid alicui ou auribus alicujus inculcare, (o, as, avi, atum.) Inculcare animis. act. acc. *Cic* NABIIAC czym głowę pamięć myśl często powtarzaiąc.

INCULTE, adiect masc & fœm (*Qui n'est point cultivé.*) Incultus, a, um *Cic.* PUSTY zániedbany nieorany nieosadny

INCURABLE, adiect. masc. & fœm. (*Qui ne se peut guérir.*) Insanabilis, & hoc le, adiect. *Cicer.* Immedicabilis & hoc bile, adject. *Virg.* NIEULECZONY niezgoiony. **Cette maladie est incurable.* Hic morbus insanabilis est. Hic morbus non admittit curationem. *Cels.* *Jest to choroba nieuleczona.

L'HOSPITAL *des Incurables à Paris.* Insanabilium hospitium, ii, n. SZPITAL chorych nieuleczonych co choruią ná choroby nieuleczone y od wszystkich odstąpione.

INCURSION, subst. fœm. (*Course qu'on fait sur les terres des ennemis.*) Incursio, onis, fœm. *Cas. Voyez* COURSE. NAIAZDY podiazdy.

INDE, m. (*Fleuve qui à donné le nom à ce grand Pays, qu'on appelle les Indes.*) Indus, i, m. *Cic.* IND Rzeka od ktorey się cały kray wielki Iodya zowie.

LES INDES, f. (*Grand pays dans l'Asia.*) India, æ, fœm. *Cic.* INDYA Kray, Państwo wielkie w Azyi.

DES INDES. Indicus, a, um. INDYISKI.

INDE, subst masc (*Couleur dont se servent les Peintres.*) Indicum, i, n. *Plin.* INDYCH Farba.

INDE'CEMMENT, (*prononcez* indessamant.) adv. (*D'une maniere indécente.*) Indecenter. Indecentius. *Plaut.* Indecorè. adv. *Cic.* NIEPRZYSTOYNIE sapetnie.

INDECE'NCE, (*on prononce* indessance.) subst. f. (*Qui est contraire à la bienséance.*) Indecorum, i, n. indecora ratio, *genit.* indecoræ rationis, f. NIEPRZYSTOYNOSC przeciwko przystoyności y skromności.

INDE'CENT, (*on prononce* indessant.) m. INDE'CENTE, fœm. *Qui est contre le devoir & l'honnesteté.*) Indecens, entis, omn gen. Indecorus, a, um. *Mart.* (Indecentior & hoc indecentius. Indecentissimus, a, um. *Sen.*) NIEPRZYSTOYNOSC rzeca nieprzystoyna plugawa.

INDE'CIS, m. INDE'CISE, fœm. (*Qui n'est pas décidé.*) indecisus, a, um. NIEROSPRAWIONY nieugodzony niezakończony niedecydowany.

INDE'CLINABLE, (*Inévitable.*) *Voyez* INE'VITABLE. NIEUCHRONNY nieustrzeżony.

INDE'FINI, masc. INDE'FINIE, f. (*Indéterminé, incertain.*) Non definitus, a, um. *Cic.* NIEROSPRAWIONY niedokończony nieustanowiony.

INDE'FINIMENT, adv. (*D'une maniere indéterminée.*) Non definitè. adv. *Cic.* NIEWYRAZNIE ni tàk ni sak.

INDE'LE'BILE, adject. (*Ineffaçable.*) Indelebilis & hoc bile, adiect. *Ovid.* NIEZMAZANY niezgluzowany niezatarty nigdy.

INDEMNISER, (*on prononce* indamniser.) V. act. (*Promettre à quelqu'un de le garentir des pertes qu'il pourroit souffrir en faisant plaisir, ou le dédamager en effet de celles qui luy sont arrivées.*) Alieni damnum præstare, (sto, stas, præstiti, præstitum.) act. *Cic.* Alicui cavere damni infecti, (caveo, es, cavi, cautum.) neut. *Plaut.* Damni infecti promittere. *Cic.* Præstare aliquem indemnem. act. (*on fait accorder* Indemnis.) *Vlp.* ZASTĄPIC szkody nàdgrodzić się álbo się ofiarować one nàdgrodzić warować szkody.

INDEMNITE', (*on prononce* indamnité.) subst. f. (*Acte par lequel on promet de garentir quelqu'un d'une perte qu'il peut faire.*) Damni præstatio, onis fœm. Indemnitas, atis, *Papin* WARUNEK szkod.

INDE'PENDANCE, (*on prononce* indépandance.) subst. f. (*Liberte d'agir.*) Summa libertas, *genit.* summæ libertatis, f. Arbitrium, ii, n. Voluntas, atis, f. *Cic.* NIEPODLEGŁOSC wolność nikomu niepodlegaiąca nieznaiąc nikogo nàd sobą swoboda. **Vivre dans l'indépendance.* Ad suum non ad aliorum arbitrium vivere. Vivere arbitratu suo, *Cic.* *Zyć w swobodzie wszelakiey bez podległości. **Il est dans l'indépendance de la fortune.* Extra fortunæ aleam positus est. Non pendet ex fortunâ. * niepodległy fortunie.

INDE'PENDANT, (*prononcez* indepandant.) m. INDE'PENDANTE, f. (*Libra.*) Qui sui juris est & potestatis, Nulli subjectus, a, um. Ab omni dominatione liber, era, erum. *Cic.* SWOBODNY wolny niepodległy nikomu.

INDE'PENDEMMENT, (*prononcez* indepandamant.) adv. (*Avec liberté.*) Cum summâ libertate. Cum potestate vivendi ut velis. SWOBODNIE. **Il vit indépendemment, Il est indépendant.* Sui juris est & mancipii, *Cic.* Nulli subjectus est. *Zyie swobodnie.

INDE'TERMINE', m. INDE'TERMINE'E, f. (*Douteux, incertain, en parlant des choses.*) Incertus. Dubius, a, um. *Cic.* WĄTPLIWY WĄTPLIWA niepewny mowiąc co do rzeczy.

INDE'TERMINE', (*parlant d'un homme irrésolu.*) Incertus. Suspensus. Dubius, a, um. *Cic.* Animi pendens. Hærens, entis, omn, gen. Anceps, ou Anceps animus, *genit.* ancipitis. omn. gen. Animo fluctuans, antis, omn. gen. *Voyez* IRRE'SOLU. WĄTPLIWY wątpiący chwieiący się ważący się nie pewny mowiąc co do osob.

INDE'TERMINE'MENT, (*D'une maniere non déterminée.*) Incertè. Dubiè. adv. *Cic.* WĄTPLIWIE.

INDEU, ou INDU, m. INDUë f. dans cette expression. *A heure indue.* Intempestivè. adv. *Cic.* NIENALEZYTY należyta, godziny nienależytey pożno.

INDE'VOT, m. INDE'VOTE, f. (*Qui n'a point de dévotion.*) Parum pius. a, um. Irreligiosus,a, um. Parcus Dei cultor, m. NIENABOZNY NIEPOBOZNY.

INDE'VOTEMENT, adv. (*D'une maniere indévote.*) Parùm piè. Irreligiosè adv. NIENABOZNIE, niepobożnie.

INDE'VOTION, subst. f. (*Manque de dévotion.*) Parcus Dei cultus, *genit.* parci cultûs,m. *Cic.* Irreligiosus Dei cultus, m. NIENABOZNOSC niepobożnośc. *Indevotio, onis, f. *est d'Ul·ien.* Parcum pietatis ac religionis studium, ii, n. NIDNABOZENSTWO bezbożność.

INDEX, subst. masc. (*Le second doigt de la main, celuy d'après le pouce qui nous sert à montrer quelque chose.*) Index digitus, *genit.* digiti indicis, masc. *Hor.* PALEC skazuiący wtory u ręki ktorym co pokazuiemy,

INDEX, (*Table d'un livre.*) Index, *genit.* iodicis, m. *Cic.* REJESTR w Księdze zebrany z początku álbo ná końcu.

INDICATION, subst. f. (*Signe qui indique & fait connaistre une chose.*) Indicium,ii,*n*. Signum, ii,n. *Cic.* ZNAK lio czego. **Ces battemens extraordinaires des arteres font une indication de la fiévre.* Frequens arteriarum pulsus sunt indices febris. *Plin.* *Te bicie niezwyczayne pulsow są znakiem gorączki.

INDICE, subst. m. (*Signe, marque.*) Indicium, ii,n. *Cic.* ZNAK. **On trouva après sa mort des indices & toutes les marques du poison.* Indicia & vestigia omnia veneni in illius mortui corpus fuerunt. *Cic.* *Pokazały się śmierci podobieństwa y wszelkie znaki truciany.

JNDICE, ou *la table d'un livre.* Libri index, icis, m. REJESTR księgi iákiey Index.

INDICIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne se peut dire, ni exprimer.*) Ineffabilis & hoc le, adject. *Plin.* NIEWYPOWIEDZIANY niewymowny.

INDICTION, subst. f. (*Epoque.*) Indictio, onis,f. *Voyez* EPOQUE ZAPOWIEDZ co piętnaście lat.

INDIEN, m. (*Qui est natif des Indes.*) Indus, i,m. *Plin.* JNDYANIN rodem z indyi.

INDIENNE, f. (*Qui est native des Indes.*) Inda, æ, f. Ex Indiâ orta, æ, f. JNDYANKA.

INDIENNE, (*Etoffe faite aux Indes.*) Pannus Indicus, i, m. JNDYISKA materya.

INDIENNE, (*Robe de chambre* ou *manteau fait de l'étoffe des Indes.*) Stola Indica, æ, f. JNDYIKA stroy pewny zwłaszcza szata sypialna robiona z Jndyiskiey materyi.

INDIFFE'REMMENT, (*on prononce* indifferamant.) adv. (*Sans choix, avec indifference.*) Indifferenter. *Quint.* Indiscriminatim. adv. *Var.* Sine ullo delectu. *Var.* BEZ braku wszelako bez uwagi.

INDIFFERENCE, (*on prononce* indifferance.) subst.fem. (*Disposition d'esprit, qui rend indifférent à tout.*) Animus in nullam partem propendens, *genit.* animi propendentis, m. OBOSTRONNOSC umysłu ná wszelaką stronę czy na tę czy ná tę iednostaynie gotowego y nic nieuważaiącego.

Le peuple témoigna beaucoup d'indifference à sa mort. Occisum populus indifferenter tulit. *Suet.* Pospolstwo cale nieuważało niedbało o śmierć Jego.

Avoir de l'indifference pour les interests de quelqu'un Circa res alicujus esse indifferentem. Niedbać o czyie Interessa. **Il a de l'indifference pour mes interests.* Res meas curat indifferenter Satagit rerum mearum. * Niedba o moie Interesie. **J'ay beaucoup d'indiference pour luy.* In illum sum negligens *Cic.* Hic mihi non est cordi. *Hor. Cic.* Illius sum negligens *Tacit.* *Niedbam o niego.

INDIFFE'RENT, (*on prononce* indifferant.) masc. INDIFFE'RENTE,f. adject. (*Qui a de l'indifference.*) Indifferens, entis, omn. gen. *Suet.* NIEDBAIĄCY o co mniey sobie co uważaiący. **Il est indifférent de ce qu'il mange.* Indifferens est. Circa victura indifferens. * Niedba coby iádł co zieść to zieść. **Il est indifferent pour tout les divertissemens, Il ne s'en soucie pas* Nullis vitæ oblectamentis ducitur *ou* tangitur *ou* movetur. *Niedba ożadne uchotyrozrywki. **Estre indifférent pour une chose au pour autre, N'avoir pas plus d'inclination pour l'une que pour l'autre* In neutram partem inclinatione voluntatis propendere In neutram partē propenso animo esse. In neutram partem moveri. *Cic.* *Niedbać o co na obie strony być gotowym, **Je suis fort indifférent pour cela, Cela m'est fort indifférent, J'ay beaucoup d'indifference pour cela, Je ne m'en mets gueres en peine.* Id susque déque habeo. *Plant.* Per me ista pedibus trahuntur. *Cic.* * Cale mi to za rowno zá iedno czy ták czy tak będzie niedbam o to.

Prenez-le comme il vous plaira, cela m'est indifférent. Quâ io partem accipias, non laboro, *ou* non curo. Bierz sobie y tłumacz iák chcesz obroć to sobie iák się będzie podobało niedbam o to niestoię wszystk mito zá iedno.

ON DIT eo morale, *Une chose indifferente*, (*qui de soy n'est ni bonne ni mauvaise.*) Res indifferens. *Cic.* Co do obyczaiow mowiemy rzecz obojętna, áni zła áni dobra.

Il n'y a point d'actions humaines indiferentes parmi les hommes, qui doivent rapporter tout à Dieu. Nulla est actio humana indifferens inter Christianos, qui tenentur referre omnia ad Deum. Niemasz żádney sprawy áni rzeczy obojętney między ludźmi zwłaszcza chrześcianami ktorzy wszystko do Boga obracać y kierować powinni.

INDIGENCE, (*on prononce* indijance.) subst. fem. (*Disetta.*) Indigentia, æ, f. *Cic.* NIEDOSTATEK potrzeba.

INDIGENT, (*on prononce* indijant.) m. INDIGENTE, f. Egens, Indigens. entis, gen. *Cic.* Indigus. Egenus, a, om. *Plin.* POTRZEBNY potrzebna oiedostatek cierpiący.

(Ce mot est bas dans nostre Langue.) Słowo proste w Francuskim.

INDIGESTE, adject. m. & f. (*Qui ne se digére pas aisément, parlant des viandes.*) Crudus, a, um. *Juv.* Non concoctus, a, um. NIESTRAWNY cięszki do strawienia.

INDIGESTION, subst. f. (*Crudité d'estomac.*) Cruditas, atis, f. *Cic.* NIESTRAWNOSC żołądka. * *Il est mort d'une indigestion.* Mortuum hunc habemus à cruditate. *Cic.* * Umarł z niestrawności żołądka.

INDINATION, subst f. (*Dépit, & raye colere.*) Indignatio, onis, f. *Cic.* GNIEW szczery. **S'attirer l'indignation de quelqu'un*, ou *encourir son indignation.* Concitare *ou* convertere *ou* movere in se alicujus indignationem. In offensionem alicujus incurrere *Cic.* Subire alicujus offensionem. *Vitr.* *Zárobić sobie ná gniew u kogo wpaść w niełaskę. * *Cela excite mon indignation.* Id mihi stomachum movet. *Cicer.* *To wemnie gniew wzbudza to mię do gniewu przywodzi. * *Son indignation parut.* Erupit illius iodignatio. *Quint.* *Gniew się ná nim wydał, pokazał.

INDIGNE, adject. m. & f. (*Qui n'est pas digne, qui ne merite pas quelque faveur.*) Indignus,a,um. Indignior & hoc iodignius, Indignissimus,a,um.) *Cic:* NIEGODNY niegodnik niegodzien czego nie warc. **Il est indigne de vostre amitié.* Tuâ amicitiâ iudignus est. *Cic.* *Nie godzien przyiaźni twoiey. **Faire quelque chose indigne de soy.* Indignum se facere aliquid. *Hor.* *Czynić co przeciwko godności swoiey, co niegodnego siebie.

C'est une chose indigne, ou *Il est indigne.* Indignum est. Niegodna to rzecz niezdobi cię to.

INDIGNEMENT, adv (*D'une maniere indigne.*) Indignum in modum *Liv.* Indignè. adv. *Cic.* NIEGODNIE.

INDIGNE', m. INDIGNE'E, f. (*Emu d'indignation.*) Indignans, antis, omn. gen. *Ovid.* Stomachans, antis, omn. gen. *Cic.* Indignabundus, a, um. *Liv.* ROZGNIEWANY ZAGNIEWANY gniewem zdięty wzruszony.

S'INDIGNER, V. neut. (*Entrer en indignation.*) Indignari. Stomachari, (or, aris, atus sum.) depon. *Cic.* GNIEWAC się rozgniewać się gniewem się uwodzić.

Faire indigner quelqu'un. (*le faire entrer en indignation.*) Indignationem *ou* stomachum movere alicui. *Liv.* *Cic.* Rozagniewać kogo do gniewu do złości przywieść.

INDIGNITE', subst. f. (*Défaut de merite.*) Indignitas, atis, f. *Cic.* NIEGODNOSC podłość.

INDIGNITE', (*La grandeur & la noirceur d'un crime.*) Indignitas. Atrocitas, atis, f. *Quint.* *Cic.* SZKARADNOSC sprośność zbrodni iákiey. **Augmenter l'indignité d'une action.* Atrocitatem alicujus facti augere szkaradność uczynku iákiego udawać przyczyniaiąc,

INDIGNITE' signifie encore, *Affront, contumélie.* Indignitas,atis,f Contumelia, æ,f. *Phad.* OCHYDA zelżywość.

J'ay essuyé toute l'indignité & toute la peine qu'il y a à souffrir pour vous pouvoir voir. Omnem adeundi & te conveniendi indignitatem & molestiam pertuli. *Cic.* Wszystkę zelżywość y przykrość wytrzymałem ktorą znosić trzeba tym ktorzy się z tobą widzieć chcą. * *Ils luy firent mille indignitez.* Hunc inquinarunt omni contumeliâ. *Phad.* *Tysiączne zelżywości mu czynili.

IND-

INDIGO, ſubſt. maſc. (*Plante que les Anciens n'ont pas bien connuë, comme Pline l'avouë.*) Iodicum, ci, neut. JNDYCH: ziele niedobrze ſtarym znaiome Farbownik.

(Pline croit que c'eſt one écome de roſeaux, qui s'attache avec nu limon, qui eſt noire quand on la broye, & qui fait nn beau bleu meſlé de pourpre, quand on la delaye.) Pliniuſz trzyma że roieſt piana trzcinoa ktora ſię zmuſem wiąże y czarna ieſt kiedy ią trze, ále roſpuawiona czyni farbę bardzo piękną błękitną, y porpurową.

INDIQUER, V. (*Faire connoiſtre par quelque marque.*) Indicare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* OZNAYMIC opowiedzić donieść.

INDIRECT, m. INDIRECTE, f. adject. (*Oblique.*) Indirectus. Obliquus, a, um. *Quint.Cic.* KRZYWY nieproſty ukośny z boku.

INDIRECTEMENT, adv. (*D'une maniere indirecte.*) Obliquè. adv. *Cic.* KRZYWO ukośnie z boko.

INDISCIPLINABLE, adject. m. & f. (*Incapable de diſcipline, & des ſciences.*) Indocilis & hoc indocile, adject. *Cic.* Ad præcepta alicujus diſciplinæ ingenium minimè capax, *genit.* ingenii minimè capacis, neut. *Ovid.* NIEPOIĘTNY nparty kinąbrny do ewiczeoia żadnego nieſpoſobny.

INDISCRET, m. INDISCRETTE, f. adject. (*Qui n'a point de diſcretion, ni de retenuë.*) Inconſideratos. Inconſultus. Temerarius, a, um, *Cic.* NIEUWAZNY natrętny oprzykrzony niebaczny.

INDISCRETEMENT, adv. (*Sans diſcrétion.*) Inconſideratè. Inconſultò. adv. *Cic.* NIEUWAGA natrętność niebaczność niedyſkrecya.

INDISCRETION, ſubſt. f. (*Imprudence.*) Inconſiderantia, æ, f. Temeritas, atis, f Immodeſtia, æ, f. *Cic. Plaut.* Nátrętność.

INDISPENSABLE, (*prononcez* indiſpanſable.) adj. m. & f. (*Qui eſt d'une neceſſité abſoluë, dont on ne ſe peut diſpenſer en aucune façon.*) Neſſarius, a, um. *Cic.* Inevitabilis & hoc le *Ovid.* NIEUCHRONNY nieochybny niepochybny bez pochyby co chybić nie może ále być koniecznie muſi.

INDISPENSABLEMENT, (*prononcez* indiſpanſablement.) adv (*Neceſſairement.*) Neceſſariò. adv. *Cic.* NIEUCHYBNIE koniecznie. *Je m'acquitteray indiſpenſablement de mon devoir.* Officio meo aſſiduè faciam ſatis. Partes officii mei ſedulò adimplebo. Quod erit mei muneris & officii indeſinenter præſtabo. Non perſunctoriè faciam officium meum. *Cic. Plaut.* *Nieuchybnie uczynię powinność moię, niechybię tego com powinien, powinności moiey niezawiodę.

INDISPOSE', m. INDISPOSE'E, f. part. adject. (*Mal diſpoſé envers quelqu'un, mal intentionné pour luy.*) Malè affectus. Malè animatus erga aliquem. *Cic.* Alienus aliquo, NIEPRZYCHYLNY NIECHĘTNY nieprzyiazny komu.

Vous m'écrivez de ramener les eſprits, ſi quelqu'un eſt indiſpoſé contre vous. Scribis, ſi cujus animus in te eſt offenſior, à me recolligi oportere *Cic.* Piſzeſz mi ábym ci ziednał ſerca y affekta ieżeliby kto był niechętny y mniey przyiazny.

INDISPOSE', (*A l'égard du corps, qui a quelque indiſpoſition corporelle*) Qui incommodâ aut infirmâ eſt valetudine. Malè affectus. Infirmâ valetudine affectus, *Cic.* SŁABY niezdrowy co do ciała zle ſię czniący,

J'ay eſté un peu indiſpoſé, mais mon indiſpoſition eſt ceſſée. Minùs bellè me habui, ſed jam convalui. *Cic.* Trochem ſię zle miał ále to minęło. *Il me vint voir le lendemain, eſtant encore indiſpoſé.* Poſtridie ille ad me venit, nondum ſatis firmo corpore. *Cic.* *Przyſzedł názaiutrz widzieć ſię zemną zle ſię ieſzcze maiąc.

INDISPOSER *quelqu'un à l'endroit d'un autre*, V. act. (*L'éloigner de luy.*) Aliquem ab altero alienare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Inconciliare aliquem alteri. act. *Plaut.* NIEPRZYIACIOŁ komu czynić, niechętnych mu oſobić, zniechęcić kogo do kogo. * *Ce Prince a indiſpoſé tous les eſprits de ſes ſujets en ſon endroit.* Omnium ſuorum voluntates abs ſe Princeps alienavit. *Cic.* *Wſzyſtkich ſobie poddanych ten Pán nie chętnych uczynił.

INDISPOSITION, ſubſt. f. (*Alteration de la ſanté.*) Invaletudo. Infirma valetudo, inis, f. *Cic.* Invalentia, æ, f. *Aul-Gel.* SŁABOSC zdrowia, niezdrowie. **Eſtre retenu par quelque indiſpoſition.* Valetudine impediri. *Cic.* * Słabość zdrowia niepozwala. **Il ſent quelque ſorte d'indiſpoſition* Quodam valetudinis genere tentatur *Cic.* *Czuie ſię ſłabym ſłabość go iákaś bierze. **Mon indiſpoſition qui m'avoit quitté, m'a repris*, Incommoda valetudo quâ jam emerſeram, menet. *Cic.* *Słabość mię owa znowo nápada ktora iuż była odeſzła.

INDISSOLUBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut diſſoudre, ni rompre*) Indiſſolubilis & hoc le, adject. Indiſſolutus, a, um. *Cic.* NIEROZIĘTNY nierozdzielny.

INDISSOLUBLEMENT, adv. Nodo Indiſſolubili. *Plin.* Vinculo arctiſſimo. abl. NIEROZIĘTNIE nierozdzielnie.

INDISSOLUBILITE', ſubſt. f. comme *L'indiſſolubilité du mariage, qui ne ſe peut rompre.* Matrimonium indiſſolutum. NIEROZIĘTNOSC związek małżeńſtwa nierozdzielny nierozerwany ktorego targać y rozwieść niemożna.

INDISTINCT, m. INDISTINCTE, f adject. (*Qui n'eſt point diſtingué, confus, obſcur.*) Indiſtinctus, a, um. *Quint.* NIEROZŁOZONY nie wyraźny pomięſzany.

INDISTINCTEMENT, ad (*Sans diſtinction.*) Indiſtinctè. Confusè. adv. *Aul Gel Cic.* POMIĘSZANIE nierozdzielnie.

INDIVIDU, ſobſt m. (*Un particulier de chaque eſpece.*) Individuum, dui, n *terme de l'Ecole*, ou Singuli, æ, a. *Cic.* JEDEN káżdy z oſobna.

ONDIT en ſe raillant de quelqu'un, qu'*Il a bien ſoin de ſon individu, de ſa perſonne.* Cutem ſe molliret. *Plaut.* Curat cuticulam ſuam. *Hor.* MA wielkie ſtaranie o ſobie, to ſię w francuſkim mowi ná żárt, y wpolſkim mowić ſię może przez żárt má wielkie ſtaranie o ſwoiey perſonie.

INDIVIDUEL, m. INDIVIDUELLE, f. adject. (*Qui concerne les individus.*) Individuos, a, um. *Cic.* Z OSOBNA OSOBNY. **Une difference individuelle ou de chaque particulier.* Differentia individoa *ou* ſingularis *chez les Philoſophes.* *Rożność iſtotoia z oſobna káżdy rzeczy.

INDIVIS qui ſe dit adverbialement, *Par indivis.* Indiviſè. adv. *Aſcon-Ped.* NIEROZDIELNIE.

INDIVISIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut diviſer.*) Inſecabilis & hoc le. adject *Quint.* Individuus, ua, uum. *Cic.* NIEROZDZIELNY.

INDIVISIBLEMENT, adv. (*D'une manier indiviſible.*) Inſecabiliter. adv NIEROZDZIELNIE.

INDOCILE, adject m & f. (*Intraitable.*) Indocilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEPOIĘTNY nieużyty.

INDOCILITE', ſobſt. f. (*Mauvais naturel & reveſche, à qui on ne peut rien apprendre.*) Nulla docilitas, *genit.* nullus docilitatis, f. *Cic.* Natura aſpera, nullius ſcientiæ capax, f. NIEPIĘTNOSC tępość umyſłu.

INDOLENCE, (*on prononce* indolance.) ſubſt. f. (*Inſenſibilité, qui fait qu'on n'eſt touché de rien.*) Indolentia, æ, f. *Cic* NIECZUŁOSC nieczucie.

INDOLENT, (*prononcez* indolant.) m. INDOLENTE, f. adject. (*Qui n'eſt touché de rien dans la vie, que rien n'afflige.*) Qui non indolet malis hujus vitæ. Qui nullo caſu commovetur *ou* afficitur *ou* percellitur. *Ovid. Cic.* NIECZUŁĄCY nic, ktorego w życiu nic nie dolega, nie dotyka nád niczym nie ubolewa o nic niedba.

INDOMTABLE, *ou* INDOMPTABLE, (*on prononce* indontable.) adject. m. & f. (*Qui ne peut eſtre dompté.*) Indomitus, a, um. *Liv.* Indomabilis & hoc le, adject. *Plaut.* NIEZWYCIĘZONY, nieuhamowany, nieukrocony, nieuśmierzony nieuſkromiony niepodbity.

INDOMPTE'; (*prononcez* indonté.) m. INDOMPTE'E, fem. (*Qu'on n'a pas dompté.*) Indomitus, a, um. *Horat.* NIEZWYCIĘZONY nieowoiowany nieośmierzony.

INDU, *Voyez* INDEU. NIEPOWINNY nienależyty nienależyta.

INDUBITABE, adject. m. & f. (*Dont on ne ſçauroit douter.*) Indubitabilis & hoc indubitabile. *Quint.* Indubitatus, a, um. *Plin.* Minimè dubios, a, um. *Cic.* NIEWĄTPLIWY pewny.

INDUBITABLEMENT, adv. Indubitanter. *Plin.* Sine dubio. *Cic.* Non dubiè. *Plin-Jun.* Procul dubio. *Sen.* BEZ wątpienia.

INDUCTION, ſubſt. f. (*Conſequence qu'on tire d'une choſe.*) Inductio, onis, f. *Quint.* WNOSZENIE iedney rzeczy z drugiey.

(C'eſt une Figure de Rhétorique.) Wywodzenie przykładow podobieńſtwo.

INDUCTION, *Perſuaſion. Voyez.* PERSUASION. ZWIEDZENIE namowa.

INDUIRE, V. act. (*Tirer une conſequence d'un principe.*) Ex principiis aliquid inferre. act. WNOSIC co z czego.

INDUIRE, (*Porter, pouſſer à une choſe, la perſuader.*)

Ad aliquid aliquem inducere *ou* adducere, (duco, is, xi, act.) *Cic. Ter* ZWIESC námowić ná co wprowadzić. *Il a esté induit par l'argent à cela.* Ad id pecuniâ fuit inductus. *Cic.* *Dał się námowić ná to zá pieniądze.

INDULGENCE, (*on prononce* induljance.) subst. f. *Facilité à pardonner, incination à excuser les fautes.*) Indulgentia, *æ*, f. Facilitas, atis, f. *Cic. Terent.* POBŁAZANIE przepuszczanie, Łáskawość, popuszczanie łatwość.

Je veux avoir de l'indulgence pour mon fils, & qu'il prenne quelque divertissement. Ego dare ludum meo gnato institui, ut animo obsequium sumere possit. *Plaut.* Chcę coś pozwolić synowi memu, y pozwolić mu iákiey rozrywki.

INDULGENCE dans le langage de l'Eglise signifie *l'Abbregement du temps de l'ancienne penitence, qu'on faisoit pour certains péchez, à la sollicitation & priere des Confesseurs du saint nom de Jesus Christ.* Indulgentia, æ, f. Remissio. Relaxatio, onis, f. ODPUST Kościelny znaczy skrocenie álbo też zniesienie kárania zá grzechy y powinney pokuty, iáka była zwyczayna oá początkach Kościoła prawowiernego Chrystusowego.

AVEC INDULGENCE. Indulgenter. adv. *Cic.* ŁASKAWIE łágodnie z pobłázaniem.

INDULGENT, (*prononcez* Induljant.) masc. INDULGENTE, fem. (*Qui a de l'indulgence.*) Indulgens, entis, omn. gen. *Terent.* POBŁAZAIĄCY POBŁAZAIĄCA łáskawy. **Un pere trop indulgent à son fils.* Pater nimis indulgens in filium. *Ter.* *Ociec z byteczoie pobłazaiący synowi. **Estre indulgent pour les defauts de ses amis.* Peccatis amicorum indulgere. *Hor.* * Łaskawie przebaczać niedoskonałości przyiacioł swoich.

INDUSTRIE, subst. f. (*Adresse à faire les choses.*) Industria. Solertia, æ, f. PRZEMYSŁ, dowcip, sprawność obrot.

INDUSTRIEUX, m. INDUSTRIEUSE, f. adiect. (*Qui a de l'industrie*) Industrius, a, um. Solers *ou* Solers, ertis, omn gen. Industrior & hoc industrius, Solertior & hoc solertior & hoc solertios. Solertissimus, Maximè industrius, a, um.) SPRAWNY, dowcipny, przemyślny obrotny.

INDUSTRIEUSEMENT, adv. (*Avec industrie.*) Industriè *ou* industriùs. Solerter adv. *Cic.* DOWCIPNIE gładko sprawnie obrotnie.

INE'BRANLABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut ébranler.*) Inconcussus, a, um. *Stat. Sen.* NIEWZRUSZONY nieporuszony, stały.

La fidelité des esclaves fut inébranlable dans les tourments. Contumax adversùs tormenta fuit servorum fides. *Tacit.* Wiara niewolnikow nieporuszona była żádnemi mękami.

INEFFABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut dire, ni exprimer.* Ineffabilis, Inenarabilis & hoc bile, adject. *Plin.* NIEWYPOWIEDZIANY, niewymowny.

INEFFACABLE, (*on prononce* ineffassable.) adject. m. & fœm. (*Qu'on ne peut effacer.*) Indelebilis & hoc le, adject. *Ovid.* NIEZGLUZOWANY nigdy niezmazany.

INE'GAL, m. INE'GALE, f. adiect. (*Qui n'est pas égal, ni pareil.*) Inæqualis & hoc le, adject. *Hor.* Impar. Dispar, *genit* aris, omn. gen. *Cic.* Disparilis & hoc le, adject. *Var.* NIEROWNY nieiednakowy. **Un pous inegal, qui bat inégalement.* Inæquabilis venarum percussus, masc. *Plin.* *Puls nieiednakowy nierownie biiący.

INE'GAL, (*Qui n'est pas uni.*) Inæquabilis & hoc le, adject. *Var.* NIEROWNY niegładki.

INE'GAL se dit figurément, pour *Un esprit qui a des bas, qui n'a point un esprit uni.* Inæqualis & impar sibi. *Hor.* NIEIEDNOSTAYNEGO omysłu dziwak *Il n'y avoit rien de si inégal que son esprit, car tantost il approuvoit un conseil, & tantost il suivoit son naturel.* Nihil tam inæquale sibi, nam modò ad consilium revertebatur modò ad naturam. *Petr.* *Nie niestateczniczszego oád iego umysł dopiero szedł zá radą wnet znowu zá swoim nárowem.

INE'GALEMENT, adv. (*D'une maniere inégale.*) Inæqualiter. *Liv.* Inæquabiliter. *Var.* Impariter. *Hor.* Dispariliter. adv. *Var.* NIEROWNIE nieiednakowo.

INE'GALITE', subst. f. (*Difference.*) Inæqualitas, atis, f. *Colum.* NIEROWNOSC.

ON DIT, *Une inégalité d'esprit, d'humeur.* Impar & inæqualis animus. Sibi impar animus. Nieiednostaynosć umysłu.

INE'NARRABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut ni dire, ni raconter.*) Inenarrabilis & hoc le, adject. *Plin.* Infandus, a, um. *Virg.* NIEWYPOWIEDZIANY niewymowny.

INEPTE, adject. masc. & f. (*Qui n'est point propre à une chose.*) Ad aliquid ineptus, a, um. *Cic.* Ineptior & hoc ineptius. Ineptissimus, a, um. *Cic.* NIC do rzeczy.

INEPTIE, subst. f. (*Impertinence, sot discours & ridicule.*) Ineptia, *æ*, f. Ineptiæ, arum, f. pl. *Ter.* NIC do rzeczy mowa glupia nieuważna.

INE'PUISABLE, adject. masc. & fœm. (*Qu'on ne peut épuiser ni tarir.*) Inexhaustus, a, um. *Virg.* NIEWYCZERPANY nieprzebrany

ON DIT figurement, *Un science inépuisable, Un fonds d'esprit inépuisable.* Immensa & inexhausta scientia, *æ*, f. Immensum ingenium, i, n. *NIEWŁASNIE* mowią rozum nieprzebrany niezgruntowany

INESPERE', m. INESPE'RE'E, f. (*Qu'on n'espere point.*) Insperatus, a, um. *Cic.* NIESPODZIEWANY.

INESTIMABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui est de grande valeur.*) Inæstimabilis & hoc le, adject. *Cic.* INEOSZACOWANY.

INE'VIDENT, (*prononcez* inévidant.) masc. INE'VIDENTE, fœm. (*Qui n'est point clair ni évident.*) Non evidens, entis, omn. gen. Minimè perspicuus, a, um. *Cic.* NIEOCZYWISTY nieiawny niewyraźny.

INE'VITABLE, adject. masc. & fœm. (*Qu'on ne sçauroit éviter.*) Inevitabilis & hoc le, adj. *Plin.* NIEUCHRONNY

INEXCUSABLE, adj. m. & f. (*Qui n'a point d'excuse.*) Inexcusabilis & hoc le, adject. *Ovid.* BEZ wymowki.

INEXECUTION, subst. f. (*Défaut d'execution.*) Nulla executio, *genit.* nullius executionis, f. *Tacit.* BEZSKUTECZNOSC nieprzywiedzenie do skutku.

INEXORABLE, adject masc. & fœm. (*Qui est inflexible, qui ne se laisse point fléchir.*) Inexorabilis & hoc le, adject. *Cic.* Non exorabilis. *Hor.* Non lenis precibus. *Hor.* NIEUBŁAGANY.

INEXPE'RIENCE, (*on prononce* inexpériance.) subst. f. (*Defaut d'experience.*) Experientiæ defectus, û, masc. NIESWIADOMOSC.

INEXPE'RIMENTE', masc. INEXPE'RIMENTE'E, f. (*Qui n'a point d'expérience.*) Inexpertus, a, um. *Hor.* NIESWIADOMY, nieswiadoma.

INEXPIABLE, adject. m. & fœm. (*Qui ne se peut expier.*) Inexpiabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEZGŁADZONY czego zgładzić niemożna.

INEXPLICABLE, adject masc. & fœm. (*Qui ne se peut expliquer.*) Inexplicabilis & hoc le, adject. Inenodabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEWYPOWIEDZIANY słowami niewymowiony.

INEXRRIMABLE, adject. masc. & fœm. (*Qu'on ne peut exprimer.*) Quod exprimi non potest. NIEWYPOWIEDZIANY.

INEXPUGNABLE, adj. m. & f. (*Qu'on ne peut vaincre ni surmontar*) Inexpugnabilis & hoc lo, adject. *Liv. cicer.* NIEDOBYTY niezwyciężony potężny.

INEXSTINGUIBLE, adject. m. & fœm. (*Qui ne se peut esteindre.*) Inextinctus, a, um. *Ovid.* Quod restingui non potest. NIEZGASŁY niewygasły.

INFALLIBILITE', subst. fœm. (*Caractere de l'Eglise universelle dans les choses qu'elle déclare estre de foy, fondée sur l'Evangile & sur la Tradition.*) Inconcussa fides Petri, *genit.* inconcussæ fidei Petri, fœm. *Cic.* (*On dit* Infallibilitas, atis, f. *dans les Auteurs Ecclesiastiques,*) NIEZAWODNOSC Przymiot y Przywiley Kościoła prawowiernego Chrystusowego, niezawodności w tym wszystkim cokolwiek do wierzenia zá Artykuł podaie, funduiąc się ná Ewangeli y podaniu ustawicznym.

INFAILLIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne se peut tromper, comme l'Eglise universelle dans les decisions de foy.*) Omnis eroris expers, ertis, omn. gen. NIEZAWODNY co błądzić niemoże iáko Kościoł prawowiernych stanowiące co zá ártykoł wiary.

INFAILLIBLE, (*Assuré, qui ne manque point d'arriver.*) Certus. Minimè dubius. Certissimus, a, um. *Cic.* NIEZAWODNY co niechybi ále pewnie będzie.

Un remede infaillible, qui ne manque point de faire son effet. Remedium efficax, *genit.* remedii efficacis, omn. gen. *Cels.* Lekarstwo niezawodne doświadczone.

INFAILLIBLEMENT, adv. (*Certainement.*) Certò. Certissimè. adv. *Cic.* ZAPEWNE bez wątpienia niezawodnie.

INFAMANT, masc. INFAMANTE, fem. (*Qui déshonore.*) Infamans, antis, omn. gen. *Stat.* Indecorus, a, um. *Liv.* Infamiam inferens, entis, omn. gen. OŁAWIAIĄCY obelżywy chydzący sromotny.

INFAME, adject. m. & f. (*Qui est sans honneur, décrié, perdu de reputation.*) Infamis & hoc infame, adject. Omni dedecore infamis. Famosus, a, um. *Cic.* NIEPOCZCIWY bez czci y sławy. *Devenir infame.* In infamiam accedere, *Plaut.* *Stać się bez czci y sławy. *Rendre quelqu'un infame.* Infamem aliquem facere. *Ter.* Aliquem infamare. *Quint.* Infamiam alicui inferre *ou* inurere. *Cic.* *Osławić kogo a sławy wyzuć. *Se rendre infame pour jamais.* Infamiam sempiternam subire. *Cic.* *Sławę stracić ná wieki.

INFAME, (*Sordide, par ant de certaines professions de la vie.*) Sordidus, a, um. *Cic.* PODŁY wzgardzony sromotny bezecny mowiąc a włáscza o niektorych profesyach w życiu ludzkim.

UN LIEU INFAME, *Un mauvais lieu, Un lieu de prostitution.* Ganea, ex, f. Prostibulum, i, n. Stabulum nequitiæ, *genit.* li, n. *Plaut.* *Petr.* NIEPOCZCIWE mieysce Burdel Dom nierządny.

INFAMIE, subst. f. (*Déshonneur.*) Infamia. Ignominia, æ, f. Dedecus, oris, n. *Cic.* NIESŁAWA ochyda sromota. *Se tirer d'infamie.* Levare se ou liberare infamiâ. *Cic.* *Oczyścić się z ochydy, wybrnąć z niesławy. *Tomber dans la mesme infamie.* In eandem accedere infamiam. *Plaut.* *Wpaść w tęsz ochydę, sromotę. *C'estoit une infamie, & non pas un honneur d'estre esleu après Vitellius.* A contumeliâ, quàm à laude propius fuit post Vitellium eligi. *Tacit.* *Sromota to była y wstyd, á niesława po Witeliuszu być obranym.

INFAMIE se dit (*des paroles injurieuses, & des affronts qu'on fait essuyer à une personne.*) Turpia dicta, *genit.* turpium dictorum, n. plur. Contumelia, æ, f. ZELŻYWOSCI co do słow y uczynkow lżąc kogo y sromocąc. *Il n'y a point d'infamie, que tu ne sois capable de faire pour remplir ta panse.* E flammâ petere te cibum posse arbitror. *Ter.* pour dire. *Niemasz tey sromoty ktorey byś się niepodiął byleś tylko kałduń nápchał. *Je suis seur que tu irois enlever les viandes du milieu du bucher, pour te saouler.* *Z stosa byś porwał w ogień byś wskoczył áby co zieść.

(Maniere de parler venuë de ce que, quand on brûloit anciennement les corps à Rome, on jettoit dans le bucher du pain & des viandes; & le plus grand affront, qu'on pouvoit faire à une personne, c'estoit de luy reprocher qu'elle estoit capable d'enlever ces viandes du milieu des flammes: aussi le Poëte Lucile voulant donner le caractere du plus infame qui fut au monde, luy dit, *Mordicus petere aurum è cæno, è flammâ cibum*, qu'il iroit prendre à belles dents de l'argent du milieu d'un bourbier, & des viandes du milieu des flammes.) Sposob mowienia z tąd pochodzący iż kiedy ciała umarłych u dawnych palono ná stosie rzucano z niemi ná stos chleb y rożne iedzenie, y náywiększa zelżywość ktorą kto mogł komu zádać, było kiedy mu zádał że ze stosa porywał coby ziadł, skąd też Poeta Lucyli chcąc wyrazić człowieká náyniepoczciwszego y sromotnika wierutnego ná świecie powiada o nim że z kloaki by pieniądze zębami wybierał, y ze stosa by porywał do ziedzenia.

INFANT, m. INFANTE, f. adject. (*Titre d'honneur qu'on donne à quelques Enfans de Princes.*) Infans, antis, m. & f. *INFANT. INFANTA* Tytuł niektorych Krolewicow y Krolewnych.

(Ce qui est d'usage en Espagne & en Portugal.) To iest osobliwie w zwyczaiu w Hiszpanii, y Portugalli.

INFANTERIE, subst. f. (*Troupes de gens de pied.*) Pedites, itum, m. plur. *Cæs.* Peditatus, ûs, m. Peditum ou pedestres copiæ, f. plur. *Cic.* PIECHOTA *Infanterya.*

INFATIGABLE, adject. m & f (*Qui ne se lasse point.*) Infatigabilis & hoc infatigabile, adject. *Plin.* Indefessus, a, um. *Sen.* Invictus à labore, a, um. *Cic.* Indefatigabilis & hoc le, adject. *i en.* NIESPRACOWANY niezmordowany.

INFATIGABLEMENT, adv. (*Sans se laisser.*) Infatigabili ou improbo labore abl. NIESPRACOWANIE.

INFATUER, V. act. & *le plus souvent* neutre, (*Coëffer, & prévenir quelqu'un.*) Infatuare. Fascinare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* ZBAŁAMUCIC kogo omamić z rozumu wywieść. *Il l'a infatué.* Infatuavit illum. Præoccupavit illius animum. Illi præripuit mentem. *Zmamił go zbałamucił. *Il s'est infatué de cette opinion.* Imbuit mentem illius hæc opinio. *Cic.* Hanc opinionem imbibit animo. *Plin.* *Głowę sobie záprzątnął nábił tym sobie głowę.

Se laisser infatuer par quelqu'un. Infatuandum ou ducendum se alicui permittere. Dać się zá nos wodzić komu y zbałamucić.

INFE'COND, m. INFE'CONDE, fœm. adject. (*Qui n'est point fécond, mais sterile.*) Infecundus, a, um. Sterilis & hoc sterile. adject. *Plin* NIEURODZAYNY co do rzeczy nieżyiących, niepłodny co do żyiących.

INFE'CONDITE', subst. f. (*Sterilité.*) Infecunditas. Sterilitas, atis, f. *Colum.* NIEURODZAYNOSC niepłodność.

INFECT, masc. INFECTE, fœm. (*Puant, gasté, corrompu.*) Fetidus. Putidus, a, um. Olens, entis, omn. gen. *Cic.* *Hor.* Gravè ou malè olens. *Cic.* SMRODLIWY zaraźliwy.

INFECTE', m. INFECTE'E, fœm. *Voyez* INFECTER. ZARAZONY zárażona.

INFECTER, V. act. (*Faire sentir mauvais, communiquer sa puanteur & sa corruption.*) Infestare, (o, as, avi, atum.) *Virg.* Tetro odore inficere, (io, is, feci, fectum.) act. acc. *Plin.* ZARAZIC smrodem iákim. *Infecter quelqu'un par de sales baisers.* Inquinare aliquem olidissimis basiis. *Plin.* *Zárazić kogo szpetnym cáłowaniem. *Un corps infecté par de mauvais remedes.* Affectum malis medicamentis corpus. *Cels.* *Ciało zárażone ladaiakiemi lekarstwami. *L'air est infecté.* Aer est tabificus ou pestilens. *Cic.* *Powietrze zárażone. *Un lieu infecté de peste.* Locus peste infestus. *Mieysce zápowietrzone. *Il infectoit les chemins d'un bruit & d'une odeur fort puante en levant de temps en temps la jambe.* Tollebat subinde alcius pedem & strepitu obscœno simul atque odore replebat viam. *Petr.* *Cząsto nogę podnosił á trzeszczeniem smrodliwym drogę wszystkę ktorędy szedł zárażał.

INFECTER se dit figurément (*de ce qui gaste & corrompt l'esprit & les mœurs.*) Inficere aliquem pravis moribus, ou opinionum pravitate. *Liv.* *Cic.* ZARAZIC co do umysłu y obyczaiow.

L'amour empressé du gain a infecté les esprits comme une rouille. Cura peculi, (ou peculii) ut ærugo imbuit ou infecit animos. *Horat.* Chciwość zysku pozárażała umysły ludzkie y ták rdza iáka ná nie padła. *Il n'y a pas longtemps, que cette enflure de stile & ce flux prodigieux de paroles ont infecté comme une influence maligne l'esprit des jeunes gens, qui avoient du genie pour les lettres.* Nuper ventosa isthæc & enormis loquacitas animos juvenum ad magna surgentium, velut pestilenti quodam sidere afflavit. *Petr.* *Niedawno iest iáko tá nádętość stylu y dziwnie płynące słowa záraziły dowcipy młodych ludzi do nauk sposobnieyszych się. *Infecter de superstition les esprits des ignorans.* Rudes animos infestare superstitione. *Colum.* *Zábobonami prostákow zárazić, abołamucić.

INFECION, subst. f (*Puanteur, mauvaise odeur.*) Fetor, oris, m. *Colum.* Teter odor, *genit.* tetri odoris. masc. Pedicas, atis, f. *Hor* *Sen.* SMROD záraza, czud.

INFE'LICITE', subst. f. (*Malheur, disgrace.*) Infelicitas, atis, f. *Cic.* NIESZCZESLIWOSC.

INFE'RER, V. act. (*Induire, tirer quelque consequence.*) Aliquid ex alio inferre, (infero, infers, intuli, illatum.) Colligere, (go, gis, legi, lectum.) Efficere, (io, is, feci, effectum.) act. WNOSIC co z czego.

On infére de là, que &c. Inde infertur ou colligitur. Inde colligere est. *Cic.* Wnoszą to z tąd że.

INFE'RIEUR, masc. INFE'RIEURE, fœm. adject. (*Qui est au dessous.*) Inferior & hoc inferius. *Cic.* SPODNI dolny niższy.

INFE'RIEUR, se dit figurément en choses morales. NIZSZY niewłáśnie co do obyczaiow. *Il est inférieur en tout.* Omnibus rebus inferior. *Niższy we wszystkim. *Il n'est point inférieur à son pere au fait de la guerre.* Belli laude non inferior patre. *Cic.* *Nieustąpił w niczym oycu swemu co do Rycerskiego kunsztu y dzieła. *Inferieur en honneur & en vertu.* Virtute & honore minor. *Horat.* *Niższy w honorze y cnocie.

INFE'RIORITE', f (*Dégré inférieur.*) Gradus inferior, *genit.* gradûs inferioris, m. NISKOSC.

INFERNAL, masc. INFERNALE, fœm. (*D'en bas ou de l'Enfer.*) Infernus, a, um. *Liv.* *Hor.* PODZIEMNY Piekielny.

Les Dieux infernaux, les Dieux d'en bas. Dii inferni Dii Inferi, orum, m. pl. *Liv.* Bogowie podziemni Piekielni Bogowie Pogan.

INFERTILE, adject. m. & fœm. (*Qui est sterile, qui ne produit rien.*) Infecundus,a,um. Sterilis & hoc sterile, adject. *Stat. Colum* Parùm ferax, acis, omn. gen. *Cic*, NIEURODZAYNY niezyzny czczy płonny.

INFERTILITE', subst f. (*Sterilité.*) Sterilitas. Infecunditas,atis,fœm. *Cic. Colum.* NIEURODZAY nieurodzayność

INFESTE',m. INFESTE'E,fœm. (*Vne maison infestée de Lutins.*) Domus spectrorum terriculis infamis ou infesta. STRACHY nápastuiące (Dom w ktorym strachy pannią: nápastuią.)

INFESTER *un pays par des courses continuelles*, V. act. Infestam habere regionem aliquam frequentissimis excursionibus. Divexare ou infestare aliquam regionem. act. *Plin.* NAPADAC kmy ustawicznemi nápastuiąc podiazdami, nápadaniem.

INFIDE'LITE', subst. fœm. (*Mauvaise foy.*) Mala ou perversa fides, *genit.* malæ ou perversæ fidei, f. NIEWIERNOSC bez wiary.

La plupart des hommes ont vescu dans l'infidélité. Plerique hominum à verâ fide alieni vixerunt. Wielka część ludzi żyli bez wiary.

INFIDE'LITE', (*Manque de fidélité.*) Infidelitas. atis. f. Perfidia, æ, f. *Cic.* NIEWIERNOSC zdrada. *Combien il se commet d'infidelités parmi les amis!* Quantæ infidelitates in amicis! *Cic.* *O iák wiele zdrad między przyiacioł̃ami.

INFIDELE, ou INFIDELLE, (*& jamais infidel.*) adject. masc. & fœm. (*Qui manque de fidelité.*) Infidus,a,um. Perfidus,a,um. Infidelis & hoc infidele, adject. *Cic.* NIEWIERNY bez wiary, álbo bez wierności: w Francuskim nigdy się nie pisze *infidel* ále *infidele*, w męskim rodzaiu *à infidelle* w białogłowskim.

LES INFIDELES, *les Payens qui n'ont pas la foy du vray Dieu.* A verâ fide alieni, m. pl. ou extorres. NIEWIERNI Poganie.

INFIDELEMENT, adv. (*Avec infidelité.*) Infideliter. Perfidiosè. adv. *Cic.* Malâ fide. abl. NIEWIERNIE.

INFINI, masc. INFINIE, fœm. (*Qui n'a ni commencement, ni fin,*) Infinitus,a,um. *Cic.* NIESKONCZONY początku y końca niemaiący.

INFINI, (*Indéterminé, indefinit.*) Indefinitus, a, um. NIESKONCZONY bez końca y miary. * *Vn pouvoir infini, sans bornes, sans limitation.* Potestas immensa, *genit*, potestatis immensæ, f. *Władza moc nieskończona.

INFINI, (*Innombrable, sans nombre,*) Innumerus. Infinitus, a, um NIESKONCZONY niezmierny niezliczony. * *Je vous ay des obligations infinies.* Innumeris beneficiis tibi obstrictus ou devinctus sum. *Cic.* *Mam ci nieskończone *obligacye* obowiązki.

INFINI comme un subst. m. (*Ce qui est sans bornes.*) Infinitum, i, n. *Cela se peut couper* ou *diviser à l'infini.* Infinitè secari aut dividi possunt. *Cic.* RZECZ bez końca, to dzielić można bez końca.

A L'INFINI. Ad infinitum. In infinitum. BEZ końca.

INFINIMENT, adv. (*D'une maniere infinie.*) Infinitè, adv. *Cic.* NIESKONCZENIE.

INFINIMENT se dit pour *Beaucoup.* Multùm. Plurimùm. Infinitò. adv. *Plin.* NIESKONCZENIE bárdziey.

Tout ce qui croist dans l'Isle de Candie est infiniment meilleur, que ce qui croist ailleurs. Quidquid in Cretâ nascitur, infinitò præstat cæteris alibi genitis *Plin.* Wszystko co się w Kándyi rodzi nieskończenie lepsze iest nád to co gdzie indziey. * *Il a de l'esprit infiniment. Il a beaucoup d'esprit* ou *bien de l'esprit.* Præstanti ou eximio pollet ingenio. *Cicer.* *Nieskończenie má piękny rozum: w Polskim mowią w tym rozumieniu srodze, haniebnie, strasznie ále niezdaie się to tym ktorzy ucho y dowcip bystrzeyszy maiąc przenikaią rozumienie właśne y przyzwoite tych słow srodze haniebnie &c. Náprzykład srodze strasznie rozumny haniebnie grzeczny, gdyż się to zdaie iák by kto mowił sromotnie grzeczny.

INFINITE', subst. f. (*Nombre infini, multitude infinie.*) Infinitas. Innumerabilitas, atis, f Infinita multitudo, f. Infinitus numerus, i, m. *Cic.* NIESKONCZONA moc czego wielka liczba mnostwo.

Vne infinité de personnes. Homines innumeri ou innumerabiles, m pl. *Cic* Nieskończona moc osob ludzi.

INFINITIF, subst. m (*Male & terme de Grammaire, qui sert à conjuguer les Verbes, & qui ne marque aucun temps précis.*) Infinitivus, i, masc. *INFINITYW* termin gramatyki.

INFIRME, adject. m. & f (*Valétudinaire, qui a peu de santé*) Infirmus, a, um. Valetudinarius, a, um. Infirmior & hoc infirmius, mus, a, um,) *Cic.* Qui est infirmâ valetudine. *Cic.* SŁABY chorowity.

ON LE DIT aussi (*de l'esprit.*) *Il est plus infirme de l'esprit que du corps.* Mente minùs validus est, quàm toto corpore. *Hor.* SŁABSZY ná rozumie niż ná ciele. * *L'esprit des enfants est infirme.* Pueri infirmum gerunt animum. *Terent.* *Słaby iest u dzieci rozum.

INFIRMER, V, act. (*Cassaer une sentence.*) Sententiam infirmare ou tollere ou rescindere. *Cic. Ter.* OSŁABIC nádwerężyć.

ON DIT, *Infirmer, affoiblir les témoins.* Infirmare testes. Infirmare testium fidem. *Cic.* OSŁABIC świadkow, świadectwa.

INFIRMERIE, subst. f. (*Lieu où l'on met les malades les Communautez.*) Valetudinarium, ii, neut. *Colum.* *INFIRMARYA* Izba dlá chorych.

INFIRMIER, subst. m (*Qui a soin des malades dans l'infirmerie*) Valetudinarius, ii, m. *Calist.* Qui curat ægros. Qui curam ægrorum gerit. *INFIRMARZ* służący chorym w Klasztorach.

INFIRMIERE, (*Celle qui a soin des malades dans les monasteres de filles.*) Valetudinaria, æ, f. *INFIRMARKA* służąca chorym.

INFIRMITE', subst f. (*Foiblesse.*) Infirmitas, atis, f. *Cic.* SŁABOSC. * *Infirmité des yeux, de la veuë.* Oculorum infirmitas *Plin. Jun.* *Słabość oczu.

INFIRMITE', (*Mauvaise santé.*) Valetudinis infirmitas, atis, f. Infirma valetudo, *genit.* infirmæ valetudinis, f. *Cicer.* SŁABOSC choroba. * *L'homme est sujet à bien des infirmitez.* Multis malis ou incomodis cruciatur ou vexatur homo. *Cicer.* *Człowiek iest podległy wielu chorobom.

INFIRMITE, (*Fragilité.*) Humanæ fragilitates, *genit.* fragilitatum humanarum, f. pl. SŁABOSC ułomność.

INFLAMMATION, subst. f. (*Feu qui arrive à quelque tumeur, ou fluxion qui s'enflamme.*) Inflammatio, onis, f. *Cels.* ZAPALENIE inflamacya ogień w ranie wrzodzie. * *Arrester, oster, l'inflammation.* Levare ou reprimere inflammationes. *Cels.* *Oddalić ogień wyprowadzić ogień z rany. * *L'inflammation diminuë.* Remittit se inflammatio. *Cels.* *Ustępuie ogień umnieysza się. * *Il n'y a plus du-tout d'inflammation.* Inflammatio ex toto conquiescit. *Cels.* *Już cale ognia niemasz w ranie.

INFLEXIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut fléchir ni ployer.*) Inflexibilis & hoc le, adject. *Plin. Jun.* NIEUZYTY niezgięty.

INFLEXIBLE, (*Inéxorable, qui ne se laisse point fléchir pra prieres.*) Inexorabilis & hoc le, adject. NIEUBŁAGANY nieuproszony.

INFLE'XIBLE au figuré, (*Qui ne plie point, qui demeure ferme & inebranlable dans ses resolutions.*) Firmus & stabilis, tenaxque propositi, m. Quem nunquam à re aliquâ dimoveas. *Cic. Hor.* NIEPORUSZONY stały nieodmienny w przedsięwzięciach.

Il a une ame inflexible à toutes les disgraces de la fortune. Nullis injuriis fortunæ movetur ou concutitur ou percellitur. *Cic.* Nieporuszony żadnemi przeciwnościami.

INFLE'XION *de la voix*, subst fem. Vocis inflexio, onis, f. Vocis flexus, ûs, m. *Quint.* NACHYLENIE rozmaite głosu.

INFLIGER, (terme de palais.) V. act. (*parlant des peines que les loix ordonnent contre les coupables.*) Infligere, (go, gis, xi, ctum.) act. acc. *Cic.* ZADAC karanie náznaczyć skazać ná co.

INFLUENCE, (*on prononce* influance.) subst. f. (*Vertu des astres ou des cieux qui influe sur les corps sublunaires.*) Siderum vis, *genit.* vis, fœm. *Sen.* Cœli defluvium, ii, neut. *Plin.* SKUTKI Płanet.

L'air fait passer sur la terre l'influence des astres. Aer vim siderum in terrena transfundit. *Sen.* Przez powietrze Płanety skutki swoie spuszczaią ná ziemskie rzeczy. * *C'est par l'influence de ce cercle que toutes les semences deviennent en lait.* Hujus circuli defluvio sata cuncta lactescunt, *Plin.* * Zá skutkiem tey sfery każde náśienie w mleko się rospływa. * *Il coule beaucoup d'influences de la lune, qui contribuent à la nourriture & à l'accroissement des animaux.* Multa manant & fluunt à lunâ quibus & animantes alantur augescantque.

Cic. *Wiele ſkutkow ſpływa od Xiężyca ſłużących do żywności y pomnożenia wzroſtu zwierząt.

INFLUENCE *des vertus.* Allapſus. Illapſus, ûs, maſc. SKUTKI ſpływaiące ſpadaiące.

INFLUER, V. act. (*Couler en quelque lieu*, ou *vers quelque lieu, en parlant des eſprits & des vertus naturelles dans les corps des animaux.*) Influere, (fluo, is,vi, xum.) n. Illabi, (bor, beris, illaſus ſum.) depon. WPADAC ſpadać ſpływać co do ſkutkow iákich.

INFLUER, V. act, comme *Le cerveau n'influe point la vertu motive aux muſcles.* Cerebrũ vim motricẽ non immittit in muſculos. NIE ſpływaią od muzgu poruſzenia w muſzkuły

INFORMATION, ſubſt. fœm. (*Enqueſte, recherche*) Inquiſitio. Quæſtio, onis,fœm. *Cic.* INKWIZYCYA. **Faire information contre quelqu'un.* Anquirere ou inquirere de aliquo. *Cicer.* *Inkwizycye wywodáić wyprowadzać ná kogo, **Ordonner qu'information ſera faite.* Quæſtionem decernere. Decernere ut legibus quæratur. *Cic.* *Odeſłać rzecz ná inkwizycyą náznáczyć Inkwizycyą.

LES CHARGES & *informations*, (*en matiere criminelle.*) Reorum elogia & teſtimonia, orum, neut pl. WYZNANIE świadkow y przekonanie złoczyńcow świadkami y świadectwy.

INFORME, adject m & f. (*Qui n'a point de forme.*) Informis & hoc informe, adject. *Auct. ad Heren.* BEZ kſztałtu

INFORME, (*Qui n'eſt pas encore acheué, qui n'a pas receu la forme qu'il doit auoir.* Nondum abſolutus, a, um. PROSTY niekſztaſtny.

INFORMER, V. act. ſignifie dans la langage ordinaire, *Faire connoiſtre, apprendre.* Edocere, (eo,es,cui, ctum.) Erudire,(dio,is,ivi,itum.) Commonere,(eo,es,ni,itum.)act. *INFORMOWAC* uwiadomić w czym oczym oznaymić dać znać

Il l'a informé luy meſme de ſon malheur, de ſa diſgrace. Hunc infortunium ſuum edocuit. Sam go *informował* uwiadomił o nieſzczęściu ſwoim.

S'INFORMER, V. neut. pl. (*S'enquerir, s'enqueſter des choſes.*) Quærere aliquid ab aliquo. *Cæſ.* *ou* de aliquo *ou* ex aliquo, (quæro,is, ſivi, ſitum.) act. Percontari aliquem de re aliquâ, (tor, aris. atus ſum.) dep. *Quint. Horat.* Aliquid aliquem percuntari. *Plaute*; *ou* aliquid ex alio. *Cic. Plaut.* Sciſcitari aliqoid ex alio, (tor,aris,atus ſum.) dep. *Cic.* *INFORMOWAC ſię* dowiadywać ſię dowiedzieć ſię wywiedzieć **Nous nous informons les uns des autres.* *Dowiaduiemy ſię iedni od drugich. álbo wywiaduiemy ſię. **Ne vous informez point du lendemain.* Quid ſit cras, fuge quærere. *Hor.*. *Nie pytay ſię o iutro.

INFORMER, (*Faire une information contre quelqu'un.*) In aliquem qoerere *ou* inqulrere. *Cic.* INKWIZYCYĄ ná kogo wywodáić. **Il s'eſt informé de ſa vie.* In illius vitam inquiſivit. *Liv.* *Wywiadował ſię o życiu iego. **Informer d'un crime.* Quæſtionem habere *ou* inſtituere de crimine. *Cic.* *Inkwizycyą czynić o zbrodni iákiey. **Demander qu'on informe*) Quæſtionem poſtulare. *Liv.* *Prośić o inkwizycyą.

INFORTUNE, ſubſt. fœm. (*Malheur, accideat.*) Infortunium, ii, neut. Calamitas, atis, fœm. Gravis *ou* acerbus caſus, *genit.* gravis *ou* acerbi caſûs, maſc. *Cic.* NIESZCZESCIE

Cauſer quelque infortune. Mactare aliquem infortunio. *Ter.* Do nieſzczęścia kogo przywieść.

INFORTUNE', maſc. INFORTUNE'E, fœm. (*Malheureux.*) Infortunatus. Calamitoſus, a, om. Infelix, icis, omn. gen Miſer, era, erum. *Cic,* NIESZCZĘSLIWY, NIESZCZESLIWA.

INFRACTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui enfreint, qui rompt quelque loy*, ou *quelque traitté.*) Legum violator *ou* contortor, aris,m. Legirupa,æ,m. Legirupio,onis, maſc. *Ter. Plaut.* PRAWOŁAMCA wiarołomca.

Eſtre infracteur des loix. Leges perfringere *ou* perrumpere. *Cic.* Prawołamcą ſię ſtać.

INFRACTION, ſubſt.fœm. (*d'une loy, d'un traitté.* Violatio, onis, fœm. PRAWOŁAMSTWO łamanie prawa przeſtępſtwo przymierza.

INFRUCTUEUSEMENT, adv, (*Sans aucun fruit, ni utilité*) Nullâ ſpe mercedis *ou* præmii. Nullo fructu. Nullâ utilitate. abl. Sine ullo emolumento, NIEPOZYTECZNIE bez wſzelkiego pożytku daremnie.

INFRUCTUEUX,maſc. INFRUCTUEUSE,fœm. adject. (*Qui ne raporte aucun fruit.*) Infructuoſus, a, um. Sterilis & hoc ſterile, adiect. *Colum.Phæd.* NIEPOZYTECZNY, NIEPOZYTECZNA.

INFRUCTUEUX ſe dit figurément (*de ce qui ne rapporte aucune utilité.*) Sterilis & hoc ſterile, adiect. Infructuoſus,a, um. *Plin-Jun.* Ineptus, a, um. *Plin-Jun.* NIEPOZYTECZNY *niewłaśnie* prożny daremny.

INFULES, ſubſt. f. pl. (*Les ornemens des Pontifes.*). Infulæ, arum, f. pl. *Tacit.* JNFUŁY Paſtorały Biſkupie ozdoby y znaki.

INFUSER, V. act. *ou Faire infuſer quelque drogue dans l'eau* ou *quelque autre choſe.* Aliqoid medicamenti in aquâ *ou* inaquam macerare, (o, as, avi, atum.) act. *Cat.* NALAC zálać moczyć co w wodzie.

INFUSER ſe dit auſſi (*des vertus ou des vices que la nature a répandus* ou *verſés dans nos ames.*) Virtutes *ou* vitia in animos infundere, (do, dis, ſudi, fuſum.) Virtutes *ou* vitia inſerere, (inſero, is, ſerui, ſertum: *ou* inſero, is, ſevi, itum) act. *Hor.* WLEWAC cnoty álbo wady.

INFUS,m. INFUSE,f. (*Répandu dedans.*) Infuſus, Animo *ou* menti inditus. WLANY WLANA. **L'ame infuſe dans le corps.* Mens infuſa per artus. *Duch wlany w ciało.

INFUSION, ſubſt. f. comme *Vne infuſion de rhubarbe. Du ſené & de la rhubarbe infuſée dans quelque liqueur.* Folia orientalia & rheum barbarom macerara,n.pl. TRUNEK lekarſtwo zioła dlá lekarſtwa námoczone, iáko to ſenes Rabarbarbarum.

L'INFUSION *de la grace dans nos ames.* In animas noſtras gratiæ infuſio, onis, f. WLANIE łaſki ná duſzę.

INGE'NIEUR, ſubſt. m. ce mot ſe dit en general pour *Vn machiniſte, qui fait toutes ſortes de machines.* Machinator, oris, m. Machinarius, ii, n. *Liv. Paul. Juriſc.* (*Suetone ſe ſert du mot* Mechanicus, ci, m.) JNDZINIER wſzelakich ſztuk miſtrz.

INGE'NIEUR (*en guerre.*) Inventor ac machinator bellicorum tormentorum operumque, maſc. *Suet.* Machinarũ bellicarum peritus artifex, m. JNDZINIER woyſkowy.

L'art des ingenieurs. Ars machinalis, is, f. Machinatio, onis, f. *Plin. Vitr.* Sztuk miſtrzoſtwo indzinierſtwo.

INGE'NIEUX,m. INGE'NIEUSE, f. (*Qui a de l'invention & de l'eſprit, qui a du genie & de l'art, inventif*) Induſtrius. Navus, a, um. Ingenioſus, a, um. Solers, ertis, omn. gen. Ingenioſior & hoc ingenioſius, Solertior & hoc ſolertius. Induſtrior & hoc induſtrius. Ingenioſiſſimus, a,um.) *Cic.* DOWCIPNY dowcipna. **Ils ſont ingenieux à contrefaire ce qu'ils ont veu.* Sunt ad omnia imitanda, atque efficienda aptiſſimi. *Cæſ.* *Dowcipni wyrazić to wſzyſtko co obaczą.

INGE'NIEUX, (*Fait avec eſprit.*) Ingenioſus, a, um. *Cic.* DOWCIPNIE co uczyniono.

ING'ENIEUSEMENT, adv. (*Avec eſprit.*) Ingenioſè, Solerter. adv. Argutè. Acutè. adv. *Cic.* DOWCIPNIE.

INGE'NU, m. INGE'NUë, f. Ingenuus, a, um. WOLNEGO urodzenia wolny wolnością rodowitą ozdobiony ſzlachcie rodowity.

(Parmi les Latins le mot *Ingenuus* eſtoit celuy qui n'eſtoit point eſtranger, qui eſtoit de condition libre & originaire du pays. Nous nous en ſervons auſſi pour marquer Une perſonne candide, ſimple, qui dit naïvement ce qu'il penſe, *Ingenuus, Candidus, Simplex*; mais on en abuſe lorſqu'on le detourne en mauviſe part, & qu'on qualifie du ſot & de niais, celuy qui eſt ingenu, qui dit les choſes comme il les penſe.) To ſłowo *ingenuus* włacińſkim znaczy rodowitość ſzlachectwa w francuſkim záś *ingenu* znaczy ſzczerość y ſzczerego człowieka ktory ſobie ſzczerze y po proſtu idzie bez ſztuk y wykrętow iednakże niebierze ſię że proſtaczka.

INGE'NUMENT, adv. (*Avec ingénuité.*) Ingenuè. Apertè adv. *Cic.* SZCZERZE prawdziwie rzetelnie.

INGE'NUITE', ſubſt. f. (*Sincerité.franchiſe.*) Ingenuitas, atis, f. *Cic.* SZCZEROSC rzetelność.

Il fait paroiſtre une grande probité & beaucoup d'ingénuité. Præ ſe fert probitatem quandam & ingenuitatem. *Cic.* Pokazuie po ſobie wielką poczciwość y ſzczerość.

S'INGE'RER, V. neut. p. (*Se meſler, s'intriguer d'une choſe, qui ne nous regarde point.*) Ultrò ſe alicui negotio Immiſcere, (eo,es, miſcui, miſtum,) Se in aliquod negotium inferre, (fero, fers, intuli, illatum.) Se intrudere, *ou* ſe obtrudere, (do, dis, truſum.) Se interponere, (pono, is, poſui, poſitum.) act *Cic. Liv.* WDAWAC ſię mięſzać ſię w co do nas nienależy.

INGOLSTAD, (*Ville du Duché de Baviere en Allemagne*

fur le Danube.) Ingolstadium, ii, n. INGOLSTAD Miásto Xięstwa Bawarskiego nád Dunaiem.

INGRAT, m. INGRATE, f. (*Meconnoissant, qui n'a point de reconnoissance d un bienfait.*) Ingratus, a, um. Beneficii alicujus immemor, oris, omn. gen. *Cic.* Ingratus in aliquem ou adversus aliquem. NIEWDZIĘCZNY niewdzięcznik, niewdzięcznica. *Ingrat envers une personne.* Adversus alicujus beneficia ingratus. *Niewdzięczny łáski czyiey.

INGRAT se dit (*des terres, & des travaux qui n'apportent point de profit.*) Sterilis & hoc sterile. Ingratus, a, um. *Ovid.* NIEURODZAYNY nie zyzny niewdzięczny.

INGRATITUDE, subst. fem. (*Méconnoissance des bienfaits*) Ingratus animus, i, m. Ingrati animi vitium, ii, n. Ingrati animi crimen, inis, n. *Cic.* NIEWDZIĘCZNOSC.

INGREDIENT, (*on prononce* ingrediant.) subst. m. (*Ce qui entre dans la composition de quelque remede ou de quelque ragoust.*) Condimenta, orum, n. pl. Conditio, onis, f. Conditura, æ, f. *Colum.* PRZYPRAWY zaprawy *ingredyencye.*

INHABILE, adject. m. & f. (*Mal-propre pour une chose, qui n'y est point propre.*) Ad aliquid inhabilis & hoc le, (*au Comparatif* Inhabilior & hoc inhabilius; *& au Superlatif* Inhabilissimus, a, um.) *Liv.* Alicui rei faciendæ inhabilis. *Col.* Minimè aptus, a, um, alicui rei *ou* ad rem aliquam. *Plin. Cic.* NIESPOSOBNY co się nirada do czego.

Rendre quelqu'un inhabile pour la génération. In venerem aliquem frangere *Petr.* Niesposobnym kogo uczynić do małżeństwa do sprawy małżeńskiey.

INHABILITE', subst. f. (*Ignorance.*) Imperitia, æ, fœm. Nulla habilitas, *genit.* nullius habilitatis, fœm. NIESPOSOBNOSC nieświadomość nieumiejętność.

INHABITABLE, adject. m. & f. (*Où l'on ne peut habiter.*) Inhabitabilis & hoc le, adject. *Cic.* Inhospitalis & hoc le, adject. *Hor.* NIEOSADNY.

INHIBITION, subst. f. (*Défense.*) Interdictum, cti, n. *Cic.* ZAKAZ zákazanie. * *Faire inhibition & défense.* Vetare & prohibere aliquid fieri. *Caf.* *Zákazać.

INHOSPITALITE', subst. f. (*Mauvais traittement qu'on fait à ses hostes.*) Inhospitalitas, atis, fœm. *Cic.* NIEGOSCINNOSC nieludzkość złe z gościem obchodzenie się.

INHUMAIN, m. INHUMAINE, f. (*Qui est cruel, & sans humanité*) Inhumanus, a, um, (*qui fait au Comparatif* Inhumanissimus, a, um.) *Cic.* NIELUDZKI OKRUTNY okrutna.

INHUMAINEMENT, adv. (*Cruellement, d'une maniere inhumaine*) Inhumaniter. *Cic.* Inhumanè. adv. *Ter.* OKRUTNIE.

INHUMANITE', subst. f. (*Cruauté*) Inhumanitas, atis, f. *Cic.* OKRUTNOSC okrucieństwo. **Convaincre quelqu'un d'inhumanité.* Convincere aliquem inhumanitatis. *Cic.* *Przekonać kogo o okrucieństwo.

INHUMATION, subst. fem. (*Action de donner la sépulture à un corps mort.* Mortui alicujus humatio, onis, f. *Cic.* (*on peut dire aussi* Compositio, onis, f. *car on dit* Componere aliquem. *Hor*) POGRZEB pochowanie umarłego.

INHUMER, V. act. (*Enterrer un corps, le mettre en terre.*) Corpus humare *ou* inhumare, (humo, as, avi, atum.) *Plin.* POCHOWAC pogrześć pogrzeb uczynić. * Corpus componere. *Hor.* proprement *l'ajuster sur le bucher pour le faire bruler, comme on faisoit les corps anciennement. Voyez* ENTERRER. *Złożyć ciało przystoynie do pochowania.

INJECTION, subst. f. (*Liqueur qu'on fait entrer dans quelque partie du corps avec la seringue.*) Injectio, onis, f. Injectus, ûs, m. *Quint. Plin.* WRZUCENIE, wlanie, strzykanie płokanie wpuszczenie enema.

INIMAGINABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne sçauroit imaginer.*) Quod fingi non potest. Quod mentem subire non potest. *Cic.* CZEGO ani pomyślić niepodobna.

INIMITABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut imiter.*) Inimitabilis & hoc le, adject. *Quint.* CZEGO náśladować dołuząc zárówno niepodobna.

INIMITIE', subst. f. (*Aversion, haine qu'on a contre quelqu'un.*) Inimicitia, arum, f. plur. *Cic.* Simultas, atis, f. *Cic.* NIECHĘC nienawiść niechętność záwiść zayście záwziętość nieprzyiaźń. **Il y a de l'inimitié entre eux.* Sunt inimicitiæ inter eos. *Ter.* *Nieprzyiaźń iest między niemi. * *S'attirer l'inimitié de quelqu'un.* Capere *ou* suscipere *ou* subire *ou* incurrere alicujus inimicitias in se. *Ter. Cic.* * Zaciągnąć ściągnąć ná siebie nieprzyiaźń czyię, zniechęcić znieprzyiaźnić sobie kogo.

ININTELLIGIBLE, adject. masc. & fœm. *Qu'on ne peut entendre.*) Quod intelligi non potest. NIEZROZUMIANY niepoięty.

INJONCTION, subst. fœm. (*Commandement fait sous des peines.*) Edictio, onis, fœm. *Cic.* NAKAZANIE pod karą.

INIQUE, adject. masc. & fœm. (*Injuste.*) Iniquus, a, um, (*on dit au Comparatif* Iniquior & hoc iniquius; *& au Superlatif* Iniquissimus, a, um.) *Cic.* NIEPRAWY nieprawy krzywy niesłuszny.

INIQUEMENT, adv. (*Injustement.*) Iniquè. Iniquius, iniquissimè. adv. *Cic.* NIESŁUSZNIE.

INIQUITE', subst. f (*Ce qui est opposé à l'équité.*) Iniquitas, atis, f. *Cic.* NIESŁUSZNOSC.

INIQUITE' dans le langage de l'Eglise, signifie *Injustice commise contre la loy de Dieu, crime.* Iniquitates, atum, fœm. plur. Scelus, *genit.* sceleris, neut. NIEPRAWOSC grzech przeciwko Bogu zbrodnia.

INITIAL, m. INITIALE, fœm. adject. *Une lettre initiale, Grande lettre (qui se met au commencement d'un mot.)* Maxima littera. Grandis littera. Littera majuscula, æ, fœm. POCZĄTKOWY, Początkowa litera początkowa wielka ktora się ná początku kładzie.

INITIATION, subst. fœm. (*Introduction dans les mysteres de quelque Religion*) Initia *ou* Initiamenta, orum, neut. plur. NAUKA Chrześciańska náuczanie przyprawianie do wiary.

INITIE', m. INITIE'E, f (*Qu'on instruit des mysteres d'une Religion.*) Sacris initiatus, a, um. *Quint.* PRZYPRAWIONY do wiary do święcenia iakiego.

INITIER, *quelqu'un*, V. act. (*Instruire des mysteres d'une Religion, qu'on veut embrasser*) Aliquem sacris initiare, (o, as, avi, atum.) act. *Quint.* PRZYPRAWIAC do święcenia do taiemnic wiary Swiętey lub też inszey Sekty do ktorey się kto sposobi.

INJURE, subst. fœm. (*Parole dite pour offenser quelqu'un.*) Contumelia, æ, fœm. Convitium. Maledictum, i, neut. Vox contumeliosa, *genit.* vocis contumeliosæ, fœm. SŁOWA urazliwe, zelżywe przykre, potwarz. **Dire des injures à quelqu'un.* Dicere alicui contumelias. Malè loqui alicui. *Ter.* Dicere alicui convicium. *Plaut. Voyez* INJURIER *cy-aprés.* *Słowa urazliwe ladaiakie komu mowić.

Ne me dites point d'injures. Mitte malè loqui. Abstine maledictis. *Cic. Ter.* Nie łay mi, nie mow mi tákich słow.

Qui dit des injures. Conviciator, oris, m. *Cic.* Potwarca, łżyciel potwarliwy. **Rendre injure pour injure.* Regere convicia. *Hor.* *Oddać odpowiedzieć słowo zá słowo.

INJURE, (*Tort, injustice qu'on fait à quelqu'un.* Injuria, æ, fœm. *Cic.* KRZYWDA niesłuszność niesprawiedliwość.

Faire injure à quelqu'un qui ne le merite point. Immerenti facere injuriam. *Ter.* Niewinnemu krzywdę czynić. **C'est faire injure à la vérité que de la vouloir farder.* Veritati facit injuriam, quisquis eam cerussâ fucoque oblinit. *Cass.* *Krzywdę czyni prawdzie kto ią udaie stroi, farbuie zdobi. **Vous me faites injure de me croire capable de cela.* Injurius es mihi, qui de me id suspiceris. *Krzywdę mi czynisz ták o mnie rozumieiąc.

Agir contre quelqu'un pour raison d'injures. Agere contra aliquem injuriarum. Prawować się o krzywdy. **J'ay action contre vous pour l'injure que vous me faites.* Una est mihi tecum injuria. *Ter.* *Mam álbo będę miał sprawę z tobą o tę krzywdę ktorą mi czynisz. **Condamner quelqu'un pour raison d'injures.* Damnare aliquem injuriarum. *Cic.* *Osądzić kogo y skazać ná nágrodzenie krzywd.

INJURE au singulier & au plurier. *Injures du temps & de la fortune.* Injuriæ, arum, f. plur. Cœli intemperiæ, arũ, f. plur. *Cat.* Intemperies, iei, f. Intemperantia, æ, f. *Colum.* Inclementia, æ, f. *Virg.* PRZYKROSC czasu szczęścia, pory, pogody.

INJURIER *quelqu'un*, V. act. (*Luy dire des injures, l'outrager de paroles, & de maledictions.*) Convicium alicui facere *ou* dicere. *Cic. Plaut.* Conviciis proscindere. *Plin.* Convicia alicui ingerere. *Hor. Cic.* LŻYC kogo słowami przykremi obrazić.

INJURIEUSEMENT, adv. (*Outrageusement.*) Contumeliosè. *Cic.* Injuriosè. adv. ZELŻYWIE.

INJURIEUX, m. INJURIEUSE, f. (*Outrageux.*) Contumeliosus, a, um. *Cic.* ZELŻYWY ZELŻYWA.

INJURIEUX, (*Qui dit des injures.*) Injuriosus, a, um. Injurius, a, um. *Cic. Plaut.* LŻĄCY Potwarca.

INJUSTE, adject.m. & f. (*Qui n'est pas juste, qui est contraire a la justice.*) Injustus. Iniquus, um. Injurius, a, um. *Cic.* NIESPRAWIEDLIWY. *C'est une chose injuste d'acheter quelque chose d'une personne contre son gré.* Ab invito emere injuriosum est. *Cicer.* 'Rzecz to niesprawiedliwa kupować cood kogo przeciwko woli iego.

INJUSTEMENT, adv. (*Avec injustice.*) Injustè. Injuriosè. Iniquè.adv. Injuriâ. abl. Contra fas.*Cic.* NIESPRAWIEDLIWIE niesłusznie.

IEJUSTICE, subst.f.(*Vice contraire à la justice.*) Injustitia, æ,f. Iniquitas,atis,f.*Cic.* NIESPRAWIEDLIWOSC krzywda niesłuszność. '*Faire injustice à quelqu'un.* Alicui facere injuriam. *Cic.* 'Niespawiedliwość krzywdę komu czynić. '*Elles ont besoin de vostre secours, on leur fait une injustice horible contre toute sorte de droit, & on les maltraitte indignement.* Tui indigentes sunt auxilii, his enimadversu jus insignite injuria facta est & indignitè injuria facta est & indigne affliectantur. *Plaut.* 'Potrzebuią y wzywaią pomocy twoiey, straszna się im krzywda dzieie przeciwko wszelkiey słuszności, y niegodnie się z niemi źle obchodzą.

ON DIT aussi par maniere de compliment, *Je vous prie de ne me pas faire l'injustice de croire que je vous aye oublie.* Ne tibi persuadeas me tui esse oblitum. MOWIĄ też przez komplement, proszę mi tey krzywdy nieczynić ábym miał zápomnieć powinney &c.

INNOCEMMENT, (*on prononce* inossamant.) adv. (*Sans crime, sans malice, sans aucun mauvais dessein.*) Citra scelus Sine dolo malo. NIEWINNIE nie złego áni opacznego niemyśląc nieuważnie. '*Il a dit cela innocemment.* Hoc verbum imprudenti excidit.*Cic.* 'Rzekł to niewinnie nieuważnie. '*Il a fait cela innocemment.* Id fecit sine dolo malo. 'Uczynił to niewinnie nieuważnie.

INNOCENCE, (*on prononçe* inossance.) subst.f. (*Habitude de l'ame, qui ne fait point de mal, & qui ne veut nuire à personne.*) Innocentia, æ, fœm. *Cicer.* NIEWINNOSC prostota szczerość.

INNOCENCE, (*Pureté de l'ame, intégrité dans sa vie & dans ses mœurs.*) Innocentia,æ,f. Integritas,atis, fœm. *Cic.* NIEWINNOSC czystość serca. '*S'obliger à garder son innocence.* Sibi legem innocentiæ indicere. *Cic.* 'Obowiązac się do chowania y przestrzegania niewinności swoiey.

INNOCENT, (*on prononce* inossant.) m. INNOCENTE, fœm. Innocens, entis, omn. gen. Innoxius, a, um. Integer. Vitæ integer, gra, grum. Innocuus, a, um. NIEWINNY, NIEWINNA prosty nieuważny.

INNOCENT *d'une fauté*, (*Qui n'est point coupable.*) Insons. A culpâ remotus, a, um. *Cic.* NIEWINNY w czym nie czuiący się do czego.

Estre innocent d'un crime. Culpâ carere. *Cicer. ou* vacare. *Quint.* Niewinny grzechu.

INNOCENT se dit aussi (*d'un niais.*) infans, antis, m. Vervex *ou* Berbex *Plaut. Petr.* NIEWINNIĄTKO, prostaczek nieuważny w francuskim,ále wpolskim bierze się przeciwnym rozumieniem urągaiąc się z kogo iákie niewiniątko!

INNOCENT, (*Simple comme un enfant.*) Verè simpliciante bonus. *Mart.* PROSTACZEK Dubiel dziecka.

INNOMBRABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne sçauroit nombrer.*) Innumerabilis le. Innumerus, *Cic.* NIEZLICZONY niezliczona niezrachowany.

INNOMBRABLEMENT, adv. (*Sans nombre.*) Innumerabiliter. adv *Lucr.* NIEZLICZENIE bez liczby,

INNOVATEUR, subst. m. (*Qui cherche à innover.*) Novis rebus studens. *Cic.* NOWYCH rzeczy rozruchow y odmian chciwy.

INNOVATION, subst. f. (*Changement de quelque coustume, & introduction d'une nouvelle.*) Immutatio.*Cic.* ODMIANA w rzeczach obyczaiach y rządach.

INNOVER, V. act. (*Introduire quelque coutume, & changer l'ancienne.*) Novos mores inducere *ou* introducere. *Cic.* NOWE obyczaie y odmiany wprowadzać.

INOBSERVATION, subst. f. (*Inexécution des loix.*) Legum *ou* fœderum neglectio, onis, f. NIECHOWANIE praw zániedbanie.

INONDATION, subst. f. (*Débordement des rivieres qui se débordement.*) Eluvio, onis, f. *Cic.* POWODZ wylewanie wod rzek.

INONDER, V. act. (*Noyer ou couvrir tout un pays d'un déluge d'eaux.*) Regionem aliquam inundare *Liv.* ZALAC wodą zátopić zábrać powodzią kray iáki álbo mieysce, Rr

INONDER se dit figurément (*des peuples & des armées, qui se debordent, qui viennent en foule dans un pays.*) Irrumpere in aliquam regionem. *Cic.* WOYSKA obce y narody całe Páństwo okryły opanowały.

ON LE DIT encore des choses, *Les vices ont inondé Rome sous les Empereurs.* Multa vitia invaserunt Romam sub Imperatoribus. *Cic.* NIEPRAWOSC niecnoty gorę w Rzymie wzięły y wszystek Rzym opanowały zá Cesarzow. '*Diverses heresies ont inondé l'Angleterre.* Multi errores Angliam infecerunt *ou* invaserunt. ' Kácerstwa rożne opanowały Anglią

INOPINE', m. INOPINE'E, f. adiect. (*Qui arrive inopinément, & sans qu'on s'y attende.*) Inopinatus. Nec opinatus. Improvisus. *Cic.* NIESPODZIANY NIESPODZIANA nád spodziewanie nád mniemanie.

INOPINE'MENT, adv. (*Sans qu'on s'y attende.*) Inopinatè, Inopinatò. Præter opinionem. *Liv. Cicer.* NIESPODZIANIE

INOUI, m. INOUIE, f (*Dont on n'a point entendu parler.*) Inauditus,a,um. *Cic.* NIESŁYCHANY nigdy.

INPROMPTU, *ou* UN INPROMPTU, subst. m. terme Latin, qui a passé en François pour signifier, *Un ouvrage fait sur le champ*, Z KOPYTA do razu nágle ná prędce. '*C'est un inpromptu.* Extemporalis oratio, f. *Quint.* 'To iest náprędce zrobione nápisane mowa do razu niemyśląc.

INQUIET, m. INQUIETTE, f. adiect. (*Qui est troublé agité de soins.*) Inquies Inquietus. *Salust Liv.* Solicitus *ou* Sollicitus. *Cic.* NIESPOKOYNY, Niespokoyna troskliwy.

Des esprits inquiets & remuans. Inquieta ingenia & in res novas avida. *Liv.* Umysły niespokoyne y odmian nowych pragnące. '*Il a l'esprit inquiet & entreprenant* Inquies animo & occasionum haud segnis *Tacit* 'Umysłu iest niespokoynego, y sposobności wszelkiey chwytaiącego się. '*J'apprends que vous estes inquiet, & que le medecin dit que c'est ce qui vous fait mal.* Audio te animo angi, & medicum dicere ex eo te laborare.*Cic.* 'Dowiaduię się żeś iest niespokoyny że się troskasz, á Doktor powiada że to iest co ci szkodzi. '*Un esprit inquiet pour la gloire* Anxius gloriæ animus. *Liv.* 'Umysł troskliwy o sławę niespokoyny

INQUIETER, V. act. (*Chagriner, faire de la peine.*) Inquietare. *Quint.* Aliquem habere *ou* tenere solicitum *ou* anxium. *Cic. Plaut.* act. acc POKOIU niedać náprzykrzać się uprzykrzać się kłocić. '*Ma beauté m'inquiete.* Forma me solicitum habet. *Plaut.* 'Uroda mię moia troskliwą czyni. '*Je suis fasché qu'on vous inquiete, touchant la succession de vostre grand' mere.* Te de pradio aviæ exerceri molestè fero. *Cic.* 'Żal mi że cię kłocą o Babiznę: o sukcessyą po Babie.

Il s'inquiete de tout Omnia habent hunc anxium & solicitum. O wszystko się troszczę frasuie kłoci.

INQUIETUDE, subst. fœm (*Peine d'esprit, chagrin, qui trouble le repos.*) Solicitudo *ou* sollicitudo *Liv.* Cura. Angor. *Cic.* NIESPOKOYNOSC, troska, frasunek, kłopot.

Estre agité de diverses inquietudes. 'Magnis curarum undis fluctuari. *Catul.* Magno curarum æstu jactari. *Virg* Rożnemi niespokoynym być troskami. '*Nous passons les jours & les nuits en de perpetuelles inquiétudes.* Solliciti sumus dies ac noctes. *Plaut.* 'Dni y nocy pędziemy w ustawicznych niepokoiach. '*Il est rempli d'inquiétudes dans la bonne fortune, & plus résolu dans la mauvaise.* Rebus prosperis incertus, & inter adversa melior. Rebus prosperis ambiguus *ou* anxius, & in prosperis constantior. *Tacit.* 'Wszczęściu się mięsza, w nieszczęściu odważny. '*Combien de peines & d'inquiétudes me donne mon fils?* Quantâ curâ & sollicitudine me afficit gnatus' *Ter.* 'Ják mię troskliwym czyni syn y niespokoynym. '*Ostez moy de l'inquiétude où je suis.* Dissolve jam me. *Plaut.* 'Uwolniy mię iuż z tych fasołow y troskow.

INQUISITEUR, subst. m. (*Officier du Tribunal de l'Inquisition.*) Inquisitior. INKWIZYTOR Sędzia urzędu Inkwizycyi kacerskiey.

(Ce mot est de Ciceron, pour celuy qui recherche & examine la vie des personnes: & c'est ce que font les Inquisiteurs dans les Paijs où ce Tribunal est establi.) To słowo łacińskie *Inquisitor* u Cycerona znaczy tego ktory podstrzega życia y spraw ludzkich: y toż czynią Inkwizytorowie w tych Páństwach kędy ten urząd iest postanowiony.

INQUISITION, subst f.(*Enqueste, information.*) Inquisitio, INKWIZYCYA wywiadowanie się badanie podstrzeganie.

(On ne se sert de ce mot en nostre Langue, que dans les

Pays

Pays où ce Tribunal est estabili; car nous disons *Perquisition*, *Faire une perquisition*, & non pas *Inquisition*.) W Francuskim to słowo *inquisition* szczegulnie znaczy urząd duchowny w niektorych Państwach wysadzony dla dochodzenia fałakowania kacerskiey złości, á zaś inkwizycya zá wywiadowanie się proste czego w Francuskim iest *perquisition*, *information* w Polskim *Inkwizycye* w większey liczbie znáczy właśnie urzędowne dochodzenie sprawy iákiey prawney w Francuskim *Information* dla informowánia sądu.

INQUISITION pour *Les inquisiteurs*, ou *les juges qui composent ce Tribunal*. Quæsitores, inquisitores. Quæsitorum collegium. *Cic.* INKWIZYCYA sąd urząd przeciwko kacerstwom wysadzony.

INSATIABILITE', subst. f. Insatiabilis. *Cic.* NIENASYCONA Chciwość,

INSATIABLE, adject masc. & fœm. (*Qu'on ne peut rassasier.*) Insatiabilis. Insatiabilis. Inexplebilis & hoc le. *Cicer.* NIENASYCONY, NIENASYCONA. *(*Ces Adjectifs se disent aussi au figuré, car on dit* Insatiabilis animus *Liv.* *Un esprit insatiable.*) **Niewłaśnie* chęć umysł nienásycony.

INSATIABLEMENT, adv. Insaturabiliter. Insatiabiliter. adv. *Cic. Plin.* NIENASYCENIE bez syru.

INSCEU, (*prononcez* INSÇU.) qui se dit adverbialement, *A mon insceu*, *sans que j'en aye rien sceu.* Insciente me. Me Ignaro. Me insein. *Cic.* BEZ moiey wiadomości bez wiedzy.

INSCRIPTION, subst.f.(*Titre qu'on écrit ou qu'on grave sur le marbre ou sur l'airain.*) Inscriptio. Epigramma. *Cic.* NAPIS iáki dawny pisany lub ryty ná kamieniu miedzi blasze karcie &c.

INSCRIPTION *de faux*, terme de Palais, (*lors qu'on soûtient quelque acte estre faux.*) Scripti in causâ falsi accusatio. WPIS zádaiąc fałsa prawny termin.

INSCRIRE, V.act. (*Ecrire dans quelque registre.*) Nomen alicujus inscribere. *Cic.* WPISAC w rejestr iáki.

S'INSCRIRE, *Faire écrire son nom.* Dare alicui nomen suum inscribendum *ou* describendum. WPISAC się imię swoie dać wpisać.

S'INSCRIRE *en faux contre quelque acte.* Aliquid falsi arguere, falsum esse dicere *ou* asserere. WPISAC się w rejestr iáki prawny ná fałszu dowodzenie. **Accuser quelqu'un d'avoir dit faux.* Edito nomine aliquem falsi accusare *ou* arcessere. *Cic.* *Zádać komu fałsz.

INSECTE, subst.m. (*Vermine.*) Insectum. *Plin.* ROBACTWO przewiąziste owad.

INSENSE', (*prononcez* insansé.) masc. INSENSE'E, fœm. adject. (*Fou.*) Insanus. Malè sanus. Amens. Demens. Mente captus. *Cic. Ter.* GŁUPI szalony bez zmysłow.

INSENSIBLE, (*prononcez* insansible.) adject. m. & fœm. (*Qui est privé de l'usage des sens*) Sensu carens, entis, omn. gen. Sensûs expers. *Cic.* NIECZUŁY co nie czuie, czucia w sobie niemaiący, bez czucia bez zmysłu będący.

Je ne suis pas encore tout à fait insensible aux plaisirs. Necdum exarui ex amœnis rebus & voluptariis. *Plaut.* Jeszczem nie ták zupełnie nie czuły ná roskoszy.

INSENSIBLE, (*Qui ne tombe pas sous les sens.*) Insensibilis & hoc le. *Aul-Gel.* Quod nullo sensu percipi potest. Insensilis & hoc le. *Lucr.* NIECZUŁY co go nie czuć.

INSENSIBLE, (*Qui n'est touché de rien.*) Immisericors, ordis, omn. gen. Durus. Inhumanus. Ferreus, a, um. *Cicer.* Qui nullâ re movetur *ou* afficitur *ou* tangitur. *Cic.* NIECZUIĄCY ktorego nic niedotyka niewzruszony nie ludzki nielutościwy.

J'ay appris par mes disgraces à n'estre point insensible aux disgraces des autres. Miseriam expertus, disco miseris succurrere. *Virg.* Náuczyłam się z własnych utrapienia, niebyć nieczułym ná cudze nieszczęśliwości.

INSENSIBLEMENT, (*prononcez* insansiblemant.) adv. (*D'une maniere insensible.*) Sensim. adv. Sine sensu. NIEZNACZNIE pownli.

INSE'PARABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui ne se peut séparer.*) Quod separari *ou* disjungi *ou* distrahi *ou* divelli non potest. NIEROZDZIELNY.

INSE'PARABLE se dit aussi (*de deux amis qui sont toûjours ensemble.*) Comes individuus *ou* assiduus, *genit.* comitis individui *ou* assidui, m. *Cic.* NIEROZDZIELNA sfora liga para przyiaźń.

INSE'PARABLEMENT, adv. NIEROZDZIELNIE. **Ils sont inséparablement unis.* A se invicem disjungi nequeunt. *Nierozdzielenie są złączeni.

INSE'RER, V. act. (*Faire entrer délicatement une chose dans une autre.*) Inserere. immittere. *Liv. Plaut.* WPRAWIC gładko iedno w drugie wsádzić włożyć.

Insérer quelque histoire dans un ouvrage. Inserere *ou* interponere aliquam historiam in aliquo opere. *Cicer. Phad.* Włożyć historyą iaką w mowie w pisaniu w księgę &c.

INSERTION, subst. f. comme *Les diverses insertions des nerfs qui sont enlacez les uns dans les autres.* Nervorum implicatio. *Cic.* Powikłanie żył w ciele między sobą związanych

INSIGNE, adject. m. & f. (*Remarquable, excellent, qui se fait distinguer des autres.*) Insignis & hoc insigne, adject. *Cic.* ZNACZNY znakomity.

INSINUANT, masc. INSINUANTE, fœm. (*Qui s'insinuë dans les esprits.*) In animos hominum facilè influens. *Cic.* WKRADAIĄCY się wpadaiący przypadaiący do serca.

INSINUATION, subst. f. (*Maniere artificieuse de gagner la bienveillance des auditeurs.*) Insinuatio. Oratio quâdam dissimulatione & circuitione obscurè subiens auditoris animum. *Cic.* ZIEDNANIE sobie słuchacza.

C'est une figure de Rhetorique.) Kształt mowy Krasomowskiey.

INSINUATION, (*Enregistrement.*) Alicujus rei in publicas tabulas relatio, onis, f. PODANIE do Akt wpisanie w księgi inserowanie ingrossowanie.

INSINUER, V. act. (*Couler, faire entrer doucement, & sans qu'on s'en apperçoive, une chose dans l'esprit.*) Aliquid animis hominum instillare. *Horat. Quint.* NAPOMKNĄC komu co nieznacznie ustrożnie námienić oczym.

(Horace a dit *Preceptum instillare auriculis*: on le trouve aussi dans le sens naturel, Répandre, faire entrer goute à goute, *Sensim instillatus humor.* Quint.) Wpuszczać kapkami puszczać kapka zá kapką kropla zá kroplą sączyć.

S'insinuer dans l'amitié d'une personne, gagner son amitié par addresse. In amicitiam *ou* in familiaritatem alicujus irrepere, *ou* se insinuare. act. *Plaut. Cic.* Zálecać się w przyiaźń ludzką przyiacioł sobie czynić. **S'insinuer dans les cœurs.* Hominum animos subire. *Serca pozyskać ludzkie.

INSINUER, *Enregistrer quelque acte.* In publicas tabulas instrumentum aliquod referre. *Liv.* W KSIĘGI wpisać ingrossować inserować.

INSIPIDE, adject m. & f. (*Fade, qui n'a rien de piquant ou d'acide.*) Saporis expers, ertis, omn. gen. Sapore carens. NIESMACZNY nieprzyiemny smaku niemaiący.

Une viande insipide. Cibus nullius saporis, In quo nullus est sapor. Potrawa niesmaczna.

INSIPIDE se dit au figuré, (*des choses, où il n'y a point de sel ni aucune pointe d'esprit.*) Fatuus. insulsus. insipidus, a, um. *Ter. Aul-Gell.* NIESMACZNO co do pism mow niewłaśnie. **C'est un esprit insipide.* Insulsum est ingenium. *Plaut.* *Dowcip niesmaczny nieprzyiemny głupi.

INSIPIDITE', subst fœm. (*Goust insipide.*) Gustus hebes, *genit.* gustûs hebetis, masc. NIESMACZNOSC co do potraw y smaku.

INSIPIDITE' *d'un ouvrage d'esprit.* Insulsitas, atis, f. *Cic.* NIESMAK co do dowcipu mowy pisania.

INSISTER, V. neut. (*Demander avec instance, presser fort, ne se point relâcher de quelque prétension.*) In petitione alicujus rei perseverare *ou* persistere *ou* pertendere. n. *Liv. Cic.* USADZIC się ná co opierać się uprzeć się nálegać nápierać się domagać się.

INSISTER *fort sur une chose.* Alicui rei *ou* in re aliquâ insistere, neut. *Cic.* USADZIC się bardzo ná co, ná czym, (domagać się mocno czego.

INSOCIABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui n'est pas sociable, avec qui on ne peut avoir de societé.*) Insociabilis. *Liv.* NIETOWARZYSKI niezgodny odludek. **Il est d'une humeur insociable.* Insociabilis est omnibus. *Liv.* *Humoru iest odludnego.

INSOLEMMENT, (*on prononce* insolamant.) adv. (*Avec insolence.*) Insolenter. Arroganter. Superbè. Ferociter. adv. *Cic.* HARDO zuchwale pyszno.

INSOLEMMENT, (*Sans respect, sans retenuë effrontément.*) Insolenter. Petulanter. Protervè Procaciter. adv. *Cic. Ter.* ZUCHWALE bez wstydu rospustnie.

INSOLENCE, (*on prononce* insolance) subst. f. (*Arrogance, firté.*) Insolentia. Arrogantia. Superbia. Ferocia. *Cic.* HARDOSC buta duma.

INSOLENCE, (*Façon d'agir ou de parler insolente sans*

retenue

retenuë & pleine d'effronterie.) Insolentia. Petulentia. Protervitas. Procacitas. *Cic.* ZUCHWAŁOSC nieſkromność niewſtyd śmiałość bez wſtydu.

INSOLENT, (*prononcez* insolant.) m. INSOLENTE. f. (*Arrogant, fier.*) Insolens. Arrogans. *Cicer. Liv.* HARDY hardy dumny byſtry.

INSOLENT, (*Qui eſt ſans reſpect.*) Insolens. Protervus. Petulans Procax. *Cic.* SMIAŁY zuchwały beſpieczny nazbyt

Il eſt insolent en injures. Immodicus linguà. *Tacit.* Zuchwały w słowach. *Les ames baſſes ſont insolentes dans la bonne fortune, & conſternées dans la mauvaiſe.* Demiſſi & abjecti animi, ut proſperas res, ſic adverſas immoderate ferre. *Cicer.* *Podłe umyſły w szczęściu hardzieią w nieszczęściu truchleią.

Comme les Bourgeois ſont insolents dans la proſpérité, ils s'eſtoient raillez d eux.) Ut ſunt procacia urbanæ plebis ingenia, petulantibus jurgiis illuſerant *Tacit.* Iáko to mieſzczankowie hardzieią w szczęściu, urągali ſię z nich. *Il eſt devenu ſi insolent, qu'on ne le peut plus ſupporter.* Tantos ſpiritus, tantamque arrogantiam ſumſit, ut ferendus non videatur. *Caſ.* Eò proceſſit insolentiæ, ut nullo modo ſit ferendus. * Ták uhardział że to iuż rzecz ieſt nieznośna.

INSOLVABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne peut payer ce qu'il doit.*) Qui ſolvendo non eſt. *Cic.* CO niema ſkąd záplacić ſtracony.

INSOMNIE, ſubſt. f. (*Difficulté de pouvoir s'endormir.*) Inſomnia, æ, fœm. *Ter.* Vigiliæ, arum, fœm. plur. NIESPANIE ſnu ſtracenie. *L'eau dans laquelle on a fait bouillir des choux oſte l'insomnie.* Vigilias tollit decocta aqua braſſica. *Plin.* *Kapuſta warzona w wodzie ieſt dobra od nieſpania. *Cauſer une insomnie.* Inſomnia facere. *Plin.* * Sen tracić nieſpanie czynić. *Qui eſt ſujet aux insomnies.* Inſomnioſus, a, um. *Cat.* *Skłonny do ſnu ſtracenia do nieſpania.

INSOUTENABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut défendre, ni ſoutenir.*) Quod defendi non poteſt. PRZYCZYM ſię utrzymać niepodobna. *Cette opinion eſt insoutenable.* Hæc opinio defendi non poteſt. *Przytym zdaniu, álbo tego zdania utrzymać niemożna.

INSPECTEUR, ſubſt. maſc. (*Qui a veuë ou inſpection ſur les perſonnes & ſur les choſes.*) Inſpector, oris, m. *Plin.* DOZORCA.

INSPECTION, ſubſt. f. (*Attache de la veuë ſur une choſe.*) Inſpectio, f. Intuitus. *Quint. Plin.* DOZOR przypatrowanie ſię upatrowanie. *Avoir inſpection ſur quelque ouvrage.* Alicui operi attendere. *Plaut. Plin-Jun.* *Mieć dozor nad robotą iáką. *Avoir inſpection ſur quelqu'un.* Inſpicere hominem, *ou* vitas hominum. *Plin-Jun. Ter.* *Mieć dozor nád kim.

INSPIRATION, ſubſt. f. (*Lumiere celeſte, mouvement qui vient de Dieu, qui excite & qui donne la force de faire le bien & de fuir le mal.*) Divinus efflatus, *genit.* divini afflatûs, m, Cœleſtis mentis inſtinctus, *genit.* cœleſtis inſtinctûs, m. *Cicer.* NATCHNIENIE wnętrzne pobudka do dobrego wiodąca odwodząca od złego.

Prédire l'avenir par une inſpiration divine. Inſtinctu afflatuque divino futura prænuntiare. *Cic.* Przyſzłe rzeczy opowiadać z natchnienia Boſkiego.

INSPIRER, V. act. (*Mettre dans l'ame certaines connoiſſances & certains mouvemens.*) Afflatu divino mentem alicujus concitare. *Cic.* Aliquid alicui inſpirare, (o, a, avi, atum.) act. NATCHNĄC oświecić poruſzyć wnętrznie. *Eſtre inſpiré de Dieu.* Divino ſpiritu afflari *ou* concitari. paſſ. *Cicer.* *Być nátchnionym od Boga.

INSPIRER ſignifie auſſi, *Eſtre cauſe d'une choſe, Exciter à la faire.* Inſpirare aliquid alicui. Aliquem ad aliquid incitare *ou* concitare. *Cic.* POBUDZIC wzbudzić kogo do czego námowić prywieść. *L'âge leur inſpirera cette paſſion aſſez-tôt.* Ætas illos ſatis acuet. *Ter.* *Sam wiek ich do tego pobudzi dość prędko. *Elle inſpira bien-tôt à ce jeune homme ſa témerité.* Celeriter adoleſcentem ſuæ temeritatis implevit. *Liv.* *Przywiodła wprawiła prędko tego młodzieńca w ſwoią nierozmyślność y płochość.

ON DIT encore qu' *Un Avocat doit inſpirer la compaſſion dans le cœur des juges, doit les animer, les porter à la compaſſion.* Debet orator commendare miſericordiam judici. *Quint.* Debet orator adducere *ou* inducere judicem ad miſericordiam Debet orator movere judici miſericordiam. *Cic.* PATRON politowanie w ſędziow ſercach wzbudzić powinien, do politowánia ſędziow przywieść.

INSPRUK, (*Ville capitale du Tirol ſur l' Inn.*) Oenipons, *genit.* Oenipontum. INSPRUK Miaſto głowne ſtołeczne Tyrolu nád rzeką Inną.

Qui eſt d' Inſpurk. Oenipontanus. Z Inſpruku.

INSTABILITE', ſubſt. fœm. (*Inconſtance.*) Inſtabilitas. *Plin.* NIESTATECZNOSC lekkość płochość. *Ce ſont de grands exemples de l'inſtabilité de la fortune, qui éleve les uns & abaiſſe les autres.* Magna documenta inſtabilis fortunæ ſumma & ima miſcentis. *Tacit.* *Wielkie to przykłady nieſtateczności szczęścia ktore iednych wynoſi á drugich poniża.

INSTALLATION, ſubſt. f. (*L'action d'inſtaller quelqu'un dans quelque charge.*) Actus quo quis in aliquo munere conſtituitur, *ou* quo in alterius locum alius ſufficitur. *Vet. ad Cicer.* OSADZENIE poſtanowienie kogo ná mieyſcu ná urzędzie ná mieyſcu czyim.

INSTALLER *quelqu'un dans une charge,* V. act. Aliquem in aliquo munere conſtituere. *Cic.* OSADZIC kogo ná urzędzie.

Inſtaller quelqu'un en la place d'un autre. Aliquem in alterius locum ſufficere. *Liv. ou* ſubſtituere. *Cic.* Oſadzić kogo ná mieyſce inſzego.

INSTAMMENT, adv. (*Avec inſtance.*) Etiam atque etiam. Impensè adv. Majorem in modum. Enixè. *Cic.* USILNIE bardzo uſilnie wielce.

INSTANCE, ſubſt fem. (*Preſſante pourſuite de ce qu'on deſire obtenir.*) Contentio. Efflagitatio, onis, f, Efflagitatus, ûs, m. *Cic.* USILNOSC uſilna prozba.

A mon inſtance. Me flagitante. Me efflagitante. Efflagitatu meo. abl. *Cic.* Zá uſilną prozbą ná moię prozbę przyczynę.

Faire inſtance, preſſer, pourſuivre. Inſtare. Urgere ut aliquid fiat. *Cic.* Contendere. Uſilnie nálegać ocọ. * *Il faiſoit inſtance pour demeurer en Gaule.* Omnibus precibus contendebat ut in Galliâ relinqueretur. *Caſ.* * Uſilnie ſię ſtarał, prosił áby go we Francyi zoſtawiono.

INSTANCE, (*Objection par laquelle on preſſe une difficulté.*) Id quod objicitur. NALEGANIE nácieranie.

INSTANCE en terme du Barreau ſignifie *Un procès qui eſt pendent.* Actio, onis, f. Cauſa, æ, f. SPRAWA w ſądzie iákim ná terminie záwieſzona. * *L'inſtance eſt perie.* Periit cauſa. *Cic.* *Termin upadł.

INSTANT, m. INSTANTE, f. (*Preſſant fortement.*) NALEGAIĄCY NACIERAIĄCY mocno oco. * *Des inſtantes prieres.* Enixæ preces, *genit.* enixarum precum, f. pl. Vehemens obſecratio *ou* obteſtatio, f. * Mocne uſilne proſby. *Inſtante ſollicitation.* Aſſidua & acris ſollicitatio, fœm. *Mocne uſilne námowy náleganie.

INSTANT, ſubſt. m. (*Moment de temps*) Temporis momentum, i, n. *ou* punctum, i, n. *Cic.* MOMENT punkt czaſu. * *Chaque moment.* Singulis momentis. Unoquoque momento. abl. *Cic.* *Każdego momentu co moment.

A l'inſtant, Au meſme inſtant, Dans le meſme inſtant. In ipſo temporis articulo. Eodem puncto temporis. Eodem momento. abl. *Cic. Ter.* Wtym punkcie, wtenże punkt, wtenże ſam moment.

Dans un inſtant. Intra exiguum momentum. *Sen.* Momento. abl. *Liv.* Zá moment, w momencie.

A L'INSTAR, terme Latin qui ſe dit adverbialement en ces façons de parler. NAKSZTAŁT. *On a crée de nouveaux Officiers à l'inſtar des anciens.* Novi magiſtratus creati ſunt, inſtar antiquorum. * Poſtanowiono Urzędnikow nákſztałt przeſzłych.

INSTAURATION, ſubſt. f. (*Rétabliſſement.*) Inſtauratio, onis, f. *Cic.* Inſtitutio, onis, f. *Cic.* ODNOWIENIE ponowienie, záczęcie, przywrocenie. *Le courage de Judas Machabée parut à l'inſtauration de Jeruſalem.* Judæ Machabæi virtus enituit maximè in inſtaurando templo Jeruſalem. *Odwaga męſtwo Machabeuſza pokazało ſię zá przywroceniem Kościoła y Jerozolimy.

INSTIGATION, ſubſt f. (*L'action de pouſſer & d'animer quelqu'un à une choſe.*) Inſtigatio, onis, f. *Auct. ad Heren.* PODBUDZANIE podmawianie podbudzanie.

INSTIGATEUR, ſubſt. m. (*Qui pouſſe & qui anime à une choſe.*) Inſtigator, oris, m. *Pap.* Impulſor, oris, m. *Ter.* Inſtinctor, oris, m. *Tacit.* PODSZCZUWACZ podmawiacz podbudzacz pokuſa Inſtygator.

INSTIGATRICE, ſubſt. f. Concitatrix, icis, fœm. *Plin.* * PODSZCZUWACZKA podbudzicielka inſtygatorka.

INSTILLER, V. act. (*Laiſſer tomber goute à goute.*) Inſtilare, (o, as, avi, aſnm.) act acc. SĄCZYC kroplami.

(Mot d'un rare uſage.) Slowo Francuſkie rzadkie w używaniu.

INSTINCT, ſubſt. m (*Sagcité naturelle qu'ont les animaux pour ſe conduire & recbercber ce qui leur eſt propre.*) Inſtinctus, ûs, m *Cic*. Naturæ ductus, quo aguntur animantes. vis inſita, *genit*, vis inſitæ, f. impreſſo animontibus à naturâ incitatio mu permotio, fœm. NATCHNIENIE pochop przyrodzony bydląt y zwierząt do tego co im ieſt z przyrodzenia ich przyzwoite.

INSTITUER, V. act. (*Fonder, eſtablir.*) Inſtituere. Conſtituere. *Cic*. POSTANOWIC założyć. *Inſtituer un tuteur à des enfans orphelins. Tutorem filiorum orbitati Inſtituere. *Cic*. *Poſtanowić náznaczyć opiekuna ſierotom małym. *Des jeux, des feſtes* Inſtituere ludos. Dies ſeſtos. *Quint*. *Cicer*. *Poſtanowić Jgrzyſka święto ochoty. *Des magiſtrats*. Creare magiſtratus *Cicer*. *Poſtanowic urzędy.

INSTITUER *quelqu'un ſon heritier* ou *ſon légataire univerſel*. Heredem aliquem ex aſſe inſtituere. *Plin-Jun*. POSTANOWIC kogo dziedzicem wſzyſtko mu zápiſawſzy.

INSTITUT, ſubſt. m. (*Regle qui préſcrit un certain genre de vie.*) Vitæ quoddam inſtitutum, n. POSTANOWIENIE ſtan żyria Reguło Zakon.

INSTITUTS, ſubſt m. au pluriet. (*Livre qui contient les Principes du Droit Romain, & qui compoſe le derniere partie du Corps de Droit.*) Inſtitutiones. pl. Inſtitunta, n. pl. *Cic* KSIĘGA prawa świeckiego Rzymſkiego iedna ze czterech z ktorych ieſt złożone wſzyſtkie Prawo świeckie názwana *Jnſtitucye*.

(On les appelle Inſtituts de Juſtinien, parce qu'ils ont eſté faits du temps de cet Empereur par les ſoins de Trebonien en quatre livres. Zowią Jnſtitucye Juſtyniana bo zá tego Ceſarza zá ſtaraniem Trebonianina Uczonego w prawie człowieka ſą zebrane w cztery Księgi.

INSTITUTEUR, ſubſt m. (*Celny qui inſtitue, ou eſtablit une choſe.*) Inſtitutor. Ten co poſtanowia zakłada.

INSTITUTION, ſubſt. f. (*Etabliſſement de quelque ſocieté, de feſtes & cérémonies.*) Conſtitutio. *Cic*. POSTANOWIENIE założenie czego.

INSTRUCTIF, m. INSTRUCTIVE, f. (*Qui eſt propre pour enſeigner.*) Ad docendum aptus ou accommodatus ou idoneus, a, um. NAUKĘ w ſwobie máiący zámykaiący náukę.

Un diſcours fort inſtructif. Oratio documentis abundans. Mowa wiele náuk w ſobie zámykaiąca bardzo uczono rozumna

INSTRUCTION, ſubſt. f. (*L'action d'inſtruire.*) Inſtitutio, onis, f. *Cic*. NAUKA nauczanie.

INSTRUCTION, (*Preceptes, enſeignement.*) Præceptum, Documentum. Præceptiones. *Cic*. NAUKA Opiſanie

INSTRUCTIONS, (*qu'on donne a un Ambaſſadeur pour négocier la paix.*) Mandatum, i, n. JNSTRUKCYE Poſłowi względem poſelſtwa punkta ktore mu ſą zlecone *Donner des inſtructions à quelqu'un, touchant quelque grande affaire*. Dare alicui mandata de magnis rebus. *Cic*. Inſtruere aliquem mandatis *Liv*. *Jnſtrukcye potrzebne dać komu w ſprawie iákiey wielkiey. * *Suivre ſes inſtructions*. Facere mandata. *Quint*. Quod eſt in mandatis exequi. *Cic*. * Przeſtrzegać Inſtrukcyi ſwoiey y oney ſię trzymać.

INSTRUCTION *d'un procès*. Litis ordinatio, onis, f. SPRAWY porządkiem opiſanie do ſądu

INSTRUIRE *quelqu'un*. V. act. (*L'enſeigner, comme les maiſtres font leurs diſciples.*) Aliquem docere. Inſtituere. Erudire UCZYC náuczać.

Se faire inſtruire par quelqu'un. Dare ſe in alicujus diſciplinam. Se dare docendum. *Cic*. Se inſtituendum dare ou tradere. Oddać ſię w náukę komu. *Il eſt inſtruit par nature & par art à cacher ſes ſentimens*. Ad diſſimulationem naturâ & arte factus eſt *Tacit*. *Náuczył ſię y z przyrodzenia y z umyſłu pokrywać myśli ſwoie.

Elles ont eſté toutes inſtruites à mal faire dans la meſme eſcole. In eodem ludo doctæ ſunt omnes ad malitiam. *Terent*. Wſzyſtkie w iedney ſzkole ſię uczyły złe broić.

INSTRUIRE, (*Donner des inſtructions*) Præcepta ou mandata alicui dare *Cic*. JNSTRUKCYE dać poſłowi &c. zlecić.

Nous avons donné plus d'inſtructions de bouche à noſtre * *Lieutenant, à deſſein qu'elles fuſſent plus ſecretes, & nous plus aſſurés*. Plura verbo, quàm ſcripturâ mandata dedimus, ut tectiùs ad vos perferrentur, & nos eſſemus tutiores. *Cic*. Więcyśmy uſtnie zlecili námieſtnikowi náſzemu tak dla ſekretu większego iáko tez y pewnośći náſzey.

INSTRUIRE *un procès*, (*En faire ou dreſſer les procédures.*) Litem inſtruere. *Cic*. SPRAWĘ porządnie nlożoną ſpiſać. *Statum Kauzy* zowiemy.

INSTRUIT, m. INSTRUITE, f. (*Enſeigné.*) Doctus, Inſtructus. Eruditus. *Cic*. NAUCZONY NAUCZONA wyuczony wiadomy. *Inſtruit dans la diſcipline des Stoiques*. Ex Stoïcorum diſciplinâ doctus. *Cic*. *Wyuczony w ſzkole ſtoików. *Inſtruit à méptiſer la mort*. Inſtructus ad mortem contemnendam. *Cic*. *Náuczony niebać ſię śmierci ále ią ſobie lekce ważyć. *Mieux inſtruit de la philoſophie, du droit civil & de l'hiſtoire*. Inſtructior à philoſophiâ, à jure civili & ab hiſtoriâ. *Cic*. *Biegły w Filozofii, prawie świeckim, y Hiſtorii. * *Inſtruit à mal faire*. Ad malitiam doctus. *Plaut*. *Wyćwiczony w złym.

INSTRUMENT, (*on prononce* inſtrumant.) ſubſt. m. (*Outil qui ſert à quelque art* ou *ſcience*.) Inſtrumentum. *Cic*. INSTRUMENTA do rożnych kunſztow y Rzemioſł ſłużące ſtatki nárzędzia

Les inſtruments ou *les outils qui ſervent à l'agriculture*. Inſtrumenta ruſtica. *Var*. Jnſtrumenta ſtatki goſpodarſkie rolne.

Inſtruments des vaiſſeaux. Navis armamenta. plur. *Plin*. Jnſtrumenta ſtatki okrętowe do porządku okrętow náleżące.

LES INSTRUMENTS *dans la muſique*, (*comme l'orgue, le luth*, &c.) Inſtrumenta Muſica. JNSTRUMENTA muzyczne.

JOUEUR *d'inſtrumens*, (en général.) Qui muſicis organis canit. MUZYKANT ná inſtrumentach rożnych graiący, Jnſtrumentaliſta.

Joueur d'inſtrumens à cordes. Fidicen. *Cic*. * Skrzypek baſetliſta, Lutniſta Cytryſta Arfiſta Cymbaliſta Klawikordziſta &c. co gra ná iákim inſtrumencie ſtrony máiącym. *JOUEUSE *d'inſtrumens à cordes* Fidicina. *Ter*. *Tá co gra ná iákim inſtrumencie náwiązanym ſtronami Lutniścina &c

FAISEUR *d'inſtrumens de muſique*. Muſicorum inſtrumentorum opifex ou artifex. SKRZYPEK, lutniſta, Arfiſta &c. ten co iákie Inſtrumenta robi.

INSTRUMENT ſignifie encore au Palais, *Un acte public qu'on produit en juſtice* Inſtrumentum litis. *Suet*. JNSTRUMENT dokument papier monument.

INSTRUMENT ſe dit au figuré, *Cette perte a ſervi d'inſtrument à ſa fortune*. Hac clade in altum ſublatus eſt. JNSTRUMENT *niewłaśnie* pomoc, Tá ſtrata to nieſzczęście tá ſzkoda było mu pomocą inſtrumentem do ſzczęścia dalſzego

INSRUMENTER, V. n. (*prononcez* inſtrumanter.) ſe dit parmi les ſergents, pour *Faire des actes de judicature*. Scribere inſtrumenta. obl. JNSTRUMENTA Extrakty wypiſy monimenta prawne ſpiſywać układać wpiſywać.

INSUFFISAMMENT, adv. (*D'une maniere qui n'eſt pas ſuffiſante.*) Non ſufficienter. adv. *Ulp*. NIEDOSTATECZNIE

INSUFFISANCE, ſubſt. f. (*Incapacité.*) Inſcitia. Imperitia. NIEDOSTATECZNSC nieſpoſobność niezgodność.

INSUFFISANT, m. INSUFFISATE, adject. (*Qui ne ſuffit point.*) Non ſufficiens. NIEDOSTATECZNY nieſpoſobny niezgodny.

INSUFFISANT, (*Ignorant*) Inſcius. Imperitus, *Cic* NIEDOSTATECZNY niezgodny do czego proſtak nieświadomy.

INSULAIRE, adject. m. & f. (*Des Iſles.*) Inſularis. *Plin*. ZWYSPY wyſpowy.

INSULTE, ſubſt. fœm. (*Outrage, affront qu'on fait à quelqu'un.*) Inſultatio, onis, fœm. *Quint*. Ludibrium, neut. *Cicer*. Probrum, bri, *Plaut*. SZYDERSTWO urąganie łżenie. *Faire une inſulte à quelqu'un de gayeté de cœur*. Ultro probris aliquem afficere. *Plaut*. *Cic*. *Niewinnie umyślnie ſobie z kogo ſzydzić łżyć go.

INSULTER *quelqu'un*, V. act. (*Se moquer de luy, luy faire inſulte*,) Alicui ou aliquem inſultare. *Liv*. *Saluſt*. SZYDZIC z koko ſzyderſtwo zniego ſtroić urągać ſię. * *Inſulter à la miſere d'autruy*. Inſultare malis. *Stat*. * Urągać ſię z nędzy cudzey. *N'inſultez point à nos miſeres*. Noli ſuggillare miſerias noſtras. *Petr*. Noli illudere noſtris miſeriis. *Cic*. *Nieurągay ſię z biedy náſzey. *A ma réputation*. Exiſtimationi meæ. *Cic*. *Nie paſtw ſię nád imieniem moim, nád ſławą moią. *On inſulte meſme à leur mort*. Pereuntib*

ludibrin

ludibria addita. *Tacit.* *Urągano się náwet pastwiono się nád umarłemi poich śmierci.* *Il estoit accusé d'avoir insulté avec mépris au corps du general.* Ducis corpus illusisse dicebatur. *Tacit.* *Obwiniono go że się urągał y pastwił nád trupem Hetmana. *Insulté par des railleries piquantes.* Asperis facetiis illusus. *Tacit.* *Wyszydzony uszczypliwemi żártami.

Il avoit insulté insolemment les aigles & nos enseignes, il s'en estoit raillé. Signis & aquilis per superbiam illoserat. *Tacit.* Urągał się y zuchwale szydził z znakow y chorągwi nászych.

INSULTER *une place,* (*La prendre d'emblée.*) Primo impetu urbem expugnare. *Cæs.* NAIAZDEM zá pierwszym szturmem miásto odebráć wpáść w nieprzez rumy y obaliny.

INSUPPORTABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne sçauroit supporter.*) Intolerabilis. Intolerandus. *Cic.* NIEZNOSNY nieznośna.

Une douleur insupportable. Dolor impatibilis. *Cic.* Bol nieznośny. *Il est insupportable aux autres, & à charge à luy-mesme.* Sibi & aliis est oneri. *Liv.* *Joszym nieznośny, sobie ciężaki.

Un froid insupportable. Intolerabile frigus. *Cic.* Zimno nieznośne. *Un hiver insupportable.* Hiems intoleranda. *Liv.* *Zima nieznośna. * *Une cruauté insupportable.* Intoleranda sævitia *Liv.* *Okrucieństwo nieznośne.

INSUPPORTABLEMENT, adverb. Intolerabiliter. Odiosè. Intoleranter. adv. *Cic.* NIEZNOSNIE.

INSURMONTABLE, adject. m. & fem. (*Qu'on ne peut vaincre ni surmonter.*) Insuperabilis. Inexoperabilis. NIEZWYCIĘZONY nieprzebyty.

INTARISSABLE, adj. m. & f. (*Qu'on ne peut tarir.*) Inexhaustus. *Virg.* NIEPRZEBRANY niewysychaiący.

INTE'GRE, adject. m. & f. (*Entier, qui n'a point esté violé.*) Integer. SZCZERY poczciwy nienaruszony nietykany. *Un homme integre & sans vice.* Integer vitæ & sceleris purus. *Hor.* *Człowiek poczciwości nienaruszoney.

INTE'GRITE', subst. f. (*Probité, innocence.*) Integritas. Vitæ integritas. *Cic.* CAŁOSC niewinność poczciwość.

INTELLECT, subst. m. (*Faculté de l'ame qu'on appelle entendement.*) Mens, *genit.* mentis, f. Intelligentia, æ, f. *Cic.* ROZUM.

(Terme des Philosophes.) Termin filozoficzny francuski.

INTELLECTUEL, m. INTELLECTUELLE, f adject. comme *L'ame intellectuelle.* Animos intelligens, *genit.* animi intelligentis, m. ROZUMNY ROZUMNA, Dusza, rozumna.

Vertu intellectuelle. Virtus ad intelligentiam pertinens. Cnoty do rozumu náleżące náprzykład Rostropność.

INTELLIGENCE, (*prononcez* intellijance.) subst. f. (*Faculté intellectuelle.*) Animus intelligentis, m. Intellectus, ûs, m. *Cic.* DOWCIP poiętność.

INTELLIGENCE, (*La connoissance des choses de la nature.*) Intelligentia, æ, f. Cognitio, onis, f. *Cic.* POIĘCIE rzeczy przyrodzonych.

Cela passe fort l'intelligence des ignorants, est beaucoup au dessus de leur intelligence. Id ab intelligentiâ sensoque imperitorum longissimè disjunctum est. *Cic.* To iest nád poięcie prostych lodzi.

INTELLIGENCE signifie, *Union, amitié, concorde.* Concordia, æ, f. Conjunctio. Conspiratio. Consensio. Consensus. *Cic.* POROZUMIENIE się między sobą zgoda iedność. *Il vit dans une parfaite intelligence avec moy.* Mecum concordissimè ou conjunctissimè vivit. *Cicer.* *Zyie w zupełney iedności przyiaźni ze mną.

Estes-vous en bonne intelligence? Vos rediistis in concordiam? Jam ne pax est inter vos? *Plaut.* Pogodziliście się iuż sobą poiednaliście się. *Il nous a remis en bonne intelligence.* Nos reduxit in gratiam *Cic.* Redegit nos in gratiam. *Ter.* *Poiednał nás pogodził między nami.

MAUVAISE INTELLIGENCE, (*qui arrive entre des amis.*) Mala gratia, æ, f. Discordia, æ, f. Dissidium, ii, n. Dissensio, onis, f. Rixa, æ, *Cic.* POROZNIENIE się między sobą przyiacioł. *Ils ne sont plus en bonne intelligence.* Non sunt ampliùs concordissimi. Amoris conspiratione non consentiont. Rixæ sont inter eos. *Cic. Ter.* *Już się poroźnili między sobą. *Mettre deux amis en mauvaise intelligence.* Discordiam inter amicos inducere. *Cic.* * Poroźnić pokłocić lodzi między sobą.

INTELLIGENCE, (*Correspondance qu'on a avec des associez dans les pays estrangers pour raison du commerce.*) Commercium. Societatis coitio. *Paul-Jurisc.* KORRESPONDENCYE kupieckie w cudzych kraiach z obcemi względem handlow.

INTELLIGENCE, (*que les Princes ont dans les Royaumes estrangers.*) *Avoir intelligence avec l'ennemi.* Occulum cum hoste consiliorum communicationem habere. Clandestinum cum hoste habere commercium. POROZUMIENIE szpiegi ktorych Monarchowie y ludzie wielcy w Pánstwie iákim máią w obcych Krolestwach. Miec porozumienie z nieprzyiacielem. *Ils ont des intelligences par tout.* Isti habent ubique terrarum certos homines suorum consiliorum conscios ou participes. *Maią wszędy szpiegow y porozumienia. *Former des intelligences dans une place.* Conspirationem conflare cum arcis custodibus. *Porozumieć się z osadą w fortecy będącą.

INTELLIGENCE se dit aussi en mauvaise part, (*d'une cabale secrete & de la collusion des parties, qui tend à nuire à autruy.*) Coitio. Collusio, onis, f. POROZUMIENIE zmowa między stronami ná szkodę cudzą *kondykt.* *Ils sont tous d'intelligence dans cette affaire.* Omnes de compacto rem gerunt *Ter.* *Wszyscy zmownie idą w tey sprawie námowili się sprawa námowna.

Qui est d'intelligence avec un autre. Collusor, oris, m. *Cic.* Zmownie idący a drugim ná szkodę cuyią.

INTELLIGENT, (*prononcez* intellijant.) masc. INTELLIGENTE, f. (*Qui a la faculté de comprendre & d'entendre.*) Intelligens & rationis capax. POYMUIĄCY dowcipny rozumny.

INTELLIGENT, (*Sçavant, connoisseur.*) Intelligens Doctus. Peritus, a, um. Doctus & intelligens. *Cic.* ROZUMNY biegły świadomy. *Intelligent dans les inclinations du Prince* Intelligens. Principis. *Plin. Jun.* *Biegły przezorny chęci y myśli Páńskich. *Dans toutes sortes de voluptez.* Intelligens generis voluptatum. *Cic.* *Swiadomy wszelkich roskoszy *Intelligent dans le droit public & particulier.* Peritus & privati juris & publici. *Plin. Jun.* * Biegły w prawie wszelakim. *Fort intelligent dans le métier de la guerre.* Peritissimus homo belligerandi. *Cic.* *Bardzo świadomy kosztu woiennego *Il est intelligent dans ces choses.* In his rebus intelligens. *Cic.* *Biegły przezorny w tych rzeczach.

INTELLIGIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut entendre ou comprendre.*) Quod intelligi potest. WYROZUMIAŁA rzecz zrozumiana do zrozumienia.

INTELLIGIBLE, (*Facile à entendre, qui est clair, évidens.*) Perspicous. Clarus, Evidens. *Cic.* JASNY wyraźny oczywisty. *Une voix intelligible.* Clara & alta vox. *Głos wyraźny.

INTELLIGIBLEMENT, adv. (*D'une maniere intelligible.*) Planè. Perspicuè. *Cic.* Intelligenter. *Plin.* Dilucidè. adv, *Cic.* WYRAZNIE iáśnie do zrozumienia.

INTEMPERANCE, (*prononcez* intanperance.) subst. f. (*Déréglement, excès dans le boire, dans le manger & dans les autres passions*) Intemperantia. Immodestia, æ, fœm. Immoderatio, onis, fœm. *Cicer.* NIEWSTRZEMIĘZLIWOSC w trunkach iedzenio y inszych zbytkach. *L'intemperance de la langue.* Immoderatio linguæ, f. *Cic.* *Nieutrzymanie niepohamowania nieskromność ięzyka niepowściągliwość.

Avec intempérance. Intemperanter. Intemperatè. Immoderatè adv. *Cic.* Niewstrzemięzliwie niepowściągliwie.

INTEMPE'RANT, (*prononcez* intanperant) masc. INTEMPERANTE, f. (*Excessif, outré, qui est sans retenuë.*) Intemperans, antis. omn. gen. Immodestus. Immodicus. NIEWSTRZEMIĘZLIWY, Niewstrzemięzliwa zbytki czyniący żadnego pomiarkowania w niczym niemaiący niepowściągliwy.

INTEMPE'RIE, (*on prononce* intanpérie.) subst. fœm. (*Défaut d'un juste tempérament & des qualitez requises aux estres naturels.*) Intemperies. *Liv.* NIEPOMIARKOWANIE własności rzeczom przyrodzonym przyzwoitych.

L'intemperie de l'air, mauvaise disposition qui est quelquefois dans l'air. Cœli intemperies *Colum.* Cœli gravitas. Cœli aspiratio gravis & pestilens. *Cic.* Niepomiarkowanie powietrza niezdrowe powietrze niebo niezdrowe záraza zaraźliwość powietrza.

L'intemperie des humeurs, Humorum intemperies. *Cels.* Niepomiarkowanie humorow.

INTENDANCE, (*on prononce* intandance.) subst. fœm. (*Commission, pouvoir qu'on donne à quelqu'un d'ordonner &*

d'avoir l'inſpection ſur certaines affaires.) Provincia,æ,f. *Cic.* URZĄD zlecony zwierzchność ſtaroſtwo.

INTENDANCE *de juſtice.* Rei judiciariæ præfectura, æ,f. NAYWYZSZY Dozorca ſprawiedliwości.

INTENDANCE *des finances.* Ærarii *ou* rei ærariæ præfectura. NAYWYZSZY Podſkarbi.

INTENDANCE *de la marine.* Maritima præfectura, æ, f. NAYWYZSZY okrętowy Admirał.

L'INTENDANCE *de police.* Ædilitia præfectura. NAYWYZSZY Dozorca porządku dobrego w mieście lub w Páńſtwie. * *Intendance des baſtimens.* Ædificiorum præfectura. *Náywyżſzy budowniczy.

INTENDANT, (*prononcez* intandant.) ſubſt. maſc. (*Officier qui eſt envoyé dans les Provinces, pour y rendre la juſtice & y eſtre l'Homme du Roy.*) Præfectus, i, maſc. STAROSTA náywyżſzy w iákim kraiu ná mieyſcu Krola. **Intendant de juſtice.* Juris dicendi arbiter. *Sędzia głowny.

INTENDANT *des vivres.* Præfectus annonæ, maſc. *Liv.* NAYWYZSZY dozorca ſtarſzy nád żywnościami.

INTENDANT *de police.* Agoranomus, i, m. *Plaut.* Præfectus ædilis, m. NAYWYZSZY dozorca porządku dobrego.

INTENDANT *des jeux de la lutte,* (*chez les Romains.*) Brabeutes, tæ, m. *Suet.* NAYWYZSZY Igrzyſk y zápaſkow ſprawca. Starſzy nád igrzyſkami publicznemi u Rzymian.

INTENDANT ſe dit auſſi,(*de celuy qui a ſoin des affaires domeſtiques de quelque Prince* ou *de quelque perſonne de condition.*) Diſpenſator, oris, m. *Petr. Tacit.* Rerum domeſticarum procurator, oris, m. Qui procurat alicujus negotia. *Cic.* Impoſitus rei familiari. *Tacit.* MARSZAŁEK Podſkarbi ná dworach Panow Ochmiſtrz.

INTENDANT *des plaiſirs du Prince.* A voluptatibus Principis. *Suet.* Aſſumptus voluptatum & elegantiæ arbiter, maſc. *Tacit.* OCHMISTRZ rozrywek uciech zábáwek Páńſkich.

INTENDANTE, (*on prononce* intandante.) ſubſt. fœm. (*Celle qui a l'intendance d'une choſe.*) Miniſtra, træ, fœm. OCHMISTRZYNI.

INTENDANTE, (*Femme d'un Intendant de Province.*) Præfecti provinciæ uxor, oris,f. STAROSCINA wielkrządczyna żona wielkorządcy *Gubernatorka.*

INTENTER, V.act. (*Faire un procès à quelqu'un.*) Alicui litem intendere. *Cic.* POZWAC kogo do prawa, do prawa kogo pociągnąć, wprawo z nim poyść. **Intenter une action en juſtice pour raiſon d'injures.* Actionem injuriarum alicui intendere. *Cic.* *Pozwać kogo o krzywdy.

* INTENTION, ſubſt. fœm. (*Fin qu'on ſe propoſe, deſſein, volonté.*) Conſilium, ii, neut. Mens, *genit,* mentis, fœm. Animus, i, maſc. *Cic.* INTENCYA cel, koniec zámierzony, wola, zámyſł. **Si vous luy parlez, il vous dira quelles ſont mes intentions.* Cum eo ſi loquutus eris, intelliges, quid fieri velim. *Cic.* *Jeżeli ſię z nim rozmowiſz on opowie iáka ieſt myśl y wola moia. **Mon intention en faiſant mon teſtament a eſté de vous faire mon heritier.* Hac mente, *ou* eo conſilio, teſtamentum meum feci, qui eſſes meus heres. *Cic.* *Tá byłá myśl moia czyniąc teſtament, abym cię dziedzicem moim poſtanowił. **Dire ſon intention à quelqu'un.* Alicui ſuum conſilium *ou* mentem ſuam aperire *ou* patefacere. *Wyrazić komu myśl y wolą ſwoię co chcemy.

Je n'ay rien fait qu'à bonne intention. Optimo animo omnia feci. *Cic.* Nic-em nieczynił tylko dobrą intencyą.

INTENTIONÉ, m. INTENTIONÉE, f. (*Bien ou mal diſpoſé pour quelqu'un.*) Bene aut male affectus *ou* animatus erga aliquem. *Cicer.* CHĘTNY álbo niechętny ſprzyiázny nieprzyiázny chętna niechętna przyiazna nieprzyiázna.

INTERCALAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt inſeré dans un autre.*) Intercalaris. Inſititius, inſertus. *Cic.* PRZYBYSZOWY przybyciel wſtawiony przybywaiący do inſzych, álbo między inſze.

Des vers intercalaires. Verſus intercalares *ou* inſititii. *Serv.* Wierſz wmieſzany wſadzony między drugie.

JOUR *intercalaire.* Dies Intercalaris. *Cic.* DZIEN przybyciel, przybywaiący, przybyſz.

(C'eſt un jour qui eſt inſeré entre deux autres, lequel pour cette raiſon eſtoit publié à haute voix par les Pontifes à qui cela appartenoit. L'année où arrivoit cette intercalation s'appelloit année intercalaire, & le mois pareillement, qui eſtoit toûjours le mois de Fevrier: ce qui ſe faiſoit de quatre ans en quatre ans, à cauſe des ſix heures ou environ que le Soleil employe à faire ſon cours au delà des 365. jours, qui compoſent les Années ordinaires. Jeſt to dzień przybywaiący między dwiema dniami ktory ogłaſzali Arcy-wieſzczkowie Pogáńſcy w głos go otrąbuiąc z urzędu ſwego, A rok w ktory ten dzień przybywa nazywaią przybyſzowym, iáko też y Mieſiąc, ktory záwſze bywał mieſiąc Luty. To záś przypadało w cztery lata á to dla godzin prawie ſześciu przez ktore ſłońce bieg ſwoy co rok odprawuie nad dni 365. ktore w roku zwyczaynie rachuiemy.

INTERCALATION, ſubſt, f. (*D'un jours dans l'année biſſextile.*) Intercalatio, onis, f. (*Cette intercalation arrivoit le 24. du mois de Février, que les Romains appelloient Biſ ſexto Calendas Martias.*) PRZYBYSZ dzień w Roku przeſtępnym álbo przybyſzowym bywa to zawſze 24. Lutego w ktorym roku przeſtępnym Rzymianie ráchowali dwa razy ſzoſty dzień przez zaczęciem marca mieſiąca.

INTERCALER, V. act. (*Inſerer une choſe dans une autre.*) Intercalare. Inſerere. WKŁADAC wſadzać pomiędzy.

INTERCEDER, V. neut. (*Prier pour quelqu'un, employer ſa faveur & ſon credit pour luy procurer une grace ou quelque avantage.*) Pro aliquo deprecari. *Cic.* PROSIC zá kim wſtawiać ſię.

Interceder pour un criminel, Demander grace pour luy. Deprecari ſupplicium *ou* pœnam alicujus. *Cic.* Prośić zá Oſądzonym winowayca, odpraſzać go od ſtracenia od kary.

INTERCEPTER, V. act. (*Surprendre quelques lettres ou paquets des ennemis par où on découvre leurs deſſeins.*) Intercipere. Przeymować liſty nieprzyiacioł dla ięzyka álbo wiadomości y odkrycia ich zámyſłow.

Des lettres interceptées. Literæ interceptæ. *Cic.* Liſty przeięte.

INTERCESSEUR, ſubſt. maſc. (*Qui intercede pour quelqu'un.*) Deprecator. *Cic.* PRZYCZYNCA.

INTERCESSION, ſubſt. f. (*Priere.*) Deprecatio. Preces. *Cic.* PRZYCZYNA proźba.

INTERDICTION, ſubſt. f. (*Défenſe, prohibition.*) Interdictio. *Cic.* ZAKAZ zákazanie.

On prononce ordinairement une interdiction contre ceux qui gouvernent mal leur bien. Malè rem gerentibus, paternis, bonis interdici ſolet. *Cic.* Źle ſię rządzącym zwyczaynie zákazuią dobrami rządzić.

INTERDICTION, (*Suſpenſion de ſes fonctions.*) Sacrorum interdictio. (*Parlant d'un Preſtre.*) ZAKAZ zábronienie czynienia powinności ſwoich y ſtanu ſwego lub urzędu przyzwoitych, iáko naprzykład kápłáńſkich.

INTERDIRE, V. act. (*Défendre de faire une choſe.*) Aliquid *ou* aliquâ re alicui interdicere. ZAKAZAC zábronić.

INTERDIRE *une perſonne de ſes fonctions,* (*par voye de Cenſure Eccleſiaſtique.*) Sacris alicui inredicerdicere. A ſuo munere exercendo aliquem repellere. act. ZAKAZAC ſprawowania ſwoich powinności przyzwoitych Cenzurami Kościelnemi.

**Interdire un magiſtrat.* Magiſtratui officio interdicere. *Zákazać urzędu komu. * *Interdire quelqu'un du maniment de ſon bien.* A re gerendâ aliquem removere *ou* repellere. *Cic.* *Zákazać zábronić komu ſprawowania y rządzenia ſię dobrami ſwemi zákazáć dobr właſnych, odſądzić od dobr ſprawowania.

INTERDIT, m. INTERDITE, f. (*Défendu, prohibé.*) Interdictus. Prohibitus, a, um. *Cic.* ZAKAZANY ZAKAZANA, zábroniony.

Un Officier interdit de ſes fonctions. Magiſtratus ab exercendo officio remotus. Pod zakazem urzędownym świeckim zoſtaiący. **Un Eccleſiaſtique interdit.* A ſacris remotus. Sacrorum interdictione mulctatus. * Pod zákazem urzędownym duchownym będący.

INTERDIT, (*A qui on a oſté le maniment de ſon bien.*) Qui rerum ſuarum adminiſtratione excidit. ODSĄDZONY od ſprawowania dobr właſnych.

INTERDIT, (*Eſtonné, frappé d'un ſubit eſtonnement.*) Attonitus. Stupefactus, a, um. Stupens, entis, omn. gen. *Cic.* WRYTY zádumiały zápamiętały zdrętwiały przelękły. **Je ſuis demeuré tout interdit à cette nouvelle.* Hoc nuntio totus obſtupui. Stupidus timore obmutui. *Cic.* Hoc nuntio perculſus obmutui. *Stanąłem iák wryty ná tę wiadomość ná tę nowinę. **Une choſe ſi énorme les eſtonna tellement qu'ils demeurerent tout interdits.* Stupor omnes admiratione rei tam atrocis defixit. *Liv.* *Rzecz ták ſzkaradna ták ich zátrwożyła że ſtanęli iák wryci.

INTERESSE', m. INTE'RESSE'E, f. (*Qui a intereſt à une choſe.*) Cujus intereſt. NALEZĄCY do czego wchodzący w co wdaiący ſię wmięſzany. **Vous n'eſtes point intereſſé à cela.* Tuâ non intereſt. Tua res non agitur. *Cic.* *Wto nie wchodziſz nienależy:z do tego.

INTE'RESSE', (*Attaché à ſes intereſts, qui cherche ſes propres intereſts.*) Qui omnia ſuâ causâ facit. *Sen.* PRZYWIĄZANY do ſwoich pożytkow, upatruiący chciwy pożytku y zyſky własnego. *Intereſſowany Człowiek.*

LES INTE'RESSEZ, (*Les Partiſans, ou gens d'affaires.*) Publicani, orum, m. pl. *Cic.* NAYMACZE zákupnicy dobr. poſpolitych gor, ceł, myt, żupp, młynow.

INTE'RESSER, V. act. (*Engager quelqu'un par ſon intereſt propre à ſoûtenir & à faire quelque affaire.*) Spe lucri aliquem ad aliquid adducere *ou* allicere. WDAC kogo w co.

INTERESSER *quelqu'un dans ſon parti.* In ſuas partes trahere aliquem ſpe præmii. *Tacit.* WDAC kogo zá ſobą ná ſwoię ſtronę go przerobić.

Intéreſſer ſa conſcience. A rectâ conſcientiâ diſcedere. *Cic.* W dać ſumnienie ſwoie.

S'INTE'RESSER *pour quelqu'un,* (*Prendre ſes intéreſts.*) Omnibus ſtudiis aliquem complecti. *Cic.* WDAWAC ſię zá kim.

INTE'REST, (*prononcez* INTE'RêT.) ſubſt. m. (*Avantage, utilité.*) Utilitas, atis, f. Commodum, i, neut. POZYTEK Potrzeba (*Intereſſ.*) zyſk. **Vous parlez contre vos intéreſts.* Adversùs rem tuam loqueris. *Plaut.* * Mowiſz przeciwko ſobie ſamemu. **Puiſque mon intéreſt s'accommode avec le voſtre, c'eſt folie à vous de n'y pas entrer.* Si id tibi etiam prodeſt, te non facere, inſcitia eſt. *Ter.* * Ponieważ moy pożytek (*Intereſſ.*) z twoim ſię zgadza ſzaleńſtwo to tákieś ieſt że zemną nie wchodziſz. **Je ſuis dans les intéreſts de voſtre famille avant que vous fuſſiez né.* Ego neceſſitudinem conſtitutam habui cum domo tuâ, antequam tu natus es. *Cicer.* *Słngą przyiacielem byłem Domu twego pierwey niżelis ſię urodził ná świat. **Il eſtoit de voſtre vertu de faire peu d'eſtat de vos intereſts, & d'eſtre davantage en peine de ceux de la République.* Erat tuæ virtutis in minimis res tuas ponere, & vehementiùs de republicâ laborare. *Cic.* * Do cnoty tu twoiey náleżáło máło dbać ná pożytki własne á więcey ſobie ważyć dobro Rzpltey. **L'opinion d'Appius l'emporta par la cabale de ceux qui ne regardoient que leurs propres intéreſts.* Factione reſpectuque rerum privatarum Appius vicit. *Liv.* *Zdanie Appiego gorę wzięło zá fakcyą tych ktorzy ná własny ſwoy pożytek ná ſwoie koło ciągnęli.

La veritable amitié ne cherche point ſes intéreſts. Vera amicitia gratuita eſt. *Cic. ou* nihil de ſuis commodis, utilitatibuſque quærit, *ou* nihil omninò ſuâ causâ facit. Prawdziwa przyiáźń nie ſzuka pożytku własnego. **Il eſt fort important pour voſtre intéreſt & le mien, que je vous aille trouver.* Utriuſque noſtrûm magni intereſt, ut te conveniam. *Cic.* *Wiele ná tym náleży y twemu y memu pożytkowi ábym był u ciebie. **Tout ce que je fais en cette affaire, ce n'eſt que pour mon intereſt, je ne regarde que mon intéreſt dans cette affaire.* Quidquid in hac re facio, in facio maximè meâ causâ. *Ter.* *Wſzyſtko co czynię nie czynię tylko dla mego pożytku własnego, pożytku tylko ſwego w tym upatruię.

Porter les intereſts de quelqu'un, Eſtre dans ſes intéreſts, les favoriſer. Alieni ſtudere. Alieni inſervire. Alicujus commodis inſervire. *Cicer.* Utrzymywać czyie intereſſa onym ſprzyiać one promowować onych pilnować **Vous faites ſemblant de ménager mes intéreſts, & vous ménagez les voſtres.* Tu n[illegible]am rem ſimulas agere, tu tuam agis. *Plaut.* *Niby moie intereſſa promowuieſz á ty ſwoich pilnuieſz bardziey.

INTE'RESTS, (*Ce qu'on prend, ce qu'on donne par deſſus le capital d'une ſomme preſtée* ou *empruntée.*) Uſura. Fœnus. INTERESS czynſz prowizya pienięzna z pożytku álbo od ſummy lichwa.

Les intereſts ne courent plus. Uſuræ conſiſtunt. *Cic.* Prowizye nie idą.

Donner, preſter de l'argent à intéres. Occupare pecuniam alicui *ou* apud aliquem. Pecuniam alicui fœnore dare. *Cicer.* Dawać pieniądze ná prowizyą pożyczać ná lichwę. **Vous avez preſté ou donné à ce jeune homme de l'argent à gros intéreſts, après avoir pris des aſſurances de luy.* Pecuniam adoleſcentulo grandi fœnore, fiduciâ acceptâ, occupaviſti. *Cic.* *Wielką nád ſłuſzność prowizyą záłożyłeś mu wziąwszy ieſzcze nádto od niego záſtawy. **Prendre de l'argent à intéreſts.* Pecuniam ſumere fœnore. Nummos accipere fœnore. *Ter. Plaut.* *Brać ná intereſs. **Payer les intereſts.* Uſuras pendere *ou* ſolvere *ou* præſtare. *Cic.* *Płacić prowizye. **Faire payer à quelqu'un les intéreſts de l'argent preſté.* Ab aliquo uſuras *ou* fœnus mutuæ pecuniæ exigere. *Cic.* *Kázać oddać zápłacić prowizye przez dekret.

INTERJETTER *appel d'un jugement d'un juge inferieur & ſubalterne,* V. act. Ad ſuperiorem judicem provocare. DO Wyżſzego Sędziego od niżſzego apelacyą záłożyć ſprawę wyprowadzić wyżey.

INTE'RIEUR, m. INTE'RIEURE, f. (*Qui eſt au dedans.*) Interior, m. & f. & hoc interius, n. intimus, a, um. *Cic.* WEWNĘTRZNY wnętrzny.

Dans l'intérieur de la maiſon. In interiore parte ædium. In intimis ædibus. *Cic.* Wewnątrz w domu.

ON DIT au figuré, *Une vie intérieure, qui eſt toute recueillie en Dieu.* Vita interior & cum Deo abſcondita. WEWNĘTRZNE życie duchowne Bogomyślne.

Les mouvemens intérieurs de l'ame. Intimi animi motus, *genit.* intimorum motuum, m. plur. Wewnętrzne poruszenia ná umyśle

L'HOMME *intérieur & ſpirituel.* Qui intùs *ou* interiùs ſpiritu Dei agitur. Homo interior. CZŁOWIEK wewnętrzny duchowny.

(*Mots d'uſage dans le langage de devotion.*) Expreſſya bogomyślnych.

INTERIEUREMENT, adv. (*Au dedans.*) Intùs, adv. *Cic.* WEWNĄTRZ wewnętrznie wnętrznie.

PAR INTERIM, adv. terme emprunté du Latin qui ſignifie *En attendant, cependant.* Interim. adv. *Cicer.* TYM czaſem.

INTERLIGNE, ſubſt f. (*Ce qui ſe met entre deux lignes.*) Verba inter duas lineas interiecta. GLOSSY ſłow kilka wpiſanych między dwiema wierſzami.

INTERLINIAIRE, adject m. & f. *Une gloſe interliniaire.* Interjecta verſibus interpretatio, *genit.* interjectæ interpretationis, f. GŁOSSA między wierſzami.

INTERLOCUTION. ſubſt. f. (*Pourparler entre pluſieurs.*) Mutua inter aliquos collocutio. NAMOWA rozmowy mowiących między ſobą dlá námowy.

INTERMEDE, ſubſt. m. (*Piece de théatre qui ſe repreſente entre les actes de la piéce.*) Quod inter actus fabulæ intermedium & interiectum eſt. INTERMEDIUM część áktu ſceny między Aktami wyprawuiąca ſię.

INTERMISSION, ſubſt. f. (*Diſcontinuation.*) Intermiſſio, onis, f *Cic.* PRZERWANIE opuſzczenie. **Sans intermiſſion.* Sine ullâ intermiſſione. *Cic.* Sine intermiſſu, *Plin.* Indeſinenter. adv. *Var.* *Nieprzerwanie.

INTERMITTENT, (*prononcez* intermittant.) m. INTERMETTENTE, f. (*Qui ceſſe par intervalles.*) Intervallatus, a, um. *Aul-Gel.* PRZERYWANY ná czas uſtaiący ną przemiany.

Un pouls intermittent, (*Qui ceſſe de battre par intervalles.*) Intervallatus arteriarum pulſus. Puls przerywany uſtawaiący na czás y niebiiący. **Fiévre intermittente,* (*qui n'eſt point continué.*) Intervallata febris. *Aul-Gel.* *Gorączka ná przemiany przerywana.

INTERNE, adject. m. & f. (*Qui eſt au dedans.*) Inteſtinus, a, um. *Cic.* WNĘTRZNY wewnętrzny.

INTERPELLATION, ſubſt f. (*Sommation, commandement de repondre à ce ſur quoy l'on interroge.*) Interpellatio, onis, f. *Cic.* PYTANIE kogo oſtre z wyciąganiem odpowiedzi y przerywaiąc mu mowę.

(Terme du Palais.) Francuſki termin prawny.

INTERPELLER, V. act. (*Sommer une perſonne de répondre en juſtice.*) Interpellare *Valer. Max.* PYTAC kogo náſtępuiąc ná niego áby ſię záraz ſprawił z czego y odpowiedział.

(Terme du Plais.) Termin prawny.

INTERPOSER, V. act. *Mettre entre deux.*) WKŁADAC między wſadzać znaydować ſię wpoſrzodku między. **L'air s'obſcurcit quand une nuée eſt interpoſée ou ſe met entre le ſoleil & nous.* Dies obſcuratur interpoſitu nobis inter nos & ſolem. *Pogoda ſępicie ná dworze kiedy ſię mgła álbo chmura znáyduie między słońcem y między námi.

INTERPOSER ſe dit auſſi (*des perſonnes qu'on produit pour cacher quelque intrigue.*) Interponere, (pono, is, poſui, poſitum.) act. *Cic.* WDAWAC układać oſoby w co dlá dokazania

nieznacznie. *Par perſonne interpoſéa.* Per interpoſitam perſonam. *Vlp.* *Przez Oſoby umyślnie wdane náſadzone.

INTERPOSER *ſon autorité*, (*S'entre mettre pour terminer quelque different.*) Suam auctoritatem inaliquâ re interponere. *Cicer.* WŁOZYC powagę ſwoię w co wmięſzać wdać. **Il leur dit que ce n'eſtoit point à eux d'interpoſer leur jugement ſur ce que Rome & toute l'Italie avoient decidé.* Neqne ſibi jndicium, ait, ſumturos contra atque omnis Italia populuſque Romanus judicaviſſet. *Caſ.* *Rzekł im że to nie do nich náleży wdawać ſię w roſtrząſanie tego co Raym y Włochy całe poſtanowiły.

INTERPOSITION, ſubſt. fœm. (*Situation d'un corps entre deux autres.*) Interpoſitua, ûs, maſc. interjectus,ûs,maſc. *Cicer.* WŁOZENIE wſadzenie między. **La lune ſe trouvant directement oppoſée au ſoleil s'eclipſe tout d'un coup par l'interpoſition du globe de la terre.* Luna cùm eſt è regione ſolis, interpoſitu interjectuque terræ, repentè deficit. *Cicer.* *Kſiężyc ile rázy proſto przeciwko ſłońcu ſię znayduie tedy ſię záraz dla záchodzącego między Słońcem y Kſiężycem okręgu ziemi,

INTERPOSITION *de perſonnes*, (*des perſonnes interpoſées.*) Perſonarum interpoſitio, onis f. *Cic.* OSOBY ná ſadzone wdane umyślnie nieznacznie

INTERPRETATION, ſubſt. fœm. (*Explication.*) Interpretatio. Explanatio. Explicatio. WYKŁAD tłomaczenie

INTERPRETE, ſubſt. maſc. (*Qui explique une choſe, qui la donne à entendre.*) Interpres. Explanator. Explicator. *Cic.* TŁOMACZ wykładacz

INTERPRETE ſignifie quelquefois *Prophete, devin, qui expliquoit aux Payens les ſonges & les prodiges.* Conjector & interpres portentorum. *Cic.* WIESZCZEK wróżek.

Les Augures eſtoient les interpretes de Jupiter. Interpretes & internuntii Jovis, Augures. *Cicer.* Wróżkowie byli wieſzczkami Jowiſza. **Faire la charge* ou *la fonction d'interprete.* Fungi munere interpretis. *Cic.* *Wróżbą wieſzczbą ſię bawić (*álbo ten*) być tłomaczem.

INTERPRETE ſignifie *Marque, ſigne.* Indicium, ii, neut. TŁOMACZ znák. **Les ſoupirs ſont les interpretes d'une grande douleur.* Suſpiria magni doloris indicia. *Cic.* *Wzdychania ſą tłomacze wielkiego żalu.

INTERPRETER, V. act. (*Faire entendre une choſe obſcure.*) Interpretari. Explanare. Explicare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Cic.* TŁOMCZYC wykładać wyłożyć do zrozumienia. **Interpreter une loy ſelon l'équité.* Explicare legem ex æquitate. *Tłomaczyć prawo według ſłuſznośći. **On interpreta ainſi ce ſonge.* Ita illud ſomnium interpretatum eſt. *Cic.* *Ták tłomaczono ten ſen. **Interpreter une choſe diverſement.* Indiverſum aliquid interpretari. *Quint* *Rożnie co tłomaczyć. **A ſon avantage.* In rem ſuam aliquid interpretari. Rapere aliquid ad ſe. *Ná ſwoię ſtronę. **Il y avoit quelque choſe dans ſes harangues qu'on pouvoit interpreter au deſavantage de Vitellius.* Interpretabantur quædam ea orationibus ejus contumelioſa in Vitellium. *Tacit.* *Coś było w mowie iego co ſię mogło opacznie rozumieć ná ſtronę Witeliuſza. **Il interprete tout à mal* ou *de travers.* Omnia accipit in contumeliam. *Phed.* In malam partem omnia accipit *ou* interpretatur. Preparàm *ou* perversè cuncta interpretatur. *Plaut. Ter.* *Wſzyſtko opacznie bierze y tłomaczy. *(*Le contraire*) Grato animo, *ou* in mitiorem partem omnia interpretari *Interpreter, prendre tout en bonne part.*) *Wſzyſtko ná dobrą ſtronę ſobie brać tłomaczyć obracać.

INTERREGNE, ſubſt. m. (*Temps auquel un Royaume eſt vacant.*) ITERREGNUM wakniące Króleſtwo bez Króla czas od śmierci krola zeſzłego áż do wybrania ná Tron nowego.

Celuy qui gouvernoit pendant un interregne, un Regent. Interrex, regnos,m. *Cic.* Wice Krol. Wice Rey, namieſtnik zá Krola rządzący Páńſtwem podczas interregnum.

INTERROGATIF, m. INTERROGATIVE, f. (*Qui interroge*) Interrogans, antis, omn. gen. PYTAIĄCY, PYTALNY pytalna

INTERROGATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui interroge, qui queſtionne.*) Inquiſitor, oris,m. *Plin.* Curioſus percontator. PYTAIĄCY Badacz ciekawy.

INTERROGATION, ſubſt. f. (*L'action d'interroger.*) Interrogatio. Percontatio, onis, f. *Cic.* PYTANIE. **Une interrogation captieuſe* Captioſa interrogatio. *Plin.* *Pytanie chytre, podchwytliwe.

Petite ou courte interrogation. Interrogatiuncula, æ, fœm. *Cic.* Krotkie pytanie.

Repondre aux interrogations qu'on nous fait. Ad interrogata reſpondere. *Cic.* Odpowiadáć ná pytanie zádane.

Par interrogation. Interrogativè. adv. *Aſcon-Ped.* Pytaiąc ſię przez pytanie ſpoſobem pytanym.

INTERROGATOIRE, ſubſt. m. (*Ce ſur quoy l'on interroge.*) Interrogatum, i, n. *Cic.* PYTANIA punkta do ſprawienia ſię podane.

INTERROGE', maſc. INTERROGE'E, fœm. part. adject. SPYTANY, SPYTANA.

INTERROGER *quelqu'un*, V. act. Aliquem de re aliquâ interrogare, percontari. Aliquid abaliquo quærere. *Cic.* PYTAC ſię ſpytać ſię o co kogo.

INTERROMPRE, V. act. (*Rompre un deſſein qui eſtoit à demi executé.*) Abrumpere ou interrumpre rem inchoatam. *Cic.* PRZERWAC co roſpoczętego. **Interrompre quelqu'un lors qu'il parle.* Aliquem interpellare. *Cic.* Aliquem obloqui. *Plaute* *Przerywać komu mowę. **Les ſoldats l'interrompoient à tout propos.* Crebrò dicentem milites interpellabant. *Caſ.* *Woyſko mu przerywało mowę co ſłowo co raz.

INTERROMPRE, (*Troubler, amuſer mal à propos quelqu'un dans ſon travail.*) Lævo tempore aliquem interpellare. *Hor.* ROZRYWAC kogo w robocie rozerwanie przerywkę przeſzkodę mu czynić.

INTERROMPRE *le cours de ſes eſtudes.* Feriari à ſtudiis. *Cicer.* PRZERWAC ſobie náuki. **J'auray ſoin d'angager Cratippus dans ce voyage, afin que vous ne croyiez pas qu'il interrompe le cours de ſes eſtudes.* Illud mihi erit curæ, ut Cratippus unà cum eo ſit, ne putes ſeriatum illum ab illis ſtudiis ſuturum *Cic.* *Námowię Kratyppa w tę drogę z nim ábyś nierozumiał że ſobie opoźnienie y przerywkę czynić w náukach ſwoich **Perſonne ne m'interrompt dans mes eſtudes.* Sine interpellatione inſtudiis verſor Nemo me avocat à ſtudiis. *Cic.* *Nikt mi nie przeſzkadza w náukach moich

Qui interrompt quelqu'un quand il parle. Alteri obloquutor *ou* oblocutor,oris,maſc. *Plaut.* Ten co przerywa mowę komu

INTERRUPTION, ſubſt. fœm. (*Diſcontinuation.*) Intermiſſio,onis,f. Ceſſatio,onis, fœm. Intermiſſus,ûs,m. *Cic. Plin.* PRZERWANIE.

Sans interruption. Sine nllà intermiſſione. *Cic.* Sine intermiſſu. *Plin* Non interruptè. *Cic.* Indeſinenter. adv. *Var.* Nieprzerwanie bez uſtanku.

INTERSTICE, ſubſt maſc. terme de droit qui ſe dit (*des intervalles de temps, qui eſt reglé par les loix canoniques, pour parvenir aux Ordres ſacres.*) Interſtitium, ii, neut. *Macrob.* Intervallum, i, maſc. *Cicer.* CZAS od czaſu iednego do drugiego chwila co ſię nie dzieie iedno po drugim rázem y iednego czaſu, ále chwilami y czas pewny wytrzymaiąc od iednego do drugiego náprzykład czas záchodzić maiący według uſtaw Kościelnych od iednego do drugiego święcenia Kapłańſkiego

INTERVALLE, ſubſt.maſc. (*Diſtance, eſpece qui eſt entre deux extremitez.*) Intervallum, i, neur *Cicer.* MIEYSCE czas między iednym á drugim. **Les petites douleurs donnent bien des intervalles de repos.* Parvi dolores multa habent requietis intervalla. *Cicer.* *Małe boleści daią doſyć czaſu do ſpoczynku.

PAR INTERVALLES. Per intervalla. *Plin.* Intervallis. *Cicer* CZASAMI. **Sans aucun intervalle.* Ne intervallo quidem facto. *Liv.* *Bez uſtanku bez wytchnienia bez przeſtanku

INTERVENANT, maſc. INTERVENANTE, f. (*Qui intervient.*) Interveniens, entis, omn. gen. NAD[illegible]HODZĄCY wpadaiący.

INTERVENIR, V. neut. (*Venir incidemment, ſurvenir.*) Intervenire. *Ter. Cicer.* NADEYSC nieſpodaianie wpaść ná co. **Il intervint*, on dit mieux, *Il ſurvint comme on comptoit l'argent.* Ut numerabatur fortè argentum, homo intervenit de improviſo. *Ter.* *Nádſzedł właśnie iák liczono pieniądze.

INTERVENIR *dans un procès*, (*Y entrer, ſe rendre partie.*) Accedere ad cauſam. *Cic.* INTERWENIENCYą uczynić w ſprawie iákiey piſać ſię przez indykcyą: przez wdawanie ſię.

Il eſt intervenu pour accommoder l'affaire. Ad diſcordias componendas acceſſit. Wdał ſię dla ugodzenia ſprawy.

INTERVENTION, (*prononcez* intervantion) ſubſt. f. (*L'action d'intervenir.*) Ad cauſam acceſſio,onis,f. INTERWENCYA indykcya do ſprawy.

IN-

INTESTAT, maſc, INTESTATE, fœm, (*Celuy* ou *celle qui meurt ſans avoir fait de teſtament.*) Inteſtabilis & hoc le. *Vlp.* BEZ Teſtamentu bez dyſpozycyi nmieraiący. **Il eſt mort inteſtameus.* Inteſtatus abiit. *Cicer.* *Umarł teſtamentu nieuczyniwſzy.

INTESTIN, maſc. INTESTINE, fœm. (*Qui eſt en dedant.*) Inteſtinus, a, um. *Liv.* WEWNĘTRZNY, WEWNĘTRZNA, domowy. **Vne guerre inteſtine.* Bellum inteſtinum *ou* domeſticum. *Cic.* *Woyna wewnętrzna, domowa woyna.

INTESTIN, ſubſt. m. (*Boyau, qui eſt un corps long & rond, qui va depuis le ventricule juſques à l'Anus, faiſant pluſieurs tours & retours.*) Inteſtinum, i, neut. Inteſtinus, i, maſc. *Plin.* KISZKA ielito powſzechnie w człowieku y bydlęciu ciągnące ſię y wiiące od żołądka aż do ſtolca y odbytu.

(L'Inteſtin, quoique continu ſe diviſe en ſix, *Duodenum, Jejunum, Colon, Ileon, Cacum & Rectum*: on les appelle en general, *Inteſtina, orum, n. plur. Interanea, eorum, neut. plur.* Les trois premiers s'appellent les Inteſtins greſles, *Inteſtina, tenuia* & les trois derniers, *Inteſtina lata*, Les gros inteſtins. *Celſ.*) Jelita lubo ſą ciągłe y nieprzerwane iednakże ſię dzielą ná ſześciorákie ktore ſą kiſzka álbo ielito cienkie, kiſzka, kolkowa gdzie kolká choroba bywa miąſzſza tłuſta, kiſzka czcza, ſłabizna, kiſzka kątna álbo kątne ielito, y kiſzka oſtatnia dolna odbytowa albo ſtolcowa, pierwſze trzy názywaią kiſzeczki drobne, á drugie trzy ielita álbo kiſzki miąższe wſzyſtkie iednym ſłowem zowiem po polſku Trzewa wnętrznoſci, á drobne zowiemy flaki.

INTIMATION, ſubſt. fœm. terme de Palais, (*Dénonciation, ſignification.*) Denunciatio, onis, fœm. OBWIESZCZENIE ogłoſzenie obwołanie otrąbienie.

INTIME, adject. m. & f. (*Interieur.*) Il ne ſe dit point en cette ſignification. WNĘTRZNY, WNĘTRZNA, Wewnętrzny w Francuſkim nie mowi ſię *intime* w tym rozumieniu.

INTIME, *amy particulier & du fond du cœur.* Intimus, a, um. *Cic.* UPRZEYMY wnętrzny.

**Il eſt mon intime, Il eſt mon amy particulier.* intimus ſum illi. In intimis meis eſt. *Cic.* *Uprzeymy moy przyiaciel.

INTIMEMENT, adv. (*D'une maniere très intime.*) Intimè. adv. Ex animo. *Cic.* UPRZEYMIE.

INTIMER, V. act. (*Signifier, déclarer à quelqu'un une choſe par écrit.*) Aliquid alicui denunciare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* DONIESC oznáymić obwieścić. **Faire intimer ſa partie en cauſe d'appel.* Provocato provocationem denunciare. *Wydać ſtronie pozwy do ſądu wyżſzego prozekucye terminy. *Intimare *eſt de Martianus Capella.* *Intymować pozwy.

ON DIT auſſi, *Intimer un juge en ſon propre & privé nom, (quand on l'accuſe d'avoir prévariqué.)* Diem Judici dicere ob rem inique judicatam. ZAPOZWAC ſąd o nieſprawiedliwość.

L'INTIME' Provocatus. POZWANY ſtrona obwiniona. **Congé donné à l'intimé contre l'appellant, faute de faire plaider ſon appel.* Eremodicium datum ſecundum provocatum contra provocatorem actionem ſuam detrectantem. *Wzdanie ſtrony wniebytności.

(Façons de parler judiciaires.) Terminy prawne.

INTIMIDE', maſc. INTIMIDE'E, f. *Voyez* INTIMIDER. ZASTRASZONY, Záſtraſzona, uſtraſzony.

INTIMIDER *quelqu'un*, V. act. (*Luy faire peur, l'empeſcher de faire quelque choſe.*) Terrere. Abſterrere. Deterrere. Perterrere, aliquem à re faciendâ. *Cic.* ZASTRASZYC kogo uſtraſzyć odſtraſzyć.

INTITULATION, ſubſt. f. (*Inſcription, qui ſert de titre.*) Inſcriptio, onis, f. NAPIS, tytuł.

INTITULER *un livre*, V. act. (*Luy donner un titre.*) Librum inſcribere. *Cic.* NAPIS tytuł dać.

INTOLE'RABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut ſouffrir.*) Intolerabilis, Intolerandus. NIEZNOSNY.

INTOLE'RABLEMENT, adv. (*D'une maniere qui n'eſt point ſupportable.*) Intoleranter. Intolerantiùs, Intolerantiſſimè, adv. *Cic.* NIEZNOSNIE.

INTONATION, ſubſt. f. (*L'action d'entonner un Pſeaume.*) Intonatio, onis, f. INTONOWANIE Pieśni pſalmu záczęcie tonu.

INTRAITTABLE, adject. m. & fœm. (*Qui n'eſt point accommodant.*) Intractabilis & hoc le. *Sen.* Immanſuetus, a, um. *Cic.* NIEUZYTY, nieużyta.

INTRE'PIDE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'a point de peur, qui ne craint rien.*) Intrepidus. Impavidus. Expers metu. *Plaut.* NIEUSTRASZONY, NIEUSTRASZONA, erca nieuſtraſzonego.

INTRE'PIDITE', ſubſt. fœm. (*Hardieſſe, aſſurance.*) Animus intrepidus *ou* impavidus, i, maſc. MĘSTWO odwaga.

INTRIGUE, ſubſt. fœm. (*Menée ſecrette, pratique pour faire réuſſir quelque deſſein.*) Clandeſtinum callidumque conſilium, i, neut. Occultæ artes, *genit.* occultarum artium. fœm. plur. *Cicer.* Vaframentum, i, neut. *Var.* (*Ce mot ſe prend en bonne & en mauvaiſe part.*) ZABIEGI zábieganie chwytanie intrygi ſztuki chytre y potaiemne wyrabianie przerabianie: zábiegi zábieganie wyrabianie mowi ſię ták w dobry iáko w zły ſpoſob. *Machinatio, onis, fœm. Machinæ, arum, fœm, plur. Fallaciæ, arum, fœm. plur. Doli, orum, maſc. plur. (*Ces mots ſe prennent pour de mauvaiſes intrigues.*) *(*Ale*) intrygi ſztuki chytre fortele w zły tylko ſpoſob ſię mowi.

Il ſçait toutes les intrigues du cabinet. Secretorum Regis conſiliorum particeps & ſocius. Wſzyſtkie intrygi y taiemnice dworu ſą mu wiadome.

Conduire bien une intrigue. Suſceptum negotium callidè & verſutè adminiſtrare. *Rem ſuſceptam, callido conſilio perſequi, Intrygę dobrze prowadzić oſtrożnie. **Faire des intrigues* Occulto artificio res miſcere. Quædam occultè moliri *ou* machinari *ou* ſtruere. *Zábiegać intrygi rożne robić kłocić mięſzać.

Démeſler une intrigue, ou *ſe démeſler d'une intrigue.* Negotium implicatum occultis artibus expedire *ou* enodare. Odkryć intrygę doyść taiemnych rad y zábiegow. **Découvrir une intrigue.* Occultas artes *ou* machinationes retexere *ou* retegere *ou* detexere. *Odkryć wydać ſztuki y zábiegi potaiemne.

UN HOMME *d'intrigue.* Homo ad negotia impedienda & expedienda doctus *ou* callidus, a, um. CZŁOWIEK zábiegły przebiegły fortelny.

INTRIGUE. (*Adreſſe.*) Acumen, inis, n. Induſtria, æ, fœm. ZABIEG ſztuka fortel. **Nous ſortiſmes d'affaire par l'intrigue de voſtre frere.* Fratris tui acumine ſuimus expliciti. *Petr.* *Wyſzliśmy z tego ſztuką obrotem brata twego

INTRIGUE ſignifie, *Vne ſimple intelligence qu'on a avec quelqu'un.* INTRYGA porozumienie porozumiewanie ſię między ſobą proſte. **Il y a une intrigue ſecrette avec les Magiſtrats.* Occulta coitio facta eſt cum Magiſtratibus. *Cic.* *Ma on ſwoie porozumienie ſkryte z ſtarſzyną.

INTRIGUE, (*Affaire.*) INTRYGA kłopot ſtaranie. **Voilà mon procès jugé, je ſuis maintenant hors d'intrigue, hors d'affaire.* Lis mea dijudicata, jam evaſi ex judicio. *Już tedy ſprawę moię oſądzono iużem wſzyſtkiego abył z głowy.

L'INTRIGUE *d'une piece de Théatre.* Tragœdiæ *ou* Comœdiæ nodus, i, maſc. INTRYGA Komedyi całey; punkt: do czego zmierza y ná czym ſię kończy.

Le dénouement de l'intrigue d'une piece de Théatre. Nodi explicatio, onis, f. Rozwiązanie punktu celnego komedyi.

INTRIGANT, m. INTRIGANTE, f. (*Qui ſe fourre par tout, & qui fait ſes affaires avec addreſſe.*) Factioſus, a, um. *Plaut.* Ardelio, onis, m. *Phad.* CZŁOWIEK nátrętny nátręt wścibſki wdawaiący ſię zábiegły y ſwoie wyrabiaiący ſpráwnie

S'INTRIGUER, V. neut. plur. (*Se fourrer par tout, ſe meſler de tout, pour chercher à faire fortune.*) Se inferre. Se introdare gerendis negotiis. Se immiſcere *ou* ſe admiſcere *ou* ſe intricare negotiis. WDAWAC ſię mięſzać ſię do każdey rzeczy dla tentowani ſzczęścia.

ON DIT auſſi, *Il eſt fort intrigué dans le crime du péculat.* Crimine repetundarum hæret. *Tacit.* BARDZO ieſt wmięſzany w kradzież dobr Rzeczypoſpolitey.

INTRIGUER, V. act. (*Embrouiller, embarraſſer une affaire.*) Rem Intricare *ou* implicare. *Cic.* POMIĘSZAC powikłać pokłocić.

INTRODUCTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui introduit quelqu'un chez un autre.*) Is per quem datur admiſſio ad aliquem URZĘDNIK do wprowadzenia Podkomorzy.

INTRODUCTEUR *des Ambaſſadeurs chez les Princes.* Admittendis ad Regem Legatis præpoſitus PODKOMORZY wprowadzaiący Poſłow do Audyencyi Krolewſkiey.

INTRODUCTION, ſubſt, fœm. (*L'action d'introduire.*) Introductio, onis, f. *Cic.* Admiſſio, onis, fœm. *Sen.* WPROWADZANIE.

INTRODUIRE *une perſonne*, V. act. (*Luy donner entrée.*) Aliquem introducere. *Caſ.* WPROWADZIC kogo weyście mu ſprawić álbo wiazd.

INTRODUIRE *une couſtume.* Conſuetudinem introducere *Cic.*

Cic. Morem inducere. *Plin-Jun.* Novos ritus inducere. *Tacit.* WPROWADZAC zwyczay.

INTRODUIRE *quelqu'un dans un dialogue,* (*le faire parler.*) Perſonam aliquam inducere in ſermonem. *Cicer.* WPROWADZIC kogo mowiącego iákoby mowił.

INTRUS, m. INTRUSE, fœm. Obreptus,a, um. WLAZ *intruz* ten co ukradkiem wchodzi wmyka ſię wkrada ſię.

Il s'eſt intrus, il eſt entré dans cette charge par des voyes illégitimes. Munus illud iniit contra leges. Wkradł ſię do tego urzędu przez ſpoſoby niegodziwe. **Par force.* Per vim munus illud occupavit. *Przez gwałt gwałtem. **Par la faveur.* Gratiâ & auctoritate munus illud adeptus eſt *ou* obtinuit. *Przez łaſkę.

S'INTRURE *dans quelque charge* ou *dans quelque bénefice,* V. n.p (*Y entrer ou par addreſſe ou par violence, ou par faveur.*) Obrepere *ou* irrepere ad magiſtratum blandis artibus. WKRASC ſię wemknąć ſię do urzędu iákiego álbo beneficyi Kościelnych. *Gratiâ *ou* per vim obtinere aliquod ſacerdotium, *Obtenir par faveur ou par force un benefice.* *Doſtąpić lub z łaſki lub gwałtem Biſkupſtwa, Plebanii Kanonii &c.

INTRUSION, ſubſt fœm. *L'action de s'introduire contre le droit ou la forme dans quelque charge.*) Obreptio, onis, fœm. *Vlp.* WKRADANIE ſię kaſzenie ſią ſadzenie ſię przeciw prawu ná urząd iáki świecki lub duchowny.

INVAINCU, maſc. INVAINCUë, fœm. (*Qui n'a jamais eſté vaincu.*) Invictus, a, um. NIEZWYCIĘZONY, NIEZWYCIĘZONA.

INVALIDE, adject. m. & f. (*Qui n'a plus de force, qui ne peut plus ſervir, ſoit à la guerre ou autrement.*) Invalidus. Infirmus, a,um. *Liv.* SŁABY chory nieſpoſobny do ſłużby woyſkowey lub ináczey.

LES INVALIDES ou *Soldats invalides.* Invalidi milites. *Liv.* ZOŁNIERZE choray ſkaleczeni wyſłużeni.

L'HOSTEL *des invalides,* (*où ſont logez & nourris les officiers & les ſoldats eſtropiez au ſervice du Roy.*) Invalidorum militum hoſpitium, tii,n. Taberna meritoria,æ,f. SZPITAL we Francyi żołnierzy ſkaleczonych ná uſłudze Krulewſkiey gdzie ich podeymuią do śmierci.

INVALIDE ſe dit auſſi (*des actes de Juſtice qui ſont informes, & qui ne ſont d'aucune autorité.*) Irritus. Nullus, a, um. NIEWAZNY. **Vn teſtament invalide.* Irritum ac nullum teſtamentum. *Cic.* *Teſtament nieważny.

INVALIDITE', ſubſt. f. (*d'un acte en Juſtice.*) Invalentia,æ,f. *Aul-Gel.* NIEWAZNOSC.

Il a ſoutenu l'invalidité du teſtament. Irritum & nullum eſſe teſtamentum contendit. Stawał dowodząc nieważności teſtamentu.

INVARIABLE, adject.maſc. & fœm.(*Qui ne varie point, qui ne change point.*) Immutabilis, & hoc le. *Cic.* NIEODMIENNY.

La fortune eſt invariable pour luy, Elle ne change point à ſon égard. Illius causâ fortuna non mutat. *Liv.* Non recedit ab eo fortuna. *Virg.* Fortunâ immutabili *ou* perpetuâ utitur. Szczęście dla niego ieſt nieodmienne.

Il eſt invariable dans ſes ſentimens. Non mutat ſententiam *Ter.* Nieodmienny w przedſięwzięciu ſwoim w zámyſłach ſwoich.

INVASION, ſubſt.f.(*L'action d'envahir.* Occupatio,onis, f. *Cic.* NAYSCIE náchodzenie náiazd.

INVECTIVE, ſubſt f. (*Répréhenſion faite avec aigreur & des paroles piquantes.*) Acerrima alicuius reprehenſio *ou* Inſectatio *ou* objurgatio, f. *Cic.* STROFOWANIE karczenie złaianie ſłowami oſtremi.

Il s'eſt emporté en des invectives contre luy. In eum vehementer invectus eſt. *Cic.* Rozgniewał ſię ná niego y ſłowami popędliwemi go złaiał.

INVECTIVER, V. n. (*Déclamer, s'emporter en invectives contre quelqu'un.*) In aliquem invehi, (vehor, veheris, vectus ſum.) paſſ. Acerbè *ou* aſperè inſectari aliquem, (or, aris, atus ſum.) dep. Maledictis, *ou* verbis aſperioribus, in aliquem ferri, (ferror, ferris, latus ſum.) paſſ. Inclementius in aliquem dicere, (dico, is, dixi, dictum.) dihiſcere in aliquem *Cic.* ŁAIAC hałaſować.

INVENTAIRE, (*on prononce* invantaire.) ſubſt. maſc. (*Dénombrement des meubles,& autres choſes miſes par écrit.*) Index,icis,m. Recenſio. Recognitio,onis,f. *Cic.* Inventorium ii, neut. *eſt d'Vlpien.* INWENTARZ ſpiſanie ſprzętu ſtatkow &c. Rejeſtr rzeczy.

Faire inventaire des meubles ou *des livres de quelqu'un.* Supellectilis alicujus *ou* librorum indicem deſcribere. Supellectilem *ou* libros alicujus recognoſcere *ou* recenſere. SPISAC inwentarz.

INVENTAIRE *de production,* (*Catalogue des pieces produites au procès.*) Index inſtrumentorum litis. SPISANIE y ułożenie porządne papierow do ſprawy.

INVENTE',(*prononcez* invanté.)m. INVENTE'E,fœm. (*Trouvé ou réfléchiſſant*) Repertus. Excogitatus. Inventus,a, um. *Cic.* WYNALEZIONY wymyślony.

INVENTE', (*Controuvé, forgé, fait à plaiſir.*) Fictus. Confictus. Commentitius,a,um. *Cic.* WYMYSLONY.

INVENTER, (*prononcez* invanter.) V. act. (*Trouver une choſe le premier.*) Invenire. Adinvenire, (io, is, veni, ventum.) Excogitare, (o.as, avi, atum.) *Cic.* Repetire, (io, is, reperi, repertum) act. acc. *Plin.* WYNALESC co náypierwey.

INVENTER, (*Controuver.*) Aliquid comminiſci, (cor, ceris, commentus ſum.) dep. acc. Fingere. Confingere,(go,is, finxi, fictum.) act. acc. *Cic.* WYMYSLIC co. **Inventer des ſujets de diſſenſion.* Fingere cauſas ad diſcordiam. *Wymyślać ſzukać okazyi kłotni. **Il inventa des raiſons pour ne rien donner.* Fingit cauſas ne det. *Ter.* *Wynaydował racye áby nic niedać.

INVENTEUR,(*prononcez* invanteur.) ſubſt. maſc. (*Qui invente* ou *qui a inventé quelque ſcience.* Inventor. Repertor. Excogitator, oris, maſc. *Cicer. Quint.* WYNALESCA Autor.

INVENTEUR, (*Qui invente des fauſſetez.*) Fictor, oris, m. *Plaut.* KŁAMCA ſzalbierz.

INVENTRICE, (*on prononce* ſubſt. fœm. Inventrix,icis, fœm. WYNALEZICIELKA. **La ville d'Athenes eſt l'inventrice des ſciences.* Inventrices doctrinarum Athenæ. *Cic.* *Ateńſkie miaſto naypierwey wynalazło náuki.

INVENTRICE, (*Celle qui invente & controuve quelque choſe de mauvais.*) Fictrix, icis, f. *Cic.* SZALBIERKA mataczka bałamutnica.

INVENTIF, (*prononcez* Invantif.) m. INVENTIVE, f. (*Qui a de l'eſprit pour inventer.*) Ingenioſus, a,um. Ad excogitandum acutus, a, um. *Cic.* Qui animo ſolerti res novas excogitat. *Liv.* DOWCIPNY przemyślny. **La flaterie eſt plus inventive que la vérité.* Ingenioſior eſt ad excogitandum adulatio, veritate. *Plin-Jun.* *Podchlebſtwo dowcipnieyſze ieſt w wynalaſkach niż prawda.

INVENTION,(*on prononce* invantion.) ſubſt.f. (*L'action d'inventer.*) Inventio. Excogitatio, onis, f. *Cic.* WYNALAZEK. **Les fables ſont de l'invention d'Eſope.* Materiam fabularum reperit *ou* primus excogitavit Æſopus. *Báyki ſą wynalazek Ezopa. **Il a des inventions merveilleuſes pour dérober.* Mira quædam excogitat genera furandi *Cic.* *Dziwne má ſpoſoby y wynalazki do kradzieży. **La façon de ranger une armée & le mot du guet ſont de l'invention de Palamede.* Ordinem exercitûs & teſſeras Palamedes invenit. *Plin.* *Szykowanie woyſka y wydawanie haſła wynalazkiem ſą Palameda.

INVENTION, (*Choſe controuvée.*) Commentum, i,neut. *Cic.* WYNALAZEK wymyſł

INVENTION, (*La choſe meſme inventée.*) Inventum, i, neut *Cic.* WYNALAZEK rzecz wynaleziona.

INVENTION, (*Adreſſe, artifice.*) Ars, *genit* artis,f. Machina, æ, fœm. SPOSOB ſztuka wynalazek wymyſł.

Je me ſers de toutes ſortes d'inventions pour retenir ce jeune homme. Omnes adhibeo machinas ad retinendum hunc adoleſcentem. *Brut.ad Cic.* Záżywam wſzelkich ſpoſobow dlá utrzymania tego młodzieńca.

INVENTORIER , (*prononcez* Invantorier.) terme de pratique, V. act. (*Deſcrire dans un inventaire.*) *Voyez* FAIRE INVENTAIRE. JNWENTARZ ſpiſywać.

INVESTIR, V. act. (*Conferer à quelqu'un le titre d'un fief, luy en donner l'inveſtiture.*) Aliquem mittere in poſſeſſionem fiduciam alicujus fundi, *chez les Juriſconſultes.* Beneficiario ſuo prædium poſſidendum ex formulâ tradere. NADAC Oſadzić ná dobra świeckie lub duchowne kogo zurzędu y mocy ſwoiey.

INVESTIR *une place,* (*La fermer de tous coſtez pour l'empeſcher de recevoir ni du ſecours, ni des vivres.*) Urbem *ou* arcem circumſidere *ou* circumſedere, (ſedeo, es, sedi, ſeſſum.) act. *Cic.* Copiis cingere, (go, is, cinxi, cinctum.) act. acc.

acc. *Liv.* OPASAC oblężeniem miásto fortecę oblede nie-dopuszczaiąc pomocy y żywność. *Investir une armée, l'entourer.* Circumvenire exercitum. *Flor R* * Opasáć otoczyć woyſko. *Il commanda à la cavalerie de l'aile droite de les investir.* Jubet equites à dextro cornu invadere. *Plaut.* *Kázał Jázdzie z prawego ſkrzydła ſkoczyć y opasáć otoczyć ich.

Quatre galers furent investies, mais elles, ſe démélerent par leur adreſſe en preſentant toûjours la prouë. Quatuor naves circumſiſtunt, ſuſtinent illæ, atque, arte, ſolertiâque ſe explicant ſemper venientibus adverſæ. *Caſ.* Catery galary były oroczone ále wyszły ſprawnie záwſze ſię przodkami ſtawiaiąc

INVESTITURE ſubſt. f. (*L'action d'investir ou de mettre en poſſeſſion.*) In poſſeſſionem inductio, onis, fœm. JNWESTYTURA Oſadzenie ná máiętność ná dobra ná Páńſtwo &c.

INVETERE', m. INVETERE'E, f. adj. (*Envieilli.*) Inveteratus, a, um. *Cic.* ZASTARZAŁY. **Vn mal invéteré.* Inveteratum malum. *Cic.* * Złe, zaſtarzała choroba. * *Si la maladie devient inveterée.* Si inveteraverit morbus. *Colum.* *Ieżli ſię choroba záſtarzeie. * *Vne coſtume eſt inveterée.* Inveteravit conſuetudo. *Caſ.* * Nałog zwyczay ieſt záſtarzały. * *Cette opinion eſt inveterée dans les eſprits.* Inſedit penitùs in animis hominum & inveteravit hæc opinio. *Cicer.* *Rozumienia mniemanie dawne záſtarzałe.

INVINCIBLE, adject. m. & fem. (*Qui ne peut eſtre vaincu,* Invictus, a, um. *Cic.* Inſuperabilis. Inexpugnabilis & hoc le. *Quint.* NIEZWYCIĘZONY niezwyciężona. **Des preuves invincibles.* Inexpugnabiles probationes. *Quint.* * Dowody niezbite.

INVINCIBLEMENT, adv. (*D'une maniere invincible.*) Certiſſimè. Evidentiſſimè. adv. *Cic.* NIEZWYCIĘZIENIE.

INVIOLABLE, adject. maſc. & f. (*Qui ne peut eſtre violé.*) Inviolatus. Sacroſanctus, a, um. *Cic.* SWIĘTY nietykany ktorego gwałcić áni eknąć niegodzi ſię.

INVIOLABLEMENT, adv. Inviolatè. adv. *Cic.* Sanctè. Religiosè. adv. SWIĄTOBLIWIE cále nienaruſzenie.

INVISIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut voir*) Invisibilis & hoc le, adject. *Celſ.* Non aſpectabilis & hoc le. Sub oculos ou ſub aſpectum non cadens, entis. omn. gen. *Cic.* Senſum omnem oculorum, ou obtutum, effugiens, entis, omn. gen. NIEWIDOMY,

INVISIBLEMENT, adv. (*D'une maniere invisible.*) Modo invisibili. abl. Ita ut nemo videat. NIEWIDOMIE.

INVITATION, ſubſt. f. (*L'action d'inviter ou de convier quelqu'un à une choſe.*) Ad aliquid invitatio, onis, f. *Cic.* Invitatus, ûs, m. ZAPRASZANIE námawianie.

INVITE', m. INVITE'E, f. *Voyez* INVITER. ZAPROSZONY Záproſzona.

INVITER, V. act. (*Attirer, porter quelqu'un à une choſe.*) Aliquem ad aliquid invitare ou allectare, ou vocare, (o, as, avi, atum.) Allicere, (io, is, allexi, allectum.) act. acc. ZAPRASZAC kogo ná co námawiać.

INVITER, (*Prier quelqu'un à diſner.*) Ad prandium aliquem invitare ou vocare. *Cic.* ZAPRASZAC kogo ná obiad záprasząć goſci. **A loger, à venir loger chez ſoy, à y prendre un appartement.* Invitare aliquem in hoſpitium. *Cic* ou hoſpitio. *Liv.* Invitare aliquem tecto & domo. *Cic.* * Záprasząć do ſiebie ná mieſzkanie ná wſtąpienie. **Inviter à boire.* Invitare aliquem poculis. *Plaut.* *Ná piiatykę. * *Je vous prie à ſouper.* R. *Je ſuis invité ailleurs, je vous en remercie, & je ne vous en ay pas moins d'obligation.* Cœnabis apud me. R Vocata eſt opera nunc quidem, tam gratia aſt. *Plaut.* *Proſzę ná wieczerzą. R Iużem gdzie indziey proſzony dziękuię, y obligowany ieſtem.

INVOCATION, ſubſt. fœm. (*L'action d'invoquer quelqu'un.*) Invocatio. *Quint.* Imploratio, onis, fœm. *Cic.* WZYWANIE kogo.

INVOCATION *des démons, (que font les Magiciens.)* Devotio, onis, f. *Suet.* Carmen devotorium, *genit.* carminis devotorii, n. *Liv.* WZYWANIE czartow.

INVOLONTAIRE, adject. m. & f. (*Qui ſe fait par force & contre la volonté.*) Non voluntarius, a, um. *Cic.* PONIEWOLNY, poniewolna niedobrowolny

INVOLONTAIREMENT, adv. (*Sans le vouloir.*) Præter voluntatem. Non voluntariè Non voluntariò. *Caſ.* Invitè. adv. *Cic.* PONIEWOLNIE.

INVOQUER, V. act. (*Réclamer le ſecours de quelqu'un.*) Invocare, act acc. Invocare aliquem in auxilium. Appellare. Implorare, (o, as, avi, atum.) act. act. acc. *Cic.* WZYWAC kogo ná pomoc.

INUSITE', m. INUSITE'E, f. (*Qui n'eſt point dans l'uſage.*) Inuſitatus, a, um. *Cic.* NIEZWYCZAYNY, niezwyczayna. **Se ſervir, employer des mots inuſitez.* Inuſitatis verbis uti. *Cic.* *Záżywać słow niezwyczaynych.

INUTILE, adject. m. & f. (*Qui ne ſert de rien.*) Inutilis & hoc le. *Phed.* Ad nullam rem utilis. Inanis & hoc inane, adject. *Cic.* NIEPOTRZEBNY niepożyteczny.

INUTILEMENT, adv. (*En vain, d'une maniere inutile.*) Inutiliter. Fruſtrà. In caſſùm, adv. *Cic.* NIEPOTRZEBNIE prożno niepożytecznie.

INUTILITE', ſubſt. f. (*Ce qui ne ſert de rien.*) Inutilitas, atis, f. *Cic.* NIEPOZYTECZNOSC prożność.

LES INUTILITEZ *de la vie, le temps perdu en badineries & en ſottiſes.* Ineptiæ. Nugæ, arum, f. pl. *Cic.* PROZNOTY fraſzki życia tego y ná nich czas daremnie ſtracony proznośći

INVULNERABLE, adject. maſc. & f. (*Qui ne peut eſtre bleſſé.* Invulneratus, a, um. *Cicer.* proprement *Celuy qui n'a point eſté bleſſé.* NIE zraniony ktorego ranić niemozna álbo też ktory niebył raniony bez rány. **On dira donc* Qui vulnerari non poteſt, *parlant d'un homme qui eſt invulnérable,* *Ktorego zranić niemożna.

JOIGNANT, Prépoſition. (*Auprès, tout proche.*) Juxta. Juxtim. Propè. Propter. Secundùm. *Prépoſitions qui gouvernent l'Accuſatif.* PRZY WEDLE bliſko około. **Joignant le chemin.* Juxta viam. *Cicer. Suet.* * Bliſko drogi przy drodze.

JOIGNANT, maſc. JOIGNANTE, fœm. (*Attenant, tout auprès.*) Proximus. Contiguus. Conterminus. Propinquus, a, um. Confinis & hoc confine, adject. Stykaiący ſię tuż záraz. * *Deux maiſons joignantes, qui ſe touchent.* Ædes contiguæ ou proximæ. *Dwa domy ſtykaiący ſię. **Vn champ joignant un autre ou tenant à un autre.* Confinis ager. *Liv.* *Pole iedno záraz wedle drugiego graniczące ſtykaiący ſię z drugim. **Vne nation joignante les Indes.* Contermina gens Indis. *Plin.* *Narod ſtykaiący ſię z Indyą. **Il eſt tout joignant l'Ethiopie.* Æthiopiæ confinis. *Graniczący ſtykaiący ſię z Murzyńſką ziemią

JOINDRE, V. act. (*Vnir diverſes choſes les unes avec les autres.*) Diverſa jungere ou conjungere, (go, gis, xi, ctum) Copulare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Connectere, (cto, ctis, nexi, nexum.) act. acc. *Cic.* ZŁĄCZYC rozne rzeczy rázem z ſobą.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Joindre l'honneſteté avec la volupté, l'amitié avec le plaiſir.* Honeſtatem cum voluptate, amicitiam copulare ou connectere. *Cic.* MOWIĄ w tym rozumieniu *niewłaśnie* łączyć przyſtoyność z uciechą przyiaźń z ukontentowaniem. **Il joignit un grand ſçavoir & un grand génie à l'habileté qu'il avoit dans le metier de la guerre.* Ad belli laudem, doctrinæ & ingenii gloriam adjecit. *Cic.* *Wielką náukę y wielki dowcip łączył z doſkonałością w kunſzcie woiennym. **Vne grande modeſtie eſtoit jointe à une grande bonté.* Ad modeſtiam ſingularem eximia pulchritudo accedebat. *Cic.* *Wielka ſkromność z wielką dobrocią złączona.

JOINDRE, (*Vnir deux rivieres enſemble* ou *deux armées,* ou *une province à quelque Royaume* &c.) Jungere. Conjungere. Connectere. Committere. act. acc. ZŁĄCZYC dwie rzeki, dwa woyſka, przyłączyć kray iáki do Páńſtwa. **Joindre la Saone à la Moſelle.* Connectere Moſellam atque Ararim. *Tacit.* * Złączyć Sekwanę z Mozą. **Joindre deux armées enſemble.* Duos exercitus in unum congregare. *Cic.* *Złączyć dwa woyſka z ſobą. **Il s'eſt joint aux autres troupes.* Alteris copiis ſe conjunxit *Liv.* * Złączył ſię z inſzemi woyſkami z woyſkiem. **Joindre la fin avec le commencement.* Contexere extrema primis. *Łączyć koniec z początkiem. **Qui a joint la Gaule alterieure à l'Empire Romain.* Ulterioris Galliæ adjunctor, oris, maſc. *Cic.* *Ktory przyłączył Francyą z tamtę ſtronę gor do Páńſtwa Rzymſkiego.

SE JOINDRE *à quelqu'un,* (*S'unir à luy d'amitié, faire ſocieté avec luy*) Se ad aliquem jungere. Sibi aliquem, ou ſe alicui, in amicitiam adjungere ou conjungere. *Cic.* Coire ou inire ſocietatē cū aliquo. Societate alicui jungi. Se cum aliquo congregare. *Cic.* ŁĄCZYC ſię z kim przyiaźnią ſpołecznością ſpołkować ſię z kim. **Eſtre joint par l'amitié & le droit d'hoſpitalité.* Conjungi hoſpitio & amicitiâ. *Cic.* *Być złączony przyiáźnią y prawem gościnnośći. **Se joindre étroitement à quelqu'un, S'attacher entierement à luy.* Agglutinare ſe alicui. *Plaut* *Scisle upracymie ſię do kogo przywiązać z kim złączyć.

SE JOINDRE *à quelqu'un, Prendre son parti, Epouser ses interests.* Ad aliquem se adjungere, Se ad alicujus rationes adjungere. In partes alicujus transire. Amplecti partes alicujus. *Cicer.* ZŁĄCZYC się z kim trzymać zá stroną iego. **Se joindre au procès, Y entrer.* In causam descendere. Adjungere se ad alicujus causam. Se ad causam applicare. *Cic* *Wniść w prawo przyszyć się do prawa.

JOINDRE *quelqu'un en marchant, l'attraper.* Assequi *ou* consequi aliquem. dep. *Cic.* ZŁĄCZYC się z kim w drodze dociągnąć do niego ziechać się. **Il le joignit sur le soir.* Ad vesperam hunc consequutus est. *Cic.* *Ziechał się z nim koło wieczora.

ON DIT absolument, *Joignez, ajoutez à cela.* Ad hæc. Adde ad hæc, PRZYDAY do tego y to.

JOINT, m. JOINTE, f. adject. part. Junctus, Conjunctus, Copulatus, a, um. *dans le sens propre & figuré.* ZŁĄCZONY Złączona właśnie y niewłaśnie.

Des poutres jointes ensemble. Trabes compactiles. *Vitr.* Balki dyle złączone między sobą.

JOINT *par mariage,* ou *d'amitié.* Junctus matrimonio, amicitiâ. ZŁĄCZONY małżeństwem lub przyiaźnią.

JOINT QUE, *Outre que, (particule conjunctive qui sert de transition.)* Accedit quod *Cicer.* Adde quod. *Hor.* PROCZ iescze że, oprocz.

JOINTURE, subst. fœm. (*Ce qui joint deux choses.* Junctura, æ, f. Commissura, æ, f. *Plin. Cic.* ZŁĄCZENIE spoienie stawy w ciele.

LES JOINTURES *des doigts.* Digitorum commissuræ, f. Articuli, orum, masc. pl. *Plin.* SPOIENIE stawy w palcach.

JOLI, m. JOLIE, f. adject. (*Beau, agréable par sa gentilesse, par ses reparties & par ses manieres enjouées.*) Bellus. Bellulus. Bellatulus. Scitus. Scitulus. Lepidus. Venustus. Venustulus, a, um. *Cic. Plaut. Ter.* Pulchellus, a, um. *Cic.* GRZECZNY miły przyiemny wesoły.

Vous estes trop joli. Nimium scitè scitus es. *Plaut.* Bardzoś to grzeczny.

JOLIE *femme, Une femme qui a de la beauté, de l'agrément, de l'esprit, de la raison & un vray mérite.* Scitula mulier. Omnibus simulacris emendatius. *Plaut. Petr.* Eximia forma & ingenio. PIĘKNA grzeczna urodziwa Białogłowa.

JOLI se dit ironiquement, *Vous vous estes fait joli garçon par vos debauches!* Tu te exornatum dedisti perpotationibus tuis! GRZECZNYS przeciwnie y żartuiąc, á grzecznyś bagdaś pięknie się hultaił.

JOLIMENT, adv. (*Gentiment.*) Lepidè. Bellè. Venustè. Lepidulè. Scitè. Concinnè, adv. *Cic. Plaut.* PIĘKNIE ładnie. **Des vers joliment faits.* Versus scitè, *ou* venustè facti. *Wiersze ładnie nápisane.

JONC, (*prononcez* jon.) subst. m. (*Herbe qui croist dans les marais.*) Juncus. Scirpus, i, masc. *Virg. Terent.* SIT ziele chwast.

Sorte de jonc triangulaire, (qu'on appelle du Souchet.) Cyperus, i, m. *Plin.* Ostrzyż wonny.

DE JONC, ou *Fait de jonc.* Juncinus. Junceus. Scirpeus, a, um. *Plin. Colum. Plaut.* Z SITOWIA sitowy. **Un panier de jonc.* Sporta juncea. *Colum.* *Koszyk z sitowia kuse.

Délié ou *menu comme un jonc.* Junceus. *Ter.* Juncinus, a, um. *Var.* Cienki iák sitowie.

Lieu rempli de joncs. Juncosus, a, um. *Ovid.* Sitowisko mieysce sitowia pełne.

UNE JONCHAYE, subst. f. Juncetum, i, n. *Var.* SITOWISKO mieysce.

JONC *marin.* Juncus marinus, i, m. SIT morski. **Jonc marisc.* Mariscum, i, n. *Támaryszki. **Jonc odorant.* Juncus odoratus. *Sit ziowie ostre, ostryż wonny.

JONCHE'E, subst. f. (*Herbe & fleurs qu'on répand sur la terre.*) Herbæ, arum, fœm. pl. Flores conspersi, *genit.* florum conspersorum, masc pl. ZIELE y kwiatki ktore posypuią po ziemi rożne náprzykład Tátarskie ziele &c.

JONCHER, V. act. (*Répandre des herbes & des fleurs sur la terre*) Herbis & floribus humum spargere *ou* conspergere *ou* consternere. act. *Cic.* ZIELEM porzrząsać ziemię.

JONCTION, subst. fœm. (*L'action de joindre.*) Junctio. Conjunctio, onis, f. *Cic.* ZŁĄCZENIE. **Jonction de deux armées.* Alterius exercitûs ad alterum adjunctio *ou* accessio, onis, f. *Złączenie woysk.

JONCTION *de deux rivieres.* Duorum fluviorum confluens, entis, m. *Plin.* ZŁĄCZENIE Rzek.

IONIE, (*Province d'Asie.*) Ionia, æ, f. JONIA Prowincya Azyi.

IONIEN, m. IONIENNE, fœm. *ou* IONIQUE, adject. (*d'Ionie.*) Ionicus, a, um. Ionius, a, um. *Hor.* Z JONY rodem Jonski Jonska.

JONQUILLE, subst. fœm. (*Fleur fort agréable qui vient d'oignon.*) Narcissus. Ibems, i, m. Junquilla, æ, fœm. NARCYSS kwiat wdzięczny z korzenia cybulastego.

JOUAILLIER, subst. m. (*Qui vend des perles & des diamants.*) Gemmarius, ii, masc. Gemmarum mango, onis, m. Elegantiorum operum ac gemmarum mercator, oris, masc. JUBILER co kamienie drogie przedaie.

JOUBARBE, subst. fœm. (*Herbe medecinale.*) Sedum magnum, i, neut. Sempervivum majus, *genit.* sempervivi majoris, neut. Digitellus. Oculus, i, m. *Plin.* ROZCHODNIK wielki ziele.

PETITE JOUBARBE qu'on appelle *Joubarbe de vignes* Crassula minor, *genit.* crassulæ minoris, f. Vermicularis, is, f. ROSCHODNIK mnieyszy roinwnik.

JOUE, subst. f. (*Partie du visage de l'homme au dessous des yeux.*) Gena, Mala, æ, f. *Cic.* LICE policzek część twarzy. **Il a les jouës creuses.* Malis est macilentis. *Plaut.* *Chudy ná twarzy lica západłego.

Donner sur la jouë à quelqu'un, Luy donner un soufflet. Alapam *ou* colaphum alicui ducere *ou* incurere *ou* impingere *ou* infligere. *Plaut. Ter.* Dać komu w gębę pogębek policzek wyciąć.

COUCHER *quelqu'un en jouë, Le viser.* Collineare hastam *ou* sagittam in aliquem. ZMIERZAC do kogo.

ON DIT au figuré, *Coucher une chose en jouë.* Aspirare ad aliquid. Aliquid appetere *ou* concupiscere. Studio voluntatis ferri in aliquid. *Cic.* ZMIERZAC doczego.

ON DIT proverbialement & populairement, (*d'un homme qui a mangé son bien en débauches.*) qu'*Il s'en est donné par les jouës.* Abligurivit bona sua. *Ter.* DAŁ sobie po pysku. (*przysłowie*) Sam się wniwecz obrocił.

JOUER, V. act. & n. (*Badiner, se divertir à quelque jeu.*) Ludere, (ludo, is, lusum.) *Cic.* Ludo operam dare. *Plaut.* Ludere ludum. *Ter.* GRAC bawić się.

Jouër avec quelqu'un. Cum aliquo colludere. *Cic.* Alicui colludere. *Hor.* Grać z kim.

JOUëR *à des jeux de hazard.* Aleâ ludere. *Cic.* Aleam ludere, *Suet.* GRAC w gry kosterskie. **Il m'invita à jouër aux jeux de hazard.* Provocavit me in aleam ut ego ludam. *Plaut.* *Záprosił mię w kości **Jouër aux dez.* Ludere tesseris. *Grać wkostki. **A la paume.* Pilâ. *Grać w piłę. **A pair ou à non.* Par impar. *Horat.* * Grać Cetno czy licho. **Jouër à la moure* Micare digitis. Micare in tenebris. *Petr.* *Grać ná migi. **Aux noix.* Nucibus. *Phad.* *Ggrać w orzechy. **Aux osselets.* Talis. *Grać w Arcaby. **A la pierrette.* Ocellatis. *Suet.* *Grać w kamyki.

Jouër quelque chose, (comme de l'argent, du vin &c.) In aliquid ludere. Grać w co w pieniądze o pieniądze o wino. **Il jouoit peu & avec circonspection ou en se tenant sur ses gardes.* Parcè custoditeque ludebat. *Plin.* * Grał ostrożnie y nie o wielką rzecz máiąc się ná ostrożności **Il a joué aujourd'huy tout l'argent qui luy restoit, & l'a perdu.* In ludum contulit iste, quidquid pecuniæ reliquum fuit, perdiditque. *Wszystkie dziś pieniądze stawił ktore miał y przegrał ie. **Il a joué tout son argent.* In ludum omnem suam pecuniam effudit. *Wszystkie pieniądze swoie przegrał. * *Il jouoit à chaque coup de dez un écu d'or.* In singulos tesserarum jactus nummum aureum deponebat. *Grał ná káżde rzucenie kości po czerwonemu złotemu.

JOUëR *continuellement, les nuits & les jours.* Totos dies & noctes ludere, forumque aleatorium calfacere. *Suet.* Ducere dies & noctes ludo. *Suet.* GRAC ustawicznie dzień y noc.

Jouër tant que la nuit est longue. Æquare ludum nocti. *Virg.* Ludere aleam pernoctem. *Juv.* Grać cały noc iák długa noc.

JOUëR, *Touchèr des instrumens à cordes, (comme du luth.)* Fidibus canere, (cano, is, cecini, cantum.) n. *Cic.* GRAC ná instrumentach **Jouër un air qui charme.* Dicere modos quibus aures applicentur. *Hor.* *Grać bárdzo piękny koncert notę Tániec. **Aprendre à jouer des instrumens.* Discere fidibus. *Cic.* *Uczyć się grać ná instrumentach.

Sçavoir jouër des instrumens. Scire fidibus, (*ou sous-entendu canere.*) *Ter.* Umieć grać ná Instrumentach náiskrzypcach.

Jouë

Jouër des instrumens à vent, comme *Jouër des orgues, Toucher de l'orgue*. Pulsare organa. Grać ná Trąbach y inszych instrumentach dętych iáko ná Organach, *De la flute*. Tibia *ou* tibiis canere. *Cic.* *Ná Flecie.

JOUëR *quelqu'un*, (*Se mocquer de luy, le prendre pour duppe.*) Aliquem ludere *ou* deludere *ou* ludificari. *Cic.* Aliquem ludos facere. *Plaut.* Habere aliquem ludibrio. *Cicer.* Alicui os sublinere *ou* deludificare. *Plaut.* DRWIC z kogo dworować żartowac z niego Jgrzysko sobie z niego stroić.

Jouër une piece à quelqu'un. Deludere aliquem dolis. Fingere fallaciam. Technam facere ad aliquem. Fallaciam facere alicui. *Ter.* Sztukę komu wyrządzić. * *Je n'ay jamais veu un homme jouër plus plaisament*. Nunquam hominem quemquam vidi ludificari magis facetè. *Plaut.* *Nie widaiałem nikogo nigdy ktoryby ták uciesznie żártował. * *Pensez-vous que nous soyons gens, ou des gens à estre jouez de la sorte ?* Adeone vobis videmur idonei, in quibus sic illudatis. *Terent.* *Rozumiesz że z się damy odrwić álbo że dámy z siebie rák żártować. **On vous a joué comme il faut.* Tibi os sublitum est planè & probè. *Plaut.* *Odrwiono cię náleżycie.

ON DIT d'un particulier qu'*Il joue à se perdre, à se faire tuer*. In vitæ discrimen se infert. Mortis periculum adit *ou* subit. In vitæ periculum se infert. DO-IGRA się ou czego nieszczęścia iákiego. **Vous jouez à vous perdre*. In periculo est tua salus. Periclitatur tua salus. *Nie żartuy sobie z tego nie żárt to tu zginiesz. * *J'ay joué à me faire assommer*. Scapulas fermè perdidi. *Terent.* * Doigrałem się aż roię ledwie nieubito. **Il joue à tout perdre*. Rem in extremum discrimen adducit. *Cic.* *Odważył się gdyby też wszystko stracić przyszło, gra do ostatniey.

ON DIT d'une coquette, qu'*Elle jouë de la prunelle*, pour dire qu'*Elle tasche à se faire des amants*. Oculis venatur viros. *Phud.* UMIZGA się oczami, igra oczami do gachow.

ON DIT, *Jouër sur le luxe des habits des femmes*. Nimios mulierum ornatus irridere. ZARTOWAC z stroiow zbytnich białogłowskich. **Jouër, plaisanter sur les personnes chauves*. Dictis in calvos jaculari, (or, aris, atos sum. *Petr.* *Żártować z łysych. **Jouër sur les mots*. Ludere in verbis. *Podchwytywać w słowach słowo iedno zá drugie ná uciechę biorąc y ná żárt tłumacząc.

JOUëR, (*Réprésenter une comédie*.) Agere fabulam. *Cic*, Kumedyą udawać odprawować. **Jouër le premier rôle*. Primas partes agere. *Ter.* *Nápierwszą osobę mieć ná komedyi do udania. * *Jouër bien son rôle*. Scitè agere *ou* sustinere personam suam *Bárdzo dobrze udać osobę ná komedyi.

ON DIT, *Je joue icy un fort meschant personnage, Je fais une mauvaise figure*. Indignam sanè personam hic gero. CZY mię tu nieszczęście wniosło ná licho mole, nie po moich to tu plecach rzecz nie tu pomnie, nie uda mi się tu nie dobrego nie wskoram tu nie

ON DIT en ce sens en figuré (*d'un hypocrite d'un tartuffe*.) qu'*Il joue la comédie*. Aliam fert personam. Fabulam agit. OSZCZERCA oszust hipokryta szalbierz udaie swoią rzecz zdobi ią iák może.

EN TERMES de Méchaniques & d'Hydrauliques on dit, *Faire jouër les machines*. Movere *ou* ciere machinas. MACHINY iákie y sztuki porusząć áby grały.

Cette machine jouë d'elle mesme. Cietur & agitatur motu suo hæc machina. *Cic.* Tá sztuka gra sama przez się.

Toute l'artillerie joua, On fit jouër toute l'artillerie. Omnia tormenta bellica displosa sunt. Ze wszystkich armat y sztuk ognia dano.

Les eaux jouent. Aquæ saliunt. Wody igraią. **Le Roy fit jouër les eaux de ses jardins*. Jussit Rex recludi omnes aquarum larices in hortis. Jussit Rex fontes omnes hortorum aperiri. *Krol kazał áby wszystkie fontanny grały.

JOUëR se dit figorément & proverbialement, *Jouër à quitte & au double, Hazarder tout*. Ultima experiri. *Liv.* ODWAZYC się ná ostatnią lub zysk lub strata.

JOUëR *des gobelets* se dit non seulement au propre, mais aussi au figuré, *User de souplesses & d'artifice pour tromper quelqu'un*. Alicui tenebras & caliginem offundere. *Cic. Liv.* Offuciis aliquem decipere. ZACHODZIC sztuką ná kogo áby swego dokazać.

JOUëR *des couteaux, Se battre*. Ad pugnam, *ou* ad cultros venire. *Hor.* BIC się.

ON DIT populairement, qu'*Un homme est parent du Roy David*, qu'*Il jouë de la harpe*. qu'*Il jouë de la poche ou de la griffe*, pour dire qu'*Il est suiet à dérober*. Harpax est. Furaces habet manus. *Plaut* ZŁODZIEY, Arfista z niego chapliwy rucbliwy.

(Expression basse & populaire.) Expressya prosta potoczna

ON DIT, (*de celuy à qui on a fait débourser de l'argent*.) qu'*On luy a fait jouër du pouce*. Multa ab ipso pecunia extorta est. OSZWABIONO go.

(Expression vulgaire.) Expressya prosta.

JOUëR *à bute-bort, Tascher de débusquer quelqu'un d'un employ*. Collegam aut æmulum supplantare *ou* depellere *ou* dimovere de dignitatis gradu *ou* de loco. *Cic.* Usiłować kogo wysadzić z urzędu.

SE JOUëR, *S'attaquer à quelqu'un*, comme *Je luy apprendray à qui il se jouë*. Sentiet quem attentàrit. *Phud.* ZACZEPIAC, nauczę ia go kogo to on záczepia z kim ma do czynienia z kim to on záigrywa.

Se jouër à son maistre, S'attaquer à un plus fort que soy. Valentiorē se lacessere. Záigrawać z mocnieyszym nád siebię

SE JOUëR *en parlant ou en faisant une chose*, (*La faire aisément & en se divertissant*.) IGRAIĄC co robić łatwo y bez trudności. **Il vient à bout de toutes choses en se jouant*. Ludibundus omnia perficit. *Cic.* *Wszystkiego dokazuie prawie iák igraiąc. **Il est parvenu aux honneurs en se jouant, sans peine*. Ad honores nullo negotio pervenit. *Cic.* *Przyszedł do godności iákby igraiąc.

JOUET, *ou* JOUëTS, subst. m. (*Bijoux avec lequel on amuse un enfant*.) Crepundia, iorum, n-pl. *Plaut.* CZACZKO gralki dziecinne dla zábawy.

JOUëR se dit figurément (*des personnes dans on se joue*.) Ludibrium, ii, n. *Plaut.* POSMIEWISKO igrzysko z kogo.

Estre le jouet de quelqu'un, Luy servir de jouët. Ludibrio esse alicui. *Cic.* Alicui haberi ludibrio. *Ter.* Pośmiewiskiem igrzyskiem być czyim.

On le traisnoit pour servir de jouët. In ludibrium trahebatur. *Tacit.* Ciągniono go ná pośmiewisko. **J'espere vivre à present d'une maniere, à n'estre plus le jouët de personne*. Nunc spero me sic vivere, ut nemini jocus sim. *Petr.* *Ták się spodziewam żyć od-tąd że nie będę u nikogo igrzyskiem.

Ayant esté toute la nuit le jouët des vents & des flots, nous avons esté ce matin jettez sur le rivage à demi-morts. Nos ventis fluctibusque jactati, exemplis plurimis miseri, vix hodie ad littus pertulit ventus exanimatos. *Plaut.* Całą noc pasuiąc się ciskani wiatrami y falami ná ostatek dziś rano wyrzuceni byliśmy ná ten ląd poł żywi.

JOUEUR, subst. m. (*Qui joue aux jeux de hazard*.) Aleator, oris, m. *Cic.* GRACZ kostera kartownik.

Joueur d'instruments à cordes. Fidicen, cinis, m. *Cic.* Citharista, æ, m. Citharœdus, di, m. *Hor.* Skrzypek, Lutnista, Arfista, Cymbalista, Baserlista &c. wszelki muzykant graiący ná instrumentach stronámi náwiązanych Bandurzysta &c.

JOUEUR *de flute, de haut bois*. Tibicen, cinis, m. Choraules, æ, m. *Mart.* FLECISTA, oboista, Surmacz.

JOUEUR *de gobelets* ou *de tours de passe-passe*. Ventilator. Præstigiator, oris, m. *Plaut.* *Quint.* Pilarius, ii, m. *Quint.* SZALBIERZ oszust matacz.

JOUEUR *de farce*. Mimus, i, m. *Cic.* KUGLARZ.

JOUEUR *de comédies*. Scenicus, i, masc. Actor scenicus, Actor comicus. *Quint.* KOMEDYANT.

JOUEUSE, subst. f. (*Une femme qui joue, qui aime le jeu*.) Mulier aleæ dedita *ou* studiosa, f. Quam alea decoquit. *Pers.* GRACZKA Kartownica.

(Ce mot n'est d'ordinaire d'usage qu'en mauvaise part, pour une femme qui a la passion & la rage du jeu, qui joue continuellement.) To słowo nie bierze się nigdy áni mowi chyba w zły sposob, o Białeygłowie maiącey wielkie przywiązanie do gry.

JOUEUSE *d'instruments à cordes*, on dit mieux *Qui montre, qui enseigne à jouër des instrumens à cordes*. Quæ docet fidibus. *Cic. Ter.* Citharistria, æ, f. *Ter.* TA co uczy grać ná instrumentach náwiązanych; muzykantka.

Joueuse de flutte, mot de mépris, & on dit mieux *Une femme qui montre, qui enseigne à jouër de la flute*. Tibicina, æ, fœm. Ambubaia. *Horat.* FLECISCINA co uczy grać ná flecie toż w Francuskim znaczy piiaczkę.

JOUFFLU, m. JOUFFLUë f. adject. (*Qui a de grosses jouës pendantes*.) Bucculentus, a, um. Qui est malis plenioribus *Plaut.* GĘBATY pyskaty.

(Mot bas.) Słowo podłe.

JOUG, fubft.m. (*Piece de bois qui fert à atteler les bœufs à la charruë.*) Jugum,i, neut. *Cic.* JARZMO w ktore woły wpręgaią. *Mettre le joug aux bœufs.* Boves jungere. *Virg.* Boum cornibus jugum illigare. *Záprządz woły w iáramo áłożyć. *Oster le joug aux bœufs, les dèlier.* Boves disjungere. *Juv.* Bobus jugum demere. *Hor.* *Rozprząda wyłożyć woły a iárzma. *Vn bœuf qui fouffre volontiers le joug.* Jugatorius bos, *genit.* bovis jugatorii, mafc. *Var.* *Woł fprzężayny do iárzma niefprzeciwny. *(*Le contraire eft* Bos jugum detractans, *Vn bœuf rètif, qui ne peut fouffrir le joug.*) *Woł niefprzężny do iárzma fprzeciwny niewprawny.

JOUG, (*Supplice ignominieux des anciens, c'eftoit deux javelots plantez en terre, & un autre deffus, fous lefquels on faifoit paffer les armées vaincuës, pour marque d'ignominie.*) Jugum,i, neut. JARZMO. Sofaki żołnierfkie fromotne kara u dawnych. Były dwie dzidy utkniene w ziemi á trzecia ná nich zwierzchu poprzecz leżąca y pod te fofzki przechodzić mufiały woyfka záwoiowane ná znák fromoty y ochydy. *Faire paffer fous le joug.* Sub jugum mittere. *Caf.* *Pod iárzmo poddać podbić. *Paffer fous le joug.* Abire fub jugum. *Liv.* Jugum fubire *ou* accipere. *Cicer.* *Pod iárzmo podeyść *Tout fit joug d'abord, Tout plia fous fon joug.* Omnes dedunt fe in ditionem atque in illius arbitratum. *Plaut.* *Wfzyftko záraz pofzło pod iárzmo. *Secoüer le joug de la fervitude.* Jugum fervitutis à fe depellere. *Cic.* Jugum fervitutis exuere. *Tacit.* *Zrzucić iárzmo niewoli z fiebie.

JOVIAL, m. JOVIALE, f. (*Qui eft gay, plaifant, qui a toujours le mot pour rire.*) Hilaris & hoc hilare, adject. Feftivus, a, um. Hilaris & jocofus. *Horat.* WESOŁY żártobliwy miły co ma záwfze co powiedzieć w pofiedzeniu.

JOUIR, V. n. (*Poffeder une chofe, en avoir la jouïffance, en eftre le maiftre.*) Re aliquâ *ou* rem frui. ZAZYWAC iákiey rzeczy mieć ią w mocy. *Patria potitur commoda. *Il jouït des avantages d'un pere.* *Záżywa oycowfkiey władzy powagi. *Permettez leur qu'ils jouïffent de mon bien.* Mea bona utantur,fine *Ter* *Day im zażyć dobr moich niech dobr moich záżyią. *Si vous faites la chofe proprement, j'en jouïray plus long-temps.* Si citò rem perages,ufus fiet longior, & fruar diutiùs. *Phæd.* *Jeżeli prędko wyświadczyfz łaſkę twoię dłużey iey záżyię. *Jouïffez en repos du prefent, fans vous promettre l'avenir.* Carpe diem, quàm minimùm credulus poftero *Hor.* *Uzyway tego co teraz Bog dał, á o przyfzłym fobie nie tufz. *Jouïr d'une fauffe joye.* Ufurâ falfi gaudii frui.*Cic.* *Uwodzić fię fałfzywą radością.

JOUïR fignifie, *Avoir la jouïffance entiere & la compagnie charnelle d'une femme* ou *d'une fille.* Ufuram corporis mulieris capere. *Plaut.* Capere uxorem ufurariam. *Plaut.* Virgini auferre coitum plenum. *Petr.* CIELESNOSC płodzić.

JOUISSANCE, fubft.f (*Poffeffion.*) Poffeffio, onis,f. *Cic.* DZIERZAWA Poffeffya zażywanie y mienie czego. *Il luy a oftè la jouïffance de fa maifon & de fa terre.* Hunc evertit ædibus & agro. *Plaut.* *Odiął mu mięfzkanie y maiętność.

JOUïSSANCE, (*Vfage, ufufruit*) Ufus. Ufusfructus,ûs,m. (*l'un & l'autre fe décline.*) *Cic.* ZAZYWANIE czego bez własności.

JOUR, fubft. m. (*Durée de vingt-quatre heures, pendant que le foleil fait le tour de la terre, & c'eft ce qu'on appelle le jour naturel.*) Dies, *genit.* diei, f. *Cic.* DZIEN zwyczayny o dwudzieftu czterech godzinach.

Les Aftronomes commencent à compter le jour naturel depuis Midy Iufques à l'autre Midy. Les Caldéens & les Egyptiens depuis le lever du Soleil. Les Italiens depuis fon coucher, les François & prefque toutes les autres Nations depuis Minuit.) Gwiazdarze Aftrologowie záczynaią dzień zwyczayny przyrodzony ráchować od południa do południa. Chaldeyczykowie y Egipcyanie od wfchodu słońca, Włofzy, od záchodu. Francuzi y prawie wfzyftkie infze národy od połnocy.

JOUR, (*Clarté du foleil.* Dies, *genit.* diei, m. Lux, *genit.* lucis,f. *Cic.* DZIEN widno.

Il fait jour, Il eft jour. Lucet. Illucet. *Cic. Liv.* Jam dies eft. *Plaut.* Już dzień ieft iuż dnieie świta. *Il commence à faire jour.* Lucefcit Dilucefcit. *Cicer.* * Dnieie świta. *Avant le jour.* Ante lucem Antequam luceret. *Cicer.* *Przededniem. *Ce qui fe fait avant le jour.* Antelucanus,a, um. *Cic.* *Co fię przede dniem robi.

Au point du jour ou *A la pointe du jour.* Diluculo. Primo diluculo. Primâ luce. abl. Cum primâ luce. *Cic. Terent.* Ná świcie ná świtaniu.

DE JOUR, *Pendant de jour.* Luce. Luci. De die. *Quint-Curt.* Interdiu. *Ter.* ZA DNIA.

Il eft déja grand jour. Diei jam multum eft. *Plaut.* Już dzień wielki.

Le jour eftant bien avancé. Multo die. *Caf.* Multâ luce. *Tacit.* Alto adhuc meridie.abl. *Plaut.* Gdy iuż było daleko ná dzień. *Il fait encore grand jour.* Multum diei fupereft *Jefzcze dnia dofyć iefzcze bardzo widno iefzcze dzień ieft wielki. *Nous arrivafmes de grand jour.* Multo ante noctem, *ou* Lucente adhuc die, *ou* Alto adhuc die, advenimus. *Plaut* *Przyiechaliśmy iefzcze dnia dofyć było dobrze za dnia. *Sur la fin* ou *fur le declin du jour.* Vefperafcente die. Flexo in vefperam die *Tacit.* Præcipiti jam die. *Liv.* *Ná fchyłku dnia przed wieczorem.

Le jour baiffe, decline, eft fur fa fin. Inclinat fe fol. Declinat dies. Declinat dies in vefperum. *Cic. Calum.* Dies moritur. *Plaut.* Abit dies *ou* fol. *Catul. Plaut.* Dzień fię chyli ná fchyłku dzień ma fię ku nocy.

En plein jour. Luce palam. *Cic.* W frzod fom dnia. *Dormir jufques au jour.* Dormire in lucem. *Horat.* *Spać áż do dnia.

Vn jour de beau temps. Dies luculentus *ou* lepidus. *Plaut.* Dies apricus. *Calum.* Infolatus dies. *Calum.* Dzień piękny, pogodny wefoły iáfny. *Jour fombre.* Subnubilus dies. *Caf.* *Dzień pochmurny fmutny.

Jour que tenoit le Senat, (*où il traittoit des affaires de la Republique.*) Dies Senatûs. Dies cognitionis. Dzień radny ktorego záfiadali w radzie. *Il ne fouffrit point qu'on parlaft d'autre chofe le premier jour du Senat, que des derniers devoirs qu'on devoit rendre à Céfar.* Nihil primo Senatûs die agi paffus eft,nifi de fupremis *Tacit.* *Pierwfzego dnia radnego niepozwalał o niczym mowić procz o złożeniu pogrzebu Cezára.

LE JOUR *que le Conful commandoit* ou *eftoit en fonction.* Dies imperii. (*Ils commandoient tour à tour.*) DZIEN Sądowy w ktory koleyno Konfulowie to ieft naywyżfi Rádni w Rzymie záfiadali y fądzili.

Les jours font longs. Sunt longi foles. *Virg.* Dni fą długie wielkie. *(*Le contraire,* Sunt arcti foles, *Stat.* Eft diei brevitas. *Cic. Les jours font courts.*) *(Przeciwnie) dni fą małe krotkie.

Marcher jour & nuit. Diem ac noctem ire. *Liv.* Iter nocte & die continuare. *Caf.* Noctem diei conjungere, neque iter intermittere. *Caf.* Chodzić iechać dzień y noc.

Travailler jour & nuit. Diu noctuque laborare. *Saluft.* Diem ac noctem, *ou* diem noctemque, laborare. *Cic.* Robić dzień y noc.

JOUR *entier,* (*qui comprend le jour & la nuit.*) Dies folidus. CAŁY dzień maiący w fobie dzień y noc.

De jour en jour, De jour à autre. In dies In dies fingulos.*Cic.* Co dzień ode dnia do dnia. *J'attendois de jour à autre pour réfoudre ce qu'il fáudroit faire.* Diem ex die expectabam, ut ftatuerem, quid effet faciendum. *Cicer.* *Czekałem ode dnia dnia żebym poftanowił co trzeba czynić.

Au jour la journée. In diem. Ná dzień. * *Tous les jours.* Quotidiè. adv. *Co dzień. *De deux jours en deux jours.* Altero quoque die. abl. *Co drugi dzień.

L'ESPACE *d'un jour* Diurnum fpatium,n. PRZEZ dzień álbo ná dzień ieden. *De deux jours* Biduum, dui,n. *Przez dwa dni. *De trois jours.* Triduum, dui, neut. *Przez trzy dni. *De quatre jours.* Quatriduum, dui, neut. *Cic.* *Przez cztery dni. *De cinq jours.* Spatium dierum quinque, & *ainfi du refte.* *Przez pięć dni y ták daley. *C'eft un chagrin de deux* ou *trois jours.* Bidui aut tridui eft hæc follicitudo. *Ter.* *Jeft to żal turbacya, ná dwa dni álbo ná trzy. *Il a eu quelques mauvais jours.* Fuit illi ægrè aliquod dies. *Ter.* *Miał fię ale ale mu było kilka dni.

On ne peut fe promettre que Dieu ajoute le jour de demain à celuy d'aujourd'huy. Quis fcit an Deus adjiciat hodiernæ diei craftina tempora. *Hor.* Obiecywać fobie nie można że dzień iutrzeyfzy do dzifieyfzego Bog przyda, iutra fobie obiecywać nikt nie może. *Vivre au jour le jour.* In horam vivere.*Cic.* *Zyć ná dzień. *Vn ouvrage de plufieurs jours.* Dierum multum opus. *Cic.* *Robota ná kilka dni.

Il a demeuré trois jours fans manger. Inediam tolit triduum. *Cic.* Przez trzydni był nie nie iedząc. *Elle a demeuré quelques jours fans manger.* Aliquot dierum abftinentiâ ficca. *Petr.* *Była kilka dni nie iedząc. *Il a demeuré cinq jours fans boire ni manger.* Quinque dies aquam in os fuum non

con-

conjecit, non micam panis. *Petr.* *Pięć dni był nie iedząc áni piiąc. **Il y a justement cent jours qu'il est mort.* Centesima lux est ab illius interitu. *Cic.* *Prawie sto dni iák umarł. **Vne navigation de quatre jours.* Quatridui navigatio, onis, f. *Plin.* *Zeglowanie Zegluga ná cztery dni czterech dni.

DANS *peu de jours.* Intra paucos dies. *Liv.* In diebus paucis, *Ter.* W KILKA dni. **Dix fois le jour.* Decies die. *Plaut.* *Dziesięć razy ná dzień. **Il y a trois jours, quatre jours, cinq jours que je vous envoyay une lettre.* Nudius tertius, nudius quartus, nudius quintus, dedi ad te epistolam. *Cicer.* *Jest trzy dni, cztery dni, pięć dni iákom do ciebie pisał.

AU PREMIER *jour.* Prope diem. *Terent.* LADA dzień, **Depuis trente jours, Il y a trente jours.* Abhinc triginta diebus. Abhinc triginta dies. *Cic.* *Od Trzydziestu dni.

Le jour de devant. Pridie. Onegday zá wczoray. **Le jour d'après.* Postridie. *Názaiutrz po iutrze.

UN JOUR, *(pour le temps passé & pour l'avenir.)* Olim Quondam. Aliquando. *Cicer.* KIEDYS ták zá przeszły czas, iáko y zá przyszły. **Le jour viendra que* &c. Erit tempus, quo. Illucescet aliquando dies, quo. *Cic.* *Przyidzie ten dzień kiedyś że,

UN JOUR *de crise.* Dies criticus. *Cels.* DZIEN niebespieczny zły nieszczęśliwy.

Vn jour de feste. Festum, i, neut. Dies festus, *genit.* diei festi, masc. *Cicer. Horat.* Dzień uroczysty. **Jour ouvrier.* Dies profesta. * Dzień powszedni roboczy. **Jours des Trepassez.* Feralia, ium *ou* iorum, n. plur. Feralis dies. *Dzień zádusżny.

JOURS *caniculaires,* JOUR *du mardy gras, Voyez* CANICULAIRES, *&* CARESME *prenant.* DNI Kanikuły: Dzień ostatkowy.

JOURS pour *Le temps de la vie,* & pour *la vie mesme.* Dies. Ætas, atis, fœm. Vita, æ, fœm. *Cic.* DZIEN dni, zá całe życie. **Il cherchoit à finir ses jours plus glorieusement.* Quærebat gloriosiùs perire. *Hor.* *Szukał iákoby dni swoie z większą sławą zákończył. **Je suis sur la fin de mes jours.* Mihi ætas acta fermè est. *Plaut.* Jam morti est vita propior. *Phad.* *Jestem ná schyłku dni moich. **Celuy qui est né malheureux passe ses jours bien tristement.* Qui natus est infeliz, vitam tristem decurrit. *Phad.* *Ten co się nieszczęśliwie urodzi nieszczęśliwe y smutne dni pędzi. **Qui n'a point d'amour, n'a point de beaux jours.* Certè is nihil est, qui nihil amat. *Plaut.* *Kto się nie kocha nie zna dni dobrych ná świecie.

Avancer ses jours. Mortem anticipare. *Suet.* Mortem properare. *Tacit.* Dni sobie skrocić; śmierć sobie pospieszyć.

DE *nos jours* ou *de nostre temps.* Nostrâ memoriâ. *Suet.* NASZEGO wieku, nászych lat.

JOUR *préfix* ou *nommé, Jour pris.* Dies. Dies dicta *ou* constituta. DZIEN pewny umowiony postanowiony náznaczony. **J'ay pris jour avec luy.* Constitui diem cum illo. *Cic.* *Dzień-em sobie z nim umowił náznáczył. **Payer a jour nommé.* Ad diem pecuniam solvere. Ad diem dictam solvere. *Zápłacić ná dzień náznaczony. **Vôtre frere vint au jour & au temps qu'il avoit dit.* Frater tuus ad constitutam diem tempusque venit. *Cic.* *Brat twoy tego dnia y czasu iáko był powiedział przyiechał.

JOUR qui se dit *(de la diverse disposition des objets, pour recevoir la lumiere.)* Lumen, *genit.* luminis, neut. SWIATŁO widok. **Mettre un tableau dans son jour.* Tabulam benè pictam in bono lumine collocare. *Cicer.* *Obraz ná dobrym świetle wystawić záwiesić.

Oster le jour ou *la veuë à quelqu'un.* Luminibus alicujus obstruere. Swiatło komu záſłonić od światła mu zástępować.

Donner du jour à un bastiment, Le bien percer. Ædes fenestris illustrare. Fenestras indere domui. *Plaut.* Dać dosyć światła domowi okna należycie dla widoku w domu podawać

Il n'y a point de jour dans ce logis, On n'y voit goute. Caligant ædes. *Juv.* Parùm luminis hæ ædes admittunt. *Ovid.* Ciemno w tym domu światła niemasz nic w nim niewidać. **On voit le jour à travers son corps.* Exta inspicere in sole, etiam vivo, licet. *Plaut.* *Przeyrzyć go wskroś.

JOUR se dit figurément en ce sens, *Mettre un livre au jour, Le mettre en lumiere.* Librum edere. In lucem librum edere *ou* divulgare. *Cic. ou* vulgare. *Quint.* *ou* publicare. *Plin. Jun.* Librum emittere. *Quint.* WYDAC księgę iáką ná świat. **Jamais mon ouvrage ne verra le jour.* Nunquam exibit opus meum. *Cic.* *Nigdy to moie pisanie tá moiá praca światła nie ogląda ná świat nie wynidzie.

Donner jour à une pensée, la faire paroistre. Lucem afferre alicui sententiæ. Plurimum luminis afferre sententiæ. *Cicer.* Obiaśnić myśl iáką wyraźnieyszemi słowy. **Cette division a donné jour à mon discours.* Hac partitione dilucidior facta est oratio. *Cic.* *To podzielenie ná punkta obiaśniło mowę moię. **Mettre une pensée dans tout son jour.* Sententiam omnibus numeris explicare. *Cicer.* * Ják náywyraźniey wszelkie obiaśnienie dáć myśli iákiey.

JOUR, *(Ouverture qui se rencontre dans ce qui n'est pas bien joint.)* Rima. Rimula, æ, f. *Cic. Petr.* SZPARA rysa skałka rospadlina. * *Ces cloisons ont du jour.* Hæ claustra rimas agunt. Rimis diducta sunt hæc claustra. *Petr.* *Te przepierzenie się rozstąpiło mieyscami przeziera, álbo przeyrzeć ie mieyscami. **Remplir les jours.* Rimas explere. *Cicer.* *Dziury szpary rospadliny záprawić, utykać dziury.

JOUR se dit figurement en cette signification, *Si je trouve le moindre jour à défendre vos biens, je n'y manqueray point.* Si quis mihi erit aditus de tuis fortunis agendis, tibi non deero, *ou* opera mea non desiderabitur. *Cic.* JEZELI iáki kolwiek sposob postrzegę ochronienia dobr twoich tego nieomieszkam.

Se faire jour l'espée à la main. Ferro iter sibi aperire. *Salust.* Sibi viam aperire *ou* patefacere *ou* sternere. *Cic.* Drogę sobie y przeyście żelazem szablą mieczem otworzyć. **Faire jour dans un escadron ennemi, l'ouvrir & le rompre.* Aciē trajicere *ou* transmittere. Ordines diducere. Laxare agmen. Interscindere *ou* interrūpere *ou* perrūpere aciē *ou* agmen. *Cic. Claud.* *Przełamać szyki nieprzyiacielskie przebić się przez woyska

C'est une affaire où je ne vois point de jour, où il n'y a aucun jour. Huic negotio nullam rimam invenio. *Plaut.* Jest to sprawa, (rzecz) w ktorey żadnego sposobu, drogi niewidzę. **Donner jour, Donner occasion à une révolte.* Aperire *ou* præbere occasionem rebellionis. *Liv.* *Podać pochop drogę do buntu.

DONNER *un mauvais jour, un mauvais sens aux actions d'autruy.* Virtutes alicuius invertere. *Hor.* Actiones alicuius perperàm interpretari. OPACZNIE tłumaczyć sprawy cudze.

ON DIT *(d'un Officier qui fait sa charge.)* *Il est aujourd'huy de jour.* Obeundi muneris vices illius occurrunt Dziś dzień iego służby, dziś ná niego koley ná wártę lub inszą służbę zwłaszcza co do urzędnikow iákich woyskowych lub nádwornych. **Le malheur tomba sur ceux de Reims, qui estoient de jour.* Mala sors incidit Remis, quibus illa dies fungendi muneris obvenerat. *Cæs.* *Nieszczęście pádło ná Remensow ná ktorych przypadł dzień służby.

BON JOUR. Ave. Salve. Salvus sis. DOBRY Dzień.

JOUR se dit proverbialement, *Se mettre à tous les jours.* Vulgare se. Se ipsum largiri. Se profundere. *Cic. Liv. Plaut.* Non se eximium facere. POSPOLITOWAC się szarzać się. **Il ne faut pas mettre ses amis à tous les jours, les employer à chaque bout de champ pour la moindre personne.* Non sæpiùs nec vulgariter utendū est operâ amicorū. *Nietrzeba przyiacioł swoich szarzać wdaiąc ich záraz zá láda Osobą y okazyą.

LES GRANDS JOURS, *(Juges extraordinaires qu'on envoye de temps en temps dans les Provinces, pour faire la recherche & la punition des violences faites au peuple par les Nobles, & des concussions des gens de justice.)* Conventus juridici, *genit.* conventuum juridicorum, m pl. GŁOWNE komisarskie, ná uznanie krzywd urzędowych ktore możnieyśi słabszym lub urzędnicy skarbowi czynią poddanym. **Tenir les grands jours.* Forum *ou* conventus agere. *Sądy głowne kommisarskie odprawować.

JOURS *de Palais, (qu'on entre au Palais, qu'on plaide.)* Dies fasti, *genit.* dierum fastorum, m. plur. (Dies nefasti, *Les jours qu'on n'y entre point.)* DZIEN sądow kiedy ná sądach zásiadaią; Dni niesądowe niesądowny dzień w ktory Ratusze grody sądy wákuią.

JOURDAIN, subst. m. *(Fleuve de la Palestine.)* Jordanis, is, m. *Plin.* JORDAN Rzeka Pálestyny.

JOURNAL, subst. masc. *(Papier journal, livre où l'on marque ce qui arrive chaque jour.)* Ephemeris, idis, f. *Cic.* Diarium, ii, n. *Hor.* Rerum diurnarum commentarius, ii, m. *Suet.* Diurna, orum, n. pl. *Tacit.* DZIENNIK opisanie spraw y przypadkow codziennych. *(Dyaryusz.)*

JOURNALIER, m. JOURNALIERE, f. adiect. *(De chaque jour.)* Diurnus, a, um. *Cic.* CODZIENNY POWSZECHNY.

JOURNALIER pour *Vn homme de journée.* NAIĘTY robotnik ná dzień náiemnik.

JOURNALIER se dit (*de ce qui est tantost d'une façon & tantost de l'autre.*) comme *Les armes sont journalieres, tantost on à de l'avantage, & tantost du desavantage.* Communes sunt belli casus. Mars est communis. Incertus est exitus & anceps fortuna belli. *Cic. Caes.* NIESTATECZNY odmienny codzień inakszy szczęście woienne codzień iest inaksze dziś się powiedzie, a iutro inaczey.

ON DIT (*d'un homme.*) qu'*Il est journalier*, en ce sens pour dire que *Son esprit n'est pas toujours égal, ni dans la mesme situation.* Homo non sibi constat. Aliâ die alius est. Est sibi inaequalis. CZŁOWIEK niestateczny odmienny dziwaczny dopiero ták dopiero iuż inaczey.

JOURNE'E, subst. f. (*Durée d'un jour artificiel, Le temps que le soleil éclaire l'horizon.*) Dies. DZIEN przeciąg dnia od wschodu do záchodu słońca. **Vne belle journée.* Dies luculentus *ou* lepidus. *Dzień wesoły piękny.

Passer les journées à boire Totos dies perpotare. *Cic.* Przepiać dni całe **A ronfler.* Stertere totos die. *Hor.* *Przespać przechrapać przegnic cały dzień.

JOURNE'E, se dit, pour *Vn jour de quelque bataille signalée & remarquable.* comme *La journée d'Actium* (*où Cesar gagna la bataille contre Antoine*) Praelium Actiacum *ou* apud Actium. Pugna Actiaca. *Hor* DZIEN potrzeba sprawa znaczna y pámiętna iáko potrzeba Akcyacka gdzie Cezar przeciwko Antoniuszowi wygrał. **La journée de Cannes,* (*où Annibal défit les Romains.*) Cannensis pugna, f. *Cic.*. *Potrzeba Kánneńska gdzie Annibal zniosł Rzymskie woyska. (W polskim mowi się poprostu *Akcyacka, Kanneńska, Chocimska, Wideńska &c.*

UN HOMME *de journée,* (*qui travaille à la journée.*) Opera, ae, f. *Hor.* Operae, arum, f. pl. *Cic.* Operatius, ii, m. *Plin.* Homo operatius. *Cic.* NAIEMNIK robotnik náięty y zgodzony ná dzień.

JOURNE'E, (*La paye qu'on donne jour.*) Merces diurna, *genit.* mercedis diurnae, f. Diurnum pretium, i, n. *Cic.* ZAPŁATA dzienna według umowy y ugody. **Louer un homme à la journée, Le prendre à journée.* Diurnâ mercede aliquem conducere. *Hor.* *Naiąć człowieka chłopa robotnika ná dzień. **Payer la journée à un homme de travail.* Operario diurnam mercedem persolvere. *Płacić zá dzien náiemnikowi robotnikom.

JOURNE'E, (*Le chemin qu'on peut faire par jour.*) Diurnum iter, *genit.*. diurni itineris, neut. Unius diei iter. *Cic.* DZIEN drogi wiele drogi ná dzień uyść álbo uiechać można.

Il avoit deja fait plusieur journées de chemin. Jam progressus erat multarum dierum viam *Cic.* Już kilka dni drogi odprawił. **Il fit faire de grandes journées à son armée.* Maximis itineribus jubet progredi exercitum. *Caes.* *Nágle kazał iść Woysku w márszie będącemu. **S'avancer, marcher à grandes journées.* Magnis itineribus progredi *ou* se extendere. *Caes.* *Pospieszać w márszu wiele drogi ná dzień czynić. **Il le suivit a petites journées.* Minoribus itineribus illum subsequutus est. *Caes.* *Szedł zá nim márszem letkim powoli.

JOURNELLEMENT, adv. (*Chaque jour.*) Quotidiè. adv. Singulis diebus. abl. *Cic.* CODZIENNIE co dzień káżdego dnia

JOUSTER, (*on prononce* JOûTER) V. neut. (*Combattre à cheval avec la lance pour se divertir.*) Hastis ludicris ex equis pugnare. BIEGAC z kopią ná koniu dla wprawowania się.

JOUSTE, (*on prononce* JOûTE.) subst. f. (*Combat a cheval avec la lance.*) Purae hastae certamen, inis, neut. BIEGANIE wprawowanie się z kopią ná koniu.

JOUVENCEAU, (*on prononce* jouvanſau) subst. m. (*Vn jeune homme.*) Juvenis, is, m. MŁODZIK gołowąs

(Ce mot est bas & ironique) Słowo podłe y wzgardliwe.

JOYAUX, subst. m. (*Bijoux, bagues, diaments.* &c.) Gemmae, arum, f. plur. Mundus muliebris, *genit* mundi muliebris, m. Uniones, onum, m. pl. *Phad.* (*on a dit* Jocalia, iorum *dans la basse Latinité.*) KLENOTY, pierścienie kámienie drogie, dyamenty.

JOYE, subst. f. (*Emotion de l'ame qui cause une dilatation de coeur à la veuë de quelque plaisir.*) Laetitia, ae, f. Gaudium, ii, n. *Cic. Ter.* WESOŁOSC rádość. **Avoir de la joye, Estre ou nager dans la joye.* Laetari. (or, aris, atus sum.) dep. Gaudere, (deo, es, gavisus sum.) neut. *Cieszyć się opływać w radości.

Estre ravi ou transporté de joye. Gaudiis exultare. Laetitiâ efferri. Gaudio triûphare. Omnibus laetitiis incedere. *Cic.* Dziwnie się bardzo cieszyć. **Faire nager quelqu'un dans la joye.* Aliquem delibutum gaudio reddere. *Ter.* *Nápełnić kogo obfitą rádością. **Combler quelqu'un de joye.* Cumulare aliquem gaudio. *Cic.* Hilaritate aliquem perfundere. *Phad.* Omni gaudio explere animum alicujus. *Nápełnić rádością weselem. **Estre comble de joye.* Omnibus laetitiis laetum esse. *Cic.* *Być nápełniony rádością, pełen rádości. **Donner bien de la joye à quelqu'un.* Laetitiam alicui facere. Dare alicui laetitiam. Afficere aliquem gaudio. Omni gaudio explere. *Wielką rádość komu uczynić bárdzo go uweselić.

Ils font paroistre leur joye sur leurs visages, On voit leur joye peinte sur leur visage. In eorum oculis hilaritudo est *Plaut.* Declarant vultu gaudia. *Catul.* Rádość się wydałe ná twarzy ich w oczach ich.

Se laisser aller à la joye Indulgere gaudio. *Plin. Jun.* Dare se jucunditati. *Cic.* Uwieść się uwodzić się rádością ukontentowaniem. **Ressentir une grande joye.* Mirâ laetitiâ perfundi. Summâ laetitiâ affici *Cic.* *Uczuć rádość wielką. **Retenir sa joye.* Laetitiam exultantem comprimere. *Cic.* *Utrzymać rádość wesele swoie.

FILLE DE JOYE. *Fille de mauvaise vie.* Prostibulum, i, n. Meretrix, icis, f. *Plaut. Cic.* NIERZĄDNICA.

JOYEUX, masc. JOYEUSE, foem. adject. (*Qui a de la joye, Qui est dans la joye.*) Laetus. Hilarus, a, um. Hilaris & hoc hilare. *Cicer.* WESOŁY, WESOŁA, rad cieszący się. **Je suis tout joyeux de ce que mes presents ont esté agreables.* Totus gaudeo *ou* laetor mea dona deamata & accepta fuisse. *Plaut.* *Cale się cieszę że upominki moie były przyiemne wdaięcznie przyięte

JOYEUSEMENT, adv. (*Avec joye.*) Laetè. Hilarè. *Cic.* Hilariter. adv *Auct. ad Heren.* Hilari animo. abl. *Cic.* Cum laetitiâ. WESOŁO z radością a ochotą.

IRASCIBLE, adject. m. & f. ON DIT, *L'appetit irascible,* (*Terme des Philosophes.*) Pars animi in quâ irarum ardor existit. GNIEWLIWA część ná umyśle.

IRE, subst. f. (*Colere*) Ira, ae, f. GNIEW.

(Ce mot est vieux, & hors d'usage, si ce n'est dans le burlesque, & en Theologie, pour un des sept péchez capitaux.) Słowo Francuskie staroświeckie wyszłe z zwyczaiu y nie mowi się chyba w wierszach komedyinych, y katechizmie zá ieden z siedmiu grzechow głownych.

IRIS, subst. foem. (*l'Arc-en-ciel qui se fait par réflexion de la lumiere dans une nuée pluvieuse*) Iris, idis. foem. *Virg.* Arcus *seul, ou* Arcus coelestis, masc. *Cic.* TĘCZA ná niebie pokazuiąca się przez odbicie światła o mgłę dżdżystą.

IRIS, (*Racine odoriférante.*) Iris, idis, foem. *Plin* KOSACIEC ziele korzeń fiołkowy. **Iris de Florence.* Iris Hetrusca. *Kosaciec Florencki **Iris de Portugal.* Iris Lusitana. *Kosaciec Luzytański dwa kroć kwitnący.

D'IRIS, ou *Fait d'iris.* Irinus, a, um *Plin* KOSACCOWY

IRLANDE, (*Isle de l'Europe en la mer Océane, dont Dublin est la capitale*) Hibernia. Juverna, ae. f. IRLANDYA Wyspa ná morzu Oceanie ktorey Dublin iest stołeczne miasto inaczey Hibernia należy do Anglikow.

IRLANDOIS, m. IRLANDOISE, f. (*Celuy ou celle qui est d'Irlande.*) Hibernus, i, m. Hiberna, ae, foem. IRLANDCZYK Irlandka rodem.

IRONIE, subst. f. (*Figure de Rhétorique, dont on se sert pour railler & insulter une personne.*) Ironia, ae, foem. Illusio, onis, foem. *Quint.* UDANIE przez żart mowa na żart urąganie.

IRONIQUEMENT, adv. (*Par ironie.*) Ironicè. adv. *Ascon Ped.* NA ZART przez żart z pośmiewiskiem iákim niby urągaiąc się.

IRONIQUE, adject. m. & f. URĄGAIĄCY wyśmiewaiący. **Vn discours ironique.* Sermo ironiâ dissimulantiaque plenus, m. *Mowa wyśmiana y urągaina pełna.

IRRADIATION, subst f. (*L'action du Soleil qui darde ses rayons.* Radiorum solis immissio, onis, f. PROMIENI słonecznych wypuszczenie oświecenie wpuszczenie

IRRAISONNABLE, adject. masc. & foem. (*Qui est privé de raison.*) Irrationalis & hoc le, adject. *Sen.* Rationis expers. Rationis non particeps. *Cic.* NIEROZUMNY bez rozumny.

IRRE'CONCILIABLE, adject. masc. & foem. (*Qu'on ne peut réconcilier, ni raccommoder.*) Implacabilis. Inexorabilis.

Inexpiabilis & hoc le adject. *Cicer.* NIEUBŁAGANY nieprzebłagany.

Il est tout d'un naturel d'autant plus irréconciliable que sa haine & sa colere estoient plus cachées. Quò obscurior ira & natura, eò irrevocabilior. *Tacit.* Tym bardziey nieubłagany im skrytszego gniewu.

IRRECONCILIABLEMENT, adv. Implacabiliter. adv. *Tacit.* Citra spem reconciliandæ gratiæ. NIEUBŁAGANIE nieupamiętanie co do złości.

IRRE'FRAGABLE, adject. m. & f. (*Certain, assuré, qu'on ne peut dementir.*) Certissimus, Locupletissimus, a, um. *Cicer.* NIEZBITY oczywisty iawny.

IRRE'GULARITE', subst. fœm. (*Faute contre les regles.*) Peccatum adversùs leges. NIEPRAWNOSC nieporządnosć.

IRRE'GULARITE', (*Défaut, qualité de ce qui est contre les regles.*) Deformitas. Pravitas, atis, f. *Cic.* NIEPORZĄDEK przeciwko opisanemu porządkowi.

IRRE'GULARITE' *canonique*, (*Empeschement qui rend un homme incapable de recevoir & d'exercer les ordres.*) Id quo quis fit inhabilis ad sacros ordines suscipiendos & exercendos. Irregularitas, atis, fœm. *mot consacre.* NIESPOSOBNOSC do urzędu Kapłańskiego y iego powinności duchownych sprawowania álbo y przyięcia święcenia.

IRRE'GULARITE' *dans les mœurs.* Morum pravitas *ou* deformitas. Abnormes mores, *genit.* morum abnormium, m. p nt. ZŁE obyczaie.

IRRE'GULIER, masc. IRRE'GULIERE, fœm. adject. (*Qui est contre les regles.*) Abnormis & hoc me, adject. NIEPORZĄDNY zdrożny. *Une piece de théatre irréguliere, qui n'est point dans les regles du théatre.* Fabula, quæ ultra leges tendit opus. *Hor.* *Komedya álbo Trajedya niewedług opisanego porządku.

ON DIT au figuré, *Un corps irrégulier, (qui n'est pas d'une bonne conformation.)* Corpus non benè conformatum *ou* constitutum. POSTAWA ciała niesktadna.

Un esprit irrégulier ou hétéroclite, Esprit mal fait. Abnormis animus. *Hor.* Umysł dziwaczny.

Irrégulier dans sa vie, dans ses mœurs. Abnormis moribus & vitâ. Dziwaczny w życiu y obyczaiow nieporządnych.

IRRE'GULIER, *qui a encouru l'irrégularité.* Inhabilis ad suscipiendos & exercendos sacros ordines. Irregularis (*dans le langage de l'Eglise.*) TEN co wpadł w niesposobnosć Kapłaństwa sprawowania lub przyięcia święcenia.

IRRE'GULIEREMENT, adv. (*D'une maniere irréguliere.*) Contra leges & regulas. NIEPORZĄDNIE.

IRRELIGIEUX, masc. IRRELIGIEUSE, fœm. (*Qui n'a point ou peu de religion, ni de pieté.*) Parcus Dei cultor. Irreligiosus. Impius, a, um. *Liv. Cic.* BEZBOZNY, BEZBOZNA, niepobożny.

IRRELIGION, subst. f. (*Manque de religion & de pieté.*) Impietas, atis, f. NIEZBOZNOSC.

IRRE'ME'DIABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui est sans remede.*) Irremediabilis & hoc le, adject. *Plin.* NIEULECZONY ná co lekarstwa niemasz.

IRRE'ME'DIABLEMENT, adv. Sic ut mederi non possit. NIEULECZENIE bez wszelkiego lekarstwa.

IRRE'MISSIBLE, adject. masc. & fœm. (*Qui ne peut estre pardonné.*) Inexpiabilis & hoc le, adject. Cui nullus relictus est veniæ locus. NIEODPUSZCZONY nieprzepuszczony czego odpuścić niemożna.

IRRE'MISSIBLEMENT, adv. (*Sans remission.*) Citra ullam veniæ spem. Sine ullâ veniæ spe, BEZ odpuszczenia.

IRRE'PARABLE, adject. m. & f. (*Qui ne se peut réparer.*) Irreparabilis & hoc bile, adject. Quod sarciri *ou* reparari non potest. NIEPOWETOWANY nienadgrodzony. *Une faute irréparable*, Culpa quæ sarciri *ou* reparari non potest. *Szkoda nienadgrodzona.

IRRE'PARABLEMENT, adv. Sic ut sarciri *ou* reparari *ou* restitui non possit. NIEPOWETOWANIE nienadgrodzenie.

IRRE'PRE'HENSIBLE, adject. masc. & fœm. (*En qui il n'y a rien à réprendre.*) Inculpatus. Irreprehensus, a, um. *Ovid.* In quo nihil jure *ou* meritò reprehendas. Justâ reprehensione carens, entis, omn. gen, *Cicer.* NIENAGANNY, Nienaganna.

IRREPROCHABLE, adject. masc. & fœm. (*A qui on ne peut rien reprocher.*) Omni vitio & reprehensione carens, entis, omn. gen. NIENAGANNY nieprzyganny.

Un homme d'une vie irreprochable. Integer vitæ scelerisque purus. *Horat.* Vir sanctissimus. Vir inculpatæ vitæ. *Phad.* Człowiek życia nienágannego.

Un témoin irreprochable. Testis locupletissimus. Testis integer & incorruptus. Testis gravissimus. Swiadek nienaganny ktoremu niemasz co zarzucić.

IRRE'SOLU, masc. IRRE'SOLUE, fœm. (*Qui ne sçait ce qu'il doit faire, incertain.*) Dubius. Incertus, a, um. Anceps, *genit.* ancipitis, omn. gen. Fluctuans. Dubitans, antis, omn. gen. *Cic.* WĄTPLIWY niepewny. *Mon voyage est encore irrésolu.* Incertum est adhuc meum iter. * Jeszcze to moia droga niepewna.

Estre irrésolu. Animi pendere *ou* fluctuare *ou* dubitare *ou* hæsitare. *Cic.* Animo fluctuare. *Liv.* Animo fluctuari. *Quint. Curt.* Być wątpliwym.

IRRE'SOLUTION, subst. f. (*Doute, incertitude d'esprit, qui ne sçauroit se déterminer au choix d'un party.*) Animi fluctuatio *ou* hæsitatio *ou* dubitatio, onis, f. *Cic.* Animus incertus & fluctuans. *Liv.* WĄTPLIWOSC ważenie się ná obie strony. **L'irrésolution dans laquelle je suis m'empesche de pouvoir former aucun dessein.* Pectore consistere nihil consilii potest, Ita incertus feror. *Ter.* *W tákiey wątpliwości zostaię że nic u siebie postanowić nie mogę.

**Pendant que vous estes dans ces irrésolutions, dix mois se sont écoulez.* Dum hæc dubitas, menses abierunt decem. *Terent.* *Już to dziesięć miesięcy upłynęło iákes w tych wątpliwościch

IRRE'SOLUMENT, adv. (*D'une maniere irrésoluë.*) Dubitanter. adv. *Cicer.* NIEPEWNIE pod wątpliwością wątpliwie.

IRRE'VE'REMMENT, (*on prononce* irrévéramant.) adv. (*Sans révérence, sans aucun respect.*) Irreverenter. adv. *Plin. Jun.* Sine reverentiâ. Insolenter. Impudenter. adv. BEZ poszanowania z nieuszanowaniem.

IRRE'VE'RENCE, (*on prononce* irrévérance.) subst. fœm. (*Manque de respect.*) Irreverentia, æ, f. *Tacit.* (*on pourra se servir d'*Impudentia *selon les occasions.*) NIEUSZANOWANIE zuchwałosć.

IRRE'VE'RENT, m. IRRE'VE'RENTE, fœm. (*Qui n'a point de respect.*) Reverentiâ carens, entis, omn. gen. NIESZANUIĄCY bez poszanowania.

IRRE'VOCABLE, adject. m. & f. (*Qui ne se peut révoquer.*) Immutabilis & hoc le, adject. Irrevocabilis & hoc bile. *Plin.* Firmus. Fixus. Ratus. Stabilis & hoc le. *Cicer.* NIEODWOŁANY, Nieodwołana.

IRRE'VOCABLEMENT, adv. Firmissimè. Certissimè. adv. BEZ odwołania.

IRRISION, subst. f. (*Moquerie.*) Irrisio, onis, f. *Cic.* WYSMIANIE wyszydzenie.

IRRITATION, subst. f. (*Ce qui irrite quelque mal.*) Irritatio, onis, f. DRAZNIENIE rozdrażnienie.

IRRITE', m. IRRITE'E, f. part. adj. *Voyez* IRRITER, ROZDRAZNIONY zdrażniony.

IRRITER *quelqu'un*, V. act. (*L'aigrir, l'animer, l'enflammer contre un autre.*) Aliquem irritare *ou* instigare *ou* instimulare, (o, as, avi, atum.) *ou* accendere, (do, is, di, sum.) *ou* asperare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic. Ter.* Iratum aliquem alteri facere. *Cic.* DRAZNIC kogo rozdraznić pobudzać ná kogo.

Estre irrité contre quelqu'un. Offensum *ou* succensum *ou* iratum esse alicui. *Cic.* Turgere alicui. *Plaut.* Być rozgniewanym ná kogo.

Il est nouvellement irrité contre vous. Recenti irâ in te fertur. *Tacit.* Znowu iest rozgniewany ná ciebie.

Un esprit qui s'irrite aisément. Irritabilis animus. *Cicer.* Gniewny łatwy do rozgniewania skłonny.

IRRUPTION, subst. f. (*Course qui se fait à main armée dans un pays ennemi.*) Irruptio, onis, f. *Cic.* WPADNIENIE w kray nieprzyiacielski nápadanie náiazdy nieprzyiacielskie. **Faire irruption* ou *une irruption dans le pays ennemi, Y entrer à main armée.* Irruptionem facere in hostium fines. Irrumpere in hostium fines. *Cicer.* *Wpaść w kray nieprzyiacielski w nisć mocą zbroyną ręką.

ISABELLE, adject. m. & fœm. *ou* COULEUR ISABELLE, (*Qui participe du blanc & du jaune, & qui est d'un jaune bien lavé.*) Color melinus subalbidus, *genit.* coloris melini subalbidi, m. IZABELOWY kolor, Pigwowa masć.

ISLE, (*prononcez* Ile.) subst. f. (*Terre qui est environnée d'eau de tous les costez.*) Insula, æ, f. *Cic.* WYSPA wodą zewsząd oblana ziemia,

D'ISLE. Inſularis & hoc re. *Plin.* WYSPOWY wyſepny.

ISOLE, m. ISOLE'E, f. part. *du verbe actif inuſité* ISOLER. (*Qui ne touche point à un autre, parlant d'un Baſtiment ou d'une Colomne.*) Nullâ ex parte circumſultus. SAMO przez ſię bez wſparcia áni żádney podpory ſtoiący

(C'eſt un terme d'Architecture.) Termin Francuſki Architektury.

ISPAHAN, (*Ville d'Aſie, capitale du Royaume de Perſe.*) Hiſpaham ou Hecatompylos, i, f. Aſpahamum, i, neut. JSPAHAN Miaſto Azyi głowne Kroleſtwa Perſkiego.

ISSU, m. ISSUë, f. (*Qui ſe dit en généalogie de ceux qui ſont nez ou deſcendus de tels & tels*) Ortus. Oriundus, a, um. *Cic.* ZRODZONY SPŁODZONY pochodzący od kogo co do rodziny. **Il eſt iſſu de bas lieu, Il eſt d'une baſſe extraction & d'une naiſſance obſcure.* Loco obſcuro, tenuique fortunâ ortus. *Liv.* *Pochodzi z proſtego rodu niſkiego podłego urodzenia.

ISSUE, ſubſt. f. (*Endroit par où l'on peut ſortir.*) Abitus. Exitus, ûs, m. *Cic.* WYSCIE przyście weyście przeyście przechody.

Fermer les iſſuës. Abitus ſepire. *Tacit.* Wſzyſtkie weyścia y przyścia paſſy zámknąć.

ISSUë, comme *A l'iſſuë du diſner, Au ſortir du diſner.* A prandio. Poſt prandium. Ab exitu prandii. KONIEC ná końcu obiadu gdy máią wſtawać od ſtołu. * *A l'iſſuë du ſouper.* A cœnâ. *Ná wſtawaniu od ſtołu ná końcu wieczerzy.

ISSUë ſe dit auſſi (*des extremitez & des entrailles des animaux qui ſe mangent.*) Extrema animalium, n. pl. Inteſtina, orum, n. pl. PODROBKI rożne ták wnętrzności iáko y powierzchownych części zwierząt y praſtwa ktore ſię iedzą w potrawach iáko ſkrzydełka nożki grzebyki pępki &c. * Lactes agninæ, *gen.* lactium agninarum, f. pl. *Une iſſuë d'agneau.* * Mlecaka iągnięce.

ISSUë, (*Evenement bon ou mauvais.*) Exitus. Eventus. Succeſſus, m. Finis, is, m. *Cicer.* PRZYPADEK iáki zły álbo dobry.

Nous avons eu bonne iſſuë de noſtre affaire. Ad optatos exitus res noſtra deducta eſt. Feliciter nobis ceſſit negotium. Ad manus res iſta nobis ſucceſſit. Contigit rebus noſtris proſper exitus. *Cicer. Hor.* Szczęśliwie, ná koniec ſzczęśliwy nám wyſzła ſprawa rzecz intereſs &c. **Avoir quelque iſſuë funeſte.* Exitialem exitum habere *Cicer.* * Mieć koniec nieſzczęśliwy wyniść ná zły nieſzczęśliwy koniec.

ISTHME, ſubſt. m. (*Petite langue de terre qui joint deux continents.*) Iſthmus, i. m. *Plin.* MIĘDZY morze ziemi plac wąſki między dwiema morzami.

ISTRIE, (*Province d'Italie dans l'Eſtat de Veniſe.*) Iſtria, æ, f. *Plin.* JSTRYA Prowincya Włoſka w Páńſtwie weneckim.

Les peuples d'Iſtrie. Iſtri, orum, m. pl. *Plin.* Jſtrowie Jſtryanie.

ITALIE, (*Pays de l'Europe ſur la mer mediterranée, qui appartient à plusieurs petits Princes.*) Italia, æ, f. *autrefois* Heſperia. OEnotria. Saturnia. Auſonia. æ, f. WŁOCHY kráy Europy nád morzem ſrodziemnym należący do rożnych Książąt y Pánow.

D'ITALIE Italicus, a, um. *Cicer.* WŁOSKI z włoch.

ITALIEN, m. ITALIENNE, f. (*Celuy ou celle qui eſt d'Italie.*) Italius, i, m. Italia, æ, f. *Cic.* WŁOCH WŁOSZKA.

La langue Italienne. Lingua Italica. Mowa włoſka

ITHAQUE, (*Petite Iſle de la mer d'Ionie, pays d'Ulyſſe.*) Ithaca, æ, f. *Cic.* JTAKA Wyſpka morza Greckiego Oyczyzna Uliſſeſa.

ITE'RATIF, m. ITE'RATIVE, f. (*Réiteré.*) Iteratus, a, um. *Plaut.* POWTORZONY Powtorzona.

ITINERAIRE, ſubſt. m. (*Guide de voyageurs.*) Itinerarium, ii, n. *Anton. Auguſt.* PODROZNY.

JUBE, ſubſt. f. (*Criniere d'un Lion.*) Juba, æ, f. Grzywa.

JUBE', ſubſt. m. (*Tribune dans nos Egliſes où l'on chante l'Evangile pour eſtre entendu du peuple.*) Odeum, ei. *Vitr.* Pulpitum, i, n. PULPIT Kościelny ná ktorym kładą księgi do ſpiewania.

JUBILE', ſubſt. m. (*Cérémonie eccleſiaſtique qui ſe fait pour obtenir la remiſſion de ſes pechez, moyennant certaines pratiques de devotion ordonnées par l'Egliſe.*) Jubileus, ei, m. JUBILEUSZ miłościwe láto ná odpuſzczenie grzechow ták co do winy iáko y co do kárania doczeſnego zá wypełnieniem pewnych kondycyi.

(Il a eſté eſtabli à l'imitation du Jubilé de la Loy Judaïque, par le Pape Boniface VIII. l'an 1300. en faveur de ceux qui iroient *ad limina Apoſtolorum*, viſiter le tombeau des ſaints Apoſtres.) Poſtanowił ten Jubileuſz ná wzor Jubileuſzu ſtarozakonnego prawa, Pápież Bonifacyuſz VIII. Roku, 1300. dlá tych ktoryby odwiedzili kościoł SS. Apoſtołow Piotra y Páwła y grob tych SS. Appoſtołow.

SE JUCHER, V. neut. (*parlant des poules qui ſe perchent pour repoſer la nuit.*) Inſidere, (deo, es, inſedi, inſeſſum.) n. *Colum.* SIADAC ná grzędy iáko czynią kury ná noc.

JUDAS, ſubſt. m. (*Le traiſtre Apoſtre, qui livra J. C. aux Juifs pour trente deniers.*) Judas traditor, *genit* Judæ traditoris, m. JUDASZ zdrayca Apoſtoł ktory wydał żydom Chryſtuſa zá trzydzieści ſrebrnych.

ON EMPLOYE ce mot en pluſieurs façons de parler familieres & proverbiales, *Il eſt traiſtre comme Judas, C'eſt un vray Judas.* Alter proditor ut Judas. ZAZYWAIĄ tego słowa rozmaicie w mowie potoczney náprzykład mowiemy: *Wierny Judaſz* chytry zdrayca. **Un baiſer de Judas,* (*Careſſes trompeuſes dont on ſe ſert pour trahir quelqu'un.*) Inſidum ou perfidioſum, i, n. Subdolæ & inſidæ blanditiæ, arû, f. plur. **Pocałowanie Judaſzowſkie,* podchlebſtwa ná odrwienie oſzukanie.

ON APPELLE parmi le peuple, *Bran de Judas,* (*des taches de rouſſeur qui viennent au viſage de ceux qui ont ordinairement le poil roux ardent, comme Judas.*) Lenticulæ, urum, f. pl. *Celſ.* PIEGI plamy żołte pOtráry zwłaſzcza rudawych

JUDAIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient aux Juifs.*) Judaicus, a, um *Cic.* ZYDOWSKI, Zydowſka, żydow.

JUDAIZER, V. neut. (*Suivre les cérémonies des Juifs.*) Ritus Judaicos ſequi. Z ZYDAMI trzymać obrządki ich y zwyczaie záchowuiąc.

JUDAISME, ſubſt. maſc. (*L'ancienne religion des Juifs.*) Judæorum religio, onis, f. ZYDOWSKIE Zábobony.

JUDAISME, (*oppoſé au Chriſtianiſme*) Judaica ſuperſtitio, *genit* Judaicæ ſuperſtitionis, f. *Quint.* ZYDOWSKIE niedowiarſtwo ſekta zábobony żydowſkie.

JUDAISME, (*Les couſtumes & les cérémonies des Juifs.*) Judaici ritus, *genit* judaicorum rituum, m. pl. Judaiſmus, i, m. OBRZĄDKI zwyczaie y nábożeńſtwa żydowſkie.

JUDE'E, ſubſt. f. (*Province de la Paleſtine, dont la capitale eſt Jeruſalem.*) Judæa, æ, fœm. ZYDOWSKA Judzka Kraina.

JUDICATIF, maſc. JUDICATIVE, fœm. (*La faculté judicative, dans l'entendement, à qui il appartient de juger des choſes.*) Judicandi vis ou facultas, f. ROZSĄDEK rozeznanie ná umyśle

JUDICATURE, ſubſt. f. (*L'office de juge.*) Judiciarium munus, *genit.* judiciarii muneris, neut. SĘSTWO.

Exercer la judicature. Judicis officio fungi. Sęſtwo ſęſki urząd ſprawować.

JUDIÇIAIRE, adject. m. & f. (*Qui appartient à la juſtice.*) Judiciarius, a, um. Judicialis & hoc le. *Cic.* SĘSKI ſądowy urzędowny.

JUDICIEL, adject. maſc. (*Le genre judiciel ou judicioire,* (*terme de Rhetorique.*) Genus judiciale, *ou* forenſe *ou* concertatorium, *genit* generis judicialis *ou* forenſis *ou* concertatorii, neut *Cicer.* RODZAY mow w prawie ſtawaiących ludzi mowy prawne.

JUDICIEUSEMENT, adv. (*Avec jugement & ſageſſe.*) Prudenter. Sapienter. Conſultè, adv. *Cic. Plaut.* ROZSĄDNIE bacznie uważnie.

JUDICIEUX, maſc. JUDICIEUSE, fœm. (*Senſé, qui a du jugement, aviſé, de bon ſens.*) Vir acri judicio. Prudens. Sapiens, entis, omn. gen. Conſideratus, a, um. *Cic.* ROZSĄDNY. baczny, uważny.

Un diſcours judicieux, ſenſé, ſage. Oratio ſapiens *ou* prudens Oratio prudentiæ plena. *Cic.* Mowa rozſądna poważna godna wſzelkiey uwagi.

JUGE, ſubſt. maſc. (*Qui juge, qui porte ſon jugement de quoy que ce ſoit.*) Judex, *genit.* judicis, maſc. *Cic.* SĘDZIA.

Un bon juge, qui ſçait bien juger des choſes. Æquus æſtimator, & judex rerum. Æſtimator doctus & intelligens *Cic.* comme qui diroit *Un bon connoiſſeur.* Człowiek rozeznany rozeznania wſzelkiego ktory dobrze o rzeczach ſądzi

JUGE *d'office.* Judex, m. *Cic.* SĘDZIA urzędowny.

Juge ſouverain, (*qui juge en dernier reſſort.*) Summus *ou* ſupremus judex, Sędzia náywyżſzy.

JUGE *fubalterne* ou *inferieur.* Judex inferior. SĘDZIA niżizy.

JUGE *civil.* Civilium negotiorum *ou* rerum judex. SĘDZIA ſpraw potocznych.

JUGE *criminel.* Quæſitor,oris,m. Rerum capitalium prætor. Quæſitorum criminalium quæſitor,oris,maſc. *Aſcon-Ped.* SĘDZIA ſpraw głownych.

JUGE *delegue* ou *commis.* Recuperator, oris, m. *Cic.* SĘDZIA do iákiey ſprawy a oſobna náznaczony zeſłany náznaczony Grod ziemſtwo komiſſarz.

FAIRE *l'office de juge, Exercer la judicature.* Judicia exercere. SĄDZIC.

Vn bon juge, Vn juge intégre & incorruptible. Judex integer *ou* incorruptus *ou* ſanctiſſimus *ou* æquiſſimus. *Cic.* Sędzia ſprawiedliwy nieprzedarowany. *°Vn juge qui ſe laiſſe corrompre par argent.* Nummarius judex. *Cic.* °Sędzia przekupiony przedarowany. *°Vn juge qui donne tout à la faveur.* Judex qui gratiæ ſubſcribit. *Terent.* Judex gratiæ obnoxius. *Quint.* SĘDZIA zá przyiaźnią y łaſką cudzą ſię uwodzący.

Etablir un juge. Judicem conſtituere. *Cic.* Poſtanowic ſędziego. *°Prendre quelqu'un pour juge d'un different.* De controverſiâ judicem ſumere. *Cic. ou* capere. *Plaut. Liv.* °Obrać wziąć ſobie kogo zá ſędziego.

JUGEMENT, ſubſt. m. (*Faculté de l'ame qui nous fait juger des choſes.*) Judicandi vis, *genit.* vis, *ou* facultas, atis, f. ROZSĄDEK co do rozumu ná umyśle ſiła.

Vn homme de jugement, qui a bien du jugement. Vir acri judicio. *Quint.* Człowiek wielkiego rozſądku. *°Il a le jugement bon, Il a encore bon jugement.* Eſt adhuc mentis ſuæ, *ou* ſanæ & integræ mentis, compos. Adhuc apud ſe eſt, (*parlant d'un homme extremement vieux,* ou *qui eſt fort malade.*) °Jeſzcze ieſt przy dobrym rozeznaniu przyzmyſłach, mowiąc o człowieku bardzo ſtarym, álbo bardzo chorym.

JUGEMENT, (*que l'on fait des choſes.*) Judicium, ii, n. Sententia, æ, fœm. Exiſtimatio, onis, fœm. ZDANIE ſądzenie o czym.

Suſpendre ſon jugement. Aſſenſum *ou* judicium *ou* aſſenſionem ſuſtinere *ou* cohibere *ou* retinere. Se ab omni aſſenſu ſuſtinere. *Cic.* Záwieſić zdanie ſwoie.

Faire ou *porter jugement de l'eſprit de quelqu'un.* Judicium ferre *ou* facere de alicujus ingenio. *Cic.* Dać zdanie ſwoie o czyim rozumie.

S'arreſter au jugement de quelqu'un. Stare alicujus judicio. *Cic.* Przeſtawać ná czyim zdaniu.

C'eſt mon jugement. Sic cenſeo. Sic ſentio. To ieſt moie zdanie, ták mi ſię zdaie.

A mon jugement, Selon mon jugement, A mon avis, Selon moy. Meo judicio. Meâ ſententiâ. abl. *Cicer.* Według mnie według mego rozumienia.

JUGEMENT rememire. (*qu'on porte des perſonnes.*) Temerarium judicium, ii, neut. POSĄDZANIE lekomyślne o drugich.

Faire un jugement temeraire. Præceps ac temerarium de aliquo judicium ferre *ou* habere. Temerè ac præcipitanter de aliquo judicare. Poſądzać lekomyślnie.

JUGEMENT, (*Sentence qu'un juge prononce ſur quelque different.*) Judicium, ii, neut. Sententia, æ, f Judicatum, i, n. *Cicer.* DEKRET ſentencya ſąd w ſprawie iákiey. *°Appeller quelqu'un en jugement, La faire venir devant le iuge.*) Aliquem in judicium *ou* in jus vocare *ou* adducere. Arceſſere aliquem judicio. *Cic.* °Pozwać do ſądu.

Aſſiſter au jugement. Adeſſe *ou* intereſſe judicio *ou* ad judicium. *Cic.* Być ná ſądach záſiadać znáydować ſię u ſądow.

Donner un jugement de mort contre quelqu'un. Conſtituere capitis judicium in aliquem. *Cic.* Oſądzić ſkazać ná śmierć ná gardło. *°Rendre un jugement.* Reddere *ou* dare *ou* dictare judicium. Ferre ſententiam. *Ter. Cicer.* °Sądzić oſądzić ſenſencyą wydać

JUGER, V. act. (*Exercer ſon jugement à connoiſtre & diſcerner le bon du mauvais, le vray d'avec le faux.*) De re aliquâ judicare, (o, as, avi, atum.) Judicium ferre, (ferro, fers, tuli, latum.) *Cic.* Judicium facere, (io, is, feci, factum.) SĄDZIC o rzeczach rozeznaiąc złe od dobrego fałſz od prawdy.

Le peuple ne juge preſque de rien ſuivant la vérité, mais ſelon l'opinion d'autruy. Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat. *Cic.* Poſpolſtwo gmin proſty prawie o niczym nie ſądzi według prawdy ále według cudzego mniemania.

Juger de quelqu'un par ſoy meſme. Animum alicujus ex animo ſuo ſpectare. *Terent.* Ex ſuo ingenio mores alicujus probare. Judicare aliquem ex ingenio ſuo. *Plaut. Ter.* Sądzić o kim z ſiebie ſamego. *°Il ne faut pas juger des choſes ſur le rapport de la renommée.* Non ex rumore de rebus ſtatuendum eſt. *Tacit.* °Nie trzeba ſądzić o rzeczach według powieści rozgłoſzoney.

JUGER, (*Prononcer un jugement.*) De lite *ou* de causâ judicare *ou* ſtatuere. *Cic.* SĄDZIC oſądzić, *Dekret ferować.*

Faire juger une affaire deux fois. De eâdem re bis judicium adipiſci. *Terent.* Dwa razy ná iednę ſprawę ſąd otrzymać. *°Il a jugé cette affaire en ma faveur.* Litem iſtam ſecundum me diremit. *Cic.* °Oſądził tę ſprawę ná moię ſtronę.

JUGER ſe dit proverbialement. *Il en juge comme un aveugle des couleurs.* De re iſtâ, ut cæcus de coloribus judicat. SĄDZIC (*przyſłowiem*) ſądzi o tym iák ślepy o farbie. *°Juger à la boule-venë, au haſard* Judicare rem ut eſt. °Sądzić *perfas & nefas* iák ták, ni to ni owo. *°Juger ſur l'étiquete du ſac, ſans avoir examiné les pieces.* Judicare ſecundum titulum, non perpenſis litis inſtrumentis. °Sądzić według worka nie według prawa y dokumentow, zá tą ſtroną ktora lepiey zápłaci, nie zá tą ktora lepſze ma prawo.

JUGULAIRE, adject. m. & f. *Les veines jugulaires, (qui montent à la gorge, & qui viennent du rameau axillaire.)* Juguli venæ, arum, f. pl. ZYŁY karkowe gardłowe.

JUIF, m. JUIVE, f. (*Qui eſt de Judée.*) Judæus, æi, m. Judæa, æ, f. *pour une femme Juive.* ZYD, ZYDOWKA.

JUIVERIE, ſubſt. f. (*L'endroit où les Juifs demeurent dans les villes.*) Judaica platea, æ, f. ZYDOWSKA ulica miaſto gdzie mięſzkaią w miaſtach żydzi.

JUILLET, ſubſt. m. (*Le ſeptiéme mois de l'année à compter depuis Janvier.*) Julius, ii, m. (*ou ſous-entend* menſis.) LIPIEC Mieſiąc ſiodmy w Roku od Stycznia rachuiąc.

(Il s'appelloit anciennement *Quintilis* le cinquiéme mois de l'Année, en commençant à Mars, comme les anciens Romains.) Nazywał ſię Piątym álbo Piętakowym zdawna záczynaiąc od Marca iák iáko Rzymianie záczynali.

JUIN, ſubſt m. (*Le ſixiéme mois de l'année, à commencer à Janvier, & le quatrieme en commençant à Mars.*) Junius, ii, maſc. CZERWIEC mieſiąc ſzoſty w Roku od Stycznia á czwarty od Márca.

JUJUBE, ſubſt. f. (*Menu fruit qui reſſemble à la cornouille.*) Ziziphum, i, n. *Colum.* JUJUBA owoc.

JUJUBIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte les jujubes.*) Ziziphus i, f. *Colum.* JUJUBA drzewo,

JULEP, *ou* JULLET, ſubſt. maſc (*Potion douce & agréable qu'on donne aux malades, pour provoquer le ſommeil & pour les rafraiſhir dans l'ardeur de la fiévre.*) Dulcicula potio, *genit.* dulciculæ potionis, fœm. Julepus, i, maſc. ULEPEK dla chorego.

JULIERS, (*Ville forte d'Allemagne, ſituée ſur la riviere de Roovre, capitale du Duché de meſme nom apartenant au Duc de Neubourg.*) Juliacum, i, neut. JULIA Miaſto Niemieckie głowne Xięſtwa tegoż Imienia náleżące do Xiążęcia Neyburſkiego.

De Juliers. Juliacenſis & hoc ſe. Z JULII.

JUMEAU, m. JUMELLE, f *Voyez* GEMEAU. BLIZNIĘ Bliźniaczka Bliźnięta.

JUMENT, (*prononcez* jumant.) ſubſt. f. (*La femelle du cheval,* ou *Vne cavale.*) Equa, æ, f. *Hor.* KLACZ.

IVOIRE, *Voyez* YVOIRE. SŁONIOWA Kość.

JUPITER, ſubſt. maſc. (*Aſtre benin que les Aſtrologues nomment la grande fortune.*) Jupiter, *genit.* jovis, maſc. (*L'on diſoit autrefois* Jovis hujus Jovis.) JOWISZ Planeta łaſkawy

JUPPE, ſubſt. f. (*Habillement de femme depuis les hanches juſqu'en bas.*) Supparum inferius, *genit.* ſuppari inferioris, n. SPODNICA ſtroy białogłowſki od biodr aż do ziemi. °JUPPON, ſubſt m. (*Petite juppe de deſſous.*) Supparum interius. °SPODNICZKA ſpodnia.

IVRAYE, *Voyez* YVRAYE. KĄKOL.

JURÉ *en quelque art & meſtier que ce ſoit,* ſubſt. m. Juratus, i, m. PRZYSIĘZNY przyſięgły wſzelako.

JUREEMENT, ſubſt. m. (*Affirmation qu'on fait d'une choſe en prenant Dieu à temoin.*) Juramentum, i, n. Jusiurandum, *genit.* jusiurandi. n. PRZYSIĘGA twierdząc co awezwaniem náświadectwo Imięnia Bożego.

JUREMENT ſe dit auſſi (*des paroles d'emportement & des blaſphemes qu'on prononce dans la colero.*) Imprecationes.

Execrationes Detestationes, onum, f. pl. *Cic.* BLUZNIERSTWA przeklęstwa hałasy w gniewie.

JURER, V. act. & neut. (*Prandre Dieu à témoin de la verité qu'on dit.*) Jurare, (o,as, avi, atum.) neut. Jurejurare. *Liv.* Dejerare. *Ter.* PRZYSIĘGAC biorąc ná swiadectwo Boga. **Jurer sur les autels.* Jurare aras. *Hor.* *Przysięgać przed Ołtarzem.

JURER *faux.* Falsum jurare. Vanissimum jusjurandum jurare. *Cic.* KRZYWO przysięgać. **Jurer en sa conscience.* Jurare ex animi sui sententiâ. *Cic.* *Záprzysiądz się ná sumnienie. **Il jura en termes formels, qu'il nous vengeroit d'une telle brutalie.* Jurat verbis conceptissimis se nos vindicaturum de tam libidinoso impetu. *Petr. B.* *Wyraźnemi słowy przysiągł ie się zemści zá tę sromotę nászę.

JURER se dit aussi (*des blasphemes & des éxécrations qu'on profère contre Dieu & contre les personnes dans quelque emportement de colere.*) Multa maledicta in Deum proferre *ou* vomere *ou* congerere. act. Verbis atrocioribus insectari aliquem, dep. Maledictis differre aliquem. *Plaut.* PRZEKLINAC, klnąć, złorzeczyć, bluźnić,

IVRESSE, *voyez* YVRESSE, &c. PIJANSTWO.

JUREUR, subst.m. (*Qui blaspheme.*) Maledicus conviciator, *genit.* maledici conviciatoris, masc. *Cic.* Dejerans, antis, omn gen BLUZNIERCA Przeblinacz.

(*On* dit *Jureuse* pour une femme, *Maledica mulier.*) Bluźnierka zła białogłowa klnąca.

JURIDIQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui est selon les formes de la justice.*) Quod est secundùm normam juris. Ex judiciorum formulis. PRAWNY, Prawna.

JURIDIQUEMENT, adv. (*Selon les formes de la justice.*) Ex jure. Judiciorum formulis. *Cicer.* Ex præscripto juris. PRAWNIE.

JURISCONSULTE, subst. masc. (*Sçavant en droit, qui en a escrit, & que l'on consulte sur l'interprétation des loix.*) Jurisconsultus, i, masc. Jurisperitus, i, masc. Juris & legum peritus, i, masc. *Cicer. Horat.* PRAWNY uczony biegły w prawie.

JURISDICTION, (*on prononce* Juridiction) subst. fœm. Jurisdictio, onis, fœm. *Cicer.* JURYSDYKCYA zwierzchność sąd władza urząd. **Cette affaire est de ma jurisdiction.* Res vertitur in meo foro. *Plaut.* *To do moiey należy Jurisdykcyi.

**Entreprendre sur la jurisdiction de quelqu'un.* Usurpare jurisdictionem alterius. (*& par un Proverbe Latin* Ponere falcem in messem alienam, *Mettre sa faux dans la moisson d'autruy, Entreprendre sur luy.*) *Wdawać się w cudze prawo y jurisdykcyą à przysłowiem łacińskim pomkąć się kosą ná cudzą pszenicę. **Je ne suis point de vostre jurisdiction.* Tui juris non sum, neque potestatis. *Nie należę do Jurisdykcyi twoiey.

ON DIT au figuré, *Il a tousjours esté permis de parler de ceux que la mort a mis hors de la jurisdiction de la flatterie & de la haine* Licuit semper sermonem habere de his, citra adulationem & invidiam positis. *Tacit.* ZAWSZE wolno było o tych mowić ktorych śmierć ták od podchlebstwa iáko y od záwiści wyłączyła, to iest o umarłych ktorych po śmierci áni podchlebstwo nie tyka, áni złość ni czyia nie obraża.

JURISPRUDENCE, (*on prononce* jurisprudance.) subst. f. (*Science du droit.*) Jurisprudentia, æ, f. *Vlp.* Prudentia juris. Juris scientia, æ, f. *Cic.* NAUKA prawa. Práwo.

JURISTE, subst. m. *le mesme que* JURISCONSULTE. PRAWNY człowiek biegły w prawie.

JVROGNE, *Voyez.* YVROGNE. PIJAK Pijánica.

JUS, subst. m. (*Suc ou liqueur qu'on exprime des viandes ou des fleurs.*) Succus, i, m. JUS, *genit.* juris, neut. SOK soczystość miázga.

Vne viende qui a bien du jus, Vne viande succulente. Cibus jurulentus, ti, m. Cibus succosus, & nutritivus, i,m. *Petr. B.* Mięso soczyste.

JUSQUE, *ou* JUSQUES, (*Préposition qui marque le lieu & le temps.*) Usque. AZ po, áż do. **Jusques à Rome.* Usque Romam usque. *Aż do Rzymu.

JUSQUES ICY, *Jusques à cet endroit.* Usque ad hunc locum. *Cic.* Huc usque. *Plin.* Aż poty. **Jusqu'à présent.* Hactenus. adv. *Aż dotąd.

Jusques au delà des Alpes. Trans Alpes usque. *Cic.* Aż po za gory Alpes.

Depuis le Janicule jusques au temple d'Apollon. Usque à Janiculo ad ædem Appollinis. Od odawiernego Bożka áż do Apollinowego Kościoła.

Jusques au dernier jour d'Aoust, ou *Jusques au jour de devant les Calendes de Septembre.* Usque ad pridie Calendas Septembris. *Cic.* Aż do ostatniego dnia Sierpnia.

JUSQUES *à quant.* Quousque. *Cic.* Usquequò. *Mart.* A POKISZ.

JUSQUES *aux oreilles.* Aurium tenùs. *Quint.* PO uszy. **Jusques à la bouche.* Ore tenùs. *Tacit.* *Po gębę po usta.

Jusques au vif. Vivo tenùs. *Colum.* Do żywego.

JUSQUIAME, subst. f. (*Herbe qu'on nomme la Mort aux porcs.*) Hyosciamus, i, m. Hyosciamum, i, n. *Plin.* Herba Apollinaris. Faba suilla, æ, fœm. *Plin.* BIELUN ziele szaley.

JUSSION, subst. f. (*Commandement.*) Jussum, i, neut. Jussus, ûs, m. *Plaut.* ROZKAZ nákaz przykaz.

JUSTE, adject. m. & f. (*Equitable.*) Justus, Æquus, a, um. *Cic.* SPRAWIEDLIWY prawy słuszny.

Ce que vous dites est juste. Æqua & justa dicis. *Cic.* To co mowisz rzecz iest słuszna. **Ce que vous demandez est juste & raisonnable.* Jus & æquum postulas. *Ter.* Jus bonumque oras. Jus merum oras. *Plaut.* *To o co prosisz rzecz iest sprawiedliwa y słuszna.

JUSTE, (*Convenable, propre.*) Justus, a,um. Congruens. Conveniens, entis, omn. gen. Habilis & hoc le. Aptus, a, um. *Cic.* PRAWIE przyzwoity przystoyny należyty.

Cet habit m'est juste. Hæc vestis mihi aptè convenit; Hæc vestis habilis est ad corpus. Tá sukniá prawie dobrze ná mnie zrobiona. **Ce soulier n'est point juste à mon pied.* Calceus iste laxus est. Calceus iste pede major est. *Hor.* *Ten trzewik nie dobry ná nogę moię.

ON DIT au figuré, *Vn esprit juste, qui ne dit que ce qu'il faut dire.* Accuratum & rectum ingenium. *Cic.* ROZUM umysł człowiek rozsądny baczny.

Parler juste ou *avec justesse.* Aptè & perbenè loqui. Rozumnie y rozsądnie mowić. **Vn discours juste.* Accurata oratio, neque redundans, neque excurrens. *Cic.* *Mowa baczna rozsądna.

Le compte est juste. Convenit numerus. *Ter.* Dobry właśnie rachunek, ráchunek prawie wychodzący.

AU JUSTE. Certò. PRAWIE cále zá pewnie doskonale właśnie. **Je ne vous puis bien dire au juste combien ils estoient.* Quot fuerint certò dicere non possum. * Niemogę prawie powiedzieć wiele ich było,

JUSTE-AU-CORPS, subst. m. (*Espece d'habillement, qui n'est pas trop ample, & qui est juste au corps.*) Vestis *ou* tunica astrictior, *genit.* vestis *ou* tunicæ astrictioris, fœm. WIERZCHNIA sukniá stroiu cudzoziemskiego niemieckiego lub francuskiego *żustokor* zowią.

JUSTEMENT, adv. (*Avec justice.*) Justè. adv. Jure. abl. Meritò. adv. *Cic.* SPRAWIEDLIWIE słusznie.

JUSTEMENT, (*Precisément.*) comme *Il est arrivé justement comme on parlait de luy.* Eo ipso tempore advenit, quo mentio de eo injecta erat. WŁASNIE prawie Własnie nádszedł nádiechał kiedy o nim mowiono.

Voila justement mon compte, toute la somme y est, il n'y manque pas un double. Nummorum convenit numerus. Summæ ne teruncius quidem abest *ou* deest. Właśnie prawie mi ráchunek wychodzi zewszystkim.

JUSTEMENT *vous avez deviné.* Rem acu tetigisti, sic est. *Plaut.* WŁASNIES zgadł trafiłeś.

ON DIT ironiquement, *Justement, c'est bien cela.* Scilicet quidem! MOWIĄ żártem właśnie to, à toć prawie zgadłeś

JUSTESSE, subst. fem. (*Proportion, rapport que les parties d'un tout ont entre elles.*) Apta partium compositio, *genit.* aptæ compositionis, f. Condecentia, æ, f. *Cic.* PRZYSTOYNOSC przyzwoitość propozycya

Avec justesse. Aptè. Concinnè. Composité. adv. *Cicer.* Przystoynie przyzwoicie.

Ce discours a toute la justesse qu'on sçauroit desirer. Hæc oratio ita accurata est, ut nihil redundet, nihilque nimis excurrat. Hæc oratio suis omnibus numeris & partibus expleta *ou* cumulata est, nihil ut suprà. Tá mowa ze wszystkim iest przyzwoita.

JUSTICE. subst. f. (*Vertu qui nous fait rendre à chacun ce qui luy appartient.*) Justitia, æ, f. *Cic.* SPRAWIEDLIWOSC cnota przez ktorą oddaiemy każdemu to co iego iest y iemu należy, **Faire justice à quelqu'un, Luy rendre ce qui luy ap-*

par-

partient. Jus suum alicui tribuere. *Auct. ad Heren.* Suum alicui tribuere. *Cic.* *Sprawiedliwość komu czynić.

JUSTICE, (*Equité.*) Æquitas,atis,fœm. *Cic.* SPRAWIEDLIWA słuszna słuszność.

Ils pensent avoir la justice de leur costé. Sua in causâ putant habere æquum & bonum, quod defendant. *Cic.* Rozumieią że maią słuszność po sobie. **J'ay la justice de mon costé.* A me jus stat. *Liv.* *Mam sprawiedliwość po sobie, słuszność po sobie.

Vous me faites justice de ne douter point du zele que j'ay pour le bien public. De animo meo erga Rempublicam benè facis quòd non dubitas. *Cic.* Sprawiedliwość mi czynisz niewątpiąc o pilności moiey około dobra pospolitego. **Je vous loue, & je vous fais justice en cela.* Meritò ac jure laudo te. *Cic.* *Chwalę cię y sprawiedliwie y słusznie to czynię.

Avec justice, Justement. Justè. adv. Jure. abl. Meritò. adv. Jure & merito, Merito & jure. abl. *Cic.* Słusznie sprawiedliwie.

Exercer, administrer la justice. Jus dicere Judicia exercere. *Cic.* Sądzić czynić sprawiedliwość. **Tascher de corrompre la justice.* Judiciorum corruptelam moliri, *Cic.* *Usiłować nárusayć sprawiedliwość.

Il n'y a point de justice dans la ville. Jacent judicia. Leges silent. Frigent judicia omnia. *Cic.* Niemasz sprawiedliwości w mieście.

Mettre quelqu'un en justice. Aliquem in jus vocare *ou* deducere. Aliquem in judicium vocare *ou* producere. *Cic.* Oddać kogo do sądu lub pozwać do sądu oddać do sądu.

Mettre quelqu'un entre les mains de la justice, l'abandonner à la justice Severitati judiciorum aliquem permittere. Judicibus puniendum aliquem tradere. Oddać kogo do sądu. **Poursuivre quelqu'un en justice.* Aliquem judicio persequi. *Cic.* *Dochodzić kogo prawem. **Vendre la justice.* Venalia habere judicia. Venalem habere jurisdictionem. *Cic.* *Przedawać sprawiedliwość mieć ią ná przedaż

HAUTE JUSTICE, (*Droit de juger à mort les criminels.*) Jus *ou* potestas vitæ & necis. GŁOWNY sąd náywyższy. **Moyenne justice,* (*Droit de mettre en prison & ne condamner à l'amande.*) Jus carceris & multæ. *Sąd poroczny ná wsadzenie y skaranie grzywnami. *BASSE *justice,* (*Droit qu'on a d'arrester un homme sur ses terres. & le condamner à quelques legeres peines.*) Jus prehensionis & levioris pœnæ. *Urząd maiący moc wsadzenia y skazania ná grzywny.

ON DIT, *On fait aujourd'huy justice,* (*On pend ou l'on rompt des criminels.*) Extremo supplicio sontes hodie afficiuntur *ou* plectuntur. DZIS tracą złoczyńcę.

LES GENS *de juste.* Judices, icum, masc. plur. Qui judicia exercent. Qui præsunt judiciis. SĘDZIOWIE urzędnicy urzędowi ludzie.

JUSTIFICATIF, m. JUSTIFICATIVE, f. (*Qui sert à justifier quelqu'un.*) Innocentiam alicujus probans, antis, omn. gen. WYWODOWI prawnemu służący.

Les pieces justificatives d'une demande. Instrumenta, quæ fidem petitionis alicujus faciunt. Papiery dokumenta prawne.

JUSTIFICATION, subst.fœm. (*Preuve de la verité d'un fait qu'on a avancé.*) Probatio, onis, fœm. *Cicer.* DOWOD prawny.

JUSTIFICATION, (*Action par laquelle on se justifie innocent d'un crime dont on nous charge*) Purgatio, onis, fœm. Criminis depulsio *ou* remotio,onis,f.*Cic.* OBRONY dowodzenie swoiey niewinności. **Il ne voulut pas nous écouter sur vostre justification.*) Noluit ille in defensionem vestram aures præbere. *Petr. B.* *Niechciał słuchać wywodow twoiey niewinności obron twoich.

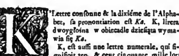
JUSTIFIER, V. act. (*Prouver, faire voir la verité de ce qu'on a avancé.*) Probare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* DOWODZIC czego pokazać dowodnie dowodami wywieść. **Il n'y avoit rien que je souhaitasse tant que de trouver les occasions de vous justifier ma reconnoissance, & de la randre publique.* Nihil mihi fuit optatius, quàm ut primùm abs re ipso, deinde à cæteris omnibus, quàm gratissimus erga te essem cognosceres. *Cic.* *Niczegom bardziey nieżyczył, iáko znaleść okazyą gdziebym ci mogł pokazać wdzięczność moię y oney iawne dać dowody.

JUSTIFIER *quelqu'un,*(*L'absoudre de quelque accusation.*) Aliquem de re aliquâ purgare. Culpam ab aliquo removere *ou* depellere. *Cic.* BRONIC kogo niewinności iego dowodzić obstawać przy niewinności.

SE JUSTIFIER *devant quelqu'un.* Purgare se alicui *ou* apud aliquem de re aliquâ. *Ter.* Demoliri culpam de se. *Plaut.* Amovere à se culpam. Crimen diluere. *Cic Ter.* WYWODZIC się komu usprawiedliwiać mu się wymierzyć mu ią. **Il m'a écrit qu'il s'est justifié de cela auprès de vous.* De hoc purgatum se tibi, scribit esse. *Cicer.* *Nápisał do mnie że ci się z tego wywiodł. **Je me suis justifié, & ensuite nous avons fait la paix.* Habui expurgationem, & facta est pax. *Plaut.* *Wywiodłem mu się, y zgoda między nami stanęła.

La fortune vous a justifié de ce honteux soupçon. Fortuna te à turpissimâ suspicione dimisit. *Petr.* Szczęściem-eś się wyszedł z ták sromotnego podeyrzenia.

LE JUTLAND, *ou* LA JUTLANDE, (*Presqu'isle du Royaume de Danemark.*) Jutia,æ, f. JUDLAND wysep wodą nieobeszły, Duńskiego Krolestwa Jutlandya, Jucya Prowincya Duńska.

K.

K'Lettre consonne & la dixiéme de l'Alphabet, sa prononciation est *Ka.* K, litera dwoygłośna w obiecadle dziesiąta wymawia się *Ka.*

K, est aussi une lettre numerale, qui signifioit 250, & cent cinquante mille lors qu'on la marque dessus d'un tiret. K, znaczy też liczbę 250. á z linijką pociągnioną ná wierzchu znaczy sto piędziesiąt tysięcy.

KALENDES, subst. fœm. plur. (*Les premiers jours des mois chez les Romains.*) Kalendæ *ou* Calendæ, arum, fœm. plur. *Voyez* CALENDES. PIERWSZY dzień każdego miesiąca u Rzymian.

KAMINIEK, (*Ville de Pologne, & la capitale de la haute Podolie.*) Kamenecia, æ, f. Kamienicum, i,n. KAMIENIEC Podolski głowne miasto Podola w Polszcze.

KEMPEN, *ou* KAMPENLAND, *Comté du Brabant.*) Kampania, æ, f. KEMP Hrabstwo w Brabancyi.

KEMPTEN, (*Ville d'Allemagne en Suabe.*) Kampodunum,i,n. KEMPT Miasto Niemieckie w Szwewii.

KENT, (*Comté du Royaume d'Angleterre, dont la capitale est Cantorbery.*) Kantium, ii, n. KENT Hrabstwo w Anglii ktorego głowne miasto Kęty.

KESSL, (*Ville du haut quartier de Gueldres.*)Menapiorum castellum, li.n. KASSEL Miasto wyższey Geldryi.

KIBURG, (*Ville de Suisse dans le canton de Zurich.*) Kiburgium,ii, neut. KIBURG Miasto Szwaycarskie w Powiecie Curyk.

KIEL, (*Ville du Royaume de Danemark dans le Duché de Holstein.*) Kilonium, ii,n. KIEL Miasto Krolestwa Duńskiego w Xięstwie Holstyńskim.

KIL, (*Riviere proche de Treves.*) Gelbis, is,m. KIL Rzeka blisko Trydentu.

KIOW, (*Ville de Pologne dans la basse Volhynie.*) Kiovia, æ, f. KIJOW Miasto Polskie ná Wołhyniu niższym.

KOLDINGUEN, (*Ville de Danemark dans le Jutland.*) Koldinga, æ, fœm. KOLDYNK Miasto Duńskie w Jutlandyi.

KONISBERG, (*Ville de la Prusse Ducale.*) Konisbergia, æ,f. Mons Regius, *genit.* Montis Regii, m. KROLEWIEC Miasto Pruskie Brandeborskie.

KONITZ, (*Ville de Pologne dans la Prusse Ducale.*) Konitia, æ,f. KONICZ Miasto Pruskie Brandeburskie.

KORSUM, (*Ville de Pologne dans l'Ukraine.*) Korsuma, æ, f. KORSUN Miasto Polskie ná Ukrainie.

KOSPERBERG, (*Ville de Suede dans la province de Gestricie.*) Kuprimontium,ii, n. KOSPERBERG Miasto Szwedzkie w Bestrycii.

KRAINBURG, (*Ville d'Allemagne dans la Carniole.*)Karnioburgium,ii,neut. KRĘBURG Miaſto Niemieckie w Karnioli.

KREMPE, (*Ville d'Holſace.*) Krempa,æ,f. KRĘPE Miaſto Holzacyl.

KREMS, (*Ville d'Autriche ſur le Danube.*) Krempſa, æ,f. Kremiſium, ii, n. KREMS álbo Kremiz Miaſto Rakuſkie nád Dunaiem.

* *

L.

L'Nom de la onziéme lettre de l'Alphabet. Il y a des L liquides comme en ces mots, *Plat*, *Plein*, & d'autres qui ſe mouilleur quand elles ſe trouvent doubles aprés un I voyelle, qu'on prononce alors comme s'il y avoit un i des deux coſtez, comme en ce mot, *Vermillon* L. Jedenaſta litera obiecadła; w Francuſkim ięzyko ieſt ta ktora w niektorych ſłowach wyraźna iáko náprzykład *Plat*, połmiſek *Plein* pełny (nie ták iednak iáko w Polſkim ł ále miętko ſię wymawia iáko l)á w drugich ſłowach w tymże ięzyku ile kiedy ieſt podwoyne ll po literze i ieſt táiąca, y ták ſię wymawia iákoby było i między dwiema ll. niewyraźnie naprzykład *Vermillon* wowiemy Vermilią farbiczka.

L eſt auſſi une lettre numerale chez les Anciens qui ſignifie *Cinquante*, & qui le ſignifie encore aujourd'huy en chiffre Romain L. Quand on y ajoute un tiret elle ſignifie *Cinquante mille*. L. ieſt tákże literą liczby znácząc 50.

ON DIT proverbialement, *Vn homme en a dans L*, (*par une méchante allusion de l'aile avec la lettre* L.) pour ſignifier qu'*Il paſſe cinquante ans*. Quinquaginta annos natus. PRZECHODZI pięđzieſiąt lat przymowka Francuſka.

LA, Article feminin, qui ne s'exprime point d'ordinaire en Latin, *La ville* &c. Quand le Subſtantif eſt ſuivi du Relatif *Laquelle* ou *Que*, on peut alors exprimer *La*, qui eſt un Pronom, par *Il*, *Ea*, *Id*, ou *Ille*, *Illa*, *Illud*, ou *Hic*, *Hæc*. *Hoc*. TA Artykuł Francuſki białogłowſki ktorego áni w łacińſkim áni w Polſkim niewyrażamy przy ſłowach: chyba co pokazuiąc álbo wſpominaiąc gdyż mowiemy w ten czas Ten,m,to

Je garde encore la lettre que vous m'écriviſtes, il y a ſix mois. Eam adhuc epiſtolam ſervo, quam ſcripſiſti mihi ante hos ſex menſes. Jeſzcze chowam liſt (álbo) ten liſt ktoryś do mnie piſał przed ſześcią mieſięcami. **La harangue qu'il fit ce jour là dans le Senat ſe trouve encore*. Illa ipſa oratio, quam in Senatu habuit eo die, extat etiam nunc. *Mowa (álbo) ta mowa ktorą tego dnia miał w Senacie ieſzcze ſię znayduie.

Là, (*En ce lieu.*) Ibi. Eo In loco. Hîc, Iſtic, Illic. (*en ſignification de repos.*) Eò, (*en ſignification de mouvement.*) Tàm, ná tym tám mieyſcu, ná tám to mieyſce tamże właśnie

Là, *En cét endroit où il y a un grand figuier ſauvage*. Illic ubi caprificus magna eſt. *Ter*. Tàm gdzie ieſt wielkie drzewo Figowe dzikie.

Là meſme, *En ce meſme endroit*. Ibidem, (*ſans mouvement.*) *Cic*. Eòdem, (*avec mouvement.*) Ná tym że ſamym mieyſcu ná tám toż ſame mieyſce.

Courir çà & là. Hoc atque illuc curſitare. *Horat*. Biegać tám y ſam. **Ils ſe retirent dans les bois & portent là tout ce qu'ils ont*. In ſilvas confugiunt, ſuaque eòdem conferunt. *Caſ*. *Uciekaią do laſow y tám wynoſzą z ſobą wſzyſtko co maią.

DE Là. Hinc, Illinc, Iſtinc. ZTAMTĄD. **J'attends que voſtre frere vienne delà, de ce pays-là*. Illinc fratrem expecto. *Cic*. *Czekam brata twego powrotu ztámtąd.

PAR-Là, *Par où vous eſtes*. Hac, Illac, Iſtac, *Ter*. TĘDY Tàm tędy.

Cette ville eſt la capitale du Royaume. Urbs illa totius regni caput eſt. To miaſto ieſt głowne Krolcſtwa ſtołeczne.

Là DESSUS, *Sur ces entrefaites*. Intereà. *Cic*. NA TEN CZAS w ten czas

Là DESSUS, *Sur cela*. *Sur ce ſujet là*. NAD TYM, ná tym. **Il s'eſt fort eſtendu là deſſus*. Super hac re multa dixit. Multus in eo fuit. Diu multumque de eâ re diſſeruit. *Cicer*. *Długo ſię bardzo ná tym bawił rozſzerzał.

Je conjecturay de là qu'il n'eſtoit pas voſtre amy. Ex inde ou ex hoc conjeci illum tibi non eſſe amicum. Uważałem z tego że niebył twoim przyiacielem.

Hó Là, *Venez icy*. Ades dum. Huc ades. *Ter*. HOLA ieſt tám kto. **Hó là jeune homme*. Heus, adoleſcens. *Plaut*. *Hola chłopcze młodzieńcze człeku.

Là Là *vous vous en repentirez*. Etiamnum te pœnitebit. No-No, będzieſz tego żałował.

LABILE, adject. m. & fœm. (*Epithete qui ſe donne à une memoire qui n'eſt pas ferme.*) Memoria debilis ou infirma,f. SŁABY pamięć ſłaba.

LABORATOIRE, ſubſt. m. (*Lieu où les Chymiſtes travaillent.*) Chymica officina, æ,f. MIEYSCE gdzie Chimiſtowie topią y robią ſwoie alembiki.

LABORIEUX,m. LABORIEUSE,f. (*Qui aime le travail* ou *qui travaille beaucoup.*) Laborioſus,a,um. Operoſus,a,um. Multi laboris homo. *Cic*. (*on dit au Comparatif* Laborioſior & hoc laborioſius, Operoſior & hoc operoſius; & *au Superlatif* Laborioſiſſimus, Operoſiſſimus,a,um. *Petr.*) PRACOWITY, Pracowita pracę lubiący.

LABORIEUSEMENT, adv. (*D'une façon laborieuſe.*) Ægrè. Operosè. Laboriosè. adv. PRACOWICIE.

LABOUR, ſubſt. m. (*Labourage.*) Aratio, onis, f. *Cicer*. ORANIE. * *Terre qui eſt en labour*. Arvum, vi, n. * Rola záorana ſprawiona.

Le ſecond labour d'une terre. Iteratio, onis, fœm. Przeorywanie. * *Vn troiſiéme labour*. Tertiatio, onis, f. *Colum*. *Redlenie włoczenie.

TERRE DE LABOUR, (*Province du Royaume de Naples.*) Laboriæ, arum, f. pl. Laborini campi, orum, m. pl. *Plin*. TERRA Lawora Prowincya Neapolitańſka.

LABOURABLE, adject. m. & f. (*Qu'on laboure.*) Campus arabilis, *genit*. campi arabilis, m. Arationes, onum, f. pl. *Cic*. *Terres labourables*. ZIEMIA grunt do uprawy ſpoſobny grunta ſpoſobne rola dobra.

LABOURAGE, ſubſt. m. (*Agriculture.*) Agricoltura, æ, f. Agrorum cultus, ûs, m. *Cic*, ROLNICZE goſpodarſtwo rola oraczka.

LABOURAGE, (*L'action de labourer.*) Aratio, onis, f. *Cic*. Agrorum ſolique molitio, onis, f. *Colum*. ORANIE robienie około roli.

Il entend le labourage. De agriculturâ peritiſſimus eſt. *Cic*. Agriculturæ peritus eſt. Zná ſię ná roli rozumie ſię nágoſpodarſtwie.

LABOURER, V. act. (*Cultiver la terre.*) Arare. Exarare. Inarare, (aro, as, avi, atum.) act. acc. *Cic*. *Var*. Agrum ou terram colere, (colo, is, colui cultum.) ou proſcindere, (do, dis, ſcidi, ſciſſum.) ou ſubigere, (ſubigo, gis, ſubegi, ſubactum.) ou moliri, (ior, iris, itus ſum.) depon. *Colum*. *Var*. Rationem habere cum terrâ. *Cic*. ORAC robić koło roli uprawiać. **Labourer une terre par ſillons*. Imporcare agrum. *Colum*. *Brozdy robić w ſkiby rolą okładać.

Ne labourer que la ſurface de la terre, *ne la pas labourer profondément*. Vomere admodum levi ſauciare ſummam partem terræ. *Colum*. Poruſzyć tylko z wierzchu ziemię nie oorząc głęboko.

LABOURER *un champ pour la ſeconde fois*. Agrum iterare. PRZEORYWAĆ. *Pour la troiſiéme fois*. Agrum tertiare. *Colum*. *Redlić włoczyć.

Vne terre facile à labourer. Campus arabilis. *Plin*. Grunt nie twardy do orania nie ciężki

LABOUREUR, ſubſt. m. (*Homme de campagne qui laboure les terres.*) Arator, oris, m. Agrorum cultor, oris, m Agricola, æ, m. Colonus, ni, m. *Cic*. *Liv*, ORACZ Rolnik.

LABYRINTHE, ſubſt. m. (*Edifice embarraſſé de détours, dont il eſt difficile de trouver l'iſſuë quand on y eſt une fois entré.*) Labyrinthus, i, maſc. *Virg*. LABIRYNT mieyſce drogami krętemi y między ſobą pomięſzanemi ták záwiłe że ráz wſzedſzy z trudnością y záledwie z niego wynijć potrafi.

(Il y a eu pluſieurs Labyrinthes, le plus fameux a eſté celuy de Crete baſti par Dédale. Pline nous le décrit, *Labyrinthus itinerum ambages occurſuſque ac recurſus inexplicabiles continet, crebris foribus inditis ad fallendos occurſus, redeundumque in errores eoſdem*. Qui eſt coupé de divers chemins,

chemins, qui rentrent l'un dans l'autre, & d'où on a peine de trouver l'issuë qui est cachée.) Kilka było w rożnych kraiach Labiryntow umyślnie robionych, ále náysławnieyszy był kreteński wystáwiony przez nie iákiego Dedala ktory opisuie Pliniusz mowi, Przerzynaiącemi się między sobą y matáiącemi powikłany drogami do siebio ustawicznie się wracaiącemi; że z nich się wydobyć y wyniść z trudnością można bo wyiście z niego skryte yntaione.

LABYRINTHE se dit aussi ansi au figuré (*des procès & des affaires embarrassantes, qui sont comme des labyrinthes dont on ne sçauroit sortir.* Res inextricabiles an inenodabiles, f.pl. *Plin. Cic.* Inextricabilia negotia, n. pl. LABIRYNT Labiryntem się też mowi o prawach y inszych trudnościach kłotniach y záwiłościach.

Il est dans un grand labyrinthe d'affaires. Rebus inextricabilibus irretitur. w Wielkich labiryntach to iest z trudnościach zostaie.

DU LABYRINTHE. Labyrintheus, ea, eum. *Catul.* LABIRYNTOWY.

LAC, subst. m. (*Grand amas d'eau de source qui est dormante, & qui forme des ruisseaux & des rivieres.*) Lacus, ûs, m. *Cic.* (*mieux que* laci.) JEZIORO.

LAC DE GENEVE. Lacus Lemanus, m. *Caes.* JEZIORO Geneweykie morze zátoka.

LAC DE CONSTANCE. Brigantinus Lacus, m. JEZIORO Cátogrodeie morze zátoka.

LACE'DE'MONE, *ou* SPARTE, (*Ville célebre du Péloponnese, qu'on nomme aujourd'huy Misitra.*) Lacedæmon, onis, f. Sparta, æ, f. *Cic.* LACEDEMONIA SPARTA Miásto sławne Peloponezu dziś zowią mizysra.

LACE'DE'MONIEN, masc. (*Celuy qui est de Lacédémone.*) Lacedæmonius, ii, masc. Spartiates, tæ, masc. Laco, onis, masc. Spartanus, i, masc. *Cicer. Virg.* LACEDEMONCZYK Spartańczyk.

LACE'DE'MONIENNE, f. (*Fille ou femme de Lacédémone.*) Virgo ou mulier Lacæna, f. *Cic.* Spartana, fœm. *Virg.* LACEDEMONKA.

LACER *un corps*, V.act. Lineâ ferratâ astringere thoracem SZNUROWAC záfznurować ufznorować.

LACE'RE', m. LACE'RE'E, fœm. *Voyez* LACE'RER. ZDARTY rozdarty.

LACE'RER, V.act. (*Déchirer.*) Lacerare. (o,as,avi,atum.) *act.acc.Cicer.* DRZEC rozedrzeć.

(Mot d'usage dans le stile des Sentences, qui ordonnent qu'un tel libelle sera laceré par la main du Bourreau.) Słowo w dekretach używane ząząc ręką katowską drzeć pisanie iakie

LACERON, subst. masc. (*Herbe bonne pour les lapins.*) Chondrilla, æ, f. Lactoris, idis, f. KOZI Mlecz ziele dobre dla krolikow.

LACET, subst. m. (*A prendre les oiseaux.*) Laqueus, quei, m *Virg.* Tendiculæ, arum, f.pl. *Cic.* Pedicæ, arum, f.pl. *Virg.* SIDŁO ná ptaki sidełka.

LACET, (*dont les femmes & les enfans se lacent.*) Linea ferrata, æ, fœm. SZNUREK zárobiony ná końcu żelazem lub srebrem do szaurowania się.

LACONIE, subst.f. (*Pays de l'ancienne Grece dans le Péloponnese.*) Laconia, æ, f. *Plin.* Ager Laconicus, *genit.* agri Laconici, m. *Cic.* Laconis, idis. f. Laconicâ, æ, f. LAKONIA Kray dawney Grecyi w Peloponezie.

LACONIEN, subst. masc. (*Qui est de Laconie.*) Lacon, onis, m. LAKON z Lakonii rodem.

LACONIENNE, subst.f. (*Celle qui est de Laconie.*) Lacæna, æ, f. *Cic.* LAKONKA z Lakonii rodaicka.

LACONIQUE, adject. masc. & f. Laconicus, a, um. *Horat.* LAKONSKI.

ON DIT, *Un stile Laconique*, (*Un stile pressé & court à la façon des Laconiens.*) Stilus Laconicus & concisus, i, m. *Hor.* STYL Lakoński krotki ściiniony nierozszerzaiący się w słowa

LACONISME, subst masc. (*Maniere de s'exprimer concise & serrée.*) Laconica breviloquentia, æ, fœm. Laconica sermonis brevitas, fœm. Laconizmos. *Cic.* KROTKOMOWNOSC. *Mais que fais-je, que n'imité-je vostre Laconisme, j'en suis déja à la seconde page?* Sed quid ago, non imitor Laconizmon tuum, altera jam pagella procedit. *Cicer.* *Ale coż czynię cremusz twoiey krotkości nieprzestrzegam áto już ná drugą záfzedłem kartę w pisaniu.

LACRIMALE, adject.f. *Glande lacrimale, (petite glande spongieuse au coin de l'œil, d'où sortent les larmes.)* Glandula unde lacrimæ erumpunt. ŁZAWY guzik łzawy w końcu oka a ktorego łzy się sączą.

Fistule lacrymale. Ægilops, opis, m. *Cels.* Fistuła w oku ciekąca, cieczenie płynienie z oka ustawicznie.

LACRYMATOIRE, subst. m. Lacrymatorium, ii, n. Vasculum in quo lacrymationes in mortuum effusæ condebantur ŁZAWNICZKA náczynie od łez zbierania.

(On recueilloit anciennement dans une petite phiole les larmes que les parens & les amis versoient à la mort de leurs proches, & on les enfermoit dans les tombeaux.) Zbierano niegdyś łzy ktore wylewali krewni zád krewnemi umarłemi w náczynie y to náczynie ze łzami zámykano w grobach lub do trumien chowano z trupem.

LACS, subst. m. pl. (*on prononce* las.) (*Plusieurs cordons lassez pour attraper le gibier.*) Laqueus, quei, m. *Cic.* WNYKI sidło záſtawione ná zwierza.

LACS se dit figurément (*des pieges & des embuches qu'on dresse à quelqu'un.*) Laqueus, ei masc. SIDŁA podkopy zdrady pod kim knowane. * *Donner dans les lacs.* Induere se in laqueos. Cadere in laqueos. *Cicer. Ovid.* *Wpaść w sidła zásadzone. **Tenir quelqu'un dans les lacs.* Laqueis irretitum aliquem tenere. *Cic.* *Trzymać kogo w sidłach.

LACTE'E, adject. fœm. mot d'usage dans ces expressions. *Les veines lactées, (Celles où est contenu le chile qui est comme un lait.)* Venæ lacteæ, arum, fœm. plur. ZYŁY mleczne mleczyste.

LA VOYE LACTE'E, ou vulgairement *Le chemin de S. Jacques, (Certaine route blanche semée d'estoiles, qui paroist dans le Ciel.)* Orbis lacteos, *genit.* orbis lactei, m. *Cic.* Circulus lacteus, i, m. *Plin.* Via lactea, æ, f. *Ovid.* DROGA mleczna ná niebie gwiazdami znaczona.

LACUNE, subst. fœm. (*Defaut de suite & de continuation dans quelque ouvrage d'esprit.*) Lacuna, æ, fœm. RZECZ w księdze álbo pisaniu lub mowie nie idąca ciągiem nie wciąż idąca. **Un Auteur plein de lacunes.* Scriptor lacunosus, *genit.* scriptoris lacunosi, m. *Autor nie wciąż rzeczą swoię prowadzący.

LADANUM, subst. m. (Arbrisseau appellé *Ledum*, dont les feuilles sont fort grasses, dont on fait ainsi le *Ladanum*. Les chevres & les boucs broutant les feuilles de cet arbrisseau, la graisse qui est dessus s'attache aisément à leurs poils, les gens du pays peignent ensuite ces animaux & en tirent cette graisse, puis la fondent & la redigent en masse. Il y en a d'autres qui se contentent seulement de racler la graisse qui est sur les feuilles de cet arbrisseau, & ce font le *Ladanum*. Il vient de Chypre.) KOZI Lep ziele z ktorego robią sok kozilepowy iedni oczesuią z wełny kozicy żywicę z tego drzewa ná nich lepnącą, drudzy same liście kozilepowe oskrobuiąc y lipkość a nich zeskrobaną przepuszczaią.

LADRE, adject. masc. & fœm. (*Lépreux.*) Lepris affectus, a, um. Lepris laborans, antis, omn. gen. TRĘDOWATY.

ON DIT figurément, *Un homme ladre, fort mesquin, avare jusques a la sordidité.* Sordidus homo. Triparcus homo. *Plaut.* SKĄPIEC sknera zmindak.

LADRE'RIE, subst. fœm. (*Lépre, maladie.*) Lepra, æ, fœm. Lepræ, arum, fœm. plur. *plus usité.* Elephantiasis, is, Elephantia, æ, f. Elephas, antis, m. TRĄD Trędowatość choroba szpetna.

LADRERIE se dit aussi au figuré, pour *Une avarice sordide*, Sordida avaritia, æ, f Sordes, ium, fœm.pl. *Quint.* SKĘPSTWO sknerstwo.

LAGNY, (*Petite ville sur la Marne à six lieuës de Paris.*) Latiniacum, ci, neut. LANI miasteczko nád Marną sześć mil od Paryża.

LAID, m. LAIDE, f. (*Difforme*) Deformis & hoc deforme. Turpis & hoc turpe, adject. *Cic. Hor.* Fœdus, da, um. *Ter.* SZPETNY brzydki co do urody.

Laid à faire peur, ou *Richement laid*, (*comme l'on parle dans le familier.*) Ad deformitatem insignis *Cicer.* Turpissimus. *Phed.* SZPETNY aż strach ze gromi. **Un jeune garçon qui n'estoit pas laid.* Puer non inspeciosus. *Petr.* *Młodzieniec nie szpetny.

LAIDEUR, subst. fœm. (*Difformité.*) Deformitas. Fœditas, atis, fœm, Turpitudo, inis, fœm. *Cicer.* SZPETNOSC co do urody.

LAIE, subst. fœm. signifioit autrefois en vieux Gaulois, *Une forest*, Laia, æ, fœm. Delà vient le nom de *S. Germain en*

 Laie.

Laie, c'est à dire *dans la forest*. Sanctus Germanus, *ou* Sanctus germanus in Laiâ. LAS dawną Francuzczyzną czyli Boc skąd do tych czas zowią Kościoł y Opactwo S. Germana w Born.

LAIE est aussi *La femelle d'un sanglier*. Sus nemoris cultrix, *genit.* suis nemoris cultricis, f *Phad.* Scrofa, æ,f. DZIKA Swinia samica.

LAINAGE, subst. masc. (*Trafic ou marchandise de laine.*) Lanarium negotium,ii,n. WEŁNĄ kupczenie handlowanie wełniarstwo.

LAINE, subst. fœm. (*Poil ou toison des moutons.*) Lana, æ,f. Vellus, *genit.* velleris, n. *Cic. Ovid.* WEŁNA z owiec baranow runa.

La laine ou la toison qu'on tire tous les ans des troupeaux de bestes à laine. Lanificium, ii,n. *Virg.* Wełna ktorą co rok strzygą z owiec? Postrzyżyny strzyżenie owiec.

DE LAINE. Laneus, ea, um. *Cic.* WEŁNIANY, WEŁNIANA.

L'ACTION *de travailler en laine.* Lanificium, ii, n. *Col.* PRZĘDZENIE wełny.

QUI *travaille en laine.* Lanarius, ii, masc. *Plaut.* (*on peut se servir de ce mot pour exprimer* UN LAINIER, *qui vend des laines à Paris.*) WEŁNIARZ ten co robi z wełny albo wełną kupczy.

ON DIT, *Il a des pieds de laine,quand il faut nous secourir* Pedes lanatos habet,quando nobis est succurrendū. *Petr.* (c'est à dire *Il nous secourt foiblement & lentement.*) PRZYSŁOWIE Francuskie ma nogi wełniane kiedy nam trzeba przybyć ná ratunek,słaba nam z niego pomoc iák ná ráku spieszy.

LAINE *lavée.* Lana lota. *Vlp.* WEŁNA wymoczona. **Cardée.* Lana pexa *ou* pectita. *Plin.* * Wełna czesana wybiana. **Laine avec la crasse & la sueur de l'animal* ou *laine grasse.* Succida lana,æ,f. *Juv.* Vellus succidum, *genit.* velleris succidi.n. *Mart.* * Wełna nie ochędożona. * *Laine filée.* Lana neta. *Vlp.* * Wełna robiona przędziona. **Laine teinte.* Medicata lana fuco. *Hor.* Lana tincta murice. *Ovid.* *Wełna farbowana.

Filer de la laine. Trahere lanam. *Juv.* *ou* facere *Lucr.* *ou* ducere *ou* excolere. *Ovid.* Prząść wełnę.

Faire des pelotons de laine, (*la devider par pelotons.*) Lanam glomerare in orbes. *Ovid.* Zwijać wełnę ná kłębki. **Carder de la laine.* Carminare *ou* carpere lanam. *Virg.* *ou* pectere. *Wybijać wełnę czesać wełnę.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme se laisse tondre la laine sur le dos,* (*lors qu'il est doux & qu'il souffre sans rien dire qu'on le maltraitte & qu'on le pille.*) Se tondendum mauro permittit. Se compilari patienter sinit. *Plaut. Phad.* KOŁY sobie ná głowie ciosać by pozwolił człowiek dobry miętki nie sprzeciwny.

A la verité la colere ne me monte pas fort viste à la teste, mais on se fait tort de se laisser ainsi tondre la laine sur le dos, ou d'estre trop endurant. Non herculè soleo citò fervere, sed in molli carne vermes nascuntur. *Petr.* Luboć mię gniew nie ták łatwo bierze, iednakże nie dam sobie kołow ná głowie ciosać.

Façon de parler latine proverbiale.) Przysłowie.

LAINEUX, m. LAINEUSE, f. adject. (*Qui a bien de la laine.*) Lanosus, a,um. *Colum.* WEŁNISTY, Wełnista wełny siłę ná sobie maiący.

Bestes laineuses ou *à laine.* Lanatæ oves. *Plin.* Pecudes lanigeræ. *Virg.* Pecus lanare. Wełniste bydlę owce &c.

LAINIER, subst.m. *Voyez sur.* LAINE. WEŁNIARZ.

LAIQUE, adject. m. & f. (*Séculier, qui n'a aucun degré de cléricature.*) Laicus, ci, masc. *Tertul. Bud.* LAIK świecka osoba żadnego stopnia święcenia niemaiąca. **Les laiques.* Populi,orum,m.pl. *Ludzie świeccy

LAISSER, V. act. (*Quitter, abandonner.*) Linquere. Derelinquere. Relinquere, (quo, quis, liqui, lictum.) Deserere, (sero, is, deserui, desertum.) *Cicer.* Dimittere. Omittere, (mitto,is, misi, missum.) act. acc. *Cic. Ter.* Pro derelicto rem habere. *Cic.* PORZUCIC zostawić opuścić,

Laisser la compagnie des meschants, se départir d'avec eux. Demigrare ab improbis *Cic,* Nullius rei usum consociare cum malefico, *ou* cum improbis. *Phed.* PORZUCIC złą kompanią od nich się odłączyć. **Laisser eschapper l'occasion de bien faire.* Occasionem *ou* facultatem rei gerendæ emittere. *Cas.* *Chybić opuścić okazyą do uczynienia czego dobrego. **Une entreprise.* Conatu desistere. *Cic,* *Porzucić imprezę, **Laissez tout cela, & ne songez qu'à restablir vostre santé.* Omnia ista depone, & corpori servi. *Cic.* Missa hæc face (*pour* fac)& valetudinem cura diligenter. *Cicer.* *Porzuć to wszystko á nie myśl tylko o poratowaniu zdrowia własnego.

Il a laissé son manteau pour les gages. Arrhaboni reliquit pallium. *Ter.* Zostawił płaszcz ná zastaw.

Se laisser aller tout entier à sa douleur, & à son ressentiment Omni animi impetu dolori & iracundiæ parere, *ou* se sine abripi. *Cicer. Voyez* S'ABANDONNER. Puścić cale cugle żalowi złości.

Se laisser aller à la flatterie. Labi in adulationem, (labor, eris, lapsus sum.) depon. *Tacit.* Puścić się w podchlebstwa uwodzić się podchlebstwami. **Se laisser aller à l'ambition.* In ambitionem flectere animum. *Tacit.* *Uwodzić się unosić się wyniosłością.

LAISSER, (*Permettere, donner la liberté de dire* ou *de faire quelque chose.*) Permittere, (to,tis, misi, missum.) Sinere, (sino,is,sivi *sans supin.*) act.acc. *Cic.* POZWOLIC co mowić, czynić dać mowić, czynić. **Laissez moy vivre à ma mode, à ma maniere.* Sine meo vivere modo. *Ter.* *Niechay sobie żyię po moiemu iák mi się widzi. **Laissez moy aller, permettez que je m'en aille,* Mitte me. Omitte me. Missum me face (*pour* fac) *Ter.* * Nie trzymay mię pozwol mi odeyść niech odiadę.

ON DIT absolument, *Je vous laisse puisque vous la voulez* ou *Je vous laisse aller sans vous reconduire.* Mitto te quando ita vis. ZOSTAWUIĘ daię ná wolą twoią niewyprowadzam poniewaś nie chcesz nie każesz. **Laissez moy un peu reprendre mes esprits.* Sine ad me ut redeam. *Ter.* *Day mi trochę czasu niech się obaczę niech sobie wytchnę. **Ne sortez point encore, laissez moy voir si on ne nous a point dressé quelque embusche.* Cohibete vos intra limen, sinite me prospectare prius, ni uspiam sint insidiæ. *Plaut.* *Nie wychodź iescze niech wprzod obaczę iezeli niemasz ná nas iákiey zásadzki.

Les loix de la guerre laissent la liberté au vainqueur de traitter les vaincus comme il luy plaist. Jus est belli, ut qui vicissent, quemadmodum vellent, iis quos vicissent, imperarent. *Cas.* Prawem woyny wolno zwycięscy z zwyciężonemi czynić co się podoba. **Je ne vous laisseray point sans louanges dans mes ouvrages.* Non ego te meis chartis inornatum dabo. *Hor.* Nomen tuum chartis meis vivet. *Phad.* * Nie będziesz bez chwały w księgach moich. **Je vous laisse à penser, si vous laisseriez faire cela à vostre fils.* Sineres verò tu tuum hoc facere? *Ter.* *Dáię to ná rozsądek twoy czybyś ták pozwolił czynić synowi swemu.

LAISSER *entrer quelqu'un dans son logis.* Aliquem in ædes admittere. *Cic.* PUSCIC kogo do domu. **Le froid.* Admittere frigus. *Pościć zimno, * *Le jour.* Diem. *Cels. Plin. Jun.* *Swiatło, * *Laisser faire de soy tout ce que l'on veut.* Abutendum se permittere alicui. *Suet.* *Pozwolić y dać z sobą czynić wszystko co się podobá.

LAISSER,(*Omettre, ne pas dire, passer sous silence.*) Omittere. Prætermittere. Silentio præterire. act. acc. *Cic,* OPUSCIC puścić minąć zámilczyć.

LAISSER, (*Donner, abandonner.*) Dare. Relinquere. Dáć puścić zostawić (albo) zápisać.

Il m'a laissé sa maison en mourant par son testament. Ædes suas moriens legavit *ou* reliquit mihi testamento. *Cic.* Zápisał mi Dom swoy testamentem. * *Il a laissé cent mille écus en mourant, & tout argent comptant.* Reliquit dum obiit solidûm centum, *ou* centena millia nummorum, & omnia in nūmis habuit. *Patr.* *Zostawił stotysięcy Talerow umieraiąc gotowego grosza. **Je vous laisse cette terre pour cent pistoles.* Habe tibi centum nummis hunc agrum. *Plaut.* *Puszczam ci ten grunt zá sto Czerwonych złotych *Il ne luy a laissé par son testament que les larmes & le desespoir.* Nihil sibi ab eo legatum, præter plorare. *Nic zapisał mu áni zostawił nic testamentem procz łez y rospaczy.

NE LAISSER POINT *de faire une chose, la continuer.* comme *Ne laissez point toûjours de faire ce que vous faites, de crainte qu'il ne change de sentiment.* Nec tu eâ causâ minueris hæc quæ facis, ut is mutet sententiam. Ne desinas facere quæ tu facis, *ou* nihilò seciò desinas facere quæ facis, ne consilium mutet. ROBIC swoie nieprzestaiąc czyń co czyniś áby on nie odmienił woli.

De quelque maniere qu'il m'ait traitté, je ne laisse pas toutefois de l'aimer. Ut ut erga me meritus est, mihi adhuc est cordi. *Plaut.* Choćci mi też rożnie zaskurzył postaremu go iá kocham.

Un

Vn esprit preparé à tout évenement, ne laisse pas d'estre plein d'esperance dans la mauvaise fortune, comme de crainte dans la bonne. Pectus benè præparatum alteram sortem sperat infestis, & secundis rebus meruit. *Hor.* Umysł ná wszystkie gotowy przypadki, áni w złym rázie nie odstrada nádziey, áni w szczęściu nie iest bez boiáźni. *Je ne laisseray pas de l'écarter d'icy.* Hunc tamen amovebo. *Ter.* *Przecięsz ia go stąd oddalę. *On ne laissera pas de porter tout à l'heure un enfant devant cette porte.* Nihilo secius mox deferent puerum huc ante ostium. *Ter.* *Zaraz tu przededrzwi dziecko przyniosą.

LAISSER *un mauvais goût*. Ingratum saporem relinquere. ODDAWAC się; smak nieprzyiemny po sobie zostawić. *Ce vin laisse un déboire, un mauvais goût après qu'on l'a beau.* Istud vinum ingratum saporem post se relinquit. *To wino czymsi przykrym smakiem iákimsi złym y dziwnym się oddaie. *Il a laissé un monument de son audace, dont on parlera éternellement.* Monimentum æternum audaciæ suæ reliquit in sermone hominum. *Cic.* *Zostawił po sobie pamiątkę odwagi y męstwa swego o ktorey nigdy mowić nieprzestaną.

Les ennemis ont laissé dix mille hommes sur la place, pour dire *Dix mille hommes ont esté tuez & sont demeurez sur la place.* Hostes ad decem millia cæsi fuerunt. *Lvi.* Nieprzyiaciele zostawili dziesięć tysięcy swoich ná placu to iest że padło ná placu dziesięć tysięcy z strony nieprzyiacielskiey.

La douleur, & la fiévre l'ont laissé. Hunc dolor, febrisque dimisit. *Cels.* Bol y gorączka go opuściła ominęła.

LAISSER ALLER, comme *Ce malade laisse tout aller sous luy.* Hic æger nescit alvum continere, *ou* continere *seul.* Ægro nihil sentienti alvus fluit. TEN chory wszystko pod siebie puszcza robi.

Il s'en laissé mourir. Vivere desiit. Abiit è vivis. Reliquit vitam. *Cic* Umarł.

LAISSER se dit proverbialement en ces phrases, *Se laisser mener par le nez.* Ductari frustrà. Verbis ductari. *Plaut.* *Voyez* NEZ. DAC się zá nos wodzić.

LAISSEZ *le monde comme il est.* Sine quisque suo arbitratu vivat. ZOSTAWIC ludzi iák są dać pokoy ludziom.

Se laisser manger la laine sur le dos. Voyez LAINE. Dać sobie koły ciosać ná głowie.

LAIT, subst. m. (*Aliment que la nature prépare dans les mammelles des femmes & dans les tettes des animaux, pour nourrir leurs petits.*) Lac, *genit.* lactis, n. *Cic.* MLEKO pokarm z przyrodzenia będący w piersiach białychgłow, y cyckach bydląt dla wykarmienia małych.

Nos esclaves sont hommes comme nous, nous avons tous bû du même lait. Servi homines sunt, & æquè unum lactem biberunt. *Petr. Plaut.* Poddani náśi ták są ludzie iáko y my wszyscy iednakowo piersią wykarmieni iesteśmy.

Lait de femme. Lac humanum *Plin.* Mleko pokarm białogłowski. *Lait de vache.* Lac bubulum *ou* vaccinum, n *Plin.* *Mleko krowie, *D'asnesse.* Asininum. *Mleko osle. * *De chevre.* Caprinum. *Mleko kozie *De chameau.* Camelinū. *Mleko wielbłądze. * *De truye.* Suillum. * Mleko świnie. *De brebis.* Ovillum. *Colum.* *Mleko owcze.

Le premier lait qui vient aux accouchées. Colostrum, tri, n. *Mart.* Colostra, æ, f. Siara pierwszy pokarm po połogu.

Cet enfant a esté nourri tout d'un lait, c'est à dire *Il n'a eu qu'une nourrice.* Uno eodemque lacte nutritus infantulus. To dziecie iedne tylko piersi ssało iedna go mámka wykarmiła.

FRERE DE LAIT, (*qui a teté une mesme nourrice.*) Collactaneus, ei, m. *Vlp.* WSPOŁWYCHOWANIEC. *Sœur de lait.* Collactanea, æ, fœm. *Wspoł-wychowanica.

DE LAIT, (*Qui est de lait.*) Lacteus, a, um. *Tibul.* MLECZNY MLECZNA. *Blanc comme du lait.* Lácteus, a, um. *Catul.* *Biały iák mleko.

COCHON *de lait.* Porcus lactens, *genit.* porci lactentis, m. *Var.* PROSIĘ. * *Veau de lait.* Vitulus lactens *Ovid.* *Cielę osysek, *Vache à lait, qu'on nourrit pour avoir du lait.* Lactaria bos, *genit.* Lactaria bos, *genit.* lactariæ bovis, f. *Krowa doyna

PETIT LAIT, (*Ce qu'il y a de sereux dans le lait.*) Serū, i, neut. SERWATKA od mleka.

LAIT *de figuier.* Lac ficulnum, *genit.* lactis ficulni, neut. MLEKO figowe.

Herbe qui a du lait. Lactaria herba, *Plin.* Wilczy mlecz ziele.

Devenir en lait, s'y changer. Lactescere. *Cic.* W mleko się obracać, *Vivre de lait.* Vitam lacte tolerare. *Plin.* *Zyć mlekiem samym.

ON DIT figurement, *Succer une erreur avec le lait*, ou *dès son bas âge.* Cum lacte nutricis errorem aliquem sugere, (go, gis, xi, ctum.) *Cic* RAZEM z mlekiem wyssać błąd iáki

ON DIT proverbialement, *Il a avallé cet affront doux comme lait, sans en dire mot, sans s'en ressentir.*) Hanc contumeliam hausit sustinuitque tacitus. Hanc injuriam concoxit. *Petr.* POŁKNĄŁ tę konfuzyą swoię iák mleko.

ON DIT, *Faire une vache a lait d'une affaire, (quand on la tire en longueur pour en avoir davantage de profit.)* Rem proferre *ou* producere quæstûs gratiâ. ZWŁOCZYC rzec dlá swego pożytku.

ON DIT qu'*Vn homme a une dent de lait contre un autre, (quand il luy en veut depuis fort long temps.)* Jam dudum male vult illi. A longo tempore illi offensus est. *Suet.* DAWNĄ záwziętość má do niego.

LAITAGE, subst. m. (*Ce qui se fait de lait, comme le beurre, le formage, &c.*) Lactentia *mieux que* Lactantia, ium, n. pl. *Cels.* Lacticinia, orum, n. pl. Lac, *genit.* lactis, n. *Cas.* NABIAŁ mleczywo wszelakie iáko to másło ser &c. *Ils ne vivent que de laitage & de la chair de leurs troupeaux.* Victus eorum in lacte, caseo, & carne pecoris consistit. *Cas.* *Zyią samym nábiałem y mięsem trzod swoich.

LAITANCE, ou LAITE *des poissons*, subst, f. Lactes ium, f. pl. *Plin.* MLECZAK rybie.

LAITE', m. LAITE'E, f. (*parlant des poissons.*) Lacteam habens in ventre pulpam, Lactarius, a, um. MLECZAK co do ryb.

LAITIERE, subst. fem. (*Celle qui va par les ruës criant du lait.*) Lactaria, æ, f. Quæ venale lac clamitat. PRZEKUPKA co mleko przedaie.

LAITERIE, subst. f. (*Le lieu dans les métairies où l'on serre le lait.*) Lactaria cella, æ, f. PIWNICA komora schowanie ná mleczywo w folwarku.

LAITERON, subst. m. (*Sorte d'herbe qui rend beaucoup de lait*) Sonchus, chi, m. *Plin.* MLECZ ostry ziele.

LAITUE, subst. f. (*Herbe potagere.*) Lactuca, æ, f. *Plin.* SAŁATA ziele. *Laituë sauvage.* Lactuca silvatica *ou* caprina, æ, f. *Plin.* *Sałata dzika. * *Laituë pommée.* Lactuca capitata. *Sałata głowiasta. *Laituë crespée.* Lactuca crispa. *Plin.* *Sałata kędzierzawa. *Laituë qui ne monte point encore.* Lactuca sessilis *ou* sedens. *Mart.* * Sałata drobna dopiaro wychodząca.

Les laituës sont bonnes pour lascher le ventre & faire aller à la selle. Lactucæ ventri movendo utiles sunt. *Plin.* Sáłata służy do láxowania y stolcow pobudzenia.

LAMBEAU, subst. m. (*Morceau d'une étoffe vile & déchirée.*) Segmentum, i, n. Recisa panni particula, æ, fœm. Lacinia, æ, f GAŁGANY kawałki szmaczki płacki.

LAMBEL, subst m. (*Brisure de l'écu dans le blason.*) Tænia, transversa in scuti capite. BINDA u wierszchu tarczy w herbie.

LAMBESE ou LAMBESCE, (*Ville d'Afrique dans le Royaume de Constantinople, soûmis à Tunis.*) Lambese, ses, f. Lampæsa, æ, f. (ad fluvium Ampsagam.) LAMBEZA Miasto Afryki w Páństwie Konstantynopolitańskim podległe Tunizowi.

(On y a tenu un Concile en 240. composé de 90. Evesques.) Był tam Zbor Kościelny w Roku 240. złożony z 90. Biskupow

LAMBINER, V. neut. bas & populaire, (*Agir lentement.*) Lentè agere. n. Nugari. Cunctari. dep. BAWIC się błaznować gnieść się guzdrać się słowo podłe.

LAMBOURDE, subst. f. terme de Charpenterie. (*Piece de bois qui sert à soutenir un Parquet.*) Laquearium, ii, n. Tigillum, i, n. ŁATA żerdź.

LAMBREQUINS, subst. m. pl. (*Des volants d'étoffe, qui descendent d'un casque & servent d'ornement.*) Laciniæ fluentes ex galeâ. Lemnisci, orum, m. plur. *Plin.* BINDY opuszczone konce kitayka wstęgi wiszące od szyszaka dla stroiu.

LAMBRIS, subst. m. (*Ornement de ménuiserie dont on revest les murailles d'une salle.*) Materiaria incrustatio *ou* contabulatio, *genit.* materiariæ Incrustationis, f. Opus intestinum, *genit.* operis intestini, n, *Vitr.* POWLEKANIE ścian robotą stolarską snycerską &c.

LAMBRIS *d'un plancher.* Laquear, aris, neut. (*qui fait à l'Ablatif* Laqueari, & *au Genitif plurier* Laquearium.) *Hor.*

Lacunar, aris, neut. *Cicer.* TŁO ftop wytworny furrowany podfiebicie furrowanie.

LAMBRISSE',m. LAMBRISSE'ȝ,f. (*Qui a un lambris.*) Laqueatus,a,um *Voyez* LAMBRISSER. PODWLEKANY furrowany robną fnycerfką ftolarfką.

LAMBRISSER, V. act. (*Couvrir d'un lombris.*) Veftire parietes tabulis *Cic* Contabulare muros interinfecis. Inteftinum opus facere. Inteftino opere incruftare *ou* veftire parietes Lacunare. act. acc. (*qui eft d Ovide*) POWLEKAC furrowac fciany.

LAMBRUCHE. fubft. fœm. (*Efpece de vigne fauvage.*) Labrufca, æ, fœm. *Virg.*. Vitis labrufca, f. AGREST macica winna dzika płonna.

Grappe de lambruche. Labrufce uva, æ,f. Gałąźka agreftowa álbo maciey dzikiey. °*La fleur du lambruche.* OEnanthe, es, f *Plin.* Kwiat winny dziki.

LAMB, fubft.f (*Piece de quelque metal plate & de diverfes longueurs.*) Lamna *ou* Lamina,æ,f. *Cic. Hor. Vitr.* GŁOWNIA żelazna álbo blafzka.

Petite lame. Lamella, æ, f. *Sen.* Głowienka żelazna lub blafzka.

LAMENTABLE, (*on prononce* lamantable) adject. m. & fœm. (*Déplorable, qui mérite d'eftre pleuré.*) Lamentabilis & hæc lamentabile,adject. *Liv.* Luctuofus,a,um.*Cic.* OPŁAKANY, Opłakana godny opłakania.

LAMENTABLEMENT, (*on prononce* lamantablemant.) adv Lamentabili voce. *Cic.* Lamentabili modo. ablat. ZAŁOSNIE.

LAMENTATION, (*on prononce* lamantation.) fubft. fœm. (*Trifteffe qui éclate en pleintes & gémiffemens.*) Lamentatio, onis. fœm. Lamentum, i, neut. *Cicer.* Comploratio, onis, fœm. Comploratus, ûs, mafc. Næniæ, arum, fœm. plur. Threni, orum, mafc. plur. Leffus, ûs, mafc. *Cic. Plaut.* PŁACZ żáłość lament ięczenie wzdychanie ryki.

Se laiffer aller, ou *s'abandonner aux pleurs, & à faire des lamentations comme une femme.* Muliebriter lamentis fe lacrymifque dedere. *Cic.* Puścić fię w płacz lamenta fzlochanie ryczenie iák baba.

SE LAMENTER, (*on prononce* fe lamanter.) neut. plur. (*S'emporter en plaintes.*) Lamentari, Lamentari, (or, aris, atus fum.) dep. *Ter.* Plorare. Deplorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* Delamentari. dep. *Ovid.* PŁAKAC lamentować opłakiwać. °*J'ay veu une fille qui fe lamentoit beaucoup de la mort de fa mere.* Vidi virginem matrem fuam lamentari mortuam. *Ter.* °Widziałem Pannę ftrufznie opłakuiącą śmierć matki fwoiey.

LAMIE, fubft fœm. (*Monftre marin fi extraordinairement grand qu'on en a veu qui pefoient jufques a quatre mille.*) Canis carcharias, *genit.* canis carchariæ, mafc. *Plin.* PIES morfki potworu ták wielka że widziano tákie krore ważyły do czterech tyfiecy funtow,

ON APPELLE auffi LAMIES, (*fortes de démons* ou *forcieres, qui dévoraient les enfens.*) Lamiæ, arum, fœm. plur. Mulieres veneficæ, *genit.* mulierum veneficarum, fœm. plur. ftriges. igum, fœm. Lemures, urum,m.pl. *Hor. Petr. Plaut.* STRZYGI Jędzy Czarownice.

LAMPE,fubft.fœm. (*Vaiffeau où l'on brule de l'huile pour éclairer.*) Lucerna,æ f. Lychnus,i,m *Cic.* Lampas, adis,fœm. LAMPA oliwna łoiowa &c. dla świecenia.

LAMPE *de cabinet* ou *de chambre.* Lucerna cubicularia. *Mart.* LAMPA pokoiowa ná noc.

LAMPE *a une méche* ou *à un lumignon.* Lucerna fimplex, *genit.* lucernæ fimplicis, f. *Mart.* KAGANEK. °*Lampe à deux meches.* Lucerna bilychnis. *Petr.* ° Lampa o dwoch knotach.

LAMPEDOUSE, (*Ifle de la mer Méditerranée vers les coftes d'Afrique, dépendante de l'Ifle de Malthe.*) Lampedofa Lipadufa. Lipedufa, æ, fœm. LEMPEDOZA Wyfpa morza frzodziemnego ku Afryce náleżąca do Malty.

LAMPEE, fubft fœm. *Un grand verre de vin pur, qui eft comme une lampe pleine*) comme *Cependant les lampées de vin voloient à la ronde* Volabant inter hæc potationes meracæ. *Petr.* LAMPECZKI winne kielichy: tymczafem kielichy fzły do koła.

LAMPER, V.n. mot bas & populaire, (*Boire de grandes razedes de vin pur.*) Magnis hauftibus ficcare pocula. Haurire vial pocula. Cyathos *ou* calices ficcare. *Hor.* ŁYKAC pić wielkiemi kielichami gdłofzyć flowo podle.

LAMPERON, fubft. m. (*Le petit tuyau, ou la languette qui tient la méche dans une lampe.*) Ellychnii alveolus, i,m. RYNIENKA w kagánku gdzie fię knotek trzyma.

LAMPROYE, fubft. f. (*Poiffon de mer de la figure d'une anguille, qui fe pefche auffi dans les rivieres*) Lampreda, æ,f. MINOG ryba. °(*Si elle eft de riviere,* Muftela fluviatilis,f.) °Mientuz Pifkorz rzeczny.

LAMPSAQUE, (*Ville de Myfie qu'on appelle aujourd'hui* LAMPSCO, *fituée fur le bras de S.George, ou la Cherfonnefe Thracienne.*) Pityufa,æ, fœm. Lampfacus,i,m, & fœm. *Plin.* LAMPSAK Miafto.

DE LAMPSAQUE. Lampfacenus,a, um. *Cicer.* Z LAMPSAKU rodem.

LANCASTRE, (*Ville & Comté d'Angleterre.*) Lancaftria, æ,fœm. LANKASTR Miafto Anglii.

LANCE, fubft f (*Sorte d'arme d'un homme à cheval, faite d'un bois long & pointu ferré per le bout.*) Lancea,æ,fœm. *Quint Curt.* WŁOCZNIA. °*Armé d'une lance.* Lanceâ armatus. °Włocznią uzbroiony.

LANCER, V. act. (*Jetter avec effort.*) Jaculari, (culor, aris, atus fum.) dep. acc. Mittere. Emittere. Immittere, (mitto,is, mifi, miffum) Torquere Intorquere, (queo,ques,torfi, tortum) Jacere, (cio, cis, jeci, jactum.) Conjicere, (cio, cis, jeci, jectum.) Lancinare, (o,as,avi,atum.) act.acc. *Cic. Plin.* RZUCAC cifkać mocno.

ON DIT, *Lancer le cerf,* (*Le faire fortir de fon fort.*) Cervum è cubili exigere, (exigo,gis,exegi, exactum.) E laribulis cervum excitare, (o, as, avi, atum.) *Phed.* *ou* excire, (cio, is, ivi, itum.) act. *Liv.* WYRUSZYC z knici zwierza Jelenia.

SE LANCER, (*Se jetter au milieu ou de dans avec impetuofité.*) Irruere, (irruo, ruis, irrui, *fans fupin.*) Irrumpere, (rumpo,pis,rupi,ruptum) Immittere fe *ou* Se conjicere. RZUCIC fię gdzie wfkoczyć między.

LANCER fe dit figurément en morale, pour *Pouffer avec ardeur des vœux & des prieres au Ciel.* Vota & preces emittere *ou* profundere in cœlum. In vota effundi. *Tacit.* PUSZCZAC wzdychanie gorące ku Niebu.

CEUX *qui lançoient des pierres en guerres.* Libratores, totum, m. pl. *Tacit.* PROCNICY co aproc kamienie rzucali w woynie.

LANCETTE, fubft f. (*Petit inftrument de chirurgien, fort pointu, qui fert à faigner & à ouvrir quelque tumeur.*) Lanceola, æ,f Scalpellus, i,m. Scalpellum,i,n. *Celf. Cic.* LANCETA pufzczadło nożyk cyrolicki. °*Si l'on a peur en enfonçant la lancette, on ne fait qu'effleurer le peau, & l'on n'ouvre point la veine.* Si timide fcalpellus dimittitur, fummam cutem lacerat, neque venam incidit. *Celf.* °Jeżeli fię Cerulik alęknie pufzczaiąc lancetę, fkorkę tylko rozedrze zwierzchu á żyły nieotworzy.

LANDE, *ou* LES LANDES, fubft. fœm. (*Terres fablonneufes & fteriles, qui ne portent que des bruyeres & des buiffons*) Sabulofa loca ac dumis horrida. Dumetis & myricis abundantia, neut. pl. PIASKI mieyfca pufte iałowe wrzofu

LANDEAU, (*on prononce* LANDAU.) (*Ville impériale d'Allemagne dans la baffe Alfoce, fituée fur la riviere de Quiche, à trois lieuës en deçà du Rhin.*) Landavia, æ, fœm. LANDAW Miafto Niemieckie w niżfzey Alzacyi nád Kieyfzą rzeką o trzy mile zá Renem.

LANDIER, fubft. mafc. vieux mot. (*Chenet à foûtenir le bois qu'on met au feu.*) Subex focarius, *genit.* fubicis focarii, mafc. Fulcrum focarium, i, neut. *Bud.* WILKI du komina pod drewka.

LANDI, fubft. mafc. (*Foire qui fe tient tous les ans à S. Denis en Franc à la S. Bernabé.*) Nundinæ Sandionyfianæ, arum,f pl. JARMARK pewny we Francyi.

LANDGRAVE *de Heffe*, (*Prince du Landgraviat de Heffe.*) Dux Haffiæ. Comes Haffiæ. LANDGRAFF Xiążę Haffyi.

LANDREUX,m. LANDREUSE,f. mot bas & tout à fait populaire, (*Qui eft langoureux, qui a toujours quelque infirmité.*) Languidus,a, um, *Cr.* CHERLAK, Cherlaczka ledechlizna wfzyftko chomiący

LANGAGE, fubft. mafc. (*La langue* ou *l'idiome qu'on parle dans chaque pays.*) Lingua, æ, f. *Cic.* MOWA kraiu każdego właſna.

Peuples qui ont un langage & des mœurs differentes, ou *des peuples differents de langage & de mœurs.* Diffonæ fermone gentes & moribus. *Liv.* Narody obyczaiow rożnych y ięzykow.

kow. *Ils ont un different langage & des mœurs differentes.* Linguâ, moribusque inter se differunt. *Caſ.* *Obyczaiami ſię rożnią y ięzykami.

LANGAGE, (*Façon de s'énoncer.*) Sermo,onis,m. Oratio, onis,f. *Cic.* MOWA ſpoſob mowienia.

Pureté du langage. Purus ſermo. Incorrupta ſermonis integritas,f. Czyſtość mowienia wymowy ięzyka.

Beauté du langage. Orationis elegantia. Veneres *ou* lepores Orationis. Venuſtas orationis. *Cic.* Pięknoſć wymowy ięzyka wybor.

Il ne faut pas eſperer que la beauté du langage ſubſiſte toûjours, & que la grace des mots ſoit à l'épreuve des ſiecles; la plûpart des mots qui ſont deja morts revivront encore,& une infinité de ceux qui ſont maintenant en vogue tomberont dans l'oubli, ſi l'uſage qui eſt le maître ſouverain des langues l'ordonne ainſi. Nedum ſermonum ſtabit honos & vivax gratiâ; multa renaſcentur, quæ jam ceciderunt, & cadent vocabula, quæ nunc ſunt in honore, ſi volet uſus, quem penes & arbitrium & loquendi norme. *Hor.* Nie trzeba ſię tego ſpodziewać żeby to co ſię zowie pięknym ięzykiem mowić miało trwać iednakowo záwſze, y że ſłowa wdzięczne y wyborne wiekować będą, gdyż wiele tych ſłow ktore ſię zeſtarzały y wyſzły z mody wrocą ſię znowu, y wielka liczba tych ktorych teraz záżywemy poydą. w zápomnienie, ieżeli zwyczay ktorego ieſt náywyżſza w tym władza ták roſkaże.

Avoir le langage en main, parler aiſément. Facultatem in dicendo habere *Plin Jun.* Promptum eſſe linguâ. Mowić łatwo bez trudności.

Vous me tenez un autre langage, maintenant que je n'ay plus rien. Aliam nunc mihi orationem ſpoliato prædicas.*Plaut* Inaczey teraz zemną mowiſz kiedy iuż nic niemam.

LANGE, ſubſt.m. au ſingulier, *ou* LANGES au plurier, (*Avec quoy on emmaillotte les petits enfans, qui ſont à la mamelle*) Faſcia *au ſingulier, ou* Faſciæ, arum, fœm. plur. POWIAKI do powiiania dzieci u pierſi będących.

LANGOUSTE, ſubſt f. (*Petit inſecte volant & ſort en jambes: on l'appelle autrement* SAUTERELLE.) Locuſta, æ, fœm. SZARANCZA konik polny.

LANGOUSTE *de mer,* (*Poiſſon que quelques-uns appellent* DRAGON *marin.*) Hippocampus, i, maſc. *Plin.* KONIK morſki.

LANGOUSTE eſt auſſi *Une eſpece d'écreviſſe de mer.* Locuſta cancri ſpecies. Carabus, i, m. Aſtacus ſaxatilis, m. *Plin.* RAK morſki

LANGUE, ſubſt. f. (*Cette partie de la bouche qui ſert au gouſt & à la parole.*) Lingua, guæ, f. *Cicer.* JĘZYK w gębie ktorym koſztuiemy y mowiemy.

Qui a la langue graſſe. Qui eſt inexplanatæ linguæ. *Plin.* Języka ſzepliwego nie dobrze wymawiaiącego.

Arracher la langue à quelqu'un. Elinguare aliquem.*Plaut.* Avellere alicui linguam. *Cicer.* Abſcindere linguam. *Plaut.* Wyciągnąć ięzyk komu wyrznąć wywlec wyrwać.

Couper la langue à quelqu'un. Alicui linguam reſecare *ou* excidere *ou* præcidere. *Ovid Cic.* Wyrznąć ięzyk komu.

Tirer la langue. Exerere linguam. *Plin. ou* proferre.*Plaut.* Wyciągnąć wywieſić ięzyk ná kogo.

Qui a trois langues. Trilinguis & hoc trilingue, adject. *Horat.* (*Il parle du chien Cerbere gardien des enfers, ſelon la Fable.*) O Trzech ięzykach co ma trzy ięzyki mowiąc o pſie piekielnym bajecznym nazwanym Cerber.

LANGUE ſe dit figurément en ces phraſes ſuivantes, *Il a la langue bien longue.* Linguax eſt ſutilis homo. *Ter.* Blatero, onis.m. *Aul.Gel.* DŁUGIEGO bardzo ięzyka.

C'eſt une meſchante langue,Elle dit du mal de tout le monde Eſt malæ linguæ. *Petr.* Ladaco ięzyk każdego obmowi o-ſzczeka gęba ała niepoczciwa.

Je l'avois tout à l'heure ſur le bout de la langue ou *ſur le bord des levres.* Modo verſabatur mihi in labiis primoribus. *Plaut.* Narabat in ore. Dopierom go miał ná końcu ięzyka dopieruſieńko mi był ná końcu ięzyka.

La langue luy a fourché, il a laſché une parole contre ſon intention. Effluxit *ou* excidit illi imprudenti *ou* incogitanti verbum. Język mu ſię poślizgnął wymowił co tákowego czego niemyślał mowić.

Il a la langue bien pendue, ou *la langue à commandement.* Celeri & exercitâ eſt linguâ. *Cic.* Sprawnego ięzyka wymowny nie ma wrzodu ná ięzyku.

Il a la langue liée, il n'oſeroit rien dire. Aſtricta eſt ipſi linguæ mercede. *Cic.* Ma ięzyk iák ſkrępowany nie śmie nic powiedzieć wymowić.

Donner du plat de la langue à quelqu'un,(l'Enjoler.) Blandè alicui palpari. Aliquem palpo percutere. *Plaut.* Podchlebſtwa komu prawić.

Il ne peut tenir ou *retenir ſa langue, Il ne ſçauroit s'empeſcher de parler.* Linguam tenere *ou* continere non poteſt. Linguæ ſuæ moderari nequit. *Plaut.* Tacere non poteſt. *Cic.* Nie może utrzymać ięzyka uſtawicznie gada.

Il avoit l'eſprit leger & une tres mauvaiſe langue. Multæ fuit levitatis & immoderatæ linguæ. *Suet.* Umyſłu był płochego y ięzyka bardzo ladaiáckiego.

ON DIT, *Prendre langue de quelqu'un, S'informer, s'enquerir de luy d'une choſe.* Aliquem de re aliquâ, *ou* aliquid ex aliquo percontari *ou* ſciſcitari, (*or*, aris, atus ſum.) depon. *Cic.* WZIĄC ięzyka od kogo wypytać ſię wywiedzieć ſię o czym.

LANGUE pour *le langage.* Lingua,æ,f. Sermo,onis,m *Cic.* JĘZYK mowa.

Sçavoir les langues. Linguas ſcire. *Plaut.* Umieć ięzyki. **Il ſçait les deux langues, la Grecque & la Latine.* Doctus ſermonis utrinſque, linguæ Græcæ & Latinæ. *Obadwa umie ięzyki Grecki y Łaciński.

Les fineſſes, les beautez d'une langue, les delicateſſes. Linguæ lepores, orum,m pl. Dicendi veneres, erum, f. pl. Venuſtaſtes,atum,f. pl, Elegantiæ,arum,f. plur. *Cic.* Ozdoby wybor ſłow ięzyka iákiego.

Pauvreté d'une langue Linguæ egeſtas, atis,f. Inopia, æ,f. *Lucr.* Ubogi ięzyk w ſłowa,niedoſtatek ſłow w ięzyku iákim.

La Langue Latine eſt plus abondante que la Langue Grecque. Lingua Latina non modò non inops, ſed Græcâ locupletior. *Cic.* Język Łaciński nietylko nie ieſt uboſzſzy ále obfitſzy bogatſzy ieſt w ſłowa niżeli Grecki.

LANGUE ſe dit (*de ce qui a quelque reſſemblance avec la langue.*) comme *Une langue de terre, Pointe qui s'avance dans la mer.* Lingua, æ, f. Lingua in mare excurrens. *Liv. Plin.* ZIEMIA klinem zábiegaiąca w morze klin morſki.

LANGUE *de cerf,* (*Herbe.*) Lingua cervina, æ, f. *Plin.* JELENI ięzyk ziele.

LANGUE *de chien,* (*Herbe.*) Lingua canina, æ, f. Cynoglosſos, i, f. *Plin.* PSIE ięzyczki ziele.

LANGUE *de bœuf,* (*Herbe qui eſt de la Bugloſſe ſauvage.*) Alcibiacum, *genit.* i, n. MIEDUNKA wielka.

(Ce nom vient de celuy d'Alcibius qui en a découvert les proprietez contre les morſures de viperes.) Ziele pomocne od ukąſzenia żmii.

LANGUE *de bœuf,* (*Herbe.*) Aſplenum, i, neut. *Plin.* STONOGOWIEC (*álbo*) wołowy ięzyk ziele.

LANGUETTE, ſubſt. f. (*Ce qui eſt fait en forme de petite langue.*) Lingula, æ, f. *Feſt.* JĘZYCZEK co nákſztałt ięzyczka zrobione.

LANGUETTE *d'une balance.* Examen, inis, n. *Virg.* Języczek u ſzal.

LANGUEUR, ſubſt. f. (*Abbatement des forces du corps.*) Languor, ooris, m. *Cic.* Marcor, oris, maſc. *Celſ.* SŁABOSC oſłabienie ſił mdłość.

Tomber en langueur ou *dans la langueur.* Langueſcere, (ſco, is, langui, *ſans Supin.*) neut *Cic.* Wpáść w ſłabość w mdłość.

LANGUIER, ſubſt. m. (*Partie d'un cochon, qui contient la langue, la gorge &c.*) Lingua ſuilla,æ,fœm. JĘZYK wieprzowy ze wſzyſtkim.

LANGUIR, V. neut. (*Eſtre languiſſant ou en langueur.*) Languere, (gueo, gues,langui, *ſans ſupin.*) neut. SŁABIEC.

Faire languir quelqu'un dans les ſupplices. Lento cruciatu aliquem torquere, (queo, ques, torſi, tortum.) *Cic.* Wyniszczyć mywać kogo ná mękach. **Ne me faites pas languir.* Confice me. *Horat.* *Dobiy mię nie męcz ták długo.

Les pauvres languiſſent de froid & de faim. Pauperes frigore & fame torquentur. *Phæd. ou* pereunt *ou* languent *ou* conficiuntur. *Cic.* Ubodzy głodem y zimnem ndręczeni.

Faire languir quelqu'un en luy faiſant attendre une choſe trop long temps. Longiore morâ tædium alicui afferre. Aliquem producere. Wytrzymywać kogo ná nádaiel.

LANGUIR ſe dit auſſi (*des choſes qui ne ſont pas dans leurs forces ordinaires ni dans leur activité.*) Languere. Frigere. neut.*Cic. Ter.* SŁABIEC uſtawać. **L'abſence du ſoleil fait languir toute la nature.* Languet *ou* tabeſcit omnis na-

tura, dù sol abest. *Zá nieprzytomnością źaodległości słońca wszelkie przyrodzenie słabieie ustaie.

Cet attelier languit, il n'y a pas la moitié des ouvriers d'ordinaire Friget officina. Ten warsztat upada másoco ná nim robią y połowy rzemieślnika niema ná nim co bywało. *Le palais languit, on n'y fait plus rien.* Frigent judicia omnia. *Cicer.* *Sądy grody Kancelarye proznnią nie ma z wnich co do czynienia. *Il ne languissoit pas dans les délices ni dans la paresse.* Non deliciis, non desidiâ torpescebat. *Nie ustawał w rozkoszach y gnuśności.

Lors que la conversa ion vient à languir. Ubi friget sermo. *Ter.* Gdy konwersacya ustawa. *L'amour languit sans la bonne chere.* Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Ter.* *Miłość ogłodzie ustaie.

ON DIT qu'*Une piece de théatre languit, (lors qu'elle n'affectionne pas assez vivement les spectateurs.)* Friget fabula, nec satis afficit spectatores. DZIĘBŁA Trajedia komedya oziębłe odana kiedy słuchacza nie porusza.

LANGUISSAMMENT, adv, *(D'une maniere languissante.)* Languidè. adv. *Cas.* SŁABO mdło oziębłe.

LANGUISSANT, m. LANGUISSANTE, f. adject. Languidus, a, um. Languens, entis, omn. gen. *(on dit au Comparatif* Languidior & hoc languidius; *& au superlatif* Languidissimus, a, um.) SŁABY Mdły ustaiący.

Devenir languissant, Languescere. *Cic.* Słabieć ustawać.

Les soldats languissants de leurs blessures, prient qu'on les acheve. Milites, vulneribus jam jam morientes, *ou* vulneribus confecti langnentes, conficiantur rogant. Zołnierze ustawaiący od ran proszą áby ich dobiano.

Sentant encore son estomac tout languissant d'avoir trop mangé le jour de devant. Marcescente adhuc stomacho, pridiani cibi onere. *Suet.* Czuiąc wielką słabość żołądka od zbytniego iedzenia wczorayszego.

ON DIT au figuré, *Un stile languissant, Des vers languissants.* Stilus languidus, Versus langnidi *ou* inertes. *Horat.* MOWA mdła wiersze mdłe bez żywości.

LANIER, subst. m. *(Oiseau de proye, espece de faucon de leurre.)* Accipiter, quem Galli vocant *Lanerium.* *Æsalo signifie un* EMERILLON, *&* Austerias *ou* AUTOUR. JASTRZĄB Kobus Sokoł krogulec.

LANIERE, subst. f. *(Courroye de cuir.)* Lorum tenue, *genit.* lori tennis, n Ligula, *æ,f. Plaut. Juv.* RZEMIEN.

LANTERNE, subst. f. *(Espece de boëte où l'on enferme de la lumiere pour se conduire, de peur du vent.)* Laterna, *æ,* f. *Cic.* LATARNIA od wiatru.

Où vas tu avec ta lanterne? Quò ambulas *tu,* qui Vulcanum in cornu conclusum geris? *Plaut.* Gdzie idziesz a tą twoią latarnią.

Qui porte une lanterne. Laternarius, ii, m. *Cicer.* *(on peut aussi se servir de ce mot, pour* UN FAISEUR *de lanternes,*La ternarum opifex.) Ten co latarnie nosi Ten co látarnie robi.

LANTERNIER se dit *(d'un homme badin, qui s'amuse à la bagatelle.)* Nugax, acis, m. *Petr.* BLAZGON ni to ni owo człowiek co się ladaczym bawi ná frászkach czas trawi.

LANTERNER, V. act. *(Fatiguer, importuner quelqu'un par des discours & des entretiens sots & ridicules.)* Offendere aliquem nugis *Hor.* BLAZGONIC ládaco prawić.

(Mot bas & populaire) Słowo proste potoczne.

LANTERNER, V, n. *(parlant d'un homme qui ne va point au solide, qui ne s'amuse qu'à des minuties.)* Nugari, dep Nugis. detineri.pass. BŁAZNDWAC szpacakować błaznkować.

LAODICE'E, *(Ville de l'Asie Mineure.)* Laodicea, eæ, f. *Cic.* LAODYCYA Miasto Azyi mnieyszey.

DE LAODICE'E Laodicensis & hoc se, adject. Laodicenus,a,um. *Cic.* LAODYCENSKI.

LAON, *(on prononce* LAN *Ville Episcopale de Picardie.)* Laudunum,i,n LAN Miasto y Biskupstwo Pikardyi.

DE LADN. Laudnnensis & hoc se, adject. Laudnnæus, a, um. LAONSKI.

LAPIDAIRE, subst. masc. *(Celuy qui taille des diamants.)* Gemmarum *ou* gemmarius lapicida. Gemmarum polio, onis, Gemmarum scalptor, m. KAMIENIARZ drogich Kamieni Jubiler wyprawiacz

LAPIDATION, subst f. *(L'action de lapider.)* Lapidatio, onis,fœm. *Cicer.* KAMIENOWANIE.

LAPIDER, V. act. *(Accabler de pierres, faire mourir à coups de pierres.)* Lapidare, (o, as,avi, atum.) act.acc. *Quint.* Lapidibus aliquem obruere, (ruo, ruis, rui, rutum.) act. *Cic.* KAMIENDWAC ukamienować.

LAPIN, subst.m. *(Petit animal sauvage.)* Cuniculus,li,m. *Var.* KROLIK.

LAPINE, subst.f. *(La femelle du lapin.)* Cuniculus femina KROLIKA Samica.

LAPINIERE, *ou* GARENNE, subst. f. Leporarium. Vivarium,ii,n. *Colum.* SCHDWANIE dla krolikow sada ná nich.

LAPIS, subst. masc. *(Espece de pierre précieuse bleuë, meslée de filets d'or.)* Cyaneus, ei, masc. LAZUR modrek kamień Turkuz.

LA LAPONIE, *(Pays contigu au Royaume de Suede.)* Laponia,*æ*,f. LAPONIA Kray polnocny Szwecyi.

LES LAPONS, *(Peuples de cette Province.)* Lapones, onum, m pl. LAPONOWIE.

LAPPER, V. n *(Boire à la maniere des chiens*) Lambere, (bo,bis, lambi, *sans supin.*) n. *ou* act.acc. CHLEPAC iak psy pią.

LAPREAU, *ou* LAPREAU, subst m.*(Un jeune lapin.)*Tener cuniculus, *genit.* teneri cuniculi, masc. KRDLICZEK młody.

LAPS, subst. m. *(Espece de temps écoulé.)* Temporis decursus, ûs,m. CZAS upadły przeszły.

LAQUAIS, subst m. *(Valet.)* Pedisequus, qui,m. Servus à pedibus Qui est à pedibus. Puer, *genit.* pueri, m. *Cic. Plaut.* LOKAY piechur sztafir.

LAQUE, subst f. *(Espece de gomme de couleur rouge, dont on fait la cire d'Espagne.)* Lacca,æ,f. LAKA guma czerwona z ktorey robią wosk do pieczętowania listow.

LAQUELLE, *(le feminin du pronom* LEQUEL.) Quæ, *genit.* cujus. *dat.* cui. KTDRA.

LARCIN, subst m. *(L'action de derober.)* Furtum,i, neut. KRADZIEZ. *Faire un larcin.* Furtum facere. *Cic.* Alligare se *ou* astringere se furti. *Cicer.* *Kradzież popełnić złodzieystwo.

Qui est enclin au larcin. Furax, acis, omn. gen. *Cic.* Chapliwy ruchliwy skłonny do kradzieży rad kradnący złodziey, smyk.

Inclination qu'on a au larcin. Furacitas, atis, f. *Cic.* Chęć, skłonność ochodka do kradzieży.

LARCIN, *(la chose derobée.)* Res furtiva, *genit.* rei furtivæ, fœm *Quint.* Res furto sublata, fœm. KRADZIEZ rzecz kradziona

LARD, subst m. *(Le gras de la chair du porc.)* Lardum,i, *Cic.* Laridum, di,n *Plaut.* SŁDNINA.

DU PETIT LARD, *qui est entrelardé.* Lardum satis pingue. *Hor.* WIEPRZOWINA.

LARDER *des viandes,* V.act. *(Les piquer de lard.)* Larido configere carnes,act. SZPIKOWAC mięso słoniną

LARDER se dit aussi pour *Percer.* STRZAŁĄ ránić przeszyć náśpikować. *Larder de fleches.* Configere sagittis. *Cic.* *Strzałą przeszyć przestrzelić.

Ces deux soldats se sont lardez de leurs espées. Se in vicem gladiis transfixerunt. Poprzebiiali się obadwa.

ON APPELLE, *Une collation lardée, où l'on sert viande & fruit tout ensemble.* Cenula in quâ carnes cum pomis apponuntur. KOLACYA o iednym daniu y zástawienin gdzie razem y potrawy owoce y wety daią. *On servit une collation lardée.* Apposita sunt carnes cum pomis in cenulâ. *Zástawiono kolácią rázem z wetami y potrawami.

LARDOIRE, subst. f. *(Instrument à larder les viandes.)* Acus, quâ carnes lardo configuntur, *genit.* acûs,f. SZPILKA kucharska do szpikowania szpikulec.

LARDON, subst m. *(Petit morceau de lard, dont on larde les viandes.)* Exile lardi segmen, *genit.* exilis lardi segminis, neut KAWAŁKI słoniny do szpikowania pokraiane.

ON DIT proverbialement, *Donner à chacun son lardon,* pour dire *Luy donner quelque brocard.* Quemque jocoso dicto notare. Cavillum in aliquem jactare *ou* jacere. KAZDEMU dać do wrenu każdemu w nos każdemu po iednemu.

RARE, subst. m. *(Dieu domestique* ou *Dieu du foyer des payens.)* Lar, *genit.* Laris, masc. BOZEK progowy domowy u Pogan domowy Bożek.

Les dieux Lares. Lares, ium, masc. pl. *Cic. ou* larum, *dans Varron.* Bożkowie domowi progowi.

LARGE, adject. masc. & f. *(Ample, estendu.)* Latus,*a*,um. Spaciosus. Amplus, a, um. Latior & hoc latius, Spaciosior & hoc spaciosius, Amplior & hoc amplius. Latissimus, spaciosissimus, Amplissimus,a, um. *Cic.* SZEROKI obszerny rościągły

LAR·

LARGE, (*Amplo, qui n'est point étroit.*) Amplus. Largus. Laxus, a, um. Largior & hoc largius, Laxior & hoc laxius. Largissimus, Laxissimus, a, um.) Cic. *Hor.* SZEROKI przestrony nie ciasny.

Va soulier large. Laxus calceus. *Hor.* *Trzewik szeroki przestrony

Mon pourpoint m'est trop large. Nimis laxus est thorax meus. Nimiâ est laxitate thorax meus. Kawtan szeroki suknia ná mnie przestrona szeroka.

ON DIT figurement, *Vn homme large,* (*qui donne beaucoup.*) Homo largus. *Cic.* Donare largus. *Hor.* CZŁOWIEK szczodry hoyny. **Personne ne donne plus largement que luy.* Nemo dat largiùs. *Ter.* *Nikt hoyniey nie daie iáko on.

Il est large de sa peine, Il n'en est point chiche. Largus operâ suâ. *Plaut.* Nie żáłnie pracy, fatygi nie liczie.

Il est large du bien d'autruy & chiche du sien. De alieno largus, de suo parcus. Largitor de alieno, de suo parcus. *Plaut.* Szczodry z cudzego skąpy z swoiego.

ON DIT encore, *Il a une morale large, Sa morale est large.* De moribus laxè sentit. Mores illius sunt laxi, neque arcti. SUMIENIA przestronnego, bespiecznego przestronnego zdania y rozumienia iest względem obyczaiow.

LARGE se met aussi comme un substantif, *Il s'est voulu loger au large.* Laxè voluit habitare. *Cic.* CHCIAŁ szerzey przestrzeniey mięszkać.

ON DIT sur mer, *Prendre le large, Prendre la pleine mer.* Altum tenere. In altum navigare. *Salust.* PUSCIC się ná samo morze ná szerokość ná głąb.

ON DIT aussi (*d'un homme qui s'échappe d'une prison.*) *Il a pris le large.* Se in fugam dedit *ou* conjecit. *Cic.* UCIEKŁ uszedł dostał się ná przestronność.

ON DIT proverbialement, *Faire du cuir d'autruy large courroye,* pour *Faire profusion du bien d'autruy, le mesnager mal.* Alieni prodigus. De alieno largus. SZEROKIE sztuki krałać z cudzego, rzemięnia cudzego nie przestrzegać nie szanować nie ochraniać.

LARGEMENT, adv. (*Avec profusion.*) Largè. Largiùs. Largissimè. adv. Liberaliter. *Cic.* Prolixè. adv. *Ter.* Ampliter. *Plaut.* Effusè. adv. HOYNIE szczodrze.

Boire plus largement dans un festin Vino largiùs epulas celebrare *Liv.* Wina dodawać pić znaczniey ná iakiey ochocie.

LARGESSE, subst. f. (*Don, libéralité.*) Largitas. Liberalitas, atis, fœm. Largitio, onis, f. *Cic.* HOYNOSC szczodrobliwość.

LARGESSE, (*que les Roys font à leurs sujets de quelques pieces d'argent.*) Missilia, ium, neut. pl. *Suet.* PIENIĄDZE między ludzi rzucane od Krolow.

LARGESSE (*d'un General d'armée à ses soldats.*) Donativum, vi, n. *Suet.* DONATYWA Largicya woyskowa.

Faire des largesses. Largè, effuseque donare. *Cic.* Largitionem *ou* largitiones facere. HOYNIE odzrować uczęstować.

Regagner l'amitié des soldats par des largesses. Largitione redimere militum voluntates. *Cas.* Odzyskać miłość woyska datkiem largicyami.

Faire largesse du bien d'autruy. Elargiri de alieno. *Liv.* Nieżałować cudzego szafować cudzym.

LARGEUR, subst. f. (*Estenduë.*) Latitudo, inis, f. *Cic.* Laxitas, atis, f. *Colum.* SZEROKOSC przestronność. **La largeur des ruës ou des chemins.* Viarum laxitas. *Colum.* *Szerokość ulic drog.

LE LARGUE, pour LE LARGE, terme de marine. *Voyez* LARGE. NA GŁĄB ná srzodek

LARGUER se dit sur mer, pour *Prendre le large. Voyez* LARGE. BRAC się ná srzodek ná głąb.

LARIGOT, subst. m. (*Espece de flute champestre.*) Fistula rustica, æ, f. FUIARA pastusza prosta piszczałka.

(A l'imitation de laquelle on a composé un jeu entier de l'orgue tuyaux ouverts.) Wzor z tey biorąc całn organy są z piszczałek o iednym otwarcin.

ON DIT proverbialement & populairement, *Boire à tire larigot, Boire avec excès.* Tollere majora vini pocula. *Juv.* Egregiè bibere. Se beare vino. Uti largiore vino. *Hor.* PIC do upadłey. * Tingomenas facere. *Petr.* (*débauche où l'on boit jusques à verser le vin à terre.*) *Ley rozley rozgardyasz stroić.

LARME, subst. f. (*Eau qui sort du coin de l'œil par la compression des glandes lacrymales.*) Lacryma, æ, f. *Cic.* ŁZA z oczu płynąca. **La moindre larme.* Lacrymula, æ, f. *Ter.* *Náymnieysza łezka.

La moindre larme qu'il versera en frottant ses yeux appaisera son pere. Una lacrymula, quam terendo oculos exprimet, restinguet patrem. *Ter.* Náymnieysza łezka ktorą umyślnie trąc sobie oczy wypuści uspokoi oyca.

Des larmes répanduës sans sujet. Abhorrentes lacrymæ. *Liv.* Łzy bez przyczyny wylane. **Voila le sujet de vos larmes.* Hinc illæ tuæ lacrymæ. *Ter.* *Otoż to przyczyna łez twoich

Jetter, répandre, verser des larmes. Lacrymare, (o, as, avi, atum.) n. Lacrymari, (or, aris, atus sum.) dep. Lacrymas effundere *ou* profundere, (do, dis, fudi, fusum.) act. Łzy wylewać.

Fondre en larmes. Effundi in lacrymas, (dor, eris, fosus sum.) pass. *Tacit.* Rozlać się we łzy topnieć we łzy.

Donner des larmes à la mort d'une personne. Dare morti alicujus lacrymas. *Quint.* Łzami oblać śmierć czyię. **Retenir ses larmes, S'empescher de pleurer.* Tenere *ou* continere *ou* cobibere lacrymas. *Cicer.* *Utrzymać łzy wstrzymać ie. **Tirer les larmes des yeux à quelqu'un,* (*le faire pleurer.*) Lacrymas alicui ciere *ou* excire *ou* movere *ou* excutere. *Cicer. Plaut.* *Wycisnąć łzy komu z oczu do łez pobudzić. **Aussitôt les larmes luy tombent des yeux, comme à un enfant.* Homini illicò cadunt lacrymæ, quasi puero. *Ter.* *Záraz mu łzy z oczu idą iák dziecięciu.

Les larmes leur sortoient à tous de joye. Manabant omnibus gaudio lacrymæ. *Liv.* Præ lætitiâ omnibus prosiliebant lacrymæ. *Plaut.* Wszystkim się łzy cisnęły z oczu od radości

Rire aux larmes ou *jusques aux larmes.* Usque ad lacrymas ridere. *Petr.* Smiać aż do upłakaoia się.

ON APPELE proverbialement, *Des larmes de crocodile, des larmes feintes & déguisées.* Malignæ & ementitæ lacrymæ. ŁZY Krokodylo&e zmyślone. **Pleurer quelqu'un avec des larmes de crocodile.* Maligne aliquem plorare. *Petr.* *Płakać kogo łzami krokodylowemi.

LARMIER, subst. masc. terme de Massonterie, qui se dit (*de cette avance, ou petite corniche qui est au haut du toit.*) Coronis, idis, fœm. *Vitr.* Projectura, æ, fœm. Lorica testacea, æ, fœm. *Vitr.* GRZBIET ná dachu zgąsiorem dany.

LARRON, subst. masc. (*Qui dérobe le bien d'autruy en cachette, Coupeur de bourse.*) Fur, *genit.* furis, m. ZŁODZIEY Rzezimieszek.

Larron de jour. Fur diurnus. *Cicer.* *Złodziey co w dzień kradnie. **De nuit.* Fur nocturnus. *Cic.* *Nocny złodziey.

PETIT LARRON. Furunculus, li, m. *Cic.* Clepta, æ, masc. *Plaut.* ZŁODZIEY małych rzeczy.

DE LARRON, (*où se tiennent les larrons.*) Furinus, a, um. *Plaut.* ZŁODZIEYSKI.

LARRONNESSE, subst. f. (*Celle qui dérobe.*) Fur mulier *genit.* furis mulieris, f. Mulier furandi peritissima *ou* callidissima, fœm. ZŁODZIEYKA.

LARTA, (*Ville d'Epire ou d'Albanie.*) Ambracia, æ, fœm. LARTA Miasto Epiru w Albanii.

LE GOLPHE *de Larta.* Sinus Ambracius, *genit.* sinûs Ambracyi, m. ODNOGA zátoka Larteńska.

LAS, m. LASSE, f. (*Fatigué.*) Fessus. Defessus. Defatigatus. *Cic.* Fatigatus. *Horat.* Lassus. *Ter.* Delassus, a, um. *Ovid.* ZMORDOWANY, Zmordowana zmordowany

Las d'avoir marché. De viâ fessus. Itinere defessus. *Cicer.* Lassus de viâ. *Plaut.* Zmordowany chodzeniem

Las d'avoir travaillé. Lassus opere faciundo. *Plaut.* Zmordowany od robory. **D'avoir porté de l'eau.* Defessus ab gerundâ aquâ. *Plaut.* * Od noszenia wody. **D'avoir pleuré.* Plorando fessus. *Cic.* *Od płaczu.

Je suis las jusques dans la moëlle des os. Omnibus medullis defessus sum. *Catul.* Zmordowałem się áż do kości, áż do szpiku samych, wniweczem się zmordował.

Je suis las du monde & fatigué des affaires. Me satietas hominum & negotii odium cepit. *Ter.* Już mi się świat nábrzykrzył y te kłotnie światowe.

Il est las de vivre. Satias vitæ illum tenet. *Plin.* Naturam explevit satietati vivendi. *Cicer.* Sprzykrzyło mu się życie. **Il est las de sa femme.* Satias eum cepit amoris in uxore. *Liv.* *Sprzykrzyła mu się żona.

Cela fait que je suis las de vivre. Hæ res vitæ me saturant *Plaut.* To czyni że mi się przykrzy że mi ciężkie y samo życie.

Il est las d'estre à son aise. Præsenti felicitate lassus. *Petr.* Sprzykrzyło mu się ná dobrym mieyscu dobre bycie w czas.

Je ne ſuis jemais las ni de la villa, ni des champs; car ſi-tôt que l ennui commence à me prendre en un lieu, je vais à l autre. Neque agri neque urbis odium unquam me percipit; ubi ſuias fieri cepit, commuto locum. *Ter.* Nieſprzykrzy mi ſię nigdy áni miaſto ánl wieś bo iák mię tęſkność bierze záraz ſię amieyſca ná mieyſce przeieżdżam.

Je ne veux point que vous ailliez à Rome, que le monde ne ſoit las de parler. Te nolo, niſi ipſe romor jam raucus erit factus, Romam venire. *Cic.* Niechcę żebyś iechał du Rzymu poki ſię ludziom nienáprzykrzy mowić o tobie.

LASCHE, (*on prononce* LàCHE) adject.m. & f. (*Qui n'eſt pas tendu, ni bandé.* Laxus. Retenſus. Laxatus, a, om. *Plin. Phed.* Laxior & hoc laxius, Laxatior & hoc laxatius, Retenſior & hoc retenſius, Laxiſſimus, Laxatiſſimus, a, um.) WOLNY ſpuſzczony nie nápięty, nie tęgi. *Une membrane plus laſche, moins tenduë*, Membrana laxatior. *Plin.* *Błonka wolna nie wyciągniona.

LASCHE ſignifie auſſi *Foible, pereſſeux, incapable de travail.* Segnis & hoc ſegne. Iners, omn. gen. Ignavus, a, um. Negligens, entis, omn. gen. Segnior & hoc ſegnius, Inertior & hoc inertius, Ignavior & hoc ignavius, Negligentior & hoc negligentius; Ignaviſſimus, Inertiſſimus, Negligentiſſimus, a, um. GNUSNY leniwy.

LASCHE, (*Poltron, timide, qui n'a pas de cœur.*) Ignavus. Timidus, a, um. Imbellis & hoc imbelle. Homo nullius animi. *Cic.* Timidior & hoc timidius; *&* Timidiſſimus. TCHORZ boiaźliwy ſerca niemaiący yodwagi. *Un courage laſche.* Inſtrenuus animus. *Ter.* *Serce tchorzowate.

LASCHE, (*Qui n'eſt pas ferme, qui mollit en certaines occaſions, où il faudroit avoir de la fermeté.*) Remiſſus, a, um. Remiſſior & hoc remiſſius. *Cic.* MIĘTKI powolny nieodważny tám gdzieby náleżało mężnie y odważnie náſtąpić.

LASCHE, (*Qui fait des baſſeſſes & des actions indignes d'un homme d'honneur.*) Inhoneſtus, a, um. Qui facit aliquid libero homine indignum. PODŁY nikczemny.

ON DIT d'un homme, *Il a le ventre laſche il eſt lache du ventre* Eſt profluenti alvo. Cita eſt ipſi alvus. *Celſ.* ZOŁĄDKA wolnego ſłabego niewſtrzymałego biegunkę maiący.

LASCHEMENT, (*prononcez* LàCHEMENT.) adverb. (*Sans courage*) Ignavè. *Cic.* Ignaviter. adv. *Hirt. ad Cicer.* BOIAZLIWIE Tchorzowato nieśmiało.

LASCHEMENT, (*Mollement, en molliſſant.*) Remiſsè ou Remiſſius. adv. *Cic.* MIĘTKO powolnie nieodważnie.

Faire une choſe laſchement & par maniere d'acquit. Perfunctoriè ou defunctoriè aliquid agere. *Ulp.* Niedbale co czynić byle abyć.

Ils alloient laſchement à la guerre, Ils faiſoient la guerre fort laſchement. Segni fungebantur militiâ. *Liv.* Niedbale woiowali

LASCHER, (*prononcez* LàCHER.) V. act. (*Tenir laſche, laiſſer aller*) Laxare, (o, as, avi, atum) Demittere. Remittere, (to, tis, miſi, miſſum) act. acc. SPUSCIC poſolgować, *Laſcher la corde, les chaiſnes.* Laxare ou remittere funem. vincula. *Spuśćić poſolgować ſznura kaydanow łáńcuchow. **Laſcher un arc.* Remittere ou retendere arcum. *Ovid.* *Spuśćić łuk. * *Laſcher les écluſes.* Laxare aquarum repagula. *Lucan.* *Spuśćić upuſty.

ON DIT auſſi en ce ſens, *Laſcher de l'eau*, c'eſt à dire *Piſſer.* Facere ou reddere urinam. *Calum.* Veſicam exonerare. *Petr.* PUSCIC wodę upuśćić wody co do potrzeby przyrodzoney. **Aller laſcher de l'eau*, Aquam petere. *Petr.* Ire mi ctum. *Iść z wodą ná potrzebę przyrodzoną, ná dwor máły.

LASCHER *l'aiguillette*, pour dire honneſtement, *Aller à la garde-robe*, ou *à ſes grands beſoins.* Alvum exonerare. *Cic.* Ire cacatum. Seceſſum petere. ISC ná dwor wielki.

LASCHER pour *Laiſſer aller*, comme *Laſcher les priſonniers, Les laiſſer aller.* E cuſtodiâ, ou è vinculis captivos emittere *Cic.* A vinculis laxare. *Claud.* PUSCIC wypuśćić więźniow uwolnić.

Laſcher des mains, Laiſſer échapper. E manibus ou de manibus emittere. *Liv. Cic.* Puśćić opuśćić wypuśćić z rąk.

LASCHER *de la cavalerie ſur l'ennemy.* Equites in hoſtem emittere. *Liv.* PUSCIC iazdę ná nieprzyiaciela. **Les chiens après les beſtes.* Immittere canes in feras ou in feris. *Virg.* *Puśćić pſy zá zwierzem. **Laſcher les vents.* Incutere vim ventis. *Virg.* *Puſzczać wiatry. **Laſcher un vent du corps.* Flatum ou crepitum emittere. *Puſzczać wiatry przyrodzone. **Laſcher la bride à un cheval* Equo habenas remittere ou permittere. *Cic.* Equo dare habenas. Frena equo remittere. *Ovid.* *Puśćić cugle *Laſcher le ventre.* Ciere ou citare alvum. *Celſ* *Poruszać żołądek ſtolec.

ON DIT figurément en ce ſens, *Laſcher la bride à ſes paſſions, à ſes convoitiſes.* Se libidinibus permittere. Frenos remittere libidinibus Se conſtringendum libidinibus tradere, PUSCIC cugle namiętnościom ſwoim.

Je luy ay laſche un peu la bride, je ne le tiens point tant de court qu'auparavant Remiſſius hunc habeo, feci illi copiam vivendi liberius. Hunc non ita contentè nec arctè habeo ut prius. Trochę mu cugle puśćiłem nie trzymam go ták krotko ná wodzy iák przedtym.

LASCHER ſignifie encore *Décocher, tirer.* *PUSCIC wyſtrzelić. **Il laſcha contre luy une volée de canon.* Emiſit in illum tormenta bellica. *Strzelił do niego z armaty.

LASCHER ſe dit figurément en ces manieres ſuivantes de parler, *Laſcher une parole.* Vocem emittere. *Plin.* PUSCIC nieurzaśnie: Puśćić ſłowko. **De ſon droit.* De ſuo jure remittere. *Cic.* *Upuśćić uſtąpić co z prawa ſwego.

LASCHER *priſe.* Prædam dimittere. *Phad.* ou dimittere è manibus *Curſ.* WYPUSCIC co z ręku.

Faire laſcher priſe à quelqu'un, luy oſter ce qu'il à pris. Aliqvid de ou è manibus eripere ou extorquere. *Plaut.* Wydrzećkomu co z rąk z garśći.

LASCHER *pied*, ou *Laſcher le pied, ſe retirer, fuir.* Pedem referre. *Caſ* USTĄPIC uciekać.

Laſcher pied, Ne point pourſuivre ce qu'on a entrepris. Ab incœpto deſiſtere. *Virg.* Uſtąpic poprzeſtać czego.

Faire laſcher pied à quelqu'un. Ab incœpto aliquem dimovere ou deterrere. *Hor. Cic.* Przymuśić kogo áby uſtąpił poprzeſtał zániechał.

LASCHETE', ſubſt. f. (*Défaut de courage.*) Ignavia, æ, f. Timiditas, atis, f. TCHORSTWO.

LASCHETE', (*Vice oppoſé à la généroſité, & qui fait faire des des baſſeſſes.*) Inhoneſta & turpis animi abjectio, fœm. PODŁOSC nikczemność.

LASCHETE', (*Action laſche, qu'on ne fait point avec honneur.*) Flagitium, ii, n. Indignum facinus, *genit.* indigni facinoris, neut. *Cic. Ter.* NIEGODNOSC ſromota brzydkość obrzydłość ſproſność

LASCIF, m LASCIVE, f. adject. (*Deshonneſte, impudique.*) Laſcivus, a, um Laſcivior & hoc laſcivius. *Hor.*) Salax, acis, omn. gen. Salacior & hoc ſalacius. Salaciſſimus, a, um. *Petr.*) ROSPUSTNY, ſwywolny, jurny, pſotliwy cieleſny nieczyſty wſzeteczny. **Plus laſcif qu'un bouc* ou *qu'un moineau au printemps.* Hœdo laſcivior. *Ovid* Vernis paſſeribus ſalacior. *Petr.* *Jurnieyſzy nád kozłá lub nád wroblá ná wioſnę. **Des vers laſcifs.* Laſcivia carmina. *Ovid.* *Wierſze ſzpetne.

LASCIVEMENT, adv. (*D'une maniere laſcive & deshonneſte.*) Turpiter, Inhoneſtè. adv. *Ter.* ROSPUSTNIE ſwywolnie iurliwie.

LASCIVETE'; ſubſt f. (*Inclination à la luxure.*) Laſcivia,

LASCIVETE', ſubſt. f. (*Inclination à la luxure.*) Laſcivia, æ, f. Salacitas, atis, f. Petulantia, æ, f *Cic. Plin.* ROSPUSTA cieleſność iurność ſkłonność do wſzeteczności.

LASSE', m. LASSE'E, f Laſſatus, a, um. Laſſus, a, um Feſſus, Defeſſus, a, um. *Voyez* LAS & LASSER. ZMORDOWANY zmordowana co do ſił.

LASSANT, m. LASSANTE, f (*Qui laſſe, qui fatigue.*) Moleſtus, a, um. *Cic.* MORDUIĄCY, MORDUIĄCA, co do ſił.

LASSER, V. act. (*Cauſer de la laſſitude, épuiſer les forces.*) Fatigare. Defatigare. Laſſare. Delaſſare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic. Hor.* MORDOWAC ná ſiłach. **Cette promenade m'a fort laſſé.*) Hæc deambulatio me ad languorem dedit. *Ter.* *Tá przechadzka mię dużo zmordowała.

SE LASSER. Fatigari. Defatigari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. *Liv. Ter.* Defatiſci, (ſcor, eris, defeſſus ſum.) dep. *Cic.* Fatigare ou defatigare ſe. act. *Ter.* Laſſeſcere. neut. *Plin.* Laſſari. paſſ. *Plin.* ZMORDOWAC ſię.

Il n'y a point de travaux de corps ou d'eſprit qui ſoient capables de vous laſſer. Tu nec corporis nec animi laboribus defatigaris. *Cic.* Nie maſz pracy coby cię zmordować mogła ták co do ciała iáko y co do umyſłu. **Tibere ni les accuſateurs ne ſe laſſoient point* Non Tiberius, non accuſatores fatiſcebant. *Tacit.* *Ani okrutny Tyberyuſz áni potwarcy niezmordowani nieuſtawali. **Nous nous ſommes laſſez tous deux, luy de me battre, & moy d'eſtre batu.* Ego vapulando, ille verberando,

uſque

uſque ambo defeſſi ſumos. *Ter.* *Obadwaśmy ſię zmordowali obiema ſię nám uprzykrzyło on biiąc á iá będąc bity.

Eſtre laſſé d'une choſe, En eſtre las, en eſtre ſtû, (*comme l'on dit dans le familier*) Defatigari ſatietate rei álicujus. *Cic.* Już mi ſię teá to uprzykrzyło.

Je ne me laſſeray point de tenter toutes les voyes pour accomplir ce que je vous ay promis. Neque defetiſcar uſque adeò experiri, donec id quod pollicitus ſum, effecero. *Terent.* Nie uprzykrzy mi ſię wſzyſtkich ſpoſobow zażyć wſzyſtkich drog ſprobować, ábym ci dotrzymał com obiecał. **On ſe laſſe de faire toûjours bonne chere.* Immarceſcunt epulæ perlus ſine fine. *Hor.* *Uprzykrzą ſię uſtawiczne ochoty. **On ſe laſſe de tout.* Omnium rerum fit ſatietas *Cicer.* * Każda ſię rzecz ná oſtatek uprzykrzy. **Il s'eſt bien tôt laſſé de luy.* Ille citò fuit gravis & moleſtos. *Cic.* *Prędko go ſobie uprzykrzył.

LASSITUDE, ſubſt. f (*Fatigue.*) Laſſitudo, inis, f. Defatigatio. Fatigatio, onis, f. *Cic Celum.* ZMORDOWANIE. **Je ſans une laſſitude dans tous mes membres.* Omnia membra laſſitudo tenet. Laſſitudo medullam perbibit. *Plaut.* *Zmordowałem ſię wſzyſtek. **Il eſt demi mort d'avoir couru & de laſſitude.* Curſu & laſſitudine exanimatus eſt. *Ter.* *Prawie iákby wpoł nie żyw od biegania y zmordowania. **Les forces s'épuiſent de laſſitude.* Effluunt vires laſſitudine. *Liv.* *Siły oſtáią od zmordowania. **Oſter la laſſitude* Exigere laſſitudinem è corpore. *Plaut.* *Spocząć wypocząć ſpoczynek uczynić.

LATIN, m. LATINE, f. adject. (*Qui eſt du pays qu'on appelloit autrefois le Latium ou qui concerne ce pays & les habitans.*) Latinus, a, um. Latinienſis & hoc ſe. *Cic*, Latius, a, um ŁACINSKI.

LE PAYS LATIN. Latium, ii, n. Ager Latinienſis. *Cicer.* ŁACINSKI Kray.

LE LATIN, (*La Langue Latine.*) Latina lingua, æ, f. Latinitas, atis, f. *Cic.* Latialis ſermo, m. *Plin.* Romanus ſermo, m *Quint.* ŁACINA Łaciński ięzyk.

La pureté de la Langue Latine. Incorrupta Latini ſermonis integritas, f. *Cic.* Czyſtość ięzyka łacińſkiego ſzczerość łaciny **Parler Latin, le ſçavoir & le traduire en François.* cherchez PARLER *&c.* *Mowić po łacinie umieć ten ięzyk mowić y tłomaczyć.

LATINITE', ſubſt. f. (*Langage Latin.*) Latinitas, atis, f. Latinus ſermo, m. *Cic.* ŁACINA.

Les mots de la bonne latinité, lors que la Langue Latine n'eſtoit point corrumpue. Verba puræ & integræ latinitatis. *Cic.* Słowa dobrey łaciny kiedy ieſzcze ięzyka łacińſkiego nie zepſowano. **Au contraire on dit* Verba corruptæ & depravatæ latinitatis, (*depuis que le Latin a commencé à ſe corrompre, du temps d'Auguſtule & des Viſigoths.*) *Przeciwnie mowią ſłowa zepſowaney łaciny od czaſow Auguſta y Wizygotow.

LATINIZER un mot, V, act. (*Faire paſſer un mot d'une autre Langue pour Latin.*) Vocabulum aliquod peregrinum, Latinum facere. SŁOWA inſzych ięzykow ná łacińſkie przerabiać.

LATITUDE, ſubſt. f. terme de Géographie. (*C'eſt la diſtance de l'Equateur au zenith* ou *point vertical.*) Latitudo, inis, f. SZEROKOSC u Geometrow ináczy odległość wzwyſz y nádoł w okręgu świata biorąc od koła álbo paſa Niebieſkiego porownania dnia z nocą ktory zowią *Ekwatorem* w gorę aż do punktu połnocnego oſi Niebieſkiey názwanego *Zenith*; nádoł záś aż do punktu teyże oſi Niebieſkiey południowego ktory zowią *Nadir*

LATIUM, (*Campagna di Roma*; *Païs des Latins, Contrée d'Italie qui s'eſtend depuis le Tibre juſques à la riviere de Garigliano, appellée Liris.*) Latium, ii, n. *Cic.* Ager Latius, *genit.* agri Latii, m. *Plin, Ovid.* ŁACYUM Kray niegdyś Łacynow Kray Włoſki ciągnący ſię od Tybru aż do rzeki Garyliano názwaney Liris.

LATRIE, ſubſt. fœm. (*Culte qui n'appartient qu'à Dieu.*) Latria, æ, f. Cultus ſoli Deo debitus, m. POKŁON Bogu ſamemu náleżący.

LATRINE, ſubſt f. (*Privé.*) Latrina, æ, f. Forica, æ, fœm. *Vitr.* WYCHODEK.

LATTE, ſubſt f (*Bois d'ouvrage fort mince, coupé de longueur, qu'on met ſous les tuiles.*) Regula, æ, f. *Vitr.* ŁATY poddachowkę rznięte. **Couvrir de lattes.* Regulis tegere. *Łacić, łaty dawać przybiiać.

LATTER, V. act. *Voyez* Couvrir de LATTES. ŁACIC, Łaty dawać pod dach.

LAVAGE, ſubſt. m. (*Action de laver.*) *le meſme que* LAVEMENT. MYCIE Pranie.

LAVAL, (*Ville du bas Maine ſur la riviere de Mayenne.*) Vallis Guidonis, f. Lavallum, i, n. LAWAL Miaſto Meno niżſzego nad Maienoą.

LAVANDE, ſubſt f. (*Herbe odoriférante qui fleurit.*) Lavendola, æ. f. Nardus Celtica, *genit.* nardi Celticæ, f. Saliunca, æ, f. *Plin.* LAWENDA Ziele.

LAVANDIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui lave & blanchit le linge.*) Lixa, æ, com gen. *Liv.* PRACZ ten co pierze.

(C'eſtoit ceux qui ſuivoient les armées, & qui avoient ſoin de blanchir le linge des ſoldats. *Lavandarius, ii, m.* eſt un mot de la baſſe Latinité.) Byli u dawnych ci co ſzli zá woyſkiem y choſty pierali.

LAVANDIERE, ſubſt. f. (*Celle qui blanchit le linge.*) Lixa mulier, *gen.* lixæ mulieris, f. Lavandaria, æ, f. *mot de la baſſe Latinité.* Quæ lintea publica mercede abluit. PRACZKA.

LAVAUR, (*Ville Epiſcopale de Languedoc, ſur la riviere d'Agouſt.*) Vaurum, i, neut. LAWAOR Miaſto y Biſkupſtwo Okcytanſki nád rzeką Agoſtą.

LAUBACH, (*Ville d'Allemagne, capitale de la Carniole.*) Lubiacum, ci. n. Lubiana, æ, f. LAUBACH Miaſto Niemieckie ſtołeczne Karnioli.

LAVE', m. LAVE'E, f. part adj. Lotus. Lautus. Ablutus. Elutus. Lavatus, a, um. *Cic.* Umyty, umyta, umyty pomytywyprany.

Une couleur lavée. Dilutus color, *genit.* diluti coloris, m. Dilutior. m. *Plin.* Farba rozczyniona.

LAVELLO, (*Ville du Royaume de Naples en la Baſilicate.*) Labellum ou Lavellum, i, n. LAWELLO Miáſto Krolestwa Neapolitańſkiego w Bazylikadzie.

LAVEMENT, ſubſt m. (*L'action de laver.*) Lavatio, onis, f. *Var.* MYCIE pranie pomywanie.

LAVEMENT, (*Remede qui ſe prend par le fondement.*) Clyſter, eris, m. *Plin.* Anatina, æ, fœm. *Petr.* KRYSTERA Enema ſtolcem dane lekarſtwo.

Donner un lavement d'eau. Dare aquam in alvum. *Celſ.* Dać kryſterę z ſamey wody.

Je hay beaucoup les medecins qui m'ordonnent ſouvent des lavemens. Odi peſſimè medicos, qui mihi jubent ſæpè anatinam parari. *Petr.* Nie lubię ſtraſznie tych doktorow ktorzy mi często kryſtery náznaczáią.

LAVEMONDE, (*Ville de Carinthie en Allemagne.*) Lavemunda, æ, f. Oſtium Laventi, n. LAWMUNDA Miaſto Karyntyi w Niemczech.

LAVER, V act. (*Nettoyer avec de l'eau.*) Abluere, Eluere Colluere. Diluere, (uo, uis, ui, utum.) act. acc. *Cic. Celſ.* Lavare, (lavo, vas, lavi, lotum ou lautum ou lavatum.) act. acc. MYC wymyć umyć zmyć wodą ſpłokać.

Donner à laver. Aquâ manibus (*on ſous-entend* cedo.) Præbere ou dare aquam manibus. *Plaut.* Dać wody do umywania ſię

Les uns nous donnoient à laver avec de l'eau de neige, les autres nous laverent les pieds & nettoyerent nos ongles avec beaucoup d'adreſſe Alii aquam nivatam in manus infuderunt, alii ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollebant *Petr.* Jedni nam dali wody z śniegu roſpuſzczoney do umycia ná nogi, á drudzy nám nogi myli y paznokcie ochędożyli bardzo ſtęcznie.

Laver une playe. Eluere ou abluere vulnus. *Cic.* Wymyć ranę. **De la vaiſſelle.* Vaſcula eluere. Eluere patinas. *Plaut.* *Pomyć pomywać náczynie.

Se laver la bouche, ou *ſe rincer la bouche avec de l'eau froide.* Fovere os multâ aquâ frigidâ. *Celſ.* Wymywać wypłokać ſobie uſta wodą świeżą zimną. **Se laver la bouche & les dents.* Os & dentes colluere. *Celſ.* *Uſta ſobie y zęby wymywać.

LAVER ſe dit figurément, *Effacer. nettoyer.* Lavare. Diluere. Eluere. Abluere. act. acc. *Cic.* ZMYC niewłaśnie ſpłokać znieść. **Laver une faute.* Lavare peccatum. *Ter.* *Zmyć winę. **Laver les taches de ſes brigandages dans le ſang des alliez.* Eluere maculas furtorum, ſociorum ſanguine. *Spłokać nieſławę ſwoich łotroſtw, we krwi ſpołłotrow ſwoich. **Les ordures de ſa vie & les taches de ſon ame.* Eluere vitæ ſordes & animi labes. *Cic.* *Zmyć ſproſnośći życia y zmazy ſumnienia ſwego. **Il s'eſt bien lavé du crime dont on l'accuſoit.* Diluit crimen cujus inſimulabatur. Purgavit ſe crimine. *Cic.* *Náleżycię ſię wywiodł z zbrodni ktorą mu zarzucono. **Tant qu'il vivra il aura cette tache, & rien ne la peut laver que la mort.* Quandiu vivet, habebit ſtigmam, nec illam niſi orcus delebit *Nie zátrze nigdy tey plamy ná ſobie pokąd tylko żyć będzie chyba śmiercią ſamą. **Vous croyez laver voſtre faute dans vos pleurs, mais je mettray ſi bien le*

feu aux étoupes que vous ne pourrez l'esteindre quand vous fondriez tout en pleurs. Venias mihi precibus lavatum peccatum tuum, ego illum dictis ita tibi incensum dabo, ut ne extinguas lacrymis, si extillaveris. *Ter.* *Rozumiesz że winę tę twoię ubmyiesz łzami, ále iá go ták podżarzę ná ciebie że tego ognia nieugasisz choć byś się wszystek we łzy rozlał.

ON DIT encore au figuré, *Laver la teste à quelqu'un, Luy faire une verte réprimande* ou *une bonne mercuriale.* Aliquem aceto perfundere. *Hor.* Verbis asperioribus aliquem increpare *ou* castigare. *Cic.* MOWIĄ ieszcze: zmyć głowę komu, wyłaiać go wybesztać zbuzować.

ON DIT proverbialement, *A laver la teste d'un asne, on n'y perd que la lessive,* pour dire qu'*Il est inutile de faire des leçons à celuy qui n'est pas capable d'en profiter.* Frustrà surdum moneas. GROCH ná ścianę rzucać niepotrzebny záwod czynić próżno słowa y czas tracić.

ON DIT aussi, qu'*On se lave les mains d'une affaire, (lors qu'on tasche de se mettre à couvert des reproches du mauvais succès qu'elle pourroit avoir, par allusion à la cérémonie que fit Pilate qu'on pressa de condamner J. C.)* Quidquid eveniet, manus innoxias esse volo. UMYWAC ręce od czego, składaiąc z siębie winę iáką ná kogo inszego, ták iáko Piłat kiedy miał ná śmierć skazać Chrystusa ręce umył od tego.

LAVERNE, subst f. Laverna, æ, fœm. *Hor.* LAWERNA Bogini u Pogan.

(C'estoit la Patronne des voleurs, & la mesme que l'on adoroit en Grece sous le nom de *Paracidica* Elle avoit un Temple & un petit bois fort obscur dans la voye Salaria. Elle ne favorisoit pas seulement les Voleurs, mais aussi tous ceux qui vouloient que leurs desseins ne fussent pas découverts aussi avoit elle plus d'adorateurs que tous les Dieux ensemble.) Była to Bogini obronicielka y nieczka wszystkich złodzieiow szalbierzow, oszustow, obłudnikow, Miała u Pogan blisko Rzymu swoy kościoł, y gaik ciemny bardzo, ná drodze Salarya názwaney, á nie tylko była Patronką złodzieiow ále y tych wszystkich co chcieli áby co pokryć żeby się ich zámysły niewstyd y niewydały, iákusz miała więcey do siebie nábożnych niż wszyscy insi wraz Bogowie.

LAVETTE, subst. fœm. (*Petit torchon qui sert à laver la vaisselle.*) Peniculus, i, m. KISC do pomywania.

LAVEURE, *(prononcez* LAVûRE.) subst. f. (*Eau dont on s'est servi à laver.*) Lorum, æ, f. *Plin.* POMYIE.

LAVOIR, subst m. (*Lieu propre à laver.*) Lavacrum, cri, n. *Claud.* POMYWALNIA pomywalnik szaflik drybus náczynie wszelkie do pomywania wanna balia pralnia szynkwas

LAVOIR *à laver les mains dans les Communautes.* Malluvium, ii, n. *Fest.* LAWATERZ do umywania się w zgromadzeniach.

LAUREOLE, subst f, (*Espece de laurier*) Chamæ daphne, es, f WILCZE ŁYKO ziele liściem Bobkowemu podobne.

LAURIER, subst. masc. (*Arbre qui est toûjours verd, & des branches du quel on couronnoit les victorieux.*) Laurus, i, fœm. *Cicer* Laurus, ûs, fœm. *Horat.* LAUR Bobkowe drzewo záwsze zielone z ktorego gałązek wieńce robiono zwycięzcom.

COURONNE *de laurier.* Laurea, æ, f. *Cic.* Laurea corona. *Liv.* WIENIEC Laurowy, Laur.

Un lieu planté de lauriers. Lauretum, i, n. *Plin.* Locus lauris consitus, i, m. Laurowy ogrodek sad laurowy.

COURONNE' *de laurier.* Laureatus, a, um. LAUREM uwieńczony. *Des lettres enveloppées de laurier.* Laureatæ literæ. *Cic* *Listy uwięczone laurem.

(Cela se partiquoit parmi les Romains, car lors qu'un Général d'armee avoit remporté quelque victoire, il en donnoit avis au Senat par des Lettres enveloppées de lauries.) To się praktykowało, u Rzymian bo ile razy woda iáki zwycięstwo iákie otrzymał nád nieprzyiácioł mi záraz listy otym do Senátu posyłano w laurowe gałąski uwięczone.

Qui porte des lauriers. Laurifer, era, erum. *Plin. Mart.* Laur noszący ná głowie.

DE LAURIER. Laureus. Laurinus, a, um. *Ovid. Plin.* LAUROWY.

LAURIER-ROSE. Rhododaphne, es, f. *Plin.* PŁOCHOWIEC chróścina liście dłuższe niż Bobkowe máiąca rożowego kwiatu.

LAUSANE, (*Ville de Suisse à huit lieuës de Geneve, Capitale du Pays de Vaud, dans le Canton de Berne, avec un Evesché, dont l'Evesque reside maintenant à Fribourg.*) Lausanna, æ, f. LOZONA Miasto Szwaycarskie ośm mil od Genewy głowne Waldeńskiego Powiatu, w Kantonie Berneńskim z Biskupstwem ále Biskup támeczny teraz w Fryburgu mięszka.

LAXATIF, m. LAXATIVE, f. (*Qui à la vertu de lascher le ventre.*) Alvum solvens *ou* ciens *ou* movens *ou* liquans *ou* resolvens, entis, omn, gen. *Plin. Cels.* LAXUIĄCY, Laxuiąca poruszaiący.

LAY, m. LAYE, f. adject. *Voyez* LAÏQUE. LAIK świecki żadnego święcenia nie maiący.

LAYE, subst. fœm. (*Truye sauvage.*) Sus nemoris cultrix, *genit.* suis nemoris cultricis, fœm. *Phæd.* Sus fera, *genit.* suis feræ, fœm. DZIKA Swinia.

LAYETTE, subst. f. (*Petite cassette.*) Capsa, æ, f. *Cic.* Capsula, æ, f. *Catul.* Scrinium, ii, n. *Hor.* SZKATUŁKA Szkatułeczka pudełko skrzyneczka.

LAYETTIER, subst. masc. (*Qui fait des layettes.*) Capsarii opifex, icis, m. TEN co szkatulki skrzyneczki robi skrzynkarz.

LAZARET, subst. m. (*Hospital en Italie où l'on enferme les pestiferez ou ceux qui viennent des lieux où il y a de la peste.*) Valetudinarium, ii, n LAZARET spital we włoszech kędy zámykaią zapowietrzonych, lub tych co z cudzych kraiow kędy mieysca są zápowietrzone przyieżdzaią.

LE, (*Article Masculin, qui ne s'exprime point en Latin non plus que le Feminin* LA, *devant les Noms Substantifs*) Ten Tá artykuły męskich y Białogłowskich náswisk ktore się w francuskim kłádą z substantywami ále w łacińskim y polskim ich niekłádą iáko. *Męszczyzna* Białogłowa. *Le livre.* Liber. *Księga. *La femme.* Femina. *Białogłowa.

(Ce mesme Article se met souvent aussi devant les Adjectifs & ne s'exprime point, comme *Les pauvres, les méchans* on sous entend le substantif *hommes.*) Też Artykuł kłádą się w Francuskim przed adjektywami czasem ále nie w Polskim náprzykład, ubodzy, źli

Quand Le est Pronom on l'exprime en Latin par *Is, Ea, Id,* ou *Ille, Illa, Illud.* Kiedy ten Artykuł francuski iest Pronomem lub relatywem to się w łacińskim wyrazi przez *Is Ea Id ille, Illa Illud.* á wpolskim przez *On, Go, One, Ią.*

Je vous ay promis un livre, vous l'aurez demain. Librum tibi promisi, eras habebis (*on sous-entend* illum *fort élegamment.*) Obiecałem ci książkę iutro ią mieć będzieśz. *Si vous estes riche, il l'est aussi.* Si dives es; est & ipse dives. *Jeżeliś ty bogaty, y on też má się dobrze.

LEBUSSE, (*Ville d'Allemagne sur l'Oder, dans les Estats de Brandeburg*) Lebussa, æ, f. LIBUSSA Miásto Niemieckie nád odrą w Brandeburgii.

LECCE, *ou* LECCI, (*Ville du Royaume de Naples ou la terre d'Otrante.*) Aletium, ii, n. LEKCE Miásto Neapolskie w Ziemi Otrante.

Qui est de Lecce. Aletinus, a, um. Lekceński lekceńczyk z lekcy rodem.

LECK. (*Fleuve Holande ou plustôt un bras du Rhin qui passe par Wyck, & se décharge vers Roterdam dans la Meuse.*) Lecca, æ, m. Leccus, i, m. Fossa Corbulonis, *genit.* æ, f. LEK rzeka Holandyi raczey odnoga Renu idąca przez Wik á wpadaiąca w Mozę ku Roterdamie.

Leck, *Fleuve d'Allemagne entre la Suabe & la Baviere.*) Lecus, i, masc. LEK Rzeka niemiecka między Szwabami, y Bawarya.

LECHEFRITE, subst. f. (*Utencile de cuisine à recevoir la graisse qui decoule des viandes qu'on rôtit.*) Vasculum in quo stillans adeps ex tostis carnibus excipitur. Receptaculum stillantis adipis ex carnibus ad ignem appositis. BRYTFANNA pod pieczenią.

LECHER, *Voyez* LESHER LIZAC.

LEçON, (*on prononce* lesson) subst. f. (*Ce qu'un maistre donne a apprendre par jour à ses disciples.*) Discendi opera discipulis præscripta, æ, f. Pensum quotidianum *ou* diurnum discipulis præscriptum, i, n. Ediscenda, orum, n. pl. *Quint.* LEKCYA to co się codziennie zádaie do uczenia.

Je ne sçay pas bien ma leçon. Ediscenda memoriter non satis teneo. Nie umiem dobrze lekcyi.

Je sçay presque ma leçon. Ferè memoriâ teneo, quod jussus sum ediscere. Práwie umiem lekcyą.

LEçON, (*qu'un maistre explique à ses escoliers,* ou *l'explication qu'il en fait.*) Prælectio, onis, fœm. *Quint.* LEKCYA to co náuczyciel czyta y przekłada uczniom.

LEçON, (*Ce qu'un Professeur dicte chaque fois à ses disciples.*) Dictata, orum, n. pl. *Quint.* LEKCYA to co piać ná każdy raz daie náuczyciel. **Escrire la leçon sous un professeur*, Dictata à professore excipere. *Pisać lekcye pod kim.

LEçON, (*Enseiguèment, instraction.*) Præceptio, onis, f. Præceptum, i, n. *Cic.* NAUKA náuczanie.

Vous voulez m'apprendre une chose dont je fais leçon aux autres. Tu id ducere me vis, quod alios doceo. Doctiorem te doces. Chcesz mię uczyć tego czym iá inszym lekcye daię. **Sont-ce là les leçons que vous donnez à la jeunesse?* Hæc est igitur tua disciplina? Sic instituis adolescentes? *Cic.* Talia instillas præcepta auribus adolescentum? *Tesz to są piękne náuki y lekcye ktore daiesz młodym.

LEçON se dit encore (*des corrections & des remontrances des superieurs à leurs inferieurs.* Animadversio. Castigatio. Reprehensio, onis, f. LEKCYA strofowanie karczenie. **Je luy feray sa leçon d'une belle maniere.* Hunc asperè commonebo. Scitè hunc castigabo. *Dam iá mu lekcyą należycie náuczę iá go, usłysay on odemnie.

LEçON se dit (*d'un ordre précis qu'on donne à quelqu'un d'agir d'une telle maniere.*) comme *Donner sa leçon à un juge par écrit, luy prescrire comme il doit juger.* Judici præire, quid de causâ judicare debet. *Cic.* Voce præire judici quid judicare debeat. OPISANIE Instrukcya Sędziemu Posłow iako się ma sprawić iák sobie postępić.

LECTEUR, subst. m. (*Celuy qui lit.*) Lector, oris, masc. *Cic.* CZYTACZ ten co czyta, czytelnik.

LECTEUR, (*qui fait l'office de lecteur auprès des grands.*) Anagnostes, æ, m. *Cic.* CZYTELNIK u Pánow Człowiek od czytania.

LECTEUR *en Theologie.* Theologus Doctor *ou* Professor, oris, m. LEKTOR Náuczyciel w Theologii, Teolog.

LECTURE, subst. fem. (*L'action de lire.*) Lectio, onis, f. *Cic.* CZYTANIE.

Lecture qui se fait tout haut. Recitatio, onis, f. Czytanie głośno.

Faire la lecture de quelque écrit. Aliquod scriptum legere. Czytać pisanie iákie. *si on le fait haut.* Recitare aliquod scriptum. *Cic.* *Czytać głośno,

, *La lecture des Poëtes.* Poëtarum evolutio, onis. f. *Cicer.* Czytanie Poëtow.

Petite lecture. Lectiuncula, æ, f. Máłe krotkie czytanie. **Il employe les matinées à de petites lectures.* Matutina tempora lectiunculis consumit. *Cic.* *Poranki trawi ná krotkich czytaniach.

Vn homme d'une grande lecture, (qui a beaucoup lû.) Homo qui multa legit, & pervolutavit. *Cic.* Człowiek ktory wiele czytał wielkiego czytania

Il aime la lecture. Est in illo aviditas legendi. *Cic.* Kocha się w czytaniu.

Il a beaucoup de lecture. Multâ lectione exercitus est. *Aul. Gel.* Homo multæ eruditionis. *Cic.* Wiele bárdzo czytał.

LEEWARDEN, (*Ville de l'Est-Frise, ou Frise orientale.*) Leovardia, æ, f. Leovardum, i, n. LEWARDEN Miásto Fryzyi wschodniey.

LE'GAL, m. LEGALE, f. (*Qui aime la justice & la fait à tous.*) Æquus, æqua, æquum. Æquabilis & hoc le. *Cicer. Tacit.* SPRAWIEDLIWY wszystkim sprawiedliwość czyniący.

LE'GALEMENT, adv. (*D'une maniere légale, selon les loix & la raison.*) Æquè & justè. adv. SPRAWIEDLIWIE według praw y słuszności.

LE'GALISATION, subst. f. (*Acte autorisé par un témoignage public.*) Instrumentum auctoritate publicâ munitum, i, n. AUTHENTYKOWANIE, podanie do urzędo dla świadectwa przyznanie urzędowne.

LEGALISER, V. act. (*Rendre un acte authentique par un témoignage public*) Fidem scripto facere auctoritate publicâ. AUTHETYKOWAC Autentycznie wypisać y wydać z Xsiąg lub podpieczęcią y świadectwem urzędownie podpisanym

LE'GALITE, subst. f. (*Equité.*) Æquitas, atis, f. *Cicer.* SŁUSZNA prawość.

LE'GAT, subst. m. (*Ambassadeur que le Pape envoye aux Princes temporel tient dans les Cours des Testes Couronnées.*) Pontificius Legatus, i, m. POSEŁ Legat Papieski u Postronnych Dworow.

LE'GATAIRE, adject. m. & f. (*Celuy ou celle à qui on fait un legs par testament.*) Legatarius, a, um. (*mot du Droit.*) Heres ex aliquâ parte. TEN, tá, komu testamentem co od kazano. **Légataire universel.* Heres ex asse. * Dziedzic.

LE'GATION, subst. f. (*Envoy d'un Pape.*) Legatio, onis, f. LEGACYA Poselstwo Papieskie.

LE'GENDE, (*on prononce* léjande.) subst. fem. (*Inscription des médailles & des monnoyes.*) Numismatis *ou* nummi inscriptio, onis, f. NAPIS iáki ná medalach lub pieniądzach.

LE'GER, m. LE'GE'RE, f. adject. (*Qui n'est point pesant.*) Levis & hoc leve, Levior & hoc levius; Levissimus, a, um. *Plin.* LETKI LETKA nie ciężki.

Vne monnoye légére. Nummus plus justo levior. Letki pieniądz moneta nieważny.

LE'GER se dit figurément en cette signification, pour *Ce qui n'est pas considerable.* Levis & hoc leve. LETKI (*niewłaśnie*) niewielkiey godno uwagi. * *Vne douleur légére.* Levis dolor. *Cic.* *Letki bol. * *Vne playe légére.* Vulnus leve. *Ovid.* *Letka máła rána. **De légéres espérance.* Spes leves. *Hor.* *Małe nádaieie.

LE'GER, (*Agile, dispos.*) Levis & hoc leve. Agilis & hoc agile, Agilior & hoc agilius; Agillimus, a, um. *Hor.* LETKI prędki sprawny.

ON DIT en ce sens, *Soldats armez à la légére* Equites leviter armati. Equitatos levis armaturæ, Velites, itom, m. pl. *Cæs.* LETKI żołnierz.

UN CHEVAU-LEGER ou *Vn cavalier armé à la légére.* Eques leviter armatus *ou* levis armaturæ. LETKA iázda.

Les chevaux-légers. Equites leviter armati. Equites levis armaturæ. Letka kawalerya.

LE'GER, (*Inconstant, volage.*) Levis. Mobilis. LETKI płochy niestatek. **Vn homme léger.* Levis homo & inconstans. Homo mobilis. Homo mobili animo. *Cic.* *Niestatek. **Des enfans légers & inconstans.* Sententiâ levi pueri. *Ter.* *Dzieci płoche letkomyślne.

Vn peu leger. Leviculus, a, um. *Cic.* Trochy letkomyślny.

ON DIT, *Croire de léger.* Temerè credere. Præbere se credulum. *Cic.* Illicò aliquid credere. *Ter.* ŁATWO wierzyć lada czemu. **Qui croit de léger.* Credulus, a, um. *Cic.* *Łatwo wierzący.

ON DIT, *Faire une chose à la légére, & comme par maniere d'aquit.* Facere aliquid levi ac molli brachio. *Cicer.* LETKO co y byle zbyć robić.

Estre vêtu à la légére ou voyageant. Æstivè vestiri. Letko być ubrany w drodze **Qui est chargé à la légére en voyageant.* Æstivè viaticatus, a, um. *Plant.* *Letko się w drogę wybrać.

(On mettoit autrefois au bas des épitaphes ce souhait. Niegdyś ná nágrobkach pod nápisem kładziono te słowa.

QUE *la terre luy puisse estre légére,* pour dire qu'*Il puisse reposer en paix.* Sit ipsi terra levis. Ossa illius benè quiescant *Petr.* NIECH mu ziemia nie cięży, niech go letko dźwiga letko nákrywa, niech spoczywa spokojnie.

LE'GE'REMENT, adv. (*Avec légéreté.*) LETKO z letkością. **Marcher légérement.* Levi pede incedere. *Letko chodzić.

LE'GE'REMENT, (*Peu considerablement.*) comme *Légérement blessé.* Leviter saucius, a, um. LETKO niebardzo, letko raniony.

LE'GE'REMENT, (*Par maniere d'acquit.*) Indiligenter. Negligenter. Molli *ou* levi brachio. *Cic.* LETKO byle zbyć.

LE'GE'REMENT, (*Superficiellement, & comme en passant.*) Leviter. Strictim. adv. LETKO mimo-ládzem.

Je ne veux toucher que légérement chaque chose. In animo est leviter transire, ac tantummodo perstringere unamquamque rem. *Cicer.* Niechcę tylko letko dotknąć każdey rzeczy

Je passe légérement ces choses, qu'on pourroit beaucoup étendre. Quæ dici possunt copiosè, breviter à me strictimque dicuntur. *Cic.* Krotko odbywam te rzeczy ktore by można nieskończenie rozwodzić.

LE'GE'RETE', subst. fœm. (*Qualité opposée à la pesanteur.*) Levitas, atis, fœm. *Plin.* LETKOSC co nie ma ciężaru w sobie.

LE'GE'RETE', (*Agilité.*) Agilitas, atis, f. *Liv.* LETKOSC chybkość rażność prędkość.

LE'GE'RETE', (*Inconstance.*) Levitas. Mobilitas, atis, f. Inconstantia, æ, f. *Cic.* LETKOSC płochość niestateczność. **Faire paroistre sa légéreté.* Se levem concinnare. *Plaut.* Se levem

levem ostendere. *Cic.* *Pokaзać letkość swoię. **Je n'attendois pas que vous fissiez paroistre pour moy tant de légéreté.* Te tam mobili in me esse animo non putabam. *Cic.* *Niespodziewałem się żebyś miał tyle ku mnie letkomyślności pokazać. **J'ay cru qu'on ne m'accuseroit pas de légéreté, si je changeois d'avis en quelque point.* Non putavi famam inconstantiæ mihi pertimescendam, si quibusdam in sententiis paulùm me immutassem. *Cic.* *Rozumiałem że mi zá letkość nie poczytaią ieżeli w iakim punkcie zdanie swoie odmienię. **Ce n'est pas par légéreté que je prends la plume pour vous escrire, mais pour des raisons solides.* Non levitas mibi, sed certa ratio dedit causam scribendi. *Phæd.* *Nie letko myślnie biorę pioro ábym pisał do ciebie, ále z wielu racyi gruntownych.

LEGERETÉ, (*Facilité à croire.*) Credulitas, atis, f. *Cic.* LETKOWIERNOSC prętkość w uwierzeniu.

LEGION, subst f. (*Espece de Regiment ou de petit corps de soldats dont les armées Romaines estoient composées.*) Legio, onis, f. *Cic.* PUŁK partya woyska

(Une Légion estoit pour l'ordinaire composée de six mille hommes commandez par un Lieutenánt. On la divisoit en dix cohortes de six cens hommes chacune, & chaque Cohorte divisée en six Compagnies, dont le Chef s'appelloit Tribun, & celoy de la Compagnie, Centurion.) Pułk o Raymian miał zwyczaynie sześć tysięcy ludzi pod komendą Námiestnika, dzielono Pułki zwyczaynie ná Roty, álbo Hussce po sześć set lodzi każdy Hussiec, á każda Rota álbo Hussiec miał w sobie sześć Kompanii álbo Chorągwi Hussce były pod Komendą Rotmistrzow, a Chorągwie pod kommendą Setnikow.

LEGIONNAIRE, adject. m. & f. (*De la légion.*) Legionarius, a, um. TEGO álbo tego Pułku. **Soldats de la légion.* Legionarii milites. *Cæs.* *Zołnierz tego pułku pułkowy.

LEGISLATEUR, subst. masc. (*Qui fait des loix.*) Legislator, oris, masc. Lator *ou* scriptor legis. *Cic.* Legum lator. *Liv.* Lator legum. *Quint.* PRAWODAWCA co Prawo stanowi, Zákonodawca.

LEGISTE, subst. m. (*Docteur ès loix qui les enseigne & qui les explique.*) Leguleius, ei, m. *Cic.* Legum jurisque peritus, i, masc. *Hor.* PRAWNY biegły w prawie uczony ktory uczy prawa y one tłumacay.

LEGITIMATION, subst. f. (*Action par laquelle on légitime des enfans bastards.*) Adoptio. Cooptatio, onis, f. (*on peut ajouter*, in ingenuorũ jus & numerũ.) PRAWNE przyznawanie dzieci nieprawego łoża przyznanie uczciwego urodzenia

LEGITIME, adject. m. & f. (*Qui est selon les loix divines & humaines.*) Legitimus. Justus, a, um. *Cic.* PRAWNY słuszny według opisania praw Boskich y ludzkich porządny. **Un mariage légitime.* Legitimæ nuptiæ, arum, fœm. plur. *Małżeństwo ważne porządne. **Une femme legitime.* Uxor legitima. *Mart.* *Zona prawa własna. **Des enfans légitimes.* Legitimi liberi, orum, masc. pl. Justâ uxore nati. *Cic.* *Dzieci prawego łoża przywrocić do urodzenia uczciwego.

LEGITIME se met comme un substantif feminin, (*La part qui est deuë aux enfans legitimes dans les biens de leurs peres & meres.*) Legitima portio, *genit.* legitimæ portionis, f. CZĘSC prawem przynależna dzieciom z dobr oyczystych y macierzystych.

LEGITIMEMENT, adv. (*Suivant les loix, selon la raison & l'équité.*) Justè & legitimè. adv. *Cic.* SŁUSZNIE prawnie przynależnie.

LEGITIMER *un enfant bastard*, V. act. Nothum paternæ hereditatis jure donare. In partem bonorum paternorum adsciscere *ou* adscribere spurium. PRZYZNAWAC uczciwe urodzenie dzieciom nie prawego łoża.

LEGNANO, (*Ville forte d'Italie dans le Veronnois.*) Leviacum, ii, n. LENANIO Miasto obronne Włoskie w Weroneńskim.

LEGS, (*prononcez* les.) subst. m. (*Ce qu'on legue à quelqu'un par testament*) Legatum, i, n. *Cic.* ODKAZANA rzecz testamentem zápisy (*Legacye.*)

LEGUER, V. act. (*Donner, laisser par testament quelque chose à quelqu'un.*) Aliquid alicui testamento legare, (o, as, avi, atum) Testamento aliquid alicui relinquere, (linquo, linquis, liqui, lictum.) act. *Cic.* ODKAZAC zápisać testamentem (*Legować*) co komo.

LEGUME, subst. masc (*Mot general qui signifie racines, plantes qui se cueillent avec la main.*) Legumen, inis, n. Olus, oleris, n. *Cic.* Terrâ nata, orum, neut. pl. *Cic.* LEGUMINY warzywa wszelkie.

Pendant qu'ils veulent relever les legumes en les assaisonnant. Dum volunt terrâ nata in honorem adducere optimis condimentis. *Cicer.* Chcąc smacznieysze uczynić leguminy przyprawami.

LEICESTER, (*Comté & Ville au milieu de l'Angleterre, près de la riviere de Stoure.*) Licestria *ou* Legecestria, æ, fœm. LEYCESTER Hrabstwo y Miasto we śrzodku Anglii blisko rzeki Stury.

LEICTOURE, LAICTOURE, LECTOURE, *ou* LETOURE (*Ville du pays de Lomagne en Gascogne sur le Gers.*) Lactora, Lectora, æ, f. Lactorium. Lectorium, ii, n. Civitas Lactoratiom, fœm. LEKTUR Miasto Lomanii w Gaskonii nád Zerą rzeką.

LEIDE, *ou* LEIDEN, (*Ville du Comté de Hollande.*) Lugdonum Batavorum, *gen.* Lugduni Batavorum, neut. LEIDA Miasto Hrabstwa Holandyi.

LEINSTER, *ou* LENQUESTER, (*Une des quatre principales parties de l'Irlande Orientale.*) Laoguinia, æ, f. LINKSTER iedna z czterech części przednich Irlandyi Wschodniey.

LEIPSICK, (*Fort grande Ville de Misnie, Province de la haute Saxe sur le Pleis, avec Université.*) Lipsia, æ, f. LIPSK wielkie bardzo miasto Misnii, Prowincyi wyższey Saxonii nád Pleisą z Akademią.

LEMAN, ou *Le lac de Geneve ou de Lausane.* Lacus Lemanus, *genit.* lacûs Lemani, m. *Cæs.* ODNOGA morska Genewcyska, álbo iezioro Geneweyskie.

LEMNOS, (*Isle & l'une des Cyclades.*) Lemnos, i, f. *Virg.* WYSPA Lemnos, iedna z Wysep ktore się zdadzą iákoby pływaiące y chełbaiące się ná morzu.

LEMNIENNE, (*Epithete qu'on donne à la terre sigillée, qui croist dans l'Isle de Lemnos.*) Terra Lemnia. Lemnia rubrica, æ, f. RUBRYKA ziemia álbo Glina z Wyspy Lemnos.

LENDE, (*prononcez* lande.) subst. f. (*Ordures qui viennent dans la teste.*) Lens, dis, fœm. Lendes, ium, fœm. pl. *Plin.* GNIDY w głowie.

(Quoique ce mot doive s'écrire *Lende*, la pluspart le prononcent *Lente.*) Pospolicie po Francusku mowią y piszą *Lente* gnida.

LENDEMAIN, (*on prononce* landemain.) subst. m. (*Le jour d'après, Le jour suivant.*) Dies posterus, m. *ou* Dies postera, fœm. *genit.* diei posteri *ou* posteræ. *Cic.* PO-IUTRZE. **Il differa, il remit au lendemain.* In posterum diem distulit. *Odłożył poiutrze álbo do iutra. **Il demeura là le lendemain.* Ibi posterum diem commoratus est. *Cic.* *Został tam do iutra áż názáiutra przez dzień iutrzeyszy, názaiutrzni.

LE LENDEMAIN, (*quand on veut marquer que quelque chose s'est faite le jour qui suit un autre immediatement.*) Postridie *seul ou* Postridie eius diei. Postero die. abl. *Cic.* NAZAIUTRZ záraz.

Philotime me rendit cette lettre le lendemain qu'il l'eut receuë. Eam epistolam Philotimus, postridie quam acceperat, reddidit. *Cic.* Oddał mi list názaiutrz iák go odebrał.

ON DIT, *Un lendemain de nôces*, (*Festin qui se fait le lendemain des nôces.*) Repotia, orum, n. pl. *Hor.* POPRAWINY po weselo ochota názáiutrz

LENITIF, subst. m. (*Remede adoucissant & résolutif.*) Lenimentum, ti, n. Remedium dolores leniens, n. USMIERZAIĄCE lekarstwo folguiące,

ON DIT au figuré, *Une grande fortune est un doux lénitif à nos malheurs.* Ampla fortuna, miseriarum est dulce lenimen *ou* lenimentum. *Hor.* WIELKIE szczęście otrapienia ludzkiego wielka folga.

Ce sont là les lénitifs des plus grandes afflictions. Hæc sunt solaria, hæc fomenta magnorum dolorum. *Cic.* Te to są pociechy naywiększych nieszczęśliwości.

LENS, (*Ville des Pays-Bas en Artois, sur la petite riviere de Souchets à cinq lieues d'Arras.*) Nemetacum. Lendinm. Lentium, i, n. Lenense Castrum, *genit.* Lenensis Castri, neut. LEND Miasto Niderlándu w Artezyi nád potokiem Sufzet názwanym n pięć mil od Arrás.

LENT, (*prononcez* lant.) m. LENTE, f. adject. (*Qui a de la lenteur.*) Lentus. Tardus, a, um. *Cic.* Lentior & hoc lentius, Tardior & hoc tardius. Lentissimus, Tardissimus, a, um. *Cic.* POWOLNY opieszały leniwy.

Un peu lent. Lentulus. Tardiusculus, a, um. *Cic.* *Ter.* Przyleniwy.

Un fleuve dont le cours est extrémement lent, qui coule lentement.

tement. Flumen incredibili lenitate. *Caf.* Rzeka bardzo powoli idąca.

FIE'VRE *lente*. Lenta febris. *Celf.* GORĄCZKA wolna. *Vn pout lent, qui bat lentement*. Lentus venarum *ou* arteriarum pulsus,m. *Puls flaby nierychły.

ON DIT auffi *Vn remede lent. Vn poifon lent, (quand l'effet de fon action ne paroift qu'après quelque temps.)* Lentum remedium *ou* venenum. LEKARSTWO powolne trucizna powolna nierychło fwoy fkutek fprawuiąca.

LENT fe dit au figuré, comme *Cét homme eft lent*, ou *a l'efprit lent*. Tardum *ou* lentum ingenium. Ingenio cunctatior. *Liv.* CZŁOWIEK powolny gnuśny ciaftoch gniotek.

Le plus grand défaut de noftre amy eft d'eftre lent en tout ce qu'il fait, & en cela il eft fort contraire à mon humeur Id amico vitium maximum eft, quod nimis tardus eft, & adversùm animi mei fententiam. *Plaut.* Nàywiękfza w tym iego wada że wfzyftko mu fię powoli dzieie, á w tym mi ieft bardzo przeciwny.

Lent par nature & par l'âge. Naturâ & fenectute cunctator, oris,m. *Tacit.* Z Przyrodzenia y przez fam wiek powolny nieſkwapliwy.

Si un homme eft un peu lent, nous ne manquons pas de dire auffi-tôt qu'il eft bien pefant & bien chargé de cuifine. Tardo, pinguis cognomen demus. *Hor.* Jeżeli kto ieft powolny mowiemy záraz że fię obiadł y rufzyć fię niemoże.

LENTEMENT, (*on prononce* lantemant.) adverb. (*Avec lenteur*.) Lentè. Tardè. Lentiùs, Tardiùs. Lentiffimè, Tardiffimè. *Cic.* POWOLI pomaluśku opiefzale leniwo. **Qui parle lentement*. In dicendo lentus *Cic.* *Powoli mowiący.

ON DIT au figuré, *Vne affaire qui va lentement*. Lentum negotium. *Cic.* SPRAWA powoli idąca ták ná raku.

LENTEUR, (*on prononce* lanteur.) fubft.f. (*Défaut d'activité*.) Lentitudo. Tarditudo, inis, f. Tarditas, atis, f. Tarditas & cunctatio, f. *Cic.* OPIESZAŁOSC leniwość gnuśność powolność.

LENTEUR *d'efprit*. Tarditas ingenii, f. *Cic.* TĘPOSC rozumu niepoiętność.

La lenteur eft bonne dans le confeil, & l'activité dans l'execution. In confiliis tarditas, in agendo celeritas. (*ou fous-entend* juvat *ou* prodeft.) Trzeba być nieſkwapliwym w rádzie, á prędkim w wykonaniu,

LENTILLE, (*on prononce* lantille.) fubft. f. (*Efpece de légume*.) Lens, tis, f. *Virg.* Lenticula, æ, f. SOCZEWICA. (M. Menage veut qu'on prononce *Nantille* avec les Parifiens) Infi po paryſku mowią *Nantille* foczewica.

LENTILLES ou *Petitites taches de rouffeur qui viennent au vifage*. Lentigo, inis, fœm. Lenticulæ, arum, fœm. plur. PIEGI po twarzy y po ciele.

LENTISQUE, (*on prononce* Lantifque.) fubft. m. (*Arbriffeau qui produit le maftic*.) Lentifcus, ci, fœm. *Colum.* MASTYKOWE drzewo.

De lentifque. Lentifcinus, a, um. *Plin.* Máftykowy.

Terre où croift le lentifque. Lentifciferus, a, um. Grunt gdzie Máftykowe drzewa rofną.

LEON, (*Ancien Royaume des Efpagnes*.) Legionenfe regnum, *genit.* Legionenfis regni, n. LEON Legion Kroleftwo dáwne Hifzpańſkie.

LEON, (*Ville capitale du Royaume de Leon en Efpagne*.) Legio Germanica, *genit.* Legionis Germanicæ, fœm. LEON, Legion Miáfto głowne Kroleftwa Legionu.

LE'ON, ou S, PAUL DE LE'ON, (*Ville de Bretagne avec un Evefché*.) Leona, æ, f. Leonum, i, neut. Civitas Offimorum. LEON Miáfto Bretanii z Biſkupftwem.

S. LE'ON, (*Ville Epifcopale d'Italie dans le Duché d'Vrbin*.) Leopolis, is, fœm. LION Miáfto Włoſkie w Xięftwie Urbinateńſkim.

LE'ONIN, m. LE'ONINE, fem. (*Qui vient du lion*.) Leoninus, a, um. LWI, LWIA.

VERS LEONINS, (*Vers Latins dans l'hemiftiche & la fin riment*.) Verfus Leonini, m. pl. WIERSZE pewne z kadencyą we frzodku y ná końcu.

LE'OPARD, fubft. m. (*Befte farouche & cruelle*.) Pardus, i, m. (*Pline & Solin difent* Leonum genus ex pardis generatum.) LAMPARD zwierz dziki okrutny.

LE'PANTE, (*Ville de Grece en Achaïe*.) Neopactus, i, f. Naupactum, i, n. (*Ceux du Pays l'appellent* Epactos, i,f.) LEPANT Miáfto Greckie w Achaiey.

DE LE'PANTE, Naupacteus,a,um.*Ovid.* Z LEPANTU.

GOLPHE *de Lépante*. Sinus Naupacteus, *genit.* finûs Naupactei, m. ODNOGA morſka Lepantu odnoga Greeka.

LE'PRE, fubft. f. (*Maladie contagieufe*.) Lepra, æ, f. *& mieux* Lepræ, arum, f. pl. *Plin.* Fera fcabies, *genit.* feræ fcabiei, f. *Celf.* Mala fcabies. *Hor.* Elephantiafis, is, f. (*mot Grec*.) *Plin.* TRĄD záráźliwa chorobá.

LE'PREUX, m. LEPREUSE, f. Leprofus, a, um. Lepris affectus, a, um TRĘDOWATY TRĘDOWATA.

LE'PROSERIE *ou* MALADRERIE, fubft. f. (*Hofpital où on logeoit anciennement les lepreux*.) Leproforum valetudinarum, ii, n. SZPITAL dlá chorych trędowatych

LEQUEL, (*Pronom Mafculin*.) Qui, quæ, quod, *genit.* cujus, *dat.* cui. KTORY.

LEQUEL dans l'interrogation, (*Lors qu'on ne parle que de deux feulement, on fe fervira d'*Uter, Utra, Utrum.) Ktory pytaiąc fię. **On ne fçais lequel des deux a dreffé des embufches à l'autre*. Uter utri infidias fecerit, incertum eft. *Cic.* *Niewiedzieć ktory ktoremu záſadzki uczynił. **Choififfez lequel des deux vous voudrez*. Utrumlibet elige. *Cic.* *Obierz ktory zedwoch chcefz.

Avec lequel. Qui cum. *Cic.* Cum quo. *Cornel-Nep*, Quocum. *Cic.* Z ktorym.

LERICE', (*Petite ville d'Italie fur la Cofte de Genes, renommée pour fes embarquemens*.) Portus Ericis, *genit.* portûs, m. PORT Leryki w ftronach Genueńſkich ſławny.

LERIDA, (*Ville d'Efpagne en Catalogne fur la Segre*.) Ilerda, æ, f. JLERD Miáfto Hifzpańſkie w Kátalonii nád Segrą.

LERINS, (*Deux Ifles de la mer Mediterranée fur la Coté de Provence. La plus grande s'appelloit autrefois* Lero; *aujourd'huy* ISLE *de Sainte Marguerite: la plus petite* Planafia *ou* Larina, ISLE *de Saint Honorat*.) WYSPY LERYNSKIE ná morzu frzodziemnym Francuſkie w Prowencyi dwie fą wielka y mała.

LERNE, (*Mareft celebre dans la Fable, à caufe de l'Hydre à fept teftes que tua Hercule*.) Lerne, es, f. Lerna, æ, f. *Plin.* LERNEYSKIE Bágno, fmocze legowiſko według báiek gdzie Herkules zábił Hydrę o fiedmiu głowach.

DE LERN. Lernæus, æa, æum. *Ovid.*

LESCAR, (*Ville de Bearn fur la petite riviere de Gave*.) Lafcum, æ, f. LESKAR Miáfto Bearnu nád rzeczką Gáwą.

LESCHER, (*on prononce* LE'CHER.) V. act. (*Sucer avec la Langue*.) Lingere. Delingere, (go, is, linxi, linctum.) Lambere, (bo, bis, bi, *fans fupin*.) LIZAC wylizać ięzykiem co zebrać.

LESCIVE, *ou* LESSIVE, *ou* LEXIVE, fubft. (*Cendre qui a bouilli dans l'eau avec quoy on nettoye le linge*.) Lixivia, æ, f. Lixivium, ii, n. *Colum.* ŁUG z popiołu warzony do chuft. **Faire la lefcive*. Lixivium facere, *Colum.* *Ług robić.

LESCIVER, V. act. (*Blanchir avec de la lefcive*.) Lixivio lavare. act. acc. PRAC z ługu.

Cenres lefcivées. Cinis lixivius. *Plin.* Popioł z ktorego ług zlano ocedzono.

LE'SINE, fubft. f. (*Efpargne fordide & outrée*.) Nimia *ou* fordida parcitas, *genit* nimiæ *ou* fordidæ parcitatis, fœm. SKĘPSTWO ſknerftwo zmindactwo.

LE'SINER, V. n. (*Efpargne fordidement*.) Circumcidera impenfas, *ou* aliquid ex impenfis. act. *Phed.* SKĄPIEC.

LESE, *ou* LE'ZE, *qui fe joint avec* MAJESTE', *Vn crime de leze-Majefté*, (*à l'egard de Dieu & du Souverain*.) Majeftatis imminutæ crimen, inis, n. *Suet.* *ou fimplement* Majeftatis crimen. Læfæ Majeftatis crimen. Perduellio, onis, f. *Cic.* *Voyez* LEZE'. KRYMINAŁ głowny przeciwko Maieftatowi lub Rzeczypofpolitey y Stanom iey.

Eftre accufé du crime de leze-Majefté. Majeftatis accufari (*ou fous-entend* crimine.) *Cic.* Być obwinionym o kryminały głowne przeciw Maieftatowi. **Qui eft accufé du crime de leze-Majeftate*. Majeftatis reus. *Cicer.* Poftulatus majeftatis. *Tacit.* *Winien álbo obwiniony przeciwko Maieftatowi zbrodzień.

LESION, fubft.f. (*Bleffure, offenfe*.) Sauciatio, onis, f. Offenfa, æ, f. Vulnus, eris, n. *Voyez* LEZION. OBRAZENIE zażenie zranienie.

LESSE, fubft.f. (*Longue corde qui fert à conduire des chiens de chaffe*.) Lorum, i, n. *Sen. Trag.* Habenæ, arum, f. plur. *Cic.* SMYCZ ná pſy *Tenir un limier en leffe*. Umbrum canem loro tenere. *Sen. Targ.* *Trzymać mięſzańca kądla ná ſmyczy.

LESSINES, (*Ville des Pays-Bas dans le Hainaut fur le*

Denter.) Leſſina, æ, fœm. LESSYN Miaſto Niderlandu nad Dendrą

LESSIVE, *Voyez* LESCIVE *cy-deſſus.* ŁUG warzony z popiołem.

LEST, ſubſt. maſc. (*C'eſt une quantité de ſable ou de greve miſe à fonds de cale, pour faire entrer un vaiſſeau dans l'eau.*) Saburra, æ, fœm. *Liv.* ŁADUNEK ſzkutry okrętowy piaſek gruby zwec.

Vn vaiſſeau leſté. Navis ſaburrata, *genit.* navis ſaburratæ, fœm. (*mot de marine*) Okręt ſztuka ładowna piaſkiem.

LESTE, adject. m. & fœm. (*Qui eſt en bon équipage, qui eſt brave & tout à fait propre.*) Tectus, a, um. Concinnus & elegans. Venuſtus, a, um. *Cic.* PORZĄDNY ſprawny ochoczy darſki.

Vn femme bien leſte, bien propre, bien accommodée. Lectiſſima mulier. *Cicer.* Benè lauta *ou* terſa mulier. Ornate ficta mulier. *Plaut.* Białogłowa gładka ſtroyna ładna.

Son train eſt fort leſte, pour dire, *ſes domeſtiques.* Familia ſpecioſior *ou* lautior. *Sen.* Pacholſtwo czeladź dwor piękny ſudáno cżyſto paradno.

LESTE, (*Diſpos.*) Expeditus. Promtus *ou* Promptus, a, um. *Cic.* SPRAWNY ſpoſobny rączy ochotny prędki. *Il mena avec luy cent ſoldats des plus leſtes.* Secum milites expeditiores centum duxit. *Wziął z ſobą ſto ludzi co náyſprawnieyſzych y prędkich.

LESTEMENT, adv. (*Proprement*) Concinnè. Eleganter. Venuſtè. adv. *Cic.* SPRAWNIE darſko pięknie.

LETHARGIE, ſubſt. f. (*Maladie aſſoupiſſante, qui procéde d'une intempérie de cerveau*) Marcor & inexpugnabilis dormiendi neceſſitas, (*genit.* marcoris, m. & neceſſitatis, f.) *Celſ.* Lethargus, i, m. Lethargia, æ, fœm. *Plin.* Veternus, ni, maſc. LETARG ſpiączka uſtawiczna choroba pochodząca z złego pomiarkowania mozgu.

Qui eſt tombé en léthargie. Gravi *ou* grandi lethargo preſſus *ou* oppreſſus, a, um. *Quint. Hor.* Wpadł w letarg.

ON DIT figurément, *Il eſt dans une eſpece de léthargie d'eſprit & de corps.* Torpet animo & corpore. *Hor.* JAKBY letargiem opanowany ták co do umyſłu iáko y co do zmyſłow *Vne laſche pareſſe m'a jetté dans une léthargie profonde* Mollis inertia diffudit oblivionem imis ſenſibus. *Hor.* *Gnuśnoniſtwo mię w letarg właśnie wprawiło.

LETHARGIQUE, adject. m & f. (*Qui concerne la léthargie.*) Lethargicus, a, um. Veternoſus, a, um. *Plin.* LETARGOWY, Letargowa niemoc

LETINES, (*Palais près de Binch en Hainaut, du Dioceſe de Cambray.*) Leſtinæ *ou* Letinæ, atum, f. pl. LETIN Pałac w Dieceżyi Kambrezyiſkiey

LETON *ou* LAITON, ſubſt. m. (*Sorte de cuivre jaune.*) Orichalcum, ci, n *Cic.* MOSIĄDZ.

Fait de léton Factum ex orichalco. Moſiądzowy z moſiądzu

LETTRE, ſubſt f. (*Figure, caractere, trait de plume, dont l'aſſemblage fait connoiſtre les penſées de l'ame.*) Littera, æ, f. *Cic.* LITERA litery piſane piorem a ktorych ſą złożone ſyłaby y ſłowa ktoremi wyrażamy myśli naſze.

Grande lettre, ou *Lettre majuſcule* Grandis *ou* grandior *ou* maxima littera. Litery więkſze wielkie litery. *(*Le contraire eſt* Minutæ litteræ) *Cicer.* *De petites lettres, Des lettres menuës.* Litterulæ minutæ. *Cicer.* *Przeciwnie ieſt, Litery mnieyſze małe litery drobne.

Lettre effacée, & qu'on a peine à lire. Littera fugiens *ou* exoleſcens. Littera quæ vetuſtate cedit. Litery wytobione wytarte zátarte przytarte ktore z trudnoścą przeczytać. *Lettres bien formées.* Litteræ compoſitiſſimæ. *Cic.* *Litery piękne wyraźne.

LES LETTRES *de l'Alphabet.* Prima litterarum elementa, n. pl. *Quint.* LITERY obiecadła.

Les eſpines qu'il y a à apprendre les lettres. Moleſtiæ elementorum, f. pl. *Quint.* Trudności w uczeniu ſię obiecadła y czytania.

Appeller ou *épeler les lettres.* Appellare litteras. Sylabizować ſkładać litery.

Il nous fit de grandes lettres ſur le front. Implevit frontes ingentibus litteris *Petr.* Wielkie nam litery ná czele porobił

LETTRE, (*L'écriture, la façon particuliere d'écrire de chacun.*) Manus, ûs, f Character, eris, m *Cic.* RĘKA Piſmo. *Je connois ſa lettre, ſon écriture* ou *ſa main.* Novi manum eius *Cic.* *Znam rękę iego piſmo iego. *Voſtre lettre approche fort de la ſienne, eſt aſſez ſemblable à la ſienne.* Manus tua accedit propè ad illius manum. *Cic.* *Ręka twoia bardzo podobna do iego ręki.

LETTRE, (*Epiſtre qu'on écrit à ſes amis.*) Litteræ, arum, fœm. plur. Epiſtola, æ, f. *Cic.* LITERA liſt piſanie przyiacielſkie.

Vne petite lettre, un billet. Litterulæ, arum, f. pl. *Cic.* Epiſtolium, ii, n. *Catul.* Liſtek liſteczek kartka. *J'ay écrit ce petit mot de lettre.* Hoc litterularum exaravi. *Cic.* *Nápiſałem te kilka liter te kilka ſłow tę kartkę.

Il m'a écrit une ſeule lettre. Unas litteras, *ou* unam epiſtolam, ad me ſcripſit. *Cicer* Jeden tylko ſzczegulnie liſt do mnie piſał. *J'ay receu deux de vos lettres, l'une dattée du cinquiéme d'Avril; & l'autre qui me ſembloit plus fraiſche, n'avoit point de datte, eſtoit ſans datte.* Redditæ ſunt mihi à te epiſtolæ duæ, earum in alterâ dies erat aſcripta Nonarum Aprilium; in alterâ, quæ mihi recentior videbatur, dies non erat. *Cic.* *Odebrałem dwa liſty twoie ieden piątego Kwietnia piſany, à drugi bez dnia, bez wyrażenia daty ále zdawał mi ſię poźnieyſzy. *Vos lettres où tout l'art de la Rhétorique eſt, & dont le langage eſt très pur, ſont pleines du ſel & de l'urbanité Romaine, & de marques de tendreſſe & d'affection.* Epiſtolæ tuæ, quæ ſunt omnes Rhetorum, purè loquuntur, cum humanitatis ſale ſparſæ, tum inſignes amoris notis. *Liſty twoie pełne ludzkości y pięknie bardzo piſane z wſzelkim oświadczeniem affektu y uprzeymości. *Il prit des lettres de ſes amis pour les premiers & les plus qualifiez de la Cour, afin d'avoir un accès plus facile.* Is ab amicis tulit ad primores ordines & purpuratos litteras, ut aditus haberet faciliores. *Vitr.* *Pobrał liſty od przyiacioł do pierwſzych y przednieyſzych oſob u dworu dla łatwieyſzego przyſtępu

LETTRES *de conſolation.* Conſolatoriæ litteræ. LIST cieſzący w nieſzczęściu y żalu. *De recommandation.* Commendatitiæ litteræ. *Cicer.* *Liſt zálecaiący do łaſki. *Des lettres pleines de feu & vives.* Ardentes litteræ. *Liſt żywy y gorący. *Des lettres piquantes.* Aculeatæ litteræ. *Liſt uſczypliwy. *Des lettres injurieuſes.* Contumelioſa *ou* atroces litteræ. *Cic.* *Liſt uraźliwy. *Lettres d'amour.* Amatoriæ litteræ. Amatoriè ſcripta epiſtola *Cic.* *Liſt miłoſny záloťny.

LETTRE *de change.* Nummaria teſſera, æ, f. *Suet.* Collybus, bi, m. *Cic.* LIST wexlowy ná zámianę pieniędzy wexel. *Je ſejourneray quelques jours à Rome pour me faire payer d'une lettre de change.* Perpaucos dies ero Romæ, dum pecunia accipitur, quæ mihi ex publicâ permutatione debetur. *Cic.* *Zabawię kilka dni w Rzymie czekaiąc ná wexel.

LETTRE *de cachet.* Diploma, atis, n. *Cic.* UNIWERSAŁ liſt Krolewſki edykt pod pieczęcią ceſkrypt.

ON DIT en Chancellerie, *Lettres Royaux.* Regium diploma *ou* edictum, neut. PRZYWILEIE Krolewſkie álbo uniwerſały. *Lettre d'évocation.* Diploma cauſarum tranſlativum. *Liſt ſprawę iáką do ſiebie odwołuiący. *Lettre de remiſſion.* Diploma veniale. *Liſt uwalniaiący przywracaiący &c. *Lettre de maiſtriſe.* Litteræ magiſterii in aliquâ arte. *Patent ná Doktorſtwo.

Cacheter, décacheter, Ouvrir une lettre, cherchez par CACHETER, &c. Zápieczętować odpieczętować liſt.

LETTRES, ou LES BELLES LETTRES, (*Les lettres humaines.*) Humanitas, atis. f. Humanitas politior, f Humanitatis ſtudia, orum, n. pl Studium doctrina atque humanitatis Artes quæ ad humanitatem pertinent. Litteræ, arum, f. pl Studium litterarum, n. Artes liberales, *genit.* artium liberalium, f. pl. *Cic.* NAUKI wyzwolone piękne ćwiczenia dla poloru umyſłu ludzkiego.

UN HOMME *de lettres, Qui a des lettres.* Vir litteratus. Humanitate politus. *Cic.* CZŁOWIEK uczony náukami ſię bawiący. *(*Le contraire eſt* Vir Illiteratus; Vir nullus litteris. *Cic.* *Vn homme qui n'a point de lettres.*) *Człowiek proſty żadney náuki niemaiący.

Les lettres ſont un tréſor, & un métier, qui ne meurt jamais, & ſi voſtre couſin n'eût rien appris, il ſeroit mort de faim. Litteræ theſaurus eſt, & artificium quod nunquam moritur; & ſi nihil didiciſſet tuus cognatus, famem à labris non abegiſſet, *ou* fame periiſſet. *Petr.* Náuki ſą ſkarbem y konſztem nigdy nienſtaiącym, y krewny twoy gdyby ſię był nie uczył dawno by umarł od głodu.

Qui ſe plaiſt aux belles lettres, qui les aime. Qui humanitatis ſtudia colit. Qui cum muſis delectatur. Kochaiący ſię w náukach. *(*On dit au contraire* Averſus à Muſis; Alienus à litteris,

litteris, *Ennemi des lettres.*) *Cic.* *Nielubiący náuk przeciwny náukom wstręt od nich maiący.

Vn homme qui aime les Gens de lettres. Mæcenatianus, a, um. *Petr.* Alter Mæcenas, (*par allusion à ce fameux Mécénas du temps d'Auguste, qui favorisoit les gens de lettres.*) Litteratorum studiosus. Kochaiący się w uczonych ludziach sławny był za czasow Augusta *Mecenas* lodzi uczonych Dobrodziey.

ON DIT, *Prendre les choses à la lettre, & n'entrer point dans le sens.* Res ad verbum, non ad sensum accipere. *Cicer.* BRAC rzecy po prostu po wierzchownie co do słow nie co do sensu.

Prendre les choses au pied de la lettre ou *à la rigueur.* Omnia in contumeliam accipere *ou* rapere. Omnia perperàm interpretari. *Cic.* Brać rzeczy poprostu surowo.

LETTRE', m. LETTRE E, f, (*Qui a des lettres.*) Litteratus, a, om. Litteris imbutus, a, um. *Cic.* UCZONY, UCZONA, Literat.

LETTRINE, subst. f. terme d'Imprimeur. (*Lettre.*) Littera, æ, f. LITERA Drukarska odlewana.

LEVAIN, subst. masc. (*Acide* ou *chaleur interne qui fait lever & fermenter les corps.*) Fermentum, i, n. *Plin.* Kwas zádány rzeczom áby się rusayły y rosły.

Pain fait avec du levain. Fermentatus panis. *Cels.* Chleb kwaszony. *(*On dit au contraire* Panis sine fermento? Panis non fermentatus. *Cels.* *Du pain sans levain.*) *Chleb niekwaszony Prasnik.

LEVAIN se dit au figuré & en morale (*de l'inclination au mal, qui vient de la nature corrompuë, & qui reste dans les baptisez après leur Baptesme*) Fomes peccati, *genit.* fomitis peccati, m. Incentivum peccati, n. (*ce mot est de Pline le Jeune.*) PODNIETA przyrodzona do złego żągiew pożądliwości złey, skłonność w ludziach pozostała po grzechu pierworodnym y po chrzcie S. do złego

ON LE DIT aussi (*des passions, & sur-tout de la haine.*) *Ils ont beau paroistre amis, il leur reste toûjours du levain dans le cœur.* Amici videntur, aliquid fermenti gerunt in pectore. Choć się pokazuią przyiaciołmi przecięża w sercu iákąś záwsze niechęć maią do siebie.

Cet argent fut à proprement parler le levin de toutes les richesses que j'amassay depuis. Hoc fuit peculii mei fermentum. *Petr.* Te pieniądze były początkiem dalszych wszystkich zbiorow moich.

LE LEVANT, L'ORIENT, subst. m. Oriens, entis, m. (*On sous-entend* sol.) WSCHOD Słońca.

Du costé du levant. Ab oriente. Ab ortu. *Cic.* Od wschodu

LES LEVANS, (*Les peuples du Levant*, ou *qui sont au levant du soleil.*) Populi orientis, m. pl. *Cic.* (*On dit mieux les* ORIENTAUX.) WSCHODOWE kraie, ludzie národy.

LEUCATE, (*Forteresse de Languedoc.*) Leucata, æ, f. LEWKATA Forteca Okcytanii.

LEVE'E, subst. f. (*Chaussée élevée pour retenir les eaux.*) Moles, lis, f. *Cic.* Agger, eris, m. *Virg.* Moles opposita fluctibus GROBLA Táma do wody.

LEVE'E *de deniers.* Pecuniarum exactio, onis, f. *Cic.* Argentaria coactio, *genit.* argentariæ coactionis, f. *Suet.* WYBIERANIE podatkow Pobor.

LEVE'E *de soldats, de troupes.* Milites conscripti, *genit.* militum conscriptorum, m. pl. Militum delectus, ûs, m. *Cæs.* ZBIERANIE żołnierzy woysk spisywanie Popis.

Faire des levées de soldats. Legere *ou* colligere milites. *Cic.* Habere militum delectum. *Cæs.* Spisywać żołnierzy.

LEVE'E *d'un siege de devant une ville.* Ab obsidione discessio, onis, f. *ou* discessus, ûs, m. ODSTĄPIENIE od oblężenia.

ON DIT proverbialement *Levée de bouclier*, (*Entreprise inutile.*) Inceptum, specie præclarum, sed irrito conatu, *ou* sed vanum & inutile. PORWANIE się bez skotku.

Faire une levée de bouclier. Magnum & præclarum aliquod opus aggredi, sed irrito conatu. PORWAC się (*Przysłowie Polskie*) Porwać się iák lew ustać iák mucha bez skutku.

LEVE', *ou* LE LEVER, subst. m. (*L'heure qu'on se leve du lit.*) Tempus quo surgimus è lecto, *genit.* temporis, neut. WSTAWANIE zrana godzina ná wstawaniu.

Se trouver au levé du Prince. Adesse surgenti è lecto Principi. Bywać u Krola ná wstawaniu.

Lorsque le lever est fait, je me mets à l'estude. Ubi salutatio matutina defluxit, litteris me involvo. *Cic.* Wstawszy záraz zásiadam do nánk.

LE LEVER *du Soleil.* Solis ortus *ou* exortus, ûs, m. *Cic.* WSCHOD słońca.

LEVER *en haut*, V. act. (*Hausser.*) Tollere, (tollo, is, sustuli, sublatum.) Extollere, (tollo, is, extuli, elatum.) Levare. Levare in sublime. Altè extollere. *Cic.* Attollere. PODNOSIC do gory.

Il leva la main sur luy & le frappa au visage. Intendit illi manus & os verberavit. *Cic.* Podniosł rękę ná niego, y w gębę uderzył.

LEVER *la teste.* Caput efferre. *Phæd.* Erigere caput. *Lucr.* Extollere caput. *Cic.* (*pour le sens propre & figuré.*) *ou* Supercilium altius tollere. *Petr.* PODNOSIC głowę ták w własnym rozumieniu iáko też y wniewłasnym.

Se lever de terre. Attollere se à terrâ. *Plin.* Humo se tollere. *Ovid.* Podnieść się z ziemi od ziemi.

LEVER se dit aussi (*à l'egard de la situation des personnes & des choses, quand elles se dressent & se tiennent debout, après avoir esté à genoux, ou assises.*) Surgere. Assurgere. Consurgere, (go, gis, surrexi, surrectum.) n. Se erigere, (erigo, gis, erexi, erectum.) act. *Cic.* PODNIESC się podnośić się wstawać co do osob y rzeczy ktore powstaią y stoiąc się trzymaią w przod klęczawszy siedziawszy, álbo leżawszy.

Se lever de son siege. De sellâ, *ou* sellâ surgere. *Cic. Salust.* Wstać z mieysca z krzesła swego. **De son lit.* Surgere è lecto. *Cic.* *Z łoszka. **De table.* De mensâ surgere. *Cic.* *Od stołu.

Se lever par honneur, (*lorsque quelqu'un survient.*) Alicui venienti assurgere in venerationem alicujus. *Plin. Jun.* Powstać dlá czci y uszanowania wstać przedkim.

LEVER signifie aussi *Oster, emporter.* Tollere. Auferre. ZDIĄC zebrać. **Lever le premier service.* Primam mensam auferre *ou* removere. *Plaut Virg.* *Zdiąć pierwsze dánie ze stołu zebrać. **Il commanda de lever la table.* Mensam tolli jubet. *Cic.* *Kázał zbierać ze stołu.

Lever le premier appareil d'une playe. Primum vulneri medicamentum tollere. Zdiąć pierwszy plaster z rany dlá odmiany. **L'écorce des arbres.* Decorticare arbores. *Zbierać zdeymować korę z drzewa.

LEVER veut dire encore *Couper, détacher, lever une aisle de chapon.* Caponis alam abscindere. ODKROIC skrzydło od kápłona.

LEVER *un habit chez un marchand*, ou *lever du drap pour faire un habit.* Pannum investem à mercatore emere. Quærere pannum, vestis conficiendæ causâ. WZIĄC sukna ná suknią u kupca wziąć ná suknie u kupca.

LEVER signifie de plus, *Oster, effacer.* Tollere. Delere. (deleo, es, evi, etum.) Detrahere, (ho, his, xi, ctum.) Eradere, (do, is, si, sum.) WYSKROBAC wymazać wygluzować.

Lever une écriture de dessus un papier. Scripturam è chartâ tollere *ou* eradere *ou* auferre. Wymazać, wygluzować, wyskrobać, zmazać, zetrzeć, pisanie iákie.

LEVER, veut dire, *Récueillir, emporter les fruits d'un héritage.* Colligere, (ligo, is, legi, lectum.) Percipere, (cipio, is, cepi, ceptum.) act. acc. *Cic.* WYBIERAC zbierać odbierać dziedzictwo. * *Lever la disme.* Colligere decimas. *Wybierać dziesięcinę wytykać.

LEVER, neut. pour dire *S'enfler.* ROBIC rusząć się ná kadzi ná dzieży. * *La paste leve.* Farina fermento subacta intumescit. *Ciasto się rusza.

Faire lever la paste. Fermentare farinam. *Colum.* Zádawać ciasto áby rosło. **Se lever, (parlant de la paste.)* Fermentescere. neut. *Plin.* *Ciasto rośnie ná dzieży.

ON DIT en guerre, *Lever le siege, le blocus d'une place.* Urbis obsidionem solvere Urbem obsidione solvere. *Cicer.* Obsidione urbis absistere. *Liv.* Obsidium solvere. *Tacit.* ODSTĄPIC od oblężenia. **Faire lever le siege de devant une place.* Eximere urbem obsidione. *Plin.* Urbem obsidione liberare. *Cicer.* * Odstąpić od oblężenia. **Lever le camp, Lever le piquet, décamper.* Vasa colligere. *Cæs.* Movere castra. *Virg.* Discedere ex loco. * Ruszyć z obozem, oboz zwinąć.

ON DIT aussi *Lever la garde, la sentinelle.* Deducere vigiliam. Tradere vigiliam alteri militi. WARTĘ odmieniać luzować. * *On a levé les gardes.* Solutæ sunt vigaliæ. Abitum est à vigiliis. De vigiliis deducti sunt milites. *Od-

mieniuno wartę. **Lever l'estendart.* Attollere signom. *Plaut.* *Podnieść chorągiew.

LEVER *des troupes, une armée,* (*La mettre sur pied, enroler des soldats.*) Milites legere *ou* colligere *ou* conscribere. Habere *ou* instituere milirum delectum. *Cic. Caf.* ZACIĄGI czynić, woysko, ludzi spisywać werbować.

ON DIT sur mer, *Lever, l'ancre,* pour dire *Partir d'un port.* Solvere auchoras. *Cic.* Vellere anchoram. *Liv.* Præcidere anchoras. KOTWICĘ ruszyć odwinąć od lądu.

EN Géometrie on dit, *Lever le plan d'une ville,* pour dire, *En tracer la représentation.* Ichnographiam urbis delineare. RYSUNEK miasta uczynić, połużenię miasta iakiego odrysować

EN TERMES du chasse, on dit *Faire lever le gibier, Le faire partir.* E latibolis feras excitare. *Phad.* Excitare & agitare feras. *Cicer.* RUSZYC zwierza z gęstwy, z kniei, z mieysca.

EN Astronomie, on dir que *Le soleil se leve,* (*quand il paroist sur nostre horizon.*) Sol uritur *ou* surgit *Cic.* SŁONCE wstaie wschodzi. **Se lever,* (*parlant des vents.*) Surgere. Consurgere Insurgere.n. *Virg. Hor.* Nasci depon. *Cic.* *Wiatry powstaią.

EN Agriculture, on dit *Lever des guerets,* (*quand on donne le premier labour aux terres, qui ont esté quelque temes à se reposer.*) Vertere agrum *ou* glebas. *Plin. Lucr.* ODWRACAC rolą pokładać ugor podorywać. **On dit* en signification neurre, *Les blets levent,* (*quand ils commencent à sortir de terre.*) Segetes surguur. *Colum.* *Zboże wschodzi kiedy się záczyna pokazywać z ziemi.

EN TERMES de pratique, on dit *Lever un corps mort, Un enfant exposé.* Tullere cadaver, puerum expositirium. *Terent.* TRUPA podnieść do pochowania, podrzudka wziąć. **Lever une sentence* ou *quelque autre acte de justice,* pour dire *S'en faire délivrer une grosse* ou *une expedition.* Aliquam sententiam sibi exscribendam curare. Aliquod judicium exscribendum curare. *Dekreta pápiety z ksiąg wyimować urzędownie wypisywać.

LEVER *la main,* (*quand on fait serment pour assurer la verité d'une chose*) Manum ad sacramentum attollere, *ou* tollere PODNIESC palce do gory dla przysięgi.

La Cour s'est levée devant l'heur. Senatus concilium dimisit aure horam, *La Cour a levé le siege devant le temps de l'audience.* Sessyą solwowano wcześnie.

LEVER *une charge vacante,* (*quand on l'achete & qu'on s'en fait pourvoir*) Vacuum aliquod munus capessere *ou* capere. KUPIC urząd wakuiący.

ON DIT, *Lever un ménage,* pour dire *Se pourvoir de tout ce qui est necessaire pour tenir ménage.* Supellectilem instiruere. Domum iustruere. *Plaut.* W GOSPODARSKIE statki y potrzeby się sporządzać. **Lever boutique.* Officinam *ou* tabernam instiruere. *Cic.* *Kram sklep záłożyć. **Lever un marché* Mercatum instiruere. *Cic.* *Targ záłużyć.

LEVER se dit en choses spirituelles, *Oster, chasser.* ODDALIC wyiąć. **Lever de l'esprit un soupçon, un scrupule, le luy oster, l'en guérir.* Suspicionem *ou* scrupulum alicui tollere. *Liv. Plin. ou* evellere. *Plin. Jun.* *Wyiąć z głowy skrupuł iáki rozumienie porozumienie podeyrzenie iákie. **Lever quelque difficulté.* Exorbere difficultarem aliquam. *Cicer. ou* infringere *ou* perrumpere *Plin.* *Uprzątnąć trudność iáką. **Lever une difficulté.* Tollere difficulmrem. *Cic.* *Uprzątnąć trudność.

ON DIT qu'*Un homme n'ose lever les yeux de honte, de confusion.* Præ pudore oculos attollere non audet. Erubescit tollere oculos. NIESMIE oczu podnieść od wstydu.

ON DIT, *Oser lever les yeux sur une dame de qualité, la regarder avec convoitise.* Adjicere oculos in feminam primariam *Plaut.* SMIEC wszetecznym weyrzeniem oczy ná zacną iáką matronę podnieść.

ON DIT dans l'Eglise, *Lever un enfant sur les fonts de Baptesme,* pour dire, *Le tenir, en estre le parein.* Tollere *ou* suscipere puerum ex fonte baptismatis. TRZYMAC do chrztu dziecię

LEVER se dir proverbialemt & populairement, *Il marche la teste levée, Il ne craint rien, Il ne craint aucun reproche.* Celsà cervice eminet. *Phad.* Celsus & erectus inter homines amambulat, nihil probri reformidans. Capite aperto ambulat. *Petr.* NIEDBA o nic nieboi się niczego.

LEVER *la creste* ou *les cornes contre quelqu'un.* Oculos tollere contra aliqoem. *Lucr.* Cornua tollere in aliquem. *Hor.* Obvertere alicui cornua. *Plaut.* Se in aliquem erigere. Insurgere altiùs. *Quint.* NAIEŻYC się ná kogo, żeby mu pokazać pazurkuw dobyć hardzieć shukać się.

Se lever en pieds, S'emporter de colere. Excandescere. *Petr.* Irà efferri. *Cic.* Gniewem się uwodzić.

LEVER *le masque,* (*Déconvrir son ressentiment, sa colere, sa haine qu'on avoit cachee contre quelqu'un.*) Prodere iram, odium in aliquem. *Quint. ou* detegere *ou* retegere. *Plaut. Horat.* Profiteri *ou* proferre odium in aliquem. ZDIĄC maszkarkę wydać się z czym ná wierzch náiaw náprzykład złość niechęć ktorą kto miał do kogo yonę pokrywał.

Il a enfin levé le masque, Il ne dissimule plus. Evolurus est tandem integumentis dissimulationis. Dissimulatos mures indicavit, (*par imitation de Terence.*) Náostatek wydał się.

Il a levé le masque, Il n'a plus de honte, Il est devenu effronté. Pudorem posuit. Expudoratæ, frontis factus est. *Mart. Petr.* Wstyd czoło stracił psu oczy przedał.

ON DIT qu'*Un homme a levé le lievre,* qu'*Il a donné le branle à une affaire.* Rem incœptavit *ou* commovit. Przysłowie Francuskie ruszył záiąca to iest on był pierwszym początkiem do czego.

Il a levé le lievre, Il a donné quelque avis, dont les autres ont tiré le profit. Aliis leporem excitavit. *Petr.* Rem ostendit quæ aliis multùm lucri, nihil sibi, (*on sous-entend facit.*) Toż przysłowie ruszył záiąca anaczy tego ktory drugim czego nágali, á sam żadnego ząd nie ma pożytku.

LEVER *le menton à quelqu'un, L'aider en ses affaires.* Mentum alicui tollere. *Petr.* Illi subvenire & opitulari. *Cic.* DOPOMOC kumu do czego w czym.

ON DIT (*d'une fille qui s'est laissée abuser, & qui est grosse.*) que *Son tablier leve.* Uterus virgini tumet. *Suet.* Vitiati ventris tumescunt pondera. *Ovid.* MOWIĄ o osobie ktora się dała zwieść ná złe, Partuch się iey podnosi.

ON DIT, *Prendre un homme au pied levé, luy faire faire quelque chose sur le champ, sans luy donner le temps de se reconneistre.* Io ipso articulo aliquem occupare. NAGLE ná kogo nápaść nie dać mu się rozmyślić záżyć go zkopyta niespodzianie.

LEVEURE, (*vonencen* LEVURE.) subst. f. (*Ce qu'on leve de dessus une flecbe de lard.*) Lardi præsegmen, inis, n. PAS słoniny karwasn.

LEVEURE *de biere,* (*qu'on met dans le pain & dans la petisserie.*) Cervisiæ spuma, æ, f. *Fax.* DROZDZE ktore zádaią piwu y ciastu.

LEVEURE, (*Levain.*) *Voyez* LEVAIN. KWAS drożdże

LEVIER, subst m. (*Baston qui sert à lever des fardeaux.*) Vectis, is, m. *Cic.* DRĄG do dzwigania lewar wozowy.

LEVIS, ou PONT LEVIS, subst. m. (*Pont qui se leve & s'abaisse.*) Pons arrectarius, *genit.* pontis arrectani. m. Pons qoi ductariis catenis attollitur ve deprimitur. ZWOD most co się spuszcza y podnosi.

LEVITE, subst. m. (*Sacrificateur Hebreu.*) Levita, æ, m. LEWITA.

(Ce nom leur a esté donné, parce qu'ils estoient de la Tribu de Levi.) Lewitowie Duchowni Starozákonni ták názwani iż byli wybierani z pokolenia Lewi.

LEVITIQUE, subst. m. (*Le troisiéme des cinq Livres de Moyse*) Leviticus, i, m. LEWITYCKI Księgi Lewityckie trzecie księgi Pisma Swiętego z pięciu Moyżeszowych starego Testamentu.

(Ce Livre est ainsi appellé, parce qu'il traite principalement des Cérémonies des Sacrificateurs ou Levites.) Ták názwana Księga że usobliwie pisze o obrządkach y powinności Duchownych Lewitow Starozákonnych.

LEUR, pronom possessif se rend pour l'ordinaire en Latin par le Genitif Plurier des pronoms, *Is, Ea, Id. Hic, Hac, Hoc:* ou par *Ille, Illa, Illud.* ICH onych.

Leur orgueil est insupportable. Illorum intolerabilis est superbia. Ich wyniosłość hardość nuchwałość iest nieznośna.

Mais quand *Leur* se rapporte au Nominatif qui précede le Mot defini, ou à l'Accusatif qui va devant un Infinitif, on se sert alors de *Suus, Sua, Suum.* Kiedy *Leur* w Francuskim kładaie się przed Nominatywem lub Akuzátywem to się w Polskim nie wyraża przez *Ich,* (*álbo*) *onych,* ále przez *swoy, swoia, swoie,* náprzykład.

Plusieurs aiment leurs propres défauts, parce qu'ils ne les connoissent pas. Sua multi amant vitia, quia non satis norunt. Wielu się kocha w swoich niedoskonałościach bo ich nie znaią do siebie.

(*Leur*

(*Leur* prend en François une *e* à la fin, quand il eſt ſuivi d'un Nom du Plurier auquel il ſe raporte; mais quand il eſt ſuivi d'un Nom du Singulier, il ne prend point d'*s*, non plus que quand il eſt ſuivi d'un Verbe, ſans Nom auquel il ſe raporte: comme *Leur ſageſſe*, *Leurs talens*, *Je leur ay donné*.) To ſłowo *Leur* w Francuſkim piſze ſię *Leurs* z literą *s*. ná końcu kiedy ſię kładzie przed imieniem więkſzey liczby á piſze ſię zaś *Leur* bez *s*. ná końcu kiedy ieſt z imięniem mnieyſzey liczby, y ile may kładzie ſię *z werbami* náprzykład. *Ich Mądrość rozum ich*, *Ich doſkonałość ich przymioty*, *dałem im*.

LEVRAUT, ſubſt. maſc. (*Jeune lievre.*) Lepuſculus, i, m. *Cic.* Junior lepus, *genit.* junioris leporis, m. ZAIĄCZEK młody.

LEVRE, ſubſt. f. (*Le bord de l'ouverture de la bouche.*) Labrum, bri, n. *Cic.* Labium, ii, n. *Ter.* WARGA.

Petite levre. Labellum, i, n. *Cic.* Warga małęka.

La levre de deſſus. Labrum ſuperius. *Cæſ.* Wargą awierzchnia. *'La levre de deſſous.* Labrum inferius. 'Warga ſpodnia.

Qui a de groſſes levres. Buccalentus. Buccoſus, a, um. *Plaut.* *Hor.* Labroſus, a, um. *Lucr.* Labeo, eonis, m. *Plin.* Wargaty.

ON DIT figurément qu'*Un homme a le cœur ſur ſes levres*, pour dire qu'*Il eſt franc & qu'il parle ſans déguiſement.* Apertum pectus gerit *ou* habet. *Cic.* Apertus eſt ſimplex homo. *Cic.* SZCZERY rzetelny prawdziwy nieobłudny.

Il a la mort ſur les levres ou entre les dents, pour dire *Il eſt près de ſa fin.* Jam jam agit *ou* efflat animam. Eſt cadaveroſâ facie. *Ter. Plaut.* Kona iuż prawie iuż mu duſza ná wargach ná ramieniu.

Je l'avois tout à l'heure ſur le bord des levres ou ſur le bout de la langue. In labiis primoribus verſabatur modò. *Ter.* Hærebat mihi in ſummis labiis, ſed devoravi, & excidit mihi. *Plaut.* Miałem go dopiero ná końcu ięzyka.

ON DIT, *Il rit du bout des levres ou d'un rire forcé.* Ridet riſu Sardonio. SMIEIE ſię wpoł z płaczem śmieie ſię niechcąc.

LEVRETTE, ſubſt. f. (*Chienne de chaſſe.*) Veragus feminæ, *genit.* vertagi feminæ. CHARCICA Charcieżka.

LEVRIER, ſubſt. m. (*Chien de chaſſe.*) Vertagus, gi, maſc. *Mart.* CHART.

LEVRON, ſubſt. m. (*Jeune levrier.*) Junior vertagus, m. SZCZENIĘ charcię młode.

LEURRE, ſubſt. m. (terme de Fauconnerie.) Accipitris illicium, cii, neut. WAB nęta ná ptaka.

(C'eſt un morceau de cuir rouge garni de bec, d'ongles & d'aiſles, pendu à une leſſe, dont on ſe ſert pour reclamer l'oiſeau.) Jeſt to na berle záwieſzona ná ſznurku ſkorka czerwona z kaptarkiem pyſkiem ſzponami ſkrzydłami ktorey zázywaią wabiąc ptaka názad y wołaiąc.

LEURRE ſe dit figurément (*des appas trompeurs qui nous attirent.*) Illicium, ii, n. Illicebræ, arum, f. pl. *Cic.* POWABY ponęty zdradliwe ktore nás pociągaią.

LEURRER, V. act. (*Duire un oiſeau au leurre*, on *y appeller l'oiſeau, qui de ſon gré ne revient pas ſur le poing, ſans y eſtre convié par le leurre qu'on jette en l'air.*) Accipitrem illicio aſſuefacere. act. WABIC wołać ptaka ná rękę rzucaiąc mu wabia ná powietrze do gory wprawiać ptaka u berła.

LEURRER ſe dit figurément, pour *Tromper par de belles apparences.* Aliquem allicere *ou* illicere, (lo, is, allexi, allectum.) In fraudem *ou* in malum allicere. Fucum alicui facere. *Cic.* ZWODZIC cbytrze pięknemi ſłowami złudzić.

LEZARD, ſubſt. maſc. (*Sorte de petit Animal verd & à quatre pieds.*) Lacertus, ti, m. *Hor.* JASZCZURKA gadzina zielona o czterech nogach.

LEZARDE, ſubſt. f. (*La femelle d'un lézard.*) Lacerta, æ, f. *Ovid.* JASZCZURKA Samica.

LE'ZE *qui ne ſe dit qu'en cette phraſe*, CRIME *de leze Majeſté divine & humaine envers Dieu, & envers ſon Prince.* Majeſtatis crimen, inis, n. Læſæ *ou* imminutæ majeſtatis crimen. *Suet.* Perduellio, onis, f. *Cic.* OBRAZONEGO Majeſtatu Bożego y ludzkiego kryminał zbrodnia głowna.

Eſtre accuſé du crime de leze Majeſté. Majeſtatis accuſari *ou* poſtulari, (*on ſous-entend* crimine.) Być ubwiniony o kryminał głowny.

LE'ZE, m. LE'ZE'E, f. (*Qui eſt bleſſé en quelque choſe.*) Læſus. Incommodo affectus, a, um. OBRAZONY, OBRAZONA, urażony.

LE'ZE'R, V. act. (*Porter dommage & préjudice à quelqu'un.*) Lædere aliquem. Damnum alicui dare. *Ter.* Damno alicui eſſe. *Plin.* Detrimentum alicui inferre. *Cic.* OBRAZIC urazić uſzkodzić ukrzywdzić. *'Je ſuis leſé en cela.* In hoc damnum patior. *Cic.* In hoc detrimentum accipio. *Cæſ.* 'Ukrzywdzony w tym ieſtem, krzywdę w tym mam.

LE'ZION, ſubſt. f. (*Perte, dommage.*) Damnum. Detrimentum, i, neut. *Cicer.* Læſio, onis, fœm. OBRAZA krzywda ſzkoda.

LIAISON, ſubſt. fem. (*Connexion, union des corps joints enſemble.*) Connexio. Conjugatio. Colligatio, onis, f. *Vitr.* *Cic.* Nexus. Connexus, ûs, m. *Ovid.* Vinctura, æ, f. *Plin.* ZWIĄZEK ſpołecznośc wiązanie złączenie ſpoienie.

Laiſon d'une muraille. Suffrenatio, onis, f. *Plin.* Ankrowanie ściany.

LIAISON ſe dit figurément, comme *La liaiſon des mots.* Verborum conjugatio *ou* conjunctio. *Cic.* *Quint.* *ou* commiſſura, æ, f. *ou* junctura, æ, f. *Quint.* ZŁĄCZENIE ſkładanie ſkładność ſłow.

Liaiſon d'un diſcours. Orationis contextus & continuatio. *Quint.* SKŁADNOSC mowy.

Son diſcours eſt ſans liaiſon, n'a aucune liaiſon. Diſſoluta eſt illius oratio. Sermo illius non cohæret. *Cic.* Mowa iego cale nieſkładna żadney ſkładności w ſobie niema niewiąże ſię iedno do drugiego.

LIAISON, (*Amitié étroite & engagement qui eſt entre les perſonnes.*) Conjunctio & familiaritas. *Cic.* PRZYIAZN porozumienie ściſła przyiaźń między iakiemi oſobami.

Il y a une grande liaiſon entre eux, ils ont des liaiſons entre eux. Maxima inter illos intercedit amicitiæ conjunctio. *Cic.* Máią ściſłą przyiaźń między ſobą.

Il prit ſecretement des liaiſons avec les premiers de la ville. Cum principibus civitatis, quàm occultiſſimè conſiliorum ſocietatem iniit. Po kryomu ściſłe przyiaźni zábrał z przedniejſzemi w mieście.

LIARD, ſubſt. m. (*Petite monnoye qui vaut trois deniers.*) Teruncius, ii, m. *Cic.* Francici aſſis quadrans, antis, m. Pieniążek trzecia część groſza francuſkiego.

LIASSE, ſubſt. f. (*Pluſieurs papiers liez enſemble d'une corde.*) Faciculus, li, m. PLIK, pęk, papierow zwiąnych do kupy

LIBATION, ſubſt. fem. (*Sorte de ſacrifice en uſage parmi les Payens, qu'on faiſoit aux Dieux, en épanchant du vin & autre liqueur en leur honneur à la fin du repas.*) Libatio, onis, f. *Cic.* Libamen, inis, neut. Libamentum, i, n. *Stat.* WYLANIE ofiara Pogańſka rzeczy mokrych.

LIBELLE, ſubſt. m. (*Sorte d'écrit contenant des injures & des reproches.*) Libellus famoſus, i, m. Famoſum epigramma, *genit* famoſi epigrammatis, neut. *Suet.* PASZKWIL.

LIBELLER *un exploit*, V. act. (*Expliquer une demande qu'on fait en juſtice.*) Inſcribere *ou* apponere rationes petitionis alicui libello. Citare aliquem vadimonio libellato. In jus vocare, ſimulque judicium per viatorem dictare. WYPISAC ſumaryuſze do ſprawy.

LIBE'RAL, m. LIBE'RALE, fem. adject. (*Qui donne avec jugement & raiſon, qui n'eſt ni prodigue ni avare.*) Liberalis & hoc liberale, adject. Beneficus. Beneficus, a, um. Donare largus *ou* munificus. Liberalior & hoc liberalius, Benignior & hoc benignius, Donare largior & hoc largius, Munificentior & hoc munificentius. Liberaliſſimus, Benigniſſimus, Largiſſimus, Munificentiſſimus, a, um. SZCZODROBLIWY SZCZODROBLIWA.

Il eſt libéral en paroles, mais ſans effet. Beneficus eſt oratione, ad rem autē auxilium emortuum. Linguâ factioſus, inera operâ. *Plaut.* Szczodry w ſłowa bez ſkutku. *'Un naturel libéral.* Prolixa & benefica natura. *Cic.* 'Szczodrego humoru.

Il eſt naturellement fort libéral du bien d'autruy, & fort menager du ſien. Naturâ ſemper ad largiendum ex alieno, ſui reſtrictior. *Cic.* Szczodry bardzo z cudzego, ſkąpy ze ſwego. *'Qui n'eſt point libéral.* Immunificus, a, um. *Plaut.* 'Skąpy nie ſzczodry.

LIBE'RAL ARBITRE, ou *Le libre arbitre.* Liberum arbitrium, ii, n. Libera voluntas, *genit.* liberæ voluntatis, fœm. WOLONA wola wolność przyrodzona w człowieku.

LES ARTS LIBE'RAUX, *les beaux Arts*, (*comme la peinture &c.*) Artes liberales & ingenuo homine dignæ. Ingenuæ diſciplinæ. Artium ingenuarum, f. plur. NAUKI kunſzty wyzwolone.

Qui

Qui enseigne les arts libéraux. Liberalium artium magister. Doctor,oris,m. Nauczyciel nauk wyzwolonych.

LIBE'RALEMENT. adv. (*Avec libéralité.*) Liberaliter. Benignè ac liberaliter. Munificè & largè. Prolixè. Liberalius, Largiùs, Benigniùs, Munificenciùs. Proliziùs; & Liberalissimè, Largissimè, Munificentissimè &c. *Cicer.* SZCZODRZE szczodrobliwie hoynie obficie.

LIBE'RALITE', subst.f. (*Vertu morale entre la prodigalité & l'avarice*) Liberalitas. Benignitas. Largitas, atis,f. Beneficentia. Munificencia,æ,f. *Cic. Ter.* SZCZODROBLIWOSC cnota obyczayna srzodek trzymaiąca między rozrzutnością y skąpstwem.

Il a usé de libéralité envers luy. Benignè illi fecit. *Cic.* Szczodrobliwości ku niemu zażył hoynie mu się stawił. **Il a fait de grandes libéralitez.* Prolixe ou effusè, largeque donavit *Wiele szczodrobliwości oświadczył bardzo się hoynie pokazał.

Vous avez toujours ressenti les effets de ma libéralité. Nunquam sensisti benignitatem meam in te claudier *pour* claudi. *Ter.* Záwsze doznał skutkow szczodrobliwości moiey.

LIBE'RATEUR, subst. masc. (*Qui délivre quelqu'un d'esclavage, de prison* &c.) Liberator, oris, masc. *Cic.* ZBAWCA wybawca z niewoli z więzienia z nieszczęścia.

LIBE'RATRICE, subst f. (*Celle qui délivre.*) Quæ liberat. WYBAWICIELKA ta co wybawia zbawczyna.

SE LIBE'RER, V. act. (*Se delivrer de quelqu'un ou d'une chose.*) Se ab aliquo *ou* à re aliquâ expedire,(dio,is,ivi,itum.) act. UWOLNIC się zbyć się pozbawić się czego álbo kogo.

Se libérer de ses dettes en payant. Expedire nomina sua. *Cic.* Æs alienum dissolvere. Exire ære alieno. Liberare se ære alieno. *Cic.* Uwalniać się z długow upłacaiąc.

LIBERTE', subst. f. (*Estat naturel de l'homme dans lequel il exerce tous les mouvemens de sa volonté.*) Libertas, atis, fœm. WOLNOSC swobodney woli ludzkiey.

(Elle est beaucoup affoiblie dans l'homme depuis le peché, principalement pour faire le bien.) Bárdzo iest osłabiona w człowieku wolna wola zwłászcza co do dobrego po grzechu.

LIBERTE', (*Pouvoir d'agir ou de ne pas agir.*) Libertas, atis, f. Libera potestas agendi ut velis. *Hor.* WOLNOSC czynić álbo nie czynić iák się podoba. **La liberté est morte.* Expiravit libertas. *Plin. Jun.* *Wolność skonała zginęła.* *Je ne voudrais pas reguer ou acheter un Royaume aux depens de ma liberté.* Regnare nolo, ut non sim liber mihi. *Phad.* *Niechciałbym utracić wolności swoiey zá całe krolestwo.

La crainte a osté au senat la liberté de bien juger. Liberû senatûs judicium propter metum non fuit. *Cic.* Boiaźń odięła Senatowi bespieczeństwo wolnego sądzenia.

LIBERTE', *Pouvoir de faire une chose.*) Potestas. Facultas, atis,f. Copia,æ,f *Cic.* WOLNOSC moc pozwolenie czynienia czego.

Donnez moy la liberté de jouër devant vous cette comédie sans estre interrompu. Date potestatem mihi, statariam agere ut liceat per silentium. *Ter.* Pozwol mi przed sobą tę komedyą odprawić nieprzerywaiąc. **Nous avons la liberté de sortir du logis.* Copia est ut pedem efferamus ex ædibus. *Plaut.* *Mamy pozwolenie wyniść z domu.

LIBERTE', (*Licence qu'on se donne de faire les choses.*) Libertas, atis, f. Licentia. æ, f. *Cic.* POZWOLENIE ktore kto sobie sam daie śmiałość bespieczeństwo poważenie się. **Les Poëtes se donnent trop de liberté dans leurs poesies.* Poetæ verborum licentiâ sunt liberiores. *Cicer.* * Poetowie sobie wiele wolności pozwalaią w wierszu.**Il s'est donné quelque liberté, mais il a pris soin de ne rien faire qui pût blesser sa reputation.* Vixit liberiùs, sed cavit maximè,ne aliquid sibi esset infamiæ. *Ter.* *Pozwolił sobie trochę, ále záwsze praestrzegał áby nic nichyło z ochydą dla niego.

LIBERTE', (*opposé à la servitude, à la captivité.*) Libertas. *Cic.* WOLNOSC przeciwna niewoli. **Donner la liberté à un esclave, le mettre en liberte, le faire libre.* Concedere *ou* dare servo libertatem. Servum manu mittere. *Cicer.* Manu emittere *Liv.* E servo facere aliquem liberum. *Ter.* Ad pileum *ou* ad libertatem vocare. Eximere in libertatem. *Liv.* *Darowac wolnością niewolnika wypuścić go ná wolność.

Donner la liberté à un gladiateur, l'exemter de plus combattre. Rude donare gladiatorem. *Hor.* Darować wolnością wysiekacza, zásłużonego w Igrzysku szermierskim, uwalniaiąc go od dalszych utarczek y poiedynkow igrzyskowych.**Il a sa liberté.* Rudem meruit. *Mart.* *Darowany wolnością.

(On luy donnoit une baguette mal polie, en le mettant en liberté.) Dawano mu kij prosty ná znak uwolnienia od stawania więcey ná igrzyskowym placu poiedynkow.

Donner la liberte à un prisonnier, Le mettre en liberté, l'élargir des prisons. Carcere aliquem liberare. De carcere emittere. E custodiâ educere. (*si c'est par force, on dira* Aliquem eripere ex custodiâ. *Cic.* Wyzwolić więźnia z więzienia go wypuścić, álbo gwałtem z więzienia wziąć odbić.

Se mettre en liberté. Se in libertatem vindicare. *Cic.* Ná wolność się wybić.

LIBERTE se dit (*d'un simple compliment qu'on fait à une personne superieure à qui on dit quelque chose de fort & de trop libre.*) comme *J'ay pris la liberté de vous écrire, de vous aller voir,de vous avertir* &c.Sumsi hoc mihi ut ad te scriberem ut te inviserem, monerem &c. BESPIECZENSTWO, śmiałość, poważenie się expressya czci y poszanowania mowiąc lub pisząc do osob zacnych y wyższych nád siebie, náprzykład: Ważam się pisać, náwiedzieć, przestrzedz, dać znać. **J'ay pris la liberté de vous écrire ces choses un peu franchement.* Hæc ad te liberiùs scripsi. * Poważyłem się nápisać ci to poufale.

LIBERTEZ, (*Certaines privautez qu'on prend avec le sexe.*) Licentior agendi ratio, *genit.* licentioris agendi rationis, f. BESPIECZENSTWO ktore kto sobie pozwala względem białychgłow nieskromnie y nádto sobie z niemi poczynaiąc przeciw uczciwości.

LIBERTEZ *de l'Eglise Gallicane,(qui ne sont autres chose que le droit commun & canonique fondé sur les Canons des Conciles œcumeniques, qu'on suit en France à la vigueur & dans toute sa pureté.)* Ecclesiæ Gallicanæ libertates & immunitates, atum,f. plur. WOLNOSC Przywileie Kościoła Francuskiego z dawnych praw y ustaw kościelnych ktoremi się támeczne we Francyi Duchowieństwo rządzi.

LIBERTIN, subst, m. (*Licencieux. trop libre.*) Homo justò licentior *ou* liberior. ROSPUSTNY Swywolny.

LIBERTIN, (*Débauché, parlant des mœurs.*) Homo dissolutus ac profligatus. Homo nequam, Discinctus nepos, masc. *Cic.* ROSPUSTNYCH obyczaiow.

LIBERTIN en matiere de Religion, (*Qui se raille de la Religion & de ses mysteres.*) Parcus religionis cultor, *genit.* parci cultosis, masc. Irrisor *ou* contemtor religionis, m. Qui Religionem jocum risumque facit. *Petr.* Liber Religione animus. *Liv.* BEZBOZNY wiarę sobie wżart obracziący.

LIBERTINE, subst.f. Mulier justo licentior. Mulier vita & morum licentior. ROSPUSTNICA.

LIBERTINAGE,subst.m.(*Trop grande liberté,ou licence.*) Licentia,æ,f. Immoderata *ou* effrena libertas ac licentia. *Cic.* Profligata vita,æ,f. ROSPUSTA.

LIBITINE, (*Divinité adorée à Rome, qui y avoit un temple où l'on fournissoit les choses necessaires aux funerailles des morts.*) Libitina, æ,f. *Hor.* LIBITYNA Bogini Pogan w ktorey Kościele brano rzeczy potrzebne ná pogrzeby.

De là est venu le reproche que fait Phedre à un homme fort avare, qui retranchoit dans son testament la Depense des funerailles, pour ne point faire gagner la déesse Libitine. Z tąd przymowka u Fedra ná iednego wielkiego sknerę ktory Testamentem zákazał áby ná pogrzebie iego żadnego kosztu nieczyniono áby się po nim żadna puścizna Libitynie niedostała.

LIBITINAIRE, subst. m. (*Celuy qui avoit soin de fournir les choses nécessaires aux funerailles, comme aujourd'huy nos Crieurs.*)Libitinarius,ii,m.*Ulp.*GRUBARZ sługa do pochowania ciał należący iáko to do oporządzenia Trupa złożenia y spuszczenia wdoł s miéyscami Płaczki wywodnice &c.kopacz

LIBRAIRE, subst. masc. (*Qui vend des livres.*) Librarius, ii, m. *Sen.* Bibliopôla, æ, m. *Quint.* KSIĘZNIK, księgarz co księgi przedaie oprawuie Introligator.

Une LIBRAIRE, (*Femme de Libraire.*) Bibliopôlæ uxor, oris, fœm. KSIĘZNICZKA, księżnika żona Introligatorka.

BOUTIQUE *de Libraire.* Libraire taberna, æ, f. *Cicer.* KRAMIK sklepik księżnika.

LIBRAIRIE, subst. f. (*Profession de Libraire.*) Res libraria, *genit.* rei librariæ, f. Librorum commercium, cii, n. Negotium librarium, ii, n. KSIĘZNICTWO Introligatorstwo.

LIBRATION, subst. f. (*L'action de mettre en équilibre.*) Libratio, onis, f. *Vitr.* WAZENIE branie ná wagę.

LIBRE, adject. m. & f. (*Qui fait ce qu'il veut.*) Liber,

libera,

libera, liberum. Qui sua sponte est. Celf. WOLNY wolna.

Libre, ou de condition libre. Ingenuus, ua, um. Cic. Wolnego urodzenia stanu.

LIBRE, (Qui n'est point esclave de qui que ce soit, ni mesme de ses passions.) Liber. Qui nulli servit. WOLNY co do stanu y sumnienia. * Il n'y a que le sage & celuy qui commande à ses passions qu'on puisse dire libre. Sapiens, & sibi imperiosus, solus liber. Hor. * Sam tylko rozumny człowiek passyami swoiemi władnący wolnym się názywać może.

Je te feray libre dans peu de jours. Liberum tibi faciam caput cis paucos dies. Plaut. Faciam ut è servo sis liber mihi. Ter. Wolnością cię daruię zá kilka dni. *Avoir l'esprit libre, Animo liquido solutoque ou defecato esse. Plaut. Cic. *Mieć głowę wolną.

Estre libre, N'avoir point d'affaires. Vacare à negotiis. Phed. Negotiis vacuum esse. Cic. Niebyć zábáwnym.

LIBRE, (Permis.) Liber. libera, leberum. Quod licet an licitum est. Plaut. WOLNY pozwolony.

ON DIT, Le commerce est libre avec la Hollande. Cum Batavis commercium liberum est WOLNE społkowanie, znoszenie się handel wolny iest z Holendrami. *Les chemins sont libres de voleurs. Libera sunt itinera à prædonibus. *Wolne są drogi od rozboynikow. *La mer est libre. Non est infestum mare piratis. *Wolne bespieczeństwo ná morzu

ON DIT encore qu'Un homme est libre dans ses paroles ou libre en paroles. Verbis solutior. Dictis procacior. WOLNY bespieczny w mowie w języku. *Il n'a jamais dit de sa vie une parole trop libre. Dictum petulans nullum in vitâ protulit. Cic. *Słowa nigdy bespiecznieyszego nieskromnego nie wymowił w życiu swoim.

Se rendre trop libre & trop familier avec les grands. Cum summis justò liberiùs & familiariùs agere. Bardzo sobie bespiecznie z Panami poczynać.

LIBREMENT, adv. (Avec liberté, sans contrainte.) Liberè. Liberiùs. Liberrimè. adv. Cic. WOLNO bespiecznie poufale.

Trop librement, Avec trop de liberté. Licentiùs. Justò liberiùs. adv. Bardzo nad to poufale śmiało bespiecznie.

LICE, subst. f. (Carriere où l'on court dans quelque réjouissance publique.) Curriculum, li, n. Hor. ZAWOD mieysce plac gonitwy.

LICE où l'on court à cheval. Hippodromus, i, masc. Plaut. PLAC gonitwy záwod do biegania ná koniech.

LICE où l'court à pied. Stadium, ii, n. Cic. ZAWOD pieszo bieżących do mety się ubiegaiących.

ON DIT. Des tapisseries de haute-lice. Supremi licii aulæum, æi, n. SZPALEROWE obicia.

LICENCE, (on prononce lissance.) subst. f. (Permission.) Potestas, atis, f. Venia, æ, f. Licentia, æ, f. Cic. POZWOLENIE pozwoleństwo.

LICENCE, (Trop grande liberté.) Licentia, æ, f. Libertas Immoderatas Effusa ou liberior licentia. Liv. BESPIECZEŃSTWO śmiałość zbyteczna rospusta swywola. *La licence perd tous les hommes. Deteriores omnes sumus licentiâ. Ter. *Swywola wszystkich ludzi gubi. *Il réprima la licence qui s'estendoit trop. Vaganti licentiæ frena injecit. Hor. *Poskromił swywolą szerzącą się. *Donner trop de licence à quelqu'un. Nimium alicui indulgere ou permittere ou concedere. Terent. Liv. *Pozwalać komu siłę nád to. *Arrester la trop grande licence des mœurs. Dissolutos mores compescere. Phed. *Rospustne obyczaie poskromić pohamować.

LICENCE, (dans les Universitez.) Licentiæ cursus, ûs, m. ou curriculum, i, n. LICENCYAT w Akademiach.

LICENCIE', (prononcez lissancié.) subst. m. (Qui a fait sa licence, ou qui a des licences) Qui licentiæ gradum adeptus est. (mots d'usage) LICENCYAT toż samo.

LICENCIEMENT, (on prononce lissansimant.) subst. m. (lors qu'on congédie les troupes.) Militum missio, onis, fœm. ZWINIENIE woyska odprawienie woyska żołnierzy.

LICENCIER, (on prononce lissansier.) V. act. (Donner le dégré de licence.) Licentiæ gradum alicui concedere. act. LICENCYATEM w Akademii uczynić Promotem zrobić.

LICENCIER des troupes, (les renvoyer, les congédier.) Milites dimittere. Milite. missos facere. Cic. ODPRAWIC woysko żołnierza.

SE LICENCIER, (Prendre trop de liberté.) Licentiùs agere. Licentiori vitæ se dare. Dissolutè vivere. POZWOLIC sobie. *Il s'est licencié dans toutes sortes de desordres. Dissolutiori vitæ, ou omni intemperantiæ, se addixit. Cic. *Pozwolił sobie puścił się ná wszelki nierząd rospustę.

LICENCIEUSEMENT, adv. (on prononce lissancieusemant.) D'une maniere trop libre.) Licenter. Licentiùs. Dissolutè. Dissolutiùs. adv. Cic. BESPIECZNIE odważnie śmiało názbyt rospustnie.

LICENCIEUX, m. LICENCIEUSE, f. (on prononce lissancieux.) Trop libre dans les mœurs) Dissolutus, a, um. (au Comparatif Dissolutior & hoc dissolutius, & au Superlatif Dissolutissimus, a, um.) Cic. Licentiosus, a, um. Tacit. ROSPUSTNY, Rospustna.

Une vie licencieuse. Vita licentior. Val. Max. Zycie rospustne.

LICHFIELD, (Ville d'Angleterre dans le Comté de Safford.) Lichfeldia, æ, f. LISZFIELD Miasto Angielskie.

LICITE, adj. m. & f. (Permis.) Licitus, a, um. Cic. POZWOLONY, godziwy.

LICITEMENT, adv. (D'une maniere licite & permise.) Licitò. Solin. Salvis legibus. GODZIWIE. *On peut faire cela licitement. Illud fieri licet ou licitum est. * Wolno to czynić.

LICORNE, subst. f. (Animal qui a une longue corne au milieu du front.) Monoceros, otis, f. Solin. JEDNOROZIEC

LICOU, ou LICOL, subst. m. (Avec quoy on attache les chevaux.) Capistrum, tri, n. Virg. UZDZIENICA ná konie.

Mettre au licou. Capistrare, (o, as, avi, atum,) act. acc. Uzdzienicę włożyć.

LICTEUR, subst. m. (Huissier qui portoit une hache environnée de faisceaux de verges devant les Consuls Romains.) Lictor, oris, m. Cic. SIEPACZ, oprawca sługa urzędowy Ceklarz co z berdyszem w pręty y rozgi obwinionym chodził przed Konsulem to iest náywyższym Radnym Reymskim.

LIE, subst. f. (Ce qui se trouve de plus épais au fond d'un vase, après qu'on en tiré la liqueur.) Fex (mieux que fæx,) genit fecis, f. Crassamen, inis, n. Crassamentum, i, n. Colum. FUZ Drożdże lagier to co się ná spodzie usiada w statku ściągnąwszy likwor.

Lie d'huile. Amurca, æ, f. Virg. Fuz z oliwy oleiu &c.

Du vin sous tiré, qu'on a osté de dessus sa lie. Vinum defecatum, ou à fecibus eliquatum. Vinum purgatum ou expurgatum, i, n. Colum. Wino ściągnione z lagru.

Vin où il y a bien de la lie. Feculentum vinum. Plin. Wino wiele lagru maiące.

LIE se dit figurément, pour La populace. MOTŁOCH pospolstwo zgraia rzesza tłum prostactwo. *La lie du peuple, Fex civitatis. Infima fex populi. Plebeia fex. Quisquiliæ urbis, arum. Cicer. *Naypodleyszy gmin śmiecie kanalia, hultaystwo.

LIE', m. LIE'E, f Part. adj. (Attaché.) Ligatus. Vinctus, a, um. Voyez LIER. ZWIĄZANY, Związana, przywiązany.

LIEGE, subst. m. (Arbre fort poreux & fort leger.) Suber, eris, neut. Plin. KOREK korkowe drzewo lekkie porowate.

DE LIEGE, Subereus, a, um. Colum. KORKOWY.

LIEGE, (Ville épiscopale de la basse Allemagne sur la Meuse) Leodicum, i, n. (& non pas Leodium.) LEODYA Miasto y Biskupstwo niższych Niemiec nád Mozą.

LE LIEGE, ou le pays de Liege. Leodicensis ager, genit. Leodicensis agri, m. Leodicensis tractus, m. LEODYA Kray Leodyiski.

LIE'GEOIS, m. LIE'GEOISE, fœm. (Qui est de la ville de Liege.) Leodicensis & hoc se. LEODYIANIE

LIEN, subst. m. (Tout ce qui sert à lier.) Vinculum, li, n. & par Syncope Vinclum, i, n. Colum. Cic Ligamen, inis, n. Colum. POWROZ postronek stryczek sznur łyko wić &c. każda rzecz do przywiązania służąca.

ON DIT au figuré, Les liens de l'amitié. Amicitiæ vincula. Cic. ZWIĄZKI przyiaźni. *Les liens du mariage. Connubialia vincula. Stat. Jugalia vincula. Virg. *Związek małżeński.

LIENS au plurier se dit pour Une prison, & pour les fers qu'on met aux prisonniers, comme Estre dans les liens. Estre prisonnier. In vinculis esse. Plin. WIĘZY dyby kaydany więzienie; zostawać w dybach być w więzieniu w więzach. *Tenir quelqu'un dans les liens. Aliquem habere in vinculis. *Trzymać kogo w więzieniu. *Oster les liens à quelqu'un, le mettre en liberté, le délivrer de prison. Abrumpere alicui vincula. Quint. Hor. *Uwolnić kogo z więzow oswobodzić z niewoli z więzienia z tarasu uwolnić.

LIENTERIE, *(prononcez* lianterie.) subst. f. (*Espece de flux de-ventre. lors qu'on rend les aliments tout crus & sans estre digerés.*) Intestinorum levitas, atis, f. *Cels.* Cruda alvus, *genit.* crudæ alvi, f. *Cat.* BIEGUNKA choroba gdy kto biega często y stolcem oddaie wszystko nie nic trawiąc.

LIENTERIQUE, adject. m. & f. Lientericus, a, um. *Plin.* BIEGUNKĘ cierpiący.

LIER, V. act. (*Attacher, joindre ensemble avec quelque lieu.*) Ligare. Alligare Deligare. Colligare, (ligo, as, avi, atum.) Vincere, (io, is, vinxi, vinctum.) Constringere, (go, gis, strinxi, strictum.) Nectere, (necto, is, nexui, nexum.) Connectere. act. acc. *Cels. Ter.* WIĄZAC związać zwięzywać podwiązać.

Lier quelqu'un pieds & mains comme une beste. Aliquem quadrupedem constringere. *Ter.* Związać kogo zá ręce y zá nogi.

LIER. (*Attacher ensemble.*) Jugare. Conjugare. Colligare. Copulare. Connectere. Innectere. act. acc. *Cels. Terent.* WIĄZAC iedno a drugim do kupy.

Lier la vigne aux arbres, ou *à des échalats.* Adjugare vitem. *Plin.* Vitem palis adligare. *Tibul.* Podwiązywać winnicę kracić wino.

Lier à l'entour. Circumligare. Circumvincire. Obwiązać do koła. **Lier par derriere.* Revincire. *Związać w tył z tyłu. **Lier par dessus* Superalligare. Supesilligare. *Związać ugory. **Lier par dessous.* Subnectere. Subligare. act. acc. *Colum.* *Przywiąnać awiązać od spodu.

LIER signifie aussi *Captiver, oster la liberté du mouvement du corps.* comme *La peur me lie la langue.* Timor præcludit linguam *Phæd.* Lingua mæn hæret *Ter.* Timor præpedit dicta linguæ. *Plaut.* WIĄZAC krępować boiaźń krępuie mi ięzyk.

Si vous voulez empescher quelqu'un de s'enfuir, il le faut lier par la bonne chere, ou *par le bec, (comme l'on parle populairement)* Si qui rectè asservare velis ne aufugiat, vlnciri hunc decet esca atque potione. *Plaut.* Apud mensam plenam hominem rostro deligere oportet *Plaut.* Chcesz li áby kto nieuszedł przywiąż go zá gębę to iest chlebem go przytrzymay.

Quand je fus en sa presence ma timidité naturelle me lia si bien la langue que je ne pus dire que fort peu de paroles entre-coupées. Ut veni coram singultim loquutus pauca, nam infans pudor prohibebat *Hor.* Stanąwszy przed nim boiaźń moia przyrodzona ták mię zdięła y ięzyk związáła żem zá ledwie kilka słow, y to przekęsuiąc mogł przemowić.

L'ACTION *de lier.* Alligatio, onis, f. *Col.* Religatio. *Cic.* WIĄZANIE.

QUI *lie.* Alligator, oris, m. *Colum.* TEN co wiąże.

LIER se dit figurément, (*Joindre*) Jugare. Copulare, (o, as, avi, atum) Jungere Conjungere, (go, is, xi, ctum. *Colum.* Nectere Connectere, (cto, is, xui, xum.) Contexere, (xo, is, xui, xtum) *Cicer.* WIĄZAC niewłaśnie Łączyć spaiać składać. **Lier des mots. Cic.* Copulando verba jungere. Nectere. verba *Cic.* *Łączyć słowa. **Lier la fin d'un discours avec le commencement.* Contexere extrema orationis cum primis. *Cic.* *Łączyć koniec mowy z początkiem. **Un discours bien lié.* Juncta *ou* cohærens oratio. *Cic.* *Mowa pięknie złączona dobrze złożona związana.

Lier amitié, ou *faire amitié avec quelqu'un.* Jungere *ou* conjungere amicitiam cum aliquo *Voyez* AMITIE'. Przyiaźń zábrać z kim.

Rien ne lie plus étroitement les personnes ensemble, que d'avoir les mesmes inclinations. Similitudo morum valet ad conjungendas amicitias. Nihil est copularius, quàm morum similitudo. *Cic.* Nie ták dobrze nic wiąże ludzi do siebie iáko iednakowe między niemi skłonności. **Cette rencontre me lia beaucoup avec luy.* Hæc res me valdè illi adjunxit. *Ten trefunek przypadek bardzo mnie do niego przywiązał. **Ils sont liez d'interest, & de parenté* Rebus & propinquitate inter se conjuncti sunt. *Cic.* *Złączeni są z sobą krewnością y interessami.

LIER *quelqu'un, en luy faisant du bien, ou par des récompenses.* Aliquem alligare *ou* devincire sibi beneficiis aut præmiis. *Cic.* Adjungere sibi aliquem beneficio. *Ter.* OBOWIĄZAC kogo datkiem podarunkiem nádgrodą.

LIER *commerce, correspondance avec quelqu'un.* Commercium cum aliquo instituere. Usum alienius rei consociare cum aliquo *Phæd.* SPOŁKOWAC się z kim korespondować z kim

LIER *conversation avec quelqu'un.* Sermonem instituere cum aliquo. venire. In sermonem. *Cic. Voyez* CONVERSATION. WDAC się w konwersacyą z kim.

LIER *une partie de plaisir avec quelqu'un.* Coire simul de aliquâ oblectatione *Ter.* ZMOWIC námowić się między sobą ná ochotę iáką. **Nous avons lié une partie de chasse pour demain.* Constituimus inter nos ut in diem crastinū iremus venatum. *Umowiliśmy się a sobą iechać iutro na polowanie. **J'ay lié avec vostre amy une partie de promenade pour cette aprés-disnée.* Constitui cum tuo amico, ut ambulationem pomeridianam conficeremus. *Cic.* *Umowiłem się z przyiacielem swoim ná przechadzkę przeiazdzkę dziś po południu.

LIERRE, subst. masc. (*Plante reptile qui s'attache aux murailles & aux arbres.*) Hedera, æ, f. *Hor.* BLUSZCZ ziele Hebd.

DE LIERRE. Hederaceus, a, um. *Cat.* BLUSZCZOWY Hebdowy. **Un vase de lierre.* Hederaceum vas. *Cat.* *Hebdowe náczynie. **Feuille de lierre.* Hederaceum folium. *Plin.* *Bluszczowe liście *Graine de lierre.* Hederæ acinus, i, masc. *Plin.* *Hebdowe násienie. **Grappe de lierre.* Corymbus, bi, masc. *Virg.* Hederæ racemus, i, m. *Virg.* *Bluszczowe iágody may bluszczowy.

Où il croist beaucoup de lierre, (on parlant de quelque lieu ou *pays)* Hederosus, a, um. *Prop.* Mieysce gdzie wiele bluszczu rośnie.

LIERRE *terrestre, (qui croist bas & rampant.)* Helix, icis, f. *Plin.* BLUSZCZYK máły co się tylko poziemi pnie á nie do gory po drzewach álbo murach.

LIEU, subst. m. (*Ce qui contient quelque corps.*) Locus, i. m. Loci, m. plur. *ou* loca, orum, n. pl. *Cic.* MIEYSCE iákie.

EN *ce lieu, Icy, au lieu où je suis. (En signification de repos.)* Hic. Hoc loco. NA tym tu mieyscu w tym mieyscu. *Hoc. In hunc locum, (en signification de mouvement.)* Ná to tu mieysce.

AU LIEU ou *Dans le lieu où vous estes, Là où vous estes, (en signification de repos.)* Istic. *Voyez* Là. NA tym mieyscu gdzie iesteś tám gdzie iesteś. Tám.

AU MESME *lieu, Dans le mesme lieu, (en signification de repos.)* Ibidem. In eodem loco. *Cic.* NA tym że mieyscu *(*En signification de mouvement*) Eodem. *Cæs.* In eundem locum *Cic.* *Ná toż samo mieysce.

DU *mesme lieu, Du mesme endroit, (avec les Verbes Venir, Retourner, Sortir, S'en aller.)* Indidem. adv. ab *ou* ex eodem loco. Z TEGOSZ mieysca przychodzić, przyieżdżać, powracać wychodzić wyieżdżać odchodzić odieżdżać.

EN *quelque lieu, (sans mouvement.)* Alicubi. Uspiam. Ná iákimsi mieyscu. **En quelque lieu, (avec mouvement.)* Aliquò Quopiam. adv. *Ter.* *Ná iakieś mieysce.

DE *quelque lieu, (avec les Verbes, Venir, S'en aller, Partir, Envoyer.)* Alicunde. adv. *Cic.* Ex aliquo loco. SKĄD zmieysca iákiego, przyiść, odeyść wyiechać, wysłać.

EN *quelque lieu que ce soit, (sans mouvement)* Ubicunque Ubicunque gentium. Ubi ubi vis. Ubi ubi. *Cic. Terent.* Gdziekolwiek kędykolwiek wszędzie. **Et avec mouvement, on dit.* Quocunque Quò quò *Dokądkolwiek.

EN *aucun lieu, En nul lieu, Nulle part, (sans mouvement.)* Nusquam. Nullbi. *Vitr.* Nigdzie, nikędy.

Je ne trouve mon frere en aucun lieu. Fratrem nusquam invenio gentium. *Ter.* Nieznayduię nikędy brata mego.

EN *tout lieu, Par-tout, (sans mouvement.)* Ubique. Ubique gentium *ou* terrarum. Wszędzie.

Il n'est point de lieu où elle ne se trouve, Elle se trouve partout. Hæc nusquam non est. Niemasz mieysca gdzieby iey nie było.

SE PORTER *sur les lieux, Aller* ou *venir sur les lieux pour juger d'une chose.* In rem præsentem venire. *Cic.* Jechać iść ná samo mieysce áby obaczyć uznać osądzić.

Il estoit sur les lieux, Il estoit present, Il l'a veu. Interfuit & præsens vidit. Fuit illic in re præsenti. *Cic. Plaut.* Był ná tym samym mieyscu przytomny widział był tám obecny.

LIEU, (*Pays, contrée.*) Locus, i, masc. MIEYSCE, Kray. **Lieu marescageux.* Locus palustris. *Cæs.* *Mieysce błotniste Bagna lgniączki, **Pierreux.* Calculosus. *Colum.* *Mieysca skaliste kamieniste, krzemieniste. **Haut & bas.* Clivosus. *Colum.* *Mieysca nie rowne gorzyste y spadziste a gory ná doł. **Plein de bois, Couvert de bois.* Nemorosus. *Ovid.* Redimitus silvis. *Mieysce pełne borow lasow samemi borami.

ON APPELLE absolument, LES LIEUX ou *Lieux de*

cam.

commodité, où l'on va à ses grands besoins. Secessus, ûs, m. *Mart.* Foricæ, arum, f. pl. *Var.* MIEYSCA od potrzeby wychodki, komorki.

LES VILAINS LIEUX, *Les lieux de prostitution, Les Bordels.* Lupanar, ris, n. Stabulum, i, n. Fornix, icis, m. *Plaut. Hor.* Ganea, æ, fœm. *Petr.* MIEYSCA szpetne podeyrzane, Burdele domy nierządne, Zâmtuzy, Giełdy.

LIEU, (*Naissance, origine.*) Locus, i, m. URODZENIE. *Qui est né de bas lieu ou qui est d'une basse extraction.* Infimo ou obscuro loco nátus. Ignobili ou humile loco ortus. *Cic.* Podłego niskiego urodzenia.

LIEU, (*Endroit ou passage de quelque Auteur.*) Locus, i, m. MIEYSCE wiersz punkt z Autora iákiego. **Terence a pris ce lieu ou cét endroit de Diphile pour ses Adelphes.* Eum Diphili locum sumpsit sibi Terentius in Adelphos. *Prolog. Ter.* *To mieysce wziął Terencyusz z Dyfila w swoich Adelfach

Ce lieu est fort difficile. Hic locus habet difficultatis plurimum. Salebrosus & scabrosus est locus. To mieysce w Autorze iest bardzo trudne.

LIEU, (*Sujet, occasion*) Locus, i. masc. Ansa, æ, fœm. *Ter.* *Il n'y a plus lieu de s'endormir.* Nihil loci est segnitiæ. *Ter.* MIEYSCE czas przyczyna iuż niemasz czasu usypiać się zániedbywać zwłoczyć odkładać. **Il ne laissa aucun lieu, il ne donna aucun lieu aux médisants dans une ville si soupçonneuse & si médisante.* In tam suspiciosâ ac maledicâ civitate locum sermoni obtrectatorum non reliquit. *Cicer.* * W mieście ták pełnym obmowisk, żadney obmowiskom nie dał przyczyny.

Vous n'avez pas lieu de vous emporter contre moy. Non est cur in me exardescas ou excandescas. *Petr.* Niemasz zá co ná mnie się zápalczywością uwodzić.

Vous n'avez pas lieu d'estre en colere contre moy. Non est causa cur mihi iratus sis. Niemasz zá co gniewać się ná mnie.

LIEU, (*Place, rang*) Locus, i, m. MIEYSCE pierwsze. **Donner à quelqu'un le premier lieu, le premier rang.* Primas alicui deferre, (*on sous-entend* partes.) Priores partes alicui tribuere. *Cic.* *Dać komu pierwsze mieysce.

Il l'a mis en mon lieu & place. Hunc in meum locum suffecit. *Liv.* Postanowił go ná mieyscu moim. **Il a fait ma charge au lieu de moy.* Meas vices gessit. Functus est meâ vice. Præstitit ou reddidit meam vicem. *Cic.* *Zá moie powinność moię uczynił odprawił.

LIEU, (*Vigueur, force, autorité.*) MIEYSCE moc skuteczność. **Les prieres n'ont plus de lieu.* Locus preci non est relictus *Ter.* *Już prośby mieysca mocy niemaią.*Les loix ont encore lieu, elles ont encore de la force & de la vigueur.* Vigent adhuc leges. *Cic.* *Jeszcze prawa iákąkolwiek moc maią

LIEU dans ces manieres de parler. *Il me tient lieu de pere.* Mihi est patris loco, ou pro patre. JEST mi ná mieyscu oyca zá oyca go mam zá oyca mi stanie. **Cette maison me tient lieu de dix mille écus.* Habeo mihi hasce ædes decies mille nummis. *Ten dom zá dziesięć tysięcy talerow mi stoi.

AU LIEU de, (*Pour, En la place.*) Loco, *avec un genitif.* MIASTO zá miast ná mieysce. **On l'a mis prisonnier au lieu d'autre.* In vincula alterius loco ou pro alio conjectus est *Wsadzono go zá miast inszego. **Ils mangent des racines au lieu de pain.* Radicibus pro pane vescuntur. Illis sunt radices pro pane. *Jedzą korzonki miasto chleba.

AU LIEU *que.* pour *Tant s'en faut, Bien loin.* MIASTO żeby á zaś. **Un soldat lasche & timide périt souvent sans estre blessé; au lieu qu'un brave ne souffre rien de semblable.* Ignavus miles & timidus perit nonnunquam etiam integrò corpore, cùm illi qui stetit nihil mle evenit. *Cic.* *Tchorz ladaiaki pachołek ginie częstokroć y bez rany á zaś sercá odważnego ludzie są bez szkody.

Il joue au lieu d'étudier. Ludit cùm deberet studere. Gra miasto żeby się uczył.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme n'a ni feu ni lieu,* pour dire qu'*Il est vagabond & sans domicile.* Homo sine foco & sine lare. *Voyez* FEU. TUŁACZ błąkacz po wsi-noga y á mieysca ni przytułku niemaiący.

LIEUE, subst. f. (*Certaine mesure de chemin de mille cinq cens pas Geométriques*) Leuca, æ, f. *Am. Marcel.* MILA pewny wymiar drogi maiący w sobie tysiąc pięćset krokow Geometrycznych. (*każdy krok táki Geometryczny ma w sobie pięć stop zwyczaynych, á każda stopa szesnaście calow.*)

(Ce mot veut dire *Candida atque Alba,* parceque les lieues estoient anciennement marquées de certaines pierres blanches, qu'on mettoit sur les grands chemins: delà vient qu'on a dit *Ad primum, ad secundum, ad tertium lapidem ab urbe,* A one, deux ou trois lieuës de la ville. On se sert aujourd'huy de *Passus, ûs, m.* exprimant le nombre, comme *Mille passus,* ou *Duo millia passuum,* suivant le nombres ou des mots *Milliare* ou *Milliarium,* disant par exemple, *Unum milliare, Duo milliaria &c.* S. Jerosme sur le 3. chap. du Prophete Joel nous dit, *Nec mirum si unaquaque gens certa viarum spatia suis appellet nominibus & Latini mille Passus, & Galli Leucas, & Persæ Parasangas & Rastes universa Germania, atque in singulis nominibus diversa mensura sit.* Ainsi les Latins se servent du mot *Passus,* & les Gaulois du mot *Leuca*: comme le témoigne encore Ammian Marcellin, *Non millenis Passibus, sed Leucis itinera metiuntur.*) Mile niegdyś znáczono kamieniami skąd też mowią u kamień, o dwa, o trzy od miasta, to iest o milę o dwie, o trzy. Záżywaią też słowa krokow náprzykład tysiąc krokow, dwa tysiące krokow zámiast o milę o dwie Włosi zwłaszcza y łacinnicy mowią krokow. Francuzi mil. Persowie stay trzydzieści, Niemcy Rasty zowią. (*U nas Mila Polska krokow cztery tysiące to iest stay 32. álbo włoskie mil 4. mila Ruska Podolska krokow pięć tysięcy to iest stay 40. álbo mil 5. włoskich.*) *Moskwa wiarsty zowie.*)

LIEVRE, subst. m. (*Animal qu'on chasse avec des chiens dans les plaines.*) Lepus, *genit.* leporis, masc. *Hor.* ZAIĄC.

La femelle d'un lievre, (*qu'on appelle une Haze.*) Lepus femina, *genit.* leporis feminæ, f. Samica záiąca.

DE LIEVRE. Leporinus, a, um. *Var.* ZAIĘCZY.

Un parc où il y a bien des lievres, des lapins & autres bestes fauves. Leporarium, ii, n. *Var.* Zwierzyniec záięczy.

LIEUTENANCE, subst. fœm. (*La charge ou la dignité de Lieutenant dans une armée*) Legati munus, neris, n. Legatio, onis, fœm. *Cic.* NAMIESTNICTWO w Woysku Regimentarstwo

LIEUTENANCE *d'une Compagnie.* Subcenturionis munus, eris, neut. NAMIESTNICTWO u Chorągwi Komenda

LIEUTENANCE *de Roy,* (*dans quelque Province.*) Regia Provinciæ præfectura, æ, f. ADMINISTRATORYA Gubernatorya Imieniem Krolewskim y ná mieyscu Krolewskim Wielkorządy Prowincyi iákiey.

LIEUTENANT, subst. m. (*Celuy qui commande une armée en l'absence du Général.*) Legatus, i, m *Cic.* NAMIESTNIK Generalny Regimentarz ná mieyscu Hetmańskim komendę maiący.

LIEUTENANT *d'une Compagnie.* Subcenturio, onis, masc. *Liv.* NAMIESTNIK Chorągwiany przy Chorągwi.

LIEUTENANT *de Roy,* (*dans une Province.*) Regius Provinciæ præfectus, i, m. ADMINISTRATOR Gubernator ná mieyscu Krola w kraiu.

LIEUTENANT *général,* (*dans quelque siege de Justice.*) Prætor, oris, m. Primarius Prætor, m. SĘDZIA náywyższy ná mieysce Krola záśiadaiący.

LIEUTENANT PARTICULIER. Secundariæ vicis Prætor. SĘDZIA niższy.

LIEUTENANT CRIMINEL. Capitalium rerum Prætor. Criminum quæsitor, oris, m. SĘDZIA głowny kryminalnych spraw.

LIEUTENANT CIVIL. Ordinariæ cognitionis judex, icis, m. Prætor urbanus, m. SĘDZIA potocznych spraw.

LIEUTENANT GENERAL *de Police.* Urbicus prætor. Rerum urbanarum prætor. Curator urbis & annonæ. NAYWYZSZY dobrego porządku dozorca.

LIGAMENT, m. ou LIGATURE, f. (*Lien, ce qui sert à lier.*) Ligamen, inis, n. *Colum.* Vinctura, æ, f. *Cels.* ZWIĄZANIE węzeł.

LIGNE, subst. f. terme de Géometrie, (*Une quantité estenduë en long.*) Linea, æ, f. *Cic.* LINIA wzdłuż pociągniona kreska.

Lingne droite. Linea recta. Linia prosta w zdłuż. **Ligne perpendiculaire.* Linea ad perpendiculum ducta ou exacta. Cathetus, i, f. *Linia z gory ná doł idąca iáko pion spuszczony ná doł prosto. **Ligne spirale.* Spira, æ, f Linea sic in orbem coacta ut in se se non redeat, (*c'est Une ligne courbe, qui part de son centre, & s'en éloigne à proportion qu'elle tourne en haut.*) *Linia w kołko w okrąg dana kraywa w obłąk dana linia w ktorey końce się nie schodzą.

PETITE LIGNE. Lineola, æ, f. *Hygin.* LINIYKA.

Qui se fait avec des lignes. Linearis & hoc lineare, *Plin.* Liniami w linie dany.

LIGNE ou *Cordeau de Charpentier.* Linea, æ, f. Perpendiculum,

culum, i,n. *Cic.* PION Ciesielski ná sznurko Molarski modła &c. *Tirer une muraille à la ligne* ou *au cordeau.* Ad lineam ducere parietem. *Pionem mierząc prostować ścianę. *Marquer du bois avec des lignes.* Lignum lineare *Cat.* *Pod sznur drzewo brać do obrabiania. **Se servir de la ligne & du cordeau.* Perpendiculo & lineâ uti. *Cic.* *Pionu záżywać według modły według prawidła co robić.

LIGNE en terme d'Astronomie & de Géographie, se dit pas excellence(*de la ligne équinoctiale* ou *de l'Equateur.*)Circulus æquinoctialis,m. *Hygin.* OKRĄG pas połnocny Linia ná Niebie.

LIGNE *de terre* ou *horizontale,* (*qui represente le niveau de la campagne.*) Linea horizonti, *ou* finienti circulo, ad libellam respondens. LINIA horizontalna iák daleko okiem zásięgnąć można.

LIGNE *d'écriture.* Versus, ûs,m. WIERSZ Linia pisząc. **Petite ligne d'écriture.* Versiculus, li, masc. *Cic.* *Wierszyk krotki.

LIGNE en termes de pesche, (*C'est une ficelle de crin ou de corde avec un hameçon au bout.*) Linea hamata, æ, f. Hamus (*mis seul.*) i,m. *Plin.* Seta,æ,f. *Mart.* WĘDA rybacka

Pescher à là ligne. Ducere piscem hamo. *Ovid.* Wędą ryby łowić

LIGNE en terme de Chiromancie, (*les traits* ou *incisures qui sont marquez dans les mains.*) Incisuræ, arum, f. pl. *Plin.* LINIE ná ręko według nauki Chiromancyi.

LIGNE *de bataille,* ou *Ordre de bataille,*(*la disposition dans laquelle on arrange les troupes pour combattre.*) Acies, iei, f. *Cæs. Cic.* SZYKI woyska ustawionego do boiu liniomi.

Il rangea ou *il mit son armée sous trois lignes.* Triplicem aciem instruxit. *Cæs.* Uszykował woysko ná trzy linie. **Il marcha avec ses légions sous trois lignes droit au camp des ennemis.* Triplici instructâ acie usque ad castra hostium accessit. *Cæs* *Szedł z woyskiem we trzy linie uszykowanym prosto ku obozowi nieprzyiacielskiemu.

LIGNE en termes de Fortification, (*Travail fait de terres remuees avec un fosse & un parapet pour défendre un camp.*) Fossæ, arum, fœm. pl. *Cæs.* LINIE co do obozu wały szańce okopy.

LIGNES *de circonvallation,* (*Fossez couverts de parapets qu'on fait autour d'une ville.*) Fossæ circunductæ, fœm. plur. SZANCE oszańcowanie miasta.

LIGNES *de communication,* (*par où on communique d'un camp à l'autre.*)Fossæ per quas ab uno propugnaculo ad alind, patet iter. Linea quibus itur ab uno propugnaculo, ad alind. LINIE dla kommonikacyi od obozu iednego dodrugiego prowadzone.

LIGNE *de compte,* en termes de Finance, (*sont les articles qu'on couche dans un compte.*) Rationum linea, æ,f. RACHUNKI Rejestra. **Mettre en lignes de compte* In rationem referre. Inferre rationibus *Suet.* *W rachunki wpisać.

ON DIT figurément en ce sens, *Je mettray en lignes de compte,* ou *Je mettray sur mon compte tous les services que vous luy rendrez.* Tua in illum officia, ut in me collata numerabo, *ou* tibi accepta referam. *Cic.* NA SWOY Rejestr wpiszę cokolwiek dla niego uczynisz wyświadczysz.

LIGNE en termes de Genealogie (*est une suite de parens descendants d'une mesme souche.*) Directus limes, *genit.* directi limitis,m. Recta linea,æ,f. LINIA krewności Parenteli rodowitości prosto idący.

Il descend en droite ligne de ce Roy. Ab illo Rege directo limite *ou* ordine genus ducit. *Tacit.* Idzie pochodzi prostą liniją od tego á tego Krola.

Ligne collaterale. Linea transversa, æ, fœm. *Paul-Jurisc.* Linia poboczna z boku krewność.

Heritier en ligne collaterale. Heres transversarius, masc. Dziedzic z poboczney linii z stryiecznych cioecznych wuiecznych.

LIGNE'E, subst. f. (*Enfans, descendans.*) Proles. Soboles, is,f *Cic.* POTOMSTWO rod.

LIGNE'E se prend aussi pour *Toute la race & la famille.* Stirps *gen.* stirpis, f. Genus, *gen.* generis, n. *Cic.* Prosapia, æ, f. *Cic.* ROD rodowitość.

LIGNITZ, (*Ville d'Allemagne en Silésie.*) Lignitia, æ, fœm LIGNICA Miásto Niemieckie w śląsku.

LIGUE, subst. f. (*Traitté de confédération qui se fait entre plusieurs.*) Societas, atis, f. Coitio, f. Fœdus, eris, n.*Cic.* LIGA związek spisek sprzysiężenie się.

Ils firent ligue ensemble avec serment. Inter se fidem & jusjurandum dederunt. *Cæs.* SPRZISIĘGLI się między sobą.

LIGUE en mauvaise part, (*Cabale, faction.*) Factio, onis, f. *Cæs. Phad.* LIGA SPISEK w zły sposob fakcya. **S'estant fait plusieurs ligues,* Hinc conspiratis factionum partibus. abl. *Phad* *Kilka spiskow stanąwszy.

LIGUER, V. act. (*Assembler, unir ensemble.*) Consociare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* ŁĄCZYC spysywać sprzysięgać kupić.

SE LIGUER, (*Faire ligue.*) Societatem conflare cum aliquo. Coire in fœdera. Pangere cum aliquo societatem. Facere *ou* inire, ferire fœdus cum alquo. *Cic.* ŁĄCZYC się spisywać się sprzysięgać się.

LIGUEUR, subst. m. (*Cabaliste, factieux.*) Factiosus. Seditiosus, a, um. *Salust. Cic.* SPISKI czyniący fakcye rozruchy niespokoyny.

LIGURIE, (*Pays d'Italie qui contient la riviere de Genes, & une bonne partie de la Gaule Cisalpine.*) Liguria, æ, f. *Plin* LIGURYA Kray włoski.

LILAS, subst. m. (*Arbre qui porte des fleurs semblables à celles du Troësne.*) Liliocum, ci, n. Persarum ligustrum, tri, n. LIGUSTR krzewina.

LILLE Insula, æ, fœm. LILL Wyspa.

(Ville de Pays-Bas en Flandre sus la Deulle, Capitale de la Frandre Gallicane: elle estoit autrefois environnée de divers marescages qui ont esté dessechez par les François.) Miásto niderlando we Flandrii nád Dwelią stołeczne Flandryi Francuskiey otoczona przedtym zewsząd Bágnomi ktore Francuzi osuszyli.

LILLE, (*Ville de Provence dans le Comtat Venaissin, à six lieues d'Avignon.*) Insula, æ, f. LILL Miásto w Prowencyi sześć mil od Aweniono.

LILLEBONNE, *ou* ILEBONNE, (*Ville de Normandie autrefois capitale du pays de Caux dans le Diocese de Roüen.*) Juliobona, æ, f. Juliabon, æ, f. ILBONA Miásto Normandyi.

LILLO, (*Forteresse des Pays-Bas sur l'Escaut, proche d'Anvers aux Hollandois.*) Lillola, æ, f. LILL. Forteca Niderlandu nád Skáldą niedaleko Antwerpu należąca do Holendrow

LIMA, *ou* LOS REYES, (*Ville de l'Amerique, capitale du Perou pour l'Espagne.*) Lima, æ, f. LIMA Miásto Ameryki w krolestwie Perwańskim stołeczne.

LIMA, (*Riviere du Portugal.*) Limia, æ, m. & f. *Pomp. Mel.* LIMA Rzeka w Portugalii.

LIMAÇON, (*on prononce* limasson) subst. m. (*Escargot.*) Limax, acis, m. & f. *Colum.* Cochlea, æ, f. *Cic.* SLIMAK. Małż skorupiasty.

LIMAGNE, subst. f (*Pays de la basse Auvergne, fort beau & fort fertile le long de l'Allier.*) Limania, æ, fœm, LIMANIA kray Awerwil.

LIMAILLE, subst f. (*Menuë poussiere que la scie ou la lime fait tomber des metaux*) Scobis, is, fœm. *Cels.* OPIŁKI od piłowania kruszcow odchodzące.

LIMANDE, subst. f. (*Poisson de la figue des Carrelets*) Solea, eæ, f CERTA ryba.

LIMBES, subst, m. Limbus, i, m. Inferi, orum, m. pl. OTCHLAN.

(C'est un terme de Theologie, qui signifie le lieu où étoient les Ames des Saints, & où J. C. descendit après sa mort & avant sa resurrection: il se prend aussi pour le lieu où sont les ames des Enfans mort sans Baptême.) Mieysce gdzie były zátrzymane Dusze Oycow SS, y gdzie Chrystus Pán zstąpił przed Zmartwywstaniem. Otchłań też się bierze zá mieysce dziatek bez chrztu umieraiącb.

LIMBOURG, (*Ville de Flandre, capitale du Duché qui en porte le nom, au Roy d'Espagne.*) Limburgum, gi, n. (*Elle est suée entre Liege & Juliers.*) LEMBURG Miásto Flandrii głowne Xięstwa tegosz Imienia.

LIME, subst. f. (*Outil servant à polir les métaux.*) Lima, æ, f. *Var.* Scobina, æ, f. *Plin.* PILNIK do piłowania kruszcow.

LIME se dit figurement (*des ouvrages d'esprit qui sont travaillez.*) Lima, æ, f. *Hor.* POPRAWIANE z pilnością y uwagą mow listow pism ksiąg.

On n'a pas encore passé la lime sur mes ouvrages. Ultima lima defuit meis scriptis. *Ovid.* (*On ne leur a pas encore donné*

ul le dernier coup de lime.) Jeśiczę te pisma moie nieprzeyrzane, doskonale nie poprawne.

L'amour est une lime qui use peu à peu les défauts d'esprit, Ingeniorum vitia amore deteruntur, ut levi limâ. Amor ingeniorum vitia limat. Amor excolit ingenia & mores. Miłość powoli y z lekka poprawuie w umyśle ludzkim wszelkie wady.

LIMER, V. act. (*Polir avec la lime.*) Limare, (o, as, avi, atum.) Limâ detetere *ou* proterere, (tero, is, trivi, tritum.) act. acc. *Plin.* PIŁOWAC piłką chędożyć.

LIMER se dit figurément pour *Polir*. Limare. Elimare. *Cic.* Castigare ad perfectum unguem. act. accus. *Hor.* POLERAWIAC co do pism, mow, wierszy, gładzić, wygładzić.

Il a un discours fort limé & fin. Oratione maximè limatus & subtilis. *Cic.* Mowę ma bardzo wyborną.

Les ouvrages des Grecs sont plus limez, mais il y a plus de force dans ceux des Latins. In Graeciæ operibus plus limæ, in Latinis plus sanguinis videtur fuisse. *Vel-Paterc.* Pisma grekow maią więcey poloru, ále Łácińskie są mocnieysze y poważnieysze. *C'est une peine pour les Poëtes de limer leurs ouvrages.* Offendit Poëtas limæ labor. *Hor.* * Naywiększa praca iest Poetom swoie wierse gładzić y poprawiać.

LIMERICK, (*Ville & Comté d'Irlande.*) Limericum, ei, neut. LIMERYK Miásto y Hrabstwo Jrlandyi.

LIMEURE, subst. f. *Voyez* LIMAILLE. OPIŁKI to co odchodzi piłuiąc kruszce.

LIMIER, subst. m. (*Gros chien de chasse qui sert à quester le cerf, & à le lancer hors de son fort.*) Canis indagator, *gen.* canis indagatoris, m. OGAR pies myśliwski.

LIMINAIRE, adject. qui se dit dans cette expression, *Une epistre liminaire ou qu'on met au commencement d'un ouvrage.* Epistola alicui libro præposita *ou* præfixa, æ, f. *ou* quæ ad libri limen præfigitur. PRZEDMOWA ná początku księgi.

LIMITATION, subst. f. (*L'action de limiter & de fixer une chose*) Limitatio, onis, f. *Colum.* OKRESLENIE czego y opisanie ograniczenie.

LIMITE', m. LIMITE'E, f. (*Borné, fini.*) Finitus. Definitus. Finibus circumscriptus, a, um. *Cic.* OKRESLONY OGRANICZONY.

Une science limitée, bornée. Cancellis circumscripta scientia. *Cic.* Náuka ograniczona.

La langue Latine est fort limitée. Lingua Latina exiguis finibus continetur. *Cic.* Język łaciński iest bárdzo ograniczony.

LIMITER, V. act. (*Borner.*) Aliquid terminis circumscribere. Finibus describere, (bo, bis, psi, ptum.) Finire. Definire, (nio, is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* OKRESLIC ograniczyć co.

SE LIMITER, (*Se borner.*) Sibi fines *ou* terminos constituere. *Cic.* GRANICE sobie sámemu záłożyć.

LIMITROPHE, adject. m. & f. (*Qui est voisin & sur les limites d'une Province.*) Conterminus. Finitimus, a, um. Confinis & hoc confine. *Cic.* POGRANICZNY ogranicę będący sąmsiecki.

LIMITES, subst. f. pl. (*Bornes.*) Limites, itum, m. pl. Fines, ium, masc. plur. Termini, orum, masc. plur. *Ter. Cic.* GRANICE.

Oster les limites. Rescindere limites. *Stat.* Rozsyć granice rozpować granicę kopce rozrzucić.

Avoir un droit sans limites, Ne point donner de limites à son droit. Nullis term nis circumscribere aut definire jus suum. *Cic.* Mieć prawo nieograniczone prawo bez granic.

LIMOGES, (*Ville de Guyenne sur la Vienne, capitale du Limousin.*) Lemovicum, i, n. *Cæs.* Lemovicæ, arum, f. plur. Augustoritum, i, n. LIMOZ Lemowik Miásto Gyenny Stołeczne Prowincyi Lemowiku.

DE LIMOGES. Lemovicensis & hoc Lemovicense. Z LIMOZY.

LIMON, subst. m. (*Terre détrempée, vase d'un estang.*) Limus, i, m. *Phæd.* MUŁ mulisko w rzece.

LIMON, (*Espece de citron.*) Malum limonium, i, n. Malum citreum *ou* hetruscum, i, n. LIMONIE.

LIMON, *ou* TIMON *d'une charrette*, (*Les deux principales pieces de bois.*) Temo, onis, m. *Phæd.* DYSZEL.

LIMONNADE, subst. f. (*Breuvage rafraichissant fait du jus de limons & de sucre.*) Ex limoniorum succis confecta potio, *genit.* potionis confectæ, fœm. Sorbitiuncola ex limoniis, *genit.* æ, f. TRUNEK chłodzący z soku cytryn wyciśnionych y z cukru zápráwny (*Limonada.*)

LIMONNADIER, subst. m. (*Celuy qui vend de la limonnade.*) Sorbitiuncularum citrearum propola, æ, f. CUKIERNIK ten co robi y przedaie Limonadę.

LIMONNEUX, masc. LIMONNEUSE, fœm. (*Bourbeux, fangeux.*) Limosus, a, um. *Colum.* MULISTY błotnisty.

LIMONNIER, subst. m. (*Un cheval limonnier, qui est attelé au limon de la charrette.*) Equus ad temonem, m. KON Dyszlowy.

LIMONNIER, arbre, (*Qui porte des limons.*) Malus limonia *ou* hetrusca, *genit.* mali limoniæ *ou* hetruscæ, fœm. DRZEWO Limoniowe.

LE LIMOUSIN, (*Province de Guyenne, divisée en haut & en bas; l'un au Nord-ouest de la Vezere, l'autre à son Sud-est, dont Limoges sur la Vienne est la capitale.*) Limovicensis ager, *genit.* agri Lemovicensis, m. Lemovicensis provincia, f. Lemovicium, ii, n. LEMOWIK Prowincya Gyenny dzieli się ná dwoie to iest ná wyższy y niższy ieden od Nordo Wesztu drugi od wschodu tegoż, Limoż álbo Lemowik iest stołeczne nad Winną.

LIMOUSIN, (*Qui est natif de Limoges.*) Lemovix, icis, m. *Cæs.* LEMOWIK urodzony z Lemowiku miasta lub Prowincyi.

LIMPIDE, adject. masc. & fœm. (*Clair & net, parlant des eaux.*) Limpidus, a, um. *Colum.* CZYSTY woda zrzodło czyste.

LIMPIDITE', subst. fœm. (*Clarté des eaux des fontaines.*) Limpitudo, inis, f. *Plin.* CZYSTOSC wod zrzodeł.

LIN, subst. m. (*Plante dont on fait du fil & de la toile.*) Linum, i, n. *Plin.* LEN z ktorego przędzę robią.

Pline fait mention de trois sortes de Lin, l'un nommé *Linum vivum* ou *asbestinum*, du Lin incombustible, qui ne se consume point dans le feu; l'autre appellé *Linum byssinum*, qui estoit extremement fin; & le troisiéme se nommoit *Carbasus* qui croissoit en Espagne.) Pliniusz Len troiaki wspomina to iest pierwszy Asbestowy nieagorzyſty ktorému ogień niezkodzi, drugi Len bissiorowy bardzo przedni y cienki, trzeci nayczęzszy z ktorego płotna robią. (*Pierwszy len nie iest siany ále w lámie iest kopany z skały ieduey náżwaney Asbest w Węgrzech z ktorey robią sámaty chusty y karty nieugorzyste od ognia nieuszkodzone.*)

Du lin cru, qui n'est point façonné. Linum crudum, i, neut. *Cels.* Len surowy nie międlony niewyrobiony nieprzędziony.

Qui est de lin. Lineus, a, um. *Plin.* Lniany. **Qui est de fin lin.* Ex tenuissimo lino confectus, a, um. *Lniany przedni.

LINCEUL, subst. masc. (*Drap de lin dont on couvre les lits pour coucher.*) Lecti linteum, ei, neut. PRZESCIERADŁO zwyczayne ná posłanie. **Pour ensevelir les morts.* Sindon, onis, fœm. *Mart.* *Prześcieradło śmiertelne na trupa pochowanie.

LINE'AMENT, subst. m. (*Trait du visage.*) Lineamentum, i, n. *Cic.* LINEAMENTA skład twarzy.

LINGE, subst. masc. (*Piece de toile de lin.*) Linteum, ei, neut. Linea, eorum, neut. plur. *Cels.* PŁOTNO, chusta, sámata. **Prens un linge & essuye tes mains.* Linteum cape & exterge tibi manus. *Plaut.* * Weźmiy chustę á utrzyi sobie ręce.

Trafiquer en linge Negotiationem lineariam exercere. *Vlp.* Kupczyć płotnem przedawać płotno.

Un petit linge. Linteolum, i, n. *Plaut.* Chusta máła sámata kawałek chusty.

Qui est de linge. Linteus, a, um. *Cic.* Płocienny.

Couvert d'un linge. Linteatus, a, um. *Liv.* Chustą płachtą prześcieradłem odziany.

LINGER, subst. m. (*Qui fait, trafique de linge & de toile.*) Linteo, onis, m. *Plaut.* PŁOCIENNIK co przedaie płotno.

LINGERE, (*Celle qui vend du linge & de la toile.*) Lintearia, *ou* linearia, æ, f. PŁOCIENNICA Płocienniczka co przedaie płotno.

LINGERE, (*Celle qui fait du linge.*) Mulier linteæ vestis, opifex, icis, f. PŁOCIENNICZKA co szbi płotno Tkaczka.

LINGERIE, subst. f. (*Le trafic de linge.*) Negotiatio lintearia, f. PŁOCIENNICTWO handel płocienny.

LINGERIE, (*lieu où l'on travaille en linge.*) Officina lintearia, æ, f. TKARNIA gdzie płotno robią. Tkacki warsztat.

RUE *de la Lingerie*, (*où se tiennent les Lingeres.*) Vicus lintearius, i, m. ULICA Płociennikow.

LINGOT, subst. masc. (*De l'or ou de l'argent en masse.*)

 Anri

Auri maſſa, æ,f. Maſſula, æ,f. ZŁOTO Srebro w ſztukach w cegiełkach topione nierobione.

LINIMENT, ſubſt m (*Remede topique dont on frotte quelque partie du corps*) Litura, æ,f. *Colum* Illitus, ûs, m. *Plin.* SMAROWANIE.

LINON, ſubſt. maſc. (*Toile de lin fort fine & fort claire.*) Linum byſſinum, i, n. BISIOR rąbek,cienkie bardzo płotno.

LINOTE, ſubſt f. (*Petit oiſeau qui chante agreablement.*) Linaria,æ.f. CZECZOTKA Ptak.

LINTEAU, ſubſt. maſc. terme d'Architecture. (*Piece de bois qu'on met au deſſus d'une porte, appoſée à Seuil.*) Antepagmentum ſuperius, *genit.* antepagmenti ſuperioris, neut. ODRZWI Wierzchowne ná przećiw progu.

LINTZ, (*Ville d'allemagne en la baſſe Autriche, ſur le Danube.*) Lincium, ii,n. LINC Miaſto Niemieckie w wyżſzey Auſtryi nád Dunaiem.

LION, ſubſt. m. (*Beſte farouche, fort cruelle.*) Leo, onis, m. *Plin* LEW Zwierz okrutny.

LION, (*Signe celeſte, & l'un des douze Signes du Zodiaque, & le cinquiéme depuis* ARIES.) Leo, onis, maſc. *Plin.* LEW znák Niebieſki ieden z dwunaſtu pośa Niebieſkiego piąty po baranie.

Sous le Lion naiſſent les grands mangeurs, & les gens impérieux. In Leone cataphagæ naſcuntur & imperioſi. *Petr.* Podelwem rodzą ſię wielcy wyiadacze y hardzi ludźie.

DE LION. Leoninus,a,um. *Plin.* LWI. *La figure d'un Lion* Leonina ſpecies. *Var.* Poſtać Lwia.

LIONCEAU, ſubſt. m. (*Le petit d'une lionne.*) Leonis catulus,li,m. *Lucr.* LEWEK młody.

LIONNE, ſubſt. f. (*La femelle d'un lion.*) Leo, æ, f. Leo femina, *genit.* leonis feminæ,f. *Plaut.* LWICA.

ON DIT proverbialement *A l'ongle on connoiſt le lion.* Ex ungue, Leonem (*on ſous-entend* deprehendes, pour dire qu'on *juge des choſes par un échantillon.*) ZNAC Lwa z pazura (*przyſłowie*) że ſądziemy z pozoru o rzeczach, álbo też że z iednego znaku probę bierzemy o wſzyſtkim.

C'eſt l'ordinaire des peuples de paroiſtre chez eux auſſi braves que des lions, & d'eſtre auſſi laſches que des renards, lors qu'ils en ſont éloignez. Nunc populus eſt domi leones, foras vulpes. *Petr.* Zwyczayná to ieſt ukażdego narodu w domu ſię ſrożyć iák lew, á zá granicąuſtawać iák muchy.

ON DIT auſſi (*d'un fanfaron, qui ſe glorifie à tort & à faux*) *C'eſt un aſne couvert de la peau du lion.* Gloriarum plenior ſine virtute. *Plaut.* TYLKO go gęba: Serdyt á nie duż. Lew thorzem podſzyty.

LIPARI, (*La principale des ſept Iſles Eoliennes proche la Sicile*) Lipare, æ, f. *Plin.* LIPARA pierwſza y nayprzednieyſza Wyſpa z ſiedmiu Eolickich w Sycylii.

(Les ſept Iſles de Lipari ſe nomment en general, *Inſulæ Æoliæ ou Vulcania ou Liparaorum inſulæ.*) Wſzyſtkie te ſiedm Wyſpy Eoliyſkie zowią ſię Wyſpy Liparyiſkie.

LIPPE, ſubſt. f (*Groſſe levre qui ſort.*) Labrum eminens, omn gen. WARGA wyſtawaiąca álbo umyślnie wyſtawione ná kogo.

Faire la lippe ou *la mouë à quelqu'un* Alicui turgere. *Plaut* Wargę ná kogo wyſtawić wykrzywiać ſię.

LIPPE, (*Ville & Comté d'Allemagne dans la Weſtphalie.*) Lupplia,æ,f. Lupia, æ, f. LIPA Miaſto y Hrabſtwo Niemieckie w Weſtfalii.

LIPPE, (*Riviere ſur laquelle la ville de meſme nom eſt ſituée.*) Lupias, ou Lupia, æ, m. LIPA Rzeka nád ktorą toż miaſto támże położone.

LIPPE'E, ſubſt. f (*Franche lippée.*) Menſa gratuita, æ, f. OBIAD darmo. *Chercheur de franches lippees.* Gratuitorum menſarum aſſecla,æ, maſc. Paraſitus,i,m. Patrzać gdzie ſię z komina kurzy.

LIPSTAT, (*Ville ſur la riviere de Lippe, dans le Comté de la Marck.*) Lupia, æ, f. LIPSTAD Miaſto nád Lipą rzeką w Hrabſtwie Marchii.

LIQUE'FACTION, (*on prononce* likéfaction) ſubſt fœm. (*Fonte de la cire & de choſes ſemblables.*) Liquamen, inis, n. *Colum* TOPIENIE roſtopienie ſtopienie roſpuſzczenie ná gorącu ná ogniu woſku y tym podobnych rzeczy.

LIQUE'FIER, (*on prononce* likéfier.) V. *act.* (*Rendre liquide, fondre.*) Aliquid liquefacere, facio, facis,feci, factum.) *Catul.* Liquare, (o,as, avi, atum.) *act. Lucan.* TOPIC roſtapiać roſpuścić.

SE LIQUE'FIER, (*Se fondre.*) Liqueſieri, (fio, fis, factus ſum.) *Cic.* Liquari,(or,aris,atus ſum.) paſſ. *Plin.* Liqueſcere, (ſco, *ſans préterit ni ſupin.*) n. TOPNIEC roſpuſzczać ſię.

LIQUEUR, (*on prononce* likeur.) ſubſt fœm.(*Corps fluide.*) Liquor, oris,m. *Cic.* LIKWOR rzadkie rzeczy mokre.

DES LIQUEURS. (*Diverſes boiſſons ſoit naturelles, comme les vins, muſcat & d'Eſpagne; ſoit artificielles, comme les ratafiats &c.*) Liquores medicati, *genit.* liquorum medicatorum, m.pl. Medicata frugibus pocula, orum, n. pl. Potiones medicatæ, *genit* potionum medicatarum,f.pl. LIKWORY trunki rożne ták przyrodzone, náprzykład wino, muſzkatela, iáko też y robione iáko wodki rożne.

LIQUIDE, (*on prononce* likide.) adject.m. & f. (*Coulant.*) Liquidus, a, um. *Hor.* Fluidus,a,um. *Virg.* Liquidior & hoc liquidius, Fluidior & hoc fluidius Liquidiſſimus, Fluidiſſimus á,um.) RZADKI płynący

LIQUIDE ſe dit figurément en choſes morales, (*des biens qui ſont clairs & ſans conteſtation.*) Liquidus, a,um. Expeditus. *Cic* CZYSTY czyſte dobra czyſty groſz pewny.

LIQUIDER *une affaire*, (*on prononce* likider.) V.*act.* (*L'expédier.*) Aliquod negotium expedire, (dio,is,ivi,itum.) act. ODPRAWIC rzecz iáką wyrachowáć.

LIQUIDER *les depens d'un procès à une certaine ſomme.* Litis impendia certâ pecuniæ ſummâ expendere atque æſtimare WYRACHOWAC koſzta prawne.

LIQUIDITE', (*on prononce* likidité.) ſubſt.f. (*Qualité des corps liquides.*) Liquiditas, atis, fœm. (*mot de Philoſophie.*) RZADKOSC

LIRE, V.act. Legere, (lego,is,legi, lectum) act. *acc. Cic.* CZYTAC.

LIRE, pour dire *Eſtudier en liſant.* Legere. Volvere. Evolvere, (vo, is, volvi, volutum.) Perlegere. act. *acc. Cicer.* CZYTAC Uczyć ſię.

Lire ſouvent. Lectitare, (o,as, avi, atum.) *Cic.* Czytywać *Lire un livre tout entier.* Perlegere librum. *Cic.* Czytać przeczytać kśięgę cáłą. *Employer ſon temps à lire les poëtes ou à la lecture des poëtes.* In poetis evolendis, *ou* in poetarum lectione, tempus conſumere, inſumere operam. *Cic.* Trawić czas ná czytaniu Poetow Wierſzy.

On ne lit plus ſon livre, mais on le ſçait par cœur. Non eſt in manibus illius liber, at hæret mentibus. *Hor.* Już nie czyta ále ná pamięć umieią kśięgę. *Lire nuit & jour les Auteurs* Diurnâ & nocturnâ manu verſare ſcriptores. *Cicer.* Czytać Autorow dźień y noc.

LIRON, *ou* LOIR, ſubſt. m. (*Rat des Alpes.*) Glis, *genit.* gliris,m. *Plin.* SZCZUR.

LIS, (*Riviere des Pays-Bas, qui prend ſa ſource dans l'Artois, paſſe à Gand où elle ſe jette dans l'Eſcaut.*) Legia, æ, m. & fœm. LIZA Rzeka Niderlandu wypadaiąca z Artezyi przechodząca przez Gandaw, á wpadaiąca w Skaldę.

LISBONNE, (*Ville capitale de Portugal.*) Olyſſippo *ou* Uliſſippo,onis,f. *Plin. Pomp. Mel.* LISBONA Miaſto ſtołeczne Portugalii.

DE LISBONNE. Olyſſipponenſis & hoc ſe. *Plin.* Z LISBONY.

LISERON, *ou* LISER, ſubſt.m. (*Herbe qui porte des fleurs faites en petites cloches.*) Convolvolus, i, m. *Plin.* POWOY ziele.

LISET, ſubſt. maſc. (*Eſpece de ver qui ronge le bourgeon de la vigne.*) Volucra, æ, fœm. *Colum.* Involvolus, li, maſc. *Plaut.* Volvox, ocis, Convolvolus, i, maſc. GĄSENICA winna.

LISIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui peut eſtre leu.*) Legibilis & hoc le. *Ulp.* Quod legi poteſt. CZYTELNY wyczytelny.

LISIBLEMENT, *adv.* (*D'une maniere liſible.*) Legibili modo. abl. CZYTELNIE wyczytelnie.

LISIERE, ſubſt. fœm. (*Le bord d'une étoſe, ce qui borne ſa largeur de deux coſtez.*) Panni limes, *genit.* limitis, maſc. Extremus pannus, i, maſc. BRZEG krayka ſzlak u materyi, u ſukien z obu końcow.

ON DIT áuſſi ce mot pour *Les frontieres d'un Royaume*, ou pour *les bornes d'un champ.* Limites, itum, maſc. plur. Fines, ium, maſc. plur. *Stat. Lucr.* KRAY granica krain Pańſtwa &c.

LISSE', m. LISSE'E, f. (*Poli.*) Levigatus, a, um. Levis & hoc leve *Plin.* POLEROWNY, glanſowny.

LISSER, V. *act.* (*Polir en liſſant.*) Levigare, (go, as avi, atum.) *act.* acc. *Plin* Levare, (o,as,avi, atum.) Polire, (lio, is,

is, ivi, itum.) act. acc. *Cicer. Ovid.* POLEROWAC glansować chędożyć.

LISTE, subst. fœm. (*Catalogue qui contient les noms de plusieurs personnes.*) Catalogus, gi, masc. Index, icis, m. *Cic.* REJESTR Osob.

LISTEL, ou LISTEAU, subst. masc. (*Petite bande qui sert d'ornement en Architecture.*) Vitta, æ, fœm. *Vitr.* LISTEWKA.

IL SE DIT encore (*d'une bande noire qu'on met de hors & de dans les Eglises chargée d'Armoiries, lors qu'un Seigneur de Paroisse meurt.*) Vitta lugubris, f. TABLICA wywieszona pogrzebowa przed Kościołem z Herbami Kolatora.

LIT, subst. masc. (*Couche où l'on dort.*) Lectus, i, m. Cubile, lis, n. *Cic.* Lectus cubicularis, m. *Cic.* ŁOSZKO legowisko posłanie do spania.

Un petit lit. Lectulus, li, m. Posłanie łożebzko.

UN LIT *de repos.* Grabatus, i, m. *Cic.* POSCIEL posłanie. **Lit de sangle.* Lectus loris subtentus. *Cat.* *Łoszko z pasami

Un bois de lit, ou chalis. Lecti lignea compages, *genit.* ligneæ compagis, f. ŁOZKO drewniane.

Les pieds du lit. Lecti pedes, *genit.* pedum, masc. plur. *Ter.* Nogi od łożka.

LIT *de plume.* Plumea culcita, *æ*, f. (*& non pas* culcitra.) PIERZYNA Pieranik pościel.

Un lit garni. Lectus instructus, i, m. *ou* omni supellectili instructus. Łożko ubrane ze wszystkim.

Estre au lit, Estre couché. In lecto esse *ou* cubare. *Cic. ou* Cubare in lecto. *Plaut.* Acquiescere lecto. *Catul.* Być w łoszku leżeć.

Estre au lit, Tenir le lit, Garder le lit (parlant d'un malade.) In lecto jacere. Lecto teneri *ou* detineri. *Cic.* Łożkiem się bawić leżyć chorować.

M'imaginant estre au lit de la mort, j'attendu sa venu avec tranquillité. Veluti lecto funebri apratus, expecto mortem jam non molestam. *Petr.* Myśląc że iestem na łożu śmiertelnym czekam śmierci z wielką spokoynością.

Se mettre au lit. Imponere corpus lecto. *Quint.* Thalamis se componere. *Virg.* Lectum petere. *Petr.* Kłaść się do łoszka spać.

Mettre un malade au lit. Ægrum collocare in cubili. *Cic.* Położyć chorego do łoszka.

LITS, (*sur quoy les anciens se couchoient pour prendre leurs repas dans les sales à manger.*) Lecti tricliniares, *genit.* lectorum tricliniarium, masc. pl. *Plin.* Discubitorii lecti, orum, masc. pl. ŁOSZKA stołowe iądalne około stołow stawiane łoszka czyli kanapy u dawnych na ktorych legali do iądania.

QUI DRESSE *des lits pour manger.* Lectisterniator, oris, m. *Ter.* TEN co łoża ustawiał około stołu do iedzenia. *(*On peut aussi employer ce mot* pour *Celuy qui fait un lit pour coucher:* & Lectum sternere *pour faire un lit.*) * Znaczy zaraz rzeczy tego co łoszka robi do spania.

LIT se dit figurément pour *Le mariage.* Lectus socialis, Thalamus, i, m. Torus, i, m. *Virg.* ŁOZE też znaczy małżeństwo.

Ayant esté marié deux fois, il eut un fils du premier lit, & point du second. Cùm bis conjugium iniisset, ex priore conjuge natus est ei filius, ex posteriore nullus. Cùm duas uxores duxisset unum ex alterâ filium suscepit, nullum ex alterâ. Z pierwszego łoża miał syna z drugiego żadnego dziecięcia.

Les enfans d'un premier lit. Primi conjugii liberi. Dzieci pierwszego łoża, **Les enfans du second lit.* Secundi conjugii liberi *Dzieci drugiego łoża.

Souiller son lit, (parlant d'une femme qui ne garde pas la fidelité à son mary.) Temerare lectum suum. *Ovid.* Lædere thalamos *Sen.* Łoże zgwałcić, amazać, o niedochowaniu wiary małżeńskiey.

ON DIT figurément, qu'*Un homme est mort au lit d'honneur.* Gloriose occubuit, *ou* morte occubuit. *Cic. ou* morti occubuit *Virg.* Gloriosam mortem occubuit. *Suet.* UMARŁ na godności na urzędzie, sławną śmiercią zeszedł.

LIT pour *Le lieu où se retirent les bestes fauves se reposer.* Cubile, is, n. *Phæd.* ŁOZE łożysko zwierza dzikiego legowisko w knici.

LIT, (*Canal d'une riviere.*) Alveus, ei, m. *Virg.* Canalis, is, m. *Plin.* ŁOZE rzeki, Kanał, row, koryto ktorym płynie Rzeka tok.

LIT *de pierres,* ou *Assises de pierres.* Coria, orum, n. plur. *Vitr.* WARSZTA kamieni cegły &c.

LITANIES, subst. f. (*Formule de prieres qui s'adressent à J. C. & aux Saints, pour implorer leur secours dans quelque calamité.*) Litaniæ, arum, f. pl. Supplicationes, onum, f. pl. *Cic.* LITANIE nabożeństwo,

LITHARGE, subst. f. (*Ecume d'argent.*) Argenti scoria ou spuma, æ, f. Argyritis, idis, f. *Plin.* SREBRNA piana. **Litharge d'or.* Chrysitis, idis, f. *Plin.* Auri spuma, f. *Złota piana. **Litharge de plomb.* Molybditis, idis, f. Spuma plumbi, f. *Plin.* *Ołowiana piana,

LITIERE, subst. f. (*Où l'on se fait porter par des hommes* ou *par des mulets*) Lectica, æ, f. *Cic.* LEKTYKA wozek noszony od dwoch ludzi albo od dwoch mułow lub osłow. **Porter quelqu'un en litiere.* Gestare aliquem lecticâ. *Horat.* *Nosić kogo w lektyce. **On le mit dans une litiere.* Inditeur lecticæ. *Tacit.* *Wsadzono go do lektyki, * *Aller en litiere, Se faire porter en litiere,* Lecticâ ferri *ou* gestari. Lecticâ iter facere. *Cic.* *Kazać się zanieść albo nosić w lektyce.

Petite litiere. Lecticula, æ, f. *Suet.* Lektyka mała.

LITIERE *portée par six hommes.* Haxaphorum, i, n. LEKTYKA noszona przez sześciu ludzi. * *Par huit.* Octophorum, i, n. *Mart. Cic.* *Przez ośmiu. * *Qui mene une litiere.* Lecticarius, ii, m. *Suet.* * Człowiek do noszenia lektyki pachołek,

LITIERE, (*Paille qu'on met la nuit sous les chevaux pour les coucher.*) Stramentum, i, n. *Phæd.* Substramen, inis, n. *Var.* SŁOMA pod konie na noc posłanie dla koni.

Faire la litiere aux chevaux. Stipulam equis substernere. *Cat.* Podściełać pod konie.

La litiere manque aux chevaux. Equis desunt stramenta. *Phæd.* Niemasz co pod konie posłać.

LITIERE se dit figurément en cette signification, comme *Faire litiere de son bien, le prodiguer.* Bona sua profundere *ou* dilapidare. *Cic. ou* prodigere. *Plaut.* Tracić fortunę marnować trwonić.

LITIGE, subst. m. (*Procès, contestation en justice.*) Litigium, ii, n. *Plaut.* Prawo kłotnia.

LITIGIEUX, m. LITIGIEUSE, f. (*Qui est contesté, qui est en litige.*) Litigiosus. Controversiosus, a, um. *Suet. Cic.* KŁOTLIWA rzecz o ktorą prawo mieć trzeba.

LITRE, substant. m. (*Ceinture peinte de noir autour d'une Eglise avec les Armoiries.*) Cingulus atro colore pictus in circuitu templi cum gentilitiis insignibus, m. Vitta *ou* zona lugubris cum gentilitiis insignibus, f. *V.* LISTEL. PAS dokoła w kościele dany z Herbami zwłaszcza Fundatorow y Dobrodzieiow na ich pogrzebach.

LITRON, substant. m. (*Petite mesure ronde qui contient la seizième partie du boisseau de Paris.*) Litrum, i, neut. Modii decima sexta pars, f. SZESNASTA część miary Paryskiey, miarka.

DEMI-LITRON. Hemilitrum, tri, n. POŁMIARKI.

LITTÉRAL, m. LITTÉRALE, f. adject. (*Qui est suivant la lettre.*) comme *Le sens littéral.* Nativus & proprius verborum sensus, m. Nativa verborum significatio, onis, fœm. WYROZUMIENIE własne co do litery.

LITTÉRALEMENT, adv. (*Selon la lettre* ou *A la lettre.*) Secundùm proprium ac genuinum verborum sensum. POPROSTU co do litery.

LITTÉRATURE, subst. (*Doctrine, connoissance profonde des lettres.*) Litteratura, æ, f. Reconditior doctrina *ou* eruditio, *gen.* reconditioris doctrinæ *ou* eruditionis, f. *Cic.* NAUKA wysoka. **Il avoit beaucoup de littérature ou de lettres.*) Vir multâ & variâ eruditione repletus. *Cic.* *Wielkiey nauki człowiek.

LITHUANIE, (*Province de Pologne, qui porte le titre de grand Duché.*) Lithuania, æ, f. LITWA Prowincya Wielkie Xięstwo.

De Lithuanie. Lithuanus, a, um. Litwin Litewski.

LITURGIE, subst. f. (*Cérémonie particuliere de l'Eglise Grecque pour le service divin.*) Liturgia, æ, f. (*mot consacré.*) SŁUZBA Msza Ruska.

LIVADIE, (*Provincie de la Turquie en Europe.*) Livadia, æ, f. LIWAD Prowincya Turecka w Europie.

LIVERDUN, (*Ville de Lorraine sur la Moselle entre Nancy & Tuul.*) Liverdunum, i, n. LIWERDON Miasto Lotaryngii nad Mozelą między Nansy, y Tul leżące.

LIVESCHE, (*prononcez* LIVÊCHE) (*Herbe.*) Smyrnium, ii, n. *Plin.* DZIĘGIEL ziele.

LIVIDE, adject. m. & f. (*De couleur plombée, comme un visage meurtri.*) Lividus, a, um. *Hor.* Livens, entis, omn gen. *Ovid.* SINY.

Couleur livide ou *plombée*. Livor, oris, m. *Auct. ad Heren.* Color lividus. Siność.

Estre livide. Livere, (eo, es, *sans préterit ni supin*.) neut. *Ovid.* Siniec

Devenir livide. Livifcere, fco.) *sans préterit ni supin*.) Livorem contrahere. *Colum.* Z SINIEC.

LIVONIE, (*Province du Royaume de Suedo,*) Livonia,æ,f. JNFLANTY Prowincya ſzwecyi niegdyś do Polſki należącæ

Les peuples de Livonie Livoues, onum, m. Jnflanczykowie.

LIVRE, ſubſt. m. (*Ouvrage imprime qu'on lit.*) Liber, bri, m. Volumen, inis, n. Codex, icis, m. *Cic.* KSIĘGA drukiem wydana.

Qui a bien des livres, ou *beaucoup de livres*. Qui habet bonam copiam librorum. *Har.* Ksiąg wiele máiący.

Vn livre du mépris de la mort, & un autre de la pacience dans les douleurs. Liber de contemnendà morte, & alter de tolerandis doloribus. *Cic.* Księga iedna o gotowośći ná śmierć, inſza o cierpliwośći w bolach.

Des livres de droit. Libri rubricati, m. pl. *Petr.* Księgi prawne.

FAIRE, *composer un livre*. Conficere ou componere ou ſcribere librum. *Cic.* PISAC, kazać piſać księgę.

Divulguer un livre, le rendre public, le mettre en lumiere. Emittere librum. Edere ou vulgare librum. Wydać Księgę.

Dédier un livre à quelqu'un. Alicui librum dedicare. *Phad.* Inſcribere librũ alicujus nomine. *Quint.* Przypiſać Księgę komu wydać pod Jmieniem czyiem. °*Donner un livre ſur quelque matiere*. Edere librum de re aliquâ. Dare libellos de re aliquâ. *Quint.* °Wydać nápiſać księgę w materyi iákiey. °*Il eſt toûjours ſur les livres, il eſtudie continuellement*. Chartis impalleſcit. Inſeneſcit libris. *Horat.* In ſtudio litterarum aſſiduè verſatur *Cic.* °Záwſze w księgach ſiedzi uſtawicznie ſię oczy. ° *Il aime les livres*. Libris delectatur. In litteris omne tempus inſumit. *Cic.* °Kocha ſię w księgach.

LIVRE, (*Regiſtre d'un marchand.*) Liber, bri, m. *Voyez* REGISTRE. KSIEGI Rejeſtr kupiecki.

LIVRE, ſubſt. f. (*Poids de douze onces, comme celle des Romains; ou de ſeize onces comme la noſtre.*) Libra,æ,f. *Hor.* Pondo. FUNT waga dwanaſtu uncyi według rzymian ſześnaſtu według Francuzow. (*V nas Konſtytucya Roku 1565. Káże áby funt każdy ważył 16. łotow álbo 48. ſkoycy. Łot zas waży poł uncyi, uncya má w ſobie Dragm 8. Dragma waży trzy ſkoyce. álbo ſkrupuły, ſkrupul każdy wáptekach 20. ziarn pſzenicy dobrey przednicy, w inſzych towarach 25. ziarn álbo też 26.*)

Vne livre. Pondo unom. Funt ieden. °*Cent livres*, Centum pondo. °Funtow ſto.

Vne couronne d'or du poids d'une livre. Corona aurea libræ pondo. Korona złota funt ważąca.

DEMI-LIVRE. Selibra, æ, f. *Liv.* Połfonta. °*Vne livre & demie*. Seſqui-libra, æ, f. °Połtora ſunta.

DU POIDS *d'une livre*. Libræ pondo. Libralis & hoc le. Librarius, a, um. *Colum.* WAGI fontowey. °*Du poids de deux livres*. Libris & hoc libile. Adject. Trilibris & hoc bre *Hor.* °Wagi dwu funtowey. °*De quatre lives*. Quadrilibris & hoc bre. *Plaut* °Wagi czterech funtowey. °*De cinq livres*. Quinquelibratis & hoc le. *Colum.* °Wagi pięć funtow.

LE POIDS *de cent livres*, ou *Vn quintal!* Centenarium pondus, *genit* centenarii ponderis, n. *Plin.* Centum pondo. Centum pondium, *gen* centum pondii, n. *Plaut.* CETNAR ſto funtow właśnie, ſtofuncie, (*według ſtatutu powinno ſtofuncie ważyć u nas pięć kamieni ſkąd też kwintalem zowią: to ieſt kamien ále według konſtytucyi tejże 1565. má mieć w ſobie 32. funty,*) *według zygmuntowſki konſtytucyi Cetnar 100. funtow waży*. °*De deux cens livres* ou *de deux quintaux*. Ducenarium pondus. *Plin.* °Dwa cetnary dwu Cetnarowy. °*De trois cens livres*. Trecenarium pondus, *Var.* °Trzy Cetnary. °*De quatre cens livres*. Quadringenarium pondus. *Liv.* ° Cztery Cetnary. °*De cinq cens livres*. Quingenarium pondus. *Liv.* °Pięć cetnarow. °*De ſix cens livres*. Sexcenarium pondus. *Caſ.* °Sześć Cetnarow. °*De ſept cens livres*. Septingenarium pondus *Var.* °Siedm Cetnarow. °*De huit cens livres*. Octingenarium pondus, *Var.* ° Osm Cetnarow. ° *De neuf cens livres*. Pondus nongentarum librarum. °Dziewięć Cetnarow. °*De mille livres*, ou *Vn millier*. Milliarium pondus. *Var.* °Dziesięć Cetnarow, Tyſiąc funtow.

LIVRE'E, ſubſt. f. (*On entend par ce mot certains habits avec des galons de diverſes couleurs, qui marquent le train & les domeſtiques de quelque perſonne de qualité*. Alicujus familiæ inſignia, ium, n. plur. *Virg.* BARWA tym ſłowem znaczą ſię ſuknie y ſtroy rożnego koloru dworu zacnych oſob. Skąd wirgiliuſz mowi o Troianach. Mutemus clypeos. Danaûmque inſignia nobis. Aptemus. *Changeons d'armes, & prenons la livrée ou les habillemens des Grecs*, Odmienny tarcze, Bárwę weźmy ná ſię Grekow.

Les gens de livrée, les peges, les laquais &c. Familia, æ, fœm. *Phad.* Ludzie do Barwy barwiani iáko Pażowie álbo Jzdebni Pokoiowi, lokaie &c. Dwor.

LIVRE'E ſe dit d'une *Diſtribution qui ſe fait chaque jour ou tous les ans à quelques Officiers pour leur ſubſiſtance, de pain, de vin & de viande*. Sportula, æ, f. Annonariæ ſpecies, *genit.* annonariarum ſpecierum, f. pl. *Veg.* Cibariæ ſportulæ, arum, f. pl. PŁACA żołnierſka roczna ná konia ná ſiebie ná Pácholika czeladź. *Traktament* żołd.

LIVRER, V. act. (*Mettre entre les mains, donner.*) Aliquid alicui tradere, (do, dis, didi, ditum.) Dare, (do, das, dedi, datum.) Tradere in manus. Dare in manus ou in poteſtatum. *Cicer.* WYDAC w ręce, Dáć w ręce oddać w ręce.

Livrer quelqu'un pour eſclave. Addicere aliquem in ſervitutem. *Liv.* ou ſervituti. *Caſ.* Dare in ſervitutem. *Ter.* Oddać kogo zá niewolnika. °*Il l'a livré entre les mains de ſon ennemy*. Hunc hoſti prodidit. Deditionem illius hoſti fecit. *Cic.* °Oddał go wydał w ręce nieprzyiacielom.

Se livrer à l'ennemy. Dedere ſe hoſtibus. *Caſ.* In ditionem & arbitrium hoſtium ſe dedere. *Plaut.* Oddać ſię nieprzyiacielowi poddać ſię mu.

LIVRER *quelqu'un au ſupplice*. Dedere aliquem in ſupplicium. *Liv.* ODDAC wydać kogo ná ſtracenie.

Livrer la ville à l'ennemy. Hoſti urbem tradere. Oddać miaſto nieprzyiacielowi. °*La livrer au pillage*. Tradere urbem ad diripiendum, ou urbem diripiendam. *Cic.* °Oddać miáſto nárabunek.

ON DIT auſſi *Livrer un aſſaut*. Oppugnationem urbi inferre. Urbem oppugnare. *Cicer.* PRZYPUSCIC wydać ſzturm. °*Livre bataille*. Prælium committere. *Caſ.* Prælium ou certamen conſerere. *Liv.* Dare prælia. *Virg.* ° Wydać bitwę.

LIVRER, (*Fournir ce qu'on a entrepris de faire.*) Opus aliquid præſtare, (præſto, as, præſtiti, præſtitum.) Præbere, (eo, es, præbui, itum.) act. *Cic.* ODDAC robotę gotową.

LIVRET, ſubſt. maſc. (*Petit livre.*) Libellus, i, maſc. KSIĄZECZKA.

LIVRON, (*Ville de Dauphiné.*) Libro, onis, f. Lubronium, ii. n. LIWRON Miáſto Delfinatu.

LOBE, ſubſt. m. (*Les lobes du foye, du poumon*, c'eſt à dire *Les extremitez de ces parties du corps humain.*) Fibræ, arum, f. pl. *Celſ.* ZYŁY wątrobne płucne álbo brzegi.

LOCAL, m. LOCALE, f. adject. comme *Vn mouvement local*, (*qui ſe fait dans un lieu.*) Motus in loco. MIEYSCOWY MIEYSCOWA rzecz ruſzenie ná mieyſcu. ° *D'un lieu en un autre*. Motus ex uno loco, in alterum. ° Ruſzenie z mieyſca ná mieyſce.

Couſtume locale qui eſt ordinaire en un lieu. Mos alicujus loci, *genit* moris, m. Zwyczaie mieyſc iákich włáſne.

LOCALEMENT, adv. comme *Se mouvoir localement ou dans un lieu*. Moveri in loco. RUSZAC ſię ná mieyſcu. °*D'un lieu à un autre*. Moveri ex uno loco ad ou in alterum. °Ruſzyć ſię z mieyſca ná mieyſce.

LOCATAIRE, ſubſt. m. (*Celuy à qui on loue une maiſon.*) Inquilinus, i, maſc. Qui in conductitiis ædibus habitat. Ædium conductor, oris, m. *Cic.* NAIEMNIK Komornik Arendarz kontraktem trzymaiący mieſzkanie iákie.

LOCHE, ſubſt. f. (*Petit poiſſon de riviere de la groſſeur d'un éperlan.*) Apua cobitis, *genit.* apuæ cobitis, fœm. SLIZ ryba drobna ślizyk.

LOCHES, (*Ville de Touraine ſur l'Indre.*) Lochiæ, arum, f. pl. Lochia, æ, f. LOSZ Miáſto Tureny nád Jndrą.

LOCRIENS, (*Anciens peuples de l'Achaïe.*) Locri, orum, m. pl. *Cic.* LOKROWIE dáwny národ Achaii.

Le pays des Locriens. Locris, idis, f. LOKRYISKI kray.

LOCUTION, ſubſt. f. (*Façon de parler.*) Locutio, onis, f. *Cic.* MOWA mowienie wymowa.

Mot d'un rare uſage. Słowo w francuſkim rzadko używane.

LODEVE, (*Ville épiſcopale de Languedoc ſur la petite riviere*

riviere Lergue. Forom Neronis, *genit.* fori Neronis, n. *Plin.* Luteva, æ, f. *selon Isidore*. LODEW Miásto y Biskupstwo okcytanii nád rzecaką lergą.

Qui est de Lodeve. Lutevensis & hoc se. Z lodewa rodem.

LODI, (*Ville Episcopale d'Italie.*) Laus-Pompeii, *genit.* Laudis-Pompeii, f. LODI miasto y Biskupstwo we włoszech.

LODS ET VENTES, (*Droit que prend un Seigneur en cas de la vente d'un héritage sur le fond de son fief.*) Comprobatæ emptionis ac venditionis alicujus fundi pretium, ii, n, MANSTWO Pánu náywyższemu dochod z przedaży dziedzictwa w Páństwie włásnym swoim.

LOGE, subst. f. (*Cabene.*) Casa, æ, f. Tugurium, ii, n. *Cic. Virg.* Mapalia, orom, neut. plur. *Plin.* CHATA Mieszkanie chałupa.

PETITE LOGE. Casula, æ, f. Tuguriolum, li, neut. *Plin.* CHAŁUPKA.

LOGEABLE, (*on prononce* lojable.) adject. m. & f. (*Où l'on peut loger.*) Habitabilis & hoc li. *Plin.* WYGODNE do mięszkania gdzie stanąć wygodnie można.

Vne maison fort logeable, fort spacieuse.) Laxa & amplæ ædes. *Cic.* Dom bardzo wygodny do stania.

LOGEMENT, subst. masc. (*Lieu où on loge.*) Habitatio, onis, f. *Cic.* MIESZKANIE staneya.

LOGEMENT *pour les survenans.* Hospitium, ii, n. *Petr.* GOSPODA mieszkanie dlá gości stancyc dlá przeieżdzaiących.

Il m'a accommodé de son logement. Accommodavit mihi de habitatione. *Cic.* Ustąpił mi staneyi swoiey.

Il prend son logement chez moy. Habitat apud me, *ou* in domo meà. *Cic.* Diversatus apud me. In domo meà diversatur. *Plaut.* Stawa u mnie.

LOGER, V. act. & neut. (*Occuper, habiter quelque lieu.*) Alicubi habitare, (tu, as, avi, atum.) Habere, (habeo, es, habui, habitum.) MIĘSZKIWAC stawać kędy.

Estre bien logé, Estre logé au large. Benè habitare. Habitare laxè. *Cic.* Wygodnie dobrze mięszkać. *Le contraire est* Artè habitare, *Estre logé à l'étroit.* *Zle niewygadnie stać.

Il est venu loger dans le voisinage. Commigravit huic viciniæ. *Ter.* Przeniosł się tu w sąsiedztwo.

LOGER *chez quelqu'un en faisant voyage, Prendre logement chez luy.* In alicujus domo *ou* apud aliquem diversari. *Cic.* Hospitari, (or, aris, atus sum.) dep. *Sen.* STANĄC gospodą u kogo w drodze.

Aller loger chez quelqu'un. Ad aliquem diverti in hospitium. *Plaut.* Ad hospitem divertere. *Cicer.* (*on dit* Diverto & Divertor.) Stanąć u kogo zá iechać dokąd wdrodz.

Loger quelqu'un, Le recevoir dans sa maison. Aliquem hospitio excipere *ou* recipere. *Ovid.* Przyiąć kogo, dać mu staneyą u siebie.

Il le pria d'aller loger chez luy. Hospitio invitavit. *Cic.* Illum domum suam Invitavit, *Cic.* Prosił go áby stanął u niego.

ON DIT figurément, *Ces grandes espérances ne logent point dans vostre cœur.* (Scar.) Non tantas spes mente agitas. NIEWŁASNIE mowią: Niepostaną ták wielkie nádzieie u ciebie.

LOGICIEN, subst. masc. (*Qui sçait la Logique, qui étudie en Logique.*) Dialecticus, ci, masc. *Cic.* LOGIK co umie co się uczy Logiki.

LOGIQUE, subst. f. (*La Science qui enseigne à raisonner.*) Logica, æ, f. Dialectica, æ, fœm. LOGIKA náuka: iáko o rzeczach rozmyślać y iedno z drugiego wnosić przez rozum y dowody.

LOGIS, subst. m. (*Maison, lieu où on loge.*) Domus, ûs, m. Ædes, ium, f. pl. Habitatio, onis, f. Habitaculum, li, n. Domicilium, ii, n. Ædificium, ii, n. Mansio, onis, f. *Cic. Liv.* MIĘSZKANIE dom gospoda stancya.

S'en aller, se retirer au logis. Capessere domum. Convertere se domum. *Plaut.* Vadere domum. *Ter.* Iść powracać do domu do siebie.

Changer de logis. Migrare *ou* demigrare *ou* commutare domos. Przenosić się gdzieindziey ná mięszkanie.

LOGIS, (*Hostellerie.*) Diversorium, ii, n. Diverticulum, li, n *Cic. Liv.* Stabulum, i, n. *Petr.* GOSPODA dom gościnny karczma gościniec.

MARECHAL *des logis chez le Roy,* (*qui va marquer les logis pour le Roy & pour sa Cour quand il fait voyage.*) Mansor, oris, m. *Veget.* STANOWNICZY Nádworny podrożny.

LOING, (*on prononce* LOIN.) (*Adverbe de lieu & de temps.*) Longè. Procul. adv. *Cic.* DALEKO co do mieysca y czásu.

Loin de la maison. Longè ab ædibus. *Cic.* Longè à domo. *Liv.* Daleko do domu. **Loin de son pays.* Procul patriâ *ou* à patriâ. *Virg.* *Daleko od kraiu swego. **Loin de la mer.* Longè à mari. *Ter.* *Daleko od morza.

Il alla bien loin au devant de César. Cæsari obviam longissimè processit. *Cicer.* Daleko wyiechał zábiegaiąc drogę Cezarowi

Regarder une chose de loin. Aliquid procul spectare. *Cicer.* Patrzać ná co z daleka. **Venir de loin.* E longinquo venire. *Plin.* *Przychodzić przyiechać zdaleka.

Nous n'allons pas fort loin d'icy. Non imus haud longulè ex hoc loco. *Plaut.* Nie daleko idziemy, iedziemy.

Prévoir de loin ce qui peut arriver. Futuros casus longè prospicere. *Cic.* Widzieć z daleka co ma być co się ma stać.

ON DIT qu'*On voit venir un homme de loin,* (*lors qu'on se doute de ce qu'il veut dire.*) Sermonem alicujus præsentire. Occupare quod dicere vult aliquis. WIDZĘ z daleka do czego ciągnie ná co zákrawa czego chce.

ON DIT qu'*Vn homme ira loin,* (*quand il a de belles dispositions naturellement & acquises, & qu'il a de bons patrons.*) In majus fortunas suas provehet *ou* amplificabit. *Horat.* DALEKO zaydzie, maiąc nádzieię okim że urośnie y wynidzie ná wielkiego człowieka: ták dla własnych pięknych przymiotow przyrodzonych y nabytych, iáko też przez przyiacioł y Dobrodzieiow.

Cette affaire nous menera loin, Nous coustera bien de la peine & de la dépense. In labores multos & impensas res ista abibit. Ad multas opes procedet. *Plin. Jun.* Tá rzecz daleko nás poprowadzi wiele kosztu wiele pracy záwodu nám uczyni.

Il ne voit pas plus loin que son nez. Nihil videt, nisi quod ante pedes. *Cic.* Ledwie przed sobą widzi.

C'est du plus loin qu'il me souvienne d'avoir mangé avec luy. Longius quàm meminerim cum illo pransus sum. Niepamiętam ják dawno z nim iádłem.

Nous sommes parens de fort loin. Longissimè à me abest propinquitate *ou* disjuncti sumus affinitate. Krewni sobie z daleka iesteśmy.

Nous sommes bien loin de compte, je ne vous dois rien, mais c'est vous qui devez. Non convenit inter nos ratio, tu nobis non nos tibi debemus. Dalekośmy ieszcze od liczby ty mnie á nie iá tobie winienem.

Vous dites cela au plus loin de vostre pensée. Aliud dicis, aliud cogitas. Aliter loqueris, aliter sentis. Co inszego mowisz co inszego myślisz.

ON DIT *Cét homme n'ira pas loin, il mourra bien-tost.* Brevi è vivis abibit. Instat illi mors, *ou* imminet. NIE daleko pociągnie nie długo pożyie.

ON DIT en menaçant, *Il ne le portera pas loin.* Non longiùs auferet. Brevi pœnas dabit. NIE długo mu to ták ná sucho uchodzić będzie.

ON DIT au figuré, *Mon esprit ne peut pas aller plus loin, ne peut pas s'élever davantage.* Ultra *ou* longiùs progredi mente non possum, *ou* mens non potest. *Cic.* DALEY myślą pámięcią rozumem zásięgnąć niemogę.

Mon discours a esté un peu trop loin. Paulò longiùs oratio mea provecta est. *Cic.* Trochę się dalekom mową uniosł.

Pousser les choses trop loin, les outrer. Ultra leges tendere res. Názbyt dáleko záyść wrzecz sobą.

Prendre les choses de loin. Altiùs res repetere. *Cic.* Brać rzeczy z daleka.

LOIN *de nous, voluptez.* Procul sint à nobis voluptates. Valeant voluptates. Apage voluptates. DALEKO odemnie precz roskoszy.

LOIN pour *Eloigné.* DALEKO dalekі. **Celuy là est heureux, qui loin des affaires & exemt de toutes dettes cultive l'héritage de ses peres.* Beatus ille, qui procul negotiis paterna rura bobus suis exercet, solutus omni fœnore. *Hor.* *Ten szczęśliwy kto dalcki od zabaw y kłotni publicznych, y bez długow Oyczyste grunta uprawia, y rolą się własną bawi.

BIEN LOIN pour *Tant s'en faut s'exprime par* Tantum abest ut; *ou par* non modo, sed etiam: *comme Bien loin que le discours soit énervé par l'arrangement des mots, il ne peut estre sans cela, que languissant;* Tantum abest, ut enervetur oratio compositione verborum, aliter in eo nec impetus ullus, nec vis esse possit *ou* inesse. *Cic.* DALEKO od tego dálcki dáleka od tego, Dáleko od tego áby porządne ułożenie słow miáło osłabić mowę, y owszem bez tego ułożenie káżda mowa mdła iest y bez siły. **Bien loin de vous blasmer, au contraire je*

vous loué. Non modo non te vitupero, ſed *ou* quin etiã laudo. *Dálekó o tego żebym ci to miáł ganić, chwalę y owſzem.

DE LOIN. Eminùs, (*le contraire eſt*, Cominus. *De près*,) *on combattoit tous les jours de loin à coups de fronde.* Quotidiè eminus fundis pugnabatnr. *Caſ.* ZDALEKA (zbliſka.) Bili ſię co dzień zdaleka z proc do ſiebie ciſkaiąc.

LOIN A LOIN. Longo intervallo ou longis intervallis. *Liv.* Z DALEKA daleko.

LOINTAIN, ſubſt. m. en terme de peintnre, (*Ce qui paroiſt eloigné, & qui eſt en perſpective.*) Receſſus, ûs, maſc. *Cic.* NA dał co do widokn.

LOINTAIN, m. LOINTAINE, f. (*Eloigné.*) Longinqnus. Remotns, a, um. *Cic.* DALEKI.

LOIR, ſubſt. m. (*Petit animal qui dort tout l'hiver.*) Glis, *genis.* gliris, m. *Mart.*. SZCZUR dziki co ſpi cáłą zimę kret.

Lieu aù l'on nourriſſoit des loirs. Glirarium, ii, neut. *Var.* Kretowiſko gdzie krety chowano.

LE LOIR, (*Riviere qui ſe jette dans la Sarte un peu au deſſus d'Angers.*) Lædus, i, maſc. LOER Rzeka w padaiąca w Sarnę pod Anżet.

LA LOIRE, (*Vn des plus grands fleuves de France, qui paſſe à Orleans, & va juſques à Nantes.*) Ligeris, is, m. *Caſ.* Liger, eris. m. *Tibul.* LOER iedna znáywiękſzych rzek we Francyi przechodząca przez Orleans áż do Nánty.

LOISIBLE, adject. m. & f. (*Qui eſt permis.*) Licitus, a, um. *Ter.* GODZIWY wolny pozwolony.

LOISIR, ſubſt. m. (*Lors qu'on eſt ſans occupation & qu'on n'a rien à faire*) Otinm, ii, n. *Cic.* WOLNOSC czas kiedy kto ma czas y ieſt niezabawnym.

Vne choſe d'un grand loiſir, qui demande bien du loiſir. Otii plurimi res. *Cic.* Rzecz wiele czaſu potrzebuiąca.

Si vous avez le loiſir, Si vous eſtes de loiſir. Si tibi otium eſt. Si vacas. Si ſit tibi otium. Si vacabis. Si eris otioſus, Si vaces à negotiis. *Cic. Ter. Phed.* Jeżeli maſz czas, ieżeli ci czas pozwoli.

Il faut que vous ayiez bien du loiſir pour vous meſler des affaires d'autruy, qui ne vous regardent point. Tantum ne tibi eſt à re tuâ otii, allena ur cures, quæ nihil ad te attinent? *Ter.* Moſiſz mieć bardzo wiele czaſu oádro, muſi ci wiele czaſu zbywać że ſię w cudze intereſſa wdaieſz do ktorych ci cale nic nie náleży.

Si voſtre loiſir vous le permet, Si vous eſtes de loiſir. Si tibi videam eſſe operam atque otinm. Si animo ſis vacuo. *Plaut. Phed.* Jeżeli ci czas pozwala ieżeliś nie zábawny niezatrudniony.

Employer bien ſon loiſir. Ponere rectè otia. *Horat.* Czaſu ktory zbywa dobrze zażyć.

LOISIR, (*Temps qu'on accorde à quelqu'un pour faire une choſe*) Otinm. Spatinm, ii, n. Tempus, oris, n. *Cic.* CZAS pozwolony komn dla nczynienia czego.

Donner à quelqu'un le loiſir de rentrer en luy meſme. Alicui ſpatium ad ſe colligendnm dare. *Cic.* Dać komn czas rozmyślenia ſię, námyślenia ſię.

Je n'ay pas un moment de loiſir ou *un moment de temps.* Vacui temporis nihil habeo. *Cic.* Nieraam áni momentu roſknrczenia, czaſn wolnego.

LOMBARDIE, *Pays d'Italie qui s'étend au delà & au deçà du Pô.*) Longobardia, æ, f. LOMBARDYA Kray Włoſki ciągnący ſię po tę y po tamtę ſtronę rzeki *Pô* álbo Padns.

LES LOMBARDS. Longobardi, orum, m. pl. LOMBARDOWIE.

LOMBEZ, (*Ville Epiſcopale de Gaſcogne ſur Sava.*) Lombetia, *ou* Lomburia, æ, fœm. LOMBEZ Miaſto y Biſkupſtwo Waſkonii nád Sawą,

LONDONDERY, (*Ville d'Irlande en Vltonie.*) Deria, æ, f. Derrinra, ii, n. Novum Londinum, i, n. LONDONDRYA Miaſto Irlandyi w Ultonii.

LONDRES, (*Ville capitale d'Angleterre ſur la Tamiſe.*) Londinnm, i, n. Londonia, æ, f. LONDYN Miaſto ſtołeczne Anglii nád Tamizą.

DE LONDRES. Londinenſis & hoc ſe. LONDYNSKI z Londynn.

LONG, m. LONGUE, f. adject. (*Qui a des dimenſions & qui eſt eſtendu.*) Longus, a, um. Longior & hoc longius. Longiſſimus. DŁUGI, DŁUGA, ciągły wzdłuſz, toż ſamo wyſoki.

Vne longue pique Longa haſta. *Virg.* Długa Dżyda. **Vne eſpée fort longue.* Prælongus gladius. *Liv.* *Szpada bardzo długa. **De longs cheveux.* Prolixus capillus. *Ter.* Promiſſa coma. Promiſſus capillus. *Liv.* Longi crines. *Virg.* *Włoſy bardzo długie. **Vne longue barbe.* Barba longa. *Ovid. ou* prolixa. *Virg. au* promiſſa. *Liv.* *Broda długa.

Long d'un pied & demi. Seſquipede longus, a, um. *Plin.* Długi ná połtory ſtopy. **Le chemin eſt un peu long.* Longulum eſt iter. *Cic.* *Przydłuższa droga.

LONG, (*pour le temps & pour la durée.*) Longus. Diuturnus. Diutinus. Longinquus, a, um. *Cic* DŁUGI co do czaſu długo bawiący. **Vne longue maladie.* Diutinus *ou* diuturnus *ou* longinquus morbus. *Cicer.* *Długa choroba. **Vne longue guerre.* Bellum diuturnum *ou* diutinum. *Liv.* *Długa woyna

Le temps qu'il nous demande n'eſt pas long. Haud longum orat. *Ter.* Nie o długi czas proſi.

Nous ſommes trop longs, on *nous demeurons trop long-temps ſur des choſes extrémement claires.* Nimiùm longi ſumus in rebus apertiſſimis. *Cicer. ou* nimiùm immoramnr. Bardzo ſię długo bawiemy nád rzeczami oczywiſtemi

De peur d'eſtre trop long. Ne longus ſim. Ne multùs ſim. *Cic.* Abym niebawił.

Nous ſommes trop longs dans nos diſcours. Nimiùm longi ſumus in noſtris ſermonibus. Nimis longo ſermone utimur. *Cic. Plaut.* Długo bawiemy mowami.

Vne longue ſuite de malheurs. Longa malorum ſeries. Nieſzczęścia długo ſię zá ſobą ciągnące.

LONG eſt quelquefois un ſubſtantif maſculin, comme *Fendre une choſe en long* ou *en longueur.* In longitudinem aliquid diffidere. *Cic.* Wzdłuż przeciąć przełupać wzdłuſz.

Il eſt couché par terre tout de ſon long. Humi jacet porrecto corpore, *ou* toto corpore proſtratus. *Liv.* Leży ná ziemi iák długi.

UNE LONGUE, ou *une ſyllabe longue.* Syllaba longa *ou* producta. *Cic.* SYLLABA długa ktorą przedłużaią w mowie.

LONG ſe dit adverbialement en plnſieurs phraſes avec l'adjonction des particules *au, de, le.* DŁUGO. **Il a traitté cette matiere fort au long.* Fuſius iſta tractavit. *Cic.* *Długo ſię z tym y obſzernie rozwodził.

Je vous écriray une autrefois plus au long. Pluribus verbis alias ad te ſcribam. *Cicer.* Inſzym czaſem drugą rázą nápiſzę obſzerniey o tym. **Il s'eſtendit fort au long ſur vos louanges.* Multus fuit in te laudando Copioſè laudes tuas dixit. *Obſzernie ſię rozwodził z pochwałami twemi.

A LA LONGUE. (mieux) *à la longueur du temps.* Longinquitate au diuturnitate temporis. *Cic.* ZA CZASEM.

Toutes choſes s'uſent à la longue. Uſu cuncta deteruntur. *Quint.* Res ſiunt uſu deteriores. *Vlp.* Każda rzecz ſię wypotrzebuie záczaſem. * *On perd patience à la longue* (mieux) *à la longueur du temps.* Diuturnitate patientia vincitur *ou* abrumpitur. *Ovid. Tacit.* *Zá czaſem y cierpliwości nieſtaie.

ON DIT, *Nous nous connoiſſons de longue main, Nous nous aimons de longue main* ou *depuis long-temps.* Jam à longo tempore novimus nos inter nos. Vetus eſt inter nos amicitia. *Cic.* ZNAMY ſię nie dopiero, kochamy ſię nie dopiero.

Menager une affaire de longue-main. Rem aliquam à longo tempore tractare. Záchodzić około czego y ſtarać ſię od długiego czaſu.

TIRER *de long,* (*quand on ſe ſauve par la fuite.*) Aufugere, n. UMKNĄC z daleka, uciekać umykać.

TIRER *de long, Chicaner pour une choſe,* ou *differer le payement.* Rei moram afferre. Procraſtinare debiti ſolutionem ZWŁOCZYC, kręcić zwłokami nárabiać zwłaſzcza w płacenin.

ON DIT, *Le long de la mer, Le long du rivage.* Secundùm mare. *Cic.* Secundùm littus. *Plaut.* Po nád morzem, po nád brzegiem. **Ceux qui habitent le long de la mer rouge.* Maris rubri accolæ, m. pl. *Quint-Curt.* *Obywatele po nád morzem czerwonym.

LONG, (*Tardif, lent.*) Lentus. Tardus, a, um. *Cic.* LENIWY, opieſzały, gnuśny, długo bawiący.

Eſtre long à faire une choſe. Aliquid lentè & cunctanter facere. Długo ſię bawić w czynienin czego. **Il eſt long à venir.* Cunctatur au moratur venire. Veniendi moram facit. Servus venit. *Plaut. Hor.* *Długo ſię bawić nie rychło powracaiąc.

LONG ſe dit proverbialement & populairement en pluſieurs phraſes. *Il en a eu tout du long de l'aulne* ou *tout du long & du large.* Probè admodùm verſatus *ou* vexatus fuit. MIAŁ uſłyſzał doſtał náleżycie.

Il

Il sçait le court & le long de l'affaire. Rem apprimè & penitus novit. Perspicit qui cursus rei, qui exitus futurus sit. *Cic.* Wskroś wie ten interess ná pamięć.

C'EST *du pain bien long,* (*lors qu'on parle d'une profession.*) Ars illa diutini laboris est, & seri fructûs. Ars ex quâ victus serò paratur. Ars longa, longi fructûs. CIĘSZKI to chleb, mowiąc o professyi iákiey pracowitey á máło co zárobku przynoszącey.

Vous me donnez le caresme bien long, pour dire *Vous prenez un long terme.* In longum tempus me remittis. Me in longam ducis moram. *Prop.* Me in longum protrahis. Dáleko mi bardzo czekać będzie.

Il a les dents bien longues, Il a bien faim, Il y a long-temps qu'il n'a mangé. Jejunis dentibus acer. *Hor.* Dentes illi pruriunt esuritione. *Plaut.* Głod zámarł nie pamięta kiedy miał chleb w gębie.

Il tire la langue d'un pied de long, (*quand on parle d'un homme qui est dans le besoin.*) Eget & esurit qvàm maximè. Nie ma co w gębę włożyć, niema czym duszy posilić.

ON DIT qu'*Vn homme ne la fera pas longue,* pour dire qu'*Il ne vivra pas long-temps.* Non diu vita ipsi suppetet. *Cic.* NIE DŁUGO pożyie, nie dáleko pociągnie.

LONG-TEMPS. adv. Diu. Diutiùs. Longùm. *Cic. Virg.* DŁUGO. **Adieu pour long-temps.* Vale longùm. *Virg.* *Požegnanie ná długo.

Il y a long-temps que je les connois. Jam pridem illum novi Dawno ich znám. **Il n'y a pas long temps que je vous connois* Hæc inter nos nupera notitia admodum est. *Ter.* *Nie dawno cię znám.

LE LONG-TEMPS. Longum *ou* diutinum tempus, *genit.* longi *ou* diutini temporis, neut. *Cic.* DŁUGI Czas.

LONGANIMITE', subst. f. (*Fermeté dans la mauvaise, comme dans la bonne fortune.*) Longanimitas, atis, f. Æqua mens, *genit.* æquæ mentis, fœm. *Hor.* JEDNOSTAYNOSC umysłu stałość w szczęściu y w nieszczęściu.

LONGE, subst. f. (*Laniere de cuir.*) Lorum, i, n. Habena, æ, f. *Plin.* RZEMIEN pas rzemienny cienki.

LONGE *de veau,* subst. f. (*C'est la partie depuis les costes jusques à la queuë.*) Lumbus vitulinus, i, m. ŁOPATKA cielęca zádnia cwiartka od żeber do ogona.

LONGIS, mot bas & populaire qui se dit (*d'un homme & d'une femme qui sont longs à faire les choses.*) Lentus. Tardus, a, um. *Cicer.* DŁUGOSZ gniotek co się długo bawi w czym.

LONGITUDE, subst. f. terme de Geographie, (*qui se dit de la distance d'un meridien à l'autre.*) Longitudo, inis, f. *Cic.* DALEKOSC wzdłuż od iednego punktu południowego pasa Niebieskiego do drugiego.

Les degrez de longitude. Gradus longitudinis. Stopnie długości.

LOLGUEMENT, adv. (*Pendant un long-temps.*) Diu, adv. Longo tempore, abl. DŁUGO.

LONGUET, masc. LONGUETTE, fœm. (*Vn peu long.*) Longulus, Longiusculus, a, um. *Cic.* PRZYDŁUZSZY, PRZYDŁUZSZA.

LONGUEUR, subst. f. (*Estenduë en long.*) Longitudo, inis, fœm. *Cic.* DŁUGOSC ciągłość wzdłuż. **La longueur du chemin.* Itineris longitudo. *Cic.* *Długość drogi, dalekość.

LONGUEUR, (*en parlant du temps.*) Longitudo. Longinquitas. Diuturnitas, atis, fœm. *Cæs. Ter.* DŁUGOSC co do czasu. **La longueur des nuits.* Noctium longitudo. *Cicer.* *Długość nocy. **Du temps.* Temporis diuturnitas. *Cic.* *Długość czasu.

LONGUEUR, (*Retardement.*) Mora, æ, f. Tarditas, atis, f. *Cic.* DŁUGOSC zwłoka opoźnienie.

Les longueurs & les remises sont fascheuses dans les affaires. In rebus tarditas & procrastinatio odiosa est. *Cic.* Zwłoki są bardzo przykre w interessach. **Tirer les choses en longueur.* Tempus ducere. Moras nectere *ou* ducere *ou* trahere. *Quint. Virg.* Tarditatem rebus afferre. Injicere moras. *Cic.* *Zwłoczyć rzeczy.

LOPIN, subst. m. terme populaire, (*qui signifie un morceau de viande.*) Frustrum, i, neut. SZTUKA kawał czego do ziedzenia.

LOQUET, subst. masc. (*Morceau de fer qui se leve & se baisse pour ouvrir & fermer une porte.*) Pessulus versatilis, *genit.* pessuli versatilis, m. KLAMKA do otwierania.

LORETE, *ou* LAURETE, (*Ville d'Italie dans l'Estat Ecclesiastique.*) Lauretum, i, neut. ŁORET Miasto Włoskie w Państwie Kościelnym.

NOTRE DAME DE LORETE. Virgo Lauretana, *Lieu où la Sainte Virgine est honorée.* NAYSWIĘTSZA Pánna Loretańska mieysce Swięte.

LORGNER, V. act. (*Regarder de costé.*) Oculis obliquis aspicere. *Cic.* ZYZEM pátrzyć świdrem szydłem patrzyć.

LORGUES, (*Ville de Province dans le Diocese de Frejus.*) Leonas, æ, f. Leonicæ, arum, f. pl. LORG Miásto Prowencyi Dyecesyi Freius.

LORIOT, subst. m. (*Oiseau d'un verd jaunastre de la grosseur d'un merle.*) Galbula, æ, f. *Mart.* *ou* Galbus, li, m. *Plin.* WILGA czyli żołna ptak.

LORRAINE, (*Duché souverain de l'Europe, qui est arrosé de la Moselle & de la Meuse.*) Lothariogia, æ, fœm. ŁOTARYNGIA Xięstwo samowładne w Europie ktore oblewaią rzeki Mozela y Moza.

(Elle est divisée en Haute & Basse Lorraine: là Haute s'appelle *Mosellana superior;* & la Basse *Mosana inferior.*) Dzieli się ná wyższą y niższą wyższą od rzeki zowią mozelana, á niższą mozana niższa.

LORRAIN, m. (*Celuy qui est de Lorraine.*) Lotharingus, i; masc. LOTARYNCZYK rodem z Lotaryngii.

LORRAINE, f. (*Celle qui est de Lorraine.*) Lotharinga, æ, fœm. ŁOTARYNKA tá co iest z Łotaringii rodem.

LORS, (*Adverbe qui marque le temps passé* ou *futur, & se joint avec les particules* que, des, pour.) comme *Lors de la bataille, Dans le temps de la bataille.* Sub tempus *ou* sub horam pugnæ. *Suet.* KIEDY podczas nátenczas záraz, nátenczas kiedy była woyná.

DES LORS, *Dès ce temps.* Ex eo tempore. Tum. Tunc. *Cic.* ZARAZ od tego czasu kiedy.

POUR LORS, *Alors.* Tum. Tunc. NATENCZAS.

LORSQUE, *Quand.* Cùm. Quum. Quando. Ubi. Postquam. NATENCZAS kiedy wtenczas kiedy.

LOSANGE, subst. f. (*Figure à quatre côtez égaux qui a deux angles aigus & deux obtus.*) Quadratum duos acutos itē obtusos, o. KWADRAT ukośny o dwoch rogach kończystych á odwocq tępych.

LOT, subst. m. (*Portion d'une chose divisée en plusieurs parties.*) Pars, *genit.* partis, f. Portio, onis, fœm. *Cic.* CZĘSC co ná kogo przypada los.

Faire les lots ou les partages d'un heritage. In partes æquè dividere hereditatem. Erciscere hereditatem. *Cic.* Dzielic ná części ná losy dziedzictwo co ná kogo ma przypaść.

LOT, (*Riviere du Rouergue & du Quercy.*) Olda, æ, m. Oldus, i, m. OLDA rzeka Rowergu, y Kwercl.

LOTTERIE, *ou* LOTERIE, subst. f. (*Des billets de loterie.*) Pittacia, *genit.* pittaciorum, n. pl. *Petr.* LOTERYA kártki. **Ce qui estoit écrit sur les billets.* Apophoreta, orum, n. pl. Ludicra schedularum sortitio, onis, f. *Fanty ná kártkach nápisane.

(Les Romains pendant les Saturnales faisoient des Lotteries où l'on tiroit des billets, qui contenoient toutes sortes de choses, dont celuy chez qui on mangeoit faisoit present aux conviez.) U Rzymian pod czas zápust bywały przy ochotach Loterye, wyciągano kartki ná ktorych rozmaite fanty były nápisane ktore rozdawał gospodarz gościom ktorych usiebie częstował według kartki iáką kto szczęściem wyciągnął.

LOTTIR, *ou* LOIR, V. act. (*Faire des lots.*) Sortiri, (tior, iris, sortitus sum.) dep. acc. *Cic.* LOSOWAC LOSEM odbierać dzielić &c.

LOTUS, subst. m. (*Plante médecinale qui croist en Egypte.*) Lotus, i, f. *Plin.* KOMONICA ziele.

LOUABLE, adject. m. & f. (*Qui merite des louanges.*) Laudabilis & hoc le. Laudandus. Laude dignus, a, um. *Cic.* CHWALEBNY, pochwały godny.

LOUABLEMENT, adv. (*D'une maniere louable.*) Laudabiliter. adv. *Cic.* CHWALEBNIE.

(Ce mot n'est pas du bel usage en nôtre Langue.) To słowo niedobrze się mowi w Francuskim.

LOUAGE, subst. m. (*L'action de prendre quelque chose à louage.*) Conductio, onis, f. *Cic.* NAIEM náięcie.

Maison à louage, ou *qu'on loue.* Ædes conductitiæ, *genit.* ædium conductitiarum, f. pl. Domus conductitia, f. Dom náiemny do nięcia. **Cheval de louage.* Equus conductitius *ou* meritorius. *Koń do náięcia naiemny koń.

Prendre une maison à louage. Ædes *ou* domum conducere. *Cic.*

Cic. Náiąć domu ná mięſzkánie.

Qui prend à louage. Conductor, oris, m. *Cic.* Náymuiący *Tenir quelque chose à louage.* Habere aliquid conducti. *Cic.* *Ná naiem trzymaiący.

CHAMBRE *de louage.* Cœnaculum meritorium, neut. *Suet.* IZBA do náięcia.

LOUAGE, (*L'action de donner à louage.*) Locatio, onis, f. *Cicer.* NAYMOWANIE. **Donner à louage.* Locare. *Cicer.* *Náymowáć komu.

Qui donne à louage. Locator, oris, m. *Plin.* Náymuiący komu.

LOUANGE, ſubſt. fœm. (*Temoignage d'estime.*) Laus, *genit.* laudis, fœm. Laudatio, onis, fœm. CHWAŁA, Pochwała.

Donner des louanges à quelqu'un. Tribuere *ou* impertire *ou* concedere *ou* tribuere *ou* contribuere alicui laudem *ou* laudes. *Cic.* Tollere aliquem laudibus, *Hor.* Chwałę komu przyznawáć chwały mu dawáć.

Nous donnaſmes à ce ſentiment des louanges exceſſives. Hanc ſententiam effuſiſſimis proſequimur laudationibus. *Petr.* Pochwaliliśmy nieſkończenie to zdanie.

Je ne luy ay pas donné la centiéme partie des louanges qu'il mérite. Haud centeſimam partem laudavi, quam ipſe meritus eſt, ut laudetur laudibus. *Plaut.* Setney części pochwał mu nie dałem ná ktore záſłużył ktorych godzien.

Relever les louanges de quelqu'un. In aſtra tollere laudes alicujus. *Cic.* Przyczyniać pochwał czyich.

Les louanges ne ſeyent point bien dans la bouche de celuy qui ſe loue. De illius ore fiunt laudes ſordidæ *Plaut.* Sordet laus proprio in ore. Nieprzyſtoyna ieſt chwała w uściech włáſnych.

Diminuer les louanges d'une perſonne. Deterere laudes alicujus. *Hor.* Ubliżáć chwały czyiey.

LOUCHE, adject. m. & f. (*Qui a le regard de travers.*) Strabo, onis. m. Luſcus, *a*, um. *Mart.* Qui eſt diſtortis ac depravatis oculis ZYZOWATY zezooki. **Une femme louche* Luſca mulier. *Białogłowa zyzowata.

LOUCHET, ſubſt. m. (*Eſpece de boyau à fouir la terre.*) Bipalium, li, n. *Plin.* MOTYKA.

LOUDIER, ſubſt. m. (*Couverture faite de deux étoffes piquées*) Lodix, icis, f. *Juv.* Toral, alis, n. *Juv.* Toralium, li, n. *Hor. Petr.* KOŁDRA.

Petit loudier. Lodicula, æ, f *Suet.* Kołderka.

LOUDUN, (*Ville du Poitou entre Poitiers & Saumur.*) Juliodunum, i, n. LUDUN Miáſto Piktawſkie.

DE LOUDUN. Julioduneoſis & hoc ſe. Z LUDUNU.

LOUER, V. act. (*Donner des louanges,*) Laudare. Collaudare. Dilaudare, (do, *as*, avi, atum.) act. acc. Aliquem laude afficere. Laudibus ornare *ou* efferre *ou* illuſtrare. Alicui laudem tribuere *ou* impertire *ou* concedere. Habere laudes de aliquo. Ferre aliquem laudibus. *Cic.* CHWALIC.

Louër beaucoup, Donner de grandes louanges. Laudibus aliquem cumulare *ou* tollere. Laudibus ad cœlum extollere. Ferre *ou* efferre laudibus in cœlum. *Cicer.* CHWALIC bardzo, wielkie pochwały dawáć.

Louër hautement quelqu'un. Canere aliquem. Laudes alicujus canere. *Salluſt.* Chwalić w głos, ná głos chwalić głośno publicznie iáwnie wychwaláć ſławić.

Louër quelqu'un en ſa preſence. In ore laudare aliquem. *Terent.* Chwalić w oczy obecnie,

C'eſt une choſe embarraſſante de ſe louër ſoy meſme parce qu'on court riſque d'eſtre accuſé d'arrogance. Impeditum eſt ſe ipſum laudare, ne vitium arrogantiæ ſubſequatur. *Cicer.* Ciężka to rzecz ſiebie ſamego chwalic, bo tákiego, maią zá pyſznego.

Celuy qui eſt bien aiſe d'eſtre loué fauſſement, en eſt ſouvent puny par un honteux repentir. Qui ſe laudari cupit verbis ſubdolis, dat plerumque pœnas turpi pœnitentiâ. *Phæd.* Ten co ſię kocha w chwalbie często ſię tego wſtydzić muſi ſromotnie.

J'aime l'hiſtoire de Nevius, qui ne dit pas ſeulement qu'il eſt aiſe d'eſtre loué, mais qu'il veut eſtre loué d'un homme qui mérite luy meſme des louanges. Placet ille Hector Nævianus, qui non tantum laudari ſe lætatur, ſed addit etiam *à* laudato viro. *Cic.* Kochamſię w Owym Hektorze oktorym powiada Newiuſz: Ze nie tylko rad ále y chciał być chwalony od tákiego ktory ſam godzien pochwały.

Louër ſes inclinations & blaſmer celles des autres. Sua laudare ſtudia, & aliena reprehendere. *Hor.* Chwalić ſwoie ſkłonności ſprawy cudze ganić.

Indigne d'eſtre loué, Qui ne le merite point. Illaudabilis & hoc le, adject. *Stat.* Niegodzien chwały kto ná nię nie záſłużył.

Qui n'a point eſté loué. Illaudatus, a, um. *Stat.* Bez chwały niepochwalony.

Qui loue quelqu'un pour avoir quelque lippée franche. Laudicœnus, i, m. *Plin. Jun.* Podchlebca co ſię liże komu áby co doſtał

LOUËR ſignifie quelquefois, *Remercier:* comme *je loue Dieu de m'avoir donné une bonne ſanté.* Laudes *ou* grates ago Deo, quod bene valeam. CHWALĘ dziękuię, chwalę Bogá że mi dał zdrowie dobre.

LOUËR avec le pronom perſonnel ſignifie *Eſtre ſatisfait, Publier par tout une choſe* Laudare. Prædicare. CHWALIC ſzczycić ſię wyſławiać. * *Je me loue de ſa liberalité.* Laudo illius munificentiam *ou* liberalitatem. *Wyſławiam hoyność iego, ſzczycę ſię nią. **Il ſe loue fort de vous,* Tua in illum merita laudat *ou* prædicat. *Cicer.* * Bardzo ſię ſzczyci tobą.

LOUËR, (*Donner à louage.*) Locare. Elocare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Operam ſuam alicui locare. NAYMOWAC komu.

Il s'eſt loué pour les jeux. Locavit ſe ad ludos *ou* operam ſuam locavit. *Plaut.* Náiął ſię do igrzyſk.

Je me ſuis loué pour ſervir comme un homme, & non pas comme un cheval. Hominis operas locavi, non caball. *Pet.* Náiąłem ſię ábym robił iáko człowiek *a* nie iáko koń. **Je me ſuis loué pour un écu.* Nummo conductus ſum. *Plaut.* *Náiąłem ſię zá Talar bity **Ma peine eſt louée.* Conducta eſt opera mea. *Plaut.* *Iużem náięty ná roboty. **Je me ſuis loué à un boulanger pour tourner la meule.* Ad molas circumagendas operam piſtori locavi. *Aul-Gel.* *Náiąłem ſię piekárzowi do chleba.

LOUËR, (*Prendre à louage.*) Conducere, (co, is, xi, ctum.) act. acc. NAYMOWAC od kogo. *(*On dit* Conducere navem *ou* navigium. *Plaut. Horat.* *Louer un vaiſſeau.*) *Náiąć ſtatku ſzkuty &c.

LOUËR ſe dit proverbialement & populairement en ces phraſes. *Cet homme a des chambres à louër dans ſa teſte,* c'eſt à dire qu'*Il manque de cervelle,* qu'*Il eſt un peu fou.* Homo ille deſipit nonnunquam. Infelix eſt cerebri, Cerebro nonnunquam laborat. *Cic. Horat.* *ou* putidum eſt ipſi cerebrum. *Plaut.* Ma kilka komorek w głowie do náięcia czegoś mu w głowie niedoſtáie, nie z pełna rozumu.

ON DIT qu'*Un homme a loué ſon ventre,* pour dire qu'*Il eſt engagé à aller diſner quelque part.* Condixit alicui cœnam. Condixit alicui. *Suet. Cic.* ZAPROSIŁ ſię álbo záproſzony ná obiad do kąd.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Expreſſya Francuſka proſta y podła.

LOUEUR *de chambres garnies,* ſubſt. m. Cœnacularius, ii, m. *Qui loue des chambres garnies ou en chambre garnie.* Qui cœnaculariam facit *au* exercet. *Ulp.* TEN co náymuie Izbi porządnie przybranych.

LOUIS, ſubſt. m. (*Piece de monnoye qui eſt d'argent.*) Nummus aureus, *ou* Nummus argenteus, i, maſc. PIENIĄDZ Francuſki názwany *Louis* Ludwik ſą ludwiki złote, y ſrebrne.

LOUP, (*on prononce* lou,) ſubſt. m. (*Gros chienſauvage.*) Lupus, i, m. *Hor.* WILK.

LOUP *cervier.* Lupus cervarius, i, m. *Plin.* RYS.

LOUP ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *La faim chaſſe le loup hors du bois,* pour dire que *La neceſſité contraint les gens de travailler.*) Adigit fames ad laborem. Fames lupum exigit paſtum. WILK, przyſłowiem, wilka głod z láſa wypędzi potrzeba bieda náuczy pracowáć.

Mettre les gens à la gueule du loup, pour dire *Les expoſer à un peril évident.* Objicere caput alicujus aperto periculo. In apertum periculum aliquem obiicere. *Cic.* Wilkowi w gárdło wrzucić podáć w oczywiſte niebeſpieczeńſtwo.

CET *homme a veu le loup,* pour dire qu'*Il eſt aguerri & experimenté.* Uſu rerum exercitus, exercitatus, *a*, um, recte eſt. *Cic. Hor.* NIE Fryc.

DONNER *la brebis à garder au loup,* pour dire *Mettre une choſe en des mains infideles,* Ovem lupo committere. *Ter.* DAC owce ná chowanie wilkowi, oddáć co wręczenie pewne.

Quand

Quand on parle du loup on en voit la queuë. Lupus in fabulâ. *Ter.* Eccam tibi lupum in sermone præsens, esuriens adest. *Plaut.* O wilku mowa o wilk wśieci.

TENIR *le loup par les oreilles, quand une affaire qu'on croyoit faite, est traversée par quelque obstacle.* Auribus lupum tenere. CHWYTAŁ wilka záuszy, rozumiał że już dokazał á nic ztego.

MARCHER *à pas de loup.* Suspenso gradu ire. *Ter.* STĄPAC ostrożnie.

ON DIT en chirurgie, *Enfermer le loup dans la bergerie, (quand on laisse trop-tost refermer une playe, sans l'avoir bien fait suppurer.)* Lupum ovili condere. Non satis extersum vulnus conglutinare. *Cels.* ZAMKNAC wilka w oborze po cyrulicku mowią Francuzi kiedy krodáie zágoić się ránie álbo wrzodowi niewyprowadziwszy materyi dobrze.

LOUP, (*Poisson de mer qu'on appelle Merluë.*) Lupus, i, m. *Plin.* SZCZUKA morska, wilk morski ryba.

LOUP GAROUS, (*Certains hommes mélancoliques qui courent la nuit, & qui épouvantent.*) Nocturni *ou* nigri lemures, *genit.* nocturnorum *ou* nigrorum lemurum, m. pl. *Hor.* Homines quos intemperiæ agitant. *Plaut.* WIŁKOŁEK. Człowiek pomięszanych álbo zaczarowanych zmysłow ktory ktory się samemu sobie w wilka obrocony być zdaie.

LOUP est aussi *Une espece de maladie, qui vient aux jambes, qui est un ulcere chancreux.* Corruptius ulcus, *genit.* corruptioris ulceris, n. *Cels.* KANCER w nogach zepsowanie nog podziurawienie awrzedziałość.

LOUP, (*Sorte de masque qui couvre tout le visage, à l'usage des dames.*) Persona. Larva, æ, f. *Phæd. Hor.* MASZKA Maszkara stroy potworny maszkarka.

DE LOUP. Lupinus, a, um. *Cic.* WILCZY.

LOUPPE, subst. f. (*Tumeur contre nature, qui arrive dans quelque partie du corps.*) Ganglion, ii, n. *Plin.* Panus, i, m. *Cels.* GRUCZOŁY wrzody dymienice żył nádęcie.

LOURD, m. LOURDE, f. adject. (*Qui est pesant.*) Gravis & hoc grave. *Cic.* Ponderosus, a, um. *Plin.* CIĘSZKI, CIĘSZKA ważny.

LOURD, (*Pesant, qui n'est pas agile.*) Gravis & hoc grave Tardus, a, um. *Liv.* CZIĘSZKI niezgrabny.

LOURD se dit figurément, (*de ce qui est pesant & onéreux.*) comme *Cette dépense est trop lourde pour moy, elle est au dessus de mon bien & de mon pouvoir.* Ista impensa pro re meâ gravior est. CIĘSZKI przykry zbyteczny; ciężki to koszt ná mnie nád siły nád możność moię. *Vous avez fait une lourde faute.* Grave est istud, quod peccasti. Graviter peccasti. *Ciężkiś błąd popełnił.

C'est un lourd fardeau quatre-vingts ans sur la teste. Anni octoginta mala merx & tergo gravis. *Plaut.* Wielki to ciężar lat osmdziesiąt ná głowie.

ON DIT, *Un esprit lourd, grossier, stupide.* Tardum ingenium ac hebes *Cic.* DUBIEL głupi prostak cap

LOURDAUT, subst m. LOURDAUDE, subst f. (*Grossier, lourd*) Stolidus, Bardus, a, um. Hebes, etis, omn. gen. *Cic.* Stupidus, a, um. GRUBIAN prostak głupiec.

LOURDEMENT, adv. (*Grossierement, sans esprit.*) Stolidè. adv. *Liv.* PO GRUBIANSKU po prostu brzydko

LOURDISE, subst f. (*Stupidité.*) Stupor, oris, m. Stupiditas, atis, f. *Cic.* GRUBIANSTWO głupstwo.

LOUSCHE, (*prononcez* LOUCHE.) adject. m. & f. (*Bigle, qui regarde de travers.*) Strabo, onis, masc. Strabus, i, m. *Hor* ZYZ zyzek zyzowaty

LOUSCHE se dit aussi (*de ce qui est un peu trouble, & qui n'est pas tout à fait clair*) Subobscurus. Subnubilus, a, um. (*lors qu'on parle du vin & des pierres.*) NIEIASNY nieklarowny nieczysty nieprzezroczysty co do y wina kamieni drogich.

LOUSCHER, (*prononcez* LOUCHER.) V. n. (*Regarder de travers.*) Limis oculis aspicere. act. acc. ZYZEM patrzyć.

LOUTRE, subst, m. & fœm. (*Animal amphibie, qui habite dans l'eau & sur la terre.*) Lutra, æ, f. *Plin.* BOBR wodno ziemne zwierzę.

LOUVAIN, (*Ville capitale du Brabant, dans les Pays-Bas, situé sur la riviere de Dile à cinq lieuës de Bruxelles.*) Lovanium, ii, n. LOWAN Miasto stołeczne Brabancyi niższych Niemiec położone nád rzeką Dylą pięć mil od Bruxeli

DE LOVAIN. Lovaniensis & hoc se. Z LOWANIU.

LOUVE, subst. f. (*La femelle du loup.*) Lupa, æ, f. *Liv.* WILCZYCA.

ON APPELLE, *Une prostituée à tout venant, une Louve.* Lupa, æ, fœm. *Plaut.* NIERZĄDNICA, komunica, tłuk.

LOUVE, (*Riviere du Comté de Bourgogne.*) Lupa, æ, m. LUPA Rzeka Hrabstwa Burgundyi.

LOUVETEAU, subst. m. (*Le petit d'une louve.*) Lupæ catulus, i. m. WILCZĘ wilczek młody.

LOUVETIER, subst. masc. *Grand Louvetier en France, (Officier qui est préposé à la chasse du loup.)* Luporum venationi præfectus, i, m. Luperius, ii, m. ŁOWCZY Wielki we Francyi.

LOUVETER, V. neut. (*Qui se dit de la louve qui fait ses petits.*) Catulos lupinos edere. act. KOCIC się Wilczyca się koci.

LOUVIERS, (*Petite ville de Normandie.*) Lupariæ, arum, fœm. plur LUWIE Miasteczko Normandyi.

LOUVOYER, V. neut. terme de marine, (*Voguer tantost d'un costé & tantost de l'autre.*) Modò in hanc, modò in aliam partem navem flectere *ou* detorquere. act. KRĘCIC się krążyć po morzu błąkać się rás uá tę drugi raz uá tę stronę.

LOUVRE, subst. m. (*Le Palais où habite le Roy.*) Luparæ, æ, f. LUWR Pałac Krolewski w Paryżu.

(Ce mot s'est dit premierement de ce Palais magnifique qui est à Paris, & du depuis les maisons où habitent les Rois ont esté appellées *Louvres.*) Luwrem zwano zrazu sam tylko ow sławny Pałac Krolewski w Paryżu, ále potym każdy Pałac Krolewski Luwrem zowią.

LOY, subst. f. *on dit au plurier* LES LOIX. Lex, *genit.* legis, f. *Cic.* PRAWO Prawa.

La loy naturelle doit servir à corriger les vices & à faire pratiquer la vertu. Legem emendatricem vitiorum esse oportet, commendatricemque virtutum. *Cic.* Prawo przyrodzone służy do poprawy występkow á náśladowania cnoty.

La loy naturelle fait la distinction du juste & de l'injuste, à laquelle se rapportent toutes les loix humaines, qui punissent les meschants & conservent les bons. Lex est justorum, injustorumque distinctio, ad quam leges hominum diriguntur, quæ supplicio improbos afficiunt, defendunt ac tuentur bonos. *Cic.* Prawo przyrodzone rozeznaie między złym y dobrym á od tego pochodzą wszystkie prawa ludzkie karzące występnych záchowuiące dobrych.

La loy est une raison souveraine inspirée de la nature, qui ordonne ce qu'il faut faire, & défend ce qu'il ne faut pas, nous portant au bien & nous détournent du mal. Lex est ratio summa insita à naturâ, quæ jubet ea quæ facienda sunt, prohibetque contraria, imperans honesta, prohibens contraria, *ou* ad rectè faciendum impellens, à delicto avocans. *Cic.* Prawo iest rozsądek náywyższy z przyrodzenia każdemu nádany wiedący do dobrego odwodzący od złego, przykazuiący to co się godzi zákazuiące to czego się niegodzi.

LOY se dit aussi (*de la differente police des Estats & des peuples, des maximes dont ils sont convenus, ou qu'ils ont receuës de leurs Magistrats*) Lex, f. Scitum, i, n. *Cic.* PRAWA każkego kraiu iákiemi się rządzi prawami kray iáki *Les loix de Solon, de Draco.* Leges Solonis, Draconis. *Prawa Solona, Drakona prawodawcow.

Les loix des douze tables, (sont les anciennes loix des Romains qu'ils envoyerent chercher en Grece par les Decemvirs, & qui ont toûjours servi de fondement à leur jurisprudence.) Leges duodecim tabularum. *Cic.* Prawe dwunástu tablic starożytne u Rzymian, po ktore oni do Grecyi posłali swoich Dziesięćmężow; á sprowadziwszy ie do siebie zá fundament je wzięli wszystkich praw swoich nástępuiących.

La loy ordonne cela. Id lege sancitum est. Prawo ták każe, álbo to każe. *Le loy le defend.* Id lege cautum est. *Cic.* *Prawo tego broni. *La loy n'en dit rien.* Non appellantur hæc in lege. *Cic.* *Prawo nic o tym niedysponowało niestanowiło niepostanowiło.

Faire des loix. Leges sancire *ou* scribere *ou* conscribere *ou* condere *ou* ferre. *Cic. ou* ponere. *Hor. ou* constituere. *Cic. ou* figere. *Virg.* Prawa stanowić.

Garder & observer les loix, y obéir. Leges servare *ou* observare. Parere *ou* obtemperare legibus. *Cic.* Chować prawa záchowywać.

Estre sujet aux loix. Astringi legibus. *Cic. ou* teneri. *Liv.* Być pod prawem, podlegać prawu.

Violer les loix, y contrevenir Leges violare *ou* perfringere *ou* perrumpere. *Cic.* Gwałcić prawa. *Abolir, casser, annuller, abroger une loy.* Abrogare legem *ou* legi. Tollere *ou* rescindere *ou* antiquare *ou* refigere legem. *Cic, Virg.* *Znosić prawo.

Changer une loy, y faire quelque changement. Derogare legi ou de lege. Odmianę iáką uczynić w prawie określić obiaśnic prawo opisać prawo.

Ajouter à la loy. Subrogare legi. *Vlp. Voyez* ABROGER *une loy.* &c. *Cic.* Przydać co do prawa.

Les loix sont servantes de la coustume, & les mœurs d'aujourd'huy mettent au pillage les choses sacrées & publiques. Leges mori serviunt, mores autem rapere properant, quà sacrum, quà publicum. *Plaut.* Prawa idą zá ewyczaiem, á obyczaie teraźnieysze wszystko gwałcą święte, y świeckie.

Les loix ne sanctifient rien aujourd'huy. Nihil hodie sanctum est legibus. *Plaut.* Nic nie masa ták Swiętego czegoby swywola niegwałciła.

Qui vit sans loy. Exlex, *genit.* exlegis, adj. *Hor.* Bez prawa żyiący.

Violateur des loix ou *infracteur.* Legirupa, æ, m. Legirupio, onis. m. *Plaut.* Gwałciciel praw.

LOY se dit encore (*de la domination qui vient d'une victoire remportée, qui donne autorité de commander aux vaincus.*) Lex, f. Conditio, onis, fœm. *Cic.* PRAWO zwycięscy nád zwyciężonemi, moc władza.

S'imposer des loix facheuses. Impooere sibi leges duras. *Cic.* Ciężkie ná siebie wydać prawo.

ON DIT aussi, *Negliger les loix* ou *les regles de l'histoire.* *Cic.* Leges Historiæ scribendæ negligere. *Cic.* NIEZACHOWAC porządku w pisaniu Historyi.

ON DIT proverbialement, *La necessité contraint la loy.* Necessitati nulla lex posita est. POTRZEBA łámie prawo gwałci zákon

C'est un meschant homme, qui n'a ni foy ni loy. Homo nequam, cui nulla lex, & nulla fides. (*on sous entend* est.) Qui nullâ fide nec nullis legibus tenetur, qui fide nulla est. *Plaut.* Ládaco człowiek ni czci ni wiary ni prawa nieznaiący.

LOYAL, m. LOYALE, f. adject. (*Fidele, qui vit suivant les loix.*) Fidus, a, um. *Voyez* FIDELE. PRAWNY poczciwy, prawy

LOYALEMENT, adv. (*D'une maniere franche & loyale.*) Fidè. Fideliter. adv. *Cic.* PRAWNIE poczciwie godziwie.

LOYAUTE', subst. f. (*Bonne foy, fidelité.*) Fides, *genit.* fidei, f. PRAWNOSC poczciwość rzetelność.

(Ce mot a vieilli dans nostre Langue.) To słowo wyszło ze zwyczaiu u francuzow.

LOYER, subst. m. (*Prix qu'on donne pour le louage d'une chose*) Merces, edis, f. Præmium, ii, neut. Pretium, ii, n. ZAPŁATA pieniądze zá ktore się kto zgodził zwłaszcza komorne. **Payer le loyer de sa chambre.* Mercedem cellæ dare. *Petr.* *Zápłacić komorne.

LUBECK, (*Grand ville de la basse Saxe en Holsace.*) Lubeca, æ, f. LUBEK wielkie miásto niższey Saxonii w Holsacyi.

(C'est la Capitale de toutes les villes Hanséatiques vers la mer Baltique. Il y a un Evesque Protestant.) Jest to stołeczne miásto wszystkich inszych názwanych Anzeatyczne to iest sprzymierzone po nád morzem Báltyckim. Má Biskupa Religii Protestantskiey.

Golphe de Lubek dans la mer Baltique. Sinus Lubecensis, *genis* sinûs Lubecensis, m. Zátoka odnoga Morska Lubeku.

LUBIE, subst. fem. (*Caprice, fantaisie.*) Libido, inis, fœm. FANTAZYA kryg dziwacka myśl żądza chęć.

(Terme populaire & burlesque.) Termin pospolity żartowny.

LUBLIN, (*Ville de la haute Pologne.*) Lublinum, i, n. LUBLIN Miásto máłey polskiey.

LUBRICITE', subst. f. (*Amour brutal & impudique.*) Impudicitia, æ, f. Libido, inis, f. *Cic. Quint.* CIELESNOSC wszeteczność niepowściągliwość lusuość

LUBRIQUE, adject. m. & f. (*Impudique.*) Impudicus. Libidinosus. Impurus, a, um. *Cic.* CIELESNY wszeteczny.

LUBRIQUEMENT, adv. (*D'une maniere impudique.*) Libidinosè. adv. *Salust.* CIELESNIE wszetecznie

(Ces mots ne sont pas du bel usage.) Te słowa francuskie nie są poważnego ewyczaiu w mowie.

LUCARNE, subst. f. (*Ouverture ou fenestre pratiquée dans le toict d'une maison.*) Fenestella in ipso tecto, *genit.* æ, f *Colum.* OKNO dáne z wierzchu w dachu dlá widoku dymniki.

LUCANIE, (*Ancienne province d'Italie, qui faisoit partie de la grande Grece.*) Lucania, æ, f. LUKANIA dawna prowincya włoska część dawney Grecyi.

LUCERA, ou LUCERIE, (*Ville du Royaume de Naples, en la Capitanate avec Evesché.*) Lucera, æ, fœm. LUCERA Miasto Krolestwa Neapolitańskiego w Kapitanacie z Biskupstwem tegoż náawiska.

LUCERNE, (*Ville & Canton des Suisses.*) Lucetia. Lucerna, æ, f. LUCERNA Miasto y Kanton Szwaycarski.

LE LAC *de Lucerne.* Lacus Lucerinus, *genit.* lacûs Lucerini, masc. JEZIORO Lucerny w Szwaycarii.

LUCKO, (*Ville de Pologne dans la haute Volhinie sur le Ster.*) Luceoria, æ, f. ŁUCK Miasto Polskie ná Wołhynia nád Sterem.

LUçON, (*on prononce* lusson.) (*Ville Episcopale en Poitou.*) Luciona, æ, f. Lucionum, i, n. LUSON Miasto y Biskupstwo w Piktawskiem.

DE LUçON. Lucionensis & hoc se. LUSENSKI.

LUCQUES, (*Ville & Republique d'Italie, en Toscane avec Evesché.*) Luca ou Lucca, æ, f. LUKA Miasto y Rzeplta we Włoszech w Toskanii z Biskupstwem.

DE LUCQUES. Lucensis & hoc se. Z LUKI Lucenski Lucenceyk.

LUCIFER, subst. m. (*L'étoile du jour.*) Lucifer, eri, m. *Cic.* JUTRZENKA gwiazda zaranna.

LUCRATIF, masc LUCRATIVE, fœm. (*Qui apporte du gain & du profit.*) Lucrosus. Quæstuosus, a, um. *Cic. Ovid.* Lucrativus, a, um. *Quint. Vlp.* ZYSKOWY zysk przynoszący pożyteczny.

LUCRE, subst. m. (*Gain, profit.*) Lucrum, cri, n. Quæstus, ûs, m. *Cic.* KORZYSC zysk pożytek.

LUETTE, subst. f. (*Espece de petite glande suspenduë au fond du palais de la bouche.*) Uva, æ, f. *Cels.* JĘZYCZEK w gębie. **Il a la luëtte enflée.* Tumet illi uva, *Jężyczek mu nápuchł obrzmiał. **Elle luy est tombé.* Jacet uva. *Plin.* *Jężyczek mu spadł. **Inflammation de la luëtte.* Uvæ inflammatio. *Cels* *Jężyczek mu się zápslił.

LUEUR, subst. fœm. (*Splendeur, clarté passagere.*) Fulgor, oris, masc. *Cicer.* Splendor, oris, masc. *Auct. ad Heren.* Nitor, oris, masc. *Lucr.* JASNOSC, Łuna, świarło przemiiaiące.

ON DIT au figuré, *J'entrevois quelque lueur d'esperance.* Aliquid spei affulget. *Liv.* ZAIASNIAŁA mi iákaś nádzieia.

LUGO, (*Ville d'Espagne dans le Royaume de Galice avec Evesché suffragant de Compostelle.*) Lucus Augusti, m. Taris Augusti, f Aræ Sextianæ, arum, f. pl. LUGO Miásto Hiszpanii w Krolestwie Galicyi z Biskupstwem Suffraganią Komposteli

LUGUBRE', adject. m. & f. (*Triste.*) Lugubris & hoc bre. Luctuosus, a, um. Flebilis & hoc le. *Cic.* SMUTNY żáłosny. **Un chant lugubre.* Cantus flebilis. *Spiewanie żáłosne smutne. **Des airs lugubres.* Modi flebiles. *Hor.* Tony żałosne smutne.

LUGUBREMENT; adv. (*D'une maniere lugure.*) Lugubrem in modum. Flebiliter. adv. *Cic.* Smutno żáłośnie.

LUIRE, V. neut. (*Jetter de la lumiere.*) Lucere. Elucere. Collucere, (eo, es, luxi, *sans supin.*) *Cic.* Fulgere, (eo, es, fulsi *sans supin.*) *Horat* Splendere, (eo, es, splendui, *sans supin.*) n. *Hor.* SWIECIC iáśnieć błyszczeć światło wydawać.

Luire un peu. Sublucere. *Plin.* Switać trosżkę świecić.

LUIRE se dit aussi (*des corps polis qui reflechissent la lumiere.*) Lucere. Splendere. Refulgere. JASNOSC glanc z siebie wydawać.

ON DIT en ce sens, *Tout luit* ou *reluit dans cette maison.* In bisce ædibus collucent ou nirent omnia. *Liv.* WSZYSTKO się świeci od bogactw y ochędostwa wtym domu.

ON DIT au figuré, *Si on voit luire* ou *paroistre quelque esperance de gain.* Si spes aliqua refulserit nummi. *Pers.* JEZELI záiáśnieie iáká nádzieia zysku.

LUISANT, m. LUISANTE, f. (*Qui jette quelque lumiere.*) Lucens, entis, omn. gen. *Virg.* Lucidus, a, um. *Hor.* JASNIEIĄCY święcący się, święcący.

Ayez bien soin que mon bouclier soit plus luisant, ou brille davantage que les rayons du soleil dans un temps serein. Curate ut splendor sit clypeo meo clarior quam solis radii, cùm sudum est. *Plaut.* PATRZAYZE żeby mi się tarcza bardziey świeciła niż słoneczne promienie w nàywiększą pogodę.

LUMIERE, subst. f. (*Corps fort subtil qui éclaire.*) Lumen, *genit.* luminis, n. Lux, *genit.* lucis, fœm. *Cic.* SWIATŁO.

LUMIERE se dit aussi (*d'une chandelle, d'une lampe, d'un flambeau, & pour tout ce qui sert à éclairer la nuit.*) Lumen, *genit.*

genit. luminis, n. *Cic. Phæd.* SWIATŁO do świecenia wnoſzy świeca lampa pochodnia gaganiec &c.

Pendant qu'on cherche de la lumiere. Dum quæritur lumen. *Phæd.* Tym czaſem gdy świátła ſzukáią. *Toutes les ruës ſont remplies de lumieres, Il y a des illuminations dans toutes les rues.* Plateæ collucent luminibus. *Liv.* *Wſzyſtkie ulice ſą obiaśnione świátłem rzęſiſtu świátła pełno świecą po wſzyſtkich ulicach. *Vn voleur alluma une lampe à l'autel de Jupiter, & le pilla enſuite à la faveur de ſa lumiere.* Fur lucernam accendit ex arâ Jovis, ipſumque compilavit ad lumen ſuum. *Phæd.* *Złodziey záświecił lampę przed Jowiſza ołtarzem, y okradł ołtarz.

Apportez moy ou *donnez moy de la lumiere.* Præbe mihi lumen. Perfer ad me lumen *au ſingulier, au plurier on dira* præbete, perferte lumen. Day ſam świátła, zá day mi świeć przynieś świátła.

LUMIERE ſe prend quelquefois pour *La vie, & pour le temps qu'on jouit de la lumiere du jour;* & l'on dit poëtiquement *Dés qu'il eut commencé à voir la lumiere* pour *Des qu'il fut né.* Ex quo editus eſt in lucem. *Sen.* Ex quo in luminis oras exortus eſt. *Lucr.* OD Urodzenia ſwego.

Vn homme qui mépriſe la lumiere ou *la vie.* Animus lucis contemptor. Oſor luminis. *Virg.* Człowiek niedbaiący o życie. *Se priver de la lumiere* ou *de la vie.* Orbare ſe luce. *Cic.* *Zycie ſobie odebrać.

ON DIT preſque en ce meſme ſens, *Mettre un ouvrage en lumiere, luy faire voir le jour.* Opus aliquod edere in lucem. *Voyez* PUBLIER. WYDAC Kſięgę piſanie rzecz iáką ná widok ná świat.

LUMIERE ſe dit auſſi (*d'une petite ouverture par où le feu ou l'air peuvent paſſer.*) Spiraculum,i,n. Meatus,ûs, maſc. Foramen, inis,n. Lumen, inis, n. SZPARA ſzczelina dziura przez ktorą przeyrzyć można ſkałka.

ON DIT auſſi *La lumiere d'un canon & d'une arme à feu.* Meatus tormenti bellici *ou* foramen. ZAPAŁ u działa u ſtrzelby.

LUMIERE en termes de peinture ſe dit (*des jours qui ſont dans un tableau.*) Lumina in picturis, n. pl.. SWIATŁO co do obrazow malowania.

LUMIERE ſe dit figurément (*d'une ouverture d'eſprit & de la connoiſſance qu'on a des choſes*) Lumen, n. Cognitio, onis, fœm Intelligentia, æ, f *Cic.* SWIATŁO rozumu obiaśnienie. *Vn eſprit plein de lumieres ou de connoiſſances, ou qui a bien des lumieres.* Homo acutus & perſpicax. Qui abundat rerum reconditarum cognitione. *Cic.* *Umyſł pełen obiaśnienia wiadomości umieiętności náuk wiele maiący.

Le moindre commentaire ſur un Auteur donne bien des lumieres pour le pouvoir entendre. Vel minimæ annotationes plurimum luminis afferunt ad ſcriptoris intelligentiam. Naymnieyſzy wykład Autora iákiego wielce pomaga do iego zrozumienia.

Vous m'avez ſervi de lumiere parmi de ſi grandes tenebres. Vos mihi in tantis tenebris lumen præſtuliſtis *Cic.* Wy świátłem mi ſię ſtaliście, wyście mnie obiaśnili w ták wielkich ciemnościach.

Il n'a aucune lumiere, il n'a point d'ouverture d'eſprit. Parùm videt. *Ter.* Proſtak bez náymnieyſzego poloru rozumu y bez náuki.

LUMIERE ſe dit auſſi (*du commencement de preuves.*) OBIASNIENIE co do świadectw dowodow. *Ce temoin nous a donné des lumieres pour convaincre cét accuſé.* Hic teſtis iudicium nobis fecit, quo reus criminis manifeſtus fieret. *Ten świadek dał nám obiaśnienia doſyć dla przekonania tego obwinionego.

LUMIERE eſt auſſi *Vn éloge figuré qu'on donne aux grands hommes.* Lumen. n *Cic.* SWIATŁO oyczyzny Rzeczypoſpolitey wielki iáki człowiek w oyczyźnie. *Après la perte de tant de lumieres parmi les citoyens.* Tot luminaribus ou luminibus civitatis extinctis. *Cic* *Kiedy nám w oyczyznie ták wielkie świátła iuż pogaſły. *Vos citoyens vous regardent comme une lumiere, qui conſerve l'éclat de ſa probité & de ſa ſageſſe, après que les autres ſont eſteintes.* Cives tui te exiſtimant quaſi lumen aliquod extinctis cæteris, elucere ſanctitatem & prudentiam tuam. *Cic.* * W tobie oyczyzna światło, ſwoie przezáie upatruie, gdy iey ták wiele inſzych zgaſło.

LUMIGNON. ſubſt m. (*La meſche d'une lampe.*) Ellychnium. ii, n *Plin.* KNOTEK w lampie.

LUMINAIRE, ſubſt m. (*Qui ſert à éclairer.*) Luminare, n. SWIATŁO luminarz. *Dieu a creé deux grands luminaires, l'un pour éclairer le jour, & l'autre la nuit.* Duo magna luminaria creavit Deus, unum ut præeſſet dici, alterum nocti. *Bog ſtworzył dwa wielkie świátła ieden dla obiaśnienia dnia, drugi dla oświecenia nocy.

LUMINAIRE ſe dit auſſi (*de la cire* ou *des flambeaux qu'on brûle.*) Funalia, ium, n. pl. Funales cerei, *genit.* funalium cereorum. m. pl. SWIATŁO o woſku &c. co ſię pali.

LUMINEUX, m. LUMINEUSE, f. (*Qui éclaire* ou *qui eſt éclairé.*) Luminoſus. Lucidus, a, um. *Cic Hor.* Lucens, entis, omn. gen *Virg.* JASNY świátły widny obiaśniony.

ON APPELLE figurément, *Vn eſprit lumineux ou éclairé.* Luminoſum ingenium. Variis luminibus ingenium illuſtre. ROZUM obiaśniony.

L'UN ET L'AUTRE, *Voyez ſur* UN. CZY ten, Czy ten: czy tá, czy ta: czy to, czy támto.

LUNAIRE, adject. m. & f. (*Qui appartient à la Lune.*) Lunaris & hoc re *Cic.* XIĘZYCOWY.

LUNAISON, ſubſt. f. (*Le cours de la lune chaque mois.*) Menſtruus lunæ curſus, *genit.* menſtrui lunæ curſus, m. *Cic.* BIEG Xiężyca y iego odmiany każdego mieſiąca.

LUNATIQUE, m. & f. adject. ON APPELLE de ce nom *Celuy ſur qui la lune fait de grandes impreſſions, & dont la melancolie croiſt & décroiſt avec cet aſtre.* Lunaticus, a, um. *Jul-Paul.* Is quem intemperiæ ſecundùm menſtruum lunæ curſum agitant. LUNATYK, Mieſięcznik człowiek po mieſiącu chodzący, nád ktorym Kſiężyc wiele do kazuie, y ktory ſię zá Kſiężycem mieni, y co kwadra humor w nim zwłaſzcza melankuliczny roſnie y uſtępuie.

LUNDY ſubſt maſc. (*Le ſecond jour de la ſemaine en comptant le Dimanche.*) Lunæ dies, *genit.* lunæ diei, fœm. PONIEDZIAŁEK wtory dzień w Tygodniu. *(*dans les Auteurs Eccleſiaſtiques* Feria ſecunda)* Poniedziałek po niedzieli dzien

LUNE, ſubſt. f. (*Planete la plus baſſe de toutes & la plus proche de la terre.*) Luna, æ, fœm. *Cicer.* Lunæ ſidus, *genit.* ſideris, neut. Lunare ſidus, n. *Sen.* XIĘZYC, mieſiąc, Planeta náyniżſzy y ziemi náyblíżſzy między wſzyſtkiemi.

Le premier jour de la Lune. Prima luna. Xiężyc pierwſzy Now. **Le deuxiéme.* Secunda luna. *Drugi dzień po nowiu *Le 3. le 4. le 5. de la Lune.* Tertia, quarta, quinta Luna. *Trzeci, Czwarty, Piąty dzień po nowiu. **Le dernier jour.* Extrema luna. *Oſtatni dzień Xiężyca przed nowiem. **Nouvelle lune.* Nova luna. *Caſ.* Naſcens luna. *Plin.* Novilium, ii, neut. * Now Xiężyca.

Le croiſſant de la lune. Luna creſcens. *Plin.* Pierwſza kwadra.

La pleine lune. Luna plena. Luna pleno orbe. *Plin.* Plenilunium, ii, n. Pełnia Xiężyca.

La conjonction de la Lune & du Soleil. Interlunium, ii, n. Silens luna, *genit.* ſilentis lunæ, fœm. Lunæ coitus, ûs, maſc. Luna cava, æ, fœm. *Plin.* Intermenſtruum, ni, neut. *Var.* Lunæ & Solis concurſus, ûs, maſc. *Celſ.* Intermenſtrua luna, fœm. *Plin.* Intermeſtris luna. *Cat.* Xiężyca záyście álbo podeyście pod ſłońce, złączenie, Xiężyc nieświecący.

La vielle lune, le decours de la lune. Luna ſeneſcens. *Var* Lunæ ſenium, ii, n. *Plin.* Schod Xiężyca oſtatnia kwadra po pełni.

Au renouveau de la lune. Novâ lunâ abl. *Plin.* O Nowiu ná nowiu.

Au croiſſant de la lune. Creſcente lunâ. *Plin.* ou *au premier quartier.* O kwadrze pierwſzey przed pełnią ná kwadrze. **Lors qu'elle paroiſt à la moitié* ou *au ſecond quartier.* Dimidiâ ou dividuâ ou dimidiatâ lunâ. abl. *Plin.* *Kiedy ſię Xiężyca połowa pokazuie po náſtaniu. **En pleine lune.* Plenilunio. Lunâ plenâ. abl. *O pełni Xiężyca ná pełni. **Au décours de la lune.* Lunâ decreſcente ou ſeneſcente. Decedente lunâ. *Plin.* Lunæ ſenio. abl. *Plin.* *Aul-Gel.* *Ná ſchodzie Xiężyca. **Lorſque la lune eſt conjonction avec le ſoleil.* Interlunio. Silente lunâ. *Plin* Intermeſtri lunâ. *Cat.* Cùm cœlum eſt ſine lunâ. Noviſſimâ primâ-ve lunâ. *Plin.* *Ná złączeniu Xiężyca z ſłońcem.

Qui eſt fait en demi-lune. Lunatus, a, um. *Plin.* Obłączyſty, koliſty, iák poł Xiężyca.

La lune paroiſt d'abord en croiſſant, puis en demi cercle, & en ſuite en plein, & puis ne paroiſt plus. Luna modò curvata in cornua, modò ſinuata in orbem, immenſa orbe pleno, & repente nulla. *Plin.* Xiężyc zrazu ſię pokazuie zá nowiu zátym ná kwadrze, wnet potym do połowy á náoſtatek ná pełni zá też go náoſtatek y nieznać ná ſchodzie.

ON DIT proverbialement & populairement, *Je prendrois auſſi-tôt la lune avec les dents, que de pouvoir faire cela.* Faciliùs lunam arriperem dentibus, quàm id perficerem. Illud efficere, hoc opus, hic labor eſt. PRZYSŁOWIE Francuſkie nieſie: prędzeyby zębami kśiężyca doſtać, niżeli rego dokazáć.

Faire un trou à la lune, c'eſt à dire *S'eſchaper furtivement.* Clanculum excedere, abire clanculum. Uciec uſkrobać umknąć.

Coucher à l'enſeigne de la lune ou *à la belle eſtoile*, Sub dio morari *Hor.* Spać ſypiać nocować ná dworze pod niebem, nie mieć przytmlenia.

ON DIT qu'*Un homme a des lunes*, qu'*Il eſt fantaſque & capricieux.* Lunaticus eſt Lunæ varietati obnoxius eſt, DZIWAK dziwaczny.

DEMI LUNE, (*Fortification d'une place.*) Lunatum propugnaculum, i, n. Lunata munitio, f. SZANIEC w poł mieśiąca dany.

LUNEBOURG, (*Ville hanſeatique & capitale du Duché de Luneburg, dans le cercle de la baſſe Saxa.*) Luneburgum gi, n. LUNEBURG Miaſto Azearyckie, ſtołeczne Xięſtwa Luneburſkiego w niżſzey Saxonii.

DE LUNEBOURG. Luneburgenſis & hoc ſe. LUNEBURSKI a Luneburga.

LUNETTE, ſubſt. f. (*Inſtrument de verre pour ſoulager la veuë.*) Specillum. Conſpicillum, li, n. *Var.* Vitrum ocularium, vitri ocularii, neut. OKULARY do oczu ná pomoc wzrokowi. **Je ne me ſers point de lunettes, je voy bien ſans lunettes.* Claré oculis video. *Plaut.* Specillo non utor. *Niepotrzebuię okularow mam wzrok dobry, mogę bez okularow widzieć, nie záżywam okularow.

LUNETTIER, ſubſt. m. (*Qui fait & vend des lunettes.*) Conſpicillorum opifex, *genit.* opificis, maſc. TEN co okulary robi y przedaie.

LUPERCALES, ſubſt. f. pl. (*Feſtes des payens inſtituées en l'honneur du Dieu Pan.*) Lupercalia, ium, n. plur. SWIĘTA roſpuſtne u Pogan, ná cześć Bożka Leśnego nazwanego *Pan* poſtanowione.

(Ces feſtes ſe faiſoient à Rome au mois de Fevrier, & l'on y ſacrifioit un loup à Pan & à Faunus.) Te święta odprawowano u Rzymian w mieśiącu Lutym y zábiano ná ten czas wilka ná ofiarę *Pana* y *Fauna* owych Bożkow Leśnych.

LUPIN, ſubſt. m. (*Eſpece de pois ſauvage, légume.*) Lupini ſativi, orum, m pl. *Mart.* SŁONECZNIK ſtrączyſty bobu podobny.

LUSACE, (*Province à l'Electeur de Saxe, qui à eſté du Royaume de Boheme.*) Luſatia, æ, fœm. LUZACYA Prowinca Elektorſtwa Saſkiego ktora przed tym náleżała do Czech.

LUSTRALE, adject. fœm. qui ſe dit dans cette phraſe, *Eau luſtrale*, (*qui ſervait aux cérémonies payennes, & dont ils arroſoient le peuple au commencement de leurs Sacrifices.*) Aqua luſtralis, *genit.* aquæ luſtralis, f. *Ovid.* WODA święcona, bywało to y u Pogan w ich obrządkach záżywanie wody święconey

LUSTRE, ſobſt m. (*Brillant qui reſulte des choſes polies.*) Nitor Splendor, oris, m. *Plin.* LUSR glanc polor iaſność. **Le luſtre du marbre.* Marmoris nitor, *Plin.* *Glans marmurow.

Donner du luſtre à une étoffe. Inducere panno nitorem. *Plin.* Splendorem panno addere ou afferre. Dare pannum in ſplendorem. Glancować, luſtru glancu przydawać materyi iákiey.

ON DIT en ce ſens, *Donner du luſtre à ſon diſcours.* Orationi ſplendorem afferre. *Cic.* Orationem variis figutis illuminare *Cic* OZDOBY okraſy przydawać mowie

Il eſt le luſtre de noſtre empire. Imperii noſtri ſplendor. *Cic.* On ieſt ozdobą Páńſtwa naſzego.

LUSTRE, (*Chandelier de criſtal qu'on ſuſpend au plancher d'une ſa e.*) Cryſtallinum candelabrum, i, n. LUSTR lichtarz z promieniami zwłaſzcza kryſztałowy záwieſzony w poſrzodku.

LUSTRE, (*Terme de cinq années.*) Luſtrum, i, neut. PIĘC lat co piąty rok. **A peine a-t-i atteint ſon cinquieme luſtre*, c'eſt à dire *Vingt cinq ans.* Quintum & vigeſimum ætatis annum vix attigit. *Ledwie przyſzedł do lat dwudzieſtu pięciu (Expreſſion poëtique.) Expreſſya poetycka łacińſka.

LUSTRE, (*Cérémonie & ſacrifie que faiſoient les Romains après avoir fait la dénombrement du peuple tous les cinq ans.*) Luſtrum, tri, n. *Liv.* CO pięć lat obrządkami Pogan obchodzono.

Achever le luſtre Condere luſtrum. *Liv.* Kończyć piąty rok.

LUSTRER, V. act. (*Donner du luſtre aux étoffes.*) Nitorem pannis inducere, *Plin.* LUSTROWAC glancować polerować materye.

LUSTREUX, m. LUSTREUSE, f. (*Qui a du luſtre.*) Nitens, entis, omn. gen. Nitidus. Splendidus, a, um. Nitidior & hoc nitidius, Splendidior & hoc ſplendidius. Nitidiſſimus, Splendidiſſimus, a, um. *Plin.* LUSTROWNY, LUSTROWNA, glanſowny.

LUTH, ſubſt. maſc. (*Inſtrument à cordes.*) Teſtudo, inis, fœm. Cithara, æ, fœm. Chelys, os, fœm. (*mot greg.*) LUTNIA

Jouër du luth, pincer le luth. Pulſare teſtudinem. Grać ná lutni. **Monter un luth.* Intendere chelyn, *Náſtroić lutnią *Apprendre à jouër du luth.* Teſtudine diſcere. *Uczyć ſię grać ná lutni.

JOUEUR *de luth.* Qui teſtudine canit. Teſtudinem pulſans. Citharista, æ, m. Citharœdus, di, maſc. *Cic.* LUTNISTA.

LUTER, V. act. (*Boucher bien un vaiſſeau de terre graſſe.*) Vas aliquod argillâ obturare, (o, as, avi, atum.) *ou* obducere, (co, cis, xi, ctum.) act. ZALUTOWAC záprawić záłkać zálepić náczynie.

LUTIN, ſubſt. maſc. (*Eſprit follet.*) Larva, æ, fœm. *Plaut.* STRACH, złe Latawiec.

LUTRIN, ſubſt maſc. (*Pupitre ſur lequel on met les livres d'Egliſe.*) Pluteus, ei, maſc. ŁAWKA Pulpit Kościelny ná kśięgi.

LUTTE, ſubſt. f. (*Sorte de combat d'homme à homme, dans lequel on taſche de renverſer ſon adverſaire.*) Lucta, æ, fœm. *Cic.* ZAPASLI Páſowanie ſię iednego zdrugim mocniąc ſię kto kogo obali o ziemię.

S'exercer à la lutte, Voyez LUTTER. Jść w zapaſki chodzić zápaſy probniąc ſię.

LUTTER, V. n. (*Combattre corp à corps, & taſcher de ſe renverſer.*) Luctari. Colluctari, (or, aris, atus ſum.) *Cicer.* PASOWAC ſię z kim kto kogo obali.

On voit les flammes comme lutter enſemble, pour ſortir à l'entrée de la fournaiſe. In ipſo fornacium ore flammæ eluctantur. *Plaut.* Płomienie iákoby ſię paſują a ſobą dobywaiąc ſię z czeluśći ieden przed drugim.

LUTTEUR, ſubſt m. (*Qui s'exerce à la lutte.*) Luctator, oris, m. Palæſtrita, æ, m. *Cic.* ZAPASNIK.

LUTTIER, ſobſt. m. (*Qui fait des luths.*) Teſtudinum opifex, icis, m. LUTNISTA co lotnie robi.

LUXATION, ſubſt. f. (*Relaſchement de quelques tendons ou ligaments.*) Luxatio, onis, f. WYWINIENIE wywichnienie.

LUXE, ſubſt. m. (*Somptuoſité exceſſive en habits & en equipage.*) Luxus, ûs, m. Luxuria, æ, f. Luxuries, iei, f. *Ge.* ZBYTEK.

Donner dans le luxe Indulgere luxuria. *Suet.* Luxuriare, neut. & Luxuriari. depon. Chwytać ſię zbytkow.

Perſonne n'a jamais donné dans le luxe, ſans ruine ſes affaires. Nemo elegantiæ ſtuduit ſine grandi malo. *Plaut.* Nikt ſię zbytkow niechwycił áby niemiał podupaść.

Qui eſt dans le luxe. Luxuriosus, a, um. W zbytkach żyiący.

LUXEMBOURG, (*prononcez* luxambourg.) (*Ville capitale du Duché de ce nom, qui eſt le ſiege d'un Conſeil ſouverain, ſituée ſur l'Elſe*) Luxemburgũ, gi, n. LUXEMBURG Miáſto leżące nád elſą ſtołeczne Xięſtwa tegoſz Jmięnia z Radą głowną.

LE LUXEMBOURG, (*L'une des dix-ſept Provinces des Pays-Bas avec titre de Duché*) Luxemburgenſis ager, *genit.* Luxemburgenſis agri, m. LUXEMBURG iedna z ſiedmnaſtu Prowincyi niżſzych Niemiec.

LUXURE, ſubſt, f. (*Impudicité.*) Voluptaris libido, inis, f. Flagitioſa libido, fem. NIECZYSTOSC wſzeteczeńſtwo.

LUXURIEUX, m. LUXURIEUSE, f. (*Impudique.*) Libidinoſus, a, um, Impudicus, a, um. *Cic.* NIECZYSTY wſzeteczny.

LUY, (*Pronom*) Ille, illa, Illud. Is, ea, id. ON, on ſam.

Il eſt extremement content de l'honneur que vous luy faites. Vehementer tuâ ſui memoriâ delectatur. *Cic.* Kontent dziwnie z tych honorow ktore mu czynią.

Il eſtoit entré luy ſecond dans la chambre de ce Prince. In hujus principis cubiculum altero tantùm comitante ingreſſus erat. Wſzedł ſamo wtoe do Pokoiu Pana.

Il ſe ſauva luy quinziéme. Ipſe cum aliis quatuordecim fugâ ſalutem petiit. Sálwował ſię w piętnaſtu ludzi

LYCAONIE, (*Pays de l'Aſie mineure, on l'appella à preſent*

fons COGNI.) Lycaonia, æ, fœm. *Plin.* LICYA kray Azyi mnieyfzey teraz go názywaią. *Koni.*

LYCAONIENS, (*Peuples de Lycaonie.*) Lycaones, onũ, m. pl. *Plin.* LICYANIE ludzie rámecani w Likaonii.

LE LYCE'E, fubft. m. (*Lieu où Aristote enseignoit à Athenes.*) Lyceum, ei, n. *Cic.* ARYSTOTELESOWA fzkoła *Liceum* w Atenach názwana.

LYCIE, (*Pays de l'Asie mineure aujour d'huy* ARDINELLI.) Lycia, æ, f. *Pomp.Mel.* LICYA kráy Azyi mnieyfzey dziś zowią *Ardinelli.*

LYCIEN, (*Qui est de Lycie.*) Lycius, ii, m. LICYANIN z licyi rodem. •LYCIENNE, (*Celle qui est de Lycie.*) Lycia, æ, f. •Licyanka.

LYDIE, (*Royaume dans l'Asie mineure.*) Lydia, æ, fœm. *Cic.* LIDYA Krolestwo w Azyi mnieyfzey.

LYDIEN, (*Qui est de Lydie.*) Lydus, i, m. LIDYANIN. •LYDIENNE Lyda, æ, f. •LIDYANKA.

LYNX, fubft m. (*Animal qui a la veuë fort perçante.*) Lynx, cis, f. *Plin.* OSTROWIDZ zwierz oka bardzo bystrego.

ON DIT figurément, *Il a des yeux de lynx, il a la veuë fort perçante.* Lynceus. Alter lynceus. *Cic.* Lynceis cernit oculis. *Hor.* MOWIEMY *niewłaśnie* Ostrowidz z niego przez ścianę widzi przenika.

LYON, (*Ville Archiepiscopale & capitale du Lyonnois sur le confluent de la Saone & du Rhosne.*) Lugdunum, i, neut. LUGDUN Miásto y Arcybiskupstwo stołeczne Lugduńskiey okolicy (*Albo*) Powiatu nád ściekiem fekwany y Rodanu.

LE LYONNOIS. Lugdunensis ager, *genit.* Lugdunensis agri, m. LUGDUNSKI Powiat Lugduńska okolica.

LYONNOIS, fubft. m. (*Celuy qui est de Lyon.*) Lugdunensis, zi, m. z LUGDUNU rodem Lugduńczyk.

LYONNOISE, fubft. f. (*Celle qui est de Lyon.*) Lugdunæa, æ, fœm. TA co ist rodem z Lugdunu.

LYRE, fubft. f. (*Sorte d'instrument à cordes, dont on a attribué l'invention à Mercure.*) Lira, æ, f. *Hor.* SKRZYPCE.

LYRE, (*Signe celeste.*) Lyra, æ, fœm. *Var.* SKRZYPCE gwiazda ná niebie nákfztałt fkrzypcow.

LYRIQUE, adject. m. & f. comme *Vers lyriques, (qui se chantoient sur la lyre.)* Lyricus, a, um. *Ovid.* WIERSZE pewne ktore wygrawano ná fkrzypcach y fpiewano.

Poëte lyrique, (qui compose des Odes) Poeta lyricus. *Hor.* ou melicus. *Cic.* Wierfzopiſz fpiewanych wierfzy przy fkrzypcach

Qui joue de la lyre. Lyristes, æ, m. *Plin.* *Jun.* Lyricen, cinis, m. *sans autorité* Skrzypek.

LYS, fubft. masc. (*Fleur.*) Lilium, li, neut. *Virg.* LILIA Kwiat.

Lieu planté de Lys. Lilietum, i, n. Liliami fadzone mieyfce kwatera. •*Oignon de lys.* Lilii bulbus, im. •Cebula liliowa.

Huile de lys Oleum lirinum, i, n. *Plin.* Oleum liliaceum. *Pallad.* Olciek liliowy.

ON DIT figurément, *Donner la fleur de lys à un larron, le marquer d'un fer rouge fleurdelisé.* Furis fcapulis infamem notam ferro candenti imprimere ou inurere. CECHOWAC napiątnować złoczyńcę żelazem wypalaiąc cechę ná czele lub indziey ná ciele.

* *

M. M.

M On prononce *Emme*, lettre consonne, douziéme de l'Alphabet. Elle a un son sourd, & se prononce sur l'extremité des levres, d'où vient qu'elle se mangeoit souvent dans la prose, comme elle fait encore dans les Vers. *Restituta' iri* dans le Droit, pour *Restitutum iri, Salte'* pour *Saltem*. M. Wymawia się *Emme* litera Konfona dwunasta Obiecadła ma dźwięk przytłumiony y wymawia się wargi zwieraiąc: y często niknęła w mowie iáko záwfze niknie w wierfzu łacińskim *Restitutu' iri* zá miaſt *Restitutam iri* co ma być wrocono. *Salte'* zá miaſt *Saltem* przynáymniey.

C'est aussi une Lettre numerale qui signifie Mille chez les Anciens, & quand on ajoute un titre dessus, elle fait mille fois Mille. Jest też literą liczalną znácząca 1000. z liniyką pociągnioną ná wierzchu znáczy milion milionow.

MA, (*Pronom possessif feminin de Mon, ma, mon.*) Meus, mea, meum MOIA, moy, moie. •*Ma maison.* Mea domus &c. •Moy dom.

MACARON, fubft. m. (*Patisserie faite avec des amandes broyées, des blancs d'œufs & du succre.*) Maffula ex intritis amygdalis cum ovorum albuminibus & faccharo. BISZKOKCIKI małe z migdałow robione ciasto nákfztałt marcypanu.

MACE'DOINE, fubft. f. (*Royaume de Grece.*) Macedonia, æ, f. *Cic* MACEDONIA Krolestwo Grecyi.

Qui concerne la Macédoine. Macedonicus, a, um. *Cic.* Macedoński.

MACE'DONIEN, fubft. m. Macedo, onis, m. *Cic.* MACEDONIANIN macedończyk.

MACE'DONIENNE, fubft. f. (*Celle qui est de Macédoine.*) Mulier Macedo, fœm. MACEDONIANKA.

MACERATA, (*Ville de la Marche d'Ancone.*) Macerata, æ, fœm. MACERATA Miasto Marchii Ankunitańskiey.

MACE'RATION, fubft. f. (*L'action de paistrir la chaux avec le ciment.*) Maceratio, onis, f. *Vitr.* MACEROWANIE uprawianie wapna mięfzaiąc z gruzem tłuczonym lub piaskiem.

MACE'RATION *du corps, (lors qu'on l'afflige par les austéritez, par le jeusne, la haire & cilice.)* Corporis afflictatio ou vexatio, onis, f. MACEROWANIE trudzenie ciała umartwieniami ostrościami, postami włosiennicami.

MACERER, V. act. (*Faire tremper dans quelque liqueur pour amollir une chose & la rendre souple.*) Macerare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cat.* MACEROWAC w occie w winie piwieługu wymoczyć. •*Des œufs macérés dans le vinaigre s'amollissent de maniere qu'on les fait passer aisément par des anneaux.* Ova aceto macerata in tantum emolliuntur, ut per annulos transeant. *Plin.* •Jaia macerowane w occie tak miękną że ie przez pierścionek przeciągnie.

MACE'RER, (*Affliger, tourmenter son corps par les austeritez.*) Corpus affligere, (go, gis, xi, ctum.) *Cic.* ou macerare, (o, as, avi, atum.) *Ter.* MACEROWAC ciało trudzić umartwieniami.

MACHE FER, fubft. m. (*Ecume de fer.*) Scoria, æ, f. *Plin.* ZUZEL od żelaza odchodzący

MACHE', MACHER, *Voyez* MASCHE', MASCHER. ZUTY, żwany, żuć żwać.

MACHINATEUR, fubft. m. terme figuré, (*qui se dit de celuy qui fait quelque conspiration secrette,* ou *qui commet quelque crime.*) Machinator, oris, m. *Cic.* Architectus, i, m. Princeps & Architectus sceleris. Molitor, oris, m. *Cic. Suet.* SPRAWCA zdrady, Herſzt knuiący złe, buntownik zbrodzień

MACHINATION, fubft. f. (*Action par laquelle on dresse des embusches.*) Machinatio, onis, f. ZDRADA chytre knowanie.

(Mot rare dans l'usage) Słowo rzadko używane w Francuskim

MACHINE, fubft. f. (*Engin, assemblage de plusieurs pieces de bois dans la méchanique.*) Machina, æ, fœm. *Cicer.* Machinamentum, i, neut. *Liv.* SZTUKA machyna rowna.

Machine de guerre. Belli machina. *Virg.* Bellica machinatio. *Cæs.* Machinamentum bellicum. *Liv.* Sztuka woienna.

Machine pour la décoration des théatres, qui fait les changemens des scenes. Scena versatilis. Scena ductilis, f. Sztuka ktorey ruszywszy odmienia się wszystek plac widoku w scenach.

Machine, (dont on se sert pour élever en l'air.) Machina scansoria. Pegma, atis, n. Sztuka do windowania wzgorę.

Machine par le moyen de laquelle, en menageant l'air, on exprime divers sons. Machina spiritalis, f. Sztuka do rożnych głosow wydawania dęta Trąba.

Machine à lever ou *tirer quelque pesant fardeau.* Machina tractoria *Vitr.* Sztuka do windowania ciężarow, windz.

MACHINE se dit figurément (*des adresses & des artifices*

dont

dont on se sert pour avancer le succès d'une affaire.) Machinæ, arum, fœm.pl. Machinetio, onis, fœm. Artes, ium,fœm. plur. *Cic.* MACHINY sztuki figle wykręty zdrady obroty ná dokazánie czego.

MACHINISTE,subst.m.(*Faiseur de machines, ingenieur.*) Mechanicus,i,m. *Suet.* Machinarius, ii,m. *Paul·Jurisc.* Machinetor,oris,m. *Liv.* Machinarum artifex, ficis,m. INDZINIER do sztuk rożnych wystawiania.

MACHINER,V.act.(*Faire des machines.*) ne se dit point dans le sens naturel, pour *Faire quelque machine*: mais bien au figuré MACHINOWAC co się nie mowi tylko niewłáśnie zá miast knować.

MACHINER, *Faire agir plusieurs ressorts secrets pour perdre quelqu'un ou pour faire réussir quelque affaire.*) Alicui calamitatem machinerl, (or, eris, atus sum.) dep.acc. Struere ac moliri, (struo,is,xi, ctum: molior, iris,itus sum.) *Cic.* KNOWAC co ná zgubę czyią.

Machiner quelque tromperie. Contechnari aliquid, Consuere dolos *Plaut.* Knować zdradę.

MACHOIRE, *Voyez* MASCHOIRE. SZCZĘKA.

MACIS, subst. masc. (*Fleur de muscade.*) Macis, is, fœm. KWIAT muszkatowy.

MACLE, subst. f. terme de blason, *Losange percée.*) Macula.æ,f USZKO plerścionek w tarczy herbowny.

MACLE, (*Fruit d'une herbe marécageuse de la grosseur d'une noix.*) Tribulus equaticus,i,m. ORZECHY wodne.

MACON, (*Ville Episcopale de Bourgogne.*) Matisco,onis,f. Metiscona,æ,f. MAKON Miasto y Biskupstwo w Burgundyi.

Qui est de Macon. Matisconensis & hoc se. Z Mekonu rodem.

MAÇON, subst. m. (*Qui fait les bastimens.*) *Voyez* MASSON. MULARZ.

MACREUSE, subst. f. (*Oiseau, espece de canard marin.*) Anaticula marine,æ,f. KACZKA Morska.

(Cet oiseau passe pour une espece de poisson engendré d'un bois pourri des vaisseaux, selon quelques-uns; mais effectivement il vient d'un œuf comme le reste des oiseaux.) Insi maią ią zá rybę y powiadaią że się rodzi a pruchna okrętow zbutwiałych, ále prawdziwsza rzecz iest że się klnie a iáiá ták iáko y insze ptastwo.

MACULATURE, subst. f. *Feuille de papier imprimée qui sert pour envelopper.*) Folium maculosum, i, n. MAKULATURY w Drukarni papiory służące do obwiania.

MACULE, subst. f. (*Tache.*) Macula, æ, f. *Cic.* PLAMA zmaza.

(Vieux mot dans la Langue, qui ne se dit qu'en Theologie pour le tache du peché originel.) Stare słowo ktore się nie mowi tylko o zmazie grzechu pierworodnego.

MACULER, V.act. (*Tacher.*) Maculere, (o,es,evi,atum.) act acc. Maculas facere. *Plaut.* ZMAZAC splamić.

MADAME, subst f. (*Titre d'honneur qu'on donne aux femmes de qualité.*) Domina, æ, f. JEYMOSC Pani, Tytuł ktory się daie dla czci Mátronom stanu zácnego.

MADAGASCAR, *ou* S. LAURENS, *aujourd'huy* ISLE DAUPHINE,(*Une des plus grandes Isles du monde à l'Orient de l'Afrique.*) Madagascaria, æ, f MADAGASKAR iedna z náywiększych ná świecie Wysep ná wschodźie Afryki.

MADEMOISELLE, subst,f. (*Titre d'honneur qu'on donne aux filles & aux femmes de simples gentils-hommes*) Domicilla, æ, f. JEYMC Pánne Tytuł ktory się daie Pánnom stanu Szlecheckiego.

MADERE, (*Isle de l'Afrique moderne dans l'Ocean occidental.*) Madera,æ,f. MADERA Wyspa Afryki Oceanu záchodniego.

MADERE, *ou* CAIANE, (*Fleuve de l'Amerique, qui se décharge dans celuy des Amazones*) Medera, æ, fœm. & masc. MADERA rzeka w Ameryce wpadaiąca w Rzekę Amazońską.

MADRE', m. MADRE'E, fem. (*Qui est veiné, qui a comme de petites veines, parlant du bois, comme du noyer &c.*) Unduletus, e, um. Crispus,a, um. Crispans, entis, omn. gen. *Plin* FLADROWATY, FLADROWATA, drzewo fladroware słoiowate iako náprzykład orzechowe drzewo &c.

MADRE' se dit populairement pour *Un homme fin & adroit.* Astutus, e, um. Vefer, fra, frum. Vaterator, otis, m. *Cicer. Plaut.* FRANT ewik.

MADRIER, subst. mesc. (*Grosse planche épaisse.*) Axis crassior, *genit.* axis crassioris, masc. Tabula crassior, fœm. DYL deska gruba.

MADRID, (*Ville d'Espagne en la Castille Neuve, sur la petite riviere de Menzares, & capitale de tout le Royaume, depuis Philippe II.*) Madritum *ou* Madridium in Carpetanis, i, n. Martirum, i, n. MADRYT Miasto Stołeczne całey Hiszpanii od czasow Filipa wtorego.

MAFFLE', m. MAFFLE'E, f. mot populaire, (*Qui a le visage large & plein.*) *Voyez* JOUFFLU. FYSKATY GĘBATY twarzy rozłnáystey.

MAGAZIN, subst. m. (*Lieu où l'on serre les marchandises & les provisions.*) Apotheca, æ, fœ.*Cic.* Repositorium, ii, n. *Plin.* SKLEP schowanie.

MAGASIN *d'armes.* Armamentarium,ii, n.*Liv.* SKLEP schowanie strzelby armaty.

MAGASIN *de bled.* Horreum, ei, n. *Caf.* SZPICHLERZ ná sypanie y chowánie zboża.

MAGASIN ou *Arriere-boutique.* Teberne. Celle interior, fœm. SKLEP głębszy schowanie kupieckie.

MARCHAND *en magasin* ou *Marchand grossier.* Megnarius, ii, masc. CAŁOWNIK kupiec.

MAGDEBOURG, (*Ville henséatique dans la basse Saxe sur l'Elbe.*) Parthenopolis, is, f. *des Anciens.* MAGDEBURG Miasto Anzeatyckie w niższey Sáxonii nád Elbą. **Aujourd huy.* Magdeburgum, i, n. *Maydeburg.

MAGE, subst. m. (*Nom que les Orientaux donnent à leurs Sages, à leurs Philosophes & à leurs Roys.*) Magus, i, m.*Cic.* MĘDRZEC Mędrcami zowią wschodowe narody swoich Filozofow, ludzi uczonych, y Krolow. * *Les mages prédirent à Cyrus qu'il regneroit trente ans.* Magi Cyrum triginta annos regnaturum prædixerunt. *Cic.* *Mędrcowie opowiedzieli Cyrusowi że miał krolować lát trzydzieści. * *Aucun ne peut estre Roy de Perse, qu'il n'ait appris auparavant la science des Mages.* Nec quisquem rex Persarum potest esse, qui non ante Magorum disciplinam, scientiamque perceperit. *Cic.* *Niemoże żáden być Krolem Perskim poki się nie náuczy nauk Mędrcow. **On dit que les Mages persuaderent à Xerxes de brûler tous les temples de la Grece, parce qu'ils enfermoient les Dieux dans leurs murailles, à qui toutes les choses devoient estre découvertes & libres.* Magis Persarum auctoribus Xerxes inflammasse temple Græciæ dicitur, quòd parietibus includerant Deos, quibus omnia deberant esse parentia & libera. *Cic.* * Powiadaią że Mędrcowie porádzili Xerxesowi áby wszystkie kościoły w całey Grecyi popalił, ponieważ w nich Bogowie byli iák w zamknięciu, ktorym nie nic iest zamknięte, ále wszyko otwarte y wolne być powinno.

MAGICIEN, subst. m. (*Qui use de charme & de sortileges, un enchanteur.*) Megus, i, m. Veneficus, i, masc. *Cic.* CZAROWNIK co czarami nárabia Czarnokśiężnik.

MAGICIENNE, subst. f. (*Enchanteuse, sorciere.*) Sage, æ, f. Venefica, æ, f. *Hor. Plaut.* CZAROWNICA.

MAGIE, subst. f. (*Art détestable où l'on employe l'invocation des démons*) Magice, es, f. *Plin.* Ars megica, *genit.* artis magicæ, f. *Cic.* CZARY Czarnokśięstwo náuka przeklęta wzywenie złych duchow y nárabianie czartami.

Il a recours à la magie. Magicas invocat artes. Accingit se ad artes megicas. *Virg.* Udaie się do czarow.

ON DIT proverbialement, *Cette affaire est de la magie noire, on n'y connoist rien.* Res obscurissima & intricatissima. CZY czary iákie, czego cale poiąć niemożna.

MAGIQUE, adject. m & f. Magicus, a, um. *Cic.* CZARNOKSIĘSKI.

MAGISTER. subst m. (*Maitre d'école de village.*) Magister,tri,m. MAYSTER náuczyciel Bákałara Faracki klecha.

(Ce mot est plus Latin que François.) To słowo nie iest Francuskie ále bárdziey łacińskie.

MAGISTRAL, masc. MAGISTRALE, fem. (*Qui tient du maistre.*) Megistralis & hoc le MAGISTROWSKI należący do meystra. * *Une autorité magistrale.* Megistri auctoritas, atis, fœm. Auctoritas qua magistrum decet. *Powage maystrowska.

MAGISTRALEMENT, adv. (*En maistre.*) Doctoris ad magistri in morem. Po maystrowsku.

MAGISTRAT, subst. m. (*Qui exerce quelque magistrature.*) Magistratus, ûs, m. *Cic.* NA urzędzie iákim będący, Urząd iáki sprawuiący zwierzchność w mieście.

Estre magistrat. Gerere megistratum. *Cic.* Agere se pro magistrato. *Liv.* Potestetem gerere. *Cic.* Być ná urzędzie zwierzchności mieyskim, * *Faire quelqu'un magistrat avant l'âge.* Accelerare magistretum. *Tacit.* * Przed laty ná urząd kogo sadzać.

MAGISTRATURE, fubft. f. (*Office de Magiftrat.*) Maftratus, ûs, m. *Cic.* BURMISTRZOWSTWO Rádziectwo.

Prendre une magiftrature. Capere magiftratum. *Cic.* Odbieráć urząd. **Entrer en magiftrature & mieux en charge.* Inire magiftratum. *Cic.* Occipere magiftratum. *Tacit.* *Wftąpić ná urząd. **Exercer une magiftrature.* Gerere magiftratum. *Liv.* Agere fe pro magiftratu. *Liv.* Poteftatem gerere. *Cic.* *Sprawowáć urząd.

MAGNANIME, adject. m. & f. (*Qui a une grandeur d'ame & du courage, qui l'éleve au deffus des autres.*) Magnanimus,a,um *Cic.* WSPANIAŁY, mężny, ferca wielkiego.

MAGNANIMEMENT, adv. (*Avec magnanimité.*) Fortiter. adv. Magno animo. abl. *Cic.* ODWAZNIE śmiało mężnie.

MAGNANIMITE', fubft. fem. (*Grandeur d'ame.*) Magnanimitas, atis, f. Animi excelfitas, atis, f. *ou* magnitudo, nis, f. Magnus & excelfus animus, i, m. *Celf.* WSPANIAŁOSC ferca męftwo odwaga fiła.

MAGNESIE, (*Ville d'Afie.*) Magnefia, æ, fœm. MAGNEZYA Miáfto Azyi.

MAGNESIE, (*Ville de Lydie.*) Maniffa, æ, f. Magnefia, æ, fœm. MAGNEZYA Miafto Lidyi.

MAGNESIE, (*Province de Macédoine avec un promontoire, Capo di S. Georgio.*) Magnefia, æ, f. MAGNEZYA Prowincya macedonii, z Gorą nád morfką.

MAGNESIEN, m. (*Qui eft de Magnefie.*) Magnes, etis, m. *Cic.* Z MAGNEZYI rodem.

MAGNESIENNE, fem. (*Celle qui eft de Magnefie.*) Magneffa, æ, f. *Hor.* TA co ieft z magnezyi rodem.

MAGNE'TIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient à l'aimant.*) Magneticus, a, um. *Claud.* MAGNESOWY do magnefu náleżący.

Les corps magnetiques, (qui ont la vertu d'attirer comme fait l'aimant.) Corpora vim attrahendi habentia. Rzecz mágnefową własność mająca, moc do pociągania do fiebie iáko magnes ciągnie żelazo.

MAGNIFICENCE, (*prononcez* manififfance.) fubft. fem. (*Appareil, fomptuofité dans les chofes.*) Magnificentia, æ, f. *Cic.* WSPANIAŁOSC okazałość. **La magnificence des baftimens.* Ædiom magnificentia. *Cic.* *Wfpaniałość ftruktur gmachow budynkow.

MAGNIFICIER, vieux verbe actif, qui fignifie, *Louër quelqu'un, l'élever par des louanges.* Magnificare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plin. Plaut.* SŁAWIC wyfławiać wywyżfzać kogo, ftare flowo francufkie.

MAGNIFIQUE, adject. m. & f. (*Splendide, fomptueux.*) Magnificus. Splendidus, a, um. Splendidior & hoc fplendidius. Magnificentior & hoc magnificentius. Sumtuofior & hoc fumtuofius. Magnificentiffimus, Splendidiffimus, Sumtuofiffimus, a, um. *Cic.* WSPANIAŁY Páńfki kofztowny. **Il eft trop magnifique, & fait trop de dépenfe.* Extra modú fumtu & magnificentiâ prodit. *Cic.* *Zbytkuie y kofzt nád to wielki prowadzi.

ON DIT, *Un ftile magnifique, grand, relevé, pompeux.* Splendida dicendi ratio, *genit.* fplendidæ dicendi rationis, f. Genus dicendi magnificum atque præclarum, *genit.* generis dicendi magnifici atque præclari, n. *Cic.* Magniloquentia, æ, fœm. *Cic.* STYL mowienia poważny wfpaniały z wyborem flow.

MAGNIFIQUEMENT, adv. (*D'une maniere magnifique & fomptueufe.*) Magnificè. Splendidè. Sumtuosè. adv. (*on dit* Magnificentius & Magnificentiffimè, Splendidiùs & Splendidiffimè, Sumtuofiùs & Sumtuofiffimè.) WSPANIALE Páńfko.

MAGOT, *ou* MAGO, fubft. m. (*Amas d'argent qu'on cache.*) Thefaurus abditus, i, m. *Phad.* SZKATUŁY lamuzy fkarbce zbiory.

(*Mot du difcours familier.*) Słowo francufkie potocznego difkurfu.

MAGOT, (*Gros finge.*) Cercopithecus, i, m. *Plin.* KOCZKODAN małpa wielka.

MAGOT fe dit figurément au ce fens (*d'un homme fort difforme & fort laid, qui a un vifage de finge.*) Pithecium, ii, n. *Plaut.* Infignia ad deformitatem. MATOŁKA koczkodan człowiek ofoba urody bardzo poczworney.

MAJESTE', fubft. f. (*Caractere de grandeur, qui fait révérer les puiffances.*) Majeftas. Dignitas, atis, f. *Cic.* MAJESTAT: powaga Páńfka Krolow Potentatow ktory fzanują ludzie.

EN PARLANT des Roys; on dit *Voftre Majefté.* Tua majeftas. DO KROLOW mowią Majeftat W.K. Moi:

Sa Majefté a commandé. Rex *ou* Regina juffit, (*parlant du Roy ou de la Reine.*) Jego Krolewfka Mość kazał, álbo kázáła mowiąc o Krolu álbo Krolowey.

MAJESTE' fe dit encore (*de diverfes chofes.*) comme *La Majefté du vifage.* Oris dignitas. WSPANIAŁOSC okazałość urody. **D'un lieu.* Loci majeftas *ou* dignitas. * Mieyfca iákiego. **D'un difcours.* Majeftas orationis *ou* in oratione. *Cic.* *Mowy iákiey

MAJESTUEUSEMENT, adv. (*Avec majefté & dignité.*) Cum majeftate ac dignitate. *Cic.* WSPANIALE poważnie po Páńfku.

MAJESTUEUX, m. MAJESTUEUSE, f. (*Grand, augufte.*) Majeftatem *ou* dignitatem habens, entis, omn. gen. Dignitate *ou* majeftate prædĭtus, a, um. WSPANIAŁY wielki ogromny

MAJEUR, m MAJEURE, f. (*Plus grand, plus confidérable qu'un autre.*) Major & hoc majus. WIĘKSZY, Większa.

MAJEUR pour dire *Plus âgé. S. Jacques le majeur.* Jacobus major. S JAKUB ftarfzy.

MAJEUR fignifie, *Celuy qui eft en eftat de gouverner fon bien, & qui a atteint l'âge de 25. ans.* Qui in tutelam fuam venit. Qui fuæ tutelæ factus eft. *Ulp.* TEN ktory przyfzedł do tego wieku w ktorym iuż z opieki wychodzą.

MAIGRE, (*prononcez* mégre.) adject. m. & f. (*Qui eft oppofé a gras.*) Macer, cra, crum. *Virg.* Strigofus, a, um. *Colum.* CHUDY, CHUDA.

MAIGRE, (*en parlant d'un homme.*) Macilentus, a, um. *Plaut.* Gracilis & hoc le. *Celf.* CHUDY człowiek. **Il eft maigre de vifage.* Eft ore macilento. Eft macilentis malis. *Plaut.* Macies occupat malas. *Horat.* Macer. *Plaut.* *Chudy chuderlawy ná twarzy.

Il eft fort maigre, il n'a que la peau & les os. Offa atque pellis eft macritudine. Eft totus offa atque pellis. *Plaut.* Chudy iák fzczepa tylko go fkora á kości.

MAIGRE, (*Menu, décharné.*) Gracilis. Exilis & hoc le. *Ovid.* CHUDY cienki. ** Des doigts maigres.* Exiles digiti. *Ovid.* *Palce cienkie iák nitki.

DEVENIR *maigre.* Macefcere. Emacefcere, (co, is, cui, fans fupin.) *Celf.* Macrefcere. *Hor.* Emacrefcere. *Celf.* Emaciari. *Colum.* CHUDNĄC.

Il s'abftient de manger jufques à en devenir tout maigre. Cibum non capit ufque in maciem. *Plin.* Nic nie iáda iuż cále wychudł nie iedząc.

Rendre maigre. Emaciare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* Macilentum reddere. Ochudzić fchudzić wychudzić. **Eftre maigre.* Macere, (eo, es, macui, *fans fupin.*) *Plin. ou* macrere, creo, es, macrui. *Schudnąć być chudym.

JOUR *maigre.* Dies quo abftinetur carne *ou* à carnibus. DZIEN poftny. **Nous faifons ou nous mangeons maigre aujourd'huy.* Hodie abftinemus à carne. *Pościemy dziś z poftem dziś iefteśmy.

Faire maigre chere ou mauvaife chere. Parcè ac duriter victitare. Parco victu vitam fuftentare *ou* tolerare. Chodo ubogo mizernie iádać.

MAIGRE fe dit figurément (*de ce qui eft fec & affamé.*) comme *Des lettres maigres, qui ne font pas bien nourries d'encre.* Exiles litteræ, f pl. CHUDY cienki litery cienkie. *(*Le contraire eft.* Pinguitudo litterarum. *Cic. Des caracteres bien nourris.*) *Litery pifmo grube.

Un difcours maigre, fec & dur. Exilis oratio ac jejuna. *Cic.* Mowa chuda niefmaczna nieprzyiemna fucha.

Un fujet maigre, (quand il eft ftérile) Genus orationis exile & aridum. Exigua materia, æ, f. *Phad.* Rzecz bardzo fucha do mowienia, o ktorey prawie niemáfz co powiedzieć.

ON DIT, *Ils font en colere pour un maigre fujet, pour très-peu de chofe.* Levi de causâ iras gerunt. *Ter.* GNIEWAIĄ fię ná fiebie o ladaco.

MAIGREMENT, adv. Parcè. Durè. Duriter. adv. *Ter.* SKĄPO chudo focho.

MAIGRET, m. MAIGRETTE, f. (*Un peu maigre.*) Aliquantulùm macer. Macilentus, a, um. CHUDERLAWY CHUDERLAWA.

MAIGREUR, (*prononcez* mégreur.) fubft. f. (*Le contraire de l'embonpoint.*) Macror, oris, mafc. *Pacuv.* Macritudo, inis, f. *Plaut.* Macritas, atis, f. *Pallad.* Macies, iei, f. *Cic.* CHUDOSC.

MAIGREUR *des chofes.* Gracilitas. Exilitas, atis, f. *Cic.* CIEN.

CIENKOSC subtelność. * *D'un discours.* Exilitas orationis, f. *Cic.* *Suchość mowy.

La maigreur fait retirer la peau. Macies adduxit cutem. *Ovid.* Chudość skorę marszczy. **Son visage est d'une extreme maigreur, c'est un vray squelette.* Macies occupat malas. *Hor.* Horrida macies deformat vultum. *Virg.* * Bardzo chudy ná twarzy, wygląda iák śmierć.

MAIGRI, ou MAIGRIE, f. *Voyez* MAIGRIR. SCHUDŁY SCHUDŁA.

MAIGRIR, V. n. (*Devenir maigre.*) Macescere ou Marcescere *Hor.* *Plaut.* CHUDNĄĆ schudnąć. **Voyez devenir* MAIGRE. Macie confici pass. *Schudnąć. **Il est fort maigri.* Corpus macie extabuit. Homo grandi macie torridus est, *Cicer.* *Bardzo schudł.

MAIGRIR, (*Rendre maigre.*) Tenuare aliquem macie. *Virg.* Maciare. act. acc. Macrum facere. CHUDZIC ochodzić.

MAIGUE, subst. f. (*Poisson de mer que les Latins nomment*, Umbra marina, æ, f. *& les Italiens* Umbino. KRUK morski ryba podobna do kasia smaku iák iesiotr. **Ausone parle d'une Maigne de riviere.* Umbra fluviatilis f. *Lipien ryba rzeczna.

MAIL, subst. m. au plurier LES MAILS. (*Maillet à manche long, avec lequel on joue au mail.*) Malleus lusorius, i, m. GRA w kulki w Bocki láska do wydawania bociek

MAIL, (*Allée battuë & fermée de planches dans laquelle on joue au mail.*) Sphæristerium in quo trosatili pilâ luditur, *genit.* sphæristerii, n. MIEYSCE ná grę w Bocki ocębrowane y wyssane gładko z tarcie.

LE JEU *du mail.* Ludus quo globi lusorii malleis truduntur. GRA w kulki, Gra Bociek.

MAILLE, subst f. (*Trou de reseau.*) Macula, æ, f. *Cicer.* *Var.* DZIURA w sieci, oka robione w sieci.

MAILLE *d'une cotte d'armes.* Hamus. Annulus, m. *Virg.* PIERSCIONKI kolce oka w Pancerzu.

JAQUE, ou *Cotte de mailles.* Lorica hamis conserta, æ, f. *Virg.* PANCERZ.

MAILLE ou *Tache dans l'œil.* Argema, atis, n, *Plin.* ŁUSKA ná oko, zrzcaicy choroba.

MAILLE *de perdreau* Macula, æ, f. PSTROCINY piorka rożne ná kuropatwie iárzębacizna. * *Un perdreau maillé.* Perdicis pullus maculis varius. *Kuropatwa iarzębata.

MAILLE, (*Petite monnoye de cuivre valant la moitié d'un Denier*) LICZMAN babka ban

(Ce mot dans Seneque signifie la septiéme d'une Æreole.) Siodma częsć szelaga

ON DIT proverbialement & familierement en ce sens, *Il n'a pas la maille, Il n'a pas le sou.* Nihil est illi in manu. *Plaut.* Nihil habet in loculis. *Hor.* ZŁAMANEY bábki nie má nie ma szelaga bana

Je n'en rabbattray pas la maille, pour dire *Je n'en rabbattray rien* Ne teruncius unus hinc abesse potest. *Ter.* Szelaga, bábki bana nieustąpię.

ON APPELLE, *Un pince-maill, Un homme fort attaché à ses interests pour la moindre bagatelle, & qui exige jusques à une maille.* Ad res suas nimium plus æquo attentus ou avidus. Ad assem ou ad dopondium asper exactor. ZMIGROSZ sknera zmindak wielki skąpiec

ON DIT que *Des gens ont toûjours maille à partir ensemble,* pour dire qu'*Ils sont en une dissension perpetuelle.* Rixantur semper inter se. Lites sunt semper inter illos. *Plaut.* ZAWSZE coś do siebie máią ustawicznie się kłocą.

MAILLET, subst. m. (*Gros marteau de bois.*) Malleus ligneus, i, ra. SZLAGA kula drzewiana młot wielki do łupania drew y rozbiania klocow.

MAILLEURE, subst. f. en terme de Fauconnerie, (*Les taches ou la varieté des couleurs, qui sont des mailles sur les plumes de l'oiseau de proye.*) Variæ maculæ, f. pl. Varietas, atis, f. JARZĘBACIZNA pstrociny odmiany ná pierzu ptakow myśliwskich.

MAILLOT, subst. m. (*Langes dont on enveloppe les enfans.*) Fasciæ, arum, f. pl. Incunabula, orum, n. pl. *Plaut.* Cunæ, arum, f. pl. POWICIE ná dziecię powiiaki.

MAIN, subst. f. (*Partie du corps qui est à l'extremité du bras.*) Manus, ûs, f. *Cic.* RĘKA część ciała záczynaiąca się tám kędy się ramię kończy.

La main droite. Dextera ou dextra, (*on sous-entend manus.*) *Cic.* Ręka prawa. **La main gauche* ou *la gauche.* Sinistra ou ... ra, æ, f. *Cic.* *Lewa ręka. **A droit, à gauche, (à la main droite, à la main gauche.)* Dextrâ, sinistrâ-ve, abl. *Po prawey po lewey ręce.

Main ouverte, estenduë. Explicata manus. Extensa ou porrecta manus. *Quint.* Palma, æ, f. *Cicer.* Ręka dłoń otwarta. **Main fermée.* Pugnus, i, m. *Cic.* Compressâ in pugnum manus. *Quint.* *Ręka dłoń zámkniona pięść

Fermer la main. Pugnum facere. *Cic.* Rękę zámknąć dłoń ścisnąć w pięść.

QUI *n'a qu'une main.* Unimanus, a, um. *Liv.* O IEDNEY ręce iedunręki. **Qui a cent mains.* Centimanus, a, um. *Virg.* *Hor.* *Storęki o stu rękach.

Lettres écrites de la propre main de quelqu'un. Propriâ alicujus manu literæ *Cic.* Ręka własna, pisanie ręką własną.

Je luy ay rendu vostre lettre en main propre, je l'ay donnée à luy mesme. Tuas litteras dedi ipsi in manus. *Cic.* Oddałem twoy list mo do rąk własnych *Un livre ecrit à la main.* Liber manu scriptus. *Księga pisana nie drukiem manuskrypt.

Un ouvrage fait à la main ou de main d'homme. Opus manufactum, *genit.* operis manufacti, n. Manibus humanis elaboratum opus. *Cic.* Opus factitium. *Plin.* Rzecz ręką ludzką zrobiona. **Un ouvrage fait de main de maistre, par un habile homme.* Opus fabrè factum. *Plaut.* *Wyborney ręki robota.

Tenir la main à un enfant, luy mener la main pour luy apprendre à écrire. Pueri scribere discentis manum ducere ou regere. *Quint.* Prowadzić rękę dziecięciu w pisaniu.

Un homme à deux mains, (qui se sert également des deux mains, ou qui est ambidextre) Sinistrâ perinde utens ac dexterâ. Oburęczny co zárowno prawą y lewą ręką robi.

ON DIT au figuré en ce sens, *Un homme à deux mains, (qui est au poil & à la plume, comme l'on parle familierement.)* Utriusque Minervæ homo. *Petr.* Y ORĘŻEM y piorem dobry wielki człowiek czyli w boiu czyli w pokoiu.

Un cheval à deux mains, (qui sert à monter & à la chaise.) Equus sessilis & curulis. Koń y wierzchowy y wozowy.

UN CHEVAL *de main,* (*qui sert à monter.*) Equus sessilis. *Ovid.* KON wierzchowy.

A MAINS *jointes,* (*avec les verbes Prier, demander.*) Suppliciter, ou intimis ac omnibus precibus orare. Tendere supplices manus. *Cic.* RĘCE złożywszy prośić

BATTRE *des mains.* Plaudere, ou plausum dare manibus. *Plaut.* *Ter.* Manu complodere. *Quint.* KLASKAC bić w ręce ná znak pochwały.

Frotter ses mains l'une contre l'autre Collidere ou conterere manus. *Quint.* *Petr.* Trzeć ręce zácierać ręka o rękę. **Toucher dans la main.* Manum manu ferire. Dare dextras invicem. *Uderzyć ręka o rękę dać sobie ręce ná co, ieden u drugim.

MAIN se dit figurément dans les expressions suivantes, dont je vas marquer les plus considérables RĘKA niewłaśnie rozmaitym sposobem się mowi przedniejsze tu się kładą

AVOIR *en main* In manu ou in procinctu habere *Cic.* MIEC w ręku mieć pod ręką ná doręczu w mocy **J'ay en main un habile homme & plein de zele pour vostre service.* Mihi est in manibus vir & præstantissimo ingenio & flagranti erga te studio *Cic.* *Mám ná doręczu pogotowiu człeka wyśmienitego, y bardzo przywiązanego do usług twoich. **J'ay en main une piece pour luy faire de la peine.* Est mihi in manu, ou Habeo præ manibus, quo illi noceam, ac quo negotium facessam, ou quo duras dem (*on sous-entend* pœnas.) *Ter.* *Mam pogotowiu ná niego sposob ná wyrządzenie mu sztuki

AVOIR *la main seure, Estre seur de main, N'estre point enclin à dérober.* Furaces manus non habere. PEWNE ręce niepodeyrzane, nie kradnące.

DONNER *la main à une Dame, (La mener, luy aider à marcher.)* Ducere matronam manu. *Virg.* PODAC rękę Páni álbo Pánnie iákiey prowadzić ią. **Donner, prester, tendre la main à quelqu'un, le secourir, luy aider.* Auxiliarem manum ou operam alicui præbere ou præstare. Aliquem auxilio juvare. *Cic* *Podac rękę komu wyciągnąc rękę ná pomoc iemu. **Ils se prestent la main les uns aux autres.* Mutuo se juvant. Mutuas sibi tradunt operas. *Ter.* *Pomagaią sobie rátuią się ieden drugiego. **Il vous donne la main pour vous relever de vostre malheur.* Jacenti tibi dextram porrigit. *Cicer.* *Podale ci rękę áby cię dźwignąć z nieszczęścia. **Donner la main à un cheval, luy lascher la bride.* Equo dare laxas habenas. *Virg.* Remittere habenas equo. *Cicer.* ou fræna. *Ovid.* *Puścić cugle koniowi, wypuścić mu. **Donner la main,*

(*Faire

(*Faire honneur à quelqu'un, en luy donnant la droite* ou *le haut du pavé.*) Cedere *ou* dare alicui manum. Cedere locum honoratiorem. *Plaut.* *Dać rękę komu náprzykład prawey ręki mu ustąpić, albo pierwszego mieysca dla czci. **Donner les mains à une chose.* (*Y consentir, l'approuver.*) Alicui rei assentiri, (ior, iris, assensus sum.) depon. Aliquid probare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* * Przystać ná co zgodzić się ná co przypaść ná co. **Donner les mains, se confesser vaincu.* Dedere manus. *Lucr.* Dare manus. *Cic. Ovid.* Tendere manus. *Cæs.* Palmam *ou* herbam dare *ou* porrigere. *Poddać się ustąpić wygraney, dać zá wygraną, dać się zá zwyciężonego.

ESTRE *aux mains, Combattre.* Manus conferere. *Cic* Manibus prælium facere. *Saluft.* Præliis contendere. *Cæs.* BIC się z sobą, zerwać się z sobą, potkać się.

ESTRE *entre les mains.* MIEC w ręku w mocy, być w ręku. **L'affaire est entre vos mains, vous en estes le maistre.* Hujusce rei potestas omnis in te sita est. *Cic.* *Rzecz w twoich ręku iest w twoiey mocy.**La victoire est entre vos mains, ou depend absolument de vous.* Victoria in tuis manibus est. *Liv.* *Wygrana iest w ręku twoich masz zwycięstwo, masz wygraną w ręku.

Faire main basse sur les ennemis. Hostes internecione cædere. *Liv.* Hostes occisione *ou* occidione occidere. *Cic.* Hostes interficere *Cæs.* W pień wyciąć nieprzyiaciela.

FAIRE *sa main,* (*Faire quelque profit injuste dans quelque employ, griveler.*) Provinciâ aliquâ ad quæstus suos abuti. *Cic.* Rem suam rapinis augere, *ou* ampliorem facere. NA swoię rękę co urwać ná swoię stronę. **Faire une chose haute à la main ou de haute lutte.* Pro imperio aliquid agere. *Liv.* GORNO sobie poczynać, z gory zacząć, mocą siłą.

IMPOSER *les mains* (*Donner les ordres sacrez.*) Imponere alicui manus Sacris initiare *ou* inaugurare aliquem. SWIĘCIC ná Kapłaństwo, święcenie dawać.

ON DIT ironiquemant, *Faire imposition des mains sur quelqu'un, le battre.* Inferre manus alicui. *Cic.* ZBIC kogo, zwalić, stłuć.

LASCHER *la main à quelqu'un, Ne le plus retenir, luy laisser faire ce qu'il veut.* Alicui remittere habenas *Cicer. ou* fræna. *Plin. Jun.* PUSCIC kogo ná wolą popuścić mu pozwolić mu dać ná wolą. **Lascher la main, relascher du prix d'une chose.* De pretio aliquid remittere *ou* relaxare. *Cicer.* *Spuścić ustąpić co stargu.

SE LAVER *les mains d'une chose,* (*Témoigner n'y avoir aucune part, qu'on n'en est point responsable, qu'on n'y contribue point.*) Manus suas rei alicujus immunes præstare. UMYC ręce od czego oświadczać się że w to nie wchodziemy nie wdaiemy się odpowiadać zá co niebędziemy. **Il a les mains nettes de ce parricide.* Non est affinis istius parricidii. Istius parricidii *ou* isto parricidio manus habet immunes. *Niewinien tego zaboystwa.

LEVER *les mains au ciel, Avoir recours à Dieu, Implorer son secours.* Attollere *ou* tendere manus ad cœlum. Vocare Deum in auxilium. *Ovid.* PODNOSIC ręce do Nieba błagać Boga. **Lever la main, Faire serment en Justice, en levant la main promettant a Dieu de dire vérité.*) Dicere sacramentum. *Hor.* *Podnieść rękę do gury ná znák przysięgi przysięgaiąc urzędownie ná prawdę. **Faire lever la main à quelqu'un.* Adigere aliquem sacramento. *Cic.* *Kazać komu przysiądz ná co. **Lever la main sur quelqu'un, le menacer de le frapper.* Intentare manus alicui. *Hirt. ou* in aliquem. *Liv.* *Porwać się ná kogo rękę ná kogo podnieść odgrażaiąc mu bicien

LIER *les mains à quelqu'un,* (*l'empescher de faire une chose.*) Vetare, *ou* prohibere aliquem aliquid facere, *ou* ne aliquid facias ZWIĄZAC ręce komu *niewłaśnie* niedopuszczać mu czego czynić. **J'ay les mains liées dans cette affaire, je ne puis pas agir comme je voudrois bien.* Pro nutu & arbitrio meo rem gerere non licet. *Mam w tym ręce związane nie mogę sobie począć iákobym chciał.

METTRE *la main à l'œuvre.* Manum operi admovere. *Ovid.* Se operi accingere. *Virg. ou* ad opus. *Liv.* RUSZYC się do czego chwycić się czego począć co. **Il faut mettre la main à l'œuvre.* Facto opus est. *Ter.* *Trzeba począć czynić **Mettre la derniere main à un ouvrage, le finir.* Summam manum operi impouere. Manum extremam operi ponere. *Plin.* *Skończyć co zewszystkim. **Recevoir la derniere main.* Recipere ultimam manum. *Petr.* *Koniec odebrać. **Mettre quelque chose en main tierce.* Aliquid apud sequestrem *ou* sequestrum deponere. Sequestro aliquid ponere. *Plaut.* *Oddać zá ręce co w trzecie ręce. **Mettre quelqu'un entre les mains d'un autre.* Tradere aliquem in manus. In manum alicujus dare. *Cic.* *Oddać kogo w ręce komu. **Vous avez mal conduit celuy qu'on a mis entre vos mains.* Inconsiliasti eum, qui tibi mandatus est, *ou* qui fidei tuæ commissus est. *Niedobrześ się obszedł z tym ktorego w ręce oddano. **Certes ce jeune homme est mis en mauvaises mains.* Ædepol adolescens fidei mandatus malæ. *Plaut.**Záiste tego młodego w niedobre ręce oddano. **Se mettre entre les mains de quelqu'un.* Se alicui permittere. *Liv.* Sese alicui committere & illius mandare fidei. *Ter.* *Oddać się w ręce czyie.

METTRE *la main à l'encensoir, Usurper sur les droits de l'Eglise.* Jura divina usurpare. PORWAC się na prawa Duchowne. **Mettre la main à la conscience.* Excutere se. *Ter.* Introspicere mentem suam. *Cic.* *Tknąć się w sumnienie rostrząsnąć sumnienie.**J'ay obtenu cela sans mettre, sans rien débourser, sans aucune dépense.* Id habui *ou* obtinui sine ullo sumtu. *Dostałem tego, darmo przyszedłem do tego álbo przyszło mi to samo w ręce szelągam ná to nie wydał.

PRENDRE *l'affaire de quelqu'un en main.* Causam alicujus suscipere. *Cic. Liv.* WZIĄC sprawę czyią ná ręce w ręce swoię ná porękę swoię.

TENDRE *la main,* (*Demander l'aumosne.*) Assem *ou* stipem rogare. *Juv.* ZEBRAC rękę wyciągać do iałmużny.

REMETTRE *toutes choses entre les mains de quelqu'un.* Omnia alicujus arbitrio permittere. Omnia ad unius arbitrium deferre. *Cic.* Ad unum referre. ODDAC wszystko w ręce czyie.

En venir aux mains. Ad manus venire. *Liv.* Conserere manum. Conferere signa. *Cic.* Przyszło do rąk, do kuław, do bitwy do potyczki.

MAIN se dit en plusieurs phrases adverbiales: comme *Cela est fait à la main, par collusion, de complot, d'intelligence.* Compacto, *ou* de compacto, *ou* composito, *ou* ex composito, id factum est. To się stało umownia námownie porozumiawszy się z sobą. **Attaquer quelqu'un à main armée,* ou *les armes à la main.* Vi & armis aliquem lacessere *ou* provocare *ou* petere. *Cic.* *Nástąpić ná kogo gwałtem, nápastować go náchodzić zbroyną ręką. **Vous avez la bale en main.* Tum est pila. In foro tuo res agitur. *Plaut.* *W twoich to ręku w twoiey mocy.

De main en main, de l'un à l'autre. Per manus. *Cæs.* Z rąk do rąk podanie, iákie ustawiczne od iednych do drugich idące. **De main en main, par tradition.* Per manus. *Quint.* *Przez ustawiczne podanie. **Avoir des gens en main, à sa main, à sa poste,* Ad manum aliquos habere. *Mieć po gotowiu ludzi.

DE LONGUE *main, Depuis fort long temps.* Jam à longo tempore. Jam dudum. Z DAWNA niedopiero od dawnego czasu. **La ville estoit fournie de longue main, de tout ce qui estoit nécessaire pour la défense.* Erant antiquitùs in oppido omnium rerum ad bellum apparatus. *Cæs.* * Już dawno w mieście opatrzność była wszystkich potrzeb ná długą obronę. **Je l'ay éprouvé de longue main.* Multo usu illum probavi *ou* exploravi *ou* expertus sum. *Doznałem doświadczyłem go przez czas nie mały

SOUS MAIN, adv. (*Clandestinement, à la dérobée.*) Clam. Occulè. Latenter. adv, *Cic.* UKRADKIEM skrycie potaiemnie. **Il envoya des gens sous-main pour espier sa contenance* Clam misit quosdam, qui eum explorant. *Cæs.* *Posłał skrycie dla wyszpiegowania iák się stawi dla wyrozumienia go y wypatrzenia. **Ce Juge prend des deux mains ou des deux parties.* Ab utrâque parte munera accipit judex. *Ten sądzia z obu rąk bierze, od obudwoch stron daie się przekupować.

MAIN se dit proverbialement dans ces expressions. *Il vaut mieux tendre la main, que le cou,* (*Il vaut mieux demander l'aumosne, que de dérober.*) Præstat manum porrigere, *ou* rogare stipem, quàm rapi in crucem. Longè præstat mendicare, quàm rapere *ou* furari. RĘKA *przysłowiem* w nástępuiące sposoby; mowią Francuzi: *Lepiey rękę wyciągnąć, niż szyię,* to iest: Lepiey żebrać poczciwie, niż wisieć sromotnie. **Il ne va pas sans ses mains, il dérobe.* Furaces habet manus. *Plaut.* **Niechodzi bez rąk*: to iest trzeba mu ná ręce patrzyć **De marchand à marchand il n'y a que la main,* pour dire qu'*Il leur suffit de se toucher dans la main pour faire un marché, sans aucun écrit.* Datis dextris negotiantur inter se mercatores. **W kupowaniu ręka stoi ná kartę*: co iest że tylko

ſobie ręce podadzą targuiąc ſię y taeg ſtawa między kupcami y egoda bez wſzelkiego inſzego opiſania kart kśiąg lub podpiſow. **Mettre le pain à la main de quelqu'un, commencer ſa fortune* Aliqoid præ manu alicui dare, quo utatur. *Ter.* *Dać komu w ręce kawałek ehleba, być mu początkiem do ſzczęścia do fortuny mu pokazać drogę. **Il a toûjours les mains dans ſa pochet, Il eſt toûjours ſans rien faire.* Ab omul opere ceſſat. Deſidem vitam agit. Deſidet totos dies. *Záwſze ręce w zá oádrzu trzyma prożniak nigdy nie nie robi. **Les mains luy demangent,* pour dire qu'*Il a envie de ſe battre.* Geſtiunt illi pugni. *Plaut.* *Ręce go świerzbią, bie mu ſię chce. **Il a envie d'écrire* ou *de faire quelque ſatyre.* Maledicos verſus in aliquem geſtit ſcribere Geſtit maledicere alicui verſibus *Petr* *Ręce go świerzbią, pioro go świerzbi, ięzyk go świerzbi chce coś ná kogo piſać mowić **Aller bride en main dans une affaire, s'y conduire ſagement & avec précaution, ne rien précipiter.* Prudenter & caute rem agere. *Voyez* BRIDE *Poſtępować poczynać ſobie uważnie w czym.

UNE MAIN *lave l'autre.* Manus manum lavat. *Petr.* *(parlant du ſecours mutuel qu'on ſe rend.)* RĘKA rękę myie, noga nogę podpiera, wzaiemna zobopolna pomoc

ON DIT en droit, *Main levée, Acte qui detruit une ſaiſie.)* ZNIESIENIE areſztu álbo kaduku ná rzeczy iákie położonego y urzędownie wydanego. **Faire ou donner main levée* Manum tollere caduci juris *Znieść ſkaſſować areſzt kaduk wydany ná co. **Demander main levée.* Poſtulare ut manûs injectio ſolvatur, & res à ſequeſtre abeat. *Prośić, iść, grać, prawować ſię, czynić o znieſienie areſztu, lub kaduku wydanego

MAIN MISE, ſubſt. f. *(Saiſie, oppoſée à la main levée.)* Manus à patrono in beneficium ſuum injecta. Manûs injectio. ARESZT, wydanie areſztu, álbo kaduku.
**Main miſe, (action de frapper & de battre.) Cét homme eſt colere, il uſe ſouvent de main miſe.* Eſt iracundus & gerit procaces manus *Zbicie porwanie ſię nákogo.

MAIN MORTE, ſubſt. f. Manus plane emortua. WYPUSZCZENIE dobr a manſtwa, nádaiąc wieczyſtość ná dobra Koronne, lub Krolewſkie. **Les gens de main-morte, (sont les corps & communautez qui acquierent des heritages qui tombent en main morte, & dont le Seigneur eſt privé des droits caſuels, qui arrivent à chaque mutation.)* Homines manûs plane emortuæ. Homines jugis mancipii. *Zgromadzenia wſzelkie maiące dobra nádane wiecznoſcią.

ON DIT qu'*Un homme n'y va pas de main-morte, (lors qu'il frappe quelqu'un violement.)* Non levi brachio ſed pergraviter verberat. BIIE bez obſtaw, nie żáłuie ręki.

PREMIERE MAIN ſe dit en terme de négoce, *(quand on achete une choſe de la main de ceux qui l'ont fabriquée* ou *recueillie.)* Ab opifice aliquid emere, non à propolâ. PIERWSZA ręka z pierwſzey ręki kupować co. **Faire valoir une ferme par ſes mains* Per ſe villicari, (or, atus ſum.) dep *Plin.* *Trzymać własne dobra ſam ná ſiebie ſam ná rękę ſwoię nie puſzczaiąc ich nikomu w arędę dzierżawę &c.

MAIN *des elephants, (leurs trompes dont ils prenent leur nourriture)* Manus elephantis. *Cic.* TRĄBA ſłoniowa pyſk ſłonia.

MAIN *de fer.* Manus ferrea. *Caſ.* Harpago, gonis, maſc. *Quint-Curt.* RĄCZKA żelazna hak do chwytania ſtatkow.

MAIN *de papier, (qui comprend 25 feuilles.)* Chartarum ſcapos, i, m LIBRA papieru o 25 Arkuſzach: *(w Polſkim* Ręka *znaczy y bierze ſię ná ſzczęście y powodzenie:* náprzykład nie ręką mi idzie, nie ná rękę mi to.)

LA MAINE, *(Rivier qui ſort des d'Alençon, & qui traverſe la province du Maine, & ſe jette dans la Loire.)* Meduana, æ, f MEN Rzeka wypadaiąca a gor Alenſonu, przechodząca przez Prowincyą Menu, y wpadaiąca w Ligerę.

LE MAINE, ou *le pays du Maine, (dont les peuples ſe nomment Manceaux, & les femmes Mancelles)* Cenomanorum tractus, ûs, m Cenomania, æ, f. MEN kray Prowincya Xięſtwo Menu ktorego obywatela zowią ſię Manowie, Manki á obywatelki.

LA VILLE *de Maine.* Meduana, æ, f. MEN Miáſto: tego Xięſtwa: ſtołeczne.

LE DUCHE' *du Maine.* Ducatus Meduanenſis, m. XIĘSTWO Men, álbo Menu.

MAINT, m MAINTE, f. Creber, bra, brum. Multus, a, um CZĘSTY CZĘSTA gęſty gęſta.
(Ce mot n'eſt plus que burleſque, & tout au plus poëtique.) To ſłowo Francuſkie nie mowi ſię chyba w wierſzu y to żartowuie.

MAINTENANT, adverbe de temps, *(Préſentement, à préſent.)* Nunc. Jam. *Cic.* Modò. *Tar.* In præſentiâ. In præſentia. *Cic.* TERAZ.

MAINTEANT, *(En ce temps.)* Nunc. Hoc tempore. *Cic.* TERAZ, w tenczas, wtym czáſie teraz.

MAINTENIR, V. act. *(Defendre, ſoûtenir.)* Tueri, (tuetur, eris, tuitus ſum.) Tutari, (or, aris, atus ſum.) depon. acc. Defendere, (do, dis, di, ſum.) Suſtinere, (eo, es, tinui, tentum.) act. acc. *Cic.* TRZYMAC utrzymywać záchowáć bronić. **Il a maintenu la Republique, & la maintient encore aujourd'huy de ſon propre bien.* Rempublicam patrimonio ſuo tutatus eſt & tutatur. *Cic.* *Utrzymował bronił záſtępował Rzecz poſpolitą własną fortuną, y dotąd utrzymuie **Se maintenir, ſe ſoûtenir dans un poſte où l'on eſt élevé.* Dignitatis ſuæ gradum tenere ou tueri. *Cic.* *Utrzymywać ſię ná urzędzie ná mieyſcu ná ktorym kto wyſadzony. **Il s'eſt maintenu dans la faveur du Prince, malgré ſes envieux.* Gratiam principis invitis malevolis retinuit. *Cic.* *Utrzymał ſię w łaſce Páńſkiey przeciwko záwiſtnym y nieprzyiaciołom ktorzy go w niey zruynowáć uſiłuią. **Cet homme ſe maintient bien.* Præclarè ſtat vir ille. Ordine ſuo ſtat. *Dobrze ſię rządzi umie ſię utrzymać. **Vous n'ignorez pas ceux par qui j'ay eſté maintenu.* Per quos homines ſteterim non ignoras. *Cic.* *Nie ſą ci tayni ci przez ktorychem ſię utrzymał. **Maintenir quelqu'un en la poſſeſſion d'un héritage.* Retinere aliquem in poſſeſſione alicujus prædii *Cic.* *Utrzymywać kogo utrzymać przy dziedzictwie **Se maintenir en ſanté.* Se incolumem præſtare. *Cic.* *Záchować ſię przy zdrowiu, utrzymywać zdrowie ſwoie,

MAINTENIR, *(Soûtenir la verité d'une choſe.)* Affirmare *ou* contendere aliquid verum eſſe. UTRZYMYWAC prawdę iáką obſtawać przy niey.

MAINTIEN. ſubſt. m. *(Contenance.)* Status. Habitus, ûs, m. *Cic* UTRZYMANIE

MAJOR, ſubſt. m. *(Offitier de guerre qui a differentes fonctions & qualitez* Major, oris, m, MAJOR Officyer w Woyſku cudzoziemſkiego záciągu.

MAJORITE, ſubſt. *(Age auquel on commence à eſtre maiſtre de ſes droits & de ſon bien)* Annus plenus & legitimus rei ſuæ gerendæ Ætas juſta & legitima, fœm. PRZYSCIE do lát, y wyśćie z opieki, máiąc ſam moc y prawo rządzić ſię ſobą y fortuną ſwoią.

MAJORQUE, *(Iſle & ville de meſme nom ſur la mer mediterranée, & ſur les coſtes d'Eſpagne)* Balearis major, *genit.* Balearis majoris, f. Palma, æ, f. Majorica, æ, f. MAJORYKA wyſpa y miáſto ná morzu śrzodziemnym w ſtronach Hiſzpanii

MAIRE, ſubſt. maſc. *(Maiſtre du palais.)* Magiſter palatii, maſc MARSZAŁEK nádworny.

(C'eſtoit autrefois la premiere dignité du Royaume de France, & le Grand maiſtre de la Maiſon du Roy) Była to godność przedtym náywyżſza we Francyi u Dworu Krolewſkiego.

MAIRE ſe dit maintenant *(du premier officier des villes, qui préſide aux Eſchevins & aux Conſuls.)* Urbis præfectus, i, m. TERAZ we Francyi *Maire* znaczy Prezydenta álbo Burmiſtrza mieyſce y ora d maiącego nád ławnikami y Ráycami.

MAIRIE, ſubſt. f *(La dignité de Maire.* Palatii regii præfectura, æ, f MARSZAŁKOWSTWO.

MAIRIE, *(L'office de Maire dans les villes.)* Urbis præfectura. BURMISTRZOWSTWO w miaſtach.

MAIRREIN, ſubſt maſc. *(Bois coupe pour faire de futailler.)* Materia, æ, f. Materies, iei, f. *Cic. Colum.* KLEPKI wątory obrabiane do wſzelakiey bednarſkiey roboty, iáko to beczek kádzi ántałow Barył &c.

MAIS. *(Conjonction cauſative.)* Sed. Verùm. At. Aſt. Verò. Autem ALE, Lecz.

MAISON, ſubſt f. *(Logis qu'on habite.)* Ædes, ium, f. plur. Domus, ûs, f. *Cic.* DOM. Domoſtwo mięſzkanie.

MAISON *qui a pluſieurs corps de logis.* Domus *ou* ædes multarum regionum. DOM okilku dworkach a oſobna wiednym zámknięciu; Dwor. **Qui a pluſieurs appartemens.* Domus multarum partium. *Dom okilku mięſzkaniach a Oſobna Pałac. **Qui a pluſieurs étages.* Domus plurium contignationum. *Dom o kilku piętrach, Gmach,

Tout le haut de la maiſon eſt vuide perſonne n'y loge. Tota ſuperior domus vacat. *Cicer.* Cała gora *(álbo)* wyżſze piętro cáłe ieſt prożne nikt tám nie ſtoi.

Petite

Petite maison. Parva domus, f. plur. Ædiculæ, arum, f. plur. *Cic.* Domek mały.

MAISON, *royale.* Ædes regiæ. Domus regia *ou* augusta. *Cic. Suet.* Palatium. *Cic.* PAŁAC Krolewski Zamek.

MAISON *seule, environnée de ruës de tous costez.* Insula, æ, f. *Cic.* DZIELNICA, udaielny Gmach: Mieszkanie w koło żadnego blisko siebie niemaiące, ále ze wszystkich stron ulice maiące dokoła.

MAISON *de louage.* Conducta *ou* meritoria domus. DOM do naięcia Gospoda. **Maison garnie.* Domus omni instructa supellectili. *Dom przybrany porządnie ze wszystkim do stania. **Maison de plaisance, Maison de campagne, Maison des champs.* Domus rustica, f. Tecta silvestria, n. plur. Villa, æ, f. *Cic.* Rus, *genit.* ruris, n. *Ter.* *Dwor wieyski dlá przeiażdżki zwłaszcza lecie dlá rozrywki. **Vn bourg embelli de plusieurs maisons de plaisance.* Pagus prædiorum amœnitate formosissimus *Petr. B.* * Wioska przyozdobiona kilką Dworkow dlá przeiażdżki y rozrywki wystawionych

Si je suis à la maison, mon esprit est dehors; & si je suis dehors, mon esprit est à la maison. Si domi sum, foris est animus; sin foris sum, animus domi est. *Plaut.* Kiedym w Domu myśl moia gdzie indziey, á kiedym gdzie indziey, myśl moia iest w domu.

MAISON, *(Vne famille, les domestiques.)* Domus, f. Familia, æ, f. DWOR Domowi słudzy czeladź Pácholstwo, służący Dworscy. **Vn de sa maison, Vn de ses domestiques.* Unus ex suis *ou* domesticis *ou* ex familiâ. *Cic.* *Jeden z sług z Dworskich Jego zdomowych. **Toute sa maison ne consistoit qu' en un seul domestique.* Solus servus est ipsi familia. *Phed.* *Właszek dwor Jego ieden domowy sługa.

MAISON DE VILLE, pour *Le corps des Officiers qui la composent.* Tota curia municipalis. Præfectus & Ædiles. URZĄD mieyski Rádni Ławnicy, Gmiani,

EN CE SENS on appelle, *La maison du Roy.* Regia familia. Qui sunt è domo & è comitatu Regis. DWOR Krolewski nádworni Dworscy Krolewscy.

Cet homme a fait une bonne maison, a bien amassé du bien. Fortunis locupletavit familiam. *Cic.* Rem familiam benè fecit. Ad multas opes processit. *Plin. Jun.* Rem suam constabilivit. *Ter.* Dom Familią piękną uczynił sobie názbiewł Dostatkow.

MAISON se dit *(D'une race noble, & qui descend de personnes illustres.)* Domus, fœm. Familia. æ, fœm. Genus, *gen.* generis, n. DOM zacny. **Il estoit d'une maison ancienne & opulente, & d'un esprit médiocre.* Vetus in familiâ nobilitas, magnæ opes, ipsi medium ingenium. *Tacit.* *Domu zacnego starodawnego bogatego ále umysłu miernego. **Vne Maison ancienne.* Verustis imaginibus familia. *Cic.* *Dom starodawny. **Joindre deux grandes & nobles maisons ensemble.* Duas magnas & nobiles domos coniungere. *Cic.* *Łączyć dwa zacne y wielkie domy z sobą. **Il est d'une grande maison.* Nobili genere natus est. Summo genere prognatus. Claris ortus parentibus. *Cicer.* *Jest wielkiego domu. **Elle a épousé un enfant de bonne maison.* Nupsit in familiam claram. *Cic.* *Poszła zá kawalera zacnego domu.

ON DIT proverbialement, *Vendre une chose par dessus les maisons, La vendre fort cher.* Cariùs multò vendere aliquid. PRZEDAWAC straszanie drogo niewypowiedzianie drogo. **Il en demande par dessus les maisons.* Nimiùm postulat. *Ter.* *Záczyenia, czyni niewypowiedzianie drogo.

MAISONNE'E, subst fœm. terme populaire, qui signifie *Toute une famille.* Tota familia, *genit.* totius familiæ, fœm. DOM, Familia domowi wszyscy.

MAISONNETTE, subst. f. *(Petite maison.)* Ædiculæ, arum, fœm. plur. Parvæ ædes, *genit.* parvarum ædium, fœm. plur Casa. Casula, æ, fœm Mapalia, orum, neut. plur. *Plin.* ŁOMECZEK domek charka.

MAISONNETTE ou *Loge à Berger.* Attegiæ, arum, f. pl. *Plin. Jun.* CHAŁUPKA Buda owczarska.

MAISTRE, *(on prononce* MAITRE.) subst m. *(Seigneur, qui commande.)* Dominus, i, m. *Cic.* PAN.

MAISTRE, *(par rapport aux serviteurs à qui il commande.)* Herus, i, m. *Ter.* Dominus, i, m. *Cic.* PAN, Gospodarz.

DU MAISTRE, *(par rapport aux valets.)* Herilis & hoc le. *Ter.* Dominicus, a, um. *Petr.* PANSKI Gospodarski. **C'est le fils de mon maistre.* Herilis est filius. Heri filius. *Ter.* *Syn Pański Gospodarski

Qui fuit son maistre, (parlant d'un valet.) Herifuga, æ, m. Famulus herifuga. *Catul.* Zbieg co uciekł od Páná. **Changer de maistre.* Dominium mutare *Var.* *Odmieniać się w Páná,

ON DIT proverbialement, *Tel maistre, tel valet.* Qualis dominus, talis & servus. *Petr.* Dignus domino servus. *Plaut.* JAKI Pán taki kmin tácy słudzy.

MAISTRE, *(Celuy qui enseigne quelque art ou quelque science.)* Magister, tri, m. Doctor, oris, m. Præceptor, oris, m, *Cic.* NAUCZYCIEL.

Maistre d'école Ludi-magister, tri, m. Magister ludi, m. *Cic.* Náuczyciel szkoły.

Maistre d'éloquence. Dicendi *ou* eloquentiæ magister. *Quint.* Dicendi artifex & doctor. *Cic.* Náuczyciel Retoryki. **Maitre de Rhétorique.* Doctor Rhetoricus. *Cic.* Rhetor, oris, masc. *Quint.* *Náuczyciel Retoryki. **Maistre des Langues, qui les enseigne.* Linguarum doctor. *Náuczyciel ięzykow.

UN SOUS-MAISTRE. Ante-scholanus, i, m. *Petr.* LOKAT náięty do dawawania lekcyi ná mieysce náuczyciela

MAISTRE se dit aussi *(dans les méchaniques parmi les Artisans.)* Magister, tri, m. Opifex. Artifex, icis, com. gen. *Cic.* MAYSTER co do Rzemiesł rożnych. **Maistre cordonnier.* Sutor juratus, *genit.* sutoris jurati, m. *Mayster szewc.

MAISTRE *des hautes œuvres, (on appelle ainsi le Bourreau.)* Carnifex, icis, m. Tortor, oris, m. MISTRZ Kat.

MAISTRE *des basses œuvres,* ou *Cureur de retraits.* Foricarius, ii, m. Curator latrinarum. PRYWETNIK co wychodki chędoży, złotnik nocny. **Maistre Boueux, Qui a soin d'enlever les boües des villes.* Curator cloacarum & sordium urbis. *Karownik co błoto śmiecie gnoie po miastach z ulic kammi wywozi.

Qui *est son maistre* ou *maistre de ses droits, (qui ne dépend de personne.)* Qui suarum rerum domians est. *Cic.* Qui est suæ spontis. *Cels.* Qui est sui juris. SAM sobie Pán. **Estre le maistre absolu d'un lieu.* Summum Imperium in aliquo loco habere. Summo eum imperio esse in aliquo loco. Dominatu suo tenere locum aliquem. *Cic.* *Być Pánem samowładnym mieysca iákiego. **Il en a usé comme d'une chose dont il estoit le maistre.* Usus est re istâ, pro suâ. *Ter.* * Záżył tego (álbo) postąpił sobie z tym iáko Pán a rzeczą własną. **Vouloir estre le maistre des biens de quelqu'un.* Velle esse dominum in bonia alicujus. *Cic.* *Chcieć być Pánem chcieć opanować dobra cudze. **Faire le maistre.* Arbitrum rerum agere. Summo pro imperio agere. *Cic.* *Pánem się robić poczynać sobie iáko Pán iák w swoim własnym. **Il s'est fait le maistre & le seigneur.* Adeptus est rerum. *Tacit.* *Pánem się uczynił opanował.

MAISTRE se dit figurément en ce sens, pour *(Celuy qui commande à ses passions,* ou *qui domine sur les esprits.)* Dominus, i, m. PANUIĄCY własnym námiętnościom swoim. **Il est le maistre de l'esprit de son frere.* Dominatur fratri. *Cicer.* *Opanował zawoiował sobie brata. **Il est le maistre de ses passions, il les domine, il n'en n'est point maistrisé.* Dominatur in affectibus. *Quint.* Sibi imperiosus est. Responsat suis cupiditatibus. *Horat.* Scit refrenare cupidines. *Hor.* *Ma ná wodzy passye swoie nie daie im gory nád sobą. **Il n'est plus maistre de sa colere, Il ne peut plus la retenir.* Iracundiam cohibere *ou* continere *ou* tenere ampliùs non potest. Iræ suæ moderari nequit. *Cic.* *Nie czuie się od złości nie może gniewu w sobie umymać. **Rendez-vous le maistre de vostre esprit, il est vostre tyran, & vous l'esclave, donnez-luy un frein & le chargez de chaisnes.* Animum rege, qui nisi paret, imperat, hunc catenâ compesce. *Hor.* *Weźmiey gorę nád umysłem twoim nád sercem twoim y żądzam, inieday się im opanować ukroć ie skrępuy podday sobie. **Celuy qui est riche est le maistre de la fortune, il en fait ce qu'il veut.* Quisquis nummos habet, suo arbitrio fortunam temperat. *Petr.* *Bogaty iest Pánem szczęścia swego rządzi nim y powoduie ie iák mu się podoba. **Des mouvemens dont on n'est plus le maistre.* Motus animi impotentes. *Cic.* *Popędliwości ktorych utrzymać y mieć ná wodzy nie możemy.

MAISTRE, *(Qualité qu'on donne à plusieurs officiers.)* *Grand Maistre de la Maison du Roy.* Regii palatii Minister *ou* Magister. STARSZY náywyższy iáki Officyalista. Marszałek nádworny. **Grand Maistre de l'Artillerie* Summus machinamentorum bellicorum præfectus Summus armamentariorum præfectus *Generał Artyleryi náywyższy starszy armaty. **Grand Maistre de la Garde robe.* Summus à vestibus regiis. A supellectili summus præfectus & magister. *Naywyższy szatny. **Grand Maistre des cérémonies.* Rituum & cæremoniarum summus moderator. *Podkomorzy Koronny.

MAISTRE D'HOSTEL. Cellarii regii Minister, *ou en mas* Tricliniarches, æ, m. *Petr.* PODCZASZY Trukczaszy. *Maistre Queux*, ou *Ecuyer de cuisine chez le Roy*. Culinarum magister. Ferculorum regiorum Archimagirus, i, masc. *Kuchmistrz.

MAISTRE se dit aussi (*de quelques officiers de la robe.*) Magister. WIELKI iáki urzędnik álbo Minister lub Kanclerz wielki lub Sekretarz Koronny *Maistre des Requestes.* Libellorum supplicũ magister A libellis supplicibus. *Referendarz Koronny *Maistre des Comptes.* Regiarũ rationũ magister. A regiis rationibus. *Podskarbi nádworny *Maistre de la Monnoye.* Monetarius, ii, m. *Náywyższy Menniczny. *Maistre de la chambre aux deniers.* Arcarius, ii, masc. *Skarbowy. *Maistre des postes.* Veredariis præfectus. *Generał Poczmistrz.

MAISTRE se dit en mauvaise part, (*à legard de ceux qui se signalent par quelque mauvaise qualité.*) comme *Un maistre fripon.* Homo omnium nequissimus. *Cicer.* HERSZT hultay wierutny. *Maistre fourbe.* Egregius sycophanta, *gen.* egregii sycophantæ, m. *Herszt oszustow. *Un maistre voleur.* Trifur, uris, m. *Plaut* *Herszt złodziey wierutny wisielec oberwoniec. *Un maistre empoisonneur.* Triveneficus, ci, m *Terent.* *Łotr zboyca.

MAISTRESSE, (*prononcez* MAITRESSE) subst. fœm. (*d'une maison, d'un logis.*) Domina, æ, f. (*qui fait au datif plurier* dominabus.) PANI, Gospodyni w domu. *Maistresse, (*par rapport aux valets.*) Domina. Hera, æ, fœm. *Ter.* *Páni względem sług.

Vous avez rendu cette femme maitresse de vos biens, & c'est nourrir une vipere dans vostre sein Hanc mulierem dominam de tuis rebus fecisti, & tu viperam sub alâ nutricas *Petr.* Uczyniłeś tę białogłowę Pánią dobr swoich, y chowasz żmiię w zánadrzu swoim.

MAITRESSE, (*parlant d'une fille qu'un jeune homme recherche en mariage.*) Domina. Amica, æ, f. *Ter.* DAMA Pánna lub wdowa osoba o ktorą się kawaler stara w małżeństwo. *(*On le dit aussi de celle qu'on entretient & dont on abuse.* Amica.) *Metresa nierządnica z ktorą kto się trzyma ná wiarę żyiąc náłożnica.

MAITRESSE *d'école, qui enseigne à lire*) Magistra, æ, f. Ludimagistra. MISTRZYNI co dzieci zwłaszcza Panienki w szkole uczy.

LA MAITRESSE *rouë d'une horloge*, (*la principale rouë.*) Horologii rota præcipua. Princeps rota. KOŁO zegarowe wielkie zá ktorym insze koła się ruszaia y obracaią.

MAISTRISE, (*prononcez* MAITRISE.) subst. fœm. (*La qualité de maistre*) Magisterium, ii, n. *Colum.* MISTRZOSTWO.

MAISTRISER, (*prononcez* MAITRISER.) V. act. (*Se rendre maistre de quelqu'un, luy commander avec hauteur.*) Alicui districtè imperare, (o, as, avi, atum) Dominari alicui *ou* in aliquem, (or, aris, atus sum) dep. *Cic.* ZAWOIOWAC sobie kogo y powodować go według upodobania swego. *Maitriser ses passions.* Imperare cupiditatibus. Responsare cupidinibus *Cic Hor.* *Podbić sobie passye swoie.

Je n'appelleray pas celuy-là libre qui est maitrisé par une femme, à qui elle impose des loix, & à qui elle prescrit, ordonne & déffend tout ce que bon luy semble. An ille mihi liber, cui mulier imperat, cui leges imponit, jubet, vetat quod jubetur? *Cicer* Nie mam tego zá wolnego kto się dał opanować białogłowie, komu ona prawo daie, y komu ona roskazuie ták że czynić musi co tylko się iey żywnie podoba.

MAJUSCULE, ou LETTRE MAJUSCULE, (*Une grande lettre*) Grandis littera. WIĘKSZA litera w druku w pismie

MAL, subst m. (*Qui est opposé à bien*) Malum, i, n. *Cic.* ZŁE. *Ceux qui n'ont point fait de mal n'ont rien à craindre* Nihil timent qui nihil commiserunt. *Cicer.* *Ci co nie złego nieuczynili niemaią się czego obawiać. *Les gens de bien s'empeschent de faire le mal par le seul amour de la vertu, & les meschants ne se retiennent de mal faire que par la crainte des supplices* Boni oderunt peccare virtutis amore, mali verò nihil admittunt in se pœnæ formidine. *Hor* *Dobrzy złego się strzegą z miłości ku cnocie ále źli złego się kaią dla samey boiaźni karania. *Ma trop grande facilité vous donne occasion de mal faire.* Malè te docet mea facilitas multa. *Ter.* *Moia zbytnia dobroć gorszym cię czyni. *Quel mal ai-je fait?* Quid feci? Quid mali feci? *Cożem złego uczynił. *Il est sçavant à mal faire.* Doctus est ad malè faciendum. *Plaut.* *Wyćwiczony ná złe. * *Je comprends dès à present le mal que je me suis fait.* Quid mihi fecerim intelligo. *Petr.* * Poymuię już iák wiele złegom sobie narobił

MAL, (*Maladie.*) On dit MAUX *au plurier.* Malum, i, neut. Dolor, oris, masc. Morbus, i, masc. *Cicer. Cels.* CHOROBA choroby

Mal d avéhture, (*Apostume qui vient aux doigts.*) Tuberculum superficiarium, i, n Zánokcica.

MAL CADUC, *ou* LE HAUT-MAL. Morbus comitialis, masc. *Plin.* Caducus morbus, masc. Major morbus, masc. *Cels.* Herculeos morbus, masc. Sacer morbus, masc. Lues deifica *ou* sacra, fœm. *Aurel-Vict.* Morbus sonticus, masc. *Plin.* KADUK wielka choroba. *Sujet au mal-caduc, qui tombe du haut mal.* Qui comitiali morbo afflictatur. *Tacit.* Comitialis homo. *Plin.* *Podległy wielkiey chorobie, cierpiący wielką chorobę, niemoc kadukową, kaduk miewaiący.

MAL *d'estomac.* Rosio, onis, f Resolutio stomachi, f. Acrimonia stomachi, f. *Plin.* GRYZIENIE w żołądku rznięcie. *Avoir mal à l'estomac, Avoir des maux d'estomac.* Laborare stomacho. *Cic.* *Cierpieć bolenie żołądka rznięcie *Il a des maux d'estomac.* Cardiacus est. *Hor.* *Miewa bolenie żołądka západa ná żołądek.

MAL *de cœur.* Cordolium, ii, n BOLENIE serca niezdrowo. *Mal du foye* Hepatitis morbus. *Plaut.* *Bolenie wątroby. *Mal de costé.* Dolor laterum. *Hor.* Lateralis dolor, acutus & pungens *Cic.* *Bolenie w bokach kłocie parcie. *Il a un grand mal de costé & de reins.* Latus & renes morbo acuto tentantur. *Hor.* Acutus lateris dolor & renum illum corripuit. *Cic.* *Wielkie bolenie bokow y w krzyżach cierpi. *Mal de rate.* Lienis morbus. Affectus lienis. * Bolenie śledziony. *Mal d'yeux.* Valetudo oculorum. *Cicer.* * Bolenie oczu. *Mal de teste* Capitis dolor *Cicer.* * Bolenie głowy. *Avoir mal à la teste* Habere capitis dolorem. *Quint.* *Mieć bol głowy. *Le soleil m'a fait mal à la teste, ou J'ay mal à la teste d'avoir esté au soleil.* Caput mihi à sole dolet *Plin. ou* condolet. *Tibul.* *Boli mię głowa od słońca od przepalenia ná słońcu. *Le vent m'a fait mal à la teste.* Mihi de vento caput miserè condoluit. *Plaut* *Wiatr mi nawiał głowę záboláła mię głowa od wiatru. *Il sent de grands maux de teste continuels.* Premitur doloribus capitis vehementibus & assiduis. *Cic.* *Ustawicznie ciężkie bolenie głowy czuie. *Cela donne ou cause des maux de teste.* Id movet capitis dolores. *Cic.* *Od tego głowa boli. *Il luy prit tout d'un coup un grand mal de teste* Subitus dolor capitis ortus est. Hunc subitus capitis dolor corripuit *Cels* *Nágle go głowa záboláła nágle straszne západł nágłowę wielki go bol głowy zdiął nágle.

MAL, (*qu'on a sur mer, Bondissement d'estomac, qui fait vomir quand on n'est pas accoustume d'aller sur mer.*) Nausea æ, f. *Plin.* CKLIWOSCI nudności niezdrowie ktore przypada niezwyczaynym ná morzu bywać

MAL *de mere, Suffocation causée par la matrice, qui remonte & qui cause aux femme un étouffement.*) Uteri strangulatus, ûs, m Vulvæ strangulatus *Plin* Præfocatio matricis, f. *Aurel Vict.* MACICZNY bol choroba duszenie macicy do gardło idącey białogłowom

MAL *de Naples*, (*C'est le nom qu'on donne en France à la grosse vérole, à cause que les François l'apporterent autrefois de Naples.*) On l'appelle *vilain mal, maladie vénerienne.* Lues venerea, *genit.* luis venereæ, fœm. Morbus gallicus, i, m. CHOROBA Neapolitańska sparszna choroba ták názwana że iey Francuzi w Neapolu dostali.

MAL *d'enfant*, ou *Les douleurs de l'enfantement.* Uteri dolores. *Ter.* BOLE przyrodzenia dzieci.

Elle est en mal d'enfant, Elle est dans les douleurs de l'enfantement. Utero illi exortisunt dolores *Plaut.* Laborat è puerperio *Plaut.* Laborat è dolore puerpera, *Ter.* Mordnie się biedzi się dziecięciem, rodzi.

Qui a mal aux pieds, Qui a la goutte. Æger pedibus. *Salust. Quint.* Æger pedes *Aul-Gel.* Qui laborat ex pedibus. *Cic.* Podagricus, i, m. Podagryk

MAL *contagieux*, (*qui se gagne & qui se communique.*) Contagium, n. *Virg.* Contagio, onis, f. *Cic.* Contages, is, f. *Lucr.* CHOROBA záraźliwa przyranna záraza.

PRENDRE *du mal.* Morbum contrahere *ou* concipere. *Plin. Colum.* ZARAZIC się chorobą. * *Je me porte un peu plus mal que de coustume.* Ego valeo paulò deteriùs, quàm soleo. *Cic.* *Gorzey się trochę mam niż zwyczaynie. *Se trouver mal.* Malè au graviter se habere. *Cic.* * Źle się mieć. *Vous me faites mal.* Mihi dolorem facis *ou* moves *Cic.* * Urażasz mię.

MAL, (*Malheur, diſgrace, infortune.*) Malum, Infortunium, i, n. Calamitas, atis, f. *Cic.* ZŁE nieſzczęście. * *Tous les maux me ſuivent.* Omnia me mala conſectantur. *Plaut.* *Wſzyſtkie nieſzczęścia zámną idą chodzą. * *Vne nuée de maux me menacent.* Tot mihi impendent mala. *Terent.* * Roćne nieſzczęścia wiſzą nádemną. * *Vn mal n'arrive jamais ſeul.* Ad malum, malæ res plurimæ agglutinant ſe. *Ter.* *Nieſzczęście nigdy ſamo iedno nie chodzi. * *Ajouter mal ſur mal.* Malum adjicere malo. Malum ex alio adjicere. *Nieſzczęście do nieſzczęścia przydawać.

MAL ſe dit adverbialement. Malè. Perperam. adv. *Cic.* ZLE ládaiako. * *Il m'en fait mal.* Malè animo eſt. *Ter.* *Zle mi od tego.

Mal morigené. Malè moratus. *Plaut.* Złych obyczaiow. * *Mal affectionné envers quelqu'un.* Erga aliquem malè animatus, ou malè affectus. *Suet.* *Złego ſerca niechętny komu. * *Mal aſſaiſonné.* Malè conditus, a, um. *Hor.* *Zle zgotowany záprawny. * *Mal traitté.* Malè acceptus. *Cic.* *Zle przyięty. * *Des vers mal faits.* Malè nati verſus. *Hor* *Wierſze ládaiakie. * *Vn plaiſir mal employé.* Malè locatum ou poſitum beneficiū. *Cic.* *Dobrodzieyſtwo przyſługa zle uczyniona.

DONNER ou *mettre mal ſon argent.* Malè credere pecuniam. *Plaut.* DAC pieniądze ſwoie ná niepewne dobra w niepewne ręce pożyczyć. * *Dire du mal* ou *parler mal de quelqu'un.* Adverſùs aliquem dicere. Inclementer ou acerbè in aliquem dicere. Non rectè alicui dicere. *Plaut.* Graviùs in aliquem dicere. Malè loqui alicui. *Ter.* *Zle mowić o kim. * *On parle mal de vous dans le monde.* Malè tibi dictatur vulgò in ſermonibus. *Plaut.* * Zle o tobie gadáią ludzie. * *Vous le prenez mal.* Non rectè accipis Perperàm ou perversè accipis. *Ter.* ou interpretaris. *Cic.* *Zle bierzeſz, tłomaczyſz, opacznie rozumieſz. * *Traitter quelqu'un mal de paroles.* Malè verbis aliquem accipere. *Ter.* Inclementer verbis aliquem accipere. *Plaut.* *Zlemi ſłowy kogo złáiać zelżyć ſłowami. * *Vouloir du mal à quelqu'un.* Malè velle alicui. Malevolum eſſe in aliquem. *Cic.* *Zle komu życzyć. * *Il m'a mis mal avec luy.* Mihi illum inconciliavit. *Plaut.* *Pokłocił, poróżnił mię z nim. * *Ce n'eſt pas mal d'avoir fait ce voyage en vingt & un jours.* Uno & vigeſimo die hoc Iter confeciſſe, ſatis ſtrenuè. *Cic.* *Nie źle to odpráwić táką drogę we dwadzieſcia dni yieden.

MAL ſe dit proverbialement en ces phraſes, *Mal ſur mal, Ce n'eſt pas ſanté.* Malum additum malo non facit ad ſanitatem, ou non conducit ſanitati. Mala malis addita non præſtant ſanitatem. ZLE (*przyſłowiem*) Francuzi mowię złe ná złe nie pomaga do zdrowia. * *Tomber de fiévre en chaud mal,* pour dire *D'un petit accident tomber dans un plus grand.* E minimo malo in aliud majus incidere. Ex Carybdi in Scyllā. *Z Febry wpáść w gorączkę álbo z gorączki lekkiey w malignę, z deſzczu trafić pod rynnę.

ON DIT, *Chacun ſent ſon mal.* Suum quiſque ſentit malum. Suum cuique malum, eſt (*on ſous-entend* eſt.) KAZDY ma ſwoiego mola co go gryzie. * *De deux maux, il faut éviter le pire,* pour dire *Il faut ſouffrir un petit mal pour en éviter un plus grand.* Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum. *Phæd.* *Ze dwoyga złego nbieráiąc mnieyſze wybráć trzeba.

ON DIT qu'*Vn homme eſt mal à cheval,* ou *que ſes affaires vont mal.* Omnia illi ruunt in peius. Res illius ſublapſæ referuntur. Peſſimè illi eſt. Mutantur omnia in pejus. ZLE mu ſię powodzi, nie udaie mu ſię niepowodzi ſię.

MALABATHRUM, ſubſt.m. (*Plante médicinale qui entre dans la compoſition de la thériaque.*) Malabathrum, thri, n. Folium Indicum, i, n. DRYAKIEW polna ziele do dryakwi wchodzące.

MALADE, adject. maſc. & fœm. Æger, ægra, ægrum. Ægrotus, a, um. *Cic. Hor.* CHORY. * *Malade d'une grande maladie.* Æger morbo gravi. *Cicer.* *Ciężko chory. * *Malade d'une playe.* Æger ex vulnere, *Liv.* *Chory ná ranę. * *D'un cours de ventre.* Æger alvi fluore. *Celſ.* *Chory ná biegunkę.

ESTRE MALADE. Ægrotare, (o, ar, avi, atum.) Laborare morbo. Afflictari ou tentari ou conflictari morbo. Afflictari adverſâ ou iniquâ valetudine. Ægro corpore eſſe. *Cic.* CHOROWAC. * *Eſtre malade au lit.* Decumbere. Lecto teneri ou detineri. *Cic.* *Leżyć chorym. * *Eſtre malade de la maladie dont on meurt.* Noviſſimâ valetudine conflictari. *Plin-Jun.* *Chorować niebeſpiecznie śmiertelnie, ciężko chorować. * *Eſtre fort malade, grievement, dangereuſement.* Periculosè ægrotare. Graviter ou graviſſimè, ou morbo graviſſimo urgeri. *Niebeſpiecznie ciężko bardzo chorować.* (*Le contraire eſt* Leviter ægrotare, *Eſtre legerement malade.*) * Nie ciężko letko chorować. * *Je n'ay pas eſté malade de corps, mais de l'eſprit.* A morbo valui, ab animo æger fui. *Plaut.* *Nie ná ciele ále ná umyśle chorowałem.

TOMBER ou *venir a eſtre malade.* In morbum cadere ou incidere ou delabi. *Cic.* In adverſam valetudinem incidere. *Suet.* In morbum conjici *Plaut.* ZAPASC ná zdrowiu, zá chorować. * *Retomber malade.* In morbum de integro incidere. *Cicer.* Corripi adverſâ valetudine. *Tacit.* *Odpáść w chorobę znowu. * *Rendre quelqu'un malade, le faire malade.* Morbum alicui afferre. *Plaut.* Adverſam valetudinem alicui creare. *Celſ.* *Przyniáść ſprawić chorobę. * *Faire le malade.* Simulare ou mentiri morbum. Simulare ſe ægrotare Simulare ægrum. *Liv.* *Zmyśláć chorobę.

ON DIT, *Vn vin malade,* (*quand il perd de ſa couleur & de ſa bonté.*) Marcidum vinum. *Stat.* WINO pſniące ſię.

MALADRERIE, ſubſt. fœm. (*Petit hoſpital fondé pour les malades & pour les lepreux.*) Valetudinarium, ii, neut. *Colum.* SZPITAL ná chorych.

MALADIE, ſubſt. f. (*Déreglement des humeurs du corps.*) Morbus, i, m. Ægrotatio, onis, f. *Cic.* Invaletudo, inis, f. Adverſa valetudo, *genit.* adverſæ valetudinis, f. *Cic. Ter.* CHOROBA niezdrowie.

Maladie populaire qui ſe jette ſur la populace. Morbus palabundus. Morbus qui privatim, ſparſimque ſingulos occupat. Lues, *genit.* luis, f. Morbus fluens, *genit.* morbi fluentis, m. *Lucan.* Morbus cœli. Choroba poſpolita powſzechna panuiąca między ludźmi. * *Maladie contagieuſe.* Contagioſus morbus. Contagium, ii, n. *Choroba záráźliwa, záraza. * *Maladie cachée.* Cæcus morbus. *Colum.* *Choroba ſkryta. * *Maladie opiniaſtre.* Tenax morbus. *Suet.* *Choroba długo trzymaiąca. * *Maladie incurable, irrémédiable.* Morbus inſanabilis. *Cic.* ou irremediabilis *Plin.* *Choroba nieuleczona. * *Maladie dangereuſe.* Periculoſus ou anceps morbus. *Suet.* *Choroba niebeſpieczna. * *Maladie inveterée, aiguë.* Inveteratus morbus. *Celſ.* Morbus acutus & acer. *Plaut.* *Choroba zaſtárzała, przenikliwa.

AVOIR *une maladie.* Occupari ou teneri ou tentari aliquo morbo *Cic.* MIEC iáką chorobę. * *Eſtre attaqué* ou *pris de maladie.* Corripi morbo. Implicari morbo ou in morbum. *Liv.* *Zdięty chorobę. * *Gagner* ou *prendre quelque maladie.* Morbum ou malum contrahere. *Plin. Cicer.* Concipere morbum. *Colum.* *Zárazić ſię chorobą. * *Tomber dans quelque maladie.* Cadere ou incidere in morbum. Delabi ou incurrere in morbum. *Cicer.* *Zapáść w iáką chorobę. * *Retomber dans une maladie,* ou *Retomber* (*mis ſeul.*) In morbum recidere. *Sen.* *Odpáść w chorobę znowu zápáść. * *Relever de maladie* Aſſurgere ex morbo. Convaleſcere ex morbo. Relevari morbo. Recreari è morbo. *Cicer* Recolligere ſe ex longâ valetudine *Plin.* *Przychodzić do ſiebie dźwigać ſię z choroby. * *Sortir, eſchapper d'une maladie.* Evadere ex morbo. Emergere ex incommodâ valetudine. *Cicer.* *Wyniść z choroby wyſzedł. * *Il eſt bien remis de ſa maladie.* Valetudo Ipſius confirmata eſt à veteri morbo. Ex morbo convaluit. *Cic.* *Już doſkonale ozdrowiał wyzdrowiał. * *Cette maladie m'a pris tout d'un coup.* Mihi derepentè morbus incidit. *Plaut.* Improvisò me morbus oppreſſit. *Cicer.* Repentè me invaſit morbus. *Terent.* *Tá choroba mię nágle wzięła nágle mię nápadła.

Les maladies viennent ou de la corruption du ſang, ou de la ſurabondance de la pituite & de la bile. Cùm ſanguis corruptus eſt, aut pituita redundat, aut bilis in corpore, morbi ægrotationeſque naſcuntur. *Cicer.* Choroby pochodzą álbo z krwi zbytniey álbo Flegmy álbo żołci. * *Cette maladie eſt au deſſus de tous les remedes.* Hic morbus non admittit curationem & vincit medicamenta. *Celſ.* *Tá choroba ieſt nád wſzyſtkie lekarſtwa. * *La maladie ira mieux.* Meliùs erit iſti morbo. *Plaut.* * Poprawi ſię tey chorobie temu choremu. * *La maladie augmente* ou *s'augmente.* Morbus ingraveſcit ou exaſperatur. *Cic.* Amplior factus eſt morbus. Auctus eſt morbus. *Ter.* Morbus aggraveſcit. *Ter.* *Sili wzmaga ſię choroba * *Remedier aux maladies.* Auxiliari morbis. *Plin.* Curare morbos. *Quint.* Medicinam facere morbis. *Plaut.* Mederi morbis. *Quint.* Levare morbum. *Pomoc dáć chorobie. * *Mourir de maladie.* Perire morbo. *Hor.* Opprimi ou extingui morbo. *Cic.* *Umrzeć ná iáką chorobę.

MALADIE ſe dit figurément, *Les maladies de l'ame ſont les convoitiſes inſatiables des richeſſes, de la gloire & des ſales voluptez.* Morbi animi ſunt immenſæ cupiditates & inanes

divitiarum gloriæ, libidinoſarum etiam voluptatum. *Cicer.* CHOROBY ná umyśle ludzkim ſą chciwość nienaſycona doſtatkow chciwość nieporządna ſławy, y pożądliwość wſzetecznych roſkoſzy. **Il a la maladie des liveres.* Inſanit librorum amore *W Księgach ſię wſayſtek utopił.

MALADIF, m. MALADIVE,f. adject (*Qui eſt ſouvent malade & incommodé, Qui a une ſanté fort faible.*) Morboſus. *Plaut.* Morbidus. Valetudinarius, a, um. Infirmus,a,um. *Cat. Celſ.* Qui valetudine eſt infirmâ *ou* incommodâ *ou* tenui. *Cic.* CHOROWITY, CHOROWITA, ſłabego zdrowia. **Il a de l'eſprit & eſt aſſez bien fait de ſa perſonne, mais ſa trop grande ardeur & ſon trop grand ſeu le rend maladif.* Ingenioſus eſt & bono filo, (*id eſt* pulchrâ ſpecie.) etiamſi morboſus. *Petr.* *Ma rozum piękny, y uroda niczego, ale chorowity y ſłabego ieſt zdrowia od zbytniey gnuſności.

MAL-ADROIT, MAL-ADROITE, fœm. adject (*Qui manque d'adreſſe.*) Minùs *ou* parùm induſtrius, a, um. Parùm ſolers, ertis, omn. gen. Parùm dexter,tra *ou* tera, trum *ou* terum. Induſtriæ & dexteritatis expers, omn. gen. *Cic.* Induſtrior & hoc induſtrius, Solertior & hoc ſoleritius, Dexterior & hoc dexterius; maximè induſtrius, Solertiſſimus, a, um.) NIEZRĘCZNY, Niezręczna, nie umie nic w rękę wziąć nie umie ſię tknąć niczego niezgrabny.

MAL ADROITEMENT, adverb. (*D'une maniere maladroite*) Parùm induſtriè *ou* ſolerter. adv. *Cicer.* NIEZRĘCZNIE niezgrabnie

MAL ADVENTURE,(*on prononce* MAL-AVANTURE.) ſobſt.f (*Mauvaiſe rencontre*) Infortunium, ii,n. Mala ſors, *genit.* malæ ſortis,f. Siniſter caſus, *genit.* ſiniſtri caſûs, maſc. NIESZCZĘSCIE zła przygoda.

MAL ADVISE', (*on prononce* MAL-AVISE'.) m. MAL-AVISE'E,f (*Imprudent.*) Imprudens. Inconſultus. Temerarius. Incautus,a,um. *Cic.* NIEUWAZNY, Nieuważna, niebaczny nieroztſądny nieoſtropny.

MAL-AISE', maſc MAL-AISE'E, fœm. adject. Difficilis & hoc le, adject, Difficilior & hoc difficilius; Difficiliſſimus, a,um.) *Cic.* TRUDNY, Trudna

MAL AISE' *à faire.* Difficile factu. TRUDNY niepodobny do dokazania. **A dire.* Difficile dictu. *Cic.* *Do wymowienia. **A croire.* Difficile ad fidem. *Liv.* *Do wiary do wierzenia.

Vn homme mal-aisé à contenter. Difficilis homo. *Cic.* Niedogodliwy człowiek ktoremu niedogodziſz nigdy. **Vn chemin mal aisé.* Difficilis via. *Ovid.* *Droga trudna przykra zła

ON DIT qu'*Vn homme eſt mal-aisé, (lors qu'il doit de tous les coſtez.)* Non facillimè ſe agit. *Ter.* ZADŁUZONY wſzędzie pełno długow maiący.

MAL AISE MENT,adv. (*Difficilement, avec peine.*)Difficulter. Difficiliter. adv.*Cic.* Z TRUDNA z trudnością niełatwo.

MAL-BASTI,m. MAL-BASTIE, fœm. (*Qui eſt mal fait, parlant d'un baſtiment, ou de quelque autre ouvrage.*) Malè conſtructus *ou* ædificatus,a,um. *Plin.* ZLE STAWIANY, zle murowany, zle budowany.

MAL BASTI, (*Mauſſade, parlant des corps.*) Malè compoſitus *ou* conſtitutus.a,um. *Cic.* NIEZGRABNY co do urody y ciała poſtawy.

MAL-BASTI, (*Qui ne ſe porte pas bien, qui eſt débiſé.*) Qui malè ſe habet. Cui malè eſt. *Plaut.* NIEZDROWY.

MAL-CONTENT, (*on prononce* malcontant.) m. MAL-CONTETE, f. (*Qui n'eſt pas content de quelqu'un.*) Alicui offenſus. NIE KONTENT, NIE KONTENTA, zły urażony.

MALE'DICTION, ſubſt. fœm. (*Imprécation qu'on fait contre quel-qu'un, luy ſouhaitant du mal.*) Diræ, arum, f. pl. *Cic.* Diræ deprecationes, *genit.* dirarum deprecationum, f. pl. *Plin.* PRZEKLĘCTWO: Przeklinanie. **Donner, charger quelqu'un de malédictions.* Alicui malè *ou* mala precari. *Cic.* Compoſitas diras alicui imprecari. *Tacit.* Diras pœnas alicui imprecari. *Plin* Diris devovere aliquem. *Ovid.* Multa mala alicui ingerere. Execrari aliquem. *Cic. Plaut.* *Przeklęſtwy kogo przeklinać klnąć.

MALE-FAçON, ſubſt. f. (*Défaut qui ſe trouve dans la maniere dont une choſe eſt faite.*) Inconcinnitas, atis, f. NIEPRZYSTOYNOSC nie piękna robota.

MALE'FICE, ſubſt. maſc. (*Sorcelerie.*) Faſcinatio, onis, fœm. *Plin.* Veneficium, ii, neut. *Cic.* CZAROSTWO Czarodzieyſtwo czary.

MALEFICIE,m. MALEFCIE'E,f. Veneficiis & cantationibus devinctus, a, um. Faſciatus,a,um. *Virg. Hor.* SZCZAROWANY, Szczarowana.

MALE FICIE', (*Qui a quelque maladie interne qui luy cauſe de la langueur.*) NIEZDROWY. *Corpus affectum. *Liv. Vn corps maleficié.* *Ciało niezdrowe maiący.

MAL ENCONTRE, ſubſt. f. (*Cas fortuit & deſavantageux.*) Malum, i,n. Mala ſors, *genit.* malæ ſortis,f. *Ceſ.* Infortunium,ii, neut. TRAFUNEK, przypadek nieſzczęśliwy, przygoda. **Chercher quelque mal-encontre.* Mendicare ſibi malum. *Plaut.* *Szukać nieſzczęścia.

MAL ENCONTREUSEMENT, adv. (*Malheureuſement.*) Infeliciter. adv. *Cic.* NIESZCZĘSLIWIE.

MAL-ENCONTREUX, m. MAL-ENCONTREUSE,f. adject. Exitialis. Exitiabilis & hoc le. Exitioſus, a, um. *Cic.* NIESZCZĘSLIWY, Nieſzczęśliwa.

MAL-ENTENDU, ſubſt. m. (*Erreur, faute.*) Error,oris, maſc. OMYLENIE omyłka.

MALES-GRACES, ſubſt.f.pl. (*Inimitié*) Offenſa,æ,fœm. (*on dit mieux* MAUVAISES GRACES.) NIEPRZYIAZN niechęć.

(Ce mot eſt bas.) Słowo Francuſkie proſte.

MALETOSTE, ſubſt. f. (*on prononce* MALTOTE.) Iniqua exactio, *genit.* iniquæ exactionis,f. Acerbior tributi exactio, f. ZDZIERSTWA ſkarbowe urzędowe uciemiężenia.

MALETOSTIER ſubſt m. (*on prononce* MALTOTIER.) Pecuniarum acerbus exactor, *genit.* acerbi exactoris, m. *Cic.* ZDZIERCA co zdziera nád ſłuſzność do ſkarbu ná cłach komorach poborach.

MAL FAIRE, V. act. (*Faire du mal.*) Malè *ou* malum facere. *Ter* ZLE ROBIC źle czynić źle zrobić.

MAL-FAiSANT, m. MAL FAISANTE,f. (*Qui ſe plaiſt à mal faire.*) Maleficus. Malignus, a, um. *Cic.* ZŁOSNIK Złośnica lubiąca dokuczać ludziom źle czynić.

MAL-FAISANT, (*Nuiſible à la ſanté.*) Nocivus, a, um. Nocens, entis, omn. gen. *Cic.* SZKODLIWE zdrowiu.

MAL FAIT, m. MAL-FAITE, f. (*Ce qui ſe dit des perſonnes & des choſes.*) Malè factus,a,um. BRZYDKI plugawy nieprzyſtoyny ták co do ludzi iáko y co do rzeczy.

Vn corps mal-fait & mal-diſpoſé. Corpus mali habitûs, n. *Celſ.* Affectum *ou* pravum corpus. *genit.* affecti *ou* pravi corporis, n. *Liv.* Ciała zła poſtawa niezdrowe pomiarkowanie.

Il eſt mal-fait de viſage, Il a le viſage mal-fait. Eſt turpiſſimâ facie. *Phad.* Deformis *ou* turpis eſt. *Cic.* Brzydki z urody z ſpoyrzenia z twarzy.

ON DIT au figuré, *Vn eſprit mal-fait.* Malè tornatum ingenii. Non rectè ingeniatus. Malè ingeniatus. *Plaut.* NIEDOSKONAŁEGO dziwackiego rozumu u ktorego w głowie źle.

MAL-FAITEUR, ſubſt m. (*Qui a fait du mal.*) Sceleſtus Sceleratus Facinoroſus,a,um *Cic. Plaut* ZŁOCZYNCA zbrodzień. Złodzieyka ladaco Białogłowa ktora kryminał iáki popełniła hultayka.

MAL-FAME', m. MAL-FAME'E, f. adject. vieux mot. (*Qui a mauvaiſe réputation.*) Famoſus,a, um. *Cicer.* OSŁAWIONY złey ſławy człowiek.

MAL GRACIEUX,m. MAL-GRACIEUSE, fœm. adject. (mot du diſcours familier.) (*Incivil, rebutant.*) Inurbanus. Invenuſtus,a,um *Ter.* NIEGRZECZNY, NIEGRZECZNA, odrażaiący od ſiebie nieprzyiemny nieprzyiemna iák odpychał od ſiebie.

MALGRE', adverbe & prépoſition, (*Contre le gré & la volonté de quelqu'un.*) Invitè. Ingratiis *ou* Ingratis. *Terent.* NAZŁOSC przeciw myśli y woli y przeciw temu iákby ſobie kto życzył. **Malgré que vous en ayez tous deux.* Vobis invitis, atque amborum ingratiis. *Plaut.* *Ná złość obudwom. **Je parle de cecy malgré moy.* Invita verſatur oratio. *Cicer.* *Mowię o tym przeciw myśli y woli właſney. **Le ſage ne fait rien malgré luy.* Sapiens nihil facit invitus. *Cicer.* *Rozumny człowiek nic nie czyni przeciw woli ſwoiey. **Malgré les remontrances, ſans avoir égard aux remontrances.* Neglectis *ou* non auditis admonitionibus, abl. *Cic.* *Nieuważaiąc niedbaiąc ná przeſtrogi y nápomnienia.

MAL-HABILE, adject. m. & f. (*Qui n'a ni adreſſe ni diſpoſition, ni capacité pour une choſe.*) Ineptus. Parùm idoneus alicui rei *ou* ad aliquid. *Quint. Hor.* NIEZDATNY nieſpoſobny do czego niezdatna nieſpoſobna.

MALHEUR, ſubſt. maſc. (*Accident, rencontre faſcheuſe.*) Malum.i,n. Infortunium, ii, n. Infelicitas. Calamitas, atis,f. *Cic.* NIESZCZĘSCIE.

A LA MALHEURE. Malâ avi *ou* alite. Avi adversâ. abl. *Plaut.* Inauspicatò. adv. *Cic.* NIESZCZĘSLIWIE, ná nieszczęście.

Porter malheur à quelqu'un. Calamitatem alicui afferre. *Cic.* Przynieść nieszczęście komu nábawić kogo nieszczęścia. **Se tirer d'un malheur.* Emergere ex malis. *Ter.* *Wybrnąć z nieszczęścia *Je te feray malheur.* Malà re, *ou* infortunio te mactabo. Afferes à me malum *ou* infortunium Dabitur tibi malum. *Plaut.* *Nábawię cię nieszczęścia nábawię cię złego.

MALHEUR *à vous.* Væ tibi. *Ter.* Væ ætati tuæ. NIESZCZĘSCIE twoie *Il est né à la malheur.* Malè volente genio natus. *Plaut.* *Urodził się ná nieszczęście.

QUI PORTE *malheur.* Inauspicatus, a, um. *Cic.* NIESZCZĘSLIWY.

MALHEUR se dit proverbialement en ces phrases. *Le malheur n'est pas toûjours à la porte d'un pauvre homme.* Non semper egenum persequitur dura fati miseria. *Phæd.* NIESZCZĘSCIE (*przysławie*) niezawsze nieszczęście nie zawsze u przededrzwiami ubogich stoi *Un malheur ne vient jamais seul.* Ad malum malæ res plurimæ se agguttinant. *Ter.* *Nieszczęście nigdy samo iedno nie chodzi.

MALHEUREUX, m. MALHEUREUSE, f. adject. (*Infortuné.*) Infelix, icis, omn. gen. Calamitosus. Infortunatus. Ærumnosus, a, um. Miser, era, erum. Infelicior & hoc infelicius, Calamitosior & hoc calamitosius, Infortunatior & hoc infortunatius, Ærumnosior & hoc ærumnosius, Miserior & hoc miserius. Infelicissimus, Calamitosissimus, Infortunatissimus, Miserrimus, Ærumnosissimus, a, um. NIESZCZĘSLIWY.

Je ne puis croire qu'il y ait au monde quelqu'un plus malheureux que moy, ni à qui les adversitez soient plus continuelles. Homo miserior nullus est æquè, nec cui adversa plura sint sempiterna. *Plaut.* Nie wierzę żeby był kto na świecie nieszczęśliwszy nádemnie ktoryby ták ustawicznie był w nieszczęściu. *Il est malheureux en tout ce qu'il entreprend.* Nihil illi succedit sub manus. Non enim illi quadrata omnia. *Plaut.* Pe. *Nieszczęśliwy we wszystkim nic mu się nie wiedzie. *Je suis malheureux en toutes manieres.* Omnibus modis miser sum *Ter.* *Ze wszech miár iestem nieszczęśliwy.

Faire quelqu'un malheureux. Infelicitare aliquem. *Plaut.* Nieszczęśliwym uczynić kogo. *Il est né sous une malheureuse planete.* Infelici sidere editus est. *Stat.* *Urodził pod nieszczęśliwą planetą.

Jour qu'on estime malheureux. Contactus religione dies. *Liv.* Dzień nieszczęśliwy.

MALHEUREUX signifie aussi *Scélerat.* Sceleftus. Sceleratus, a, um. *Cic.* NIECNOTA hultay.

MALHEUREUSEMENT, adv. Infeliciter. adv. Infelici quodam fato, abl. Miserè. adv. *Cic.* NIESZCZĘSLIWIE.

MALHONNESTE, (*prononcez* MALHONNÈTE.) adj. m. & f. Inhonestus. Invenustus. Indecorus. Iverecundus, a, um. *Ter. Cic.* NIEUCZCIWIE NIEPRZYSTOYNIE.

Cela est fort malhonneste. Illud turpe est & inhonestum. *Cic.* To iest bárdzo rzecz nieuczciwa nieprzystoyna

MALHONNESTEMENT, (*prononcez* MALHONNÈTEMENT.) adv. Inhonestè. Indecorè. Inurbanè. adv. *Cic.* NIEUCZCIWIE, Nieprzystoynie.

MALHONNESTETE', (*prononcez* MALHONNÈTETE'.) subst. f. Invenusta & inhonesta agendi ratio, *genit.* inhonestæ & invenustæ agendi rationis, fœ. NIEUCZCIWOSC, Nieprzystoyność.

Il y a de la malhonnesteté à refuser ses services à ses amis. Inhonestum est & invenustum denegare amico sua officia. Nieprzystoyna to rzecz ubliżyć przysługi swoim przyiaciołom.

MALICE, subst. f. (*Malignité, meschanceté.*) Improbitas. Perversitas, atis, f. *Cic.* Malefica voluntas, *genit.* maleficæ voluntatis, f. *Plin.* Malignitas, atis, fem. *Plaut. Liv.* ZŁOSC.

MALICE, (*Qui employe les ruses & les tromperies pour nuire à quelqu'un.*) Malitia, æ, f. Versura & fallax nocendi ratio, f. *Cic.* ZŁOSC zdrada chytrość chytrość.

QUELQUEFOIS on appelle *Malice*, (*Un tour que l'on joue en riant.*) Jocosa fallacia, æ, f. ZŁOSC żártem, żárt. **Faire une malice à quelqu'un.* Aliquem jocosè ac joculariter Indificari. Fallere aliquem per jocum. Jocosâ fallaciâ alicui illudere. *Figel satukę komu wyrządzić ná żárt.

MALICIEUSEMENT, adv. (*Par malice.*) Malitiosè. Malignè. adv. Malignâ mente. abl. *Cic.* ZŁOSLIWIE.

MALICIEUX, m. MALICIEUSE, f. adj. Malignus. Improbus, a, um. *Har. Cic.* ZŁY ZŁOSLIWY. * *Le mesme que* *Toż samo co.

MALIN, m. MALIGNE, f. adject. (*Enclin à mal faire.*) Malignus. Malevolus, a, um. *Cic.* ZŁOSLIWY skłonny do złości złośliwa. **Voila un trait de satyre bien malin.* Hic nigræ succus loliginis Hæc est ærugo mera. *Hor.* WIERSZYK wiersz pełny złośliwey przymowki.

MALIN se dit aussi (*des choses inanimée, qui sont nuisibles.*) Malignus. Nocivus. Nocuus, a, um. Nocens, entis, omn. gen *Plin. Cic.* SZKODLIWY zárażliwy co do rzeczy nieżyiących *Saturne & Mars sont des astres malins.* Saturnus & Mars maligna sidera. *Saturnus, y Mars są Plánety szkodliwe. *Il court des fiévres malignes.* Serpunt febres malignæ *ou* noxiæ. *Pánuią maligny.

MALIGNEMENT, adv. (*D'une maniere maligne.*) Malignè. adv. *Cic.* ZŁOSLIWIE.

MALIGNITE', subst. f. (*Mauvaise qualité.*) Malignitas, atis, fœm. Improbitas. Perversitas, atis, fœm *Cic.* ZARAZA.

La malignité de l'air. Cœli malitia. *Plin.* Záraza powietrza. * *Malignité de la fortune.* Fortunæ malignitas. *Plin Jun.* *Złośliwość fortuny. * *La malignité du siecle.* Incredibilis hominum perversitas. *Cic.* *Złość ludzi.

MALINES, (*Ville capitale du Duché de Brabant sur la Dile.*) Mechlinia, æ, f. MALIN. álbo Mechlin Miásto stołeczne Brabancyi nád Dilą rzeką.

DE MALINES. Mechliniensis & hoc se. Z MECHLINII.

MALINGRE, adject. m. & f. terme populaire qui se dit (*des personnes qui ne sont pas en fort bonne santé.*) Qui est ancipitis *ou* dubiæ valetudinis. Qui variè valet. *Plaut.* SŁABY chytławy.

MAL-INTENTIONNE', m. MAL-INTENTIONNE'E, f. (*Qui a mauvaise intention ou mauvais dessein.*) Malè affectus erga aliquem, (a, um.) Malè animatus, a, um. *Cicer.* ZLE myślący, zle życzący, ale sprzyiaiący. Nieżyczliwy.

MALITORNE, adject. m. & f. (*Mal-adroit, gauche à tout ce qu'il fait.*) Malè tornatus, a, um. *Hor.* Siniste, tra, trum. *Ovid.* NIEZRĘCZNY ktory co tylko w rękę weźmie nic mu nie przystoi.

MALLE, subst. f. (*Coffre, valise.*) Vidulus, i, m. *Plaut.* Arca, æ, f. *Juv.* KUFER, sepet.

MALLETTE, subst. f. (*Petite malle.*) Arcula, æ, fœm. *Cic.* KUFEREK, sepecik.

MALLIER, subst. m. (*Le cheval qui porte la malle.*) Jumentum sarcinarium, i, n. Equus sarcinarius, i, masc. *Cæs.* KON iuczny, pod iuki.

MAL-MENER, V. act. (*Mal-traitter quelqu'un.*) Malè aliquem accipere. Exagitare *ou* versare *ou* vexare aliquem. *Cic.* ZLE się z kim obchodzić.

MAL-NOURRI, m. MAL-NOURRIE, f. Malè *ou* pessimis cibis nutritus, a, um. ZLE wiktowany.

MAL-NOURRI, (*Mal élevé.*) Parùm liberaliter educatus. Malè educatus, a, ûm. *Ter.* ZLE wychowany.

MALOTRU, m. MALOTRUë, f. adject. terme populaire, (*qui se dit des gens malfaits & incommodez, soit dans leurs personnes, soit dans les biens de la fortune.*) Fortunæ injuriis vexatus *ou* agitatus, a, um. NIEZGRABNY NIESZCZĘSLIWY.

MAL-PLAISANT, m. MAL-PLAISANTE, f. adj. (*Qui n'agrée point.*) Ingratus. Injucundus, a, um. *Cic.* NIEPRZYIEMNY Niegrzeczny.

MAL-PROPRE, adject. m. & f. (*Sale, vilain, mausfade.*) Sordidus. Spurcus. Squallidus, a, um. Turpis & hoc turpe. *Cic. Quint.* NIECZYSTY nieochędożny nieochludny.

MAL-PROPRE signifie aussi, *Celuy qui n'a pas les dispositions & les qualitez requises pour réussir à une chose.* Parum aptus *ou* idoneus alicui rei *ou* ad aliquid. Ineptus, a, um. *Cic.* NIESPOSOBNY niepodobny do czego, co się niezda do czego

MAL-PROPREMENT, adv. (*Salement.*) Sordidè. Spurcè. Squallidè. adv. *Cic.* NIEOCHLUDNIE.

MAL-PROPRETE', subst. f. (*Saleté.*) Spurcitia, æ, f. Spurcities, ici, f. Squallor, aris, m. *Cic.* Sorditudo, onis, f. *Plaut.* NIEOCHĘDOSTWO nieczystość nieochludność.

La mal-propreté suit d'ordinaire les mauvaises fortune. Immundas fortunas æquum est squallorem sequi. *Plaut.* Nieochędostwo zwyczaynie idzie zá niedostatkiem.

MAL-SAIN, m. MAL-SAINE, fem. adject. (*Qui n'a point de*

de ſanté ou *qui en a une mauvaiſe.*) Malè ſanus, a, um. Valetudine imbecillus *ou* infirmus, a, um. *Cic.* NIEZDROWY NIEZDROWA.

MAL-SE'ANT, m. MAL-SE'ANTE, f. (*Qui ne ſied point* ou *qui ne convient point.*) Dedecorus, a, um. *Tacit.* NIEPRZYSTOYNY NIEPRYSTOYNA co komu nieprzyſtoi. **Il eſt mal ſe'ant à une fille d'eſtre effrontée.* Dedecet virginem eſſe inverecundam, *ou* perfrictâ & expudoratâ eſſe fronte. *Petr.* *Nieprzyſtoi Pannie być bez wſtydu bez czoła y ſkromnośći.

MALTHE, ſubſt. f. *Ciment qui eſtoit un meſlange de plaſtre, de poix, de cire & de greiſſe, dont on ſe ſervoit à la dédicace des temples.*) Maltha, æ, f. *Plin.* KIT mularſki ktory robiono z gipſu ſmoły woſku tłuſtośći, ktorego y zażywano przy poświęcaniu kośćiołow.

MALTHE, (*Iſle de la mer méditerranée ſur les coſtes d'Afrique avec une ville capitale de meſme nom.*) Melita, æ, f. *Cic.* Meliter, es, f. *Ovid.* MALTA Wyſpa ná morzu środziemnym ná ſtronach Afryki y miáſto głowne Tegoż Jmienia.

DE MALTHE. Melitenſis & hoc ſe. Melitæus, a, um. *Plin.* MALTANSKI.

MALTRAITTE', m. MALTRAITTE'E, f. Malè acceptus *ou* exceptus, a, um. *Voyez* MALTRAITTER. ZLE przyięty, ale miány, zle traktowany.

MALTRAITTER, V. act. (*Outrager quelqu'un de paroles* ou *de coups.*) Malè *ou* indignis modis accipere aliquem. Inclementer habere *ou* tractare aliquem. *Terent. Plaut.* Inceſſere aliquem amaris verbis. *Sil Ital.* Vexare aliquem verbis. *Lucr.* ZLE przyiąć ale mieć ale ſobie z kim poczynać, zle traktować ſłowy razami. **Maltraitter quelqu'un à outrance.* Mulare aliquem, (o, as, avi, atum.) *Petr.* *Straſznie ſię ale z kim obeyść wniwecz obrocić. **Eſtre maltraitté de pluſieurs paroles.* Iniquiſſimis verbis conflictari. *Cic.* *Złemi ſłowy być zelżonym. **Il le maltraitta tout malade qu'il eſtoit.* Ægrum graviſſimis verborum acerbitatibus affecit. *Tacit.* * Złemi ſłowy go złaiał choć chorego. * *Maltraitter une province par ſon ambition & par ſon avarice.* Ambitiosè avarèque provinciam habere *Tacit.* Acerbè atque avarè provinciæ imperare. *Liv.* * Wniwecz obrocić kray iáki przez ſwoię Ambicyą y łakomſtwo. * *La tempeſte maltraitta fort les vaiſſeaux qui eſtoient à l'ancre.* Naves quæ ad anchoram erant relictæ tempeſtas afflictavit. *Caſ.* * Náwałność okręty dużo nápſowała ktore ſtały ná kotwicach.

ON DIT par maniere de compliment, *Excuſez les maltraitten, pardonnez moy ſi je ne vous ay bien traité, excuſez la mauvaiſe chere.* Oro veniam dapibus. *Ovid.* PROSZĘ o wybaczenie przepraſzam w czym ſię nie wygodziło.

MALVEILLANCE, vieux mot, ſubſt. f. (*Mauvaiſe volonté.*) Malevolentia, æ, f. *Cic.* NIECHĘC (ſtare ſłowo francuſkie) nieżyczliwość.

MALVEILLANT, m. MALVEILLANTE, f. Malevolens, entis, omn. gen. Malevolus, a, um. *Plaut. Cic.* NIECHĘTNY NIEZYCZLIWY nieżyczliwa nieprzyiazny.

MALVERSATION, ſubſt. f. (*Prévarication commiſe dans l'exercice d'une charge.*) Prævaricatio, onis, f. Mala rei adminiſtratio, f. *Cic.* ZŁE ſprawowanie urzędu. * *Condamner quelqu'un de malverſation.* Damnare aliquem prævaricationis, (*on ſouſentend* crimine.) *Plin-Jun.* *Sądzić o złe ſprawowanie urzędu. **Abſoudre quelqu'un de malverſation.* Abſolvere aliquem de prævaricatione. *Cic.* *Niewinnym kogo uznać z udania o złe ſprawowanie urzędu.

MALVERSER, V. neut. (*Prévariquer en l'exeice d'une charge.*) Malè *ou* perversè munus aliquod adminiſtrare *ou* gerere. *Cic.* ZLE ſprawować urząd.

MALVOISIE, (*Ville de la Morée.*) Malvaſia, æ, f. MALWAZ Miáſto Morei.

Vin de Malvaiſié, ou *de la Malvoiſie*, (ſimplement.) Vinum Arviſium, i, n. (*qui croiſt ſur le mont Almiſta dans l'Iſle de Scio.*) Małmazya álbo małmazya wino ktore ſię rodzi ná Gorze Almiſta ná Wyſpie Chio.

MAL-VOULU, maſc. MAL-VOULUë, fœm. (*Qui n'eſt pas bien voulu.*) Inviſus, a, um. *Cic.* NIECHĘTNY, NIECHĘTNA

MAMMELLE, ſubſt. f. (*Le ſein.*) Mamma, æ, fœm. *Ter. Cic* Uber, eris, neut. *Virg.* Mamilla, æ, f. *Juv.* PIERS u białychgłow cyc.

Petite mammelle. Mammula, æ, f. *Celſ.* Pierś mała cycek.

Le bout de la mammelle. Papilla, æ, f. *Colum.* Brodawka u pierſi.

Qui a de groſſes mammelles, qui a bien du ſein. Mammoſus, a, um. *Plin.* Cui eſt mammarum ubertas. *Cicer.* Pierśiſta wielkich pierſi.

Un enfant à la mammelle. Puer lactens, *genit.* pueri lactentis, m. *Plin.* Lacticuloſus, a, um. *Petr.* Dziecię u pierſi.

DE'S *la mammelle*, *Dès l'enfance.* Ab infante. Ab infantiâ. A cunabulis. Ab incunabulis. A puero. OD DZIECINSTWA. **Je le connois dès la mammelle.* A pueritiâ illum novi. *Ter. Plaut.* *Znam go od dzieciństwa.

ON DIT encore figurament (*d'un jeune homme, qui veut corriger ſon maiſtre.*) *Il n'eſt encore qu'à la mammelle, & à peine peut il prononcer* mu & ma, *cependant il veut nous cenſurer.* Ille lacticuloſus, nec *mu*, nec *ma*, poteſt pronunciare, & tamen arguit. *Petr.* PRZYSŁOWIE: Mędrſze chcą być kurczęta niż kokoſz (*álbo*) ieſzcze mu ſię mleko ná wąſach bieli, á iuż chce więcey nád innych rozumieć.

MAMMON, ſubſt. m. (*Le Dieu des richeſſes, & les richeſſes meſmes.*) Mammona *ou* Mammona, æ, m. & f. MAMONA, Bożek pieniężny, y ſame pieniądze.

MANANT, ſubſt. m. (*Habitant de la campagne.*) Ruricola, æ, maſc. Ruſticus, i, maſc. *Cic. Colum.* CHŁOP wieśniak.

MANCHE, ſubſt. f. (*Partie d'un habillement qui couvre les bras.*) Manica. Manulea, æ, f. *Virg. Plaut.* RĘKAW u ſukni.

Une robe à manches. Manuleata veſtis, f. *Plaut. ou* manicata. *Cic.* Suknia z rękawami.

MANCHE *de quelque outil*, ſubſt. m. Manubrium, ii, neut. *Cic.* Capulus, ii, m. *Cic.* RĘKOIESC trzonek głowka.

Petit manche. Manubriolum, i, n. *Celſ.* Rękoieść mała trzoneczek mały.

Le manche de la charrue. Stiva, æ, f. *Virg.* Náſad pługowy, kozica, ſtyk.

ON DIT proverbialement en ce ſens, *Jetter le manche après la coignée*, (*Abandonner la pourſuite d'une choſe, parce qu'on y eſt traverſé.*) Deſpondere animum & rem inceptam deſerere. PRZYSŁOWIE Francuſkie, rzucić toporzyſko zá ſiekierą, porzucić co dla przeſzkod

ON DIT auſſi qu'*Un homme branle dans le manche*, (*quand il eſt irréſolu, & ne ſcait quel party embraſſer.*) Anceps & incertus fertur. Suſpenſus & incertus pendet. In dubio eſt illius animus. *Ter.* CIZ przyſłowiem mowią Francuzi, obraca ſię álbo chwieie ſię iák noż w trzonku: o człowieku nieſtatecznym y w ſwoich myślach ważącym ſię y chwieiącym.

MANCHE ou LA MANCHE, (*Canal d'Angleterre* ou *Mer Britannique, qui ſépare l'Angleterre de la France.*) Oceanus Britannicus, i, maſc. MORZE Angielſkie dzielące Anglią od Francyi.

MANCHON, ſubſt. maſc. (*Fourrure pour mettre les mains en hiver.*) Pellita *ou* villoſa manica, æ, f. RĘKAW Futrzany ná zimę.

MANCHETTE, ſubſt. fœm. (*Petit ornement de toile qu'on met au bout des manches.*) Linteus limbus extremæ manicæ aſſutus, i, maſc. MANKIETY e rękawow u koſzul brzegi, frezy.

MANCHOT, m. MANCHOTE, f. (*Qui n'a qu'une main.*) Mancus, a, um. *Cic.* JEDNORĘKI, Jednoręka z iedney tylko ręce będący.

ON DIT proverbialement qu'*Un homme n'eſt pas manchot* pour dire qu'*Il eſt adroit, il ſcait bien ſes intereſts.* Suarum rerum peritus. *Cic.* NIEDUDEK, umie ſobie poradzić nieda ſię oſzukać nieda ſobie rękawa urwać.

MANDATAIRE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui eſt fondé ſur un Reſcrit du Pape.*) Mandatarius, ii, m. MANDATARZ ten komu zleceniem Papieſkim ieſt co poruczono.

MANDE, (*Ville epiſcopale & capitale du Givaudan.*) Mimatum, i, n. Mimate, es, f. MANDA Miaſto z Biſkupſtwem Prowincyi Gewodanu.

DE MANDE. Mimatenſis & hoc ſe. Z MANDY.

MANDEMENT, ſubſt. m. (*Ordre, ordonnance.*) Mandatum. Præſcriptum, i, n. *Saluſt. Cic.* MANDAT wyrok rozkaz ná piſmie ordynans edykt.

MANDE', m. MANDE'E, f. part. adject. (*Envoyé querir.*) Vocatus. Accerſitus. Accitus, Acceſſitus, a, um. *Cic.* POSYŁAC po kogo, wezwać do ſiebie kogo.

MANDER, V. act. (*Envoyer chercher, faire venir quelqu'un.*) Aliquem vocare, (o, as, avi, atum.) Accire, (cio, is, ivi, itum.) Accerſere *ou* Arceſſere, (ſo, is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* WZYWAC záprazać poſłać po kogo do ſiebie.

Mander

Mander le ban & arriere-ban. Evocare ſingulos ad armo. *Cic.* Wici wydać ná poſpolire ruſzenie.

MANDER,(*Donner ordre à quelqu'un de faire une choſe.*) Imperare. Præcipere. Jubere aliquid alicui. *Cicer.* KAZAC komu co czynić.

MANDER *une choſe*, (*L'eſcrire, la faire ſçavoir.*) Aliquid ad aliqnem *ou* alicui ſcribere. *Cic.* Aliquid alicui ſignificare. *Cic.* DONOSIC co komu do wiadomoici.

MANDILLE, ſubſt. f. *Caſaque de laquais.*) Penula, æ, f. *Plaut.* KATANKA proſta ſuknia w iákicy chłopi y pacholicy chodzą. *Il a porté la mandille, (il a eſté laquais.)* Servivit ſervitutem. *Plaut.* Fuit ſub alapâ. *Petr.* *Niedawno w guni chodził niedawno ſiermięgę zrzucił.

MANDIBULE, ſubſt. f. *Partie de la machoire.*) Mandibula. Maxilla, æ, f. *S. Iſid. Cic.* CZELUSC w gębie, zuchwa, ſzczęka.

MANDIER, *Voyez* MENDIER, *&c.* ZEBRAC.

MANDORE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument de muſique à cordes.*) Fidicula, æ, fœm. (*vulgò* Mandora.) BANDURA czyli Lira.

MANDRAGORE, ſubſt. fœm. (*Plante qui aſſoupit & qui cauſe ſouvent la folie & la mort meſme.*) Mandragora, æ, f. *Plin.* POKRZYK ziele uſypiaiące bardzo, á czaſem y do ſzaleńſtwa przywodzące.

MANEGE, ſubſt. m. (*Lieu dans les Academies où l'on apprend les exercices, comme à monter à cheval &c.*) Hippodromus, i, m. *Plaut.* PLAC do nieżdżania záwod koni ſzkoła Rycerſka *Manéż.*

MANEGE, (*L'art de dreſſer des chevaux & d'apprendre à les monter.*) Equitandi diſciplina, æ, f. Ars equos domandi & regendi. SZKOŁA Rycerſka wſiadania ná koń ujeżdżania y zażycia koni wſzelkiem ſpoſobem. **Apprendre* ou *faire le manege ſous quelqu'un.* Equitandi diſciplinam ab aliquo diſcere. *Uczyć ſię ieżdzić ná koniu.

ON DIT figurément, *Il ſçait bien le manege de la Cour, les manieres de faire des courtiſans.* Callet *ou* novit aulicorum artes. Agendi aulicorum rationes novit. ZNA ſię dobrze ná ſztukach Dworſkich. **Je ſuis las de tous ces maneges.* Odi illas agendi rationes. *Jná mi ſię te wſzyſtkie ſztuki ſprzykrzyły.

MANEQUIN, ſubſt. m. (*Sorte de panier long tiſſu d'oſier.*) Ciſta viminea, æ, f. KOSZ wielki pleciony zámykany.

MANES, ſubſt. maſc. plur. (*L'ombre* ou *l'ame d'un mort.*) Manes, ium, maſc. plur. *Plaut.* DUSZE Duchy odłączone od ciała

MANGEABLE, adject. maſc. & fœm. (*prononcez* manjable.) (*Propre à ſervir d'aliment.*) Edulis & hoc le. Veſcus. Eſculentus, a, um. *Cic. Virg.* CO IESC można, co ſię da ieść.

MANGEAILLE, (*prononcez* manjaille.) ſubſt. f. (*Nourriture qu'on donne aux animaux.*) Cibatus, ûs, m. *Var.* Cibaria, orum, n. pl. Cibus, i, m. Cibi, orum, m. pl. *Plin.* Conditiva cibaria, orum, n. pl. *Colum.* JEDZENIE, iádło, karmia dla ptaſtwa y drobiu paſza dla koni y bydła.

MANGEOIRE, (*on prononce* manjoire.) ſubſt. f. (*Auge où mangent les animaux.*) Præſepe, is, n. *Virg.* ZŁOB: Korytko gdzie bydło lub ptaſtwo iáda álbo piia. Iaſła.

MANGERIE, ſubſt. f. mot bas & populaire. ZARCIE Słowo proſte. **Relever mangerie,* (*Recommencer à manger de plus belle.*) Inſtaurare dapes. *Virg.* Refici in morſus. *Hor.* Reficere convivium. *Petr.* *Zácząć ná nowe ieść wnáylepſzą.

MANGER, V. act. (*Prendre des aliments.*) Edere *ou* Eſſe, (edo, edis *ou* es, edi, eſum.) act. acc. *Plaut. Cic.* Cibum capere, (io, is, cepi; ceptum.) *ou* ſumere, (o, is, ſumſi, ſumtum.) *Plin.* Manducare, (o, as, avi, atum,) Comedere, (do, comedis *ou* comes, comedi, comeſum, *ou* comeſtum *moins uſité.*) act. acc. *Cic.* JESC poſilać ſię iedzeniem.

Manger fort goulament, (*Manger la bouche pleine.*) Ambabus malis capletis vorare. Jeść bardzo łakomo. **Manger juſques aux os.* Carnes ad oſſa uſque peredere. *Plaut.* *Trawić aż do kości. **Manger quelque choſe avec ſon pain.* Ad panem aliquid adhibere. *Cic.* *Cokolwiek przydać iedząc do chleba ſuchego ieść co z chlebem. **Manger une fois le jour.* Aſſumere ſemel die epulas. *Celſ.* *Iádać raz ná dzień. **Manger à la main.* Ex manu veſci, (veſcor, eris, *qui prend ſon preterit du Verbe* edo.) *Ieść rękami. **Manger avec quelqu'un.* Convictum habere cum aliquo. *Colum.* Panem cum aliquo guſtare. *Petr.* *Ieść z kim

Les hommes mangent des herbes que les beſtes ne voudroient pas manger. Quas herbas pecudes non edunt, homines edunt. *Plaut.* Ludzie iádaią zioła ktorychby bydło niechciało. **Il mange du pain d'yvraie, pendant que le bled eſt à ſi bon marché.* Lolio victitat, tam vili tritico. *Plaut.* * Jada chleb z koſtrzewy, chociaſz zboże ták tánie. * *Il mangeoit un plat de tripes pour ſon ſouper.* Cœnabat patinas omaſi. *Hor.* * Jádał flakow połmiſek ná wieczor.

Y aura-t-il aſſez à manger pour vous trois, dois-je acheter davantage? Satin' tribus vobis obſonatum eſt, an obſono amplius? *Plaut.* Będzieſz tego doſyć ná trzech ieść czy mam po więcey trzeba. **Vous n'y penſez pas, il y a à manger pour dix perſonnes.* Inſaniviſti, nam idem hoc hominibus eſt decem. *Plaut.* *Nieuważaſz coząż byłoby tego dlá dzieſięciu. **Apportez à manger pour trois, & voyez qu'il n'y ait ni trop ni trop peu.* Affer obſonium, & vide tribus quod ſit ſatis, neque deficiat, neque ſuperſit. *Plaut.* * Przynieś ná trzy oſoby á miárkuy żeby áni zá wiele było, áni zá máło. **Perſonne ne donne mieux à manger que luy, ni avec plus de profuſion.* Accipit homo nemo meliùs, neque prolixiùs. *Ter.* * Nikt lepiey nie daie ieść nád niego áni z większym doſtatkiem. **Il mangeoit fort peu, & ſans aucune délicateſſe.* Cibi minimi erat atque vulgaris. *Suet.* *Máło iádał y bez wymyſłow. **Je ne voulut point manger à cauſe que l'eau eſtoit fort mauvaiſe.* Indico bellum ventri propter aquam, quæ erat deterrima. *Hor.* * Niechciałem ieść bo woda bardzo zła była wktorey gotowano. * *Si quelqu'un donne à manger & à boire à un pauvre, il ne luy fait pas plaiſir, car il perd ce qu'il donne & ne fait que prolonger la vie à un miſerable.* De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat & bibat, nam & illud quod dat, perdit, & ei producit vitam ad miſeriam. *Plaut.* * Kto daiei ieść y pic ubogiemu, żadney mu łáſki nieczyni, y owſzem traci dármo co daie, y nędzy tylko Jego przyczynia życie mu przedłużaiąc. * *Je n'ay d'aujourd'huy mangé.* Impranſus ego ſum. *Plaut.* *Jeſzczem dziś nic nie iádł. **J'ay plus mangé de paons en ma vie que vous n'avez mangé de pigeonneaux.* Plures pavones confeci, quàm tu pullos columbinos. *Cic.* *Więceyem ia pawi poiádł w życiu moim niżeli ty gołąbkow.

Donner à manger à quelqu'un. Cibum *ou* victum alicui dare *ou* præbere *ou* ſuppeditare. *Var. Cic.* Jeść komu dawać. **Retrancher le manger à un malade.* Deducere *ou* ſubducere cibũ ægro. *Ter.* *Ująć iedzenia choremu. * *Loger quelqu'un, & luy donner à manger.* Recipere aliquem menſâ, lare, tecto. *Liv.* *Stancyą y ſtoł komu dawać. * *Il mange un morceau pour ne pas demeurer tout le jour l'eſtomac vuide.* Prandet non avidè, quantum interpellet inani ventre diem durare. *Horat.* *Je iáki káwałek áby cáły dzień nie był ná czczo. **Faire manger quelqu'un à ſa table.* Communicare aliquem menſâ ſuâ. Adhibere aliquem ad menſam. *Plaut.* *Miewać kogo u ſtołu ſwego kázać komu z ſobą ſiadać do ſtołu. **Se crever de manger.* Se bibis ingurgitare. *Cic.* Cibis diſtendere ventrem. *Plaut.* *Obżerać ſię ieść do roſpuku. **Empeſcher quelqu'un de manger.* In jejunio continere aliquem. *Celſ.* * Nie dawać komu ieść. **Se paſſer aiſément de manger.* Inediam facilè ſuſtinere. *Celſ.* *Obeyść ſię łatwo bez iedzenia. **Donner ordre de préparer à manger.* Officinam cœnæ alicui mandare. *Petr.* *Kázać ieść gotować. **Préparer à manger.* Parare cœnam. *Phæd.* Cibum facere. *Plaut.* *Gotować ieść.

Qui eſt bon à manger. Eſculentus, a, um. Edulis, & hoc edule. *Cic. Hor.* Ad veſcendum aptus, a, um. *Cic.* Veſcus, a, um. *Virg.* Dobre ſmaczne do iedzenia.

Une ſalle à manger, propre pour manger. Cœnaculum, i, n. *Hor.* Cœnatio, onis, f. *Suet.* Jaba pokoy ſala do iádania.

MANGER ſe dit au paſſif, *Les poux mangent les hommes.* Homines pediculi exedunt. JESC gryść toczyć wſzy toczą ludzie. **Les grands ſont mangez des vers, comme le reſte des hommes.* Reges ut cæteri homines à vermibus exeduntur. *Ták Pánow iáko y inſzych ludzi robacy iedzą toczą.

MANGER ſe dit (*du bien qu'on conſume en débauches ou autrement.*) Comedere bona. *Hor.* Conſumere, *ou* decoquere, *ou* devorare *ou* dilapidare bona. *Cic.* Lacerare rem. Prodigere *ou* profundere *ou* abligurire bona. *Cic. Plaut.* (proprement. PRZEIESC zmarnować ſubſtancyą hulaiąc częſtuiąc. **Le manger en friandiſe.*) *Ná łákotkach przeieść.

Il a mangé tout ſon bien, il l'a tout fricaſſé, (*comme l'on parle populairement.*) Elavit ſe bonis ſuis. *Plaut.* Reliqui nihil fecit de bonis ſuis. *Cic.* Przeiadł cáłą fortunę przehulał iáko poſpolicie mowią. **Manger quelqu'un juſques aux os,* (*comme l'on parle dans le familier.*) Medullitùs aliquem devorare

votare *ou* couficere. Exhautire aliquam bonis fuis. * Zieść kogo z nogami iáko poufale y potocznie mowią.* *Manger les biens de fes peres & meres.* Abfumere res paternas & maternas. *Hor.* *Przeieść fubftancyą przodkow. **Manger le bien de fes créanciers* Decoquere creditoribus. *Cic.* *Dłużnikow dobra przieśc przemarnowáć.

Qui a tout mangé fon bien. Decoctor, oris, m. *Cic.* Gurges & vorago patrimonii. Marnotrawca co fortunę fwoię przemarnował przehulał.

MANGER fe dit en ce fens. *Cét efcolier ne veut plus manger, tafter, goufter des fciences.* Hic fcholafticus faftidit ftudia & odit. *Har.* ANI tknąć fię iuż kfiąfżki niechce cale fię iuz niechce uczyć. **Il ne veut plus manger* ou *tafter de la guerre.* Detrectat jam militiam. *Ovid.* *Już mu fię cale woyny odechciało.

ON DIT, *Vne forge mange bien*, ou *confume bien du charbon.* Ferraria officina plurimum carbonia abfumit. MOWIEMY Piec Huta kuchnia wiele węgli wiele drew zie.

MANGER fe dit figurément. (*des foins & des chagrins de la vie, qui nous rongent.*) *Les chagrins mangent les hommes.* Ægritudines exedunt homines. *Cic.* Mœrores exedunt conficiuntque animos curis. Curæ exedunt medullas. *Catul.* TRAWIC gryźć pożerać co do frafunkow fmutkow żałości fmutek trofka ftaranie frafunek ludzi trawi pożera.

MANGER *les livres*, (*Les lire continuellement & avec attache.*) Devorare libros. *Cic.* ZIESC poieść kfięgi czytaląc uftawicznie. **Manger quelqu'un de careffes.* Devorare aliquem ofculis ac blanditiis. * Ledwie nie zieść kogo od całowania ścifkania. **Manger l'ame d'une perfonne.* Exforbere animam alicuius. *Plaut.* * Ledwie Dufze z kogo niewyffać

MANGER *une fyllabe*, (*Faire une élifion.*) Elidere litteram. ZIADAC fłowa niedomawiać fylab. **Il mange la moitié de fes mots, Il ne les articule pas bien.* Vorat litteras *ou* voces. *Cic.* *Zíada większą połowę fłow niedomawia.

MANGER fe dit proverbialement dans ces manieres de parler *Ils fe mangent le blanc des yeux, Ils fe déchirent d'injures.* Se invicem conviciis dilacerant. Se invicem profcindunt. *Cicer* ZIADAC przyfłowiem w náftępuiące fpofoby. Oczy fobie wyiadaią łżą fię fłowami. **Il a mangé fon pain blanc le premier* Bené olim illi fuit, nunc malé eft *Náiadł fię dobrego dofyć, ziádł przeduie ziarno teraz nlech fię kontentuie poiladem. **Il a mangée de la vache enragée.* Duré ac parcé vixit. Laboriofam & ærumnofam vitam toleravit. *Náiadł fię náfycił fię złego biedy mizeryi miał do fyta. **Il ne fe laiffera pas manger ni piller.* Non finet fe opprimi, fe fuaque ftremiffime tuebitur. *Nieda fobie ftrzydz ná gębiecie nieda fobie kołow ná głowie ciofać. **Manger fon bled en herbe*, pour dire *Manger fon revenu, avant qu'il foit efchen.* Verfuram ab ineunte anno facere *Ter.* *Zieść fpaść żyto fwoie ieszcze ná pniu ftoiące, to ieft dochod fwoy ftrawić pierwey niżeli go odbierze zle fię rządząc.

ON DIT que *L'appetit vient en mangeant.* Appetentia ciborum manducando invitatur. *Plin.* APETYT przychodzi náprawuie fię iedząc.

AVOIR *en vie de manger.* Efurire, (efurio, is, ivi, itum.) n *Plaut.* CHCIEC fię ieść.

LE MANGER, *ou* LE MANGE', fubft.m. Cibus, i, mafc. JEDZENIE. **Oubliant le manger, il mourut de faim.* Cibi oblitus, fame eft confumtus. *Phed.* *Zápomniawfzy iedzenia umarł od głodo. **Il aime tant le jeu, qu'il en perd le boire & le manger.* Adeó aleæ ftudio tenetur, ut cibis & potione corpus non curet. *Ták fię zátopił we grze że y o iedzeniu zápomina.

MANGEUR, fubft. mafc. (*Celuy qui mange.*) Edax, acis, mafc. Edo. Comedo, onis, mafc. Mando, onis, m. *Cic. Var.* ZARŁOK.

Vn grand mangeur, (*Celuy qui mange beaucoup*) Homo multi cibi *ou* maximæ efcæ. *Cic. Plau.* Edax multi cibi. *Colum.* Wielki żarłok **Vous avez affaire à un grand mangeur.* Cum homine edaci tibi res eft. *Cic.* *Mafz do czynienia z wielkim żarłokiem. **Je ne fuis pas grand mangeur, mais j'aime bien à rire.* Homo fum non multi cibi, fed multi ioci. *Cic.* *Nierad wiele iadam, ále rád żártuię. *C'eft un petit mangeur, qui n'aime point les grands repas.* Eft minimé edax, tum inimicus cœnis fumtuofis. *Plaut.* *Mało co iadący nielubi ftołow wielkich, wiele záftawiania.

MANGEUSE, fubft.f. (*Celle qui mange.*) Edax, acis, f. *Cic.* Eftrix, icis, f. *Plaut.* ZARŁOCZNA Obżarta.

MANIABLE, adject. mafc & f (*Qu'on manie aifément.*) Tractabilis & hoc le. Tractatu facilis & hoc le. *Plaut.* CZEGO fię tknąć można co można w ręku utrzymać w rękę wziąć

MANIAQUE, adject m & f. (*Furieux, tranfporté hors de fay.*) Lymphatus Furiofus, a, um. *Hor. Cic.* Lymphaticus, a, um. *Liv.* MANIAK wściekły fzalony.

MANIE, fubft. fœm. (*Fureur, tranfport hors de fay.*) Furor lymphaticus, *genit.* furoris lympatici, m. (*Ciceron dans le 3 l des Tufcal.* Græci manian unde appellent, non facile dixerim: eam tamen ipfam diftinguimus non meliùs, quam illi, hanc enim infaniam, quæ juncta ftultitiæ latiùs patet, à furore disiungimus) MANIA fzaleńftwo od rozumu odeyście.

Quelle manie vous tient? Quæ res te agitat? Quæ te intemperiæ tenent? *Plaut.* Co zá fzaleńftwo cię bierze, (*álbo*) opanowało. **Il a la manie des tableaux, Il aime les tableaux à la fureur.* Tabularum infanit amoribus *Kocha fię fzalenie w obrazach. **Si-tôt que cette manie le prend, on luy tire du fang de la tefte.* Ut ftatim à fe exit, fanguis é capite mittitur. *Petr.* *Ják prędko to fzaleńftwo go bierze, krew mu záraz z głowy pufzczaią.

Les profeffeur font contraints aujourd'huy de fuivre la manie de ceux qu'ils enfeignent, parceque fi tout ce qu'ils avancent n'eft au goût de leurs efcoliers, leurs claffes demeurent defertes, comme dit Ciceron Doctores neceffe habent hodie cum infanientibus furere; nam ni dixerint, quæ adolefcentuli probent, ut ait Cicero, foli in fcholis relinquuntur. *Petr.* Náuczyciele dziś mufzą iść zá nárowem czyli manią uczniow fwoich; gdyż ieżeli to czego náuczaią nie zdaie fię fłuchaczom; fami fię bez uczniow zoftać mufzą w fzkole.

MANIEMENT, *ou* MANIMENT, fubft.m. (*L'action de toucher & de manier.*) Contrectatio, onis, f. Attrectatus, ùs, m. *Cic.* DOTKNIENIE wzięcie w rękę obięcie chwycenie.

MANIMENT fe dit auffi (*du mouvement des parties du corps.*) Motus, ùs, m. CHYBKOSC ruchawość obrotność chybkość fzybkość rzatkość. **On admire dans les danfeurs de corde le maniment de leurs bras & de leurs jambes.* Stupent homines motus varios membrorum in funambulis *Dziwuią fię ludzie chybkości powrozobiegunow, tańcuiących po fznurze.

MANIMENT *des armes* Armorum tractatio, onis, f. *Cic.* SPRAWNOSC iáko fię fprawić z bronią iák broń wziąć w rękę iák fię z nią obeyść. **Ils n'apprenent pas des arufpices le maniment de la fiute, mais des muficiens.* Nec veró ab arufpicibus accipiunt tibiarum tractationem, fed à muficis. *Cic.* *Nie od wieszczkow fię uczą grać ná furmach, ále od muzykantow.

MANIMENT, (*Adminiftration, regie.*) Adminiftratio. Geftio, onis, f. *Cic.* RZĄD władza moc fzafunek záwiadowanie. **Avoir le maniment de l'argent.* Pecuniam tractare *ou* adminiftrare. *Cicer.* *Mieć fzafunek pieniędzy. **Il eft aprés pour le maniment des affaires.* Imminet rebus. *Tacit.* *Stara fię zábiega áby mu fię rządy w ręce doftały. **Se demettre, fe deffaire du maniment des affaires publiques.* Se à negotiis publicis removere. *Cic.* *Oddalić fię od fpraw publicznych umknąć fię od rządow.

Ceux qui avoient le maniment du trefor public. Quæftores urbani, *genit* quæftorum urbanorum, m.pl. *Cic.* Podfkarbiowie, fzafunek fkarbu publicznego maiący záwiaduiący fkarbem.

ON DIT au figuré, *Le maniment des efprits*, (*la maniere de les tourner.*) Animorum tractatio, f. OBEYSCIE fię z ludźmi, fpofob z ludźmi fię obchodzenia.

MANIER, V.act. (*Toucher avec la main.*) Manu tractare *ou* attrectare *ou* contrectare, (o, as, avi, atum) act. acc. *Cicer.* Tangere, (go, gis, tetigi, tactum.) act. acc. *Plin.* RĘKĄ fię dotykać mieć w ręku trzymać w ręku obracać. **Elle mania des ferpents pour s'empoifonner.* Tractavit ferpentes, ut venenum corpore combiberet. *Hor.* *Wzięła węże w ręce áby fię otruć. **Manier des livres, les avoir toûjours dans les mains.* Libros verfare. *Hor.* *Mieć kfięgi w ręku zawfze czytac nftawicznie.

MANIER, (*Régir, adminiftrer.*) Tractare. Adminiftrare, (o, as, avi, atum.) Gerere, (gero, geris, geffi, geftum.) act. acc. *Cic.* MIEC w ręku rządzić fzafować záwiadować. **Manier les finances.* Tractare ærarium *ou* pecuniam publicam. *Cic.* *Mieć fkarb w ręku rządzić fkarbem fzafować nim **Je n'ay point manié d'affaire plus difficile.* Nunquam tractavi rem difficiliorem *Cicer.* *Nie miałem nigdy w ręku rzeczy trudnieyfzey. **Manier les affaires d'une communauté.* Socie-

tatem

tatem gerere. *Cicer.* °Mieć w ręku y szafunku swoim raecz pospolitości, iákiego zgromadzenia, społeczności rzeczami ysprawami záwiadowaé

MANIER *une chose*, (*s'en servir adroitement.*) *Il manie son corps comme il veut.* Ad nutum corpus movet *ou* versat. SPRAWNIE się z czym obchodzić umieć czego gładko sprawnie zręcznie záżyć, chybko się y sprawnie obrocić.

ON DIT en ce sens au figuré, *Cet orateur manie bien une pensée.* Hic orator scitè *ou* egregiè tractat cogitationem. Ten mowca umie pięknie udać myśl iáką y onę wyrazić.

MANIER, (*Gouverner, tourner les esprits comme l'on veut, & où l'on veut.*) Tractare animos. *Terent.* Regere dictis animos. *Virg.* WŁADNĄC sercami umysłami według upodobania.

MANIERE, subst. f. (*Façon, caractere particulier à chacun dans la vie.*) Ratio, onis, f. Modus, i, m. Institutum, i, n. *Cic.* SPOSOB maniera.

Vne maniere de vivre, ou *de vie*, *Vn genre de vie.* Vitæ ratio, f. *ou* genus, n. Vitæ institutum, n. *Cic.* Sposob tryb życia. °*Vne mesme maniere de vivre* Idem vitæ tenor, m. °Jedenże iednakowysz sposobtryb iedenże życia. °*Voila ma maniere* ou *mes manieres.* Sic est vitæ meæ ratio. Sic vitā instituto. *Cic. Ter.* °Táki umnie zwyczay ten moy tryb. °*Vne maniere de vie toûjours égale.* Æquabilitas in omni vitâ. Æquabilitas universæ vitæ. *Cic.* °Tryb życia záwsze iednostayny. °*Tenir* ou *avoir une mesme maniere d'agir en tout.* Tenere aliquod institutum in omnibus. *Cic.* °Záwsze sobie iednym trybem poczynać. °*Il a des manieres aisées, qui plaisent beaucoup.* Commodis & facillimis est moribus Commodis & lepidissimis est moribus. °Bardzo miły y grzeczny we wszystkich manierach swoich. °*Il a des manieres agréables & enjouées dans la conversation.* Multa est in illo homine jucunditas, & magnus in jocando lepos. Homo est affluens omni lepore & venustate. Sermonibus suis jucundè homines tenet. *Cic.* °Bardzo iest miły w posiedzeniu °*Il a des manieres d'agir tout à fait bizarres.* In agendo morosus est & difficilis. °Dziwaczne ma maniery. °*Ses manieres ne reviennent pas* ou *ne plaisent pas à tout le monde.* Non probantur omnibus, nec placent ejus agendi rationes. °Nie każdemu się iego podobaią maniery. °*Chacun a ses manieres.* Suus cuique mos suaque ratio. Suus cuique color proprius. *Phæd.* °Każdy ma swoy obyczay. °*Cét homme a quelque chose de rude dans ses manieres.* In hoiusce moribus inest aliquid feri & agrestis. °Ten człowiek coś ma przykrego w obyczaiach swoich. °*Je ne puis assez admirer vos manieres* ou *vostre maniere d'agir.* Vestram nequeo satis mirari rationem. *Ter.* °Nie mogę się wydziwić obyczaiom twoim.

MANIERE se dit aussi (*de ce caractere particulier dont un ouvrier travaille.*) Modus, i, m. SPOSOB kształt. °*Voila assez la maniere dont Ciceron s'exprime.* Sic se exprimit Cicero *ou* sic loquitur. °W ten sposob mowi Cyceron. °*Il a assez la maniere de peindre de Raphael.* Artem pingendi Raphaelis satis imitatur. Pingendi rationem Raphaelis satis obtinet. Ad manum Raphelis propè accedit. °Dosyć dochodzi Rafaela sławnego w malowaniu. °*Il a les manieres des testes de Titien.* Sic Titius fingebat humana capita Ad instar Titii fingit humana capita. °Głowy osob wyrabia nákształt Tycyana. °*Ce poëte a pris la maniere d'Horace de faire des odes.* Pangit odas ut Horatius. °Nákształt Horacyusza wiersze pisze.

MANIERE se dit aussi plus en general. SPOSOB. °*De plusieurs manieres.* Multis modis. Multis rationibus. abl. °Wielorakim sposobem rożnemi sposobami. °*Tourner une chose de plusieurs manieres, la considerer de tous les sens.* Rem multis modis versare *ou* volvere. °Uważać rzecz iáką ze wszystkich miar y stron.

Je l'ay tourné de toutes les manieres. In omnes partes illum versavi. Ná wszystkie strony go obracałem. °*Il a pris la chose de la maniere qu'il falloit.* Rem rectâ secum reputavit viâ. *Ter.* °Wziął właśnie rzecz iák należało. °*Deux Lettres écrites de la mesme maniere.* Duæ epistolæ in eandem rationem scriptæ. *Cic.* *ou* uno exemplo. *Cic.* °Dwa listy iednakowo pisane.

A LA MANIERE. Instar. More. PO. °*A la maniere des femmes.* Mulierum more. muliebriter. *Tacit.* °Po białogłowsku.

EN *cette maniere.* Hoc modo. Ad hunc modum. *Cic. Plaut.* PO tákiemu w ten sposob sposobem.

EN *quelque maniere que ce soit.* Quoquo modo. Quaquâ ratione. abl. JAKIM kolwiek bądź sposobem.

PAR *cette maniere.* Eo pacto. Eâ ratione. abl. TYM sposobem.

Selon la maniere accoustumée. More & consuetudine. abl. Zwyczaynie, sposobem zwyczaynym.

ON DIT proverbialement, *Faire une chose par maniere d'acquit.* Aliquid agere perfunctoriè. *Vlp.* CZYNIC co byle zbyć.

Il a esté étrillé de la belle maniere. Egregium in modum *ou* egregiè fuit acceptus. Dali mu náleżycie dokuczono mu.

MANIFESTATION, subst. f. (*Découverte d'une chose.*) Expositio, onis, f. *Cic.* OBIAWIENIE wyiawienie odkrycie czego.

Le fils de Dieu fit une manifestation de sa gloire sur le Tabor. Christus ostendit *ou* manifestam fecit gloriam suam in monte Tabor. Syn Boski obiawienie chwały swoiey uczynił na gorze Tabor.

MANIFESTE, adject. m. & f. (*Clair & évident.*) Manifestus. Clarus. Perspicuus. Apertus, a, um. Evidens, entis, omn. gen. Manifestior & hoc manifestius, Clarior & hoc clarius, perspicuior & hoc perspicuius. Apertior & hoc apertior & hoc apertius, Evidentior & hoc evidentius. Manifestissimus, Clarissimus, Perspicuissimus, Evidentissimus, Apertissimus, a, um.) *Cic.* JAWNY widomy oczywisty.

La chose est manifeste. Res est palàm. *Plaut.* Rzecz iest iáwna widoma.

MANIFESTE, subst m. (*Déclaration par écrit pour justifier dans le public la maniere d'agir d'un Prince.*) Vulgata facti alicujus defensio, f. MANIFEST Pisanie wywody ná swoię stronę y spraw swoich usprawiedliwienie.

MANIFESTEMENT, adv. (*Clairement, évidemment.*) Manifestè *ou* Manifestò. Evidenter. Apertè Perspicuè. adv. *Cic.* JAWNIE iáśnie oczywiście widomie.

MANIFESTER, V. act. (*Faire voir, découvrir.*) Manifestum aliquid facere, *ou* facere palàm. Rem proferre *ou* prodere *ou* ostendere. *Plin. Jun. Cicer.* In vulgus aliquid edere. OBIAWIC odkryć wyiawić wydać.

SE MANIFESTER, (*Se faire voir.*) Se ostendere. *Phæd.* Se videndum præbere. OBIAWIC się.

MANIGANCE, subst. f. (*Finesse, intrigue.*) Fraus, *genit.* fraudis, f. Dolus, i, m. ZDRADA figle sztuki eberchele.

(Terme populaire.) Słowo pospolite proste.

MANIPULE, subst. m. (*Poignée d'herbes, tant qu'on en peut prendre avec la main.*) Manipulus, i, m. *Colum.* Manualis fasciculus, *genit.* manualis fasciculi, masc. *Plin.* GARSC przygarśnie czego.

MANIPULE signifioit chez les Anciens Romains, *Vne troupe* ou *compagnie de soldats.* Manipulus, i, m. *Cæs.* Manipulus militum. *Ter.* comme qui diroit, *Vne poignée de gens.* CHORĄGIEW woyska, garść ludzi.

MANIPULE est aujourd'huy, *Vn ornement sacerdotal, (qu'on porte au bras dans le sacrifice, qui estoient proprement un mouchoir pour essuyer les larmes, que les Prestres repandoient sur les pecheurs.)* Manipulus, i, masc. MANIPULARZ náramiennik stroy Kapłański do Mszy ná ramię lewe, była właśnie chustka do ocierania łez ktore Kapłani wylewali nád grzesznikami.

MANIVEAU, subst. m. (*Petit panier d'osier sur quoy on met de l'eperlan.*) Scirpea, eæ, f. *Ovid.* KOSZYK do zástawiania kiełbikow.

MANIVELLE, subst. f. (*Manche dont on fait tourner une roue à la main.*) Manubrium versatile, *genit.* manubrii versatilis, n. RĘKOIESC ucho, korba do obracania.

MANNE, subst. f. (*Nourriture miraculeuse que Dieu fit autrefois tomber du Ciel pour nourrir le peuple Hebreu dans le desert en façon de coriandre.*) Manna, n. MANNA Cudowna spuszczona z Nieba ludowi Zydowskiemu ná puszczy nákształt kolendry.

MANNE, (*Suc qui découle pendant la Canicule, qu'on trouve sur les frênes dans la Calabre & aux environs de Briançon.*) Micæ turis concussu elisæ, quas Mannam vocamus. Ros Syriacus, *genit.* roris Syriaci, m. (*qui se trouve dans Celse & dans Columelle, & que quelques sçavants estiment estre notre Manne.*) MANNA zwyczayna ktorą zbieraią w polach.

MANOEUVRE, subst. m. (*Homme de peine, de travail, qu'on prend à la journée pour servir les Maçons.*) Operarius, ii, masc. Opera, æ, fœm. Operæ, arum, fœm. plur. *Cicer. Plaut.* Mercenarius, ii, masc. *Petr.* NAIEMNIK Pomocnik do mularki do roboty ná dzień.

MANOEUVRES, ſubſt. ſ. (*Les cordages qui ſervent ſur mer à manier les voiles.*) Nauticæ operæ, arum, ſ. plur. ZEGLARSKIE okrętowe ſznury do żaglow &c.

MANOEUVRE ſe dit figurément en ce ſens, (*de la conduite qu'on obſerve dans une affaire.*) *Vous avez fait une belle manœuvre.* Præclarum ſanè agendi rationem iniiſti. PIĘKNIES ſobie począł piękną ſprawkę zrobił. **Qui a fait toute la manœuvre.* Conditor totius negotii. *Cic.* *Cáłey tey ſprawki Autor, początek.

MANOIR, ſubſt. m. vieux mot pour dire *L'habitation* ou *la demeure d'une perſonne.* Manſio, onis, ſ. Domicilium, ii, n. *Cic.* MIESZKANIE.

MANOEUVRIER, ſubſt. m. (*Compagnon, Artiſan.*) Operarius, ii, m. Conducta opera, æ, ſ. RZEMIESLNIK robornik pomocnik náięmnik.

MANQUE, ſubſt. m. (*Beſoin, neceſſité.*) Defectus, ûs, m. Inopia, æ, ſ. *Cic.* NIEDOSTATEK potrzeba brak czego. **Manque de conſeil.* Inopia conſilii. *Cic.* *Brak rady. **D'argent.* Argenti *ou* argentaria inopia. *Plaut.* *Brak pieniędzy. **De bled.* Inopia frumenti *Caſ. D'eau.* Defectus aquarum. *Liv.* *Brak zboża.

MANQUEMENT, ſubſt. m. *Voyez* MANQUE. BRAK niedoſtatek.

MANQUE, (*Faute.*) Erratum. Peccatum, i, neut. Błąd omyłka pobłądzenie.

MANQUER, V. neut. (*Avoir faute & beſoin d'une choſe.*) Aliqua re deficí, (ior, eris, defectus ſum) & Deficere, (deficio, is, defeci, defectum. *Cic. Caſ. Colum.* NIEMIEC niedoſtatek czego cierpieć zbywa ſchodzi braknie czego. **Manquer de forces & de courage.* Viribus & animo deficere. *Caſ. Liv.* * Niemieć ſił niestaie ſił braknie ſił odwagi ochoty. **Manquer de nourriture.* Alimento deficere. *Colum* * Niestarczyć żywności. **Ils ont manqué de courage dès le commencement.* Defuit illis animus ab initio. *Cic.* *Nieſtarczyło im ochoty zá ráz ná początku ſamym. **Ils manquoient des choſes neceſſaires* ſummis anguſtiis rerum neceſſariarum premebantur. *Caſ.* *Niedoſtawało im potrzeb wſzelkich. **Ceux qui deſirent beaucop manquent de beaucop de choſes, mais un homme n'eſt point à plaindre qui peut ſubſiſter avec le peu que Dieu luy a donné.* Multa deſunt multa petentibus, benè eſt, cui Deus obtulit parcâ manu, quod ſatis eſt *Hor.* * Wiele tym niedoſtaie, ktorzy wiele pożądaią, ále temu nic niebraknie ktory ná małym ſobie od Boga danym przeſtaie. **Il ne vous manque rien pour eſtre heureux, que de pouvoir ſupporter voſtre bonheur.* Beatus, ni unus deſit, animus, qui moderatè Iſthæc ferat. *Ter.* *Nie ci do ſzczęścia zupełnego niedoſtaie, tylko abyś umiał unośic ſzczęście ſwoie. **Il ne manquoit ni de ſoin ni de vigilance principalement dans ſes paſſions.* Non labor aut vigilantia cupienti illi deerat. *Caſ.* * Nie ſchodziło mu áni ná pilnośćáni ná ſtarániu ile w żądzach ſwoich. **Nous manquons de tout ſecours & de toute protection, ſans qu'il nous reſte la moindre eſpérance.* Auxilii & præſidii viduitas nos tenet, nec ulla ſpecula eſt, quæ nobis ſalutem afferat. *Plaut.* *Schodzi nám ná wſzyſtkim Ani nám pomocy, áni nádziei nieſtáie náymnicyſzey. ** Je n'ay pas manqué de courage pour voſtre ſervice, mais de force.* Non animus tibi meus, ſed vires deſuerunt. *Cic.* Non me deſtituit animus, ſed vires *Phæd.* *Nie ná ochocie mi ſchodziło dlá prawſługi twoiey, ále ná ſiłach. **Le cœur me manque, qu'on me jette de l'eau.* Animo malè eſt, aquam velim. *Plaut.* *Mdleię. wody! **Je manque de fortune.* Deſit mihi fortuna. *Cic* *Schodzi mi ná ſzczęściu.

MANQUER, (*Ne pas avoir*) *Il nous manque une hiſtoire en noſtre langue.* Abeſt litteris noſtris hiſtoria *Cic.* NIEMIEC Niemamy Hiſtoryi w ięzyku náſzym. ** Cela ſeul vous manque, & rien plus.* Id abeſt, aliud nihil abeſt. *Plaut.* *Tylko tea ci tego brak y nie więcey. ** Une femme qui ne manquoit pas d'eſprit cachoit ſon âge par ſes ajuſtemens.* Mulier non rudis annos celabat elegantiâ. *Phæd.* * Białogłowa ſrant, pokrywała lata ſwoie ſtroiami. **Vous ne manquez pas d'eſprit, vous avez de la beauté, des richeſſes, & vous ſçavez l'art de vous en ſervir.* Non tu corpus es ſine pectore, tibi Deus formam, tibi divitias dedit, artemque fruendi. *Hor.* * Nie ſchodzi ci na rozumie, maſz y oczym, y umieſz tego zażyć.

Qui manque de conſeil Inops conſilii *Cic.* Egens conſilii. *Plin.* Ten komu nieſtaie rady, niemaiącey rady. **De ſecours.* Inops auxilii. *Liv.* *Niemaiący pomocy, bez pomocy. **D'amis.* Ab amicis *ou* amicorum inops. *Cic.* *Bez przyiacół.

Manquer à quelqu'un au beſoin. Neceſſario tempore aliquê non ſublevare *Cæ.* Deeſſe alicui cùm tempus exigit. Deeſſe alicui operâ. *Cic.* Nie dáć komu pomocy w potrzebie, ubliżyć rátunku potrzebnego.

Je n'y manqueray pas, lorſque j'en trouveray l'occaſion. Haud mihi deero, cum res ipſa feret. *Hor.* Nie chybię nie omięſzkam iak ſię poda ſpoſobność.

MANQUER, (*Omettre, faillir de faire une choſe.*) Deeſſe, (deſum, dees, deſ i.) OMIESZKAC co. **Manquer à ſon devoir.* Officio ſuo deeſſe. Ab officio decedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) n. Officium deſerere, (ero, eris, deſerui, deſertum.) Prætermittere, (to, tis, miſi, miſſum.) act. *Cic. Liv.* *Omięſzkać ſwoiey powinność.

Je ne manqueray pas de faire ce qui eſt de mon devoir. Quæ erunt mihi partes adimplebo. Partes meæ non deſiderabuntur. *Cic.* Nieomięſzkam powinności moiey.

Ils ne manquent pas de reſpect dans les occaſions. In loco venerantur. *Terent.* Nie ubliżaią czci komu y gdzie należy. **Il ne l'a point fait pour avoir manqué à l'eſtime ou à l'affection qu'il doit avoir pour vous.* Neque negligentiâ neque odio id fecit tuo. *Terent.* *Nieuczynił tego przez obliżenie powagi y przyiaźni ktorąci powinien. ** J'aime mieux ſouffrir quelque perte, que de déshonorer noſtre famille par quelque meſchante action, & de manquer à mon devoir.* Aliquid damni facere malo, quàm opprobramentum aut flagitium inferri domo. *Plaut.* *Wolę ſzkodę iáką ponieść niż ochydę ſobie y domowi uczynić.

MANQUER, (*Faillir.*) *Il n'y a perſonne, qui ne ſoit ſujet à manquer, car nous ſommes hommes & non pas des Dieux.* Nemo noſtrûm non peccat, homines ſumus, non Dii. *Petr.* POBŁĄDZIC, pokawić upaść. Nie maſz nikogo żeby nie podlegał iakiemu upadkowi. Ludzieśmy nie Bogowie. **Manquer de parole* ou *à ſa parole.* Fidem datam fallere. *Plaut.* Fidem non præſtare. *Cic.* Non exhibere vocis fidem. *Phæd.* Deeſſe promiſſis *Cic.* *Niedotrzymać ſłowa. ** Si nous manquons en quelque choſe, ayez la bonté de nous le dire.* Si quid peccatum eſt a nobis, profer. *Ter.* *Jeżeli wczym pomylemy ebciey, racz, nás przeſtrzedz.

Si j'avois manqué à prononcer la moindre ſyllabe. Si unam peccaviſſem ſyllabam. *Plaut.* Gdybym był iednę ſyllabę pomylił, opuścił

MANQUER *ſon coup,* (*Ne point donner où l'on viſe.*) Scopum non attingere Aberrare à ſcopo. *Cic.* NIETRAFIC. Nieudało ſię.

MANQUER *ſon coup,* ſe dit au figuré, *Ne pas réuſſir dans ſes entrepriſes.* Propoſitum non aſſequi. *Cic.* NIEUDAŁO ſię chybić

MANQUER ſe dit pour *Périr, tomber.* PODUPASC ſtracić. **Ce marchand a manqué, a fait faillite.* Mercator iſte conturbavit ſuas rationes. *Ter.* *Ten kupiec ledwie podupadł ſtracił. **Ce baſtiment a manqué par le fondement.* Illud ædificiũ corruit à fundamentis *Cic.* *Ten Dom od fundamentow upada. **Si ce pere de famille venoit à manquer, s'il venoit faute de luy.* Si quid humanitùs patri illi familiâs accidiſſet. Si periiſſet ille pater familiâs *Cic.* * Gdyby tego Goſpodarza w domu nieſtało, iák iey głowy nieſtanie.

LE MANS, *ou* LE PAYS DU MANS, (*Province de France entre le Perche & la Touraine.*) Cenomanenſis ager *ou* tractus, m. CENOMANOWIE Kray ſrancnſki.

LE MANS, (*Ville capitale de cette province.*) Cenomanum, i, n. CENOMAN Miáſto głowne Kraiu Cenomanow.

Qui eſt de la ville du Mans, MANCEU, m. MANCELLE, f. Cenomanus, a, um. Cenomanie Cenomanki.

Qui eſt du pays du Maine, ou *Manceau & Mancelle.* Cenomanenſis & hoc ſe. Z Cenomano rodem.

MANTES, (*Ville de l'Iſle de France ſur la Seine.*) Medonta, *æ,* ſ. MANT. Miáſto Wyſpy Francuſkiey nád Senną.

Qui eſt de Mantes, Meduntens, a, um. Z Mántu rodem.

MANTE, ſubſt. ſ, (*Sorte de couverture faite de groſſe laine.*) Gauſape, pis, n. *Plin.* GUNIA ſukmana proſta.

MANTEAU, ſubſt. maſc. (*on prononce mantau.*) (*Habillement de deſſus, ample & large.*) Pallium, ii, n. *Cic.* Penula, æ, ſ. *Cic.* PŁASZCZ opończa.

(*Mantelum & Mantellum* ſe trove dans Plaute, mais dans un ſens figuré: on s'en peut ſervir néanmoins, à non ſens, dans le naturel.) Płaſzczyk.

Manteau long. Pallium talare. Płaſzcz długi po koſtki álbo do ziemi. **Manteau court.* Pallium breve. *Petit manteau.*

Palli-

Palliolum, i, n. *Cic.* *Płaszcz krotki. Płaszczyk.

MANTEAU *de campagne pour la pluye.* Penula, æ, f. *Hor.* PŁASZCZ, Opończa ná deszcz. **Manteau de ville.* Lacerna, æ, f. *Cic.* *Płaszcz po mieście dla wyścia z domu.

QUI *est couvert d'un manteau.* Palliatus. Penulatus, a, um. *Cic.* WPŁASZCZ w opończą ubrany.

MANTEAU *royal.* Paludamentum, ti, n. Trabea, æ, f. *Cic.* PŁASZCZ Krolewski Paludament.

Qui a un manteau royal. Paludatus. Trabeatus, a, um. *Cic.* W Płaszcz krolewski przybrany.

MANTEAU, *à l'usage des femmes.* Palla, æ, f. *Plaut.* Cyclas, adis, f *Virg.* MANTO białogłowskia szata ubior.

MANTEAU se dit figurément (*des couvertures & des prétextes qua l'on prend pour couvrir* ou *déguiser les choses.*) Velum, i, n. Mantelum *ou* Mantellum, i, n. *Cic. Plaut.* Prætextus, ûs, m. Prætextum, i, n. *Suet.* PŁASZCZYK *niewłaśnie*, pozor pokrywaiąc co.

MANTELET, subst. masc. (*Petit manteau de cuir, à l'usage des Pelerins.*) Scortea penula, æ, f. PŁASZCZYK skorzany lub płocienny pielgrzymski mantolet.

MANTELET en termes de fortification, (*C'est un parapet portatif dont se couvrent les pionniers.*) Pluteus, ei, m. Vinea, eæ, f. *Cæs.* SZOPA woienna, płot, zá ktorym idą y pomykaią się woyskowi pod szańce lub pod miásto nieprzyiacielskie.

LE MANTOUAN, ou *le pays de Mantouë.* Mantuanus ager, *genit.* Mantuani agri, m. MANTUANSKIE, Kray manteny

MANTOUE, (*Ville de Lombardie en Italie.*) Mantua, æ, f. *De Mantouë* Mantuanus, a, um. MANTUA Miásto Lombardii we włoszech a Mántui Mántuanin mantuański.

MANUEL, m. MANUELLE, f. (*Qu'on tient en la main.*) Manualis & hoc le. Manuarius, a, um. *Aul-Gel.* RĘCZNY RĘCZNA.

MANUEL comme substantif masculin, (*Petit livre qu'on a souvent en ses mains, qui contient des prieres* ou *quelques instructions abregées.*) Enchiridion, ii, n. *mot Grec.* Promptuarium, ii, n MANUAŁ máłá książeczka do rąk do nábożeństwa ták znaczy w Francuskim; ále u nás manuał znáczy Rejestr prosty w ktorym wszystko się w kupę pisze dzień zá dniem.

MANUELLEMENT, adv. (*A la main.*) Ad manum. RĘKĄ rękami.

MANUFACTURE, subst. f. (*Lieu où l'on fabrique des étoffes & autres choses.*) Officina, æ, f. *Cic.* MIEYSCE warsztat rożnych robot zwłaszcza materyi.

MANUFACTURER, V, act. (*Travailler à diverses sortes d'ouvrages.*) Facere *ou* conficere varia opera. act. ROBIC wyrabiać rozmaite roboty (*manufaktury*)

MANUFACTURIER, subst. masc. (*Le maistre d'une manufacture.*) Operarius, ii, masc. ROBOTNIK warsztatnik.

MANUMISSION, subst. f. (*Action par la quelle on donne la liberté à un esclave, en le prenant par la main & le congédiant.*) Manumissio, onis, f. *Plin.* (quâ servus mittebatur extra manum seu potestatem heri sui.) WYPUSZCZENIE z niewoli ná wolność niewolnika, dárowanie wolnośćią.

MANUSCRIT, subst. m. (*Livre écrit à la main.*) Manuscriptus liber, *gen.* manuscripti libri, m. Codex manuscriptus, *gen.* codicis manuscripti, m. RĘKĄ pisana księga (*manuskrypt.*)

MAPPEMONDE, subst. f. (*La délineation de la figure du monde terrestre qu'on trace sur une carte, qui contient deux hemispheres où sont compris le monde ancien, l'Europe, l'Asie & l'Afrique; & le nouveau monde qui contient l'Amerique meridionale & septentrionale.*) Tabula descriptionem totius continens. f, MAPA, Opisanie świata cáłego ná kárcie maiąca w sobie dwa poł okręgi, ná iednym dáwne części świata álbo dáwny świat to iest Europa Azya Afryka, ná drugim nowy świat to iest sama Ameryka południowa, y połnocna.

MAQUEREAU, subst. m. (*Poisson de mer qui se mange en Avril & en Juin.*) Scomber, bri, m. RYBA wrzeciennica nazwana iádaią się w kwietniu y czerwcu.

(Ce poisson est tacheté de bleu & de noir verdâtre.) Tá ryba centkowana modro y czarno.

MAQUEREAU se dit (*des prostituteurs de la pudicité du sexe.*) Leno, onis, m. Aquariolu, l, m. *Plant. Ter.* Stupri arbiter, tri, m *ou* conductor, oris, m. Qui virgines conciliat ad stuprum. Lenunculus, i, m. (*diminutif de* leno.) *Plaut.* RUFIAN kupler nierządnik co nierząd w domu trzyma y nierządowi cudzemu nadsługuie. Burdelnik.

Faire le métier de maquereau. Lenocinium facere. *Plaut.* Rufiańską się bawić.

MAQUEREAUX au plurier, (*Ce sont des taches qui viennet aux jambes de ceux qui sont trop auprès du feu en hiver.*) Varietates igne factæ, *genit.* varietatum igne factarum, f. pl. PŁAMY czerwona ná nogach od ognia się przydaiące.

MAQUERELLE, subst. f. (*Celle qui prostitue des filles & des femmes, une entremetteuse.*) Lena, æ, f. *Mart.* Stupri sequestra, æ, f. *Apul.* Conciliatrix, icis, f. *Plaut.* RUFIANKA kuplerka.

MAQUERELLAGE, subst. m. (*La profession de débaucher le sexe.*) Lenocinium, ii, n. *Plaut.* RUFIANSTWO kuplerstwo. **Vivre de maquerellage.* Lenocinio sustentare vitam. *Zyć kuplerstwem. **Faire le maquerellage.* Lenocinari, (or, ais, atus sum.) dep. *Plaut.* Lenocinum facere. *Plaut.* *Kuplerstwem się bawić nierząd w domu trzymać.

MAQUIGNON, subst. masc. (*Qui fait trafic de chevaux, qui les pare & les farde pour les mieux vendre, & pour tremper les acheteurs.*) Equorum mango, onis, masc. *Quint.* Proxeneta, æ, masc. *Mart.* HANDLERZ ná konie szach Grek.

(*Mango* signifie proprement celuy qui achetoit des esclaves, & qui les revendoit les ayant parez & fardez pour en avoir un meilleur debit, comme font aujourd'huy les Maquignons à l'égard des chevaux.) Ludźmi kupczący y przedaiący.

ON APPELLE aussi *Maquignons*, (*Ceux qui font la trafic infame des personnes des deux sexes.*) Leo, onis, masc. *Plaut.* Feles pullaria. *Aus.* Raptor puerorum & corruptor. SODOMCZYK Płotnik nierząd trzymaiący sromotnik.

MAQUIGNONNE, (*Celle qui prostitue des filles.*) Feles virginalis. *Plaut.* Lena, æ, f. NIERZĄD trzymaiąca bezecnica sromotnica baba.

MAQUIGNONNAGE, subst. m. (*L'adresse de vendre & de refaire des chevaux.*) Mangonium, ii, n. *Plin.* SZACHOSTWO szachowanie w kupczeniu końmi. **On le dit aussi d'un infame trafic de filles & de garçons.* Lenocinium, ii, neut. *Cic.* *Niarządniczy handel Rufiaństwo.

MAQUIGNONNER, V. neut. (*Faire la Maquignon.*) Mangonizare, (o, as, avi, atum.) neut. *Plin.* SZACHOWAC handlować końmi.

MARAIS, *ou* MAREST, subst. masc. (*Terres couvertes d'eau croupissantes.*) Palus, udis, fœm. (*au genitif plurier* paludium *dans Horace*, BAGNO Bajoro.

MARAIS est aussi *Une terre basse qu'on cultive pour y faire venir des legumes.* Olitoria palus, *genit.* paludis olitoriæ, f. NIZINY ogrody w polach przy nizinach.

MARASTRE, (*prononcez* MARâTRE.) subst. f. (*Belle mere à l'égard des enfans d'un premier lit.*) Noverca, æ, f. *Cic.* MACOCHA względem pasierbow.

(L'un & l'autre se dit aussi dans les deux Langues d'une mere denaturée.) Macocha zła matka okrutna.

D'UNE MARASTRE. Novercalis & hoc le. *Tacit.* MACOSZYN.

MARAUD, m. MARAUDE, f. adject. terme injurieux, (*Un gueux, un fripon.*) Impurus, a, um. Magistias, giæ, masc. *Terent. Plaut.* NIECNOTA ladaco hultay urwipołeć słowo zelżywa.

MARAUDEUR, m. (*Soldat qui va à la maraude*, ou *qui se derobe du camp.*) Erro, onis, m. *Horat.* BŁĄKACZ żołnierz zbieg álbo też rożnie po żołnierstwie wstępuiący co raz się od inszych odrywaiący dla porwania czego.

MARBRE, subst. masc. (*Pierre fort dure & de differentes couleurs.*) Marmor, oris, n. *Cic.* MAMUR Kamień mocny farby rozmaitey.

DE MARBRE. Marmoreus, ea, eum. *Cicer.* MARMUROWY.

Un temple de marbre. Templum de marmore. *Virg.* Templum marmoreum. Kościoł marmurowy. * *Une statue de marbre.* Signum marmoreum. Simulacrum è marmore. *Cicer.* *Osoba marmurowa. **Prax tele fameux par des statuës de marbre.* Praxiteles nobilitatus marmore. *Plin.* * Praxyteles sławny Kamiániarz w osobach marmurowych.

CARRIERE *de marbre.* Lapidicina *ou* lapidicina *ou* latumia marmorea, fœm. SZYB marmurowy, gora kamienna.

Pavé de marbre. Pavimentum marmoreum. *Cic.* Posadzka marmurowa. **Mortier fait de marbre broyé.* Marmoratum, ti, n. *Var.* *Tynk marmurowy kle z marmuru tłucz negu y rosprawionego.

Enduit ou *revestu de marbre.* Opus tectorium marmoratum. *Var.* Pokryty powleczony marmurem.

MARBRE', masc. MARBRE'E, fœm (*Peints de diverses couleurs enfaçon de marbre*) In marmoris modum varius, a, um. Marmorosus,a,um *Plin.* MARMUROWANY, MARMUROWANA, malowany y wydany w marmur farbami.

MARBRIER, subst. masc. (*Qui travaille en marbre.*) Marmorarius, ii, masc. *Sen.* KAMIENIARZ z marmuru robiący.

MARBRÛRE, subst. fœm. (*L'imitation du marbre.*)Marmoratum,i, neut. MARMUROWANIE nákształt marmuru wyrabianie farbami.

MARC, (ou MAR, (*comme l'on prononce.*) subst. m. (*Le poids de huit onces,* ou *une demi-livre.*) Bes, *genit.* bessis, m. *Var.* OSM uncyi.

MARC, (*Ce qu'il y a de grossier & de terrestre dans les herbes après qu'on les a pressées.*) Feces, *genis.* fecum, fœm. pl. Magma, atis, neut. *Plin.* PUZ z ziół wyciśnionych ziołá wyciśnione gąszcz.

MARC *des raisins.* Vinacea, orum, neut. plur. Vinacia, orum, neut. plur. *Colum.* WYDEPTANE iágody winne. **Tailler un marc.* Circumcidere vinacea. *Plin.* *Obrzynać obierać iágody przed wydeptaniem. **Mettre le marc sur le pressoir.* Uvas prelo exprimendas subdere. *Wziąć w prasę iágody wydeptane.

MARCASSIN, subst. masc. (*Un petit sanglier.*) Nefrens aper, *genis.* nefrendis apri, masc. *Var.* Anniculus aper, masc. Minor porcellus, *genit.* minoris porcelli, masc. *Petr.* DZIDZEK młody.

MARCHAND, subst. masc. (*Qui vend toutes sortes de marchandises, qui en fait négoce*) Mercator. Negotiator, oris, masc. *Cic. Cæs. Quint.* KUPIEC rożnym towarem handluiący. **Une Marchande.* Mercatrix,icis, fœm. *Kupcowa.

Marchand boucher. Negotiator artis macellariæ. Rzeznik.

Marchand pelletier ou *marchand fourreur.* Pellio,onis, m. *Plaut.* Kuśnierz. **Marchand de bled* Frumentarius, ii, m. Frumentarius negotiator,m. *Plaut. Plin.* *Zytem kupczący. **Marchand de marée.* Cetarius, ii, m. *Hor.* *Rybak. **Marchand forain.* Nundiarius mercator. Nundialis mercator. *Plin.* *Przekupień ná rynku álbo iarmarku. **Marchand grossier,* (*qui fait le gros.*) Solidarius negotiator. *Całownik kupiec. **Marchand en magasin.* Magnarius, ii,m. *Kupiec sklepowy. **Marchand en detail.* Minutarius negotiator. *Kupiec ná sztukę przedaiący. **Marchand épicier.* Aromatarius, ii, m. *Korzennik. **Marchand fruitier.* Fructuarius, ii,m. *Owoce przedaiący. **Marchand de bois.* Lignarius. *Drzewem handluiący. **Marchand de draps.* Pannorum mercator. *Kupiec Sukiennik.

Il est de famille de marchand. Est familiæ negotiantis. *Petr* Kupieckiego rodu.

MARCHAND se dit aussi (*de ceux qui achetent.*) Emtor, oris, m. *Hor.* KUPIEC ten co kupuie.

MARCHANDE, subst.f. (*Celle qui achete.*) Emtrix, icis,f. *Modest.* KUPUIĄCA.

MARCHANDE, (*Celle qui vend.*)Quæ mercaturam exercet. KUPCOWA.

Appeller, faire venir les marchands. Emtores adducere. *Petr. Hor.* Kázać przyiść kupcom.

Je ne suis pas bon marchand d'avoir acheté du bétail. Malè vertit res pecuaria mibi. *Plat.* Nieudaie mi się handel bydłem.

MARCHAND, masc. MARCHANDE, fœm. comme *Un vaisseau marchand,* (*qui n'est point armé en guerre, & qui ne sert qu'au transport des marchandises.*) Vectorum navigium, ii, neut. *Cæs.* Frumentaria navis,f. STATEK okręt kupiecki nie woienny.

La riviere est marchande, (*quand il y a assez d'eau pour porter les bateaux chargez de marchandise.*) Amnis vectorius, masc. Woda dobra ná statkow spuszczanie Frvor dobry.

Rendre plusieurs rivieres marchandes, ou *capables de porter des bateaux chargez de marchandises.* Vehemendarum mercium capaces fluvios *ou* amnes efficere *ou* reddere, Wody rzeki sposobne czynić áby statki niemi chodzili.

MARCHANDER, V. act. (*demander le prix de quelque chose, & tascher d'en convenir avec le marchand qui vend.*) Mercari, (or,atis,atus sum.) Nundinari, (or, aris, atus sum.) dep. acc Percontari ab aliquo mercis pretium. *Cic.* TARGOWAC. **Il ne faut point tant marchander, la chose vous coutera autant.* Eo prètio rem non auferes, tanti tibi constabit quanti indixi. *Nie trzeba się ták wiele targowac, od tego nie będzie

MARCHANDER, V n. signifie aussi, *Estre irrésolu, Balancer entre deux partis, Estre dans l'irrésolution.* Hærere, (eo,es,hæsi, hæsum.) Hæsitare, (o,as,avi, atum)n. Incerto pede ferri, (feror, ferris, latus sum.) pass. *Hor.* Cunctari, (or, aris, atus sum.) dep. *Cicer. Cæs.* TARGOWAC się ważyć się ná obie strony. **Les soldats marchandoient encore à se jetter dans la mer.* Milites adhuc cunctabantur se ex navibus projicere. *Cæs.* *Zołnierze ważyli się ieszcze czy skoczyć w morze. **Il n'a point marchandé son ennemi.* Haud cunctanter hostem aggressus est. *Nie długo się targował z nieprzyiacielem. **Sans marchander.* Sine cunctatione. *Cic.* Haud cunctanter. *Liv.* Sine morà. *Plaut, ad Cic.* * Niebawiąc bez targu do razu.

MARCHANDISE, subst. f. (*Trafic, négoce.*) Mercatura, æ,f. Negotiatio, onis, f. *Cicer. Sen.* KUPIECTWO. **Faire marchandise.* Mercaturam facere. *Cic.* Negotiari, (or, aris, atus sum.) dep. * Kupiectwem się bawić. **Aller en marchandise.* Abire ad mercaturam. *Plaut.* Mercatum abire *ou* ire. *Ter.* Avertere se in mercatum. *Plaut.* *Udać się ná kupiectwem, do kupiectwa.

MARCHANDISE se dit (*des choses que l'on vend.*)Merx, *genit.* mercis. *Cic.* Mercimonium,ii, neut. *Plaut.* TOWAR kupno.

Une meschante marchandise. Improba *ou* mala merx. Zły towar. *(*Le contraire* Proba merx. *Plaut.*) *Une bonne marchandise trouve aisément des acheteurs.* Proba merx facilè emtorem reperit. *Plaut.* *Ná dobry towar łatwo się kupiec trafi. **Marchandise de débit.* Vendibilis merx. *Pokupny towar. *(*Le contraire* Invendibilis merx. *Plaut.*) *Niepokupny towar ná ktory odbycia niemasz. **Sa marchandise n'est point fardée.* Mercē sine fucis gestat. *Hor.* *Towar niefałszowany. **Deployer* ou *montrer sa marchandise.* Ostendere *ou* expedire suas merces *Hor.Ovid.* *Towar swoy rozłożyć. **Mettre le prix à sa marchandise.* Indicare.act acc. *Otaxować towar cenę położyć poczemu iest y od czego być nie może. **C'est à vous la marchandise, mettez y le prix.* Tua est merx,tua est indicatio. *Plaut.* Indica mercem, fac pretium. *Plaut.* *Twoy to towar otaxuy go co wart.

ON DIT figurément & proverbialement, *Faire métier marchandise de quelque chose.* Quæstui habere aliquid. BAWIC się czym. **Il fait metier marchandise de medire des plus honnestes gens.* Quæstui habet malè loqui de melioribus. *Plaut.* *Bawi się samemi obmowiskami, y obnoszeniem poczciwych ludzi.

MARCHE', subst. m. *Traitté, convention dans le trafic.*) Pactum, i, n. Pactio. onis,f. *Cic.* TARG stargowanie zgoda. **Revenir contre un marché, S'en dedire.* Abire ab emtione. *Paul. Jurisc.* Ludificari locationem. *Liv.* *Z targu się zrzucić, niedotrzymać targu, słowa wymowionego.

MARCHE', (*Le prix de ce que l'on vend, & de ce que l'on achete.*) Pretium,ii,n. *Cic.* TARG stargowanie po temu á po temu. **Arrester un marché, le fixer.* Alicujus rei certum constituere. *Cic.* *Targ stanowić po temu. **Donner, laisser quelque chose à bon marché.* Parvo pretio aliquid vendere. *Cicer.* Vili vendere. *Mart.* *Spuścić co pobożnie nie drogo. **Ce n'est pas trop cher que trois cens pistoles, vous avez gagné à ce marché,* ou *c'est un marché donné.* Non ædepol trecentis minis id charum est, fecisti lucri. *Plaut.* (*On sous-entend* multum.) *Nie drogo to zá trzysta czerwonych złotych iákbyś darmo dostał kupiłeś w poł darmo. **Trouver une chose à grand marché.* Rem aliquam parvo sibi curare,(*on sous-entend* pretio.) *Cicer.* *Dostać czego tanio. **Les vivres n'estoient guerres à meilleur marché, le prix n'en estoit pas beaucoup diminué.* Annona haud multùm laxaverat. *Liv.* *Zywności bynaymniey nie staniały nie spadły z ceny. **Durant le temps d'un si bon magistrat les vivres estoient à si grand marché, que deux hommes fort affamez n'eussent pû manger un pain entier qui ne coutoit qu'un sou; maintenant ils sont aussi petits que les yeux d'un beuf.* Tempore optimi edeò magistratûs, annona pro luto erat, asse panem quem emisses, non potuisses cum altero devorare, nunc oculum bubulum vidi majorem. *Zá dobrych rządow chleb ták tani bywał że iedney bułki za grosz we dwoch ludzie zieść nie mogli by też byli náygłodnieysi, ále teraz większe oko u wołu niż bułka chleba u piekarza. **Quelque cheres que soient les choses, on les*

a toû-

a toûjours à bon marché, quand elles sont necessaires. Quanti quanti, benè emitur, quod necesse est. *Cic.* *Niechay rzecz będzie y náydroższa, záwsze iest tania kiedy iey koniecznie trzeba. **Les vivres qui avoient esté jusques alors extrêmement chers commencerent tout d'un coup à estre à grand marché contre l'attente de tout le monde.* Subitò carissimam annonam nec opinata vilitas consecuta est. *Cicer.* *Tániość wielka po niezmierney drogości nádspodziewanie nástąpiła. **Vendre & acheter à bon marché.* Vili vendere & emere. *Przedawać y kupować nie drogo. **Il est allé trouver le marchand, a fait marché de cette terre à trente pistolet, & a donné des arrhes.* Ad mercatorem devenit, minis triginta sibi prædium destinat, datque arrhabonem. *Plaut.* *Zgodził się o grunt zá trzydzieści czerwonych y dał zádatek.

MARCHE' se dit figurément en ce sens, (*de ce qui ne coute gueres à obtenir.*) CO nie wiele kosztuie pracy y łatwo przychodzi. **Il a eu bon marché des ennemis, Ils se sont mal défendus.* Nullo negotio hostes vicit. *Nie wiele go kosztowało to zwycięstwo łatwo poknnał nieprzyiacioł bo mu się też ledwie bronili. **On a bon marché de la peine des pauvres gens.* Parvo conducitur opera egentium. *Łatwo przychodzi robota ubogich ludzi nie wiele straci ná náiem kto ubogiego náymuie do roboty.

MARCHE', (*Le lieu, la place publique où se debitent diverses choses.*) Forum, i, n. Forum rerum venalium, neut. *Cic. Salust.* Emporium, ii, neut. *Cic.* Mercatus, ûs, m. *Ter.* TARG Rynek mieysce targu.

Marché où l'on vend toutes sortes de vivres. Macellum, i, neut. *Cic. Plaut.* Rynek mięsny iatki. **Marché aux poirées où l'on vend les legumes.* Forum olitorium, n. *Liv.* *Rynek zielony kędy iárzyny y wszelkie ogrodowe rzeczy przedaią. **Marché au fruit.* Forum pomarium. *Rynek gdzie owoce przedaią iábłka gruszki &c. **Marché* ou *la halle au poisson.* Forum piscarium. *Var.* *Rynek rybny rybaki. **Marché aux beufs. Liv* *Rynek wołowy Targ ná woły. **Marché* ou *la halle au vin.* Forum vinarium. *Var.* *Rynek ná wino winny rynek. **Marché aux cochons.* Forũ suariũ. *Var.* *Tárg ná wieprze. **Marché* ou *la halle au bled.* Forum frumentarium. *Tárg ná zboże gdzie furami ze zbożem ná przeday záieżdzaią. **Le marché* ou *la halle où l'on vend la marée.* Forum cetarium. *Rybaki gdzie morskie suche ryby przedaią.

JOUR *de marché.* Dies nundinarius, *genit.* diei nundinarii, masc. Dies nundiarum. *Cic.* TARG, dzień tárgowy. dzień w ktory targi bywaią.

A trois jours de marché. Trinundino. Tertiis nundinis. In trinundinum. *Cicer.* Trzydniowy targ, tárg trzy dni trwaiący.

ON DIT figurément, *Si vous dites la verité, vous amanderez vostre marché*, c'est à dire, *Vous en serez moins puni.* Si eris verax, tuâ ex re facies ex malâ meliusculam, *ou* tuas res paulò feceris meliusculas. *Plaut.* *ou* rem tuam meliorem feceris; *ou* mitiùs tecum agetur atque humaniùs; *ou* pœna erit levior. POPRAWISZ sobie targu ieżeli prawdę powiesz, lepiey z tobą się obeydą, ná lepsze to twoie wyidzie, przyznay się nie ták będziesz karany

MARCHE' se dit proverbialement, *Mettre le marché à la main de quelqu'un*, pour dire *Luy donner le choix de conclure une chose* ou *de la rompre.* Potestatem dare alicui probandæ vel improbandæ rei. ODDAC co komu ná wolą. **On n'a jamais bon marché de meschante marchandise.* Improba merx carè semper emitur. *Drogo iest by też náytaniey kiedy co iest ladaco.

MARCHE, subst. f. (*Frontiere, bornes, limites.*) Fines, ium, m. & f. Limites, itum, m. pl. *Cic.* GRANICE.

MARCHE, (*Degré d'un escalier.*) Gradus, ûs, masc. *Cic.* STOPNIE Schody.

MARCHE, (*Route que tient une armée.*) Iter, *genit.* itineris, neut. *Cicer.* MARSZ ciągnienie woyska ktorędy trakt swoy obracaią trakt szlak. **Se mettre en marche.* Inceptare *ou* incipere iter. *Plaut.* *Puścić się w drogę z woyskiem ciągnąć z woyskiem. **L'armée est en marche du costé de Modene.* Exercitus dirigit iter ad ad Mutinam. *Plane. ad Cicer.* *Woysko ciągnie ku Modenie. **En quatre jours de marche.* Quartis castris. *Przez cztery dni ciągnąc. **En onze jours de marche il vint sur l'Euphrate.* Undecimus castris pervenit ad Euphratem. *Quint. Curt.* *Przez iedenaście dni ciągnąc przyciągnął do Eufratu. **Faire une fausse marche pour surprendre l'ennemi.* Aliquò iter simulare intendere *ou* convertere *ou* instituere. *Marsza zmyślić dla oszukania nieprzyiaciela. **Il fit sonner la marche, & on commanda de plier bagage.* Signum profectionis dari jubet, & vasa militari more conclamari. *Cæs.* *Dał znak kazał zátrąbić do ruszenia w drogę y zwiniono oboz.

MARCHE signifie, *La marque* ou *le vestige.* Vestigium, ii, n. *Plin.* SLAD.

MARCHE, (*Contrée de pays.*) Regio, onis, fœm. KRAY strona powiat.

LA MARCHE D'ANCONE *en Italie.* Marca *ou* Marchia Anconimna, æ, f. *autrefois* Picenum, i, n. Picentes, tum, m. pl. MARCHIA Ankonitańska Powiat ták názwany

LA MARCHE TREVISANE, (*Pays dans la Basse Lombardie.*) Marca Trevisana, *autrefois* Gallia Togata, æ, fœm. MARCHIA Lombardyi. Trewizana.

LA MARCHE, (*Province de France, avec titre de Comté, entre le Berry & le Limousin.*) Marchia, æ, f. MARCHIA Prowincya Francyi Hrabstwo między Berry y Lemowikiem leżące.

MARCHE-PIED, subst. masc. (*Petite marche qu'on met sous les pieds pour les soûtenir.*) Scabellum, li, n. Suppedaneum, ei, n. *Lact.* PODNOZEK stopień pod nogi dla uparcia nog y wygody.

MARCHER, V. neut. (*aller, cheminer.*) Ambulare, (o, as, avi, atum.) Ingredi, (ior, deris, ingressus sum.) Iter *ou* viam ingredi. depon. Incedere. Procedere, (do, is, cessi, cessum.) neut. Gradi, (ior, deris, gressus sum.) depon. *Cicer.* Gradu ire, (eo, is, ivi, itum.) *Plaut.* Viam invadere, (vado, is, vasi, sum.) *ou* facere. *Virg.* ISC ciągnąć w podroży chodzić stąpać.

Marcher viste, Presser ses pas. Accelerare gradum. *Liv* Corripere gradum. *Hor.* Acuere gradus. Proferre *ou* promovere gradum. *Stat.* Approperare gradum. *Plaut.* Movere se ocyùs. *Ter.* Chodzić prędko zbierać nogi. **Marcher doucement, lentement.* Modico gradu ire. *Plaut.* Lentè *ou* paulatim incedere. *Cæs.* *Chodzić powoli. **Marcher à grands pas, Faire de grandes enjambées.* Ire grandibus gradibus. *Plaut.* *Stąpać szeroko szerokie kroki czynić chodząc. **Je te feray bien marcher plus viste* ou *haster le pas.* Testudineum istum tibi grandibo. *Plaut.* *Náuczę iá cię ty prędzey chodzić, popędzę iá ciebie. **Marcher en pas de fourmy.* Formicinum movere gradum. *Plaut.* *Drepcić iák mrowka. **Il faut bien prendre garde de ne pas marcher d'un pas trop lent, comme aussi avec trop de précipitation.* Cavendum est ne tarditatibus utamur in gressu mollioribus, aut in festinationibus suscipiamus nimias celeritates. *Cic.* *Wystrzegać się należy leniwego bardzo y zbyt prędkiego chodu. **Marcher au devant de quelqu'un.* Obviam alicui procedere. *Cicer.* *Záchodzić komu drogę zábieżeć.

MARCHER *à la gauche de quelqu'un.* Latus alicujus claudere *ou* tegere. *Suet.* CHODZIC po lewey ręce czyiey. **Lors qu'il alloit au Capitole, & qu'il en revenoit, il marchoit toûjours à sa gauche.* In capitolium euuti & inde revertenti, latus illius texit. *Entrop.* *ou* lævus incessit. *Ile razy Krol szedł do Kapitolu, álbo też powracał z niego, záwsze po lewey ręce iego on się znaydował. **Marcher à pied.* Ingredi pedibus. *Cic.* Peditem incedere. *Liv.* Pedibus ambulare. *Plaut.* Pieszo piechotą chodzić. **Marcher les mains sur les costez.* Subnixis alis se inferre. Ansatum ambulare. *Plaut.* *Chodzić wziąwszy się pod boki, podparszy się pod boki rękami. **Marcher avec un baston.* Adjuvare gradum scipione *ou* baculo. *Sen.* *Chodzić u kiiu, u lasce.

MARCHER se dit (*des armées qui vont en rang.*) Gradi. Incedere *&c.* ISC ciągnąć co do woyska szykiem idącego. **Ils marchent serrez en ordre de bataille.* Conferti ad pugnam gradiuntur. *Liv.* *Idą porządnie w szyki uszykowani. **Il marcha au secours avec ses légions.* Legiones subsidio duxit. *Cæs.* *Szedł ná pomoc z swemi pułkami. **Il marchoit jour & nuit en toute diligence.* Continuum die noctuque iter properabat. *Tacit.* Continuabat iter nocte ac die. *Cæs.* *Ciągnął spieszył dzień y noc z pilnością **Marcher de compagnie.* Contollere *ou* conferre gradum cum aliquo. *Plaut.* *Iść razem, chodzić parą. **Marcher toûjours.* Non intermittere iter. *Cæs.* *Iść záwsze ciągnąc ustawicznie.

MARCHER *sur la corde.* Ire per extentum funem. *Hor.* CHODZIC po sznurze tańcuiąc.

MARCHER, (*Mettre le pied sur quelque chose, la fouler aux pieds.*) Terere. Proterere aliquid pedibus, (tero, is, trivi, tritum.)

trirum.) Conculcare. Proculcare, (o, as, avi, atum.) act. acc. CHODZIC, deptać po caymzdeptać co nogami. **Marcher sur les talons de quelqu'un* Calcē alicujus terere. *Virg.* Alicui calces deterere. *Plaut.* *Nádeptać kogo. **Marcher à deux pieds sur le ventre de son ennemy.* Proterere & conculcare hostem. *Lic.* (*On y peut ajouter* pedibus.) Premere hostem pedibus *Virg.* *Zdeptać zetrzeć nieprzyiaciela nogami, zdeptać go.

MARCHER se dit figurément en choses morales. *Il marche à la gloire par le chemin de la vertu.* Ad gloriam virtutis viâ grassatur. *Salust.* DĄZY do sławy drogą cnoty. **Il est severe, il faut marcher droit devant luy.* Austerus est, rectâ viâ incedat quis ante illum oportet. *Nie trzeba z nim żartować po prostu z nim postępować sobie trzeba. **Cette affaire marche bien, va bien.* Rectè procedit hoc negotium. Lepidè & ex sententiâ res procedit. *Plaut.* *Dobrze ta rzecz idzie, udaie się. **Tout marche par ordre dans ce logis, tout y est bien reglé.* Cuncta intus domi ordinata sunt. *Wszystko porządnie idzie w tym domu, wszystko się porządnie dzieie.

Quoique vos richesses vous fassent marcher d'un pas superbe, la fortune toutefois n'a point changé vostre naissance. Licet superbus pecuniâ ambules, fortuna tamen non mutavit genus, *Hor.* Chociasz hardzicieś dla zbiorow twoich, przecięsa tym iesteś, czym byłeś, szczęście urodzenia nie odmieni.

ON DIT, *Marcher à tastons dans une affaire,* (*quand elle est obscure & difficile.*) Titubanter in rem ingredi. Caligare in aliquâ re. CHODZIC po omacku w czym, ślepo sobie postępować, álbo ostrożnie bardzo.

MARCHER se dit (*des choses inanimées.*) Moveri, (eor, eris, motus sum.) pass. RUSZAC się obracać się co do rzeczy nieżyiących.

Saturne marche le plus lentement de toutes les planettes. Omnium planetarum Saturnus lentissimè movetur *ou* graditur. Saturn, między Planetami náyunierychley się obraca. **Le Rhosne marche fort rapidement.* Rhodanus citissimè fluit. *Rodan bardzo bystro bieży.

ON DIT, *Marcher à l'immortalité, à la gloire.* Immortalitatis gloriam *ou* laudem prosequi. *Cicer.* DĄZYC do nieśmiertelności do sławy. **Il marche sur les pas de ses ancestres.* Majorum suorum vestigiis insistit *ou* ingreditur. *Cic.* *Idzie śladami, wstępuie w ślady przodków.

MARCHER se dit proverbialement en cette phrase. *Quand l'argent marche, tout va bien.* Ubi pecunia abundant, omnia prosperè fluunt. KIEDY pieniądze idą, wszystko idzie dobrze

LE MARCHER, subst. masc. (*La demarche de quelqu'un.*) Incessus, ûs, masc. CHODZENIE chod czyie iákie. **Un marcher viste.* Citus incessus. *Salust.* *Chod prędki. **Un marcher effeminé.* Fractus incessus. *Quint.* Gressus delicatus & languidus. *Phed* *Chodzi białogłowski. **Contrefaire le marcher,* & mieux *la démarche de quelqu'un.* Incessum alicujus fingere. *Cic.* *ou* exprimere. *Ovid.* *Podrzeźniać komu w chodzeniu.

Un grand MARCHEUR, *qui marche bien.* Qui strenoè pedibus incedit. Chodziwy, co wiele y prędko chodzi.

MARCOTTE, subst. f. (*Branche de vigne qu'on couche en terre & qu'on lie lorsqu'elle a racine.*) Malleolus, i, masc. *Cicer.* Malleolaris virga, *genit.* malleolaris virtæ, fœm. *Colum.* Mergus, i, masc. *Colum.* LATOROSL sadzona. **Coucher une marcotte en terre.* Malleo lum in terram deponere. *Colum.* *Latorośle sadzone.

MARCOTTER *une vigne,* V. act. Vineam malleolis frequentare *Colum* SADZIC winolcę.

MARDELLE, *ou* MARGELLE, subst. fœm. (*Pierre qu'on met sur l'embouchure d'un puits.*) Crepido, inis, fœm. *Colum.* Putei margo' ginis, m. BRZEG kamienny z wierzchu wkoło studni gzems.

MARDI, subst. masc. (*Le second jour de la semaine.*) Dies Martis, *genit.* diei Martis, fœm. WTOREK dzień drugi po niedzieli w tygodniu.

LE MARDI GRAS, (*Le dernier jour gras qui précede le Caresme*) Dies hilariorum. Hilaria, orum, neut. plur. *Mart.* TŁUSTY Wtorek.

MAREE, subst. f. (*Flus & reflus de la mer.*) Æstus, ûs, m. Æstus maris. Æstus marinus *ou* maritimus, masc. *Cic.* MORSKIE burzenie podnoszenie y opadanie przychodzenie y odchodzenie wody ná morzu.

Lorsque la marée monte. Æstu maris crescente *ou* augescente *ou* accedente. abl. Przychodzenie podnoszenie przybywanie wody ná morzu. **Lorsqu'elle descend.* Æstu decrescente *ou* decedente. *Plin.* *Odchodzenie opadanie ustąpienie wody ná morzu. *Cùm ex alto incitat se æstus, cùm minuitur æstus. *Cæs.* *Lorsque la marée monte & lorsqu'elle descend.* *Gdy woda ná morzu podnosi się przybywa, y gdy ustępuie.

MAREE signifie aussi, *Le poisson de mer.* Marini pisces, *genit.* marinorum piscium, masc. pl. *Colum.* Æquorei pisces. *Ovid.* Pelagii pisces. *Colum.* RYBY morskie.

Chasses marée, (*qui apportent du poisson de mer.*) Qui advehunt pisces marinos quadrupedante canterio. *Plaut.* FURY z rybami morskiemi.

ON DIT aussi *Avoir vent & marée,* pour dire *Avoir l'eau & le vent favorables.* Secundo æstu & ventis ferri. MIEC wodę dobrą donośną y wiatr w płynieniu statkami. **Il ne faut point aller contre vent & marée.* Dandus est locus fortunæ. *Cicer.* *Nie trzeba przeciw wiatrom y wodzie płynąć.

MARESCAGE, (*on prononce* MARE'CAGE.) subst. m. (*Lieu humide & marescageux.*) Locus paluftris, *genit.* loci palustris, m. *Cæs* BAGNISKA Błoto ługowiska.

MARESCAGEUX, masc. MARESCAGEUSE, fœm. (*on prononce* MARE'CAGEUX.) Paludosus, a, um. Palustris & hoc palustre. *Ovid. Cæs.* BAGNISTY, BAGNISTA.

MARESCHAL, (*on prononce* MARE'CHAL.) subst. masc. (*Artisan qui ferre & qui pense les maladies des chevaux.*) Solearum equinarium faber, *genit.* fabri, m. Veterinarius, ii, m. Medicus jumentorum. *Colum. Var.* Equarius medicus. *Val. Max.* KOWAL, Konował.

MARESCHAL, (*Officier de la Couronne en France, qui commande les armées.*) Tribunus celerum. Mareschallus, i, m. HETMAN Woysk Francuskich.

MARESCHAL *de camp.* Præfectus castrorum, m. Tribunus militum, m. OBOZNY wielki.

MARESCHAL *des logis.* Militarium hospitiorum designator primarius, m. STANOWNICZY Woyskowy.

PREVOST *des Mareschaux.* Latrunculator; oris, m. *Ulp.* WACHMSTRZ nád wartą mieyską starszy nád Pachołkami.

MARESCHAUSSE'E, subst. f. (*La jurisdiction des Prevosts des Mareschaux*) Latrunculorum jurisdictio, onis, fœm. WACHMISTRZOSTWO w mieście nád Pachołkami.

LA MARESCHAUSSE'E, (*Les Archers qui vont à la recherche des voleurs.*) Satellites latrunculatoris, masc. plur, PACHOŁCY warta mieyska.

MAREST, *Voyez* MARAIS. BAGNO Błoto ługro.

MARGE, subst f. (*Blanc qu'on laisse à chaque costé d'une page.*) Margo, ginis, m. & *quelquefois* f. *Var. Ovid.* BRZEGI zostawione ná kárcie w pisaniu &c.

MARGER, V. act. (*Compasser les marges.*) Margines aptare. act. BRZEGI robić składać brzegi w papierze.

MARGINAL, m. MARGINALE, fœm. adject. (*Qui est en marge.*) *Des notes marginales, à la marge d'un livre.* Notæ ad marginem libri. PO brzegach znaczki, konkordancye dawane w pisaniu, w druku, &c.

MARGUERITE, subst. f. (*Plante qui produit une petite fleur de plusieurs couleurs.*) Belis, idis, f. *Plin.* STOKROC ziele.

MARGUILLIER, subst. m. (*Qui a soin du revenu d'une paroisse, à la place du Curé, auquel il en doit rendre compte, comme estant le revenu de son Eglise.*) Æditnus, ni, m. Æditimus, i, m. *Cic.* proprement *Sacristain.* KOSCIELNY Prowizor co Kościoł opatrnie y dochodami Kościelnemi záwiaduie Zákrystyan.

MARI, subst. m. (*Epoux.*) Maritus, i, masc. *Her.* Conjux, ugis, m. Vir, *genit.* viri, masc. *Ter.* MĄZ Małżonek. *(*Une femme appelle son mari,* Mi vir, *& non pas* Meus maritus.) *Mężu moy.

Une femme qui n'a eu qu'un mari. Mulier uni nupta (*on sous-entend* viro.) *Cic.* Tá co nie miała tylko iednego męża. **Qui en a eu deux.* Mulier uni usurpara duplex cubile. *Liv.* *Co miała dwoch. **Qui en a eu plusieurs.* Mulier multarum nuptiarum, *Cic.* *Co miała kilku.

Il souhaitte passionnément estre son mari. Cupit summè illius nuptias. Cupiens summè est illius nuptiarum. *Plaut.* Zyczy iey sobie bardzo w małżeństwo, praguie iey być mężem.

MARIABLE, adject masc, & fœm. (*Qui est en âge d'estre marié.*) Matrimonio maturus, a, um. LATA maiąca do zámęścia ná wydaniu. **Parlant d'une fille, on dit* Nubils, is, f. Plenis jam nubilis annis. *Virg.* *Pánna ná wydaniu dorosła.

MARIAGE, subst. m. (*Societé conjugale entre le mari &*

la

la femme.) Matrimonium. ii, n. Connubium, ii, n. Maritale conjugium, *genit.* maritalis conjugii, n. *Cicer. Colum. Virg.* Nuptiæ, arum, f. pl. *Ter.* MAŁZENSTWO.

Donner ſa fille en mariage. Committere gnatam ſuam alicui uxorem. *Ter.* Nuptui collocare. *Caſ.* In matrimonium dare. Collocare nuptum. Collocare in matrimonium. *Cicer.* Locare *ou* collocare alicui filiam ſuam. *Cic.* Filiam ſuam nuptum dare. *Plaut. Ter.* Wydać corkę zá mąż. **Promettre ſa fille en mariage à quelqu'un.* Deſpondere *ou* ſpondere alicui filiam. *Terent.* *ou* deſponſare. *Terent.* *Obiecać corkę komu w małżeńſtwo.

Prendre une fille en mariage, l'épouſer. Conjungere ſecum filiam in matrimonium. *Curt.* Accipere in matrimonium. *Tacit.* Ducere in matrimonium. Ducere uxorem. *Cic.* Wziąć Pánnę iáką w małżeńſtwo poiąć zá żonę. **Je vous demande voſtre fille en mariage.* Filiam tuam uxorem mihi poſco. *Cic.* *Proſzę o corkę twoię. **S'allier par un mariage.* Conjungere domum conjugio. *Cic.*. Connubio jungere. *Virg.* * Skoligować ſię ſpowinowacić ſię przez małżeńſtwo.

Il ne faut pas tant conſiderer dans les mariages l'égalité des biens de l'un & de l'autre, que l'union des eſprits & des inclinations. Non id videndum conjugum, ut bonis bona, at ut ingenium ingenio congruat & mores moribus. *Ter.* Nietrzeba do ſtanu Małżeńſkiego ták dalece upatrywać rowności fortuny iák rowności humorow y ſkłonności.

Avoir de l'averſion & de l'éloignement pour le mariage. A re uxoriâ abhorrere, *ou* à nuptiis, *ou* à ducendâ uxore. *Cic.* Mieć wſtręt do zámęścia, do ożenienia.

Qui eſt né d'un legitime mariage. Natus juſtâ uxore ac certo patre. *Cic.* Urodzony z poczciwego małżeńſtwa.

ENTRE-METTEUR *de mariage*, m. Nuptiarum conciliator, oris, m. *Ter* SWAT. Druch. Dziewoſłąb, Zerżec.

ENTRE METTEUSE, f. Nuptiarum conciliatria, icis, fœm. SWATKA Druchna.

MARIAGE, (*Le bien ou la dot qu'une femme apporte à ſon mari.*) Dos, *genit.* dotis, f. *Ter.* Marita pecunia, æ, f. *Plaut* POSAG wiano. **Elle n'a rien en mariage.* Dote caſſa eſt. *Plaut.* Uxor ſine dote. *Ter.* * Niema poſagu.

Qui a apporté un gros mariage. Filia dives dote. *Ovid.* Ktora znaczny poſag wnioſła. **Il eſt venu de luy meſme m'offrir ſa fille pour mon fils avec un gros mariage.* Ultrò ad me venit gnatam ſuam filio meo ut daret cum dote ſummâ. *Ter.* *Sam mi corkę ſwoię ofiarował z znácznym poſagiem.

MARIAGE, ſe dit auſſi (*des ceremonies qui ſe font dans ces occaſions*) Sponſalia, orum, neut. plur. *Suet.* SLUB záſlubiny záręczyny małżeńſkie weſele.

MARIÉ, m MARIÉE, f. *Voyez* MARIER. ZONATY, Mężara Mężatka.

Un nouveau marié, (Celuy qui eſt nouvellement marié.) Novus maritus. Novus nuptus. *Ter.* Pán młody, nowożeniec. **Une nouvelle mariée.* Nova nupta. *Ter.* Nov marita. *Ovid.* *Panna młoda.

Qui n'eſt point marié. Cælebs muliere. *Plaut.* W ſtanie bez żeńſkim żyiący, Bez żeniec.

MARIENBOURG, (*Ville capitale de la Pruſſe Ducale en Pologne.*) Mariæburgum, i, n. MALBORK Miáſto głowne Pruſſ Polſkich.

(C'eſt auſſi une Ville des Pays-Bas, ſur les confins du Luxembourg, Marie Reine de Hongrie la fit baſtir l'an 1542. par l'ordre de l'Empereur Charles V. *Mariæburgum.*) Tegoż nazwiſka Miáſto niżſzych niemiec ná granicach Lucemburgu, ktore wyſtawić kázáła Mária Krolowa Węgierſka, Roku 1542. z roſkazu Károla V.

MARIENDAL, (*Petite ville d'Allemagne dans la Franconie.*) Margenthemum. Mergethum, i, n. Mariædomus, i, f. MARIENDAL miáſteczko Frankonii w Niemczech.

MARIER, V. act. (*Engager quelqu'un dans le mariage.*) Maritare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Suet.* Aliquem matrimonio jungere *ou* conjungere, (go, gis, junxi, junctum.) act. *Cic* OZENIC, álbo zá mąż wydać.

MARIER *une fille.* Filiam in matrimonium collocare. Filiam nuptui collocare. *Cic. Ter.* *Voyez Donner en* MARIAGE. WYDAC Pánnę zá mąż. **Il a marié ſa fille à un riche parti.* Deſpondit filiam in divitias maximas, *ou* dedit in divitias. *Plaut.* *Wydać bogato corkę. **Cette fille a eſté mariée ſans dot.* Ivit in matrimonium ſine dote *Plaut.* *Poſzła zá mąż bez poſagu. **J'ay une grande fille, que je ne puis marier, n'ayant rien à luy donner.* Virginem habeo grandem, dote caſſam, illocabilem. *Plaut.* *Mám corkę doroſłą á nie mám u czym ią wydać. **Une mauvaiſe réputation empeſche ſouvent une fille d'eſtre mariée.* Mala fama facit repudioſas nuptias. *Plaut.* *Zła ſława częſtokroć przeſzkadza Pánnie zá mąż. **Se marier, (parlant d'une fille).* Nubere, (bo, bis, nupſi, nuptum.) neut. alicui *ou* cum aliquo. *Ter.* Ire in matrimonium. *Plaut.* *Jić zá mąż. **Une fille ſe marie aujourd'huy avec toute ſorte de réputation, pourveu qu'elle ait de l'argent; car alors, il n'y a point de vice auquel on ne s'appriwoiſe.* Cujuſvis modi hodie cum famâ facilè nubitur, dum dos ſit, nullum vitium vitio vertitur. *Plaut.* *Temi czaſy Pánny zá mąż idą záwſze a dobrą ſławą u ludzi, bo byle tylko były pieniądze, ná nie nieuważaią, ludzie.

SE MARIER, (*parlant d'un garçon qui épouſe une fille.*) Uxorem ducere, (duco, is, xi, ctum.) Ducere in matrimoniū. Sibi adjungere uxorem. *Cic.* Conjungere ſibi fœminam matrimonio. *Liv.* ZENIC ſię, ożenić ſię *Il luy a pris envie de ſe marier.* Animum ad uxorem appulit. *Ter.* * Záchciało mu ſię żenić,

Fille qui n'eſt point mariée. Innupta puella, æ, f. Pánna niemężatka. * *Qui eſt en âge d'eſtre mariée.* Filia nubilis. viro. *Virg.* Tempeſtiva viro. *Hor.* *Pánna ná wydaniu doroſła. *(*Le contraire eſt* Cruda viro *ou* marito. *Hor.* *Qui n'eſt point encore en âge.*) *Niedoroſła Panna dziewczę ktora ſię ieſzcze nie godzi zá mąż.

MARIER ſe dit figurément pour *Allier, joindre enſemble.* Maritare, (o, as, avi, atum.) Jungere. Conjungere. Copulare. Sociare. *Virg. Cic.* ZENIC łączyć z ſobą. **Il a marié la prudence avec l'éloquence.* Prudentiam cum eloquentiâ junxit *ou* ſociavit *ou* copulavit. *Złączył uwagę z wymową. **On ne peut marier le vice avec la vertu.* Vitium cum virtute ſociari nullo modo poteſt Nulla ſocietas eſſe poteſt virtutis cum vitio. *Cic.* *Niepodobna łączyć wyſtępku z cnotą.

MARIN, m. MARINE, f. adject. (*Qui vient de la mer, qui appartient à la mer.*) Marinus, a, um. *Cic.* MORSKI od morza z morza pochodzący, do morza należący.

CARTE *marine* ou *Hydrographique, qui ſert pour tracer les mer* Tabula marina, in quâ delineantur maria MAPPA o Morzach. Opiſanie Morza y wod ná karcie ná okrętowey woynie.

LES DIEUX MARINS. Dii maris. Dii æquorei, m. plur. *Ovid.* BOGOWIE Morſcy, Bałwany.

ON DIT qu'*Un homme à le pied marin, (quand il eſt accouſtumé à l'air de la mer.* Nauticus homo, *genit.* nautici bohominis m. *Caſ* Non inſolens maris. Homo innutritus mari. *Plin. Jun.* ZWYCZAYNY przywykły do morza.

LA MARINE, ſubſt. f. (*L'art de naviger, & la ſcience de tout ce qui concerne la navigation.*) Nauticarum rerum ſcientia, æ, f. *Cic.* OKRĘTOWA żeglarſka nauka lub woienna ná morzu.

Il entend bien la marine. Rei navalis *ou* rerum nauticarū peritiſſimus eſt. Zná ſię ná żeglarſtwie.

MARINADE, ſubſt. fœm. (*Ragouſt de poulets ou de veau qu'on laiſſe tremper dans une ſauſſe de vinaigre, ſel & poivre &c.*) Pulli *ou* vituli condimento *ou* embammate macerati. MARYNOWANIE marynata Potrawy rożne w occie z ſolą y pieprzem mácerowane.

MARINER, V. act. (*Aſſaiſonner de la viande & du poiſſon, avec vinaigre, ſel, poivre, & leur donner un gouſt de mer &c*) Macerare carnes *ou* piſces embammate. MARYNOWAC záprawiać Octem ſolą pieprzem &c. ná chowanie. **Eſtre mariné.* Marinorum piſcium ſaporem accipere, *ou* ſapore imbui. * Być umarynowanym,

MARINIER, ſubſt. m. (*Matelot.*) Nauta, æ, maſc. *Cic.* Navita, æ, m. *Hor. Ter.* Nauclerus, i, maſc. *Plaut.* Zeglarz flis morſki maydek

MARJOLAINE, ſubſt. fem. (*Herbe odoriférante.*) Amaracus, i, m *ou* Amaracum, i, n. *Plin.* Sampſuchum, i, n. *Colum.* MAIERAN.

DE MARJOLAINE, Amaracinus. Sampſuchinus, a, um. *Plin.* MAJERANOWY. * *Huile de marjolaine.* Oleum amaracinum *ou* ſampſuchinum. *Plin.* * Majeranowy oleiek.

MARJOLAINE *baſtarde*, ou *Origane.* Origanum, i, n. LEBIODKA.

MARIONETTE, ſubſt. f. (*Eſpece de petite ſtatuë qu'on fait mouvoir, marcher & changer meſme de poſture par le moyen de quelques reſorts.*) Sigillum automatum, i, n. Oſcillū, i, neut. *Macrob.* Nervis alienis lignum mobile, *genit.* ligni mobilis, n. *Hor.* OSOBKI ná ſprężynach maryonetki zowią.

Vous qui me commandez, vous obéissez aussi à d'autres, & vous estes justement comme ces marionettes qui remuent par des ressorts estrangers. Tu qui mihi imperitas, aliis servis atque duceris, ut alienis nervis mobile lignum. *Hor.* Wy co roskazuiecie, podlegli iesteście inszych roskazom właśnie iák owe Osobki, co się ná sprężynach obracaią y ruchaią.

MARISQUE, subst. f. (*Sorte de grosses figues qui n'ont point de goût.*) Marisca, æ, f. FIGA niesmaczna.

MARITIME, adject. m. & f. (*Qui concerne la mer.*) Maritimus, a, um. *Cas.* POMORSKI, morski po nad morski. **Un triomphe maritime, pour avoir remporté quelque mer.* Triumphus maritimus. *Flor.* *Zwycięstwo ná morzu odebrane.

MARLE, (*Ville de Picardie.*) Marla, æ, f. MARL. Miásto Pikardyiskie.

MARLY, (*Bourg & Chasteau Royal.*) Marlincum, i, neut. MARLI miásteczko y Pałác Krolewski wa Francyi.

MARMAILLE, subst. f. (*Troupe de petits enfans.*) Turba puerilis, *genit.* turbæ puerilis, fœm. GAWIEDZ dzieci kupa. (Mot bas.) Słowo proste.

MARMELADE, subst. fœm. (*Pâte confite à demi liquide.*) Fructuum conditorum pulpa, æ, fœm. SMAZONE owoce mokre czyli galarety cukrowe.

MARMITE, subst. fœm. (*Pot de fer* ou *de fonte* ou *d'autre metal*) Cacabus *ou* Caccabus, bi, m. *Var.* Chutra *ou* Chytra, æ, fœm *Cat.* Olla, æ, f. *Plaut.* KOCIEŁ żelazny, odlewany, lub inszego kruszcu, w Polskim kocieł iest z żelaza, á miedziak z miedzi.

ON DIT figurément, *La marmite est bonne chez luy, On y fait bonne chere.* Bene cœnatur apud illum. *Hor.* DOBRĄ kuchnią trzyma, stoł piękny miewa, dobrze żyie. **Quand la marmite est renversée, & que nos affaires vont mal, les amis nous quittent.* Cùm olla malè fervet, & ubi semel inclinatum est, amici de medio. *Petr.* (*on sous-entend* abeunt.) *Kiedy się szczęścia noga powinie przyiaciele od nás stronią, przyiaciele stołowi odstępoią nás kiedy kuchnia ostygnie.

ON DIT proverbialement, *Il fait bouillir la marmite de cette famille, Il fournit la depense & l'entretien de cette famille.* Huic familiæ alimenta suppeditat. Hanc sustentat familiam *Ter.* O SWOIM kośćie trzyma ten dom cały.

MARMITON, subst. m. (*Souillon de cuisine.*) Vilis culinæ minister, *genit.* vilis ministri, m. Culinarius minister, m. KUCHTA smoluch kuchenny kopeluch.

MARMOT, subst m. (*Espece de gros singe à longue queuë.*) Cercopithecus, i, m. *Plin.* KOCZKODAN Małpa wielka z ogonem długiem.

MARMOT, (*Figure laide & malfaite,* Sphinx, *genit.* sphingis, f Pithecus *ou* Pithecium, i, n. *Plaut.* POTWORA, Matoika koczkodan co do urody.

ON DIT en proverbe, *Croquer le marmot,* (*Tracer quelque laide figure en attendant quelqu'un,* ou *Attendre avec impatience*) Ægrè expectare. CZEKAC z uprzykrzeniem niecierpliwie ná kogo krzywiąc się.

MARMOT se dit par mepris (*des petits enfans qui sont toûjours morveux & mal-propres*) Pusio, onis, masc. SMARKACZ przez pogardę się mowi o dzieciach małych zwłaszcza nieochędożnych nieochludnych, mormul toż samo znaczy.

MARMOTE, subst. f. (*Petit animal fort farouche, commun dans les montagnes de Savoye & de Dauphiné, qui dort toûjours.*) Mus montanus, *genit.* muris montani, m. BOBAK Włoski ktory wszystko spi

MARMOTER, V. act (*Parler entre ses dents.*) Mutire, (io, is, ivi, itum.) Mussare, (o, as, avi, atum) Mussitare, (o, as, avi, atum.) neut. acc. *Phæd. Plaut.* MAMRZEC pod nosem sobie.

MARMOUSET, subst. masc. (*Figure grotesque qu'on voit aux fontaines qui jettent de l'eau.*) Masti, orum, m. pl. *Vitr.* Tubuli mammati in balneis. Marsyæ, arum, m. pl. Personæ *ou* figilla è quorum rostris aqua salire solet. *Petr.* OSOBKI potworne zwłaszcza u fontan ktore z gęby wodę puszczaią

MARMOUTIER, *Abbaye en Touraine.*) Majus Monasterium, *genit.* Majoris Monasterii, n. OPACTWO w Turenie.

LA MARNE, (*Riviere de France, qui prend sa source au dessus sur les frontieres de Lorraine, & qui se joint à la Seine à Charenton.*) Matrona, æ, masc, & f. *Cas.* MARNA rzeka Francuska wypadaiąca od granice Lotaryngii, y w padaiąca w Sennę pod Szarantonem.

MARNE, subst. f. (*Terre grasse dont on engraisse les terres.*) Marga, æ, f. *Plin.* Creta fossitia, æ, f. *Var.* MARGIEL: czyli szlam, nawoz ná pole ziemia czasna.

MARNER *une terre,* V. act. (*Y répandre de la marne dessus.*) Margam inspergere *ou* injicere. Margà agrum pinguefacere. NAWOZIC ziemię szlamem sprawiac roię.

MAROC, (*Grand Royaume d'Afrique en Barbarie.*) Marocanum, i, neut. MAROK Krolestwo wielkie Afryki w Barbaryi.

MAROC, (*Ville de mesme nom, & la capitale du Royaume.*) Marocum, i, n. Marochium, ii, n. MAROK Miasto stołeczne tegoż Krolestwa.

QUI *est de Maroc,* ou MAROQUIN, Marochius, a, um, Z MAROKU rodem.

MAROTTE, subst. f. (*Image ridicule que portoit autrefois en main celuy qui faisoit le fou.*) Ridiculum sigillum, quod morio præferebat, n. OBRAZEK cudaczek, iakie szaleni albo błaznuiący w ręku dla pośmiewiska nosiwaią.

MAROTTE se dit aussi (*d'une passion violente, qui cause quelque déréglement* ou *quelque espece de folie à l'esprit.*) comme *Chacun a sa marotte.* Quisque stultitiæ vitio laborat. KAZDY ma swoie ále; swoie szaleństwa nikt nie iest bez ále.

Porter la marotte, (*Faire rire les autres à ses dépens.*) Aliis esse ludibrio. *Cic.* Podać się ná śmiech y drwiny u ludzi.

Porter la marotte se dit aussi (*de ceux qui n'ont que le nom & l'apparence de quelque dignite, tandis qu'un autre en a toute la puissance*) Vacuum & inane nomen gerere. Nomen decusque sine re gerere. Być malowanym; mieć tytuł urzędu iákiego ále powaga y rząd przy kim inszym.

Faire porter la marotte à quelqu'un, Se servir de son nom, & luy faire prendre toute la peine pendant qu'on en tire tout l'avantage.) Alicujus nomine & operà ad suam utilitatem, *ou* ad suum quæstum, abuti. *Cicer.* Kim inszym sobie orać á ná swoię stronę brać pożytek.

Faire porter la marotte à quelqu'un, (*Se moquer de luy.*) Aliquem ludos facere. *Plaut.* Aliquem ludere *ou* ludificari. *Ter.* Szydzić drwić z kogo.

MAROUFLE, subst. m. Homo vastus & agrestis. GRĄDAL grądalisko drąg chłopisko proste brzydkie

(Terme Injurieux & bas qu'on donne aux gens gros de corps & d'esprit,) Słowo potworliwe łaiąc.

MARQUE, subst. f. (*Signe, indice, caractere.*) Signum. Indicium, ii, n. Nota, æ, fœm. Insigne, ginis, n. *Cic.* ZNAK. **On trouva sur son corps après sa mort toutes les marques que les poison laisse ordinairement.* Omnia quæ solent esse indicia & vestiga veneni, in illius mortui corpore fuerunt. *Cic.* *Znaleziono po śmierci ná ciele iego wszystkie znaki trucizny. **Il a receu de luy les marques de la Royauté.* Ab eo regni insigne accepit *Odebrał od niego ozdoby Krolewskiey godności.

MARQUE, (*Signe, témoignage.*) Indicium. Signum. Argumentum Testimonium, ii, neut. Nota, æ, fœm. *Cic.* ZNAK dowod oświadczenie. **Je n'ay que trop de marques de vostre bonté.* Benignitatem tuam mihi experto prædicas. Dicis id apud eum, qui periculum fecit tuæ benignitatis. *Plaut.* *Náto mam dowodow dobroci twoiey. **C'a esté une marque d'un grand courage de n'avoir pas voulu aller supplier le victorieux; mais c'en est une d'orgueil de mépriser sa bonté.* Fuit magni animi, non esse supplicem victori; superbi est, aspernari ejus liberalitatem. *Cic.* *Znák odwagi y męstwa nie unižyć karku zwyciężcy; ále gardzić dobrocią iego y łaskawością znák to hardości. **La fortune luy a donné de grandes marques de son inconstance.* Levitatis suæ fortuna ipsi dedit multa argumenta. *Dało mu szczęście wielkie znaki niestateczności swoiey. **Il a toûjours donné des marques du mépris qu'il faisoit des folies du peuple.* Documenta semper dedit maxima quàm contemneret populares insanias. *Cic.* *Záwsze oświadczał to iáko gardził y lekce ważył pospolitego gniewu szaleństwa.

MARQUE *de l'hospitalité,* (*Certain signe ou médaille que les Romains & les Grecs s'entredonnoient, pour avoir droit de loger les uns chez les autres en voyageant.*) Tessera hospitalitatis, æ, f Hospitalis tessera, f. *Plaut.* ZADATEK gościnny międzу podrożnemi zwłaszcza Rzymianami, y Grekami. **Marque, mereau pour avoir du bled.* Frumentaria tessera. *Znák lub karta ná zboże. **Pour avoir de l'argent.* Nummaria tessera. *Suet.* *Ná pieniądze.

MARQUE, (*Caractere des ouvriers avec lequel ils marquent leur besogne.*) Character, eris, m. *Colum.* Nota, æ, fœm. *Col.* ZNAK cecha stępel ná robotach rożnych rzemieślnikow.

MARQUE, (*qu'on imprime sur quelqu'un.*) Nota, æ, fœm. Stigma, atis, n. *Suet.* Inscriptio, onis, f. *Sen.* ZNAK Piętno cecha sromotna wypalona ná kim.

LES MARQUE *noires des coups qu'on a receu sur son corps* Insignita,orum,n.pl.*Plin.* CIĘGI since od pobicia. **Des coups de fouet.* Vibices, cum, f. pl. *Plaut.* *Dęga, pręga, cięga od siecżenia.

MARQUE, *Vn homme de marque, de considération.* Vir multi nominis ac splendoris. *Cicer.* Vir clarus & illustris. ZNACZNY znakomity człowiek.

MARQUER, V.act. (*Faire une marque.*) Notare. Denotare. Signare. Designare, (o, as, avi, atum,) act. acc. Ad aliquid notam apponere, (pono, is, posui, positum. act. ZNACZYC náznaczyć.

Marquer de la vaisselle avec un coin. Vasis notam typo imprimere. Stęplowac, stęplem náznaczać awłaszcza náczynia. **Marquer un meschant vers.* Notam ad malum versum apponere. *Cic.* *Náznaczyć wiersa ladaiaki. **Marquer d'un fer chaud.* Inurere aliquem. *Náceehować, nápiętnować żelazem wypalić anak. **Marquer avec un anneau.* Imprimere sigilla annulo. *Cic.* *Pieczętować sygnetem. **Il marqua sur nostre front de grandes letters.* Implevit frontes utriusque ingentibus literis. *Petr.* *Wielkie ná czele litery nám powypalał.

MARQUER *quelqu'un d'une note d'infamie.* Designare aliquem notà ignominiæ. *Liv.* NIESŁAWĄ kogo nczenaczyć osławić wytrąbić nápiątnować.

MARQUER, *Faire voir.*) Notare. Indicare, (o, as, avi, atum.) Ostendere, (do,is,di,sum.) act.acc. *Cic.* OZNACZYC oświadczyć pokazać wydać wytknąć. **Mon dessein n'est pas de marquer personne en particulier, mais seulement de faire voir un tableau des mœurs & de la vie des hommes.* Neque enim notare singulos mens est mihi, verùm ipsam vitam & mores ostendere. *Phad.* *Nie myślę nikogo wytykać w szczegulności, ále tylko w ogulności ludzkie wady pokazać. **Je vous ay marqué ma volonté par mes lettres.* Tibi meam litteris voluntatem significavi, notam feci. *Cic.* *Oświadczyłem ci wolę moią listownie. **Il marque des yeux, ceux de cette compagnie, qu'il veut assassiner.* Notat & designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. *Cic.* *Oczami sobie każdego náznacza z nás ná stracenie.

MARQUER, V. act. *Diversifier de plusieurs couleurs* ou *marques differentes.*) Variare, (o,as, avi, atum.) Distinguere, (guo, gnis,xi, ctum.) Variis maculis distinguere *ou* discriminare act. acc. *Cicer.* PSTRZYC, wyszywać wyrabiać co w wzory rozmaicie.

MARQUETER se dit aussi (*des ouvrages de l'art, qui se font de pieces de rapport.*) Opus aliquod vermiculari, (o, aris, atus sum.) *Plin.* Vermiculato emblemate aliquid distinguere. SADZIC rozmaicie wysadzać.

MARQUETERIE, subst. fœm. (*Ouvrage fait de plusieurs pieces de rapport.*) Vermiculatum *ou* Tessellatum opus. SADZONA robota. **Pavé fait de marqueterie.* Pavimentum tessellatum. *Suet.* Pavimantum sectile & tessellis structum. *Vitr.* *Posadzka sadzona wysadzana podłoga.

Travailler de marqueterie. Vermiculatum opus facere. Sextilibus tessellis aliquid distinguere. Sadzoną robotę robić.

Ouvrier qui travaille de marqueterie. Varmiculati operis artifex,m. Ten co sadzoną robotę robi rzemieślnik.

MARQUEUR, subst. masc. (*Qui marque quelque chose.*) Adnotator, oris,m. *Suet.* TEN co znaczy co Pisara.

MARQUEUR *des logis*, V. FOURRIER. STANOWICZY co gospody náanacza rospisuie.

MARQUIS, subst. m. (*Titre qu'on donne à celuy qui possede une terre considérable, qui a plusieurs villages qui en relevent.*) Marchio,onis.m. MARGRABIA Pán Margrabstwo maiący.

MARQUISE, subst. f. (*La femme d'un Marquis*, Marchionissa,æ,f. MARGRABINA.

MARQUISAT, subst. m. Marchionatus, ûs, m, MARGRABSTWO.

MARRE, subst.f. (*Eau de pluye ramassée & croupissante.*) Imber collectus, *genit.* imbris collecti, masc. *Hor.* KAŁUZA dest wody desaczowey stek. **Boire de l'eau de marre.* Collectos imbres bibere. *Hor.* Marra,æ,fœm. *Colum.* *Pić ze stekn stek pić.

MARREINE, subst. f. (*Celle qui tient un enfant sur les fonts de baptesme.*) Matrina, æ, f. Quasi altera mater. MATKA Chrzestna.

MARRI, masc. MARRIE, fœm. (*Fasché, qui à du regert d'un chose.*) Dolens, entis, omn. gen. Graviter *ou* iniquo animo ferens, entis, omn. gen. *Cic.* ZAŁOSNY, ZAŁOSNA, ná co, o co.

Estre marry. Dolere, (doleo,es, dolui, dolitum.)n. aliquid *ou* de aliquâ re. Iniquo animo ferre, (ferro, fers, tuli, latum.) act. acc. *Cic.* Záłosnym być amartwionym umartwiony czym. **Estre marry des malheurs d'autruy, en estre touché.* Indolere *ou* Indolescere malis alicujus *Ovid.* *Być umartwiony cudzym nioszczęściem. **Qui est marry en son cœur* Saucius animo.*Cic.* *Záłosny ná sercu żal maiący. **Je suis marry de la louange qu'on luy donne.* Laude illius doleo.*Cic.* *Záłosnym iest,ledwie żyię ná te pochwały ktore mu daią.

MARRON, subst. m. (*Grosse chastaigne.*) Balanus, i, m. Balanitis, is, f. *Plin.* KASZTANY wielkie.

MARRONNIER, subst. m. (*Arbre qui porte des marrons.*) Arbor balanitis, f. KASZTAN drzewo.

MARROQUIN, subst. masc. (*Cuir de bouc ou de chevre, passé en galle, qu'on met de diverses couleurs.*) Hircinum *ou* caprinum corium concinnatû,i,m. CAPA skora kozłowa groszkowaro ná capę robiona.

MARRUBE, subst. f. (*Plante médecinale, qui croist sur les murailles.*) Marrubium,ij, n.*Plin.* SZANTA biała, ziele po rumach y starych á pustych murach rosnące.

MARS, (*Divinité des Anciens Payens, qu'ils faisoient présider à la guerre.*) Mars, *gen.* Martis, m, *Cic.* MARS Bożek woyny u Pogan. * Il se prend pour *Vn homme de guerre, Vn brave* Bellicosus, m. Alter Mars, *genit.* alterius martis, m. *Wielki żołnierz kawaler.

MARS, (*La cinquiéme des Planettes, qui est entre le Soleil & Jupiter.*) Martis stella, æ, f. Jovi proxima stella, æ, f. MARS piąty z Planet między słońcem y Jowiszem.

MARS signifie aussi, *Le troisiéme mois de l'année, suivant nostre maniere de compter.* Martius, ii, m. Mensis Martius. MARZEC miesiąc trzeci w Roku po nászemu.

(Le mois de Mars estoit autrefois le premier, chez les Romains, & l'on en use encore ainsi en quelques Supputations Ecclesiastiques. Ce n'est que depuis l'Édit de Charles IX. de l'an 1564, qu'on a commencé en France à compter l'année par la mois de Janvier, commençant auparavant par le mois de Mars. Les Astrologues le mettent aussi le premier, à cause que c'est alors que le soleil entre dans le Signe *Aries* ou du *Bélier*, par laquel ils commencent à compter les Signes du Zodiaque.) Ten miesiąc Marzec był pierwszy w Roku u Rzymian co y wniektorych kośćielnych liczbach znayduię się. A dopiero od Roku 1564. zá edyktem Károla IX. we Francyi Rok od Stycznia rachować poczęto; ktory záwsze przed tym od marca záczynano: u Gwiazdopisow ten tákże iest miesiąc pierwszy w Roku dlá tego że ná ten czas słońce w chodzi w znák Bárana od ktorego záczynaią ráchować znáki niebskie.

MARS, ou *les Mars*, signifient *Les menus grains qui se sement en Mars, comme les avoines, les orges, &c.* Martia sementis, *genit.* Martiæ sementis, f. *Plin.* JARE ziarno iáry siew owsy, ięczmiony &c.

LE CHAMP DE MARS, *à Rome*, (*estoit une grande Place entre la Ville & le Tibre, où le Peuple s'assembloit pour l'élection de ses Magistrats.*) Campus Martius, i, m. POLE, álbo Plac marsowy w Rzymie było mieysce w polu między miastem y Rzymem kędy seymy swoie miewał lud Rzymski dlá obrania ná urzędy náywyższe osob sposobnych.

MARSAL, (*Ville de Lorraine, à cinq lieues de Nancy.*) Marsallum, ii, n, MARSAL Miásto Lotaryngii pięć mil od Nansy.

MARSEILLE, (*Ville de France, & fameux Port de mer sur la Méditerranée.*) Massilia, æ, f.*Cic.* MARSEL Miásto y sławny Port morski we Francyi morza srzodziemnego.

DE MARSEILLE, Massiliensis & hoc se. *Cic.* Z MARSELL

MARSES, (*Anciens Peuples d'Italie dans le pays des Samnites, où est aujourd'huy l'Abruzze ulterieure* ou *le Royaume de Naples.*) Marsi, orum, m. pl. MARSOWIE dawny lud we włoszech w kraiu samnitow kędy dziś kray Abruzzo za tamtę stronę leżące. álbo krolestwo neapolskie.

MARSILLAC, (*Principauté du Haut-Poitou.*) Marsillacum, i, neut. MARSILAK Xięstwo wyższey Piktawii.

MARSOUIN, subst. m. (*Grand poisson de mer.*) Tursio, onis, m. *Plin.* SWINIA morska ryba.

MARTAGON, subst. masc. (*Fleur qui n'a point de nom en Latin, le Pere Rapin dans son Poëme* de cultu hortorum, *la nomme* Cymbalum, *on pourra ajouter* vulgò Martago.)

MASLESKA ałotogłow kwiat, *Cymbalum* łacińſkie anáczy Rozłog, álbo Rząſa nie maślesky.

MARTEGUES, *ou* MARTIGUES, (*Ville de Provence avec titre de Principauté, ſituée ſur la mer.*) Maritima colonia, æ, f. MARTĘGI álbo Mártygi Miáſto Prowencyi we Francyi y Xięſtwo, nád morzem.

MARTE, ſubſt. f. (*Animal dont la fourrure eſt précieuſe.*) Martes, tis, f. *Mart. Voyez* MARTRE. Mátnorki Futro przednie drogie.

MARTEAU, (*on prononce* martau.) ſubſt. m. (*Inſtrument qui ſert à battre.*) Maleus, ei, m. *Var.* Martulus *ou* Marculus, i, m. *Plin.* MŁOT.

MARTEAU *d'une porte.* Cantharus, i, m. *Plaut.* Manus extera, *genit.* manûs exteræ, f. *Lucr.* Manulus ferreus, i, m. MŁOTEK ná dezwiach do kołatania.

MARTEAU ſe dit proverbialement, *Il eſt en re le marteau & l'enclume,* pour dire qu'*Il eſt entre deux puiſſances qui le tyranniſent.* Inter ſacrum & ſaxum. *Stat. Plaut.* Inter malleum & incudem. MŁOT (*przyſłowiem*) zoſtaie pod młotem, álbo między młotem y kowadłem, a obu ſtron ná niego ciężko

ON DIT auſſi (*d'un homme ferme & conſtant qui réſiſte aux perſecutions.*) *C'eſt un diamant ſous le marteau.* Quaſi dura ſilex aut ſtat Marpeſia cautes. *Virg.* Fluctus malorum hunc impavidum feriunt. STAŁY męſtwa wielkiego y ſerca nienádwątlonego iák dyament pod młotem nieſkruſzony.

MARTEL, ſubſt. maſc. vieux mot qui ſignifioit autrefois *Un marteau,* & qui ſe dit encore dans cette expreſſions figurée, *Il a martel en teſte,* pour dire *Il a quelque choſe qui l'inquiete & luy fait de la peine.* Aliquid eum pungit *ou* ſtimulat angit. Aliquid illum malè hábet. *Cic.* Id urit illius cerebrum, *Plaut.* COS ma w głowie coś mu weſzło w głowę.

Donner martel en teſte à quelqu'un. Percellere aliquem. Percutere alicujus animum. *Ter.* Aliquem percutere. *Cicr.* Dał mu do myślenia.

MARTELER, V. act. (*Battre à coups de marteau.*) Malleis percutere *ou* tundere, (cutio, is, cuſſi, cuſſum: tundo, is, tutudi, tunſum.) act. acc. *Plin.* KUC bić młotami.

MARTELER ſe dit auſſi figurément (*de ce qui fait de la peine.*) Percellere *Voyez Donner* MARTEL *en teſte.* PRZERAZAC wpaść w głowę nabić głowę.

MARTIAL, m. MARTIALE, f. (*Belliqueux.*) Bellicoſus, a, um. *Cic.* WOIENNY Woyſkowy.

MARTINET, ſubſt. maſc. (*Eſpece de grande hirondelle, qui a la gorge & le ventre blanc, & le dos noir.*) Cypſelus, i, maſc. & fœm. Apus, *genit.* apodis, maſc. & fœm. *Plin.* JERZYK Ptak.

MARTINET veut dire auſſi *Un petit chand lier plat, a un manche* Capulare candelabrum, *gen.* capularis candelabri, n. LICHTARZYK płaſki a rączką

MARTRE, ſubſt. f (*Animal en forme de groſſe belette ou fouine.*) Ictis, idis, f. *Plin* Muſtela, æ, f. *Plin.* Martes, tis, f. *Mart.* KUNA álbo Wydra.

Les MARTRES ZIBELLINES *ſont nommées autrement Souris de Moſcovie, on les appelle* HERMINES. Muſtela *mieux que* Muſtella, æ, f. SOBOLE, *Hermines* po francuſku co inſzego znaczy nie ſobole ále gronoſtaie.

MARTYR, ſubſt. maſc. MARTYRE, ſubſt. fœm. (*Celuy qui ſouffre la mort pour la loy de J.C.*) Martyr, *genis* martyris, com. gen. (*mot conſacre.*) MĘCZENNIK zá Wiarę Chryſtuſową.

LE MARTYRE, ſubſt. maſc. (*Le ſupplice & la mort meſme que ſouffrent les martirs.*) Martyrium, ii, neut. MĘCZENSTWO.

MARTYRE, (*Tourment.*) Cruciatus, ûs, m. Cruces, um. f. pl. Cruciamentum, ti, n. MĘKA dręczenie.

MARTYRIZER, V. act (*Faire ſouffrir ou endurer le martyre.*) Morte *ou* cruciatu *ou* cruce afficere aliquem. *Cic.* MĘCZYC, umęczyć, zamęczyć dręczyć.

MARTYRIZER, (*Faire ſouffrir, Faire de la peine à une perſonne.*) Cruciare, (o, as, avi, atum.) Torquere, (queo, ques, torſi, tortum.) act. acc. MĘCZYC trapić dręczyć wielką przykrość uczynić. **Il eſt martyriſé de la goute* Articulorū doloribus torquetur *ou* uritur *ou* contunditur. Podagra go dręczy męczy łamie morduie łamanie w ſtawach.

¶ MARTYROLOGE, ſubſt maſc (*La liſte ou la carte où l'on tranſcrit le nom de ceux qui ont ſouffert le martyre.*) Album martyrum, *genit.* albi, n. REJEST Imion Męczenników kiedy y kędy y ktorego dnia y zá czyiego Pánowania y ſáką męką zá wiarę umęczeni; kſięga Kościelna.

MASCARADE, ſubſt. f. (*Troupe de perſonnes maſquées.*) Perſonati homines. Perſonata turba, æ, f. BANDA kompania ludzi w maſzki poſtroionych maſzkary.

Democrite traittoit le genre humain de maſcarade. Perſonatum genus humanum putabat Democritus. Demokryt miał wſzyſtkich ludzi zá iedne maſzki.

MASCHE, (*on prononce* MâCHE.) ſubſt. fœm. (*Eſpece de plante.*) Valerianella, æ, f. KOZŁKI ziele.

MASCHEFER, (*prononcez* MâCHEFER.) ſubſt. maſc. (*La partie ſouffreuſe du fer, qui ſe melle avec la partie ſouffreuſe du charbon de terre.*) Ferri ſcoria, æ, f. *Plin.* ZUZEL od żelaza odchodzący.

MASCHELIERE, (*prononcez* MâCHELIERE.) adject. f. *Les dents maſchelieres,* (*les groſſes dents de la bouche.*) Dentes genuini, *genit* dentium genuinorum, m. pl. Dentes molares, *genit* dentium molarium, m. pl. *Cic.* Dens maxillaris, m. *Plin.* TRZONOWE zęby.

MASCHER, (*prononcez* MâCHER.) V. act. (*Mordre & remordre pluſieurs fois une meſme viande.*) Cibos mandere, (do, dis, di, ſum) *ou* conficere, (io, is, feci, fectum.) *Liv.* Commanducare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Extenuare cibum dentibus. act. ZUC między zębami trzymaiąc.

Donner à un enfant les viandes toutes maſchées. Cibos manſos in os pueri inſerere *ou* injicere. *Cic.* Pożute iedzenie dawać dziecięciu ieść.

ON DIT populairement, *Il aime à maſcher, il aime à faire bonne chere* Opiparis omnis delectatur. RAD zie dobrze.

MASCHER ſe dit figurément, pour *Ruminer long-temps une choſe avant que de la faire.* Volvere aliquid ſecum *ou* apud ſe. Secum animo *ou* in animo aliquid volutare. *Liv.* Volvere aliquid cum animo. *Saluſt.* Remandere aliquid. *Quint.* UWAZAC rozważać.

ON DIT figurément qu'*Un homme maſche ou ronge ſon frein,* pour dire qu'*Il endure impatiemment une choſe* Mandit frenum. Impotenter fert aliquod malum. NIECIERPLIWY niecierpliwie znosi co. **Quelque mauvais traittement qu'il vous ait fait, il falloit le maſcher ou le ſouffrir ſans dire mot.* Ut ut erit, manſum tamen oportuit *Ter.* *Trzeba było to zgryść nic nie mowiąc. **Il faut luy donner les choſes toutes maſchées, toutes faites.* Facta & tranſacta omnia illi ſunt reddenda. *Trzeba mu dać rzecz gotową we wſzyſtkim; Dayże mu, pokray że mu, pozuy że mu, y włóż mu do gąbki.

MASCHEMENT, (*prononcez* MâCHEMENT.) ſubſt. maſc. (*L'action de maſcher.*) Commanducatus, ûs, maſc. *Plin.* ZUCIE żwanie.

Un grand MASCHEUR, ſubſt. maſc. (*Qui mange & qui diſne bien.*) Mando. Manduco, onis, maſc. *Var. Plaut.* Wyiadacz żarłok.

MASCHOIRE, (*prononcez* MâCHOIRE.) ſubſt. f. Mala. Maxilla, æ, f. *Plin.* Mandibula, æ, fœm. *Macrob.* SZCZĘKA. **Caſſer la maſchoire.* Malas alicujus edentare. Os occillare. *Plaut.* *Potłuc ſzczęki obić gębę zęby wybić.

ON DIT figurément pour *Exprimer les perſonnes qui font grand'chere. Les grandes Maſchoires font toûjours bonne chere, tandis que le menu peuple ſouffre diſette.* Iſti majores maxillæ ſemper ſaturnalia agunt, dum minutus populus laborat. *Petr.* ZAWSZE u Pánow zápuſty. A u ubożſzych záwſze poſt.

ON DIT encore figurément, (*d'un homme groſſier & lourd.*) qu'*il a la maſchoire lourde ou peſante,* que *C'eſt une maſchoire d'aſne.* Homo gravis maxillæ & aſininæ. Tardus & bardus homo. *Cic.* GRUBIAN Drągal Drąg

MASCHONNER, (*prononcez* MâCHONNER.) V. act. (*Maſcher avec peine & avec difficulte.*) Lentiſſimè & difficulter mandere. *Colum.* (Mot populaire.) LEDWIE mogąc co pożuć záwſze, żuiąc z ciężkością zá ledwie.

MACON, (*prononcez* MâCON.) (*Ville épiſcopale ſur la Saone.*) Matiſco, onis, fœm. Matiſcona. MAKON Miaſto z Biſkupſtwem nád Senną.

LE MACONOIS, (*Le païs d'alentour de la ville de Macon.*) Matiſconenſis ager, *genit.* matiſconenſis agri, maſc. MAKONSKI Powiat.

DE MACON. Matiſconenſis & hoc ſe. Z MAKONU rodem.

MASCULIN, m. MASCULINE, f. Maſculinus, a, um. Virilis & hoc le. *Plin. Quint.* MĘSKI, MĘSKA.

LE

LE GENRE *maſcu'in.*) Maſculinum genus, neut. *Quint.* RODZAY męſki co do ſłow. **Nom maſculin.* Nomen maſculinum *ou* virile. *Quint. Var.* *Imię męſkie.

MASETTE, *ou* MAZETTE (*comme on prononce,*) ſubſt.f. (*Cheval ruiné, qui ne ſçauroit plus aller.*) Equus ſtrigoſus, i, m. *Liv. Voyen* ROSSE. (*mot ironique.*) HETKA ſzkapſko mizerne wywłoka ſłowo wyśmiewaiące.

MASLE, adject.m & f. (*Qui eſt du ſexe maſculin, parlant des animaux & de quelques plantes.*) Maſculus, a, um. Mas, *genit.* maris,m. *Plin.* SAMIEC ták co do zwierząt iáko y co do zioł niektorych: w polſkim co do ludzi nie mowi ſię przyzwoicie ſamiec luh ſamica ále, męſzczyzna, luh Białogłowa, po proſtu záś chłop álbo dziewka co do dzieci chłopiec dziewczyna, Otrok w tym rozumieniu polſkie ſłowo ſtare wyſzłe ze zwyczaiu, y chyba żartem w potocznym dyſkurſie záżywane. Zydzi iednak poſpolicie między ſobą męſzczyzny zowią otrokami.

Le maſle & la femelle. Mas & femina. *Plin.* Sámiec y ſamica ſamczyk y ſamicka.

Qui eſt maſle & femelle, (*Qui a les deux ſexes*) Androgynus,i,m. *Voyen* HERMAPHRODITE. MIĘSZANIEC z uboiey płci złożony człowiek.

Donner le maſle à la femelle, (*parlant des animaux.*) Admittere mares in feminas. *Var.* Permittere maribus feminas. *Colum.* Spuſzczać ſamce do ſamic co do praſtwa,przypuſzczać záś co do ogierow y klacz ſtadnikow y krow. **Le temps de donner le maſle à la femelle.* Admiſſura, æ, f. *Var.* Admiſſio, onis,f. *Var.* *Przypuſzczanie ugiera, ſtadnika, ſamca.

DEVENIR *maſle* Maſculeſcere, (ſco, is.) n. *Plin.* MĘZNIEC doraſtać lat męſkich.

MASLE ſe dit au figuré, pour *Vigoureux.* MĘSKI mężny (*niewłaſnie*) dzielny mocny. **Vn courage maſle.* Virilis animus. *Ter.* *Odwaga męſtwo. **Les eſprits maſles.* Mares animi. *Hor.* *Umyſły odważne mężne ſtałe. **Vn diſcours maſle.* Oratio virilis. *Cicer.* *Mowa odważna beſpieczna poważna niepieſzczona. ſ *Vne voix maſle.* Vox virilis. *Cicer.* *Głos męſki.

MASQUE, ſubſt. m. (*Couverture dont on ſe couvre le viſage pour ſe déguiſer.*) Perſona, æ, ſ, Larva,æ,f. *Phæd.* MASZKARA maſzkarka ná twarz.

MASQUE ſe dit figurément (*de quelque mauvaiſe excuſe, dont on couvre & dont on déguiſe une meſchante action.*) Tegumentum Integumentum. Involucrum, i, n. Species, iei, f. Tegmen, inis, n. *Cic. Plaut.* MASZKARKA pretext pozor dla ualnia czego. **Cacher une grande prudence ſous un maſque apparent de folie.* Summam prudentiam ſimulatione ſtultitiæ tegere. *Cic.* *Pokrywać wielką baczność y roſtropność pod maſzkarką ſzaleńſtwa. **Déguiſer, couvrir quelque choſe d'infame, ſous le maſque de l'honneſteté.* Rem turpiſſimam tegere honeſtâ præſcriptione. *Cæſ.* *Pokrywać niecnotę pod maſzkarką poczciwości. **Lever le maſque à quelqu'un, le faire voir tel qu'il eſt, luy oſter le maſque qui le déroboit à la connoiſſance des autres.* Detegere. *Liv.* Retegere. act,acc. *Hor.* Evolvere aliquem ſimulationis ſuæ integumentis. *Cicer.* *Zedrzeć maſzkarkę komu wydać go y pokazać iáki ieſt. **Il a oſté à chacun le maſque qu'ils portoient pour cacher leurs ordures.* Detraxit pellem quâ nitidus quiſque per ora cederet, introrſum turpis. *Hor.* *Wſzyſtkim maſzkarki pozdzierał ktorzy pokrywali ſromoty ſwoie.

ON DIT encore, *Il a levé le maſque, il debite ouvertement ſes impoſtures.* Apertè mendacia ſua profert ac diſſeminat. Sua mendacia celata hactenus indicat *ou* fert. ZDIĄŁ maſzkarkę iuż nie ſkrycie ále iáwnie ſię z ſwoiemi bałamuctwy popiſuie. **Il a levé le maſque, Il découvre ſon amour qu'il avoit ſi bien caché juſques icy.* Benè hactenus diſſimulatum & celatum amorem indicavit. *Ter.* *Zdiął maſzkarkę wydał ſię z miłością luh inſzą paſſyą gwałtowną ktorą do tąd pokrywał. **Il a levé le maſque, il ne ménage plus rien.* Nihil erubeſcit. Abrupit diſſimulationem omnem. *Tacit.* *Zdiął maſzkarkę iuż ſię ná nic nie ogląda ná nic nie uważa,iáwnie y bez obſłonu ſobie poſtępuie.

ON DIT, *Faire un maſque à quelqu'un, Luy jetter de la boüe au viſage ou choſe ſemblable qui le barbouille.* Faciem alicujus luto inquinare; *& dans un ſens métaphorique,* c'eſt luy *Reprocher quelque choſe en face, qui le deshonore parmi le monde.* Probri aliquid objicere alicui, quod eum inquinet apud omnes. *Cic.* BŁOTEM luh czym podobnym oczy komu záplunąć (*niewłaſnie záś*) záplużąć álbo pluſnąć czym komu w oczy zádać mu co w oczy z ochydą iego.

MASQUER, *ou* SE MASQUER, V. n. & act. (*Mettre un maſque.*) Perſonam *ou* larvam induere. Ori *ou* ad os larvam apponere. MASZKARĘ wdziać maſzkarkę włożyć. **J'ay maſqué tout cet hiver,* pour *J'ay eſté en maſque.* Perſonatus hac hyeme choreas celebravi, frequentavi. *Przez cała zimę w maſzkach bywałem.

Qui eſt maſqué. Perſonatus, a, um. *Cic.* W Maſzcze będący.

SE MASQUER, (*parlant d'une femme qui met un maſque ou un loup ſur ſon viſage pour conſerver ſon teint.*) Perſonam ad os apponere, *ou* perſonam capiti adjicere. *Plin.* W MASZKARCE chodzić dla ochrony twarzy y płci iáko czynią niektore białogłowy wymyślnice.

SE MASQUER ſe dit métaphoriquement pour *Se deguiſer, ſe couvrir.* Tegere ſe. Obtegere ſe, (tego, is, xi, ctum.) Vultum larvâ in ſui diſſimulationem obtegere, obtendere. *Cic.* POKRYWAC ſię udawać ſię inaczey. **Il faut maſquer ce viſage qui découvriroit voſtre joye.* Gaudia vultum prudentem celare oportet. *Hor.* *ou* celare vultum ne prodat gaudia. *Hor.* *Náſtroy ſobie twarz nie wydaiąc ſię z radością.

Il n'eſt jamais naturel & touſiours maſqué. Nec eſt apertus, nec ſimplex. *Cic.* Tectus eſt ſemper nec naturalis, eruditus eſt artificio ſimulationis, nec ſe indicat. Záwſze podiakiemiś pozorami rzeczy traktuie nigdy ſzczerze, znikim ſzczerze a każdym pięknie.

MASSA, (*Ville d'Italie dans la terre de Labour, Maſſa di Carrera.*) Maſſa Carreriæ, æ,f. MASSA Miáſto wn Włoſzech w Teralawora.

MASSA, *di Sorento.* Maſſa Lubrenſis. MASSA Sorrentu miaſto tamże

MASSA, (*Ville d'Italie dans le Siennois.*) Maſſa Veternenſis,f, MASSA Miaſto tamże w Seneńſkim.

MASSACRE, ſubſt.m. (*Tuerie, boucherie d'hommes.*) Cædes,is,f. Strages,gis,f. Occiſio,onis,f.*Cic. Liv.* ZABOY, boy, zábiianie ludzi. **Faire un grand maſſacre.* Edere *ou* facere ſtragem. Facere *ou* efficere cædes. *Cic.* *Rzeźba rąbanina.

MASSACRER, V. act. (*Tuer cruellement.*) Trucidare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Virg. Voyez* TUER. ZABIC okrutnie.

MASSE, ſubſt f. (*Corps de matiere condenſée.*) Maſſa, æ,f. *Virg.* MASSA bryła ſztuka czego. **Vne maſſe de fer.* Ferri maſſa, *ou* maſſa ferrea. *Bryła żelaza kruſzcu. **Vne maſſe de chair informe, une mole.* Mola, æ, f. *Plin.* *Záśniad w żywocie niedoſały płod.

ON DIT en ce ſens au figuré, *C'eſt une maſſe de chair* pour *C'eſt un eſprit lourd & peſant.* Plumbeus ac ſtipes eſt. *Plaut.* Bardum ac tardum ingenium. *Cic.* CZŁOWIEK iák pień,iák w pień duſza wlana.

MASSE, (*monceau.*) Acervus, acervi, maſc. *Voyez* MONCEAU. KUPA gromada.

MASSE *d'armes.* Militaris clava, æ, f. *Plaut.* BUŁAWA buzdygan.

MASSE, (*qu'on porta devant le Roy, & devant Monſieur le Chancelier, Monſieur le Recteur & les autres Chefs des Compagnies de l'Univerſité.*) Clava, Clavula,æ,f. BERŁO Laſka.

MASSE *de heron,* (*Aigrette.*) Ardeolæ albæ criſta,æ, fœm. KITA bogata.

MASSE-PAIN, ſubſt.maſc. (*Petite patiſſerie faite d'amendes pilées avec du ſucre & reduite en maſſe.*) Marſius panis, *genit.* marſii panis, maſc. (*Marcipane en Italien,* c'eſt à dire *Pan del Signor Marco, qui en fut l'inventeur.*) MARCEPAN od niciákiego Marka ktory tákowe cukrowe łakotki pierwſzy wynalazł.

MASSIER, ſubſt. maſc. (*Qui porte la maſſe devant les Magiſtrats.*) Clavator, oris, maſc. *Plaut.* Clavam *ou* clavulam gerens, entis, maſc. TEN co berło álbo laſkę noſi przed urzędnikami pierwſzemi.

MASSIF, maſc. MASSIVE, fœm. adject. (*Solide, qui n'eſt pas creux.*) Solidus, a, um. LANY odlewany niedęty. **Vne ſtatuë d'or maſſif.* Statua ex auro ſolida. *Cicer.* *Oſoba odlewana ze złota.

MASSIQUE, ou *le Mont Maſſique,* (*Montagne de la Campagnie en Italie.*) Maſſicus mons, *genit.* montis Maſſici, m. MASSYK gora w Kampanii we Włoſzech **Vin maſſique,* (*qui croiſt ſur cette montagne, qui eſtoit eſtimé des anciens Romains.*) Vinum Maſſicum. Maſſicum,i, neut. *Hor.* *Wino Myſykowe od tey gory nazwane ktore zá przednie miewali u Rzymian.

MASSON, *ou* MAÇON, subst. masc. (*Qui entreprend la construction d'un bastimant.*) Lapidarius. Cæmentatius, ii, masc. *Mel Jurisc.* Structor, oris, m. *Cic.* MULARZ

MASSON se dit aussi (*de celuy qui se mesle d'un mestier qu'il n'entend pas, & qui fait mal une besogne.*) Imperitus opifex *ou* artisex, *genit.* Imperiti opificis, m. PARTACZ.

(Mot du discours familier.) Słowo potocznego dyskursu.

MASSONNER, V. act. (*Bastir, faire quelque ouvrage de Massonnerie*) Aliquid struere, (struo, is, xi, ctum.) act. acc. *Voyez* BASTIR. MUROWAC stawiać wystawiać *z* kamienia *z* cegły *z* wapna &c.

MASSONNERIE, subst. f. (*L'art de massonner.*) Structa, æ, f. *Vitr.* MULARKA Mularski kunszt. **Massonnerie maillée dont les joints representent un rezeau.* Reticulatum structum genus, n. *Vitr.* *Murowanie w siatkę siatkowa robota w mularstwie.

MASSONNERIE *en liaison,* (*lorsque les pierres sont portées les unes sur les autres.*) Insertum, i, n. *Vitr.* MUROWANIE warsztwami, szychtowanie.

MASSUE, subst. fœm. (*Baston qui a un bout plus gros que l'autre, & qui fait comme une teste.*) Clava, æ, fœm. *Cic.* BUZDYGAN, buława, pałka, macuga, wakiera.

MASSUë se dit figurément (*d'une violente impression qui se fait dans l'ame par quelque accident subit.*) Perculsus, ûs, m *P in* PAŁKĄ niewłaśnie. **Cette perte a esté un coup de massuë pour luy.* Hac clade, quasi ictu quodam percussus *ou* perculsus fuit. *Tą nowiną iakoby pałką iakoby w ciemię ugłowę uderzony, tá nowina go ziadła.

MAST, (*prononcez* mas) subst. m. (*Le grand arbre d'un navire.*) Malus, i, m. *Cic.* MASZT ná okręcie.

MASTER *un vaisseau,* (*on prononcé* mâter.) V. act. (*Y mettre le mast*) Malum erigere. *Virg.* Instruere navem malo. MASZTOWAC mászt przyprawić oá okręcie.

MASTIC, subst. m. (*Espece de gomme* ou *de larme qui sort du lentisque.*) Mastiche, es, f. *Colum.* LEPCZYCA lep czyli żywica z chroiciny lentyszka (*álbo*) lepczycy sącząca się.

MASTIC *artificiel,* (*qui se fait avec de la chaux & des cailloux, dont on fait le fonds des cisternes.*) Signinum, i, n. *Vitr.* KIT nábianie tło gront ktory daią w studniach brukuiąc kámykami drobnemi y wapnem zalewaiąc kituiąc.

MASTIC *noir,* (*dont les lapidaires se servent pour travailler les pierres fines.*) Lithocolla, æ, f. KITA czarna álbo y Iubilerska do obrabiania kámieni drogich.

MATIN, subst. m. (*Chien mastin, gros chien de basse-cour ou de berger.*) Villaticus canis, *genit.* Pastoralis canis, masc. *Colum.* PIES kudła owczarski folwarczny dworski stroż.

MATIN, (*parlant d'un homme grossier & mal basti de corps & d'esprit.*) Turpissimus homo. *Phad.* NIEZGRABNY grondalisko chłopisko braydkie.

MATINER, V. act. (*qui ne se dit au propre que des belles chiennes, qui se laissent couvrir par les chiens mastins.*) PARZYC suki pczedwie z prostemi psami. **Cette chienne a esté mastinée* Canis ista inita fuit à cane villatico. *Plin.* *Suka się parzyła z psem prostym zwłaszcza o przednich sukach mowiąc z prostemi psami.

MATINER se dit figurément, pour *Traitter quelqu'un durement.* Durius *ou* asperius aliquem exerce *ou* tractare, habere. *Cic Plaut.* (*terme bas.*) SUROWO ostro przykro się z kim obchodzić

MASTRICHT, (*Ville du Brabant Holandois, enclavée dans l'Evesché de Liege sur la Meuse.*) Obtricum. Trajectum ad Mosam Trajectum superius, *genit.* Trajecti superioris, n. MASTRYCHT miásto Brabantu Holenderskiego leżące w Biskupstwie Leodyiskim nád mozą.

Qui est de Mastricht. Trajectensis & hoc se. Ktory iest z mastrychtu rodem

MAZURE, subst. f. (*Petite maison mal bastie, & qui tombe en ruine*) Parietina, æ, f. *Cic.* PUSTKA domiszczko walące się lada iakie chałupina.

MAT. m. MATTE, f. (*Qui n'est point poli.*) Impolitus, a, um. NIE polerowany niepolerowana gruby prosty nie okrzesany.

MAT, (*Mot du jeu des Eschecs, qui veut dire* mort, de l'Espagnol Matar, *qui signifie* tuer, *& en latin* mactare.) MET Termin gry szachow co znaczy koniec śmierć z Hiszpańskiego słowa *matar* zábiać. **Eschec & mat, Xecque foit matado,* c'est à dire *Roy sois mort.* Macto te rege. * *Szach met* Krolowi w tey że grze mowią kiedy iuż Krola tak obsaczą że gdzie się ruszy wszędzie ná niego ale wszędzie go biią. *Szach met* w polskim przysłowiem się też mowi potocznie y znaczy iuż koniec iuż po wszystkiemu zwłaszcza w nieszczęściach znácznych.

MATALONE, *Duché du Royaume de Naples en la terre de Labour.*) Magdalaunum, i, n. MATALONA Xięstwo w Neapolitańskim Krolestwie w Terra lawora.

MATELAS, subst. m. (*Surquoy l'on couche.*) *S'il est de coton, on dira,* Culcita, (*& non pas* culcitra) facta xylina bombyce, *ou* gossipii lanugine, *genit.* æ, f. MATERAC do leżenia. Materac báwełniany. * *S'il est de laine, on dira,* Lanea culcita. *Máterac wełniany. **S'il est de bourre,* Farta tomento culcita. *Máterac pilśniany, włosiany.

Qui fait des matelas. Culcitarius, ii, m. Ten co materace robi.

MATELASSER, V. act. (*Garnir des matelas.*) Culcitis farcire, (io, is, farsi, fartum.) act. (*terme de l'art.*) WYSCIEŁAC nápychać materace.

MATELOT, subst. m. (*Marinier.*) Nauta, æ, m. Navita, æ, m. *Cic. Ter.* FLIS żeglarz Maydek okrętowy.

MATELOTE, subst. f. (*Poissons preparez à la maniere des Matelots.*) Pisces nautico more condiri, m. pl. RYBY Flisowskie po flisowsku przyprawione ná flis.

MATERA, (*Ville du Royaume de Naples en la terre d'Otrante.*) Mateola, æ, f. MATERA miásto krolestwa Neapolitańskiego w Ziemi Otrantu.

MATE'RIAUX, (*& point* matereaux.) subst. masc. plur. (*Tout ce qui sert pour bastir.*) Materia, æ, f. Res ad ædificandum necessariæ & utiles, ut materia, calx, cæmenta &c. MATERYAŁY wszelakie rozmaite służące do budowania. **Ceux qui font quelque édifice ne se contentent pas d'amasser des materiaux, ils employent encore la main des ouvriers pour ranger tout cela.* Extruentibus satis non est saxa & materiam congerere, disponendis etiam iis collocandisque artificum manus adhibent. *Quint.* * Ci co buduią nieprzestaią ná tym że násprowadzaią rożnych materyałow, ále też y rąk sposobnych Rzemieślnikow zażywaią ná porządne y piękne á kształtne tego wszystkiego ułożenie. * *Une maison bastie de meschants materiaux.* Ædes malè materiatæ, *Cic.* * Domostwo z lada iákiey materyi.

MATERIAUX se dit au figuré, (*de ce qui sert à composer des ouvrages de l'esprit.*) *Un Historien, qui veut ecrire l'histoire, doit avoir ses materiaux* ou *ses mémoires tout prests.* Qui vult navare operam historiæ scribendæ, debet parata habere omnia, *ou* in procinctu habere omnia quæ ipsi conducunt. MATERYA do pisania wszelaka náprzykład do mow, do wierszy, do Historyi gotowa.

MATE'RIEL, m. MATE'RIELLE, f. (*Composé de matiere.*) Corporeus, a, um. *Cic.* Corporalis & hoc le, *Sen.* Ex materiâ constans, antis, omn. gen. Z CIAŁA Z máteryi złożony. **Qui n'est point materiel.* Incorporalis & hoc le. *Sen.* *Bez ciała ciała niemaiący.

MATE'RIEL, (*Grossier, qui a l'esprit enfoncé dans la matiere.*) Stolidus & habes. TĘPY niepoiętny. * *Un esprit materiel.* Obtusum & pingue ingenium *ou* ingenium retusum. *Cic.* *Umysł tępy niepoiętny gruby.

MATE'RIELLEMENT, adv. (*Eu égard à la matier.*) Respectu materiæ. POWIERZCHOWNIE materyalnie.

MATERNEL, m. MATERNELLE, f. (*De mere.*) Maternus, a, um. *Cic.* MACIERZYNSKI MACIERZYNSKA. * *Tendresse, amour maternel.*) Amor maternus Charitas materna. Maternus animus. *Cic.* * Miłość macierzyńska. **La langue maternelle, la langue d'un pays.* Vernacula lingua, (Vernaculus, a, um.) *Język Oyczysty macierzyński domowy własny swoy ięzyk.

MATERNELLEMENT, adv. (*Comme une mere, en mere.*) Materno animo abl *Cic.* PO Macierzyńsku iák mátka.

MATERNITE', subst fem. (*La qualité de mere*) Maternum nomen, n. Matris nomen, n. Materna dignitas, f. MACIERZYNSTWO.

MATHE'MATICIEN, subst. masc. (*Qui sçait & qui enseigne les Mathématiques.*) Mathematicus, ci, m. *Cic.* MATEMATYK.

LES MATHE'MATIQUES, *ou* LA MATHE'MATIQUE, subst. f. (*Science qui sert à connoistre les quantitez & les proportions*) Ars mathematica, *genit.* artis mathematicæ, f. *Sen.* MATEMATYKA náuka o wielkościach y proporcyi to iest składności lub nieskładności rzeczy między sobą.

MAT

MATHE'MATIQUEMENT, adv. (*Selon les regles des Mathématiques.*) Certò & evidenter. adv. Juxta regulas mathematicæ. WEDŁUG Mátematyki.

MATIERE, fubst.f. (*Ce dequoy l'on fait un ouvrage.*) Materia, æ, f. Materies, ici, f. *Cic.* MATERYA z czego co robią.

La matiere de Rhétorique. Materia rhetorices. *Quint.* Materies oratori subjecta, in quà versatur Rhetorica. *Cicer.* Materya wymowy.

MATIERE, (*Sujet furquoy l'on fait un difcours.*) Materia Materies. f. Argumentum, i, n. *Cic.* MATERYA mowy ná mowę poważną. **Vne ample matiere fe prépare pour vos louanges.* Materia campusque tuis laudibus prosternitur. *Cic.* *Obszerna pochwał materya gotuie się. **Traitter de nouveau une matiére.* Scribere de integro materiam retractatam. *Quint.* *Znowu wziąć przed się materyą iaką znowu n uiey traktować

MATIERE, (*Occafion, fuiet.*) Materia, f. Argumentum, i, neut. Res, *genit.* rei, f. Quæstio onis, f. *Cic.* MATERYA okazya pochop początek rzeca **Cette injure a fait la matiere d'un gros procès.* Hæc contumelia fecit magnæ litis argumentum ou fuit. *Tá uraza była początkiem wielkiego prawa.

MATIERE *fécale*, le dit (*Des excrémens qu'on rend par bas.*) Egeries, iei, f. Ciborum onus, oneris, neut. *Solin, Plin.* MATERYA odbytowa łayna.

MATIERE, (*Pus qui s'amaffe en quelque endroit du corps & qui fait un abfcès.*) Materia, æ, fœm. *Celf.* MATERYA ropa otok.

ON DIT, *Il n'entend rien en fait de guerre*, ou *en matiere de guerre*. Rudis omniuò belli. *Hor.* NIE zna się ná woynie *Il entend bien les matieres bénéficiales.* Juris canonici scientissimus ou intelligentissimus est. *Bardzo biegły w prawie duchownym. **En matiere de procès, il faut eftre vigilant.* In litibus persequendis vigilantià opus est. *W prawie trzeba być czuynym nie zasypiać.

MATIN, fubst. masc. (*Le commencement du jour, le temps de lever.*) Mene. *Cic.* RANO Poranek początek dnia.

(Ce mot Latin dégenere ordinairement en adverbe, comme quand Ciceron a dit *Benè manè*, de grand matin. C'est neanmoins un nom de sa nature, comme quand Perse a dit, *Clarum mane*, & Martial, *fed mane totum dormis*, vous dormez tout le matin. L'Ablatif est dans Columelle, *Sub obfcura mane*, à la petite pointe du jour; & cet Ablatif se termine aussi en *i*, *à mani ufque ad vefperam Plaut.* Depuis le matin jusques au soir.) Rano często iest adwerb: nie Imię, náprzykład bardzo rano iednakże a siebie iest Imię náprzykład pogodne rano álbo poranek pogodny: całe rano pisa: cały poranek spisz: Szarą poświatą: ieszcze szaro nie dobrze się rozwidniło kiedy się rozwidnia uá świcie, od rana do wieczora.

Demain matin. Cras mane. *Cicer.* Jutro rano. **Tous les matins.* Quotidie mane. *Cic.* Matutinis omnibus. *Plin.* *Każdego poranku. **Le landemain matin.* Postridie mane. *Cic.* Postero mane. *Colum.* *Názaintrz rano.

DU MATIN. Matutinus, a, um. *Cic.* ZRANA. **Le temps du matin.* Matutinum tempus. *Cic.* *Czasu rannego porankowego z rana.

MATIN se dit aussi (*du temps qui précede le lever du foleil.*) Summum mane. *Cic.* RANO przed wschodem słońca. **Il fe leve de grand matin.* Multo mane, ou benè mane surgit. *Cic.* *Wstaie bardzo rano. **Il eft encore trop matin.* Nimis mane est. *Plaut.* *Jeszcze bardzo rano ieszcze w czas.

MATIN signifie quelquefois, *Vn jour incertain*, comme *J'iray difner chez vous quelqu'un de ces matins.* Aliquo die pransurus te conveniam. RANO zá czas nie pewny náprzykład będę iadł u ciebie kiedy rano.

MATIN se dit proverbialement, *Qui a bon voifin, a bon matin*, pour dire qu'*On dort en repos*, (*quand on a des voifins paifibles.*) Cura quieto vicino tranquillè quiescis. PORANEK przysłowiem zwłaszcza francuskim kto ma dobrego sąsiada ma dobry poranek to iest ma spokoyny ma dobry dzień.

MATINAL, m. MATINALE, fœm. (*Qui fe leve matin.*) Matutinus, a, um. Qui benè manè surgit. *Virg.* RANO wstaiący ten ktory się zwykł poranieć

(Mot populaire.) Słowo proste pospolite.

MATINE'E, fubst. f. (*L'efpace du jour depuis le lever du foleil jufques à midi.*) Matutinum tempus, n. Matutinæ horæ, fœm. pl. *Cic.* PORANEK cały od wschodu áż do południa. **Dormir la graffe matinée.* Dormire ad multam lucem. Totum mane dormire. *Mart.* *Spać całe dopołudnie. **Les matinées commencent dés-ja à eftre fraifches, & fe font fentir à ceux, qui ne fe font pas précautionnez.* Matutina parùm cautos jam mordent frigora. *Hor.* *Poranki zaczynaią być chłodne y daią się w znaki tym co niedobrze odziani wychodzą,

MATINES, fubst. fœm. pl. (*Office de l'Eglife qu'on dit de grand matin.*) Horæ matutinæ, arum, f. pl. JUTRZNIA godziny Kościelne ktore zrana odprawuią.

(Elles se doivent dire la nuit.) Odprawiać się maią w nocy

MATINEUX, m. MATINEUSE, f. (*Qui fe leve matin.*) Matutinus, a, um. *Virg.* RANO wstaiący wstaiąca.

(Ce mot François est plus usité que *Matinal.*) W Francuskim *Matineux* lepiey się mowi niżeli *Matinal.*

MATOIS, m. MATOISE, f. adject. (*Rufé, difficile à eftre trompé, & adroit à tromper les autres.*) Callidus. Versutus Astutus. Catus, a, um. Vafer, fra, frum. *Cic. Plaut.* FRANT nieda się oszukać, y drugich oszukniący.

MATOISERIE, fuest. f. (*Fineffe.*) Vaframentum, ti, neut. *Val-Max.* Astutia, æ, fœm. Calliditas, atis, fœm. *Cic.* FRANTOSTWO.

MATOU, fubst m. (*Vn chat mafle.*) Felis mas, *genit.* Felis maris, f. KOT Kocisko,

MATRAS, fubst. masc. (*Vaiffeau de verre dont fe fervent les Chymiftes. pour diftiller.*) Ampulla fundo rotundo cum colli longitudine, æ, f. ALEMBIK szklanny.

MATRICAIRE, fubst. f. (*Herbe medecinale.*) Artemisia tennibus foliis, vulgò matricaria, æ, f. Partheninm, ii, n. *Plin.* BYLICA Ziele.

MATRICE, fubst. fœm. (*La partie des femelles des animaux où fe fait la conception & la nourriture du fetus.*) Matrix, icis, fœm. Vulva, æ, fœm. *Colum. Celf.* Uterus, i, masc. *Plin.* MACICA żywot niewieści gdzie płod się záwięzuie y dochodzi.

MATRICE se dit aussi (*des moules, qui fervent pour fondre les caracteres de l'Alphabet dans l'imprimerie.*) Matrix, fœm. Archetypum, pi, neut. MATERKA do odlewania liter drukarskich.

ON DIT figurément, *Vne langue matrice*, ou *Vne langue mere*, (*dont d'autres langues font defcenduës.*) Lingua matrix ou primigenia. JĘZYK Matka z ktorego insze niektore pochodzą.

MATRICULE, fubst. fœm. (*Catalogue* ou *lifte des noms de ceux qui jouïffent des droits des Vniverfitez.*) Nominum album, bi, n. Index, icis, masc. *Cic. Suet.* METRYKA Rejestr Imion w pisanych promotow w Akademiach. U nas Metryka się mowi o księgach Kościelnych Chrztu świadecznych Tákże o księgach publicznych Koronnych lub Litewskich kędy rożne zápisuią transakcye skąd też y urząd Metrykanta.

MATRIMONIAL, masc. MATRIMONIALE, f. (*Qui concerne le mariage.*) Coniugialis & hoc le. *Ovid.* Coniugalis & hoc le. *Sen.* Connubialis & hoc le. *Stat.* MAŁŻENSKI, MAŁZENSKA.

MATRONE, fubst. f. (*Dame de qualité.*) Matrona, æ, f. *Cic.* MATRONA zacna poważna Białogłowa.

(Il ne se dit point en François dans le serieux, mais en raillant)W Francuskim to słowo *matrona* tylko żartuiąc mowi się

DE *Matrone.* Matronalis & hoc le, adject. *Liv.* DO Matron należący matronowy.

MATRONE se dit en Justice, pour *Vne fage-femme, Vne accoucheufe.* Obstetrix, icis, f. *Ter.* MATRONA Baba służąca do porodzenia położnicom.

MATTER *quelqu'un*, V. act. (*Le laffer, le fatiguer, luy donner tant de peine, qu'on le reduife à faire ce qu'on defire de luy.* Lacessere aliquem. Variis modis vexare ou frangere alicujus pertinatiam. *Cic.* PRZYMUSIC wymusić wymierzić co ná kim przełamać go.

Matter des nations, les domter, les affujetir. Frangere & domare nationes. *Cic.* Podbiiać narody, zwyciężać.

Matter une maladie & en venir à bout ou la gourmandant. Morbum frangere & vincere. *Plin-Jun.* Zwyciężyć chorobę przełamać.

MATTER signifie aussi, *Mortifier, affoiblir fon corps par des auftéritez.* Corpus macerare ou affligere ou castigare. Corpus duriter ou diriùs habere. *Liv. Cic.* Vexare. PODBIC sobie ciało ostrościami.

MATURITE', fubst. fœm. (*L'eftat d'un fruit qui eft meur.*) Maturitas, atis, f. *Cic.* DOYRZAŁOSC źrałość owocow, zboż

MATURITE' *de l'âge.* Maturitas ætatis. Matura ætas, f. *Cic.* DOYRZAŁOSC wieku doskonałość,

ON DIT au figuré, *L'affaire n'est pas encore dans sa maturité, n'est pas encore meure.* Nondum est maturitas illud faciendi *Cic* Nondum matura res est. *NIEWŁASNIE* Jeszcze rzecz niedoyrzała, ieszcze iey nie czas.

MAUDIRE, V. act. (*Faire des imprécations contre quelqu'un, luy souhaitter du mal*) Alicui male dicere, *ou tout en un mot* Maledicere. Alicui malè *ou* mala precari. Mala imprecari alicui. Dira *ou* diras imprecari. *Cic.* Diris aliquem agere. *Hor.* Detestari iram Dei in alicujus caput. *Plin Jun.* ZŁORZECZYC klnąć przeklinać.

MAUDIT, masc. MAUDITE, fœm. Sacer, cra, crum. *Plaut.* Execrabilis. Detestabilis, & hoc le. PRZEKLĘTY, PRZEKLĘTA.

MAUGRE'ER, terme bas & populaire, V. act. (*Pester, détester contre*) Exsecrationem in aliquem componere. Detestari aliquem *Cic.* Exsecrationibus uti. **Maugréer sa vie.* Sibi malum *ou* pestem exoptare Se ipsum execrari PRZEKLINAC kogo nárzekać hałasować łaiać przeklinać życie swoie.

MAUPITEUX, m. MAUPITEUSE, fœm. mot bas & du discours familier (*Qui est sans pitié*) Immisericors, cordis, com gen Immitis & hoc immite. Implacabilis,& hoc le. *Cic.* BEZ litości bez miłosierdzia słowo Francuskie podłe mowy potoczney.

MAURE, adject. m & fœm. *ou* MORESQUE. Æthiops, opis, com gen. *Ter*, Maurus, adject. *Plin.* MURZYN, MURZYNKA.

ON DIT, *Traitter quelqu'un de Turc à Maure, Agir avec luy dans la derniere rigueur.* Summo iure cum aliquo agere. Nihil ei remittere au condonare. STRASZNIE się źle a kim obchodzić iák náygorzey iák iuż gorzey nie można wniwecz go obrocić.

ON DIT encore, (*parlant d'une chose impossible.*) *C'est entreprendre de blanchir un Maure.* Æthiopem lavas *ou* dealbas. *Ter* MURZYNA myć: o rzeczy niepodobney y ná ktorą się darmo y prożno sadzić.

MAURICAUD, masc. MAURICAUDE, f. (*Qui est un peu noir de visage*) Subniger, gra, grum. *Plin*, CZARNIAWY, Czarniawa, śniady chłbry.

MAURIENNE, (*Vallée d'une fort grande estenduë en Savoye, dont la capitale s'appelle S. Jean de Maurienne*) Mauriana, æ, f MORYANA wielka dolina w Sabaudyi ktorey głowna miasto S. Jan Moryański.

MAURIAC, (*Ville d'Auvergne.*) Mauriana, æ, f. MORYAK Miasto Alwernii.

MAURITANIE, subst. fœm. (*Grand pays de l'ancienne Afrique.*) Mauritania, æ, f. MAWRYTANIA Kray wielki dawney Afryki

Qui est de Mauritanie. Mauritanus. Mauricus. Marusius, a, um. *Sil-Ital.* Z Maurytanii Maurytanin.

MAUSOLE'E, subst. masc. (*Tombeau magnifique qu'Artemise femme de Mausole Roy de Carie luy fit elever.*) Mausoleum, ei, neut MAWZOL Grob sławny ktory Artemizya Krolowa żona Mawzola Krola Karyiskiego mężowi wystawiła.

(De là tous les Tombeaux magnifiques des Grands Hommes s'appellent des Mausolees, comme fait Suetone, en parlant des Tombeaux des Cesars. *Superbum conditorium*) Sąd wszystkie groby y nágrobki wielkich ludzi zowią Mawzolami iáko Swetoniusz názywa groby Cesarzow.

MAUSSADE, adject. m. & f (*Qui n'a point de grace, dégoutant, desagreable*) Illepidus. Invenustus. Insulsus Inconcinnus, a, um *Cic.* (*parlant des personnes ou des choses.*) BRZYDKI grubiański niezgrabny.

MAUSSADDMENT, adv. (*D'une façon maussade, sans grace.*) Invenustè Illipidè. Ineptè Insulsè. Inconcinnè *adv. Cic.* (*mots populaires.*) BRZYDKO grubiiańsko plugawo.

MAUVAIS, masc. MAUVAISE, f. (*Qui est opposé à bon*) Malus pejor & hoc pejus; Pessimus, a, um.) Improbus, a, um. Improbior & hoc improbius. Improbissimus, a, um) Deter *ou* deterus, a, um. Deterior & hoc deterius; Deterrimus, a, um) *Cic.* Pravus, a, um. Pravior & hoc pravius; Pravissimus, a, um.) *Cic.* ZŁY, ZŁA, przeciwny dobremu.

Il faut prendre le bon & le mauvais d'une affaire. Quod rectum, & qud pravum in re est, expendendum. Trzeba rzecz ze wszystkich stron zważyć, y co złego y co dobrego w niey być może.

Les bons patissent pour les mauvais. Boni pro malis plectuntur. Dobrzy cierpią zá złych.

Les temps sont mauvais. Dura ac gravia & aspera sunt tempora *Cic.* Czasy są złe.

MAUVAIS, (*Nuisible & dangereux.*) Malus. Pravus. Perversus, a, um. Perversior & hoc perversius; Perversissimus, a, um Nocivus, a, um. *ou* nocens Nocentior & hoc nocentius; Nocentissimus, a, um. ZŁY szkodliwy niebespieczny ladaiaki.

Le sommeil d'après midi est mauvais pour la santé. Non est bonus somnus de prandio Somnus pomeridianus sanitati nocet. Sen po obiedni szkodliwy iest zdrowiu.

Mauvaise senteur. Fœditas odoris, atis, f. *Cels.* Smrod zły zápach

MAUVAIS *au goust, de mauvais goust.* Insuavis & hoc insuave, adject. ZŁEGO smaku.

Un oiseau de mauvais augure. Avis mali ominis. *Zły ptak* nieszczęśliwy, ptak nieszczęście złe znaczący.

Trouver mauvais quelque chose, l'improuver. Aliquid improbare. *Cic.* Miec co zá złe. **La pluspart du monde trouve cela mauvais.* Id offendit plerosque homines. Id apud plerosque offensionem habet. *Większa część ludzi maią to zá złe. **Je vous prie de ne pas trouver mauvais ce que je diray.* Te rogo ut accipias sine offensione, quod dixero. *Cicer* *Proszę nie miec zá złe co powiem.

MAUVAIS se dit quelquefois substantivement. *Il a cela de mauvais, qu'il critique tout.* Id in eo vitii est, quòd cuncta carpat. ZŁE iáko *substantyw:* To ma złego w sobie ze wszystkiemu przygania. **Il y a du bon & du mauvais dans ses écrits* Est quod tolerare possis in illius scriptis. Fluit lutulentus, est tamen quod tollere velles. *Horat.* *Jest y dobre y złe w pismach iego znaydaie się y dobre y złe.

MAUVAIS se dit aussi adverbialement. *Il sent mauvais* Male *ou* graviter olet. *Cicer.* SMIERDZI cuchnie (*słowo to polskie prosta.*) **Il fait mauvais marcher à cause des pluyes continuelles.* Iter factum est corruptius ac deterius imbribus assiduis. *Cæs.* *Złe chodzić dla błota y deszczow ustawicznych.

MAUVAIS *lieu, Un bordel.* Lupanar, aris, n. *Quint.* Lupanarium, ii, n. *Ulp.* Lustra, orum, n. plur. Mala lustra. *Hor.* Stabulum nequitiæ. n. *Petr.* ZŁE mieysce nierządny dom burdel, zamtuz.

MAUVE, subst. f. (*Herbe médécinale.*) Malva, æ, f. *Hor* SLAZ Ziele.

DE MAUVE, (*Semblable à la mauve.*) Malvaceus, a, um. *Plin.* SLAZOWY.

MAUVAIS, subst masc. (*Oiseau de la grosseur d'un pigeon, qui vole sur les eaux*) Malvicius, cii, m. RYBAK ptak.

(On appelle aussi *Mauvais* ou *Mauviete*, une espece de petite Grive, qu'on nomme en Latin *Turdus ruber.*) Drozd czyli Turkawka.

MAXIME, subst. f. (*Principe, axiome.*) Pronunciatum. Effatum ti, n. Enunciatio, onis, fœm. *Cic.* Sententia, æ, fœm. MAXYMA wyrok iáki poważny osobliwy ktorym się kto rządzi y zá nim idzie.

LES MAXIMES ou *Les maniers d'agir.* Instituta, orum, n plur. MAXYMY ktoremi kto się rządzi w sprawach swoich. **Former un esprit par de bonnes maximes.* Formare mentem optimis institutis. *Quint.* *Napoić umysł maxymami dobremi,

MAXIMES *d'Etat* Politica præcepta, orum, n. pl. MAXYMY Rządow panowania.

MAY, subst. masc (*Le cinquiéme mois de l'année, à compter depuis Janvier*) Maius, *genit.* Maii, m. Mensis Maius *Cic* MAY piąty miesiąc rachuiąc od stycznia.

MAY, (*Arbre qu'on plante devant la porte d'une personne pour luy faire honneur.*) Festa frons, *genit.* festæ frondis, f. *ou* festa arbor, festæ arboris, fœm. MAY Máiowanie umaić przede drzwiami wrotami.

MAYENCE, (*Ville d'Allemagne sur le Rhin, dont l'Archevesque est un Electeur de l'Empire.*) Moguntiacum, i, n. *Cic. Tacit.* Magontia. *Eutrop.* Maguntia & Moguntia, æ. f. MOGUNCYA Miásto Niemieckie nád Renem ktorego Arcybiskup iest Elektorem Panstwa Rzymskieg.

DE MAYENCE. Mogontinus, a, um. *Stat. Fort.* Z MOGUNCYI Moguncżyk Moguntka Moguntski.

MAYENNE, ou *la ville de Maine.* Meduana, æ, f. MAIENNA miásto.

Le Duché de Mayenne. Meduanensis Ducatus, m. Maienna Xięstwo.

MAZARINO, (*Place de Sicile, avec titre de Comté, dans la*

la Vallée de Noto) Mastorinm, ii, n. MAZARINO forteca Sycylii y Hrabstwo tamże.

MEACO, (*Ville autrefois capitale du Japon.*) Meacum, ci, n. MEAKO miasto niegdyś głowne Japonii.

ME'ANDRE, (*Fleuve d'Asie dans la grande Phrygie, fameux par ses détours & retours.*) Meander, dri, m. *Ovid.* MEANDER sławna rzeka wirami y zakrętami swemi Azyi wielkiey w Frygil.

MEAUX, (*Ville Episcopale & capitale de la Brie sur la riviere de Marne.*) Meldæ, arum, f. plus. Meldorum urbs. Jatinnm Meldarum, n. MELD miasto y Biskupstwo stołeczne Brii nad Marną.

Qui est de Meaux. Meldæus, æa, æum. Z meldy meldeński. *Qui est du Diocese de Meaux.* Meldensis & hoc se. *Meldeńczyk.

ME'CE'NAS, subst. masc. Mæcenas, atis, m. *Hor.* MECENAS Dobrodziey uczonych.

(Nom propre d'un Chevalier Romain favori d'Auguste, qui aimoit les gens de lettres, & leur faisoir du bien On a appliqué ce nom depuis pour honnorer toutes les personnes qui ont favorisé les gens de lettres, & ceux qui ont excellé dans les beaux Arts. *Benefici & liberales in literates.*) Jmię iednego szlachcica Rzymskiego Faworyta Augustowego, ktory się kochał w ludziach uczonych y czynił im dobrze, to Jmię potym na pochwałę wzięto tych ktorzy uczonym ludziom dobrze czynią.

ME'CHAMMENT, adv. (*Avec un mauvais dessein, par méchanceté.*) Maligne. Maliriose. Maleficiose. Flagitiose. Nequirer. Scelerate Sceleste. Improbe. *Cic. Plaut. Terent.* ZŁOSLIWIE ze złości.

ME'CHANCETE', subst. f. (*Scélératesse, malignité, malice.*) Improbitas. Pravitas. Perversitas, aris, f. Nequitia. Malitia, æ, f. *Cic.* ZŁOSC niepoczciwość złośliwość.

ME'CHANCETE', (*Vne méchante action.*) Facinus illiberale, *genit.* facinoris illiberalis, n. Scelus, *genit.* sceleris, n. Flagitinm, ii, n. *Cic.* ZŁOSC złośliwy uczynek.

ME'CHANIQUE, *ou* LA ME'CHANIQUE, subst. fem. (*prononcez* mécaniqne.) (*L'art de faire des machines, l'art des ingénieurs qui enseigne la nature des forces mouvantes.*) Ars mechanica, *gen.* atris mechanicæ, f. Mechinalis scienria, *gen.* machinalis scientiæ, f. *Plin.* NAUKA sztuk y machinow rożnych wystawiania Jndzinierska nauka.

Qui sçait les méchaniques. Mechanicus, i, m. *Plin.* Jndzinierstwo umieiący.

ME'CHANIQUE, adj. m. se dit (*des arts bas & rampans, qui sont opposez aux arts liberaux.*) Sordidus, a, nm. Humilis & hoc le. Abjectus, a, nm. Illiberalis & hoc le, Sordidior & hoc sordidius, Humilior & hoc humilius, Abiectior & hoc abjectius, Illibetalior & hoc illiberalius; Sordidissimus. Humillimus, Abiectissimus, Illiberalissimus, a, um. *Cicer.* RZEMIOSŁA proste Kunszta roboty proste niewyzwolone nauki.

ME'CHANT, m. ME'CHANTE, f. adject. (*Mauvais, qui est dépourveau des bonnes qualitez parlant des choses*) Malus. Improbus. Viriosus, a, nm. Pejor & hoc peius, Improbior & hoc improbius, Vitiosior & hoc viriosius, Pessimus, Improbissimus, Vitiosissimus, a, um. *Cic. Plaut.* ZŁY, ZŁA, ladaco *Ces poteaux sont plus méchants que je n'avois cru d'abord, parceque les vers les mangent par le pied.* Hipostes multo improbiores sunt, quam à primo credidi, quia ambo ab infimo vermes secat. *Plaut.* *Te słupy gorsze są niż rozumiałem zrazu, gdyż ie robactwo toczy od spodu. *Vne méchante marchandise.* Improba *ou* mala merx. *Plaut.* *Ladaco towar.

ME'CHANT se dit aussi (*des ouvrages d'esprit qui sont mal faits.*) Malus, a, um. ZŁE ladaco co do pism wierszy mow ksiąg y inszych prac umysłowych. *De méchants vers.* Malus versus. *Cic.* Versus male tornatus. *Hor.* *Wiersze złe wierszka ladaco. *Vn méchant livre.* Malus *ou* ineptus liber. *Ksiąſaka księga ladaco. *Liber scombros & tus metuens. Liber qui desertur in vicum vendentibus tus & odores. *Horat.* *Livre digne de la beurriere ou d'envelopper des épices.* *Księga nie warta tylko do korzennika oddać na nwiianie korzeni po polsku mowią księga albo pisma nie warte co się nie zdadzą tylko pod placki. *Méchant poete.* Malus *ou* ineptus poeta. *Zły Poeta podły wierszopis.

ME'CHANT, *usé*, (*parlant des choses.*) Tritus. Obsoletus, a, nm. *Hor. Ovid.* ZŁY wytarty wychodzony wyrobiony mowiąc n rzeczach.

ME'CHANT, (*Scélerat, vicieux, parlant des Personnes.*) Malus Improbus Sceleratus. Scelestus. Flagitiosus. Impurus. Nequam Scelestior & hoc scelestius, Impurior & hoc impurius, Nequior & hoc nequius, Nequam, Scelestissimus, Impurissimus, Nequissimus, a, um. *Plaut.* ZŁY niepoczciwy hultay ladaco nic dobrego. *Vous estes une méchante beste.* Mala tu es bestia. *Plaut.* *Zła bestya bestyika zła z ciebie. *Le soleil n'a jamais éclairé un plus méchant homme.* Sol scelestiorem nunquam illuxit hominem. *Plaut.* *Niebyło pod słońcem nigdy człowieka gorszego. *C'est un méchant homme.* Insignite est improbus. *Cic.* *Zły człowiek ladaco. *Il n'y eut jamais un si méchant homme, ni si indigne des bienfaits de Dieu.* Nequior nemo est neque indignior, cui Deus benefaciat. *Plaut.* *Nie było nigdy takie ladaco, y niewarte że to Bog stworzył na świat. *J'ay bien veu de méchants hommes, mais je n'en ay point veu de si méchant que vous.* Vidi homines nequam, verum te neminem deteriorem. *Plaut.* *Widziałem dość złych ludzi ale tak złego iak ty nie widziałem. *Il n'est méchant qu'en cela.* Nulli aliæ rei est improbus. *Plaut.* *W tym tylko iednym zły. *Je suis devenu plus méchant par vostre moyen.* Tuâ sum operâ factus improbior *ou* nequior. *Plaut.* *Gorszymem się stał przez ciebie. *Rendre quelqu'un méchant.* Improbare aliquem. *Plaut.* *Złym kogo uczynić.

ME'CHANT *chemin.* Deterrima via. *Cic.* ZŁA Droga.

ON DIT, *Faire le méchant*, (*Crier, tempester, menacer.*) Bacchari. Mirari. Furere. *Plaut. Ter.* ZŁYM być hałasować krzyczyć łaiać wołać. *Il a beau estre méchant, je suis trompé, s'il se fait encore autant battre aujourd'huy.* Quanquam est scelestus, non committet hodie unquam iterum ut vapulet. *Terent.* * Niech będzie naygorszym rozumiem żeby mu się dziś chciało ieszcze być bitym. *Vous ne ferez pas si méchant que vous dites.* Tu te idem melius feceris. *Ter.* *Niebędziesz tak złym iak mowisz.

ON DIT dans le familier, *Vous estes bien méchant de vous estre moqué de moy.* Nu tu quidem malus es, qui me sic irriseris? CO TO ma złość tak sobie ze mnie żartować.

ME'CHE, subst. f. (*D'une lampe ou d'une chandelle.*) Ellychnium, ii, n. *Plin.* KNOT u świecy albo w lampie.

ME'CHE *pour les armes à feu.* Stupeus ignis fomes, *genit.* stupei ignis fomitis, masc. Funiculus lexivio & pulvere tormentario maceratus, i, m. LONT do samopałow armat &c.

ON DIT figurément, *Découvrir la méche, Découvrir quelque entreprise secrette & nuisible contre quelqu'un, (en faisant allusion à la méche dont on fait jouër une mine.)* Consilium alicui novicium aperire *ou* nudare. *Cicer.* WYSZLAKOWAC wytropić doyść czego odkryć co wydać.

ME'COMPTE, (*prononcez* méconte.) subst. m. (*Erreur de calcul en la supputation de quelque somme.*) Calcularius error, *genit.* calcularii erroris, m. *Modest.* Error in subducendis calculis. OMYŁKA w rachunkach.

Il y a du mécompte. Non convenit numerus. *Ter.* Omylono się w rachunku

SE ME'COMPTER, V. neut. (*prononcez* méconter.) (*Se tromper en son calcul.*) Male *ou* perperam ponere calculum. Errare subducendo calculos, ZLE porachować omylić się na liczbie.

SE ME'COMPTER se dit figurément, pour *Se Tromper dans ses conjectures.* Aberrare conjecturâ *ou* à conjecturâ. *Cic.* ZLE się porachować omylić się na liczbie na swoiey nadziei.

ME'CONNOISSAALE, adject. masc. & fœm. (*Qui est tellement changé qu'on ne le peut reconnoistre.*) Ita muratus, ut agnosci non possit. KTOREGO poznać trudnego tak się odmienił.

Il est tout à fait méconnoisable. Multum mutatus ab illo, *par imitation de Virgile*, *ou* ignoratur. *Plaut.* Ani go niepoznać podobieństwa go niema ani podobien do siebie.

ME'CONNOISSANCE, subst. f. (*Ingratitude.*) Ingrati animi vitium, ii, n *Cic.* NIEWDZIĘCZNOSC.

ME'CONNOISSANT, m. ME'CONNOISSANTE, fœm. adject. (*Qui n'a point de reconnoissance, ingrat.*) Ingratus, a, nm, Beneficiorum immemor, oris, m. *Cic.* NIEWDZIĘCZNY Niewdzięczna, niewdzięcznik niewdzięcznica.

ME'CONNOISTRE, (*prononcez* ME'CONNOITRE.) V. act. (*Ne connoistre pas quelqu'un à cause de quelque changement.*) Non agnoscere, (sco, is, agnovi, agnitum.) Ignorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plaut.* NIEUZNAC niepoznać kogo dla odmiany iakiey.

SE ME'CONNOISTRE se dit (*d'un aveuglement, qui vient d'orgueil.*) Suæ sortis oblivisci, (or, eris, oblitus sum.)

Se ignorare. Suæ conditionis immemorem eſſe. *Cicer. Plaut.* NIE ZNAC ſię do ſiebie hardzieć záślepionym być od pychy,

ME'CONTENT, (*prononcez* méconrant.) m, ME'CONTENTE, f. adject. (*Qui n'eſt pas content, qui eſt mal ſatisfait.*) Cui ſatisfactum non eſt. Minimè re aliquâ contentus, a,um. NIEKONTENT nie w ſmak mu niekontenta. *Ils ſont mécontens de ce que nous vivons.* Illis non ſatisfacimus, quia vivimus. *Cic.* *Niekontenci ſą z tego że żyiemy.

LES ME'CONTENS, (*Qui ne peuvent ſouſrir une maniere de gouverner un eſtat.*) Indignantes, ium, m.pl. Indignabundi, orum, maſc pl. *Liv.* Malè ſentientes, ium, maſc. plur. MALKONTENCI niekontenci z Dworu z Pánowania z rządow.

Cela eſt cable de faire beaucoup de mécontens. Ea res multorum animos offendere & alienare poteſt. *Cic.* To wiele malkontentow nárobic może. **Il eſtoit mécontent de la charge qu'il lui avoit donnée.* Ferebat graviter illam ſibi ab ipſo provinciam datam. *Cic.* *Bardzo niekontent był z tego urzędu ná ktorym go poſadził.

ME'CONTENTEMENT, (*prononcez* mécontantemant.) ſubſt m. (*Mauvaiſe ſatisfaction. déplaiſir.*) Offenſio, onis, f. Offenſa,æ, fœm. *Cic. Quint.* NIEUKONTENTOWANIE, nieupodobanie, nieſmak, uraza. **Le mecontentament des grands aſt dangereux.* Periculoſa eſt potentium offenſa. *Quint.* *Nieukontentowanie wielkich ludzi bardzo ieſt niebeſpieczne *Si la malice de quelqu'un vous a donné quelque mécontentement, ou ſi vous avez receu quelque mécontentement par la malice des hommes.* Si qua offenſicula facta eſt animi tui perverſitate aliquorum. *Cic.* *Jeżeli ci złość ludzka iákie uczyniła nieukontentowanie.

ME'CONTENTER, (*prononcez* mécontanter.) V. act. (*Faſcher, donner du déplaiſir a quelqu'un.*) In alicujus offenſionem incurrere *ou* cadere *Cic.* Aliquem *ou* alicujus animum offendere. Alicui non ſatisfacere *ou* non facere ſatis. *Cicer.* NIEUKONTENTOWAC Obrazić urazić kogo przykrość zádać

MECREDY, ſubſt. maſc. (*Troiſiéme jour de la ſemaine.*) Mercurii dies, *genit.* Mercurii diei, maſc. SRZODA Trzeci dzień w tygodniu po niedzieli.

(On écrit áuſſi fort bien *Mercredy.*) Piſze ſię dobrze w Francuſkim Ták *Mecredy* iáko y *Mercerdy* Srzoda.

ME'DAILLE, ſubſt. f. (*Piece de métal où il y a quelque image gravée pour conſerver à la poſterité le portrait des grands hommes, ou quelque action memorable.*) Numiſma, atis, n. *Hor.* METAL medalia odlewana z kruſzcu ſztuka z obrazem iákim y nápiſem dla podania potomności obrazow wielkich ludzi, álbo też pamiątki iákiey.

ME'DAILLE ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *Tournez la médaille, conſiderez la choſe de l'autre coſté.* Inverte averſam numiſmatis partem Quod rectum erat, inſpexiſti, jam quod pravum vide. JNACZEY z drugiey ſtrony rzecz waiąc ná uwagę.

ON DIT auſſi, *Toute médaille a ſon revers* Sua cuique numiſmati eſt facies averſa (*& au figuré.*) Res aliter, atque aliter inſpici poteſt. KAZDĄ rzecz ná rożne ſtrony ſobie brać można każda rzecz ma dwie ſtrony.

ME'DAILLISTE, ſubſt maſc. (*Curieux de médailles antiques.*) Qui antiqua numiſmata quærere amat. *Hor.* Numiſmatum curioſus conquiſitor, m. CI CO ſię kocháią w Medaliach ſtaroświeckich dawnych.

ME'DAILLON, ſubſt m (*Grande médaille.*) Metallio, onis, fœm. MEDALIA Wielka.

MEDE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt de médie.*) Medus, a,um. *Hort.* MED z medyi rodem.

ME'DECIN, ſubſt. m. (*Qui entend & exerce la médecine ou la ſcience de guerir les maladies.*) Medicus, i,m. *Cic.* Medens, entis, omn gen. DOKTOR Medyk.

Le premier médecin, (chez les Grands.) Archiater *ou* Archiatrus, tri, m. *Cod Theod.* Princeps medicus. Náypierwſzy doktor nádworny o Krola y wielkich Panow. **Medecin qui penſe les malades alitea.* Clinicus, ci, maſc *Doktor chorych złożonych na łożku chorobą. **Médecin à gage.* Anniverſarius medicus *Var.* * Doktor płatny ná płacy będący u kogo jurgieltowy.

ME'DECINAL, maſc. ME'DECINALE, f. (*Qui contient quelque vertu pour la guériſon.*) Medicinalis & hoc le. *Celſ.* Medicabilis & hoc le *Colum* Medicamentoſus, a, um. *Cat.* LEKARSKI leczący zdrowy uzdrawiący moc y ſkutek uzdrowienia maiący. **Des eaux medecinales.* Medicæ aquæ. *Claud.* * Wody Liekarſkie Cieplice. **Racine médecinale.* Utilis medendi radix, f. *Ovid.* *Korzenie zioła Likarſkie.

ME'DECINE, ſubſt. f. (*L'art ou la ſcience de guérir les maladies.*) Medecina, æ, f. *Cic.* Ars medica, *genit.* artis medicæ, f. *Tibul.* Medentum ars. *Stat.* NAUKA Lekarſka Doktorya náuka Doktorſka. **Illuſtre dans la médecine.* Clarus arte medicinæ. *Quint.* *Sławny w medycynie ſławny Doktor.

Les eſcoles de Médecine. Medicinæ, arum, fœm. pl. *Plaut.* Szkoły doktorſkie lekarſkie medycyny náuki. **Faire, pratiquer la médecine.* Facere medicinam. *Phad. ou* exercere. *Bawić ſię doktoryą. **En faire profeſſion.* Profiteri medicinam. *Cic.* *Być doktorem.

ME'DECINE, (*Remede liquide qu'on fait prendre à un malade pour ſa gueriſon.*) Potio, onis, f. *Cic.* Potio medicata. *Quint Curt.* Potio medica *ou* medicinalis. Medicamentum in poculo dilutum. Medicamentum, ti, n. Medicamen, inis, neut. *Ovid.* LERARSTWO trunek lekarſki. **Des paroles qui portent médecine & qui gueriſſent.* Verba medentia. *Stat.* *Słowa leczące guſła. **Il a employé toute la médecine ou tous les remedes pour remedier à ſon mal.* Medendæ valetudini nullam opem non adhibuit. *Suet.* *Wſzyſtkie już lekarſtwa wytrawił ná ſwoię chorobę. **Donnez luy à prendre la médecine que j'ay ordonnée & en la meſme quantité.* Da illi bibere quod juſſi & quantum imperavi. *Ter.* *Day mu to lekarſtwo ktorem opiſał y pod tą miarą. * *Prendre médecine.* Sumere potionem *ou* medicinam. *Wziąć lekarſtwo, brać lekarſtwo. * *Qui prépare une médecine.* Medicamentarius, ii, maſc. *Plin.* *Gotuiący lekarſtwo ieu co lekarſtwo robi Apt tykarz

ME'DECINER, V. act. (*Donner médecine.*) Medicinam *ou* potionem medicam alicui dare *ou* præbere. LEKARSTWO dawać lekować.

(*Mot bas.*) Słowo podłe.

SE ME'DECINER *ſouvent*, ou dit mieux *Prendre ſouvent médecine* Frequentem ſibi adhibere medicinam. LEKOWAC ſię często często lekarſtwa bierać.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Proſta y potoczna Expreſſya Francuſka.

ME'DIANE, ſubſt. f. (*Petite veine qui ſe fait par l'union de la veine céphalique & de la baſilique.*) Mediana, æ, fœm. MEDYANNA żyła.

MEDIANOCHE, ſubſt. f. (*Repas qui ſe fait au milieu de la nuit.*) Comeſſatio, onis, fœm. Nocturna cœna, æ, fœm. *Plaut.* PODKUREK iedzenie nocne przed puł nocą bieſiaduiąc.

ME'DIATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui ménage les differents des amis, & qui les reconcilie enſemble.*) Conciliator, oris, m. Compoſitor, oris, maſc. Mediator, oris, maſc. *Lact.* JEDNACZ, Roziemca, Poſrzednik, Medyator między ſtronami dla ugody.

Mediateur de paix. Pacis ſequeſter, tri, maſc. *ou* ſequeſtris. *Sen.* Pacis reconciliator, oris, maſc. *Liv.* Medyator pokoiu.

MLE'DIATRICE, ſubſt f. Conciliatrix, tricis, f. *Cic.* MEDYATORKA Jednaczka Poſrzedniczka.

ME'DIATION, ſubſt f. (*Entremiſe de celuy qui accommode des perſonnes diviſées.*) Opera, æ, f. Interceſſus, ûs, maſc. MEDYACYA, włożenie ſię między ſtronami.

ME'DICAMENT, ſubſt. m. (*Remede.*) Medicamentum. Remedium, i. n. Medicamen, inis, n. Medicina, æ, f. *Cic. Plin. Celſ* LEKARSTWO.

ME'DICAMENTER, V. act. (*prononcez* médicamanter.) Medicinam alicui adhibere, facere (*Ciceron le dit au figuré.*) *Plaut.* LEKOWAC kogo leczyć kurować.

(Terme de l'art. *Voyez* Panſer quelqu'un.) Opatrywać kogo.

ME'DIE, (*Le pays de Medes, autrefois Royaume.*) Media, æ, f. *Plin.* MEDYA Medowie kray; niegdyś Kroleſtwo.

MEDINA DEL CAMPO, (*Ville d'Eſpagne dans Caſtille la vieille.*) Methymna campeſtris, fœm. MEDYNA Kampo Miaſto Hiſzpańſkie w Kaſtylii ſtarey.

MEDINA CE'LI, (*Ville d'Eſpagne en la nouvelle Caſtille.*) Methymna celia, æ, f. MEDYNA Celi Miaſto Hiſzpańſkie w Kaſtylii nowey

ME'DINA DEL RIO SECO. Methymna ſicca. MEDYNA ſucha.

MEDINA SIDONIA, (*Ville d'Eſpagne en Andalouſie.*) Aſſido-

fidonia,æ, fœm. MEDYNA Sidońska Miasto Hiszpańskie w Andaluzyi.

MEDINA TALNABI, (*Ville de l'Arabie heureuse sur le fleuve Leekie à trois journées de le mer rouge.*) Methymna Talnabia,æ, fœm. MEDYNA Talnabi Miasto Arabij szczęśliwey nád Rzeką Lekie trzy dni drogi od morza czerwonego.

ME'DIOCRE,adj.m & f. (*Qui tient le milieu entre le trop & le trop peu.*) Mediocris & hoc mediocre. Medius, Modicus, a,um. *Cic.* MIERNY.

ME'DIOCRE se dit au figuré, *de l'esprit, du discours.*) Mediocre *ou* medium ingenium. *Cic. Liv.* SRZEDNI mierny pomiarkowany. **Vn discours médiocre.* Oratio mediocris. *Cic.* * Mowa w miarę. **Des défauts médiocres.* Mediocria vitia. *Hor.* *Winy występki wady pomierne.

ME'DIOCREMENT, adverb Mediocriter. Modicè adv. *Cicer.* POMIERNIE pomiarkowanie, w miarę. **Vn homme médiocrement docte.* Mediocriter doctus. *Cźowiek mierule uczony w miarę uczony.

ME'DIOCRITE', subst. f. (*Le milieu entre le trop & le trop peu.*) Mediocritas, atis.f. *Cic.* MIERNOSC w miarę ani nád to áni omale. **Médiocrité dans les habits.* In vestitu mediocritas. *Cicer.* *Mierność skromność w stroiach. **Dens ses ajustemens.* In cultu modus *ou* mediocritas. *Skromność w stroiach.

ME'DIOCRITE' se dit aussi (*de l'esprit.*) Ingenii mediocritas *ou* Ingenium mediocre. *Cic.* MIERNOSC dowcipu.

Je pense qu'une des regles des plus utiles de la vie est de garder la médiocrité en toutes choses. Id arbitror apprimè in vitâ esse utile, ne quid nimis. *Ter.* (*on sous-entend* agas.) Rozumiem że iedna iest rzecz náypotrzebnieysza w życiu, iest przestrzegać we wszystkim pomiarkowania.

ME'DIRE, V. n (*Parler mal de quelqu'un.*) Alicui malè dicere, (co, cis, xi, ctum) De aliquo detrahere, (ho, his, xi, ctum.) De famâ alicujus detrahere. *Cicer.* Alicui detrahere. *Ovid.* Aliquem maledico dente carpere, (po, pis, psi, ptum.) Aliquem rodere, (do, dis, rosi, rosum.) Petere aliquem atro dente. *Hor* De aliquo obloqui, (quor,eris, obloquutus sum.) *Plaut.* Mordere aliquem. Contumeliosè aliquem lædere, (do, dis, læsi, læsum.) OBMAWIAC kogo ale o kim mowić zá oczy ogadywać obnosić oszczekać.

Médire de quelqu'un en face ou *en sa présence.* Lædere alicui os. *Ter.* Lżyć kogo w oczy sakałować.

Qui médit de tout le monde. Maledicus in omnes. *Quint.* Ktory o wszystkich gada.

ME'DISANCE, subst. f. (*L'action de médire* ou *de parler mal de quelqu'un.*) Maledicentia, æ, f. Maledictio Obtrectatio, onis, f. Maledictum, i, n. *Cic.* OBMOWA obmowisko. **Dire des médisances contre quelqu'un.* Conjicere maledicta in vitam alicujus. *Cic.* Aspergere maculis vitam alicujus. *Cic.* *Obmowiska gadać o kim.

ME'DISANT,m. ME'DISANTE, fœm. Maledicus,a,um. Maledicentior & hoc maledicentius. Maledicentissimus, a, um.) *Plaut. Cic.* Obloquutor, oris, masc. *Plaut.* Obtrectator oris, m *Plaut.* OBMOWCA obmowny, obmowna.

ME'DITATIF,m, ME'DITATIVE,f. (*Addonné à la méditation.*) Meditationi addictus,deditus,a,um. ROZMYSLAIĄCY, Rozmyślaiąca Bogomyślny.

ME'DITATION, subst. f. (*L'action de méditer.*) Meditatio Commentatio, onis, f.*Cic.* MEDYTACYA, rozmyślanie uwaga uważanie Rozważanie.

ME'DITER, V. act. (*S'attacher à le consideration d'une chose*) Aliquid meditari Secum meditari Commentari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. Aliquid *en* de aliquâ re secum attentè cogitare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* ROZMYSLAC rozważać co (*álbo*) o czym.

Méditer des plaisirs. Meditari *en* architectari voluptates Myślić o rozkoszach. ** Méditer dans la paix le dur métier de la guerre* Inter pacis otia arma meditari. *Prop.* *Myślić pod czas o pokoiu, [illegible]kryeh znoiach woyskowych y trudach

ME'DITER, ([illegible] *envie & dessein de faire une chose*) Aliquid secum meditari *ou* volvere. MYSLIC zámyślać o czym. **Il médite sa fuite.* Meditatur fugam. *Cic.* * Myśli o ucieczkaniu.

ME'DITERRANNE'E, *ou* LA ME'DITERRANNE'E *ou* INTERNE Mare Mediterraneum, *genit.* maris mediterranei, neut. SRZODZIEMNE morze

MEDIUM, subst. m. (*Moyen.*) Medium,ii,n. SRZODEK sposob.

(Terme plus Latin que François) Termin bardziey laciński nia Francuski.

MEDOC, (*Pays de France en Guyenne entre l'Ocean & la Garonne.*) Meduli, orum, m. pl. Medulorum tractus, ûs, m. MEDOK Kray Francyi w Gyennie międzу morzem y Garonoą.

CEUX *de medoc.* Meduli, orum, m. plur. MEDOCZANIE Medoku obywatele.

ME'FIANCE, subst f. (*Défiance d'estre trompé.*) Diffidentia, æ,f. *Voyez* DE'FIANCE, *Cic.* NIE dowierzanie niedufanie niepoufnosc podeyrzenie boiaźń o oszukanie niewierność.

ME'FIANT, m. ME'FIANTE, f. (*Défiant.*) Suspiciosus, a, um. *Cic. Ter.* Suspicax, acis, omn. gen- *Tacit.* NIEDOWIAREK NIEDOWIERZAIĄCY podeyrzliwy.

SE ME'FIER, *ou* SE DE'FIER, V. neut. Alicui diffidere, (do, dis, diffisus sum.) neut. *Cic. Voyez* DE'FIER. NIEDOWIERZAC NIEUFAC mieć zá podeyrzane.

ME'GARDE, subst f. (*Inadvertence.*) Imprudentia. Incogitantia, æ, f. *Plaut.* Error, oris, m. *Cic.* NIEOSTROZNOSC. **Par mégarde.* Imprudenter, adv. Per imprudentiam. *Cic.* *Przez nieostrożność.

Il faut pardonner à ceux qui nous ont offensé par mégarde. Iis, qui imprudenter læserunt, ignosci convenit *Cic.* Trzeba tym odpuścić ktorzy przez nieostrożność nás obrazili.

ME'GARE, (*Ville d'Achaye, aujourd'hui un miserable Village.*) Megara, æ, f. Megara, orum, n. plur. *Cicer. Sen.* MEGARA Miásto Achaiey teraz mizerna wioszczyna.

ME'GISSIER, subst. masc. (*Artisan qui prépare les peaux de mouton à la chaux & avec de l'alun.*) Alutarius, ii, m. *Plaut.* ZAMESZNIK co skorki zamszuie.

LA ME'GISSERIE, subst. f. (*L'art de passer les peaux de mouton.*) Alutaria, æ, f. ZAMSZOWANIE Białoskornictwo.

MEILLEUR, (*Comparatif irrégulier de l'adjectif* BON) MEILLEURE, f. Melior & hoc melius; *& un Superlatif* Optimus, a, um. *Cic* LEPSZY, LEPSZA.

C'est le meilleur homme que j'aye jamais connu. Optimus hominum homo est. Vir optimus quem ego viderim in vitâ. *Plaut. Ter.* Náylepszy człowiek zewszystkich ktorych znáć mogę, nie znáłem Lepszego człowieka nád niego. ** C'est le meilleur ami que j'aye.* Nemo illo mihi est amicior. *Cicer.* *Niemam lepszego przyiaciela nád niego.

Il a rendu son affaire un peu meilleure, de mauvaise qu'elle estoit. Rē suā fecit ex malâ meliusculā. *Plaut.* Poprawił sobie sprawę trochę. **Vous ne me serez pas meilleur, que je ne le suis à moy-mesme, & je suis assez habile dans ce qui me concerne, & je prends bien garde à moy.* Non mihi eris melior, quàm ego mihi sae sapio, satis in rem, quæ sint meam, conspicio mihi. *Plaut.* * Niebędziesz mi lepszy przyiaciel, niż iá sobie sam iestem, znam swoy interesa, y mám nápieczy wszystko co do mnie náleży.

MEILLEUR comme un Substantif, comme *Boire du meilleur*, ou *du meilleur vin.* Vinum melioris notæ potare *ou* bibere. LEPSZA náylepsza co náylepsze pić co náylepsze wino.

Vostre meilleur sera de ne point tant criailler devant cette porte A[illegible]e ædes non fecisse erit melius hic convicium. *Ter.* Náylepsza to będzie dlá ciebie żebyś sobie ták nie krzykiwał przed temi drzwiami. **Ce seroit le meilleur parti à prendre.* Optimum id esset *Ter.* *Toby była náylepsza.

LE MEIN, (*Rivier des Cercles de Franconie du haut & du bas Rhin en Allemagne, qui se jette dans le Rhin auprès de Mayence.*) Mœnus, i, m. *Plin.* MEN rzeka Cyrkułow Frankonii niższego y wyższego Renu w Niemczech wpadaiąca w Ren blisko Moguncyi.

ME'LANCOLIE, subst. f. (*Bile noire, l'une des quatre humeurs qui sont dans le corps des hommes.*) Bilis atra, *genit.* bilis atræ, f. *Hor.* Humor melancholicus, *genit.* humoris melancholici, m. Melancholia, æ, f. *est un mot Grec.* ZOŁC ieden z czterech humorow. w ciele ludzkim melankolią zowią ten humor.

ME'LANCOLIE, (*Tristesse profonde causée d'une bile noire ou brulée.*) Tristitia Mœstitia, æ,f. *Cic.* MELANKOLIA smutek żáłość pochodząca z żołci zapaleoia. ** Sa maladie vient de mélancolie.* Ex nimiâ mœstitiâ morbum contraxit. *Cic.* *Choroba iego pochodzi z melankolii. ** La mélancolie le ronge.* Illum animi ægritudo exedit *ou* conficit. Cura exedit medullas. *Cic.* Mœror illum lacerat. *Melankolia go trawi.

*C'est

C'est un homme de bonne humeur, qui n'engendre point de melancolie. Hilari animo est, neque naturâ tristi & recondità. *Suet.* *Człowiek to wesoły nie nábiera w siebie melankolii. *Il s'est jetté* ou *plongé dons une grande mélancolie.* Summæ se tristitiæ tradidit. *Cic. ou* se demersit. * Wpadł w głęmelankolią.

MELANCOLIQUE, adj. m. & f. (*Qui est d'un temperrament mélancolique.*) Melancholicus, a, um. *Cic.* MELANKOLICZNY, melankoliczna.

MELANCOLIQUE, (*Triste.*) Melancolicus. Mœstus, a, um. Tristis & hoc triste. *Cic.* MELANKOLICZNY smutny pomięszany.

MELANCOLIQUEMENT, adv. (*D'une maniere triste & mélancolique.*) Mœstè. adv. MELANKOLICZNIE smutno.

MELANGE, subst. m. (*Mixtion de plusieurs choses*) Admistio. Permistio, onis, fœm. *Cicer.* Mixtura *ou* Mistum, æ, f. *Cels.* MIESZANINA wieli rzeczy razem. *Faire un mélange de plusieurs jus de viande.* Multa jura confundere. *Plaut* *Mięszanina rożnych polewek mięśnych. *Il n'y a rien de si nuisible à la santé, que le mélange de differentes viandes.* Varii cibi nocent plurimùm sanitati. Nihil sanitati nocentius quàm ciborum varietas. *Nic szkodliwszego iáko mięszanie rożnych potraw.

MELANGE se dit (*de plusieurs choses dont il se fait comme un corps*) Concretio, onis, f. Mistum, æ, fœm. *Cic. Mart.* POMIĘSZANIE mieszenina wraz rzeczy rożnych do kupy. *La peinture n'est autre chose qu'un mélange agreable des couleurs.* Pictora nihil est aliud, quàm grata colorum temperatio & consotiatio. Malarstwo nic inszego nie iest tylko wdzięczne pomięszanie farb. *La vie est un mélange de douleur & de joye.* Totam vitam miscet dolor & gaudium. *Phad.* *Zycie ludzkie nic inszego nie iest tylko iedna mięszanina żałości y radości. *Il y a dans les plus gens de bien un mélange de mal qu'ils tirent de la corruption de la nature.* Znáyduie się y w náylepszych ludziach przymięszanie iákieyś przysady zepsowaney nátury. In optimis quibusque etiamnum inest aliquid pravi, quod à naturæ suæ pravitate traxerunt. *Il se fit dans ce festin un étrange mélange de doctrine & d'yvrognerie.* In his epulis confusa cum ebrietate doctrina proferebatur. *Ná tey ochocie, ná tey uczcie dziwna była nauki y piiaństwa mięszanina.

MELANGE *de differents ouvrages d'esprit.* Miscellanea, orum, neut. plur. Satora *ou* Satira, æ, fœm. *Var.* Farrago, inis, fœm *Juv.* MIĘSZANINA zbieranina rożnych pism uczonych.

MELANGER, V. act. (*Faire un mélange de plusieurs choses.*) Miscere. Permiscere. Commiscere, (eo, es, miscui, mistum *ou* mixtum.) Confundere, (do, dis, fudi, fusum.) Concorporare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer. Plaut. Plin.* MIĘSZAC w raz rzeczy rozmaite.

MELE', m. MELE'E, f. part. adject. Mistus *ou* Mixtus. Commistus. Immistus. Permistus, a, um. *Cic.* MIĘSZANY, Mięszana, zmięszany, zmięszana.

ON DIT au figuré, *C'est un homme meslé de bien & de mal* Bonis malisque artibus mixtus. *Tacit.* CZŁOWIEK zmięszany złożony z dobrego y złego.

Des ouvrages meslées, Divers ouvrages dont on a fait un corps Miscellanea, orum, neut plur. (*ou sous-entend* opera.) Mięszanina, książki pisma zbieralne.

MELE'E, subst. f. (*en parlant de deux armées qui se battent.*) Pugna, æ, f. Certamen, inis, n. *Cic.* BITWA zámięszanie. *Commencer la melée.* Certamen inire. *Cicer.* Prælium committere *Cæs.* *Bitwę zácząć spráwę potyczkę zácząć. *Se jetter au milieu de la mélée.* Se in mediam aciem inferre *Liv.* Se in medios h stes conjicere. Mediis armis se immiscere. *Virg.* Miscere in aciem. *Liv.* Miscere ictus. *Tacit.* Miscere. certamina. *Liv.* * Wpaść między bitwę w pośrzodek biiących się w samo zámięszanie.

MELER, *ou* MESLER (*comme l'on écrit.*) V. act. (*Confondre les choses, les brouiller ensemble.*) Rem re *ou* cum re aliâ Miscere. Admiscere. Commiscere. Permiscere, (eo, es, miscui, mistum *ou* mixtum.) act. acc. MIĘSZAC rzeczy rożne w raz

MELER, (*Embarrasser.*) MIĘSZAC pomięszać pomatać rzeczy poplątać zwikłać co. *Méler du fil* ou *de la soye* Intricare filum *ou* bombycem. * Nici pomatać. *Les cheveux se mélent aisément, si l'on n'a soin de les peigner.* Implicantur *ou* innectuntur *ou* intricantur crines, inpectine deducatur. *Włosy się mataia łatwo kiedy ich nieczeszą.

MELER se dit au figuré, comme *Méler la douceur avec la severité.* Lenitatem severitate tempemre. MIĘSZAC łączyć náprzykład mięszać łaskawość z surowością. *L'utile avec le délectable.* Utile dulci miscere. *Hor.* *Pożytek z uciechą. *L'utile avec l'honneste.* Utilia miscere honestis. *Tacit.* *Pożytek z przystoynością. *La tristesse avec la joye.* Læta tristibus intexere. *Cicer.* *Smutek z rádością. *Mesler ses larmes avec celles d'un autre* Conlacrymare, (o, as, avi, atum.) neut. *Ter* Miscere lacrymas. *Ovid.* *Łzy swoie ze łzami inszych. *Mesler le sacré avec le prophane.* Sacra profanis miscere. *Hor.* * Swięte rzeczy z światowemi. *La vérité avec le mensoge.* Veris miscere falsa. *Sen.* *Prawdę z kłamstwem.

SE MELER, (*de plusieurs sortes d'actions & de professions, les exercer, les faire.*) Artes profiteri, (eor, eris, fessus sum.) *ou* facere *ou* factitare *ou* exercere *ou* tractare. *Cic. Ter.* MIĘSZAC się wdawać się w rożne sprawy y zábawy. *Se méler de médecine.* Facere medicinam. *Cic. ou* factitare. *Quint.* *Wdawać się między Doktory. *De faire des comédies.* Artem tractare musicam. *Ter.* *W pisanie y wyprawowanie komedyi. *Que chacun se mele de son metier.* Quam quisque norit artem, in hac se exerceat *Cic.* Fabri fabrilia tractent. *Horat.* *Niech każdy pilnuie swego rzemiesła. *Il s'est meslé autrefois de trafiquer sur mer.* Affinis fuit olim maritimis negtiis. *Plaut.* *Wdał się był w żeglarstwo y handel wodny.

SE MELER *d'affaires.* Tractare publica negotia. *Cic.* Se rebus *ou* negotiis admiscere. *Ter.* WDAC się mięszać się w sprawy publiczne. *Se méler dans la conversation.* Se immiscere colloquiis *Liv* Se dare *ou* se inferre in sermonem. *Cic.* *Wdać się w dyskurs w konwersacyą w dać się między drugich w ich rozmowę w rzecz z niemi. *Se méler d'une affaire.* Se alicui negotio admiscere. *Ter.* *Wdać się w co w rzecz iáką. *Vous ferez mieux à mon avis de ne vous point méler de ce traitté de paix* Sapientius meo quidem judicio facies, si te in istam pacificationem non interpones. *Cic.* *Lepiey uczyniśz moim zdaniem nie wdaiąc się w to przymierze pokoiu. *Ne vous mélez point de mon fils, puisque je ne me mele point du vostre* Quando tuum non curo filium, ne meum cura. *Ter.* *Nie mięszay się ty do moich dzieci, ponieważ ia się nie mięszam do twoich *Se méler de ses affaires.* Agere suum negotium. Satagere rerum suarum. Non se admiscere rebus alicuis. *Ter.* * Pilnowac swego swoich rzeczy swego patrzyć. *Méler quelqu'un dans une accusation.* Aliquem alicui accusationi illigare *Liv.* Aliquem in crimen trahere *ou* ducere. Vocare *ou* adducere. *Cic* *Wdać kogo w co wdać go wmięszać go w iáką skargę: w plotki, w bayki iákie, powołać go.

SE MELER, (*Se mettre, s'introduire parmi*) So inserere. Se admiscere. Se immiscere. Se insinuare. WMIĘSZAC się w co w dać się w co *Se méler dans le combat.* Manus miscere. *Prop.* Dextras conserere. *Cic.* Mediis armis se immiscere. *Virg* *Wmięszać się w bitwę. *Lors qu'ils sont melez dans les rangs, ils mettent pied à terre, & combattent l'epée à la main.* Cùm se inter equitum turmas insinuaverunt, ex essedis desiliunt, & pedites prælianrur *Cæs.* *Kiedy się pomięszaią w szykach usiadaią z koni y biią się wręcz szpadami, rápiemmi, szablami. *Se méler parmi les ennemis.* Immittere se in medios hostes. *Liv.* * Wmięszać się między nieprzyiacioł.

Un homme qui se méle de tout. Magnus ardelio, *genit.* magni ardelionis, m. *Phad.* Człowiek we wszystko się wdaiący do wszystkiego się mięszaiący wmcaiący się.

MELESE, subst. fœm. (*Arbre dont le bois resiste au feu.*) Larix, icis, masc. *Virt.* fœm. *dans Pline.* MODRZEW drzewo niezgorzyste.

Du bois de melese. Larignus, a, um. *Vitr.* Modrzewowy.

MELILOT, subst. m. (*Herbe & fleur.*) Melilotos, i, fœm. Meliloton, i, neut. Sertula campana, æ, fœm. *Plin.* Serta campana, æ. fœm. *Cat.* KOMONICA Nostrayk, przytulia, Lipnik ziele.

MELISSE, subst. f. (*Herbe medecinale.*) Apiastrum, tri, n. Melissophyllon, i, n. *Plin.* PSZCZELNIK ziele.

MELIORER *une chose*, V. act. (*La rendre meilleure.*) Rem meliorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. POPRAWIC czego polepszyć.

MELODIE, subst. fœm. (*Melange de sons agréables, harmonie.*) Melos, n. Fitque repercussu dulcior aura sono. Harmonia, æ, f *Cic.* Concentus, ûs, m. Concentus vocum. Modulatio, onis, f. Modulatus, ûs, m. *Sen.* MELODYA spiewanie pienie koncert głosy wdzięczne. ME-

ME'LODIEUX, masc. ME'LODIEUSE, f. (*Harmonieux.*) Melicus, a, um. *Cic.* Suavis & hoc suave. Harmonicus, a, um. *Plin.* MELODYINY, MELODYINA.

ME'LODIEUSEMENT, adv. (*D'une maniere mélodieuse.*) Ad harmoniam. Suaviter. MELODYINIE.

MELON, subst. masc. (*Fruit fort agréable au goût.*) Pepo onis, m. *Plin.* Melo ou Melopepo, onis, m. *Pallad.* MELON owoc.

MELONIERE, subst. f. (*Couche de melons.*) Pulvini in quibus pepones crescunt. INSPEKT grzęda zrobiona ná melony zágon sypany.

MELUN, (*Ville de l'Isle de France, sur la riviere de Seine.*) Melodunum, i, n. *Cæs.* MELUN Miasto Wyspy Francuskiey nád Senną.

DE MELUN, (*Qui est de la ville de Melun.*) Melodunæus, a, um. Z MELUNU rodem. *De Melun, (des environs.)* Melodunensis & hoc se. *Od melunu z okolicy.

MEMBRANE, (*on prononce* mambrane.) subst. f. (*Enveloppe des chairs & autres parties du corps humain.*) Membrana, f. *Cic.* BŁONA, Błonka.

MEMBRANEUX, (*on prononce* mambraneux.) m. MEMBRANEUSE, fœm. Membranaceus, a, um. *Plin.* BŁONKOWATY, Błonkowy.

MEMBRE, (*on prononce* mambre.) subst m. (*Partie du corps humain, comme les pieds, les bras &c.*) Membrum, bri, n. Artus, ûs, m (*au genitif plurier* Artuum, *dat.* Artubus.) *Cic.* CZŁONEK część ciała ludzkiego noga ramię. **Qui ne s'aide point de ses membres*, Iners membris. *Plin* Captus membris. *Cic.* *Członkami ruszyć niemogący kaleka ná wszystkie członki. **Un enfant qui a tous ses membres, Qui est bien formé.* Expressus membris infans. *Quint.* *Dziecię zdrowe y doskonałe członki wszystkie maiące. **Membres mis hors de leur place.* Luxata membra. *Cels.* Artus elapsi in pravum. *Tacit.* *Człowiek wybity z mieysca swego wywichniony.

MEMBRE *viril*, (*La verge.*) Membrum genitale, neut. Virga, æ, fœm. Facinum, i, n. Veretrum, tri, n. *Plaut. Suet.* Mentula, æ, f. *Petr.* CZŁONEK ludzki męski przyrodzony.

MEMBRE dans l'Architecture, (*Les diverses parties d'un bastiment, soit en général des appartemens, soit des ornemens, soit des ornemens particuliers.*) Membrum, bri, neut. CZĘSCI rozmaite w budowaniu murowaniu, części domu ták ogolnie iáko też y co do ozdob iákich w budowaniu.

MEMBRE se dit aussi en Grammaire (*des parties d'une période.*) Membrum orationis. *Cic.* CZĘSC w mowie peryod punkt.

MEMBRE se dit au figuré (*des corps mystiques & politiques.*) Membrum. CZŁONEK część niewłaśnie co do ciał álbo społeczności duchownie álbo też politycznie wziętych. **Les pauvres sont les membres de J. C.* Pauperes sunt Christi membra. *Ubodzy są członkami Chrystusa. **Il est membre du Parlement.* Est è Senatu. *Należy do urzędu iest z liczby osob sądowych radnych.

MEMBRU, (*on prononce* manbru.) m. MEMBRUË, fœm. (*Qui a les membres forts & vigoureux.*) Membris valens, entis, omn. gen. MOCNY dzielny potężny silnych członkow.

(Mot bas & populaire.) Słowo proste potoczne.

MEMBRU, (*Qui est bien fourni, qui a un gros membre.*) Mutoniatus, a, um. *Plaut.* Vasatus & majoris peculi. *Lamprid.* CZŁONKOWATY członka wielkiego.

MEMBRURE, (*on prononce* manbrure.) subst. f. (*Un ais épais de quatre doigts.*) Axis crassior, *genit.* axis crassioris, m. DYL deska gruba ná cztery calc.

ME'ME, (*comme on prononce*) & MESME, *comme l'on écrit.*) *Pronom personnel qui étant précedé des Articles Le, La, Les, s'exprime en Latin, par le pronom* Idem, Eadem, Idem, *genit.* ejusdem, *dat.* eidem &c. *Cic.* TENZE, táż, toż. **C'est presque la mesme chose, que cela.* Hoc est ferè idem quod illud *ou* atque illud. Idem ac illud. *Ter.* *Prawo iednoszmi samo właśnie. **Je suis toûjours le mesme à son égard.* Ego isti nihilò sum aliter, quà fui. *Ter.* *Záwsze tenże iestem iednakowy iednostaynie dla niego. **Il sera toûjours le mesme absent & present.* Præsens, absensque idem erit. *Ter.* *Záwsze on tenże będzie czyli przytomny iest, czyli nieprzytomny.

EN MESME, *temps, Au mesme temps, Dans le mesme temps.* Uno eodemque tempore. *Cic.* W TENZE czas razem tegoż czasu w ten sam czas.

Au mesme lieu, Au mesme endroit (en signification de repos.) Eodem loco. In eodem loco. Ná tymże mieyscu w tymże mieyscu. **En signification de mouvement.* Eodem. Eundem. in locum. *Ná toż mieysce. **Du mesme lieu.* Ex eodem loco. Indidem. *Z tegoż mieysca.

ME'ME, (*précedé d'un autre Pronom, comme* luy, moy, toy, soy, eux, elle & elles, nous & vous.) Ipse, ipsa, ipsum. *Cic.* TENZE onże onása, on sam ona sama. **Je me console moy mesme.* Me ipse consolor. *Cicer.* *Sam się cieszę. **C'est luy-même.* Ipse est. *Cicer.* Ipsus est purus putus. *Plaut.* *On sam iest. **Un autre luy-mese*, ou *Un autre soy-même.* Alter idem. *Cic.* *Drugi właśnie takusieńki iák on sam. **J'ay payé moy-mesme cet argent.* Ipse egomet solvi argentum *Ter.* *Já sam te pieniądze liczyłem. **Vous le sçavez vous-même-même.* Tute scis. *Cic.* Tu-te ipse scis *Ter.* *Wiesz ty sam.

ME'ME, (*conjonction.*) Etiam. Quoque. (*ce dernier ne se met dans le discours qu'après un mot*) NAWET ta konjunkcya meme náwet w Francuskim tylko po werbach się kładzie. **Je me souviens mesme des choses, dont je ne veux pas me souvenir.* Memini etiam quæ nolo. *Pámiętam náwet o tym, oczym niechcę pamiętać.

C'est tout de mesme que si vous me demandiez pourquoy je vous regarde des deux yeux. Similiter idem facis, ac si me roges, cur te duobus contuear oculis. *Cic.* Właśnie to iákbyś mię pytał czemu ná cię patrzę obiema oczami.

VEU *meme.* Cùm præsertim *Cic.* Gdyby też.

ME'MOIRE, subst. f (*Faculté de l'ame par le moyen de laquelle nous nous souvenons des choses passées.*) Memoria, æ, f. *Cic.* PAMIĘC siła duszy ktorą sobie przypominamy co przeszłego. **Une bonne memoire.* Bona memoria. Facilis memoria. *Cic.* ou egregia. *Tacit.* ou tenacissima. *Quint.* ou adminiculatior. *Aul-Gel.* *Dobra pamięć.

Avoir bien de la mémoire. Memoriâ vigere ou pollere ou valere ou florere. *Cicer.* Pamięć siła duszy. **J'ay mauvaise mémoire* ou *la mémoire mauvaise.* Sum malæ memoriæ. *Petr.* Hebeti sum memoriâ. *Cic.* *Mam złą pamięć. **Je n'ay pas trop bonne mémoire, j'oublie mesme souvent mon nom.* Non tam bonæ sum memoria, frequenter etiam nomen meum obliviscor. *Plaut.* * Nie bardzo dobrą mam pamięć często Imienia swego y iák się zowię zápominam. **Avoir la memoire chancelante.* Memoriolâ vacillare. *Cic.* (ou memoriâ.) *Mieć pamięć słabą.

ME'MOIRE. (*Souvenir qu'on garde des choses.*) Memoria, æ, f. Recordatio, onis, f *Cic.* PAMIĘC o czym, pamiątka.

Avoir mémoire d'une chose, S'en ressouvenir. In memoriâ rem habere. Memoriâ aliquid tenere. Rei alicujus recordari ou meminisse. *Cicer.* Pamiętać o czym, mieć co ná pamięci. **La mémoire de son nom ira ou passera dans tous les siecles.* Ibit in secula illius nomen. Excipient viri illius memoriam consequentes anni. *Cicer.* Vivet chartis illud nomen. *Phæd.* Nunquam ex animis discedet illius memoria. * Pamiątka Imięnia iego poydzie po wszystkie wieki. **On conservera éternellement la memoire & le souvenir de vos bienfaits.* Nunquam vestrorum in nos beneficiorum memoria ac fama morietur ou extinguetur ou senescet ou abolescet. *Cic.* *Wiekować będzie pamięć dobrodzieystw twoich. **Nous n'avions pas encore perdu la memoire de nostre perte.* Nostræ cladis memoria nobis nondum aboleverat. *Liv.* *Jeszcześmy klęski swoiey nie byli zápomnięli. **Il n'en est plus de mémoire.* Occidit memoria. Vetustate horum memoria abiit. *Cic.* *Już y pamięci nie masz tego. **Faire passer la mémoire de son nom à toute la postérité,* Adæquare memoriam nominis cum omni posteritate. *Cicer.* *Podać pamięci poźney potomności Imię swoie. **Rendre la memoire de quelqu'un immortelle.* Consecrare aliquem omnium genere monimentorum. *Nieśmiertelną po wszystkie wieki pamięć komu uczynić, ziednać. **Se remettre une chose en memoire.* Aliquid memoriâ repetere. In memoriam reducere ou redigere. *Cicer.* * Przypominać sobie co. **Effacer la memoire, rappeller, renouveller la memoire.* *Wygluzowa ć z pamięci, odnowić pamięć, przypomnieć,

DIGNE *de mémoire.* Memorandus, a, um. *Stat.* Memorabilis & hoc le. *Cic* GODNY pamięci, wart pamięci.

DE ME'MOIRE *d'homme.* Post hominum memoriam. Ex omni ætatum memoriâ. *Cic.* OD PAMIĘCI ludzkiey iák tylko pamiętać mogą.

ME'MOIRE se dit *d'un monument qu'on éleve pour conserver le souvenir de quelqu'un ou de quelque action signalée.*

On dreſſe pour cela des épitaphes où l'on met. Æternæ memoriæ, *ou* In memoriam ſempiternam *Cic.* PAMIĄTKA znák pamięcny ná pamiątkę oſoby álbo dzieła iákiego wyſtawiona pamiątka iáko nágrobki z nápiſem ná wiekopomną pamięć.

ON DIT que *Les Muſes ſont les filles de mémoire, (parce que ce ſont elles qui tranſmettent à la poſtérité l'hiſtoire des actions dignes d'une memoire éternelle.* Filiæ Mnemoſynæ. *Phæd.* Illæ ſunt (*dit Ciceron, parlant des Muſes,*) quæ æternorum laborum præconium verſibus mandant. POWIADAIĄ o muzach że ſą Corkami pámieci bo wierſzami podaią do wiadomości potomnych wiekow czyny godne pamięci nieśmiertelney.

MEMOIRE, (*Ecrit ſommaire.*) Liber memorialis, *genit.* libri memorialis, m. *Suet.* Commentarius, rii, m. Commentarium, ii, *n.* Libellus, i, m *ſeurl, ou* libellus memorialis, m. *Quint. Suet.* PAMIĘTNE Kśiążeczki Reieſtr Dziennik.

ME'MOIRES au plurier ſe dit (*des écrits pour ſervir à l'hiſtoire, faits par ceux qui ont eu part aux affaires, ou qui en ont eſté les témoins oculaires*) Commentarii, orum, m. pl. Commentaria, orum, n plur *Caſ.* PAMIĘTNE piſma zebranie ſłużące do Hiſtoryi piſane od tych pod ktorych oczami co ſię działo álbo ktorzy ſami w co wchodzili *Donner des mémoires.* Conficere commentarios rerum *Cic.* *Pamiętne piſma zbierać

ME'MORABLE, adject m. & f. (*Digne de mémoire.*) Memorabilis. Commemorabilis & hoc le. *Cic.* Memorandus. Commemorandus, a, om *Plin.* PAMIĘTNY pámieci godny.

ME'MORATIF, m. ME'MORATIVE, f (*Qui peut ſe ſouvenir.*) Memor, oris, m. PAMIĘTNY PRZYPOMINAIĄCY.

ME'MORIAL, m. ME'MORIALE, f (*Touchant la mémoire*) Memorialis & hoc le *Suet.* PAMIĘTNY do pamięci náleżący.

Vn ME'MORIAL, (*qui ſert à l'hiſtoire*) Liber memorialis Commentarius, II, n *Cic.* ZEBRANIE pamiętnych rzeczy.

MEMPHIS, (*Ancienne ville de l'Egypte.*) Memphis, is, f. *Plin.* MEMFIS dawne miáſto Egiptu.

MENAçANT, m MENAçANTE, f. Minans, antis, omn. gen *Ovid.* GROZĄCY groźny, grożąca groźna. **Des lettres menaçantes* Litteræ minaces *Cic.* *Groźne liſty.

D'un ton menaçant. Minaciter. Minacius. adv. *Cic.* Voce minaci abl *Hor* Groźno, groźnie, grożąc.

MENACE, ſubſt. f. (*Peur qu'on veut donner à quelqu'un*) Minæ, arum, f pl. Minatiæ, arum, f. pl. *Cic. Plant.* GROZBA, groźność, grożenie **Des paroles pleines de menaces.* Verba plena minarum. *Hor.* *Słowa pełne groźby.

Faire des menaces à quelque un Intendere alicui minas *Hor.* Grozić komu odgrażać. **Je me moque de vos menaces.* Minacias tuas flocci facio. *Plaut.* *Drwię z twoich pogróżek, z groźb twoich ſię śmieię.

MENACER, V. act. (*Faire des menaces.*) Alicui minari, (or, aris, atus ſum) dep. Minitare, (o, as, avi, atum) neut. & Minitari dep Minas alicui intendere. *Tacit.* GROZIC odgrażać pogrozić. **On nous a menacé depuis le plus petit juſques au plus grand* Interminatum eſt nobis á minimo ad maximum. *Plaut* *Wszyſtkim nám od náymnieyſzego do náywiękſzego pogrożono **Il menaça la ville de mettre tout à feu & à ſang.* Urbi ferrum flammaque minatus eſt, *ou* ferro flammâque. *Cic.* *Groził miáſtu ogniem y mieczem **Il ne le menace pas de peu de choſe.* Malum illi haud leve minatur. *Cicer.* *Nie fraſzkami mu groził. **Menacer de faire mourir quelqu'un.* Mortem alicui minari *ou* minitari. Vitam interminari *Cic Plaut* *Grozić komu śmiercią.

MENACER, (*Donner des ſignes de quelque malheur qui eſt proche*) Minari. dep. acc. Portendere. act. acc. *GROZIC obiecywać rokować złe. **Menacer le peuple d'un changement.* Commutationem rerum populo portendere. *Odmianą grozić ludowi. **Les prodiges nous menacent de quelque grand malheur.* Ex oſtentis metus magnorum periculorum portenditur. *Cic.* *Widowiſka nám grożą wielkiem iákimś nieſzczęściem. **Pluſieurs malheurs nous menacent.* Multa impendere *ou* Imminent nobis mala. Nos mala impendent. *Cic. Ter.* *Wiele nieſzczęśliwości nád námi wiſi.

ON DIT. *Il nous menace il y a long-temps d'un grand repas*, ou *Il nous promet de nous donner un grand repas.* Jam diu eſt, ex quo in ſpem opiparæ cœnæ nos vocat. JUZ nám dawno ſię przechwala iákimś wielkim bankietem náktory nás ma záproſić.

ME'NADES, ſubſt. f (*Les Bacchantes, femmes épriſes de fureur, qui faiſoient des ſacrifices à Bacchus.*) Bacchæ mulieres fœm plur. MENADY białogłowy ſzaleiące w obrządkach pewnych zá Pogan od ofiarach ktore czynili od Bachuſowi.

ME'NAGE, ſubſt. m. (*Les meubles & les utenſiles d'une maiſon.*) Inſtrumentum domeſticum, I, *n.* Domeſtica ſupplex, *genit* domeſticæ ſupellectilis, f. RUCHOMOSCI ſprzęt domowy goſpodarſki porządek.

Faire le ménage. Domeſticam ſupellectilem inſtruere *ou* diſponere. In ſplendorem dare ſupellectilem. W ſprzęt domowy ſię ſporządzać

ME'NAGE, (*Le bien, le revenu pour la ſubſiſtance d'une famille.*) Res familiaris, *genit.* rei familiaris, f. Bona, orum, neut. plur. Res domeſtica, fœm. DOBRA dochod goſpodarſtwo rząd domowy. **Avoir bien ſoin du ménage.* Curare rem familiarem Impendere curam rei domeſticæ Vacare rei domeſticæ. *Phæd Cic.* *Mieć pilne ſtaranie o goſpodarſtwie. **Il n'y a perſonne qui entende mieux le ménage que luy.* Nullus eſt eo induſtrior in adminiſtrandâ re familiari. *Niemaſz nikogo ktoby ſię lepiey znał ná goſpodarſtwie nad niego. **Il vit avec ménage, il depenſe ſon bien avec économie.* Rem ſuam familiarem prudenter adminiſtrat. *Zyie uſzczędnie rządzi ſię dobrze nie traci. **Il donne tant par mois pour la dépenſe du ménage* Tantum argenti ſingulis menſibus impertit, in familiæ ſuæ alimenta. *Tyle daie ná mieſiąc ná rozchod domowy. **S'appliquer au ménage.* Applicare animum ad frugem. *Plaut* *Chwycić ſię goſpodarſtwa, w goſpodarſtwo ſię wprawować weiągać ſię.

MENAGE ſe dit auſſi (*des perſonnes qui compoſent une famille.*) Familia, æ, fœm GOSPODARZ goſpodarſtwo domowi. **Trois ménages ſont logez dans cette maiſon.* Tres familiæ hasce ædes habitant. *Trzech goſpodarzow mięſzka w tym domu

ME'NAGE ſe dit particulierement (*de la maniere de vivre des gens mariez.*) GOSPODARSTWO zgoda pomieſzkanie. **Ces deux jeunes gens ſont bon ménage, vivent bien enſemble.* Pax eſt inter hos conjuges. Conjunctiſſimè vivunt inter ſe *To młode ſtadło dobrze ſię rządzi dobre pomieſzka nie ieſt między oiemi *(*Le contraire eſt*, Iræ ſunt inter virum & uxorem. Inter illos diſſidium eſt *Ter.* *Ils ſont mauvais ménage*) *Złe z ſobą mięſzkaią. **Ces deux amis tiennent ménage enſemble.* Duo illi amici convictum habent ſimul. *Colum.* *Ci dway przyiaciele rázem ſię rządzą ieden koſzt wſpolny prowadzą.

ME'NAGEMENT, ſubſt. maſc. (*Le bon ménage, & le bon uſage qu'on fait des choſes*) Optima & prudens rerum adminiſtratio *ou* curatio *ou* diſpenſatio *ou* tractatio, onis, fœm Uſus, ûs, m *Cic Ter.*, OCHRONA czego ſzanowanie oáprzykład rzeczy groſza &c

ME'NAGEMENT, (*Maniere d'agir prudente & circonſpecte avec les perſonnes, & dans les occaſions qui ſe preſentent.*) Prudens & conſiderata agendi ratio. OSTROZNOSC wpoczynaniu ſobie z ludźmi w rożnych podaiących ſię okolicznościach **Il ne garde plus aucun ménagement.* Nihil dum reſpicit. *Pyad* *Już oá nie nie uważa. **Il n'a plus aucun ménagement pour luy, il ne le ménage plus.* Nihil amplius illum reſpicit Nullum reſpectum habet ad illum. *Cic.* *Już cale żadney uwagi nie ma ná niego.

ME'NAGEMENT, (*Sage & prudente adminiſtration des choſes*) Adminiſtratio Curatio Tractatio Diſpenſatio, onis, fœm. *Cic* RZĄD oſtrożność owaga przezorność.

ME'NAGER, V. act. & neut. (*Conduire ſon bien, ſa fortune avec prudence & ménagement.*) Diligenter rem familiarem curare *ou* adminiſtrare *ou* diſpenſare *ou* tractare, (o, as, avi, atum.) act *Cic.* Rei ſervire. neut. *Plaut.* RZĄDZIC ſię uważnie y przeſtrzegaiąc wſzyſtkiego zwłaſzcza rządzić ſię dobrze fortuną. **Il n'a pas eu toute la prudence qu'il devoit pour ménager ſon bien.* Minùs cautè & cogitatè rem ſuam tractavit. *Plaut.* *Nie zewſzyſtkim ſię dobrze rządził fortuną

ME'NAGER ſe dit figurément (*des autres choſes qu'on ménage ſagement.*) *Ménager ſa ſanté, ne la point prodiguer.* Valetudinem curare. Valetudini operam dare. Valetudini ſervire *ou* deſervire *ou* indulgere. Suſtentare ac tueri valetudinem. *Cic.* Valetudini parcere. OSTROZNIE ſobie poſtępować poczynać z czym ochraniaiąc przeſtrzegaiąc, Przeſtrzegać zdrowia ſwego ſzanować go nie tracić. **Ménager le temps.* Diſpenſare tempus. *Aſcon. Ped.* *Przeſtrzegać czaſu ochraniać. **Vous avez mal ménagé vôtre temps, vous avez mal*

pris

pris vos mesures. Non sat commodè divisa sunt temporibus tibi hæc *Terent.* *Zleś swoy czas wziął nie według czasu. *Menager la fortune avec adresse.* Dexretiùs uti fortunà. *Hor.* *Szanować szczęścia ostrożnie a nim sobie poczynać.

Je n'ay pas pû ménager le moindre moment sur mes grandes occupations pour vous aller voir. Ne minimum quidem temporis è summis occupationibus eripere potui, ut te inviserem. Ne momentum ullum temporis dividere potui ex meis occupationibus, qui te inviserem. Niemogłem y momentu czasu wolnego wziąć sobie przed zatrudnieniami wielkiemi, ábym był u ciebie.

Ménager son credit, en user avec reserve. Auctoritatem ac gratiam adhibere parciùs ac circumspectiùs agere. Ostrożnie powagą swoią szafować, ostrożnie iey zażywać, przestrzegać iey *Sa réputation.* Famæ parcere. *Terent.* * Przestrzegać Imięnia, sławy swoiey

Ménager les Interests de ses amis. Amicorum commodis, utilitatique servire. *Cic.* Przestrzegać interessow przyiaciół swoich. **Ménager ses amis, les employer avec discrétion, ne les pas mettre à tous les jours,* (*comme l'on parle familierement*) Non gravem nec molestum esse amicis. *Szanować przyiacioł nie szarzać niemi záłada ukazyą ich wdaiąc iáko potocznie mowią.

Ménager les esprits du peuple. Plebis animos permulcere ac tractare. *Liv.* ou regere. *Virg.* Ułymować sobie pospolstwo *Ménager la bourse de son ami.* Parcere crumenæ. *Oszczędzać mięszka worka przyiacioł ochraniać.

MÉNAGER *une affaire.* Negotium administrare ou gerere ou agere diligenter. *Cic.* WŁADNĄC czym rządzić wyrabiać co dokazywać.

Il a menagé l'affaire en deux jours de temps par le ministere d'un seul esclave gladiateur. Biduo per unum servum, & eum ex gladiatorio ludo confecit totum negotium. *Cic.* Wyrobił rzecz we dwa dni przez pewnego niewolnika szermierza

SE MÉNAGER, (*Menager ses forces, sa santé*) Sibi parcere. Se respicere. *Cicer.* SZANOWAC się przestrzegać zdrowia sił, lituwać ochraniać.

Je n'ay rien ménagé pour le rendre habile homme. Nihil pretio parsi, dum doctus fieret. Ni czegom nie litował ábym go słusanym człowiekiem oczynił. **Ne ménagez rien pour vostre santé.* Sumtui ne parcas ullà in re, quà ad valetudinem opus sit *Cicer* *Nie żałuy dla zdrowia swego. **Ménagez moy quelque place dans son amitié.* Mihi in eius amicitià locum aliquem obtine. *Cic.* *Postaray się wyrob mi uczyń mi mieysce iákie w przyiaźni w znáiomości iego domieść mię przyiaźni iego. **Il a ménagé cette entrevuë.* Curavit, ut in colloquium venirent, ou ut conferrent capita. *On się postarał o te rozmowienie się między niemi.

MÉNAGER *le terrain* (*dans le sens naturel*) c'est *Le bien pratiquer.* Solum doctè dividere. ZNAC się ná gruntach dobrze plac grunt iáki podzielić pomiarkować

MÉNAGER *le errain* (*dans le figuré.*) *User de son bien avec economie* Rem familiarem benè & frugaliter dispensare DOBRZE się rządzić fortuną z pomiarkowaniem.

MÉNAGER, (*Temperer.*) *Il a tellement ménagé la douceur & la severité, qu'il est venu à bout de ses prétentions.* Sic lenitatem & severitatem temperavit, ut quod animo intendebat, obtinuerit. TAK umiał záżyć dobrze łaskawości y surowości że náostatek dopiął swego, dokazał czego chciał.

MÉNAGER *les couleurs dans un tableau.* Industriè ac peritè colores nectere ou adhibere. Temperare scitè colores in tabellà. POMIARKOWAC dobrze farby w malowaniu w obrazie. **La lumiere & l'ombre sont fort bien ménagées dans ce tableau.* Scitè admodum ac solerter lumina & umbræ in hac picturà temperata sunt. *Swiatło y cienie dobrze bardzo pomiarkowane są w tym obrazie. **Les figures sont merveilleusement bien ménagées dans ce discours.* Suis locis aptissimè hæc oratio figuris mirabiliter est ornata ou illustrata ou illuminata *Mowa w ktorey wszystkie ozdoby wymowy bardzo doskonale są pomiarkowane.

SE MÉNAGER *avec quelqu'un,* (*User de ménagement & de circonspection en son endroit.*) Cum aliquo consideratiùs & circumspectiùs agere. OSTROZNIE z kim się obchodzić zważać ná kogo. * *Il a sceu se ménager auprès du Prince* ou *dans l'esprit du Prince.* Fuit industrius & solers in retinendà Principis benevolentià. *Umiał się otrzymać w łasce Páńskiey, umiał sobie co raz daley łaskę Páńską dla siebie záchować. **Cet homme ne sçait ménager personne.* Is homo nescit quemquam retinere. *Cic.* In omnes acerbus est & austerus. Nemini obsequitur ou obsecundat *Ter.* Neminem respicit. *Ná nikogo niedba ná nie ná nikogo nieuważa.

MÉNAGER, subst. m. (*Qui entend le ménage.*) Rei familiaris probus administrator. Peritus & intelligens administrator ou curator, masc. *Cic.* Homo frugi. Homo bonæ frugi. *Plaut.* Frugalis & hoc le. Frugalior & hoc frugalius. Frugalissimus, a, um. GOSPODARZ oszczędny ostrożny.

Le meilleur ménager de ceux de sa profession. Frugalissimus sui ordinis. *Cic.* Náylepszy gospodarz náyoszczędnieyszy z ludzi stanu swego.

Ils sont mauvais ménagers du bien d'autruy, & bons ménagers du leurs. De alieno negligentes, de suo diligentes. *Plin. Jun.* Cudzego nie żáłuią, swoie oszczędzaią.

Il est un peu trop ménager. Perparcè nimiùm sumtum facit. *Ter.* Przyskępszy. **Vous apprehendez qu'ils ne soient pas assez bons ménagers.* Metuis, ne ab te sint omissiores paulo ou ne non tam attenti sint ad rem, quàm satis est. *Ter.* *Boisz się o niego żeby nie był utratnikiem.

MÉNAGERE, subst. f. Quæ rem familiarem prudenter curat ou administrat ou dispensat. Mulier frugi. Frugalis mulier. GOSPODARNA Gospodyni dobra.

MÉNAGERIE, subst. f *ne se dit point en François pour* LE MÉNAGE, *ni pour* L'EPARGNE. NIE ZNACZY to słowo w Francuskim gospodarstwo ani oszczędność ále.

MÉNAGERIE, subst. f. (*Lieu destiné où l'on éleve & où l'on nourrit toutes sortes de bestiaux, & où l'on fait le ménage de la campagne.*) Palatium pecorosum, i, neut. *Prop.* Chora pecorosa, *genit.* chortis pecorosæ, fœm. *Var.* ZNACZY Folwark gdzie wielkie gospodarstwo.

MENDE, (*Ville épiscopale en Languedoc.*) Mimate, es, f. MAND Miasto y Biskupstwo w Langdockim.

Qui est de Mende. Mimatensis & hoc se. Ten ktory iest z Mandu rodem

MENDIANT, (*on prononce mandiant.*) masc. MENDIANTE, fœm. (*Celuy & celle qui demande l'aumosne.*) Mendicus, a, um *Cic.* Qui ou quæ rogat stipem. *Phad.* ZEBRZĄCY, żebrak, żebrząca żebraczka.

MENDICITÉ, (*on prononce mandicité.*) subst. f. (*Pauvreté jusques à demander l'aumosne*) Mendicitas, atis, f. *Cic.* Mendicatio, onis, f *Sen* ZEBRANINA żebractwo ubostwo. **Estre réduit à la mendicité.* Vilem redigi ad assem. *Horat.* *Przyiść do żebractwa. **Il se haste de se réduire à la mendicité.* Ad mendicitatem properat se detrudere. *Plaut.* *Spieszy się áby do ostatniego żebractwa przyszedł. **Se tirer de la mendicité.* Emergere ex mendicitate. *Cicer.* *Wyniść z ubostwa wybrnąć wydźwignąć się z między żebrakow.

MENDIER. (*on prononce* mandier.) V act. & n. (*Gueuser, demander l'aumone*) Mendicare, (o, as, avi, atum.) *Juv.* Assem ou stipem rogare. *Phad.* ZEBRAC z torbą chodzić po jáłmużnie.

MENÉE, subst. f. (*Secrete pratique de gens qui ont conspiré pour faire réussir quelque entreprise.*) Clandestinum consilium, ii. n. RADY skryte, konszachty, zdrady sztuki sposoby podstępy. **Tascher de ruiner quelqu'un par de secretes menées.* Oppugnare aliquem clandestinis consiliis. *Cic.* *Usiłować zgubić kogo skrytym podstępem.

MENER, V. act. (*Conduire, guider.*) Ducere. Deducere, (o, is, xi, ctum.) act acc. *Cic.* PROWADZIC, wieść wodzić. **Mener battant une armée jusques aux retranchemens.* Exercitum ad vallum agere. *Cæs.* *Prowadzić woysko z bębnami áż pod szańce. **Mener paistre le bétail.* Pecus ducere ou agere ou propellere in pabulum. *Cic* ou exigere pastum. *Var.* *Prowadzić wyprowadzić bydło w pole ná paszą. **Le mener boire.* Ad bibendum ou ad aquam pecus appellere. Pecus agere potum. *Var.* *Prowadzić ie do wody.

MENER, (*Conduire, voiturer par charroy ou autrement.*) Vehere. Convehere, (ho, his, vexi, vectum.) act. acc. *Cic.* WIESC wozić

MENER, (*Poursuivre une personne en la mal-traitant & l'opprimant.*) Agere. Agitare. Versare. act. acc. *Ter.* PRZESLADOWAC wodzić sobie kogo. **Il nous a mal-menés* ou *mal traittés.* Durè & acerbè nos habuit. Malè ou pessimis modis habuit ou tractavit. *Plin. Jun.* *Zle się známi obszedł. **Je le meneray tambour battant* ou *comme il faut, si je vis.* Hunc ego agitabo ou versabo, si vivo, probè. *Plaut.* * Powiodę iá go po swoiemu inaczey, bylem pożył, náuczę iá go.

MENER se dit figurément en ces manieres de parler, &

s'exprime *par les verbes* Agere *ou* Ducere. *Ter.* PROWADZIC wieść. °*Vous menez une vie délicieuse comme il sied bien à des personnes de vostre âge, faisant bonne chere & vous divertissant.* Musicè agitis ætatem, ita ut vos decet, vino & victu probè. *Plaut.* Vitam Chiam agitis. *Petr.* °Wiedaiesz sobie życie wesołe iáko ludziom w tym wieku przyzwoita ciesząc się ochotuiąc. (°*Les habitans de l'Isle de Chio estoient fort voluptueux.*) (°Obywatele miásta Chio bardzo wieley byli roskosznicy)

Dès le moment qu'un homme mene une vie reguliere, d'abord sa maniere d'agir, qui est entierement opposée a celle des libertins, luy attire l'aversion, estant difficile d'approuver ce qui ne quadre pas à nos sentimens. Si qui vitiorum omninm inimicus, rectum iter vitæ cœpit insistere, primum propter morum differentiam odium habet, nemo enim probat diversa. *Petr.* Ják tylko człowiek pomiarkuie się y trochy porządnieysze życie prowadzić zácznie, záraz się to rospustnym niepodoba, bo trudno to chwalić, co się nám nie zdaie.

Mener quelqu'un à son sentiment. Dirigere *ou* perducere aliquem ad suam opinionem. *M. Ant. ad Cic.* Przywieść kogo pociągnąc go ná prowadzić ná swoie zdanie, (Przysłowie polskie niesie Przerobić go ná swoie kopyto,

MENER se dit encore au figuré (*de la conduite des esprits & des affaires.*) Rem *ou* negotium agere *ou* tractare *ou* gerere. REY wodzić w czym rządzić prowadzić co powodować. °*Mener mal ses affaires, conduire mal sa barque comme l'on parle dans le familier*) Rem suam minus cogitatè tractare. *Plaut.* °Zle się rządzić. °*Mener quelqu'un par le nez.* Ducere aliqnem. *Cas* Docere aliquem phaleratis dictis. Ducere dolis. *Ter.* Ductare aliquem frustrà. *Plaut.* °Wodzić kogo zá nos. °*Se laisser mener par quelqu'un.* Duci ab aliquo. °Dać się zá nos komu wodzić. °*Estre mené par la récompense.* Duci mercede aut præmio *Cic.* °Uwodzić się nádgrodą zyskiem zápłatą. °*Un bon juge ne se doit laisser mener ni par l'interest, ni par les femmes.* Candidus judex nec pecuniâ nec mulieribus duci debet. °Dobremu sędziemu áni darkiem áni miłością uwodzić się nie trzeba.

ON DIT en ce sens, qu'*Un intendant mene toutes les affaires d'une maison, & une femme mene tout le ménage.* Agens rem omnem familiarem administrat & regit, mulier totam familiam regit & moderatur. PODSTAROSCI, Ekonom, wszystkim rządzi w domu, Białogłowa wszystkim rządzi, wszystkie gospodarstwo prowadzi.

ON DIT, *Menager grand deuil de la mort d'un Prince.* Ademptum Principem lugere *ou* plangere ZAŁOBĘ wielką nosić po śmierci Páná °*Mener une grande joye à la nouvelle d'une victoire.* Ingenti lætitiâ efferi ob victoriam. *Cic.* °Radość wielkość czynić z iákiego zwycięstwa.

ON DIT qu'*Il faut se laisser aller selon que le vent ou la fortune nous menent.* Prout dat ventus, eainde velom verti debet. Unde aliquis flatus ostenditur, vela danda sunt. Trzeba iść zá wiatrem płynąc zá wiatrem, iák zawieie zá szczęściem.

Mener bien du bruit devant une une maison, Crier & tempester. Ante ædes facere convicium *Ter.* Hałasować krzyczyć wołać hałas wielki prowadzić przed domem iákim.

MENESTRIER, subst. masc. (*prononcez* MENéTRIER.) vieux mot pour *Un joueur de violon* ou *d'autres instrumens à cordes.* Tibicen, inis, masc. *Plaut.* SKRZYPEK prosty.

MENEUR, subst masc (*Qui mene*) Ductor, oris, masc. OD PODAWANIA ręki sługa, kawaler.

MENIN, subst masc MENINE, subst. fœm. (*Mot venu d'Espagne, où l'on nomme* Meninos, *c'est à dire* Mignons *ou* Favoris *de jeunes enfans de qualité qu'on met auprès des Princes pour estre assidus à leur faire la cour*) Principis honorarius cultor, masc. (*au feminin* Cultrix, icis, fœm.) Puer honorarius, i, masc. WYCHOWANI ná dworze Krolewskim y Xiążąt udzielnych.

MENOTTES, subst. f pl. (*Fers qu'on met aux mains des criminels.*) Manicæ, arum, f. pl. *Hor.* MANELE Kaydanki ná ręce dybki żeleżki.

MENSONGE, (*on prononce* mansonge.) subst. m. (*Menterie étudiée*) Mendacium, ii, n, KŁAMSTWO szalbierstwo dobrowolne. °*Un leger ou un petit mensonge.* Mendaciunculum, i, n. *Cic.* °Małe kłamstwo.

Dire un mensonge Dicere mendacium. *Cicer.* Kłamstwo powiedzieć. °*Faire un mensonge.* Facere *ou* confiare *ou* componere mendacium *Cic.* °Kłamstwo popełnić. °*Je ne ferois pas un mensonge pour tous les biens ou pour tout l'or du monde.* Ut mentiar, nullius patrimonium tanti facio. *Petr.* °Niechciałbym niedopuściłbym się kłamstwa zá wszystkie skarby całego świata. °*Le mensonge n'est pas mon vice, ce n'est pas mon vice que de mentir.* Non est mentiri, meum. *Ter.* °Nie mam tego do siebie ábym miał kłamać.

MENSTRUES, (*on prononce* manstrues.) subst. f. pl. (*Les ordinaires des femmes.*) Menstrua, uorum, n. pl. *Cels.* Menstrua muliebria, n. Menstrui cursus, m. plur. *Plin.* MIESIĘCZNY krwotok białogłow miesiące czas białogłoski.

MENSTRUAL, (*on prononce* manstrual.) masc. MENSTRUALE, f. CZAS białogłowski. °*Sang menstrual.* Sanguis menstrualis, m *Cels.* °Choroba miesięczna krwotok

MENTALE, adject. fœm. (*Qui se fait dans l'esprit par la contemplation.*) comme *L'oraison mentale.* Mentis oratio, onis, f. UMYSŁOWY bogomyślny, iáko modlitwa umysłowa rozmyślanie nábożne, °*Faire l'oraison mentale.* Mente Deum orare. °Rozmyślanie odprawiać.

MENTALEMENT, adv. (*on prononce* mantalemant.) (*Dans l'esprit.*) Solâ mentis cogitatione. abl. MYSLĄ umysłem.

MENTERIE, (*prononcez* manterie.) subst. fœm. (*Mensonge.*) Mendacium, ii, neut. *Cic.* KŁAMSTWO szalbierstwo łgarstwo.

(Mot bas.) Słowo proste podłe.

MENTEUR, (*on prononce* manteur.) subst. m. (*Qui ment, qui fait un mensonge.*) Mendax, acis, com. gen. *Cic.* Vanus, a, um. *Virg.* KŁAMCA łgarz

MENTEUSE, subst. f. Mendax, acis, f. *Cic.* ŁGARKA.

MENTHE, (*on prononce* manthe.) subst. fœm. (*Herbe odoriferante.*) Mentha, æ, fœm. *Plin.* MIĘTA. °*Menthe sauvage.* Mentha silvestris, fœm. *Plin.* °Mięta polna ziele.

MENTION, (*on prononce* mantion) subst. f. (*Memoire souvenir des personnes & des choses.*) Mentio, onis, f. *Cicer.* WSPOMNIENIE wspominanie. °*Faire mention d'une personne.* Alicujus *ou* de aliquo mentionem facere *ou* habere. *Cic.* °Wspomniec wzmiankę uczynic o kim. °*Venir à faire mention.* In aliquam mentionem incidere *Cicer.* °Przyszło do wzmianki do wspomnienia. °*La loy n'en fait point mention, n'en dit rien.* Hæc non appellantur in lege. *Cicer.* °Prawo o tym nie wspomina wzmianki nie czyni.

MENTIONNER, (*on prononce* mantionner.) V. act. (*Faire mention.*) Facere *ou* habere mentionem alicujus rei *ou* de re aliquâ. Meminisse alicujus. *Cic.* WSPOMNIEC námienić wzmiankę uczynić.

MENTIR, (*on prononce* mantir.) V. neut. (*Faire ou dire un mensonge*) Mentiri, (ior, iris, itus sum.) dep. Mendacium dicere. *Cic.* KŁAMAC łgać zmyślać. °*Si je ments, je veux que Dieu me punisse.* Ego si mentior, genios meos iratos habeam. *Petr.* °Jeżeli łgę zmyślam kłamam niech mię Bog skarze. °*Il ment comme un arracheur de dents.* Ampliter mentitur. *Plaut.* Est Parthis mendatior. *Hor.* °Łże oczywiście, wierutny szalbierz. °*Mentir à son préjudice.* Adversum se mentiri. *Plaut.* °Nałgać zełgać z szkodą własną. °*Mentir pour faire plaisir à quelqu'un.* Accommodare alicui mendacium. *Cicer.* °Zełgać dla przysługi czyiey skłamać zmyślić. °*Pour son profit.* Mentiri emolumenti sui causâ. *Cic.* °Zełgać dla pożytku swego. °*Faire connoistre que l'on ment en changeant de visage.* Vultu & trepidatione mendacium prodere. *Petr.* °Wydać się że kto kłama twarzą miną strachem, °*Si je ments, c'est mon ordinaire ou ma coustume.* Si dixero mendacium, solens meo more fecero. *Plaut.* °Jeżeli łgę zwyczaynie to czynię według swego zwyczaiu.

Que me serviroit-il de mentir? Quid mihi boni sit, si mentiar? *Ter.* Ná co by mi się zdało łgać?

A N'EN POINT *mentir*, ou *Pour n'en point mentir*, *Pour dire la vérité.* Ne mentiar. Verè ut dicam. Ut verum dicā. Ut dicam ex animo quod sentio. *Cic.* PRAWDĘ mowiąc szczerze mowiąc áby nie zełgać. °*Sans mentir.* Verè. Profectò adv. *Cic.* °Nie zmyślaiąc prawdziwie szczerze mowiąc.

MENTON, subst. m. (*Le bas du visage.*) Mentum, i, neut. *Cic.* BRODA podbrodek.

MENU, m. MENUë, f. (*Petit.*) Minutus. Minutulus, a, um. DROBNY DROBNA. °*Des lettres menuës.* Minutæ litteræ. Litterulæ minutæ. *Cic.* °Litery drobne drobne pisanie. °*De la monnoye ou de la petite monnoye.* Minutum argentum. *Plaut.* °Drobne pieniądze moneta. °*Le menu fruit, (comme le bled opposé à pois, féves.)* Fruges minutæ, f. pl. *Cic.* °Drobne ziarno násiona drobne.

MENU comme on 'fobſtanrif *Par le menu, en détail.* Singulatim. Singillatim. Particulatim. adv. *Cic.* CZĘSCIAMI po częśći po kawałku a oſobna.

MENU comme adverbe. *Hacher menu.* Minuté *ou* minutim interere. POSIEKAC drobno. °*Cou-per menu.* Minutè fecare *ou* concidere. *Cat.* °Pokraiać drobno. °*Bgiſer menu.* Minutim commiauere. *Colum.* ° Porſuc drobno miáłko ná proch.

MENU, (*Mince, delié.*) Exilis & boc exile. Tenuis & hce tenue. CIENKI ſubtelny. °*Elle a la taille menuë* ou *déliée.* Exili eſt aut exiguâ ſtaturâ. °Subtelnego ſtanu ſtan ma cienki ſubtelny. ° *Vne pluye menuë.* Pluvia tenuis. *Virg.* °Deſzcz drobny.

LE MENU *peuple, La populace.* Minutus popplus. *Petr.* Plebs, *genit.* plebis, f. Plebecula, *genit.* æ, f. Infima molritudo, f. Vulgus, gi, n. & m. *Cic.* Infima plebs. *Phad.* POSPOLSTWO.

MENUISERIE, ſubſt. f. (*L'art de Menuiſerie*) Ars operis inteſtini faciendi, f. STOLARSTWO rzemioſło

MENUISERIE, (*Le bois travaillé.*) Inteſtinum opus, *gen.* inteſtini operis, n. *Var.* Ligneum opus elegantius & politius, n. *Vitr.* STOLARSTWO robota ſtolarſka heblowana

MENUISIER, ſubſt. m. Faber operis inteſtini, *gen.* fabri, m. *ou* artifex, ficis, m. Minurarius, ii, m. STOLARZ.

MEON, ſubſt. m. (*Plante médecinale qui entre dans la thériaque*) Anethum tortuoſum, i, n. OLESNIK ziele do dryakwi wchodzące.

MEOTIDE, *ou* LES PALUS MEOTIDES, (aujourd'huy *Mer de Zabaque* ou *de Tana.*) Palus Mœotica, *genit.* paludis Mœoticæ, f. Mœotis, idos, & idis, fœm. (*à l'accuſatif* Mœotidem *ou* Mœotida & Mæotin.) MORZE álbo Jezioro Tatarſkie.

MER, (*on prononce l'e*) ſubſt. f. (*Grand reſervoir de tout l'élement de l'eau, qui environne la terre.*) Mare, *gen.* maris, n. MORZE. ° Æquor. Marmor, oris, n. (*qui ſignifie proprement la ſurface de la mer lors qu'elle eſt calme & unie comme un miroir.*) °Morze ſpokoyne. °Altum, l, n. (*pour dire, La pleine mer.*) °Głębokość morza. ° Salum, l, n. (*à cauſe de la ſalure de ſes eaux;*) °Męty odmęty piany morſkie.

La mer mediterranée, (*qui s'étend entre l'Europe, l'Afrique & l'Aſie.*) Mare mediterraneum, *gen.* maris mediterranei, n. Mare internū, n. Sinus mediterraneus, *gen* ſinûs mediterranei, m. *Plin.* Morze Europeyſkie ſrzodziemne w poſrzodku między Europą Afryką y Azyą płynące.

La mer Oceane, ou *l'Ocean.* Mare oceanum, n. *Caſ.* Oceanus, i, m. *Cic.* Morze wielkie poſpolite w ktore wſzyſtkie inſze morza y rzeki wpadaią. *Ocean*

La haute mer ou *la pleine mer.* Altum *ou* apertum mare. *Cic, Liv.* Głębia morſka. Srzod morza.

MER MAJOUR ou LE PONT EUXIN. Mare Euxinū, neut. Pontus. Pontus Euxinus, *gen.* pontis Euxini, maſc. MORZE czarne.

MER CASPIENNE, *ou* MER DE SALA. Mare Caſpium *ou* Hyrcanum. MORZE Azyańſkie, Chwaleńſkie morze.

MER ROUGE *autrement* ARABIQUE, *ou* VERMEILLE, (*eſt un golphe de la mer Oceane enfermé entre l'Arabie & l'Ethiopie.*) Mare rubrum. MORZE czerwone odnoga álbo zároka morza wielkiego to ieſt Oceano między Arabią y murzyńſką ziemią. °Mare Erythræum. (*d'un ancien Roy d'Arabie, nommé Erythrus.*) °Toż ſamo morze Czerwone inaczey Erytreyſkie rzeczone od Krola Arabſkiego Erytra.

ON APPELLE, *Port de mer,* (*les villes & les endroits où peuvent aborder les vaiſſeaux.*) Portus, ûs, m. Statio, onis, f. *Cic. Virg.* PORTEM y Portowym miáſtem zowią miáſta y mieyſca kędy okręty wygodnie ſtawać y przylądować mogą.

COSTES ou *rivages de la mer,* (*Toutes les terres qui ſont le long de ſes bords.*) Littora, orum, n. plur. Ora maritima, æ, f *Cic.* LĄD morſki Brzeg wſzyſtek co ſię ciągnie ponád morzem Reką, lub wodą.

GOLPHES ou *Anſes de mer.* Sinus, ûs, m. *Hor.* ZATOKI morſkie.

ON APPELLE, *Pleine mer & haute mer,* (*celle qui eſt fort éloignée de la terre.*) Altum. Altum mare, neut. Srzodmorza, głębia ſama °*Cingler en pleine mer, Tirer à mer.* Dare vela in altum. *Virg* °Puśćić ſię ná głębią.

Quand le flus arrive, on dit que *La mer monte;* & on l'appelle *Baſſe mer, quand elle s'en retourne.* Æſtus maritimi accedentes & recedentes. *Cic.* Accedens mare, & recedens. *Plin* Przybywanie wody ná morzu wzbieranie morza. Uſtępowanie morza opadnienie wody morſkiey.

ON DIT que *La mer eſt groſſe,* qu'*Elle eſt enflée, émuë, agitée des vents ou de la tempeſte.* Iratum mare. *Hor.* ou procelloſum. *Sen.* ou turgidum ou tumultuoſum. *Hor* ou ſollicitum. *Virg.* MORZE Burzliwe Burza ná morzu náwałność. °(*Le contraire eſt* Mare tranquillum. *Stat.* ou pacatum. *Virg. Une mer tranquille.*) ° Morze ſpokoyne ciſza ná morzu ſpokoyność

ON APPELLE, *Coup de mer,* (*les violentes agitations des flots, qui battent les vaiſſeaux & le rivage, & ſouvent les renverſe.*) Violenti fluctus maris, m. pl. SZTURM morſki kiedy ſię fale obiiaią o brzegi álbo y o okręty y one wywracaią.

UN HOMME *de mer,* (*Qui habite près de la mer, Qui eſt voiſin de la mer.*) Maritimus, i, m. *Cic.* BLISKO morza mięſzkaiący, nádmorzanie co po nadmorzem; iáko mowięmy nádwiślanie co po nádwiślu mięſzkaią.

ESCUMEUR *de mer,* (*Pirate.*) Pirata, æ, m. Qui infeſtum habet mare. *Caſ.* MORSKI rozboynik naiezdnik.

MAISTRE *de la mer,* (*qui eſt le plus fort ſur la mer.*) Potentior maris. *Liv.* Qui maria tenet. PANUIĄCY ná morzu, Pánowanie nád morzem maiący, Pán morza.

ALLER, *Se mettre* ou *monter ſur mer.* Peragrare claſſibus *ou* navibus maria. Pergere per mare. Ambulare maria. *Cic.* Per mare iter facere *Ovid.* Secare *ou* ſulcare mare *Hor Virg* Conſcendere navem *ou* in navem Navigationi ſe committere. *Cic.* PRZEBYWAC przepłynąć morza lawirować po morzu.

DE MER. Marinus. Maritimus. a, um. *Colum.* MORSKI. °*Eau de mer.* Aqua maris. Aqua marina. *Plin.* °Woda morſka.

Combat de mer ou *ſur mer.* Prælium maritimum. Certamen navale, n. *Cornu.* Pugna navalis, f. *Cic.* Woyna okrętowa ná morzu.

MER ſe dit figurément en ces expreſſions, *Nous ſommes dans le monde comme dans une mer orageuſe, agitez par nos paſſions* Sumus in hac vita quaſi in procelloſo mari effrenatis noſtris libidinibus agitati *ou* jactari. MORZE *niewłaśnie.* Ná tym świecie ieſteśmy iák ná morzu burzliwym rożnych paſſyi náwałnośćiami tám y ſam ciſkani. ° *Les ſecrets de Dieu ſont une mer, où l'eſprit de l'homme ſe perd.* Arcana Dei, mare aliquod immenſum, in quo hominis mens immergitur. °Taiemnice Boſkie ſą przepaśćią iedną, rozum ich żaden niedoścignie, w nich przepada

ON DIT proverbialement, *Chercher quelqu'un par mer & par terre, le chercher de tous les coſtez* Mari terrâque aliquē quærere. *Plaut.* SZUKAC kogo wſzędzie.

MERCENAIRE, adject. m. & f. (*Qui ne fait rien qu'en veuë du gain & par intereſt*) Mercenarius, a, um JURGIELTNIK iurgieltowy człowiek co nie ſtąpi darmo żeby mu niezapłacić. ° *Des témoins mercenaires.* Mercenarii teſtes. *Cic.* °Swiadkowie przekupieni iurgieltowi.

MERCENAIRE, (*Homme de journée*) Mercenairius, ii, m. *Cic Petr.* Operarius, ii, m. NAIEMNIK robotnik ná dzień náięty

MERCENAIREMENT, adv. (*D'une maniere mercenaire*) Lucri ſpe *ou* gratiâ. Przekupionym przedarowanym náiemnym omyſłem nádzieią zyſku.

MERCERIE, ſubſt. f. (*Menuë marchandiſe.*) Minutæ merces, *genit.* minutarum mercium, f. pl. DROBNY towar wſzelki kramarſki.

MERCIER, ſubſt. m. (*Marchand qui vend de la mercerie, comme ruban, fil, ſoye &c*) Minutarum mercium mercator, oris, m. Seplaſiarius, ii, m. KRAMARZ co drobny towar przedaie iáko to táſiemki nići iedwab &c.

ON DIT proverbialement, *Petit mercier, petit panier.* Parvum parva decent. *Hor.* MOWIĄ przyſłowiem iáki Pán táki kram to przyſłowie w Francuſkim inſzy ſens ma niż w Polſkim.

MERCREDY, ſubſt. maſc. (*Le troiſieme jour de la ſemaine.*) Dies Mercurii, *genit.* diei Mercurii, m. SRZODA trzeci dzień w tygodniu

(Il a eſté ainſi nommé à cauſe que la Planete de Mercure y domine dans ſa premiere heure, ſelon l'opinion de ceux qui admettent des heures lunaires.) W Francuſkim y łacińſkim názwany ten dzień od Merkuryuſza dla tego że pierwſza godzina dnia w ten dzień ieſt pod pánowaniem Merkuryuſza we-

według rozumienia tych co godziny Xiężycowe trzymaią.

MERCURE, subst. masc. Mercurius, ii, masc. *Cicer.* MERKURYUSZ.

(C'estoie un Dieu fabuleux de l'Antiquité, fils de Jupiter & de Maia, qui presidoit au negoce & à l'éloquence. C'est pour cela que les gens de negoce & les gens de lettres s'appellent *Mercuriales*, masc. plur. *Horat.* *Voyez* LE DICT. DES ANTIQ.) Bożek baieczny starożytności Pogańskiey Syn Jowisza y Maiey, zwierzchność maiący nád handlami y krasomowstwem, skąd ludzi uczonych y kupieckich zowią Merkurynszowemi ludźmi.

MERCURE, (*La plus petite des planetes, qui fait son cours autour du soleil*) Mercurii stella, æ, f. Mercurius, ii, masc. MERKURYUSZ náymnieysza z Plánet siedmiu, bieg swoy odprawniąca około słońca.

MERCURE, ou *Le vif argent.* Argentum vivum, i, neut. MERKURYUSZ żywe srebro.

MERCURIALE, subst. f. (*Herbe médicinale dont il y a deux especes, l'une masle appellée* Mercurialis; *& l'autre femelle nommée* Parthenion, ii, n) SZCZYR ziele dwoiakiego rodzain samiec y samica *Partenium* łacinskie nie znaczy *szczyr* ále marunę.

Mercuriale sauvage. Brassica canina. Mercurialis silvestris *Plin* Bazankaziele.

MERCURIALE, subst. f. dans les Parlemens & dans les Presidiaux, (*Réprimande qui se fait les mercredis après l'ouverture des audiences, où les Gens du Roy exhortent les juges à rendre la justice, & blasment les mauvaises procedures, & les chicannes des gens de justice.*) Solemnis animadversio *ou* reprehensio, fœm UPOMNIENIA urzędowne sądowe Tákie upomnienie y strofowania ná każdey audyencyi co Srzoda bywaią w Francuskich Parlamentach y sądach głownych: do sprawiedliwości pobudzaiące sędziow, á strofuiące w nich zły postępek w sądzeniu y sprawiedliwości czynieniu.

EN CE SENS on dit, *Faire une mercuriale à quelqu'un, (parlant des superieurs à l'égard de leurs inferieurs, lors qu'ils leur font quelque reprimande.)* Verbis objurgare *ou* castigare aliquem. *Voyez* REPRIMANDE. STROFOWAC kogo złáiáć, zmyć mu głowę bez ługu, mowiąc o surowym karczeniu y strofowaniu ktore starsi y przełożeni czynią swoim podległym.

MERCY, subst. fœm. (*Grace qu'on demande à celuy qu'on a offensé.* Venia, æ, f. ODPUSC proszę. **Je vous crie mercy, je vous demande pardon.* Oro te veniam. *Cicer.* Posco te veniam. Imploro veniam. *Virg Cicer.* * Zmiłuy się przepuść proszę

(Ce mot se dit rarement en ce sens, mais bien dans ces expressions suivantes: comme. To słowo Francuskie rzadko się w tym rozumieniu záżywa, ále záżywaią go w nástępuiących sposobach iáko.

A LA MERCY. Arbitrio, *avec un genitif.* NA WOLą ná szczęście ná los co wola. **Se rendre à la mercy du vainqueur, à sa discretion* Se victori reddere. *Cic.* Victoris arbitrio se permittere. *Liv.* In victoris arbitratum se dedere. *Cæs.* *Oddać się ná wolą zwyciężcy ná iego pomiarkowanie y dyskrecyą ná iego łaskę. **Estre exposé à la mercy des vents.* Futenticus ventis objici. *Wystawiony ná impet wszystkich wiatrow.

MERCY se joint avec quelques mots qui sont des adverbes ou des substantifs, comme *Dieu mercy j'ay de quoy fournir à cette dépense.* Est diis gratiâ, unde hæc fiant. *Ter* CHWAŁA Bogu, mam z kąd koszt łożyć. **J'ay bien disné, Dieu mercy & à vous.* Bene pransus sum. Deo & tibi gratiæ. *Dobrzem się ná iadł dzięka Bogu y tobie.

GRAND *merci,* (*parlant à ceux qui nous font du bien.*) Grates *ou* gratias ago *Cic Plaut.* Gratia tibi. *Plaut.* (*on sous-entend* fit) WIELCE dziękuię.

MERDE, subst f. (*Excrement de l homme.*) Merda, æ, f. *Hor* GNOY łayna stolec ludzki oenoiste.

ON DIT proverbialement, *Plus on remue la merde, plus elle sent,* pour dire qu'*Il ne faut point approfondir une affaire où il y a de l'ordure.* Noli movere Camarinam. (*proverbe Latin: c'estoit un marais fort puant & fort sale.*) PRZYSŁOWIE im kto bardziey gnoisko rościera tym bardziey śmierdzi to iest nie trzeba gmerać y szperać w tákich rzeczach ktore są z ochydą swoią Kamaryna było bagnisko bardzo smrodliwe.

MERE, subst. fœm (*Celle qui a engendré*) Mater, tris, fœm, Genitrix icis, fœm. Parens entis, f. MATKA ta co rodziła.

Qui a encore son pere & sa mere. Patrimus & matrimus, a. *Liv.* (*ce qui se dit d un fils & d'une fille.*) Jeszcze maiący oyca y matkę.

MERE NOURRICE. Mater *ou* Nutrix, fœm. *Plaut.* Quæ puerum nutrit admoto ubere. MAMKA ta co karmi.

MERE *de famille.* Mater familiâs, *genit.* matris familiâs, f *Cic.* GOSPODYNI

GRAND'MERE, *ou* MERE GRAND, (*Du costé du pere.*) Avia paterna, æ, f. BABKA z oyca. **Grand' mere, (du costé maternel*) Avia materna. *Babka z matki.

BELLE MERE, (*Marastre à l'égard des enfans du premier lit.*) Noverca, æ f. *Cic.* MACOCHA.

BELLE MERE, (*à l'égard du mary & de la femme qu'on a épousé.*) Socrus, ûs, fœm, *Cic.* TESCIA świekra babka żenina.

LA GRAND'MERE *de sa femme.* Magna socrus, fœm. TOZ samo świekra.

LA SœUR *de ma mere* ou *ma tante,* (*du costé maternel.*) Matertera, æ, f. *Cicer.* CIOTKA siostra matki. **Du costé du pere.* Amita, æ, f *Cic.* *Stryienka siostra oyca.

Qui a tué sa mere. Matricida, æ, masc *Cic.* Záboyca matki. **Le meurtre de sa mere.* Matricidium, ii, neut. *Cic.* *Záboystwo matki.

MERE, (*en parlant des oiseaux & des autres animaux.*) Mater. *Phæd.* Matrix, icis, f. *Colum.* SAMICA Ptak

MERE, (*à l'égard des arbres & des plantes.*) Mater. Matrix, f *Var. Suet.* SAMICA Drzewo, ziele.

MERE, pour *La matrice,* (*la partie de la femme où se forme le fœtus.*) Matria, f. *Colum.* Vulva, æ, f. MACICA w żywocie białogłowskim gdzie się płod záwięzuie y dochodzi, łożysko

LE MAL *de mere* Strangulatio vulvæ, f. Strangulatus, ûs, masc Vulvæ tormentum, i, neut. *Plin.* MACICZNA choroba duszenie

LA DURE MERE, mot d'anatomie. (*Membrane qui enveloppe le cerveau.*) Dura mater, *genit.* duræ matris, f. Meninx exterior, *genit.* meningis exterioris, f. BŁONKA mozgowa zwierzchnia.

LA PIE *mere* Pia mater, Meninx interior. BŁONKA mozgowa spodnia

MERE se dit aussi (*des causes morales des vices & des vertus.*) comme *La sagesse est la mere de tous les biens.* Sapientia omnium bonarum rerum mater. *Cic.* MATKA niewłaśnie co do obyczaiow cnot y występkow (náprzykład) Mądrość iest to początek wszelkiego dobrego matka dobr wszelkich **La Grece est la mere & l'inventrice de toutes les sciences* Scientiarum mater Græcia, omnium doctrinarum inventrix. *Cic.* *Grecya matka wszystkich náuk. **La défiance est la mere de la seureté* Securitatis mater diffidentia. *Ostrożność matka bespieczeństwa

MERE-GOUTTE, (*Vin de mere-goutte, le plus pur du vin, qui sort de la cuve sans estre foulé.*) Vinum protropum, i. n. Mustum sponte defluens. *Plin.* WINO przednie treść wina sama.

MEREAU, subst. masc. (*Une marque qui est ordinairement de plomb, qu'on donne aux Chanoines pour marquer leur assistance à certaines fondations.*) Calculus, i, masc. *Plin.* ZNACZEK ktory rozdaią Kánonikom ná swoich powinnościach będącym.

ME'RIDA. (*Ville autrefois de Portugal, & maintenant dans la nouvelle Castille.*) Emerita, æ, fœm. *Plin.* MERYDA Miasto przed tym Portugalskie, teraz nowey Kastylii.

ME'RIDIEN, subst. masc (*Grand cercle de la sphere artificielle qui passe par les deux poles du monde, & le zenith & le nadir du lieu où l'on se trouve.*) Meridianus circulus, i, m. POŁUDNIOWY Pas wielki Sfery przez obiedwie osi niebieskie przechodzący, oraz punkt wschodowy, y połnocny każdego mieysca gdzie się kto znáyduie znayduie.

ME'RIDIENNE, subst. fœm. (*Le repos qu'on prend après avoir disné.*) Somnus de meridie, masc. Meridiatio, onis, fœm. *Cic.* POŁUDNIE spoczynek południowy. **Faire la meridienne.* Meridiari, (or, aris, atus sum.) dep. *Suet. Cels.* *Południe odprawować południować.

ME'RIDIONAL, masc. ME'RIDIONALE, f. (*Du midy.*) Meridianus. Austrius, a, um. Australis & hoc le. *Plin. Cicer.* POŁUDNIOWY od południa

MERITE, subst. m. (*Assemblage de plusieurs belles qualitez, qui donne de l'estime à une personne.*) Meritum, i, neut. *Ter.*

Ter. Promerirum,i,n. *Plaut.* Dignatin,onis,f. *Tacit.* Virtus, uris, fœm. *Cic.* ZACNOSC godność zebranie wielu pięknych przymiotow w oſobie iákiey.

C'eſt un homme d'un mérite accompli, & qui eſt ſans défaut Ad unguem factus homo. *Hor.* Zácnośći wielkiey człowiek ze wſzech miar y bez przyſády, bez ále.

Nous conſiderons toûjours voſtre mérite, ſeparé de voſtre fortune Te non ex fortunâ, ſed è virtute ſemper pendimus. *Cic.* Uważamy záwſze godność twoię nie pátrząc ná ſzczęście y fortunę. **Je ne puis rien dire qui ne ſoit fort au deſſus de ton mérite.* Nunquam ita magnificè quidquam dicam, quin virtus tua ſuperet. *Ter.* *Nie mogę nie powiedzieć coby wyrownać mogło godności twoiey. **Voſtre ſeul mérite m'engage à vouloir eſtre voſtre ami.* Tibi me virtus tua amicum fecit. *Horat.* * Sama mię godność twoia pociąga ábym ci był przyiacielem. **Il s'eſt fait de la réputation par ſon propre merite.* Propriâ virtute, ou propriis meritis, ſibi famam confecit. *Sławę ſobie uczynił włáſną godnością ſwoią. **Il s'eſt fait par là un mérite auprès de vous.* Eo beneficio promeritus eſt ſibi, ut debeas. Eo beneficio voluit à te inire gratiam.*Ter.* *Obowiązał cię ſobie przez to. **Je ne prétends pas me faire un merite de cecy auprès de vous.* Ego haud quaquam poſtulo abs te id gratiæ mihi opponi.*Ter.* *Nie ſzczycę ſię tym przed tobą.

On ne le peut aſſez louër par rapport à ſes mérites. Nunquam ſatis dignè pro virtutibus laudari poteſt. *Cic.* Nie można ſię go náchwalić nie można ſię náſławić godności iego. **Il a peu de mérite & eſt preſt à tout entreprendre pour ſe mettre en crédit* Modicus dignatione & quoquo facinore properus clareſcere *Tacit.* * Mało co wart y gotow ná wſzyſtko áby ſię tylko wſławić. **Cela eſt injuſte de ſe vouloir faire un mérite d'une choſe, que vous avez faite par impuiſſance.* Injurium eſt tibi id laudi ducere, quod tu feciſti inopiâ. *Ter.* *Nie ſłuſzna to rzecz ztąd ſobie záſzyt bráć coś uczynił nie mogąc inaczey czynić.

MERITER, V, act. & n. (*Eſtre digne.*) Merere Promerere, (eo, es, merui, meritum) act acc. Mereri Promereri, (eor, eris, meritus ſum.) dep. acc.*Cic.Tac.* ZASŁUGOWAC być godnym záſłużyć.

Mériter des louanges ou *d'eſtre loué.* Mereri laudem. *Cic.* Záſłużyć ná chwałę. **Il a mérité d'être pendu.* Meritus eſt crucem. *Ter.* Noviſſima exempla eſt meritus. *Tacit.* *Záſłużył ná ſzubienicę *Je ſçay qu'elle a bien mérité que vous vous ſouveniez d'elle.* Scio hanc meritam eſſe, ut memor eſſes ſui. *Ter.* *Godna tego ábyś o niey pámiętał. **Je n'ay jamais mérité ni par mes actions, ni par mes paroles d'eſtre ainſi traité de vous.* De te neque re, neque verbis unquam merui,ut faceres quod facis *Plaut.* *Nie záſłużyłem niczym nigdy ná to u ciebie *La vertu des grands hommes mérite nos imitations, & non pas noſtre envie.* Digna imitatione non invidiâ hominum excellentium virtus *Cic.* *Cnota zácnych y wielkich ludzi náśladować ſię każe nie zaś nienáwidzić *Il n'a pas mérité que vous luy faſſiez un crime de cela.* Haud promeruit, quamobrem illud ipſi vitio verteres. *Plaut.* *Nie záſłużył ná to ábyś mu to miał zá złe. **Récompenſer quelqu'un ſelon ſes merites* ou *comme il l'a mérité.* Meritum præmium alicui perſolvere, *Cic.* *Nádgrodzić komu y oddać według záſług każdego. **Je vous traitteray comme vous le méritez.* Ornatus eris ex tuis virtutibus. *Ter.* (dit ironiquement.)*Poſtąpię ſobie z tobą iákuś godzien. **Il me vent du mal ſans l'avoir mérité.* Nullo meo merito,ou immerito meo, à me alienus eſt. *Cic.Plaut.* *Prześláduie mię niewinnie. **J'ay bien mérité cela.* Sic eſt meritum meum. *Ter.* *Samem ſobie winien. **Quia mérité d'eſtre immortel.* Immeritus mori. *Hor.* *Godzien być nieśmiertelnym

Sans l'avoir mérité. Immeritò adv. Niewinnie.

MERITOIRE, adject. m. & fœm. Præmio dignus, a, um. ZASŁUGUIĄCY, Záſługuiąca

MERLAN, ſubſt m. (*Poiſſon de mer fort commun & de legere digeſtion.*) Aſellus minor, gen aſelli minoris, m. Callarias æ, maſc. *Plin.* SZCZUKA morſka ryba lekka do ſtrawienia

MERLE, ſubſt m. (*Oiſeau de la groſſeur d'une grive.*) Merola, æ, f. *Cic.* KOS. ptak.

MERLUS, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer.*) Aſellus marinus, i, m. Maris lucius, ii. m. SZTOKFISZ.

MERRAIN, ſubſt, m. (*Bois à faire des tonneaux.*) Materia ou Materies,æ, ou iei,f *Col.* DESKI wąrory dna klepki &c. z czego bednarz wyrabia ſtatki.

MERVEILLE, ſubſt. f. (*Choſe merveilleuſe & admirable.*) Mirum, i, n. Res mira, *genit.* rei miræ, f. Miraculum, li, neut. *Liv. Plin.* DZIW Cud ſława. **Faire des merveilles.* Miranda ou ſtupenda facere. *Sławne y wiekopomne ſprawy dzieła czynić. * *Dire des merveilles.* Miranda loqui. *Cicer.* *Dziwnie piękne rzeczy mowić.

CE N'EST, *pas merveille. Il n'eſt pas ſurprenant, s'il eſt imprudent.*) Mirum verò, imprudenter ſi facit? *Plaut.* NIE dziw niedziwota nie wielki to cud ieżeli ieſt nie roſtropny. **C'eſt bien merveille, s'il n'a un peu plus beu qu'à l'ordinaire.* Mira ſunt,niſi imbit ſe ſe in cœnâ pluſculum. *Plaut.* *Cud to wielki ieżeli ſię kiedy nád to nie napiie.* *Quelle merveille qu'on vous traitte comme vous traittez les autres!* Quid iſtud tam mirum, ſi de te exemplum capit? *Ter.* *Coż zá dziw że z tobą drudzy ták iák ty z drugiemi.

Je vois à merveilles, Je vois tres bien. Clariſſimè oculis video. *Plaut.* Bárdzo dobrze, dziwnie dobrze widzę.

MERVEILLEUSEMENT, adv. Mirè. Mirificè. Mirabiliter. adv. Mirum ou mirabilem in modum. *Cicer. Plin.* PRZEDZIWNIE cudnwnie.

MERVEILLEUX, m MERVEILLEUSE,f. (*Admirable.*) Mirabilis. Admirabilis & hoc le, Mirus. Mirificus, a, um. Mirandus. Stupendus, a, um. Mirabilior, Admirabilior & hoc lius.) *Cic. Ter.* DZIWNY DZIWNA przedziwny cudowny.

C'eſt une choſe merveilleuſe de ce Soſie ſuppoſé. De illo ſubdititio Soſiâ mirum nimis eſt. *Plaut.* Przedziwna to rzecz o tym Sozyuſio mniemanym.

MES dans cette expreſſion populaire, *Il n'en peut mes, Ce n'eſt pas ſa faute.* Nullam de his rebus commeruit culpam. *Ter.* ALE. Nie może ále temu niewinien.

MES, (*Pronom poſſeſſif plurier de la premiere perſonne.*) *Mes livres.* Mei libri. MOIE w więkſzey liczbie. Moie Kśięgi.

MES AISE, ou MAL-ISE, ſubſt. f. (*Incommodité.*) Incommoditas, atis, f. *Plaut.* NIEWCZAS NIEWCZASY.

(Mot rare dans l'uſage.) Słowo francuſkie rzadko używane

MES-ALLIANCE, ſubſt. f. (*Alliance diſproportionée & inégale.*) Connubium impar, *genit* connubii imparis, neut. NIEROWNE ożenienie co do Kondycyi.

SE MES ALLIER, V. n. p. (*Prendre une femme* ou *un homme d'inegale condition.*) Imparia connubia conjungere ou facere. *Liv.* WZIĄC żonę álbo iść zá mąż w nierowney kondycyi.

MESANGE, ſubſt m. & f. (*Petit oiſeau qui eſt une eſpece de pinſon*) Ægithalus, li, m. Parus,i,m. CZECZOTKA ptaſzek

MESANTERE, ſubſt. m. (*Membrane qui envelloppe les menus inteſtins.*) Meſenterium, ii, neut. (*mot grec*) Mediū inteſtinorum in quo lactes involuntur. Tenuiorum inteſtinorum involucrum, i, n. BŁONA kiſzkowa co kiſzki drobne ococzá.

MES-ARRIVER, V neut. (*Tourner mal*) Malè evenire ou accidere. *Cic.* ZLE przypaść źle paść ná efe wynijść. **S'il en mes arrive, S'il vient à mourir.* Si quid ei humani ou humanitùs accidat ou acciderit. *Cic.* * Jeżeli co złego ná niego padnie, ieżeli umrze. (*alio*) ieśliby umarł.

MES AVENIR, V. neut. *le meſme.* ZLE ſię przytrafić źle ſię udać.

MESCHAMENT, MESHANT &c. *Voyez* MECHAMMENT, ME'CHANT. ZŁOSLIWIE złośliwy.

MES-ESTIMER, V. act. (*Mépriſer, faire peu de cas d'une perſonne* ou *d'une choſe.*) Parvi facere, (facio,facis, fecis, factum.) ou ducere, (duco, is, duxi, ductum.) act. acc. LEKCE ważyć zneważyć nieuſzanować zá nic ważyć

MESIERES, (*Ville de Champagne.*) Meſieriæ, arum,fœm. plur. MEZYER miáſto Szampanii.

(Il y en a une autre de meſme nom en Touraine.) Inſze tegoż Imienia ieſt w Turenie.

MES-INTELLIGENCE, *on prononce* mes intellijance.) ſubſt. f. (*Diſſenſion, des-union.*) Diſſenſio, onis, f. Diſſidium, ii, n. NIEUFNOSC nieſforność nieſfora niezgoda między ſobą. **Il y a de la mes-intelligence entre eux.* Diſſenſio eſt inter illos. In magnâ ſunt diſſenſione. Diſſident inter ſe, *Cic.* *Niezgoda ieſt między niemi

MES-OFFRIR, V act. (*Faire des offres déraiſonnables.*) Minus offerre quàm pareſt. PODAWAC nie do rzeczy

LA MESOPOTAMIE, (*Pays de l'ancienne Asie, qui faiso ent une partie de l'Empire des Assyriens.*) Mesopotamia, æ, fœm. MEZOPOTAMIA Kray dawney Azyi część Monarchii Assyryiskiey.

(On l'a appellée de ce nom, parce qu'elle est entre deux fleuves, l'Euphrate & le Tigre) Mezopotamią nowią niby kray międzyrzeczny; bo iest między dwiema rzekami to iest Eufratesem y Tygrys.

SE MES-PRENDRE, V.n. (*on prononce* meprandre.)(*Se tromper, prendre une chose pour une autre.*) Errare, (o,as, avi, atum.)n. Allucinari, (or, aris, atus sum.) Labi, (or, eris, lapsus sum) dep.*Cic.* OMYLIC się mylić się. *Vous vous meprenez, vous me prenez pour un autre.* Erras de facie, alius sum *Mylisz się zá inszego mię biernesz.

MESPRIS, (*on prononce la premiere s à demi, dans ce mot & dans tous ses dérivez.*) subst.m. (*Rebut.dédain,témoignage du peu d'estime qu'on fait des personnes & des choses.*) Contemtio. Aspernatio. Despicatio,onis,f. Despicientia,æ,f Despectus Contemtus, ûs, m *Cic. Plaut.* WZGARDA pogarda pogardzanie lekce ważenie. *Le mépris de la mort.* Mortis contemtio *Cic.* *Wzgarda pogarda śmierci. *Le mépris des choses du monde.* Rerum humanarum despicientia. *Cic.* *Pogarda rzeczy światowych.

Avoir du mépris pour une personne ou pour une chose. Aliquem ou rem aliquam contemnere ou despicere ou aspernari. Habere aliquem despicatum ou despicatui. *Cic. Ter.* Lekce ważyć sobie iáką rzecz álbo iáką osobę pogardzać nią mieć ią w pogardzie w poniewierce. *Estre dans le dernier mespris.* Omni contemtu laborare. Esse contemtissimum ou despicatissimum *Cic* *Zostawać w ostatniey pogardzie w ostatniey poniewierce być.

MESPRISABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui mérite peu d'estime.*) Contemnendus Despiciendus. Spernendus, a, um. *Cic Plaut.* WZGARDZONY podły wzgardy godny.

MESPRISANT, masc. MESPRISANTE, fœm participe act & adject Despiciens. Contemnens, entis, omn gen. *Cic.* GARDZĄCY pogardzaiący.

MESPRISANT, comme un substantif. Fastosus,a, um. m. *Petr* Fastidiosus, a, um. *Cic. Plaut.* Contemtor, oris, masc. GARDZĄCY gardziciel pyszny.

(On dit *Fastosus* & non pas *Fastuosus.*) W Łacińskim *Fastosus* gardziciel nie *Fastuosus.*

MESPRISANTE, subst. fœm. Fastosa. Fastidiosa, æ, f. *Ovid. Plaut.* Contemtrix, icis, f. PYSZNA gardząca lekce ważąca drugich.

MESPRISE, subst fœm. (*Erreur.*) Error, oris,m. Allucinatio, onis, fœm. *Cic.* OMYŁKA omylenie się. *Il a fait cette faute par meprise.* Per errorem lapsus est. *Cic.* *Pobłądził przez omyłkę.

MESPRISÉ, masc. MESPRISÉE, fœm. part. & adject. Contemtus. Despectus. Spretus, a, um. Contemtior & hoc contemtius, Despicatior & hoc despicatius. Contemtissimus, Despicatissimus,a, um. *Cicer.* WZGARDZONY, WZGARDZONA.

MESPRISER, (*on prononce* MÉPRISER *en élevant l'e.*) V. act. (*Ne faire point de cas d'une personne*) Contemnere, (o,is, contemsi, contemtum.) Despicere, (despicio, is, spexi, spectum) Spernere, (no,is,is, sprevi, spretum.) act acc *Var.* Aspernari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. Despicatum ou despicatui aliquem habere, (despicatum *est un Participe.*) *Cic. Ter* WZGARDZAC pogardzać kim.

Je suis bien aise de vous voir mépriser si hautement les choses de ce monde, & si bien armé contre les traits de la fortune Id mihi jucundissimum est, quòd te præclarè res humanas contemnentem, & optimè contra fortunam paratum armatumque videam *Cic* Bardzo się cieszę widząc że ták pogardzasz se światowe rzeczy, y żeś się ták dobrze uzbroił ná wszelką fortunę. *Si la naissance & le merite ne sont accompagnez des richesses, ils sont plus méprisez que l'herbe que la mer jette sur les bords.* Genus & virtus, ni cum re, est alga vilior *Hor* *Urodzenie y cnota bez pieniędzy zá wiecheć prosty niestoi.

Vous me mesprisez après m'avoir obligation Tu me benè merentem tibi, habes despicatui. *Plaut.* Teraz mną gardzisz ktoremuś tyle powinien.

ESTRE MESPRISÉ. Contemni, (or,eris,contemtus sum.) Despici. Sperni, (or,eris, despectus ou spretus sum.) pass.*Cic.* BYĆ wzgardnonym, w pogardzie zostawać.

MESQUIN, masc. MESQUINE, fœm. (*Avare, chiche, sordide.*) Sordidus, a, um. Nimis parcus. Illiberalis & hoc le. *Cic* SKNEROWATY, SKNEROWATA, zmiudak skner a.

MESQUINEMENT, adv. Sordide. Nimiùm parcè. adv. *Ter.* PO Sknersku.

MESQUINERIE, subst.fœm. (*Avarice sordide, chicheté.*) Sordes,ium,f pl. SKNERSTWO wielkie zmindastwo.

MESSAGE, subst. m. (*Commission qu'on donne d'aller dire à un autre quelque chose.*) Mandatum,i,n. *Cic.* ZLECENIE. *Faire un message de la part de quelqu'un.* Alicujus mandato ou jussu aliquem adire ou convenire. *Cic.* *Iść gdzie w poselstwie do kogo imieniem czyiem. *Il a bien fait son message, Il s'en est bien acquité* Rectè mandatum perfecit. Id quod Ipsi erat in mandatis, ou Quod habebat in mandatis, perfecit. *Dobrze się sprawił dobrze swoie poselstwo odprawił. *J'ay envoyé mon laquais faire un message chez un de mes amis.* Misi servum ad unum meorum amicorum cum mandatis. *Posłałem lokaia mego w pewney potrzebie do przyiaciela iednego

MESSAGER, subst.m. (*Qui apporte des nouvelles*) Nuntius ou Nuntius,ii,m.*Cic.* Posłaniec Goniec z wiadomością inką.

MESSAGER, (*Qui porte des lettres.*) Tabellarius,ii,m.*Cic.* *On écrivoit autrefois les lettres sur des tablettes avant l'usage du papier.*) Litterarum lator, oris, masc. *Suet.* POSŁANIEC n nowiną goniec, pisywano przed tym ná tabliczkach w przod niżeli papier y papiernie wynaleziono.

MESSAGER, se dit figurément (*des avant-coureurs & des signes de quelque mal à venir.*) Signum. Indicium, i, neut. POSEŁKI znaki czego złego poprzedzaiące.

MESSAGERE, subst. f. (*Celle qui apporte des nouvelles.*) Nuntia ou Nuncia, æ,f. *Cic.* POSŁANA Posłanka umyślnie n czym wyprawiona z wiadomością.

MESSAGERE, (*qui porte des paquets.*) Sarcinaria mulier. TANDECIARKA co rzeczy rożne nosi zwłaszcza ná przedaż

MESSAGERIE, subst f. Nunciatus, ûs, masc. POSELSTWO.

MESSAGERIE, (*Le droit de porter les lettres & les paquets.*) Litterarum & sarcinarum ferendarum provincia, æ, f. POCZTARSTWO.

MESSE, subst. fœm. (*Le sacrifice non sanglant de la loy nouvelle, où J. C. s'offre à son Pere en sacrifice pour le salut des hommes.*) Sacrum, cri, neut. Sacrificium, ii, neut. *Cicer.* MSZA Święta Ofiara bez krwawna nowego Zákonu w ktorey się Jezus Chrystus Ofiarą ofiaruie Oycu zá ludzkie zbawienie.

Messe de Paroisse. Curialia ou curiaria sacra,n. plur. Msza Parafialna.

MESSE *d'une famille,* ou *de la fondation d'une famille.* Sacrum gentile,n. Familiæ solemne, is, n. *Suet.* MSZA Fundatorska fundacyalna z fundacyi się odprawuiąca.

Dire la Messe, ou *faire le Sacrifice.* Sacra ou rem divinam facere ou peragere Sacris operari. *Cic.* Mszą odprawiać, mszą mieć. *Facere (mis seul.) *Virg.* *Entendre, assister à la messe.* Adesse sacris. *Liv* Obire sacra. Rei divinæ interesse. *Słuchać mszy być ná mszy.

MESSÉANCE, subst.fœm. (*Maniere qui n'est pas séante, qui ne convient pas.*) Indecens ou indecora agendi ratio, gent. indecentis ou indecoræ rationis,f. NIEPRZYSTOYNOSC co do obyczaiow nieprzystoynych.

Avec messéance. Indecore. Indecenter. adv. *Plaut.* Nieprzystoynie

MESSÉANT, masc. MESSÉANTE, fœm. (*Qui n'est pas séant.*) Indecens, entis, omn. gen. Indecorus, a, um. *Mart. Sen.* NIEPRZYSTOYNY, NIEPRZYSTOYNA, co nieprzystoi.

MESSIER, subst. masc. (*Qui garde la vigne & les moissons*) Vinearum & messium custos, odis, m. STROZ Przystawa do winnic, żniw.

MESSIEURS, subst. m. plur. (*Titre d'honneur & de compliment, lors qu'on parle à plusieurs personnes.*) Viri ornatissimi, orum,masc.plur. MOSCIWI Pánowie, Mości Pánowie, Mospanowie.

MESSIN, ou *le pays Messin,* (*Le pays d'autour de Metz.*) Mediomatricum tractus,ûs,m MECKI Powiat.

Les peuples du pays Messin. Mediomatrices,icum,m.pl.*Cels.* Meczanie.

MESSINE, (*Ville archiepiscopale de la Sicilie moderne.*) Messana, æ, fœm. MESSYNA Miasto y Arcybiskupstwo Sycylii.

DE MESSINE. Messanensis & hoc se. Z MESSYNY Messyński.

MESSIRE, subst. masc. (*Titre qu'on donne aux gens de qualité.*) Dominus, i, m. WIELMOŻNY Mości Dobrodzieiu.

MESTIER, (*prononcez* MéTIER.) subst. masc. (*Profession qu'on embrasse.*) Ars, *genit.* artis, foem. Artificium, ii, neutr. *Cicer.* KUNSZT stan życia Kondycya rzemiosło iákie. *Homme de mestier.* Artifex ou Opifex, icis, m. *Cic.* *Rzemieślnik. *Ce mestier est ingrat.* Ingratum est artificium *Petr.* *Niepożyteczne niedorobne rzemiosło. *Ce mestier est du pain bien long.* Artificium illud serò juvat. *Z ciężkością ná kawałek chleba zárobić ná tym rzemieśle. *Avoir quelque mestier.* Artificii aliquid habere. *Cic.* *Mieć w ręku iákie rzemiosło umieć ie. *Apprendre quelque mestier.* Artem aliquam discere. *Cic.* *Uczyć się iákiego rzemiosła. *Estre de quelque métier, Faire quelque métier.* Artem aliquam profiteri ou factitare ou exercere. *Cicer.* *Być iákiego rzemiosła należeć do cechu iákiego rzemieślników. *Quitter un mestier.* Artem omittere. *Hor.* Artem [illegible] *Virg.* ou desinere. *Cic.* *Porzucić rzemiosło. [illegible] *un mestier.* Tradere artem. *Cicer.* *Pokazać oczyć [illegible] *Se rendre recommandable dans son métier.* Com[illegible] se arte sua. *Hor.* *Mieć zálecenie w swoim rzemieśle [illegible] się w nim. *Faire le mestier de revendeur ou de* [illegible] Officinas promercalium vestium exercere. *Suet.* *Kra[illegible] przekupstwem się bawić.

[illegible] *aire le métier de bouffon.* Scurrari, (or, aris, atus sum.) Błaznować zá błazna dworniśa trefniśa być. *Je fais [illegible] ou pour moy, & en le fais pour le peuple.* Ego [illegible] & tu populo. *Horat.* *Já dla siebie błá[illegible] [illegible] kiego y dla wszystkich.

[illegible] *la guerre.* Armorum ars, *genit.* artis, foem. [illegible] disciplina bellica, f. *Cic.* RZEMIOSŁO woy[illegible] náuka Rycerska. *Il sçait fort bien* [illegible] Belligerandi peritissimus est. *Cic.* *Zna [illegible] woynie.

[illegible] *Nécessité, besoin,* comme *Il a bien mestier qu'il ait du bien.* Bene illi est quòd pecunia [illegible] DOBRZE, Dobrze mu patrzy á ocza że ma się mieć [illegible]

[illegible] *habilement (d'un homme,) qu'il est de tous* [illegible] homo. Omnis Minervæ homo. DO[illegible]

[illegible] *d'un plat de son mestier ou tour d'un* [illegible] *ou fait quelque tour d'adresse.*) [illegible] alicui fallaciam. *Ter.* SWOIĄ [illegible] [illegible] *Ce mestier ne vaut plus rien* [illegible] ars promiscua, neque idcirco lucrosa. [illegible] pożytku nie masz iuż to nic niewarto [illegible] cili.

[illegible] *Une espece d'oublie tortillée & cuite entre* [illegible] torille, *genit.* crustuli tortilis, n. *Cla*[illegible] między dwoma żelazami. Audroty czyli kra[illegible]

[illegible]RE *de camp,* subst. masc. (*Chef d'un Regiment.*) Militum ou militaris tribunus, i, m. OBOŹNY.

[illegible]ABLE, adject. m. & foem. (*Qu'on peut mesurer.*) [illegible] possumus. POMIERZONY rozmierzony co [illegible] ć, zmierzyć, pomierzyć można.

[illegible] subst. masc. (*L'action de mesurer.*) Men[illegible] [illegible] *Cic.* MIERZANIE Rozmierzanie pomiar.

[illegible]URE, subst. f. (*Ce qui sert à connoistre la grandeur, la quantité de quelque corps.*) Mensura, æ, foem. MIARA do rozmierzania mierzenia co do wielości lub [illegible] rzeczy. *Prendre les mesures du soleil & de la terre.* [illegible] solis ac terræ mensuras. *Quint.* *Brać miarę [illegible] ziemi. *Des terres.* Iuste mensuras agrorum. *Cic.* [illegible] rozmierzone grunta.

[illegible]URE, (*Ce qui sert à mesurer les choses liquides & [illegible]*) Modus, modulus, modiolus, i, m. *Colum. Vitr.* MIA[illegible] mierzenia rzeczy suchych y mokrych.

[illegible] *cordonnier a pris la mesure de mon pied pour me faire [illegible]iers.* Sutor pedum mensuras est [illegible] mihi conficiat cal[illegible] [illegible] mi wziął miarę na trzewiki. *Prendre les mesures du bastiment.* Ædificii mensuras inire. *Colum.* Metiri [illegible] *Cic.* Metari ædificium. *Liv.* *Rozmierzyć domo[illegible] [illegible] Fabrykę iaką.

[illegible] *dans la Musique.*) Modus, i, masc. Modula[illegible] [illegible] *Cicer.* MIARA w Muzyce takt. *Battre la mesure.* Moderari cantus, numerosque. *Cicer.* *Dawać takt. *Battre la mesure du doigt & en frappant du pied.* Discriminare modum pollicis sonore aut plausu pedis. *Hor.* *Dawać takt nogą.

MESURE se dit aussi (*des cadences & des temps qu'on doit observer en poësie & en dansant.*) Numerus. Modus, i, masc. TAKT w tańcu w wierszu kadencya. *Si un baladin sort hors de mesure, ou de cadence, on le siffle.* Extra numerum si se movent histrio, exsibilatur. *Cicer.* *Jeżeli kuglarz tańcuiąc táke pomyli záraz go wygwiżdżą wyśmieią. *Donner des mesures à son discours, à ses vers.* Orationem ou versos numeris astringere. *Cic.* *Porachować y pomiarkowac peryody wiersze.

MESURE, (*Médiocrité qu'on garde dans les choses.*) Modos, i, m. *Cic.* MIARA Pomiarkowanie w rzeczach. *Il fait bon garder des mesures en toutes choses, car tout ce qui est extrême, fait toujours bien de la peine.* Modus omnibus in rebus habitu optimum est, nimia omnia nimium exhibent negotium hominibus. *Plaut.* *Dobra rzecz pomiarkowanie záchować we wszystkim bo co nie iest w miarę, záwsze cięszkość y przykrość przynosi.

OUTRE *mesure, Plus qu'il ne faut.* Extra ou præter ou supra modum. *Cicer.* NAD miarę nád to więcey niż należy niż trzeba niż się godzi.

MESURES au plurier se dit pour *Certaines regles ou manieres d'agir prudentes & sages dans les affaires & qu'on garde avec les personnes.* Modus agendi agendi prudens & consultus. Agendi ratio prudens. POMIARKOWANIE pomiarkować się srzodki wziąć co do interessow sprawa umysłow. *Il faut bien prendre vos mesures pour que l'affaire reussie.* Cautè & prudenter tibi est agendum, ut lepidè hoc succedat sub manus negotium, ou ut procedat lepidè ex sententia. *Plaut.* *Trzeba ci wszystko należycie zmiarkować áby się rzecz udała. *Prenez vos mesures, voyez ce que vous avez à faire.* Prospice id quod providendum est. *Cicer.* *Pomiarkuy się patrz co masz czynić. *Alors ne gardant aucunes mesures, il luy fit tous les outrages imaginables.* Tum ille sibi jam non temperans, omnibus contumeliis illum vexavit. *Cic.* *Nie [illegible] czás iuż bez pomiarkowania wszelkiego wszelkie mu obelgi wyrządził. *Il n'y a ni conseil, ni mesure à prendre dans cette affaire.* Ea res in se neque consilium neque modum habet. *Ter.* *Ani rady ani pomiarkowania iuż w tym niemasz. *Il faut bien prendre ses mesures, avant que de rien entreprendre.* Diligens præparatio & cautio in omnibus negotiis est adhibenda, priusquam aggrediare. *Cicer.* *Trzeba dobrze się pomiarkować pierwey niżeli się ná co odważyć.

Prendre de fausses mesures ou prendre mal ses mesures. Male rationibus suis consulere ou prospicere. Non circumspicere animo, non cogitare, quid tempus postulet, stultè & incautè agere. *Źle się po miarkować. *Il avoit pensé se perdre avec son collègue, pour avoir pris de fausses mesures.* Imprudentè se, collegamque penè in præceps dederat. *Liv.* *Mało się nie zgubił z kolegą swoim źle się pomiarkowawszy. *Il a des mesures à garder avec luy.* Cum illo cautè, seduloque circumspectè agendum est. *Cic.* *Trzeba mu go sobie ochraniać szanować przestrzegać.

Rompre les mesures de quelqu'un. Omnia alicujus consilia irrita facere. Dissolvere ou frangere ou evertere ou disturbare ou eludere consilia alicujus. *Cicer.* Pomięszać komu szyki. *Voyant toutes ses mesures rompuës, il prit un autre dessein.* Ubi intellexit sua omnia consilia ad irritum cecidisse, aliud cogitavit, illo animum appulit. *Widząc że mu się wszystkie szyki pomięszały ináczey się rozmyślił.

ON DIT, *Donner de l'argent au fur & à mesure, selon le besoin.* Pecuniam, prout opus est, suppeditare. *Cic.* DAWAĆ po raz pieniądzy według potrzeby. *L'eau les gagnait, à mesure qu'ils creusoient, ou en mesme temps qu'ils creusoient.* Qua altius fodiebant, eo aqua illos superabat. *Woda ich zálewała, zaleywała, ná [illegible] co raz im głębiey kopali. *A mesure que vous lirez, j'escriray.* Te legente, scribam. *Dom [illegible] będziesz czytał ia tym czasem pisać będę [illegible] tylko przeczytasz zaraz ia napiszę. *A mesure que je travaille.* Pro ut laboro. *Co tylko zrobię.

MESUREUR, masc. MESUREUSE, foem. Mensor. Dimensus. Permensus, a, um. *Cic. Colum.* Mensurata, um. *Hor.* Voyez MESURER. POMIERZONY, POMIERZONA, rozmierzony [illegible]

MESURER, V. act. (*Connoistre la grandeur & l'estenduë d'une*

d'une quantité.) Metiri. Demetiri. Emetiri. Permetiri, (ior, iris, mensus sum.) Metari, (or, atis, atus sum.) dep. acc. *Cic.* MIERZAC rozmierzać.

Mesurer l'argent au boisseau. Nummos modio metiri. *Petr. Cic* Mierzać pieniądze ćwierciami korcami &c. **Nous avons mesuré toutes les galeries.* Omnes porticus commensi sumus. *Plaut.* *Rozmierzyliśmy wszystkie ganki.

Mesurer du bled à quelqu'un. Alicui frumentum admetiri. *Cic.* Mierzać zboże komu.

MESURER *sa voix.* Modulari vocem. *Cic.* GŁOS swoy wprawiać. **Il mesure ses periodes selon la force de son haleine, & non point selon les regles de l'art.* Id quod dicit, spiritu, non arte determinat. *Cic.* * Peryody mowy swoiey miarkuie według tchu, á nie według opisania nauki.

MESURER se dit figurément. *Mesurer toutes choses à son interest.* Omnia quæstu suo, *ou* suis commodis ac emolumentis metiri. *Cic.* MIARKOWAC każdą rzecz w miarę interessu własnego. ** Je mesurois le plaisir des festins par les amis & les propos de table.* Conviviorum delectationem cœtu amicorum & sermonibus metiebar. *Cic.* *Miarkowałem ukontentowanie ochot zprzyiacioł y dyskursow u stołu. **Il y en a qui mesurent leur felicité aux grandeurs & aux richesses, & qui nourris dans la servitude, sont esclaves des voluptez.* Sunt qui potentiâ & divitiis felicitatem metiuntur, & servitute enutriti, voluptatibus toto animo incumbunt. *Cic.* * Są co zakładaią szczęścia swego miarę ná dostoieństwach, y dostatkach, á w niewoli wychowani, zátapiaią się całym umysłem w rozkazach.

SE MESURER, pour dire *Se comparer avec un autre.* Se cum alio æquare, (æquo, as, avi, atum.) Se conferre, (fero, fers, contuli, collatum.) act. MIERZAC się z kim rownać się z kim. **Mesurer ses forces avec celles d'un autre.* Periculum virium suarum cum alterius viribus facere & capesiti. Periclitari vires suas cum alterius viribus, *ou* uter acrior sit inferre. *Cic.* *Sprobować sił swoich z siłami cudzemi kto lepszy pobiedcę.

ON DIT de *Deux braves qu'ils veulent mesurer leurs espées.* Duo strenui tentare volunt uter alteri viribus præstet. DWOCH ludzi odważnych sprobować się z sobą chcą.

ON DIT proverbialement, *Mesurer chacun à son aulne*, pour dire *Juger des vertus & des vices d'autruy par raport à soy.* Alios suo modulo ac pede metiri *Hor.* De se aliorum judicium facere. Suo ex ingenio mores alienos probare *ou* spectare *Plaut.* KAŻDEGO ná swoy łokieć mierzać. Sądzić o drugich według siebie samego.

MESUREUR, subst masc. (*Qui mesure.*) Mensor, oris, m. *Colum.* MIERNIK ten co mierza rozmierza.

MESUREUR *de bled*, (*Officier sur les ports.*) Qui frumentum modio metitur. Mensor frumentarius. *MIERNIK mierniczy co zboże mierzy ná portach. ** De charbon.* Qui carbones modio metitur. Mensor carbonarius. *Ten co węgle mierza.

MES USER, V. n. (*User mal d'une chose, en abuser.*) Re aliquâ abuti, (utor, eris, usus sum.) dep. *Cic.* ZLE zażyć ná złe zażywać czego.

METAIL, *Voyez & escrivez* ME'TAL. KRUSZEC.

ME'TAIRIE, subst f. (*Maison & fonds de terre à la campagne.*) Prædium, ii, n. Colonia. Villa, æ, fœm. *Cic. Plaut. Jurisc.* FOLWARK wioska.

Petite métairie. Prædiolum, i, n. Villula, æ, f. Folwarczek wioseczka wioszczyna.

ME'TAIRIE, (*La maison où loge le fermier & le maitre.*) Villa, æ, f. (*Si cette maison est propre & bien bastie, on pourra dire* Villa urbana; *Si c'est celle du métayer*, Villa rustica.) *Une ferme.* FOLWARK. ieżeli sam Pan w nim mięszka zowie się Dwor, ieżeli też podstarości zowią Folwark.

DE ME'TAIRIE. Villaticus, a, um. *Plin.* FOLWARCZNY, folwarkowy. **Chien d'une metairie.* Canis villaticus, *ou* villaris. *Colum. Plin.* *Pies Folwarczny wieyski.

ME'TAL, subst. masc. (*au plurier* ME'TAUX.) (*Mot general qui comprend l'or, l'argent &c.*) Metallum, i, n. *Hor.* KRUSZEC, *w większey liczbie* Kruszce, słowo ogolnie znaczace złoto srebro &c.

DE ME'TAL. Metallicus, a, um. *Plin.* Z KRUSZCU kruszcowy.

Qui tire les métaux du sein de la terre Metallicus, i, m. *Plin* Gornik kruszcowy rzemieślnik. Rudnik.

Purifier les métaux par le moyen du feu. Excoquere vitiū metalli. *Ovid.* Wytapiać kruszce, palić rudę.

ME'TALLIQUE, adject. m. f. comme *Une terre métallique, (d'où l'on tire des métaux.)* Terra metallifera, æ, f. *Sil Ital.* MINEROWA gora ziemia grunt.

ME'TAMORPHOSE, subst. f. (*Changement de figure.*) Metamorphosis. *Ovid.* Transfiguratio, onis, f. *Plin.* Figuræ *ou* formæ immutatio, onis, f. PRZEMIANA odmiana.

ME'TAMORPHOSE se dit aussi au figuré (*du changement de mœurs & de condition.*) Mutatio, onis, f. *Plin.* PRZEMIANA obyczaiow, stanu.

ME'TAMORPHOSER, V. act. (*Changer quelqu'un de figure.*) Transformare. Transfigurare, (o, as, avi, atum.) act. accus. Figuram alicujus immutare, (o, as, avi, atum.) act. *Virg. Plin.* PRZEMIENIC kogo odmienić w co. **Métamorphoser quelqu'un en beste.* Induere aliquem in vultus ferarum. *Virg.* *Przemienić kogo w bestyą.

SE ME'TAMORPHOSER, (*Changer de figure, se déguiser.*) Versipellem esse. *Petr.* Se transformare. Se transfigurare. *Quint Ovid.* Mutare *ou* immutare se. *Cic.* PRZEMIENIC się przedzierzgnąć się.

Il fut métamorphosé en loup. Lupus factus est. *Petr.* Przemienił się w wilka.

ON DIT au figuré, *Il est tout métamorphosé*, *Il est tout autre. Il est tout changé.* Longè alius factus est. Longè immutatus est. Novos mores induit. Sibi ingenium induit novum. *Plin. Liv.* WSZYSTEK się przemienił zgruntu cále się odmienił nie ten cale, inszy.

ME'TAPHORE, subst. f. (*Figure qui se fait, quand on transporte un mot de sa propre signification à une autre.*) Metaphora. Translatio, onis. f. *Quint. Cic.* ZAMIANA słow z własnego rozumienia przenosząc słowo do rozumienia niewłasnego.

ME'TAPHORIQUE, adj. m. & f. Translatus, a, um. *Cic.* NIEWŁASNY co do słow zámiany y rozumienia.

ME'TAPHORIQUEMENT, adv. Metaphoricè. adv. NIEWŁASNIE co do słow rozumienia.

ME'TAPHYSIQUE, subst. f. (*Partie de la Philosophie, qui considere l'Estre en general pour son objet, Dieu & les Anges.*) Metaphysica, æ, f. (*mot des Philosophes.*) METAFIZYKA náuka bawiąca się około uważenia Jstotności ogolnie, Boga y Aniołow.

(On l'appelle aussi *Theologie naturelle*, qui est comme le tronc *ou* la racine de toutes les sciences.) Názywaią tęá náukę Teologią przyrodzoną iákoby zrzodło y grunt wszystkich wyższych náuk, y wiadomości.

ON DIT (*d'une chose abstraite & difficile à concevoir.*) *Cela est bien métaphysique* Illud à mente abstractum est. To iest coś iák Metafizyka o rzeczy iákiey bárdzo wysokiey y do poięcia niepodobney

METAPHISIQUEMENT, adv. (*d'une maniere élevée au dessus de la matiere.*) Metaphysicè. Secundum mentem. PO Metafizykowemu.

METAURE, (*Fleuve d'Ombrie.*) Metaurum flumen, *gen.* Metauri fluminis, n. *Hor.* Metaurus, i, m. METAWR Rzeka Umbrii we Włoszech.

ME'TAYER, subst. masc. (*Fermier, qui gouverne une métaire.*) Villicus, i, masc. Colonus, i, masc. *Cic.* PODSTAROSCI Gospodarz folwarkowy. **Estre métayer.* Villicari, (or, aris, atus sum.) depon. *Plaut.* *Być ná Podstarostwie podstarostować.

ME'TAYERE, subst. f. Villica, æ, f. *Colum.* PODSTAROSCINA Gospodyni ná folwarku.

ME'TELIN, (*Isle de l'Archipel.*) Lesbos, bi, f. *Hor. m. Ovid.* MITYLENA Wyspa ná morzu.

DE ME'TELIN, (*Qui est de cette Isle.*) Lesbius, a, um. *Horat.* (*en parlant des personnes & des choses.*) Z MITYLENY rodem co do ludzi. *Lesbous. Lesbiacus, a, um. (*parlant des choses seulement.*) *Mityleński Mityleńska co do rzeczy.

ME'TELIN, (*Ville principale de cette Isle.*) Mitylenæ arum, fœm. plur. *Cic.* Mitylene, es, f. *Plin.* MITYLENA Miasto głowne tey Wyspy.

De la ville de Mételin. Mitylenæus, a, um. *Cic.* Mityleńczyk z miasta mityleny rodzie.

ME'TEMPSYCHOSE, (*on prononce* metampsicose.) subst. fœm. (*Transmigration de l'ame d'un corps en un autre, selon l'opinion de Pythagore.*) Animæ ex uno corpore in aliud migratio, onis, fœm. Metempsychosis, is, fœm. (*mot Grec.*) PRZECHODZENIE dusz z ciała do ciała według błędnego rozumienia Pitagoresa. ME'-

METEORES, ſubſt. m. (*Corps mixtes imperfaits, qui ſe forment en l'air des exhalaiſons comme la pluye, neigne, le tonnerre, &c.*) Meteora, orum, n. plur. NAPOWIETRZNE rzeczy co ſię ná powietrzu zroznych puchow ziemi formuią iáko deſzcz ſnieg grzmot komety.

METHODE, ſubſt. f. (*L'art de diſpoſer les choſes & de traitter les ſciences.*) Methodus, i, fœm. *Vitr.* Via, æ, f. Ratio, onis, fœm. *Cic.* PORZĄDEK ſpoſob porządny. •*Il y a deux methodes d'enſeigner cela.* Hæc res duplicem habet docendi viam. *Cic.* •Dwa ſą ſpoſoby náuczania tego. •*Pour garder quelque methode en ce diſcours.* Ut ratione & vi procedat oratio. *Cic.* •Dla záchowania iákiego porządku w tey mowie

METHODIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ſe fait avec ordre & methode.*) Quod viâ certâ & ratione tractatur. PORZĄDNY.

METHODIQUEMENT, adv. (*D'une maniere methodique.*) Viâ quadam & ratione. abl. viâ certâ, *ou* optimo ordine. Methodicè. adv. *Quint.* PORZĄDNIE.

METIER, *Voyez* MESTIER. RZEMIOSŁO, kunſzt, profeſſya.

Un homme de metier. Artifex *ou* opifex, icis, maſc. Rzemieślnik.

METOPE, ſubſt. m. (*Intervalle quarré entre les triglyphes de la friſe de l'Ordre Dorique.*) Metopa, æ, f. *Vitr.* Cava columbaria, orum, n. pl. MIĘDZY-BALCZE w Architekturze.

METROPOLE, ſubſt. f. (*Ville Metropole.*) Metropolis, is, f. *Spart.* Mater urbium, *genit.* matris urbium, f. Matrices urbes. Caput provinciæ, *dans le Code.* GŁOWNE Miaſto ſtołeczne.

METROPOLITAIN, maſc. METROPOLITAINE, fœm. adject. Metropolitanus, a, um. *dans le Code.* METROPOLIT.

METS, ſubſt. maſc. (*Viande qu'on ſert ſur table.*) Ferculum, i, n. *Hor.* Cibus, i, m. *Cic.* Ferculum, i, n. *Petr.* POTRAWY ná ſtoł záſtawiane.

METS, (*Ville.*) *Voyez* METZ MEC Miaſto.

METTRE, ce Verbe actif eſt d'une grande eſtenduë dans la langue, qui & change de ſignification ſelon les mots avec leſquels on le joint. Nous en allons donner les plus remarquables, renvoyant pour le reſte aux mots avec lequel on le joint ordinairement. (*METTRE*) To ſłowo Frencuſkie bardzo obſzernie ſię bierze, y rozmaicie znáczy w tym ięzyku, inſze á inſze rozumienia maiąc, według ſłow z ktoremi ſię kładzie. Tu ſię położą záraz znácznieyſze procz inſzych z ktoremi ſię to ſłowo zwyczaynie łączy.

MERTTRE, (*Poſer, eſtablir.*) Ponere, (pono, is, poſui, itum.) Locare Collocare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* POŁOZYC poſtawić poſtanowić.

Mettre en avant. Ponere in medio *ou* in medium. Proferre in medium *ou* in medio. *Cic.* Położyć náprzod. •*Mettre à part.* Seponere Seorſum reponere. Segregare, *ou* eximere numero. •Odłożyć ná ſtronę. •*Mettre auprès* ou *contre.* Juxta ponere *ou* apponere *ou* admovere. *Cic.* •Położyć wedle przyłożyć iedno do drugiego. •*Mettre deſſous.* Supponere. *Plaut. Var.* Subjicere. *Plin.* •Podłożyć. •*Mettre deſſus.* Imponere. *Cic.* •Położyć ná wierzchu, dać ná wierzch. •*Mettre dedans* Intromittere, Immittere, Inducere, Ingerere, Ingerere, Interponere, Inſerere, Inferre. •Włożyć wſadzić wrazić wſcibić. •*Mettre devant les yeux.* Ponere ante oculos. *Plin.* Sub conſpectu ponere. *Sen.* Subjicere aliquid oculis. *Liv.* Subjicere ſub oculos. *Quint.* Ante oculos. *Cicer.* •Przełożyć (*álbo*) położyć przed oczy, w oczach, ná oczach. •*Mettre de travers.* Ponere aliquid in tranſverſum. *Plin.* •Położyć poprzecz, poprzecznie, krzywo, ukośnie. •*De niveau.* Collocare ad libellam. *Vitr.* •Położyć proſto rowno przyłożyć położyć.

METTRE *hors.* Proferre, (fero, fers, tuli, latum.) act. acc. *Phad.* WYŁOZYC wyſcibić. •*Mettre la teſte hors de l'eau.* Efferre caput undis. •Wyſcibić głowę z wody wyſtawić. •*Mettre une armée hors des retranchemens.* Educere caſtris exercitum. *Caſ. Colum.* •Wyprowadzić woyſko z ſzańcow, z okopow.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Mettre quelqu'un hors d'eſperance, luy faire perdre eſperance.* Aliquem ſpe *ou* ex ſpe dejicere *ou* deturbare. *Cic.* NADZIEIĘ komu ſtracić. •*Hors de ſon bon ſens.* Deturbare aliquem de mente. *Cic.* Exturbare alicujus mentem. *Cic.* •Wyprowadzić go z rozumu. •*Mettre le chagrin hors de ſon eſprit.* Exturbare ex animo ægritudinem, *Pla.*. •Uprzątnąć żal z myśli wyrugować

METTRE *quelqu'un en la place* ou *à la place d'un autre.* Aliquem in alterius locum ſupponere *ou* ſubſtituere. *Cic. ou* ſufficere. *Liv.* Aliquem pro altero ſubſtituere. *Cic.* Subjicere aliquem in alterius locum. *Liv.* POSTANOWIC poſtawić kogo ná mieyſce drugiego.

METTRE *en lumiere* ou *au jour quelque ouvrage,* (*L'expoſer en public.*) Luci *ou* in lucem edere opus. *Cic.* WYDAC ná świat ná widok kſięgę iáką, robotę piſanie. •*Mon livre ne ſera pas ſi-tôt mis en lumiere.* Non tam citò exibit liber meus *Cic.* •Kſięga moia nie ták prędko wyidzie ná świat. •*Il a mis un ouvrage au jour, qui répondoit à ſa réputation.* Aliquid dignum ſuo nomine emiſit. *Cic.* •Wydał kſięgę ná świat godną ſławy iego. •*Je n'ay mis des enfans au monde, que pour en eſtre privé* ou *pour les perdre.* In orbitatem produxi liberos. *Plaut.* •Niewydałam dzieci ná świat tylko żebym ich była *ou* protulit. •*Il a mis ſon crime en lumiere.* Peccatum extulit *ou* foràs protulit. *Plaut. ou* palam fecit. •Wydał ſwoią zbrodnią niecnotę.

METTRE *à nud, à decouvert.* Aliquid nudare *ou* evolvere *ou* aperire. Palam facere. *Cic. Plaut.* OBNAZYC co odkryć obiawić.

METTRE *bas, Voyez* Bas. PONIZYC, złożyć ſpuścić opuścić.

METTRE *fin,* (*Finir, terminer.*) Finem rei imponere *ou* ponere *ou* facere *ou* præſcribere. *Cic. Ter. ou* ſtatuere. *Cicer.* POŁOZYC koniec zákończyć. •*La nuit mit fin à ce terrible carnage.* Prælium id tandem diremit nox interventu ſuo. *Plin.* •Noc koniec uczyniła ták ſtraſzney rzeźbie. •*Mettre fin à un different.* Finire *ou* diſtrahere controverſiam. *Cicer.* •Zákończyć nieſnaſki kłotnie. •*A des chagrins.* Curis finem imponere. *Virg.* •Smutkom żalom koniec uczynić.

METTRE *en danger, Voyez* DANGER. WDAC podać w niebeſpieczeńſtwo.

METTRE *du hors,* (*Chaſſer, faire ſortir.*) Ejicere. Excludere. Extrudere. *Cic. Plaut.* WYGNAC, wyrzucic ná dwor, wypędzić, wyrugować, wypchnąć, wytrącić. •*Mettre quelqu'un hors de ſes biens.* Ex poſſeſſione aliquem dejicere *ou* dimovere *ou* deturbare. Exturbare aliquem bonis *ou* de fortunis ſuis *Cic.* •Wyrzucić wypędzić kogo z dobr.

METTRE, (*Employer.*) Ponere. Inſumere, (ſumo, is, ſumpſi, ſumptum.) act. acc. *Cic.* ŁOZYC wyłożyć co ná co. •*Mettre ſon temps, ſes ſoins, ſes peines à une choſe, les y employer.* Ponere *ou* inſumere animum, curam, cogitationem, operam in re aliquâ. Tempus & curas ponere. *Cicer.* •Czas ſwoy ſtaranie trudy ná co łożyć. •*Il a mis tout en œuvre, tout en uſage pour parvenir à ſes fins.* Omnes nervos ætatis, induſtriæque contendit, ſuis ut votis potiretur, *ou* ut ſuorum votorum compos fieret. Omnes nervos & induſtriam adhibuit *ou* intendit, ut optatum ſibi finem adipiſceretur. •Wſzyſtko łożył niczego nieżałował, áby ſwego dokazał.

METTRE *quelqu'un à mort* ou *dans le tombeau,* (*le faire mourir de quelque maniere que ce ſoit.*) Tollere aliquem ferro *ou* veneno. Dare aliquem morti. *Hor.* O SMIERC kogo przyprawić iákimkolwiek bądź ſpoſobem. •*Mettre en pieces une armée, la mettre en deroute.* Delere. Fundere exercitum *ou* copias. *Caſ. Liv.* •Znieść woyſko całe ze wſzyſtkim czyli przez wycięcie czyli przez rozſypkę. •*Mettre* ou *jetter quelqu'un ſur le carreau.* Fundere corpus humi. *Virg.* Exitio gravi ſternere aliquem. Humi ſternere aliquem. *Horat.* •Zabić zoſtawić kogo ná mieyſcu, położyć ná placu. •*Mettre une ville au ſac & au pillage.* Diripere & vaſtare urbem. *Cic.* •Miaſto zrabować y ſplądrować. •*Mettre quelqu'un en terre* Componere aliquem. *Hor.* Ponere corpus humo. *Ovid.* •Pochować kogo. •*Mettre quelqu'un à la beſace* ou (*comme l'on dit vulgairement.*) *au bremiquet, Le mettre au blanc.* Ad aſſem, *ou* ad manticam aliquem redigere. *Plaut.* •Wniwecz kogo obrocić aniſzczyć ze wſzyſtkim do oſtatniey mizeryi przyprawić. •*Il a mieux aimé mettre tout en combuſtion, que de ſouffrir quelque diminution de ſon autorité.* Omnia permiſceri maluit, quàm imperium dimittere. *Cicer.* •Wolał wſzyſtko zámięſzać áńiżeli ſwoiey co uſtąpić powagi. •*Ils mettent tout ſens deſſus, deſſous.* Quod ſurſum eſt, deorſum faciunt *Petr.* •Wſzyſtko do gory nogami ſkreteſzem wywracaią. •*Mettre quelqu'un aux abboys.* Ad extremum aliquem adducere. *Tacit.* •Przywieść kogo do oſtatniey. •*A bout.* Ad incitas aliquem reducere, (*on ſous-entend* lineas.) In ſummas anguſtias aliquem adducere. *Cic.* •Wniwecz kogo obrocić (*álba też*) do oſtatniey niecierpliwości przyprowadzić.

METTRE *en ſuite, en deſordre, en déſarroy, en déroute.* Dare in ſugam. Vertere *ou* avertere *ou* agere in fugam. *Liv.* ROSPROSZYC w roſſypkę roſpędzić. **Se mettre en fuite.* Capere *ou* capeſſere ſugam. *Caſ.* Conſerre *ou* conjicere ſe in fugam. *Cic.* Convertere ſe in ſugam. *Liv.* Mandare ſe ſugæ. Penetrare ſe in ſugam. *Uciekać, puścić ſię w nogi.

METTRE ou *rejetter ſur quelqu'un le blaſme ou la haine de la mort d'autruy.* Conferre invidiam mortis alicujus in alterum. *Cic.* ZWALAC winę ná kogo inſzego.

METTRE *de l'argent en rente,* (*le faire profiter.*) Nummos ponere in fœnore. *Hor.* Dare fœnori pecuniam. *Cic.* Pecuniam ponere. *Horat.* DAC pieniądze ná czynſz. **Je ne puis trouver perſonne pour mettre un écu à profit.* Locare argenti nemini nummum queo. *Plaut.* *Nie mogę nikogo ználeść gdziebym groſz iáki doł ná czynſz. **Mettre ſou ſur ſou.* Quadrantes aggerere patrimonio. *Phad.* *Groſz do groſza zbierać ſkładac zbijać genſz do genſza.

METTRE, (*Etablir, mettre quelqu'un bien avant dans les bonnes graces de quelqu'un.* Conſtituere hominem magnâ gratiâ *ou* in magnam gratiam apud alterum.*Cic.* POŁOZYC ugruntować, położyć kogo dobrze ukogo w łaſce przyiaźni. **Se mettre bien avant dans la familiarité d'une perſonne.* Se in conſuetudinem alicujus dare. *Cic.* *Głęboko wniść w poufałość czyią. **Je l'ay mis bien avant dans ſon eſprit.* Hunc inſinuavi ad illum *Plaut.* *Do ściſſey go poufałości (*álbo*) przyiáźni z nim przyprowadziłem, dobrze głęboko w ſerce w uwagę iego wprowadziłem go. **Se mettre bien avant dans les bonnes graces d'une perſonne, ſe mettre bien avec luy.* Sibi parare multam gratiam apud aliquem. *Liv.* Sibi alicujus gratiam conciliare *Cic.* Inire gratiam ab aliquo. *W ściſłą bardzo przyiaźń głęboko z kim záyść. *(*Le contraire eſt* Inconciliare ſibi aliquem. Facere ſibi aliquem inimicum. *Plaut. Se mettre mal avec luy*) *W zły ſpoſob głęboko a kim záyść náprzykład w kłotnie &c.

Cela les mit fort mal dans les eſprits. Hæc res magnam illis offenſionem ad omnes attulit. *Cic.* To im ſtraciło powagę reputacyą miłość u ludzi tym ſobie u ludzi ſtracili imię, y miłość.

METTRE *à l'amande.* Imponere *ou* dicere *ou* indicere *ou* irrogare alicui multam. *Plin. Liv.* Multare multâ aliquem. *Cic* SKAZAC ná grzywny oſądzić. **Mettre en juſtice.* In jus aliquem vocare *ou* deducere. *Cic.* Ad judicem vocare. *Quint.* *Oddać do ſądu. **Mettre en priſon.* Conjicere in carcerem, in vincula *Cic.* *Wſadzić do więzienia. **En liberté.* Ad libertatem vocare. *Liv.* Dare alicui libertatem. Vindicare in libertatem *Cic.* *Wypuścić ná wolność.

METTRE *le couvert. Mettre ſur table, Servir à manger.* Apponere menſam. *Cicer. Plaut.* Aliquid epulandum menſis apponere *Virg.* Appoſitas menſas inſtruere epulis. *Ovid.* NAGOTOWAC do ſtołu,dawać ieść ná ſtoł, záſtawiać.

Tout eſt preſt, vous n'avez qu'à vous mettre à table. Cocta ſunt, jube ire accubitum. *Plaut.* Wſzyſtko gotowo ſiadać tylko do ſtołu.

METTRE *des vaiſſeaux en mer,* (*Les mettre à flot, comme l'on parle ſur mer.*) Trahere naves. *Horat.* ODBIC od brzegu puścić ſię ná wodę ruſzyć od portu od brzegu. **Nous nous miſmes en mer.* Solvimus, *ſeul ou* Solvimus è portu.*Cic.* Solvimus naves è portu. *Caſ.* *Ruſzyliśmy.

METTRE *quelqu'un en metier en metier, la mettre en apprentiſſage.* Aliquem artifici *ou* opifici tradere in ſuo arte erudiendum ODDAC kogo do rzemioſła ná náukę. * *Mettre à la chaiſne.* Dare catenis aliquem. *Hor.* * Okuć włańcuch. Wſadzić do kuny.

ON DIT au palais, *Mettre hors de cour & de procès.* Curiâ & foro & lite eximere. Repellere à lite & à curiâ. Periculo litium aliquem liberare. *Vlp.* UWOLNIC od ſądu od ſprawy od dalſzego prawnego proceſſu.

METTRE *quelqu'un hors de ſcrupule.* Exolvere aliquem religione *Liv.* UWOLNIC od ſkrupułu wyprowadzić z ſkrupułow **Mettre un procès en eſtat, En achever l'inſtruction.* Litem inſtruere. *Cic.* *Informacyą w ſprawie ze wſzyſtkim wypiſać. **Mettre ſur une requeſte* VIENNE. Libello ſupplici iſtud apponere,SISTAT SE *Kázać dekretem komu ſtanąć oſobiście. **Mettre une ſentence à execution.*Sententiam exequi.*Cic.* *Dekret do exekucyi przyprowadzić.**Mettre une perſonne en curatelle pour raiſon d'imbecillité.* Ad agnatos & gentiles aliquem deducere.*Cic.* *Oddać wkuratelę oſobę iáką dlá ſłabości rozumu, wydać kuratelę ná kogo. * *Mettre une procedure au néant, la caſſer.* Inducere *ou* abolere *ou* extinguere *ou* reſcindere *ou* circumducere aliquod judicium *Cicer.* *Skaſſować proceſs dekret. * *Mettre en écrit* ou *par écrit* ou *ſur les regiſtres.* Annotare. In acta mittere.*Colum.* Committere aliquid tabulis. *Cic.* * Podać ná piśmie ná Rejeſtrze. **Mettre à l'enchere.* Licitari, (or,aris,atus ſum.) dep. *Cenę ná podkup wydać. **Mettre le prix aux choſes.* Pretium rebus imponere. *Cic.* ou ſtatuere. *Ter.* *Táxę wydać. **C'eſt voſtre marchandiſe, c'eſt à vous d'y mettre le prix.* Tua merx eſt, tua indicatio. *Plaut.* *Twoy to towar otaxuy go ſam. **Mettre ſa maiſon à vendre.* In eribere ædes mercede. *Terent.* *Dom Domoſtwo mieſzkanie ná przedaż wyſtawić. * *Mettre la vie de quelqu'un à prix.* Addicere ſanguinem alicujus. *Cic.* (*on peut ajouter* pretio.) *Ná głowę czyią tákſę wydać. * *Mettre papiers ſur table, examiner une affaire au fonds.* Ex inſtrumentis rem cognoſcere *ou* perpendere.*Cic.* *ou* diſcutere. *Położyć dokumenta ná ſtoł dlá wyexaminowania ſprawy iákiey gruntownie. **Mettre en ligne de compte,* pour dire *Mettre en conſideration.* Aliquid beneficii loco ducere.*Cic.* *Położyc wrachunkach podać do uwagi.

METTRE *un habit neuf,* (*le veſtir.*) Novam veſtem induere *ou* ſibi induere. WŁOZYC wdziać ſuknią nową. * *Il ſçait ſe bien mettre,Se bien habiller* Se bene & eleganter habet *Pięknie ſię noſi ſtroi umie ſię dobrze ubrać.**Il eſt toujours bien mis, bien couvert.* Optimè veſtitus eſt *Záwſze pięknie ſię noſi pięknie chodzi. * *Cette femme met tout ſur ſoy.* In ſe exornandâ omnem pecuniam inſumit mulier. In mundo muliebri prodigit pecuniam omnem. *Tá białogłowa wſzyſtkoby ná ſię rádá włożyła.

ON DIT, *Mettez voſtre chapeau, Mettez deſſus. Couvrez vous.* Operi caput. Sis operto capite. *Cic.* WŁOZ czapkę wdziy nákryi głowę.

METTRE ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes, *Mettre dans ſa mémoire quelque bienfait.* Memoriæ commendare aliquod beneficium. *Cic. ou* affigere memoriæ. *Quint. ou* in memoriâ habere. *Ter.* WPAMIĘCI chować dobrodzieyſtwo iákie.

METTRE *ſous les pieds une injure, l'oublier, la mettre en oubly, la mettre* (*comme l'on dit familierement*) *au pied de la croix.* Deponere injuriam. Obliviſci injuriæ. Conterere injuriam voluntariâ oblivione. Negligere injurias. *Cic.* ZAPOMNIEC urazy, krzywdy.

METTRE ou *graver dans ſon eſprit.* Imprimere in animo atque in mente.*Cic.* WZIĄC (álbo) brać ſobie w głowę. **Je ne me mis point pour lors cela dans l'eſprit.* Non admiſi eum in animum. *Cic.* *Nie brałem ſobie tego ná ten czas w głowę, nieuważałem ſobie tego.

METTRE *une choſe dans la teſte d'une perſonne.* Inducere aliquid in animum alicujus *Cic.* Aliquid alicui perſuadere. *Ter.* WBIIAC komu co w głowę nábiiać mu głowę tym. **Il s'eſt mis cela en teſte* ou *dans la teſte.* Id ſibi in animum induxit. *Ter.* *Nábił ſobie tym głowę. **Se mettre une perſonne dans l'eſprit.* Sibi aliquem in animum inſtituere. *Ter.* *Nábić ſobie głowę oſobą iáką kim, záprzątnąć ſobie głowę nią.

METTRE *en doute.* In dubio ponere. *Hirp.* Adducere in dubitationem.*Cic. ou* in dubium. *Liv.* PODAWAC w wątpliwość. **En courroux, en colere, en furie.* Admovere alicui iras *Stat.* Incendere aliquem irâ *ou* furore *Plaut.* *Przyprowadzić do gniewu do złości. * *Mettre en inimitié, en inquietude, en mauvaiſe humeur.* Commovere alicui aliorũ inimicitias *ou* ſollicitudinem. Sollicitum & anxium aliquem habere. *Cic.* Moroſum & difficilem aliquem reddere *ou* efficere. Stomachum alicui movere *Do zawziętości, do pomięſzania do złego humoru do złości przywieść.

METTRE *en déliberation, en diſpute, en arbitrage, en compromis.* Adducere aliquid in deliberationem. Inſtituere de re aliquâ deliberationem. Adducere in diſputationem, *ou* in alterius arbitratum. Compromiſſum de re aliquâ facere. *Cicer.* PODAC do uwagi,do rozmowy, do roſtrząśnienia zbiiaiąc dowodami y racyami ná tę ſtronę y ná tę.Zdać ſię ná przyiacioł, ná ziednanie. *na kompromiſs.*

METTRE *quelqu'un à la raiſon, luy faire entendre raiſon.* Ad æquum & bonum adducere *ou* perducere aliquem. Ad ſanam mentem aliquem revocare. *Cic.* PRZYPROWADZIC kogo do rozumu.

Je me fais fort de le mettre à la raiſon, & d'en faire tout ce que je voudray. Magnopere confido illum fore in officio &

in

[illegible] noſtrâ poteſtate. *Cic.* Biorę to ná ſiebie że go do rozumu [illegible] przywiodę y dokażę z nim co tylko zechcę. *Se mettre à la raiſon*, Rationem audire *ou* ſequi. *Cicer.* *Dać mieyſca rozumowi. *Si vous voulez un peu vous mettre à la raiſon.* Si [illegible] partem aliquam æqui bonique dixeris. *Ter.* *Byleś tylko chciał dać trochę mieyſca rozumowi.

METTRE *des airs ſur le luth.* Fidibus modos aptare. *Hor.* NOTE ná lutni komponowáć.

SE METTRE, (*S'appliquer à une choſe, s'y employer, y travailler.*) Adjicere animum rei *ou* ad rem. *Plaut. Terent.* Se totum in re aliquâ ponere. *Cic.* PRZYŁOZYC ſię do czego, przykładáć ſię. *Se mettre à l'eſtude.* Se ad ſtudium conferre. Animum ad ſtudium appellere *ou* adjicere *ou* applicare. [illegible] *Ter.* Tempus inſumere ſtudiis. *Petr.* *Przyłożyć ſię do nauk. *Se mettre à bien faire, à eſtre honneſte homme.* Animum ad frugem applicare. *Ter.* Recipere ſe ad frugem. *Cic.* [illegible] kładáć ſię wprawiáć ſię do cnoty do grzeczności, do tego [illegible] ſtáć ſłuſznym poczciwym człowiekiem.

Se mettre en quatre pour quelqu'un, Employer le vert & le ſec, (comme l'on parle familierement.) pour luy rendre ſervice. Se in aliquem profundere. *Cic.* Pedibus manibuſque conari, [illegible] ſicut profis. *Ter.* Duſzą gardłem ile ſił y możności wdawáć ſię zá kim y ſłużyć komu. *Se mettre à faire une choſe.* Dare operam alicui rei, *ou* in rem, *ou* ad rem. *Cic.* *Uſiłowáć [illegible] czego chodzić pracowáć záchodzić zábiegáć ſtáráć ſię [illegible] czego dokazáć wdáć ſię w co. *Se mettre à faire des vers.* [illegible] ſe mente ac voluntate conjicere. *Cic.* *Wdáć ſię w [illegible] wierſzy álbo udáć ſię. *Se mettre à faire des comédies.* [illegible] ſcribendi appellere. *Ter.* *Wdáć ſię w piſánie komedyi álbo udáć ſię náń. *Se mettre à aimer une fille.* Animū [illegible] *Plaut.* Animum adjicere ad virginem. *Ter.* *Wdáć ſię w kochánie iákiey oſoby. *Se mettre à aimer.* Ludum amori [illegible] *Hor.* *Wdáć ſię w kochánie. *A pleurer.* Dare ſe gemitui [illegible] dare. *Cic.* *Wdáć ſię w płácz.

[illegible] METTRE *d'une ſecte, (L'embraſſer, la ſuivre.)* Addicere ſe alicui ſectæ. *Quint.* WDAC ſię w iákąś ſektę wiary [illegible].

Se mettre de bonne heure dans les partis. Maturè ſe conferre in [illegible] ſocietate. *Cic.* Wcześnie ſię wpráwowáć [illegible] udáwáć w [illegible] ſpráwy zábáwy. *Se mettre du coſté de [illegible] embraſſer ſes parts ou ſes intereſts.* Stare ab aliquo. [illegible] partibus ſtare. *Ter.* Partes alicuius ſequi *ou* [illegible] adjungere ſe ad aliquem. *Cicer.* *Wdáć ſię zá [illegible] być zá iego ſtroną poyść ná ſtronę czyią.

SE METTRE *en chemin.* Carpere iter. Dare ſe itineri. [illegible] conferre ſe ad iter. *Liv.* Conferre iter aliquò; [illegible] iter. *Caſ.* Dirigere iter. *Cic.* Dare ſe in viam. *Cic.* [illegible] udáć ſię w drogę wyiecháć. *Se mettre aux trouſſes [illegible] ſuivre de près, lors qu'il ſe retire.* Aliquem [illegible] inſequi. *Caſ.* *Poyść udáć ſię w pogoń zá kim [illegible] *Se mettre dans une vie douce & civile.* Clementē vitā [illegible] ſequi. *Ter.* *Udáć ſię ná życie ſpokoyne.

[illegible] METTRE *à parler d'une choſe.* De re aliquâ ſermonem [illegible] ou inſtituere *ou* inferre. *Cicer.* WDAC ſię w rozmowę [illegible] tym. *Ils ſe ſont mis ſur mon chapitre. Ils ſe ſont [illegible].* De me ſermonem habuerunt. *Cic.* *Zá [illegible] mowić. *Se mettre ſur la friperie de quelqu'un.* [illegible] *Plin.* Objurgare aliquem. *Cic.* Omnibus [illegible] exagitare *ou* vexare aliquem. *Terent.* *Szkálowáć [illegible] kogo ogádáć go kłádáć ſię ná niego po ſłowku. *Les [illegible]* Effuſi militum [illegible] & epulis. *Tacit.* *Gdy ſię woyſko puściło udáło [illegible] w ucieczki.

[illegible] METTRE *quelqu'un aux champs, Mettre ſon eſprit hors [illegible] (Le faire emporter.)* Aliquem iracundiâ efferre. [illegible] kogo rozgniewáć do oſtatniego gniewu y [illegible] wyprowadzić. *Se mettre dans une vraye colere.* Ex[illegible] *Petr.* *Rozgniewáć ſię ſzczerze uwieść.

[illegible] *y prendre ni m'y mettre.* Mihi illud nec ſeritur nec metitur. *Plaut.* *Ani ſieiam, ani zbieram.* Nie wdáię ſię w to [illegible] tego nie mieſzam ſię [illegible] od tego. *Mettre [illegible] dans ſon vin.* Sibi temperare. *Cic.* Animum temperare [illegible] *Pomiárkowáć ſię, hámowáć ſię pohámowáć ſię. [illegible] aux [illegible] ou le feu ſous le ventre.* Aliquem [illegible] *Ter.* *Ognia do ſłomki przyłożyć podnieść [illegible] kogo pobudzáć go podniecáć do czego. *Mettre la [illegible] devant les bœufs.* Omnia præpoſtere agere. *Varro.* [illegible] *Pług do wołow zákłádáć opák wſzyſtko czynić. [illegible]

Mettre quelqu'un en beaux draps blancs. Ornare aliquem ex ſuis virtutibus. *Ter.* Graphicè aliquem depingere, *ou* facta alicujus. *Ter.* Dogodzić komu od ſtop do głowy go oſkalowáć. *Mettre le tout pour le tout.* Omnia profundere. *Cic.* *Wſzyſtko odważyć wſzyſtko łożyć.

Mettre le cœur au ventre à une perſonne, l'animer, l'encourager. Animos alicui addere. *Cicer.* Dare animos. *Ovid.* Accendere animos. *Quint.* Serce, ochotę, utráconą komu wrócić.

Mettre tout ſans deſſus deſſous. Invertere omnia. Suſque deque habere omnia. *Plaut.* Wſzyſtko do gory nogámi wywrocić. *Mettre toutes pierres en œuvre.* Omnes terras omnia maria movere. Omnem movere lapidem. Omnia conari & & experiri. *Cic.* *Wſzyſtkich ſpoſobow záżyć. *Mettre les fers au feu.* Aliquid aggredi *ou* incœptare. *Cic. Ter.* *Roſpocząć co. *Mettre ſur les dents.* Ad languorem dare aliquem. *Plaut.* *Do ckliwości oſtatniey kogo przyprowádzić. *Mettre le pain à la main, Eſtre cauſe de la fortune d'une perſonne.* Ponere initium fortunæ alicujus. *Cic.* Dare initium fortunæ. *Quint.* *Dáć komu chleb w ręce podáć komu rękę dopomoc mu do kawałka chleba. *Mettre la plume au vent, Hazarder.* Dare aliquid in caſum. *Tacit.* *Podáć ná ſzczęście. *Mettre le marché à la main.* Facere alicui poteſtatem agendi ut libuerit. *Oddáć komu ná wolą co ſobie obierze. *Mettre quelqu'un au monde, l'élever, luy faire faire fortune.* Aliquem producere. Mentum alicui tollere. *Cic. Petr.* *Pokazáć komu drogę do świátá.

ON DIT dans le diſcours familier, *Mettez vous là, aſſeyez vous là.* Sede tu hic. SIĄDZ tu. *Je me mettray auprès de vous.* Tibi aſſidebo. *Siądę przy tobie. *Il le fit mettre au deſſus de luy.* Super ſe illum collocavit. *Suet.* *Poſádził go wyżey ſiebie.

METZ, (*Ville épiſcopale ſur la Moſelle.*) Divodurum, i, n. Metæ, arum, f. plur. *Tacit.* MEC Miáſto y Biſkupſtwo nád Moſellą.

DE METZ Metenſis & hoc ſe. MECKI Meceńſki.

MEUBLE, ſubſt. m. (*Tout ce que ſert à garnir un logis, les utenſiles.*) Supellex, *genit.* ſupellectilis, fœm. Inſtrumentum, i, neut. *Cicer.* Domeſticum inſtrumentum, i, n. *Pomp. Juriſ.* SPRZĘT wſzelaki ſtatek domowy ruchomości.

MEUBLE *de campagne.* Inſtrumentum ruſticum. *Phad.* STATKI rolne. *De cuiſine.* Inſtrumentum coquinarium. *Statki kuchenne. *De chambre.* Ornamenta domûs. Ornamenta cubicularia. *Sprzęt pokojowy.

BIENS MEUBLES. Res moventes *ou* mobiles, *genit.* rerum moventium *ou* mobilium, fœm. plur. *Liv.* RUCHOME dobra.

MEUBLER *une maiſon.* V. act. Supellectile *ou* ſupellectili domum inſtruere, *ou* ornare. OPORZĄDZIC porządnie dom ſprzętem wſzelakim náleżycie przybráć ubierzć pokoie izby.

MEUGLEMENT, ſubſt. m. (*Le cri des bœufs.*) Mugitus, ûs, m. *Ovid.* RYK wołowy.

MEUGLER, V. neut. (*Crier comme un bœuf.*) Mugire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Liv.* Mugitus dare *ou* edere. *Ovid.* RYCZYC.

MEULAN, (*Ville & fort dans une ſituation tres agréable ſur la Seine.*) Mulanchum, i, n. MIASTO y forteca w pięknym bardzo położeniu nád Senną.

MEULE, ſubſt. f. (*Pierre à broyer le bled dans les moulins.*) Mola, æ, f. *Cic.* KAMIEN młyńſki. *Meule à bras, (qu'on fait tourner avec le bras.)* Mola truſatilis. *Aul. Gel.* *Zarna. *Pierre à meules.* Molaris, is, maſc. (*on ſous-entend.* lapis.) *Kamień młyńſki.

MEULE *à aiguiſer les raſoirs & couteaux.* Cos, *genit.* cotis, f. *Plin.* OSŁA oſełka kamień do oſtrzenia brzytew noży.

MEULE *qu'un aſne tourne.* Mola aſinaria. *Cat.* MŁYN konny.

MEULE *qui tourne par le moyen de l'eau.* Mola aquaria. *Pallad.* MŁYN wodny ná wodzie.

MEULE, *ou* MEULON *de foin,* (*Tas de foin qu'on laiſſe dans le pré pour ſecher.*) Fœnimeta, æ, f. *Col.* KOPA ſiána w polu (*álbo*) ſtóg.

MEULIERE, ſubſt. f. (*Carriere dont on tire des meules.*) Molaris lapidicina, *genit.* molaris lapidicinæ, f. *Plin.* SZYB gdzie kamienie młyńſkie kopią y obrabiáią.

MEUR, (*prononcez* MÛR.) *ou* MEURE, f. adj. (*Qui eſt en maturité, parlant des fruits.*) Maturus, a, um. *Cicer.* Mijrz [illegible]

& hoc mire. *Virg.* DOYRZAŁY źrzały, dostały. *Meur avant la saison.* Præmaturus, a, um. *Col.* Præcox, ocis, omn. gen. *Plin.* ou præcoquus,a,um. *Ranny, wczesny, przed czasem doyrzały, wystały.

Qui n'est pas meur. Immaturus,a,um. Crudus,a,um. Immitis & hoc immite. *Plin.* Niedoyrzały. *Je n'ay pas voulu faire percer cette apostume,de crainte qu'elle ne soit pas encora meure.* Secari nolui hanc vomicam, ne immatura secetur. *Plaut.* *Niechciałem przekłoć, przeciąć tego wrzodu obawiaiąc się czyli się ieszcze dobrze wystał obrał &c.

MEUR se dit en morale (*de l'âge & de l'esprit.*) *Un esprit meur.* Animi ou animo maturus. *Virg. Ovid.* DOYRZAŁY co do wieku y rozumu doskonały. *Un jugement meur.* Maturum judicium. *Cic.* *Rozsądek doskonały. *Une fille meure ou en âge d'estre mariée.* Viro matura virgo. Virgó plenæ maturitatis. *Petr.* Virginitas matura toris *Stat.* *Panna doyrzała na wydaniu.

MEURE, subst. f. (*Petit fruit noir, qui se mange en Automne.*) Morum,i,n. *Hor.* MORWA owoc.

MEURE *sauvage.* (*qui vient sur des ronces.*) Mora in rubetis. *Colum.* MORWA polna, Jeżyny,

ON DIT proverbialement, *Autant en dit le renard des meures,* (*à celuy qui méprise une chose, qu'il ne peut obtenir.*) Nondùm matura est, nolo acerbam sumere. *Phæd.* Verbis elevant ea, quæ facere non possunt. *Phæd.* NIECHCIAŁA liszka iabłek,że kwaśne: przysłowie ná tego ktory powiada że nie stoi o co, kiedy nie może tego dopiąć.

MEUREMENR, (*prononcez* MûREMANT.) (*Avec beaucoup d'attention & de reflexion.*) Maturè. Attentè. Attentiùs adv. *Cic.* UWAZNIE bacznie rozsądnie.

MEURIER, (*prononcez* MûRIER.) subst. m. (*Arbre qui porte les meures.*) Morus,i,f. *Virg.* MORWA Drzewo.

MEURIR, (*prononcez* MûRIR.) V. n. (*Devenir meur.*) Maturescere, (sco, sois, maturui, *sans supin.*)neut. Maturari, (or,aris,atus sum) pass. *Plin.* Maturitatem assequi ou capere. *Cic* Maturitatem trahere. *Colum.* DOYZRZEWAC dochodzić co do owocow aboż &c.

MEURIR se dit figurément, *L'âge & la raison ont achevé de le meurir.* Ætate & ratione maturitatem est assequutus. DOYRZAŁEGO wieku y rozumu. *Un esprit qui est devenu meur en peu de temps.* Ingenium celeriter maturitatem assequutum. *Cic* *Rozum w krotkim czasie doyrzały doskonały.

MEURTRE, subst. masc, (*Homicide.*) Cædes, *genit.* cædis, fœm. Homicidium, ii, neut. Internecio. Trucidatio Interfectio, onis, fœm *Cicer. Ascon. Ped.* ZABOYSTWO. *Faire un meurtre.* Cædem facere ou patrare ou perpetrare ou edere ou committere. *Cic.* *Zaboystwo popełnić, morderstwo.

ON DIT familierement & par exaggeration, *C'est un meurtre d'avoir arraché cét arbre, C'est bien dommage.* Eradicasse hanc arborem, multo damno fuit. JAKA to szkoda, iakie to morderstwo takie drzewo wyciąć wykonać. *C'est un meurtre de n'avoir fait estudier ce jeune homme, qui a tant d'esprit.* Damnosum ipsi fuit, non didicisse litteras, adeò pollet ingénio, ou adeò ingeniosus est. *Jaka to szkoda że nie aplikowano do náuk tego młodego człowieka ktory ták piękny pokazuie rozum.

MEURTRIER, subst. m. (*Qui fait un meurtre.*) Percussor, Interfector, oris, m. Homicida, æ, m. Sicarius,ii,m. *Cic.* ZABOYCA, morderca.

Meurtrier de guet à pens, ou *de propos délibéré* Sicarius meditatus. Percussor consultus.m. *Aul. Gel.* ZABOYCA zdradziecki co zdradziecko zabiia zbadnik.

MEURTRIER, m. MEURTRIERE, f. adject. (*Qui se dit des choses.*) *Une guerre meurtriere* ou *sanglante.* Bellum cruentum ou funebre. *Hor.* Funestum bellum. *Liv.* WOYNA krwawa okrutna.

Les places fortes sont meurtrieres, on tuë bien du monde devant, lors qu'on les assiege. Multorum cædibus expugnantur oppugnantur constant arces munitissimæ. Fortece są krwawe, krwią oblane kiedy ie dobywaią.

LES MEURTRIERES. (*Petites ouvertures, qu'on fait aux portes & aux murailles des villes, par où l'on tire, & l'on tuë ceux qui les attaquent.*) Aperturæ, arum,f pl. Foramina, um,n.pl. STRZELNICE w murach ścianach.

MEURTRI, m. MEURTRIE,f. adject. part. Suggillatus, a, um. Cruore ou sanguine suffusus, a, um. ou lividus, a, um. ZBITY stłuczony *Il estoit tout meurtri, comme si on luy eut donné cent coups d'estrivieres.* Corpus totum lividum habebat, quasi flagellis cæsum. *Petr.* *Wszystek był zbity iakby mu sto plag dano.

MEURTRIR, V. act. (*Noircir de coups.*) Suggillare, (o,as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* Cruento livore corpus inficere, (io,is, infeci, infectum.) Mulcare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Ter.* ZBIC stłuc sincami, since porobić.

MEURTRISSEURE, subst. fœm. (*Contusion.*) Suggillatio, onis,f. Contusio, onis,f. *Cels.* Insignita,orum,n pl. *Plin.* ZBICIE stłuczenie since. *Le fromage frais meslé avec du miel guerit les meurtrissures.* Caseus recens cum melle, suggillata emendat, ou contusis medetur. *Ser świeży z miodem dobry iest ná since ná stłuczenie goi ie.

LA MEUSE, (*Riviere qui passe par la Lorraine & par les Pays-Bas.*) Mosa, æ, masc. *Cæs.* MOZA Rzeka przechodząca przez Lotaryngią y Niższe Niemce.

MEUSNIER, (*prononcez* MEUNIER.) subst. masc. (*Qui mout le bled.*) Molendinarius, ii, m. Molitor, oris, m. Pistor, oris,m. *Plin.* MŁYNARZ.

MEUSNIERE, subst. fœm, (*Femme d'un meusnier.*) Molendinaria, æ, fœm, Molitrix, icis, f. Quæ molitrinæ præest. MŁYNARKA.

MEUTE *de chiens,* subst. masc. (*Une compagnie de chiens courans pour la chasse*) Turba canum venaticorum, fœm. Multi canes venatici, masc. plur. Multus canis venaticus, masc. *Horat.* PSIARNIA myśliwstwo psy smycz psow sfora, para. *Il poussa les sangliers dans les toiles avec une meute de chiens.* Multa cane in obstantes plagas apros detrusit. *Horat.* *Wparował dziki między poły między rozsiazdy psami.

MEXICAIN, m. MEXICAINE,f. (*Qui est de Mexique.*) Mexicanus,a,um. Z MEXYKU rodem.

MEXICO, (*Ville capitale de la nouvelle Espagne dans l'Amérique septentrionale.*) Mexicum,i, neut. MEXYK Miasto głowne nowey Hiszpanii w Ameryce połnocuey.

MEXIQUE, (*Autrefois un royaume, & maintenant une grande partie de l'Amérique septentrionale*) Mexicana regio, *genit.* Mexicanæ regionis. f. MEXYKANSKIE Krolestwo teraz wielka część Ameryki południowy

MEZIERES, (*Ville de Champagne sur la Meuse.*) Maceria, æ,f Maceriæ, arum, f.pl. MEZYER Miasto Szampanii nad Mozą.

MI, (*Particule, qui entre en la composition de plusieurs mots pour marquer la moitié seulement,qui se met en écrivant avec un tiret ou division.*) *Mi-chemin.* Media via, æ, fœm. POŁ, Partykuła ktora łącząc się z rożnemi słowami znáczy połowicę czego á pisze się poniey liniika-dzieląc słowo z ktorym się łącay Poł drogi. *Mi-Aoust.* Media-Augusti, (*on sous-entend* pars) *Poł-Sierpnia. *Mi Mars.* Media-Martii, fœm. *Poł-Marca.

(Cette particule Françoise rend feminins un nombre de mots masculins, comme les noms des Mois, *La Mi-Janvier &c.* & avec d'autres elle se met sans Article, en-ajoûtant pourtant la Preposition *a*, comme *A mi-corps, A mi jambe &c.*) Tá partykuła Francuska odmienia słowa rodzaiu męskiego ná rodzay białogłowski zwłaszcza w imionach Miesięcow w Francuskim ięzyku gdzie się kładzie artykuł Francuski białogłowski, á záś z inszemi wszystkiemi imionami y słowami kiedy iest tá partykuła: *mi- poł- w poł-* nie kładzie się w Francuskim żaden artykuł ále tylko propozycya *a do*, náprzykład do w poł-ciała po-pas, do w poł-goleni.

MIAULEMENT, subst masc. (*Cri des chats.*) Mia, mia, *mot indeclinable.* Clamor felis, oris felis. m. MIAUCZENIE korow.

MIAULER, V. n. (*Faire des miaulements.*) Mia clamitare. (*comme les chats.*) MIAUCZYC iáko koty.

MICHE, subst. fœm. terme de College. (*Petit pain qu'on donne aux escoliers pour déjeuner.*) Parvus panis, *genit.* parvi panis. m. SNIADANIE chleba kawałek pomazanka.

MICROSCOPE, subst. masc. (*Petite lunette avec quoy l'on voit les choses les plus petites, par le moyen d'un verre qui grossit les objets.*) Microscopium,ii,n.(*mot grec.*) SZKŁO do patrzania przez ktore patrząc rosną rzeczy w oczach, perspektywa.

MIDDELBOURG, (*Ville capitale de Zelande.*) Metelli castrum,i,n. Middeburgum,i,n, MIDELBURG Miasto głowne Zelandii.

MIDI, subst. masc. (*Le pole austral, & les parties du monde qui sont de ce costé-là.*) Meridiana pars mundi, *genit.* meridianæ partis mundi, fœm. *Vitr.* Australis regio, *genit.* Australia

lis

lis regionis, fœm. POŁUDNIE ſtrona świata południowa kędy ſą kraie ná południa.

Qui eſt tourné au midy, qui regarde le midy. Ad meridiem ſpectans. *Cic.* ou in meridiem. *Cat.* Obrocony leżący ná południe ku południowi,

Le vent de midi. Auſter, ſtri, m. *Cic.* Wiatr południowy.

MIDI ſignifie auſſi (*L'élévation du ſoleil, quand il paſſe dans le méridien* ou *le cercle du midi.*) Meridies,iei,fœm. *Cic.* POŁUDNIE czas południa kiedy ſłońce ieſt w ſámym południu. *A midi* ou *Sur le midi.* Meridie. Meridiano tempore. abl. *Cicer.* Meridianis temporibus. abl. Medio de die. *Celſ.* *Ku południowi, o południu. *Il s'en va a midi, Il eſt bientoſt midi.* Appetit jam meridies. *Plaut.* *Już idzie do południa ku południowi dochodzi południe. *Quelque temps après midi.* Inclinato jam die in poſtmeridianum tempus. *Cic.* *Prędko po południu, trochę po południu.

Qui ſe fait avant midi. Antemeridianus, a, um. *Cicer.* PRZEDPOŁUDNIOWY. **Qui ſe fait après midi.* Poſtmeridianus ou Pomeridianus, a, um. *Cicer.* *Popołudniowy od południa.

ON DIT proverbialement, *Chercher midi à quatorze heures.* Nodum in ſcirpo quærere. *Ter.* SZUKAC ſam niewiedzieć czego.

MIE, ſubſt.f. (*Le dedans d'un pain.*) Medius panis friatilis, *qui s'émie aiſément.* Medulla panis. OSRZODEK chleba, chleb co ſię da trzeć łatwo nie bardzo świeży.

MA MIE, pour dire *Mon amie* (*mot des petits enfans.*) Mea chariſſima. MOIE dziecię ſłowo pieſzczory, álbo też affektu.

MIEL, ſubſt.m.(*Suc que font les abeilles.*) Mel, *genit.* mellis, n. MIOD w plaſtrach.

DE MIEL. Melleus,a,um. *Plin.* Z MIODU.

Fait avec le miel, Où il y a du miel. Mellitus,a, um. *Hor.* Z MIODEM robiony.

Suc qui a le gout du miel. Melleus ſuccus. *Plin.* Sycka miodem záprawny trunek, miodek.

Mouche à miel. Apis, *genit.* apis, f. *Virg.* Pſzczoła.

Rayon de miel. Favus,i, m. *Cic.* Plaſtr miodu.

LA RECOLTE *du miel.* Mellatio, onis, fœm. Mellis vindemia, æ, f. *Plin.* PODBIERANIE miodu.

QUI *a le ſoin du miel.* Mellarius, ii, m. Melliturgus, gi, m. *Var.* PASIECZNIK Bártnik.

Vaiſſeaux à mettre & à ſerrer le miel. Vaſa mellaria, orū, n. plur. *Plin.* Náczynia ná chowanie miodu.

Faire le miel. Mellificare, (o, as,avi, atum.) Mella facere ou fingere ou conficere. *Sen. Plin.* Miod robić iák pſzczoły w ulach robią.

L'action de faire le miel. Mellificium, ii, n. *Var.* Opus mellificum, *genit.* operis mellifici, n. *Col.* Robienie miodu.

Vin miellé. Melitites, æ, m. *Plin.* Słodycz, wino ſłodkie.

Celuy qui a ſoin de recueillir le miel. Mellarius ou Meliturgus, i, m. *Var.* Páſiecznik, Bártnik.

MIELLEUX, m. MIELLEUSE, f. adject. (*Qui tient du miel.*) Melleus, a, um. *Plin.* Mellitus, a, um. *Plin.* NA-KSZTAŁT miodu.

MIEN, m. MIENNE, f. (*Pronom poſſeſſif qui ſe dit de la premiere perſonne au lieu de Mon & de Ma.*) Meus, mea, meum. MOY moia. * *Ayez ſoin de vos affaires, & j'auray ſoin des miennes.* Cura res tuas, ego curabo meas. *Ter.* *Patrzy ſwego á iá ſwego patrzać będę. * *Je n'ay rien ajouté du mien à ces préceptes.* De meo his præceptis nihil novum appoſui. *Plaut.* *Nicem ſwego nie przyłożył do tego opiſania. w Polſkim *ſwoy ſwoia ſwoie* często y owſzem pięknie ſię kłádzie zá *moy moia moie* (náprzykład) nie ſwego niemam miáſto nic mego niemam, Páná ſwego ſzukam Pánu ſwemu ſłużę miáſto mego Pána memu Pánu &c.

MIETTE, ſubſt. fem. (*Petite parcelle d'un tout.*) Mica, æ, f. Exigua particula, æ, f. OKRUSZYNA kruſzyna odrobina.

LES MIETTES, (*ſoit de pain* ou *d'autres choſes, qui tombent de la table, lorſqu'on mange.*) Analecta, orum, n. plur. *Mart.* OKRUSZYNY poiedzeniu ná ſtronę idące odrobiny.

Qui ramaſſe les miettes qui tombent de la table. Analectes, æ, m. *Mart.* Ten co okruſzyny zmiata y zbiera.

MIETTE ſe dit négativement (*en parlant des choſes dont on manque* ou *de celles qui ſont en très petite quantité.*) *Il n'y a pas une miette de pain au logis.* Nihil eſt panis domo. NIEMASZ okruſzyny chleba w domu odrobiny niemaſz. **Ce pauvre demande une miette de pain.* Fruſtulum panis rogat iſte mendicus. *Ten ubogi proſi o odrobinę chleba.

MIEVRE, adject. m. & f. (*Remuant, éveillé, parlant d'un enfant.*) Alacer, alacris, alacre. adject. ŻYWY rzeźwy mowiąc odziecięciu iákim żywości wiele w ſobie maiącym.

(Mot bas & populaire.) Słowo Francuſkie proſte poſpolite.

MIEUX. Melior & hoc melius, adject. (*Comparatif du poſitif* Bonus.) Melius, *genit.* melioris, n. *Cic.* LEPSZY Lepiey.

ESTRE MIEUX, *ſe porter mieux.* Meliùs ſe habere. *Cic.* LEPIEY ſię mieć. **Il commence de ſe porter un peu mieux.* Meliuſculùs eſſe cœpit. Meliuſculè illi eſt. Se habet meliuſculè. *Cic.* *Záczyna trochę lepiey ſię mieć.

J'aimerois mieux avoir cette grandeur d'ame, que toutes les richeſſes de la terre. Hanc malim animi magnitudinem, quàm fortunas omnium. *Cic.* Wolałbym mieć tę wſpaniałość ſerca niż wſzyſtkie ná świecie bogactwa.

Je n'ay jamais eſté mieux, ni à moins de frais. Minore nuſquam benè fui diſpendio. *Plaut.* Nigdym lepiey ſię niemiał, y z mnieyſzym koſztem.

L'affaire va mieux, que je ne penſois. Incipit res meliùs eſſe, quàm putaram. Lepiey ſię rzecz udaie niżelim ſię ſpodziewał, nád ſpodziewanie ſię lepiey rzecz idzie. **J'ay fait du mieux que j'ay pû.* Ut potui, feci. Quod potui, præſtiti. Pro viribus elaboravi. Nihil à me, quod quidem potuerim, prætermiſſum eſt. Nihil ego prætermiſi. Rem curavi, quàm optimè potui. *Cic. Plaut.* * Czyniłem iák náylepiey rozumiałem. **Il n'y a perſonne, qui vous puiſſe faire mieux cela que luy.* Ad omnia hæc, magis ex uſu tuo nemo eſt. *Plaut.* *Nikt ci tego lepiey nie zrobi nád niego.

Chacun fait de ſon mieux, pour adoucir mon chagrin. Pro ſe quiſque ſedulò facit quò illam mihi lenirent moleſtiam. *Ter.* Káżdy co może náylepſzego czyni áby moy żal ukoić. **Il vaut bien mieux pour moy.* Multo mihi præſtat. *Dáleko mi lepiey ieſt, dáleko to lepſza dlá mnie.

ON DIT adverbialement, *A qui mieux, mieux.* Certatim. adv. *Phæd.* NA wyścigi kto lepiey kto prędzey.

MIGNARD, m. MIGNARDE, f. (*Delicat.*) Elegans, antis, omn. gen. Delicatus, a, um. *Cic.* DELIKAT pieſzczony ſádny. * *Elle a une taille mignarde.* Eſt eleganti ſtaturâ. * Stan má ſádny. * *Son ſtile eſt fort mignard.* Elegantiſſimo ſtilo utitur. Eſt elegantiori oratione ac ſtilo. *Styl Jego ieſt bárdzo piękny. * *Mignard en paroles.* Blandiloquentulus. *Plaut.* *Pieſzczony w mowie pieſzczone ſłowa, pieſzczoty mowiący. **Un diſcours mignard.* Blandiloquentia, æ, f. Sermo cultus & elegans. *Cic.* *Mowa ładna pieſzczona.

MIGNARD, (*en parlant d'un enfant, qui ſe plaiſt à eſtre careſſé.*) Blanditiarum amans, antis, omn. gen. PIESZCZOCH dziecię co lubi żeby ſię z nim pieścić.

MIGNARDEMENT, adv. (*D'une maniere mignarde.*) Eleganter. Graphicè. Delicatè ac molliter. ŁADNIE, pięknie pieſzczenie. **Parler mignardement.* Blandè dicere. *Cic.* *Pieſzczliwie pieſzczenie mowić.

MIGNARDER, V. act. (*Flatter, traitter avec délicateſſe.*) Delicatè ou molliter tractare ou habere aliquem. PIESCIC.

(Terme bas & populaire.) Słowo Francuſkie podłe proſte poſpolite.

MIGNARDISE, ſubſt. f. (*Délicateſſe dans l'éducation des enfans.*) Delicata & mollis puerorum inſtitutio, onis, ou inſtituendis pueris mollitia, æ, f. PIESZCZOTY w wychowaniu dzieci zwłaſzcza.

MIGNARDISE *d'une langue.* Linguæ veneres ou venuſtates, lepores, um, f. plur. Elegantiæ, arum, f. plur. *Cic.* PIEKNOSCI języka iákiego oſobliwości delikatności.

MIGNARDISES ou *les careſſes que les femmes, employent pour ſe faire aimer.* Blanditiæ, arum, f. plur. Palpationes, onum, f. plur. *Plaut.* Blandimenta, orum, n. pl. *Plaut.* PIESZCZOTY białogłowſkie, wdzięki, wdzięczenie milenie ſię kobiet áby ich kochano.

MIGNATURE, ſubſt. f. *Voyez* MINIATURE. MINIATURA málowania bárdzo delikatne.

MIGNON, m. MIGNONNE, f. adject. Pulchellus. Venuſtulus, a, um. Elegans, antis, omn. gen. Venuſtus, a, um. MILUCHNY MIŁY. **Une taille mignonne, un viſage mignon.* Elegans ſtatura, elegans vultus. *Stan miluchny, twarz miluchna. **Un baſtiment mignon, qui n'eſt point groſſier.* Elegans & delicatum ædificium. Ædes graphicæ & elegantes ou

cultæ *ou* politæ. *Budowania ładne miluchne. **Vn discours fort mignon.* Polita & elegans oratio. Concinna oratio. *Cicer.* *Mowa bardzo wdzięczna przyiemna.

MIGNON substantif (*ne se dit gueres présentement que dans le discours familier en caressant les enfans.*) MILĘKI Luby niemowi się tylko w mowie poufałey potoczney z włászcza pieszcząc się z dziećmi y to w francuskim, gdyż w polskim upacznie znecey. **Mon mignon.* Deliciæ meæ. Meum corculum. Anime mi. *Moy miły, moy luby, moy milęki. **C'est le petit mignon des Dieux.* Pullus Jovi est. Solus est, quem dii diligunt. *Ter.* *Kochanek to Bogow.

MIGNON, (*Favori de quelqu'un en bonne part*) FAWORYT kochanek. **Il a toûjours esté son mignon.* Hic eximius illi fuit. *Záwsze był iego kochankiem **Il l'a toûjours eu pour son mignon.* Eximium illum semper habuit. *Cic.* Huic in deliriis est *Cic.* *Záwsze go zá swego miał kochanka.

MIGNON, (*en mauvaise part.*) Catamitus puer. Cinædus calamistratus, i, m. Alter Ganymedes. *Plaut.* SODOMCZYK sprośnik niewstydliwy bezecnik.

MIGNONNEMENT, adv. (*D'une maniere délicate & mignonne.*) Concinnè. Lautè Scitè. Eleganter Venustè. adv. *Cic* ŁADNIE pięknie. **Vestu mignonnement.* Concinnè vistitus *Plant.* *Ustroiony ładnie.

MIGNONNEMENT, (*Délicatement, avec délicatesse & mollesse*) Blandè. Delicatè. Molliter. adv. *Cic.* PIESZCZENIE miętko.

MIGNOTER, V. act terme bas & populaire. *Voyez* AMIGNOTER. PIESCIC słowo francuskie proste podłe.

MIGRAINE, (*prononcez* migréne.) subst f. (*Douleur de teste fort aiguë, qui n'en afflige qu'une partie.*) Hemicrania, æ, f (*mot grec.*) Vivus dolor dimidiam capitis partem occupans BOL głowy przetrąliwy w części iedney tylko czuć się daiący przykro bardzo *Migrena.*

MIL, *ou* MILLET, subst. masc. (*Le plus petit de tous les grains*) Milium, ii, n *Plin.* PROSO.

MIL, *pour* MILLIE'ME, adject. masc. (*en la supputation des années.*) Millesimus, a, um. TYSIĄC tysiączny rachuiąc láta. **L'an mil six cens.* Annus millesimus sexcentesimus, a, um. *Rok Tysiąc sześć setny, Tysiączny sześć setny.

MILAN, subst. masc. (*Oiseau de preye.*) Milvus, vi, m. *Cic. Ter.* KANIA.

DE MILAN, (*qui appartient au milan.*) Milvinus, e, um, *Plin.* KANI.

MILAN, (*Ville capitale du Duché de mesme nom en Italie.*) Mediolanum, i, n. *Plin.* MILAN álbo medyolan miásto stołeczne Xięstwa tegoż názwiska.

DE MILAN, Mediolanensis & hoc Mediolanense. MEDYOLANSKI Medyolanin medyolańczyk.

LE MILANEZ, ou *le Duché de Milan.* Insubria, æ, f. *Liv. Aujourd'huy* Mediolanensis tractus, m. MEDYOLANSKIE Páństwo Xięstwo powiat.

Les peuples du Milanez. Insubres, ium, m. pl. *Plin.* Medyolanie obywatele támeczni.

MILET, (*Ville maritime de l'Asie mineure.*) Miletum, i, n. Miletus, i, f. MILET miásto nádmorskie Azyi mnieyszey.

Qui est de Milet. Milesius, a, um. *Quint.* z Miletu rodem.

MILEVE, (*Ville d'Afrique qu'on nomme aujourd'huy Mela.*) Milevis, is, f. MILEW álbo mela miásto Afryki.

Qui est de Mileve. Milevitanus, a, um. z Milewu álbo z meli rodem.

MILICE, subst f. (*Le fait de la guerre, l'art militaire.*) Militia, æ, f. Res militaris, *genit.* rei militaris, f. *Cic.* Woyna woienna náuka.

MILICE, terme collectif qui se dit (*des gens de guerre & de ceux qui font profession des armes*) Copiæ, arum, f. plur. Milites, itum, masc plur. *Cic.* WOYSKO.

La Milice Romaine estoit brave & courageuse. Milites Romani erant fortes ac strenui. Woysko Rymskie odważne dzielne Rycerstwo waleczne.

MILICE se dit plus particuliérement (*de la milice d'un pays, qu'on assemble pour defendre les costes.*) Evocati, orum, m. plur. *Cic.* WOYSKO ludzie kraiu iákiego werbowni dlá obrony swoiey własney.

MILIEU, subst. masc. (*Ce qui est également distant des deux extrémitez.*) Medium, ii, n. Media pars, *gen.* Mediæ partis, f. *Cic.* SRZODEK czego.

LE MILIEU *du printemps.* Adultum ver, *gen.* veris adulti, n. SRZOD wiosny. **Le milieu de l'esté.* Adulta æstas, *gen.* adultæ æstatis, f. *Srzod lata. **Le milieu de l'automne.* Autumnus adultus, i, m. *Srzod iesieni. **Le milieu de l'hiver.* Adulta hiems, *genit.* adultæ hiemis, f. *Ter.* *Srzod zimy.

LE MILIEU *de quelque chose que ce soit.* Meditullium, ii, n. Umbilicus, i, m. SRZOD czego kulwiek sam srzodek. **Le milieu de la Grece.* Umbilicus Græciæ, (*parce que le nombril fait le milieu du corps de l'homme.*) *Srzodek grecyi pępek iest w samym srzodku ciała.

Il fit scier par le milieu du corps plusieurs personnes de qualité. Multos honesti ordinis medios serra dissecuit. *Cic.* Kazáł w poł przez srzodek ciała przepiłować wiele Osob zácnych.

Qui est au milieu. Medius, a, um. *Cic.* Srzedni, co iest w samym srzodku.

Par le milieu. Medius, a, um. Przez srzodek przez poł. **Rompre un baston par le milieu.* Frangere baculum medium. *Złámać w poł kiy láskę drewnu.

Au milieu du marché. In medio foro. W sam srzodek rynku. *(*Sens mouvement.* In medium forum. *avec mouvement.*) *W samym srzodłu rynku.

Au milieu de nous. Inter nos. w Pośrzodku między námi.

MILIEU se dit figurément. *La vertu consiste dans le milieu ou entre deux extrémitez.* Media est virtus inter duo extrema Virtus est medium vitiorum reductom utrinque. *Hor.* Srzodek cnoty záwsze trzyma między tym co iest nád to y co iest máło. **Il y a un milieu dans les choses hors duquel la vertu ne se trouve point.* Est modus in rebus, ultra quem virtus nescit consistere. *Horat.* *Jest tákiś srzodek y pomiarkowanie w káżdey rzeczy mimo ktorego cnoty niemasz. **Il fait bon prendre le milieu dans les choses; toutes les extremitez sont toûjours bien de la peine.* Modus in omnibus rebus habitu optimum est; nimia omnia, nimium ex se exhibent hominibus negotium, *Plaut.* *Záwsze to słuszna rzecz mieć we wszystkim pomiarkowanie, bez pomiarkowania słusznego kożda rzecz iest szkodliwa

MILIEU se dit aussi (*des moyens & des temperamens qu'on trouve dans les affaires.*) Modus, i, *m.* Temperamentum, i, n. *Liv.* SRZODKI wynalezione dla dokazania czego.

MILITAIRE, adject. masc. & fœm. (*Qui concerne la milice.*) Militaris & hoc re. Bellicus, a, um. *Cicer.* WOYSKOWY woienny *Apprendre l'art militaire.* Scientiam militarem discere. *Cicer.* Uczyć się woyny woyskowego rzemiesła.

La discipline militarire. Bellica disciplina. *Cic.* Karność woyskowa żołnierska.

L'Architecture militaire, (*L'art de fortifier les places.*) Architectura militaris f. Architektura woyskowa.

MILITAIREMENT, adv. (*D'une maniere militaire.*) Militariter adv. *Liv.* PO żołnierſku.

MILLE, subst. masc. terme d'Arithmétique. (*Dix fois cent.*) Mille. *adjectif plurier indéclinable.* TYSIĄC dziesięć razy sto.

(Les Anciennes marquoient ce nombre en chiffre Arabe, ainsi 1000, ou en chiffre Romain de cette maniere CIↃ, ou par un CD, ou par une *M* simple, qui a du rapport avec l'*M* Gothique.) Dawni pisali tę liczbę prostą liczbą 1000. álbo Rzymską w ten sposob *CIↃ* álbo ták *CD*: álbo też ták: *M* podobnym sposobem do Gotow pisania.

On dit *Mille equites*, mille cavaliers, *Classis mille navium*, une armée de mille voiles; *Mille sagittarios præmisit*, il envoya devant mille archers; *an denario emat, quod sit mille denerium*, n'achetera-t-il qu'un denier, ce qui en vaut mille? *Mille modiûm*, mille boisseaux. *Cicer.* *Vt millia passuum conficiatis*, pour faire mille pas. *Quadraginta millia sestertiûm*, quarante mille sesterces. *Ibi occiditur mille hominum*, & non pas, *Les mille soldats venus d'Italie furent tuez en ce combat*, & de mesme, *Il y en a en mille de tuez*: où l'on voit encore que ce nom a cela de particulier, qu'il ne prend point d's à la fin, si ce n'est pour marquer les Milles des chemins, écrivant par tout ailleurs, *un mille*, *dix mille*. Tysiąc iazdy, tysiąc iednych Okiętow woiennych tysiąc. Tysiąc strzelcow przodem wyprawił Czy zá grosz kupi co tysiąc warto. Tysiąc korcy. Aby tysiąc krokow uczynić. Czterdzieści tysięcy groszy czyli połtorakow. Tysiąc ludzi ktorzy przyśli byli z Włoch, w tey utarczy zginęli. Tysiąc ich zábito, álbo tysiąc było zábitych. Tu też uważać że to słowo *mille* w Francuskim nie pisze się e literą

terą s. ná końcu chyba kiedy znaczy milę, á wszędzie gdzieindziey náwet y w większey liczbie pisze się bez litery s, ná końcu ieden tysiąc, dziesięć tysięcy.

Lorsque *Mil* est mis pour *Millieme*, on n'écrit point *Mille*; comme en dattant les années &c. *L'an mil*, *le numere vingt mil*, &c. Tysiąc w Francuskim kiedy znaczy tysiączny náprzykład datę pisząc lat, to się nie pisze *millieme* tysiączny, áni *mille*, ále *Mil* przez samo iedno *l*. ná końcu, iáko y liczbę dwadzieścia tysięcy &c.

MILLE signifie quelquefois en général *Beaucoup*, au lieu d'un nombre précis, comme. TYSIĄCZNY znaczy pod czas *bardzo wiele* y liczbę nie pewną, á wielką náprzykład.

Je vous rends mille & mille actions de graces. Tibi innumeras ago gratias. Dziękuię po tysiąc á tysiąc rázy. **J'ay encore mille choses à vous dire*. Sexcenta sunt, quæ tibi proferam. *Cic.* *Jeszcze mam tysiąc rzeczy powiedzieć ci. **Mille gens sont de cette opinion*. Sunt innumeri in eâ opinione. *Tysiączny ták myśli, ták rozumi.

DEUX MILLE. Bis mille; Duo millia. (*Arab.* 2000. *Rom.* IIM.) DWA Tysiące liczbą prostą. 2000. Rzymską IIM. **Trois mille*. Ter mille; Tria millia. (*Arab.* 3000. *Rom.* IIIM.) *Trzy tysiące, prostą. 3000. Rzymską IIIM. **Quatre mille*. Quater mille; Quatuor millia. (*Arab.* 4000. *Rom.* IVM.) *Cztery tysiące prostą 4000. Rzymską. IVM. **Cinq mille*. Quinquies mille; Quinque millia. (*Arab.* 5000. *Rom.* VM.) *Pięć tysiący prostą 5000. Rzymską. VM. **Six mille*. Sexies mille; Sex millia. (*Arab.* 6000. *Rom.* VIM.) *Sześć tysięcy prostą 6000, Rzymską. VIM. **Sept mille*. Septies mille; Septem millia. (*Arab.* 7000. *Rom.* VIIM.) **Huit mille*. Octies mille; Octo millia. (*Arab.* 8000. *Rom.* VIIIM.) *Ośm tysięcy prostą. 8000. Rzymską. VIIIM. **Neuf mille*. Novies mille; Novem millia. (*Arab.* 9000. *Rom.* IXM.) *Dziewięć tysięcy prostą. 9000. Rzymską. IXM. **Dix mille*. Decies mille. Decem millia. (*Arab.* 10000. *Rom.* XM.) *Dziesięć tysięcy prostą 10000. Rzymską. XM.

Une gallerie de mille pas. Porticus milliaria. *Suet.* Porticus mille passuum. Ganek ná tysiąc krokow. **Un troupeau de mille moutons*. Milliarius grex, *genit.* milliarii gregis, m. *Var.* *Trzoda tysiąc owiec.

Un olivier qui porte jusques à mille livres d'huile. Olea milliaria. *Var.* Oliwnik áż do tysiąca funtow oliwy daiący.

MILLE *fois*. Millies, adv. *Cicer.* TYSIĄC razy. **Deux mille fois*. Bis millies. *Dwa tysiące razy. **Trois mille fois*. Ter millies. *Trzy tysięcy razy. **Quatre mille fois*. Quater millies. *Cztery tysięcy razy. **Cinq mille fois*. Quinque millies. *Pięć tysięcy razy. **Six mille fois*. Sex millies. *Sześć tysięcy razy. **Sept mille fois*. Septem millies. *Siedm tysięcy razy. **Huit mille fois*. Octo millies. *Ośm tysięcy razy. **Neuf mille fois*. Novem millies. *Dziewięć tysięcy razy. **Dix mille fois*. Decem millies; *& ainsi des autres*. *Dziesięć tysięcy razy, y ták o inszych.

MILLE, subst. m. (*Un Mille*, *Mille pas de chemin*.) Milliarium, ii, n. *Cic.* MILA Drogi.

(Le Mille ou les Milles pas d'Italie, sont la mesme chose que les Milles pas Géometriques, dont les 250. selon M. Samson font nostre lieuë commune de France, ou les 600. selon M. d'Ablancourt sur Cesar, Mila Włoska iest tysiąc stop Geometrycznych ktorych krokow 250. iest mila zwyczayna Francuska álbo 600. krokow. **Ad tertium ab urbe lapidem consedit*, il s'arresta à trois milles de la ville; les Romains avoient coustume de marquer les Milles avec des pierres. *Stanął o trzy mile od miasta (o trzy kamienie.) gdyż Rzymianie kamieniami mile znaczyli.

MILLENAIRE, adject. m. & f. (*Qui contient mille*.) Millenarius, a, um. TYSIĄCZNY.

MILLESIME, *voyez* MILLIESME. TYSIĄCZNY tysiąc krotny.

MILLET, *Voyez* MIL. PROSO.

MILLIASSE, subst. f. (*Grand nombre*.) Ingens numerus, masc. MILIONOWY Milionow liczba niezliczona.

(Terme bas.) Termin Francuski prosty.

MILLIESME, (*prononcez* MILLIE'ME.) adject. m. & f. Millesimus, a, um. *Cic.* TYSIĄCZNY.

ON DIT indéterminément, *Ce n'est pas la milliesme fois que j'ay eu cette pensée*. Plus millies hæc cogitavi. NIE tysiączny raz tę myśl miałem.

DE MILLE. Milliarios, a, um. *Plin.* Z TYSIĄCCA.

MILLIER, subst. m. (*Le mille des choses*.) Mille. *adject. plur. indéclinable*. TYSIĄCE.

A MILLIERS. Turmatim. adv. TYSIĄCAMI kupą.

MILLION, subst. m. (*Dix fois cent mille*.) Decies centum centena millia nummûm. (*il s'écrit ainsi en chiffre Arabe* 1000000. *Romain* ccccIↃↃↃↃ.) MILION dziesięć kroć sto tysięcy prostą liczbą pisze się 1000000, Rzymską ccccIↃↃↃↃ. **Deux millions*. Vicies centum ac centena millia. *Dwa miliony. **Trois millions*. Tricies centena millia. *Trzy miliony. **Quatremillions*. Quadragies centum millia. *Cztery miliony. **Cinq millions*. Quinquagies centum millia. *Pięć milionow. **Six millions*. Sexagies. centum millia. *Sześć milionow. **Sept millions*. Septuagies centum millia. *Siedm milionow. **Huit millions*. Octogies centum millia. *Ośm milionow. **Neuf millions*. Nonagies centena millia. *Dziewięć milionow. **Dix millions*. Centies centum millia. *Dziesięć milionow. **Vingt millions*. Vicies mille millia. *Dwadzieścia milionow. **Trente millions*. Tricies mille millia. *Trzydzieści milionow. **Quarante millions*. Quadragies mille millia. *Czterdzieści milionow. **Cinquante millions*. Quinquagies mille millia. *Pięćdziesiąt milionow. **Soixante millions*. Sexagies, mille millia. *Sześćdziesiąt milionow. **Soixante & dix millions*. Septuagies mille millia. *Siedmdziesiąt milionow. **Quatre-vingts millions*. Octogies mille millia. *Ośmdziesiąt milionow. **Quatre-vingts dix millions*. Nonagies mille millia. *Dziewięćdziesiąt milionow. **Cent millions*. Centies mille millia. *Sto milionow. **Deux cens millions*. Ducenties mille millia. *Dwieście milionow. **Trois cens millions*. Quingenties mille millia. *Trzysta. **Quatre cens millions*. Quadringenties mille millia. *Czterysta. **Cinq cens millions*, Quingenties mille millia. *Pięćset. **Six cens millions*. Sexcenties mille millia. *Sześćset. **Sept cens millions*. Septingenties mille millia. *Siedmset, **Huit cents millions*. Octingenties mille millia. *Ośmset. **Neuf cens millions*. Nongenties mille millia. *Dziewięć set milionow. **Mille millions*. Millies mille millia. *Milion milionow.

MILLE *fois*. Millies. adverb. *Plin.* TYSIĄC razy. **Mille fois*, pour *Tres souvent*. *Tysiąc razy, nie tysiąc razy, bardzo często y wiele razy. **Je l'ay ouy mille fois*. Plus millies audivi. *Ter.* *Słyszałem to nie tysiąc razy.

MILLE-FEUILLE, subst. f. (*Herbe qu'on appelle du Cumin ou Aneth sauvage*.) Mille-folium, ii, neut. ou Myriophyllon, n. *Plin.* TYSIĄCZNIK ziele.

MILLE-GRAINE, subst. f. (*Espece d'armoise*.) Ambrosia, æ, f. BOZY byt, ziele żabie gronka, posypek.

MILLE-PERTUIS, subst. m. (*Herbe médecinale*.) Perforata, æ, f. Hypericon, ei, n. *Plin.* WRZOSOWIEC dewonki Dziurawiec ziele.

MILORD, subst. m. (*Nom de dignité en Angleterre*.) Dynasta, æ, m. MILORD Przedni Pán w Anglii tytuł godności.

MIMES, subst. f. (*Sorte de poëme rempli de plaisanteries obscenes*.) Mimi obscœna iocantes, *gen.* mimorum obscœna iocantium. *Ovid.* WIERSZE żártow nieuczciwych pełne.

MINAUDER, V. neut. terme du discours familier. *Faire de certains gestes ou se donner de certains airs de visage*. Ducere os exquisitis modis. *Quint.* WDZIĘCZYĆ się umizgać się.

MINAUDERIES, subst. f. pl. Vultus ou oris argutiæ, arum, f. pl. oris Distorsio. Depravatio, onis, f. *Cic.* Umizgi.

MINCE, adject. m. & f. (*Menu*.) Minutus, a, um. Exiguus, a, um. Exilis & hoc le. Tenuis & hoc tenue. Cienki subtelny. * *Plus j'écure la broche plus elle devient mince*. Quanto magis detergo vero, atque tennius fit. *Plaut.* * Im bardziey szoruię rożen tym bardziey cienczeie.

MINCE se dit figurement, *Son revenu est bien mince*, *Il a tres peu de revenu*. Exilis est ipsi argenti copia. Homo est tenuis, *Cic.* Censu tenuis. *Horat.* Pecunia mediocris, & tenuis. *Cic.* Res est ipsi angusta & exigua domi. CIENKO kolo niego ubogo. * *Un esprit mince*. Tenue ou exile ingenium. *Cic.* *Rozum podły.

MINE, subst. f. (*Disposition du corps & sur-tout du visage, l'extérieur d'une personne*.) Facies. Species, iei, f. Forma, æ, f. Vultus, ûs, m. *Cic.* POSTAĆ uroda kształt mina postać udatność.

Il a la mine d'un homme de bien, *d'un honneste homme*. Speciem boni viri præ se fert. *Cic.* Zdaie się być slusznym poczciwy człowiek. * *Ils paroissent de bonnes gens à leur mine*. Facies eorum cùm aspicias, haud mali videntur. *Plaut.* * Pokazuią się być dobrzy ludzie. **Il a bonne mine*, *Il est de bonne mine*. Est insignis facie. *Virg.* Est formâ honestâ & liberali.

Ter.

Ter. Eſt ſtrenuk facie. *Petr.* *Urodziwy piękna oſoba. **Il a mauvaiſe mine.* Eſt formâ malâ. Eſt facie improbk, *Terent. Plaut.* *Beydki plugawy u urody.

Il a la mine baſſe. Illibereli eſt facie. Podłey urody nikczemney twarzy. *C'eſt un gueux, il en a bien la mine.* Mendicus eſt, & videtur digna forma. *Plaut.* *Hultay a oczu mu to patrzy. *Cet homme paye de mine.* Hic homo prætendit vultum. *Quint.* *Tylko go też uroda. **Il prit une mine fiere* Suſtulit vultum *Petr.* *Hardo ſię ſtawił groźno ſurowo. **Faire bonne mine à quelqu'un, luy montrer un viſage ouvert.* Benigno & aperto vultu aliquem excipere. Blandos vultus alicui offerre. *Tibul.* Molli vultu aliquem reſpicere. *Wdzięcznie kogo y mile przyimować. **Quitter une mine renfrognée,* Exporrigere frontem, & hilarum ſe præbere. *Ter.* *Rozmarſzczyć czoło wyiaśnić, twarz wypogodzić weſelſze pokazać oko. **Il ne faut pas toûjours juger les gens à la mine, car elle trompe ſouvent.* Non de facie dijudicandi ſunt homines, nam frons, vultus, oculi perſæpè mentiuntur. *Cic.* *Nie trzeba záwſze z twarzy ſądzić o ludziach, bo ta częſtokroć záwodzi. **Faire mauvaiſe mine.* Ducere vultum. *Mart.* *Skrzywić ſię krzywo ná kogo patrzyć.

BONNE MINE. Forma eximia *ou* egregia. Formæ dignitas Species honeſta & liberalis. *Cic.* Formoſa & illuſtris ſpecies. *Cic* URODA piękna urodziwy.

MINE ſe dit auſſi (*des geſtes, des contenances & des autres marques extérieures qui font connoiſtre ce qui eſt caché*) Vultus argutiæ, arum, f pl Geſtus, ûs, m. *Cic.* JESTA znaki ták z twarzy z oczu iáko mruganie iáko też z rąk náprzykład kiwnienie &c *Elle ſe mit à faire toutes les mines ou minauderies, dont les perſonnes qui veulent plaire ont accuſtumé de compoſer leur viſage* Omnes vultus tentavit, quos ſolent inter amantes riſus frangere. *Petr.* *Wſzyſtkiemi ſię záczęła wdzięczyć umizgami zwyczaynemi tym Oſobom ktore ſię uſiłuią przypodobać komu.

Faire la mine à quelqu'un, luy faire griſe mine, (comme l'on parle familierement.) Luy marquer ſon indignation & ſon mécontentement. Aliquem triſti ac frigido vultu reſpicere aſpicere, accipere. Krzywo ná kogo patrzać pokazać mu twarz groźną ſurową, przykrą: wydaiąc y pokazuiąc ſwoię urazę.

On connoiſt à ſa mine, à ſes yeux qu'il n'a pas bien repoſé. Vultu conjectare licet non benè dormiſſe, Znać ponim że ſię niewyſpał. **Quelque mine qu'il faſſe, il a peur.* Timet, etſi diſſimulet. *Niechay nárabia iák chce fantazyą, przecię on tchórzy, przecię ſię on boi. **Il tient ſon infanterie en bataille ſeulement pour la mine.* Peditatu duntaxat ad ſpeciem utitur. *Caſ.* *Trzyma woyſko w polu ná pozor tylko.

Faire diverſes mines. Ducere os exquiſitis modis. *Quint.* Rozmaite wykrzywiania czynić.

MINE, *apparence.* (*Ce drole a bien la mine d'aller plus de nuit que de jour*) Eſt nocturnus lucifuga. *Petr.* POZOR co kto pokazuie po ſobie co znać po nim. Plugawego coś y niedobrego mu z oczu patrzy. **Il a bien la mine d'avaller gayement un verre de vin.* Nu iſte vinum ſæpè exantlavit ſubmerum ſcitiſſimè. *Plaut.* *Coś mu patrzy z oczu że z ochotą rád ſię napiie

A quoi bon tant de mines, dites ce que vous voulez? Ad quid tot vultus argutiæ, dic. quod vis? Coż po tych wſzyſtkich fortelach y umizgach powiedz po proſtu czego chceſz.

Il fait mine d'aller en Italie. Fingit ſe, *ou* ſimulat, in Italiam velle properare. Pokazuie że iedzie do Włoch, że ciągnie do Włoch. **En faiſant mine ou ſemblant de me faire du bien vous me faites du mal.* Cùm ſimulas mihi benè facere, malè facis. *Plaut.* *Niby pokazuieſz że mi chceſz ſię przysłużyć dobrze mi uczynić, á ty mi ná złość robiſz.

ON DIT proverbialement, *Faire bonne mine à mauvais jeu,* pour dire *Cacher, diſſimuler ſon chagrin, ſa peine, le deſordre de ſes affaires.* Fronte & vultu ſimulationem ſuſtinere *Plaut.* Spem vultu ſimulare. Premere corde altum dolorem. POKRYWAC co niewydawać ſię choć bieda to hoc proſte przyſłowie. **On ne connoiſt pas les gens à la mine.* Fronti nulla fides *Juv.* Frons & vultus perſæpè mentiuntur *Cic* *Uroda y poſtać częſtokroć oſzukuie, nie z twarzy człeka poznać

MINE, (*Cette partie de la terre où ſe forment les métaux & les minéraux*) Fodina, æ, f *Plin* Metallum, i, n. Vena metalli, f. *Virg, Ovid* MINERA gora ſzyb kruſzcowy. **Mine d'argent.* Argenti fodina *Gory ſrebrne. * *D'or* Auri fodina. *Plin.* Auraria fodina. *Tacit.* Aurarium metalum, neut. *Plin.* *Złote. **Mine d'airain ou de cuivre,* Æris metallũ. Æraria metalla, n. plur. Æraria ſectura, æ, fœm, *Caſ.* *Miedziane gory. **Mine de plomb.* Plubaria metalla, n. plur. *Plin.* *Ołowne. **Mine de fer.* Ferarium metallum, i, neut. *Plin.* *Żelazne rudy, **Mine de vermillon.* Miniaria, æ, fœm. Miniarium metallum, n. *Plin.* *Ziemia gdzie minią kopią.

Qui travaille aux mines. Metellicus, ci, m. Gornik gorniczy co koło kopania kruſzcow robią. **Condamné aux mines.* Damnatus ad metalla. *Skazany ná kopanie w gorach,

MINE en termes de guerre, (*Canal ſouſterrain qu'on conduit ſous quelque fortereſſe pour la faire ſauter par le moyen de la poudre à canon.*) Cuniculus, li, m. Suffoſſio, onis, f. *Phad. Sen.* MINY podſadzone beczki prochu podkopem pod ziemią podłożone dlá wyſadzenia fortec, miáſt, murow &c. * *Faire une mine.* Cuniculum agere, *Cic.* Suffodere terram. *Plin.* *Miny podłożyć. **Faire jouër une mine.* Ignes admovere ad cuniculum. *Minami podpalić. **Eventer une mine.* Tranſverſis cuniculum excipere. *Liv.* *Odkryć podkopy nieprzyiacielſkie minę odkryć.

MINE, (*Couleur qui ſert à peindre.*) Uſta, orum, n. pl. *Vitr.* Minium, ii, n. MINIA farba do malowania.

MINE, (*Meſure de grains, de charbon, de chaux &c.*) Medimnus, i, m, CWIERTNIA miára rzeczy ſuchych iáko to zboż, węgli, wapna.

(Cette meſure contient ſix boiſſeaux.) Má w ſobie ſześć połmiarkow francuſkich, náſzych záś garcy 16.

MINE, (*Piece de monnoye des Anciens, qui peſoit chez les Grecs cent drachmes*) Mina, æ, f. GRZYWNA Pieniądz u dawnych iáki u grekow ważył ſto drachmow to ieſt ſto uncyi, to ieſt łotow 50.

(Une mine valoit de noſtre monnoye 40 liv, 14. ſ. 10. d) Czyniło to ná francuſkie pieniądze 40. liwrow groſzy 14. pieniążkow 10. to ieſt ponaſzemu Tymff. 54. y ſzoſtak nieżupełna. Ale u nas grzywna znaczy 45. groſzy zwyczaynych Un co inſzego ieſt bo ważył złotych z. y kilka groſzy.

MINER, V. act. (*Faire des mines ſous terre.*) Cuniculos agere, (ago, agis, egi, actum.) Suffodere, (fodio, fodis, fodi, foſſum.) act acc. *Tacit.* MINY podkopy czynić podkopywać ſię pod fortece.

MINER ſignifie auſſi *Ruiner, caver. affoiblir peu à peu.* Atterere, (attero, is, attritum.) Subruere, (uo, uis, rui, rutũ.) Cavare, (o, as, avi, atum.) act. acc. PODKOPYWAC oſłabiać powoli.

MINER ſe dit auſſi au figuré pour *Affoiblir.* Atterere. Attenuare. Conficere. Frangere. Infringere. RUINOWAC pſować nádwątlać oſłabiać. **Le travail mine les forces & les affoiblit peu à peu.* Labor vires paulatim abſumit *ou* frangit *ou* infringit *ou* coſumit. Laboribus vires abſumuntur *ou* infringuntur *ou* debilitantur. *Cic.* * Praca powoli wątli ſiły y pſuie. **L'eau nous mine & nous affoiblit ſi fort que noſtre cœur ſe fond.* Aqua dentes habet, & cor noſtrum quotidie liqueſcit. *Petr.* *Woda mdli nás y ſłabi ſrodze.

MINE'RAL, m. MINE'RALE, f. comme *Les eaux minérales.* Aquæ metallicæ. Aquæ medicæ. WODY minerowe kruſzcowe. **Des eaux bitumineuſes qui paſſent par des veines de terre, où il y a du bitume.* Aquæ bituminatæ, f. plur. *Wody kleiowate przez kleiowate mieyſca przechodzące. **Eaux nitreuſes.* Nitroſæ aquæ. *Plin.* *Wody ſaletrzyſte. **Sulphurées* Aqua ſulphurata. *Wody ſiarczyſte.

MINE'RAL, ſubſt. m. (*Corps foſſile qu'on trouve dans la terre, & qui s'engendre par congélation, on dit au plurier les* MINERAUX.) Mineralia. Foſſilia, lum, n. pl. Metallum, i, neut. MINERA kruſzec kopany z ziemi.

(Les Anciens ne diſtinguoient point les Métaux, des Minéraux, & ils appelloient *Metalla* tout ce qui ſe tiroit des entrailles de la terre.) Dawni nie czynili rożnicy między minerą y kruſzcem, ále wſzyſtko z ziemi wykopane zá iedno kruſzcem názywali.

MINETTE, f. *ou* MINON, ſubſt. m. (*Nom que les enfans donnent aux chats.*) Felis, is, f. KICIA KIZIA iák dzieci koty zowią.

MINEUR, ſubſt. m. (*Qui fait des mines.*) Foſſor, oris, m. Cuniculorum foſſor, m. TEN co miny podkopuie podkopnik

Attacher le mineur à la muraille. Muro ſubruendo foſſorem admovere *ou* adbibere. Podkopnikow wyprowić pod mury.

MINEUR, maſc. MINEURE, fœm. adject. (*Qui n'a pas encore vingt cinq ans.* Pupillus, i, maſc. *Cicer.* Qui *ou* quæ pupillari ætate eſt. *Suet.* Qui *ou* quæ per ætatem ſui juris

non

non eft. Qui ou quæ in tutelâ eft. *Cic.* Minor annis XXV. *Bud.* NIEDOROSŁYCH lat ktory niedofzedł lat wyiścia z opieki.

MINHO, *ou* MIGNO, (*Riviere de Gallee en Efpagne.*) Minius,ii,m. *Plin.* MINHO Rzeka Galicyi w Hifzpanii.

MINIATURE,fubft.f. (*Sorte de Peinture qui fe fait avec la pointe du pinceau & par petits points.*) Pictura quæ tenuibus penicilli punctis non ductibus efficitur, Miniata pictura, æ, f. MINIATURA malowanie bardzo fubtelne.

MINIATURE, (*Ouvrage de miniature.*) Opus tenuius penicilli punctis pictum. Imago fubtilibus colorum punctis expreffa. MINIATURY malowania w miniaturę dane. **Travailler en miniature.* Subtilibus penicilli punctis pingere. *Miniaturą fię bawić.

MINIERE, fubft.fœm. (*Mine d'où l'on tire les métaux.*) Fodina,æ,f. Metallum, i,*n.* *Sen. Plin.* GORA feyb minery krufzcowy. **Condamné aux minieres.* Damnatus ad metalla. *Skazać ná kopanie w gorach.

MINIME, adject. m. & f. (*Sorte de couleur brune tirant fur le fumée.*) Color è fulvo nigrefcens, *genit.* coloris è fulvo nigrefcentis, m. Bæticus color, *genit.* bætici coloris, mafc. KOLOR Rydzawy rdzawy.

Qui eft veftu de minime. Bæticatus, a, um. *Mart.* Szaro rydzawo ubrany, rdzawo,

MINISTERE, fubft. mafc. (*Profeffion, charge, gouvernement.*) Minifterium, ii, neut. *Virg.* MINISTERIUM Miniftrowfke godność.

MINISTRE, fubft.m. Minifter. Adminifter,tri,m. Miniftrator, oris, m. *Cic.* MINISTER Miniftrowie pierwfze godności w Páńftwie iákim.

MINISTRE *d'Eftat*, (*Qui entre dans l'adminiftration des affaires de l'Eftat.*) Regni adminifter. Publicæ rei adminiftrator, oris,m. Socius & particeps Reipublicæ. MINISTROWIE pokoiu y woyny u nas Marfzałkowie Kanclerze Podfkarbi Hetmani.

ON DIT, *Il fut le miniftre de fes convoitifes, Il le fervit dans fes convoitifes.* Minifter fuit illius libidinis. *Cic.* Minifter ac fatelles cupiditatum *Cic.* POMOCNIK rofpufty.

MINISTRE *chez les Religionnaires.* Minifter Calviniani erroris, m. (*Ce font leurs docteurs qui les inftruifent.*) MINISTER Heretycki Predykant Ferarz.

MINIUM, fubft. m. (*Couleur rouge orangé.*) Minium, ii, n. *Plin.* MINIA farba.

MINOIS, fubft. mafc. terme bas & populaire, pour dire *La face, la mine, le vifage.* MINA poftać flowo Francufkie podle. **J'ay fon minois & toute fon encolure.* Formam capi hujus in me & ftatum. Imago eft ejus in me. *Plaut.* *Wfzyftkę minę iego y manierę ná fiebie przyiąłem.

MINORITE', fubft. f. (*Age de mineur.*) Pupillaris ætas, *genit.* pupillaris ætatis, f. *Suet.* WIEK niedofzły do lat wyiścia z opieki.

MINORIQUE, (*Ifle d'Efpagne dans la mer méditerranée.*) Balearis minor, *genit.* Balearis minoris,f. Minorica, æ, fœm. MINORYKA Wyfpa Francufka ná morzu fzrodziemnym.

MINOT, fubft. mafc. (*Mefure de grains qui eft le quart d'un fetier, mefure de Paris.*) Trium modiorum menfura,æ,f. *Trois boiffeaux.* POŁ ćwierzni miara.

MINOTAURE, fubft.m. (*Monftre fabuleux, demi-homme, demi-taureau.*) Minotaurus, i, mafc. *Voyez* LE DICT. DES ANTIQ. POTWORA poł-człeka poł-byka.

MI-NUIT, *ou mieux* MINUIT, fubft. mafc. (*Le milieu de la nuit.*) Media nox, *genit.* mediæ noctis, fœm. *Cicer.* POŁ-NOC. **Sur le minuit.* Mediâ nocte. abl. *Cicer.* Sub mediam noctem. *Caf.* *Około północy, przed północą blifko o północy.

MINUTE *de quelque acte*, fubft. fœm. Prima perfcriptio, *genit.* primæ perfcriptionis, fœm. *Cic.* PROIEKT iáki nápifany ná co.

MINUTE, (*Certaine petite portion de temps faifant la foixantiéme partie d'une heure.*) Horæ Momentum *ou* punctum (il fe dit auffi (*d'un tres petit efpace de temps.*) Temporis punctum *ou* momentum, i,*n.* *Cic.* MINUTA iákich fześćdziefiąt ię rachuie w każdą godzinę czas bardzo krotki.

MINUTER *quelque acte.* V. act. Actum perfcribere, (bo, bis,pfi, ptum.) act. *Cic.* PIERWSZY projekt pifać ná co.

MINUTER, (*Projetter, avoir deffein.*) Meditari, (or, aris, atus fum.) dep. acc. *Cic.* Cogitare. *Ter.* PROJEKTOWAC zámyśláć.

MINUTIES, fubft. fœm. plur. (*Chofes peu confiderables, ou de petite conféquence.*) Res minutæ & exiles, *genit.* rerum minutarum, & exilium, fœm. plur. Minuta, orum, neut. pl. Minutæ, arum, fœm. plur. *Sen.* DROBIAZGI frafzki bayki małe rzecz.

MI PARTI, mafc. MI-PARTIE, fœm. (*Qui eft divifé en deux.*) Ex æquo & æqualiter divifus *ou* partitus, a, um. NA Dwoie ná dwie części rozdzielony rozdwoiony. **Les avis ont efté mi-partis.* Sententiæ fuerunt æqualiter divifæ. *Cicr.* *Zdania były rozdwoiene.

MIRACLE, fubft. mafc. (*Effet fur naturel.*) Miraculum, Prodigium,ii,n. *Liv.* Effectus præter *ou* fuprà naturam. *Plin. Jun.* CUD fkutek y fprawa nádprzyrodzenie. **Faire des miracles.* Miracula edere *ou* facere, patrare. *Cuda czynić.

MIRACLE, (*Merveille, chofe merveilleufe.*) Miraculum, i, n. *Plin.* Res mira *ou* admirabilis, f. CUD rzecz ofobliwe przedziwne nádzwyczayna.

A MIRACLE, (*Parfaitement bien.*) Optimè.adverb. *Cic.* Benè admodum. DZIWNIE dobrze.

MIRACULEUX, m. MIRACULEUSE, f. (*Qui furpaffe les forces de la nature.*) Naturæ vires exfuperans, antis, omngen. Prodigiofus,a,um. Miraculi plenus,a,um. CUDOWNY Cudotworny nádprzyrodzony.

MIRACULEUX, (*Qui tient du miracle.*) Miraculo *ou* prodigio fimilis & hoc fimile. CUDOWNY co fię iákoby przez cud dzieie.

MIRACULEUSEMENT, adv. (*Par un miracle.*) miraculo. abl. Non fine miraculo. Divinâ virtute. abl, Divinitùs. adv. *Cic. Petr.* CUDOWNIE.

MIRER, V. act. (*Vifer droit à un certain point.*) Collineare, (eo,as,avi,atum.) PROSTO do czego zmierzać.

SE MIRER, (*Se regarder dans le miroir.*) In fpeculo fe intueri. *Cic.* Se infpicere. *Phed.* In fpeculo fe cernere. *Sen.* Speculum confulere. *Ovid.* PRZYPATROWAC fię przeglądać fię w zwierciedle. **J'auray foin que les ferviettes foient bien blanches, & que vous puiffez vous mirer dans les plats.* Procurabo ne fordida mappa corruget nares, & ut lanx oftendat te tibi. *Plaut.* *Poftaram fię żeby obrufy ferwety były białe, y żebyś fię mogł przeyrzeć w połmifkach.

MIROIR, fubft. m. (*Glace de verre fort unie & eftamée par derriere, qui reprefente les objets qui luy font préfentez par le moyen de la reflexion de la lumiere.*) Speculum,i,n. *Cic.* ZWIERCIADŁO zwyczayne fzklanne kryfztałowe.

MIROIR *plat*, (*qui reprefente les objets tels qu'ils font.*) Speculum planum. ZWIERCIADŁO gładkie. **Miroir convexe*, (*celuy qui les reprefente plus petits.*) Speculum rotundum. *Zwierciadło wypukłe. **Miroir concave*, (*qui les reprefente plus gros.*) Speculum concavum. *Zwierciadło wklęfłe. **Miroir ardent.* Speculum,quod adverfum folis radiis accenditur. *Szkło zwierciadło palące. **Miroir de la grandeur de tout le corps, où un homme fe voit tout entier.*) Speculum toti corpori par. *Zwierciadło wielkie ná cała ofobę. **Miroir qui multiplie les objets.* Speculum omne corpus multiplicans. *Zwierciadło dwoiące troiące lub wielorako rzecz iedną wydaiące. **Miroir qui fait paroiftre monftrueux les objets qu'on luy préfente.* Speculum monftrificum. (*tous ces mots font de Seneque & de Pline.*) *Zwierciadło potworne co iáko monftra y potwory wydaie rzeczy inaczey niż fą w fobie.

SE REGARDER *au miroir* ou *dans un miroir.* Se infpicere in fpeculo. *Phæd.* PRZEGLĄDAC fię w zwierciedle przeyrzeć fię, **S'ajufter au miroir.* Componere fe ad fpeculum. Ad fpeculum fe comere. *Sen.* *Stroić fię w zwierciedle przed zwierciadłem fię ubierać. **Donnez moy mon miroir & mon quarré avec tous mes bijoux, je veux me parer.* Cedo mihi fpeculum & cum ornamentis arculam, ornata ut fim. *Dáy mi zwierciadło y fkrzyneczkę z kleynotami będę fię ftroić.

ON DIT en morale, *Confiderer la vie de tous les hommes, comme dans un miroir, & prendre exemple fur les autres pour fe conduire.* Infpicere tanquam in fpeculum, in vitas hominum atque ex aliis fumere fibi exemplum. *Terent.* PATRZAC zápatrywać fię ná życie ludzkie iák w zwierciedle y brać dlá fiebie przeftrogi do życia. **Tous les hommes ne devroient pas avoir des miroirs pour voir fimplement leurs vifages, mais pour fe former à la fageffe, ils en auroient auffi befoin d'un, où ils puffent voir leur cœur à découvert avec toutes les paffions dont il eft rempli.* Non oris causâ modò æquum eft homines fibi habere fpeculũ, ubi os fuũ contemplent, fed quî profpicere

possint cordis copiam. *Plaut.* *Trzeba by ludziom zwierciadła nie dla przeglądania y przypatrywania się sobie nátwarzy, ále dlá upatrzenia cnoty y doskonałości, ynkie by bardzo potrzebne zwierciadło gdzieby każdy mogł widzieć serce swoie y wszystkie iego námiętności.

MIROITIER, subst. m. (*Artisan qui fait & qui vend des miroirs & des lunettes.*) Specularius, ti, m. *dans Alciat, ou* speculorum & conspiciliorum artifex, icis, m. TEN co zwierciadła y okulary przedaie y robi

MIS, m. MISE, f. participe *du verbe* METTRE. Positus. Collocatus, a, um. *Voyez* METTRE. POŁOZONY POŁOZONA.

IL EST *bien mis* ou *bien habillé*. Benè ou eleganter vestitus, a, um. Scitè ornatus. DOBRZE ustroiony dobrze ubrany ubrana

MISANTGROPE, subst. m. (*Qui a un naturel sauvage, qui fuit la conversation & la compagnie.*) Hominum osor, oris, m. Alter Timon, *genit.* alterius Timonis. ODLUDEK dziki co od ludzi stroni.

MISE, subst. f. (*Ce qu'on met, ce qu'on dépense.*) Expensum, i, n. Expensa pecunia, æ, f. WYDATEK nákład koszt.

Livre de mise & de recette. Codex expensi & accepti, *genit.* codicis, m *Cic.* Rejestra wydatku y roschodu.

La mise excede la recette, On a plus mis qu'on n'a receu. Tabula expensi superat tabulam accepti. Wydatek roschod większy niż dochod

Cette monnoye n'est plus de mise, n'est plus d'usage, n'a plus de cours. Hæc moneta non amplius recipitur, *ou* non est amplius in usu Już tá moneta nie idzie wyrrąbiona.

ON DIT en ce sens figurément, *Ces raisons ne sont plus de mise, ne sont plus recevables.* Hæ rationes sunt improbabiles. *Cels.* Nihil faciunt ad probationē, *ou* nihil valent hæ rationes. JUZ te rácye nic nieważą iuż ie wyrrąbiono

MISE'RABLE, adiect. m & f. (*Qui est dans la misère.*) Miser, era, erum. Ærumnosus. Calamitosus, a, um. *Cic.* Miserior & hoc miserius, Ærumnosior & hoc calamitosius; *& au Superlatif* Miserrimus, Calamitosissimus, Ærumnosissimus, a, um. *Cic.* NĘDZNY nędznik mizerak w nędzy mizeryi biedzie ubostwie niedostatku kalectwie zostaiący. **Il n'y a personne plus misérable que moy.* Nemo miser æquè ac ego. *Ter.* Ecquis vivit mortalis miserior? *Plaut.* * Niemasz nikogo mizerniejszego nademnie. **Je veux estre le plus misérable de tous les hommes, si je luy ay jamais rien pris.* Omnium hominum exopto ut fiam miserorum miserrimus, si huic suppilavi *ou* subripui quicquam. *Niech zniszczeię niech się w niwecz obrocę niech do ostatniey nedzy przyidę iezelim mu kiedy co wziął choć ná szpilkę. **Rendre quelqu'un misérable.* Aliquem miserum habere Infelicitare aliquem. *Plaut.* *W niwecz kogo obrocić mizernym go uczynić do mizeryi go przywieść.

ON DIT, (*parlant d'un coquin.*) *C'est un misérable, un malheureux.* Homo nihili, Homo nauci. *Plaut.* HULTAY ladaco wieruתne.

MISE'RABLE, (*Meschant, mauvais.*) Malus. Incommodus, a, um. MIZERNY zły nie nayty. **Un misérable temps, un mauvais temps.* Malum tempus. *Cic.* *Mizerne lata czasy złe.

MISE'RABLEMENT, adv. (*D'une maniere pauvre & misérable.*) Miserè. Miserius, *plus misérablement.* Miserrimè, *fort misérablement.* Calamitosè adv. Miserandum in modum *Cic.* MIZERNIE nędznie mizerniey náymizerniey.

ON DIT, *Ce poëte compose* ou *fait des vers misérablement.* Malè ou durè pangit versus hic poeta, *ou* duros facit versus, *ou* malè tornatos reddit incudi, versus. *Horat.* MIZERNE wierszyka pisze ten autor. **Il a découvert misérablement son secret.* Infeliciter arcanum suum prodidit. *Wydał się a sekretem ná swoię złe ná nieszczęście.

MISE'RE, subst. f. (*Etat misérable.*) Miseria, æ, f. Ærumna, æ, fœm. Calamitas, atis, f. *Cic.* MIZERYA nędza bieda. **Accablé de misères.* Coopertus miseriis. *Salust.* Ærumnosus, a, um. *Plaut.* *Mizeryi pełen mizerak. **Toute la misère est pour moy, & toute la joye pour luy.* Miseriam omnem ego capio, hic potitur gaudia. *Terent.* *Wszystka bieda dla mnie, wszystka roskosz dla niego.

MISE'RE se dit (*de ce qui fait de la peine.*) Miseria. MIZERYA nieszczęście. **C'est une grande misère d'estre trop beau* Nimia est miseria pulchrum esse hominem nimis. *Plaut.* *Y to nieszczęście wielkie być názbyt pięknym. **C'est une misère d'avoir affaire à luy.* Miserū est cū illo rem habere. *Nieszczęście kto ma z nim do czynienia.

MISE'RERE, subst. masc. terme de médecine, (*qui se dit d'une maladie, qu'on appelle vulgairement* UN TROUSSE-GALANT, *qui est une espece de colique, qui est dans les intestins greslés.*) Acutus intestini tenuioris morbus, i, masc. ILIAKA choroba stolec gardłem obrocony mizerere zowią doktorowie.

MISE'RICORDE, subst. fœm. (*Vertu qui porte à soulager les misères d'autrui, Pitié compassion, Grace, pardon qu'on accorde à un criminel.*) Misericordia, æ, fœm. *Cic.* MIŁOSIERDZIE litość politowanie. **Implorer la misericorde de quelqu'un.* Implorare & exposcere misericordiam alicujus. Requirere & efflagitare misericordiam. *Cic.* *Zebrać miłosierdzia, prosić o miłosierdzie. **Faire miséricorde à quelqu'un.* Alicui impertiri misericordiam. *Cic.* *Swiadczyć czynić miłosierdzie komu.

Qui est sans miséricorde. Immisericors, ordis, omn. gen. *Cicer. Stat.* Bez miłosierdzia, nie miłosierny nielitościwy okrutny. **Qui a un cœur de roche* Cui silex in corde *Tibul.* *Serce iák opoka niewzruszony żadnym politowaniem.

MISE'RICORDIEUX, m. MISE'RICORDIEUSE, fœm. adject. Misericors, ordis. Clemens, entis, omn. gen. *Cicer.* MIŁOSIERNY, MIŁOSIERNA. **Un homme doux & miséricordieux* Clementiâ & misericordiâ singulari vir. *Cic.* *Człowiek łaskawy y miłosierny.

(Ce mot ne se dit gueres qu'en parlant de Dieu.) To słowo náywięcey się mowi o Bogu.

MISNIE, (*Province d'Allemagne dans la haute Saxe.*) Misnia, æ, fœm. MISNIA Prowincya Niemiecka w wyższey Saxonii

MISSEL, subst. m. (*Livre qui contient les Prieres que le Prestre dit en sacrifiant.*) Missale, is, neut. (*mot consacré.*) MSZAŁ Księga Koscielna.

MISSION, subst. f. (*Envoy.*) Missio, onis, f. Missus, ûs, m. *Cic. Cæs.* MISSYA Poselstwo posłanie.

MISSIONNAIRE, subst. m. (*Qui va dans les campagnes & dans les pays éloignés annoncer l'Evangile.*) Evangelii ou doctrina christianæ præco apud exteras nationes. Missus, qui doceat doctrinam Christi barbaras gentes. MISSYONARZ a Duchowną Chrześciańską náuką idący do Wsiow dla opowiadania, lub do Kraiow dalekich między národy grube y niewierne.

MISSIVE, subst. fœm. (*Lettre qu'on envoye.*) Epistola, æ, fœm. Litteræ, arum, fœm. plur. *Cic.* LISTY posyłane.

(Mot bas en nostre langue.) Słowo w Francuskim podłe.

MISTERE, *Voyez* MYSTERE. TAIEMNICA.

MISTION, *Voyez* MIXTION. MIESZANIE zmięszanie.

MITE, subst. f. (*Petit ver qui naist dans le fromage.*) Vermiculus caseum exedens *ou* rodens, masc. ROBAK w serze e tłustości się rodzący.

MITAINES, subst. fœm. plur. (*Sorte de gros grands fourrés.*) Manicæ pellitæ arum, f. pl. *Plin.* RĘKAWICZKI białogłowskie futrzane.

MITHRIDATE, subst. masc. (*Espece d'Antidote contre les poisons.*) Mithridatis antidotum, i, neut. *Cels.* ou antidotum mithridaticum. *Plin.* OD TRUCIZNY Lekarstwo.

(Ce mot viens de Mithridate Roy de Pont, qui avoit tellement fortifié son corps contre les poisons par des préservatifs & antidotes, qu'il ne put jamais s'empoisonner.) Názwane to lekarstwo od Mitrydatesa Krola Pontu ktory ták się był obwarował przeciwko truciźnie że nigdy niemogł być otruty

ON DIT ironiquement, *C'est un vendeur de mithridate, (parlant d'un charlatan qui vend de mauvais remedes.)* Qui vendit antidotum falso nomine. *Phæd.* Circulator, oris, masc. *Cels.* SZALBIERZ oszust co fałszywe lekarstwa y apteczki przedaie ciarlatan.

MITIGATION, subst. f. (*Adoucissement.*) Mitigatio. Temperatio, onis, f. *Cic.* ULZENIE ulga pofolgowanie.

(Mot d'usage parmi les Medecins, qui disent la mitigation du poulx, lors, qu'il ne bat plus avec tant de violence.) Słowo francuskie lekarskie náprzykład ulżenie pulsu kiedy nietak mocno puls biie.

MITIGER, V. act. (*Adoucir.*) Mitigare, (o, as, avi, atū.) act. acc. Mitificare, (o, as, avi, atū.) *Cic. Plin.* ULZYC pofolgować.

(Ce Verbe ne se dit gueres; on se sert de son participe en

parlant

parlant de certains Religieux qui se sont Mitiges & qui ont ajouté quelques adoucissemens à la regle de leur instituteur, *Mitigati Religiosi.*) To słowo nigdy się w francuskim nie mowi, ále tylka się mowi wolnieysży wolnieysza y to o zákonnikach nie ktorych zákonow ktoray sobie w regule po folgowali.

MITONNER, V. n. (*Faire cuire ou chauffer une chose à petit feu dans quelque sauce ou liqueur, afin qu'elle en soit bien imbibée.*) Aliquid in embamma intingere igne supposito. DUSIC w gotowaniu wysadzić podsadzić.

Faire mitonner la soupe, la faire bien bouillir, afin que le pain soit bien trempé dans le bouillon. Panis offas in jure ou in jus madefącere & macerare. Wysadzić podsadzic potaż áby grzanki dobrze się podsadaiły w rosole y nábrały go w siebie y nápolchły.

Ce verbe est aussi actif, MITTONNER *quelqu'un* se dit figurément & familierement, pour dire *Choyer quelqu'un, avoir grand soin de luy.* Eximiè & mollirer aliquē curare. Wielkie staranie mieć okim ochraniać go pieścić wygadzać mu.

MITOYEN, m. MITOYENNE, f. (*Qui est au milieu ou entre deux.*) Medius. Intermedius. Interjectus, a, um. *Cie. Un mur mitoyen.* Intergerinus paries, m. Paries communis utrique domui. *Plin. Ovid.* SRZEDNI posrzodku będący ściana wspolna.

MITRAILLE, subst. f. (*Vieilles ferrailles.*) Scruta, orū, neut. plur. *Petr.* (Mot bas.) GAŁGANY Rupiecie Słowo podłe.

MITRE, subst. f. (*Bonnet de cérémonie à l'usage des Evesques, des Abbez & des Chanoines de Lyon.*) Mitra, æ, f. *Virg.* INFUŁA Biskupia Opacca

MITRE', m. MITRE'E, f. (*Qui a droit de porter la mitre.*) Mitrâ insignitus, a, um. INFUŁAT máiący prawo Infułę nosić.

MITRON, subst. m. (*Garçon boulanger.*) Tirunculus pistor, ra. ou Puer pistorius. PIEKARCZYK.

(On les appelle *Mitrons,* parce qu'autrefois ils portoient des bonnets en forme de mitre.) Przed tym chodziwali w czapkach nákształt Jufuł piekarczykowie.

MITYLENE, (*Ville de Lesbos.*) Mitylene, es, f. MITYLEN Miásto Lesbu.

(Elle estoit comme la ville de Venise separée par plusieurs canaux, & toute pleine de ponts de pierres blanches.) Było podobne do Weneccyl kanałami rozdzielone y pełne mostow kamiennych z kamienia białego maiące.

MIXTE, adject. masc. & fœm. (*Qui est meslé parlant des corps.*) Mistus. Mixtus, a, um. *Cie. Liv.* CIAŁA y rzeczy z rożnych przymiotow żywiołow złożone.

UN MIXTE ou *un corps mixte.* Mixtum, *genit.* i. *n.* CIAŁO, álbo rzecz z żywiołow pomięszanych złożona.

MIXTION, subst. f. (*Meslange de diverses choses.*) Mistura, æ, fœm. Temperatio, onis, f. *Cie.* ZŁOZENIE zmięszanie z rożnych rzeczy.

MIXTIONNE', m. MIXTIONNE'E, f. (*Meslangé.*) Mistus. Mixtus. Medicatus, a, um. *Cic. Virg.* ZŁOZONY z rożnych rozmaitych rzeczy z sobą zmięszanych.

MIXTIONNER, V. act. (*Meslanger.*) Miscere, (eo, es, miscui, mistum ou mixtum.) Medicare, (o, as, avi, atum) act. acc. *Cie.* SKŁADAC mięszaiąc z wielu rzeczy. *Mixtionner le vin.* Concinnare vinum. *Plin.* Infuscare vinum. *Plant.* *Mięszać kłocić fałszować trunki, zwłaszcza wino.

MOBILE, adject. masc. & fœm. (*Qui est susceptible de mouvement.*) Mobilis & hoc le. *Cie.* RUCHOMY ruchawy co się ruszyć może álbo co roszyć można.

MOBILE, (*Changeant.*) Moblis homo. *Ge.* Qui est mobili animo. *Cic.* ODMIENNY niestateczny. *Des yeux mobiles, qui remuent toûjours.* Lubrici & mobiles oculi. *Cic.* Mobilis oculorum petulantia. *Petr.* *Oczy ustawicznie biegaiące, niestatecznie oczy igraiące.

ON APPELLE dans le Calendrier, *Une feste mobile,* (*qui ne se fait pas toûjours à un mesme jour, qui change.*) Festum mobile. SWIĘTA ruchome nie záwsze iednego dnia przypadaiące.

EN ASTRONOMIE on appelle, *le premier Mobile,* (*Ciel qu'on s'est imaginé au dessus de tous les autres, & qui leur donne le mouvement*) Primū movens, *gen.* primi moventis, omn. gen. NIEBO náywyższy náypierwey obrot maiące zá ktorym insze wszystkie niższe się obracaią według mniemania niektorych.

Uuu

ON DIT en ce sens au figuré, *Le premier mobile d'une affaire, celuy qui luy donne le branle & le mouvement.*) Primum agens, *genit.* primi agentis, neut. Rei alicujus auctor, suasor & impulsor. *Ter.* Przywodzca ten ktory wodzi w iákiey sprawie y ná ktorego się wszyscy zápatruią y zá iego radą rządem idą.

MOBILIAIRE, terme de Palais qui se dit en general (*des meubles & des biens qui se peuvent transporter.*) Res mobiles, *genit.* rerum mobilium, f. plur. Res quæ non sunt soli ou res moventes. *Liv.* RUCHOMOSCI dobra sprzęty ruchom.

MOBILITE', subst. f. (*Facilité de se mouvoir.*) Mobilitas, atis, f. *Cic.* RUCHAWOSC obrut ruchawość szybkość.

Les astres ont une grande mobilité. Celerrimâ mobilitate sunt sidera. *Cie.* Gwiazdy Nieba Płanety wielką szybkość maią.

Mobilité de la langue. Mobilitas linguæ. *Geer.* Prędkość ięzyka.

MODE, subst. m. (*Maniere d'Estre chez les Philosophes.*) SPOSOB w iáki sposob co iest, iákim sposobem się rzecz ma. *Les accidents sont des modes qui diversifient les estres.* Sunt modi essendi & existendi. *Przypadki są ktore rozmaitym sposobem rożnią każdą rzecz.

MODE en Logique se dit (*des differentes figures des Syllogismes.*) Modi syllogismorum. Modi argumentationom, m, plur. SPOSOB ułożenia dowodow według Loikow.

MODE en Musique se dit (*de la diverse maniere de chanter.*) Modi in musicis. (*on trouve dans les Titres des anciennes Comedies.* Modos fecit Flaccus. *Terent.* *Flaccus a fait la musique.*) SPOSOB rozmaitych głosow y tonow według muzyki ton, nota.

MODE en Grammaire se dit (*des différentes manieres de conjuguer les Verbes.*) Modi in Grammaticis. *Quint.* SPOSOB rozmaitego nákłaniania słow według Grammatyki.

MODE, subst. f. (*Coustume, la maniere de s'habiller, de parler, de faire quoique ce soit.*) Mos, *genit.* moris, m. Modus, i, m. Ratio, onis, fœm. Consuetudo, inis, fœm. Ritus. Usus, ûs, masc. *Cie.* &c. MODA co do stroiow, mowienia, czynienia czego; zwyczaiem y z czasem wniesiona y odmieniaiąca się. *Des mots qui ne sont plus à la mode, dont on ne se sert plus.* Desuera verba. *Quint.* Verba obsoleta. *Cic.* Ab usu remota verba. *Cicer.* *Słowa wyszłe z mody ktoremi iuż nie mowią staroświeckie słowa. *Cette maniere de parler n'est plus à la mode.* Hæc loquendi ratio obsolevit, ou non est jam in usu. *Już tym sposobem teraz nie mowią nie gadaią. *Qui est vestu à la mode.* Novo more vestitus. *Modno ubrany ubrana ustroiony ustroiona.

Rappeller ou remettre une mode. Morem antiquum referre *Suet.* Przywrocić wrocić modę iáką. *Introduire une mode.* Aliquid in morem inducere ou perducere. *Cicer.* *Wprowadzać modę. *Il y a long-temps que la mode en est passée.* Ea res dudum esse in usu desiit. * Już ta moda dawno minęła. *Se vestir à la mode* Uti vestimentis juxta morem & usum. *Stroić się według mody, modno chodzić.

Changer de mode ou de maniere d'agir. Mutare suam agendi rationem. Odmienić się w czym co do obyczaiow. *Laissez moy vivre à ma mode, à ma maniere.* Sine nunc meo me vivere modo. *Ter.* *Day mi pokoy niech sobie żyię po swoiemu. *Chacun fait à sa mode.* Ad arbitrium suum quisque vivit. Suus cuique mos ou sua cuique agendi ratio, ou *Qu'y feriez-vous, c'est la mode? C'est ainsi qu'on agit aujourd'huy.* Quid facias, sic hodie vivitur, ou sic est hominum vita? *Każdy sobie żyie y poczyna sobie po swoiemu iák mu się zdaie, (álbo) Coż temu poradzić táka-to moda, ten iest zwyczay, tym trybem rzeczy teraz chodzą.

A LA MODE *des François.* Gallorum more, ablat. PO Francusku.

MODELLE, subst. masc. (*Patron artificiel sur lequel on regle un grand ouvrage.*) Proplasma, atis, n. Typus, pi, masc. *Plin* MODEL forma.

MODELLE en peinture. (*Un homme qui se met en differentes attitudes & postures.*) Homo qui in varios situs se componit, se fingit. MODEL w malowaniu.

MODELLE se dit figurément pour *l'Original, qu'on se propose à imiter* Exemplar, aris, neut. Exemplum, i, n. *Cic.* MODEL przykład do naśladowania. *Servir de modelle à quelqu'un.* Alicui exemplo esse. *Ter.* Alicui exemplum præbere. *Cic.* *Zá przykład zá model być komu.

MODELLE *des actes (en justice.)* Formula, æ, f. *Cic.* FORMY prawne Formularze Kancelaryiskie.

MO-

MODELLE *pour écrire des lettres.* Formalis epistola, fœm FORMULARZE ná listy.

MODELLER, V. act. (*Faire un patron ou un modelle de quelque chose*) Typum alicujus operis ducere, fingere. MODEL formę wydać dać model ná co.

MODENE, (*Ville capitale du Duché de ce nom.*) Mutina, æ, fœm. *Plin* MODENA Miasto głowne Xięstwa tegoż Imięnia.

Qui est de Modene. Mutinensis & hoc se. *Cic* Z Modeny Modeńczyk.

LE MODENOIS Mutinensis ager. MODENENSKI Modeńskí kray.

MODE'RATEUR, subst. masc. (*Qui regle, qui conduit.*) Moderator. Temperator, oris, masc. *Cicer.* RZĄDCA.

MODE'RATRICE. subst f. (*Celle qui regle.*) Moderatrix. Rectrix, icis, f. *Cic* RZĄDCZYNA.

MODE'RATION, subst fœm. (*Remission, adoucissement.*) Moderatio Remissio. Temperatio, onis, f. *Cic.* POMIARKOWANIE łagodność utrzymanie

MODE'RATION, (*Retenuë.*) Moderatio, onis, f. Modestia. Temperantia, æ, f. *Cic.* POMIARKOWANIE utrzymanie. *Apporter de la modération dans les choses.* Moderationem ou modum in rebus adhibere. *Cicer.* *Pomiarkowanie uczynić w rzeczach. *Il eut bien de la moderation dans cette occasion.* Moderatè se tulit in hac occasione ou se gessit *Cic.* *Wielkie pomiarkowanie w sobie pokazał w tey okazyi. *Supporter avec moderation les outrages de la fortune.* Fortunæ modestè ferre injurias. *Znosić z pomiarkowaniem fortuny przypadki. *Comme nous avons eu de la modération dans la prosperité, nous aurons de la constance dans l'adversité & dans le bouleversement de l'Estat.* Ut illa secunda moderatè tulimus, sic hanc non solùm adversam, sed funditùs eversam fortunam fortiter ferre debemus. *Cic.* *Jakośmy pomiarkowanie mieli w szczęściu naszym, ták stateczność pokazać mamy w tym stanie Rzeczypospolitey nie tylko przeciwnym ále gruntu wywroconym. *Apporter de la modération à la depense.* Sumptibus adhibere modum. *Plin. Jun.* *Pomiarkować wydatki. *N'avoir aucune modération.* Nihil moderati habere. *Salust* *Być bez wszelkiego pomiarkowania.

MODE'RE', masc. MODE'E'E, f. Moderatus. Temperatus, a, um. POMIARKOWANY, Pomiarkowana, mierny, mierna. *Une chaleur moderée.* Temperatus ou remissus calor. *Cic* *Ciepło mierne.

MODE'RE', (*Retenu*) Moderatus. Temperatus, a, um *Cic.* POMIARKOWANY skromny. *Il y en eut de plus moderez dans leurs avis.* Dicebant aliqui leniori sententiâ. *Cæs.* *Byli drudzy skromnieyszi w głosach y zdaniach

MODE'RER, V. act. (*Arrester, rendre moins violent.*) Moderare. Temperare, (o, as, avi, atum.) Moderari, (or, aris, atus sum) dep acc. *Salust. Cic.* MIARKOWAC utrzymać. *Ce cavalier modére l'impetuosité de son cheval avec le mors & la bride* Hic eques lora frenis continet spumantibus *Phad.* *Ten Jeździec utrzymuie konia wędzidłami, y cuglami. *Le pouls se modére à mesure que la fiévre diminue.* Arteriarum pulsus temperatur, cùm desinit febris. *Puls wolnieie im bardziey gorączka ustaie.

MODE'RER se dit figurément (*des passions qu'on retient.*) Moderari ou temperare animo. *Cic.* Modum rebus imponere. *Plin Jun.* MIARKOWAC utrzymać pohamować passye swoie powściągnąć ie. *Modérer sa colere.* Iras temperare. *Virg* Moderari iræ. *Horat.* *Pohamować hamować gniew. *Il le pria de modérer sa douleur.* Rogat, temperet dolori. *Tacit.* *Prosił go áby swoy żal miarkował. *Plus on moderera son avidité, plus on obtiendra des faveurs du Ciel.* Quanto quisque sibi plura negarit, à Diis plura feret. *Hor.* (*pour negaverit.*) *Im bardziey kto pomiarkuie chciwość swoię tym większych łask niebieskich doznawać będzie. *Nous modérasmes nos éclats de rire en beuvant à petits coups.*) Castigamus crebris potiunculis risum *Petr.* *Hamowaliśmy się w śmiechu co raz potrosze popiiaiąc.

MODE'REMENT, adv. (*Avec modération.*) Moderatè. Temperatè. Modestè. adv. *Cic.* Z POMIARKOWANIEM. *Faire tout modérément.* Mediocriter facere omnia. *Terent.* *Wszystko z pomiarkowaniem czynić.

MODERNE, masc & fœm. (*Qui n'est pas ancien, qui est tout recent.*) Recens, entis, omn gen. Recentior & hoc recentius. Recentissimus, a, um.) *Cicer.* TERAZNIEYSZY świeży. *Les escrivains modernes.* Scriptores recentiores. Scriptores nostri ou nostri ævi. *Pisarze autorowie teraźnieysi.

MODESTE, adject. m. & f. (*Qui a de la modération, de la retenuë, de la sagesse & de la pudeur.*) Modestus. Moderatus, a, um *Cic. Ter.* SKROMNY, Skromna, maiący w sobie pomiarkowanie utrzymanie baczność, wstyd.

MODESTE, (*sous qu'on parle du visage & de tout l'extérieur d'une personne.*) Modestus, a, um. Modestior & hoc modestius. Modestissimus, a, um. SKROMNY co do postawy twarzy y wszystkiego ciała ułożenia. *Il est modeste dans ses habits & dans ses ajustemens.* Mediocriter est vestitus. *Terent.* Modicus cultu ou in cultu. *Plin-Jun.* *Skromny w stroiach.

MODESTEMENT, adv. (*Avec modestie.*) Modestè. Moderatè. Modicè. adv. *Cic.* SKROMNIE z skromnością. *Il se gouverna modestement dans une si haute élévation.* Modestè se gessit in tanta dignitate. *Cic.* *Skromnie się rządził ná ták wysokim stopniu zostaiąc.

MODESTIE, subst. f. (*Moderation, retenuë.*) Modestia, æ, f. Moderatio, onis, f *Cic.* Modestia vultûs. *Quint.* Recta oris ac totius corporis compositio. SKROMNOSC utrzymanie *moderacya* *C'est un homme plain de modestie, incorruptible & véritable.* Vir cui inest pudor, fides incorrupta. & veritas nuda *Hor.* *Człowiek pełen skromności pomiarkowania poczciwości y rzetelności pełny. *Il parla de soy avec modestie, sans changer de visage ni de contenance.* De se moderatiùs dixit, nihil in vultu, habituque mutatum. *Tacit.* *O sobie skromnie wspomniał nic postaci áni twarzy nie mieniąc.

Agathocles, nonobstant sa grande fortune vesent toûjours dans la modestie, & se fit servir qu'en vaisselle de terre, pour ne point oublier son origine. Agathocles, licèt ad regis majestatem sublatus, ne oblivionem generis sui ad insolentiam induceret, ea fictilibus vasis cibum capiebat. *Liv.* Agatokles w náywiększym szczęściu swoim żył záwsze w skromności, ná glinianych prostych náczyniach sobie nosić kazał, y zástawiać dla siebie, áby nigdy nie zápomniał urodzenia swego.

MODICITE', subst fœm. (*Le peu d'une chose.*) Modicum, i, n. MAŁO malueżko trochę. *La modicité de son revenu.* Res parperculæ ou modicæ, fœm. pl. Exiguus ac tenuis census, ûs, masc *Hor.* Pauper reditus, ûs, m. *Ovid.* *Trocha intraty małość dochodu

MODIFICATION, subst. fœm. (*Adoucissement, temperament qu'on apporte aux choses.*) Modus, i, m. Temperamentum, ti, n *Cic.* POMIARKOWANIE umiarkowanie temperament w rzeczach.

MODIFIER *une chose*, (*Apporter quelque modification, adoucissement*) Rebus temperamentum ou modum adhibere. *Cic. Plin* UMIARKOWAC iáką rzecz.

MODILLON, subst masc. terme d'Architecture. (*Petite console posée sous le plat fond des corniches pour en soûtenir les saillies*) Mutulus, i, m *Var.* Interpensiva, orum, n. pl. *Vitr.* PRZYPUSTNICE w budowaniu pod krokwami dane dla obdachow wyższych.

MODIQUE, masc. & fœm. (*Qui est en petite quantité.*) Modicus, a, um. *Hor Cic.* MAŁO skąpo trochę mało co ubogo chudo. *Il a un revenu fort modique.* Facultatibus est modicus. *Plin-Jun.* Huic res sunt pauperculæ ac modicæ *Plaut.* *Ma intratę bardzo małą dochod szczupły.

MODIQUEMENT, adverb. Modicè. Parcè. adv. *Cicer.* SZCZUPŁO skąpo ubogo.

MOELLE ou MOUëLLE, subst f. (*Substance délicate, qui est dans les os.*) Medulla, æ, f. *Cic.* SZPIKI w kościach. *Tirer la moelle des os.* Emedullare. act. acc. *Plin.* *Szpiki dobywać z kości

MOëLLE *de casse*, (*ce qu'on tire d'onctueux d'un bâton de casse.*) Cassiæ pulpa, æ, f. TRESC rdzeń z drzew mlecz z zioł czecin kwiatow.

MOëLLE *de sureau*, (*ce qu'il y a de moëlleux dans le sureaux.*) Succus ou medulla sambuci SOK treść bzowa.

MOëLLE se dit figurément (*de ce qu'il y a de meilleur & de plus onctueux dans quelque ouvrage.*) Operis alicujus succus i, m. TRESC sama rzeczy iákiey pisania mowy &c.

MOELLEUX ou MOUëLLEUX, m. MOëLLEUSE, f. (*Qui est plein de moëlle.*) Succosus, a, um. Succosior & hoc succosius. Succosissimus, a, um. Medullæ plenus, a, um. *Plin.* SZOCZYSTY rdzenisty pełny.

MOëLLEUX, (*Doux au manier.* Tactu mollis & hoc molle. *Plin* (Parlant des étoffes.) MIĘTKI co do dotknienia nie przykry nie ostry nie urażliwy.

MO-

MOEUF *pour* MODE, (*terme de Grammaire.*) Modus, i, m. *Quint.* SŁOW tożne ſpoſoby co do Gramatyki.

MOEURS, ſubſt. f. plur. (*Habitudes naturelles & acquiſes, ſuivant leſquelles on vit.*) Mores, *genit.* morum, m. pl. *Cic.* OBYCZAIE. * *Il eſt de bonnes mœurs, Il a de bonnes mœurs.* Optimis eſt moribus. Bonè moratus eſt. Lepide eſt ingeniatus. * Dobrych ieſt obyczaiow, dobre ma obyczaie. *Il a les mœurs agréables & beaucoup de politeſſe d'eſprit.* Homo moribus ſuaviſſimis & ſummâ urbanitate. *Plaut.* * Przyiemnych ieſt obyczaiow y wielkiey grzecznośći. **Des mœurs commodes & faciles.* Expoſitl mores. *Stat.* Commodi mores. *Cic.* *Zgodliwych obyczaiow. **Prendre des mœurs agréables & commodes.* Exornare ſe lepidis moribus. *Plaut.* *Zgodliwe brać obyczaie. **Il avoit les mœurs douces, & une pudeur de vierge.* Fuit morum leniſſimorum & verecundiæ virginalis. *Suet.* *Obyczaiow był bardzo łaſkawych wdzięcznych, łagodnych, á wſtydliwość w ſobie miał właśnie Pánieńſką. **Des mœurs changées.* Inverſi mores. *Horat.* *Obyczaie przewrotne zepſowane *Les mauvaiſes mœurs ont pullulé comme les méchantes herbes, qui croiſſent ſans qu'on les arroſe.* Mores mali, quaſi herba irrigua, ſuccreverunt uberrimè. *Plaut.* * Złe obyczaie ſię zágęśćiły iáko chwaſty ktore ſię rodzą choć ich nie ſieią ánl polewaią. * *Les mœurs d'aujourd'huy mettent au pillage, les choſes ſacrées & les publiques.* Mores hodierni rapere properant, quà ſacrum, quà publicum. *Plaut.* *Obyczaie teráźnieyſze y święte y świeckie rzeczy gwałcą. **Les mœurs des courtiſannes, & des honneſtes filles ſont bien differentes.* Divertunt mores virgini, longè ac lupæ. *Plaut.* * Inſze ſą Pánien obyczaie á inſze ſwywolnie.

MOGOL *ou* L'EMPIRE DU GRAND MOGOL, (*qui comprend la plus grande partie de la Terre Ferme des Indes.*) Mogolum imperium, ii, n. MOGULA wielkiego Páńſtwo máiące w ſobie wielką część Judyi.

LE GRAND MOGOL, ou *l'Empereur du Mogol.* Mogolum Imperator, oris, m. MOGUL wielki Ceſarz Judynſki.

Les peuples du Mogol. Mogoles, um, m. pl. Mogule Judyánie Mogulowie narod.

MOIGNON, ſubſt. m. (*Muſcule.*) Muſculus, li, m. Tori, orum, m. plur. *Cic.* (Terme d'Antomie.) MUSZKUŁ w ciele ludzkim y zwierzęcym Anatomii termin.

MOILON, ſubſt. m. (*Pierre.*) Cæmentum, i, n. Cæmentitium ſaxum, i, n. *Vitr. Cic.* WAPNO czyli kit. **Des fondemens faits de moilon.* Cæmentitia fundamenta. *Jubol.* *Fundamenta z wapna z kámieni wapiennych.

MOINDRE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt pas ſi grand.*) Minor & hoc minus, *genit.* minoris. (*au Superlatif* Minimus, a, um. MNIEYSZY nie ták wielki. * *Je ſuis le moindre de tous.* Minimus ſum omnium. *Cic.* * Jeſtem náymnieyſzy ze wſzyſtkich.

MOINE, ſubſt. m. (*Solitaire, qui ſe retire du monde dans des ſolitudes*) Monachus, chi, m. Solitarius, ii, maſc. MNICH puſtelnik oſobne od ludzi życie wiedący.

(Ils furent appellez à la clericature par le Pape Syrice, dans le beſoin où ſe trouvoit alors l'Egliſe de bons ouvriers pour cultiver la vigne du Seigneur. Ce mot s'eſt eſtendu aujourd'huy à tous les Cenobites, qui vivent en commun dans les Monaſteres, *Cænobitæ, arum, m. pl*) Mnichow do święcenia wezwał Syriciuſz Papież á to że ná ten czas potrzeba było gorliwych y świątobliwych około winnicy Chryſtuſowey robotnikow, á dziś ogolnie mnichami zowią wſzyſtkich co w kapturach chodzą zákonnicy y po konwentach mieſzkaią.

ON APPELLE, *Moine bourru parmi le peuple,* (*Certain phantoſme qu'on dit courrir les ruës & les cimetieres.*) Lemures, urum, m. pl *Plaut.* LATAWCY ſtrachy nocne.

MOINEAU, (*on prononce* moinau.) ſubſt. maſc (*Paſſereau*) Paſſer, eris, m. Paſſerculus, li, m. *Cic.* WROBEL.

ON DIT proverbialement, *Tirer ſa poudre aux moineaux,* pour dire *Faire de la dépenſe pour rien, & pour une choſe qui ne réüſſira pas.* Multam operam fruſtrà conſumere *Ter.* Oleū & operam perdere. *Terent.* Operam & ſudorem ponere. *Petr.* BĄKI ſtrzelać nic nie robić ſłuſznego, koſzt y czas ná daremno trawić. Utracać.

MOINERIE, ſubſt f. (*l'Eſtat des Moines,*) Monachiſmus, i, m. MNICHOWSTWO Mniſzy ſtan.

MOINESSE. ſubſt. fem. (terme de mépris, *parlant d'une Religieuſe.*) Monialis, is, f. MNISZKA w Francuſkim ſłowo pogardy.

MOINS, (*Adverbe qui exprime la diminution d'une choſe*

à l'égard d'une autre.) Minùs. *Cic.* MNIEY. * *Il eſt moins puiſſant que vous, Il a moins d'amis, Il eſt moins connu.* Minus poteſt quā tu, minus notus eſt, amicorum hic habet minus. *Tacit.* *Mniey może niżeli ty, mniey ma przyiacioł, mniey znáiomośći.

Du ſiecle d'auguſte au Noſtre il n'a gueres moins que deux cens ans. A Cæſare auguſto in ſeculum Noſtrum haud multo minus anni ducenti. *Flor. Rom.* Od wieku Auguſtowego, do naſzego mało co mniey ieſt iák lát dwieśćie.

Il a moins que rien. Illi minùs nihilo eſt. *Ter.* Mniey má niżeli nic.

Beaucoup moins. Multo minus. *Cic.* Dáleko mniey. * *Il a deux ecus moins,* ou *moins de deux ecus.* Duobus nummis minus eſt. *Plaut.* *Ma mniey dwiema talarami.

Ce champ porte trois fois moins qu'on y a ſeme. Ager iste tribus tantis minus reddit quam obſeveris. *Plaut.* Ten grunt ledwie trzecią częśćią ziárna wracaiący.

Le moins qu'il eſt poſſible. Quam minimum. Ják náymniey można.

J'ay moins de livres que vous. Pauciores libros habeo quā tu Pauciores mihi libri ſunt, quàm tibi. Mniey mám kśiąg niżeli ty.

Moins de gens perdront leur procès, lors que vous ſerez leur Avocat. Minùs multi ou pauciores te advocato causâ cadent. *Cic.* Mniey będzie ſpraw przegranych kiedy od nich ſtawać będzieſz.

TOUT AU MOINS. Aut certè. Aut ſaltem. *Cic.* PRZYNAYMNIEY, áby przynaymniey.

EN MOINS DE MEN. Minimis momentis. Puncto temporis abl. *Cic* Veſtigio temporis. *Cic.* JAK nic.

En moins de vingt jours ou *dans moins.* Minus viginti diebus. Mniey niż zá dni dwadzieśćia.

MOINS eſt quelquefois comme un ſubſtantif, *Il y a du plus & du moins dans cette affaire.* Plus, minuſve ineſt hac in re. NIEZEWSZYSTKIM cale, coś muſi być przecię. * *Il n'en fait ni plus ni moins.* Non plus, minuſve facit. *Ter.* *Niedba náymniey. **Si quelqu'un ſe détourne le moins du monde du droit chemin.* Si quis tantulùm de rectâ regione deflexerit. *Cic.* *Bynaymniey z drogi proſtey kto zſiedzie.

AU MOINS, *Du moins, pour le moins,* Saltem. adv. *Cic.* PRZYNAYMNIEY.

A MOIN *que.* Niſi *avec un Subſtantif.* CHYBA że.

NI PLUS *ni moins que ſi* Perinde ac ſi *avec le Subjonct.* WŁASNIE zá nic, zá iedno to ſobie má iáko by nic bynamniey ſobie tego nieważy, nieuważa.

MOINS *Souvent.* Rariùs *Plin.* Minus ſæpè *ou* minus frequenter. MNIEY razy, nie ták czeſto.

MOIS, ſubſt. m. (*Temps que le Soleil met à parcourir un ſigne du Zodiaque, qui fait la douziéme partie de l'année.*) Menſis, is, m. *Cic.* MIESIĄC czas przez ktory ſłońce odprawuie ſwoy bieg w iednym znáku niebieſkim dwanaſta część roku,

L'eſpace d'un mois. Spatium menſtruum, *genit.* ſpatii menſtrui, neut. *Plin. Cic.* Przez ieden mieſiąc.

La lune fait en un mois le tour, que le ſoleil ne fait que dans un an. Solis annuam luſtrationē, menſtruo ſpatio luna complet. *Cic.* Xiężyc co mieſiąc bieg ſwoy odprawuie ktory ſłońce nie odprawuie tylko co rok.

MOIS *de Janvier.* Menſis Januarius, *genit.* menſis Januarii, maſc. STYCZEN Mieſiąc.

L'ouvrage d'un mois. Opus menſtruum. *Cic.* Robota ná cáły mieſiąc.

D'UN MOIS, *Qui dure un mois, qui ſe fait & qui ſe dit en un mois.* Menſtruus, a, um. *Cic.* MIESIĘCZNY co ſię przez mieſiąc, co mieſiąc dzieie

Deux mois. Bimeſtris & hoc tre. *Cic.* Bimenſis & hoc ſe, *dans Tite Live.* Dwa mieſiące. **Trois mois.* Trimeſtris & hoc tre. *Plin.* *Trzy mieſiące. * *Quatre mois.* Spatium quatuor menſium. *Cztery mieſiące. **Cinq mois.* Quinque meſtris & hoc tre. *Ver. Plin.* *Pięć mieſięcy. * *Six mois.* Semeſtris & hoc tre. *Cic.* * Sześć mieſięcy.

Un mois & demi. Seſqui menſis is, m. *Var.* Pułtora mieſiąca.

Mois des filles & des femmes, leurs purgations ordinaires qui leur arrive tous les mois. Menſtrua orum. n. plur. *Celſ.* Menſes, menſium. m. Abundantia feminarum. f. *Plin.* Mieſiące czas białogłowſki co mieſiąc im przypadaiący.

MOISI, m. MOISIE. f. (*Corrumpu*) Mucidus, mucida,

mucidum. *Juv.* SPLESNIAŁY SPLESNIAŁA.

SE MOISIR V. neut. (*Corrompre*) Mucescere, sco. neut. *Plin.* Mucoram Contrahere. *Colum.* PLESNIEC spleśpieć opleśnieć.

MOSISSURE subst. f. (*Corruption.*) Mucor, oris, masc. *Colum.* PLESN spleśniałość

MOISSON, subst fem. (*Recolte des grains.*) Messis, is, f. *Cic.* ZNIWO. *L'action de faire la moisson.* Messio, messionis, f *Var.* *Zęcie ebieranie a pola.

Au tems de la moisson. Messe. abl. Per messes. Ná źniwa w żniwa.

Faire la moisson. Metere, demetere (ro, tis, messui messû) act, acc. facere messem. *Caf Col.* Zęć abierać a pola.

ON DIT au figuré *Vne moisson de malheurs.* Messia malorum. ZNIWO niaszczęśliwości. * *Degloire.* glorie seges. aris. fem *Cic.* * Zniwo sławy.

ON DIT proverbialement. *Mettre la faux dans la moisson d'autrui, Entreprendre sur luy.* Metiere salcem in messem alienam. NA cudze zoiwo sierp puścić, wdać się w cudze co sobie ná kim przywłaszczać.

MOISSONER. V. act. *Faire la moisson. Couper les bleds* Messem facere *Col.* Maturam segetem demetere *Colum.* Metere. (o. is. messui messom.) act. acc. *Caf.* Frumenta decidere *Colum.* ZĄC, koło zniwa robić ebierać a pola.

ON DIT au figuré. *Moissoner des lauriers, les receuilir.* Lauros demetere Colligere lauros. ZBIERAC Láury palmy ewycięskie zbierać

MOISSONEUR subst. masc. (*Qui moissonne.*) Messor, oris *Cic* ZNIWIARZ robotnik do zniwa.

De moissoneur messorius messaria massoriom. *Cicer.* Zniwiarski.

MOITE adject m & fem. qui est homide humidus. Vividus. Madidus, a, um. *Cic. Plaut Plin.* Humens Madens, entis, omn. gen. *Colum. Ovid.* WILGOTNY mokty.

Estre moite. Humere, (eo, *sans preterit ni supin.*) Madere, (eo, es, madui, *sans supin.*) n. *Plin.* Wilgotnym być zwilgotnieć.

Devenir moite. Humescere, (sco, scis.) *Virg.* Madescere, (sco, is,) n. *Col.* Madefieri. (fio, fis, factus sum.) pass. *Ovid.* Wilgotniać odwilgnąć. **Qui rend moite.* Humifer, fera, ferum. Humificus, ea, um. *Cic. Plin.* *Wilgoć sprawuiący.

MOITEUR, subst. fœm. (*Petite humidité*) Madorr,oris, masc. *Salust.* Uuor, oris, masc. *Var.* WILGOC wilgotność.

MOITEUR *de la terre.* Terræ uligo, ginis, fœm. *Var.* LGNIACZKI. Muł,łśś, iłowatość ziemi.

MOITEUR *des murailles, (pendant un dégel.)* Parietum aspergines, ginum,f. plur. *Plin.* WILGOC zámtoz po ścianach a mrozu podczas odwilżenia.

MOITIE, subst. f (*Partie d'un tout divisé en deux*) Dimidium. ii,n. Dimidia pars. *genit.* dimidiæ partis, fœm. *Cic.* POŁOWA połowica poł caego.

Faire bouillir jusques à la diminution de la moitié. Ad partem dimidiam *ou* ad dimidias partes decoquere. *Apit. Plin.* GOTOWAC aż wpoł do połowy się wygotnie.

ESTRE *de moitié avec un autre.* In dimidium ire cum aliquo. SPOŁKOWAC się z kim wpoł ná poł z nim trzymac.

Partager un bien par moitié. Bona dividere pro æquâ porsione. Dzielić się maiętnością ná poł przez połowę. **Donner ses terres à moitié.* Prædia sua pro parta fructuum colono committere *ou* locare. *Zastawic dobra przez połowę.

La moitié moins, ou *Moins de la moitié.* Dimidio minus, *genit.* dimidio minoris, neut. *Plaut. Cicer.* W poł, połową mnicy.

Plus de la moitié que l'année précedente. Dimidio ferè pluris, quàm superiore anno, *Cic.* Połowę więcey niż roku przeszłego.

Plus grand de la moitié. Altero tanto major. *Cic.* Połową większy. **La moitié plus fou.* Dimidio stultior. *Cic.* *Połową szaleńszy.

ON DIT dans le familier, *Ma chere moitié*, pour *Ma femme.* Mea pars, *genit,* meæ partis,f. ZONA moia kochana. **Il parle de moy & de ma chere moitié.* Loquitur de me & de meâ parte. *Plaut.* *Gada ná mnie álbo mowi o mnie, y o kochaney żonie moiey. **La moitie de moy mesme ne mourra point.* Magna para mei virabit Libitinam. *Hor.* *Nie cały umrę żyć będę w pamięci ludzkiey.

MOITIE' *homme & moitié femme.* Semivir, iri, m. *Virg.* MIĘSZANIEC Hermafrodyt, oboiey płci człowiek.

MOL *ou* MOû,m. MOLLE,f.adiect. (*Qui n'est par dur.*) Mollis & hoc molle. MIĘTKI MIĘTKA. **Du fromage mou.* Mollis caseus *Plaut.* *Ser miętki świeży. **De la cire molle.* Cere mollis. *Cic* *Wosk miętki. **De la chair molle.* Fluida caro,f. *Plin,* *Mięso miętkie.

Devenir mou. Mollescere,(sco,is.) n. Mollíri, (or,iris,itus som.) *Cic. Catul* MIĘKNIEC.

Rendre mou. Mollire, (io, is,lvi, itum.) act. accuf. *Horat.* Odmiękczać miękczyć.

MOL *ou* MOû au figuré, *Lasche, effeminé, qui n' a point de courage.* Mollis & hoc molle. Malacus. Effeminatus. Fluidus,a, um. *Cic. Liv.* CZŁOWIEK miętki niewieściuch bez serca bez odwagi. **Il est mou, & ne merite pas le nom d'homme.* Mollis est & parûm vir. *Cic. Quint.* *Bez serca człowiek y oiewart że się męszczyzną rodził.

ON DIT *le* MOU,*(parlant des poumons d'un beuf & d'un veau*) Bubulus pulmo, *genit.* pulmonis bubull, masc. MIĘTKIE płucá wołowe cielęce lekkie.

MOLAIRE, adiect. fœm. *Dent molaire, Grosse dent.* Dens molaris, *m. ou* molaris, is,m. *Juv.* TRZONOWE zęby ząb trzonowy.

MOLASSE, adiect. m. & f. (*Vn peu mou.*) Molliculus, a, um *Plin* MIĘTKAWY, przymiękki.

MOLDAVIE, (*Grand pays de l' Europe, qui faisoit autrefois une partie du Royaume de Hongrie.*) Moldavia, æ, fœm. MULTANY kray multański wielki w Europie niegdyś náleżący do Krolestwa Węgierskiego.

MOLE, (*prononcez* MóLE *en élevant* o.) subst.m. (*Jettée de grosses pierres ou de la pozzollanne dans la mer en forme de digue.*) Molles, is, f. GROBLA kamienna. **Faire un mole aux deux costez du port.* Jacere moles ab utroque cornu portûs. *Cic.* *Groble z kamieni a obo lądow a obu stron dáwać dla sporu wody.

MOLE, subst. f (*Masse de chair informé, qui s'engendre dans la matrice des femmes.*) Mola, æ, f. *Plin.* ZASNIAD w żywocie płod niedoszły záległy w żywocie.

MOLESTER, V act. *Faire de la peine, tourmenter quelqu'un par des procès & des chicannes.*) Molestare. Vexare. Infestare Inquietare, (o, as, avi, atom.) act. acc. Molestiam exhibere, (eo, es, bui, bitum.) act. *Cic. Ovid. Colum.* NAPRZYKRZAC się uprzykrzać się.

MOLIERE, subst f. (*Carriere de pierres à moules.*) Molatis lapidis latumia, æ, f. SZYB kamienny gory gdzie kamienie młyńskie kopią.

LES DENTS MOLIERES, (*Les grosses dents qui écrasent les aliments dans la bouche.*) Molares dentes, lum,masc. plur. ZĘBY trzonowe.

MOLLEMENT, adv. (*D'une maniere molle & lasche.*) Molliter. Delicatè. adv Mollius, Delicatius. Mollissimè, Delicatissimè. MIĘTKO pieszczenie nie odważnie nie rzeźwo. **Estre couché mollement.* Cobara molliter *ou* mollius. *Leżyć miętko. **Marcher mollement.* Molliter incedere. *Ovid* Gresso delicato & languido incedere. *Phed.* *Chodzić stąpać po białogłowsku delikacką.

Il va mollement en besogne, il travaille laschement. Levi *ou* molli brachio operatur *ou* agit. Parcè & molliter facit.*Cic.* Leniwo opieszało robi, powoli mu się dzieie.

MOLLESSE, subst f. (*Qualité qui rend les corps mous.*) Mollitudo, inis. f. Mollities, æ, f. Molities, ei, f. *on trouve dans Ciceron.* Mollitudo in pulmonibus.) MIĘTKOSC.

(*Mollesse* se dit mieux au figuré dans nostre Langue.) To słowo francuskie lepiey się niewłaśnie bierze zá pieszczotę.

MOLLESSE se dit donc fort bien, (*de la delicatesse du corps & de l'esprit, d'une vie delicate & voluptueuse.*) Mollitia. Mollities, & Mollitudo, f. PIESZCZOTA rozkosz.

Surpasser une femme en mollesse. Vincere mulierem mollitiâ. *Horat.* Przechodzić niewiasty w pieszczocie,

On n'attendoit pas de la mollesse de sa vie, une si genereuse résolution. A molli & affeminato ipsius animo, nihil generosi sperabatur. Niespodziewano się po ták pieszczonym człowieku tákiey odwagi. * *Je veux me défaire de cette mollesse. Je donne trop à mes plaisirs.* Ejicienda hæc ast animi mollities, nimis me indulgeo. *Ter.* *Poprzestanę tey pieszczoty náabyt też wczasu, wygod, roskoszy pozwalam. **Il abandonne ses devoirs par mollesse.* Officia sua deserit mollitiâ animi. *Cicer.* * Opuszcza zániedbywa swoiey powinności dla zbytnich wczasow y pieszczoty.

[illegible] musique. *Il sçait la mollesse de tous les tons de* [illegible] molle, quid teneamus in musicis, quid flexibile [illegible] się wyśmienicie ná muzyce.

[illegible], m. MOLLETTE, f. adject. (*Qui est un peu* [illegible] *pas dur.*) Mollis & hoc molle. Molliculus. a, um. *Plaut. Catul.* MIĘTKAWY MIĘT-[illegible]chny niętwardy. * *Pain mollet.* Panis mollior. [illegible] *Oeuf mollet, Oeuf à la coque.* *Jaiá miętko [illegible]

[illegible], subst. m. (*La gras de la jambe.*) Sura, æ, foem. [illegible]yśta u nogi miękisze.

[illegible]TE, subst. f. (*Pierre à broyer des couleurs sur* [illegible]) [illegible] *ou* lapis siliceus, saxum rotundum quo colo-[illegible] KAMIEN małaśki do rościerania farb.

[illegible]TE *d'éperon.* Orbiculus spicul is armatus, i, m. [illegible] *Cic.* OSTROGA Ostrożka.

[illegible] V; neut. (*Devenir mol.*) Il ne se dit gueres [illegible] (*des fruits qui pourrissent par trop de maturité.*) [illegible], is, putruit.) neut *Colum.* MIĘKNIEC mię-[illegible] [illegible]cuśkim nie mowi się właśnie to słowo chyba o [illegible]cych się y nád gniwaiących. * *Le feu mollit* [illegible] mollit ignis. *Hor. mieux* amollit. *Ogień mię-[illegible]

[illegible] se dit au figuré (*de ceux qui ne sont pas fermes* [illegible] *résolutions, & qui se laissent aller.*) Labascere, [illegible] *fut. ni supin.*) n. Remissiurem esse, animo [illegible]missiore esse. *Cic.* MIĘKNIEC dáć się námowić [illegible] łatwym do nákłonienia się iák wosk álbo ciá-[illegible] ulepić co kto chce, w francuśkim się to nie-[illegible] nágánę o niestatecznym człowieku. w my-[illegible] przedsięwzięciach. * *Il mollit, le voila vaincu* [illegible] *parole.* Labascit, victus uno verbo. *Ter.* *Już ci [illegible]niecię ciastoch z niego iák trzcina zá lada wio-[illegible] nákłania. * *Vous me semblez mollir.* Labare [illegible] *Cicer.* *Zdaie mi się że się ważysz co inaczey się [illegible]

[illegible] (*Ville du Comté de mesme nom, dans le Royaume* [illegible]) [illegible]olisa, æ, f. MOLIZA Miasto y Hrabstwo w [illegible]politańskim.

[illegible] (*Ville de la haute Alsace en Allemagne.*) [illegible], neut. MOLSEIM Miasto Alzacyi w Nie-[illegible]

[illegible]QUES, ou LES ISLES MOLUQUES, (*dans* [illegible]) [illegible], arum, f. pl. MOŁUKI Wyspy [illegible]

[illegible]T, [illegible] *ce moment.*) subst. masc. (*Instant,* [illegible] *court.*) Momentum, i, neut. [illegible], i, neut. *Cicer.* MOMENT punkt czasu [illegible] *Lors qu'il pouvoit avoir un moment pour estre* [illegible] illi erat momentum solitudinis. *Ter.* *Kie-[illegible] moment miał wolny sam dla siebie.

[illegible] Momento temporis. Uno puncto tempo-[illegible] *Cic.* Vestigio temporis. abl. *Cas.* *W momencie [illegible] *Dans ce moment.* In ipso articulo tem-[illegible] vestigio temporis. *Cas.* *W tym momencie. [illegible] *De moment en moment.* Singulis momentis, [illegible] momento. abl. *Cicer.* *Każdego momentu, co [illegible]

[illegible] (*Occasion.*) MOMENT okazya sposobność, [illegible] *tous les moments commodes de luy parler.* [illegible] omnis articulus scio. *Plaut.* *Wiem ia kiedy [illegible] czas, z nim do mowienia.

[illegible] par hyperbole. MOWIĄ nád śmiar. * *Je* [illegible] *un moment.* Brevi hic ero. Jam ego hic adero. [illegible] tu będę powrocę tu w krotce.

[illegible]ANE', masc. MOMENTANE'E, f. (*prononcez* [illegible]) (*Qui se fait ou qui dure un moment.*) Mo-[illegible]eum. Brevis & hoc breve. *Cic.* Quod est unius [illegible] MOMENTOWY momentalny bardzo krotko [illegible]

[illegible]IE, subst. f. (*Mascarade, déguisement de gens* [illegible]) [illegible] hominum turba, æ, foem. MASZKI [illegible] osob w maszkach chodzących.

[illegible] se dit figurément. Ludicra simulatio, foem. [illegible] *choses sont une vraye momimerie dans la Re-*[illegible] [illegible] religionum hæc sunt. *Lex.* *Prawdziwe obłu-[illegible]

[illegible] ou MUMIE, subst. f. (*Corps embaûmé, qu'on* *apporte d'Egipte.*) Mummia, æ, f. Humana caro aromatibus condita, foem. MUMIA ciała balsamowane ktore z Egiptu przywożą.

MOMMIE *ou* MUMIE, (*Drogue médecinale composée de bitume & de poix.*) Pissasphaltus, i, fœm. MUMIA robiona w Aptekach ná lekarstwo z żywicy y dziekciu.

MON, (*Pronom possessif masculin de la premiere personne. Il fait au feminin,* MA.) Meus, mea, meum. MOY, moia, moie.

MONACAL, masc. MONACALE, fœm. (*De moine.*) Quod monachi est. Quod ad monachum spectat. Monachicus, a, um, *dans les Auteurs Ecclesiastiques.* MNISZY Mnichowski Mnisza Mnichowske. * *Habit monacal.* Monachi vestimentum *ou* indumentum, i, n. *Stroy ubior mniszy.

MONACO, *ou* MOURGUES, (*Petite Principauté d'Italie entre Nice & l'Estat de Gennes.*) Monœcium, ii, *n.* Herculis Monœci portus, ûs, masc. MONAKO Xięstwo małe we Włoszech międzi Niceą y Genueńskim Państwem.

MONARCHIE, subst. f. (*Estat souverain gouverné par un seul homme.*) Imperium, ii, n. Regnum, i, n. *Cic.* MONARCHIA Państwo iedynowładne samowładne.

MONARCHIQUE, adj. m. & f. (*Où regne un seul souverainement.*) *Un estat monarchique.* Summum imperium, i, n, Uni principi subjectum. MONARCHICZNY rząd gdzie iedynowładnie samowładnie ieden pannie.

MONARQUE, subst. masc. (*Qui est Souverain dans un Royaume, qui y regne seul & absolument.*) Imperator, oris, m. Rex, *genit.* regis, m. Qui solus imperat. MONARCHA iedynowładzca, samoderżec (*z ruska.*)

MONASTERE subst. m. (*Couvent, lieu où habitent des moines.*) Monasterium. Cœnobium, ii, n. MANASTER Konwent Klasztor Mniszy.

MONASTIQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui concerne les moines.*) Monasticus, a, um. Solitarius, a, um. MNISZY Mnichowski.

MONCEAU, subst. m. (*Amas de plusieurs choses entassées.*) Acervus, i, m. *Cic.* Congeries, iei, f. *Plin.* Cumulus, i, m. KUPA czego ná kupę kupami gromada.

PAR MONCEAUX, Acervatim. *Col.* Cumulatim. adv. *Var.* *Faire un monceau,* Acervare. Concervare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Extruere acervum. Congerere in cumulum. *Plin. Cic.* KUPAMI, kupami układać.

MONDAIN, masc. MONDAINE, fœm. (*Qui aime le monde, & qui en suit les maximes.*) Mundi cupidus, a, um. *ou* amans, antis, omn. gen. Qui mundi illecebris capitur ou ducitur. SWIECKI światowy świetowa co się w świecie kocha.

MONDAIN, (*Vain, glorieux.*) Superbus. Vanus Fastosus, & *non pas* fastuosus, a, um. *Mtr.* SWIATOWY prożny hardy wyniosły.

MONDANITE', subst. fœm. mot bas. *Voyez* VANITE'. SWIATOWOSC prożność.

MONDE, subst. masc. (*L'Univers, toute cette grande machine que Dieu a crée de rien.*) Mundus, i, masc. Mundus universus, i, masc. Rerum universitas, atis, fœm. *Cic.* SWIAT wszystek cokolwiek Bog stworzył z niczego.

MONDE, (*Le Globe de terre que nous habitons.*) Mundus, i, masc. Terrarum orbis. Orbis terræ, masc. Terræ, arum, fœm. plur. SWIAT okrąg ziemi ná ktorym ludzie mieszkaią. * *Dieu a fait le monde d'une figure ronde.* Mundum Deus rotundavit. *Cicer.* *Bog świat w okrąg stworzył. * *Il n'y a rien de plus beau que le monde, rien de plus considérable que son fondateur.* Mundo nihil pulchrius, neque eius ædificatore præstantius. *Cic.* *Nic pięknieyszego niemasz nád świat, nic godnieyszego uwagi nád tego ktory go wystawił.

MONDE se dit (*de la vie presente & de la vie future.*) Vita præsens. Altera vita, *genit.* alterius vitæ, fœm. Futura vita, æ, fœm. SWIAT o tym y przyszłym życiu. * *Envoyer quelqu'un en l'autre monde.* Ad Acheruntem mittere aliquem. *Plaut.* *Posłać kogo ná tamten świat. * *Je suis comme un homme qui vient de l'autre monde.* Non secus est, quam si ab Acherunte veniam. *Plaut.* *Właśnie iák iestem iák bym się z tamtego świata wrocił. * *Sitôt que nous sommes venus au monde, ou que nous sommes nez.* Statim atque editi sumus in lucem *ou* vitam hausimus. *Cicer.* *Jákeśmy tylko ná świat się narodzili. * *Mettre au monde, produire enfanter.* Parere, (pario, is, peperi, partum.) *Wydáć ná świat urodzić.

ON DIT en cette signification au figuré, *Mettre quelqu'un au monde, l'avancer, le produire, luy faire fortune.* Aliquem pro-

producere *Cie.* Hominem aliqoem inter homines facere. *Petr.* POKAZAC komu drogę do świata do ludzi.

LES BIENS, (*Les plaisirs du monde, de la vie.*) Terrena bona, n. pl. Terrenæ voluptaias, f pl. Vitæ daliciæ *ou* illacebræ, arum, f pl. *Cie.* DOBRA uciechy światowe życie światowe rofkofzy.

MONDE fe dit (*des hommes.*) Homines, um, masc. plur. Mortales, lium, m. pl. *Cie.* SWIAT ludzie. **Il est le meilleur homme du monde.* Optimus hominum est hic homo. *Plaut.* *Náylepfzy człowiak międey wfzyftkiami, ze wfzyftkich ná świacie. **Lors qu'il est degousté du monde & des affaires.* Ubi eum facias hominum aut negorii cepit. *Terent.* *Kiedy mu fię świat y zábawy iego uprzykrzą. **Tant que le monde sera monde, tant qu'il y aura des hommes sur la terre.* Dum hominum genus erit. *Cie.* Dum erunt homines. *Poki świat świarem, poki ludai ná świecie ftania. **A la veuë de tout le monde, devant tout le monde.* In oculis omnium, in ore atque ocolis omnium. In omnium confpectu. Coram omnibus propalam. *Cicer.* *Przed cáłym światem w oczach wfzyftkich. **Depuis que le monde est monde.* Ex omnibus feculis. Ab ævo coudito. Post homines natos. *Cie.* *Ják świat światem od początku od fkonu świata. **C'est de quoy le monde se met bien en peine.* Id populus curat scilicet? *Ter.* *Właśnie ludzie n to dbaią.

UN GRAND MONDE, (*Une foule de monde.*) Magna hominum fraquantia, æ, f. Multitudo, inis, f. Innumari homines, innumerorum hominum, m. pl. *Cie.* TŁUM wielki ludzi wielkie mnoftwo wielka ludnosć. **Une grande foule de monde le reconduisit chez luy.* Deductus eft domum cum maximâ frequentiâ. *Cie.* *Wielka liczba ludzi odprowadzała go do domu wialkn kupągo odprowadzano.

ON DIT, *Il y a du monde avec luy,* pour dire *Il y a quelques particuliers, il y a compagnie.* Sunt quidam aum illo, frequentaa funt aum illo. JEST ktoś u niego goscie ma gości u fiebie.

MONDE, fe dit *des domestiques & de ceux qui sont engagez au service de quelqu'un.* Mei *ou* fui, orum, m pl. Domeftici, orum, m pl. Familia, æ, f. *Cie.* CZELADZ fludzy ludzie domowi. **J'attens mon monde.* Meos capecto. *Czekam ná ludzi fwoich. **Il attend son monde.* Suos præstolatur. *Czeka ná fwoich ludzi. **Tout son monde accourut à luy.* Ad illum accurrunt fcrvi. *Terent* *Wfzyfcy ludzie iego przybiegli zbiegli fię do niego. **Il a bien du monde à nourrir luy seul.* Solus ampiam familiam fuftentat. *Wielki dwor ma wie ka czeladź wiela ludzi ktora fam żywi.

MONDE *sçavant* ou *poli,* (*Les personnes de distinction par leur sçavoir & par leur noblesse*) *Les gens de lettres.* Litterati, orum, *ou* viri litterati. *Cie. Phed.* Mercuriales, mercurialium, *ou* viri mercuriales. *Hor.* LUDZIE uczeni rozumni flawni zácni urodzeniem náuką.

LE GRAND MONDE, *le beau monde,* (*les gens de qualité.*) Homines clari, primarii. Viri illuftres. Primates. Principes, nobiles, masc. plur. *Cie.* LUDZIE Wielcy zácni Páńftwo. **Il hante le beau monde.* Cum viris primariis affiduus eft. *Uczęfzcza do Páńftwa między Páńftwem bywa ustawicznie.

IL SÇAIT *le monde, Il a veu le monde, Il sçait vivre* In communi vitâ & vulgari hominum confuetudine nec hebes nec rudis. *Cie.* Vir nostrorum hominum urbanitate limatus, qui agendi inter homines rationem & confuerudinem civilem tenet. *Cie.* ROSPATRZYŁ fię ná świecie aná fię ná ludziach wytarł fię między ludźmi. **Un homme versé dans les affaires du monde.* Homo civilium rerum peritus. *Tacit.* *Człowiak intereffow świarowych bardzo świadomy. **Il connoist son monde.* Callat apprimè urbanam & civilem cum hominibus agandi rationem. Quibus modis cum illo & illo agar, fcità novit. *Zná fię ná ludziach umie fobie poczynać z ludźmi.

DIRE *adieu au monde, Se retirer du monde, Quitter le monde.* Vale dicere mundo. Nuntium mundo remittere. POZEGNAC fię z świntem oddalić fię od światowych zábaw.

LE MONDE, (*Les gens du monde, ceux qui en suivent les maximes*) Homines profani, masc. plur. Profanum vulgus, neut. Homines rerum fluxarum ftudiofi. SWIAT świątowi świaтownicy.

MONDE fe dit provarbialement, *Il doit à Dieu & au monde* Animam debet *Ter.* KRYMINALISTA zbrodzień. *Ainsi va le monde.* Sic eunt res humanæ. Sic hodie vivitur. His moribus vivitur. Ita nunc mores. *Ter.* Ták to fię rzeczy ná świecie ták rzeczy idą.

Il faut laisser dire le monde & bien faire. Bonum ac rectum femper cola, de rumoribus vulgi nihil follicitus. Benè facias, quod quifque dicat, ne cura. Niech świat mowi co chce nie uważać ná to co ludzie gadaią byle dobrze czynić. **Il faut laisser le monde comme il est.* Sine quemque fuo vivere modo. *Ter.* Liceat fuo cuique modo vivere, non mores corrigere velis. *Dai pokoy ludziom zoftawić każdego niech tákim będzie iákim fię zdaie, niech fię rządzi każdy iák mu fię podoba. **C'est le monde renversé, que la femme commande au mary.* Præpofterus atque perverfus ordo eft, cùm mulier imperitat, *ou* imperat viro. *Swiat opak gdy żona mężem głową ogon rządzi kopią wrzeciono.

MONDE, adject m. & f. (*Pur & net*) Mundus, a, um. Purus, a, um. *Ter.* CZYSTY, ochędogi.

(Mot rare dans l'usage fi ce n'est lors qu'on dit qu'il y avoit dans la loy ancienne des animaux mondes & d'autres immondes) Słowo w ięzyku Francufkim rzadkie bardzo chyba mowiąc o zwierzętach czyftych y nieczyftych w ftárym zákonie.

MONDÉ, masc. MONDÉE, fœm. (*Nettoyé.*) Mundatus, a, um. CHĘDOZONY, CHĘDOZONA, wywiany, co do zboża.

MONDER, V. act *Nettoyer de l'orge.* Hordeum glumis & folliculis eximere *ou* mundare. Purgare, *ou* foliculos hordei fpoliare. *Petr.* WYWIAC wiać ięczmień.

MONDIFIER, V. act (*Purifier, nettoyer une playe.*) Purgare, (o, as, avi, atum.) Tergere. Detergere, (go, is, si, fum.) act. *Plin Ovid.* CHĘDOZYC ochędożać wychędożyć ranę. (Terme de Chirurgie.) Termin Francufki Cyrulicki.

MONDIFICATIF, m. MONDIFICATIVE, fœm. (*Qui mondifie, parlent de certains remedes qu'on met aux playes.*) Purgans. Purificans, antis, omn. gen. CZYSZCZĄCY chędożący w rynie rozumienia

(Terme de Chirurgie) Termin Cyrulicki.

MONDONEDO, (*Ville d'Espagne en Galice avec Evesché suffragant de Compostelle*) Mindonia, æ, f. Glandomirum, i, n. Ocellum (*dans Ptolomée.*) MĄDONED Miafto Hifzpanii w Galicyi z Bifkupftwem Suffraganią Kompoftelfkiego.

MONDOVI, (*Ville d'Italie en Piémont*) Mons Vici, masc. Mons Regalis, masc. MĄDEW Miafto Włofkie w Piemoncie

MONERVINE, (*Ville du Royaume de Naples, avec Evesché, suffragant de Bari.*) Minarvium, ii, neut. Mons Orvinus, genit montis Orvini, masc. MONERVIN Miafto Krolestwa Neapolitańfkiego z Bifkupftwem Suffraganią Barfkiego

MONETAIRE, fubft. masc, (*Qui a l'intendance des monnoyes.*) Monetarius, ii, masc. SKARBOWI dozorcy fkarbowych pieniędzy. **Les Trium-virs estoient autrefois à Rome les Officiers monétaires*) Monetales Triumviri erant Romæ. *Trzeymężowie byli niegdyś w Rzymie Urzędnicy fkarbowi

MONFELTRO, *ou* MONTEFELTRO, *ou* S LEON (*Ville d'Italie dans le Duché d'Urbin, appartenant au S. Siege, avec Evesché, suffragant d'Urbin.* Mons Sancti Leonis, masc. *ou* mons Feretranus. *Voyez* MONTFERRAT. MONFELTR Miafto Włofkie w Xięftwie Urbińfkim należące do Stolice Apoftolfkiey z Bifkupftwem Suffraganią Urbinu.

MONFORT L'AMAURY, (*Petite ville de l'Isle de France.*) Monfortium Almarici, neut. MĄFORT miafteczko Wyfpy Francufkiey.

MONGOMERY, (*Ville & Comté d'Angleterre dans le pais de Galles.*) Mons Gomericus, *genit.* Montis Gomerici. masc. MĄGOMER Miafto y Hrabftwo Anglii w kraiu álbo Prowincyi Gallis.

MONITION, fubft. fœm. (*Avertissement.*) Monitio. Admonitio, onis, fœm. Monitus, ûs, m. Monitum, i, neut. *Cie.* PRZESTROGA.

(Ce mot est d'usage dans l'Eglise.) Słowo Francufkie używane tylko w fądach Duchownych.

MONLUÇON, (*Ville du Bourbonnois sur la Cher.*) Monlusfonium, ii, n. MĄLUSĄ Miafto Burbońfkiego nád Szerą.

MONMOUTH, (*Ville & Comté d'Angleterre dans le pays de Galles.*) Monumenthia, æ, f. MĄMUT Miafto y Hrabftwo Anglii w Prowincyi Gallis.

MONNOYE, fubft. fœm. (*Piece de monnoye marquée en*

coin

coin & aux armes du Prince.) Moneta, æ, fœm. *Mart.* Nummi *ou* Nummi, orum, masc. plur. *Cicer.* MONETA pieniądze ogolnie.

Numa Pompilius fit fabriquer de la monnoye de bois & de cuir. Au temps de Saturne & de Janus il n'y avoit que de la monnoye de cuivre, d'où sont venuës ces expressions Latines, *Æs alienum* pour dire *Vne Dette.* Numa Pąpiel kazał pierwszy robić monetę drewnianą y skorzaną. Zá czasow Saturna y Janusa nie było inszey monety procz miedzianey skąd w łacińskim pieniądze wszelkie ogolnie miedzią zwano iáko unas mowią złoto srebro, cudze pieniądze długi.

MONNOYE *de bon aloy.* Boni *ou* probi nummi, m, plur. *Cicer. Plaut.* MONETA dobra pieniądze dobre. *(*Le contraire est* Nummi adulterni, *De la fausse monnoye.*) *Fałszywe złe pieniądze. **Battre monnoye.* Cudere nummos. *Plaut.* Signare argentum. *Cicer.* Nummum percutere *ou* signare *ou* cudere. *Terent.* Ferire pecuniam. *Plin.* *Pieniądze bić robić ie. **Faire de la fausse monnoye.* Adulterinos *ou* plumbeos nummos cudere. *Plaut.* *Pieniądze fałszywe robić, fałszować pieniądze.

Le prix des monnoyes change si souvent que personne ne sçait ce qu'il a vaillant. Jactatur nummus sic, ut nemo scire possit, quid in bonis habeat. Ták często się walor monety odmienia że częstokroć nikt niewie poczemu idą piniądze.

MONNOYE, (*Le lieu où on la fabrique.*) Monetalis officina, *genit.* monetalis officinæ, f. MENNICA gdzie pieniądze robią.

LA COUR *des monnoyes*, (*Cour souveraine pour le fait des monnoyes.*) Curia monetalis, fœm. SKARBOWA laba Rada skarbowa nazywa się.

MONNOYE se dit (*des menuës especes.*) Minuti nummi, orum, m pl. MONETA dobre pieniądze.

ON DIT proverbialement, *Il feroit de la fausse monnoye pour luy.* Pro illo se profunderet. *Cic.* *ou* vitam impenderet, capitis periculum adiret. *Cic.* DAŁBY się umęczyć zá niego odważyłby się ná wszystko dla niego by też ná co náygorszego.

ON DIT aussi proverbialement, *Monnoye fait tout, ou a toutes choses avec de l'argent, ou qui a de l'argent a des pirouettes, (comme l'on parle familierement,) Monnoye fait tout.* Quisquis habet nummos, securè navigat. Dat census honores, census amicitias. *Hor.* PIENIĄDZE wszystkiego dokażą.

MONNOYER, (*Faire de la monnoye.*) ne se dit point. MONETĘ robić.

ON DIT bien, *De l'argent monnoyé.* Argentum signatum PIENIĄDZE stęplowane.

MONNOYEUR, subst. masc. (*Qui travaille à la monnoye.*) Monetarius, ii, masc. *dans le Code.* Qui in monetâ publicâ operatur. *Digest.* Nummularius & Nummulariolus, i, masc. *Sen.* MINCARZ co w mennicy koło pieniędzy robi

MONOCEROS, subst. *m.* (*Poisson du genre des Cétacen, qui a une longue corne.*) Monoceros, otis, adj. f. (*mot grec.*) JEDNOROŻIEC ryba.

MONOMACHIE, subst. fœm. (*Duel, combat singulier d'homme à homme.*) Duellum, i, neut. Bellum singulare, *genit.* belli singularis, æ, fœm. POIEDYNEK bitwa ieden ná leden.

MONOMOTAPA, (*Empire de l'Afrique moderne.*) Monomotapa,æ,f. MONOMOTAPA Krolestwo Afriki.

MONOPOLE, subst. m. (*Trafic illicite & odieux, qui se fait par celuy qui vend seul une marchandise un prix qu'il luy plaist.*) Monopolium,ii,n. *Plin.* SAMOKUPSTWO Handel álbo dzierżenie czego nienawistne kiedy kto sam ieden towarem iákim kupczy álbo robi y cenę zákłada iáka chce.

MONOPOLEUR, subst. m. (*Celuy qui est seul à vendre une marchandise à tel prix qu'il veut.*) Qui monopolium exercet. SAMOKUPIEC ten co sam czym handluie y przedaie iák chce.

MONOSYLLABE, adj. m. & f. & subst. m. (*Mot qui n'est que d'une syllabe.*) Monosyllabus, a, um. *Quint.* JEDNEY sylaby słowo

MONOTONIE, subst. f. (*Défaut de variation & d'inflexion de la voix de celuy qui prononce un discours d'un mesme ton de voix.*) Una quædam spiritûs ac soni intentio,f. *Quint.* JEDEN głos iednym głosem mowienie nic nieodmieniaiąc głosu w mowie poważney zwłaszcza y publiczney iednym tylko tonem nieprzyiemnie mowiąc.

MONPELLIER, *Voyez* MONTPELLIER. MĄPELIER miasto

MONS, (*Ville capitale du Hainaut.*) Montes, ium, masc. plur. Montes Haononiæ, m. pl. MĄS Miasto glowne Hanonii.

Qui est de Mons. Montanus, a, um. Z Mąsu rodem Mąsanin.

MONSEIGNEUR, subst.m. (*Titre d'honneur qu'on donne à des Princes & à de grands Seigneurs.*) *Il ne s'exprime point en Latin, on employe quelquefois les mots.* Dominus, Illustrissimus &c. JASNIE Wielmożny Jaśnie Oświecony Náyiaśnieyszy Tytuł ktory Panom Xiążętom Krolewskom daią.

(Au plurier on dit *Messeigneurs.* Le mot de *Monseigneur* mis absolument, est la qualité qu'on donne présentement au Dauphin de France, *Serenissimus Delphinus:* avant le regne de Loüis XIV. on disoit *Monsieur* le Dauphin.) W większey liczbie Jaśnie wielmożni, Jaśnie Oświeceni, Náyiaśnieysi. W Francuskim Náyiaśnieyszy samo przez się o samym tylko Krolewicu náystarszym się mowi to iest o Dofinie ktorego oni samego u dworu zowią *Monseigneur* przed Panowaniem iednak Ludwika XIV zwano go Jegomością Dofin Jegomość

MONSTRE, subst. masc. (*Qui est né contre le cours ordinaire de la nature.*) Monstrum, i, nem. *Cic. Horat.* Monstrosus fetus, *genit.* monstrosi fetûs, masc. *Luc.* (*& non pas* Monstruosus.) POTWORA potwornie urodzony z przyrodzenia

MONSTRE, (*Prodige, quelque chose de monstrueux & d'extraordinaire, & qui pronostique quelque évenement funeste.*) Prodigium. Portentum. Monstrum. Ostentum, i, n. *Cic. Phad.* DZIW cud nád zwyczay przyrodzenia. **Estans épouvanté par ce ce prodige, il s'en alla tout triste consulter les devins.* Monstro exterritos mœrens currit ad consulendos hariolos. *Phad.* * Przestraszony tym cudem poszedł prosto radzić się wieszczkow.

MONSTRE se dit (*de ce qui est extraordinairement laid & difforme.*) Monstrum hominis. Turpissimus,a,um. Insignis ad deformitatem & hoc insigne. *Phad. Ter.* POTWORA strasydło mowi się o tym co iest dziwnie szpetnego.

MONSTRE se dit aussi (*de ce qui est prodigieux en grandeur & en grosseur.*) Prodigiosus Immensus,a, um. *Cic* POTWORA straszydło iescze się mowi o tym co iest nádzwyczay wielkie w wielkości grubości. **On servit des monstres de saumons.* Appositi sunt salmones immensæ magnitudinis. *Straszne łososie dano bardzo wielkie. Szkaradne łososie.

MONSTRE se dit figurément (*de ceux qui ont des passions vicieuses & excessives.*) STRASZNY, Straszna, szkarada o tym co ma passye y wady szkaradne. **Néron estoit un monstre de cruauté.* Nero fuit quoddam crudelitatis monstrum. *Nieron szkaradny okrutnik. **Vn monstre d'avarice,d'impudicité.* Monstrum avaritiæ, impudicitiæ *ou* libidinosissimus, i, masc. *Cicer.* *Szkaradny skąpiec, niewstydnik.

MONSTRUEUX,masc. MONSTRUEUSE, fœm. adiect. (*Qui est contre l'ordre de la nature.*) Monstrosus. Portentosus, a, um. Prodigiosus, a, um. *Cic* Monstrificus,a,um. *Plin.* Monstrifer, fera, ferum. *Lucan.* CUDOWNY dziwny oad zwyczay przyrodzenia.

MONSTRUEUX se dit figurément en morale. Monstrosus Prodigiosus Immensus,a, um. Immanis & hoc immane. STRASZNY cudowny dziwny szkaradny *niewłaśnie* y co do obyczaiow. **Vn travail monstrueux.* Immanis *ou* Immensus, Insanus labor. *Cicer. Virg.* *Praca straszna robota strasznie wielka.

MONSTRUEUSEMENT, adv. Monstrosè, Monstrificè, adv. *Cic. Plin.* CUDOWNIE dziwnie strasznie szkaradnie.

Il est monstrueusement grand. Immanè magnus,a, um. Prodigiosè magnus. Strasznie dziwnie szkaradnie wielki.

MONT, subst. m. (*Montagne, lieu élevé.*) Mons, *genit.* montis,m. *Voyez* MONTAGNE, GORA.

DE LÀ *les monts*, (*Au de la des monts.*) Trans montes. Trans alpes. ZA gorami z tamtę stronę got. **Deça les monts* Cis montes. Cis alpes. *Cic. Cas.* *Z tę stronę got.

Qui est de delà les monts. Transmontanus, a, um. *Liv.* Ci co są z tę álbo co iest z tamtę stronę gor. **Qui est de deça les monts.* Qui cis montes habitat. *Ci álbo ten co iest z tę stronę gor.

MONT se dit proverbialement & populairement, *Chercher quelqu'un par monts & par eaux*, pour dire *Par tout ou en toutes sortes de lieux.* Terrâ marique aliquem quærere. *Plaut.* GORA przysłowie szukać kogo po gorach y dołach to iest wszędzie. *Il m'a promis monts & merveilles, Il m'a fait

fait esperer des monts d'or. Magnos mihi promisit montes. *Pers.* Montes aureos pollicitus est. *Ter.* Maria, montesque pollicitus est. *Saluft.* *Złote mi goro obiecował.

ALLER *à mont*, *En montant*, *Contre le courant*. Adverso flumine lembum subigere. *Virg.* JSC w gorę ciągnąć stakiem nizad do gory podwodę.

PETIT MONT. Collis,is, *ou* parvus mons. GORKA.

MONTAGNARD,m. MONTAGNARDE,f.(*Qui habite les montagnes.*) Montanus,a,um. *Cæs.* Monticola,æ,com.gen. *Ovid* GORAL, Goralka.

MONTAGNE, subst. f. (*Mont fort élevé.*) Mons, *gen.* montis, m. *Cic.* GORA bardzo wysoka.

Le haut, le sommet d'une montagne. Summum montis jugum, i, n. *Cæs.* Vertex montis, *gen.* verticis, m. *Cic.* Cacumen montis,*gen.* inis, neut. *Quint-Curt.* Sam wierzch gory wierzchołek sam. **La descente d'une montagne.* Clivus,i,m. *Spadzistość gory. **Le pied d'une montagne.* Montis radix, icis, fœm. *Cic.* *Podgorą mieysce, podgorze.

Pays de montagnes Montana *ou* montosa regio, *gen.* montanæ *ou* montosæ regionis, f. *Cic.* Kray gorzysty gor wiele maiący między samemi gorami leżący.

(Ce mot *Montagne* est le vray synonyme de *Mont*, & cependant il y a des lieux où l'on employe necessairement le mot *Montagne* pour *Mont*, & le mot de *Mont* pour *Montagne;* car on ne dit point les *Monts d'Auvergne*, *de Dauphiné*, mais les *Montagnes d'Auvergne & de Dauphiné*, comme au contraire, *les Monts Pyrennées*, & non pas *les Montagnes Pyrennées.*) To słowo Francuskie *Mont* toż właśnie znaczy co y *Montagne* gora, iednakże są takie okazyie gdzie nie możemy mowić po francusku *Mont* ále *Montagne* mowiąc o gorach, y znowu są też tákie gdzie się francuskim niedobrzeby mowiło *Montagne* ále trzeba mowić *Mont* chociasz w tym że rozumieniu Naprzykład nie mowi się *les monts d'auvergne* Gory Alwernii, ále *Montagnes, d'auvergnes*: à zás mowiemy *les Monts Parenées* nie *Montagnes*, Gory Pireneyskie.

Qui erre sur les montagnes. Montivagus, a, um. *Cic.* Błąkaiący się po gorach.

ON DIT au figuré, *Des montagnes de maux sont prestes à tomber sur ma teste.* In me irruunt montes mali. *Plaut.* *Niewłaśnie* całe gory nieszczęścia ná głowę mi się walą. **Vous lancez contre moy des montagnes embrasées qui me brûlent.* Montes tu quidem mali in me ardentes jacis. *Plaut.* *Strasane ná mnie gory walisz

MONTAGNEUX, m. MONTAGNEUSE, f. Montosus, a, um. *Voyez* MONTUEUX *plus usité.* GORZYSTY, GORZYSTA.

MONTAIGU, (*Ville situeée dans le Bourbonnois.*) Mons Acutus, *genis.* Montis Acuti. masc. MONTEGU Miásto w Borboneńskim.

MONTALTE, (*Ville du Royaume de Naples dans la Calabre ultérieure.*) Uffugium, ii, n. *Liv.* MONTALT Miásto w Krolestwie Neapolitańskim w Kolabrii.

MONTANT, m, MONTANTE, f. part. act. Ascendens, entis, omn. gen. JDĄCY do gory wstępuiący wstępuiąca wgorę.

LE MONTANT *de la marée.* Marinorum æstuum accessus, ûs, m. *Cic.* PRZYBYWANIE wody burzenie morskie przychodzące.

UN MONTANT, (*Piece de Charpenterie qu'on met toute droite.*) Asser arrectarius, *genit* asseris arrectarii,m *Vitr.* SŁUP ciesielski lub kołodzieyski garowany do obrabiania drzewa.

MONTARGIS, (*Ville du Gastinois sur le Loir.*) Montargium, ii, n. Mons Argivus, *genit.* Montis Argivi, m. Mons Argus, *gen.* Montis Argi, m. MONTARZY miásto Westyńskie nád Legerą,

Qui est de Montargis. Montargiensis & hoc Montargiense. Z Mątarży rodem.

MONTAUBAN, (*Ville Episcopale du Querey sur le Tarn.*) Montalbanus, i, m. Mons Albanus *ou* Aureolus, *gen.* Montis Albani *ou* Aureoli, m. MĄTOBAN Miásto y Biskupstwo Kadurceńskie nád Tarną.

DE MONTAUBAN. Montalbanensis & hoc se. z MĄTOBANU.

ON DIT, *Cét homme est toûjours bien monté*, ou *monté sur un bon cheval.* Conscendit optimos equos. Semper idoneis equis utitur. (*César a dit* Minus idoneis equis utuntur, *Ils sont toûjours mal-montés.*) ZAWSZE ná dobrym koniu ieździ konia má záwsze bárdzo dobrego, Ládaiakie konie maią.

Un vaisseau monté de cent pieces de canon. Navis centum tormentis bellicis armata. Okręt o stu sztuk Armat. **Toute l'artillerie de la place est montée & preste à tirer.* Omnia tormenta bellica arcis instructa sunt. *Wszystkie działa fortecy zátoczone y gotowe do wypalenia.

MONTÉE, subst. f. (*Lieu qui va en montant.*) Ascensus, ûs, m. *Cic.* GORA Gorka gorzyste mieysce, gorzystość.

MONTÉE se dit aussi (*de l'escalier d'un lois par où l'on va aux appartemens.*) Scalæ, arum, f. plur. Gradum, uum, m.pl. Gradatio, onis f. *Cic Vitr.* SCHODY na gorę idące. **Une montée qui est en vis.* Scalæ in gyrum ascensiles. *Vitr.* *Schody kręcone.

MONTER, V. act. *neutre.* Scandere, (scando,is, scandi, scansum.) Ascendere. Conscendere, (do, dis, di, sum.)neut. *Cic. Cæs.* Ascensu superare aliquem locum. *Virg.* Ascensioné facere ad locum. JSC do gory.

MONTER, (*Guinder en l'air, élever.*) Tollere. Attollere, (tollo, is, sustuli, sublatum.) Erigere, (go, gis, erexi, erectum.) act. acc. *Cic.* PODNOSIC do gory windowáć do gory.

MONTER, (*S'élever, s'enfler, tendre en haut.*) Surgere. Assurgere, (go, gis, rexi, rectum.) n. Attolli, (or, eris, sublatus sum) pass. PODNOSIC się iść w gorę. **Ces édifices montent ou s'élevent insensiblement.* Assurgunt hæc ædificia leniter *ou* leni clivo. *Fabryki w gorę idą. **Le vin luy a monté à la teste.* Vinum illi in cerebrum abiit *ou* iit. *Petr.* *Wino mu w głowę poszło. **Cette odeur monte aussitôt au nez.* Ad nasum celeriter venit iste odor. *Plin.* *Ten zápach záraz w nozdrze biie.

La colere ne me monte pas si viste à la teste, mais on se fait tort d'estre trop endurant. Non me hercule citò fervere, (*on sous entend* soleo) sed in molli carne vermes nascuntur. *Petr.* Nieraz się prędko rozgniewam, ále też szkoda názbyt być cierpliwym,

MONTER en terme de manege, *Monter à cheval, Apprendre au manege à monter un cheval.* Tenerâ cervice equum docilem fingere *Horat.* Flectere equum. Imperitare equis. *Hor.* WSIADAC ná koń uczyć się wsiadać ná koń ieździć ná koniu uieżdżać konie. **Il sçavoit faire des armes & monter à cheval.* Armorum & equitandi erat peritissimus. *Suet.* *Umiał mnustrę y ieździć ná koniu. **Monter un cheval à cuir ou à poil.* Nudum & instratum equum conscendere. In equi insilire. *Wsiąść oklep ná konia. **Ce cheval ne se laisse pas monter.* Hic equus sessorem recusat. *Sen.* *Nie da ná siebie wsiadać ten koń

MONTER *la garde chez le Roy*, (*se dit dit des compagnies du Regiment des Gardes, qui montent la garde tous les deux jours au Louvre.*) Excubias, *ou* excubitores deducere *ou* agere ad limina Luparæ. WARTĘ záprowadzać do Krola.

Monter à l'assaut, à la bréche d'une place. Ire ad urbis oppugnationem. Scendere urbis muros. *Virg.* Skoczyć do szturmu ná wáły ná mury.

MONTER *une compagnie de cavalerie*, (*L'équiper de chevaux & d'armes.*) Attribuere equitum turmæ equos & arma. *Cæs.* REKRUTOWAC Kompanią w konie porządki.

Faire monter quelqu'un, le mettre à cheval. Tollere aliquem in equum. *Cic.* Wsadzić kogo ná konia.

MONTER en termes de Marine, (*Monter sur mer.*) Conscendere navem. Conscendere. *Cic.* Æquor navibus conscendere. *Virg.* WSIADAC ná okręt ná morze. **Ce vaisseau est monté par un capitaine Tarentin.* Tarentinus dominus est hujus navigii. *Petr.* *Tarentczyk iest Pánem tego okrętu, **Ce vaisseau est monté de soixante pieces de canon.* Hæc navis armatur *ou* instructa est tormentis bellicis sexaginta, *Okręt obronny sześćdziesiąt sztukami Armaty.

ON DIT encore en cette signification, *Monter au vent*, pour dire *Gagner le vent*, *Prendre le dessus* ou *l'avantage du vent.* Assurgentem ventū excipere. Ire ventis secundis. *Hor.* Z WIATREM się puścić záżyć wiatru ná dobrym sztorem

MONTER dans l'Agrigolture, *La seve de l'arbre monte aux branches.* Glutinosus arboris humor educitur *ou* evocatur ad ramos. *Plin.* MIAZGA drzew bieży do wszystkich gałęzi. **Les bleds montent en épy.* Frumenta spicentur. *Plin.* In spicas exeunt frumentum. *Zboża wiiąią się w kłosy wypuszczaią kłosy, kłoszą się żytá. **En herbe.* In herbas. *Plin.* *Kiełki wypuszcza zboże zieleni się wychodzi z ziemi.

.. ziami. *En graine. In femen. *Ziarno fię w zbożu wiąże zawięzuie. * En hauteur. In altitudinem. Plin. * Idą zboza w gorę podnoszą fię zboża.

MONTER se dit dans les Méchaniques (de plusieurs machines qu'on monte pour leur donner le mouvement.) Monter une horloge, une machine. Ad motū aptare ou instruere horologiū ou mahinā. Dare motū horologio ou machinæ. NAKRĘCIC zegar windowac co. *Monter un métier, le disposer pour travailler dessus. Machinamentū arti inserviens aptare ou accommodare ou instruere. *Postawić warstat náftawić go do roboty. *Monter un lit. Fulcrum lecti instruere. *Postawić łożko. *Un luth de cordes. Fidibus aptare lyram. *Nawiązać lutnią. * Monter une corde d'un ton. Intendere lyram uno tono Nervos lyræ intendere. *Náftroić iáką ftronę.

MONTER en Arithmétique, pour dire Aller à une telle & telle somme. WYNOSIC co do liczby wynośić, wychodzić ná tyla à tyle. *La dépense ne monte on ne va qu'à cent écus. Centum nummi abeunt duntaxat in fumtus. Cic. *Kosźt nie wynośi nád fto Talerow. *Les morts montoient à mille. Mille in hoc prælio ceciderunt. *Rachowano trupow ná tyśiąc. *Le prix des vases de Corinthe est monté fort haut. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarserunt. Suet. * Náczynia kntynstkie pośźły bárdzo wgorę. * Le bled monte tous les jours on enchérit tous les jours. Excandescit frumentum in dies. Cic. Frumenti pretium augetur quotidie. Plin. *Zboże co raz wgorę idzie.

ON DIT figurément en ce sens, Les crimes des hommes ou leur malice avoit monté à un tel excès qu'ils attirerent sur eux le déluge. Eo impietatis processerant homines, ut diluvio perierint. TAK w gorę pośźła złość ludzka że áż potop ná śiebie sprowadźiłá.

MONTER se dit en choses morales, (Estre élevé.) Monter aux charges, aux honneurs. Ascendere ad dignitates, ad honores Cic ISC w gorę rość w szczęście w godności. *J'avouë que je ne suis pas encore monté à ce degré de sagesse. Fateor me ad istū sapientiæ gradum nondum venisse. Cic. *Przyznaię iesźcze em nieprzyszedł do tego stopnia uwagi, rozumu, baczności, rozsądu, doskonałości. *Il luy sembloit dangereux que la renommée d'un particulier montast plus haut que celle du Prince Id sibi maximè formidolosum privati hominis nomen supra Principis attolli. Tacit. (ou sous-entend nomen.) *Niebespieczna mu się to rzecz być zdawała, áby imie iednego partykularnego człeka gorować wyżey miało nád sławę Pana

MONTEVERDE, (Ville du Royaume de Naples en la Principauté ultérieure sur l'Ofante.) Mons viridis, masc. MONTEWERDE (zielona gora) miásto Krolestwa Neapolitańskiego.

MONTGIBEL, (Montagne de Sicile, fameuse par let feux qu'elle jette de temps en temps.) Ætna, æ, f. Plaut. Hor. MONGIBEL. Etna gora ognista w Sycylii.

MONTFERRAT, (Duché de la Lombardie.) Mons ferratus, m. Il est situé entre le Tanare & le Pô. MONFERRAT Xięstwo w Lombardii leżące między rzekami Tánarą y Pádem.

MONTIGNY LE ROY, (Bourg de Bassigni en Campagne près de la source de la Mense.) Montiniacum regium, i, neut. MOTINIAK miasteczko Szampanii.

MONT-JOYE, subst. f. (Enseigne, terme pour marquer les chemins d'un lieu à un autre.) Cippus, i, m. Meta, æ, fœm. Acervus Mercurii. Hermes, æ, m. PAL-ZNAK drogi u starych Rzymian y Grekow, iákie też są po drogach w Niemczech y u postronnych cudzoziemcow pale, słupy po drogach znaczące mile y pokazuiące trakty.

(Les anciens Romains élevoient sur les grands chemins des Hermes ou des Statuës de mercure sans mains & sans pieds, pour indiquer les chemins.) Dawni Rzymianie wystawiali ná drogach posągi Merkuryusza po pierśi z głową bez rąk dla oznaczenia drog y traktow.

MONTLEHERI, (Ville de France à six lieuës de Paris.) Montlhetiacum, i, n. MONTELRYAK Miasto o sześć mil od Paryża.

MONTPELIER, (Ville de Languedoc sur le Lez, avec Evesché suffragant de Narbonne.) Mons Pessulus ou Pessulanus, masc. Mons puellarum, masc. ou Mons pesterius, masc. MONPELIE Miasto w Okcytanii z Biskupstwem Suffraganią Narbońską.

MONTSERRAT, subst. masc. (Montagne consacrée à la Sainte Vierge.) Mons Serratus, m. MONSERRAT Gora y Klasztor Náyśw: Pannie poświęcona.

MONTRE, subst. f. (Echantillon de quelque marchandise.) Specimen, inis, n. Indicium, ii, n. Plaut. Plin. PROBKA na pokazanie towaru z iakiego gatunek. *La fortune fait montre de sa puissance. Opes suas exercet fortuna. Liv. *Fortuna pokazuie się z mocą swoią okazkę mocy swoiey czyni.

MONTRE, (Apparence, ce qui se voit, l'extérieur.) Species, ici, f. Cic. OKAZKA pokazowanie pozor. *Il laissa quelques tentes dressées pour faire montre d'un camp. Pauca tabernacula in castrorum speciem reliquit. Liv. *Zostawił kilka namiotow rozbitych ná pozor obozu.

MONTRE se dit (de la platine qui indique les heures.) Horarum index, genit. indicis, m. ZEGAREK kompas godziny pokazuiący strzała zegarowa pręt zegarowy.

MONTRE se dit aussi (d'une petite horloge de poche.) Horologium manuale, genit. horologii manualis, a. ZEGAREK mały pokromł ktory przy sobie nosżą.

MONTRE d'une armée, (La reveuë qu'on en fait.) Exercitûs lustratio, recensio ou recognitio, onis, f. Cic. POPIS okazka lustracya obiezdzanie woyska.

MONTRE, (La paye qu'on donne aux soldats le jour de la reveuë.) Stipendium, ii, n. PŁACA popisowa popisua popisowa woyska. *Retenir la montre aux soldats. Fraudare militem stipendium. Cæs. *Zatrzymać płacę woyska.

MONTRER, V. act. (Faire voir.) Monstrare. Commonstrare. Demonstrare. Indicare, (o, as, avi, atum.) Ostendere, (do, dis, di, sum.) act. acc. Cicer. POKAZAC do widzenia. *Je vous montreray par vives raisons. Ostendam tibi validis argentis. *Pokażę ci żywemi dowodami.

MONTRER, (Faire connoistre, déclarer.) Ostendere. Probare. Manifestare. Significare. Declamare, (o, as, avi, atum.) act. acc. POKAZAC oświadczyć wyrazić.

MONTRER, (Enseigner.) Docere. Condocefacere. Monstrare. Commonstrare. POKAZAC nauczać. *Un maistre d'escrime qui apprend les jeunes gens à faire des armes, leur montre de quel pied ils doivent attaquer l'ennemy, & se retirer Lanista tirones gladiatores condocefacit, quo pedo hostem petant & quo se recipiant. Cæs. *Szermierz uczący młodych kawalerow bronią robić pokazuie im ktorym bokiem y krokiem się stawić przeciwnikowi, ktorym się cofażć. *Montrer le Latin ou à jouër du luth Docere linguā Latinā, decere fidibus, Cic. *Nauczać pokazować uczyć po łacinie, uczyć grać ná lutni.

SE MONTRER, (Se faire voir.) Ostendere se. Dare se in conspectum. In publicum prodire. (ou dit au contraire Publico abstinere; Continere se in occulto; Omnium fugere conspectum; Ne se point montrer. POKAZOWAC się dać się widzieć (niepokazywać się kryć się.) *Montrez vostre valeur ordinaire, comme si vous combattiez sous les yeux de vostre général. Præstate eandem nobis ducibus virtutem, quam sæpenumerò imperatori præstitistis. Cæs. *Pokażcie to serce ktorzicie zwykli pokazować w oczach wodza swego się biiąc. Montrez vous vaillant & courageux. Præbe te strenuum hominem. Ter. Præbe te virom. Te virum ostende. * Pokaż się odważnym y stałym. *Se montrer un véritable ami dans les dangers de ses amis. Fidem in amicorum periculis adhibere. Præstare alicui benevolentiam in rebus angustis. Cic. *Pokazać się stawić się prawdziwym przyiacielem w niebespieczeństwach. *Se montrer fidelle dans les affaires d'autruy. Præstare fidem negotiis alienius. *Pokazać się wiernym w interessach cudzych. *Montrez vous tel que vous a vez toûjours esté. Præsta te eum, qui semper fueris. Cic. *Pokaż się tákim iákimeś zawsze bywał.

ON DIT proverbialement, Montrer les dents ou les cornes à quelqu'un, pour dire Luy ressister en face. Cornua alicui obvertere. Plaut. Alicui obsistere. Parata rollem cornua. Hor. POKAZOWAC zęby komu sprzeciwiać mu się

ON DIT dans le familier, Montrez moy les talons, Retirez vous. Obvertite mihi terga. Virg. IDZ precz.

MONTUEUX, masc. MONTUEUSE, fœm. (Où il y a bien des montagnes.) Montosus, (& non pas montuosus.) a, um, Cicer. GORZYSTY, GORZYSTA. *Nous nous plaisons dans les lieux montueux & sauvages. Locis montosis & silvestribus delectamur. Cic. *Mamy upodobanie w micyscach gorzystych y puszczach dzikich.

MONTURE, subst. f. (Toute beste qui sert à porter un homme.) Equus. Mulus. Asinus, i, m. &c. KON, Muł, Osieł, Jazda wszelka.

MONUMENT, (prononcez monumant,) subst. m. (Marque publique

publique qu'on laiſſe à la poſterité d'une choſe.) Monumentum Monimentum,*i*,n. *Cic.* PAMIĄTKA ſławna.

Ce ſont là les monuments & les temples que je veux dreſſer dans vos cœurs, car les ouvrages de marbre & de bronze qu'on eleve à la gloire des Princes ſont mépriſez par la poſterité comme leurs ſepulchres, lors qu'elle condamne leur mémoire. Hæc mihi in animis veſtris templa, hæ pulcherrimæ effigies, & manſuræ; nam quæ ſaxo ſtruuntur, ſi judiciũ poſterorũ in odiũ vertit, pro ſepulchris ſpernuntur. *Tacit.* Te to ſą pamiątki y świątnice ktorebym rad w ſercach waſzych wyſtawił gdyż marmury kamienie y ſpiżowe poſągi ktore wyſtawuią wielkim ludziom dla pamiątki, iáko też y ich nagrobki ſą w pogardzie u potomnych kiedy ohydzą ich pamięć. *C'eſt un monument plus durable que l'airain.* Hoc eſt monumentum, ære perennius. *Hor.* *Pamiątka ta trwalſza nád moſiądz y ſpiżowe poſągi.

MONUMENT, (*Sepulchre qu'on éleve à un mort.*) Monumentorum elogia, orum, n. pl. GROB nágrobek.

SE MOQUER *de quelqu'un*, V. neut. Aliquem ridere *ou* deridere *ou* irridere, (eo, es, riſi, riſum.) Aliquem ludere, (o, is, luſi, luſum.) act. *Terent.* Aliquem ludificari *ou* deludificari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cicer.* Illudere alicui. *Virg.* *ou* in aliquem. *Cicer.* *ou* aliquem. *Terent.* Ludos aliquem facere. *Plaut.* Deriſui *ou* ludibrio habere aliquem. *Terent.* *Plaut.* Aliquem naſo adunco ſuſpendere. *Horat.* Albis dentibus aliquem deridere. *Plaut.* ZARTOWAC śmiać ſię z kogo álbo z czego drwić.

Dieu ſe moque des hommes qui veulent porter leur eſprit au delà des bornes qu'il leur a preſcrites. Ridet Deus, ſi mortalis ultra fas, trepidat. *Hor.* Smieie ſię Bog z ludzi ktorzy daley záſięgaią myślą y rozumem nad granice dowcipu ludzkiego zámierzone. **Vous vous moquez de ma mauvaiſe fortune, parce que vous avez du bien.* Bonis tuis rebus, meas res irrides malas. *Plaut.* * Zártuieſz ſobie z chudoby moiey że ſię maſz dobrze żeś Pan.

ESTRE MOQUE', Derideri. Irrideri, (eor, eris, riſus ſum.) Deludi, (or, eris, luſus ſum.) paſſ. *Cic.* Haberi ludibrio. *Ter.* Irriſui eſſe. In ridiculo haberi. Inurbanitatem facetoſam hominum incurrere. *Cicer.* BYC wyśmiany wyſzydzony wydrwiony. **Vous vous moquez.* Rides. Ludis. Facis delitias. *Cic.* *Plaut.* *Zartuieſz.

SE FAIRE *moquer de ſoy.* Alicui riſus dare. *Hor.* Ludos præbere. *Ter.* Podać ná żart ná śmiech ná pośmiewiſko. **Ils perdent leur peine & ſe font moquer d'eux honteuſement.* Et perdunt operam & deridentur turpiter. *Phad.* *Prożno pracuią y tylko ná śmiech y drwiny ſromotnie ſię podaią. **On s'eſt moqué de luy tout à ſon nez.* Præbuit os ad ludibrium. *Liv.* *W oczy oczywiście z niego ſię nádrwiono. **Se moquer d'une Religion.* Religionem jocum & riſum facere. *Petr.* * Smiać ſię z wiary zá żart ią ſobie mieć. **Si vous faites cela, vous vous ferez moquer de vous.* Id ſi facis, irriſui eris. *Plin.* Ludibrio haberis id ſi feceris. *Ter.* Ludibrio eris, illud ſi facis. *Cic.* *Jeżeli to uczyniſz ná pośmiewiſko ſię podaſz.

SE MOQUER, (*Mépriſer.*) Contemnere, (no, nis, ſi, tum.) act. acc. Habere aliquid contemtui. *Cic.* SMIAC ſię z czego lekce ważyć zá nic nie mieć. **Il ſe moque des dangers.* Contemnit *ou* aſpernatur *ou* ſpernit pericula. *Cic.* *Za nic ſobie nie waży niebeſpieczeńſtwa. **Se moquer des menaces.* Irridere minas. *Zá nic ſobie nie mieć groźby, pogrożki.

SE MOQUER, ſignifie *Ne pas agir raiſonnablement.* ZARTOWAC drwić nie czynić co iák należy. **C'eſt ſe moquer.* Ridiculum ſanè. *Ter.* Deridiculum eſt. *Liv.* *Żárt to ieſt ieden y drwiny. **C'eſt ſe moquer de la Religion.* Ludibria religionum ſunt hæc. *Liv.* *Jeſt to żartować ſobie z wiary. **C'eſt bien ſe moquer.* Maximas nugas agis. *Plaut.* Derides. Nugaris. *Ter.* *Właśnie to ieſt drwić ſobie.

SE MOQUER, (*Ne pas parler ſerieuſement, Vouloir rire.*) Cavillari. Jocari, (or, aris, atus ſum.) dep. Ridere. *Plaut.* *Ter.* Nugari *Cic.* ZARTOWAC ſobie żártem co mowić czynić nie ſzczerze nie doprawdy. **Vous vous moquaſtes hier parmi les pots & les verres.* Illuſeras heri inter ſcyphos. *Cic.* * Zartowałeś drwiłeś ſobie wczoray między kuflami dzbanami y ſzklenicami. * *Tu crois qu'il ſe moque, il le fera, ſi tu n'y prends garde.* Tu hunc jocari credis, faciet, niſi caves. *Ter.* *Rozumieſz że żártuie, zrobi on to zapewne ieżeli nie zábieżyſz.

Qui ſe moque de tout le monde. Ad omnes deriſor, oris, m. *Hor.* Ten co ſobie drwi ze wſzyſtkich.

Sans ſe moquer. Remoto joco. abl. Nieżartuiąc, bez żartu.

MOQUERIE, ſubſt. f. (*L'action de ſe moquer.*) Irriſio, onis, f. Irriſus. Deriſus, ûs, m. *Plin.* *Quint.* Ludibrum, ii, n. ZARTY drwiny. **Faire une choſe par moquerie ou pour ſe moquer.* Per ludibrium aliquid facere. Per ridiculum. *Cic.* Per deridiculum. *Plaut.* *Zártem ná żárt co uczynić zrobić.

MOQUERIE, (*Raillerie.*) Cavillum, i, n. Jocus, i, maſc. *Cic.* ZARTY śmiechy.

MOQUEUR, ſubſt. m. (*Qui ſe moque.*) Deriſor. Irriſor. Cavillator. Nugator, oris, m. *Cic.* *Plaut.* ZARTOWNIK náśmiewca. **Qui ſe moque en faiſant des grimaces.* Sannio, onis, m. *Cic.* *Szyderca oſzczerca wydrzeźniacz.

MOQUEUR, (*Railleur.*) Cavillator. Joculator, oris, m. Jocoſus, a, um. *Cic.* SZYDERZ.

MOQUEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui raille.*) Jocoſa, æ, f. ZARTOWNICA.

MOQUETTE, ſubſt. f. (*Etoffe de laine, qui ſe travaille à la maniere du velours.*) Pannus heteromallus, i, m. GRANAT ſukno.

MORAL, m. MORALE, f. (*Qui concerne les mœurs.*) Moralis & hoc morale. *Cic.* OBYCZAYNY do obyczaiow náleżący. **Tirer un ſens moral d'une fable.* Apologum agere *ou* facere. *Wykład obyczaiom ſłużący iákiey báykl uczynić. **Il eſt fort utile pour la morale.* Multum moribus confert. *Quint.* *Bárdzo pożyteczny obyczaiom.

MORALE ou *la Philoſophie Morale.* Philoſophia moralis *ou* de moribus. *Cic.* Ethica, æ, f. Ethica, orum, n. plur. Philoſophiæ pars quæ de moribus præcipit. FILOZOFIA obyczayna, obyczaiow dobrych náuka.

LES MORALES *d'Ariſtote*, (*Ouvrage où il traitte des mœurs.*) Ariſtotelis moralia, *genit.* ium, n. *Sen.* ARYSTOTELESOWE Xięgi o obyczaiach.

MORALEMENT, adv. comme *Il vit moralement bien.* Sanctè & integrè vivit. *Cic.* DUCHOWNIE poczciwie przyſtoynie życie przyſtoyne wiedzie.

MORALIZER, V. neut. (*Faire des moralitez, tirer quelque inſtruction morale d'une choſe.*) Ex re aliquâ aliquid documenti ad mores formandos, inſtituendoſque eruere. act. MORALIZOWAC co do obyczaiow z czego wziąć przyſtoſować do obyczaiow.

MORALITE', ſubſt. fœm. (*Inſtruction morale.*) Morale documentum, *genit.* moralis documenti, neut. Apologatio, onis, f. *Quint.* PRZYSTOSOWANIE do obyczaiow Duchowna nauka przygana obyczayna.

MORAT, (*Petite ville de Suiſſe dans le Canton de Fribourg.*) Moratum, i, n. Muratum, i, n. MORAT miaſteczko Szwayczarow w Powiecie Fryburg.

MORAU, (*Riviere qui prend ſa ſource en Boheme, & ſe jette dans le Danube en Autriche.*) Morus, i, m. *Plin.* Marus, i, m. *Tacit.* MORAW rzeka poczynaiąca ſię w Czechach á wpadaiąca w Dunay w Auſtryi.

MORAVIE, (*Province unie au Royaume de Boheme.*) Moravia, æ, f. MORAWIA Prowincya złączona do Krolestwa Czeſkiego.

Les peuples de Moravie. Moravi, orum, maſc. plur. Morawczykowie Morawianie.

MORCEAU, ſubſt. maſc. (*Piece ou partie & fragment de quelque choſe.*) Pars, *genit.* partis, f. Particula, æ, f. Fragmentum. Fruſtum, i, n. *Cic.* Bolus, i, m. *Ter.* KAWAŁ kawałek ſztuka czego ſzmat.

Petit morceau de pain. Buccella, æ, f. Fruſtulum, i, n. *Plaut.* Kawałek chleba.

Petit morceau qu'on a coupé d'une choſe.) Reciſamentum, i, neut. *Plin.* Kawałek czego oderznięty okrawek obrzynek.

PAR MORCEAUX. Fruſtatim. Minutatim. *Plin.* *Cat.* SZTUKAMI kawałami. **Par petits morceaux.* Fruſtillatim. *Plaut.* *Małemi kawałkami.

ON DIT (*d'un homme friand.*) qu'*Il aime les bons morceaux.* Opiparis obſoniis delectatur. Amat cibos exquiſitos. MOWIĄ o łakotliwym. Ze lubi ſmaczne kąſki.

Plein de morceaux. Fruſtulentus, a, um. *Plaut.* Sztuk pełny złatany z ſamych kawałkow.

MORCEAU ſe dit figurément, (*de ce qui nous reſte de anciens Poëtes & Peintres.*) SZTUKA kawał nie cała rzecz. **Il ne nous reſte que des morceaux de la pluſpart des Poëtes.* Poetarum fragmenta ſuperſunt. * Tylko nám poczęści Xięgi y piſma dawnych Poetow zoſtały. **On voit à Rome de beaux morceaux d'architecture.* Viſuntur Romæ inſignia architecturæ fragmenta. *Widzieć w Rzymie piękne ſztuki Architektury. **Ce tableau eſt un beau morceau.* Egregia ſanè pictura. *Ten obraz piękna ieſt ſztuka.

MOR-

MORCEAU se dit proverbialement. *On compte à un homme ses morceaux, On luy taille, On luy rogne ses morceaux.* Anguste & arctè suppediatur illi victus. RACHUIĄ mu każdy kawałek do gęby skąpo się bardzo y rzędnie z nim obchodzą.

MORDANT, m. MORDANTE, f. (*Qui mord.*) Mordax, acis, omn. gen. Mordacior & hoc mordacius. *Phad.* Mordacissimus, a, um. KĄSAIĄCY, Kąsaiąca.

MORDANT se dit au figuré, pour *Un homme qui emporte la piece en parlant de quelqu'un.* Mordax. *Horat.* USZCZYPLIWY ugryzaiący w mowie o drugich źle mowiący.

MORDRE, V. act. (*Happer, saisir avec les dents.*) Mordere, (eo, es, momordi, morsum.) Admordere, (eo, es, admordi, admorsum.) Apprehendere *ou* corripere morsu Demordere. Commordere act. acc. *Plin. Plaut.* KĄSAC ukąsić zębami uchwycić. **Il m'a mordu la main.* Manum mordicus mihi arripuit. *Plaut.* *Ukąsił mię w rękę. **Il ne feignit de me mordre à la jambe.* Non dubitavit erus meum morsu vexare. *Petr.* *Doprawdy mię w nogę ukąsił.

MORDRE se dit (*de la vermine qui pique.*) Pungere, (go, gis, pupugi, punctum.) *Plin.* Vellicare, (o, as, avi, atum.) Mordere. *Phad.* KĄSAC gryść o wszelakim robactwie.

Le poisson mord à l'hameçon. Piscis ad hamum decurrit. *Hor.* Piscis vorat hamum. *Plaut.* Ryba wędę chwyta.

MORDRE se dit figurément en morale, pour dire *Attaquer, déchirer quelqu'un ou sa réputation, luy donner quelque coup de dent.* Aliquem mordere. Dente invido mordere. *Cic. Hor.* Rodere & villicare aliquem. *Cic.* KĄSAC niewłaśnie przekęsywać szarpać szczypać sławę czyią. **Mordre en riant.* Risu blando *ou* dentato pungere. *Żartuiąc przekęsywać. **S'il me mord ou s'il me donna quelque coup de dent, je le mordray à mon tour.* Si quis me dente atro petiverit, me remorsurū sciat. *Hor.* *Jeżeli on mi ięzykiem dotnie, y ia mam ięzyk w gębie znaydę co powiedzieć. **Il a une femme sur qui la médisance ne sçauroit mordre, ou qui est à l'épreuve de la médisance. Ter.* *Zona iego ná ktorą y náygorszy ięzyk nie má co powiedzieć.

ON DIT, (*d'un homme qui goute fort une affaire qu'on luy propose.*) *qu'il mord à l'hameçon.* Hamum vorat. *Plaut.* au figuré. CHWYTA wędę niewłaśnie daie się namowić nákłania na namowę &c.

ON DIT aussi, qu'*Un homme s'en mordra les pouces.* Dolebit illi posteà. Huic illud dolebit. *Plaut.* BĘDZIE tego żałował.

MORDU, masc. MORDUë, fœm. part. pass. Morsus. Commorsus. *Plin.* Admorsus. *Prop.* Demorsus, a, um. *Pers.* UKĄSZONY, Ukąszona kąsany.

MORE, m. & f. adj. (*Celuy ou celle qui est de Mauritanie.*) Maurus, i, m. Maura, æ, f. *Hor. Voyez* MAURE. MAUROWIE *z* Maurytanii rodem Murzyni.

LA MORE'E *ou* LE PELOPONESE. Peloponnesus, i, m. *Cic.* MOREA Kray Peloponez.

DE LA MORE'E. Peloponnesius. Peloponnesiacus, a, um. *Cic.* Z MOREI z Peloponezu.

MORELLE, subst. f. (*Herbe qui fleurit & produit des grains noirs & gros comme des raisins.*) Solanum *ou* Solatrum, i, neut. *Plin.* PSINKI Ziele y iágody.

(Il y en a plusieurs especes, *Solanum hortense*, la Morelle de jardin dont la feuille est noire & plus large que celle du Basilic, & cette espece est bonne à manger. Il y en a une autre nommée, *Solanum Halicacabum*, ou *Vesicarium*, qui produit de petites bourses rondes & semblables à de petites vessies, qui enferment un bouton, comme un grain de raisin, & & ne vaut rien à manger. Il y en a une autre espece qui croit parmi les roches qu'on appelle *Solanum soporiferum*, ou dormitif. Enfin il y a un autre *Solanum furiosum* ou *maniacum*, qui a ses feuilles comme la Roquette qui rend les gens insensez & furieux, & si l'on en prend quatre dragmes il fait mourir.) Psinek wieloraki iest rodzay, pierwsze *Psinki ogrodowe*, liście maią ciemne większe niż Bazylikowe dobre do iedzenia. Drugie *miechunkami albo pęcherzycą* zowią wydaie z siebie pęcherzyki okrągłe nákształt męcherzynek wewnątrz w nich iágoda iáko winna nákształt y niezda się do iedzenia. Jest ieszcze insze nazwane *Psinki skalne* álbo *śpiączki* lub *nocny cien.* rosną po skałach. Náostatek iest *Szaley wielki* ma liście podobne gorczyczkowym ktorego kto poł łota wypiie do trzeciego dnia od rozumu odchodzi, ále cztery dragmy go wziąwszy śmierć przynosi.

MORESQUE, subst. f. (*Femme Maure.*) Maura, æ, fœm. MURZYNKA.

MORESQUE ou *Danse des Mores.* Maurorum saltatio, chironomia, fœm. Maurausia saltatio, fœm. MURZYNSKI taniec.

MORESQUE, (*Peinture diversifiée de fleurs, de feuillages & d'autres figures meslées.*) Pictura mistis figuris sine arte & lege mista, æ, f. OBRAZ w kwiaty w owoce malowany &c

MORET, (*Petite ville du Gastinais.*) Muritta, æ, f. Murittum, i, n. MORET miasteczko w Wastińskim.

MORFIL, subst. m. terme de Coutelier. (*Qui se trouve au tranchant d'un instrument.*) Acuta ferri acies inæqualis. DROT w ostrzu samym nożow &c.

SE MORFONDRE, V. neut. plur. (*Endurer du froid après avoir du chaud*) Frigus contrahere, (ho, is, traxi, ctum.) act. A frigore excipi, (or, eris, exceptus sum.) pass. *Cels.* Frigescere. next. *Cal. ad Cic.* Concipere frigus. act. ZIĘBNĄC marznąć krzepnąć.

Le disné se morfond, se gaste. Cœna corrumpitur. *Terent.* Krzepnie iedzenie stygnie psuie się.

ON DIT figurément, *On se morfond icy à force de ne rien faire.* Hic homines frigent. *Ter.* CZŁOWIEK tu y zmarznie od próżnowania.

Cét ouvrage se morfond, on le continuë lentement. Opus frigescit. *Quint.* Robota ustaie, leniwo się wlecze.

On se morfond à la porte des grands Seigneurs. Ad Magnatum limina frigent homines. Nástać się trzeba przede drzwiami u Panow ná dżdżu ná ziębnąć.

MORFONDU, masc. MORFONDUë, fœm. Alsiosus. Frigidus, a, um. *Horat.* Z ZIĘBŁY, Z ZIĘBŁA, skrzepły ostygły.

Je me suis morfondu à vous attendre. Præstolando te frigus concepi *ou* contraxi. Ażem uziąbł czekaiąc ná ciebie.

MORGUE, subst. f. (*Second guichet dans les prisons où on laisse quelque temps ceux qu'on met en prison, afin que les guichetiers les puissent reconnoistre.*) Secunda carceris foricula, æ, fœm. OKIENKO w więzieniu lub kieracie przez ktore ná więźnie baczność daie warta y onych rozeznawa.

MORGUE se dit figurément (*d'un regard fixe & fier, plein d'orgueil & de dédain.*) Superbum & arrogans os, *genit.* oris superbi & arrogantis, n. *ou* altum supercilium. SPOYRZENIE przykre ná kogo z gniewem wyniosłością y wzgardą. **Qui tient sa morgue.* Superbum vultu fastidium præferens, entis, omn. gen. *Krzywo z pogardą patrzący. **Qui fait la morgue.* Vultuosus, a, um. *Przykro krzywo patrzący. **Tenir sa morgue.* Vultu superbiam *ou* fastum *ou* supercilium *ou* fastidium præferre. *Krzywo patrzyć z wzgardą ná kogo.

MORGUER, V. act. (*Regarder fixement un prisonnier, afin de le reconnoistre.*) Ad faciem aspicere aliquem. *Plaut.* Aspectare aliquem. *Cicer.* PRZYPATROWAC więźniowi áby go poznać.

MORGUER se dit au figuré, pour *Braver quelqu'un en le regardant fixement & dédaigneusement.* Truci & immoto vultu aliquem aspicere *ou* intueri *ou* contueri. Oculis protervis & fastidiosis aliquem spectare. *Cic.* PRZYKRYM surowym weyrzeniem z pospozycyą ná kogo patrzyć.

MORIBOND, masc. MORIBONDE, fœm. (*Qui s'en va tout mourant.*) Moribundus, a, um. *Cic.* Moriens, entis, omn. gen. Animam agens, entis, omn. gen. *Cic.* UMIERAIĄCY, Umieraiąca, konaiący.

MORIGENE', masc MORIGENE'E, fœm. (*Qui a de bonnes mœurs.*) Benè moratus, a, um. *Cicer.* OBYCZAIOW dobrych, dobrego wychowania. *(*Le contraire est* Malè moratus, *Mal morigené, Mal élevé.*) *Złych obyczaiow, złego wychowania.

MORIGENER, V. act. (*Instruire aux bonnes mœurs.*) Aliquem bonis moribus instituere. Alicujus mores effingere *ou* excolere. *Cic. Quint.* DAC wychowanie ćwiczenie do dobrego.

MORIENNE, ou LA VALLE'E DE MORIENNE *en Savoye.* Maurionensis vallis, f. MORIENNA dolina w Sabandyi.

MORILLE, subst. f. (*Espece de champignon fort poreux & rempli de petites cellules en dehors.*) Fungus pumicosus & cavernosus, i, m. SMARZE bedłek rodzay.

MORILLON, subst. masc. (*Raisin fort doux & fort noir qu'on appelle à Orleans Auvernas, & en Bourgogne, Pineau.*) Nigella uva, æ, f. Mitis & purpurea uva, f. WINO bronatne álbo y czerwone iágody winne ciemno czerwone.

MORION, subst. m. (*Armure de soldat, casque.*) Cassis, idis, f. *Cas.* SZYSZAK przyłbica.

MORLAIS, (*Ville & Port de mer en Bretagne.*) Mone Relexus, *genit.* montis relaxi, masc. MORLE Miasto y port morski w Bretanii.

MORNE, adj. m. & f. (*Triste, sombre.*) Morosus, a, um. Tristis & hoc triste. *Cicer.* Mœstus. Taciturnus, a, um. *Cicer.* ZŁY posępny ponury.

Vn temps morne & sombre. Tempus turbidum ou nebulosum *Cic.* Czas posępny.

Vn peu morne. Subtristis. Submœstus, a, um. Taciturnulus, a, um. *Apul.* Tristiculus, a, um. *Cic.* Ponurowaty smurny.

MORPION, subst. m. (*Vermine qui s'attache aux parties honteuses*) Pediculus inguinalis, *genit.* pediculi inguialis, m. MANDOWESZKI.

MORS, subst. masc. (*Frein qui sert à retenir un cheval.*) Frenum, i, neut. (*au plurier* Frena, orum, neut. plur. *ou* Freni, orum, masc. plur.) *Cic.* WĘDZIDŁO munsztuk kawecan uzdeczka.

Espece de mors fort rude. Lupi, orum, plur. *Ovid.* Lupata, orum, neut. plur. Lupata frena. *Hor.* Krygi krygowe uzda. **Donner un mors à un cheval.* Dare equo frenum. Cogere equum frenos pati. *Phæd.* *Munsztuk uzdę na konie włożyć założyć uzdę okiełznać. **Oster le mors.* Frenos equis detrahere. *Liv.* *Z iąć uzdeczkę wykiełzać.

MORSURE, subst. f. (*Action de mordre.*) Morsus, ûs, masc. *Cic.* UKĄSZENIE.

Petite ou legere morsure. Morsiuncula, æ, f. *Plaut.* Małe ukąszenie.

MORT, subst. f. (*dont les Poëtes ont fait une fausse divinité, qu'ils représentoient comme un Squelette avec une faux & des aisles noires.*) Mors, *gen.* mortis, f. *Cic.* SMIERC ktorą Poetowie zá Boginią udáią wystawuiąc ią iáko kościstą ięką marę z kosą y skrzydłami czarnemi. **La mort nous talonne, est à nos trousses.* Mors instat, urget, *ou* insequitur. *Smierć w tez tropy zá nami chodzi. **La mort n'épargne personne, & elle entre aussi bien dans les Palais des Rois, que dans les chaumieres des pauvres.* Mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, regumque turres. *Hor.* *Smierć ná nikogo nie uważa wchodzi ták do pokoiow Krolewskich iáko y do chat prostych.

MORT ou *La fin de la vie.* Mors, fœm. Discessus animi à corpore, m. Interitus, ûs, m. Fatum, i, n. Ultimum fatum, i, n. Letum, i, n. Exitium & fati dies. *Cic.* SMIERC koniec egon życia. **Une mort comique.* Mimica mors. * Smierć śmieszna kuglerska.

La mort est la fin de toutes choses. Extremum omnium rerum, mors. *Cic.* Mors ultima rerum linea. *Hor.* Smierć koniec wszystkiego śmiercią się wszystko kończy.

Dieu veut qu'on se souvienne toûjours de la mort. Ipse jubet mortis te meminisse Deus. *Mart.* Bog sam chce áby zawsze o śmierci pamiętano. **Tout ce qui respire sur la terre est mortel, personne n'échappe à la mort, ni grand ni petit, c'est pourquoy pendant que vous le pouvez encore, vivez content & souvenez vous toûjours combien la vie est courte* Terrestria vivunt mortales animas sortita, neque ullo est aut magno aut parvo leti fuga. Quocirca vive beatus, vive memor, quàm sis ævi brevis. *Hor.* * Wszystko co tylko tchnie ná świecie śmiertelne iest, nikt się śmierci nie wybiega czy mały, czy wielki, zá czym poki ieszcze służą lata żyi wesoł, á pámiętay ná wiek swoy krotki. **La mort est commune à tous les hommes, & le tombeau est nostre derniere demeure.* Omni ætati mors est communis. *Cic.* Omnium idem exitus, & idem domicilium. *Petr.* *Smierć iest pospolita wszystkim á grob iest ostatnie nasze mieszkanie. **La mort est le plus seur remede pour les miserables.* Nihil est morte melius in malis rebus. *Plaut.* * Smierć náylepsze lekarstwo ná wszystkie nieszczęścia. **Nous approchons tous les jours de la mort.* Vita nostra morti propior est quotidie. *Phæd.* *Codzień-cimy bliższi śmierci. **La mort vous surprendra.* Mors te opprimet *Hor.* *Smierć cię záskoczy nágle. **Se donner la mort.* Sibi afferre damnatos manus *Petr* Sibi consciscere mortem. *Cic.* *Zábić się o śmierć się przyprawić.

A LA *mort, A l'article de la mort.* In extremo spiritu. Sub ipsum funus. *Hor.* PRZY śmierci przy skonaniu. * *Il estoit à l'article de la mort, lorsque j'écrivois cette lettre.* Cum has litteras scripsi, animam agebat. *Cic.* * Już konał kiedym ten list pisał.

Le jour de la mort de quelqu'un. Emortualis dies. *Plaut.* Dies obita alicujus. Dzień śmierci czyiey. **Qui est à la mort.* Ferme moriens, entis, omn. gen. *Ter.* * Umieraiący konaiący.

MORT se dit hyperboliquement (*des douleurs qui conduisent à la mort ou qui font languir long-temps & haïr la vie.*) *Avoir toûjours la goutte, c'est mourir d'une longue mort.* Qui podagrâ *ou* podagræ doloribus semper laborant, *ou* qui ardente *ou* cruciantur podagræ doloribus, lentâ morte conficiuntur. SMIERC niewłaśnie o kłopotach utrapieniach álbo też chorobach długich á uprzykrzonych, ktore się śmierci rownáią y życie czynią nie miłe. Mieć ustawiczne podogrę iest to długą śmiercią umierać. * *On luy a fait souffrir mille morts.* Per omnes mortes animã dedit. *Virg.* Acerrimis dolorũ morsibus oppressus *ou* confectus est. * Tysiąc śmierci wytrzymał wycierpieć musiał. * *Cette perte luy donne la mort au cœur.* Hac calamitate, *ou* hac clade conficitur illius animus. Cordolium illi facit *Plaut.* *To go zábia tá szkoda rowna się śmierci. **Il m'a mis à la mort.* Hic me ad mortem dedit. *Plaut.* *Zábiia mię ledwie mię do śmierci nieprzywodzi.

Vous m'avez donné le coup de la mort. Perdidisti me. *Plaut.* Zábiłeś, mię zgubiłeś mię swoią ręką.

MORT se dit aussi (*de la peine qu'on a à faire une chose.*) *C'est la mort que d'avoir à faire à des Avocats.* Plurimi laboris est & multæ operæ rem habere cum patronis SMIERC o tym co ciężkość wielką czyni. to iest śmierć mieć do czynienia z Pátronami.

ON APPELLE au Palais, *Peine de mort, Sentence de mort.* Pœna capitis. Sententia mortis. OSĄDZENIE skazanie ná śmierć sądownie Dekret serowany.

A MORT se dit adverbialement. *Je le hay à mort.* Odio capitali illum odi. *Cicer.* SMIERTELNIE, okrutnie go nienáwidzę nie lubię pátrzać ná niego nie mogę. **Il a esté blessé à mort.* Mortiferè vulneratus est. *Vlp.* * Smiertelnie raniony pchnięty. **Jugé à mort* Morti addictus *Cic.* *Executé à mort.* Morti *ou* leto datus. *Osądzony ná śmierć ścięty obieszony &c. skázány exekwowany.

MORT, m. MORTE, f. Mortuus. Demortuus. Defunctus. Fato functus. Morte deletus, a, um. *Cic.* UMARŁY UMARŁA. **Mort de faim.* Fame enectus *ou* necatus *ou* consumptus. *Umarły od głodu. **De la peste.* A peste consumptus. *Plin.* *Powietrzem. * *D'une douleur de costé.* Dolore lateris consumptus. *Cic.* *Od parcia w bokach.

Je vous ay cru mort. Mihi tu quidem jam eras mortuus. *Plaut.* Myśliłem żeś iuż umarł. **Tenir quelqu'un pour mort.* Habere Aliquem mortuum. *Cic.* * Mieć kogo zá umarłego. **Il luy est mort un fils fort sçavant, & qui promettoit beaucoup.* Elatus est ipsi filius juvenis, ingenii eloquentiæ & spei. *Petr.* *Umarł mu syn bárdzo uczony y wielkiey nádziei.

ON DIT dans quelque accident fascheux, *Je suis mort, Je suis perdu, C'est fait de moy.* Perii. Occidi. Nullus sũ. *Plaut. Ter.* Absumptus sum. *Plaut.* ZGINĄŁEM przepadłem iuż nie po mnie.

Je suis à vous à la mort & à la vie. Devotus tibi sum & addictus. *Cas. Cic.* Twoy iestem w życiu y śmierci żyiąc y umieraiąc.

ON DIT proverbialement, *C'est parler à un mort, Autant vaudroit parler à un mort.* Verba facis mortuo. Verba fiunt mortuo. *Plaut.* Verba fabulare mortuo. *Plaut.* JAK do ściany gadał iák do pnia mowił iák do umarłego.

LA FESTE *des Morts.* Feralia, orum *ou* ium, n. pl. *Ovid.* ZADUSZNY dzień.

MORTE PAYE, subst. f. (*Soldat qu'on entretient dans les citadelles.*) Statorius miles, *genit.* statorii militis, masc. ZOŁNIERZ osadzony w fortecy.

MORTAGNE, (*Ville de Flandres dans le Tournesis.*) Moritania, æ, f. MORTAJENA Miásto Flandryi.

MORTAIN, (*Ville de la basse Normandie*) Moretonium, ii, n. MORTEN Miásto niższey Normandii.

MORTAISE, subst f. (*Trou fait dans l'épaisseur du bois où l'on fait entrer un tenon.*) Cavus, i, m. LOCH w drzewie wiercony umyślnie ná wbicie kołka.

MORTALITE', subst fœm. (*Estat, condition ou la nature des choses mortelles.*) Mortalitas, atis, fœm. *Cicer.* SMIERTELNOSC.

MORTALITE' se dit (*des maladies contagieuses, qui font mourir bien du monde & des animaux.*) Lues, *genit.* luis, f. *Cic.* Pestilentia, æ, f. Mortiferus morbus, i, m. ZARAZA choroby panuiące pomorek.

La peste a causé cette année une grande mortalité. Gravem

populis

populis luem ſparſit peſtis. *Sen.* Powietrzem tego roku bardzo wiele ludzi wymarło.

MORTEL, maſc. MORTELLE, fœm. (*Sujet à la mort.*) Mortalis & hoc le. *Cic.* SMIERTELNY, Smiertelna.

MORTEL, (*Qui cauſe la mort.*) Mortalis. Letalis & hoc le. Mortiferus,a,um. Letifer, era, erum. *Cic. Celſ.* SMIERTELNY śmierć ſprawuiący. *Une maladie mortelle.* Letifer morbus. *Colum.* *Choroba śmiertelna. *Playe mortelle.* Mortiferum vulnus. Plaga mortifera. *Cic.* Letale vulnus. *Virg.* *Rana śmiertelna raz śmiertelny. *Avoir une maladie mortelle.* Mortiferè ægrotare. *Plin Juv.* *Chorować śmiertelnie.

ENNEMI *mortel.* Hoſtis capitalis. *Cicer.* NIEPRZYIACIEL głowny. *Haine mortelle.* Odium capitale. *Cicer.* Immortale odium. *Juv.* *Nienawiść głowna. *Cette nouvelle m'a donné un déplaiſir mortel.* Hoc nuntio graviter fui perculſus. *Tá nowina okrutnie niewypowiedzianie mię ſtrapiła.

LES MORTELS, pour dire *Les hommes.* Mortales, ium, m.pl. *Cic.* SMIERTELNI Ludzie.

MORTELLEMENT, adv. Mortiferè, Letaliter. adverb. *Plin.* SMIERTELNIE.

HAÏR *quelqu'un mortellement.* Capitali odio ab aliquo diſſidere. Aliquem acerbè odiſſe. *Cic.* GŁOWNIE kogo nienawidzieć.

MORTIER, ſubſt m. (*Vaiſſeau de diverſe matiere à piller des drogues.*) Mortarium, ii, n. *Plaut.* MOZDZERZ w ktorym rożne rzeczy tłuką.

Petit mortier. Parvum mortarium, i,n. Możdzerzyk.

MORTIER *de chaux & de ſable pour baſtir.* Arenatum,ti, neut Intrita,æ,f. *Plin.* Mortarium, ii,n. *Vitr.* KIT, gruz do ria wapno rozczynione, tynk. polepa.

MORTIER *de boüe ou de terre.* Lutum, ti, neut. *Plaut.* POLEPA z błota a gliny. *Il faut beaucoup de mortier de boüe.* Luto opus eſt multo. *Plaut.* *Trzeba wiele polepy. *Faire du mortier de chaux & de ſable.* Calcem & arenam confundere. *Vitr.* Arenatum ligneis vectibus ſubigere. *Plin* Concinnare arenatum. *Plaut.* *Rozczyniać wapno a piaſkiem gracuiąc.

Le lieu où l'on fait le mortier, ou le baſſin. Mortarium,ii, n. *Plin.* Skrzynia na rozczynianie wapna.

Rabot, ou *inſtrument avec quoy on remuë le mortier.* Rutrum, tri, n. *Vitr.* Graca ktorą rozczyniaią wapno w ſkrzyni.

MORTIER, (*Eſpece de Bonnet que le Chancelier & les Préſident qu'on appelle au Mortier tiennent à leurs mains & mettent ſur leurs teſtes.*) Honorarius cudo, *genit.* honorarii cudonis,maſc. PRZYŁBICA Sęſka iákie Kanclerz náywyżſzy y głowni Sędziowie we Francyi ná ſądach záſiadaiąc piaſtuią wręku álbo ná głowie noſzą.

MORTIFERE, adject.m. & f. terme de Médecine. (*Qui eſt capable de cauſer la mort.*) Mortiferus,a,um.*Cic.* SMIERTELNY bardzo zárazliwy trucizna.

MORTIFICATION, ſubſt. fœm. *des chairs (ſe dit en Chirurgie.)* Carnium maceratio, onis, fœm. ZMARTWIENIE ciała człowiekow.

ON DIT au figuré, *Mortification de ſes paſſions.* Domitus, ûs, m. *Cic.* Refrenatio cupiditatum *ou* libidinum, f. *Sen.* Cupidinis coercitio,f.*Tacit.* UMARTWIENIE námiętności powściągnienie ich ukrocenie.

MORTIFICATION, (*Certaines peines ou actions de penitence extérieures, par leſquelles on mortifie ſa chair & on afflige ſon corps.*) Corporis afflictationes *ou* vexationes, onum, fœm. plur. UMARTWIENIA powierzchowne oſtrości y dręczenie ciała.

MORTIFICATION ſe dit auſſi (*des revers de fortune, des rebuffades & autres diſgraces qui arrivent dans la vie.*) Acerbitates, atum, f. plur. Moleſtia, æ,f. Dolor, oris, m. Doloris ſenſus, ûs,m. *Cic.* UMARTWIENIE rożne wſzelakie przygody y przypadki odmienne nieſzczęścia w tym życiu żal, ſmutek, kłopot, utrapienie, dolegliwość niepowodzenie.

Je n'ay pû voir cela ſans recevoir une grande mortification Id ſine acerbiſſimo animi ſenſu ac dolore videre non potui, *Cicer.* Nie mogłem tego widzieć bez wielkiego umartwienia. *Il ne pouvoit jamais m'arriver une plus grande mortification.* Nihil unquam mihi acerbius accidere poterat. *Cic.* *Nie mogło mi ſię nigdy większe umartwienie trafić, nie mogł ná mnie paść ſmutek większy nieſzczęście podkać. *Il me donne ſouvent de grandes mortifications.* Me magnâ moleſtiâ afficit. Me macerat *Ter.* *Częſtokroć mi ſię dziwnie náprzykrzy, nie raz mnie ſrodze utrapi, umartwi.

C'eſt une grande mortification de retourner avec honte en un meſme lieu, d'où l'on eſt ſorti avec honneur. Habet magnum dolorem, unde cum honore diſceſſeris, eòdem cum ignominiâ reverti. *Cic.* Wielkie to umartwienie powracać tam z ochydą ſkądeśmy wyſzli z ſławą.

MORTIFIE', maſc. MORTIFIE'E,f. comme *De la chair mortifiée.* Macerata caro, fœm. Caro mortua. *Celſ.* UMARTWIONY, Umartwiona ciało umartwione.

ON DIT au figuré, *Un homme mortifié.* Vitæ aſperitate inſignis, m. & f. Qui in edomandi corporis ſtudio totus eſt. CZŁOWIEK wielkiego umartwienia.

MORTIFIER *de la viande*, V. act. Carnes macerare. act. acc. KRUSZYC mięſo áby ſkruſzało.

MORTIFIER, pour *Domter, affliger ſon corps & ſes ſens par des auſtéritez.* Corpus ſuum caſtigare vexare. (o, as, avi, atum.) affligere, (go, gis, xi, ctum.) act. *Cic.* UMARTWIC ciało y zmyſły ſwoie oſtrościami. *Mortifier ſes paſſions, ſes convoitiſes.* Libidines *ou* cupiditates cohibere *ou* refrenare *ou* contundere *ou* coercere. *Cic.* Reſponſare cupidinibus. *Horat.* *Umartwić námiętności pożądliwości ſwoie

MORTIFIER, (*Cauſer quelque déplaiſir.*) Moleſtiam alicui creare *ou* exhibere. *Ter.* UMARTWIC zmartwić kogo. *Eſtre mortifié.* Angi, (or, eris.) paſſ. *Cicer.* *Być zmartwionym. *Du moins je le mortifieray.* Certè illi moleſtus fuero. *Ter.* Dabo illi dolorem. *Przynaymniey go zmartwię. *Voulez vous bien mortifier cét homme-là?* Vis-ne facere quod huic homini oculi doleant? *Terent.* *Czy chceſzże tego człowieka martwić.

MORTUAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Un extrait mortuaire.*) Apodixis defunctoria. *Petr.* Extractum è mortuorum catalogo, neut. METRYKA umarłych śmiertelna metryka.

Cérémonies mortuaires. Ceremoniæ funebres. Ritus funebres. Pogrzebowe obrządki, obchod żałobny.

MORVAN, (*Petit pays de Bourgogne vers Autun.*) Morvinus tractus,m. MORUNDZKI Powiat Burgundyi ku Auguſtodunie. *Morundia,æ, fœm. *La ville du Pays.* *Morund miaſto tego Powiatu.

MORUE, ſubſt fœm. (*Poiſſon de mer, qui ſe mange ordinairement ſalé.*) Molva, æ, f. *ou* Morva, æ, f. SZTOKFISZ álbo Dorſz ryba.

MORVE, ſubſt. fœm. (*Pituite épaiſſe, qui ſort par le nez.*) Mucus *ou* Muccus, i, maſc. *Catul.* SMARK, ſmarkl, ſmarkociny.

MORVEUX, maſc. MORVEUSE, fœm. Mucoſus, a, um. *Colum.* SMARKACZ ſmarkaty ſmarkata ſmarkaczka.

MOSAIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Ouvrage marqueté fait de pluſieurs petites pieces de rapport de diverſes, & figures*) Vermiculatum *ou* teſſellatum *ou* ſegmentatum opus, *genit.* vermiculati *ou* teſſellati *ou* ſegmentati operis, neut. *Vitr. Suet.* Opus moſivum, *genit.* operis moſivi, neut. MOZAYKOWA robota ſadzenie álbo też malowanie w mozaykę.

MOSAMBIQUE, (*Royaume & ville d'Afrique dans le Zanguebar.*) Moſambicum, i, n. MOZAMBIK Kroleſtwo y miaſto Afryki w Zangebar.

MOSCH, *ou* MOSKA, (*Fleuve de Moſcovie qui ſe jette dans le Volga*) Moſcus,i,m. MOSKIEWKA álbo Moſkalka rzeka Moſkiewſka wpadaiąca w Wołgę.

MOSCOU, (*Ville capitale de Moſcovie.*) Moſcha *ou* Moſcua,æ,f. MOSKWA Stolica, miaſto ſtołeczne głowne całey Moſkwy.

MOSCOVIE, (*Grande Region de l'Europe ou la Ruſſie blanche.*) Roſſia,æ, fœm. Moſcovia,æ,f. MOSKWA wielkie Państwo Europeyſkie álbo Biała Ruś.

MOSCOVITES, (*Les peuples de Moſcovie.*) Moſcovitæ, arum,m.pl. MOSKWA národ Moſkale.

MOSELLE, ſubſt. f. (*Riviere qui ſe jette dans le Rhin à Coblentz.*) Moſella,æ,m. *Tacit.* MOZELLA rzeka wpadaiąca w Ren pod Kobelnc.

MOSQUE'E, ſubſt. f. (*Temple des Machometans où ils vont faire leurs prieres.*) Machometanorum templum, li, n. MOSKEJA Meczet Machometański Turecki Kościoł.

MOT, ſubſt m. (*Un mot, une parole.*) Verbum, i,n. Vox, *genit.* vocis, f. *Cic.* SŁOWO iedno ſłowko. *Ce mot a cette ſignification ou ſignifie cela.* Huic verbo ſubjecta ea notio eſt. *Cic.* *To ſłowo to znaczy tak ſię rozumi

De grands mots. Verba grandia. *Perſ.* Seſquipedalia verba. *Hor.* Słowa wielkie poważne. *Un mot dit prudemment &*

avec réflexion. Confideratiffimum verbum. *Cic.* *Słowo uważnie wymowione. **Mot a deux ententes* Ambigoŭ *ou* perplexum verbŭ. *Sen.* *Słowo oboięrne oboiakiego rozumienia ná dwie strony. **Des mots barbares & hors d'usage.* Obsolem & barbarum. Verba inusitata. *Cic.* *Słowa proste grubiańskie ktore nie są w záżywaniu. **Des mots injurieux.* Contumeliosa verba. *Quint.* Caoina verba. *Ovid.* *Słowo grube zelżywe uraźliwe.

Des mots gras & obscenes. Nupta verba. *Plaut.* Obscenæ voces. Słowo szpetne wszeteczne niewstydliwe sprosne słowa tłuste.

Choix de mots. Delectus verborum, ûs, masc. *Cic.* Electio, oois, f *Quint.* Wybor słow.

Faire de nouveaux mots aux choses. Construere vocabula rerum *Cic.* Słowa nowe do rzeczy wynaydować.

Je ne luy ay pas dit un mot plus haut que l'autre. Nullum verbum cum illo commutavi. *Ter.* Słowam do niego nieprzemowił słowka mu żadnego niemowiłem nie rzekłem *Je n'ay que ce mot à vous dire.* Unum hoc habeo, (*on sous-entend* tibi dicere *ou* dicendum) *Ter.* * To tylko iedno słowo mam ci powiedzieć *Un mot suffit.* Unum verbum sat est *Ter.* *Dość iedno słowko

EN UN MOT. Ut verbo dicam. Ut paucis absolvam Uno verbo. abi. *Cicer.* JEDNYM SŁOWEM słowem. **Escoutez un mot.* Ausculta paucis. *Ter.* *Proszę o słowko (*álbo*) ná słowko.

Traduire de mot à mot ou *mot pour mot.* Verbum è verbo exprimere. Verbum pro verbo reddere. *Cic.* Tłomaczyć słowo w słowo. **Ils lisent volontiers les fables traduites de Grec mot à mot en Latin* Fabellas Latinas ad verbum de Græcis expressas non inviti legunt. *Cic.* *Lubią czytać bayki przetłomaczone z Greckiego słowo w słowu.

Ne dire mot d'une chose, N'en point parler, s'en taire, la passer sous silence. De re aliqua tacere *ou* silere. Verbum non facere. Aliquid silentio prætetire *ou* transire *ou* prætermittere *Cicer.* Słowka o czym nie mowić nie rzeknąć nie wspomnieć o czym. **Si tu es sage, tu ne diras mot de ce que tu sçais.* Si sapis, quod scis, nescis *Plaut.* * Jeżeliś rozumny słowka nikomu nie powiesz o tym co wiesz. **Va-t en sans dire mot* Tu abi tacitus viam roam. *Plaut.* * Idź słowa nie mowiąc Idź á milcz *Je n'ose pas à cette heure dire le moindre mot.* Nihil jam mutire audeo. *Terent.* Nunc hiscere ullo non audeo. *Cicer.* * Nieśmiem teraz y słowka wymowić, áni słowka pisnąć.

BON MOT, *Mot pour rire.* Dictum, i, neut. Dictum salsum, i, neut. Jocus, i, masc. (*au plurier* Joci, orum, masc. & Joca, orum, neut. plur. *Cic.* Verba plena facetiarum. Facetiæ, arum, f pl. Sales, ium, m. pl. Urbani sales. *Cic.* ZART **Mouts piquants.* Dicteria, orom, n pl *Var.* *Słowa uszczypliwe. **Un homme qui a le mot pour rire.* Homo facetus Humo dicax & salsus. *Cic.* *Człowiek wesoły żartobliwy ktory ma co powiedzieć.

Dire le mot pour rire, ou *de bons mots.* Dicta dicere. Ridicula mittere *ou* jacere *ou* dicere *ou* cavillari. Jocari. *Cicer.* Żarty rożne do rozweselenia gadać żartować.

MOT *de guet.* Castrense verbum, n. *Plin.* Tessera militaris, *genit.* tesseræ militaris, f. HASŁO żołnierskie.

ON DIT figurément en ce sens, *Ils se sont tous donné le mot. comme les vendeurs d'huile dans le Velebre.* Omnes compacto rem gerunt, quasi in Velabro olearii. *Plaut.* WSZYSCY sobie dali słowo iák przekupki ná rynku, álbo iák oleiarki ná rynku, to iest zmowili się ná iedno.

MOT se dit aussi dans le commerce (*d'un prix qu'on demande d'une marchandise.*) Pretium, ii, n. *Cic.* SŁOWO co do targu. **Il en veut avoir son mot, Il n'en veut rien rabbatre.* Pretiŭ, quo indicavit mercẽ suã, vult auferre *ou* habere. *Słowem nie chce nie ustąpić od tego zá co cenił. **Prenez le pour le mot que vous en avez dit.* Id habe tuo pretio. *Weź zá to coś podał.

ON DIT, *Prendre les gens au mot, leur donner une marchandise pour le prix qu'ils en ont offert.* Pro pretio oblato rem auferre *ou* habere. PRZEDAC nie targuiąc się długo ále towar oddać zá tyle wiele kto zá niego poda.

ON DIT figurémant, *Prendre les gens au mot, Les prendre par leurs paroles.* Descendere ad conditionem oblatam. *Cic.* TRZYMAC kogo zá słowo, uchwycić gu zá słowo.

ON DIT proverbialement, *S'il ne dit mot, il n'en pense pas moins.* Si tacet, dissimulat. NIC ci on nie mowi ále co myśli to myśli.

MOTET, subst. m Musicus versus, *genit.* musici versûs, m. *Plin.* Breve canticum musicum, i, n. MOTET sztuka muzyki krotka.

MOTEUR, subst. masc. (*Qui donne le mouvement & le branle aux choses.*) Motor, oris, m. *Mart.* SPRAWCA co pierwszy rzeczy wszystkie porusza y zá ktorego sprawą bieg rzeczy wszystkich się toczy.

MOTEUR se dit figurément (*de celuy qui donne le branle à une action.*) Stimulator. Concitator. Impulsor, oris, m. *Cic.* Auctor, oris, masc. *Cic.* SPRAWCA przyczyna, przyczynca pochop początek czego.

MOTIF, subst. masc. (*Ce qui nous meut & nous fait agir.*) Causa, æ, fœm. Incitamentum, i, neut. *Cicer.* Ratio, onis, fœm Motus, ûs, masc *Cic.* POBUDKA, pochop, dla czego co; przyczyna.

S'il vient à sçavoir le motif qui m'a fait entreprendre cette affaire, il l'approuvera. Si consilii mei causam rationemque cognoverit, id quod facio probabit. *Cicer.* Ják się dowie dla czegom się tego podiął nie zgani mi tego pewnie. **Je vous ay dit les motifs qui m'ont porté à cela.* Audisti motus consilii mei. *Jużem ci powiedział przyczyny moie ktore mnie do tego przywiodły. **C'a esté le seul motif qui m'a obligé d'escrire ces choses.* Hæc causa me impulit ut hæc litteris mandarem. *Cicer.* * Ta iedna przyczyna była mi do pisania. * *La gloire est le plus puissant motif qui fait qu'on s'expose au travail & aux dangers* Gloria maximum & periculorum incitamentum est & laborum. *Cicer.* *Sława naypotężnieysza pobudka dla ktorey się wydaiemy ná prace y niebespieczeństwa

MOTION, subst f. (*L'action de se mouvoir.*) Motio, onis, f. Motus, ûs, m *Cic.* RUSZANIE się poruszanie.

PETITE MOTION, Motiuncula, æ, f. *Sen.* MELĘKIE waruszenie.

MOTIVE, *la cause motive.* V. MOTRICE. POBUDKA

MOTRICE, adiect. fœm. comme *La faculté motrice.* (*qui donne le mouvement.*) Facultas movens, *genit.* facultatis moventis, fœm. Virtus movens, fœm. WŁADZA warusz.i ca.

(Terme des Philosophes.) Termin Francuski Filozoficki.

MOTTE *de terre* subst. fœm. Gleba, æ, fœm. *Cic* BRYŁA ziemi sztuka pokład.

PETITE MOTTE, Glebula, æ, f. BRYŁKA małe. **Casser* ou *rompre les mottes d'un champ.* Glebas frangere *ou* resolvere. *Virg.* *Bronować nwlec rolą.

MOU, *Voyez* MOL. MIĘTKI.

MOUCHARD, subst. masc. (*Espion qui prend garde à tout.*) Musca, æ, f. *Plaut.* SZPIEG podpatruiący podsłuchuiący wścibski wszędziebylski, mucha. **Ne voila pas de nos mouchards, qui espient tout ce que l'on fait.* En circumspectator, qui observat quid rerum geratur *Plaut.* *Otosz czy nie szpieg właśnie co wszystkiego podstrzega

MOUCHE, subst. f. (*Petit insecte volant.*) Musca, æ, f. *Cic.* MUCHA owad latáiący. *MOUCHE *à miel.* Apis, is, fœm. *Virg.* *Pszczoła.

MOUCHE GUESPE. Vespa, æ, f. *Phed.* Fucus, i, m. *Virg.* OSA tręd. * *Chasser aux mouches.* Captare muscas. *Suet.* *Muchy gonić, łapać, chwytać. **Chasser les mouches.* Abigere muscas. *Cicer.* *Muchy odganiać, oganiać z much. **Va chasse mouches, éventail à chasser les mouches.* Muscarium, ii, n. *Mart.* *Ogańka od much.

MOUCHE se dit figurément (*d'un espion.*) Musca, æ, fœm. *Plaut.* MUCHA szpieg w Francuskim. **Mon pere est une fine mouche, on ne sçauroit rien faire qu'il ne le voye.* Meus pater verè est musca, nihil potest clam illum haberi. *Plant.* Circumspectator est meus pater. *Plaut.* Habet oculos emissitios. *Plaut.* *Nie ustrzeże się z niczym przed oycem moim iák przed muchą,

MOUCHE (*que les dames coquettes mettent pour relever le fade de leurs visages.*) Musca serica, æ, f. MUSZKI robione ktore Białogłowy kładą ná twarz dla upstrzenia urody.

ON DIT, *Les ennemis tombent dru comme mouches.* Hostes crebri cadunt, ut muscæ æstate. *Plaut.* NIEPRZYIACIELE padaią gęsto iák muchy.

MOUCHE se dit proverbialement en ces manieres de parler, *Faire d'une mouche un elephant*, c'est *Hyperboliser, aggrandir une chose de néant.* Extollere rem parvam. *Cels.* MUCHA przysłowiem, z muchy słonia uczynić rzecz nád to udawać.

Faire querelle sur un pied de mouche. Litigare de lanâ caprinâ,

prinâ, *ou* de ra leviſſimâ. *Petr.* Kłocić ſię o komorą ſtopę o dzień wczorayſzy ktory minął o nic o lada co o pſią wełnę.

(Proverbe Latin. les chevres n'ont point de laine, mais du poil.) Przyſłowie to ieſt gdyż pſi wełny niemaią ále ſierć.

ON DIT populairement, qu'*Vn homme gobe des mouches*, (*lors qu'il perde ſon temps & qu'il niaiſe*) Homo ceſſator,m. *ou* qui ceſſat & oſcitatur. *Cic.* PROZNIAK leniuch muchy tylko chwytać.

Quelle mouche vous a piqué? ou *Pour quoy prenez-vous la mouche? Pourquoy vous faſchez-vous?* Cur excandeſcis? Quis aculeus te pupugit? Coż-ci ſię dzieie o co ſię ták gniewaſz co to zá mucha cię ukąſiła,co ci ſię ſtało,coż ci to.

MOUCHER, V. act. (*Oſter la morve.*) Emungere, (go, gis, xi, ctum.) act acc. *Plin.* Nares alicujus emungere. WYTRZEC nos, nos ucierać.

MOUCHER *une chandelle.* Emungere candelam. Ellychnium ſuperfluum candelæ decutere *ou* detrahere. UTRZEC Swiecę

SE MOUCHER, Emungere ſe. *Auct. ad Heren.* WYCIERAC nos.

L'action de ſe moucher. Emunctio, onis, f. *Quint.* Wycieranie noſa. **On reprend ceux qui ſe mouchent ſouvent.* Emunctio frequentior in homine reprehenditur *Quint.* *Ganią tym co ſobie często nos wycieraią (w Polſkim ieſt przyſłowie: nos komu utrzeć, poſkromić go záwſtydzić zhanbić ſkonfundować.)

MOUCHER ſe dit proverbialement dans ces façons de parler, *Il eſt ſi fort occupé qu'il n'a pas le loiſir de ſe moucher*. Tot negotiis diſtinetur, ut emungere ſe liberam non ſit. FRANCUSKIM przyſłowiem mowiemy ták zábawny záttrudniony że y noſa utrzeć nie ma czaſu, **Il ne ſe mouche pas du pied.* Recoctus eſt & emunctæ naris. *Nie nogą ſobie nos uciera frant bywalec nie dudek. **Qui ſe ſent morveux ſe mouche.* Rapere ad ſe, quod eſt commune omnium. *Phaed.* *Prendre pour ſoy ce qui eſt dit pour tout le monde.* *Kto ſię uſmarkał niech ſobie nos utrze; ná złodzieiu czapka gore do ſiebie co brać y ſtoſować poczuwaiąc ſię do czego co do wſzyſtkich ogolnie rzeczono.

MOUCHERON, ſubſt. m. (*Petite mouche.*) Culex, icis, m. *Hor.* KOMOR.

MOUCHET, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de proye qui eſt le maſle de l'epreuver.*) Muſcetus,i,m. SOKOŁ czyli Krogulec.

MOUCHETER, V. act. (*Semer de petites taches noires.*) Nigris maculis interringere. Maculis nigris variare *ou* diſtinguere. CENTKOWAC. **Hermine mouchetée.* Pellis murina maculis varia. *Gronoſtaie centkowane. **Vn cheval mouchete.* Equus interſtinctus maculis. *Koń tarantowaty.

MOUCHETTES, ſubſt. f. (*Vtencile qui ſert à moucher la chandelle.*) Furfices, um, quibus ſuperfluum candelæ ellychnium detrahitur. SZCZYPCE do świec ucierania.

MOUCHETURES, ſubſt, fœm. pl. Varietates, um, f. pl. CENTKI centkowanie

MOUCHEUR, ou *Valet moucheur à la Comédie*,(*qui mouche les chandelles.*) Qui fungos candelæ *ou* ellychnium ſuperfluum candelæ detrahit. PRZYSTAW do ucierania świec, ſługa do świec.

(En Eſpagne c'eſt une fort belle charge, que celle de grand Moucher, on le nomme *Eſpavillador Maior.*) W Hiſzpanii ieſt to urząd Koronny, y zowią go; Swieczny wielki.

MOUCHOIR,ſubſt.m.(*Linge pour ſe moucher.*) Sudarium, ii,n. *Suet.* Linteolum quo mucus excipitur. Muccinium, ii, n.*Arnob.* CHUSTKA do noſa do ucierania noſa.

MOUCHOIR *de col*, (*dont les femmes ſe ſervent.*) Strophium,ii,n.*Catul.* Mamillare,is,neut. *Mart.* CHUSTKA ná ſzyię iáko białogłowy noſzą do záſłaniania ſzyie.

MOUDRE *le bled avec la meule*, V. act. Frumentum molere, (o, is, lui, litum.) *Ter.* Molâ conterere, (o, is, trivi, tritum.) act. MLEC mlewo robić mleć ziarno we młynie.

MOULU, maſc. MOLUë, fœm. (*Briſé, écraſé.*) Molitus. Commolitus. Tritus,a,um. *Colum.Plin.* MEŁTY z mielony meſka zmielona.

Il eſt tout moulu de coups. Ictibus contuſus,a,um, *ou* commitigatus ictibus. *Ter.* Wſzyſtek abity zmłocony kiymi.

Moulu de coups de poing. Pugnis conciſus. Zbity razámi pięściami ſtłuczony.

MOUE, ſubſt.f. (*Avance des levres en dehors, pour ſe moquer de quelqu'un*) Fœdus labrorum projectus,m. Fœde projectio, onis,f. WYSTAWIENIE wargi ná kogo wydrzeźniaiąc mu ſię wykrzywianie ſię ná kogo.

Faire la moue à quelqu'un. Fœdo labrorum projectu aliquem irridere, atque contemnere. Wydrzeźniać ſię ná kogo.

MOUELLE, *Voyez* MOëLLE. SZPIK ſzpiki w kościach

MOVETTE, ſubſt. fœm. (*Oiſeau, peuple d'eau.*) Gravia, æ, fœm. *Plin.* KULIK álbo Łyſka ptak Kokoſaka wodna

MOUFFLE, ſubſt. f. (*Pluſieurs poulies qui ſe mouvent dans une piece de bois pour multiplier les forces mouvantes.*) Trochlea, æ, f. Rechamus, i, m. *Vitr.* WINDA klub wiele maiąca.

MOUILLAGE,ſubſt.m. terme de marine, (*Abordage,rade de mer.*) Appulſus, ûs, maſc. *Liv.* LĄD przyſtęp okięrowy. **Le mouillage n'eſt pas bon en cet endroit.* Statio carinis ou navibus malè ſana. *Virg.* Eò naves turò appelli non poſſunt. *Przyſtęp nie dobry w tym mieyſcu.

MOUILLÉ,m. MOUILLÉE,f. (*Trempé d'eau.*) Madens, entis, omn. gen. Madidus. Madefactus, Perfuſus. Uvidus, a, um, *Cic. Plaut.* ZMACZANY, Zmaczana, zmokły zmokła. **Tout mouillé de ſueur.* Sudore madens. *Petr.* Sudore multo diffluens. *Phed* *Wſzyſtek potem zálany.

MOUILLÉ, (*Arroſé legerement.*) Aſperſus. Conſperſus, a,um. SKROPIONY. **Eſtre mouillé ou trempé.* Madere, (eo, es, dui.) Madefieri, (io, is, factus ſum.) *Catul. Plaut.* *Moknąć. **Je ſuis tout mouillé.* Totus madeo. *Plaut.* *Wſzyſtekem zmokł

Eſtre mouillé légérement. Aſpergi. Conſpergi, (or, eris, perſus ſum.) paſſ. *Cic.* Zmoknąć trochę zmoczyć ſię zmoczyć umoczyc.

MOUILLER, V. act. (*Tremper.*) Aliquid *ou* aliquem madefacere, (io, is, feci, factum.) *Virg.* Perfundere, (do,dis, fodi, fuſum.) act. *Cic.* NAMOCZYC námaczać moczyć odmoczyć.

MOUILLER *légérement* Aſpergere. Conſpergere. *Cicer.* ODMOCZYC trochę.

MOUILLER un terme de marine, ſignifie *Jetter l'ancre.* Ancoras jacere *Liv.* ZAWINĄC w porcie iákim przyſtąpić przylądować ſię kotwicę zárzucić. **Aller mouiller l'ancre en quelque endroit, y aborder.* Aliquò appelli *ou* aliquò navem appellere, (lo, is, appoli, appulſum.) act. *Cic.* *Záwinąć do portu do lądu iákiego,áby ſtenąć trochę.

MOULE, ſubſt m.(*Creux pour former les figures en bronze ou en plaſtre*) Typus, i,m. Forma, æ, f. *Plin.* FORMA gliniana do odlewania czego z kruſzcow.

MOULE ſe dit au figuré, pour *Le modele qu'on ſe propoſe d'imiter.* Exemplum, pli,n. Exemplar, aris, n.*Cic.* MODEL Przykład wzor wizerunk.

MOULES, (*Petit poiſſon de mer à coquille.*) Mutili, orû, m. pl. *Hor.* MAŁZ morſki ſkorupiaſty pław ruch

MOULER, V. act. (*Jetter en moule.*) Fundere in formam. V. act. ROBIC w formie a formy wyrabiać. **Mouler des briques* Ducere lateres. *Vitr.* * Cegłę robić formami.

SE MOULER *ſur quelqu'un*, (*Le prendre pour modele.*) Formare ſe in alterius mores. Fingere ſe ex alicuius inſtitutis & moribus. *Cicer.* NA czyi model ſię układać ná iákie ſię podobieńſtwo ná wzor czyi ſię ułożyć przeymować kogo ná ſiebie.

MOULEUR, ſubſt. m. qui ſe dit ſeulement (*des Officiers qui ſont commis ſur les ports pour meſurer le bois aux bourgeois.*) Qui ligna componit in formâ. DRWALE do wymierzania y układania drew w ſtoſy ſąnie ná lądach wyſadzeni.

MOULON, ſubſt.m. (*Machine à moudre les grains.*)Moletrina,æ,f. *Cat.* Piſtrinum,i,n. *Plin.* MŁYN.

MOULINS *à bras.* Molæ truſatiles, *genit.* molarum truſatilium, fœm. plur. *Apul.* MŁYN ręczny ktory ręką obracaią korbami. **Moulin à eau.* Moletrina cujus molæ aquâ vi verſantur. *Młyn wodny. **Moulin à vent.* Moletrina cuius molæ velis & vento verſantur. *Młyn wietrzny wiatrak. **Moulin à huile.* Trapetum,i, neut. Trapetus,i, maſc *Colum. Cat.* *Foluſz ſtępy do wybiania oleiu. Praſa oleiarſka álbo oliwna. **Moulin à ſucre.* Trapetum ad triturandos calamos ſacchari.*Stępa cukrowa młynek żarna.**Moulin à papier.*Carraceum trapetum. *Młyn Papierniczy Papiernia. **Moulin à foulon.* Fullonica taberna,æ,fœm. *Farbiernia młyn Sukiennikowy czyli praſa.

DE MOULIN Piſtrinenſis & hoc ſe. *Suet.* Molendiarius,a,um. *Plaut. Juriſc.* MŁYNARSKI młyński.

MOULINS, (*Ville capitale du Bourbonnois ſur l'Allier.*) Molinum,i n Molinn, n,f. MOLIN Miaſto głowne Borbonenſkiego Xięſtwa.

DE MOULINS. Molinenſis & hoc ſe. Z MOLINU rodem.

MOULINET, ſubſt. m. (*Petit moulin que les enfans font tourner au vent.*) Orbiculos verſitalis, m. MŁYNEK dziecięcy co go ſobie dzieci ná wierzę wyſtawuią dla igraſzki.

MOULINET, (*Machine qui ſert à élever des fardeaux.*) Sucula, æ, fœm. *Vitr.* WINDA poprzecznie leżąca. *Se fier à un moulinet pour élever des fardeaux.* Onera ſuculæ committere. *Vitr.* *Ná ladaczym ſię záſadzáć y polegáć ták właśnie iákby kto ná młynku álbo wiátraku dziecinnym dał co zemleć, álbo blochem papirowym chciał co windowáć.

MOULT, adv. vieux mot qui ſignifie *Beaucoup.* Multùm, Magnopere. adv. *Cic.* WIELE, ſtare ſłowo Francuſkie.

MOULU, m. MOULÜE, *Voyez* MOUDRE. MIELONY, Mielona zmielony mełty.

MOULURE, ſubſt. fœm. (*Ornement d'Architecture.*) Torus, i, maſc. *Vitr.* WYPUKŁOSCI dane w murowaniu y budowaniu.

MOURANT, m. MOURANTE, fœm. (*Moribond, qui ſe meurt.*) Moriens, omn. gen. Moribundus,a,um.*Cic.* UMIERAIĄCY, Umieraiąca.

MOURE, ſubſt. f. (*Jeu où il faut deviner combien celuy contre qui on joue a levé ou abbaiſé de doigts.*) Micantium ludus,i, maſc. GRA w palce zgadywáiąc liczbę. *Jouer à la moure* Micare digitis. *Petr.* *Gráć ná migi w palce.

C'eſt un homme droit avec qui l'on eût pû jouer à la moure dans la plus grande obſcurité, ſans craindre aucune ſupercherie. Homo rectus, cum quo audacter poſſes in tenebris micare *Petr.* (*on ſous entend* digitis) Szczery poczciwy bardzo człowiek po ciemku by z nim mogł gráć ná migi.

MOURIR, V. neut. (*en parlant en general de tout ce qui a vie, & qui la peut perdre*) Mori, Emori. Commori, (morior, moreris, mortuus ſum) depon. Interire, (eo, is, ii, itum.) Cadere, (cado, is, cecidi, caſum.) neut. Occidere, (do, dis, occidi, occaſum.) neut. *Cicer.* UMIERAC umrzeć,

MOURIR, (*Finir ſes iours ou ſa vie en parlant des hommes*) Mori. *Cicer.* Obire. *Plaut.* Mortem obire. *Cic.* Diem ſuum obire *Sulp. ad Cic.* Obire ſupremum diem. *Plin.* Ebulliſe animam *Petr.* Decedere,*ou* De vitâ decedere. De ſtatione vitæ decedere. A vitâ,*ou* ex vitâ diſcedere. E vita cedere, A vita recedere. Vitâ,*ou* à vitâ,*ou* è vita excedere. *Cic.* E medio excedere. E medio abire *Ter.* E vita abire. E vita *ou* de vitâ exire. Ex hac vitâ *ou* de vitâ migrare. Ex hominum vitâ demigrare. *Cic.* Vitam cum morte commutare. *Serv. Sulp.* Vitam finire. *Tacit.* Vitæ finem implere. Supremum diem explere. *Tacit.* Mori *ou* morte *ou* mortem occumbere. Mortem oppetere. *Virg* Diem extremum morte conficere. *Cicer.* Cadere. *Cic. Caſ.* Explere mortalitatem. *Tacit.* UMRZEC co do ludzi właśnie ſkonáć ſkończyć życie dni ſwoie ſkończyć.

Mourir de mort naturelle ou *de ſa belle mort*, (comme l'on parle familierement,) ou *Mourir dans ſon lit.* Mori ſuâ morte. *Sen.* Suâ morte defungi. *Suet.* Mori in ſuo lecto *ou* naturæ ſatisfacere *Cic.* Umrzeć śmiercią przyrodzoną włóżku w pościeli ſpokoynie ná łożu życie ſkończyć. *De maladie.* Morbo abſumi *Tacit.* Morbo extingui. *Liv.* Morbo perire. *Caſ.* *Umrzeć w chorobie. *De ſes bleſſures.* Ex vulneribus mori. *Poll. ad Cicer.* Concidere vulneribus. *Cic.* *Umrzeć od razow od ran. *De poiſon.* Veneno tolli *ou* necari *ou* occidi. *Cic.* Veneno interimi. *Plin.* *Umrzeć od truciany. *Mourir de mort ſubite.* Mori ſubitâ morte. *Umrzeć nagle, nagłą śmiercią. *De chagrin.* Mœrore conſumi. *Hor.* *Umrzeć od zgryzoty. *De diſette.* Penuriâ opprimi. *Hor.* *Umrzeć od nędzy uboſtwa niedoſtatku. *De faim.* Inediâ finire vitam. Fame interire. *Hor. Plin.* *Umrzec od głodu. *De peur.* Timore mori. *Petr* *Umrzeć od ſtrachu ze ſtrachu.

FAIRE MOURIR *quelqu'un*, (*Le punir de mort.*) Aliquem morte afficere *ou* multare. Morti dare. *Cic.* Ad mortem dare. *Plaut.* Solvere alieni vitam,*ou* aliquem vitâ. *Plaut.* KAZAC kogo ſtracić, ſtracić kogo. *Faire mourir le fils comme le pere pour un meſme crime.* Aggregare filium eodem crimine ad patris interitum. *Cicer.* *Oyca y z ſynem rázem kazáć ſtracić. *Se faire mourir.* Cadere ſuâ manu. Sibi damnatas manus afferre. *Petr.* Violentas manus ſibi afferre. Sibi mortem conſciſcere *Cicer.* Indemnatum ſpiritum effundere. *Petr.* *Sam ſiebie zábić zgładzić z tego świátá.

Faire mourir les herbes. Necare herbas.*Plin.* Suſzyć zioła

SE MOURIR, (*Eſtre preſt de ſa fin.*) Animam agere *ou* edere *ou* efflare *ou* effundere. *Petr. Cic.* Animam *ou* vitam exhalare *Virg. Ovid.* Expirare (*ſoul.*) *Liv.* Extremum ſpiritum effundere *ou* edere. *Cic.* UMIERAC konáć.

MOURIR *de faim*, (*Eſtre preſſé de la faim.*) Fame premi, (or,eris,preſſus ſum.) Fame laborare. *Plin. Colum.* LEDWIE nie umrzeć od głodu bardzo ſię ieść chcieć. *S'il n'avoit eſtudié, il mourroit aujourd'huy de faim.* Si non didiciſſet, hodie famem à labris non abigeret. *Petr.* *Gdyby ſię nie był uczył umarłby teraz od głodu niemiałby oczym żyć. *Se laiſſer mourir de faim.* Genium ſuum defraudare. Fraudare ſe victu ſuo. *Ter.* *Poſtami ſię twardemi trapić.

MOURIR *d'amour pour quelqu'un*,(*L'aimer éperdument.*) Demori aliquem. *Plaut.* Perdite *ou* efflictim aliquem amare. Deperire aliquem. *Cic, Ter.* SZALENIE ſię w kim kocháć, umieráć od kochania.

ON DIT, *Cela me fait mourir, me faſche, me fait de la peine.* Id me angit *ou* cruciat *ou* torquet *ou* enecat. *Ter. Plaut.* TO mię zábiia.

Ces gens me font mourir, tandis qu'ils s'amuſent à vouloir obſerver toutes les cérémonies des nôces. Occidunt me equidem, dum nimis ſanctas nuptias facere ſtudent. *Ter.* Zábiáią mię właśnie ci ludzie z temi wſzyſtkiemi weſelnemi ceremoniami ſwemi. *Ce diſcours me fait mourir, me tuë.* Interimit me hæc oratio, *Plaut.* *Ledwie żyię ná tę mowę umieram ná to.

QUE *je meure*, ou *Que je puiſſe mourir*, (*ſorte d'imprécation contre ſoy meſme, pour aſſurer une choſe.*) Mourir. Peream. Diſperеam. *Plaut. Ter.* Ita vivam. *Cic.* NIECH umrę budźbym umarł rázem ieżeli to nie prawda.

Tu me fais mourir. Tu me enecas *ou* occidis. *Ter.* Tu mihi moleſtiſſimus es. Ledwiem żyw ná cię.

Je ſuis mort, C'eſt fait de moy, (*quand on craint beaucoup une choſe.*) Perii. Occidi. Interii. Abſumptus ſum. Nullus ſum. *Ter. Plaut.* Zginąłem, przepadłem, iuż nie pomnin, to mię zjadło.

MOURIR *de rire*, (*Rire avec excès.*) Riſu emori. *Ter.* SMIAC ſię do roſpuku.

Mourir d'envie de voir quelqu'un, Souhaiter fort de le voir. Ardere *ou* flagrare cupiditate aliquem videndi. Pragnąć niezmiernie z kim ſię ſię widzieć. *D'aller à Rome.* Romam videndi. *Pragnąć niezmiernie być w Rzymie. *Je meurs d'envie de voir mon nom celebré dans vos ouvrages.* Ardeo cupiditate incredibili nomen ut meum ſcriptis celebretur, *ou* tuis chartis vivat. *Phad.* * Pragnę niezmiernie áby imię moie wſławiło ſię przez piſma twoie.

MOURIR ſe dit figurement, *Mourir à ſes paſſions, au monde, aux plaiſirs.* Suis libidinibus mori Vale dicere mundo. Deliciis *ou* voluptatibus nuntium remittere. *Cic.* UMIERAC umrzeć pożądliwościom ſwoim, námiętnościom, świátu.

ON DIT proverbialement, *Je mourray pluſtôt à la peine que de les abandonner.* Vitam relinquam potius, quàm illos deſeram. *Ter.* RACZEY umrzeć obieram niżeli ich odſtąpić.

Qui fait mourir. Letifer, era, erum. *Colum.* Smiertelny śmierć przynoſzący ſprawuiący śmierć.

MOURON, ſubſt m. (*Herbe.*) Anagallis,idis, fœm. *Plin.* KURZYSLEP ziele.

MOUSQUET, ſubſt. m. (*Sorte d'arme à feu.*) Amplioris tubi ſclopetus,i, m. MUSZKIET ſtrzelba, ruſznica, pułhak, árkabuz.

MUSQUETADE, ſubſt. f. (*Coup de mouſquet.*) Sclopeti amplioris ictus, ûs,m. Z MUSZKIETU zábicie uderzenie rażenie z muſzkietu.

MOUSQUETADE, (*Décharge d'un mouſquet.*) Sclopeti amplioris emiſſio, onis, f. Z MUSZKIETOW wyſtrzelenie, ſtrzelanie z muſzkietow ognia danie z nich.

MOUSQUETAIRE, ſubſt. m. (*Soldat armé d'un mouſquet.*) Sclopetarius, ii, m. MUSZKIETNICY Arkabuźnicy ſtrzelcy prochowi.

MOUSQUETAIRES, (*Deux compagnies de jeune nobleſſe à cheval, dont les uns s'appellent* MOUSQUETAIRES GRIS, *de la couleur de leurs chevaux.*) Sclopetarii equeſtres leucophæarii. MUSZKIETNIKOW dwie kompanie młodych ſzlachty we Francyi konne, z ktorych iednę zowią kompania

Mu-

Muſzkietnikow ſiwych y od koni ktore wſzyſcy máią ſiwe. *Et les autres MOUSQUETAIRES NOIRS. Scloperarii equeſtres bætieati. (ab equis bæticis, parce qu'ils montent des chevaux noirs.) *Druga Kompania Moſzkietnikow kaych tákże od koni tey máſci.

MOUSQUETON, ſubſt. maſc. Sclopetus brevioris tubi. SZTUCIEC, kruski muſzkiet puſhak.

MOUSSE, ſubſt. f. (Eſpece de petite herbe qui croiſt ſur les arbres & ſur les rochers.) Muſcus, i, maſc. Virg. MECH po drzewach y gorach roſnący.

MOUSSE qui croiſt ſur les heſtres, & qui eſt blanche. Cani arborum villi, orum, m.pl. Plin. MECH biały po drzewach niektorych.

Couvert de mouſſe, Qui a de la mouſſe. Muſcoſus, a, um. Virg. Muſco circumlitus,a, um. Horat. Mſzyſty mchem obroſły.

Emouſſer les arbres, En oſter la mouſſe. Emuſcare arbores. Muſco arbores purgare, (o,as,avi, atum.) Col. Obierać drzewa ze mchu mech odzierać z drzew.

MOUSSE que fait la biere & le ſavon, (Certaine écume blanche qui s'éleve.) Spuma, æ, f. Plin. PIANA ktorą ſię pieni mydło piwo mydliny, piany.

MOUSSER ſe dit en cette ſignification, n. pour Jetter de la mouſſe. Spumas agere ou reddere Lucr. PIENIC ſię w tym rozumieniu burzyć ſię poſiewać ſię.

MOUSSELINE, ſubſt.f. (Etoffe de linge tres claire.) Ventus textilis,m. Nebula linea,f. Petr. MUSLIN.

MOUSSERON, ſubſt. m. (Petit champignon tout blanc & rond.) Parvus boletus,i,m. Juv. PIECZARKA.

MOUST, (on prononce mout.) ſubſt.m. (Vin qui n'a point encore bouilli.) Muſtum, i, n. Cic. MOSZT wino młode co ieſzcze nierobiło. *Qui eſt fait de mouſt. Quod eſt è muſto. *Z Moſztu.

MOUSTACHE, ſubſt. f. (Barbe qu'on laiſſe au deſſus des lévres.) Labri ſuperioris pili, orum, m. pl. WĄS niegolony zápuſzczony wąs pod noſem.

ON DIT au figuré, Il ſe vanta d'avoir planté cette forteresse ſur noſtre mouſtache. Falsâ opinione gloriatus eſt, quòd propè in noſtris partibus arcem poſuiſſet. Caſ. ou coram nobis, ou ante oculos noſtros. PRZECHWALAŁ ſię iákoby nám miał pod noſem ſę ſwoię fortecę wyſtawić.

MOUSTACHE, (Longs cheveux qu'on laiſſe pendre.) Promiſſus capillus,i,m. Capillorum cincinnus. i,m. WĄSY dłuſgie wiſzące wąſiſka.

MOUTARDE, ſubſt. fœm. (Graine appellée Seneué.) Sinapi, neut. (indeclinable.) ou Sinapis,is, fœm GORCZYCA ziarno.

MOUTARDE de Dijon ou d'Angers, (qui eſt faite de la graine de moutarde avec du mout de vin.) Intritum muſto ſinapi, n. Intrita muſto ſinapis, f. MUSZTARDA z gorczycy z winem rozprawioney záprawa.

MOUTARDIER, ſubſt. maſc. (Petit vaſe à mettre de la moutarde.) Acetabulum in quo ſinapi reconditur ou aſſervatur, n MUSZTARDNICZKA ná muſztardę náczynie.

MOUTON, ſubſt m. (Agneau qu'on chaſtre.) Vervex, ecis,m Cic. BARAN.

De mouton. Baraoi. *L'épaule de mouton. Vervecis armus i,m. *Barania łopatka. *Peau de mouton. Vervecis pellis,f. Verveceus,a,um. Barania ſkora.

MOUTURE, ſubſt. fœm. (Le ſalaire d'un meuſnier.) Molitura,æ, fœm. Plin. OD MŁYNA zápłata miarka álbo pieniądze.

ON DIT proverbialement, Tirer d'un ſac deux moutures, (Se faire payer deux fois d'une meſme choſe.) E re unicâ duplex auferre pretium. BRAC podwie miarki od iednego wora dwa razy ſobie iedno kazać płacić. (w polſkim mowią dwie ſkory drzeć z iednego wołu.)

MOUVANT,m. MOUVANTE,f. (Qui remue, qui donne le mouvent.) Movens, entis, omn. gen. RUSZAIĄCY, Ruſzaiąca, poruſzaiacy.

MOUVANT, (pris au paſſif.) Mobilis & hoc mobile. RUSZAIĄCY,ſię RUSZAIACA,ſię. *Du ſable mouvant. Arena mobiles. Vitr. * Piaſek koręcy ſię powſtaiąca kurzawa tuman z prochow z piaſkow. *Une tour mouvante. Turris ambulatoria ou ambulatilis. Vitr. * Wieża u mieyſca ná mieyſce przenośna.

MOUVEMENT, ſubſt. maſc. (on prononce mouvemant.) Motus, ûs, maſc. Motio, onis, fœm. Cic. RUSZENIE poruſzenie.

Dieu a donné le mouvement au Ciel, conformément à ſa nature. Deus motum dedit cælo eum, qui figuræ ejus erat aptiſſimus. Cicer. Bog poruſzenie dał Niebu według iego przyrodzenia.

Redonner le mouvement à un membre rompu ou diſloqué. Membrum fractum ou loxatum reducere ad ſuos uſus Promovere membrum à luxatione curatum ad ſuos uſus. Celſ. Przywrocić do władzy członek iáki álbo część ciała wyłomaną,lub wybitą.

Qui a perdu le mouvement, Qui eſt ſans mouvement. Co ieſt bez wſzelkiego poruſzenia, co wſzyſtkę władzę y poruſzenie otracił co żadną śiłą áni częścią niewładnie.

MOUVEMENT ſe dit figurément (de l'ame & de ſes agitations.) Animi motus, ûs, m. Agitationes. Commotiones, onum, f pl. Cic. PORUSZENIE wzruſzenie wnętrzne co do duſzy y námiętności.

MOUVEMENS, (Peines, agitations.) Motus,ûs,m STARANIE zábieg obrot praca uſilność. *Il s'eſt donné du mouvement, ou de grands mouvemens dans cette affaire. Omnes adhibuit machinas. Eâ de re multum laboravit. Multa & magna molitus eſt, ut res iſta ſub manus ſuccederet. *Wiele ſtarania y pracy podiął w tey ſprawie. *L'affaire eſt dans un grand mouvement. Magno res eſt in motu. * Rzecz ieſt w wielkich obrotach. *Une affaire d'un grand mouvement. Negotium plurimæ molitionis aut laboris. *Rzecz wielkiey pracy y trudności rzecz pracowita trudna zawiła.

MOUVEMENS ſoit de compaſſion ou de colere, (qu'on excite dans les eſprits.) Motus. Affectus,uum,m.pl PORUSZENIE wzbudzenie do żalu do gniewu. *Exciter des mouvemens de compaſſion dans l'eſprit des juges. Movere ou commovere judices ad miſericordiam. Cic *Poruſzyć do żalu do użalenia ſię do politowania ſędziow. *Vos lettres ont excité divers mouvemens dans moy. Variè ſum affectus tuis litteris. Cicer. *Liſty twoie rozmaite we mnie myśli wzbudziły.

MOUVEMENS, (Troubles, émotions ou émeutes populaires.) Motus. Motus civicus. Tumultus, ûs, m. Ci. Hor. ROZRUCHY bunty niepokoy poſpolity rewolucya.

MOUVEMERT, (Changement de lieu, de ſituation qu'on fait faire à une armée) Motus, maſc. Motio. Mutatio, onis, fœm. RUSZENIE ruſzyć ſię co do woyſka według komendy *Pour peu que l'armée ennemie eût fait de mouvement, elle eſtoit obligée de combattre en lieu deſavantageux. Si tantillum ſe moviſſent hoſtium copiæ, iniquo loco illis pugnandum fuiſſet. Caſ. *Gdyby ſię choć trochę ieſzcze ruſzyło było woyſko nieprzyiacielſkie przyſzło by mu mieć ſprawę w złym bardzo mieyſcu.

Obſerver les mouvemens de ſon ennemi. Hoſtis itinera explorare ou obſervare. Motus varios obſervare. Uważać każde poruſzenie woyſka nieprzyiacielſkiego gdzie ſię obroci kędy zámyśla &c. *Il fatigua ſes troupes par les grands mouvemens qu'il leur fit faire. Magnis itineribus copias, ou multa concurſatione, variis moribus defatigavit. Caſ. *Pomordował woyſko uſtawicznym marſzem y ruſzaniem to w tę,to w owę ſtronę.

ON DIT, De ſon mouvement, (de ſon propre mouvement, de ſoy meſme.) Suâ ſponte. Suapte ſponte. abl. Ultrò. adv. Proprio motu, Nullius impulſu. adv. Cic. SAM dobrowolnie z ſiebie ſamego.

MOUVOIR, V. act. (Faire mouvoir, donner le mouvement.) Movere, (eo, es, movi, motum.) act: acc. Cic. RUSZYC poruſzyć. *Se mouvoir, Se remuer Moveri, (eor,eris, motus ſum.) paſſ. Cic. *Ruſzyć ſię ruſzać ſię.

MOUVOIR, (Agiter, faire naiſtre.) Les vents leuvent la mer. Venti tollunt ou volvunt mare. Virg. Vi ventorum agitatur mare. Cic. WZRUSZYC pobury wiatry wzruſzaią morze. *La bile meut la fievre & le vomiſſement. Febrem vomitumque bilis movet. Celſ. *Żołć cholera pobudza gorączkę y wymioty. *On dit mieux Emouvoir, exciter. *Pobudzić wzbudzić poruſzyć wzburzyć.

MOUVOIR ſe dit figurément, pour Remuer les eſprits, Y exciter divers mouvemens. Varios motus in animis hominum excitare. Movere animos ad miſericordiam ou ad iram. Cic. PORUSZYC ſerca umyſły do czego wzbudzić w ſercach w umyſłach co.

MOUVOIR ſe dit auſſi (des corps politiques.) C'eſt l'eſprit de ce miniſtre, qui fait mouvoir toutes choſes. Illius nutu & conſiliis cuncta reguntur ou moventur. GŁOWA tego Miniſtra wſzyſtkim rządzi wſzyſtkim záwiaduie wſzyſtko kieruie

**Il fait mouvoir toute l'armée.* Ad illius nutū & imperiū movetur ou agitur exercitus. *Zá iego wolą ſkinieniem całe woyſko idzie.

MOUVOIR, (*Porter, pouſſer à une choſe.*) Movere. Promovere. Excitare. Impellere ad aliquid. *Cic.* POBUDZIC záchęcić przywieſc do czego.

MOY, pronō perſonnel de la premiere perſonne, (*qui ſignifie Je dans les verbes.*) Ego, *gen.* mei, *dat.* mihi, *accuſ* me. JA.

C'eſt moy qui ay fait cela. Is ego ſum qui id feci. Jám to uczynił. **Eſt-ce moy qui ay tempeſté contre vous, ou pluſtôt vous contre moy?* Ego-ne debacchatus ſum in te, an tu in me? *Ter.* *Czy iam na ciebie czy tyś na mnie hałaſował.

Vous eſtes un autre moy meſme, & je ſuis un autre vous meſme, Nous n'avons qu'une ame. Tu es ego, ego tu ſum. Unus animi ſumus *Plaut.* Já á ty iedno ſerce iedna duſza. **Tout ce qui eſt à vous, eſt à moy; & tout ce qui eſt à moy, vous appartient.* Quod tuum eſt, meum eſt: omne meum, eſt autem tuum *Plaut.* *Wſzyſtko twoie ieſt moie y wzaiemnie wſzyſtko moie ieſt twoie

C'eſt moy qui me ſuis battu moy meſme. Egomet, memet verberavi. *Plaut.* Jam ſię ſam uderzył. **Il n'y a rien dans cette affaire ni à perdre, ni à gagner pour moy.* Mihi iſtic nec metitur nec ſeritur. *Plaut.* *Ani tu zyſk áni to ſtrata nie dla mnie to żniwo, mnie to áni płaci, áni traci.

(Proverbe Latin) Przyſłowie łacińſkie

Ce n'eſt pas à moy de faire cela. Meæ partes non ſunt hæc facere. *Plaut* Nie moia to rzecz ábym to miał czynić.

IL SE MET ſouvent avec un point admiratif, MOY! *me taire* Egone? taceam. Já! a podziwieniem kto iá! mnie milczeć iá ciebo!

ON DIT auſſi par exaggeration, *Je veux aller moy meſme luy parler* Ipſum egomet alloquar. POYDĘ iá ſam z nim ſię rozmowię nie czekayże żebym ſam mowił o to. **Je n'ay que faire de valet, je me ſers bien moy meſme.* Servo non utor, mihi ipſi ſum ſervus. *Plaut.* *Nie potrzeba mi ſług ſam ſobie uſłużę **J'ay fait cela de moy meſme, de mon propre genie* A memet ipſo id feci, *ou* meo marte *ou* meâ minervâ. *Sám ſwoią głową to uczyniłem. **De moy meſme, De mon propre mouvement.* Meâ ſponte. *Sam dobrowolnie z ochoty ſwoiey

POUR MOY, *quant à moy, Pour ce qui eſt de moy.* Ego verò, quod ad me attinet *ou* ſpectat. CO do mnie gdyby do mnie co gdybym iá.

MOY, eſt quelquefois ſuperflu dans le diſcours & ne s'exprime point. MI mnie czaſem w mowie cale niepotrzebnie ſię kładzie náprzykład. **Gravez moy cela ainſi.* Hoc ita *ou* ſic inſculpe. *Ták mi to wyryſuy wyſztychuy mi to ták.

MOYEN, ſubſt. m. (*Voye, expedient de faire les choſes.*) Modus, i, m Ratio, onis, f. Via, æ, f, Copia, æ, f. *Cic. Plaut.* SPOSOB ſrzodek droga ſpoſobność w iáki ſpoſob czym y iákim ſpoſobem co dokazać. **Vous luy avez donné le moyen de devenir plus meſchant.* Qui deterior eſſet, feciſti copiam. *Plaut.* *Dałeś mu ſpoſob áby ſię ſtał gorſzym. **Chercher les moyens de faire une choſe.* Quo modo aliquid fiat quærere. *Szukać ſpoſobu do czego. **De ſe mettre dans les bonnes graces d'une perſonne.* Quærere locum gratiæ apud aliquem. *Szukać ſpoſobu áby przyiść do łáſki u kogo. **De s'elever dans les honneurs.* Honori ſuo velliſicari. *Cic.* *Aby urość w godności **Sçavoir connoiſtre tous les moyens d'avoir de l'argent.* Noſſe omnes pecuniæ vias. *Cicer.* *Znáć wſzyſtkie ſpoſoby nábycia pieniędzy. **Nous avons Dieu mercy le moyen d'eſtre utile à nos amis & à nous.* Dei virtute habemus & qui noſmet utamur, & qui aliis comitati ſimus benevolentibus. *Plaut.* *Mamy z łáſki Boſkiey tyle ſpoſobow y ſwoim y ſobie pożytecznie ſię przyſłużyć **Je prendray tous les moyens par leſquels je croiray pouvoir réuſſir dans ce que je ſouhaite.* Omnes vias perſequar, quibus putaſſo ad id quod volumne pervenire poſſe. *Cicer.* * Wſzyſtkich ſpoſobow záżyłe ábym ſwego dokazał.

Par quel moyen Quo modo? Quo pacto? Jákim ſpoſobem, ktorędy, iák. **Par mon moyen* Meâ operâ. Meo beneficio. abl *Przezemnie **Par ſon moyen.* Per ſe. Illius operâ *ou* beneficio abl. *Przez niego a iego łáſki.

MOYEN, (*Pouvoir, puiſſance.*) MOZNOSC co mozna co podobna podobieńſtwo. **Il n'y a pas moyen de s'empeſcher de rire.* Quis temperet à riſu. Quis riſum teneat. *Y a t-il moyen de vous dire deux mots?* Licet-ne pauca? (*on ſous-entend* dicere.) *Nie można ſię utraymać od śmiechu; czy możnaſz czy podobnaſzci áby ſłowko powiedzieć. **De pleurer* A lacrymis. *Cic. Virg.* *Czy możnaſz płakać. **Il n'y a point eu moyen de le détourner de cela.* Ab eo abduci, deduci, dimoveri non potuit. *Cicer.* *Niepodobna było temu przeſzkodzić to odwrocić temu zábieżeć od tego go odwieść.

MOYENS, (*Raiſons qu'on déduit en juſtice pour ſe défendre.* Rationes, onum, f. plur. Argumenta, orum, n. pl. Cauſæ momenta, orum, n. pl. *Cic.* OBRONY dowody prawne dokumenta racye wywody.

MOYENS ſe dit encore (*du bien & des richeſſes qu'on poſſede*) *Avoir bien des moyens.* Multas habere divitias. MIEC u czym, miec ſkąd. **Je connois ſes moyens, ſes facultez.* Novi illius opes *Wiem iá dobrze iáka iego ſubſtancya iáka fortuna, iákie ſplendory.

MOYEN, m. MOYENNE, f. adject. (*Médiocre, ni trop grand, ni trop petit.*) Modicus, a, um. Mediocris & hoc mediocre. *Cic.* SRZEDNI SRZEDNIA w ſamę miárę ni wielki ni mały. **Une femme de moyen âge.* Mulier ætatis mediæ. *Phed.* *Białogłowa ſrzedniego wieku. * *Une moyenne grandeur de corps* Statura mediocris, f. *Plaut.* *Srzedniego wzroſtu.

La moyenne region de l'air. Media aëris regio. Medius aë. Powietrze to ktore ſtniemy.

MOYENNANT, prépoſition, *Moyennant la grace de Dieu.* Dei gratiâ *ou* auxilio. Deo juvante. abl. ZA. zá łáſką Boſką, przy łáſce Bożey.

Il a eu cette terre, moyennant mille écus. Emit illud prædium mille nummis. Nábył doſtał tey máiętności zá tyſiąc Tálerow.

MOYENNER *un accord, un accomodement*, V. act. (*Trouver les moyens de le faire*) Pacem inter aliquos componere *ou* conciliare. Alicui pacem cum altero componere. *Terent. Plaut. Cic.* WYRABIAC zgodę iáką, poſtarać ſię ſrzodkow ſpoſobow ſzukać do pojednania pogodzenia godzić kogo.

Moyenner une entre veuë. Dare operam ut alinui in congreſſum *ou* in colloquium veniant. Wyrobić to áby ſię kto a kim widział żeby ſię iákie oſoby z ſobą zeſzły rozmowiły widziały &c. poſtarać ſię o to ſpoſobow zá żyć do tego.

MOYEU, ſubſt. m. (*le jaune d'un œuf.*) Vitellus, i, m. *Cic.* ZOŁTEK w iáiu.

MOYEU *d'une rouë.* Modiolus, i, m. *Plaut.* PIASTA u koła.

MUABLE, adject m. & f. (*Qui peut changer.*) Mutabilis & hoc le *Cic.* ODMIENNY odmienna. * *Il n'y a rien de ſi muable que la fortune* Nihil mutabilius fortunâ neque Inconſtantius. *Cicer.* * Nie ták odmiennego niemaſz iáko ſzczęście.

MUANCE ou *changement de couleurs*, ſubſt. f. Colorum mutatio, onis, f. *Plin.* MIENIONY kolor farba mieniona.

MUANCE, (*en muſique.*) Notarum muſicarum mutatio, cùm in aſcenſu, tum in deſcenſu. MIENIONE głoſy tony mienione w muzyce mięſzana ſraktowana muzyka.

MUE, ſubſt. f (*Lieu où l'on enferme la volaille pour l'engraiſſer.*) Saginariom, ii, n. *Var.* SADZ, koiec ná drob do kármienia.

Mettre de la volaille en muë. Aves chortales in ſaginario *ou* in ſaginarium includere. Sádzać do koyca ná kármienie drobiazg

. MUë *d'une ſerpent*, (*lors qu'il quitte ſa peau.*) Vernatio, onis, f Exuviæ, arum, f. pl *Plin Virg.* WYLINA, wężowa ſkora ſtara zwleczona, ktorą ná káżdą wioſnę wąż z ſiebie zrzuca ciſnąć ſię między ciaſnemi ſkałami.

MUë *d'un cerf*, (*lors qu'il quitte ſon bois.*) Cùm cervus mutat, (*on ſous-entend* cornua.) RONIENIE co do ieleních y bydlęcych rogow.

MUë *de faucon.* Cùm falco mutat, (*on ſous-entend* pennas) Pierzenie ſię ſokoła iaſtrzębia &c.

MUER, en terme de chaſſe, V. n. (*Changer de peau, de plumes, de poil.*) Vernare, (o, as, avi, atum,) neut. *Plin.* WYLINIEC co do ſkory lub ſzerści zrzucenia y odmiany ná wioſnę. **Le ſerpent change de peau au printemps.* Vernat anguis. Membrana corpori obductæ impedimentum exuit anguis. *Plin.* * Wąż linieie co wioſna. * *Les oiſeaux muent.* Vernant aves *ou* aviculæ. *Plaut.* * Ptaſtwo ſię pierzy. * *Les cerfs muent.* Vernant cervi cùm amittunt cornua. * Jelenie ronią.

La voix luy a mué. Vox gallulaſcit, jam rauca facta eſt. Głos mu ſię mieni grubieie.

MUET, m. MUETTE, (*Qui ne peut parler.*) Mutus, a, um.

a, um. *Cic.* NIEMY NIEMA niemowa co niemoże mowić. *On dit que jamais on n'a trouvé une femme muette.* Nec mutã repertã esse mulierem dicunt in seculo ollo. *Plaut.* *Powiadaią że nikt ieszcze nigdy niewidział niemey białogłowy.

MUET se dit aussi (*d'une personne si confuse, qu'elle ne sçauroit parler.*) Mutus, a, um. Elinguis & hoc eliogue. *Cic.* NIEMY wryty zalękniony zmięszany że się ná nim ani słowa dopytać. * *Il demeura muet & ne sçut que répondre.* Mutus illicò. *Ter.* Obmutuit. *Cic.* *Stanął iák wryty y nie wiedział co przebąknąć náto od powiedaić. *Rendre quelqu'un muet.* Elinguem aliquem reddere. *Cic.* *Oniemić kogo mowę mu odiąć.

MUFFLE, subst. masc. (*Le museau d'un lion, d'un beuf.*) Rostrum, tri, n. *Plin.* PYSK wołowy paszcza lwia.

MUGE, subst. m. (*Poisson de mer.*) Mugil, ilis, m. *Plin.* GŁOWACZ ryba.

MUGIR, ou MEUGLER, V. neut. (*parlant du cri des taureaux & des vaches.*) Mugire, (io, is, ivi ou ii, itum.) n. Mugitus edere, (edo, edis, edidi, editum.) act. Dare mugitus. *Anst. ad Her. Ovid.* RYCZEC krowim rykiem.

MUGIR se dit au figuré (*du bruit des vents & de la tempeste*) WYIĄ wiatry niewlasoie hałas szturm szum. *(Mare mugit Africis procellis. *Hor.* *La mer est agitée.*) * Nawałności ná morzu panuią.

MUGISSEMENT, ou MEUGLEMNT, subst. masc. Mugitus, ùs, m. *Cic.* WYCIE Ryk ryczeoie.

MUGUET, subst. masc. (*Petite fleur odoriférante qui croist dans les vallées.*) Ephemeron, i, n. *Plin.* (*on croit qui c'est le Lys des Vallées,* Lilium convalium, *dont il est parlé dans l'Ecriture Sainte*) KONWALIA.

MUGUET, subst. masc. (*Jeune homme qui a trop de soin de s'ajuster*) Juvenis elegantioris cultûs & munditiarum studiosus. Mundioris cultûs affectator. Venustulus amator ou politulus. GŁADYSZ młody człowiek co się rad stroi storypiętka stroynis miegoń.

MUGUETTER, V. act. (*Faire le galand auprès des Dames, leur en compter.*) Oculis ac blanditiis venati mulieres ou Verborum blanditiis captare. Blandè palpari mulieribus. UMIZGI stroić mizdżyć się umizgać się do kobiet.

ON DIT au figuré, *Ils muguettent mon bien, Ils me cajollent pour avoir mon bien.* Bona mea inhiant. Captant bona mea. *Petr.* PODCHLEBUIĄ mi umizgaią się do pieniędzy mnich.

(Expression familiere.) Expressya potoczna.

MUID *de vin*, subst. m. (*Certaine quantité de vin.*) Dolium, ii, n. Cadus, i, m. *Cic.* Modius vini. *Bud.* BECZKA wina álbo baryła álbo fasa álbo kádź. **Je vous donne un muid de vin vieux.* Cadum tibi vini veteris propino. *Plaut.* *Dámię ci Beczkę starego wina. **Vn muid de grain.* Modius tritici. *Bud.* *Beczka zboża

(Le Muid de Vin contient 280. Pintes; celuy de Bled, douze Setiers; & celuy de Charbon vingt Mines.) Beczka álbo Fása wina we francyi trzyma w sobie 79. garcy naszych. Miárazboża naszych garcy.72. Miára węgli dwadzieścia miarek zwyczaynych.

MULE, subst. f. (*Beste de somme.*) Mula, æ, f. (*on dit mieux* Mulis *au datif plur. que* Mulabus.) *Cic.* BYDLĘ pod ciężary szkapa.

ON DIT proverbialemeut, *Il est fantasque comme une mule.* Cerebrosus est. *Hor.* MOWIĄ przysłowiem, má swoie nárowy iák szkapa.

MULE, (*Sorte de chaussure qu'on met dans la chambre pour sa commodité.*) Mullei, orum, m. pl. *Plin.* PANTOFLE patyoki podomu odwygody.

MULE, (*Mal qui vient derriere les talons pendant le froid.*) Pernio, onis, m. Perninnculus, i, m. *Plin.* ODZIĘBIENIE nog pięt.

MULET, subst. m. (*Beste de somme engendrée d'un asne & d'une cavalle, ou d'un cheval & d'une asnesse.*) Mulus, i, m. *Cic.* MUŁ bydlę mięszaniec z osła y klaczy, lub z konia y oślicy.

ON DIT figurément, (*d'un homme qu'on accable & qu'on charge extraordinairement.*) *C'est un mulet de bast, On luy fait porter tout ce que l'on veut.* Mulus clitellarius magni neris est, quidquid imponas, vehit. *Plaut.* WALĄ ná niego iák ná osła iák ná muła co chcą.

ON DIT proverbialement, *Faire garder le mulet à quelqu'un, Le faire long-temps attendre.* Diu aliquem oscitantē & expectantem habere, tenere. WYTRZYMYWAC kogo długo go ná rzeczy trzymać.

DE MULET. Mularis & hoc re. *Colum.* Mulinus, a, um. *Vitr.* MUŁOWY od Mułow do mułow należący.

MULET *de mer, (poisson.)* Mullus, i, m. *Cic.* BARWENA ryba.

Petite mulet de mer. Mullulus, i, masc. *Cicer.* Barwenka mała.

MULETIER, subst. masc. (*Qui a soin des mulets.*) Mulio, onis, m. *Cic.* MULARZ mułowy co mułow dogląda parobek.

De Muletier. Mulinnicus, a, um, *Cic.* Mułowy.

MULON, subst. masc. (*Monceau de foin ou de sel.*) Feni *ou* salis meta, æ, f. KOPA siana, kupa soli. **Faire des mulons de foin.* Fenum in metas construere. Feni metas facere. *Col.* *Siano w kopy układać.

MULOT, subst. masc. (*Petit rat de campagne.*) Mus rusticus, *genit.* muris rustici, m. *Hor.* MYSZ polna.

MULTIPLICATION, subst. f. (*L'action de multiplier.*) Multiplicatio, onis, fœm. *Colum.* ROZMNAZANIE, pomnażanie.

MULTIPLICATION, (*en Arithmétique.*) Multiplicatio. *Colum. Plin.* MULTIPLIKACYA co do liczby

MULTIPLICITE', subst. f. (*Quantité redoublée.*) *Multiplicité de soins, d'affaires.* Multiplex cura, *genit.* curæ multiplicis, f. Multiplex negotium, neut. WIELORAKOSC rozmaitość starania prac trudow zábaw spraw.

MULTIPLIER, V. act. (*Produire plusieurs fois son semblable.*) Multiplicare. Propagare. act. accus. Stirpem propagare, (o. as, avi, atum.) act. *Cic.* ROZMNAZAC mnożyć się rozradzać się co do płodności.

Se multiplier, S'augmenter. Augeri, (augeor, eris, auctus sum.) Multiplicari, ur, aris, atus sum.) pass *Ovid.* Rozmnażać się przybywać mnożyć się co do Inszych rzeczy.

Les ennemis se multiplient de jour en jour, Le nombre s'en augmente. Accessionem faciunt hostes quotidie *Plaut. ad Cic* Fit major in dies hostiū numerus. Augentur hostes Przybywa przymnaża się nieprzyiacioł codzień liczba ich rośnie.

MULTITUDE, subst. f. (*Amas d'un grand nombre de personnes & de choses.*) Multitudo, inis, f. Magnus numerus, i, m *Cic.* MNOSTWO mnogość.

LA MULTITUDE, (*Le vulgaire, le populace.*) Multitudo, inis, f. Multitudo imperita, f. Vulgus, gi, n. POSPOLSTWO lud prosty.

MUNICK *sur l'Isser, (Ville capitale du Duché de Baviere.)* Monachium, ii, n. MUNICH nád Jsrem rzeką Miasto głowne Báwaryi.

MUNICIPAL, m. MUNICIPALE, f. adiect. (*Qui a le droit & le privilege de Citoyen Romain.* Municipalis & hoc le. *Cic.* MIEYSKIE máiący wolne. * *Vne ville municipale.* Municipium, ii, n. *Miasto wolne prawami uprzywileiowane. * *Vn droit municipal.* Jus municipale. *Cic.* * Prawa mieyskie wolne.

Les habitans des villes municipales. Municipales, lum, m. plur. *Cic.* ou municipes, pum, m. pl. Mieszczanie wolni obywatele miast.

MUNIFICENE, (*on prononce* munifissance.) subst. fem. (*Liberalité de Roy ou liberalité extraordinaire.*) Munificentia, æ, f. *Plin.* SZCZODROBLIWOSC hoyność Hoyność Páńska,

MUNI, m. MUNIē, f. (*Fortifié.*) Munitus, *a*, um. *Voyez* MUNIR. Munitior & hoc munitius; Munitissimus, a, um. OBRONNY OBRONNA umocniony opatrzony.

MUNIR, V. act (*Fortifier*) Munire, (io, is, ivi, itum.) Vallare, (o, as, avi, atum.) act. acc *Cic.* UMACNIAC opatrzyć w obronę w moc w bespieczeństwo. **Vne place très-bien munie.* Munitissimū oppidū. * Forteca bardzo obronna należycie opatrzona.

ON DIT figurément, *Se munir de resolution dans les grands dangers.* Armare ou munire se constantiâ in periculis. STATECZNOSCIĄ się uzbroić w niebespieczeństwach. * *Il faut se munir de constance contre les assauts de la fortune.* Contra fortunæ tela debemus constantiâ esse septi & muniti. *Cicer.* *Trzeba się statecznością uzbroić ná wszelkie nátarczywości y odmiany szczęścia. **Avoir un cœur muni de sagesse.* Sapientiâ munitū pectus gerere. *Cic.* ou plenum. *Petr.* *Serce uzbroione rostropnością mądrością napełnione.

MUNITIONS, subst. f. plur. (*Provisions soit de bouche ou autrement qu'on met dans une place pour se défendre.*) Commeatus, ûs, masc. *Liv.* ZYWNOSCI y wszelakich potrzeb opatrzenie w fortecy iákiey do obrony. **Munitions de*

bouche.

bouche. Cibaria, orum, neut. plur. *Caf.* *Zywnośći opatrzenie. **Munitions de guerre*. Belli instrumenta & apparatus. *Cic.* *Prochow kul ołowiu y inszych do obrony potrzeb opatrzenie.

Il y avoit des munitions dans la place pour trente mille hommes. Erant in urbe alimenta ante congesta, quæ triginta millibus armatorum suppeterent. *Petron* Była opatrzność gotowa w Fortecy ná trzydźieśći tyśięcy ludźi.

MUNSTER, (*Ville hanseatique en Westphalie.*) Monasterium, ii, neut. MUNSTER Miasto Anzatyckie w Westfalii.

(Il y a encore deux Villes de ce nom dans le Pays de Juliers) Dwa Miasta tegoż imienia znaydują się w Xięstwie Julii

MUR, (*Qui est en maturité.*) *Voyez* MEUR. DOYRZAŁY dostały.

MUR, subst masc. (*Muraille.*) Murus, i, m. *Cic.* MUR ściana.

De mur. Muralis & hoc le. Murowany z muru.

MUR se dit proverbialement & populairement, *Il vaudroit autant se battre la teste contre les murs*, c'est à dire qu'*On travaille inutilement* Inanem sumis operam. Frustrà laboras. *Cic* Laterem lavas *Ter.* MUR (*przysłowiem*) iednoś to ieśt co ścianę głową przebiiać, nie potrzebny zawod y praca.

MURAILLE, subst f. (*d'une ville, d'une place forte*) Murus, i. m. Mœnia, ium, *dat* ibus, o. *Cic.* MURY około forteće około miaśt dla obrony dane.

Muraille d'un édifice. Paries, etis, m. *Virg.* Sciana w budowaniu. **Muraille d'un parc, d'un jardin*. Macerin, æ, f. Maceries, iei, fœm. *Var. Colum* (*Si elle est à chaux & à sable, ou dira* Maceria è calce & cæmentis ædificata: *& si elle est faite de pierres seches* Maceria sine calce) *Parkan murowany około zwierzyńca álbo ogroda z cegły y wapna piaskowanego; ściana w wapno murowana, ściana z kamieni samych mur kamienny. **Muraille de brique* Paries latericius. *Sciana z cegły. **De moilan* Cæmentitius. *Sciana z wapna y gruzow **De pierre de taille* E quadrato saxo. *Sciana ciosana z ciosanego kamienia. **De pierre en general*. Lapideus *Vitr.* *Z kamieni iákichkolwiek ogulnie ściana **De terre cuite* Coctilis *Ovid.* *Sciana ceglana mur ceglany z cegły wypalony

Muraille qui separe deux bastiments, (muraille mitoyenne.) Paries intergerinus, *Plin.* Paries communis. *Cicer.* Sciana wspolna poprzeczna. **Muraille qui separe les appartements*. Paries medianus. *Vitr.* *Sciana przegrodzia izby dzieląca iedne od drugich poprzeczna ściana.

QUI *concerne les murailles*. Muralis & hoc le. *Caf.* MUROWY.

Murailles à demi-ruinées. Parietinæ, arum, fœm. pl. *Cic.* Obaliny pustki rozwaliny walące się mury.

VOUS *tireres aussi tost de l'huile d'un mur*. Aquam è pumice postulas, *Plaut.* PRĘDZEYBYS z krzemienia oley wyciśnął?

(Façon de parler proverbiale.) Sposob przysłowia.

MURENE, subst. f. (*Poisson assez semblable à la lamproye.*) Muræna, æ, f *Mart.* WĘGORZ morski

MURE, subst fœm. (*Fruit de murier.*) *Voyez* MEURE. MORWA owoc morwowy.

MURIR, *Voyez* MEURIR. DOYRZEWAC dochodźić dostawać się.

MURER *une ville*, V. act. (*La fermer de murailles.*) Cingere muris, (o, gis, xi, ctum.) Circumdare, (do, das, dedi, datum) Vallare, (o, as, avi, atum.) *Cic. Virg.* Mœnibus sepire, (io, is, sepsi, septum.) act. acc. *Cic.* MUREM Miasto opasać obmurować.

On ne s'estoit pas contenté de fermer les portes, on les avoit encore murées. Nec clausæ modò portæ, sed etiam inædificatæ erant. *Liv.* Nie dosyć było zamknąć y zatarasować bramy ieszcze ie y pozamurowano.

MURMURE, subst. masc. (*Bruit sourd que fait un ruisseau en coulant parmi des cailloux.*) Murmur, uris, neut. Susurrus, i, masc. *Virg.* SZUM rzek y potoczkow po kamykach bieżących.

MURMURE, (*Bruit sourd & confus de plusieurs personnes.*) Murmur, neut. Strepitus, Fremitus, ûs, masc. *Cic. Virg.* SZEMRANIE gadania gruchanie między ludźmi.

MURMURE, (*Plainte secrete de plusieurs personnes.*) Murmur, uris, n. Murmuratio, onis, f. Querela, æ, f. Questus, ûs, m, Conquestio, onis, fœm. *Cic.* SZEMRANIE mruczenie markotanie.

MURMURER, V. neut. (*Parler sourdement, se plaindre tout bas & entre ses dents.*) Murmurare. Admurmurare, (o, as, avi, atum) neut. *Plaut.* Mussare, (musso, as, avi, atum.) Mussitare, (o, as, avi, atum.) neut. *Ter.* Queri. Conqueri, (ors, eris, questus sum.) depon. *Cicer.* SZEMRAC mruczeć markotać.

MUSARAIGNE, subst. fœm. (*Petit animal dont la morsure est venimeuse.*) Mus-araneus, *gen.* muris-aranei, m. *Plin.* MYSZ paięcza ktorey ukąszenie ieśt iadowite paięczy gez.

MUSARD, masc MUSARDE, fœm. terme bas. (*Qui niaise & qui s'amuse*) Cessator, oris, masc. Cessatrix, icis, fœm. *Plaut* LENIWIEC Gnuśny gnuina co się bawi przyrobocie nie ochotny nie ochotna gniotek gniotka.

MUSC, *en* MUSQUE, subst. masc. (*Parfum, qui est une espece de sang qu'on trouve dans la vessie d'un animal de meme nom*) Moschus, i, m. PIZMO pachnące z męcherzyny nyberowey dobywane.

MUSCADE, *en* NOIX MUSCADE. Nux aromatica, *gen.* nucis aromaticæ f. MUSZKATOWA gałka.

MUSKAT, *ou* RAISIN MUSCAT. Uva apiana, æ, fœm. MUSZKATELA grono.

VIN MUSCAT. Vinum ex apianis uvis. MUSZKATELA wino

MUSCLE, subst. m. (*Partie qui sert au mouvement de l'animal, qui est composée de chair & de nerfs.*) Musculus, Torus, i, m *Cels Virg* MUSZKUŁY w ciele zwierzęcym bydlęcym y ludzkim ktore sprawują dobrowolne ruszenie w ciele żyiących rzeczy z ciała złożonych y ducha.

MUSCULEUX, m. MUSCULEUSE, f. (*Plein de muscles.*) Musculosus Torosus Lacertosus, a, um. *Cels. Catul. Cicer.* MUSZKOŁOW pełen cielisty mięśisty.

MUSE, subst. f. (*Divinités fabuleuses qui president aux Arts & aux Sciences.*) Musa, æ, f. *Cic.* MUZA Bogini bałeczna nád náukami y kunsztami wszelkiemi przełożona. **Se divertir avec les muses, Estudier les belles lettres*. Delectare se cum musis *Cic*, *Náukami się bawić.

MUSEAU *des animaux*, subst. masc. Rostrum, tri, n. *Plin.* PYSZCZEK pysk nos dziub u ptaka paszcza pysk paszczęka u inszych bestyi ryiko u świni.

MUSELIERE, subst fœm. (*Ce qu'on met à quelques animaux pour les empêcher de mordre ou de paître, &c.*) Fiscella, æ, f *Cat* KAPTUR ná pysk zawięzuiąc pysk iákiemu bydlęciu áby nie iadło.

MUSER, V. n. terme bas & populaire. (*Niaiser, s'amuser*) Cessare, (o, as, avi, atum) *Plaut.* Numerare napalia. *Petr.* c'est à dire, *Compter les estrignes*. BAWIC się prawić pleść trzy potrzy robotę opoźniaiąc postawać. **Il muse quelque part*. Alicubi cessat. *Plaut.* *Bawi się tam gdźieś.

MUSETTE, subst fœm. (*Instrument à vent à l'usage des bergers*) Utres symphoniacus, *genit.* utris symphoniaci, masc. FUIARKA Fuiara piszczałka czyli mulranki. **Joueur de musette*. Utricularius, ii, m. *Suet.* *Ten co na piszczałce piskusy fuiarze grywa Fuiareysta.

MUSICALEMENT, adv. Ad harmoniam. *Cic.* (*Musicè se trouve dans Plaute en autre sens, comme* Musicè vivere, *Faire grand'chere.*) PO muzykancku z muzyką do stołu sadać po Pańsku.

MUSICIEN, subst. m. (*Qui sçait la musique.*) Musicus, i, m. *Cic* MUZYKANT.

MUSICIENNE, subst. f. Musica, æ, fœm. *Plin.* MUZYKANTKA

MUSIQUE, subst. f. (*L'art de chanter par le moyen de divers accords.*) Musica, æ, f *Cic.* Musice, es, f. *Quint.* MUZYKA wszelaka. **Qui aime fort la musique*. Musicorum perstudiosus, a, um. *Kochaiący lubiący bardzo muzykę

CONCERT *de musique*. Concentus, ûs, m. Symphonia, æ, f. KONCERT sztuka grania.

LES *notes de musique*. Notæ musicæ, *Quint.* NUTY piśane.

Chanter de musique. Canere ad harmoniam. *Cic.* Spiewać z nut.

LA MUSIQUE *du Roy*, (*Le corps des Musiciens qui chantent la musique*) Musici, orum, m. pl. Symphoniaci, orum, m. plur. *Cic.* KAPELA Krolewska,

MAISTRE *de musique*. Choraoles, æ, m. *Petr.* KAPELMISTRZ.

MUSQUER, V. act. (*Parfumer avec du musc.*) Moscho odorare *en* inodorare. act. acc. *Solin.* PIZMEM nátrzeć nápuścić naprawować opiżmować.

Vn corps musqué. Differtum corpus odoribus. *Tac*. Pizmowanc ciało, pizmowana rzecz iáka.

MUTABILITE', fubft. f. (*Inconftance*.) Mutabilires, atis, fœm. Inftabilitas. Leviras, atis, f. *Plin*. *Cic*.. NIESTATECZNOSC odmiennoić rzeczy.

MUTATION, fubft. fœm. (*Changement*.) Mutatio,onis,f. Inclinatio, onis, fœm. *Cicer*. ODMIANA przemiana rzeczy.

Les mutations & changemens des temps & des chofes. Inclinationes rerum & temporum. *Cic*. Odmiany powietrza y rzeczy.

MUTILATION, fubft. fœm. (*Retranchement de quelque membre*.) Detruncatio, onis, f. *Pliu*. OBCIĘCIE oderznięcie ucięcie członka iákiego, części ciała okaleczenie.

MUTILE', m. MUTILE'E,f. (*Retranché, coupé*.) Mutilatus,a,um *Liv*. OBCIĘTY uraniçty rzniçty odcięty.

MUTILER, V. act. (*Couper, retrancher quelque partia*.) Mutilare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Refecare, (o,as, fecui, fectum.) Detruncare, (o, as, avi, atum.) *Liv*. *Plin*. RZNĄC urznąć odciąć oderznąć uciąć.

MUTIN,m. MUTINE,f. (*Opiniaftre, qui fe revolte contre la raifon*.) Pervicax. Contumax, acis, omn. gen. *Cic*. *Plin*. UPARTY zuchwały buntowny fprzeciwny.

MUTIN, (*Séditieux*) Seditiofus, a, um. *Cic*. BUNTOWNY niefpokoyoy, bunt czyniący, podnofzący,pobudzaiący do buntu.

MUTINER *le menu peuple*, V. act. Seditionibus plebem agitare. *Plin*. BUNTOWAC pofpolftwo. **Adoucir un peuple mutiné*. Populum incitatum mitigare. *Cic*. *Ufpokoić ukoić bunt.

SE MUTINER (*Refufer d'obéir, fe révolter contre fon devoir & contre fes fuperieurs*. Refragari,(or,aris,atus fum.)*avec le datif*.*Cic* Reluctari,dep.*Hor*.Detrectare imperiū.*Petr*.BUNTOWAC fię fpreeciwieć fię powftawać przeciwko ftarfzym.

SE MUTINER, (*Faire fédition*.) Seditionem facere *ou* cōmovere.*Cic* BUNTOWAC fię zbuntować fię fprzeciwić fię.

MUTINERIE, fubft.f. (*Opiniaftreté,révolte*.) Pervicacia. Pertinacia,æ,f. *Cic*. BUNT fprzeciwnoić.

MUTINERIE, (*Sédition*) Seditio, onis, f. *Cic*. BUNT upor zácięroić fprzeciwnoić.

MUTUEL, m. MUTUELE, f. (*Réciproque*.) Mutuus, a, um. *Cic*. WZAIEMNY.

MUTUELLEMENT,adverb. (*Réciproquement*.) Mutuò. Mutuè. Invicem. adv. *Cic*. WZAIEMNIE zobopolnie. **Ils s'aident mutuellement*, ou *Ils s'entre-aidens*. Mutuas operas tradunt. *Ter*. * Pomagaią fobie wzaiemnie, zobopolnie fobie fą pomocą.

MYRRHE, fubft. f. (*Arbre & liqueur qui découle de cét arbre dans l'Arabie*.) Myrrha, æ, f. *Plin*. MIRRA drzewo mirrowe y fok z tego drzewa płynący w Arebii.

MYRRHIS, fubft. f. (*Herbe*.) Myrrhis, idis, fœm. *Plin*. MIRNIK Ziele.

MYRTE, fubft. mafc. (*Arbriffeau dont les feuilles font odoriférantes*.) Myrtus, i, fœm. *Horat*. MIRTOWE drzewko.

LIEU *planté de myrtes*. Myrtetum, i, mafc. fœm. *Virg*. MIRTOWNIK fadzone mieyfce

DE MYRTES, *Fait de myrte*. Myrteus, ea, um. MIRTOWY, MIRTOWA. **Vin de myrte*. Vinum myrtites. *Colum*. *Mirtowe wino. **Huile de myrte*. Myrteum *ou* myrtinum oleum,n. *Var*. *Plin*. *Oleiek mirtowy.

MYSTE'RE, fubft. m. (*Chofe cachée & fecrette*.) Myfterium,ii,n. *Cic*. TAIEMNICA fkrytoić.

Faire myftere d'une chofe. Aliquid tacitum tanquam myfterium tenere. *Cic*. Kryć fię z czym w fekrecie trzymać.

MYSTE'RIEUX, m. MYSTE'RIEUSE,f. (*Qui renferme quelque myftere*.) Myfticus,a, um. DO TAIEMNIC należący potaiemny fkryty.

ON DIT, *C'eft un homme myfterieux*, (*qui fait myftere de tout*.) Omnia tacita tanquam myfterium tenet. Putidè & pueriliter arcanus. CZŁOWIEK z famych taiemnic złożony fkryty.

MYSTIQUE, adject. m. & f. (*Myfterieux*.) Myfticus, a, um. *Virg*. TAIEMNY.

MYSTIQUEMENT, adv. Myfticè. TAIEMNIE.

MYTHOLOGIE, fubft. f. (*L'hiftoire des Dieux & des Heros de l'Antiquité*.) Mythologia, æ,f. (*mot grec*.) Deorum fabulofa hiftoria, narratio. BAYKI powieści Fabuły Poetyckie o Bogach y Boginiach baiecznych.

* *

N. N.

N'On prononce (*enne*) treiziéme lettre de l'Alphabet. Quintilien l'appelle *Littera tinniens*, parce qu'elle a un fon plus clair & plus net que les autres Lettres. N litera Francuska wymawia fię *enne*, trzynafta litera obiecadła; ktorą Kwintylianowie literą dzwoniącą, dla czyftey, y głośney pronuncyacyi tey litery nád inne.

La lettre N chez les Anciens eftoit une lettre numerale, qui fignifioit 900. & quand il y avoit un titre deffus, elle fignifioit 9000. mille. Litera N u dawnych znaczyła liczbę 900. á z tytlem ná wierzchu znaczyła 9000.

NABOT, mafc. NABOTE, fœm. mot populaire. (*Petit nain*.) Nanus, i, mafc. Pumilio, onis, com gen. *Stat*. Pumilius, a, um. *Suet*. KARZEŁ, KARLICA. Karlik karliczka karłowaty.

NACELLE, fubft fœm. (*Petit bateau à paffer la riviere*.) Cymba. Cymbula, æ, fœm. *Cic*. *Plin*. Navicula. Navicula. Parva navicula,æ, fœm *Cic* Navigiolum,i,n. *Liv*. CZOŁN ná wodzie do przeprawy,łodź krypa z profta rybacka.

NACRE, fubft. fœm. (*Coquille de mer où fe forment les perles*.) Concha margaritifera, æ, fœm. KONCHA perłowa macica.

NAFFE, fubft f. (*Eau de naffe*, c'eft à dire *de fleurs de citron*) Aqua è citri floribus expreffa,f. WODKA cytrynowa, z kwiatu cytrynowego

NAGE, fubft. fœm. ce mot ne fe dit plus qu'adverbialement, *Paffer une riviere à nage* ou *à la nage*. Flumen tranare *ou* tranfnare. *Liv*. *ou* enatare. *Cic*. *ou* trenfnatare. *Hor*. W PŁAW przepłynąć przeprawić rzekę w pław. **Se fauver à la nage*. Natatu falutem quærere. Enatare (*feul*.) *Cic*, *Salwować fię wpław.**Nageant dans le vin & dans les parfums*. Vino, unguentifque perfufus,delibutus (*on prononce* najant.) *W winie y oleykach pachnących brodzący.**Gagner fes vaiffeaux à la nage*. Adnare navibus. *Liv*. * Wpław dogonić okrętow fwoich.

ON DIT auffi, *Eftre tout en nage*, pour dire *Nager dans fa fueur*, *Eftre tout en fueur*. Sudore madere, (eo, es, madui, neut. Multo fudore diffluere. *Petr*. *Phæd*. WSZYSTEK wſkroś zmoknąć, potem wfzyftek przeyić.

NAGER, V. neut. (*Agiter fon corps dans l'eau*.) No, as. Natare, (o,as,avi, atum.) Innatare. Innare n. *Cic*. PŁYNĄC pływać. **Nager à bord*, ou *gagner le rivage en nageant ou à la nage*. Adnatare terræ *ou* ad littus. *Plin*. *Przypłynąć do brzegu. **Nager contre le fil de l'eau*. Natare contra aquam. *Plin*. *Płynąć przeciwko wodzie. **Nager dans l'eau*. Natare in aquâ. *Vitr*. Pływać w wodzie nurkiem chodzić. **Sur l'eau*. Innare aquæ. *Liv*. Fluitare. *Cic*. *Pływać po wodzie ná wodzie po wierzchu wody. **Nager entre deux eaux*. Urinare, (o,as,avi.) & Urinor, dep. *Plin*. *Nurzać fię nurkiem chodzić. **Les paveu nageoient dans le vin, & les murailles en eftoient toutes mouillées*. Natabant pavimenre vino, parietes madebant. *Cic*. *Podłogi y ściany pływały w winie, dawano wina w brod. **Apprendre à nager*. Difcere nare. *Plaut*. *Uczyć fię pływać ná wodzie.

Qui aime à nager. Natandi ftudiofiffimus,a, um *Cic*. Lubić pływać.

NAGER fignifie auffi *Voguer*, *Agiter les rames*. Navem *ou* Cymbam remis impellere. PŁYNĄC ftatkiem wiosłami robiąc.

NAGER fe dit (*des chofes, qui par leur légéreté fe tiennent deffus*.) Innare.Innatare. Supernatare.*Plin*. PŁYWAC

po wierzchu o rzeczach ktore dla twoiey lekości po wierzchu się trzymaią. **La laitue nage dans l'estomac.* Lactuca innatat stomacho. *Hor.* *Sałata pływa w żołądku.

NAGER se dit figurément, comme *Faire nager quelqu'un dans la joye*, Delibutum gaudio aliquem reddere. *Ter.* PŁYWAC opływać w radości. **Nager dans les voluptez.* Diffluere voluptatibus. *Cic.* *W roskoszy opływać.

NAGEOIRES, subst. f. plur. (*Aislerons des poissons, qui leur servent à nager.*) Pinnæ, arum, f, pl. *Plin.* SKRZELE rybie.

NAGEUR, subst. m. (*Qui sçait bien nager.*) Natator, oris, m. PŁYWACZ umieiący dobrze y doskonale pływać (w polskim to słowo się niemowi tylko przeciwnie, o francie fglarzu kłamcy) **Nageur, plongeon, qui nage entre deux eaux.* Urinator, oris, m. *Callist.* *Nurek.

N'AGUERRES, adv. (*Il y a peu de temps.*) Non ita pridem. *Cic.* NIEDAWNO.

(Ce mot a vielli) Słowo to francuskie zestarzało się.

NAIADES, subst. f. plur. (*Fausses Divinitez que les Payens faisoient presider aux fontaines & au fleuves*) Naiades, dum, f. plur *Virg* NAIADY fałszywe wodne Boginie baieczne.

NAIF, m. NAIVE, f. (*Vray, sincere, ingenu.*) Ingenuus. Candidus. Apertus. Sincerus, ra, um, *Cicer.* PRAWDZIWY szczery rzetelny prosty.

NAIVETE', subst. f. (*Verité, ingenuité simplicité à dire les choses.*) Nuda veritas, *genit.* nudæ veritatis, f. Simplicitas. Ingenuitas. atis. f, Candor, oris, m. *Cic.* *Ovid.* SZCZEROSC rzetelność sama prawda.

NAIVEMENT, adv. (*Sincerement, ingenument.*) Simpliciter. Sincerè Ingenuè. Candidè. adv. Ut fert natura. Ex animo. *Cicer.* *Terent.* Mente simplicissimâ & vera fide. *Petr.* SZCZERZE rzetelnie prawdziwie

NAIN, masc. NAINE, fem. (*Qui est de petite taille.*) Nanus, i, masc. Pumilio, onis, masc. Pumilus & Pumilius, a, um. *Colum.* *Suet.* *Voyez* NABOT. KARZEŁ, KARLICA.

ARBRES NAINS, *qu'on éleve en buisson.* Pumiliones arbores Arbores coactæ brevitatis. *Plin.* KARŁY drzewa owocorodne ktore poziemi nisko nak ztałt krzakow w karpy wychowuią w ogrodach.

NAISSANCE, subst. f. (*Commencement d'estre.*) Nativitas, atis, f Ortus, ûs, m. *Cic.* NARODZENIE urodzenie.

Le jour de la naissance. Natalis, is, masc. (*on sous-entend dies.*) Natale, is, neut Natalitium, ii, neut. Dies natalitius, *genit.* diei natalitii, masc. *Cicer.* Dzień narodzenia święto własne. **Celebrer le jour de sa naissance.* Celebrare natalem suum, Dare natalitia *Cic.* Agere diem natalem. *Hor.* *Obchodzić święto národzenia dzień národzenia własnego.

ASTRE *qui préside à la naissance*, ou *sous l'ascendant duquel nous venons au monde.* Sidus natalitium, *genit.* sideris natalitii, n. *Cic.* Astrum natale, n. *Hor.* PŁANETA gwiazda narodzenia znák ná niebie pod ktorym się kto rodzi. **L'heure* ou *le moment de la naissance.* Hora natalis. *Horat.* *Godzina y moment narodzenia.

NAISSANCE se dit aussi (*des premieres années de la vie.*) URODZENIE od pierwszych lat wieku swego. **Hercule tua deux serpents dès sa naissance.* Vix natus Hercules duos angues compressit *ou* elisit in cunis. *Plaut.* *Herkules zabił dwoch węzow zaraz urodziwszy się. **Il arriva des prodiges à la naissance de ce Prince* Multis prodigiis illius Principis ortus fuit illustratus *Cuda niektore się pokazały przy narodzenio tego Pána.

NAISSANCE, (*Origine, commencement.*) Ortus, ûs, m. Initium, ii, n. *Cicer.* URODZENIE początek, pochop **Cela a donné naissance à nostre amitié.* Ab eo amicitia nostra ortum habuit. Id inter nos amicitiam fecit. *Cicer.* *To było początkiem naszey przyiaźni znaiomości naszey. **Les Grecs ont donné naissance à tous les vices* Genitores omnium vitiorum Græci extiterunt. *Plin.* *Od Grekow początek wszystkich niecnot

NAISSANCE, (*Extraction*) Natales, lium, n. pl. Genus, *genit* generis, n. *Cic.* URODZENIE Kondycya stan. **Il est de naissance. Il a de la naissance.* Natalibus clatus. *Tacit.* Summo loco natus. *Liv.* Nobili genere natus, *Cic.* *Zácnego urodzenia. *(*Le contraire est.* Homo infima natalium humilitate. Cuius sunt natales obscuri. Natalibus obscuris ortus. Infimo loco natus *Cicer.* *Qui n'a point de naissance, qui est sans naissance.*) *Podłego urodzenia.

Qui est d'une basse naissance & d'une vie infame. Sordidæ originis & maleficæ vitæ. *Tacit.* Urodzenia podłego niskiego y życia ladaiakiego.

NAISSANCE pour marquer (*les vices de la nature.*) Z Urodzenia co do wad rożnych. **Il est bossu de naissance.* Naturà gibbosus *ou* gibbus est. *Garbaty z urodzenia. **Il n'y a personne qui ait une plus belle naissance pour les affaires que luy* Nemo est à naturà magis factus *ou* aptior ad res gerendas. *Właśnie do spraw wszystkich się urodził urodził się do tego.

NAISSANT, m. NAISSANTE, f. part. act. & adject. Nascens, entis, omn. gen. Exoriens, entis, omn. gen. Ingrediens in lucem *Cic.* RODZĄCY się, Rodząca się.

En naissant, dès sa naissance, du ventre de sa mere. A matre. *Petr.* Statim à nativitate. Zaraz od urodzenia od żywota matki.

NAISTRE, (*prononcez* NAîTRE.) V. n. (*Venir au monde.*) Nasci, (or, eris, natus sum.) Oriri, (orior, eris, ortus sum.) Exoriri. dep. Edi in lucem, (edor, eris, editus sum. pass. In vitam indredi, (ior, deris, ingressus sum. dep. *ou* introire, (eo, is, ivi, itum.) n. *Cic.* RODZIC się na świat wychodzić ná świat.

Ils ne font que de naistre, (parlant des oiseaux) A matre pulli Recentes à partu *Var.* Dopiero co się urodzily, dopiero co się wylęgły, wykluły; co do ptastw dopiero co też wyszły.

Naistre de plus. Adnasci. *Plin.* Przyrodzić się. **Naistre parmi.* Internasci. *Plin.* *Rodzić się między. **Naistre les pieds devant.* In pedes nasci. *Plin.* *Rodzić się nogami po dać się nogami z żywota wychodząc. **Naistre après le testament de son pere.* Agnasci *Cicer.* *Rodzić po testamencie od oyca uczynionym. **Qui est né après la mort de son pere.* Posthumus, i, m *Hor.* *Rodzić po śmierci oyca. Tak urodzony zowie się właśnie w polskim: Pogrobek iż po pochowaniu y pogrzebie oyca się rodził.

CEUX *qui naissent après nous.* Nepotes, um, m. plur. Posteri, orum, m. pl Posteritas, atis, f. *Cic.* POTOMKOWIE nasi potomstwo potomnnié

NAISTRE, (*Pousser, sortir de terre*) Nasci. Oriri. dep. Proecari Gigni, (gignor, eris, genitus sum.) pass. *Cic.* RODZIC się z ziemi wychodzić wyrastać.

FAIRE NAISTRE, (*Causer, produire.*) Gignere, (o, is, genui, genitum.) Procreare, (o, as, avi, atum.) Generere. Producere, (co, is, xi, ctum) act. acc. WZNIECIC sprawić. **Vostre vertu a fait naistre pour vous dans mon cœur une amitié, que je ne puis vous exprimer.* Tibi me tua virtus fecit amicum *Hor.* *Cnota twoia wznieciła w sercu moim miłość niewypowiedzianą.

La nature a fait naistre à l'homme le desir de trouver la verité. Natura homini cupiditatem ingenuit *ou* ingeneravit veri inveniendi. *Cic.* Samo przyrodzenia wznieciło w ludziach chęć dochodzenia prawdy. **Faire naistre à quelqu'un le desir de la ville.* Desiderium urbis alicui incutere. *Hor.* *Wzbudzic w nim pomieszkania w mieście. **C'est une bonne chose de ne laisser naistre dans son cœur, que des desirs, que l'on puisse contenter, mesme dans la mauvaise fortune.* Quàm scitum est eiusmodi parare in animo cupiditates, quas, cùm res adversæ sint, pauló mederi possis. *Wielka to szczęśliwość tákie w sercu swoim wzniecić chęci ktorymby się dogodzić mogło y w samym náwet nieszczęściu.

ON DIT (*d'un homme qui a fait fortune tout d'un coup.*) Qu'*Il est né tout en une nuit comme un champignon.* Crevit repentè de nihilò in multas opes. *Petr.* W Francuskim mowią: o człowieku ktory nagle przyszedł do szczęścia wielkiego fortun y godności: *Ze wrost własnie iák grzyb iedney nocy*

ON DIT proverbialement, *Il est à naistre qu'il m'ait fait le moindre plaisir en sa vie.* Nullam adhuc in me benignitatem contulit. *Cic.* Nihil de me benè meritus est. JESZCZE mi nigdy nic dobrego nie uczynił. **Je suis aussi innocent de ce crime, que l'enfant qui est à naistre.* Tam alienus sum ab hoc crimine, quàm puer nondum natus. *Tákem ia winien temu, iák ten co się ieszcze nieurodził.

NAMUR, (*Ville capitale du Comté de ce nom dans les Pays-Bas.*) Namurcum, ci, n. NAMURK Hrabstwo niższych Niemiec y miasto głowne tamże.

NANCY, (*Ville capitale du Duché de Lorraine.*) Nanceium, cii, n. NANCY Miasto stołeczne Lotaryngii.

NANTES, (*Ville de Bretagne sur la Loire & sur l'Ardre.*) Nannetes, *ou* Namnetes, tum, m. pl. Nannetum Condovicum, ci, neut. NANT álbo Nannet miasto Bretanii nad Ligerą y Ardrą.

NANTIR, V. act. (*Donner des assurances.*) Pignus dare alicui. DAC kártę fanty záſtawy beſpieczeńſtwo czynić.

NANTISSEMENT, ſubſt. m. (*Gage.*) Pignus, *genit.* pignoris, o. ZASTAW, zákład, fant.

NAPHTHE, ſubſt. maſc. (*Eſpece de bitume liquide.*) Naphtha, æ, fœm. *Plin.* KLEY ognisty mokry rzadki ruda ognista.

NAPLES, (*Ville capitale du Royaume de Naples.*) Neapolis, is, f. Parthenope, es, f. *Plin.* NEAPOL Miaſto głowne Krolestwa Neapolitańskiego.

DE NAPLES, ou NEAPOLITAIN, maſc. NEAPOLITAINE, fœm. (*Qui eſt de ce Royaume.*) Neapolitanus, a, um. *Cicer.* Z NEAPOLI NEAPOLITANIN, NEAPOLITANKA.

NAPPE, ſubſt. fœm. (*Linge dont on couvre la table, lorſqu'on mange*) Linteum quo menſa ſternitur ou inſternitur. OBRUSS ou ſtoł do nákrywania do ſtołu.

Mettre la nappe, Mettre le couvert. Menſam linteo ſternere. Nákrywać do ſtołu. *Oſter la nappe, Deſſervir.* Menſam tollere ou auferre ou removere. *Cic.* *Zbierać ze ſtołu sprzątać zdiąć obruſs. *Il aime bien à voir la nappe miſe.* Lætus eſt obi videt paratas epulas. *Rad bardzo kiedy widzi obruſs na ſtole.

NAPPE en termes de Venerie, (*La peau du cerf qu'on eſtend lorſqu'on veut donner la curée aux chiens.*) Pellis cervina, *genit.* pellis cervinæ, fœm. ODPRAWA pſow po myśliwsku.

NARBONNE, (*Ville Archiepiſcopale ſur l'Aude en Languedoc*) Narbona, æ, fœm. Narbo, onis, maſc. Narbo Martius. *Cicer.* Civitas Atacinorum. Colonia Decumanorum, fœm. NARBONA Miaſto z Biſkupſtwem w Okcytanii.

DE NARBONNE. Narbonenſis & hoc ſe. Z NARBONY

NARCISSE, ſubſt. maſc. (*Fleur qui vient blanche & jaune.*) Narciſſus, i, m. *Virg.* NARCYZ, kwiat dwoiaki, álbo biały, álbo żołty.

DE NARCISSE. Narciſſinus, a, um. *Plin.* NARCYZOWY, Narcyzowa. *Huile de narciſſe.* Narciſſinum oleum, i, neut. *Plin.* *Oleiek narcyzowy.

NARCOTIQUE, adject. maſc. & fœm. terme de Médecine, (*Qui a la vertu aſſoupiſſante ou d'endormir.*) Torporem inducens, entis, omn. gen. *Plin.* Soporifer, fera, ferum. *Stat.* USYPIAIĄCY, ſen, ſpanie ſprawuiący.

NARD, ſubſt. maſc. (*Plante qu'on appelle autrement Aſpic d'outre-mer, qui croiſt dans les Indes, dont on fait d'excellent parfum.*) Spica nardi, æ, fœm. *Plin.* SPIKANARD ziele z ktorego kwiatkow Oleiek bardzo pachnący robią ktory wſzyſtkie Zybety, piżma, ambry wonnością ſwoią záćmia.

NARD, (*Excellent parfum.*) Nardus, i, fœm. Nardum, i, neut. *Horat. Plin.* SZPIKANARD olejek bardzo przedni.

NARD *Celtique*, (*qui vient des Alpes.*) Saliunca, æ, f. *Plin.* NARDUS gorny, ziele ſkalnik.

DE NARD. Nardinus, a, um. *Plin.* NARDOWY. *Parfum de nard.* Nardinum onguentum. *Plin.* *Oleiek nardowy.

NARGUE, mot populaire, qui ſe dit dans cette expreſſion, *Faire nargue à quelqu'un,* (*Luy inſulter, ſe mocquer de luy.*) Apolectimare, (o, as, avi, atum, are.) act. acc. *Petr.* SZYDERSTWO ſtroić, ſzydzić z kogo.

NARINE, ſubſt fœm. (*Ouverture du nez.*) Naris, is. f. *Cic.* Nares, ium. NOS nozdrza w noſie dziurki.

Reſpirer quelque odeur par les narines. Ducere ſuccum naribus. *Cicer.* Odorem trahere naribus. *Phæd.* Wąchać co pachnącego brać zápach iáki przez nozdrza

NARNI, (*Ville d'Italie en Ombrie ſur le fleuve Nera.*) Narnia, æ. f. NARNIA Miaſto Włoſkie w Umbryi.

NARRATIF, m. NARRATIVE, f. (*Qui appartient à la narration.*) Quod ad narrationem ſpectat. OPOWIEDZ opowiadanie.

NARRATIVE, ſubſt. f. (*La maniere de raconter.*) Narrandi facultas, atis, f. POWIPSC.

NARRATION, ſubſt. f. (*L'action de raconter.*) Narratio, onis, f. *Cic.* POWIESC powiadanie. *Petite narration.* Narratiuncula, æ, f. *Quint.* *Powiaſtki.

NARRER, V. act. (*Raconter, faire le recit d'une choſe.*) Narrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* POWIADAC opowiadać.

NASEAUX, ſubſt. m. plur. (*Les narines aux animaux.*) Nares, ium. *Virg.* NOZDRZA u bydląt ſapki.

NASITORT, ſubſt m. (*Creſſon.*) Naſturtium, ii, neut. *Cic.* RZEZUCHA.

NASSE, ſubſt f (*Inſtrument fait d'oſier à prendre du poiſſon.*) Naſſa, æ, f. *Cic.* WIĘCIERZ ná ryby.

ON DIT figurément, *Donner dans la naſſe, dans le piege.* Induere ſe in laqueos. *Cic.* Inducere ſe in captiones. *Cicer.* WPASC w więcierz w łapkę w ſidło. *Je ne ſuis pas d'avis de donner la naſſe* Nunquam ex iſtâ naſſâ eſcam petã. *Plaut.* *Nie nie muie ro ſidło nie wpadnę iá wuie.

NATAL, m. NATALE, fem. adject. (*Qui regarde la naiſſance.*) Natalis & hoc le. *Hor.* Natalitius, a, um. *Cic.* URODZONY RODOWITY właſno-rodny. Oyczyſty. *Le pays natal* Patria, æ, f. *Cic.* Solum natale, o. *Ovid.* Patria, æ, f. *Cic.* *Rodowity kray oyczyſty. *L'heure natale* Hora natalis *Hor.* *Godzina urodzenia.

NATIF, m. NATIVE, f. (*Né d'un lieu.*) Natus. Ortus, a, um. *Cic.* RODEM ſkąd. *Il eſtoit natif de Paris, de Rome.* Ortu Pariſinus fuit, civitate Romanus. *Rodem z Paryża, z Rzymu.

(*Né, natif,* eſt une expreſſion populaire & baſſe; on dit mieux *Il eſt de Paris, de Rome, d'Orleans, de Lyon.*) To słowo *natif* nie mowi ſię w francuſkim *rodem* ále tylko bez tego słowa *rodem* mowią z Paryża, z Rzymu z *Orleans* u Lugdunu &c.

NATION, ſubſt. f. (*Nom collectif qui ſe dit d'un grand peuple.*) Natio, onis, f. Gens, *genit* gentis, f. *Cic.* NAROD rodzay. *Macedonien de nation.* Natione Macedo. *Plin.* *Rodem z Macedonii.

NATION ſe dit auſſi dans Ciceron, pour *Une certaine ſorte de gens.* PEWNY Rodzay ludzi. *Il y a à Rome une certaine nation de gens qui ſont les bons valets.* Eſt ardelionum quædam Romæ natio, *Phæd.* *Znayduie ſię w Rzymie pewny rodzay ludzi nárręnych. *Tous les brigueurs de charges, La nation des Brigueurs.* Tota natio candidatorum. *Rodzay ludzi proſzakow co ſię o wſzyſtko ſtaraią o wſzyſtko proſzą co tylko u dworu wakuie.

NATIONNAL, m NATIONNALE, f. (*D'une nation.*) Ad nationem pertinens, entis, omn. gens OYCZYSTY rodowity. *Les noms nationnaux ou des nations.* Nationum nomina, um. n. plur. *Jmiona názwiſka narodow. *Concile nationnal,* (*Aſſemblée des Eveſques d'une nation.*) Concilium nationale, (*mot conſacré.*) *Zbor Synod Narodu iákiego a oſoboa zgromadzenie duchowieńſtwa y Biſkupow w ſwoim Metropolity.

NATIVITE', ſubſt. f. (*Naiſſance.*) Nativitas, atis, fœm. Dies natalis, *genit.* diei natalis, m. *Vlp. Val. Flacc.* URODZENIE narodzenie.

NATIVITE', (*en Aſtrologie judiciaire.*) Geneſis, is, ou eos, fem. Nota mathematicis geneſis, f. *Mart.* Genitura, æ, fœm. *Suet.* Naſcentia, æ, fœm. *Var.* KONSTELACYA narodzenia czyiego aſpekt; godzina narodzenia u Aſtrologow.

NATOLIE, (*Anciennement l'Aſie Mineure, Province de la Turquie en Aſie*) Aſia Minor, *genit.* Aſiæ Minoris, fœm. NATOLIA Prowincya Azyi Tureckи

NATTE, ſubſt. f. (*Tiſſu fait de jonc ou de paille.*) Matta, æ, f. *Ovid* Teges, etis, f. *Colum.* Storea, æ, f. (Storia *ſelon Voſſius*) *Caſ.* ROGOZA mata ſłomiana lub ſitowiana, plecnia

PETITE NATTE. Tegeticula, æ, f. ROGOSZKA máła plecionka.

NATTIER, ſubſt. m (*Qui fait de la natte.*) Mattarum ou tegetum ou ſtoreatum opifex, icis, m. Mattarius, ii, maſc. ROGOZNIK co rogoże, maty robi.

NATTER, V. act. (*Faire couvrir de natte.*) Storeâ tegere, (go, gis, xi, ctum.) act. acc. MATAMI nákrywać.

NATTER *des cheveux,* (*les treſſer.*) Texere crines, (texo, is, xui, xtum) act. ZAPLATAC włoſy.

NATURALISER, V. act. (*Accorder à un étranger les privileges d'un habitant naturel d'un païs ou des Regnicoles, comme l'on parle dans le droit.*) Peregrinum aliquem jure incolarum alicnius regni donare. Alicui impertire incolarum jura. JNDYGENAT dać; do Jndygenatu przypuścić.

ON LE DIT figurément (*des choſes.*) *L'uſage a naturaliſé pluſieurs mots comme Latins.* Uſus multa verba recepit. Uſu recepta ſunt multa verba ut Latina. ZWYCZAY wiele słow wprowadził y między oyczyſte przypuścił á zá ſwoie przyiął. *Les vices ſont naturaliſez en nous par la couſtume.* Vitiorum in nobis velut naturam effecit conſuetudo. Conſuetudinec

tudine quasi innata nobis vitia videntur. *Wyſtępki w nas ſię wradzaią zá zwyczaiem zá nałogiem.

NATURALISTE, ſubſt. m. (*Phyſicien, qui s'applique à conſiderer la nature des choſes.*) Phyſicus, i, m. Speculator, venatorque naturæ. Inveſtigator rerum naturalium, *genit.* oris, m. *Cic.* NATURALISTA Filozof co przyrodzenia dochodzi rzeczy wſzelkich.

NATURALISTE, (*Auteur qui traitte des choſes naturelles.*) Naturalis hiſtoriæ ſcriptor, m. NATURALISTA ten co o przyrodzeniu rzeczy wſzelkich piſze.

NATURALITE', ſubſt. fem. (*Lettres de naturalité que le Roy accorde aux étrangers, pour pouvoir jouir des droits des Regnicoles.*) Regium diploma, quo jus incolarum regni, extraneis conceditur. JNDYGENAT. Przywiley prawo ná Jndygenat.

NATURE, ſubſt. f. (*La maſſe du monde & l'aſſemblage de tous les eſtres.*) Natura, æ, f. Rerum natura. Rerum univerſitas, atis, f. *Cic.* PRZYRODZENIE świat ten cały *z* żywiołami y Jſtotami wſzyſtkiemi y rzeczami. *Natura.*

NATURE, (*qui comprend les eſtres créés & incréés.*) Natura, æ, f. PRZYRODZENIE ták ſtworzonych iáko y nieſtworzonych rzeczy. **La nature divine.* Natura divina. *Przyrodzenie Jſtotność Boſka. * *L'humaine.* Humana natura. *Przyrodzenie ludzkie. * *Des Anges.* Angelorum natura. *Aniołow.

NATURE *de chaque eſtre en particulier,* (*Les qualitez naturelles, ce qu'on a de nature, ſoit bien ou mal.*) Natura, æ, f. Ingenium, ii, n. NATURA przyrodzenie każdego z oſobna właſności przyrodzone dobre álbo złe.

NATURE, (*Les parties naturelles des animaux, qui ſervent pour la génération.*) Natura, æ, f. Naturalia, ium, n. pl *Cic Colum.* Naturale, is, neut. *Celſ.* NATURA członki przyrodzone zwierząt bydląt ludzi.

NATURE, (*Sorte.*) Genus, *genit.* generis, n. *Cic.* GATUNEK rodzay. **Il compoſe d'ordinaire des harangues de cette nature.*) Id genus orationum ſolet ſcribere. *Cic.* * Zwyczaynie on tákie rzeczy piſze.

NATURE ſe dit proverbialement en ces phraſes, *L'accouſtumance eſt une autre nature.* Conſuetudine quaſi altera efficitur. *Cic.* NATURA przyrodzenie nałog nawyknienie czego ieſt to drugie przyrodzenie.

NATUREL, m. NATURELLE, f. adiect. (*Qui concerne la nature.*) Naturalis & hoc le. *Cic.* PRZYRODZONY PRZYRODZONA. **La loy naturelle.* Lex naturalis. *Cicer.* *Prawo przyrodzone. * *La chaleur naturelle.* Calor vitalis. *Cic.* *Ciepło przyrodzone. **L'hiſtoire naturelle.* Hiſtoria naturalis *Plin.* *Hiſtorya o przyrodzeniu rzeczy rożnych.

NATUREL ſe dit auſſi (*de ce qui eſt produit par la nature & eſt oppoſé à factice.*) PRZYRODZONY nie robiony nie wymyślny. * *Une beauté naturelle.* Naturalis & non fucata forma. *Uroda piękność przyrodzona. **Mouvement naturel.* Motus naturalis. *Poruſzenie wrodzone.

HOMME *naturel.* Homo candidus ac ſimplex. Homo minimè malus. Sine fuco & fallaciis. CZŁOWIEK ſzczery rzetelny.

Se rendre une choſe naturelle. Naturam alicujus rei ſibi facere *Quint.* Przywyknąć do czego.

NATUREL, (*oppoſé à Legitime.*) comme *Un fils naturel,* (*qui eſt bâtard.*) Naturalis filius. *Aſcon. Ped. Suet.* Spurius, ii, m Nothus, i, m. BĘKART. **Une fille naturelle.* Naturalis filia Notha, æ, f. *Quint.* *Bękartka.

NATUREL ſe dit auſſi (*de ce qui eſt libre, aisé, & point forcé.*) Naturalis. Liber, era, erum. PRZYRODZONY dobrowolny nie przymuſzony. **Cet orateur a l'action belle & naturelle.* In hoc oratore geſtus eſt naturalis & venuſtus. *Przyrodzony má ieſt ten mowca nie przymuſzony. **Son diſcours eſt naturel & fort coulant.* Illius oratio naturalis eſt & liberè fluens. *Wrodzona wymowa nie przymuſzona áni wytworna áni wymyślna ale przez ſię ſama płynąca. * *Les vers de ce Poëte ſont fort naturels.* Hujus Poëtæ verſus ex benignâ & divite ingenii venâ fuſi *ou* nati ſunt. *Wierſz płynący nie przymuſzony.

NATUREL, (*Qui n'eſt point falſifié.*) Naturalis. Non fictus. Non fucatus, a, um. SZCZERY ſamo przez ſię nie fałſzowany

NATUREL, ſubſt. m. (*Inclination naturelle de l'homme.*) Natura, æ, f *Cic.* Indoles, is, f. Ingenium, ii, neut. *Cicer.* PRZYRODZENIE ſkłonność wrodzona w ludziach. **Un bon naturel.* Natura optima. *Cic.* Bonum ingenium. *Ter.* Egregia indoles. *Cic.* *Przyrodzenie dobre. **Doux de ſon naturel.* Naturâ leniſſimus. Natus animo leni. *Cic.* *Przyrodzenia łaſkawego. **Naturel ſombre & melancholique.* Natura triſtis & recondita. *Cicer.* *Przyrodzenie ciche ſkryte ponure. **Mauvais naturel.* Malevolens ingenium. *Plaut.* *Złe ladaiákie przyrodzenie. **Je ne puis point changer de naturel.* Non poſſum immutari. *Ter.* *Nie mogę przyrodzenia odmienić przerobić ſię. **Connoiſtre le naturel d'une perſonne.* Ingenium alicujus noſcere. *Ter.* *Znać przyrodzenie ſkłonności czyie áńáć czyią naturę. **Revenir, retourner à ſon naturel.* Immigrare in ingenium. *Plant.* Ad ingenium redire. Ad ſe & ad ſuos mores redire. *Cicer.* *Wracać do ſwego. **Il ne faut jamais forcer ſon naturel.* Nihil faciendum invitâ Minervâ. *Horat.* Non eſt belligerandum cum genio ſuo. *Plaut.* *Nie trzeba nigdy ſię przymuſzać nad przyrodzenie.

AVOIR *bien du naturel & de la diſpoſition pour une choſe,* comme *Ciceron a plus de naturel que Demoſthene.* Plus in Cicerone naturæ eſt, quàm in Demoſthene. *Quint.* Curæ plus in Cicerone, in Demoſthene naturæ. *Quint.* MIEC wielką ſpoſobność przyrodzoną do czego iáko w Cyceronie więcey przymiotu wrodzonego było do wymowy niż w Demoſteneſie

TENIR, *Peindre un portrait au naturel* ou *d'après nature.* Reddere imaginem alicujus veritati & naturæ proximam. Reddere aliquem ad vivum. Exprimere aliquem. Effingere graphicè formam alicujus. *Cic.* Imagines indiſcretæ ſimilitudinis pingere. *Plin.* ZYWY obraz co do podobieńſtwa iákby ná żywego patrzył odmalować.

LES NATURELS *d'un pays,* (*Ceux qui ſont nez d'un pays.*) Indigenæ, arum, com. gen. *Cicer.* RODOWICI urodzeni w iákim kraiu rodacy.

NATURELLEMENT, adverb. (*Par nature.*) Naturaliter. adverb. Naturâ. ablat. *Cic.* Z PRZYRODZENIA náturalnie.

NATURELLEMENT. Secundùm naturam. Naturaliter. *Cicer.* *Quint.* WEDŁUG przyrodzenia zá przyrodzeniem ſzczerze po proſtu rzetelnie. **Parler fort naturellement.* Secundùm naturam dicere. *Cic.* *Mowić bardzo rzetelnie.

NAVAL, maſc. NAVALE, fœm. (*De mer.*) Navalis & hoc le. *Cicer.* MORSKI okrętowy. **Armée navale,* ou *ſur mer, Une flotte.* Claſſis, is, fœm. *Caſ.* *Woyſko wodne okrętowe. **Combat naval* ou *ſur mer.* Pugna navalis *Cic.* Prælium navale. *Quint* Certamen navale. *Virg.* *Woyna bitwa potyczka okrętowa ná morzu.

LA NAVARRE, (*Royaume en Europe dont la capitale eſt Pampelune.*) Navarra, æ, f. NAWARRA Kroleſtwo ktorego głowne miaſto Pampelona.

NAVARROIS, m. NAVARROISE, f. (*Qui eſt de la Navarre.*) Navarræus, a, um. NAWARCZYK, Nawarka, z Nawary.

NAUCHER, maſc. vieux mot pour dire *Patron d'un vaiſſeau.* Navarchus, chi, maſc. Navicularius, ii, maſc. Nauclerus, i, maſc. *Cicer. Plant.* SZYPER Rotman ſtarſzy okrętowy álbo ná ſtatku iákim.

NAVET, ſubſt. m. (*Sorte de racine.*) Napus, i, m. *Colum.* RZEPA.

NAVETIERE, ſubſt. f. (*Champ où on a ſemé des navets.*) Napina, æ, f. *Colum.* RZEPISKO ugor.

NAVETTE, ſubſt. fœm. (*Petite graine qu'on donne aux oiſeaux, & dont on fait de l'huile.*) Napum, i, n. RZEPNIK Rzepnica ſiemię dla ptaſtwa y ná oley.

NAVETTE, (*Outil de tiſſerand.*) Radius, ii, maſc. *Virg.* CZOŁNEK tkacki cewka ktorą nici rozwodzi.

NAVETTE *à mettre de l'anciennes,* (*dont on ſe ſert dans l'Egliſe.*) Cymbum turarium, i, n. ŁODKA ná kadzidło Kościelna.

NAUFRAGE, ſubſt. m. (*Briſement de vaiſſeau ſur mer, qui arrive par la tempeſte & par les écueils.*) Naufragium, ii, neut. *Cic.* POTOP náwy rozbicie zátonienie zálanie pogrążenie ná dno rozbicie okrętu tonienie utonienie zátopienie. **Faire naufrage ſur mer.* Naufragium facere. Naufragio perire. *Cicer.* Navem frangere. *Plaut. Cicer.* *Utonąć ná morzu zátonąć.

NAUFRAGE ſe dit figurément (*du débris de la fortune, du renverſement de ſes affaires.*) Naufragium, ii, neut. *Cicer.* ROZBICIE *niewłaśnie* co do fortuny ſzczęścia powodzenia. **Il y a des gens heureux qui font fortune dans leur naufrage.* Felices multi, qui è naufragio pulchriores, ditioreſque emergunt.

gunt. *Są ludzie ták ſzczęśliwi że y w upadku ſwoim rosną. *Sa gloire a fait naufrage.* Naufragium gloria fecit. *Cicer.* Stracił aginął ná ſławie.

ON DIT proverbialement, *Faire naufrage au port.* Impingere in portu. *Quint.* U BRZEGU utunąć.

NAVIGABLE, adject. maſc. & fœm. (*qui ſe dit des rivieres ſur leſquelles on peut naviger.*) Navigabilis & hoc le. *Liv.* ZEGLOWNY, ſpuſtny o rzekach muwiąc po ktorych ſtatki y okręty ſpuſzczać można. *Qui n'eſt pas navigable* Innabilis & hoc le *Liv. Ovid.* * Nieżeglowny nieſpuſtny rzeka ktora nie ma donoiney wody dla ſtatkow lub okrętow.

NAVIGATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui navige.*) Navigans, antis, omn. gen. ZEGLARZ.

(Mot rare & qui ne ſe dit qu'en raillant.) Słowo Francuſkie nieużywane chyba ná śmiech pływacz.

NAVIGATION, ſubſt. fœm. (*L'action de naviger*) Navigatio, onis,f. *Cic.* ZEGLOWANIE żegluga. **Navigation de long cours.* Longa navigatio. Longinqua navigatio. *Cicer.* *Dlnga żegluga. **Faire une heureuſe navigation.* Proſperè navigare. Secundum curſum tenere. *Cic.* Proſpero curſu navigare. Secundis ventis curſum tenere. *Cic.* *Szczęśliwie odp awić żeglugę.

NAVIGATION, (*La ſcience de la marine.*) Nauticarum rerum ſcientia,æ,f. *Cic.* NAUKA żeglarska.

NAVIGER, V. neut. (*Aller ſur mer.*) Navigare, (go, as, vi, atum.) neut. *Cic.* Ambulare maria. *Virg.* ZEGLOWAC po morzu.

Naviger heureuſement. Expeditè navigare. Zeglować ſzczęśliwie. **Sans avoir envie de vomir.* Sine nauſeâ. *Cicer.* *Bez nudności y zwiianin ſię ná żołądku.

NAVIRE, ſubſt.m. (*Vaiſſeau.*) Navis, is,f. Navigium, ii, neut. OKRĘT. **Navires qui vont de conſerve ou de compagnie.* Confederatæ naves. Sociæ naves. *Okręty ſpraymierzone ałączone, ſtowarzyſzonych kilka okrętow razem płynących. **Navire de charge, ou Navire marchand.* Navis unearia. *Caſ.* *Okręty kupieckie ładowne towarami. **Navires à voiles & à rames.* Actuariæ naves, f.pl. *Caſ.* Actuaria navigia, n. pl. *Okręty ſtatki o żaglach y wioſłach. **Navire de pirate ou d'armateur.* Prædatoria navis. *Liv. ou* piratica. *Quint.* *Okręty barki aboieckie rozboynicze. **Navires qui vont à la découverte.* Navigia ſpeculatoria. *Caſ.* * Okręty podiazdowe. **Navire de peſcheur.* Navis piſcatoria. Piſcatorium navigium. *Quin.* * Okręty rybołowow morſkich. **Navires à tranſporter des vivres.* Naves annotinæ *ou* frumentariæ. *Caſ.* *Okręty prowiantowe. **Navire de trois cens tonneaux.* Navis quæ metretas trecentas vehit. *Plaut.* *Okręty ná trzyſta beczek trzymaiące.

Faire, fabriquer, conſtruire des Navires. Ædificare ou conſtruere naves. *Cic.* Okręty robić budować okręty. **Equiper un navire.* Armare *ou* adornare navem. *Caſ. ou* inſtruere. *Virg.* *Oporządzić okręty.

DE NAVIRE Navalis & hoc le. *Cic.* OKRĘTOWY.

NAULAGE, ſubſt m. (*Le prix qu'on paye pour le paſſage au maiſtre d'un vaiſſeau*) Naulum,i, neut. *Juv.* Vectura, æ, fœm. *Petr.* OKRĘTNE przewoźne zápłata od náięcia okrętu,álbo mieyſca w nim,dla przeprawy,álbo płynienia do kąd. **Faire le naulage ou la profeſſion de mener par mer.* Naviculariá facere. *Cic* *Przewoźnikiem być,ſtiſem żeglarſką ſię bawyć.

NAUMACHIE, ſubſt.f. (*Spectacle où l'on repreſentait un combat naval.*) Naumachia,æ, fœm. *Suet.* BITWA woienna morſka lub wodna igrzyſkowym widowiſkiem okazana.

NAVRER, V. act. (*Bleſſer.*) ne ſe dit plus que dans cette phraſe au figuré, *Il a le cœur navré de douleur.* Cor dolore ſaucium gerit. PRZERAZONY rażony raniony ſłowo to Francuſkie iuż ſię nie muwi procz tey expreſſyi náſtępuiący właſnie: ma ſerce wſkroś przeięte żalem zranione przerażone

NAUSE'E, ſubſt. fœm. (*Envie qu'on a de vomir.*) Nauſea, æ, fœm. *Cicer.* CKLIWOSC nudność zwiianie ſię ná żołądku chęć do zrzucania. * *Arreſter la nauſée.* Fluentem nauſeam coercere. *Horat.* Inbibere nauſeam. *Plin.* Diſcutere nauſeam. *Calum.* *Uſpokoić ckliwości zwiania nudności.

NAUTONNIER, ſubſt. maſc. (*Matelot.*) Nauta, æ, maſc. *Cicer.* Navita, æ, maſc. *Terent.* FLIS Maydek Matlot

NAY, *ou* NE', maſc. NAYE, *ou* NE'E. fœm. part. paſſif *du Verbe* NAISTRE. Natus. Ortus, a, um. *Cicer.* URODZONY, URODZONA, Zrodzony, zrodzona. **Nouveau né.* Recens natus. *Nowo urodzony potomek. **Nés d'une meſme ventrée.* Uno partu editi. Fratres gemini. *Bliźnięta iednym płodem wydani na świat razem z łągu iednego *Aveugle né* Naturâ cæcus *Slepy od urodzenia. **Mort né.* Natu mortuus. *Nieżywy płod.

NAZARDE, ſubſt. fœm. (*Chiquenaude.*) Strictus acutuſque articulus. SZCZUDŁEK, Szczudłka w nos. **Je luy donnay une nazarde.* Stricto acutoque articulo naſum percuſſi. *Petr.* Talitrum intuli illi. * Dałem mu ſzczudłka w nos.

NAZARETH, (*Ville de Judée.*) Nazarethum, i, neut. NAZARET Miaſto Judzkie.

NAZAREEN, (*Qui eſt de Nazareth.*) Nazarenus,a,um. NAZARETANIN, Nazaretanka.

NE', (*Qui tire ſa naiſſance de perſonnes illuſtres.*) Patre claro natus *Horat.* URODZONY zácnego urodzenia. **De grand lieu, d'une grande familie.* Natus genere nobili, *ou* ſummo loco ac genere. * Zácnie urodzony. **Né ſous une malheureuſe planette.* Malè volente genio natus. *Plaut* Diis iratis natus. *Phed.* *Pod nieſzczęśliwą płanetą urodzony.

NE'. (*Propre pour les choſes.*) Rebus *ou* ad res natus. Urodzony ſpoſobny do czego. **Né pour l'eloquence.* Ad dicendi facultatem natus. *Cic.* *Urodzony mowca. **Pour les lettres* Natus litteris. *Cicer.* *Do nauk. **Pour la guerre.* Ad bella natus. *Ovid ou* ad arma. *Cic.* *Urodzony żołnierz. **Je ſuis né pour avoir du mal.* Ingenio egregio natus ſum ad miſeriam. *Ter ou* ferendis miſeriis. *Ter.* *Nie urodziłem ſię ná świat tylko ná ſamo nieſzczęście. **Un jeune homme bien né.* Benè ingenia tus adoleſcens. *Plaut.* * Młody człowiek piękney nadziei. **Mal né.* Malè ingeniatus. *Plaut.* *Młody człowiek złey nadziei ktoremu dobre nie patrzy z oczu.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme eſt né coëffé,* (*quand toutes choſes luy ſuccedent heureuſement.*) Natus felix, cui omnia ſuccedunt ſub manus, quidquid tangit, creſcit. *Petr.* W CZEPCU ſię rodził ſzczęśliwy wewſzyſtkim. **Celuy qui eſt né malheureux, l'eſt encore après ſa mort.* Qui natus infelix,illum poſt obitum perſequitur dura fati miſeria. *Phæd.* *Kto ſię nieſzczęśliwym urodził, ten y po śmierci nie ma pokoiu.

NE, (*Particule négative, qui ſe met d'ordinaire entre le Nominatif & le Verbe.*) Non. Nequaquam. Neutiquam. Haud. NIEMASZ nie ieſt, nie. **Il n'eſt point d'homme au monde ſi ſauvage.* Nemo omnium tam eſt immanis. *Cicer.* *Nie maſz ná świecie ták dzikiego człowieka. **Je ne crois pas qu'il faille que vous l'accompagniez.* Huic te ſocium neutiquam puto eſſe oportere. *Cic.* *Nierozumiem aby potrzeba było żebyś go odprowadzał.

NE, devant *ou* après *Perſonne, nul, aucun.* Nullus, a, um *genit.* nullius. *dat.* nulli. NIKT nie nic. **Je ne ſuis d'aucun party.* Nullius partis ſum *Cic.* Nullius partes ſequor. *Zadney ſtrony nie ieſtem. **Je ne veux rien.* Nihil volo. *Nie uiechcę.

NE, devant un Imperatif. *Ne niez pas cela.* Ne nega. *Ter.* NIE zápieray ſię tego. * *Va, ne jure point, je te crois aſſez.* Abi, ne jura, ſatis credo *Plaut* *Idź day pokoy nieprzyſięgay niekluiy ſię wierzę ci cale. **Ne faites pas tant le mauvais,* Ne ſævi tantopere *Ter.* *Nie ták ſię bardzo dąſay.

NE, (*dans les Interrogations directes ou indirectes.*) Nonne? Nunquid? An ne? *Cic.* A czy nie?

N'y a-t-il rien de nouveau? Nunquidnam novi? *Cic.* (*on ſous entend,* eſt.) A czy nie maſz nic nowego? **N'y a-t-il perſonne icy?* Nunquid hic eſt aliquis? *Ter.* A czy nie ma tu kogo? **N'ay je pas dit que cela arriveroit?* An non dixi hoc eſſe futurum? *Ter.* *A czy nie mowiłżem że ták będzie. **Vous ne vous appercevez pas qu'on a découvert vos deſſeins?* Patere tua conſilia non ſentis? *Cicer.* *A czy nie widziſz że odkryto twoie zámyſły że ſię wydały twoie imprezy.

Si je ne me trompe. Niſi me animus fallit. *Ter.* Jeżeli ſię nie mylę.

J'ay moins dit que je ne voulois. Minus dixi, quàm volui. *Plaut.* Mniey-em powiedział mniey-em rzekł niż należało.

NE'ANT, ſubſt. maſc. (*Le rien.*) Nihilum, i, neut *Cic.* NIC. **Eſtre réduit dans le néant.* In nihilum interire. *Cicer.* *W niwecz być obrocony. **Toutes choſes viennent du néant, & retournent dans le néant.* Ex nihilo cuncta oriuntur, & in nihilum recidunt *ou* recidunt. *Cicer.* In nihilum omnia intereunt. *Wſzyſtko wyſzło z niczego y w nic ſię obraca.

NE'ANT ſe dit au figuré (*de ce qui eſt peu eſtimé & peu conſidérable.*) *Un homme de néant.* Homo nihili. *Var.* Ho

mo nullo numero. Nullius pretii. Homo nauci *ou* trioboli. *Cicer Plaut.* Homo trium caunearum. *Petr.* NIC warte nic dobrego ladaco zánic. **Des choses de néant.* Res nihili *ou* nullius pretii Gerræ, arum, fœm. plur. *Plaut.* * Ni-to ni-owo ladaco nic warte rzeczy. **Se mettre en colere pour néant pour rien.* De nihilo irasci. Leves iras gerere. *Terent.* *Gniewać się o ladaco.

ON DIT au Palais, *Mettre une procedure au néant.* Cognitionem circumducere *ou* rescindere *ou* indocere. *Cic. Ulp.* SKASSOWAĆ process. **La Cour a mis l'appellation & ce dont est appel au néant.* Acta omnia causæ Curia cum provocatione circumscribenda *ou* inducenda censuit. Curia facta infecta fecit. *Skassował apellacyą sąd.

NE'ANTMOINS, (*on prononce & on écrit fort bien* NE'ANMOINS.) (*Adverbe de correction.*) Nihilominus. Nihilotamen minus. Nihilo secius. *Cæs.* Tamen. Attamen. *Cæs.* JEDNAKZE, przecięsz, postaremu.

NE'BULEUX, m. NE'BULEUSE', f. (*se dit du temps & de l'air, lorsqu'il est obscurcy de nuages, qu'il n'est pas clair, ni serein*) Nebulosus. Nubilus, a, um. *Plin. Cic.* POCHMURNY, Pochmurna pogoda, ná dworze mglisty czas.

Il fait un temps nébuleux. Nubilat aer. *Var. ou* obnubilat. *Stat.* Nebulosus est aer. *Plin.* Mglisto pochmurno iest ná dworze, chmurzy się.

NE'CESSAIRE, adj. m. & f. (*Qui arrive nécessairement.*) Necessarius, a, um. *Cic.* KONIECZNY.

Il est nécessaire, Il faut nécessairement que. Necessarium est. Necessum est. Necesse est. Oportet. *Cic.* POTRZEBA koniecznie trzeba.

NE'CESSAIRE signifie aussi (*dont on a besoin, & dont on ne sçauroit se passer.*) Necessarius, a, um. *Cic.* POTRZEBA co tylko iest potrzebnego bez czego się nie obeydzie.

NE'CESSAIRE, subst. m. *pour* LE BESOIN *de la vie* Quæ ad victum sunt necessaria. *Cic.* Vitæ necessaria, n. pl. Quæ od usus vitæ sunt necessaria. *Cic.* POTRZEBY do życia. **Qui a le nécessaire ne doit rien souhaiter davantage.* Cui contigit quod satis est, hic nihil optet amplius *Hor.* *Kto ma co mu potrzeba do życia, więcey niech nie pragnie.

NE'CESSAIREMENT, adv. (*De nécessité, par nécessité.*) Necessariò. Necessariè. adv. *Cic.* KONIECZNIE.

NE'CESSITE', subst. fœm. (*Cause nécessaire, le destin.*) Necessitas, atis, fœm *Cicer.* Dura fati necessitas *Horat.* Fatalis necessitas *Cicer.* POTRZEBA wyrok konieczność zrządzenie nieuchybne.

NE'CESSITE' se dit aussi relativement *ou* conditionnellement, (*Obligation, contrainte.*) Necessitas, atis, f. Necessitudo, inis, f *Cic.* POTRZEBA mus przymus. **Obéir à la nécessité.* Servire necessitati *Cic.* *Słuchać co każą. **La nécessité me contraint.* Subigit necessitas, *Plaut.* Me necessitas cogit *Cic.* *Potrzeba mię przymusza.

NE'CESSITE', (*Besoin, diséte, pauvreté, indigence.*) Necessitas, atis, f. Inopia, æ, f. Egestas, atis, f. *Cic.* POTRZEBA niedostatek nędza ubostwo

Il l'a secouru dans sa nécessité. Multum illius inopiam levavit. *Cicer.* Podał mu rękę w potrzebie. **Il est réduit à la derniere nécessité, Il est dans la derniere nécessité.* Summâ rerum inopiâ premitur *ou* urgetur. Incessit eum gravis inopia *Salust.* In summas rerum angustias devenit. *Cicer.* *Do ostatniego ubostwa przyszedł.

NE'CESSITEZ au plurier se dit dans le familier, (*à l'égard des fonctions naturelles, & du besoin qu'on a de les soulager.*) comme *Aller à ses nécessitez ou aux grands besoins.* Ad requisita naturæ secedere. *Salust. ou* ire. *Quint.* POTRZEBA co do przyrodzenia, wyprożnienia przyrodzonnego, oáprzykład Iść ná potrzebę wielką, ná potrzebę mnieyszą ná wielki ná mały stolec. **S'il vous vient de plus fortes nécessitez, il y a un lieu là dehors où tout est préparé pour vous recevoir, c'est à dire de l'eau, une chaise percée, & le reste des petites propretez.* Si quid plus venit, omnia foris parata sunt; aqua, lasanum, & cætera minutalia. *Petr.* *Jeżeliby ci było potrzeba, iest tu mieysce ze wszystkiemi wygodami, to iest woda stolec, y insze mnieysze ochędożki w tey mierze.

DE NE'CESSITE', (*Nécessairement.*) Nécessariò. adv. KONIECZNIE.

ON DIT proverbialement, *La necessité n'a point de loy, contraint la loy.* Ubi necessitas, ibi nulla lex. Datur necessitati venia. *Cic.* POTRZEBA nie ma prawa. **Faire de nécessité vertu, s'évertuer contre la mauvaise fortune.* * o Potrzeby cnotę uczynić.

NECESSITER *quelqu'un*, V. act. (*Le contraindre nécessairement de faire une chose.*) Aliquem ad aliquid cogere, (go, gis, coëgi, coactum.) *ou* adigere. *Cic.* PRZYMUSZAC kogo.

NE'CESSITEUX, m. NE'CESSITEUSE, f. mot populaire, (*Qui est dans le besoin.*) Egens, entis, omn. gen. Egenus, a, um. Inops, omn. gen. *Cic. Voyez* PAUVRE. POTRZEBUIĄCY, potrzebny potrzebna ubogi uboga.

NE'CROMENCE, *ou* NE'CROMANCIE, subst. f. (*L'art par lequel on communique avec les démons*) Vaticinatio evocatis defunctorum umbris, *genit.* onis, f. Divinatio per mortuos. *Cic.* Umbrarum inferorumque colloquia. *Plin.* Divinatio quæ fit evocatis & consultis manibus. Necromantia, æ, f. (*mot grec*) CZARY CZAROWNICTWO.

NE'CROMANTIEN, m. NE'CROMANTIENNE, f. Qui *ou* quæ evocat manes defunctorum vitâ. Qui manes *au* animas mortuorum elicit. Qui animas è sepulchris excit. *Hor. Virg.* Necromanticus, a, um. (*mot grec.*) CZAROWNIK CZAROWNICA.

NECTAR, subst. m. (*Le breuvage des Dieux, selon la fable.*) Nectar, aris, n. *Cic.* NEKTAR słodycz napoy niebieski według baiek.

DE NECTAR. Nectareus, a, um. *Ovid.* NEKTAROWY.

LA NEF *d'une Eglise.* Navis, fœm. Prior pars templi, fœm. CHOR kościelny.

NEFLE, subst. f. (*Fruit du néflier.*) Mespilum, i, neut. *Plin* NIESPLE orzechy wodne.

NEFLIER, subst. m. (*Arbre qui porte des nefles.*) Mespilus, i, f. *Plin.* NIESPLIK orzech wodny drzewko czyli chruścina.

NE'GATION, subst. f. (*Action de nier.*) Negatio, onis, f. Negantia, æ, f. *Cic.* PRZECZENIE sprzeciwianie się.

ON DIT (*d'un homme severe & rebarbatif.*) qu'*Il a un visage négatif*, qu'*Il refuse tout & ne fait aucune grace.* Ingratiâ fronte negat omnia. *Prop.* Adversus animus gratiæ. *Quint.* SPRZECIWNY człowiek, odraża od siebie.

NE'GATIVE, subst. fœm. *L'un est pour l'affirmative, & l'autre pour la négative.* Unus ait, alter negat. *Plaut.* JEDEN zá drugi, przeciwko. **Je tiens l'affirmative, & vous la négative.* Aio ego, tu negas. *Cic.* *Ja trzymam záтą stroną, á ty zá przeciwną. **L'opinion commune en demeure à la négative.* Communis opinio negat. * Stawa zá przeciwną stroną powszechnie zdanie. **Il est fort sur la négative.* Negat & pernegat. *Plaut.* *Wzbrania się, zápiera się przeczy bardzo.

NE'GATIVEMENT, adv. *Il répondit négativement que cela n'estoit pas.* Præcisè id negavit *Plaut.* ZAPARŁ się.

NE'GE, *ou* NEIGE, subst. f. (*Météore qui se forme en la moyenne region de l'air, des vapeurs congelées.*) Nix, *gen.* nivis, f *Cic.* (*Pline l'appelle* Aquarum cælestium spuma, *ce qui paroist poëtique.*) SNIEG napowietrzna rzecz.

Blanc comme négé. Niveus, a, um. Coloris nivei. *Horat.* Biały iák śnieg.

Eau rafraischie à la nege. In nive aqua refrigerata. *Plin.* Nivata aqua. *Suet.* Woda w śniegu álbo lodzie chłodzona. *Sen* * *Boire à la nege.* Vinum nive diluere. *Sen.* *Pić o lodu ze śniegu.

NE'GER, V. neut. *Il négé, Il a négé, Nous aurons de la négé.* Ningit. Ninxit *Virg.* SNIEG pada padał, będzie śnieg.

NE'GLIGAMMENT, adv. (*on prononce* neglijamant) (*Avec négligence.*) Negligenter. Oscitanter. adv. *Cic.* NIEDBALE.

NE'GLIGENCE, (*prononcez* neglijance.) subst. fem. (*Manque de soin, d'application.*) Negligentia. Indiligentia. Inertia, æ, f. *Cic.* Neglectus, ûs, masc. *Ter.* Incuria, æ, fem. *Cic* NIEDBALSTWO.

A la négligence, Vestu à la néglience. Negligenter & incuriosè vestitus. Niedbale ubrany nieustroiony.

NE'GLIGENT, (*prononcez* néglijant.) m. NE'GLIGENTE, f. (*Paresseux.*) Negligens, Indiligens, entis, omn. gen. Incuriosus, a, um. Negligentior & hoc negligentius, Indiligentior & hoc indiligentius, Incuriosior & hoc incuriosius Negligentissimus, a, um. *Cic.* NIEDBAŁY niedbała.

NE'GLIGER, V. act. (*Manquer de soin, Ne tenir compte d'une chose*) Negligere, (go, gis, glexi, glectum.) act. acc. NIEDBAC zániedbać. **Il néglige l'étude ou ses etudes.* Indiligenter operatur liberalibus studiis. *Tacit.* * Zániedbywa náuk. **Les estudes sont négligées.* Jacent studia. *Cic.* *Nauki są zániedbane. * *Un jardin négligé.* Indiligens hortus. *Plin.* *Ogrod zániedbany.

SE

SE NE'GLIGER *dans les choſes,(Les faire negligeamment.)* Perfunctoriè & negligenter res agere. ZANIEDBYWAC ſię w niedbalſtwo ſię wdać. * *Négliger ſa charge, ſon ſtile, ſon métier, le faire tellement quellement.* Negligenter munus ſuum obire. Stilum exercere. Accurare artem ſuam. * Zániedbywać powinności ſwoiey iáko tákn odbywać byle abyć

ON DIT qu'*Vne femme eſt dans ſon négligé, (quand elle n'eſt point parée ou ajuſtée.)* Nec culta, nec accurata eſt illa mulier. Incuriosè veſtita. Non ſedulò munditer ſe habet. *Plaut.* Invenuſta eſt. Sine munditiâ. Incomta eſt & inornata. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA nieuſtroiona, ubrana bez ſtroiu.

NE'GOCE, ſubſt. m. (*Trafic.*) Negotiatio, onis, f. *Cicer.* HANDEL.

NE'GOCIANT, m. NE'GOCIANTE, f. (*Qui négocie.*) Negotiator, oris, m. *Cic.* KUPCZĄCY.

NE'GOCIATION, ſubſt. f. (*L'action, de négocier les affaires d'un Prince ou de quelque particulier.*) Negotiorum *ou* rerum alicujus procuratio. Adminiſtratio. Geſtio, onis, f. *Cic.* WYRABIANIE czego.

NE'GOCIER, V n. & act. (*Faire le négoce.*) Negotiari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Mercaturam facere. *Ter.* HANDLOWAC.

NE'GOCIER, (*Traitter les affaires publiques & particulieres.*) Res publicas aut privatas gerere *ou* curare *ou* adminiſtrare. *Cic.* WYRABIAC ſprawy publiczne.

LE NEKAR, (*Riviere de Suaube en Allemagne*) Nicer, cri, m. Nicrus. Necarus, i, m. NEKAR Rzeka.

NE'NNI, adv. négatif. (*Non*) Non. Minimè. Nequaquam. adv. NIE, nie, nie a tego.

(Il eſt bas, & n'eſt gueres d'uſage que dans la converſation.) Słowo podłe y proſte w francuſkim.

NE'NUPHAR, ſubſt. m. (*Plante marécageuſe, qui croiſt & fleurit dans les étangs,* on l'appelle *Lys d'Eſtang.*) Nymphea, æ, f. GRZYBIENIE wodne, Lilia wodna, Rdeſt wodny ziele.

NE'PHRE'TIQUE, ſubſt. f. (*Douleur aiguë qu'on reſſent dans les reins.*) Acutus renum morbus, *gen.* acuti renum morbi, m. Renum dolor, oris, maſc. BOL w krzyżach. * *Qui a une néphretique.* Qui ex renibus laborat. *Cic.* Cui renes dolent. *Plaut.* Qui renum morbo tentatus. *Hor.* * Boleiacy w krzyżach cierpiący.

NERF, ſubſt. maſc. (*Partie ſpermatique du corps de l'animal.*) Nervus, i, m. *Cic.* ŻYŁA ſucha w ciele.

Qui a des douleurs de nerfs. Neuricus, a, um. Cui nervi dolent. *Vitr.* Bol w żyłach ſuchych cierpiący. * *Retréciſſement de nerfs.* Nervorum contractio. *Plin.* Spaſmus, i, maſc. Spaſma, atis, n *Plin.* *Skurczenie żył ſuchych, kurcz.

Qui a les nerfs retirez. Spaſticus, a, um *Plin.* Kurcz cierpiący.

NERF ſe dit au figuré. *Les nerfs de la guerre ſont la cavalerie & l'argent.* Nervi belli ſunt pecunia & equitatus *Cic.* POTĘGA naywiękſza woyſka ſą Jezdni. * *Il a bandé tous les nerfs ou toutes les forces de ſon eſprit.* Contendit omnes nervos. *Nátężył wſzyſtkie ſiły rozumu ſwego.

NERVEUX, m. NERVEUSE, f. Nervoſus, a, um. Nervis abundans, antis, omn. gen. Nervis validus, a, um. *Celſ.* ŻYŁOWATY ŻYŁOWATA.

NERVEUX ſe dit au figuré, (*d'un diſcours ſolide, fort.*) Nervoſa oratio. *Cic.* MOWA zwięzła mocna potężna dzielna. * *Vn orateur nerveux.* Nervoſus orator. * Mowca mocny ſkuteczny bardzo dobrze mowiący.

NERPRUN, ſubſt. maſc. (*Eſpece d'arbriſſeau qui port une graine fort noire & purgative.*) Rhamnus, i, m. TARNKI chruściana owoc czarny cierpki rodzący.

NET, m. NETTE, f. (*Qui n'eſt point ſale.*) Mundus, a, um *Hor.* Mundior & hoc mundius, Mundiſſimus, a, um. CZYSTY CZYSTA chędogi.

NET, (*Propre, qui eſt ſans tache.*) Purus. Nitidus, a, um. Sincerus, a, um. CZYSTO ſię noſzący ochędożnie koło ſiebie ſię trzymaiący. * *Vne femme nette.* Nitida femina. *Plaut.* Białogłowa czyſto ſię y ochędożnie noſząca.

NET, (*Qui a eſté nettoyé.*) Mundatus. Purgatus, a, um. *Plin.* Mundus, a, um. CZYSTY wychędożony uprzątniony.

NET ſe dit figurément, (*Qui eſt exemt d'une choſe.*) CZYSTY niewinny niemaiący ſię w czym. * *Je ſuis net là deſſus, Je ne ſuis point coupable de cela.* Hæc culpa procul eſt à me. *Ter.* Non ſum Iſtius culpæ affinis *ou* conſcius. *Cic.* *Czyſtym iż od tego. * *Sa conduite eſt nette & irréprochable.* Vita eſt integer & ſceleris purus. *Hor.* * Czyſtey ſławy niepoſzlakowaney nienaruſzoney reputacyi człowiek.

NET, (*Clair, ſans obſcurité, ſans difficulté.*) Clarus. Perſpicuus. Nitidus. Dilucidus. Luculentus, a, um. *Cic.* CZYSTY iáſny iawny oczywiſty. * *Vn diſcours net, Vn eſprit net.* Dilucida oratio Nitidum ingenium. *Mowa iáwna oczywiſta czyſta, rozum czyſty rozwiązany.

Il luy a dit ſon ſentiment clair & net. Quod ipſe ſentiebat clarè & apertè loquutus eſt. Powiedział mu zdanie ſwoie po proſtu bez ogrodki ſzczerze. * *Son procedé n'eſt ni net, ni ſincere.* Illius agendi ratio, nec nitida nec ſincera. *Niepoſtępuie ſobie po proſtu, áni ſzczerze nie idzie. * *Son bien n'eſt pas net.* Multo are alieno obſtricta ſunt illius bona. Non dilucida ſunt, nec liquida illius bona. *Dobra zádłużone záwiedzione fortuna nie czyſta niewolna z długow.

METTRE *au net.* Deſcribere. Exſcribere, (bo, is, pſi, ptum.) act. acc. PRZEPISAC czyſto.

AU NET, *Tout net,* ſe diſent adverbialement, *Nier tout net une choſe.* Præciſè aliquid negare. PO PROSTU zápierać ſię czego poproſtu. * *Il dit tout net qu'il n'ira pas.* Præciſè negat ſe iturum *Cic.* *Mowi po proſtu że nie poydzie.

Ses creanciers l'ont mis au net ou au blanc, luy ont tout enlevé ſon bien. Debitores hunc ad aſſem *ou* ad inopiam redegerunt. *Ter. ou* illum converrerunt. *Plaut.* Dłużnicy go ogołocili ze wſzyſtkiego zoſtał czyſty iák palec.

NET ſe dit proverbialement, *Il a fait maiſon nette.* Omnem familiam dimiſit. Odprawił wſzyſtkich ſługi dwor cały ſwoy uprzątnął, wſzyſtkich z domu odprawił.

Il a volu avoir le cœur net là-deſſus. Exonerare conſcientiam voluit eâ de re. Chciał mieć ſumnienie w tey mierze wolne czyſte.

NETTEMENT, adv. (*Avec netteté.*) Munditer. adv. *Plaut.* CZYSTO chędogo.

NETTEMENT, (*Clairement.*) Clarè. Dilucidè. Perſpicuè adv. *Cic.* CZYSTO iáśnie wyraźnie.

NETTETE', ſubſt. f. (*Propreté.*) Munditia, æ, f. Mundities, iei, f. *Cic.* CZYSTOSC ochędóſtwo.

NETTETE' *du langage.* Orationis perſpicuitas, atis, fem. Eloquendi nitor, oris, m. CZYSTOSC mowy. * *Netteté de l'eſprit.* Ingenii perſpicuitas. Ingenii ſplendor, oris, m. *Czyſtość rozumu iáſność przezorność rozſądku doſkonałość.

NETTOYEMENT, ſubſt. maſc. Purgamentum, i, neut. CHĘDOZENIE, uprzątanie, czyſzczenie, okurzanie, mycie, ſzorowanie omiatanie z prochow paięczyn, wykurzanie wytrzepowanie, wuſkokaoie &c.

NETTOYER, V. act. (*Oſter les ordures & la ſaleté.*) Mundare. Emundare, (o, as, avi, atum) act. accuſ. Purgare. Depurgare. Expurgare. act. acc. Tergere. (eo, es, terſi, terſum.) Verrere. Everrere, (ro, is, verri, verſum.) act. accuſ. CHĘDOZYC ogolnie myć omietać ſzorować &c. * *Je veux qu'on nettoye par tout.* Munditias fieri volo. *Plaut.* *Chcę żeby wſzędzie chędożono, poprzątano omiatano &c.

Nettoyer ſes ongles. Purgare ungues. Exſpoliare unguium ſcabritias. *Plin.* Chędożyć paznokcie obrzynać ie obrownać &c.

Nettoyer la vaiſſelle. Vaſa eluere *ou* mundare. *Plin. Cat.* Pomywać naczynie ſtatki.

ON DIT en guerre, *Nettoyer le rempart, (en chaſſer tous ceux qui le défendoient.)* Murum defenſoribus nudare. *Cicer.* SPĘDZIC z ſzańcow oſadę. * *Nettoyer la mer de Corſaires.* Mare à prædonibus *ou* piratis nudare *ou* liberare. *Uprzątnąć po Morzu rozboynikow oziedzników. * *Il a nettoyé ſon bien, il l'a debrouillé & débarraſſé.* Obærata ſua bona expedivit. *Oczyścił z długow fortunę ſwoię.

NEUBOURG, (*Ville du cercle de Baviere.*) Neoburgum, i, n. NEYBURG Miáſto Cyrkułu Bawarſkiego.

NEUD, *ou* NOEUD, ſubſt. m. Nodus, i, m. WĘZEŁ. (On prononce *Neu* ſans faire ſonner le *d.*) Mowi ſię Neu w francuſkim niewymawiaiąc d nákońcu.

Petit neud. Nodulus, i, m. Węzełek, * *Neud qu'on ne ſçauroit défaire.* Nodus inexplicabilis. *Quint-Curt.* * Węzeł nie rozwiązany ktorego trudno rozwiązać. * *Défaire un neud.* Nodum ſolvere. *Rozwiązać węzeł.

NEUD, (*dans les arbres.*) Nodus, i, maſc. *Colum.* Nodatio, onis, f. *Plin.* SĘK w drzewie.

Pleine de neuds. Nodoſus, a, um. Sękowaty ſękowata.

NEUD, *aux tuyaux de bled.* Geniculum, i, n. Articulus, i, m. *Plin.* KOLANKO w zbożu. * *Le froment à quatre neuds,*

neuds, & l'orge huit. Genicula tritico sunt quaterna, hordeo octona. *Plin.* 'Pszenica ma cztery kolanka, á Jęczmień ośm.

Qui a des neuds, (en parlant des bleds.) Geniculatus a,um. *Cic* Kolankowaty.

Les neuds qui viennent au farment de la vigne. Articuli,orum, ma. plur *Cic.* Sęczki kolanka w latoroślach winnych.

ON DIT figurément, *Le neud d'une affaire, (ce qu'il y a de plus important, & en quoy consiste tout la difficulté d'une affaire.)* Præcipuum rei caput, n. Id in quo rei cardo vertitur. MOWIĄ *niewłaśnie:* Tu to sęk; sama treść rzeczy y trudność náywiększa, ná czym co záwisło.

LE NEUD *d'une piece de Theatre.* Fabulæ nodus, i, m. ROZWIĄZANIE Komedii Trajedii koniec na co ná ostatek rzecz wychodzi y ná czym się kończy.

NEVERS, *(Ville episcopale & capitale du Nivernois.)* Nivernum, i, n. NEVER Miásto *u* Biskupstwem głowne w Niwernevskim.

DE NEVERS. Nivernensis & hoc se. Z NEWERU.

LE NIVERNOIS. Nivernensis ager, m. NIWERNEYSKIE.

NEVEU, subst. masc. *(Fils du frere ou de la sœur.)* Filius fratris, Filius sororis. A fratre, *ou* à sorore filius. SYNOWIEC álbo siestrzeniec.

NOS NEVEUX, pour dire NOS DESCENDANTS, Nepores, tum. m plur *Plin.* Posteri, orum, m. plur. *Cic.* WNUKOWIE náśi ci co po nás nastąpią.

NEUF, *(terme numéral)* Novem, *(en chiffre Romain on la marque ainsi* IX *en chiffre Arabe* 9.) DZIEWIĘC liczba liczbą Rzymską pisze się IX. prostą 9. **Le nombre de neuf.* Novenarius numerus. *Var.* *Dziewiąta liczba.

QUI DURE *neuf iours.* Novendialis & hoc le. *Plaut.* DZIEWIĘC dni báwiący trwaiący.

NEUF *fois.* Noves adv. *Var.* DZIEWIĘC kroć, dziewięć razy. **Neuf cens.* Nongenti,æ, a. *Cic.* *Dziewięć set. **Neuf cens* Noningenties. adv. *Vitr.* *Dziewięć set razy.

NEUF, m. NEUVE, f. *(Qui est opposé à VIEUX, Qui est nouvellement fait.)* Novus,a,um. Recens, entis,omn. gen. *Cic* NOWY NOWA.

NEUF se dit figurément, *(de celuy qui n'a point d'expérience dans quelque art, & dans les choses du monde.)* Novus. Imperitus, a, um. Rudis & tiro in re aliquâ *ou* rei alicujus. NOWY nowicyusz Fryc nie świadom rzeczy.

NEUTRALITE', subst f. *(L'estat de celuy qui se tient neutre, qui n'embrasse aucun party.)* Neutrius partis studium. Animus à partium studio alienus. OBOSTRONNOSC nieutralność umysł między dwiema stronami do żadney nie nakłoniony ále obojętny y srzedni między dwiema, y do stron się nie wiążący **Garder la neutralité, Se tenir neutre.* Neutri parti studere *ou* favere. Integrum ab omni parte se servare. *Cicer.*. *Záchować obostronność.

NEUTRE, adject. m. & f. *(Qui n'est d'aucun party.)* Medius, a, um. Medius animo. Neutrius partis studiosus,a, um. *Cicer. Vell Patere. Suet.* OBOSTRONNY áni tey áni tey strony.

NEUVAINE, subst. f. *(De neuf jours.)* Novendialis, & hoc le *Plaut.* NOWENA dziewięć dni,

NEUVIE'ME. Nonus, a, um. *Cicer.* DZIEWIĄTY dziewiąta.

NEZ, subst. masc. *(Organe externe de l'odorat.)* Nasus, i, masc. Nasum, i, n. *Plaut.* NOS zmysł zwierzchni węchu.

Qui a un grand nez. Nasutus, a, um. *Horat.* Wielko nosy nosal. * *Nez retroussé.* Crispans nasus. *Pers.* * Nosa zadartego mopsowaty nosa podniosłego. **Nez aquilin, Nez de perroquet.* Aduncus nasus. * Nosa zakrzywionego kraywo nos, garbo-nosy **Nez camus.* Simus nasus. Simo, onis, m. *Plin.* *Nosa wklęsłego płasko nosy, nosek. * *Nez en pied de marmite, Nez écaché.* Patulus nasus. *Nosa szerokiego płaskaro. **Un nez boutonné, Un nez de beterave.* Nasus rubidus *ou* tuberosus *Nos iák burak czerwony trędowaty. * *Le nez luy coule, Il a la roupie au nez.* Pendet illi stiria ab naso. *Mart.* *Sople mu u nosa wiszą. **Le poil qui croist dans le nez.* Vibrissæ, arū, f. plur. *Włosy w nosie w nozdrzach rosnące. **Arracher le nez à quelqu'un.* Os alicui denasare. *Plaut.* *Nos ukąsić álbo urznąć komu.

CHIEN *de haut nez.* Canis sagax, *genit.* sagacis canis, m. *Cic.* Odorus canis. *Claud.* PIES węchu dobrego co ma wiatr dobry.

(Les Egyptiens representoient un NEZ, pour marquer un homme sage & avisé; d'où sont venus les mots Latins *Nasutus & emunctæ naris homo.* Un homme qui a bon nez, qui est sage & prudent.) Egipcyanie malowali Nos chcąc wyrazić człowieka ostrożnego bacznego rozsądnego y przezornego z kąd przysłowie: *Jest to węchu dobrego człowiek;* to iest má náwszystko ostrożność nie oszuka go.

NEZ se prend aussi pour *Tout le visage.* NOS w francuskim znáczy też co w obec w twarz w oczy. * *Il luy a dit des injures à son nez* Convicio os illius verberavit. *Cic.* Os illius læsit. *Ter.* * Woczy się go nászkalował nałáył. **Il s'est laissé dire des injures à son nez,* ou *en face.* Os ad contumeliam præbuit. *Liv.* Ad malè audiendum os præbuit. *Cic.* *Dał sobie w oczy náplwać, nálżyć się, nászkalować do woli dopuścił, wszystko trawiąc w sobie áni się odzywaiąc.

ON DIT en maniere de proverbe, *Il n'oseroit montrer son nez, Il n'oseroit paroistre.* Os suum populo ostendere non audet. *Cic.* NIESMIE się tám áni ukazać.

Il a toujours le nez sur les livres, Il lit continuellement Caput de tabulâ non tollit. *Petr.* Assiduam dat operam libris legendis. Ustawicznie czyta wszystek w Książkach.

Il fourre, Il met son nez par tout. Vult se omnibus negotiis admiscere *ou* intet ponere *ou* immiscere. Alienis intervenire vult secretis. *Petr.* Wszędzie swoy nos wrazi, wszędzie się wścibi.

Dès que cét Avocat a mis le nez dans un sac, il voit en quoy consiste la difficulté de l'affaire. Ex quo patronus instrumenta litis cognovit, in quo res hæreat, statim videt. Patron iák prętko nos wrazi do szatuły, zaráz postrzeże czego w sprawie iákiey niedostaie.

NEZ se dit proverbialement, *Elle a le nez tourné à la friandise, (parlant d'une fille qui est de complexion amoureuse.)* Mollis in Venerem, libidinosa virgo. JURNOSC w sobie má do jurności do cielesności skłonna. * *Il saigne du nez, (quand la timidité ou quelque autre raison l'empesche d'executer une chose qu'il avoit résoluë.)* Desistit ab incœpto. Rem desinit. *Boi się nie śmie.

ON DIT, *Rire au nez de quelqu'un,* pour dire *Se moquer de luy ouvertement.* Aliquem irridere. *Ter.* Albis dentibus deridere aliquem. *Plaut.* Aliquem adunco naso suspendere. *Hor.* DRWIC *z* kogo w oczy.

Regarder quelqu'un sous le nez, pour dire *Le morguer, luy insulter.* Vellere alicui barbam *Hor.* Łżyć kogo w oczy, nápastować go lekce ważąc z pogardą.

Tirer à quelqu'un les vers du nez, Luy tirer adroitement quelque secret. Extrahere secreta mentis ab aliquo. Expiscari secreta ex aliquo. *Cicer.* WYCIĄGNĄC kogo ná słowko. **Il a eu un pied de nez,* pour dire qu'*Il n'a pû venir à bout d'une chose,* & qu'*Il a esté couvert de confusion.* In illâ re erubuit. *Cicer.* Acriter rem intendit, verùm cum rubore dimisit. *Wziął po nosie, niedáło mu się, ze wstydem musiał odeyść.

Donner du nez en terre, Tomber par terre, Terram *ou* humum petere *ou* ore mordere. *Plaut.* Upaść ná ziemię, obalić się.

ON DIT figurément, *Il a donné du nez en terre.* Prolapsæ sunt res illius, *ou* pessum abierunt, *ou* susque deq; abierunt. *Plaut.* Podrwił, się podupadł opadł na wszystkim. * *Il s'est bien refait le nez, Il a bien raccommodé ses affaires, Il s'est bien remis de ses pertes.* Recorrexit sibi costas. *Petr.* Novis opibus se renovavit *ou* se refecit. *Poprawił się pokrzepił powstał ná nogi, podźwignął upadłe interessa swoie szkody straty &c. **Il s'est bien refait le nez* ou *le corps par la bonne chere.* Corpus suum plurimis cibis refecit, *ou* habitius reddidit. *Cicer.* *Odżywił się odiadł się w dobrym bycie.

ON DIT figurément, *Il a bon nez, il voit, ou prévoit les choses.* Vir futuri non improvidus. *Liv.* Haud imprudens est. *Horat.* Sagacissimus homo. *Cicero.* PRZEZORNY baczny zdaleka widzący wiatru węchu dobrego docieka wszystkiego

Il ne voit pas plus loin que son nez (expression familière) Id solùm videt, quod est ante pedes. *Ter.* Improvidus est & Incautus, *Liv.* Prostaczek głupiec dubiel nieostrożny nieprzezorny przed sobą tylko widzi.

NI *(Conjonction négative.)* Nec. Neque. *Cic.* ANI.

On méprise les gens qui ne sont utiles, ni à eux, ni aux autres. Contemnuntur ii, qui nec sibi, nec aliis prosunt. Gardzą tákiemi ktorzy áni sobie áni drugim ná nic się nieprzydadzą.

Il n'a esté ni condamné ni absou. Neque absolet, neque damnat* fuit. *Ni ták, ni owak, go odprawiono, áni go skazano, áni uwolniono.

NAIS, *Oiseau niais.* subst. masc. (*Oiseau de proyé qu'on prend dans le nid.* Nidari* & Nidasi* (Mot de la basse latinité.) *ou* Avis è nido detractus, masc. PTAK w gniáźdie wzięty do polowania.

NIAIS, m. NIAISE, f. adject. & subst. (se dit figorément en Morale) *d'une personne sotte & crédule, qui n'a pas veu le monde, qui est tout nouvellement débarqué* comme l'on parle dans le familier) Nescius, a, um. Stolidus. Insulsus. Ineptus, a, um. Quasi à nido pullus, i, *masc.* Stultus pueriliter. *Plaut.* Novus & quasi nidularia simplicitate præditus. GŁUPI GŁUPIA prostaczek prostaczka co niebywał o między ludźmi dubiel dopiero się z niáź wykluł. Kluiek prostaczek.

ON APPELLE proverbialement & populairement *Un niais de Sologne, celui qui se trompe à son profit.* Dormitator, oris, m. *Petr.* OSPALE niedbale około siebie y swoich Interessow chodzący.

NIAISEMENT, adv. *D'une maniere niaise, sottement, en niais,* Insulsè. Ineptèpte. Pueriliter. *Cic.* GŁUPIE głupowato.

NIAISER, V. neut. *Faire l'innocent, le niais.* Inepire, Ineptire, io, is, ivi, (*sans supin*) *Ter.* Ineptias dicere *ou* facere aliquid ineptiarum. *Catul.* BŁAZNOWAC dubielem się czynić. **Aussi, pourquoy venez-vous naiser avec vos propositions d'enfant.* Quid ergo me sic ludificamini vestrâ puerilî sententiâ. *Ter.* *Po coż też tákie głupstwa prawisz.

NIAISER, *S'amuser à ne rien faire ou à la bagatelle,* Nugari, or, aris, nugatus sum. *Cic.* Nugas agere. *Plaut.* CZAS ni to ni owo ni naczym trawić bawiąc się fraszkami.

NIAISERIE, subst. fem. *Sottise, badinerie,* Ineptiæ, æ, fem. (*& mieux*) Ineptiæ, arum, *ou* insulsitates, tum, fem plur. *Cic.* BŁAZENKOWANIE báiánie prawienie ladaczego barańskowanie. **Qui ne dit que des niaiseries.* Inaniloquus, a, um. Nugator, oris, m. *Plaut.* *Baiarz.

NICHE, f. (*Petite malice que font les escoliers.*) Jocularia malitia, æ, fem. *ou* jocularium malum, i, n. SZTUKA figel.

NICHE, (*Place qu'on ménage dans l'épaisseur d'un mur pour y placer quelque figure.*) Nidus, i, masc. Loculamentū, ti, neut. *Colum.* Loculus, i, m. *Var.* MIEYSCE framuga komorka przegroda gniazdo alkowa.

NICHE'E, subst. fem. (*Nom collectif qui se dit des petits oiseaux, qui se trouvent dans un nid.*) Pullatio, onis, fem. Pullorum fœtura, æ, fem. *Colum.* Nidi, orum, masc. plur. *Virg.* LĄG, ieden ląg wiele się ptastwa wylęże zaiednym lęgiem.

NICHER, V. neut. (*Se retirer en quelque lieu, y faire son nid.*) Nidificare. Struere. Construere nidum. Struo, is, struxi, structum. Nidulari, or, aris, atus sum. *Plin. Quint. Var. Voyez* FAIRE *son nid.* GNIEZDZIC się gdzie mieysce sobie obrać.

NID, subst. masc. (*Lieu où les oiseaux vont pondre & couver leurs œufs.*) Nidus, nidi, masc. (& quelquefois) Cubile, lis, neut. *Cic.* GNIAZDO ptaszę gdzie sobie ptaki ścielą y nośzą się.

Petit nid. Nidulus, li, masc. *Cic.* Gniazdko małe.

Faire son nid. Struere. Construere. Texere. Fingere *ou* facere nidum. *Quint. Tacit. Plin.* Gniazdo sobie robić słać sobie nosić ná gniazdo, kwilić ná gniazdo.

NID se dit (*d'une retraite où l'on se cache, & où l'on se met en seureté.*) Nidus, i, masc. Receptaculum, li, neut. *Cic.* (Mot vulgaire en ce sens.) GNIAZDO niewłaśnie schowanie mieysce schronienia się bespieczne pewne.

ON DIT figurément. *Ce jeune homme a trouvé un bon nid,* (pour dire) *Il a épousé une vieille qui a des écus,* Hic adolescens duxit anum opulentissimam *ou* benè nummatam, *ou* fucosam anum. MOWIĄ (niewłaśnie) dobre sobie gniazdo posłał ożenił się z ciepłą babką.

ON DIT proverbialement & populairement, *Il croit avoir trouvé la pie au nid, ou avoir trouvé quelque occasion de profiter.* Sperat se ansam *ou* occasionem invenisse qui rem benè faciat, *ou* lucrificam se occasionem invenisse credit. *Plaut.* ROZUMIE że Páná Boga zá nogi uchwycił.

NIECE, subst. fem, terme relatif à oncle & à tante, *celle qui est fille du frere ou de la sœur.* Fratris filia, æ, fem. *Cic.* SYNOWICA álbo siestrzenica.

NIELLE, subst. fem. (*Brouillard ou Rosée qui gâte les bleds qui sont encore en lait,* (*lors que le soleil vient à poistre dessus.*) Rubigo, *ou* Robigo, ginis, fem. *Virg.* RDZA zaraza padaiąca ná zboże.

NIELLE, (*Mauvaise herbe, qui croît parmi les bleds, & qui porte une graine noire.*) Gith. n. indeclinable. *Cels.* Melanthium, ii, neut *Plin.* Melanspermon, i, neut. *Plin.* CZARNUCHA polna między zbożem rosnąca.

NIELLER, (*Les bleds sont niellés*) Mala rubigo corruit segetes. *Colum.* ZARAZA padła ná zboża. **Les bleds ne sont point niellés.* Sterilem rubiginem non sentit seges. *Horat.* *Zadna zaraza niepadła ná zboża,

NIEPER, *ou* le boristhene, subst. masc. (*Fleuve de Pologne.*) Borysthenes, æ, masc. *Plin.* DNIEPR Rzeka Polska.

NIER, (*Dire qu'une chose n'est pas.*) Aliquid negare, PRZEC zapierać czego.

NIER fort & ferme, *ou* absolument. Pernegare. *Plaut.* MOCNO zapierać.

NIGAUD, masc. Nigaude, fem. (*Grand malbati, sot, impertinent.*) Longurio, onis, masć. Nugax, acis, masc. *Petr* Ineptus, a, um. *Cic.* GRONDALISKO, niezgrabne długie chłopisko czop, dubiel, głupiec. Dziewka iák drąk doniczego.

NIGAUDER, V. neut. (*S'amuser à la bagatelle, & à des niaiseries.*) Nugari, or, aris, atus, sum. Nugas agere. Ineptire. *Cic.* (Mot bas & du peuple.) BŁAZENSTWEM się bawić.

NIGAUDERIE, subst. fem. (*Badinerie impertinente, action d'un nigaud*) Nugæ, arum, fem. plur. Ineptiæ, arum, fem. plur. *Cic.* (Mot populaire.) BŁAZNOWANIE.

NIL, subst. masc. (*Fleuve qui traverse une grande partie de l'Afrique, & qui par ses debordemens donne la fécondité à l'Egypte.*) Nilus, nili, masc. *Cic.* NIL Rzeka przechodząca po wielkiey części przez Afrykę, oblewaiąca Egypt y żyzność sprawuiąca.

NINIVE, subst. fem. (*Ancienne Ville de l'Assyrie.*) Ninive, es, fem. *Ovide l'appelle.* Ninus, i, fem. NINIWA dáwne Miasto Asyryiskie.

NIPPES, subst. fem. plur. (terme general qui se dit *des petits meubles & hardes.*) Scruta, orum, neut. plur. *Petr.* *Rupiecie stare sukmany manatki gałgany płatki. **Vendre de vieilles nippes.* Scruta expedire. *Petr.* Przedawać stare rupiecie stare sukmany.

NIPPES, (*Bijoux à l'usage des Dames.*) Mundus muliebris, mundi muliebris, masc. *Phed.* Res futiles, & frivolæ, fem. plur. *genit.* rerum futilium & frivolarum. KLENOTY stroie Białogłowskie wyprawá białogłowska.

NIQUE, subst. fem. (Mot bas & populaire.) *Moquerie, insulte qu'on fait à quelqu'un par geste en haussant ou secouant le menton.* Sanna, æ, fem. *Juv.* FIGA figę komu pokazać albo się wydrzeźniać ná kogo przez pogardę.

ON DIT *Faire la nique à quelqu'un.* Suspendere aliquē adunco naso. *Hor.* *ou* Sannis deridere aliquem. WYDRZEZNIAC się ná kogo.

NIQUET, subst. masc. (Mot bas & populaire.) *Un rien, comme je n'en donnerois pas un niquet, un rien.* Cicum non interduim. *Plaut.* Titivilitio non emam. *Plaut.* ZŁAMANA Babka, niedałbym złamaney babki za to niewarto.

NITRE, subst. masc. (*Sel fossile & minéral.*) Nitrum, nitri, neut. *Virg.* SALETRA ktorą z ziemi wykopuią.

Le lieu d'où l'on tire le nitre naturel. Nitraria, æ. SALETNA szybá Saletrzane mieysce.

Où il y a du nitre meslé. Nitratus, a, um. *Mart. Plin.* z Saletrą zmięszany.

NITREUX, masc. Nitreuse, fem. (*Où il y a de nitre, ou qui en a le goût.*) Nitrosus, sa, sum. *Plin.* SALETROWANY Saletrzysty.

NIVEAU, subst. masc. (*Instrument avec lequel on pose les pierres horisontalement.*) Libella, æ, fem. *Vitr.* SRZODWAGA Pion do rownania y miary branie rowney wysokości zwłaszcza w posadzce brukach &c: **Il est de niveau à la superficie de la mer.* Puri librâ cum æquore maris est. *Colum.* *Rowno iest z morzem *·*Les fenêtres de ces chābres sont tout de niveau.* Harum conclavium fenestræ ad libellam omnes respondent. *Plin.* *Okna tych pokoiow iak &c: wszystkie rowno w linią dane.

NIVELLER, V. act. *Prendre le niveau ou la pente d'un terrain ou d'une riviére.*) Aquam librare. *Vitr.* Aliquid ad libellam exigere. WAGĘ wziąć pochopu zmierzyć wy-

sokość iedney rzeczy a drugą, z właszcza gruntu z wodą, fundamentow albo murow a ulicą &c: Rychtowanie, ważenie. wyrownanie.

NIVELLEMENT, subst. masc. (*L'action de niveller l'eau*) Libratio, *ou* Perlibratio aquæ. f. *Vitr*. WYMIERZANIE wysokości wody a gruntem albo lądem wody pochopu probowanie,

NIVELLEUR, subst. masc. *Celui qui nivelle les eaux*. Aquarũ Librator, oris, masc. *Plin-jun*. *Vitr*. RURMISTRZ Probierz, Architekt, Geometra.

NOBLE, adject. & quelque fois subst. *Qui est opposé à roturier*. Nobilis & hoc nobile. SZLACHCIC.

Noble de naissance, ou *d'extraction*. Genere nobilis. Natalibus clarus, a, um, *Cic*. *Liv*. Natalium splendore conspicuus, a, um. *Cic*. SZLACHCIC urodzony rodowity.

Une terre noble. Nobilissimus fundus.. Ager immunis, masc. *Cic*. DOBRA Szlacheckie wolne.

NOBLE se dit figurément. (*en choses spirituelles & morales*) Nobilis & hoc nobile. Jllustris & hoc illustre. Clarus Conspicuus, a, um. *Cic*. ZACNY zacna.

Il a des sentimens nobles. Sensus habet nobiles & eximios. Zacne ma Sentymenta myśli y serca pięknego wspaniałego. **Un esprit noble*. Jllustre & eximium ingenium. *Rozum dowcip umysł zacny Pański. **Un discours noble*. Oratio nobilis *Cic*. Mowa wyborna zacna bardzo godna.

LES PARTIES. *nobles du corps humain* comme *le cerveau*, *le cœur*. *&c*. Vitales corporum partes. *genit*. Vitalium corporum partium, fem. Vitales animæ. CZĘSCI w Ciele ludzkim przednie iáko to Mozg. Serce &c:

NOBLEMENT, *Splendiment*, *magnifiquement*, *du bel air*. Nobiliter, Splendidè, Eximiè, Magnificè. ZACNIE godnie Pańsko.

NOBLESSE, subst. fem. (*Extraction noble*, *opposée à une extraction roturiére*.) Nobilitas *ou* generis nobilitas, atis, fem. Claritudo, inis, fem. Genus nobile, generis nobilis. neutr. *Cic*. SZLACHECTWO urodzenie szlacheckie rodowitość.

LA NOBLESSE ou *les Nobles*. Nobiles, lium, masc. Plur. *ou* Nobilitas, atis, fem. *Cic*. SZLACHTA ludzie Osoby Szlacheckie.

NOBLESSE se dit au figuré (*des qualités excellentes de chaque chose*.) Nobilitas. Dignitas, atis, fem. *Cic*. ZACNOSC godność wyborność. **La noblesse de l'expression*. Elocutionis dignitas. Magnifica & splẽdida elocutio. *Cic*. WYBORNOSC słow.

NOCTURNE, adject. masc. & fem. *De nuit*. Nocturnus, a, um, *Cic*. NOCNY nocna. *Des Visions nocturnes*. Visus nocturni. *Cic*. *Nocne mary widowiska strachy. **Des assemblées nocturnes*. Cœtus Nocturni *Tacit*. *Nocne schadzki.

NOCES, subst. fem. plur. Nuptiæ, arum, plur. *Cic*. *Tit*. WESELE, ślub.

DES NOCES. ou *qui concerne les noces*. Nuptialia & hoc nuptiale, is *Cic*. WESELNY ślubny.

FESTIN, *des Noces* (ou simplement) *la Noce*. Nuptialis cœna, æ, fem. *Plaut*. Nuptiale convivium, ii, neut. WESELE uczta, weselny traktament.

FESTIN *du lendemain des noces*, ou *le lendemain* (*simplement*.) Repotia, orum, neut. plur. *Hor*. POPRAWINY nazajutrz po weselu przenosiny.

SACRIFICE, *des Noces*, Nuptialia sacra. *Quint*. OFIARY ślubna.

VERS *pour les Noces* ou *une Epithalame*. Carmina nuptialia, neut. plur. *Catul*. WIERSZ godowy weselny Rythm ślubny (*Panegiryk*.)

FLUTES *qu'on joue aux Noces* Tibiæ nuptiales plur. *Auct ad Hor*. MUZYKA weselna.

NOEL, (*Le jour de Nöel*, *le jour de la naissance de* JESUS CHRIST *sur la terre*.) Christi Domini natalis dies, ei, masc. BOZE Narodzenie.

NOEL, subst. masc. *ou des Noëles*, *Cantiques sur la Naissance du Fils de Dieu*. De Christi ortu carmen, inis, neut *ou* Canticum, ei, neut. ROTUŁY Pieśni o Bożym Narodzeniu Kantyczki.

NOIR, masc. Noire, fem. Niger, gra, grum, Ater, atra, atrum. *Cic*. Nigrior & hoc nigrius, *plus noir*; Atrior & hoc atrius. CZARNY Czarna czernieysza czernieyszm.

Il l'a rendue plus noire qu'un Ethiopien ou *qu'un charbõ*. Replevit eam atritate, ita ut atrior multo sit quàm Ægyptius. *Plaut*. *ou* Tam atram reddit quàm carbo est *Ter*. CZERNIEYSZYM go uczynił niż Murzyna.

Il lui a fait le visage tout noir de coups. Fecit illum totum pugnis ut sit morulus. *Plaut*. STŁUKŁ mu twarz zbił pięściami po podbiał oczyśińcami oczernił wszystkiego.

Un peu noir, Nigricans, antis, omn. gen. *Voyez* Noirastre. CZARNIAWY.

NOIR *ou* Couleur Noire subst. masc. Nigrans color, nigrantis coloris, masc. Ater *ou* niger color, *Ovid*. CZARNA Farba czernidło.

Vetu de noir. Atratus, Pullatus, a, um. *Cic*. *Suet*. Czarno żałobno ubrany. **Teindre en noir*. Nigro colore aliquid infuscare, sco, avi, atum. Inficere, io, is, feci, fectum, act. acc. *Plin*. *Farbować czarno czernic.

Devenier noir. Nigrescere, sco, is. *Colum Plin*. Czernicia co.

NOIR, *Sombre*, *obscur*. Niger. Ater, tra, trum. *ou* Fuscus, a, um. *Cic*. CIEMNY ponury. **Des forests noires*. Silvæ nigræ. *Horat*. Atrum nemus. *Virg*. *Bory ciemna okropne. **Des nuées noires*. Atræ nubes. *Virgil*. *Chmury grube gęste czarne **Une nuit noire*. Nox atra. *Virgil*. *Noc ciemna bardzo. **Du pain noir* ou *bis* Panis ater. *Ter*. *Chleb czárny żytny rżany.

NOIR se dit en ce sens au figuré (*parlant d'un homme sombre & malin*.) Ater homo *ou* niger. *Juv*. *Catul*. *Człowiek ponury skryty złośliwy. **Une ame noire*. Mala mens. *ou* malus animus. *Ter*. *Umysł złośliwy cbytry niepoczćiwy *C'est un esprit noir*. Hic niger est- *Hor*. Atra est indole ac morosâ. *Człowiek ladaco zdradliwy niecnotliwy. **Cette trahison est un crime fort noir*. Ista proditio crimen est atrox, atque nefariũ. *Zdrada ta iest zbrodnia szkaradna. **Il est dans son humeur noire*, *dans sa mauvaise humeur*, *dans son humeur chagrine*. Atra bili exagitatus *ou* percitus est. *Hor*. Asper est & morosus. *Cic*. *Złego humoru posępnego umysłu, smutny zły.

ON DIT proverbialement, *Il passe ou il va du blanc au noir*, *d'une extremité à l'autre*. Nihil illi mediũ est WNET biało wnet czarno a niego dopiero ciepło dopiero zimno.

Je ne sçai s'il est noir ou blanc, *je ne le connois point du tout*. Utrum sit albus, an niger, nescio, Albus, ater ne fuerit. prorsus ignoro. Nieznam go cale.

NOIR *de fumée*. *Couleur à l'usage des Peintres*. Fuligo, ginis, fem. *Plaut*, KOPEC.

NOIR *de Cordoniér*. Atramentum sutorium, atramenti sutorii, neut. *Plin* CZERNIDŁO Szewckie.

NOIRASTRE, adject. masc. & fem. *qui tire sur le noir*. Subniger, gra, grum. *Var*. Nigricans, antis, omn. gen. *Plin*. Fuscus, a, um. *Colum* Obater, tra, trum. Obniger, gra, grũ. *Plin*. CZARNIAWY Sniady chabry.

NOIRCEUR, subst. fem. *Couleur noire*. Nigror, oris masc. *Cels* Nigrities, ei, fem. *Cels*. Nigritudo, inis, fem. Nigritia, æ, fem *Plin* Atritas, atis, fem. *Plaut*. Ator, oris, masc. *Aul Gel* CZARNOSC. **Il a les levres d'une noirceur aussi affreuse que celles des Maures*. Atro colore illius labra infecta sunt ut Æthiopis, *Wargi ma straszni czarne iák Murzyn.

ON DIT au figuré *La noirceur d'un crime* ou *de quelque méchante action*. Criminis atrocitas, atis, fem. *Cic*. *ou* Crimen atrox, criminis atrocis. n. *Cic*. SZKARADNOSC zbrodni występku iakiego sprośność.

NOIRCIR V. act. (*Rendre noir*, ou *de couleur noire*.) Denigrare, gro, as, avi, atum, act. accus. *Plin*. CZERNIC poczernić. **Noircir les cheveux*, *les faire devenir noirs*. Capillũ denigrare, Capillos nigro colore Inficere, *ou* nigritiam capillis afferre. *Plin*. *Czernić włosy.

NOIRCIR, (*Devenir noir*.) Nigrescare, sco, *Col*. Nigrum fieri. CZERNIEIE co czarności nabiera.

ON DIT en ce sens au figuré. *Noircir la reputation d'une personne*. Alicujus famam inquinare. *Liv*. Maculis famam alicujus infuscare, inficere. *Cic*. *ou* famam obscurare. OCZERNIC kogo nie właśnie ochydzić osławić.

NOIRCISSEURE, subst. fem. *Voyez* Noirceur. CZARNOSC.

NOIR-PRUN, subst. masc. *Arbrisseau qui vient dans les hayes*, *dont le fruit est fort purgatif*.) Spina cervina, æ, fem. *Plin*. SZCZEC morska, Ostromlecz; Chruścina na kształt bluszczu przy płotách się pnąca, ktorey iagody potężnie są purguiące.

NOISE, subst. fem. (Mot populaire & bas.) *Different, dispute.* Rixa, æ, fem. Jurgium. Diffidium, ii, neut. Altercatio, onis, fem. *Cic.* Lites, Litium, fem plur. *Ter.* KŁOTNIA Swar przemawianie się sprzeczka zwada.

Il y a toûjours quelque noise entre eux. Sunt semper literes inter illos, semper altercantur inter se. *Liv.* Rixantur inter se. *Plin.* Sunt rixæ inter illios. *Ter.* ZAWSZE iakaś sprzeczka między niemi.

NOISETTE, substo fem. (*Fruit du noisettier.*) Nux avellana, nucis avellanæ ou Avellana Nux Pontica, nucis ponticæ, fem. *Plin.* ORZECHY laskowe.

NOISETTIER, subst. fem. (*Arbrisseau qui porte des noisettes.*) Corylus, coryli, fem. *Virg.* LESZCZYNA.

NOIX, subst. fem. *Fruit du noyer.*) Nux, nucis, fem. Juglans, juglandis. *Cic.* Nux juglans. *Var. Plin.* ORZECH Włoski Owoc.

PETITE *Noix.* Nucula, æ, fem. *Plin.* ORZESZEK mały.

ECORCE ou *le brou de la noix, le verd qui sert aux Teinturiers.* Viridis nucis cortex, icis, masc. & fem. ou Pulvinutus nucis calix, icis, masc SKORA Zielona z orzecha włoskiego ktorey zażywaią farbierze.

LA COQUE *de la noix.* Ligneum nucis putamen, inis, neut ou Putamen (*seul.*) ŁUPINA z orzechá Włoskiego.

L'ENTRE-DEUX *de la noix, le zest.* Lignea intercursans membrana. *Plin.* SKORKA wnętrzna gorzka na orzechu wyłupanym.

LE NOYAU *de la noix.* Nucleus, ei, masc. *Plin.* JĄDRO w orzechu.

NOIX *creuse, qui n'a rien dedans* Ventosa nux, ou Nux, inanisae sine medulla. *Pers.* ORZECH pusty świstak dziurawy.

Casser une noix. Prangere nucem. *Cic.* ou Conficere. *Plin.* STŁUC orzech, tłuc orzechy, gryść orzechy, łupać orzechy.

Joüer aux noix. Nucibus ludere. *Phed.* GRAC w orzechy.

ON DIT proverbialement. *Celui qui veut manger la noix doit casser le noyeu.* Qui è nuce nucleum esse vult, frangat nucem. *Plaut.* PRZYSŁOWIE; Kto chce orzechy ieść trzeba ie zgryść álbo potłuc.

NOIX *de Galle* (*Fruit d'un certain chesne qui se nomme Rouvre.*) Galla, æ, f. *Plin* GALAS Dębowki gałki na inkaust.

NOIX *muscate* ou *muscade, noix aromatique* Nux aromatica, nucis, aromaticæ, fem. MUSZKATOWA Gałká.

NOM, subst. masc. (*qui est distingué du verbe, & qui sert à nommer une chose.*) Nomen, inis, neut. Vocabulum, li, neut. *Cic.* JMIĘ nazwisko czego co nie, iest Verbum co do Gramatyki.

NOM, (*Qui désigne les personnes, & qui sert a les distinguer,*) Nomen, inis, neut. *Cic.* JMIĘ nazwisko ludzkie iak się kto zowie dla rożności.

ON DIT absolument (*quand on parle à quelqu'un*) *Vôtre nom,* ou *dites votre nom, comment vous appellez-vous* Ede mihi tuum nomen *Ovid.* JAK się zowiesz? iak ci Jmię Jmię.

Appeller quelqu'un par son nom. Inclamare aliquem nomine. *Liv.* Nuncupare aliquem suo nomine. *Cic.* NAZYWAC kogo po Jmieniu.

Donner un nom à quelqu'un. Imponere alicui nomen. *Quint.* Indere, ponere alicui nomen. *Cic.* Dare alicui nomen. *Virg.* JMIĘ nazwisko komu dać nazwać go.

Prendre un nom. Inducere sibi nomen. Asciscere sibi nomen. *Cic.* JMIĘ sobie iakie wziąc- przywłaszczyć.

Je ne le connois que de nom. Notus mihi nomine tantum. *Hor.* NIE ZNAM go tylko z Jmienia.

NOM, *Reputation.* Nomen. neut. *Cic. Liv.* *JMIĘ Sława. **Nous avons eu du nom autrefois & de l'honneur.* Nos aliquod & nomen & decus gessimus. *Virg.* MIELISMY przed tym Jmię y sławę.

Se faire du nom, se rendre célebre. Sibi nomen grande facere. *Plaut.* JMIĘ sobie uczynić wsławić się.

NOMBRE, subst. masc. (*L'objet de l' Arithmétique composé d'unitez qu'on peut multiplier a l'infini,*) Numerus, numeri, masc. *Cic.* LICZBA.

Nombre pair & impair. Numerus par & impar, *genit.* Numeri paris & imparis. CETNO licho rowna nie rowna liczba.

LA SCIENCE *des nombres, l' Arithmétique.* Arithmetice es, ou Arithmetica, æ, fem. *Plin. Sen.* Arithmetica, orum, neut. plur. *Cic.* Numeralis scientia. NAUKA liczbiarska Arytmetyka Rachownicza nauka.

NOMBRE *des choses & des personnes.* Hominum numerus. Hominum frequentia, æ, fem. Multitudo, inis, fem. Multi ou plurimi homines, masc. plur. *Cic.* LICZBA co do ludzi y rzeczy mnogość, mnostwo.

Ils sont en trop grand nombre. Nimis ou nimium multi sunt. *Cic.* WIELKA ICH bárdzo liczba Wiele ich názbyt wielkie mnostwo.

Qui est sans nombre ou innommrable, qu' on ne peut nombrer. Innumerabilis & hoc innumerabile. adj. *Cic.* NIEZLICZONY Niezliczona, niezrachowany.

PETIT *nombre de personnes,* Paucitas hominum, paucitatis, ou pauci, paucæ, pauca. *Cic.* MAŁA liczba ludzi.

Nous ne sommes bons qu'a faire nombre, & propres qu'a manger. Nos numerus sumus, & fruges consumere nati *Hor.* NIDOCZEGO chyba do liczby iesteśmy żeby nas więcey do komputu y do stołu rachowano.

Mettre au nombre des Senateurs. Allegere in ordinem Senatorem *Sens.* In Senatores. *Plin.* MIĘDZY Senatory policzyć.

NOMBRE, (*en grammaire,*) *le singulier & le plurier*) Numerus, i, masc- *Quin.* Numerus singularis ou pluralis *Quint.* Singulus & plurativus numerus. *Aul-Gel* LICZBA co do Gramatyki mnieysza albo poiedyncza y większa albo wieloraka.

NOMBRE, (*Cadence dans le discours & dans les vers.*) Numerus, i, masc. *Cic.* KADENCYA Syllab y liczba w wierszu w mowie.

NOMBREUX, m. Nombreuse, fem. adject. Numerosus, a, um. Numerosior & hoc numerosius. Numerosissimus, a, um. LICZNY ludny

ON DIT *parlant d'un discours.* Numerosa oratio, ou numerosè cadens *Cicer.* *Un discours nombreux & periodique,* MOWA gładka rowno płynąca,

NOMBRER, (*Compter.*) Numerare, o, as, avi, atum. *Cic* Numerum inire, eo, ii, initum. *Plin.* RACHOWAC.

(Mot de peu d'usage. *Voyez* Compter.) SŁOWO Francuskie nie używane.

NOMBRIL, subst. masc. (*on prononce* nombri.) *Le centre du corps de l' homme par où le fétus se nourrit dans le ventre de sa mere.* Umbilicus, ci, masc. *Plin.* PĘPEK sumo centrum y srzodek ciała ludzkiego, ktorędy w żywocie Macierzyńskim płod pokarm bierze.

Qui a la forme du nombril. Umbilicatus, a, um, *Plin.* PUKLASTY.

NOMENCLATEUR, subst. masc. *Qui appelle chacun par son nom.* Calator, oris, masc. *Plaut.* Nomenclator, oris, ou Nomenculator, oris, masc. *Cic.* MIANOWNICZY mianownik,

(C'étoit chez les Romains celui qui accompagnoit les personnes qui briguoient les charges de la Republique, & qui leur indiquoit les noms des Citoyens, afin de pouvoir avoir leurs suffrages dans la brigue des charges de la Republique.) MIANOWNICZY u Rzymian był ten ktory miał starającym się o Urzędy Jmiona urzędnikow, y osob do ktorych się mieli udawać aby co wskorali.

NOMINATIF, subst. masc. *Le premier cas du nom.* (Terme de grammaire.) Nominativus casus, nominativi casûs ou casus nominandi. *Var.* MIANUIĄCY spadek co do gramatyki. **Le nominatif plurier.* Casus multitudinis rectus, *Var.* *Mianuiący spadek większey liczby.

NOMINATION, subst fem. (*L'action de nommer.*) Nominatio, onis, fem. *Cic.* MIANOWANIE názywanie.

NOMINATION, (*Le droit qu'on a de nommer à une charge ou à quelque bénéfice.*) Jus nominandi ad aliquid munus ou beneficium.. MIANOWANIE ná urzędy.

NOMMÉMENT adv. (*Particulierement, en particulier.*) Nominatim adv. *Cic.* MIANOWICIE zwłaszcza osobliwie.

NOMMÉMENT, (*Principalement. Sur tout.*) In primis. Præsertim. *Cic.* MIANOWICIE náybardziey.

NOMMER *quelqu'un,* (*lui donner* ou *imposer un nom.*) Aliquem ou aliquid nominare. Nuncupare. Appellare. Vocare, o, as, avi, atum. *Cic. Plaut.* MIANOWAC kogo Jmię mu nadać.

NOMMER, (*Designer quelqu'un à une chose ou pour une chose.*)

choſe.) Aliquem appellare. Deſignare. *Cic.* MIANOWAC kogo ná co ná urząd. * *Nommer quelqu'un Roy.* Appellare aliquem regem. *Cic.* *Miánowáć ná kroleſtwo. * *Le nommer Conſul.* Conſulem nuntiare. *Cic.* * Miánowáć ná Radziecki urząd náywyżſzy.

NONPAREIL, maſc. NONPAREILLE, fem. (*Qui n'a point ſon pareil. Incomparable.*) Incomparabilis & hoc incomparabile, adject. *Plin.* Eximius, a, um. Nulli conferendus, comparandus, a, um *Cic.* NIEPOROWNANY, NIEPOROWNANA rownego nie znayduiący niemaiący.

NOMPAREILLE, ſubſt.fem. (terme d'Imprimerie.) *qui ſe dit des plus petits caracteres, dont on ſe ſert.* Typi minutiſſimi, orum, maſc. plur. Tenuiſſimæ literæ, arum, fem. plur. NAYMNIEYSZY charakter w drukarniach nád ktory mnieyſzy być niemoże.

NOMPAREILLE, ſubſt. fem. (*Sorte de ruban extrémement étroit.*) Tænia ou Vitta tenuiſſima, æ, fem. WSTĄSZKI Taſiemki wąziuchne nád ktore drobnieyſze być nie mogą.

NON, *Particule négative.*) Non minimè verò. *Cic.* ou Minimè. *Saluſt.* NIE.

Dites oüi ou non. Aut aï aut nega. *Plaut* Mow ták albo nie. * *Eſt ce celui que je cherche ou non?* Sed iſne eſt quem quæro, an non? *Terent.* *Czy ten że ieſt ktorego ſzukam czy nie.

NONAGENAIRE, m. & f. (*Qui a quatre vingt dix ans.*) Nonagenarius, ria, rium. *Plin.* WDZIEWIEDZIESIĄTYM roku ſtarzec.

NONANTE, (Terme d'Arithmètique & d'Aſtronomie.) *Quatre vingt dix.* Nonaginta. (indeclin.) DZIEWIDZIESIĄT.

(*On ne dit pas en Arithmetique* nonante écus, *mais mieux* quatre vingt dix écus) W francuſkim ięzyku *nonante* ráchuiąc u Arytmetykow ſię nie mowi ále mowią *quatre vingt-dix* dziewięćdzieſiąt.

NONANTIESME, ou *le quatre-vingt dixiéme.* Nonageſimus, a, um. (Ce mot ſe dit peu.) DZIEWIĘDZIESIĄTY.

NONCE, ſubſt. m. (*Ambaſſadeur du S Siége dans les Cours des Princes Souverains.*) Legatus Pontificius, ii, maſc. NUNCYUSZ Poſeł Pápieſki u dworow Chrześciáńſkich

NONCHALUMMENT, adv. (*Négligemment.*) Negligenter adv Indiliganter. *Cic. Ter.* Deſidioſè. *Lucr.* Segniter *Stat.* Perfunctoriè. *Vlp.* NIEDBALE opieſzale leniwo.

NONCHALANCE, ſubſt. f. (*Negligence.*) Negligantia Indiligentia, æ. f *Cic.* Segnities, ei f *Cic.* Deſidia, æ, f. *Cic.* Segnitia, æ, f *Ter* NIEDBALSTWO leniwość opieſzałość.

NONCHALANT, Nonchalante, f adj. (*Negligent.*) Negligens. Indiligens, entis, omn. gen. Segnis & hoc ſegne, adject. *Cic.* NIEDBALEC. leniwiec opieſzalec.

NONCIATURE, ſubſt. fem. (*L'Ambaſſade d'un Nonce Apoſtolique*) Legati Pontificij munus, eris, neut. NUNCYATURA Poſelſtwo Papieſkie.

NONE, (*Priere qui ſe récite dans l'Egliſe à la neuviéme heure du jour,* c'eſt à dire, *à trois heures, ſelon la maniere de compter le jour Romain.* (Nona, æ, f.. (Mot conſacré.) NONA godzina Pacierzy Kapłańſkich.

NONES (*Terme de Calendrier Romain.*) Nonæ, arũ, f. plur. *Cic* (C'eſtoit le V. jour dans les mois de Janvier, Fevrier, Avril, Juin, Aouſt, Septembre, Novembre, & Decembre, & le VII. dans les mois de Mars, May, Julier & October.) PIĄTY dzień Mieſiąca każdego w Styczniu, Lutym, Kwietniu, Czerwcu, Sierpniu, Wrześniu, Liſtopadzie, y Grudniu á zaś ſiodmy w inſzych mieſiącach to ieſt Marcu Maju, Lipcu, y Październiku

NONOBSTANT QUE, *Quoique, Bienque.* Licet, Quamvis, Ut. CHOCIAZ iednákże, lubo też Chociażby.

NON VALEUR, ſubſt. fem. .*Dette non exigible par l'inſolvabilité des debiteurs.*) Caſſum & inane nomen, caſſi & inanis nominis. SPADNIENIE zdługow zdobr nád ktore ſię przeładowanych.

NORD. ſubſt. m. (*Le Vent du Nord, ou du Septentrion, la Bize.*) Septentrio, onis, m. *Vitr.* POŁNOC wiatr połnocny

DU NORD on *du Septentrione* Septentrionalis & hoc ſeptentrionale, adjectiv. OD połnocy.

Vent du Nord. Septentriones venti ou ſeptentrionales *Vitr.* WIATR połnocny.

NORMAND, m. Normande, F. (*Qui eſt natif de Normandie.*) Normanus, a, um. NORMAN normani z normanii rodem.

NORMANDIE, ſubſt. f. (*Province Occidentale dans le Royaume de France dont Rouen eſt la capitale.*) Normania, Neuſtria, æ, f. NORMANIA Prowincia Francyi od zachodu ktorey Rotomag ieſt Stołeczne.

NORVEGE, ſubſt. f. (*Roiaume de l'Europe moderne qui appartient au Roy de Dannemark.*) Norvegia, æ, f. NORWEGIA Kroleſtwo Europy należące do Krola Duńſkiego.

NOS (*Le plurier du pronom Mon & Ma* comme *nos campagnes, nos vignes.*) Noſtri, noſtræ, noſtra. NASZ naſze náſze wioſki naſze winnice.

NOSTRE, (*Pronom poſseſſif & relatif du plurier de perſonne.*) Noſter, tra, trum. NASZ.

NOSTRE, ſubſt. m. (*Ce qui nous appartient.*) Noſtrum, tri, n NASZE.

Nous y mettrons du noſtre. De noſtro apponemus. Przyłożemy z naſzego; w Polſkim lepiey ſię mowi ze ſwego niż z naſzego.

Nous ſerons toûjours à voſtre ſervice nous & les noſtres. Nos & noſtri tibi ſemper devoti erimus. *Cic.* Záwſześmi gotowi do Uſług twoich my wſzyſcy náſi.

Je donne ce ſoir à ſoupé, voulez-vous eſtre des noſtres? Datur cœna à me, vis conviva adeſſe? Częſtuię dziś będzie wola do nás. **Les noſtres ont défait les ennemis.* Deleti ſunt hoſtes à noſtris. *Náſi znieśli nieprzyiaciela.

NOTA, *Terme latin dont on ſe ſert pour exprimer.* (Remarquez.) Nota. Adverte. *Terme latin dont on ſe ſert pour exprimer.* (Remarque.) Nota. Adverte, *Imperatif des verbes* Noto & Adverto. *Notabene* Przyſłowie w każdym ze trzech ięzykow kiedy co do uwagi podaiemy uważać uważ.

NOTABLE, adject m. & f. (*Remarquable, Conſidérable.*) Notabilis & hoc notabile, adject. Inſignis & hoc inſigne adj. ZNACZNY znaczna.

UNE NOTABLE *ſomme d'argent.* Pecuniæ ſumma non mediocris, non tenuis. ZNACZNA ſuma pieniędzy.

LES NOTABLES *d'une Ville, d'une Province.* Urbis ou Regionis primarii, ou principes, m. plur. ou Proceres *genit.* Procerum, ou primores, um, maſc. plur. *Liv. Cicer.* ZNACZNIEYSI ludzie w mieście w Kraiu.

NOTABLEMENT, adv. (*D'une façon remarquable.*) Notabiliter. Inſigniter. *Plin. Cic.* ZNACZNIE.

NOTAIRE, ſubſt, m. (*Officiere de Juſtice à qui il appartient de paſſer des obligations, contracts, teſtamens & autres actes, & d'en garder des minutes.*) Tabularius, ii, m. *Tacit.* Libellio, onis, m. *Var.* Tabellio, onis, m. *Vlp.* PISZARZ urzędowy iáko to Piſarz Grodzki ziemſki y inſzych akt.

NOTAMMENT, adv. (*Particuliérement.*) Nominatim, adv. OSOBLIWIE.

NOTE, ſubſt. f. (*Marque.*) Nota, æ, fem, *Cicer.* ZNAK znaczek.

NOTES *de muſique.* Notæ muſicæ, arum, f. pl. *Quint.* NUTY muzykalne z ktorych ſpiewaią lub graią. Solſy piſane.

NOTES, (*Remarques ſur quelque Auteur.*) Notæ, arum, f. Adnotationes. Obſervationes, *gen.* num. m. plur. *Cicer.* UWAGI głozy ná kſięgę iáką, piſma, Authora &c. Podſtrzeganie, przygana, lub wykład.

NOTER, (*Marquer quelque choſe.*) Notare. Adnotare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* NOTOWAC co znaczyć náznaczać poſtrzegać.

ON DIT figurément, *Noter quelqu'un d'infamie.* Aliquẽ ignominià notare. *Cic.* OSŁAWIC kogo, oſławą go okryć. *On dit *Vn homme noté.* Notatus infamià, ou maculoſus homo. *Cic.* *Człowiek notowany máiący notę ná ſobie iáką.

NOTIFICATION, ſubſt. f. (*L'action de notifier ou de faire ſçavoir une choſe.*) Denuntiatio. Significatio. Declaratio, onis, f. *Cic.* OZNAYMIENIE obwieſzczenie.

NOTIFIER, (*Déclarer, faire ſçavoir.*) Notificare, (o, as, avi, atum,) *Ovid.* Significare. Declarare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* OZNAYMIC obwieścić.

NOTION, ſubſt. f. (*Idée qu'on ſe forme d'une choſe dans l'eſprit.*) Notio, onis, f. *Cic.* WYOBRAZENIE czego w myśli pierwſze poięcie iákiey rzeczy ktore nám ſię w myśli ſtawia.

Nous avons une notion de la divinité imprimée dans nos eſprits. Informatam Dei notionem in animis noſtris habemus. *Cic.* Wyobrażenie Iſtoty Boſkiey mamy ná umyśle naſzym

NOTOIRE, adject. m. & f. (*Connu, évident*) Notus. Cognitus,

aitus. Manifestus, a, um. Evidens, entis, omn. gen. *Cicer.* Notorius, a, om. *Paul-Jurist.* JAWNY publiczny głośny oczywisty.

NOTOIREMENT, adv. (*Manifestement.*) Manifestè. Certò. Evidenter. *Cic.* OCZYWISCIE iawnie.

NOTORIETE', subst. f. (*Connoissance que tout le monde a d'une chose.*) Alicujus rei notitia pervulgata, æ, fæm. JAWNOSC, *Cela est de notorieté publique.* Omnibus res nota est atque pervulgata. *Cic.* Res est manifestaria. *Plaut.* * Tn iest jawno wszystkim publicznie w obec wiadomo.

NOVALLE, (*Terre novelle, ou nouvellement defrichée.*) Novalia, novalium, n. plur *Virgil.* Novalis ager, novalis agri, m. NOWINA rola oowo dobyta kopana orana.

NOVATEUR, subst. m. (*Qui aime & qui introduit quelque nouveauté*) Novator, oris, m. Qui nova dogmata *ou* novos ritus introducit, inducit, *ou* invehere nititur. NOWYCH rzeczy odmian pragnący.nowa rzeczy wprowadzający Nowak.

NOVATRICE, subst f. (*Celle qui introduit quelque nouveauté soit dans la doctrine ou dans les mœurs.*) Novatrix, icis, (*ou mieux*) quæ nova dogmata, novos inducit. NOWE rzeczy wprowadzająca álbo się ich chwytaiąca lub chwytaiąca ták co do wiary iáko y co do obyczaiow.

LES NOVELLES *de Justinien* (*Livre du droit civil.*) Justiniani novellæ, arum. f plur. (*ou sous-entend*) constitutiones. USTAWY nowe Justiniana. Księga prawna prawa świeckiego

NOVEMBRE, subst. m (*Le onziéme mois de l'année, à commencer per Janvier.*) November, bris, m. LISTOPAD miesiąc Nowember iedenasty w roku zaczynając od Stycznia.

NOUE', m. NOUE', f. Nodatus, a, om. *Voyez* NOüER. SKREPOWANY SKRĘPOWANA związany.

NOUEMENT *des plantes*, subst. m. Arborum nodatio. Articulatio, onis, f. *Vitr.* SĘKI sęczki drzew,

NOUER *une chose, y faire un nœud.* Aliquid nodo astringere, (go, gis, xi, strictum.) *Quint-Curt.* *On noüe les cheveux.* Crines nodantur. *Virg.* WIĄZAC wiążą włosy záwiązać.

SE NOüER *en parlant des fruits.* Nodari, (or, atia nodatus sum.) *Cat.* WIĄZAC się co do owocow, owoc się wiąże.

SE NOüER *parlant des épies de bled.* In articulum ire. *Colum.* KŁOSIC się co do zboż.

SE NOüER *parlant de la goutte*, comme *la goutte se noüe.* Nodosa fit chiragra *ou* lapidosa. *Hor. Pers.* Concrescit in lapidem chiragra. ZAWIĘZOWAC się co do chorob zwłaszcza pedogry chiragry &c.

NOüER, se dit figurément (*en parlant de l'amitié & des societez qu'on fait*) Amicitias, societates conjungere, *Cicer.* SPRZYIAZNIC się.

NOüER *une partie de plaisir, de divertissement.* Condicere tempus ad se oblectandum. ZMOWIC się między sobą ná ochotkę iáką.

NOUER *conversation avec quelqu'un.* Serere colloquia cum aliquo. *Liv. ou* sermonem. *Plin Jun.* WNISC w rozmowę z kim, wdać się z kim.

NOUEUX, m. NOüEUSE, f. (*Plein de nœuds.*) Nodosus, nodosa, nodosum. *Ovid.* WĘZŁOWATY SĘKOWATY.

Du bois noüeux ou plein de nœud. Robora nodosa. *Ovid.* Drzewo sękowate

NOVICE, adject m. & f. (*Qui est encore tout neuf dans les choses, qui n'a point encore d'experience.*) In re aliqua rudis ac tyro. *Cic* FRYC nieświadomy młody.

UN NOVICE, m. UNE NOVICE, f. *dans quelque Ordre Religieux, qui s'éprouvent quelquetemps pour voir s'ils pourront en soûtenir la regle & les constitutions.* Novitius, a, um. NOWICYUSZ w zákonach Probant.

NOVICIAT, subst, m. (*Apprentissage que l'on fait de quelque profession.*) Tyrocinium alicujus artis, *ou* professionis. NAUKA o Rzemieślnikow y inszych konsztow.

Il fait son noviciat. Tyrocinium facit monasticæ disciplinæ, *Bud.* Jest w nauce.

NOVICIAT, subst. m. (*Certain lieu dans les Monasteres où l'on dresse les Novicies à un Etat religieux.*) Noviciorū domus, ûs, m. NOWICYAT u Zakonnikow, mieysce proby.

NOURRICE, subst. f. (*Celle qui alaite un enfant de sa mammelle, qui lui donne de son lait.*) Nutrix, icis, f. *Cic. Ter.* Nutricula, æ, f. *Quint.* Altrix, icis, f. *Cic.* Alumna, æ, f. *Var.* MAMKA co dziecię karmi piersiami.

NOURRICIER, subst. m. Nutritor, oris, m. *Stat.* Nutritius, tii, m. *Colum* KARMICIEL Piastun.

NOURRISSON, subst. m. (*Un enfant qui est en nourrice.*) Alumnus, Alumna. *Cic.* WYCHOWANIEC wychowanica.

NOURRI, m. NOURRIE, f. Altus. Alitus, a, um. *Cic. Val. Max.* Nutritus, a, um. *Ovid.* WYCHOWANY WYCHOWANA. * *Nourri aux champs.* Ruris alumnus. * Wychowany ná wsi. **Dans les forests.* Nemorum alumnus. *Wychowany w lesiech.

NOURRIR, V. act. (*Donner la nourriture*) Alere, (alo, alis, altum *ou* alitum.) Nutrire. KARMIC wychować żywić.

Il nourrit lui seul toute cette famille. Solus omnem hanc sustentat familiam. *Ter* Sam żywi dom wszystek.

Il a été nourri à mes depens. Meo cibo & sumptu educatus est. *Plaut.* Moim kosztem żył.

Se bien nourrir, se bien traiter. Se curare molliter. *Cic. Plaut.* Zyć pięknie nic żałować sobie. **Se nourrir d'herbes, de poisson.* Herbis, *ou* fluviatili pisce sustinere vitam. *Liv.* *Zyć ziołkami rybami.

NOURRIR, (*Faire des nourritures de bestiaux.*) Nutrire. Pascere pecora. *Cic.* KARMIC, páść woły konie &c

NOURRIR se dit figurément en ce sens. (*L'honneur nourrit les beaux arts, & chacun se porte à l'estude par le desir de la gloire.*) Honor alit artes, omnesque ad studia gloriæ desiderio incenduntur. *Cic.* NADGRODA záchęca náuki, y káżdego do nich wiedzie chęć sławy.

SE NOURRIR *d'espérance.* Spe pasci. Spe lactare. *Ter.* NADZIEIĄ się kármić.

SE NOURRIR *de mélancolie & se ronger l'esprit de chagrin dans la solitude, loin de tous les plaisirs.* Solus nullisque voluptatibus avocatus mœstas & malas curas exercere. *Tacit.* MELANCHOLIĄ sámą się trawić gryźć się w sobie samym ná osobności daleko od wszelkich rozrywek y zabaw.

ON DIT qu'*On a nourri un serpent dans son sein, quand on a élevé un ingrat qui nous fait de la peine.* Viperam sub alâ nutricavisti. *Petr Phæd.* PADALCA álbo żmiię w zanadrzu wychować wypiastować; to iest niewdzięcznikowi co do brzegu uczynić dać wychowanie náokę &c.

NOURRISSANT, m. NOURRISSANTE, f. (*Qui nourrit & rassasie beaucoup*) Succosus. Succiduus, a, om. *Colum. Plaut.* Alibilis & hoc alibile, adj. *Var* Valens, entis, adj. Firmus. Robustus, a, um. *Cels.* SYTNY SYTNA násycaiący nasycaiąca.

NOURRITURE, subst. fem. (*Aliment qui sert à nourrir les hommes & les animaux.*) Alimentum, ti, neut. Cibus, cibi, m. *Cic* Cibatus, ûs, m. *Plaut. Var.* (*Ce mot se dit de la nourriture des hommes & des animaux*) Pabulum, li, neut. (*se dit de la nourriture des animaux qui paissent dans sa signification naturelle, & figurément de la nourriture de l'esprit*) Pastus, ûs, m *Cic.* ZYWNOSC pokarm obrok strawa. To słowo strawa, mowi się ták co do ludzi iáko y co do bydląt. Pasza záś względem samych bydląt, ták się mowi iáko też y obrok. Pokarm záś lub pastwa bierze się iak w własnym rozumieniu co do ciała, iáko też y w niewłasnym.

La mer nous fournit nôtre nourriture ou de quoi nous nourrir. Cibum, captamus è mari. *Plaut.* Morze nam żywności dodaie.

Fortifier son corps en prenant de la nourriture Fulcire. Sustentare cibis corpus. *Lucr.* Excitare vires largioribus cibis, *Petr.* Pośilić ciało pokarmem iákim.

Prendre de la nourriture. Capere. Sumere cibum. *Cic Pl.* Pośilać się iedzeniem iákim. **Il y avoit deja cinq jours qu'elle n'avoit pris aucune nourriture.* Quintum jam diem sine alimento traxerat. *Petr.* *Już piąty dzień był iák żadnego pokarmu w usta nie wzięła.

PRENDRE *nourriture.* se dit *des hommes & des animaux qui croissent.* Adolescere, (adolesco, adolevi, adoltum.) *Plin.* Capere incrementum, (capio, cepi, captum.) *Colum.* Incremento augeri *Liv.* ROZRASTAC się rośc tyć mężnieć grubieć.

NOURRITURE, *de bestiaux qu'on fait dans la campagne, & même des enfans à l'egard des nourrices,* (*comme cette nourrice, a fait plusieurs belles nourritures ou a nourri plusieurs beaux enfans*) Hæc nutricula plures aluit infantes, *ou* mammam dedit multis pueris. *Plin.* WYKARMIENIE Karmienie ták co do bydła iáko y co do ludzi; naprzykład ta Mamka kilkoro pięknych dzieci wykarmiła. **On fait force nourriture en ce pays.* In his regionibus armentorum reliquique pecorum greges pascuntur. *ou* Pecorosæ multæ sunt illæ regiones. *Zacny tam bardzo Kray w Pastwiska dobre bardzo

dzo obfituiący.

NOURRITURe ſe dit figurément *de l'eſprit.* Pabulum, li, neur. *Cic.* Alimentum, ti, neut. *Ovid.* POSILENIE umyſſu.

La contemplation ſert comme de nourriture à l'eſprit. Animorum ingeniorumque naturale quoddam pabulum, contemplatio *Cic.* Rozmyślanie y Bogomyślnosc ieſt iakoby iakie poſilenie umyſſu ludzkiego.

Ce qui entretient & ce qui eſt comme la nourriture des vices. Vitiorum alimenta. *Ovid.* Paſtwa y podnieta nieprawości.

DE LA *nourriture, touchant la nourriture.* Alimentarius, a, um. *Cel. ad Cic.* Cibarius, a, um, *Plaut.* POKARMOWY do pokarmu do pożywienia należący.

NOUS, *Pronom perſonnel.* Nos, *gent.* noſtri *ou* noſtrûm, *Cic.* MY, NAS, co do oſob.

Il nous à oublié. Noſtri oblitus eſt. *Aul Gel.* Zápomniał nas

Chacun de nous. Unuſquiſque noſtrûm. *Cic.* Każdy z nas.

Nous deux Uterque noſtrûm *Cic.* My obadwa.

Nous-memes. Noſmetipſi, *gen.* noſtrimet ipſorum. *Cic.* My ſami.

Avec nous Nobiſcum. *Cic.* Z nami

NOUVEAU *ou* Nouvel (*devant les ſubſtantifs qui commencent par une voyelle.*) maſc. Nouvelle fem. (*Récent, oppoſe à ancien*) Novus, nova, novum, Recens, entis, omn, gen *Cic* NOWY nowa nowotny nowotna w franeuſkim niemowią *Nouveau* albo *Nouvel* nowy ile razy naſtępuiący ſubſtantyw zaczyna ſię od litery wokali ſkąd.

(On dit un nouvel aſtre, un nouvel homme, & non pas un noveau aſtre, ni un nouveau homme, quoique ces mots ſoient maſculinis.) Nie mowią *nouveau aſtre* nowa gwiazda, ani *nouveau homme* Nowy człowiek ale *nouvel aſtre &c:*

NOUVEAU Marié *qui eſt marié depuis peu de jours.* Novus maritus *Teren.* Maritus recens. *Plin-Jun.* NOWOZENIEC niedawno ożeniony. *'Une novelle mariee.* Nova nupta, æ, fæm. *Ter.* 'Młodka nie dawno za mężem. *'Une nouvelle invention* ou *une choſe nouvellement inventée.* Novitiū inventum, ti, neur. *Plin.* 'Nowy wymyſł nowy wynalazek rzecz dopiero znaleziona. 'Nouveau, *frais fait.* Novus Novitius, a, um. Recens, entis, omn. gen. *Cic.* 'Swięży nowy nowotny młody.

Vin nouveau. Vinum novum. *Cic.* Vinum novitium. *Plin.* Wino nowe młode. *'Fromage nouveau* ou *novellement fait.* Caſeus recens *Plin.* Ser świeży nowy.

NOUVEAU-VENU, (*qui ne fait qui d'arriver.*) Advena æ, maſc Hoſpes, itis, maſc. NOWY przychodzień, gość nowy. Przybyſz nowo przybyły.

NOUVEAU, (*Extraordinaire,*) *comme de nouveaux mots* Nova verba *Horat.* Verba inſolentia. *Cic.* NOWY niezwyczayny, (naprzykład) nowe ſłowa. *'Remettre de vieux mots en uſage* Novare verba *Cic.* Stare ſłowa odnawiać znowu przywracać w zwyczay y w używanie.

NOUVEAU, (*qui eſt neuf dans une choſe.*) Novus, a, um. Rudis in re aliqua ac tyro, *Cic.* NOWY niewiadomy niewiadoma nie świadomy.

DE NOUVEAU, (*Récemment. depuis peu.*) Nove adv. *Auct. ad Heren.* Noviter. *Plin.* Recens. *Liv.* ZNOWU świeżo niedawno nowiuchno.

DE NOUVEAU, (*Derechef.*) Denuò. De integro. *Cic.* ZNOWU powtornie na nowe.

LE NOUVEAU *Monde* pour dire *l' Amerique.* (*parcequ'elle à été nouvellement decouverte.*) America, æ, fæm. Novus terrarum orbis. NOWY świat Ameryka część świata nowo wynaleziona.

NOUVEAUTE', *prononcez* novauté ſubſt. fem. (*Ce qui eſt nouveau.*(Novitas, atis, fem. *Cic.* NOWOSC nowina,

Qui aime la nouvauté. Novitatis cupidus. *Quint.* Rerum novarum ſtudioſus, a, um. *Tacit.* NOWOSCI pragnący w nowości ſię kochaiący.

Surpris ou *frappé de la nouveauté de la choſe.* Perculſus rei novitate. *Cic* Przerażony nowością rzeczy zdziwiony zdumiały.

Introduire des nouveautez, Novos mores. *Cic. ou* Nova & recens inventa inducere. *Cic.* Wprowadzać nowości Wznawiać co

NOUVEAUTE', (*Ce qui eſt extraordinaire, & qui ſe fait rarement.*) NOWINA to co zrzadka kiedy ſię przytrafia. *'C'eſt nouveaute de vous voir à Athenes.* Quid tu Athenas inſolens. (*on ſous-entend* veniſti.) *Ter.* Oſobliwa to nowina widzieć cię w Atenach.

NOUVELLe, ſubſt, fem. (*Ce qu'on annonce* ou *ce que l'on fait ſçavoir de nouveau.*) Nuncius *au* nuntius, ii, maſc. *Cic.* NOWINA wiadomość nowa wieść.

Vous me donnez là une agreable nouvelle. Ineſt lepos in tuo nuntio, magnum *ou* voluptabilem mihi nuntium affers. *Le contraire eſt.* Acerbum mibi nuntium affers, apportas. *Cic* Wdzięczną przyiemną weſołą mi Nowinę donośiſz. (Przeciwnie zaś) ſmutną żałoſną nieſzczęśliwą mi nowinę donośiſz. *'Vous m'apportez une fâcheuſe nouvelle. Nous apprenôs tous les jours de bonnes nouvelles de l'armée ſans autre garant, que le bruit commun.* Nos de exercitu quotidié quæ volumus, audimus, ſed adhuc ſine capite, ſine auctore, rumore nuntio. *Cic.* 'Co raz dobre nas dochodzą nowiny od woyſka, ale za nie nikt nie ręczy, tylko wieść ſama poſpolita

ON DIT en guerre, *Envoyer aux novelles des ennemis.* Exploratores ad hoſtes mittere. PO WOYSKOWEMU mowią, wyprawie wyſyłać dla ięzyka, dla wiadomości o nieprzyiacielu.

ON DIT en manière de proverbe. *Il y a bien des nouvelles, tout eſt perdu.* Rerum facies immutata eſt, *ou* longè aliæ res ſunt, perimus. de nobis actum eſt prorsùs. SPOSOBEM przyſłowia mowią wiele nowin, kupa rzeczy nowych, wſzyſtko ſię z gruntu wywrociło.

NOUVELEMENT, adv. Recens. adv. *Virg.* Recentiſſimé *Plin.* SWIEZO.

NOUVELLEMENT, *Il y a peu de temps.* Nuper adv. Nuperrimé non ita pridem. *Cic.* NIEDAWNO.

NOUVELLISTE, ſubſt. maſc. (*Curieux* ou *debiteur de nouvelles, qui ſe plait à entendre des nouvelles & à en dire.*) Famigerator, oris, maſc *Plaut.* NOWINIARZ Gazeciarz co wieści zbiera y rozſyła ſieiąc po świecie nowiny co było nie było.

NOYAU, ſubſt. maſc. (*La partie dure & ſalide de certains fruits.*) Nucleus, JĄDRO w łupinie niektorych owocow, Koſtka, peſtka.

NOYE', maſcul. Noyée, femin. *ou* nayè (comme l'on prononce.) UTOPIONY Utopiona.

NOIER *prononcez* naver, *ſubmerger dans l'eau.* Aliquem mergere. Demergere. Submergere. UTOPIC, zatopić w wodzie.

SE NOYER *volontairement, ſe jetter dans l'eau par deſeſpoir.* Deſperatione mergere ſe in flumen. *Vár.* UTOPIC ſię z roſpaczy.

SE NOYER *par accident.* Cáſu mergi. Submergi. UTONĄC z przypadku.

Noié dans un gouffre. Cic. Submerſus voraginibus. *Cic.* Ten co utonął na ſamym wircie.

NOYER, *les campagnes, les inonder.* Agros inundare. *Liv.* POZATAPIAC pola.

NOYER ſe dit figurément, comme *Noyer ſon eſprit dans le vin.* Ingurgitare ingenium poculis. *Apul.* ZATOPIC topić utopić tonąć *niewłaſnie* (iáko) zatopić rozum w piiaństwie. *'Noyer ſon chagrin.* Vino finire triſtitiam. *Hor.* 'Zalewać fraſunek trunkami.

Nayé dans la proſperité, Secundis rebus merſus. *Liv.* Zatopiony w roſkoſzach w ſzczęściu opływaiący w nim, Do gruntu pogrążony w długach. *'Noyé de dettes.* Ere alieno demerſus, obrutus a, um. *Cic.* 'Zánurzony wdługach. *'Noyé dans le vin* Vino obrutus. *Cic.* 'Zalány piiaństwem,

NOYER, ſubſt. maſc. *ou prononce* noyé (*Arbre qui porte des noix*) Nux, nucis. *Voyez* Noier. ORZECH drzewo Orzechy rodzące.

NUAGE, ſubſt. maſc. (*Nuée fort épaiſſe.*) Nubilum, nubili, neutr. Nubes, is, fem. *Cic.* CHMURA mgła obłoki grube ciemne.

NUANCE, ſubſt, fem, (*l'union* ou *le ménagement des couleurs dans les etoffes,* ou *dans la peinture.*) Colorum commiſſura, æ, fem Armoge, es, fem. *Plin.* (*Mot grec.*) MIENIONA farba w materyach rożnych farb wydawanie ſię mieſzaiące ſię między ſobą iáko mienione kitayki y obrazy.

NUBILE, *Fille qui eſt en âge d'eſtre mariée.*) Nubilis Virgo *Cic.* DOROSŁA Panna na wydaniu.

NUBILEUX, maſc. Nubileuſe, fem. (*Rempli d. nuées, obſcur.*) Nubilus, a, um. *Plin.* POCHMURNY pochmurna poſępny nie pogodny zachmurzony

NUD *ou* Nu, maſc. Nue, fem. (*Qui n'eſt point couvert.*)

Nudus

Nudus, a, um. *Cic.* GOŁY goła nagi obnażony nic nieodziany.

Mettre quelqu'un tout nu, le dépoüiller. Aliquem Nudare, Denudare, *Cic.* Ogołocić kogo obnażyć obrać lub rozebrać ze wszytkiego.

Aller ou marcher les pieds nus ou nu-pieds. Nudis pedibus ingredi. Boso chodzić, bosemi nogami.

Se tenir debout teste nuë ou découverte, ou se tenir découvert. Stare aperto *ou* nudato capite. *Plin.* Stać z odkrytą głową.

Demi nu, Seminudus, a, um. *Liv.* W poł nagi.

NUD se dit. (*des choses inanimées.*) *Il y avoit dans la Place plusieurs épées nuës,* c'est à dire, *plusieurs épées tirées.* Erant in foro multi gladii nudi. *ou* districti, *Cic.* GOŁY co do rzeczy nieżyiących, Było kilká Szpad lub szabel kilka gołych na dworze, na ulicy, na rynku.

Vne maison nuë, qui est vuide & sans meubles. Ædes nudæ & inanes. Gołe ściany w domu niezbrane bez sprzętu.

NUD se dit (*de celui qui n'est point armé*) *Les François vont tout nus à l'assaut.* Galli nudi subeunt opugnationi, Z GOŁEMI rękami bez broni; Francuzi do szturmu biegną bez broni sami sobą szturmuiąc.

NUD se dit hyperboliquement (*de ceux qui ont de méchans habits qui laissent voir plusieurs endroits de leur corps à nud.*) *Il est tout nud* Pannosus est, ac veste detrita. GOŁY zleodziany odarty, ktoremu boki widać odartus bokami świecący.

NUD se dit figurément (*de ce qui est naturel & sans fard*) comme *prêcher la verité toute nuë* Nudam & appertam veritatem proferre. SZCZERĄ samą prawdę istną opowiadać.

Il m'a decouvert son cœur à nud. Se mihi totus aperuit, *ou* aperuit mihi suum animum. *Cic.* Odkrył mi serce swoie iák na dłoni.

Voir à nud le fond du cœur de quelqu'un. Alicujus mentem penitùs introspicere. *Cic.* Wskroś przenikać do gruntu widzieć serce y myśli czyie.

NUDITÉ, subst. fem. (*Vn corps nu.*) Nudum *ou* nudatum corpus, nudi *ou* nudati corporis. NAGOSC ciáła obnażone ciało.

Il montre sa nudité, ou *la partie de son corps que l'honnêteté veut que l'on couvre.* Verenda corporis ostendit. Obnaża wstyd obnaża się niewstydliwie co do człowiekow,

NUE, subst. fem. Nubes, is, fam. *Cic.* CHMURA mgła.

NUE E, subst fem. Nubes, is, fem. *Cic.* MGŁY chmury. °*Les nuées s'amassent dans l'air* Cogu ntur in cœlo nubes. *Cic.* °Zbieraią się chmury, mgły się schodzą, kupią gromadzą, ná powietrzu, ná niebie.

Il est temps que la nuée crêve ou que cette affaire delate. Illud tandem erumpat *ou* fiat palam, necesse est. Czas też żeby się szydło wykłoło, żeby się rzecz wydała ná wierzch; żeby się ten wrzod przepękł, ktory się tàk długo zbierał.

ON DIT par maniere de proverbe. (*Il saute aux nuës quand on lui opiniâtreune chose.*) Effertur iracundiâ, *ou* excandescit, ubi illi obsistitur. *Petr. Cic.* SKACZE iák ałe kiedy mu się bynaymniey kto sprzeciwi.

Il tombe des nuës, quand quelque chose de subit lui arrive. Totus stupet ubi quid novi ac subiti accidit. Rozumie że się świat y niebo obaliło bynaymniey się mu co przytrafi.

Il est au dessus des nues. Se cœlum digito attingere putat. *Cic* Wynosi się sam w sobie w myślach swoich, chodzi ponad obłokami fantazyą gorną.

Elever quelqu'un jusqu'aux nuës. Ad cœlum aliquem tollere. Efferre. *Hor. Cic. Luy donner bien des louanges.* Laudibus efferre aliquem. *Cic.* Wynosić pod obłoki, pod niebo, wychwalać go srodze nadzamiar.

NUEMENT, *ou prononcez* NUMENT, (*Simplement, naturellement, sans ornemens, & sans fard.*) Simpliciter. Nudè. Apertè. Sine fuco. Sine ullo artis apparatu *Cic.* POPROSTU, szczerze, bez przysady, bez ogrodki

NUER *ou* NUANCER *des étoffes.* (*Disposer les couleurs & les unir.*) Colores varios temperatè nectere, MIENIONE materye robić.

NUIRE *à quelqu'un,* (*lui porter ou causer quelque dommage.*) Alicui nocere. *Cic.* SZKODZIC komu.

Les débauches unisent à la santé. Immodicæ libidines sanitati nocent. Zbytki szkodzą zdrowiu. °*Tout nuit & fait de la peine à un malade* Nihil non offendit ægrum. °Każda rzecz szkodzi, káżda rzecz choremu záwadzi.

NUISIBLE, adject. masc. & fem. Nocivus. Noxius. Nocuus. Inimicus. Alienus. *Ovid.* SZKODLIWY szkodliwa szkodzący, szkodzien, szkodna.

Vne viande unisible à l'estomac. Alienus cibus stomacho. *Cels.* Potrawa szkodliwa żołądkowi. °*Le cheval est nuisible aux gouteux.* Equitare podagricis alienû *Cels.* °Podagrykom ieżdżenie ná koniu iest szkodliwe.

Cela ne sera point unisible à nos affaires. Non erit illud alienum meis rationibus. *Cic.* To naszey sprawie nie zaszkodzi.

NUIT, subst fem. (*dont les Payens faisoient une divinité,*) Nox, noctis fem. *Plaut.* NOC Bogini u Pogan.

NUIT, (*Cet espace de temps, qui est entre le coucher & le lever du Soleil*) Nox, noctis. fem. NOC czas wszystek między zachodem y wschodem słońca.

Vne nuit claire. Serena nox *Cic.* Noc iásna widna pogdna. °*Nuit obscure.* Nox caliginosa, cœca. *Hor. Virg.* Opaca, operta, spissa *Petr.* °Noc ciemna.

Il est noire nuit. Jam plena nox est. *Petr.* Już noc głęboka.

DE NUIT, *la nuit,* Noctu, Nocte. De nocte. *Cic.* W nocy, Nocą.

Bien avant dans la nuit. Multa nocte, multa de nocte, nocte intempesta & concubia. *Cic.* Głęboko w noc.

Nuit & jour De jour & de nuit. Noctu diuque. Nocte & interdiu. *Cic. Ter.* Nocte & interdiu. *Cas.* Dzien y noc, dniem y nocą.

A l'entrée de la nuit. Primis noctis tenebris. Prima nocte. *Liv. Cas* Pod noc, ná noc, gdy się noc záczyna, ku nocy.

Vers le milieu de la nuit. De media nocte. *Cas.* Ku połnocy, wśrzod nocy.

Ils paissent jusques à la nuit. Pascunt quoad contenebravit. *Colum.* Páśą pasąią áż do nocy.

La nuit approche ou vient. Nox appetit. Noc nadchodzi, bliska iuż noc.

PASSER *les nuits sans dormir.* Pervigilare noctem. *Cicer.* NOCY niesypiać, po całe nocy niesypiać.

Passer les nuits à s'entretenir de choses & d'autres. Trahere noctem *ou* ducere vario sermone. *Virg.* Noc ná gadaniu y rozmowach rożnych przesiedzieć °*A jouer.* Ducere noctem ludo. *Virg.* °Ná grze. °*Dans les festins.* Conviviis noctem conterere. *Cic.* °Ná ochotach częstowaniu biesiadach. °*A boire.* Vino noctem producere. *Mart.* °Ná pijaństwie. °*Dans la joye.* Agere noctem inter gaudia. *Virg.* °Ná krotofilach.

L'ESPACE *de deux nuits.* Binoctium, ii. neut. *Tacit.* PRZEZ dwie nocy °*De trois nuits.* Trinoctium, ii, neut *Val. Max. ou* Trinoctiale spatium. *Mart.* °Przez trzy nocy.

QUI CONCERNE *la nuit.* Nocturnus, a, um. *Cic.* NOCNY, nocna do nocy należący °*Vn voleur de nuit.* Nocturnus fur masc. *Phad.* Złodziey co nocnym sposobem żyie. °*Oyseaux de nuit.* Aves nocturnæ. °Nocne ptastwo. °*Les heures de la nuit* Horæ nocturnæ *Cic.* °Godziny nocne.

LES BESOGNES *de nuit.* (*dont les femmes se servent, lorsqu'elles se couchent.*) Vestes nocturnæ, *ou* nocturna supellex. NOCNY STROY białogłowski gotowalnia nocna, °*Vn coffre de nuit,* (*où les femmes serrent leurs besognes de nuit.*) Arcula nocturna. *gen.* æ, fem. °Gotowalniana szkanda.

ON DIT absolument, *Bon soir & bonne nuit.* Benè vale & benè quiesce DOBRA noc.

NUITAMMENT, adv (Mot populaire.) *De nuit.* Noctu De noctu. *Cic.* NOCĄ w nocy, po nocy. słowo francuskie proste (u nas) *o macku* po omacku po ciemku.

NUITTE E subst fem (*Le temps d'une nuit.*) Nocturnum spatium, ii, neut *Lucr* NOC iedna cała.

NUL, masc. NULLE, fem, *Aucun,* Nullus. nulla nullū *genit* nullius. *dat* nulli *pour tous les genres* Nullus homo *ou* Nemo, neminis, masc. *Cic Plaut.* ZADEN, ZADNA °*Je n'ay nulle affaire, je n'ai point d'affaire.* Nihil mihi est negotii, neut. *Cic.* °Zadny zabawy niemam.

NUL, (*Parlant de quelque procedure ou de quelque acte judiciaire.*) Nullus, irritus, a, um. ZA NIC, nieważny sądownie °*Rendre nul.* Irritum aliquid facere, Skasować za nieważne osądzić.

NULLEMENT, adv. (*en aucune maniere.*) Nullo modo. Nullo pacto *Cic.* ZADNĄ miarą żadnym sposobem.

NULLEMENT, (*Point du tout.*) Nequaquam. Neutiquā. Haud quaquam. Minimè *Cic.* NIE, nie tàk. iák żywo, żadną miarą,

NULLE-PART, *en aucun lieu* Nusquam, Nusquam gentium. *Cic Ter.* NIGDZIE na żadnym mieyscu.

NUPTIAL, masc. NUPTIALE, fem. (*Touchant les noces*) Nuptialis & hoc nuptiale. adject. *Cic.* WESELNY ślubny.

NUQUE, subst. fem. (*La nuque du coû.*) Ima colli vertebra æ, fem. KREGI w karku

NUREMBERG, (*Ville de Franconie en Allemagne.*) Norimberga, æ, fem ou Noricorum mons. *Elle est considerable par son commerce, par ses temples magnifiques, par ses deux faires, & par ses manufactures.* NIREMBERG Miasto Frankonii w Niemczech sławne handlami, Kościołami, dwoma iarmarkami, y rożnemi robotami.

NUTRITIF, masc. NUTRITIVE fem. (*Qui a la vertu de nourrir.*) Succosus, Firmus, a, um. Valens, Valentior, Valentissimus, a, um. ou Alendi vim habens, omn. gen, *Pet* POSILAIĄCY TUCZĄCY.

NUTRITION, subst. fem. Nutricatio, onis, fem. *Var.* POSILENIE tuczenie rośnienie rozrastanie się.

NYMPHE, (*Divinité fabuleuse.*) Nympha, æ, f. NIMFA bogini bayeczna rzeczona.

NYSSE, (*Ville d' Armenie sur les confins de la Cappadoce.*) Nyssa, æ, fem. NISSA Miasto Ormiańskie nád granicami Kapadocyi: (*Jusze iest tegoż Imienia w Slązku.*

DE NISSE, Nyssenus, a, um. a NISSY Nisseński.

Qui est né à Nysse. Nissigena, æ, omn, gen. *Catul.* Z NISSY rodem.

* *

O.

O 'Est la quatorziéme lettre de l' Alphabet & la quatrieme des voyelles, O Czternasta litera Obiecadła y czwarta a wokalow.

O, est aussi une interjection dont on se sert pour invoquer à son secours, pour admirer, pour se plaindre, pour se moquer, pour invectiver & faire toutes sortes d'exclamations. O quelle maison! *O qualis domus!* O perdu que je suis! *O me perditum!* O Dieux, O hommes! *Proh Deum atque hominum fidem*, O znaczy też rozmaite Affektow w nas wzruszenie, iáko wzywania pomocy, podziwienia, zdumienia, żalu, wyśmiania, gniewu, łaiania, y wszelakiego zawołania; (*iáko*) O co za dom! O iákom zginiony! O na Boga y ludzi!

O, *se met avec l'optatif pour marquer son desir. O plût-à-Dieu*, O utinam O żądaiąc czego y usilnie pragnąc: O Dayby Bog.

O (en Arithmerique signifie *en Zero*, & on dit proverbialement qu'*un homme est un O en chiffre*, (pour dire) *qu'il n' est bon a rien* Nullo numero homo *Cic.* O w liczbie znaczy cyfrę, to iest nic: skąd y przysłowie *tyle on wart albo waży iák Cyfra*: to iest nic cale niważy.

O *chez* les Anciens *estoit une lettre numerale qui signifioit onze, & avec un titre dessus marquoit* onze mille O zaś u dáwnych znaczyło liczbę 11, á z tytłem pociągnionym ná wierzchu znaczyło iedenaście tysięcy.

OBEDIENCE *on prononce* OBEDIANCE, subst. fem. (Mot d'usage parmi les Religieux pour un congé de leur Superieur de faire voyage ou d'aller, demeurer dans un autre couvent.) *Obediantia* ou *Commeatus* genit *ûs*. OBEDYENCYA (wyprawa Zakonnych Osob z mieysca na mieysce list wyprawny u Zakonnikow.

PAYS D'OBEDIENCE, (*les pays des peuples qui ne sont point compris dans le Concordat, comme la Bretagne & la Lorraine*) Regiones juris pontificii, *où le Pape confere de plein droit les benefices pendant huit mois de l'année.* MIEYSCA kędy we Francyi Papież sam zupełną mocą szafuie Kościelne dochody y urzędy wakuiące przez całe ośm miesięcy w Roku. tákie są Brytania y Lotaryngia

OBEIR *à quelqu'un*, (*luy rendre obéissance.*) Alicui obedire, Parere, Obtemperare, Morigerari, Dicto audientem esse. *Cic. Ter Plaut.* BYC posłusznym komu, Posłuszeństwo mu czynie.

Ne vouloir point obéir, refuser d'obeir. Alicuius imperium detrectare, recusare Abnuere, *Cic. Liv.* Obedientiam abjicere *Cic.* Niechcieć byé posłusznym zdrygać się posłuszeństwa.

OBE'IR *à la raison.* Dare locum rationi. *Cic.* Słuchać rozumu, iść za rozumem, byé posłusznym rozumowi. **Obeir à sa passion.* Morem animo gerere *Ter.* *Słuchać passyi, iść zá passyą swoią. * *à ses passions.* Cupiditatibus suis parere. Obtemperare. Obsequi. Zá passyami swemi zá namiętnościami swemi.

Se faire obéir. Cogere ad obsequium, redigere. *Suet.* Uczynić sobie powagę, ziednać sobie posłuszeństwo, do posłuszeństwa y powinności przywieść. **Il obeit aussi-tost.* Non est moratus imperium *Petr.* *Zaraz był posłuszny, usłuchał uczynił rozkaz;

Je vous obéis. Morem tibi gero, sum tibi morigerus, *Cic. Plaut.* Słucham pełnię roskazy, czynię roskaz.

Obéir à la sentence du Juge. In eo quod judicatum est, stare. *Cic.* Byé posłusznym dekretowi **L'un & l'autre ne voulurent point obéir à ce qu'il avoit ordonné.* Neuter sententiam tulit decernentis. *Petr.* *Obiedwie strony niesłuchały Dekretu. niechciały być posłusznemi dekretowi.

OBBEISSANCE subst. fem. (*l'Action d'obéir, soumission aux volontez d' autrui.*) Obedientia, Obtemperatio. *Cic.* Obsequela, *Plaut* POSŁUSZENSTWO, posłuszność, poddanie się roskazom cudzym.

Rendre l'obéissance qui est deuë à ses parens. Obedientiam parentibus præstare, præbere, Morigerum esse parentibus. Oddáe posłuszeństwo Rodzicom.

OBEISSANCE se dit (*de la sujetion des peuples & des provinces à un souverain.*) Obedientia, Obsequium. Imperium. Ditio. *Cic.* POSŁUSZENSTWO poddaństwo Państwo pánowanie własne dobra.

Estre sous l obéïssance de quelqu'un. Sub alicuius imperio esse *Ter.* In ditione & potestate alicujus esse. *Liv.* Być pod panowaniem czyiem, bye w poddaństwie czyiem

OBEISSANT, masc. OBE'ISSANTE, fem. adj. Obediens genit Morigerus, *Cic. Plaut Ter.* POSŁUSZNY POSŁUSZNA. **Il n'y a personne plus obeissant & plus soumis à vos ordres que moy.* Tuis imperiis nemo est obedientior me ono *Liv.* *Niemasz nikogo posłuszniey szczegu nároskaz wszelki nádemnie.

VOSTRE TRES-HUMBLE ET TRES OBE'ISANT SERVITEUR. (Formule des lettres qu'on écrit en François) *Tuus humillimus, & obsequentissimus servus.* Sługa nayniższy.

OBELISQUE, subst masc. (*Longue pierre taillée en forme de Pyramide*) Obeliscus, ei, masc. *Plin.* SŁUP kamienny czworograniasty pochodzisty ku gorze.

O BENIGNA. On dit familierement & populairement (*Faire ô benigna à quelqu'un, lui faire de grandes soumissions & bien des flatteries.*) Alicujus gratiam obsequiis & palpationibus captare, amare. LIZAC się komu wszelakiemi podchlebstwy go błagać słowo proste potoczne,

OBE'RER, V. act. mot d'usage au Palais. (*Engager son bien. L'endetter.*) Obruere patrimonium, *ou* ære alieno obruere. *Cic.* ZAWODZIC dobra długami zastawiać ie w długach, zádłużać ie.

Il fait trop de dépense, il s'abére de jour en jour. Nimios sumptus facit, conflat quotidie æs alienum. *Salust.* Cogit. *Plaut.* Contrahit. *Cic.* Facit æs alienum. *Liv.* Wielki koszt prowadzi, brnie w długi coraz większe głębiey.

OBE'RE', masc. OBERE, fem. *Endetté.* Obæratus, a, um. *Cæs.* Ære alieno obrutus, a, um. *Cic.* ZADŁUZONY ZADŁUZONA dłużny dłużna.

OBJECTER, V. act. (*Proposer une raison contraire à ce qu'on a avancé.*) Objicere, (io, is, jeci, jectum) Opponere, o, is, opposui, itum.) act. accus. *Cic.* ZARZUCIC co przeciwnego.

OBJECTER signifie quelquefois, (*Reprocher.*) Objicere. Objectare. *Cic.* WYRZUCAC co komu w oczy wymawiać mu co álbo zádawać. * *Objecter à quelqu'un la bassesse de sa naissance.* Ignobilitatem alicui objicere. *Cic.* *Zárzucać komu zádawać mu (*álbo*) wyrzucać podłe urodzenie.

OBJE-

OBJECTION, ſubſt fem. (*Ce qu'on objecte contre un ſentiment*) Id quod objicitur Objecta, orum neut. plur. ZARZUCAC zádawáć álbo wymowić co komu zárzut zárzuty racyi ná rzecye. *Répondre, ſatisfaire aux objections.* Reſpondere ad ea quæ nobis objecta ſunt *Cicer.* *Odpowiadać ná zárzuty, zbiiać zárzuty

OBIER, (*Arbre qu'on nomme autrement Sureau de mareſts.*) Sambucus aquatica KALINA drzewo bzowemu podobne

OBJET, ſubſt maſc. (*Ce mot eſt d'un grand uſage dans la langue, il ſe dit de tout ce qui ſe preſente aux ſens & aux facultez de l'ame.* Res objecta, rerum objectarum. KAZDA rzecz około ktorey ſię myśl albo zmyſł ludzki bawić może wſzyſtko co pod rozum y zmyſł podpada lub ſię náraża, zábawá wſzelka y rzecz lub ſprawa około czego myślemy, mowiemy zábiegamy ſtaramy ſię uſiłuiemy piſzemy &c. (*Objectum*)

OBJET *de la veuë* Res aſpectabiles *Cic.* To koło czego oko ſię bawi to co tylko widzieć możem zwłaſzcza kolory.

OBJET *de l'ouye Son* Quæ ſub aurium ſenſum cadunt quæ auditu percipiuntur TO koło czego ucho ſię bawi zwłaſzcza głos wſzelki brzmienie dźwięk

OBJET *de l'odorat* Quæ odoratu, odoratione, olfactu percipiuntur. TO koło czego powonienie ſię bawi zapachy wſzelkie wonności.

OBJET *du toucher.* Tangibilia omnia. TO koło czego potknienie ſię bawi iáko ciepło, zimno twardo, miękko &c.

OBJET *du gouſt* Quæ guſtu, guſtatu ſentiuntur. Quæ palato guſtantur. TO koło czego ſmakowanie ſię bawi ſmaki wſzelakie.

OBJET *d'une ſcience.* Scientiæ alicuius materia, æ. Materies, ei, fœm. Id circa quod verſatur aliqua ſcientia. TO koło czego náuka iáka ſię bawi. *Les maladies & les playes ſont l'objet de la médecine* Medicinæ materiæ dicimus morbos & vulnera, quod in his omnis medicina verſetur. *Cic.* *Choroby y rany ſą koło czego ſię bawi lekarſka nauka.

Tous les Arts ont pour objet la recherche de la vérité Omnes artes in veri inveſtigatione verſantur. *Cic.* Wſzyſtkie náuki bawią ſię o koło dochodzenia prawdy.

OBJET (*Ce qui ſe préſente à noſtre veuë*) Res aſpectabiles. Rerum aſpectabilium, f. plur. WIDOKI rożne oczom ſię náſzym ſtawiiące.

Il eſt l'objet de mon eſpérance In eo ſpes omnis mea eſt *ou* poſita eſt. *Cic* On ieſt celem nádziei moiey do niego wſzyſtkie moie zmierzáią nádzieie w nim wſzyſtkie nádzieie moie

Devenir l'objet de la haine du peuple. In odium offenſionemque populi incurrere, cadere *ou* invidiam & offenſionem populi ſubire. *Cicer.* Stać ſię celem nienawiści poſpolitey. **Eſtre l'objet de l'averſion de tout le monde.* Odio eſſe apud omnes In odio eſſe omnibus. *Cicer.* *Być ná celo niechęci wſzyſtkich ludzi.

OBJET (*Fin qu'on ſe propoſe*) CEL Koniec zámierzony.

OBIT, ſubſt maſc (*Sacrifice qu'on offre tous les ans dans l'Egliſe Catholique pour un défunt*) In obitu alicuius ſacrum anniverſarium, ii, n. POGRZEBOWA álbo żałobna Mſza obligi zádłuſzne.

OBITUAIRE, ſubſt. maſc (*Tableau où l'on écrit les obits qu'on eſt chargé de dire pour les défunts.*) Index ſacrorum pro defunctis. REJESTR Tablica obligow zádußnych.

OBLATION, ſubſt. f. (*Offrande.*) Oblatum, ti, neut. *Liv.* OFIARA.

OBLECTATION, *Oblecter.* (Vieux mot dans la langue,) *Voyez* DELECTATION UPODOBANIE ukontentowanie ſtare ſłowo Francuſkie delektowanie ſię.

OBLIGATION, ſubſt. f (*Engagement qui nous oblige à quelque choſe*) Obligatio, onis. f. *Cic.* OBOWIĄZEK.

Contracter une obligation, s'obliger. Obligationem contrahere. *Cujac Juriſc.* Se obligare. *Idem.* Wziąć ná ſię obowiązek obowiązać ſię. **Il a trois cents mille écus en fond de terre & en obligations.* Habet trecenties nummorum fundis, nominibuſque depoſitum. *Petr.* *Trzykroć ſto tyſięcy talerow ma ná záſtawach, zá trzykroć ſto tyſięcy talerow ma dobr záſtawnych.

Une obligation verbale. Verbis concepta obligatio *Cuj.* *Oblig ſłowny. **Obligation par écrit.* Chirographi cautio, onis f *Cuj.* *Oblig ná piśmie karta.

OBLIGATION, (*Ce à quoy on eſt tenu*) POWINNOŚC co kto powinien. **C'eſt une obligation indiſpenſable d'obéir aux loix.* Obtemperandum eſt legibus. obtemperare legibus religioſum eſt. *Jeſt to powinność nieodbita być poſłuſznym prawu.

S'acquitter de ſes obligations, remplir ſes devoirs. Adimplere. Perficere. Explere munus ſuum. Officium fungi, facere Officio fungi ſatisfacere *ou* facere ſatis *Cic.* Czynić doſyć powinności, pełnić powinność ſwoię *Voilà quelles ſont vos obligations* En munus tuum. *Tákie ſą powinności twoie ta to ieſt powinność twoie.

OBLIGATION en terme de civilité, ſe dit en général (*de tous les ſervices & les bons offices qu'on ſe rend les uns aux autres dans la vie.*) Civile officium. Beneficium ii, n *Cic.* OBOWIĄZEK termin ludzkości oświadczenia. (*obligacye*) mowią złacińſkiego, wdzięczność pamięć.

Je n'oublierai jamais les grandes obligations que je vous ais Numquam oblivíſcar maxima me tibi debere beneficia *ou* tua maxima in me officia *Cicer.* Nigdy nie zápomnę *obligacyi* obowiązkow moich ktorem ci powinien.

Vous me devez avoir bien de l'obligation, car par mon moyen vous eſtes devenu riche. Bonum eſt quod habeas gratiam merito mihi, qui te opulentum feci *Plaut.* Powinieneś mi być obligowanym, obowiązanym, wdzięcznym, pamiętnym o mnie bom ci podał rękę álbo pokazał drogę do fortuny

OBLIGEAMMENT, *on prononce* OBLIJAMMENT, adv. (*d'une maniere obligeante*) Officiosè. Amicè Benevolè. Benignè Humanè Cum benignitate Amanter. Peramanter. *Cic.* CHĘTNIE przyiemnie wdzięcznie łaſkawie ochotnie.

OBLIGEANT, maſc OBLIGEANTE, f (*Civil, officieux, courtois, qui eſt tout prêt à rendre ſervice.*) Officioſus, a, um, CHĘTNY przyiemny ludzki ochotny grzeczny.

Eſtre obligeant dans ſes actions & doux dans ſes paroles. Benignè facere & blandè dicere *Ter.* Przyiemnym być w ſprawach ſwoich y w ſłowach łagodnym.

Humeur obligeante, naturel obligeant. Humanitas. Comitas. Benignitas, genit atis, f *Cicer.* Come ingenium. *Tacit.* Ludzkość przyiemność ochotność ſkłonność wrodzona do ochoty y chęci oświadczenia **Des paroles obligeantes.* Verba plena humanitatis, & officii. *Słowa przyiemne łaſkawe zniewalaiące. **Il n'eſt point du tout obligeant* Inofficioſus eſt. *Cic.* *Nie ludzki niechętny nieochotny niegrzeczny.

OBLIGER, (*Contraindre quelqu'un de faire une choſe*) Cogere, (go, gis, egi, actum) act. acc. Impellere aliquem ad aliquid *Cic.* PRZYMUSIC kogo do czego.

Je vous eſcrirai ce que je penſe, puiſque vous m'y obligez. Coacto tuo ſcribam quæ ſentio. Nápiſzę ci co myſlę ponieważ mię do tego przymuſzaſz.

OBLIGER, (*Engager*) Obligare, (go, gas, avi, atum.) Aſtringere. (go, gis, xi, ctum) *Cic.* OBOWIĄZAC do czego.

OBLIGER *quelqu'un par des traitez* Pactionibus obligare aliquem *Cic.* OBOWIĄZAC traktatami, przymierzem **Il n'eſt pas obligé à tenir le traité qu'il a fait avec vous.* Non tenetur fœdere, quod tecum ictum eſt *Liv.* *Nie ieſt obowiązany dotrzymywać ci przymierza záwártego.

S'OBLIGER *en répondant pour un autre* Sponſione obligare Vadem ſe dare pro aliquo. *Cic.* RĘCZYC zá kogo y beſpieczeńſtwo czynić.

Obliger ſa caution pour trois mille livres. Obligare vadem trium millium æris. *Liv.* Záręki trzy tyſiące zápiſać grzywien.

S'obliger ſoy & ſes biens, ou s'obliger corps & biens Obligare ſe & ſua bona. Capite & fortunis cavere *Plaut.* *On parle ainſi au Barreau.* Ręczyć oſobą y fortuną ſwoią.

OBLIGER, (*Faire plaiſir, rendre ſervice*) Aliquem ſibi obligare. Obſtringere. Devincire, *avec ces ablatifs* beneficio, liberalitate. Ab aliquo gratiam inire. Benè *ou* optimè de aliquo mereri, promereri *Cicer. Terent. Plaut.* UJAC ſobie kogo obowiązać ſobie kogo przyſługą ochotą przyiaźnią ludzkością dobrodzieyſtwem &c.

Je vous en ſerai obligé toute ma vie. Tibi me in perpetuum devinxeris *Cic.* Obwiązanym ci záto ná całe życie moie będę **Je vous ferai voir par effet que vous avez obligé un homme qui eſt fort voſtre amy.* Homini amiciſſimo te tribuiſſe officium, te tibi præſtabo *Cic.* *Skutkiem to pokażę żeś ſobie prawdziwego w tey mierze obowiązał przyiaciela. **Obligez moy en cela, faites-moy ce plaiſir* Illud tu mihi gratificare quæſo. *Cic.* *Uczyń mi tę łáſkę, przyiaźń mi ſwoię w tym oświadcz. *S'obliger mutuellement.* Accipere & reddere parem voluntatem *Cic.* *Wzaiemnie ſię przyſługami uymować, przyiaźnią z ſobą certować. **Vous n'obligerez pas un ingrat* Non apud ingratum collocabis, *ou* pones beneficium. *Cic.* *Nie ná niewdzięcznego padnie ta łáſka twoia.

OBLIQUE, adject. masc. & fem. (*Qui est de biais.*) Obliquus, a, um. *Plin.* KRZYWY, ukośny okośna.

OBLIQUE se dit au figuré. (*Des voyes indirectes, des détours dont on se sert pour venir à bout d'une chose.*) Malæ artes, malarum artium. Sycophantiæ, arum, fem plur. *Cic. Plaut.* SZTUKI obroty lub też wykręty ktorych to zażywa áby swégo dokazać y dopiąć.

Il a obtenu cette charge par des voyes obliques. Adeptus est illud munus malis & obliquis artibus. Przez rożne wykręty wybnie y sztuki dopiął tegu urzędu. *C'est un homme qui ne va pas droit en besogne, il a toûjours quelque chose d'oblique.* Non recta est nec simplex illius agendi ratio, sed multiplex & tortuosa. *Nie szczerze áni rzetelnie idzie, záwsze má iákieś wyboie y wybiegi swoie záwsze ná ukos y w bok strzela náwiásem chodzi a ludźmi.

OBLIQUEMENT, *on prononce* OBLIQUEMANT (*d'une maniere oblique.*) Obliquè. *Cic.* In obliquum. *Plin.* UKOSNIE a ukosa ná ukos náwiásem.

OBLIQUITE', subst. f. (*Situation oblique ou de biais.*) Obliquitas, atis, f. *Plin.* UKOS ukośna rzecz.

OMETTRE une chose (*ne la pas faire.*) Aliquid omittere, prætermittere, (o, is, misi, missum.) OPUSCIC rzecz iáką nie uczynić iey.

OMETTRE, (*Passer quelque chose sous silence.*) Aliquid omittere, prætermittere, *ou* silentio præterire. *Cic.* OPUSCIC cu zámilczeć o czym.

OMISSION, subst. f. prætermissio, onis, fem. *Cic.* OPUSZCZENIE.

OBOLE, subst. f. (*Monnoye de cuivre valant une maille ou deux pites.*) Obolus, i, m. *Ter.* PIENIĄŻEK ważący kilka babek.

OBREPTICE, adject. m. & f. (*Chose obtenuë par surprise en taisant une vérité qu'il falloit exposer.*) Obreptitius, a, um. PODSTĘPEM otrzymana rzecz dlá niewyrażenia dokładnego prewdy.

OBREPTION, subst. fem. (*Surprise dont on se sert pour obtenir quelque grace.*) Obreptio, onis, fem. *Ulp.* PODSTĘP niedokładne rzeczy przełożenie stáraiąc się o cu.

(*Terme de la Cour Romaine.*) Francuskie terminy y sciśłkie prewne prawa duchownego y Kancelaryi Rzymskiey.

OBSCE'NE, adject m. & f. (*Sale, des-honneste, impudique.*) Obscenus. Spurcus. Impurus, a, um. *Cic.* NIECZYSTY sprośny brzydki sromotny, niewstydliwy wszeteczny sąpetny. *Des paroles obscénes.* Dicta obscena, nupta verba. *Plaut. Hor.* *Słowa szeprne. *Des vers obscénes.* Carmina obscena. *Prop.* *Wiersze saperne.

OBSCENITE', subst. f. obscenitas, atis, f. *Cic.* NIECZYSTOSC plugastwo niewstydliwość bezecność wszeteczność.

OBSCUR, m. OBSCURE, f. (*Qui n'est pas bien clair.*) Obscurus Cæcus. Tenebrosus. Caliginosus. Tenebricosus, a, um *Cic.* CIEMNY CIEMNA nie iasny niewidny.

OBSCUR se dit figurément (*De celui qui est d'une naissance basse, & qui est peu connu, car on dit un homme obscur, ou d'une naissance obscure*) Obscuro loco *ou* genere natus, ortus *Cic.* PODLEGO urodenia.

OBSCUR se dit encore figurément (*De ce qui n'est pas net, ni intelligible.*) Obscurus. *Cic.* NIEWYRAZNY niezrozumiany niepoięty.

Un Orateur qui est un peu obscur. Orator subobscurus. *Cic.* Mowca niezrozumiany do poięcia trudny.

OBSCURCIR, V. act. (*Rendre obscur & sombre.*) Obscurare. Obumbrare. Inumbrare. Obnubilare. *Cic. Quint.* ZACMIC preyćmić zácimiać przyćimiać. * *La grandeur de la fortune obscurcit les lumieres de l'esprit.* Mentis quasi luminibus officit altitudo fortunæ. *Cic.* *Wysokie szczęście ćmi rozum y świátło iego przyćmiewa.

OBSCURCISSEMENT, subst. masc. *on prononce* OBSCURCISSEMANT, Obscuratio, onis, fem. *Cic.* CIEMNOSC przyćmienie

OBSCURE'MENT, adv. (*D'une maniere obscure & peu intelligible.*) Obscurè, parum dilucidè, parum perspicuè, obscurè & quasi per nebulam. *Plaut.* NIEWYRAZNIE niezrozumianie nie do poięcia

ON DIT vivre obscurément. (*Mener une vie obscure & cachée.*) Obscurem vitam ducere, trahere. ZYC sobie prywatnie, prywatne życie prowadzić náustronie.

OBSCURITE', subst f. (*Privation de la lumiere.*) Obscuritas, Tenebræ. Caligo. *Cic. Virg.* CIEMNO niewidno. **L'obscurité de la nuit.* Obscurum noctis, n. *Tacit.* * Ciemność nocy.

OBSCURITE' se dit figurément. Obscuritas. Nox. Tenebræ. Caligo. *Cic.* CIEMNOSC cień (*niewiadomość*) **Les grands esprits demeurent souvent dans l'obscurité.* Summa ingenia sæpe in occulto latent. *Plaut.* *Wysokie rozumy częstokroć w cieniu, y nieznane á zárzucone zostaią. **L'obscurité qui se trouve dans les livres, nous a souvent dégousté de les lire.* Rejicit nos à libris obscuritas. *Cic.* *Trudność zrozumienia ksiąg częstokroć odraża nas od czytania. **Apporter de l'obscurité aux choses.* Obscurare res dicendo. *Cicer.* *Zawikłać zátrudnić rzeczy. **La noblesse de cette maison est tombée dans l'obscurité.* Nobilitas istius domûs obscurior facta est. *Dom cały zeszły familia wygasła.

OBSEDER, V. act. (*Qui se dit naturellement des démons qui tourmentent exterieurement les personnes.*) Obsidere *ou* extrinsecus vexare. OPĘTAC właśnie o czartach ktorzy powierzchownie morduią utrapionych.

OSE'DER signifie (*Se rendre maistre de l'esprit de quelqu'un, s'en emparer.*) Alicujus animum obsidere, tenere, occupare, *Cic.* OPĘTAC kogo opanować go sobie, gorę nád sercem y umysłem iego mieć, wodzić go iák chcąc, y według woli swoiey. **Les Grands se laissent obséder par leurs flateurs.* Viri principes toti obsidentur ab adulatoribus. * Wielcy Panowie od pochlebcow opanowani bywaią.

OBSE'DER signifie encore (*Affiéger quelqu'un par ses importunitez.*) Alicui assidere. NIEDAC roskurczenia wolnego komu, ustawicznie mu ná karku siedzieć nie odstąpić go do uprzykrzenia nálegaiąc ná niego, iákoby w oblężeniu go trzymać. *Ce Juge est obsédé par son Client.* Iste Cliens assidet semper Judici, illumque urget Vexat, *ou* illi molestus est. * Sędzia od natręta iákoby oblężony abyć się go nie mogący.

OBSE'QUES, subst. f. pl. (*Funerailles ou les Cérémonies des funérailles.*) Justa funebria. Exequia. *Cic.* OBCHOD ZA nmarłych. **Faire les obséques à quelqu'un.* Funus alicui facere. *Cic.* *Obchod żałobny zá kogo sprawić. **On lui fit des obséques publiques & une Oraison funébre.* Ductæ publice exequiæ, & publice laudatus. *Tacit.* *Obchod mu ze skarbu kosztem publicznym sprawiono, y mowę pogrzebową.

OBSERVANCE, subst. f. (*Observation des régles & des constitutions d'un Ordre religieux.*) Constitutionum obtemperatio. OBSERWANCYA Zákonna przestrzegánie ustaw y Zákonności.

Les observances de la Loy ancienne. Veteris legis ritus, m. plur *ou* Ceremoniæ, arum, fem pl. Obrządki starozákonne u Zydow

OBSERVATEUR, subst. m. (*Qui observe & garde les régles.*) Constitutionum, regularum observans. PRZESTRZEGAIĄCY ściśle praw y ustaw.

OBSERVATEUR (*signifie aussi un critique, qui fait des remarques sur les ouvrages d'esprit.* Annotator. *Cic.* PODSTRZEGACZ zwłaszcza pism y ksiąg cudzych rozumne uwagi dowcipnie y omyłek upatruiący.

OBSERVATION, subst. f. (*Des loix, des constitutions.*) Legum custodia. *Cicer.* Observatio *Val. Max.* Legibus obtemperatio. *Cicer.* PRZESTRZEGANIE, záchowanie praw ustaw.

OBSERVATION signifie aussi (*Action par laquelle on remarque, on observe, on fait des experiences.* Observatio. Contemplatio. Consideratio. *Cic.* POSTRZEGANIE, dochodzenie a doświadczenia.

OBSERVATION, *Remarque, critique que l'on fait sur quelque ouvrage d'esprit.* Observatio. Notatio *Cic.* Podstrzeganie przygana podstrzegaiące poprawuiące ksiąg pism.

OBSERVATOIRE, subst. masc (*Lieu fort élevé pour observer les astres.* Turris speculatoria. STRAZNICA wysoko bardzo wystawiona umyślnie dla upatrowania biegu gwiazd y ich obrotow niebieskich

OBSERVER (*Les loix, les constitutions, les coutumes, les garder.*) Servare leges. *Hor.* Observare. *Cic.* Custodire. ZACHOWYWAC prawa ustawy.

OBSERVER, (*Examiner attentivement une chose, en bien connoistre la nature.*) Observare. Attendere. Perpendere. UWAZAC dobrze rzecz iáką a gruntu y ze wszystkiemi okolicznościami ią rostrząsać, y oney się przypatrzyć.

OBSERVER (*Prendre garde de prés, examiner les choses* & les

& les personnes.) Observare. Inspicere. UWAZAC ostrożnie każdą rzecz y osoby. *°J'ay envie de l'observer.* Mihi in animo est ipsum observare. *Cic.* ° Mam wolą upatrować go y uważać szpiegować, oko mieć ná niego

S'observer soy même, estre son propre Espion Inquirere in se, atque sese observare *Cic* Upatrywać patrzyć szpiegowac samego siebie mieć oko ná siebie.

ON DIT proverbialement qu'*un homme observe les longues & les breves, les points & les virgules,* pour dire qu'*il est extrémement exact & scrupuleux* A per rerum exactor. *Cic. Quint.* SUROWY, ostry, ciężki, skąpy, zrzędny.

OBSESSION, subst f (*L'action d'obseder*) Obsessio. Vexatio extrinsecùs à dæmonibus illata. OPĘTANIE od czarta opanowanie.

OBSIDIONAL, m obsidionale fœm. (*Couronne obsidionale.*) KORONA lub wieniec odsieczny

(Qu'on donnoit anciennement chez les Romains à celuy qui avoit dégagé une Armée ou une Ville des ennemis. *Corona obsidionalis* ou *graminea,* parce qu'elle estoit faite de gramen ou des autres herbes qui se trouvoient sur le champ) (Ktory z dawna dawano u Rzymian temu ktory uwolnił Miasto od oblężenia nieprzyiacioł, uwita była z murawy y innych zioł w polu około miasta rosnących)

OBSTACLE, substant. masc. (*Empechement qu'on trouve à faire réussir une chose.* Obstaculum. Impedimentum, i, neut. *Plaut. Cicer.* Obex, icis, masc. *Cic Liv.* PRZESZKODA záwada trudność.

OBSTINATION, subst. f on prononce (*Ostination, entestement, opiniastreté.*) Obstinatio. Pertinacia Pervicacia. *Cic.* UPOR zaciętość uwziętość ná co myśl krnąbrność.

Avec obstination. Obstinatè *Cæs* Upornie uporczywie.

OSTINE', masc OBSTINE'E, fœm prononcez (*Ostiné*) Obstinatus, a, um Pertin x. Pervicax, acis omn gen *Cic.* UPORCZYWY krnąbrny.

OBSTINER, *on prononce* OSTINER, V act (*Rendre opiniastre*) Obstinatum, Pertinacem, Pervicacem aliquem efficere. UPRZEC upartem uczynić.

S'OBSTINER *ou* s'opiniastrer. Obstinare animo *ou* animis. *Liv.* Obfirmare se *ou* Animum obfirmare *Ter. Plaut.* UPR EC się u adzic się ná co álbo nácżym zásadzać się uporniа. *°Ils s'estoient obstinez à vaincre ou à mourir.* Obstinaverant animis, aut vincere aut mori *Liv* °Uparli się ná to żeby lub zwyciężyć lub ginąć. *°Ne vous obstinez point tant.* Ne te tam obfirma *Ter.* °Nie bądź ták upartym. *°La fortune s'obstine à le persecuter.* Hunc obstinatè persequitur dura fati miseria. *Phæd* °Fortuna się uparła áby go prześladowała. *°Le mal s'obstine contre les remedes.* Remediis refragatur illud malum. °Choroba wszelkim lekarstwom sprzeciwna.

OBSTRUCTIF, m OBSTRUCTIVE, f (*Qui cause des obstructions.* Quod obstructionem facit ZATWARDZENIE żołądka sprawuiący, zátwardzaiący zátwardzaiąca.

OBSTRUCTION, subst. f. (*Empeschement qui se trouve au faye ou à la rate, qui empesche le cours des humeurs.*) Obstructio, onis, f *Cic.* ZATWARDZENIE żołądka trudność stolca dla zámulenia y zátkania wątroby lub śledziony.

OBTEMPERER, (*Obeir.*) Obtemperare, (o, as, avi, atum.) *mot d'usage au Palais.* BYC posłusznym termin Francuski prawny zádosyć czynić Dekretowi.

OBTENIR, V. act. (*Impetrer ce qu'on souhaitte.*) Obtinere Assequi. Consequi. OTRZYMAC uprosić wyiednać

ON DIT au Palais. *Obtenir ses fins & conclusions.* Litem, & quæ liti cedunt vincere. Pervincere *Liv.* WYGRAC sprawę u sądu. *°Qui a obtenu ce qu'il vouloit.* Voti compos. *Sen.* °Ten co swego dopiął dokazał.

OBTENTION, subst. f. Impetratio, onis, f. *Cic.* OTRZYMANIE dostąpienie

OBTENU, m. OBTENUE, f. Obtentus. Assecutus Consecutus OTRZYMANY dostąpiony.

OBTUS, masc. OBTUSE, fœm. (*Terme de Géometrie.*) *On dit angle obtus* (*Celui qui a pour mesure un arc plus grand que la moitié d'un demi cercle*) Angulus obtusus, a, um. WĘGIEŁ grani przytępionych nie ostro kończystych ále z okrągła dany.

OBTUS, *Emoussé parlant d'un ferrement* Retusus, a, um. *Plin.* TĘPY, TĘPA, przytępiony co do ostrza żelaza

ON DIT figurément (*Un esprit obtus, qui est grossier & comme bouché.*) Obtusum ingenium. *Cic.* ROZUM tępy.

OBVIER, V. n. (*Aller au devant de quelque mal*) Occurrere alicui malo, (o, is, occurri, occursum.) *Cic.* ZABIEZEC złemu. *°Il crut qu'il falloit obvier à cela avant toutes choses.* Huic rei prævertendum existimavit. *Cæs.* ° Rozumiał że temu náypierwey zábiegać náleżało.

OCCASION, subst. f. Occasio, onis, f. *Cic.* OKAZYA sposobność.

(Les anciens en faisoient une Divinité, qu'ils répresentoient sous la figure d'un homme chauve par derriere n'ayant qu'une touffe de cheveux par devant. Si vous la prenez lorsqu'elle se presente, vous en joüissez, que si vous la laissez une fois échapper, Jupiter ne la pourroit retenir. *Finxere Antiqui talem effigiem Occasionis. Calvus comosa fronte, nuda corpore, quem si occuparis, teneas, elapsum semel, non ipse possit Jupiter reprehendere.* Phæd.) U dawnych była to Bogini ktorą malowali z tyłu głowy łysą niemaiącą tylko zprzodu od czoła pukiel włosow, bo sposobności iák prędko się poda kto chybi, nigdy iey potym iák tył poda to iest iák minie nie uścignie.

OCCASION, (*Opportunité Commodité de faire une chose.*) Occasio. f. Opportunitas, OKAZYA sposobność wczesność do czego.

Chercher, Epier l'occasion. Quærere occasionem. *Sen.* Captare occasionem. *Cic* Szukać upatrować sposobności.

Embrasser une occasion. Amplecti occasionem. *Cic.* Chwycić się sposobności podaney *°Laisser passer une occasion.* Prætermittere occasionem. *Cic.* °Uchybić sposobności.

Trouver une occasion. Occasionem nancisci. *Cæs.* Znaleść sposobność.

OCCASION se dit aussi (*Des rencontres de la guerre.*) Casus, *gen.* ûs, m *Cic* OKAZYA co do woyny. Potrzeba bitwa sprawa potyczka.

OCCASION, signifie encore (*Sujet. Cause.*) Causa, æ, fem. *Cic.* OKAZYA przyczyna zaczepka.

Vous avez donné occasion à César de faire la guerre à sa patrie Tu Cæsari belli contra patriam inferendi causam dedisti. *Cic* Dałeś okazyą Cezarowi że przeciw Rzeczypospolitey y oyczyźnie woynę prowadził.

OCCASIONNER, V. neut. (*Donner, Fournir l'occasion.*) Occasionem dare. Præbere *Quint.* NAGODZIC dać okazyą sposobność podać być przyczyną.

OCCIDENT, subst masc. (*Un des quatre points cardinaux du Ciel ou de la Terre, où le Soleil se couche.* Occidens, *gen.* Occidentis, omn. gen. Pars Occidentalis, partis Occidentalis, f *Cicer.* Záchod ieden z czterech punktow głownych świata kędy słońce zapada. Strona záchodnia od záchodu.

OCCIDENT se dit figurément pour fin. *L'Empire Romain fut dans son Occident dés le quatrième siécle.* A quarto sæculo imperii Romani occasus appropinquabat. ZACHOD niewłaśnie upadek, zátym od czwartego wieku, sławа Państwa Rzymskiego miáła się ku záchodowi, chyliła się do upadku.

OCCIDENTAL, m. OCCIDENTALE, f. (*Qui est à l'Occident ou vers l'Occident*) Occidentalis. ZACHODNI ku záchodowi ná záchod leżący, álbo będący. *°Vent occidental.* Ventus ab occasu flans. *Plin.* °Wiátr záchodni.

LES PAYS Occidentaux. Obeuntis solis partes. *Cicer.* KRAIE záchodne.

OCCULTE, adiect. m. & f. (*Secret, Caché, qu'on ne voit pas*) Occultus. Cæcus, a, um. *Cic.* SKRYTY táiemny potaiemny zákryty.

OCCULTEMENT, adv, (*D'une maniere occulte.*) Occultè. SKRYCIE potaiemnie.

OCCUPATION, exercice, (*Ce à quoy on s'occupe dans la vie*) Occupatio, onis, fem. Studia, orum. n. plur. *Cic.* Exercitium, ii, n *Aul. Gel.* ZABAWA wszelka.

Avoir quelque occupation. Distineri aliqua occupatione. *Cic.* Mieć zábawę iáką.

Il a bien de l'occupation & toute différente. Hunc multarũ rerum distringit varietas. *Phæd.* Wielorakie y rozmaite má zábawy zátrudnienia.

ON DIT (*Donner bien de l'occupation à quelqu'un, lui donner de l'exercice, lui faire de la peine*) Aliquem exercere, negotiũ alicui facessere *ou* exhibere *Cic.* DAC komu do zábawy dáć mu do myślenia nárobić mu wiele złego do czynienia.

OCCUPE', m. occupée, fem. Occupatus, negotiis distentus Districtus, a, um, *Cicer.* ZABAWNY zábawna zátrudniony.

OCCUPER, V. act. (*Remplir un lieu, un espace.*) Occupare.

pare. *Cic.* ZABRAC mieyſce záſtąpić mieyſce opanować. **L'air occupe le lieu le plus haut de la region élementaire.* Aer diffunditur per ſublimem ætheris regionem. *Plin.* *Powietrze zábiera mieyſce náywyżſze pod niebem.

OCCUPER ſignifie auſſi (*Habiter quelque lieu.*) Locum aliquem tenere. Habitare. Occupare. MIESZKAC trzymać. **Il occupoit tout le haut du logis.* Totam domum ſuperiorem habebat. Habitabat. *Wſzyſtkę gorę trzymał w domu. **Son armée occupoit toute la plaine.* Tota planities ab illius exercitu tenebatur. *Woyſko iego záſtąpiło wſzyſtkę rowninę. **Occuper un lieu, s'en ſaiſir de vive force.* Occupare. *Phæd. Cic.* *Gwałtem mocą odebrać mieyſce iákie.

OCCUPER, (*Donner de l'occupation à une perſonne.*) Alicui laborem. Occupationem dare. Injungere. Imponere. *Cic. Quint.* ZABAWE komu dać, dać mu co do roboty zábawiać go.

Je l'ay occupé à eſcrire. Scriptione illum detinui. Bawiłem go piſaniem.

S'OCCUPER, (*S'employer à une choſe.*) Aliqua in re ſe exercere. BAWIC ſię czym zábawiać ſię czym robotą iáką ſię bawię.

Il eſt fort occupé. Vehementer eſt occupatus. Bardzo ieſt zábawny.

Je ne ſuis point occupé, je n'ai rien à faire. Vacuus ſum negotiis *Cic.* Nie mam nic do czynienia.

OCCURRENCE, prononcez OCCURRANCE, ſubſt. f. Occaſio, onis, fœm. *Cicer.* Occurſus, ûs, maſc. *Plin.* OKAZYA okoliczność záchodząca potrzeba. **Selon l'occurrence, ſelon les occurrences.* Pro ut obveniunt occaſiones. *Cic.* *Według potrzeby.

OCE'AN, ſubſt. maſc. (*La mer qui environne la Terre.*) Oceanus *Horat.* MORZE cały świat to ieſt wſzyſtkę ziemię oblewaiące.

OCE'AN Oriental, Oceanus orientalis. *Océan occidental,* Oceanus occidentalis. *Océan méridional,* Oceanus auſtralis. *Océan Septentrional,* Oceanus ſeptentrionalis *ou* hyperboreus MORZE wſchodowe, Morze záchodnie, Morze południowe, Morze północne.

OCRE, ſubſt. fœm. (*Terre jaune foſſile.*) Ochra, f. *Plin.* GLINKA ziemia żołta bryłki ktore kopią z ziemi.

OCTANTE, (*Nom de nombre pris pour quatre vingts.*) Octoginta. octogeni, octogenæ, octogena. *Liv.* OSMDZIESIĄT.

OCTAVE, ſubſt. fœm. (On appelle ainſi le huitiéme jour aprés certaines Feſtes qu'on celebre avec plus de ſolennité que les autres pendant huit jours.) Octava. OKTAWA Nabożeńſtwo ośmiodniowe.

OCTAVE, (Terme de Muſique.) *Eſpece d'accord, intervalle de huit tons, qui eſt le plus parfait.* Diapaſon *mot grec. Vitr. Ce mot ne ſe decline point eſtant composé d'une prépoſition & d'un genitif plurier grec.* BARDZO wyborne tony w Muzyce

OCTOBRE, ſubſt. m. (*Dixiéme mois de l'année.*) October, bris, m. (*on ſous-entend* Menſis.) *Col.* PAZDZIERNIK dzieſiąty mieſiąc w roku.

OCTOGENAIRE, (*Un homme octogenaire, qui à quatre-vingt ans.*) Octogenarius, ii, m. *Plin.* STARZEC lat ośmdzieſiąt maiący, ośmdzieſiąt letni.

OCTOGONE, adject. (*Qui a huit angles. Une figure octogone ou un octogone mis comme un ſubſtantif.*) Octogonus. W OSM węgłow, w ośm grani dany ſtawiany robiony ośmiograniaſty ośmgranie.

OCTROY, ſubſt. m. (*Conceſſion de quelque grace ou privilege.*) Conceſſio, onis, f. Conceſſus, ûs, m. *Cic.* PRZYWILEY nádanie łaſki Krolewſkiey.

(Terme de Chancellerie.) Termin Kancelaryi Francuſkiey.

OCTROYER, (*Accorder.*) Aliquid alicui concedere, (do, is, ceſſi, ceſſum.) Condonare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* NADAC pozwolić.

OCULAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui a veu une choſe de ſes yeux*) Oculatus, a, um. *Plaut.* OCZYWISTY co ná ſwoie oczy widział.

Un témoin oculaire vaut mieux que dix autres qui ne parlent que par ouy dire. Pluris eſt oculatus teſtis quàm auriti decem. *Plaut.* Jeden świadek oczywiſty więcey waży niż dzieſiącin co tylko ſłyſzeli.

OCULISTE, ſubſt. maſc. (*Médecin qui traitte les maladies des yeux.*) Oculatius medicus, i, m. DOKTOR co ná oczy leczy (*Okuliſta.*)

ODER, ſubſt m. (*Grand fleuve d'Allemagne, qui prend ſa ſource dans la Sileſie, & ſe jette dans la Mer Baltique*) Odera, æ, m. *on l'appelle encore* Suevus. Viadrus. Guttalus. *Le plus aſſuré eſt* Odera. ODRA Rzeka Niemiecka w Szląſku w Morze Baltyckie wpadaiąca.

ODEUR, ſubſt. fœm. (*Senteur bonne ou mauvaiſe en general.*) Odor, oris, maſc. *Cicer. ou* Odos. ZAPACH wonność. **Odeur douce* Suavis odor. *Virg.* *Zápach wdzięczny przyiemny miły. **Mauvaiſe odeur.* Teter, Inſuavis. Malus odor. *Horat.* *Smrod zły zápach. **Odeur forte & violente.* Excitatiſſimus odor. *Plin.* *Zápach tęgi przykry. **Odeur forte de celui qui eſt à jeun.* Gravis odor. *Cuchnienie z uſt. **Odeur forte de deſſous les aiſſelles qui ſent le bouquin.* Hircus, i, m. *Hor.* *Parkot od potu zwłaſzcza z podpachow od niektorych osob: ſmrod podpaſzny.

ODEUR des viandes. Nidor, oris, m. (*Odeur de la cuiſine.*) Nidor culinæ. *Cic. Mart.* SWĄD Kuchenny.

ODEURS, (*Parfums qu'on fait bruler.*) Aromata, tum. neut. plur. *Colum Cicer.* KADZENIE dym wonia kadzideł.

ODEUR, ſe dit figurément (*De la bonne ou mauvaiſe réputation*) Bona *ou* mala fama. ZŁA lub dobra ſławu Imię, rozumienie. **Il eſt mort en odeur de Sainteté.* Sanctitatis famam conſecutus eſt morte ſua. *Umarł w ſławie świątobliwości miany zá Swiętego

ODIEUX, *ou* ODIEUSE, f. (*Haiſſable, qui attire la haine & l'averſion*) Odioſus. Inviſus. Invidioſus. *Cicer.* NIENAWISTNY nienawiści wart godzien

Cette domination eſt odieuſe à tout le monde. Hæc dominatio in odio eſt omnibus *ou* apud omnes. *Cic* PANOWANIE wſzyſtkim nienawiſtne cięſzkie.

ODIEUSEMENT, adv. (*En ſens odieux, en un mauvais ſens.*) Odioſè. Malè. Perperam. *Cic.* ZŁE ná złą ſtronę opacznie niechętnie.

ODORAT, ſubſt, m. (*Le ſens du gouſt*) Odoratus, ûs, n. Odoratio, nis, f. *Plin. Cic.* ZAPACH powonienie zmyſł powonienia.

ODORER, V. act. (*Flairer, ſentir par l'odorat.*) Odorari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Plaut.* WĄCHAC czuć przez powonienie

ODORIFE'RANT, m. ODORIFE'RANTE, f. (*Qui ſent bon, qui exhale ou rend une bonne odeur, qui rend une odeur agreable*) Benè *ou* jucundè olens, entis, omn. gen. *Cic. Plin.* PACHNĄCY, Pachnąca, wonny wonna.

OECONOMAT, ſubſt. maſc. *prononcez* ECONOMAT, (*Regie, Gouvernement des biens Eccleſiaſtiques comme des Evéches & Abbayes.*) Adminiſtratio. Diſpenſatio. Curatio. *Cicer. Quint.* PODSTAROSTWO Rządzenie dobrami Komiſarſtwo.

OECONOME, ſubſt. m. *prononcez* ECONOME (*Celui qui eſt préposé pour régir & ménager un bien Eccleſiaſtique.*) Adminiſtrator. Diſpenſator. Curator. *Cicer.* PODSTAROSCI Rządca Komiſarz Ekonom.

OECONOME, adj. m. & f. qui ſe dit (*d'un homme & d'une femme, prudent, ménager, qui ſçait ſes affaires, ſon bien, ſa dépenſe.*) Vir *ou* mulier frugi, *genit* viri *ou* mulieris frugi. *Petr. Plaut.* GOSPODARNY, Goſpodarna, oſzczędny Goſpodarz dobry goſpodyni wielka

OECONOMIE, ſubſt. fœm. (*Ménagement qu'on fait d'un bien*) Rei familiaris adminiſtratio. *Cicer. Quint.* EKONOMIA ſzafowanie y rządzenie dobrami goſpodarſtwo goſpodarowanie.

OECONOMIE ſignifie quelquefois (*le bel ordre, ou la diſpoſition des choſes.*) Ordo, inis, m. Diſpoſitio, onis, f. *Cicer.* PORZĄDEK rozporządzenie dobre czego.

ON DIT auſſi *l'œconomie d'un baſtiment,* (*en parlant de la belle & commode diſpoſition des appartemens.*) Apta & elegans ædium ſtructura, & compoſitio. ROSPORZĄDZENIE dobre z wygodami wſzelkiemi budowania iákiego.

Il entend l'œconomie, ou le ménage. Rei familiaris tuendæ peritus eſt. Zná ſię ná goſpodarſtwie.

OECONOMIQUE, adject. m. & f. (*Qui concerne l'œconomie.*) Ad rei familiaris adminiſtrationem pertinens. GOSPODARSKI do goſpodarſtwa należący.

LES OECONOMIQUES *d'Ariſtote,* (*les livres où ce Philoſophe traitte de l'œconomie.*) Ariſtotelis œconomica. KSIĘGI Aryſtotelesowe o Goſpodarſtwie.

OEUF,

OEUF, subst. masc. *au plurier* on dit OEUFS, *prononcez* EU. (*Corps que les oiseaux & les poissons jettent dehors pour produire leur semblable.*) Ovum, ovi, neut. *Cic.* JAIE kurze ptaſze &c. Jkra rybia tarło ryb.

OEUF *qui n'a point de germe.* Ovum ſterile, irritum, hypenemicum. *Plin.* JAIE czcze puſte z ktorego ſię nie niewylęże.

OEUF *abandonné, aprés avoir eſté couvé quelque temps par la poule.* OEUF *clair.* Ovum urinum. JAIE zaległe zapartek poczucone iaie.

OEUF *frais.* Ovum recens editum. JAIE świeże proſto od kokoſzy.

OEUF *mollet.* Ovum molle. *Celſ.* JAIE miękko gotowane *Oeuf propre à avaller.* Ovum ſorbile. *Petr. Celſ.* *Jaie miętkie.

Faire des œufs. Ponere ova. *Ovid. Voyez* PONDRE Jaie znićić nośić ſię co do kokoſzy.

OEUVÉ, m. OEUVÉE, f. (*Qui a des œufs.*) *Un poiſſon œuvé, qui a des œufs.* Piſcis ova habens, entis, omn, gen. JKRZAK, ryba ikrę w ſobie maiąca.

OEUIL, ſubſt. maſc. (*On dit au plurier.*) YEUX. (*Partie double de la tête de l'animal qui reçoit les impreſſions de la lumiere, & qui produit le ſentiment de la veuë.*) Oculus. *Cic.* OKO, oczy obie w głowie człowieczey, bydlęcey, zwierzęcey ktoremi światło bierzemy y widziemy.

Qui n'a qu'un œuil. Altero lumine orbus. *Cic.* Jednooki co iedno tylko oko ma.

Qui les a perdu tous deux. Luminibus orbus. Oculis captus. *Cic.* Slepy oćiemniały ná obie oczy. *De beaux yeux.* Venuſti oculi. *Cic.* Nitentes *Virg.* *Oczy piękne. *De gros yeux à fleur de teſte* Eminentes oculi *Cicer.* *Oczy wydatne wypukłe wielkie. *Des yeux vifs, brillans, pleins de feu.* Ardentes oculi, acuti, arguti oculi. *Cic.* *Oczy żywośći pełne.

Le blanc de l'œuil. Albumen *Plin* Białek w oku.

Le coin de l'œuil. Oculi angulus, li, m. Kąt kącik w oku.

La prunelle de l'œuil Pupilla, æ f. *Celſ.* Nigrum oculi, *ou* Nigra pars oculi. *Celſ.* Zrzenica w oku.

Les tuniques ou *les pellicules de l'œuil.* Tunicæ. *Celſ.* Membranulæ. *Celſ.* Błonki oka.

La tunique uvée. Tunica uvæ *ou* acino ſimilis. Błonka gronkowata.

L'Aranée. Tunica araneæ ſimilis. Błonka iák pajęczynka

La retine. Tunica reticulo ſimilis. Błonka śiatkowa

L'Humeur aqueé. Humor aqueus. Humor w oku wodniſty

L'Humeur vitrée. Humor vitreus. Humor twárdſzy.

L'Humeur cryſtalline. Humor Cryſtallinus. Humor przezroczyſty.

OEUIL ſignifie quelquefois (*La veuë* ou *la maniere de regarder.*) OKO patrzanie poyrzenie. *Donner un coup d'œuil à quelqu'un.* Flectere oculum in aliquem ſtrictim. *Okiem na kogo rzućić.

Regarder quelqu'un de mauvais œuil ou *de travers* Oculis infeſtis *ou* torvis aliquem intueri *Cic. Ovid.* Krzywo ná kogo patrzyć.

Le contraire eſt Benevolis, amicis oculis aliquem videre, aſpicere, intueri. *Voir quelqu'un de bon œuil. Le voir volontiers.* Łaſkawie ná kogo patrzyć mile ná niego poglądać.

Avoir l'œuil ſur quelqu'un, l'obſerver, prendre garde à ſa conduite, à ſes déportemens, le veiller. Aliquem obſervare. *Cic.* Attendere alicui. *Plin Jun.* Attendere aliquem. Mieć oko ná kogo, pilnować ſtrzedz nád nim.

Avoir l'œuil à tout. Omnia attendere, atque providere. *Cic. Petr.* Mieć oko ná wſzyſtko.

Faire voir une choſe au doigt & à l'œuil, pour dire, *clairement, ſenſiblement.* Rem oculis ſubjicere, *ou* ſub aſpectu ponere. *Cic.* Ná oko co pokazać oczywiśćie.

Tout le monde a l'œuil ſur vous. Omnium oculi in te ſunt conjecti. *Caſ.* Wſzyſcy ná ciebie oczy obrócili, wſzyſcy ná ciebie patrzą, ná ciebie ſię zápatruią, máią oko ná ciebie.

ON DIT dans la peinture. *Donner un nouvel œuil à un tableau, un nouvel éclat.* Novum ſplendorem, nitorem picturæ inducere, *ou* addere. *Plin.* ODNOWIC obraz.

AVOIR *l'œuil à tout, prendre garde à tout.* Obſervare omnia, *ou* Cuncta animadvertere. MIEC oko ná wſzyſtko.

PETIT *œuil.* Ocellus, i, m. *Mart.* OCZKO.

D'un coup d'œuil. Uno oculorum conjectu. Intuitu. We mgnieniu oka.

OEUIL *de bœuf, herbe.* Buphthalmos, i, f. *Plin.* WOŁOWE oko ziele.

OEUIL de bœuf, (*Lucarne ronde ſous les couvertures des maiſons pour en éclairer les galetas & les greniers.*) Feneſtella rotunda, æ, fem. DYMNIKI okrągło dane ná dáchach dla światła.

OEUILLADE *ou* OEILLADE, coup d'œuil, ſubſt. fem. (*Regard.*) oculorum conjectus. *Quint. Plin.* RZUCENIE okiem ſpoyrzenie. *Ils ſe jettoient quelquefois des œuillades à la dérobée* Illi inter ſeſe furtim nonnunquam aſpiciebant. *Cic.* *Rzucali okiem ná ſiebie ukradkiem.

OEUILLIER, adject. fœm. (*Qui ſe dit des deux dents qu'on nomme* dents œuillieres, *parce qu'elles reçoivent quelques rameaux des nerfs qui meuvent l'œil.*) Caninus dens, canini dentis. m. *Plin.* ZĘBY kły, zęby kątne do ktorych ſię żyły od oczu śćiągaią.

OEUILLET, ſubſt. maſc. (*Fleur qui fleurit en May.*) Flos caryophylleus, Floris caryophyllei, maſcul. GWOZDZIKI Kwiaty w Maiu kwitnące.

OEUILLET *d'Inde.* Ocellus Indicus, *ou* flos. Indicus. GWOZDZIKI Jndyiſkie pełne.

OEUVRE, (*Action qui eſt produite par quelque agent.*) Opus, eris, *Cic.* SPRAWA dźieło robota uczynek czyn *Le grand œuvre de la Redemption.* Magnum opus redemptionis. *Wielkie dźieło, wielka ſprawa odkupienia ludzkiego *Une bonne œuvre, une ſainte œuvre.* Bonum opus. *Uczynek dobry świątobliwy pobożny.

OEUVRE (pour dire) *Un ouvrage d'eſprit, livre.* Opus, eris, neut. ROBOTA kśięga wydana Piſmo. *J'ai toutes les Oeuvres de Ciceron.* Omnia Ciceronis opera, penes me ſunt. *Mám wſzyſtkie kśięgi Cycerona.

ON DIT *Mettre la main à l'œuvre.* Opus aggredi. *Virgil.* ZACZĄC robotę záwinąć ſię do roboty.

ON APPELLE Maiſtre des baſſes œuvres *Un cureur de retraits, un gadouar.*) Latrinarum curator. *Cicer.* PREWETNIK co wychodki chędoży, złotnik nocny.

MAISTRE *des hautes œuvres* *Le bourreau.* Tortor, otis, m. Carnifex, icis, m. KAT. Miſtrz.

METTRE (*Un diamant en œuvre.*) Includere & illigare gemmam auro. *Ulp.* OSADZIC dyament.

SE JETTER hors d'œuvre. (*Sortir hors d'œuvre.*) Prominere. Extare. Projici. *Vitr.* WYDAC wyſtawić *Une gallerie hors d'œuvre.* Porticus eminens, promiens. *Wyſtawa ganek wyſtawiony. *Les prologues ſont des pieces hors d'œuvre.* Prologi externi ſunt & adventitii. *Przedmowy ſą przydatki kśiąg w kśięgę ſię ráchować nie máią (*álbo*) w wierſze.

ON DIT au figuré *Mettre tout en œuvre.* Omnes nervos ætatis, induſtriæque intendere. *Cic. Plaut.* WSZELKICH ſpoſobow zażyć.

ON DIT encore figurément, *Qu'un homme eſt hors d'œuvre,* pour dire *ſurnumeraire* Extra numerum eſt ille homo, & umbra PROZNIAK nie potrzebny zbyteczny człowiek.

ON DIT proverbialement, *La fin couronne l'œuvre, & ce n'eſt pas aſſez d'avoir bien veſcu, il faut bien mourir.* Finis coronat opus, nec benè vixiſſe ſat eſt, ſed benè etiam mori oportet NIE ten co záczął ále ten co dobrze ſkończył godzien pochwały.

Il ne fait œuvre de ſes dix doigts, il ne fait rien du tout. Totus eſt deſidioſus, agit vitam deſidioſè *Cic. Lucr.* Palcem ſię do niczego nie ruſzy nic á nic nie robi.

A l'œuvre on connoiſt l'ouvrier. Ex opere artifex dignoſcitur, *ou* Opus artificem probat, indicat. Znáć Rzemieślnika po robocie.

OFFENSANT, m OFFENSANTE, f. *prononcez* offanſant, adject. (*Qui choque, qui nuit, qui bleſſe.*) Contumelioſus Injurioſus, a, um. *Cic.* OBRAZAIĄCY, Obrazaiąca, urażáiący uraźliwy. *Des paroles offenſantes.* Contumelioſa verba, *ou* Contumelioſæ voces. f. *Cic.* *Słowa uraźliwe przykre. *Des lettres offenſantes eſcrites contre quelqu'un.* Contumelioſæ litteræ in aliquem *Cic.* *Liſty uraźliwe.

OFFENSE, *prononcez* OFFANSE, ſubſt. fœm. (*Peché contre Dieu*) Peccatum. Delictum, ti, neut. *Cic.* OBRAZA Boſka grzech

OFFENSE, (*Déplaiſir qu'on fait à quelqu'un,* ou *qu'on en reçoit.*) Offenſa, injuria, æ, f. Offenſio, onis, f. *Tacit. Cicer.* URAZA bliźnego.

Petite ou *légere offenſe.* Levis injuria, f. Offenſicula, æ, f. *Cic.* Mała uraza.

OFFENSER, *prononcez* OFFANSER, V. act. (*Choquer quelqu'un, luy faire injure.*) Aliquem offendere. *Cic. Horat.*

OBRAZIC, urazić kogo. **Offenser la réputation de quelqu'un*. Lædere alicujus famam. *Cic. ou* existimationem illius offendere. *Cic.* *Sławę czyią razić nárufzyć.

S'OFFENSER ou *se choquer d'une chose*. Aliqua re offendi, (dor, eris, offensus sum.) *Cicer.* OBRAZAC się czym urażać się n en mieć zá złe.

ON DIT par maniere de civilité (*Ce qui soit dit sans offenser les chastes oreilles*) Honos auribus sit habitus *Quint-Curt.* Quod salvo tuo honore dictum volo *ou* velim. MOWIEMY przez ludzkość (niech to przyftoynych ufzu nie obraża.) **Je vous prie de ne vous point offenser de ce que je vous dirais.* Quæso utroque vos ut accipiatis fine offensione, quod dixero. *Cic.* *Proszę mi nie mieć zá złe że mowię.

OFFENSER *Dieu, pecher contre lui, transgresser la loy, & ses commandemens.* Offendere Deum, *ou* Peccare in Deum. OBRAZIC Páua Boga przestąpić prawo Boskie.

OFFENSIF, masc. OFFENSIVE, fœm. *prononcez* offensif (*Qui sert à offenser.*) comme *les armes offensives & défensives, dont on se sert pour attaquer & pour se defendre.* Arma ad nocendum, & arma ad tegendum. *Cicer.* Tela, *genit.* orum, neut. *Cicer.* OBRAZAIĄCY, OBRAZAIĄCA: Broń ná obrazę, y ná obronę to iest ktorą álbo kogo nápaftuiemy, álbo siebie od nápaści broniemy.

OFFERT, masc. OFFERTE, fœm. adject (*Présenté.*) Oblatus, oblata, oblatum. *Cæs. Cicer.* OFIAROWANY, OFIAROWANA.

OFFERTE, subst. fœm. (Terme d'usage dans nostre Religion pour dire *l'oblation du pain & du vin dans nos redoutables mysteres.*) Oblata, orum, neut pl. OFERTA obchod Kościelny ná ofiarę *Ofertoryum* we Mszy.

OFFERTOIRE, subst. fœm. (*Antienne qu'on chante pendant que le peuple va à l'offrande*) Offertorium, tii, neut. (Mot consacrée dans l'Eglise) OFFERTORYUM we Mszy

OFFICE, subst. masc. (*Secours* ou *devoir reciproque de la vie civile.*) Mutua officia, mutuorum officiorum, neut. plus. *Cicer.* Beneficium, cii, neut. PRZYSŁUGI usługi pomoc ochota wzaiemna między ludźmi uczynność życzliwość powinność.

Faire ou *rendre un bon office à quelqu'un.* Officium in aliquem conferre Bonam operam *ou* amicam alicui navare, præstare. De aliquo benè mereri *Cic. Ter* PRZYSŁUZYC się komu, przysługę komu uczynić. **Le contraire est* Malè mereri de aliquo. *Cic.* *Rendre de mauvais offices à quelqu'un.* *Tuż się mowi Przysłużyć się komu opacznie w przeciwnym rozumieniu.

Il ne rend point de bons offices pour rien. In nulla opera gratuitus est. *Plaut.* Kroku żádnego darmo nie uczyni.

Je ne compte pour rien un bon office, quand il m'est rendu contre mon gré. Nullum beneficium id duco esse, quod cui facias, non placet. *Plaut.* Niedbam o táką przysługę ktorą mi kto przeciw woli moiey czyni, dziękuię zá nię.

OFFICE, *Devoir.* (*Ce à quoi l'on est obligé pour le dou de sa charge.*) Officium, ii, n. Munus, eris, neut *Cic.* POWINNOSC obligacya każdego z urzędu y stanu własnego.

Faire son office. Facere officium. Fungi officium *ou* officio. Munus suum implere. Officia obire *ou* munus. *Plaut. Ter. Cic.* Czynić powinność swoię pełnić ią. **Le contraire est* Deesse officio. discedere ab officio *Cicer.* *Ne point faire son office.* *Nie czynić powinności swoiey.

OFFICE, (*Charge, Magistrature*) Officium *ou* Munus. URZĄD powinność. **Faire l'office d'un autre.* Partem alicujus agere. Succedere Vicarium muneri alicujus. *Plin-Jun.* *Cudzą zá kogo inszego powinność odprawować **Continuer de faire son office, sa charge.* Tenere munus suum. *Cicer.* *Kończyć powinność swoię urząd swoy.

Donner un office à quelqu'un. Præponere aliquem alicui muneri. Dać komu urząd **L'en priver.* Magistratu aliquem submovere, pellere. *Cic. Petr.* *Odebrać komu urząd złożyć go z urzędu,

OFFICE signifie *le lieu prés de la cuisine où mangent les principaux domestiques, & où l'on serre les viandes, & le fruit qu'on dessert de dessus la table.* Cella penaria, *ou* promptuaria. *Plaut.* STOŁ służny izba stołowa sług przednieyszych kędy ze stołu Pańskiego wszystkie dania schodzące y zebrane zástawuią

OFFICES se dit au plusier (*des lieux qui servent à toutes les besoins d'une grande maison,* comme *la cuisine, la dépense, la sommelerse.*) Officinæ, arum, fœm, pl. *Colum.* OFICYNY Domowe iáko kuchnia, spiżarnia, Piwnica.

OFFICE, signifie encore *le sacrifice divin qui se celebre dans l'Eglise.* Res divina *ou* sacra, rei divinæ *ou* sacræ, fœm. NABOZENSTWO Kościelne **Assister à l'office.* Adesse rei divinæ, *ou* Assistere divinis. *Horat.* *Być ná nábożeństwie.

Faire l'office. Agere rem divinam, *ou* facere. Divinæ rei operam dare Res divinas apud Deum agere. *Cic.* Odprawować nábożeństwo, *Celebrować.*

OFFICE se dit aussi (*des prieres, que l'on recite en public & en particulier chaque jour.*) Precationes diurnæ, precationum diurnarum. *Quint.* Preces diurnæ, diurnarum precum. *Cic* OFICYUM Godziny Pacierze codzienne.

OFFICIAL, subst m (*Juge d'Eglise commis par l'Evesque pour juger des matieres Ecclesiastiques.*) Judex in rebus Ecclesiasticis. OFICYAŁ Sędzia Námiestnik Biskupi.

OFFICIALITE', subst f. (*Cour* ou *Justice d'Eglise.*) Forum Ecclesiasticum, i, n. KONSYSTORSKI urząd, Sądy Konsystorskie.

OFFICIALITE', (*Le lieu où l'Official juge.*) Curia rerum Ecclesiasticarum. KONSYSTORZ mieysce sądow Duchownych Biskupich.

OFFICIANT, masc. OFFICIANTE, f. (*Celui ou celle qui officie ou qui préside à l'office divin*) Qui agit rem divinam *ou* sacram. *CELEBRANT.* Ten co wielkie nábożeństwo odprawuie.

OFFICIER, subst. masc. Il n'est que de trois syllabes. (*Qui a un office.* Qui munus aliquod gerit. URZĘDNIK Oficyalista.

LES OFFICIERS *d'une maison.* Domus alicujus *ou* familiæ ministri, orum, m pl. URZĘDNICY domowi.

LES GRANDS OFFICIERS *d'une armée.* Duces. Exercitûs præfecti. *Quint. Curt.* GŁOWNI Oficyerowie w woysku Hetmani Generałowie Pułkownicy, Rotmistrze &c.

LES PETITS OFFICIERS *d'une armée.* Prompti. *Luc.* *ou* Ordinum ductores. Decuriores. (*les Capitaines, les Lieutenentes.*) NIZSI Oficyerowie w woysku Kapitani, Porucznicy &c.

OFFICIERS *de Marine.* Duces & rerum nauticarum præfecti. (comme *sont l'Amiral, le Vice-Amiral, & le Chef d'Escadre.*) OFICYEROWIE okrętowi Admirał, Pod Admirał, Porucznik podiazdowych statkow.

OFFICIERS *de Ville.* Præfecti urbani. (*sont les Prevosts des Marchands, les Echevins & Conseillers de ville.*) URZĄD Mieyski, starsi Kupieccy, Ławnicy, Raycy.

OFFICIERS *de la Courrone en France.* Summi in regno Gallorum ministri (*sont le Connestable, le grand Escuyer.*) URZĘDNICY Koronni we Francyi są Konetable y Koniuszy wielki.

OFFICIERS *de Justice, sont ceux qui sont pourveus d'office pour rendre la justice, soit dans le Conseil, les Parlemens, les Présidiaux, & autres petites Justices.* Summi magistratus, summorum magistratuum. masc. plur. URZĘDNICY Grodowi ci co ná sobie maią sędzkie urzędy wyższych y niższych sądow álbo y Ziemstwo.

LES PETITS OFFICIERS *de Justice.* Actores in jure, Accensi, orum. Lictores, lictorum, m. pl. *Cic.* SŁUDZY sądowi, Instygatorowie, Woźni, siepacze Kaci.

OFFICIERS *dans les Finances.* Præfecti ærarii, præfectorum ærarii masc. plur. (*sont le Controlleur general, les Intendans des Finances & le Garde du tresor Royal.*) (Cherchez tous ces mots dans leur ordre.) URZĘDNICY skarbowi Pisarz náywyższy skarbowy Superintendenci álbo Pisarz Cełł Komor, Podskarbi.

OFFICIER, V. n. Il est de quatre syllabes (*Faire le sacrifice.*) Sacra facere. *ou* Rem divinam facere. Peragere. *Cicer.* CELEBROWAC mieć Nábożeństwo wielkie w Kościele.

OFFICIEUX, m. OFFICIEUSE, f. adject. (*Qui aime à rendre service & à faire plaisir.*) Officiosus, a, um. *Cic.* LUDZKI, LUDZKA, ochotny grzeczny.

OFFICIEUSEMENT, adv. (*d'une maniere officieuse & obligeante.*) Officiosè. Officiosius & Officiosissimè. *Cicer.* LUDZKO ochotnie.

OFFRANDE, subst. fœm. (*Present, Don que l'on fait.*) Donum, Oblatum. *Cicer. Liv.* OFIARA Kościelna.

OFFRANDE *pour les morts* (*que les payens offroient aux Manes des defunts.*) Inferiæ, arum, f. pl. OFIARA obchod zá umarłych.

OF-

OFFRE, subst. f. (*Ce qu'on donne, ou ce qu'on présente volontairement.*) Opem alicui oblata. OFIARA usług, ochota służenia.

Ils luy font offre de leurs serviers. Suam illis operam pollicentur, deferunt illis studium & laborem. Ofiarowali mu wszystkie usługi swoie.

OFFRE, (*Condition. Prix offert d'une chose.*) Conditio, onis, fœm. *Cic.* PODANIE czego zá co, podanie kondycyi iákiey

Faire une offre. Conditionem ferre. *Plaut.* PODAC co. *Se departir de l'offre qu'on a fait.* Fugere à conditione. *Cic.* *Słowo dane cofnąć. *Accepter l'offre qu'on nous a fait.* Accipere conditionem. Uti conditione alicujus. *Cic.* *Przyiąć podane kondycye. *Ne la point accepter.* Respuere, repudiare conditionem aliquam. *Cic.* *Nieprzyimować odrzucać.

Obliger quelqu'un à tenir ses offres. Astringere aliquem suis conditionibus. *Cic.* Przymusić kogo áby dotrzymał słowa

OFFRANT qui est d'usage dans ces façons de parler du barreau. (*Estre le plus offrant & dernier encherisseur.*) Auctionem vincere ex licitatione. PODKUPNIK ten co podkupuiąc náywięcey podaie zá co. *Adjuger une terre au plus offrant & dernier encherisseur.* Decreto addicere agrum plurimo licenti. *Ulp.* *Podać dobra ná podkup.

OFFRIR, (*Presenter.*) Aliquid alicui offerre. Deferre. Offero, ers, obtuli, oblatum.) *Cic. Cæs.* Ofiarować co komu poświęcić oddać.

Je vous offre tout ce qui dépend de moy. Defero tibi quidquid possum. *Cic.* Ofiaruię ci się ze wszystkim co tylko być może w mocy moiey.

Il s'est offert de luy-même à le servir en tout. In omnia ultró suam illi operam obtulit. *Liv.* Sam się mu dobrowolnie ofiarował służyć we wszystkim.

S'offrir à la mort pour sa patrie. Se pro patriâ ad mortem afferre. *Cic. Cæs.* Ofiarować się ná śmierć zá oyczyznę.

S'OFFRIR, (*Se présenter, se recontrer sans qu'on y pense.*) comme (*l'occasion s'est offerte ou s'est presentée.*) Se se obtulit *ou* dedit occasio. *Cicer.* PODAC się sam dobrowolnie podała się okazya.

OFFUSQUER, V. act. (*Cacher, empescher la veuë.*) Prospectum impedire. *Cæs.* ZACMIC oczy wzrok tłumić przeszkadzać oczom.

OFFUSQUER se dit au figuré *de ce qui cache & empesche les lumieres de l'esprit* Menti caliginem offundere. *Cic. Plaut.* ZACMIC rozum umysł pomięszać.

Il a toûjours l'esprit offusqué des fumées du vin. Illius mens vini vaporibus semper obscuratur, *ou* obruitur vino mentis calor *Petr.* Záwsze ma głowę záprzątnioną trunkami.

OIGNEMENT, subst. m. (*Action par laquelle on oint, ou on parfume*) Unctio, onis, f. *Cic.* NAMASCZENIE násmarowanie námazanie.

OIGNNO, subst. m. (*Plante potagere bulbeuse.*) Cepa, æ, f. Cepe, n. *ou* Cœpa, *par un* œ. CEBULA.

PETIT OIGNON. Cepula, æ, f. *Pallad.* CEBULKA máła drobna.

OIGNON *de fleur* comme *de Tulipe, de Jonquilles.* &c. Bulbus, bulbi, masc. *Plin.* CEBULE Kwiatow násienie iáko Tulipanow Nárcyzow.

OIGNONAYE, subst. fœm. (*Une terre semée d'oignons.*) Cepina, æ, f. *Colum.* CEBULĄ záfiane mieysce.

OINDRE, V. act. (*Frotter de quelque liqueur grasse.*) Ungere. Inungere. *Cic. Hor.* NASMAROWAC nátrzeć czym tłustym námazać námaścić.

OING, subst. masc. (*Graisse de proc qui est le long de ses reins.*) Axungia, æ, f. *Plin.* SADŁO wieprzowe.

VIEUX OING (*dont on graisse les rouës.*) Vetus axungia, veteris axungiæ, fœm. STARE sadło tłustość do smarowania osi.

OISEAU, subst. m. Avis, is, f. Volucris, is, f. Ales, itis, m. & f. *Cic.* PTAK.

OISILLON, (*Petit oiseau.*) Avicula, æ, f. *Aul. Gel.* PTASZEK ptaszyna.

OISEAU *de passage.* Avis commeans, antis, f. Avis peregrina, advena. *Plin.* PTAK pospolity.

OISEAU *de riviere.* Fluminea volucris. *Ovid.* PTAK rzeczny wodny.

OISEAU *de chasse.* (en général.) Accipiter, tris, m. *Plin.* PTAK do polowania.

Volière, lieu où l'on éleve des oiseaux. Aviarium, ii, neut. *Colum.* Klatka wystawiona umyślnie ná ptakow chowanie

La chasse aux oiseaux. Aucupium, ii, n. *Cicer.* Chwytanie ptakow.

Chasser aux oiseaux. Aves captare. *Horat.* Iść ná ptaki.

ON DIT proverbialement qu'*un homme est battu de l'oiseau, quand il luy est arrivé plusieurs disgraces, qui luy ont abbatu le courage.* Multis malis fractus est illius animus. *Cic.* Variis cladibus fuit exagitatus, attritus, contertitus. STRACIŁ serce y ánimusz.

ON DIT qu'*un oiseau en a dans l'aisle, quand on luy a cassé une aisle d'un coup de fusil, qui l'empesche de voler.* Fracta est ala. WZIĄŁ po skrzydle o postrzelonym ptaku. *Ce qui s'applique dans le figuré à ceux dont la santé & la fortune sont ruinées* Quibus res attritæ sunt ou accisa *Petr.* (ou *à celuy qui passe cinquante ans, parceque* L *ou chiffre romain vaut cinquante.*) Annos qinqusginta natus. *ou* quinquagesimũ attigit. *A Toż się mowi niewłaśnie o tych co podupadli czyli ná zdrowiu czyli ná fortunie, wziął po skrzydle, iuż się to te piorka wypierzyły ktoremi się latało o tym ktory się zestarzeie y pięćdziesiąt lat minie mowią Francuzi to przysłowie, *il a dans l'aile,* co właśnie w ich ięzyku tylko słuáy, bo iest mowa oboiętna znácząc liczbą 50. ktora się pisze L. liczbą Rzymską.

OISELIER, subst. m. (*Qui prend & qui trafique d'oiseaux.*) Qui aves educit & vendit. PTASZNIK co ptakami handluie kupczy przedaie.

OISELEUR, subst. masc. (Ce mot se dit de celuy, qui n'est pas oiselier de profession; mais qui s'amuse seulement pour son plaisir à chasser aux oiseaux & à les élever.) Auceps, upis, m Aviarius, ii, m. W PTAKACH się kochaiący Ptasznik.

OISEUX, masc. OISEUSE, fœm. (*Qui ne fait rien.*) *Voyez* OISIF. PROZNIAK, PROZNIACZKA, prożnuiący prożnuiąca.

Paroles oiseuses, inutiles, qui ne servent de rien. Verba inania & otiosa. Słowa prożne.

OISIF, m. OISIVE. f. (*Qui ne fait rien, fainéant.*) Deses, idis, omn. *gen.* Desidiosus, Otiosus. PROZNIAK, Prożniaczka, leń leniuch gnuśny gnuśna.

OISIVETE', subst. f. Desidia, Socordia, Inertia, æ, f. Desidiosissimum otium, ii, n. *Hor. Cic.* PROZNOWANIE gnuśność lenistwo.

OISIVETE' *en bonne part* pour *un honnesté loisir*, ou *repos*, Otium, ii, n. *Phed* PROZNOWANIE nie mieć do czynienia niezábawność ma czas wolny.

OISON, subst. m. Anserculus, li, m. Anser, eris, m. *Plin.* GĄSKA młoda.

OLIBAN, subst. m. (*Encens masle.*) Masculum thus, *gen.* masculi thuris. n. KADZIDŁO przednie.

OLIVAISON, subst. f. (*Le temps de l'année où l'on cueille les olives.*) Oleitas, Olivitas, atis, f. *Cat.* Olivarum vindemia, æ, f. *Plin.* CZAS zbierania oliwek.

OLIVASTRE *on prononce* OLIVATRE, élevant l'A (*De couleur d'olive.*) Quod est coloris olivarum, *ou* colore olivarum, colore simile oliva. OLIWKOWY Kolor.

OLIVE, subst. fœm. Oliva, Olea, Oleæ bacca, æ, fœm. *Colum Cicer.* OLIWNE drzewo lub też oliwki owoc. **Jetter du sel sur les olives.* Inspergere oleam sale. *Cat.* *Násolać oliwki solić przyprawiać. **Cueillir les olives.* Distringere, Legere oleas. *Colum.* Decerpere, Colligere olivas. *Plin.* *Zbierać oliwki.

OLIVES *qui ne sont pas encore bonnes à manger.* Drupæ, arum, *Plin.* OLIWKI niedoyrzałe. **Olives longuetes.* Radiolus, li, masc. *Oliwki podługowate. **Olives vertes.* Pausia, Pausea, æ, f. *Colum.* *Oliwki świeże.

Lieu planté d'oliviers, une Olivaye. Olivetum, ti, n. Oletum, ti, n. *Cat.* OLIWNIK oliwkami zásadzony.

La recolte des olives, le temps qu'on les cueille. Olivatio. Zbieranie oliwek.

Qui amasse & qui cueille les olives. Legulus, i, masc. *Cat.* Olivans, antis, m. *Plin.* ROBIĄCY około zbierania oliwek.

HUILE *d'olive.* Olivum, i, n. *Virg.* Oleum, ei, neut. *Cic.* OLIWA.

VAISSEAU *à mettre l'huile d'olive.* Metreta olivaria, æ, f. *Colum.* Olearia seria, æ, fœm. *Var.* BANIA stárek oliwny.

OLIVIER, subst. masc. (*Arbre qui porte les olives.*) Olea, Oliva, æ, f. *Cic. Virg.* OLIWNE drzewo.

OLIVIER *sauvage.* Oleaster, tri, masc. *Cicer.* OLIWNE Drzewo dzikie.

D'OLIVIER, Oleaginus, oleagineus,a,um. Olearis & hoc uleare,adj. *Var. Colum.* OLIWNY.

Feuilles semblables à celles de l'olivier. Folia oleacea,orum n.pl. *Plin.* Liście podobne oliwnym.

OMBRAGE, subst. masc. (*Ombre.*) Umbra,æ,fœm. *Cicer.* CIEN.

OMBRAGE *en peinture.* Umbra. *Cicer.* CIENIE w malowaniu.

OMBRAGE signifie au figuré, *Defiance, Soupçon* Suspicio, onis, f. *Cic.* PODEYRZENIE *Donner de l'ombrage à quelqu'un.* Suspicionem alicui afferre, movere *Cic.* Podeyrzanym być komu podeyrzenie komu czynić. *Donner ombrage, se rendre suspect.* In suspicionem venire *ou* vocari. *Cic.* *Być podeyrzanym podać się w podeyrzenie.

Prendre ombrage de quelqu'un. In suspicionem aliquem vocare *Cic.* *Mieć podeyrzenie okim.

OMBRAGE', (*Lieu ombragé*) Umbraculum,i, neut. *Cic.* CIENISTE mieysce, w cieniu.

OMBRAGER, V. act. (*Faire de l'ombre.*) Umbrare, Inumbrare, Obumbrare *Colum Virg* CIEN czynić zacimiać.

OMBRAGEUX, masc. OMBRAGEUSE, fœm (*Où il y a bien de l'ombre.*) parlant *d'un lieu.* Umbrosus, Opacus, a, um. *Horat.* CIENISTY, CIENISTA, cieniste mieysce gdzie cienia dosyć.

OMBRAGEUX se dit au figuré *des animaux,qui ont peur.* Suspicax, acis, omn gen Suspiciusus, a, um. LĘKLIWY pierachliwy koń lub insze bydlę.

OMBRAGEUX se dit aussi (*d'un homme défiant à qui tout fait peine*) Suspicax *ou* suspiciosus homo *Cicer. Tacit.* PODEYRZLIWY człowiek ktory niczemu nieufa niedowierza niedowiarek.

OMBRE, subst.fœm (*Le lieu où la lumiere est affaiblie par l'interposition d'un corps opaque.*) Umbra, æ,f. *Cic.* CIEN w cieniu.

OMBRE, se dit aussi (*d'une pleine obscurité, comme de celle de la nuit.*) Umbra, æ, f Umbræ. arum. Tenebræ, f pl. *Hor Virg.* CIEMNOSC iák w nocy.

OMBRE (Ou *le couvert que font les arbres.*) Umbra, æ,f. *ou* Opaca locorum, orum,n plur CIEN chłod między drzewami. *Ces jeunes arbres ne font pas assés d'ombre en ce lieu.* Nondum satis ab his novellis arboribus hic locus opacatur. *Cic* *Młode drzewa cienia dosyć nie czynią

OMBRE signifie *l'ame d'un mort qu'on représente sous la figure qu'il avoit estant vivant, mais qui est une vaine image & sans corps.* Umbra, f Vana imago, vanæ imaginis, fœm. *Plin.* DUSZA Duch widzenie strachy.

OMBRE se dit figurément (*de ce qui est opposé à réel*) Umbra, species, ei, f. *Cic. Horat.* CIEN mam prożność wiatr pam nie. *L'ombre de la verité* Species veri *Horat* *Cień prawdy. *Il poursuit l'ombre d'une fausse gloire.* Falsæ gloriæ umbras sectatur. *Cicer.* *Ugania się zá cieniem sławy prożney.

OMBRE, (*Couleur, apparences.*) Species. Simulatio, fœm. PODOBIENSTWO pozor. *Sous ombre d'amitié* Specie amicitiæ. *Cic.* *Pod pozorem przyiaźni *Sous ombre de me vouloir rendre service.* Per speciem, Per simulationem beneficii, simul to officio *Pod pozorem przysługi.

OMBRE, (*Appuy, protection.*) *Il jouit d'un grand repos à l'ombre de sa protection.* Illius præsidio & clientela tranquillam vitam ducit, *ou* sub umbra illius, *ou* illo favente quietè vivit. CIEN záżczyt obrona protekcya, wielkiego záżywa pokoiu pod cieniem obrony iego *Je me suis retiré à l'ombre pour éviter sa fureur.* Furori illius me subduxi, subtraxi, surripui *Cicer.* *Schroniłem się ná ustronie unikaiąc gniewu iego. *Se cacher à l'ombre d'une personne.*Sub umbra alicujus delitescere *Cic.* *Kryć się zá kogo schronić się pod łaskę czyią.

OMBRE s'employe hyperboliquement (*pour signifier qu'il n'y a point d'apparence*) *Il n'y a pas la moindre ombre de difficulté à mon affaire,elle est sans difficulté* Ne minimum difficultatis quidē est in meo negotio PODOBIENSTWO Podobieństwa náymnieyszego trudności nie masz w mey sprawie

OMBRES, (*en peinture.*) Umbræ, arum,f. plur.*Cic* CIENIE w malowaniu.

OMBRE se dit proverbialement. (*Il a peur de son ombre*) Umbram timet, metuit. *Cic* CIEN przysłowiem, cienia się swego boi. *Tout luy fait ombre.* Omnia tuta timet, *Wszystkiego się boi,wszystkiemu niedowierza.

ON DIT *de celui qui accompagne toujours un autre.* (*Qu'il le suit comme l'ombre fait le corps,que c'est son ombre.*) Quasi umbra illum sequitur *Plaut.* CHODZI zá nim iák cień zá ciałem, stopą go nieodeydzie.

OMBRER, (*Tracer les ombres d'un tableau.*) Umbras delineare, apponere. CIENIE dawać ná obrazie.

OMELETTE, *Voyez* AMULETTE. Almuletta, æ, fœm. JAIECZNICA.

OMOPLATES, subst. fem. (*Mot grec, qui se prend en général pour toute l'épaule, neanmoins il ne se dit que des os larges des épaules.*) Scoptula opert. *Cels* ŁOPATKI.

ON *me hait, je suis haï.* In odio sum *Cic* Nienawidzą mię nie lubią mię. *On doit craindre toutes choses.* Omnia sunt metuenda *Cic.* *Wszystkiego się obawiac trzeba. *On ne doit pas se repentir d'avoir bien fait* Neminem præclari facinoris pœnitere debet *Nie trzeba żałować tego co kto dobrze uczynił *On me vint trouver dans l'Isle.* Ad me in insulam ventum est. *Cic.* *Przyiechano do mnie ná wyspę *On n'a parlé que de vous.* Nullus sermo nisi de te fuit. *Cic.* *Niemowiono nic o nikim tylko o Tobie. *On soupçonne plusieurs personnes d'avoir part à ce crime.* Multi sunt in quos hujus maleficii suspicio cadit. *Cic.* *Ná wielu maią porozumienie że należą do tego kryminału.

ONCE, subst f. *le nom d'un poids.* Uncia, æ, f UNCYA waga pewna

(C'est la huitiesme partie du marc, qui vaut à Paris la seiziéme partie d'une livre; à Rouen, la quatorziéme; chez les Anciens Romains, & en Medicine la douziéme) Osma część grzywny ważąca w Paryżu szesnastą część funta; w Rotomagu czternastą, u dawnych Rzymian u Doktorow, y unas w Polszcze uncya iest dwunasta część funta to iest dwa łoty.

Par onces. Unciatim. adv. *Plin* Uncyami, *Demi-once,* Semuncia æ, fem *Cic* *Poł uncyi. *Demi once.* Semuncialis & hoc semunciale. adject Semunciarius, a, um. *Plin. Liv* *Połuncyowy. *Une once & demie.* Sescuntia, æ, fœm. *Colum* *Półtorey uncyi. *Deux onces.* (*La sixiéme partie de la Livre Romaine.*) Sextans, antis, masc *Var.* *Dwie uncyi szosta część funta Rzymskiego. *Huit onces.* Bes, *genit.* bessis, m *Var.* *Osm uncyi. *Neuf onces.* Dodrans m *Var.* *Dziewięć uncyi. *Dix onces* Dextans. m. *Var.* *Dziesięć uncyi. *Onze onces.* Deunx, *gen* deuncis, m. *Var.* *Iedenaście uncyi *Douze onces.* (Ou *la Livre Romaine,*) Libra,*gen.* libræ,f *Hor.* *Dwanaście uncyi funt Rzymski y nasz.

LA SIXIE'ME *partie d'une once.* Sextula, æ, fem. *Var.* SZOTA część uncyi kwintel. *La quatriéme partie d'une once.* Sicilicus,ci, m. *Colum.* *Cwarta część uncyi *La huitiéme partie d'une once.* Drachma, æ. f *Plin.* *Osma część uncyi, *La vingtquatriéme partie d'une once.* Scripulum, li,n.*Var,* *ou* Scrupulum *Dwudziesta cwarta częśćuncyi skoyca iedna. *Once à once*,Unciatim.adv.*Plin* *Uncya po uncyi uncyami.

ON DIT proverbialement. (*Il n'a pas une once de bon sens, d'esprit, de jugement,* pour dire *qu'il a tres peu.*) Caret planè sensu communi.*Hor* PRZYSŁOWIE; niema na uncyą rozumu, uwagi rozsądku rozeznania.

ONCIALES, (*Lettres onciales. De grandes lettres.*) Literæ unciales WERSAŁY litery wielkie drukarskie.

ONCLE, subst masc. (*Le frere du pere ou de la mere.*) *Patruus,i,m (*Oncle paternel.*) Avunculus,i,m. (*Oncle maternel*) *Cic* STRYI albo Wuy.

ONCTION, subst f. (*l'Action d'oindre.*) Unctio, Inunctio, Perunctio, onis,f *Cic Plin* Unctura, æ,f. *Cic.* OLEYNY, maśny tłustość w sobie maiacy oboiętny.

ONCTUEUX, masc. OCTUEUSE, fœm. (*Qui enferme quelque humeur grasse*) Unctuosus. *Plin.* OLEYNOSC oleiowatość maśność w sobie maiący.

ONCTUOSITE', subst f (*Humeur grasse & onctueuse.*) Unguen *Plin.* TŁUSTOSC maśność.

ONDE, subst f. (*Vague, Flot.*) Unda, Fluctus. *Cic.* FALA nawałność

En ondes. Undatim. *Plin.* Falami.

ONDE',m ONDE'E,f. (*Fait par ondes.*) Undulatus.*Var. Plin* W WODĘ miesiony wudnowzorzysty.

ONDE'E, subst f (*Playe subite, qui ne dure pas.*) Nimbus *Cic* DESZCZ nagły wielki burza nawałnica.

ONDOYANR, m. ONDOYANTE, fœm (*Qui fait des ondes*) Undans.*Virg.* WODNOWZORZYSTY, WODNOWZORZYSTA.

ONDOYER *un enfant,* (*luy jetter de l'eau sur la teste &*

le

le baptiſer AU NOM DU PERE, DU FILS, ET DU St. ESPRIT *lorſqu'il eſt preſſé.*) Infantulum aquâ intingere in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti. CHRZCIC dziecię wodą go tylko polawſzy w Imię Oyca y Syna y Ducha Swiętego á to w nagłey tylko potrzebie bez inſzych obrządkow Kościelnych.

ONE'REUX, m. ONE'REUSE, f. Oneroſus, a, um. Gravis & hoc grave, *ou* quod eſt oneri *Plin Cic.* CIĘSZKI, Cięzka uciążliwy uciążliwa.

ONGLE, ſubſt maſc. (*Eſpece de corne, qui croiſt au bout des doigts de l'homme.*) Unguis PAZNOKIEC, pazur.

ONGLE *aux animaux.* Unguis *ou* Ungues, ium *au plurier.* Falculæ, arum *Ongles des aigles.* KOPYTA u bydląt, Pazury u Ptaſtwa ſzpony u Orla, Jáſtrzębia pazury.

Les Rognures des ongles, (*ce qu'on en coupe de temps en temps.*) Unguium præſegmina. OBRZYNKI od pazurow wytoſſe paznokcie.

Les Ordures qui ſe mettent deſſous. Paronychia. plur. *Petr.* Niechędoſtwo, paznokci zá paznokciami plugaſtwa.

Envie qui vient à la racine des ongles. Raduvia, æ, fœm. Pterygium, ii, neut. *Cicer. Plin* Zádrości około páznokci ſię przydáiące ſkora zádzieraiąca ſię od ſpodu w koło paznokci.

Se nettoyer les ongles. Purgare ſibi ungues cultello. *Horat.* Tollere paronychia. *Petr.* Páznokcie ſobie obrzynáć chędożyć.

Ronger ſes ongles. Demere, Ponere, ſubſecare ungues *Cic. Hor.* Ogryzáć ſobie paznokcie.

ONGLE *odorant, qui ſent bon,* ce qui ſe dit (*de la coquille d'un poiſſon des Indes, qui ne ſe nourrit que du* Spica Nardi *qui croiſt dans des marais*) Unguis odoratus. PAZNOKIEC pław morſki, awłaſzcza ſkorupa pewney ryby morſkiey ſamą Spikanardą żyiący zápachu bardzo wonnego.

ONGLE ſe dit proverbialement en ces phraſes. (*Rogner les ongles à quelqu'un diminuer ſon credit, ſon autorité,* ou *de ſes profits.*) Alicui de gratia, auctoritate, de commodis detrahere. PAZURKOW komu przytępić przytrzeć uniżyć go poſkromić go uſpokoić go upokorzyć; rogow mu przytrzeć.

Il a bec & ongles, il ſçait bien ſe defendre, ſi on l'attaque. Petitur, remorſurus *Hor.* Nie da ſię amie ſobie poradzić.

Il a du ſang aux ongles, il a du cœur. Animus eſt illi. *Cic.* Vir eſt *Petr* Má y on krew w ſobie zna ſię ná ſobie

ONGLE'E, ſubſt. f (*Douleur aiguë & piquante qui vient au bout des doigts de froid.*) Summorum digitorum rigor, oris, maſc ODZIĘBIENIE palcow od mrozu.

ONGUENT, *on prononce* ONGANT, ſubſt m. (*Compoſition d'herbes ou de gommes propre à oindre quelque partie du corps*) Unguen. MASC olejek do ſmarowania z ziol y żywicy przyprawney robiony.

ONGUENT, (*Emplaſtre qu'on met ſur les playes pour les guérir.*) Emplaſtrum, i, n. *Celſ* Medicamentum unguinoſum, i, neut. *Plin* PLASTER. °*Onguent ramolliſſant.* Malagma, atis, neut. °Plaſtr miękczący. °*Onguent fait avec de la Ceruſe.* Ceratum, i, neut. °Plaſtr woſkowany Cerot Aptekarſki. °*Onguent dont ſe frottoient les lutteurs.* Ceratum, i, neut. *Celſ* °Maść zápaśnikow ktorą ſię ſmarowali ci co z ſobą zápaſy chodzili ná publicznych widokach

ONOCROTALE, ſubſt. maſc (*Oiſeau de marais, qui a le pied d'Oye & la taille d'un Cygne*) Onocrotalus, i, maſc. BĄK Ptak cudzoziemſki, nogi gęſie maiący, wielkości iáko łabęć.

ONYX, ſubſt f (*Pierre prétieuſe qui eſt une eſpece d'Agathe blanche & noire*) Onyx. ONICH kamień drogi rodzaju Agatow czarny y biały.

D'ONYX, Onychinus, a, um. *Plin. Colum.* ONICHOWY z onichu robiony.

ONZE, (*Terme numéral d'une unité jointe à dix.*) Undecim, *indeclinable ou* Undeni, æ, a, adject. *Cic. Plin.* JEDENASCIE liczba

Onze fois Undecies *Cic.* Jedenaście razy.

Onze cent Undecies centum. Jedenaście ſet.

Onze mille Undecies mille. Undecim millia. Jedenaście tyſięcy

ONZIE'ME, (*Adjectif numéral.* maſc. & f. Undecimus, a, um. *Plin* JEDENASTY.

OPACITE', ſubſt f (*Qualité d'un corps opaque, qui n'eſt point tranſparent.*) Opacitas, opacitatis, f. CIEMNOSC nieprzezroczyſtość.

OPAQUE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt point tranſparent ni diaphane.*) Opacus, a, um. CIEMNY nieprzezroczyſty.

OPERA, ſubſt. maſc. (*Comédie en muſique avec des machines.*) Fabula quæ muſicis modis decantatur, & machinis decoratur *Ge.* OPERA, Komedya wſzyſtka muzyką grana y ſztukami ozdobiona do oka.

C'eſt un Opera que de luy pouvoir parler. Aditus difficilius. Nie máſz ſpoſobu z nim ſię rozmowić trudność to wielka.

OPERATEUR, (*qui monte ſur le théatre dans les places publiques pour vendre de la thériaque* ou *quelque autre drogue.*) Circulator, oris, m. *Celſ.* LEKARZ iármarkowy ciarlatan

OPE'RATION, ſubſt. f qui ſe dit (*des opérations de Chirurgie* comme *de trépaner, de couper un membre* &c) Operatio medica, onis, æ, fœm. *Calſ.* CERULICKA ſztuka operacya około ciała ludzkiego cyrulickiemi inſtrumentami iáko przekłocie przerznięcie &c.

C'eſt une opération fort difficile & dangereuſe, que de trépaner. Difficillium & periculoſiſſimum calvariam terebrâ forare, perforare *Celſ.* Ciężka y niebeſpieczna to operacya przewiertywac czaſkę.

ON DIT *les* OPERATIONS *de l'ame raiſonnable.* Animæ rationalis actiones. TRZY ſiły duſzne rozum wola pamięć.

OPE'RATION ſe dit auſſi *de l'action des remedes.* (*Cette médecine a fait ſon operation*) Valuit illud remedium. *Celſ.* OPERACYE ſkutki lekarſtwa wziętego.

OPE'RER, V. n. (Terme de medecine & de chirurgie.) Operari Agere OPEROWAC termin lekarſki.

OPE'RER ou *Faire ſon opération* (en parlant *d'un remede.*) Valere adverſus morbum aliquem. OPEROWAC operuie lekarſtwo, ſkutek ſwoy czyni.

Ce remede a opéré. Illud remedium valuit adverſus hunc morbum Operowało lekarſtwo.

Il a laiſſé opérer le remede. Paſſus eſt medicamentum venis concipi, *ou* diffundi in venas *Quint. Curt.* Dał czas lekarſtwu áby operować mogło y rozciało ſię po żyłach y wnętrznościach.

OPHTHALMIE, ſubſt. fœm. (*Maladie des yeux, qui eſt une inflammation de la membrane conjonctive.*) Lippitudo. *Celſ* OCZU płynienie zápalenie błonki oka oczna choroba.

OPIATE, ſubſt fœm. *Confection où il entre de l'opion*) Opiatum, i, neut. LEKARSTWO, w ktore wchodzi opium to iaſt ſok z maku wyciągniony.

SORTE D'OPIATE, *qui ſert à guerir les ulceres des paupieres.* Callibleharum, i, (*Mot grec.*) *Plin.* OCZNE lekarſtwo.

OPINANT, maſc. OPINANTE f. (*Celuy qui opine* ou *qui dit ſon ſentiment*) Qui ſententiam dicit. ZDANIE ſwoie wyrażaiący, wotuiący.

OPINER, V. neut (*Dire ſon ſentiment, ſon avis.*) De re aliquâ ſententiam dicere, ferre. *Quint. Cicer.* ZDANIE dawać, wotować.

OPINER *le premier.* Principatum ſententiæ tenere. *Cic.* ZDANIE PIERWSZY dawać, wotować naypierwſzy, przed drugiemi.

OPINER *du bonnet, eſtre de l'avis des autres.* Ire pedibus in aliorum ſententiam *Cic.* TRZYMAC z drugimi zgadzać ſię ná to co drudzy przed ſobą powiedzieli

ON OPINE, *ou eſt aux opinions.* Dicuntur ſententiæ *Caſ.* WOTUIĄ wota w radzie ſię odprawuią.

OPINER *favorablement pour quelqu'un.* Benè de aliquo conſulere. *Cic.* WOTOWAC zá cayią ſtroną zá kim.

OPINIASTRE, adject maſc & fœm *Enteſté, obstiné.* Pertinax. Pervican. *Cic* UPARTY uporczywy zacięty krnąbrny.

ON DIT figurément, *Un travail opiniaſtre* Labor improbus. USILNA praca uſtawiczna. °*Un combat opiniaſtre.* Certamen pertinax *Liv.* °Bitwa żwawa y długa. °*Maladie opiniaſtre.* Morbus pertinax. °Choroba długa.

OPINIASTRE'MENT *on prononce* OPINIATREMANT (*D'une maniere opiniaſtre.*) Pertinaciter. Planè. *ad Cicer.* Uporczywie upornie.

OPINIASTRER, *on prononce* OPINIATRER *une choſe, la vouloir opiniaſtrément.* Rem aliquam pertendere. *Ter. ou* UPORCZYWIE czego chcieć napierać ſię uſádzić ſię ná co.

Il a opiniaſtré ſon ſentiment. Perſtitit in ſua ſententia. *Cic.* Uparł ſię uſádził ſię ná zdaniu ſwoim.

OPINIASTRETE', *prononcez* OPINIATRETE', ſubſt. f.

 Obſti-

Obſtinatio. Pertinatia Pervicacia. *Tacit. Cic.* UPARTOSC upor.

OPINION, ſubſt. fœm. (*Sentiment de quelqu'un ſur une choſe avis.*) Sententia Opinio. *Cic.* ZDANIE CZYIE zdanie o rzeczy iákiey

C'eſt mon opinion, c'eſt mon ſentiment. Sic ſentio In ea ſum ſententia. *Cicer.* Hæc mea eſt ſententia. *Plaut.* To ieſt moie zdanie, mnie ſię zdaie, widzi, ſądzę rozumiałbym mnięmałbym, życzę,życzyłbym

Aller aux opinions, opiner. Dicere ſuam ſententiam. *Quint* Przyſtąpić do głoſow. *°On eſt aux opinions.* Dicuntur ſententia. *Caſ.* °Głoſy idą w koło. °*Demander les opinions.* Sententias ſingulatim rogare *Quint.* °Prośić o zdanie rady przytomnay. °*Amener quelqu'un à ſon opinion* Deducere aliquem in ſuam ſententiam. *Plin jun.* °Nákierowáć kogo nákłonić do ſwoiego zdania. °*Donner ſon opinion par écrit.* Ponare ſuam ſententiam. °Podáć zdania ſwoie na piſmie °*Les opinions eſtans differentes* Cum ſententiis variaretur. *Liv.* ° Kiedy zdania rożne były °*On ſe rangea de cette opinion, on la ſuivit* Diſcaſſum eſt in eam ſententiam. *Cic* °Ná to zdanie wszyſtay przypadli, poſzli, przyzym ſtanęli.

OPINION, (*Sentiment ſur les choſes & ſur les perſonnes.*) Opinio, Sententia, Judicium, Mens. *Cicer.* ZDANIE o ludziach y rzeczach. °*Je ſouhaitte que vous quittez volontiers l'opinion dont vous vous eſtes remplis* Opinionem quam comprehendiſtis, eam volo animis libentibus remittatis. *Cic* Zyczę żebyś ſobie to zdanie wyprzątnął z głowy. °*Inſpirer de nouvelles opinions, & arracher les anciennes.* Inſerere novas opiniones, & inſitas avellare *Cic.* °Nowemi rzeczami y rozumieniami głowę komu nábiiać, á ſtare wybiiać z głowy. °*J'ay eſté bien trompé dans l'opinion que j'avois conçuë de vous.* Opinio de te multum me fefellit. *Cic.* °Omyliłem ſię duzo ná zdaniu moim ináczeyem rozumiał o tobie. °*Il a conçu une mauvaiſe opinion de vous.* Ille de vobis malam opinionem animo imbibit. *Cicer.* ° Podeyrzenia ma złe o tobie niedobrze o tobie rozumie, trzyma, ſądzi. °*Nous voyons que le temps a entierement ruiné les fauſſes opinions.* Fictas & vanas opiniones diuturnitate extabuiſſe videmus. *Cic.* °Widziemy że czás ugruntu obalił złe rozumienie.

Avoir bonne ou mauvaiſe opinion de quelqu'un. Bane vel malè de aliquo exiſtimare. *Cicer.* Złe álbo dobrze o kim rozumiea.

OPIUM, ſubſt. maſc. (*Larme ou Suc qui découle des inciſions faites aux teſtes de pavot.*) Opiom. Succus papaveris, i, maſc. SOK makowy płynący z głowek makowych przenięrych.

OPOBALSAMUM, ſubſt. m. (*Suc ou Liqueur épaiſſe qui découle pendant la canicule de l'inciſion faite aux branches d'un arbriſſeau nommé* Balſamum.) Opobalſamum, i,n. *Plin.* BALSAMOWY oleiek cieknący z drzewa balſamowego zaznięrego w kanikułę.

OPOPONAX, ſobſt. maſc. (*Gomme qui ſort d'une plante ferulacée.*) Oppohax, acis, *ou* ſuccus panacis herculei. PANAKOWY ſok.

OPPILATION, ſubſt. f. (*Obſtruction des viſceres & particulierement de la ratte.*) Obſtructio. *Cic.* ZATKANIE ewłaſzcza śledziony zawardzenie zámulenie.

OPPILER, (*Boucher les conduits par où découlent les humeurs du corps.*) Obſtruere, (o,is,xi, ctum.) (*On trouve dans Ciceron le participe* Oppilatus) ZATKAC zátykać wnętrznoſci záwardzać zámulać.

OPPORTUN, m. OPPORTUNE,f (*Favorable, Commode*) Opportunus Commodus, a, um *Cicer.* (*Ce mot ne ſe dit gueres.*) WCZESNY wygodny ſpoſobny ſłowo nieużywane.

OPPORTUNITE', ſubſt f. (*Temps propre & favorable*) Opportunitas, atis,f. Commoditas, atis. Tempus opportunum, temporis opportuni,o. *Cic.* WCZESNOSC ſpoſobność dobra pore pogoda.

OPPOSANT, m. OPPOSANTE, fœm. (*Celuy & celle qui s'oppoſe.*) Interceſſor, oris. NIEPOZWALAIĄCY, Niepozwalaiąca náprzeciwko ſtawaiący.

OPPOSE' maſc. OPPOSE'E, fœm. part. paſſ. & adject. (*Qui eſt à l'oppoſite, vis-à-vis.*) Oppoſitus, a, um. *Cicer.* NAPRZECIWNY, NAPRZECIWNA, náprzeciwko będący.

OPPOSE, (*Contraire.*) Contrarius , Diverſus , a, um. PRZECIWNY,Sprzeciwny ſprzeciwna °*Il vous eſt tout à fait oppoſé.* A te totus eſt diverſus. *Cic.* °Całe ci ieſt przeciwny. °*Un eſprit fort oppoſé.* Averſiſſimus animus. *Cicer.* °Człowiek bardzo ſprzeciwny. °*Dire des choſes tout-a-fait oppoſées.* Disjuncta & maximè contraria dicere. *Cic.* °Rzeczy przeciwna powiadać prewić przeciwne rzeczy.

OPPOSER *une choſe à une autre.* Rem rei opponere. (no, is, poſui, itum.) Objicere, (io,is,jeci, jectum.) *Cic.* JEDNĘ rzecz przeciwko drugiey kłaść przyſtoſować.

OPPOSER, (*Objecter.*) Objicere, Opponere. ZADAWAC co ná przeciwko. °*Ils lui oppoſent qu'il a eſté à Rome* Romam iviſſe, id illi objiciunt, crimini dant. °Zádáią mu że jeździł do Rzymu.

S'OPPOSER *à quelqu'un.* Obſiſtere, Obſtare alicui. *Cic.* SPRZECIWIAC ſię komu. °*Perſonne n'oſa s'oppoſer à ſon ſentiment* Nemo unus ſententiæ illius contraire auſus eſt. *Tac.* °Nikt nieśmiał ſprzeciwić ſię zdaniu iego áni ieden żaden.

S'OPPOSER, (*Former ſon oppoſition à une choſe.*) Intercedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) Se interponere alicui rei. SPRZECIWIAC ſię iákiey rzeczy niepozwalając ná nię bronić czego y obſtawać przeciwko temu. °*Il apprehenda que Fuſius ne s'oppoſaſt à la loy.* Vericus eſt ne Fuſius legi intercederet. *Cicer.* ° Bał ſię żeby Fuzyuſz nie pozwalał ná to prawo nie kontradykował na nie.

A L'OPPOSITE, adv. (*Vis-à-vis.*) E contrario. Ex adverſo. E conſpectu. *Cic.* In conſpectu. *Virg.* NAPRZECIWKO z przeciwka.

OPPOSITION, ſubſt. fœm. (*Obſtacle, Empeſchement.*) Oppoſitus Objectus, *genit.* ûs, m. *Plin.* Interpoſitus, Interjectus, m. Interpoſitio, onis, f. ZAWADA przeſzkoda záſtąpienie.

L'Eclipſe du Soleil ſe fait par l'oppoſition de la terre. Sol deficit interpoſitu, interjectuque terræ. *Cicer.* Słoneczne záćmienie bywa dla záſtąpienia ziemi.

OPPOSITION, (*L'action de s'oppoſer*)Interceſſio,onis,f.*Cic.* Niepozwalanie ſprzeciwianie ſię.°*Faire ou former une oppoſition.*Intercedare *Cic* °Niepozwalać.°*Empeſcher une oppoſition.* Removere interceſſionem. *Cicer.* ° Nie dać nie pozwalać. °*Fournir ſes moyens & cauſes d'oppoſition.* Interceſſionis cauſas edere. °Obſtawać rzeczami niepozwalaiąc. °*Se deſiſter de ſon oppoſition.* Interceſſionem infectam facere, abire ab interceſſione. °Uſtąpić ſwoiey ſprzeciwności °*Paſſer outre nonobſtant oppoſition.* Interceſſioni non cedere. °Swoie robić nie uważaiąc ná niepozwalanie ná ſprzeciwności.

OPPRESSER, V act. (*Preſſer fort.*) Premere. Opprimere *Cic.* UCISKAC bardzo. °*Ce mal l'oppreſſe, le preſſe beaucoup.* Hoc malo premitur, opprimitur. *Cic.* °Choroba álbo co złe bardzo go uciſka, dolega, ledwie nie zduſi.

OPPRESSER ſignifie au figuré (*Opprimer, impoſer quelque choſe de dur.*) Premare, Opprimere. *Cicer.* PRZYCISKAC ciemiężyć ciężkość czynić.

OPPRESSION, ſubſt. fœm. (*Etouffement d'eſtomac.*) Suppreſſio, Suffocatio, Strangulatio. *Plin.* DUSZENIE duſzność.

OPPRESSION, (*L'action d'opprimer quelqu'un.*) Oppreſſio, onis, fœm. *Terent Cicer.* CIEMIEZENIE. °*Il y a long-temps que cette famille eſt dans l'oppreſſion.* Jam dudum jacet illa familia in miſeriis & ærumnis. ° Dawno ten dom ieſt uciemiężony dawno upadł.

OPPRIMER *quelqu'un,* (*l'accabler.*) Opprimere. *Hora'.* Vexare, (o, as, avi, atum.) CIEMIĘZYC kogo uciemiężyć zniſzczyć zgubić.

Opprimer les innocents ſous de faux prétextes. Fictis de cauſis opprimere innocentes. *Phad.* Ciemiężyć niewinność pod pozornemi pretextami.

OPPROBRE, ſubſt. maſc. (*Des-honneur.*) Opprobrium. Dedecus *Cicer.* OBELGA zelżywość wſtyd ſromota ochyda.

Eſtre en opprobre à ſa famille. Eſſe familiæ opprobrio. *Ovid.* Być obelgą domu ſwemu,obelgę wſtyd ſromotę czynić domowi ochydę.

OPTER, V.act. (*Choiſir de deux choſes l'une.*) Eligere,ex duobus unum. *Cic.* WYBIERAC ze dwoyga.

OPTION, ſubſt f. (*Choix de deux choſes.*) Optio, onis,f. *Cic.* WYBIERANIE ze dwoyga

Donner l'option. Dare, Facere, Permittere optionem. *Cic. Quint.* Dać ná wolą ná obrenie ze dwoyga. ° *Vous avez l'option.* Tua eſt optio. *Cicer.* ° Daięć ná wolą ná obranie obieray ſobie wolno ſobie obierać co ſię podoba.

OPTIQUE,ſubſt.f.(*Science qui enſeigne de quelle maniere ſe fait la viſion dans l'œil.*) Optice, *genit.*optices,fœm. *Vitr.* NAUKA o perſpektywie , y rozmaitym świzłe y widoku ſpoſobieniu.

L'-

L'OPTIQUE *sert à prendre les jours & faire les ouvertures à propos selon la disposition du Ciel.* Per opticen in ædificiis lumina ducuntur a certis coeli regionibus. *Vitr.* TA náuka służy do udania widoku ná dal, do wypuszczenia ná dal oka, lub zbliżaiąc do oka rzeczy, lub oddalaiąc kunsztem, y do dania światła dla obiaśniania gmachow z rożnych stron.

OPULENCE, *prononcez* OPULANCE, subst. f. (*Abondance de biês, grande richesse.*) Opulentia, æ, f. *Sal.* DOSTATEK obfitość wszystkiego bogactwo.

OPULENT, *prononcez* OPULANT, m. OPULANTE, f. adject. (*Abondant en biens.*) Opulentus. BOGATY Pán maiętny bogata maiętna.

Une ville de grande reputation, qui n'est pas moins opulente qu'ancienne. Oppidum multi nominis, plenum bonarum rerum, atque antiquum. *Plaut.* Miasto sławne niemniey dostatkami iáko y dawnością słynące.

OPULAMMENT, *prononcez* OPULAMANT. (*Avec opulence.*) Opulenter. adv. *Liv.* DOSTATKIEM wielkim Bogato.

OPUSCULE, subst. m. (*Petit ouvrage sur divers sujets.*) Opuscula, orum n pl *Plin.* MAŁE Książeczki.

OR, subst m. (*Métal jaune, le plus pesant & le plus ductile de tous les métaux.*) Aurum, ri, n *Cic* ZŁOTO kruszec iostey náyważnieyszy ze wszystkich kruszcow, y ktore się da náylepiey ciągnąć

OR *en lingot, qui est en masse.* Aurum infectum ou grave. *Liv Virg* ZŁOTO w cegiełkach nie robione złoto.

OR *mis en œuvre ou fabriqué.* Aurum factum. ZŁOTO robione.

OR *mat, qui n'a point son poli.* Aurum impolitum. ZŁOTO w gruzłach niechędożono.

OR *trait.* Aurum ductile, textile. ZŁOTO ciągnione.

OR *battu.* Interrasile aurum ZŁOTO w blaszkach álbo książeczkach lub listkach złoto malarskie.

OR *affiné.* Aurum purum. *Cic.* Obrizum aurum. *Plin.* Aurum putum. *Plaut.* ZŁOTO náyprzednieysze

OR *monnoyé.* Aurum signatum. *Sen.* Aurei nummi. *Cic. Plaut.* ZŁOTO pieniądze czerwone złote

MINIERE *d'or.* Aurifodina. Auri venæ. *Lucr.* ZŁOTA gora ruinera złota.

D'OR, *Une statuë qui est d'or massif.* Statua ex auro solido. ZŁOTY ze złota osoba odlewana ze złota.

D'OR. Aureus, a, um. ZŁOTY ze złota. **Vaisselle d'or ciselée* Cælatum aurum. *Cic.* * Naczynia, nábiane złotem. **De l'or enrichi de pierres prétieuses* Gemmatum aurum. *Stat* *Złoto wysadzane kamieńmi droglemi. **Des robes brodées d'or.* Intextæ auro vestes, *ou* intextum aurum vestibus. *Ovid.* Illitum aurum vestibus. *Horat.* *Szaty złotem bramowane

DE COULEUR *d'or.* Aureus *ou* aurei coloris, Aureolus, a, um. ZŁOTY kolor złotawy

ON TIT figurément *Un siécle d'or.* Sæculum aureum, Aurea ætas. *Hor.* NIEWŁASNIE: Wiek złoty. **Un petit livre tout d'or,* pour dire *excellent* Libellus aureolus, i, masc. *Cic* *Książeczka cała złota to iest bardzo dobra wyborna.

OR se dit proverbialement dans ces expressions suivantes. *Il vaut son pesant d'or, on devroit l'acheter au poids de l'or.* Hunc hominem decet auro expendi. *Plaut.* PRZYSŁOWIEM złotemby go odważyć złotemby go opłacić. **Promettre des monts d'or.* Montes aureos polliceri. *Ter.* *Złote gory obiecywać. **Ce valet vaut de l'or.* Habes servum graphicum & quantivis pretii. *Plaut.* *Złoty sługa (álbo) sługa iák złoto. **Il est tout cousu d'or.* Nummos aureos modio metitur *Petr.* *Pełen pieniędzy ze wszystkich stron korcami beczkami pieniądze mierzy.

OR Conjunction assomptive, (*qui commence la seconde proposition d'un syllogisme.*) Atqui. ALE.

OR est quelquefois adverbe excitatif (*Orçà, Commençons.*) Age Agedum incipiamus. NUZESZ nusz tedy náostatek.

ORACLE, subst. masc (*Réponse que les Prestres des faux dieux rendoient, comme si les dieux eussent parlé par leur bouche.*) Oraculum. *Cicer.* WYROKI Bałwanow y ich wieszczkow.

ORACLE se dit (*des paroles humaines qui ont un grand poids sur les esprits.*) Oraculum. Effatum, i, n. WYROK poważne słowa zdania mowy

ORAGE, subst. masc. (*Tempeste*) Tempestas, atis, fœm. Procella, æ, fœm. *Cicer.* NAWAŁNOSC fala burza. **Un grand orage s'est élevé dans l'air.* Horrida tempestas cœlum contraxit. *Horat.* *Burza wielka powstała ná powietrzu wicher szturm záwierucha.

ORAGE se dit figurément (*d'un malheur passager, d'un trouble public ou domestique.*) Tempestas, Procella, Calamitas, atis, fœm. *Cicer.* BURZE wichry kłotnie domowe niepokoie rosterki záwieruchy.

Tout l'orage tombera sur moy. In me recidet omnis tempestas ou omne malum In me cudetur hæc faba. *Terent.* (Proverbe latin) Wszystka ta burza ná mnie się obali.

ORAGEUX, m. ORAGEUSE, f Procellosus. *Cic.* Tempestuosus. *Aul Gel.* Turbulentus, Turbidus, a, um. *Plin. Cic.* BURZLIWY, Burzliwa.

ON DIT au figuré que *cette vie est une mer orageuse, troublée de mille soins.* Hæc vita, ut mare procellosum, curarum fluctibus agitatur. ZYCIE to ludzkie burzliwe iáko morze náwałności y troskliwości pełne.

ORAISON, subst. f. (*Harangue, Discours estudié que l'on fait.*) Oratio, Actio, onis, f. *Cic* MOWA.

(Ce mot est rare en ce sens dans nostre langue; car on ne dit pas bien: Il a prononcé ou fait une belle oraison, mais plustost un beau discours. On le dit pour une oraison funebre qu'on prononce aux obséques des grands Personnages, qui contient leur éloge, *Funebris laudatio, onis,* ou *mortui laudatio* Quint Cic. Comme aussi pour les oraisons de Demosthene & de Ciceron.) W Francuskim nie mowi się *Oraison* mowa ále *Discours*; iednakże o mowie pogrzebowey mowią *Oraison* nie *Discours*: iáko też o mowach autorow Demostenesa y Cycerona &c.

ORAISON (*Priere que l'on fait à Dieu & aux Saints pour avoir leur intercession.*) Oratio. Preces. Precatio. *Cicer.* MODLITWA do Pána Boga y SS: Jego o ich przyczynę.

ORANGE, (*Fruit de l'oranger.*) Malum aureum. *Virg.* POMARANCZA.

ORANGE', m. ORANGE'E, f. (*De couleur d'Orange.*) Aureus, *ou* aurei coloris. POMARANCZOWY Kolor.

ORANGER *on prononce* ORANGE', subst. masc. Malus aurea, mali auræ. Malus aurantia. POMARANCZA drzewo pomarańczowe.

ORATEUR, subst. m. (*Qui entend fort bien la Rhétorique.*) Orator *Cic.* MOWCA.

L'art oratoire. Institutio oratoria. *Quint.* Náuka wymowy.

ORATOIRE, subst. masc. (*Lieu particulier dans une maison où l'on se retire pour prier Dieu.*) Sacellum. *Petr.* Ædicula. *Cic.* KAPLICA. Modlebnia, mieysce osobne dla modlenia się w domu.

ORATOIREMENT, adv. (*D'une maniere oratoire.*) Oratoriè. adv. *Cic.* JAKO mowca, wymownie.

ORBE, subst. m. (*Le globe dans lequel se meut une planete.*) Orbis. Orbiculus. *Plin.* KOŁO Niebieskie w ktorym obrot swoy ma każdy Planeta (*Sfera.*)

ORBICULAIRE; adject. m. f. (*Qui est de figure ronde & sphérique.*) Orbiculatus. *Var.* OKRĄGŁY.

ORBITE, subst. f. (*La ligne que décrit le centre d'une planette dans le Ciel.*) Orbita. *Virg.* KOŁEY obieg ktory wyraża Planeta obrotem swoim obchodząc okrąg własny na Niebie.

ORCANETTE, (*Herbe*) Anchusa, æ, fœm. *Plin.* CZERWONY korzeń, czerwienica, czerwony wołowy ięzyk ziele.

ORCHESTRE, subst f. (*Partie d'un théatre où l'on représente des Poëmes dramatiques.* On ne le dit aujourd'huy que *du lieu où l'on place la symphonie.*) Orchestra. *Vitr.* CHOR ná Operach y Komedyach dla muzyki w przodzie od teatru placu widoku dany. (*Orkestra.*) to u dawnych mieysce gdzie wierszy osob między sobą rozmawiaiących wyprawiano.

ORD, masc. ORDE, fœm. (*Sale.*) (Vieux mot dans nostre langue.) Fœdus, Sordidus *Cic.* PLUGAWY nieczysty nieochędożny stare słowo Francuskie wyszłe ze zwyczaiu.

ORDINAIRE. adject. masc. & fœm. (*Accoustumé.*) Solitus Consuetus, usitatus. *Cicer.* POSPOLITY powszechny zwyczayny zwykły.

ORDINAIRE, (*commun, qui n'a rien d'extraordinaire, ni qui le distingue.*) Communis & hoc commune. *Cic.* ZWYCZAYNY, Zwyczayna nie maiący nic osobliwego pomierny.

A la maniere ordinaire. More vulgato. *Petr.* Zwyczaynie zwyczaynym sposobem trybem.

ON APPELLE *Un Courrier ordinaire, celuy qui part reglément*

ment à un certain jour & une certaine heure. Solitus tabellarius, *ou* statis diebus proficiscens. POCZTA ordynaryina' ledno staynie wychodzący Goniec *Je vous écriray par le premier ordinaire.* Proximo tabellarii die ad te litteras dabo. *Napiszę na pierw zą pocztę *L'ordinaire est arrivé sans m'apporter de vos lettres* Venit tabellarius absque tuis litteris *Cic.* *Poczta stanęła á listow mi od ciebie nie przyniosła.

JUGE ORDINAIRE. Judex proprius, m, SĘDZIA własny pospolity.

GENTIL HOMME *ordinaire chez le Roy.* Ordinarius Regis cubicularius,ii,m POKOIOWY Krolewski pospolity.

OFFICIER *ordinaire de la maison du Roy* Domesticus Regis administer. URZĘDNIK nadworny Krolewski ludzie nádworni.

ORDINAIRE *dans la jurisprudence canonique* signifie *l'Evesque d'un lieu.* Ordinarius *ou* proprius loci Episcopus. BISKUP Ordynaryusz właśny w prawie Duchownym.

ORDINAIRE se dit aussi substantivement & absolument (*de la depense de bouche qu'on fait tous les jours dans une famille.*) Consuetus familiæ victus,ûs,m KOSZT ordynarya gospodarska co wychodzi ná strawunek codzienny w domu. **Un petit ordinaire* Tenuis victus *Horat.* *Mała ordynarya wiktu pomierny okrągły kołar mały.

ORDINAIRES se dit au plurier (*des purgations des femmes, qui leur arrivent ordinairement tous les mois.*) Menses, ium,m *Cic* NIEWIESCIA choroba miesięczna

A L'ORDINAIRE. *Pour l'ordinaire, d'ordinaire* sont des façons de parler adverbiales qui signifient la mesme chose, qu'*Ordinairement* Plerumque Persæpe Ferè. *Cic.* ZWYCZAYNIE podług zwyczaiu.

A MON ORDINAIRE, (*Selon ma coustume*) Pro mea consuetudine Meo more. Ut consuevi *Cicer.* WEDŁUG mego zwyczaiu

Comme c'est l'ordinaire, comme c'est la coustume Ut assoler. Ut mos est *Cic* Ják zwyczay niesie.

ORDINATION, subst f (*L'action de conférer les ordres*) Ordinatio, onis, f In Sacerdotium cooptatio, onis,f. SWIĘCENIE ná Kapłaństwo

ORDONANCE. subst f. (*Loy, précepte, commandement d'un Souverain*) Edictum. Præceptum. Præscriptum,i,neut. Edicto,onis,f *Plaut* Scitum, i,n. *Cic* NAKAZ roskaz ustawa postanowienie prawo.

LES ORDONNANCES ROYAUX. (*On parle ainsi*) Sanctiones Editiones regiæ, editionum regiarum, fœm pl. USTAWY Krolewskie.

Garder les ordonnances royaux Auctoritatem sanctionum regiarum fartam & tectam habere. Záchować ustawy Krolewskie

ORDONNANCES & *Arrests de la Cour ou du Parlement.* Edicta. Scita curiæ. Consulta curiæ. DEKRETA Prawo urzędowne

ORDONNANCES *d'un medecin.* Medici præscriptum, i, neut. OPISANIE od Doktora Lekarskie.

ORDONNANCE *dans la peinture, & dans les armées.* Ordo, inis Dispositio, onis, f Institutio, onis,f *Cicer. Vitr.* OPISANIE porządku co do Malarstwa, y woyska

L'ordre Corinthien n'a point d'ordonnance particuliere pour sa corniche, ni pour ses autres ornements. Corinthium genus propriam coronam, reliquorumque ornamentorum non haber institutionem *Vitr* Porządek słupow Koryńskiego kształtu niema opisania osobnego ná gzemsy, y insze przybrania.

Une armee en belle ordonnance. Exercitus bene instructus. Woysko w pięknym porządku.

ORDONNANCE, en terme de Finances, (*Un ordre, mandement de payer une gratification que fait le Prince à quelque particulier.*) Mandatum regium, *ou* à rege. ASSYGNACYE skarbowe.

ORDONNE', masc. ORDONNE'E, fœm pers pass. (*Mis par ordre.*) Ordinatus Descriptus,a,um. PORZĄDNY Porządna.

Il n'y a rien de mieux ordonné que la nature. Nihil naturâ descriptius. *Cic.* Niemasz nic porządnieyszego iáko przyrodzenie.

ORDONNER, (*Mettre en ordre, ranger.*) Ordinare, (o, as,avi, atum.) act. acc. *Colum* Disponere, Componere, (o,is, ui,itum.) act.acc. *Cic* Ordinatè disponere. *Auct. ad Her.* In ordinem digerere, (o,is, gessi, gestum) *ou* Res instruere,(uo, uis,xi, ctum.) *Voyez* ARRANGER. SZYKOWAC porządkiem, porządnie ustawiać.

ORDONNER,(*Faire quelque ordonnance en parlant d'un Roy ou d'un Magistrat.*) Aliquid edicere, (co, cis, xi, ctum.) Sancire, (io,is, sanxi, sanctum & sancitum.) *autrefois* sancivi & sancii Sciscere, (sco,is, scivi, scitum.) Decernere, (no, nis, crevi, cretum) *Cic.* POSTANOWIC roskazać nakazać naznaczyć stanowić.

ORDONNER, (*Faire, créer un Magistrat, un Pontife, un Prestre*) Creare. Constituere. Instituere aliquem Magistratum, Pontificem, Sacerdotem Sacerdotio initiare aliquem. *Suet.* SWIĘCIC ná Biskupstwo, ná Kapłaństwo, Postawić ná urzędzie.

ORDRE, subst m (*Disposition, arrangement des choses.*) Ordo,inis,m. Dispositio. Ordinatio,onis,f *Cic* PORZĄDEK. *J'ay trouvé tout en bon ordre* Explicata,expeditaque omnia reperi *Cic* *Wszystkom w dobrym porządku gotowo zástał. **Mettre en ordre.* Ordinare, in ordinem adducere, ponere, struere *Cic.* *Porządek uczynić.

ORDRE, (*Rang.*) Ordo. PORZĄDEK mieysce **Garder l'ordre.* Ordinem servare. *Chować porządek czekać porządku swego **Dire son avis par ordre* Dicere sententiam ex ordine. *Cic* Zdanie swoie z mieysca y porządku swego mowić. **César avoit fait trois ordres de bataille de ses legions, il les avoit rangé sous trois lignes.* Acies Cæsaris triplex *ou sous-entend* erat *Cæs* *ou* Aciem triplicem Cæsar instruxerat. *Cezar w trzy szyki woysko swoie ustawił. **Des soldats qui marchent sans garder d'ordre.* Inordinati, incompositi, effusi milites. *Liv* *Zołnierze woysku nieporządnie pomięszano idące. **Sans garder aucun ordre.* Nullo ordine. *Liv.* Confusè. Perturbatè *Cic.* *Bez náymnieyszego porządku.

ORDRE se dit encore (*de là distinction des personnes & des corps d'un Estat.*) Ordo, STANY w Państwie Krolestwie Rzeczypospolitey iákiey. **La Republique Romaine estoit composée de trois ordres.* Tribus ordinibus constabat Respublica Romana. *Rzeczpospolita Rzymska była ze trzech stanow złożona. **L'ordre des Senateurs* Ordo senatorius *Stan Senatorow, Radnych Pánow głownych. **L'ordre des Chevaliers* Ordo equestris *Stan Szlachecki. **Et l'ordre du peuple* Ordo plebeius *Cic.* *Y stan pospolstwa (álbo) gminny.

En France. Il y a trois ordres pareillement qui composent l'Estat, sçavoir l'Eglise, la Noblesse & le Tiers Estat Ordo Sacerdotum, Nobilium & plebis. We Franeyi trzy są stany z ktorych złożona iest Monarchia: Duchowieństwo, Szlachta, y trzeci stan pospolity gminny.

ORDRE, *Certaines Compagnies instituées* comme en France *les Ordres du Roy* qui sont *les Chevaliers de St Esprit* Equites Torquati On les appelle encore *Chevaliers de l'Ordre*, ou *Cordon bleu* *Les Chevaliers de St Jean de Jerusalem*, aujourd'huy *les Chevaliers de Malthe* Ordo Melitensium equitum *Les Chevaliers de St. Lazare.* Equites S. Lazari ORDERY Kawalerskie iáko we Franeyi Ordery Krolewskie to iest Kawalerowie S Michała y S Ducha zowią ich ieszcze Kawalerowie Orderowi, álbo wstęgi niebieskiey Kawalerowie Maltańscy Kawalerowie Swiętego Łazarza &c.

Il y a encore divers ordres ou communautez Religieuses Varii ordines virorum & virginum, *ou* familiæ variæ Zákony rozmaite stany zákonne y zgromadzenia oboiey płci.

ORDRE, (*Commandement des Superieurs*) Jussum Imperatum. Mandatum Præscriptum. Præceptum, ti, n *Cicer.* Jussus, ûs, masc. ROSKAZY starszych wola ich **Il s'en est allé par vostre ordre* Tuo jussu abiit *Cic* *Wyszedł poszedł zá twoim roskazem. **On ne vous avoit pas donné cet ordre.* Hoc tibi non erat in mandatis, id mandatum non habebas *Cic* *Niemiałeś tego roskazu.

ORDRES *Sacrez.* Sacri ordines, sacrorum ordinum,m pl. SWIĘCENIA Kapłańskie.

Donner l'Ordre de Prêtrise. Creare sacerdotem. Swięcić ná Kapłaństwo.

Prendre l'Ordre de Prêtrise. Inire sacerdotium. In sacerdotium venire. *Cic* Swięcić się ná kapłaństwo.

ORDURE, subst fœm. (*Immondices.*) Sordes, ium fœm. plur. PLUGASTWA śmiecie nieochędostwo brud, proch gnoy &c

ORDURE *qu'on contracte dans les prisons.* Pædor Squalor, oris,m Situs,ûs m *Cic.* BRUD nieochędostwo zmarułość więźniow z więzienia.

ORDURES *qui sortent du corps des Athletes qu'on frotte.* Strigmenta, rorum, n. pl. *Cels.* BRUD z ciała się wałkuiący od tarcia.

ORDURE *qui fort du corp de l'homme*. Excrementum, ti, neut. *Plin.* STOLEC gooy fayna, odbyt.

Faire fon ordure. Excrementa ou fimum reddere. *Plin.* Stolec fwoy czyoić, wyproźniać fię.

ORDURES fe dit figurément poor *des paroles fales & obfcénes.* Obfcenitates. Turpia. *Cicer.* PLUGASTWA flowa bezecane fapeene.

OREILLE, fubft. f. ((*L'organe de l'ouye.*) Auris, *genit.* auris, f. *Cic.* UCHO.

Le bout de l'oreille. Infima auricula, *ou* Auticula *mis feul.* Ucha część dolna miętka.

Qui a l'oreille dure, qui entend dur. Aures habet hebetiores. *Cic.* Auribus parùm audit. *Cicer.* Niedofłyfzący fluchu tępego.

Qui a les oreilles pendantes. Flaccus, ci, mafc. *Cicer.* Ufzu obwiflych.

Les oreilles me cornent, me tintent, je fens un bourdonnement dans les oreilles. Mihi tinniunt aures. *Cat.* fonnat. *Celf.* W ofzach mi dzwoni/zmu dawonienie cauię wufzach.

S'approcher de l'oreille d'une perfonne, luy parler à l'oreille. Alicui ad aurem accedere. *Cicer.* Dicere aliquid alicui in aurem *Plin* Aures alicujus adire. *Tac.* Zbliżyć fię do ucha komu do ucha mo mowić.

Crier à l'oreille ou aux oreilles. Perfonare aures, obganoire ad aurem. *Cic. Plaut.* Wołać do ucha iàk głuchemu.

Dire une chofe tout bas à l'oreille. Aliquid alteri in aurem dicere. Ad aurem aliqoi infufurrere. *Cicer.* wucho, doucha co komu powiedzieć, mowić.

Bleffer, choquer les oreilles délicates. Offendere aures delicatas. *Cic.* Obrażać ufzy uczciwe delikatne.

Rompre les oreilles. Obgannire ad aurem. *Ter.* Klektać w ufzy náklektać nátrzefzczeć.

Je crains que le bruit n'ent vienne à fes oreilles, & qu'il ne fe doute de l'affaire. Metuo ne ille exaudiat fonitum, & ne rem ipfam indaget. *Plaut.* Boię fię áby tá wieść niedofzła ufzu iego, y żeby fię tego oie domyślił.

ON DIT figurément *Fermer les oreilles à la verité.* Claudere aures veritati. *Cicer.* USZY zámknąć przed prawdą. **Prefter l'oreille aux flateurs.* Patefacere aurem affentatoribus. *Cic.* * Dać ucho podchlebnikom. * *Aux fables.* Aurem fabulis advertere. *Mart.* *Baykom plotkom. **Aux Poetes.* Dedere aorem fuam Poetis. *Cic.* *Dać ucho wierfzom. **Il faut tout écouter, & ne pas tout croire.* Nihil fpernat auris, nec tamen ftatim credat. *Plaut.* *Wfzyftko wolno fluchać ále nietrzeba wfzyftkiemu wierzyć. **Les Princes doivent avoir les oreilles ouvertes aux plaintes de leurs fujets.* Principum aures patere debent fubditorum querelis. *Cic.* *Panowie maią mieć ufzy otwarte na fkargi poddaoych. * *Cela eft venu à mes oreilles.* Hoc ad aures meas pervenit, accidit. *Cic.* *Doszło to ufzu moich.

ON DIT populairement & méraphoriquemeot que *la gelée & la grefle ont donné fur l'oreille des fruits.* Gelu & grandine verberatæ fuerunt fruges. MROZ y grad popfuwał zboża owoce urodzaie (*dał im po uchu.*)

Avoir l'oreille d'un Prince, eftre écouté favorablement de luy. Molles & faciles apod Principem aditus habere. Mieć ucho Páńfkie mieć łafkę przyftęp wiarę o niego.

OREILLE fe dit proverbialement en ces façons de parler, *Les murs ont des oreilles*, poor dire qu'*on a beau parler fecrettement, & à l'oreille, qu'il y a toujours quelqu'un qui écoute.* Nihil tam fecretum, qood non palam fiat. SCIANY ufzy maią, oic uftrzeże fię.

ON DIT qo'*un homme fe fait tirer l'oreille pour faire une chofe, quand il la fait à regret.* Invito ac reluctaoti animo aliquid agere, facere. PONIEWOLNIE y a mufem co czyni, bardzo opornie.

ON DIT qu'*un ventre affamé* ou *famelique n'a point d'oreilles.* Jeiuoos venter non audit verba libeoter. *Prop.* GŁOD niefłucha pięknych námow głod ofzu.

ON DIT encore *Ne m'échauffez pas les oreilles.* Ne me inftiga. Noli me ire incendere. *Ter.* Ne me irritaffis. NIE przywodź mię do gniewu.

ON DIT *Il a la puce à l'oreille, eftre fort alerte.* Arrectas & attentas aures habet, vigilat, experrectus eft, arrigit aures. PILNY prędki ochoczy rączy.

ON APPELLE d'excellent vio, *vin d'une oreille.* Bonæ notæ vinom. *Colum.* WINO przednie. *Au contraire parlant d'un mefchant vin, ou l'appelle *vin de deux oreilles.* Peffimæ notæ vinum. *Wino bardzo ladaiakie.

ON DIT qu'*un homme fecouë les oreilles, qui ne fe foucie pas de ce qu'on luy dit.* Quaffat caput, admonitiones non curet. Admonitionibus nullum locum reliquit. *Cic.* Monitoribus afper. *Hor.* TRZĄSA głową niedba ná to co mu mowią

Faire la fourdre oreille, ne pas faire femblan d'entendre ce qu'on nous dit. Ad monita furdum effe. Niefłuchać wrzekomo, niefłyfzeć.

L'argent luy fait ouvrir les oreilles. Ad fpem lucri avidas aures habet. Pieniądze mo fłuch otwieraią.

Il a des dettes par deffus les oreilles. Ære alieno obrutus, oppreffus eft. *Cic.* Capillos liberos non habet. *Petr.* Głęboko zábrnął w długi po ufzy.

Il eft enfoncé dans les affaires jufqu'aux oreilles. Obruitur negotiorum mole, *ou* magnitudine tanquam fluctu. *Cic.* Zábaw ma co niemiare wyżey głowy.

Avoir les oreilles battues & rebattuës d'une chofe, & autres femblables applications do mot *d'oreille*, cherchez-les par *Battus, rebattus.* &c. Mieć ufzy czym nábite y nápakowane często bardzo aż do uprzykrzenia o iednym flyfzeć.

OREILLE d'Ours, *Petite fleur primaniere de diverfes couleurs.*) Urfi auricula, æ, f. ŁYSZCZAK ziele ná wiofnę kwitnące rozmaitey farby.

OREILLER *ou* ORILLER, fubft mafc. (*Petit careau rempli de duvet* ou *de plume fine*) Pulvinar, aris, neut. *Juv.* Pulvinus, ni, mafc. *Plaut.* PODUSZKA pierzem lub puchem nápchana.

ORFEVRE, fubft. m. (*Qui travaille en orfévrerie.*) Aurifex. ZŁOTNIK około złotnictwa robiący.

L'ouvroir d'un orfévre, le lieu où il travaille. Aurificis taberna, officina. WARSZTAT złotniczy.

ORFE'VRERIE, oa (*pour une prononciation plus douce.*) ORFE'VRIE, fobft. f *L'art de travailler en or & en argent.*) Aurificis ars, artis, f. ZŁOONICTWO Kunfzt złotniczy.

ORFE'VRIE, (*Vaiffelle d'or* ou *d'argent.*) Aurificis opus, eris, n. Aurum & argentum, i, n. ZŁOTA lub frebrna flożba, frebra.

OFRAYE, fubft. fœm. (*Oifeau nocturne & de mauvais augure, qui eft une efpece d'Aigle.*) Offifregus, i, mafc. *Plin.* KLESK łomikoft ptak, brzydki złey wrożby puhacz.

ORGANE, fubft. mafc. (*qui fert dans le corps à recevoir les connoiffances & les impreffions des objets.*) Organum. *Quint* ZMYSŁY zwierzchnie w ciele flużące do rozmaitego poięcia rzeczy.

L'ame eft remuée par de grands organes. Commovetur animus majoribus velut organis. *Quint.* Zmyfły poruszaią umyfł.

L'ame a diverfes difpofitions felon la diverfité des organes. Afficiuntur animi in adverfum habitum organis. *Quint.* Umyfł ták w fobie ieft rozmaicie ołożony, iáko ieft rożne zmyfłow wnętrznych y zwierzchnich ułożenie, zła lob dobre álbo lepfza *organizacya* ciała zmyfłow y części iego, zwłaszcza wnętrznych.

ORGANE fe dit figurément en parlant de ce qui fert à quelqu'un pour faire one chofe, & qui en eft comme l'inftrument. *Il a fait cela par voftre organe, à voftre inftigation, par voftre moyen.* Te impulfore, te hortante, tuo impulfo id fecit. *Ter.* PRZEZ ciebie zá twoią radą powodem námową to uczynił zażył cię zainftroment do tego

Vertu organique. Virtus ab organo pendens. Moc fiła zmyślna.

ORGANISER, (*Former le corps d'un animal dans le ventre de fa mere.*) Corpua fingere, effigere, organis aptare. CIAŁO w żywocie układać fkładać.

ORGANISTE, fubft. mafc. ou *Facteur d'orgues.* Pneumaticorum organorum artifex. ORGANISTA co organy robi.

ORGANISTE, (*Celuy qui jouë de l'orgue.*) Organicus cantor, oris, mafc. *ou* organicus. ORGANISTA co gre ná organach. *Organici, orum, mafc. plur. Hydraula, æ, mafc. *fignifie dans Suetone celuy qui jouë d'une efpece d'orgue par le moyen de l'eau.* *Organifta co ná wodnych gre organach.

ORGE, fobft. mafc. (*Petit bled qui fe feme en Mars.*) Hordeum, ei, o. *Phed.* JĘCZMIEN ziarno ktore ná iárzynę fieią zwiofny. * *Orge monde*, Hordeum glumis exemptum. *Jęczmień.

D'ORGE. Hordeaceur, a, om. *Plin.* JĘCZMIENNY. **Pain d'orge.* Panis hordeaceus, m. *Plin.* *Chleb ięczmieony

ORGIES, subst. fœm. plur. (*Festes & Sacrifices qu'on faisoit en l'honneur de Bacchus sur les montagnes par des femmes furieuses qui s'appelloient les Bacchantes.*) Orgia, orgiorum, neut plur. Bacchi sacra trieterica, *parcequ'on les faisoit tous les trois ans.* SWIĘTA szalone u Pogan co trzeci rok na cześć Bachusa przez niewiasty szalcięce odprawowane.

ORGUE, subst. fœm. *autrefois* masc. (*Le plus grand & le plus harmonieux des instruments de Musique à vent.*) Organum pneumaticum, i, n. *Vitr.* ORGANY zwyczayne mechamy náciągane.

ORGUE *a eau, qui jouë par le moyen de l'eau.* Organum hydraulicum,i,n. *Vitr.* ORGANY wodne.

LE BUFFET *d'orgue.* Arca, æ,f. *Vitr.* SKRZYNIA fundament organow. *Le Clavier de l'orgue où sont les touches.* Organi pneumatici pinnæ, arum,f. pl. *Klawisze. *Les jeux de l'orgue.* Fistularũ ordines.* Rusy piszczałki organki u organ. *Soufflets d'orgue qui donnent du vent.* Folles,iũ,masc.plur.* Miechy u organ.

ORGUEIL, subst. masc. (*Arrogance, superbe, sotte gloire & présomption*) Superbia. Animi tumor. Insolentia. Arrogantia. *Cicer. Horat.* PYCHA Hardość duma głupia wyniosłość, nádętość.

ORGUEILLEUX, m. ORGUEILLEUSE, f. (*Superbe.*) Superbus Arrogans. Tumens. *Cic. Phæd. Tacit.* PYSZNY, Pyszna, hardy harda dumny nadęty.

ORGUEILLEUSEMENT, (*Avec orgueil.*) Arroganter. adv Superbè, adv. Insolenter. *Cic.* PYSZNO dumnie hardzie

ORIENT, *on prononce* ORIANT. (*L'endroit du Ciel ou le Soleil se leve*) *Le levant.* Oriens, entis, omn. gen. *Cicer.* WSCHOD gdzie słońce wschodzi.

ORIENTAL, m. ORIENTALE,f. (*Qui est tourné à l'Orient*) Orientalis & hoc orientale. Eous, eoa, eoum. Exortivus, a, um. *Aul. Gel. Plin.* WSCHODNI wschodowy ná wschod obrocony, dany náwschod.

LA MER *Orientale ou la Mer d'Orient.* Oceanus eous. MORZE wschodnie.

VENT *Oriental, qui souffle de l'Orient.* Ventus ab Oriente surgens. WIATR wschodni wschodowy wschodowiac.

LES ORIENTAUX. (*Les Peuples, qui habitent l'Orient.*) Orientis populi, orum,m.pl. WSCHODNIE národy wschodowi ludzie. *Les Pays Orientaux.* Oræ orientis, orarum orientis,f.pl. *Kraie wschodowe.

ORIENTER, (*Tourner a l'Orient.*) Vertere aliquid ad Orientem. OBROCIC ku wschodowi.

S'ORIENTER. (*Se tourner du costé d'Orient.*) Vertere se ad Orientem versùs. OBROCIC się ku wschodowi.

ORIFICE, subst. m. (*Ouverture dans de certaines parties du corps*) Orificium, ii, neut. *Macrob.* Ostium,ii, neut. *Cic.* OTWOR otwarcie uścia w niektorych częściach ciała ták powierzchownych iáko w stolcu, &c, iáko y wnętrznych iáko w gardle żyłach &c.

ORIGAN, subst. m. (*Herbe médecinale.*) Origanum, i,n. *Plin* LEBIOTKA ziele lekarskie

ORIGINAIRE, adject. m. & f. (*Qui tire son origine d'un lieu, quoiqu'il n'en soit pas natif.*) Oriundus, a, um. *Liv.* RODEM z kąd pochodzący.

ORIGINAIREMENT, adv. *Il vient originairement de ce lieu.* Oriundus est ex hoc loco. POCHODZI z tego mieysca

ORIGINAL, m. ORIGINALE,f. (*Premier ou Primitif.*) Primigenius, a, um. *Petr.* Primigenus, a, um. *Lucr.* ORYGINAŁ Przedni pierworodny.

Les Langues originales. Linguæ principes *ou* primigeniæ. Języki przednie,náypierwsze,pierworodne ná świecie.

ORIGINAL, subst. masc. (*Piece originale.*) Exemplar, aris, neut *Cicer. Plin.* KSZTAŁT wzor model oryginał rysunku.

ORIGINAL,(*Piece d'écriture dans un procés en original.*) Instrumentum archetypum, n. ORYGINAŁ listu dokumentu papieru pisma.

Collationner une copie sur l'original. Conferre & componere descriptum cum exemplari & archetypo. Stosować kopią z oryginałem kontrować.

L'ORIGINAL *d'une lettre.* Litteræ autographæ. *Suet.* ORYGINAŁ listu iákiego.

L'ORIGINAL *d'un testament.* Authenticæ tabulæ testamenti. *Vlp.* ORYGINAŁ testamentu.

ORIGINAL *d'un tableau.* Archetypum, pi,n. Exemplar, aris, neut. Exemplum, pli, neut. *Var. Cicer.* ORYGINAŁ obrazu

Ne pas suivre l'original. Decidere *ou* labi ab archetypo. *Plin-iun.* Niezgadzać się z oryginałem.

ON DIT en ce sens (*sçavoir une chose d'original, la sçavoir de personnes qui la sçavent de source.*) Certis auctoribus aliquid scire WIEDZIEC iáko rzecz z samego mieysca álbo od samych osob z ktoremi y gdzie się stało.

ON DIT proverbialement & ironiquement *un Original, parlant d'un homme tout à fait singulier & extraordinaire dans ses manieres.* Insulsis agendi modis singularis, is, masc. DZIWAK, dla blaieru by go trzeba chować nieuda się podobny.

Des badineries originales. Archetypæ nugæ, arum, f. plur. *Mart.* Istne błażeństwa.

ORIGINE, subst f. (*Ce qui est le principe ou la premiere source d'une chose.*) Origo, ginis, fœm. Fons, fontis, m. *Cic.* POCZĄTEK rod pochodzenie.

Tirer son origine de quelqu'un ou *de quelque lieu.* Ab *ou* Ex aliquo ducere, trahere originem. *Quint.* Pochodzić od kogo álbo od iákiego mieysca.

ORIGINEL, m. ORIGINELLE, f. (*Qu'on a d'origine, qui naist avec nous.*) Ingenitus. Ingeneratus. Innatus, a, um. Congenitus. *Cic. Plin.* RODOWITY, Rodowita.

LE PECHE' ORIGINEL ou *le peché d'Origine, que tous les hommes ont tiré d'Adam comme d'un Pere universel.* Adami posteris ingenita peccati macula. Primigenia noxa, f. *Bud.* GRZECH rodowity narodu ludzkiego, grzech pierworodny od Adama.

ORIGINELLEMENT. (*Des l'origine.*) *Plusieurs mots latins sont originellement* (& mieux) *originairement grecs.* Multa verba latina, origine græca sunt. POCHODZĄCY wiele słow łacińkich są pochodzące z greckiego.

ORME, subst. masc. (*Arbre de haute futaye.*) Ulmus, i, fœm. *Juv.* WIĄZ, Ilm, Brzost drzewo wysoko rosnące.

D'ORME. Ulmeus, ulmea, ulmeum. *Plaut.* WIĘZOWY Ilmowy Brzostowy.

ORMAGE, *ou* ORMOYE, subst.f. (*Lieu planté d'Ormes.*) Ulmarium,ii,n. *Plant.* WIĘZOWY las Ilmina.

ORMEAU, subst. m. (*Jeune Orme.*) Ulmus, i, f. WIĄZ młody. Brzostek.

ORNEMENT, subst. masc. (*Ce qui sert à parer & à orner.*) Ornamentum, ti, neut. Ornatus, ûs, m. *Cic.* OZDOBA stroy przybranie.

LES ORNEMENTS, *les ajustements, les parements des femmes.* Mundus muliebris. Ornatus muliebris. *Cic.* STROIE białogłowskie.

ORNEMENTS *& enrichissements, qui s'attachent sur des vases.* Emblemata, tum, n.pl. *Cic.* PRZYBRANIE rożnych sztukow wazow saruki przydawane sadzenia.

Oster les ornement de dessus ces vases. Avellere. Detrahere emblemata. *Cic.* Odiąć sztukę od wazow od náczyń.

ORNEMENTS *d'un discours.* Oratoria ornamenta dicendi. *Cic.* OZDOBY w mowie.

Se servir d'ornements. Adhibere. Adjungere ornamenta. Ozdob przydawać w mowie.

Retrancher tous les ornements. Ambitiosa recidere ornamẽta. *Cic.* Bez zbytnich ozdob mowić bez wytworu y wyboru słow

ON DIT qu'*un homme a esté l'ornement & la lumiere de son siecle.* Sui sæculi lumen & ornamentum. *Cic.* O Osobie iákiey mowiomy że był ozdobą zászczytem wieku lub kraiu swego.

ORNER, (*Embellir.*) Ornare. Exornare. Illustrare. Decorare. PRZYBRAC przyozdobić.

ORNIERE, subst. fœm. (*La marque que les rouës laissent sur la terre*) Orbita, æ, f. *Cic.* SLAD rot, ktory koła czynią po drodze, koley.

ORPHEE', (*Poëte si habile dans la Musique, qu'il a passé dans l'Antiquité pour le Fils de Calliope & d'Apollon.*) Orpheus,ei,m. *Phed.* ORFEUSZ ták sławny wierszopisz że go zá syna samego Apolina y Kaliopy miano.

ORPHELIN, m. ORPHELINE, f. (*Celuy & celle qui n'a ny pere, ny mere.*) Utroque parente orbus, orbatus, a, um. *Quint.* SIEROTA ták co do męskiey płci iáko y białogłowskiey bez oyca y matki.

ORPIN *ou* ORPIMENT, subst. masc. (*Minéral jaune tirant sur le brun.*) Auripigmentum, i, n. *Plin.* SANDARAKA, farba cynobrowata, złotokost *auripigment.*

ORPIN, (*Plante médecinale & astringente.*) Crassula, æ, fœm.

fœm. Telephium, ii, n. *Plin.* WRONIE maſło ziele bardzo zarwardzaiące.

ORTEIL, ſubſt. m. (*Doigt des pieds.*) Pedis digitus, ti,m. PALEC u nog. •*Le gros orteil.* Pollex,icis,m. *Plin.* •Wielki palec u nogi.

ORTHODOXE, adject. maſc. & fœm. (*Qui a de justes ſentiments de la Foy.*) Orthodoxus. Qui rectè de fide ſentit. PRAWOWIERNY.

ORTHOGRAPHE, ſubſt. fœm. (*La maniere de bien écrire les mots d'une langue*) Orthographia, æ, fœm. *Quint.* ORTOGRAFIA, ſpoſob piſania prayzwoicie y dobrze.

ORTOGRAPHIE, ſubſt.fœm. (*Repreſentation elevée du corps d'un baſtiment.*) Orthographia, æ, f. *Virt.* (*Mot grec.*) RYSUNEK budynku iákiego wyſtawiony.

ORTHOGRAPHIER, (*Bien écrire les mots d'une langue.*) Scitè verba linguæ ſcribere PISAC dobrze według ortografii ſłowa wkażdym ięzyku.

ORTIE, ſubſt. f. (*Herbe dont la feuille eſt piquante.*) Urtica,æ,f. *Plin.*

ORTIE *blanche, qui ne pique point.* Urtica mortua. POKRYWA biała nie parząca.

ORTIE *grieſche.* Urtica mordax, urtica mordacis,f. *Plin.* POKRYWA czarna parząca.

ORTOLAN, *Voyez* HORTOLAN. ORTOLAN Ptak.

ORVIETAN, ſubſt m. (*Antidote* ou *Contrepoiſon.*) Antidotum,ti,n *Phæd.* Oropitum, i,n. *parceque celuy qui vint le premier debiter cét antidote à Paris, eſtoit d'Orvïette en Italie.* ORWIETAN Lekarſtwo przednie od trucizny ták názwane iż ten ktory go pierwſzy wynalazł był rodem z Orwieto we Włoſzech.

ORVIETTE, (*Ville de l'Eſtat Eccleſiaſtique.*) Oropitum. Urbiventum *ou* Herbanum, n. ORWIET Miaſto Włoſkie Páńſtwa Koſcielnego.

•OS, ſubſt. m. (*Partie ſolide des animaux, qui ſoutient tout le corps.*) Os, oſſis, neut. *Cic.* KOSCI w ciele częſci ktoremi wſzyſtkie ciało ſię trzyma y ſtoi.

PETIT Os. Parvum oſſiculum,i, neut. *Plin.* KOSC mała koſtka.

Decharner les os. Detegere oſſa. *Quint.* Kości obieráć z ciała z mięſa.

Remettre un os démis ou *diſloqué.* Os fractum in ſuam ſedem reponere, excitare, compellere, collocare. *Celſ.* Kość z miey ſca ruſzoną wbic názad wprawić ná ſwoie mieyſce wywinioną wybirą álbo też tylko ruſzoną kość.

Oſter les os, deſoſſer. Exoſſare, (o,as,avi, atum.) act. accuſ. *Ter.* Kości wybieráć wybráć kości z kości obráć.

D'Os. Oſſeus, oſſea, oſſeum. *Colum.* Z KOSCI kościany kościana.

ON DIT parlant *d'un homme extrémement maigre. Qu'il n'a que la peau & les os.* Oſſa atque pellis totus eſt. *Plaut.* MOWIEMY o człowieku bardzo chudym; tylko go ſkora á kości.

Os ſe dit proverbialement en ces manieres de parler. *Il ne fera pas vieux os, il ne vivra pas long-temps.* Hic homo non erit vitalis. *Hor.* Nie zeſtarzeią ſię kości w nim, nie długo żyć będzie.

Jetter un os à la gueule de quelqu'un, luy donner quelque choſe pour le faire taire. Muneribus alicui linguam præludere. *Phæd.* Rzucić komu koſtkę iáką dla zábawy dać mu co áby mu gębę záткać, niech nie gada.

Donner un os à ronger à quelqu'un, pour dire *luy faire des affaires, qui l'empeſchent de nous nuire.* Faceſſere alicui negotium ne noceat, *ou* remorari aliquem.*Cic.* Dać komu kość do zgryzienia,nárobić mu licha złego áby on nam go nie nárobił.

Les Procureurs rongent les parties juſques aux os. Actores rodunt clientes medullitùs, *ou* Exugunt penitùs. Pátronowie ſtrony wniwecz obracáią obiadaią ie áż do kości.

OSCHE, ſubſt.f. (*Petite entaille qu'on fait au bois.*) Crena, æ, f.*Plin.* NARZYNANIE, wrąb karb, karbowanie náznięcie.

OSCHER *un arbre, le ſecouër pour en faire tomber les fruits.*) Excutere arborem, ſuccutere *Colum.* OTRZĄSAC drzewa, drzewo trząść áby opadały owoce.

OSEILLE, *Voyez* OZEILLE. SZCZAW.

OSER, (*Avoir la hardieſſe.*) Audere, (eo, es, auſus ſum, *ſans ſupin*) *Cic.* SMIEC odważyć ſię.

OSE', m. OSE'E,f. (*Audacieux. Entreprenant.*) Audens, entis, omn. gen. Audax, acis, omn. gen. *Cicer.* SMIAŁY, beſpieczny beſpieczna.

OSEROYE ou OSERAYE, (*Lieu planté d'oſiers.*) Locus viminibus conſitus, i,m. SZCZAWNIK ſzczawiem mieyſce záſiane.

OSIER, ſubſt. maſc. Vimen, inis, neut. *Var.* PRĄCIE rokicina wić.

D'OSIER. Vimineus,a,um. PRĄCIANY z pręcia wiciany wiciana. •*Des paniers d'oſier.* Viminei qualli. *Colum.* •Koſze pręciane. •*Des clayes d'oſier.* Crates vimineæ. *Virg.* •Kraty do okien pręciane.

OSSELET, ſubſt. m. (*Petit os.*) Oſſiculum,i, neut. *Plin.* KOSTECZKI koſtki drobne.

OSSELET *avec quoy l'on jouë.* Tali, orum, neut.pl. KOSTKI do gry.

Joüer aux oſſelets. Talis ludere *ou* aſtragalis. *Suet.* Grać koſtki álbo w koſtki.

OSSEMENTS, ſubſt. maſc.pl. Oſſa, oſſium, neut. pl. *Cic.* KOSCISTOSC.

OSSU, m. OSSUE, f. (*Qui a les os gros.*) Magnis oſſibus conſtans, antis, omn. gen. (*Mot bas & populaire.*) KOSCISTY, Kościſta.

OSTAGE, *prononcez* OTAGE, ſobſt. m. (*Perſonnes que deux parties ennemies ſe donnent reciproquement pour aſſurance de leur fidelité.*) Obſes, idis, maſc. *Caſ.* ZASTAW oſoby ná záſtaw dla beſpieczeńſtwa dane.

Donner des oſtages. Dare obſides. Záſtawy dać. •*En donner pour la ſeureté de l'argent qu'on a promis.* Cavere obſidibus de pecunia.*Caſ* •Záſtaw dáć rękoymią ſtawić zá pieniądze.

OSTENTATION, ſubſt. fœm. (*Grande vanité.*) Oſtentatio, onis, fœm. *Caſ. Cicer.* CHLUBA prożna przechwalanie ſię

OSTEOLOGIE, ſubſt. f. (*La connoiſſance particuliere des os du corps humain*) Oſteologia. Oſſium corporis cognitio. NAUKA o kościach w ciele ludzkim.

OSTE', maſc. OSTE'E, fœm. WYIĘTY, WYIĘTA, wyiąwſzy.

OSTER *prononcez* OTER faiſant l'O long. (*Transporter une choſe d'un lieu à un autre.*) Aliquid ex loco tollere, (lo, lis, ſuſtuli, ſublatum.) Auferre, (ro, abſtuli, ablatum.) WYIĄC przenieść z mieyſca ná mieyſce wynieść.

OSTER *d'un lieu, ſe retirer.* Auferre ſe. Subtrahere ſe. Se amoliri. *Cic. Ter.* PRZENIESC ſię z kąd wynieść ſię.

OSTER *quelqu'un du monde, le faire mourir.* Tollere aliquem. *Plaut.* De medio, ex medio tollere *ou* ex rerum natura. *Cic* ZABIC kogo ſprzątnąć go ze świata.

OSTER *quelque choſe à quelqu'un, la luy enlever ſoit de force ou par adreſſe.* Aliquid ab aliquo auferre, eripere. Aliquid alicui demere, adimere, detrahere. *Cicer.* Vi *ou* techniſ. WZIĄC co komu ſprzątnąć mu co kſztałtem lub mocą.

OSTER, (*Retrancher, diminuer.*) Tollere. Demere. Detrahere. *Cic.* ODIĄC odebrać umnieyſzyć uiąć. •*Il faut luy oſter entierement le vin.* Circumcidendum eſt illi vinum totum. *Celſ.* •Trzeba mu całe wina zábronić oiąć zákazać.

OSTER ſe dit figurément pour *enlever, ravir, oſter l'honneur à une fille.* Depudicare virginem. *Plaut.* Devirginare. *Petr.* Vitium virgini inferre. *Terent.* ODEBRAC gwałtem pozbawić obebrać wziąć wſtyd Pannie. •*Oſter l'honneur à quelqu'un, ſa réputation.* Detrahere alicui honorem & famam, demere *Liv.* •Sławy komu uymować uiąć. •*Il luy a oſté toute pudeur.* Deturbavit illi verecundiam. *Plaut.* •Ośmielił go ná wſzełkie złe y niewſtyd. •*On ne ſçauroit luy oſter cette opinion de l'eſprit.* Hæc opinio detrahi, evelli non poteſt ex illius animo, dimoveri non poteſt ab hac opinione. •Nie można mu tego odradzić wybić wyiąć zgłowy tego ſobie nieda.

ON DIT proverbialement & populairement. *Il oſte à St. Pierre pour donner à St. Paul.* Ab aliis eripit, quod aliis largiatur. *Cic.* Alium ſpoliat, alium ut ditet. TU zdziera á tam daie, ziednego zedrze drugiemu daie; Kościoł odarł,á pokrył dzwonicę.

ON DIT en terme de civilité. *Oſter ſon chapeau à quelqu'un, le ſaluer, luy faire compliment.* Dedocere alicui galerum. Adaperire alicui caput. ODKRYC głowę zdiąć czapkę kapeluſz przed kim.

OSTRACISME, ſubſt.m. (*Banniſſement chez les Grecs qui duroit dix ans.*) Oſtraciſmus, i, m. WYGNANIE dzieſięcioletne kara w Rzeczypoſpolitey Greckiey.

(Cet

(Cet exil n'estoit point deshonnorable, parceque ce n'estoit point pour crime; mais dans l'apprehension d'une trop grande puissance.) *Corn.Nep.* To wygnanie nie było u nich osławiaiące, gdyż nie bywało náznaczane ná żadne kryminał ále tylko dla podeyrzenia abyt wielkiey mocy osob iákich w powagę przyiacioły y pieniądze się wbiiaiących; lub Familii iákich nád inne się wzmagaiących dla utrzymania szlacheckiey rowności.

OU, (*Conjunction disjonctive & alternative.*) Vel. Aut. Ve. Plus minusve. *Plus ou moins.* ALBO lub tez, mniey álbo więcey.

Où se met souvent pour *le pronom relatif fort élegamment.* Gdzie kędy w ktorey w ktorych. •*Vous voiez l'estat où je suis,* pour *dans le quel je suis.* Quo in statu sim video. *Cicer.* •Widzisz w iákim stanie iestem.

Où *Adverbe de lieu, qu'on marque d'un accent grave pour le distinguer d'ou Conjonction.* Gdzie co do mieysca.

Où *qui marque le lieu où l'on est.* Ubi est? *Où est-il?* Gdzie iest kędy iest.

Où *qui marque le lieu où l'on va.* Quò vadit. *Où va-t-il,* Gdzie idzie dokąd idzie.

Où *qui marque le lieu d'où l'on vient.* Unde venit. *D'où vient il.* Skąd idzie przychodzi.

Où *qui marque le lieu par où l'on passe.* Quà transiit? *Par où est il passé?* Ktorędy idzie.

Je le pressay de me répondre où il estoit, & qui il estoit, d'où il estoit. Ego institi ut mihi responderet, ubi ille esset; quis esset; unde esset *Cic.* Nálegałem ná niego ábymi powiedział kędy bywał, kto iest y skąd się wziął.

OVALE ou *une figure ovale.* Ovata figura, ovatus, a, om. *ou* Ovi figura. OKRĄGŁY podługowato iák iáie.

OUATE, subst fœm. (*Sorte de Coton, qui se trouve sur la coque des vers à soye*) Tomentum sericum, i, n. PUCH iedwabny meszek ná skorupce iedwabnych robaczkow.

OVATION, subst fœm. (*Petit triomphe chez les Romains, qui se faisoit à pied, & quelquefois a cheval avec une couronne de Myrthe sur la teste.* Ovatio, onis, f. TRYUMF mały u Rzymian ktory pieszo lub konno odprawowano z koroną wieńcem mirtowym ná głowie.

OUBLI *ou* OUBLY, subst. masc. Oblivio. Oblivium. *Horat.* ZAPOMNIENIE zápamiętanie przepomnienie niepamięć.

Mettre en oubli. Dare oblivioni aliquid. *Liv.* Pościć w zápomnienie.

Estre mis en oubli. Venire inoblivionem. Być w zápomnieniu zostawać w niepamięci.

OUBLIANCE, subst. f. (*Manque de mémoire.*) Oblivio ZAPAMIĘTYWAC się niepamięć zápamiętywanie się.

(Ce mot a vieilli dans la langue & ne se dit point par ceux qui parlent purement. *Voyez* OUBLI.) To słowo zestarzało się w Francuskim y nie mowi się między temi co czysto y doskonale mowią.

OUBLIE subst f. (*Patisserie faite entre deux fers sur le feu avec de la farine, du miel ou du sucre.*) Crustulū. OPŁATKI z cukrem lub miodem między dwiema żelazami pieczone.

Une main d'oublies, autant d'oublies qu'on en prend avec la main Crustulum manipulus. Garść opłatkow kopa.

OUBLIEUR *ou* OUBLIEUX, (*Qui crie le soir des oublies par la Ville*) Crustulorum *ou* Nebularum mellitarum clamitans, oris, masc. OPŁATNIK co z opłatkami chodzi y one przedaie po mieście.

OUBLIE', masc. OUBLIE'E, fœm. part. pass. ZAPOMNIANY, Zápomniany.

OUBLIER, V act. (*Perdre la mémoire d'une chose, ne s'en souvenir plus.*) Oblivisci. Oblitus generis sui *ou* gentis suum. *Qui a oublié sa naissance.* ZAPOMNIEC co o czym o kim kogo. Zápomniawszy urodzenia swego

J'avois oublié ces choses. Mihi ista exciderant, effluxerant. *Cic* Zápomniałem był o tych rzeczach, te rzeczy.

J'ai oublié cela, ou *cela m'est eschapé de la mémoire.* Illud cecidit mek memoriâ. *Cic.* Wypadło mi to z pamięci.

Oublier les injures qu'on nous fait. Injurias oblivione conterere Zápominać urzz krzywd niepamiętać.

Pour l'amour de quelqu'un. Alicujus causa concedere injurias *Cic.* Dla miłości czyiey.

Oublier ses malheurs. Oblivisci malorum. *Hor.* Zápomnieć nieszczęścia. •*Son chagrin.* Demittere curam ea animo. *Cic.* Żalu zápomnieć.

OUBLIER, (*Manquer à ce qu'on doit à soy-mesme, & à autruy.*) ZAPOMINAC się w tym cośmy komu powinni. •*Vous m'avez bien oublié.* Cepit te nostri oblivio, mei memoriam amisisti. *Cicer.* •Bardzo mię widzę zápomniał. •*Je me suis oublié moy-mesme.* Oblitus sum mei. *Terent.* •Zápomniałem sam o sobie. •*Vous vous oubliez, vous perdez le respect.* Non te respicis, honoris qui mihi debetur, oblitus es. ZAPOMINASZ się, niewiesz coś komu powinien.

OBLIER, (*Obmettre, négliger.*) Obmittere. Prætermittere. (to, tis, misi, missum.) Præterire, (eo, is, ivi, itum.) ZAPOMNIEC zániedbać zániechać opuścić. •*Il n'a rien oublié pour faire bien élever ses enfans.* Nihil prætermisit, ut liberi sui bene instituerentur. •Nic nie opuścił żeby dać dobre dzieciom swoim wychowanie.

OUBLIEUX, m. OUBLIEUSE, f. Obliviosus, a, om. *Cic.* ZAPAMIĘTAŁY, Zápamiętała bez pamięci zápominaiący się.

OUEST *ou* LE COUCHANT (*L'occident.*) Occidens, entis, *ou sous entend.* Sol. ZACHOD.

LE VENT *d'Ouest.* Zephyrus, ii, m. WIATR záchodni.

OUI, *Voyez* OUY. TAK iest.

OUIE, subst. f. (*La faculté d'oüie.*) Auditus, ûs, m. Audiendi sensus, ûs, m. *Cic.* SŁUCH.

Il a l'oüie fort bonne. Solerti est auditu. *Plin.* Słuch ma bardzo dobry. •*Il l'a dure.* Habet graviratem auditûs *ou* Surdaster est *Plin.* •Nie dobry ma słuch tępy niedosłyszy

LES OUIES *des poissons.* Branchiæ, arum, fœm. pl. *Plin.* SKRZELE u ryb oskrzele.

OUIR, V act. & neut. (*Recevoir quelque son dans l'oreille.*) Audire. *Cic.* SŁYSZEC słuchać.

N'OUIR *guéres clair.* Parùm auribus audire. *Cat.* NIEDOSŁYSZEC.

OUIR *toûjours parler d'une chose.* De eadem re audire. *Ter.* ZAWSZE o iednym słyszeć.

OUIR, (*Exaucer quelqu'un.*) Audire. *Cic.* Audire alicujus preces *Cic.* WYSŁUCHAC kogo.

OUI-DIRE Audire Auditione accipere. *Cic.* SŁYCHAC powiadaią. •*Je l'ay oui-dire.* Audivi dicere. *Var.* Auditione accipi *Cicer.* •Słyszałem o tym. •*Dire une nouvelle par oui dire.* Audito, auditione. •Powiedzieć nowinę iáką z słyszenia. •*Je n'en sçai rien que par oui-dire.* Nihil præter auditum habeo. *Cicer.* •Nie wiem nic o tym chyba z iednego słyszenia. •Rumorem auctorem habeo. *Je ne le sçai que par le bruit public.* •Niewiem chyba z samey powieści ludzkiey.

OURAGAN, subst. masc. (*Tempeste violente, qui s'eleve sur mer & sur terre, par la contrarieté des vents.*) Procellosa tempestas. *Sil Ital.* NAWAŁNOSC wielka y gwałtowna fala burza ná morzu y ná ziemi od wichrow przeciwnych panuiących

OURDIR, V. act. (*Disposer & arranger les fils pour faire de la toile*) Telam ordiri. Texere. *Plin.* (Terme des Tisserans) ROZWODZIC pasma ná warsztacie tkackim dla płotna robienia.

OURDIR se dit figurément (*Ourdir une trahison, la commencer, ou jetter comme les fondements.*) Architectari proditionem, meditari, machinari, ordiri. ZACZĄC zdradę co rospoczynać złego.

OURQUE, subst. f. (*Monstre ou Poisson de mer.*) Orca, æ, fœm. *Plin.* BANIA (álbo) Beczka morska ryba.

OURQUE, (*Petit bastiment sur mer de figure ronde à l'usage des Espagnols.*) Orca, æ, f. *Var.* BANIA statek niewielki morski okrągły iákich zażywaią Hiszpani.

OURS, subst m. Ursus, i, m. *Hor.* NIEDZWIEDZ.

OURSE, (*La femelle de l'Ours.*) Ursa, æ, f. *Virg.* NIEDZWIEDZICA samica niedzwiedzia.

OURSON, (*Le petit d'un Ours.*) Ursulus, i, masc. NIEDZWIADEK niedzwiedzię małe.

D'OURS. Ursinus, ursina, ursinum. *Colum.* NIEDZWIEDZI Niedzwiedzin.

OURSE en terme d'Astronomie se dit de deux constellations voisines du Pole Artique. *La petite Ourse qui comprend sept Estoiles, qu'on appelle le Chariot.* Ursa minor, *ou* Cynosura, æ, fœm. *Ovid.* Arctos minor, i, masc. *La grande Ourse composée de cinquante six Estoiles.* Ursa major, ursæ majoris, *Ovid.* Helice, es, Arctos major, i, majoris. *Hygin. Cicer.* in *Arat.* GWIAZDY żeglarskie ná niebie woz niebieski; gwiazda morza.

OUTARDE, subst. fœm. (*Oiseau de la grosseur d'un gros chapon fort délicat à manger.*) Otis, otidis, f. *Plin.* DROP ptak dziki.

OU-

OUTIL, ſubſt. maſc. (*Mot général qui ſignifie les divers inſtruments dont ſe ſervent les Artiſans pour travailler.*) Inſtrumentum. *Sen.* Ferramenta. *Petr. Liv.* NARZĘDZIE wſzelakie y ſtatki rzemieśnikow.

OUTRAGE, ſubſt.maſc. (*Affront ſenſible & cruel, grande injure.*) Contumelia. Injuria. Opprobrium. ZELZYWOSC obelga krzywda a oſławą żelżywośc.

OUTRAGES *de paroles.* Convitium tii, neut. *Cic. Plaut.* SŁOWA żelżywe oſława.

OUTRAGER, V. act. (*Dire des injures & des paroles outrageuſes à quelqu'un, luy faire des outrages.*) Alicui contumeliam imponere. *Cicer.* Facere alicui convitium. *Terent.* LŻYC kogo ſłowami. *Outrager quelqu'un en face.* Verberare convitio os alicujus. *Cic.* *Łżyć kogo w oczy

OUTRAGEANT, maſc. OUTRAGEANTE, fœm. Contumelioſus. Convitiator, oris, maſc. *Cic.* ZELZYWY obelżywy łżyciel.

OUTRAGEUX, m. OUTRAGEUSE, f. Contumelioſus. Injurioſus,a,um. *Cic.* LŻĄCY, LŻĄCA.

OUTRAGEUSEMENT, adv (*D'une maniere outrageuſe.*) Contumelioſè *Cic.* ZELZYWIE.

A OUTRANGE, comme *Ils ſe battirent à outrance* Sine miſſione pugnaverunt. CIĘSZKO nieuſtannie bez uſtanku okrutnie ſtraſznie potężnie ſrodze ſię bili. **Perſecuter quelqu'un à outrance.* Infeſtiſſimè. Infeſto animo aliquem vexare. *Cięſzko niewypowiedzianie ſrodze kogo prześladować. **Un combat à outrance* Pugna ſine miſſione,*ou* ultrà modum. *Bitwa cięſzka ſroga bez uſtanku krwawa bitwa.

OUTRE, ſubſt. m. (*Peau de bouc préparée, dans laquelle on envoye des liqueurs.*) Uter, tris,m. *au genitif plurier* utrium. *Plin.* KOZA náczynie z oliwą lub inſzym likworem.

DES OUTRES *où l'on met du vin.* Utres vinarii. *Apul.* KOZY bukłady ná wino ſkorami kozłowemi powlekane.

OUTRE, (*Prépoſition de lieu,* qui ſignifie *au delà.*)Trans Ultra. *avec l'accuſatif.* ZA, po za.

Qui eſt d'outre mer, qui vient d'outre-mer. Transmarinus, a,um. *Quint.* Z zá morza, zá morſki.

OUTRE CELA, (*Par deſſus.*) Præter. Præterea. PROCZ tego, oprocz tego mimo to

OUTRE (*qui ſert de tranſition dans le diſcours.*) Præter. Præterea. Adde quod. NADTO. * *Je vous dis en outre.* Addo quod Adde præterea. Adjice, quod. Huc adde. *Sen. Liv.* *Mowię, rzekę nád to

OUTRE MER, ſubſt maſc. (*Nom que les Peintres donnent au bleu d'Azur fait du* Lapis lazuli.) Cæruleus color,coloris cærulei,m. LAZUROWA farba zámorſka malarſka.

OUTRE-MESURE (*Avec excès, deraiſonnablement.*) Ultra. Prætermodum. *Cic. Ter.* NAD miarę niezmiernie bez miary.

OUTRE-PASSER, (*Paſſer au delà des bornes preſcrites.*) Prætergredi. Tranſgredi fines *ou* terminos. *Cicer.* Excedere terminum quem quiſque propoſuerit ſibi. *Phad.* PRZESTĄPIC opiſane ſobie granice.

OUTRER, (*Porter les choſes trop loin, & au delà des bornes*) Ultra legem tendere opus. *Horat.* NADTO náabyt zbytecznie.

Il outre toutes ſes penſées. Nihil penſi aut moderati habet. *Saluſt.* Nimius in omnibus. Wſzyſtkie myśli iego ſą nád zámiar. **Son ſtile eſt outré.* Stilus illius nimis redundat. *Mowa wytworna nád zámiar. **Cette métaphore eſt outrée.* Nimia eſt illa metaphora, turgida & enormis. *Petr.* Nimio major eſt illa metaphora. *Quint.* *Przyrownanie do czego nád podobieńſtwo. **Vous outrez tout, & vous paſſez d'une extremité à l'autre, vous eſtes ou trop libéral, ou trop ménager.* Vehemens es nimia in utramque partem, in largitate nimia aut parſimoniâ. *Ter.* * Nie wmiarę wſzyſtko álbo nád to álbo názbyt mało.

OUTRER ſignifie, (*Piquer juſques au vif, faire un ſanglant affront.*) Exulcerare,exacerbare aliquem.*Cicer.* ROZDRAZNIC kogo y mocno obrázić okrutnie go rozgniewać.

OUVERT,m OUVERTE,f (*d'ou l'entrée eſt libre.*) Apertus.Patefactus Reſeratus.Recluſus. Patens.*Cic.* OTWARTY, otwarta, wolnego przeyścia weyście otwarte.

ON DIT (*Une Ville ouverte,*) *qui n'eſt point fortifiée.* Urbs aperta & nullis munita propugnaculis. MIASTO otwarte zewſząd, żádnego zámknięcia áni wałow niemaiące.

ON DIT (*Un bataillon ouvert,*) *quand il eſt percé & rompu* Acies dehiſcens. *Tacit. Liv.* SZYK otwarty ſzyki otwarte rzadkie rozerwane pomięſzane.

ON APPELLE (*tenir table ouverte,*) *quand on donne à diſner à ceux qui viennent.* Rectam cœnam dare venientibus. *Plaut.* STOŁ otwarty trzymać dla wſzyſtkich kto ſię trafi.

OUVERT ſe dit au figuré (*Pour un homme franc & ſincere qui a le cœur ſur les levres,qui n'eſt point caché ni diſſimulé.*) Apertus homo. Apertum pectus. Animus apertus & ſimplex. *Cic.* OTWARTY Człowiek otwartego ſerca umyſłu ſzczery rzetelny co w uściech to y w ſercu maiący.

Un eſprit ouvert pour les ſciences, qui a de la diſpoſition & de l'ouverture. Aptius ingenium ſcientiis. *Ovid.* Promptum ingenium ad ſcientias. Rozum otwarty dowcip rozwiązany poiętność wielka do náuk.

Parler à cœur ouvert, ſans aucun déguiſement. Apertè, aperto animo, ex animo, candidè, nec diſſimulanter loqui. Szczerym otwartym ſercem mowić bez zdrady.

Expliquer le grec à livre ouvert. Scriptores grecos ad aperturam libri interpretari. Ułatwiać kſięgi greckie do zrozumienia ie wykładać tłomaczyć, (*álbo też*) z otwartey kſięgi tłumaczyć ná pamięć do razu tłomaczyć.

OUVERTEMENT, adv. (*D'une maniere ouverte & ſincére.*)Apertè Palam & apertè. Nec diſſimulanter. OTWARCIE otworeyście ſzczerze po proſtu.

OUVERTURE, ſubſt. f. (*L'action d'ouvrir.*) Apertio, onis,f. *Var.* OTWIERANIE otworzenie otwarcie. **Je me ſuis trouvé à l'ouverture du paquet de vos lettres.* Tum interfui cum litteræ tuæ apertæ ſunt. *Byłem przy otwarciu liſtow twoich

OUVERTURE, (*Jour qu'on donne à un édifice.*) Apertura, æ,f. Feneſtræ, arum, f. pl. *Vitr.* OKNA świateło widok w domu.

OUVERTURE *de la bouche.* Oris hiatus. Rictus, ûs, m. *Cic. Mart.* OTWARCIE uſt.

OUVERTURE *de la terre,* (*lors qu'elle s'ouvre & ſe fend de ſecheresſe.*) Terræ,*ou* telluris hiatus. Terræ labes. diſceſſio terræ. *Cic.* OTWARCIE ziemi rozſtąpienie.

OUVERTURE, (*Playe.*) Plaga. Vulnus. RANA dziura. **Faire une trop grande ouverture de la veine.* Nimio hiatu incidere venam. Intercidere. Pertundere. (*Ces Verbes ſont de Cic. & de Plin.*) *Wielką ránę uczynić w żyle.

OUVERTURE,(*Fente,crevaſſe qui arrive aux baſtiments.*) Hiatus, maſcul. Rima, æ, f. *Plin.* ROSPADLINY Ryſy w budowaniu w ścianach ſkałki ſzpary.

ON DIT auſſi *Ouverture de la tranchée.* Valli & foſſæ dejectus,û ,m.Valli apertio,onis f ROZWALENIE roſkopanie wałow ſzancow dobywanie przypuſzczenie zaczęcie ſzturmu.

OUVERTURE ſe dit figurément dans les mots ſuivants. *L'ouverture des Claſſes.* Scholarum inſtauratio. ZACZĘCIE ſzkoł. **Du Palais.* Inſtauratio judiciorum. *Záczęcie zágaienie ſądow Trybunału &c. **Du Concile.* Concilii inchoatio, Inceptio,onis,f. *Zágaienie záczęcie zboru kościelnego.

OUVERTURE, (*Jour à faire les choſes.*) Aditus, ûs, m. Ausa,æ, Via,æ,f. Occaſio, onis,f. SPOSOBNOSC okazya dokazania uczynienia czego.

Je ne vois point d'ouverture ou *de jour à cette affaire.* Nullus patet ad eam rem aditus Niewidzę żádney ſpoſobności do tego przyſtępu żádnego niewidzę

OUVERTURE, (*Aptitude,diſpoſition d'eſprit pour les choſes*) SPOSOBNOSC Człowieka do czego ſprawność obrot biegłość rozum. **Il a bien* ou *beaucoup d'ouverture pour les ſciences.* Aptum eſt illi ingenium ad ſcientias, *ou* ingenio, & ſolertiâ incredibili pollet ad ſcientias comparandas, natus eſt ad ſcientias, natus eſt litteris. *Cic.* * Wielką ma ſpoſobność do náuk. **Il a de l'ouverture pour toutes les grandes choſes.* Ad omnia ſumma natus. *Cic.* *Biegłość ſpoſobność w nim do wſzyſtkich wielkich rzeczy. **Il eſt inventif, & a de belles ouvertures d'eſprit.* Ingenioſus eſt, & in excogitando ſolers. *Cic.* *Dowcipu obrotu ſprawności biegłości wielkiey.

OUVERTURE *de cœur,* (*Franchiſe avec la quelle on découvre ſon ame.*) Apertum pectus, pectoris aperti, neut. *Cic.* SZCZEROSC rzetelność.

OUVRABLE, adj. (*Jour ouvrable, jour de travail.*) Dies profeſtus, Diei profeſti,m.*Tacit. Voyez* OUVRIER. DZIEN roboczy powſzedni dzień.

OUVRAGE, ſubſt m. Terme général qui ſe dit *De toutes les productions de la nature, de l'art & de l'eſprit.* Opus, operis, neut. *Cic.* ROBOTA dziło ſprawa wſzelaka ták dowcipu ludzkiego iáko y kunſztow y ſamego przyrodzenia.

Faire un ouvrage. Facere opus. *Colum.* Robić co około roboty iákiey. **Le commencer.* Inchoare. *Stat.* *Záczą́ć robotę. **Avoir entre les mains un grand ouvrage à faire.* Habere magnum opus in manibus. *Cicer.* *Mieć w ręku wielką robotę wiele do roboty mieć. **Polir un ouvrage.* Limare opus aliquod politiùs. *Cic.* *Poprewiać gładzić polerować przeglądać robotę iáką do poprewy.

OUVRE', m. OUVRE'E, f. (*Linge ouvre ou ouvragé.*) Linteum opere vario diftinctum, lintei diftincti,n. WYSZYWANY haftowany.

OUVRIER, fubft. m. (*Artifan, qui travaille des mains.*) Artifex, opifex, icis,mafc. Officiatur, oris,m. *Vitr.* ROBOTNIK rzemieślnik.

OUVRIER *qui fe louë à la journée.* Operarius,ii,m. *Cicer.* ROBOTNIK náiemnik ná dzień.

Ouvrier en foye. Sericarius,ii,m. *Firm.* Szmuklerz álbo pafamonnik. **Ouvrier en yvoire.* Faber eborarius, ii,m. (Dans les anciennes infcriptions.) *Rzemieślnik co z kości słoniowy robi tokarz. **Ouvrier de vaiffeau.* Faber navalis. *Cieśla co okręty buduie rzemieślnik okrętowy.

JOUR OUVRIER, (*jour de travail.*) Profeftus dies. *Plaut. Horat.* Negotiofus dies. *Tacit.* DZIEN powfzedni robotny dzień.

OUVRIERE, fubft. fœm. Artifex, opereria,æ,fœm. ROBOTNICA fzwaczka &c. Wfzelakie roboty y rzemiosła robiąca.

OUVRIR, V. act. & neut. (*Donner libre entrée ou paffage.*) Aperire. Adaperire, (io, is, perui, pertum.) Pandere, (do, dis, pandi, paffum & panfum.) Patefacere, Referare, Laxare, (o, as, avi, atum.) Recludere, (do, dis, clufi, clufum) *Cicer.* OTWORZYC puścić przepuścić wolne przeście dać. **Il n'y avoit perfonne, qui ofaft feulement ouvrir la bouche.* Ne hifcere quifquam audebat. *Liv.* *Niebyło nikogo coby śmiał przynaymniey otworzyć gębę. **Ouvrir des lettres* Aperire, refignare litteras. *Cic.* *Otwierać lifty.

S'OUVRIR, (*Se fendre, fe crèver.*) Hifcere, rimas agere, dehifcere. OTWORZYC fię rofpadnąć fię. **La terre s'ouvre.* Hiat tellus. *Ziemia fię otwiera rofpada fię. **Le mur s'ouvre.* Murus rimas agit. * Sciana fię ryfuie. **Les fleurs s'ouvrent au Soleil.* Ofcitant flores ad folem. *Plin.* Aperiuntur flores. *Kwiaty fię ná słońcu rozwliaią.

OUVRIR, (*Entamer, féparer ce qui eftoit joint.*) Dilatare. Divaricare. Diftender. Diducere. Aperire. *Cic.* OTWORZYC rofprzeftrzenić rozwalić rozłożyć rofpuścić, rofkraczyć rofczofnąć przekłoć. **Ouvrir un abfcès.* Abfceffum, *ou* vomicam aperire, fecare. *Plaut. Celf.* *Otworzyć wrzod. **Ouvrir la veine.* Abfcindere venam, exolvere. *Tacit.* Ferire. *Celf.* Incidere. *Cic.* Pertundere. *Juv.* *Otworzyć żyłę. **Ouvrir fort la bouche.* Diducere, *ou* diftendere rictum. *Quint. Hor.* *Otwierać bardzo ufta. **Ouvrir les jambes, les écarter.* Divaricare crura. *Cic.* *Rozłożyć nogi rofkraczyć ie. **Il ouvrit fon armée pour donner paffage à l'ennemi.* Aperuit mediam aciem venienti ex adverfo hofti. *Liv.* *Rofprzeftrzenił otworzył fzyki fwoie dla przeyścia nieprzyiacielowi.

S'OUVRIR fe dit figurément en ce fens, (*S'ouvrir fur une chofe, dire fon fentiment, fa penfée, s'en expliquer.*) Sententiam fuam de re aliqua explicare, aperire. *Cic.* OTWORZYC fię z czym wydać fię, myśl fwoię zdanie fwoie wyrazić **Il ne s'eft ouvert de fon deffein à perfonne.* Claufa omnibus habuit fua confilia. *Cicer.* *Nikomu fię z imprezą fwoią nie otworzył. **Cette expreffion ouvre la penfée davantage, & y donne plus de jour.* Hac elocutione meus clariùs elucet, enitefcit. *Cic.* *Tá expreffya otwiera bardziey myśl, y onę obiáśnia **Ouvrir une large porte à la calomnie.* Feneftram patefacere ad calumniam. *Ter.* *Otworzyć drogę wrota potwarzom y potwarcom. **Ouvrir les moyens de faire une chofe.* Aperire. Pandere viam alicui rei faciendæ. *Liv.* *Podać fpofob do czego. **Ouvrir les oreilles aux flateurs.* Patefacere aures affentatoribus. *Cic.* *Otworzyć ufzy na podchlebftwa.

S'OUVRIR *un paffage l'épée à la main.* Sibi ferro iter aperire. *Saluft.* OTWORZYC fobie drogę fzablą uczynić fobie rum y przeyście żelazem. **Ce pont leur ouvre tout le pays qui eft au delà du fleuve.* Ponte illo loca trans flumen ipfis patent. *Caf.* *Ten most otwiere im y odflania wfzyftek kray zá rzeką.

J'ay ouvert le premier un chemin dans un pays inconnu, & je n'ay point marché par des routes frayées. Pofui libera veftigia princeps per vacuum, nec aliena preffi meo pede. *Hor.* (*en un fens figuré.*) Pierwfzym iá drogę do tego otworzył áni iey nikt przedemną nie przetorował.

ON DIT (*ouvrir fa bourfe à fes amis, leur prefter de l'argent.*) Re juvare amicos, *ou* bonis fuis. OTWVRZYC fzkatułę dla przyiacioł wygodzić im pieniędzy. **Ouvrir les bras à fon ami, le recevoir dans fon malheur.* Fractum malis amicum benignè excipere. *Przyiąć kogo ochotnie rofpiętemi rękami otwartemi rękami go czekać. **Ouvrir les oreilles à une propofition.* Aure non averfâ audire aliquam conditionem. *Tibul.* *Ucho náklonić ná iáką propozycyą. **Ouvrir les yeux fortir de l'aveuglement où l'on eft.* Aperire oculos, agnofcere veritatem, errorem fuum. *Otworzyć oczy wyniść z ślepoty z záślepienia iákiego.

OUVRIR *un avis.* Dicere prærogativam fententiam. ZDANIE iákie y radę pierwfzą dać. **Ouvrir une affemblée.* Concionem aperire, inchoare, inftaurare. *Cic. Liv.* *Záguić pofiedzenie radę fchadzkę feym ziazd &c. **Ouvrir la campagne par une bataille.* Prælio expeditionem inchoare. *Záczą́ć wyprawę woienną kampanią od czego.

OUVROIR, fubft. m. (*Lieu où l'on travaille.*) Officina, æ,f. *Cic.* WARSZTAT gdzie robią izby do roboty.

OUY, (*Adverbe affirmatif.*) Etiam. Ita. *Cicer. Ter.* TAK ták ieft.

Le ouy & le non font entre mes mains. Eft, atque non eft, mihi in manu. *Plaut.* Ták álbo nie ták ieft w ręku moich.

Dites ouy, ou non. Vel ai vel nega, *ou* proin tu aias, vel neges. *Plaut.* Powiedz ták álbo nie ták. **Il dit tantoft ouy, & tantoft non.* Modò ait, modò negat. *Ter.* *Ráz ták mowi drugi ráz ináczey.

OXYCRAT, fubft. m. (*Lotion de vinaigre & d'eau.*) Pofca,æ,f. *Plin.* OCET z wodą nápoy álbo płukanie.

OYE, fubft. fœm. (*Oifeau domeftique.*) Anfer, eris,m. *Cic.* Gęś ptak domowy.

OYE *fauvage.* Ferusanfer. *Cic.* GĘS dzika.

Une jeune Oye. Anferculus, li, m. *Colum.* GĄSKA młoda.

D'OYE. Anferinus,a,um. *Plin.* GĘSI od gęfi gęfia gęfię

OOSEAU. *Voyez* OISEAU, PTAK.

OYSON, fubft. m. Anferculus,li,m. *Colum.* GĄSIĘ.

OZEILLE, fubft. f. (*Herbe potagére & medécinale.*) Oxalis,is,f. Oxylapathum,i,n. Rumex, icis,m. *Plin.* SZCZAW.

OZEILLE *fauvage.* Cantherium lapathum, i, neut. *Plin.* DZIKI Szczaw.

* *

P.

'Lettre confonne & quinzieme de l'alphabet (qui eft une lettre numerale pour *cent.* Mais Baronius croit qu'il marque le *nombre feptenaire.* Quand il y a un titre deffus, il veut dire *quatre cens mille.*) P litera dwoygłośna piętnafta w obiecadle, liczalna też była wyrażaiąc *fto*, Baroniufz mniema że ta litera znaczy liczbę fiedm krotną z tytlem zaś znaczy czterykroć fto tyfięcy.

PACAGE, (*qui fe dit pour pafturage dans quelques Provinces.*) Pafcua, orum, neut. *Cicer. Voyez* PASTURAGE. PASZE Paftwifka w Francufkim fię mowi *Pafturage* paftwifko

PACIFCATEUR, fubft. m. (*Qui fait la paix, qui la procure.*) Pacificator. *Cicer.* Pacator. *Sen.* POKOY czyniący ufpokoiciel pokoiu dawca.

PACIFICATION, fubft. f. (*Le rétabliffement de la tranquilité publique.*) Pacificatio, onis, f. *Cicer.* POKOIU przywrocenie ufpokoienie *Pacyfikacyą.*

Se

Se mesler dans un traitté de pacification ou *dans un traitté de paix*. In pacificatione se interponere. *Cic.* Wchodźić wniść mieście się być pomieszczonym w przymierze pokoiu wdać się w nie.

PACIFIE', m. PACIFIE'E, f. (*Qui est en paix.*) Pacatus. USPOKOIONY, Uspokoiona.

PACIFIER, V.act. (*Rétablir la paix, la tranquilité dans les lieux, & parmi les personnes.*) Pacificare, pacare, sedare, placare. *Cicer.* USPOKOIC pokoy przywrocic. **Il a pacifié tous les troubles.* Omnes turbas sedavit, composuit, *ou* tranquilla fecit omnia. *Pouspokaiał wszystkie rostyrki y zamięszania. **Tous les procés de cette famille ont été pacifiez par ce mariage.* Lites omnes hujus familiæ, his nuptiis fuerunt diremptæ ac compositæ. * Wszystkie kłotnie y prawa tych domow przez to postanowienia uspokoione zostały.

PACIFIER se dit aussi (*de la Mer & des vents.*) *Aprés un rude orage, la Mer se pacifia* ou *devint tranquille*. Post sævam tempestatem faciem ad serenam mare mutatum est. *Phad.* UCISZYC się uspokoić co do morza po wielkim szturmie y náwáłności uspokoiło się morze.

PACIFIQUE, adject.m. & fœm. (*Qui aime la paix, qui a l'esprit doux, qui n'aime point la division.*) Pacificus, a, um. *Cic.* SPOKOYNY pokoy czyniący w pokoiu się kochaiący.

ON APPELLE en Géographie (*La mer pacifique, la mer du Sud.*) Mare pacificum, maris pacifici, n. (*Elle est appellée pacifique, parcequ'il s'y fait moins de tempestes que dans la mer du Nord.*) Morze wschodowe morze spokoyne południowe.

PACIFIQUEMENT, adv. (*d'une maniere paisible.*) Tranquillè, placidè. *Cic.* SPOKOYNIE.

PACT ou PACTE, subst. m. (*Convention, traitté, dont on est convenu.*) Pactio, onis, f. pactum, conventum, i, n. PAKTA umowa zmowa przymierze.

Faire pacte avec quelqu'un. Cum aliquo pacisci, (or, eris, pactus sum.) pactionem cum aliquo facere, conficere, conflare. *Cic.* Przymierze z kim uczynic umowić się zmowić się.

PACTION, subst.f. (*Convention.*) Le mesme. UMOWA umowienie zgoda zmowa.

PACTISER, *ou prononce* PACTIZER, *par un z.* Pactionem facere. *Cic.* ZMOWĘ czynić wchodzić w zmowę zmawiać się.

(Ce Verbe ne se dit guéres qu'en mauvaise part des conventions injustes & criminelles) To słowo Francuskie y Polskie w zły tylko sposob się mowi y bierze u samych niegodziwych spiskach y zmowach.

PADOUE, (*Ville d'Italie aux Venitiens.*) Patavium, ii, n. *Il y a un Evesche suffragant d'Aquilée.* PADEW Miasto we Włoszech do Wenetow należące z Biskupstwem Sufragania Akwilei.

Qui est de Padouë. Patavinus, a, um. *Mart.* Z Padwy Padewczyk padewski padwianin.

PAGANISME, subst m. (*Fausse Religion qui adoroit les Dieux de la fable.*) Gentilitas. POGANSTWO niewierność.

PAGE, subst. m. (*Jeunes enfants de qualité ou de famille qu'on met auprés des Princes pour les servir portant leurs livrées.*) Ephebus. *Ter.* Puer. PAZ służba pacholęca dzieci szlachetnych ná dworze y w barwie Pańskiey.

PAGE, subst f. (*La moitie d'un feüillet d'écriture.* Pagina, æ, f. *Cic.* Cera, æ, f. *Plaut. Cic.* KARTA połkarty papieru połarkusza karta.

PETITE *page.* Paginula, æ, f. *Cic.* KARTKA mała papieru niewielka ćwiartka álbo połarkuszek niewielki.

J'ay rempli quatre pages. Explevi totas ceras quatuor. *Plaut.* Cztery karty zápisałem nápełniłem.

(Parce que les Anciens écrivoient autrefois sur des tablettes enduites de cire avec un stilet; d'où vient que Ciceron dit *Codicis cera externa*, la derniere page du Livre, & Suetone, *prima & secunda cera testamenti*, La premiere & la seconde page d'un testament.) Dawni ná tablicach woskowanych pisali rylcami, skąd Cyceron mowi ostatnia tablica to iest ostatnia karta księgi, y Swetoniusz pierwsza y druga tablica testamentu, to iest pierwsza y druga karta.

PAIS-BAS, (*Sont les dix-sept Provinces de la basse Allemagne.*) Germania inferior Belgium. NIZSZE Niemce siedmnaście Prowincyi.

PAILLARD, m. PAILLARDE, f. (*Mot bas & populaire qu'on donne à celuy qui est fort addonné aux plaisirs de la chair.*) Libidinosus, a, um. *Quint. Petr.* CIELESNIK cielesny wszetecznik iurliwy iurliwa bardzo do wszeteczeństwa skłonny nierządnik porubnik.

PAILLARDER, V. act. (*Commettre le peché de la chair.*) Scortari. *Ter. Plaut.* Libidinari. NIERZĄDU patrzyc, nierządem się bawić.

PAILLARDISE, subst. f. Impudicitia. *Cicer.* NIERZĄD niewstyd porubstwo wszeteczeństwo nieczystość.

PAILLASSE, subst. f. (*Taile remplie de paille, qu'on met pour se coucher.*) Culcita straminea. WOR słomą álbo sianem náphany do sypiania siennik

ON DIT au figuré (*Une paillasse de corps de Garde.*) pour dire, *Une femme qui est abandonnée aux soldats.* Molier quæ est pollucta militi, *ou* scortum diobolare. *Plaut.* TŁUK pospolita nierządnica zaotnánica.

PAILLASSON, subst. masc. (*Grosse couverture de paille, dont se servent les jardiniers pour conserver leurs plantes des mauvais vents.*) Storea stramentitia. Teges straminea. MATY słomiane ogrodnicze do záſłoniania y nákrywania od zimna.

PAILLE, subst. fœm. (*Le tuyau du bled.*) Palea. *Cicer.* SŁOMA.

De paille. Stramineus, a, um. *Prop.* Słomiany słomiana ze słomy.

Grange où l'on serre la paille. Palearium, ii, n. *Colum.* Szopa ná chowanie słomy.

Où il y a de la paille meslée. Paleatus, a, um. *Colum.* Ze słomą mięszany.

PAILLE *d'orge.* Gluma, æ, f. *Var.* PLEWY Plewa.

PAILLES, (*Les écailles qui sortent du fer quand on le bat.*) Strictura, arum. fœm pl. *Plin.* ISKRY z żelaza wyskakuiące kiedy ie biią młotami zuzel.

PAILLE se dit proverbialement (*Un homme de paille, un homme de néant, qui ne vaut pas un festu.*) Homo nauci, homo nihili. *Plaut.* PLEWA o rzeczy nikczemney człowiek zá plewę niestoiący

ON DIT de deux amis brouillez. (*Qu'ils ont rompu la paille ensemble.*) Fregerunt tesseram. *Plaut.* POWADZILI się pokłocili się pomierzili się międzу sobą.

PAILLET, (*Epithete qu'on donne au vin d'une couleur de paille.*) Helvus, helveolus, helvolus. *Var. Cat. Colum.* Helveum vinum. *Du vin paillet.* WINO złotawego koloru. klaret wino.

PAILLETTE, subst. fœm. (*Petit grain d'or ou d'argent qu'on applique sur la broderie, afin de luy donner plus d'éclat.*) Paleola, æ, fœm. *Semer des paillettes d'or.* Aureolis paleolis ou bracteolis interstinguere opus aliquod. ZŁOTEM álbo srebrem wysaywanie wysaywać złotem srebrem gdzie niegdzie blaszki złote lub srebrne dawać.

PAILLIER, subst. masc. (*Lieu dans une basse cour où l'on met la paille.*) Palearium, ii, neut. *Colum.* Delà on dit, *Un chapon paillier, chapon de basse cour, qui mange le grain parmi la paille.* Capo chortalis, caponis chortalis. masc. GUMNO gdzie brogi stoią ztąd mowią kapłon gumienny ktory między brogami y słomą szuka pożywienia.

Ils sont forts sur leur paillier. Domi sunt leones. *Petr.* Każdy śmielszy álbo odważny ná swoich śmieciach.

PAILLIER, (*Repos d'un escalier, où l'on se repose apres avoir monte quelques degrez.*) Scalæ, arum, fœm. pl. statio, onis, fœm. USTĘPEK między iednemi y drugiemi schodami idąc do gory mieyscami dany dla spocznienia.

PAIN, subst. m. (*Masse de paste qu'on fait cuire au four.*) Panis, is, m. *Cic.* CHLEB.

PAIN *blanc.* Candidus panis. *Quint.* primarius panis, panis siligineus. *Sen.* CHLEB biały pszenny. **Pain bourgeois, (gros pain, pain de ménage*) Panis secundarius, cibarius, civilis, autopyrus, plebeius. *Suet. Cels.* *Chleb prosty rosehodni żytny pospolity. **Pain bis.* Panis ater. *Ter.* *Chleb żytny pytlowany. **Pain de son.* Acerosus panis. *Fest.* Panis conspersus surfuribus. *Phad.* Panis furfurosus *ou* surfuraceus. *Plin.* *Chleb razowy. **Pain rassis* Panis hesternus. *Cicer.* *Chleb wczorayszy nie świeży. **Pain cuit sous la cendre.* Panis sub cinere coctus. * Podpłomyk. **Pain moisi.* Panis mucidus. *Juv.* *Chleb spleśniały. **Pain de mer, biscuit.* Panis nauticus *Plin.* * Suchary. **Pain levé.* Panis fermentatus. *Chleb kwaszony. **Pain sec.* Panis siccus *Plaut.* *Chleb suchy. **Pain mollet.* Panis artopticius. *Plin.* *Chleb zákalisty. **Pain tendre.* Panis tener. *Juv.* au recens. *Chleb świeży miętki. **Bon pain.* Bonus panis. *Chleb dobry smaczny. *Le contraire est* malus panis, *de mauvais pain.* Przeciwna

ciwna záiały chleb niesmaczny. *Pain de munition. Panis castrensis. *Suchary obozowe. *Pain d'espice. Panis mellitus *Piernik chleb piernikarski.

PAIN se dit (de plusieurs choses qu'on reduit en masse.) Massa,æ,Virg. Pain de sucre. Sacchari massa au meta. GŁOWA Cukru. *Pain de cire. Ceræ massa. *Krąg wosku.

PAIN de bougie. Fili cerati massa. STOCZEK.

PETIT PAIN, (Petite masse.) Massula,æ, Colum. BUŁECZKA chleba

PANIER à mettre le pain. Panarium, ii,n. KOSZ chlebowy ná chleb kosa *Petit Panier où l'on porte le pain. Panariolum, li, neut. Juv. *Koszyk mały ná chleb.

PAIN se dit aussi généralement (de toute sorte de nourriture.) Alimentum, nutrimentum. Cic. Nutricium,ii,n.Sen. CHLEB u wszelakim pożywieniu. *Cet homme travaille nuit & jour pour avoir du pain. Operatur dies ac noctes, ut se sustentet. *Dzien y noc robi pracuie ná kawałek chleba. *Ce métier est son gagne-pain. Hac arte, hoc artificio vitam alit, sustinet, sustentat Illud artificium dat illi panem. Petr. *Z tego tylko rzemiosła żyie. *Cette femme est fort leste, & elle n'a pas du pain. Lauta est admodum, ou splendidè vestita illa mulier, & vix tolerat vitam. *Ta białogłowa pięknie się stroi á niema co w gębę włożyć. *Il est reduit a demander son pain Rogat victum, Phad. *Zebrać musi kawałka chleba

ON DIT qu'Vn homme a mangé du pain d'autrui. Alieno cibo pastus est, Edit alienum cibum Plaut. CUDZEGO chleba się náiadł. *Mettre le pain à la main de quelqu'un, estre cause de sa fortune. Aliquid alicui præ manu dare unde utatur. Ter. *Dać komu chleb w ręce, dać mu sposub do życia do szczęścia.

Oster le pain de la main. Panem eripere de manibus. Spoliare aliquem fortunis. Wydrzeć komu cleb z ręku fortunę mu wziąć.

Il a du pain cuit, c'est à-dire, il a du bien acquis. Utitur cibis ante quæsitis. Hor. Ma się dobrze, ciepło siedzi.

Ils promettent plus de beurre que de pain Plura pollicentur, quàm præstant. Więcey obiecuią niż daią.

PAIN de pourceau, ou PAIN de terre. (Herbe.) Rapum, pi,n. panis porcinus, is, m. Cyclaminus, i,f. Plin. GDULA ziemna, świniak. świnini chleb aicle.

PAIN de Cocu, (Petite herbe.) autrement appellée Allelaya & des Medecins. Trifolium acetosum, ii, n. Plin. SZCZAWIK záięczy szczaw miele.

PAIR (Terme d'Arithmetique.) Vn nombre pair. Numerus par, paris numeri m. Le contraire. Numerus impar. Vn nombre impair. PARA do pary. Przeciwnie mowiemy nie do pary.

ON DIT en ce sens Pair & non pair, (qui est une sorte de jeu où l'on donne à deviner si le nombre des choses cachées dans la main est pair ou non.) Par, impar Suet. Joüer à pair & à non. Ludere par impar. Hor. CETNO czy licho cetno álbo licho gra. Grać w cetno czy licho.

PAIR, egal, (qu'on peut comparer.) Par, paris, adject. Cic. ROWNY, rowna. *Aller de pair ou d'égal avec quelqu'un. Aliquem æquare Liv. Æquari cum aliquo. Cæs. Alicui exæquari. Liv. Æquare se cum alio Cicer. *Zárowno sobie z kim poczynać postępować rowniać się komu.

Vouloir aller de pair avec quelqu'on, qui est au dessus de nous. Secum superiore æquare, exæquare. Cic. Liv. Rownać się komu, ná przepych iść z kim.

Traiter de pair à compagnon, ou d'égal. Æquo & pari jure cum aliquo agere. Tacit. Kumać się z kim bratać się.

PAIR se dit par excellence. (De douze grands Seigneurs de la Cour de France, qu'on appelle Pairs de France) Duodecim primi ou patricii Franciæ. DWUNASTU przednich Pánow we Francyi ktorych rownemi zowią.

(Il y a six Ducs Pairs qui sont: L'Archevesque de Reims, les Evesques de Langres & de Laon. Les Ducs de Bourgogne, de Normandie & de Guienne. Les Comtes & Pairs, sont les Evesques de Beauvais, de Châlons sur Marne & de Noyon Les Comtes de Flandre, de Champagne, & de Toulouse. Par Franciæ) Sześciu iest we Francyi Xiążąt Rownych to iest Arcybiskup Remski, Biskupi Langru, y Laonu Xiąże Burgundyiski, Normandyi, y Gyenny. Sześciu też Hrabiow Rownych to iest Biskupi Bowe; szalą y Noią. Hrabiowie Flandryi, Szampanii, y Toluzy

ON DIT proverbialement qu'Vn homme s'est tiré du pair, ou hors de pair, pour dire, (il s'est élevé au dessus des autres.) Longè aliis eximius ac præstans. Cic. NAD rowność wyszoł wygurował nád inszych.

Qu'un homme s'est tiré du pair, quand il est sorti sain & sauf d'une affaire épineuse. Se exolvit è re periculosa. Evasit salvus & incolumis. Wyszedł wybrnął szczęśliwie.

PAIRE, (Terme collectif.) Deux choses pareilles. (Vne paire de pigeons.) Par columbarum. Ovid. Vne paire de bœufs Jugum bonum. Cicer. PARA dwoyka. Para gołębi. Para wołow.

PAIRIE, subst f. (La dignité de Peir de France.) Patriciatus,ûs,m. ou Paris Franciæ dignitas. ROWNOSC godność przednich náypierwszych Pánow we Francyi.

PAISIBLE, adject. masc. & fœm. (Tranquille, qui est en paix. Placidus. Tranquillus. Sedatus, Quietus. SPOKOYNY, Spokoyna.

PAISIBLE se dit aussi en signification active de celuy (qui aime la paix & le repos.) Pacis studiosus, a, um. Pacificus,a, um. Pacis amans Cic. POKOY kochaiący cichy.

ON DIT aussi (Vne mer paisible.) PPlacidum. Pacatum mare. Cic. MORZE spokoyne cichę.

L'air paisible, lorsque le vent souffle point. Aer pacatus, quietus. Virg. Aeris pacati, quieti. Powietrze spokoyne ciche.

Dormir d'un repos paisible. Dormire tranquillè. Dormire in utramvis aurem ou in utrumvis oculum. Ter. Plaut. Spać spokoynie bespiecznie ná obie uszy.

PAISIBLEMENT, adverb. Tranquillè. Tranquillo ac sedato animo. Sedato corde. Cicer. Virg. SPOKOYNIE cicho spokoynym umysłem.

PAISSANT,m. PAISSANTE, fœm. (Qui paist.) Pascens. PASĄCY, pasąca co pasie.

PAISTRE, prononcez PAITRE. Pascere. Compascere. Depascere. PASC spaść wypaść.

PAISTRE souvent. Pascitare, (o,as,avi, atum.) Var. CZĘSTO popasać paść nápasać. *Mener paistre le bétail. Pastum propellere pecus, propellere in pabulum. Abigere pecus Liv. Var. Exigere pastum. Var. *Wypędzić wyprowadzić bydło ná paszą. *Faire paistre un bled qui est trop fort. Impescere segetem. Var. *Puszczać bydłu w zboże zbyt gęste dla wypaszenia.

ON DIT figurément qu'Vn homme se paist, se repaist de vent, de chimeres ou d'imaginations. Vanis rebus, ou inanibus figmentis pascitur. PASIE się prożnemi nádzieiami. *Il vouloit paistre ses yeux de son tourment & comme en souler & en rassasier son esprit. Ejus cruciatu pascere oculos animumque exsaturare volebat. Cicer. *Jego męką y udręczeniem chciał oczy swoie nápaść y umysł násycić.

ON DIT (Il l'envoyera paistre avec son beau présent, il l'envoyra promener.) Quarietur eum dono foras. Ter. ou Extrudetur. Ejicietur foras. KAZE mu poyść w on, y z iego ładuym upominkiem.

(Expressions populaire & familiere.) Expressya potoczna puspulim.

PAISTRIR, V. act. (Faire de la paste avec de la farine.) Depsere. Subigere farinam. Colum. MIĘSIC mięszać ciasto robić z mąki y wody, roczyniać záczyniać ná chleb.

PAISTRIR de la terre grasse. Argillam subigere. Vitr. MIĘSIC deptać glinę. *Du pain paistri. Panis depstitius. Cat. ou depstiticus. *Chleba bochenki álbo bułki z ciasta robione surowe ieszcze.

PAITRISSEMENT, subst. m. (L'action de paistrir.) Subactus,ûs,m. Plin. MIĘSIENIE deptanie rosczynianie.

PAIX, (Tranquillité publique dans les Royaumes & parmi les peuples.) Pax. POKOY w Państwach między národami y ludem.

Vne fausse paix, une paix fourrée. Pax ficta, simulata, fallax, infida, ou Bellum pacis nomine involutum. Pokoy zmyślony, podszyty zdradą.

Avoir la paix, estre en paix, joüir de la paix. Pacem habere. In pace esse. Pace uti. A bellis vacare. Cic. Mieć Pokoy zażywać, pokoiu. *Donner la paix. Pacem dare. Cicer. *Pokoiem darować. *Faire la paix. Facere. Conficere. Pangere pacem. Bellum componere. Cic. *Pokoy uczynić sprawić. *Cimenter la paix. Coagmentare pacem. Cicer. *Pokoy kleić. *Donner l'esperance d'une fausse paix. Devolvi ad spem inanem pacis. Cic. *Nádzieią prożną pokoiu uwodzić.

PAIX, (Tranquillité parmi les particuliers, qui est opposée à procés, division, dissension.) Pax. Tranquillitas,atis,f. Concordia, æ,f. POKOY z osobna zobopolny między ludźmi bez

pra-

prawa bez kłotni bez rosterkow między sobą żyiącemi co do osob. **Faire la paix entre les amis*. In pristinam concordiam reducere amicos. Conciliare. Reconciliare pacem inter amicos Componere amicos. *Cic. Hor.* *Pokoy uczynić między przyiaciołmi. **Je le priay que nous fissions la paix ensemble*. Rogavi, ut reverteretur in gratiam mecum. *Petr.* *Prosiłem go áby nás między sobą pogodził. * *Il l'a remis en paix avec son pere, il a fait sa paix avec son pere*. Animum illius recollegit patri. Animum patris ipsi reconciliavit. *Cic.* *Pokoy uczynił z oycem pogodzili się z oycem. **Je veux faire la paix de mon pere avec ma mere*. Pacem componi volo, meo patri, cum matre. *Plaut.* *Chcę pogodzić oyca mego z matką.

PAIX, (*Repos d'esprit qu'on a en soy-mesme*) Pax. Tranquilitas. Otium, tii,n. *Cic.* POKOY u siebia samego w myślach żądzach staraniach uspokoienie. **Si je fusse demeure en paix, rien ne seroit arrive de mal*. Si quievissem nihil evenisset mali. *Ter.* *Gdybym był spokoynie siedział niebyłoby nic złego. **Il ne peut avoir son esprit en paix*. Tranquillo esse animo non potest. *Nie może w pokoiu siedzieć niechce pokoiu mieć. **Laissez-moy en paix, laissez-moy en repos*. Omitte me. *Ter.* *Day mi pokoy.

PAIX se dit aussi par maniere de souhait & de benediction, *Allez en paix, Dieu vous conduise*. Pax tibi sit. *ou* Adsit tibi Deus. POKOY życząc komu abywaiąc go. Idź z Pánem Bogiem w pokoiu. **Il est mort, Dieu luy fasse paix*. Mortuus est, sit illi pax, ossa illius bene quiescant. *Plaut. Petr.* *Umarł niech odpoczywa z Bogiem w pokoiu.

ON DIT absolument *Paix, paix, qu'on fasse silence, qu'on se taise*. Pax sit. Silete. Favete linguis. CICHO cicho uspokoycie się

PAL *ou* PAU, subst. masc. (*Piéce de bois longue & taillée en pointe.*) Palus. Paxillus,i, m.*Colum.* PAL Pale do wbiania.

PALAIS, subst. masc. (*Nom qu'on donne aux maisons des Roys & des Princes.*) Palatium. *Suet.* Domus regia *ou* Regia. *Ovid.* Domus Augusta. Basilica. PAŁAC Krolewski Pańskie mieszkanie.

LE PALAIS *à Paris, où l'on rend la justice*. Forum, fori, neut. *Cic.* Curia. Basilica, æ, fem. *Vitr.* RATUSZ; sądowy Páłac grod Páryski.

L'Usage du Palais. Usus forensis *Cic.* Zwyczaie sądu. **Le stile du Palais*. Genus dicendi forense. Ratio forensis, fem. *Quint.* *Styl sądowy grodzki. **Homme de Palais*. Homo forensis. *Quint.* *Człowiek grodzki do sądu do urzędu należący sędzia lub Pisarz lub Pátron, lub Káncelaryst onie. **Robe de Palais*. Vestimentum forense. *Cel Suet.* *Stroy urzędowy sądowy. **Marchand du Palais*. Mercator palatinus *ou* basilicanus, masc. *Kupiec zámkowy páłacowy.

PALAIS se dit aussi *d'une maison superbe & magnifique*. Domus superba & magnifica, *ou* domus augusta. PAŁAC gmach Páński wspaniały Fábryka struktura kosztowna.

PALAIS *de la bouche*. Palatum, i, neut. *Hor.* Palatus, i, masc *Cic.* PODNIEBIENIE w uściech.

Il a le palais fin ou le goust fin, il juge bien de la bonté des viandes Palatum est ipsi sagax *ou* subtile.*Hor.* Smaku przedniego iest má smak bárdzo delikatny zná się ná potrawach.

PALATIN, subst masc. (*Nom general & commun, qu'on donnoit à ceux qui avoient quelque charge au Palais des Princes.*) Palatinus, i, masc. RADNY Xiążę sędzia Páłacowy nádworny,

(Mais aujourd'huy ce mot se prend pour un Prince d'Allemagne, qui a un Palatinat; parcequ'autrefois les Empereurs envoyoient des Seigneurs de leur Palais comme Juges pour corriger les abus que les Juges commettoient en rendant la justice dans les Provinces de Saxe, de Baviere, de Franconie & du Rhin, qui ont esté tous appellez Palatinats. *Comitas palatini, comitum palatinorum, masc. plur.* parce qu'ils estoient de la Cour & de la suite de l'Empereur.) Jest to tytuł iednego z Xiążąt Rzeszy niemieckiey Gdyż przedtym Cesarze Posyłali ktorego z Radnych Pánow lub Xiążąt swoich nádwornych do Prowincyi Saskiey Bawarskiey Frankonskiey, y Ryńskiey, iáko sędziow dlá poprawienia sądow y to co z kluby sprawiedliwości w sądzeniu spraw w tych tám kráiách wypadło ktore też z tąd zwano Xięstwami nádwornemi od tych sądow nádwornych.

PALATINAT, subst. masc. (*Province possédée par un Prince Palatin.*) Palatinatus, ûs,masc. XIĘSTWO zádworne Prowincya niemiecka ktorą trzyma Xiążę iáki z nádworną jurisdykcyą swoią.

(Il y a deux Provinces en Allemagne dont l'une s'appelle le Palatinat du Haut Rhin ou le bas Palatinat qui appartient à l'Electeur Palatin. *Rheni Palatinatus*, & le Palatinat de Baviere ou le haut Palatinat. *Superior Palatinatus, ûs.*) Dwa są tákie zádworne Xięstwa w niemczech to iest wyższego Renu álbo niższe Xięstwo zadworne ktore należy do *Elektora Ryńskiego*: y Xięstwo zádworne Báwarskie álbo wyższy Pálatynat należący do Bawarczyka. (w Polszcze woiewodztwa zowią *Palatinats* w francuskim á Woiewodow *Palatin.*)

PALATINE, subst. fem. (*Fourrure que les Dames mettent sur leur coû en hiver.*) Focale pellitũ. PALATYNKA stroy ná szyię białogłowski zwłaszcza z futrem ná zimę.

PALEFRENIER, subst. masc. (*Valet d'estable ou d'escurie.*) Equorum *ou* stabuli curator. *Solin.* Agaso. *Quint-Curt.* MASZTALERZ staienny posługacz do koni.

PALERME, (*Ville capitale du Royaume de Sicile avec un port de mer.*) Panormus.*Cic.* PALERM Miásto głowne Sycyliskie y port morski.

PALESTINE, subst. fem. *ou* JUDE'E, (*Qui est connuë sous le nom de la* TERRE SAINTE, *dont Jerusalem est la capitale.*) Palestina, æ, fem. PALESTYNA kray żydowski Judzka kraina ziemia Swięta ktorey stolica Jeruzalem.

PALET, subst. masc. (*Rond de fer ou de pierre un peu ovale dont les Anciens joüoient.*) Discus, ci, masc. *Horat.* KAMIEN ciskania sinięcy gra staroświecka.

JOUER *au palet*. Disco ludere. *Hor.* GRAC w kámienie álbo tálerzyki weiskanie grać. **Il ne sçait pas jouer au palet*. Indoctus disci. *Hor.* * Nieumie grac n ciskanie w talerzyki.

PALETTE, subst. fem. (*Petit instrument plat, & en ovale.*) Palmula lusoria, æ, fem. RACZKA do gry robiona płasko ogrągłano z ucięciem álbo rękoieścią nákształt rakiety.

PALETTRE, (*Dont les Peintres se servent à mettre leurs couleur, en peignant.*) Palmula pictoria. PALITRA tábliczka śmiaiska nákiorey farby rosprawione układa málarz

PALETTE, (*Petit vase à recevoir le sang quand on seigne quelqu'un.*) Scutella, læ, fem. MISECZKA porcyika do krwi puszczania tálerzyk.

PALETTE, (ou *la rotule, l'os du genou.*) Patella, æ, fem. *Cels.* CZASZKA w kolanie biega kula ná ktorey czaszka.

PALEUR, PALE. BLADOSC wybladość blády wybladły.

PALINODIE, subst. f. (Mot d'usage dans cette expression.) *Chanter la palinodie, se dedire de ce qu'on a dit, dire le contraire.* Palinodiam cantare. *Cic.* Recantare. ODWOŁAC odszczekiwać co kto ale nágadał.

PALISSADE, subst. fem, (*Closture faite avec des pieux fichés en terre.*) Palorum defixorum ordo, inis, masc. Pali praefixi, orum, masc plur. POLOWANIE OPALENIE pálami otoczenia zámknięcie z palow. *Palisada.*

PALISSADE', masc. PALISSADE'E, fem. (*Fortifié d'une palissade*) Vallatus *ou* acutis sudibus praefixis munitus, a,um. OPALONY Opalona opalowany.

PALISADER, (*Fortifier d'une palissade.*) Palis *ou* acutis sudibus circundare.*Cic.* OPALIC, opalować palowanie dáć, Pálisadować.

PALISSER, *Faire une palissade le long d'un mur, pour y attacher des branches d'arbres.*) Palos muris praetendere. PALE bic wedle ściany dlá okwiecienia y gałązek wiązania.

PALLIER, V. act. (*Excuser. Déguiser.*) Colorare *Val-Max.* POKRYWAC udawać wymawiać

Il a pallié le mal sans le guérir. Fucatam facit medicinã morbo. Pokrył to ale nie poprawił. **Une paix palliee*. Fucata. Fucosa *ou* Fallax pax. * Pokoy farbowany ná pozor pokoy.

PALLIER *ses fautes*. Obtegere errata. *Plaut.* Pokrywać wymawiać ochraniać swoie winy.

PALLIUM, subst. masc. (*Ornement des Pontifes, qui a esté accordé par le grand Constantin au Pape Silvestre. C'est aujourd'huy le Pape qui l'envoye aux Evesques, quand ils le demandent par un Exprés avec ces mots,* Instanter & Instantissime.) Pallium, ii. Superhumerale, lis, neut. PALIUSZ stroy Arcybiskupi.

Le Pallium d'aujourd'huy est fait d'une laine blanche tonduë sur deux agneaux, que les Religieuses de St. Agnes offrent tous les ans le jour de sa feste à l'Agnus Dei de la Messe.

Messe. Ils font receus par deux Chanoines de l'Eglise de St. Jean de Latran, qui les mettent entre les mains des Sousdiacres Apostoliques, qui ont soin de les faira paistre & rondre en la saison Il n'appartiens qu'a eux de faire ces Palliums, qu'ils portent en uitte sur les corps de St. Pierre & de St. Paul au grand Autel de leur Eglise, sur lesques on fait des prieres toute la nuit.) Paliusze te są robione z weſny dwoch Jagniąt ktore zákonnice S. Agnieszki w Raymie co rok oddaią we mszy pod czas *Agnus Dei* odbieraią ie dway Kanonicy kościoła S. Jana Laterańskiego y oddaią w ręce Poddyakonow Pápieskich á ci maią staranie o Ich pasieniu swoich czasow strzyżenia. Do nich też samych należyte Paliusze káżac robić ktore wygotowane kładą ná Ciáłach SS. Piotra y Páwła przy wielkim Ołtarzu Kościoła tych SS, y nád niemi Modlitwy y obrządki przez cáłą noc odprawuią się.

PALMA-CHRISTI, subst. f. (*Plante & fleur semblable au Lys*) Cataputia major, fem. KLESZCZOWINA ziele.

PALME, subst. fem. (*Branche ou Rameau de palmier.*) Palma, æ, fem. *Plin.* PALMA gałązka palmowa.

PALME se prend figurement *Pour la victoire.* Palma. *Plant.* PALMA zwycięstwo.

PALME, subst masc. (*Mesure de quatre doigts.*) Palmus, i, masc *Vitr Plin.* PIĘDZ miara cztery cale.

(Il y a deux sortes de Palme, l'un de quatre doigts qu'on appelle simplement *palmus* ou *palmus minor* le petit Palme, l'autre estoit de douze doigts, qu'on nommoit *palmus major*, le grand Palme.) Dwoiaka iest piędź iedna mnieysza czterech cali, druga większa dwunastu cali piędź.

Qui *a un pie & un palme de long.* Palmipedalis. *Vur. Vitr.* Długi ná łokieć y ná piędź.

Qui *est long d'un palme.* Palmaris & hoc palmare. Piędziowy ná piędź długi.

PALMIER, (*Arbre.*) subst. masc. Palma, æ, fem. *Cic.* PALMA drzewo pálmowe.

DE PALMIER. Palmeus, a, um. *Vitr.* PALMOWY.

Qui *porte* ou *qui produit des palmiers.* Palmifer, fera, ferum. *Ovid.* PALMORODNY Pálmy rodzący obfity w palmy.

LIEU *où il croist bien des palmiers.* Palmosus, a, um. *Virg.* MIEYSCE Pálm pełne.

LIEU *planté de palmiers, ou un bois de palmierss.* Palmetum, ti neut. *Hor.* PALMINA mieysce Pálmami sadzone,

PALOUDRES, (*Espece de coquillage de mer.*) Pelorides, dum, fem *Plin.* Peloris. (*Au nominatif singulier.*) MAŁZE morskie gładkiey skorupy.

PALPABLE, adject. masc, & fem. (*Qu'on peut toucher.*) Tractabilis & hoc tractabile. *Cic.* Dotykalny dotykalna oczywisty.

ON DIT *Une raison palpable, si claire & si évidente, qu'il semble qu'on la peut toucher au doigt.* Ratio certa & explorata, *ou* evidentissima. *Cic.* Dowod oczywisty.

Une erreur palpable, grossiere, visible, sensible. Error evidentissimus qui ipsis sensibus deprehendi, *ou* percipi potest. Błąd oczywisty że go się prawie ręką dotknąć można.

PALPABLEMENT, adv. (*D'une maniere palpable & tres-sensible.*) Ita ut sensu percipi possit. Oczywiście.

PALPITANT masc. PALPITANTE fem. part. act. Palpitans, antis, omn gen. DRZĄCY Drząca.

PALPITAION. subst. fem. (*Agitatio, mouvement violent du cœur.*) Palpitatio, onis, fem. *Plin.* DRZENIE serca bicie serca.

PALPITER V. n. (*Battre ou se mouvoir fréquemment en parlant du cœur.*) Palpitare. *Cic.* BIIE Serce.

PALUS MEOTIDE, (*Qu'on appelle aujourd'huy mer de Zabache ou de la Tana.*) Palus Mæotis, *gen.* Paludis mæotidis, fem *Cic.* Morze Tátarskie.

PAMPRE, subst. masc. (*Feuille de vignes avec la branche.*) Pampinus, i, masc. LISCIE pączki winne.

Qui a bien des Pampres. Pampinosus, sa, sum. *Colum.* Wele liścia maiący co do latorośli.

PAN *d'une muraille. Partie de la muraille.* Pars muri, parois, fem. SCIANA a poddaszem.

PAN *de robe.* Vestis lacinia, æ, fem. *ou* Sinus vestis, ûs m. *Virg.* FAŁDY u sukni.

Une treille à quatre pans. Compluviata vinea. *Plin.* Winnica czworograniasto podwiązana.

PANACEE, subst. masc. (*Remede universel.*) *En latin* Panacea, æ, *Virg.* Panax, acis, masc. *Colum.* Panacea, æ, *Virg.* Panax, acis, masc. *Colum.* Panaces, is, neut. *Plin.* Stosił ziele.

PANACHE, subst. masc. (*Bouquet de plumes.*) Plumæ, arum. Pennæ strutiocameli. (*Parce qu'on les fait de plumes d'Autruche.*) KITA z pior piora ná kapelusz do koła uwłaszcza a pior strusich.

PANADE, subst. fem. (*Morceau de pain bouilli dans le pot.*) Frustum panis jure soporatum. GRZANKI w rosole táione.

SE PANADER. (Mot bas & populaire.) *Avoir une démarche superbe,* ou *marcher comme un Paon.* Se circumferre, *ou* cum fastu incedere. *Plaut.* CHODZIC hardo z partesow stąpać szastać się, słowo proste.

PANAIS, (*Racine potagere.*) Pastinaca, æ, fem. *Plin.* PASTERNAK iárzyna, warza.

PANCARTES, subst. fem. (*Vieux papiers écrits.*) Veteres tabulæ, *ou* chartæ, arum, fem. plur. PAPIERY karty stare.

PANARIS, subst. masc. (*Mal qui vient au bout d'un doigt de la main, qui est fort douloureux & fort dangereux.*) Panaricium, ii, neut. *Apul.* Zánokcica bol w palcu bardzo przenikaiący ktorey y paznokcie wysadza.

PANCE, subst. fem. (*Le bas ventre.*) Omasum, à, neut. Abdomen, inis, neut. *Hor.* WYMIĘ brzuch. * *Qui a une grosse pance, qui a un gros ventre.* Venter tentus pingui omaso. *Hor.* Ventriosus, i, masc. *Plaut.* * Brzuchaty Brzuchal, Brzucha wielkiego.

PANCEMENT, on prononce PANCEMANT, subst. masc. (*Cure, ou le soint de guérir un malade.*) Curatio, onis, fem. Curatura, æ, fem. LECZENIE Stáranie o chorych opatrywanie.

PANCER, V. act. (*Traitter un malade, en avoir bien soin.*) Curare. Alicui medicari, Mederi. LECZYC mieć staranie o chorym opatrywać.

PANCER *Une playe.* Curare vulnus. *Quint.* OPATRYWANIE opatrzenie rány.

PANCHANT, masc. PANCHANTE, fem. adject. (*Qui va en panchant, parlant d'un lieu.*) Devexus, a, um. Declivis & hoc declive. adject. *Cæs.* NACHYLONY pochyły pochyło śluzem idący spadzisty. * *Un bois panchant sur le chemin.* Devexus in viam lucus. *Cic.* *Las ná drogę wybiegaiący nád drogą wiszący. **La teste panchante sur l'épaule droite.* Devexum caput in dextrum humerum. *Plin.* *Głowa ná prawe rámię zwieszona.

LE PANCHANT *d'un lieu.* Loci devexitas. Declivitas. *Plin. Cæs.* Pochyłość pochodzistość spadzistość spadek mieysca iákiego.

PANCHANT se dit figurément, (*de la pente qu'on a vers sa fin,* comme *un Estat sur son panchant, qui est sur sa fin.*) Ruens *ou* inclinatum imperium. *Salust.* POCHYLONA nálona Rzeczpospolita do upadku. **Une fortune qui est sur son panchant.* Inclinata ac propè jacens fortuna. *Cic.* *Náchylona fortuna upadaiąca.

PANCHANT. (*Inclination, pente vers une chose.*) Inclinatio. Propensio, onis, f. *Cic.* SKŁONNOSC do czego **Qui a du panchant pour la nouveauté.* Pronus ad res novas. *Tacit.* *Skłonność maiący do odmian y nowych rzeczy. **Il a du panchant à croire le mensonge, la fausseté.* Acclinis falsis animus. *Hor.* *Skłonność maiący do wierzenia kłamstwu. **Comme on a du panchant à raconter ses peines, je luy fis en peu de mots le recit de mon avanture.* Ut propensio humana alienis auribus proprios dolores deponit, fortunam meam illi breviter exposui. *Petr.* *Jákośmy radzi y skłonność ma każdy u swoich przeciwnościach y dolegliwościach mowić, w krotkich słowach mu przypadek swoy opowiedziałem. **Avoir du panchant pour une personne.* Propendere in aliquem inclinatione voluntatis. *Cic.* *Mieć skłonność do osoby iákiey.

PANCHEMENT. subst. m. Inclinatio. Devexitas, atis, f. *Quint. Plin.* SPADEK pochylność spadzistość.

PANCHER, V. act. (*Baisser plus d'un costé que de l'autre*) Proclinari in alteram partem. *Colum.* Vergere in alteram partem. NACHYLAC się być ná iednę stronę bardziey nachylonym lubo skłonionanią ná drugą nákłaniać ná ktorą stronę.

PANCHER, (*Aller en panchant, comme fait une colline ou le toit d'une maison.*) Collem declivem, *ou* devexum esse, *ou* proclivem. POCHODZISTO spadzisto iść iáko pagorki.

PANCHER se dit figurément *Pour avoir du panchant, de l'inclination pour les personnes & pour les choses.* Propendere in ali-

in aliquem. Inclinatione voluntatis ferri in aliquem. *Cicer.* NAKŁANIAC do czego álbo do kogo.

Il pancha du coſté du Senat. Acclinavit ſe ad cauſam Senatûs. *Liv.* Nákłonił ſię ná ſtronę Senatu. **Pendant qu'un eſprit eſt irréſolu, la moindre choſe le fait pancher d'un coſté ou d'autre.* Dum in dubio eſt animus, paulo momento huc & illuc impellitur. *Ter.* *Poki umyſł náſz ieſt ieſzcze nieuſtatkowany ſada rzecz go lub ná tę lub ná inſzą ſtronę nákłoni.

C'eſt l'or qui fait pancher la balance dans les Elections. Ad ſtrep itum lucri ſuffragia vertunt homines. *Petr.* Złoto ſzalę ſprawiedliwoęc nákłania.

PANDECTES, ſubſt. fœm. pl. Pandectæ, arum, f. pl *Vlp.* (*C'eſt le Digeſte,* ou une Compilation faite du temps de l'Empereur Juſtinien, des opions & des réponſes des juriſcon ſultes ſur toutes les queſtions de Droit, auſquelles il a donné force & autorité de Loy par l'Epiſtre qui eſt au devant du Digeſte.) KSIĘGI Prawne abiaraine iedna z czterech kśięg prawa Swieckiego zá Juſtyniana Ceſarza maiące w ſobie zebranie wszyſtkich zdania y rad Prawnych ludzi ná wſzelkie kweſtye prawne, ktorey to kśiędze Juſtynian dał mocy y powagę prawa poſpolitego w przemowie ná początku tey kśięgi położoney.

PANDORE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument de muſique aſſez ſemblable au Luth.*) Pandura, æ, fœm. BANDURA Inſtrument Bandurka Lutenka.

PANEGIRIQUE, ſubſt. maſc. (*Diſcours à la loüange de quelqu'un.*) Panegyricus, ei, m. *Cic.* Panegyrica oratio. panegyricæ orationis. fœm. *Cic.* MOWA ná pochwałę czyią iáko mowa pog zebowa *Faire un Panegyrique.* Orationem de aliquo panegyricam habere. *Cic.* * Mieć mowę nápochwałę.

PANETIERE, ſubſt. fœm. (*Ce qui ſert aux Bergers à mettre leur pain, lors qu'ils ſont dans la campagne a faire paiſtre leurs moutons,*) Panariolum, li, n. Para, æ, fœm. *Mart.* TORBA paſtuſza tayſtra ná chleb &c. gdy w polu ſą przy owcach.

PANIER, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau d'oſier, de differents figures, & à divers uſages.*) Qualus. *Virg.* Caniſtrum. *Cicer.* Corbis. Sporta. *Cic.* Cophinus, i, m. *Colum.* KOSZ wſzelaki pręcisny lub ſłomiany.

PETIT PANIER. Fiſcella. Situla. *Plaut.* Quaſillum. *Cic.* KOSZYK.

ON DIT proverbialement parlant d'un prodigue, *Que c'eſt un panier percé, que plus on luy donne, moins il en a.* In pertuſum dolium ingeras, *Petrone.* KOSZ dziurawy álbo dziurawy wor marnotrawce.

PANIS, ſubſt. maſc. (*Sorte de blé.*) Panicum, i, neut. *Caſ* BER aboża rodzay.

PANNE, (*Drap de ſoye, velu d'un coſté.*) Pannus bombycinus altera parte villoſus, i, m. NIESTRZYZONY akſamit.

PANNE, (*La femelle d'un Pan.*) *Voyez* PANESSE. PAWICA ſamica Pawia.

PANNEAU ſe dit proverbialement & figurement, (*Il créve dans ſes panneaux. Il créve de depit.*) Diſrumpitur. Ringitur. *Hor.* PĘKA ſię od złoſci.

ON DIT auſſi *Donner dans le panneau. Tomber dans le panneau.* Induere ſe in laqueos. *Cicer.* WPASC w łapkę w ſidło.

Je les ay fait donner dans les meſmes panneaux, qu'ils me tendoient. Quibus viâ captabant me, eadem ipſos cepi. *Terent.* Wpędziłem ich w teź ſame ſidła ktore ná mnie záſtawiali.

PANSU, maſc. PANSUë, fœm. adject. (*Qui a une groſſe pance.*) Ventrioſus, a, um. *Plaut.* BRZUCHATY brzuchał kałdoniaſty.

PANTALON, ſubſt. maſc. (*Sorte d'habit qui couvre tout le corps.*) Veſtis interior & aſtrictior. DZIANKA tkanka ciáſnocha odziemnica ſzara.

PANTALON, (*Bouffon qui paroiſt avec cette ſorte d'habit.*) Ludio. Hiſtrio. *Liv.* PANTALON kuglarz komedyant śmieſzek.

PANTALONADE, (*Action d'un Pantalon.*) Hiſtrionalis KUGLARSTTWO ſztuka na komedyi.

PANTELER, vieux verbe, (*Reſpirer avec peine.*) Anhelare. *Plin.* Z CIĘSZKOSCIĄ oddychać Dyſzeć.

(Mot bas & diſcours familier) Słowo podłe francuſkie.

PANTHE'RE, ſubſt. fem. *Beſte cruelle, qu'on croit eſtre la femelle d'un Leopard.*) Panthera, æ, fem. *Cic.* Ryś drapieżna beſtya rozumieią że to iew ſamica Lamparta.

DE PANTHERE, Pantherinus, a, um. *Plin.* RYSI, ryśia.

PANTOMIME, ſubſt. m. (*Qui repréſente par geſte, toutes ſortes d'actions.*) Pantomimus, i, m. *Plin. Jun.* KUGLARZ ná migi ſztuki ſtroiący.

PANTOUFLE, ſubſt. f. (*Chauſſure de chambre, qu'on met dans la chambre pour ſa commodité.*) Crepida cubicularis. Solea PANTOFLA trzewik bez zapięcia y záwiązania dla wygody y prędkości w domu przybie.

PAON, *au prononce* PAN, (*Oiſeau d'un trés-beau plumage.*) Pavo. *Phed.* PAW ptak bardzo pięknego pierza.

DE PAON on prononce (*de pan.*) Pavoninus, a, um. *Col.* PAWI, Pawia.

PAPE, ſubſt. maſc. (*Eveſque de Rome, le Chef de l'Egliſe & le premier des Eveſques.*) Papa Maximus *ou* Summus Pontifex. Pater Patrum PAPIEZ Ocie Swięty Biſkup Miaſta Rzymu głowa Kośćioła widoma nád wſzyſtkiemi Biſkupami pierſzy.

PAPAL, maſc. PAPALE, fœm. (*Qui concerne ou qui regarde le Pape.*) Pontificus. Pontificalis *Cicer.* PAPIESKI, Papieſka.

PAPAUTE', ſubſt. fœm Pontificatus Romanus. PAPIESTWO Piapieſka godność.

PAPELARD, m PAPELARDE. f. (Mot bas & populaire) (*Flatteur, qui amadouë.*) Palpator. *Plaut Sen.* PODCHLEBCA ſłowo Francuſkie podłe.

PAPETERIE, ſubſt. f. (*Moulin ou lieu où l'on fait le papier.*) Chartaria officina *Plin.* PAPIERNIA młyn ſzopa papierniana gdzie papier robią.

PAPETERIE. (*Le negoce de papier.*) Chartarium negotium PAPIERNICTWO rzemioſło Papiernicze

PAPETIER, ſubſt m. (*Celuy qui fait le papier.*) Chartarius, m. PAPIERNIK co papier robi.

PAPETIER, (*Celuy qui vend le papier.*) Chartarum. PAPIERNIK ten co handluie kupcay papierem

PAPIER, ſubſt m. Papyrus, i, f. *Cic. Liv.* PAPIER.

PAPIER FIN, (*Papier à la Royale.*) Charta augusta *Plin. Catul.* REGAŁOWY papier wielki. **Papier à Lettres* Charta epiſtolaris. *Papier poratowy. **Papier reglé, & poli.* Membrana directa plumbo & pumice adæquata. *Catul.* *Papier gładzony. **Papier blanc.* Pura charta. *Papier biały. **Papier qui boit* Bibula charta *Plin Jun.* * Papier przebiiaiacy wodny papier bibuła * *Papier à envelopper.* Charta emporetica, æ f. *Plin.* *Papier gruby do obwiania.

DE PAPIER. Chartaceus, a, um. *Vlp.* PAPIEROWY z papieru *Une feuille de papier.* Charta plagula. *Plin.* *Arkuſz lub karta papieru. **Une main de papier.* Chartæ ſcapus. *Libra papieru. **Rame de papier.* Viginti chartæ ſcapi. Ryzma papieru.

PAPIER, (*Journal d'un marchand.*) Adverſaria. Diurni commentarii. *Suet.* REIESR Kupiecki.

PAPIERS, *titres.* Inſtrumenta Auctoritates publicæ, arum publicarum. *Cic.* PAPIERY dokumenta.

PAPIER *terrier,* (*Regiſtre qui contient le dénombrement des terres & des redevances d'une Seigneurie.*) Prædiorum & cenſuum commentarius, ii, m. ZREIESTROWANIE Dobr y dochodow wſzyſtkich Pana iakiego w iednę kśięgę zebrane.

PAPILLON, ſubſt. m. (*Inſecte volant.*) Papilio, onis, m. *Colum.* MOTYL látaiący.

PAQUET, ſubſt. maſc. (*Faiſceau.*) Faſcis, is. Faſciculus, i, maſc. PĘK pęczek pakiet. **Un paquet de Lettres.* Faſciculus litterarum *Cic.* *Pęk pakiet liſtow. **Ouvrir un paquet de Lettres.* Epiſtolarum faſciculum ſolvere. *Cic.* *Otworzyć pakiet liſtow.

PAQUET *de hardes.* Sarcinæ, arum. Sarcinulæ, arum, pl. *Cic.* PĘK rzeczy záwinienie. **Faire ſon paquet.* Expedire ſarcinulas. *Petr.* Colligere. *Var.* Componere. *Petr.* *Układać ſię zbierać y składać rzeczy ſwoie.

ON DIT figurement & populairement, (*il donne le paquet à chacun. Il répond d'une maniere ſatirique.*) Quoſque aculeis perſtringit. KAZDEMU da do wrenu nie horguie nikomu.

PAR *prépoſition dont on ſe ſert diverſement en pluſieurs occaſions. Elle a la ſignification de la Prépoſition latine* Per, *comme c'eſt par mon moyen, par mon entremiſe que vous eſtes reſtabli en graces.* Interventu meo in gratiâ rediiſti PRZEZ rozmaicie ſię bierze znáczy náprzod (*przez* lub *za*) naprzykład przezemnia álbo zá moią ſprawą przywroconyś do łáſki.

* Znáczy

'Znáczy też *(od)* iáku dano znać od Krola *(lub)* Imieniem Krolewskim ogłoszono.

PAR, *comment, la maniere, le costé.* JAKIM sposobem po iákiemu skąd. *'Le septieme jour par un grand vent ils lancerent des boulets enflammez.* Septimo die maximo coorto vento ferventes glandes miserunt. *Caes.* 'Siodmego dnia z wielkim wiatrem rzucili granaty zápalone.' *Par une grande chaleur, par un grand chaud.* Maximis caloribus. 'Przez wielkie gorąca upały. '*Par un grand froid.* Maximo frigore. *Cic.* 'Przez wielkie zimna álbo od zimna wielkiego od gorąca upału. '*Par ouy dire*, Auditione, de auditu. *Plaut. ou* Ex auditu. 'Z słyszenia

PAR *jeu, par rire*, joco, per jocum, per ludum. *Ter. Cicer.* PRZEZ żart żartem zá żart dla śmiechu śmiechem.

PAR *devant.* A fronte. *Par derriere.* A tergo. *Par le costé* A latere. *Par tout.* Passim. Vulgò. Ubique. Z PRZODU, z zádu z tyłu, z boku, ze wsząd, wszędy. '*Agir par Procureur ou par soy-même.* Per Procuratorem, aut per se agere. *Cic* 'Czynić przez Plenipotenta, przez pełnomocnego swego álbo przez siebie samego.

Par-cy, par-là, ça & là. Passim. adv. *Cic.* Tędy owędy tám y sam lada kędy.

LE PAR *dessus.* Auctarium, ii, n. *Plaut. Voyez* DESSUS. PRZYDATEK przysypka przykładka.

PARABOLE, subst. fœm. *(Instruction allegorique fondée sur quelque chose de vray.* Parabola. *Quint.* PRZYPOWIESC náuka pod podobieństwem záśadzona ná prawdzie jákiey.

PARACHEVER, V. act. *(Achever entierement.)* Perficere. Absolvere. *Cic.* SKONCZYC ze wszystkim odbyć zákończyć.

PARADE, subst. fœm. *Estalage, montre de ses ornemens, de sa magnificence.* Apparatus, ûs. masc. pompa, æ, fœm. *Cic.* PARADA okazka okazałość okazowanie się.

Lit de parade. Lectus ad speciem & pompam ornatus. Łoszka paradowe ná okazkę tylko wystawione.

PARADE, *(Ostentation.)* Ostentatio, onis, f. *Cic.* CHLUBA prożna chwała.

PARADIS *terrestre.* subst. m. *(Jardin de délices où Dieu mit Adam & Eve aprés les avoir creés.)* Paradisus, i, m. Hortus cultu amœnissimus, i, m. RAY ziemski kędy był Bog osadził Adama y Ewę pierwszych rodzicow.

PARADIS *(Aujourd'huy le Ciel, le séjour des Bienheureux)* Beatorum sedes. RAY Niebo oyczyzna błogosławionych.

PARADOXE, subst. masc. *Proposition qui paroist contraire à la raison.* Paradoxum, i, n. *Sen.* NIEPODOBNA do wierzenia powieść.

PAR ADVENTURE, (vieux mot.) *(Par hazard.)* Fortè, fortunâ, *ou* fortè fortunâ. *Cic.* SZCZĘSCIEM słowo Fanculskie staroświeckie.

PARAFE, subst. m. *(Marque & caractere particulier de chacun.)* Propria cujusque ac pecularis nota. ZNAMIĘ każdego y własność znak.

PARAFER, *(Mettre son parafe.)* Nomen cum notâ sibi peculiari apponere alicui scripto. POŁOZYC swoy znak.

PARAGRAPHE, subst. masc. *(Section ou devision Ou le figure ainsi.* §. PARAGRAF rozdział w pisaniu pisze się ták §.

PARALLELE, adject. m. & f. *(Qui se dit des lignes également distantes l'une de l'autre.)* Parallelus, a, um. *Plin.* ROWNO od siebie odległe. '*Des lignes paralleles.* lineæ parallelæ 'Linie rowno od siebie odległe iedna pod drugą.

PARALLELE, subst m. *(Comparaison.)* Comparatio. Collatio, onis, *f. Cic.* POROWNANIE przystosowanie.

PARALOGISME, subst. m. *Faux raisonnement ou raisonnement qui ne prouve rien.)* Paralogismus. DOWOD niedowodny omylny omylenie się w swoim zdaniu.

PARALYSIE, subst. masc. *(Maladie causée, par la résolution des nerfs, qui rend le corps sans mouvement.)* Paralysis, is, fœm. *Petr.* Nervorum resolutio, onis, fœm. *Cels.* PARALIZ choroba ruszenie powietrzem całego ciała álbo części iákiey. '*Estre attaqué de paralysie.* Tentari paralysi. 'Być ruszony paralizem.

PARALYTIQUE, adj. m. & fœm. Paralyticus, adj. *Plin.* PARALITYK paralizem ruszony

PARANGON, subst. m. (vieux mot qui signifie.) *Original.* Exemplar, aris, n. *(Il ne se dit qu'en raillant,) c'est un parangon de sagesse.* Sapientiæ exemplar, *ou* ipsa sapientia. BLAZER oryginał Rytrat niemowi się chyba ná żart: Jest to Blazer wszelkiey Mądrości y rytrat.

PARANYMPHE, subst. m. *(C'estoit autrefois celuy, qui conduisoit par honneur l'épousée le jour de ses nôces.)* Paranymphus, phi, m. Pronubus, bi, m. SWAT weselny. '*Les Anciens le nommoient.* Auspex, icis. 'Druch.

PARAPET, subst. m. *(Elévation de terre, terrasse.)* Lorica, æ, f. *Vitr.* OSTROZENIE szańc: obwach.

PARAPHERNAUX, *ou bien* PARAPHERENAUX, *(Biens qui arrivent à une femme mariée.)* Parapherna, orum. n. pl. *ou sous-entend* bona. *Mot des Jurisconsultes.* Quæ accidunt nuptæ præter dotem. DOBRA ruchomości lub insza substancya spadkowa ná białogłowę mężatkę.

PARAPHRASE, subst. f. *(Explication d'un Auteur qui le rend plus clair & plus intelligible.)* Paraphrasis, is, f. *Quint.* WYKŁAD obszernieyszy obiaśniaiący.

PARAPHRASER, *un Auteur.* Scriptorem aliquem paraphrasi explicare. Explanare. *Cic.* OBIASNIAC Authora obszernym wykładem gluzować.

PARAPHRASTE, subst. m. Scriptoris explanator. Explicator, masc. *Cic.* TEN co obiaśniaiąc wykłada Pisma y Autorow.

PARASITE, subst. m, *(Escornifleur, qui flatte bassement les gens pour avoir un disner.)* Parasitus, ti, m. alienæ mensæ assecla, æ. Vivens alienâ quadrâ. *Cic. Plaut.* PASORZYT podchlebnik stołowy co cudzych obiadow patrzy.

PARASOL, subst. m. *(Toile ou tafetas ciré avec quoy on se defend du Soleil.)* Umbella, æ, fœm. CIENNIK zásłonka od Słońca *(Parasol.)*

PARAVANT, subst. m. *(Grand volet à plusieurs feuilles pour se defendre du vent.)* Objectaculum quo ventus arcetur, *genit.* culi, n. *Var.* ZASŁONA od wiatru.

PARC, subst. m. *(Lieu fermé où l'on nourrit des bestes sauves.)* Vivarium, ii, n. *Plin.* ZWIERZYNIEC zamknięcie Ogrod dla zwierza dzikiego.

PARC *de clayes (où l'on enferme la nuit le bétail dans la campagne.)* Ovium septum, i, n. *ou* Septum vimineum, neut. BURTA w polu na owce płoty ná bydło.

PARCELLE, subst. f. *(Petite partie d'un tout.)* Particula, æ, f *Cic.* CZĄSTKA cząsteczka mała czego.

Par parcelles. Particulatim. adv. *Plin.* Cząstkami kawałkami.

PARCEQUE, *conjonction causative (à cause.)* Quia. Quòd Quoniam. *Cic.* BO iż ponieważ.

PARCHEMIN, subst. masc. *(Peau preparée pour écrire.)* Pergaminum. Membrana. *Cic.* PARGAMIN skora wyprawna do pisania.

PARCOURIR *un pays*, Regionem aliquam percurrere. *Cic.* PRZEIECHAC objechać kray iáki, zwiedzić go cały.

PARCOURIR. *(Chercher en divers endroits.)* Percurrere. Perlustrare oculis. *Cicer.* PRZEBIEZEC oczami po rożnych mieyscach szukaiąc.

PARCOURIR signifie aussi, *(Feüilleter un Livre, le lire par cy par là, & comme au courant.)* Percurrere. Pervolvere. Perlustrare oculis librum aliquem. PRZEBIEZEC kśiąszkę iáką przewartować przeyrzeć ią.

PAR-DESSUS, *(Préposition.)* Desuper. *Caes.* NA tym nád tym.

LE PAR DESSUS. Auctarium, ii, neut. *Plaut.* NADDATEK przydatek przykładka.

PAR-DESSOUS, Subter. *(Les champs qui sont audessous des remparts.)* Campi qui subter mœnia sunt. *Stat.* DOŁY podwale.

PARDON, subst. masc. Venia. *Cic. Ter.* PRZEPUSZCZENIE, dárowanie winy, odpuszczenie.

PARDON, (Est quelquefois dans le discours un simple terme de Civilité.) *Je vous demande pardon si je vous dis, que.* Bonâ tuâ veniâ dicam. *Cic. ou* dixero. WYBACZENIE, proszę o wybaczenie, przepraszam, zá przeproszeniem rzekę.

PARDONNABLE, adject. masc. & fem. Remissibilis. Ignoscibilis. *Cic.* GODZIEN odpuszczenia.

PARDONNER, *(Remetre quelque faute, quelque offense à quelqu'un.* Alicui culpam condonare. Alicui ignoscere. Remittere. *Cic. Petr.* PRZEPUSCIC odpuścić komu darować winę urazę &c.

Pardonnez luy pour l'amour de moy. Sine te exorē illi hanc veniam. *Ter.* Parce illi precor. Przepuść mu, daruy mu dlá mnie. '*Il ne se pardonne rien.* Nihil sibi ignoscit. Nullatenus sibi Indulget. 'Nie sobie nie dáruie nie przepuści, nie przebaczy.

PARDONNER veut dire auſſi *Excuſer*. *Pardonnez-moy ſi je vous dis librement*. Nolo iraſcaris, ſi liberè dixero. *Phad.* WYBACZYC. Proſzę mi wybaczyc nie mieć zá złe że beſpiecznie powiem.

PAREIL. maſc. PAREILLE. fem. Adject. æqualis & hoc æquale. *Cic.* ROWNY ROWNA.

Preſque pareil. Suppar, aris, omn. gen. *ou* penè par. *Cic.* Práwie rowoy. °*Qui n'eſt point pareil*. Diſpar, diſparis, omn. gen. *Cic.* °Nierowoy dáleko.

Rendre la pareille. Par pari referre, *ou* parem referre. Rependere vices. *Cic.* Oddać wet, zá wet, to, zá to zarowno.

PAREILLEMENT, adv (*Semblablement*.) Item. Itêque. Similiter. PODOBNIE zárowno iednakowo.

PAREILIE, ſubſt. fem. (*Image du Soleil, qui ſe forme dans une nuée épaiſſe*.) Parelion SŁONCE podwoyne potroyne iáko ſię ná powietrzu wydaie czaſami pod gęſtą chmurę.

PAREMENT, *ou prononce* PARMANT, ſubſt. maſc. (*Ornement qui ſert à parer*.) Ornamentum, i, neut. Ornatus, ûs, maſc. *Cicer.* STROY ubior przybranie bramowanie obſzycie bogate lámowanie potrzeby doſtatkie.

PARENT, *on prononce* PARANT, maſc. PARANTE, fem. (Terme collectif.) (*Qui ſe dit de tous ceux qui ſont d'une meſme famille*.) Parens. Cognatus. Propinquus. Conſanguineus. KREWNY KREWNA iednego rodu familii ſpowinowacenia oſoby; Bliſcy ſobie, należący do ſiebie. Rodacy.

LES PARENTS, (*Pour le Pere & le Mere*.) Parentes, um, com. gen. *Cic.* *Il eſt né de parens illuſtres*. Ortus eſt claris parentibus. *Cic.* OCIEC·mátka Rodzice. Urodził ſię z Rodzicow zácnych.

PARENTE', *on prononce* PARANTE', ſubſt. fem. (*Proximité du ſang*.) Propinqoitas. Conſanguinitas. *Cicer.* *Virg.* KREWNOSC ſpowinowacenie Rodzeńſtwo plemieńſtwo.

LE DEGRE' *de parenté*. Cognationis gradus, ûs, maſc. STOPIEN krewnoſci.

LA PARENTE', (*Les parens en général*.) Propinqui. Cognati, orum, maſc. plur. *Cic.* KREWNOSC, Należący do ſiebie. Krewni Domowi, Swoi.

PARENTHESE, *on prononce* PARANTHESE. ſubſt. fem. (*Paroles inſerées dans un diſcours entre deux virgules, qui ne ſont point de la ſuite du diſcours*.) Parentheſis. Interiectio. Interpoſitio. Interclusio, onis, fem. *Quint.* WKŁADANIE w mowie lub w piſaniu czego przerywaiąc ſens, y znacząc dwiema linikami z początku y ná końcu.

PARER, V. act. (*Orner, ajuſter*.) Ornare. Exornare. Decorare. STROIC ubierać °*Parer une vielle marchandiſe*. Renovare & interpolare veterem mercem. *Cicer.* ° Przybrać przypſtrzyć ſtary towar przyſtroić.

SE PARER *pour plaire à quelqu'un*. Se alicui exornare. *Plaut.* STROIC ſię dla upodobania czyiego.

PARER, (*Appreſter des cuirs comme font les corroyeurs*.) Pelles *ou* coria perficere. Concinnare. *Plin.* WYPRAWOWAC ſkory iuchrować.

PARER *un coup*. (*S'en defendre, l'éviter*.) Ictum declinare. Vitare. Evitare. *Cic.* BRONIC ſię záſtawić ſię od cioſu od cięcia od ſztychu obieżyć złe iákie, uſtrzedz ſię uchronić.

PARESSE, ſubſt. f. (*Nonchalance*.) Pigritia. Inertia. Segnitia. Negligentia, æ. f. Segnities, ei, f. *Cice.* LENISTWO. °*Pareſſe & endormie*. Veternus, veterni, m. *Hor.* *ou* Veternum, i, n. °Gnuſnoſć oſpałość, °*Sécher de pareſſe*. Marceſcere deſidià. *Liv.* °Gnić od oſpalſtwa gnuſnoſci leniſtwa. ° *Croupir dans une pareſſe craſſe*. Torpere. Conſeneſcere veterno. *Virg.* *Colum.* ° Zbutwieć zgnić záśmierdzić ſię w gnuſnoſci.

PARESSEUX, maſc. PARESSEUSE. fem. adject. Piger, pigra, pigrum. Deſes, deſidis. Iners, inertis, omn. gen. LENIWY LENIWA gnaſny gnuſna oſpały oſpała.

PARPAIRE, (*Achever, rendre parfait*.) Perficere aliquid. SKONCZYC wydoſkonalić wypełnić zupełnie wykonać.

PARPAIT, maſc. PARFAITE, fem. (*Fait, achevé*.) Effectus. Perfectus, a, um. SKONCZONY doſkonały zupełny ze wſzyſtkim.

PARFAIT, (*Accompli, auquel il ne manque rien des avantages de l'eſprit*.) Homo factus ad unguem. *Hor.* DOSKONAŁY doſkonała ze wſzyſtkiem.

PARFAITEMENT, adv. (*D'une maniére parfaite*.) Perfectè, ad unguem. *Cicer.* DOSKONALE zupełnie ze wſzyſtkim.

PARFUM, ſubſt. maſc. (*Toute ſorte de ſenteur*.) Odor, oris, maſc. Odores, um. maſc. plur. *Cicer.* Odoramentum, ti, neut. ZAPACHY wonnoſci kádzidła. °*Parfums liquides*. Unguenta, orum, neut. plur. *Cic.* °Oleyki pachnące wonne.

PARPUM, (*Fumée que l'on fait en bruſlant diverſes drogues odoriférantes pour chaſſer le mauvais air ou guérir quelques maladies*.) Suffitio. Suffitus. Suffimentum. KADZENIE. Czym.

PARPUME', maſc. PARFUME'E, fem. part. paſſ. & adject. (*Qui rend une bonne odeur*.) Suaves odores ſpirans, benè, *ou* jucundè olens. *Virg.* OLEYKAMI·WONNOSCIAMI pachnący.

PARFUME *de parfums liquides*. Unguentatus. *Catul.* Odoratus. *Hor.* Unguento delibutus. *Phad.* Unguentis unctus. Oblitus. *Cic.* OLEYKAMI wonnemi nácieraiący ſię lub nátarty nápuſzczony.

PARFUMER *quelque choſe*. Aliquid odoribus imbuere. NAKADZIC co nákurzyć wykorzyć.

PARPUMER *avec des parfums liquides*. Unguento perfricare *Cic.* NATRZEC oleykami pachnącemi nápuścić.

PARPUMEUR, (*Qui parfume un lieu de drogues aromatiques*.) Suffitor, oris, maſc. *Plin.* KADZACY kádzielnik tenco kádzidło noſi.

PARI, ſubſt. maſc. (*Gageure*.) Sponſio, onis, fem. *Cicer.* ZAKŁAD záłożenie ſię między ſobą oco.

PARIER, (*Faire un pari ou gageure*.) Cum aliquo ſponſionem facere. *Plin.* ZAŁOZYC ſię o co zákładać ſię.

PARIETAIRE, ſubſt. fem. (*Herbe médecinale*.) Helxine, es, fem. Urceolaris herba. *Plin.* POMURNE ziele, powoy.

PARIS, (*Ville la plus peuplée, la plus belle & la plus ſçavante de toute l'Europe, capitale du Royaume de France*.) Lutetia, Lutetia. Pariſii, orum, maſc. plur. PARYZ Miáſto głowne Francyi náyludnieyſze w Europie.

PARISIEN, maſc. PARISIENNE, (*Natif de Paris*.) Pariſinus, maſc. & Pariſina, fem. PARYZANIN PARYZANKA rodem z Páryża.

PARJURE, ſubſt. maſc. (*Crime de celuy qui viole le ferment qu'il a fait*.) Perjurium. *Cicer.* KRZYWOPRZYSIĘSTWO.

PARJURE, ſubſt. maſc. (*Celuy ou celle qui ne garde pas ſon ferment*.) Perjorus, a, um. *Cic.* KRZYWOPRZYSIĘSCA, krzywoprzyſiegła.

SE PARJURER, (*Faire un parjure, violer ſon ferment*.) Pejerare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Perjorare, (o, as, avi, atum.) *Hor*, *Plaut.* Obſtringere ſe perjurio. KRZYWOPRZYSIĄDZ.

PARLEMENT, ſubſt. maſc. (*Compagnie ſouveraine, pour rendre la juſtice au peuple*.) Supremus Senatus, ûs, maſc. *Cic.* TRYBUNAŁ ſąd głowoy (*Parlament*) zowią w francuſkim. °*En plein Parlement*. Frequens Senatus. *Cic.* °W zupełnym ſądzie głownym, przed ſądem wſzyſtkim, cáłym przed cáłą Izbą ſądową záſiadaiącą.

PARLEMENTER, V. neut. (*Capituler, traiter avec les Aſſiégeans pour rendre une Place*) Cum obſeſſoribus de dedendà arce agere, *ou* in colloquium venire. *Cic.* ZMOWĘ czynić o poddanie miáſta lub fortecy.

PARLER, (*Avoir la faculté de parler*.) Fari. Effari *Cic.* MOWIC. °*Les enfans qui parlent de bonne heure, ne marchent pas ſi tôt*. Qui celeriùs fari cœpere, tardiùs ingredi incipiunt. *Plin.* °Dzieci ktore prędko mowię záczynaią nierychley chodzą.

PARLER *en public*, (*Haranguer, faire un diſcours*.) Dicere ad populū, *ou* Orationē habere ad populū. *Cic.* MOWIC, głos mieć mowę w poſiedzeniu poważnym. ° *C'eſt l'envie qui vous fait parler* Id tactus invidià loqueris. ° Zázdroſć przez ciebie mowi. °*Je perle trop, c'eſt trop parler*. Nimis longum loquor. *Plaut.* °Nád to ſiła mowię.

PARLER *à quelqu'un*, (*Luy addreſſer la parole*.) Aliquē affari. Affor. *Cic.* MOWIC do kogo.

Vous m'avez parlé le premier. Ego à te appellatus ſū, non tu à me. *Plaut.* Pierwſzyś do mnie mowić począł pierwſzyś mię zágadnął záczepił.

PARLER *avec quelqu'un*, (*S'entretenir avec luy*.) Alicui, cum aliquo, *ou* Aliquem colloqui. *Cic.* *Plaut.* MOWIC rozmawiać z kim. °*Parler teſte à teſte*. Capita conferre. *Cic.* °Mowić ſam á ſam.

PARLER *contre quelqu'un*. Male loqui de aliquo. In aliquem dicere. *Cicer.* GADAC mowić przeciwko komu, ná kogo.

PARLER *pour quelqu'un, ou en ſa faveur.* Pro aliquo dicere. Vocem pro aliquo mittere. *Cic.* MOWIC zá kim zá Jego ſtroną.

PARLER *d'une choſe, (s'en entretenir.)* De re aliquâ ſermonem habere. Agere de re aliquâ, *ou* mentionem facere. *Cic.* MOWIC o czym, rozmowę mieć.

PARLER *d'une choſe, (La divulguer, la publier.)* Diſſerre aliquid ſermonibus. *Liv.* Divulgare ſermonibus. *Cicer.* MOWIC o czym powiedać rozgłaſzać.

Faire parler de ſoy (en bonne part,) En faire dire du bien. Admirabilem ſe omnibus facere. Jmię ſławę ſobie u czynić.

Faire parler de ſoy bien ou mal. Abire in ore hominum. *Liv.* Dáć mowić o ſobie w dobry álbo też w zły ſpoſob. **Je n'aurois point tant fait parler de moy.* Minus ſermonis ſubiiſſem. *Cic.* *Nie dáłbym o ſobie tyle do mowienia.

Faire parler de ſoy en mauvaiſe part. Nequitiâ ſuâ ſe inſignē facere, malè audire apud omnes. Dáć o ſobie ludziom co gadanie w zły ſpoſob. **Cela ſera parler le monde à voſtre deſavantage, à voſtre préjudice.* Id te in crimen populo ponet atque infamiam. *Plaut.* * Poydzieſz ná gadki ná ięzyki ludzkie za to.

PARLER ſe dit proverbialement en ces phraſes, *(La bouche parle de l'abondance du cœur.)* Ex abundantiâ cordis os loquitur. CO w ſercu to y w uściech, co kto má ná myśli o tym rád mowi.

Qui parle du loup en voit la queuë. Eccum tibi lupum in ſermone *Plaut.* Lupus in fabula. *Ter.* o Wilku mowa á wilk w ſieci álbo w dole. **Je luy parleray de la belle maniére,* ou *comme il faut.* Hominem accipiam, quibus dictis meret. *Plau.* *Powiem iá mu náleżycie. * *Je ſuis enyvré de ſon parler.* Sermonibus illius madeo. *Hor.* *Już mi ſię uprzykrzyło iego gadanie.

LE PARLER, ſubſt. maſc. *(La parole, le diſcours.)* Sermo, maſc. oratio, onis, fem *Cic.* MOWA wymowa. **Il a le parler agréable* Jucundus eſt illius ſermo. *Wymowę ma przyiemną wdzięczny w mowie.

PARLEUR, ſubſt. maſc. Verboſus. Linguoſus, a, um. Locutor. Loquaculus. Loquax. *Plau.* MOWNY gadatliwy.

PARLEUSE, ſubſt. fem. *(Qui parle ou qui aime à parler)* Gerula, æ, fem. Loquax, verboſa. Loquacula mulier. GADATLIWA ſzczebiotka.

PARLOIR, ſubſt. fem. *(Lieu dans les Monaſteres, où les femmes parlent aux Religieux, qui doit eſtre à la veuë de chacun.)* Colloquii locus, i, maſc. Allocutorium, ii, neut. Locus ad colloquendum cum exteris. KRATY w klaſztorach u mniſzech dlá rozmowy.

PARMI, *Prépoſition, (Entre.)* Inter. MIĘDZY. **Parmi nous.* Inter nos. *Między námi.

PAROISSE, ſubſt. fem. *(Ou Egliſe Paroiſſiale, où s'aſſemblent tous les Dimanches les Paroiſſiens)* Parœciæ templum i, neut. PARAFIA Kościol Páráfialny Fára.

PAROISSE. *(Le quartier de ceux d'une meſme Paroiſſe)* Curia, æ Parœcia, æ, fem. *Feſt.* PARAFIA iedney Párafii ludzie,

PAROISSE, *Pour les Paroiſſiens.* Curiales, lium, maſc. *Cic.* PARAFIA parafianie.

PAROISSIAL, maſc. PAROISSIALE, *(De la Paroiſſe.)* Curialis & hoc Curiale, Adiect. Parochialis & hoc Parochiale. FARNY Fárſki Párafialny. * *La Meſſe Paroiſſiale que le Curé eſt obligé de dire pour les Paroiſſiens, qui ſont obligés d'y aſſiſter.* Curiale ſacrum, i, neut. *Cic.* * Mſza wielka Páráfialna.

PAROISSIEN, maſc. PAROISSIENNE. fem. Curialis, is, comm. gen. Parochianus. PARAFIANIN PARAFIANKA.

PAROISTRE, *(on prononce* PARESTRE,) V. neut. *(Eſtre veu, ſe faire voir.)* Comparere. Apparere. (eo, es, rui, paritum) *Cic.* POKAZAC ſię dáć ſię widzieć. * *On dit qu'il parut ſous la figure d'un enfant.* Specie puerilli dicitur viſus *Cic* *Powiedaią że ſię pokazał pod poſtacią dziecięcia. **Il ne paroiſt point.* Non comparet. Nuſquam apparet. *Ter.* *Nie widać go nie pokazuie ſię. * *Il n'a oſé paroiſtre devant ſon peré* Non auſus eſt conſpectum patris ſubire, *ou* in conſpectum patris venire. *Citer.* * Nie śmiał ſię pokazać przed Oycem.

PAROISTRE, *(Se faire diſtinguer des autres par ſon eſprit, ſes belles qualitez, éclater.)* Apparere. POKAZOWAC ſię między drugiemi znáć go między drugiemi przez cnoty rozum &c.

Faire paroiſtre quelqu'un, le faire connoiſtre, luy donner de la réputation. Aliquem in lucem evocare. *Cic.* Famam alicui facere. *Quint.* Nomen alicui dare, *Ovid.* Wſławić kogo pokazać go u ludzi Jmię mu uczynić.

PAROISTRE *dans une choſe, y exceller.* Eminere in re aliquâ. *Quint.* WSŁAWIC ſię w czym celować czym álbo w czym.

PAROISTRE, *Avoir ſeulement l'apparence.* Videri, (or, eris, viſus ſum,) paſſ. ZDAWAC ſię widzić ſię pokazować ſię. **Son corps paroiſſoit tout couvert de marques livides.* Illi maculabatur corpus maculis luridis. *Plaut.* * Ciało iego wſzyſtkie zdawało ſię być okryte ſinością. **Il paroiſt que ce valet appartient à un maiſtre qui eſt pauvre.* Apparet ſervum hunc eſſe domini pauperis. *Ter.* * Znáć że to chudego pachołka ſługa że niewielkiemu Pánu ſłuży.

PAROLE, ſubſt. *(La voix, la faculté de s'énoncer.)* Vox, ocis, fem. Lingua, æ, fem. *Cic.* MOWA głos ſłowo. **Perdre la parole.* Amittere vocem. Deperdere uſum linguæ. *Cic. Ovid* *Stracić mowę zániemleć oniemieć. * *La parole luy eſt revenuë.* Rediit illi vox. * Wrociła mu ſię mowa. * *La parole luy manqua tout d'un coup.* Vox eum ſubitò defecit. *Cic.* * Nágle mowę utracił. * *Je l'ay reconnu à ſa parole.* Hunc de voce agnovi. * Poznałem go po głoſie po mowie. * *Il mourut en prononçant cette parole.* In hac voce defecit. *Suet.* *Umarł te ſłowa wymawiaiąc álbo wymowiwſzy.

PAROLE, *(Mot articulé, qui ſert à expliquer ſes penſées.)* Verbum, bi, neut. Dictum, i, neut. Vox, vocis, fem. Sermo, onis, maſc. *Cic.* SŁOWO ktorym to co myślemy mowiąc wyrażamy.

Il eſt libéral de parolez, mais ſans aucun effet. Beneficus eſt oratione, ad rem autem auxilium eſt emortuum. *Plaut.* Eſt linguâ factioſus, iners operâ. *Plaut.* Szczodry w ſłowa ále bez wſzelkiego ſkutku.

Dire en peu de paroles. Paucis dicere. Powiedzieć w krotkich ſłowach.

Si je m'excuſe, paroles perduës. Porgem me, laterem lavem. *Ter.* (Proverbe latin. Car plus on lave une tuile qui n'eſt pas cuite, plus on la ſalit) Wymawiać ſię będę, ſłowa to prożne Przyſłowie łacinſkie w tym rozumieniu cuzezy że im kto bardziey myie Cegłę ſurową tym ią bardziey rozmazuie.

Dire des paroles en l'air. Profundere verba ventis. Dare verba ventis *ou* in ventos. *Ovid.* Słowa ná wiátr mowić. * *Amuſer quelqu'un de paroles.* Verbis aliquem detinere. Ductare. *Cic. Plaut.* *Słowami kogo uwodzić bawić łudzić.

Dire des paroles outrageuſes à quelqu'un. Ingerere probra alicui *Liv Cic.* Słowa urażliwe złe zelżywe mowić ná kogo álbo do kogo. * *Se prendre de paroles.* Verbis rixari. *Cicer.* *Słowami ſobie docinać przycinać. * *Je n'ay jamais pû tirer une parole de luy.* Nullam omnino vocem ab eo exprimere, *ou* elicere potui. *Cic.* * Nigdym ſię ſłowka żádnego ná nim dobadać niemogł.

PAROLE *ſe dit en un ſens plus eſtendu de tout un diſcours qu'on prononce* Verbum, i, n. Oratio, onis, f. Sermo, onis, m. *Cic.* MOWA. **Ce Preſident porta la parole pour ſa Compagnie.* Hic præſes verba fecit Collegii nomine. *Miał mowę Imięniem wſzyſtkich.

ON DIT *couper la parole à quelqu'un, (L'interrompre lors qu'il parle.)* Interfari aliquem. Incidere alicujus ſermonem. *Liv.* Abrumpere. *Cic.* PRZERYWAC komu mowę wpadać mu w mowę.

ON DIT *Un homme eſt puiſſant en paroles, quand il a l'art de perſuader.* Loquendo valet. *Ovid.* Potens eſt ſermone *ou* ſermonis. MOCNY w ſłowach w mowie co chce wyperſwaduie. **Il eſt libre en paroles, il parle trop hardiment & d'une maniére des-honneſte.* Verborum procax, *ou* in verbis obſcœnis procatior. * Wolny w mowie wymowi co chce nieprzyſtoyny. **Il eſt ſobre en paroles, il parle peu & modeſtement.* Non multi ſermonis homo. * Skromny w mowie niewiele y uważnie mowiący.

PAROLE, *(Promeſſes, donner ſa parole.)* Dare alicui fidem. *Cic.* *ou* Inter ponere. *Caſ. Engager ſa parole, s'engager de parole.* Fidem aſtringere, obſtringere. *Ter. Plin.* Dare, obligare fidem. *Ter.* SŁOWO obietnica dáć ſłowo. * *Dégager ſa parole, la retirer.* Fidem liberare. *Cic.* *Coſnąć ſłowo ſwoie názad. **Garder, tenir ſa parole.* Servare, præſtare fidē.

Plaut. Quint. Stare promissis. Servare promissa. *Cic.* *Dotrzymać słowa. *Ne point garder sa parole, la fausser.* Fidē datam fallere. Frangere. Violare. In fide non stare. Non stare promissis. *Cic.* *Niedotrzymać słowa. *Sommer quelqu'un de sa parole.* Promissa repetere. Flagitare Exigere ab aliquo *Cic.* *Upomnieć się komu słowa danego. *Il n'est point veritable & n'a point de paroles.* Vetus non est, ac fide nulla. *Plaut.* *Nie słowny nie rzetelny nie masz komu wierzać.

Un homme de parole. Qui servat fidem. Qui bonæ fidei est. *Suet.* Człowiek słowny rzetelny.

PAROLE, se dit proverbialement en ces phrase. *(A bon entendeur, il ne luy faut qu'une parole.)* Intelligenti pauca. *On sous-entend* dicere opertet. MĄDREY głowie dość po słowie. *La parole passe & l'écriture demeure.* Verba volant, scripta manent *Słowo wiatr, karta gmnr.

PAROTIDE, *(Tumeur enflammée qui vient derriere l'oreille.)* Parotis, idis, fem. *Plin.* WRZOD podusznу zapalony.

PARQUES, *(Trois divinitez selon la fable, qui filent la vie des hommes)* Parcæ, arum, fem plur. PARKI trzy bogienne boginie porządki życia ludzkiego ktore wątek życia ludzkiego przędą.

PARQUER, ou *(faire parquer les troupeaux dans la campagne, les enfermer avec des clayes d'osier)* Textis cratibus claudere. Tecere pecus. *Horat.* BURTOWAC trzodę w polu.

PARQUET, subst. masc. *(Assemblage de plusieurs piéces de bois qui font un quarré dont on pave les chambres.)* Quadrum sectilibus lignis compactum, i, neut. POSADZKA drewniania składana lub wysadzana.

PARQUET *des gens du Roy.* Cognitorum regiorum septum. GROD sądow ysędziow zadwornych.

LE PARQUET dit *pour les gens du Roy.* Cognitores regii, masc. plur. SĄD zadworny.

PARQUETAGE, subst m. *(Ouvrage de parquet)* Opus exlignis sectilibus compactum *ou* stratum. n. *Liv.* POSADZKA wysadzona.

PARQUETE, masc. PARQUETE'E, fem. *(Un plancher parqueté.)* Tabulatum ex lignis sectilibus compactum, coagmentatum. POKŁAD sutrowanie a tarcić.

PARRAIN, subst masc. *(Celuy qui tient un enfant sur les Fons Baptismaux)* Qui infantem in baptismate suscipit; au de sacro Foote baptismatis. Patrinos, i, masc. *Fortun.* OCIEC lub matkachrzestna.

PARRICIDE, subst masc. *(Le crime de celuy qui tuë son pere, & généralement ses proches.)* Parricidium. *Cic.* OYCOBOYSTWO zaboystwo morderstwo.

PARRICIDE, *(Celuy qui commet ce crime)* Parricida, æ, f. com. gen. *Cicer.* OYCOBOYCA zaboyca morderca wszelaki.

PART, subst. fem. *(Portion d'un tout separé en plusieurs morceaux* ou *parties.)* Pars, partis, portio, onis, fem. Particula, æ, fem. *Cc.* CZĘSC sztuka dział całey iakiey rzeczy na części podzieloney. *Faire part de ses biens à quelqu'un.* Alicui de bonis suis imperitiri *Cic.* *Udzielić komu dobr swoich. * *Vous avez mal fait les parts.* Iniuriâ res dispertivisti. *Plaut.* *Zleś podzielił nie dobry dział uczyniłeś.

ON DIT absolument, *(Je retiens part, je veux avoir ma part de ce que vous avez trouvé.)* Eia est commune. quodcunque loeti est. *Phæd.* *Payer sa part du soupé,* ou *son écot.* Symbolam dare, cenare. *Terent.* WYMAWIAM sobie część swoię; zapłacić część swoię od siebie od obiadu od stołu oddać co na od siebie przypada.

PART se dit figurément en géoéral *(Des choses bonnes ou mauvaises ausquelles on prend part)* *Avoir part aux soins de quelqu'un.* In partem curarum vocari. *Tacit.* UCZESTNICTWO tak co do złego iako y dobrego wchodzić w uczestnictwo prac kłopotow starania należyć do nich.

PART, se met poor le lieu *ou* poor une partie de lieu, comme *(Quelque part.)* Aliquò Alicubi. *Quelque part qu'il soit, en quelque lieu qu'il soit.* Ubi nbi *ou* ubi ubi erit gentiū. Ubicumque erit gentium. *Cic.* KĘDY kędyś na mieyscu ktorymś w ktorey stronie na ktorym kolwiek mieyscu się znaydzie kędykolwiek iest gdzieszkolwiek. *De quelque part.* Aliundè. *Cic.* *Skądś. * *Autre part, ailleurs.* Alibi. *Gdzieindziey. * *Nulle autre part.* Nusquam alibi. *Nigdzie, nikędyindziey. * *Nulle part.* Nusquam *ou* nusquam gentium. *Plaut.* *Nigdzie nikędy.

PART, *(De toutes part, de tous costez.)* Quo quo versùs, quo quo versum. *Cæs.* Undique. *Cic.* Qua qua versùs, qua qua versum. *Cæs.* WSZĘDZIE wszędy zewsząd zewszystkich stron.

DE PART & d'autre. Utrinque. otrobique. Hinc inde. Ultro citroque. Ex utraque parte. *Cic.* Z TĄD y z owąd tędy owędy tam y owdzie, z tey y z tey strony. z obu stron. *Ayant donné des ostages de part & d'autre.* Ultro citroque datis obsidibus. *Cæs.* *Zastawow dawszy z obo stron.

ON DIT en ce sens, *(Prendre une chose en bonne part, comme qui diroit, du beau costé.* Aliquid in bonam partem accipere. *Cic.* WZIĄC co za dobre przyiąć za wdzięczne mieć za złe.

ON DIT, *Sçavoir une chose de bonne part, de bon costé, d'un bon endroit.* Certis auctoribus *ou* pro certo aliquid comperire. *Cic.* WIEDZIEC co od pewnego z pewnego mieysca z pewney powieści.

LA PLUSPART, *(La plus grande part.)* Magna *ou* maxima pars. Pletique, pleræque, pleraque. *Cic.* PO WIELKIEY części po większey części.

LA PLUSPART *du temps, le plus souvent.* Plerumque, perlæpè. *Cic.* NAYCZĘSCIEY,

A PART, *(Séparement, en particulier.)* Seorsum, separatim. adv *Cic.* OSOBNO osobliwie na stronie *na* ostronie.

Raillerie à part. Amoto ludo. *Hor.* Remoto joco. *Cicer.* Bez żartu żart nastronę.

ON DIT *(Percer quelqu'un de part en part.)* Transverberare Transfodere. Transfigere aliquem. *Cic.* WSKROS kogo przebić.

PARTAGE, subst. masc. *(Division qu'on fait d'un tout en plusieurs parties.)* Partitio. Distributio. Divisio. Tributio, onis, fem. *Cic.* DZIAŁ rozdzielenie, podzielenie podział. *Egal partage du butin.* Æqualis prædæ partitio. *Cic.* * Rowny Dział *Faire le partage des biens.* Partiri bona. *Dzielić dobra dzielić się dobrami.

PARTAGE, se dit lorsque *les Juges se partagerent dans leurs sentiments.* In varias judices abierunt. Discessio facta est judicum in varias partes. *Cic.* ROZERWANE sędziow zdania rostrzygneli się sędziowie sentencyami.

PARTAGE se dit figurement comme *la gloire est le partage de la vertu.* Gloria, virtotis præmium. SŁAWA w zysku dostaie się cnocie *L'homme a eu l'esprit en partage.* Ingenium cessit in partem hominі. Partes hominibus sont datæ, ingenium. *Człowiekowi wdziale dostał się rozum.

Qui fait le partage. Partitor. Distributor. Divisor, oris, masc. *Cic.* Teo co dzieli dział czyniący dopodziału na znaczony.

PARTAGE', masc. PARTAGE'E, fem. Partitus, a, um. ROZDZIELONY rozdzielona podzielony.

PARTAGER, V. act. *(Diviser, couper en plusieurs parties, faire plusieurs parts.)* Partiri. Dispertire. Describere. Dividere. Distribuere. Secare. *Cic.* DZIELIC dział czynić na części rozdzielać, podać częściami.

PARTAGER, *(Diviser une chose d'une autre)* Dividere. Distrahere. DZIELIC odłączać rozdzielać iedno od drugiego.

PARTANCE, (Terme d'usage sur mer *pour Partement.*) Profectio, onis, fem. ODIAZD ruszenie. * *Le coup de partance.* Signum profectionis. * Znak ruszenia odwinienie od lądu.

PARTANT, adv. *(Par consequent, C'est pourquoy.* Quare. Quamobrem. ZACZYM zatym więc przetosz.

PARTEMENT, subst. masc. *(L'Action de partir, le départ.)* Profectio. Discessio. Discessus. *Cicer.* WYIAZD odiazd.

PARTERRE, subst. masc. *(Lieu bas & uni.)* Solom *ou* Planom solum, i, neut. *Plin.* PŁAZA rownina ziemia.

PARTERRE *dans un iardin qu'on remplit de fleurs.* Area In horto variis floribus distincta, æ, fem. KWATERA w ogrodzie kwiatami sadzona.

PARTI, masc. PARTIE, fem. participe du verbe *Partir.* TEN co odiechał odiechała.

PARTI, subst. masc. *(Faction.)* Partes, iam, fem. plor. Factio, onis, fem. Secta, æ, fem. *Cic.* STRONA rozruchnie bunt rozruch spisek praktyka *(Fakcya.)* * *Il y a deux partis dans la Ville.* In duas factiones est divisa civitas, *ou* discessit. *Tacit.* * Dwie są strony praktyki fakcye w mieście.

Embras-

Embraſſer, ou *prendre le parti de quelqu'un, ſe mettre, ſe ranger de ſon parti*. Stare ab aliquo. *Cic.* Partes alicujus ſuſcipere. *Cic.* Deſcendere in partes. *Tacit.* Ad rationes alicujus ſe adjungere. *Cic.* Trzymać ſtronę czyią poyść ná ſtronę czyią przeyść ná Jego ſtronę. **Quitter le parti de quelqu'un*. Ab aliquo deficere. Deſciſcere. ou Deſerere alicujus partes. *Cic.* *Porzucić ſtronę iáką odſtąpić od ſtrony czyiey. **Faire quitter le parti à un autre*. Aliquem ab altero abducere. Abſtrahere *Cic.* * Odprowadzić od czyiey ſtrony odwieść kogo od ſtrony iákiey. **Je ne puis demeurer ſans prendre parti*. Non mihi licet nullas partes amplecti ou nullius partis eſſe. *Cicer.* *Niemogę ſię nie ogłośić przy ktorey ſtronie. **Il n'eſt d'aucun parti*. Nullius partis eſt. Nullam in partem movetur. *Cic.* *Ná żadney ſtronie nie ieſt. * *Qui tient le parti de la nobleſſe*. Studioſus nobilitatis. *Cic.* *Ten co utrzymuie ſtronę ſzlachty.

Prenez mon parti & vous mettez en ma place. Suſcipe meas partes, & eum te eſſe finge, qui ego ſum. *Cic.* Weźmiy ná ſiebie ſtronę moię y poſtaw ſię ná mieyſcu moim.

ON DIT an figuré. (*Quitter le parti de la vertu*) Viam virtutis deſerere. *Hor.* A virtute deflectere. *Cic.* ODSTĄPIC od cnoty od poczciwośći.

PRENDRE *ſon parti, ſa reſolution*. Aliquid ſtatuere. Conſtituere REZOLWOWAC ſię ná co poſtanowić co uſiebie roz myślić ſię ná co. **J'ay pris mon parti, mon parti eſt pris, ou ma reſolution eſt priſe*. Certum eſt quid agam *Ter.* Conſtitutum habeo, quod facturus ſum. *Cal. ad Cic.* * Jużem ſię rezolwował jużem ſię rozmyślił wziąłem radę moię już wiem co mam uczynić.

ON DIT (*Faire un mauvais parti à quelqu'un*) Infortunium alicui ſtruere. ou duras partes dare *Cic.* SZTUKĘ komu wyrządzić złość iáką. **Il vous fera un fort mauvais parti*. Te magno malo mactabit, auferes infortunium, duras dabis illi. (*On ſous-entend* pœnas.) *Plaut. Ter.* *Ná robi ci wiele złego.

PARTI, (*Eſtat, condition.*) Pars, partis, fem. Conditio, onis, fem. Sors, ſortis, fem. *Cic.* STAN kondycya. * *Accepter le parti qu'on nous offre*. Oblatam conditionem accipere. *Cic.* *Przyiąć kondycye ofiarowane podane. **Se marier à un bon parti, epouſer une fille fort riche*. Ditiſſimam virginem ducere in matrimonium ou ſibi uxorem *Cic.* Grandi cum dote adjungere ſibi uxorem *Cic.* Aſſumere. *Plin. Jun.* *Dobrze ſię ożenić z Bogáczką z partyą dobrą.

Epouſer ou ſe marier à un riche parti, épouſer un homme fort riche. Nubere in divitias maximas. *Plaut.* Dobrze poyść zá mąż zá Bogácza. **Une fille qui ne peut trouver aucun parti*. Illocabilis virgo. *Plaut.* * Tá ktorey ſię nie trafia poſtanowienie.

Prendre parti dans les troupes. Nomen ſuum militiæ dare. *Cic.* Záciągnąć ſię zolnierſką ſłużbę przyiąć.

Embraſſer, prendre le parti de l'Egliſe, de l'épée, de la robe. Sacerdotium amplecti, arma ou jus civile profiteri. Udać ſię do ſtanu Duchownego, Woyſkowego, prawnego. **Mon valet a pris parti ailleurs*. Alteri hero ſervus meus ſe addixit. *Obrał ſobie ſłużbę u kogo inſzego moy ſługa.

PARTI, (*Une troupe de ſoldats ou de gens de guerre, qui vont à quelque expédition.*) Expedita militum manus. PODIAZD **Aller en parti*. Excurſiones facere in terram hoſtilē expeditā manu *Podiazdami chodzić.

PARTIS, *dans les Finances*. NAYMOWANIE dochodow publicznych zákupowanie Komor Ceł ſkarbowych Intrat. **Il s'eſt mis de bonne heure dans les partis*. Se maturiùs contulit in publicanorum ſocietates. *Cic.* *Wcześnie ſię do ſkarbu y ſkarbowych kontraktow udał. **Il eſt dans les partis*. Tributa redimit. Vectigalia cogenda conducit. * Trzyma ſkarbowym kontraktem.

PARTIAL, maſc. PARTIALE, fem. (*Celuy qui ſe déclare pour un parti.*) Partium ſtudioſus, cupidus, a, um. *Cic.* NA ſtronę iáką ciągnący do ſtrony iákiey ſrodze przywiązany przywiązana.

PARTIALITE', ſubſt. fem. Partium ſtudium. Cupiditas. *Cic.* PRZYWIĄZANIE do ſtron.

PARTICIPANT, maſc. PARTICIPANTE, fem. (*Qui a part à une choſe.*) Particeps, participis, omn. gen. *Cicer.* UCZESTNIK uczeſtniczka.

PARTICIPATION, ſubſt. fem. Participatio. Communicatio. Communio, onis, fem. Societas, atis, fem. *Cic.* UCZESTNICTWO wſpołeczność. **Il a fait cela ſans ma participation*. Me inconſulto id fecit, me inſcio. * Uczynił to bez moiey wiádomośći rády woli bez moiego uczeſtnictwa.

PARTICIPER, V. neut. (*Avoir part à une choſe, entrer en part d'une choſe.*) Participare aliquid. *Liv.* Alicujus rei eſſe participem. *Cic.* MIEC uczeſtnictwo wſpołeczność wchodzić w uczeſtnictwo czego.

PARTICULARISER, V. act. (*Entrer dans le détail & dans les circonſtances d'une affaire*) Rem ſigillatim ou ſingulatim, particulatim ediſſerere. *Cic.* Z OSOBNA w każdą rzecz weyrzeć y wchodzić wewſzyſtkie z oſobna okoliczności rzeczy. **Il n'a voulu particulariſer aucun des crimes, dont on l'accuſe*. Nullum ex criminibus, quibus reus agitur, deſignare voluit. *Cic.* *Żadnego z oſobna kryminału o ktory go obwiniono nie wyznał.

PARTICULARITE', ſubſt. fem. Alicujus rei ſingula, orum, neut. plur. *Il a écrit toutes les particularitez de cette guerre*. Omnes & ſingulos hujuſce belli eventus ſcripſit, narravit, perſecutus eſt. *Cic.* OSOBLIWOSC, wſzyſtkie oſobliwośći y z oſobna okoliczności tey woyny opiſał.

PARTICULIER, maſc. PARTICULIE'RE, fem. adject. (*Terme relatif oppoſé au général.*) Singularis, & hoc ſingulare, adj. Privatus, a, um. *Cic.* OSOBNY OSOBNA z oſobna będący ná oſobliwośći lub oſobliwie ſię máiący. * *Une vie particuliére, ou la vie d'un particulier*. Vita privata. *Cic.* *Zycie oſobne ná oſobności prywatnie w Domu nie ná publice prowadzone. * *Un particulier*. Homo privatus. *Cicero.* *Człowiek prywatny nieznaczny proſty człowiek.

ON DIT auſſi en ce ſens, qu'*Un homme eſt particulier, lorſqu'il fuit le commerce & la ſocieté des hommes*. Homo naturâ triſti & reconditâ. *Cic.* ODLUDEK człowiek oſobliwy ſtroniący od ludzi.

LES PARTICULIERS. Singulares ou privati homines. *Cic.* PRYWATNI ludzi poſpolici proſći.

EN PARTICULIER. Seorſum, ſeparatim. OSOBLIWIE oſobno ſam z oſobna. **Chacun en particulier*. Privatim. *Cic.* *Każdy z oſobna

PARTICULIER, (*Singulier, ſpécial.*) Singularis & hoc ſingulare. Peculiare. Proprius, a, um. *Cicero.* OSOBLIWY ſzczegulny. * *Il a une amitié particuliére pour luy*. Amat illum ſingulari quodam amore, illum ſingulariter diligit. *Cic.* *Oſobliwą má przyiaźń z nim ſzczegulną chęć má do niego Oſobliwie ná niego ieſt łaſkaw.

PARTICULIER, (*Propré, ſpécial.*) Proprius, a, um. Peculiaris & hoc peculiare. OSOBLIWEGO co. * *Il a encore cela de particulier, qu'il eſt fort bon amy*. Hoc ipſi præterea peculiare, quod ſit amicus ex animo. *Cic.* *To też má ieſzcze oſobliwego że ieſt ſzczerze przyiacielem komu ieſt przyiacielem.

Parler à quelqu'un en particulier, ou ſeparément, teſte à teſte.) Secreto loqui cum aliquo, ou ſine arbitris, ou remotis arbitris. *Plaut.* Mowić oſobno z kim ná uſtroniu ſam á ſam.

Pour mon particulier, quant à moy. Ego verò, ou quod ad me ſpectat Co do mnie z oſobna.

PARTICULIE'REMENT, adv. (*D'une façon particuliére.*) Singulariter. *Cic.* OSOBLIWIE z oſobliwośćią.

PARICULIE'REMENT, (*Principalement.*) Præcipuè. Potiſſimùm. Præſertim. Maximè. *Cic.* OSOBLIWIE uwłaſzcza nádewſzyſtko náypierwey.

PARTIE, ſubſt. fem. (*Portion d'un tout qui eſt diviſé ou diviſible*) Pars, partis, fem. CZĘSC iedna czego wſzyſtkiego podzielonego álbo dzielić ſię mogącego.

LES QUATRE PARTIES *du monde*, ou *le monde diviſé en quatre*) Quatuor mundi partes. CZTERY CZĘSCI świata.

LES PARTIES *du corps humain*. (*Les parties nobles, ſçavoir le cœur, le cerveau, le foye & le poulmon.*) Corporis humani partes, ou vitalia, lium, n. plur. *Lucan.* CZĘSC ciáła ludzkiego częśći przednieyſze iáko to ſerce mozg wątroba płuca.

LES PARTIES *genitales* ou (*pour la génération dans l'homme.*) Genitalia, lium, neut. plur. Partes naturæ. *Phad.* Maſculina membra. *Phad.* CZŁONEK członki wſtydliwe do płodzenia ſłużące, męſkie członki. **Les parties pour la génération dans la femme*. Partes naturæ. *Cic.* Virginale, is, neut. *Phad.* *Członki wſtydliwe do rodzenia ſłużące białogłowſkie członki przyrodzone.

Diviſer en deux parties. Aliquid bipartiri, in duas partes dividere. Bifariam ou bipartitò diſtribuere. *Cic.* Dzielić ná

dwie.

dwoie. * *En trois parties.* Tripartitò *ou* trifariam dividere. Dispartire *Suet.* *Nà troie. * *En quatre parties.* Quadripartitò dividere. *Náczworo.

UNE GRANDE PARTIE, *une bonne partie des hommes.* Magua, bona, maxima pars hominum. *Plaut. Hor.* WIELKA część ludzi.

Il ne fait rien la plus grande partie du jour. Majorem partem dici sedet otiosus. *Cic.* Nic nie robi prożunie powiększey częsci dnia całego.

PARTIE *adverse,* (*celle contre qui on plaide.*) Pars adversa *ou* diversa. *Quint.* Adversarius, ii, masc. *Cic.* STRONA przeciwna z ktorą kto ma prawo. * *Il a affaire à forte partie.* Cũ acerrimo adversario illi res est,*ou* rem haber. *Má do czynienia z mocnemi mocno strona. '*Les parties sont d'accord entr' elles.* Inter litigantes convenit. *Strony się pogodziły. **Estre ou feire pour les deux parties.* Ex utraque parte consistere. *Vlp.* *Zá obiema stronami być.

PARTIES OUIES. Partibus auditis. STRONY wysłuchawszy.

Prendre quelqu'un à partie, se déclarer sa partie, son adversaire. Adversarium se intendere in aliquem. C[illegible]icer. Alicui litem intendere. Inferre. *Cic.* Przeciwko komu się deklarować. **La partie n'est pas égale, ils ne sont pas d'égales forces, ni pour l'esprit ni pour le corps.* Iniqua est inter eos certatio. *Nierowne sobie strony.

PARTIE se dit de tous les divertissements où l'on s'engage de concert avec d'autres. *Faire une partie de chasse, de promenade, de plaisir pour le lendemain.* In diem crastinum constituere venationem, deambulationem,, ludum voluptatis plenum *ou* Condictio ad venandum, ad deambulandum, ad deambulandum, ad ludendum. ZMOWA námowa z názuáczeniem sobie czasu y mieysca o czynienia czego zwłaszcza co do rozrywek grow przeiażdżek w kompanii z sobą.

PARTIES, (*Qualites naturelles & acquises.*) Dotes, dotium, fem. plur. PRZYMIOTY przyrodzone y nábyte.

PARTIES, (*Memoire du debourse, & de ce qui est deû, reduit par parties & par articles*) Expensi charta memorialis, æ. fem. REIESTRA ráchunki.

PARTIE se dit proverbialement. (*Qui quitte la partie, la perd.*) Qui abit *ou* absistit incœpto, frustratur laborem. *Liv. Virg, Colum.* KTO ustaie przegraie.

Faire un coup de partie, quand on fait dans une affaire, ce qui la rend fort avantageuse. c'est un coup de partie. Id verò est quod puto plimarium hac in re. *Ter.* Znaczną rzecz iáką y wielką ná stronę iáką uczynić.

C'est une partie faite à la main, c'est une partie concertée & faite exprés. De compacto res geritur, *ou* De compacto rem gerunt. Namowna to rzecz. * *Il ne faut jamais remettre la partie au lendemain,* Tardum est differre quod placet. *Petr.* *Nie trzeba nigdy do iutra odkładać.

PARTIR, V. neut, (*Sortir d'un lieu.*) En loco discedere. Excedere. Proficisci, Abire, *Cic,* ODIECHAC odeyść skąd. **Partir de la main ou sur le champ.* Extemplò, è vestigiò, illico proficisci, Abire. Repentè se abripere. *Cicer.* *Odiechać nágle prędko.

PARTIR, (*Venir, tirer son origine,*) Proficisci, Oriri. *Cic,* POCHODZIC skąd. * *Cela part ou vient d'une grande paresse,* Id ab incredibili desidiâ proficiscitur. *Ter.* * To pochodzi z wielkiego lenistwa z gnusnośći wielkiey.

PARTIR, (*Partager,*) Partiri, Dispertire. *Cic,* DZIELIC rozdzielać podzielić,

LE PARTIR, (*L'action de partir,*) Discessus, ûs, masc, *Cic,* Discessio. Decessio, onis, fem, *Cic,* WYIAZD odiazd wyiechanie,

PARTISAN, subst, masc, (*Celuy qui se range du parti de quelqu'un, qui le favorise,* (*qui épouse ses intérests.*) Alicujus studiosus. *Cic.* Fautor. *Cic.* PARTYZANT czyi ná stroną czyią będzie.

PARTISAN, (*Qui est dans les partis, qui leve les impots.*) Publicanus *Cic.* Exactor. *Cæs.* SKARBOWY człowiek pobory y cła trzymaiący y one wybieraiący Poborca.

PAR-TOUT, (*En tous lieux.*) Ubique. Ubique terrarum. WSZĘDZIE wszędy.

PARVENIR, *V.* n. (*Arriver où l'on désiroit aller.*) Ad locum aliquem pervenire. *Cic.* PRZYISC doyść tám gdzie kto sobie życzył co do mieysca.

PARVENIR se dit en choses morales, (*Obtenir ce qu'on désire.*) Aliquid assequi. Consequi, Adipisci. Ad aliquid pervenire. *Cicero.* PRZYISC doyść niewłásnia co do zámysłow dopiąć swego.

PARVENIR veut dire aussi, *faire Fortune.* Rem facere *Ter.* In multas opes crescere. *Liv.* PRZYISC do czego do fortuny wyniść ná człeka urość.

PARVIS, subst. masc. (*Place publique, qui est ordinairement devant les grandes Eglises.*) Templi atrium. Vestibolum. Pronaus. *Vitr.* SIEN Kośćielna kruchta Bábieniec.

PARURES, *Voyez* PAREURES, subst. fem. plur. Ornatus, ûs, masc. Ornamentum, i, neut. *Cic,* STROIE.

PAS. (Particule negative.) Non Minimè. Nequaquam. *Cic.* NIE.

PAS, subst. masc. (*Démarche,*) Gradus, Gressus, Passus, ûs, masc, *Virg, Ovid,* KROK stąpanie,

PAS-LENT, (*Tardif, Pas de tortuë, pas de fourmis,*) Passus lentus, tardus, *Ovid,* Deses *ou* iners passus, *Stat,* Testudineus *ou* formicinus gradus. *Plaut.* KROK leniwy opieszały żołwi krok ná ráku

De CE PAS. Vestigio, *ou* rectâ. *Ter,* ZARAZ wlot ná tym mieyscu wnet,

ON DIT figurément *Faire un faux pas dans une affaire, ou une fausse demarche.* In re aliquâ errare, Peccare in rem *ou* in re *Cic.* POBŁĄDZIC pokawić podrwić sprawę, **Faire un pas de clerc,* Allucinari, Errare, *Ter,* *Odrwić się,

Suivre quelqu'un pas à pas, (*l'imiter en tout,*) Alicujus vestigiis insistere *ou* sequi vestigia, *Cic,* W slady czyie wstępować we wszystkim go násladować, **Il suit les pas, les traces de son pere, il l'imite,* Vestigiis patris ingreditur, *Cicer,* Patrissat, *Ter,* *Wstępuie w Oycowskie slády w Oycowskie strzemię, **Il n'y a plus qu'un pas à faire à la liberté,* Licet uno gradu ad libertatem trasire, *Sen,* *Już tylko okrok iedna do dostąpienia wolnośći, iesteśmy * *Se trouver dans un pas fascheux.* Laborato in charybdi, * Być w niebespieczeństwie,

PAS, passage, (*Un pas mauvais & dangereux.*) Periculosus locus, Iniquus locus, & salebrosus, PRZECHOD przeprawa niebespieczna, * *Vous tenez l'enemy enfermé dans un mauvais pas,* Hostem impedito & iniquo loco tenetis, *Cæs,* *Trymasz nieprzyiaciela ná złey przyprawie, nápadłeś go ná przeprawie, **Se tirer d'un mauvais pas,* Periculum *ou* discrimen eludere, evadere, *Cic.* *Przebyć niebespieczeństwo. * *Il s'est tiré à son honneur d'un mauvais pas ou d'une méchante affaire,* Expedivit se feliciter ex aliquâ re periculosâ, *Cicer,* *Wyszedł z sławą y ze cześcią z niebespiecznego kroku,

PAS, se dit *d'une certaine cérémonie civile qu'on observe à l'endroit de certaines personnes qu'on fait passer les premieres,* Prior locus, prioris loci, masc, PIERWSZE mieysce prawa ręka wyższe mieysce, * *Avoir le pas, passer le premier ou devant quelqu'un,* Prægredi aliquem, *Stat,* * Mieć mieysce wyższe przedkim, * *Donner le pas,* Dare alicui priorem locum, Cedere alicui locum *ou* cedere de viâ, *Cic,* *ou* decedere, *Plaut,* *Ustąpić komu mieysca pierwszego,

PAS se dit d'une marche, d'un degré, (*Il n'y a que quatre pas à monter,*) Quatuor gradibus ascenditur, STOPIEN schod tylko przez cztery schody iść trzeba,

LE PAS *de la porte,* (*Le sueil,*) Limen, inis, neut, *Plaut* PROG,

PAS, (*Détroit de terre,*) Angustiæ, arum, plur. WĄWOZ szyia ciasne przeyśćie y przeprawy między dwiema gorami lub ná ciasnym morzu,

Le pas de Calais. Fretum Britannicum *ou* Morinorum. Ciasna przeprawa Morska między francyą y Anglią,

Le pas ou le détroit des Thermopyles. Thermopylarum angustiæ. Fauces, Saltus, *Plin,* Wąwozy szyie ciasnośći y ciasne przeprawy między gorami Perskiemi.

Le pas de Syrie, Fauces quibus Syria aditur. *Plin,* Wąwozy szyie ktorędy przechod do Syrii,

ON DIT proverbialement qu'*il faudra qu'un homme passe le pas,* ou *qu'il meure.* Luat oportet pœnam, *Phed.* NIEWŁASNIE Musi on być nátey przeprawie to iest nieminie go to złe to nie szczęśćie álbo zginie.

PAS *d'Asne,* (*Herbe,*) Tussilago, ginis, fem, *Plin.* PODBIAŁ ziele,

PASCAL, masc, PASCALE, fem. Adject, (*De Pasques,*) Paschalis & hoc Paschale adject, (*Mot consecré,*) WIELKANOCNY,

PASLE, adject, masc, & fem, (*Blesme.*) Pallidus, a, um. Pallens, entis, omn, gen, *Cic, Virg,* BLADY.

Vn peu pasle. Subpallidus. Pallidulus, a, um. *Celf. Catul.* BLADAWY.

LES PASLES *couleurs* (*La jaunisse,*) Arquatus. *ou* Regius morbus, masc *Celf* ŻOŁTACZKA choroba.

PASLIR, (*Devenir pasle.*) Pallere. Expallere. Impallesco, es, ere, pallui Expallescere. *Prop.* BLEDNIEC blędnąć zblednąć.

PASME', masc PASME'E, fem. (*Tombé en pasmoison.*) Animo defectus, a, um *P.in* ZEMDLAŁ ZEMYDLAŁA.

PASMER, ou se PASMER, (*Tomber en défaillance.*) Animo deficere, *ou* linqui. ZEMDLEC ZEMDLAŁY. **Il s'est pasmé* Deliquium animi illum cepit. *Zemdlał.

PASMOISON, subst fem. (*Defaillance.*) Deliquium, ii, neut MDŁOSCI Mdłość Mdlenie omdlenie zemdlenie.

PASQUES, subst. fem. (*La plus solemnelle des festes, qui se celebroit chez les Juifs en mémoire de leur sortie de la captivité de l'Egipte: & aujourd'huy dans le Christianisme pour honorer la Resurrection de* JESUS-CHRIST.) Pascha, æ, & Pascha, atis, neut. WIELKANOC Swięto Náyuroczystsze ták w starym Zákonie ná pámiątkę wyiśćia z Egiptu, iáko też y w Nowym testamencie nápámiątkę Zmartwywstania Chrystusowego.

PASQUERETTE, subst fem. (*Fleur qui vient au Printemps & au temps de Pasques*) Bellis, idis, fem. *Plin.* STOKROC ziele y kwiat.

PASQUIN, subst m. (*Statuë fort tronquée & mutilée qu'on voit à Rome, où l'on attache la nuit des placards satiriques contre le Gouvernement & contre les Cardinaux.*) Pasquinus, i, masc. Statua Romæ famosis scriptis celebris. PASZKWIL osoba srodze potłuczona y skaleczona w rzymie, posąg kámienny ná ktorym przylepiaią w nocy po kryomu kartki uszczypliwe y paszkwiluiące przeciwko Kardynałom y Rządcom.

PASQUINADE, subst. fem. (*Placard satirique qu'on attache à cette statuë de Pasquin*) Scriptum famosum, i, neut. Famosum carmen *Hor.* PASZKWIL pisanie uszczypliwe y żárt ná kogo z uwłaczaniem.

PASSABLE, adject masc. & fem. (*Qui peut passer. Qui est tolérable. Supportable.*) Ferendus. Tolerabilis & hoc tolerabile Adject. JAKI táki, iáko táko, co ujść może; ujdzie y ták.

ON DIT d'une fille qui n'est ni belle, ni laide, qu'*Elle est assez passable.* Satis scita est. *Ter.* Haud inculta virgo. *Petr.* O PANNE co áni szpetna áni piękna mowić zwykliśmy; ujdzie między ludźmi Niczego iey.

PASSABLEMENT, adv. Tolerabiliter. Sat commodè. mediocriter. JAKOKOLWIEK. **J'ay passablement dequoy luy donner. J'ay passablement du bien pour luy.* Sat commodè mihi est, quod illi dem. * Mám z czego iákokolwiek mo dobrze uczynić.

PASSADE, subst fem. (*Action de celuy qui ne fait que traverser un lieu sans s'y arrester*) Transitus, ûs, masc. Transitus momentaneus. PRZESCIE przeiechanie. **Ce vin est assez bon pour une passade, pour une hostellerie de campagne.* Vinum sat idoneum diversorio. *Cicer.* *To wino dosyć dobre na karczmę.

PASSADE, (*L'aumosne qu'on donne à un pauvre qui passe.*) Stips, pis, *ou* Stipis. *Liv.* JAŁMUZNA. * *Demander la passade* Rogare. Ab aliquo stipem. *Plant.* *Zebrać prosić iáłmuzny podrodze. **Donner la passade.* Mēdico prætereunti stipē dare *Plaut* *Dáć iáłmuznę.

PASSAGE, subst m (*Chemin par où l'on passe*) Transitus. *Cic.* PRZEYSCIE przeiazd przeprawa **Donner, livrer passage à une armée par son pays.* Iter per suos fines exercitui, dare. *Cæs.* Transitum exercitui dare. *Liv.* *Pozwolić przechodow, przeyście wolne dać woyskom przez swoy kray. * *Fermer les passages.* Intercludere itinera *Cæs.* *Pozamykać pozastępować przechody * *Empescher le passage à quelqu'un.* Prohibere aliquem itinere. *Cæs.* *Bronić przeyśćia komu.

PASSAGE *par mer,* (*Trajet.*) Trajectus. Transmissus, ûs, masc *Cic Cæs.* PRZEPRAWA przez morze, przewoz. **Il fut noyé au passage du fleuve.* In trajectu fluminis submersus est. *Liv.* * Utonął przewożąc się przeprawuiąc przez rzekę, ná przeprawę.

Oiseaux de passage, qui ne demeurent pas dans un pays, qui y viennent dans certaines saisons de l'année. Aves commeantes, avium commeantium. Advenæ *ou* peregrinæ volucres. *Var. Phæd.* Ptaki zámorskie przylatuiące do kraiu ná wiosnę y odlatuiące ná ziwę.

PASSAGE, (*Endroit de quelque livre.*) Locus, i, masc. *Ter.* ROZDZIAŁ mieysce punkt text w księdze iákiey. * *Citer un passage de Ciceron.* Ciceronis locum aliquem citare, proferre. *Cic.* *Przytoczyć mieysce iákie z Cycerona.

PASSAGE, (*Droit qu'on paye en passant par un lieu.*) Portorium, ii, neut. *Cæs.* Naulum, i, neut. *Juv.* CŁO álbo też przewoz lub myto.

ON DIT proverbialement (*Vous me trouverez sur vostre passage, j'auray occasion de vous barrer ou de vous nuire.*) Gradum tuum remorabor. *Plaut.* PRZYSŁOWIE záſtanę iá ná cię kiedy ná przeprawie.

PASSAGER, masc. PASSAGE'RE, fem. (*Qui passe, qui n'est pas de durée*) Fluxus. Fugitivus, a, um. Fugax, acis, omn. gen. PRZEMIIAIĄCY PRZEMIIAIĄCA opłynny nie trwały. **Les biens passagers.* Bona fugacia, fluxa, caduca. *Cic.* *Dobra przemiiaiące.

PASSAGER, (*Qui passe sur un vaisseau dans quelque pays.*) Vector, oris, masc. *Phæd.* PRZECHODZIEN podrożny.

PASSAGER, *marinier,* (*Qui passe les rivières.*) Portitor, oris, masc. *Virg.* Lintrarius, ii, masc. *Ulp.* PRZEWOZNIK.

PASSANT, masc. PASSANTE, fem. participe actif Transiens, euntis, omn. gen. *Cicer.* PRZEMIIAIĄCY PRZEMIIAIĄCA podrożny przechodzący.

EN PASSANT, (*En chemin faisant*) In transitu. In transcursu. *Quint. Plin.* Præteriens. MIMOIAZDEM mimiiáiąc przechodząc. **Il m'a dit en passant.* Præteriens modò dixit *Ter.* *Przechodząc mi mowił; álbo powiedaiał

EN PASSANT, (*Incidement.*) In transitu, obiter. Non dará *ou* non deditá operá. NIEDBAŁE nie zumyssu z trafunku z przypadku byle byle. **Traitter les choses en passant.* Res obiter *ou* in transitu tractare. *Quint.* * Czynić rzeczy áby czas zeszedł byle byle iák ták dlá zábáwki.

PASSANT, subst. masc. Peregrinus, i, masc. Viator, oris, masc. *Cic.* PRZECHODIEN obcy podrożny.

PASSE', masc. PASSE'E, fem. part. pass. Præteritus. Elapsus, a, um. *Cic.* PRZESZŁY PRZESZŁA.

PASSE', comme un substantif masc. (*Le passé ou le temps passé ne peut etre rappellé.*) Præteritū tempus nunquā revertitur. *Cic.* TO co się stało co przeszło co było. * *Oublier le passé.* Præteritorum oblivisci. * Niepamiętać tego co było co się przeszło.

CEUX *du temps passé.* Præteriti. Prisci. Veteres. *Cicer.* PRZESZLI dawni ludzie starzy.

Au temps passé. Olim, quondam, alias. *Cic.* Przeszłych czasow niegdyś z dawna z dawien dawna.

PASSE, (*usé, affoibli.*) Evanidus. Victus. Extinctus, a, um. WYTARTY * *Elle estoit déja vieille, & sa beauté passée.* Jam anus, & floris extincti *Petr.* * Wyrobiony zestarzały zestarzała zbladła. **Du vin passé.* Evanidum vinum. *Plaut.* *Wino zwietrzałe.

LES PASSE'ES *du Cerf,* (*Les branches qu'il a foulées en brossant à travers les forests.*) Arborum dejectus, ûs, masc. *Plin.* SLAD Jeleni, tret, chrusty y krzewie ktore przechodząc stretował.

PASSE, subst. fem. (*Le supplément de la valeur d'une monnoye*) Nummorum supplementum, ti, neut. SKOYCA pieniążek báhka Esy.

PASSE se dit au Billard & au jeu de mall, (*Pour un petit arc de fer qui est à un bout par où il faut que la bille passe pour gagner*) Arcula ferrea, æ, fem. Et delà on dit figurément qu'*Un homme est en belle passe,* ou *en passe de faire fortune, & d'estre élevé aux dignitez.* Est in cursu ad amplissimam fortunam, ad honores. PIERSCIEN wegrze w gałki przez ktory gałka przebieżeć má dlá wygraney, skąd się niewłaśnie mowi wfrancuskim że człowiek iest ná dobrym celu do szczęśćia dlá dokazania wszystkiego. **Jamais homme n'a esté en plus belle passe que luy.* Nemini unquam facilior aditus ad summos honores patuit, quàm illi. *Nigdy żaden w lepszym szczęściu y położeniu nie był nád niego.

PASSE-DROIT, subst. masc. (*Grace, faveur, plaisir qu'on fait d'une loy, ou de quelque ordre.*) Indulgentia, æ, fem. Relaxatio, onis, fem. DAROWANIE przepuszczenie pofolgowanie ochronienie.

PASSE-FLEUR, *ou* ANE'MONE. Anemone, es, fem. SASANKA Kwiat.

PASSEMENT, *on prononce* PASSEMANT, subst. masc. Taula textilis. PASAMONY galony.

PASSE.

PASSEMENTE', masc. PASSEMENTE'E, fem. (*Couvert de passements.*) Tæniis textilibus ornatus, a,um. SZAMEROWANY.

PASSEMENTIER, *prononcez* PASSEMANTIER, subst. masc. (*Qui fait du passemen.*) Tæniarum textor. PASAMONNIK.

PASSE'MENTIERE, (*Femme qui fait du passement.*) Tæniarum textrix, icis, fem. PASAMONNICZKA.

PASSE PAR-TOUT, subst. masc. (*Clef qui ouvre plusieurs portes d'un logis.*) Clavis pervia, *gen.* clavis perviæ, fé. WYTRYCH klucz pospolity do wiela zámkow.

PASSE-PASSE, subst. masc. (*Tour d'adresse & de main.*) Præstigiæ, arum, fem. plur. *Cic.* SZTUKA szalbierska oszustwska.

Qui fait des tours de passe passe. Præstigiator, oris, masc. *Sen.* Pilarius, ii, m. Ventilator, oris, m. *Quint.* Oszust szalbierz.

PASSE-POMME, (*Pomme douce & précoce.*) Pomum melimelum, *ou* musteum, i, neut. *Mart.* PIERZGNIĘTKA iábłká słodkie ránne.

PASSE-ERT, subst. masc. (*Lettre, brevet du Prince ou d'un Commandant pour pouvoir voyager avec sureté dans un temps de guerre.*) Commeatus, ûs, masc. *Plin.* PASZPORT List ochronny dlá podrożnych.

PASSER, V. act. & neut. (*Traverser quelque pays.*) Transire, (eo, is, ivi, itum.) Per aliquem locum iter habere. Pacere. *Cic.* PRZECHODZIC przez kray iáki przeieżdzać przeiechać. **Passer une riviere a la nage.* Trajicere. Tranare. *Cic. Liv.* *Wpław przeiechać rzekę. **A gué,* Trajicere flumen vado. *Liv.* *W brod.

PASSER en parlant (*Des rivieres, qui arrosent les lieux, les Villes.*) PRZECHODZIC płynąc przez álbo wedle Miasta iáko rzeka iáka idzie pod miastem álbo przez miasto.

PASSER *la vie.* Vitam *ou* ætatem agere. Ducere. Trahere. Transigere. Transire ætatem. *Cic. Salust.* Exigere ætatem. *Plaut.* PRZEBYC przepędzić życie náczym trawić ie ná czym.

PASSER se dit aussi (*Du temps & de toutes les choses qui durent peu.*) Transire. Effluere. Præterire. PRZEMINĄC nie długo trwać przeyść przechodzić przemiiać miiać minąć.

ON DIT aussi *l'heure se passe.* Abit hora. GODZINA upływa. **Le temps se passe.* Tempus elabitur. Effluit, abit, *Cic.* *Czas przemiia.

ON DIT en ce sens qu'*Une femme se passe, que sa beauté se flestrit.* Mulier jam floris est extincti. *Petr.* Formæ illius dignitas deflorescit. *Auct. ad Her.* BIAŁOGŁOWA się starzeie uroda iey omiia. **Les fleurs passent.* Flores marcescunt, flaccescunt. *Plin.* *Kwiaty więdną. **La fiévre se passe.* Inclinat se febris, conquiescit. *Cels.* * Gorączka ustaie omiia. **Son crédit est passé.* Exolevit favor. *Liv.* *Powaga iego minęła skończyła się łaska ustał kredyt.

PASSER, (*aller jusques à*) POYSC iść záśięgnąć áż dokąd. **Son nom passera à la posterité.* Ibit in secula illius nomen, vivet nomen ævo extremo. *Hor.* * Imię iego Poydzie wprzyszłe wieki záśięże potomności sława Jego.

PASSER, (*Durer.*) *Il faut que ces provisions nous passent l'hyver.* Oportet ista obsonia per hyemem durent, *ou* totâ hyeme. WYSTARCZYC; musi nám tych żywności wystarczyć do wiosny.

PASSER, (*Couler une chose par un tamis, une chausse pour la clarifier.* Liquare. Colare. Percolare. *Colum.* PRZESIAC przecedzić przepuścić przez sito rzeszoto przetak worek. **Passer du vin par une chausse.* Castrare vina saccis. *Plin.* *Wino przez worek przecedzić.

ON DIT en ce sens au figuré, (*Passer quelqu'un par l'estamine, l'examiner comme il faut.*) Excutere & explorare usatissimè alicujus peritiam, facere illius periculum in aliqua arte. PRZEPUSCIC kogo przez pytel, wziąć go nápytel ściśle go rostrząsać.

PASSER, (*Admettre, recevoir.*) *Ce mot a passé, a esté receu par l'usage.* Illud verbum apud nos usu receptum est. WEYSC wniść to słowo weszło zwyczaiem. **Faire passer une chose en coustume.* Aliquid producere in morem. *Cic.* * Wprowadzić co w zwyczay wnieść en zwyczaiem. **Une loy par force,* Per vim legem ferre. *Wprowadzić prawo gwałtem. * *Passer Médecin.* Fieri medicum. *Phad.* * Doktorować. **Cela a passé en proverbe.* Id cessit in proverbium. *Plin.* *To weszło w przysłowie poszło w przysłowie.

PASSER *quelqu'un de toute la teste plus haute que luy de toute la teste.* Capite toto aliquem superare. Eminere. Supereminere. *Virg.* WYZSZYM być od kogo głową głową cálą go przechodzić przewyższać.

ON DIT en ce sens, (*Cela me passe,* ou *passe ma portée,*) Id in intelligentiam meam non cadit. Id captum meum superat. Id captum meum excedit. TO przechodzi siły moie iest to nád siły moie. **Passer quelqu'un en biens & en esprit.* Præstare alicui re & doctrinâ, *ou* præstatiorem esse re & ingenio. Præterire aliquem censu & ingenio. *Cic.* *Przechodzić kogo fortuną y rozumem. * *Il vous passe en cela.* Antecellit tibi hac re *ou* in hac re. *Cicero.* * W tym cię on przechodzi przewyższa.

PASSER, *les charges ou par les charges.*) (*Les avoir exercées.*) Defungi *ou* perfungi muneribus, (gor, eris, functus sum.) *Hor. Cic.* PRZEYSC przez urzędy przez honory dostoięństwa godności. * *J'ay passé par la, je sçay ce que c'est ou ce qu'en vaut l'aune.* (Comme l'on parle familierement.) Hanc expertus sum fortunam. * Byłem iá y tám wiem poczemu to chodzi, wiem co zá smak w tym, co to warto. byłem iá iuż ná tych godach iáko potocznie mowiemy znám ten towar.

PASSER, (*Obmettre une chose, la passer sous silence, n'en rien dire*) Aliquid prætermittere. Præterire. Transire silentio. Dissimulare. *Cic. Tacit.* MINĄC co pokryć milczeniem zámilczeć oczym.

PASSER, *par-dessus les choses,* (*Ne les point traitter, ni les examiner à fonds, les passer legérement,* ou comme l'on dit populairement *au gros sas.* Aliquid transilire. Prætermittere. Leviter *ou* in transitu attingere. Strinctim attingere. *Cic.* Aliquid leviter transire. Breviter perstringere. *Plin.* MINĄC co nie uważać powierzchownie tylko brać głębiey się nie wdaiąc płazem co pościć. * *Passez pardessus beaucoup de choses.* Multa transi. *Cic.* *Wiele rzeczy pomiń.

PASSER *par-dessus les choses,* (*N'y faire point d'attention, les négliger, faire semblant de ne les point voir.*) Non advertere. Non attendere. Negligere. *Cic.* ZMILCZEC wybaczyć nie uważać przeglądać przez szpary ná co patrzać.

SE PASSER *d'une chose,* (*S'en priver.*) Se re aliquâ privare. Abstinere. OBCHODZIC się obeyść się bez czego.

SE PASSER *de quelqu'un,* (*N'avoir point besoin de luy.*) Alicujus non egere, non indigere. OBCHODZIC się obeyść się bez kogo nie potrzebować go.

SE PASSER *d'une chose,* (*S'en contenter.*) Re aliquâ contentum esse, satis sibi habere rem aliquam. PRZESTAC ná czym. **Il faut se passer de ce que l'on trouve, il s'en faut contenter.* Sibi quisque satis habeat, quod est sub manu. * Trzeba ná tym przestać co kto mieć może á więcey się nie nápierać. * *Se passer de peu.* Contentum esse parvo. *Quint.* Modico. *Juv.* Paucis. *Hor.* *Ná máłey rzeczy przestać.

SE PASSER, (*se faire.*) Agi, (or, eris, actus, sum.) Geri, (or, eris, gestus sum.) passif. *Cic.* DZIEIE się. **Je vous diray comme la chose s'est passée.* Quemadmodum res gesta est, tibi exponam. *Cicer.* *Doniosę ci powiem opiszę iák rzecz stała.

PASSER, (*Prendre pour.*) Habere. Æstimare. MIEC zácz. **Cela me passe pour rien, j'estime cela rien.* Id pro nihilo habeo, duco. *Cic.* *Mám to zá nic.

PASSER *par les mains* (*Parlant des affaires dont on a eu soin, & de l'argent qu'on a manié.*) Gerere. Curare. Tractare. PRZEZ ręce przeszło co do pieniędzy lub Interesow około ktorych kto staranie ma.

ON DIT en ce sens figurément & populairement. (*Vous passerez un jour sous ma patte, vous passerez un jour par mes mains.*) Venies aliquando sub manus. *Pétrone dit* venies sub dentem. DOSTANIESZ mi się kiedy wręce przyidziesz mi kiedy pod rękę.

PASSER se dit (*De ce qu'on polit & qu'on perfectionne.*) Limare. Polire aliquod opus. POPRAWIC wykszrafcić wydoskonalić. **Il faut passer la plume sur cét ouvrage.* Stilo depascendum est illud opus. *Cic.* * Trzeba to ieszcze poprawić co do pism.

PASSER *un soldat par les armes,* (*Le faire mourir à coups de mousquet.*) Emissionibus sclopetorum interficere *ou* militem morti dare. ROSTRZELAC żołnierza.

ON DIT (*Cela ne se passera pas ainsi.*) Hoc non sic abibit. *Cicero.* NIE uydzie to ták lekko ale poydzie ei to násucho.

ASSE-RAGE, (*Herbe.*) Lepidium, ii, neut. Iberis, idis, fem. *Plin.* MIĘTKA grecka pieprzyca ziele.

PASSEREAU, subst. masc. (*Moineau.*) Passer, eris, masc. *Plin.* WROBEL

PASSE TEMPS, subst. masc. (*Divertissement.*) Oblectatio, onis, fem. Oblectamentum, i, masc. Ludicra, orum. neut. plur. *Cic. Tacit.* ROZRYWKI zabawy.

PASSE VELOURS, subst. masc. (*Fleur de couleur de rose seche.*) Amaranthus, thi, masc. *Plin.* SZARŁAT kwiat.

PASSIBLE, adject. masc. & fem. (*Qui peut souffrir.*) Quod pati potest. CIERPIĘTLIWY cierpieniu podlegly.

PASSIBILITE', subst. fem. Patiendi qualitas, atis, fem. *ou* passibilis qualitas, *ou* patibilis. CIERPIĘTLIWOSC.

PASSIONS, subst. fem. (*Divers mouvements de l'ame, qui la troublent & l'agitent.*) Animi motus. Affectus. Impetus, ûs, masc *Cic.* NAMIĘTNOSCI passye. * *Exciter les passions.* Affectus excitare. Movere. Commovere *Quint.* *Wzbudzać passye wzniecać namiętności.

PASSION *dereglee opposee à la raison.* Motus animi turbulentus. Impetus animi non rectus. Concitatus animi motus. Animi commotio rationis expers. *Cic.* POŻĄDLIWOSC chuć żądza passyi bez rozumnu.

PASSION *de l'appetit concupiscible*, Cupiditas, atis, fem. Cupido, Appetitus Appetitio, onis, fem. (*Si cette passion est desordonnée on dira.*) Effrenata & Indomita animi cupiditas. Impotentia animi. *Cic.* PASSYA pożądliwa chciwość żądza wyuzdana nierządna.

PASSION *qui porte aux plaisirs sensuels.* Libido inis, fem. *Cicer.* CIELESNOSC cielesna żadza iurność.

Avoir de la passion pour une chose, s'y porter avec ardeur. Re aliquâ ardere. Studiosum esse rei alicuius, Calere re aliquâ. Teneri alicuius rei desiderio. *Cic. Ter.* MIEC passyą do czego chciwie czego pragnąć.

PASSION, signifie aussi (*La douleur & le mal qu'on souffre sur son corps & dans son ame*) Dolores, um, masc. plur. Cruciatus, uum, masc plur. Tormenta, orum, neut. plur. *Cicer.* Passio, onis, fem. Męka Męczeństwo.

(Ce dernier mot est consacré dans les deux Langues Latine. & Françoise *pour la mort & Passion de N. S. J. C, & les Supplices des Martirs.* MĘKA Chrystusowa. Męczeństwo męczenników.

PASSIONNE', (*Dit en mauvaise part.*) Ardens amore alienius virginis Impotens (*seul*) *ou* animi impotens. *Cic.* PASSYONAT. *Qui est passionné, qui a des mouvements passionnez.* Qui motus animi impotentes habet. *Cic.* * Passyami się rządzący passyonat.

PASSIONNEMENT, adv. *Avec bien de l'ardeur.* Magno studio Ardenter. *Cic.* Vehementer. Cupidè. OKRUTNIE srodze chciwie nie wymownie.

PASSIONNER, (*Desirer une chose avec passion.*) Ardenter. Vehementer. Ardenti *ou* vehementi studio aliquid velle. *Cic.* CHCIEC czego passyami pragnąć.

PASSOIRE, subst. f. (*Vtencile de cuisine pour passer des pois & choses semblables.*) Colum, *genit.* coli, n. DURSZLAK naczynie kuchenne Durszlik.

PASTE, subst. fem. (*On fait sonner l'S à demi en prononçant ce mot*) *Pâte.* Farina ex quâ subacta, æ, fem. CIASTO

PASTE *de fruits* comme (*du coings ou d'abricots*) Cydoniorum malorum massa *ou* massula, æ, fem. SER pigwowy, brzoskwinowy z pigwow lub z broskwin smażonych robiony.

PASTE', subst masc. on fait sonner l's à demi en prononçant cemot (*de la chair ou du poisson mis en paste & cuit au four,*) *ou se sert ordinairement du mot d'* Artocrea, etis, neut. *Qui est de Martial, qui vient qui veut dire du pain, & de la chair, qui ne rend pas juste ce qu'on entend par le mot Pasté.* PASZTET Mięso w cieście z zaprawami gotowane. * *Je dirois plustost, un pasté de veau.* Vitulina caro crustâ farreâ inclusa & incocta. *Pasztet cielęcy. *Vn pasté de lievre.* Lepus farreâ crustâ Inclusus, * Pasztet z zaiąca.

PASTE' qu'on fait en écrivant sur le papier. (*Alors nous nous plaignons, dit Perse, que nostre encre est trop épaisse, qu'elle ne marque point ou qu'elle est trop blanche, qu'elle coule de la plume & fait des pastez.* Nunc querimus, quod humor crassus pendezt calamo, quod sepia nigra vanescat infusâ lymphâ Querimur quod fistula guttas dilutae geminet. *Pers. Sat.* 3. ZYDY wpisanin atramentem robione na papierze. *On a fait plusieurs pastez sur mon livre.* Labeculis ex atramento respersus est liber meus, multis ex atramento maculis codex meus inquinatus est. *Zydow mi wiele w książce narobiono.

PASTEL, subst. masc. (*Paste faite de plusieurs couleurs gommées & broyées ensemble, dont on fait plusieurs sortes de crayons pour peindre sur le papier.* Diversorum colorum massa, æ, fem. SUCHE farby. *Vn portrait en pastel.* Imago colorum massa delineata, imaginis delineatæ. * Obraz suchemi farbami malowany.

PASTEL ou *Guesde* (*herbe propre aux teinturiers qu'on seme en Languedoc.* Glastum, vitrum, i, neut. *Caes.* Isatis, idis, fem. *Plin.* URZET, śniso, farbownik ziele ktore mieyscami ścią umyślnie zwłaszcza w Okeyrunii.

PASTENADE, (*Sorte de grosse racine bonne à manger.*) Pastinaca, æ, fem. *Plin.* PASTERNAK iarzyna warzywo.

PASTENADE *de jardin ou Carotte, qui est jaune,* Pastinaca hortensis. *Plin.* Pastinaca edomita. *Colum.* MARCHEW.

PASTENADE *sauvage.* Pastinaca agrestis. *Colum.* PASTERNAK dziki, pasternaczek pra'ze gniazd.

PASTEUR, subst. masc. (*Berger qui conduit des troupeaux.*) Pastor. Pecuarius *Cic.* PASTERZ Pastuch.

On dit dans quelque Province, un Pastre pour un Berger. Mais on ne dit pas un Pasteur de brebis, & ce mot c'est consacré dans la langue, que pour dire N. S. J. C. Les Evesques & les Curez, qui sont les seuls Pasteurs des Fideles.) To słowo Pasteur Pasterz w francuskim niemowi się o Owczarzu albo Pastuchu bydła, ale tylko o samym Zbawicielu Naszym, o Biskupach, y Plebanach ktorzy są Pasterze duchowni wiernych.

PASTEUX, masc. PASTEUSE, fem. adject. (*Des fruits pasteux, qui remplissent la bouche comme si l'on mangeoit de la paste sans estre cuite.*) Fructus quibus inest glutinosus humor, OWOCE iak ciasto iak kasza nie socayste niesmaczne. * *J'ay la bouche pasteuse.* Os mihi est glutinoso humore impeditum. *Usta mam pełne iak ciasto mi się wuściech lepi.

PASTILLE, subst. fem. (*Composition aromatique, dont on fait des pastes pour brusler & sentir bon.*) Pastillus, i, masc. *Hor.* TROCICZKA do kadzenia.

PASTILLE *de bouche, (qu'on prend pour la santé, & pour avoir bonne haleine*) Pastilus edulis ad commendandum halitum, pastilli edulis, m. KOŁACZKI do trzymania w uściech dla iedzenia y dobrego z ust zapachu.

PASTISSER, *on prononce* PATISSER, V. act. (*Faire de la pastisserie*) Opus pistorium conficere. CIASTA piec chleb robić ciasta wszelakie.

PASTISSERIE, *prononcez* PATISSERIE, subst. fem. (*Le métier de pastissier.*) Pistoris dulciarii Ars, artis, fem. PASZTETNICTWO kunszt.

LA PASTISSERIE, (*Les ouvrages que font les pastissiers.*) Pistoris dulciarii opera, operum, neut. plur. PASZTETY ciasta.

PASTISSIER, *prononcez* PATISSIER, subst. masc. (*Qui fait de la pastisserie*) Qui opera facit. *Var.* Pistor dulciarius, *Mart.* PASZTETNIK

PASTORAL, masc. PASTORALE, fem. (*Ce mot ne s'employe qu'à l'endroit des Evesques. Car on appelle la dignité pastorale*) Pastoralis dignitas, PASTERSKI PASTERSKA nie pasterzy ale właśnie co do urzędu Biskupow, * *Vn soin pastoral,* Cura pastoralis. * Staranie dozor Pasterski. * *Le baston pastoral,* pour dire (*La Crosse dont se servent les Evesques.*) Pedum pastorale. * Pastorał: Biskupia Pasterska laska.

PASTORAL, subst. masc. (*Ouvrage de saint Grégoire Pape, qui traitte des devoirs des Pasteurs.* C'est-à-dire, *des Evesques & des Curez*) Pastorale, lis, neut. *on sous-entend* Opus. PASTERSKIE księgi S. Grzegorza o Pasterskim z rządzie y powinnościach.

PASTORALE, subst. fem. *Piece de poësie où l'on fait parler des bergers qui s'entretiennent.* Poëma bucolicum *ou* Pastorale, carmen bucolicum. WIERSZ Pastuszkow między sobą rozmawiaiących, Pastuszka albo Pasterka Rytm Pastuszki.

PASTURAGE, *prononcez* PATURAGE, subst. masc. Pascua, orum, neut. plur. *Hor.* PASTWISKA pastewnik grodź.

LES PASTURAGES *d'Esté* (*où les bergers menoient leurs troupeaux.*) Æstiva, orum, neut. plur. *ou* Æstivi saltus, æstivorum saltuum, masc. *Justin.* PASTWISKA letnie. *On nommoit ceux d'hyver.* Hyberna, orum, neut. plur. *ou* Hyberni

bernî faltus,m.pl *Var.* PASTWISKA iefienne ścierniska lub krzaki.

DROIT *de pasturage.* Jus compascunm, juris compascui, neut. *Scav. Avoir droit de pasturage. Avoir droit de faire paistre dans de certains lieux.* Jus compascendi. *Scav.* ou compascui habere. MIEC wolne pastwiska; prawo pasania.

PASTURE, *prononcea* PATURE, *Faisant sonner l'S à demi.* Pabulum, li, neut. Pastio, onis,fem. *Var.* PASTWA. **Il sert maintenant de pasture aux poissons.* Piscibus in alto præbet pabulum. *Plaut.* *Teraz iest Páſtwą Ryb.

PASTURER, *prononcea* PATURER, Pascere, (sco,scis, pavi,pastum.) *ou* (Pascor,eris,postus sum.) *Cic.* PASAC páść.

PATACHE, subst. f. (*Vaisseau rond & de haut bord, qui sert en guerre pour aller en course.*) Longarum navium scapha æ. Actuarium navigium, ii, neut. *Caf.* BARKA przy okrętach wielkich lekka do podiázdow ná wodzie dlá prędkośći.

PATELIN, masc. (*Homme adroit & fourbe, qui trompe les gens en flattant.*) Veterator, oris, masc. *Plaut.* (Mot du discours familier.) FRANT, Oszust, rączka, smyk.

PATELINAGE, subst. fem. (*Artifice, tromperie.*) Veteratoria ars, veteratoria artis, fem. *Plaut.* SMYKOWSTWO oszustostwo.

PATELINER, V. act. (*Gagner quelqu'un par adresse & par artifice.*) Veteratoriè alicui palpari. Blandè alicui palpari. *Plaut.* Supparasitari alicui. *Plaut.* ZŁUDZIC kogo ſzczukami frantostwem podeblebstwy.

PATENE, subst. fem. (*Ce qui couvre le calice, qui estoit anciennement comme une espece de plat large.*) Patena (Mot consacré) Patina, æ, fem. Ce mot se dit dans l'Eglise, & non ailleurs.) PATYNA Kościelna ná kielichu ewieraczbu.

PATENTES, ou PETENTES. Ce sont des Lettres du Roy scellées du grand Sceau pour la concession de quelque grace) Diploma Regium. *Cic.* PATENT List Urzędowny obiecznicy list świadczony list Przywiley Krolewski ná co.

PATERNEL, masc. PATERNELLE, fem. adject. (*De pere.*) Paternus, a, um. Patrius, a, um. *Cic.* OYCOWSKI OYCOWSKA.*

Les biens paternels, qui nous viennent du costé du pere. Bona paterna. *Cic.* Patria bona. *Cic.* OYCOWSKIE dobra Oyczysta substancya.

PATERNELLEMENT, adv. (*En pere.*) Paterno animo, patriè. *Quint.* OYCOWSKO Oycowskim sercem sposobem.

PATERNITE', subst. fem. Paternitas. (Mot des Philosophes.) Pater, tris, masc. OYCOWSTWO Ociec.

PATHETIQUE, adject. masc. & fem. (*Passionné, capable d'émouvoir les passions.*) Commovendis animis aptus. Idoneus,a,um. ZAŁOSNY mocny poruszaiący umysły. * *Ils diront cela d'une maniere fort pathétique ou fort pathétiquement.* Id magnâ cum misericordiâ & fletu pronuntiarunt. *Caf.* *Mowili to bardzo załośnie.

PATIBULAIRE, adject. masc. & fem. (*Du gibet, de la potence.*) Cruciarius, a, um. *Petr.* SZUBIENICZNIK od szubienicy wisielec.

Les fourches patibulaires, Gemoniæ scalæ, gemoniarum scalarum,fem. plur. *Suet.* SZUBIENICA hak szubieniczny.

ON DIT parlant *d'un homme qui a mauvaise mine. Il a une mine patibulaire, il a quelque chose de funeste dans le visage, qui le menace de quelque fin tragique.* Habet cruciarii vultum PATRZY wygląda iák wisielec iák od szubienicy oberwaniec nie dobrze mu z oczu patrzy.

PETIEMMENT, *prononcez* PATIAMMANT, (*Avec patience.*) Patienter, patienti animo. Toleranter, adv. *Cic.* CIERPLIWIE.

PATIENCE, *prononcea* PATIANCE, subst. fem. (*Vertu qui nous fait supporter la douleur & tout ce qu'il y a de fascheux dans la vie*) Patientia. Tolerantia, æ, fem. *Cicer. Horat.* CIERPLIWOSC.

Avoir de la patience ou *une grande patience.* Incredibili esse patientiâ. *Cic.* Mieć wielką cierpliwość. * *Abuser de la patience d'une personne.* Abuti alienius patientiâ. *Cic.* *Cierpliwością czyią stać się gorszym. **Eprouver, exercer la patience de quelqu'un.* Tentare alicujus patientiam, experiri. *Cic.* * Drażnić czyią cierpliwość. * *Epuiser la patience, la mettre, la pousser à bout.* Patientiam alicujus vincere, exhaurire. * Wysilić czyią cierpliwość do ostatku ią przywieść. **Prendre une chose en patience.* Patienti animo aliquid ferre. Tolerare. Sustinere, ou æquo animo pati. *Ter.* * Cierpliwie co znieść. **Faire perdre patience à quelqu'un.* Abrumpere alicujus patientiam. *Tatit.* *Do niecierpliwości kogo przyprowadzić zniecierpliwić kogo.

PATIENCE, (*Repos, relasche.*) *Il n'a pas eu la patience que je luy donnasse cela.* Haud mansit, ut hoc illi darem. *Plaut.* WYTRWANIE,cierpliwość,niemiał náwet tyle cierpliwośći żebym mu to dał. **Cét homme ne me donne aucun moment de patience.* Hic homo me requiescere non sinit, ne parvulam quidem moram mibi dat. Niedaie mi ni moment pokoiu odpoczynku wytchnąć mi nie da. * *Ayez un peu de patience, attendez un peu.* Mane, expecta paulisper. *Cicer.* pausa. *Plaut.* Poczekay wytrway trochę.

PATIENCE, (*Herbe potagere.*) Lapathum, Lapathi,neut. *Plin.* KOBYLI szczaw ziele warzywo.

PATIENT, masc. PATIENTE, fem. *prononcez* PATIANT. (*Qui souffre sans se plaindre les maux qu'on luy fait.*) Patiens, entis. Tolerans, antis, omn. gen. CIERPLIWY CIERPLIWA.

PATIENT, subst. masc. (*Celuy à qui l'on fait souffrir le dernier supplice.*) Sons damnatus ad mortem, ou morti destinatus, addictus, a, um. *Cic.* PACYENT złoczyńca ná śmierć skazany.

PATIENTER, *prononcea* PATIENTER. V. n. (*Attendre patiemment.*) Durare. *Terent.* CIERPIEC czekać wytrzymać wytrwać.

PATIENTER, (*Attendre avec patience.*) Patienter ou patienti animo expectare, præstolari, manere. *Cicer.* CZEKAC cierpliwie.

PATIN, subst.masc. (*Sorte de soulier fort haut.*) Calceus altior, calcei altioris. Cothurnus, i, masc. PATYNEK trzewik wysoki niezápinany.

PATINER, V. act. (*Manier, toucher souvent avec la main.*) Attrectare, Pertractare. *Petr. Plaut.* DOTYKAC macać, obmacać.

PATIR, V. n. (*Souffrir, endurer.*) Pati, (or, eris, passus sum.) Dep. acc. *Cicero.* CIERPIEC znośić wytrzymać co złego.

PATOIS, subst. m. (*Langage corrompu & grossier.*) Rusticanus sermo, rusticani sermonis. MOWA prosta prostacka.

PATRICIAT, subst. masc. (*Dignité dans l'Empire Romain depuis Constantin.*) Patriciatus, ûs, m. *Suet.* SENATORSTWO rod Senatorski.

PATRICIEN, masc. PATRICIENNE fem. (*Des premiers nobles Romains du temps de Romulus.*) Patricius,a,um. *Cic.* SENATORSKIEGO bardzo zacnego rodu.

Famille patricienne. Familia patricia, æ, fam. *Cic.* (*Qui estoit descendu des premiers Senateurs Romains.*) Dom rodowity,parentela zacna.

PATRIE, subst. fem. (*Le pays où l'on a pris naissance.*) Patria, Natale solum. Patriæ solum, neut. *Cicer.* OYCZYZNA.

DE LA PATRIE. Patrius, Patria, Patrium. *Cic.* OYCZYSTY Oyczysta.

PATRIMOINE, subst.masc. (*Le bien qu'on a de ses pere & mere, ce qu'on a hérité de ses peres.*) Patrimonium, ii, neut. Patria bona, orum, n. plur *Cic.* SUBSTANCYA Oyczysta mácierzysta. Dziedziczna fortuna po Rodzicach. **Manger, dissiper son patrimonie.* Comedere. Conficere, devorare, absumere, effundere, dissipare patrimonium, ou confringere rem. *Plaut.* *Tracić stracić marnować zmarnować fortunę.

Qui a perdu son patrimoine. Naufragus patrimonio. *Cicer.* Utratnik co fortunę utracił przemarnował Marnotrawca.

PAPRIMONIAL, masc. PATRIMONIALE, f. (*Qui vient de succession de pere & de mere.*) Paternus, a, um. *Cic.* OYCZYSTA substancya.

PATRON, subst. masc. (*Modele, exemplaire.*) Exemplar, neut. Exemplum. Specimen. *Cic.* WZOR kształt model Rysonek wizerunk. * *Prendre Patron.* Capere specimen. Ducere similitudinem ex re aliquâ. *Cic.* *Wziąć model kształt wzor abrys.

PATRON *d'un vaisseau.* Navis gubernator, oris, masc. Navarchos. Naclerus, i, masc. *Plaut. Cic.* SZYPER starszy okrętowy rotman.

PATRON, (*Protecteur.*) Patronus, i, masc *Cicer.* DOBRODZIEY.

PATRON, (*Celuy qui a droit de nommer à quelque bénéfice.*) Patrinus, i, masc. (Mot consacré.) KOLATOR co podaie ná Plebanią lub Insze kościelne Beneficia.

PATRONAGE, subst. masc. (*Le droit du Patron.*) Patronatus ûs, masc. (Mut du Droit canon.) PRAWO podawania Duchowieństwa do Kościnluw y urzędow.

PATROUILLE, subst. fem. (*Ronde* ou *marche que font la nuit les gens de guerre, ou les Archers du Guet.*) Excurrentes noctu per urbem vigiles, excurrentium noctu vigilum. RUNT Warta nocna obchodząca miasto w nocy.

PATROUILLER, (*Marcher dans la fange & dans la boüe.*) In luto tripudiare, (o, as, avi, atum.) BRODZIC w błocie y gnoiu.

PATROUILLER se dit aussi (*De ceux qui manient & brouillent les viandes mal proprement.*) Sordidè pulmenta miscere, tractare. POPYSKŁAC iedzenie brzydko ieść.

PATTE, subst fem. (*Le pied de quelques animaux.*) Pes, pedis; fem. STOPA łapa. *Oiseau qui a la patte comme les oyes.* Palmipes, edis, omn. gen. *Plin.* * Ptak stopy płaskiey iáko gęś

PATTE signifié au figuré *le pouvoir qu'on a sur quelqu'un.* (*Je me suis tiré de ses pattes.*) Evasi, excessi ex illius potestate, abii ex illius manibus. Excessit illi ætas ex magisterio. *Plant.* ŁAPA garść moc. Wydarłem mu się ugarści. *Tu passeras sous ma patte assurément, ou je ne me connois point.* Rectè venies sub dentem, aut egu non me novi. *Petr.* *Wpadniesz ci mi ty kiedy w garść dostaniesz mi się w ręce, wpadniesz mi w łapkę.

ON DIT proverbialement, (*Graisser la patte à un juge, le corrompre par argent:*) Pecunià corrumpere ou oppugnare judicem. *Cic.* NASMAROWAC ręce sędziemu náplerać ręce. *Se servir de la patte du chat, pour tirer les marrons du feu. Faire faire une chose par un autre, où il y a du risque.* Rem facere alterius periculo ou damno. *Kocią łapką kasztaoy z ognia wybierać, zażyć kogu z krzywdą y pracą iego ná swoy pożytek. * *Il luy a donné un coup de patte en passant.* Illum obiter verbis tetigit. Hunc perstrinxit, ou asperiori verbo perstrinxit *Cic.* *Utwał go szarpnął go znienacka mimoiiązdem

PATTE *d'un verre.* Scyphi pes, edis, f. ou fulcrum, i, n. SPODEK u kieliszka ná ktorym stoi, stopka do stawiaoia kieliszka, denko.

PATTE *d'Ours*, ou *branche ursine, herbe & fleur.* Achantus, ti, masc. *Plin.* BARSZCZ ziele.

PATTU, masc. PATTUE, fem. (*Qui a des plumes jusques au bout des pattes comme certains pigeons.*) Plumipes, edis, omn. gen. *Catul.* PIERZYSTE nogi maiący iáko gołąb.

PATURONS, (*Poils un peu longs, qui viennent autour de la jointure du pied d'un cheval.*) Setæ longiores equi calcibus impandentes. WŁOSY w pęcinie álbo piętce koniom rosnące

PAVE' masc. PAVE'E. fœm. Pavimentatus, a, um. *Cicer.* BRUKOWANY, BRUKOWANA. *Pavé de cailloux.* Silice constructus locus *Plin.* *Brukowany kámienny.

PAVE', subst. masc. (*Pierre dure, & ordinairement de grez, dont on pave les chemins.*) Pavimentum, ti, neut (Mot général qui signifie toute sorte de pavé.) BRUK Kámienie.

Un pavé de cailloux Siliceum pavimentum. Bruk kamienny. * *De brique* Lateritium pavimentū *Ceglane posadzka.* *De marbre* Pavimentum marmoreum. *Marmurowy. * *De marqueterie.* Pavimentum sectile, & tessellatura *Suet.* Tesseris structū *Vitr.* *Bruk wysadzany sadzona posadzka.* *De divers marbres, & de diverses couleurs.* Lithostrotū. *Plin.* Vermiculatum *Vitr.* *Posadzka wzorzysta z rożnego koloru kamieni * *Pavé à la Mosaïque.* Pavimentum segmentatum. Scalpturatum, musaceum ou musivum. *Plin.* *Posadzka w Mozaikę robiona

PAVE' se dit figurément dans ces expressions, (*Avoir le haut du pavé, estre en fortune.*) Facillimè se agere. *Ter.* MIEC górę bydź w szczęściu. * *Il a maintenant le haut du pavé.* Hunc benefactis suis florentem fecit fortuna, *Plaut:* ou huic mentū sustulit. *Petr.* *Teraz górę bierze, iest w szczęściu. * *Donner à quelqu'un le haut du pavé en marchant* Claudere alicujus latus *Hor.* Cedere alicui locum honoratiorem, decedere alicui de viâ. *Plaut.* *Dać komu prawą rękę wyższe mieysce chodząc.

PAVER, V. act. (*Couvrir de pavé.* Pavimentare, (o, as, avi, atum.) BRUKOWAC posadzkę dawać.

PAVEMENT, subst. masc. (*L'action de paver.*) Viarum stratura, æ, fœm. *Suet.* BRUKOWANIE.

PAVEUR, subst. masc. Pavimentorum structor, oris, m. BRUKARZ.

PAVILLON, subst. m. (*Courtine dont on environne un lit.*) Conopeum, ei, neut. *Hor.* ZASŁONY około łoszka nákształt namiotu pawilon kotara némiot nád łoszku.

PAVILLON, (*Tente dont on se sert dans les armées pour se retirer & se mettre à couvert des injures de l'air.*) Tentorium, ii, neut. Tábernaculum, i, neut. *Ovid. Cicer.* Papilio, onis, masc. *Plin.* NAMIOT obozowy. * *Le Pavillon du Général*, ou *la tente où il loge au milieu du camp.* Augustale, is, n. Prætorium, ii, n. *Quint. Liv.* *Námioty Hetmańskie, kwatera Hetmańska.

PAVILLON, (*Corps de logis de la forme d'un Pavillon d'armée.*) Pars domus testudinata, ou in modum tabernaculi constructa, SKRZYDŁA fabryki iákiey poboczne z obu stron mieszkania (*Pawilony.*)

PAVILLON *sur mer*, (*Drapeau qu'on arbore sur les vaisseaux.*) Signum. Vexillum, li, n. *Cic.* BANDERA Chorągiew znaczek ná okrętach.

PAIRE PAVILLON, *Mettre* ou *arborer le Pavillon.* (Comme l'on parle sur mer.) Signum erigere. BANDERĘ wywiesić wystawić. * *Mettre Pavillon bas*, (*Le baisser par force* ou *pour faire honneur.*) Submittere signum. *Banderę złożyć náknnić schylić przez gwałt lub też dla czci świadczenia álbo powitania ukłonić się bánderą.

ON DIT figurément *baisser le Pavillon devant quelqu'un*, (*Luy céder, se soûmettre à luy.*) Se alicui submittere, cedere, & alicui fasces submittere. *Cic.* USTĄPIC kumu.

PAUME, subst. f. (*Le dedans de la main étenduë.*) Vola, æ, f. *Plin* Palma, æ, f. *Cic.* DŁON w ręce.

PAUME ou *le jeu de la Paume.* Pila, æ, f. ou Pila lusoria, æ, f. *Cic* PIŁA gra.

JEU DE PAUME. Sphæristerium, ii, n. *Suet.* Mieysce plac do grania piły.

PAUMIER, subst. masc. (*Celuy qui tient un jeu de paume.*) Sphæristerius, ii, masc. ou Sphæristerii conductor, oris, masc GOSPODARZ trzymaiący w domu u siebie grę piły.

PAVOT, subst. masc. (*Herbe & fleur.*) Papaver, eris, n. *Virg.* MAK ziele kwiaty ziarno.

PAVOT *sauvage.* Papaver erraticum, n. *Plin.* MAK polny dziki czczy. * *Teste de Pavot où est contenuë la graine.* Scapus, i, m. Makowa głowka.

DE PAVOT. Papaverous, a, um. *Ovid.* MAKOWY z maku.

PAUPIERE, subst. f. (*Tunique qui couvre les yeux.* Palpebra, æ, f *Cic. Cels.* POWIEKA ná oku.

PAUSE, subst. fœm. (*Cessation, intermission d'agir, de parler ou de lire pour un temps.*) Pausa, æ, f. *Plaut.* PAUZA wytchnienie.

Faire une pause. Pausare, (o, as, avi, atum.) Facere pausam *Plaut.* *Voyez* POSE. Pauzę uczynić, stanąć.

Celuy qui avertit de faire une pause. Pausatius, ö, m. *Sen.* Ten co pauzy wydaie kiedy y gdzie stanąć.

PAUSE'MENT, (*Lentement, distinctement.*) Distinctè. Lentè. *Cic.* POWOLI z wolna statecznie poważnie.

PAUVRE, adject. m. & f. (*Qui n'a point de bien.*) Pauper. Inops *Cic.* UBOGI.

PAUVRE, *mandiant.* Mendicus, ci, m. *Plaut. Cic.* UBOGI żebrak Dziad.

PAUVRE, (*Qui vit du travail de ses mains.*) Pauper, cui opera est vita. *Plaut.* UBOGI co z pracy rąk swoich żyie. * *Je suis pauvre, mais je ne dois rien.* Meo in ære sum pauper. *Hor.* *Ubogi iestem, alem nikomu nic nie winien.

PAUVRE se dit figurement *Son esprit est pauvre, c'est un pauvre esprit.* Venâ paupere illi ingenium manat. *Ovid.* MIZERNY biedny rozum. * *Une langue qui est pauvre* soit en *mots* ou *en expressions.* Inopa lingua. *Cic.* Paupar. *Quint.* *Język w słowa niebogaty.

C'est un pauvre homme qui n'a ni teste, ni conduite. Homo futilis & somnium hominis. *Ter.* Biedny człowiek rozumny ni głowy ni rządu niemaiący. * *Comme s'il vouloit dire que ce n'est que la figure d'un homme.* Larva hominis. *Plaut.* Jákoby cień tylko człowieka y maia.

PAUVRE se dit aussi *de tous les affligez & des misérables, qui attirent la compassion.* Miser, era, rum. Infelix, icis, omn. gen. *Cicer.* NIESZCZĘSLIWY nędzny ubogi. * *Ce sont de pauvres enfants qui n'ont ni pere ni mere.* Sunt Infelices liberi, utroque parente orbati. *Ubogie niebożęta dźieci ni oyca ni matki niemaiące.

PAUVEMENT, adv. (*D'une maniere pauvre.*) Asperè.

Te-

Tenuiter. Durè. *Cicer.* MIZERNIE nędznie.

PAUVRETE', subst. fœm. (*Le contraire des richesses.*) Pauperras. *Petr.* Pauperies. Egestas. Tenuitas. Inopia. *Cic.* UBOSTWO.

Extrême pauvreté. Egestas ou rei familiaris angustiæ, arū. f.pl. *Cic.* Paupertas contracta. *Hor.* OSTATNIE ubostwo. **Jetter quelqu'un dans la pauvreté.* In pauperiem aliquem inferre. Pauperare aliquem. Redigere ad inopiam. *Do ubostwa kogo przywieść. **Tomber dans la pauvreté.* Labi facultatibus. *Vlp.* Devenire. Incidere in paupertatem. *Przyiść do ubostwa podupaść wpaść w ubostwo. **La pauvreté les a accueilli tous deux.* Incessit embos inopia. *Salust.* *Obadwa przyszli do ubostwa.

PAUVRETE', se dit figurement, (*de l'esprit & d'une langue, d'un raisonnement.*) Egestas animi, linguæ, sermonis ou inopia. *Plin-Jun.* NIKCZEMNOSC słow ięzyka rozsądku zdania.

DIRE *des pauvretés,* (*tenir des discours ridicules, dire des sottises.*) Loqui, garrire, dicere ineptias. Nugas garrire. Loqui deliramenta *Plaut.* Frasaki bayki ni to ni owo gadać błazeństwa brednie prawić.

PAYABLE adject (*Qu'on doit payer.*) Numerandus Pendendus. Solvendus,a,um Do wypłaczenia do wyliczenia.

PAYE, subst. fœm. (*Solde qu'on donne par jour aux Soldats.*) Stipendium,ii, neut. *Cicer.* Æs militare: æris militaris, neut. *Ascon Ped.* Stips, ipis, fœm. *Plin.* ZAPŁATA żołd żołnierski.

Soldats qui ont double paye. Dupliciari milites. *Liv.* Dwa żołdy bierący żołnierz na dwa konie służący.

MORTE-PAYE, subst. fœm. (*Troupes entretenuës dans une garnison.*) Stativi milites, stativorum militum, m. plur. OSADA w fortecy ludzie na osadzie będący (*Garnizon.*)

ON DIT *d'un homme qui paye mal ce qu'il doit, que c'est une mauvaise paye.* Malè dissolvit nomina. *Cicer.* ZŁY płatnik.

PAYEMENT, subst m. (*lorsqu'on paye ce qu'on doit.*) Nomiuum ou æris solutio, pensio. *Cicer.* PŁACA zapłata. **Le terme du payement est échen.* Pecuniæ dies venit. Cadit solutio. *Cicer.* *Termin płacenia wyszedł. **Payer une somme en trois payements.* Summam tribus pensionibus solvere. *Cic.* *Zapłacić co na trzy raty.

PAYEMENT, *salaire,* (*la récompense d'un ouvrier.*) Salarium. Manupretium, ii, neut. *Plin Cicer.* Merces, edis, fœm. *Cicer.* ZAPŁATA robotnikowi naiemnikowi daienna płaca nadgroda.

PAYEN, subst. masc. (*Idolatre, qui adore des fausses Divinitez.*) Deorum cultor. *Horat.* Pagani, Ethnici, Gentiles POGANIN Bałwochwalca.

PAYENNE, Deorum cultrix, icis. POGANKA fałszywe. Bogi maiąca.

PAYER, *on prononce* PEYER, V. act. (*Acquiter ses dettes, satisfaire à ce que l'on doit*) Pendere. Solvere. Dissolvere. Persolvere. *Cicer.* PŁACIC zapłacić wypłacić spłacić długi popłacić co kto winien. **Payer quelqu'un de ses propres deniers.* A se numerare, ou de visceribus suis alicui satisfacere. *Cic.* *Zapłacić komu własnemi pieniądzmi własnym groszem. **Par les mains d'un autre.* Rem solvere ab alio. *Płacić przez kogo trzeciego. **Argent comptant.* Præsentem pecuniam alicui solvere, ou præsenti pecuniâ aliquem solvere. *Cicer.* *Gotowemi pieniędzmi. **Payer quelqu'un de ses peines.* Alieni operæ pretium dare *Cic.* *Zapłacić komu za iego pracę. **Je vous ai payé.* Habeo tibi res solitas. *Plaut.* *Cic.* *Zapłaciłem ci. **Payer le principal & les arrérages.* Fenus & fortem dare. *Plaut.* *Zapłacić kapitał y zaległe czynsze. **Payer jusques à un denier.* Ad denarium solvere, ad assem. *Cic.* Satisfacere ad assem. *Digest.* *Zapłacić co wszystkim do szeląga. **Faire payer l'amende.* Multam irrogare. *Cic.* *Grzywny kazać płacić. **Il le payera au double.* In duplum ibit. *Cic.* *Zapłacić we dwoynasób we dwoie, **Fournissez l'or, je payeray la façon.* Cedo aurum, tibi ego mannpretium dabo. *Plaut.* *Day ty złoto ia od roboty zapłacę.

PAYER se dit au figuré dans lesfaçons de parler suivantes. ZAPŁACIC (*niewłaśnie*) nadgrodzić wet za wet oddać zasłużyć czynić. **Payer de sa personne.* Partes suas agere, strenuè partes suas exequi, obire. *Cic.* *Czynić co a siebie. **Ce n'est pas assez de payer d'esprit, il faut encore payer d'adresse.* Non satis est consilio pugnare, quia & arte & industriâ opus est. *Cicer.* *Niedosyć sam popłaca rozum trzeba y obrotu zażyć do niego. **Se payer de raison.* Æquum & bonum audire. *Przestawać na racyach. **Je ne me paye pas de cela.* Id mibi non facit satis. *Nietym regu zbyć nie tym mię zbyć. **Les peuples payent la faute des Roys.* Quidquid delirant Reges, plectuntur Achivi. *Hor.* *Panowie grzeszą pospolstwo pokutuie.

ON DIT *en menaçant quelqu'un.* (*Il le payera.*) Pœnas dabit, non impunè feret. *Plaut Ter.* MOWIEMY odgrażaiąc: przypłaci on tego.

PAYEUR, *on prononce* PEYEUR, subst. mesc. (*Qui paye bien.*) Probus debitor, oris, m. *Mauvais payeur.* improbus debitor. PŁATNIK dobry, zły płatnik.

PAYEUR, (*Commis pour payer les Officiers.*) Diribitor, oris, m. KOMISARZ do płacenia woysku.

PAYS, *prononcez* PEYS, subst. m. (*Qui se dit de diverses regions, contrées & Provinces de l'Univers.*) Regio. Tractus. Terra. *Cicer.* KRAY wszelaki rożnych stron świata. **Un Pays le long de la mer.* Ora maritima, *genit.* æ, fœm. *Cic.* *Kray pomorski ponadmorska kraina.

PAYS, (*Le pays natal, la patrie.*) Patria. Terra patria, æ, fœm. Natale solum, natalis soli, neut. *Cic.* Domus,ûs,m. *Sal.* OYCZYSTY kray, oyczyzna.

L'AIR *du pays le remettra, le rétablira en santé.* Natali solo reficietur ab imbecillitate. *ou* illum restituet sanitati. *Plin.* KRAIU własnego powietrze posłuży mu do zdrowia przyidzie do zdrowia tak się do oyczystego kraiu dostanie. **Nous sommes tous deux du mesme pays.* Tu meus es popularis. *Ter.* *Jednego kraiu obadwa iesteśmy.

QUI EST NE' *dans le pays* Indigena, æ. RODAK rodowity kraiu iakiego, rodem z iakiego kraiu.

LE PLAT PAYS, *La campagne.* Campestres loci. *Cæs.* Campestris ager m. *Liv.* ROWNINY pola okoliczne okolica.

DU PAYS, *qui concerne le pays.* Patrius,a,um. *Cic.* OYCZYSTY.

Qui est de vostre pays. Vestras, atis, omn. gen. *au genitif plurier* Vestratium. Waszyniec, waszego kraiu.

LES PAYS BAS, (*Qui comprennent la Flandre, & la Hollande*) Germania inferior, Germaniæ inferioris. f. NIZSZE Niemce Flandrya Holandya.

PAYS *de droit écrit,* (*qui suit le droit Romain, comme le Languedoc, le Lyonnois, & la Provence.*) Provinciæ *ou* Reginnes juris scripti au Juris Romani. KRAIE prawem pisanym się rządzące iako są we Francyi Okcytania, Lugdun, y Prowencya co się prawem Rzymskim rządzą.

PAYS *coustumier,* (*Celuy qui est gouverné par d'anciennes coustumes écrites en particulier.*) comme *Paris, Normandie, la Champagne.* Regiones juris consueti *ou* quæ moribus antiquis reguntur. KRAIE swoiemi własnemi ustawami y zwyczaiami lub wielkierzem się rządzące, iako są we Francyi Paryż, Normandya, Kampania.

PAYS *d'Estats,* (*Sont ceux qui ont conservé le droit d'asseoir des impositions dans les Assemblées d'Estats, comme la Bourgogne, la Bretagne, le Languedoc.*) Regio vectigalis ex præscripto deputatorum conventus. KRAIE Radne ktore maią prawo zasiadania w radzie skarbowey do nkładania poborow iako są we Francyi Burgundya, Bretania y Okcytania.

PAYS *de Concordat,* (*Celuy où les matieres beneficiales se réglent par la disposition du Concordat fait entre Leon X & François premier.*) Regio in quâ viget pactio inter Leonem decimum Papam, & Franciscum primum Regem Gallorum. KRAIE ugody albo umowy w ktorych beneficia są rozdawane według ugody y umowy uczynioney między Leonem X. Papieżem y Franciszkiem I. Krolem.

PAYS *d'obédience* (*est celuy où ce Concordat n'est point, comme la Bretagne & la Lorraine.*) Regio obedientiæ, in qua illa pactio non fuit recepta. KRAIE posłuszeństwa albo podległości gdzie to Konkurdatum albo ugoda nie iest przyięta względem beneficyi Kościelnych: iako są we Francyi Bretania y Lotaryngia.

PAYS, se dit proverbialement en ce sens phrases, KRAY (*przysłowiem*) **Nul n'est prophéte en son pays.* Nullus propheta in patriâ. Nullus in patriâ magnus. * Zaden Prorok nie popłaca w własnym kraiu swoim. **Autant de pays, autant de guises,* pour *autant de mœurs différentes.* Sua cuique mos. (Mot du discours familier.) *Co kray to obyczay.

ON DIT *d'un homme, qu'il a tiré pays ou vuidé pays,* pour dire qu'*il s'en est fuy.* Vertit solum. *Cic.* UCIEKŁ uskrobał uszedł.

PAYSAGE, *prononcez* PE'YSAGE, subst. m. (*Estenduë de pays diversifiée par des montagues, collines, bois, prairies & rivieres.*) Tractus amœnà ad aspectum locorum varietate distinctus, *genit.* tractûs distincti. m. Rus, ruris, neut. KRAY trakt ciągnący się gorami pagorkami lasami łąkami rzekami.

PAYSAGE.(*Tableau où l'on dépeint un lieu rustique*) Rus pictum. OBRAZY ná ktorych krainy ciągnące się polami lasami gorami wioskami malowane.

PAYSAN, subst. m *prononcez* PE'YSAN. Homo rusticus & agrestis. *Cic* CHŁOP wieśniak.

PAYSANNE, *prononcez* PE'YSANNE, subst. fem. Rustica, æ, fem. *Cic.* WIESNIACZKA.

DE PAYSAN, prononcez *de Péysan.* Rusticanus, a, um, *Cic.* CHŁOPSKI CHŁOPSKA.

UN PEU PAYSAN. Rusticulus. Subrusticus, a, um. Subagrestis, & hoc subagreste. adject. *Cic.* CHŁOPKOWATY chłopowaty.

Maniere de parler grossiére, & qui sent le Paysan. Rusticitas, atis. f *ou* Genus dicendi rusticum & agreste. *Quint. Plin.* Prosta chłopska wieyska mowa grubiańska.

En payson, grossiérement. Rusticè adv. *Cicer.* Po chłopsku grubiańsko

PE'AGE, subst. m. (Qui se disoit autrefois de toutes sortes de droits qui se payoient, il ne se dit maintenant que des imposts quon leve sur les marchandises qu'on transporte d'un lieu en un autre.) Portorium, ii, n. Vectigal, lis, n. *Cic.* CŁO myto komora.

PE'AGER, subst. m. (*Celuy qui leve le Péage, le Fermier du Péage.*) Portitor, oris, m. *Cicer.* PISARZ celny poborca ná komorach strażnik skarbowy

PEAU, subst. *on prononce* PAU. *Cuir* (*Qui couvre la chair & les os.*) Cutis, pellis, is, f. *Ovid.* SKORA pod ktorą ciało y kości.

LA PEAU *des bestes.* Pellis, is Corium, ii, n. *Cic.* SKORA bydlęca wyprawna lub niewyprawna.

PEAU *des fruits.* Cutis, is, fœm. *Plin.* SKORKA ná owocach.

PEAU *mince, délicate d'un animal* (*comme d'un chevreau*) Pellicula, æ, f. *Cic.* JERCHA skorka.

PEAU *molle préparée à l'alum.* Alota, æ, f. *Cas.* ZAMSZA skorka zámszowana.

PEAU *déliée du tilleul sur quoy les Anciens écrivoient.* Philira, æ, fœm. *Plin.* SKORKA álbo kora lipowa ná ktorey przed tym pisywano wprzod niż papier wynaleziono.

OSTER *la peau.* Detrahere pellem. *Hor.* ZDIĄC skorę odrzeć ze skory. *°Il n'a que la peau & les os.* Os atque pellis totus est. *Plaut.* °Tylko go skora a kości.

PEAU *de serpent.* Pellis serpentis *Ovid.* SKORA wężowa

PEAU *de bouc.* Uter, otris, *n. Plin.* KOZA skora kozłowa w ktorey oliwę przedaią.

PEAU *des poissons.* Piscium corium, ii, n. *Plin.* SKORA rybia Jászczur.

PEAU *de parchemin.* Membrana, æ, f. *Quint.* PARGAMIN skora.

PEAU *de grains de raison.* Folliculus, i, m. Uvæ Corium, ii. *Colum.* SKORKI od iágod winnych,

PEAUSSIER, subst. m. (*Qui prépare les cuirs à l'alun pour faire des gands.*) Alutarius, ii, m. *Plaut.* RĘKAWICZNIK Białoskornik zámszniik.

PE'CHE', subst m. (*Faute volontaire commise contre Dieu, & contre ses loix*) Peccatum, delictum, ti, n. noxa, culpa, æ, f. *Cic.* GRZECH przestępstwo przeciwko przykazaniom y prawu.

PE'CHE' *orginel,* (*Avec lequel tous les hommes naissent, & quils ont hérité d'Adam.*) Peccatum originis. GRZECH pierworodny pospolity w ktorym się rodziemy.

PE'CHE' *actuel,* (*Péché que chacun commet actuellement.*) Peccatum cuique proprium. GRZECH uczynkowy własny każdego.

PE'CHE' *mortel,* (*Qui donne la mort à l'ame.*) Peccatum lethale. Letiferum. GRZECH śmiertelny.

Punir un péché. Animadvertere peccatum. *Ter.* Karać zá grzech.

PE'CHER, (*Faire une faute.*) Peccare, (o, as, avi, atum.) Delinquere. Culpam committere. *Cic.* GRZESZYC zgrzeszyć wykroczyć w czym.

PE'CHERESSE, subst. fœm. (*Femme dissoluë & débordée dans tous les vices.*) Libidinosa mulier ou flagitiosa, flagitiis famosa mulier, peccatis obnoxia. GRZESZNICA iáwna białogłowa ná grzech y wszelką rospustę wydana.

PE'CHEUR, subst. masc. Scelestus homo, sceleratus. Omni scelere impurus Peccatis obnoxius, a, um. GRZSZNIK iáwnogrześznik zbrodzień.

PECULAT, subst. m. (*Crime de ceux qui grivellent & qui dérobent les deniers publics.*) Peculatus, ûs, m. *Cic.* KRADZIESZ skarbu publicznego.

Qui commet ou fait le péculat, Peculator, oris, masc. *Cic.* KRADZCA skarbu publicznego.

PE'CUNIAIRE, (*Amende pecuniaire ou en argent.*) Mulcta pecuniaria, æ, f. GRZYWNY pieniężne winy.

PE'CUNIEUX. m PE'CUNIEUSE, f. (Mot bas & du discours familier.) (*Qui a bien de l'argent.*) Pecuniosus, a, um. *Cicer.* pecuniosus. *Plaut.* MAIĘTNY pieniężny. Francuskie słowo podłe y proste á potoczne.

PE'DAGOGUE, subst. m. (*Maistre domestique, qui a soin des mœurs & des estudes des enfans dans la maison.*) Pædagogus. INSPEKTOR domowy prywatny nauczyciel y dzieci dozorca co do obyczaiow y náuk podagog.

UN PE'DAGOGUE *de quatre deniers* (Par ironie.) Dominus dupondiarius, ii, masc. *Petr.* INSPEKTOR groszowy (ná pośmiech.)

(Le mot de Pedagogue est injurieux, & il se prend en mauvaise part, a moins qu'il ne soit accompagné de quelque épithete favorable.) To słowo podagog lub Inspektor w zły tylko się sposob bierze y iest uraźliwe chyba że z przydatnim słowem iákim przystoynym będzie złączone.

PE'DANE'E, (*Juge pédanée, juge de Village qui juge debout & sous l'orme*) Judex pedarius, judicis pedarii, *ou* pedaneus, ei, m WOYT wieyski ná wśi Sędzia

PE'DANT, m. PE'DANTE, f. (*Qui instruit la jeunesse.*) Doctor, oris, m pædagogus, gi, m. *Cic.* DOKTOR pończoszka mędrek. (*Ce mot François est devenu odieux, & se prend pour un homme hérissé de grec & de latin, qui affecte de faire paroistre son sçavoir hors de propos, & d'une façon ridicule*) Insulsus literator, oris, m. Vanus & ridiculus eruditionis ostentator, oris. Jactor. To słowo Francuskie iest wzgardliwe znáczące tego co się chwali y chełpi z náuki.

PE'DANTERIE, subst. fœm. (*Critique importune & ennuyeuse sur les belles lettres.* Insulsa litteratura, æ. f Putida litteratura. Insulsa eruditio, onis, f. MĘDRKOWANIE.

Laissez-là toutes ces pédanteries. Omitte has ineptias grammatistarum. Day pokoy temu mędrkowaniu.

PE'DANTESQUE, adject. masc. & fœm. (*De pédant, qui convient à un pédant.*) Ludi-magistro conveniens. MĘDRKUIĄCY.

PE'DANTESQUEMENT, adv. (*En péndant.*) Insulsorum litteratorum more JAK mędrek po mędrkowsku.

PE'DE'RASTE subst. masc. (*Qui aime les garçons.*) Pedico, masc. Prædator corporis. masc. *Petr.* SODOMCZYK sprośnik.

PE'DESTRE, comme *Une statuë pédestre qui n'est point à cheval.* Statua pedestris, f. *Plin.* PIESZA osoba stoiąca nie konna.

PE'DICULAIRE, *Maladie pédiculaire.*) *c'est lorsque les poux sortent & fourmillent par tout le corps.* Morbus pedicularis. WSZAWA choroba, wszy zárkotne.

PE'GASE, subst. m. *Cheval que les Poëtes ont feint avoir des aisles*) Pegasus, i, m. Equus alatus, i, m. *Catul.* PEGAZ Koń baieczny skrzydlasty.

PEIGNE, subst. m. *Instrument taillé à dents, dont on se décrasse la teste, & dont on accommode les chevaux.*) Pecten, inis, m *Plaut.* GRZEBIEN do czesánia włosow y czyszczenia z brudu głowy. *°Tondre sur le peigne.* Per pectinem attendere. *Plaut.* Strzydz po grzebieniu.

En forme des dents de peigne. Pectinatim. adv. *Plin.* Grzebieniasto ząbkowato.

PEIGNE se dit aussi (*de l'instrument avec lequel on carde la laine.*) Pecten. masc. *Juv.* GRĘPLA do wyczesywania wełny.

PEIGNE *de Tisserant.* Pecten, m. *Ovid.* PŁOCHA krosienna álbo tkacka.

PEIGNE se dit figurément en choses morales. (*Il faut donner un coup de peigne à cet ouvrage.* pour dire *Il faut le revoir, & le peigner.*) Retexere opus aliquod. *Hor.* TRZEBA ieszcze tę pismo tę rzecz ten projekt przeyrzeć.

Il luy a donné un coup de peigne en passant, il a fait quel-

que

que maligne description de sa personne. Hunc malignè depexum dedit. *Ter.* Urwał go szarpnął go mimoiazdem.

PEIGNER, V.act. (*Demester & arranger les cheveux, décrasser la teste.*) Pectere. CZESAC rosczesywać wyczesać. **Se peigner.* Deducere crines pectine. *Ovid.* *Czesać się. **Se faire peigner.* Capillos pectendos præbere. *Ovid.* *Kázać się czesać.

PEIGNER ou (*Carder de la laine:*) Lanam pectere, Carminare, (o,as,avi, atum.) *Plin. Colum.* Wyczesywać wełnę.

ON DIT aussi à contre-sens, (*Peigner quelqu'un à coups de poing.*) Pugnis pectere aliquem. *Plaut.* WYCZESAC kogo wprzeciwnym rozumieniu doiąć mudokuczyć abić. **Il l'a peigné comme il faut,* Illum depexum dedit.. *Ter.* *Wyczesał go należycie.

PEIGNIER, (*Qui fait & vend des peignes.*) Pectinum artifex & propola, pectinum artificis & propolæ. GRZEBIENIARZ Rzemieślnik co robi grzebienie y przedaie.

PEINDRE, V.act. (*Faire un portrait, une figure avec des couleurs.*) Pingere, (go, gis, xi, ctum.) act. accus. MALOWAC, wymalować, odmalować. **Peindre en huile.* Coloribus oleo dilutis pingere *ou* ex oleo subactis. *Malować pod olcy z pokostu. **En détrempe* ou *à fresque* Coloribus aquâ dilutis pingere. *Málować wodnemi farbami. **En émail.* Encaustice pingere.*Malować pod szmelć lakować.**Peindre des histoires, des paysages.* Pingere historias,rura. *Malować historye kraik, wioski, folwarki. **Peindre d'apres nature.* Vultus vivos ducere. *Virg.* Iconem pingere. Exprimere & reddere aliquem ad vivum. *Málować z żywego z własney osoby oryginał odmalować. **Peindre d'après Raphaël, le copier, travailler d'après luy.* Post Raphael *ou* à Raphael pingere. *Málować kopią kopiować z inszego obrazu po przednim iákim málarzu.

Un homme fait à peindre. Homo graphicus. *Plaut.* Człowiek iák malowanie odmalowaćby go.

PEINDRE signifie quelquefois, (*Barbouiller, enduire, frotter de quelque couleur.*) Inducere colores alicui rei. MALOWAC pomazać pogwazdać.

PEINDRE signifie aussi (*Farder*) Pigmento inficere. Linire vultum. MALOWAC się barwiczką bielidłem twarz nácierać.

PEINDRE se dit figurément, *Representer, faire des descriptions*) Pingere, depingere, expingere, representare, exprimere, fingere. *Cic.* ODMALOWAC udać wyrazić opisać odrysować. **Peindre la vie & les mœurs d'une personne.* Vitam & mores alicujus exprimere, depingere. *Cicer.* *Zycie cżyie opisać y obyczaie iákiey osoby odmalować.

ON DIT en ce sens ironiquement, (*Peindre quelqu'un de toutes ses couleurs.*) Ornare aliquem suis virtutibus, *ou* ex suis meritis *Terent.* ODMALOWC kogo od stop do głowy udać opisać oszkalować.

ON DIT voila *Pour l'achever de peindre, pour achever de le perdre.* Illud depictum hunc omnibus coloribus dabit. TEGO tylko niedostawało, áby go do reszty zgubić.

PEINT, m. PEINTE, f. *Voyez* PEINDRE. MALOWANY Málowana odmalowany.

PEINE, subst. f. (*Punition, chastiment.*) Pœna, æ, fœm. Supplicium, ii, neut *Cic.* KARA karanie.

PEINE, (*Fatigue, travail.*) Labor, oris, masc. Opera, æ, f. *Cic.* PRACA kłopot staranie trudy. **Je n'épargnerai point ma peine.* Nun parcam operæ. *Cic.* Meo labori non parcam. *Ter.* *Nie będę żáłował pracy starania fatygi.

PEINE, (*Difficulté.*) Difficultas, atis, f. *ou* Labor, oris, m. *Cic.* TRUDNOSC. **Ils avoient eu bien de la peine à passer la riviere.* Ægerrimè confecerant, ut flumen transirent. *Cæs.* *Z wielką trudnością przeprawili się przez rzekę. **A peine trouverez-vous un homme fidele.* Fidelem haud fermè invenias virum. *Ter.* *Z trudnością ználeść człeka poczciwego.

PEINE, (*Soin, inquiétude, chagrin.*) Labor, oris, m. Cura, æ, f. Sollicitudo, inis, f. *Cic.* KŁOPOT troska smutek żal. **Il est bien en peine.* In summâ est sollicitudine, sollicitudinibus exeditur. *Cic.* *W wielkim iest kłopocie. **Je suis fort en peine de vostre santé.* De tuâ valetudine valdè laboro, vehementer *ou* valdè sum sollicitus de tuâ valetudine, me valdè habet sollicitum tua valetudo. *Cicer.* *Bardzo się troskam o zdrowie twoie. **Cela ne valoit pas la peine.* Id operæ pretium non erit. *Cicer. Liv.* *Niewarto to było tego záwodu y kłopotu. **Je ne me mets nullement en peine de cela.* Parum id curo, susque dequa habeo, *Plaut.* *Niedbam cale nic o to.

PEINER, (*Se donner bien de la peine.*) Multum laborare, multùm laboris *ou* opera insumere. *Cic.* PRACOWAC usiłować troskać się kłopocić się.

PEINER *quelqu'un,* (*Luy faire de la peine.*) Molestiam alicui exhibere. ZŁOSC przykroić komu czynić kłocić kogo.

PEINTRE, subst. m. Pictor, oris, m. *Cic.* MALARZ.

PEINTURE, subst. f. (L'*Art de peindre.*) Pictura, æ, fœm. Pictura ars, artis, f. *Cic.* MALARSTWO Kunszt Malarski.

PEINTURE, (*Ouvrage de peinture, tableau.*) Pictura, tabella, æ, f. *Cic.* MALOWANIE sztuka obraz. **Il est beau depuis la teste jusques aux pieds. C'est une peinture.* Festivissimus est usque ab unguiculos ad capillum. Signum picturæ pulchrè vides. *Plaut.* *Piekny od stop do głowy iák malowanie.

PEINTURES, (*Couleurs dont on se sert à peindre.*) Colores, colorum, m pl. Pigmenta, orum, n. pl. FARBY kolory.

PEINTURE se dit figurément des descriptions que l'on fait des choses. FARBY kolory opisanie y udania rzeczy obraz wizerunek.

PE'LAMIDE, subst. m. (*Jeune Thon d'un an. Poisson.*) Palamis, idis, f. *Plin.* TUNCZYK ryba morska.

PELARD ou BOIS PELARD. (*On appelle ainsi sur les ports, les jeunes chesnes, dont on a osté l'écorce pour faire du tan, afin de tanner les cuirs.*) Lignum decorticatum, neut. *ou* Quercus decorticata, f. *Plin.* DĄBY młode z kory odarte dla dębowania skor.

PELE', m. PELE'E, f. part. pass. & adject. (*Qui n'a point de poil, ni de cheveux.*) Glaber, Glabra, Glabrum. Pilis defectus. GOŁY gomoły bez włosow.

PELE', (*Chauve:*) Clavus. Recalvus. Pilis defectus, a, um. *Plaud. Phed.* ŁYSY.

PELE', (*Dont on a osté l'écorce parlant des arbres.*) Decorticatus, Delibratus, a, um. *Colum.* ODARTY z kory, co do drzew.

PELE', (*Dont on a osté la peau parlant des fruits.*) Suâ cute exutus, a, um. OBIERANE ze skorki owoce.

PELER, *Faire tomber le poil.*) Glabrare. (Glabro, as, avi, atum.) Depilem reddere. Vellere pilos, *Colum.* WŁOSY wyrywać upalać osmalać oberwać.

PELER, (*Oster l'écorce des arbres.*) Corticem arboribus detrahere. Denudare arborem cortice. *Cic.* DRZEWO z kory odzierać.

PELER *du fruit,* (*En oster la pelure.*) Pomis cutem *ou* corium detrahere. Adimere. *Col.* OWOCE z skorki obierać

PLERIN, subst. m. (*Qui va en quelque voyage par devotion.*) Peregrinator, oris, m. Qui aliquod iter suscipit Religionis ergo. PIELGRZYM.

PELERINE, subst, fœm. (*Celle qui fait quelque voyage par dévotion.*) Quæ peregrinatur religionis causâ, PIELGRZYMKA.

PELEGRINAGE, subst. masc. (*Voyage qu'on fait par dévotion.*) Peregrinatio votiva, *ou* religiosa, peregrinationis votivæ, *ou* religiosæ. PIELGRZYMKA pielgrzymowanie drożka święta.

PE'LERINER, (*Aller en voyage.*) Peregrinari. PIELGRZYMOWAC ieździc lub chodzić po drogach z mieysca ná mieysce błąkać się tułać się włoczyć po świecie.

(Mot qui ne se dit qu'en raillant d'un vagabond.) Słowo ná pośmiewisko ná iakiego włoczęgę.

PE'LICAN, subst. masc. (*Oiseau aquatique, assez semblable à un héron.*) Pelicanus, i, m. PELIKAN ptak wodny dosyć podobny do czapli.

PELLE, subst. f. (*Instrument de bois à remuer la terre.*) Pala, æ, f. *Colum.* ŁOPAKA Rydel.

PELLE *à four,* (*à mettre le pain au four.*) Pala, æ, *Cat.* Infurnibulum, li, n. *Plin.* ŁOPATA piekarska do chleba, piekarniana łopata.

PELLETERIE, subst. fœm. (*Peaux de divers animaux dont on commerce.*) Pelles, pellium, fœm. plur. KUSNIERSTWO kupczenie futrami. **Trafiquer de pelleterie* ou *en pelleterie.* Commercium pellium facere, *ou* mercaturam. *Plin. Plaut.* *Kupczyć futrami handlować.

PELLETIER, subst. m. *ou mieux* FOURREUR, (*comme on les appellé à Paris.*) Pellio, onis, m. *Plaut.* KUSNIERZ.

PELLICULE, subst. f. (*Petite peau.*) (Terme d'Anatomie) (*C'est une peau fort mince & deliée.*) Pelicula, æ, f. Cuticula, æ. *Cic. Pers.* SKORECZKA cienka bardzo.

PELOTE ou prononce PLOTE. (*Petite boule de quoi que ce soit.*) Globulus, li, m. Pilula, æ, f. *Plin.* GAŁKA z czegokolwiek kłębek.

PELOTER, on dit *Ploter des bales*. Datatim pilâ ludere. PIŁKĘ przebiiaiąc grać.

ON DIT au figuré dans le familier, *Ploter* ou *baloter quelqu'un*. Velut pilas tractare aliquem. *Petr.* PODAWAC ſobie kogo iák piłką wziąć go na obroty.

PELOTON, ſubſt. m. *prononcez* PLOTON *de fil* ou *de laine*. Glomus lanæ, I, maſc. *Hor.* Glomer, eris. KŁĘBEK czego, nici lub wełny.

POLOTON *de gens de guerre*. Armatorum globus. *Liv.* Globus hominum. *Saluſt.* ou Manipulus, i, m. ROTHY kupy woyſka Huſce.

PELOUSE, ſubſt. f. *prononcez* PLOUSE. (*Terrein couvert d'herbe menuë & forte.*) Campus gramineus ou graminoſus, maſc. MURAWA.

PELUCHE, ſubſt. f. *prononcez* PLUCHE. Villoſa pellis. Villoſæ pellis. f. KUTNER, Felpa. °*Bonnet de pluche*. Villoſus galerus, m. °Czápka kutnerowana felpowa.

PELU, m. PELUE, f. *prononcez* Plo. *Velu, chargé de poil.* Villoſus Piloſus, a, um. *Plin.* KOSMATY obroſły.

PELURE, ſubſt. f. *prononcez Plure des fruits*. Fructuum cutis, is, fœm. OSKROBEK oſkrobiny ſkorki obrzynki od owocow.

PELURE *de noix, de chaſtaignes, de grenades, d'oranges.* Corium, ii, neut. Cortex, icis, fœm. *Plin.* ŁUPINY z orzechow z kaſztanow z granatow z pomarańcza ſkorki.

PENDABLE, *prononcez* PANDABLE, (*Cas pendable.*) Crimen ſuſpendio dignum. Capitale crimen. *Cic.* SZUBIENICY godzien wart ſzubieniey.

PENDANT, m. PENDANTE, f. *prononcez* PANDANT, (*Qui pend.*) Pendens, entis, omn. gen. *Cicer.* Pendulus, a, um. *Ovid.* WISZĄCY, Wiſząca.

PENDANT *d'oreille*, ſubſt. m. Inauris, is, *Plin.* ZAUSZNICE.

PENDANT, prépoſition, (*Durant.*) Per. POD CZAS. °*Pendant ce temps-là*, Per id tempus. *Liv.* Per iſta tempora. *Cic.* °Pod ten czas.

PENDANT *que*. Dùm. Intereà dùm. *Cicer.* NA ten czas gdy, tym czaſem.

PENDARD, *prononcez* PANDARD. (*Vn ſcélérat qui mérite d'eſtre pendu* ou *digne de la corde.*) Furciſer, feri, m. Directus, ti, m *Plaut.* Suſpendio dignus. Damnatus. *Petr.* WISIELEC ſzubienicznik oberwaniec bulray.

PENDRE, *prononcez* PANDRE, (*Eſtre ſuſpendu.*) Pendere. (eo, es, pependi, penſum.) *Cicer.* WISIEC. °*La roupie luy pend au nez.* Stiria pendet naſo. *Mart.* °Sopel mu wiſi u noſa.

ON DIT *ces maux nous pendent ſur la teſte*, (*Nous menacent.*) Hæc mala jam adeſſe atque impendere, imminere nobis ou noſtris cervicibus videntur. *Cic.* WISI nád námi to nieſzczęście.

ON DIT dans le diſcours *Autant vous en pend à l'œil*, (*Vn pareil accident vous peut arriver.*) Similis te fortuna manet. His malis obnoxius es. TOZ SAMO wiſi nád tobą.

PENDRE, (*Attacher à un gibet.*) Aliquem ſuſpendere. *Cic.* ou infelici arbori ou arbore ſuſpendere. *Cic.* OBWIESIC wieſzać ná ſzubienicy.

SE PENDRE, (*S'aller pendre.*) Suſpendere ſe, ou Laqueo vitam ſibi eripere. *Quint.* OBWIESIC ſię ſam, wieſzać ſię.

ON DIT par maniere d'imprécation, (*Va te faire pendre.*) Abi in malam crucem In magnam malam crucem. In malam rem, ou abi directè. *Ter. Plaut.* IDZ do nieſzczęścia, porwąneś ſzubienicy.

ON DIT par exaggération parlant d'un gourmand. *Il ſe feroit pendre pour un repas.* Hic in ſummâ crucè prandio duci poteſt. *Plaut.* Ná ſzubienicęby go záprowadził zá obiadem.

ON DIT au figuré *pendre un procés au croc*, (*Ne le plus pourſuivre.*) Litibus deſiſtere. *Ter.* POPRZESTAC zárzucić prawne kłotnie. °*Pendre les armes au croc*, (*Ne faire plus la guerre*) Bello deſiſtere. *Liv.* °Poprzeſtać woyny.

ON DIT proverbialement & populairement, (*Dire pis que pendre de quelqu'un.*) Omnibus maledictis aliquem proſcindere. *Plin.* ZLE bardzo y niepoczciwie o kim mowić.

UN PENDU, (*Vn homme pendu.*) Homo penſilis. *Plaut.* Suſpendioſus *Plin.* Sub dio erectus. *Plaut.* Cruciarius, ii, m. *Petr.* CZŁOWIEK obwieſzony wiſielec ſzubienicznik.

PENDULE, *prononcez* PANDULE, ſubſt. fœm. Horologium oſcillatorium, ii, neut. Pendula, æ, fœm. ZEGAREK. Tarcza zegarowa, pokoiowy ſtołowy lub wiſzący zegarek

PE'NE'TRANT, m. PE'NE'TRANTE, f. (*Qui pénétre, qui entre bien avant.*) Penetrans. Pervadens. Permeans, omn. gen. *Colum. Plin.* PRZENIKAIĄCY, Przenikaiąca. °*Vn froid pénétrant.* Penetrabile frigus. *Virg.* Acre frigus. °Przenikaiące przeraźliwe zimno.

ON DIT figurément *un eſprit pénétrant*, (*Eſprit vif, qui pénétre bien avant dans les ſciences.*) Acies acris ingenii. *Cic.* PRZENIKAIĄCY rozum.

PE'NE'TRATION, ſubſt. fœm. (*Action par laquelle un corps en pénétre un autre*) Immiſſio unius corporis in aliud PRZENIKNIENIE jedney rzeczy wſkroś przez drugą przeyście.

PE'NE'TRATION *d'eſprit*, (*Eſprit pénétrant.*) ſe dit *de la vivacité & de la force de l'eſprit.*) Acris ingenii acies. Perſpicacia, æ. f. Ingenium peracre, peracutum, ti, neut. *Cic.* PRZENIKNIENIE rozumu byſtrości.

PE'NE'TRER *un corps.* Penetrare, (o, as, avi, atum.) Pervadere corpus. PRZENIKNĄC. °*Les corps ne ſe peuvent pénétrer.* Corpora ſe invicem penetrare non poſſunt. °Ciała między ſobą przenikać ſię nie mogą.

PE'NE'TRER, ((*Entrer bien avant.*) Pervadere. Permeare. |*Ov d.* PRZEYSC wſkroś. °*La playe pénétre bien avant.* Deſcendit vulnus magno hiatu. *Stat.* °Głęboko zácbodzi rána. °*Cette odeur pénétre les habits.* Tranſit in veſtes is odor *Plin.* °Zápachem wſkroś przeſzły ſuknie. °*Le froid a pénétre la terre bien avant.* Frigus altè deſcendit in terram. °Mroz wſkroś przeiął głęboko ziemię.

PE'NE'TRER *dans les pays éloignez*, (*Y entrer bien avant pour les découvrir.*) In extimas terras penetrare. Pervadere. *Plin.* PRZEIECHAC wſkroś od końca do końca albo głęboko w kray iáki w iechać.

PE'NE'TRER ſe dit figurément en choſes morales. (*Pénétrer la penſée* ou *dans la penſée d'un Auteur, y entrer.*) Scriptoris alicujus mentem perſpicere. Penitùs interſpicere, penetrare *Cic* PRZENIKNĄC myśl Autora iákiego wſkroś zrozumieć dociec.

ESTRE PE NE'TRE', (ou *touché vivement d'une choſe.*) Aliquâ re percelli, (percellor, perculſus ſum.) Moveri, (eor, eris, motus ſum.) Affici, (ior, eris, affectus ſum.) *Cic.* ZYWO bydź przeniknionym dotkniony tkniony ná ſercu czym przerażonym.

PE'NIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui cauſe de la peine & de la fatigue.*) Operoſus. Laborioſus, oneroſus, a, um. Difficilis & hoc difficile, adject. *Cic.* PRZYKRY dolegliwy cięſzki.

PE'NITENCE, *on prononce* PE'NITANCE, (*Sacrement de l'Egliſe pour remettre les péchez.*) Pœnitentia, æ, f. POKUTA Sakrament.

PENITENCE. (*Satisfaction qu'on impoſe pour une faute commiſe.*) Pœna, æ, f. Corporis afflictatio. Vexatio, onis, f. *Cic.* POKUTA kara ná grzech: °*Faire pénitence.* Piacularem pœnam luere, dare de ſe ultro ſupplicium. Aſperam vitam laboribus plenam agere. °Pokutę czynić pokutować.

PE'NITENTIEL, ſubſt. maſc. *prononcez* PE'NITANCIEL. (*Livre où ſont contenuës les pénitences qu'on enjoignoit autrefois aux pécheurs, à proportion de leurs péchez.*) Pœnarum injungendarum Ritualis Liber, ritualis libri, maſc. PENITENCYARZ, Kſięga pokut rytuał.

PE'NITENCIER, *prononcez* PE'NITANCIER, ſubſt. maſc. (*Commis de l'Eveſque dans les Cathédrales pour abſoudre des Cas reſervez à l'Eveſque.*) Penitentiarius, ii, maſc. (Mot conſacré.) PENITENCYARZ urząd Duchowny w Kátedrach.

PE'NITENT, *prononcez* PE'NITANT, m. PE'NITENTE fœm. (*Qui ſe repent d'une choſe.*) Alicujus rei pœnitens, entis. *Cic.* POKUTUIĄCY *Penitent.*

PE'NSE'E, *prononcez* PDNSE'E, fœm. (*Action de l'eſprit, par laquelle il penſe.*) Cogitatio, onis. *Cic.* MYSLENIE pomyślenie myśl.

PENSE'E, (*Ce qui eſt dans la penſée* ou *l'objet de la penſée*) Cogitatio, onis, f. Cogitatum, i, n. *Cic.* MYSL co kto myśli. °*Avoir une infinité de penſées dans l'eſprit.* Agitare in animo cogitationes. *Cic.* °Mieć nieſkończoną moc myśli. °*Avoir de mauvaiſes penſées.* Libidinosè cogitare. *Cic.* °Mieć złe ſzpetne myśli. °*Cette penſée m'eſt venuë.* In eam cogitationem

veni

veni. Incidi. Id mihi venit in mentem. Hæc mentem meam subiit cogitatio. *Cicer.* *Przyszła mi ta myśl. **Tourner sa pensée à une chose, la porter à une chose.* Conferre cogitationem in rem aliquam. *Cic.* Animum ad aliquid adjicere, adjungere, appellere. *Ter.* *Obrocić myśl swoię do czego. *Détourner sa pensée d'une chose, empescher d'y penser.* Ab re aliquâ cogitationem suam avocare. Avertere. Abducere. *Cic.* *Odwrocić myśl swoię od czego.

PENSE'E, (*Sentiment.*) Animus, i, m. Sensus, ûs, m. Mens, entis, f. *Cicer.* MYSL zdanie. *Vous entrez dans ma pensée.* Meum animum gestas. *Plaut.* A meis consiliis ratio tua non abhorret. *Cicer.* *Wchodzisz w moie zdanie. *On lit souvent sur les visages, les pensées qu'on a dans l'esprit.* Vultus plerumque indicant animi sensus. *Cic.* *Często się myśl ná twarzy wydaie. *Il a pour luy des pensées de fortune & d'honneur.* De illius fortunâ, ou Commodis & ornamentis cogitat. *Cic.* *O samym tylko szczęściu y fortunie á dostoieństwie iego myśli.

PENSE'E, (*Petite fleur.*) Viola tricolor, Violæ tricoloris. Viola autumnalis, f. BRAT z siostrą, wdowki, potroyny fiałek iesienny.

PENSER, *on prononce* PANSER. (*Avoir des pensées.*) Cogitare. Recogitare, (o, as, avi, atum.) act. acc. MYSLIC. *Penser & repenser dans son esprit à divers plaisirs.* Contrectare mente varias voluptates. *Cicer.* *Myślić y przypominać sobie álbo rozmyślać o siebie o rożnych uciechach. *Penser à tout autre chose.* Alias res cogitare, agere. *Cic.* *Cale o czym ioszym myślić. *Plus j'y pense, plus j'enrage.* Magis cum id reputo, tum magis uror. *Plaut.* Quantò magis in pectore rem voluto. *Terent.* *Im więcey o tym myślę tym mię bardziey złość bierze. *Sans y penser.* Inopinanter. Non cogitatè. *Plaut.* Nec cogitatò. *Plaut.* *Nád pomyślenie niespodzianie.

ON DIT *donner à penser à quelqu'un,* (*Le mettre en peine*) Scrupulum alicui injicere. *Ter.* Commovere aliquem. DAC komu do myślenia.

PENSER, (*Croire. Estimer.*) Existimare. putare, (o, as, avi, atum.) Opinari, (or, aris, atus sum.) *Cic.* MYSLIC rozumieć mniemać mieć trzymać. *Je pense qu'on traitera de cette affaire.* Puto de hac re actum iri. *Cic.* *Rozumiem że o tym mowić będą. *Que pensez-vous de sa maladie?* Quid putas de illius morbo? Quid tibi videtur? *Co rozumiesz o chorobie iego. *Penser bien d'une personne, en avoir de bons sentiments.* De aliquo benè existimare. *Cic.* *Dobrze o kim rozumieć trzymać.

PENSER, (*Faillir. Estre tout prest.*) *Il a pensé estre tué.* Propius nihil factum est, quàm ut occideretur. Parum absuit, quin occideretur. *Cicer.* O WŁOSEK nieezginął, nie zábit. *J'ay pensé devenir fou avec luy.* Fermè cum illo insanivi. *Ledwiem nie oszalał z nim.

PENSER, (*Traitter un malade, une playe.*) *Voyez* PANCER OPATRYWAC chorego.

PENSIF, m. PENSIVE, f. *prononcez* PANSIF. Cogitanti similis & hoc simile. Cogitatione defixus. Cogitabundus, a, um. ZAMYSLAIACY się, zámyślaiąca się, zámyślony.

PENSION, subst. f. *prononcez* PANSION. (*Gratification du Prince ou de la République qu'on perçoit tous les ans.*) Pensio annua, pensionis annuæ, f. *Cic.* PENSYA dochod roczny názaaczony ze skarbu dla záwdzięczenia zásług. *Il a pension du Roy, il est couché sur l'Estat.* In beneficiis Regiis delatus est. *Cicer.* Beneficiarius Regis est. *Plin. Jun.* *Má pensyą u Dworu iest w rejestrze skarbowym w pensyonarzu. *On luy donnait pension tous les ans.* Annua ipsi pecunia ministrabatur. *Cic.* *Brał pensyą corocznie.

PENSION, (*Logis où l'on met des enfans en pension pour leur apprendre les belles lettres.*) Pædagogium, ii, neut. *Suet.* STOŁ náięty dla dzieci ná pensyi lub konwikcie będących dla náuk. *Mettre un enfant en pension.* Pacto pretio dare alicui doctori puerum alendum & instituendum. *Oddać dziecię iákie ná wychowanie ná stoł y náuki *Se mettre en pension chez quelqu'un.* Pacto pretio, habitationem & mensem alienam conducere. *Náiąć sobie stoł u kogo dla náuki.

Prendre quelqu'un en pension. Aliquem pacta mercede in convictum admittere, aliquem domo & mensâ accipere, communicare mensâ & ædibus. Przyimować ná stoł ná pensyą. *Estre en pension avec quelqu'un.* Alicui esse domesticum convictorē, cum aliquo convivere pacto ou certo pretio. *Być rázem a kim ná pensyi ná stole. *Estre en pension chez quelqu'un* Apud aliquem in convictu esse. *Być u kogo ná stole stoł mieć u kogo oczęc się.

PENSIONNAIRE, *prononcez* PANSIONNAIRE (*Qui a pension du Prince ou du public.*) Beneficiarius ou in beneficiis delatus. *Plin. Jun. Cic.* PENSYĄ maiący u dworu w skarbie

PENSIONNAIRE, (*Qui est en pension chez un maistre ou dans un Collége.*) Qui pensionem annuam dat ludi-magistro in victum, & in institutionem. KONWIKTOR ná pensyi szkolocy będący.

PENTAGONE, adject. (*Qui a cinq angles.*) Pentagonus, i, m. (*mot grec.*) O pięciu rogach.

PENTE, *prononcez* PANTE, subst. f. (*Inclination ou descente d'un terrain qui va en baissant.*) Declivitas, atis, fœm. *Cas.* POCHYŁOSC spadzistość ziemi pochodzistość z gory. *La pente de la colline estoit assez douce vers le bas.* Collis erat leniter ab infimo acclivis. *Cas.* *Pagorek był spadzisty y pochodzisty łatwo.

PENTE *naturelle,* (*inclination vers une chose.*) Proclivitas, atis, f. Propensio, onis, f. *Cic.* SKŁONNOSC chęć przyrodzona do czego.

PENTECOSTE, *prononcez* PANTECÔTE. (*La feste de la Pentecôte ou de la descente du saint Esprit sur les Apostres & sur toute l'Eglise.*) Festum Pentecoste, Festi Pentecostes. ZIELONE Swiątki.

PE'NULTIE'ME, adject. masc. & fœm. (*Qui est avant le dernier.*) Penultimus, a, um. Extremo ou ultimo proximus, a, um. *Quint.* PRZEDOSTATNI, PRZEDOSTATNIA.

PEPIE, subst. f. (*Mal qui arrive aux poules sous la langue*) Pituita, quæ albâ pelliculâ linguam vestit extremam. *Pallad.* PYPEC kurza choroba.

PEPIN, subst. m. (*Semence de plusieurs fruits.*) Granum, i, n. Semen, inis, n. *Cic.* ZIARKO násienie.

PEPIN *de raisin.* Acini nucleus, ei, m. *Plin.* Acinus vinaceus, i, masc. Vinacea orum, neut. plur. *Colum.* JĄDRKO ziarko winne.

PE'PINIE'RE, (*Lieu où l'on séme des pepins d'arbres, pour élever des arbres en les gréfant.*) Seminarium, ii, n. *Colum.* Plantarium, ii, neut. *Plin.* SZKOŁA ogrodowa ná drzewka młode, płonnik.

PERÇANT, *prononcez* PERSANT, m. PERÇANTE, fœm. *Aigu, vif.* Acris & hoc acre. Acutus, a, um. PRZERAZLIWY, Przeraźliwa przenikaiący ostry żywy bystry. *Une veuë perçante.* Oculorum ou videndi sensus acer. *Wzrok przenikaiący bystry.

ON DIT figurement, (*Un esprit perçant, pénétrant.*) Acutum, acre, peracutum, peracre ingenium. *Cicer.* Perspicax animus, animi perspicacis, m. UMYSŁ dowcip bystry przenikaiący.

PERCE-OREILLE, subst. m. (*Petit insecte, comme un petit ver.*) Auricularia, æ, f. USZYCA robak.

PERCE-PIERRE, subst. f. (*Herbe qui se mange en salade confite dans le vinaigre.*) Saxifragia, æ, f. ŁOMIKAMIEN ziele sałaciane, pimpinella.

PERCE', m. PERCE'E, f. (*Troué.*) Foratus, perforatus, terebratus, perterebratus, a, um. Pertusus, a, um. *Cicer. Lucr.* PODZIURAWIONY przedziurawiony dziurawy podziurawiony.

RERCE' *de coups.* Vulneribus confossus, a, um. POKŁOTY razami.

PERCE', *éclairé,* (*Parlant d'un bastiment, où il y a bien du jour.*) Lucidus, luminosus, a, um. *Vitr.* JASNY widny co do gmachu pokoiow izb.

PERCEPTION, subst. m. (Terme de Palais.) (*Recette, récolte.*) Perceptio, onis, f. PRZYCHOD percepta. *La perception ou la récolte des fruits.* Fructuum perceptio. *Cic.* *Percepta, użynek zboża.

PERCER, V. act. & neut. (*Faire un trou, une ouverture avec quelque instrument.*) Furare, efforare, perforare, terebrare, penerebrare. *Cicer.* PRZEBIC przekłoć przewiercić przedziurawić czym. *Percer les oreilles.* Pertundere aures. *Petr.* *Przekłoć uszy.

PERCER *un tonneau,* (*Le mettre en perce.*) Dolia terebrare. PRZEWIERTYWAC beczki lufty w nich oddechy czynić lub też świdrem przewiercić dno dla czopa lub kurka wkręcenia.

PERCER *une apostume.* Vomicam secare. *Plaut.* PRZEKŁOC wrzod lub przerznąć. *Des pustules avec une aiguille.* Pustulas acu aperire. *Cels.* *Krostki igłą przekałać. *Percer de part en part.* Transfodere, trasfigere. *Liv.* *Wskroś przebić, ná wylot.

PERCER *un logis*, (*Donner du jour, y faire des ouvertures, l'éclairer.*) Ædes perforare, patefacere. *Cic*. Ædibus inde: a feneſtras. *Plaut*. SWIATŁO DAC gmachowi obiaśnić więcey widoku, okien więcey porobić.

ON DIT en ce ſens au figuré (*Percer les eſcadrons des ennemis*) Per medios hoſtes perrumpere. *Caſ*. NIEWŁASNIE przebić ſię przez woyſka przez ſzyki nieprzyiacielſkie. *On me perce le cœur*. Foditur cor ſtimulo. *Plaut*. *Serce mi to przebiło.

PERCER *bien avant dans un pays, y entrer bien avant*. Penetrare aliquam regionem. *Plin*. in regionem. *Catul*. GŁĘBOKO w kray iáki wiechać.

PERCER ſe dit figurément en ce ſens, (*Percer juſques au fond d'un ſecret.*) Arcanum rimari altiùs. Arcanum ſubtiliter rimare à radicibus. *Phad*. PRZENIKAC z gruntu ſekret iáki.

PARCER, (*Paſſer à travers, entrer dedans.*) *Ce cuir ne perce point à l'eau.*) Illud corium aquam non tranſmittit. PRZEBIAC ciec przeciekać wſkroś. Przez tę ſkurę woda nie przeydzie nie przecieeze. *Mon chapeau perce à l'eau*. Pileus aquā tranſmittit. *Plin*. *Kapeluſz moy wſkroś wodą przeſzedł. *Je ſuis tout percé de la pluye, mes habits ſont tout percez de ſueur*. Imbre ſum uvidus *ou* madidus Totus imbribus madeo, ſudore veſtes madent. *Wſkroś ná wylotem przemokł od deſzczu od potu wſkroſiem przeporniał. *Les enfans ſont malades quand les dents leur percent*. Ægrotant infantes, dum illis dentes naſcuntur, oriuntur. *Celſ*. *Dzieci choruią ná zęby kiedy im ſię zęmby dobywaią pokazuią wyraſtaią.

PERCER ſe dit proverbialement dans ces expreſſions. (*Il eſt bien bas percé*, pour dire *il ne luy reſte plus gueres d'argent.*) Parum admodùm habet in loculis. BARDZO chudo koło niego *C'eſt un panier percé*, pour dire *c'eſt un prodigue: vous luy donneriez cent mille écus, il ne luy reſteroit plus rien dans cinq jours*. Plenus rimarum eſt, hac & illac perfluit. *Ter*. *Utratnik.

PERCEVOIR, V. *a*. (*Recevoir ou recueillir les fruits ou les revenus des terres.*) Percipere, (io, is, percepi, ptum.) act. acc. *Cic* ODBIERAC dochody intraty z dobr.

PERCHE, ſubſt. f. (*Gaule de bois*) Pertica, æ, f. Longurius, ii, m *Var. Hor*. TYKA, tycz żerdź.

PERCHE *d'Arpenteur*, (*Avec quoy il meſure les terres.*) Decempeda, dæ, f *Cic*. MIERNICZY pręt laſka

PERCHE *de Battilier*, (*Croc avec lequel il conduit ſon batteau.*) Contus, ti, m. *Virg*. DRĄG laſka przewoźnicza ná wodzie.

PERCHE *d'oiſeleur*. Ames, itis, m. LASKA praſznicza.

ON DIT d'un homme fort grand & d'une taille mauſſade (*Que c'eſt une grande perche.*) Longarius, ii, m. *ou* Longurio, onis, maſc. *Var*. DRĄG, długie chłopiſko, bardzo wyſokie grądal.

PERCHE, ((*Poiſſon de riviére.*) Perca, æ, f. OKUN ryba rzeczna

SE PERCHER, (*Se mettre ſur une perche comme ſont les poules*) Sidere SIADAC ná grzędę. *Les oiſeaux ſe perchent* Sidunt aves ſuper arbore, *ou* ramis arboris. *Virg*. *Praſtwo ſiada na grzędy.

PERCLUS, m. PERCLUSE, f. (*Qui ne s'aide point de ſes membres, paralitque.*) Membris captus, a, um, *ou* membris iners, omn. gen. *Liv. Plin*. NIEDOŁĘGA kaleka upadły ná członki.

ON DIT au figuré & populairement, (*Il a l'eſprit perclus, c'eſt un eſprit perclus, qui eſt bouché.*) Retuſum, obtuſum *ou* hebes eſt illi ingenium. *Cic*. Obtuſus eſt animi vigor. *Liv*. NIEDOŁĘZNEGO rozumu tępy.

PERCUSSION, ſubſt. fœm. (*L'action de frapper.*) Percuſſio, onis, f. *Cic*. (Mot de Phyſique.) UDERZENIE. *La percuſſion de l'air*. Aeris percuſſio, percuſſus, ûs, maſc. *Cicer*. *Trzaſk powietrze.

PERDITION, ſubſt. fœm. *Perte*. Perditio, onis, f. *Plin*. ZGUBA ſtrata.

PERDRE, V. act. & neut. (*Souffrir quelque perte de ſa ſanté, de ſes biens, de ſon honneur.*) Perdere, deperdere. Amittere. Rei alicujus jacturam, *ou* naufragium facere. *Cicer*. ZGUBIC ſtracić ſzkodę náczym ponieść. *Il n'a rien à perdre, il n'a rien à volerchez luy*. Vacuus eſt rebus omnibus *Ter*. Nihil eſt quæſtui furibus apud illum. *Plaut*. *Nie ma co ſtracić, złodziey ſię u niego niepożywi.

PERDRE ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes.

Perdre connoiſſance (parlant d'un malade qui ne connoiſt plus) Mente labi. *Celſ*. STRACIC zmyſły o chorym mowiąc. *La veuë*. Deficere viſu. *Suet*. *Stracić wzrok. *L'eſprit*. Mente deficere. *Ovid*. *Stracić rozum. *Le courage*. Animis cadere. *Liv*. *Stracić ochotę.

PERDRE *quelqu'un de réputation*. Famam alicujus atterere, *ou* alicui auferre. *Horat*. OSŁAWIC kogo obmowić obnieść oſzkalować. *Faire perdre la réputation à quelqu'un*. Famam alicujus obruere. *Tacit*. Oblirerare. *Liv*. Extinguere alicujus famam. *Cic*. *Sławy kogo pozbawić. *Perdre quelque choſe de ſa réputation*. De ſuâ exiſtimatione aliquid deperdere. *Cic*. *Cokolwiek ſławy y Imienia utracić. *Perdre ſon tems*. Tempus perdere, amittere, terere. *Cic*. *Czas darmo tracić. *Sa peine*. Conterere, ludere operam. *Ter*. Perdere operam. *Hor*. *Pracę darmo tracić. *Perdre le reſpect qu'on doit à une perſonne*. Debitam alicui reverentiam exuere, amittere. *Plin*. *Powinnego poſzanowania komu ubliżyć. *L'occaſion*. Occaſionem è manibus dimittere. *Cicer*. *Stracić okazyą.

PERDRE *quelqu'un*, (*Procurer ſa perte, ſa ruine.*) Perdere aliquem. Alicui eſſe exitio. *Cic*. ZGUBIC kogo ná zgubę ná zniſzczenie iego náſtępować. *Le perdre ſans reſſource*. Aliquem peſſundare. *Plaut*. *Zgubić go do ſzczętu bez nádziei. *Je ſuis perdu*. Perii. *Plaut*. *Zginąłem. *Je ſuis perdu entiérement ſans reſource*. Perditus ſum atque eradicatus, omnibus exitiis interii. *Zginąłem przepadłem ze wſzyſtkim. *Que les Dieux te puiſſent perdre (Imprécation.)* Dii te perdant *ou* te eradicent. *Ter*. *Niech cię Bog zátraci zgiń przepadniy, złorzeczenie.

PERDRE *quelqu'un*, (*Le corrompre.*) Perdere aliquem. *Ter*. Aliquem depravere, corrumpere, ad nequitiam abducere. *Cic*. ZGUBIC kogo zepſować go zgubić go gorſzym go czynić.

SE PERDRE, (*S'égarer en marchant.*) Itinere deerrare. *Quint*. OBŁĄKAC ſię zbłądzić wdrodze. *Il ſe perdit de ſon pere dans la foule*. Aberravit, deerravit inter homines à patre. *Plaut*. *Zámięſzał ſię w ciżbie y Oyca zgubił.

SE PERDRE, (*S'en aller*,) parlant *de quelque liqueur qui coule & qui s'enfuit*. Aufugere. *Plaut*. PSOWAC ſię wycieć ciec co do ſtatkow y trunkow lub likworow inſzych.

SE PERDRE, (*Se détruire. S'abolir. S'anéantir.*) Elabi, (or, eris, elapſus ſum.) Abire, excidere. *Cic*. GINĄC nikną́ć niſzczeć upadść miiać uſtawać. *La couſtume ſe perd*. Mos elabitur. *Cic*. *Zwyczay ginie uſtaie. *Perdre le goût*. Non ampliùs noſſe ſapores. *Plin*. Nullo ſapore capi. *Cicer*. *Stracić ſmak. *Le goût ſe perd*. Deperit ſapor. *Plin*. *Smak traci. *Perdre l'appetit*. Nauſeare cibos. *Cic*. *Apetyt ginie. *Faire perdre l'appetit*. Cibi aviditatem auferre. In cibis aviditatem inhibere. *Plin*. *Stracić komu apetyt.

ON DIT au figuré, *Perdre le goût des belles choſes*. Præclaris rebus non ampliùs capi. Res præclaras non amplius ſentire. STRACIC chęć ochotę do pieknych zábaw. *Il a perdu le goût des vers*. Non ampliùs ſentit vim carminis. *Phad*. *Obrzydził ſobie wierſze upadła mu chęć ochota do nich. *Il m'a fait perdre le goût de la Philoſophie*. Me à Philoſophia retraxit, me abduxit, abſtraxit à ſtudio Philoſophiæ. *Cic*. *Obrzydził mi Filozofią ſmak ochotę mi do niey ſtracił.

SE PERDRE, (*S'expoſer à quelque malheur, vouloir ſa perte.*) Diſcrimen ſubire. JSC lecić ná zgubę własną ſam w niebeſpieczeńſtwo ſię podawać. *Il s'eſt bien voulu perdre luy-meſme*. Sibimetipſi exitio fuit. *Sam ſię chciał zgubić ſam ſzukał zguby własney. *Pourquoy voulez-vous vous perdre?* Cur te is perditum? *Terent*. *Dlá czegoſ ſię ſam chceſz gubić.

PERDU, maſc. PERDUE, fem. part. paſſ. & adjectif. Perditus. Deperditus. Amiſſus, a, um. *Cicer*. ZGUBIONY ſtracony ſtracona, zgubiona.

PERDU, (*Mal employé.*) Malè collocatus, a, um. *Cic*. ZGUBIONA rzecz źle łożona źle zażyta.

PERDU, (*Ruiné, abyſmé.*) Perditus. Peſſumdatus, a, um. ZGUBIONY ſtracony wniwecz obrocony. *Une affaire perduë*. Res occiſa. Perdita. Obruta. *Cic*. *Sprawa zgubiona przepadła. *Perdu de reputation & de biens*. Famâ & fortunis expers, ertis, omn. gen. *Przepadł ná Imieniu y fortunie. *De luxe & de débauche*. Luxu & delitiis perditus. *Ter*. *Wniwecz obrocony od zbytkow roſpuſty pijañ-

ſtwa

ftwa kofterftwa. *De dettes Ære alieno perditus. Zgubiony wniwecz obrocony przez dług. * Je tiens l'affaire perdué. Negotium iftud iu perdiris ac defperatis babeo. Cic. * Mám tę rzecz, mâm to iuż zá zgubiooe zá ftracone.

ENFANS PERDUS, (Ceux qu'on expafe les prémiers à l'ennemi.) Perditi adolefcentes. Flor. Rom. Velites, velitum, mafc. plur. Liv. Anrefignaui, orum, mafc. plur. STRACONY żołniera ci ktorych w pierwfzych fzykach y fzeregach lob w przedniey ftraży ftawiaią do okazyi.

ON DIT abfolument, Tout eft perdu. Actum eft. Conclamatum eft. Plaut. WSZYSTKO przepadło zginęło.

ON DIT qu'un bomme travaille comme un perdu, comme un cheval. Cùm maximè aliquid operis facit, ou laborat aimium. PRACUIE iák bydlę.

PERDRIX, fubft. fem. Oifeau.) Perdix, icis. fem. Plin. KUROPATWA ptak.

PERDREAU, fubft. mafc. (Le petit d'une perdrix.) Pec d'cis pullus, i, mafc. KUROPATWIĘ, młode od kuropatwy.

PERE, fubft. mafc. (Celuy qui a engendré.) Pater, patris. Genitor, oris, mafc. Parens, entis. OCIEC Rodzic, co kogo fpłodził.

PERE de famille. Pater familia, ou Pater familiæ. Cicer. genit. GOSPODARZ.

GRAND PERE, (Ayeul.) Avus, i, mafc. Plaut. DZIAD. *Grand pere paterne. Avos paternus Hor. * Dziád z ftrony Oyca. * Du cofté maternel. Avus maternus. Hor. * Dziad z ftrony mátki.

LE PERE du grand pere. (Le Bifayeul.) Atavus, i, mafc. PRADZIAD.

BEAU PERE. Socer, eri, mafc. Vitricus, ci, mafc Cic. TESC, Ociec żony lob męża.

Les deux beaux peres. Confoceri, orum, m. plur. Vlp. Teście obadwa, Teściowie żony y męża Oycowie.

Nos PERES, (Nos Anceftres.) Patres, Majores, um, mafc. plur. Cic. OYCOWIE oafi Przodkowie.

PEREMPTOIRE, adject. m. & f. (decifif.) Peremptorius, a, um. Vlp. (Mot de droit.) ZAWITY rok. Termio prawny * Une raifon peremptoire & tout à fait décifive. Argumentum perfuafibile, neur. Quint. Certiffimum argumentum. *Dowod nicodbity.

PERFECTION, fubft. fem. (Confommation, l'achevement de quelque ouvrage.) Alicujus operis abfolurio & perfectio, onis, fem Cic WYDOSKONALENIE, dofkonałość czego.

PERFECTION, (Qualité excellente qui fe trouve dans les perfonnes & dans les chofes.) Eximia ou præclara dos, dotis, fem. Virros, uris. fem. DOSKONAŁOSC ták co do rzeczy iáko y ofob.

EN PERFECTION, (Avec perfection.) Perfectè, optimè, excellenter. adv Cic. DOSKONALE.

PERFECTIONNER, V. act. (Rendre parfait.) Perficere, (io, is, feci, fectum.) Abfolvere, (o, is, vi, utum.) act. accuf. Cic. WYDOSKONALIC dofkonałym uczynić.

PERFIDE, adject. mafc. & fem. (Qui manque de foy & de parole.) Perfidus, perfidiofus, a, um. WIAROŁOMCA bez, czci, wiary y poczciwości, ni czci ni wiary niemaiący, zdrayca wiarołomny

PERFIDIE, fubft. fem. (Manque de foy & de parole.) Perfidia, æ, fem. Cic. WIAROŁOMNOSC zdrada.

PERFIDEMENT, adv. (Avec perfidie.) Perfidiosè. adv. Cic. ZDRADZIECKO, wiarołomnie.

PERIL, fubft. mafc. (Danger.) Periculum, i, neur. Difcrimen, inis, neur. Cic. NIEBESPIECZENSTWO.

PE'RILLEUX. mafc. PE'RILLEUSE, fem. Periculofos, a, um. Cic. NIEBESPIECZNY niebefpieczna.

PE'RILLEUSEMENT, adv. (Avec danger.) Periculosè, cum periculo Cic. NIEBESPIECZNIE.

PE'RIODE, fubft. mafc. (Durée de la courfe d'un aftre, qui revient au mefme point du Ciel.) Aftri alicujus circuitus & converfio, genit. circuitûs & converfionis. Cic. OBROT Planet y od punktu do punkto bieg fwoy odprawuiącego.

PE'RIODE fe dit auffi du plus haut point d'élevation d'un aftre. (Mais il n'eft plus en ufage qu'au figuré pour fignifier.) Il eft parvenu au plus haut point d'élevation de la fortune. Ad fummum fortunæ apicem pervenit, ou ampliffimâ fortunam confequutus eft. PUNKT náywyżfzy; Stanął w náywyżfzym fzczęściu fwoiego punkcie. * Il eft au dernier période de fa vie. Ad extremum vitæ pervenit, ad fupremū vitæ diem. *Stanął w oftarnim życia punkcie.

PE'RIODE, (En terme de Chronologie, eft une époque en un temps remarquable.) Periodus, i, fem. PERYOD czafu, znakomiry czas iáki w ktorym co fię znacznego y pamiętnego przytrafiło.

PE'RIODE, fubft. fem. (En Grammaire eft un tour ou circuit de mots, qui font un fens achevé.) Periodus, i, fem. Verborum ambitus, circuitus, ûs, mafc. Cic. PERYOD w mowie w pifaniu czytaniu feus dofkonały w fobie zámykaiący punkt mowy.

PE'RIODIQUE, adject. (Fiévres périodiques, qui reviennent à certain jour & beure.) Febres periodicæ, fabrium periodicarum. fem. plur. Plin. Statæ febres en ftatis diebus & boris recurrentes. Plin. PUNKTUALNA gorączka wracaiąca fię záwfze iednoftayniecżafo fwego, iáko Tercyana kwartana &c.

PE'RIPHRASE, fubft fem. (Trope ou figure de Rhétorique, qui exprime une penfée en bien des parolas.) Periphrafis, is, (mot grec) loquendi ambitus, ûs, mafc. Circumlocutio, onis, fem. Quint. Circuitio, onis, Auct. ad Heren. OKRĄZENIE (albo) okrążanie flow w mowie.

PE'RIR, V. neur. & actif, (Finir malbeureufement.) Perire, difperire, (eo, is, perii, peritum.) Interire, (eo, is, ii, itum.) Cic. ZGINĄC przepaść niefczęśliwie fkończyć. *Périr de faim Fame perire. Plaut. Interire fame. Cic. * Zginąć od głodu. *De maladie. Morbo perire. Cef. * Od choroby. *Par un naufrage. Naufragio perire. Cef. * Zginąć ná wodzie. *Périr avec les autres. Communi incendio deflagrare, ou communne cum aliis periculum fubire. Cic. *Zginąć z drugiemi.

QUE je périffe! Que je meure. Sorte d'imprécation.) Difpeream pereum. Cicer. NIECH zginę, niech przepadnę, niech omrę, przekleftwa fpofob.

PE'RISSABLE, adject. mafc. & fem. (Caduc, fragile.) Fluxus, caducus, a, um. Stat. Cic. ZNIKOMY opływny ginący przepadaiący,

PERLE, fubft. fem. (Subftance dure & claire, ordinairement ronde, qui fe trouve dans une efpece d'buiftre, qui fe pefche dans le Golphe Perfique.) Unio, onis, mafc. Margarira, æ, fem. Cicero. & Margaritum, ti, neut Plin. Var. PERŁA.

PERLE, en ovale ou en poire, Elenebus, elenchi, mafc. Juv. PERŁA wielka w grufzkę.

PERLE d'une belle eau. Unio exaluminatus. mafc, Plin. PERŁA iáfna, przezroczyfta, Czyfta perła.

PERMANENT, mafc. PERMANENTE. f. en prononce permanant. (Stable, affuré, durable.) Firmus, a, um. Stabilis, & hoc ftabile, adject. Cic. Conftans, antis, omo. gen. STAŁY nieodmienoy.

PERMETTRE, V. act. (Laiffer ou donner la liberté de faire une chofe.) Aliquid alicui permittere. Sinere. Dare, facere copiam, concedere aliquid alicui. Cic. POZWOLIC co komu.

IL EST PERMIS, il eft licite. Licet, fas eft, licitum eft. Cic. WOLNO, pozwolono.

S'il n'eft pas permis de dire ce que l'on penfe, il fera toûjours permis de fe taire. Dicere fortaffe quæ fenrias non licet, tacere planè licet ou dabitur. Quint. Jeżeli oicwolno wymowić co kto myśli, przynaymniey wolno będzie zámilczyć o tym y nikomu fię z tym niezwierzyć.

PERMIS, mafc. PERMISE, fem. (Accordé.) Permiffus, conceffus, a, um. Cic. Impermiffus. Qui n'eft point permis. Hor. POZWOLONY POZWOLONA. Niepozwolony niepozwolona zábroniony.

PERMIS, (Licite.) Licitus, a, um. Fas, & nefas indeclinabile ou Illicitus, a, um. Qui n'eft pas permis, ni licite. POZWOLONY, godziwy. Niepozwolony, niegodziwy

PERMISSION, fubft. fem. (Congé, licence de faire ou de dire une chofe.) Permiffio, onis, fem. Cic. POZWOLENIE. *Donner la permiffion de faire une chofe. Dare, facere licentiam, facultatem aliquid faciendi. Cic. Tacit. * Dáć pozwolenie ná co.

Avec voftre permiffion. Cum bonâ tuâ veniâ. Cic. Z pozwoleniem zapozwoleniem twoim. * Par voftre permiffion. Conceffu ou permiffu tuo. abl. Cic. Zá pozwoleniem, profzę o pozwolenie.

PERMUTATION, fubft. fem. (Echange que l'on fait d'une chofe avec une autre.) Permutatio, onis, fem. Commutatio. fem. Ci. ZAMIANIA mienianie fię frymark.

PERMUTER, V. act. (*Troquer, échanger une chose avec une autre.*) Rem cum ce aliâ commurare, permutare, (to,as, avi, arum.) *Cic.* MIENIAC się, frymarczyć.

PERNICIEUX, masc. PERNICIEUSE, fem. (*Dangereux.*) Perniciosus, exitiosus, a, um. Exitialis, nxitiabilis. Pernicialis, & hoc le, adject. *Cic. Liv.* Nocens, entis, omn. geu. *Cicero.* ZŁY, szkodliwy, niebespieczny, zgubę przynoszący.

PERNICIEUSEMENT, adv. Perniciosè. *Cicer.* SZKODLIWIE.

PERORAISON, subst. f, (*Conclusion d'un discours.*) Peroratio, onis, fem. Orationis couclusio, onis *Cic.* ZAMKNIENIE mowy, kończąc mowę iáką poważną.

PERPENDICULAIRE, adject m. & f. (*Ligne perpendiculaire.*) Ad perpendiculum linea exacta. PROSTO ná doł idąca linia. * *Une ligne perpendiculaire.* Cathetus, ci, fem. *Vitr.* *Perpendykuł linia z gory ná doł prosto idąca.

PERPENDICULAIREMENT, adv. Ad Perpendiculum. *Cic.* PROSTO ná doł według pionu. **Tirer une ligne perdendiculairement.* Ad perpendiculum lineam exigere. *Cic. Vitr.* *Prosto ná doł linią ciągnąć według pionu.

PERPE'TUEL, masc. PERPE'TUELLE, fem. (*Continuel, qui dure toûjours.*) Perpetuus, a, um. Perennis, & hoc perenue. adject. *Cic.* USTAWNY USTAWNA ustawiczny nieustanny záwsze trwaiący, bez przestanny.

PERPETUELLEMENT, adv. (*Continuellement.*) Perpetuò. Perpetuûm. Semper. *Cicero. Terent.* USTAWICZNIE.

PERPE'TUER, *Voyez* RENDRE DURABLE. Perpetuare, (o, as, avi, arum.) act. acc. Mandare æternitati. *Cic.* TRWAŁYM bespraestannym uczynić. * *Il a perpétué son nom, il l'a perpétué dans la mémoire des hommes.* Nomen suum æternitati mandavit, æternam famam condidit nomini suo. *Phad.* * Wiekuiste sobie Jmię uczynił, wiekami się wsławił wpámięci ludzkiey.

PERPE'TUITE', subst. fem. Perpetuitas, atis, fem. *Cic.* WIEKUISTOSC besprzestanna.

A PERPE'TUITE'. In perpetuum. In perpetuitatem. *Cic.* NA zawsze ná wieczność wiecznością.

PERPLEXITE', subst f. (*Irresolution.*) Hæsitatio. Dubitatio, onis fem. *Cic.* WĄTPLIWOSC uiepewność. **Estre en grande perplexité.* Dubitatione æstuare. *Cic.* * Zostawać w wielkiey wątpliwośći w niepewnośći.

PERQUISITION, subst. fem. (*Recherche exacte qu'on fait des personnes & des choses.*) Quæstio, Conquisitio, Inquisitio, onis, fem. *Cic. Liv.* INKWIZYCYA badanie pilne y wywiadowanie się o rzeczach lub osobach.

PERRON, subst. masc. (*Construction de degrez devant la porte d'un logis.*) Suggestus lapideus masc. Podium, ii, neut. *Suet.* PRZYSIONEK, ganek przed domem ná weyściu z schodami.

PERROQUET, f.m. (*Oiseau fort connu, qui imite le langage des hommes.*) Psittacus, *gen.* psittaci, m. *Plin.* PAPUGA ptak.

PERRUQUE, subst. (*Faux cheveux.*) Coma adscititia, æ, fem. Coma caemptilis. Capillamentum, ti, neut. *Petr. Suet.* PERUKA, włosy przyprawne.

PERRUQUIER, Comarum nxemptilium concinnator. Capillamentorum textor, oris, masc. Galericulorum opifex, cis, masc. PERUKARZ co peruki robi.

PERS, masc, PERSE, fem. (*Bleu.*) Cæruleus. Glaucus. Cæsius, a, um. *Virg.* NIEBIESKI kolor niebieska farba.

PERSAN, (*Natif de Perse.*) Persa, æ, masc. *Cic.* PERS Persanin rodem z Persyi.

UNE PERSANE, Mulier à Perside. PERSKA Persanka rodem z Persyi.

LE PERSAN ou *la langue Persane.* Lingua Persica. PERSKA mowa ięzyk Perski.

PERSE, subst. fem. (*Grand Empire dans l'Asie*) Persis, idis feml. *Pomp. Mel.* Persia, æ, f. *Cornel. Nep.* PERSYA wielkie Państwo w Azyi.

LES PERSES, (*Les peuples de la Perse.*) Persæ, arum. masc. plur. PERSOWIE narod.

DE PERSE, (*De la Perse.*) Persicus, a, um. Z PERSYI Perski. **Le Roy ou le Sophy de Perse,* & non pas *des Perses.* Persarum Rex. *Krol Perski.

PERSE'CUTER, V. act. (*Tourmenter, affliger.*) Persequi. Insequi. Insectari. depon. Vexare. Exagitare, act. accus. *Cic.* PRZESLADOWAC kogo.

PERSE'CUTEUR, subst. masc. Vexator, Exagitator. Oppugnator, óris, masc. *Cic.* PRZESLADOWCA Przesladownik.

PERSECUTRICE, subst. fem. (*Celle qui persécute.*) Quæ vexat, exagitat. PRZESLADOWNICA.

PERSE'CUTION, subst. fem. Vexatio. Insectatio, onis, fem. *Liv.* PRZESLADOWANIE, **Se délivrer des persecutions.* A vexationibus se expedire. *Petr.* * Uwolnić się od prześladowania.

PERSE'VERANCE, subst. fem. (*Constance qui dure jusques à la fin.*) Perseverantia. Perpetua constantia, æ, fem. *Cic.* STATECZNOSC wytrwanie.

PERSE'VERANT, masc. PERSE'VE'NTE, fem. (*Constant dans les choses*) Perseverans. Constans, antis, omn. gen. STATECZNY trwaiący wytrwały wytrwała. * *Une vertu persévérante.* Constans perpetuaque virtus. *Cic.* *Cnota stateczna trwała. **Persévérant dans sa résolution.* Tenax propositi. *Hor.* *Stateczny w przedsięwzięciu.

PERRSE'VE'RER, V. neut. (*Estre constant & ferme dans les choses.*) Perseverare, (o, as, avi, atum.) Perstare, (sto, stiti, stitum, au statum.) Permanere, (eo, es, mansi, mansum.) *Cic.* STATKOWAC trwać statecznie.

PESRSE'VE'RER *dans son sentiment.* Constare in sententiâ. Perseverantiâ suæ sententiæ tenere. *Cic.* TRWAC w zdaniu swoim, statecznie się trzymać zdania swego. **Il est naturel à l'homme d'errer, mais il n'y a que les insensez qui persévérent dans leur erreurs.* Errare cujusvis hominis est, in errore autem perseverare nullius nisi insipientis. *Cic.* * Przyzwoita iest z przyrodzenia człowiekowi zbłądzić, ale trwać w błędzie właśna iest rzecz bezrozumnego,

PERSE'VE'RAMMENT, adv. Perseveranter. Pertinaciter. Constanter. *Cic.* STATECZNIE.

PERSICAIRE, (*Herbe médecinale dont il y a plusieurs espéces*) Persicaria, æ, fem. RDEST (*álbo*) wodny pieprz ziele, wielorakiego gatunku.

PERSIL, subst. masc. (*Herbe potagére.*) Apium hortense, apii hortensis, neut. ou apium sativum. *Plin.* PIETRUSZKA warzywo, ziele ogrodowe.

PERSIL *bastard,* (*Ache.*) Petroselinum, i, n. *Plin.* PIETRUSZKA dzika.

PERSISTER, V. neut. (*Demeurer ferme dans une résolution ou quelque sentiment.*) Insistere. Persistere. *Cicero.* TRWAC zostawać stale y statecznie w zdaniu.

PERSONNAGE, subst. masc. (*L'homme.*) Homo, inis, masc. Vir, viri, masc. *Cic.* OSOBA, człowiek.

Un grand & illustre personnage. Magnus & illustris vir. Homo clarus & illustris. *Cic.* (On le dit aussi en mauvaise part.) Poważna y zacna osoba Toż się mowi w zły sposob **Il faut que vous connoissiez le personnage.* Exponam vobis, quid hominis sit. *Cicero.* *Trzeba żebyś znał osobę. **Cesar reconnut le personnage.* Agnovit hominem Cæsar. *Phad.* *Poznał osobą Cezar.

PERSONNAGE *d'une piéce de Théatre.* Persona, æ, f. *Cic.* OSOBA ná teatrum ná komedyi scenie.

LES PERSONNAGES *d'un tableau.* Homines in tabulâ picti. masc. plur. OBRAZ w osoby málowany. **Un tableau où il y a beaucoup de personnages.* Numerosa tabula, æ, fem. *Plin.* *Obraz o wielu osobach.

PERSONNE, subst. masc. (Ce mot se dit également en françois d'un homme & d'une femme. *C'est une personne très-sçavante.* (Si l'on parlec d'un homme) on dira *vir doctissimus.* (Si au contraire d'une femme) on dira, *mulier doctissima.* Mais si l'on ne veut pas faire connoistre dans l'expression latine, si c'est un homme ou une femme de qui l'on veut parler, on se servira du mot de *persona.* Il y a certaines personnes, qui peuvent se rendre dénonciateurs. *Certa personæ sunt, quæ indices fieri possunt. Ascon. Ped.* Le mot *persona* se dit en cet endroit de l'un & de l'autre sexe.) OSOBA ták co do męszczyzny iáko też y co do Białogłowy osoba to iest bardzo uczona. Są niektore Osoby ktore mogą stanąć zá delatorow,

Quand le mot *Personne* signifie l'homme & la femme il est toûjours du feminin, c'est à dire qu'il faut toûjours, que l'adjectif & le relatif qun l'on y joint, soient de ce genre. Mais si l'on fait assez sentir, qu'en par ces *Personnes,* l'on entend parler des hommes seulement, le relatif, qui vient ensuite se doit mettre au masculin genre, *j'ay autrefois connu*

des

des perſonnes qui avoient vieilli à la guerre, mais ils diſoient, & non pas *elles diſoient*. Que ſi en parlant d'une compagnie composée d'hommes & de femmes, je dis, *je me trouvai dernierement parmi des perſonnes qui s'entretenoient de diverſes choſes, ils tomberent enfin ſur ce chapiter*. To ſłowo *Perſonne:* w francuſkim ieſt záwſze rodzaiu białogłowſkiego y *adiektyw* lub *relatyw* ponim idący w francuſkim záwſze ſię kłáść má w rodzaiu białogłowſkim, chyba żeby wyraźnie znáć było w mowie że ſię o męſkiey płci mowi, to ná ten czas relatyw náſtępuiący kładą w męſkim rodzain, ále w polſkim ięzyku tá Obſerwacya mieyſca niema; naprzykład anałem tákie oſoby przedtym ktore ſię zeſtarzały; *(nie ktorzy ſię zeſtarzeli)* ná woynie, y ktore powiadały. *(nie ktorzy powiedali.)* Jednakże w polſkim lepiey wyraźnie mowiąc o Męſzczyznach mowiemy ludzie; niż oſoby, náprzykład: znałem ludzi ktorzy ſię zeſtarzeli ná woynie *(miaſto)* znałem oſoby; chyba żeby kto mowił o poſiedzeniu iákim kędy zwyczaynie ſię znaydować zwykły y Męſzczyzny y białogłowy ná ten czas dobrze ſię mowi *(na przykład)* znaydowałem ſię niedawno w poſiedzeniu Oſob rozmaicie o rożnych rzeczach z ſobą rozmawiaiących, y wpadły náoſtatek w ten dyſkurs o tym.

UNE PERPSONNE, (*Quelqu'un* ſoit *un homme* ou *une femme*.) Aliquis, cujus, cui. non nemo, non neminis. maſc. *Cic.* PEWNA oſoba ktoś męſzczyzna czy Białogłowa * *Je vois qu'il manque icy une perſonne* ou *qu'une perſonne eſt abſente*. Video hinc abeſſe aliquem *ou* non neminē. *Widzę że tu kogoś niedoſtaie, że tu kogoś niemaſz.

QUELQUE *perſonne que ce ſoit*. Quivis *ou* quilibet, quævis *ou* qualibet, cujuſvis, cuivis, cujuslibet, cuilibet. KAZDY iáka kolwiek bądź oſoba Bądź kto bądź.

Pluſieurs perſonnes ſont de ce ſentiment. Multi ſunt in hac ſententia. *Cic.* Multi ita cenſent, multi id ſentiunt. Plurimorum illa eſt ſententia. Wiele oſob wielo ludzi ieſt tego zdania.

Toutes ſortes de perſonnes. Omne genus hominum. *Cicer.* Wſzyſcy wobec wſzyſcy ogulnie.

PERSONNE ſe met quelquefois pour *un homme* ou pour *une femme* en particulier. *Je ne hay pas ſa perſonne, mais je hay ſes vices*. Hominem non odi, ſed ejus vitia. NIEMAM wſtrętu nienawiśći do Oſoby ále do ſpraw Jego.* *J'ay experimenté cela en ma propre perſonne*. Id in me ipſe expertus ſum. * Doznałem tego ná właſney oſobie ſwoiey. **Il n'a pas laiſſé de traiter mal ſa perſonne en beaucoup de choſes*. In ejus perſonam *ou* in illum multa fecit aſperiùs. *Cic.* *Zle ſię bárdzo obeſzedł z nim z wielu miar y w rozmaitych okazyach.

PERSONNE, (mis ſans article, ſans pronom, ni adjectif ſignifie la meſme choſe que *nul* en françois, ou *aucun*, & alors il n'a point de pluriel, & eſt une maniere de nom indéclinable toûjours maſculin. *Nemo, neminis. Nullus, nulla, nullum*, genit. *Nullius*, dat. *nulli*.) NIKT, żáden.

Perſonne n'eſt venu. Nemo *ou* nullus venit. Nikt nieprzyſzedł. * *Je n'ay veu perſonne*. Neminem *ou* nullum vidi. *Nikogom niewidział. **Il n'y a perſonne au monde ſi barbare, qui ne ſoit imbu de cette opinion*. Nemo omnium tam eſt immanis, cujus mentem non imbuerit hæc opinio. *Cic.* * Niemaſz ná świecie nikogo ták grubego umyſłu ktoryby tego zdania niebył,

(Dans l'interrogation perſonne ne ſe rend pas par le *Nemo* des Latins; mais par *Aliquis* ou *quiſquam*.) *Y a-t-il perſonne au monde de qui vous ayez meilleure opinion?* Eſt-ne quiſquam omnium mortalium, de quo melius exiſtimes? *Cicer.* To ſłowo francuſkie *perſonne* nikt. W pytaniu wſzelakim zie mowi ſię w polſkim *nikt* álbo *żaden* ále *kto?* (náprzykład) Jeſt że kto na świecie o kimbyś lepiey rozumiał, nie zaś ieſt że nikt álbo żádan.

PERSONNEL, maſc. PERSONNELLE, fem. (*Particulier*.) Proprius, a, um, *ou* Cuiuſque proprius. OSOBISTY OSOBISTA z Oſobna Oſobą właſną. * *Ajournement perſonnel, par lequel on eſt obligé de comparoiſtre en perſonne devant le juge*. Vadimonium per ſe obeundum, vadimonii per ſe obeundi. neut. *Pozew ná ſtawienie ſię do ſądow oſobiśćie oſobą właſną. Termin ráktowy.

PERSONNELLEMENT, adv. (*En perſonne*.) OSOBISCIE. **Comparoiſtre perſonnellement* ou *en perſonne*. Vadimonium per ſe, non per alium obire. *Cic.* Præſentem ſe judicio ſiſtere. *Vlp.* (Dans le Droit.) * Stanąc do ſądu Oſobiśćie.

PERSPECTIVE, ſubſt. fem. (*Partie de l'Optique, qui fait voir les objets plus ou moins éloignés qu'ils ne ſont*.) Pars optices, cujus vi & quæ ſunt proxima, abſcedere, & quæ remota ſunt, proxima eſſe videntur. Magia lucis & umbræ, magiæ, fem. PERSPEKTYWA kunſzt ná dál y ná bliſkość oka wypuſzczenia zbliżaiąc lub oddalaiąc widome obiekta.

LA PERSPECTIVE *eſt bien gardée dans ce tableau*. Hac in tabulâ leges & optices præcepta diligenter ſunt obſervata. *Cic.* PERSPEKTYWA doſkonale ieſt záchowana w tym obrazie.

PERSPICUITE', ſubſt. fem. (*Clarté, netteté d'un diſcours*.) Perſpicuitas, atis, fem. *Voyez* CLARTE'. CZYSTOSC wyraźność mowy iáſność wyrozumiałość.

PERSUADE', m. PERSUADE'E, f. *Voyez* PERSUADER. NAMOWIONY NAMOWIONA.

PERSUADER, V. act. (*Faire croire une choſe*.) Aliquid alicui ſuadere Perſuadere, (eo, es, ſuaſi, ſuaſum.) *Cic* NAMAWIAC ná co wmawiáć co w kogo. **Tout le monde eſt perſuadé que*. Perſuaſum eſt omnibus. Omnes perſuaſum habent. *Cic.* *Cały świát ieſt tego rozumienia że, rozumie że. **Se perſuader, ſe mettre dans l'eſprit*. Inducere animum. *Plaut.* *Być tego zdania że, to u ſiebie ułożyć.

CELUY *qui perſuade*. Suaſor, oris, maſc. *Cic.* NAMAWIACZ námawiaiący Powod námową do czego wiedący. * *Celle qui perſuade*. Perſuatrix, icis, fem. *Plaut.* * Námawiaiąca podmawiaiąca.

PERSUASIF, maſc. PERSUASIVE fem. Perſuaſorius, ria, rum. *Suet.* Perſuaſibilis & hoc perſuaſibile, adject. *Quint.* PODMOWNY PODMOWNA námowny. * *Il parle d'une maniere perſuaſive*. Perſuaſibiliter dicit. *Quint.* ou appoſitè ad perſuaſionem *ou* accommodatè ad perſuadendum. *Cic.* * Mowi námownie, námowił by niewiem kogo.

PERSUASION, ſubſt. fem. Perſuaſio, onis, fem. *Cicero.* NAMOWA podmowa. **J'ay fait cela à voſtre perſuaſion*. Id feci perſuaſu *ou* inductu tuo, *ou* te ſuadente. *Uczyniłem to zá twoią námową na twoię námowę. **Je ſuis entiérement dans cette perſuaſion*. Id mihi perſuaſiſſimum eſt. *Brut. ad Cic.* *Jeſtem cale tego rozumienia, w tym rozumieniu.

PERTE, ſubſt. fem. (*Domage, ruine*.) Damnum, i, neut. Jactura, æ, fem. *Cic.* STRATA ſzkoda zguba. * *Faire une perte, recevoir quelque eſchec*. Capere damnum, detrimentū. *Cic.* *Stratę ſzkodę iáką ponieść. **Faire* ou *ſouffrir de grandes pertes*. Magnam facere jacturam, magnis damnis affici. *Cic.* *Wielkie znaczne ſzkody y ſtraty ponośić.

PERTE, (*Ruine entiére*.) Pernicies, ei, fem. Clades, is, au *genit. plur.* cladium. Exitium, ii, neut. *Cic.* STRATA zguba oſtateczna klęſka ſzkoda. **Eſtre la cauſe de la perte* ou *de la ruine d'une perſonne*. Alicui exitio. *Cic.* *Być przyczyną oſtatniego upadku y zguby czyiey.

ON DIT *une plaine à perte de veuë*.) Ingens & immenſa camporum planities, ei, fem. Longè lateque parens camporum æquor, oris, maſc. OKIEM nieprzeyrzane rowniny pola.

ON DIT auſſi, *Des diſcours à perte de veuë*. Diffuſa nimis oratio. Imodica oratio. Orationes Immodicæ *ou* nimis diffuſæ. MOWA żadnego końca ani miary niemaiąca.

PERTINEMMENT, *prononcez* PARTINAMANT, adv. Appoſitè. Aptè. Convenienter. *Cic.* PRZYZWOICIE należycie dobrze.

PERTINENT, *prononcez* PERTINANT, maſc. PERTINENTE, f. adject. (*Propre, convenable*.) Aptus. Idoneus, a, um. Conveniens, entis, omn. gen. *Plin.* PRZYZWOITY przyzwoitu należyty.

PERTUISANE, ſubſt. fem. (*Arme de haſt, ſorte de halebarde, qui a un fer fort large*.) Spiculi longioris & latioris haſta, æ, fem. BERDYSZ czyli czekan. Broń.

PERTURBATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui trouble le repos*.) Turbator, oris, maſc. *Liv.* Perturbator, oris. MIĘSZAIĄCY waruſzaiący pokoy poſpolity, niepokoy czyniący. Warchoł kłotnik.

PERTURBATRICE, ſubſt. fem. (*Celle qui trouble*.) Perturbatrix, icis, fem. *Cic.* MIĘSZAIĄCA pokoy, kłotnica.

PERVENCHE, *prononcez* PERTVANCHE, (*Herbe medecinale*.) Vinca pervinca, æ, fem. *Plin.* BARWINEK ziele.

PERVERS, maſc. PERVERSE, fem. (*Méſchant, corrompu*.) Perverſus. Pravus. Depravatus, a, um. *Cic.* PRZEWROTNY przewrotna zły ladaco.

PERVERSITE', fubft. fem. Perverfims, atis,fem. Pravitas, atis, fem. *Cic.* PRZEWROTNOSC.

PERVERTIR, V.act. (*Corrompre.*) Pervertere, (to, tis, verfi, verfum. Corrumpere. Depravarc. Act. aceuf *Cic Caſ.* PRZEWROCIC nà złe,zepſować. **On pervertit aujourd huy tout droit humain & divin.* Omnia divina & humana permi cemur, pervertuntur. *Curt.* *Wſzyſtkie dziś Boſkie y ludzkie prawa przewrocone.

PESAMENT, adv. (*D'une maniére peſante.*) Lentè. Tardè. Lento gradu & anili. *Plaut.* POWOLI zwolna poważnie. **Il marche peſamment.* Lento gradu, *ou* tardè graditur. *Stąpa z wolna poważnie.

PESAMMENT fe dit auſſi en guerre, *Des ſoldats peſamment armez*, Gravis armaturæ milites. CIĘSZKO uzbroiony żołnierz. **Le contraire eſt.* Levis armaturæ milites *Des ſoldats armez à la légére.* **Przeciwna ieſt;* żołnierz lekki lekko uzbroiony.

PESANT, m. PESANTE, f. (*Qui a de la peſanteur.*) Ponderoſus, a, um. Gravis & hoc grave. *Var. Cic.* CIĘSZKI CIĘSZKA Ciężar, wagę w ſobie maiący.

ON DIT en ce ſens au figuré, (*Cet homme vaut ſon peſant d'or*) Decet auro hunc hominem expendi. *Plaut.* ZŁOTEM BY go trzeba odważyć.

PESANT, (*Lourd, appeſanti.*) Onuſtus, a, um. Gravis & hoc grave. *Cicer.* CIĘZKI ważący obciążony ciężący. **Les yeux peſants & chargez.* Oculi graves. *Virg.* *Oczy obciążone ſnem. **Une teſte peſante.* Gravatum caput. *Calam.* *Głowa ciężąca. **Rendre la teſte peſante.* Caput gravare, aggravare. *Plin.* *Ciężkość głowy ſprawować, czynić.

PESANT, (*Lourd, tardif,* ſe dit figurément *de l'eſprit.*) Tardus,a,um. CIĘSZKI nieſpieſzały leniwy tępy co do rozumu. **Il eſt plus peſant & peu propre pour l'action, & l'autre eſt lent.* Tardus eſt & parum efficax, alter cunctator. *Cic.* *Jeden z nich ciężki y nie zgrabny, a drugi leniwiec.

PESANTEUR, ſubſt f. Pondus,eris,n. Gravitas,atis,f *Cic.* CIĘSZKOSC ociężałość. **La peſanteur des membres.* Gravitas membrorum *Cic.* *Ociężałość ciała. **De la teſte.* Gravitas capitis *Plin ou* gravedo capitis. *Ociężałość głowy. **De l'air.* Cœli gravitas. *Liv.* *Ciężkość gruboſć powietrza. **Qui a une peſanteur de teſte ou qui y eſt ſujet.* Gravedinoſus, *ou* gravidinoſus,a,um *Ciężkość głowy,która częſto cierpiący.

PESANTEUR ſe dit figurément *de l'eſprit.* Ingenii tarditas, *Cic.* OPIESZAŁOSC tępość rozumu.

PESCHE, ſubſt fœm. (*Fruit du peſcher.*) Perſicum Perſicum malum *ou* pomum,i,neut. *Plin. Colum.* BRZOSKWINIA owoc.

PESCHE, ſubſt f (*L'action de peſcher du poiſſon.*) Piſcatus,ûs,m *Cic.* ŁOWIENIE ryb. **Peſche à la ligne.* Piſcatus hamatilis *Plaut.* *Łowienie ryb wędą. **Peſche à la main pour prendre du poiſſon dans les rochers.* Piſcatus ſaxatilis *Plaut.* *Łowienie ręką chwytanie między ſkałami y krzemykami.

PESCHE, ou *le poiſſon qu'on prend en peſchant.* Piſcium captura,æ,f *Plin.* POŁOW ryb. **Nous vivons de la peſche ou du poiſſon que nous prenons.* Hi hami nobis ſunt quæſtu & cultu *Plaut.* *Zyiemy z połowu z ryb ktore łowiemy.

LA PESCHERIE, *Lieu où l'on vend du poiſſon.*) Piſcaria, æ,fœm. (on dit mieux *La poiſſonnerie*, ou *la hale au poiſſon.*) RYBNE iatki, Rybaki.

PESCHER, *ou un* PECHE' ſubſt m. (comme l'on prononce.) *Arbre qui produit des peſches.* Perſica, æ,f. Perſicus, ci,f. *Colum* BRZOSKWINIA drzewo.

PESCHER *du poiſſon.* Piſcari, (or, aris, atus ſum.) *Cicer.* Piſces capere, (o,as,avi, atum) *Ovid.* ŁOWIC ryby. **Peſcher à la ligne.* Piſcari hamo. *Suet.* *Łowić wędką.

ON DIT par maniére de proverbe, pour marquer l'impoſſibilité d'une choſe, (*C'eſt comme ſi vous me commandiez d'aller peſcher dans l'air, & de chaſſer, avec des toiles au milieu de la mer.*) Jubeas unà operà piſcari in aere, & venari rete in medio mari. *Plaut.* WŁASNIE iákbyś mi kazał ná powietrzu łowic ryby, álbo ſieci záſtawiać w morzu ná zwierza: mowiąc o rzeczy niepodobney.

PESHEUR, ſubſt. m. *Celuy qui peſche.*) Piſcator, oris, m. *Cic* RYBAK co ryby łowi przedaie y tym żyie.

DE PESCHEUR. Piſcatorius, a, um. RYBACKI. **Une barque de peſcheur.* Navis piſcatoria, navis piſcatoriæ. Horia, æ,f. *Plaut.* *Czołn łodka rybacka.

PESCHEUSE. Piſcatrix, icis.f. *Plin.* RYBACZKA.

PESER, (*Avoir du poids, eſtre peſant.*) Habere pondus, gravem *ou* ponderoſum eſſe. CIĘZYC ważyć.

PESER, (*Eſtre d'un certain poids.*) Pendere, (pondo, pependi, penſum) *Plin.* WAZYC mieć wagę iaką. **Il peſe cent livres eſtant nu.* Nudus centum pondo eſt. *Plaut.* *Waży ſto funtow nági. **Qui peſe une livre.* Libralis & hoc librale. *Funt ważący. **Qui peſe une once.* Uncialis & hoc unciale, adject. *Uncyą ważący.

PESER *une choſe dans la balance ou avec un peſon.* Pendere. Expendere. Appendere. Ponderare, *Plin Plaut.* WAZYC co ná wagę ná ſzalach álbo ná przezmianie.

PESER ſe dit figurément dans les aſſemblées. (*On compte les voix, mais on ne les peſe pas.*) In comitiis numerantur ſuffragia, non ponderantur. RACHUIĄ głoſy ále ich nie ważą. **Un Juge ne doit pas ſeulement peſer ce qu'il peut mais encore ce qu'il doit faire.* Judex non ſolùm quid poſſit, ſed etiam quid deceat, ponderare debet. *Cic.* *Sędziemu nie tylko to zważyć trzeba co może, ále y co mu ſię godzi czynić **Peſer ſes paroles.* Appendere verba. *Cic.* *Ważyć ſłowo ſwnie zważać ie.

PESER *une choſe*, ſe dit figurément (*La bien examiner, en conſiderer le poids & la nature.*) Rem ponderare, omnibus ponderibus examinare. Perpendere. *Cic.* Rem trutinari. *Perſ.* ZWAZYC dobrze rzecz, y roztądnie ią roſtrząſnąć.

ON DIT *cela me peſe ſur les épaules,* (*Me fait de la peine*) Hoc mihi ægrè eſt Hoc mihi eſt dividiæ. *Plaut.* TO mi ciężży to mi ſię przykrzy.

PESLE-MESLE, adv. (*En confuſion.*) Promiſcuè. Permiſtè. Confuſè. *Cic.* POMIESZANIE poſpołu nieporządnie.

PESON, m. (*Balance Romaine compoſée d'une verge ou fleau, & d'un poids mobile ſur le fleau.*) Statera, æ, fœm. *Cic.* PRZEMIAN, ſukiennikow waga zwyczayna z gwichtem y gałką ná końcu ktory ſię pomyka po znáczkach

PESON, (*Que les femmes mettent au bout d'un fuſeau.*) Verticillus,i,m *Plin.* WARTACZKA u wrzeciona

PESTE, ſubſt f. (*Maladie contagieuſe*) Peſtis, is,f. Peſtilentia,æ,f *Cic.* POWIETRZE choroba záraza morowa

ON DIT d'un meſchant & d'un corrupteur, *C'eſt une peſte que cet homme-là.* Peſtis eſt & pernicies. *Cicer.* MOWIĄ o złym człowieku y gorſzącym że ieſt iák powietrze zámżaiące

PESTER, V n. (*S'emporter contre quelqu'un, crier, tempeſter contre luy*) Debacchari in aliquem. *Ter.* PRZEKLINAC kląć łaiać hałaſować ná kogo powſtać.

PESTIFERE', maſc. PESTIFERE'E, fœm. (*Qui a la peſte.*) Peſtilentià conflictatus. *Caſ.* Contactus, a,um. Peſte laborans, antis, omn. gen. ZAPOWIETRZONY, ZAPOWIETRZONA.

PESTIENTIEL, maſc. PESTILENTIELLE, fœm Peſtilens, entis. omn. gen. Peſtifer, fera, ferum. *Cic.* ZAPOWIETRZONY.

PET, ſubſt, maſc. (*Vent qui ſort du corps de l homme avec bruit*) Crepitus ûs,m. Crepitus ventris. *Cic. Plaut.* WIATR przyrodzony, odbytowy trzaſk.

PETER, (*Faire un pet.*) Crepitum reddere. *Plin.* Crepitare. *Juv.* Dare crepitum. WIATRU przyrodzonego upuścić trząſnąć. **Il a fait un pet.* Venter injuriam fecit. *Pet.* *Trzaſł.

PETARDER *une porte, mettre le petard devant,* Admoto inſitirio tormento valvas diſrumpere. WYBIIAC drzwi taraſem.

PETILLANT, maſc. PETILLANTE, fœm. (*Qui petille & fait bruit en craquant.*) Crepitans, antis, omn. gen. *Plin.* SKACZĄCY igraiący trzaſkaiący gruchomiący iſkrzący ſię.

Il a les yeux petillans, qui brillent. Scintillantes habet oculos. Eſt oculis ſcintillantibus *au* micantibus. Oczy ma igraiące iſkrzące.

PETILLER, parlant *du bois & du laurier qui fait du bruit en brûlant.* Crepitare, (o,as, avi, atum.) *Plin.* TRZASKAC w ogniu paląc ſię.

PETILLER, (*Briller avec éclat & vivacité.*) Scintillare, (o, as, avi, atum.) *Ovid.* Micare, (o, as, micui, mictum.) ISKRZYC ſię.

PETILLEMENT, ſubſt.m. (*Certain mouvement qu'on ſent dans les jambes, comme ſi elles eſtoient couvertes de fourmis.*) Formicatio, onis, ſem. *Plin.* TARNIENIE po ciele mrowiſko.

PETILELLEMENT *qui arrive aux yeux.* Scintillatio, onis,ſem. *Plin.* BIEGANIE oka przypadkowe.

PETIT, maſc. PETITE, ſem. (*Qui n'eſt pas grand.*)

Parvulus,

Parvulus. Exiguus. Minutus, a, um. *Cic.* MAŁY MAŁA.

PETIT, (*Qui eſt trop eſtroit, qui n'eſt pas large.*) Anguſtus. Arctus, a, um. MAŁY ciaſay ſciſſy.

PETIT ſe dit auſſi *de ce qui eſt léger & peu conſiderable.* Parvus. Parvulus. Levis & hoc leve. MAŁY letki nia wielkiey uwagi rzecz, mała rzecz. *Vne petite fievre.* Febricula levis. *Celſ.* * Màla letka gorączka. * *Vn petit ſouper.* Parva cenula. *Mart.* *Màła lerka wieczerza. *Des petits vins.* Levia vina. *Cic.* * Leikie wina. * *Vn petit ouvrage.* Parvum opuſculum. *Cic.* *Leika robota. * *Des petits poiſſons.* Parvi piſciculi. *Ter.* *Droboe máłe rybki. *Ayant trouvé petit ou un léger prétexte.* Parvulam cauſulam nactus. *Caſ.* *Ználażſzy lecki pretekſt lekką przyczyną.

EN PETIT, (*En raccourcy, ou abrégé.*) *Imprimer un ouvrage en petit*, ou *en petit volume.* Opus in exignum volumen typis mandare. KROTKO zebrawſzy. *Faire le portrait de quelqu'un en petit.* In anguſtam tabellam contrahere alicujus imagiaem. * Máły portrecik czyi odmalować.

LES PETITS, en parlant *du menu peuple.* Humiles, lium, maſc. *Phad.* DROBNY lud poſpolſtwo proſtactwo.

LES PETITS *enfans.* Pueri parvuli, *ou* infantes, nati parvi Pueri parvi. *Hor.* DZIECI DZIATKI.

LES PETITS *des animaux.* Catuli, orum, m. pl. *Cicer.* Natiorum, m. plur. *Phad.* Pulli, orum, m. plur. DROBIAZG od inſzych rzeczy; przychowek, iáko kurczęta ſzczenięta gąſięta cielęta &c.

Faire ſes petits. Fetum *ou* partum edere, ponere. *Cicero.* *Phad.* Parere. (Mot géneral.) *Val.* Fetificare, (o, as, avi, atum) *Plin.* Fetare *Colum.* Szczenić ſię kocić ſię proſić ſię &c.

PETIT METIER, (*Patiſſeria fort mince & tortillée, qui ſe fait avec de la farine & du miel* ou *ſucre.*) Cruſtulum tortile, cruſtuli tortilis. CIASTA.

UN PETIT, (*Vn peu*) Parum. MAŁO málęko máło co.

PETIT *à petit.* (*Peu à peu.*) Paulatim. *Ter.* POMAŁU a lerka po maluśku.

PETITEMENT, adv. Exiguè. Modicè. Tenuiter. *Cic.* SKĄPO oſzczędaie omale.

PETITESSE, ſubſt. fem. Parvitas. Exiguitas. Tenuitas, atis, fem. *Cic.* MAŁOSC niſkość podłość nikczemność.

PETITESSE *de taille.* Staturæ breviatas, & contractio, onis, fem. *Cic.* MAŁY wzroſt.

ON DIT au figuré, (*Conſiderer ſa petiſſe* ou *ſa baſſeſſe.*) Deſcendere ia ſe ſe. *Perſ.* PODŁOSC ſwoię uważać.

PETITESSE *d'un ſujet, ſur lequel il y a peu de choſe à dire.* Exigua materia æ, fem. *Phad.* RZECZ máła bagatela fraſzka rzecz uwagi niegodna.

PETRIFICATION, ſubſt. fem. (Terme de Phyſique.) *Le changement de quelque corps en pierre.* In lapidem converſio, onis, fem. W KAMIEN obrocenie.

PETRIFIER, (*Changer en pierre.*) In lapidem convertere. W KAMIEN obrocić. *Se petrifier.* Lapideſcere, ſco. *Plin.* *W kámień ſię obracać.

PETULENGE ſubſt. fem. (*prononcez* PETULANCE) *Emportement accompagné d'inſolence.*) Petulantia, æ, f. *Cic.* SWYWOLA roſpuſta zuchwałość.

PETULENT, maſc. PETULENTE fem. *prononcez* Petulant, (*Emporté, fougueux, inſolent.*) Petulans *genit* petulantis, omn gen. *Cic.* SWYWOLNY SWYWOLNA.

PETRIR *de la farine.* Farinam ſubigere. Depſo, (is, ſui, ſitum.) *Cat.* MIESIC mękę ná ciaſto.

PEU, adv. (*De quantité.*) Parum. Paulum. MAŁO.

PEU mis ſubſtantivement. (*Peu* ou *un peu de vin.*) Parum vini. MAŁO wina *On vit de peu* Vivitur parvo. *Hor.* *Máłą rzeczą ſię obeydzie. *Faire peu de cas de quelqu'un.* Aliquem parvi ducere. Facere. Pendere. *Cic.* * Máło dbać o kogo. *A peu de frais.* Exiguo. Parvo *ou* minimo ſumptu. *Cic.* *Máłym koſztem.

PEU *à peu.* Paulatim, ſenſim. *Cic.* POWOLI a lekka po troſze.

POUR PEU *que vous veuliez y penſer.* Si vel tantillum attenderis, *ou* attendas. ABYS tylko trochę chciał pomyślić.

A PEU PRES. Fermè, ferè. *Cic.* PRAWIE właśnie iákby nák ſztałt.

EN PEU *de temps.* Paulliſper, Tantiſper. *Ter.* KROTKO w krotkim czaſie.

EN PEU *de temps* ou *dans peu.* Intra paucos dies, *Liv.* Paucis diebus. *Cic.* NIE zá długo w krotce.

UN PEU PLUS. Aliquantò ampliùs. Paulò magis. *Cic.* TROCHĘ więcey.

UN PEU MOINS. Aliquantò *ou* paulò minùs. *Cic.* TROCHĘ mniey.

UN PEU *auparavant, peu de temps auparavant.* Paulò antè, aliquantò ante *ou* aliquantò priùs. TROCHĘ przedtym, pierwey trochę.

UN PEU *aprés, peu de temps aprés.* Paulò *ou* aliquantò poſt, haud multò poſt. *Cic.* TROCHĘ potym.

UN PEU *aigre.* Subacidus. Subacidulus, a, um. *Cat.* PRZYKWASNY kwaśniawy kwaſkowaty. * *Vn peu amer*, maſc. *Vn peu amére.* fem. Subamarus, a, um. *Cat.* * przygorſzki, przygorſzka. * *Vn peu bizarre*, adject. Submoroſus, a, um. Subdifficilis & hoc la *Cic.* *przydziwaczny przycudaczek. *Vn peu camus*, maſc. *Vn peu camuſe.* fem. Subſimus, a, um. *Var.* *przykłęſſego nuſa. *Vn peu doux*, maſc. *Vn peu douce.* fem. Subdulcis & hoc ſubdulce, *Plin.* Dulciculus, a, um. *Cic.* *Przyſłodki ſłodkawy ſłodkawa. * *Vn peu creſpu*, maſc. *Vn peu creſpuë.* Subcriſpus, a, um. *Cic.* *Kędzierzawy. *Vn peu deshonneſte* adject. Subobſcœnus, a, um. *Cicer.* * plugawy nie przyſtoyny. * *Vn peu dur*, maſc. *Vn peu dure.* f. Duriuſculus, a, um. *Plin.* * przytwardy przytwarda. * *Vn peu enroué*, maſc. *Vn peu enrouée*, fem. Subraucus, a, um. *Cic.* *Chrapliwy chrapliwa. *Vn peu gras, un peu graſſe* maſc. Subpinguis & hoc ſubpingue. adject. *Celſ.* *przytłuſty otyły otyła. * *Vn peu groſſier*, maſc. *Vn peu groſſiére.* fem. (*parlant du corps*) Subcraſſus, a, um. *Vn peu groſſier* (*parlant des mœurs*) Subruſticus, a, um. Subagreſtis & hoc ſubagreſte adject. *Cicero* * Przygrubian przygrubianka. * *Vn peu gaillard*, maſc. *Vn peu gaillarde*, fem. Hilarulus, a, um. *Przywesoły. *Vn peu humide*, adject. m. & f. Humidulus, a, um. *Ovid.* *Mokrawy. * *Vn peu impudent*, maſc. *Vn peu impudente* fem. Subimpudens, entis, omn. gen *Cic.* *Niewſtydliwy. . * *Vn peu im pertinent*, maſc. *Vn peu impertinente.* fem. Subabſurdus, a, um. *Cic.* * Zuchwały. *Vn peu livide*, adject. & f. Subluridus, a, um. *Celſ Plaut.* *Sniadawy. *Vn peu noir*, maſc. *Vn peu noire.* fem. Subniger, gra, grum. *Plaut.* Nigellus, a, um. *Var.* *Czarniawy. * *Vn peu obſcur*, m. *Vn peu obſcure.* f. adject. ſubobſcurus. Subnubilus, a, um. *Cic.* *Caſ.* *przyciemny. * *Vn peu odieux*, m. *Vn peu odieuſe.* fem. ſubodioſus, a, um. * Niemiely &c. * *Vn peu outrageux*, maſc. *Vn peu outrageuſe.* fem. Subcontumelioſus, a, um. *Cic.* *Zelżywy. * *Vn peu paſle.* adject m. & f. Subpallidus, a, um. *Celſ.* * Bladawy. *Vn peu rude au toucher.* Subaſper, pera, perum. *Celſ.* * Chrupawy. * *Vn peu ſelée*, fem. Subſalſus, a, um. *przyſłony przyſłona. *Vn peu ſale.* adject. m. & f. Sordidulus, a, um. *Plaut.* *Nieczyſty nieochędożny nieochludny. * *Vn peu vilain*, maſc. *Vn peu vilaine.* Subturpis & hoc ſubturpe, adject. Subturpiculus, a, um. *Cic.* * Brzydki brzydka trochę.

Craindre un peu. Subtimere. Subvereri. *Cic.* Bać ſię ubawiać ſię trochę. *Se défier un peu.* Subdiffidere. *Cic.* *Niedowierzać trochę. *Douter un peu.* Subdubitare. *Cic.* *Powątpiwać trochę. *Se douter un peu.* Subolere. Subodorari. *Ter.* * Domyślać ſię trochę. * *Se mettre un peu en colére.* Subiraſci, (or, eris, iratus ſum.) *Cicero.* * Rozgniewać ſię trochę.

PEUPLADE, ſubſt. fem. (*Colonie qu'on envoye pour peupler un pays.*) Colonia æ, fem. *Cicero.* OSADA kraiu nowego lodźmi, záludzenie Kraia. * *Envoyer de nouvelles peuplades.* Novas colonias deducere. *Cicero.* * Nowa oſady puſyłać dokąd do kraio iákiego lub wſi lub máiętności lub miáſta.

PEUPLE, ſubſt. maſc. (*Nom collectif, aſſamblée de perſonnes, qui habitent un pays.*) Populus, populi, maſc. LUD Ludzie.

PEUPLE ſe dit particulierement (*Des habitans d'une Ville.*) Populus, maſc. Plebs, is. fem. *ou* Plebes, is, *Cic.* POSPOLSTWO w mieście gmin.

Embraſſer le parti du peuple ou *le prendre.* Amplecti plebem. *Cic.* Trzymać ſtronę gminnych, ſtronę poſpolſtwa. *Careſſer, flatter le peuple.* Permulcere & tractare plebem. *Liv.* *Uymować ſobie poſpolſtwo. *Gagner peu à peu le petit peuple.* Facere ſibi plebem ſuam. *Ter.* *Ziednać ſobie powoli y przerobić ná ſwoię ſtronę poſpolſtwo.

LE PETIT *peuple, le menu peuple, le commun du peuple.* Plebs *ou* infima plebs, fem. Plebecula, vulgus. *Cic.* *Perſ.* POSPOLSTWO gmin proſty motłoch.

DU PEUPLE, Popularis & hoc populare. adject. Plebeus,

us, a, um *Cic.* POSPOLITY gminny. **Ordonnance du peuple.* Plebiscitom, ti, neut. *Cic.* *Ustawa pospolstwa, Wielkierz.

A la façon du peuple. Populariter, adv. *Cic.* Po pospolitemu.

PEUPLE se dit aussi *Du petit poisson, de l'alevin, qu'on jette dans les estangs pour les peupler.* Populus, i, m. *Columelle se sert de ce mot pour exprimer les essains que font les mouches à miel.* DROBNE rybki do zárybiania. Roy pszczoł młodych.

PEUPLE ou PEUPLIER (*Arbre*) subst. masc. Populus, fem. *Hor.* TOPOLA Topolina drzewo.

PEUPLE', masc. PEUPLE'E, fem. part. pass. & adject (*Ou il y a bien du peuple.*) Populis frequens. LUDNY Ludna osadny.

PEUPLER, (*un lieu, une Ville*) Urbem civibus frequentare, *Cic.* OSADZAC Ludźmi miasto. * *Peupler une Ville d'enfans.* Augere civitatem procreatione liberorum, *Plaut.* *Napełnić miasto dziećmi.

PEUPLER *une vigne,* (*la provigner,* ou *y mettre du nouveau plant.*) Frequentare au propagare vitem. *Colum. Hor.* SADZIC latorośle. * *Une vigne mal peuplée.* Vinea clavata. *Plin.* *Winnica źle sadzona. **Peupler un estang, y jetter de l'alevin.* Ova piscium in stagnum immittere, ou populum. *Zárybić sadzawkę staw.

PEUR, subst. fem. (*Passion de l'ame qui luy fait craindre les choses nuisibles.*) Timor. Metus. Formido, *Cic.* BOIAZN námiętność ná umyśle ktorą sięobawiamy rzeczy szkodliwych.

AVOIR PEUR. Timere. Metuo. Formidare. *Cic.* BAC się lękać się zlęknąć się.

Qui eut bien peur, ce fut moy. Qui mori timore, nisi ego. *Petr.* Kto się naywięcey nabrał strachu, iá iestem.

Donner ou *faire de la peur à quelqu'un.* Facere. Injicere. Incutere Inferre. Intendere. Objicere alicui metum ou timorem, *Cicer. Quint.* Zástrasżyć strasżyć kogo zátrwożyć kogo.

QUI A *peur* Homo formidinis plenus. *Cic.* Formidolosus Meticulosus, a, um. *Cic. Ter.* BOIAZLIWY ten co się boi co się lęka.

QUI FAIT *peur,* (*Qui intimide.*) Teribilis & hoc terribile, adject. Territans, antis, omn. gen. *Cic. Liv.* Terrificus, a, um *Ovid* STRASZNY strasżny.

SANS PEUR. Impavidè. Intrepidè. adv. *Cic.* BEZ boiáźni śmiało

PEUT ESTRE. Fortassè. Fortassis. Forsitan. Fortè. adv. *Cic.* PODOBNO.

PHAISAN, subst. masc. (*Oiseau d'un beau plumage & fort estimé dans les bonnes tables.*) Phasianus, i, masc. *Mart.* BAZANT ptak przedni ustołow.

PHAISANNE, subst. fem. (*La femelle du phaisan.*) Phasiana, æ, fem. *Plin.* BAZANTKA samica.

PHAISANDIER, (*Qui nourrit & éleve des phaisans.*) Phasianarius, ii, masc. *Paul. Jurisc.* BAZANTNIK co n Bażantach ma staranie.

PHAISANDERIE, subst. fem. (*Le lieu où l'on éleve des phaisans.*) Phasianaria, æ, fem. BAZANTARNIA mieysce na chowanie bażantow.

PHALANGE, subst fem. (*Gros bataillon carré propre aux Macedoniens.*) Phalanx. *genit.* phalangis, fem. *Liv.* POŁK rota w kwadrat szykowana.

PHANTOSME, subst. masc. (*Sorte de spectre, qu'on crois voir la nuit, fausse vision.*) Spectrum, visum, neut. *Cicero.* Phantasma, atis, neut. (*mot grec.*) *Plin.* Larva, æ, fem. *Plaut,* STRASZYDŁO widowisko, mara.

PHARMACIE, subst. fem. (*Partie de la Médecine, qui concerne la préparation des remédes.*) Medicamentaria, ars, artis medicamentariæ. *Plin.* APTEKARSKA náuka robienia lekarstw.

PHASEOLES, subst. fem. (*Espéce de légume.*) Phaseolus, li, masc. ou Phaselus, masc, *Colum.* BOB álbo groch Turecki

PHEBUS, (*Parler Phébus, dire une confusion de belles paroles, qui n'ont aucun sens*) Voces inopes rerum proferre, & nugas canoras. DZIWNE rzeczy prawić w pięknych słowach

PHE'NOMENE, subst. masc. (*Effet apparent dans le Ciel & sur la terre.*) Phænomena, orum, neut. plur. WIDOWISKO nowe ná niebie, widok, przypadek osobliwy niezwyczayny na ziemi.

PHILOSOPHE, subst. masc. Philosophus, i, masc. Sapientiæ professor, onis, masc. *Cic. Cels.* FILOZOF.

Il y a eu anciennement quatre sectes principales de Philosophes. La secte d'Epicure, la secte des Stoiques, la secte de l'Académie de Platon, & la secte d'Aristote. Quatuor Philosophorum sectæ. Epicurea. Stoïca. Academica. Aristotelica Cztery z dawna były sekty álbo strony Filozofow przednie. To iest sekta Epikureyczykow. Sekta stoikow. Sekta Akademikow álbo Platonikow, y sekta Perypatetykow, álbo Arystotelesowa.

PHILOSOPHIE, subst. fem. (*Estude de la nature & de la morale.*) Philosophia. FILOZOFIA náuka około rzeczy przyrodzonych wszystkich, y obyczaynych.

PHILTRE, subst. masc. (*Breuvage amoureux* ou *qui donne de l'amour.*) Amatorium poculum. Satyrion, ii, neut. *Petr.* Poculum amoris. *Hor.* CZARY ná ziednanie miłości u kogo trunek sczarowany zalotny.

PHIOLE, subst. fem. (*Petite bouteille de verre.*) Nimbus vitreus, nimbi vitrei, masc. Ampulla vitrea, æ, fem Lagena vitrea. AMPUŁKA karafinka bańka.

PETITE PHIOLE. Laguncula vitrea, æ, fem. FLASZKA.

PHLEGMATIQUE, Adject. m. & f. (*Pituiteux.*) Pituitosus. FLEGMISTY.

PHLEGME, subst. masc. (*Pituite épaisse.*) Phlegma. Pituita. FLEGMA w ciele ludzkim humor ieden ze czterech

PHLEGME se dit en ce sens au figuré, (*D'une douceur & tranquillité d'ame, qui ne s'émeut de rien.*) Animi tranquillitas, atis, fem. *Cic.* FLEGMA *niewłaśnie:* o spokoyności umysłu powolnego humoru bez popędliwości naymnieyszey.

PHOSPHORE, subst. masc. (*La planette de Venus.*) Phosphorus, ri, masc. Lucifer, feri, masc. *Mart. Virg.* JUTRZENKA gwiazda zaranna.

PHOSPHORE, (Qu'on appelle pierre de Boulogne ou l'aimant de la lumiere, qui estant exposée au soleil pendant quelque temps, imbibe tellement sa lumiere, qu'elle la rend en un lieu obscur, aussi long temps qu'elle a demeuré a la recevoir.) Phosporos, i, masc. SŁONECZNIK, kámien słoneczny álbo kámień Bonoński, inaczey swietlik kámien. Ten kámień wystawiony na słońcu czas niektory ták w sobie światła nábiera iák gąbka wody, y potym światło daie w ciemnościach y świeci tak długo, iak długo był ná słońcu

PHRASE, subst. fem. (*Diction, elocution, façon de de parler.*) Phrasis, is. fem. *Quint.* Dictio, locutio, elocutio, onis, fem. *Cic.* MOWA sposob obrot mowienia.

PHRE'NESIE, subst. fem. (*Maladie qui cause une perpetuelle resverie avec emportement.*) Phrenitis idis, fem. *Cels.* (*mot grec*) Insania febricitantium. *Cels.* Phrenesis, is, fem. *Mart.* SZALENSTWO choroba.

PHRE'NETIQUE, adject. m. & f. *Qui a la phrénesie.*) Phreneticus, a, um. *Cels.* SZALONY zawroceoie głowy y zmysłow cierpiący.

PHTISIE, subst. fem. (*Maladie du pûmon ulcéré, qui cause une fiévre étique, qui desseche l'habitude du corps.*) Phtisis, is, fem. *Colum.* (*mot grec.*) Pulmonum exulceratio, onis, fem. SUCHOTY choroba płucow zawrzedziałych z ktorey pochodzi gorączka ostawiczna susząca wilgoć przyrodzona.

PHTISIQUE, adject. masc. & fem. Phthisicus, a, um. *Petr.* SUCHOTNIK.

PHYSIONOMIE, subst. f. (*L'art qui enseigne a connoistre l'humeur & le tempérament d'un homme, par l'observation des traits de son visage.*) Inspectio cujusque naturæ ex vultu & corporis habitu. Ars pernoscendi indolem hominis ex tota facie, *Petr.* FIZYONOMIKA náuka poznawania przyrodzenia y skłonności przyrodzonych iákiey osoby a poyrzenia y z składu twarzy.

PHISIONOMISTE, subst. masc. Physiognomon, onis, masc. *Cic.* Metoposcopus. FIZYONOM z twarzy przyrodzenie y komplexyą poznawaiący.

PHYSIQUE, subst. fem. (*Science des choses naturelles.*) Physica, æ. *Cic.* FIZYKA náuka rzeczy przyrodzonych Filozofii część.

LA PHYSIQUE d'*Aristote,* ou *ses livres qui traittent de la Physique.* Physica, orum, neut. plur. *Cic.* FIZYKA Xięgi Arystotelesowe.

PIAFFE,

PIAFFE, subst. fem. (*Démarche pompeuse & fiére, qui marque de la légéreté & de la vanité.*) Fastosa ambulatio, fastosæ ambulationis, fem. STĄPANIE gurne a fantazyą y dumą pod boki się podparszy.

PIAFFER, *se piaffer.* (*Marcher avec fierté, en se considerant.*) Magnifice se circumferra. CHODZIC szastaiąc się a fantazyą stąpaiąc gorno patrząc po sobie.

PIAILLER, on disoit autrefois PIAULER. (*Mot qui exprime le cry des petits poussins.*) Pipire, (io, is, ivi, itum.) PISZCZEC iako pisklęta małe.

PIAILLER, se dit figurément en parlant *du cri des femmes & des enfants.* Vociferare. Clamitare, & vociferari, depon. *Ter.* (Mot bas & populaire.) PISZCZEC niewłasnie o krzyczeoiu białogłowskim y dzieci; słowo francuskie podłe proste.

PIAILLERIE, subst. fem. (*Crierie importune des femmes.*) Vociferatio, onis, fem. *Cic.* Vociferatus, ûs, masc. *Plin.* (Mot bas & du peuple.) KRZYCZENIE trzesczenie nad głową pianie, co do bałasow wdomu zwłaszcza białogłowskich.

PIALEUR, (*Qui crie toûjours sans sujet.*) Clamator, oris, masc. *Cic.* ou Clamosus, a, um *Quint.* WRZESZCZ co ustawicznie krzycay wrzeszczy hałasuie wdomu bez przyczyny.

PIALEUSE, (*Une femme qui ne fait que crier dans son domestique.*) Clamosa mulier, ou Clamatoria, clamosæ ou clamatoriæ mulieris, fem. *Plin.* HAŁASNICA białogłowa w domu.

(Mots bas & populaires.) Słowa podłe proste francuskie.

PIC ou PICVERD ou Pivert, *Oiseau qui pique les arbres avec son bec.*) Picus, ei, masc. Picus arborarius, Picus martius, Picus arborum cavator, oris, masc. *Plin.* DZIĘCIOŁ dudek ptak.

PICORE'E, subst. fem. (*Petite guerre, pillage, la maraude.*) Latrocinatio, onis, fem. RABUNEK grabież łupież woyna nieporządna Rozboy. **Aller à la picorée*, Prædatum ire. *Rozboiem chodzić.

(Mot bas.) Słowo francuskie podłe.

PICOTE', masc. PICOTE'E, fem. (*Marqué.*) Varintut. Interstinctus. Interpunctus, a, um. POZNACZONY poznaczona. **Picoté* ou *marqué de petite vérolle.* Varulis notatus. *Ospowaty na kim znać ospę. **De taches de rousseurs.* Lentiginosus, a, um. Lenticulis varius, a, um. *Cicer.* *Piegaty piegata.

PICOTER, V. act. TACHETER, Variare. Maculare. Interpungare, Interstinguere. *Plaut.* POZNACZYC POPLAMIC.

PICOTER *quelqu'un,* (*Luy dire quelque chose de facheux pour l'animer, & le faire emporter.*) Aculeis ou aculeatis verbis aliquem pungere. GNIEWAC drażnić kogo.

(Mot bas & du discours familier.) Słowo podłe potoczne.

PICOTERIES, subst. fem. (*Attaque de paroles aigres.*) Aculei, orum, masc. plur. ou verborum aculei. masc. plur. *Cic.* SŁOWA tkliwe uražliwe przycinki.

PICOTEMEMT, subst. masc. Punctio, onis, fem. Punctiuncula, æ, *Plin.* TARNIENIE po ciele.

PICOTIN, subst. masc, (*Petite mesure à donner de l'avoine aux chevaux.*) Corbula, æ, fem. *Plin.* MIARKA którą obrok koniom daią.

PIE, subst. fem. (*Oiseau qu'on apprend à parler.*) Pica, æ, fem. *Ovid.* SROKA ptak ktorego gadać uczą.

UN CHEVAL *pie,* (*Marqué de blanc & de noir, comme une pie.*) Equus maculis albis & nigris interstinctus. SROKATY koń, srokacz.

Qui cause, qui babille comme une pie. Pica, æ, fem. GADA iak sroka.

(Petrone appelle une femme qui cause, quand elle a la teste sur le chevet, (ou comme l'on dit) les pieds chauds, *Pica pulvinaris.*) Białogłowa szczebiotka wielemowna.

PIECE, subst. fem. (*Morceau de quelque chose.*) Pars, partis, fem. *Cic.* SZTUKA kawał.

PIECE, (*Morceau de quelque chose rompue.*) Fragmentum, ti, neut. *Cic.* KAWAŁ ułomek.

PETITE PIECE, Particula, æ, fem. *Plin.* KAŁEK cząstka.

PAR PIECÉS ou *pieces à pieces* Frustatim, *Plaut. Cic.* SZTUKAMI kawałami, częściami.

Mettre en pieces. Discindere. Discerpere. Concerpere. Comminuere. *Ter. Cic.* Na sztuki pokraiać porąbać.

ON DIT au ce sens *L'armée a esté taillée en pieces, mise en pieces,* pour dire *défaite, détruite.* Cæsus. Fusus. Concisus fuit exercitus. *Liv. Cic.* WOYSKO w pień wycięte wysiekli woysko, zniesiono zewszystkim.

ON DIT aussi d'*Un médisant, qu'il a mis en pieces la réputation d'une personne.* Laceravit. Dilaceravit. Discerpsit. Discidit. Concidit alicuius famam. *Cic.* POSZARPAŁ na sztuki ięzykiem sławę ludzką podarł.

Il emporte la piece, pour dire *Il est satirique & mordant.* Mordax est. *Hor.* Przycinaiący w mowie ięzykiem docinaiący, doymuiący, uszczypliwy.

PIECES, se dit *des morceaux dont on fait diverses figures, & qu'on applique sur des tables & sur des cabinets.* Tessella, Tesserulæ, arum, fem. plur. *Plin.* SZTUKI do wysadzania. **Un pavé fait de ces pieces.* Tessellatum pavimentum, i, neut. *Suet.* *Podłoga wysadzana posadzka.

PIECE *de drap, ou de toile.* Panni ou telæ volumen, inis, neut. SZTUKA sukna Postaw. Sztuka płotna postetek. **Piece de terre.* Modus agri, masc. *Hor.* *Sztuka gruntu rola czyli włoka czyli połwłoczek.

PIECE *de four, Tartre,* Opus pistorium. CIASTO sztuka od pieca wszelka placek Tort.

PIECE *de monnoye.* Numus, ou nummus, i, masc. *Cicer.* PIENIĄDZ.

PIECE *de vin.* Vini dolium, ii, neut. *Colum.* SZTUKA wina wszelaka, iako to Beczka okseft Antał baryła kufa

PIECE *d'artilerie.* Tormentum bellicum, i, neut. ARMATA, sztuki Armatne.

PIECE se dit *des ouvrages de l'art & de l'esprit* Opus, operis, neut. PISMO Księga wszelka rzecz z druku lub pismem wydana, lub sztuka kunsztu iakiego albo rzemiesła. **Une belle piece, une piece bien travaillée.* Opus summo artificio factum, ou affabrè factum. *Cic.* *Piękna sztuka lub księga. *(*Si c'est une statue on dira.*) Simulacrum singulari operâ, artificioque perfectum. *Cic.* *Piękna sztuka rzniętra lub odlewana. *(*Si c'est un tableau on dira.*) Tabula elegans, perfecta, elaborata. *Cic.* *Piękna sztuka malowana

PIECES en terme de Palais se dit *de tout ce qu'on a devis & produit dans un procés.* Litis instrument, orum, neut. plur. *Quint.* DOKUMENTA do sprawy służące wszelakie, papiery, y prawne dowody

ON DIT *Faire piece, joüer piece à quelqu'un.* Aliquem deludere dolis. SZTUKĘ komu wyrządzic.

ON DIT qu'*Un homme est tout d'une piece, qu'il ne fléchit point, qu'il ne sçait point s'accommoder au monde.* Homo rigidæ indolis, homo austerus & tristis. Qui est moribus rigidis & austeris. Qui humanitati se nonaccommodat. *Phæd.* Nieużyty nieuprzoszony człowiek ktory się nic da użyć grubian nieludzki nieprzyiacielski.

PIED, subst. masc. Pes, pedis. masc. NOGA. * *Petit pied.* Pediculus, li, masc. *Plin.* * Mała noga, nożka.

UN PIED BOT. Scaurus, ri, masc. *Hor.* KRZYWO nogi lub kostek krzywych. * *Qui a le pied plat comme une oye.* Palmipes, edis, omn. gen. *Plin.* Plancus, a, um. *Plin.* Płaskonogi.

QUI A *le pied tout d'une piece comme le cheval.* Solidipes, edis, omn. gen. *Plin.* KOPYTO-nogi co nogę całą ma o iednym kopycie iako koń.

QUI A *le pied fourchu comme les bœufs.* Bisulcus, a, um. *Plin.* Bifidus, a, um. *Ovid.* Kopyt rozdwoionych iako woł.

QUI A *le pied divisé en doigts.* Digitatus, a, um. *Plin.* Nog palczastych.

QUI A *les pieds tournez en dehors.* Valgus, a, um. KRZYWONOGI, nogi zewnątrz wykrzywione maiący. * *En dedans.* Varus, vara, varum. *Plin.* Compernis & hoc compernæ, adject. *Plaut.* *Krzywonogi, nogi wewnątrz wykrzywione maiący.

PIED, (*En tant qu'il appartient à l'homme.*). NOGA co do człowieka. **Se tenir sur un pied.* Uno in pede stare. *Hor.* *Stać na iedney nodze. * *Se tenir tantost sur un pied & tantost sur l'autre.* Alternis pedibus insistere. *Plin.* *Z iedney nogi na drugą postawać. **Naistre les pieds devant.* Nasci in pedes. *Plin.* *Nogami się rodzić na świat z żywota matki. **Mettre pied à terre, descendre de cheval.* Ex equo descendere, ad pedes desilire. *Liv. Cic.* * Zsiadać z konia, **Mettre pied a terre, descendre d'un vaisseau.* Desilire de navi. *Cæs.* Excensum è navibus facere. *Liv.* * Zsiadać wysiadać z okrętu, * *Mettre le*

pied hors du logis. Efferre pedem domo. *Cic.* Promovere pedem domo. *Cic.* Promovere pedem domo. *Phad.* *Nogą wyniść z domu. *Marcher à pied.* Incedere pedes. *Virg.* Pedibus ire Iter facere *ou* ambulare pedibus. *Cic.* *pieſzo chodzić. *Marcher à cloche pied.* Altero ſuſpenſo pede incedere. *Chrząmać *Il va mieux du pied que moy.* Longè me pedibus eſt melior. *Prędzey chodzi niż ia. * *Il eſt plus haut que vous d'un pied & demi.* Seſquipede eſt, quàm tu toto longior, *Plaut* *Ná poſtory ſtopy wyżſzy ieſt od ciebie.

Paſſer une riviere a pied ſec. Siccis pedibus flumen tranare, tranſire, trajicere. *Caſ.* Suchą nogą rzekę przebyć. *Prendre pied dans une riviére.* Vadum in aliquo flumine tenere *Brod znaleść, nápaść ná brod. w rzece iákiey. *Il y a pied par tout dans cette riviere.* Vadoſum eſt hoc flumen. Vadoſos eſt amnis. *Caſ.* *Wſzędzie brodem przyedzie przeiedzie tę rzekę. * *Je perds pied.* Deſtituit me vadum. *Liv.* *Zgubiłem brod. * *Avoir pied.* Suſtineri vado. * Mám brod. *Le fleuve trop rapide luy fit perdre pied & il ſe noya.* Rapidus fluvius ei ſubduxit pedes & merſit, *ou* abſtrexit hominem malum erocem. *Plau.* *Ná byſtrey rzece brod ſtraciwſzy utonął.

ON DIT au figuré, *Perdre pied dans une affaire.* In aliquo negotio deprimi. Alicujus negotii mole obrui. POBŁĄDZIC przegrać w ſprawie iákiey. podrwić, pokawić.

Baſtimens qu'on fait de plain pied. Ædificia quæ plano pede fiunt. *Vitr.* Oiednym piętrze álbo rowno izba z izby pokoy a pokoiu budowanie. *Des chambres de plain pied.* Conclavia, quæ ſunt plano pede. *Pokoy z pokoio.

Attendre ſon ennemi de pied ferme, hardiment, ſans craindre Audacter, impavidè, imperterritè hoſtem expectare, operiri Czekać ná placu nieprzyiaciela odważnie.

LES GENS *de pied dans une armée, (l'Infanterie.)* Pedites, tum, maſc. plur *Caſ.* Peditatus, ûs, m. *Cic.* PIECHOTA, Pieſi w Woyſku, * *Troupes de gens de pied.* Pedeſtres copiæ, pedeſtrium copiarum, fem. plur. *Piechota woyſko pieſze.

Mettre une armée ſur pied, lever des troupes. Colligere copias, exercitū. Spiſywać woyſko Rekrutować záciągać. *Nous avons une armee ſur pied.* Exercitū habemus paratū & inſtrctū. *Mamy woyſko gotowe. *Gagner au pied, s'enfuir.* Dare ſe in pedes, in fugam. *Plaut.* In pedes ſe conjicere. *Ter.* *Noſzka Pán, uciec. *Laſcher le pied.* Pedem referre. *Phad.* * Uſtapić coſnąć ſię uciec.

PIED ſe dit *des choſes inanimées.* comme *Le pied des Alpes. d'une montagne, d'un rocher.* Montis radices, radicum, fem plur. *Cic.* DOŁ ſpodek pod gorą pod ſkałą. * *Il reſolut de camper au pied de la montagne.* Ab infimis radicibus montis caſtra facere conſtituit. *Caſ.* * Poſtanowił obozem ſtanąć pod gorą.

LE PIED *d'un arbre.* Arboris truncus (*lorſqu'il eſt coupé.*) *Colum* PIEN drzewa ściętego, Szczep ſadzonego. * *Il a fait cent pieds d'arbre dans ſon iardin.* Centum arbores poni in ſuo horto curavit. *Sto ſzczepow w ogrodzie ſadzić kazał.

LE PIED *d'un lit.* Pes lecti. . NOGI u łoſzka. * *D'une table* Pes menſæ * Nogi ſtołowe.

PIED *d'eſtal,* ou *la baſe d'une colomne ou d'une ſtatue.* Stylobata, æ, fem. *Vitr.* PODSTAWEK ſpodek ſłupow ſnycerſkich, álbo kámiennych Stolec.

PIED ſe dit au figuré dans les manieres ſuivantes. *Mettre un malade ſur pied, remettre quelqu'un ſur pied.* Suſcitare. Exſuſcitare aliquem. *Hor.* Relevare aliquem ex morbo. *Cic.* Przyprowadzić chorego do zdrowia poſtawić go ná nogi. *Se remettre ſur pied.* Convaleſcere ex morbo. Recreari ex morbo *Cic.* *Podnieść ſię z łoſzka po chorobie. *Il a eſté tenu la nuit ſur pied.* Non requievit hac nocte, non vidit ſomnum oculis ſuis. *Plaut.* *Całą noc nieſpał.

PRENDRE *quelqu'un au pied levé.* In ipſo articulo opprimere aliquem. *Ter.* Captare aliquem. *Plaut.* Aliquem imparatum nec opinantem occupare. NIESPODZIANIE ná kogo nápaść ná uczynku złapać.

Prendre les choſes au pied de la lettre. Res adverbum accipere, interpretari. PO PROSTU rzeczy brać y rozumieć.

Prendre toûjours le contre-pied de ce qu'on nous dit. Accipere aliquid in aliam partem ac dictum ſit. *Auct. ad Heren.* Wewſzyſtkim być ſprzeciwnym. *Tout luy reuſſit à contre-pied.* Infeliciter, infauſtè omnia illi ſccedunt. * Ma ſzczęście we wſzyſtkim mu ſię ſzczęści iák ręką o dział.

Prendre pied ſur quelqu'un, vouloir faire comme luy. Exemplum capere de aliquo. *Ter.* Przykład brać z kogo przeymować go ná ſiebie. .

Aller pied à pied dans une affaire. Rem pedetentim promovere, conficere, perficere. *Cicer.* Noga zá nogą ſobie w ſprawie iákiey poſtępować.

PIED ſe dit proverbialement dans les expreſſions ſuivantes *Il a trouvé chauſſure à pied, il a trouvé qui luy reſiſte, qui luy tient teſte.* Valentiorem ſe adverſarium nactus eſt. Trafiła koſa ná kamień, ſwoy ná ſwego, ráki ná tákiego.

ON DIT, *Un homme eſt deferré des quatre pieds, quand il a eſté ſi bien repouſſé & contredit qu'il ne ſçait plus que dire, ni que faire.* Omni rationis præſidio dejectus, nudatus eſt, mutus & elinguis factus eſt. JUZ niewie gdzie głową uderzyć.

Il tient pied à boule à ſon travail, il ne le quitte point. Aſſidet operi, opus naviter pertendit. ANI ná krok ieden nieodſtąpi od roboty.

Il ne ſe mouche pas du pied, pour dire qu'*il eſt fin & fort difficile a ſurprendre.* Huic verba dare difficile eſt. *Ter.* Naris eſt emunctæ, huic verba dare nemo poteſt *Phad.* Frant obrotny nieda ſię w pole wyprowadzić.

Il tirera pied ou aiſle de cette affaire, pour dire *il en aura quelque profit.* Aliquid lucri ex hac re unde abradet, *ou* extricabit. Oberwie on co z tego nie puści on tego bez pożytku.

Reduire quelqu'un au petit pied. Deprimere aliquem, *ou* in ſummas anguſtias adducere. *Cicer*, *ou* in anguſtum. Poniżyć kogo uſkromić upokorzyć.

Se tirer une épine du pied, ſurmonter quelque difficulté, ſortir d'une affaire qui donnoit de l'inquiétude. Se à re difficili & anxiâ diſſolvere, expedire. *Cic.* Przebyć przeprawę trudną wyniść z kłopotu z turbacyi z niebeſpieczeńſtwa.

ON DIT qu'*Un homme a eu un pied de nez, quand il a été trompé dans ſes eſpérances.* Hæc ſpes eum fruſtrata eſt. *Ter Voyez* NEZ. NOSA doſtał ná ſześć piędzi Oſzukał ſię odrwił ſię nádzieia go omyliła.

Il croit tenir Dieu par les pieds, quand une affaire luy a réüſſi. Digito ſe cœlum attingere putat, ubi res bellè cecidit. *Cic.* Rozumi że Pána Boga zá nogi obłapił. .

ON DIT d'*Un vieillard. Qu'il a déja un pied dans la foſſe.* Jam capularis, *ou* acheruntieus eſt. *Plaut.* JUZ iedną nogą wgrobie ſtoi: mowiąc o ſtarcu.

ON DIT populairement. *De celuy qui a trop beu, qu'il a mis le pied dans la vigne du Seigneur.* Madidus eſt. *Plaut ou* Maturus eſt. *Petr.* OPIŁ ſię.

A PIED ſe dit adverbialement en ces phraſes. *Eſtre à pied, n'avoir ni cheval, ni carroſſe. n'avoir point d'équipage.* Eſſe pedes, *comme* adverbe. *Quint. Curt.* PIESZO bydź.

PIED *de Roy, (certaine meſure contenant douze pouces, & chaque pouce, douze lignes.)* Pes, pedis, maſc. *Vitr.* STOPA miara álbo piędź wielka o dwunaſtu calach.

(Le pié des Anciens Romains eſtoit diviſé en Palmes, pouces, minutes & doigts, ayant quatre Palmes, douze pouces, & ſeize doigts.) Stopa Rzymſka miáła piędzi cztery, calow dwanaście.

UN PIED *& demi.* Seſquipes, edis, maſc. *Var.* PUŁTOREY ſtopy.

QUI A *un pied & demi de tout ſens, de haut & de large.* Seſquipedalis & hoc le, adject. Seſquipedaneus, a, um. *Plin.* NA połtorey ſtopey wſzerz y w wzwyſz.

PIEDS *droits, (pieces de bois qui ſont le jambage d'une porte ou d'une feneſtre.)* Aſſer arrectarios, aſſeris arrectari, m. *Vitr* ODRZWI okna.

PETITS PIEDS ſe diſent (*Du petit roſt* comme *de perdrix, cailles.*) Mollicula eſcæ, arum, f. plur. *Plaut.* PRZYSMACZKI.

PIED *d'Aloüette,* (*Fleur qu'on appelle en latin.*) Conſolida regalis, æ, regalis. f. ŁAKOTNE ziele.

PIED *de liévre.* (*Herbe.*) Pes leporinus, i, m. Trifolium humile, n. OWIECZKI ziele.

PIED *de Milan,* (*Herbe.*) Milvinus pes. WRONIA noga ziele.

ON DIT *C'eſt un pied poudreux,* parlant *des gens inconnus & qui ſont venus de fortune.* Novus homo. *Cic.* Filius fortunæ. *Petr.* NIE KARMAZYN, człowiek niepewny ſzlachcic niewiedzieć ſkąd rodem ſzczęściem wynieſiony.

PIEGE, ſubſt. m. (*Ce qui ſert à attraper le gibier & autres beſtes nuiſibles,* comme *Renards, Blaireaux.*) Pedicæ, arum, f. KUNA żelazo ná zwierze iako ná liſy tchorze.

PIED *de veau.* (*Herbe.*) Arum, i, n. *Plin.* CZERWIENIEC ziele.

PIED *d'oye* (*Plante.*) Pes anſerinus. SWINI nozd ziele.

Tendre

Tendre ou dresser des piéges aux animaux. Feris pedicas ponere Eacere. Tendere. Collocare. *Cic.* Sidła sclaza záſtawiać.

PIE'GE, ſe dit figurément *Des embuches qu'on dreſſe à quelqu'un.* Inſidiæ. *Cic.* Trauſennæ. *Plaut.* SIDŁA záſadzki zdradliwe ná kogo.

PIERRE, ſubſt. f. Lapis, idis, m. *Cic.* KAMIEN.

Pierres tendres. Molles lapides. Kámień miętki piaſczyſty **Dures.* Duri lapides. *Vitr.* *Kámień twardy. **Pierres de taille.* Lapides ſectiles, lapides quadrati, m. plur. *Vitr.* *Kámień ciosany. **Pierres moilons.* Cæmenta, orum, n. pl. *Vitr.* *Kámień wapienny.

ON DIT figurément *Je ſuis comme une pierre.* Lapideus ſum. *Plaut* ou Immotus ut lapis. *NIEWŁASNIE* mowią: Jeſtem iák Kámień.

DE PIERRE. Lapideus a, um. Saxeus, a, um. *Cic.* Z KAMIENIA Kámienny.

PIERRE *à aiguiſer.* Cos, *genit.* cotis, f. *Liv.* OSŁA Kamień do oſtrzenia. **Pierres à éguiſer qu'on moüille d'eau.* Cotes aquariæ. *Oſły do oſtrzenia ktore wodą polewaią. **Qu'on moüille d'huile.* Cotes oleares. *Plin.* *Kámienie do oſtrzenia ktore oliwą polewaią.

PIERRE *de touche, qui ſert à connoiſtre la bonté de l'or & de l'argent.* Coticula, æ, f. Lapis lydius, ou heraclius, maſc. *Plin.* KAMIEN probierſki złotniey kamień kapela.

PIERRE *d'attente* (Terme de maçonnerie.) *Ce ſont des pierres qui avancent d*[illegible] *a l'extremité d'un mur pour en faire la liaiſon avec d*[illegible] Prominens è parieta lapis, prominentis lapidis. ST[illegible]BY w murowaniu wypuſzczone dla pociągnienia dalſzego murow y wiązánia między ſobą.

PIERRE *d'aimant.* Magnes lapis. *Cic.* *Voyez* AIMANT. MAGNET Kámień.

PIERRE *à chaux, dont on fait de la chaux & qui ſe calcine eſſemens.* Calcarius lapis, m. KAMIEN wapienny.

PIERRE *à plaſtre, qu'on brule, & que l'on met en poudre.* Gypſeus lapis. KAMIEN gipſowy z ktorego gips robią. **Pierre à fuſil.* Pyrites, æ, maſc. *Plin.* *Krzemień ſkałka do ſtrzelby do krzemienia.

PIERRE PONCE Pumex, icis, m. *Virg.* Cavernoſus lapis, maſc. Fiſtuloſus KAMIEN z piany morſkiey.

DE PIERRE-PONCE. Pumiceus, a, um. *Plaut.* KAMIEN dziurſtwiſty.

Polir avec la pierre-ponce. Pumicare ou pumice expolire. *Tibul.* Wycierać gładzic kamieniem z piany morſkiey.

PIERRE *d'aigle.* Æites lapis, ætitæ lapidis, maſc. *Plin.* ORLI kamień.

PIERRE *qui s'engendre dans les reins & tombe dans la veſſie. C'eſt une humeur viſqueuſe qui ſe pétrifie par l'activité de la chaleur.* Calculus, calculi, m. *Plin.* KAMIEN choroba w biodrach ſpadaiąca w pęcherz.

Qui eſt malade de la pierre. Calculoſus, a, um. *Plin.* Chory ná kámień. **Qui a la pierre.* Qui calculo laborat. *Plin.* *Kámień cierpiący.

PIERRE *précieuſe.* Gemma, æ, f. *Cic.* Lapillus, i, m. *Hor.* KAMIEN drogi kleynot.

DE PIERRES *précieuſes* Gemmeus, a, um. *Cicer.* Z KAMIENI drogich a klenotow.

Garni de pierres précieuſes. Gemmatus, a, um. *Liv.* W drogie kamienie w kleynoty ubrany uſtroiony ſadzony.

PIERRE *tranſparente, ou de talc.* Lapis ſpecularis, maſc. *Plin* *Voyez* TALC. KAMIEN przezroczyſty, przeyrzyſty.

PIERRE *philoſophale.* (C'eſt le ſecret de faire de l'Or par art qu'on cherche il y a long temps, & qu'on ne trouve point. *Ars auri conflandi, artis auri conflandi.*) SEKRET robienia złota, ktorego zdawna ſzukaią ale niednehodzą.

ON DIT figurément, *Pierre de ſcandale, pierre d'achopement, ce qui nous fait faillir, & qui nous ſcandaliſe.* Offendiculum, i, n. Petra ſcandali, æ, f. ZGORSZENIE.

Faire d'une pierre deux coups. Unâ eâdemque operâ duo præſtare, de eâdem fideliâ duos parietes dealbare, uno labore exolvere duas res. *Curt. ad Cicer.* Dwie ſroki zá ieden ogon uchwycić.

Il vaut autant parler à une pierre. Lapidi loqueris. *Ter.* Lapides alloqueris. *Plaut.* Ják do kamienia iák do opoki iák do pnia do ſkały mowił.

Il a jetté des pierres dans mon jardin, il m'a fait quelque reproche ſecret, & m'a averti de quelque choſe. Verba ſua me petant, & me ſubmonent aliquid. Przymawia mi nieznacznie przeſtrzega mię.

Jetter la pierre à quelqu'un, l'accuſer, le ſoupçonner [illegible] *quelque choſe.* Aliquem in ſuſpicionem criminis adducere. *Cic.* KAMIEN ná kogo rzucic udać go álbo oſławić w czym lub zádać mu co.

ON DIT prouerbialement *C'eſt un vin à fendre des pierres.* Vinum eximiæ notæ. WINO bardzo przednie głowne mocne potężne.

PIERRERIES, ſubſt. fœm. (*Pierres précieuſes.*) Lapilli, orum Gemmæ, arum, f. pl. *Cic.* KLEYNOTY.

LA PIERRERIE, (*La connoiſſance des pierreries.*) Lapidaria, æ, f. *Petr.* JUBILERSTWO.

QUI TRAFIQUE *en pierreries.* Gemmarum mercator, oris, m. JUBILER co kleynotami kupczy.

PIERREUX, maſc. PIERREUSE, fœm. en général. (*Rempli de pierres.*) Lapidoſus. Saxoſus. Petroſus. Petricoſus. Scrupoſus. Scrupeus, a, um. *Calam. Plin. Mart.* KAMIENISTY, Kámieniſty pełny kamieni.

Des fruits pierreux. Lapidoſa poma. Owoce twarde gruzłowate wewnątrz.

PIERRETTE, (*Petite pierre.*) Scrupus, pi, maſc. *Quint.* KAMYK. **Jouer à la pierrete.* Scrupis ludere. *Quient* *Grać w kamyki.

PIE'TE', ſubſt. fœm. (*Culte religieux envers Dieu, & envers ſes parens.*) Pietas, atis, fœm. *Cic.* POBOZNOSC ku Bogu y Rodzicom.

PIE'TINER, (Mot bas & populaire.) (*Frapper la terre de ſes pieds par impatience, comme les enfans qui mutinent, lorſ qu'on leur refuſe quelque choſe.*) Tripudiare, (o, as, avi, atum [illegible] *Cic.* TUPAC nogami ze złości a niecierpliwości iák dzieci robią kiedy im bronią czego ſię náprą.

PIE'TON, m. PIE'TONNE, f. (*Qui va bien du pied.*) Pedibus pernix, icis, omn. gen. *Plaut.* Celer pedibus. *Virg.* TEN co dobrze y prędko chodzi.

LES PIE'TONS pour dire. (*L'infanterie.*) Pedites, tum, m. pl. *Cic.* PIECHOTA.

PIE'TRE, adject. maſc. & fœm. (*Fané, & ſans éclat.*) Flaccidus, vexatus, a, um. ou quod eſt floris extincti. WIOTCHY ſpełały ſtary.

PIE'TRERIE, ſubſt. f. (*Marchandiſe fannée & de rebut, qui n'eſt plus à la mode.*) Sordida & flaccida merx, mercis ſordidæ & flaccidæ. WYBIORKI towaru brak.

(Mot qui ſe dit parmi les Marchands) Słowo Francuſkie kupieckie.

PIEU, ſubſt. maſc. Palus. Vallus, i, m. *Colum. Caſ.* PAL ſłup.

PIEU, ou (*Pilotis pour baſtir dans l'eau.*) Sublicia, æ, fœm. Sublicium, ii, n. palus fiſtucâ adactus. *Cic.* PAL moſtowy.

PIEU qu'*on enfonce ſur le bord des riviéres pour attacher les batteaux.* Tonſilla, æ, f. *Feſte.* PAL koł wbicy u brzegu dla cumowania ſtátkow przy lądzie.

PETIT PIEU. Paxillus, li, maſc. *Colum.* PIENIEK Koł mały.

PIEUSEMENT, adv. (*Avec piété.*) Piè, Religioſè. *Cicer.* POBOZNIE.

PIEUX, m. PIEUSE, f. adject. (*Qui a de la piété.*) Pius, religioſus, a, um. *Cic.* Frequens Dei cultor, oris, m. POBOZNY, pobożne.

PIFFRE, adject. maſc. & fœm. (Terme injurieux & populaire.) Qui ſe dit d'*un homme trop gras & trop replet.* (*Un gros crevé qui ſe ſaoule.*) Venter obeſus, ou ventris obeſi homo *Suet.* WANTUCH kałdun ſłowo urażliwe o kałduniaſtym y obżercy.

PIGEON, ſubſt. m. *prononcez* PIJON. PIGEONNE, f. *prononcez* PIJONNE, f. Columbus, bi, m. Columba, æ, fœm. *Colum. Cic.* GOŁĄB, Gołębica.

PIGEON *ramier.* (*Pigeon ſauvage.*) Palumbis, is, m. *Plin.* GRZYWACZ Gołąb dziki.

DE PIGEON. Columbinus, a, um. *Cic.* Columbaris & hoc columbare, adject. *Colum.* GOŁĘBI Gołębiczy.

PIGEONNIER, ſubſt. m. (*Colombier.*) Columbarium, ii, neut. *Colum.* Columbaria, æ, f. *Var.* *prononcez* PIJONNIER. GOŁĘMBIENIEC.

PIGEONNEAU, ſubſt. maſc. *prononcez* PIJONNEAU. (*Le petit d'un pigeon.*) Columbinus pulſus, i, m. GOŁĘBII Gołębięta.

PIGNON, ſubſt. m. (*Fruit qui ſe trouve dans les pommes de pin, eſpece d'amande fort douce.*) Nucleus pineus, nucis pinei, m. Nucis pineæ nucleus. *Colum.* LUBIOWE orzechy piſtacie, pinele z włoſka.

PIGNON, (*Le haut d'un mur, qui va en pointe, comme la pomme de pin.*) Pionaculum, i,n. Faſtigium, ii,n, *Cic.* SZPICA w budowaniu wierzch ſzczyt.

PILASTRE, ſubſt. m. (*Piéce d'Architecture, qui ſe met derriére les colomnes d'un frontiſpice.*) Paraſtata, æ, fœm, *Vitr.* FILARY oá przodku w budowaniu pilaſtry.

PILE, ſobſt f. (*Gros pilier maſſif de maçonnerie, pour ſoûtenir quelque choſe.*) Pila, æ, f. *Vitr.* Columna ſtructilis, columnæ ſtructilis. *Vitr.* SZTANDAR ſłup do trzymania wiązana lub dzwiganoia.

PILE. (*Tas de choſes qui ſont eamaſſées enſemble.*) Strues, is, f. *Cic.* KUPA gromada.

PILE, (*Revers d'une piéce de monnoie, face oppoſée a la croix ou à l'image du Prince.*) Averſa nummi facies, ei, fœm. Aveſſus nummus, i, m. DRUGA ſtrona odwrotna pieniądza lub monety od ſtępla.

ON DIT qu'*il n'a ni croix ni pile,* (*Qu'on ne luy a laiſſé ni croix ni pile.*) In nullo nummo eſſe. (*Ciceron dit au contraire.* In moltis nummis eſſe.) NIE MA nic áni ſzelągá.

ON DIT auſſi en ce ſens, (*Joüer à croix ou à pile.*) Navim ne an Deum eligis. GRAC w cetno czy licho.

ON DIT auſſi proverbialement & popolairement, *Mettre quelqu'un à la pile & au verjus,* (*L'accabler de toutes ſortes d'injures.*) Contundere aliquem maledictis, *ou* vexare. WNIWECZ kogo obrocić a błotem zmieſzać,

PILER, V. act. (*Battre quelque choſe, & le reduire en poudre fort menuë.*) Tundere. Contundere. TŁUC utłuc oá proch drobno.

PILIER ſe dit populairement *pour bien manger.* Egregiè mandere: DOBRZE ſzrotować *niewłaśnie* ieść ſmaczno y dobrze.

PILER, ſubſt. maſc. Pila, æ, fœm. *Vitr.* Columna ſtructilis f. SŁUP.

PILIERS *Boutans* ou *contre-forts.*) Anterides, dom, fœm. plur Eriſmæ, arum, f. plur. *Vitr.* ZASTARZAŁY w budowaniu.

ON DIT au figuré, (*C'eſt un pilier de cabaret.*) Aſſiduus popino, onis, m. *Plaut.* OPOY u karczmy oiewynidzie.

PILLAGE, ſubſt. m. (*Vol,* qoi ſe dit *dans le déſordre des guerres.*) Direptio. Populatio. Depopulatio Expilatio, onis, fœm. *Cicer.* RABUNEK. *°Vne ville abandonnée au pillage.* Direptioni relicta urbs. *Cic.* °Miaſta ná rábunek puſzczone.

PILLARD, (*Celuy qui pille.*) Expilator. Prædator. Direptor. Populator Depeculator, oris, m. RABUNKIEM ſię bawiący rábowoik.

(Mot injurieux & bas.) Słowo uráźliwa.

PILLER Populare. Populari. Depopolari. Expilare. Diripere Spoliare. Deſpoliare. *Cic, Hor.* RABOWAC puſtoſzyć plądrować.

PILLERIE, ſubſt. fœm. (*Exaction, profits injuſtes.*) Rapacitas, atis, fœm. Rapina, æ, fœm. *Mart.* RABUNEK puſtoſzenie plądrowaoie.

PILON, ſubſt. maſc. (*Inſtrument avec quoy on pile*) Pilum, i, neut. Piſtillum, i, ocut. *Colum.* Piſtillus, maſc. (*dans Nevius.*) TŁUCZEK od moździerza do tłuczenia.

PILORI, ſubſt. maſc. (*Machine tournante où l'on met les Banqueroutiers frauduleux, pour les faire voir au peuple pendant trois jours de marché.* Numella verſatilis, numellæ verſatilis. fœm. KŁODA do wſadzania bankrutow oſzuſtuw.

PILORIER *quelqu'un,* (*Le mettre au Pilori.*) Numellis publicis verſare *ou* circumagere aliquem. W KŁODĘ wſadzic kogo.

PILOTE, ſubſt. m. (*Qui gouverne un vaiſſeau.*) Gubernator *ou* rector navis, oris, m. *Cicer.* Nauclerus, i, m. *Plaut.* Navarchus, i, *Cic.* SZYPER rotman.

PILOTER, V. act. (*Enfoncer les pieux en terre.*) Palos fistucâ adigere. *Plin.* PALOWAC pale bić obiinć pale.

PILULE, ſubſt. f. (*Médicament en forme de petites boules.*) Pilula, æ, f. *Plin.* Catapotiam, ii, neut. *Celſ.* PIGUŁKA lekarſtwo.

ON DIT figurément, *Il ſçait dorer la pilule,* (*Il ſçait adoucir les choſes faſcheuſes.*) Amara dulcedine temperat. UMIE udać rzecz.

PIMPANT, m. PIMPANTE, f. (*Brave & fanfaron en habits & en équipage.*) Cultûs & elegantiæ ſuperbiens oſtentator. GALANT ſtroyoiś ſtroyniſia.

PIMPERNELLE, ſobſt. fœm. (*Herbe qui ſe cultive dans les jardins.*) Pimpinella, æ, fœm. *Plin.* BIEDRZENIEC ziele pimpinella a włoſka.

PIN, ſubſt. maſc. (*Arbre qui vient fort haut & fort droit.*) Pinus, pioi, f. *Plin.* SOSNA czyli choina drzewo.

PIN *ſauvage.* Pinaſter, ſtri, f. (Voſſius le croit de maſculin.) SOSNA proſta dzika.

DE PIN. Pineus, ea, um. SOSNOWY, Soſnowa.

PINCE, ſobſt. fœm. (*Outil de fer à lever des fardeaux.*) Vectis ferreus, vectis ferrei. m. *Vitr.* KLESZCZE do trzymania.

PINCES *des Ecreviſſes.* Forcipes denticulati, maſc. Chelæ, arum, fœm. pl. *Plin.* NOZYCE lub kleſzcze oogi rákowe.

PINCEAU, ſobſt. m. *prononcez* PINSAU. Penicillus, i, m. penicillum, i, o. *Cic. Quint.* peniculus, i, m. *Quint.* PĘDZEL malarſki.

PINCÉE, ſubſt. f. (*Ce qu'on peut prendre avec les doigts.*) Digitorum captus, ûs, m. SZCZYPTA.

PINCE-MAILLE, ſubſt m. (*Qui eſt extremément avare, exigeant juſques à une maille.*) Ad aſſem aſper exactor, oris, maſc. Tocullio, onis, m. *Cic. Voyez* MAILLE. (Mot bas & popolaire.) SKNERA amindak ſkąpiec.

PINCER, V. act. (*Preſſer avec le bout des doigts.*) Extremis digitis *ou* unguibus ſtringere. SZCZYPNĄC ſzczypac.

PINCER ſe dit *du luth dont on pince les cordes, les touchant délicatement.* Summis digitis movere fidea lyræ *ou* ſtringere. GRAC ná lutoi.

PINCER ſignifie figurém[illegible] (*Offenſer quelqu'un par quelque parole pinquante*) C[illegible] mordaci diſtringere aliquem. *Ovid.* Mordere clancul[illegible] *Horat.* USZCZYPNĄC kogo ſłowem.

PINCETTE, ſubſt. f. (*Petit inſtrument de fer dont on arrache le poil.*) Volſella, æ, f. *Celſ.* WŁOSOWKI do wyrywania włoſow kleſzczyki.

PINÇON, *en provence* PINSON, ſubſt. m. (*Petite oiſeau.*) Fringilla, *ou* frigilla, æ, f. *Mart.* ZIĘBA ptak.

PINDARIZER, V. act. (*Affecter des façons de parler extraordinaires, voulant faire le beau parleur.*) Tinoulè diſſerere, loqui cum faſtu & voce plauſum captanti. WYTWORNIE wykwintnie mowić.

PINNACLE, ſubſt. f. (*Le haut,* ou *le ſommet.*) Faſtigium, ii, n. WIERZCH ganek ná ſamym wierzchu.

PINOCHER, V. neut. (Terme populaire.) *Manger lentement & comme avec deſdain.* Tangere eſcas ſuperbo deote. *Hor.* GLEWAC ieść nie iedząc ſłowo proſte.

PINTE, ſubſt f. (*Meſure des choſes liquides.*) Menſura, (quàm pintam galli vocant,) æ, fœm. KWARTA álbo coś więcey od kwarty miara trunkow o Francuzow.

PINTER, (Mot bas & populaire.) *Boire pinte ſur pinte* (*Faire débauche*) Pergræcari, (or, atis, atus ſum.) Dep., *Plaut.* Tingomenus facere. *Petr.* NAPIIAC ſię kuſłować.

PIOCHE, ſubſt f. (*Inſtrument à foüir la terre.*) Ligo, onis, maſc. *Cat.* MOTYKA.

PIOCHER, (*Remuer la terre avec la pioche.*) Ligonibus humum exhaurire. *Hor.* KOPAC ziemię motyką.

PION, ſobſt. m. (Oo *Piéton au jeu des échecs.*) Pedes, itis, maſc. PIESEK w grze ſzachow.

ON DIT en ce ſens proverbialement, *Qu'on a damé le pion à quelqu'un,* pour dire *qu'on a eu l'avantage ſur luy en une choſe.* Aliquem vincere, *ou* ſuperare re aliquâ. *Cic.* DAC kuma po noſie.

PIONNIER, ſubſt. m. (*Celuy qui dans les armées travaille à applanir les chemins, & à creuſer des foſſez.*) Foſſor caſtrenſis, oris caſtrenſis, m. KOPACZE co rydlami y motykami w woyſku robią.

PIPE, ſubſt. f. (*Meſure des choſes liquides, qui contient un muid.*) Ce qu'on appelle tonneau dans les Provinces & au delà de la Loire.) Culeare dolium, culearis dolii, o. *Cat.* PIPA miara rzeczy mokrych beczka,

PIPE, (*Tuyeau délié fait de terre verniſſée à prendre du tabac en fumée.*) Pipa fumia, æ, f. PIPKA lulka do kurzenia tytuniu z cybuchem.

PIPEAU, ſubſt. m. (*Chalumeau* ou *bois fendu, qui ſert à contrefaire le cri* ou *le pipi de pluſieurs oiſeaux, pour les attirer & les prendre.*) Illex avium calamus. Illicis avium calami, m. WABIK ná ptaki.

PIPÉE, ſubſt. f. (*Chaſſe aux oiſeaux avec des pipées.*) Pipulum, i, n. Aucupii genus, quo pipilando aves alliciantur. ŁAPANIE ptakow wabikiem. *°Prendre les oiſeaux à la pipée.* Pipulo illicere aves & captare, *ou* pipilando. °Ná wabik ptaki chwytać.

PI-

PIPER *des dez*, (*Les charger de mercure, ou y marquant de faux points.*) Fucare tesseras. FAŁSZOWAC kości.

PIPERIE, subst. f. (*Fourberie, tromperie.*) Dolus malus, i, m. Fraus, fraudis, f. Fucus, fuci, m. *Cic. Ter.* SZALBIERSTWO oszukanie zdrade szatka.

PIPEUR, subst. m. (*Qui trompe au jeu.*) Qui fucum facit ludo. SZALBIERZ oszust szulez graca.

PIQUANT, m, PIQUANTE, f. (*Qui blesse par sa pointe aiguë.*) Pungens, entis, omn. gen. Acutus, Aculeatus, a, um. *Colum.* KOLĄCY, Kolące.

PIQUANT, (*mordant par son acrimonie*, comme *le vinaigre.*) Acer, acris, acre. Acidus, a, um. *Colum.* SZCZYPIĄCY ostrością swoią lub tęgością iáko ocet.

PIQUANT se dit en figuré. Acer. Acidus. Acerbus. Acutus. Aculeatus, a, um. Mordax, acis, omn. gen. PRZYKRY uraźliwy człowiek uszczypliwy.

PIQUANT, subst. m. Aculeus, ei, m. *Plin.* KOLEC bodziec.

PIQUE, subst. f. (*Brouillerie, mésintelligence, noise, division, qui arrive entre le mari & la femme, entre les parens & les amis.*) Rixa, æ, f. Jurgium, ii, n. Dissidium, ii, n. Altercatio. Contentio, onis, f. Iræ, irarum. Simultas, atis. *Cic. Ter.* KŁOTNIE niesnaski swary zwadki przemowienie się z sobą męża z żoną álbo przyiacioł poróżnienie.

PIQUE, (*Arme de bast, faite d'un bois fort long ferré par le bout d'un fer plat & pointu.*) Hasta, æ, f. PIKA dzida.

PIQUER, V. act. (*Blesser avec une pointe.*) Pungere. Compungere. Fodicare. Stimulare. Lancinare. *Cic.* UKŁOC zákłoć skłoć.

PIQUER *un cheval pour le faire avancer.* (*Luy donner de l'éperon.*) Calcaria equo subdere. Admovere. Adhibere. *Cic.* Concitare equum calcaribus. *Cic.* OSTROGAMI konia zażywać dla pospiechu prędszego.

PIQUER *les bœufs avec un aiguillon.* Stimulo boves increpare. *Tibul.* BODZCEM woły poganiać.

PIQUER *de la viande*, (*La larder de lard.*) Carnes lardo ou larido figere. Configere, (go, gis, xi, ctum.) y SZPIKOWAC mięso do gotowania lob pieczenia.

PIQUER *une étoffe d'or & d'argent.* Pannom filo aureo ou argenteo interpungere. Interfigere. WYSZYWAC złotem lub srebrem materyą. Hestować.

PIQUER, parlant *des viandes ou du poisson qui n'est point frais.* Mordere. Putere. SMIERDZI mięso, lub ryba tręcicznć ią, nie świeże.

PIQUER, (*Marquer les presents & les absents dans les compagnies où l'on doit le service, ou dans les Atteliers où l'on travaille.*) Nomen alicujus in albo pungere. NAZNACZYC Iraię kogo nieprzytomnego w zgromadzeniach lub powinnościach y inszych robociznach pospolitych gdzie się kto powinien znaydować.

PIQUER se dit figurément, *Offenser quelqu'un de paroles.* Aculeos in aliquem emittere, verborum aculeis pungere aliquem. Contumeliosis verbis ou asperioribus distringere. Perstringere. Lædere. Fodicare. Offendere aliquem ou animum alicujus. *Cic. Plaut.* URAZIC obrazić kogo w czym.

SE PIQUER *l'un l'autre.* Se pungere & repungere *Plaut.* Se invicem maledictis & conviciis mordere. Pungere. PRZEKĘSTWAC się słowami ieden drugiego, przemawiac się łżyć się słowami uszczypliwie sobie álbo grubo docinać przycinać. *Ce mot l'a piqué jusques au vif.* Illud verborum hunc momordit, pupugit. *Cicer.* *To słowo mu do żywego doięło dokuczyło, uraziło go.

SE PIQUER *d'une chose*, (*En faire vanité, s'en glorifier.*) Ostentare. Præ se ferre aliquid. Efferre se in re aliquâ. Gloriari de re aliquâ ou aliquid, ob rem aliquam, *in re aliquâ. *Cic.* SZCZYCIC się chwalić się chlubić się chełpić się z czego *Se piquer de noblesse.* Gloriari nobilitatem. De nobilitate. Ob nobilitatem. *Chlubić się z szlachectwa.

SE PIQUER *d'estre médecin.* Se haberi velle medicum. *Cicer.* Se medicum profiteri. CHWALIC się chełpić się udawać się zá doktora sławić się doktorem ogłaszać się.

PIQUER *quelqu'un à honneur.* Aliquem laudis studio incitare, incendere. Alicujus animum gloriæ stimulis concitare. *Cicer.* NABIIAC komu głowę sławą. *Il se pique d'honneur.* Gloriæ studio ducitur. *Uwodzić się sławą.

ON DIT proverbialement, *Je ne sçay quelle mouche l'a piqué*, pour dire *je ne sçay point le sujet de sa colère.* Quis eum pupugerit, ignoro. PRZYSŁOWIEM mowią: niewiem co go zá mucha ukąsiła, to iest niewiem o co się gniewa po naszemu: *Coś mu zá mucha na nos siadła.*

PIQUET, subst. m. (*Baston pointu par un bout qu'on fiche en terre pour tracer un plan, & asseoir un camp.*) Paxillus, i, masc. SZACHOWNICA tam gdzie obon stać ma zásadzone. *Planter le piquet.* (*Camper.*) Castra facere. *Cicer.* Ponere tentoria. *Ovid.* Tabernaculum. *Cic.* *Szachownicę zásadzić. *Lever le piquet.* (*Décamper.*) Castra movere. *Cæs.* *Szachownicę ruszyć gdy się obon ma ruszyć cały z mieysca y stanowiska iákiego kędy był rozłożony.

PIQUETTE, subst. f. (*Meschant vin qu'on donne aux valets.*) Posca, æ, f. *Plaut.* WINO podłe lura.

PIQUEUR, subst. m. (Terme de chasse.) *Celuy qui anime & fait courir les chiens.* Subsessor, oris, m. *Petr.* SZCZWAC pomyśliwsku doganiacz.

PIQUEUR *dans les Atteliers.* (*Celuy qui tient le rôle des ouvriers, & qui marque leur absence.*) Annotator, oris, masc. *Plin. Jun.* PISARZ fabryczny starszy warsztatowy co rejestra trzyma robotnikow y nieprzytomnych imiona náznacza.

ON DIT proverbialement *Un piqueur d'escabelle*, pour dire *un parasite, qui va escornifler un disné.* Mensarum assecla, æ, m. *Hor.* Parasitus, ti, m. *Cic. Plaut.* DARMOIAD, pasorzyt cudzych kominow y obiadow patrzący.

PIQUEURE, subst. f. Punctio, onis, f. punctum, i, n. punctus, ûs, m. *Plin.* UKŁOCIE.

PETITE ou *légére piqueure*, Punctiuncula, læ, fœm. *Sen.* LETKIE ukłocie.

PIQUIER, subst. m. (*Qui est armé d'une pique.*) Hastatus miles, hastati militis, masc. *Var.* PROPORNIK propornicy żołnierze proporcem uzbroieni kopiynicy.

PIRAMIDE, subst. f. (*Corps solide, qui aboutit en pointe.*) Piramis, idis, f. *Plin.* *Voyez* PYRAMIDE. PIRAMIDA słup kończysto dogory pochodzisty.

PIRATE, subst. m. (*Corsaire, escumeur de Mer.*) Pirata, æ, m. prædo maritimus, prædonis maritimi. *Cic.* ROZBOYNIK morski, náiezdnik.

DE PIRATE, Piraticus, a, um, *Cicer.* ROZBOYNICZY. *Vaisseau de pirate.* Piraticus myoparo, onis piratici. Navis piratica, navis piraticæ, f. *Quint.* Navis prædatoria, f. *Liv.* *Okręt barka rozboynikow morskich. *Faire le mestier de pirate.* Piratiam facere *Cic.* *Rozboiem się bawić po morzu

PIRATERIE, subst. f. (*Vol qui se fait sur mer.*) Maritima latrocinatio, onis, f. *Plin.* ROZBOY po morzu.

PIRE, adject. (Terme Comparatif.) (*Qui enchérit sur mauvais.*) Pejor, & hoc pejus, deterior, & hoc deterius, adject. GORSZY.

PIRE, mis substantivement. NIESZCZĘSCIE. *(*Nous avons eu du pire en ce combat.*) In hoc prælio acerbiorem fortunam habuimus. *Niepószczęściło się nám w tey potrzebie, w tey sprawie, w tey potyczce. *L'aisle droite a du pire en ce combat.* Dextrum cornu in acie laborat. *Plin. Jun.* *Prawemu skrzydło się nieszczęści w tey potyczce.

PIROUETTE, subst. f. Verticillus lusorius, i, m. KRĘŻEK gra.

PIS, (Vieux mot.) qui se prenoit autrefois pour l'estomac comme (*Mettre la main au pis, mettre la main sur l'estomac parlant d'un Ecclesiastique, qui est requis de faire serment.*) Admovere manum ad pectus. PIERS, stare słowo Francuskie ręką się piersi dotknąć poprzysiąda iáko duchowni przysięgaią

PIS est aussi *La mammelle d'une vache.* Mamma, æ, fœm. Uber, eris. *Mart. Virg.* CYC wymię u krowy u bydlęcia.

PIS *pour pire.* (*Il m'a toûjours fait du pis qu'il a pu.*) Nunquàm æquo illo usus sum. *Cicer.* GORZEY ná złość, záwsze mi ná złość iák mogł náygorzey robił. *L'affaire va de mal en pis*, ou *de pis.* Res in pejus ruit, ou it. *Coraz gorzey idzie. *Plus vous differez, & pis sera.* Quo plus distuleris, eo pejori loco res erit. *Im daley im dłużey odkładasz, ewłoczysz tym będzie gorzey. *De crainte de pis.* Majus ne veniat malum. *Phæd.* *Boiąc się czego gorszego.

PISCINE, subst. f. (*Petit estang ou vivier à mettre du poisson, qui ne se dit que pour exprimer la piscine probatique de l'Evangile, dont un Ange troubloit l'eau pour la guerison des malades.*) Piscina, æ, f. *Plin. Colum.* SADZAWKA ná ryby w Francuskim to słowo się nie mowi tylko o samey owey sadzawce w Betsaidzie o ktorey Ewangelia pisze że Anioł w niey poruszał wodę dla uleczenia chorych.

PISAT, subst. masc. (*Urine.*) Lotium, ii, neut. Urina, æ, fœm. *Cat. Colum.* (Mot bas.) URYNA mokrz mocz woda przyrodzona, Sik, słowo podłe.

PISSEEN LIT, (*Qui pisse au lit.*) adject. qui se dit d'un garçon & d'une fille qui pisse au lit. Submeius ou submeiulue, adj Petr S Jsid (Mot vulgaire.) TEN álbo ta co się w łożku podlewa pośikuie.

PISSE EN-LIT, subst. masc. (*Herbe & fleur qui se trouve dans les prez & qui se menge en salade.*) Intubum erraticum i,n Plin. MLECZ aicle.

PISSER, V.n. (*Faire de l'eau, uriner.*) Meiere, (meio,is, minxi, mictu.) Cal. URYNE puszczać wody przyrodzoney upuścić odlewać. *Aller pisser. Aquam petere Petr. Ire mictu. *Iść ná dwor n wodą. *Il a pissé au lit. Comminxit lectum. Hor *Polał się w pościeli poszkał się. *Faire pisser. Citare, Concitare. Excitare. Ciere Pellere. Expellere. Impellere. Movere urinam. Celf. *Pobudzać do uryny, urynę pobudzić pędzić orynę. *Les ongles de Sanglier brulez & mis en poudre & pris dans un breuvage empeschent de pisser au lit. Ungues aprugni exusti tritique in porione sumpti submeiulie efficacites ptuiont. Marcel-Empi. *Kopyta dzikow palone y w trunku pite bronią od polewania się w pościeli.

Il ne peut pisser. Urina non excedit. Celf. Nie może mocżyć uryny puścić,trudność uryny cierpi.

PISTE, subst fœm. (*Trace, marque des pas d'un animal.*) Vestigium, ii, neut. Cic. SZLAD ślak stop.

Le chien suit le lievre de fort pres à la piste. Canis stringit vestigiagia leporis Ovid. PSY śledzą zwierza.

PISTE se dit figurément *Suivre la piste ou les vestiges de quelqu'un* Premere vestigia alicujus. Plin. Insistere vestigiis alicuius. Cic. ISC śledząc kogo.

PISTOLE, subst. f. (*Piese d'or valant ordinairement dix livres*) Duplio hispanicua, doplionis hispanici, masc. POL czerwonego złotego.

PISTOLET, subst m. Brevissimi modi sclopetus, i,m. PISTOLET strzelba krotka.

PISTON, subst. masc. (*La partie mobile de la pompe, qui la fait jouer.*) Fundulus ambulatilis, fundnli ambulatilis m. Embolus,li,m. Vitr. BIBGUN do pompowania czop walec.

PITANCE, subst f. (*Portion qu'on donne par jour à chaque particulier pour vivre.*) Cibaria sportala,æ, fœm. PORCYA dzienna

PITANCIER, (*Celuy qui fait les pitances à chaque particulier*) Obsoniorom scissor. SZAFARZ co Poteye codzienne rozdaie każdemu n osobna.

PITEUX, masc. PITEUSE, fœm. (*Pitoyable, qui fait pitié*) Miserandus,a,um MIZERNY opłakany opłakaniec.

PITIE, subst.f. (*Passion de l'ame sensible a la misere d'autruy.*) Miseratio, Commiseratio, onis,f. Misericordia,æ,f.Cic. POLITOWANIE żal.

Avoir pitié de quelqu'un, Alicnjus misereri. Mieć politowanie nád kim. *Je l'ay veu dans la misère & j'ay en pitié de luy, Eum vidi miserum, & me eius miseritum est. Plaut. *Widziałem go w nędzy y użaliłem się go, álbo nád nim.

QUI EST *sans pitié*, (*Dur, impitoyable.*) Immisericors, ordis, adject. Cicer. NIELUTOSCIWY bez politowania okrutny

PITOYABLE, adject. masc. & f. (*Digne de pitié, qui fait pitié*) Miserandus, da, dum. Miserabilis & hoc miserabile, adject. Cic. GODNY politowania użalenia.

PITOYABLE, (*Qui a de la pitié & de la compassion, qui est sensible à la misere d'autruy.*) Misericors, ordis, omn gen. Plaut LUTOSCIWY.

PITOYABLEMENT, adv. (*D'une maniére pitoyable.*) Miserabiliter, miserandum in modum. Cicer. MIZERNIE nędznie

PITUITE, subst.f. (*L'une des quatre humeurs du corps humain.*) Pituita, æ, f. Cis. FLEGMA ieden z czterech humorow w ciele ludzkim przyrodzonych.

PITUITEUX, m. PITUITEUSE, f. (*En qui la pituite domine*) Pituit sus,a, um Cic. FLEGMATYK w ktorym flegme przewyższa nád insze humory.

PIVERT, subst m. (*Oiseau.*) Picus,i,m.Plin. DZIĘCIOŁ cayli wywielga ptak.

PIVOT, subst. m. (*Gond de fer sur lequel on fait tourner quelque corps.* Cardo, inis,m. Virg. CZOP na ktorym się co obraca zawiasow hak.

PLACAGE, subst. m. (Terme de Menuserie.) Qui se dit *Des ouvrages faits de feuillas de quelque bois présieux, on de pieces de rapport collées & rapportées sur du sapin.* SADZENIE wysadzanie robotą stolarską. *Une table de placage. Mensa tessellata, vermiculare, æ, f. *Stoł wysadzany. *Ouvrage de placage.* Musivum, i, n. ou Museum opus. Vitr. *Sadzona robota.

PLACARD, subst. m. (*Papier qu'on affiche aux coin des rues.*) Libellus publicè affixus, i, m. UNIWERSAŁY listy obwieszczaiące po rynkach y po rogach ulic przybiane *Mettre, afficher des placards aux principaux lieux d'une Ville* Libellos proponere in locis urbis celeberrimis ou in compitis zawieszać karty po bromech.

PLACARD, (*est souvent quelque libelle diffamatoire.*) Libellus tristis ou famosus. Prop. Suet. PASZKWIL.

PLACE, subst.f. (*Espace, estenduë d'un lieu.*) Solum,soli, neut. Area,æ,f. Cas. PLAC mieysce.

PLACE, (*Marché, lieu public dans une Ville,*) Platea,æ,f. Forum,fori, Vitr. Ter. RYNEK.

PLACE, (*Ville de guerre, forteresse.*) Oppidum,di,n. Arx, arcis,f. Cas. Phad. FORTECA twierdza.

PLACE, (*Endroit, lieu qu'un particulier occupe.*) Locus, loci,m. MIEYSCE każdego n osobna. *Ceder, donner, quitter sa place à quelqu'un.* Locum date ou cedere alicui. Cicer. *Ustąpić komu mieysca swego. *Il n'arreste jamais en place, il est toujours en mouvement* Nusquam consistit. Cicer. *Ná mieyscu nie posiedzi nie postoi. *Faire faire place.*Submovere turbam,viam locumque facere vacuum à turbâ. Liv. *Mieysce rum ocżynić.

Prendre la première, prendre le haut bout. Accumbere in summo. Accumbere superiùs. Plaut. Ná starszym mieyscu siąść pierwsze mieysce wziąć.

PLACE se dit figurément, (*Entrer en la place d'un autre pour exercer quelque charge.*) Succedere vicarium muneri clerius. Succedere in locum alterius. Cic. In vicem. Plin. MIEYSCE ná mieysce kogo inszego ná urząd postąpić. *Il est entré à ma place. Mihi successit. Cic. *Nástąpił ná moie mieysce. *Mettre quelqu'un en sa place.* Aliquem in locum suum vocare. Subrogate. Sufficere. Dare aliquem vicarium Cic. *Kogo ná mieyscu swoim postanowić.

ON DIT aussi *Mettez vous en ma place, prenez que vous soyez un autre moy mesme.* Eum te esse finge, qui ego sum. Fac quasi, qui ego sum, te esse. Plaut. Cic. POSTAW się ná mieyscu moim rozumiey że ná mieyscu moim iesteś.

Si vous estiez en ma place, vous auriez bien d'autres sentimens. Tu si hic sis, aliter sentires. Terent. Gdybyś był ná mieyscu moim inácaey byś mowił rozumiał sądził.

PLACE se dit (*de l'ordre naturel qu'ont entr'elles les parties corps humain.*) *Cet os est hors de sa place.* Excidit os suo loco, ou motum, permotum est. Celf. MIEYSCE każdey części ciała,tá kość nie iest w mieyscu. *Remettre un os deboité en sa place.* Reponere luxatum os in suam sedem. Complere. Collocare. Excitare. Celf. *Wprawić kość wybitą w swoy swoy.

PLACER, V.act. ((*Mettre en une place.*) In loco aliquem ponere. Locare. Collocare. Cic. POŁOZYC gdzie ná mieysco postawić posadzić. *J'estois fort bien placé.* Commodè sedebam. Commodum locum tenebam, occupabam. *Miałem bardzo dobre mieysce.

PLACER, (*Mettre, ranger les choses comme il faut*) Ponere. Collocare. UKŁADAC włożyc rzeczy iák należy porządnie. *Placer bien des tableaux, les mettre en leur jour.* Tabulas bene pictas in bono lumine collocare. Cicer. *Porawieszać dobrze obrazy ná widoku dobrym y świetle. *Platon a placé la colére dans le cœur, & les passions voluptueuses dans la partie inferieure.* Plato iram in pectore, cupiditatem subter præcordia collocavit Cic. *Plato dał mieysce gniewowi w sercu, á nierządnym chuciom niżey.

PLACER signifie (*Bien mettre son argent.*)Benè collocare pecuniam suam. Cis. PIENIĄDZE bespiecznie dać kędy.

ON DIT aussi qu'*Un pere a bien placé sa fille, quand il l'a mariée à un bon parti.* Bene collocavit filiam suam in matrimonium, ou in divitias maximae. DOBRZE wydał corkę. *Chercher ses seuretez pour bien placer son argent.* Cautos nominibus certis ea pendere. Hor. *Szukać upewnienia bespieczeństwa ná danie summy. *Qu'un garçon est bien placé, quand il a quelque bon employ.* Amplum munus obtinet, ce qu'il a quelque bonne condition, qu'il est chez un bon maistre. Apud ditissimum herum & liberalem servitutem servit. *Ma dobre mieysce służbę dobrą, álbo orząd.

PLACET, subst. m. (*Sorte de petit siége sans dossier,*) Secdecula, æ,f. imum subsellium, ii, n. Plaut. STOŁEK prosty bez oparcia.

PLA-

PLACET, (*Requeste qu'on présente au Roy* ou *aux Magistrats.*) Libellus supplex, libelli supplicis, m. *Mart.* ou Libellue. *(seul) Suet.* SUPPLIKA memoryał do Krola do Panow.

PLAGE, subst. fœm. (*Rivage de la mer où il n'y a pas assez d'eau pour que les navires y puissent aborder.*) Littus vadosum, littoris vadosi, neut. Ora vadosa, æ, fœm. BRZEG płaszczyzna miałki brzeg gdzie nie mogą dobrze statki przystąpię.

PLAGIAIRE, adj. m. & f. (*Epithéte qu'on donne à ceux qui s'emparent effrontément des ouvrages d'autruy, & s'en disent les Auteurs.*) Plagiarius, li, masc. *Mart.* PISMOKRADZKA co sobie cudze księgi pisma przypisuie iákoby iegu wydania były.

(Ce mot chez les Romains signifioit celuy qui achetoit, vendoit & retenoit un homme libre comme esclave. To słowo łacinskie *plagiarius* znaczyło u Rzymian Ludokupiec ktozy wolne osoby w niewolą zákupował álbo przedawał.

PLAIDANT, ou (*Avocat plaidant.*) Actor causa, *genit.* Actoris causæ. Qui causam dicit. *Cic.* STAWAIĄCY w sprawie od kogo Patron.

PLAIDER, V. act. (*Intenter un proces à quelqu'un.*) Litem habere cum aliquo. Intrudere alieni litem. Agere adversus aliquem. *Cic*, Litigare cum aliquo. *Cic.* PRAWO mieć z kim poyść z kim do prawa

PLAIDER *des causes*, parlant *des Avocats.* Causam agere. Dicere. Orare. *Cic.* STAWAC w sprawach iák Patronowie czynią.

PLAIDEUR, masc. Litigator, oris, masc. *Cic.* PRAWUIĄCY się.

PLAIDEUSE, subst. fœm. Litigatrix, icis, fœm, *Suet.* PRAWUIĄCA się.

QUI AIME *à plaider.* Litigiosus,a, um. *Cic.* KŁOTNIK pieniacz.

PLAIDOYE', subst. m. (*Discours qu'on fait au Barreau, soit pour défendre ou pour accuser.*) Causæ dictio, ou actio, onis,f. *Cic.* MOWA stawaiące w sprawie od stron.

PLAIDOYRE, subst.f. (*l'Action de plaider.*) Causa actio, onis,f. (Terme du barreau.) STAWANIE w sprawach.

PLAIN, adj. (*Qui est uni.*) Planus, a,um. Æquus, e,um. *Cic. Plin.* ROWNY zupełny płaski.

PLAINDRE, (*Avoir de la compassion de la misére d'autruy, témoigner qu'on prend part à son affliction.*) Sortem, miseriam fortunam alicujus lugere. ZAŁOWAC,mieć politowanie, ubolewać.

SE PLAINDRE, parlant d'*Un malade qui souffre.* Queri, conqueri, (or, eris, questus sum.) Gemere. Ingemere, (o,is, gemui, gemitum.) *Cic. Virg.* SKARZYC się iáko chory się skarży ná to co go boli. **Les légéres afflictions laissent la liberté de se plaindre, mais grandes douleurs sont muettes.* Curæ leves loquuntur, Ingentes stupent. *Sen.* *Małe frasunki y troski ieszcze się uskarżyć przynaymniey pozwalaią. Wielkie turbacye y fasoły náwet słowa y ięzyk odbieraią.

SE PLAINDRE *de quelqu'un*, ou *d'une chose*, (*En demander raison* ou *réparation.*) De aliquo queri. Conqueri. Expostulare. *On dit* conqueri rem aliquam ou de re aliquâ. *Cic.* USKARZYC się ná kogo dochodzić czego prawem albo inszą drogą. **Se plaindre à quelqu'un du tort qu'on nous a fait.* Expostulare cum altero injuriam. *Ter.* De injuriâ. *Cic.* *Skarżyć się przed kim ná kogo o krzywdę swoię. **S'aller plaindre à quelqu'un.* Ire ad aliquem cum querimoniâ, adire aliquem expostulatum. *Iść ná skargę do kogo.

PLAINDRE *quelque chose à quelqu'un*, comme *son travail, sa peine, la depense.* Parcere labori, operæ, impensæ. ZAŁOWAC komu czego żáłować pracy swoiey fatygi kosztu. **Il se plaint tout, il se plaint les choses nécessaires à la vie.* Omnia sibi denegat, suum in omnibus defraudat genium. *Ter.* *Wszystkiego sobie żáłuie. **Ne vous plaignez pas ce qui sera nécessaire pour vostre santé.* Sumptui ne parcas ullâ in re, quæ ad valetudinem opus sit. *Cicer.* *Nieżáłuy sobie samemu coć do zdrowia iest potrzebnego.

PLAINE, subst. fœm. (*Rase campagne.*) Planities. ROWNINA błonie.

PLAINTE, subst. f. (*L'action de se plaindre.*) Querela. Querimonia,æ,f. Conquestio, onis.f. Questus.*Cic.* USKARZANIE się żálenie się.

PLAINTES *d'une personne qui souffre.* Gemitus, unm, m. pl.*Cic.* JĘCZENIE stękanie chorego, lub strapionego.

PLAINTIF, m. PLAINTIVE,f. Querulus, a, um. *Ovid.* ZAŁOSNY, żáłosne, żáłośliwy. **Une voix plaintive.* Vox queribunda. *Cic.* *Głos żáłosny.

PLAIRE, (*Agréer, Estre agréable à quelqu'un.*) Alicui placere, (eo, es, placui, placitum.) Arridere, (eo, es, arrisi, arrisum.) *Cic.* PODOBAC się. **Plaire extrémément.* Perplacere. *Cic.* *Bardzo się podobać. **Il plaist aux uns, & déplaist aux autres.* Apud alios gratiam, apud alios offensionem habet. *Plin.* *Jednym się podoba drugim nie. **Cela a plû à Dieu, Dieu l'a ainsi voulu.* Hoc Deo complacitum est.*Plaut.* *Ták się Pánu Bogu podobało.

PLAIRE, (*Divertir, réjoüir.*) Delectare. Oblectare, (o, as,avi, atum.) Delectationi esse. *Cic.* PODOBAC się rozweselać rozrywkę czynić cieszyć bawić. **Les fables plaisent beaucoup au peuple.* Fabula valdè oblectant populum. *Cicer.* *Beyki bardzo się podobaią pospolstwu. **Se plaire avec les muses.* Cum musis se delectare. *Cicer.* *Bawić się náukami. **Ces choses ne me plaisent plus, je n'y prends plus de plaisir.* Nihil jam mihi istæ res voluptatis ferunt. *Terent.* Nihil me ampliùs juvant. *Już o to niedbam, iuż w tym upodobania nie mam. **Je le feray s'il plaist à Dieu, si Dieu veut.* Deo volente. Benevolente, si Deo placet, faciam. *Uczynię zá pomocą Bożą,zá łáską Bożą.

PLEUT-A DIEU *que j'eusse moins aimé la vie.* Utinam vitæ minùs cupidus fuissem. *Cic.* DAŁBY to Bog żebym się nie ták kochał w życiu.

A DIEU NE' PLAISE *que je commette ce crime.* Absit à me illud scelus. NIE day Boże,uchoway Boże,ábym się miał tey zbrodni dopuścić.

CE QU'A DIEU NE PLAISE. Quod avertat ou averruncet Deus, Dii meliora. *Plaut. Cic.* (*On sous-entend*) faciant. NIECHZE Pán Bog broni.

PLAISAMMENT, adv. (*D'une maniére plaisante & agréable.*) Festivè. Lepidè. Facetè, Perfacetè. *Cicer.* UCIESZNIE śmiesznie. **Quelqu'un dit assez plaisamment.* Non irridiculè quidam dixit.*Cas.* *Dość ucieśznie ktoś powiedział

UN LIEU *de plaisance.* Locus amœnus,i, m.*Cic.* MIEYSCE wesołe. **Une maison de plaisance.* Prædium bellè ædificatum & amœnum. *Cic.* *Dwor pałacyk ná wsi.

PLAISANT,m. PLAISANTE,f. (*Divertissant, récréatif*) Lepidus. Facetus. Festivus, a, um. *Cic.* SMIESZNY wesoły ucieszny zábawiaiący. **Une plaisante raillerie.* Dictum lepidum. *Horat.* *Ucieszny żart. **Un plaisant conte.* Acroama, atis,n. *Cic.* *Ucieszna powieść historyika bayka.

PLAISANT, (*Un homme qui se mesle de railler.*) Homo facetus, ou Acroama. ZARTOBLIWY.

PLAISANT, (*Boufon.*) Scurra,æ, masc. *Cic.* SMIESZEK błazen, Stańko.

PLAISANT se dit quelquefois en insultant, (*Vous estes bien plaisant, vous estes un plaisant homme de me tenir ce langage.*) Lepidum tu sanè caput? Lepidus tu quidem, qui mihi ista loquaris. SMIESZNY urągaiące się z kogo: bardzoś śmieszny (*álbo*) śmieszny człowiek (*álbo*) ucieszny's tákie rzeczy mi prawić.

PLAISSANTER; (*Faire le plaisant, & la boufon.*) Scurrari, (or,aris,atus sum.) Scurriliter ludere. *Hor. Plin.* Risum captare. Jocari, (or, aris, atus sum.) *Plaut.* ZARTAMI się bawić błaznować.

PLAISANTERIE, subst. f. Facetiæ arum,f. pl. ou facetia au singulier dans *Aul. Gel.* ZARTY.

PLAISIR, subst. masc. (*Joye que sent l'ame ou le corp, estant excité par des objets agréables.*) Delectatio. Oblectatio onis, f. Voluptas, atis,f. Delectamentum, Oblectamentum,i, *Cic.* UPODOBANIE ukontentowanie roskosz.

Je ne connois point de plus grand plaisir, que le souvenir des services que j'ay rendus; & si on n'y répond pas, comme on y est obligé, je souffra sans peine qu'on m'en doive de reste. Nullâ re mea lætari soleo, quàm meorum officiorum conscientiâ, quibus si quando non mutuò respondetur, apud me plus officii residere facillimè patior. *Cic.* Niemam większego upodobania nád pamięć przysług moich komu świadczonych, á ieżeli mi kto ich iest niewdzięczen, nie mam tego zá złe że mi został dłużnym.

PLAISIR se dit aussi en mauvaise part. (*Des plaisirs sensuels & déreglés.*) Voluptas obscœna. Libido, inis, f. ROSKOSZY uciechy zmysłne cielesne upodobanie nierządne.

ON DIT proverbialement, *Pour un plaisir, mille douleurs.* Nocet empta dolore voluptas. *Hor.* ZA Jedną roskosz tysiąc boleści.

PLA-

PLAISR, (*Volonté.*) Voluntas, atis, f. Arbitrium, ii, neut. UPODOBANIE wola. **A son plaisir, à sa volonté, à sa fantaisie* Ad arbitrium suum. Ad libidinem. Suo arbitratu. Secundùm arbitrium. Suo modo. *Plaut.* *Według upodobania swego według woli y myśli swoiey.

PLAISIR, (*Bien fait, grace, faveur, bon office rendu* ou *reçu*) Beneficium. Meritum. Officium, ii, n. Gratia, æ, fœm. *Cic. Plaut. Ter.* PRZYSŁUGA łaska wyświadczona. **Faire plaisir à quelqu'un, l'obliger, luy faire du bien.* Benè facere alicui. *Plaut.* Ab aliquo gratiam inire. *Cicer.* Benè mereri. Promereri de aliquo. *Przysługę komu uczynić. **Je suis fasché de vous avoir fait plaisir.* Muneribus meis irascor *Petr.* *Żal mi żem ci kiedy iaką przysługę, co dobrego uczynił.

QUI *desire faire plaisir à chacun* Homo benignus omnibus. Beneficus in omnes, officiosus, a, um *Cic.* USŁUSNY ochotny każdemu rad się przysłużyć.

A PLAISIR, (*Un ouvrage fait à plaisir, bien fait, bien fini, où l'on n'a rien épargné.*) Omni curâ, industriâ elaboratum opus ZE WSZYSTKIM robota wystawiona bez przygany.

PAR PLAISIR, (*Pour rire, pour se divertir.*) Joco. Jocosè. Joculariter. Per jocum. ŻARTEM śmiechem ná żárt.

PLAN, subst. masc. (*La delinéation d'un bastiment fait ou à faire.*) Ichnographia, æ, fœm. *Vitr.* RYSUNEK grunt abys ná wystawienie lub wybudowanie czego (*Planta.*)

PLAN se dit figurément *de quelque projet.* Forma, æ, fœm. Species, ei, f. PROJEKT kształt. **Le plan d'une République* Forma Reipublicæ, fœm. *Projekt kształt układanie iákiey Rzeczypospolitey.

PLANCHE, subst. fœm. (*Ais ou pièce de bois de sciage.*) Planca, æ, fœm. *Fest.* Axis ou assis, is, masc. *Vitr.* DESKA tarcica.

PLANCHE *de Graveur.* Tabula ænea, (*si elle est de cuivre ou d'airain*) Tabula lignea, (*si elle est de bois.*) BLACHA miedziana lub ołowiona szrycharska lub drewniana deska.

PLANCHE *de jardin.* Pulvinus, i, m. *Colum* RABATY brzegi wysypane y wysadzane około kwater w ogrodach.

PLANCHER, subst. masc. Tabulatum, ti, neut. Contabulatio, onis, fœm. *Cæs.* Opus axibus constans ou tabulis sectilibus. POKŁAD tarcicami nákrycie połap. **Faire des tours avec des planchers.* Contabulare turres. *Wieże stawiać piętrowane **A la hauteur des murs.* Contabulare murum turribus *Cæs.* *Pokrywać tarcicami rowno z murami.

LE PLANCHER *d'en haut,* (*Le plat-fond*) Lacunar, aris, ou Laquear, aris, n. *Vitr.* POŁAP.

PLANCHE'ER, (*Couvrir de planches.*) Contabulare, (lo, as, avi, atum) *Suet.* TARCICAMI pokrywać

PLANÇON, *on prononce* PLANSON. (*Branche de saule ou de peuplier, qu'on plante sans racine*) Talea, æ, f. *Plin.* LATOROSL do sadzenia szczepy do sadzenia.

PLANE ou PLATANE, subst. masc. (*Grand arbre qui croist fort haut & fort droit.*) Platanus, i, fœm. *Cic.* JAWOR drzewo wysokie wielkie.

LIEU PLANTE', (Ou *une allée de Planes.*) Platanon, onis. *Mart.* Platanona *à l'accus. dans Petrone.* JAWOROWY Gaik

DE PLANE, Plataninus, a, um. *Colum.* JAWOROWY.

PLANER *du bois.* (*L'unir avec le plane.*) Asciare lignum plataninum. *Vitr.* HEBLOWAC drzewo, rowniać, gładzić.

PLANETTE, subst. f. (*Etoile errante.*) Planeta, æ, f. Sidus errans, sideris errantis, n. *Cic.* PLANETA gwiazda ruchoma obrot swoy maiąca

ON DIT figurément d'un homme heureux, (*Qu'il est né sous une bonne planette*) Dextro sidere editus *Stat.* URODZIŁ się pod szczęśliwą planetą. **Sous une mauvaise planette.* Malo astro natus. *Petr.* Sinistro fato genitus. *Juv.* *Pod nieszczęśliwą planetą urodzony.

PLANT, subst. m. (*De vigne, pied, cep de vigne.*) Vincaticum semen, vincatici seminis, n. *Colum.* WINO sadzone. **Un plant d'arbre.* Seminatium, ii, n. *Colum.* *Drzewka latorośle sadzone lub szczepione.

PLANTAGE, subst. m. (*L'action de planter.*) Plantatio. Consitio, onis, f. *Colum.* Consitura, æ, fœm. *Cic.* SADZENIE drzewek w ogrodzie.

PLANTE, subst. fœm. Planta, f. *Virg.* SZCZEP.

(Mot commun aux arbres & aux herbes.) To słowo *Plante* w Francuskim znaczy ták szczep drzewny, iáko y zioło z korzeniem lub bez korzenia.

PLANTE *vive avec sa racine.* Viviradix, icis. f. *Colum.* SZCZEP cały z korzeniem, lub ziele wykopane z korzeniem

PLANTE, (*Jeune vigne, plantée de nouveau.*) Novella vinea, æ, fœm. Novelletum, ti, neut. *Cic. Paul.* SZKOŁA w ogrodzie w winnicy młode latorośle y drzewka.

PLANTE *du pied.* Planta, æ, f. Solum, soli, n. *Cic.* PODESZWA o nog.

PLANTE', m. PLANTE'E, f. *Voyez* PLANTER, SADZONY, Sadzona szczepiony.

PLANTER, (*Mettre quelque arbre en terre.*) Arbusculam. Arborem plantare. SADZIC drzewa w ziemi. **Planter des arbres en quinconce* ou *en eschiquier.* In quincuncem arbores dirigere. *Cic.* Disponere, metari. *Colum.* *Sadzić drzewo porządnie w linie w szpalery, w szachownicę.

PLANTER *de la vigne.* Vites pangere. Inserere. Instituere. *Colum.* Ponere vites. *Virg.* SZCZEPIC winnicę, sadzić.

L'ACTION *de planter.* Satio. Consitio. Plantatio, onis, f. *Colum. Plin.* SZCZEPIENIE sadzenie.

CELUY *qui plante.* Consitor, oris, m. *Ovid.* Sator, oris, m. *Colum.* SADOWNIK ogrodnik.

PLANTER, (*Ficher en terre une croix.*) Crucem figere. Defigere, pangere *Cicer.* WSADZIC co w ziemię wprawić wbić wystawić Krzyż figurę. **Des machines.* Statuere machinas. *Sztuki iákie stawiać. **Des piquets en terre.* Palos in terram defigere. *Colum.* *Pale wbiiać ubiiać.

PLANTER *son camp,* (*Le mettre, l'asseoir.*) Castra ponere *Liv.* OBOZEM stanąć oboz rozłożyć.

ON DIT *planter le cousteau* ou *le poignard dans le cœur* Defigere cultrum in corde *Liv.* Sicam in corpore. *Cic.* NOZ wbić w gardło szpadę szablę.

ON DIT figurément, *Aller planter la foy parmi les infidèles.* Prædicare Evangelium apud exteras nationes. WIARĘ opowiadać krzewić międzi niewiernemi.

PLANTER *la quelqu'un pour, reverdir,* se dit populairement, *l'abandonner, le laisser en quelque endroit.* Aliquem deserere, (ero, is, rui, rum) act. acc. *Cic.* PORZUCIC kogo odstąpić go zostawić kędy niedbaiąc o niego.

PLANTIN, (*Herbe médecinale.*) Plantago, ginis, f. *Plin.* BABCZANE ziele Babka.

PLAQUE, subst. f. (*Lame de métail.*) Lamina, æ, f. *Cic. Cæs.* Lamna, æ, f. *Hor.* Lamella, æ, f. *Vitr.* BLACHA z kruszcu iákiego.

PLAQUE *d'argent avec un chandelier qu'on met contre la muraille.* Argenti lamina cum candelabro. BLACHA srebrna z lichtarzem do ściany przybita (*Lustr*)

PLAQUER, (*Appliquer des plaques* ou *des morceaux de métail* ou *de bois sur quelque chose.*) Opus aliquod incrustare (o, as, avi, atum) *Var. Plin.* BLACHY dawać na czym.

Couvrir, revestir une muraille de plaques de marbre. Crustis ou laminis marmoreis incrustare parietem. Futrowanie marmurowe dać ná ścianę.

PLASTRAS, *prononcez* PLATRAS, subst. m. (*Démolitions morceaux de plastre qui ont esté employez.*) Rudera, ruderum. neut plur. *Liv.* GRUZY rumy sztuki muru rozwalonego.

PLASTRE, *prononcez* PLATRE, subst. m. (*Pierre fossile, qui se brule & qui se cuit.*) Gypsum, i, n. *Plin.* GIPS kruszec kopany ktory ná gips wypalaią.

PLASTRE se dit aussi *de la ceruse, dont on se farde.* Cerussa, æ, f *Plaut.* BIELIDŁO ná twarz, Bieliczka.

PLASTRER, *prononcez* PLATRER, *élevant l'A* (*Enduire de plastre*) Gypsare. *Tibul.* gypso incrustare. GIPSOWAC gipsowe sztuki dawać.

PLASTRER *son visage,* (*y mettre du fard ou de la céruse*) Cerussâ incrustare vultum. BIELIDŁO ná twarz kłaść.

ON DIT au figuré (*Plastrer les choses, les déguiser, les farder.*) Speciem rebus ostendere, res simulationum involucris regere & obtendere, cerussâ, fucoque res oblinere. *Plin. Jun. Cic.* UDAWAC rzecz pokrywać nápozor co udać.

PLASTRIER, *prononcez* PLATRIER, (*Qui cuit du plastre & le vend.*) Gypsarius, ii, neut. GIPSOWNIK.

PLASTRIERE, *prononcez* PLATRIERE, subst f. (*Carrière à plastre.*) Gypsi fodina, æ, f. Gypsaria, æ, f. SZYBA gipsowa gdzie gips kopią.

PLAT, m. PLATTE, f. (*Plain uni.*) Planus, æquus, a, um. *Cic.* PŁASKI, płaska rowny.

LE PLAT-PAIS, (*Les plaines.*) Æquata agrorum planities, ei, f. Campus, i, m. Campestrisager, agri campestris. masc. ROWNINY okulice pola.

PLAT *qui n'est point relevé.* Planus, plana, planum. PROSTY.

STY, *Vne plate peinture, qui n'a aucun relief.* Plana pictura,æ,f. *Proste malowanie.

ON DIT ce sens au figuré *Vn discours fort plat qui est rampant, qui n'a rien de vif.* Sermo abjectus & humilis. PROSTA y podła bardzo mowa. **Vne pensée plate.* Vulgaris cogitatio. *Myśl prosta. **Esprit plat.* Humile & vulgare ingenium. *Roaum prosty.

PLAT *d'une épée*(comme un *substantif masculin.*)se prend *pour la partie de la lame qui est plate.*Gladii planum. PŁAZ a szabli szpady rapiera u głowni. **Il luy donna des coups de plat d'epee.* Hunc gladio, quâ planus est percussit, verberavit. *Płazem go kilka razy uderzył,popłazował go.

ON DIT en ce sens au figuré. *Donner du plat de la langue* Elinguia dulcia dicta dare, *ou* subpalpari verbis. *Plaut.* Podchlebiać podchlebować.

ON DIT *Estre couché à plate terre* ou *tout de son long sur la terre.* Humi jacere *ou* stratum esse. LEZEC wyciągnąwszy się ná ziemi.

ON DIT aussi *Il nie cela tout à plat.* Id verò negat & pernegat. *Plaut.* POPROSTU się zápiera.

PLAT, subst.m. (*Piece de vaisselle où l'on sert les viandes sur la table.*) Lanx, *genit.* lancis, f. *Cic.* Catinus,i.m. Catinum,i,n. *Hor.* Paropsis, idis, f. *Juv.* Patina, æ, f. POŁMISEK misa.

PETIT PLAT, Catillus, li, m. Catinulus, li,m. *Afin Pol. Var.* Vas escarium, vasis escarii. *Plin.* PRZYSTAWKA połmisek mały.

PLAT se dit aussi pour ce qui est contenu dedans. MISA połmisek aż samo iedzenie y to co ná połmiskach záſtawuią. **Vn plat bien garni.* Magna strues eduliorum, madaæ struis, fœm. *Połmisek náleżyty, dobrze okryty.

PLAT se dit proverbialement dans ces expressions. *Donner un plat de son métier.* Specimen artis exhibere, dare. *Cic.* POCZĘSTOWAC kogo po swoiemu (*przysłowiem niewłaśnie*) **Servir quelqu'un à plats converts, ne luy decouvrir que la moitié des choses.* Rem alicui tacitè reticere. *Nie zewszystkim się komu zwierzać czego, częstowac go pod pokrywką.

PLAT *d'une balance.* Lanx,cis,f. *Cic.* SZALA.

PLAT-FOND, subst. masc. (*Plancher supérieur d'une sale ou d'une chambre.*) Laqueur, uris, neut. Laquearum tabulatum, ti, neut. POŁAP z płotnao z tarcić lub z trzciny gipsowany.

PLATTE-BANDE, subst. f. (*En Architecture, face qui passe immediatement sous les triglipbes.*) Tænia,æ, fœm. *Vitr.* OPASKA w murowaniu.

PLATTE-BANDE subst. f. ou (*Face des chambranles.*) Corfa,æ,f *Vitr.* OPASKA u słupow.

PLATTE-BANDE, subst. f. (*Dans les jardins où l'on met des fleurs.*) Florum pulvinus, i, masc. RABAT w ogrodach około kwater brzegi kwiatami wysadzone.

PLATTE-FORME, subst. f. (*Espece de fortification qui a le dessus plat.*) Terreus planâ superficie agger, eris, f. WAŁ szaniec.

PLAUSIBLE, adject. m. & f. (*Qui mérite des applaudissemens.*) Plausibilis & hoc plausibile,adj. *Cic.* Probandus,a,um. CHWALEBNY sławny.

PLAYE, subst.f. (*Blessure*) Plaga,æ,f. Vulnus, eris, neut. *Cic.* RANA. **Vne playe dangereuse.* Grave & periculosum vulnus. *Ráná niebespieczna. **Vne playe large & profonde.* Latum & altum vulnus. *Cels.* *Ráná szeroka y głęboka. **Vne playe guérissable.* Sanabile vulnus *Juv.* *Ráná uleczona. **Le contraire est.* Insanabile, immedicabile vulnus. *Vne playe inguerissable. Ovid.* *Ráná nie uleczona. **Vne playe mortelle.* Mortiferum vulnus. *Cicer.* Lethale. *Ovid.* *Ráná śmiertelnu.

Tout convert de playes. Onustus vulneribus. *Tacit.* Wszystek ránami okryty. **Vne playe s'enflamme, si l'on boit tant soit peu de vin.* Vulnus accenditur, si parum vini bibitur. *Cels.* *Ráná się zápala by naymniey kto wino piie. **Cautériser une playe.* Adurere vulnus. *Cels.* *Przypalać ranę dla krwi záſtanowienia. **Faire une playe.* Facere vulnus. *Quint.* Impingere. *Plaut.* Infligere. Imponere vulnus *ou* plagam. *Cicer.* *Ránić zádać ránę zranić. **Faire playe sur playe.* Vulnera ingerere. *Tacit.* *Ránę ná ránę zadać. **La playe se ferme.* Vulnus coit, coalescit. *Cels.* *Ráná się zámyka goi. **Il est mort de ses playes.* Ex vulneribus mortuus ste.*Cic.* Periit vulneribus. *Hor.* *Umarł od ran swoich.

PLAYES se dit figurément des afflictions & des douleurs de l'ame,*Si vous parlez à cet homme de la mort de sa femme vous r'ouvrirez ses playes.* Si loquaris huic homini de morte uxoris, refricabis vulnus *ou* renovabis. RANA ná sercu żal boleść żáłość umartwienie, Jeżeli mu o śmierci żony mowić będziesz, zákrwawisz serce mu znowu rozranisz.

QUI *pense une playe,* Vulnerarius,ii,m. *Plin.* CERULIK co rany leczy opatruie.

ON DIT popolairement (d'*Vn homme qui n'aime que le sang.*) *Il ne demande que playe & bosse.* Cupidus litium & rixæ. *Kor.* KŁOTLIWY, swarliwy, niepokoy, tylko guza szuka.

LES PLAYES *de l'Egypte,* (*qui affligerent autrefois l'Egypte par l'ordre de Dieu pour la liberté de son peuple.*) Calamitates Ægypti, *ou* Ægyptiaca. PLAGI Egipskie ktore Bog przepuścił ná Egipt y Egipcyanow, dla uwolnienia z niewoli ludu swego.

PLE'BEIEN,*m,* PLE'BEIENNE,f. adj. *De Peuple.*) Plebejus,ia, ium. Plebeus, ea, eum, *Cic. Plaut.* PROSTY prostey kondycyi y stanu,prostactwo.

PLEIADES,m f. (*Constellation formée de sept estoiles.*)Virgiliæ, arum, f. pl. *Hor.* Pleiades, dum,f. *Hor.* BABY gwiazdy ná niebie.

PLEIGE, subst. m. (*Caution, qui s'oblige pour un autre.*) Fideijussor, sponsor, adpromissor, oris, masc. præs, prædis, masc. *Cic.* *Voyez* CAUTION. RĘKOYMIA ten co za kogo ręczy.

PLEIN, m. PLEINE, f. (*Rempli*) Plenus, a, um. Refertus,a,um. *Cic.* PEŁNY, pełna nápełniony.

ON DIT au figuré,*Plein de courage,du cœur.* Animi plenu PEŁEN ochoty,serca, odwagi. **D'orgueil & de colere.*) Plenus animorum & irarum. *Liv.* *Pełen dumy hardości. **De joye.* Lætitia plenus. *Hor.* *pełen radości. **Vn discours plein de venin* Oratio plena veneni *Catul.* *Mowa pełna iádu złości. **Des paroles pleines de menaces.* Verba plena minarum. *Hor.* *Słowa pełne groźby. **Tout est plein de fous.* Stultorum plena sunt omnia. *Cicer.* *Wszędzie pełno głupich. **Plein d'esprit.* Ingenii plenus *Cicer.* *pełen rozumu. **Il est encore tout plein de via.* Etiam nunc vivit. *Terent.* *pełen życia zdrow.

ON DIT *un corps plein,* Plenum corpus. *Horat. ou* succi plenum. *Ter.* ZUPEŁNY w sobie otyły. **Vous me paroissez plus gras & plus plein qu'à l'ordinaire.* Mihi corpulentior videris atque solito habitior. *Plaut.* *Zdaiesz mi się bydź zupełnieyszy nádzwyczay.

Traitter une question à plein, pour dire *entierement, à fonds.* Quæstionem aliquam pleniùs *ou* copiosissimè tractare. *Quint.* Zupełnie zewszystkim materyą iáką trakrować.

On trouve tout plein de gens, c'est à dire, *on trouve bien des gens.* Multi, plurimi, plures reperiuntur. Pełno znáyduie się ludzi takich.

PLEIN, *parlant des animaux, qui ont des petits.* Fetus, a, um. Gravis & hoc grave adject. *Plin.* prægnans, antis, omn. gen. PEŁNA co do zwierząt y bydląt iáko to klacz zrzebna krowa cielna, suka szczenna, kotka kotna &c.

PLEINE-LUNE *ou* LE PLEIN DE LA LUNE. Plena luna,æ, fœm. Pleni-lunium, li, neut. *Virg. Plin.* PEŁNIA Xiężyca.

PLEINE-MER. Altum,,n. *Virg.* GŁĘBOKOSC głębia głębina srzod morza.

PLEIN ESTE'. Media æstas,atis,æ,f. SRZOD lata. **Plein hyver.* Hyems media. *Srzod zimy. **En pleine nuit.* Mediâ nocte, silentio noctis. *Liv.* *Srzod nocy. **En plein jour.* De die, luce. *Suet* Interdiu, medio de die. *Cic.* *Srzod dnia.

PLEINE-VENDANGE. Plena vindemia, æ, f. SRZOD winobrania.

PLEIN-POUVOIR, (*Pouvoir entier & sans reserve.*) Summa potestas, summæ potestatis. Summa auctoritas. *Cic.* PEŁNOMOC.

PLEINENENT, adverb. (*Tout à fait.*) Omninò. Planè. Prorsùs. *Cic.* CALE zupełnie.

PLE'NI-POTENTIAIRE, subst.m. (*Qui a plein pouvoir de négotier la paix* ou *quelque traitté.*) Legatus cum summa potestate. PEŁNOMOCNY.

PLENITUDE, subst. fœm. (*D'humeurs,*) Abundantia, æ, fœm. Redundatio, onis, fœm. Redundantia, æ, fœm. *Plin. Cicer.* Pleaum corpus humoribus. PEŁNOSC zbyteczność humorow.

PLENITUDE *du corps*. Plenitudo corporis, inis, f. *Plin.* OTYŁOSC tyłowitość.

PLEURE', m. PLEURE'E, fœm. Planctus, a, um. *Voyez* PLEURER OPŁAKANY, opłakany.

PLEURER, V. act. & neut. (*Répandre des larmes.*) Lacrymare, (o, as, avi, atum.) Lacrymari, (or, aris, atus sum.) depon Plorare, (o, as, avi, atum.) Flere. Deflere, eo, es, fle i, fletum) *Cicer. Plaut.* PŁAKAC opłakiwać. *Pleurer abondamment ou à chaudes larmes* (Comme l'on parla familiérement) Lacrimas effundere. Profundere, (o, is, fudi, fusum) Effundi in lacrimas. *Cic. Tacit.* *Płakać rzewliwie.

PLEURER *par complaisance pour une personne*. Lacrimas commodare lugenti. *Petr.* PŁAKAC dopomagaiąc komu. *Je pleure de joye*. Lacrimo gaudio *Ter.* Præ lætitiâ lacrymæ prosilinnt mihi. *Plaut.* *Upłakałem się od radości. *Faire pleurer quelqu'un*. Fletum, lacrymas alicui movere. *Cicer.* Excutere. *Ter.* Excire. *Plaut.* Elicere. *Ter.* In Fletum adducere aliquum. *Cic.* *Do płaczu kogo przywieść. *Il l'a fait pleurer à force de reprimandes*. Coegit illum ad lacrymas castigando maledictis. *Plaut.* *Tak go złaiał że aż do płaczu go przywiodł. *S'empécher de pleurer, tenir ou retenir ses larmes*. Lacrymas continere. *Plaut.* Tenere. *Cic* A lacrymis temperare se. *Virg.* Compescere. cohibere lacrymas. *Sen.* *Wstrzymać się od płaczu. *Se mettre ou se prendre à pleurer*. Dedere se lacrymis, lamentis. *Cicer.* Dare se lacrymis. *Plin.* *Rozpłakać się.

ON DIT *que l'œil pleure à quelqu'un* (*lorsqu'il a une fistule lacrymale, qui luy fait tomber quelque humidité de l'œil*) Stillant lacrymæ illi ex oculis. MOWIĄ że oko płacze komu, kiedy mu cieczę z oka. *Il y a des arbres qui pleurent l'encens*. Sunt arbores è quibus thus stillat. *Są iákie drzewa z ktorych się sączy kádzidło. *La vigne pleure tous les ans*. Vitis stillat rorem ou lacrymas singulis annis. *Winnica álbo latorośl winna corocznie się sączy.

QUI MERITE *d'estre pleuré*. Lugendus. Deplorandus, a, um. *Cic.* GODZIEN płaczu godny łez y opłakania.

PLEUREUR, subst. m. (*Qui pleure aisément.*) Plorator, oris, m *Mart.* Facilis in lacrymas. Qui facile lacrymatur. PŁACZEK, mazłoch, co łatwo się rospłacze.

PLEUREUSE, subst. f. (*Femme qui pleure aisément.*) Mulier in lacrymas mollis, facilis. Quæ facilè lacrymatur, Quæ facilè plorat, lacrymat. PŁACZKA, ta co łatwo się rospłacze

PLEUREUSE *aux funérailles des Anciens Romains*. (*Certaines femmes qu'on loüoit pour pleurer & faire des lamentations.*) Præfica, æ, fœm. *Plaut.* PŁACZKA wywodnica pogrzebowa ktorą náymowano áby płakała y nárzekała nád umarłym.

PLEURESIE, subst. f. (*Maladie causée par l'inflammation de la pleure avec une fievre aiguë & difficulté de respirer.*) Lateralis dolor, lateralis doloris, m ou Lateris dolor, m. *Cic.* Pleuritis, idis, f *Cal. Aurel.* PLEURA choroba zápalenie błonki z gorączką y ciężkim oddechnieniem. *Il est mort de pleuresie* Lateris dolore consumptus est. *Cic.* *Umarł ná pleurę ná zápalenie błonki.

PLEURETIQUE, adject. m. & f. (*Qui a une pleurésie.*) Pleuriticus, m. Pleuritica, f *Plin.* Qui ou quæ laterali dolore premitur, TEN co ná pleurę západa, álbo do tego skłonny iest.

PLEURS. subst. m. (*Ce mot comprend les larmes, les cris & les gemissemens.*) Ploratus ûs, m. Fletus, ûs, m. *Cic.* PŁACZE nárzekanie lamenta. *La ville est tout en pleurs*. Tota urbe sit fletus. *Liv* *Całe miasto iest we łzach.

PLEUT-A-DIEU. (*Souhait que l'on fait.*) Utinam. Quod utinam. *Voyez* PLAIRE. DAŁBY to Bog.

PLEUVOIR. (*Faire de la pluye.*) Pluere. Impluere. Perpluere, (o, is. plui, *sans supin.*) DESZCZ pada.

Il pleut à sceaux. Urceatim pluit. *Petr.* Leie deszcz iáiby cebrem. *Il pleut par tout dans le logis*. Tota domus perpluit *Quint.* *Wszędzie deszcz leie wszędzie cieczę w tym domu. *Il a souvent plu des pierres, quelquefois du sang, de la terre & du lait*. Sæpè lapidum, sanguinis nonnunquam, terræ Interdum, quondam etiam lactis imber defluxit. *Cic.* *Często padał z nieba deszcz kamienny, czasem krwawy, podczas ziemia, pod czas mleko padało. *On apporta la nouvelle au Sénat, qu'il avoit plu des pierres* Lapides pluisse Senatui nuntiatum est. *Cicer.* ou Lapidibus pluisse. *Liv.* *Dano znáć do senatu że spadł deszcz kamienny.

PLEUVOIR se dit aussi (*de tout ce qu'on voit tomber d'en haut.*) *Il pleuvoit tant de dards de tous costez*. Tanta multitudo telorum conjiciebatur. *Cæs.* ou Imber telorum conjiciebatur. TRZCINY iák grad leciały. *Il faut craindre que le mal qui pleut sur les autres, ne pleuve ou ne tombe aussi sur nous*. Ne malum, quod alios impluit, nobis quoque impluat, timendum est. *Plaut.* *Trzeba się bać żeby ta náwałność ktora u inszych panuie y do nás się nie przeniosła.

PLI, subst. masc. (*Pliment des choses naturelles.*) Flexus, ûs, masc. *Quint.* PRZEGIĘCIE skład staw. *Le pli des membres*. Membrorum flexus. *Quint.* *Przegięcia stawy członkow ciała. *Le pli du jarret*. Suffragium flexus *Plin.* *Przeguby. *Les serpens font plusieurs plis*. Conspirant se serpentes. *Plin-Jun.* Sinuoso flexu sunt angues. *Virg.* Sinuosa volumina versat serpens. *Virg.* *Wąż się wiie kręci zwija się w kilkoro rozmaicie.

PLI *qu'on fait exprés aux vestemens*. Vestium sinus, ûs, m *Virg.* Lacinia, æ, f. *Plaut.* FAŁD sukni.

PLI, (*Rides qu'on fait à ses habits.*) Rugæ, arum, f. plur. *Plin.* MARSZCZKI pognieciénie pomięcie.

ON DIT *Donner ou faire prendre un mauvais pli à quelqu'un, l'élever mal*. Malè ou perperàm aliquem instituere ad adolescentiâ. *Cic.* ZLE ladaiak kogo wychowáć wprawić go źle z młodu. *Un jeune homme prend le pli, qu'on luy donne*. Cereus est adolescens in bonum vel in vitium flecti. *Horat.* Quam voluerit formam animus adolescentia induet *Młody człowiak náwyka tego w co go wprawuią náginiesz go gdzie chcesz y ná ktorą zechcesz stronę.

ON DIT proverbialement. *Il a pris son pli, il ne changera point*. Fixa est illius natura & mutari nescia. *Juv.* JUZ tego náwrzał iuż tego nieodwyknę.

PLIER ou PLOYER, V. act. & neut. Flectere. Inflectere, (cto, is, flexi, flexum.) *Cic.* ZGIĄC náginę. *L'Eléphant plie les genoux en dedans comme l'homme*. Elephas poplites intus flectit hominis modo. *Plin.* *Słoń kolana nagina iák człowiek klęka.

PLIER, (*Courber.*) Curvare. Incurvare, (o, as. avi, atum.) Lentare, lento, avi. *Stat.* Incurvus est. *Ter* SKRZYWIC. *Il a le corps tout plié*. Corpore toto curvatus est. *Stat.* Incurvus est. *Ter.* *Wszystek zgięty skrzywiony. *Les branches des arbres plient de trop de fruit*. Rami arborum ubertate incurvescunt. *Gałęzie drzew gną się pod owocami od wielości owocow.

PLIER *ce qui est estendu*. Plicare. Complicare, (o, as, plicui & plicavi, plicitum ou plicatum.) *Cicer.* ZŁOZYC zwinąć co rospostartego. *Plier la main*. Contrahere manum *Złożyć rękę. *Plier des lettres*. Complicare litteras. *Cicer.* *Złożyć składać listy. *Les voiles*. Vela contrahere. Carbasa substringere. *Cic. Mart.* *Zwinąć żagle. *Bagage*. Vasa colligere. *Cic.* *Układać się w drogę.

PLIER signifie aussi *ceder*, (*reculer, ne pas faire ferme.*) *L'armée commence à plier*. Inclinat ou inclinatur acies. *Cic.* Pedem referet acies. *Val Max.* ZWINĄC ustąpić niedotrzymać placu, woysko záczeło ustępować. *De quelque costé qu'ils donnent, ils font plier les ennemis*. Quamcumque in partem impetum faciunt, hostes loco cedere cogunt. *Cæs.* *Gdzie się obrocą nieprzyiaciel przed niemi ustępować musi.

PLIER se dit figurément dans les expressions suivantes. (*Il sçait se plier & se replier devant les fils de la fortune.*) Naturam suam, ingenium suum, indolem suam flectit & reflectit ou versat coram fortunæ filiis. UMIE on się zwinąć y rozwinąć iák trzeba przed faworytami. *Plier quelque temps sous l'insolence de la fortune*. Cedere aliquantulum fortunæ, dare ipsi fortunæ locum. *Cic.* *Ustąpić czasowi. *Ses peuples plient sous son obéïssance & sous son nom*. Populi ad illius imperium nomenque flectuntur. *Cic.* *Narody po iego woli się nkładuią. *Ce seroit une chose honteuse à nous de plier à la veuë d'aucun danger*. Neque decet aut convenit nobis periculo ulli submittere animum, ou inflectere animi magnitudinem. *Cic.* *Hańba by to násza była y wstyd, ustępować ná lada weyrzenie obcych przychodniow. *Il plie & tourne son esprit comme il veut*. Ut vult animum suum flectit. Torquet. Versat. *Cicer.* *Obrotny iák chce ták zażyie rozumu. *Plier le corps au travail, l'y accoustumer*. Corpus assuescere labori. *Przyzwyczaiać się wprawować się do pracy. *Les maistres plient aisément les esprits des enfans, qui sont encore jeunes, & leur apprennent ce qu'ils veulent*. Doctores rudes & teneros puerorum animos inficiunt & flectunt ut volunt. *Cic.* *Náuczyciele łatwo mogą umysł dziecinny nákłonić y náuczyć ich czego chcą.

ON

ON DIT proverbialement, *Il vaut mieux plier que de rompre. Il vaut mieux se soumettre, que de se roider contre un plus puissant que soy.* Flecti præstat, quàm infringi. LEPIEY się zgiąć niżeli się złamać, to iest lepiey ustąpić mocnieyszemu niżeli mu się sprzeciwić.

PLIER *la toilette*, (*Plier bagage, s'en aller.*) Convasare. *Ter.* Sarcinas colligere. *Petr.* ZWINĄĆ Chorągiewkę uciec.

PLIABLE, Adj. m. & f. (*Qui plie aisément*, parlant *de l'osier.*) Lentus,a,um *Virg.* Vitilis & hoc vitile, adj. GIBKI co się gnie iáku wić.

PLISSER, (*Faire des plis à un habit.*) Vestes sinuare, (o, as,avi, atum.) *Ovid.* SKŁADAC fałdy, robić fałdy.

PLISSER, (*Faire des rides.*) Vexare. Rugare. vestem. *Petr. Plaut.* ZGNIESC pognieść pomiąć.

PLISSURE, subst. fœm. Plicatura,æ, f. *Plin.* FAŁD lub też pomięcie.

PLOMB, subst.m. (*Metal fort pesant.*) Plumbum,i, neut. *Hor.* OŁOW kruszec bardzo cięszki.

DE PLOMB. Plumbeus,ea, eum. *Plaut. Cic.* OŁOWIANY, ołowiana z ołuwiu.

SAUMON *de plomb. Masse de plomb de la figure d'un saumon.* Massa plumbi oblonga,æ,f. SZTUKA ołowiu długa.

Où *il y a du plomb meslé.* Plumbosus,a,um,*Plin.* Z OŁOWIEM mięszany.

PLOMB, (*Boulette de plomb attaché au bout d'un cordeau pour plomber une muraille, voir si elle est à plomb.*) Perpendiculum, i, n. *Cic.* PION mularski, lub ciesielski. **A plomb & droite ligne.* Ad perpendiculum. *Prosto ná doł. **Le soleil donne à plomb sur nous testes.* Sol directo imminet nostris verticibus. *Prosto nam w głowe słońce parzy.

PLOMBE',m. PLOMBE'E, f. (*Enduit de plomb.*) Plumbatum,a, um. *Plin.* Plumbo-illitus, a,um. *Plin.* OŁOWIEM powlekany.

PLOMBE', (*Livide,de couleur de plomb*, parlant *du teint, & de la couleur du visage.*) Lividus vultus, lividi vultûs. *Plin. ou* vultus plumbei coloris. SNIADY, chabey, siny, iák ołow mowiąc u cerze.

PLOMBER, (*Couvrir de plomb.*) Plumbare, (o, as, avi, atum.) Plumbum alicui rei illinere,no,is,illitum.)*Curt.Plin.* OŁOWIEM pokryć powlec.

PLOMBER *quelque chose, y jetter du plomb fondu.* Plumbo glutinare. OŁOWIU przydać do czego topiąc mieszać a oruwiem.

PLOMBER *le visage*, (*Le rendre à force de coups de couleur de plomb.* Livore decolorare vultum, Liventem vultum ictibus facere, reddere. ZBIC sfrak twarz sińcuw nárobić.

PLOMBERIE, (*Lieu où l'on travaille le plomb.*) Plumbaria officina,æ,f. *Plin.* OŁOWNA Huta.

PLOMBIER. Plumbarius, ii, masc. Plumbarius artifex, plumbatii artificis. *Vitr.* TEN co koło ołowiu robi, hutnik lub rudnik.

PLONGEON,subst masc. *prononcez* PLONJON. (*Oiseau qui se plonge dans les eaux.*) Mergus, gi, masc. *Virg.* NUREK ptak.

PLONGEON, se dit aussi (*De celuy qui se plonge dans l'eau.*) Urinator, uris, m. *Liv.* NUREK człowiek nurkiem w wodę się pusczaiący.

ON DIT qu'*Un homme a fait le plongeon, quand il s'est retiré de quelque entreprise.* Manum de tabulà. *Petr.* Ou *fous-entend* Sustulit. *ou* Se subduxit. Se subtraxit à periculo. UMKNĄŁ, uszedł, uskrobał.

PLONGER, V. act. & neut. (*Tremper dans quelque liqueur.*) Mergere. Demergere. Immergere. (go, is, mersi, mersum.) *Cicer. Virg.* Mersare. *Hor.* ZANURZYC nurzać w czym.

SE PLONGER *dans le mer.* In mari *ou* in mare se mergere. *Cic.* Mari se immergere. *Virg.* Se mersare profundo. *Boret.* ZANURZYC się w morzu. **Dans la bouë.* Mergere se limo.*Plin.* *Wbłocie się nurzać

ON DIT par exaggeration (*Plonger le poignard dans le sein de quelqu'un.*) Sicam in corpore alicujus defigere. Demittere alicui gladium in jugulum. *Plaut.* Alicujus pectus pugione configere. Confodere. Pugionem mergere visceribus alicujus. *Claud.* UTOPIC żelazo sztylet puinał szpadę szablę w kim.

PLONGER se dit figurément dans les expressions suivantes. NURZAC niewłaśnie łżyć. **Plonger quelqu'un dans une servitude éternelle.* Æternam alicui injungere servitutem. Perpetuâ servitute aliquem premere. Perpetuæ servituti aliquem addicere. *Cæs.* *Ponutaye pogrążyć kogo w wiekuistą niewolą.

SE PLONGER *dans les voluptez.* Se immergere in voluptates. *Liv.* NURZAC się w roskuszach. **Dans toutes sortes de vices.* In omni flagitiorum genere volutare. Se in vitia, in flagitia ingurgitare. *Cic.* *W wszelkich zbrodniach. **Dans la molesse & dans l'oisiveté, plus qu'une femme.* Otio & mollitiis ultra feminam, diffluere. *Vel-Patereul.* *W pieszczocie y prożnowaniu gorzey niż kobieta. **Dans le vin & dans la debauche.* Vino scortisque se demergere. *Petr.* *W winie y zbytkach. **Un jeune homme plongé dans toutes sortes de desordres.* Adolescens omni libidine impurus. *Petr.* *Młody człowiek zánurzony, utopiony w wszelakiey rospuście y nierządach

PLONGER, (*Aller au fond de l'eau, nager entre deux eaux.*) Urinare, (o, as, avi, atum.) act. & Urinari, (or, aris, atus sum, ari.) depon, *Plin.* NURZAC się nurkiem chodzić

PLONGEUR, subst.m. (*Qui nage entre deux eaux.*) Urinator, oris,m. *Cic.* Nurek.

PLOSCO, (*Ville de Pologne sur la Vistule.*) Plocum, ploci, neut. *on écrit aussi* PLOZKO. PŁOCK Miasto Polskie.

PLOYABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui se peut ployer.*) Flexibilis, & hoc flexibile, flexilis, & hoc flexile, adject. *Ovid.* Lentus, ta, tum. *Virg. Voyez.* PLIABLE. GIBKI co się nágina łatwo.

PLOYER en parlant *de ce qui est trop chargé.* Pandare, (o,as, avi, atum.) *Vitr. Et* pandari, (or,aris, atus sum.) *Plin.* Incurvari. *Vitr.* Flecti, (or, eris, flexus sum.) Cedere ponderi. *Vitr. Voyez* PLIER. GIĄC się pod cięzarem.

PLUIE, *Voyez* PLUYE. DESZCZ.

PLUMACEAU, subst. masc. (*Fait de charpie seche qu'on met sur une playe.*) Linamentum, i, neut. quo sanies extenuitur. *Cels.* FLEYTUCH z płotna szarpanego lub skrobanego do rany.

PLUMAGE, subst. masc. (*Les plumes des oiseaux.*) Avium plumæ, arum, f. plur. Pennæ, arum, f. plur. *Cic. Phed.* PIERZE ptastwa. **La beauté du plumage.* Pennarum nitor. *Phed.* *Piękne pierze.

PLUMASSIER, subst. m. (*Qui vend des plumes à mettre sur le chapeau & ailleurs.*) Plumarius, ii, m. TEN co pierze do kapeluszow obłużenia y stroienia przedaie,

PLUME, subst.f. (*Ce qui couvre les oyseaux.*) Pluma, æ,f. *Cic.* PIORO pierze ná ptastwie. **Petite plume.* Plumula,æ, f.*Colum.* *Piorka drobne.

Il y a quelques animaux couverts de plumes, & d'autres d'écailles. Pluma alias (animantes.) alias squama videmus obductas. *Cicer.* Są iedne zwierzęta pierzem drugie łuską pokryte

DE PLUME. Plumeus,a,um. *Cic.* Z PIERZA pierzany. **Lit de plume.* Culcita plumea. *Cic.* *Pierzyna, piernat.

Un bouquet de plume, un plumet qu'on met autour du chapeau. Circulus plumeus, *ou* plumatilis. Pioro ná kapelusza ubłożenie. **Un chapeau garni d'un bouquet de diverses couleurs.* Variis ou versicoloribus plumis ornatus galerus. *Kapelusz obłużony piorem rożnego koloru.

Commencer d'avoir des plumes parlant *des oiseaux.* Plumescere. *Ovid.* Pierzyć się puchem pierzem obrastać.

Les petits oiseaux, qui commencent d'avoir des plumes. Pulli jam plumantes. Ptaszki w ptakach ktorym się piorka dobywaią. **Qui n'ont point encore de plumes.* Implumes pulli. *Hor.* *Gołe iesz[cze] ptaszki w puchu samym bez pierza. **Un corbeau qui a des plumes.* Corvus plumato corpore. *Cic.* *Kruk w pierzu.

PLEIN *de plumes.* Plumosus, a, um. *Ovid.* POPIERZONY pierza pełen pierza.

QUI A *perdu ses plumes.* Deplumis, & hoc deplume, adj. *Plin.* Wypierzony, z pior opadły.

GROSSE PLUME, comme *celles des aisles & de la queuë des oiseaux.* Penna, æ,f. *Plin. Phed.* GRUBE wielkie piora iáko w skrzydłach w ogonie.

PLUME *pour écrire.* Penna, æ, f. Calamus,i, m. PIORO do pisania. **Tremper sa plume dans l'encre.* Calamum atramento intingere. *Quint.* *Umoczyć pioro w kałamarzu w inkauście. **Tailler une plume.* Aptare calamum. pennam scalpello acuere, exacuere. *Zárznąć pioro zrobić pioro do pisania. *Voulant vous écrire & ayant mis la main à la plume* Cùm instituissem ad te scribere. calamumque sumpsissem. *Cic* *Chcąc do ciebie pisać y pioro w rękę wziąwszy.

PLUME, se dit figurément dans ces façons de parler. *C'est une*

une bonne plume, une plume éloquente, une des plus sçavantes plumes du siecle. Scriptor luculentus, scientissimus, peritissimus suæ ætatis. *Cicer.* CZŁOWIEK bardzo uczony y ktory bardzo godne księgi wydał Author swego wieku zacny y sławny pisarz wieku swego.

(Pour exprimer un homme qui écrit bien.) Sławny zacny Autor pior godnym piszący to iest stylee.

C'est un beau sujet pour exercer sa plume. Ampla & eximia scribendi ou ad scribendum materia. *Cic. Quint.* Piękna to materya dla pior uczonych.

PLUME s'employe proverbialement en ces phrases. *Passer la plume par le bec à quelqu'un, le frustrer d'un profit qu'il espéroit.* Frustrare aliquem spe alicujus lucri ou alicui os sublinere. *Plaut. Voyez* BEC. ZADRWIC z kogo oszukać go omylić go w nadziei dać mu po nosie.

Il est à la plume & au poil, il est capable d'emplois dans la robe & dans l'épée. Martis & Minervæ homo. Armorum & Togæ homo. Idoneus arti cuilibet. *Horat.* Do wszystkiego człowiek czy do rady czy do broni.

ON DIT aussi parlant d'*Un Auteur, qui dérobe les pensées d'autruy.* (*C'est la Corneille d'Esope qui est parée des plumes d'autruy.*) Cogitatis alienis se exornavit, fecitque tanquam sua. EZOPOWA sroczka w cudze piorka stroyna; o tym, co się cudzem pasta, y za swoie udaie.

PLUMER, V. act. (*Oster la plume d'un oiseau.*) Avi plumas detrahere, (ho, his, xi, ctum.) Eximere, (eximo, is, exemi, exemtum.) Nudare avem plumis. *Hor.* Eripere pennas avi. *Phæd.* SKUBAC z pierzy oskubać pierze. •*On plume les oysons deux fois tous les ans en certains pays.* Velluntur anseres quibusdam in locis, bis in anno. *Plin.* •Podskubuią gęsi dwa razy co rok w niektorych kraiach

ON DIT au figuré *Plumer quelqu'un,* Excutere aliquem. *Cic* Tondere aliquem auro, *Plaut.* OSKUBAC kogo z piorek z pieniędzy go obrać.

PLURALITE', subst. f. (*Le plus grand nombre.*) Major numerus, majoris numeri, m. *Cic.* WIĘKSZA liczba. •*Il a eu la pluralité des Suffrages.* Plura tulit suffragia. •Miał większą liczbę głosow na siebie.

PLURIER, *& pluriel* ou *Le nombre plurier, qui se dit de plusieurs.* Pluralis numerus, pluralis numeri, masc. *Quint.* WIĘKSZA liczba co do gramatyki nie poiedyńcza.

AU PLURIER, (*Au nombre plurier.*) Pluraliter. Plurali numero. *Quint. On dit aussi au pluriel.* W WIĘKSZEY liczbie

PLUS (*Terme Comparatif.*) Magis, plus. WIĘCEY.

UN PEU PLUS. Plusculùm. Paulo plus. *Cic.* WIĘCEY trochę.

AU PLUS, *pour le plus.* Ad summum. Ut maximè. *Cicer.* Náywięcey przynaymniey

DE PLUS *en plus.* Magis ac magis. *Cicer.* BARDZIEY á bardziey.

DE PLUS, (*Outre cela.*) Præterea. Insuper. *Cic.* NADTO á do tego.

ET QUI *plus est.* Et quod majus est. Et porrò. A CO większa á co bardziey.

LE PLUS *souvent,* ou *la plus-part du temps.* Plerumque. Sæpissimè. Persæpè. adv. *Cic.* NAYWIĘCEY náyczęściey.

Avec autant de soin que rien plus. Ita accuratè, ut nihil supra. *Cic.* Z Tákim staraniem iáko nigdy więcey, iák większego być nie może.

LA PLUS-PART, (*La plus grande partie.*) Plerique, pleræque, pleraque. adj. WIĘKSZA liczba, po większey części náywięcey.

PLUSIEURS. Multi, multæ, multa, adj. Plures. Complures, & hæc plura, pluria. *Cic.* WIELU.

PLUSIEURS FOIS. Multoties. Sæpè. Sæpenumero Frequenter. *Cicer.* WIELERAZY wielekroć.

PLUSTOT. Maturiùs. Citiùs. *Cicer.* PRĘDZEY ráczey. •*Qu'on prenne quelqu'un le plustôt qu'il nous sera possible.* Conducatur aliquis, quantum potest. *Plaut.* •Niech przyimą kogo lub náymą czym prędzey.

PLUSTôT. *Adverbe de préférence.* Satiùs. Potiùs. *Cicer.* RACZEY. •*Apprenez plustot ce que c'est que de vivre.* Priùs, quæso, disce, quid sit vivere. *Ter.* •Náucz się ráczey co to iest żyć.

AU PLUSTôT. Quamprimùm. Primo quoque tempore. *Cic* JAK náyprędzey.

PLUTON, (*Fausse divinité de la fable, que les Poëtes font Roy des Enfers.*) Pluto, onis. *C'est aussi le Dieu des Richesses.* Plutus, i, m. *Phæd.* Veniente Pluto. *Le Dieu des richesses venant à paroistre.* PLUTON Bożek baieczny u Pogan Rządca piekielny, Tenże Bożkiem bogactw mniemanym; skąd go też zowią ináczey skarbek Gdy skarbek przybędzie.

PLUVIER, subst. masc. (*Oiseau fort delicat à manger.*) Pardalus, li, m. Pluvialis avis, f. DZDZOWNIK ptak bardzo do iedzenia smaczny

PLUVIAL, masc. PLUVIALE, fœm. (*De pluye.*) Pluvialis & hoc pluviale. adject. *Colum.* DESZCZOWY, DESZCZOWA.

PLUVIEUX, masc. PLUVIEUSE, f. (*Abondant en pluye.*) Pluviosus, sa, sum. *Plin.* Imbricus, a, um. *Plaut.* DZDZYSTY Dżdżysta. •*Un air pluvieux.* Aer pluvius. *Stat.* •Pora dżdżysta. •*Des vens pluvieux.* Venti pluvii. *Hor.* •Wiatry dżdżyste. •*Des jours pluvieux.* Dies pluviales. *Col.* •Dzień dżdżysty. •*Une année fort pluvieuse.* Pluviosus annus. *Plin.* •Rok dżdżysty mokry rok.

PLUYE, subst. fœm. Pluvia, æ, fœm. Imber, imbris, masc. DESZCZ.

Une pluye continuelle ou *continuë.* Imber continens, ou continuus. ou Assiduus. *Liv. Cic.* Deszcz ustawiczny. •*Eau de pluye.* Aqua pluvia. *Cic.* Aqua pluvialis ou pluviatilis & hoc le adject. *Colum.* •Woda deszczowa. •*Il tombe de la pluye.* Decidit imber. *Tibul.* Pluit. •Idzie deszcz, pada deszcz. •*Les pluyes ont cessé.* Imbres remiserunt. *Liv.* •Ustały deszcze.

PLYE, subst. f. (*Poisson de mer qui est plat.*) Passer, passeris, m. *Plin.* PŁASZCZKA ryba morska.

PO ou PAU, subst. m. (*Fleuve considérable d'Italie.*) Padus, padi, masc. *Cic.* Eridanus, i, m. (chez les Poetes.) PO (*álbo*) PAD, rzeka znáczna we Włoszech.

(Il prend sa source dans le Marquisat de Saluces, & aprés avoir passé par plusieurs Villes considerables, il se partage en deux bras dans le Duché de Ferrare, & se decharge dans la mer de Venise.) Wychodzi w Margrabstwie Saluckim się poczynaiąc, á przechodząc przez rożne miasta, dzieli się ná dwie w Xięstwie Ferrarskim, y wpada w morze Weneckie.

POCHE, subst. f. (*Le jabot des oiseaux, où ils mettent leur mangeaille.*) Ingluvies, ei, f. *Colum.* GARDZIEŁKO u ptastwa, gardziel.

POCHE ou Pochette, *qu'on met aux habits.* Sacculus, li, m. *Mart.* Perula, æ, f. *Sen.* KIESZEN, kieszonka.

POCHER, *les yeux à quelqu'un.* Contundere alieni oculos. *Plaut.* PODBIC komu oczy.

PODOLIE, subst. f. *Province de Pologne divisée en haute & en basse.*) Podolia, æ, f. Dacie, æ, f. PODOLE Prowincya Woiewodztwo Polskie, ktore się dzieli ná wyższe y niższe Podole.

PODAGRE, (*Qui a la goutte aux pieds.*) Podagricus, ci, masc. *Petr.* Podagrosus, si, masc. *Plaut.* Podager, podagri *Claud.* PEDOGRA choroba Podagryk co na tę chorobę choruie.

POEME, subst. m. (*Ouvrage de poësie.*) Poema, atis, n. *Cic.* WIERSZ o kilku set wierszy.

POESIE, subst fœm. (ou *L'art poëtique.*) Poesis, eos, ou poesis, fœm. Poetica, æ, fœm. *Cic. Hor.* POETYKA, náuka wierszow pisania.

POëSIE, (*Ouvrage en vers.*) Poema, atis, neut. *Cic. Hor.* WIERSZE. •*Faire une piece de poësie.* Diducere carmen. Pangere poemata. •Rzecz wierszem pisana.

POETE, subst. masc. (*Qui fait de la poësie* ou *des vers.*) Poeta, æ, masc. Vates, tis, masc. *Cicer.* POETA, wierszopis.

Une fille poëte, qui fait des vers. Poetria, æ, fœm. *Pers.* Wierszopiska.

POETIQUE, subst. f. comme *la poëtique d'Aristote.* Aristotelis poetica ou poetice, poetices. POETYKA Arystotelesowe Xięgi o poetyce.

POëTIQUE adject. (*De poëte.*) Poeticus, a, um. POETYCZNY, poetyczna.

POETIQUEMENT, adverb. Poeticè, adverb. *Cic.* PO POETYCKU.

POESLE, subst. f. (*Utencile de cuisine à frire.*) *Il y en a qui écrivent.* POUELE. Sartago, sartaginis, f. *Plin.* BRYTFANNA statek kuchenny, pąnew, patelnia.

POESLE à *échauffer une chambre.* Vaporarium, i, n. *Cic.* Hypocaustum, i, n. *Vitr.* PIEC do palenia dla ciepła w izbie.

POESLON, subst. m. (*Petite poesle à faire de la boulie.*) Pultarium, pultarii, n. ou pultarius, ii, m. *Col.* PĄNEWKA mała.

PO-

POIDS, subst.m. (*Pesanteur des corps.*) Pondus, ponderis neut. WAGA ciężar. *Les pierres à chaux ne sont pas de mesme poids quand on les tire du fourneau, que quand on les y a mises.* Quo pondere saxa conjiciuntur in fornacem, cùm eximuntur non possunt ad id respondere. *Vitr.* *Wapienne kamienie nie maią tey wagi w sobie z pieca wyięte, ktorą miały kiedy ie do pieca sadzano.

POIDS se dit au figuré. Pondus. Onus, eris, n. *Cic.* WAGA *niewłasnie.* *Nos sentimens sont d'un grand poids dans le Sénat.* Sententiæ nostræ magnum in senatu pondus habent, maximi sunt ponderis apud Senatum. *Cic.* *Zdania náße są wielkiey wági w Senacie. *Donner du poids à des bagatelles.* Pondus nugis addere. *Hor.* *Lada fraszkom powagę ziednać. *Il a tout le poids de l'Estat sur les épaules.* Hic totum imperii pondus solus sustinet. *Horat.* *Wszystek ciężar Rzeczypospolitey, Páństwa, Krolestwa, całego ná nim polega ná sobie nosi dźwiga.

POIDS *à peser.* Pondo *indécl.* Pondus, eris, n. Sacom, sacomatis, (*Mot grec*) neut. Æquipondium, ii, n. *Vitr.* WAGA, gwicht do ważenia.

UN PETIT *poids.* Ponduseulum, li, neut. *Colum.* WAZKA masa.

ON DIT *Ne rien faire qu'avec poids & mesure.* Nihil extra numarum modumque facere. *Hor.* WSZYSTKO czynić pod miarą, y pod wagą.

POIGNARD, subst masc. (*Dague, petite arme pointuë.*) Sica, æ, fœm. Pugio, onis, masc. *Cic.* PUINAŁ mieczyk kończysty ostry.

PETIT POIGNARD, Sicula, f. Pogiunculus, li, n. *Plaut.* *Cic.* PUYNALIK.

POIGNARD se dit figurément (*d'une grande affliction, qui perce le cœur.*) *Vous m'avez mis le poignard dans le sein, vous m'avez donné un coup de poignard par ces reproches, ou ces reproches ont esté pour moy autant de coups de poignard.*) Demisisti gladium mibi in jugulum ista exprobrando, ou vulnerasti me graviter his conviciis. *Petr.* PUYNAŁ miecz sztylet nieszczęście wielkie wskroś serce przeráżaiące serces mi dużo zákrwawił. *Cette nouvelle fascheuse luy fut un coup de poignard.* Hoc nuntio fuit graviter perculsus. *Cic.* *Ta nowina wskroś mu serce przerazila

POIGNARDER, V. act. (*Frapper du poignard.*) Pugione aliquem peretere, confodare. *Suet.* PRZEBIC.

POIGNARDER se dit au figuré pour *causer une grande douleur.* Gravi dolore aliquem percellere, vulnerare, percutere, fodicare. *Cic.* PRZERAZIC okrutnie.

POIGNE'E, subst. f. (*Ce qu'on peut prendre & tenir dans la main.*) Manipulus. Pugillus, i, m. Manualis fasciculus, li, m. *Plin.* GARSC co może obiąć ręką.

POIGNE'E, (*Qui sert à tenir une chose avec la main.*) Capulus, i, m. *Virg.* TRZONEK, rękoieść, wszelka rączka.

ON DIT par extension, (*Une poignée de gens*) Parva hominum manus, parvæ, hominum manùs fœm. *Cæs.* GARSC ludzi.

POIGNET, subst m. Carpus, pi, m. *Cels.* Pugni brachiique commissura, æ, f. PIĘSC u ręki.

POIL. subst. m. Pilus, pili, m. *Cicer.* BRODA, *Se faire faire le poil.* Tonsori operam dare. *Suet.* *Golić się kazać. *Faire le poil.* Tondere aliquem. *Cic.* *Golić kogo

Qui a bien du poil. Pilosus, a, um. *Cic.* Brodaty obrosły zárosły kosmaty brodacz.

POIL, (*Qui croist dans le nez.*) Vibrissi, orum, m pl. Narium pili, m. pl. *Fest.* WŁOSY w nosie.

POIL *follet, Qui vient aux jeunes gens à quatorze ans.*) Lanugo, gis, f. *Virg.* MECH meszek ktory się pusczа młodym ludziom u koło czternastego roku wieku.

ON DIT ironiquement *des jeunes gens à poil follet.* Barbatuli juvenes. *Cic.* MŁODZI szaleiący.

POIL *qui vient aux parties honteuses.* Pubes, pubis, f. *Cic.* Włosy nisko w łonie ukoło członkow wstydliwych obrastaiące

Un corps qui n'a point de poil. Impube corpus. *Hor.* Glaber glabra, glabrum, *Plaut.* Goły gomoły co po ciele włosow nigdzie niema. *Un corps dont on a arraché le poil, un corps dépilé.* Depila corpus, depilatum corpus. *Mart.* *Oberwane włosy po ciele.

ON DIT proverbialement qu'*Un homme est au poil & à la plume.* Homo militiæ, togeque idoneus. Aptus, a, um. DO wszystkiego, y do rady, y do boiu człowiek.

POIL *qui croist aux chevaux & aux lions.* Pilos, m. Setæ, arum, fœm. plur. *Virg.* SZERC bydlęca włosy.

Qui a bien du poil (parlant *de ces animaux.*) Pilosus. Setosus, a, um. *Plin.* Setis obsitus. *Virg.* Szerci dosyć maiący gęstą szerć maiący.

POIL *de chien, de chevres, d'ours.* Villus, villi. *Cic.* WEŁNA ná kozie, szerć ná psie, włos ná wilku ná niedźwiedziu.

Qui a bien du poil (parlant *de ces animaux.*) Villosus, sa, sum. *Virg.* Wełnisty szerścisty włosa okrutnego.

POILE, subst. masc. (*Couverture d'estoffe qu'on met sur le corps des déffeunts.*) Palla sepulchralis, æ, f. CAŁUN nákrycie ná trupa

POINçON *prononcez* POINSON, subst. m. (*Fer rond & pointu qui sert a percer.*) Pugiunculus, i, m. Veruculum, i, n. *Cic.* *Plin.* RYLEC szwayca szydło.

POINçON ou (*Eguille de teste dont les dames ajustent leurs cheveux.*) Acus, ûs, m. Discerniculum, discerniculi, n. *Var.* IGLICA do włosow y stroia białogłowskiego.

POINçON dans l'Architecture se dit d'*Une piece de bois, qu'on met sous le faiste d'un bastiment.* Columen, inis, n. *Vitr.* TRAGARZ Belka poprzeczna.

POINDRE, V. act. & n. (*Piquer.*) Pongere, (go, is, pupugi, punctum.) Vellicare, (o, as, avi, atum. *Var.* KŁOC kolnąć zákłoć ukłoć.

(*Ce verbe est d'un rare usage en cette signification, si ce n'est parmi le peuple.*) (Słowo Francuskie w tym rozumieniu rzadkie.)

POINDRE se dit *du soleil lorsqu'il commence à paroistre sur nostre horizon, & à darder ses prémiers rayons.* Sol lucescit, dilucescit. *Liv.* *Cic.* WSCHOD Słońca.

POING, subst. m. (*La main fermée.*) Pugnus, gni, m. *Cic.* PIĘSC ręka zámknięta.

POINT, subst. m. (*Corps indivisible.*) Punctus, i, m. *Plin.* Punctum, ti, neut. (*Plus usité*) *Sen.* PUNKT rzecz nierozdzielna. *La terre n'est qu'un point à l'égard de l'univers.* Terra non aliud in universo est quàm mundi punctus. *Plin.* *Ziemia nie iest tylko ponktem iednym w porownaniu y względem całego świata.

POINT se dit en Astronomie *de certaines parties qu'on marque dans le Ciel. Le point de la Nativité, c'est le degré ascendant sur l'horizon à la naissance d'une personne.* Genitalis hora, horæ genitalis, fem. *Plin.* PUNKTA Niebieskie, punkt národzenia wschod planety ktorego, w iákim stopniu Horyzontu przy národzeniu osoby iakiey.

LE POINT *du jour.* Sublucanum tempus, temporis sublucani, neut. Diluculum, li, neut. Prima aurora, æ, fœm. *Plin.* *Plaut.* *Virg.* SWIT. *Au point du jour.* Sub lucem, sub lucis ortum. Sub ipsâ die. *Liv.* *Quint.* *Plin.* *O świcie rowno z świtem. *Dés le point du jour.* Primo diluculo, primâ luce. *Cicer.* *Terent.* prima luce. *Plaut.* *Od świtu zaraz od świtania.

POINT (*Opportunité commodité du temps.*) Tempus opportunum, n. Opportunitas temporis, atis, f. *Cic.* WCZAS. *Bien à point.* Satis commodè, tempori. *Ter.* *W sam czas. *Savoir bien prendre son point, son temps.* Temporum occasionumque aucupium facere. *Bud.* Nosse dextrum rebus faciendis modum, ou mollissima agendi tempora. Scitè & commodè capere tempus aliquid agendi. *Cic.* *Umiec dobrze czas swoy waiąć. *La chose est venuë bien à point, tout à point.* Commodè & bellè cecidit, percommodè accidit. *Cic.* *Rzecz się właśnie w sam czas trafiła. *Voyci mon frere qui vient tout à point.* Adest optimè ipse frater. *Voyez* TEMPS. *Otoż y Brat moy w sam czas przychodzi.

POINT, (*Moment de temps.*) Temporis punctum, i, n. Articulus, li, m. *Cic.* *Ter.* PUNKT moment czásu. *Il est sur le point de mourir, il est tout prest de mourir.* Mors illi instat, imminet; impendet. *Cic.* *Właśnie iest ná samym skonaniu. *Je suis sur le point de faire un grand voyage.* Mihi instat longum iter. *Cic.* *Jestem ná samym wybraniu się w wielką drogę. *Il est sur le point de vous faire du bien.* Instans ab illo tibi bona. *Plaut.* *Już w tym punkcie gotow ci dobrze uczynić. *Il est arrivé à point nommé.* In ipso articulo venit. *Cic.* *Przyiechał na sam czas náznaczony.

POINT en termes de Grammaire se dit *des marques qui font la division d'une période.* Punctum, puncti (Qui se figure ainsi (.) & il marque un sens complet & que l'esprit n'attend plus rien. Punctum notat sensum verborum perfectum.) PUNKT co do Grámatyki kropka w pisaniu pisząca się ták (.) znáczy sens zupełny y doskonáły.

(Les deux *Points* qui se marquent ainsi (:) est une pose plus grande dans le discours, & qui enserme plus de sens, laissant encore l'esprit en suspens & dans l'attente de la suite Cette pose se subdivise en un point & une virgule (;) Le *point* interrogant se marque dans le discours par cette figure. (?) Mais en grec on se sert du point & d'une virgule; quid facis? Le *Point* admiratif qui se trouve ainsi (!) *O me perditum!* Je suis perdu!) Dwa punkta piszą się ták (:) znáczą pauzę większą w mowie kilka sensow zámykaiącą, iednakie ieszcze umysł słucháiącego lub czytaiącego záwieszony zostawuie w oczekiwaniu sensu dalszego. Tá páuza tákże się pisze z komą y punktem ná wierzchu ták (;) Punkt pytalny pisze się ták (?) co grecy wyrażaią przez punkt y komę pod nim; *co czynisz?* Punkt podziwienie wyrażaiący się ták (!) zginąłem! przepadłem!

POINT en Rhétorique se dit d'*un chef, d'un article & division & membre d'un discours.* Caput, itis. n. Pars, partis, f. *Cic.* PUNKT mowy u krasomowcow ná ktory się mowa cała dzieli. *Il a divisé son discours en deux points.* Duo suæ orationis capita fecit. In duo capita divisit, partitus est orationem. Sunt duæ illius orationis partes. *Cic.* *Rozdzielił mowę swoię ná dwa puncta. *Raconter ce qui s'est passé de point en point* Quæ gesta sunt, ea per capita singula persequi. *Cic.* *Opowiadać co się działo od punktu do punktu. *Nous en sommes sur ce point.* De hoc *ou* de hac re contendimus,agimus quæstio est inter nos.*O tym mowiemy o tym punkcie rzecz między námi. *Vous vous trompez en ce point.* In hoc erras, hallucinaris. *Cic.* *Mylisz się w tym punkcie.

POINT, ou *le principal chef d'une affaire.* Rei summa, æ, f. Rei caput, itis *ou* cardo, inis, *Cic.* Firmamentum & continens causæ. *Quint.* PUNKT pryncypalny w rzeczy iákiey ná czym wszystko záwisło. *Vous ne touchez point le point.* Rei caput non attingis. *Nietykasz pryncypalnago punktu. *Venez au point, & ne dites point d'injures.* Rem potius ipsam dic, ac mitte malè loqui. *Ter.* *Przystąp do tego o co idzie, o co rzecz iest; á nie praw ladaczego. *Le point de l'affaire consiste en cela.* In hoc cardo rei vertitur. *Cicer.* *Wszystka rzecz ná tym záwisła.

POINT se dit pareillement de la désignation d'un certain terme. (*Il est parvenu au plus haut point des honneurs.*) Summos honores adeptus est. Assequutus est, *ou* ad honores ascendit. Ad summos dignitatis gradus,ad fastigium honorum *Cic.* DO náywyższego punktu szczęścia przyszedł. *J'ay si bien fait, qu'il est venu au point, où je voulois.* Eò, quò volebam, illum adduxi. *Cicer.* *Przywiodłem go do tego do czegom chciał. *Il est venu à un tel point d'insolence,qu'il s'est rendu insupportable.* Eò insolentiæ venit, ut minimè sit ferendus. *Do tey zuchwałości przyszedł że się iuż stał nieznośnym.

POINT *de costé.*(*Elancement causé par quelque vent ou par la pleurésie.* Compunctio laterum, onis, f. *Plin.* Lateris dolor, oris, m. *Cic.* KŁOCIE w boku parcie wiatry álbo zápalenie błonki.

POINT d'*honneur.* (*Certaines regles de bien-séance & d'honnesteté qui se pratiquent entre les Nobles.* PUNKT honoru, pewne przyzwoitości ktore zácne osoby między sobą záchować zwykły. *Dispute du point d'honneur.* Honoris *ou* de honore contentio. *Cic.* *Kłotnia sprzeczka o punkt honoru. *Il se fait un point d'honneur de tenir sa parole.* Summo sibi honori ducit, servare fidem. *Má sobie zá punkt honoru dotrzymać słowa. *Les differens touchant le point d'honneur,ont fait naistre de grandes inimitiez entre les amis.* Ex honoris certamine, maximæ inimicitiæ inter amicissimos extiterunt. *Cicer.* *Poroźnienie się około punktu honoru wielkich kłotni y nienawiści między przyiaciołmi nárobiło.

ON DIT qu'*Un homme est sçavant au dernier point*, c'est à dire *en perfection.* Omni doctrinâ cultissimus. Wielkiey doskonałey náuki człowiek. *Il est paresseux au dernier point*, c'est à dire *extrémement ou au souverain degré.* Tam piger, quàm qui maximè. *Cic.* *Leniwiec gnuśny niewypowiedzianie. *Il est badin au dernier point.* Nimium graphicus nugator. *Plaut.* *Niewypowiedzianie żártobliwy dziwnie wesoły.

POINT se dit *Des passemens & dentelles.* (*Point d'Espagne, de Venise, de France.* Tænia textilis Hispanica, Anglica Gallica. KORONKI Hiszpańskie, Weneckie Francuskie.

(Ce sont des dentelles qui se fabriquent dans ces Royaumes. Koronki w tych tam kraiach robione.

ON DIT aussi *de la tapisserie qui se travaille à l'aiguille,* (*Point d'Hongrie, point à la Turquie.*) Pictura textilis, Hungarica, Turcica. O WŁOCZKOWEY robocie też się mowi Robota węgierska, Turecka, náprzykład Turecki kobierzec, álbo Węgierski dywan.

POINT, (*Particule négative.*) qui signifie *Pas*, & se dit adverbialement. Ne. Non. Minimè. Nequaquam. Nullatenùs. *Cic.* NIC nie.

POINT *du tout*, (*Nullement.*) Non omninò. Nullatenùs. CALE nic cale nie.

ON DIT proverbialement, *Si vous luy demandez de l'argent, point de nouvelles*, c'est à dire, *il n'en donne point.* Si argentum postules, verborum nullum. *Ter.* *On sous-entend facit.* JEZELI o pieniądze mu rzekniesz, nic ná to, ni da, áni odpowie.

POINTE, subst. fem. (*Ce qui est aigu par le bout.*) Mucro, onis,m. Acumen, inis.n. Acies, ei,f. *Plin.* KONIEC, ostrze ná końcu, sztych.

LA POINTE *d'un javelot.* Cuspis, idis, f. *Virg.* GROT u dardy, u spisy. *D'une fléche.* Sagittæ aculeus, ei, f. *Liv.* *U strzały. *Du bec d'un oiseau.* Acumen rostri avis, *ou* acies rostri. *Plin.* *Dziub u ptaka.

QUI *a une pointe.* *Pointu.* Acutus,a,um.*Virg.* KONCZYSTY kończasty ostry.

QUI *est armé d'une pointe au bout.* Cuspidatus, acuminatus, a, um. OSTRY záostrzony ná końcu. *Coupé en pointe.* Cuspidatim decisus,a,um. *Plin.* *Kończysto zárznięty. *Qui a la pointe émoussée*, parlant *de quelque instrument.* Retusus. *Hor.* Obtusus,a,um. *Virg.* Hebes,etis,omn. gen. *Cic.* *Przytępiony tępy ná końcu. *Frapper de la pointe.* Punctim ferire. *Liv.* *Sztychem pchnąć.

POINTE se dit *de ce qui commence à pousser & à paroistre comme la pointe des herbes, des dens qui poussent.* Herbarum, dentium mucro. KIEŁKI, iáko kiełki zioł,násion,kiedy wychodzą z ziemi, kiełki zębow kiedy się kolą z dziąseł.

DE'S LA *petite pointe du jour.* Sub galli cantum. *Hor.* Primâ luce. *Plaut.* primâ luce.*Cæs.* primo diluculo. *Plaut.* Cum lucesceret. *Cicer.* OD pierszego świtu. *Avant la pointe du jour.* De nocte. *Cic.* *Przed świtem.

POINTE *d'une Pyramide, d'un Clocher.* Apex, icis, Vertex,icis,f.Cacumen,inis,n.*Plin.* Wierzchołek szpica.

Marcher sur la pointe du pied. Sub extremum pedis incedere,*ou* suspensis digitis. Chodzić ná palcach.

POINTE, *acidité piquante, qui fait impression sur les organes du goût.* Saporis acumen,inis,n. Acutus sapor, oris, m. *Plin.* SMAK szczypiący. *Donner de la pointe au vinaigre.* Acetum exacuere. *Plin.* *Ocet ostszy uczynić záostrzyć. *Ce vin a une pointe agréable.* Gratum saporis acumen illud vinum habet *ou* jucundi est saporis vinum. *Plin.* *Wino szczypkowate wdzięczne korzeń przyiemny maiące.

POINTE se dit figurément en cette derniére signification, *De l'esprit & des discours.* Acumen,n. Acies, fœm. *Cic.* BYSTROSC obrotdowcipu. *Une pointe d'epigramme* Epigrammatis acumen, argutiæ, arum. f. pl. Arguta conclusio, conclusionis argutæ, f. *Cicer.* *Koncept w wierszu. *Qui a des pointes d'esprit.* Argutum, acutum ingenium. *Cic.* *Rozum z pięknym konceptem maiący.

ON DIT proverbialement, *Il fait des proces sur la pointe d'une éguille.* Vitilitigat pro re levi *ou* rixatur. *Ter.* *ou* rixatur de lanâ caprinâ.*Voyez* POINTILLER. PIENIACZ kłoci się o ladaco.

POINTE se dit *d'un dessein qu'on a fait ou d'une résolution qu'on a prise; car on dit poursuivre sa pointe, continuer ce qu'on a commencé, n'en point démordre.* Urgere propositum. Pertendere aliquid naviter. *Ter.* Tenere vitam quam institueris, pergere. *Cic.* Persequi. ROBIC swoie, nieodstępować od przedsięwziętey imprezy, kończyć swoie.

POINTE, *ou langue de terre, qui s'avance dans la mer.* Terræ lingua, æ, fem. *Liv.* KLIN, ziemia klinem wpadaiąca w morze.

POINTER, V. act. (*Blesser avec la pointe.*) Aliquem mucrone ferire. *Virg.* Mucronem figere in aliquo. *Cicer.* SZTYCHEM razić.

POINTER (*en guerre*, se dit *des canons qu'on dresse contre une ville.* Tormenta bellica in urbem dirigere, (go, gis, xi, ctum.) *Hor.* RYCHTOWAC prostować Armaty Działa do fortecy do murow do miasta.

POINTER se dit figurémens & signifie *contester.* Altercari, atus sum. KŁOCIC się sprzeczać się. *Ces deux juges sont toujours pointés l'un contre l'autre.* Perpetuò inter se con-

fen-

tentiunt, altercantur. *Cic.* (Mot du discours familier.) On dit mieux *Appointec.* * Ci Dway sędziowie zawsze są sobie sprzeciwni.

POINTILLERIE, subst. fem. Argutia, æ, *ou* Argutiæ, arum. fem. plur. Argutiola, æ, fem. *Aul-Gel.* WYBIEGI wykręty. * *Chercher mille pointilléries.* Argutias consectari. *Cic.* *Wykrętow tysiącznych szukać.

POINTILLER, V. act. (*Tracer des pointes sur du papier pour marquer un dessein.*) Punctis delineare opus PUNKTOWAC punkta po karcie pisać dla rysunku iakiego.

POINTILLER signifie figurement *chicaner, faire de vaines objections.* Vitilitigare *Plin.* Argutare, (o,as,avi,atum) *Prop.* KŁOCIC wykręcać wywiiać pieniać. * *Il pointille sur riew.* Rixatur de lanâ, *ou* de re levi. *Cic. Petr.* * O ladaco się kłoci uraza.

(Les chèvres n'ont point de laine, mais du poil. Ainsi c'est disputer sur rien) Przysłowie łacińskie niesie *sprzecza się o psią wełnę* Psy bowiem niemaią na sobie wełny, ale szerć.

C'est assez pointiller. Sat litium est. Dosyć tey sprzeczki tego pieniania tych wykrętow.

Qui pointille toujours. Vitilitigator, oris, masc. *Plin.* Pieniacz warchoł kłotnik. **Qui pointille sur les mots.* Verborum pensitator subtilissimus. *Aul Gel.* Syllabarum auceps, aucupis. *Cic.* *Podchwytywać słowa wykręcać Podchwytacz podchwytliwy słow cudzych.

POINTILLEUX, masc. POINTILLEUSE, fem. (*Querelleur, chicaneur.*) Jurgiosus. Litigiosus, a,um. *Cic.* KŁOTNIK, niepokoy, swarliwy kłorliwy.

POINTU, masc. POINTUE, fem. (*Qui a une pointe.*) Acuminatus. Acutus. Mucronatus, a, um. *Plin.* KONCZYSTY KONCZYSTA.

POINTU, parlant *d'une épine.* Aculeatus, a, um. *Plin.* OSTRY kolący.

POIRE, subst. fem. (*Fruit du poirier.*) Pirum, i, neut. *Hor.* GRUSZKA owoc.

POIRIER, subst. masc. (*L'arbre qui porte les poires.*) Pirus, i, fem. *Virg.* GRUSZKA Drzewo.

POIRIER *sauvage.* Piraster, tri, masc. *Plin.* GRUSZKA polna, leśna, dzika.

POIRE *d'angoisse.* (Certain cadenas à ressort dont les voleurs se servent à l'endroit de ceux qu'ils veulent voler pour les empescher de crier.) Pirum ferreum, neut. Pirum molestiæ & angustiarum. KNEBEL złodzieyski ktory złodzieie wbiiaią w gębę tych ktorych chwytaią y obieraią lub zámordować myślą áby nie wołali.

ON DIT d'*un homme qui a souffert bien des maux,* (*Qu'il a mangé des poires d'angoisse.*) Multis molestiis fuit divexatus, jactatus, oppressus. NACIERPIAŁ się dosyć.

POIRE, subst. masc. (*Cidre fait de poires*) Succus è piris expersus, masc. TRUNEK z gruszek robiony, wino gruszkowe.

POIREAU, subst. masc. (*Verruë.*) Verruca, æ, fem. *Vitr.* BRODAWKA.

PETIT POIREAU. Verrucula, æ, fem. *Plin.* BRODAWECZKA máła.

QUI A *bien des poireaux.* Verrucus, a,um. *Cic.* Brodawek wiele máiący.

POIRÉE, subst. fem. (*Herbe potagere.*) Beta, æ, fem. *Var.* BARSZCZ ziele, warzywo, Botwina.

POIS, subst. masc. (*Légume qu'on mange vert & sec.*) Pisum, i, neut. *Colum.* GROCH. **Pois chiche.* Cicer, eris, neut. *Var.* (D'où vient le nom de Ciceron.) *Wielogroch.

POISON, subst. masc. (*Venin qui tuë.*) Venenum. Toxicum, i, neut. *Cic. Phæd.* TRUCIZNA. **Avaller* ou *prendre du poison.* Venenū haurire. Bibere. *Cic. Phæd.* * Połknąć truciznę, wypić. **Faire avaler du poison.* Infundere alicui venenum. *Cic.* *Trucizny zádać komu. * *Donner du poison à quelqu'un.* Venenum alicui dare, præbere. *Cic.* *Otruć kogo. **Chasser le poison,* ou *en empescher l'effet.* Expugnare. Extinguere, hebetare, venenum. *Plin.* Agere venenum membris. *Virg.* *Od Trucizny bronić, co od trucizny iest pomocne. **Faire mourir quelqu'un de poison, avec du poison.* Aliquem veneno necare. Tollere. Occidere. Interimere. *Cic. Plin.* *Otruć kogo, trucizną go ze świata sprzątnąć zgładzić

Qui prépare du poison. Veneficus, ci, masc. Truciel Trucielel ten co truciznę gotuie. *(*Pour un homme.*) Venefica, æ, (parlant *d'une femme.*) Venenarius, a, um. *Suet.* * Trucicielka ta co truie.

POISSEMENT, subst masc. (*L'action de poisser.*) Gummitio, onis, fem *Colum.* NASMALANIE żywicą lub smołą.

POISSER, (*Enduire de poix.*) Picare. Impicare, (o, as, avi, atum.) Act. accus. *Colum. Vitr.* NASMALAC.

POISSON, subst. masc. Piscis, is, masc. *Cicer.* Aquatile animal neut. *Colum.* Squamosum pecus, *ou* Squamigerum, i, neut. *Plaut.* (Ces expressions sont poètiques.) RYBA.

PETIT *poisson*, Pisciculus, i, masc. *Cic.* Parvus pisciculus. *Ter* RYBKA máła.

POISSON *de mer* ou *de la marée.* Piscis marinus, piscis marini, masc. Piscis pelagicus & pelagius, piscis pelagii, masc *Colum.* RYBA morska, morskie ryby.

GROS *& grand poisson de mer*, comme *Baleines*, *Marsouins.* Cetus, ceti, masc *ou* Ceti, òrum, masc. plur. *Plaut.* WIELKA Ryba morska iáko wieloryby, świnie morskie.

POISSON *de rivière* ou *poisson d'eau douce.* Piscis fluvialis. *Colum.* Fluviatilis. *Plin.* RYBY Rzeczne, Rzeczna ryba.

POISSON *a coquille* ou *de coquillage.* Concha, æ, fem. Conchylia, orum, neut. plur. *Colum.* Ostreæ, arum, *ou* Ostreum, ei, neut. *Cic.* RYBY skorupiaste iáko Ostrygi ráki &c.

Aller acheter du poisson. Pisces præstinatum abire. *Plaut.* Jść kupować ryby.

LES POISSONS, (*Un des douze signes du Zodiaque.*) Pisces, ium, masc. plur. *Cic.* RYBY znak niebieski.

RESERVOIR, ou *boutique de poisson.* Piscina, æ, fem. Vivarium, ii, neut. *Cic Plin.* SADZ náryby.

POISSONNERIE, subst. fem. (*Le marché où se vend le poisson.*) Forum piscarium *ou* Piscatorium, ii, neut. *Colum.* RYBAKI Rybne iatki.

POISSONNEUX, masc. POISSONNEUSE, f. (*Abondant en poisson*) Pisculentus. Piscosus, a, um. *Plaut. Ovid.* RYBNY RYBNA ryb dostatek máiąca woda.

POISSONNIER, subst. masc. POISSONNIERE, fem. (*Qui vend du poisson.*) Piscarius, piscaria, piscarium. *Var.* On dit mieux *Marchand de poisson.* RYBAK RYBACZKA co Rybami kupczy.

POISSONNIERE, subst. fem. (*Utencile de cuivre pour faire cuire du poisson.*) Olla piscaria, æ, fem. PĄNEWKA do gotowania ryb.

POITRAIL *d'un cheval.* subst. masc. Antilena, æ, fem. PODPIERSIEN końiski.

POITRINE, subst. fem. (*Partie de l'homme depuis la gorge jusques à l'estomac.*) Pectus, oris, neut. *Cic.* PIERŚ częśc ciała ludzkiego od szyi aż do żołądka.

QUI *a une poitrine large.* Pectorosus, a, um. *Colum.* Szerokich piersi.

DE LA *poitrine.* Pectoralis & hoc pectorale. adject. *Plin.* PIERSIOWY od piersi álbo do piersi należący.

POITRINE *de veau.* Vitulinum pectus. FORSZLAK cielęcy. **De mouton.* Vervecinum pectus. *Forszlak skopowy, mostek sztuka mostkowa,

POIVRE, subst. masc. (*Fruit aromatique.*) Piper, piperis. neut. *Plin. Hor.* PIEPRZ.

POIVRE BLANC, (C'est le poivre noir qu'on arrose avec de l'eau de mer, l'exposant ensuite aux rayons du soleil qui le fait quitter la petite écorce noire, & alors il se trouve blanc) Piper album *ou* candidum. *Hor.* PIEPRZ biały, Pieprz czarny polewany wodą morską y ná słońcu wystawiony skorkę zwierzchnią czarną traci, y białym się staie.

POIVRE *long, est une autre espece de poivre, dont la figure approche du chaton de coudrier.* Piper longum. *Plin.* Pieprz długi podobny do kwiatu leszczynowego. * *Poivre batu.* Piper tritum PIEPRZ tłuczony.

POIVRER, (*Mettre du poivre pour assaisonner les viandes.*) Cibos pipere, condire (io, is, condii, & condivi, itū.) Aspergere. Conspergere, (go, gis, spersi, spersum.) *Plin.* PIEPRZYC opieprzyć pieprzem zaprawić.

POIVRÉ, masc. POIVRÉE. Piperatus, a, um. *Colum. Petr.* PIEPRZONY pieprzona, opieprzony, pieprzem posypany.

POIVRIER, (*Arbrisseau qui porte le poivre.*) Piper arbor. PIEPRZOWE Drzewo.

POIVRIER, (*Petite boëte à mettre du poivre.*) Pixis pipere trito plena. PIEPRZNICZKA, ná pieprz náczynie stołowe.

POIVRADE, subst. fem. (*Sauce faite avec le poivre, le sel & le vinaigre.*) Oxiporum, oxygarum, i, neut. *Colum.* Piperatum, ti, neut. *Petr.* ZAPRAWA do ostrego pieprzu.

POIX, subst. fem. (*Suc ou gomme, qui vient de certains arbres resineux.*) Pix, icis, fem. *Plin.* SMOŁA żywica Dziegieć.

POIX *noire*, Pix atra, picis atræ, fem. *Virg.* SMOŁA czarna.

POIX *blanche* ou *poix de Bourgogne*) (Qui vient de certains arbres resineux dans la Franche Comté vers la mont Jura. Pix Burgundica, picis burgundicæ.) SMOŁA biała Burgundyiska smoła kolesonia.

POIX *resine.* Resina stillaritia, æ, *Plin.* ZYWICA.

DE POIX. Piceus, a, um. SMOLANY. * *Enduire quelque chose de poix.* Aliquid picare. *Virg.* *Násmalać co aásmalać smołą zatapiać zálać.

POLE, subst. masc. (*Extrémité de l'axe sur lequel la sphère artificielle se ment.*) Polus, poli, masc. Vertex, icis. Cardo, inis. Axis, is, m. *Plin. Vitr.* BREGUN oś na ktorey się sfera robiona obraca.

LE POLE *Arctique* ou *Septentrional.* Polus boreus. *Ovid.* OS niebieska połnocna.

LE POLE *Antarctique*, ou *Méridional.* Polus Austrinus, Meridianus, Antarcticus. OS niebieska południowa.

POLICE, subst. fem. (*Le bon ordre d'une Ville.*) Disciplina politica, æ. *ou* civilis, f. Instituta urbana, orum, neut, plur. *Cicero.* PORZĄDEK dobry w miastach, w Państwach &c.

Lieutenant général de Police. Urbis benè instituendæ & curandæ maximus præfectus. Mundiciarum urbis & disciplinæ politicæ sommos, maximos præfectus *ou* prætor, oris. masc. Náywyższy dozorca porządku dobrego, Márszałek.

Juge de police; qui a l'Intendance de la police d'une Ville. Agoranomus, I. masc. *Plaut.* Tosz samo, Márszałek.

POLICER *une Ville, y mettre la police & la regle.* Urbē optimis institutis & legibus instituere, (uo, tuis, tui, utum.) Ordinare, (o, as, avi, atum.) *Cicero.* Porządek pospolity w mieście czynić.

Une Ville bien policée. Bene morata & constituta civitas, in qua leges vigent. *Cicero.* MIASTO porządne dobrze rządzone.

POLIMENT, subst. masc. (*Le poli qu'on donne aux métaux.*) Politura, æ, fem. *Plin.* POLEROWANIE glansowanie.

POLIMENT, adv. (*Avec politesse.*) Polirè. Eleganter. adv. *Cic.* PIĘKNIE przystoynie grzecznie.

POLIR, V. act. (*Rendre la surface des choses unie.*) Polire. Depolire, (io, is, ivi, itum.) Levigare, go, as, avi, atum.) act. accus *Plin.* POLOROWAC glansować co.

POLIR *avec la pierre ponce.* Pumice polire *ou* pumicare. *Ovid. Tibul.* POLEROWAC gładzić pumexem.

POLIR se dit figurement *des mœurs, de l'esprit qu'on cultive par le moyen des sciences.* Polire. Expolire. Perpolire. Limare. Elimare. Excolere. *Phed. Cic. Hor.* POLEROWAC umysł obyczaie nauką cwiczeniem.

POLISSEUR subst. masc. (*Celuy qui polit.*) Polio, onis, masc. *Firm.* GLANSOWNIK Rzemieśnik.

POLISSURE, subst. fem. (*L'action de polir.*) Politura, æ, fem. *Sen.* POLEROWANIE Glancowanie.

POLITESSE, subst. fem. (*Qui ne se dit que des mœurs, & des ouvrages de l'esprit.*) Morum expolitio, onis, fem. Elegantia, æ, fem. Urbanitas. Comitas, atis, fem. *Tacit. Cic.* GRZECZNOSC przyiemność obyczaiow. Czystość stylu mowy doskonałość pism ksiąg. **Vivre avec bien de la politesse.* Cum summâ elegantiâ vivere. *Cic.* *Zyć z wielką grzecznością z wielką ludzkością y przystoynie ze wszystkimi się obchodzić. **Il a de la politesse & un esprit excellent.* Multa in illo morum elegantia est, & ingenium illustre. *Tacit.* *Człowiek wielkiey grzeczności, y wysokiego rozumu.

POLITIQUE, subst. fem. (*Science de gouverner un Estat, une République.*) Scientia politica, æ, fem. SPRAWOWANIE Rzeczypospolity. * *La politique de Platon.* Platonis politia, æ, *Cic.* * Księgi o sprawowaniu Rzpltey Płatonowe. * *Un politique, qui entend la politique ou le gouvernement.* Politicæ scientiæ peritus homo, civili scientiâ ornatus, a, um. *Znáiący się na rzeczach y sprawowaniu Rzeczypospolitey (*statista.*)

POLITIQUE, (*Qui s'accomode au temps, & aux humeurs des gens.*) Qui scit uti foro *Ter.* Tempori serviens, entis, omn gen. Qui populo & scenæ servit. Omnium temporum & horarum homo. *Hor.* POLITYK co według czasu y Osob umie się ułożyć y udać. * *Il faut user de politique.* Ingenio utendum est. *Petr. B.* *Trzeba zážyć polityki.

POLITIQUE, (*Certaine manière de faire.*) *Comme je ne comprends rien à vostre politique.* Nequeo satis mirari tuam agendi rationem. *Ter.* NIE z nám się na tych wszystkich wykrętach figlach sztukach sposobach.

POLITIQUEMENT, adv. (*En politique, selon les regles de la politique.*) Ex civilis prudentiæ legibus. UWAZNIE baczenie (*statystycznie.*)

POLLUER, V. act. (Mot bas.) (*Profaner, salir.*) Polluere, (uo, uis, pollui, pollutum.) act. acc. *Cic.* POMAZAC zmazać splamić skalać słowo francuskie proste y podłe.

ON DIT mieux (*Profaner un lieu saint.*) Contaminare, (o, as, avi, atum) Funestare. Incestare locum sanctum. *Virg.* SKAZIC święte mieysce.

POLLUE', masc. POLLUE'E, fem. Pollutus. Contaminatus, a, um. *Cic* SKAZONY ZMAZANY zgwałcony.

POŁOCK, POLOCKO, (*Ville de Pologne dans la Lithuanie.*) Polocium, ii, neut. POŁOCK miásto Polskie w Litwie.

POLOGNE, (*Royaume électif dans la partie Orientale de l'Europe. Varsovie est la capitale de ce Royaume.*) Polonia, æ, fem. POLSKA Páństwo gdzie Krol iest obieralny, w Europie ná stronie wschodniey leżące. Warszawa stołeczne iest teraz miasto.

POLONOIS, masc. POLONOGE, f. (*Celuy ou Celle qui est native de Pologne.*) Polonus, Polona. POLAK rodem z Polski Polka rodem z Polski białogłowa.

DE POLOGNE, Polonicus, ca, cum. POLSKI.

POLTRON, subst. masc. (*Lasche, timide.*) Ignavus, a, um. Formidolosus, meticulosus, a, um. *Cic.* TCHORZ boiaźliwy nieśmiały nikczemnik.

POLTRONNERIE, subst. fem. (*Lascheté, manque de courage.*) Ignavia, æ, fem *Cic.* Angustus *ou* Demissus animus, i, masc. *Cic.* TCHORSTWO nieśmiałość podłość serca.

POLY, masc. POLIE fem. en parlant *des choses.* Politus. Tersus, a, um. POLROWNY polerowana glansowany, co do rzeczy.

POLY se dit figurément, *Un homme poly qui a toute sorte d'agrémens dans ses mœurs & dans la conversation.* Politus & urbanus homo, vir urbanitate limatus, a, um. *Cicer.* WIELKIEY grzeczności pełen grzeczności człowiek.

POLY. (*Propre.*) Mundus & elegans. *Cic.* CZYSTY piękny przystoyny.

Un discours poly. Oratio elegans, accurata & polita. *Cic.* MOWA piękna. **C'est un homme trés-poly dans toutes les belles connoissances.* Est omni liberali doctrinâ politissimus. *Cic.* *Człowiek wielki polor maiący we wszystkich naukach. **Un homme impoly ou qui est mal poly.* Homo inurbanus & agrestis, ab omni elegantiâ abhorrens. *Cic.* * Grubian człowiek, żadnego poloru niemaiący.

QUI *fait le poly.* Politulus. Limatulus, a, um. *Cic.* WYTWORNIS wymyślny wykwintnik.

POLYGAMIE, subst. fem. (*Jouïssance par mariage de plusieurs femmes.*) Plurium conjugum usura, æ, fem. WIELOZENSTO.

POLYGAME, subst. masc. (*Qui a épousé plusieurs femmes vivantes.*) Plurium uxorum vir, viri. WIELOZENIEC co kilka żon miał.

POLYGONE, Adject. m. & f. (*Qui a plusieurs angles.*) Poligonius, a, um. *Vitr.* KILKO-węgielny.

POLYPE, subst. masc. (*Poisson de mer.*) Polypus, i, m. WIELONOG Rybá morska.

POLYPE, (*Excroissance de chair, qui viens dans les narines d'une pituite épaisse & sanglante qui tombe du cerveau.*) Polypus, i, POLIP, nozdrzy choroba, wrzod w nosie.

QUI *a un Polype.* Polyposus, a, um. *Mart.* NOZDRZY chorobę cierpiący, nosowaty, ná polip choruiący

POLYPODE, subst. masc. (*Racine bossuë qui vient aux pieds des vieux chesnes. Il y en a qui croist sur les murailles, mais elle n'est pas si salutaire que l'autres.*) Polipodion, ii, neut. (*mot grec.*) filicula, æ, fem. *Plin.* PAPROC ziele, iedna rośnie pod Dębami staremi, druga po murach, pierwsza iest skutecznieysza.

POLYTRICHON, ſubſt. maſc. (*Vn des cinq Capillaires.*) Polytrichon. Ploytrichi, neut. *ou* Polyrix, icis, fem. *Plin.* ZŁOTE włoſki Mátki Bożey ziele iedno z pięciorakiego gatunku ziela włoſkow Mátki Bożey (*albo*) kapilarii.

POME'RANIE. (*Duché d'Allemagne le long de la mer Baltique.*) Pomerania, æ, fem. POMERANIA pomorſka niemna Xięſtwo teraz Niemieckie po nád morzem Báltyckim ſię ciągnie.

(La ville de Stetin ſur l'Oder eſt la capitale de cette Province.) Szczecin nád odrą ieſt ſtołeczne całego Xięſtwa.

POMMADE, ſubſt. fem. (*Compoſition faite avec des pommes, du ſaindoux & autres ingrediens pour embellir la peau.*) Melinum onguentum, i, neut. Medicamentum melinum, i, neut. POMADA maść z iábłek, z ſadła y inſzych rzeczy wchodzących, robiona dla piękrzenia płci.

SE POMMADER. (*Se graiſſer de pommade pour cacher les défauts de ſon viſage.*) Se unguentis uuctare, & vultus vitia fuco occulere. *Plaut.* POMADOWAC twarz dlá pokrycia defektow.

POMME, ſubſt. fem, Malum, i, neut. Pomum, i, neut. JABŁKO.

POMME *de grénade.* Malum punicum. *Plin.* JABŁKA granatowe, drzewa granatu. * *Pomme de coing.* Malum cydonium. *Plin.* *Jábłko pigwowe. Nux pinea, nucis pineæ, fam. *Plin.* *Szyſzka ſoſnowa.

POMME *de choux.* Caulis capitatus, caulis capitati, maſc. Braſſica, capitata, æ, fem. *Hor. Cic.* GŁOWKA głowa kápuſty.

UNE POMMERAYE. (*Verger planté de pommiers.*) Hortus malis conſitus. Pomarium, li, neut. JABŁONINA, ſakołka z iábłonkowych ruſzczek ſadzona.

POMME', maſc. POMME'E, fem. Capitatus, a, um. GŁOWIASTY GŁOWIASTA. * *Laitue pommée.* Lactuca capitata. *Sałata głowiaſta. **Choux pommé.* Braſſica capitata. *Cat.* *Kápuſta głowiaſta.

POMME', (*Cidre fait de pommes.*) Succus ex malis expreſſus, ſucci ex malis expreſſi, maſc. JABŁECZNIK trunek.

POMMEAU *d'une épée,* ſubſt. maſc. (*Morceau de metal fait en rond.*) Capuli pila, æ, fem. GŁOWKA przy Rękoieści ſzabli lub ſzpady.

POMMER, (*Devenir en pomme* ou *comme une pomme.*) Qui ſe dit *des choux & des laitues.* Caput facere. WIĄZAC ſię w głowki, mowiąc o kapuſtach, ſałatach &c.

ON DIT populairement, *Pommer la gueule à coups de poing.* Os commitigare pugnis *Terence a dit.* Commitigare ſandalio caput. ZBIC ſtłuc ocłuc gębę pięściami. * *Faire la teſte comme une pomme cuite à coups de poing.* * Zbić iák leśne iábłko.

POMMIER, ſubſt. maſc. (*Arbre qui porte des pommes.*) Malus, mali, fem, *Plin.* JABŁON Drzewo.

POMMIER *ſauvage.* Malus agreſtis, fem. JABŁON dzika leśna.

POMONE, ſobſt. f. (*Fauſſe divinité des Poëtes qu'ils faiſoient Déeſſe des jardins.*) Pomona, æ, fem. POMONA Bogini baieczna ogrodow.

POMPE, ſubſt. fem. (*Appareil magnifique des triomphes, & des entrées des Roys.*) Pompa, æ, fem. *Cic.* Apparatus, ûs, maſc. *Cic.* POMPA okazałość wſpaniałość wiazdow, widokow, zwycięſtw.

POMPE *des nôces, des ſacrifices, des funérailles.* Nuptiarum, ſacrorum, funerum pompa. *Cic.* Pompa weſelna, ofiar, Pogrzebow, y áktow podobnych.

POMPE ſe dit au figuré. *La pompe du ſtile, des vers, de l'éloquence, (quand on parle & qu'on écrit avec des mots choiſis, grands & relevez.)* Species & pompa in dicendo *Cic.* NADĘTOSC pompa ſtyln, mowy wytworney.

POMPE. (*Machine qui ſert à élever les eaux.*) Antlia, æ, fem. Organum Ctebiſium, i, neut. *Vitr.* POMPA do ciągnienia wody Rurmus.

POMPER *de l'eau,* (*Elever de l'eau par le moyen d'une pompe.*) Antlià aquam tollere. POMPOWAC wodę Rurmuſem wodę ciągnąć.

POMPEUX, maſc. POMPEUSE, fem. Magnificus. Splendidus, a, um. Solemnis & hoc ſolemne, adject. *Cic.* WSPANIAŁY ſławny okazały.

POMPEUSEMENT, adv. Magnificè. Magnifico ac ſplendido apparatu. Splendidè. *Cic.* WSPANIALE okazale z Pampą okazałością.

PONANT, ſubſt. maſc. (*La partie Occidentale du monde, oppoſée au Levant.*) Occidens, entis, maſc. *Plin.* ZACHOD ſłońca, záchodnia ſtrona.

PONCE, *ou* PIERRE-PONCE, (*Pierre ſpongieuſe que vomiſſent les Volcans.*) Pumex, icis, maſc. *Plaut.* KAMIEN z morſkiey piany.

DE PIERRE-PONCE. Pumiceus, a, um. *Plaut.* Z KAMIENIA morſkiey piany. * *Il a les yeux ſecs comme la pierre-ponce.* Pumiceos habet oculos. *Plaut.* * Suche má oczy iák krzemień.

PONCER, (*Polir avec la pierre-ponce.*) Pumicare, o, as, avi, atum.) *Tibul.* GŁADZIC kámieniem z piany morſkiey.

PONCEAU, ſubſt. maſc. *Coquelicot,* (*Eſpece de pavot fort rouge & ſimple, qui croiſt parmi les bleds.*) Erraticum *ou* rubrum papaver, erratici ac rubri papaveris, neut. MACZEK polny, wilczy mák, ziele między zbożem ſię záwiiaiące.

COULEUR PONCEAU. (*D'un rouge fort foncé.*) Color Puniceus, maſc. *Plin.* CZERWONY kolor tęgi Ceglaſty kolor (*Ponſo.*)

PONCIRE, ſubſt. maſc. (*Gros limon qui a la coſſe fort épaiſſe.*) Malum citrum corii craſſioris, i, neut. Poncile, lis, maſc LIMONIA owoc drzewny ſkorkę grubą maiący.

PONCTION, ſubſt. fem. Punctio, onis, fem. KŁOCIE parcie.

(Terme de Chirurgie.) Termin Cyrulicki.

PONCTUALITE', ſobſt. fem. *Exactitude à faire les choſes en temp & lieu.*) Impenſior diligentia, impenſioris diligentiæ fem. Accuratiſſima diligentia. *Cic.* Impenſior cura, impenſioris curæ, f. PILNOSC punktualność.

PONCTUATION, ſubſt. fem. (*Diſtinction des mots par points & virgules.*) Interpunctio, onis, f. *Cic.* PUNKTOW wyrażenie w piſaniu, czytaniu &c.

PONCTUEL, maſc. PONCTUELLE, fem. (*Exact à faire les choſes.*) Accuratus & diligens, *ou* Impensè diligens, entis, omn. gen. *Cic.* PILNY Punktualny. * *Punctuel dans les devoirs de la vie civile.* Omnis officii civilis diligentiſſimus. *Cicero.* * Punktualny we wſzyſtkich powinnościach pożycia ludzkiego.

PONCTUELLEMENT, adv. (*D'une maniére exacte & ponctuelle.*) Ratione exactâ. *Hor.* Diligentiſſimè. Impenſiùs. Accuratiùs. adv. *Cic* PILNIE punktualnie.

PONCTUER, V. act. (*Marquer un diſcours de points & de virgules.*) Interpunctionibus *ou* interpunctis orationem diſtinguere *Cic.* Punkta co do ortografii w piſaniu y czytaniu znaczyć.

PONDRE, V. act. (*Faire un œuf* parlant *des poules & des oiſeaux.* Ova facere. Ponere. Edere. *Colum* Emittere ova. *Plin.* Eniti ova. Excludere ova *Cic.* ZNIESC iáie iáko kokoſz ptaſtwo.

ON DIT proverbialement & populairement qu'*Vn homme pond ſur ſes œufs,* pour dire *qu'il eſt fort à ſon aiſe & fort riche.* Facillimè ſe agit. *Ter.* Nummis incubat. *Quint.* BOGACZ wewſzyſtko obfituiący.

PONT, ſubſt. maſc. (*Structure de pierre* ou *de bois ſur une riviére pour la paſſer.*) Pons, pontis, maſc. *Cic.* MOST ná Rzecze kámienny lub drewniany

PETIT PONT Ponticulus, li, maſc. *Cic.* MOSTEK mały.

PONT *de pierre.* Pons lapideus. *Quint. Curt.* Pons ſaxeus. *Lucan.* MOST kamienny. * *Pont en arcades.* Pons arcuatus, fornicatus. * Moſt ná Arkadach murowany. * *Pont de bois.* Pons ligneus, *Cic.* Sublicius pons. *Liu.* * Moſt ná ſłupach ná Jabicach. * *Pont de cordes.* Pons è funibus. * Moſt wiſzący ná linach, lub łańcuchach. * *Pont de batteaux.* Pons navalis. *Flor.* * Moſt ná łodziach, ſtatkowy moſt. * *Pontlevis, qui s'éleve par le moyen d'une baſcule,* ou *contre-poids.* Pons verſatilis, maſc. * Zwod, Moſt zwodowy, ktory ſię podnoſi y ſpuſzcza.

PONTE *des oiſeaux,* ſubſt. fem. (*Action par laquelle ils pondent leurs œufs.*) Ovatio, onis, fem. *Plin.* SŁANIE ſię Ptaſząt nieſienie ná Jayka ná gniazda.

PONTIF, ſubſt. maſc. (*Eveſque, celuy qui à l'intendance & la direction des choſes ſacrées, & du culte de la Religion.*) Pontifex, pontificis, maſc. *Cic.* Antiſtes, itis, maſc. *Cic.* BISKUP.

Le ſouverain Pontife, le Pape. Summus, maximus Pontifex, maſc, Ociec Swięty Pápież.

PONTIFICAL, maſc. POTIFICALE, fem. (*De Pontife.*)

Pontificios, a, um. Pontificalis & hoc Pontificale, adject. *Cic.* BISKUPI BISKUPIA.

LE PONTIFICAL, (*Livre des cérémonies des Pontifes, comme pour conférer les ordres.*) Rituũ pontificalium liber,ri, masc PONTIFIKAT. księga obrządkow Biſkupich.

PONTIFICALEMENT, adv. Pontificali babitu, ornatu, pompâ Ablat. PO Biſkupiuj w ſtroiu Biſkupim.

PONTIFICAT, ſubſt. maſc. (*La dignité de Pontife.*) Pontificatus, ûs, maſc. Pontificia *ou* Pontificalis dignitas, atis, fem *Cic.* BISKUPSTWO Rząd Pánowanie Biſkupie.

PONTON, ſubſt. maſc. (*Bac à paſſer les rivieres.*) Ponto, onis, maſc *Caſ.* PRUM do przewożenia na Rzekach.

POPULACE, ſubſt. fem. (*Le menu peuple.*) Vulgus, gi, maſc. & neut. Plebecula, æ, fem. Popellus, li, maſc. minuta plebs, minutæ plebis *Cic. Phæd.* Infima multitudo, onis, fem *Cic.* Turba popularis. *Quint.* Populi fex, cis, fem. *Cic.* POSPOLSTWO lud gmin rzeſza.

POPULAIRE, adject maſc. & fem. (*Du peuple*) Popularis & hoc populare adject *Cic.* POSPOLITY gminny. **La faveur populaire*, ou *du peuple.* Aura popularis. * Chęć pospolita, miłość u poſpolſtwa. * *Maladie populaire.* Publicè graſſans morbus, maſc *ou* Morbus popularis. * Choroba pospolita.

UN HOMME *populaire*, (*qui prend les intérests du peuple, qui luy eſt affectionné.*) Animus popularis, & ſaluti populi conſulens, plebi ſtudioſus, *Cic.* CZŁOWIEK miłośc u poſpolſtwa máiący. * *Devenir populaire.* Fieri popularem. *Cic.* *Miłość poſpolſtwa zyſkać albo też poſpolitować ſię.

POPULAIREMENT, adv. (*Simplement, d'une façon populaire & qui eſt au goût du peuple.*) Populariter, adv. *Cicer.* Ad ſenſum vulgi accommodatè *Cic.* PO-PROSTU bez Ceremonii bez powagi poſpolituiąc ſię.

PORC, ſubſt. maſc. (*Pourceau, gros cochon*) Porcus, i, Sus, *genit.* ſuis. maſc parlant *du maſle*, & fem. parlant d'*une truye.* Porcus femina. WIEPRZ ſamiec świnia ſamica. * *Un porc ſauvage, un ſanglier.* Aper, apri, maſc. *Virg.* *Wieprz dziki. Dzik. * *Une laye, la femelle du ſanglier.* Sus nemorum cultrix, icis, fem *Phæd.* *Swinia dzika. * *Porc entier, un verrat.* Verres, verris, maſc. * Kiernoz nieczyſzczony wieprz. * *Un porc chaſtré s'appelle.* Porcus majalis. *Var.* *Wieprz czyſzczony.

DE PORC, Porcinus *ou* ſuillus, a, um. *Plaut Var.* WIEPRZOWY. * *De la chair de porc.* Suilla *ou* porcina caro, ſulina caro. *Plin Var.* *Wieprzowina.

PORC *épic*, ſubſt. maſc. (*Eſpéce d'hériſſon.*) Hiſtrix, icis, fem *Plin* JEZ.

PORCELAINE, *ou* POURCELAINE, ſubſt. fem. FARFURY Farforowe naczynia.

PORCHER, ſubſt maſc (*Qui garde les pourceaux.*) Porculator, oris, maſc. *Colum.* Subulcus, ci, maſc. *Var.* Suarius, ii, maſc. *Plaut.* SWINIARZ świniopas co Trzodę paſie,

PORCHERE, ſubſt fem. (*Celle qui garde les pourceaux.*) Porcorum cuſtos femina, fem. SWINIARKA do trzody dziewczyna.

PORES, ou *les pores*, (*Iſſües imperceptibles des corps des animaux, par où ils tranſpirent.*) Foramina occulta, foraminum occultorum. neut. plur. *Sen.* Meatus, uom, maſc. plur. *Plin.* Pori, orum. (*Mot grec.*) PORY w ciele ludzkim przez ktore humory odchodzą nieznacznie,

POREUX, maſc. POREUSE, fem. Meabilis & hoc meabile, adject. *Plin.* POROWATY POROWATA dziurkowaty. * *Les corps ſont poreux.* Meabilia ſunt corpora, *ou* habent occulta foramina *ou* occultos meatus. *Ciało ieſt porowate.

PROFIL, ſubſt. maſc (Terme de peinture.) *Quand on ne fait paroiſtre qu'un coſté d'un viſage qu'on a peint.* Catagraphum, phi, neut. *ou* obliqua imago, inis, fem. *Plin.* MALOWANIE albo Ryſunek poboczny pobocznie ziedney tylko ſtrony wydany.

POROSITEZ *des corps*. ſubſt. fem. Interveniorum vacuitates, um, fem. plur. *Vitr.* Corporum meatus *ou* occulta & tenuia foramina. POROWATOSC ciała.

PORPHYRE, ſubſt. maſc. (*Eſpéce de marbre rouge, marqueté de blanc*) Porphyrites, æ, maſc. *Plin.* Porphyreticũ marmor, oris, neut. *Suet.* PORPIR marmur czerwony nakrapiany biało lub żyły białe maiący.

DE PORPHYRE, Porphyreticus, a, um. *Suet.* PORFIROWY.

PORREAU, ſubſt. maſc. ou *Poireau, plante potagére, qui ſe mange ordinairement en hyver.* Porrum capitatum. *Plin.* Portus, i, maſc. *Celſ* Porri, orum, maſc. plur. *Mart.* PORY Ziele ogrodowe warżywo.

DE PORREAU ou *de poireau.* Porraceus, a, um. *Plin.* Z Porow ziela.

PORT, ſubſt. fem. (*Endroit du rivage pour l'abord des vaiſſeaux.*) Portus, ûs; maſc. LĄD brzeg Port.

PORT (ſe dit figurément pour un azile) *Refuge où l'on ſe met à l'abry de la malice de ſes ennemis & des diſgraces de la fortune.* Portus, m. Confugium, *Ovid.* Perfugium, ii, n. *Cic.* PORT ſchronienie ſię mieyſce ucieczki y beſpieczeńſtwa od iákich nieſzczęśliwości. * *Je ſuis dans le port, je ſuis en ſeureté.* Ego autem in portu navigo. *Ter.* * Stanąłem u Portu beſpiecznego * *Faire naufrage au port.* In portu impingere. *Quint.* *Utonąć przy brzegu u lądu.

PORT, (*Maintien, la maniére de marcher & de porter ſon corps*) Habitus, inceſſus, motus, ûs, maſc *Cic.* POSTAWA poſtać chod. * *Elle a un port majeſtueux.* Eſt ſtatura apposita ad dignitatem. *Cic.* Habet ſtatum baſilicum. *Plaut.* Comme *nous diſons un port de Roy.* * Poſtawę má pełną powagi, Krolewſką poſtać.

PORT, (*Voiture.*) Vectura, æ, *Cic.* FURA.

PORT, (*Voiture ou ce qu'on paye pour la voiture.*) Vectura, æ, fem. Vecturæ pretium, portorium, ii, neut. ZAPŁATA furmanowi * *Payer le port d'une choſe.* Portorium de aliquâ re dare, pro rei alicujus vecturâ ſolvere, *ou* pretium ſolvere *Cic* *Zápłacić od fury zá furę od przewozu.

PORTAIL, ſubſt. maſc. (*La face, le frontiſpice d'un temple, ou de quelque palais magnifique.*) Protyrom, i, neut *Vitr.* Ædificii frons, ontis. fem. *Vitr.* FACYATA Kościoła.

PORTAIL. (*La principale porte ou entrée d'un temple.*) Maxima porta, æ, fem WIELKIE drzwi kościelne wrota.

PORTANT, maſc. PORTANTE, *fem. part. act.* Ferens, entis. Portans, antis, omn. gen. NOSZĄCY NIESĄCY.

A BOUT *portant, de fort prés*, Cominùs adv. *Plin.* BLISKO z bliſka, ſtykaiący ſię.

L'UN *portant l'autre*, (*dans cette expreſſion.*) *Il dépenſe tous les jours un écu, l'un portant l'autre.* Singulis diebus, nummum adæquatis rationibus, *ou* ſi adæquentur rationes, expendit, impendit. RACHUIĄC iedno ná drogie codzień wydaie tales biry.

ON DIT *Ce vieillard n'eſt gueres portatif à ſon âge, il a bien de la peine à marcher & à ſe ſoûtenir.* Senex iſte difficili paſſo, eâ quâ eſt ætate, incedit, vix ſuſtinere corpus ſuum poteſt ſuſtinere. LEDWIE ná nogach ſię dźwiga od ſtarości.

PORTE *de Ville, Ouvertures des villes & des maiſons.* ſubſt fem (*L'endroit par où l'on y entre.*) Porta, æ, fem. *Cic* BRAMA mieyſka.

PETITE PORTE. Portula, æ, fem. *Liv.* Oſtiolum, li, neut *Colum* FORTKA Forta poboczna.

GRANDE PORTE (*Porte cochere d'une grande maiſon.*) Porta major, portæ majoris, fem. WROTA Domowe wiezdne wrota.

PORTE *ordinaire d'une maiſon ou le bois qui ſert à la fermer.* Oſtium, ii, neut. Janua, æ, fem. Fores, ium, fem. plur. *Cic.* DRZWI zwyczayne zámknięcie.

PORTE *de derriere, fauſſe porte* Poſticum, ci, neut. *Plaut.* Pſeudotyrum, i, neut. *Cic.* TYLNE drzwi.

PORTE *à deux battans, qui s'ouvre en deux.* Valvæ, arum. fem plur Fores valvatæ, fem. plur. Janua biforis. Valvæ bifores. *Mart. Ovid. Plaut.* DRZWI Dwu ſkrzydlaſte, ná dwoie ſię otwieraiące.

PORTE *briſée.* Fores plicatiles, forium plicatilium, fem. plur. *Vitr.* Valvæ, quæ ſe velant. *Var.* DRZWI wyſuwane naſuwiſte, odſuwane.

PORTE *dormante ſur ſes gonds, qui ne mene aucun bruit quand on l'ouvre.* Fores arctè dormientes. *Plaute a dit* Fores quæ arctè dormiunt. DRZWI cicho ſię otwieraiące ná zawiaſach, cicho chodzące, nieſkrzypiące,

PORTE FENESTRE c'eſt-à-dire *des feneſtres, qui s'ouvrent en maniere de portes juſques en bas.* Valvatæ feneſtræ, arum, fem. plur. *Vitr.* OKNA wielkie aż do ziemi iáko drzwi ſię otwieraiące okna odzwierne.

ON DIT *J'ay eſté à voſtre porte*, c'eſt-à-dire *j'ay eſté pour avoir l'honneur de vous voir.* Ad januam te viſurus ſteti, *ou* te inviſi. *Cic.* ad te. *Plaut.* BYŁEM chcąc mieć ſzczęście kłaniać ci w domu.

ON

ON DIT *J'ay mis mon valet à la porte, je l'ay chassé.* Foras extrusi, ejeci servom meum foras. *Plaut.* ODPRAWIŁEM sługę człeka swego odpędziłem.

DE PORTE *en porte, par les maisons.* Ostiatim, *Cic.* ODE Drzwi do drzwi.

PORTE se dit figurément pour *quelque ouverture ou bien ou en mal.* Janua, porta. Fenestra, f. Aditus, ûs, m. *Cic. Ter.* DRZWI wrota *niewłaście* otwarcie w zły lub dobry sposob. *Il vaut mieux laisser une porte ouverte au repentir, que de jetter les hommes dans le desespoir.* Præstat januam pandere, patefacere ad pœnitentiam, quàm eâ præclusâ ad desperationem homines agere, adducere, cogere, impellere. *Lepiey zostawić fortę otwartę do pokuty niżeli ludzi w rospacz wprawić. *Il s'est laissé une porte de derriere, pour se sauver de tous les évènemens de la vie.* Aliquod sibi subsidium ad omnes vitæ eventus paravit. *Cicer.* *Zostawił sobie fortkę tylną dla bespieczeństwa od wszelkich przygod ktore się w życia trafić mogą. *Ouvrir une large porte au vice.* Fenestram patefacere ad nequitiam. *Terent.* *Otworzyć wrota szerokie wszelkim występkom.

ON DIT dans le familier *Le malheur ne sera pas toûjours à nostre porte.* Non semper urgebit nos, ou persequetur dura fati miseria. *Phæd.* (Expression familiere dans la langue.) ZASWIECI y przed nászemi wrotami słońce. *Si le malheur est aujourd'huy à nostre porte, il n'y sera pas demain.* Non si malè nunc, & olim sic erit. *Horat.* *Jeżeli dziś deszcz iutro bydź może pogoda dziś bieda jutro ináczey bydź może.

PORTE, (Ce mot entre dans la composition de plusieurs autres.) *Comme.* PARTYKUŁA wchodząca w rożne słowa.

PORTE-ASSIETTE, subst. masc. Pooticulus, li, m. *Petr.* TACA stołowa tálerzyk lub inna sługa stołowa.

PORTE-CROSSE *d'un Evesque.* Minister pedi pastoralis. (Par imitation d'Horace qui appelle l'Aigle. OD Pastorała noszenia kleryk przy ołtarzu.

PORTE-ENSEIGNE, subst. m. Signifer, feri, m. Vexillarius, ii, m. *Cic.* Imaginifer, imaginiferi, (Comme il se lit dans une inscription tumulaire.) CHORĄZY urzędnik.

PORTE ESPE'E, subst m. Ensifer, feri, m. *Ovid.* Machærophorus, ri, m. *Cic.* MIECZNIK Urzędnik.

PORTE-FAIX, subst. m. (*Qui porte des fardeaux.*) Dossuarius. Bajulus, i, m. *Plaut.* Gerulus, li, m. *Hor.* DRĄZNIK chłop posługacz mieyski.

PORTE-FEUILLE, subst. masc. Scrinium, ii, neut. *Hor.* TEKA Skrzyneczka kałamarz ná papiery.

Maistre du porte-feuille où l'on gardoit les lettres du Prince Magister scrinii, m. ou Epistolarum magister. Kánclerz czyli Sekretarz Koronny.

Magister du porte-feuille où l'on mettoit les placets présentez au Prince. Magister scrinii libellorum. Referendarz koronny.

Maistre du porte-feuille du journal où l'on écrivoit ce qui se passoit par jour. Magister scrinii memoriæ. Metrykant Koronny.

Maistre du porte-feuille des commandemens. Magister scrinii dispositionum Metrykant skarbowy.

(C'estoit des Officiers de la Maison & de la Cour des derniers Empereur Romains qui exerçoient ces fonctions.) Urzędy koronne o Cesarzow ostatnich Rzymskich.

PORTE-LIVRES, (*Celuy qui portoit les livres des enfans de condition, lorsqu'ils alloient aux exercices.*) Capsarius, ii, m. *Suet.* SŁUGA od książek noszenia zá paniętámi.

PORTE', m. PORTE'E, f. Portatus. Latus, a, um. *Voyez* PORTER. NIESIONY, niesiona, noszony nosżona.

PORTE'E, subst. f. (*Les petits des animaux, que les femelles portent un temps.*) Partus. Fetus, ûs, m. *Plin.* Conceptus, ûs, m. Conceptio, onis, f. Fetura, æ, f. *Virg.* BRZEMIĘ brzemienność kotność szczenność arźebność.

PORTE'E, (*Estenduë, jusques où une chose peut porter.*) Jactus, conjectus, ûs, m. *Cæs.* BLISKOSC lub odległość ná tyle lub tyle. *L'ennemi estoit à la portée du trait.* Non longius hostes aberant, quàm quò telum adjici posset. *Cæs.* *Nieprzyiaciel był blisko na strzelenie z łuku.

PORTE'E ou *la capacité de chacun.* Captus, ûs, m. Intelligentia, æ, f. *Cic.* SIŁY, moc, poiętność władza każdego. *Il s'accommode à la portée de ses auditeurs.* Orationem suam ad auditorum suorum captum accommodat. *Quint.* *Stosuie się do poiętności słuchacza swego. *Il a des esperances au dessus de sa portée, mais non pas au dessus de ses desirs.* Sperat ultra fas, sed non ultra vota. *Nád siły swoie się sadzi, ále nie nád chęć y pragnienia. *Je croy que cela ne passe pas sa portée, car il a de l'esprit & de l'expérience à cette sorte d'estude.* Posse arbitror, valet enim ingenio, habet usum, & jam pridem in eo studio litterarum versatur. *Cic.* *Rozumiem że to nie iest nád siły iego bo ma dosyć rozumu y talentu po temu.

PORTER, V. act. Portare. Comportare. Gestare, (o, as, avi, atum.) Ferre, (fero, fers, tuli, latum.) act. accus. Gerere, (gero, is, gessi, gestum.) act. acc. *Cic.* NOSIC, znosić do kupy *Porter ou voiture.* Vehere. Devehere, (ho, his, vexi, vectum.) *Cic. Plaut.* *Wieść, wozić.

PORTER *en avant.* Provehere. *Plaut.* NOSIC w przody. *Devant.* Præferre. *Cà & là.* Circumferre. Differre. Circumgestare. *Przed sobą nosić. *Dedans.* Inferre. Introferre. Importare. Devehere. Invehere. *Cic. Cæs.* *Wnosić wnieść dokąd. *Hors* ou *dehors.* Exportare. Proferre. Efferre. *Cic. Ter.* *Wynieść wywieść.

PORTER *des armes.* Arma gestare. *Liv.* NOSIC broń. *Porter les armes, faire profession de la guerre.* Militiam profiteri. *Cic.* *Służyć woyskową. *Porter les armes sous quelqu'un.* Mereri apud aliquem, sub aliquo. Mereri stipendia. Stipendium facere sub aliquo. *Cic. Liv.* *Służyć woyskową pod kim pod ktorym Hetmanem álbo zá ktorego Hetmana. *Porter les armes contre quelqu'un.* Arma contra aliquem ferre. *Cic.* *Służyć woyskową przeciw komu. *Porter les armes & le nom d'une famille.* Gentilium insignia & nomen ferre, gestare. *Cic.* *Pieczętować się Herbem czyiem, y pisać się imieniem domu iákiego. *Porter un mort en terre.* Aliquem efferre funere, cum funere. *Cicer.* Efferre pedibus. *Plin.* *Chować umarłego, nieść do grobu.

PORTER *quelque chose.* (*Il porte deux mille pesant*) Gestat, bajulat suis humeris duo millia pondo. NOSIC dźwigać, Uniesie dwa tysiące funtow. *Ce vaisseau porte trois cents tonneaux ou la charge de trois cents tonneaux.* Hæc navis gestat, vehit metretas trecentas. *Ten okręt (*lub*) statek trzyma (*álbo*) bierze trzysta beczek. *Je ne suis pas surpris, qu'un vaisseau, qui portoit un scélérat comme toy, avec des biens acquis par de mauvaises voyes, ait fait naufrage.* Minimè miror si navis fracta est, quæ te scelus, & scelestè parta bona vehebat. *Plaut.* *Nie dziw że statek ná ktorym był táki hultay ze wszystkiemi źle nábytemi dobrami zátonął.

PORTER *de la soye* ou *des habits de soye,* (*Estre vestu de soye.*) Bombycinam gerere, gestare. NOSIC się, chodzić w iedwabiu w bławacie. *Vous portez trop d'estat, vous estes habillé au dessus de vostre condition.* Nimio vestitu indulges. *Ter.* Vestes supra conditionem & sortem tuam induis. *Nád stan swoy się nosisz stroisz.

PORTER, (*Supporter, favoriser quelqu'un.*) Ferre, sustinere, accus. Favere alicui. Fovere aliquem. *Cic.* SPRZYIAC komu: nosić go, dźwigać go, stárać się o niego. *Je porte plus ses interests, que les miens propres.* Magis rebus illius, quàm meis faveo, studeo. Majori mihi curæ sunt res illius, quàm meæ. *Bardziey o iego interesach mam stáranie niżeli o swoich włásnych. *Porter quelqu'un dans son cœur.* Gestare aliquem in oculis. *Cic.* *Wszędzie kogo mieć w myśli w sercu w staraniu. *Les esprits se porterent pour luy.* Omnium animi in illum inclinarunt. *Tacit.* *Zdania wszystkie się zá nim skłoniły do niego nákłoniły.

PORTER, (*Produire, engendrer.*) Ferre. Parere. Gignere. *Cic.* NOSIC rodzić płodzić wydawać. *Une jument porte tous les ans.* Omnibus annis equa parit. *Colum.* *Klacz co rok nosi, rodzi, wydaie. *Les vaches ne sont plus propres à porter apres dix ans.* Vaccæ cum excesserint annos decem, fetibus inutiles sunt. *Colum.* *Krowy po dziesięciu lát iuż nie są sposobne do cielenia. *Les femmes portent neuf mois* ou *pendant neuf mois.* Per menses novem partum ferunt mulieres. *Plin.* Ventrem ferunt. *Var.* Gestant in alvo. *Plaut.* In utero *Plin.* *Białogłowa dziewięć miesięcy nosi álbo przez dziewięć miesięcy nosi brzemię.

PORTER, (*Produire* parlant *des fruits.*) Ferre. Fundere. *Colum.* OBRADZAC wydawać co do owocow drzewnych. *Les arbres portent plus une année, & moins l'autre.* Alternant fructus arbores. *Plin.* *Drzewa więcey obradzaią iednego roku niż drugiego. *Porter de meilleurs fruits.* Fructum meliorem dare. *Colum.* *Lepsze owoce rodzić. *Une terre, qu'on a laissé reposer pendant plusieurs années, porte davantage* Ager qui multos annos quievit, uberiores affert fructus. *Col.*

4Wwww *Zie-

*Ziemia ugorowana lepiey obradza. **Vn arbre qui porte beaucoup.* Bifera arbor *Col.* *Drzewo ktore dwakroć do roku rodzi. **Vne terre qui porte beaucoup.* Feraciſſimus, fertiliſſimus, uberrimus, ſmĕtuoſiſſimus ager, m. *Ziemia grunt ayzny ná ktorym ſię dobrze rodzi.

PORTER, (*Supporter, endurer.*) Ferre. Tollerare, Suſtinere. Pati, (os, eris, paſſus ſum.) *Cic.* ZNOSIC wytrzymać przetrwać. **Porter patiemment ſon mal.* Æquo animo ferre malum, moderatò accipere. *Znoſić cierpliwie utrapienie ſwoia. *(*le contraire eſt.*) *Le porter impatiemment.* Iniquo animo *ou* acerbè ferre. *Cicer.* *(*albo*) nie cierpliwie. **Je le porte avec peine, je le porte ſur mes épaules.* Ægre illom ſuſtineo *ou* vix fero. *Ledwia go znieść mogę.

PORTER *la peine d'une faute.* Alicujus culpæ pœnam ſuſtinere, *ou* pendere pœnas. POKUTOWAC cierpieć zá co. **Ils le prient de ne leur point faire porter la peine de la faute du mecontentement qu'il avoit de la nation.* Orent ne communi odio nationis innocentes pro nocentibus pœnas pendant. *Caſ.* *Proſili áby im nie kázał pokutować zá obrazę ktorą miał do całego narodu.

ON DIT *au menaçant. Ils ne le porteront pas loin, ſi je vis.* Illud haud inultum, ſi vivo ferent *ou* inultum id nunquam auferent. *Ter.* MOWIĄ grożąc: Nie poydzie im to náſucho bylem pozył.

ON DIT en ce ſens proverbialement, *J'en porteray la folle enchere, la faute retombera ſur moy.* In me cudetur hæc faba, *Ter.* Hujus rei pœnas dabo, pendam. *Lucan* In me recidet omne malum. *Plaut.* NA MNIE to wſzyſtko licho ſię zwali.

PORTER, (*Inciter, engager quelqu'un à une choſe bien ou mal.*) Aliquem ad aliqold agere. Excitare. incitare. Impellere. Accendere. *Cic.* NAMOWIC przywieść zwieść kogo ná co dobre lub złe. **Porter quelqu'un à la vertu, & au meſnage.* Compellere aliquem ad virtutem & ad frugem. *Plaut.* Ad virtutem excitare. *Cic.* *Wieść przywieść kogo do cnoty, do goſpodarſtwa. **L'envie du gain ne me portera jamais à faire rien de mal-honneſte.* Nunquam animum quæſtus gratiâ ad malas partes adducam. *Ter.* *Chciwość zyſku nigdy mię do złego nieprzywiedzie. **Ils ſont portez au changement par leur legéreté.* Mobilitate ac levitate animi, novis imperiis ſtudent. *Caſ.* *Skłonni ſą do odmian wrodzoną ſwoią lekomyślnością. **Se porter avec ardeur à l'eſtude des belles lettres,* Accedi ſtudio litterarum, ardere *ou* inflammari *Cic.* Efferri ſtudio in litteris. *Cicer.* *Uwodzić ſię chęcią gorącą do náuk. **Eſtre porté d'avarice.* Ferri *ou* fervere avaritiâ. *Cic.* *Uwiedziony łakomſtwem.

PORTER, (*Eſtendre, pouſſer.*) Extendere. proferre. *Cic.* NIESC, poſunąć, pomknąc, daleko zánieść, ponieść. **Il ne faut pas porter ſes eſperances au delà des bornes de la raiſon.* Ultra quàm licet, non eſt ſperandum. *Hor.* *Nie trzeba dáley pomknąć nádziei nád rozum, dáley ſię nádzieią uwodzić nad to co rozum káże nie trzeba. **Porter loin ſa réputation.* Nomen ſuum latè extendere in ultimas oras. *Hor.* *Daleko ſławę ſwoię pomknąc. **Ils porterent leurs eſpérances juſques en Afrique.* In Africam ſpem extenderunt. *Liv.* *Aż do Afryki nádzieie ſwoie pomknęli.

PORTER *la parole,* (*Parler à la teſte d'une compagnie à quelque Prince.*) Loqui *ou* verba facere apud principem nomine alicujus ordinis Mowic Imieniem wſzyſtkich do Krola.

PORTER *parole à quelqu'un d'une choſe.* Certa verba de re aliquâ alicui facere. Pewną rozmowę o czym mieć z kim. **Qui vous a chargé de luy porter cette parole?* Quis te iſtæc juſſit loqui? *Terent.* *Kto ci kázał żebyś o tym z nim mowił. **Il m'a porté parole de ſa part de mille écus, il m'a promis de ſa part mille écus.* Mille nummos illios nomine *ou* ab illo pollicitus eſt. *Obiecywał mi od niego tyſiąc tálerow.

PORTER *ſon jugement d'une choſe.* De re aliquâ judicium ferre. *Cic.* DAC zdanie ſwoie o czym. **Si vous le connoiſſiez, vous n'en porteriez pas ce jugement* Si hunc noſſes, non ita arbitrare. *Ter.* *Gdybyś go znał inaczey byś o nim rozumiał ſądził. **Il faut examiner avec grand ſoin la verité de chaque choſe, pour ne pas porter un faux jugement.* Exploranda eſt prius veritas, ne ſtulta pravè judicet ſententia. *Phæd.* *Trzeba dobrze uważyć rzecz każdą, áby źle o niey nie ſądzić.

PORTER *un procés devant un juge.* Litem ad judicem deferre. POYSC z czym do ſędziego, do prawa. **Sa cauſe à un avocat.* Cauſam ad patronum. *Cic.* *Oddać ſprawę ſwoię patronowi. **Ses plaintes à quelqu'un.* Deferre querelas ad aliquem. *Cic.* *Donieść ſkargi ſwoie komu. **Vne faſcheuſe nouvelle* Acerbũ nuntiũ alicui deferre. *Cic.* *Donieść mu záłoſną nowinę. **Il vaut mieux terminer l'affaire à l'amiable, que de la porter dans l'aigreur.* Hæc potius cum bonâ gratiâ componenda ſunt, quàm cum malâ. *Ter.* *Lepiey ſię zgodzić po przyiacielſku, niżeli rzecz do kłotni przyprowadzić. **Porter les choſes à l'extremité.* Ad extrema res adducere. *Cicer.* *Do oſtatniey rzeczy przywieść. **A une guerre.* Ad arma rem deducere. *Przyprowadzić rzeczy do woyny.

PORTER, (*Cauſer malheur à quelqu'un.*) Apportare alicui malum. Impertire aliquem malis. *Ter.* Mactare aliquem malo *ou* Infortunio. *Plaut.* PRZYWIESC kogo do nieszczęścia.

SE PORTER *pour héritier.*) Se gerere pro herede. *Vlp.* Hereditatem adire. Cernere. *Cic.* ZA DZIEDZICA ſię mieć ogłáſzać. **Se porter pour appellant.* Ad judicem ſuperiorem provocare. *Cic.* *Do wyżſzego ſądu ſię brać.

SE PORTER *bien* ou *mal.* Benè, rectò *ou* malè, peſſimè ſe habere, optimè valere. *Cic.* MIEC ſię dobrze lub źle zdrowym bydź álbo chorym.

SE PORTER *tantoſt bien & tantoſt mal.* Variè valere. *Plaut.* ROZNIE ſię miec, raz-zdrowym bydź raz chorym. **Tom ſe porte bien chez nous.* Apud nos reſtè eſt. *Cic.* *Wſzyſcy u nás zdrowi. **Je me porte deux fois mieux qu'auparavant.* Bis tantom valeo, quam valui prius. *Plaut.* *Dwa razy zdrowſzy ieſzcze niż przedtym.

PORTER *la mine.* (*Paroiſtre.*) Videri, (eor, eris, viſus ſum.) ZDAIE wydaie ſię. **C'eſt un gueux, il m'en porte bien la mine.* Mendicus eſt, & videtur digna forma. *Plaut.* *Muſi to bydź bultay nieinaczey ſię wydaie, nie ináczey mu z oczu pátrzy. **Il me porte bien la mine d'avoir avallé un verre de vin proptement.* Vinum ſcitiſſimè exantlaſſe, *ou* vini ſubmeri poculum. *Plaut.* Nu iſte pocolo ſæpè exanclavit, hauſit ſubmerum ſcitiſſimè. *Plaut.* (Expreſſion baſſe & populaire.) *Coś mu z oczu pátrzy że chłyſta, że ſię nápiia rád Expreſſya podła potoczna.

PORTEUR *de chaiſe* ou *de litiere*(Lecticarius, ii, m. *Cic. Hor.* DRĄZNIK co lektyki noſi.

PORTEUR *d'eau* Aquariolos, li, maſc. Qui per domos aquam circumfert, *ou* clamitat. *Plaut.* CHŁOP co wodę roznoſi álbo rozwozi po mieście.

PORTEUR *de lettres.* Litterarum à publico gerulus, li, m. SŁUGA pocztowy co liſty roznoſi.

PORTEUR *de poulets* ou *de billets doux.* Internuntius ii, maſc. *Terent.* KUPLER Rufian co z záłotnemi kartkami biega.

PORTEUR *de corps morts.* Veſpillo, onis, m. *Suet.* GRUBARZ co trupy prowadzi do chowania, kopacz.

PORTIER, ſubſt. m. (*Qui garde la porte d'un logis,*) Janitor, oris, m. Oſtiarius, ii, m. *Cic.* Atrienſis, enſis, m. *Phæd.* Portæ *ou* liminis coſtos, odis, m. *Cic.* Servos ad limina, *Virg.* *ou* ad limina. (*mis ſeul.*) ODZWIERNY (*albo*) Wrotny co wrot pilnuie.

PORTIERE, (*Celle qui garde la porte d'un logis.*) Janitrix, icis, f. *ou* cuſtos janitrix. *Cic. Plaut.* Oſtiaria, æ, f. *Plin.* ODZWIERNA, wrotna.

PORTIERE *d'un carroſſe.* Rhedæ forea, lum, fœm. plur. DRZWI u karety z boku. **L'une des portieres d'un carroſſe.* Altera rhedæ foris, f. *Drzwi z iedney ſtrony kárety ktorędy ſię kareta otwiera y wſadzaią.

PORTIERE ſe dit *des animaux femelles, qui font des petits* Matrix, icis, f. *Colum.* MACIORKA.

PORTION, ſobſt. f. (*Part de quelque choſe.*) Pars, partis, portio, onis, f. *Cic.* PORCYA część.

PORTION, (*Ce qu'on donne par repas à chacun dans les Communautez.*) Eſculenta portio, onis, f. *ou* in ſingulos pulmentum, ti, n. PORCYA zákonna.

PORTIQUE, ſobſt. maſc. (*Galerie.*) Porticus, ûs, fœm. *Cic.* PRZYSIONEK Ganek *galerya.*

PORTRAIRE, (*Faire la repréſentation de quelqu'un.*) Alicujus imaginem exprimere. Effingere. *Quint.* Deformare áliquem. *Vitr.* MALOWAC odmalować wymalować kogo. **Portraire fort au naturel.* Reddere alicui imaginem proximam veritati *ou* naturæ. *Quint.* *On dit mieux peindre.* *Odmalować iák żywego.

PORTRAIT, ſobſt. maſc. (*Repréſentation d'une perſonne en peinture.*) Alicujus, imago picta. Effigies, ei, f. *Cic. Hor.*

OBRAZ

OBRAZ portret ezyi malowany. *C'est vostre vray portrait, qui vous ressemble tout à fait.* Tua est imago tam consimilis, quàm potest. *Plaut.* *Twoy to obraz ktory cale do ciebie podobny.* *Faire un portait au naturel.* Perfectâ alicujus imaginem reddere. Exprimere ou Scitè aliquē pingere. *Odmalować doskonale iakby żywego. *Les portraits de nos Ancestres.* Majorum imagines. *Cic.* *Obrazy przodkow náfzych.

POSE, subst. f. (*Espace de temps, ou intervalle qu'on discontinuë une chose.*) Pausa,a,f. *Plaut.* Interposita quies, in, terpositæ quieris,f. PAUZA czasu wytchnienie. *Faire une pause.* Facere pausam. Pausare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* *Pacuv.* *Wytchnąć.

POSE *en musique.* Cantûs intermissio, onis, f. PAUZA w muzyce w spiewaniu graniu. *Faire des poses en chantant.* Cantum subindè intermittere. *Pauzy czynić w spiewaniu.

POSE', masc. POSE'E,f. (*Mis.*) Positus, collocatus, a,um. *Voyez* POSER. POŁOZONY, położona postawiony.

Un homme posé, un esprit posé, qui ne fait rien d'estourdi. Homo sedatus. Modestus. Placidus,a,um. *Cic.* Człowiek spokoyny stateczny uważny niepłochy.

POSE'MENT, adv. (*Tranquillement.*) Moderatè. Modestè, Placidè. Sedatè. Leniter. *Cic.* SPOKOYNIE.

POSER, (*Mettre.*) Ponere, (o,is, posui, itum.) Locare, collocare, (o,as,avi, atum.) Statuere, (uo, uis, ui,utum.) act. acc. *Cicer.* POŁOZYC kłaść stawiać postawic. *Poser des gardes, ou un corps de garde aux portes.* Ponere custodias portis. *Hirt.* *Postawić warty u drawi. *Les fondemens.* Locare fundamenta. *Plin.* *Położyć fundamenta założyć. *Des bornes.* Terminos statuere. *Liv.* *Położyć granice. *Garnison* Præsidium collocare. *Caes.* *Postanowić osadę *garnizon* osadzić ludzi w mieście w fortecy osadę załogę postawić.

POSER *les armes,* (*Les mettre bas, cesser de faire la guerre.*) Arma ponere. Deponere. *Liv.* *Quint.* ZŁOZYC broń.

ON DIT *posons le cas que cela soit.* Fac omnia ita esse. *Cic.* Esto, ou sit ita sanè. *Cic.* MOWIĄ połóżmy że, daymy to że. *Posons le cas qu'il perde sa cause ou son procez.* Pone eum esse victum, fac causâ cadat ou ceciderit. *Ter.* *Daymy to że przegra.

POSITIF, masc. POSITIVE, fœm, (*Qui existe réellement & effectivement.*) Re ipsâ au reapse existens,entis,omn. gen. Certus,a,um. ISTNY, ISTNA. *Il ne m'a rien répondu de positif.* Nihil certi mihi respondit. *Ter.* *Nie mi istnie nie odpowiedział rzetelnie odpowiedział mi ná dwoie ni ták ni owak. *Cela est positif.* Hoc constat, illud certum est. *Cic.* *To iest istnie.

LA POSITIVE. (*Cette partie de la Théologie, qui enseigne l'Ecriture par les Peres, dépoüillée de toute la Scholastique.*) Theologia positiva revulsis dialecticæ spinis. (Mot d'usage en Theologie.) NAUKA Pisma Swiętego z tłomaczenia Oycow SS.

LE POSITIF, (*Terme de Grammaire, Adiectif qui est absolu, qui n'est point comperatif.*) Positivum & *mieux* Absolutum. *Quint.* POZYTYW termin gramatyki słowa w nayniższym stopniu bez rownania.

POSITIVEMENT, adv. (*Effectivement.*) Reapsè. Reipsa. Reverà. *Cic.* ZAISTE zápewne.

POSITIVEMENT, (*Expressément.*) Expressè. Nominatim. *Cic.* WYRAZNIE rzetelnie.

POSSE'DE', m, POSSE'DE'E,f. (*Dont on a la possession.*) Possessus,a,um. OBIĘTY, obięta odzierżony odzierżona stare słowo polskie *w possessyą* wzięty odebrany.

UN POSSE'DE'. (*Celuy qui est possédé du démon, du malin esprit.*) Qui diris malis agitur. *Plaut.* Obsessus à dæmoniis. Dæmoniacus. OPĘTANY od złego ducha,náwiedzony, utrapiony.

UNE POSSEDE'E. (*Celle qui est possédée du malin esprit.*) Quæ diris malis agitur. *Plaut.* Obessa à dæmoniis. OPĘTANA utrapiona.

POSSE'DER, V. act. (*Joüir d'une chose, en estre le maistre.*) Rem aliquam possidere, (eo,es, possedi, possessum.) Tenere, (eo,es, tenui, tentum.) Habere, (eo, es,ui, itum.) *Cic.* TRZYMAC co *w possessyi* Dzierżeć (stare słowo) mieć.

POSSE'DER se dit figurément. *Celuy qui possède la vertu, possède tous les biens.* Omnia adsunt bona, penes quem est virtus. *Plaut.* MIEC *nieutraśnie* ten co ma cnotę ma wszystkie dobra. *Posséder quelqu'un ou son esprit, en estre le maistre, le gouverner comme on veut.* Gratiam alicujus tenere. *Cic.* Imperium habere in aliquem. Versare aliquem ut vis ou ad arbitrium suum. *Powodować kogo iák się podoba.

SE POSSE'DER, (*Estre à soy.*) Apud se esse. Sui compotem esse ou sui animi. Suæ mentis compotem esse. (*le contraire est*) *Ne se point posséder.* Impotenti animo esse. UTRZYMAC siebie samego (*przeciwna*) nieutrzymać się nie moc się utrzymać uhamować niepamiętać się *Il ne se possede point, tant il est en colère.* Præ irâ non est apud se. *Ter.* *Już się y nie pamięta ták iest w gniewie.

POSSESSEUR, subst.m. (*Qui possède.*) Possessor, oris,m. Dominus, i,m. *Cic.* POSESSOR Pán własny czego.

POSSESSION, subst.f. (*Joüissance d'une chose.*) Possessio, onis,f. *Cic.* POSESSYA dobra maiętność.

Aller se mettre ou prendre possession d'une chose. Proficisci in possessionem rei alicujus. *Cicer.* Iść ná odebranie posessyi czego. *Entrer en possession d'une chose.* In alicujus rei possessionem venire. *Cicer.* *Wniść w posessyą czego. *Mettre quelqu'un en possession d'un bien.* In alicujus boni possessionem aliquem mittere. *Cic.* In possessionem deducere. Inpossessione collocare. *Wprowadzić w possessyą oddać w possessyą. *Rentrer en possession d'une chose perdue.* Recuperare possessionem amissam. *Cicer.* *Wrocie się do possessyi utraconey. *Mettre quelqu'un hors de la possession d'un bien selon l'usage ancien.* Moribus aliquem de fundo deducere. *Cic.* Exturbare. Dimovere è possessione. Dejicere de possessione. Pellere aliquem possessione. *Cic.* *Wyrućić kogo z possessyi, wypędzić, wygnać, wyrugować.

POSSESSIONS (Au plurier se prend pour les fonds de terre & les héritages qu'on a.) Possessiones, onum, f.pl. Bona, orum, neut pl. prædia, orum, n.pl. Fundi, orum,m.pl. *Cic.* POSSESSYE dobra maiętności.

QUI *est en possession de mentir, qui ment ordinairement.* Assuetus mendaciis. *Cic.* KŁAMCA łgarz ustawiczny.

POSSIBILITE', subst f. (*Ce qui peut estre.*) Quod esse ou fieri potest. To-co bydź może. *Je ne doute point de la possibilité de ces choses.* Non dubito quin res esse possint. *Nie wątpię że to bydź może.

POSSIBLE. adj. m. & fœm. (*Qui peut estre, ou qu'on peut faire.*) Quod esse ou fieri potest. *Cic.* possibilia & hoc possibile adj. *Quint.* MOZNA, to co można, co iest w możności. *Est-il possible qu'une action si indigne soit sortie d'une telle famille?* Ex illâne familiâ tam illiberale facinus esse ortum? *Ter.* ou *sous-entend.* fieri-ne potest. *Czy można, czy podobna żeby ták sromotny y haniebny uczynek wyszedł z tákiey familii z ták zacnego domu.

POSSIBLE *mis comme un substantif.* MOZNA ile możności. *Faire tout son possible ou tout ce que l'on peut.* Omnibus niti, eniti, viribus, contendere, conniti animo, quantum potest. *Cic* *Czynić ile możności.

POSSIBLE se dit proverbialement. (*Possible ou peut-estre viendra-t-il.*) Forsan, forsitan. Fortè, formsè veniet. *Cicer.* ALBOSZ podobno, álbusz przyidzie.

POSTE, subst. m. (*Lieu que l'on choisit pour se mettre.*) Statio, onis,f. Locus, loci,m. *Au plurier* loca, orum, n. *Cicer.* MIEYSCE stanowisko stancya. *Les soldats demeurerent chacun dans son poste.* Quisque militum in statione mansit. *Plaut.* *Zołnierz każdy nie ruszył się a mieysca zostawał ná stánowisku swoim. *Tenir son armée dans des postes avantageux.* Habere exercitum locis opportunis. *Cicer.* *Trzymać woysko na mieyscu dobrym bardzo wygodnym. *Se rendre maistre d'un poste.* Locum aliquem occupare. Tenere. *Caes.* *Opanować mieysce tákie.

POSTE se dit figurément *des honneurs & des employs où l'on se voit élevé.* Locus. URZĄD godność dostoięństwo. *Il est dans un beau poste.* Præclarè stat. Præclarum dignitatis locum occupat, tenet, habet, possidet. *Ná pięknym iest dostoięństwie ná wysokim urzędzie.

POSTE, subst. f. (*Quand on court sur des chevaux de poste.*) Incitata equitatio, onis, fœm. POCZTA pocztą iádąc. *Courre ou courrir la poste.* Cursoriis equis iter facere, veredis currere. *Bieżyć pocztą. *Il est venu icy en poste.* Huc veredis vectus est. *Przyiachał tu pocztą. *Prendre la poste ou des chevaux de poste.* Veredos conscendere. *Wziąć pocztę náiąć. *La charge de fournir des chevaux de poste.* Angariarum præstatio. *Paul.* *Jurisc.* *Podwodne pocztowe konie trzymać.

LA POSTE, (*Lieu où l'on prend un cheval de poste.*) Veredorum stabulum, li, n. Diversorium equorum ad cursuram, ii, neut. POCZTA gdzie podwodne ná náiem konie trzymaią.

POSTE, (*Espace de deux lieües que court un cheval de poste aprés quoy on en change. On vient de Lyon à Paris en cinq postes.*) Iter Lugduno Lutetiam conficitur quinâ veredorum cursurâ POCZTA stacya, gdzie od mieysca do mieysca świeże konie są zostawione. Z Lugdunu do Paryża pięć iest stacyi, to iest mil dziesięć bo co dwie mile stacyą rachuią.

POSTE, (*Lieu dans les Villes ou l on jette les lettres pour divers lieux.*) Litterarum diribitorium, ii, n. POCZTA gdzie listy oddaią y odbieraią w miastach.

ON DIT figurement *venir en poste en l'autre monde, par quelque mort subite & imprévene.* Acheruntem citatissimè venire. *Plaut.* POCZTĄ na tamten świat się wybrać *niewłaśnie* mowiemy o nagłey śmierci.

Il l'a envoyé en poste en l'autre monde, par un remede empoisonné. Properavit ipsi mortem potione veneficâ. Hunc immature veneno sustulit. Hunc crudâ morte toxico peremit. Trucizną go sprzątnął ze świata zadał mu lekarstwo a trucizną pospieszył mu śmierć.

MAISTRE *de la Poste* Veredariorum præbitor, oris, masc. Cursoribus publicis præfectus, ri, m. POCZMISTRZ konny.

POSTE, (*Fantaisie.*) *Il a fourni des témoins à sa poste, à sa fantaisie.*) Testes è sinu suo apposuit. *Cic.* PO swoiemu, po myśli, po woli swoiey świadkow stawił.

POTEAU, *on prononce* POTEAU, subst. m. (*Gros pied de bois fiché en terre.*) Palus, li, masc. *Vitr.* Stipes, itis, m. *Cæs.* PIEN pniak pal. **Attacher quelqu'un à un posteau.* Ad palum aliquem alligare. *Cic.* *Przywiązać kogo do pala.

POSTRER, (*Placer dans un lieu, dans quelque poste.*) Ponere Collocare aliquem in aliquo loco. POSTAWIC kogo gdzie *Se poster* Locum occupare. Tenere. *Cæs.* *Postawić się. *Les ennemis s'estoient postez au pied d'une montagne.* Hostes sub montem consederant, *ou* radices montis occupaverant *Cæs* *Nieprzyiaciel stanął był pod gorą.

POSTER, (*Aller & venir çà & là.*) Cursare. Cursitare. *Ter.* (Terme bas & du discours familier.) POCZTĄ sam y tam ieździć, Słowo Francuskie proste.

POSTERIEUR, masc. POSTE'RIEURE, fœm. (*Qui est apres ou derriére*) Posterior & hoc posterius, *genit.* posterioris, (*pour tous les genres.*) *Cicer.* POSLEDNI ktory mieśt potym albo zatym zadni, tylny.

POSTE'RIEUREMENT, adv. (*Faire postérieurement, ce qui est devant en ordre.*) Facere posteribs, quod est prius ordine. *Horat.* OPAK opacznie, pośledzey robić to co iest naprzod.

POSTE'RITE', subst. f. (Nom collectif qui se dit de ceux qui viendront aprés nous) Posteri, orum, m. pl. Posteritas, atis, f *Cicer.* POTOMSTWO potomni potomność ci co po nas nastąpią. **Laisser à la postérité de bonnes loix.* Prodere memoriæ. *Cic.* Memoriâ. *Cæs.* Monumentis optimas leges *Cic.* *Zostawić potomności prawa bardzo dobre *La postérite se souviendra à jamais de cette action.* Omnium sæculorum posteritas hujus rei immemor non erit. *Cic.* *Pamiętne na zawsze będzie poźney potomności dzieło to.

POSTE'RITE', (*Enfans. Lignée.*) Liberi, orum, m. plur. POTOMSTWO dzieci. **Il n'a laissé aucune postérité.* Nullos liberos post se reliquit. *Zeszedł bez potomnie potomstwa nie zostawiwszy.

POSTHUME. Adject. masc. & fœm. (*Né aprés la mort de son pere.*) Posthumus, a, um. *Hor.* POGROBEK ten co się po śmierci oyca urodził.

Un ouvrage posthume, qui paroist aprés la mort de son Auteur. Opus posthumum, operis posthumi, n, Po śmierci Autora wydane księgi.

POSTICHE. Adj. m. & f. (*Mis, ajouté aprés.*) Adscitus, adscititius, a, um. *Cornel-Nep.* Externus, Adventitius, a, um. *Cic.* PRZYDATNI.

POSTILLON, subst. masc. (*Valet de poste.*) Veredarius, ii, masc. Publicus cursor, oris, m. *Jul-Firm.* POCZTOWY sługa *Postilon* Pocztarczyk.

POSTPOSER, V. act. (*Mettre une chose aprés une autre.*) Rem aliquam alteri postponere, (no, nis, posui, itum.) Posthabere, (eo, es, ui, itum.) (Mot rare dans la langue.) LEKCEważyć zneważyć sponieważyć.

POSTULER, V. act. (*Demander à estre admis dans quelque compagnie avec empressement.*) Postulare, (lo, las, avi, atum) act. acc. PROSIC się wpraszać się. **Cette fille a long-temps postulé pour entrer dans ce Convent.* Diu virgo ista postulavit, ut in hoc cœnobium admitteretur. *Ta panna długo się wpraszała do klasztoru do zakonu. **Il y a long-temps que cét homme postule cét employ, qu'il le sollicite, qu'il le brigue.* Jam diu est, ex quo postulat & ambit hanc provinciam vir ille. *Już to dawno o ten urząd się stara.

POSTURE, subst. f. (*Assiette, disposition des membres du corps.*) Corporis habitus. Status, ûs, m. *Cic.* Situs, ûs, masc. *Cic.* POSTAWA postać weyrzenie skład ciała osoba położenie **Une posture indécente.* Indecens status. Indecorus. *Quint.* *Nieprzystoyne ciała położenie postawa. **Posture ridicule.* Ridiculus habitus. *Plin.* *Smieszna postawa. **Posture majestueuse ou de Roy.* Status basilicus. *Plaut.* *Postawa wspaniała poważna. **Il change souvent de posture.* Crebrò commutat status. *Plaut.* *Często postać mieni.

ON DIT figurement *Estre en belle ou bonne posture, estre bien dans ses affaires.* Pulcherrimè stare. *Cicer.* NIEWŁASNIE w dobrey być posturze, być w powodzeniu w szczęściu.

POT, subst m. (*Vase de quelque matiére & figure que ce soit*) Vas, vasis, n. *Cic.* GARNEK.

PETIT POT. Vasculum, li, n. *Plin.* GARNUSZEK,

POT *à l'eau.* Aqualis, is, m. Vas aquarium, vasis aquarii, n. *Plaut. Var.* STATEK na wodę nalewka wszelaka. **Pot au vin.* Vas vinarium. *Statek na wino naczynie wszelakie Dzban &c. **Pot de terre.* Vas fictile. *Garnek gliniany. **Grand pot à mettre du vin.* Sinus, i, m. *Plaut.* Sinum, i, neut *Var.* *Dzban, Bania, Baryła, Bukład.

POT *au lait.* Sinus, i, m. *ou* sinum, n. *Plaut. Var.* DZBAN na mleko statek. **Pot à traire le lait.* Mulctrale, lis, neut. Mulctrum, tri, neut. *Horat.* *Doyny statek skopek donica do doienia.

POT *de chambre* Matula. Matella. Trulla, æ f. *Cic.* *Mart* Matellio, onis, m *Cic* Scaphium, ii, neut. *Juv.* URYNAŁ. **Il luy donna le pot de chambre.* Matellam supposuit. *Petr.* *Podał mu urynał podstawił.

POT, (*Marmite à faire du potage & cuire la viande.*) Olla, chytra, æ, f. *Plaut.* *GARNEK miedziak do gotowania ieść. **Pot de terre à cet usage.* Olla fictilis. *Garki gliniane do gotowania. **D'argent* Olla argentea. *Srebrne. **D'airain.* Olla ærea. *Miedziane miedziaki. **Petit pot au feu.* Ollula, æ, f. *Var.* *Garnek mały przystawiony do ognia.

ON DIT *vendre du vin à pot ou en detail.* In heminas vinum. distrahere. *Vlp.* NA Garce wino przedawać.

ON DIT de deux personnes qui vivent ensemble. (*Ils ne font qu'un pot & un feu.*) Convictum habent simul. *Colum.* STOŁOWNICY.

Il est à pot & à rost chez son ami, il y boit & mange. Mensa & foco apud amicum assidet, ad mensam & ad focum apud amicum assidet. Mięsakać y iadać u kogo.

POT *en teste,* (*Armure de teste à l usage des soldats.*) Galea, æ f. *Virg.* SZYSZAK misiurka przyłbica.

POT *de vin,* (*Petit présent qu'on donne au vendeur au delà du prix principal.*) Corollarium, ii, n. *Cic.* NA Hatzkę, to co się nad targ dale przekupniowi, na piwo &c.

ON DIT proverbialement & populairement, *Tourner, à l'entour du pot, user de détours pour faire savoir une chose.* Circuitione uti. *Ter.* CHODZIC koło płota: wykręcać.

Découvrir le pot aux roses, découvrir une chose qu'on avoit tenuë cachée. Tacenda aperire, *ou* ulcus tangere. *Ter.* Odkryć, doyść sekretu.

Faire le pot à deux anses, mettre les mains sur les costez, se carrer. Ansatis ambulare, *ou* subnixis alis se inferre. *Plaut.* Se magnifice inferre, *ou* circumferre. Chodzić pod boki się podiąwszy.

Il en payera les pots cassez. Damnum solvet, rependet, præstabit. Jemu się to, y na nim, wszystko zmiele.

POTABLE, adj. m. & f. (*Qui se peut boire.*) Potulentus, a, um. *Aul Gel.* Potui *ou* ad potandum aptus, a, um. PITY, pity co pić można.

POTAGE, subst. m. Jus conditum, juris conditi, n. jusculum, li, n. *Cic. Cat.* POTASZ potrawa na stoł rozmaita polewka czyli Juszka, warza

POTAGER, m. POTAGE'RE, f, (*Jardin potager où l'on cultive les légumes, qu'on met dans le potage.*) Hortus olitorius, horti olitorii, m. *Hor.* WARZYWNY. Ogrod warzywny warzywo wszelkie.

Herbes potagéres. Olus, eris, n. Herbæ olitoriæ, fœm. plur. Warzywa.

POTE, (*Une main pote, engourdie, dont on ne s'aide point.*)

Ma-

Man*frigore ftupida,manûs frigore ftupidæ. Ręka ściérpła zdrętwiała ktorey kto nieczuie od zimna lub inszego przypadku.

POTE'E, fubft. fam. (*Ce qui eft contenu dans un pot.*) Vas aliquâ re plenum. GARNEK czego.

POTE'E *de beurre.* Butyri vas. GARNEK masła. *Potée de viande.* Ollaris cibus. m. *Garnek mięsa. *Il s'eft contenté de ma potée ou de mon pot au feu.* Meo cibo contentus fuit. *Moim się obiadam kontantował.

(Expreffion baffe & familiére.) Expreffye Francufkie pofte potocane.

POTE'LE, m. POTELE'E, f. (*Qui a la chair ferme & rebondie, comme un vifage potelé.*) Vultus plenoir, *ou* fuccofior, vultûs plenioris *ou* fuccofioris. TŁUSTY zupełny w fobie zupełney twarzy okrągłey puckowatey.

POTENCE, *prononcez* POTANCE, fubft. f. (*Gibet où l'on pend les malfaicteurs.*) Patibulum, i.n. Furca,æ,f. Crux, ucis. *Cicer. Plaut Petr.* SZUBIENICA. *Dreffer une potence pour quelqu'un.* Alicui crucem figere. *Cic.* *Wyftawić fzubienicę komu.*Attacher à une potence* Suffigere in cruce. *Hor.* Cruci. *Cicer.* Cruce aliquem dare. *Plaut.* Affigere cruci. *Liv.* Tollere, agere in crucem. *Cic.* *Obwiefić.

POTENCES *qui foutiennent des balcons.* Interpenfiva, orum,n. pl.*Vitr.* PRZYPUSTNICE w budowaniu fłupy wiązane na ktorych ftoi wyftawa albo ganak.

POTENCES, (*Bequilles qui fervent aux eftropiez.*) Fulcimenta fubalaria, orum, n. pl. KULE podpaszne na ktorych chodzą niedołężni.

POTENTATS, *prononcez* POTANTATS (*Les puiffances.*) Poteftates, tum, f. plur. *Plin.* Principes potantiffimi. (Viaux mot dans noftre langue.) MOCARZE ftare słowo francufkie

POTERIE, fubft. f. (*Vaiffeau de terre cuite.*) Vafa fictilia, vaforum fictilium. *Cicer.* Figlinum opus. *Plin.* ou Figlinum (*feul.*) Figlina,æ,f. GANCARSKA robota.

POTERIE, (*Lieu où l'on fait de la poterie.*) Figlina,æ,f. *Plin.* ou figlini operis officina, æ, f. GANCARZE mieyfce gdzie gancarfką roborę robią.

POTIER, fubft. mafc. (*Qui fait de la poterie.*) Figulus, li, mafc. *Colum.* Fictor, oris, mafc. *Cic.* GANCARZ czyli Zdun.

POTIER *d'eftain,*(*Qui fait & vend de la vaiffelle d'eftain*) Vaforum à plumbo albo fictor, oris, m. KONWISARZ co cynowe ftatki robi y przedaie.

DE POTIER. Figularis & hoc figulare, adj. Figlinus,a, um. *Plin.* GANCARSKI.

POTION, fubft.f. (*Brewvage medicinal.*) Potio,onis.f.*Cic* TRUNEK lekarfki.

POTION *cordiale.* Potio cordi utilis *ou* falutaris. TRUNEK ferdeczny. *Kordyał.*

PORTIRON, fubft, m. (*Gros fruit qui vient rond.*) Cucurbita orbiculata,æ,f. KORB, Bania.

POU, fubft. m. (*Vermine qui s'engendre fur le corps des animaux.*) Pediculus,i,m. *Colum.* Pedes, edis.m. *Plaut. Var.* WESZ.

PLEIN *de poux,* (*Qui a bien des poux.*) Pedicofus. Pediculofus,a,um. *Plaut.* WSZAWY, pełen wfzy.

L'herbe aux poux. Herba pedicularis. f. *Colum.* Gnidofa ziele co wfzy y gnidy wytraca.

POUCE. fubft. m. (*Le gros doigt du pied & de la main.*) Pollex, icis,m. *Cic.* PALEC wielki u ręki y u nogi.

D'UN POUCE, Pollicaris & hoc pollicare. *Plin.* NA cal. *De la largeur d'un pouce.* Pollicari latitudine, *ou* digiti latitudine. *Caf.* *Szeroki ná palec.

POUCE, (*Méfure, la douzieme partie d'un pied.*) Uncia, æ, f. *Front.* CALOWY. *Qui eft de la méfure d'un pouce.* Uncialis & hoc unciale,adj. *Wielki ná cal.

ON DIT (*Serrer les pouces à quelqu'un pour fçavoir la vérité.*) Digitorum cruciatu extorquere ad aliquo veritatem. *Cicer.* WYCISNĄC wymęczyć prawdę ná kim ręce ma włubki wziąwszy.

ON DIT familiérement, *Il s'en mordra les pouces,* pour dire qu'*il s'en repentira.* Dolebit pofteà, flebit etiamnum. *Hor.* UKĄSI się zá to w ięzyk, będzie tego żałował.

POUDRE, fubft.fœm. POUSSIE'RE. Pulvis, eris,m. *Cic.* PROCH kurz kurzawa.

POUDRE *de fenteur.* Odoratus pulvis, m. PUDER profzek wonny do ftroiu. *Poudre à canon.* Nitratus *ou* fulphuratus pulvis. *Proch armatny proch do ftrzelania. *Poudre à nettoyer les dens.* Dentifricium, ii, neut. *Profzek od zębow chędożenia.

ON DIT proverbialement, *Jetter de la poudre aux yeux de quelqu'un, luy en faire accroire, luy en impofer.* Oculis pulverem offundere, fucum alicui facere. *Cic.* Alicui egregiè imponere. *Cicer.* ZMĄMIC kogo ofzukiwać go pokazywać mu dudka ná Kościeła. *Tirer fa poudre aux moineaux, faire de la dépenfe pour rien.* Effundere. Profundere fumptus, laborem in caffum. *Cic.* *Ná wiatr ftrzelać daremny kofzt prowadzić.

ON DIT populairement *Prendre de la poudre d'efcampette,* (*S'enfuir.*) Aufugere, fugam capefcere. Dare fe in pedes, *ou* in fugam. UCIEKAC neiec.

POUDRER, V. act. (*Jetter de la poudre fur une chofe.*) Pulvere aliquid confpergere. Infpergere, (go,gis,fi, fum.) *Se poudrer.* Odorato pulvere capillum infpergere. PUDROWAC pudrem dla ftroiu náfuć.

POUDRER *de fel.* Sale contingere. Infpergare. Perfricare fale.*Col Cat.* NASUC folą, pofolić pofypać folą náfolić.

POUDRE'E, mafc. POUDRE'E, fœm. Pulvere fparfus. Confperfus. *Phed.* Refperfus,a,um. *Stat.* PUDROWANY, Pudrowana.

POUDREUX, mafc. POUDREUSE, fœm. Pulverus. Pulverolantus, a, um. *Stat. Quint.* SKURZONY fkurzona kurzawy pełen.

POUDRIER, fubft.m. (*Bouete à poudre.*) Pulvaris pixis, idis,f. PUDEŁKO od pudru.

POUDRIER, (*Celuy qui vend de la poudre.*) Pulveris odorari opifex & propola,m. TEN co pudar przedaia.

POUDRIER, (*Qui fait & vend de la poudre à Canon.*) Nitrati pulveris opifex & propola. TEN co proch robi do ftrzelania.

POUDRIER, (*Horloge de de fable.*) Pulveris irrequieti horologium, ii,n. PIASECZNY zegar kompas kleptydra.

POUDRERIE, (*Lieu où l'on fabrique la poudre à canon.*) Pulveris nitrati officina, æ,fœm. MIEYSCE gdzie proch do ftrzelania robią y przedaią.

POUILLERIE, fubft. f. (*Chombre dans les Hofpitaux, où l'on ferre les habits des malades.*) Spoliarium,ii,n. *Plin Jun.* SZATNIA, w fzpitalach gdzie fzaty y chufty chorych ubogich chowaią.

POUILLES, (Terme bas & populaire d'ufage dans cette expreffion.) (*Il luy a chanté pouilles, il luy a dit toutes fortes d'injures.*) Hunc pipulo & conviciis diftulit, improperavit. *Plaut.* NAHAŁASOWAŁ mu nátrzefzczał nád głową.

POUILLEUX, m. POUILLEUSE, f. (*Couvert de poux.*) Pedicofus. Pediculofus. *Plaut.* Verminofus, a, um. *Plin.* WSZAWY (*albo*) wfzywy wfzawa wfzywa.

POUILLE, fubft. mafc. (*Catalogue, regiftra des bénéfices d'un Royaume.*) Beneficiorum Ecclefiafticorum index, indicis, m. REJESTR Duchownych beneficia to ieft bifkupftw Kościołow Prałactw w Páńftwia iákim wakuiących.

POULAILLER, fubft. mafc. (*Qui eléve de la volaille.*) Gallinarius, ii, mafa. Gallinarius curator, oris, m. *Cic. Var.* SŁUGA albo Dziewka lub kobieta lub Gofpodyni do chowania y karmienia drobiu.

POULAILLER, (*Celuy qui apporte de la volaille pour vendre.*) Pecoris volatilis vanalitius, tii, mafc. *ou* qui cohortales aves venales advehit canterio *ou* volatiles beftias. PRZEKUPIEN co kury kurczęta y infzy drob praedaia.

POULAILLER, (*Lieu où fe retirent les poules pendant la nuit.*) Gallinarium, il, n. *Colum.* Cohortalium avium ftabulum, i, n. *Var.* Aviarium,ii,n. *Col.* KURNIK, fadz ná kury zámknięcie ná gęśi &c.

POULARDE, fubft. fœm. Palla altilis,*ou* fartilis,f. *Plin.* KOKOSZKA karmna.

POULE, fubft. f. (*Oifeau domeftique & de baffe court.*) Gallina,æ,f.*Cic.* KURA Kokofz.

POULE *qui a des petits pouffins.* Gallina matrix, icis,fœm *Colum.* KOKOSZ z kurczętami.

POULE d'*Inde.* Gallina Indica, æ, fœm. *ou* Numidica. INDYKA.

POULE d'*eau.* Fulica, æ, f. *Virg.* KOKOSZKA wodna.

DE POULE, Gallinaceus, a,um. *Cic.* KOKOSZY. *Oeuf de poule.* Ovum gallinaceum, n. *Var.* *Kurze iaię.

POULET, fubft.m. Pallus gallinaceus,i,m. *Petr.* KURCZĘ kurczątko.

POULETTE, fubft. fœm. (*Jeune poule.*) Pullaftra, æ, fœm. Gallina juvenca, æ, fœm. *Plin.* Novella. *Colum.* KOKOSZKA młoda.

POU-

POULET ou *Billet doux qu'on écrit à quelque femme ou fille.* Libellus venerius, amatorius,ii, masc. *Petr.* KARTKA zálotna.

POULIE, subst. f. (*Instrument dont on se sert pour élever des fardeaux.*) Trochlea, æ, f. Rechamus, i,m. *Vitr.* Orbiculus, li, masc. KOŁKO do windowania, Bloch. **La corde d'une poulie.* Ductarius funis, doctarii funis. *Lina blochowa winda.

POULIN, subst. masc. (*Le petit d'une jument.*) Pullus equinus, i, masc. *Quint.* Equulus, ei, masc. *Cicer.* (*Si c'est une femelle on dira.*) Equola, æ, fœm. *Var.* ZRZEBIĘ Klaczka.

POULINER, (*Mettre bas un poulin parlant de savales.*) Parere, (o, is, peperi, partum.) *ou* Fetum edere, (edo, edis, edidi, editum. *Cic.* ZRZEBIC się ożrzebić się.

POULIOT, subst.m. (*Herbe qui fleurit.*) Pulegium, ii, n. *ou* puleium,ii,n *Cic.* POLEY Ziele.

POULMON, *prononcez* POMON. (*Une des parties vitales de l'animal.*) Pulmo, onis, m. *Colum.* PŁUCA.

POULMONIQUE, (*Qui est malade du poulmon.*)Pulmonarius, ii,m. *Colum.* CHORY ná płoca płucną chorobę cierpiący.

Maladie du poulmon. Pulmonis morbus, i, m. PŁUCNA choroba. **Cracher ses poulmons.* Pulmoneum vomitom vomere. *Plaut.* *PŁUC krwią.

POUPARD, subst. m. (*Petit enfant en maillot.*) Puppus, pi, m (Mot des Nourrices.) DZIECIĘ w powicio.

POUPE'E, subst. f. (*Figure de platre ou de cire habillée comme un enfant.*) Pupa,æ, fœm. *Var.* ŁĄTKA robiona dla zábawy dzieci.

POUPE'E se dit aussi d'*une jeune femme, qui a trop d'affectation dans ses ajustements pour paroistre mignonne.*) Popea. STROYNISIA iák łątka.

POUPIN, masc. POUPINE, fœm. (*Qui a le visage & la taille mignonne, & une grande propreté dans l'ajustement.*) Elegans, antis, omn geo. Politulus, la, lum. JAK Łątka. **Elle a la taille poupine.* Est eleganti staturâ. *Ładnego stanu iák łątka.

POUPPE, subst.f. (*Le derrière d'un vaisseau.*) Puppis, is, fœm. *Liv.* TYŁ okrętow.

Avoir le vent en pouppe. Secundis ventis ferri. Secundissimo vento cursum tenere. *Cic.* Mieć wiatr a tyłu.

POUR, (*Au lieu de.*) Pro *ablat.* ZA prepozycya. **On vous prendra pour des ennemis.* Vos in hostium numero ducemini. *Cic.* *Mieć was będą zá. Nieprzyiacoł. **Demander une chose pour récompense.* Aliquid sibi præmii loco deposcere. *Cic.* *Prosić o co w nagrodę zá nágrodę

POUR, (*A cause de.*) Ob *accus* Pro *ablat.Cic.* ZA dla. ** Vouloir punir quelqu'un pour une faute.* Ob aliquid delictum pœnas ab aliquo expetere. *Cic.* *Chciec kogo skarać zá winę.

POUR, (*En faveur.*) Pro *ablat.* ZAKIM záczyią stroną **Prenez garde que tout cela ne fasse pour moy.* Vide ne hoc totum fit à me *ou* pro me. *Cic* *Pátrzayże żeby to wszystko niebyło zá moią stroną zá mną.

POUR, (*joint avec des noms de temps.*) *Il a demandé le Consulat pour l'année prochaine.* In annum proximum Consulatum petiit. *Cic.* NA,ná kiedy,stárał się o konsolat o náywyższą Rádziecką godność ná rok przyszły. **Pour toûjours.* In perpetuum. *Cic.* *Ná záwsze.

POUR, (*Marquant l'intention.*) In *avec l'accusatif.* NA, dlá, ná co. ná iáki koniec, dlá czego **Je n'ay pas fait cela pour vous fascher ou dans le dessein de vous fascher.* Neque enim id feci, quò tibi molestus essem. *Plin. Jun.* *Nie uczyniłem tego ná złość. ** Pour n'en dire pas davantage.* Ne plura, ne multa. *Aby więcey niemowić.

POUR, (*Envers*) Ergà. In *avec l'accusatif.* DLA, ku, do. ** L'affection que vous avez pour moy.* Amor in me *ou* erga me tuus. *Cic.* *Przyiaźń chęć ktorą mász ku mnie álbo do mnie.

POUR *ne rien dire du reste.* Ut cætera omittam, taceam, prætermittam. *Cic.* ABY o reszcie niemowić.

POUR *cette raison,* (*Pour cela.*) Ob eam rem. Propterea. Ob eam causam. Eâ de causâ. Propter eam causam. Idcirco. *Cic.* DLA tego dlá tey przyczyny z tey miary.

POUR *un peu de temps.* Parumper. *Cic.* NA krotki czas.

Je tiens cela pour fait. Jam istud pro facto habeo. *Cicero.* Mám to zá skończone, zá zrobione, mam to iák by się iuż stáło.

POUR *le plus.* Ad summum. *Cic.* PRZYNAYMNIEY. **Pour le plus tard demain.* Ad summum cras. *Cic.* * Naydaley do iutra.

POUR *le moins.* Saltem. *Cic.* PRZYNAYMNIEY.

POUR, (*En qualité.*) *Se porter pour Citoyen. Prendre la qualité de Citoyen.* Se pro cive gerere. *Cic.* ZA. Mieć się zá obywatela. **Il fut laissé pour mort.* Pro occiso relictus est. *Cic.* *Odeszli go zá umárłego. **Pour qui me prens-tu?* Quem me esse ducis? *Cic. ou* Putas. *Zá kogo mię bierzesz; zá co mię wáżysz u siebie.

POUR (*A cause.*) *Il a mal à la teste pour avoir esté au soleil.* Caput illi dolet à sole. *Plin.* ZE, przyczynę dáiąc, od czego, dlá czego, boli go głowa od siedzenia ná słońcu, od słońca.

POUR mis substantivement. (*Je sçay le pour & le contre dans les affaires.*) Jus anceps novi. *Hor.* WIEM co zá stroną iedną co też y zá drugą być może, znam się ná rzeczach. **Il a soutenu le pour & le contre.* In utramque acerrimè disputavit. In contrarias partes disseruit. *Cic.* * Zá obiema stronami mowił y zá stroną, y przeciwko stronie.

POURCEAU, subst. masc. Porcus, porci, masc. *Horat.* PROSIĘ wieprzek.

PETIT POURCEAU. Porcellus, li, masc. *Suet.* Porculus. *Plaut.* PROSIĄTKA wieprzek.

DE POURCEAU, ou *qui concerne le pourceau.* Porcinus, a, um. WIEPRZOWY. **De la chair de pourceau.* Porcina *ou* suilla. *Wieprzowina, mięso wieprzowe.

Un troupeau de pourceaux. Porcorum grex, gregis,m. *Voyez* COCHON. TRZODA wieprzow.

POURCHASSER, V. act. (*Poursuivre le gibier avec ardeur*) Omni labore ac studio venatui insistere. Sequi, insequi feras, *ou* persequi, (or, eris, secutus sum.) dep. GONIC zá zwierzem.

POURCHASSER *une chose.* (*La rechercher avec empressément.*) Insequi. Persequi. Ambire aliquid ardenter. (Ce mot a vieilli.) UGANIAC się zá czym starsiąc się mono.

POURPARLER, subst. m. Colloquium, ii,o Collocutio, onis, Confabulatio, onis, f. *Cic.* ROZMOWA námowa rozmowa dla námowienia się. **Il en est venu à un pour-parler avec luy.* Cum illo venit in collocutionem. *Cic.* *Przyszło do rozmowy między niemi.

POURPIE', subst.masc. (*Herbe.*) Portulaca, æ,fœm. *Plin.* TŁUSTOSZ ziele, *Portulaka.*

POUR-POINT, subst. m. (*Habillement de la partie supérieure du corps de l'homme*) Thorax,acis,masc. *Stat.* KAWTAN stroy męski zowoo a stánem.

POURPRE, subst. fœm. (*Poisson de mer à coquille qui a un bec long & creux.*) SZARŁAT Ryba skorupiasta z pyskiem długim głębokim.

(Elle porte en son gosier une veine blanche, qui enferme une liqueur de couleur de rose parfaitement rouge, dont on teignoit les habits des Roys.) Purpura, æ,f. Conchylium marinum, ex quo purpura efficitur. *Vitr. Cette liqueur rouge se nomme.* Ostrum, tri, n. W GARDLE ma żyłę białą pełną likworo czerwonego rożowego bardzo iásnego ktorym farbowano Krolewskie Purpury, likwor ten zowią szarłat.

LA POURPRE *pour un habit d'etoffe teinte en pourpre.* Purpura,æ,f *ou* Purpurea vestis, fœm. Purpureus vestius, ûs, m. *Cic.* Vestis ostro perfusa. *Virg.* Tincta murice. *Hor.* PURPURA, szarłat stroy.

DE POURPRE. Purpureus,a,um. *Plin.* PURPUROWY szarłatny.

POURPRE, subst. m. (se dit *en médecine.*) *Espece de peste ou de fiévre maligne qui se fait connoistre par des éruptions, qui paroissent sur la peau.* Lividæ maculæ, arum, f. pl. Lividi vari pestilentis febris indices. PETOCIE choroba záráźliwa z gorączką maligną nákształt powietrza pokazuiąca się po ciele plamkami álbo krostkami. **Il est tout couvert de pourpre.* Lividis maculis totum corpus intertinctum est, *ou* lividis maculis corpus maculatur. *Plaut.* *Wszystek osuty petocłami.

UNE *fiévre pourprée.* Febris rubifica *ou* quæ corpus lividis maculis intertingit. GORĄCZKA z petociami.

POURQUOY? *Pour quelle raison.* (Adverbe qui sert à interroger.) *Quare. Cur. Quamobrem. Quid. Ita? Cur* se dit pour *Cure,* & *Cure* pour *Cui rei,* qui est tout au long dans Plaute. DLA czego czemu.

POURQUOY NON? Quidni? Cur non? Quid ita non? *Cic. Ter.* CZEMU nie.

PO-

POURQUOY, subst. masc (Ce mot se prend aussi substantivement & alors il signifie la cause.) *Je veux sçavoir le pourquoy.* Scite causam cupio. *Cicer.* CHCĘ wiedzieć dla czego, przyczynę.

C'EST POURQUOY. Quare. Quamobrem. Quocirca. Quapropter. *Cic.* DLA tego, przetosz.

POURRI, masc. POURRIE, fœm. Putridus. Putrefactus. Cariosus, a, um. *Cic. Hor.* Putris & hoc putre, adject. *Horat.* Putredine vitiatus, a,um. *Ovid.* ZGNIŁY, zgniła, zbutwiały zepsuty, sprochniały.

POURRIR, V. act, & neut. (*Gaster, corrompre,*) Putrefacere, (o, is, feci, factum.) *Colum.* GNOIC zgnoić zepsuć.

POURRIR, (*Se pourrir.*) Putrescere. Computrescere Eputrescere. Imputrescere, (sco, putrui) *sans supin.* Putrefieri (io,is, factus sum.) GNIC zgnić psowac się zepsować się.

POURRITURE, subst. f. (*Corruption d'une chose qui se pourrit.*) Putredo, inis, f. *Ovid.* Caries,ei,f. (ce mot se dit *du bois.*) *Colum.* ZGNIŁOSC zbutwiałość spruchniałość gooy. sprochniałość się zwłaszcza mowi o drzewie, zbutwiałość o owocach.

POURSUITE, subst. fœm. (*L'action par laquelle on poursuit une chose.*) Persecutio. Consectatio Insectatio, onis,fœm *Cic. Plin. Liv.* SCIGANIE szukanie gonienie zá czym lub zá kim.

POURSUITE *faire en justice contre quelqu'un.* Actio,onis fœm. *Cic.* POCIĄGNIENIE do prawa dochodzenie prawem kogo.

POURSUITE, (*Brigue.*) Ambitio, onis, fœm. Ambitus, ûs, masc. *Cic.* ZABIEGANIE staranie się o co ubieganie się.

POUSUIVI,m POURSUIVIE,f. Secutus. Insecutus,a,um. *Voyez* POURSUIVRE. SCIGANY Scigana.

POURSUIVANT *en criées.* Institor actionis. *Vlp.* WOZNY sądowy sloga.

POURSUIVRE, V.act. (*Courir apres quelqu'un pour l'attrapper.*) Aliquem insequi, (or, eris, insequutus sum.) Persequi. *Cic.* Aliquem urgere, (eo,es,ursi. *Sans supin.*) *Cæs.* GONIC ścigac zá kim.

POURSUIVRE *à cor & a cri,* proprement *poursuivre une beste avec le cor & en criant;* par metaphore, *poursuivre quelqu'un vivement.* Omni nisu *ou* nixu insequi. Persequi, urgere aliquem. *Cic.* Insectari. Consectari acriter. *Cic* GONIC zá zwierzem doieżdżać zwierza właśnie, *niewłaśnie zaś* doieżdżać kogo potężnie wziąć go ná obroty. **Poursuivre une affaire* Instare aliquod negotium. *Plaut.* *Docierać sprawy iákiey.

POURSUIVRE, (*Continuer.*) Pergere, persequi. KONCZYC daley co. **Poursuivre ses estudes.* Studia persequi *Cic.* Studiis insistere *Quint.* *Kończyć daley náuki. **Poursuivez le reste.* Pergere realiqua. Perge cetera. *Cicer.* *Kończ,daley do końca.

POURSUIVRE, (*Briguer.*) Sequi. Persequi, depon. Ambire, (io,is, ivi, itum.) act. acc. *Cic* ZABIEGAC starać się o co ubiegać. **Il poursuit cette veuve pour l'épouser.* Hanc procat viduam *ou* appetit illius viduæ nuptias. *Stara się o tę wdowę zá żonę.

POURSUIVRE *quelqu'un en justice pour le payement,* Urgere aliquem ad solutionem. *Vlp.* PRAWOWAC się z kim o dług dochodzic kogo prawem o długi, álbo długow swoich prawem ścigać dochodzic. **Pour la restitution de ses biens.* Bona sua repetere & persequi lite & judicio. *Prawować się o dobra. **Poursuivre son droit.* Jus suum persequi *Cic.* *Dochodzić prawa swego. **Vn procez.* Litem urgere. *Cic.* *Sprawy swoiey pilnować pospieszać. **La perte de quelqu'un.* In perniciem alicujus incumbere. *Cic.* *Nástępować ná zgubę czyią. **Pour luy faire perdre la vie & les biens.* Oppugnare aliquem capite & fortunis. *Metel. ad Cic.* *Nástępować komu ná życie y ná fortunę. **Le crime fut poursuivi fort chaudement.* Caluit crimen de recenti. *Cicer.* *Dochodzono tego z rázu bardzo żwawo.

OD DIT proverbialement, *Poursuivre quelqu'un l'épée dans les reins, quand on le presse fort & sans relasche.* Insectari. Urgere aliquem acriter. *Cic.* NALEGAC ná kogo bez przestanku y odetchnąć mu nie dać.

POURTANT, (*Conjonction adversative, cependant, toutefois, ou pourveu que.*) Tamen. *Cic.* PRZECIĘ iednakże.

POURVEU, masc. POURVEUE, f. (*Qui est muni d'une chose.*) Aliquâ re *ou* ab aliquâ re munitus. Instructus, a, um. *Voyez* POURVOIR. OPATRZONY, opatrzona obwarowany uzbroiony.

POURVEUQUE, adverbe, ou POURVUQUE, *s'employe pour marquer une condition.* Dum. Dummodo, *ou* modò. *Cic.* BYLE, Byle tylko, byleby.

POURVOIR, V. n. & act. (*Aviser que rien ne manque, que tout soit bien & en bon ordre.*) Rei alicui providere, (eo, es, providi, sum.) Prospicere, (io, is, prospexi, prospectum.) Consulere,(o,is,consului, consultum.) *Cic.Cæs.* OPATRZYC poradzić, obmyślic, pomyślić, oporządzić, sporządzić, rosporządzić áby wszystko było dobrze.

POURVOIR *quelqu'un d'une chose, la luy fournir.* Aliquid alicui suppeditare. Subministrare, (o, as, avi, atum.) Re aliquâ aliquem instruere, (o,is, xi, ctum.) DODAWAC komu czego. **Se pourvoir des choses nécessaires à la vie.* Sibi quærere. *ou* Comparare necessaria ad vitam, *ou* necessaria. *Opatrzyć się w potrzeby rożne do życia.

POURVOIR *une fille,* (*La marier richement & noblement, la bien marier.*) Filiam in matrimonium benè collocare. *Cic.* Nuptui collocare. *Colum.* WYDAC Pánnę, stanem ią zacnym y bogatym opatrzyć. **Elle est richement pourveuë.* Nupsit in divitias maximas. *Plaut.* *Bogato poszła zá mąż. **Noblement.* Nupsit in familiam claram. *Cicer.* *Zácnie poszła za mąż. **J'ay une grande fille sans biens, qui n'est point encore pourveuë.* Virginem habeo grandem, dote cassam, illocabilem. *Plaut.* *Mám corkę dorosłą, bez posago y fortuny, dla ktorey iescze postanowienia nie mam.

POURVOYEUR, subst. masc. (*Qui a soin des provisions de bouche.*) Penûs *ou* peni curator, oris, masc. Obsonator, oris, masc. *Plaut.* Provisor escarius, provisoris escarii. PROWIZOR: Szafarz, dozorca co ma staranie o żywności y rzeczach podobnych.

POURVOYEUR *du Roy,* (*Qui a le soin des provisions de la maison du Roy.*) Regius obsonator, annonæ regiæ provisor *ou* curator. *Plaut Hor.* SZAFARZ Krolewski.

POURVOYEUSE, subst. fœm. (*Qui va à la provision d'une famille.*) Quæ obsonat. Quæ penum familiarem curat. SZAFARKA.

POUS, subst, masc. (*Battement des veines & des arteres.*) Venarum, arteriarum pulsus, ûs, masc. *Cels.* Percussus, ûs, masc. *Plin.* PULS bicie żył y arteryi. **Vn pous inégal.* Inæquabilis percussus venarum. *Plin* *Pols nierowny nieiednostayny. **Souvent le pous va plus lentement ou plus viste selon l'âge, le sexe, & la complexion naturelle.* Sæpe venæ lentiores, celerioresque sunt & ætate & sexu, & corporum naturâ *Cels.* *Częstokroć pols álbo powoli álbo prędzey bije według lat, płci, y przyrodzenia każdego.

ON DIT figurément, *Taster le pous à quelqu'un,* pour dire, *le sonder, tascher de découvrir sa pensée, ses desseins, son sentiment devant que de luy rien proposer.* Aliquem tentare. *Cic.* Perspicere. Inspicere mentem alicujus. *Plaut. Cicer.* NIEWŁASNIE pomacać pulsów komu, áby się wydał z myślą z sekretem a zdaniem swoim.

POUSSE, subst. f. (*Maladie qui arrive aux Chevaux, qui leur cause un battement des flancs.*) Ilium pulsatio,onis,fœm. DYCHAWICA choroba ktora się koniom przydaie. **Ce cheval a la pousse.* Hic equus ducit ilia. *Horat.* Trahit. *Plin.* *Ten koń zdychawiczał, dychawiczny iest, dychawy.

POUSSE, se dit *du jet des arbres, du bois qu'ils poussent tous les ans.* Arborum surculi, orum, m. pl. LATOROSLE młode nowe co rok ná drzewach.

ON DIT *du vin poussé, vin gasté.* Vappa,æ,f. *Hor.* Vinum fugiens,entis. *Cic.* WINO zwietrzałe kwas zwietrzałki

ON DIT populairement *Donner la poussée à quelqu'un, luy faire prendre la fuite par quelque avis qu'on luy donne de quelque poursuite ou Cabale qu'on fait contre luy, luy mettre martel en teste.* Sollicitum *ou* sollicitiorem aliquem reddere. *Plaut. ad Cic.* Habere aliquem anxium. *Hirt.* SPŁOSZYC kogo, zástraszywszy go.

POUSSER, V.act. & n. Pellere, (pello, pepuli, pulsum.) Depellere. Impellere. Pulsare,(o,as,avi,atum.) *Cic.* PCHNĄC popchnąć wepchnąć wpychać. **Pousser dehors.* Expellere. Extrudere foras. *Wypychać, wypchnąć. **Hors de quelque lieu.* Propellere. *Wypchnąć skąd. **Çà & là, de costé & d'autre.* Dispellere. *Cicer.* *Popychać tám y sam.

POUSSER *un cheval.* Equum agere. Agitare. Impellere. Calcaribus equum agitare. Admittere. *Plaut. Cic.* ZEWRZEC Konia ostrogami lub piętami, poskoczyć on nim.

POUSSER *quelqu'un à une chose,* (*l'y porter, l'y inciter avec douceur,*) Aliquem ad aliquid Excitare. Incitare. Indo-

cere. Stimulare. *Cic. Ter.* PRZYWIESC kogo do czego námowić go ná co wzbudzać pobudzać ſpoſobem dobrym.

POUSSER, (*Solliciter quelqu'un à une choſe, l'y porter, l'y engager par violence.*) Aliquem ad aliquid Impellere. Propellere. Inſtigare. Pertrahere. Protrahere. Detrudere. *Cic. Plaut.* NAMAWIAC kogo ná co wdáwać w co kogo wmięſzać wprawić wpędzać przywieść gwałtem. *Pouſſer dans la mendicité.* Detrudere aliquem ad mendacitatem. *Plaut.* *Przywieść kogo do uboſtwa wprawić w uboſtwo.

POUSSER, (*S'avancer vers quelque lieu, pouſſer plus loin.*) Aliquó progredi, (or, eris, greſſus ſum.) Depon. Longiùs progredi. Procedere. *Cic.* ZBLIZAC ſię pomknąć ſię poſunąć ſię do kogo.

ON DIT en ſens figurément, (*Pouſſer loin ſa fortune.*) Ad multas opes procedere. Procedere opibus & honoribus *Plin.* Ad ſummas opes emergere. *Lucan.* POMKNĄC ſzczęście fortunę ſwoię daleko. *Pouſſer quelqu'un dans le monde, l'avancer.* Aliquem producere. Provehere ad honores. *Cic.* *Wyprowadzić kogo ná ſzczęście ná honory, dopomoc mu do tego. *Il s'eſt pouſſé de luy-meſme.* Provexit ſe in majus ſuâ induſtriâ. *Sam uroſł przez ſiebie. *Il ſe ſeroit pouſſé davantage s'il l'eût voulu.* Proceſſiſſet longiùs honoribus, ſi voluiſſet. *Cic.* *Poſzedłby był wyżey bardzieyby uroſł gdyby był chciał.

POUSSER *une matiere.* (*La traitter à fonds.*) Materiam aliquam fuſiùs tractare. Pertractare Proſequi. *Cic.* ZGRUNTU w rzecz iáką ſię wdać głębiey ią przeyrzeć. *Il pouſſe trop loin la matiere* Ultra legem tendit opus. *Hor.* *Dáleko bardzo rzecz ciągnie prowadzi

POUSSER *quelqu'un à bout,* (*L'outrer, le mal traitter de paroles ou autrement.*) Acriùs aliquem inſectari. Inſequi. Vexare. Exagitare aliquem aſperiùs *ou* maledictis. Conviciis aliquem urgere. *Cic.* PRZYWIESC do oſtatniey niecierpliwosci złości dokuczyć komu do oſtatniey. *Ne me pouſſez pas davantage.* Ne me irritaſſis *pour* irritaveris. *Terent.* Noli me vexare contumacius. *Dayże mi pokoy nieprzywodź mię do oſtatniey.

POUSSER *une affaire à bout.* Rem acriter perſequi donec conficiatur. Pertendere aliquid naviter *Cic. Ter.* RZECZY docierać do końca przywieść. *Je pouſſeray l'affaire juſques au bout.* Rem non deſinam, donec perfecero. *Ter.* Nieprzeſtanę poki nie dokażę ſwego. *Pouſſer les affaires, les preſſer.* Res urgere. Rebus inſtare. *Dopilnować rzeczy docierać dotrzeć do końca.

POUSSER, (*Jetter, produire.*) Producere, (co, is, produxi, ctum) Germinare. Egerminare. Progerminare, (o, as, avi, atum.) Fundere Profundere, (do, dis, fudi, fuſum.) Act. acc. *Colum* WYDAWAC wypuſzczać z ſiebie rodząc. *Il faut bécher les vignes, avant qu'elles ayent pouſſé.* Foſſor adhuc ſilentibus vineis inducendus eſt *Colum* *Trzeba okopywać winnicę pierwey niż puści, niż ſię rozwinie. *La vigne pouſſe.* Gemmat *ou* germinat vitis. *Puſzcza winnica kwitnie pączki wydaie. *Pouſſer des rejettons.* In novos ſurculos revireſcere. *Tacit.* *Puſzczać nowe latoroſle.

POUSSER *la voix,* (*L'elever.*) Tollere vocem. Attollere. WYNIESC głos podnieść głoſu. *Pouſſer des plaintes en l'air* Litigare cum ventis. *Petr.* Querelas inanes proferre. Fundere verba, voces in auras. Fruſtra queri, (or, eris, queſtus ſum.) *Uſkarżać ſię żáłoſnie. *Des ſoupirs.* Ducere. Trahere ſuſpiria. *Ovid.* *Wzdychania czynić. *Je pouſſois mille ſanglots* Verberabam planctibus pectus. *Petr.* *Tyſiączne łkania y wzdychania czyniłem.

ON DIT proverbialement *Pouſſer le temps avec l'épaule.* Diem ex die prolatare. *Tacit.* Dies proferre. *Ter.* ZWŁOCZYC dzień zá dzień, dnień ode dnia.

POUSSER *la patience de quelqu'un à bout.* Abuti patientiâ alicujus. *Cic.* Exhaurire patientiam alicujus. DO OSTATNIEY niecierpliwości kogo przyprowadzić. *La patience qu'on pouſſe à bout, devient fureur.* Patientiâ læſa fit furor. *Cierpliwość wyſilona, w złość nieupamiętaną ſię obraca.

POUSSIERE, ſubſt. f. (*Menuë poudre qui s'éléve de terre dans un temps de ſécbereſſe.*) Pulvis, eris, m. PROCH kurz kurzawa.

PLEIN *de pouſſiere.* Pulverulentus, a, um. *Cicer.* PEŁEN kurzu procho zákurzony.

POUSSIF, maſc. POUSSIVE, fœm. (*Qui ſouffle en marchant & reſpire avec peine.*) Anhelus. Suſpirioſus, a, um. Anhelator, oris, *m. Virg. Plin.* ZDYSZAŁY, zdyſzała, dyſzący zmordowany.

POUSSIN ſubſt. maſc. (*Les petits des oiſeaux*) Pullus, li, maſc Infans pullus. *Cic. Plin.* PISKLĘTA małe od ptaſząt kluick.

POUTIE, ſubſt. f. (*Petite ordure qui s'attache aux habits.*) Titivilitium, ii, n. *Plaut.* BŁOTO prochy na ſuknią padaiące y trzymaiące ſię obryeganie záſtarganie.

POUTIEUX, maſc. POUTIEUSE, fœm. (*Qui a une trop grande affection de propreté, & qui ſe dégoûte de la moindre choſe.*) Nauſeoſus, a, um. *Plin.* CKLIWY wymyślnik wykwintnik wykwintnica przekwintuiący.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe Francuſkie.

POUTRE, ſubſt. f. (*Groſſe piece de bois.*) Trabs, bis, fœm. *Cæſ.* BELKA Balka. *Poutres d'aſſemblages.* Trabes compactiles. *Vitr.* *Balki ſkupione, gęſto dane. *Poutres tout d'une piece.* Perpetuæ trabes. *Vitr.* *Balki całe u iedney ſztuce nie nadſtawiane balki.

POUVOIR. neut. (*Avoir la puiſſance de faire une choſe.*) Poſſe, (poſſum, potes, potui, *ſans ſupin.*) Quire, (queo, quis, quivi, quitum) MODZ mogę co uczynic.

NE POUVOIR *faire une choſe.* Non poſſe. Nequire, (nequeo, nequivi, itum, *au fut.* nequibo.) NIE MODZ czego uczynic. *Je ne puis vous écrire ſans pleurer.* Ad te non queo ſine lacrymis ſcribere. *Cic.* *Nie mogę piſać do ciebie bez płaczu. *N'en pouvoir plus, n'avoir plus de force.* Deficere, (deficio, is, defeci, defectum.) Fatiſcere, fatiſco. *Cicer.* *Już nie mogę iużem ſię amordował iuż darmo uſtaią ſiły mi y tchu nie ſtaie. *Il n'en peut plus, les forces luy manquent.* Deficiunt ipſi vires *Cic.* Vires hunc deſtituunt. *Phed.* *Siły mu y duch uſtaie. *Je n'en puis plus de chaud.* Anima deficit ab æſtu. *Celſ.* *Już nie mogę wytrzymać od gorąca.

POUVOIR, ſubſt. m (*Puiſſance, autorité.*) Poteſtas, Auctoritas, atis, fœm. *Cic.* MOC powaga zwierzchność. *Avoir le pouvoir en main.* Valere auctoritate. Habere poteſtatem. *Cic.* *Mieć moc w ręku. *Les menaces n'ont point de pouvoir ſur les perſonnes libres.* Nulla minantis auctoritas apud liberos eſt. *Cic.* *Groźby nic nie mogą u ludzi w wolności urodzonych, y wychowanych. *Il a pouvoir de vie & de mort ſur vous.* Vitæ & necis in te poteſtatem habet. *Cic.* *Má moc życia y śmierci nád tobą. *Avoir quelque choſe en ſon pouvoir.* Aliquid habere in poteſtate. *Cic. ou* Præ manibus *Mieć co w mocy ſwoiey.

Selon ſon pouvoir. Pro virili parte. Pro viribus. *Cicer.* Ile możności naſzey.

PRAGUE, (*Ville Archiepiſcopale du Royaume de Boheme ſur la riviére de Molde* ou *de Muldaw.*) Praga, æ, f. PRAGA Miaſto y Arcybiſkupſtwo w Krolestwie Czeſkim nád Mołdą álbo Mołdawą rzeką

DE PRAGUE, Pragenſis & hoc Pragenſe. adject. PRASKI z Pragi.

PRAGMATIQUE *Sanction.* ſubſt. f. Pragmatica ſanctio, onis, f. *On prononce* PRAGMATIQUE SANTION. PRAGMATYKA Prawo poſpolite o ſprawach iákich walnych poſtanowienie y uſtawa poſpolita.

PRAIRIE, ſubſt. fœm. Prata, orum, n. pl. *Plaut.* ŁĄKA, Łąki.

PRATICIEN, ſubſt. maſc (*Qui entend le ſtile du palais & la procédure*) Pragmaticus, ci, maſc. *Cicer.* Homo formularum callidiſſimus Formularius, ii, maſc. *Quint.* PATRON Juryſta Praktyk

PRATIQUABLE, adj. m. & f. (*Ce qu'on peut pratiquer.*) Quod eſt in uſu. PODOBNE to co ieſt y może bydź w zwyczaiu, co nie ieſt niepodobna. *Tout les Commandemens de Dieu ſont pratiquables.* Præcepta divina exequi facilè poſſumus *ou* ſunt admodùm poſſibilia. *Wſzyſtkie Przykazania Boſkie ſą podobne, nie ſą trudne y niepodobne.

PRATIQUE, ſubſt. fem. Uſus, ûs, maſc. Exercitatio, onis, fem. *Cicer.* ZAZYWANIE; mieć w zażywaniu. *Réduire en pratique les préceptes de quelque art.* Artis præcepta actu perficere, exequi. *Quint.* *Mieć w záżywaniu, Reguły záżyć iákiego kunſztu.

LES ARTS *qui conſiſtent dans la pratique.* Artes poſitæ in agendo *ou* quæ in actu conſiſtunt. *Quint.* NAUI robocze rzemieślnicze kunſzta ręczne.

PRATIQUE ou *Le ſtile du palais, connoiſſance qu'on a des formalitez de juſtice.*) Uſus forenſis, maſc. Exercitatio forenſis, onis, fem. PRAKTYKA prawna Proceder prawny. *Il entend bien la pratique.* Formularum forenſium peritiſſimus *ou* ſcientiſſimus eſt. * Zná ſię dobrze na prawie umie prawo.

PRA-

PRATIQUE se dit du nombre des clients & des affaires dont un procureur est chargé. SPRAWY. * *Ce procureur a bien de la pratique.* Multa, multorumque negotia procurat cognitor ille. *Ten Patron má wiele spraw od wielu stawa. * *Il a acheté la pratique d'un tel procureur.* Lites tractandas à tali cognitore redemit. *Kupił nábył papiery od tego Pátrona.

PARTIQUE se dit aussi des Artisans & des Medecins qui travaillent pour plusieurs personnes. *Ce cordonier a bien de la pratique, plusieurs se font chausser par luy.* Huic furori calceandos pedes multi committunt. *Phæd.* ROBOTA. Ten szewc záwsze má robory dosyć. * *Ce medecin a bien de la pratique, il est appellé de divers endroits pour traitter des malades.* Multis ægris consulit iste medicus. Ope suâ medicâ multos juvat. Adhibetur hic medicos in plurimorum morbis. *Ten Doktor má wielu Pácyentow.

PRATIQUES *de dévotion.* Piæ exercitationes, *genitiv* Piarum exercitationum, fem. plur. NABOZENSTWA rożne ktorych kto záżywa y iákie má we zwyczaiu.

PARTIQUES se dit en mauvaise part *Des cabales & des menees secrettes qu'on fait contra son Prince & contre le public.* Clandestina consilia, orum, neut. *Cic.* SZTUKI bunty fakcye, praktyki złe rády.

PRATIQUE, (*Frequentation, long usage qu'on a avec les personnes.*) Usus & consuetudo, usûs & consuetudinis, masc. & fem. *Cic.* PRZYIAZN znaiomość poufałość dawno zábrana z kim.

PRATIQUER. V. act. (*Mettre en partique.*) Facere, • (facio, is, feci, fectum.) Exercere, (eo, es, exercui, exercitum.) *Cic.* CZYNIC wskutku mieć w używaniu. * *Pratiquer ce qu'on enseigne.* In usu habere quod docemus. *Plin.* *Ták czynić iák náuczáć. * *Ces choses ont été pratiquées par nos Ancestres.* Hæc apud Majores nostros factitarata sunt. *Cic.* *Te rzeczy były w używaniu w zwyczaiu u Przodkow nászych.

PRATIQUER *la médecine,* (*La faire.*) Facere medicinâ. *Phæd.* Exercere. *Cic.* Excolere. *Cels.* Factitare. *Quint.* BAWIC się lekarką.

PRATIQUER *quelqu'un,* (*Le hanter familiérement.*) Cum aliquo consuescere. *Plaut.* Alicui. *Ter.* Congredi cum aliquo quotidianâ consuetudine. *Cæs.* Aliquo familiarissimè uti, (utor, eris, usus sum.) Cum aliquo familiariter vivere. *Cic.* PRZYIAZN mieć z kim bywáć u niego często y poufale. * *Je l'ay fort pratiqué.* Magnus cum illo mihi fuit usus. *Cic.* ou Vetus inter nos usus intercessit. *Cic.* * Miałem wielką z nim przyiaźń y záchowanie. * *Il y a long-temps pratiqué la Cour.* Diu in aulâ versatus est, consuetudinemque habuit cum aulicis. *Długo dworską trakrował służył.

PRATIQUER *une chose,* (*La ménager.*) Rem aliquam dispensare, disponere. *Cic.* WYSTAWIC rospotządzić co. * *Ce bastiment est bien partiqué.* Aptè dispositum & dispensatum est istud ædificium. *To budowanie bárdzo dobrze rosporządzenie. * *Toutes les couleurs sont bien pratiquées dans ce tableau.* Omnes colores scitè adhibiti sunt & temperati in hac tabula. *Wszystkie farby są dobrze dane w tym obrazie. * *Il prenoit la jour par une petite fenestre pratiquée dans le roc.* Lucem admittebat per angustam fenestellam in rupe inditam ou incisam. *Swiatło miał z okienka iednego máłękiego ktore sobie wyrobił w skale. * *Je vous ay pratiqué son amitié, je vous l'ay menagée.* Tibi illius amicitiam conciliavi, comparavi. *Cic.* *Wyrobiłem ci przyiaźń Jego, znaiomość Jego. * *J'ay partiqué quelque temps sur mes grandes occupations.* Successivum aliquod tempus, è summis occupationibus mihi eripui. *Cic.* *Wziąłem sobie czas iáki, ukradłem sobie trochę czasu, przed wielkiemi zábawami trudnościami memi.

PRATIQUER *les voix,* (*Ménager les suffrages pour monter aux honneurs & aux dignitez.*) Captare suffragia. *Hor.* Sibi conficere suffragia, ou conciliare. *Cicer.* STARAC się o głosy, o wota, o kreski.

PRATIQUER *quelqu'un,* (*Le suborner.*) Subornare, (o, as, avi, atum.) Instruere, (uo, ui, xi, ctum.) *Cic.* PODMOWIC kogo náprawić go nico. * *On a envoyé des espions dans le camp ennemi pour pratiquer les soldats & les debaucher.* Missi sunt exploratores in hostium castra, qui milites ad defectionem sollicitarent. *Posłano szpiegow dlá náprawy woyska, y abontowanie.

PRE', subst. masc. Pratum, prati, neut. *Cic.* ŁĄKA.

PETIT PRE'. Pratulum, li, neut. *Cic.* ŁĄCZKA máła, kawał łąki.

DE PRE'. Pratensis & hoc pratense adject. *Horat.* ŁĄCZNY do łąk náleżące.

PRE'ALABLE, adject. m. & f. (*Ce qui se doit faire avant.*) CO náypierwey być má. * *C'est un préable, cela se doit faire avant.* Hoc prius animadvertendum est, illud primùm & ante omnia expendendum est. *To co náypierwey być powinno co náypierwey stać się má co uczynić trzeba y zważyć náypierwey.

AU PRE'ALABLE. Primùm. Antè. NAYPRZOD náypierwey.

PRE'ALABLEMENT, adv. *le mesme.* (Termes de Notaires.) NAPRZOD náypierwey zárazem, (Terminy Pisarskie.)

PRE'AMBULE, subst. masc. (*Espéce de préface ou d'exorde.*) Proloquium, ii, neut. Præfatio, onis. fem. *Quint.* Exordium, ii, neut. *Cic.* PRZEMOWA Przedmowa ná początku.

PRE'BENDE, subst. fem. Præbenda, æ, fem. Sacerdotium, ii, neut. *Liv.* ou Præbenda, orum, neut. *selon Alciat* Annona sacra, quam præbendam vocant. PREBENDA, dochod kápłáński pewny.

PRE'BENDIER, *Celuy dans un Chapitre qui a droit de Prébende.* Qui annonæ jus habet inter Canonicos. PREBENDARZ ten co w kápitule má kánonią z Prebendą.

PRE'CAIRE. (Terme de Jurisprudence, qui se dit adverbialement d'un fonds, dont on n'a pas la pleine proprieté.) Precario aliquid possidere. *Cic.* UPROSZONY zá uproszeniem co mieć, lub trzymać dobra iákie nieczupełnym prawem ále zá przywileiem.

PRE'CAUTION, subst. fem. (*Seureté qu'on prend pour se garentir de quelque mal* ou *pour la réussite d'une affaire.*) Cautio. Provisio, onis, fem. *Cic.* OSTROZNOSC. * *Quelque précaution qu'on prenne, on n'en prend jamais assez contre ce qui peut arriver à toute heure.* Quod quisque vitet nunquam satis homini cautum est in horas. *Hor.* *Niechay ktoma náywiększą ostrożność nigdy dosyć iey mieć niemoże ná wszelkie przygody ktore się co godzina trafić mogą. * *J'ay pris toutes les précautions imaginables pour faire réussir l'affaire.* Omnia providi præcavique, uti hæc mihi res sub manus succederet. *Wszystkie ostrożoności y sposoby o ktorych tylko pomyślić można wziąłem áby dokazac tey rzeczy. * *Il faut user de précaution.* Præcauto opus est. *Plaut.* * Trzeba sobie ostrożnie poczynać.

SE PRE'CAUTIONNER, (*Prendre ses précaution.*) Sibi præcavere, ou Providere. *Cic.* OSTROZNOSCI swoie wziąć. *Il est fort difficile de se précautionner contre ces maux.* Hæc mala difficilè præcaventur. *Cic.* Trudno bardo się mieć ná ostrożności od tych przypadkow. * *Se précautionner contre la colére de quelqu'un.* Ab ira alicujus præcavere. *Liv.* * Mieć się ná ostrożności od gniewu czyiego. * *Contre le froid.* Præmunire se se à frigore, adversum frigus. * Opatrzyć się ná zimno.

PRE'CEDENT, m. PRE'CEDENTE, fem. *prononcez* PRE'CEDANT, Precedante (*Qui précede, qui est auparavant.*) Præcedens. Antecedens, entis, omn. gen. *Hor. Liv.* PRZESZŁY PRZESZŁA co minęło co iest przody.

PRE'CE'DER, V. act. (*Estre auparavant.*) Antè esse, ante sum, ante fui. PRZED tym być. * *Ceux qui nous ont précedé esté avant nous.* Qui ante nos fuerunt, ou vixerunt. Majores nostri, masc. plur. *Cic.* *Nos Ancestres.* *Ci co przednami byli Przodkowie náśi.

PRE'CEDER, (*Marcher, aller devant.*) Præire. Anteire. *Liv. Cic.* Præcedere. Antecedere, (cedo, is, cessi, cessū.) Prægredi, (dior, eris, gressus sum.) *Cic. Liv.* JSC wprzody ná przedzie. * *L'exercice doit précéder le repas On doit faire de l'exercice devant que de manger.* Cibum semper antecedere debet exercitatio. *Cicero.* * Robota powinna poprzedzać iedzeniu ágitacya iáku przed iedzeniem potrzebna.

PRE'CEDER *quelqu'un ou une chose* se dit an figuré *la surpasser.* Aliquem re aliquâ antecellere. Præcellere, (cello, is, cellui, celsum.) Antecedere. *Cic.* PRZECHODZIC kogo w czym.

PRECEPTE, subst. masc. (*Reglé, maxime sur quoy les Arts & les Sciences sont fondées.*) Artis regulæ, arum, fem. plur. præcepta, orum, plur. neut. *Cic.* OPISANIE prawa Reguła ustawa kunsztow, náuk Rzemiosł.

PRE'CEPTEUR, subst. masc. Præceptor. Doctor, oris, masc. Magister, tri, masc. *Cic.* *Quint.* NAUCZYCIEL.

PRE'CIEUX, masc. PRE'CIEUSE, fem. (*Qui est d'un* grand

grand prix.) Preciosus, a, um. DROGI Kosztowny kosztowana szacowany. * *Nous n'avons rien de plus précieux que l'honneur* Nihil honore melius nobis est aut potius. *Nie mamy nic kosztownieyszego nád honor.

PIERRE PRECIEUSE. Gemma, æ, fem. *Plin.* KLEYNOT kámień drogi.

PRECIPICE, subst. masc. (*Lieu extrémement élevé au pied duquel il y a un abysme, ou quelque grande profondeur où il est dangereux de tomber.*) Præceps locus, loci præcipitis, masc. *Cic.* PRZEPASC niebespieczna. **Tomber dans le précipice* Deferri per præcipitia. *Quint.* *Wpaść w przepaść.

ON DIT au figuré, *Je me suis jetté dans le précipice les yeux ouverts.* Ego prudens ac sciens ad perniciem ante oculos positam sum profectus. *Cic.* SAM w oczywistą przepaść wpadłem wleciałem dobrowolnie.

PRE'CIPITAMMENT, adv. *prononcez* PRE'CIPITAMMANT (*Avec précipitation, sans reflexion.*) Præcipitanter, adv. *Lucr.* Præproperè. *Liv.* Nimium festinanter. *Cicer.* Nimis properato. *Plaut.* NAGLE śpiesano prędko nieuważnie łap cap

PRECIPITATION, subst. fem. (*Trop grand empressement dans les choses.*) Præpropera festinatio, fem. Nimia celeritas, fem. *Cicer* NAGŁOSC pośpiesznie nagłe prędkość. **Il fait tout avec précipitation.* Omnia festinat. Cuncta præcipitanter agit *Wszystko z prędkością bez uwagi czyni oślep.

PRE'CIPITE', masc. PRE'CIPITE'E, fem. (*Jetté du haut en bas*) Præceps acta, ctum. *Cic.* WPRZEPASC wrzucony zrzucony z wysoka.

PRE'CIPITE', (*Qui agit avec précipitation*) Præceps, itis, omn gen *Cic.* Præproperus, a, um. *Liv.* Qui cæcus & præceps fertur. *Cic* PRĘDKI nagły nieuważny oślep.

PRECIPITER, (*Jetter quelqu'un du haut en bas, le jetter dans le précipice.*) Aliquem præcipitare, (o, as, avi, atum.) *Lucr.* Præcipitem agere, (ago, egi, actum.) *Cas.* Dare, (do, das, dedi, datum) *Liv.* Præcipitem dejicere, (io, is, dejeci, dejectum.) *Cic.* ZRZUCIC zepchnąć strącić z wysoka.

SE PRECIPITER, (*Se jetter dans le précipice.*) Præcipitem se dare. *Hor* Præcipitare se. *Liv.* WPASC w przepaść skoczyć z wysoka zlecieć.

ON DIT figurément en ce sens, (*Se précipiter dans sa ruine.*) Ad exitium se præcipitare. *Cic.* SAM ná zgubę swoię lecieć.

PRE'CIPITER *les choses*, (*Les trop presser*) Res præcipitare. Properare Deproperare *Hor.* Festinare, (o, as, avi, atum) *Plaut. Cic.* NAGLIC nágle rzeczy czynić. **Il se précipite* Præproperè agit. Nimium festinat. Deproperat. *Sám się od nágłości miesza. **Emporté par sa haine, il a précipité l'affaire en jugement* Ductus odio properevit rem reducere in judicium *Cic.* *Złością uwiedziony pospieszył się y pobiegł z rzeczą do sądu.

QUI *précipite tout.* Omnibus consiliis præceps. *Cic.* KTORY wszystko nágle bez uwagi y rozmysłu czyni.

PRE'CIPUT, subst. masc. (Terme de Jurisprudence.) *Avantage qui appartient à quelqu'un dans une chose qui est à partager.* Præcipuum, pui, neut. *Cicer.* PRZEDNI dział lepsza część w dziele iákim.

PRE'CIPUT, (*Avantage qu'on stipule dans un contrat de mariage*) Donatio propter nuptias, onis, fem. ZAPIS darem darowizną ślubov kontrakt Intercyza.

PRE'CIS, masc. PRE'CISE, fem. (*Déterminé, fixe.*) Certus ac definitus, a, um. *Cic.* PEWNY ten á nie inszy.

PRE'CISE'MENT, adv. (*Justement, ni plus ni moins.*) *Il a fait precisément ce qu'on luy a commandé, ni plus, ni moins.* Fecit planè quod jussus erat, nihil amplius ou nihil prætetea. WŁASNIE ták ni mniey ni więcey, właśnie ták uczynił iák mu zlecono iák kázano ni mniey ni więcey.

PRE'CISE'MENT, (*à l'heure ou au moment marqué.*) Eâ ipsâ horâ, in ipso articulo temporis, eo ipso tempore. *Cic Ter.* WŁASNIE w sam ten czas; ná sam czas náznaczony.

PRE'COCE, adj m. & fem. (*Meur avant le temps.*) Præmaturus, a, um Præcox, ocis, omn. gen. Præcoquus, a, um. *Celum Mert.* RANNY wczesny. **Des fruits précoces.* Præcoqui fructs. masc. plur. * Owoce Ránne.

ON DIT (*Un esprit précoce, qui est fait ou qui est meur avant le temps.*) Ingenium præcox *Quint.* ROZUM nád láta, przed láty.

PRE'COMPTER, *prononcez* PRE'CONTER, V. act. (*Déduire d'abord les sommes qu'on a récenës.*) Ex rationibus deducere priùs quæ accepimus. ODCIĄGNĄC wprzod odrachować.

PRECOMPTER *les frais.* Impensas priùs deducere. ODCIĄGNĄC koszta, nękład.

PRECONISATION, subst. fem. (Terme de la Cour de Rome.) *Déclaration que le Cardinal protecteur d'une Couronne fait de la personne que le Prince a nommé à quelque prélature.* Alicujus ad prælaturam renuntiatio, onis, fem. OGŁOSZENIE ná urząd ná Dostoieństwa, zwłaszcza ná Biskupstwa y godności Kościelne ktore Kárdynał Protektor Korony iákiey czyni; śpiewiąc w Rzymie Nominata iákiego podanego od Krola.

PRE'CONISER, V. act. (*Faire une préconisation en plein consistoire d'une personne nommée à quelque prélature.* Designarum aliquem præsulem renuntiare cum elogio in comitiis pontificis. OGŁOSIC sławicw Konsistorzu Rzymskim nominata iákiego podanego ná godność duchowną.

PRE'CONISER, (*Louer hautement.*) Laudibus extollere, celebrare *Cic.* CHWALIC sławić wysoko.

PRE'COPS, (*Ville de la Krimée ou de la petite Tartarie.*) Tarteria Precopensis, fem. PEREKOP Miásto w Krymie.

PRECURSEUR, subst. masc. (*Qui précède un autre.*) POPRZEDNIK co poprzedza przed kim.

(Ce mot n'est d'usage que pour saint Jean-Baptiste appellé le Précurseur du Messie.) To słowo francuskie nie mowi się tylko o S. Janie Chrzcicielu Poprzedniku Chrystusowym.

PRE'DECESSEUR, subst. masc. (*Celuy qui nous a précédé dans quelque charge*) Antecessor, oris, masc *Vlp.* PRZODEK Poprzednik Antecessor co do urzędu iákiego. * *Les Roys nos prédécesseurs.* Priores Reges ou qui ante nos regnarunt pour regnaverunt. *Krolowie Przodkowie náśi.

NOS PRE'DECESSEURS, (*Nos ancestres*) Majores nostris, masc *Cic.* PRZODKOWIE nasi co do Familii.

PRE'DESTINATION, subst. fem. (*Election gratuite de Dieu par laquelle il prédestine à la gloire éternelle ses élus.*) Ad vitam æternam gratuita Dei electio, onis, fem. PRZEZNACZENIE Boskie, wybranie dobrowolne, ktorym Bog przeznacza do zbawienia wybranych swoich.

PRE'DESTINE', masc. PRE'DESTINE'E, fem. Ad vitam æternam destinatus & electus, a, um. (*On dit dans l'école* prædestinatus a, um.) PRZEZNACZONY przeznaczona wybrany do nieba.

PRE'DESTINER, V. act. (Terme de Théologie.) *Qui ne se dit que du Jugement éternel de Dieu sur le salut de ses Elus.* Eligere & ad vitam æternam destinare. *En Théologie* prædestinare. PRZEZNACZYC właśnie to słowo francuskie nie znaczy, tylko wyroki przedwieczne Boskie o zbawieniu y wybraniu do chwały Swiętych swoich.

PRE'DICATEUR, subst masc. (*Qui presche aux fideles, qui annonce fidélement l'Evangile.*) Prædicator. Concionator, masc. *Cic* Præco veritatis, Præco, onis ou sancti Evangelii præco. KAZNODZIEIA co wiernym opowiada słowo Boże.

PRE'DICATION, subst. fem. (*Discours moral sur les maximes de l'Evangile & sur les véritez qui y sont contenues en forme d'homélie*) Concio. *Cic.* Oratio sacra ad populum, fem. KAZANIE Mowá o prawdzie náukach Ewangelii y Pisma Bożego.

PRE'DICTION, subst. fem. (*Divination, prévoyance des évenemens futurs*) Rerum futurarum prædictio, vaticinatio, onis, fem. *Cic.* PROROCTWO wieszczba wrożka przepowiedzenie o przyszłych rzeczach.

LES PRE'DICTIONS *des Astrologues.* Astrologorum prædicta, orum. neut plur. *Cic.* WROZBY Astrologow kalendarskie wieszczby.

PRE'DIRE *l'avenir.* Futura prædicere, (co, cis, dixi, ctum.) Prænnuntiare, (o, as, avi atum.) act. Vaticinari, (or, aris, atus sum) depon. *Cic.* OPOWIADAC przyszłe rzeczy.

QUI PRE'DIT *l'avenir.* Vates, is, com. gen. *Cic.* WIESZCZEK co przyszłe rzeczy opowiada.

PRE'DOMINANT, masc. PRE'DOMINANTE, fem. (*Qui prédomine.*) Prævalens, tis, omn. gen. prævalidus, a, um. PANUIĄCY Gorę biorący goniący. **Des vices prédominans.* Vitia prævalida *Tacit.* *Występki gorę biorące goruiące.

PRE'DOMINER, V. act. (*Avoir quelque chose par dessus les autres.*) Prævaleo, es, prævalui, prævalitum. *Plin.* PANOWAC gorować. * *La bile prédomine en moy.* Bilis in

me

me inæſtuat præcipuè. *Horat.* *Cholera gorę wemuie bierze.

PRE'E'MINENCE, ſ. f. (*Qualité* ou *rang avantageux qu'on a pardeſſus les autres*) Præſtantia,æ, f.*Cic.* ZACNOSC gorn nád kim lub nád czym wyborność iáká. **La nature nous a donné la préeminence au deſſus des animaux.* Nobis natura impoſuit perſonam cum excellentiâ præſtantiâque animantiū reliquorum. *Cic.* *Dáła nám nátura coś zácnieyſzego y gorę nád wſzyſtkiemi zwierzętami. **Donner la prééminence à la vertu par deſſus toutes les autres belles qualitez.* Virtutem cæteris omnibus præclaris dotibus præferre, Anteponere. *Gorę dać cnocie nád inſze wſzyſtkie piękne przymioty. **Il diſpute de la prééminence.* Cum eo de principatu contendit. *Cornel. Nep.* certat. *Phed.* *Certoie ſię o nim o prym.

PRE'FACE, ſubſt. fem. (*Avant-propos, préambule qui eſt au commencement d'un livre.* Præfatio, onis, fem. præloquium, ii, neut. *Cic.* PRZEMOWA ná początku kśięgi iákiey.

PRE'FECTURE, ſubſt fem. (*Dignité de préfet autrefois conſidérable dans l'ancienne Rome.*) Præfectura.æ,fem. *Cic.* STAROSTWO godność ſtarosty niegdyś bardzo znaczna y poważna w Dáwnym Rzymie.

PRE'FE'RABLE, adject. maſc. & fem. (*Qu'on doit préférer.*) Alicui præferendus. Anteponendus, a,um *Cic.* LEPSZY godnieyſzy zácnieyſzy co nád inne przekładać trzeba.

PRE'FE'RAALEMENT adv. *prononcez* PRE'PE'RABLEMANT *On vous accorde cette grace préférablement à tous.* Hanc gratiam tibi uni conceditur, omnibus poſthabitis. NAD Inſzych przed in'żemi mimo inſzych. Tę łaskę ci czynią przed inſzemi wſzyſtkiemi.

PRE'FE'RENCE, *prononcez* PRE'PE'RANCE, ſubſt. fem. Primæ *ou* priores partes, primarum *ou* priorum partium. fem. plur. PIERWSZE mieyſce, lepſze. * *J'aſeray de mon droit, qui eſt de donner la préférence à celuy qui m'apportera de l'argent le prémier.* Utar meâ lege, ut porior ſit, qui prior ad dandum eſt. *Ter.* *Poſtąpię ſobie po ſwoiemu ten u mnie lepſzy będzie kto mi pierwſzy pieniędzy przynieſie.

PRE'PE'RER V. act. (*Eſtimer davantage une perſonne ou une choſe plus qu'une autre, luy donner la préference.*) Aliquem alicui præferre, (fero, fers, tuli, latum) Anteferre. Antehabere. Præponere, (o, is, poſui, poſitum) *Cic.* PIERWSZE mieyſce dáć w poważaniu y ſzacunku iedney rzeczy nad drugą woleć co iedno nádrugie.

* *Préférer la République à ſes inimitiez particulières.* Rempublicam privatis ſimultatibus potiorem habere. *Cic.* * Pierwſze mieyſce dáć rzeczypoſpolitey dobru niżeli ſwoim prywatnym urazom y nieprzyiaźniom. * *Se préférer aux autres.* Se aliis præferre. Præponere. *Ter.* *Nad innych ſię ſzacować poważać kłáść.

PRE'FET, ſubſt. maſc. Præfectus, ti, maſc. *Cic.* STAROSTA Rzymſki.

(C'eſtoit autrefois un des prémiers Magiſtrats de Rome, qui la gouvernoit en l'abſence des Conſuls & des Empereurs.) Niegdyś Pierwſzy urząd w Rzymie przy ktorym była wſzyſtka zwierzchność, y władza w niebytności Ceſarzow y Konſulow.

PRE'FET *du prétoire.* Præfectus prætorio. *Suet.* GENERAŁ Gwardyi.

(C'eſtoit le Chef de la Légion Prétorienne deſtiné à la garde de l'Empereur) Starſzy nád Pułkiem Naznaczonym ná wartę zámkową o koło osoby Páńſkiey.

PRE'FET *dans les colléges,* (*qui a ſoin des mœurs & des eſtudes de la jeuneſſe*) Præfectus morum & ſtudiorum *ou* præfectus moribus Gymnaſii præfectus. *Cic. Plaut.* PREFEKT w ſzkołach nád ſtudentami.

PRE'FINIR, V. act. (*Marquer un certain terme & delay.*) Præfinire diem, (io, is, ivi, itum.) *Cic.* NAZNACZYC czas.

PRE'FIX, maſc. PRE'FIXE. fem. adject. Definitus. Conſtitutus, a, um. NAZNACZONY poſtanowiony náznaczona godzina czas. * *A jour préfix.* Ad diem conſtitutum. *Ná dzień naznaczony. * *Au temps préfix.* Ad tempus conſtitutum. *Cic.* *Ná czas náznaczony.

PRE'JUDICE, ſubſt. maſc. (*Dommage.*) Damnum, i, neut. Detrimentum. Incommodum, i, neut. *Cicer.* KRZYWDA ſzkoda. **Faire préjudice à quelqu'un.* Afferre. Inferre alicui detrimentum. *Cicer.* *Krzywdę ſzkodę komu uczynić. **Cela ne porte préjudice à perſonne.* Id nemini eſt damno, *ou* nocet. *Plin.* * To nikomu nie ſzkodzi, a nicrwią ſzodą nin ieſt. **Sans préjudice des droits d'autruy.* Salvo aliorum jure. *Bez náymnieyſzey ſzkody uſzczerbku prawa cudzego.

PRE'JUDICIABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui porte préjudice.*) Damnoſus. Detrimentoſus, a, um. *Cic. Caſ.* SZKODLIWY ſzkodzący ſzkodzien, ſzkodna. **Une femme préjudiciable au bien & à la réputation d'une perſonne.* Damnoſa famæ, reique alicujus mulier. *Liv.* * Białogłowa ſzkodząca fortunie y ſławie czyiey, nymuiąca, nwłaczaiąca.

PRE'JUDICIER *à quelqu'un,* (*Luy porter* ou *luy faire préjudice.*) Alicui detrimentū afferre. *Caſ.* Aliquē incommodo afficere. Alicui damno eſſe. *Cic. Plin.* SZKODZIC komu ſzkodliwym mnbyć krzywdzić go nieſłuſznoſć mu czynić.

PREJUGE', ſubſt. maſc. (Terme de Palais.) *Jugement préliminaire ſur une affaire, ſans juger le fond définitivement.* Præjudicium, ii, *ou* Judicium conſtitutum, priuſquam de ſummâ rei quæratur/ OSĄDZENIE poprzedzaiące dekret; Zdanie ná co lub ſkazanie przed rozſądzeniem ſamey ſprawy y weyrzeniem w nię przed decizyą finalną.

PRE'JUGEZ, (*Préoccupation d'eſprit, qui ſe fait ou par l'erreur de nos ſens, ou par l'opinion où nous ſommes.*) Præjudicatio, onis, fem. *Quint.* (Præcupatio *ſe trouve ſans autorité.*) UPRZEDZENIE w zdaniu, uprzątnienie ſobie myśli zdaniem iákim dlá iakiego uprzedzenia rozumu náſzego oczym, lub zmysłow. * *Il faut que noſtre eſprit ſoit défait de tous préjugez pour bien connoiſtre la phyſique.* Liber ſit animus à præjudicatâ omni opinione *ou* à prævîâ opinione, ut ſentiat rerum naturam. *Trzeba ſobie uprzątnąć rozum z wſzelakiego uprzedzenia; dlá zrozumienia Filozofii.

PRE'JUGER, V. act. (*Prononcer ſur une choſe qui ſert à juger au fond & définitivement une affaire.*) De re aliquâ præjudicare, (co, cas, avi, atum.) Præjudicium facere, *ou* Judicium prius conſtituere. *Cicero.* ZDANIE ſentencyą iáką wydać w ſądzie przed rozſądzeniem oſtatnim ſamey ſprawy.

PRE'JUER ſignifie encore, (*Prévoir, conjecturer, deviner.*) Prævidere, (eo, es, vidi, viſum.) Conjicere, (io, is, jeci, jectum.) Conjectare, (o, as, atum.) PRZEYRZEC, domyślać ſię dorozumiewać ſię. **La prudence fait préjuger de beaucoup d'événemens.* Prudentiâ conjicimus multa. *ou* Conjecturâ multa aſſequimur. *Cic.* *Roſtropność káże nám ſię domyślać wiele przypadkow.

PRE'LAT, ſubſt maſc. (*Qui a quelque Prélature* ou *Dignité dans l'Egliſe.*) Præſul, lis, maſc. Antiſtes, itis; maſc. *Cic.* PRAŁAT Godność iáką máiący w duchowieńſtwie.

PRE'LATURE, ſubſt. fem. (*Dignité, charge dans l'Egliſe.*) Præſulis dignitas, atis, fem. PRAŁACTWO godność w duchowieńſtwie.

PRE'LE, ſubſt. fem. (*Gros jonc fort raboteux, dont on ſe ſert à polir des ouvrages.*) Equiſetum, i, neut. Aſperula, æ, fem. *Plin.* OSTRYZ ziele ktorego záżywaią do chędożenia y polerowania ſtatkow rożnych y robot.

PRE'LIMINAIRE, adject. m. & f. (*Ce qui ſe doit faire devant, comme un diſcours préliminaire.*) Præloquium, ii, neut. Præfatio, onis, fem. *Plin* PIERWSZE, poprzedzáiące rzecz iáką, zwłaſzcza ſprawę poważną kroki y ſtopnie. *Preliminaria.*

LES PRE'LIMINAIRES *de la paix,* ou *les queſtions préliminaires, qu'on agite avant toutes choſes dans un traitté de paix.* Pacis proluſiones, num, fem. plur. PIERWSZE kroki y ſtopnie poprzedzaiące zawarcie pokoiu preliminaria pokoiu, kondycye, umowy.

PRE'LUDE, ſubſt. maſc. (*Pièce de muſique irrégulière, qu'un Muſicien joüe d'abord ſur quelque inſtrument de Muſique pour ſe concilier les gens.*) Præludium *ou* Proludium, ii, neut. *Aul. Gel* PRZEGRYWANIE przed zaczęciem ſztuki iákiey w Muzyce.

PRE'LUDE ſe dit encore par extenſion *de tous les autres commencemens.* Præludium. POCZYNANIE záczynanie záczęcia zágaienie.

PRE'LUDER, V. neut. (*Joüer un prélude.*) Præludere, *ou* Proludere, (do, dis, ſi, ſum.) *Sen. Cic.* PRZEGRYWAC ná początku przedgraniem iakim.

PRE'MATURE', maſc PRE'MATURE'E, fem. (*Meur avant le temps.*) Immaturus. Prematurus, a, um. Præcox, ocis, omn. gen. WCZESNY przed czaſem doyrzały. * *Une mort prématurée.* Immatura mors. *Cic.* Præmatura mors. *Plin.* *Smierć w młodym wieku przed czaſem śmierć. * *Un eſprit prématuré.* Præcox ingenium. *Quint.* *Rozum dowcip przed láty.

PRE'MATURE'MENT, adv. Præmaturè. PRZED CZASEM. * *Son fils mourut prématurément.* Filius immaturus obiit.

obiit. *Hor.* Ante diem mortuns eſt. *Ovid.* *Umarł przed czaſem Syn Jego, młodo omarł.

PRE'ME'DITATION, ſubſt. fem. (*L'action de méditer ce qu'on doit dire.*) Meditatio. Præmediratio, nais, fem. *Cic.* ROZWAZANIE ſobie w przody nważenie co kro ma mowić.

PRE'MEDITER, V. act. (*Penſer nupravnnt.*) Præmeditari, (or, aris, atus ſom.) *ou* Medirarl. *Geor.* ROZWAZYC nważać wprzody. **Il n'a pû dire ce qu'il avoit prémédité pour ſa deſenſe.* Nun potuit cogitara proloqui. *Ter.* *Niemogł opowiedzieć wymowić co był ſobie nmyślił na ſwoię obronę. **Un crime premédité.* Meditatum ſcelus, meditati ſceleris, neut *Cic.* *Wyſtępek zbrodnia z rozmyſſem.

PRE'MICES, ſubſt. fem. (*Prémiers fruits qu'on recueille.*) Primitiæ, arum, fem. plur. *Plin.* PIERWIASTKI pierwſze owoce ktore ſię zbieraią.

PREMICES ſe dit par exrenſion du commencement des choſes. (*Je vous offre les prémices de mon travail.*) Laborū meorum primitae tuis dedico. *Phad.* PIERWIASTKI pracy, oddaię, pierwiaſtki roboty moiey.

PRE'MIER, maſc. PRE'MIERE, fem. Primus, prima, primom. PIERWSZY pierwſza.

PRE'MIER *en dignité.* Primus *ou* princeps, pis, omn. *Cic.* PIERWSZY wgodności.

PRE'MIER *né.* Primogenitus *ou* primus genitus, a, um. *Plin.* Primigenius, adject. *Petr.* PIERWSZY ſtarſzy urodzeniem.

PRE'MIER, (*Le plus conſidérable en quelque profeſſion.*) Primus. Princeps. Primarius. Anteſignanus, maſc. Artis alicujus antiſtes, itis, maſc *Cic.* Ales, itis, maſc. *Hor.* PIERWSZY przednieyſzy w ſtanie iákim.

PRE'MIER *Préſidens.* Summus præſes. NAYWYSZY ſędzia. **Premier medecin du Roy.* Summus Regis medicus. *Suet* *Pierwſzy Doktor Krolewſki. **Le premier aprés luy.* Alter ab illo Proximus ab illo *Cic.* *Pierwſzy po nim.

C'eſt le prémier homme de tous les ſiécles & de toutes les nations Vir omnium ſeculorum & gentiom princeps. *Cicero.* NAYZACNIEYSZY człowiek ze wſzyſtkich wiekow, y krałow naycnoieyſzy.

ESTRE *le premier.* Primas ferre. (*On ſous-entend.*) Partes, *ou* primario loco eſſe. Primum locum tenere. Obtinere. *Cic* BYC naypierwſzym. * *Donner à quelqu'un le prémier rang.* Primae alieni deferre. *Cicero.* * Dáć komo pierwſze mieyſce, nſtąpić pierwſzego mieyſca.

LES PRE'MIERS *d'une ville* Optimates, optimatium. *Cic.* Optimatus. *Cornel. Nep.* Primores. Proceres, om, maſc. plur. PIERWSI a mieſczan, przednieyſi. **Il eſt un des prémiers de la ville.* Vir primarius civitatis, *ou* unus è pracipibus civitatis *Cic.* Unus ex primoribus, ex proceribus *ou* Unus inter proceres. *Jeden ieſt z przednieyſzych w mieście.

PRE'MIER comme un adverbe. (*Prémier que d'en venir aux mains, avant que d'en venir aux mains.*) Prinſqoam cū hoſte manus conſerantur. *Liv.* PIERWEY wprzody, pierwey niż do ſpotkania do ſprawy praydzie.

EN *premier lieu* ou *premiérement.* Primó, pimùm. *Cicer.* NAPRZOD naypierwey.

PRE'MIEREMENT, (*Avant toutes choſes.*) Ante omnia. *Cic.* NAPRZOD przed wſzyſtkim.

PREMISLAW, (*Ville de Pologne en la Ruſſie noire.*) Premiſlia, æ. fem. PRZREMYSL Miáſto Polſkie.

SE PRE'MUNIR (*Se précautionner contre.*) Se munire. Præmunire, (io, is, ivi, itum.) adversùs mala quæ prævidentur. *Cic.* OBWAROWAC ſię uzbroić opatrzyć ſię.

PRENDRE *avec la main,* (*Se ſaiſir d'une choſe, l'empoigner.*) Prehendere. Apprehendere & prendere *par ſyncope,* Capere, (io, is, cepi, captum) Accipere, (io, is, cepi, ceptū.) Sumere. Aſſumere, (o, is, ſompſi, ptom.) Carpere, (po, is, pſi, ptum.) Arripere, (io, is, pui, eptum.) Act. accuſ. *Cic.* WZIĄC wrękę chwycić uchwycić brać, **Aller prendre le bien d'autruy.* Ire captum bona aliena. *Plaut.* * Zábierać cudze dobra.

PRENDRE *en cachette* ou *furtivement.* Surripere. (Surripio, pis, pui, eptum.) *Ter.* PORYWAC chwytać pokryomu brać nrywać. **Prendre à la haſte.* Corripere, (io, is, pui, eptum. *Cic.* *Porwać prędko ſpieſzno nágle. **Prendre le prémier.* Præripere. *Cic.* *Porwać pierwſzy. * *Prendre par derriere.* Reprehendere. *Plaut.* *Uchwycić z tyłu porwać wziąć z zádu. **Prendre quelqu'un par la barbe.* Barbâ aliquē arripere. *Plaut.* *Porwać wziąć za brodę. **Par le millieu du corps.* Medinm aliquem arripere. *Ter.* *Porwać wziąć wpoł kogo. **Quelqu'un au corps, le prendre priſonnier.* Aliquem prehendere. Apprehendere. Comprehendere. Capere. *Cicer.* *Wziąć do więzienia złapać uchwycić chwytać kogo. * *Une ville de force.* Oppidū vi oppugnando capere. Expugnare. *Cic.* *Wziąc odebrać miaſto gwałtem mocą. * *Un livre en main.* In manu librum ſumeto. Accipere. Capere librū præ manibus. *Wziąc kſiąſzkę wrękę. **La plume.* Calamū *ou* ſtilum manu prehendere. *Cic.* *Wziąć pioro wrękę. **Prendre de l'argent à intereſt.* Sumere argentum fœnore. *Plaut.* *Pożyczać pieniędzy ná Intereſs. **Prenez-le s'il eſt à vous.* Si tuus eſt, habeas tibi. *Plaut.* * Weźmiy ſobie ieżeli twoie.

ON DIT en menaçant quelqu'un, (*Si je te prends, je te rendray miſérable pour jamais.*) Si te apprehendero, ad id redigam miſeriarū, ut ſemper ſis miſer. *Plaut.* MOWIĄ grożąc: Ják cię wezmę, obaczyſz co z tobą będzie.

PRENDRE ſe dit en médecine *des remedes dont on uſe* Capere. Accipere. Sorbere potionem medicam. BRAC co do lekarſtw, záżywać. **Prendre le bain.* Se lavare, (lavo, lavis, lavi, lotum, lavatum,) *ou* Lavari, (or, aris, atus ſom) *Ter* *Záżywać wanien kąpać ſię w kąpieli. **Aller prendre le bain.* Lavatum ire. *Ter.* * Jść do wanny. * *Aller prendre les eaux.* Ire poratū aquas medicas. *Jechać do wod do cieplic. **Prendre chair.* Ire in corpus, corpulentum fieri. *Quint.* *Tyć, nábierać ciała. **Prendre ſel* (ſe dit *des viandes qu'on a ſalées.*) Combibere ſalē. *Colum.* *Słoniec, ſoli ſłoności w ſiebie nábierać o mięſie náſolonym. * *Prendre du tabac par le nez.* Haurire tabacū naribus. * Záżywac tábaki wąchaiąc. * *En machicatoire.* (*Le macher.* Mandere tabacum. *Záżywać tábaki żuiąc. **En fumée.* Spirare tabacū. * Záżywać tábaki kurząc.

ON DIT auſſi qu'*un homme a pris la fiévre, la peſte, & les autres maladies contagieuſes.* Febris illum cepit. Corripuit. Occupavit peſtis, *ou* inceſſit eum febris, peſtis, morbis peſtilentibus fuit correptus. Iniit eum febris. *Celſ. Plin. Plaut.* DOSTAŁ gorączki, powietrza lub inſzych chorob zárażliwych. * *Il a pris un rhume, une pleureſie, du froid.* Thoracis diſtillatione, lateris dolore, frigore fuit correptus, *ou* Invaſit illum thoracis diſtillatio, lateralis dolor, *ou* frigus. *Cic.* *Doſtał kátaro, Pleury, zimna. *(On dit abſolument *il a pris du mal.*) Lue venerez torquetur *ou* fuit correptus. * Doſtał ſzpetney chyroby.

PRENDRE, ou *ſe prendre* (*en phyſique.*) *Se coaguler, ſe figer, s'épaiſſir.* Cogi, (or, eris, coactus ſum.) Concreſcere, (ſco, crevi, cretum.) Coagulari, (or, aris, atus ſum.) *Plin.* GĘSNĄC ścinać ſię, do kupy ſię chwytać a ſiádać ſię. **On fait prendre du lait avec du figuier ſauvage.* Surculo caprifici lac coagulatur. Fici ramulis glaciatur, denſatur, cogitur. *Plin. Cic.* *Kłádą w mleko figi leśne áby ſię zſiadało.

PRENDRE, (*Manger*) Edere, eſſe, (edo, edis, edi, eſū.) Cibum capere, ſumere, capeſcere. *Cic.* JESC poſilić ſię. **Je n'ay rien pris d'aujourd'huy.* Nihil hodie in os meum indidi. *Plaut.* Nihil cibi ſumpſi, potum & cibū non deguſtavi hodie. *Celſ.* Nihil in os conjeci. *Petr.* * Jeſzczem dziś nic niciadł. **Il fut deux jours ſans rien prendre.* Biduum cibo ſe abſtinuit. *Cornel. Nep.* *Dwa dni był nic nie iedząc. **Il tacha de luy faire prendre de la nourriture.* Cibom ipſi dare tentavit. *Petr.* Ipſi ingeſſit cibum. *Celſ.* * Námawiał go áby ſię czym poſilił.

PRENDRE *racine* ſe dit d'*un arbre nouvellement planté.* Radicem capere. Agere. *Plin.* Comprehendere. *Colum.* PRZYIĄC ſię wzięmi co do młodych ſzczepow. * *Cet arbre a pris* ou *a pris racine.* Hae arbor comprehendit. *Colum.* *Ten ſzczep to drzewko ſię prayięło.

PRENDRE *une choſe en bonne* ou *en mauvaiſe part.* In bonam *ou* in malam partē aliqoid accipere. Interpretari. *Cic.* ZA dobre mieć, zá złe mieć. **Prendre tout en mauvaiſe part.* Accipere cuncta in contumeliā. *Phad.* *Wſzyſtko zá złe mieć. **Prendre tout de bon & ſérieuſement, ce qu'on a dit en riant & par divertiſſement.* Prævertere ſeriò, quod dictum eſt joco. *Plaut.* *Nie znac ſię ná żartach, do prawdy brać co ſię żártem mowiło. **Prendre bien une affaire la prendre du bon biais.* Rectâ viâ rem aliqoam reputare. *Ter.* * Dobrze ſię w czym obrocić Dobrze ſię iąć czego.

ON DIT *au contraire, la prendre à gauche, la prendre mal* ou *de travers.* Siniſtrè *ou* perverſè rem accipere. *Cic. Ter.* PRZECIWIE ſię mowi; opak opacznie rzeczy brać, nie ſię w nich obrocić. * *Prendre les choſes de travers, & autrement qu'on les a dites.* Aliam in partem, ac dictum ſit accipere

Cic

Cic. Aliorsùm *ou* aliter accipere. *Ter.* *Opacznie y ná złe sobie co rłomaczyć. **On prenoit son silence pour orgueil.* Silentium ipsius in superbiam accipiebatur. *Tecit.* *Milczenie iego bruno zá dumę zá hardość miano. **Vous avez mal pris mes peroles*, De meis verbis ceraſti. *Ter.* *Zleś wziął moie słowa, aleś .e arozumiał. **Il prenoit cela pour un stratageme de la pars des ennemis.* Id ipsum sui fallendi cauſâ ab hostibus factum existimabat. *Caſ.* *Miał to sobie zá ſztukę nieprzyiacielſką. **Prendre pour ſoy, ce qui eſt dit pour tous.* Rapere ad ſe, quod eſt omnibus commune. *Phad.* *Do ſiebie bráć co do wſzyſtkich powiedziano. **Prenez le comme je le dis.* Accipe hoc, ut à me dicitur. *Cic.* *Miey zá to ze ták ieſt iáko powiadam.

PRENDRE *feu. S'enflammer eiſément*, parlant *des matieres combuſtibles.* Ignem concipere. *Cic.* Comprehendere. *Virg.* TO czego ſię ogień łatwo chwyta, co ſię prędko záymuie. **Le feu pris ou ſe prit aux boutiques pleines de matieres combuſtibles.* Per tabernas quibus id mercimoniorum inerat, quo flamma alitur, captus eſt ignis. *Tecit.* *Záięły ſię ſklepy, czyli kramy, pełne rzeczy ſuchych, y płonących łatwo ſię zaymuiących.

ON DIT en ce ſans au figuré, *Il prend feu au moindre mot* ou *pour le moindre mot.* Vel minimo verbo excandeſcit, iraſcitur, irà efferrur. *Petr. Cicer.* ZAPALI ſię zaraz iák ogień zá lada słowkiem.

PRENDRE *parti*, ou *le parti*, ou *fait & cauſe*, ou *la deffenſe de quelqu'un.* CZYIĄ ſtronę trzymać wziąć ſię zá kogo.

PREDRE *une mine triſte & ſévere.* Flectere os in mœſtitiam. *Tacit.* Frontem caperare ſevaritudine. *Plaut.* Addocere vultum ad triſtitiam. *Sen.* Contorquere ſe ad triſtitiam. *Cic.* POSTAC ſmutną wziąć, y ſurowę. **Prendre un air joyeux.* Contorquere *ou* flectere ſe ad hilaritatem. hilarum ſe facere. *Cic. Ter.* *Weſołą poſtać wziąć.

PRENDRE ou (*Tirer avantage du temps & de la foibleſſe des ennemis, en prafiter.*) Temporis opportunitate & hoſtium humilitate res ſuas augere. *Ceſ.* ou Abuti ad ſuum quæſtum & commodum. UMIEC czaſu y okazyi zażyć, użyć czaſu y okazyi ná ſwoy pożytek.

PRENDRE *le gout des choſes, le retenir.*) Servare odorem *Hor.* NABRAC czego w ſiebie, y trącić czym álbo ſię oddawać, długo czuć co do ſmaku lub zápachu. **Cette odeur prend aux habits.* Tranſit in veſtes is odor. *Plin.* *Suknie tym zápachem przechodzą przechodzi ſuknia tá wonia. **Les mauvaiſes odeurs prennent au nez.* Mali odores offendunt nares, *ou* moleſti ſunt naribus. *Lucr.* *Biią w nos ſmrody, złe zápachy.

SE PRENDRE *par intereſt.* Capi emolumento, (ior, eris, captus ſum) DAC ſię użyć niąć czym, náprzykład darem intereſſem ſię uwodzić. **Se laiſſer prendre par la complaiſſance.* Aſſentatione capi. *Uwieść ſię dla przymilni, przyimánią. **Par les preſens.* Muneribus. *Cic. Tibul.* *Uwieść ſię podarunkiem darkiem, wziątkiem. **Par emourette.* Amore. *Uwieść ſię miłością kochaniem. **Par les apparences.* Specie. *Quint.* *Uwieść ſię pozorem.

S'EN PRENDRE *à quelqu'un d'une choſe, en rejetter la faute & le blaſme ſur luy, l'en charger.* Transferre culpam in aliquem. Derivare. Vertere. *Cicer.* NA kogo co zwalać zwaliać, komu co przyczytać zá winę, winować kogo w czym winnym czynić. **Il s'en prend à la fortune & à l'envie de ce qui eſt arrivé.* Factum illud ad invidiam & fortunâ transfert. *Cic.* *Winuie ſzczęście y zázdrość ludzką, w tym co ſię ſtáło. **Il s'en prendre à vous s'il arrive quelque mal.* Abs te rationem repoſcet, ſi quid gravius acciderit. *Caſ.* *Ná ciebie to złoży ieżeli ſię co złego ſtánie ciebie winować będzie ſobie to przyczyta. **Apres cela ne vous en prenez pas à moy* Ne poſt conferas culpam in me, ne impingas in me. *Cic. Plaut.* *Zebyś mię potym nie winował żebyś ſię nie ná mnie żálił. **Je prends cela ſur moy.* Ad me id recipio. *Ter. Plaut.* Præſto culpam. *Cic.* *Biorę to ná ſiebie, odpowiem zá to.

SE PRENDRE *à quelqu'un, ſe jetter à luy, l'attaquer.* Cum aliquo contendere *ou* aliquem laceſſere. *Caſ. Ter.* Aliquem attentare. *Phad.* NAPASTOWAC kogo draźnić gniewać zártami ſię go chwycić, pozbudząć ſobie kogo. **Nul ne s'eſt pris à luy, qu'il ne s'en ſoit repenti.* Nemo cum illo ſine ſuâ pernicie contendit. *Caſ.* *Nikt go nie rozdraźnił żeby tego nie żáłował.

S'EN PRENNE *à moy qui voudra, m'attaque qui voudra.* Qui volet, me laceſſito. *Ter.* NIECH mię kto tylko razy. **Prenez-vous en à vos gens, c'eſt leur faute.* Tuos inclama, qui delinquunt. *Plaut.* *Swoich ludzi winny oni temu winni. **Ils ſe ſont pris de paroles.* Verbis jurgati ſunt. *Hor.* *Poſwarzyli ſię przemowili ſię przymowili ſobie.

PRENDRE *quelqu'un de prés* ou comme l'on parle familierement *le prendre au pied levé.* In ipſo articulo aliquem opprimere. *Ter.* NA uczynku gorącym kogo złapać záſtać.

PRENDRE *à droit* ou *à gauche, tourner à droit* ou *à gauche.* Flectere. Deflectere ad dexteram *ou* ad ſiniſtram. Detorquere in dexteram *ou* in ſiniſtram, *Ter. Plin.* WZIĄC w prawą w lewą obrocić. **Faire prendre un autre cours à une riviere.* Contorquere amnem in alium curſum *ou* Deflectere. Derivare. *Cic.* *Odwrocić gdzie indziey w inſzą ſtronę rzeką bieg iey.

SE PRENDRE *à faire les choſes bien* ou *mal.* Rectè perperam res incipere. Aggredi. Ordiri. Exordiri. *Cic. Terent.* DOBRZE álbo złe wziąć ſię do czego, zácząć zábrać ſię do czego złe lub dobrze. **Il a voulu tirer de l'argent de moy, & il s'y eſt pris aſſez finement.* Voluit is me emungere argento, & ſatis quidem aſtutè rem aggreſſus eſt. *Chciał odemnie wyciągnąć pieniędzy, y bardzo ſię do tego ſzuczuie zábierał. **Il ne s'y prend pas mal pour un apprentif.* Sat ſcitè artem auſpicatur. *Nie zła to ná ucznia náporzynáiącego. **Bien m'en a pris de vous avoir cru.* Feliciter mihi cecidit tibi auſcultaſſe. *Dobregom ſię domyślił żem cię uſłuchał. **Bien m'en a pris d'avoir apporté de l'argent avec moy.* Opportunè adeò nunc mecum argentum attuli. *Ter.* *Dobrzem uczynił, dobregom ſię domyślił żem pieniędzy wziął z ſobą. **Bien nous en a pris qu'il ayt eſte tué.* Bono nobis fuit, illum occidi. *Chwała Bogu dla nas że go zábito.

PRENDRE *quelqu'un par ſes paroles.* Jugulare hominem ſuis verbis, ſuâ confeſſione, ſuo ſibi gladio. *Cic. Ter.* WŁASNEMI słowami kogo wojować, konać go właſnemi iego słowy. **Aller prendre les ordres d'un Prince, aller prendre congé de luy & recevoir ſes ordres.* Ire ſcitatum Principis juſſa, adire aliquem ſi quid nos velit. *Cicer.* *Zegnać Páua, y ieżeli czego nie káże dowiadywać ſię pytać wyieżdżaiąc.

PRENDRE *l'air, langue, baleine.* WYNISC ná wiatr, ná przechadzkę, wziąć języka, wytchnąć ſpocząć.

PRENDRE ſe dit proverbialement & populairement en ces expreſſions. BRAC *przyſłowiem* rozmaicie y poſpolicie ſię mowi w Francuſkim. **Prendre les choſes trop à cœur.* Res graviter advertere. *Terent.* *Bárdzo żwawie rzeczy bráć bydź bardzo troſkliwym żwawym gorącym nie cierpliwym tkliwym.

Il a pris Merle pour Renard. Il s'eſt trompé. Hallucinatus eſt, graviter erravit. Falſus animi eſt. *Ter.* Wziął ſzarego zá wilka, omylił ſię.

Il a pris un rat, pour dire *il a manqué ſon coup* ou *l'occaſion.* Amiſit occaſionem. *Cic.* Prærepta eſt ipſi occaſio. Złapał ſrokę zá ogon, nic nie wſkorał, uchybił czaſu okazyi.

PRENDRE *le temps comme il vient.* Scitè uti foro. *Ter.* DO czaſu ſię ſtoſować iák rzeczy idą ták ie przyimować. **Je n'y prens ni n'y mets.* Mihi nec ſeritur, nec metitur. *Plaut.* Mihi nihil ex eo lucri, *ou* ex inde. *Ani to dla mnie zyſk áni ſtrata, nic mię to nie koſztuie, áni boli, nie dbam nie ſtoię.

PRENDRE *la lune avec les dens*, ce qui ſe dit *des choſes impoſſibles.* Quaſi piſcari velis in aere, *ou* cervos venari. *Plaut.* Z MOTYKĄ ſię ná ſłońce porwać o rzeczach nie podobnych.

PRENEUR *de Villes.* Urbium expugnator, oris, m. *Liv.* TEN co wiele miaſt dobył zwycięſca miaſt.

PRE'NOTION, ſubſt. f. (*Connoiſſance qu'on a d'une choſe par avance.*) Prænotio. Anticipatio, onis, fœm. *ou* Antecepta animo rei alicujus informatio, onis, f. *Cic.* PRZEIĘCIE rozumem to co wprzod poymuiemy myślą.

PRE'OCCUPATION, ſubſt. fœm. (*Prévention, opinion anticipée.*) Antecepta jam animo opinio, onis, prævium judicium, ii, neut. UPRZEDZENIE w myśli o czym uprzątnienie w myśli ułożenie czego Prowencya. **Juger des choſes ſans préoccupation.* Nullo prævio judicio de rebus judicare. *Sądzić o rzeczach bez prewencyi, bez uprzedzenia.

PRE'OCCUPER *quelqu'un, luy perſuader une choſe par avance.* Alicujus nudum & integrum animum aliquâ opinione imbuere. Inficere. Judicium et animum alicujus præoccupare. Occupare. *Cic.* UPRZĄTNĄC komu co w myśli, wyperſwadować mu co wprzody, nábić mu czym głowę nápoić go iákim rozumieniem.

Les eſprits des Siciliens ſont préoccupez d'une ſi grande ſu-
per-

perſtition. Mentes Siculorum tanta ſuperſtitio occopavit. *Cic.* Umyſły Sycyliyczykow ſą uprzedzone pełne ták wielkiego zábobonu. **Nos eſprits ſont tellement préoccupez de cette imagination, que lorſque nous penſons à Dieu, nous nous le repreſentons ſous la figure d'un homme.* Ita eſt informatum anticipatumque mentibus noſtris, ut cum de Deo cogitamus, forma occurrat humana. *Cic.* *Ták ſą myśli náſze nábite tym y záprzątnione, że náwet ſamego Bogá ſtáwiáiąc ſobie w umyśle, wyobrażamy go ſobie nákſztáłt ludzkiey poſtaci.

PRE'POINANT, adj. (*Qui opine & qui dit ſon ſentiment le premier.*) Qui primus ſententiam dicit. *Cic.* PIERWSZY zdanie ſwoie dáiący wotuiący naypierwey y głos máiący.

PRE'PARATIF, m. PRE'PARATIVE, f. (*Qui ſert de préparation.*) Præparatorius, a,um. *Ulp.* GOTOWOSCI ſłużący do przygotowania náleżący.

PRE'PARATIFS, ſubſt. m. (*Grand appareil.*) Apparatus, ûs,m. Apparatio, comparatio, onis, f. *Cicer.* GOTOWOSCI wielkie iáko ro ná woynę ná iákie publiczne ákty. **Ils conſument tout le jour à faire des préparatifs.* In apparando totũ conſumunt diem. *Ter.* *Cáła dni, dzień ode dnia trawią ná przygotowaniach.

PRE'PARATION, ſubſt.f. Præparatio, onis,f. Apparatus ûs,m. *Cic.* PRZYGOTOWANIE.

AVEC PRE'PARATION, Paratè, adv. *Cicer.* Paratiùs. Z PRZYGOTOWANIEM.

PRE'PARATION, (*Méditation de ceux qui ont à parler en public.*) Meditatio. Cogitatio, onis,f. *Cic.* PRZYGOTOWANIE gotuiąc ſię ná mowę. **Il parle ſans préparation ou ſur le champ.* Loquitur, dicit ex tempore, imparatus aggreditur ad dicendum. *Cic.* *Mowi nie gotuiąc ſię do mowy.

PRE'PARE, maſc. PRE'PARE'E, fœm. Paratus. Apparatus, a, um. *Cic.* PRZYGOTOWANY, PRZYGOTOWANA, gotowy, gotowa.

PRE'PARER, V.act. (*Diſpoſer les choſes.*) Parare. Apparare. Præparare, (o, as, avi, atum.) act.acc. *Cic.* PRZYGOTOWAC gotować przygotowanie czynić.

PRE'PARER *à diſner à quelqu'un.* Accurare alicui prandium. *Plaut.* Convivium parare. *Phæd.* Apparare. Comparare. Struere. *Cic. Tacit.* Epulas inſtruere. *Liv.* PRZYGOTOWAC gotować obiad dla kogo nágotowáć. **J'envoyay ordre à l'hoteſſe de nous préparer quelque choſe pour ſouper.* Mando ædiculorum cuſtodi cœnulæ officium. *Petr.* *Poſłałem do goſpodyni áby nam co zieść nágotowáłá. **Attendez on vous va préparer quelque choſe à manger.* Mane, aliquid tibi fiet cibi. *Plaut.* *Poczekay záraz ci co zieść nágotuią.

SE PRE'PARER, (*Se diſpoſer à une choſe.*) Se alicui rei accingere. *Virg.* Ad aliquid. *Tacit.* Se comparare. *Ter.* GOTOWAC ſię ná co. **Se préparer à la guerre.* Bellum parare *Caſ.* Apparare. *Cic.* Adornare. *Liv.* Se ad bellum accingere. *Caſ.* *Gotować ſię ná woynę. **Se préparer des ſecours contre tout évenement.* Comparare ſubſidia ad omnes caſus. *Caſ.* *Przygotować ſię ná wſzelkie przypadki. **Préparer quelque diſgrace à une perſonne.* Excoquere alicui malum. *Plaut.* *Gotować ſię ná kogo w zły ſpoſob knować ná niego co złego **Se préparer un chemin à une grande réputation.* Iter ad bonam famam ſibi inſtruere. *Plin Jun.* *Gotować torować ſobie drogę do wielkiey ſławy. **Préparer les eſprits à une choſe.* Animos ad aliquid præparare. *Cic.* *Skłaniać ſpoſobić umyſły do czego. **On avoit préparé une choſe qui fut d'un grand uſage.* Una erat res magno uſui præparata. *Caſ.* *Przygotowano było iedną rzecz ktora była wielką pomocą. **Penſez à cela de bonne heure, & préparez vous-y.* Hæc multo ante meditare, huc te para. *Cicer.* *Myśl o tym wcześnie y przygotuy ſię ná to* *Préparé aux douleurs.* Paratus ad dolores. *Gotowy ná bole. **A tout ſouffrir.* Paratus omnia perpeti. *Caſ.* *Gotowy wſzyſtko cierpieć wytrzymać.* *Il y a des peines préparées dans les enfers pour les impies.* Pœnæ apud inferos ſunt impiis præparatæ. Impii ad inferos ariminum pœnas luent. *Cicer.* *Są męki zgotowane w pieklá dla bezbożnych. **Préparé pour la chaſſe.* Adornatus venatui. *Tacit.* *Gotowy na łowy do polowania.

PRE'POSE', m. PRE'POSE'E,f. Præpoſitus, a,um. *Voyez* PRE'POSER. PRZEŁOZONY, Przełożona.

PRE'POSER *quelqu'n à une choſe,* (*L'y commettre.*) Aliquem alicui rei præponere, (o,is, poſui, itum.) Præficere,(io, is,feci, fectum.) *Cic. Plaut.* PRZEŁOZYC kogo nád czym.

PRE'POSITION, ſubſt f. (Terme de Grammaire.) (*C'eſt une des parties d'oraiſon & particule indéclinable.*) Præpoſitio onis,f. *Var.* PREPOZYCYA w mowie.

PRE'PUCE,ſubſt m. (*Peau qui couvre le bout de la verge du membre viril, & qu'on retranchoit aux Juifs dans la Circonciſion.*) Præputium,ii,n *Juv.* OBRZEZEK ktory obrzynáią u żydow ſkąd obrzezáńcy.

PRE'ROGATIVE, ſubſt. f. (*Privilége, avantage.*) Prærogativa,æ,f. *Liv. Cic.* PRZODEK przod przednie mieyſce przodkowanie Przywiley powaga záſzczyt Prerogatywa.

(Il y avoit anciennement à Rome une Tribu qui avoit droit de donner ſa voix la premiere dans les Elections, qui eſtoit appellée pour cela *la Tribu prérogative.*) Tribus prærogativa. *Liv.* Była w Rzymie Familia iedna ktora miała prawo przodem przed wſzyſtkiemi wotować ná Elekcyach ſkąd ſię zwała Familia przodkuiąca,álbo przedni Dom.

PRE'S,adv.(*Qui marque la proximité du temps & du lieu*) Propè. PRZY, bliſko, około, co do czaſu y mieyſca.

Ils ſont icy prés. In propinquo ſunt, non longè abſunt. *Cicer.* Są tu pobliſku bliſko w bliſkośći. **Il a prés de quatre vingts dix ans.* Propè annos nonaginta natus. *Cic.* *Ma około dziewięćdzieſiąt lat.

DE PRE'S. Cominus. BLISKO z bliſka. **Combattre de prés.* Cominùs pugnare. *Cic.* *Bić ſię ſpotykać ſię z bliſka.

Il regarde de prés, il a la veuë baſſe. Ad manum intuetur. *Plin.* Krotkiego wzroku z bliſka ſię przypatruie.* *Suivre quelqu'un de prés.* Alicujus veſtigiis inſiſtere. *Liv.* Premere veſtigia alicujus. *Plin-Jun.* (Ce qui ſe dit dans le ſens propre & figuré, pour imiter quelqu'un, ſuivre ſon exemple.) *Bliſko tuſz zá kim chodzić, wſtępować w ſlady czyie mowi ſię ták w rozumieniu właſnym, iáko niewłáśnie zá náśládowáć kogo. **Regarder prés aux choſes,les conſidérer attentivement* Rebus admodùm attendere, res propiùs inſpicere. Aſpicere. *Bliſko w każdą rzecz wayrzeć pilnym bydź bacznym oſtrożnym. **Regarder de trop prés aux choſes.* Reſtrictè res obſervare. *Cicer.* *Zrzędnym ſkrzętnym bydź w rzeczy każdey ladaco uważáć.

PRE'S *à prés.* (*Des pieux fichez prés à prés.*) Pali breviſſimo intervallo defixi. JEDNO wedle drugiego bliſko pale ieden wedle drugiego ubinna* *Labourer prés à pres* Spiſsè arare. *Colum. ou* Spiſſiùs. *Orać gęſto.

A CELA PRE'S. Hoc ſi excipias, ſi exceperis. *Catul.* TO wyiąwſzy.

A PEU PRE'S. Ferè. Tantum. Propèmodum. *Cic.* PRAWIE iák.

Voila à peu prés ce que j'avois à dire de la nature des Dieux. Hæc ferè habui dicere de naturâ Deorum. *Cicer.* To ieſt prawie com miał mowić o przyrodzeniu Bogow.

PRE'SAGE, ſubſt. maſc. (*Preſſentiment qu'on a de ce qui doit arriver.*) Præſagitio. Præſenſio. genii, onis,f. Præſagium ii,n. *Cic.* PRZECZUWANIE przeczuwać co.

PRE'SAGE, (*Signe qui nous fait connoiſtre que les choſes doivent arriver.*) Præſagium ou futuræ rei ſignum, i, n. *Cic.* ZNAK co przyſzłego przeznaczaiący.

PRE'SAGE, (*Augure.*) Omen,inis,n. Augurium, ii,n. *Cic.* WIESZCZBA. **Des paroles de mauvais préſage.* Ominoſa verba. *Plin Jun.* Malè ominata verba. *Hor.* *Słowa złey wieſzczby, złe wrożące.

PRE'SAGER, (*Signifier, marquer les choſes à venir.*) Præſagire, (io,is,ivi, itum.) Portendere,(do,dis,di, tentum.) Præſignificare, (o, as, avi, atum.) Prædicere, (co, is,dixi, dictum.) act. acc. *Cic.* PRZEZNACZAC rzecz iáką przyſzłą. **Cela nous préſage joye, proſpérité, ſanté.* Læta omnia proſperaque id nobis portendit. *Liv.* *To znáczy weſele rádość zdrowie ſzczęście.

PRE'SAGER ſignifie auſſi *conjecturer les évenemens par la prudence humaine.* Præſagire. Præſentire, *ou* aliquid augurari. Ominari, (or,aris, atus ſum.) PRZECZUWAC dochodzić domyślać ſię przyſzłych rzeczy ludzką roſtropnośćią ciekawośćią przezornośćią.

PRESBOURG, (*Ville capitale de la Haute-Hongrie ſur le Danube.*) Poſonium. Piſonium, ii, n. PRESZBURG Miáſto ſtołeczne Węgier wyżſzych.

PRESBYTE'RAL,m.PRESBYTE'RALE,f. (*Qui regarde le Curé.*) Curionalis & hoc curionale. adj. Sacerdotalis & hoc ſacerdotale. adject. *Plaut.* XIĘZY. **La maiſon preſbytérale:* Ædes curiales, ædium curialium, f.pl. *Dom Xięży mieſzkanie Plebania Probostwo.

PRESBYTE'RE, ſubſt. maſc. (*La maiſon du Curé.*) Ædes curiales *ou* Ædes curionis, f. pl. Presbyterium, ii, (Mot Eccle-

clefiaftique.) PLEBANIA Proboftwo Xięże mięfzkanie.

PRESCHE, fubft.m. (C'eft uo terme chea les Calviniftes.) *Difcours que les Miniftres de la Religion prétenduë Reformée fons à ceux de leur fecte l'Ecriture.* Miniftrorum Calvinianæ doctrinæ ad populum ejufdem fectæ conciones, um, fœm pl. KAZANIE Kalwińfkie w Kryplu.

PRESCHE, (*Le temple des Hunguenots, où ils s'affemblent pour écouter leurs Miniftres.*) Templum, i, neut. KRYPEL gdzie fię fchodzą Kálwini Zbor.

PRESCHER, V.act. (*Publier, annoncer la parole de Dieu*) De rebus Divinis dicere ad populum, concionari ad populum coocionem habere. KAZAC ogłafać ſłowo Bofkie.

ON DIT, *Il ne fait que prefcher la bonne chere.* Laudaot femper oppiparas cœnas. SAME tylkn dobre ſtoły chwali mie gada o niczym tylko n ſtołach dobrych y potrawach.

PRESCRIPTION, fubft.fœm. (*Fin de non recevoir que le Droit a introduit pour affurer les poffeffions des biens aprés un certain temps aux poffeffeurs de bonne foy.*) Præfcriptio, onis, f. Auctoritas, atis, fœm. Ufucapio, nnis, f. *Juftin.* PRESKRYPCYA npifanie określenie dawności używania prawa, lub wybiianie fię n prawa, prawem wprowadzony zwyczay dla befpieczeństwa prawn ná dobra poffeforow kilkonáftoletoim ſłufznym prawem trzymaiących po wyściu lat kilkunáftu áby mie mogli bydź turbowani w poffeffyl fwoiey.

PRESCRIRE *quelque chofe à quelqu'un, luy ordonner.* Aliquid alicui præfcribere, (bo, bis, fcripfi, ptum.) *Quint.* OPISAC co komu nákazuiąc. *Prefcrire à quelqu'un le temps qu'il doit parler, le luy marquer.* Alicui tempus quandiu dicat præfcribere. Præftituere. Præfinire. *Cicer.* *Opifać komu czas kiedy ma mnwić náznaczyć mu czas. *Prefcrivez moy ce qu'il faut que je faffe.* Quid faciam præfcribe. *Hor.* *Náznacz mi profzę co mam czynić.

PRESCRIRE, (*Acquerir droit de prefcription par une poffeffion de bonne foy aprés quelque temps.*) Aliquid ufu capere, (io, is, cepi, captum) Ufu fuum aliquid facere. DAWNOSCIĄ używania, prawa nábyć ná co.

PRE'SE'ANCE, fubft. f. (*Droit de s'affeoir devant quelqu'un.* Jus ante aliquem in confeffu præcedendi *ou* fedendi, juris, n. PIERWSZE mieyfce przed kim mieć.

Donner la prefaance à quelqu'un. Jus ante alium in confeffu præcedendi alicui tribuere. *Cicer.* Dać komu pierwfze mieyfce uftąpić mu mieyfca pierwfzego.

PRE'SENCE, *on prononce* PRE'ZANCE, fubft.f. Præfentia, æ, f. *Cic.* Afpectus. Confpectus, ûs, mafc. *Cicer.* PRZYTOMNOSC własna, bytność ofobą własną ſtawienie fię.

En préfence de tout le monde, (*Devant tout le monde.*) In ore atque oculis nmaiom. Ante oculos nmnium. Coram omnibus. *Cicer.* Przed wfzyftkiemi w obecnoici wfzyftkich. **En préfence de quelqu'un.* In præfentiâ alicujus, aliquo præfente. Coram aliqoo. *Cic. Plaut.* *W nbecności w przytomności czyiey, pray kim. *Si j'avois le bonheur de joüir de voftre préfence, je fuivrois en tout vos confeils.* Facultas tui præfentis fi mihi effet, nonquam à tuis confiliis difcreparem. *Plan. ad Cicer.* *Gdybym mogł mieć to fzczęście mieć cię przytomnego, fzedłbym wewfzyftkim zá rádą twoią. **Eviter la préfence d'une perfonne, n'ofer paroiftre devant luy.* Fugere alicujus confpectum. Alicuius afpectum, præfentiamque vitare. *Ter. Cic.* *Chronić fię kogo nnikać przedkim. **J'ay peine de vous loüer en voftre préfence.* Vereor coram in os te laudare. *Ter.* *Nie śmiem cię w obecności w oczy chwalić.

PRE'SENCE *d'efprit,* (*Un efprit qui fe poffede dans les chofes & qui ne s'eftourdit point.*) Animi præfentia, æ, f. Animus præfens, animi præfentia, *Cic.* PRZYTOMNOSC rozumu y zmyſłow niepomiefzany nmyſł. **Avoir bien de la préfence d'efprit.* Præfentem babere animum. *Mieć wielką przytomność bydź fobie bardzo przytomnym. **Se fervir de fa préfence d'efprit pour fe conduire, fans fe laiffer eftourdir.* Præfentis animi confilio uti, nec à ratiooe difcedere. *Cicer.* *Przytomność umyſłu záchować, áni fię pomiefzać. **Perdre la préfence d'efprit & la parole.* Non confiftere mente, nec ratione. *Cic.* *Stracić zmyſły y mowę.

A PRE'SENT, (*Maintenant, pour l'heure.*) In præfentiâ, In præfenti. Nonc. Ad præfens. *Plin.* TERAZ. **Jufques à préfant,* Ad haoc diem *ou* horam. *Cic.* Ufque ad id tempus, *Liv.* *Aż dotąd áż do teraźnieyfzego czafu.

PRE'SENT, fubft.m. *prononcez* prézans. Donum, i, neut. Munus, eris, n. *Cic.* DAR podarunek upominek. **Le préfent eft digne de celuy qui le fait.* Condignum donum, qualis eft, qui dooom dedit. *Plaut.* *Godny podarunek tey ręki z ktorey wyfzedł.

Faire un préfent à quelqu'un. Alicui munus offerre, Dare. Donare. Præbere. Largiri. *Cic.* Aliquem aliquâ re *ou* Aliquid alicui donare. *Cic.* Munere aliquem afficere. Aliquem aliquâ re munerare *ou* munerari. *Cic.* Podarunek komu oczynić jáki. **Souvenez-vous d'accompagner mon préfent de paroles obligeantes.* Orna verbis munus noftrum. *Ter.* *Pamiętay żebyś łagodne przyiemne ſłowa łączył oddaiąc npominki **Voicy des prefents que voftre frere vous envoye.* Adfunt tibi dona à fratre. *Ter.* *Te fą podarunki ktore ci Brat pofyła.

PRE'SENT qu'*On fait à celuy, qui nous apporte une bonne nouvelle.* Evangelia, orum, n. pl. *Cic.* NOWINNE, podarunek zá doniefienie dobrey nowiny.

PRE'SENT *qu'on fait aux ambaffadeurs eftrangers.* Lautia, orum, neut. pl. *Liv.* POCZESNE podarunki opominki Poſłowi poftronnemu czynione.

PRE'SENT *de legumes & de fruits que les Romains faifoient à leur hofte.* Xeniom, ii, n. *Mart.* GOSCIENIEC podarunek gościnny w nowaliach y owocach obeſłanie gościa.

PRE'SENT *qu'on faifoit au victorieux.* Niceterium, ii, n. *Juv.* PODARUNEK zwycięſki npominki zwycięfcy dawane

PETIT *préfent.* Munofculum, li, n. PODARUNECZEK mały.

PRE'SENTEMENT, *prononcez* PRE'ZANTEMENT, *à préfent maintenant.* In præfentiâ. In præfent. Nonc. Jam. *Cic. Ter.* In præfens tempus. *Cic.* TERAZ.

PRE'SENTER, *prononcez* PRE'ZANTER. (*Offrir, faire un prefent.*) Aliquid alicui offerre, (fero, offers, obtuli, oblatum.) *Cicer.* OFIAROWAC oddać co komu. **Préfenter à boire à quelqu'un.* Cyathiffare alicui. *Plaut.* Potionem alicui dare. *Petr.* *Podać pić komo.

PRE'SENTER *la bataille à l'ennemi* Poteftatē pugnæ hofti facere. *Liv.* WYDAC bitwę nieprzyiácielowi. **Se préfenter devant quelqu'un.* Se alicui offerre. In alicnjus confpectum venire *ou* fubire alicujus confpectum, Se alicui fiftere. *Cic.* In confpectu alicujus aftare. *Cic.* In confpectum alicujus fe dare. *Cic.* Prodire in confpectum. *Plau.* **Stawić fię obecnie przed kim. **Si toft que l'occafion s'eft préfentée.* Ut fefe obtulit occafio, ut primum data eft occafio. *Cic.* *Ják prędko fię ukazya, fpofobność podała.

ON DIT dans le difcours familier. *Préfentez luy mes baifemains, faluez le de ma part.* Salutem illi dic meo nomine. *Cic. ou* falvere jubeas. *Cicer.* PROSZĘ kłaniać odemnie, kłaniam, całoię ręce, ſtopy &c.

PRE'SERVATIF, m. PRE'SERVATIVE, f. (*Qui préferve de quelque mal.*) Præfens, entis, omn. gen. *ou* Præfentaneus, a, um. Averruncus, a, um. *Pacuv.* ZACHOWUIĄCY, záchowuiąca, broniący od czego.

PRE'SERVATIF, comme un fubftantif mafc. (*Remede préfervatif.*) Antidotum, ti, n. *Plin.* Antidotus, ti, m. *Aul.* LEKARSTWO záchowuiące.

PRE'SERVER, (*Garder quelqu'un d'un mal* ou *de quelque malheur, l'en garantir.*) Aliquem à malo fervare falvum & incolumem. Ab aliqoo malom propulfare, (o, as, avi, atum.) aliquem à malo defendere, tueri. *Cic.* ZACHOWAC kogo od czego ochronić nbronić uchować. **Préferver quelqu'un de la mort.* Aliquem morti eripere *ou* à morte *Virg. Cicer.* *Záchować kogo od śmierci obronić od śmierci. **Dieu vous préferve de mal & de fortune!* Servet te Deus falvum & incolumem! *Niech cię Bog záchowa od złego y przygody.

PRE'SIDENT *prononcez* PRE'SIDANT, (*Chef d'un corps de juftice.*) Præfes, idis, m. PREZYDENT Sędzia głowny we Francyi. **Préfident au Parlement.* In fupremâ curiâ præfes. *Sędzia głowny Parlamentowy we Francyi. **Prémier préfident.* Senatus princeps, pis, m. Primarius præfes. *Náywyżfzy Sędzia támże, (Unas Prezydent ieft ieden tylko Duchowny w Trybonałach.) Infzych Sędziami Deputatami lub Komiffarzami zowią, we Francyi záś każdy Sędzia Trybunału głownego Parlamentu ieft Prezydentem między ktoremi ieden ieft Prezydent náywyżfzy to ieft Márfzałek Parlamentowy.

PRE'SIDENT (*Celuy qui préfide à quelque acte dans les écoles.*) Præfes alicujus actûs *ou* Moderator, oris, mafc. (On parle ainfi dans les écoles.) PREZYDENT prezyduiący ná akcie iákim fzkolnym, roziemca rządes.

PRE'SIDER, (*Tenir la prémiére place, eftre le chef.*) Præfidere, (eo, es, præfedi, præfeffom.) Præeffe, (præfum, es, præfui.

præful *sans supin*) *Cicer.* PREZYDOWAC mieć pierwsze mieyjce przed inszemi, rey wodzic rządzić. *La providence preside aux choses du monde.* Res humanas regit & moderatur providentia ou Deus. *Cic.* *Opatrzność Boska rządzi tym świátem.

PRESIDIAL, m. PRESIDIALE, f. (*Compagnie de juges establie dans les Villes*) Curia prædialis, curiæ prædialis. (*On dit au plurier.* PRESIDIAUX. SĄDY po Miastach Francuskich głownicysze.

PRESOMPTION, subst. f. (*Orgueil, trop bonne opinion qu'on a de soy.*) Confidentia, æ, f. Nimia sui fiducia, æ, f. *Cic. Liv.* HARDOSC zuchwałość doma pycha nádętość, o sobie samym wielkie rozumienie.

PRESOMPTIONS, (Dans le Droit.) *Certains signes ou circonstances, qui font présumer une chose.* Juris præjudicia, orum n pl. Suspitio ex conjecturâ, onis, f. Conjectura, æ, fœm. POROZUMIENIE dorozumienie domniemanie pewne dorozumiewanie się.

PRESOMPTUEUX, m. PRESOMPTUEUSE, f. (*Qui présume trop de soy.*) Confidens, sibi præfidens, entis, omn. geo. HARDY dumny wyniosły pyszny pyszna &c.

PRESOMPTUEUSEMENT, (*Avec présomption.*) Confidenter. Confidentiùs Confidentissimè. *Cic.* HARDZIE zuchwale dumnie pysznie.

PRESQUE, adv. Quasi. (*Peu s'en faut.*) Ferè Fermè. Propè. Propemodùm *Cic.* PRAWIE, właśnie, ledwie nie.

PRESQU'ISLE, subst f (*Peninsule.*) Peninsula, æ, f. *Liv.* WYSPA wodą nie obeszła.

PRESSAMMENT, adv. (*D'une maniere pressante.*) Instanter. Etiam atque etiam. *Quint.* NAGLE pilno spiesznо

PRESSANT, masc. PRESSANTE, fœm. Instans, antis. Urgens, entis, omn. gen. NAGŁY pilny spieszny spieszna &c Uciskaiący nálegaiącey. *Une pauvreté pressante.* Urgens egestas. *genit.* urgentis egestatis, fœm. *Virg.* *Ubostwo nálegaiące

PRESSANT. (*Incommode.*) Urgens. Molestus. Importunus, a, um *Cic* PRZYKRY dolegliwy nágły. *Une maladie pressante* Urgens morbus (*Ciceron a dit* Urgeri morbo.) *Choroba nágła przykra.

PRESSE, subst. fœm. (*Foule de gens qui se pressent les uns les autres*) Densa turba, æ, fœm Conferta multitudo, confertæ multitudinis, fœm *Cic.* TŁUM ścisk ciżba. *Se dégager, se tirer de la presse.* Evolvere se turbâ, ex turbâ se expedire *Ter* *Dobyć się z ciżby z tłumu przecisnąć się. *Fendre la presse.* Submovere. Removere turbam. *Plaut.* *Przecisnąć się przez lodzi przez ciżbę. *Fuir la presse.* Fugere turbam. *Unikać uchodzić od ciżby.

PRESSE se dit *de la machine qui sert à imprimer.* Prelum, li, n *Plin* PRASA Drukarska. *Mon livre est sous la presse, on l'imprimere.* Liber meus prelo subjicitur. *Kśięga moia iest w prasie Druks skiey pod prasą w robocie.

ON DIT figurément en cette signification qu'*Un homme est en presse, qu'il est fort à l'étroit, & fort incommodé des biens de la fortune.* In angustum illius coguntur copiæ *Ter.* Res est illi angusta. *Hor.* Est ipsi rei familiaris angustia. Urgetur angustiis. *Cicer.* ou premitur angustiis. CIASNO mu ciasno ná niego chudo cienko koło niego chudy páchołek u niego ścisk wielki koło niego bieda.

PRESSE, (*Sorte de pesche qui ne quitte point le noyau.*) Duracina persica, æ, f. BRZOSKWINIE proste twarde co się pestki trzymaią.

PRESSENTIMENT, subst. m. (*Certain sentiment qu'on a des choses par avance.*) Præsensio. Præsagitio, onis, f. *Cicer.* PRZECZUWANIE rzeczy. *J'avois un pressentiment que je ferois un voyage inutile.* Præsagibat mihi animus frustrà me ire, cum exibam domo. *Plaut.* *Czuło to serce moie przeczuwalem iáto, żem miał niepotrzebnie w tę drogę prożno daremnie iechać. *J'ay je ne sçay quel pressentiment, qu'il m'arrivera quelque malheur.* Nescio quid profectò mihi animus præsagit mali. *Ter.* *Coś mi serce nie dobrze tuszy, przeczuwam coś o iákim nieszczęściu.

PRESSENTIMENT *de maladie.* Morbi admonitio, onis, f *Plin.* OGRASZKA słabość przeczuwanie choroby.

PRESSENTIR, (*Avoir quelque pressentiment des choses*) Præsabire, (io, is, ivi. itum) Præsentire, (io, is, præsensi, præsensum) *Cic.* PRZECZUWAC przeczuć co.

PRESSER, V. act. (*Epreindre, tirer le jus ou le suc des herbes, avec les mains ou en les pressant.*) Pressare, (o, as, avi, atum.) Premere. Comprimere, (o, is, pressi, pressum.) act. acc. Stringere, (go, gis, xi, ictum.) *Cic.* WYCISKAC sok z ziół rękami cisnąć. *Presser les raisins avec la main ou avec les pieds.* Uvas premere. *Tłoczyć wino nogami depcąc, wyciskać grona rękami. (*Si c'est sous le pressoir, on dira.*) Prelo uvas premere. Wyciskać wino w prasie.

PRESSER, (*Haster, diligenter.*) Urgere, (eo, es, ursi, ursum.) Festinare. Properare, (o, as, avi, atum.) Instare, sto, stas, institi, institum.) *Cicer.* POSPIESZAC náglić nálegać. *Presser une suspension d'armes.* Instare de induciis. *Cæs.* *Nálegać o przymierze. *Ne presser rien.* Nihil festinare. *Cic.* *Nic nie náglić. *Presser les funérailles.* Instare funeri. *Plin.* *Spieszyć się z pogrzebem. *Se presser d'amasser de grands biens à un indigne héritier.* Pecuniam indigno heredi properare. *Hor.* *Chciwie zbierać wielką fortunę dla dziedzica niewdzięcznego.

PRESSER *une affaire avec adresse.* Insistere negotium sapienter. *Plaut.* Urgere. *Cicer.* ZRĘCZNIE y sztuką pospieszyć w sprawie iákiey. *Presser quelqu'un de faire une chose.* Aliquem urgere, alicui instare de re aliquâ. *Nálegać ná kogo o co. *Je ne vous presseray pas davantage, si vous ne le voulez pas.* Si id minùs tibi lubebit, non te urgebo. *Cic.* *Nie będę więcey o to nálegał ieżeli nie chcesz nie życzysz nie masz woli. *Estre pressé de mal ou de maladie.* Morbo urgeri, premi. *Cic.* *Chorować. *Son ventre est toûjours pressé de quelque nécessité.* Venter illius sæpè injuriam facit. *Zawsze mu czegoś w żołądku niedostaie.

Estre pressé. Urgeri. Premi. passive. *Cic.* Bydź pilno zábawnym koonu pilno.

PRESSION, subst. f. (*L'Action de presser l'air.*) (Terme de Physique.) Peressus, m. Compressio, onis, f. *Cic.* CISNIENIE wyciskanie tłoczenie tłoka.

PRESSIS, subst. m. *Quelques uns écrivent* precis, ou *l'elixir des choses,* (*Suc qu'on exprime des viandes ou des herbes*) Succus expressus, succi expressi. TRESC sama.

PRESSIS se dit figurément *de l abregé de quelque ouvrage, de ce qu'il y a de meilleur.* Medulla alicujus operis. Alicujus operis summa, æ, Summarium, ii, n. *Hor. Sen.* KROTKIE zebranie treści samey z ksiąg lub z pism iak co w sobie maią

PRESSOIR, subst. m. (*Machine à presser le vin, & choses semblables.*) Torculum, li, n. *Cat.* Torcular, aris, n. *Var.* Prelum, li, neut. *Vitr.* Torculus, li, m. *Plin.* PRASA winna do tłoczenia wina y tym podobnych rzeczy.

PRESSOIR, (*Le lieu où l'on dresse cette machine.* Torcularium, ii, n. *Cat.* Torcularia cella, æ, f. *Colum.* Torcular, aris. n. *Vitr.* TŁOKARNIA prasownia presernia.

PRESSURAGE ou *Vin de pressurage.* Vinum circumcidaneum, ei, n. Vinum tortivum, i, n. *Colum.* Vinum circumcisum. *Var.* TŁOKA, wina tłoczenie.

PRESSURER *la vandange, la mettre sous le pressoir.* Premere vinacea. Prelo subjicere vinacea. Uvas prelo premere. *Vitr.* TŁOCZYC wino w prasie.

ON DIT figurément & populairement *Pressurer la bourse de quelqu'un, en tirer tout jusques au dernier sou.* Exenterare, evinanire marsupium alicujus, ou opes argentarias. *Plaut.* WYTŁOCZYC komu worek wyszlamować mu sakatułę do ostatniego grosza.

PRESSUREUR, (*Celuy qui pressure.*) Torcularius, ii, m. *Colum.* TŁOKARZ Prasownik Presser. *Trogne ou mine de pressureur, qui est ordinairement fort haute en couleur.* Mustulenta facies ou rubicunda facies torculariorum. *Cera tłokarska zwyczaynie bardzo zápalona.

PREST, subst. masc. (*Ce qu'on presta ou ce qu'on avance.*) Præstatio, onis, f. *Paul.* Mutuum argentum, i, n. Mutua pecunia, æ, f. *Plaut.* POZYCZENIE.

PREST, m. PRESTE, f. (*Qui est en estat de faire quelque chose.*) Ad aliquid paratus, comparatus, accinctus, expeditus, promptus, a, um. GOTOWY, Gotowa gotowe. *Faites que tout soit prest à mon retour.* Fac, ut omnia parata offendam, cùm rediero. *Plaut.* *Niech wszystko będzie gotowo iák powrocę zá powrotem moim. *En cette occasion & en toute autre je suis tout prest de faire ce qu'il vous plaira de me commander.* Neque istic, neque alibi tibi usquam erit in me morà. *Ter.* *Ták w tey iáko y w inszych wszelkich okolicznościach gotowem ná wszystko, (*álbo*) wszystko czynić co roskażesz co ci się podobać będzie. *Un homme prest à tout faire.* Vir in quovis loco paratus. *Terent.* Omnium horarum homo. *Horat.* *Człowiek ná wszystko się odważyć gotowy.

*Tout

Tout prest à marcher. Paratus & expeditus ad iter. *Gotowy w drogę gotowy iść, do marszu gotowy. **A tout souffrir*. Paratus omnia perpeti. *Caf.* *Gotow wszystko ścierpieć wytrzymać. **Elle est preste d'accoucher*. Jam partus adest. *Ter.* Huic appetit propinqua paritudo. Paritudo propè adest. *Plaut.* *Bliska iest pologu. **Il est toûjours prest à parler*. In procinctu paratam habet eloquentiam. Ingenium in numerato habet. *Quint.* *Záwsze gotow mowę mieć niegotuiąc się.

FRESTANCE, subst. fœm. (*Beau port ou taille avantageuse d'une personne.*) Eximia corporis statura & ad dignitatem apposita. POSTAC osoba piękna. **Une fille d'une belle prestance*. Virgo præstanti corpore. *Virg.* *Pánna piękney urody.

PRESTATION *de serment*. subst. f. (*Serment qu'on preste à quelqu'un.*) Dictum sacramentum, i, n. WYKONANIE przysięgi, przysięganie komu.

PRESTE, adject. masc. & fœm. (*Qui fait viste & en peu de temps.*) Promptus, a, um. Agilis & hoc agile, adject. PRĘDKI ebyzy szybki. **Ce laquais est preste à la course*. Hic puer pedibus agilis est, *ou* pedibus celer. *Sługa szybki prędki bieżeć. **Les charlatans sont prestes de la main*. Manibus agiles sunt circulatores. *Kuglarze wielką maią szybkość w ręku.

PRESTER, *ou prononce* PRE'TER, V. act. (*Donner en prest une chose.*) Aliquid alicui commodare. Accommodare, (o, as, avi, atum) Act acc. *Cic.* POZYCZAC, pożyczyć, pożyczenym sposobem dać co. **Prester de l'argent à quelqu'un*. Commodare alicui argentum. Mutuam pecuniat *ou* mutuum argentum alicui dare. *Plaut.* Credere alicui pecuniam mutuam. *Cic.* *Pieniędzy komu pożyczyć. **On ne sçait ce que c'est aujourd'huy de prester de l'argent*. Nomen jam interiit mutuum. *Plaut.* (comme qui diroit *credit est mort.*) *Nie wiedzą tych czasow coto pieniędzy pożyczyć **Si quelqu'un preste à un autre, il faut compter pour perdu ce qu'il a presté, & s'il s'avise de le redemander, il trouvera un ennemy pour la reconnoissance de son bienfait*. Si quis mutuum alicui dederit, sit pro proprio perditum; cum repetas, inimicū amicum beneficio invenis. *Plaut.* *Jeżeli kto komu pożyczy niech to ma zá straconę, á ieżeliby się upominał niech się spodziewa nieprzyiaźni miasto wdaięczności zá dobrodzieystwo swoie. **Prester par obligation*. Per syngrapham quidpiam alicui credere. *Cic.* *Pożyczać ná kartę. **Prester à usure*. Fœnore *ou* fœnori pecuniam dare *Tacit.* *Dać pieniądze ná lichwę.

PRESTER *la main à quelqu'un*, (*L'ayder en quelque chose*) Commodare alicui in re aliquâ Commodare operam suam. Commodare manum. *Petr.* PODAC rękę komu dopomodz mu w czym. **Se prester à quelqu'un*, (*l'assister.*) Se alicui commodare in rebus. *Cic.* *Służyć usłużyć przysłużyć się komu wygodzić komu. **Son nom*. Nomen suum commodare. Interponere nomen. *Cic.* *Ręczyć ná kogo pisać się zá niego. **Donnez moy le couvert & prestez-moy quelque habit, tandis que le mien séchera*. Recipe me in tectum & vestimenti da mihi aliquid aridi, dum mea arescunt. *Plaut.* *Przyimy mię pod dach y day mi iákie odzienie poki moie nie wyschnie. **Prester son logis pour faire des nôces*. Accommodare alicui ædes ad nuptias. *Plaut.* *Pozwolić domu swego ná ślub wesele.

PRESTER *l'oreille à une porte*, (*écouter ce qu'on dit.*) Aurem admovere ad fores, ad ostium, atque animum attendere; auscultare ad fores. *Plaut. Terent.* PODSŁUCHYWAC pode drzwiami co mowią.

PRESTER *l'oreille à quelqu'un*, *l'écouter*. Aures alieni, dare, præbere. DAC ucho komu słuchać go. **Aux flatteurs*. Aures patefacere assentatoribus. *Cic.* *Dać ucho podchlebcom **Au changement*. Rebus novis aures præbere. *Dać się podmowić ná nowe rozruchy. **A quelque proposition, y entendre, l'accepter*. Accipere aliquam conditionem. *Cic.* *Dać się ná mowić ná co.

SE PRESTER *à sa bonne fortune*. Fortunæ bonæ se præbere, & impertire. *Cic.* Se offerre fortnow blandienti. Prosperam fortunam sinu suo excipere. Fortunæ blando vultu ridenti arridere. *Hor. Cic.* JSC zá szczęściem swoim umieć go zażyć, nie opuszczać go

Je sçay bien les charitez qu'on m'a prestées depuis la mort de Cesar. Nota mihi sunt, quæ in me post Cæsaris mortem contulerint. *Cicer.* Wiem dobrze co ná mnie náprawili nágadali od śmierci Cezarnáák mi się przysłużyli.

PRESTER *serment*. (*Faire serment.*) Dicere sacramentum *Tacit.* *Voyez* SERMENT. PRZYSIĘGAC przysięgę wykonać wypełnić uczynić.

PRESTIGES, subst m. (*Subtilitez & tromperies des charlatans.*) Præstigiæ. Fallaciæ, arum, f. *Cic.* OMĄMIENIA sztuki figle kuglarskie.

PRESTRE, subst. m. (On fait sonner l'*S* à demi en prononçant ce mot) *Ministre & l'oint du Seigneur*. Sacerdos, otis, m. *Cic.* Antistes, itis, m. *Cic.* XIĄDZ Kápłan, Pomazaniec Boski, y sługa.

DE PRESTRE, ou *qui concerne les Prestres*. Sacerdotalis & hoc Sacerdotale, adject. *Liv.* XIĘZY Kápłański.

Faire ordonner quelqu'un Prestre, le consacrer en cette qualité. Capere aliquem Flaminem *ou* Sacerdotem. *Anl-Gel.* Inaugurare aliquē Sacerdotē. *Liv.* Aliquem Sacerdotem creare. *Cic.* Poświęcić ná Kapłaństwo święcić ná Xiędza. **Estre fait Prestre*. In Sacerdotium venire. Inire Sacerdotium. *Cic.* Initiari Sacerdotio. *Zostać Xiędzem oświęcić się ná kápłaństwo.

PRE'TRESSE, subst. fœm. Chez les Payens estoit celle qui servoit au culte des fausses divinitez dans leurs Temples.) Sacerdos, otis, fœm. *Plaut. Petr.* Sacerdotissa, æ, fœm. *Cic.* Antistita, æ. *Plaut.* Antistes, itis, fœm. *Val. Max.* POPKA Pogańska, służąca u Pogan do Ofiar Bałwochwalskich. **La Prétresse de Venus*. Sacerdos Veneris, *ou* Veneris. *Plaut.* *Popka Wenery.

PRESTRISE, *prononcez* PRE'TRISE, subst. fœm. (*Dignité d'un Prestre.*) Sacerdotium, ii, neut. *Quint.* XIĘSTWO Kápłaństwo.

PRE'SUMER, (*Conjecturer qu'une chose est par des indices & par des conjectures.*) Conjicere, (io, is, jeci, jectum.) Suspicari, (or, aris, atus sum) *Cic* Existimare. Credere. Animo præsumere. *Cic.* DOMYSLAC się dorozumiewać się domniemać się łatwo u znákow y lica dochodzić **Il n'est pas à presumer qu'une personne ait de la cupidité, & qu'elle n'aime point l'argent*. Cadere non videtur in eundem & contemptus pecuniæ & cupiditas. *Quint.* *Nie można tego rozumieć áby kto miał chciwość w sobie, á niedbał o pieniądze.

PRE'SUMER *de soy-mesme*. Sibi nimiùm sumere, tribuere & arrogare. Plus justo sibi arrogare. Sibi nimis confidere. WIELE o sobie rozumieć trzymać wysoko o sobie.

PRE'SUPPOSER, (*Faire estat qu'une chose est.*) Ponere, facere. POŁOZYC mieć zá to że co iest trzymać zá istną. **Je présuppose que vous soyez de loisir ou que vous ayiez le loisir*. Pono te esse otiosum, *ou* operum vacuum. *Hor.* *Kłádę że masz czas że iesteś wolny. **Je présuppose cela comme une verité constante*. Pro certo illud pono. *Cicer.* *Kładę to náprzod zá rzecz y prawdę istną.

Présupposons qu'il ayt perdu son procés. Pone eum esse victum. Połóżmy to, daymy to że przegra. **Cela presuposé*. Quo posito. *To położywszy. **Présupposons qu'il n'est pas ainsi*. Fac ita non esse. *Daymy to że nie iest ták. **Présupposons que les légions ne desapprouvent pas nostre dessein*. Facite, hoc meum consilium legiones non improbare. *Cic.* *Daymy to że się woysku podobać będą nasze intencye.

PRE'SURE, subst. f. (*Certain acide qu'on trouve dans l'estomac des veaux qui sert à faire prendre le lait.*) Coagulum, li, n. *Var.* SERZYSKO w żołądku cieląt ofeskow do podpuszczania mleka, podpustka.

PRE'TENDANT, masc. PRE'TENDANTE, fœm. *prononcez* Prétandant. (*Qui aspire à une chose.*) Ad aliquid aspirans, antis, omn. gen. PRETENDUIĄCY, Pretendująca pnący się zábiegaiący stáraiący usiłuiący prawo maiący lub prawo sobie roszczący do czego.

UN PRE'TENDANT *aux charges de la République*. Munerum Reipublicæ Candidatus, i, masc. *Cic.* KANDYDAT do godności. **Prétendant avec un autre à une mesme charge* Competitor, oris, m. *Cicer.* *Wspolnie iedneyże do godności kandidaci konkurenci.

PRE'TENDRE, *prononcez* PRE'TANDRE, V. act. & neut. (*Aspirer à une chose, estre dans l'esperance de l'obtenir.*) Aliquid ambire. Contendere ad aliquid. *Cic.* Aspirare. PRETENDOWAC czego u nádzieią otrzymania piąć się sadnić się ná co. **Il prétend à une haute fortune*. Ad magnam fortunam contendit, aspirat, ad magna contendit, Spectat *ou* magna sibi proponit. *Cicer.* *Pnie się ná wysoką fortunę patrzy wysoko.

PRE'TENDRE, (*Soûtenir qu'une chose est à nous.*) Contendere. Intendere, (do, dis, di, tum) Twierdzieć utrzymywać że to do nás náleży **Il prétend que cette maison luy appartient ou qu'elle est à luy*. Contendit has ædes suas esse, *ou* sibi esse

eile proprias.*Upiera się praytym y utrzymuie że ten dom iego. **Il prétend estre celuy dont nous parlons.*Hunc se intendit esse, de quo sermo est *Ter.* *Zá tego się ndaie y ma o ktorym taowiemy.

NE *pas pretendre,* (*Ne vouloir point, n'entendre point.*) Nolle, nolo, non vis, nolul. (*sans supin.*) NIECHCIEC. **Je ne prétends pas que vous joüez toute la nuit.* Nolo ot totam noctem ludo ducas. *Virg.* *Niechcę tego żebyś miał grać całą noc.

PRE'TENDU, masc. PRE'TENDUE, fœm. *(*Ce que l'on prétend.*) Dictus, a, nta. RZECZONY przerzeczony mniemany. * *Vn droit pretendu.* Jus quod suum esse dicitur *au* jus præsumptum. * Prawo ktore kto sobie rości **Vn mal prétendu.* Malum quod sibi quis fingit. *Złe nieszczęście mniemane **La religion prétenduë réformée.* Religim dicta reformata & correcta. *Kálwińska wiara mniemana reforma w wierze.

MON PRE'TENDU, (*Lors qu'une fille parle de celuy qui la recherche en mariage.*) Procus, ei, m. *Virg* (Mot populaire.) Meus vir futurus. KAWALER moy gdy Pánna mowi o tym co się o nią stara,

PRE'TENSION, subst. f. (*Droit bien* ou *mal fondé qu'on a sur quelque chose*) Controversum jus, *ou* animo præsumptum jus, juris, neut PRAWO źle lub dobrze ugruntowane do czego. **Il a de grandes prétensions sur cette terre.* Illud prædiũ multo jure suũ esse contendit *Cic.* *Wielkie prawa ma do tey maiętności (*jeżeli prawa są dobre y słuszne;*) Wielkie sobie rości prawa do niey (*jeżeli są prawa bez słusznego fundamentu*)

PRE'TENSIONS, (*Esperances bien* ou *mal fondées.*) Spes, ei, f NADZIEIE słuszne lub niesłuszne ktoremi sobie kto záprząta głowę y rusząc sobie rozmaicie. **C'est un homme a de grandes prétensions de fortune* Is magna & grandia spe præsupit. *Cic.* *Tuszy sobie o wysokim szczęściu.

PRE'TERIT, subst m. (Terme de Grammaire qui marque le temps passé dans les verbes) Præteritum, i, neut. *On souvent end* tempos. *Var.* CZAS przeszły słow. Słowa w czasie przeszłym położone co do gramatyki.

PRE'TEUR, subst. m. (*Magistrat fort considérable dans l'ancienne Rome*) Prætor, oris, m. *Cic.* WOYT Sędzia głowny znaczny niegdyś orząd u Rzymian.

DU PRE'TEUR, ou *qui concerne le Préteur.* Prætorius, prætoria, prætorium. *Cicer.* WOYTOWSKI do woyta należący

PRE'TOIRE, subst m. (*Le lieu où le Préteur rendoit la justice.*) Prætorium, ii, n. *Cic.* RATUSZ.

PRE'TOIRE, *est aussi la tente du Général d'armée.* Prætorium tabernaculum, i, n NAMIOT Hermański.

PRE'TORIEN, m. PRE'TORIENNE. f. Prætorianus, Prætorius Prætoritius, a, um. *Liv Cicer. Mart.* WARTA Sądowa Rátuszna.**Le train ou les officiers qui accompagnoient le Preteur.* Prætoria cohors, prætoriæ cohortis. *Orszak Hetmański lub Woytowski

L'Assemblée pour l'élection du Préteur. Prætoriana comitia, orum, neut.pl. *Liv.* Seymik ná obranie Woyta lub Hetmana

QUi *a esté Préteur.* Vir prætorius. *Cic.* TEN co był Woytem lub Hetmanem. **De famille Préterienne, dont les péres ont esté Preteurs.* Prætoriana familia. *Suet.* *Hetmańskiey, Woytowskiey familii.

Les soldats préteriens ou la garde prétorienne ou *du Prince.* Prætoriani, orum, m pl. *ou* milites prætoriani. *Plin.* Warta zámkowa około osoby Páńskiey.

PRE'TEXTE, subst.m. (*Motif, cause vraye ou apperente dont on couvre & on déguise une chose.*) Prætextus, ûs, masc. *ou* Prætextum, i, n. Simulatio, onis, f. Caosa, æ, f Species, ei, f. *Cic.* PRETEXT poror podobieństwo. **Sous prétexte de la Loy agraire* Legis agrariæ simulatione. *Cic.* *Pod pretextem prawa ziemiańskiego (*lub*) rolnego. **Il affermit sa puissance sous prétexte d'exercer le charge d'un autre.* Per speciem alienæ fungendæ vicis suas opes firmavit. *Liv.* *Wbił się w moc pod pretextem utrzymania cudzey powagi. **Chercher des pretextes a ses crimes.* Flagitiis ac sceleribus velamenta quærere. *Tacit.* *Szukać pretextow záſłony ochrony zbrodniom swoim. **Je ne puis trouver de prétexte à mes fourberies.* Mendaciis meis subdolis non est mihi mantellum. *Plaut.* *Już mi y szalbierstw nie staie. **Inventer, prendre quelque prétexte.* Fingere falsam causam. *Ter.* Causam aliquam prætendere. *Flor. Rem* Aliquid prætexere. *Cic.* *Pretexta iákie wynaydować. **Ce fut là le prétexte qu'il prit pour entreprendre la guerre civile.* Et prætextum quidem illi civilium armorum hoc fuit *Suet.* *Ten był pretext ktorego się chwycił chcąc záczać woynę domową. **Il a trouvé un prétexte pour rompre avec moy.* Invenit quomodo divortium & discordiam mecum faciat. *Plaut.* *Ználazł sobie pretext rozstania się zerwania przyiázni zemną.

PRE'TEXTER, V. act. (*Se servir de quelque prétexte.*) Aliquid pretexere, (xo, zis, xui, textum.) Prætendere causam aliquam, (tendo, is, tendi, tentum.) *Cic.* PRETEXTY rożne wynaydować szukać racyi pozornych.

PRE'VALOIR, (*Avoir plus de force, plus de poids.*) Præponderaro, (o, as avi, atum.) Prævalere, (eo, es, valoi.) Præpollere, (eo, es, lui, *sans supin.*) Pondere vincere, (o, ie, vici, victum.) *Cic Colum.* PRZEWYZSZAC mocą zwyciężáć bydź mocnieyszym przemodz przemagać.

PRE'VALOIR se dit figurément en ce seos. plus (eo, es, valui) Vincere. PRZEMODZ *niewłasnie.* **L'opinion la plus douce prévalut.* Vlct sententia lenior. *Liv.* *Rada náyłaskawsza przemogła. **Ce qu'on luy a inspiré artificieusement contre vous a plus prévalu dans son esprit, que vostre ancienne amitié.* Valuit plus, quod erat illi nonnullorum artificiis inculcatum, quàm amor vester ille pristinus. *Cic.* *To co mu ndano y náplecinno złośliwie, przemogło u niego, nád dawną przyiáźń waszę.

SE PRE'VALOIR *d'une chose,* (*En tirer avantage.*) Ex aliquà re commodum capere. Comparare. Fructum percipere. Colligere utilitatem, gloriam. ZAZYC okazyi iákiey ná swoię stronę.

Il s'est prévalu de son ignorance. Illius ignoratione abusus est. *Cicer.* Zażył ná swoię stronę prostoty iego. **Les hommes se prévalent de la prosperité.* Homines rebus secundis sunt præfidentes *Cic.* *Ludzie w szczęściu ochoty nábieraią.

PRE'VARICATEUR, subst. m. (*Qui abuse de la confiance qu'on a eu luy en trahissant sa partie.*) Prævaricator, oris. m *Cic.* PRZESTĘMPCA wiarołomny zdrayca.

PRE'VARICATION, subst. f. (*Collusion, abus commis dans l'exercice d'une charge publique.*) Prevaricatio, onis, f. *Cic.* ZDRADZIECTWO zdradziecka sztuka.

PRE'VARIQUER, V. neut. (*Manquer à son devoir dans l'exercice d'une charge*) Prævaricari, (or, aris, atus sum.) *Cic.* ZDRADĘ urzędowną popełnić.

PRE'VENIR, V. act. & neut. (*Arriver, venir devant, devancer*) Antevenire. Prævenire, (io, is, veni, ventum.) Prævertere, (o, is, verti, versum.) Præoccupare, (po, pas, avi, atum.) Anteoccupare, act. acc. *Cic. Liv.* Præcurrere, (ro, is, præcucurri, præcursum.) Aliquem *ou* alicui. POPRZEDZAC wprzody stanąć przyiechać ubieżyć wyścignąć. **Prevenir les ennemis à faire la guerre, les devancer* Occupare bellum facere hostibus. *Liv.* *Poprzedzić nieprzyiaciela w záczęciu woyny. **Il prévint sa condamnation en prenant du poison.* Damnationem veneno antevertit. *Tacit.* *Poprzedził dekret trucizny wziąwszy. **Il le prévint le prémier & le salua.* Occupat & salvere prior jubet. *Hor.* *Poprzedził go y pierwszy mu się ukłonił. **Je vous allois voir, vous m'avez prévenu.* Ad te ibam, prior occupasti. *Szedłem wybierałem się do ciebie, á oni mię uprzedził.

PRE'VENIR *quelqu'un* ou *son esprit* se dit figurément. Prævertere alicujus animum *Liv.* Occupare. Circumvenire aliquem, *Petr.* POPRZEDZIC co do rozumu uprzedzić ubieżeć. **Cesar crut qu'il falloit prévenir ce mal.* Cæsar huic malo prævertendum existimavit. *Cæs* *Cezar mniemał że trzeba to nieszczęście ubieżyć, że temu złemu trzeba zábieżeć. **La passion prévient souvent la raison.* Appetitus præcurrit rationem. *Cic.* *Námiętność częstokroć uprzedza rozum uwagę ubiega mięsza.**Prévenir les desseins des ennemis.* Præripere hostium consilia. *Cic.* Antevenire consilia *Salust.* *Uprzedzić zámysły nieprzyiacielskie. **Il prévient les objections qu'on luy peut faire, il va au devant des objections.* Anteoccupat, quod putat opponi. *Cic.* *Uprzedza ubiega zárzuty wszystkie przeciwne. * *Prévenir les volontez des quelqu'un.* Prævellere quod quis vult. *Poprzedzać roskazy czyie myśl czyią

Se laisser prévenir. Sinere animum suum præverti. Dać się uprzedzić dać sobie czym głowę nábić. **Il est prévenu d'un mauvais soupçon contre luy.* Sinistra animum suum præverti. *Nábił sobie myśl złym porozumieniem o nim.

PRE'-

PRE'VENU,m. PRE'VENUE,f. Præventus. Occupatus, a,um. UPRZEDZONY, uprzedzona. *Son esprit est prévenu en sa faveur.* Animus illius in sui gratiam occupatur. *Petr.* *Uprzedzony iest dobrze dla niego.

PRE'VENTION, subst. f. (*Préoccupation d'esprit, entestement.*) Insita jam ante menti opinio, insita opinionis,f. *Cic.* NABITA głowa mysl czym uprzątniona.

PRE'VOIR, V. act. (*Conjecturer par avance ce qui peut arriver.*) Futura providere, (eo, es, vidi, visum.) Prævidere, Prospicere, (spicio,is, pexi, pectum) Animo videre. Cernere Prospicere, act.acc. *Cic.* WIDZIEC zdaleka wnosząc co bydź może cozá czym poydzie przeyrzeć. *Il est impossible à l'homme de prévoir les malheurs,qui le menacent à tous momens.* Quod quisque vitet, nunquam satis cautum est in horas singulas. *Hor.* *Niepodobna wszystkie nieszczęśliwości myślą docieć doścignąć przeniknąć ktore nád człowiekiem co momentalnie wiszą. *C'est estre sage de ne pas voir seulement ce qui est devant nos yeux, mais encore de prévoir l'avenir* Istud est sapere, non quod ante pedes modo est, videre, sed etiam illa quæ futura sunt prospicere. *Ter.* *Mądrego to iest nie tylko to co przed oczami iest widzieć,ále teá y to co bydź może rozumem przenikać y dochodzić. *J'ay prévenu tout les inconveniens qui peuvent m'arriver.* Meditata sunt mihi omnia incommoda. *Ter.* *Przeyrzałem ia to wszystkie przykrości ktore mi się trafić mogły. *Je défie qui que ce soit de me tromper pour ce qui se peut prévoir, mais pour ce qui est au dessus de la prévoyance, je ne m'en mets guerres en peine.* Ego quæ prævideri poterunt,non fallat in iis; quæ cautionem non habebunt, de iis non ita valdè laboro *Cicer.* *Nikt mię nie oszuka w tym co tylko myśl ludzka przeyrzeć można, ále co nád przeyrzenie ludzkie iest o to się nie trapię. *Ils prevoyoient que l'avis d'Hortensius l'emporteroit.* Prospiciebant in Hortensii sententiam plures ituros *Cic.* *Widzieli że zda y zdanie Hortensyusza gorę weźmie. *Il s'éleve souvent des tempestes sans qu'on les ayt prévenes.* Tempestates ex improviso, de improviso, sæpè commoventur. *Cic.* Oriuntur. *Powstaią częstokroć burze niespodziewane.

QUI *ne prévoit point les choses qui doivent arriver.* Improvidus futuri. *Tacit.* NIE UWAZNY nie baczny nie oglądaiący się ná przyszłe rzeczy. *Vous avez tout prévenu, rien ne vous a trompé.* Omnia vidisti,nihil te fefellis *Cic* *Wszystkoś postrzegł y przeyrzał nikt cię nie oszuka nikt cię nie omylił.

PREVOST, subst. masc. (*Magistrat de robe courte qui poursuit les voleurs & les meurtriers.*) Capitalis tribunus, tribuni capitalis, masc. WARTA y Wachmistrz nád wartą zwłaszcza nád wyprawnemi do chwytania złoczyńcow.

GRAND PREVOST, (*Qui bat la campagne pour la purger des voleurs & rendre les chemins seurs.*) Circumitor, oris, masc. *Petr.* Latrunculator, oris, masc *Vlp.* SZPIEGIERZ złoczyńcow z wartą y ludźmi po gościńcach y traktach dla bespieczeństwa drog publicznych.

PREVOST *des Mareschaux.* Castrensium prefectorum capitalis tribunus. SĘDZIA grodzki czyli Marszałkowski.

GRAND PREVOST *de l'Hostel.* Summus Regiæ familiæ præfectus, prætorianus judex. SĘDZIA Woyskowy Regimentowy Audytor.

PREVOST *de Paris.* Præfectus urbanus, i, m. SĘDZIA Prezydent mieyski w Paryżu.

PREVOST, (*Juge subalterne des villages.*) Vicanus judex. SOŁTYS álbo Woyt Wieyski.

PREVOST *de l'Isle.* Præfectus vigilium. ROTMISTRZ, Wachmistrz.

PREVOST *d'un chapitre.* Capituli præpositus, ci, masc. PROBOSZCZ w duchowieństwie.

PREVOST *des Marchands.* Negotiatorum præpositus. STARSZY Kupiecki.

PREVOSTE', subst. f. Tribuni capitalis munus, eris, n. SĘSTWO.

PREVOSTE', *d'un chapitre.* Præpositi alicujus capituli dignitas,atis f. PROBOSTWO.

PRE'VOYANCE, subst. fœm. (*L'action de prévoir les choses*) Provisio, onis, fœm. Providentia, æ, fœm. *Cicer.* PRZEZORNOSC baczność uwaga ostrożność. *La prévoyance, & la préparation de l'esprit est un grand remede pour diminuer la douleur.* Multum potest provisio animi & præparatio ad minuendum dolorem. *Cic.* *Przezorność y gotowość umysłu wielką iest pomocą dla umnieyszenia żalu. *Avec prévoyance.* Providè. Cautè. *Uważnie bacznie. *Le contraire* Improvidè. Incautè. *Sans prévoyance. Cicer.* Nieuważnie nieprzezornie.

PRE'VOYANT, masc. PRE'VOYANTE, fœm. Providus, provida, providum. Providens, entis, omn. gen. *Cicer.* PRZEZORNY, PRZEZORNA. *Le contraire est,* Improvidus, Incautus,a,um. *Qui n'est point prévoyant, qui manque de prévoyance. Cic.* Nieprzezorny.

PREUVE, subst. fœm. (*Raison dont on appuye une chose pour montrer qu'elle est véritable*) Probatio. Ratio, onis, fœm. Argumentum, ti, neut. *Quint.* PROBA dowod ná co. *Apporter une chose pour preuve.* In argumentum ducere rem aliquam. *Quint.* *Przywodzić co ná dowod. *C'est une assez grande preuve, pour faire voir qu'il ne vous est rien deu.* Satis est argumenti, nihil tibi esse debitum. *Cic.* *Dosyć to dowod wielki ná pokazanie że ci się nic nie winno, nic nie nálezy. *Cela est une grande preuve de son innocence.* Illud maximo est argumento ad ejus innocentiam. *Cic.* *Wielki to dowod niewinności iego.

PREUVE, (*Essay, échantillon.*) Specimen, inis, neut. *Cic.* PROBKA czego ná pokazanie proba.

PRIER, V.act Orare. Rogare Obsecrare, (o,as,avi,atum) act.acc. Precari. Deprecari. Obtestari, (or,aris,atus sum.)acc. dep. *Cicer.* Preces alicui adbibere. *Cic.* PROSIC. *Je vous prie tres instamment ou autant que je vous puis prier.* Omnibus precibus te oro, & obtestor. *Cicer.* Maximoperè te oro. *Plaut.* Hoc ita te rogo ut majore studio rogare non possim. *Cic.* *Proszę iák náyusilniey ile możności. *Je prie le Seigneur de vous donner ce que vous desirez.* Deus, oro, optata tibi offerat. *Ter.* *Proszę Pana Boga áby ci dał czego sobie życzysz. *Je prie Dieu de vouloir detourner ce malheur.* Deus ista prohibeat, quod Deus probibeat, quod averruncet Deus. *Cic. Ter.* *Proszę Pána Boga áby raczył oddalić odwrocić to złe to licho to nieszczęście.

PRIER *quelqu'un d'une chose.* Aliquem aliquid rogare. Aliquid ab aliquo precibus petere. Aliquid ab aliquo precari *Cic.* PROSIC kogo o co.

PRIER *quelqu'un à soupper.* Vocare aliquem ad cœnam. *Ter.* PROSIC go ná obiad,ná wieczerzą,záprosić ieść z sobą *Je suis prié d'ailleurs, je ne vous en ay pas moins d'obligations.* Vocata est opera, nunc quidem tam est gratia. *Plaut.* *Jużem gdzieindziey proszony,dziękuię y mam obligacyą.

ON DIT pour parler civilement. (*Je vous prie, de grace, faites moy ce plaisir.*) Quæso, amabo velim hanc gratiam facias. PROSZĘ uczyń mi tę łáskę. *Attendez un peu je vous prie.* Expecta, amabo te. *Cicer.* *Proszę poczekać moment ieden.

PRIERE, subst. f. Precatio, Deprecatio, Rogatio, onis, f. Rogatus,ùs,m. *Cic.* Preces, precum, fœm.plur. *Cic.* PROZBA modlitwa.

PRIERE *instante & pressante*: Obtestatio. Obsecratio,onis, f. *Cic.* PROZBA usilna y gorąca.

FAIRE *des prieres.* Facere precationes. *Liv.* Fundere preces. MODLITWY czynić. *Il n'en fera rien quelques prieres qu'on luy fasse.* Ad nullas preces illud faciet. *Nic nie uczyni gdybyś go prosił,gdybyś się y modlił do niego.

A vostre priere. Rogatu tuo, tuâ rogatione. *Cic.* Ná twoię prośbę ná uproszenie.

PRIEUR, subst. masc. (*Le Supérieur dans un convent.*) Prior, oris, masc. Primus. Primarius cœnobii,m. PRZEOR Klasztorny.

PRIEURE, subst. f. (*La Supérieure d'une Communauté religieuse*) Priorissa,æ,f. Primaria ou prima cœnobii, æ,fœm. PRZEORYSZA u Zákonnic.

PRIEURE', subst. m. (*La dignité de Prieur.*) Prioratus, ûs,m. (Mot consacré.) PRZEORSTWO.

PRIMAT, subst. masc. (*Qui a une supériorité de Jurisdiction sur plusieurs Archeveschez ou Evesches.*) Primas,atis, masc. PRYMAS zwierzchność Duchowna nád kilką Biskupstwami dla Arcybiskupstwami.

PRIMATIE, subst f. Primatia,æ,f. (Chez les Canonistes.) Primatus,ûs,m. PRYMASOSTWO.

PRIMAUTE', subst. fœm. (*Prémier rang, prémiére place.*) Primatus, ûs, Principatus,ûs, masc. *Cic.* *Var.* PIERSZENSTWO.

PRIME, adject. m. & fœm. pour dire (*Premier.*) PIERWSZY zaraz.

DE PRIME ABORD, pour *du prémier abord.* Primo aditu. *Cic.* Z PIERWSZEGO záraz potkania.

De prime face. Prima fronte *Cic.* Z pierwszego weyrzenia.

PRIME (Dans le langage de l'Eglise.) *Est une des petites heures de l'Office divin, qui se doit dire au soleil levé.* Prima hora, æ, f. *ou* Prima *(scil.)* PRYMA godzina Pacieray Kapłańskich ktora się odprawiać ma o wschodzie słońca.

PRIMER, V. act. *(Commencer le premier.)* Occupare, (o, as, avi, atum.) Prævertere, (o, is, verti, sum.) act. acc. *Cicer.* POCZYNAC zaczynać przed inszemi

PRIMER, *(Estre le prémier.)* Primum locum tenere, Primas habere partes. *Cic.* GORĘ brać nád inszemi. *°Il veut primer en tout.* Primos se omnium rerum velle esse. *Cicer.* °Chce gorować we wszystkim celować nád inszych.

PRIME-VERE, subst. f. *(Fleur qui fleurit au printemps.)* Flosculus ineonte vere nascens, *genit.* flosculi nascentis, m. Flos vernus, m. FIAŁEK Kwiat z wiosny pierwszy.

PRIMITIF, masc. PRIMITIVE, fœm. *(Mot primitif, d'ou les autres sont dérivez.)* Nomen primigenium, nominis primigenii, n. *Var.* (Terme de Grammaire.) PIERWSZE słowo od ktorego insze idą

L'EGLISE *primitive, (l'Eglise dans sa pureté soit la doctrine, la discipline & ses mœurs.)* Primæva *ou* prisca Ecclesia *æ, ou* primigenia. PIERWSZE wieki Kościoła co do nauki wiary y obyczaiow.

PRIMORDIAL, masc. PRIMORDIALE, fœm. *(Prémier & original.)* comme *un titre primordial, le prémier titre.* Anthentica tabula, æ, f. PIERWSZY náypierwszy oryginalny co do praw y dokumentow.

PRINCE, subst. m. *(Souverein, monarque, le prémier dans un Royaume.)* Princeps, pis, Rex, regis, masc. XIĄŻE Pan Krol náywyższy w Pánstwie iakim.

PRINCE *du sang, qui est du sang royal.)* Princeps, pis, m. Regio sanguine natus, genitus *Cic.* XIĄŻĘTA krwi Krolewskiey.

PRINCE, *(Le prémier, le plus considérable.)* Princeps. Primus, i, m. PRZEDNI náypierwszy náyzacnieyszy. °*Le prince de l'eloquence, des philosophes.* Eloquentiæ, philosophorum princeps. *Cic.* °Náypierwszy z mowcow náyprzednieyszy, náyprzednieyszy z Filozofow.

DE PRINCE. Principalis & hoc principale, adject. *Tacit.* XIĄŻĘCY, Xiążęca.

PRINCESSE, subst. fœm. Princeps femina, fœm. *Plin.* XIĘŻNA.

PRINCIPAL, masc. PRINCIPALE, fœm. adject. *(Le premier, le plus considérable.)* Principalis & hoc principale adject. Primarius, a, um. Præcipuus, a, um. *Cic.* PRZEDNI náyprzednieyszy náyprzednieyszy.

LE PRINCIPAL *dans une affaire, (Ce qu'il y a de principal & de plus considérable.)* Rei alicujus præcipuum & primarium, caput *ou* summum rei alicujus. Controversiæ princeps, controversiæ principis. *Cicer.* NAYPIERWSZA rzecz náyprzednieysza rzecz.

LE PRINCIPAL, *ou La somme principale d'une rente* Sors, *genit.* sortis, fœm. *Ter.* KAPITAŁ summa głowna pieniężna. °*Je cours risque de perdre le principal.* De sorte venio nunc in dubium. *Ter.* °Jestem w niebespieczeństwie o kapitał sam. °*Les depens montoient autant & plus que le principal.* Ratio impensarum prægravat sortem. °Kosztá wynosiły rowno álbo wyżey niż kapitał.

PRINCIPAL *d'un college, (Qui a soin des boursiers ou des pauvres estudiants)* Gymnasii litterarii præfectus, i, masc. *Paut.* Ludi moderator, ris, masc *Cic.* Gymnasiarchus, chi, masc. *(mot grec.) Cicer.* STARSZY, Prowizor, w Bursach ubogich studentow w Akademiach.

PRINCIPAUX, *(Plurier.) les prémiers, les plus considérables d'une ville.* Principes, pum. Primores, om. Proceres, um. Optimates, um. Primi, orum. masc. plur. *Cic.* PRZEDNIEYSI w Mieście.

PRINCIPALEMENT, adv. Maximè. Præcipuè. In primis. *Cic.* Principaliter. *Ascon-Ped.* NAYBARDZIEY osobliwie.

PRINCIPAUTE' *d'un college.* Gymnasii præfectura, æ, f. PROWIZORYA w Bursach przy Akademii.

PRINCIPAUTE, subst. fœm. *(Souveraineté.)* Principatus, masc. *Caes.* Summum imperium, ii, n. Summa ditio, onis, fœm. *Cic.* XIĘSTWO.

PRINCIPE, subst. masc. *(Origine.)* Principium, pii, neut. Origo, ginis, f. *Cic.* POCZĄTEK.

PRINCIPES *d'un art* ou *d'une science.* Artis, Scientiæ prima elementa, orum, n. pl. *Hor.* POCZĄTKI pierwsze reguły y maxymy każdey nauki y konszru.

PRINCIPES, *(Maximes.)* Dogmata, um. neut. plur. Effata. Placita, orum. neut. plur. *Cicer.* MAXYMY początki y fundamenta ná ktorych się kto záśadza y kroczi się rządzi.

PRINTEMPS, subst. m. Ver, veris, n. vernum tempus, verni temporis, n. *Cic.* WIOSNA.

AU PRINTEMPS, *dans le printemps.* Vere, verno tempore *ou* verno *(scil) Cic. Plin.* NA WIOSNĘ z wiosny podczas wiosny. *°Au commencement du printemps.* Primo vere. *Plin.* Vere novo. *Virg.* Ineunte vere. *Cicer.* °Ná początku wiosny. *°Au milieu du printemps.* Medio vere *ou* adulto. *Tacit.* °Wśrzod wiosny. *°A la fin, sur la fin du printemps.* Vere extremo. *Cic.* Præcipiti vere. *Liv.* Vere præcipitante. *Caes.* °Ná końcu wiosny gdy się wiosna kończy.

DU PRINTEMS. Vernus, verna, vernum. *Plin.* WIOSNOWY, wiesienny wiesienna.

PRIS, m. PRISE, f. parc. pass. & adject. Captus. Prehensus, a, um. WZIĘTY, Wzięta uchwycony złapany. *°Des terres prises sur les ennemis.* Agri de hostibus capti. *Cic.* °Mieysca wzięte nád nieprzyiacielem.

PRIS *d'amour, de vin.* Captus amore. *Terent.* Mersus vino, ou madidus. *Cicer.* MIŁOŚCIĄ zdięty, winem zálany, piiany.

ON DIT proverbialement, *Il est pris au trébuchet.* Dolis captus est. *Virg.* Intransennam se induxit. *Plaut.* ODRWIONO go złapano zwiedziono oszukano wpadł w łapkę.

PRISE, subst. f. *(L'action de prendre.)* Captura, æ, f. *Plin.* WZIĘCIE złapanie uchwycenie záięcie. °*Le médecin fit mourir cette femme des la première prise.* Sustulit mulierem primâ potione medicus. *Cicer.* °Zá náypierwszym zażyciem lekarstwa zaraz ią sprzątnął ten Doktor. °*Prise de corps.* Comprehensio, onis, f. *Cic.* °Wzięcie do więzienia wsadzenie °*Prise de Ville.* Urbis expugnatio, onis, f. *Cic.* °Odebranie Miasta.

ON DIT *Estre aux prises* ou *aux mains avec l'ennemi.* Cum hoste confligere. Conferere certamen cum hoste. Prælium *ou* pugnam conferere. *Liv.* Manum conferere. *Cic.* BIC się z nieprzyiacielem bydź w sprawie z nim ucierać się utarczki miewać walczyć woiować. *°Ils sont aux prises au, sujet, ils s'entrequerellent.* Inter se rixantur. *Plin.* Jurgant. *Cicer.* Jurgantur verbis. *Hor.* Jurgio contendunt. *Cic.* °Kłocą się z sobą wadzą się chwycili się siebie. *°On en est venu aux prises.* Res ad manus atque ad pugnam venit. *Cicer.* °Przyszło do bitwy porwali się do siebie.

DONNER *prise sur soy, faire quelque action qu'on puisse reprendre.* Reprehensionis ansam præbere. Dare, *ou* sermonis ansas dare. *Cicer.* In reprehensionem incurrere. *Cicer.* DAC o sobie do gadania ludziom. °*Le contraire est* justâ reprehensione carere, à reprehensione abesse. *Cicer. Ne donner point de prise sur soy.* °Przeciwna iest; Nie dać nigdy ludziom okazyi do gadania.

PRISE, (Terme de Médecine.) *Ce qu'on prend comme remede.* Medica potio, onis, f. *Cels.* TO co się ná raz bierze iáko lekarstwo náraz. *°Une prise de thé.* Theæ potio. °Herbaty ná ráz. *°Une prise de caffé.* Fabulæ indicæ, potio, onis, fœm. °Káwy ná ráz.

PRISE, *(Butin, capture qu'on fait de quelque chose.)* Præda. Captura, æ, fœm. *Cicer.* ŁUPY wzięte plon grabież. °*Faire quitter ou lascher prise à quelqu'un.* Aliquid alicui eripere, *ou* extorquere de manibus. *Cic.* WYDRZEC komu co co nábrał, odebrać.

QUITTER *prise, (Se déporter d'une chose. de quelque dessein.)* Incœpto desistere. *Liv.* POPRZESTAC odstąpić od imprezy.

PRISE'E, subst. fœm. *(Ce qu'on a estimé une chose.)* Æstimatio, onis, f. *Cicer.* CENA szacunek táksa. *°Prendre une chose pour la prisée.* In æstimationem aliquid sibi habere, *ou* rem habere, quanti indicata sit. °Zá to rzecz mieć za co ią szácują rák o niey trzymać iák ią cenią.

PRISER, V. act. *(Mettre le prix aux choses.)* Res æstimare, (o, as, avi, atum.) *ou* rebus pretium ponere. Statuere, rebus arrogare pretium. *Horat.* SZACOWAC táxować rzeczy cenę ich położyć náznácząć, po czemo maią bydź przedawane, lub co warte

PRISER *les personnes, en faire cas estimer.* Magni *ou* magno æstimare. Facere. Ducere. Magnificare. Magnifacere

Cic

Cic. WAZYC sobie ludzi szacować ich mieć lekce. * *Se priser beaucoup.* Magnifice se circum spicere. * O sobie samym wiela trzymać. **Estre prisé.* In gloriâ esse, in numero aliquo haberi, *ou* esse in pretio. *Cic.* * Być wpoważeniu.

PRISON, subst. fem. (*Lieu où l'on garde quelqu'un pour crime ou pour dettes.*) Custodia, *ou* Custodia publica, æ, fem. Carcer, eris, m *Cic. Plaut.* WIĘZIENIE, kucza, turma, wieża, kłoda, Taras.

ESTRE *en prison.* Asservari custodia. Esse in custodiâ. *Cic.* BYC w więzieniu siedziać w więzieniu. **Condamner quelqu'un à une prison perpétuelle.* Æternis tenebris, vinculisque aliquem mandare. *Cic.* *Skazać ná wieczne więzienie **Jetter ou mettre quelqu'un en prison.* Aliquem in carcerem, in carcera includere, in carcerem conjicere Contrudere. Compingere. *Cic. Plaut.* Tradere aliquam in custodiam. *Cic.* Custodiæ. *Colum.* In custodiam, ad custodias aliquem dare. *Cicer.* *Wtrącić kogo do Tarasu. Dáć go do więzienia. * *Mener quelqu'un en prison.* Ducere Deducere in carcerem. *Cic.* *Prowadzić kogo do więzienia. **Tenir quelqu'un en prison* ou *dans les prisons.* Aliquē in vinculis habere. *Quint.* Asservara in carcere. *Liv.* *Trzymać kogo w więzieniu więzić. **Tirer quelqu'un de prison, l'en faire sortir sans violence.* Aliquem à *ou* ex custodiâ educere Emittere, de custodiâ afferre. *Colum.* Vinculis eximere. *Plaut.* * Wyprowadzić kogo z więzienia. **L'en tirer par force.* Aliquem à custodiâ aripere. *Cic* * Wyrwać kogo z więzienia odbić więziania gwałtem. * *S'aller rendre en prison* Se in custodiam dare. *Cic.* *Záśiadać wieżą.

ON DIT figurément qu'*une vielle épouse, est une véritable prison.* Antiquus amor, carcer est. *Petr.* MOWIĄ przysłowiem: Do starey, iák do wieży.

PRISONNIER, subst. masc (*Qui est en prison.*) Qui est, *ou* asservatur in custodiâ publicâ. Qui in carcere attinetur. *Tacit.* WIĘZIEN.

PRISONNIER *de guerre.* Captivus, a, um. *Cic.* NIEWOLNIK braniec w niewolą ná woynie wzięty.

PRISONNIERE, subst. fem. (*Celle qui est en prison.*) Quæ est in custodiâ, *ou* asservatur. TA co siedzi w więzieniu.

PRIVATION, subst. fem. (*Qui consiste à n'avoir pas une chose.*) Privatio, onis, fem. *Cic.* NIEDOSTATEK odięcie odebranie, niemieć.

PRIVATION *du droit de bourgeoisie.* Civitatis ademptio, onis, fem. *Cic.* ODEBRANIE prawa mieyskiego. **Privation de la liberté.* Ademptio libertatis. *Paul. Jurisc.* * Odięcie wolności.

PRIVATIVEMET, adv. (*A l'exclusion des autres.*) Ceteris exclusis WYIĄWSZY inszych oprocz krom.

PRIVAUTE', subst f. (*Familiarité.*) Nimia familiaritas, atis, fem. *Cic.* POUFAŁOSC przyiaźń ścisła.

**Prendre des privautez avec le sexe.* Consuescera cum virgina. *Plaut.* *Poufałość zabierać zpłcią. **Prendre les derniers privautez* Usuram corporis virginis capere. *Plaut.* Auferre virgini coitum plenum. *Petr.* Impedira *ou* complere impudicitiâ virginem. *Plaut.* *Nierządne mieć záchowanie z kim.

PRIVE', m. PRIVE'E, f. (*Qui manque d'une chose.*) Privatus, a, um. Orbus. Orbatus re aliquâ. BEZ. * *Privé de la veuë.* Luminibus orbus. *Plin.* * Bez oczu niewidomy ślepy. **De tout secours.* Auxiliis orbus. *Plaut.* * Bez wszelkiey pomocy. **De raison.* Ratione destitutus. *Cic.* * Bez urzędu. * *De sa charge.* Suo munere spoliatus. *Cic.* * Odsądzony od urzędu.

PRIVE', (*Particulier*) Privus. Privatus, a, um. *Cicer.* Singularis & hoc singulare, adject. PRYWATNY człowiek. **Une vie privée.* Vita privata. *Cic.* * Prywatna życie. * *Un homme privé, qui vit en particulier sans se mesler des affaires publiques.* Homo privatus *Cic.* *Domak, Domator, co sobie w domu siedzi á w publiczne sprawy się nie wdaie.

PRIVE', *Apprivoisé, (parlant des animaux.)* Mansuetus. Mansuefactus, a, um *Plin.* ŁASKAWY ugłaskany mowiąc o zwierzętach ptaszętach,

PRIVE', (*Familier*) Familiaris & hoc familiare, adject. Intimus, a, um. *Cic.* POUFAŁY. * *Je suis fort privé avec luy.* Utor illo quàm familiariter. *Cic.* *ou* Familiarissimè. *Żyię bardzo poufale z nim.

PRIVE', (*Lieux communs ou les lieux de commodité.*) Secessus, ûs, masc. Forica, æ, fem. *Juv.* PREWET wychodek, komorka, stolec.

PRIVE'MENT, adv. (*D'une manière privé & particuliere.*) Privatim, adv. *Cic.* OSOBLIWIE osobno ná stronie.

PRIVEMENT, (*Familièrement.*) Quàm familiarite. *Ter.* Amabilite. *Petr.* POUFALE.

PRIVER *quelqu'un d'une chose.* Aliquam re aliquâ privara. Orbara. Spoliare, (o, as, avi, atum,) *Cic.* ODEBRAC komu co. **Priver un Magistrat de sa charge.* Abrogare alicui Magistratum. *Cic.* * Odebrać urząd. * *De la veuë.* Privare oculis. *Oślepić. **De la vie.* Vitâ, *ou* communi luce. *Cic.* * Odebrać życie. * *Se priver de la lumiere.* Orbare se luce. *Cic.* *Oślepić się. **De son nécessaire.* Defraudare sa victu suo. Defraudare genium suum. *Liv. Plaut.* * Odiąć sobie y to co iest koniecznie potrzebnego. * *Je me suis privé de toutes sortes de plaisirs.* Omnam mihi voluptatem negavi. *Petr.* *Niepozwoliłem sobie náymnieyszey uciechy, rozrywki żadney.

PRIVILE'GE, subst. masc. (*Loy particulière en faveur de quelqu'un, qui l'exemte de la Loy commune.*) Privilegiū, ii, neut. *Plin. Jun.* Jus alicujus proprium & peculiare, *ou* prærogativum. neut. PRZYWILEY prawo osobne ná co.

PRIVILEGIE', masc. PRIVILEGIE'E, fem. (*Qui joüit d'un privilege.*) Privilegiarius, ii, masc. *Vlp.* Privilegio donatus, a, um. Qui habet privilegium. *Sen.* ZA PRZYWILEIEM siedzący, uprzywileiowany uprzywilaiowana.

N'estre point plus privilegié que les autres. Pari jure esse cum aliis. Niemieć przywilaiu żadnego nád inszych.

PRIX, subst. masc. (*Valeur des choses.*) Pretium, tii, neut. Æstimatio, onis, fem, CENA szacunek rzeczy waga. * *Prix excessif.* Pretii immanitas, atis, neut *Plin.* *Cena abyt wysoka. **Mettre le prix au blé.* Frumento pretium constituere. Imponere. Statuere. Facere. *Cic. Phad Ter.* *Táxować zboże Táxę położyć. * *Hausser le prix des marchandises.* Mercium pretia augere. Accendare. *Plin.* *Podnieść ceny towary wyżey. **Faire chausser* ou *encherir le prix des vivres.* Excandafacere annonam. *Ter.* * Drożynę wprowadzić. * *Cela n'a point de prix* ou *est hors de prix.* Id extra pretium est *Plaut.* *To iest nád wszelką cenę temu rowney ceney nieznaydzie. **Ils trouvent un plus grand prix de leurs ouvrages, lors qu'ils les font passer pour des ouvrages antiques.* Pretium operibus majus inveniunt, ubi ascribunt nomen antiqui artificis. *Phad.* *Drożey cenią robotę kiedy ią zá staroświecką udaią. **Vendre quelque chose un prix fort haut* ou *à un prix fort haut.* Pluris aliquid vendere. * Bárdzo drogo co przedawać. **Elle est pour vous à ce prix-là.* Empta est tibi hæc his legibus, hoc pretio *ou* tibi habeas hoc pretio *Plaut.* *Jest do usług twoich po tamu zá tyle.

Mettre la vie de quelqu'un à prix. Addicere sanguinem alicujus. *Cic.* Położyć táxę ná czyią głowę kto go umarłego lub żywcem stawi.

A quelque prix que ca soit. Quoquo pretio. *Cic.* Quoquo modo, quâquâ ratione, Gdy by też y náywięcey kosztować miáło, *gdy by się y kopy stało* stare przysłowie Polskie pospolita.

AU PRIX *dans les comparaisons.* Præ *avec l'ablatif.* W POROWNANIU. **Vous estes heureux au prix de nous.* Præ nobis beatus es. *Cicer.* * Szczęśliwi w porownaniu z nami. **C'est une vraye guenon au prix d'elle.* Pithatium hæc est, præ illâ. *Plaut.* *Własna máłpeczka w porownaniu z nią istny koczkodanek.

PRIX, (*Recompense, salaire.*) Præmium, ii, neut. Merces, edis, fem. Palma, æ, fem. NADGRODA zwycięscy. **Remporter le prix.* Palmam ferre, auferre. *Cic.* *Wygrać nágrodę, to co zá nádgrodę náznaczono temu kto się lepiey popisza w czym.

A prix fait. Certo, *ou* constituto pretio. Zgodziwszy się poczemu zá wiele. **Entreprendre un ouvrage à prix fait.* Aliquod opus faciendum redimere Conducere. *Cicer.* *ou* Certo pacto, pretio faciendum conducere. * Podiąć się roboty zgodziwszy o zapłatę umowiwszy się po czemu.

Celuy qui entreprend quelque ouvrage à prix fait. Operis redemptor *ou* conductor, oris, masc. *Cic.* Ten co się ogołem podeymuia roboty umowiwszy się ogołem.

PROBABLE, adject. masc. & fem. (*Qui a quelque apparence de verité.*) Probabilis & hoc probabile, adject. Verisimilis & hoc verisimila, adject. *Cicer.* PODOBNY podobna rzecz, podobne, co iest do podobieństwa, co nie iest nie podobna ála być może. **Le contraire.* Improbabilis & hoc improbabile. *Cic.* *Qui n'est point probable.* * Przeciwna iest Niepodobna niepodobieństwo rzecz niepodobna áby to było w samey rzeczy.

PROBABLEMENT, adv. (*Vray-semblablement.*) Probabiliter, adv. *Cic.* DO podobieństwa.

PROBABILITE', subst. fem. (*Vray-semblance.*) Probabilitas, atis, fem. Verisimilitudo, inis, fem. *Cic.* PODOBIEŃSTWO podobna rzecz.

PROBITE', subst. fem. (*Intégrité de vie.*) Probitas. Integritas. Sanctitas, atis, fem. *Cicer.* POCZCIWOSC cnota. **Un homme de probité.* Vir probus & integer, *ou* vitæ integer, scelerisque purus *Hor.* * Człowiek poczciwości pełen. **C'est un homme d'une probité connuë.*) Spectatæ integritatis vir. *Liv.* *Człowiek wielkiey poczciwości.

PROBLEMATIQUE, adject. (*Douteux, incertain.*) Incertus. Dubius, a, um. Anceps, pitis, omn. gen. De quo in utramque partem disputari potest. NIEPEWNY oboięty y nátęy y nátę stronę, obostronny.

PROBLEME, subst. masc. (*Question ou proposition qui paroist douteuse.*) Problema, atis, neut. Propositio anceps. *Suet.* NIEPEWNE pytanie, gadka trudna, węzłowate pytanie.

PROCE'DE', subst. masc. (*Maniere ou façon d'agir.*) Agendi ratio, rationis, fem. Agendi modus, di, masc. *Ter. Cic.* POSTĘPOWANIE sobie, poczynanie sobie. **Je ne puis assez admirer vostre procéde.* Vestram nequeo mirari satis rationem. *Ter.* * Niemogę się wydziwić twoim postępkom iák sobie poczynasz.

PROCE'DER, (*Venir, descendre.*) Oriri, (or, iris, ortus sum.) Venire. Provenire, (io, is, veni, ventum.) Fluere, (fluo, is, fluxi, xum.) POCHODZIC. * *Le mal de teste procéde d'une intempérie d'entrailles.* Capitis dolor venit ex intestinorum intemperie. *Glowy bolenie pochodzi z niezdrowia wnętrzności. **Cela ne procéde que d'une trop grande oisiveté.* Nullâ adeo ex re istud fit, nisi ex nimio otio. *Ter.* *To nie pochodzi tylko z wielkiego próżnowania.

PROCE'DER, (*Agir, se comporter d'une telle & telle maniére.*) Agere, (go, gis, egi, actum.) Se gerere, (ro, is, gessi, gestum.) POCZYNAC sobie.

PROCE'DER *en justice contre quelqu'un.* In aliquem inquirere, (ro, is, ivi, itum.) Quæstionem instituere in aliquê. *Cic* POSTĄMPIC sobie prawem z kim. **Proceder criminellement.* Anquirere capitis *ou* capite in aliquem. *Liv.* * Postąpić z nim kryminalnie.

PROCE'DURES, se dit *de tous les actes d'un procés ou de l'instruction d'un procés.* Judiciorum formulæ, arum, fem. plur *Cic.* AKTA prawne, Proceß. **Il sçait fort bien le Droit, & encore mieux la Procédure.* Non modò juris prudentissimus est, sed etiam formularum & forensis usûs callentissimus. * Umie dobrze prawo, ále ieszcze lepiey proceß prawny. **Regler une procédure.* Constituere controversiam, *ou* formã dare liti. *Cicero.* *Rosporządzić iák sobie kto má postąpić w prawie.

PROCE'S, subst. masc. (*Différent à regler en Justice*) Lis, litis, fem. *Cic.* PRAWO sprawa u sądu *Proces criminel.* Lis capitis Quæstio rei capitalis. *Cic.* * Sprawa kryminalna głowna. **Je n'ay que faire ni de procés ni d'embarras.* Nihil mihi opus est litibus neque tricis. *Plaut.* * Nic mi po prawie y kłotniach * *Il me fait un méchant procés.* Melite iniquâ moratur. *Hor.* * Złą sprawę má przeciwko mnie niewinnie mię kłoci prawnie.

PROCE'S *civil pour raison d'argent.* Lis recuperatoria. *Quint* Actio recuperatoria, *ou* pecuniaria. *Quint.* SPRAWA o pieniądze lub inszą rzecz nie kryminalna.

Qui aime les procés. Cupidus litium. *Hor.* Pieniacz kłotnik. **Le procés n'est point encore jugé.* Adhuc lis est sub judice. *Hor.* *Jeszcze sprawa nie osądzona. **Avoir procés, avoir un procés avec quelqu'un, estre en procés avec luy.* Litem habere cum aliquo, litigare cum aliquo. *Cic.* *Mieć prawo z kim być w prawie z kim prawować się. **Faire ou intenter un procés a quelqu'un, le mettre en procés.* Alicui litem intendere. Inferre *Cic.* Agere litem adversùs aliquem. *Quint.* Facere alicui litem *Quint.* *Prawo z kim záczą do prawa go pociągnąć. * *Lorsqu'ils n'ont point de procés, ils en achetent.* Cum illis nihil est litium, emunt. *Plaut.* *Kiedy prawa nie maią kupuią ie sobie u kogo. * *Gagner son procés.* Causam vincere. Tenere. Obtinere. Judicio vincere. In judicio superare *Auct. ad Her, Cic.* Auferre litem. *Plaut.* Perdere litem, *ou* amittere *ou* causâ cadere *Cic. Plaut.* *Wygrać sprawę. **Perdre son procés.* * Przegrać sprawę. * *Faire des procés les uns sur les autres.* Litibus lites attexere, annectere. *Sprawę ze sprawy czynić, iednę z drugiey rościć, pieniactwem się bawić.

PROCE'S *verbal de ce qui s'est passé.* Præscripta rei gestæ acta, orum, neut. plur. INKWIZYCYA. * *Faire ou dresser un procés verbal.* Visa auditaque in acta referre. *Jnkwizycye wywodzić wyprowadzić pisać.

PROCE'S, (*Noise, débat, contestation,*) Lis, controversia, æ, f. SWAR zwada kłotnia sprzecka się. * *Quel est le sujet de vostre proces ou de vostre contestation.* Quâ de re nunc litigatis inter vos. *Plaut.* De quâ re controversia est inter vos. *Cic.* *Oco się to między sobą sprzeczacie, o co to wam idzie. **Le piéces d'un proces.* Litis instrumentum, neut. *Quint.* *ou* instrumenta, orum, neut. *Cic.* *Dokumenta papiery prawne.

PROCESSIF, masc. PROCESSIVE, fem. (*Celuy & celle qui aime les procés.*) Litium cupidissimus. Controversiosus. Litigiosus, a, um. *Liv.* KŁOTNIK KŁOTNICA kłotliwy kłotliwa Pieniacz.

PROCESSION, subst. fem. Supplicatio, onis, fem. *Cic.* PROCESYA nábożeństwo z Suplikacyami. * *Ordonner des Processions.* Supplicationes indicere. *Cæs.* Decernere. *Cicer.* *Náznaczać procesye z Suplikacyami. * *On fera demain une procession générale.* Cras supplicationes futuræ sunt, *ou* habebitur supplicatio. *Jutro będą suplikacye z processyami.

PROCESSIONS *des Rogations.* (D'usage dans le Christianisme.) Lustrationes vicales & arvales cum obsecrationibus. PROCESSYE pod czas dni Krzyżowych zwyczaiem Chrześciańskim.

PROCHAIN, m. PROCHAINE, f. (qui se dit *du temps & du lieu.*) Vicinus. Proximus. Propinquus, a, um. *Cicero.* BLISKI BLISKA blisko nádchodzący blisko przyszły nástępuiący.

LE PROCHAIN ou *nostre prochain* (se dit *des hommes en général.*) Alius, alia, aliud. Alter, altera, alterum. *Cicero* BLIZNI nász. **Le premier devoir de la justice, est de ne point nuire à son prochain.* Justitiæ primum munus est, ne quis cui noceat. *Cic.* * Pierwsza powinność sprawiedliwości, iest nie szkodzić zle nie czynić bliźniemu. * *Celuy qui parle au desavantage de son prochain, doit se regarder le premier.* Qui de altero obloquitur, ipsum se contueri oportet. Non solet respicere se, qui dicit injustè alteri. *Plaut.* * Ten co zle mowi o bliźnim, niech náprzod siebie patrzy samego.

PROCHE, adject. m. & f (*Voisin, qui est prés.*) Vicinus. Proximus. Propinquus, a, um. *Cicer.* BLISKI Blisko będący obok o scianę w sąsiedztwie. * *Le camp estoit proche.* In propinquo castra erant. *Liv.* In proximo. *Cic.* * Grunt pole było bliskie. **La moisson estoit proche.* Jam frumenta maturescere incipiebant. *Cæs* * Zniwo było blisko. * *Il est mon proche parent.* Mihi est genere proximus. *Ter.* * Jest moy bliski krewny. * *Nul ne m'est plus proche que moy-mesme à moy-mesme.* Proximus sum egomet mihi. *Ter.* *Nikt mi nie iest bliższy iák ia sam sobie.

PROCHE, (*Tout contre*) Propè. Propter. Juxta. *Cic.* BLISKO tuż wedle podle sąsiad. **Proche de mon logis.* Propè ab ædibus meis. *Cic.* *Blisko mnie wedla wpodle odemnie sąsiad.

PROCLAMATION, subst. fem. (*Publication faite solemnellement & à cri public.*) Denunciatio. Promulgatio, onis, fem. *Cic.* OGŁOSZENIE obwołanie otrąbienie obwieszczenie.

PROCLAMER, V. act. (*Publier à haute voix & à cri public*) Denuntiare. Promulgare, (o, as, avi, atum.) Act. acc. *Cic.* OGŁOSIC obwołać, obwieść.

PROCONSUL, subst m. (*Magistrat Romain, qu'on envoyoit gouverner une Province avec une puissance Consulaire.*) Proconsul, lis, masc *Cic.* STAROSTA.

PROCONSULAT, subst. masc. (*La charge de Proconsul.*) Proconsulatus, ûs, masc. *Plin.* STAROSTWO.

DE PROCONSUL. Proconsularis & hoc Proconsulare, adject. *Aul. Gel.* STAROSCINSKI.

PROCRE'ATION, subst. fem. (*La génération des animaux*) Procreatio, onis, fem. *Cic.* RODZENIE płodzenie mnożenie się.

PROCRE'ER, V. act. (*Engendrer.*) Procreare, (eo, as, avi, atum.) Act. accus. RODZIC, płodzić, spłodzić.

PROCURATION, subst. fem. (*Pouvoir, Acte par lequel on donne pouvoir à quelqu'un d'agir en son nom.*) Procuratio scripta negotii gerendi. PLENIPOTENCYA zápisanie urzędowne ná kogo, daiąc mu moc czynienia Jmieniem swoim.

PROCURER, (*Ménager quelque bien ou avantage à quelqu'un.*) Alicujus commodis, utilitatique servire, (io, is, ivi, itum.) Commodis & utilitati alicujus consulere, (io, is, lui, ultum.)

ultum.) *ou* Alicujus rationibus. *Cic.* STARAC się postarać się, służyć, przysłużyć się komu czynić co dlá niego. *Les richesses nous procurent des amis, & l'adversité nous en dépoüille.* Ut cuique homini res parata est, firmi sunt amici; si labat, itidem amici collabascunt. *Plaut.* Ubi sunt opes, ibidem amici. *Plaut.* *Szczęście nám tobl przyiacioł á przeciwność ich odbiera. * *Se procurer du mal.* Suere aliquid suo capiti. *Ter.* Accersere sibi aliquod malum. *Złego własnego szukać.

PROCUREUR, subst. masc. (*Celuy qui conduit les affaires des particuliers.*) Procurator, oris, m. Qui aliena procurat negotia. *Cic.* PROKURATOR plenipotent. **Agir par Procureur.* Agere per procuratorem.*Cic.* *Stawać, czynić przez plenipotenta.

PROCUREUR *en Justice.* Cognitor, oris, masc. *Hor.* Forensis procurator. PATRON w sądzie w sprawach od stron należący.

PROCUREUR *Général dans les Cours souveraines.* (*L'homme du Roy & la Partie publique.*) Regiarum causarum summus cognitor *ou* Summus Procurator Regius masc. KOMISSARZ Plenipotent Krolewski lub Instygator Koronny.

PROCUREUR *du Roy dans les Présidiaux* Procurator Regius, Procuratoris Regii. PLENIPOTENT Krolewski w káżdym sądzie lub Instygator wice Instygator Koronny.

PRODIGALEMENT, adv. (*Avec prodigalité ou profusion.*) Prodigè. Effusè. Profusè. *Cic. Liv.* HOYNIE bárdzo ubficie rozrutnie.

PRODIGALITE', subst. fem. (*Profusion.*) Prodigentia, æ, fem. *Tacit* Effusio, onis, fem. Dissolutior liberalitas, *genit.* dissolutioris liberalitatis, fem. *Cic.* ROZRUTNOSC.

PRODIGE, subst. masc. (*Signe ou accident surprenant.*) Prodigium, ii. neut. Monstrum, tri, n. *Cic. Phed.* CUD widowisku znák nie widany. **Cela fut regardé comme un prodige, qui marquoit la grandeur de l'Empire.* Illud habitum est prodigium magnitudinem Imperii portendens. *Liv.* *To miano zá znak cudowny znáczący wielkość Páństwa całego.

PRODIGIEUX, masc. PREDIGIEUSE, fem. Prodigiosus. Monstrosus. Monstrificus, a, um. *Quint. Cicero. Plin.* CUDOWNY straszny wielki osobliwy niezwyczayny.

PRODIGIEUSEMENT, adv. Prodigiosè. *Plin.* Prodigialiter. *Hor. Colum.* CUDOWNIE, strasznie, dziwnie.

PRODIGUE, adject. masc. & fem. (*Qui dépense son bien mal àpropos.*) Prodigus. *Hor Cic.* ROZRUTNY márnotrawny.

PRODIGUER, V. act (*Ne point ménager son bien, dépenser folement.*) Prodigere, (go, gis, prodegi, *sans supin*) Effundere. Profundere, (do, dis, fudi, fusum) Act. accus. *Ter.* Diffunditare. Lacerare rem suam. *Plaut. Cic.* Minus cautè & cogitatè rem suam tractare. *Plaut.* MARNIE tracić substancyą. **Celuy qui prodiguera son bien, en aura disette.* Egebit, qui suum prodegerit. *Plaut.* * Ten co márnie straci substancyą w niedostatku się znáyduwać będzie. * *Prodiguer sa vie pour sa patrie.* Vitam. Animam. Sanguinem profundere pro patriâ. *Cic.* *Wydać łożyć życie y zdrowie dlá Oyczyzny.

PRODUCTION, subst. fem. (*L'action de produire.*) Procreatio. Progeneratio, onis, fem. *Cic. Plin.* WYDANIE rodzenie.

PRODUCTION, (*La chose produite.*) Fetus, ûs, Fetura, æ, f. *Virg. Phed.* (*parlant des animaux.*) PŁOD uwoc.

PRODUCTION *des plantes.* Geminatio, onis, f. *Colum.* WYDANIE wydawanie Drzewek zioł.

PRODUCTION *de l'esprit.* Ingenii fetus. *Cic.* *ou* Opus ingenii, neut. *ou* Monumentum, ti, neut. PISMA Księgi.

PRODUCTION, (*Les pièces produites dans un procés.*) Litis instrumenta & auctoritates. *Quint.* PAPIERY dokumenta prawne pokazane a sądu.

PRODUIRE, V. act. (*Engendrer*) Producere, (co, is. duxi, dictum.) Procreare, (o, as, avi, atum.) Edere, (edo, is, edidi, editũ.) *Cicer. Plant.* WYDAWAC rodzić płodzić **La terre produit d'elle-mesme des herbes.*) Terra ex se se fundit herbas *ou* edit. *Cic. Colum.* * Ziemia z siebie samey wydaie zioła.

PRODUIRE, (*Faire voir, montrer.*) Proferre, (fero, fers, tuli, latum) Exhibere, (eo, es, ui, itum) *Cic.* POKAZAC wyprowadzić postawić. * *Produire des pièces, des témoins.* Tabulas, testes proferre. Exhibere. *Wyprowadzić świadkow pokazać położyć dokumenta. **Se produire, se découvrir.* Se prodere, se patefacere. Sui indicium facere. *Plaut.* * Wydać się z czym pokazáć się.

PRODUIRE se dit figurément. (*Ce siécle a produit bien des Orateurs.*) Copiam Oratorum nostra ætas effudit. *Cicer.* WYDAWAC *niewłaśnie.* Ten wiek mowcow wielu wydał.

PRODUIRE *quelqu'un dans le monde,* (*L'y faire connoistre, l'avancer.*) Producere aliquem. *Cic.* POKAZAC komu drogę do świata. **Il s'est produit de luy-mesme.* Se sua pte industriâ *ou* proprio marte protulit. * Sam z siebie samego urosł;

PROFANATEUR, subst. masc. (*Impie, qui profane les choses saintes & sacrées.*) Sacrilegus. Impius, ii, m. *Cicer.* BEZBOZNY Swiętokradźca co rzeczy święte gwałci.

PROFANATION, subst. fem. Violatio, onis, fem. *Plin.* ZGWAŁCENIE rzeczy świętych.

PROFANE. Adject. masc. & fem. (*Qui n'est point saint ni sacré.*) Profanus, a, um. *Cic.* SWIECKI nie Swięcona rzecz.

PROFANE', masc. PROFANE'E, fem. Profanatus. Violatus, a, um. *Stat.* ZGWAŁCENIE Swiętości.

PROFANER, (*Rendre profane. Souiller.*) Profanare. Violare, (o, as, avi, atum.) *Liv.* Profanum facere. *Cic.* Polluere, (luo, luis, lui, lutum.) *Horat.* ZMAZAC zgwałcić rzecz poświęconą.

PROFE'RER, V. act. (*Prononcer des paroles.*) Verba proferre. Edere. *Voyez* PRONONCER. WYMAWIAC słowa,

PROFESSER, V. act. (*Déclarer & faire connoistre hautement.* Profiteri, (eor, eris. professus sum.) Act. acc. *Cicero.* OSWIADCZAC się z czym iáwnie wyznawać.

PROFESSER *un art, une science.* Artem aliquam profiteri. *Cic.* Exercere *ou* factitare. BAWIC się iáką náuką konsztem rzemiosłem.

PROFE'S, masc. PROFESSE, fem. (*Qui a fait profession dans quelque monastère.*) Astrictus & devinctus alicui monasticæ disciplinæ & instituto. PROFESS Profeska co Professyą śluby w iákim zákonie czyni.

PROFESSEUR, (*Celuy qui professe quelque science.*) Professor. Doctor, oris, masc. *Cic. Quint.* NAUCZYCIEL.

PROFESSION, subst. fem. (*Déclaration publique & solemnelle de sa foy.*) Professio, onis, fem. *Quint.* WYZNANIE wiáry pobliczne.

PROFESSION, (*Métier que l'on fait. Vocation.*) Ars, artis, fem. *Cicero.* STAN konszt náuka rzemiosło Professya káżdego.

PROFESSION, (*Etat ou genere de vie, qu'on embrasse dans quelque Communauté religieuse.*) Vitæ genus, generis, neut. Vitæ institutum, neut. *ou* Ratio, onis, fem. PROFESSYA zákonna, zákon. **[illegible] embrassé la Profession d'un Chartreux.* Carthusianæ [illegible] institutum amplexus est, Vitæ Carthusianæ instituto se addixit. *Został kártuzem.

PROFESSION, (*Acte solemnel qui se fait dans quelque estat Religieux, qu'on a embrassé.*) Solemnis votorum nuncupatio, onis, fem. SLUBY zákonne.

PROFIT, subst. masc. (*Gain, utilité qu'on retire d'une chose*) Lucrum. Emolumentum, ti, neut. Fructus, ûs, masc. *Cic.* POZYTEK zysk z czego. * *Apporter ou faire du profit à quelqu'un.* Emolumento esse alicui. *Cic.* * Pozytek komu przynosić czynić, pożytek.

Ne regarder, ne songer qu'à son profit. Commodis & utilitati suæ inservire. Studere. *Suet.* Commodis consulere. *Le contraire est* Omittere suas utilitates. *Cic.* *Ne regarder point a son profit.* SWEGO tylko pożytku pátrzyć, nie myślić tylko o własnym pożytku. **Si tu me veux donner la moitié du profit, je ne le diray point au maistre à qui on a fait ce larcin.* Si vis mihi dare dimidium lucri, indicium domino non faciã. *Plaut.* *Jeżeli mi dasz połowę, ieśli się podzielisz zemną nie wydam przed Pánem tey szkody. * *Faire son profit des malheurs d'autruy.* Ex alterius incommodis sua comparare commoda. *Ter.* *Z cudzey szkody pożytku swego szukać. **Il est trop attaché à son profit.* Ad rem suam est avidior. Attentior. *Ter.* *Názbyt przywiązany do własnego pożytku. **Le profit m'en vient.* It lucrum ad me. *Plaut.* *Mnie z tego pożytek idzie. **C'est mon profit.* In re meã est *ou* in rem meam. *Plaut.* * Mny to zysk moy pożytek. **Tourner une chose à son profit.* In rem suam aliquid vertere. *Vlp.* In suum suum. *Liv.* *Obrocić co ná swoy pożytek, ná swoię stronę. * *Faire son profit de l'ignorace de quelqu'un.* Ignoratione alicujus abuti ad quæstum suum. *Cicer.* *Z cudzego błędu swoy pożytek czynić.

PROFIT, (*Progrès, qu'on fait dans les sciences & dans la vertu*) Fructus. Progressus. Profectus, ûs, masc Progressio, onis, fem *Cic.* POZYTEK postępek w náuce w cnocie. **Faire du profit.* Facere progressum in studjis. *Cic.* *Postępek uczynić.

PROFITABLE, adject. masc. & fem. (*Lucratif, avantageux.*) Fructuosus. Lucrosus, a, um. *Cic. Tacit.* Utilis & hoc utile ad est. *Cic.* Lucrativus, a, um. *Quint.* POZYTECZNY pożyteczna.

PROFITER, V. neut. (*Tirer du profit d'une chose.*) Ex re aliquâ lucrum, *ou* fructum facere, percipere. POZYSKOWAC z czego, pożytek brać.

PROFITER, (*Croistre, prendre nourriture.*) Facere sibi corpus, crescere. *Phad.* ROSC, tyć, mężnieć, rozrastać się. **Cet enfant profite à veu d'œil.* Puer facit sibi corpus, *ou* in dies crescit. *To dziecię oczywiście rośnie przybywa gonáczenie.

PROFITER se dit au figuré en cette signification. Proficere, (io, is, feci, fectum) Progressum *ou* profectum facere in re aliqua. *Cic.* POZYTEK brać postępować. **Faire profiter quelqu'un dans les sciences.* In litteris aliquem pomovere. *Postępek komu dać w náukach. **Faire profiter son argent.* Pecuniam occupare alicui *ou* apud aliquem fenore. *Cic.* *Z pieniędzy pożytku szukać. **Celuy d'autruy.* Alienos nummos parcere *Hor.* *Zpieniędzy komu pożytek czynić. **C'est une belle maxime, qu'il faut profiter du malheur d'autruy* Scitum est illud, periculum ex aliis facere, quod ex usu fiet. *Terent.* *Piękna to náuka, z cudzego nieszczęścia swoy brać pzzytek y przestrogę

PROFITER, *Servir beaucoup, estre utile.*) Proficere, multùm adjuvare. BYC komu bárdzo pożytecznym pomocnym. **Cela profite peu à l'héritier.* Haud multùm heredè juvant *Ter.* *To mało co pomaga dziedzicowi.

PROFOND. masc. PROFONDE. fem (*Haut, creux.*) Profundus, altus, a. um GŁĘBOKI GŁĘBOKA. **Le fleuve estant fort profond, il ne le put passer à gué.* Altissimo flumine, illud vado transire non potuit *Cæs.* *Rzeka będąc bardzo głęboka nie mogł ią w brod przeiechać.

PROFOND *de ce qui est grand & extraordinaire.* Altus. Summus, a, um. GŁĘBOKI tęgi wielki nádzwyczayny. **Un profond someil* Altus *ou* altissimus somnus. *Liv.* *Sen twardy tęgi. *Un profond silence* Altū silentium. *Cicer* *Głębokie milczenie *Il dormoit d'un sommeil plus profond qu'à l'ordinaire.* Hunc arctior, quàm solebat, somnus complexus fuerat. *Cic.* *Usnął snem twardszym nadzwyczay.

ON DIT *une science profonde, une profonde érudition.* Eruditio summa, onis summa, fem *Cic.* GŁĘBOKA wysoka nauka. **Un homme d'une profonde érudition.* Vir omni doctrinâ eruditus, excultus. *Cicer.* *Człowiek wysokiey náuki. **Il estoit profond, mais il n'avoit point de feu.* Multæ illi erant secundùm litteras, vis non erat. *Cic.* *Wysokiey był náuki ále niemiał w sobie żywości. **Il estoit dans une ignorance profonde de toutes choses* In omnium rerum ignoratione versabatur *Cicero.* *W głębokiey niewiadomości wszystkiego zostawał.

PROFONDEMENT, adv. Altè, altiùs, altissimè. adv. *Cic.* GŁĘBOKO. **Dormir profondément.* Altè, arctè *ou* graviter dormire *Cic.* *Twardo spać.

PROFONDEUR, subst. fem. Altitudo, inis, fem Profundum, i, neut. GŁĘBOKOSC, głębia. **La profondeur de la mer* Altitudo maris. *Głębokość morska. **D'une playe.* Plagæ altitudo. *Cels.* *Głębokość rany.

ON DIT figurement, *La profondeur de l'esprit.* Ingenii altitudo. Magnitudo. *Cic.* GŁĘBOKOSC rozumu, wysokość rozumu.

PROFUSION, subst. fem. (*Liberalité excessive & estourdie.*) Profusa *ou* prodiga liberalitas. Effusio pecuniarum, onis, *Cic.* ROZRZUTNOSC nieuważna nierozsądna. Zbytek.

Il dépense son patrimoine avec profusion. Patrimonium suum effundit, profundit. *Cic. Ter.* Marnie traci fortunę, utratnik *Il n'aime point les repas où il y a profusion de viandes.* Non amat profusas epulas. *Cic.* *Nielubi stołow gdzie się znayduie zbytek.

PROFUSEMENT, adv. (*Avec profusion.*) Effusè, profusè Effusiùs Profusiùs. Effusissimè. Profusissimè. *Cic Liv.* Z ZBYTKIEM, do zbytku.

PROGRES, subst. masc (*Avancement.*) Progressus. Processus, ûs, masc. Progressio, onis, fem. *Cic.* POSTĘPEK. **Faire un grand progres dans l'estude* *Avancer beaucoup dans les lettres.* Magnum progressum. *ou* Profectum in studiis facere *Cic.* *Wielki postępek uczynić w naukach.

PROHIBER, (Terme de Palais.) *Défendre.* Prohibere. Inhibere, (eo, es, bui, itum.) *Cic.* ZAKAZAC w Francuskim słowo prawne *Inhibicyą wydać.*

PROHIBITION, subst. f. (*Défense de faire une chose.*) Inhibitio, onis, fem. *Cic.* (Mot d'usage au barreau.) *INHIBICYA* Słowo prawne Zákaz.

PROJET, subst. masc. (*Dessin, entreprise qu'on a projetté.*) Consilium. Cogitatum, ti, neut. Cogitatio, onis, f. *Cic.* ZAMYSŁ. **Les hommes forment le plus souvent de vains projets.* Inanes cogitationes sæpè in animis hominum versantur. *Częstokroć ludzie prożne zamysły układaią; **Exécuter ses projets.* Cogitata perfice. *Cic.* *Proiekta czynić prożne.

PROJET se dit aussi d'*un mémoire de ce qu'on veut faire*, comme *un projet d'accommodement*, ou *projet de paix.* Componendæ pacis conditiones, conditionum. PROIEKT pokoiu, projekt zgody.

PROJETTER *une chose, en former le dessein.* Aliquid meditari, (or, aris, atus sum.) *ou* animo cogitare. Versare, (o, as, avi, atum) *Cic.* PROIEKT iáki dáć ná co grunt fundament układ iákiey rzeczy uczynić rysunek.

PROLIXE, adject. masc. & fem. (*Trop estendu* parlant d'*un discours* ou *de quelqu'un qui est trop long & trop diffus dans son discours.*) Verbosus. Longus, a, um. *Suet. Cic.* (Mot du stile simple & bas.) OBSZERNY uprzykrzony długi tęskliwy z tęskliwością z utęsknięniem mowiący áż do uprzykrzenia.

PROLIXEMENT, adv. (*Avec trop d'estenduë.*) Verbosè. Verbosiùs, adv. *Cic.* Multis verbis. DO uprzykrzenia.

PROLIXITE', subst. fem. (*D'un discours*) Orationis longitudo, dinis, fem. *Cic.* Verbosa oratio. UPRZYKRZONA mowa.

PROLOGUE, subst. masc. (*Le commencement d'une pièce sceniqne, qui en explique le sujet.*) Prologos, gi, masc. Przedmowa, przemowa. Obiaśnienia rzeczy ná początku przemowa.

PROLONGATION, subst. fem. (*L'action de prolonger.*) Prorogatio. Productio, onis, fem. *Cicero.* ZWŁOKA przedłużenie.

PROLONGER, V. act. (*Rendre la durée d'une chose plus longue.*) Prorogare. Producere. Trahere. Protrahere. Protendere. *Cic* ZWŁOCZYC przedłużać przeciągać. **Prolonger la vie.* Vitam prorogare. *Plaut.* Extendere. Pertrahere. Protrahere. *Cic.* *Przedłużać życie. **Nous avons prolongé l'affaire jusques au mois de Janvier.* In Januarium mensem rem protraximus. *Cicero.* *Zwlekliśmy rzecz áż do stycznia.

PROMENADE, subst. fem. (*Lieu où l'on se promene.*) Ambulatio, onis, fem. Ambulacrum, cri, n. *Plaut.* Spatium, ii, neut. *Cic.* Deambulatorium, ii, n. *Valla.* PRZECHADZKA przeiażdżka.

PROMENADE, (*L'action de se promener.*) Ambulatio, Deambulatio. Inambulatio, onis, fem *Cic.* PRZECHADZANIE się przeieżdżanie się.

PETITE *promenade.* Ambulatiuncula, æ, fem. *Cic.* MAŁA przechadzka máła przeiażdżka.

PROMENER, V. act. qui se dit souvent avec le pronom personal. *Marcher sons autre dessein que de faire exercice pour le plaisir.* Ambulare. Deambulare. Inambulare. Spatiari. *Cic.* PRZECHODZIC się przechadzką się bawić, dlá rozrywki. **Cette nourrice promenene son enfant pour le réjouir.* Nutrix ista deambulatum ducit puerum exhilarandi causâ. *Mamka prowadzi dziecię ná pasku dla rozrywki. **Se promener au soleil.* In aprico spatiari. *Hor.* *Przechadzać się po słońcu, ná słońcu.

PROMENER, signifie aussi (*Prendre l'air de la campagne, soit à cheval, ou en carrosse.*) PRZEIECHAC się konno álbo powozem káretą kolaską.

PROMENER, (*Conduire, mener en divers lieux pour voir quelque chose, d'agréable & de nouveau.*) Ducere. Deducere. PROWADZIC, wodzić dlá widzenia pokazowania.

SE PROMENER *dans les pays estrangers, y faire voyage.* In longinquas regiones peregrinari, (or, aris, atus sum.) PRZEIECHAC się do cudzych Kraiow ieździć tám.

Envoyer promener quelqu'un, l'exiler. Amandare aliquem procul. *Cic.* Wysłać ná wygnanie.

Envoyer promener quelqu'un, le chasser de chez soy. Ejicere. Extrudere aliquem ædibus *ou* foras. Wygnać wypędzić od siebie odpędzić.

VA

V A *tu promener*. Apage te, apage ſis. Vapula. Abi directe? *ou* Directe io maximam malam crucem. *Plaut.* IDZ precz a tąd won a tą. idź do nieſzczęścia.

PROMENOIR, ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on ſe promene.*) Ambulacrum,cri, neut. *Cic.* (Mot bas & populaire.) MIEYSCE do przechadzki.

PROMESSE, ſubſt. fœm. Promiſſio. Pollicitatio, onis, fœm. Promiſſum, i, neut. *Cicer.* Pollicitum, ti, neut. *Colum.* OBIETNICA.

Accomplir ſa promeſſe, s'acquitter de ſa promeſſe, y ſatisfaire, la tenir. Perficere promiſſa. Abſolvere. Solvere. Perſolvere Complere. Implere. promiſſum. *Cicer. Plin-Jun.* Fidem exolvere. *Cic.* Dotrzymać obietniey ſłowa dotrzymać *Le contraire eſt* Non præſtare promiſſum. Fidem fallere. Fluxam fidem gerere. Non ſtare promiſſis. *Cic. Ne pas tenir ſa promeſſe.* *Przeciwna ieſt nie dotrzymać ſłowa. **Faites voir l'effet de vos promeſſes.* Fac ut promiſſa appareant. *Ter.* Exhibe jam vocis fidem. *Phed.* *Pokaż ſkutek obietnic twoich. **Faire de grandes promeſſes.* Liberaliter, prolixè, benigniſſimè polliceri alicui. *Cic.* Onerare aliquem promiſſis. *Liv.* Montes auri polliceri. *Terent.* *Wielkie obietnice czynić, obiecywać ſiła **S'attendre aux promeſſes de quelqu'un.* Pendere alicujus promiſſis. *Cicer.* *Czekać wyglądać obietnic czyich. **Il eſt homme de promeſſe, de parole.* Vir bonæ fidei eſt, fidei plenus. *Cicer.* Præclarus. *Tacit.* *Słowny rzetelny człowiek. (*paroliſta.*) **Au contraire. Il ne tient point ſa promeſſe.* Fide nulla eſt. *Plaut.* *Niesłowny niedotrzymuiący ſłowa.

PROMESSE, (*Obligation faite en juſtice.*) Chirographi cautio, onis, f. *Cic.* KARTA urzędownie podpiſana.

PROMETTRE, V. act. (*Faire eſpérer quelque choſe à quelqu'un.*) Aliquid alicui promittere, (promitto, is, promiſi, promiſſum.) act. Polliceri, (cor, pollicitus ſum.) Spondere. Deſpondere, (eo, es, ſpopondi, ſponſum.) *Cicer.* OBIECAC obiecywać co komu. **Promettre d'aller ſoupper en Ville chez quelqu'un.* Promittere alicui foras ad cœnam. *Plaut.* *Obiecać ſię komu ná obiad, pá wieczerzę. **Promettre ſa fille en mariage.* Spondere puellam. *Plaut.* Deſpondere filiam alicui. *Cic. Terent.* *Obiecać corkę w małżeńſtwo. **Il a promis en mariage tous ſes biens à ſa fille.* Dixit dotem *ou* doti filiæ omnia ſua bona. *Cic.* *Obiecał dać zá corką wſzyſtkie dobra. **Je me puis promettre cela de vous.* Hoc de te mihi ſpondere poſſum. *Cic.* *Mogę to ſobie obiecywać po tobie, mogę ſię tego po tobie ſpodziewać. **Il le fera, je vous le promets.* Faciet, ad me recipio. *Ter.* *Uczyni ślubuię zá to ręczę zá to **Vous me promettez bien des choſes, mais de tout cela rien.* Multa mihi benè promittis, & ex multis omnia in caſſum cadunt. *Plaut.* *Wiele mi obiecuieſz ále z tego wſzyſtkiego nic.

ON DIT proverbialement, *Il promet monts & vaux,* ou *des montagnes d'or, des merveilles, mais ſans effet.* Montes & maria, *ou* montes auri pollicetur, ſed nihil præſtat. *Saluſt. Ter.* ZŁOTE gory obiecuie ále y ołowianych nie daie. **Promettre & donner ce ſont deux choſes* Aliud eſt promittere, aliud præſtare quod promiſeris. *Co inſzego ieſt obiecywać, à co inſzego dać, álbo czynić.

ON DIT figurément, *Il luy eſt mort un fils fort ſçavant, & qui promettoit beaucoup pour ſon âge.* Elatus ipſi filius juvenis ingentis eloquentiæ & ſpei. *Petr.* UMARŁ mu ſyn uczony bardzo y wielkiey nádziei.

PROMETTEUR, ſubſt maſc. (*Qui promet beaucoup ſans rien tenir.*) Oratione multum beneficus. *Plaut.* TEN co wiele obiecuie. **A grand prometteur, peu de créance.* Multa fidem promiſſa levant. Promiſſis largus. prolixus, huic parva fides. *On ſous entend* habetur. *Ten co wiele obiecuie mało dotrzyma niewiele mu dowierzać.

PROMETTRE, (*Garentir une choſe*) Nexu ſe obligare. Præſtare quod promiſeris. OBIECYWAC ślubować, ręczyć zá co.

PROMFU, m. PROMEUP, fœm. Promotus, a, um. *Voyez* PROMOUVOIR. PROMOWOWANY, promowowana, podwyżſzony forytowany.

PROMIS, m. PROMISE, f. Promiſſus, a, um. *Voyez* PROMETTRE. OBIECANY, obiecana.

PROMONTOIRE, ſubſt. maſc. (*Cap ou pointe de terre qui s'avance dans la mer.*) Promontorium, ii, neut. *Cicer.* GORA nád morſka álbo ná morſka klinem wchodząca w morze gora.

PROMOTION, ſubſt. fœm. (*Avancement aux charges.*) Promotio, onis, fœm. *Aſcon Ped.* PROMOWOWANIE promocya wynieſienie podwyżſzenie ná urzędy forytowanie ná godności.

PROMOUVOIR, V act. (*Elever à quelque dignité.*) Promovere. Provehere. Efferre, ad aliquid. *Cic.* PROMOWOWAC promocyą dać ná urząd wynieść.

PROMPT, m. PROMPTE, f. adj. Promptus, a, um, Celer, celeris, celere, adj. *Cic.* PRĘDKI, prędka, byſtry. **Qui a l'eſprit prompt.* Ingenio promptus. *Cic.* *Byſtrego dowcipu. **Qui a la parole prompte.* Linguâ promptus. *Liv.* *Prędki w mowie. **Prompt à frapper.* Manu promptus. *Liv.* *Prędki porywczy do uderzenia.

PROMPT, (*Colére.*) In iram præceps, pitis, omn. gen. Pronus ad iracundiam, iraſci celer. *Horat.* POPĘDLIWY prędki do gniewu.

PROMPTEMENT, *prononcez* PROMPTEMANT, adv. Celeriter. Velociter. *Cic.* PRĘDKO ſpieſznie rázno, chybko chyżo.

PROMPTITUDE, *prononcez* PRONTITUDE, ſubſt. f. (*Viteſſe.*) Celeritas. Velocitas, atis, f. *Cic.* PRĘDKOSC chyżość porywczość.

PROMPTITUDE *à ſe mettre en colere.* In iram pronitas. *Sen.* Animus in iram præceps. POPĘDLIWOSC do gniewu. **Il a des promptitudes fâcheuſes.* Motus animi præcipites habet, eoſque moleſtos. *Wielką ma w ſobie popędliwość y ſzkodliwą.

PRONONCER, V. act. (*Proferer diſtinctement un mot, une parole.*) Litteram *ou* verbum exprimere, (o, is, expreſſi, expreſſum) Efferre, (effero, effers, extuli, elatum.) planiſſimè dicere. *Cicer.* Pronunciare, explanatè verba proferre WYMAWIAC wyráźnie wymowić ſłowo iákie wymowić.

PRONONCER *une ſentence, parlant d'un juge.* Sententiam pronuntiare. Ferre. Dicere *Cicer.* SENTENCYĄ wydać Dekret. **Prononcer en faveur de quelqu'un* Secundùm aliquem decernere. *Cicer.* Pronunciare. Dicere *Cicer.* *Dekret zá kim ferować. **Prononcer un ſoit plus amplement informé.* Ampliùs pronunciare. *Cic.* *Dekret wydać ná dalſze inkwizycye.

PRONONCER *un diſcours, une harangue.* Orationem habere ad populum. Dicere ad populum. *Cic.* MOWĘ mieć poważną publiczną.

PRONONCIATION, ſubſt. f. (*Diſtincte articulation des mots & des lettres.*) Pronunciatio *ou* litterarum appellatio, onis, f *Cic Quint.* WYMOWA wyraźna.

PRONOSTIQUE, ſubſt. maſc (*Jugement conjectural de quelque évenement futur.*) Prognoſticum, ci, n. *Cic.* WROZBA wieſzczba.

PRONOSTIQUER, V. n. (*Conjecturer, prédire quelque évenement.*) Portendere, (do, dis, di, tentum.) Significare. Præſignificare, (o, as, avi, atum) *Cic.* WROZYC co wnośić ſobie co z czego wróżąc wieſzcząc.

PRONOSTIQUEUR, ſubſt. maſc. (*Qui pronoſtique.*) Conjector. oris, m. *Hor.* WROZKK wieſzczek.

PROPAGATION, ſubſt. f. (*Multiplication.*) Propagatio, onis, f. *Cic.* MNOZENIE pomnożenie płodzenie rodzenie rozrodzenie.

PROPENSION, ſubſt. fœm. (*Inclination vers une choſe.*) Propenſio, onis. fœm. (Mot d'un rare uſage & fort vulgaire) SKŁONNOSC przychylność chęć.

PROPHETE, ſubſt. maſc. (*Un homme extraordinaire & inſpiré de Dieu, qui annonce ſes volontés*) Propheta, æ, maſc. *Auſon.* Vates. Fatidicus. *Cic.* PROROK nátchniony od Boga opowiadaiący co Imieniem Boſkim.

PROPHETESSE, ſubſt. f. Mulier fatidica. *Plin.* Prophetis, idis. PROROKINI.

PROPHETIE, ſubſt. f. (*Prédiction.*) Vaticinatio, onis, f. Vaticinium, ii, n *Cic. Plin.* PROROCTWO.

PROPHETIQUE, adject. maſc. & fœm. Vaticinus, a, um. PROROCKI. **Un eſprit prophétique.* Vaticina mens, vaticinæ mentis. *Duch prorocki. **Livres prophétiques.* Libri vaticini. *Liv.* *Kſięgi prorockie, prorokow.

PROPHETISER, V. act. & n Vaticinari. PROROKOWAC, opowiadać rzeczy przyſzłe co ma bydź.

PROPHETIQUEMENT, adv. Vatum in morem, *ou* Vaticinando. PROROCKIM duchem, prorokuiąc.

PROPICE, adject. maſc. & fœm. (*Favorable.*) Propitius. Secundus, a, um. Facilis & hoc facile, adj. *Cic.* ŁASKAWY ſprzyiazny.

PROPORTION, subst. fœm. (*Rapport, convenance des choses.*) Proportio, onis, fœm. Symmetria, æ, fœm. *Vitr.* PROPORCYA stosownośé, składnośc, pomiar rzeczy do siebie przyzwoitość.

A PROPORTION *des forces de chacun de nous.* Procujusque viribus. *Cicer.* WEDŁUG sił każdego. *Payer quelqu'un à proportion de son travail.* Pro ratione laboris & operæ solvere alicui. *Płacić komu według roboty.

PROPORTIONNE', masc. PROPORTIONNE'E, fœm. (*Qui a de la proportion dans toutes ses parties.*) In quo est proportio & symmetria. SKŁADNOSC proporcyą maiący w sobie. **Tous les membres de ce bastiment sont bien proportionnez.* Hujusce ædificii partes habent convenientissimum commensuum responsum. *Vitr.* *Wszystkie części tego budynku fabryki maią proporcyą. **Des membres bien proportionnez.* Apta membrorum compositio, onis, f. *Cic.* *Skład ciała piękny całonki składu pieknego z piękną proporcyą.

PROPORTIONNE', (*Convenable.*) Conveniens, entis, omn gen. Consentaneus. Aptus. Accommodatus, a, um. (*avec le datif* ou *l'accusatif.* PRZYZWOITY. **Un discours proportionné aux auditeurs.* Oratio captui auditorum accommodata. *Quint.* *Mowa według słuchacza przyzwoita.

PROPORTIONNE'MENT, Adverb. (*Avec proportion.*) Accommodatè. Aptè. Proportione servatâ. Z PROPORCYĄ z przyzwoitością.

PROPORTIONNER, V. act. (*Garder les proportions dans les bastimens.*) Proportionem in ædibus ædificandis, adhibere. Servare. Inire. PROPORCYI pilnować przestrzegać uważać proporcyą w budowaniu.

PROPORTIONNER, (*Egaler la récompense au travail.*) Pro ratione laboris mercedem dare. Tribuere. Præmium æquare labori. NADGRODĘ według pracy y zásługi miarkować

PROPOS, subst, masc (*Discours. Entretien.*) Sermo, onis, fœm. Collocutio, onis, fœm. MOWA o czym. **Rompre le propos de quelqu'un, l'interrompre en parlant.* Abrumpere alicujus sermonem, interpellare aliquem, intercipere. *Cicer.* *Przerywać komu mowę. **Tomber sur quelque propos, venir à parler d'une chose* In sermonem aliquem venire. Incidere. Delabi. *Cicer.* *Wpaść na co przez dyskurs. **Sortir hors de propos.* A proposito egredi, deflectere, aberrare. *Cic.* Excurrere, (excurro, is, excurri & excursi, excursum.) *Cic.* *Wypaść z tego o czym się mowiło. **Retourner à son propos.* Redire Reverti ad propositum. *Cic.* *Wrocić się do tego o czym się mowiło. **Tenir de longs propos.* Longinquum loqui. *Plaut.* *Długo o czym do uprzykrzenia mowić.

PROPOS, (*Résolution.*) Consilium, ii, n *Ter.* PRZEDSIĘWZIĘCIE, umysł przedsięwzięty, wola, intencya myśl, ochota imprezа, zámysł. **Changer de propos.* Mutare consilium *ou* propositum. *Cic.* *Odmienić myśl wolą.

A PROPOS. *Adverbial.* Commodè. Opportunè. In tempore. WŁASNIE do tego, mowiąc do tego. **Parler à propos* Aptè & apposité dicere. [illegible]giatè & commodè verba facere. *Plaut* Loqui. *Terent.* *Mowić do rzeczy, do tego *Si j'ay fait quelque chose mal à propos faites m'en reproche ou crachez moy au nez.* Si quid perperam feci, In faciem meam inspue *Petr.* *Jeżelim co niedorzeczy uczynił, abeśmy mię plusi mi w oczy.

A TOUS PROPOS. (*A tous momens*) Qualibet occasione *ou* Qualibet occasione datâ. CO MOMENT, co raz.

A QUEL PROPOS (*Pourquoy. Pour quel sujet?*) Quorsum ista? Quorsum hæc pertinent, ad quid ista? *Cic.* DLA czego? na co? za co.

DE PROPOS *délibéré.* Consultò. *Cic.* Cogitatò. *Terent.* UMYSLNIE.

Il n'est pas hors de propos de dire icy quelque chose des mœurs des Alemands. Non alienum esse videtur de Germanis moribus aliquid proponere *Cæs.* Non abs re fuit. *Suet.* Nieodrzeczy tu cokolwiek powiedzić o Niemcach y ich obyczaiach.

PROPOSER, V. act. (*Mettre en avant quelque discours.*) Proponere Exponere, (o, is, sui, itum.) aliquid alicui. OPOWIEDZIEC co donieść dyskurs zácząć *On envoya des Députez à César pour luy proposer la volonté du Sénat.* Legati ad Cæsarem missi, qui voluntatem Senatûs ei proponerent. *Cicer.* *Posłano do Cezara z doniesieniem woli Senatu. **Se proposer quelqu'un pour exemple.* Aliquem sibi proponere in exemplum. *Quint.* *Stawiać sobie kogo náprzykład. **A imiter.* Ad imitandum. *Cic.* *Do náśladowania.

PROPOSER, (*Presenter. Offrir.*) Proponere. Offerre. *Cic.* PODAC ofiarować. **On luy proposé un bon partis.* Optima conditio ipsi oblata est. *Podaic mu się dobra partya. **Proposer une loy au peuple.* Ferre legem ad populum. *Liv.* *Podać prawo ludowi.

PROPOSER, (*Déliberer. Avoir dessein.* Destinare animo *ou* proponere. *Cic.* POSTANOWIC u siebie umyślić. **Il se propose d'aller à Rome.* Romam cogitat. *Cicer.* *Chce iechać do Rzymu. **Je me suis proposé & j'ay arresté en moy-mesme on dans mon esprit.* Destinatum est mihi *ou* destinatum mihi in animo. *Plin-Jun.* *Postanowiłem mocno y umyśliłem u siebie. **Combien proposé t-il de vendre sa maison?* Quanti destinat ædes? *Plaut.* *Wiele chce wziąć zá Dom zá wiele go chce przedać.

PROPOSITION, subst. f. (En terme de Logique signifie la premiere partie d'un argument.) Propositio. Enunciatio, onis, f. Enunciatum. Pronunciatum, ti, n. *Cic.* PROPOZYCYA iáka w mowie

PROPOSITION, (*Condition qu'on offre.*) Conditio, onis, fœm. *Cic.* PROPOZYCYA umowa co kto komu ofiaruie podaie obiecuie. **Faire une proposition avantageuse à quelqu'un* Luculentam conditionem alicui proponere. *Cic.* Ferre. *Plaut.* *Propozycyą iáką z wielkiemi pożytkami czynić komu. **Faire des propositions de paix.* Offerre pacis conditiones. *Liv.* *Czynić propozycye pokoiu. **Refuser des propositions.* Respuere. Repudiare. Rejicere conditiones, fugere à conditionibus *Cic* *Odrzucać propozycye.

PROPRE. Adject. masc & fœm. (*Qui est naturel & essentiel à quelque estre, comme à l'homme de rire.*) Proprius, a, um. Peculiaris & hoc peculiare, adj. *Cicer.* WŁASNE co iest własnego komu z przyrodzenia iáko człowiekowi śmiać się własność przyrodzona.

PROPRE se dit en morale de ce qui se trouve ordinairement dans les choses, & leurs qualitez particulières. WŁASNOSC własna rzecz co do obyczaiow. **C'est le propre d'un gueux enrichi, d'estre superbe & orgueilleux.* Est novi hominis insolenter se efferre. *Cic. ou* Tollere cornua. *Hor.* *Własna to iest podłey kondycyi osob, gdy przyidą do szczęścia hardymi bydź y anchwałymi.

PROPRE se dit aussi *Des qualitez naturelles & nécessaires pour réussir à quelque chose.* Alicui rei *ou* ad aliquid aptus. Idoneus. SPOSOBNY dobry do czego, zdać się na co. **Une terre propre pour la vigne.* Ager viribus aptus, ad vitem appositus, *Grunt ziemia dobra ná wina sadzenie. **Pour le froment.* Appositus ad frumentum. *Ná pszenicę rola dobra. **Une herbe propre contre les morsures.* Herba accommodata adversus morsus. *Cels.* *Ziele od przygody od ukąszenia. **Un remede propre à faire suppurer les playes.* Accommodatum remedium puri movendo. *Cels.* *Maść do gnoienia do obierania rany. **Une chaussure propre au pied.* Habiles & apti ad pedem calcei. *Cic.* *Obuwie trzewiki lub boty dobre ná nogę. **Propre à tout.* Cuilibet arti idoneus *Hor.* *Do wszystkiego. **Temps propre pour la moisson.* Accommodata frugibus demetendis tempestas. *Cic.* *Czas pogodny do zniwa. **Il n'y a personne moins propre que moy à ces sortes de devoirs.* Talibus officiis propè mancus. *Hor.* *Niemasz nikogo ták niesposobnego do tych usług nádemnie.

PROPE. (*Net.*) Mundus. Nitidus. CZYSTY ochędożny. **Je veux que tout soit propre chez moy.* Munditias fieri volo. *Plaut.* *Chcę żeby wszystko było czysto umoie. **Apprendre à quelqu'un à estre propre.* Initiare aliquem mundisiis. *Plaut.* *Náuczyć kogo ochędostwa ochludności

PROPRE, (*Poli. Bien ajusté.*) Lautus. Concinnus, a, um. Elegans *Cic.* OCHĘDOZNIE czysto przystoynie się noszący **Vous me feriez plus de plaisirs si vous vouliez estre plus propre pour les nôces de vostre fille.* Meo quidem animo aliquantò facies rectiùs, si nitidior fueris filiæ nuptiis. *Ter.* *Bardzo byś dobrze uczynił gdybyś się przecię trochę lepiey ogarnął ná wesele corki swoiey.

LES PROPRES ou *les biens propres,* (*Les biens paternels.*) Paterna *ou* patria bona, orum, n, pl. *Cic.* (Mot de Pratique.) DOBRA własne maiętnosci dziedziczne.

PROPREMENT, adv. (*En termes propres.*) Propriè. adv. *Cic.* WŁASNIE.

PROPREMENT, (*D'une maniere propre & polie.* Munditer. Eleganter. Lantè. Concinnè. *Cic. Plaut.* PIĘKNIE czysto. **Se tenir proprement.* Munditer se habere. *Plaut.*

*Trzy-

*Trzymać się czysto ochędożnie chodzić záwsze czysto. *Estre logé fort proprement.* Lautè diversari. *Cic.* *Mieszkać bardzo przystoynie.

PROPRETE', subst f. (*Netteté.*) Munditia, æ, f. Mundities, ei, f. *Cic. Catul.* CZYSTOSC ochędostwo.

PROPRETE', (*Politesse dans ses ajustemens & dans ses discours.*) Elegantia. Lautitia. Concinnitas, atis, fœm. *Cic.* OCHĘDOSTWO około siebie w chodzeniu w stroiu. **Vne propreté trop grande dans les ajustemens.* Munditior justò cultus. *Liv.* *Wytworność zbytnia w stroiach.

PROPRETE' *d'un discours.* Sermonis concinnitas *ou* concinnitudo, inis, f. *Cic.* PIĘKNOSC przystoyność polor mowy.

PROPRIETAIRE, subst. masc. & fœm. (*Celuy ou celle à qui une chose appartient en propre.*) Proprietarius, ii, m. *Vlp.* Alicujus rei dominus, i, m. *Cic.* TEN álbo ta kto ma własność rzeczy.

PROPRIETE', subst. f. (*Qualité particuliere à chaque chose.*) Proprietas, atis, f. *Cic.* Virtus, tis, f. *Quint.* WŁASNOSC rzeczy.

PROPRIETE', (En Grammaire.) *Signification particuliére d'un mot.* Verborum vis & natura. WŁASNE rozumienie słowa.

PROPRIETE' *en droit.* (*Le fonds & le domaine d'un bien qu'on possede en propre*) Dominium, ii, n. *Liv.* WŁASNOSC mienia co do dobr własnych.

PROROGATION, subst. fœm. (*Prolongation.*) Prorogatio, onis, fœm. *Cicer.* ODWLECZENIE przewleczenie przedłużenie.

PROROGER, V. act. (*Donner un délay.*) Prorogare, (o, as, avi, atum.) Differre vadimonium. *Cic.* PRZEDŁUZYC odwlec dać czas dalszy.

PROSAIQUE, adject. masc, & fœm. (*Qui sent la Prose.*) NIE Wierszem mowa.

PROSCRIPTION, subst. f. (*Condemnation de quelqu'un à mort par le prémier venu.*) Proscriptio, onis, fœm. *ou* Capitis alicujus proscriptio. *Cic.* WYWOŁANIE odsądzenie od czci y życia.

PROSCRIRE, V act. (*Mettre la teste de quelqu'un à prix.*) Proscribere *Cic.* WYWOŁAC odsądzić od czci y życia otrąbić głowę czyią.

PROSELYTE, subst, m. & f. (*Nouveau converti à la foy de Jesus-Christ.*) Verâ religione initiatus, a, um. PRZYCHODZIEN nowowierny nawrocony.

PROSNE, subst m. (*Explication morale & succinte de l'Evangile, que les Curez font tous les Dimanches à leurs peuples dans la célébration des divins Mysteres*) Momlis Evangelii interpretatio, onis, f. NAUKA Duchowna prosta do ludu pospolitego z Ewangelii niedzielney, po Kościołach od Plebanow czyniona Kazanie wieyskie.

PROSNER, (*Faire le Prosne*) (*mot qui n'est plus d'usage*) Familiarem in Evangelium habere sermonem *ou* orationem ad populum in Evangelium. MIEC Kazanie wieyskie do ludu prostego słowa wyszłe z zwyczaiu.

ON DIT dans le familier (*Prosner quelqu'un, le loüer publiquement.*) Tribuere alicui præconium, aliquem laudare. *Cic.* *ou* laudibus celebrare. CHWALIC sławić wychwalać kogo.

ON DIT familiérement parlant d'un indiscret, (*Si vous luy dites quelque chose, il l'ira prosner par tout.*) Si quid arcani deponis illius auribus, divulgabit. MOWIĄ tez o plotliwym: Jeżeli mu co powiesz poydzie z tym wszędzie y wygada wyplecie wszystko.

PROSNEUR, subst, masc. (*Qui prosne & loüe une personne.*) Præco, onis, m. (Mot ironique.) CHWALCA podchlebnik.

PROSPERE, adiect. masc, & fœm. (*Heureux.*) Prosper, prospera, prosperum. *Cic.* SZCZESLIWY, Szczęśliwa.

PROSPERER, V. act. (*Estre heureux & fortuné.*) Secundâ uti fortunâ *ou* prospero fortunæ flatu. SZCZESCIC się powodzić się. **Tout luy prospére.* Omnia prosperè illi eveniunt *ou* cadunt sub manum. *Cicer.* *ou* quadrata currunt. *Plaut.* *Wszystko mu się powodzi, wiedzie szczęści. **Faire prospérer* Prosperere. Fortunare, aliquid alicui. *Cic.* *Szczęście komu przynieść.

PROSPERITE', subst. f. Prosperitas, atis, f. Secundæ res, rerum secundarum, f. pl. *Cic.* SZCZESCIE dobre powodzenie. **Se laisser corrompre par ses prospéritez.* Fortunâ æquâ labi in vitium. *Hor.* *Za szczęściem gorszym się stać.

**La prospérité sert de couverture aux vices.* Secundæ res mirè sunt vitiis obtentui. *Salust.* * Szczęście służy zá zasłonę zá oponę występkom.

PROSTERNEMENT, subst. masc. Prostratum humi corpus, prostrati corporis, n. SŁANIE się krzyżem ná ziemi padanie ná twarz.

SE PROSTERNER, (*Se jetter par terre, en signe d'adoration & d'un profond respect*) Corpus humi prosternere, (sterno, sternis, stravi, stratū. SŁAC się ná ziemi ná znák adorácyi y wielkiego poszanowania padać ná twarz. **Se prosterner aux pieds de quelqu'un* Ad pedes alicujus se prosternere. Se abjicere. Projicere. *Cic. Cæs.* Provolvi pedibus *ou* alicujus ad genua. *Liv.* Genibus. *Tacit.* *Rzucić się upaść do nog komu.

PROSTITUE', masc. PROSTITUE'E, fœm. (*Abandonné.*) Prostitutus, a, um. *Plin.* WYSTAWIONY, Wystawiona wydana ná nierząd.

UNE PROSTITUE'E, (*Vne abandonnée à tout venant.*) Prostibulum, li, neut. Prostibula, æ, fœm. *Plaut.* Mulier prostratæ pudicitiæ. *Suet.* Volgato corpore mulier. *Liv.* Meretrix diobolaris. *Petr.* NIERZĄDNICA iawna zámtuznica małpa pobliczna tłuk.

PROSTITUER, V act. (*Abandonner laschement son corps ou son honneur pour quelque intérest & quelque plaisir.*) Suam pudicitiam, *ou* Corpus prostituere, (prostituo, inis, prostitui, utum.) *Suet.* Vulgare Publicare corpus, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* NIERZĄDEM się bawić. **Prostituer son honneur, sa réputatation.* Profundere. Projicere honorem famam *Wydać zdradzić swoy honor. **Sa liberté.* Libertatem. *Cicer.* *Zdradzić wolność.

SE PROSTITUER. Toto corpore se prostituere. *Catul.* Prostare, prostiti, prostitum. *Quint.* WYDAC się udać się ná nierząd do zámtuza.

PROSTITUTION, subst. fœm. (*L'action de se prostituer. Abandonnement à une vie infame*) Projecta vim ad omnem impudicitiam. NIERZĄDU patrzanie. **Elle vit de ses prostitutions.* Quæstum facit corpore *ou* Corpus alit corpore. *Plaut* *Zyie z nierządu.

PROTECTEUR, subst m. (*Défenseur.*) Defensor, oris, m. Patronus, i, m. *Cic.* Præsidium, præsidii, n. *Hor.* OBRONCA opiekun protektor.

PROTECTION, subst. f. Tutela, Clientela, æ, f. Tutamen inis, n. Præsidium, Patrocinium, ii, n *Cic.* OBRONA záſtczyt. **Se mettre sous la protection de quelqu'un.* Committere se in alicujus fidem. Permittere se in fidem *ou* fidei alicujus. *Cic. Cæs.* Conferre *ou* Commendare se in fidem *ou* clientelam alicujus. *Cic. Terent.* *Oddać się w protekcyą czyią. **Prendre quelqu'un en sa protection, sous sa protection.* In fidem suam & in tutelam aliquem recipere., *Cic.* *Wziąć kogo w swoię protekcyą.

QUI *est sous la protection d'un autre.* Cliens, entis, omn. gen. *Cic.* POD Protekcyą czyią zostaiący.

PROTECTRICE, subst. fœm. Patrona, æ, fœm. *Terent.* PROTEKTORKA.

PROTEGER. (*Defendre.*) Protegere. Defendere. *Cicer. Plaut.* BRONIC zástępować zásłaniać zásczycać obroną.

PROTOCOLE, subst. masc. (*Livre de Formules actes judiciaires.*) Formularum liber, libri, m. *Cic.* PROKUŁ akta Księgi urzędowe.

PROTESTATTION, subst. fœm. (*Déclaration que l'on fait dans les formes & où il faut.*) (Terme de Palais.) Contestata denuntiatio, onis, f. Scripta reclamatio, onis, fœm. *Cicer.* PROTESTACYA manifest.

PROTESTATION *d'amitié, ou d'offres de service.* Testificatio, onis, f. OSWIADCZANIE się z przyiaźnią. **Avec protestation des services que vous luy avez rendus.* Cum summâ testificatione tuorum in se officiorum. *Cic.* *Z oświadczeniem pamięci łask twoich ktoreś mu świadczył.

PROTESTER, V. act. neut. (*Faire des protestations contre quelque acte judiciaire.*) Contestando denuntiare. PROTESTOWAC się Protestacyą czynić Manifest záwieść do ksiąg.

PROTESTER, (*Assurer. Certifier avec serment.*) Testificari, (or, aris, atus sum) Depon. *Cic.* OSWIADCZAC się upewniać twierdzić pod przysięgą.

PROTOTYPE, subst. m. (*Modéle. Original.*) Archetypum, pi, n. *ou* Exemplar Archetypum. *Var.* (Vieux mot qui veut dire *Modele.*) MODEL. Kształt.

PROUE, subst. fœm. (*La partie de devant d'un Navire.*) Prora, æ, fœm. *Cicer.* PRZODEK nawy. **Eperon de la proüe,*

proüe. Roftrum, tri, neut. *Caf.* °Nos u przodku náwy. °*Qui gouverne la proüe d'un vaiffeau.* Proreta, æ, mafc. *Plaut.* °Sztyrnik.

PROVENIR, V. n. (*Venir de. En tirer fon origine.*) Aliunndè oriri. Nafci. *Cic.* POCHODZIC rodzić fię bydź zkąd. °*Cet abces provient d'un amas d'humeurs corrompues.* Venit ou fit abfceffus ex corruptis humoribus °Wrzod ten pochodzi z zebrania humorow zepfowanych. °*S'il a du bien, cela provient de fon induftrie.* Sibi bene fecit fuâ induftriâ, *ou* fuo ingenio fibi rem fecit. °Jeśli fię ma dobrze to pochodzi z ftarania iego.

PROVERBE, fubft m. (*Façon de parler commune & allégorique.*) Proverbium. Adagium, ii, n. *Cic. Plaut.* Adagio, onis, fœm. *Var.* PRZYSŁOWIE potoczne pofpolite przypowieść. °*Un ancien proverbe qui eft receu.* Vetus laudatumque proverbium, *ou* Tritum vetuftate proverbium. *Cic.* °Dawna przypowieść pofpolite przyfłowie.

Comme dit le proverbe ou *comme l'on dit communément en proverbe.* Ut in proverbio eft, ut vulgò dicitur. *Cicer.* Jáko niefie przyfłowie. °*Le commun proverbe eft bien vray, chacun aime mieux pour foy, que pour autruy.* Verum illud verbum eft, quod vulgò dici folet: omnes fibi malle melius effe, quàm alteri. *Terent.* °Pofpolite przyfłowie bardzo ieft prawdziwe każdy fobie woli niżeli komu. °*Cela eft venu en proverbe, on en a fait un proverbe.* Illud ceffit in proverbium, venit in confuetudinem proverbii. *Plin.* Increbruit res proverbio. *Liv.* °Pofzło to w przyfłowie.

PROUESSE, fubft f. (Vieux mot, qui n'eft pas du beau ftile, & qui ne fe dit plus que dans l'ironie.) Præclarè gefta, orum, n pl *ou* Heroica facinora *Cic.* SŁAWNE CZYNY ff wo Francufkia ftare y niemowi fię chyba ná żart o chwaliburfie iákim wyffzwiniąceym czyny fwoie Jonákierye.

PROVIDENCE, fubft. fœm *prononcez* PROVIDANCE. Providentia, æ, fœm *Cicer.* Dei nutus, ûs, mafc. *Plaut.* Dei voluntas, atis, fœm. *Cicer.* OPATRZNOSC Bofka, Bofkie zrządzenie

PROVIGNEMENT, fubft. mafc. (*L'action de provigner la vigne*) Propagatio, onis, fœm. *Cic.* KRZEWIENIE rozfzerzanie winnicy.

PROVIGNER, V act & n. (*Faire des provins.*) Vitem propagare. *Catul.* KRZEWIC rozkrzewiać winnicę.

PROVIN, fubft mafc. (*Sarmant de la vigne qu'on couche & qu'on couvre de terre*) Propago, ginis, fœm. *Cic.* Malleolus, oli, mafc. Novellus palmes, novelli palmitis, mafc. Malleolaris virga, malleolaris virgæ, f. *Colum.* LATOROSLE winne fadzone krzewione.

PROVINCE, fubft fem (*Partie d'un Royaume.*) Provincia, æ, fem. *Cic.* PROWINCYA część Krolestwa iákiego °*De province en province.* Provinciatim, adv. *Suet.* °Od Prowincyi do do Prowincyi.

PROVISEUR, f m. (*Qui pourvoit aux néceffitez d'une maifon, d'un college*) Provifor, oris, m. *Hor.* PROWIZOR dozorca rządca fzafara.

PROVISION, fubft. f. (*Amas qu'on fait des chofes néceffaires à la vie*) Rerum neceffariarum ad vitam comparatio. POTRZEB opatrzenie przygotowanie fkupowanie.

PROVISION *de fel.* Salaria annona, æ, fœm *Suet.* SKUPIENIE foli ná potrzebę. °*De bled* Rei frumentariæ copia. *Tacit.* °Skupowanie zboż ziarna. °*De bouche.* Cibaria annona. *Cic.* °Skupowanie żywności wfzelkiay.

LES PROVISIONS *d'une maifon.* Penus, ûs. m *ou* f *ou* penum, i, n Penus, penoris, n. *Horat.* SPIZARNIE domowe porządnie opatrone we wfzyftkie potrzeby °*Aller à la provifion.* Ire obfonatum. *Plaut* Cibaria quærere. *Var.* °Iść dla fzukania żywności. °*J'irey moy-mefme à la provifion.* Egomet ibo, atque obfonabo obfonium. *Plaut.* °Poydę ia fam fkupować co potrzeba do fpiżarni. °*Je ne fais que de revenir de la provifion* Nunc obfonatu redeo. *Plaut.* °Tylko com fię wrocił z targu, z rynku, z iátki &c.

QUI *a foin des provifions d'une maifon.* Peni procurator, oris m. *Plaut.* SZAFARZ.

PROVISION, (*Collation d'office ou d'un bénéfice*) Muneris publici *au* facerdotii collatio, onis, f. NADANIE Duchownego iákiego dochodu lub urzędu iáko Prebendy Plebanii &c.

PROVISIONS *ou lettres de provifion d'un office* ou *bénéfice.* Collati muneris *au* facerdotii diploma, atis, neut. LIST Przywiley ná dochody Duchowne nádaiącey patent prezenta.

PROVISION, *jouïffance d'une chofe par provifion.* Fiduciariæ poffeffionis conceffio, onis, f. TRZYMANIE ná nádanym przywileiem.

PROVISION *qu'on accorde à quelqu'un fur un bien, qui eft en litige.* Alicui penfio provifa in aliquam hereditatem litigiofam. ODDANIE dobr zá rękę u penfyą w adminiftracyą áż do rozfądzenia fprawy komu należeć maią y będą przyfądzone. *Dania pufzczenie w adminiftracyą.*

PROVISIONEL, mafc. PROVISIONELLE, fœm. (*Sentence provifionelle ou par provifion.*) Sententia fiduciariæ poffeffionis. DEKRET ná oddanie dobr tym czafem w adminiftracyą áż do rozfądzenia.

PROVOCATION, fubft. f. (*L'action de provoquer.*) Provocation, onis, f. *Liv.* WYZYWANIE.

PROVOQUER, V. act. (*Défier, irriter, agacer.*) Provocare Laceffere. Irritare. Proritare *Cic.* WYZYWAC kogo.

ON DIT en médecine, *Cette herbe provoque l'urine, fait uriner.* Hæc herba urinam cit *ou* ciet. *Plin.* Concitat urinam. *Celf.* TO ziele pobudza wywodzi mocz pfynę. °*Provoque à vomir, excite le vomiffement.* Facit, invitat, movet vomitum. *Plin.* °Porufza wymioty.

PROUVÉ, mafc PROUVÉE, f. Probatus, a, um. *Voyez* PROUVER DOWIEDZIONY, Dowiedziona.

. PROUVER, V. act (*Faire voir par de bonnes raifons la vérité d'une chofe:*) Probare. Confirmare. *Cicer.* DOWODZIC probować dowodami ná potwierdzenia czego. °*Prouver par expérience, par effet.* Probare experimento. *Plin-Jun.* Factis. *Plaut.* Re ipsâ. *Ter.* °Doświadczyć z właſnego doświadczenia fprobować.

PROXIMITÉ, fubft. fœm. (*Du fang.*) Confanguinitas. Propinquitas. *Cicer.* BLISKOSC krwi krewność fpowinowacenie.

POXIMITÉ, (*Voifinage d'un lieu.*) Propinquitas. Vicinitas, *Cic.* BLISKOSC pobliſkość mieyſca przyległość.

PROYE, fubft. fœm. Præda, æ, fœm. *Cic.* ŁUP łupieſtwo plon.

Oifeau de proye. Avis rapax, avis rapacis. *Plin.* Ptak drapieżny.

ON DIT au figuré, *Eftre en proye à fes paffions.* Subjici cupiditatibus fuis. BYDZ wydany na łup námiętnościom fwoim. *A la calomnie* Subjici calumniæ. *Liv.* °Ná fzkalowania y potwarz bydź wydanym ná ięzyki °*A la haine des citoyens.* Subjici odio civium, *Cic.* °Ná nienawiść y zawziętość braci pofpolftwa pofpolitą.

PRUDE, adject. mafc. & fœm. (*Qui eft fage & modefte*) Prudens Probus. Modeftus *Cic. Ter.* ROSTROPNY, Roftropna, baczny uważny.

PRUDEMMENT, adv. *prononcez* PRUDAMMANT, (*Avec prudence & fageffe.*) Prudenter. *Cicer.* ROSTROPNIE Uważnie.

PRUDENCE, *prononcez* PRUDANCE, fubft. fœm. (*La prémière des vertus Cardinales, qui enfeigne à fe bien conduire dans la vie, & à regler fes actions felon la droite raifon.*) Prudentia, æ, f. *Cic.* ROSTROPNOSC náypierwfza z cnot głownych ktora nás uczy dobrze fię rządzić w życiu y fprawy náfze kierować według rozumu zdrowego. °*Il n'a pas tant donné à la prudence qu'à l'impétuofité de fon naturel mordant.* Plus ftomacho, quam confilio dedit. *Horat.* °Bardziey fię popędliwością fwoią przyrodzoną niżeli uwagą rządził

PRUDENT, mafc. PRUDENTE, *prononcez* PRUDANT (*Sage avifé.*) Prudens. Confideratus. *Cic.* ROSTROPNY, ROSTROPNA.

PRUDERIE, fubft. fœm. (*Qualité ou vertu de prude.*) Falfa *ou* nimia prudentia. *Cicer.* (Ce mot fe dit proprement des femmes, & fignifie une forte de fauffe fageffe qui eft trop affectée) ZMYSLONA z wykwintami oftrozność. To fłowo Francufkie o famych białogłowach fię mowi zwłafzcza tych co fię z fwoim rozumem y roftropnością popifuią przed drugiemi.

PRUNAYE, fubft fœm. (*Lieu planté de pruniers.*) Locus prunis confitus, i, m. SLIWINA śliwiną záfadzone mieyfce iáko mowiemy olfzyna brzezina &c. Sliwy.

PRUNE, fubft. fœm. (*Fruit à noyau de diverfes efpéces.*) Prunum, i, *Colum.* SLIWY owoc peftkowaty rozmaitego gatunku y rodzaiu. °*Diverfes fortes de prunes.* Turba prunorum, æ, f. *Plin.* °Rożne śliwy rozmaite. °*Prunes de damas.* Pruna damafcena. *Mart.* °Sliwy damafceny. °*Prunes d'abricot.*

Pru-

Pruna cerea. *Virg.* *Sliwy białe. **Prunes noires.* Pruna nigra. *Plin.* *Sliwy czarne.

PRUNELLES, *Fruit du prunier sauvage qui vient parmi les hayes.*) Pruna silvestria, neut. plur. prunorum silvestrium, neut. plur. *Plin.* SLIWKI dzikie zowią pospolicie lubaski.

PRUNELIER, ou *prunier sauvage.* Silvestris prunus, fœm *Colum.* SLIWKA dzika drzewo.

PRUNELLE *de l'œil*, subst f. (*Ouverture qui est dans les tuniques de l'œil, qui donne passage aux rayons de la lumiere.*) Acies, ei, fœm. *Cic.* Pupilla, æ, fœm. *Var.* Pupula, æ, fœm. *Var Lucr.* ZRZENICA w oku ktorą światło wchodzi y ktorą patrzamy.

Jouër de la prunelle. se faire signe des yeux. Nictare oculis. *Plin.* MRUGAC migać igrac oczami do kogo.

PRUNIER, subst m. (*Arbre qui porte les prunes.*) Prunus, i, f. *Plin.* SLIWA drzewo.

PRUNIER *sauvage.* Prunus silvestris, f. *Colum.* SLIWKA dzika drzewo.

PRUSSE, (*Province de Pologne.*) Prussia, æ, f. PRUSY Prowincya Polska.

(On la divise *en Prusse Royale*, qui appartient au Roy de Pologne. *Prussia Regia.* & *la Prusse Ducale*, qui appartient à l'Electeur de Brandebourg. *Prussia Ducalis. fem.*) DZIELI się na Prusy Koronne należące do Polski, y Prusy Xiążęce należące do Brandeburgii to iest do Zgorzelcow.

PSALMISTE, subst. masc (*Epithéte qu'on donne au prophéte David.*) Vates regius. PSALMISTA Dawid Krol Prorok.

PSALMODIE, subst f. (*L'action de chanter les pseaumes.*) Psalmorum cantus. PSALMOW śpiewanie.

PSALMODIER, (*Chanter les pseaumes.*) Psalmos canere. Concinere. Psallere. *Her.* PSALMY śpiewać.

PSALTE'RION, subst. masc. (*Instrument musical.*) Psalterium, ii, neut. *Quint.* ARFA instrument z stronami do grania.

QUI JOÜE *du psaltérion*. Psallocitharista. *Suet.* ARFISTA

PSEAUME, subst. masc. *on prononce* Saûme. Psalmus, i, masc PSALM.

PSEAUTIER, subst. m. (*Livre des pseaumes de David.*) Psalmorum liber, libri, masc. *Prononcez* SAUTIER. PSALTERZ Księga Psalmow Dawidowych.

PTISANE, subst. f. *prononcez* TISANE. Ptisana, æ, fœm. *Plin.* Ptisanarium, rii, n. *Hor.* TYZANA.

PUANT, masc. PUANTE, fœm. (*Qui sent mauvais.*) Fetidus. Putidus *Cicer.* SMIERDZĄCY, SMIERDZĄCA, smrodliwy. **Il a la bouche ou l'haleine puante* Est illi fetidum os *Cicer.* *Smierdzi mu z ust cuchną mu usta. **Estre puant.* Putere. *Smierdzieć.

Devenir puant Putescere, sco. Zásmierdzać się záczynać cuchnąć zgnić.

Un peu puant Putidulus *Mart.* Trochę przytęchły.

PUAMMENT, adv. SMRODLIWIE. **Vessir puamment* Flatum ventris putidum emittere. *Suet.* *Zákurzyć wiatr przyrodzony smrodliwy puścić.

ON DIT dans le familier, *Il ment puamment*, ou *comme un arracheur de dents.* Insigniter mentitur ou impodenter. Łże aż mu się z gęby kurzy.

PUANTEUR. subst fœm. (*Mauvaise odeur.*) Putor, oris. *Cat. Virg.* Fedus ou teter odor, fetor ou gravis odor, oris, masc. *Cicer.* Feriditas, atis, fœm. *Sen.* Graveolentia, æ, fœm. *Cicer.* SMROD brzydki **Puanteur de la bouche* ou *de l'haleine.* Oris gravitas, atis, fœm. Graveolentia oris. *Plin.* *Smrod z ust. **Cela oste la puanteur de la bouche.* Id odorem oris tollit. ou Graveolentiam mulcet. *Plin.* *To odraża cuchnienie ust.

PUBERTE', subst. fœm. (*L'âge de puberté à quatorze ans pour les garçons, a douze ans pour les filles.*) Pubertas, atis, fœm *Cicer.* Puber ætas, puberis ætatis. *Liv.* MŁODZIENSTWO wiek młodzieński lata młodzieńskie w ktorych mech obrasta pociele czternasty rok wieku dla chłopcow dwanasty dla dziewczym. **Il a atteint l'âge de puberté.* Ad puberem ætatem pervenit. *Liv.* Puber factus est (*parlant d'un garçon.*) *Przyszedł do lat młodzieńskich. *Puber facta est (*parlant d'une fille.*) *Przyszła do wieku Panieńskiego.

PUBLIC, m. PUBLIQUE, f. (*Qui est opposé à particulier.*) Publicus, a, um. *Cicer.* PUBLICZNY, PUBLICZNA. **Aux depens du public.* Sumptibus publicis ou de publico. *Cic.* *Kosztem nákładem publicznym pospolitym. **Ne point paroistre en public.* Publico carere *Cic.* Abstinere publico. *Suet.* *Niepokazywać się niewychodzić ni kędy ná iaw. **Donner un livre au public.* Librum volgare. Divulgare. Poblicare, (o, as, avi, atum.) *Quint Cic.* Edere. Emittere librum. *Quint.* *Wydać książkę iáką ná świat. **Je ne veux point que mes escrits soient rendus publics.* Dare foras scripta mea nolo. *Cicer.* *Niechcę áby pisma moie wychodziły ná świat, ná iaw niechcę áby tego kto widział.

PUBLIC, (*Connu de tout le monde.*) Cognitus. Notus. Pervulgatus, a, um *Cic.* PUBLICZNY, Publiczna iáwny iawna. **La chose est publique* Res nota atque pervolgata apud omnes *Cic.* *Rzecz iest iáwna wiadoma.

UNE FILLE *publique, une prostituée.* Volgato corpore mulier. *Liv.* Secutuleia mulier, secutuleiæ mulieris. *Pet.* Prostibula, æ, f. *Plaut.* PUBLICZNA osoba nierządnica.

PUBLICAIN, subst. m. (*Fermier des imposts, & des revenus publics.*) Publicanus i, m *Cic.* KONTRAHENT náymacz zákupnik dobr dochodow skarbowych publicznych co Ekonomią iáką álbo komorę trzyma.

PUBLICATION, subst. fœm. (*Notification d'une chose.*) Promulgatio. Denontiatio, onis, fœm. OGŁOSZENIE obwieszczenie czego.

PUBLIER, V. act. (*Rendre une chose publique.*) Publicare. Divulgare. Evulgare. Pervulgare. Promulgare. Prædicare. Denuntiare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* Palam facere, In volgus indicare. Proferre ou efferre foras *Cic.* OGŁOSIC rozgłosić obwieścić. **Publier un livre, donner un livre au public.* Librum edere. Publicare *Cic.* *Wydać księgę. **Publier son deshonneur.* Efferre foras peccatum suum. *Ter.* Publicare crimen. *Cic.* *Wydać swnię sromotę ochydę niecnotę **Il est plus agréable de périr, que de publier cette infamie.* Perire suavius est, quàm illud flagitium dispalescere. *Plaut.* *Lepiey zginąć niż tę sromotę wyiawić.

PUBLIQUEMENT, adv. Publicè. Palam. In ore atque oculis omnium. *Cic.* JAWNIE publicznie.

PUCE, subst. f. (*Petit insecte qui incommode fort.*) Pulex, icis, m. *Var.* PCHŁA owad gryzący náprzykrzony.

QUI *a bien des puces.* Pulicosus, a, um. *Colum.* PCHŁAWY pchlisty pchech pełen.

ON DIT proverbialement, *Je luy ay mis la puce à l'oreille*, pour dire *Je luy ay donné de l'inquiétude.* Hunc commovi. illi injeci scrupulum. *Ter.* PRZYSŁOWIE Francuskie wsadziłem mu pchłę w ucho, w niespokoyność w kłopot go wprawiłem.

L'herbe aux puces. Psyllion, ii, n. Herba pulicaris, f. *Plin.* Chlastawa ziele płesznik.

PUCEAU, (Terme bas.) *Un jeune enfant qui a encore sa virginité.* Impubes, is, ou Impuber, eris. *Plin.* DZIECIĘ dziecko niewinniątko.

PUCELLE, subst. f. (*Jeune fille qui est en bas âge.*) Virgo, virginis, f. *Cic.* DZIEWCZYNKA máła.

PUCELAGE, subst. m. Virginitas, atis. Pudicia, æ, f. Virginei pudoris flos intemeratus. *Cicer. Ovid.* DZIEWICTWO Panieństwo. **Oster le pucelage à une fille.* Devirginare. Depudicare, deflorare virginem, *Petr.* Pudicitiam pellere, imminuere virgini. *Olaus.* Stuprum inferre. *Cic.* Stuprare virginem. *Zgwałcić pannę wstyd odiąć pozbawić wstydu.

PUDEUR, subst. f. (*Honte naturelle qu'on a de faire une chose.*) Pudor, oris, m. Verecundia, æ, f. *Cic.* WSTYD przyrodzony wstydliwość.

Qui a de la pudeur. Pudens adolescens, *genit.* pudentis, m. *Cic.* Verecundus, a, um. Wstydliwy wstydliwość maiąc. **Le contraire est* Qui posuit pudorem, expudorata frons, frontis expudoratæ, f. *Petr.* *Qui est sans pudeur.* *Bez wstydu niewstydnik niewstydnica.

PUDIBOND, m. PUDIBONDE, f. (*Qui rougit pour le moindre sujet.*) Pudibundus, a, um. *Horat.* WSTYDLIWY nieśmiały co się zá ladaczym zápłonie zmięsza záwstydzi.

PUDICITE', subst. fœm. (*Chasteté.*) Pudicitia, æ, fœm. *Cic.* WSTYD czystość poczciwość. **Une pudicité impenetrable à toutes les attaques.* Pudicitia impenetrabilis. *Tac.* *Wstyd nienáruszony, cnota poczciwość nienaruszona. **Attenter à la pudicité d'une fille.* Attentare virginis pudicitiam *Ulp.* Aggredi. *Petr.* *Námawiać ná złe ná niepoczciwe rzeczy. **Oster, ravir la pudicité.* Eripere pudicitiam. *Cic. Voyez* PUCELAGE. *Wydrzeć poczciwość wstyd.

PUDIQUE, adject. masc. & fem. (*Chaste. Honneste.*) Pudicus.

dieus. Caſtus, a, um. *Cicer.* (Mot bas & ironique.) WSTYDLIWY czyſty poczciwy.

PUDIQUEMENT, adv. Pudicè. *Cicer.* (Mot bas & vulgaire.) POCZCIWIE przyſtoynie wſtydliwie.

PUER, V.act. & neut. (*Sentir mauvais. Eſtre puant*) Putere. Fetere. *Hernt. Plant.* (*ſans prétérit.*) Malè. Graviter olere. *Cic.* Odorem retrum exhalare. Spirare. Reddere. *Virg.* SMIERDZIC trącić cuchnąć.

ON DIT proverbialement & populairement. (*Plus on remuë l'ordure & plus elle put.*) Noli movere camarinam. (Proverbe latin.) Ne rei turpis memoriam refrices, offendit enim animos. *PRZYSŁOWIE*, Im więcey rozmazuiemy ładaco tym bardziey śmierdzi.

PUERIL, maſc. PUERILE, fœm. (*Qui ſent l'enfant.*) Puerilis & hoc puerile, adject. *Cicer.* DZIECINNY, DZIECINNA. *Vn divertiſſement puéril, ou un divertiſſement d'enfant.* Puerilis delectatio, fœm. *Cicer.* *Dziecięca zábawka igraſzka.

PUERILEMENT, adv. Pueriliter. *Phed.* PO DZIECINNEMU iák dziecię.

PUERILITE', ſubſt.f. (*Enfance.*) Puerilitas, atis, f. *Sen.* DZIECINSTWO.

PUIS, ou PUYS, ſubſt. maſc. Puteus, ei, maſc. STUDNIA. *Eau de puis.* Aqua putealis *Ovid. Colum.* Aqua puteana. *Plin.* *Woda ſtudzienna. *Vn faiſeur de puys.* Putearius, ii, maſc. *Plin.* *Rurnik co ſtudnie y około ſtudzien robi.

PUIS, (Adverbe de temps & de lieu.) *Aprés. Enſuite.* Dein. Deinde. *Cic.* POTYM zátym.

PUISER, (*Tirer de l'eau d'un puys.*) Haurire aquam è puteo, (io, is, hauſi.) *Autrefois* Hauriri, hauſtum *Var.* Sumere, (o, is, ſumpſi, ptum.) CIĄGNĄC wodę ze ſtudni czerpać wodę náciągnąć wody.

PUISNE', m. PUISINE', f. (*Né aprés un autre.*) Natu minor, oris. m. *Cic.* TEN co ſię po kim rodził.

PUISQUE, (*Conjunction.*) qui ſignifie *parce que, veu que.* Quandoquidem. Quoniam. *Cic* PONIEWASZ.

PUISSANCE, ſubſt. fœm. (*Pouvoir. Autorité.*) Poteſtas, tis, fœm. Potentia, æ, fœm. Summum imperium, ii, neut. *Cicer.* MOC władza zwierzchność *Agir avec pleine puiſſance* Cum ſummo imperio agere. *Cicer.* *Czynić mocą zupełną *Il a puiſſance de tout faire, de tailler & de rogner à ſa fantaiſie.* (comme l'on parle familiérement.) Jus, arbitriumque omnium rerum illi permiſſum eſt. *Suet.* *Wolno mu czynić co ſię podoba. *Le Sénat leur donna pleine puiſſance, ou ils furent envoyez en qualité de Plenipotentiaires.* His libera mandata de ſummâ rerum Senatus conſtituit. *Cic.* *Poſłano z Senatu pełno mocnych *Avoir puiſſance & autorité ſur quelqu'un* Poteſtatem & imperium habere in aliquem. *Cic* Habere poteſtatem alicujus. *Cicer.* *Mieć moc władzą zwierzchność nád kim.

LES PUISSANCES, (*Les Souverains.*) Potentes, tum, tium, m.pl. Poteſtates, tum, f.pl. *Cic.* POTENCYE Dwory poſtronne z oſobna.

LES PUISSANCES ou *les facultez de l'ame.* Facultates animæ, facultatum. f pl. SIŁY dopne rozum wola &c.

PUISSAMMENT, adv. Validè. Enixè. Vehementer, adv. *Cic.* MOCNO potężnie.

PUISSANT, m. PUISSANTE, fœm. (*Qui a du pouvoir.*) Potens, entis, omn. gen. *Cicer.* MOCNY potężny moc ſiłę maiący pieniądze przyiaciół woyſka.

Il n'eſtait pas ſeulement puiſſant dans le pays, mais chez les autres voiſins. Largiter poterat non ſolum domi, ſed etiam apud finitimas civitates. *Caſ.* Nie tylko u ſwoich w kraiu właſnym ále y u obcych u ſąſiadow potężny był y mocny.

PUISSANT, (*Fort, robuſte de corps.*) Valens, entis, omn. gen *Cic.* Membris & mole valens. *Virg.* Athleticè, ou pugilicè valens *Plaut* Validus. Lacertoſus. Nervoſus, a, um. *Cic.* MOCNY ſilny doży co do ciała.

PUISSANT, *fort, efficace,* (parlant *des remedes*) Efficax, acis, omn. gen. Præſens. Valens, omn. gen. MOCNY tęgi co do lekarſtw ſkuteczny. *Vn puiſſant remede.* Præſentiſſimum remedium. *Cic.* *Lekarſtwo potężnie mocno ſkuteczne.

DE PUITS Puteanus, a, um. Putealis & hoc puteale, adj. *Plin. Colum.* STUDZIENNY. Studzienna.

PULLULER, V.act. (*Pouſſer beaucoup par le pied.*) Pullulare, (o, as, avi, atum) *Virg.* Pullulaſcere. *Cat.* (Mot bas qui vient du latin.) KRZEWIC ſię rozkrzewiać ſię od dołu gałązek wiele puſzczać.

ON DIT en ce ſens (*Le vice a bien pullulé dans le Royaume, s'eſt bien répandu.*) Vitium multum ſerpſit in hoc Regno, ou diſſeminatum eſt *Cic.* ROZKRZEWIŁY ſię wyſtępki w Páńſtwie námnożyło ſię ich.

PULMONIQUE, Adject. m. & fœm. (*Celuy ou celle qui eſt malade du poûmon.* Pulmonarius, a, um *Colum.* Peripneumonicus, a, um. *Plin.* PŁUCNY Chorobę cierpiący dychawiczny.

PULPE, ſubſt. f (*La partie charnuë des fruits.*) Pulpa, f. *Perſ.* MIĘSISTOSC owocow.

PULPITRE, *on prononce* PUPITRE. Pulpitum, ti, neut. Pluteus, ei, m. *Perſ.* PLPIT do piſaniania czytania &c.

PULVE'RISER, V. act. (*Réduire, mettre en poudre.*) In pulverem conterere. Redigere. *Plin.* NA PROCH zetrzeć ſtłuc utłuc ſpalić ná proſzek.

PUNAIS, m. PUNAISE, fœm. (*Celuy ou celle qui a le nez puant.*) Cimex, icis, m. *Hor.* Fetidæ naris homo. TEN á bo ta co mu z noſa śmierdzi.

PUNAISE, ſubſt f. (*Inſecte tres puant.*) Cimex, icis, maſc. *Plin.* PLUSKWA owad ſmrodliwy.

PUNIR, V. act. (*Chaſtier quelqu'un.*) Punire, (io, is, ivi, itum.) Act. acc & puniri, (or, iris, itus ſum.) Depon. acc. Caſtigare, (go, as, avi, atum.) Animadvertere & advertere in aliquem, (to, tis, ti, ſum.) *Cic. Tacit.* Pœnâ multare ou Afficere aliquem. Repetere pœnas ab aliquo. *Cic.* Sumere ſupplicium de aliquo *Cic.* KARAC ſkarać. *Eſtre puni.* Puniri. *Ovid.* Pendere. Dependere. Dare. Expendere. Irrogare pœnas alicui. *Cic. Plaut. Quint.* Solvere. Perſolvere. *Ovid. Cic.* Luere pœnam. *Hernt.* *Bydź ſkaranym. *Eſtre puni de mort, d'un banniſſement.* Morte ou exilio affici. Pœnas morte ou exilio pendere. Dare. *Cicer.* Exolvere, *Tacit.* *Bydź ſkarany wygnaniem śmiercią ná życiu.

ON DIT par maniere d'imprécation, *Que Dieu me puniſſe* Deum iratum habeam. Peream, niſi. *Petr.* Deus me infelicitet *Plaut.* MOWIĄ przyſłowiem y niby klnąc ſię, Niech mię Bog ſkarze.

PUNISSABLE Adject maſc & fœm. (*Qui mérite quelque peine.*) Puniendus, a, um Pœnâ, animadverſione dignus, a, um. *Cicer. Ter* GODZIEN karania. *Vn crime puniſſable.* Facinus animadvertendum. *Ter.* *Zbrodnia kary godna.

PUNITION, ſubſt.f. (*Chaſtiment.*) Animadverſio, onis, f. Pœna, æ, f Supplicium, ii, n. KARA karanie ſkaranie. *Sa punition n'eſt que différée.* Prutens quod fuerat malum in diem abiit. *Ter.* *Odwlekło ſię tylko karanie iego nie przepadło. *Qu'on luy donne pour punition d'eſtre vingt jours ſans boire de vin.* Hæc multa ei eſto, vino viginti dies ut careat. *Plaut.* *Niech mu náznaczą zá karę áby dwadzieścia dni wina nie pił. *Faire une punition exemplaire de quelqu'un.* Statuere exemplum in hominem ou de homine, inſigniter animadvertere in aliquem. *Cicer.* *Przykładnie kogo ſkarać ná przykład dla przykładu drugim.

PUPILLE, ſubſt maſc (*Vn Pupille qui eſt orphelin, qui eſt en minorité.*) Pupillus, i, m. *Cic.* SIEROTA w wieku niedoſzłym dziecinnym.

D'UN PUPILLE. Pupillaris & hoc pupillare, adject. *Plin. Liv.* SIEROCINSKI.

PUPUE, ſubſt. f (*Sorte d'oiſeau appellé ainſi de ſon chant.*) Upupa, æ, f. *Plin.* DUDEK ptak.

PUR, m. PURE, f. (*Qui eſt ſans mélange.*) Purus. Merus. Sincerus, a, um. *Cicer.* CZYSTY ſam przez ſię niemięſzany. *Du vin pur.* Merum ou merum vinum, i, n. *Cic.* *Wino nie mięſzane ſamo przez ſię. *Qui boit bien du vin pur.* Multi meri homo. *Horat.* *Ten co wino ſamo przez ſię pije bez wody.

PUR, (*Purifié.*) Purus. Putus, a, um. ou Purus putus. CZYSTY. *De l'argent pur.* Purum ou putum argentum. *Cicer. Juv.* *Srebro czyſte. *Vn air pur.* Aer purus. *Cic.* *Powietrze czyſte. *Vn vaiſſeau pur & net.* Vas ſincerum. *Horat.* *Náczynie czyſte.

PUR, (*Chaſte, Intégre.*) Purus, a, um. Integer, gra, grum. CZYSTY co do obyczaiow. *Qui a des mœurs pures.* Caſtus moribus. *Mart.* *Czyſtych obyczaiow.

PUR ſe dit auſſi *du ſtile & de la diction.* Purus ſermo, oratio pura. *Cic.* CZYSTA mowa. *Qui eſt pur dans ſon langage.* Oratione maximè limatus atque ſubtilis *Cicer.* *Czyſtey wymowy wymowę maiący czyſtą

ON DIT *C'eſt une pure calomnie* pour *une véritable calomnie.* Mera calumnia eſt. SZCZERA iſtotna potwarz *C'eſt*

mal

un pur affronteur. Porus putus fycophanta eft. *Plaut.* •Iftotny nápaftnik.

PURE'E,fubft.f.(*Jus, fuc qu' on tire des pois.*)Piforũ cremor,oris,m.Succus è pifis expreffus,i,m. Polewka grochowa.

PUREMENT, adv. (*Sans meflange, ni mixtion.*) Sincerè. *Hor.* Merè *Plaut.* CZYSTO famo przez fię.

PUREMENT, (*Nettement*) Purè. Emendatè. *Cic.* CZYSTO. •*Parler purement une langue.* Purè emendatè loqui linguam. *Cic* •Czyftą wymową mowić.

PUREMENT, (*Chaftement.*) Purè. Integrè. Caftè. *Cicer.* CZYSTO według czyftości

PURETE', fubft.f. (*Neteté.*) Mundiria,æ,f. CZYSTOSC chędogość.

PURETE' *de l' air.* Aer purus, aeris puri,m CZYSTOSC powietrza. •*Pureté de l' eau, (lors qu'elle eft claire & nette.)* Aqua limpitudo,inis,f. *Plin.* •Czyftość wody przezroczyftość.

PURETE' *du langage.* Incorrupta linguæ integritas, atis, f. Pura oratio, onis, f. Purus fermo, puri fermonis, m. CZYSOSC wymowy.

PURETE', (*Chafteté.*) Integrire. Caftitas, atis. Morum Integritas. Sanctitas, atis,f. *Cic.* CZYSTOSC fumnienia cnota czyftość ciała y duszy.

PURGATIF, mafc. PURGATIVE, fœm. (*Qui a la vertu de purger le corps.*) Purgans, antis, omn. gen. Catharticus,a, um. *Celf.* (*mot grec.*) PURGUIĄCY laxuiący ftolce pouuzaiący.

PURGATION, fubft. f. (*Remède qui purge.*) Purgatio, onis *Cicer.* Potio cathartica, onis catharticæ, f. PURGANS lekarftwo. •*Prendre une purgation, une médecine* Potionem medicam bibere. Sumere. Haurire. *Quint. Celf.* •Brać lekarftwo ná purgans.

LES PURGATIONS ou *les ordinaires des femmes.* Purgationes,f pl. *Plin* MIESIĘCZNA choroba odchod niewiaft.

PURGATOIRE, fubft.f (*Lieu où les juftes fouffrent la peine deuë à leurs pechez à la quelle ils n'ont pas fatisfait en ce monde.*) Erebus expiatorius, erebi expiatorii, mafc Manfiones expiatoriæ, manfionum expiatoriarum, f. pl. Locus expiandis poft mortem peccatis deftinatus, i, m. Purgatorium, ii, (*dans le langage de l' Eglife*) CZYSCIEC mieyfce Dufz karanie dopełaniaiących zá grzechy ná támtym świecie zá ktore tu zádofyć nieuczyniły ná tym świecie.

PURGER, V act. (*Ofter les mauvaifes humeurs, nettoyer, purifier*) Purgare. Depurgare, (o, as,avi, atum) Act. accuf. *Celf. Cic.* Catharticam potionem dare. *Cic.* PURGOWAC laxować, złe humory wywodzić.

PURGER fe dit figurément en chofes morales. *Purger une ville de filous.* Perpurgare urbem furibus. OCZYSCIC wyczyścić wyprzątnoć oczyścić miafto z hultaiow ufzuftow filutow. •*Purger un crime, l'expier.* Piare. Expiare, (o,as, avi, atum.) Purgaare crimen aliquâ hoftiâ. Luftrere, (o,as,atum.) *Phad Cic.* •Oczyścić fię z grzechu ofiare zá grzech •*Se purger d'une faute, s'en juftifier.* Culpam à fe amovere, removere, demoliri culpam de fe *Cicer.* Expurgare fe. *Plaut.* •Z záratow iákich fię ofprawiedliwić.

ON DIT au Palais *purger les arrérages, fatisfaire en payant les arrérages.* Solvere feuus ZAPŁACIC záległe długi.

PURIFICATION, fubft. f. (*L' action de purifier.*) Purgatio. Purificatio, onis,f. *Plin.* Luftratio, onis, fœm. OCZYSZCZENIE.

PURIFIER, V. act. (*Nettoyer, rendre pur.*) Purgare, (o, as, avi, atum) Purificare Mundare, (o, as, avi, atom.) Act. accuf *Plin.* Detergere, (eo, es o, deterfi, deterfum.) *Petr.* OCZYSCIC wyczyścić.

Chryfippe prit trois fois de l' Ellébore pour fe purifier l' efprit & le rendre capable de nouvelles inventions. Chryfippus, ut ad inventionem fofficeret, ter Elleboro animum deterfit. *Petr.* Chryzyp Pilozof trzy rázy ciemierzycy záżył, áby fobie rozum przeczyścił do nowych inwencyi y wynalafkow.

ON DIT figurément *Purifier l'ame de fes foüillures.* Eluere labes & maculas animi. *Cic.* OCZYSCIC fumnienie z zmaz

PURISTE, adj. (*Qui parle jufte & purement une langue.*) Qui purè & emendate loquitur. *Cic.* Qui linguæ elegantiam & veneres novit & conſectatur. CZYSTO ięzyk láki mowiący.

PURULENT, m. PURULENTE,f. Terme de Chirurgie. (*Plein de pus.*) Purulentus, a, um. *Plin.* ROPISTY, Rupifta ropy pełen.

PUS, fubft m. (*Ce qui fort d' une playe qui fuppure.*) Pus, poris,n. *Celf.* ROPA otok

PUS *meflé de fang.* Sanies, ei,f. Tabum, bi,n. *Celf.* ROPA ze krwią zmięfzana. •*Cracher le pus en touffant.* Extuffire pus. *Celf.* •Ropą plwać kafzlać. •*Le pus fort* Erumpit, exit, effunditur pus. *Celf.* •Ropa odchodzi. •*Faire fortir le pus.* Exprimere pus. *Celf.* •Ropę otok wyprowadzić.

PUSILLANIME, Adj.m. & f. (*Qui a peu de cœur, qu' on intimide aifement.*) Pufillus animus, i, m. *Hor.* Pufilli animi vir, *ou* mulier. BOIAZLIWY lękliwy.

PUSILLANIMITE', fubft.f. (*Foibleffe de courage.*) Pufillus animus. *Cic.* BOIAZLIWOSC lękliwość.

PUSTULE, fubft f. (*Petit bouton ou élevation entre cuir & chair.*) Puftula. Pufola,æ,f. *Tibul.* KROSTKA krofta.

Qui eft couvert de puftules. Puftulofus,a,om. *Celf.* Kroftawy.

PUTAIN, fubft. fœm (*Femme de mauvaife vie.*) Proftibulum. Scortum, i, neut. Proftibula, æ, fœm. *Plaut. Terent.* Meretrix, *ou* Meretrix diobolaris, fœm. *Cicer.* NIERZĄDNICA.

PUTANISME, fubft. m. (*Vie de putain, profeffion infame.*) Meretricium,ii,n. Difciplina meretricia, æ,f. *Cic.* NIERZĄDNE życie nierząd.

PUTASSIER, (*Celuy qui hante les mauvais lieux.*) Scortator, oris, mafc Ganeo, onis. *Plaut. Cic.* (Mot populaire.) NIERZĄDNIK nierządu patrzący do nierządnych domow y nierządnie chodzący.

PUTOIS, fubft. m (*Chat fauvage.*) Vefo, onis, Putatius, ii,m. *dans Scaliger.* ZBIK kot dziki.

PUTRE'FACTION, fubft. f. (*Puanteur qui vient de la corruption des corps.* Putor, oris. m. *Cat.* Putredo, inis, fœm. *Ovid.* Corruptio, onis,f *Cic.* ZGNILIZNA.

PUTRE'FIER, (*Corrompre, gafter, rendre puant.*) Putrefacere, (io,is,feci.factum.) Putrem reddere ZGNIC zgnoic gnić.

SE PUTRE'FIER. Putrefcere, putrere, (eo, es, ui, *fans fupin.*) *Colum. Plin* ZGNIC.

PUTRIDE, adject (*Corrompu. Gafté.*) Putribus,a,um. *Cic.* Putris & hoc putre, adj *Hor.* ZGNIŁY.

PYRAMIDAL, m. PYRAMIDALE,f (*Fait en pyramide.*) Pyramidatus, a, om. In pyramidis formam faftigiatus, a, um. *Cic.* SPICZASTO, graniafty, pochodzifto ku gorze dany flup kończyfto dochodzący.

PYRAMIDE, fubft f. (*Grande maffe de pierres qui aboutit en pointe.*) Pyramis, idis, f. *Cic.* SŁUP kamienny kończyfto ko gorze idący piramida.

PYRENE'ES, (*Longue chaine de montagnes qui féparent la France de l Efpagne.*) Pyrenæi montes, mafc. plur. *Plin.* GORY Pireneyfkie ciągłe dzielące Francyą od Hifzpanii.

PYRRHIQUE, fubft. f. (*Sorte de danfe de perfonnes armées.* Pyrricha,æ,f. *Suet.* Pyrrhiæ,es,f. *Plin.* TANIEC Rycerfki, Hufarfki tániec, ludzi zbroynych taniec.

PYTHONISSE, fubft. f (Femme forciere & devinereffe, dont il eft parlé dans l'Ecriture, qui fit paroiftre l'ombre de Samuël au Roy Saul.) Pythya, æ,f. *Virg.* WIDMA Czarownica wrożka wiefzczka o iákiey mowi pifmo Swięte że cień Sámuela wfkrzefiła y pokazała go po śmierci Krolowi złemu Saulowi.

* *

Q.

Q.

Lettre confonne, feiziéme de l'Alphabet, qui fe prononce comme le *K* & le *C* devant les voyelles, *A O & V.* Q litere dwoygłośna fzefnafta w obiecadle wyraża fię iáko K. lub iáko C. twarde w Prencufkim przed temi literami A O U y to też ma ofobliwego w Prencufkim że fię záwfze po niey pifze U. Tey litery nieużywamy nigdy w Polfkim áni pifzemy w żádnym flowie ále wfzędzie fię zámiaft niey K. pifze y mowi

Q eftoit chez les Anciens une lettre numérale qui fignifioit 500. & avec un tiret deffus elle marquoit *cinq cents mille.* Q u dawnych znaczyło liczbę 500. á z tytłem pociągnionym

ná wierzchu znáczyło 500000. pięć kroć sto tysięcy.

QUADRAGE'NAIRE, adject.m. & f. (*Qui contient quarante.*) Quadragenarius, a, um. CZTERDZIESCI w sobie maiący. *Vn homme quadragénaire, qui a quarante ans.* Quadraginta annos natus, a, um. adject. *Człowiek czterdzieści lat maiący.

QUADRAGE'SIMAL, m. QUADRAGE'SIMALE, (*Qui appartient à la sainte quarantaine du Caresme.*) Quadragesimalis & hoc quadragesimale, adj. Quadragesimus, a, um. *Plin.* POSTNY czterdziestodniowy.

LA QUADRAGE'SIME. (*Les quarante jours de jeusne avant Pasques en mémoire du saint jeusne de J. C.*) Quadragesima, æ, f. Quadragesimale tempus, quadragesimalis temporis, neut. POST wielki czterdziestodniowy.

QUADRAN, ou CADRAN, *l'un & l'autre s'écrit, mais il faut prononcer* Cadran, *Voyez* CADRAN. KOMPAS zegar słoneczny.

QUADRANGULAIRE, adject.m. & fœm. (*Qui a quatre angles.*) Quadrangulus, quadrangula, quadrangulum, adject. *Plin.* Tetragonus, a, um. *Censor.* CZWOROGRANIASTY o czterech graniach czyli rogach.

QUADRATURE, *prononcez* KADRATURE *d'un cercle* Circuli quadratio, onis, f. *Vitr.* WYROWNANIE y wyrachowanie cyrkułu to iest figury okrągłey, ná kwadratową to iest czworograniastą.

QUADRE, subst. masc. CADRE, (*Bordure, chassis d'un tableau.* Quadrum, i, n. *ou* Quadratus tabulæ margo, quadrati tabulæ marginis, m. RAMY koło obrazu.

QUADRER, *prononcez* CADRER, *Pour faire un cadre ne se dit point en ce sens, mais pour Convenir, se rapporter justement à une chose.* Ad aliquid *ou* in aliquid quadrare. KWADROWAC nie znaczy figurę kwadratową robić, ále ráczey właśnie przystać iedno drugiemu przystoić służy iedno do drugiego stosuie się kwadruie. *Tout cela quadre fort bien & se rapporte* Omnia ista aptè quadrant. *Cic.* *Wszystko to bardzo się dobrze stosuie y zgadza do siebie. *Sa vie ne quadre point avec sa doctrine.* Vita illius doctrinæ non respondet. non convenit cum doctrinâ. Aliud docet, aliud sequitur. *Cicer.* *Zycie iego nie stosuie się do náuki *Il est difficile d'approuver ce qui ne quadre pas à nos sentimens.* Nemo potest probare diversa *Patr.* *Trudno ná to przystać ná co się zdania násze y zmysły niezgadzaią. *Ne quadrer ni avec Dieu, ni avec le monde.* Nec Deo placere, nec mundo. Nec Deo probari nec mundo. *Ani do Boga áni do ludzi.

QUADRILLE, subst f *prononcez* CADRILE, (*Troupe de Cavaliers pour un carrousel ou pour un tournoy habillez diversement.* Equitum turma discoloribus vestibus ad ludicrum certamen instructa, æ. fœm BANDY Kawalerow ná Rycerskich utarczkach y Igrzyskach każda rożnego stroiu y barwy.

QUADRUPLE, subst. m. (*Le mesme nombre mis quatre fois.*) Quadruplum n. *Plin. Cat.* POCZWORNY weczwornasob. *Nos Ancestres ont condamné par le loix un voleur au double, & un usurier au quadruple.* Majores nostri ita in legibus posuere, furem dupli condęmnari, feneratorem quadrupli *Cat.* *Przodkowie nasi skazali złodzieia ná karę wedwoynásob á zás lichwiarza we czwornasob áby nágrodził. *Condamner au quadruple.* Dare judicium in quadruplum. *Cicer.* *Osądzić we czwornásob ná kárę.

AU QUADRUPLE, adverbial. Quadruplò. Quadruplicatò. *Plin.* WECZWORNASOB.

QUALIFIE', masc. QUALIFIE'E, fœm. *prononcez* Kalifié. (*Remarquable, distingué par sa qualité.*) Nobilitatus Clarus. Spectatus, a, um. *Cicer.* ZNACZNY zácny pięknych zácnych przymiotow osoba. *Vn homme qualifié* Vir nobilitatus & clarus, vir spectatus & illustris. *Cicer.* Multi nominis vir. *Hor.* *Zácná osoba zácny człowiek.

ON DIT au Palais, *Vn crime qualifié.* Nobilitatum & famosum crimen *Cic.* GŁOWNY występek.

QUALIFIER, V. act. *on prononce* KALIFIER. *Donner une qualité, une épithète à quelqu'un ou à une chose* Nomen, titulum alicui adscribere. (bo, scripsi, scriptum.) Tribuere, (buo, is, bui, utum.) *Cic.* PRZYZNAC co komu názwać co iák przezwać przezwisko dać opisać,

QUALITE'. subst f *prononcez* KALITE'. (*Accident naturel ou propriété d'une chose*) Qualitas, atis, f. *Cic.* (Terme de Philosophie.) PRZYMIOT Tálent własność iáka przyrodzona.

QUALITE', (*Avantage soit du corps ou de l'esprit.*) Dos, dotis. Virtus, utis, fem. Ornamentum, i, neut. PRZYMIOTY chwalebne. *Il estoit parfait, il possédoit mille belles qualitez, en un mot c'estoit un bijou.* Eruditus erat & omnium numerûm *pour* numerorum, verbo dicam, margaritum. *Petr.* *Zewszystkim doskonały tysiąc má pięknych w sobie przymiotow pełen grzeczności. *Ce livre a deux qualitez.* Duplex libelli dos est. *Phæd.* *Dwie rzeczy má wsobie tá kśiążka, *Parmi les bonnes qualitez de l'huile, on nomme encore celle-là.* In laude olei nominatur id quoque. *Plin.* *MiędzY inszemi rzeczami y z tego chwalą oliwę.

QUALITE', (*Noblesse, illustre naissance.*) Nobilitas, atis, fem. Generis claritudo, inis, fem *Cic.* ZACNOSC urodzenia szlachectwo kondycya stan. * *Vn homme de la premiére qualité.* Vir nobilitate præstans, antis Summa nobilitate præditus, a, um. Vir nobilis & genre clarus, *ou* illustris *Cic.* *Człowiek náypierwszey kondycyi y stanu przedniego Parenteląe.

QUALITEZ, (*Titres d'honneur qu'on prend.*) Appellationes, onum, fem. plur. Tituli, orum, masc. plur. *Plin.* TYTUŁY iákiemi się kto názywa iák się pisze miánuie tytułuie.

EN QUALITE' *de* (*Ces mots signifient*) comme estant. *Il prétend à l'Empire en qualité de fils aîné de l'Empereur.* Imperio potiri contendit ut filius major natu Imperatoris. *ou* succedere in paternum imperium contendit, quia filius est major natu. JAKO. Bierze się do Cesarstwa iáko syn starszy Cesarski po oycu.

QUAND *adverbe de temps* prononcez KAN. Quando. Cum. *Cic.* (*qu'on joint tantost avec un subjonctif & tantost avec un indicatif*) KIEDY co do czasu. * *Je n'estois pas présent quand cela est arrivé.* Non aderam, quando *ou* cum hoc factum est. *Niebyłem przytym, kiedy się to stało. * *Je luy avois commandé de me venir trouver, quand il seroit de retour.* Hunc jusseram me convenire, cum *ou* quando rediisset. *Kázałem mu przyiść do siebie iák się wroci.

Faites moy sçavoir quand vous viendrez. Fac me certiorē, quando venturus sis *Cic.* Dáy mi znáć iák prędko mász powrocić iák przyiedzieśz kiedy mász stánąć.

QUAND *dans l'interrogation.* Quando? Equando? KIEDY? pytaiąc się. *Quand viendra t-il?* Quando veniet? * Kiedy przyidzie przyiedzie stánie. *Jusques à quand?* Quo usque? *Cic.* *A pokisz?

QUAND, (*Quoique, encore que.*) Licet. Tametsi. CHOCIASZ lubo. *Ce pays seroit trop petit pour nourrir une armée, quand il seroit cultivé* Ager ille, licet omnis coleretur, exiguus tamen tanto alendo exercitui esset *Liv.* *Szczupły by to był kray dlá wyżywienia woyska choć by też y w náylepszym porządku był trzymany.

QUANT *à moy, pour ce qui me regarde, pour ce qui est de moy* (Ces manieres de parler vieillissent. En leur place, on dit.) *Pour moy.* Quod ad me attinet. *Cic.* CO do mnie, gdyby ná mnie ile ze mnie.

QUANT *à ce que vous m'écrivé touchant les statuës de Mercure & de Minerve* Quod scribis de hermathena, per mihi gratum est. *Cic.* CO względem osob Merkuryusza y Minerwy piszesz do mnie.

QUANT *au reste.* De cetero. De reliquo. Quod superest *Cic.* (Maniere de transition.) CO do reszty do ostatka.

QUANT & QUANT, (*Ensemble, de compagnie, en mesme temps.*) Una. Simul. (Expression populaire.) RAZEM w kupie.

ON DIT proverbialement, (*Se mettre sur son quant à moy, pour dire Faire l'entendu.*) Magnificum se facere. *Plaut.* Se efferre *ou* magnificè se efferre. *Cic.* SWOIE Xwankwam wyrażić coś o sobie rozumieć.

ON DIT *toutefois & quantes.* (Phrase populaire.) *Toutes les fois.* Quotiescumque. *Plaut* WIELE y ile tylko razy.

QUANTIE'ME, adject. masc, & fem. *prononcez* KANTIE'ME, (*dont on se sert lorsqu'on interroge pour sçavoir en quel ordre est placée la chose dont on parle.*) Quotus, a, um. KTORY. **Le quantiéme avons-nous du mois, ou quel jour avons nous du mois?* Quota dies mensis? * Ktory dzień mámy tego miesiąca.

QUANTITE', *prononcez* KANTITE', subst. fem. (*Accident, de la substance corporelle.*) Quantitas, atis, fem. *Quint. Plin.* WIELKOSC Miára wzdłuż wszerz w głąb w głębość.

QUANTITE' se dit *ce qui est abondant.* Multus. Plurimus, a, um. Magnus numerus, magni numeri, masc. *Cicer.*

Multitudo, inis, fem. *Cic.* WIELOSC mnoſtwo wiele czego mnogość. **Ayant trouvé une grande quantité d'orge, d'huile & de vin, & un peu de froment il reſtablit les forces de ſon armée fatiguée.* Magno invento numero hordei, olei, vini, pauco tritici refecit vires feſſi exercitûs *Hor.* * Napadſzy trafiwſzy ná wiele Jęcamienia wina oliwy y trochę pſzeniey pośilił pokrzepił woyſko ſtrudzone. **La quantité de viandes nuit à l'eſtomac.* Multus cibus officit, nocet ſtomacho. *Cic.* * Wiele iedzenia ſzkodzi żołądkowi.

QUANTITE' *de gens, grand nombre de perſonnes.* Multi *ou* complures, numero plurimi, quam plurimi *ou ſous-entend* homines. Magna hominum multitudo, fem. Magnus hominum numerus, maſc. *Cic.* WIELE ludzi wielka liczba ludzi.

QUANTITE' dans la Grammaire ſe dit *des ſyllabes qui ſont longues ou breves.* Quantitas, atis, fem. *ou* ſpatium ſyllabæ, ii, neut. *Quint.* DLUGOSC álbo krotkość ſylab co do prononcyacyi.

QUARANTAINE, ſubſt. *prononcez* KARANTENE, ſubſt. f. (*Le nombre de quarante.*) Quadraginta. indecl. CZTERDZIESCIORO Liczba czterdzieści Czterdzieści czego. **Il n'a qu'une quarantaine de livres, il n'en a qu'environ quarante.* Quadraginta illi libri ſunt. *Niema nád Czterdzieści Kśiąg.

QUARANTAINE, comme un ſubſtantif. (*Sejour de quarante jours qu'on fait faire à ceux qui viennent des lieux peſtiférez.*) Quadraginta dierum ſpatium, ii. KWARANTANA Wyſiadanie czterdzieſtu, dni ktore muſzą wyſiadać w Páńſtwach porządnych ci, co z mieyſca zapowietrzonego przyieżdżaią.

LA SAINTE *quarantaine, le temps de Careſme, qu'on célébre dans l'Egliſe Catholique avant la Paſque.* Quadragesima, æ. Quadrageſimale tempus. POST Swięty Czterdzieſtodniowy przed Wielkonocą.

QUARANTE (Terme numéral compoſé de quatre dizaines.) *prononcez* KARANTE. Quadraginta, indecl. (Ce nombre ſe marque ainſi en Romain XL. en Arabe ainſi 40.) CZTERDZIESCI liczba piſze ſię liczbą Kościelną ták XL. liczbą proſtą ták 40. **Qui a quarante ans.* Annos quadraginta natus. *Co má lát Czterdzieści.

QUARANTE-HUIT. Quadraginta octo *ou* octo & quadraginta *ou* quadraginta & octo. *Plin.* Duodequinquaginta. *Colum.* CZTERDZIESCI ośm.

LE QUARANTE-HUITIE'ME. Duodequinquageſimus, a, um *Cic.* Octavus & quadrageſimus, *ou* quadrageſimus octavus, *ou* quadrageſimus & octavus. CZTERDZIESTY oſmy.

QUARANTE NEUF. Undequinquaginta. *Liv.* Novem & quadraginta, *ou* quadraginta novem *ou* quadraginta & novem. CZTERDZIESCI dziewięć.

QUARANTE-NEUVIE'ME, Undequinquageſimus, a, um. *Cic. ou* quadrageſimus nonus, *ou* nonus & quadrageſimus *ou* quadrageſimus & nonus, a, um. CZTERDZIESTY dziewiąty.

QUARANTIE'ME, adject. maſc. & fem. *prononcez* KARANTIE'ME. Quadrageſimus, a, um. *Plin.* CZTERDZIESTY.

QUARRE'. CARRE'. CZWOROGRANI CZWOROGRANIASTY.

QUARREAU. *Voyez* CARREAU. TAFFLA kámień Czworograniaſty.

QUARREFOUR. CARREFOUR. ROGI ulić.

QUART, *prononcez.* KART, ſubſt. maſc. (*La quatriéme partie d'un tout*) Quarta pars, quartæ partis, fem *Cic.* Cwierć Czwarta część wſzyſtkiego ćwierć czego. **Un quart de journée.* Operæ quadrans, antis, fem. * Czwarta część dnia, Cwierć iedna dnia. **Le quart du pied.* Pedis quadrans, antis *Aul. Gel.* *Cwierć ſtopy. ** Un quart d'heure.* Quarta pars horæ. Quadrans antis. *Jav.* *Cwierć godziny (*Kwad-ans*)

ON DIT *au tiers & au quart*, c'eſt-à-dire *à tout le monde, indifféremment*, comme *donner au tiers & au quart.* Cuique promiſcuè tribuere. Y TEMU y owemu káżdemu wſzyſtkim bez obſtuzu bez brako dáwać to temu to temu. ** Il médit du tiers & du quart.* Figit omnes maledictis promiſcuè *Cic.* *Gáda to ná tego to ná owego o wſzyſtkich, o káżdym nikomu nie przepuści.

ON DIT ſur mer, *Faire le quart, faire ſentinelle.* Agere ſtationem, eſſe in ſtatione. *Tacit. Ceſ.* PILNOWAC ná okręcie wartę mieć odprawować,

QUARTAUT, ſubſt. maſc. (*Le quart d'un muid.*) Quarta dolii pars. *prononcez* CARTô. CWIERCbeczka miára.

QUARTE, ſubſt. fem. (*Meſure des choſes liquides qui tient deux pintes.*) Quadrantal, *genit.* lis, maſc. Quartarius vini, ii, maſc. *Liv.* KWARTA miara rzeczy mokrych.

QUARTE ou *fievre quarte.* Quartana, æ, fem. *ou* quartana febris. *Cic.* KWARTANA Czwartaczka febra. ** La fiévre quarte m'a quitté.* Quartana à me diſceſſit. *Cic.* *Kwartana mię opuściła; **La fiévre quarte ne tue ou ne fait mourir perſonne.* Quartana neminem jugulat. *Celſ.* * Kwartana nie umorzy nikogo.

QUARTE *dans la Muſique, eſt l'intervalle de quatre ſons.* Diateſſaron, (*mot grec indecl. dans Vitruve.*) Intervallum muſicum quod vulgo Quartam vocant. KWARTA w Muzyce głos.

QUARTERON, *prononcez* CARTERON, ſubſt. maſc. (*La quatriéme partie d'une livre, quatre onces à ſeize onces la livre.*) Quarta pars libræ, quartæ partis libræ, fem. Quatuor unciæ, quatuor unciarum, fem. plur. CWIERC waga ćwierć funta Trzy álbo cztery łoty.

QUARTERON, (*Nombre qui fait le quart d'un cent, ſavoir vingt-cinq.*) Viginti quinque *ou* quinque & viginti, *ou* viceni quini, æ, a. LICZBA dwadzieścia pięć czwarta część ſta **Un quarteron de pommes.* Mala quinque & viginti, *ou* mala quina & vicena, orum, neut. plur. * Dwadzieścia pięć ſztuk iábłek: *u nas na mędle to ieſt pietnaście*, lub *ná połkopy to ieſt trzydzieści*, lub *ná* kopy to ieſt ná ſześćdzieſiąt rachuią; dlá tego Francuſkie *Karteron* to ieſt ſztuk czego dwadzieścia pięć po polſku dobrze ſię wyrazi: *Połkopy bez piąciu.* O rym záś co ſię ná łokieć mierzy, lepiey mowić: *dwadzieścia pięć łokci* niżeli, *połowa połſetka.*

QUARTIER, *prononcez* CARTIER, ſubſt. m. (*La quatriéme partie d'un tout.*) Quarta pars, quartæ partis, fem. Quadrans, antis, omn. gen. *Colum.* CZWARTA część czego ćwierć. **Un quartier de terre, la quatriéme partie d'un arpent.* Quadrans *ou* quarta pars jugeri *Col.* *Cwierć roli ćwierć ſtaia.

QUARTIER, pour *un morceau de quelque choſe.* Quadra, æ, fem. CWIERC ſztuka czego káwał. **Un quartier de fromage, un quartier de pain.* Caſei quadra, panis quadra. *Juv.* *Sztuka ſera, ſztuka chleba.

QUARTIER *d'une rente, d'une penſion. La quatriéme partie d'une ſomme totale qu'on paye de trois mois.* Fenus trimeſtre, fenoris trimeſtris. Trimeſtris penſio, onis, fem. KWARTAŁOWA płaca. **Payer ſon quartier* ou *la quatriéme partie de ſa penſion.* Debitum pro trimeſtri convictu penſionem ſolvere. Pendere. *Kwartał ſwoy zápłacić.

QUARTIER *qu'on fait chez les Princes pendant trois mois, les fonctions de la charge qu'on y exerce.* Trimeſtre muneris obeundi tempus, trimeſtris temporis, neut. *ou* Spatium trimeſtre. U DWORU rezydencya ná kogo przypadaiąca uſługa dworſka.

Il a achevé ſon quartier. Trimeſtrem operam explevit. Abſolvit Skończył ſwoy kwartał. **Entrer en quartier.* Trimeſtre munus inire. *Záczą́ć kwartał ſwoy. ** Il eſt hors de quartier.* Abiit à munere ſuo trimeſtri, *ou* Operâ ſuâ trimeſtri functus eſt. * Juź mu wyſzedł kwartał ſkończył kwartał.

QUARTIER *d'une Ville.* Urbis regio, onis, fem. *Cicero.* DZIELNICA ſtrona w Mieście ulica iáka. ** Les quartiers d'un camp.* Caſtrorum regionis. *Dzielnica w obozie rozłożonym ſtrona ſtanowiſko Leża.

ON DIT *enlever un quartier aux ennemis, défaire une partie des troupes de leur camp.* Hoſtilem copiarum partem fundere. Delere. *Cic.* ZNIESC część woyſka Leżę iáką.

QUARTIER *d'hiver.* (*Lieu où les troupes ſe rafraichiſſent l'hiver.*) Hiberna, hibernacula, orum, neut. plur. *Cic. Liv.* STANOWISKA zimowe Leże. **Eſtre en quartier d'hiver, en quelque lieu.* Alicubi hibernare. Hiemare. *Cic.* *Zimować ſtać ná zimowiſkach. **Envoyer les troupes en quartier d'hiver.* Mittere. Dimittere copias in hiberna. *Cic.* * Odeſłać woyſka ná zimowiſka ná zimowanie ná leże zimowe. **Mettre des troupes fatiguées en quartier d'hiver.* *In hibernis feſſas cohortes collocare, *ou* Opidis abdere. *Cic. Caſ.* * Znużone woyſka po leżach zimowych rozłożyć.

QUARTIER *d'aſſemblée*, (*Le rendez vous où les troupes s'aſſemblent pour ſe mettre en campagne.*) Locus quò conveniunt copiæ, antequam educantur in expeditionem. MIEYSCE popiſu álbo koła poſpolitego gdzie ſię ściąga woyſka niżeli ruſzy wpole.

QUATIER, (*Bon traittement qu'on promet à des troupes qui se rendent.*) Conditio, onis, fem. UMOWA Kondycye o które omawia się woysko iákie przed poddaniem się. **Donner quartier à quelqu'un.* Alicui supplici vitam dare. Concedere *Cic.* *Darować kogo życiem. * *Demander quartier.* Vitam petere. Mortem sibi deprecari. Pro vitâ rogare. *Cic. Phad.* *Prosić o życie. **On ne fit point de quartier aux soldats.* Ad internecionem milites cæsi fuerunt *Liv.* *Nikomu nieprzepuszczono w Woysku. * *Faire ou donner quartier à quelqu'un.* Missionem alicui dare *Petr.* * Kázać áby komo przepuszczono áby go wolno życiem darowano puszczono wolno.

QUARTIER se dit en ce sens par extension dans toutes les affaires qui se traittent à la riguer. FOLGĘ ulgę czynić. **Les usuriers ne donnent point de quartier à leurs debiteurs.* Feneratores urgent àcriùs debitores, ad diem dictam exigunt fenus *Cic.* *Lichwiarz dłużnikom swoim niepofolguią żadney folgi niepozwalaią niecayniądniá nie ustąpią. **Je ne sçaurois plus boire, donnez moy quartier, je vous prie.* Non bibam ampliùs, mitte me, amabo, da mihi missionem, linque me. * Już więcey pić niemogę puść mię proszę.

QUARTIER en Astronomie se dit de chaque lunaison *ou* du changement de la lune. KWADRA co miesiąc schodu nowiu ná niebie *Le premier quartier de la lune.* Nascens luna. Prima luna *Hor. Plin* *Pierwsza kwadra miesiąca. **Le second quartier.* Seconda luna. *Plin.* * Druga kwadra. * *La pleine lune.* Plena luna. *Cas.* *Pełnia. * *Le dernier quartier.* Extrema luna. Luna decrescens. *Var.* *Ostatnia kwadra schod miesiąca.

Le croissant de la lune. Mòdò æqua portione divisa. Now Xiężyca. *Le premier quartier.* Modò sinuata in orbem. Pierwsza Kwadra. *Le second quartier.* Immensa orbe pleno. Druga kwadra. *La pleine lune.* Ac repente nulla. Pełnia. *Le dernier quartier. Plin.* Schod ostatnia kwadra.

QUARTIER se dit aussi du voisinage & de l'endroit d'une ville où l'on demeure (*Il est aimé de tout son quartier.*) Apud omnes vicinos gratiosus, *ou* gratiosus, acceptus viciniæ. *Cic.* OKOLICA kochaią go w całey okolicy okolicznie. * *Cette femme ne voit point son quartier.* Isti mulieri nulla est cum viciniis societas neque usus. *Tá Białogłowa niewychodzi z domu, nie bywa o nikogo. **On a fait des chansons sur toutes les femmes du quartier.* Tota vicinia famosis cantilenis fuit aspersa, *ou* famoso carmine proscissa est. * Wiersze Piosnki poczyniono ná wszystkie białogłowy okolicznie.

ON DIT proverbialement en cette signification qu'*Une femme est la gazette du quartier*, pour dire *qu'elle sçait tout ce qui s'y passe, qu'elle en debite toutes les nouvelles* Mulier quæ rumores omnes viciniæ excipit, eosque differt, disseminat, *ou* omnibus indicium *ou* palam facit, *Plaut* O WSZYSTKICH okolicznie ludziach u nich się dowiedzieć. Plotka całey okolicy, wszystkich nowin się u niey dowie.

A QUARTIER, (*à part.*) Scorsum. Separatim, adv. *Ter.* OSOBNO ná stronę.

Tirer quelqu'un a quartier. Seducere aliquem in secretum. *Phad.* Seducere, (*mot seul*) *Petr.* Záprowadzić kogo ná stronę. **Retirez vous un peu à quartier.* Huc concede aliquantulù. *Plaut.* *Ustąp się trochę ná stronę.

A QUARTIER, *à costé.* (*Se retirer à quartier.*) Secedere, (do, is, secessi, secessum.) NA STRONĘ ná bok ustąpić na bok umknąć się. **Il s'est mis à quartier pendant l'orage de la persécution.* Subtraxit. Subduxit se tempestati. *Cic.* *Schronił się ná stronę ná ostronie się udał podczas náwalnego prześladowaniapod czas burzy.

QUASI. *on prononce* KASI, (*Presque*) Penè. Ferè, adv. *Cic* PRAWIE właśnie.

QUATORZE. (Terme numeral) *Quatre unites ajoutées à la dizaine* Quatuordecim (En chiffre Romain XIV. en chiffre Arabe 14. CZTERNASCIE liczbą Kościelną XIV. prostą 14

QUATORZE se dit pour *quatorziéme*; car on dit *Loüis quatorze* ou *Loüis quatorzieme.* Ludovicus decimus quartus. CZTERNASTY Ludwik Czternasty.

(La premiere façon de parler est plus selon l'usage, & l'autre plus selon le Grammaire.) Zwyczayniey się mowi *Louis quatorze* Ludwik Czternasty niżeli, *Louis quatorzieme.* lubo według Gramatyki ták by należało.

ON DIT aussi, *Sa lettre est dattée du quatorze ou du quatorziéme.* Illius epistola data est decimo quarto. LIST dátowany álbo pod datą Czternastego tego miesiąca.

ON DIT proverbialement, *Chercher midy à quatorze heures, c'est chercher une chose où elle n'est pas.* Nodum in scirpo quærere *Ter,* (Façon proverbiale.) SZUKAC tám czego gdzie niebyło nigdy, y niemász. Francuzi mowią przysłowiem potocznym; *Patrzeć południa o Czternastey godzinie* ná całym zegarze.

QUATORZE *fois.* Quatuordecies, adv. *Plin.* Czternaście rázy.

QUATORZIE'ME, (*Nombre ordinal.*) Quartus decimus, a, um, *ou* quartus & decimus. *Cels.* CZTERNASTY.

QUATRIN *ou* QUADRAIN, *prononcez* Cadrain, subst. masc. (*Couplet de quatre vers.*) Tetrastichon *ou* Tetrastichū, i, neut. (*mot grec.*) *Mart* CZTERY wierszyki.

QUATRE', (*Nombre qui ajoute une unité au nombre de trois.*) Quatuor. (*Indéclinable.*) CZTERY liczba.

(Ce nombre se marque en chiffre Romain ainsi IV. en chiffre Arabe 4.) Rzymską liczbą IV. prostą 4.

QUATRE se dit pour *quatrieme.* (*Henry quatre*, pour *Henry quatriéme.*) Henricus quartus. CZWARTY. Henryk czwarty.

QUATRE *fois.* Quater. *Cic.* CZTERY rázy.

QUATRE *jours.* Quatriduum, *genit.* quatridui, neut. CZTERY dni.

Il est à quatre journées de Laodicée. Quatridui iter abest ab Laodiceâ. *Cic.* Cztery dni iázdy iest od Laodicy.

A quatre jours de là, ou *quatre jours a prés.* Quatuor post diebus. Post quatridum, *ou* quatriduo elapso. Zá Cztery dni we cztery dni.

QUATRE *ans.* Quadriennium, ii, neut. *Cic.* CZTERY lata. * *L'âge de quatre ans.* Quadrimatus, ûs, masc. *Colum.* *W czwartym roku wieku. * *Quatre ans aprés.* Quadriennio post. *We cztery látá po tym.

Qui a quatre angles. Quadrangulus, a, um. *Plin.* Czworograni Czworograniasty.

Divisé, partegé en quatre. Quadripartitus, a, um. *Cicer.* In quatuor partes divisus, a, um. Ná czworo rozdzielony. **L'armée estant divisée en quatre parties.* Quadrifariàm diviso exercitu. *Liv. ou* Quadripartito. *Vitr.* * Woysko będąc ná czworo rozdzielone ná cztery strony części.

QUI EST *de quatre* ou *du nombre de quatre.* Quaternatius, *a*, um. *Plin.* POCZWORNY.

QUI A *quatre pieds, qui va à quatre pieds.* Quadrupes, edis, omn. gen. Bestia quadrupes. Quadrupedia. CZWORONOGI o Czterech nogach bydło.

QUATRE *chevaux attelez à un chariot.* Quadrigæ, arum, fem. plur *Cic.* Quadrijuges, gum *Ovid.* CZTERY konie záprzężone do woza. * *Carrosse à quatre chevaux de front.* Quadrigæ, arum. *Cic.* Currus quadrijugus. *Virg.* * Powoz czterema końmi czołem do siebie záprzężonych.

QUI A *quatre portes* ou *quatre entrées.* Quadriforis, & hoc quadrifore, adject. *Plin. Vitr.* O CZTERECH bramach wrotach weyściach.

PESANT *quatre livres.* Quadrilibris, & hoc quadrilibre, adject. *Plin.* WAŻĄCY Cztery funty.

AGE' *de quatre ans, qui est de quatre ans.* Quadrimus, a, um. *Cic.* CZTEROLETNI cztery lát maiący. * *L'âge de quatre ans* Quadrimatus, ûs, masc. *Colum.* * Cztery lata

DE QUATRE *sortes* ou *façons.* Quadruplex, icis, omn. gen. *Cic* CZWORAKO Czworakim sposobem.

QUATRE *temps* ou *le jeûne des quatre temps de l'année.* Quatuor anni tempestatum jejunium, ii, neut. *ou* esuriales feriæ, esurialium feriarum, fem. plur. KRZYZOWE dni álbo suche dni post cztery razy do roku przypadaiący.

QUATRE VINGT, Octoginta. indecl. Octogeni, æ, a. *Colum.* (*En chiffre Romain* LXXX. *ou Arabe* 80.) OSMDZIESIĄT Liczbą Rzymską LXXX. prostą 80. * *Il mourut à l'âge de quatre vingt & un an.* Uno & octogesimo anno mortuus est. *Cic.* *Umarł w oimdziesiątym roku.

LE QUATRE VINGTIE'ME. Octogesimus, a, um. *Cic.* OSMDZIESIĄTY.

QUATRE-VINGT FOIS. Octogies, adv. *Cicer.* OSMDZIESIĄT rázy.

QUATRE-VINGT-DIX. Nonaginta, indecl. (*En chiffre Romain* XC. *En Arabe*, 90.) DZIEWIĘDZIESIĄT liczbą Rzymską XC. prostą 90. * *Quatre-vingt dixiéme.* Nonagesimus, a, um. *Cic.* * Dziewięćdziesiąty. * *Quatre vingt dix fois.* Nonagies, adv. *Cic.* * Dziewięćdziesiąt razy.

QUATRE CENTS. Quadringenti, æ, a. (*En chiffre Romain* CCCC. *en Arabe* 400.) CZTERY ſta liczbą Rzymſką CCCC. proſtą. 400. **Quatre cents fois.* Quadringenties, adv. *Cic.* *Cztery ſta rázy.

QUATRE MILLE. Quater mille, indecl. CZTERY tyſiące. **Quatre mille hommes.* Quater mille homines *ou* quatuor hominum millia. (*En chiffre Romain.* MMMM. *En Arabe* 4000.) *Cztery tyſiące ludzi, liczbą Rzymſką M.M. M.M. proſtą 4000.

ON DIT proverbialement & populairement, *Faire le diable à quatre, faire le méchant & l'enragé, tempeſter.* Debacchari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Ter.* Bacchari & furere. *Cic* Tumultuari. *Petr.* HAŁASOWAC ſtraſznie.

Se faire tenir à quatre, faire le mechant & témoigner eſtre fort en colere, & au fond ne l'eſtre pas. Iratiſſimum ſe alicui fingere *ou* mentiri. Gniewać ſię hałaſować, ná pozor ſię gniewać, y złym ſię pokazować wołaiąc hamuycie mię trzymaycie mię.

QUATRIE'ME, adject. Numéral & d'ordre. Quartus, a, um. *Liv.* CZWARTY czwarta.

QUAY, *prononcez* KE', ſubſt. maſc. (*Conſtruction de pierres que l'on fait le long des bords d'une riviére.*) Agger lapideus ad fluminis ripam, aggeris lapidei, maſc. Crepido, inis, fem. *Var.* GROBLA Kamienna po nad brzegiem rzeki. Tama ubita kámieńmi.

QUE, pronom relatif & indeclinable, qui devant une voyelle perd ſon *E.* il ſe met pour *lequel* & *laquelle*, au pluriel *leſquels* & *leſquelles* qu'on exprime en latin par l'accuſatif ſingulier, Quem, quam, quod, & au plurier, Quos, quas, quæ. KTOREGO ktorą ktorych ktore. * Comme *le Dieu que j'aime* Deus quem amo. * Bog ktorego kocham. **Ma mere que j'honore.* Mater quam veneror. *Mátka właſna ktorą ſzanuię. *Comme *ceux que vous flattez ſe moquent de vous.* Hi quibus adularis, te irrident. * Jákże ci ktorym podchlebiaſz drwią z ciebie.

QUE dans l'interrogation ſignifie *Quelque choſe,* & au plurier *Quelques choſes,* & ſe rend en latin par Quid au ſingulier, & Quæ au plurier.) CO co zá rzecz pytaiąc ieſt. **Qu'eſt-ce que c'eſt?* Quid eſt, Quid rei eſt? * Co ieſt co to ieſt? * *Que deviendra cet argent?* Quid pecunia fiet? *Ter.* *Co z tych pieniędzy będzie w co ſię te pieniądze obrocą. **Que faites-vous?* Quid agis? Quid rerum agis? Quam rem *ou* quas res agis? *Ter.* *Co czyniſz? **Que veut dire cela* ou *qu'eſt ce que cela veut dire?* Quid iſtud verbi eſt *Ter.* * Coż to znaczy, co to ieſt. **Il a dit bien des choſes. Qu'a-t-il dit?* Multa dixit. Quæ? *Wiele rzeczy ná powiadał. Coż takiego proſzę.

QUE, Mot mis devant un infinitif ſignifie quelquefois *Rien.* TA partykuła francuſka (*que*) przed infinitywami znacay toż co nic. **Quand on n'a que faire, on ſe divertit,* pour *quand on n'a rien à faire, on ſe divertit.* Ubi otiatur, luditur. *Kiedy niema kto co do czynienia álbo nic do czynienia to ſię bawi rozrywką iáką.

QUE, dans l'admiration s'exprime en latin par la conjonction Quam Quantum. Ut. *ou par* Quantus, a, um. JAKO. Ják. **Que vous eſtes éloigné de la vertu de vos peres!* Quantùm abes à majorum tuorum virtute! *Cic.* *O Jáko ieſteś dáleki od cnoty przodkow twoich * *Que de fineſſes où il n'en faut point!* Ut cautus es, ubi nihil opus eſt! *Ter.* * O Ják wiele ſztuk y ſubtelności gdzie nic po nich.

QUE. Mis pour ſouhaitter, ſe rend par Quàm. Utinam. JAK o iák życzę czego niech. * *Que je voudrois que vous fuſſiez reſté au logis!* Quàm vellem domi manſiſſes! *Cic.* *O iák bym życzył wolał żebyś był zoſtał w domu. **Que n'ay-je temps de vous punir comme je vodrois!* Cur non habeo ſpatium ut de te ſupplicium ſumam, uti volo! *Ter.* * O iák żáłuię że nie mam ſpoſobności ſkáráć cię iák bym życzył iák by trzeba iák by náleżało. **Que Dieu veuille benir le bien dont vous avez hérité.* Deus fortunet tibi patrimonium. *Cic.* *Niech Bog pobłogoſławi to dziedzictwo te dobra ktore ná cię ſpadły.

QUE, (dans l'exclamation.) *Que je ſuis miſerable!* Me miſerum. Heu me miſerum! *Terent.* O JAKEM nieſzczęśliwy.

QUE, (pour commander.) *Qu'on ouvre viſte cette porte.* Aperite aliquis actutùm oſtium. *Terent.* NIECH te drzwi otworzą.

QUE, (par conceſſion.) *Qu'il dépenſe, qu'il périſſe, je n'en mets plus en peine.* Profundat, pereat, nihil ad me attinet, non curo ampliùs. *Ter.* NIECH traci niech zginie niech przepadnie iuż o to nie ſtoię.

QUE, mis devant *en* dans l'interrogation s'exprime en latin par Quin, ſoit qu'il ſe trouve immediatement devant, ou qu'il y ayt quelque autre mot entre deux. CZEMU dlá czego. **Que ne retenez-vous voſtre langue, qui fait voir voſtre ſotiſe?* Quin continetis vocem ſtultitiæ veſtræ indicem. *Cic.* *Czemu nie poſkromiſz tego ięzyka ſwego ktory wydaie głupſtwo twoie. **Il ne s'en faut certainement rien que je ne ſois miſerable.* Prorsùs nihil abeſt, quin ſim miſerrimus. *Cic.* *Już o nic nieidzie do zgubienia mię do reſzty. * *Afin qu'il ne ſe paſſe aucun jour, que je ne vous écrive.* Ut ne quis dies à me intermittatur, quin dem ad te litteras. *Cic.* * Aby nie było żádnego dnia ktorego bym do ciebie nie piſał.

QUE, aprés les Comparatif. NIZELI niż nád w porownaniu. **Une paix aſſurée vaut mieux qu'une victoire qu'on eſpére.* Melior eſt tuta pax, quàm ſperata victoria. *Liv.* *Pokoy pewny lepſzy ieſt niż, (*álbo*) nád zwycięſtwo ſpodziane.

QUE (pour *Seulement.*) *Je n'ay demeuré que trois jours à Delphes* ou *ſeulement trois jours à Delphes.*) Triduò, non plus Delphis moratus ſum. *Liv.* TYLKO; Nie bawiłem tylko trzy dni w Delfie.

ON DIT *Que bien. Que mal. Tellement. Quellement.* Utcunque. Qualitercumque. Ut ut. Quoquo modo. JAKOKOLWIEK bądź iák bądź ale czyli dobrze iáko, táko.

QUEL, maſc. QUELLE, fem. (Pronom qui ſert à marquer & diſtinguer les qualitez des perſonnes & des choſes. Quis *ou* qui, quæ, quod, *ou* quid, *genit* cujus, *dat.* cui. (Pour tous les genres.) KTORY ktora iáki iáka. * *Je ſçay quel âge vous avez, je ſçay voſtre âge.* Ego ſcio quis ſis ætate, *ou* quâ ſis ætate. *Plaut.* *Wiem w ktorym wieku ieſteś wiele lát maſz. * *Quel qu'il ſoit je me déclare ſon ennemi.* Quicumque is eſt, ei me profiteor inimicum. *Cic.* *Jáki táki niech będzie mám go zá nieprzyiaciela. * *Quel homme eſtes vous?* Quid tu hominis es? *Ter* *Co zá człowiek ieſteś, ktoś ieſt.

QUEL ſe met pour (*Combien grand*) Quantus, quanta, quantum. JAKI, Jil. **De quelle fureur n'eſt-il point poſſedé, combien eſt grande ſa fureur.* Quanto furore percitus eſt. *Ják wielkim gniewem ſię nieuwiodł, iákim gniewem złością zdięty był **A Quel prix l'a-t il achetée?* Quanti emit? *Cicer.* *Ják drogo.

EN QUEL *lieu,* pour *où en quel endroit.* (Avec mouvement.) Quò, adv. *Cic.* (En ſignification de repos.) Ubi. GDZIE dokąd. **De quel endroit.* Unde. * Skąd. * *Par quel endroit.* Quà. *Ktorędy.

QUELCONQUE, (Pronom adjectif, qu'on employe rarement, & qu'on met aprés un nom ſubſtantif.) KTORYKOLWIEK iáki kolwiek ſłowo francuſkie rzadko zażywanie y ktore ſię záwſze kładzie z ſubſtantywem iákim. * *Je ne hazarderay en façon quelconque mon ſalut pour les biens de la terre.* Nullo modo ſalutem meam in diſcrimen adducā terrenarum rerum ſtudio *ou* minimè projiciam. * Zádnym ſpoſobem zbawienia mego w iákiekolwiek niebeſpieczeńſtwo niepodam dlá Dobr świátowych.

QUELCUN, maſc. QUELCUNE, f. pronom adjectif qui fait à ſon plurier maſculin *Quelques uns,* & à ſon plurier féminin. *Quelques-unes.* Qui, quæ, quod, *genit.* cujus, *dat.* cui. (Pour tous les genres.) Aliquis, aliqua, aliquod, & aliquid. Quiſpiam, quæpiam, quodpiam. KTOS w polſkim zá wſzyſtkie rodzaie ták męſki iáko y białogłowſki ſię mowi y w obudwoch liczbach ktoryś ktoraś ktoreś,

Quand ce pronom *Quelque* eſt ſuivi immédiatement d'un *Que,* on retranche du pronom *Quelque* la dernier ſyllabe qui eſt *Que.* Exemp. *Quelle que puiſſe eſtre la cauſe de ſa diſgrace,* & non pas *quelque que puiſſe eſtre la cauſe de ſa diſgrace;* Mais ſi entre *Quelque* & *Que* il y a quelque ſyllabe qui les ſépare, il faut dire *Quelque* & non pas *Quelle.* Exemp. *Quelque enfin que puiſſe eſtre la cauſe de ſa diſgrace.* Quæ cauſa ſit illius Infortunii. Kiedy potym ſłowie (*quelque*) francuſkim naſtępnie záraz ta partykuła (*que;*) to ſię od ſłowa *quelque* tá oſtatnia ſylaba (*que*) odcina áby, niebyło dwarazy zá raz poſobie *que que.* Náprzykład: *quelle puiſſe etre la cauſe de la diſgrace.* Jakaſzkolwiek być może przyczyna nieſzczęścia iego, nie zaś *quelque que puiſſe &c.* Ale kiedy między *quelque* y partykułą *que* ieſt iákie inſze ſłowo ktore ie dzieli od ſiebie to ſię oſtatnia ſyllaba *que* w ſłowie *quelque* nie odrzuca

Naprzykład: *Quelque enfin que puisse etre la cause de la disgrace* Jakaśkolwiek ná ostatek być może przyczyna nieszczęścia ego.

QUELQUE, mis devant un adjectif est adverbe pour signifier (*Encore que. Si bien que. De sorte que*) *Quelque riches qu'ils soient, on ne les estime point.* Etiamsi divites, non aestimantur. *QUELQUE* przed Adjektywami w francuskim mowy chociaż lobo choć też. Choćby też byli náybogatsi nic máią ich zá oic.

QUELQUE, est aussi adverbe quand il se prend pour *Environ*, devant les noms de nombre. Circiter. *QUELQUE* przed słowami liczby znaczy, Jakie. *Ils furent ainsi quelque quinze jours en marche.* Ita circiter dies quindecim iter fecerunt. *Cas.* Habuerunt. *Cic.* *Byli tak iakie piętnaście doi w marszu w ciągnieniu w drodze. *Il y eut quelque quinze personnes ou environ quinze personnes de mon avis.* Homines ad quindecim mihi assenserunt *Cic.* *Było iakie piętnaście Osob zdania mego to iest około piętnaście osób iedocgoż zemną zdania było.

QUELQUE, signifiant un nombre indéterminé se rend en latin par Aliquot, *qui est indeclinable.* JAKIE kilka liczba nie pewna *Il y a quelques années que.* Aliquot sunt anni. *Cicer.* * Jest iakie kilka lat iak.

QELQUE *chose.* Aliquid, ocut *ou* Quiddam. CO coś rzecz iakaś *Lorsque je me souviendray de quelque chose, je vous le feray sçavoir* Cùm alicujus rei meminero, te faciam certiorem *Cic* *Jak sobie co przypomnę dámci znać. *Dites moy, n'avez vous pas dit quelque chose de cela à vostre pere?* Die mihi harum rerum numquid dixisti jam patri? *Ter.* *Nie mowiłeś co o tym Oycu swemu. *Si la gresle a fait quelque dommage* Si grando quidpiam nocuit. *Cic* *Jeżeli grad szkodę iaką uczynił *Je m'estime heureux, si j'ay fait ou si je fais quelque chose qui vous soit agréable* Gaudeo, si tibi quid placet *Ter* *Mám to sobie zá szczęście ieżeli mi się trafiło co uczynić álbo ieżeli co czynię do upodobania twego.

ON DIT absolument *Quelque chose qui arrive, quoiqu'il arrive.* Quidquid acciderit *ou* acciderit. Quemcumque casu fortuna dederit. BĄDZ co bądź iakożkolwiek rzecz padnie

DE QUELQUE *façon que ce soit.* Quomodocunque. Quocunque modo Quoquo modo. Utcumque. Quoquo pacto. *Cic* JAKOSZKOLWIEK się trafi.

EN QUELQUE *façon.* Quodam modo, *ou* quodammodo *en un seul mot* *Cic.* JAKIMSI sposobem poniekąd.

QUELQUE *jour*, (*Un jour.*) (En parlant de l'avenir.) Aliquando *Cic.* RAZ kiedyś *Quelque temps.* Aliquandiu. *Cic* *Kiedyś ktoregoś czasu. *Quelque peu auparavant.* Aliquanto ante *Cic* *Trochę pierwey. * *En quelque temps que ce soit.* Quandocunque, *ou* quantocunque tempore. *Cicero.* *Każdego wielkiego czasu.

EN QUELQUE *lieu, en quelque endroit, en quelque part.* (Avec mouvement.) Aliquo *Cic.* Quopiam. *Ter* (En signification de repos.) Alicubi *Cic* NAKAZDYM miejscu wszędzie gdzieśkolwiek ná iákimsi miejscu kędyś.

DE QUELQUE *lieu.* SKĄDSI. * *Par quelque lieu. Par quelque endroit.* Aliquà *Cic* *Ktorędyś ktorąś stroną.

EN QUELQUE *lieu que ce soit, que'que part que ce soit.* (Avec mouvement) Quocunque. (Et en signification de repos.) Ubicunque, *ou* ubicunque terrarum, Ubi ubi vis. Ubicunque gentium, *Cicero.* GDZIESZKOLWIEK bądź, wszędzie.

DE QUELQUE *lieu que ce soit, de quelque endroit ou de quelque part que ce soit* Undecumque. *Plin. Jun.* Undelibet *Auct ad Heren.* SKĄDKOLWIEK bądź

PAR QUELQUE *endroit que ce soit.* Quacunque. *Cicer.* KTORĘDYSZKOLWIEK.

QUELQUEFOIS, (*En un certain temps.*) Aliquando, Non nunquam Quandoque Interdum, *Cic.* CZASEM.

QUELQUEFOIS, (*Certain nombre de fois.*) Aliquoties, adv. *Cic.* KILKARAZY.

QUELQU'UN, masc. QUELQU'UNE, fem Pronom, Aliquis, aliqua, aliquod Quidam, quædam, quoddam · Quispiam, quæpiam, quodpiam. *Cic* KTOS KTORYS ktoraś.

QUENOUILLE, f. f. (*Baston tourné qui sert à filer.*) Colus, coli, f Colus, colûs, m. PRZĘDZIONO wrzeciono toczone drewno do przędzenia. * *Filer sa quenouille.* Plenam exonerare colum. *Ovid Plaut.* Pensum docere. Trahere. *Prząść. *Gagner sa vie à filer sa quenouille.* Colo vitam fustentare Tolerare. *Virg.* *Zyć z przędzy, z wrzeciona, z kądzieli.

QUENOUILLE, en matière de succession se prend pour la ligne feminine *Le Royaume de France ne tombe point en quenouille*, c'est à dire *que les filles ne viennent point à la Couronne.* Nullum jus ad Imperium Gallorum mulieres habent Imperio Gallorum non succerunt feminæ. WRZECIONO kądziel w francuskim niewiasie co do sukcessyi znaczy linią Biał głowską. Krolestwo francuskie nigdy nie spada ná białogłowy nie idzie zá wrzecionem zá kądzielą.

QUENOUILLEE, subst. fem (*Quenouille chargée de laine pour filer.*) Pensum, i, n. Colus obducta lanâ. KĄDZIEL nawiązana koło wrzeciona náwiniona.

QUERELLE, *prononcez* KRELLE, subst. fem. (*Different.*) Rixa, æ, fem Litigium, ii, neut. Dissidium, ii, neut. Contentio. Dissensio, onis. *Cic.* ZWADA KŁOTNIA swar poroźnienie się.

Appaiser les querelles. Discordias sedare. Lites componere. *Cic. Virg* Uspokoić kłotnie zwady. * *Exciter des querelles.* Jurgia committere. *Plaut.* Rixas committere. *Liv.* * Wzbudzać wszczynać zwady. **Faire naistre un sujet de querelle.* Jurgii causam inferre. *Phad.* *Dác przyczynę do zwady do poroźnienia. **Semer des querelles.* Certamina inter aliquos serere. *Liv.* *Siać niezgody kłotnie poswary. * *Prendre la querelle de quelqu'un.* Partes alicujus suscipere. *Cic.* Litem alicujus suam facere *Cic.* *Ująć się zakim. **Prendre querelle pour quelqu'un* Iras, simultates pro aliquo suscipere. *Cic.* *Wadzić się o kogo.

ON DIT proverbialement, *Faire une querelle d'Allemand à quelqu'un, le quereller pour rien & sans sujet.* Morari aliquem lite iniquâ *Hor.* Adoriri aliquem pro re nibili. NAPASCIĄ niewinną ná kogo nástąpić Polskim przysłowiem mowią Nápaść Litewska, Francuskim; nápaść niemiecka.

QUERELLEUR, *ou* QUERELLEUR, *prononcez* KRELLEUR. Rixosus, a, um *Calum.* Jurgiosus, a, um. *Aul.Gel.* Cupidus litium & rixæ. *Hor.* ZWADLIWY SWARLIWY kłotliwy niepokoy.

QUERELLEUSE, *prononcez* KRELLEUSE. Rixosa, æ. Dissidiosa, æ. *Salust* Cupida litium & rixæ. *Hor.* ZWADLIWA swarliwa krupoa baba.

QUERELLER, V act *prononcez* KRELER. (*Offenser quelqu'un de paroles, luy dire de gros mots.*) Jurgare cum aliquo, (go, gas, avi, atum.) act. *Terent.* ZŁAIAC kogo słowy przykremi grubemi álbo wadzić się z kim.

QUERIR, *prononcez* KERIR. (*Envoyer querir quelqu'un.*) Mittere aliquem quæsitum *ou* Accersere aliquem. *Cic.* POSŁAC, posyłać po kogo.

QUESTEUR, subst masc. (*Officier de l'ancienne République Romaine, qui estoit comme un Intendant des finances.*) Quæstor, oris, masc. *Cicero.* SKARBOWY urzędnik Podskarbi u Rzymian.

DE QUESTEUR. Quæstorius, a, um. *Cic.* PODSKARBINSKI.

QUESTEUR, *ou prononcez* Kéteur. (*Frère questeur d'un Couvent, qui va à la queste pour le Couvent.*) Manticularius, ii, m. Cœnobii obsonator, oris. Qui precariò mendicat panem in commone cœnobium. KWESTARZ zákonnik.

QUESTE, *prononcez* KETE, subst. fem. (*L'action de chercher.*) Quæstio, onis, fem. *Plaut.* KWESTA lub też starania się.

QUESTE se dit en terme de chasse, pour *l'action de chercher le gibier.* Ferarum indagatio, onis, fem. Indagatio, ginis, fem *Plin* TROPIENIE zwierza co do myśliwstwa. *Ce chien est bon pour la queste, il queste bien.* Hic canis acer indagandis feris. * Ten pies wiatr má dobry prędko zwietrzy zwierza.

QUESTE, (*Amas d'argent qu'on queste.*) Pecuniæ coactio, Collectio, onis, f. Pecunia mendicando corrogata, æ, f. PIENIĄDZE zebrane *u* żebraniny wyproszone. **La queste de pain.* Panis mendicatus. *Chleb wyżebrany. * *De viande.* Cibi precariò mendicatus. *Mięso lub insze pożywienie kwesty

QUESTER, *au prononce* KETER, (*Chercher.*) Quærere, (ro, iis, sivi, situm.) SZUKAC sprawiać. **Il queste des amis par tout pour son procès.* Amicos sibi advocatos quærit. *Sprasza przyiacioł zewsząd do sprawy.

QUESTER, (*Chercher le gibier.*) Indagare & odorari feras. *Cic.* TROPIC zwierza śledzić.

QUESTER, (*Demander des vivres ou de l'argent.*) Stipè cogere. Colligere. Corrogare. Mendicare precariò (o, as, avi, atum.)

utum.) Pecuniam, panem, vinum. ZEBRAC pożywienia ſzukać lub pieniędzy.

QUESTION, ſubſt. fœm. *prononcez* KESTION. (*Demande, interrogation que l'on fait a une perſonne.*) Interrogatio. Percontatio, onis, fœm. *Cicer.* PYTANIE uczynione komu.

Faire queſtions ſur queſtions, faire pluſieurs demandes ou queſtions. Multa alia ex aliis ab aliquo quærere, ſciſcitari, percontari. *ou* Multa aliquem quærere, ſciſcitari, percontari *Cic.* Multa ſimul ab aliquo rogare *Plaut.* Pytanie ná pytanie, pytanie zá pytaniem czynić o wiele pytać.

QUESTION, (*Matiére, ſujet, argument dont on diſpute.*) Quæſtio, onis, f. Argumentum, ti, n. RZECZ o czym kweſtya. *Propoſer une queſtion.* Quæſtionem ponere Inſtituere Afferre. *Cic.* *Zádać kweſtyą. *Traiter une queſtion.* In quæſtione aliquâ verſari. Habere quæſtionem de re aliquâ *Cic.* *Piſać mowić o iakiey kweſtyi. *C'eſt une grande queſtion de ſçavoir en quoi conſiſte davantage la force & le courage.* Immenſæ quæſtionis eſt, in quo maximè exiſtat fortitudo. *Plin* *Wielka to kweſtya wiedzieć ná czym náywięcey ſię záſadza moc y męſtwo. *Il n'eſt pas queſtion de ſçavoir d'où vient le mal, mais comment on le guerira.* Non intereſt noſſe quid faciat morbũ, ſed quid tollat. *Nie ná tym rzecz wiedzieć ſkąd choroba pochodzi, ále iáko temu zábieżeć *Une légére queſtion.* Quæſtiuncula, æ, f. *Cic.* *Kweſtyika máłá.

QUESTION, (*Torture qu'on donne aux criminels.*) Quæſtio, onis, f. Tormentum, ti, n. *Cic.* TORTURY męki złoczyńcow ciągnienie. *Donner la queſtion à un criminel, l'y appliquer.* Abripere aliquem ad quæſtionem. Quæſtioni aliquem accipere, quærere tam tormentis *Cic.* Ad quæſtionem rapere. *Tacit.* Cogere aliquem tormentis crimen fateri, extorquere crimen tormentis. Dare aliquem in cruciatum, variis modis torquere aliquem. *Cic.* *Pociągnąć złoczyńce áby ſię przyznał. *Il les fit mettre à la queſtion, mais tous les ſupplices qu'on leur fit ſouffrir, ne leur firent jamais rien avoüer* Tormentis dilacerari jubet, at verbera non pervicere, quin objecta denegarent. *Tacit.* *Oddał ich ná tortury ále ná wſzelakie męki do niczego ſię nie przyznali. *Offrir ſes eſclaves à la queſtion.* Polliceri in quæſtionem ſervos. *Cicer.* *Ofiarować y ná męki poddanych ſwoich.

QUESTIONNAIRE, *prononcez* KESTIONNAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui donne la queſtion aux criminels.*) Qui tormentis cogit ſontes crimen fateri. Tortor, oris, m. KAT co ciągnie złoczyńcow.

QUESTIONNER, *prononcez* KESTIONNER, V. act. (*Interroger quelqu'un, luy faire pluſieurs queſtions.*) Aliquem interrogare, (go, gas, avi, atum.) Aliquid ab aliquo percontari, quærere aliquid ab aliquo. De aliquo Ex aliquo. *Cic.* *Liv.* PYTAC kogo pytania mu rożne czynić.

QUESTIONNER *un criminel*, (*L'interroger à la queſtion*) A ſonte ſciſcitari crimen tormentis *ou* dum cruciatur. CIĄGNAC złoczyńcę ná mękach.

QUEUE *aux animaux*, ſubſt. f. Cauda, æ, f. *Cic.* OGON o zwierząt u beſtyi u praſtwa

QUEUE *des fruits.* Pediculus, li, m. Petiolus, li, m. *Colum.* OGONEK u owocow.

QUEUE *d'une robe qui traiſne.* Longus veſtis tractatus, longi tractûs. Stola multùm promiſſa, ſtolæ multùm promiſſæ, f. OGON zá ſobą u ſukni wlekącey ſię. *Une Dame à qui on porte la queuë.* Matrona cui longus veſtis tractus fertur. *ou* Plurimæ dignationis Matrona. *Páni zá ktorą ogon noſzą od ſukni, zácna iáka Páni álbo ſobie to przywłaſzczaiąca.

QUEUE *d'une armée*, (*par métaphore, l'arriére garde.*) Extremum agmen, extremi agminis, n. Extrema *ou* poſtrema acies, ei, fœm. Noviſſimum agmen. *Caſ.* ODWOD woyſka. *L'Infanterie les battit en queuë, autant de temps qu'elle les put ſuivre.* Fugientibus, quod inſequi pedes potuit, terga cæſa. *Liv.* (*On ſous-entend* fuerunt.) *Piechota ich gnała przed ſobą y z tyłu cięła poki tylko nádążyć zá niemi mogła. *La cavalerie chargeoit la queuë.* Ab equitatu noviſſimum agmen premebatur. *Caſ.* *Káwalerya ná odwod z tyłu nápadła *Charger l'ennemi en queuë.* Impugnare terga hoſtium. *Liv.* *Zá nieprzyiacielem iść w pogoń. *Trois jours aprés il ſe mit à leur queuë avec ſon armée, il les ſuivit en queuë.* Ipſe triduo intermiſſo cum omnibus copiis eos ſequi cœpit. *Caſ.* *ou* Inſequi. *We trzy dni w pogoń zá niemi poſzedł.

QUEUE ſignifie auſſi l'extrémité d'une choſe. (*La queuë de l'hiver.*) Extrema hyems, *ou* extremum hyemis, n. *Plin.* OGON koniec oſtatek czego koniec zimy.

QUEUE ſignifie auſſi ſuite *Cette femme à bien des enfans à ſa queuë*, pour dire *aprés elle.* Multa pueris mater comitata. (*Virgile a dit* ſuo comitatus Achate *au ſens paſſif.*) ZA ſobą okołą ſiebie Tá białogłowa ma kupę dzieci o koło ſiebie *Les grands Seigneurs ont toûjours une longue queuë ou une longue ſuitte de valets* Multâ familiâ *ou* numeroſâ familiâ comitantur principes. (*Car ce verbe eſt deponens & paſſif.* Jam ſalutantur Jam comitantur. *Juſt.*) *Pánowie wielcy záwſze maią wiele ſług zá ſobą.

QUEUE ſe dit proverbialement & populairement en ces phraſes. *Il viendra un temps que les renards auront beſoin de leur queuë*, pour dire, *il y a de telles perſonnes qu'on mépriſe en un temps, dont on aura beſoin dans un autre.* Erit tempus, cùm egebis meâ operâ. *OGON przyſłowiem Francuſkim mowią; przyidzie ten czas kiedy ſię liſzce ogon przyda, to ieſt że ſą tacy ludzie ktorych niżácz oiemamy á pod czas y bez tych nam ſię trudno obeyść. *La difficulté ſera à la queuë, la queuë ſera difficile à écorcher.* Clauſula erit difficilis. *Cicer.* Moleſtia omnis in extremo. *Ná końcu będzie náygorzey náytrudniey. *Le mal porte le repentir en queuë.* Poſt malum, pœnitentia. *On ſous entend* ſequitur. Venit. *Złe każde zá ſobą ciągnie żal. *Quand on parle du loup, on en voit la queuë.* Lupus in fabula. *Voyez* LOUP. *Wilk w ſieni o wilku mowa. *A la queuë eſt le venin.* In caudâ, venenum. *W ogonie iad.

QUEUE d'*Aronde.* (Terme de Menuiſier.) *Quand il enclave une piéce de bois dans une autre de la figure d'une queuë d'hirondele.* Subſcus, udis, f. *Vitr.* SZPĄGA.

QUEUE *de vin.* Seſquiquadrans culeus, ſeſquiquadrantis culei, m. KADZ Kufa Wina.

QUEUE *de cheval* (*Herbe.*) Cauda equina, æ, f. Hippuris, is, f. Equiſetum, ti, n. *Plin.* SKRZYP prąſłka ziele.

QUEUE *de renard.* (*Herbe.*) Alopecurus, alopecuri, fœm. *Plin.* LISI ogon ziele.

QUEUE *de ſcorpion.* (*Herbe.*) Verrucaria, æ, f. BRODAWNIK brodawiec ziele

QUEUX, (*Pierre à aiguiſer.*) Cos, cotis, f. *Liv.* OSŁA nſełka kamień do oſtrzenia.

QUI, Pronom rélatif qui ſert dans l'interrogation. Quis *ou* Qui Quæ, Quod. KTORY, KTORA, lubo kto pytaiąc ſię. *Heureux celuy qui craint Dieu.* Beatus ille qui timet Deum. *Szczęśliwy ten ktory ieſt Bogoboyny. Mais on ne dira pas. *C'eſt un cheval, de qui j'ay reconnu les défauts:* mais bien *dont j'ay reconnu* ou *duquel j'ay reconnu les défauts:* parcequ'hors le nominatif le pronom *Qui* ne s'attribue qu'*aux perſonnes.* *Nie mowią w Francuſkim *qui* tylko o ſamych ludziach, ſkąd nie mowią ieſt to koń ktorago poznałem wady ále miaſto *ktorego* mowią poznałem wady tego konia.

QUI *que vous ſoyez.* Quiſquis, es *Plaut.* KTOSZKOLWIEK ieſteś. *Qui que ce ſoit, qui que ce puiſſe eſtre?* Quiſquis ille ſit. *Cicer.* Quicumque is eſt. *Aſin-Poll. ad Cic.* *Ktoſzkolwiek bądź.

ON DIT pour mépriſer une perſonne. *C'eſt un je ne ſçay qui, un miſérable, un ſot, un coquin, un homme de neant.* Homo nauci, *ou* nihili, homo dupondii *ou* dupondiarius. *Plaut.* *Petr.* MOWIĄ ná wzgardę oſoby iákiey, ieſt to ieden niewiem co, ieden hultay, ieden plugawiec, iedeo nie dobrego, ieden nic warc.

QUI PRO QUO. (Terme latin.) ſubſt m. (*Mépriſe qu'on fait en donnant un reméde pour un autre.*) Error, oris. (Ce qui ſe dit proprement des Apoticaires.) OMYŁKA omylenie iedno zá drugie przez omyłkę y niepoſtrzeżenie ſię Tu ſię właśnie mowi o Aptekarzach w Francuſkim ktorzy z prędkości iedno lekarſtwo zá drugie daią.

Cet Apoticaire a fait un qui pro quo. Hic pharmacopola in potione dandâ aberravit, potionem aliam pro aliâ dedit, nocivam quandoque pro ſanâ. Aptekarz ubłądził iedno zá drugie dał.

QUI PRO QUO ſe dit auſſi par extenſion en toutes ſortes d'affaires. *Cela eſt venu d'un mal entendu, d'un qui pro quo.* Ab errore aliquo id venit. TOZ ſię mowi iedno zá drugie y w każdym inſzym pobłądzeniu co ſię ſtało omyłką.

QUICONQUE, Pronom qui n'a point de plurier. Il ne ſe dit que *des perſonnes*, & ſe met toûjours ſans ſubſtantif. Quicumque, quæcunque, quodcumque, *genit.* cujuſcunque. *dat.* cuicunque. Quiſquis. Il eſt bon d'obſerver que quand on dit *Quiconque* il ne faut pas mettre *Il* aprés. Exempl. *Quiconque*

veut vivre heureux dans le monde doit, & non pas *il doit.* Mais s'il ſuit un verbe qui faſſe comme un autre membre de période, il faut pour la clarté du diſcours répeter *Il*. *Quiconque eſt riche eſt tout, ſans ſageſſe, il eſt ſage.* Cenſus facit inſipientem, ſapientem. KTOKOLWIEK w Francuſkim nie mowi ſię y winſzych ięzykach tylko n ſamych oſobach y ludziach. To też uważać trzeba że w Francuſkim nigdy ſię nie kładzie artykuł *Il* ten, ta gdzie ieſt (*quiconque.*) Ktokolwiek chce ſzczęśliwym bydź na świecie ma. Nie ten ma, ále w polſkim mowiemy ten ma albo powinien, iednak że, y w Francuſkim kiedy dwa ſą ſenſy á nie ieden to ſię y po (*quiconque*) kładzie *Il.* náprzykład. Ktokolwiek ma pieniądze ma wſzyſtko, ten ma rozum choć bez rozumu.

UN QUIDAM, *prononcez* KIDAN. c'eſt-à dire Un certain quidam. (Ce mot eſt un peu vieux. Il ne ſe dit que dans les Actes judiciaires. *Un certain quidam.* KTOS coś zá ieden pewny ieden.

QUIETISME. ſubſt. m. (*Qui conſiſte dans un raviſſement de l'ame vers Dieu pour quelque temps*) Elevatio mentis in Deū extra corpus Quietiſmus,mi,m. KWIETYZM odchodzenie od zmyſłow w záchwycenie myśli ku Bogu błąd kacerſki.

QUIETISTE, ſubſt m (parlant *d'un homme.*) UNE QUIETISTE, (parlant *d'une femme.*) (*Qui ne prient que par une élévation de leurs ames à Dieu, nouveaux contemplatifs*) Quietiſta,æ,m Cujus animus ſolutus & quietus in Deo ludit ſine pondere, parum ſollicitus de motibus corporis etiam inordinatis. (Ce ſentiment a eſté condamné par l'Egliſe en la perſonne de Molinos) KWIETYSTA, kwietyſtka tey ſekty kacerze nowey bogomyślności ktorey náukę potępił Kościoł w Molinoſie kacermiſtrzu.

QUIGNON, ſubſt m *prononcez* KIGNON (*Gros morceau de pain* ou *coin de pain.*) Panis fruſtum, Panis fruſti. Cuneus panis,ei,m. SZTUKA chleba gleń chleba duży.

QUILLE, ſubſt. f. *prononcez* KILLE, (*Morceau de bois tourné plus gros par en bas que par en haut avec quoy on jouë*) Metula,æ,f. *ou* Metulæ, arum. KRĘGIEL kręgle gra. **Le jeu de quilles* Metularum ludus, di,m *Gra w kręgle. **Abbattre des quilles.* Metulas dejicere. *Kręgle wybiiać ubiiać ubić.

QUILLE *d'un navire.* (*Piece de bois qui regne le long du navire.*) Carina,æ,f. *Cic.* DNO Náw.

ON DIT proverbialement & populairement, *Donner à quelqu'un ſon ſac & ſes quilles, luy donner congé & le chaſſer.* Elicere & excludere, Extrudere aliquem foras *ou* ædibus *Ter.* Ejicere aliquem foras *ou* ædibus. *Plaut.* ODPRAWIC odpędnić kogo, odegnać precz od ſłużby,

QUINCONCE, ſubſt. maſc (*Echiquier.*) Quincunx, cis. SZACHOWNICA. **Faire en quinconce* ou *en Echiquiere.* Dirigere, *ou* Diſponere in quincuncem. *Cic.* *W ſzachownicę dawać wyſadzać robić **Une vigne plantée en quinconce* In quincuncem vinearum metatio. *Celum.* *Winnica w ſzachownicę ſadzona

QUINQUAGE'SIME, ſubſt. fœm. (*C'eſt le Dimanche qui eſt immédiatement devant le Mercredy des Cendres.*) Quinquageſima,æ, fem. (Terme Eccleſiaſtique.) NIEDZIELA nápuſtna.

QUINQUINA, *prononcez* KINKINA, ſubſt. m (*Ecorce d'un arbre,* ou *racines d'un arbre, qui croiſt en Pérou.*) Kina, æ, f. Cortex Peruvianu, corticis Peruvianæ, quæ ſubmovet febrem. CHINA kora z drzewa pewnego w Kroleſtwie Peru rodzącego ſię.

QUINT, *prononcez* KINT, adj. qui veut dire *Cinquiéme,* & qui ne ſe dit qu'en parlant *de Charles cinquiéme Empereur, qu'*on appelle *Charles Quint.* Carolus Quintus, maſc. PIĄTY o iednym tylko Karolu piątym Ceſarzu to ſłowo *Quint* piąty Karol ſię mowi.

QUINTAL, ſubſt. maſc. *prononcez* KINTAL. (*C'eſt le poids de cent livres*) Centum pondo. Centumpondium, ii, neut. *Plaut.* Centenarium pondus, centenarii ponderis, neut. *Plin.* CETNAR.

QUINTE, ſubſt. f. *prononcez* KINT. (Terme de Muſique.) *Vitr.* KWINTA głos ton w muzyce.

QUINTE. (*Redoublement violent de la toux qui prend à ceux qui en ſont tourmentez*) Tuſſis acceſſus violentus, acceſſus violenti, maſc. *ou* Tuſſis impetus. KASZEL bardzo cięſzki.

QUINTE, (*Caprice ſoudain, ſorte de courte folie*) Repentinus motus, impetus repentinus, repentini motûs *ou* impetûs maſc. FANTAZYA ſzaleńſtwo giez.

QUINTE-FEUILLE, ſubſt. fœm. (*Sorte d'herbe à cinq feüilles qui ſont dentelées tout autour, tirant ſur un jeaune de couleur de paille.*) Quinquefolium, ii, neut. Pentaphyllon, li, neut. *Plin.* PIĘCIORNIK, pięćperſt, pięćliſt ziele, po pięć liſtkow około kraiow karbowanych czyli ząbkowanych maiące, żołtawe, nákſztalt ſłomianego koloru.

QUINTE ESSENCE, (*Ce qu'il y a de plus pur & de plus ſubtil dans les choſes.* Succus ſubtiliſſimus,i,m. *Plin.* PIĄTA eſſencya, Treść ſama przezſię ſzczera.

ON DIT au figuré *La quinte eſſence de l'eſprit.* Ingenii ſuccus. *Quint.* Ingenii acris acies, acris aciei, f. *Cic.* Flos & robur ingenii. SAMA treść rozumu.

QUINTEUX, maſc. QUINTEUSE, fœm. (Mot bas & du diſcours familier.) *Capricieux, fantaſque.* Moroſus & difficilis, moroſi & difficilis. CUDAK dziwak.

QUINZAINE, ou *Une quinzaine de jours.* Quindecim dies, quindecim dierum, fœm. PIĘTNASCIE dni. **Dans la quinzaine* ou *dans quinze jours.* Intra quindecim dies *Zá dni piętnaście.

QUINZE, nom de nombre indéclinable, *prononcez* KINZE Quindecim, adv. (On le figure ainſi en chiffre Romain XV en chiffre Arabe. 15) Quindeni, quindenæ, quindena, adj *Liv.* PIĘTNASCIE Kościelną liczbą ták XV. proſtą 15.

QUINZIE'ME, (Terme de nombre numéral) Quintus decimus, *ou* decimus quintus, a, um. Quintus & decimus PIĘTNASTY, Piętnaſta.

QUITTANCE, ſubſt f *prononcez* KITANCE, (*Acte par lequel on reconnoiſt avoir eſté payé d'une ſomme.*) Apocha,æ, f Acceptilatio, onis *Vlp* KWIT. **Donner une quittance* Alicui ſcribere apocham, acceptam alicui ſcripto facere pecuniam. *Plin-Jun.* *Dać kwit.

QUITTANCER *un obligation,* (*Reconnaiſtre avoir reçu le contenu de la quittance.*) Acceptum ferre *ou* facere debitum. *Cic.* KWITOWAC.

QUITTE, adj m & f. (*Qui s'eſt acquité de ce qu'il devoit.*) Qui creditori ſatisfecit, qui nihil debet ampliùs WOLNY uſpokoiony od długu wykwitowany. **Je ſuis quitte, je ne dois plus rien* Exolvi æs alienum. *Plin-Jun* *Jużem wykwitowany kwitowany mam kwit nic nie winienem. **Je ſuis quitte de mon vœu.* Solvi votum *Mart.* Diſſolvi votum. *Cic.* Liberatus ſum voti *pour* voto. *Liv.* Vota perſolvi. *Stat.* Fidem voti ſolvi *Ovid.* Exolvi vota. *Plaut. Liv.* Voto me exolvi. *Petr.* *Jużem wypełnił ſlub. **Je ſuis quitte de la fiévre, la fiévre m'a quitté.* Perfunctus ſum à febri *Var* Receſſit à me febris. *Celſ.* *Jużem wolny od gorączki od febry opuściła mię gorączka. **La ville en fut quitte pour la maladie de pluſieurs, dont peu moururent.* Civitas defuncta fuit plurimorum morbis, perpaucis funeribus *Liv* *Ná tym ſię ſkończyło że z panuiących w mieście chorob kilkunaſtu tylko umarło y choroby uſtały. **Vous en ſerez quitte pour quelques réprimandes, & moy pour des coups de foüet.* Tibi erunt parata verba, mihi verbera *Ter.* *Tobie ſię ná ſłowach, á mnie na plagach ſkończy. **Dieu veüille qu'il en ſoit quitte pour cela* Utinam hoc ſit modo defunctus. *Terent.* *Day Boże żeby ſię ná tym ſkończyło. **Je vous tiens quitte de voſtre devoir.* Officium tibi remitto. *Plin-Jun.* *Dziękuię zá pracę **Je ſuis quitte de mon devoir.* Feci ſatis officio meo, munus explevi *Cic* Functus ſum meo officio. *Cicer.* *Uczyniłem zá doſyć powinności ſwoiey.

QUITTER, V. act. (*Donner quittance, décharger quelqu'un d'une dette.*) Acceptum ferre, facere debitū *Vlp* *KWITOWAC kogo z długu *DONT JE LE QUITTE (Formule uſitée dans les quittances.) Quod acceptum fero. *Z czego kwituię forma zwyczayna w kwitach.

QUITTER ſe dit en parlant *Des obligations & des devoirs de la vie civile.* Concedere, (do, dis, conceſſi, conceſſum.) Condonare, (o, as, avi, atum.) Remittere, (to, is, miſi, miſſum.) Gratiam facere alicui de re aliquâ. *Cic. Plaut.* DZIĘKOWAC zá co kwituiąc y nieprzyimuiąc lub nie potrzebuiąc. **Je vous quitte de voſtre viſite, de voſtre compliment.* Remitto tibi ſalutationem tuam, officioſa verba *ou* Tibi condono. *Dziękuię niepotrzebuię tych wizyt tych komplementow.

QUITTER. (*Laiſſer. Abandonner.*) Relinquere, (quo, quis, iqui, ictum) Mittere. Dimittere, (to, tis, miſi, miſſum.) Ponere. Deponere. (o, is, ſui, ſitum.) Deſerere, (ro, ris, rui, ertum.) Abjicere, (io, is, jeci, jectum.) Act. accuſ. *Cic.* PORZU-

RZUCIC opuścić zostawić odeyść. *Quitter son poste.* Loco recedere. Demigrare. *Plaut.* *Opościć mieysce swoie plse swoy porzucić odstąpić mieysca swego. *Faire quitter un poste à l'ennemy.* Hostem loco exturbare, loco movere. *Ter.* *Spędzić z placu nieprzyiaciela.

Faire quitter à quelqu'un son premier estat. Convellere aliquem de pristino statu Odprowadzić kogo od stanu iákiego w ktorym zostawał *Faire quitter un sentiment à quelqu'un.* Dimovere aliquem de sententia. *Plaut.* *Odprowadzić kogo odwieść odwrocić od zdania iákiego.

QUITTER se dit figurément en ce sens dans les expressions suivantes. PORZUCIC odstąpić ustąpić wyzuć. *Quitter les sottises, la raillerie.* Ineptias jocos deponere. *Cic* Ludos amovere. *Horat.* *Porzucić żárty. *Quitter l'affection qu'on avoit pour quelqu'un.* Voluntatem suam erga aliquem deponere *Cic.* *Odstąpić przyiaźni. *Les haines pernicieuses à la République.* Ponere odia in perniciem Reipublicæ itura. *Tacit.* *Porzucić niechęci szkodliwe Rzeczypospolitey *De son droit.* De suo jure decedere *Cic* *Ustąpić co z práwa swego *Sa coustume.* Decedere de suo more *Cic.* Instituto suo. *Liv.* *Ustąpić co z zwyczaiu swego. *De sa gravité.* De gravitate multum demittere *Cic.* *Ustąpić co z powagi swoiey. *Sa colére pour l'amour de la République.* Dimittere iram suam Republicæ *Cic.* *Ustąpić uraz dla Rzeczypospolitey dla dobra pospolitego *Son humeur chagrine.* Vultum remittere. *Ovid* Sollicitam explicare frontem. *Hor.* Exporrigere frontem. *Ter.* *Porzucić swoy humor smutny y zrzędny. *Les sentimens humains.* Hominem exuere, ab homine desciscere. *Cic.* *Wyzuć wszelką ludzkość. *Les coustumes profanes* Profanos ritus exuere. *Tacit.* *Porzucić zwyczaie pogańskie *La vertu.* Virtutem exuere. *Tacit.* Deserere virtutis viam. *Hor.* *Porzucić cnotę. *Les vices.* Vitia. *Tacit.* *Porzucić występki. *Quitter les sentimens de pere à l'égard de son fils.* Ejicere animum patris de aliquo. *Ter.* *Wyzuć miłość wrodzoną ku synowi.

QUOLIBET, subst m. *prononcez* COLIBET. Frigidæ & insulsæ argutiæ, arum, f. pl. PŁOCHE y lekomyślne koncepty śmiechu warte.

(Ce sont de mauvaises plaisanteries fondées sur des allusions & de miserables pointes.) Zárty ni to ni owo ná podchwytaniu słowo záſadzone.

Il luy a donné un quolibet. Imposuit illi nomen insulsum, *ou* jocularium agnomen. Misit ridiculum in illum. Przyciął mu żártem prostym.

QUOTIDIEN, m. QUOTIDIENNE, f. (*De tous les jours de chaque jour.*) Quotidianus, a, um. *Cicer.* CODZIENNY codzienna powszedni.

(Ce mot ne se dit bien que dans le burlesque *ou* dans des façons de parler proverbiales.) Comme *c'est son pain quotidien que d'avoir les estrivieres.* Quotidiè flagris excipitur. To słowo Francuskie chyba żártuiąc y w przysłowiu się tylko mowi Jáko: Jego to chleb powszedni bráć kańczugami postronkami. *Une fiévre quotidienne, qui prend tous les jours.* Febris quotidiana. Amphimerina, f. *Plin.* *Gorączka powszednia każdodzienna.

QUOY, (*Pronom rélatif.*) Qui, quæ, quod & quid, *genit.* cujus, *dat.* cui. *Il a de quoy payer.* Est solvendo. *On dit au contraire* Est non solvendo, *il n'a pas dequoy payer.* Co, z czego, skąd; ma z czego, ma skąd zápłacić: przeciwnie mowiemy, nie ma z czego nie ma skąd zápłacić *Il a eu de quoy, mais il n'a plus rien.* Habuit, & nihil habet. *Plaut.* *Było z czego ále iuż teraz nic nie masz. *Il a bien de quoy, il est fort riche.* Benè nummatus *ou* benè peculiatus est. *Plaut Cic.* Peculiosus. *Plaut.* Zapultus est. *Petr.* *Ma z czego ma o czym co począć. ma się bardzo dobrze. *Il a de quoy faire cette depense.* Est Diis gratiâ, unde hæc fiant. *Terent.* *Ma skąd ráki koszt prowadzić. *C'est bien de quoy le monde se met en peine.* Id populus curat scilicet? *Ter.* *Właśnie to u co ludzie dbaią.

QUOY, sert aussi dans l'interrogation. *A quoy tend tout ce discours?* Quorsum igitur hæc? *Cic.* CO? pytaiąc, się do czegosz ta cała mowa ciągnie. *A quoy tient-il qu'il ne vienne?* Cur non venit, Quid est causæ, cur non veniat? *Cic.* *A coż go tám trzyma, że nieprzychodzi.

QUOYQUE, *Bien que, encore que.* Quamvis. Licet *avec le subjonctif.* Etsi. Quamquàm. Tametsi. LUBO chociaż.

QUOY *qu'il en soit.* Ut ut hæc sunt. *Cic.* BĄDZ co bądź iákoszkolwiek wiech będzie.

QUOY *qu'il puisse arriver.* Quicquid est futurum. *Cicer.* Quidquid accidat. BĄDZ co bądź iákoszkolwiek padnie.

* *

R.

R Lettre consonne liquide, la dix septiéme de l'Alphabet. R litera dwoygłosna táiąca w mowie siedmnasta w obieccadle.

Elle servoit autrefois d'une lettre numérale, qui vouloit dire 80 & avec un tiret dessus 80 mille Służyła niegdyś zá liczbę znáczącą 80. á z tytlem ná wierzchu znáczyła 80. tysięcy.

R. Finale des Verbes de la prémiére & de la seconde conjugaison ne se prononce point, si bien qu'en lisant ou en parlant familiérement, on doit prononcer ces infinitifs, *Aimer*, *Charmer*, & autres pareils, comme s'ils estoient écrits *Aimé*, *Charmé*. Ce qu'on dit de la prononciation de l'*R* des infinitifs se doit particuliérement observer dans la Prose; car dans les Vers l'*R* de l'infinitif se prononce un peu plus forte R w Francuskim ná końcu Infinitiwu słow pierwszey y drugiey koniugacyi niewymawia się, ták czytaiąc táko też y mowiąc potocznie, záczym te infinitywy *Aimer* kochać, *Charmer* dziwnie się podobać, y tym podobne, czytaią się y wymawiaią *Aimé Charmé* To się záś ma rozumieć w mowie bez wiersza bo w mowie wierszem *R* ná końcu w tych Infinitywach się wyraża.

RAAB, (*Ville & Forteresse de Hongrie au confluant du Raab & du Danube.*) Jurinum, i, n. *ou* Arabo, onis, f. *ou* Narabo. (C'est un Evesché suffragant de Gran *ou* de Strigonia.) RAAB Miasto węgierskie tám gdzie się schodzą rzeki Raab y Dunaiec. Jáwaryn Biskupstwo Raab álbo Jáwaryńskie iest pod Arcybiskupstwem Strygońskim.

RAAB, (*Riviere sur laquelle est située cette Place.*) Arrabo, onis, m. RAAB Rzeka w Węgrzech pod fortecą Raab płynąca.

RABAIS, subst, m. (*Diminution des choses.*) Vilius pretium, *genit.* Vilioris pretii. diminutio, onis, *Ciceron a dit* Diminutio vectigalium. UMNIEYSZNIE co do ceny y podatkow zniżenie. *Le rabais des imposts.* *Umnieyszenie podatkow. *Le rabais des monnoyes.* De pretio nummorum decessio, onis, f. *Spadek monety kiedy nie ták wysoko chodzi moneta iák chodziła.

ON DIT *donner un ouvrage au rabais.* Rem minoris licitanti adjudicare SPUSZCZAC spościć zá mnieyszą kwotę.

RABAISSEMENT *de l'estat d'une personne.* Capitis Diminutio. Imminutio, onis, fœm. *Cic.* E dignitatis gradu depulsio. Dejectio ODSĄDZENIE od stanu od szlachectwa od urzędu osoby iákiey.

RABAISSER *ce qui est trop haut.* Deprimere, (deprimo, is, depressi, depressum.) Submittere, (to, tis, misi, missum. *Vlp.* *Plin* ZNIZYC poniżyć spościć opuścić co wysokiego agory.

ON DIT en ce sens au figuré, *Rabaisser quelquelqu'un.* Aliquem Deprimere. Deijcere, (dejicio, is, jeci, jectum.) In ordinem cogere, (go, gis, coegi, coactum.) *Plin-Jun.* PONIZYC kogo poskromić upokorzyć go.

RABAISSER *son courage.* Remittere spiritus. Se comprimere. *Plaut.* Dimittere & contrahere animum. *Cic.* Vanos auferre spiritus. STRACIC serce ochotę. *Rabaisser son orgueil.* Retundere superbiam. *Phad.* *Stracić fantazyą dumę. *Rabaisser le caquet de quelqu'un.* Dejicere aliquem de sermone inani. *Cic.* Futilem alicujus linguam & sermones retundere. *Liv.* *Poskromić czyią gębę ięzyk świegotliwość.

RABAISSER, (*Diminuer le prix des choses.*) Submittere pretia. *Plin* Extenuare pretium, Minuere. Diminuere. Imminuere. Detrahere de pretio. *Cic.* Z CENY ſpuścić ſpaść. *Les vivres rabaiſſent ou diminuent de prix.* Laxat annona, laxior fit annona. *Liv.* *Zboże ná doł idzie ſpada z ceny. *Rabaiſſer, diminuer les impoſts.* Tributa, vectigalia levare. *Cic.* *Umnieyſzyć, zmnieyſzyć podatkow.

ON DIT au figuré en cette ſignification. *Rabaiſſer une vérité.* Veritatem alevare, infirmare. *Cic.* UBLIZAC iákiey prawdzie uymować iey. *La gloire ou les louanges de quelqu'un.* Deterere. Obterere gloriam, laudes alicujus. *Hor.Cic.* Imminuere. *Ubliżać ſławy czyiey uymować iey. *Ils rabaiſſent par leurs paroles, ce qu'ils ne peuvent faire.* Verbis elevant quæ facere non poſſunt. *Phæd.* *Przyganiaią y uymuią temu czego ſami dokazać nie mogą.

RABAT, ſubſt.f. (*Petit morceau de linge que les Eccleſiaſtiques & les Magiſtrats portent au col*) Amictus lineus circumductus collo Clericorum & Magiſtratuum, *genit.* Amictûs linei,m. KOŁNIERZ kołnierzyk iáko Xięża noſzą około ſzyie y w niektorych mieyſcach urząd mieyſki.

UN RABAT-JOYE ſe dit d'*Un homme chagrin,& ennemi des divertiſſemens.* Lætitiaru perturbator. SMUTNY mruk, melancholiczny odludek co y nayweſelſzę poſiedzenie ſwoią miną záſmuci Teryk mięſzaiący radość y dobrą myśl. *Cet accident fait un grand rabat-joye dans la famille.* Hic caſus exſultantem familiæ iſtius lætitiam compreſſit. *Cic.* Repreſſit. *Ten przypadek dużo weſela w tym domu pomięſzał.

RABATTRE, V. act. & redupl, (*Abaiſſer*) Deprimere. (o,is, depreſſi, depreſſum.) ZRZUCIC zniżyć. *Rabattre de la hauteur d'un mur, le faire plus bas.* Depreſſiorem murum facere. *Zniżyć zrzucić ścianę á dać ią niżey. *Rabattre les vapeurs de la rate.* Lienis vapores diſcutere, (io, is, diſcuſſi, ſum.) *W śledzioney wiatry uśmierzać.

RABATTRE, (*Retrancher, Déduire.*) Deducere. Subducere, (duco, is, deduxi, deductum.) Detrahere, (ho, bis, xi, ctum.) Act. acc. ODCIĄGNĄC potrącić. *Rabattre juſques à un double.* Ad nummum ſubducere. *Cic.* *Potrącić áż do feniká. *Vous l'aurez pour cent piſtoles, je n'en puis rien rabattre, je n'en rabattray pas la maille.* Habe tibi centum minis, nummus hinc abeſſe non poteſt, *ou* Non aberit teruncius, *ou* Triobolum hic abeſſe non poteſt. *Plaut.* *Puſzczę dam zá ſto tálerow, nie mogę táńiey uſtąpić, ſzeląga iednego nie będzie taniey [illegible] nie ſpuſzczę.

RABATTRE *du prix.* Remittere.Concedere alicui de pretio. SPUSCIC taniey zá tańſze pieniądze. *Rabattre quelque choſe d'une ſomme.* Aliquid de ſummâ deducere. Detrahere, Demittere. Remittere, *ou* Deceſſionem de ſummâ facere. *Cicer.* *Potrącić co z ſummy álbo táńiey ſpuścić uſtąpić.

RABATTRE ſe dit figurémant *diminuer.* (*Je ne rabats rien de l'affection que je vous porte*) De meâ in te benevolentiâ nihil diminuo, nihil remitto. *Cic.* USTĄPIC niewłaśnie bynaymniey nieuſtąpię nic od tego affektu ktory ci záchowuię. *Rabattre la puiſſance des uns par celle des autres.* Quorundam auctoritatem aliorum auctoritate minuere. Imminuere. Levare. *Poniżyć moc iednych przez drugich. *Rabattre un peu de la grandeur de ſon courage, de ſa vainté* Paululùm dimittere & contrahere animum, remittere ſpiritus,deprimere animos ſuos. Sedare. Minuere arrogantiam,oſtentationem. *Cic Caſ.* *Uſtąpić nieco od ſwoiego męſtwa od hardości od chluby. *De ſa fougue, de ſa fureur.* Impetus animi, conatus, furores minuere. Comprimere. Reprimere. *Cic.* *Uſtąpić nieco od impetu y záwziętości ſwoiey. *Le caquet de quelqu'un.* Alicui linguam comprimere. *Plaut.* Conterere. Inhibere loquacitatem. *Plin.* Retundere ſuperbiam. *Phæd* Linguam & ſermonem retundere. *Liv.* Alicui linguam occludere. *Poſkromić gębę czyią uſkromić wyuzdány ięzyk zámknąć gębę komu.

RABATTRE,(*Prendre ſon chemin de vers quelque endroit en revenant.*) WRACAC ſię nazad. *Si vous allez à la place venez rabattre chez moy.* Si ad forum veneris, ad me te recipias, recurras. *Terent. Plaut.* *Jeżeli poydzieſz ná rynek wſtąp do mnie názad.

RABATTRE *un coup d'épée,* (*Le détourner en parant.*) Petitionem retundere, *ou* parvâ declinatione corporis effugere ictum. *Cic.* ODBIC ſztych, ſzablę, ſzpadę odbić.

ON DIT proverbialement & populairement *J'en rabats quinze,* pour dire *j'ay beaucoup perdu de l'eſtime que j'avois pour luy.* Longè minoris illum facio. MNIEY trzymać o kim. *Tout compté, tout rabatu.* Circumſpectis rebus omnibus, rationibuſque ſubductis *ou* ſubductâ omni ratione. *Wſzyſtko porachowawſzy y umiarkowawſzy.

RABIN, ſubſt.m. (*Docteur & Interprete de la Loy Judaïque.*) Legis Judaicæ Doctor & Interpres, Doctoris & Interpretis. Rabbinus,i,m. RABIN Zydowſki.

RABESTIR, *on prononce* RABETIR *en élevant* E'.(Mot populaire.) *Rendre quelqu'un ſtupide & beſte.* Bardum & ſtupidum aliquem reddere. ODURZYC kogo.

RABLE *d'un lièvre,* ſubſt. m. (*Partie de l'animal vers les reins.*) Leporis lumbus,i,m. UDZIEC zájęczy.

RABOT, ſubſt. maſc. (*Inſtrument de menuiſier, pour polir le bois.*) Runcina, æ, fœm. *Plin.* HEBEL Cieśielſki Stolarſki.

RABOT *pour éteindre la chaux vive en la remuant.* Rutabulum, li, n. *Colum.* GRACA do gracowania y gaſzenia wapna niegaſzonego.

ON DIT figurément en la première ſignification. *Donner un coup de rabot à un ouvrage, le limer, en oſter les imperfections.* Naſutè diſtringere opus aliquod. *Phæd.* Exaſciare opus aliquod, rudi minervâ polire. Perpolire. *Plaut.* POPRAWIC poprawiać podchwytywać przyganiać.

RABOTER. V. act. (*Paſſer la rabot ſur quelque pièce de menuiſerie.* Exaſciare opus. *Bud.* Ad runcinam complanare opus, *ou* Levigare. Dolare. (Dolo, as,avi, atum.) *Hor.* HEBLOWAC heblem ſtrugać.

RABOTER ſe dit figurément *de quelque ouvrage d'eſprit qu'on polit.* Scriptum aliquod diſtringere & perpolire. POPRAWIAC mazać poprawuiąc piſm iákich.

RABOTEUX, m. RABOTEUSE, f. Scaber, ſcabra, ſcabrum. Scabroſus, a, um. Salebroſus, a, um. *Virg.* NIEGŁADKI chropawy proſty nierowny. *Lieu raboteux, qui n'eſt point uni.* Salebra,æ, fœm. *ou* Salebræ, arum,f.pl. *Mart.* Locus aſper *ou* ſalebroſus. *Mieyſca przykre nierowne do chodzenie oſtre.

RABROUER *quelqu'un.* (*Luy parler durement & avec des paroles rudes.*) Aſperioribus verbis aliquem protelare,(o, as,avi, atum.) *Ter.* Increpare. *Cic.* Aliquem duriùs, aſperiùs repellere. Abs ſe aſpellere. Rejicere. *Cic.* (Mot populaire.) SŁOWAMI przykremi sſukać kogo złaiać ubeſztać.

RACAILLE,ſubſt.f. (*Terme de mépris* qui ſe dit *de ce qui eſt de moindre valeur*) Quiſquiliæ,arum,f.pl.*Cic.* ŁADACO gałgan ſzurgot ſłowa pogardy.

RACAILLE ſe dit auſſi *de la lie du peuple, de la canaille.* Fex populi, fecis, fœm. Infimæ & plebeiæ ſortis homines, ſordes hominum, quiſquiliæ hominum. *Cic.Feſt.* KANALIA hultayſtwo motłoch.

RACCOMMODER *une choſe rompuë.* Aliquid reconcinnare, (o,as, avi, atum.) *Plaut.* Reficere. (Reficio,is, feci, fectum.) *Cic.* Reſarcire, (io, is,ivi, itum. *Ter.* POPRAWIC náprawić co zepſowanego złamanego podartego &c. *Il m'a donné ſon manteau pour le faire raccommoder.* Dedit mihi pallium ut concinnandum darem. *Plaut.* *Dał mi płaſzcz do náprawy. *Je feray ſi proprement raccommoder voſtre habit, qu'on ne le connoiſtra plus.* Ego tibi veſtem tam lepidè concinnatam dabo, ut ignorabitur. *Plaut.* *Ták to pięknie y gładko dam náprawić że cale znáć nie będzie. *Raccommoder une porte rompuë.* Fores effractas reſtituere. *Ter.* *Poprawić náprawić drzwi wrota. *Il ſe raccommoda au plus viſte & s'enfuit.* Diligenter amicitur & fugit. *Petr.* *Połatał ſię czymprędzey y uciekł. *J'ay fait raccommoder ma maiſon.* Reconcinnavi ædes. *Cic. ou* ædes reconcinnandas curavi. *Kázałem poprawić u ſiebie w domu.

RACCOMMODER ſe dit figurément, pour dire (*Remettre bien enſemble des perſonnes brouillées, les raiuſter.*) Componere averſos amicos. *Hor.* In priſtinam concordiam reducere. *Cic.* POIEDNAC pogodzić pokłoconych między ſobą pokoy między niemi uczynić.

SE RACCOMMODER, (*Se remettre bien enſemble.*)Redire in concordiam. *Plaut.* In gratiam cum aliquo. *Ter.* Revenire in gratiam. *Plaut.* Redire rurſum in gratiam. *Plaut Petr.* POGODZIC ſię poiednać ſię z kim. *S'ils viennent à ſe raccommoder enſemble, ils ſeront deux fois meilleurs amis.* Si reventum in gratiam eſt, bis tanto amici erunt inter ſe quàm prius. *Plaut.* *Jeżeli ſię pogodzą z ſobą dwa razy lepſi będą przyiaciele niż byli.

RACCOMMODEUR, ſubſt. maſc. (*Qui raccommode les choſes.*)

chose.) Refector, oris, m. *Scot.* Concinnator, oris, m. *Colum.* Interpolator, oris, m. *Vlp.* POPRAWUIĄCY náprawkami się bawiący, partacz.

RACCORDER, (*Accorder de nouveau quelque instrument à cordes.*) Aptare iterum fides ad concentum. POPRAWIC ná wiązać nástroić lutnią, skrzypce, wiolą, lub inszy instrument.

R'ACCORDER se dit figurément pour *remettre bien ensemble, rapatrier,* (Comme l'on parle dans le familier.) *reconcilier les personnes divisées.* Aliquem alteri, *ou* cum altero reconciliare, ingratiam cum aliquo restituere. Reducere. *Cic.* POGODZIC poiednać skleić znowu przyiaźń. **Nous nous sommes r'accordez.* Fecimus pacem. *Plaut.* POGODZILISMY się znowu pokoy między nami.

R'ACCOUPLER se dit des chiens du chasse, qu'*on r'attache deux à deux.* Canes venaticos iteratò jugare. Revocare ad copulam. SPUSCIC złączyć znowu parami, złworzyć z sobą.

RACCOURCI, m. RACCOURCIE, f. Decurtatus. Succisus a, um. *Plin.* SKROCONY, Skrocona.

RACCOURCI parlant *d'un discours qu'on abrége.* Contractus, a, um. Brevis & hoc breve, adj. *Cic.* KROTKO zebrany krotkie zebranie.

UN RACCOURCI, subst. masc. (*Un abregé*) Epitoma, æ. *Cicer.* *ou* Epitomè, es, fœm. *Quint.* KROTKIE zebranie. **Representer une chose en racourci.* In brevi quasi tabellâ aliquid complecti. Comprehendere. *Rzecz krotko zebraną pokazáć.

RACCOURCIR, (*Rendre plus court.*) Curtare, (o, as, avi, atum.) Resecare, (o, as, resecui, resectum.) Succidere, (do, dis, cidi, cisum.) *Plaut.* SKRACAC, skrocić, ukrocić zbierać krotko.

RACCOURCIR *un discours.* Orationem contrahere, (ho, his, xi, ctum.) Conferre. Ponere aliquid ad compendium. *Plaut.* Breviare, (o, as, avi, atum.) Act. accus. *Cicer.* Compendium dictis facere. *Plaut.* SKRACANIE skrocenie.

RACCOURCISSEMENT, subst. masc. (*L'action de raccourcir en coupant & en rognant.*) Resectio, onis, f. *Colum.* ZESKROBANIE przygryzienie.

RACCOURCISSEMENT *d'un discours.* Orationis contractio, onis, fœm. *Cicer.* Compendium, ii, neut. *Plaut.* SKRACANIE mowy.

SE RACCOUSTUMER *à une chose.* Alicui rei denuò *ou* rursùm assuescere. *Voyez* s'ACCOUSTUMER. WŁOZYC się znown w co wkładać się ná nowe przywykać náwykać.

RACE, subst. f. (*Extraction.*) Genus, eris, n. Stirps, pis, f. *Cic.* RODZAY Rod.

Il est d'ancienne race ou *d'une race fort ancienne.* Antiquissimâ stirpe natus. *Cic.* Jest dawnego rodu, Domu, z rodowitego domu rodu zácnego. **Je vous conseille de ne pas laisser périr vostre race.* Suadeo, ne patiaris genus tuum interire. *Petr.* *Zyczę nie tracić rodu, domu, plemienia swego. **Il a cela* ou *il tient de race.* Gentilitium hoc est illi. *Plin-Jun.* *Ma to z rodu swego.

RACE, (*Famille.*) Gens, gentis, f. Familia, æ, f. *Cic.* ROD Dom Familia Parentela. **Qui sont d'une mesme race.* Gentiles, gentilium. *Cicer.* *Jednego domu iedneyże Familii. **Il est beau & noble de race.* Nec formæ, nec stirpis eget. *Stat.* *Piękny iest y zácnego urodzenia.

RACE, (*Engeance des animaux.*) Semen, inis, neut. *Var.* Seminium, ii, neut. *Colum.* PŁOD rod co do zwierząt bydląt &c.

RACE. (*Postérité.*) Posteri, orum, m. Nepotes. Nepotum, m. pl. *Cic.* POTOMSTWO potomkowie.

ON DIT proverbialement *Cet enfant chasse de race, il est avare comme son pere.* Hic puer habet à patre, quod sit sordidus *ou* patrissat. *Ter.* TO dziecię nie odrodziło się od przodkow swoich skąpę sknera iáko y przodkowie iego.

RACHALANDER, V. act. & redupl. (*Faire revenir une chalandise perdue.*) Emptorum frequentiam revocare. Reducere ad aliquam tabernam. KUPCOW znown záchęcić do sklepu iákiego gdzie nikt álbo rzadko kto nie postał.

RACHAT, subst m. Redhibitio, onis, f. *Quint.* WYDERKAFF. **Vendre à faculté de rachat* ou *à faculté de réméret* (Comme l'on parle au Palais.) Vendere pacto redhibendi additu. *Dáć ná wyderkaff ná wykupno.

RACHAT. *Rançon.* (*L'action de racheter une chose qu'on a venduë.*) Rei alienjus venditæ per emptionem recuperatio, onis, f. WYDERKAFF wykupno wykopowanie rzeczy ná wykupno daney.

LE RACHAT *des hommes.* Redemptio, onis, f. ODKUPOWANIE ludzi niewolnikow.

RACHETABLE, Adject. masc. & fœm. (*Qu'on peut racheter.*) Redimendus, da, dum. *Ovid.* WYDERKAFFOWY co wykopić można.

RACHETER, V. act. & redupl. (*Achetter une seconde fois.*) Iterum redimere, (imo, is, redemi, redemptum.) Act. acc. WYKUPIC wykupować odkupować. **Je croy que nous ferions mieux de rachetter cette robe, qui est à nous, que de risquer l'évenement d'un procés.* Mihi planè placet emere vestem, quamvis nostram, quàm in ambiguam litem descendere. *Petr.* *Rozumiem że lepieyby nám było wykupić odkupić tę suknią nászę właſną, ániżeli się z nią prawować. **Rachetter une chose au double. Plin.* *Odkupić co wedwoynasob. **Racheter la vie d'une personne au poids de l'or.* Aurum rependere pro capite alicujus. *Cic.* Vitam alicujus pecuniâ redimere. *Hirt.* *Odkupić życie iákiey osoby gdyby można złotem odwáżyć. **Rachetter quelqu'un des galeres.* Pœnâ triremium aliquem eximere. Liberare. *Odkupić kogo z niewoli Galer morskich. **De la captivité.* Aliquem servitio eximere. *Ter.* *Odkupić kogo z niewoli. **Se racheter des mains & des mauvais traittements des ennemis.* E manibus, atque inimicorum contumeliis se abripere. Eripere. *Phad.* *Okupić się nieprzyiácielowi.

SE RACHETER, (*Payer sa rançon.*) Se luere, (luo, is, lui.) *Vlp.* Pro capite pecuniam dependere. *Sen.* OKUPIC się, okup swoy własny zá siebie zápłacić.

RACINE, subst. fœm. Radix, icis, fœm. KORZEN.

PETITE RACINE. Radicula, æ, f. *Cic.* KORZONEK.

PETITES RACINES *en forme de cheveux, qui sont aux oignons des fleurs.* Capillamenta. Fibræ. *Var.* KORZONKI włosienkowate drobne cybulek iáko z kwiecia rożnego.

Arracher les racines. Radices evellere. Extirpare. Eradicare. Wyrywać korzenie. **Jetter, pousser, des racines bien avant.* Agere altiùs radices. *Cicer.* Mittere radicem. *Colum.* *Głęboko zápuszczać korzenie. **Prendre racine.* Radicem capere. *Plin.* Radicari. *Plin.* *Wkorzenić się przyiąć się korzeniem. **Vivre de racines, ne manger que des racines.* Vesci radicibus, adhibere radices pro cibis. *Zyć samemi korzonkami.

QUI *a bien des racines.* Radicosus, a, um. *Plin.* KORZENISTY korzeni wiele maiący.

RACLER, V. act. (*Ratisser.*) Radere. Eradere. Deradere. *Colum. Plin.* SKROBAC trzeć utrzeć. **Racler pardessus.* Superradere. Distringere. *Plin. Mart.* *Skrobać uskrobać ze skrobać z wierzchu. **Racler autour.* Circumradere. *Oskrobać w koło. **Entre deux.* Interradere. *Colum.* *Wyskrobać ze srzodka we srzodku.

RACLER *du sucre, du pain.* Distringere saccharum *ou* panem. (*On dit mieux raper du sucre, du pain.*) TRZEC cukier nátrzeć utrzeć cukru chleba. **Racler une lettre d'un mot.* Litteram exterere. *Var.* Abradere. *Wyskrobać słowo iákie w liście.

RACLER *le boyau* se dit proverbialement *de celuy qui joüe mal d'un violon.* On dit *qu'il écorche les oreilles.* Aures radit verberando chelyn. *Quint.* DRZEC się ná skrzypcach, z tym co złe gra ná skrzypcach, iákby po uszach drapał.

RACLOIR *ou* RACLOIRE, subst fœm. (*Instrument avec quoy on racle quelque chose.*) Radula, æ, f. *Colum.* TARKA do tarcia.

RACLOIR. (*Espece de regle avec quoy les mésureurs de bled raclent le bled & la farine.*) Radius, ii, masc. *Plaut.* STRYCHULEC do strychowania zboża lub mąki mierząc.

RACLURES, subst. fœm. (*Ce qui se détache d'un corps qu'on racle.*) *Colum.* TARTA rzecz, iáko chleb tárty &c.

RACONTER, V. act. (*Narrer quelque chose.*) Narrare. Denarrare Enarrare. Renarrare. Commemorare. Referre. POWIADAC co opowiadać.

RACONTEUR, subst. m. (*Celuy qui raconte.*) Narrator. *Cic.* POWIADACZ.

SE RACORNIR, (*Devenir dur ou coriace.*) Durescere. *Colum.* TWARDNIEC iak rog.

RACOUSTREMENT, *prononcez* RACOUTREMANT, subst. m. (*Rhabillement des choses vieilles.*) Concinnatio. Interpolatio. *Cat. Plin.* POPRAWIANIE łatanie starzyzny.

RACOUSTRER, *prononcez* RACOUTRER. (*Mot bas & populaire. Il se dit proprement des habits & signifie.*) *Raccom-*

commoder, rapiécer, rajuster. Reconcinnare. Concinnare. Renovare. Interpolare. *Cic.* FOPRAWIAC połatać ſłowo proſte

RACOUSTREUR, (*Ravaudeur.*) Interpolator, oris, m. *Plin.* (Ravaudeur eſt plus d'uſage.) FARTACZ.

RACOUTREUSE, ſubſt. f. (*Ravaudeuſe.*) Interpolatrix, icis, f. *Pomp.* PARTACZKA.

SE RACOUSTUMER, *prononcez* SE RACOûTUMER, V. act. & redupl. Alicui rei rursùm aſſueſcere *Reprendre une couſtume, une habitude dont on s'eſtoit defait.* Intermiſſum morem reducere. *Plin. Jun.* ZNOWU ſię wzwyczaić w co czegośmy odwykli, znowu nawykać.

On ſe racouſtume aiſement avec le vice, on le reprend aiſément. In vitia facilè relabimur. *Ovid.* ŁATWO ſię znowu náwyka wyſtępkow.

SE RACQUITER *de ſes pertes.* Damna reſarcire. *Cicer.* FOWETOWAC ſzkod ſwoich.

RACROCHER, V. act. & redopl. (*Accrocher ce qu'on avoit décroché, le remettre au croc.*) Unco iterùm ſuſpendere ZNOWU záwieſić ná kołku ná haku ná ćwieku co było zdięto.

ON DIT au figuré dans le familier, *Ces deux amis eſtoient diviſez, mais ils ſe ſont racrochez* Duo iſti amici divulſi erant à ſe invicē, ſed rediere in gratiā. POROZNILI ſię byli z ſobą ále ſię znowu ſpoili. pokumali pobratali przyczepili ſię do ſiebie.

RADE, ſubſt. f (*Lieu d'ancrage où les vaiſſeaux moüillent.*) Vadoſa om, æ, f. ŁĄD przyſtęp mieyſce gdzie okręty záwiiaią y ſtawaią ná kotwicach. *Demeurer ou eſtre à la rade.* Stare in vado ad anchoras, *ou* in anchoris. *Caſ.* *Stać ná kotwicach.

RADEAU, ſubſt. m. (*Bois lié & arrangé, qu'on conduit flottant ſur l'eau.*) Ratis, is, f *Quint. Curt.* TRATFY. Drzewo zbiiane ktore wodą opuſzczaią

Qui meine ou conduit des radeaux ou des trains ſur les rivieres. Ratiarius, ii, m. *Paul.* Frzednik co tratfy prowadzi y opuſzcza wodą.

RADIATION, ſubſt. fœm. (*Production des rayons.*) Radiatio, onis, fœm *Plin.* FROMIENI rzucanie wypoſzczanie promieni.

RADOTER, V. neut. (*Parler ou raiſonner mal par foibleſſe d'eſprit.*) Delirare. Deſipere animo. *Plaut. Ter. Cicer.* PRAWIC ni to ni owo baiać nic dorzecay od ſtarości zdzieciniawſzy. *Il radote de vieilleſſe* Deſipit ſenectute. *Cicer.* * zdziecinial od ſtarości gada iák dziecie.

RADOTEUR, m. RADOTEUSE, f. (Mot bas & populaire) Delirans. Deſipiens. *Ter. Cic* Somnians. *Ter.* ZDZIECINIAŁY, Zdziecinialá, od ſtarości.

RADOUBEMENT *d'un navire.* ſubſt. m. (*L'action de radouber & de refaire un vaiſſeaux.*) Navium refectio. *Colum.* NAPRAWIANIE okrętow.

RADOUBER, (*Refaire un vaiſſeau, le raccommoder.*) Naves reficere. *Caſ Her* NAPRAWIAC okręt.

RADOUCI, m RADOUCIE, fœm. *Voyez* RADOUCIR. ŁASKAWSZY, ŁASKAWSZA, udobruchany ułagodzony.

RADOUCIR, V act. M redopl. (*Tempérer les métaux, leur oſter ce qu'ils ont de trop dur & de trop aigre.*) Ferri rigorem mitigare. PŁAWIC kruſzce wytapiać przetapiać.

RADOUCIR, *Diminuer le colére, les emportemens de quelqu'un.* Aliquem lenire. Manſuefacere. *Cic.* UŁAGODZIC ukoić kogo ugłaſkać uśmierzyć.

SE RADOUCIR, Manſueſcere. *Colum.* Manſuefieri. *Caſ.* UŁAGODZIC ſię ugłaſkać ſię uśmierzyć ſię.

SE RADOUCIR, (*Radoucir ſon ton de voix, parler plus doucement*) Molliùs Leniùs loqui UDOBRUCHAC ſię łagodniey łaſkawiey mowić. *Le froid ſe radoucit.* Mollitur frigus *Ovid* Se remittit. *Tibul.* *Uśmierza ſię zimno.

RADOUCISSEMENT, ſubſt. m. (*Diminution de la violence d'un mal ou de quelque paſſion*) Mitigatio. Levatio, onis Levamen, inis, n. *Cicer.* ULZENIE folga choroby lub inſzego złego.

SE RADVISER, V. n. (*Changer d'avis.*) Mutare ſententiam. *Cic.* *prononcez* RAVISER. ODMIENIC zdanie, inſze zdanie, inſzą radę wziąć przed ſię: Rozmyślić ſię ináczey ſię námyślić.

RAFFERMIR, V. act. (*Rendre plus ferme.*) Corroborare. Firmare Confirmare. UTWIERDZIC przytwierdzić umocnić. *Raffermir l'eſtomac, la voix.* Firmare ſtomachum, vocem. *Umacniać utwierdzać żołądek. *Le corps en prennent de la nourriture.* Firmare cibo corpus. *Cic.* *Umacniać poſilać ciało. *Sa ſanté.* Firmare valetudinem. *Tacit.* *Umacniać ſię, krzepić ſię wzdrowiu.

RAFFERMIR *l'autorité royalle par le chaſtiment des ſéditieux.* Auctoritatem regiam ſeditioſorum ſupplicio corroborare. UBESPIECZYC Powagę Krolewſką pokaraniem buntownikow.

RAFFINAGE, ou *le raffinement du ſucre & des métaux.* ſubſt. m. Metallorum coctura, æ, fœm. *Plin.* FŁAWIENIE kruſzcow. *Raffinage du ſucre.* Sacchari coctura. *Plen.* *Frzetapianie przerabienie cukru przewarzanie ná przedni cukier.

RAFFINEMENT ſe dit *de l'eſprit.* Nimia ſubtilitas, atis, f. *Sen.* FIGLE ſztuki ſubtelności frantoſtwa. *Tout vos raffinements ſont ridicules.* Subtilitates veſtræ frigidæ ſunt admodum & pueriles. *Quint.* *Wſzyſtkie twoie frantoſtwa śmiechu godne;

RAFFINE, m. RAFFINE'E, f. parlant *des métaux.* Excoctus. Purgatus. Recoctus, a, um. *Plin.* CZYSTY wypalony czyſzczony wywarzony co do kruſzcow.

RAFFINE' parlant *de l'eſprit.* Recoctus. Verſutus. Aſtutos. Callidus, a, um. *Cicer.* PRANT ſztuczany ſubtelny figlarſki ćwik ſzpak.

RAFFINER *l'or & l'argent.* Aurum, *ou* argentum excoquere. Furgare. Repurgare. act. accuſ. *Plin.* WYTAPIAC przetapiać złoto ſrebro ná czyſte ná przednieyſze.

RAFFINER ſe dit mieux au figuré de l'eſprit. *Il raffine ſur les choſes.* De rebus juſto ſubtiliùs & naſutiùs dijodicat WYMYSLAC wykwintować przyganiać a wykwintu tám gdzie przygany niemáſz żadney. *Le monde ſe raffine tous les jours.* Se reformant & recoquunt homines quotidie. *Quint* *Ludzie świat ſię codzień poleruie. *Il raffina le goût à une infinité de gens, & leur apprit à mépriſer le loup marin, que le Tibre n'avoit point attendri entre deux courants.* Multorum ſubtiliorem fecit gulam, doctoque & erudito palato docuit faſtidire flovialem lupum, niſi quem Tiberis adverſo torrente defatigaſſet. *Colum.* *Do dawnych wykwintow przyuczył ſmak wielo: y náuczył ich nie iadać ſzczupaka chyba tego co pod wodę płynąc w rzece łowiony. *Il raſine ſur la langue.* Linguæ argutias *ou* elegantias curioſiùs conſectatus. *Wymyśla wykwintuie przekwintuie w ięzyku w ſłowach. *Je n'ay jamais raffiné juſques à ce point.* Ego nunquam adeò aſtotus fui. *Ter.* *Nigdym o ták ſubtelnych konceptach niemyślił. *C'eſt un homme bien raffiné.* Recoctus eſt. *Horat.* *Wielki to frant ćwik ſzpak wykwintnik.

RAFFLE, ſubſt. f. (*De la grappe de raiſin.*) Scapos, pi, m, *Var.* Uvæ pes, pedis. *Colum.* OGONEK od grona winnego ná ktorym wiſi grono.

RAFFLE *au jeu de dez* Comme *il amena raffle de quatre.* Quatuor voltorios jecit. *Plaut.* RZUCENIE omurenie kości, nrzucił kwadry. *Je pris les dez & j'amenay raffle de ſix.* Talos arripio, jacto baſilicum. *Plaut.* *Wziąwſzy kości urzucilem zyzy.

RAFFLER, V. act. (*Faire raffle, emporter tout.*) Rapere & auferre omnia, corrdere. *Cir. Terent.* ZABRAC porwać wſzyſtko.

RAFRAISCHI, m. RAFRAISCHIE, f. adj. Refrigeratus, a, um. *Voyez* RAFRAISHIR. OCHŁODZONY oſtudzony oſtudzona.

RAFRAISCHIR, V. act. & quelquefois neut. (*Rendre frais.*) Refrigerare, (gero, as, avi, atum) act. accuſ. *Cicer.* OCHŁODZIC oſtudzić. *Rafraiſchir le vin ou les bouteilles de vin, au courant d'un ruiſſeau.* Reſtinguere vini pocula lymphâ præterrunte. *Horat.* *Wſtawić wino do wody dla ochłodzenia. *Rafraiſchir les bains.* Refrigerare thermas. *Mart.* *Ochłodzić łaźnie. *Le temps ſe rafraiſchit.* Tempus refrigeſcit *ou* refrigeratur. *Czas chłodnieie pora ſię oziębia.

RAFRAISCHIR, (*Refroidir, diminuer de la chaleur.*) Reſtinguere nimios ardores, compeſcere. Sedare. CHŁODNĄC oziębić ſię co do pory czaſu. *La tiſane rafraiſchit les ardeurs de la fiévre.* Ptiſanâ compeſcuntur febris ardores, ſedantur. *Tyzanna chłodzi w gorączkach.

RAFRAISCHIR, (*Prendre de nouvelles forces, ſoit par la nourriture, le repos & le ſommeil.*) Aliquem reficere, (io, is, refeci, refectum.) Renovare. POSILIC ożywić ſię. *Rafraiſchir ſon armée dans un pays gras, aprés avoir eſté long-temps fatiguéa.* Fatigatum exercitum, *ou* longo tempore feſſum pingui & opulento in agro reficere. *Caſ.* *Wypocząć y odżywić

żywić

żywić woyſko w kraiu dobrym po długich trudach. *Les aſſegez ſe rafraiſchiſſoiant l'un aprés l'autre.* Recentes milites defeſſis ſuccedebant. *Caſ.* *Oblężeni luzowali ſię ieden po drugim dla ſpoczynku, świeży ná mieyſce ſpracowanych y ſtrudzonych náſtępowali.

RAFRAISCHIR ſe dit au figuré *des choſes qu'on renouvelle, rafraiſchir la memoire d'une choſe.* Rei alicujus memoriam renovare. Refricare. *Cic.* PRZYPOMNIEC odświeżyć pamięć, odnowić pamięć.

RAFRAISCHISSANT, m. RAFRAISCHISSANTE, fœm. (*Qui rafraichit, qui a la vertu de rafraiſchir*) Refrigerans antis, omo. gen. Refrigeratorius, a, um Refrigerandi vim habens, entis, omn. gen. *Plin* CHŁODZĄCY, Chłodząca. **Les laitues ſont toutes rafraiſchiſſantes* Lactucis omnibus eſt natura refrigeratrix. *Plin.* *Wſzyſtkie ſałaty ſą chłodzące.

RAFRAISCHISSEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de rafraiſchir* ou *de diminuer la trop grande chaleur.*) Refrigeratio onis, fœm. *Cic Plin.* OCHŁODA chłodzenie. **Prendre des rafraiſchiſſements.* Frigidis uti medicaminibus. *Zażywać chłodzących rzeczy.

RAFRAISCHISSEMENS *que l'on prend aprés quelque grand travail.* Cibi, orum, maſc. plur Commeatus. ûs, maſc. *Caſ.* POSILENIE po pracy iákiey wielkiey. **Prenez un peu de rafraiſchiſſement.* Vires tuas refice paululo cibo. Accedat ſtomacho ruenti fultura *Hor* *Poſil ſię trochę. **Fournir des rafraiſchiſſemens* ou *des vivres à une armée.* Commeatus exercitui præbere. Suppeditare. *Cic.* *Zywnościami poſiłkować woyſko.

RAGE, ſubſt fœm. (*Maladie qui arrive ordinairement aux chiens & aux chevaux*) Rabies, ei. *Cicer.* WSCIECZENIE ſię ſzaleńſtwo przypadaiące koniom lub pſom **De là vient la rage aux chiens.* Hinc canibus rabies venit. *Virg.* *Z tego ſię pſy wściekaią.

RAGE, (*Fureur, emportement violent.*) Rabies, fœm. Furor, oris, maſc. *Cic.* WSCIEKŁA złość co do ludzi. **Tranſporté de rage.* Forenti rabie ſtimulatus. Furore percitus, a, um. *Catul.* *Złością wściekły.

DIRE RAGE *par tout de quelqu'un, le déchirer par tout, en dire pis que pendre.* Probris omnibus obique aliquem proſcindere, inſectari, probroſis dicteriis lædere, lacerare aliquem. *Plin. Horat.* OBMAWIAC niepoczciwie ze złości wſzędzie obnośić kogo, gorzey o nim mowić oiż o wiſielcu.

RAGE ſe dit auſſi d'*une furieuſe envie de faire* ou *de dire une choſe.* Rabies, furor. LEDWIE ſię nie wściecze od gwałtowney chęci do czego. **Il a la rage de faire des vers.* Furit componere verſus. *Horat.* *Ledwie ſię nie wściecze od chęci do piſania wierſzy.

RAGE, veut dire auſſi *Deſordre, violence.* GWAŁT rabunek puſtoſzenie złość wierutna. **Les ſoldats ſont rage dans la campagne par vols, meurtres & incendies.* Milites pervertunt omnia in agris, rapinis, cædibus, incendiis. *Hirt* *Zołnierze złości wierutne po wſiach wyrządzią rabuią biią palą **Il fait rage* Forit, debacchatur *Plaut* *Złości wierutne czyni

RAGOTER, V. n. (*Gronder & murmurer auprés de quelqu'un, de telle ſorte qu'on l'incommode.*) Queritari, (or, aris, atus ſum.) Mruczeć náſzekać utyſkować przed kim ſkarżyć uſtawicznie nárzekać aż do oprzykrzenia.

RAGOUST, *prononcez* RAGOûT, ſubſt. maſc Condimentum, ti, n. *Cicer.* Conditura, æ, fœm. *Sen* POTRAWA záprawna.

RAGOUSTS. Gulæ irritamentum, orum, neut plur. *Liv* Edendi irritationes, om. fœm plur *Gel.* Ciborum exquiſitæ deliciæ arum, fœm. plur. ŁAKOCI dla wzbudzenia apetytu przyſmaczki. **Je voudrois bien quelque ragouſt* Nimis vellem aliquid pulpamenti. *Plaut.* *Chce mi ſię bardzo iákiegoś przyſmaczku. **Faire des ragouſts* Guloſè condire cibos. *Colum.* *Przyſmaczki robić. **Qui entend bien la ſauſſe & le ragouſt.* Intelligens cuiuſvis generis condimenti. *Znaiący ſię ná zaprawach y przyſmakach

RAGOUSTER *quelqu'un, le mettre en appetit par quelque ragouſt.* Renovare famem. *Petr.* APETYTU komu dodać apetyt mu náprawić.

RAGRANDIR, V. act. (*Faire plus grand, augmenter en grandeur.*) Grandius, amplius facere. Amplificare. Augere, act. acc. *Cic.* WIĘKSZE uczynić rozprzeſtrzenić rozſzerzyć podnieść wyżey przyczynić. **On a agrandi la Ville.* Urbs amplior facta eſt. *Przyczyniono miaſta rozſzerzono pociągniono daley większe uczyniono roſprzeſtrzeniono.

RAJEUNI, m. RAJEUNIE, f. part. paſſ. ODMŁODZONY, Odmłodzona.

RAJEUNIR, V. act. & neut. (*Faire devenir jeune.*) In juventutam reſtituere. *Plaut.* ODMŁODZIC młodſzym uczynić.

RAJEUNIR, (*Devenir jeune.*) Juveneſcere, ſco. ODMŁODNIEC.

RAJEUNISSEMENT, ſubſt. m. (*L'action de rajeunir.*) Juventutis reſtitutio. *Quint.* ODMŁODZANIE odmłodzenie, odmłodnienie.

RAIFORT, ſubſt. maſc. (*Eſpece de groſſe rave d'un goût fort & piquant.*) Raphanus. CHRZAN, ziele y korzenie ſmako tęgiego.

RAILLÉ, m. RAILLÉE, f. part. paſſ. & adj. Irriſus, a, um. *Voyez* RAILLER. WYSMIANY, Wyśmiana.

RAILLER, V. act. (*Rire, uſer de railleries en parlant.*) Jocari. Cavillari. Ridere. *Cic.* ZARTOWAC żartobliwie co powiedaieć żártem wymowić ná żart co powiedzieć żartami ſię bawić.

RAILLER *quelqu'un* ou *les choſes*, ou *ſe railler de quelqu'un.* Aliquem ridere. Irridere. Cavillari. depon. ZARTOWAC z kogo żártować z czego. **Se railler de quelqu'un avec mépris.* Contemptim illudere aliquem. *Ter.* *Szydzić z kogo, wyſzydzić go wzgardliwie urągać ſię z niego **Je l'ay raillé aſſez plaiſamment.* Eum luſi jocosè ſatis. *Cicer.* *Pięknie m z niego záżartował. **Se railler d'une religion.* Religionem jocum riſumque facere. *Petr.* *Szydzić náśmiewać ſię żartować z wiary iákiey.

RAILLERIE, ſubſt fœm. (*Trait plaiſant qui divertit & qui fait rire.*) Jocus, joci, maſc. Joci, orum, *ou* Joca, jocorum. ZART powieść iáka lub ſłowo dla śmiechu y rozweſelenia powiedziane.

Faire des railleries piquantes contre quelqu'un. Hor. Dicteria in aliquem dicere. *Mart.* Żárty uſzczypliwe z kogo ſtroić **Tourner les choſes ſerieuſes en railleria.* Ludo ſeria vertere. *Hor.* *Rzeczy poważne w żart ſobie obracać. **Tourner les plus grands ſujets de triſteſſe en raillerie.* Gemitum etiam in riſus maximos transferre. *Cicer.* *Náyżałośnieyſze rzeczy w żart obracać. **Dire une choſe par raillerie* ou *pour rire.* Aliquid dicere per jocum, per ridiculum *au* joco. *Cic.* Jocoſiùs aliquid dicere. *Horat.* *Powiedaieć wymowić co żartem ná żart dla śmiechu.

Raillerie à part; auſſi bien n'avons nous pas ſujet de rire. Sed omiſſis jocis, remoto joco, cum nihil ſit quod rideamus. *Cicer.* Żart ná ſtronę, bez żartu, iákoś nie maſz z czego żártować.

ON DIT abſolument, *C'eſt une raillerie que cela.* Ridiculum ſanè & falsò dictum. *Phad.* ZARTY to ſą

RAILLEUR, ſubſt. m. Joculator. Cavillator, oris, m. Homo facetus, & jocoſus. *Cic. Plaut.* NASMIEWCA ſzyderz ſzydzący z drugich żártownik.

RAILLEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui raille.*) Jocoſa & faceta mulier. *Cic.* ZARTOBLIWA białogłowa.

RAIS *d'une roüe,* ſubſt. maſc. *Les baſtons qui ſont enclavez dans le moyeu d'une roüe.* Radii, orum, maſc. plur. *Virg.* SZPRYCHY u koł, záſadzone w mozdzeniu y w dzwonach do koła.

LES RAIS *de la lune.* Lunæ radii. PROMIENIE mięſięczne.

RAISIN, ſubſt. m. Uva, æ, f. *Cic.* WINO iágody winne. **Grappe de raiſin.* Racemus, i, m *Virg.* *Grono winne. **Raiſin hatif.* Uva præcox, uvæ præcocis, f. *Colum.* *Ranne iágody. **Raiſin meur.* Uva mitis *Virg.* Matura uva. *Lbad.* *Wino doyrzałe. **Le raiſin commence à tourner.* Variari incipit uva, *au* varia incipit fieri, ducit colorem *Virg Colum. Plin.* *Zápala ſię doyrzewa iágoda lub wino. **Les raiſins tournent.* Coloratæ ac pellucidæ uvæ fiunt. *Colum.* *Grona źrzeią. **Raiſins cuits au ſoleil.* Uvæ corrugatæ ad ſolem, uvarū corrugatarū ad ſolem. *Jágody zwarzone od gorąca ná ſłońcu przeſtałe.

RAISINÉ, ſubſt maſc. (*Vin cuit & réduit en conſiſtance de ſyrop fort épais.*) Defrutum, defruti, neut *Colum.* WINO warzone mocno, podwarzane áż do zgęſtnienia ná ulepek winny.

RAISON, ſubſt f. (*Faculté de l'ame, premiére puiſſance de l'ame qui diſcerne le bien, du mal, le vray, du faux.*) Ratio, onis, f. *Cic.* ROZUM rozſądek ſiła ná duſzy przednia rozeznaiąca złe y dobre prawdę y fałſz.

Qui a de la raison, doüé de raison. Rationalis & hoc rationale, adj. *Quint*, Rationis particeps. *Cic.* ou *le contraire est* irrationabilis. *Quint.* Rationis capera. *Cic.* *Qui n'a point de raison.* Rozumem obdarzony, przeciwna zaś iest bez rozumny.

RAISON, (*Equité, justice.*) Ratio. onis, f. Æquum & bonum, æqui & boni, n *Cic.* SŁUSZNOSC sprawiedliwość. **J'ay la raison de mon costé* ou *par moy.* Pro me pugnant ratio. *Cicer.* *Mam słuszność po sobie. **Mettre quelqu'un à la raison, le ranger, le réduire à la raison* Ad æqunm & bonum aliquem adducere. *Náuczyć kogo rozumu, do powinności go własney prywieść. **Mettre à la raison des nations turbulentes, leur apprendre à obéir.* Ad obsequium redigere nationes malè quietas. *Suet.* *Podbić sobie zuchwałe narody pod posłuszeństwo. **Se mettere un peu à la raison.* Aliquam partem æqui, bonique dicere. *Terent.* *Dać się trochę użyć udobruchać się, dać mieysce rozumowi. **Il n'y a point de raison à ce que vous dites, ni à ce que vous faites.* Non æquum dicis, neque facis. *Ter.* *Nie widzę iá w tym rozumu co ty czyniśz y prawiśz. **Il n'entend point raison.* Nimium durus est præter æquum & bonum. *Terent.* *Nie użyty nie masz z nim áni uwagi áni rozmowy. **Je ne puis avoir aucune raison de luy.* Nihil possum æqui bonique ab eo impetrare. *Cic.* *Nie mogę żadney od niego otrzymać sprawiedliwości.

RAISON, (*Preuve.*) Ratio, fœm. Argumentum, ti, neut. *Cicer.* RACYA dowod. **Comparer les raisons des deux parties.* Argumenta utriusque partis componere. Comparare. *Quint.* *Obodwoch stron dowody y racye stosować między sobą.

RAISON, (*Cause, motif, ce pourquoy on fait une chose.*) Ratio, causa, æ, fœm. *Cicer.* PRZYCZYNA dla czego co się czyni. **Il n'auroit pas fait cela, s'il n'en avoit eu quelque raison.* Id sine gravi causâ non fecisset. *Cic.* *Nie czyniłby tego bez przyczyny bez rácyi.

RAISON, (*Satisfaction*) Satisfactio, onis, f. *Cic.* SZUKANIE dochodzenie ściganie krzywd swoich. **Je vous demande raison des injures que vous m'avez dites.* De tuis in me injuriis satisfacias velim. *Cic.* *Zá coś mię szkalował spraw mi się. **Faites-moy raison de ce que vous me devez, payez-moy.* Expedi mea nomina, dissolve quod mihi debes, absolve me. *Cic Ter.* *Zápłać mi coś winien. **Tirer raison d'une injure.* Ulcisci injuriam *Cic.* *Zemścić się krzywdy iákiey.

ON DIT *Faire raison a quelqu'un à table, boire à santé.* Alicui propinare ou salutem propinare. PIC wzaiemnie zá czyie zdrowie u stołu. * *Vouloir qu'on fasse raison dans de grands verres* Poscere majoribus poculis. *Cic.* * Chcieć áby wielkiemi kielichami pili u stołu.

RAISONNABLE, adject, masc. & fem. (*Qui est doüé de raison.*) Rationalis & hoc rationale, adject. *Quint.* ROZUMNY rozumna rozumem obdarzony.

RAISONNABLE, (*Juste, équitable*) Æquus, æqua, æquum. Justus, a, um *Cic.* SŁUSZNY rozumny. **Nous avons à faire à un homme tout à fait raisonnable.* Cum homine æquissimo res nobis est. *Cic.* *Mámy do czynienia z słusznym człowiekiem. **Ce que vous dites n'est pas raisonnable.* Nun æquum dicis *Ter.* *Niesłuszna tu iest co mowiśz, **Vous n'avez jamais esté raisonnable en mon endroit.* Nunquam te æquo usus sum. *Cic.* *Nigdyś zemną słusznie się nie obszedł.

RAISONNABLEMENT, adv. (*D'une maniére raisonnable*) Justè. Rectè. Æquè. Ut æquum est. Ut par est *Cic.* SŁUSZNIE sprawiedliwie rozumnie. **Ce n'est pas agir raisonnablement.* Non æquum facis. Non rectè facis. *Ter.* * Nie słusznie to się dziele.

RAISSONNEMENT, subst. masc. (*L'action de bien raisonner.*) Ratiocinatio, onis, fem. *Cic.* ROZWAZANIE uwaga. **Cet homme n'a point de raisonnement* Non ratiocinatur homo ille. *Człowiek bez uwagi. * *Nous fismes divers raisonnemens sur les accidens à quoy nous sommes sujets.* Quàm in præcipiti res humanæ essent, vario sermone garrimus. *Petr.* * Rożnesmy uwagi czynili o przypadkach ktorym podlegamy.

RAISONNER, (*Faire un raisonnement.*) Ratiocinari, *Cic.* ROZWAZAC co rozbierać uwagą.

RAISONNER, (*Discourir sur les choses, les approfondir, les discuter.*) De rebus disserere. *Cic.* ROZWAZAC rostrząsać rzecz iáką rozmawiać o czym. **Raisonner avec quelqu'un d'une chose.* De re aliquâ cum aliquo disserere. *Cic.* *Mowić rozmawiać o czym z kim inszym. **Ils raisonnent entre eux de cela.* Disseruotut hæc inter illos. *Cic.* * Rozmawiaią o tym między sobą.

ON DIT *Il faut obéir à son maistre sans tant raisonner.* Nullis allatis ratiunculis mos est gerendus hero. SŁUCHAC trzeba Páná à nie gadać z nim wiele nie sprzeczać się.

RAISONNEUR, masc. RAISONNEUSE, (*Celuy ou celle qui fait des difficultez & de très-mauvais raisonnemens.*) Qui ou quæ ineptas ratiunculas oggerit, adhibet. GADUŁA Bayarz, Báiarz, báiarka, co prawi ni to ni owo: co się z Panem álbo z Zwierzchnością sprzecza.

RAJUSTEMENT, subst. masc. se dit d'*un raccommodement de personnes qui sont broüillées ensemble.* Reconciliatio. *Cic.* POGODZENIE poiednanie osob pokłoconych między sobą.

RAJUSTER, V. act. (*Raccommoder, remettre une chose en bon estat.*) Reficere. *Cic. Plin.* POPRAWIC co należycie.

ON DIT an figuré *Rajuster bien ses affaires, les remettre en bon estat.* Res suas restituere in meliùs. *Cic.* *Niewłaśnie* połatać interessa swoie.

RAJUSTE'R, (*Remettre bien les personnes ensemble.*) Reconciliare animos. *Cic.* POGODZIC poiednać ludzie między sobą.

RALENTIR, *prononcez* RALANTIR, V. act. & neut. Remittere. *Cic.* OSŁABIC ustawać. **Ce mouvement se ralentit.* Motus elanguescit, se remittit. * Ustaie w biegu.

RALENTIR, se dit figurement des passions. Defervescere. *Cic.* USTAWAC stygnąć niemhnąć niewłaśnie co do affektow y passyi. *Cela ralentit l'ardeur des soldats.* Id ardorem militum remisit. *Cæs.* *To traci serce słabi tępi ochotę w woysku. **Aprés que cette premiére ardeur se fut ralentie.* Cum primus ille impetus deferbuisset. *Plin. Jun.* * Ják tá pierwsza ochota ustawać słabieć poczęła ominęła

RALENTISSEMENT, *prononcez* RALANTISSEMANT, subst. masc. Remissio, onis, fem. *Cic.* USTAWANIE niemhnienie stygnienie, upadanie.

RALLIEMENT, *prononcez* RALIMANT, subst. masc. (*Réunion des troupes dispersées çà & là.*) Fusatum copiarum collectio, coactio, onis, fem. *Cic.* ZŁĄCZENIE zwołanie zebranie woyska tám y sam rozproszonego.

RALLIER, V. act. (*Rassembler des troupes dispersées & mises en déroute.*) Dispersos, dejectosque milites colligere, Cogere, *Cic. Cæs.* ZBIERAC rosproszonych. **Le reste se rallie* Reliqui inter se coëunt *Cæs.* *Ostatek rosproszonych się ściąga do kupy. **Pour ne leur pas donner le temps de se rallier.* Ne rursùs conglobarentur. *Ter.* *Niedaiąc im czasu zebrania się.

SE RALLIER, (*Se raccommoder.*) In concordiam reconciliari. *Cic.* POGODZIC się, poiednać się.

RALLUMER, V. act. (*Allumer un feu de nouveau.*) Reficere ignem. *Petr. Cic.* ZNOWU zápalić ná nowe.

ON DIT an figuré, *Rallumer la guerre.* Bellum redintegrare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* ZAPALAC woynę ná nowe. **Rallumer le feu de sa colére.* Resuscitare iram. Recandescere irâ *Ovid.* *Zápalać się znown gniewem, gniew w sobie znown żárzyć.

RAMAGE, subst. masc. (*Le cri ou le chant naturel d'un oiseau.*) Avium cantus. ûs, masc. Garritus, ûs, masc. *Cicer.* SPIEWANIE ptastwa, świegotanie.

RAMAGE, se dit ironiquement *des different cris & tous des animaux,* (*quand on entend braire un asne*) on dit *Voila un étrange ramage.* En vox rudis & aspera, fem. *Phæd.* HAŁAS Ryk, kwik, pisk, bek, rożnych bydląt razem, dziwna muzyka żártem mowiąc.

ON DIT aussi popalairement des gens qui ont changé de sentiment. *Qu'ils chantent maintenant un autre ramage.* Aliud nunc dicunt, aliud loquuntur, ac priùs. JNSZĄ piosnkę spiewaią. Jnaczey się rozmyślili, co insze go teraz spiewa.

RAMAGE, se dit aussi *Des rameaux d'arbres.* Arborum rami. *Colum. Plin.* ŁOM gałęzie drzew.

VELOURS *à ramage, où l'on voit des branches avec des feüillages representées.* Sericus pannus ramis arborum & frondibus interstinctus, variatus. AKSAMIT wyrzynany w kwiaty wgałąski &c.

(On appelle Ouvrage à ramage, les broderies & les représentations, qui se faisoient de toutes sortes de figures avec l'aiguille, que les Latins ont appellé. *Ars polymitaria* & *ars pictoria,* ou *opus plumarium, operis plumarii,* neut. Wszystka robota Hastowanie wyszywanie.

RA-

RAMAIGRIR, V. act. (*Rendre maigre.*) Efficere macilentum. OCHUDZIC.

RAMAIGRIR, V. neut. (*Dévenir maigre.*) Remacrescere. *Suet.* CHUDNĄC.

RAMAS *de plusieurs choses.* Congeries, ei, fem. *Cic. Plin.* ZEBRANIE ná kupę kupa rożnych rzeczy.

RAMAS, (*Collection de ce qu'il y a de meilleur dans un livre.*) Spicilegium, ii, neut. Collectio, onis, fem. ZEBRANIE co náylepszych rzeczy z Kśiąg.

RAMASSE', masc. RAMASSE'E, fem. part. adject. Collectus. Congestus. Coacervatus, a, um. *Plin.* ZEBRANY Zebrana.

RAMASSE, subst. fem. (*Traisneau sur lequel les voyageurs se font ramasser en descendant les Alpes.*) Tractoria sella, *ou* Traha, æ, fem. *Virg.* SANIE do spusczenia się z gor.

RAMASSER, V. act. (*Relever de terre ce qui estoit tombé.*) Colligere. Recolligere. *Colum.* ZDIĄC podnieść z ziemi co upadło. *Les pauvres ramaissent les épics des champs.* Pauperes spicas è campo colligunt. *Ubodzy kłoski po polu zbieraią. *Ramasser un livre* Librum colligere *Plin Jun.* *Zbierać Kśiąszki do zszywania y oprawiania.

RAMASSER *en un tas, faire un monceau de plusieurs choses.* Aggere. Congerere, (gero, is, gessi, gestum.) Acervare. Coacervare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* NA kupę zbierać.

RAMASSER *des troupes.* Colligere. Cogere copias. ZBIERAC Woysko. **Ramasser une armée.* Exercitum colligere. *Cic.* *Zebrać woysko.

ON DIT en ce sens au figuré, *J'ay ramassé toutes les forces de mon esprit.* Omnes ingenii mei vires collegii. *Cicero.* ZEBRAŁEM wszystkie siły rozumu, nátężyłem, nápiąłem, **Il ramassa toute sa colère.* Omnem iram ageravit. *Virg.* *Wszystkę złość w sobie wzburzył.

RAMASSER se dit en parlant *de ceux qu'on fait descendre sur les neiges dans des traiseaux le long des montagnes des Alpes.* Aliquem compacto corpore sellâ tractoriâ inter nives subvehere. SPUSZCZAC na sankach po śniegu zwłaszcza z gor Alpes.

ON DIT en ce sens figurément & populairement, (*Ramasser quelqu'un comme il faut, reprimer son insolence, & luy dire des choses facheuses*) Verbis asperioribus protelare aliquem. *Ter.* ZGROMIC złaiać kogo zuchwałość iego náleżycie stłumić.

RAMASSEUR, (*Celuy qui conduit la rammasse sur les montagnes.*) Sellæ tractoriæ ductor oris, masc. PODWODNIK ná gorach Alpes, co ludzi saukami z gor po śniegach spuszcza.

RAME, subst fem. (*Aviron*) Remus, i, masc *Cic.* WIOSŁO poiazd przewoznikow ná wodzie. * *Aller à voile & à rames.* Velis remisque navigare. *Cic.* * Záglami y wiosłami dążyć.

RAME, (*Petite branche à soûtenir des fleurs & des pois.*) Ramus, masc. TYKA tyczka do podpierania kwiadkow, y grochu.

RAME *de papier.* (*Vingt mains de papier.*) Chartarum scapus RYZMA papieru liber dwadzieścia.

RAMEAU, subst masc. (*Branche d'arbre.*) Ramus, i, masc. *Cic.* Frons. GAŁĄSKA.

Petit rameau. Ramulus. Ramusculus, i, masc. *Colum, Plin.* Gałązeczka.

ON DIT dans l'Eglise. *Le Dimanche des Rameaux ou des Palmes.* Dominica Palmarum. KOSCIELNYM stylem mowlą Niedziela Kwietnia.

(En memoire de l'entrée qu'on fit à Jesus dans la Ville de Jerusalem, où le peuple Juif portoit des Palmes & des Rameaux en main.) Ná pamiątkę wiazdu owego chalebnego do Jeruzalem Chrystusowego gdzie gdy chrystus wieżdżał á pospolstwo y dzieci Palmowe y oliwne gałązki nosili y po drodze rzucali.

RAME'E, subst. fem. (*Branches d'arbre coupées.*) Rami, masc. plur. Ramalia, lium, *ou* liorum. GAŁĘZIE ucięte.

RAMENDER, *prononcez* RAMANDER, V. act. & neut. (*Diminuer de prix*) TANIEC. * *Les vivres ramendent.* Convalescit annona. *Suet.* Laxit annona, laxior fit annona. *Liv.* *Tánieią żywności. * *Le contraire est.* Crescit annona. Ingravescit annona. *Cæs.* *Les vivres renchérissent, augmentent de prix.* *Przeciwna; iestdrożeią żywności w gorę idą drożyzna nástaie.

R'AMENER, act. & redupl. (*Amener une seconde fois.*) Reducere. *Cic.* ODPROWADZIC znowu przyprowadzić.

R'AMENER, se dit figurément, *Ramener quelqu'un à son devoir.* Aliquem ad officium suum reducere. Revocare. Przyprowadzić *niewłaśnie.* Przyprowadzić przywieść kogo do powinności. **A la raison.* Perducere aliquem ad sanitatem. *Hirt.* *Przywieść kogo do słuszności. **Dans le bon chemin.* In viam reducere, *Plaut.* *Náwieść kogo náprowadzić nádobrą drogę. * *Ramener la liberté.* Libertem revocare. Reducere. *Przywrocić wolność. * *Une ancienne coustume.* Antiquum morem revocare. *Cic.* Reducere. *Plin. Jun.* *Przywrocić wprowadzić znowu dawny zwyczay.

RAMER, V. neut. (*Tirer à la rame.*) Remigare, (o, as, avi, atum.) Remis navem, *ou* lintrem agere, *Cic.* ROBIC wiosłami poiazdami &c.

L'action de ramer. Remigatio, onis, fem. *Cic.* ROBIENIE wiosłami.

RAMER *des pois.* Pisa ramis palare, *ou* Ramulis fulcire pisa. UTYKAC groch, tyczyć.

RAMEUR, subst. masc. (*Celuy qui rame.*) Remex, igle, masc. *Cic.* PRZEWOŹNIK ná wodzie wszelaki.

RAMURE, subst. fem. (qui se dit *du bois du cerf.*) Cervi cornua, uum, neut. plur. *Phad.* KOLANKA u rogow Jelenich soszki.

RAMEUX, masc. RAMEUSE, fem. adject. Ramosus, a, um. *Virg.* GAŁĘZISTY GAŁĘZISTA.

RAMIER ou *Pigeon ramier.* Palumbes, is, masc, & fem. *Plin. Virg.* GRZYWAC gołąb dziki.

RAMINAGROBIS, *ou* ROMINAGROBIS, (Terme populaire.) Qui se dit *d'un homme fier, & qui fait l'entendu.* Alto fastu turgidus. COS o sobie wiele rozumieiący dumny hardy pychałka. **Il fait le raminagrobis.* Se inflat tanquàm rana. *Petr ou* Vultuosus est. *Quint.* Altos vultus induit. *Coś o sobie rozumie storzy pięta odyma się.

R'AMOITIR, (*Rendre moite.*) *Voyez* RAMOLLIR. ODMIĘKCZYC odwilżyć.

R'AMOLLIR, (*Rendre plus mou.*) Mollire. Emollire. Remollire. ODMIĘKCZYC Mięknieć. **La cire se ramollit du soleil.* Cera remollescit. *Ovid.* * Wosk mięknieie ná słońcu.

RAMOLLIR se dit figurément *Affoiblir, ramollir le courage.* Remollire animos. *Ovid.* Effeminare animos. *Cæs.* ZMIĘKCZYC niewłaśnie osłabić zmiękczyć serce.

RAMOLLIR *quelqu'un, le rendre plus doux & plus traitable.* Animos alicujus mollire. *Cic.* ZMIĘKCZYC ułagodzić. **Le cœur de ce tyran est un peu ramolli, il n'est plus si cruel ni si impitoyable.* Feritas illius tyranni mollita est, non est tam ferus neque adeò inhumanus, ut antea. *Zmiękczyło się trochę serce okrutnika tego iuż nie iák okrotny ostry y srogi.

RAMON, subst. masc. (*Balay usé.*) Scopæ, arum, fem. plur. *Plaut.* DRAPACZKA miotła wydarta wypotrzebowana.

RAMONNER, V. act, (*Nétoyer les tuyaux des cheminées.*) Camini spiracula verrere. Everrere. Purgare. KOMINY chędożyć. wycierać kominy z sadzy.

RAMONNEUR, subst. masc. (*Celuy qui nétoye les cheminées.*) Fuliginis scoparius, scoparii, masc. *Vlp.* KOMINIARZ.

RAMPANT, masc. RAMPANTE, fem. (*Qui rampe ou qui se traisne sur la terre.*) Repens. Repens, antis. *Plin. Stat.* CZOŁGAIĄCY się CZOŁGAIĄCA się po ziemi się pnący.

RAMPANT se dit au figuré *des personnes & des choses.* UMYSŁY do chytrości y niesczerości ułożone. * *Ils ont un esprit rampant & fourbe.* Colubrino ingenio sunt, & habent duplices linguas. *Plaut.* *Układa się chytrze.

**Ils sont toûjours rampans devant luy.* Humiles & abjecti sunt coram illo. * Zawsze się przednim układaią pokornie. **Un discours rampant.* Sermo per humum repens. *Hor.* Humilis oratio, onis, fem. *Cicero.* *Mowa bardzo podła y prosta.

RAMPER, (*Se traisner sur le ventre comme les serpents.*) Repere. Reptare. *Hor. Plin.* Serpere. Proserpere. *Cic. Plaut.* CZOŁGAC się, wlec się ná brzuchu iáko wąż.

RAMPER se dit figurément, *Estre petit devant quelqu'un.* Submittere *ou* subjicere se alicui. *Cic.* UKŁADAC się pokornie, korzyć się przedkim. * *Je ne ramperay jamais.* Nunquam me submittam in humilitatem. *Liv.* *Nie będę się nigdy kłaniał nikomu. **Cet homme ne fait que ramper.* Ajecto &

& humili semper est animo. *Ten cżłowiek wszystko się korzy.

RANCE. Adject. masc. & fem. (*Qui a contracté une mauvaise odeur pour avoir esté enfermé.* Rancidus, a, um. *Hor.* ZASMIERDZIC się, zátęchnąć się, zgorsáknieć gdzie w zamknięciu. *Devenir rance.* Rancidum fieri *ou* rancorem contrahere. *Stęchlizny nábrać.

Un peu rance. Rancidulus, a, um. *Juv.* Przytęchły, przytęchła.

RANçON, *prononcez* RANSON, subst. fem. (*Somme d'argent qu'on donne pour se racheter.*) Pretium, ii, n. Redemptionis pretium. OKUP pieniądze ná wykupienie z niewoli. **Payer sa rançon.* Rependere aurum pro capite. Luere se *Ulp.* *Zapłacić okup swoy.

RANçONNER, *prononcez* RANSONNER, (*Exiger de quelqu'un au delà de ce qu'il doit*) Ab aliquo pecuniam præter æquum & bonum exiger. WYMUSZAC ná kim nád to co winien y nád to co náleży.

RANçONNEMENT, *prononcez* RANSONNEMENT, subst. masc. Exactio, onis, masc *Cic.* WYMUSZANIE wyciskanie zdzierstwo.

RANCUNE, subst. fem. (Vieux mot.) Qui signifie *une haine caché & invétérée.* Vetus rectumqueodium. ZAWZIĘTOSC niechęć záwzięta zástarzała nieprzyiaźń złość táiemna.

RANG, subst. masc. (*Ordre convenable.*) Ordo, inis, masc. *Cic.* RZĄD porządek przyzwoity. **Des rangs d'arbres.* Arborum ordines. *Cic.* *Porządkiem sadzone drzewa.

Mettre de rang. Ponere ordine. *Virg.* Ex ordine collocare. *Auct. ad Heren* Porządkiem ustawiać. **Marcher, aller de rang* Ordine incedere. *Virg.* *Porządkiem rzędem chodzić. **Dire son avis à son rang.* Dicere sententiam ex ordine. *Mowę mieć porządkiem swoim, z porządku swego, z mieysca swego. **Les rangs de soldats dans une bataille.* Militum ordines, num, masc. *Szyki woyskowe *Les rangs estant entr'ouverts, sont aisément rompus.* Laxati ordines, facile abrumpuntur *Tacit.* *Szyki rosprzestrzenione łatwo złamać.

ON DIT figurément, *Tenir le premier rang parmi le monde.* Fastigium tenere inter homines. *Plin. Jun.* Locum primarium obtinere. Tenere. PIERWSZY stopień, pierwsze mieysce trzymać między ludźmi, u świata. **Estre mis au rang des Bien-heureux.* Adscribi quietis ordinibus Beatorum. *Hor.* *Być policzony w poczet świętych.

RANG, (*Qualité. Dignité.*) Ordo, inis, masc. Locus, ci, masc. *Cic.* STAN stopień godności. **Le rang de Senateur.* Ordo Senatorius. *Stan Senatorski. **Des Chevaliers.* Equester ordo. *Cic.* *Stan Rycerski. **Un homme de mon rang.* Homo mei ordinis. *Cic. Plaut.* *Człowiek osoba stanu mego kundycyi mnie rowney.

ON DIT *mettre quelqu'un sur les rangs, venir à parler de luy.* Adducere aliquem in sermonem. *Cic.* WSPOMNIEC kogo ze czcią z honorem, nominować podać ná godność iáką. **Entrer sur les rangs, venir à paroistre.* Prodire in lucem, in scenam prodire. *Cic* *Być wspomnianym między drugiemi godnie, lub do godności,

RANGE'E, subst. fem. Ordo, inis, masc. Series, ei, fem. *Cic.* SZYK, porządek, Rząd ieden, **Une rangée de pierres les unes sur les autres.* Lapidum ordo. Coria, coriorum, neut. plur. *Vitr.* *Szychta kámieni, linia kámieni iednych wedle drugich lub rzędy kámieni iedne ná drugich.

RANGER, V. act. (*Mettre les choses par ordre.*) Ordinare. Ponere. Disponere. Collocare *Suet. Cic.* Porządkiem rzeczy ustawiać kłaść układać. **Ranger une Bibliothéque.* Bibliothecam ordinare. *Suet.* *Układać Bibliotekę; Księgarnią. **Ranger une armée en bataille.* Aciem ordinare. *Cæs. Cic. Liv. Tacit.* *Szykować woysko do boiu.

ON DIT au figuré, *Ranger quelqu'un, le ranger à son devoir.* In ordinem aliquem cogere. *Cic.* In officio continere. *Cic.* DO powinności kogo nápędzić pobudzić. **Se ranger, se mettre à bien faire.* Ad frugem se recipere. *Ter.* Resipiscere *Ter Cic.* *Sam się brać do porządku dobrego y powinności swoiey. **Ranger des peuples sous sa domination.* Sub imperium ditionemque suam populos subjungere, *ou* ditione tenere. *Cic. Virg.* *Poddawać podbiiać národy pod Pánowanie swoie.

SE RANGER. (*Se retirer. Faire place.*) Decedere. *Plaut* USTĄPIC się, mieysce czyniąc. **Se ranger, se mettre autour du feu.* Assidere. Considere ad ignem *ou* igni. *Siadać lub stanąć w koło ognia. **A la table.* Mensam *ou* mensæ. *Siadać do stołu zásiąść w koło stołu.

SE RANGER se dit en ce sens au figuré. *Se ranger, se mettre du parti de quelqu'un.* Stare ab aliquo, partes alicujus tutari, amplecti. *Cic.* UDAC się ná stronę ktorą. **Se ranger de son sentiment.* Ire pedibus in alicujus sententiam. *Cicero.* *Trzymać z kim iedno zdanie, poyść za zdaniem czyim.

RANIMER, V. act. (*Rendre l'ame* ou *la vie à un corps mort.*) Mortuum reducem facere in lucem. *Ter. Cic.* Wskrzesić do życia życie przywrocić.

RANIMER *le feu.* Ignes extinctos suscitare. *Ovid.* Wskrzesać ogień podpalać wzniecić poprawić ognia. **Le vent se ranime, devient plus violent.* Fit ventus violentius, *ou* resurgit ventus. *Wiatr wicher mocniey powstaie.

RANIMER se dit figurément, *Ranimer le courage.* Accendere *ou* revocare animos. *Virg.* Relevare animum. *Ter.* OZYWIC wzbudzic wzniecić ochotę

RANONCUL *ou* RENONCULE, subst. fem. (*Plante & fleur.*) Ranunculus, li, m. ZABINEK ziele, iáskier.

RAPACITE', subst. fem. (*Inclination à prendre,*) Rapacitas. *Colum.* CHCIWOSC do brania łápczywość.

RAPAISER, V. act. (*Adoucir quelqu'un.*) Aliquem mollire. *Ter.* Animum alicujus mollire, mitigare. *Petr.* USPOKOIC kogo ukoić ułagodzić ubłagać.

RAPATRIER, (*Racommoder une personne avec une autre.*) Aliquem alicui reconciliare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* POGODZIC poiednać między sobą osoby iákie.

RAPE, subst. fem (*Outil de fer blanc à raper du sucre ou choses semblables.*) Radula. *Plin.* TARKA blaszana do tarcia czego,

RAPE', masc, RAPE'E, fem. Rasus, a, um. TARTY tárta.

RAPE', subst. masc, (*Fait de raisins entiers, sur quoy on jette toutes sortes de vins.*) Vinum acinis mistum, i, masc. TŁOKA Winna.

RAPETISSER, V. act. (*Diminuer une chose, la faire plus petite.*) Minuere. Curtare. *Hor.* UMNIEYSZAC zmnieyszać uymować ukracać.

RAPER. (*Retisser avec une rape.*) Radere, (do, dis, rasi, rasum) *Colum* TRZEC ná tarce.

RAPETASSER, *prononcez* RAPTACER. (*Racommoder, mettre des piéces*) Vestes reconcinnare. ŁATAC poprawiać partać.

RAPIDE, Adject. masc. & fem. Rapidus. Violentus PRĘDKI bystry co do rzeki *Le Tigre est rapide.* Tigris violentus fertur, *ou* invehitur. *Quint-Curt.* *Tygrys rzeka iest bardzo bystre. **Un oiseau d'un vol fort rapide.* Volucris rapidissima. *Ovid.* *Ptak szybkiego lotu.

RAPIDEMENT, adv. (*Promtement.*) Rapidè. Rapidius. Rapidissimè, adv. *Cicero.* PRĘDKO gwałtownie bystro szybko.

RAPIDITE', subst. fem. (*Cours ou mouvement impetueux.*) Rapiditas. *Cæs. Cicero.* PRĘDKOSC szybkość bystrość w biegu.

RAPIECER, V. act. (*Remettre des piéces à un habit ou à du linge*) Panniculum vesti assuere. ŁATAC poprawić suknie chusty naprawiać.

RAPINE, subst. fem. (*L'action de ravir quelque chose.*) Rapina, æ, fem. *Cæs. Cic.* ZDZIERSTWO wydzierstwo. **Vivre de rapine.* Rapto vivere. *Cic.* Ex rapto. *Ovid.* *Żyć z zdzierstwa.

RAPINER, V act. (*Prendre petit à petit sur ce qu'on achete ou sur ce qu'on doit.*) Aliquid ex debito avarè subtrahere *Cic.* URYWAC po cząstce tę stronę ná swoię kupuiąc obracać po káwałku.

R'APPEL, subst. masc. (*L'action de rappeller.*) Iterare appellatio. Revocatio, onis, fem. *Cic.* ODWOŁANIE názad wrocenia roskaz.

R'APPELLER *quelqu'un d'exil, le faire revenir.* Aliquem exulem reducere, ab exilio revocare. (o, as, avi, atum.) *Cic.* WROCIC kogo z wygnania. **R'appellons-le.* Revocemus hominem. *Ter.* *Wroćmy go nazad.

R'APPELLER, se dit figurément. *R'appeller ses esprits, se donner le temps de prendre ses esprits.* Ad se redire. *Plaut. Ter.* PAMIĘTAC się reflektować się obaczyć się. **Laissez moy rapeller mes esprits.* Sine respirem, *ou* ut ad me redeam. *Plaut. Ter.* *Niech się reflektuię. **Rappeller son esprit, le rendre attentif ou appliqué.* Advocare animum ad seipsum. *Cic.* *Pilności w słucha-

w ſłochaniu przykładać z pilnością ſłuchać. **Vous ne les rappellerez pas en vie par vos larmes.* Ab orco mortuum hunc ſeceris non reducem in lucem. *Ter.* * Nie wſkrzeſiſz go płacząc. **R'appeller le ſouvenir de ſes malheurs.* Suas miſarias in memoriam reducere. *Plaut.* * Przypominać; pamiątkę wznowić nieſzczęśliwości ſwoich.

R'APPLIQUER, V. act. & redupl. (*Appliquer de nouveau de l'or ſur une bordure.*) Iterum tabellæ aurum addere. ZNOWU wyzłocić ná nowe odnowić pozłotę.

SE R'APPLIQUER *à l'étude.* Se ad ſtudia intermiſſa revocare. *Cic.* PRZYKŁADAC ſię do náuk.

RAPPORT, ſubſt. m. (*Revenu, fruit qu'on tire d'une choſe.*) Proventus, ûs, m. Agrorum feracitas. Ubertas, atis, f. *Colum.* DOCHOD intrata profit prowent z czego. **Une terre d'un grand rapport.* Ager feraciſſimus. Fructuoſiſſimus. Uberrimus. Ager benignus. *Cicer. Colum.* *Majętność znácznego dochodu znaczny dochod czyniąca. **Un art d'un grand rapport.* Fructuoſa. Fructuoſiſſima ars, artis, fœm. *Cic.* * Kunſzt zárobek wielki przynoſzący. **Cela eſt d'un plus grand rapport ou revenu.* Ea res majorem facit proventum. *Colum.* *Z tego więkſzy pożytek.

RAPPORT, (*Recit qu'on fait d'une choſe.*) Relatio. Narratio, onis, f. *Cic.* Relatus, ûs, m. *Tacit.* OPOWIADANIE doniesienie relacya opowieść. **Je ſçay cela par le rapport de mes amis.* Id ab amicis accepi. Id amici ad me retulerunt, renuntiarunt. *Cic.* *Wiem to z powieści przyjacioł. **Il ne faut pas ſe fier ſur le rapport de cet homme.* Hujus hominis verbis non eſt habenda fides. *Nietrzeba tego człeka powieściom wierzać. **Juger d'une choſe ſur le rapport d'autruy.* Aliquid alterius opinione ponderare. *Phad.* *Sądzić o czym według powieści ludzkiey.

RAPPORTS. *Fauſſes accuſations qu'on fait des gens.*) Criminationes, delationes, um, f. pl. PLOTKI ſkargi udania fałſzywe doniesienie kogo. **Faire ſouvent des rapports.* Factitare delationes. *Tacit.* *Plotkami ſię bawić częſtemi.

RAPPROTS, (*Vapeurs qui reviennent à la bouche à cauſe de quelque meſchante qualité des viandes qu'on a mangées*) Ructus, ûs, m. ODDAWANIE ſię odrzucania ſię, odrzygania wiatry gorą uſtami obrocone z żołądka dla nieſtrawności.

RAPPORT, (*Convenance, proportion entre les choſes.*) Convenientia, fœm Conſpiratio, onis. Conſenſus, ûs, m. *Cic.* STOSOWNOSC składność przyzwoitość podobieństwo rzeczy iedney z drugą porownanie.

RAPPORT, (*Reſſemblance.* Similitudo, inis, f. PODOBIENSTWO przyrownanie. * *Les jumeaux ont beaucoup de rapport entre eux.* Multa eſt ſimilitudo inter geminos duos. *Bliźnięta wielkie maią podobieństwo do ſiebie.

RAPPORT, (*Relation des choſes à une fin.*) DLA czego kieruiąc obracaiąc do czego. **Un Chreſtien doit faire toutes ſes actions par rapport à Dieu.* Omnia Chriſtianus agere debet propter Deum ou referre debet omnes ſuas actiones ad Deum. *Chrześcianin wſzyſtkie ſprawy ſwoie ma czynić dla Boga y obracać do Boga.

RAPPORT ou *Ouvrage de rapport, fait de pluſieurs petites pieces miſes enſemble avec art.* Opus muſivum ou teſſellatum, operis muſivi ou teſſellati, neut. *Vitr.* SADZONA robota wyſadzania.

RAPPORTANT, m. RAPPORTANTE, f. adject. part. act. (*Qui a du rapport.*) Conveniens, entis, omn. gen. STOSOWANY ſtoſowana ſtykuiący ſię do czego.

RAPPORTE', maſc. RAPPORTE'E, fœm. adject. part. paſſ. Relatus. Reportatus, a, um. *Cicer.* DONIESIONY, DONIESIONA, przynieſiony, przynieſiona odnieſiony, odnieſiona.

ON DIT *des terres rapportées.* Humus congeſtitia, ou humus aliunde avecta. *Colum. Cic.* ZIEMIA ſkąd inąd przynieſiona zſypowana ziemia.

RAPPORTER *une choſe d'un lieu où elle avoit eſté portée.* Aliquid ex aliquo loco referre. *Cic. Colum.* PRZYNIESC co názad lub odnieść názad ſkąd było przynieſione.

RAPPORTER, *Porter, Eſtre fertile* (parlant *d'une terre ou d'une charge.*) Ferre. Referre. Reddere. *Colum. Cat.* PRZYNOSIC obradzać dawać co do dochodu lub urzędu.

Cette vigne a rapporté cent muids de vin. Edidit centum vaſa hæc vitis. *Suet.* Tá winnica dała ſto kadzi wina.

RAPPORTER. (*Dire. Annoncer. Faire ſçavoir.*) Deferre. Referre. Dicere. Renuntiare aliquid alicui ou ad aliquem *Cic.* DONIESC opowiedzieć dać znać o czym oznaymić.

ON DIT auſſi dans le meſme ſens, *Faire de mauvais rapports de quelqu'un.* Aliquid de aliquo ou in aliquem ſiniſtrè, malignè deferre. Referre. *Cic. Plaut.* ZLE o kim gadać ale go obnoſić.

RAPPORTER, (*Alleguer, citer.*) Referre. Citare. Allegare. Nominare. PRZYTACZAC wſpominać cytować. **Cet Avocat a rapporté pluſieurs loix, pluſieurs hiſtoires.* Hic patronus allegavit, citavit multas leges, hiſtorias. *Ten Patron przytoczył kilka praw kilka przykładow.

RAPPORTER, (*Revenir à la bouche.*) Ructus movere. *Celſ.* ODDAWAC ſię uſtami co do wiatrow, odrzygiwać ſię.

RAPPORTER. (*Déferer. Referer.*) Referre. Deferre. *Cic.* STOSOWAC kierować do czego obracać. **Rapporter tous ſes deſſeins & toutes ſes actions à l'honneur & à la vertu* Omnia conſilia atque facta ad virtutem & ad dignitatem referre. *Cicer.* *Wſzyſtkie ſwoie zámyſły y ſprawy ku czci y cnocie obracać. **Il rapporte tout à ſon profit.* Metitur commodis omnia *Wſzyſtko ná ſwoy pożytek ná ſwoię ſtronę kieruie.

SE RAPPORTER, *à quelqu'un de la réputation.* Committere alicui exiſtimationem ſuam ou De ſuâ exiſtimationa. *Cic.* ZDAWAC ſię ná kogo w czym. **Se rapporter d'une choſe à quelqu'un ou à ſon jugement.* Ad arbitrium alicujus aliquid referre. *Cic.* *Zdawać ſię ná zdanie ná rozſądek czyi.

RAPPORTER, (*Avoir relation. Conformité. Reſſemblance.*) Conſonare. Congruere. Convenire. Non diſcrepare. *Ter. Cic.* STOSOWAC ſię być podobnym. **Nous mœurs ſe rapportent.* Conveniunt mores. *Ter.* *Obyczaie náſze humory fantazye ſtoſuią ſię rownaią ſię do ſiebie ſtykuią ſię.

RAPPORTEUR, ſubſt. m. (*Délateur, qui fait de mauvais rapports des uns & des autres.*) Delator, oris, m. Accuſator, oris, m. *Cic.* PLOTKA Potwarca Delator Oſkarca Inſtygator Bay. **Si j'en eſtois cru, on pendroit tous les rapporteurs.* Omnes, ſi arbitratu liceat, pendeant geſtores linguis. *Plaut.* *Gdyby mię chciano ſłuchać, obwieſićby trzeba wſzyſtkich Delatorow Inſtygatorow plotkow.

R'APPRENDRE, V. act. & redupl. (*Apprendre de nouveau ce qu'on a ſceu.*) Quæ ex animo exciderunt, diſcere denuò. NA NOWE ſię uczyć to coſmy iuż umieli.

R'APPRIVOISER, V. act. (*R'adoucir quelqu'un.*) Immanſuetum ac ferum animum manſvefacere. *Plin.* UGŁASKAC znowu.

R'APPROCHER, V. act. & redupl. (*Approcher plus prez.*) Propiùs aliquid admovere. ZBLIZYC znowu do ſiebie.

R'APPROCHER *de quelque lieu.* Aliquò rurſum accedere ZBLIZAC ſię znowu dokąd.

SE R'APPROCHER ſe dit au figuré. *Il ne vouloit point d'abord d'accommodement, mais il ſe r'approche.* Primâ fronte fugiebat ab omni conditione, nunc accedit propè. NAKŁANIAC ſię przychylać ſię; niechciał z razu ſłyſzyć o zgodzie, ále ſię znowo trochę przychyla.

RAPT, ſubſt. m. (*Enlévement d'une fille ou d'une femme.*) Raptus, ûs, m. *Cic.* PORWANIE gwałtowne Panny lub białogłowy. **Qui fait un rapt.* Raptor, oris, m. *Horat.* *Ten ktory unoſi gwałtem porwawſzy oſobę iáką.

RAQUETTE, ſubſt. fœm. (*Dont on joüe à la paume.*) Reticulum, i, n. *Ovid.* RAKETA łopatka ſiatkowa do gry w Wolanta.

SE R'ACQUITER, (*Regagner ce qu'on a perdu.*) Damna reſarcinare. *Cic.* ODEGRAC wykwitować ſię w grze powetować ſwego.

ON DIT figurément *Il a r'aquité le temps perdu.* Tempus omiſſum reparavit, recuperavit. POWETOWAŁ czas ſtracony.

RARE, adject. maſc. & fœm. (*Fluide, poreux, qui a peu de denſité.*) Rarus, rara, rarum. Tenuis & hoc tenue. RZADKI porowaty dziurkowaty dziurſtwiſty niegęſty nie gruby. **L'air eſt plus rare, moins épais quand il fait chaud.* Aer calidus rarior eſt, & tenuior. *Powietrze rzadſze ieſt nie ták grube pod czas ciepła. **Des foreſts plus rares, moins épaiſſes.* Silvæ rariores. *Tacit.* *Łaſy rzadkie.

RARE, (*Qui ne ſe trouve pas facilement.*) Rarus. Perrarus, a, um. RZADKI trudny do ználezienia. **Il eſt rare de trouver de véritables amis.* Vari amici perrari ſunt. *Rzadko znaleść przyjacioł prawdziwych. **Devenir rare.* Rareſcere. *Colum.* *Rzednieć.

RARE, (*Extraordinaire.*) Inſolitus, a, um Inſolens, entis, omn. gen. *Cic.* RZADKI oſobliwy nie poſpolity. **Il eſt rare de vous voir à Athenes.* Athenis inſolens? *Ter.* *Rzadko cię widzieć w Atenach.

RARE, (*Exsellent.*) Rarus. Eximius, a,um. Excelleus, entis, omn gen. RZADKI wyśmienity wyborny przedni. *'Va esprit rare.* Eximium iogenium, 'Rozum rzadki wyborny. *'Vne vertu rare.* Eaimia & fingularis virtus 'Cnota rzadko widana niepospolita.'*Vne beaute rare* Facies eximia.*Cic.* 'Uroda rzadko widziana. *'Vn homme d'an rare sçavoir.* Homo eaimiæ & fingularis doctrinæ. 'Cafowiek niepospolitey náuki. *'Il n'y a poim d'homme plus rare.* Non poteft effe pretiofior homo. *Petr.* 'Niemafa zácnieyfzego czfeka nád niego.

RAREMENT, adv. Rarò. Minùs fæpè. Non fæpè. *Cic.* RZADKO kiedy, nie często.' '*Je reçois rarement de vos lettres.* Raras quidem accipio tuas litteras. *Cic.* 'Rzadko kiedy miewam lifty twoie.

RARETE', fubft fœm. (Terme dogmatique) fe dit pour exprimer la qualité des corps rares Raritas, atis, fœm. *Plin.* Raritudo, inis, fœm. *Cic.* RZADKOSC przezroczystość.

RARETE', (*Chose qui ne se trouve pas souvent.*) Raritas. Difficultas. RZADKKA rzecz bardzo trudna do znalezienia. '*La rareté d'argent.* Difficaltas nummaria, difficultatis. 'Trudność o pieniądze, trudność grosza. '*Des vivres.* Difficultas annonæ. *Cicer.* Penuria, æ, fœm. *Plin.* 'Trudność ciężkość żywności.

RARETEZ, (*Choses rares & precieuses*) Rara & fingularia, rarorum & fingalarium. OSOBLIWE rzeczy niepospolite, kosztowne, rzadkie niewidane.

RARETE' fe dit auffi de ce qui ne fe fait peu fouvent, *C'est une rareté de vous voir en ce pays.* Quir tu in hanc regionē infolens? RARYTAS w polfkim mowi fię przyfłowiem miásto nowina ofobliwa. Nowina ofobliwa w tym kraiu cię widzieć.

RAS, mafc. RASE, fœm adject. (*Qui est de niveau sans hault ia bas.*) Æquus, aqua, æquum. PŁASZCZYZNA równna. '*Vne maison bastie en rase campagne.* Domus æquâ planitie constructa. 'Dom ná płafzczyźnie nárownienie ftawiany. '*Vne rase campagne.* Æqua planities. *Cic. Plin.* 'Rownina błonie płafzczyzna.

RAS, (*Tondu de fort prés, dont le poil est fort ras.*) Abrafus, ad cutem tonfus, a, um. *Celf. Plaut.* OGOLNY do famey fkory, oftrzyżony.

RASE', mafc. RASE'E, f. Abrafus, ad cutem tonfus, a, um. *Cic. Celf.* OGOLNY, Ogolona.

RASE, (*Démoli jusques aux fondemens.*) Complanatus Solo æquatus Evcifus. Everfus, a, um. *Liv.* SKRZETESZEM z gruntu obalony z ziemią zrownany.

RASEMENT, fubft. mafc. (*Démolition d'un bastiment rez pieds, rez terre.*) Eacifio. Everfio, onis. fœm. *Cicer* Excidium, ii, neot. *Liv.* OBALENIE wyrownanie zburzenie rowno z ziemią.

RASER, V act (*Démolir un bastiment, le mettre rez pieds, rez terre.*) Ædificiũ complanare Solo æquare. Walić, obalić zburzyć wywrocić rowno z ziemią.

RASER. (*Abbatre la barbe, le poil avec le rasoir*) Radere. Abradere. *Cic.* GOLIC brodę brzytwą, ogolić włofy. '*Raser la teste fort prés* Tondere caput ad cutem. *Celf.* Tondere. Attondere ftrictim. *Plaut.* 'Oftrzyć ogolić głowę do fkory.

Se faire raser pour la premiére fois, Barbatoriam facere. *Petr.* Pierwfzy raz fię golić.

Se faire raser. Operam tonfori dare, caput tonfori denudandum præbere. *Petr.* GOLIC fię. '*Nous nous fismes raser la teste & les sourcils.* Capita cum fuperciliis denudenda tonfori præbuimus. *Petr.* 'Kazalismy fobie brwi y głowę ogolić

RASER fe dit ce qui paffe de fort prés & legérement. Perftringere, (go, gis, al. ictum.) act. acc. *Cat* OTRZEC fię oco blifko drafnąć raźe powierzchn. '*La bale luy rasa la moustache.* Glans ei nafum perftrinxit. 'Kula go raziła po wąfach.

RASLE, fubft. mafc. (*Oiseau de la grosseur d'un pigeon qui a le col & le bec longs, & d'un manger fort délicat.*) Ortygomotra, æ, fœm. (*mot grec.*) CHRZUSCIEL ptak wielkości iák gołąb fzyie y nofa długiego, bardzo do iedzenia fmaczny.

RASLE ou *le raslement d'un homme qui entre dans l'Agonie.* SKRZYPEK w gardle kończącego.

RASLEMENT, fubft. mafc. Proflatus lethalis, *genit.* proflatûs lethalis, mafc. SKRZYPEK w gardle śmiertelny kończącego.

RASLER, (*Avoir le rasle ou le raslement.*) Proflare pectore mortem. SKRZYPEK iuż mieć w gardle.

RASOIR, fubft m. (*Instrument à faire la barbe.*) Novacula, æ, f. *Phæd. Cic.* Tonforius culter, tonforii cultri. m. *Petr.* BRZYTWA do golenia.

RASSASIEMENT, *prononcez* RASSASIMANT, fubft. mafc. Satietas, atis Expletio, onis, fœm. *Cicer.* NASYCENIE fytość.

RASSASIER, (*Chasser la faim, l'appaiser.*) Saturare. Exfaturare. Satiare. Exfatiare. NASYCIC.

QUI *ne se peut ou qu'on ne peut rassasier.* Infaturabilis. Infatiabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIENASYCONY, NIENASYCONA ktorego náfycić niemożna. '*Sans se pouvoir rassasier.* Infaturabiliter. Infatiabiliter. adv. *Cic. Plin.* 'Bez fytu, ktory fię nie może nafycić.

RASSASIER fe dit figurément *de la cupidité, de la haine & de la colere.* Cupiditatem, odium, iram fatiare. Explere. *Ovid. Cicer.* NASYCIC co do chuci żądzy záwziętości y złości.

RASSEMBLER, V. act. & redupl. Denuò cogere, (cogo, gis, coegi, coactum) Congregare, (go, gas, avi, atum.) act. accuf *Cicer.* ZNOWU zebrac zgromadzić. '*Rassembler ses troupes, les railler.* Milites palantes cogere. Colligere. *Cæs.* 'Zebrać rozproszone wojsko.

SE RASSEOIR, (*Se remettre sur son siége aprés s'estre levé.*) Rursùm federe. ZNOWU fieść fiąść fiadać.

SE RASSEOIR, (*Se reposer, s'éclaircir, s'eparer, aller au fonds parlant des liqueurs*) Sidere. Confidere. Refidere, (fido, dis, fedi.) *Colum.* USIADAC fię klarować fię co do trunkow uftawać fię. '*Laisser rasseoir le vin qui est trouble.* Vinum fidere. Refidere, ou defæcare vinum. *Plin.* 'Dać fię winu mętnemu uftać.

RASSIEGER, (*Assieger de nouveau*) Urbem iterùm obfidere. (eo, es, obeffi, obeffum.) *Liv.* ZNOWU oblężeniem opafać.

RASSIS, m. RASSISE, f. (*Reposé, épuré.*) Defæcatus, a, um *Plaut.* USTAŁY wyftały, klarowny, czyfty.

RASSIS, '*Qui n'est point frais parlant du pain.*) Panis non recens, panis non recentis, m. CHLEB czerftwy rzany nie świeży.

RASSIS, fe dit figurément *Reposé, tranquille* parlant *de l'esprit, & de l'ame* Sedatus. Tranquillus, a, um *Cic.* SPOKOYNY uftały uftatkowany co do rozumu. '*D'un sens rassis.* Sedato animo, fedatis animis, tranquillâ mente. *Cic.* Sedato corde. *Virg.* 'Spokoynym umyfłem.

RASSURER, V. act. & redupl. (*Donner de nouvelles assurances, raffermir son esprit, ses espérances.*) Firmare Confirmare animos, fpes. ZNOWU ná nowe upewnić obefpieczyć utwierdzić ponowić otuchę pewność nádzieię. '*Rassurer son esprit contre la crainte de la mort.* Animum adversùm fupremа firmare. *Tacit.* 'Ośmielić fię utwierdzić umyfł przeciwko boiaźni śmierci befpieczyć.'*Ce discours m'avait rassuré* Recreatus hoc fermone. *Petr.* 'Tą mową ośmielony. '*Se rassurer, prendre courage.* Colligere fe & confirmare *Cæs.* 'Serca ochoty odwagi nábierać.

RAT, fubft. m Mus, muris, m *Cic.* SZCZUR. '*Nétoyer une maison de rats.* Moleftis muribus purgare domum. *Phæd.* 'Wypędzić wyprowadzić fzczury z domu

PETIT RAT. Mufculus, li, m. *Cic.* SZCZUREK.

DE RAT. Murinus, murina, murinum. *Plin.* SZCZURZY.

ON DIT de celuy qui a des visions & des bizarreries dans fon humeur. *Il a des rats.* Cerritus eft. *Plaut.* Dii deæque fenti agitant illum. *Plaut.* DZIWAK coś mu fię záwfze przywidzi w głowie złe.

ON DIT proverbialement & familiérement, *A bon chat, bon rat, bien attaqué, bien défendu.* Par pari refpondeas. *Ter.* TO zá to, wet zá wet, piękne zá nádobne, trafił fwoy ná fwego.

ON DIT qu'*Vne montagne n'est accouchée que d'un rat,* parlant *de ceux qui font de magnifiques promesses, qui ne produisent rien.* Parturient montes, [illegible] nafcetur ridiculus mus. Z WIELKIEY chmury mały defzcz, z wielkich obietnic mały fkutek.

ON DIT d'*Vn homme qui paye mal, en petites parties & en donnant des hardes & de mauvais effets. Qu'il paye en chats & en rats.* Malè diffolvit nomina. ZŁY płatnik ladaczym fantami gałganami płacący.

ON DIT qu'*Vne arme à feu a pris un rat, lors qu'elle n'a pas*

pas pris feu. Ignem non concepit. (On le dit auſſi *de celuy qui a manqué ſon coup en quelque ſorte d'affaire.*) Scopum non attigit, *ou* quod animo Intenderat, non perfecit. *Cicer.* ZGASŁO ná panewce przykuẹło ſpaliło ná panewce;to mowi ſię ták w własnym rozumieniu o ſtrzelbie,iáko też y w niewłaſnym o tym co mu ſię nie udało ná co ſię zábierał y kaſał.

RATATINE', maſc. RATATINE'E, fœm. Adject. (*Ridé.*) Retoridus, ja, um. *Phad.* POMARSZCZONY agrzybiały.

RATE, ſubſt. fœm. (*Partie du corps des animaux ſituée en l'hypocondre gauche & à l'oppoſite du foye.*) Lien. Splen, enis, maſc. *Pleut.* Lienis, is, m. *Celſ.* SLEDZIONA część między wnętrznoſciami ná przeciwko wątrobie leżąca.

RATEAU, ſubſt.m. (*Inſtrument à dens de fer ou de bois.*) Raſtrum, raſtri,n. C'eſt un outil de Jardinier pour ramaſſer les feüilles, & ragréer les planches nouvellement labourées.) GRABIE żelazne, lub drewniane,ſtatek ogrodniczy do zgrabiania liści,y zágrabiania kwater świeżo kopanych lub grzędek zrobionych y záſianych

RATELIER, ſubſt. maſc. (*Barreaux dans une écurie pour mettre le foin.*) Clatbrata compages,compagis,f. DRABINA w ſtayni do ſiana zákładania.

RATELEUX,m. RATELEUSE, f. adject. (*Qui eſt ſujet aux maux de rate.*) Lienoſus. Spleneticus. NA Sledzionę często západaiący.

RATIERE, ſubſt.fœm. (*Machine pour attraper des rats.*) Muſcipula,æ,f. *Phad.* ŁAPKA ná ſzczury ná myſzy.

RATIFICATION, ſubſt. f. (*Acte par lequel on ratifie une choſe faite.*) Approbatio. Comprobatio. ROBORACYA w grodzie tranſakcyi iákiey zeznanie.

RATIFIER, V. act. (*Approuver une choſe.*) Approbare. Comprobare. ROBROWAC co aktami publicznemi zeznawać.

R'ATTACHER, V.act.& redupl. (*Attacher de nouveau.*) Aliquid rursùm *ou* iterùm religare. ZNOWU przywiązać, przypiąć, przybić, przytwierdzić.

R'ATTEINDRE, V. act. (*R'attraper quelqu'un qui a gagné les devans.*) Aliquem attingere. Aſſequi. Conſequi. DOGONIC, doścignąć, dopędzić.

RATISSER, (*Racler une choſe.*) Diſtringere. TRZEC utrzeć, zetrzeć z wierzchu nożem,lub ná tárce.

RATISSOIRE, ſubſt.f. (*Outil avec quoy on ratiſſe.*) Radula.*Colum.* TARKA

RATIZER, (*Racommoder le feu.*) Reficere ignem. *Petr.* POPRAWIAC ognia ná kominie, poprawić ná ogniu.

R'ATTRAPER, (*Rejoindre quelqu'un en chemin*) Aliquem aſſequi, conſequi itinere. *Plaut.* DOGONIC doścignąć znowu.

R'ATTRAPER, (*Regagner ce qu'on a perdu.*) Res amiſſas recipere. *Liv.* ODEGRAC odzyſkać co kto przegrał.

RATURE,ſubſt f. (*Effaceure.*) Litura,æ,f *Cic.* POGLUZOWANIE wydrapanie zeſkrobanie ſkrobanie. *°Il a corrigé ſon ouvrage,& il y a bien fait des ratures,* Opus ſuum ad unguem caſtigavit, & multâ liturâ coercuit, *Hor.* °Poprawił mu y wiele mu pogluzował.

RATURE', maſc, RATURE'E, fœm, (*Rayé. Effacé.*) Deletus, a, um. *Cic.* SKROBANY pogluzowany pomazany co do piſania.

RATURER, (*Faire des ratures, effacer.*) Delere, (eo, es, evi, etum.) Liturâ coercere. GLUZOWAC mazać ſkrobać wpiſanin.

RAVAGE, ſubſt. maſc. *Dégaſt.*) Populatio. Depopulatio. Vaſtatio.*Cic.* PUSTOSZENIE, ſzkoda.

RAVAGER, V. act. (*Faire du dégaſt, ruiner, déſoler.*) Populari. Depopulari. PUSTOSZYC pſować wniwecz obracać.

QUI RAVAGE. Depopulator. Vaſtator, oris, *Cic. Ovid.* PUSTOSZĄCY, puſtoſząca.

RAVALLER, V. act. & redupl. (*Avaler une ſeconde fois,ce qu'on avoit rejetté.*) Reſorbere. POŁKNĄC pożrzeć znowu połykać námid.

RAVALLER, (*Mettre plus bas.*) Deprimere. PONIZYC upokorzyć.

SE RAVALLER, (*Se rabaiſſer.*) Se abjicere. SAMEGO ſiebie upokarzać. *°Il s'eſt ravallé aux moindres devoirs d'un ami.* In omnia familiaritatis officia deſcendit. *Plin. Jun.* °Poniżył ſię do náymnieyſzych poſług przyiacielſkich.

RAVAUDAGE,ſuſtb.m.(*Raccommodage des choſes vieilles.*) Interpolatio, onis, f. *Plin.* ŁATANINA partanina ſtarych rzeczy poprawianie.

RAVAUDER, (*Racouſtrer de vieux habits, les raccommoder.*) Reconcinnare. Interpolarare. *Cic.* ŁATAC partać.

RAVAUDEUR, ſubſt. maſc. (*Qui raccommode & qui refait ce qui eſt vieux.*) Veteramentarius ſutor. ſutoris veteramentarii, maſc. *Suet.* PARTACZ rzemieślnik ſtare graty poprawuiący, partacz łataniną ſię bawiaiący.

RAVE, ſubſt. fœm. (*Racine qui ſe mange & qui excite l'appetit.*) Rapa, æ, fœm, Rapum, i, neut. *Var.* RZODKIEW.

PETITE RAVE. Rapulum, li, neut. *Horat.* RZODKIEWKA.

DE RAVE. Rapcius, a, um. *Cat.* RZODKWIANY, RZODKWIANA.

RAVILIR. (*Rebaiſſer, rendre mépriſable.*) Vilem aliquem facere.; Deprimere. *Cic.* nct. ncc. ZNIEWAZYC poniżyć ſponiewierać,

SE RAVILIR. Se deprimere. Demittere. *Cic.* SPONIEWIERAC ſię anieważać ſię, zwalać ſię, upokorzyć ſię.

RAVINE, ſubſt.f. (*Déluge d'eau cauſé par une pluye orageuſe.*) Alluvio. Eluvio. Diluvium, li, n. *Cic.* WYLEWA rościecz wylanie wod rzek z ſłot uſtawicznych, potop wody pánuiące ulewa.

RAVI, maſc. RAVIE, fœm. Adject. part. paſſ. Raptus. Ereptus,a,um. *Voyez* RAVIR, PORWANY, PORWANA wydarty.

RAVIR, (*Enlever, Emporter violemment.*) Rapere. Abripere. Diripere. Eripere, (io,is,pui, ptum.) act.acc. ferre,(fero, ers, abſtuli, ablatum.) *Cicer.* PORWAC wydrzeć. *°Il a eſté ravi à la fleur de ſon âge & au commencement de ſa fortune, il eſt mort.* Raptus eſt de luce florente ætate & fortunâ *Stat.* °Smierć go zabrała w kwitnącym wieku.

RAVIR *une fille.* Rapere virginem. *Plin.* Suſtollere. *Plaut.* PORWAC Pannę. *°Ravir ſon honneur.* Virgini pudiciam eripere. Imminuere. Pellere. *Plaut.* Expugnare. *Cic.* °Wſtyd Pannie odebrać zgwałcić.

RAVIR ſe dit auſſi *des paſſions qui troublent agréablement l'eſprit & ſuſpendent les fonctions des ſens.* Rapere. Abripere. *Cic.* ZDIĄC zdięty iákim affektem. *°Ravir d'admiration.* Movere alicui admirationem. *Cic.* °Zdięty zdumieniem, zádziwiniem, podziwieniem.

ESTRE *ravi* ou *tranſporté de joye* Exultare lætitiâ. Triumphare gaudio. *Cic.* ZDIĘTY radością.

ESTRE *ravi en extaſe.* A ſenſibus abduci, avocari. WZACHWYCENIE wzięty.

A RAVIR, (*A charmer.*) (Façon de parler adverbiale.) DZIWNIE niewypowiedzianie. *°Elle eſt belle à ravir.* Formâ adeò venuſtâ, ut nihil ſupra. *Ter.* °Dziwnie y niewypowiedzianiepiękna.

SE RAVISER, (*Changer d'avis, de deſſein.*) Mutare ſententiam. *Cic. Ter.* ROZMYSLIC ſię inaczey.

RAVISSANT, maſc. RAVISSANTE, fœm. (*Qui prend & enléve.*) Rapax. *Colum.* PORYWAIĄCY, PORYWAIĄCA.

RAVISSANT ſe dit au figuré *De ce qui charme & qui enléve l'eſprit d'admiration.* Mirificus, a,um. Mirabilis. Admirabilis. *Cic.* ZDEYMUIĄCY podziwieniem zdumiewaiącydziwny.

RAVISSEMENT,ſubſt, m. (*Enlévement.*) Raptus, ûs,m. Raptio, onis,f. *Cic. Ter.* PORWANIE.

RAVISSEMENT, (*Admiration.*) Admiratio. Mirifica lætitia, æ, fœm. *Cicer.* ZADUMIENIE zdziwienie zdumienie dziwne.

RAVISSEMENT, (*Extaſe.*) Animus à ſenſibus divinâ virtute alienus,a,um. ZACHWYCENIE.

RAVITAILLEMENT, ſubſt. m. (*L'action de ravitailler une place, d'y faire entrer des munitions.*) Commeatus, ûs,m. WPROWADZENIE do miaſta żywności y obron.

RAVITAILLER *une place, y faire entrer des vivres & des munitions.* Importare. Invehere in urbem commeatus ou cibaria. *Cæſ.* WPROWADZIC do miaſta żywności y obrony

RAVOIR, V.act. & redupl. (*Avoir pour la ſeconde fois.*) Iterùm habere. Recuperare. *Cicer.* ODZYSKAC odebrać znown mieć.

ON DIT *Se ravoir d'une maladie, s'en remettre, en revenir.* Recolligere ſe ſe ex morbo. *Plin.* PRZYCHODZIC

do ſiebie a choroby iákiey. **Ravoir ſes forces.* Recolligere vires. *Plin.* Recipere nervos. *Petr.* *Wzmagać ſię.

RAUQUE, adj m. & f. (*Enroüé.*) Raucus, rauca, raucum. *Virg* CHRAPLIWY ochraypiały.

RAYE, ſubſt. f. (*Poiſſon de mer.*) Raia, æ, f. PŁASZCZKA ryba ſłąderka *Raye boucléé.* Raia clavata. *Plin.* *Płaſzczka ſłąderka ſkorupiaſta.

RAYE, (*Ligne tirée ſur le papier.*) Linea, æ, fœm. *Quint.* LINIA ná papierze ciągniona.

RAYE, (*Sillon que fait le ſoc de la charruë.*) Sulcus, ſulci, m *Var.* BRUZDA w oraniu.

RAYES *des roües,* Radii, orum, plur. *Ovid.* SZPRYCHY u kół.

RAYER, V. act. (*Raturer, faire des rayes.*) Delere. Expungere *Cic.* MAZAC pokryślić pogluzować przemazywać. **On luy a rayé ſes gages.* Expunctus fuit ſtipendiis. *Papin.* *Wymazano go z rejeſtru.

RAYON, ſubſt m Radius, ii, m. *Cic.* PROMIEN.

RAYON *de miel.* Favus. *Cic.* PLASTR miodu.

RAYONS, (*Rigoles qu'on fait dans les terres.*) Sulci Elices. Colliquiæ. *Colum.* BRUZDY w oraniu.

RAYONNER, (*Jetter des rayons.*) Radiare. Radios emittere *Colum.* PROMIENIE rzucać.

READJOURNER, (Terme de Palais.) *Réaſſigner.* Dicam alicui iterare. *Cic.* ZNOWU zápozwać.

REBAISER, V act. & redupl. (*Baiſer pluſieurs fois.*) Iterare baſia. ZNOWU całować, y ucałować, kilka razy.

REBANDER, V. act. & redupl. (*Bander de nouveau.*) Iterum tendere. Contendere. *Cicer.* ZNOWU nápiąć oáciągnąć nátężyć.

RE'BARBARATIF, maſc. RE'BARBARATIVE, fœm. (*Celuy ou celle qui a l'humeur bourruë, fantaſque, & rebutante*) Acerbus. Truculentus, a, um. *Hor. Plaut.* DZIWACZNY niegrzeczny przykry człowiek oſtry ſurowy.

REBASTIR, V. act. & redupl. (*Baſtir une ſeconde fois.*) Reædificare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* Reſtaurare. ZNOWU budować.

REBASTER, (*Remettre le baſt ſur un aſne.*) Rursùm clitellas aſino imponere. *Phad.* ZNOWU kulbaczyć ſiodłać.

REBATTRE, V. act. & redupl. (*Battre derechef.*) Referire. *Ter.* Iterato verberare. ODBIC powtornie.

REBATTRE ſe dit au figuré *des choſes qu'on redit toûjours.* Sæpiùs rem aliquam repetere. Inculcare. *Cic.* USTAWICZNIE iedno prawić y powtarzać. **Cette matiere a ſouvent eſté rebatuë.* Sæpè pertractatum iſtud argumentum. *Cic.* *Tá rzecz była często ná placu. * *Je m'ennuye d'entendre toûjours rebattre les meſmes choſes.* Tædet jam audire eadem millies. *Ter.* *Już mi ſię oprzykrzyło, wſzyſtko iedno toż ſamo ſłyſzeć, **Nous avons les oreilles rebattuës de ſes ſottiſes.* Calent aures noſtræ illius ineptiis *ou* deliramentiſ. *Cic.* *Już nám ſię uſzy temi głupſtwami nábiły.

REBAUDIR, (Terme de chaſſe.) *Réjoüir les chiens en ſonnant du cor.* Venatorio cornu exhilarare canes. DAC znak pſom, dać odgłos trąbą, po myśliwſku.

SE REBECQUER, (*S'élever contre quelqu'un avec inſolence.*) Refragari alicui. *Cicer.* ZĘBY komu pokazać odkęſywać ſię, gębą dorzucić, odpowiadać hardo.

REBEC, (*Petit violon.*) Parva barbitos. OKTAWKA.

REBELLE, m. & f. (*Qui ſe ſouléve contre ſon prince.*) Rebellis & hoc rebelle, adj. *Suet.* ZBUNTOWANY buntownik buntuiący ſię.

UN REBELLE. Rebellis. Rebellans. *Liv.* BUNTOWNIK.

UNE REBELLE, Rebellis mulier. *Ovid.* BUNTOWICA.

SE REBLLER, (*Se révolter, ſe ſoulever.*) In áliquem rebellare. *Caſ.* BUNTOWAC ſię zbuntować ſię bunt podnieść.

REBELLION, ſubſt. fœm. (*Felonie, revolte d'un ſujet contre ſon prince.*) Rebellio. Rebellatio. *Cicer. Val. Max.* BUNT rebelia.

REBENIR *un Temple,* V. act. & redupl. (*Le benir pour la ſeconde fois.*) Templum expiare. ZNOWU święcić Kościoł, poświęcić go ná nowe.

REBLANCHIR, V. act. & redupl, (*Blanchir une ſeconde fois.*) Iterùm dealbare, (o, as, avi, atum.) POBIELAC ná nowe.

REBONDIR, (*Faire un ou pluſieurs bonds.*) Reſilire. *Ovid.* ODSKAKIWAC od ziemi, kilka razy ſię odbiiaiąc.

REBONDISSEMENT, ſubſt. maſc. Reſultus, ûs, m. ODSKAKIWANIE od ziemi.

REBONDONNER, V. act. & redupl. (*Bondonner derechef un tonneau.*) Rursùs obturare dolium. ZASZPUNTOWAC beczkę znowu.

REBORD, ſubſt. maſc. (*Partie qui avance en dehors*) Ora extrinſecùs extans, oris, fœm. BRZEG kray w koło, brzegi do koła.

REBORDER, V. act. & redupl. (*Remettre un bord.*) Oram veſti prætexere. BRZEG kraykę dać do koła, obłożyć od kraiu w koło

SE REBOTTER, (*Remettre ſes bottes.*) Ocreas rurſus induere. BOTY znowu wdziewać

REBOUCHER, V. act. & redupl. (*Boucher derechef ce qu'on avoit débouché.*) Iterùm obturare, (o, as, vi, atum.) *Plaut.* ZNOWU zátkać.

REBOUCHER, (*Emouſſer la pointe d'un couſteau.*) Aciem ferri retondere. *Plin.* PRZYTĘPIC, przytrzeć koniec oſtrze u noża przytłuc.

SE REBOUCHER, (*S'émouſſer.*) Hebeſcere. Heberéſcere. *Plin* PRZYTĘPIC ſię przytłuc ſię.

REBOUILLIR, (*Faire bouillir de nouveau*) Iterùm ferveſcere. *Cat.* ODGOTOWAC ná onwe.

REBOUR, ſubſt m. (*Le renverſement de l'ordre, le contrepied. C'eſt un diſſimulé, il dit tout à rebours de ce qu'il penſe.*) Tectiſſimus eſt, aliter ſentit, aliter dicit, *ou* loquitur. WSPAK opak opacznie przeciwnie wſpacznie. Frant wſzyſtko opacznie powiada, inaczey niż myśli.

ON DIT *C'eſt un homme rebours, reveſche & difficile à maniere.* Homo intractabilis. *Sen.* SPRZECIWNY człowiek niedogodliwy wſzyſtko mu nie miło, dziwak, zrzędny.

A REBOURS, *adverbe.* (*Il fait tout à rebours de bien.*) Præpoſterè, perversè cuncta agit. *Cic.* WSZYSTKO wſpacznie, opak czyni.

REBRIDER, V. act. & redopl. (*Remettre la bride.*) Frenos rurſum injicere. ZNOWU okiełznać konia

REBROUSSER, V. act. (*Retourner ſur ſes pas.*) Ire relegere. WROCIC ſię názad, tąż drogą wracać ſię znowu.

REBROUILLER, V. act. & redupl. (*Brouiller de nouveau.*) Permiſcere. *Cic.* ZAMIĘSZAC znowu, zakłocić, pomarać pomięſzać.

REBROYER, (*Broyer de nouveau les couleurs.*) Rorſus colores terere, (ro, ris, trivi, tritum.) MIĘSZAC znowu, trzeć farby.

REBRUNIR, (*Brunir une ſeconde fois.*) Repolire. *Colum.* POLEROWAC znowu.

REBUFFADE, ſubſt. f. (*L'action de renvoyer & de rejetter quelqu'un*) Faſtidioſa rejectio. *Phad.* PRZYKRO kogo przyiąć y odprawić od ſiebie.

REBUT, ſubſt. m. (*Ce qui eſt de moindre prix & valeur.*) Rejectanea, orum, n. plur *Cic.* BRAK wybierki ſame reſzta odrzut. *Des brebis de rebut.* Reiculæ oves, reicularum ovium, f. pl. *Var.* *Brak owiec.

ON DIT au figuré *Il eſt le rebut de tout le monde.* Deſpicatiſſimus & contemptiſſimus eſt. *Cic.* U WSZYSTKICH ieſt w pogardzie w poniewierce.

REBUTANT, maſc. REBUTANTE, f. adject. Faſtidioſus. PRZYKRY odrażaiący od ſiebie, niemiły, nieprzyiemny.

REBUTER, (*Rejetter avec mépris.*) Faſtidiosè repellere. LEKCE ważyć, pogardzać odrzucać, niechętnie od ſiebie y zuchwale zbyć.

SE REBUTER *d'une choſe.* Se à re aliquâ rejicere. Revocare. Removere. SPRZYKRZYC ſobie co. **Il s'eſt rebuté des eſtudes.* Se à ſtudiis revocavit. *Sprzykrzył ſobie náuki. **Il ne ſe rebute de rien.* Nullâ re deterretur, *ou* revocatur à propoſitio *Nie mu ſię nie ſprzykrzy.

SE RECACHER, (*Se cacher pour ſeconde fois.*) Iterùm abſcondere ſe & occultare *Cic.* SKRYC ſię znowu.

RECACHETER, V act. & redopl. (*Cacheter de nouveau des lettres.*) Reſignare litteras. act. acc. *Cic. Plaut.* ZAPIECZĘTOWAC znowu.

RECAPITULATION, ſubſt. f. (*Repriſe des principales raiſons d'un diſcours.*) Rerum repetitio. *Quint.* POWTORZENIE tego co ſię od początku mowiło.

RECAPITULER, V. act. & redupl. (*Reprendre ſommairement les raiſons d'un plaidoyer.*) Dicta repetere quàm breviſſimè & decurrere per capita. *Quint.* POWTORZYC znowu toż ſamo w mowie krotko zebrać.

RE-

RECARRELER, V. act. & redupl. (*Carreller de nouveau.*) Lateribus iterùm sternere. *Cic.* BRUKOWAC znowu, posadzkę znowu dawać.

RECARDER, V. act. & redupl. Lanam repectere, (cto, is, repexui, repexi, pexum.) Iterùm carminare, (o, as, avi, atum) *Plin.* WYCZESYWAC znowu wełnę.

RECELER, V.act. (*Cacher, détourner quelque chose qu'on a dérobée.*) Aliquid occultare. Celare, (o,as,avi, atum.) Supprimere, (mo, mis, suppressi, suppressum.) *Cicer.* UKRYC utaic co ukradkiem wziętego przechowywać kradzione rzeczy *Receler un voleur.* Recipere furem & occultare. *Plaut.* *Przechowywać złodzieia.

RECELEUR, subst. m. Furum, *ou* rerum furto ablatarum receptor. *Cicer.* TEN co przechowuia złodzieiow y rzeczy kradzione.

RECELEUSE, subst.f. Furum, *ou* rerum furtivarum receptrix. *Cic.* TA co przechowuie złodzieiow.

RECELLEMENT, subst.m. Receptio, onis, fœm. *Plaut.* PRZECHOWYWANIE kradzieży.

RE'CEMMENT, *prononcez* RESSAMMANT. adv. (*Fraischement, depuis peu.*) Recens *comme adverbe. Plaut. Plin.* SWIEZO niedawno-dopiero.

RE'CENT, *prononcez* RE'SSANT, m. Récente, f. adject. (*Frais, nouveau.*) Recens. SWIEZY niedawny świeża nowy nowa.

RE'CEPTACLE, subst.masc. (*Lieu où l'on amasse plusieurs choses*) Receptaculum, li, n. *Cic.* SCHOWANIE ná rzeczy rożne, schowanie.

RE'CEPTION, subst.f. (*Il m'a fait une belle reception, il m'a bien receu.*) Benignè me excepit, magnificè accepit, habuit. Pięknie mię przyiął.

RE'CEPTION *dans quelque Corps* ou *Compagnie.* In aliquam societatem, in aliquod munus cooptatio. *Cic.* PRZYIĘCIE do iákiego zgromadzenia.

RECEPTE, *prononcez* RECETTE *de deniers, ce qu'on a reçu.* Acceptum,ti,*n.* *Cic.* PERCEPTA pieniężna, wiele się odebrało, przychod pieniędzy.

RECETTE, (*Secret particulier pour la guérison de quelque maladie.*) Singulare medicamentum, singularis medicamenti, neut. RECEPTA lekarstwo.

REçU, *prononcez* RESSU, m. reçuë, f. Acceptus,a, um. *Cic.* PRZYIĘTY, Przyięta, odebrany.

UN RECEU, (*Une quittance par la quelle on avoüe avoir receu.*) Acceptilatio, onis, f. *Vlp.* KWIT a odebrania.

RECEVEUR, subst.m. (*Celuy qui reçoit.*) Acceptator, oris, m. *Plaut.* PRZYIMUIĄCY odbieraiący.

RECEVEUR *des tributs, des tailles.* Tributorum *ou* vectigalium coactor. POBORCA.

RECEVOIR, V.act. Aliquid ab aliquo, de aliquo, ex aliquo accipere, recipere. *Cic.* ODBIERAC co od kogo brać. **Recevoir des gages du public.* Stipendium de publico accipere. *Cæs.* *Brać ze skarbu płacą.

RECEVOIR *quelqu'un, luy faire un bon ou mauvais accueil.* Aliquem benè *ou* malè accipere, accipere. *Cic.* Benigno vultu, benignè excipere. PRZYIMOWAC kogo ochotnie mile przyiąć.

RECEVOIR *quelque perte, quelque dommage.* Detrimentum *ou* damnum aliquod accipere. Recipere. Excipere. *Cic.* PONOSIC szkod iaką. **Des chagrins.* Molestias excipere. *Cic.* *Znosić ponosić rożne kłopoty.

RECEVOIR, (*Admettre au nombre* ou *parmi.*) In numerum aliquem accipere. Recipere. Admittere. Adscribere Adsciscere. Cooptare. act. acc. *Cic.* PRZYIMOWAC pomiędzy swoych, przyiąć do zgromadzenia iákiego, wpisać w rejestr.

RECEVOIR *au nombre des Citoyens.* In civitatem accipere. In civitatem *ou* civitati adscribere. *Cic.* MIEYSKIE dać komu. **Je ne reçois point vos excuses.* Tuas excusationes non admitto. Excusationem non accipio. *Cicer.* *Nieprzyimuię twoich wymowek. **Recevez pour réponse à toutes vos demandes.* Ad omnia tua postulata hæc accipe, *ou* habeas id responsi. *Miey tę odpowiedź, ná wszystko.

RECHANTER, V. act. (*Redire souvent la mesme chanson.*) Eandem cantilenam canere. *Ter.* Eandem cantilenam alicui insusurrare. *Cic.* TOZ samo prawić powiadać ustawicznie iedno mowić spiewać wszystko iedno.

RE'CHAPER *d'une maladie.* Ex morbo evadere. Convalescere. Assurgere ex morbo. *Cic.* WROCIC się z ciężkiey choroby iákiey.

RECHARGE, subst. fœm. (*Ritération d'un ordre, d'une recommandation.*) Iteratum jussum *ou* mandatum, ti, neut. Iterata commendatio, onis, fœm. *Cicer.* POWTORNY rozkaz, zálecenie prozba.

Comme je n'ay point eu de réponse de vous, j'ay fait une recharge. Ut nihil responsi accepi, iterùm dedi ad te litteras. NIE MAIĄC odpisu od ciebie znowu powtornie piszę.

RECHARGER, V. act. & redupl. (*Charger une seconde fois.*) Onus rursùm imponere. POWTORNIE kazać roskázáć, nákazać zlecić włożyć co powtornie ná kogo.

RECHARGER se dit en ce sens, comme *Recharger l'ennemy.* Alteram impressionem in hostem facere. *Cicer. Liv.* ZNOWU uderzyć ná nieprzyiaciela. **Recharger une arme à feu.* Fistulam ferream nitrato pulvere ac plumbo iterùm instruere. *Znowu nábiiać strzelbę.

RECHASSER, V.n. & redupl. (*Chasser une seconde fois.*) Rursum pellere. Repellere. *Cic.* ZNOWU odegnać odpędzić wygnać wypędzić. **Rechasser l'ennemy, le repousser dans la ville.* In oppidum hostem compellere. Urgere. *Cæs.* *Spędzić odpędzić nieprzyiaciela od miasta.

RECHAUFFER, V. act. & redupl. Recalfacere. *Ovid.* ODEGRZAC odgrzać znowu.

RECHAUSSER *un arbre.* V. act. & redupl. (*Le couvrir de la terre qu'on en avoit osté du pied pendant l'hiver.*) Ablaqueatam arborem operire. OKOPYWAC znowu drzewa.

SE RECHAUSSER. Calceos rursùs sibi inducere, (duo, duis, dui, utum.) *Suet.* OBUWAC się znowu.

RE'CHAUD, subst.m. (*Instrument de cuisine assez connu.*) Foculus, i, m. *Plaut.* Focus, foci, m. *Sen.* FAIERKA do odgrzewánia.

RECHEOIR, V. n. (*Retomber.*) Relabi. ODPASC znowu w co.

RECHERCHE, subst.f. (*Enqueste.*) Inquisitio. Disquisitio Indagatio. Investigatio, onis, f. *Cic.* SZUKANIE dochodzenia wywiadowanie się pytanie się.

RECHERCHE signifie aussi *une poursuite amoureuse qu'on fait d'une fille par d'honnestes voyes* Petio, onis, f. Consectatio, onis. STARANIE się o Pánnę w małżeński stan.

RECHERCHER, V. act. & redupl. (*Chercher une autre fois.*) Rursùm *ou* denuò quærere. SZUKAC znowu.

RECHERCHER *une chose,* (*En faire une enqueste exacte.*) Aliquid quærere. Exquirere, Inquirere. Investigare. DOCHODZIC wywiadywać się oczym, szperać szukać.

RACHERCHER, (*Demander, poursuivre.*) Petere. Ambire. STARAC się pragnąć prosić

RECHERCHER *quelqu'un d'une chose* ou *pour une chose.* Postulare aliquē de re aliquâ. *Cic.* Rei alicujus. *Suet.* SCIGAC dochodzić czego ná kim pytać kogo o co.

RECHERCHER *un ouvrage,* (*En chercher les défauts.*) Vitia alicujus operis quærere & emendare. Corrigere. *Cicer.* SZPERAC szukać podstrzegać czego w czym álbo kogo

RECHEUTE, subst.f. (*D'une maladie dont on estoit sortis.*) Recidivus morbus, recidivi morbi. Iteratus in morbum lapsus ûs, m. *Cels.* ODPADNIENIE w chorobę (*Recydywa.*)

RECHIGNE', m. RECHIGNE'E, f. Vultuosus, a, um. Astricta, *ou* contracta fronte homo. MARSOWATY zmarszczonego czoła, krzywo patrzący.

RECHIGNER, V. *n.* (*Faire mauvaise mine, témoigner par des grimaces qu'on n'est pas de bonne-humeur, & qu'une chose ne plaist pas.*) Ringi. Frontem caperare. KRZYWIC się marszczyć się na kogo niechęć pokazyć nieochotę nieupodobania iákie po sobie pokazać, gryźć się, zżymać się. **Faire une chose en rechignant.* Ingratò, invitè aliquid facere. *Cic.* *Czynić co niechętnie.

RECHIGNER *un peu.* Subringi. *Cic.* SKRZYWIC się trochę

RECIDIVE, subst.f. Lapsus recidivus in malum. ODPADNIENIE odpadnia w co západnienie powtore

RE'CIDIVER, (*Retomber une seconde fois.*) Recidere. Relabi, *Liv.* ODPADAC powtore, západać w co, lub wpadać znowu.

RE'CIPROQUE, adject. masc. & fœm. *& quelquefois substantif.* (*Ce qui se fait mutuellement de part & d'autre.*) Mutuus, a, um. *Cicer.* WZAIEMNY, WZAIEMNA, a obopolny.

RE'CIPROQUEMENT, adv. (*Mutuellement.*) Mutuò. *Cic.* WZAIEMNIE. **Portez-vous bien, & aimez moy réciproquement comme je vous aime.* Fac valeas, meque mutuò diligas. *Plaut. Cicer.* *Bywáy zdrow á kochay mię wzaiemnie

RE'CISION, fubft. f. (*D'un contract.*) Antiquatio. SKASSOWANIE kuntraktu.

RE'CIT, fubft. m. (*Narré d'une chofe.*) Narratio. Recitatio. *Cic.* POWIESC u czym.

RECITER, (*Raconter.*) Recitare. Narrare. *Cic.* POWIADAC opowiedzieć o czym.

RECITER *par cœur.* Recitare. pronuntiare. Dicere memoriter. *Quint.* NA pamięć muwić powiadać.

RE'CLAMER, V. act. (*Appeller quelqu'un à fon fecours.*) Auzilium implorare. Appellare, *ou* Implurare aliquem. *Cic.* NAPOMOC fwoie kogo wźywać.

SE RE'CLAMER *de quelqu'un,* (*S'en avoüer, témoigner en eftre connu.*) Ufurpare alicujus nomen. *Cic.* ODZYWAC fię do kogo iáku náleżącey do niego

RE'CLAMER *une chofe,* (*Dire qu'elle nous appartient.*) Rem aliquam ut fuam fibi vindicare, (o,as,avi, atum.) *ou* repetere. *Petr. B* ODZYWAC fię du kogu a znáiomością z świadectwem, fzczycić fię znáiomością czyią łaſką &c.

RECLAMER *contre, S'oppofer.*) Alieni rei reclamare, Refragari. *Cicer.* NIEPOZWALAC ná co, bronić, niedopuſzczać.

RECLOUER, V. act. & redupl. (*Clouer une feconde fois.*) Clavum refigere. ZABIC drugi raz, wbić ćwiek powtore, przybić anuwu.

RECLUS, m. RECLUSE, f. Claufus, *a*, um. ZAMKNIĘTY, Zámkuięta.

RECOEFFER, V. act. & redupl. (*Coëffer une feconde fois.*) Iterùm eumere. *Ter.* UBIERAC ná głowę drugi raz ſtrolć znowu.

RECOIGNER, V. act. & redupl. (*Coigner de nouveau.*) Clavum rursùm adigere, (go, gis, adegi, adactum.) *Plin.* KLIN anuwu wbiiać.

RECOIGNER, (*Repouffer un ennemi en quelque lieu.*) Hoftem aliquò repellere. W KĄT wpędzić.

RECOIN, fubft. m. (*Lieu reculé.* Angulus, anguli, mafc. Seceffus Receffus ûs, m. *Cic.* KĄT kącik uſtronie uſubność.

RECOLLER, V. act. & redupl. (*Coller une feconde fois, ce qui eft décolé.*) Rursùm glutinare, denuò agglutinare, *Plin.* ZNOWU kleić ſkleić przykleić.

RECOLLER *les témoins.* Teftes revocare & componere cum reis. KONFRONTOWAC świadki *z* obwinionemi ſtoſuwać świadectwa.

RE'COLTE, fubft, fœm. (*L'action de recueillir les fruits de la terre.*) Meffis, meffis, fœm. *Cicer. Virg.* ZBIERANIE żniwu.

La récolte des olives. Olivitas, atis, fœm. *Colum.* ZBIERANIE w oliwnikach uliwek.

RECOMMENCER, *prononcez* RECOMMANCER, V. act. & redupl. (*Commencer une feconde fois.*) Iterùm ou rursùm incipere, pio, is, incepi, inceptum.) *Cicer.* ZACZĄC znuwu

RECOMMENDABLE, *prononcez* RECOMMANDABLE. Adject. mafc. & fœm. (*Digne de recommandation.*) Prædicabilis Commendabilis. ZALECENIA godny godna, záleceny zálecona záchwalony záchwalona.

RECOMMENDATION, *prononcez* RECOMMANDATION, fubft. fœm. Commendatio, unis, fœm. *Cicer.* ZALECENIE. *Des lettres de recommendation.* Litteræ commendatitiæ, arum, fœm. plur. *Cic.* *Lift zálecaiący.

ON DIT *avoir une chofe en recommendation.* Summo & præcipuo loco habere aliquid. MAM to fobie zalecone ważę fobie

RECOMMENDER, *prononcez* RECOMMANDER *quelqu'un* ou *quelque chofe à un autre.* Aliquem alicui commendare. *Cic.* ZALECIC co komu zálecać mu co.

RECOMMENDER, (*Enjoindre expreffement.*) Diftrictè præcipere, jubere. *Cicer.* ZALECIC wyraźnie alecić.

SE RECOMMENDER *à quelqu'un,* (*Luy faire fes recommendations.*) Aliquem falutare, falvere jubere Salutem alicui dicere. *Cicer.* POLECAC fię kumu zálecić fię kumu oddawać fię komu. * *Je me recommende à tous mes amis,* ou *mes recommendations à tous mes amies.* Saluta omnes amicos, *ou* falutem dic meis amicis. *Oddaię fię łaſkawych wſzyſtkich pamięci, kłaniam wſzyſtkim łaſkawym.

RE'COMPENSE, *prononcez* RECOMPANSE, fubft fœm. (*Avantage qu'on procure à quelqu'un pour fes fervices.*) Remuneratio, onis, fœm. Præmium, ñ. neut. Merces, edis, fœm. *Cicer.* NADGRODA zápłata zá uſługi. **Voila la récompenfe de mon impertinence.* Illud præmium ob ſtultitiam fero. *Ter.* *Ták płacą hardemu.

SANS RE'COMPENSE. Sine ullâ merced.e Cratis. Gratuitò. *Cic.* BEZ nádgrody.

EN RE'COMPENSE, (*En revanche.* W NADGRODĘ wzaiemnie.

RE'COMPENSER, *prononcez* RE'COMPANSER *quelqu'un, luy donner quelque récompenfe.* Penfare, Compenfare, Penfitare. Remunerare. NADGRODZIC komu nádgrodę mu iaką oczynić. zápłacić mu (*rekompenſować.*)

RE'COMPENSER *quelqu'un de fes pertes.* Diffolvere & compenfare damna alicujus, *ou* refarcire, reparare. NADGRODZIC komu ſzkody.

RECOMPTER, V. act. & redupl. (*Compter une feconde fois ce qu'on a desja compté.*) Calculum rursùm ponere. ZNOWU rachuwać powtornie.

RECONCILIATEUR, fubft. m. (*Celuy qui reconcilie les perfonnes divifées.*) Reconciliatur, oris, m. *Liv.* JEDNACZ ten co iedna, godzi poroźnionych.

RE'CONCILIATION, fubft. f. (*Raccommodement des perfonnes divifées*) Reconciliatio. *Cic.* GODZENIE.

RECONCILIER, V. act. (*Remettre bien enfemble des perfonnes divifées.*) In gratiam. In concordiam reducere aliquem. Reconciliare aliquem alteri, cum altero. *Terent.* JEDNAC poiednać pogodzić poroźnione uſoby.

SE RE'CONCILIER, (*Se remettre bien avec quelqu'un.*) In gratiam cum aliquo redire. Reconciliare fibi animum alicujus. POIEDNAC fię pogodzić fię z kim.

RECONDUIRE, V. act (*Accompagner par civilité quelqu'un qui s'en va.*) Reducere. Deducere. ODPROWADZAC kogo przez ludzkość wyprowadzać.

RECONFORT, fubft. m. (*Ce qui fert de confolation dans quelque affliction.*) Solatium, folatii, neut. Refugium, ii, *n* *Cic.* POCIECHA ulga folga w żalu pomoc iáka.

RECONFORTER *quelqu'un,* (*Le foulager dans fes peines, le confoler.*) Solari. Confolari. Depon. accuf. *Cicer* CIESZYC kogo pomoc dawać utwierdzać w ſmutku ochoty serca dodawać.

RECONFRONTER *un accufé devant les témoins.* Teftes componere cum reis. (Terme de Droit.) ZNOWU ſtuſowac obwinionegu z świadkami.

RECONNOISSABLE, adject. m. & f. Agnofcendus, *a*, um. KTOREGO poznać *Il n'eft pas reconnoiffablè de fa maladie il eft bien changé.* Morbo totus immutatus eft. *Ani go poznać po chorobie, cale fię zmienił.

RECONNOISSANCE, fubft. f. (*L'action de reconnoiftre une perfonne qu'on prenois pour une autre.*) Agnitio. Cognitio, onis, f. *Cic.* ROZEZNANIE poznáwanie poznać oſubę lub rzecz ktorą ktu miał zá inſzą.

RECONNOISSANCE. (*Reffentiment qu'on témoigne d'un bienfait*) Memoria, æ. Grati *ou* memoris animi fignificatio, onis, f. Gratus animus, grati animi, m. *Cic.* WDZIĘCZNOSC (*rekognicya*) wyznanie łaſki.

RECONNOISSANCE. (*Salaire, récompenfe d'un fervice, d'un bon office qu'on nous a rendu.*) Pretium, ii, neut. *Ovid.* ZAWDZIĄCZENIE przyſługi iákiey, nádgroda.

RECONNOISSANCE (En terme de Pratique.) *Ecrit par lequel un reconnoift & déclare que certaines terres relévent d'un Seigneur.* Scriptum quo quis profitetur agros aliquos fe beneficario *ou* clientelari jure poffidere. SWIADECTWO dokument karta ná maiątwo.

RECONNOISSANT, m. RECONNOISSANTE, f. (*Qui a de la reconnoiffance, de la gratitude.*) Gratus. Beneficiorum memor. *Cic.* WDZIĘCZNY wdzięcznego ferca wdzięczność fwoię pokazuiący oświadczaiący.

RECONNOISTRE *on prononce* RECONNOITRE *quelqu'un, dont on avoit perdu la connoiffance.* Cognofcere, Agnofcere, agnovi, agnitum.) act. acc *Cic. Ter.* POZNAC anuwu kugo u ktorym fię cale zápomniału. * *J'ay de le peine à vous reconnoiftre, tant vous eftes changé.* Vix te agnofco, adeò immutatus es. *Ter.* *Ledwie cię poznać mogę tákeś fię odmienił, zmienił. **Reconnoiftre quelqu'un à le voir, à l'entendre parler, à fa voix.* Hunc de facie, de voce nofcere, de formâ. *Cic. Plaut.* *Poznać rozeznać kogu a widzenia, z ſłyſzenia, z mowy, po mowie, po głoſię,

RECONNOISTRE, (*Avoir de la réconnoiffance de quelque bienfait.*) Beneficiorum memorem, gratumque fe præbere *Cic.* WDZIĘCZNOSC oświadczać zá dobrodzieyſtwa.

RECONNOISTRE *quelqu'un,* (*Le récompenfer de quelque plaifir.*)

plaifir.) Przmia alicui pro accepto beneficio rependere. *Ovid. Stat.* ZNAC fię komu do czego do wdzięczności zá co. **Je reconnoiſtray vos peines.* Feres przmia multa tuorum laborum. *Hor.* *Znać fię będę za prace.

RECONNOISTRE, (*Avouer.*) Agnoſcere. Cognoſcere. Recognoſcere. *Cic.* WYZNAC przyznać przyznać fię zoać fię. **Reconnoiſtre une dette.* Confiteri debitum. *Aul. Gel.* Agnoſcere æs alienum. *Vlp.* *Znać fię do długu. * *Sa ſignature.* Agnoſcere manum ſuam *ou* chirographum. * Znać fię do ręki ſwoiey przyznać fię doniey do podpiſu ſwego.

RECONNOISTRE, (*Découvrir, éclarcir la vérité d'une choſe.*) Agnoſcere. *Cic.* DOCHODZIC czego odkryć dowiadywać fię oznawać. **Vous reconnoiſtrez un jour mon innocence.* Me abs re immeritò eſſe accoſatum poſt modum reſciſces. *Uznaſz kiedyś niewinność moię.

RECONNOISTRE, (*Aller voir l'eſtat des ehoſes.*) Cognoſcere. Explorare, act. Speculari. depon. acc. *Cic.* POZNAWAC wywiadywać fię ſzpiegować wypatrzyć. **Il envoya reconnoiſtre la place par la cavalerie.* Equites præmiſit, qui arcem exploraretur. *Liv.* * Wyſłał iezdnych dla przypatrzenia fię dla obaczenia fortecy.

SE RECONNOISTRE, (*Reprendre ſes ſens, faire reflexion ſur ſoy meſme & ſur ſa conduite.*) Redire ad ſe, ad frugem ſe recipere. REKOLIGOWAC fię, námyślić fię, ná dobre weyrzyć w ſprawy ſwoie y poſtępki y w nich fię cale ná lepſze odmienić.

RECONQUERIR, V. act. & redupl. (*Regaigner ce qu'on a perdu en guerre.*) Recipere. Recuperare. *Cicer.* ZNOWU odzyſkać odebrać znowu to co fię utraciło przez woynę.

RECONQUIS, m. RECONQUISE, f. Recuperatus. Receptur, a, om. *Cic.* ODEBRANY odebrana odzyſkany znowu ná woynie.

RECONSTRUIRE, V. act. & redupl. (*Rebaſtir.*) Reædificare. ZNOWU ſtawiać wyſtawiać budować.

RECONSULTER, V. act. & redupl (*Conſulter une ſeconde fois.*) Aliquem rurſum conſulere. ZNOWU fię radzić.

RECOPIER, V. act. & redupl. (*Copier une ſeconde fois.*) Rurſum ſcriptum aliquod deſcribere. ZNOWU przepiſać.

SE RECOQUILLER, V. act. & redupl. In varios orbes *ou* cochleæ in morem ſinuari. WIC fię zwiiać fię y kręcić.

RECORRIGER, V. act & redupl. (*Corriger plusieurs fois.*) Recorrigere. *Sen.* POPRAWIAC znowu rázy kilka.

RECORS, ſubſt. m. (Mot de Pratique pour exprimer celoy qui aſſiſte on ſergent qui fait quelque execution.) Adſtipulator, oris, m. *Cic.* PRZYSTAWA proſty żołnierz przydany niżſzemu Oficyerowi dla ordynanſu iákiego wykonánia ordynans.

RECOUCHER, V. act. & redupl. (*Remettre au lit ou dans la lit.*) Lecto iterùm componere. *Cic.* ZNOWU kłáść położyć do łóżka.

SE RECOUCHER, Se rejicere in cubile. *Petr.* Lectum repetere, ſe lecto reddere. ZNOWU fię położyć.

RECOUDRE, V. act. & redupl. Aliquid denuò ſuere. Conſuere ZNOWU ſzyć.

RECOUPPE, ſubſt. f. (*Son qu'on remet au moulin pour en tirer une ſeconde fois de la farine*) Furfur iterùm mollitus, maſc. SRZOTOWANE zboże ná raz, znowu do koſza ſypane ná mielſze.

RECOUPPES *de pierres de teilles*, (*morceaux qu'on oſte des pierres, quand on les taille.*) Reciſamenta. *Plin.* OKRZESKI od kamieni ciofanych.

RECOURBER, V. act. (*Courber ou faire en arc.*) Recurvare. *Colum* ZGINAC náginać nákrzywić iák łuk giąć.

RECOURBE, maſc. RECOURBE'E, fœm. adject. Recurvus. Incurvus, a, om. *Cic.* NAGIĘTY wygięty wygięty krzywy nákrzywiony.

RECOURIR *à quelqu'un* (*S'addreſſer à luy, y avoir récours.*) Ad aliquem confugere. Parfugere. Refugere. *Cicer.* UCIEC fię do kogo uciekać fię udać fię pojść *u* czym do kogo.

RECOURIR *ſur l'ennemi.* Hoſtem iterùm inſequi. ZNOWU ná nieprzyiaciela uderzyć.

RECOURS, ſubſt. maſc. (*Refuge.*) Confugium. Perfugium. Refugium, ii, neut. *Ovid.* UCIECZKA obrona udać fię **On eut recours aux derniers remedes.* Decurritur ad illud extremum atque ultimum *Caſ.* *Udano fię do oſtatnich lekarſtw

RECOURS, ſe dit au Droit pour *Garantie.* EWIKCYA. **Vous avez voſtre recours contre la caution.* Ad cautionem recurras, quæ tenetur damnum præſtare. *Uday fię do ewikcyi do warunkow zápiſnych.

RECOUVREMENT, ſubſt. maſc. (*Action par laquelle on recouvre une choſe priſe ou perdue.*) Recuperatio. ODEBRANIE názad odzyſkanie co ſtraconego. **Le recouvrement de la liberté.* Libertatis recuperatio. *Cicer.* *Odzyſkanie wolności.

RECOUVRER, V. act. (*Retrouver ce qu'on avoit perdu.*) Recuperare. ODYSKAC názad.

RECOUVRIR, V. act. & redupl. (*Couvrir ce qui eſt découvert.*) Retectas ædes integere, (go, gis, rexi, tectum.) *Plaut.* NAKRYC znowu dachy znowu pokrzwać.

RECOUVRIR *ſon honneur*, ſe dit figurément *pour le couvrer.* In priſtinum honorem reſtitui. WROCIC fię przywroconym bydź do ſławy do imienia dobrego do czci.

RECOUVERT, m. RECOUVERTE, f. (*Couvert de nouveau.*) Rurſus tectus. Intectus. Contectus, a, um. *Plin.* ZNOWU nákryty nákryta pokryty.

RECRACHER, V. act. & redupl. (*Rejetter ce qu'on a pris.*) Reſpuere. WYPLUNĄC wyrzucić z gęby.

RE'CRE'ANCE, ſubſt. f. (*Poſſeſſion d'un bien litigieux ajugé à celuy qui ſemble avoir le meilleur droit, juſques à la fin de procés*) Vindiciæ, arum, f. pl. *Liv.* SEKWESTREM podanie, oddanie w poſſeſſyą zá ręce ſporney rzeczy temu ktorego fię prawo zdaie lepſze tym czaſem áż do zupełnego ſtron rozpieraiących fię rozſądzenia **Ajuger ou donner la récréance* Dare vindicias ſecundùm aliquem. *Podać przyſądzić ſekweſtrem zá rękę oddać áż do rozſądzenia.

RE'CRE'ATIF, maſc. RE'CRE'ATIVE, fœm. (*Qui divertit, qui réjouït.*) Feſtivus. Facetus. ROZWESELAIĄCY uciefzny ucieſzna weſoły.

RE'CRE'ATION, ſubſt. fœm. (*Délaſſement de l'eſprit, divertiſſement.*) Animi remiſſio. Relaxatio. *Cic. Phed.* ROZRYWKA.

RE'CRE'R, (*Divertir, réjeüir.*) Oblectare, (o, as, avi, atum.) Oblectationem afferre: *Cic.* ROZERWAC rozrywkę czynić.

SE RE'CRE'ER, (*Se divertir.*) Dare ſe jucunditati, *Cic.* Oblectare ſe. *Ter.* ROZRYWKĄ fię bawić.

RECREUSER, V act. & redupl. (*Creuſer de nouveau ou plus avant.*) Altiùs fodere. *Plin.* KOPAC znowu.

RECRESPIR, V. act. & redupl. (*Creſpir de nouveau.*) Rurſùs trulliſſare. *Vitr.* ZNOWU Tynkować.

RECRIMINATION, ſubſt. fœm. (*L'action de rejetter un crime dont on eſt accuſé, ſur celuy qui accuſe.*) Criminis in accuſatorem tranſlatio. ZARZUT wzaiemny oddany.

RE'CRIMINER, (*Vſer de récrimination.*) Crimen ab accuſatore illatum, in illum transferre. ZARZUCAC co wzaiemnie.

RECROISTRE, (*Croiſtre derechef.*) Recreſcere, (ſco, is recrevi, recretum.) *Plin.* ODRASTAC znowu.

RECRU, m. RECRUE, fœm. (*Augmenté.*) Auctus, a, um. ZNOWU odroſły.

RECRU, (*Fatigué, les.*) Feſſus. Defeſſus. Defatigatus, a, um. ZMORDOWANY ſpracowany wyſilony

RECRUE, ſubſt. f. (*Levée de gens de guerre pour augmenter les compagnies & les rendre complétes.*) Militum ſupplementum, ti, n. *Caſ.* ZACIĄGI nowe ludzi. **Les recrues qu'il avoit amené d'Italie.* Supplementum quod ex Italiâ advexerat. *Caſ.* *Nowo zácięgni ktorych z ſobą z włoch ſprowadził

RECRUE *d'impoſts*, (*Augmentation.*) Vectigaliū acceſſio, onis, f. PODNIESEINIE podatkow poborow podwyżſzenie.

RECTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui regit, qui conduit.*) Rector, oris, m. *Cic.* RZĄDCA.

RECTEUR *dans les Univerſitez*, (*Le chef des Univerſitez.*) Rector. REKTOR ſtarſzy w Akademiach y ſzkołach

RECTRICE, (*Celle qui conduit.*) Rectrix, icis, fœm. *Cic.* RZĄDCZYNA.

DE RECTEUR. Rectorius, a, um. *Cic.* REKTORSKI.

RECTIFIER, V. act. (*Mettre une choſe dans la regle & dans l'ordre.*) Aliquid ad artis alicujus regular *ou* præcepta exigere. Corrigere. POPRAWIC poprawiać wprawić w rynę.

RECTITUDE, ſubſt. f. (*Droiture dans les choſes.*) Rectum ti, n. *Hor.* SŁUSZNOSC.

RECUEIL, ſubſt. maſc. (*Collection, ramas de pluſieurs choſes.*) Collectanea, orum, neut. plur. *Suet.* ZEBRANIE ſkupienie ná kupę zgromadzenie.

RECEUIL,(*Abregé.*) Epitome *Cic.* ZEBRANIE krotkie

RECUEILLEMENT, ſubſt. m. (*Recollection de l'eſprit, lorſqu'on ramaſſe tout ſon eſprit pour s'appliquer uniquement à une choſe.*) Rei *ou* ad rem animus attentus, intentus *ou* animi applicatio, onis, f. *Cic.* PILNOSC.

RECUEILLIR, V. act. (*Faire la récolte des biens de la terre.*) Colligere. Recolligere. *Cic.* ZBIERAC zniwo. *Recueillir les voix, les ſuffrages.* Colligere ſuffragia. *Zbierać głoſy rachować wota.

RECUEILLIR, (*Ramaſſer ce qu'il y a de meilleur dans un livre.*) Opima quæque ſeligere, excerpere. *Ter.* WYBIERAC co lepſzego z kśiąg.

RECUEILLIR *quelqu'un*, (*Le recevoir, l'accueillir, le ramaſſer.*) Aliquem excipere *Cic.* PRZYIĄC kogo.

RECUIRE, V. act. & redupl. (*Cuire une ſeconde fois.*) Recoquere. *Mart.* ZNOWU gotować odgotować co iuż nágotowanego odgrzać przyſmażyć.

RECUIT, maſc RECUITE, f. (*Cuit une autre fois.*) Recoctus,a,um *Stat.* ODGRZEWANY, odgrzewana potrawa drugi raz przygotowana.

RECULEMENT, ſubſt. m. (*Retardement.*) Retardatio, onis,f *Cic.* ZWŁOKA odwłoka.

RECULE',m RECULE'E,f. adj. & part. paſſ. Remotus. DALEKI oddalony.

RECULER, V. act (*Repouſſer en arriere.*) Retroagere, (retroago, gis, retroegi, actum.) Removere. Submovere. (eo, es, movi, motum) *Cic.* ODEPCHNĄC odemknąć odſunąć.

RECULER,(*Se retirer en arriere.*)Retrocedere. ODEMKNĄC ſię uſtąpić ſię názad ſię coſnąć. *Les ennemis reculerent* Hoſtes pedem retulerunt *Caſ* *Uciekli uſtąpili nieprzyiaciele, nieprzyiaciel uſzedł umknął.

RECULER, (*Remettre une affaire, ou éloigner le jugement*) Rem promovere. *Ter* Diſtrahere, (ho,bis, xi, ctum.) *Caſ* ZWŁOCZYC ſprawę zwłokami nárabiać.

RECULER, (*Tergiverſer, fuir, éviter.*) Tergiverſari. *Cic.* WYKRĘTAMI zwłokami nárabiać.

A RECULONS. adv. Comme *aller* ou *marcher à reculons* Retro incedere. WZAD iść coſáiąc ſię. *Il va à reculons comme les écreviſſes.* Ex tranſverſo cedit, quaſi cancer. *Ter.* *Raczkiem chodzić.

ON DIT figurément *A reculons* pour dire *de mal en pis.* Peſſum *ou* ſuſque deque. CORAZ gorzey.

RECUSABLE, adj. m. & f. (qu'*on peut recuſer* parlant *d'un juge.*) Rejiciendus, repellendus, a, um. UCHRONA prawna dla nienależytego ſądu.

RECUSATION, ſubſt fœm. Rejectio, onis, fœm. *Cicer.* UCHRONA prawna. *Les recuſations eſtant faites non ſans beaucoup de bruit.* Ut rejectio facta eſt clamoribus maximis. *Cic* *Uchrony prawne nie bez wielkiego hałáſu ſtanęły.

RECUSER, V. act. (*Rejetter, ne vouloir point quelqu'un pour juge*) Judicem rejicere *Cic.* UCHRONĄ prawną ſię bronić u ſądu,niechcąc ſię ſądzić przed ſędziem iákim

REDDITION *d'une place.* ſubſt.f. Arcis deditio, onis.*Cic.* PODDANIE miaſta fortecy.

REDDITION *d'un compte.* Redditio rationis. *Quint.* ODDANIE rachunkow.

REDEFAIRE, V.act & redupl. (*Défaire ce qui eſt fait.*) Retexere. (o, is, texui, textum) *Ovid.* ODRABIAC znowu co ſię zrobiło przerabiać rozrabiać

ON DIT proverbialément *C'eſt la toile de Pénélope, il fait & redéfait.* Penelopes telam retexit. Cic. TEMU ni początku ni końca nie maſz, co iedna ręka zrobi to druga rozrabia.

REDE'JEUNER, V. act. & redupl. (*Dejeuner une ſeconde fois.*) Iterum jentare. Guſtationem repetere. Powtornie śniadanie ieść.

REDE'LIBE'RER, V.act & redupl. (*Délibérer derechef.*) Iterum deliberare *ou* rurſus. ZNOWU o czym radzić.

REDEMANDER, V act. & redupl. Repetere. *Cicer.* UPOMINAC ſię o co názad. *Si quelqu'un s'aviſe de redemander ce qu'il a preſté, il trouvera un ennemy au lieu d'un ami pour la reconnoiſſance de ſon bien-fait.*) Cùm quis repetit mutuum, inimicum amicum beneficio ſuo invenit. *Plaut.* *Upomni ſię kto o to co pożyczył będzie miał nieprzyiaciela y kupi go ſobie zá ſwoie pieniądze y dobroć.

REDEMEURER, V. n. & redupl. (*Demeurer encore.*) Rurſum remanere. *Cic.* ZNOWU ſię zoſtawać.

REDEMPTEUR, *prononcez* REDAMPTEUR, ſubſt.m. *Qui ſauve & délivre.*(*Mot qui s'attribuë à* JESUS-CHRIST *que a ſauvé tous les hommes par ſa mort.*) Servator liberatorque hominum. m. *Liv.* ODKUPICIEL słowo właśnie Zbawicielowi Chryſtuſowi przyzwoite.

REDEMPTION, ſubſt fœm. (*Le rachat des hommes par* JESUS CHRIST.) Liberatio, onis,f. *Cic.* Redemptio, onis,f. ODKUPIENIE okup świata przez Chryſtuſa Pána Zbawiciela náſzego.

REDESCENDRE, V. act. & redupl. (*Deſcendre une ſeconde fois*)Rurſùm deſcendere. ZNOWU ná doł iść.

REDEVABLE, adj m & f. (*Qui doit.*) Debitor, oris,m. *Cicer.* WINNY winna dłużnik. *Je ſuis voſtre redevable.* Tibi debeo In tuis ſum nominibus *Cic.* *Jeſtem twoy dłużnik.

REDEVABLE, (*Obligé de quelque plaiſir qu'on a reçeu.*) Alicui obligatus. Devinctus. Obſtrinctus. Obnoxius, a, um. *Cic Ter* OBOWIĄZANY obligowany zá co. *Il m'a tellement obligé, qu'il n'y a perſonne à qui je ſois plus redevable.* Tanto ſum devinctus ejus beneficio, ut nemini plus debeam. *Cic.* *Táką mi łaſkę przyſługę uczynił że nikomum bardziey nigdy nie ieſt obowiązany.

REDEVENCE, *prononcez* REDEVANCE, ſubſt. fœm. (*Charge de payer quelque droit pour raiſon d'un fonds.*) Præſtatio, onis. fœm. *Paul·Juriſc.* POWINNOSCI ktore kto z dobr lub gruntu iákiego dawać wypłacać lub opłacać powinien.

REDEVENIR, V. neut. & redupl. (*Recommencer d'eſtre ce qu'on eſtoit.*) In priſtinum ſtatum redire. WROCIC ſię do czego, znowu czym ſię ſtać, álbo znowu zoſtać znowu ſtáć czym.

REDEVOIR, V. act. & redupl. (*Devoir de reſte*) Reliquari, (or, aris, atus ſum.) *Ulp.* POZOSTAC ieſzcze co winien.

Qui redoit. Reliquator, toris, maſc *Scævol.* Pozoſtały winien.

Ce qu'on redoit. Reliqua, orum,n.pl. *ou* Reliquatio, onis, f *Paul.* (Mots de Droit.) Pozoſtały dług.

REDIRE, V. act. & redupl. (*Dire une ſeconde fois.*)Aliquid iterare. Repetere. Act. acc *Cicer.* POWTORZYC co znowiąc powtarzać. *Redire toûjours la meſme choſe, chanter toûjours la meſme choſe, la meſme chanſon* Eadem decantare, eandem cantilenam canere. *Cic. Ter.* *Toż ſamo iedno záwſze mowić, iedno ſpiewać.

REDIRE, (*Rapporter aux autres ce qu'on a dit.*) Aliquid alicui referre. *Cicer.* POWIADAC przed drugiemi co kto ſłyſzał.

TROUVER *à redire.* (*Trouver mauvais, reprendre, blaſmer.*) Reprehendere. Culpare. *Cicer. Ter.* PRZYGANIAC ganić ſtrofować przymawiać o co. *On a trouvé beaucoup de choſes à redire en luy.* In illo multa reprehenſa ſunt. *Cicer.* *Wiele rzeczy w nim ganiono. *Il y a des eſprits qui ſont ſi dégoutez, & qui pour paroiſtre habiles, trouvent à redire dans le ciel meſme.* Sunt qui ſtultè nauſeant, & ut potentur ſæpe, cœlum vituperant. *Phæd.* *Są niektore ták niedogodliwe umyſły że y niebu ſamemuby przyganiłyby aże ſię z ich zdániem nieſtoſuie.

Un homme où il n'y a rien à redire Homo numeris omnibus abſolutus. *Plin.* Człowiek bez ále bez nágany.

REDITE, ſubſt fœm. Repetitio, onis, fœm. *Cicer.* POWTARZANIE rzeczy ſamego. *Uſer de redites.* Eadem repetere. Iterare dicendo. *Cic.* *Jedno uſtawicznie prawić gdérać wſzyſtko o iedno.

REDONNER, V. act. & redupl. (*Donner une ſeconde fois.*) Redonare, (o, as, avi, atum.) *Hor.* Dare rurſùm, donare iterum. *Cicer.* ZNOWU dać przywrocić *Redonner le mouvement à un membre diſloqué.* Luxatum membrum reducere ad oſſa ſuos. *Celſ.* *Przywrocić władzą członkom wybitym.

REDONNER *ſur les ennemis*, (*Revenir à la charge ſur eux.*) In hoſtes rurſùs impetum *ou* impreſſionem facere. ZNOWU ná nieprzyiaciela uderzyć. *La pluye redonne de plus belle.* Nimbus orceatim rurſùs decumet *Petr. B.* *Znowu deſzcz powtornie w náylepſze leie iák cebrem.

REDORER, V. act & redupl. (*Dorer une ſeconde fois.*) Rurſùm aliquid inaurare. *Hor.* ZNOWU pozłocić odzłacać powtornie.

REDORMIR, V.act. & redupl. Somnum repetere. *Cicer.* ZNOWU záſnąć.

REDOUBLEMENT, ſubſt. m. Duplicatio, Geminatio, onis,f. *Plaut.* POWTORZENIE drugi raz.

RE-

REDOUBLEMENT *de fiévre*. Febris incrementum, ti, neut. *Celſ.* SILENIE ſię gorączki. **De forces*. Virium incrementum, ti, neut. *ou* Accretio, onis, fœm. *Cicer.* *Przyczynienie ſił tyle drugie.

REDOUBLER, V. act. & redupl. (*Doubler de nouveau ce qui avoit eſté doublé.*) Veſti pannum interiorem rurſum aſſuere. PODSZYWAC znowu podſzewkę dać.

REDOUBLER, (*Reiterer, faire une choſe pluſieurs fois.*) Duplicare. Conduplicare. Geminare, (o, as, avi, atum,) act. acc. *Cic.* POWTARZAC toż ſamo kilkakroć czynić. **Redoubler les coups*. Denſare ictus. *Tacit.* *Przyczyniać plag. **Les gardes*. Numeroſiores adhibere excubias. Multiplicare excubias. *Tacit.* *Sowite warty dawać.

REDOUBLER ſignifie auſſi *Augmenter*. Augere, (eo, es, auxi, auctum) Multiplicare. PRZYCZYNIC przyczyniać. **Redoubler le courage*. Augere. Adaugere animos. *Plaut.* *Serca dodawać ochoty. **Les peines & les inquietudes de l'eſprit*. Duplicare ſollicitudines. *Cic.* *Strachu y żalo przyczyniać.

REDOUTABLE, adj m. & f. (*Qui eſt à craindre, formidable.*) Timendus. Formidandus. Metuendus. STRASZNY ogromny.

REDOUTE, ſubſt. f. (*Petite fortification ſur les avenues d'une place, pour empeſcher le paſſage à l'ennemi.*) Parvum munimentum operibus præſtructum, ti, n. REDUTA, ſzańczyk ſypany przed fortecą ná ſamym weyściu dla odſzańcowania nieprzyiaciela od murow y wałow.

REDOUTER, V. act. (*Craindre fort.*) Metuere. Formidare *Cic.* BAC ſię obawiać ſię lękać ſię bardzo.

REDRESSER, V. act. (*Remettre droit ce qui eſt panché ou tortu.*) Corrigere. POPRAWIC náproſtawać co zgiętego lub ſkrzywionego.

REDRESSER *quelqu'un qui s'eſt égaré*. In viam reducere aliquē. *Plaut.* NAPROWADZIC kogo ná drogę nápomnieć.

REDRESSER ſe dit figurément en ce ſens, *Remettre quelqu'un dans le bon chemin, le corriger & luy faire changer de vie*. Aliquem corrigere. KOGO do poprawy życia y obyczaiow náprowadzic nápominać.

RE'DUCTION, ſubſt. fœm. (*L'action de réduire les villes & les peuples à l'obeiſſance.*) Urbium, populorum reductio, onis, f. *Cic.* PODBIANIE ſobie miaſt y národow záwoiowanie opanowanie.

RE'DUIRE, V. act. & neut. (*Faire changer de nature & de figure à quelque corps.*) Reduire. OBRACAC w co. **Eſtre réduit à rien*. Ad nihilum redigi. *Lucr.* *Wniwecz ſię obrocić. **Des corps brulez juſques à eſtre réduits en cendres*. Ad cinerem ambuſta corpora. *Plin.* *Ciała na popioł ſpalone. **Des vins reduits en eſpéce de miel* Vina in ſpeciem mellis redacta. *Plin.* *Wina w miod obrocone. **Tout le Palais fut réduit en cendres*. Regia tota concedit in cineres *Stat.* *Cały pałac w popioł ſię obrocił, w perzynę poſzedł.

RE'DUIRE, (*Soumettre, ſubjuguer, donner.*) Redigere urbes, populos in ditionem ſuam. Subjicere ſibi urbes, populos. *Cic.* PODBIC záwoiować opanować.

ON DIT figurément en cette ſignification. *Soumettre, ramener quelqu'un à ſon devoir*. Aliquem reducere. Revocare ad officium. PRZYMUSIC kogo áby ſię znał do powinności ſwoiey.

REDUIRE, (*Aboutir, tendre à.*) *Toute la difficulté ſe réduit à ſçavoir*. In eo tota eſt *ou* vertitur difficultas. CO ná czym záwiſło. Wſzyſtka trudność ná tym záwiſła, to ieſt.

REDUIT, m. RE'DUITE, f. Redactus, a, um. OBROCONY, obrocona. **Réduit à la derniére extrémité*. Ad extremum perductus. *Cæſ.* *Wniwecz obrocony.

REDUIT, ſubſt. m. (*Logement à l'écart.*) Secretus locus & ab arbitris remotus, m. USTRONIE kącik pokoik mieſzkanie oſobne.

RE'EL, m. RE'ELLE, f (*Qui exiſte effectivement.*) Quod eſt reipsâ, quod exiſtit. RZETELNY, rzetelna.

RE'ELLEMENT, adv. (*Effectivement.*) Reipsâ Reapsè. Revera. Re quidem ipsâ. *Cic.* RZETELNIE záiſte.

REFAIRE, V. act. & redupl. (*Faire ce qui avoit eſté défait.*) Aliquid reficere. Inſtaurare. *Cicer.* ODNOWIC odrabiać znowu zrobić co było zepſowane náprawić przerobić.

REFAIRE *toûjours la meſme choſe*, (*La faire pluſieurs fois.*) Aliquid iterùm *ou* rurſùm facere, eadem ſemper facere. TOZ ſamo robić y przerabiać uſtawicznie. **Si c'eſtoit à refaire*. Si mihi eſſet integrum. *Cic.* *Gdyby ſię nie ſtało! gdyby można odrobić.

SE REFAIRE, (*Se rétablir, reprendre ſes forces.*) Se recolligere Se reficere. Vires redintegrare. *Cic. Cæſ.* WZMODZ ſię wzmagać ſię.

RE'FAIT, maſc. REFAITE, fœm. adject. Refectus. Reparatus, a, um *Cic.* PRZEROBIONY, przerobiona, náprawny náprawna odnowiony odnowiona.

REFAIT, (*Qui eſt reſtabli en ſanté, qui a reprit ſes forces & ſon embonpoint.*) Cui bona corporis habitudo reſtituta eſt, cui confirmata eſt valetudo. TEN co zupełnie do zdrowia y do ſił przyſzedł.

REFAUCHER, (*Faucher une ſeconde fois.*) Reſecare prata. SIEC ciąć łąki drugi raz, potraw ſiec.

RE'FECTION, ſubſt. fœm. (*Rétabliſſement, réparation d'un édifice.*) Refectio. Inſtauratio. Reparatio. *Colum. Cic. Saluſt.* POPRAWIANIE náprawianie budynku (*Reparacye*)

RE'FECTION. *Repas.* (*Ce qu'on mange pour entretenir ſes forces.*) Refectio, onis, f. *Celſ.* POSIŁEK poſilenie ſię iedzenie **Prendre ſa réfection*. Cibum ſumere. *Cæſ.* *Jeść.

RE'FECTOIRE, ſubſt. maſc. (*Lieu dans les Communautez religieuſes où l'on prend ſa réfection.*) Cenaculum, i, neut. Cenatio, onis, fœm. *Suet.* REFEKTARZ mieyſce w klaſztorach gdzie iadaią.

REFERMER, V. act. & redupl. (*Fermer une ſeconde fois.*) Rurſùm occludere. *Cic.* ZNOWU zámknąć.

REFERMER *une playe, un ulcére*. Ad pilum reducere ulcera. *Plin.* ZAMKNĄC ránę wrzod. **La playe ſe referme* Coaleſcit vulnus. *Plin.* Conglutinatur, perducitur vulnus ad cicatricem. *Plin.* *Zámyka ſię ſchodzi ſię ſpaia ſię rana. **Une playe réfermée*. Ducta cicatrix. *Liv.* *Blizną záſzła rana.

REFERRER, V. act. & redupl. (*Ferrer un cheval, qui eſt déferré.*) Rurſùs equum calceare. *Suet.* ZNOWU podkować konia.

RE'FLE'CHIR, V. act. & neut. (*Renvoyer la lumiére.*) Reflectere. Repercutere. *Sen.* ODBIIA ſię światło. **Un air épais refléchit beaucoup mieux vers nous nos rayons viſuels*. Longè magis viſum noſtrum nobis remittit aer qui craſſior eſt. *Sen.* *Powietrze grube lepiey wraca do nas wypuſzczone z oka promienie. **Les rayons viſuels qui tombent ſur quelque corps poli, ſe réfléchiſſent contre eux meſmes*. Ab omni levitate acies ſuos radios replicat. *Sen.* *Promienie z oka kiedy ſię obiią o co bardzo glanſownego gładkiego ſame ſię przeciwko ſobie odbiiaią y wzrok tłumią. **Les rayons du ſoleil ſe reflechiſſent*. Radii ſolis replicantur. *Sen.* *Promienie ſłoneczne ſię odbiiaią.

R E'FLECHIR, (*Retomber, rejaillir.*) SPADNĄC. **Ce des bonneur refléchira ſur vous*. Illud dedecus ad te redibit. *Ta ochyda ten wſtyd tá ſromota ſpadnie ná cię. **La gloire du pere réfléchit ſur les enfans*. Gloria patris redit ad liberos, refertur, redundat in liberos. *Sen.* *Sława rodzicow ſpada ná dzieci.

RE'FLE'CHIR ſe dit au figuré pour médiher, *Faire attention ou reflexion ſur une choſe*. Rem ſecum reputare. REFLEKTOWAC ſię pilno uważać y nádczym rozmyślać u ſiebie ſam w ſobie uważać.

RE'FLE'CHIR *ſur ſoy-meſme*. Se circumſpicere. *Cic.* REFLEKTOWAC ſię nád ſobą ſamym.

RE'FLE'CHISSEMENT, ſubſt. m. (*Répercuſſion des rayons du ſoleil.*) Repercuſſus, ûs, m. *Ter.* ODBIŁANIE ſię promieni ſłonecznych.

REFLEURIR, V. act. & redupl. (*Fleurir une ſeconde fois.*) Refloreſcere. ODKWITAC znowu drugi raz kwitnąć.

RE'FLEXION, ſubſt. f. (*Répercuſſion des objets.*) Repercuſſus, ûs, m. *Sen.* ODBICIE ſię promieni ſłonecznych.

RE'FLEXION, (*Attention qu'on fait ſur les choſes.*) Attentio. Conſideratio. Reputatio, onis, f. *Cic.* REFLEXYA uwaga pilna. **Faire une choſe avec réflexion*. Cogitatò aliquid facere *Cic.* *Czynić co z uwagą. **Je ſuis aſſuré qu'il n'a jamais fait réflexion ſur cela*. Hunc horum nihil unquam reputaviſſe certo ſcio. *Cic.* *Pewny ieſtem że mu ta uwaga nigdy w myśli niepoſtała że nád tym nigdy nie pomyślił.

REFLUS, ſubſt. maſc. (*Retour des eaux de l'ocean.*) Æſtus reciprocatio, onis, f. *Plin.* MORSKIE burzenie przybywanie y opadanie wody.

REFONDRE *les eſpices*. (Terme de Pratique.) pour dire *les rebourſe*. Sumptus rependere. *Cic.* KOSZTA nádgrodzić prawne.

REFONDRE, V. act. & redupl. (*Fondre derechef.*) Iterùm liquare. *Cic.* ZNOWU topić przetapiać przelać.

Je ne puis pas me refondre. Reformare me & velut recoquere nequeo. Nie mogę ſię przerobić inaczey, przelać ſię ná inſzą ſormę trudno.

REFORGER, V. act. & redupl. (*Forger une ſeconde fois.*) Recudere. *Var.* ZNOWU kuć ná kowadle robić.

RE'FORMATION, ſubſt. fœm. Correctio. Emendatio, onis, fœm. *Cicer.* POPRAWA náprawa z odmianą ná lepſze.

RE'FORMATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui réforme & corrige.*) Reformator Corrector, Emendator, oris, maſc. *Cicer.* TEN co poprawuie ná lepſze.

REFORMATRICE, ſubſt. fœm. Emendatrix, icis, f. *Cic.* TA co poprawuie ná lepſze.

RE'FORME, ſubſt. f. (*Le reſtabliſſement de la diſcipline & du bon ordre*) Priſtinæ diſciplinæ reſtitutio, onis. Inſtauratio. *Cic.* REFORMA Zakonu.

REFORMER, V. act. & neut. (*Corriger.*) Reformare, Emendare. POPRAWIAC náprawiać reformować.

REFORMER *un régiment, ou ſuprimer* ou *caſſer des compagnies.* Cohortam exauctorare. *Liv.* ZWIIAC woyſko Regimenty kompanie kaſſować umnieyſzać.

REFOUILLER, V. act. & redupl. (*Foüiller une ſeconde fois.*) Refodere, dio, is, refodi, refoſſum.) *Plin.* ZNOWU kopać przekopywać.

REFOUIR. V. act. & redupl. (*Foüir de nouveau.*) Ruſsum fodere ZNOWU kopać.

REFOULER. V. act. & redupl. (*Fouler une ſeconde fois.*) Recalcare. *Colum.* ZNOWU deptać.

REFOULER *des draps.* Pannos iterùm Spiſſare. ZNOWU wpraſą brać ſukna.

REFOURBIR, V. act. & redupl. (*Fourbir derechef les armes.*) Arma rursùm tergere. Polire. Dare in ſplendorem. *Plaut.* ZNOWU glanſować polerować chędożyć broń.

REFRACTAIRE, adiect. maſc. & fem. (*Deſobeïſſant.*) Refractarius Pervicax. *Sen.* NIEPOSŁUSZNY krnąbrny.

REFRAPER, V. act. & redupl. (*Frapper derechef.*) Refer̈ire. ZNOWU uderzyć.

REFREIN, ſubſt. maſc. (*Repriſe de quelque vers qu'on répete au bout d'une balade.*) Verſus intercalaris, maſc. WIERSZ przeſtępny powtarzaiący ſię w Pieśni.

REFRENER, V. act. (*Reprimer, tenir en bride.*) Refrenare. *Cic.* HAMOWAC pohamować ukrocić cuglow wſtrzymać utrzymać mieć ná wodzy.

REFRIGERATIF, maſc. REFRIGE'RATIVE, fem. (*Qui rafraichit.*) Refrigeratorius. *Plin.* CHŁODZĄCY Chłodząca.

REFROGNE', maſc. REFROGNE'E, fem. Severus. Rugoſus, a, um. POSĘPNY ponurny okropny ſmutny groźny.

REFROIDIR, V. act. & neut. Refrigerare. CHŁODZIC ſtudzić wyſtudzać.

SE REFROIDIR. (*Devenir froid.*) Refrigeſacere, ſco. Refrigerari, (*or*, aris, atus ſum.) *Plin.* CHŁODNĄC ſtygnąć z ziębnąć náziębnąć.

REFROIDISSEMENT, ſubſt. maſc. Refrigeratio, onis, fem. Frigus, oris, neut. *Cic.* OZIĘBIENIE náziębienie oſtygnienie ſtygnienie.

REFUGE, ſubſt. maſc. (*Lieu de retraite, aſyle*) Refugium. Perfugium. Profugium, ii, neut. Portus, ûs, maſc. *Cic.* Confugium, neut. *Ovid.* UCIECZKAKA mieyſce ucieczki beſpieczeńſtwa obrony.

SE REFUGIER. (*Se retirer en quelque lieu ou vers quelqu'un pour ſe mettre en ſeureté.*) Aliquò *ou* ad aliquem refugere. Perfugere. *Cicer.* UCIEC ſię uciekać ſię do kogo dla beſpieczeńſtwa.

REFUIR *ſur ſoy*, (Terme de chaſſe, quand le cerf reprend les meſmes voyes pour tromper les chaſſeurs.) Sua veſtigia fugiendo remetiri, (or, iris, menſus ſum.) MYLIC trap y trácić dla niepoſzlakowania.

REFUS, *de faire une choſe.* ſubſt. m. Recuſatio. Detrectatio. *Cic. Liv.* ODMOWIENIE czego, zbranianie ſię.

REFUS qu'on *reçoit de ce qu'on demande.* Repulſa, æ, f. *Cic.* ODRZUCENIE proźby czyiey.

REFUSER, V. act. (*Ne vouloir point une choſe.*) Recuſare. Repudiare Abnuere. Rejicere. Nolle. *Cic.* NIECHCIEC odmowić zbraniać ſię czego. **Refuſer d'obéir.* Detrectare. Abnuere imperium. *Cic. Liv.* *Niechcieć bydź poſłuſznym poddanym podległym niecieć podlegać.

REFUSER, (*Dénier une demande, ne point vouloir accorder ce qu'on demande.*) Aliquid alicui negare. Denegare. Abnuere. *Ter. Cic.* ODRZUCIC proźbę czyią nie przyſtać ná nią, nie przyimować iey nic nie uczynić niechcieć uczynić dla kogo. **Refuſer tout à plat.* Præcisè negare aliquid alicui. *Cic.* *Po proſtu odmowić. **Ne ſe refuſer rien.* Nihil ſibi defraudare. *Petr.* *Nic nigdy ſobie nie odmawiać nie bronić, wſzyſtkiego ſobie pozwalać.

REFUTATION, ſubſt. f. (*Argument, raiſon qui détruit ce qu'on a avancé.*) Refutatio. Confutatio, onis, f. *Cic.* ZBIIANIE dowodow czyich abicie.

RE'FUTER, V. act. (*Rejetter, detruire les choſes alléguées.*) Refutare. Confutare. *Cic.* ZBIIAC dowody czyie.

REGAGNER, V. act. & redupl. (*Gagner ce qu'on a perdu.*) Amiſſa on res amiſſas recuperare. *Cic. Caſ.* ODEGRAC odyſkać co ſię przegrało ſtraciło.

REGAGNER, ſe dit figurément en ce ſens. *Regagner les bonnes graces de quelqu'un.* Redire in gratiam cum aliquo. *Cic.* ŁASKĘ czyią znowu pozyſkac przyiść znowu do łaſki do reſpektu u kogo.

REGAGNER ſignifie *arriver juſques en quelque lieu.* Locum aliquem reperere, aliquò redire. *Cic.* UTRACIWSZY mieyſce iákie lub pole znown ná nim ſtanąć. **Il regagna ſes vaiſſeaux par des chemins connus.* Notis itineribus ad naves decurrit. *Caſ.* *Doścignął dogonił okręty ſwoie manowcami świadomemi y znowu ſię z ſwoiemi złączył. **Il regagna ſon logis avec bien de la peine.* Via ſe domum recepit. *Z wielką trudnością záledwie ſię do goſpody doſtał.

REGAIN, ſubſt. maſc. (*Seconde herbe qui revient dans les bas prez aprés qu'on l'a coupée.* Fenum cordum. Fenum autumnale. *Plin.* POTRAW, powtorne ſiano Jeſienne.

REGAL, ſubſt. maſc. (*Feſte, réjoüiſſance, repas magnifique*) Regales epulæ. Lautitiæ. *Petr.* UCZTA ochota Bankiet traktament częſtowanie.

LA RE'GALE ou *le droit que le Roy prétend avoir de nommer aux benéfices d'un Diocéſe pendant la vacance de l'Epiſcopat.* Eccleſiæ vidua beneficia conferendi jus Regium. PRAWO Krolewſkie podawania ná Biſkupſtwa y inſze *Beneficia* Kościelne wakuiące. *Jus Patronatûs* Krolewſkie podawanie do Kościołow.

RE'GALER *quelqu'un*, (*Luy faire quelque beau préſent ou quelque grand feſtin, le bien traiter.*) Baſilico victu *ou* Baſilicè aliquem excipere. *Plaut.* UCZĘSTOWAC udarować kogo.

ON DIT en menaçant, *On le régalera comme il faut.* Egregiè excipietur. MOWIĄ też grożąc poczęſtuią go náleżycie. **On le régala d'un pot de chambre ſur la teſte.* Inverſa eſt ipſi matula in caput. *Poczęſtowano go urynałem wylanym ná łeb wylano ná głowę. **Il m'a régalé d'un procés, il m'a ſuſcité un procés.* Concivit mihi litem. *Plaut.* Contulit. *Hor.* *Poczęſtował mię pozwem.

REGARD, ſubſt. m. (*Aſpect.*) Aſpectus, ûs, m. Oculorum contuitus. Conjectus, ûs, m. *Cic.* POYRZENIE ſpoyrzenie weyrzenie.

Il a le regard rude. Truculentis eſt oculis, eſt aſpectu truculento. *Plaut.* Spoyrzenia oſtrego ſurowego ſtraſznego. ** Il a le regard rebarbatif.* Aſpectu ac vultu trux eſt. *Tacit.* Trucibus eſt oculis. *Spoyrzenia okrutnego. **Il a le regard d'un homme de guerre.* Eſt illi vultus ſpirans Martem. *Hor. Cic.* *Zołnierz dobry z ſamego poyrzenia. ** Jetter à la dérobée des regards ſur quelqu'un.* Furtim aliquem aſpicere. *Ukradkiem ná kogo okiem rzucać.

REGARD *d'une fontaine.* (*Reſervoir d'eau de ſource, lieu où on la ramaſſe.*) Caſtellum, li, neut *Paul.* RURMUS dlá pompowania wody do Fontan; Rurmuſowa ſkrzynia wododzielna ktora wprzod w ſiebie wodę ciągnie, á potym inſzym ſkrzyniom dodaie.

AU REGARD ſe dit adverbialement pour *au prix.* *Vous eſtes bien heureux au regard de nous.* Præ nobis beatus. WZGLĘDEM. W porownaniu ſzczęśliwyś bárdzo w porownaniu do nás. **Cela n'eſt rien au regard de ce que je diray.* Nihil herclè hoc quidem præ ut alia dicam. *Palut.* * Jeżcze to nic względem tego co powiem.

POUR LE REGARD, *pour ce qui eſt.* (*Tant pour le regard du voyage, que pour l'affaire de Brutus.*) Quâ itineris, quâ de Bruto. *Cic.* CO záś do, co záś względem, co náleży do. Co ſię tycze Ták co do drogi iáko y co ſię tycze Brutuſa. **Pour mon regard.* Quod ad me attinet, ſpectat. *Cic.* *Co do mnie, co z moiey ſtrony.

RE-

REGARDER, *(Voir.)* Videre. Aſpicere. Conſpicere. Contueri. Intueri. *Cic.* PATRZAC patrzyć Poyrzeć, ſpoyrzeć poglądać weyrzeć.

REGARDER *de tous coſtez.* Circumſpicere. Circumſpectare. Perluſtrare oculis. Huc & illuc intueri. *Cicero.* PATRZAC powſzyſtkich ſtronach ná wſzyſtkie ſtrony wſzędzie patrzać. **Regarder derriere ſoy.* Reſpicere, à tergo reſpicere. Reſpectare. *Cic. Ter.* * Spoyrzeć zá ſiebie zá ſobą. **Devant ſoy.* Ante ſe aſpicere. *Cic.* * Pátrzać przed ſobą. **En haut.* Suſpicere. * Pátrzać ſpoyrzeć w gorę. * *De haut en bas.* Deſpicere Deſpectare. *Zgory nádoł. **De travers, de coſté, de mauvais œil.* Obliquè contueri, limis oculis aſpicerere, intueri infeſtis oculis, conſpicere.*Cic.* *Patrać krzywo niechętnie nie miło. **De prés, avoir la veuë baſſe.* Non niſi propè admota cernere. *Plin.* *Bliſko patrzyć mieć krotki wzrok tępo pátrzyć.

ON DIT figurément, *Regarder quelqu'un de prés, l'examiner.* Inſpicere propiùs hominem. *Plin-Jun.* PRZYPATRYWAC ſię komu y pilnu go podſtrzegać.

REGARDER *quel temps il fait.* Servare. Obſervare de cœlo. *Cic.* PATRZAC obaczyć co ſię dzieie ná dworze czy pogoda.

REGARDER ſe dit figurément en choſes morales, *Regarder la vie des hommes, ſe mirer dans eux.* Inſpicere in vitas hominum. *Ter.* Przypatrywać ſię ludziom ich żyeiu y obyczaiom. **Il le regarde de haut en bas, il le mépriſe.* Illű deſpicit. Contemnit. *Ter.* *Lekce go waży pogardza poſponnie go ſobie zánic oi zác go má u ſiebie. * *Regarder a ſes affaires.* Res ſuas videre, proſpicere rebus ſuis. *Cic.* *Patrzać ſwego co do kogo náleży. * *Regarder à ſoy, y prendre garde.* Sibi proſpicere. Sibi videre. Sibi conſulere. *Cic. Ter.* * Pátrzać ſiebie ſamego (álbo też) ſwego pożytku y ná ſwoięſtronę patrzyć. **On vient de nous entretenir de cent choſes, qui ne nous regardent point.* Narrat quis, quod nec ad cœlum nec ad terram pertinet. *Petr.* *O ſetnych rzeczach nám dopiero powiadano ktore cale do nás nic nie náleżą y nie nám do tego.

REGARDER *le bien commun,* ou *public.* In commune conſulere. *Ter* UPATRYWAC dobra poſpolitego.

REGARDER, *(Avoir veuë, eſtre tourné d'un tel coſté.)* Proſpicere. Proſpectare. *Phed.* BYC obroconym ku iákiey ſtronie. **Cette maiſon des champs eſt baſtie ſur une haute montagne, & regarde la mer de Toſcane.* Hæc villa in ſummo monte poſita proſpicit ou proſpectat Tuſcum mare. *Phed.* *Dwor, Páłac wyſtawiony ná wzgorku y obrocony ná morze.

REGARDER ſe dit encore figurément dans les expreſſions ſuivantes. *Regarder une affaire de tous les coſtez, de tous les biais.* Rem aliquam circumſpectare. *Cic.* ZEWSZYSTKICH ſtron zewſzech miár rzecz uważyć. * *Regarder une choſe dans le fonds.* Omni acie ingenii rem inſpicere. Introſpicere. Acerrimibus oculis *ou* intentis contemplari. *Cic.* *Zgruntu rzecz zważyć, **Regarder de prés aux choſes.* Oculis curioſis perſpicere aliquid. Attendere animum *ou* animo ad aliquid. *Cic.* *Przeſtrzegać pilnie czego mieć uko ná co.

REGARDER, *(Toucher. Concerner.)* Aliquem attingere. Spectare. Attinere ad aliquem *ou* Ad aliquid. *Ge.* CO náleży do kogo, komu co do czego, * *Toute cette affaire vous regarde.* Ad te ſumma rerum redit. *Ter.* * Wſzyſtko to do ciebie ſię ſtoſuie náleży. * *Cela ne regarde que voſtre utilité.* Id totum in rationem utilitatis tuæ cadit. *Cic.* *To ſzczegulnie do twego pożytku náleży. * *Ce malheur les peut regarder.* Hic caſus ad ipſos recidere poteſt. *Caſ.* *To nieſzczęście może y do nich náleżyć.

REGELER, V. act. & redupl. *(Il regele de plus belle.)* Iterùm gelat. Gelu *ou* frigus *ou* frigus incenditur, ZNOWU z araznie w náylepſzy mroz bierze.

REGENCE, *prononcez* RE'JANCE. f. f. *(Gouvernement d'un Royaume pendant un interregne ou pendant la minorité d'un Prince.)* Regni procuratio, adminiſtratio, onis, fem. *Cic.* REJENCYA Námieſtnictwo w Páńſtwie iákim pod czás Interregnum lub podczas dziecińſtwa Krola dziedzicznego Páńſtwa iákiego.

REGENT, *prononcez* RE'JANT.ſubſt. maſc. *(Qui régit & qui gouverne un Royaume.)* Regni procurator, adminiſtrator, oris, maſc. *Cic.* REJENT NAMIESTNIK Krolеſtwa.

RE'GENT, PROFESSEUR, *(Qui enſeigne quelque Art ou Science.)* Doctor. Profeſſor, oris, maſc. *Cic.* REJENT Máyſter náuczyciel Profeſſor Náuki iákiey.

RE'GENTER, V. act. *prononcez* RE'JANTER. *(Exercer la Régence d'un Royaume.)* Regnum procurare, Adminiſtrare. *Cic.* REJENCYĄ w Páńſtwie trzymać ná mieyſcu Krola.

RE'GENTER, *(Enſeigner dans les Univerſitez.)* Profiteri, docere ſcientiam aliquam. *Cic.* REJENCYĄ mieć w ſzkołach uczyć ſzkoły iákiey.

RE'GENTER ſignifie *Faire le maiſtre, eſtre imperieux.* Superbiùs imperitare, (o, as, avi, atum.) *Horat.* RZĄDZIC ſię, rządoioch rządziocha.

REGIMBER, V. neut. *(Ruer des pieds de derriére.)* Recalcitrare. WIERZGAC nogami zádniemi, odwierzgiwać.

ON DIT au figuré. *Il regimbe, il n'obéit pas.* Calcitrat. Wierzga *niewłaśnie* nie ſłucha ſprzeciwia ſię odpowiada hardo.

REGIME *de vivre.* *(L'art de conſerver la ſanté par une maniére de vivre.)* Victûs ratio, onis, fem. Diæta, æ, fem. *Cic.* DIETA porządek codo. życia, w iedzeniu, trunkach, zábawach. Skromność, miara.

REGIMENT, *prononcez* REGIMANT, ſubſt. maſc. *(Corps de troupes de Cavalerie ou d'Infanterie.)* Legio, onis, fem. *Cic.* REGIMENT Konny lub pieſzy. Pułk. Huſiec.

De quel Régiment eſtes-vous, & de quelle compagnie? Ex quâ legione es, aut cujus centuriæ? *Petr.* a Pod ktorego Regimentu a pod ktorey chorągwi Jeſteś a pod ktorego znaku.

REGIMENT *des Gardes.* Prætoriana legio. REGIMENT Pułk Gwardyi. **Soldat du Regiment des Gardes.* Prætorianus, *ou* miles prætorianus, maſc. * Gwardyak Zołniera z pod Gwardyi.

REGION, ſobſt. fem. *(Contrée. Pays.)* Regio. Tractus. Ora. *Cic.* KRAY Kraina, Powiat, część krain, ſtrona.

La région de l'air. Aëris tractus, maſc. POWIETRZE część powietrzna.

REGIR, *(Gouverner.)* Regere. Act. accuſ. *Cic.* RZĄDZIC Pánować.

REGISTRE, ſobſt. m. *prononcez l'S.* *(Livre où l'on écrit les Actes publics.)* Acta, orum, n. Actorum codex, icis, m. *Suet.* Tabolæ publicæ, arum, f. plur. *Liv.* REJESR. Akta Kſięgi.

REGISTRES au plurier, *(Piéces de l'orgue.)* Pleuritides regulæ, fem. plur. *Vitr.* REJESTR. w Organach Piſzczałki.

RE'GLE, f. f. *(Inſtrument qui ſert à tracer des lignes.* Regula. Norma, æ, f. Amuſſis, amuſſis, f. *Var. Plin.* LINIA.

REGLE *dans les mœurs & dans les actions.* Regula, norma, fem. Lex, gis, fem. Præſcriptum, ti, neut. Præſcriptio, onis. REGUŁA prawidło, wzor, kſztałt, opiſanie. * *Il faut que la raiſon ſoit la régle de nos actions.* Actiones noſtras ratio componat neceſſe eſt. * Rozum má być regułą wſzyſtkich ſpraw náſzych. **Avoir des régles pour juger le faux du vray.* Habere regulam quâ vera & falſa judicentur. *Cic.* *Mieć reguły dlá rozeznania prawdy od fałſzu. * *Il n'a point d'autre régle de ſes actions que ſon intéreſt.* Omnia metitur ſuis commodis, ſuâ utilitate. *Nie má inſzey reguły ſpraw ſwoich tylko włáſny intereſs. * *Il ſe fait des régles à ſa fantaiſie.* Sibi leges ad arbitrium præſcribit. *Rządzi ſię według fantazyi ſwoiey.

RE'GLE', m. RE'GLE'. fem. *(Tiré avec une régle.)* Lineâ directus, a, um. LINIOWANY LINIOWANA, z liniami. **Du papier réglé.* Rubricâ charta directa membrana directâ plumbo. *Catul.* * Papier z liniami.

RE'GLE', *(Certain.)* Certus. Ordinatus, a, um. Conſtans, antis, omn. gen. *Cic.* PEWNY uſtanowiony iednoſtayny. **Fievre réglée.* Febris cujus eſt certus circuitus. *Celſ.* * Gorączka iednoſtayna. **Il a le poux bien réglé.* Illius venæ æquo intervallo pulſantur *ou* Æquis intervallis moventur. *Celſ.* *Puls iednoſtayny.

RE'GLE', parlant *des mœurs & de la vie.* Juſtus. Æquus. Moderatus. Modeſtus, a, um. *Cic.* PORZĄDNY pomiarkowany. * *Des mœurs bien réglées.)* Modeſtiſſimi mores. *Obyczaie porządne. **Bien réglé dans toute la conduite de ſa vie.* Moderatus & temperans in omni vitâ. In omnibus vitæ partibus. *Cic.* *Pomiarkowany we wſzyſtkich ſprawach ſwoich. **Des Villes bien réglées.* Benè moratæ & bene conſtitutæ civitates. *Cicero.* *Dobrze rządzone dobrze ſprawowane miaſta. **Il n'eſt point réglé dans ſon vivre.* Intemperanter. Immoderatè victitat. *Cic.* * Niepomiarkowany w iedzeniu trunkach.

RE'GLEMENT, ſubſt. maſc. Regula, æ, fem. Statutũ,

USTAWA uſtawy poſtanowienie opiſanie praw.

RE'GLER, (*Ordonner, faire des réglemens.*) Res publicas ordinare. STANOWIC poſtanowić opiſać. * *Régler ſes actions par la raiſon.* Actiones ſuas ad rationis normam dirigere. Exigere. Componere *Cic.* *Rządzić ſię rozumem w ſprawach ſwoich. * *Il faut régler de telle ſorte ſes paroles & ſes actions, qu'on ne diſe & ne faſſe rien contre les Puiſſances; & j'eſtime que c'eſt ce que doit faire un homme d'eſprit.* Videndum eſt, ne quid ſtulte, ne quid temere dicas contra Potentes, id quoque puto eſſe ſapientis. *Cic.* *Tego przeſtrzegać należy we wſzyſtkich ſłowach y ſprawach ſwoich áby nic nie wymowić áni czynić przeciwko możnym y to mi ſię zdaie być rzecz człowieka rozumnego.

SE RE'GLER *ſur quelqu'un.* Alicujus exemplum ſequi. Imitari, ſibi proponere aliquem ad imitandum. ZAPATRYWAC ſię ná kogo y brać z niego przykład. * *Vous avez un exemple domeſtique, ſur qui vous pouvez vous régler.* Habes domeſticum exemplum, quod imitere. exemplum tibi propoſitum eſt domi. *Cic.* *Maſz przykład domowy ná ktory ſię możeſz zápatrywać.

RE'GLER *une procédure.* Litem, cauſam ordinare. UKŁADAC pápiery do ſprawy iákiey proceſs ułożyć. **Régler ſa dépenſe.* Sumptibus modum ponere, ſtatuere.* Pomiarkować ſię z koſztem z expenſą. * *Régler ſes habits & ſon vivre ſelon nos Anceſtres.* Cultum victumque ad Majorum exempla componere. *Sen.* *Stroy y ſtoł ſwoy po ſtaroſwiecku pomiarkować.

RE'GLER, (*Ordonner, deſtiner une certaine ſomme pour quelque choſe.*) Certam pecuniæ ſummam ad aliquod conſtituere. Deſtinare. Aſſignare. NAZNACZYC poſtanowić pewną ſumę pieniężną ná co.

REGLISSE, ſubſt. fem. (*Racine médicinale.*) Glycyrrhiza, æ, fem. Glycyrrhizon, i, neut. *Plin.* LUKRECYA korzeń lekarſki.

REGNE, ſubſt maſc. (*Le temps & la durée de la vie d'un Roy.*) Principatus, ûs, maſc. *Plin.* PANOWANIE. **Sous le regne de Trajan.* Sub Trajano principe. Trajani principatu. Trajano regnante. *Liv. Flor. Rom.* * Zá Pánowania álbo pod Pánowaniem Trajana.

REGNER, V. neut. (*Commander ſouverainement à un grand peuple.*) Regnare. Imperare. *Cicer.* PANOWAC w národzie iákim.

ON DIT figurément *Le ſage regne ſur les paſſions.* Cupiditatibus ſapiens imperat *Cic.* Refrænat libidines *Hor.* NIEWŁASNIE; Rozumny człowiek Pánuie nád Affektami ſwemi má w mocy paſſye ſwoie. **Il regne ſur luy-meſme.* Sibimet imperat, *ou* imperioſus eſt. *Hor.* * Pánnie nád ſobą ſamym.

REGNER, (*Avoir du pouvoir, de l'autorité.*) Regnare. Vigere, (vigeo, vigui.) *ſans ſupin. Cic.* PANOWAC mieć gorę. **L'avarice regne aujourd'huy dans le monde autant que jamais.* Nunc avaritia dominatur, ut quàm maximè. *Cicero.* *Łakomſtwo teraz ná świecie pánnie iák nigdy. * *Le luxe & l'envie regnent dans les Villes.* In urbibus viget luxus & invidia. *Hor.* *Zbytek y záadrość gorę má w miáſtach.

Les vents d'aval regnent ſur cette coſte. Caurus ventus in his locis flare conſuevit *Caſ.* Wiatr poboczny połnocny pannie w tych tám ſtronach.

REGNER, (*S'eſtendre, aller juſques à*) Pertingere. Pertinere. Excurrere. Porrigi. *Liv* CIĄGNĄC ſię. **Il traverſa les montagnes, qui regnent juſques en Perſe.* Montes ſuperavit, qui in Perſidem excurrunt. *Przeprawił ſię przez gory ktore ſię ciągną áż do Perſyi.

REGORGER, V. neut. (*Eſtre trop plein, déborder.*) Exundare. Redundare. *Cic.* WYLEWAC z brzegow od pełności y wezbrania. **La bile, la pituite regorge.* Bilis, pituita redundat *Cic.* *Żołć Flegma wylewa wzlewa. **Regorger de viandes, en prendre plus qu'il ne faut.* Ingurgitare ſe cibis. *Cic* *Obieść ſię, obżarſtwo czynić.

ON DIT figurément *Cette maiſon regorge de biens.* Hæc domus opibus redundat. PEŁNO w tym domu bogactw. **Comme il regorgeoit de biens, il oub'ia bientôt ſa premiere condition.* Felicitate plenus *ou* ſuperfluentibus bonis, prioris fortunæ ſtatim oblitus eſt. *Petr.* *Pełno maiąc bogactw zápomniał w krotce przeſzłego ſtanu ſwego.

REGRATTER, V. act. (*Ratiſſer, raccommoder quelque choſe de vieux.*) Interpolire. *Cic.* Repolire. *Colum.* Mangonizare. *Plin.* WYSKROBAC wyſzorować chędożyć polerować co ſtarego odnowić zdobić piękrzyć.

REGRE'FER, (*Gréfer de nouveau.*) Iterùm inſerere, (Inſero, is, inſerui, inſertum.) *Var.* SZCZEPIC znowu.

REGRET, ſubſt. maſc. (*Déplaiſir, douleur, chagrin.*) Deſiderium, ii, neut. Dolor. Mœror, oris, maſc. *Cic.* ŻAL ſmutek boleść.

A REGRET, (*Avec déplaiſir, contre ſon gré & ſa volonté.*) Invitè, Invito animo, non libenter. Ægrè. Gravatè. Repugnanter. *Cic.* ZA ledwie z muſem z oporem niechętnie nia ochotnie z ſprzeciwnością.

REGRET, (*Repentir d'une choſe.*) Pœnitentia, æ, fem. *Cic.* ŻAL zá co. **Ils ont du regret de leurs ſottiſe.* Ineptiarū ſuarū eos pœnitet. *Żáłuią teraz głupſtwa ſwego.

REGRETTER, (*Eſtre faſché de la perte d'une perſonne ou des choſes*) Dolere aliquid, *ou* deflere. Lamentari. *Plaut.* ŻAŁOWAC kogo, álbo ſtraty czego, ſzkody iákiey żáłować,

RE GULARITE', ſubſt. fem. (*Le bel ordre dans les choſes*) Regula. Norma, æ, fem. Lex, legis, fem, PORZĄDEK

RE'GULARITE, (*Le bon ordre, la diſcipline dans les mœurs.*) Diſciplina. Regula, æ, fem. Sanctitas, atis, fem. *Cic.* PORZĄDEK obyczaiow porządność regularność. * *Vivre avec régularité.* Sanctè & integrè vivere. *Cic.* Regulariter vivere *Ulp.* *Zyć bardzo regularnie przykładnie.

RE'GULIER, maſc. RE'GULIERE, fem. *Qui eſt ſelon les régles de l'art.*) Ex artis præceptis *ou* legibus factus, a, um. REGULARNY regularna według opiſania. * *Une procédure réguliere.* Actio ex uſitatis formulis. *Proceſs regularny.

REGULIER, (*Qui vit avec régle & prudence, qui eſt exact dans tous ſes devoirs, qui ſatisfait exactement à toutes ſes obligations.* Obſervans. REGULARNY co do życia y ſpraw ſwoich w zachowaniu y pełnieniu káżdey powinności doſkonały.

RE GULIEREMENT, adv. (*Selon les régles de l'art.*) Ex artis legibus & præceptis, juxta artis regulas. PORZĄDNIE regularnie według opiſania.

RE GULIE'REMENT, (*Selon les regles de la raiſon & de l honneſteté.*) Ad normam rationis. Juſtè, ſanctè, integrè. *Cic* POCZCIWIE ſłuſznie zácnie.

RE'HABILITER, V. act. (*Reſtablir quelqu'un dans ſon premier eſtat*) Aliquem reſtituere, *ou* in locum & ſtatum priſtinum reſtituere. PRZYWOCIC kogo do ſtanu do godności do ſtopniu pierwſzego.

REHAUSSEMENT *d'un mur.* ſubſt. maſc. Muri in majorem altitudinem exſtructio, onis, fem. PODNIESIENIE murow ściany podwyżſzenie.

REHAUSSEMENT *des couleurs dans un tableau.* Additus. Adjectus tabulæ ſplendor, oris, maſc. ŻYWSZEMI farbami malować.

REHAUSSER, V. act. (*Rendre plus haut & plus élevé.*) Altiùs ſuſtollere. Educere. *Cic. Virg.* PODNOSIC wyżey do gory w gorę wyprowadzić podwyżſzyć.

REHAUSSER ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. (*Rehauſſer, augmenter, accroiſtre, faire paroiſtre davantage,* comme *l'injuſtice des hommes rehauſſera l'éclat de voſtre nom* Illuſtrabit tuam amplitudinem hominum injuria *Cic.* PRZYCZYNIC przydawać do czego. Niesłuſzność ſama przyda ſławy pamiątce Imienia twego. * *Elle n'avoit rien qui rehauſſat ou qui relevât ſa beauté.* Nihil erat adjumenti ad pulchritudinem. *Ter.* *Nic nie miała co by pomagało do Jey urody co by do niey co przydawać miało.

REHAUSSER *les vivres,* (*en augmenter le prix.*) Excandefacere annonam. *Var.* DROŻYZNĘ czynić w gorę podnieść żywności. **Les tailles.* Vectigalia augere. *Caſ.* *Podnieść wyżey podatki.

REHAUSSER *le ſoupé de trois poulet, ajoûter trois poulets à l'ordinaire.* Superaddere cœnæ tres pullos gallinaceos. Przydać trzy kurczęta ná obiad nád zwyczay. **Rehauſſer un ſentiment.* Adjicere, addere aliquid ſententiæ. *Cic.* *Wychwalać zdanie iákie przydaiąc co do niego. * *Rehauſſer les endroits ſombres d'un tableau par des couleurs vives.* Tabulæ obſcuriora ſplendidis coloribus illuſtrare. *Zywſzemi farbami malować.

REJAILLIR, V. neut. qui ſe dit *proprement des choſes liquides, qui ſortent avec violence.* Reſilire, (lio, is, reſilui, reſultum.) *Ovid.* WYTRYSKAC wypadać z impetem.

REJAILLIR, ſe dit figurément, *Toute la gloire d'une victoire rejaillit ſur le Général.* Victoriæ laus duci refertur. *Cic.* SPADAC ſpływać niewłaſnie Wſzyſtka ſława wygraney

ney

ney fpływe ná Wodzą. *Son deshonneur rejaillit fur fes amis.* Infamia redundat ad amicos ou recidit in amicos. *Plaut.* *Ochyda Jego fpada ściąga fię y ná przyiacioł.

REJETTER, V. act. & redupl. (*Rendre ce qu'ne a pris.*) Rejicere. Remittere, *Plin.* ZRZUCAC womitowáć oddawáć gębą náзад odrzucáć wyrzucáć z fiebie.

REJETTER, (*Renvoyer avec dédain, ne vouloir point.*) Refpuere. Repudiere. *Cic. Caf.* ODRZUCAC z pogardą a gniewem a niechęcią. **Rejetter les priéres de quelqu'un.* Alicujus preces faftidire. *Liv.* *Odrzucáć proźby czyie. **Il rejette les préfens par une grandeur d'ame.* Rejicit dona alto vultu. *Hor.* *Odrzuca podarunki upominkow nieprzyimuie przez ferca wfpaniałość dátkiem fię nie uwodzi.

REJETTER, (*Desapprouver, condamner.*) Repudiere. Refpuere. ODRZUCIC porzucić zarzucić. **Je rejette le deffein que j'avois.* Repudio confilium, quod intenderam. *Ter.* *Porzucam myśli y przedfięwzięcia moie.

REJETTER *la faute fur quelqu'un.* Culpam in aliquem derivare. Conferre. Referre. Transferre. Inclinare. Conjicere. Vertere. *Cic Ter. Liv.* ZWALAC fkładáć ná kogo winę.

REJETTER, (*Repouffer parlant des plantes.*) Regerminare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* WYPUSZCZAC pofzczáć młode gałązki latorośle. **Rejetter par le pied.* Repullulare. *Plin.* Repullulafcere. *Colum.* *Od korzenia od dołu puszczáć latorośle, wilki.

REJETTON, fubft. mafc. *d'une plante.* Regerminans coliculus, regerminantis coliculi, mafc. LATOROSL.

REJETTON, *qui croiſt au pied d'un arbre.* Arboris pullus, pulli, mafc. Stolo, onis, mafc. *Var.* WILK dzika látorośl.

REJETTON *qui vient aux branches & au pied d'un arbre.* Surculus, furculi, mafc. *Var.* LATOROSL gałązka młoda, przyroftek roczny.

REJETTON *d'abeilles.* Novum apum examen, novi examinis, neut. ROY nowy Pfczoł młodych.

REIMPRIMER, V. act. & redupl. (*Imprimer un livre de nouveau.*) Librum rursus typis mandare. PRZEDRUKOWAC znowu drukowáć.

ON DIT figurément *Réimprimer une chofe dans l'efprit de quelqu'un.* Aliquid rursum menti alicujus affigere. *Plin.* ODNOWIC co wpamięci w umyśle czyim znowo ná czym myśl nábiać.

REIN, fubft. mafc. (*Partie dans le corps de l'homme où s'amaffent les urines pour fe décharger dans la veffie.*) Ren, renis, mafc. *Plaut.* NERKA nerki gdzie fię zbiera uryna y fkąd wpada wpęcherz, krzyże, lędźwie. **Les reins me font mal.* Renes dolent. *Plaut.* *Krzyże mię bolą. * *Rompre les reins à quelqu'un.* Delumbare aliquem. *Plaut.* *Zbić komu krzyże. **Il eft gouteux & a les reins rompus.* Podagricus eft, lumborumque folutus. *Petr.* *Podagryk z niego, y złomany w krzyżach.

ON DIT figurément *Pourfuivre quelqu'un l'épée dans les reins, le pourfuivre de prés.* Alicujus terga premere. Hærere in alicujus terga. *Liv. Cic.* DOGANIAC kogo blifko.

REINE, fubft. fem. Regina, æ, fem. *Cicer.* Regnatrix, icis, fem. *Plaut.* KROLOWA.

REJOINDRE, V. act. & redupl. (*Joindre une feconde fois.*) Disjuncta iterum jungere. Conjungere. *Cic.* ZNOWU złączyć. **Rejoindre une playe, la refermer une feconde fois.* Vulnus iterum glutinare. Conglutinare. *Celf.* * Spoić ranę.

REJOINDRE *quelqu'un, le rattraper.* Aliquem rursum affequi. *Plaut.* DOGONIC doścignąć kogo.

RE'JOUIR, V. act. (*Donner de la joye.*) Hilarare. Exhilarare. *Cic. Ter.* ROZWESELAC rozwefelić uwefelić ucieszyć uradować.

SE RE'JOUIR, (*Eftre ravi, ou bien aife d'une chofe.*) Gaudere. WESELIC fię, ciefzyć fię radować fię uradować fię. **Se réjouir du mal d'autruy, & fe contrifter de fes avantages.* Malis alicujus infultare, & rebus lætis ægrefcere. *Stat.* *Ciefzyć fię z cudzego niefzczęścia á fmucić fię z dobra z powodzenia drugich. **Se réjouir de l'arrivée d'une perfonne, luy en témoigner fa joye.* Gratulari adventu alicujus. *Cic.* *Ciefzyć fię z fzczęśliwego przybycia czyiego winfzować fzczęśliwego przybycia.

SE RE'JOUIR, *fe divertir, fe donner du bon temps.* Oblectare fe ou animũ. Genio indulgere. *Ter.* CIESZYC fię bawić fię, ochotowáć.

RE'JOUISSANCE, fubft. fem. Lætitia, æ, fem. Gaudiũ, ii, neut. *Cic.* WESOŁOSCI radości. **Faire des réjouiffances & des feux de joye pour une victoire.* Epinicia propter victoriam egere. *Suet.* * Rádości publiczne czynić y ognie palić dlá odebranego zwycięftwa.

RE'ITE'RATION, fubft. fem. (*Action par laquelle on réitere une chofe.*) Iteratio, onis, fem. *Cicero.* POWTORZENIE ponowienie czego.

RE'ITE'RER, V. act. (*Faire une feconde fois.*) Iterare, Repetere. *Cic.* POWTORZYC znowu czynić.

RELAIS, fubft. mafc. (*Chiens ou chevaux qu'on envoye fur une route pour pourfuivre les beftes fauves ou pour aller plus vifte.*) Car on dit *des chiens de relais.* Canes recentes & integri, mafc. plur. fubfidiarii canes, fubfidiariorum canũ. mafc. plur. ROSTAWIONE kocie lub pfy rozfadzone mieyfcami.

Chevaux de relais. Equi recentes & integri. Konie rozfadzone roftawione mieyfcami dlá przemiany. * *Envoyer des relais au devant, de quelqu'un.* Equos recentes obviam alicui mittere. *Konie cugi rozfadzone pofyłáć ná przeciw komu dlé fprowadzenia.

RELANCER, V. act. & redupl. (*Lancer de nouveau une befte fauve, la faire fortir une feconde fois de fon fort.*) Ferã latibulo iteratis clamoribus exigere, excitare. ZNOWU rufzyć zwierza z kniei.

ON DIT figurément, *Relancer quelqu'un.* Inclamare & commovere aliquem, ou commotum reddere. Nákrzyczyć náłaiáć náhałafowáć náklektáć catrzefzczć komu głowę o czym.

RELASCHE, fubft. mafc. (*Ceffation de travail, difcontinuation.*) Intermiffio, onis, fem. *Cic.* PRZESTANIE przeftanek. **Sans aucun relafche,* Sine ullâ intermiffione. *Cic.* *Bez żádnego przeftanku.

RELASCHE, (*Diminution de l'ardeur avec laquelle on faifoit une chofe.*) Remiffio animi & diffolutio. Relaxatio, onis. Laxamentum, ti, neut. *Cic.* SPOCZYNEK álbo też uftanie oftawenie.

RELASCHE, (*Diminution de la douleur, par intervalles.*) Remiffio, onis, fem. *Cic.* USTAWANIE bolu opufzczenie ná czas folga. **La fievre tierce donne un jour de relafche ou de bon.* Tertiana febris unum diem præftat integrum, tertio redit. *Celf.* *Tercyan ná dzień ieden dobry d zień folgi daie przez dzień folguie.

RELASCHEMENT, fubft. mafc. (*Dans le fens naturel comme le relafchement d'une corde qui fe débande & n'eft plus fi tenduë.*) Funis laxus, funis laxi, mafc. Funis retenfus. *Dans Phédre.* SPUSZCZENIE łuku, Cięciwy fpufzczenie.

RELASCHEMENT *dans la difcipline, dans les mœurs.* Difciplina folutior, remiffior, mollior, labens difciplina, morum diffolutio, ou diffoluti mores *dans Phédre.* ROZWIOZŁOSC w obyczaiach w karności.

RELASCHER, V. act. & neut. (*Débander, détendre, lafcher.*) Laxare. Relaxare. Remittere. *Phad. Cic. Ovid.* SPUSCIC co nápiętego náciągnionego.

RELASCHER, *Laiffer aller,* comme *relafcher un prifonnier, le laiffer aller.* Captivum dimittere, vincula captivo folvere. WYPUSCIC wolno pościć więźnia. * *Relafcher une chofe qu'on tient.* Dimittere rem manibus. *Caf.* * Wypuścić co z ręke puście uftąpić puścić z rąk. * *De fon Droit.* De fuo aliquid remittere. Cedere. Concedere. *Cic.* *Uftąpić prawa fwego. **De la loy.* Dare legi laxamentum. *Cic.* *Pofolgować co z prawa.

RELASCHER en terme de marine fignifie, (*Ceder au vent contraire, & chercher quelque port ou quelque rade pour fe mettre à l'abry.*) ZAWIAC do lądu przedwiatrami uftępuiąc.

RELASCHER. *Diminuer. Affoiblir.* comme *la frayeur relafche les forces de l'homme, & trouble fa raifon.* Terror hominibus mentem confiliumque eripit & membra debilitat. *Hirt.* OSŁABIAC. Boiaźń ofłabia fiły ludzkie, mięfza rozum. **Le vin relafche, ramollit le courage.* Vino elanguefcunt animi, & eorum virtus remittitur. *Caf.* *Wino ofłabia męftwo, **Relafcher quelque chofe de fon orgueil.* De fuperbiâ aliquid remittere. *Uftąpić co z buty fwoiey, z hardości z domy. **De fa féverité.* Remittere frontem. *Uftąpić co z forowośl fwoiey.

RELASCHER *fon efprit.* (*Se relafcher l'efprit.*) Relaxare animum. *Cic.* Lufus dare animo. *Phad.* Laxare animũ. ROZRYWKĄ fię bawić, rozerwáć fię rozrywkę fobie czynić.

RE'LATION, subst. fem. (*Raport qui est entre le pere & le fils.*) Relatio, onis, fem. RELACYA osob do siebie należących, iako ociec ma relacyą należytość wzaiemną do syna syn do Oyca.

RE'ATION, (*Récit qu'on fait d'une chose.*) Narratio, onis Relatio, onis, fem. *Quint.* RELACYA doniesienie powiadanie czego.

RE'LATION, (*Intelligence, correspondence, communication qu'on a avec quelqu'un.*) Communicatio, onis, fem. Societas, atis, fem. WSPOLNOSC, znoszenie się porozumiewanie się znaiomość spolkowanie się z kim. **Je n'ay aucune rélation avec luy.* Nullus mihi cum illo est, neque consiliorum societas. *Nie mam żadney z nim znaiomości ani porozumienia.* *Il a relation avec les ennemis.* Est ipsi coitio cū hoste. *Cic.* *Ma porozumienie z nieprzyiacioɫmi znosi się z niemi

RELAVER, V. act. & redupl. (*Laver de nouveau.*) Iterùm abluere. MYC z nowu.

RELAYER, V. act. & neut. (*Se servir de relais, changer de chevaux,* & en prendre de frais.*) Equis recentibus & integris uti. ODMIENIAC Cugi w drodze, mieyscami świeże konie przeprzegaiąc.

SE RELAYER, (*Travailler & se reposer alternativement dans un travail de suite.*) Alicui laboranti & defatigato succedere. Naprzemiany luzować się co raz w robocie iakiey długiey, co raz ieden po drugim ieden na mieysce drugiego następować świeży na mieysce zmordowanyeb

RELE'GUER, V. act. (*Exiler, envoyer en quelque lieu.*) Ablegare. Amandare. Relegare POSŁAC na wygnanie.

RELENT, *prononcez* RELANT, subst masc. (*Mauvaise odeur, qui sent un goût de renfermé.*) Situs, ûs, masc. *Plin.* STĘCHLIZNA. *Cela sent le relent* Id situm redolet. *Plin.* *Stęchlizną trąci.

RELEVAILLES, subst. (*Cérémonies qui se pratiquent à l'endroit des femmes qui relevent de couches.*) Ritus qui servantur in benedicendis mulieribus post puerperium. WYWOD po połogu.

RELEVE', masc. RELEVE'E, fem. Adject. part. pass. Excitatus. Erectus, a, um. OCUCONY obudzony otrzeźwiony otrzeźwiona. *Il s'est relevé.* Jacentem se excitavit. *Otrzeźwił się powstał.

ON DIT au figuré, *Un stile relevé & sublime.* Sublimis stilus, stili sublimis, masc. Magniloquentia, æ, fem. *Cicero.* MOWA w słowach wysokich niepospolitych.

RELEVE'E, (*Une femme qui reléve de ses couches, qui a fait ses couches.*) Mulier quæ puerperio defuncta est. POŁOZNICA z połogu powstaiąca.

RELEVE'E subst. fem. se dit pour *le temps d'aprés midy.* Tempus pomeridianum. PO POŁUDNIE. * *A trois heures.* Tertia horà à meridie. Nonà horà, *We trzy godziny po południu.

RELEVER, V. act. & redupl (*Lever une seconde fois.*) Tollere. Attollere PODNOSIC podnieść co drugi raz podwyższyć. *Il fit relever les murs de deux pieds de haut.* Jussit attolli muros duobus pedibus. * Kazał podnieść murow na dwie stopy w górę. *Relever un fossé.* Fossæ margines attollere. *Cic* *Poprawiać szance wał sypać.

RELEVER, (*Lever ce qui est tombé.*) Relevare. PODNIESC co upadło. * *Relever une personne qui est tombée.* Aliquem lapsum erigere *Cic.* *Podnieść osobę ktorą upadła. *Se relever aprés estre tombé.* Surgere. Exsurgere. *Cic.* *Podnieść się porwać się upadszy.

ON DIT en cette signification au figuré, *Relever le courage de quelqu'un.* Animos alicujus tollere. *Cic.* SERCA dodawać. *Relever sa patrie plongée dans la servitude, la remettre en liberté.* Patriam demersam & afflictam erigere. Efferre. *Cic.* * Oyczyznę z upadku z niewoli podźwignąć poratować. *Se relever d'une perte.* Resarcire damna. *Cic.* *Powetować szkody. * *Relever quelqu'un d'une mauvaise fortune.* A perditâ fortunâ ad meliorem aliquem excitare *Cic.* *Podźwignąć kogo w nieszczęściu. * *Relever quelqu'un de crainte.* Metu aliquem ou alicui metum levare. *Cic.* *Pozbawić kogo strachu

RELEVER, (*Rehausser une chose, y donner un nouvel éclat, un nouveau lustre.*) Splendorem rebus addere, dare aliquid in splendorem. *Plaut.* Illustrare. WSŁAWIC rzecz iaką rozsławić rozgłosić. *Relever son nom, sa réputation, & sa gloire.* Addere sibi nomen, famam, gloriam. *Cic.* * Wsławić Imię swoie.

RELEVER *quelqu'un ou une chose par des loüanges.* Aliquem ou aliquid laudibus extollere. Efferre. WYSŁAWIAC kogo chwaląc. *Il se plaist a relever des sotises.* Ineptias verbis magnificis ornat, nugis pondus addit. *Hor.* * Ma upodobanie lada fraszkę chwalić wysławiać.

RELEVER *le sujet de la colére d'une personne.* Aliquem instigare, Incendere. *Ter. Cic.* PODMAWIAC kogo podniecać podbudzać do gniewu.

RELEVER, (*Reprendre, corriger.*) Redarguere. Coarguere. *Cic.* STROFOWAC kogo karczyć łaiać pośwaić nam mnieć. *Il reléve jusques a la moindre parole.* Vel minimū verbum redarguit, reprehendit, culpat. * Przygania aż do naymnieyszego słowka,

RELEVER, (*Remettre en son premier estat.*) Aliquem in integrum restituere. *Cic.* PRZYWROCENIE urzędowne doprawa pierwszego mocą zwierzchności.

RELEVER *la Garde.* A statione milites deducere. LUZOWAC warty. *Relever quelqu'un de sentinelle.* Vigiliam alteri tradere. *Cic.* A vigiliâ deducere aliquem. * Zluzować na warcie stoiącego szyłwacha.

ON DIT en ce sens au figuré, *Relever quelqu'un de sentinelle.* Exagitare & commovere aliquem. PRZESLADOWAC kogo w aiąć go na obroty, Drażnić go.

RELEVER *de quelqu'un,* (*Dépendre de luy, estre son vassal, tenir un fief ou une terre de luy.*) Ab aliquo fundum beneficiarium habere. MANSTWEM do kogo należeć.

RELIEF, subst. masc. (*Ouvrage de relief ou en bosse*) Signum, i, n Statua, æ, f. Typus, typi, m. *Cic.* WYDATNIEN rzmięcie puklaste nie w głąb wydatnia robota wytaczanie rycie wypukłe.

RELIER, V. act. & redupl. (*Relier une second fois.*) Religare, iterum ligare. ZNOWU wiązać.

RELIER *un livre.* Librum compingere. OPRAWIAC księgę *Le relier en veau.* Librum vitulino corio convestire *Oprawiać w skorkę. * *En vélin.* Alutâ vitulinâ tegere *W kardyban. *En maroquin de levant.* Corio Asiatico. *W capę, *En parchemin.* Membranâ librum integere. *W pargamin

RELIEUR, subst. masc. Librorum compactor. KSIĘZNIK co księgi oprawia.

RELIEURE, subst, fem. Coagmentatio, Compactio, onis, fem. OPRAWA ksiąg.

RELIGIEUSEMENT, adv. (*Avec intégrité & exactitude.*) Religiosè. Sanctè. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE Pobożnie cale.

RELIGIEUX, masc RELIGIEUSE, fem. *Intégre, exact à s'acquiter de ses devoirs.*) Religiosus. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE dotrzymuiący y przestrzegaiący powinności swoiey.

RELIGIEUX *de son serment.* In testimonio religiosus. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE dotrzymuiący przysięgi.

RELIGIEUX, (*Pieux. Devot, qui a de profonds respects pour la Religion de* JESUS CHRIST, *où il s'est engagé par les vœux de son baptesme.*) Religiosus. Pius. Sanctus. *Cic Virg.* POBOZNY świątobliwe Chrześciańskie życie wiodący,

RELIGIEUX se dit aussi par extension *De celuy qui s'enferme dans quelque retraitte ou Monastere pour vivre plus saintement.* Vir Religiosus, i, masc. CZŁOWIEK zakonny zakonnik mnich.

RELIGIEUSE en ce sens, se dit *de celle qui se retire dans quelque Monastére pour le mesme dessein.* Religiosa, æ, fem. (Mot consacré.) ZAKONNICA mniszka,

RELIGION, subst fem, (*Culte que les peuples & les nations rendent à un Estre supérieur, qu'ils reconnoissent en qualité de Dieu, qu'ils adorent, & à qui ils offrent des sacrifices.*) Religio, onis, fem. Numinis cultus. ûs. masc. *Cic.* RELIGIA cześć Bogu naywyższey Istocie Boskiey należąca pokłonem y ofiarami świadczona. *La religion payenne ou des payens.* Paganorum religio. *Bałwochwalstwo Pogańska Religia. *Les peuples entreprennent des guerres pour leurs religions.* Gentes pro suis religionibus bella suscipiunt. *Cic.* *Narody woyny podnoszą dla Religii swoiey.

LA RELIGION *du vray Dieu.* (*La religion Chrétienne.*) Religio Christiana. Veri Dei cultus, ûs, masc. RELIGIA prawego Boga wiara Chrześciańska. *Embrasser la véritable religion.* Suscipere cultum Dei & puram religionem. *Cicer.* *Prawdziwą wiarę przyiąć. * *En faire profession.* Colere puram religionem. *Cic.* *Wyznawać prawdziwą wiarę.

RELI-

RELIGION ſe dit auſſi *du Convent où habitent des Religieux*. Religioſorum manſiones,um, fem plur. KLASZTOR mięſzkanie zákonnikow.

RELIGION, (*Profeſſion de vie plus auſtére dans le Chriſtianiſme ſous une regle & des conſtitutions particuliéres.*) Vita religioſa, æ, fem. ZAKON iáki Profeſſya zákonna. *Entrer en religion*. Vitam arctiorem aſperioremque ingredi. *Wſtąpić do Zákonu.

ON DIT *ſurprendre la religion d'un Prince, ſa pieté, ſa juſtice, ſa bonté*, Imponere ac fucum facere Principis æquitati, religioni. OSZUKAC pobożność ſprawiedliwość iákiego Páná, udawać mu co iákoby tego wiara lub ſprawiedliwość y ſłuſzność potrzebowáła oczy mu mydlić.

RELIGIONNAIRE,adject.m. & f.(*Qui ſe diſoit autrefois de celuy & de celle qui faiſoit profeſſion de la Religion Preſtante*, c'eſt à dire *du Calviniſme & du Luthéraniſme.*) Calvinianæ ſectæ, *ou* hæreſis ſectator. SEKTARZE kacerńicy Lutrzy Kálwini.

RELIMER, V. act. & redupl. (*Limer de nouveau.*) Iterùm limare, (o, as, avi, atum.) ZNOWU piłką obrabiać.

ON LE DIT au figuré *des ouvrages de l'eſprit qu'on polit de plus en plus*. Politius aliquod opus limare. *Cic.* POPRAWIAC piſm Kśiąg.

RELIQUAIRE, ſubſt. maſc. (*Petite boëte où l'on enferme des reliques des Saints.*) Sacrarum reliquiarum theca, æ,fem. RELIKWIARZ w ktorym uprawne święte kośći.

RELIQUES, ſubſt fem. (*Oſſemens & tout ce qui nous reſte des Martyrs & des autres Saints.*) Reliquiæ, arum, fem. plur. RELIKWIE Swiątośći koſtki Swiętych lub cáłe ciáło álbo częśći.

RELIRE, V. act. & redupl. (*Lire pluſieurs fois.*) Relegere. ZNOWU czytać.

RELOUER, V. act. & redupl. (*Reprendre a loüage.*) Relocare. Reconducere. ZNOWU náiąć náymowáć.

RELOUER, (*Loüer une partie de ce qu'on a pris à loüage.*) Partem ædium alicui locare. PODNAYMOWAC náięte rzeczy u kogo komu inſzemu náymowáć. *J'ay reloüé la boutique & tout le premier étage*. Locavi tabernam & primam contignationem. * Podnáiąłem ſklepu y cáłe pierwſze piętro.

RELUIRE, V. neut. (*Eſtre reſplendiſſant.*) Relucere. Colucere. Elucere. JASNIEC świecić ſię.

Faire reluire une choſe. Alicui rei ſplendorem ac nitorē inducere. addere. Polerowáć co wyiaśniáć.

RELUISANT. maſc. RELUISANTE, fem. (*Qui réluit, qui brille*) Fulgens. Splendens. Lucens, tis, omn. Splendidus. JASNIEIĄCY Jáśniejący światło wydáiący.

REMANGER, V. act. & redupl. (*Manger de nouveau.*) Rursùm manducare. *Suet.* ZNOWU ieść.

REMANIER, (*Manier derechef.*) Retractare. *Colum.* Sæpius tractare ZNOWU wręce bráć pomácáć tykáć co raz wziąć w rękę co.

SE REMARIER, (en parlant *de celuy qui épouſe une ſeconde femme.*) Iterùm uxorem ducere. *Ter.* ZNOWU ſię żenić.

SE REMARIRR, (parlant *d'une femme veuve qui prend un ſecond mary.*) Iterùm nubere viro. *Cic.* ZNOWU iść ná mąż

REMARQUABLE,adject. maſc. & fem. (*Notable.*) Notandus, a,um. Notabilis & hoc notabile.*Colum.* ZNACZNY znácżny.

REMARQUABLE, (*Conſiderable.*) Inſignis & hoc inſigne. POWAZNY zácny.

Il n'avoit rien de plus remarquable que les cheveux. Pars nulla conſpectior capillis. *Ovid.* Nic znacznieyſzego w nim nie było iák włoſy *Le peuple plus remarquable par ſa multitude, que par ſa qualité*. Turbâ quàm dignitate plebs conſpectior. *Liv.* *Lud poſpolity liczbą tylko ále nie przymiotami znáczny. *Des lettres remarquables par toutes les marques de tendreſſe*. Inſignes amoris notis epiſtolæ. *Liſt znáczny przez wſzyſtkie wyrażenia uprzeymośći. *Un homme remarquable par toutes ſortes d'infamies*.Inſignis homo omnibus turpitudinis notis. *Cic.* *Znáczny przez wſzyſtkie ſromoty y nieſławę. *Un crime plus remarquable*. Inſignitius flagitium. *Tacit.* *Zbrodnia znácznieyſza.

REMARQUE, ſubſt. f. Obſervatio Notatio. Adnotatio. Animadverſio, onis,f. *Cic. Quint.* UWAGA. *Digne de remarque*. Notatione dignus. *Godny uwagi. *Faire des remarques ſur les Auteurs*. Notationes, adnotationes ſcribere in Auctores. *Uwagi piſáć ná Kśięgi Autorow.

ON DIT auſſi *Un homme de remarque*. Conſpicuus & inſignis homo. *Cic.* CZŁOWIEK znaczny.

REMARQUER, V. act. (*Obſerver.*) Notare. Annotare. Obſervare. *Cic.* UWAZAC obſerwowáć co w czym.

REMASCHER, V.act. & redupl. (*Remaſcher ce qu'on a deſ-ja maſché*,comme *ſont les animaux ruminans.*) Remandere. Ruminari. ZUC znowu żwáć iák bydlętá żuią pyſkami

ON DIT figurément *Remaſcher une choſe, la repaſſer pluſieurs fois dans ſon eſprit*. Secum aliquid reputare. Recogitare. Recognoſcere. *Cic.* ZNOWU co wziąć w uwagę w myśl ná roſtrząśnienie.

RBMBARQUEMENT,*prononcez* RAMBARQUEMANT ſubſt.m. ((*L'action de remonter ſur un vaiſſeau.*) In navem rursùm conſcenſio, onis, fœm. *Cic.* WSIADANIE znowu ná okręt.

REMBARQUER, *prononcez* RAMBARQUER *des troupes*, (*Les faire remonter dans leurs vaiſſeaux.*) Milites in naves rursùm imponere. ZNOWU ná okręty wſadzáć woyſka

SE REMBARQUER, (*Remonter ſur ſon vaiſſeau.*) Iterùm návem conſcendere, *ou* conſcendere *ſeul. Cic.* Ad naves. reverti. WSIADAC znowu ná okręt.

SE REMBARQUER ſe dit figurément, *Se remettre dans un eſtat, dont on eſtoit forti* Reddere ſe alicui negotio. WROCIC ſię ná zád do czego co kto był porzucił. *Dans ſes anciens plaiſirs*. Antiquo ludo ſe includere. *Hor.* *Wrocić do dawnych ſwoich uciech. *Dans l'amour*. Finitis amoribus animum reddere. *Hor.* *Wrocić ſię do kochania.

REMBARRER *quelqu'un*, (*Le rudoyer, le maltraiter fort de paroles*. Verbis aliquem protelare verbis aſperis aliquem Repellere. Retrudere. *Cicer.* ZGROMIC kogo ſfukáć złáiáć zbeſztáć ſłowami.

REMBOESTEMENT *de quelque membre* ou *de quelque os, qui ſort de ſa place*. Luxatorum oſſium reſtitutio, onis, fœm. WBICIE wprawienie w ſtaw kośći wybitey lub członka iákiego.

REMBOESTER, *prononcez* RAMBOITER, (*Remettre un os diſloqué en ſa place*) Luxatum os in ſuam ſedem reponere. *Celſ.* WBIC w ſtaw wprawić náciągnąć do ſtawu.

REMBOURRER *prononcez* RAMBOURRER, V. act. (*Garnir de bourre.*) Tomento aliquid infarcire, refercire. ZNOWU wyśćieláć pilśnią.

REMBOURSEMENT,ſubſt m. *prononcez* RAMBOURSEMANT. (*L'action de rembourſer quelque ſomme d'argent qu'on nous a preſté.*) Summæ alicujus præſtatio, ſolutio, onis, fœm. ZAPŁACENIE oddanie wyliczenie co ſię winno.

REMBOURSBR *prononcez* RAMBOURSER, (*Rendre ce qu'on a debourſé.*) Rependere. Refundere. ZAPŁACIC wyliczyć oddáć koſzt co kto wydał.

REMBROCHER, *prononcez* RAMBROCHER, *de la viande qui eſt mal embrochée*. Carnes veru refigere. WSADZIC lepidy ná rożen co źle ná nim śiedzi.

REME'DE,ſubſt.m. (*Soulagement à quelque mal* ou *malheur.*) Remedium, ii,n. Medicina, æ,f. *Petr. Cic.* LEKARSTWO pomoc ratunek. *Il eſt le ſeul remede à tous mes maux*. Solus meorum miſeriarum remedium eſt. *Terent.* *On ſam mi pomocą we wſzyſtkich przykrośćiach moich ieſt y pociechą. *Quel remede trouveray je à ce mal?* Quod remedium nunc huic malo inveniam? *Coż zá pomoc ná to znáydę. *Il n'y a plus de remede*. Conclamatum eſt. *Ter.* *Już nie máſz ratunku.

RBME'DE *pour les maux du corps, & les maladies*. Remedium,ii,n. Medicina, æ,f. Medicamentum, ti,n. Medicamen. inis, n. *Cic.* LEKARSTWO ná choroby powierzchowne. *Remede puiſſant & efficace*. Præſens remedium, neut. Præſens medicina, efficax, præſentaneum remedium. Valentiſſimum auxilium.*Celſ.* *Lekarſtwo ſkuteczne. *Remede lent.* Tarda medicina. *Cic.* *Lekarſtwo leckie wolne. *Remede à tous maux*. Panchreſtum medicamentum, ti. *Lekarſtwo ná wſzyſtkie choroby.

L'urine d'un ſanglier eſt un remede pour l'hydropiſie. Hydropicis auxiliatur urina veſicæ apri. *Plin.* Uryna Odyńca pomocna ieſt ná puchlinę.

RBME'DE ſe dit pour *un lavement*, Clyſter, *genit*.eris,m. *Je hay les médecins, à cauſe qu'ils m'ordonnent toûjours des remedes*. Odi peſſimè medicos, quia ſæpè jubent enetinam

mihi

mibi parari *Petr.* KRYSTERA. Nie lubię Doktorow bo mi záwſze każą brać kryſtaty.

REME'DIER, V n (*Apporter du remede à un mal.*) Alicui malo mederi. *Cic.* POMOC rátunek przynieść.

REME'DIER *à un inconvénient par un autre.* Praſenti malo aliis malis remedia dare. *Caſ* ZABIEGAC złem złemu

REMENER, V. act. (*Reconduire.*) Aliquem reducere, Deducere *Cic.* ODPROWADZAC kogo.

REMERCIER, V. act. (*Rendre graces, témoigner ſa reconnoiſſance d'un bon office, d'un bienfait.*) Alicui gratias agere Habere alicui grates, ou gratiam de re aliquâ. *Cicer.* DZIĘKOWAC. *Je vous remercie de tout mon cœur, & je vous en remercieray tant que je vivray. Car je ne puis pas dire que je ſois jamais en eſtat de me revancher.* Immortales ago tibi gratias, agamque, dum vivam; nám relaturum me non auſim affirmare *Cic* *Dziękuię z całego ſerca y całe życie dziękować nie przeſtanę, bo záwdzięczyć nigdy nie potrafię.

On ordonna qu'on remerciroit Dieu. Decernuntur grates Deo. *Tacit* Nákazano dzięki Bogu czynić.

REMERCIMENT, ſubſt. m. (*Compliment q'on fait pour remercier quelqu'un d'une grace.* Gratiarum actio, onis, fœm. PODZIĘKOWANIE zá łaſkę iáką.

REMESURER, V. act & redupl. (*Meſurer de nouveau.*) Remetiri, (ur, iris, remenſus ſum.) *Plin Jun*, ZNOWU mierzać odmierzać.

REMETTRE, V. act. & redupl. Reponere, WŁOZYC położyć ná zád znowu.

REMETTRE *quelqu'un en ſa place, le ſtablir dans le meſme eſtat qu'il eſtoit auparavant.* Reſtituere aliquem in antiquam ſtatum, *ou* in locum unde decidit. *Cic.* Reducere in ſuam ſedem. *Hor.* PRZYWROCIC kogo ná mieyſce wrocic do dawnego ſtanu. **Se remettre en ſelle.* (Comme l'on parle dans le familier.) *Reſtablir ſes affaires.* Novis opibus ſe renovare. *Cic.* Conturbatis fortunis relevari. *Znowu ná nogi powſtać iáko potocznie mowią, intereſſow ſwoich poratować.

REMETTRE, (*Reſtablir quelqu'un en ſanté.*) Sanitatem alicui reſtituere *ou* aliquem ſanitati. *Plin.* PRZYWROCIC kogo do zdrowia *Se remettre, ou ſe remettre de ſa maladie.* A morbo recreari, convaleſcere. *Cicer.* Se confirmare. *Cicer.* Se reficere. *Liv.* *Przychodzić do ſiebie po chorobie, z choroby do ſił przychodzić przychodzić wzmagać ſię.

REMETTRE *quelqu'un en appetit.* In morſus aliquem reficere. PRZYWROCIC komu apetyt chęć do iedzenia. **Remettre en train un beuveur, en luy donnant du jambon.* Pernâ maccentem potorem recreare. *Hor.* *Opoiowi pragnienie ſzynką náprawić. **Il me remit en appetit par la diverſité des mets.* Faſtidia mea vicit cœnâ variâ. Refecit mihi ſtomachum ciborum varietate. *ou* Excudit mihi faſtidium varia cœna *Hor.* *W apetyt mię wprawił rożnemi potrawami.

REMETTRE *une couſtume. une choſe en uſage.* Revocare morem. Conſuetudinem reperere atque referre. *Cic.* In uſum aliquid revocare. PRZYWROCIC zwyczay iáki.

REMETTRE *bien enſemble, reconcilier, remettre en grace en amitié.* Redigere antiquam in concordiam. *Plaut.* Reſtituere amicos in gratiam Reducere. Reconciliare amicos. *Cic.* POGODZIC poiednać poróżnione oſoby. **Se remettre bien avec quelqu'un.* In amicitiam, gratiam, concordiam redire cum aliquo *Cic.* *Poiednać ſię z kim pogodzić przeproſić ſię.

REMETTRE *quelqu'un en ſon devoir.* Ad officium aliquem revocare. *Suet.* PRZYWROCIC do powinności. **Sous l'obeiſſance de ſon prince.* Veteri patientiæ aliquem reſtituere *Tacit.* *Do poſłuſzeńſtwa y poddańſtwa ku Panu.

REMETTRE, (*Renvoyer, differer, remettre une choſe au ſort.*) Rem ad ſortem rejicere *Liv.* PUSCIC co ná los ná ſzczęście. **De jour à autre.* Ducere diem ex die. *Caſ.* *Odednia do dnia odkłedać. **Je remets toutes mes affaires au lendemain.* Res omnes extollo ex hoc die, in alium diem. *Plaut.* *Wſzyſtko do iutra odkładam. *Celuy qui remet d'heure à autre à bien vivre, eſt ſemblable à ce payſan de la fable, qui attendoit pour paſſer, que le fleuve euſt achevé de couler, mais le fleuve coule encore, & coulera juſques à la fin des ſiecles.* Qui recte vevendi horam prorogat, ut ruſticus expectat, dum amnis defluat: at ille labitur, & in omne ævum labetur. *Hor.* *Ten co ode dnia do dnia odkłada poprawę życia, podobny ieſt do owego chłopa w bayce, ktory chcąc ſię przeprawić czekał poki rzeka nie minie, á rzeka iák płynie ták płynie. **On remet le marchand à un autre jour.* Spes prorogatur mercatori in alium diem. *Plant.* *Kupca odkładaią ná inſzy dzień.

REMETTRE, (*Relaſcher, quitter de ſon droit.*) Detrahere de ſuo jure. Remittere. Concedere de ſuo jure. *Cicer.* USTĄPIC co z prawa ſwego. **Remettre la huitieſme partie du prix.* Concedere octavam pretii partem. *Plin-Jun.* *Uſtąpić uſmą część tego co ſię warto. **On remit les tributs pour cinq ans à cette Ville, qui avoit eſté ruinée par un tremblement de terre.* Tributum huic urbi terræ motu convulſæ, in quinquennium remiſſum eſt *Tacit.* *Uſtąpiono podatkow na pięć lat mieſtu temu ktore trzęſieniem ziemi było zepſowane. **Remettre l'argent qu'on nous doit* Pecunias condonare creditoribus. *Cic.* *Uſtąpić darować długi dłużnikom

REMETTRE, (*Pardonner.*) Remittere. Condonare. Indulgere aliquid alicui *Cic.* DAROWAC karę lub winę komu. **Remettre l'amende.* Multam remittere. *Cicer.* *Darować grzywny.

REMETTRE *dans ſon chemin, celuy qui s'en eſt égaré.* Errantem in viam reducere. *Plaut.* NA dobrą drogę náprowadzić obłąkanego. **Remettre un jeune homme corrompu dans la bonne voye, dans le bon chemin* Corruptum adoleſcentem reſtituere *ou* corrigere ad frugem. *Plaut.* * Młodego człowieka zepſowanego ná dobrą drogę náwieść od złego odwieść odprowadzić.

REMETTRE *ſur pied de nouvelles troupes.* Exercitum reparare. WOYSKO nowe wyſtawiać.

SE REMETTRE *dans ſon lit.* In cubile rejici *ou* ſe rejicere. *Petr.* ZNOWU ſię położyć, chorować.

SE REMETTRE (*S'en rapporter à quelqu'un.*) Rem alicui permittere. *Cicer.* ZDAC ſię ná kogo świadczyć ſię kim lub ná niego ſię ſpuſzczać w czym y zdawać ze wſzyſtkim wſzyſtko mu zlecaiąc.

SE REMETTRE *à une choſe ou à faire une choſe.* Se revocare *ou* ſe referre ad aliquid, *Cic.* WROCIC ſię znowu do czego.

SE REMETTRE *quelqu'un, ſe le repréſenter.* PRZYPOMINAC ſobie kogo. **J'ay de la peine à me remettre ſon viſage.* Vultum illius mihi animo repreſentare nequeo. *Nie mogę go ſobie przypomnieć z twarzy. **Je vous remets.* Vultu agnuſco. *Cic.* *Przypominam cię ſobie.

REMEUBLER. V. act. & redupl. (*Acheter de nouveaux meubles pour garnir une maiſon.*) Novâ ſupellectili ædes inſtruere. ZNOWU ubiiać y ſtroić pokoie, kupować obicia kreſła y inſzy ſprzęt do nowego przybrania pokoiow dla kogo.

REMISE, ſubſt. fœm. (*Délay*) Dilatio. Procraſtinatio, onis, fœm. *Cicer.* ZWŁOKA odwłoka. **Uſer de remiſes dans une affaire.* Rem differre. Procraſtinare. Protrahere. *Cic* *Odwłokami námbiać w ſprawie iákiey. **Sans remiſe.* Sine morâ Sine ullâ cunctatione. Abjectâ omni cunctatione. Sine ullâ morâ. *Bez odwłoki nieodwłocznie.

REMISE, (*Ce qu'on donne à un banquier pour faire tenir de l'argent en quelque lieu.*) Certa pecuniæ condonatio nummulario facta, permutatæ pecuniæ uſura trapezitæ conceſſa. PIENIĄDZE liczone gdzie indziey Bankierzowi, áby ie gdzie indziey zápłacono, pieniądze ná Benkach.

REMISE, (*Buiſſon où ſe retirent & ſe cachent les perdrix pourſuivies de l'oiſeau.*) Perdicum inter dumos latebra, æ, f. KRZAKI krzewiny gdzie ſię chowaią kuropatwy przed ptakiem.

REMISE *de caroſſe,* (*Appentis ſous quoy on met un caroſſe.*) Rhedarum receptaculum *ou* appendix, icis, fœm. WOROWNIA ſzopa.

REMISSIBLE, adject. maſc. & fœm, (*Digne de remiſſion.*) Veniâ dignus, a, um. Condonandus, a, um. GODZIEN odpuſzczenia.

REMISSION, ſubſt. f. (*Pardon.*) Venia, æ, f. *Cic.* ODPUST odpuſzczenie.

REMONSTRANCE, ſubſt. fœm. *prononcez* REMONTRANCE. (*Très heumble ſupplication, qu'on fait au Roy ou à un Superieur ſur quelque Edit ou ſur quelque Ordre pour luy en remontrer la conſequence & les inconveniens qui s'en peuvent ſuivre.*) Suaſio, onis. Diſſuaſio, unie. *Cic.* REMONSTRACYE pokorne z wyrażeniem nieprzyzwoitych konſekwencyi ktoreby zá czym náſtąpić mogły ſuplika.

REMONSTRANCE, *légère & honneſte correction ou avertiſſement qu'on fait en général ou en particulier, pour nous avertir & nous corriger de quelques défauts.* Monitio, Admonitio, onis, fœm. Monitum, ti, n. Monitus, ûs, m. *Cic.* *Ovid.* REMONSTRACYA przeſtroga nápomnienie przyiáciel

iacielſkie do poprawy w niedoſkonałościach iákich. **Se faſcher contre les remonſtrances qu'on nous fait, ne les pas recevoir de bonne grace.* Admonitionibus iraſci. *Quint.* *Urażáć ſię o przeſtrogi y przyiacielſkie opomnienie nie mile ie przyimować.

REMONSTRER, *prononcez* REMONTRER, V. act. & redupl. (*Faire entendre une choſe à quelqu'un.*) Aliquid alicui exponere. *Cic.* REMONSTROWAC co komu dać mu do zrozumienia.

REMONSTRER, (*Faire des remonſtrances, avertir.*) Monere. Admonere. PRZESTRZEGAC przeſtrzedz upomnieć nápominać po przyiacielſku.

REMONTER, V. act. & redupl. (*Monter dereſchef.*) Rursùm aſcendere. Conſcendere *Cicer.* ISC znowu ná gorę. **Il remonta à cheval.* Rursùm equum. In equum conſcendit. *Wſiadł znowu ná konia.

REMONTER *la cavalerie,* (*La remettre en équipage.*) Equites equis rursùs inſtruere. JEZDNYCH rekrutować w mundur konie porządkć. **Remonter un luth, y remettre des cordes.* Fidibus lyram rursùs aptare, inſtruere. *Cic.* *Naſtroić lutnią náwiązać ſtrunami.

REMONTER *l'eau,* (*Aller contre le fil de l'eau.*) Adverſo flumine navigare. *Virg.* DO GORY ná zad wodą płynąć.

REMONTER *juſques à la ſource.* (*Reprendre les choſes de fort loin.*) Altiùs res repetere. *Cic.* ZDALEKA od ſamego początku brać rzeczy.

REMORDRE, V. act. & redupl. (*Mordre encore une fois.*) Iterùm mordere. ZNOWU ugryść ukąſić kąſać znowu

REMORDRE *quelqu'un,* ſe dit figurément Remordere. Repungere aliquem. *Liv. Cic.* GRYSC kogo trepić ſtrofować co do ſumnienia. **Sa conſcience ne le remord point.* Nullis conſcientiæ ſtimulis pungitur. *Cic.* *Sumnienie go nie ſtrofuie nie gryzie.

REMORDS, ſubſt. m. (*Secret reproche, que nous fait noſtre conſcience de quelque mauvaiſe action.*) Conſcientiæ ſtimulus, li, m. Morſus, ûs, m. Angor, oris, m. Cruciatus, ûs, m. Sollicitudo, inis, f. *Cic.* GRYZIENIE ſkryte ſtrofowanie nápominania ſumnienia o złe.

REMORE, (*Petit poiſſon, qui arreſte les vaiſſeaux à ce qu'on dit.*) Remora, æ, f. Echeneis, idis, f. *Plin.* TRZYMONAW, trzymonawek ryba morſka.

REMORQUER *un navire.* (*Le tirer par le moyen de quelque vaiſſeau auquel on l'attache.*) Remulco trahere. *Liv.* CIĄGNĄC náwę iedną drugą álbo linami.

REMOUILLER, V. act. & redupl. (*Moüiller derechef.*) Iterùm madefacere. ODMOCZYC znowu zmaczać zmoczyć.

REMPAQUETER, V. act. & redupl. (*Remettre en un paquet.*) In faſciculum rursùs colligare. Componere *prononcez* RAMPAQUER. ZAPAKOWAC znowu znowu w zawinienię włożyć.

REMPARER *une place.* (*La fortifier de remparts.*) Urbem vallare. Circumvallare. *Cicer. Liv.* ZNOWU wałami ſzańcami uzbroić poprawiać fortecy okopow ſzańcow wałow.

REMPART, *prononcez* RAMPART, (*Fortification en général.*) Munitio, onis, f. Munimentum, ti, n. *Cic.* OKOP wał ſypany.

REMPART *d'un foſſé, d'une terre elevée ſur les bords du foſſé.* Foſſa aggere præmunita, foſſæ aggere præmunitæ, fœm. FOSSA z wałem ſypanym.

REMPART *d'un foſſé, d'une terre élevée avec une paliſſade.* Vallum, valli. *Cæſ.* OKOP wał palowany (*paliſada.*).

REMPART *de maçonnerie.* Structilis operis munitio, onis, fœm. MURY Baſzty wieże okop wał podmurowany.

REMPART ſe dit au figuré de ce qui défend & protége. Propugnaculum & præſidium, i, n. *Cic.* OBRONA záſłona.

REMPLACER, *prononcez* RAMPLACER. V. act. & redupl, (*Remettre en la place d'un autre.*) *Il faut qu'on mari remplace les deniers dotaux.* Vir debet dotalia bona uxori præſtare ſarta & tecta ou dotalia bona diſſipata uxori reſtituere tenetur vie ou refundere. NA to mieyſce nádgrodzić poſtawić, dać. Mąſz odpowiadać powinień zá poſag żony ieśliby go ſtracił.

REMPLI, m. REMPLIE, f. *prononcez* Rampli. part. paſſ. & adj. (*Plein.*) Repletus, Confertus, a, um. *Voyez* REMPLIR PEŁNY nápełniony.

REMPLIR, *prononcez* RAMPLIR, V. act. & redupl. Replere. Complere. Implere. *Cicer.* NAPEŁNIC nápełniać obetkać náłkać.

REMPLIR ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes *Remplir de vaines eſpérances.* Vanâ ſpe implere. *Tacit.* Spei. *Liv.* NAPEŁNIAC niewłaśnie nápełnić prożnemi nádzieiami. **De joye.* Complere gaudio. Perfundere voluptate. *Cic.* *Nápełnić radością. **De ſuperſtition.* Superſtitione animos implere. *Liv.* Imbuere. *Cic.* *Nápełnić zábobonem. **D'horreur, de crainte.* Horroris, formidiniſque omnia implere, complere omnia terrore. *Liv.* *Nápełnić ſtrachem. **D'erreurs, de ſcrupule.* Imbuere animos errore, perfundere animum religione. *Liv.* *Nápełnić błędem ſkrupułami.

REMPLIR *tous ſes devoirs.* Exequi omnia officia & munera, *Cic.* Lautè & perfectè munus ſuum adminiſtrare. Obire. *Cic.* WYPEŁNIC pełnić wſzyſtkie ſwoie powinności

REMPLISSAGE *ou le* REMPLAGE, (Parmi les Cabaretiers.) Explementum, ti, n, DOLEWKA ſzynkuiąc.

REMPLISSANT, m. REMPLISSANTE, fœm. *prononcez* RAMPLISSANT. Adimplens, entis, omn. gen. NAPEŁNIAIĄCY, Nápełniaiąca wypełniaiący pełniący.

REMPLOY, ſubſt. m. (*Remplacement de deniers.*) Pecuniæ ſubſtitutio. DODANIE pieniędzy ná to mieyſce, ná mieyſce tych ktorych niedoſtaie do ſumy.

REMPLOYER, *prononcez* RAMPLOYER. (*Employer derechef.*) Aliquem alicui provinciæ rursùm committere. Præficere. ZNOWU zażyć kogo do czego y znowu ná co wſadzić.

REMPLUMER, V. act. & redupl. *prononcez* RAPLUMER, (*Se couvrir de nouvelles plumes.*) Novis plumis velari. Rursùm plumeſcere. *Ovid. Plin.* OBRASTAC poraſtać znowu pierzem.

ON DIT populairement *ſe remplumer, ſe remettre de ſes pertes.* Res amiſſas recipere. *Liv.* PORASTAC znowu niewłaśnie, ſtraty ſzkod ſwoich ſię poprawiać.

REMPOISSONNER, V. act. & redupl. (*Jetter de nouveau peuple dans un eſtang.*) Piſcariam prolem in ſtagnum rursùm immittere. *On prononce* RAMPOISSONNER. ZARYBIAC znown ſtaw ſadzawkę.

REMPORTER, V. act. & redupl. (*Emporter derechef.*) Referre. Auferre. *Cic.* ODEBRAC znowu.

REMPRISONNER, V. act. & redupl. (*Empriſonner derechef.*) Rursùm in vincula aliquem dare. *ou* In carcerem compingere, detrudere, *Plaut.* ZNOWU wſadzić do więzienia.

REMPRUNTER, V. act. & redupl. (*Emprunter de nouveau.*) Rursùs mutuum ſumere. Mutuum rogare. *Plaut.* ZNOWU pożyczać zápożyczać ſię.

REMUANT, maſc. REMUANTE, fœm. (*Qui remuë.*) Movens, entis, omn. gen. Mobilis & hoc mobile, adj. *Plin.* RUCHLIWY, ruchliwa nieſpokoyny.

REMUANT ſe dit au figuré, *Un eſprit remuant, qui brouille dans un Eſtat.* Animus turbulentus. Novarum rerum molitor, rerum novarum cupidus, a, um. *Suet. Cæſ.* Novis rebus ſtudens. *Cic.* NIESPOKOYNY niepokoy kłotnik.

REMUEMENT, *on prononce* REMUMANT, ſubſt. m. Motus. Tumultus, ûs, m. Seditio, onis. *Hor. Cic.* ROZRUCH rozruchy.

REMUER, V. act. (*Mouvoir. Agiter.*) Movere. Commovere. Agitare, (o, as, avi, atum.) RUCHAC ruſzać poruſzać.

Il crut qu'en remuant ſouvent ſon camp, il feroit mieux ſubſiſter ſes troupes, & travailleroit celles de ſon ennemy par de continuelles traittes. Hoc ſperans ne movendis caſtris pluribuſque adeundis locis, commodiore frumentaria re uteretur aut inſolitum ad laborem hoſtis exercitum quotidianis itineribus defatigaret. *Cæſ.* Mniemał że uſtawicznie ruſzaiąc ſię z obozem y woyſku ſwemu wygodę lepſzą, y nieprzyiacielowi uſtawicznym ciąguieniem ciężkość uczyni, y zniſzczenie.

REMUER *un enfant en maillot.* Curare infantem, infantulum. (*dit généralement pour.* Illum movere, tergere, & ſiccare.) STARANIE pilność około dziecięcia w powiciu powiianie, roſpowiianie, podcieranie, odmienianie chuſt &c. **Cette nourrice a bien ſoin de ſon enfant, elle le remuë ſouvent* Hæc nutrix multùm curet alumnum, munditer habet, & ſiccat. *Tá mamka ma pilne ſtaranie około dziecięcia.

REMUER, (*Faire naiſtre, exciter pluſieurs ſujets.*) Movere. Agere. Agitare. *Cicer. Terent.* WZRUSZAC poruſzać wſzczynać co. **Ce n'eſt pas moy qui remuë cela* Ego iſthæc non moveo. *Ter.* *Nie ia to wſzczynam. **Remuer bien des choſes.* Magnas res movere. *Cic.* *Wiele rzeczy wſzczynać.

ON DIT proverbialement, *Remuer ciel & terre en une affaire, faire toutes choses pour la faire réüssir.* Nihil non movere. Omnia facere & conari, ut res feliciter succedat. *Cic. Ter.* PRZYSŁOWIEM mowiemy niebo y ziemię poruszyć wszystko co bydź może tentować áby się rzecz iáka udała.

REMUER, (*Troubler un Estat, y exciter des troubles & des seditions.*) Miscere rempublicam. *Cic.* ROZRUCHY w Páństwie iákim wszczynać zámięszania czynić, mięszać Rzeczpospolitą.

REMUEUSE, comme un subst. fœm. (*Celle qui a la charge de remuer un enfant en maillot.*) Quæ curat infantem in cunis. Geraria, æ, fœm. *Plaut.* PIASTUNKA mamka do dziecięcia.

REMUGLE, (*Lieu où l'on sent le remugle, ou un air renfermé & mauvais.*) Locus situ scens, loci senti, masc. *Virg.* MIEYSCE gdzie stęchliznę czuć pustki.

RENAISSANCE, subst. fœm. Novus ortus. ODRODZENIE się.

RENAISTRE, *prononcez* RENAITRE, V. act. (*Naistre une seconde fois.*) Renasci. Iterùm nasci. *Cic.* ODRADZAC się.

ON DIT au figuré, *La plupart des mots qui estoient morts renaissent; & une infinité de ceux qui sont présentement en vogue, tombent dans l'oubli. Car ainsi le veut l'usage, qui est le maistre souverain des langues.* Multa vocabula renascuntur, quæ jam ceciderunt, & cadent multa, quæ nunc sunt in honore, si volet usus, quem penes est arbitrium & loquendi norma. *Hor.* WIELE słow dawnych odradzaią się y wracaią á wiele nowych y w używaniu będących starzeią się y w zarzucenie idą bo ták chce zwyczay wszystkich ięzykow náywyższe maiący prawo.

RENARD, subst. m. (*Animal sauvage, fin & rusé de sa nature.*) Vulpes, vulpis, f. *Hor.* LISZKA Lis.

ON DIT *il fait le niais, mais c'est un fin renard.* Ovem in fronte, vulpem in corde gerit. FRANT choć się nie wydaie.

RENARDEAU, subst. f. (*Petit d'un renard.*) Vulpinus catulus, i, m. *Phæd.* LISIĘ Liszka Liszeczka mała.

RENARDE, (*La femelle du renard.*) Vulpecula, æ, f. *Cic.* Vulpes femina. LISZKA samica.

DE RENARD. Vulpinus, a, um. *Plin.* LISI.

RENARDIERE, subst. f. (*La taniére d'un rénard.*) Vulpis cuniculus, li, m. LISIA iáma.

(Il faut prononcer *Ren* dans les mots suivants, jusques au mot *Renvoy* par *Ran*. Cette remarque est générale.) W nástępuiących słowach francuskich *Ren* czyta się y mowi *Ran* aż do słowa *Renvoy* odsłanie.

RENCHAISNER, *prononcez* RANCHAINER, V. act. & redupl. (*Remettre à la chaisne.*) Catenis rursùs constringere. ZNOWU okuć włańcuch wniewolą wziąć.

RENCHERIR, V. act. & neut. comme *Rénchérir les vivres, les faire devenir plus chers.* Arctare annonam. *Petr.* Inferre caritatem annonæ. *Plin.* DROZYZNĘ czynić. **Les vivres renchérissent.* Annona fit carior, durior. *Cic.* Annona ingravescit. *Calum.* Crescit. *Cæs.* *Drozyżna powstaie.

RENCHE'RIR, (*Augmenter sur les choses.*) Addere. Superaddere, (do, is, didi, itum.) *Cic.* PRZYDAWAC co nadawać nád to rzecz zdobić. **Il renchérit sur la verité* Superaddit veritati. *Udaie nad to prawdę zdobi

ON DIT *de celuy qui se prise, il fait bien le renchéri* Nimium homo pretiosus est, *ou* Nimii pretii homo. DROZY się bardzo.

RENCONTRE, subst. f. (*Choc de deux corps qui se rencontrent.*) Concorsus, ûs, m. Conflictus, ûs, m. Concursio, nnis, fœm. UDERZENIE się spotkanie obicie się odbicie się iedno o drugie. **Il se fit plusieurs rencontres de leurs troupes.* Concurrerunt multoties milites inter se. *Cic.* *Uderzyli się nie raz o siebie. **Les Epicuriens disoient que le monde avoit esté formé par la rencontre des atomes.* Atomorum concursu effectum mundum Epicurei crediderunt. *Cic.* *Epikureyczykowie trzymali, że ten świat cały stanął przez spotykanie się y uderzenie o siebie drobnych proszkow y atomow międzay sobą strafienie.

RENCONTRE, (*Hazard.*) Cassus, ûs, m. *Cic.* PRZYPADEK. Traf szczęście. **Par rencontre, par hazard.* Casu. *Przypadkiem szczęściem. **Par une heureuse rencontre.* Auspicatò. Opportunè. Feliciter, adv. *Cicer.* * Przypadkiem szczęśllwym. **Par une mauvaise* ou *une fascheuse rencontre.* Infeliciter. Importunè. Incommodè. *Nieszczęściem nieszczęśliwie iákoś. **Voila une heureuse recontre.* Optatò advenis. *Ter.* *Szczęśliwa godzina.

RENCONTRE, (*Occasion.*) Occasio, onis, f. OKAZYA sposobność. **Je feray cela à la prémiere rencontre.* Faciam tibi primùm se dederit *ou* se obtulerit occasio. Cùm primum se dabit occasio. *Cic.* *Uczynię to zá náypierwszą okazyą zá náypierwszą sposobnością.

RENCONTRE, (*L'action de rencontrer quelqu'un.*) Occursus, ûs, m. *Cic.* SPOTKANIE się z kim zeyście się z sobą. **Aller à la rencontre de quelqu'un.* Ire. Venire alicui obviam. *Jechać náprzeciw komu. **Faire rencontre d'une personne.* In aliquem incidere. *Cic.* Offendere aliquem. *Ter.* *Spotkać się z kim.

RENCONTRES, (*Pointe d'esprit qu'on dit par hazard.*) Argutum *ou* acutum dictum, i, n. *Cicer.* KONCEPT myśl z konceptem przypadaiąca.

RENCONTRER, V. act. (*Trouver par hazard la chose dont on a besoin.*) Reperire. Invenire. Nancisci. depon. acc. *Cic. Tacit.* NATRAFIC nápaść trafunkiem ná to co nám potrzeba.

RECONTRER *quelqu'un*, (*L'avoir à sa rencontre.*) Alicui occurrere. Habere aliquem obviam. In aliquem incidere, incurrere. *Cic.* POTKAC kogo potkać się z kim. **Je vous rencontre ici tout-à-propos.* Opportunè te mihi offers. Opportunè te obtulisti mihi. *Ter.* *Właśnie cię tu w sam czas potykam.

SE RENCONTRER, (*Concourir dans un mesme sentiment.*) ZGADZAC się ná iedno strafić się wzdaniu.

RECONTRER *bien.* (*Deviner juste.*) Benè conjicere. Conjectare. ZGADNĄC trafić dobrze. **Le contraire est* malè conjicere, conjecturâ aberrare. *Rencontre mal. Cicer.* *Zle trafić niezgaduiąc nie trafić **Vous avez bien rencontré* Rem acu tetigisti, rem attigisti. Rem assecutus es. *Cic. Plaut.* *Trafiłeś zgadłeś.

RENCONTRER (*Avoir quelque rencontre d'esprit, quelque repartie spirituelle.*) Acutè. Facetè. Ingeniosè dicere. *Ter.* PIĘKNIE mu się udało a konceptem mu się dobrze udało powiedzieć.

RENCOURAGER, V. act. & redupl. (*Redonner de la hardiesse & du courage à quelqu'un.*) Animum alicui relevare, animos alicui addere, facere. Reddere alicui animum. *Ter. Cic. Hor.* DODAWAC serca znowu.

SE RENDETTER, V. act. & redupl. (*S'endetter derechef.*) *Æs* alienum iterùm facere, conflare, contrahere. *Cicer. Liv.* ZNOWU się zádłożyć.

RENDEZ VOUS, subst. m. (*Lieu où l'on doit se trouver à certain jour.*) Locus ad conveniendum dictus, Edictus, loci dicti. *Liv.* MIEYSCE náznaczone zmowne umowione mieysce y godzina. **Ils donnerent le renden vous à toutes les troupes sur le bord du Rhin.* Diem dicunt, quâ die ad ripam Rheni omnes conveniant. *Cæs.* *Kazano się ściągać wszystkim woyskom nád Renem. **Sa maison a servi de renden-vous aux assignations des conjurez.* Domum suam conjuratorum congressibus præbuit. * Dom iego było mieysce zmowne schadzek wszystkich sprzysiężonych.

SE RENDORMIR, V. act. & redupl. Redormire, (io, is, Ivi, itum.) Somnum repetere, somno rursùm sopiri, (ior, iris, sopitus sum.) Rursùs in somnum decidere. *Cic. Petr.* ZNOWU usnąć zásnąć.

RENDRE, V. act. (*Restituer ce qu'on a pris ou emprunté.*) Reddere, (do, dis, reddidi, itum.) Restituere, (tuo, tuis, tui, utum.) *Cic. Cæs.* ODDAC wrocić. **Il fit rendre l'argent qu'on avoit reçu.* Pecuniam acceptam retribui jussit. *Liv.* *Kazał wrocić pieniądze ktore wzięto. **Nous sommes convenus qu'il ne rendra l'argent, qu'a celuy qui apportera vostre cachet.* Convenimus cum illo, ut qui signum afferat, ei aurum ut reddat. *Plaut.* *Zmowiliśmy na tym że nie ma oddać pieniędzy nikomu tylko temu ktory z pieczątką twoią przyidzie. **Prétendez vous malgré le destin rendre la vie à ce cadavre?* Vis tu reviviscere reluctantibus fatis extinctum *Petr.* *Cżyż chcesz mimo wyroki Boskie wrocić życie temu trupowi. **Rendre à quelqu'un toute sa beauté, la luy restituer.* Totam suam formam alicui reddere, *ou* aliquem restituere in pristinum decorem. *Petr.* Reddere nitorem. *Plin.* *Wrocić komu wszystkie piękność y urodę.

RENDRE, (*Redonner.*) WROCIC przywrocić. **Tous les tresors du monde ne peuvent rendre à l'esprit sa liberté, les*

mon-

montagnes d'or des Perses, ni les maisons superbes de Crassus, n'appaisent point les troubles de l'ame, ni la triste superstition. Non thesauris nec auro pectus solvitur, non demunt neque submovent animi curas, neqûe religiones, aut Persarum montes, aut atria divitis Cressi. *Hor.* *Wszystkie skarby świata wo nie mogą wrocić umysłowi wolności iego ani złote gory, áni Páłáce niespokoynego sumnienia nie ukoię, áni ludzkich zábobonuw.

RENDRE. *Rapporter*, (parlant *des terres*.) Reddere. Afferre. *Cicer.* ODDAWAC przynośić czyoić co do dochodu. *Ce champ a rendu au centuple*. Centesimum fructum attulit ager iste. *Colum.* *Stokrotny pożytek ten grunt przyniosł.

RENDRE *son compte* ou *rendre ses comptes*. Rendre. Referre rationes. *Cicer.* ODDAC rachunki. *Il a fait rendre compte au dépensier.* Rationes à dispensatore accepit, putavit rationes cum dispensatore. *Kazał się rachować szafarzowi kazał mu dać rachunek.

RENDRE *raison d'une action, d'un sentiment*. Rationem alicujus facti reddere, alicujus sententiæ. SPRAWIC się z czego. *Rendre des lettres, rendre réponse*. Litteras reddere, ou responsum. *Cic.* *Odpisáć ná list. *Renedre mot pour mot.* Reddere verbum pro verbo. *Cicer.* *Przetłumaczyć słowo w słowo (*álbo*) oddać słowo zá słowo.

RENDRE. (*Pousser, jetter dehors.*) Reddere. Emittere. *Cic.* WYDAWAC z siebie. *Cela rend une odeur agréable.* Id jucundè ou benè olet. *Cic.* *To z siebie wdzięczny zápach wydaie.

RENDRE, (*Rejetter ses excrémens.*) Excrementa, simum oneta ciborum reddere. *Plin.* ODDAWAC odbytem. *Son urine.* Humorem, urinam reddere. Edere. *Plin.* *Uryną oddać odlewać.

RENDRE *l'ame*. Efflare. Agere animam. *Cic.* Relinquere. *Ter.* Edere animam *Cic.* Spiritum extremum. *Cic.* Animam ebullire. *Petr.* DUCHA oddać umrzeć.

RENDRE, (*Vomir ce qu'on a pris.*) Ore cibos reddere. Vomere. *Plin.* WRACAC womitować zrzocać. *Rendre une médecine.* Reddere medicinam. *ZRZUCIC lekarstwo. *La rendre per les selles.* Dejectionibus medicinam reddere. *Stolcami go zbywać. *Il rend les aliments comme il les a pris.* Cruda & incocta reddit, emittit alimenta, cibos crudos ejicit. Ejectat. *Plin. Cels.* *Co zie nic nie strawiwszy oddaie.

Si je pouvois rendre la liberté à mon pays par ma mort. Si repræsentari morte meâ libertas civitatis posset. *Cic.* GDYBYM mogł wrocić wolność oyczyznie moiey śmiercią własną. *Rendre un plaisir par un autre.* Beneficium beneficio remunerere, gratiam gratiâ rependere. *Cic.* *Odsłużyć komu łaskę przysługę zá przysługę oddać.

RENDRE *une chose faite & parfaite.* Effectum dare aliquid ou reddere. *Ter.* ODDAC co doskonale zrobionego.

RENDRE *une chose claire en la fourbissant & l'écurant.* Alicui rei nitorem, splendorem dare. Afferre. *Plaut.* POLEROWAC co gładzić ochędożyć.

La convoitise & l'avarice rend les hommes aveugles. Cupiditas & avaritia reddit homines cæcos. *Cic.* ZAZDROSC chciwość y záślepia ludzi.

RENDRE *la mémoire de son nom immortelle, en perpetuer la mémoire dans tous les siécles.* Adæquare memoriam sui nominis cum omni posteritate. *Cic.* Illustrem se præbere posteritati, nomen suum commendare posteritati. *Cic.* UCZYNIC sobie imię nieśmiertelne po wszystkie wieki.

RENDRE *un pauvre insolent* Reddere pauperem ferocioren. *Cic.* MIZERAKA ná hardą wsadzić.

RENDRE, *Déférer*, (comme *rendre de l'honneur & du respect à quelqu'un, luy déférer du respect.*) Alicui honorem deferre. Præstare. *Cicer.* OSWIADCZAC powinny respekt uniżoność oddać.

RENDRE *justice avec beaucoup d'intégrité.* Sanctâ & incorruptâ fide reddere jurâ. *Phad.* SĄDZIC bardzo sprawiedliwie. *Il m'a rendu justice en cela.* Illo æquo hac in re usus sum. *Cic.* *W tym mi sprawiedliwość uczynił. *Vous ne me rendez pas justice, quand vous croyez cela de moy.* Iniquè mecum agis, non æquum facis, cum de me sic existimes. *Krzywdę mi czynisz, ták o mnie rozumiejąc.

RENDRE *quelqu'un en quelque lieu.* Deportare ou deferre aliquem ad locum. *Cicer.* PRZYWIESC kogo sprowadzić do kąd. *Se rendre en quelque lieu.* Aliquò ou in aliquem locum se conferre. Contendere aliquò. *Cic. Cæs.* In aliquem locum se recipere. *Cic.* *Przyiechać dokąd.

SE RENDRE *au prés quelqu'un.* Ad aliquem venire ou se conferre. *Cic.* POYSC do kogo poiechać do niego, przyiść do niego: stanąć u niego. *Ils se rendoient en foule auprés de luy.* Confluebat ad eum magnus numerus. *Cæs.* *Kupami do niego się schodzili.

SE RENDRE *à quelqu'un.* In jus ditionemque alicujus concedere. *Liv.* Dedere se in ditionem & arbitratum alicujus *Plaut.* PODDAC się komu. *Se rendre à l'ennemy.* Deditionem hosti facere. *Liv.* Facere deditionem ad hostem. *Quint.* *Poddać się nieprzyiacielowi. *Se rendre, la vie sauve.* Vitâ incolumi, hosti se dedere. *Liv.* *Poddać się áby tylko życiem darowano. *Bagues sauves.* Supellectili ac vasis, impedimentisque incolumibus se dedere. *Liv.* *Poddać się pod kondycyą áby zewszystkim wyiść wolno było. *Ils se rendirent avant que le bélier eût frappé le mur.* Dediderunt se priusquã aries murum attigerit. *Cæs.* *Poddali się przed szturmem. *Se venir rendre.* In deditionem venire. *Tac.* *Iść w poddaństwo *Haster de se rendre.* Properare deditionem. *Tac.* *Pospieszyć się z poddaniem się. *Se rendre esclave.* Se in servitutem dare. *Petr.* *Oddać się w niewolą poddać się.

SE RENDRE *esclave de ses passions, de ses convoitises.* Cupiditatibus servire. Se libidinibus constringendum dare. *Cic.* PODDAC się námiętnościom swoim. *Rendez-vous le maistre de vostre esprit, & donnez luy un frein.* Animum rege, huncque frænis compesce. *Hor.* *Podbiy sobie swoy umysł, y miey go na wodzy. *Se rendre coupable d'un crime.* Aliquo scelere se astringere. Obstringere. *Cicer. Plin.* *Stać się winnym czego.

SE RENDRE *le maistre, avoir l'autorité souveraine en en main.* Rerum potiri, (or, iris, itus sum.) Adipisci rerum. *Tacit.* PANEM się stać władzą mieć náywyższą w ręku. *Rendez-vous le maistre de vostre esprit, car il est ou vostre tyran ou vostre esclave.* Animum rege, qui nisi paret imperat. *Hor.* *Podday sobie swoy umysł bo álbo Pánem iego będziesz álbo niewolnikiem. *Je tasche de me rendre les choses soûmises, & de ne soûmettre pas moy-mesme aux choses.* Mihi res, non me rebus submittere conor. *Hor.* *Starem się władnąć każdą rzeczą, nie żeby ona mną władnęła.

SE RENDRE, (*Se confesser vaincu.*) Alicui cedere. Manus dare. *Cic.* Succumbere. *Phad.* USTĄPIC poddać się dać się zá zwyciężonego.

SE RENDRE *à quelqu'un, se mettre en sa protection, s'abandonner entierement à luy.* Se alicui permittere. Se fidei ou in fidem & potestatem alicujus permittere. *Ter. Cicer.* Commendare se alicui in clientelam & fidem. *Ter.* ODDAC się komu w protekcyą całe.

SE RENDRE, (*Deférer à quelqu'un ou à son sentiment, à ses priéres.*) Ad sententiam alicujus descendere. *Cæs.* In sententiam alicujus ire. Alicujus precibus cedere, flecti. *Cicer.* USTĄPIC, dać się náyć, dać się ubłagać uprosić. *Se rendre à la raison.* Cedere. Obtemperare rationi, rationem audire. *Cic.* *Rozumowi dać mieysce. *A la verité.* Veris concedere. *Hor.* *Dać prawdzie mieysce. *Convaincu par la force de la vérité, je me rendis.* Victus veritatis viribus, manum dedi, acquievi. *Skonwinkowany będąc prawdą ustąpiłem.

SE RENDRE, *se décharger, se jetter* (parlant *des rivières.*) Defluere. Influere. *Plin. Cic.* WPADAC gdzieco do rzek. *Le fleuve Hypanis se va rendre dans le pont Euxin.* Hypanis fluvius in Pontum influit. *Cic.* Defertur. *Plin-Jun.* Defluit. *Plin.* *Rzeka Hypanis wpada w morze czarne. *Cette rue va rendre à la place publique.* Hic vicus pertingit ad forum ou ducit ad forum. *Ta ulica w pada w rynek, wychodzi aż w rynek.

ON DIT parlant *de celuy qui ne peut plus menger. Je me rendis.* Sat mihi est cibi. Satur sum. *Plaut.* WRACA mi się: u tym co się obiadł ták że iuż ieść nie może.

RENDRE *à quelqu'un sa parole, le dégager, le quitter de ce qu'il avoit promis.* Liberare alicujus fidem. *Cic.* WYKWITOWAC kogo z obietnicy darcząc mu ią y onęy ustępuiąc. *Luy rendre ses paroles, s'en servir contre luy.* Alicujus dicta repercutere. (io, is, repercossi, repercussum.) *Quint.* Reddere alicui voces suas. *Petr.* *Słowami własnemi kogo woiować konać. *Rendre injure pour injure.* Regerere convitia. *Hor.* *Oddać wet zá wet zá swoie oddać to zá to.

ON DIT proverbialement *je luy feray rendre gorge, je luy feray rendre ce qu'il a pris.* Pecuniam ablatam ab eo exprimam. POTRAFIĘ ią w to że będzie musiał wrocić nazad.

RENDUIRE, V. act. & redupl. (*Enduire de nouveau une muraille.*) Arenatum ou gypsum iterùm inducere parieti. *Vitr.*

TYNKOWAC znowu ścianę, a ktorey tynk opadł.

RENDURCIR, V. act. & redupl. (*Rendre plus dur.*) Rurſum Indurare. *Plin.* ZATWARDZAC.

SE RENDURCIR. Indureſcere. *Quint.* TWARDNIEC zátwardzać ſię. *Se rendurcir à mal faire.* In pravum induреſcere *Quint.* *Zátwardzać ſię w złym.

RENEGAT, ſubſt. m. (*Apoſtat qui a renoncé à la foy en J.C.*) Chriſtianæ religionis deſertor, oris, m. Qui ejuravit religionem chriſtianam. ODSTĘPCA od wiary Chryſtuſowey Apoſtata *renegat* co ſię Chryſtuſa záprzał.

RENFERMER, V. act. & redupl. (*Enfermer une ſeconde fois.*) Concludere. Includere, (do, dis, cluſi, cluſum.) act. acc. *Cic.* ZAMKNĄC znowu.

RENFERMER, ſignifie ſimplement (*Enfermer.*) Concludere. Includere. *Cic.* ZAMKNIONY bydź zámknięty. *Une eau renfermée ſe corrompt aiſément.* Concluſa aqua facile corrumpitur. *Cicer.* *Woda zamkniona łatwo ſię pſuie. *Se renfermer au logis* Includere ſe domi. *Cic.* *Zámknąć ſię w domu.

ON DIT au figuré en ce ſens. *Renfermez-vous dans voſtre diſcours.* Conclude te intra orationis terminos. SKRACAY mowę, nie názbyt ſię z nią rozſzerzaiąc.

RENFERMER, (*Comprendre, contenir.*) Concludere. Includere. Comprehendere. Complecti, (or, eris, complexus ſum.) *Cic.* ZAMYKAC w ſobie *Ses lettres renferment des inſtructions contre luy meſme.* Hæ literæ mandata in eum continent. *Te liſty przeciwko niemu ſamemu zámykaią w ſobie roſkazy.

RENFLAMMER, V. act. & redupl. (*Enflammer de nouveau.*) Iterùm accendere. Inflammare. *Cic.* ZAPALIC znowu.

ON DIT au figuré, *La ſédition ſe renflamme.* Redintegratur ſeditio. *Tacit.* ZNOWU ſię bunt zápala záymnie ſię.

RENFLER, V. act. & redupl. (*Enfler davantage.*) Amplius intumere, (eo, es, intumui) Intumeſcere. Inflare ſe validius. Intendere cutem majore niſu. *Phæd.* ZNOWU puchnąć nábrzmieć znowu.

RENFONDREMENT, ſubſt. m. (*Enfoncement en peinture*) Receſſus, ûs, m. *Cic.* GŁĘBSZE malowanie wydane w obrazie. *Il y a des peintres, qui en peignant avec une ſeule couleur n'ont pas laiſſé de donner du relief à des endroits & de faire ailleurs des renfondrements.* Sunt pictores, qui ſingulis pingentes coloribus, alia tamen eminentiora, alia reductiora fecerunt. *Quint.* *Są tacy malarze ktorzy iedną tylko farbą maluiąc, mieyſcami głębiże, mieyſcami wydatnieyſze malowali obrazy; y ná, dal y ná bliż wyrażaiąc.

RENFONCER, (*Enfoncer un cloud plus avant.*) Altiùs clavum adigere, (go, gis, adegi, adactum.) Defigere, (go, gis, fixi, fixum.) GŁĘBIEY wbić wſadzić wpoić wpychać głębiey w biić ćiewk.

RENFORCER, (*Rendre plus fort.*) Firmare. Confirmare Corroborare, (o, as, avi, atum.) Vires ampliare. Adjicere. *Cic.* UMOCNIC zmocnić.

RENFORCER *les gardes.* Multiplicare excubias. *Cicer.* MOCNIEYSZE warty dawać, ſowite warty.

SE RENFORCER ſe dit au figuré, *La flamme s'eſt renforcée.* Convaluit flamma. *Quint.* UMACNIAC ſię zmocnić ſię ſilić ſię. Sili ſię powſtaie płomień mocnieyſzy. *Le vent ſe renforce.* Increbreſcit ventus. *Cic.* *Sili ſię wiatr powſtaie mocnieyſzy. *Le mal ſe renforce.* Malum augetur, Ingraveſcit. Exaſperatur. *Cic.* *Sili ſię złe powſtaie bardziey.

SE RENFORCER, (*Prendre des forces après une grande maladie.*) Valetudinem firmare, vires reſumere, reficere, recuperare, firmare. *Cic. Liv.* WZMAGAC ſię po chorobie.

RENFORT, ſubſt m. (*Secours de gens de guerre.*) Auxilium Subſidium ii, n. Auxiliares copiæ, auxiliarium copiarum f. pl. Subſidiarii milites, ſubſidiariorum militum. *Liv. Caſ.* POSIŁKI woienne w ludziach.

RENFROGNER. V. act. (*Se rider le front, montrer un viſage ſévère & chagrin*) Frontem caperare. Corrugare, (o, as, avi, atum.) Contrahere, (ho, his, xi, ctum) Adducere frontem ou vultum. Frontem exarare rugis. *Mart. Var. Horat.* MARSZCZYC czoło, zmarſzczyć ſię poſępnie krzywo niewesło nie mile ſpoyrzeć.

RENGAGER, V. act. & redupl. (*Engager de nouveau dans quelque affaire.*) Aliquo negotio rurſum aliquem implicare. Irretire. Impedire. *Cicer.* WDAC znowu wprawić znowu w co kogo.

RENGAINER, (*Remettre ſon épée dans le fourreau.*) Gladium in vaginam recondere. *Cic.* Referre enſem vaginæ. *Sil. Ital.* SZPADĘ, Szablę do pochew ſchować.

ON DIT figurement, *Rengainez vos rodomontades.* Conde linguam futilem. *Phæd.* SCHOWAY ſię z tą Junakieryą z temi groźbami. *Rengainez voſtre compliment.* Omitte officioſa verba. *Schoway ſię z tym komplementem.

RENGENDRER, V. act. & redupl. (*Engendrer de nouveau.*) Regenerare, (o, as, avi, atum.) Renaſci, (cor, eris, renatus ſum.) dep. *Plin.* SPŁODZIC znowu, rodzić znowu.

RENGRAISSER, V. act. & redupl. Iterùm ſaginare. Obeſare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* KARMIC znowu.

RENGRE'GEMENT, ſubſt. maſc. (*Augmenter d'une maladie.*) Morbi auctio, onis, fœm. MOCNIENIE ſię choroby pogarſzanie.

RENGRE'GER, V. act. & redupl. (*Augmenter le mal, la maladie.*) Augere. CIĘŻEY pogorſzyć cięſzkość więkſzą czynić. *Le mal ſe rengrége.* Malum ingraveſcit. Recrudeſcit. *Cicer. Quint.* Augetur, Angeſcit. Ingraveſcit. *Cic.* *Jeſzcze gorzey pogorſza ſię choremu.

RENIMENT, ſubſt. maſc. (*Blaſphéme contre Dieu, lorſqu'on le renie, & qu'on le renonce.*) Dei deteſtatio. Execratio, onis, fœm. Ejuratio, onis, fœm. WYPRZENIE ſię Boga wyrzeczenie ſię go.

RENIER *Dieu*, (*Ne le vouloir point avoir pour ſon Dieu.*) Deum deteſtari. Execrari. ZAPRZEC ſię Boga

RENIER, ſignifie auſſi *Deſavouer, ne vouloir point reconnoiſtre.* Negare. Denegare. Abnegare, (go, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cicer.* ZAPIERAC ſię niechcieć ſię przyznać. *Renier quelqu'un pour ſon parent.* Aliquem ſibi cognatum negare *Ter.* *Zápierać ſię kogo nie znać go zá krewnego, nie przyznawać ſię do niego.

RENIFLER, V. act. (*Retirer à ſoy l'ordure des narines, en retirant ſon haleine.*) Mucum ou naſi pituitam reſorbere, (eo, es, reſorbui, ſorptum.) *Plin.* SARKAC w ſiebie ná zád połykaiąc z noſa ſmarkociny.

RENOM, ſubſt. maſc. (*Réputation.*) Nomen, inis, neut. Fama, æ, fœm. Exiſtimatio, onis, fœm. *Cicer.* SŁAWA Imię głośne ogłos imienia ſławy. *Acquerir un renom de clémence.* Famam clementiæ conſequi. *Cicer.* *Mieć ſławne Imię z łaſkawości wſławić ſię łaſkawością. *Avoir un bon renom.* Bonum nomen exiſtimari. *Cicer.* *Mieć dobre Imię.

RENOMME', maſc. RENOMME'E, fœm. (*Qui a du nom, de la réputation.*) Celeber, bris, ou Celebris, & hoc celebre. Celebratus, a, um. *Cicer.* SŁAWNY, SŁAWNA, rozſławione maiący Imię. *Qui eſt plus renommé.* Famâ prior. *Hor.* *Sławnieyſzy.

RENOMME'E, ſubſt. fœm. (*Dont les Poëtes ont fait une Divinité & à qui ils ont donné des aiſles & des yeux.*) Fama, æ, f. *Cic.* SŁAWA ktorą Poetowie zá Boginią udaią, pełna oczu, pełna uſt, y ſkrzydeł.

RENOMME'E, *Réputation.*) Fama, æ, fœm. Nomen, inis, neut. *Cicer.* SŁAWA Imię. *Porter bien loin ſa renommée par ſes belles actions.* Famam præclaris factis extendere. *Virg.* Proferre. *Tacit.* *Rozſławić ſię daleko pięknemi dziełami.

FAIRE *renommer quelqu'un, luy donner du nom & de la réputation.* Famam alicui facere. *Quint.* Condere. *Phæd.* WSŁAWIC kogo.

SE RENOMMER, (*Employer le nom de quelqu'un, s'en ſervir*) Uſurpare nomen alicujus. Mutuari nomen alicujus. *Cic.* NAZYWAC ſię Imieniem czyim, lub imię iákie noſić

RENONCEMENT, ſubſt. m. (*Renonciation.*) Renuntiatio, onis, f. *Aſcon. Ped.* WYROK wyrzeczenie ſię.

RENONCEMENT *à une magiſtrature.* Abdicatio magiſtratûs, f. *Liv.* PODZIĘKOWANIE zá urząd.

RENONCER, V. act. & n. (*Abandonner une choſe, s'en déporter entiérement.*) Alicui rei renuntiare. (o, as, avi, atû.) ou nuntium remittere, (to, tis, miſi, miſſum.) *Cic.* WYROK uczynić od czego zupełnie.

RENONCER *à une charge*, (*s'en démettre. s'en défaire.*) Abdicare. Ejurare magiſtratum. *Saluſt.* ou Se magiſtratu. *Cic.* A magiſtratu. *Ter.* PODZIĘKOWAC zá urząd, uſtąpić z niego.

RENONCER, *à la raiſon.* Expuere ex animo rationem. *Ter.* ROZUMU ſię wyprzeć. *Renoncer à l'amitié d'une perſonne, à la vertu, au droit d'hoſpitalité, à la vie.* Amicitiam alicui renuntiare. *Suet.* Virtuti nuntium remittere. Renuntiare alicui hoſpitium. *Cicer.* Vitæ renuntiare. *Suet.*

*Wy-

*Wytzec ſię przyiaźni czyicy, cnoty ludzkośći, życia ſamego.

RENONCER *aux procès, à ſon appel, à ſon ſentiment, s'en déſiſter, s'en déporter.* Deſiſtere litibus. *Terent.* Provocatra, à ſententiâ, de ſententiâ deſiſtere. *Cic.* POPRZESTAC prawa dalſzego, apellacyi niedochodzić, uſtąpić zdania ſwego nieporzucać daley.

RE'NOVATION, ſubſt. f. (*Rétabliſſement, renouvellement.*) Renovatio. Inſtauratio, onis, f. *Cic.* Renovamen, inis, n. *Cic.* ODNOWIENIE ponowienie.

RENOUE'E, ſubſt. f. (*Plante médecinale.*) Sanguinalis, lis, f. *Colum.* Sanguinaria, æ, f. Polygonus, i, f. *Plin.* KRWAWNIK ziele.

RENOUEMENT *d'amitié.* ſubſt. maſc. Gratiæ reconciliatio, onis, fœm. *Cicer.* ZNOWU ſprzyiaźnienie ſię zprzymierzenie przyiaźni, poiednanie.

RENOUER, V. act. & redupl. (*Noüer ce qui eſt dénoüé.*) Iterùm nodare, (o, as, avi, atum.) nodo rursùs connectere, (to, tis, nexi, nexum.) *Plin.* ZAWIĄZAC związać znowu co rozwiązanogo.

RENOUER *un membre diſloqué, le remettre en ſa place,* Luxatum membrum reponere in ſuam ſedem. *Celſ.* WPRAWIC ná mieyſce ſwoie część wybitą.

RENOUER ſe dit figurément *pour ſe réconcilier d'amitié avec quelqu'un.* Cum aliquo amicitiam renovare, *ou* amicitiam rursùm jungere *Cic.* POIEDNAC ſię co do przyiáźni.

RENOUER *les conférences pour la paix.* Colloquia de pace repetere. *Caſ.* ZNOWU záczáć konferencyá pokoiu.

RENOUVEAU, ſubſt. m. (*Le printemps.*) Ves, veris, n. *Cic.* WIOSNA.

RENOUVELLEMENT, ſubſt. m. (*Action de renouveller.*) Renovatio. Inſtauratio, onis, f. *Cic.* (Pour le ſens propre & figuré. ODNOWIENIE ponowienie.

RENOUVELLER, V. act. (*Faire nouveau.*) Renovare. Innovare. Renovellare, (o, as, avi, atum.) *Cic. Colum.* Inſtaurare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* ODNOWIC ponowić

RENOUVELLER *la guerre, un procés, une alliance.* Renovare bellum. *Caſ.* Litem intermiſſam repetere. Fœdus renovare. *Liv. Cic.* PONOWIC woynę, prawo przymierze.

ON DIT au figuré, *Renouveller la mémoire d'une choſe.* Rei alicnius memoriam renovare. Repetere *ou* Refricare. *Cic.* ODNOWIC pamięć czego.

RENOUVELLER *des playes qui ſembloient fermées.* Vulnera, quæ conſanuiſſe videbantur, reſricare. *Cic.* Integrare. *Stat.* ODNOWIC rany ktore ſię zdawały iuż blizną záſzłe. *Le mal ſe renouvelle.* Malum integraſcit. *Cic. Ter.* *Złe ſię odnawia. *L'eſpérance de la victoire ſe renouvelle.* Spes victoriæ redintegratur. *Caſ.* *Znowu zwycięſtwa ponowiona nádzieia. *Des jeux renouvellez.* Ludi inſtaurativi. *Cicer.* *Igrzyſka ponowione.

RENSEMER, V. act. & redupl. (*Enſemencer de nouveau.*) Agrum rursùs ſeminare. *Colum.* Conſerere, (conſero, is, conſevi itum.) *Plin.* ZASIAC poſiać znowu obſiać znowu

RENTE, ſubſt. fœm. (*Revenu qui vient tous les ans.*) Reditus Proventus, ûs, maſc. *Ovid.* DOCHOD czynſz roczny. *Vivre de ſes rentes, de ſes revenus.* Subſidiis patrimonii *ou* quæſitis bonis vitam alere. Suſtentari prædiorum ſuorum fructibus *ou* ali, (or, eris, altus ſum.) *Plin.* *Zyć z rocznych dochodow ſwoich z czynſzow.

RENTE *Foncière.* Vectigalis penſio annua. DOCHOD pieniężny, czynſz Prowizya od ſumm, záſtawne dobra.

RENTE *conſtituée, aſſiſe ſur un fonds, ſous le titre d'argent mis à profit ou intéreſt.* Adventitia *ou* aſcititia penſio, onis, oppignerati fundi annuum vectigal, lis, n. PROWIZYA roczna zápiſana ná ſummach iákich. **Rente en argent* Pecuniaria *ou* nummaria fundi penſio, f. nummarium vectigal. neut. *Prowizya pieniężna roczna. **Rente en bled ou en autres choſes* Fructuarium vectigal. *Intrata dochod w zbożu w kreſcencyi.

Conſtituer une rente ſur un fond. Prædia oppignerare annuâ penſione. Záſtawem puścić maiętności.

RENTER *une maiſon, un hoſpital, luy aſſigner certains revenus fixes.* Domui annua vectigalia aſſignare. Attribuere, *ou* certis reditibus ditare, Locupletare. OPATRZYC y ná dać dochodami Dom iáki, lub ſzpital.

RENTERRER, (*Remettre en terre.*) Rursùm humo condere, (do, dis, didi, ditum.) WZIEMIE znowu pochowáć zákopáć ſchowáć zágrzebáć.

RENTRAIRE *deux morceaux d'étoffe, les coudre de maniére que la couture ne ſe voye point.* Duas pannorum lacinias in unguem committere, (to, tis, miſi, miſſum.) *Bud.* Z SZYC do ſiebie dwie ſztuki ſzwem nieznacznym.

RENTRAYEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui rentraie de l'étoffe.*) Qui pannorum lacinias committit ad unguem. TEN co tákie ſzwy kryte y nieznaczne robi.

RENTRAYEURE, ſubſt. f. Sutura ad unguem exacta, æ, f. SZEW kryty nieznaczny.

RENTRER, V. act. & redupl. (*Entrer une ſeconde fois.*) Rursùm intrare, (tro, as, avi, atum.) Introire, (eo, is, ivi, itum.) *Cic.* Denuò ingredi, (ior, eris, greſſus ſum.) WNISC wſtąpić znowu wrocić ſię.

RENTRER, ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes, *Rentrer dans ſes charges, & dans ſes meſmes honneurs.* In ſua munia & in ſuam dignitatem reſtitui, iterùm ſua munera & ſuas dignitates obtinere, obire. *Cic.* WSTĄPIC znowu ná godność ná urzędy ſwoie przeſzłe wrocić ſię

RENTRER *dans les bonnes graces & dans l'amitié de quelqu'un.* In gratiam cum aliquo redire. *Liv. Cicer.* Reverti in amicitiam. *Liv.* WROCIC ſię do łáſki do przyiaźni czyiey. **Rentrer dans ſon naturel.* Ad ingenium ſuum redire. *Plaut.* Ad ſuam naturam reverti. *Petr.* *Wrocić ſię do przyrodzonego humoru, fantazyi ſwoiey. **Rentrer dans ſon devoir.* Ad ſanitatem reverti. *Caſ.* *Wrocić ſię do powinności ſwoiey, upamiętać ſię. **Rentrer en ſoy-meſme* Se colligere, ad ſe redire. *Cicer.* In ſe ſe deſcendere. *Perſ.* *Wniść w ſiebie ſamego upamiętać ſię.

ON DIT proverbialement *Rentrer dans le meſme bourbier.* In idem lutum iteratò ſe immergere. ZNOWU leść w błoto, (niewłaśnie) wracać ſię do dawnego.

RENTRER *dans ſon ſujet, le reprendre.* Ad propoſitum redire. Reverti. *Cic.* WROCIC do tego o czym rzecz.

RENVAHIR, V. act. & redupl. (*Envahir de nouveau.*) Rursùm aliquid invadere, occupare. *Cicer.* OPANOWAC znowu.

RENVELOPPER, V. act. & redupl. (*Remettre dans ſon envoloppe.*) Iterùm obvolvere. OBWINĄC záwinąć znowu.

RENVENIMER, V. act. & redupl. (*Envenimer davantage.*) Magis *ou* ampliùs infeſtare, corrumpere. Exacerbare. OTRUC zárazić bardziey iádem. **Le grand chaud & le grand froid renveniment les playes.* Infeſtant vulnera & calor nimius, & nimium frigus. *Celſ.* *Wielkie gorąca y wielkie zimna zárażáią bardziey y iątrzą rany.

ON DIT au figuré, *Les eſprits ſont renvenimez par de nouveaux ſoupçons.* Novis ſuſpicionibus exulcerantur, exaſperantur animi. *Cic.* ZNOWU ſą roziątrzone umyſły nowemi podeyrzeniami.

A LA RENVERSE, adverbial, ſe dit ſeulement *des perſonnes qui ſont tombées ou couchées ſur le dos.* Supinus, Reſupinus, a, um. *Cicer.* NA WZNAK o tych co leżą ná wznák álbo padli ná wznák. **Je penſay tomber à la renverſe, & me caſſer les jambes.* Penè reſupinatus crura fregi. *Mało ſię ná wznak niewywrocił y nog nie połamał: **Coucher quelqu'un à la renverſe.* Aliquem reſuſpinare. *Liv.* *Położyć kogo ná wznák, obalić wywrocić go ná wznak.

RENVERSEMENT ſubſt. maſc. (*Deſtruction des choſes*) Everſio. Diſturbatio. Demolitio, onis, f. *Cic.* WYWROCENIE rzeczy iákich pomięſzanie przewrocenie.

RENVERSEMENT *des affaires,* ſe dit au figuré. Acciſæ res, acciſarum rerum. *Cic.* Fractæ res. *Plaut.* *ou* rerum everſio, onis, f. *Cic.* WYWROCENIE upadek intereſſow.

RENVERSER, V. act. (*Abbatre, jetter par terre, détruire.*) Evertere. Invertere. Subvertere. Pervertere, (to, tis, ti, ſum.) Diſturbare, (o, as, avi, atum.) Demoliri, (ior, iris, itus ſum.) Deſtruere, (ſtruo, ſtruis, ſtruxi, ſtructum.) act. acc. *Cic.* WYWORCIC obalić.

RENVERSER, (*Verſer. Répandre.*) Fundere. Effundere (do, dis, fudi, fuſum) *Plin.* ROZLAC rozlewać. **Renverſer dedans.* Infundere. *Wlać nazad.

RENVERSER *tout.* (*Jetter par terre ce qui s'oppoſe*) Proſternere, (no, is, ſtravi, ſtratum.) Dejicere, (dejicio, is, dejeci, dejectum.) OBALIC wywrocić pod nogi podbić. **Vous avez renverſé les légions de voſtre ſouffle, comme le vent fait les feuilles.* Legiones efflaviſti ſpiritu, ſicut ventus folia. *Plaut.* Proſtraviſti legiones. *Plin.* *Obaliłeś woyſka całe ták iáko wiatr liśćie iednym wionieniem zmiata.

RENVERSER *un le tonneau, le mettre fans deffus deffous* ou *le mettre fur le cú.* (*comme l'on parle populairement.*) Vertere cadum. *Plaut.* PRZEWROCIC beczkę dnem ią do gory poſtawić.

RENVERSER ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. MIĘSZAC wywracać przewracać niewſtinie. **Renverſer fans deſſus, troubler tout.* Evertere. Invertere. Pervertere. Diſturbare, act. accuſ. *Cicer.* *Mięſzać wywracać przewracać wſzyſtko do gory nogami. **L'ordre.* Invertere ordinem. *Cicer.* *Przewrocić pomięſzać wſzelki porządek. **Les loix.* Leges evertere. *Cic.* *Prawa wſzyſtkie poobalać wywrocić. **Renverſer la fortune de quelqu'un.* Evertere bonis ac fortunis aliquem. *Cicer.* De fortuis omnibus aliquem deturbare. *Cicer.* *Obalić czyią fortunę. **Les deſſeins des ennemis.* Evertere conſilia hoſtium. Diſturbare. Pervertere. *Caſ.* *Pomięſzać rady nieprzyiacielſkie y zamyſły. **Vne ſeule année a renverſé ces deux boulevards de la République, & avili l'autorité & rompu l'union des deux ordre.* Ille annus duo firmamenta Reipublicæ evertit; Senatûs auctoritatem abjecit, & ordinum concordiam disjunxit. *Cic.* *Rok ten iedenie potężne dwa filary Rzeczypoſpolitey obalił, to ieſt poniżył powagę Senatu, rozerwał iedność między ſtanami. **Il luy a renverſé la cervelle* ou *l'eſprit.* De mente hunc deturbavit, de ſtatu mentis dejecit. Adegit illum ad Inſaniam. *Cic. Ter.* *Głowę mu y rozum przewrocił.

ON DIT proverbialement *Quand la marmite eſt renverſée, que les affaires vont mal, les amis nous quittent.* Ubi olla malé fervet, & res inclinata eſt, amici tunc de medio. *Petr.* *On ſous entend* recedunt. W NIESZCZĘSCIU przyiaciela nie maſz.

RENVOY. ſubſt. m. *dans un livre, lorſqu'on met un* V. *qui veut dire* Vide. *Voyez.* ODESŁANIE znaczek w kſiędze odſyłaiący áby ná inſzym micyſcu lub karcie co obaczyć.

RENVOY *qu'on demande en juſtice par devant ſon Juge.* Fori poſtulatio, onis, f. PROSZENIE o odeſłania ſprawy do ſądu należytego.

RENVOY ou *chevaux de renvoy.* Equi reduces PODWODNE konie. **Il prit un cheval de renvoy.* Equo reduci uſus eſt. *Wziął podwodę, podwodnego konia.

RENVOYER, V. act. & redupl. (*Envoyer une ſeconde fois.*) Remittere. Rurſùm mittere. ODESŁAC názad. **L'Echo renvoye la voix.* Echo reddit. Remittit voces. *Odgłos ſię obiia oddaie ſię. **Prendre avec addreſſe la bale qu'on nous a jettée & la renvoyer de meſme.* Pilam ſcitè excipere, aptè & expeditè remittere. *Sen.* *Odbić zręcznie piłkę we grze.

RENVOYER *quelqu'un.* (*Le congédier ſimplement.*) Aliquem dimittere, miſſum facere. ODPRAWIC kogo. **Le renvoyer, luy donner ordre de ſe retirer.* Aliquem ablegare. Amandare. *Cic.* *Odprawić zbyć kogo kazać mu precz. **Il l'a renvoyé avec des paroles fort aigres.* Aſperioribus verbis hunc à ſe rejecit. Repulit. *Cic.* *Odprawił go zbył go przykremi słowami. **Renvoyer ſa femme, la quitter, la répudier.* Uxorem dimittere. *Suet* Repudiare. *Quint.* Renuntiare repudium oxori. *Ter.* Nuntium remittere *ou* repudium uxori. *Ter.* *Porzucić żonę rozſtać ſię z nią.

RENVOYER *une affaire à quelqu'un pour la juger.* Deferre rem judicandam ad aliquem. *Cic.* Permittere rem judicio alicujus. *Ter.* ODESŁAC ſprawę kędy do rozſądzenia, zlecić ią komu áby ią oſądził.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Renvoyer la bale à quelqu'un, le charger d'une affaire.* Rem ad aliquem remittere. *Tacit.* Totum negotium alicui permittere. *Cic.* SPUSCIC co ná kogo, zrzucić co ná niego, wſzyſtko ná niego, złożyć, zwalić

REPAIRE, ſubſt. m. (*Taniere de beſtes fauves.*) Cubile, lis, n. *Cic.* Latibulum, li, n. Latebra, æ, f. *Catul. Plin.* ŁOZYSKO, knieia, legowiſko zwierza dzikiego.

REPAISTRE, *prononcez* REPAITRE, V: n. (*Prendre ſon repas, ſa refection.*) Paſci. Cibum ſumere. Cibo refici. *Plin.* PASC ſię nápaſać ſię karmić ſię.

REPAISTRE, (*Donner à manger.*) V. act. Paſcere, (o, is, pavi, paſtum.) Cibo aliquem reficere. *Cic.* PASC kogo nákarmić.

REPAISTRE *légérément, prendre un peu de nourriture.* Cibis levioribus paſci. Reficere ſe, *ou* Leviter ſe curare. *Ter.* PODKARMIC ſię, przekąſić co, poſilić ſię czym trochę.

ON DIT figurément, *Repaiſtre quelqu'un de vaines eſpérences.* Falsâ ſpe producere, lactare aliquem. *Terent.* NIEWŁASNIE karmić kogo uwodzić go prożnemi nádzieiami obietnicami go łudzić. **Je me repais de ces choſes.* His rebus pa cor. His perfruor. *Cic.* *Uwodzę ſię tym uwodzę ſię temi nádzieiami **Il ne luy reſte autre choſe que de repaiſtre ſes yeux.* Reſtat aliud nihil, niſi oculos paſcere. *Ter.* *Nic mu nie zoſtaie więcey tylko oczy ſwoie nápaść.

RE'PAISTRIR, (*Paiſtrir de nouveau.*) Iterùm depſere, (depſo, is, depſui, depſitum.) Subigere, (go, gis, egi, actum.) act acc. *Cat.* MIESIC znowu ciaſto w dzieży.

RE'PARABLE, adject. maſc. & fœm. Reparabilis & hoc reparabile, adject. *Ovid.* NADGRODZONY co może być nádgrodzony powetowana rzecz.

RE'PARATEUR, ſubſt. m. (*Qui répare une choſe.*) Reparator, Refector, oris, m. *Stat. Suet.* TEN poprawia ná prawia iáką rzecz.

RE'PARATION, ſubſt. fœm, (*Action de réparer & de raccommoder les choſes.*) Refectio, onis, fœm. *Cic.* NAPRAWIANIE náprawa.

Les réparations d'une maiſon. Ædium ſarta tecta, ſartorum tectorum, n. pl. NAPRAWY około domu reparacye. **Faire les réparations d'une maiſon.* Ædes ſarcire, *ou* Sarta tecta habere. *Cicer. Bud.* *Náprawy około domu czynić, reparacye czynić

RE'PARATION d'*honneur.* Læſi honoris ſatisfactio, onis, f. *Cic.* PRZYWROCENIE honoru wziętego. **Faire réparation d'honneur.* Pro læſo honore alicui facere ſatis, *ou* ſatisfacere. Exiſtimationi alienjus ſatisfacere. *Cic.* Læſum honorem alicui præſtare. *Uczynić reparacyą honoru, uczynić co w nágrodę honoru.

RE'PARER, V. act. (*Reſtablir un baſtiment, le remettre en bon eſtat.*) Ædes reparare. *Plin.* Inſtaurare. Renovare, (o, as, avi, atum.) Reficere, (io, is, refeci, refectum.) Reſtituere, (uo, uis, ui, utum.) act. acc. *Cic. Cat. Tacit.* NAPRAWIAC porawiać około domu.

RE'PARER *quelque perte.* Damnum, Detrimentum aliquod ſarcire. Reſarcire, (io, is, ſi, ſartum.) *Cic.* NADGRODZIC ſzkodę iáką ſtratę nádgrodzić.

RE'PARER *ſes forces.* Reficere *ou* Reparare vires. *Liv. Ovid.* Reficere ſe ab imbecillitate. *Plin.* NABYWAC ſił ſtraconych.

RE'PARER *ſon honneur.* Exiſtimationi ſuæ illatum detrimentum ſarcire. *Caſ.* WOTOWAC ſię honoru ſławy. **Réparer la faute qu'on a faite.* Quid peccatum eſt à ſe, corrigere. *Ter.* *Poprawić błędu ſwego. **Il a une extrême envie de réparer ſon des-honneur.* Inceſſit ei ſtudium ingens infamiæ ſarciendæ. *Caſ.* *Niewypowiedaianie pragnie tey ſwoiey poprawić nieſławy.

RE'PARER *l'honneur qu'on a oſté à quelqu'un.* Ablatum honorē alicui reſtituere *ou* Sarcire illatum alicui detrimentum *ou* infamiam. *Cic.* PRZYWROCIC komu honor wzięty.

REPARLER *d'une choſe.* De re aliquâ iterùm loqui. *Cic.* ZNOWU o czym mowić. **On vint à reparler de cela.* Eâ de re rurſùm injectus eſt ſermo, *ou* Sermo Incidit. *Cic.* *Znowu o tym mowią znowu powiadaią znowu ſłychać.

REPAROISTRE, *prononcez* REPAROITRE, V neut. & redupl. (*Paroiſtre de nouveau*) Iterùm apparere. Comparere, (eo, es, rui, itum.) *Cic.* ZNOWU ſię zjáwić pokazać ſtawić ſię.

REPARTIE, ſubſt. f. (*Réponſe. Réplique.*) Reſponſum, i, n. *Cic.* ODPOWIEDZ. **Il a la repartie prompte.* Citiſſimè reſpondet. *Prędki ieſt w odpowiedzi nie borguie. **Il e de jolies reparties.* Acutè & venuſtè reſpondet *ou* dicit. *Cic. Quint.* *Ma piękne odpowiedzi weſołe.

REPARTIR, V. n. (*Repliquer.*) Reponere, (o, is, poſui, itum.) Reſpondere. *Juv. Cic.* ODPOWIADAC co ná co.

REPARTIR, V. neut. & redupl. (*Partir une ſeconde fois d'un lieu.*) Ex aliquo loco rurſùs proficiſci. ODIECHAC powtornie.

REPARTIR, V. act. & redupl. (*Repartager, ſubdiviſer une choſe déja diviſée.*) Rurſùm partiri, (ior, iris, itus ſum.) DZIELIC znowu powtornie.

REPAS ſubſt. maſc. (*Réfection, nourriture que l'on prend.*) Refectio, onis, fœm. *ou* Ciborum refectio. *Celſ.* Cibi ſumtio, onis. Cibus, cibi, maſc. *Cic.* POSIŁEK obiad wieczerza ſniadanie.

Prendre ſon repas. Cibum capere. Capeſcere. Sumere. *Cornel. Nep.* JESC. **Dans le temps du repas.* Sub tempus edendi. *Pod czas ſtołu, obiadu, lub wieczerzy. **Un repas frugal.* Cænula frugi. *Juv.* *Stoł ſkromny okrągły bez zbytku.

REPAS ſe dit auſſi d'*un grand feſtin qu'on donne à ſes amis*

avec

avec bien de la proprete & de la magnificence. Apparatæ epulæ, arum. Lauta cœna & clegans. BANKIET traktament uczta sprawiona záprosiwszy przyiacioł y gości y częstuiąc kosztownie y hoynie. **On nous conduisit dans une sale où nous trouvasmes un magnifique repas.* Ducti sumus, in cellam, in quâ lautitiarum apparatus splendidissimè expositus eras. *Petr.* *Záprowadzono nas do sali gdzieśmy zástali stoł bardzo pięknie Pańsko zástawiony. **Les grands repas degoutent.* Lautæ epulæ immarcescunt. *Hor.* * Uczty y częstowania się przykrzą.

REPASSER, (*Passer, retourner par un mesme lieu.*) Per eandem viam regredi, (ior, eris, regressus sum.) Redire, (eo, is, redii, reditum.) Relegere iter. *Stat.* Revolvi in eandem viam. *Cic.* PRZEIEZDZAC znown ktorędy powracać.

REPASSER *une riviére.* Amnem rursus trajicere, (io, is, jeci, jectum.) Transmittere, (mitto, is, misi, missum.) *Cæs.* Przeprawiać się znown przez rzekę.

ON DIT au figuré, *Repasser quelque chose en son esprit, y penser plusieurs fois.* Aliquid secum retractare, (o, as, avi, atum.) Reputara, (o, as, avi, atum.) Revolvere, (o, is, volvi, volumm.) Recolere, (lo, lis, lui, cultum.) act. accus. De re aliquâ recogitare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Aliquid animo agitare, *Liv.* Cum animo. *Salust.* Mente. *Salust,* In mente, *Cic.* Secum. *Ter.* MYSLIC oczym często. **Repasser les évenemens malheureux de la vie.* Adversa revertere *Cic.* *Przypominać sobie nieszczęśliwe w życiu całym przypadki.

REPASSER *sur quelque ouvrage, le revoir, le retoucher.* Aliquod opus recognoscere. *Cic.* Retractare. *Plin. Jun.* Retexere. *Hor.* PRZEYRZEC iáką robotę, przeglądać, poprawować.

ON DIT proverbialement & populairement *Repasser quelqu'un comme il faut, repasser son buffle.* Fuste dolare aliquē. *Plaut.* Fuste dolara lumbos alicujus. *Hor.* Probè versare aliquem. *Ter.* PRZETRZEPAC kogo náleżycie wyprawić mu skorę, wygarbować mu grabiet.

REPAVER, V. act. (*Raccommoder le pavé.*) Iterùm pavimentare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Pavimenra retractare. *Colum.* ZNOWU brukować bruki nowe dawać poprawiać bruki.

REPAYER, V. act. & redupl. (*Payer une seconde fois.*) Iterùm solvere, (o, is, solvi, utum.) *Cic.* Resolvere. *Plaut.* PŁACIC drugi raz.

REPEIGNER, V. act. & redupl. (*Peigner de nouveau.*) Repectere, (to, is, repexui, xum.) act. acc. *Ovid.* CZESAC drugi raz.

REPEINDRE, V. act. & redupl. (*Peindre ce qu'on avoit peint.*) Iterùm pingere, (go, gis, xi, ctum.) Tabellæ novos colores inducere. Odmalować drulgi raz malować znown.

REPENSER, V. neut. & redupl. (*Penser plusieurs fois à une chose.*) Recogitare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* POMYSLIC drugi raz znown y trzeci raz o czym.

REPENSER *une playe.* Iterùm curare vulnus. *Voyez* REPANCER. Opatrować ranę znowu.

REPENTENCE, *prononcez* REPANTANCE, f. f. (*Action par laquelle on se repent.*) Pœnitentia, æ, fem. *Cicero.* ZAL.

REPENTIR, subst. masc. *le mesme.* ZAL. **Mon repentir est sincere.* Bonâ fide pœnitentiam emendo. *Petr.* * Mny żal iest prawdziwy.

SE REPENTIR, V. neut. (*Estre fasché d'une chose.*) Rei alicujus pœnitere, pigere. *Cic. ou* Pœnitentiam agere rei alicujus, *Plin.* ZAŁOWAC czego żal mi czego.

Je me repentis de mon discours, & j'eus une secrette confusion de m'estre oublié jusques au point d'avoir dit des choses, que les personnes qui ont de la pudeur n'oseroient mesme penser. Pœnitentiam agere mei sermonis cœpi, secretoque rubore perfundi, quod ea protulerim, quæ ne ad cogitationem quidem admittere severioris notæ homines solent. *Petr.* ZAL mi było mowy moiey, y wstydziłem się sam w sobie żem się ták zápomniał, iż też y o tym mowić śmiałem o czym ludzie wstyd w oczach maiący áni pomyślićby nie śmieli. **C'est le propre du sage de ne rien faire dont il se puisse repentir.* Sapientis proprium est, nihil quod pœnitere possit, facere. *Cic.* * Mądrego to własna y bacznego człowieka, nic nie czynić takiego czego by miał żałować.

Ils se repentent de leurs sottises. Eos ineptiarum pœnitet. *Cic.* ZAŁUIĄ głupstwa swego, lekomyślności swoiey. **Je ne crois pas me repentir jamais de ma fermeté.* Hujus me constantiæ puto fore ut numquam pœniteat. *Cic.* *Nigdy żałować niebędę stateczności swoiey.

RE'PERCUSSION, subst. fem. (*Réverberation.*) Repercussus, ùs, masc. *Plin.* ODBICIE odbianie się.

REPERCUTER, (*Réflechir en parlant des rayons du Soleil.*) Repercutere, (tio, tis, cussi, cussum.) *Plin. Jun.* OBIAC się, iáko promienie słoneczne się odbiaią.

REPERDRE, V. act. & redupl. (*Perdre ce qu'on avoit trouvé.*) Iterùm perdere, (do, dis, didi, ditum.) Amittere, (to, tis, misi, missum.) *Plin.* DRUGI RAZ zgubić stracić.

RE'PERTOIRE, subst. masc. (*Livre ou Registre dans lequel l'on trouve certaines choses qu'on y a écrites pour s'en ressouvenir.*) Repertorium, ii, neut. *Vlp.* REJESTR Inwentarz czego spisany dlá pamięci. Pámiętne księgi.

REPESCHER, V. act. (*Retirer de l'eau une chose qui y est tombée.*) Aliquid depressum in fluvio extrahere, (ho, his, xi, ctum.) *Phæd.* WYCIĄGNĄC co z wody.

REPESER, V. act. & redupl. (*Peser une seconde fois.*) Aliquid rursèm appendere, (do, dis, di, pensum.) Ponderare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* WAZYC znown odważyć ná wagę.

RE'PE'TER, V. act. & neut. (*Dire plusieurs fois une mesme chose.*) Iterare, (o, as, avi, atum.) Repetere, (to, tis, petii, itum.) act. accus. *Cic.* POWTORZYC powtarzać co znown.

RE'PE'TER, (*Redemander.*) Repetere. Reposcere, (sco, is, repoposci, itum.) act. accus. *Cic.* UPOMNIEC się upominać się názad o co.

RE'PE'TER *un escolier, luy faire dire ses leçons, & ce qu'il a appris de son maistre.* Dictata magistri à scholastico reposcere, repetere. SŁUCHAC Lekcyi studenta lekcyą znim powtarzać repetycyą znim czynić.

RE'PE'TER *un discours par cœur.* Memoriter orationem repetere, recitare. POWTARZAC mowić co ná pámięć.

RE'PETITEUR, subst. masc. (*Celuy qui répéte & instruit un escolier.*) Studiorum adjutor, oris, masc. INSPEKTOR szkolny co do studentow, domowy dozorca.

RE'PE'TITION, subst. fem. (*Redite d'un mot.*) Repetitio, Iteratio, onis, fem. *Quint.* POWTORZENIE, słowa iákiego powtarzanie.

RE'PE'TITION *d'un concert, d'une comédie, que l'on fait avant que de la rendre publique.* Recitatio, onis, f. *Cic.* POWTORNIE muzyki koncertu Komedii, Proba w przod niż publicznie ią odprawiać będą.

Faire des répetions à des escoliers, revoir & corriger leurs estudes. Adjuvare studia scholasticorum. Powtarzać repetycyą lekcyi czynić z uczniem.

REPEU, *ou* REPU, m. REPEUE, f. part. pass. *du verbe repaistre.* Pastus, a, um. *Plin.* NAPASIONY Nápasiona od słowa pásę nápasam.

ON DIT populairement (*Un chercheur de franches repuës ou de franches lipées.*) Mensarum assecla *ou* sectator, oris, masc. *Cic.* Pásorzyt co cudzych kominow y stołow petrzy.

REPEUPLER, V. act. (*Peupler de nouveau.*) Civibus urbem, *ou* incolis regionem denuò frequentare, (o, as, avi, atum. *Suet.* ZALUDZIC osadzać znowu ludźmi miasta. **Repeupler une vigne.* Vitem iterùm propagare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* Frequentare vitem. *Colum.* * Roskrzewiać krzewić winnicę.

REPI, subst. masc. (*Prolongation du terme pour un payement.*) Diei solvendæ pecuniæ prorogatio, onis, fem. Diecula, æ, fem. *Ter.* POZWOLENIE czasu dalszego do płacenia długu prorogacya terminu płacenia list żelazny ochronny dłużnika z pozwoleniem dłuższego terminu.

REPILER, V. act. & redupl. Rursùm tundere, (do, dis, tutudi, tonsum.) TŁUC znowu w moździerzu.

REPLANTER, V. act. & redupl. (*Planter de nouveau.*) Arborem referere, (ero, ris, sevi, satum.) *Colum.* ZNOWU szczepić sadzić, co do drzew.

REPŁATRER, (*Renduir de plastre.*) Gypso trulissare, (o, as, avi, atum.) *Vitr.* GIPSOWAC znowu, gipsem tynkować, powlec, pokrywać.

ON DIT au figuré *On a tasché à replastrer ses fautes.* Errata illius obtegera conati sunt. *Cic.* STARANO się pokryć winy iego y błędy.

REPLET, masc. REPLETE, fem. (*Qui est gras & bien nourri.*) Obesus. Plenus, a, um. Tardus & pinguis, masc. *Cic Hor.* TŁUSTY Tłusta otyły, tyłuwity zupełny w sobie, **On devient replet en faisant peu d'exercice, & en se reposant souvent.*

souvent. Implet corpus modica exercitatio & frequentior quies. *Celf.* *Tyie się,nie nic robiąc,albo mało co, á często y wiele spoczywaiąc.

RE'PLETION, subst fem. (*Abondance d humeurs.*) Humorum copia, æ, fem Redundatio, onis, fem. *Plin.* Abundantia, Redundantia, æ, fem *Cic.* PEŁNOSC humorow.

RE'PLETION. *quand on mange trop, & qu'on devient plein* Saturitas, atis, fem. *Plaut.* SYTYOSC abyzniego iedecnia.

REPLY, subst m. qui se dit *des serpens qui font des plis & replis.* Sinus, ûs, m Volumen, inis. neut. *Virg.* ZWIIANIE się,wicie się,iáko węże się wiią, kręcenie,się snunie się snowanie.

ON DIT au figuré *Dieu connoist les plis & replis les plus cachez de la conscience* Conscientiæ sinus reconditiores serutatur Deus *ou* Deo pervii sunt BOG widzi y przenika wszystko co się w sercu y sumnieniu ludzkim snuie nayskrytszego.

REPLIER, V. act. & redupl. *Faire plusieurs plis.*) Replicare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* FALDOWAC marszczyć zwiiać składać.

SE REPLIER comme *font les serpens, faire plusieurs plis.* Se colligere in spiram, sinuosa volumina versare, trahere. *Virg.* WIC się awiiać się kręcić się iák wąż.

REPLIQUE, subst. fem. (*Reponse réiteré.*) Iterata responsio, *genit* iteratæ responsionis, fem. Responsum, i, neut. *Cic.* Replicatio, onis, fem. *Vlp.* ODPOWIEDZ ná odpowiedź replika.

REPLIQUER, V. act. (*Répondre à une raison alleguée.*) Alicui argumento sursùm respondere. *Cic.* ODPOWIADAC ná dowody. *J'ay repliqué cela à ce qu'ils alléguoient pour leur defense.* Hæc ego illorum defensioni retuli. *Cic.* Reposui. *Odpowiedziałem ná to co na swoię przytaczali obronę.

REPLIQUER, (*Contredire à quelqu'un*) Alicui obloqui, (or, eris, oblocutus sum.) *Cic.* ODPOWIADAC komu wadzić się znim sprzeczać się.

REPLIQUER *aux injures.* Regerere convitia. *Plin.* SŁOWO zá słowo oddać łżyć kogo.

REPLONGER *quelqu'un dans l'eau* Aliquem denuò in aquâ, *ou* in aquam immergere. *Plin.* ZANURZYC znowu kogo w wodzie

ON DIT au figuré *Je vous vois replongé dans vostre mesme vie.* In eandem vitam te revolutum video. *Ter.* ZNOWU cię widzę zánurzonego w nałogach dawnych.

REPOLIR, V act. & redupl. (*Polir de nouveau.*) Repolire, (io, is, ivi, itum) *Colum.* Rursùm expolire. *Plin.* (Pour le sens propre & figuré) ZNOWU polerować.

RE'PONDANT, (*Qui répond & se fait caution pour un autre*) Præs, prædis. (En matiere civile) Vas, adis, (En matiere criminelle.) *Cic.* *Ter.* ODPOWIEDAIĄCY zá kogo ręczący.

REPORTER, V. act & redupl. (*Porter une chose en un lieu où on l'avoit prise.*) Reportare, (o, as, avi, atum.) Referre, (fero, ers, retuli, relatum.) *Colum.* *Cic.* ODNIESC co názád skąd wzięto.

REPORTER, (*Aller dire, rapporter.*) Sermones alicujus referre. *Cic.* *ou* foras eliminare. *Hor.* DONIESC powiedzieć wygádzać co.

ROPOS, subst. masc. (*Cessation de travail.*) Quies. Requies, etis, fem. *Cic.* SPOCZYNEK.

REPOS, (*Paix, tranquillité*) Quies. Tranquillitas, atis, fem. Otium, tii, neut. POKOY spokoyność. *Avoir l'esprit en repos.* Quieto & tranquillo esse animo. *Cic.* *Mieć umysł spokoyny. *Mettre l'esprit de quelqu'un en repos, le tranquilliser.* Alicujus animum tranquillare. *Cic.* * Uspokoić umysł czyi. *Demeurez l'esprit en repos, ou soyez en repos sur cela.* De istâ re in utrumvis oculum conquiesce. *Plaut.* *Uspokoy się ná tym spiy ná to bespiecznie. * *Il ne m'a jamais laissé en repos, il ne m'a pas donné un moment de repos.* Numquam per illum quietus fui. *Cic.* *Nigdy mi ná moment pokoiu niedał. * *Se mettre en repos.* Convertere se ad otium. *Cic.* *Uspokoić się. *Vivre en repos.* Tranquillè, quietè vitam agere, vitam otiosam & quietem traducere. *Cic.* Quieto animo vivere. *Cic.* *Zyc spokoynie. *Vn homme qui ne se donne point de repos.* Homo inquies *ou* inquietus. *Cic.* * Człowiek żadnego pokolo mieć niechcący (álbo) spoczynku sobie niedaiący.

REPOS, (*Sommeil.*) Quies, etis, fem. Somnus, I, masc. SPOCZYNEK sen. *Prendre son repos.* Requiescere, (sco, is, quievi, quietum.) Somno molli requiescere. *Catul.* Quietem capere. *Plin* Somnum capere, carpere. Dare se somno. Tradere se quieti. *Cic.* *Spoczywać spać *Aller prendre son repos.* Ire ad quietem. *Cic.* *Przerwać sen komu obudzić śpiącego. *Interrompre le repos de quelqu'un.* Turbare quietem alicujus. *Proper.* Abrumpere alicujus somnum. *Virg.* Interrumpere somnos. *Plin.* Avertere, Auferre, Adimere somnum. *Cic.* *Hor.* Desomnem aliquem facere. *Petr.* * Podczas snu, podczas spania, śpiąc, we śnie. * *Durant son repos.* Secundum quietem *Cic.* *Podczas spania śpiąc.

REPOSE', masc. REPOSE'E, fem. Requietus, a, um. STATECZNY. *Vn esprit reposé.* Sedatus animus. Solutus & quietus animus. *Cic.* (On dit *au Comparatif.*) Requietior & hoc requietius (*Au Superlatif.*) Requietissimus. *Umysł stateczny ustatkowany.

REPOSER, V. act. & neut. (*Dormir.*) Requiescere, (sco, is, requievi, requietum.) Dormire, Acquiescere lecto. *Catul.* *Tibul.* SPOCZYWAC spac leżyć wczasować się. * *Il repose tranquillement.* Somno molli requiescit. *Catul.* *Spi spokoynie. *Je n'ay pû reposer de toute la nuit.* Totâ nocte somnum oculis meis non vidi *Plaut.* Non quievi hac nocte ex meâ sententiâ. *Plaut.* * Nie mogłem spać cálą noc nie mogłem usnąć żádnego snu ná oczach nie miałem. * *Se reposer, prendre du repos, dormir,* Dare operam somno. *Plaut.* *Voyez* DORMIR. *Spać.

SE REPOSER, (*Prendre du repos aprés un travail*) Quiescere, Requiescere à labore. *Cic.* Dare se quieti ex labore. Otio se dare *Cic* SPOCZĄC po pracy. *Se reposer en se delassant* Acquiescere à lassitudine *Cornel-Nep.* * Odpoczywać trochę dlá wytchnienia. *Se reposer.* Considere in otio. *Cic.* * Wypocząć spocząć. * *Repose toy à ton aise.* Clementer acquiesce. *Plant.* *Wypoczniy sobie wywczasuy się.

SE REPOSER *sur une chose* se dit figurément. In re aliquâ requiescere *Cic* Alicui rei acquiescere. *Suet.* *Przystać ná en stanąć ná czym spocząć * *Se reposer sur quelqu'un du soin d'une chose.* Aliquid in alicujus fide deponere, reponere. Alicujus fidei credere. *Cic.* * Zdać nákogo w czym álbo a czym. * *Reposez vous en sur moy.* Crede hoc fidei meæ. *Ter.* De hoc quietus esto. *Plaut.* * Zday się ná mnie. *On se reposoit sur sa science, sur ses conseils, & on ne trouvoit rien de difficile où il estoit.* Huic acquiescebant homines, & in ejus scientiâ & consilio omnia sibi proclivia fore sperabant. *Hirt.* *Polegano ná Jego mądrości ná Jego radzie, y wszystkiego dokazć zá Jego powodem y zdaniem záwsze się spodziewano

LAISSER *reposer les terres.* Sinere ut arva requiescant. *Virg.* UGOROWAC ziemię puścić w ugor w odłog. *Vne terre reposée.* Ager requietus, a, um. *Ovid.* Arvum requietum. *Colum* *Ugor odłog.

LAISSER *reposer les liqueurs, les laisser rasseoir, lorsqu'elles ont esté agitées.* Sinere sidere liquores *Plin.* DAC się ustatrunkom likworom się dać wyklarować gdy są mętne.

ON DIT en ce sens au figuré, *Laisser reposer une affaire, la laisser dormir (comme l'on parle.)* Sinere quiescere negotium, non illud instare, nec urgere. NIECH spi sprawa niech spoczywa.

LAISSER *reposer les esprits qui sont agitez par les passions.* Animi motus tranquillos reddere. efficere. *Terent.* DAC czas uspokoiąnia się umysłom poruszonym passyami.

REPOSOIR, subst. masc (*Lieu où l'on se repose.*) Statio, onis, fem Quietes, quietum, fem. plur. STANOWISKO dlá spocznienia, wypoczynek.

REPOUSSER, V. act. & redupl. (*Pousser de nouveau parlant des plantes.*) Repullulare. Regerminare, (o, as, avi, atum.) Repullulascere. *Plin.* *Colum.* ODPYCHAC odepchnąć wyparować odegnać odpędzić.

REPOUSSER, V. act. (*Rejetter, pousser avec violence.*) Retrudere, (do, is, retrudi, retrusum.) *Plaut.* Eiicere. Reiicere, (o, is, rejeci, rejectum.) Repellere, (lo, lis, puli, pulsum) Propulsare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Wypchnąć odepchnąć.

Ils les repousserent dans la Ville avec perte. Magnis illatis detrimentis in oppidum reiecerunt. *Cæs.* WPAROWALI ich pędzili nazád áż do miásta z szkodą.

RE'PRE HENSIBLE, adject. masc. & fem. (*Qui mérite d'estre repris*) Reprehensione *ou* animadversione dignus, a, um. *On prononce* REPREHANEBSIBLE. NAGANNY, nágany godny.

REPREHENSION, subst. fem. *prononcez* REPREHANSION. Reprehensio. Correctio, onis, fem. *Cic* NAGANA. **Apprébender les répréhensions des gens sçavans.* Vereri reprehensionem doctorum. *Cic.* *Bać się nagany od ludzi rozumnych.

REPRENDRE, *prononcez* REPRANDRE, V. act. & redupl. (*Prendre une autre fois.*) Resumere, *ou* iterum sumere, (sumo, is, sumpsi, ptum) Recipere, (pio, is, recepi, ptum.) act. accus. ZNOWU wziąć odebrać **Reprendre une Ville.* Urbem recipere. *Cic.* * Odebrać miasto. * *Son vestement, se r'habiller.* Ad suum vestitum redire. *Cicer.* Iterum amiciri. *Petr.* *Znowu brać suknie.

REPRENDRE, (*Recouvrer ses forces.*) Recipere. Resumare, Revocare vires. *Phæd. Cic.* Se reficere. WRACAC się do sił. **Reprendre son vent, son baleine.* Animam vertere, anhelitum recipere *Plaut.* Animam *Quint.* Animum. *Ter.* Respirare, *Cicero.* Colligere spiritum. *Petr.* *Tchu w siebie nábrać.

REPRENDRE un *visage gay.* Relaxare in hilaritatem vultum. *Petr.* WESOŁĄ twarz pokazać.

REPRENDR, (*Rejoindre, r'attacher une chose l'une avec l'autre.*) Resuere, (o, is, resutum. *Suet.* Z szyć jedno do drugiego. * *Reprendre un lambeau d'une robbe déchirée.* Vestis laciniam resuere. *Suet.* * Przyszyć kawałek szuczkę rozdartey sukni.

ON LE DIT aussi *des playes, la playe se reprend, se rejoint, se consolide* Vulnus coalescit, conglutinatur, colligatur, *Plin.* Glutinatur *Cels.* Rana się spaja schodzi urasta **Faire reprendre une playe, la reformer.* Perducere vulnus ad cicatricem. *Plin.* *Ranę zamykać. **Les os se reprennent.* Conferventur ossa *Cels.* *Kości się spaiaią. **Les feuilles de vigne font reprendre une playe.* Vulnus conglutinant folia vitium. *Plin.* *Wione liście zamykaią ranę. **Cet arbre a bien repris* Hæc arbor comprehendit. *Colum.* *Drzewo to dobrze się przyięło.

REPRENDRE *ses occupations ordinaires, s'y remettre.* Assuetam præstare vicem. *Phæd.* Ad assueta munia se revocare. Referre se ad solitas exercitationes. *Cic.* WROCIC się do swoich zwyczaynych zabaw.

REPRENDRE, *Revenir,* (parlant *des douleurs & des maux.*) Redire Recursare *Cic. Virg* BRAC znowu nápadać co do bolow y chorob. **La fiévre l'a repris* Rediit illi febris. *Cels.* *Gorączka go znowu wzięła nápada. **La maladie l'a repris.* Illum rursus morbus invasit *Plaut.* * Znowu západał wchorobę **Mon mal de teste m'a repris de plus belle ou plus fortement qu'auparavant* Capitis doloribus vehementiùs quàm antea conflictor *Cels.* *Znowu mię bol głowy nápestuie gorzey niż przed tym. * *Son mal d'yeux luy reprend souvent.* Crebro recrudescit lippitudo. *Cic* *Západa często ná oczy.

REPRENDRE *les choses de loin ou de fort haut* Altè & à capite res repetere *Cic* RZECZ wyżey brać w mowie. **Je reprends mon discours* Redeo ad inceptum sermonem. *Cic.* *Wracam się do mowy moiey.

REPRENDRE, (*Blasmer, corriger, trouver à redire.*) Castigare, (go, gas, avi, atum.) Corrigere, (go, gis, rexi, rectum.) Carpere, (io, is, corripui, correptum) Reprehendere, (do, is, prehendi, sum) Objurgare Objurgitare, (go, as, avi, atum.) Carpere, (po, pis, carpsi, carptum) Increpare, (o, as, crepui, itum.) act accus *Plaut Cic.* STROFOWAC gánić łáiać przyganiać. **Tout le monde brule d'envie de reprendre les actions & les paroles d'autruy,* Ad reprehendenda aliorum dicta & facta ardet omnibus animus. *Salust.* *Wszyscy radzi przyganiaią cudzym sprawom.

REPRENEUR, (*Celuy qui reprend.*) Reprehensor. Objurgator. Castigator. Corrector, oris, masc. *Cic.* STROFUIĄCY strofuiący.

REPRESAILLES, subst fem. plur. (*Prise qu'on fait sur ceux, qui ont surpris les autres.*) Clarigatio, onis, fem *Liv.* Pigneratio, onis *dans Budée.* ODYSKANIE swego odebranie oddanie zá swoie. **User de represailles.* Clarigatione uti, *ou* Res suas clarigatione repetere. *Odbierać zá swoie.

REPRESENTATION, subst. fem. (*Image qui nous remet en idée les objets absents.* Repræsentatio, onis fem *Plin.* Expressa rei imago, ginis, fem. *Cic.* Idolum, li, neut *Cicero.* Effectio, onis, fem. *Auct. ad Heren.* WYOBRAZENIE wyrażenie w myśli.

REPRESENTATION *d'une piéce de théâtre.* Fabulæ actio, onis. f *Cic.* Scenæ spectacula, orum, n pl. *Sen.* KOMEDYA scena wydana odprawuiąca się.

REPRESENTATION *d'un tombeau.* Tumulus honorarius, i, masc. Cenotaphium, cenotaphii, neut. *Ulp.* NAGROBEK wystawiony.

REPRESENTER, V. act. (*Faire une image, une peinture d'un objet, qui nous le fasse connoistre.*) Alienius similitudinem ex vero effingere, (go, gis, xi, ictum.) *Plin. Jun.* Alicujus formam exprimere, (o, is, expressi, expressum.) Exhibere, (beo, bes, exhibui, itum) Repræsentare *Cic. Colum.* WYRAZAC wyobrażać. * *Représenter une vraye mer.* Faciem veri maris repræsentare. *Colum.* *Wyrazić morze własnie iák prawdziwe.

REPRESENTER *une comédie,* (*La joüer,* (*La joüer.*) Agere fabulam. *Cic.* KOMEDYĄ Scenę wyprawić. * *Les mœurs de quelqu'un.* Alicujus mores effingere. *Cic.* *Wyrażać obyczaie czyie. **Représenter si bien une chose par ses paroles, qu'il semble qu'on la voye.* Aliquid dicendo oculis subjicere. *Cic.* *Wyrażać iák doskonale słowy iákby náocznie.

SE REPRESENTER, (*Se figurer une chose, se la mettre comme devant les yeux*) Aliquid animo cernere, aliquid animo intueri, aliquid sibi proponere, *ou* ponere. Aliquid animo effingere *Cic* Alienius rei imaginem animo conformare. *Auct ad Heren.* Subjicere aliquid sub oculos *Quint.* Oculis *Plin. Jun.* WYOBRAZIC sobie co wystawić sobie w myśli stawić sobie przed oczy. **Je me represente jour & nuit vostre misére & vostre affliction.* Mihi ante oculos dies noctesque obversatur squallor tuus & mœror. * Dzień y noc stawiam sobie przed oczy nędzę y utrapienie twoie.

REPRESENTER *une chose à quelqu'un, la luy faire entendre.* Aliquid alicui demonstrare. Exponere. Ostendere. Docere aliquem aliquid *Cic.* REMONSTROWAC komu co podać mu do uwagi. **Il m'a représenté à peu prés les mesmes choses, dont vous vous plaigniez tantost* Ferme eadem omnia, quæ tu te coram me incusaveras *Ter.* Monuit. * Toż mi samo podał do uwagi ná coś się ty uskarżał niedawno. **Représenter ses raisons avec force* Momenta suæ causæ vehementer proferre in medium. *Cic. ou* Adducere, *Podać do uwagi racye swoie mocno ie remonstrować.

REPRESENTER *un criminel, le faire paroistre en justice.* Reum sistere, (sto, stiti, statum) *Cic* Exhibere, (eo, es, exhibui, itum) *Quint-Curt.* STAWIC do sądu złoczyńcę. **Représenter ses comptes.* Rationes exhibere *Plin.* *Poddać rachunki, oddać rachunki.

REPRESENTER *quelqu'un.* (*En faire le personnage.*) Alicujus personam gerere, (gero, geris, gessi, gestum.) Alicujus personam *ou* partes sustinere, alterius partes agere. *Cic.* WYRAZAC kogo Podrzeźniać mu.

REPRIER, V act & redupl. (*Prier plusieurs fois.*) Resecro, (o, as, avi, atum.) act accus. Rursus obtestari, (or, aris, atus sum.) *Cicero.* PROSZĘ kilka razy. * *Je vous prie & reprie.* Obsecro, resecroque. *Plaut.* * Proszę y znowo upraszam.

REPRIMENRE, *prononcez* REPRIMANRE, subst. fem. (*Blasme & correction de paroles*) Reprehensio, objurgatio, onis, fem. *Cic.* POŁAIANIE STROFOWANIE.

Faire des réprimendes ou *faire réprimende à quelqu'un.* Aliquem objurgare. Castigare, (o, as, avi, atum.) POŁAIAC kogo łaiać zgromić strofować o co **Faire une verte réprimende.* Graviter dicere in aliquem. *Ter.* Graviter aliquem increpare *Plin.* Castigare vehementissimè aliquem. *Petr.* Objurgare aliquem de re aliquâ *Cic.* * Mocno surowo kogo łaiać ostro go połaiać. * *Je me suis laissé aller sur le dire de ces causeurs à faire des réprimendes à mon amy, qui est innocent.* Ego de eorum verbis famigeratorum insciens prosilui amicum castigatum innoxium *Plaut.* *Plotkow słuchaiąc tákem się uwiodł, żem áż połaiał przyiaciela. * *Je l'ay fait pleurer en le réprimendant.* Ad lacrymas coegi hominem castigando. *Plaut.* *Złaiałem go ták áż płakał. **Réprimender quelqu'un mollement* ou *foiblement.* Molli brachio aliquem objurgare *Cic* *Upomnieć kogo letko łaskawie łagodnie,

REPRIMER, (*Empescher l'effet ou le progrez d'une chose.*) Reprimere, Comprimere. (o, is, pressi, pressum.) Coercere, (eo, es, coercui, coercitum) Cohibere, (cohibeo, es, excohibui, itum) *Cic* ZATRZYMAC utrzymać zátamować hamować skrocić ukrocić poskromić **Il est nécessaire que leur malice soit réprimée, & ne pas souffrir qu'elle croisse par l'impunité.* Illorum improbitatem aliquando reprimi, & non pati impunitate augeri, necessarium est. *Cic.* * Słuszna rzecz tę ich zuchwałość zgromić, uskromić y niedać iey gory brać

braé dlá niekarności. **Réprimer ſa incontinence.* Continare ſuam libidinem. *Petr.* * Poſkromić ſwoię roſpuſtę ſwywolą niepowściągliwość.

REPRIS, maſc. REPRISE, fem. part. paſſ. Reprehenſus. Culpatus. Objurgatus, a, um. *Cic.* STROFOWANY złaiany ſtroſowana złaiana.

REPRISE, ſubſt. fem. *Recouvrement des choſes,* (comme *la repriſe d'une ville, l'action de la reprendre.*) Iterata urbis expugnatio, onis, fem. ODEBRANIE názad iáko odebrania nazad miaſta odyſkanie.

REPRISE *d'une ſomme.* Summæ vindicatio, onis, fem. Odbieranie pieniędzy.

RERISE *d'inſtance,* (*lors qu'on reprend un procs, qu'un autre avoit commencé.*) Litis vindicatio. ZACZĘTEGO prawa kończenie. **Il l'a fait aſſigner en repriſe d'inſtance.* Diem denuntiavit adeundæ litis, aut repudiandæ. * Pozwał go do gotowego proceſſu, do gotowych Dekretow.

A DIVERSES REPRISES. (*Par pluſieurs fois.*) Sæpè. Sæpiùs. Iterando. KILKAKROTNIE kilá razy po kilka razy. **Ils ſe ſont battus à diverſes repriſes.* Sæpiùs ab ipſis repetitium ou redintegratum eſt prælium. * Bili ſię potykali po kilka razy.

RE'PROBATION, ſubſt. fem. (*Action de rejetter & de réprouver quelqu'un.*) Rejectio, onis, fem. Reprobatio, onis, fem. ODRZUCENIE.

REPROCHABLE, adject. m. & f. Culpabilis & hoc culpabile, adject. NAGANNY naganna.

REPROCHE, ſubſt. maſc. (*L'action de reprocher.*) Exprobratio, onis, fem. *Ter.* Wyrzucanie ná oczy wymowienie czego w oczy komu. **Ce que vous venez de me dire, eſt comme un reproche tacite de mon peu de reconnoiſſance.* Iſtæc commemoratio, quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii. *Ter.* *To coś mi dopiero powiedział ieſt gładka przymowka moiey niewdzięczności.

REPROCHE, (*Eſpèce d'injure qu'on fait à une perſonne, en luy reprochant en face ſes vices & ſes défauts.*) Opprobrium. Convitium, ii, neut. Probrum, probrium. *Cic Ter.* ZELZENIE wyrzucenia ná oczy cudzych defektow obelga, łaianie zelżywe ſromocenie zadanie co ſromotnego. * *Faire des reproches ſanglans à quelqu'un.* Convitio mirificè aliquē lædere. *Plaut.* *Sromotnie kogo zelżyć. **Il a la gloire d'avoir veſcu ſans reproche dans la pauvreté, comme ſans orgueil dans l'opulence.* Gloriæ fuit tolerata paupertas, & magnæ opes modicè habitæ. *Tacit.* *Ma tę chwałę że prowadził życie tak w ubóſtwie bez nagany, iáko y w ſzczęściu y doſtatkach bez dumy y wyniosłości. **Celuy qui fait un reproche honteux à quelqu'un, ſe doit regarder ſoy-meſme.* Qui alterum incuſat probri, ſeipſum intueri oportet. *Plaut.* *Ten co drugiego ſromoci ná ſiebie ſamego niech oczy obroci. * *Un homme ſans reproche.* Integer vitæ ſceleriſque purus. *Hor.* Vitæ inculpatæ homo. *Cic.* *Człowiek bez nagany, bez noty.

REPROCHES *qu'on donne contre les témoins en juſtice.* Refutationes, num, fem. plur. *Cic.* ODPOR prawny przeciwko świadkom, odporna odpowiedź. * *Donner des reproches contre des témoins.* Elevare fidem teſtium. *Odpor dać świadkom ná ich świadectwa.

REPROCHER, V. act. (*Injurier quelqu'un en luy objectant ſes défauts & ſes crimes.*) Aliquid alicui exprobrare. *Cic.* ZELZYC kogo złaiać zelżywie co mu wyrzucaiąc. **Je n'ay jamais accouſtumé de reprocher le bien que je fais.* Mos nunquam mihi fuit, ut exprobrarem quid boni fecerim. *Plaut.* *Nigdy niemam zwyczaiu wymawiać komu to co ſię mu dobrego uczynić mogło. **On luy reprochoit ces choſes.* Increpabantur hæc in eum. *Saluſt.* *To mu zádawano zárzucono mu to. **Il luy reprochoit en riant qu'il eſtoit en tutelle.* Aliquando perfacetias incuſabat eum, & pupillii vocabat. *Tacit.* *Wymawiał mu (álbo) przymawiał mu żártem że zoſtawał ná opiece.

REPROCHER *des témoins,* (*Eluder ou affoiblir leur témoignage, en leur reprochant des vices & des crimes.*) Teſtes infamare. Refellere. Refutare. ODPOR przeciwko świadkom, zbiianie świadkow zárzucaiąc im co y zádaiąc.

REPROUVER. (*Rejetter.*) Reprobare. Repudiare. *Cic.* ODRZUCIC.

REPTILE, ſubſt. maſc. (*Animal qui va en rampant.*) Animal repens, entis, neut. *Lucr. Plin.* CZOŁGAIĄCE ſię gadziny.

REPUBLIQUAIN, maſc. RE'PUBLIQUAINE, fem. (*Celuy & celle qui aime le gouvernement populaire.*) Reipublicæ ſtudioſus. REPUBLIKANT REPUBLIKANTKA co ſię w poſpolitey wolności rządow kocha.

RE'PUBLIQUE, ſubſt. fem. (*Eſtat ou Gouvernement populaire.*) Reſpublica, reipublicæ, fem. *Cic.* RZECZPOSPOLITA Páńſtwo wolne poſpolitemi prawami y władzą poſpolitą rządzone.

RE'PUDIATION, ſubſt fem. (*L'action de répudier.*) Repudium, ii, neut. *Ter.* ROZWOD, rozbrat, rozſtanie ſię, odrzucenie odſtąpienie wzgardzenie.

RE'PUDIER, V. act. ſe dit généralement *pour rejetter une choſe.* Aliquid repudiare. Rejicere. *Ter. Suet.* ODRZUCIC. **Je répudie, je rejette le deſſein que j'avois.* Repudio conſilium quod intenderam. *Ter.* * Odrzucam te zámyſły ktore mieć mogłem.

RE'PUDIE'R *une femme, la renvoyer, ne vouloir plus habiter avec elle.* Uxorē repudiare, repudium uxori remittere, renuntiare. *Suet. Ter.* ROZWODZIC ſię z żoną niechcieć z nią mieſzkać.

RE'PUGNANCE, ſubſt. fem. (*Dégoût. Oppoſition. Contrarieté.*) Animus à re aliquâ averſus, a, um. WSTRĘT od czego niechęć ſprzeciwność do czego. **Avoir ou ſentir de la répugnance à faire une choſe.* Ab aliquâ re faciendâ abhorrere. *Cic.* *Mieć wſtręt od czego. * *Avec répugnance, à contre cœur.* Repugnanter. Invitè. *Cic.* Invitâ naturâ. *Niechętnie ſprzeciwnie z muſu y gwałtem prawie.

RE'PUGNER, V. neut. (*Eſtre oppoſé, contraire, incompatible.*) Repugnare, (o, as, avi, atum.) SPRZECIWNYM być. **Vous avancez des choſes qui répugnent entre elles.* Pugnantia inter ſe loqueris. *Cic.* *Rzeczy ſprzeciwne prawiſz. **Cela répugne, eſt oppoſé à ma façon de vivre.* Hoc alienum eſt inſtitutis meis, illud non eſt mei inſtituti. *Ter.* * To ieſt przeciwko zwyczaiowi moiemu.

REPULLULER, (*Renaiſtre de plus belle.*) Repullulare. *Plin.* Rurſùs erumpere. *Tacit.* ODRASTAC ná nowo.

RE'PUTATION, ſubſt. fem. (*Bonne ou mauvaiſe opinion qu'on a d'une perſonne.*) Fama, æ, fem. SŁAWA Jmię złe lub dobre iák okim ſłychać złe lub dobrze (*Reputacya.*)

ON TIT proverbialement en françois. *Bonne renommée, vaut mieux que ceinture dorée,* c'eſt-à-dire *Une bonne réputation vaut mieux que toutes les richeſſes de la terre.* Bona exiſtimatio divitiis præſtat. *Cæſ.* DOBRA Jmię lepſze niż złoto y ſkarby.

Avoir de la réputation. Habere nomen, exiſtimationem. Benè audire. *Cic.* Mieć dobré Jmię. **La grande réputation eſt auſſi dangereuſe que la mauvaiſe.* Non minus periculum ex magnâ famâ, quàm ex malâ. *Tacit.* * Mieć zbyt wielkie Jmię zárowno rzecz ieſt niebeſpieczna iáko też złe mieć Jmię. **Qui eſt ſans réputation, & ſans biens.* Expers famâ & fortunis. *Saluſt.* *Człowiek bez Jmienia y bez mienia, ni czci ni wiary. **Entretenir ſa réputation.* Incolumem famam tueri. *Hor.* *Záchować ſobie dobre Jmię. * *Donner ou Faire de la réputation à quelqu'un.* Alicui exiſtimationem parare. *Cicer.* *Wſławić kogo, Jmię mu uczynić. **S'acquerir, ou ſe faire de la réputation.* Famam colligere, conſequi. Sibi famam quærere, ou nomen capere, exiſtimationem ſibi parare. *Cicer.* * Nábyć ſławy Jmię ſobie uczynić. * *Perdre ſa réputation.* Exiſtimationem ou famam amittere, *Cic,* Deperdere. *Horat.* *Stracić ſławę Jmię dobre utracić zginąć ná ſławie. * *Perdre quelqu'un de réputation.* Obruere. Atterere. Obliterare. Extinguere alicujus famam. *Tac. Liv. Saluſt.* * Zgubić kogo ná ſławie. * *Ternir la réputation d'une perſonne.* Obſcurare alicujus famam. *Cic.* * Nátuſzyć ſławy czyiey ubliżyć komu ſławy, uwłaczać mu. **Un homme perdu de réputation.* Homo infamis, ou exiſtimatione damnatus. *Cic.* * Człowiek bez czci y ſławy.

RE'PUTER, (*Eſtimer.*) Habere. Putare. Exiſtimare *Cic.* MIEC zácz.

REQUERIR, (*Demander inſtamment.*) Requirere, (o, is, quiſivi, itum.) Poſtulare. UPOMNIEC ſię o co, upominać ſię uſilnie wyciągać. **Selon que le cas le requiert.* Ut res exigit ou poſtulat. *Ter. Cicer.* *Według tego iáko potrzeba wyciąga.

REQUESTE, ſubſt. fœm. (*Demande qui ſe fait par écrit.*) Libellus ſupplex, libelli ſupplicis. *Cicer. Mart.* SUPLIKA ná piſmie podana memoryał.

REQUESTE *verbale.* (*Demande qui ſe fait de vive voix.*) Poſtulatio. Petitio, onis, fœm. Poſtulatum, ti. n. *Cic.* UPOMNIENIE ſię ſłowne, uſtne.

Donner.

Donner, presenter une requeste, (dans le premier sens.) Libellum *ou* Libellum supplicem alicui offerre, dare. Postulata edere. *Cic.* Podać suplikę.

Répondre a une requeste. Libellum signare, subnotare. Odpowiedzieć ná suplikę podpisać ią

MAISTRE *des Requestes.* Qui est à libellis. *Suet.* Libellorum magister, tri, masc. *ou* libellorum supplicum magister. Referendarz lub Kanclerz lub Sekretarz Koronny lub Podkomorzy, co supliki odbiera podane do Krola y ná nie Imieniem tegoż odpowiada lub one podpisuie.

RE'QUIPER, *(Remettre en equipage des soldats.)* Amandos vestiendosque milites curare. *Cas.* Armis & omni suppellectili instruere milites. BARWĘ nową y broń żołnierzom rozdawać.

RE'QUIPER *un vaisseau.* Navem exarmatam instruere. Navem iterùm armare. *Cas.* ARMOWAC uzbroić armatą okręty.

RE'QUIS, masc RE'QUISE, fœm. Rogatus. Postulatus, a, um. PROSZONY, PROSZONA, nápomniany upomniany *(rekwirowany.)*

RESAIGNER, V. act. & redupl. *(Saigner de nouveau.)* Sanguinem alicui rursùm detrahere. *Plin.* ZNOWU krew puszczać.

RESAIGNER, *(Repandre de nouveau son sang)* Emittere. Effundere rursùm sanguinem. ZNOWU krwią płynąć, ciecze znowu krew, dobywa się. **La playe resaigne.* Fluit iterùm sanguis è vulnere. *Plin.* *Otworzyła się rana y znowu krew się dobyła.

RESALUER, V. act. & redupl. *(Rendre le salut.)* Resalutare *Cic.* ODWITAC witać wzaiemnie.

RESASSER, V. act. & redupl *(Sasser plusieurs fois.)* Iterùm succernere. *Plin.* PRZESIEWAC kilka razy.

RESASSER *quelqu'un* se dit figurément pour *l'examiner derechef.* Iterùm excutere aliquem. *Suet.* PRZESIAC kogo *niewłaśnie* wziąć go ná obroty ná pytki.

RESCHAPPER, *prononcez* RECHAPPER. V. neut. & redupl. *(Eschapper de quelque peril.)* Iterùm evadere ex aliquo periculo, *ou* emergere, enatare ex aliquo malo. *Cic. Petr.* WYNISC uyść niebezpieczeństwa. **Reschapper d'une maladie.* Assurgere ex morbo, convalescere, evadere, *ou* Relevari morbo Recreari è morbo *Cic.* *Wyniść z choroby.

RESCHAUD *on prononce* RE'CHAUD. *(Outil de cuisine dont on se sert à faire echauffer les plats.)* Foculus, foculi, m. *Plaut.* Ignitabulum. FAIERKA piecyk do odgrzewania.

RESCHAUFFER *prononcez* RECHOFFER. *(Redonner de la chaleur à ce qui est froid)* Recalfacere. Refovere. Denuò calfacere. *Ovid.* GRZAC się ugrzać się odgrzewać.

SE RECHAUFFER se dit au figuré, *On croyait cette sedition appaisée, mais elle se rechauffe.* Deferbuisse videbatur hæc seditio, verùm recalescit JUZ ten bunt miano zá uspokoiony, ále się znowu záymnie

SE RESCRIER, *on prononce* RE'CRIER, V. neut. *(Il s'est récrié sur tous les beaux endroits de sa harangue.)* Ad præclara illius orationis exclamavit *Quint ou* lætis clamoribus excepit præclara illius orationis. ZAWOŁAC z podziwieniem lub z pochwałą. Ná każde mieysce w mowie iego piękne, záwołał w głos z pochwałą.

ON DIT aussi *Il s'est récrié à une telle propositions si injuste.* De tam iniquâ conditione expostulavit *ou* asperis vocibus explosit, exsibilavit. Tam iniquam conditionem vocibus & sibilis excepit. ZAWOŁAŁ ná tak niesłuszną propozycyą y wszystkiego odstąpił.

RESCRIRE *prononcez* RECRIRE, V. act. & redupl. *(Escrire une seconde fois.)* Rescribere, (bo, bis, scripsi, ptum.) *Cic.* ODPISAC powtornie pisać.

RESCRIT, subst. masc. (On fait sonner l'S dans ce mot.) *(Reponse du Pape à quelque question qu'on luy propose.)* Rescriptum, ti, n. *Vlp.* RESKRYPT Papieski lub ode dworu ná iáką prozbę.

RE'SEAU, *prononcez* RE'ZAU. Reticulum, li, n. *Plin. Cic.* SIATKA.

RESECHER, V. n. & redupl. *(Secher une seconde fois.)* SUSZYC wysuszyć. **Mon habit est reseché.* Iterùm sicca est vestis. *Wyschła mi suknia.

RESEMELER, *(Remettre des semelles aux souliers.)* Soleas calceis suppingere. PODSZYWAC boty trzewiki podeszwy dawać.

RESEMER, V. act. & redupl. *(Semer de nouveau.)* Reseminare. Reserere. SIAC znowu.

RESERVE, subst. f. *(L'action de reserver.)* (On se sert du Verbe.) *Il a fait une reserve de la quatriesme partie de sa terre pour en faire un pré.* Quartam partem agri in pratum reservavit. *Cat.* ZACHOWAC zostawić osobno zostawił czwartą część pola ná łąkę. **Mettre de l'argent en reserve pour bastir.* Pecuniam in ædificationem seponere. *Liv.* *Odkładać pieniądze ná budowanie ná fabrykę.

ON APPELLE en guerre *Troupes de reserve, corps de reserve.* Acies subsidiaria, aciei subsidiariæ, fœm. *Liv.* SWIEZE wnyska od potrzeby zostawione posiłki. * *Je seray icy comme un corps de reserve pour vous soûtenir en cas de besoin.* Ego in subsidiis hic ero succenturiatus, si quid deficies. *Ter.* *Będę ia tu ná posiłku od potrzeby.

RESERVE, *exception, à la reserve de tels & tels.* Excepto uno aut altero. *Cicer.* WYIĄWSZY to, á to, tego á tego procz y wyiąwszy kogo.

RESERVE, se dit figurément, *Pudeur, retenuë, modestie, prudence* Moderatio, onis, f. Modestia, reticentia, æ, f. *Cicer.* SKROMNOSC uwaga baczność rostropność ostrożność. **Je parleray de cela avec reserve, avec retenuë.* A me eâ de re timidè, modicèque dicetur. *Cicer.* *Mowić o tym ostrożnie będę

RESERVER, *(Garder, retenir pour soy.)* Reservare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Cicer.* ZACHOWAC dla siebie, zostawić.

RESERVER *des fruits pour l'hiver.* Condere & reponere fructus in hyemem. *Quint.* Hyemi. *Virg.* ZACHOWAC owoce ná zimę. **Se reserver du temps pour une chose.* Tempus sibi seponere ad rem aliquam. *Zostawić sobie czas ná co *Il s'est reservé ce corps de logis de derriere en vendant son héritage.* Posticulum hoc recepit, cum ædes vendidit. *Plaut.* *Zostawił wymowił sobie tył domostwa dziedzictwo przedaiąc

SE RESERVER *pour une chose.* Ad aliquid se reservare. ZACHOWAC się ná co, chować się ná co.

RESERVE', masc. RESERVE'E, fœm. *(Gardé.)* Servatus. Reservatus, a, um. ZACHOWANY, Záchowana, zostawiony schowany.

RESERVE', *(Retenu, moderé.)* Moderatus. Modestus. Verecundus, a, um. UTRZYMANY uważny baczny ostrożny. **Il faut estre reservé en raillant.* Edhibenda est in jocando moderatio *Cic.* *Trzeba bydź ostrożnym w żártach.

RESERVE', *(Discret, qui sçait parler & se taire à propos.)* Tacitus. Circumspectus a, um *Cic.* OSTROZNY cichy skryty uważny ktory wie gdzie co wymowić gdzie milczeć.

ON DIT *Je n'ay rien de reservé pour luy, rien de caché.* Ostendi me illi medullitùs, *ou* animum meum. *Cic* NIEMAM nic skrytego dla niego ze wszystkim mu się zwierzam.

RESERVOIR, subst masc *(Lieu où l'on reserve de l'eau.)* Aquæ receptaculum, li, neut. *Colum.* SKRZYNIA ná wodę.

RESERVOIR *où l'on met du poisson.* Piscina, æ, fœm. *Cic.* Vivarium, ii, n. *Juv.* SKRZYNIA sadz ná ryby.

RE'SIDENCE *prononcez* RE'SIDANCE, subst. f. *(Demeure ou séjour ordinaire en quelque lieu.* Sedes stabilis & fixa. *Cic.* MIĘSZKANIE zwyczayne.

RE'SIDER, *(Faire résidence en un lieu.)* Alicubi, in aliquo loco assiduè commorari. Sedem habere. Manere. *Cicer.* MIĘSZKAC kędy.

RE'SIDU, subst m. *(Le reste.)* Residuum, ui. Reliquum, i, neut. *Vlp.* RESZTA ostatek.

RE'SIGNATION, *(Soûmission aux ordres de la providence dans les disgraces de la vie.)* Cum voluntate divinâ consensio, onis, fœm. POWZDANIE ná wolą Boską w wszelakich przypadkach.

RE'SIGNER *un benéfice, une charge, s'en démettre en faveur de quelqu'un.* Munus *ou* Sacerdotium alicui transcribere. REZYGNOWAC Beneficium, Plebanię, urząd iáki drugiemu, ustąpić komu.

SE RE'SIGNER *à la volonté de Dieu, s'y soûmettre entierement.* Divinæ voluntati se totum permittere. POWZDAC się oddać się ná wolą Bożą.

RE'SINE, subst f *(Gomme, suc gras qui coule des pins & des sapins.) Colum.* SMOŁA żywica z drzew choin y sośni ciekąca. **Frotté ou enduit de résine.* Resinatus, a, um. *Juv.* *Żywicą násmarowany nápuszczony. **Ceux qui crachent le sang doivent avaler de la résine d'Egypte avec du miel pour estre guéris.* Qui sputant sanguinem, resinam Ægyptiam

cum

cum melle vorare debent, ut falvi fint. *Plaut.* *Ci co krwią pluią żywicę Ægipską z miodem brać maią áby przyszli do zdrowia.

RE'SINE, fubft. m. (*Vin cuit.*) Defrutum, defruti, neut. *Plin.* WINO warzone podwarzane do gęstości. *Faire du réfiné.* Defrutare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* *Wino podwarzać.

Vaiffeau à mettre du réfiné. Vafa defrutaria, orum, n. plur. *Colum.* NACZYNIE ná podwarzanie wina lub ná wino podwarzane *Lieu où l'on garde le refiné.* Cella defrutaria. *Colum.* *Piwnica fklep do chowania win podwarzanych.

RESIPISCENCE, *on prononce* RESIPISÇANCE, fubft. f. (*Retour à une meilleure vie & à une plus fage conduite.* Morum in melius mutatio, morum emendatio, correctio, onis, f. *Cic.* UPAMIĘTANIE fię poprawa życia.

RE'SISTANCE, fubft. fœm (*Effort qu'on fait contre quelqu'un.*) Adverfus conatus, adverfi conatûs, mafc. Renixus ou renifus, ûs, mafc. *Celf.* SPRZECIWIENIE fię mocą, odporu danie.

Sans aucune réfiftance. Nullo obfiftente, nullo obsitente, repugnante. BEZ nàymnieyfzey fprzeciwności bez odporu.

RESISTER, V. n (*Faire reftance.*) Alicui refiftere, obfiftere. Obniti. Reniti. Repugnare. Relactari. *Cicer.* DAC odpor odpor czynić bronić fię fprzeciwić fię. *Il m'a réfifté en face; il a tenu bon contre moy, il m'a tenu tefte.* Afticit mihi contra *Plaut.* Contumaciter mihi refiftit. *Plin.* *W oczy mi fię fprzeciwił, fprzeciwnym fię ftawił zuchwale krnąbrnie.

RE'SISTER fe dit figurément en chofes morales. *Refifter opiniaftrement à la vérité.* Obfiftere, obfirmatè refiftere veritati *Suet.* SPRZECIWIAC fię upornie prawdzie niechcieć przyftać ná oczywifte dowody. *A la douleur.* Doloři *Cic.* *Sprzeciwiać fię żalowi. *Les hommes réfiftent aux loix, & fe gagnent par les bienfaits.* Obfiftunt homines legibus, meritis capiuntur *Phed.* *Ludzie fprzeciwni fą rofkazom, powolni dobrodzieyftwom.

RE'SISTER fignifie auffi, *Durer long-temps, avoir la force de fupporter quelque attaque. Il ne pouvoit refifter fous le fais.* Non poterat durare *Petr.* Fatifcebat fub fafce. WYTRZYMAC wytrwać iuż niemógł wytrzymać podelężarem. *Refifter aux fatigues de la guerre.* Belli labores fuftinere. Belli laboribus minimè defatigari. *Cic.* *Wytrzymać prace trudy niewczafy woienne.

RESNES fubft. m. pl. (*Longes de cuir pour conduire des chevaux*) Habenæ, arum, f. pl. *Virg.* LECE Cugle ná konie *Lafcher les refnes ou les retirer.* Habenas adducere & remittere *Cicer.* *Puścić cugle koniowi wypuścić álbo też záś ściągnąć przytrzymywać.

ON DIT au figuré. *Tenir les Refnes de l'Empire.* Tenere imperii habenas, affidere regni gubernaculis. *Plin Jun.* PANOW w Páńftwie iákim.

RE'SOLUMENT, adv. (*Hardiement.*) Fidenter. Confidenter Audacter. Fidenti animo. *Cic.* ODWAZNIE śmiało.

RE'SOLUMENT. (*Avec fermeté.*) Conftanter & firmè. Firmo atque conftanti animo. *Cic.* ODWAZNIE ftatecznie mężnie.

RE'SOLUTION, fubft f (*Deffein.*) Confilium. Propofitum, ti, n. *Cic.* PRZEDSIĘWZIĘCIE zámyśł imprezá. *Changer de refolution.* Confilium mutare, permutare. *Odmienić przedfięwzięcie *Demeurer ferme dans une réfolution.* In fententiâ conftare, perftare, perfeverare, permanere. *Cic. Caf.* *Być ftatecznym w przedfięwzięciu trwać* *Prendre une refolution* Confilium capere. *Ter.* *Wziąć radę iáką poftanowić co uczynić. *Je ne fçaurois prendre aucune refolution.* Confiftere pectore nequit confilium. *Ter.* *Nie mogę u fiebia nie poftanowić ná nic fię rozmyślić nie mogę. *Prendre une dernière refolution, en venir à une dernière réfolution.* Ad extremum confilium defcendere. *Cef.* *Wziąć oftatnią rezolucyą przyiść do oftatniey rezolucyi. *Qu'on dife tout ce que l'on voudra, ma réfolution eft prife, je n'en demorderay point.* Dicat quifque volet, de hac fententiâ non demovebor. *Plaut.* *Niech co chcą mowią iuż koftka padła iuż nie może być ináczey nieodftąpię tego.

RE'SOLUTION, (*Courage, hardieffe.*) Animus, i, m. Fidentia Confidentia, æ, f. Animi confifio, onis, f. *Cic.* ODWAGA ochota męftwo ferce. *Il faut avoir bien de la refolution pour s'oppofer à un danger fi évident.* Fortis eft animi & intrepidi, aperta adeò pericula adire. *Trzeba mieć wielkie ferce áby temu niebefpieczeńftwu fię fprzeciwić. *Il fit paroiftre une réfolution digne de luy.* Animum fibi non indecorum pro fe tulit. *Pokazał ferce godne męftwa fwego. *Ils ont la mefme réfolution à méprifer les dangers abfens, & la mefme lafcheté à s'en retirer quand ils arrivent.* In depofcendis periculis eadem audacia, & ubi advenere, in detrectandis eadem formido. *Tacit.* *Odważni ná niebefpieczeńftwa dálekie, chorzé ná przytomne. *Un homme de refolution, hardi entreprenant.* Homo confidens projectus ad audendum *Hor. Cic.* *Człowiek ferca wielkiego odważny śmiały.

RE'SOLUTION *d'une difficulté.* Rei alicujus explanatio, enodatio onis, f. *Cic.* REZOLUCYA odpowiedź ná trudność iáką.

RE'SOLUTION (*D'un contract, d'un acte judiciaire*) Contractûs recifio onis, f *Ulp.* SKASSOWANIE Kontraktu dekretu.

RE'SOLU, m. RE'SOLUE, f (*Déterminé.*) Statutus. Conftitutus Decretus Deliberatus Certus, a, um. *Cic.* POSTANOWIONY, Poftanowiona rzecz; ná czym ftánęło.

RE'SOLU, (*Hardi.*) Audax & confidens, præfidens, entis, omn gen *Cic.* ODWAZNY śmiały.

RE'SOLU, (*Ferme & conftant dans fes réfolutions.*) Firmus, a, um. Conftans in propofito. *Cic.* STATECZNY ftały nieporufzony w przedfięwzięciu.

RE'SONNANT, mafc. RESONNANTE, fœm. (*Qui rend un fon.*) Refonans, antis, omn. gen. GŁOSNY, Głośna, dźwięk z fiebie wydaiący, brzmiący *Une voix refonnante, une voix fonore.* Vox canora, vocis canoræ, fœm. *Plin.* *Głos czyfty wdzięczny.

RESONNER, V n. (*Rendre un fon.*) Refonare, (o, as, refonui, itum.) *Cic.* Sonum ou fonitum reddere. *Ovid.* BRZMIEC dźwięk wydawać.

RE'SOUDRE, V. act. (*Diffiper quelque humeur ou quelque mal.*) Difcutere. Diffolvere. Digerere. Diffipare. *Celf.* ROSPĘDZAC iáki zły humor defcens. *Réfoudre en pouffiere.* In pulverem refolvere *Colum.* *W proch obrocić, ná proch fpalić. *La force du vinaigre réfout, fait fondre les perles en poudre.* Aceti afperitas margaritas refolvit. *Plin.* *W occie topnieią perły rofpufzczaią fię ná proch* *Les vapeurs fe réfolvent en pluyes.* Vapores refolvuntur in pluvias. *Mgły w defzcz fię obracaią.

RE'SOUDRE *une difficulté, l'expliquer*, fe dit figurément Difficultatem aliquam enodare, extricare, explanare. *Cicer.* ODPOWIEDZIEC ná trudność iáką dać rezolucyą rozwiązáć trudną rzecz záwiłość iáką.

RE'SOUDRE *quelqu'un, le déterminer à faire une chofe.* Aliquem ad aliquid pellere, (o, is, pepuli, pulfum) impellere, (o, is, impuli, pulfum.) PRZYWIESC kogo námowić go ná co.

SE RE'SOUDRE, (*Se déterminer, prendre fa réfolution*) Statuere. Conftituere. Decernere. ODWAZYC fię ná co rezolwować fię, wziąć rezolucyą fwoię, poftanowić co z fiebie. *Il eft réfolu de perdre la vie.* Certum eft illi mori, ou certus eft mori *Stat.* *Odważył fię gdyby fzło y o życie gdyby y zginąć, gdyby y umrzeć

RESPANDRE, *on prononce* REPANDRE, (*Epancher, faire répandre de la liqueur, verfer.*) Fundere. Diffundere. Effundere. *Cic.* ROZLEWAC wylewać co. *Repandre des larmes en abondance.* Uberiùs lacrymas effundere, profundere. *Cic.* *Rozlewać łzy, obfite łzy lać.

RESPANDRE fe dit *de la diftribution de plufieurs chofes.* Comme *refpandre de l'argent parmi les foldats.* Nummos inter milites fpargere. *Cicer.* SYPAC pieniądze ná woyfko. *Le poifon* Spargere venenum. *Cic.* *Szerzy fię iád, álbo też rozlewać truciznę.

SE RESPANDRE parlant *des rivières qui fe débordent.* WYLEWAC co do rzek. *Le fleuve fe refpandit dans les prairies voifines.* Fluvius in prata effufus eft. *Rzeka wylała ná łąki okoliczne.

ON DIT en ce fens au figuré, *Se répandre dans quelque volupté.* Effundere fe in aliquâ libidine. *Cic.* WYDAC fię ná rofpuftę. *En des loüanges eftudiées.* In meditatas laudes. *Cic.* *Wydać fię ná podchlebftwa. *En des bagatelles.* Ad ineptias abire. *Cicer.* *Wdać fię w frafzki fame y niemi fię tylko bawić.

RESPANDRE, (*Faire courrir un bruit.*) Differre famam aliquam *Plaut.* Differre rumorem. *Ter.* Diffipare fermones. *Cic.* PUSCIC fławę rozgłofić co głofić wieść iáką puścić. *Le bruit s'eft répandu.* Emanavit fama. Emanavit in vulgus. *Suet.*

Suet. *Poſzła rozeſzła ſię wiadomość wieść poſaczona,

RESPANDU,m RESPANDUE,f. Fuſus Effuſus, a, um. WYLANY rozlany. *Cette opinion eſt reſpanduë dans le public.* Evagata eſt in vulgus *ou* edita hæc opinio. *Caſ.* *Poſzło zdanie między ludzi uroſło to zdanie, tákie rozumienie. **Reſpandu dans le luxe, dans les feſtins, & dans les aſſemblées de nuit,* In luxum, in epulas & nocturnos cœtus effuſus. *Tac.* *Wylany ná zbytki, ochoty y ſchadzki nocne.

RESPECT, ſubſt m. (*Honneur qu'on rend à quelqu'un, vénération qu'on luy marque par des révérences & des ſoumiſſions à ſes ordres*) Reverentia Obſervantia, æ,f. Veneratio, onis,f. Honor otis,m. *Cic* RESPEKT honor poſzanowanie obſerwancya cześć komu oświadczona. *N'avoir du reſpect pour perſonne* Reverentiam adverſus neminem adhibere. *Plin-Jun* *Ná nikogo nie uważáć nierespektowáć nikogo nim mieć zá nic *Quand on a une fois perdu le reſpect* Ubi ſemel reverentia exceſſit animis. *Quint. Curt.* *Kiedy kto raz reſpekt ſtraci przeciw komu. *Porter du reſpect à quelqu'un* Revereri. Obſervare aliquem *Cic.* *Mieć w poſzanowaniu kogo. *Rendre ſes reſpects à Dieu.* Venerari Deum, *Plaut.* *Bogu náleżytą cześć oddáć. *Aller rendre ſes reſpects à quelqu'un.* Ire habitum alicui honorem *Plaut.* *Iść do kogo powinne ſwoie uſługi mu oddáć kłániáć mu* *Il envoya ſon fils pour luy rendre ſes reſpects & ſes devoirs.* Filiū ad venerationē cultumque ejus miſit *Cicer.* *Wyſłał ſyna imieniem ſwoim áby mu pokłonił y powinność oświadczył.

ON DIT d'une maniére civile, *Mon frere vous preſente ſes tres-humbles reſpects, vous ſaluë tres-humblement.* Multam *ou* plurimam tibi ſalutem impertit frater meus, multùm ſalvere te jubet. *Cic.* BRAT moy kłánia iáknayuniżeniey, do nog upada, uniżoność ſwoię do nog ſkłada, ſpoſoby y expreſſye ludzkości

AU RESPCT. (Adverbe relatif.) *A proportion, à l'égard d'une autre choſe.* WZGLĘDEM czego. *L'homme n'eſt qu'un atome au reſpect de Dieu.* Homo atomus, præ Deo. *Człowiek áni zá proſzek nie ſtoi względem Bogá. *Ce n'eſt rien au reſpect de ce que je diray.* Nihil hoc quidem, præ ut alia dicam. *Plaut.* *Jeſzcze to nie względem tego co powiem.

ON DIT proverbialement *Sauf voſtre reſpect,* (quand on dit *quelque choſe de trop libre devant des perſonnes d'honneur.*) Pace tuâ, bonâ tuâ veniâ dicam *ou* dixero. *Ter* Honos ſit auribus habitus. *Curt.* PRZEPRASZAM, z przeproſzeniem, zá pozwoleniem. bez urazy. Chcąc co beſpieczniey wymowić w poſiedzeniu przy ludziach zácnych

RESPECTER *quelqu'un, l'honorer, avoir de la vénération pour luy.* Aliquem venerari Obſervare. SZANOWAC cześć kogo mieć go w poważeniu.

RESPECTIF, maſc RESPECTIVE, fœm. (*Réciproque qui ſe rend de part & d'autre,* comme *des demandes reſpectives, qui ſe font par les deux partis*) Utriuſque partia poſtulata, orum.neut. plur. WZAIEMNY, wzaiemna zobopolny wzaiemne zobopolne pytania.

RESPECTIF. (*Mutuel.*) Mutuus,a,um. *Cicer.* WZAIEMNY zobopolny.

RESPECTIVEMENT, adv. (*De part & d'autre.*) Ex otraque parte. WZAIEMNIE zobopolnie.

RESPECTIVEMENT, (*Mutuellement.*) Mutuò, *Cicer.* WZAIEMNIE. *Portez vous bien & aimez moy reſpectivement ou comme je vous aime.* Fac valeas, meque mutuò diligas *Cic.* *Miey ſię dobrze á kochay mię wzaiemnie.

RESPECTUEUSEMENT, adv. (*D'une maniére reſpectueuſe.*) Reverenter. Reverentiſſimè. adv. *Plin Jun* Z WIELKIM poſzanowaniem a uniżonością iáko náyuniżeniey. *Il luy parloit fort reſpectueuſement.* Reverentiſſimè illum alloquebatur, *Suet.* *Mowił z nim z wielką uniżonością.

RESPECTUEUX, maſc. RESPECTUEUSE, fœm. Reverens, entis, omn. gen. *Plin Jun.* SZANUIĄCY, SZANUIĄCA.

Qui eſt fort reſpectueux envers quelqu'un. Alicujus obſervatiſſimus. *Cic.* Reverentiſſimus. *Plin-Jun.* Z wielkim poſzanowaniem będący dla kogo.

RESPIRATION, ſubſt. f. (*Mouvement des poulmons qui reçoit l'air & le rejette. apres en avoir eſté rafraichi.*) Spiritus,ûs,m. Anima,æ,f. Halitus,ûs,m Reſpiratio, onis,f. *Cic. Ovid.* ODDECH oddechnienie płuc wziemole w ſiebie tchu brania y wypuſzczanie *Qui n'a point la reſpiration.* Cui interclusa eſt anima. *Cic.* *Tchu niemaiący duſzność cierpiący dychawiczny *Oſter la reſpiration* Elidere ſpiritum. *Celſ.* Reſpirationem iterque animæ intercipere. *Ovid.* *Duſić duch zámknąć.

RESPIRER, V act & neut. (*Recevoir & repouſſer l'air*) Spirare Reſpirare. ODDYCHAC oddechnąć tchnąć. **Difficulté de reſpirer.* Animæ interclusio. Spiritus anguſtia. Spirandi difficultas. Anhelatio. *Trudność oddechu dyſzenia ciężkie.

Qui a difficulté de reſpirer. Anhelator, oris, m. Anchelus a,um. *Ovid. Plin.* Dyſzący dychawiczny.

RESPIRER *un peu* (*Prendre un peu de repos.*) Reſpirare. Interquieſcere. *Cicer.* ODETCHNĄC trochę wytchnąć ſpocząć.

RESPIRER ſe dit figurément en morale, parlant *des paſſions violentes*) TCHNĄC czym co do paſſyi gwałtownych. *Il ne reſpire que la cruauté, que le carnage, que le ſang.* Nihil niſi crudelitatem anhelat, niſi ſanguinem ſpirat, ſitit ſanguinem *Cic Sen.* *Nie tchnie tylko okrucieńſtwem, mordem, y krwi rozlaniem. *Il ne reſpire que l'avarice.* Imminenti eſt avaritiâ *Cic.* *Nie tchnie tylko łakomſtwem.

RESPI, *prononcez & voyez* REPY, ſubſt.m (*Terme, délay, temps qu'on donne pour payer.*) Diei ſolvendæ pecuniæ prorogatiò, onis,f Dilatio. Procraſtinatio, onis. Diecula, æ, fœm *Ter.* CZASU pozwolenie odwłoka płacenia *Donner un peu de reſpi à quelqu'un.* Dieculam alicui addere. *Terent.* *Pozwolić komu trochę czáſu daley do płacenia.

RESPLENDISSANT, *on prononce l'S* adj m Reſplendiſſant.f. (*Brillant.*) Splendens, entis, omn gen. JASNIEIĄCY iáśnieiąca iáſny iſkrzący ſię.

RESPONDANT, *prononcez* REPONDANT, maſc. RESPONDANTE, part. act *du verbe* RESPONDRE Reſpondens, entis, omn. gen. *Cic.* ODPOWIEDAIĄCY, Odpowiedaiąca.

RESPONDANT, (*Répondant. Caution pour un autre.*) Præs, prædis. Vas, vadis. RĘCZĄCY zá kogo. Rękoymia, ná słowo ná odpowiedź ſwoię kogo biorący.

RESPONDRE, *on prononce* RE'PONDRE. alicui reſpondere, (eo, es,di, ſum.) Reſponſum alicui dare ODPOWIADAC odpowiedzieć. *Répondre aux demandes qu'on nous fait.* Ad quæſita, ad interrogata reſpondere. *Cic.* *Odpowiadáć ná pytania. *Article par article.* Alicui ad ſingula *ou* ad res ſingulas reſpondere. *Punkt ná punkt odpowiedzieć. *Aux lettres de quelqu'un.* Literas *ou* ad litteras alicujus reſpondere, reſcribere epiſtolæ. *Cic.* *Odpowiedzieć ná liſty odpiſáć. *Je répondray ſur le champ à voſtre harangue, qui eſt un avantage je tiens de vous.* Quod me dimetæ tuæ orationi ſtatim occurram, id tui muneris habeo *Tacit.* *Odpowiem do razu ná przygotowaną mowę twoię bo y tę łatwość wymowy nie gorszą ſię mam od ciebie. *Ne répondre point à propos,* ou comme l'ondit populairement, *Tourner la truye au foin.* Aliò reſponſionem derivare *Cicer.* *Nie odpowiadáć do rzeczy. Odpowiadáć opacznie opak wſzyſtko mowić. *Vous ne répondez pas à ce que je vous demande.* Aliud reſpondes ac rogo. *Ter.* Aliud reponis, ac ego dico. *Nie odpowiadaſz mi ná to o co pytam co inſzego odpowiadaſz.

REPONDRE, (*Repliquer à ſes ſuperieurs.*) Reſponſare, (o,as,avi, atum.) ODPOWIADAC gębą dorzucáć ſtarſzemu odmrukiwáć. *Répondre aux objections qu'on nous fait.* Ad objecta reſpondere. Diluere objecta. *Quint.* Commentari in adverſariorum reſcribere. *Odpowiadáć ná zárzuty. *J'ay dit cela pour répondre à ce qu'ils pouvoient alléguer pour leur défenſe.* Hæc ego illorum defenſioni retuli. *Cic.* Repoſui. *Tom powiedział odpowiedaiąc ná to wſzyſtko coby ná ſwoię obronę przytoczyćby mogli.

RE'PONDRE *ſur le Droit, ſur la Théologie,* ou *du droit & de la Théologie.* Reſpondere de jure, de Theologiâ *Cicer.* ODPOWIADAC z prawa z Teologii w materyach prawnych lub Teologicznych.

RE'PONDRE *pour quelqu'un, le cautionner.* Pro aliquo prædem fieri, pro aliquo ſpondere. *Cic.* ODPOWIADAC zá kogo ręczyć zá kogo. *Voulez vous répondre de tant l'argent que je preſteray à voſtre frere?* Quantam pecuniam fratri tuo credidero, fide tua eſſe jubeas *ou* vis mihi præſtare? *Chceſz odpowiadáć zá wſzyſtkie pieniądze ktore brat twemu pożyczę. *Je vous en réponds corps pour corps.* Hunc capitis mei periculo tibi præſtabo. Repræſentabo. *Cicer.* *Ręczę ná życie ná gardło moie ná zdrowie właſne to biorę.

RE PONDRE, (*Correſpondre, reſſembler, ſe rapporter à.*) Reſpondere *Cic* STOSOWAC ſię ſzykować ſię bydź podobnym. *J'ay eu ſoin que mes mœurs répondiſſent à ma beauté.* Studui, ut iſti formæ conſimiles mores forent. *Ter.* *Starałam áby ſię obyczaie moie z urodę ſię zgadzały. *La faveur ne répond point à vos mérites.* Favor non reſpondet meritis. *Hor.* *Szczęście niewdzięczne cnot twoich. *C'eſt à vous de juger ſi vous avez répondu à mon amitié, & aux autres à quel point vous y devez répondre.* Tu, quàm gratus erga me fueris, ipſe exiſtimare potes, quantum mihi debeas, cæteri exiſtimant *Cic.* *Ty ſam oſądź iákoś mi oddał zá łaſki moie zá przyiaźń y przyſługi, á drudzy niech ſądzą iákoś mi to wſzyſtko zawdzięczyć był powinien. *Répondre à la nobleſſe de ſes Anceſtres.* Nobilitati Majorum reſpondere. *Quint.* *Stoſowac ſię do zacności przodkow ſwoich, utrzymywać zacność Domu ſwego podobnemi y rownemi cnotami przodkom ſwoim. *La fortune a répondu en tout à mes ſouhaits.* Meis optatis in omnibus fortuna reſpondit. *Cic.* *Szczęście mi we wſzyſtkim ſprzyiało.

RE PONDRE, (*Eſtre vis à-vis, aboutir à, regarder.*) BYDZ obroconym ná iákę ſtronę *Cette maiſon repond ſur la mer.* Hæc domus mari reſpondet. *Virg.* *Ten Dom ná morze álbo ku morzu ieſt obrocony. *Baſtir un portique qui réponde ſur le Palais.* Ædificare porticum, quæ Palatio reſpondeat. *Cic.* *Wyſtawić ganek ku zámkowi.

RE PODRE ſe dit encore dans le familier, (*de ce qu'on affirme avec certitude ſans en eſtre autrement garant.*) RĘCZYC mowi ſię potocznie ręcząc zá co ſlubuiąc upewniaiąc chociaſz nieurzędownie rękoymią ná ſię biorąc. *C'eſt une choſe, dont je vous puis répondre aprés l'avoir éprouvée, que ſi vous les obligez, ils en ſeront reconnoiſſante.* Illud tibi expertus promitto & ſpondeo, te illos, ſi iis commodaris, memores eſſe & gratos cogniturum. *Cic.* *Záto ci ręczę y ſlubuię bom tego świadom, że ieżeli ich ſobie uymieſz łaſką, będą ci wdzięczni, y niezawiedzieſz ſię ná tym.

RE PONDRE *a une Requeſte*, ſe dit *d'un Juge qui met au bas d'une Requeſte qu'on luy preſente* UN VIENNE ou UN SOIT COMMUNIQUE' ou EN JUGEANT. Libello ſubſcribere Signare libellum. *Suet.* Siſtat ſe. Communicetur. PODPISAC ſupplikę

RESPONSABLE, adj m. & fœm. (*Qui doit répondre d'une choſe.*) Qui aliquid præſtare debet. TEN co odpowiedzieć zá co powinien.

RESPONSE, *prononcez* RE'PONSE, ſubſt.f. Reſponſum, i,n Reſponſio, onis,f.*Cic.* ODPOWIEDZ.

Donner réponſe, faire réponſe, rendre réponſe d'une choſe à quelqu'un. De re aliquâ reſponſum alicui dare. Reddere. *Cicer.* Odpowiedzieć komu zá co odpowiedź uczynic komu. *Faire reponſe par lettre.* Alicui ou ad aliquem reſcribere. *Cicer.* *Odpowiedzieć liſtownie. *Il luy fit une reponſe fort tendre, afin de luy remettre l'Eſprit par des honneſtetez, car il eſtoit hors de luy-meſme.* Reſcripſit blandiùs, animumque ejus candidâ humanitate reſtituit,nam apud ſe non erat *Petr.* *Odpiſał mu bardzo łaſkawie, y uſpokoił umyſł iego, álbowiem był iák nie przy ſobie. *Tirer réponſe de quelqu'un.* Auferre reſponſum ab aliquo, elicere, ferre. *Cicer.* *Quint.* * Wyciągnąć odpowiedź ná kim. *Vous avez toûjours des réponſes preſtes à chaque choſe, mais quand il faut obéir vous eſtes boiteux & manchot.* Iſtâ de re argutus es, ut par pari reſpondeas; ad mandata verò claudus & mancus *Plaut.* *Záwſze gotowa u ciebie odpowiedź; ále uczynić coć każą ná to cię cale niemaſz.

RESSEMBLANCE on *prononcez* RESSAMBLANCE, ſubſt,f. Similitudo, inis, *Cic.* PODOBIENSTWO.

Il ne faut pas tant conſiderer dans les mariages l'égalité des biens, que l'union des eſprits & la reſſemblance des inclinations Non id videndum, conjugum ut bonis bona; at ut ingenium ingenio congruat, mores moribus. *Plaut.* W poſtanowieniu (ożenieniu) nie iák patrzać trzeba ná rowność fortuny, iáko ná iedność ierc y podobieńſtwo ſkłonności (humorow.) *Je ne condemne point les figures qu'on tire dans le marbre & dans l'airain; mais apres tout, ce ſont de foibles reſſemblances des grands perſonnages; tous ces portraits ſont périſſables, comme les corps qu'ils repreſentent. Il n'y a que la forme de l'eſprit, qui ſoit immortelle, & qui ne s'exprime ni par le pinceau, ni par le burin; mais par les mœurs & par les actions.* Non invideo illis imaginibus, quæ marmore aut ære finguntur, ſed ut vultus hominum, ita ſimulacbra vultûs imbecilla ac mortalia ſunt; forma mentis æterna, quam tenere & exprimere non per alienam materiam & artem, ſed tuis ipſe moribus poſſis. *Tacit.* *Nie mam iá zá złe że ludziom zacnym wyſtawuią oſoby, ſłupy, y poſągi,ále z tym wſzyſtkim ſłabe to ſą, y niedoſkonałe wyrażenia wielkich ludzi, wſzyſtkie te obrazy znikome, ginące y upadaiące rázem z materyą tą z ktorey ſą wyrobione y wyſtawione. Sam tylko kſztałt y obraz umyſłu ieſt nieśmiertelny,y ktorego niewyrazi áni pędzel,ani żadne dłoto, lub *ry*lec nie wyryie, ále cnota właſna y obyczaie.

RESSEMBLER, *on prononcez* RESSAMBLER, (*Avoir de la reſſemblance*) Ad aliquem ſimilitudine accedere. *Cic.* Aliquem referre. *Cic.* Ferre imaginem alicujus. *Plaut.* Alicujus ſimilitudinem habere *Plin.* BYDZ podobnym. *Reſſembler à ſon pere.* Exbibere faciem parentis. Referre patrem. *Cicer.* Exſcribere ſimilitudine patrem. *Plin Jun.* *Bydź podobnym do oyca *Les hommes reſſemblent a ces animaux, qui ſe laiſſent ſurprendre aux appas; car s'ils ne voyoient rien à mordre ils ſe garderoient bien d'eſtre jamais la duppe de l'eſperance.* Sicut muta animalia cibo ineſcantur: ſic homines non caperentur ſpe, niſi aliquid morderent. *Petr.* *Właśnie podobni ſą ludzie do tych beſtyek co ſię daią łowić ná ponętę,bo gdzie ponęty niewidać, tim ich trudno uwodzić nádzieią. *Il reſſemble au valet des Muſes, il ſçait tout.* Omnis Muſæ mancipium. *Petr.* *Wſzyſtko wie wſzyſtko umie, iákby u ſamych Muzow lub Sybillow ſłużył.

ON DIT populairement *Ils ſe reſſemblent comme deux goutes d'eau ou de lait.* Nec aqua aquæ, neque lac lacti uſquam ſimilius, quam hic tui, tuque hujus. *Plaut.* Probe eſtis inter vos ſimiles. *Cic.* PODOBNIUSIĘNCY do ſiebie iákby z oka ieden drugiemu wykapał.

ON DIT encore, *Il croit que tout le monde luy reſſemble ou fait comme luy.* Ut tu te es, item omnes eſſe cenſes. *Plaut.* ou ex ſuo ingenio mores alienos probat, ou naturâ ſuâ cæteros fingit & de ſe conjecturam facit. *Plaut.* *Cic.* ROZUMIE myśli że wſzyſcy podobni do niego, tacy ſą iák on.

RESSENTIMENT, *prononcez* RESSANTIMANT, ſubſt. maſc. (*Reſte de douleur ou de maladie.*) Doloris ou febris ſenſus, Morſus, ûs,m. *Cic.* Tentatio, onis,f. *Cic.* SŁABOSC po chorobie.

RESSENTIMENT ſe dic au figuré *Des émotions de l'ame au ſouvenir, ſoit des bienfaits ou des injures reçuës.* Dolor, oris, maſc. *Cic.* WDZIĘCZNOSC zá dobrodzieyſtwa (álbo) záwziętość zá krzywdy, pámięć dobrodzieyſtw, lub krzywd *Je conſerveray toûjours le reſſentiment des faveurs que vous m'avez faites.* Tua erga me beneficia gratâ memoriâ ſemper proſequar. *Cic.* *Chować mieć záwſze będę w pamięci wdzięczncy łaſki twoie. *Je vous prie d'avoir le meſme reſſentiment des injures qu'on me fait, que j'en ay eu des voſtres.* A te peto, ut meas injurias doleas; ut tuas dolui. *Cicer* *Proſzę żebyś ták chciał wziść w krzywdę moię iák iá w twoie wchodziłem *Donner, ſacrifier ſon reſſentiment aux intéreſts de la République* Dolorem ſuum reipublicæ utilitati concedere. *Cic.* *Darować krzywdy ſwoie oyczyźnie Rzeczypoſpolitey. *Ne garder aucun reſſentiment d'une injure.* Nullam adhibere memoriam contumeliæ. *Cornel.* *Nep.* *Nie mieć urazy żádney niechować iey. *Nous nous embraſſaſmes tous, de crainte qu'il ne reſtaſt quelque reſſentiment dans nos cœurs.* Præterita aboleri oſculis placuit, ne reſidua in animis ira remaneret. *Petr* *Sciſneliśmy ſię wſzyſcy y obłapili áby żádna do żádnego urazy nie miał.

RESSENTIR, V. act. ſe dit *Des reſtes de maladie & des pertes qu'on a faites dont on a du reſſentiment.* Sentire, (io, is,ſenſi, ſenſum) *Cic.* CZUC ieſzcze co, náprzykład po chorobie, lub po ſzkodzie iákiey ponieſioney. *Je reſſens continuellment de grandes douleurs de teſte.* Aſſiduis & acerioribus capitis doloribus premor, conflictor. *Cic.* *Czuię uſtawicznie nieznośne bolenie głowy. *Il ſe reſſent encore de la fiévre, il en a des reſſentiments.* Tentatur adhuc febri. *Jeſzcze czaſami go nápaſtuie gorączka lub febra go nágaba ograſkę miewać.

RESSENTIR,(*Eſtre touché vivement d'une choſe.*) CZUC żywo bydź przenikniony. *Je reſſens comme je dois le malheur qui vous eſt arrivé.* Malum quod tibi accidit, doleo ut par eſt. *Cic.* *Przenika mię do żywego nieſzczęście twoie dolega mię cale iáko dolegać powinna krzywda twoia. *Je n'ay jamais reſſenti une plus grande douleur en ma vie.* Nullum unquam hauſi dolorem vel acerbiſſimum in vitâ. *Cicer.* *Nigdym niemiał więkſzego żálu w życiu moim. *Je reſſens*

une

une joye incroyable. Effusè exultat animus. *Cic.* Incredibili lætitiâ perfundor. *Cic.* 'Cieszę się niewypowiedainnie

RESSENTIR *une chose, la sentir.* Olere. Redolere, (eo, es, ui, itum.) Sapere. *Cic.* CZUC pachnąć czym, trącić. •*Un discours, qui ressent l'Antiquité.* Oratio quæ Antiquitatem redolet. *Cic.* •Mowa staroświecczyzną trącąca.

Je te feray ressentir mon indignation. Erumpet in te Indignatio mea. *Quint.* Poczuiesz poznasz ty goiew moy.

RESSERREMENT, subst. m (*Compression, étrecissement.*) Concretio, onis, f *Liv* SCISNIENIE.

RESSERREMENT *de cœur, qui arrive dans quelque grande affliction.* Contractio. Compressio, onis, f. *Cic le contraire est* Animi effusio, onis, fœm. *Cic.* SCISNIENIE serca od żalu wielkiego

RESSERRE', masc. RESSERRE'E, fœm. Arctatus. Coarctatus. Contractus. Compressus, a, um. SCISNIONY, SCISNIONA.

ON DIT au figuré *Un homme fort resserré, fort chiche, fort avare.* Arctus homo, arcti hominis. Parcus & tenax homo. *Cic.* Homo aridus. SKĄPY skuera skąpiec ćmigrosz.

Un discours resserré, qui n'est point diffus. Contracta oratio contractæ orationis, fœm. *Cic.* MOWA zwięzła krotka nieobszerna.

RESSERRER, V. act. (*Serrer plus estroitement.*) Restringere. Astringere. Constringere, (go, gis, inxi, ictum.) *Plaut.* SCISNĄC ściskać.

RESSERRER, (*Serrer une chose pour la conserver.*) Condere. Recondere, (do, is, didi, ditum.) Comprimere, (o, is, pressi, pressum.) *Cic.* CHOWAC schować.

RESSERRER signifie encore *Retrancher de la liberté, mettre plus à l'étroit.* Arctius continere, retinere, (eo, es, tinui, tentum) *Cicer.* SCISNĄC opasać zámknąć. •*Il resserra la cavalerie & luy empescha le fourage.* Equitatum continuit & pabulatione prohibuit. *Cæs.* •Scisnął iázdę y nie dał iey się wychylić dla paszy. •*Il le reserra dans la Pouille.* Compegit eum in Apuliam. •Scisnął go y zámknął w Apulii •*Resserrer quelqu'un, le tenir de court.* Continere & arctè habere aliquem. *Ter.* •Krotko kogo trzymać.

ON DIT en ce sens *Resserrer un discours, le presser.* Contrahere orationem *ou* brevis angustiùsque concludere orationem. *Cic. Voyez* ABREGER SKRACAC mowę.

RESSERRER *quelqu'un qui est trop libre du ventre, qui va trop souvent à la selle.* Alvum astringere, comprimere, supprimere. *Cels.* Alvum continere, *ou* corpus profluvio laborans continere *Cels.* DAC ná zátrzymanie żołądka kiedy kto zbyt częste stolce miewa. •*Cette herbe resserre.* Hæc herba alvi profluvium sistit, contrahit, astringit. *Cels.* Continet. *Plin.* Comprimit alvum. *Plin.* •To ziele zátrzymuie zátwierdza żołądek.

RESSERRER, se dit figurément *Reprimer les troubles de l'esprit.* Contrahere, In angustumque concludere perturbationes animi. *Cic.* UTRZYMAC pomięszanie umysłu niewydawać się z nim nie pokazować się z nim ále chować tłumić w sobie. •*Resserrer sa douleur, ne la point faire paroistre.* Dolorem corde premere *Virg.* Compescere. *Tibul.* •Utrzymać żal swoy w sobie go tłomić niepokazywać go ale pokrywać.

ON DIT *se resserrer en soy mesme ou dans sa coquille, comme un limaçon.* (Selon le vulgaire.) Continnere se finibus rerum suarum. *Cic.* Quasi cochleas in occulto latere, suoque succo viuere. *Plaut.* SWOIĄ się własną piędzią mierzać; przy słowie pospolite; nic sobie nád to nie przypisywać áni się nád siły swoie y stan sadzić.

RESSORT, subst. masc. (*Mouvement dans les machines, & sur tout dans les Automates.*) Machinatio, onis, fœm. Occultum organum, i, n. *Cic.* SZTUKA sprężyna.

Ouvrages à ressort. Automata, tum, neut. pl. *Vitr.* Rzecz wszelaka ná sztukach y sprężynach się ruszaiąca przez się iáko zegary, kołowroty kuchenne, wozki same przez się biegnące, gmachy same przez się ná sprężynách stáwaiące, y tym podobne.

, RESSORT se dit figurément en ce sens *des intrigues & des artifices dont on se sert pour réussir dans une affaire.* SZTUKI fortele ná dokazanie czego.

RESSORT, (*Jurisdiction.*) Jurisdictio, onis, fœm. *Cicer.* Conventus, ûs, m. *Plin.* URZĄD władza moc zwierzchność iurysdykcya.

Estre du ressort d'un lieu. Jora petere aliquò. In aliquod forum conveuire, esse Jurisdictionis alicujus fori. Nálzéć do czyiey iurysdykcyi.

RESSOURCE, subst. f. (*Esperance, jour ou moyen, qu'on a de se relever de ses pertes ou d'embarras.*) Ratio, onis, f. Spes, ei, f. Modus, i, m. Subsidium. Perfugium, ii, n. Copia, f. *Cic.* SPOSOB nadzieia.

Plus nostre jeune homme se verra dénué de ressources, mieux il fera sa paix avec son pere. Hic adolescens quàm minima in spe situs erit, tam facillimè patris pacem in leges conficiet suas. *Ter.* Im mniey nászemu młodzikowi stawać będzie sposobow tym prędzey poiedna się z oycem. •*Il faut qu'un pere donne à son fils, ce qui luy est necessaire, de peur qu'il ne cherche ailleurs ressources.* Pater suppeditet filio necessaria, ne quam quærat copiam. *Ter.* •Należy oycu áby dał synowi to co mu iest potrzebnego, áby inszych nie szukał sposobow. •*Avoir plusieurs ressources dans ses malheurs.* Multiplici spe in malis niti, *ou* moltis pedibus stare. *Petr.* •Mieć nie ieden sposob w nieszczęściu. •*Il n'a aucune ressource.* Ab omni spe nudus, vacuus. •Człowiek bez sposobu y nádziei. •*Si cela arrive je suis perdu sans ressource.* Id si fit, funditùs pereo. *Ter.* •Jeżeli to będzie, zginąłem, przepadłem bez sposobu y nádziei.

ON DIT figurément, *Nous n'avons point d'autre ressource qu'en vous.* Omne perfugium In te est positum. *Cic.* WSZYSTKA nász nádzieia w tobie.

RESSOUVENANCE, subst. f. Recordatio, onis, f. Memoria, æ, f. *Cicer.* (On dit mieux *souvenir d'une chose* ou *le ressouvenir.*) PAMIĘC pamiętanie pamiątka.

RESSOUVENIR, subst. m. *le mesme.* PAMIĘC.

SE RESSOUVENIR *d'une chose.* Aliquid *ou* alicujus rei, de re aliquid recordari, (or, aris, atus sum.) *Cicer.* Remittere memoriam rei *ou* memoriâ aliquid retinere. *Cic.* Meminisse alicujus rei *ou* rem aliquam. PAMIĘTAC przypomnieć sobie o czym.

Vous me faites ressouvenir de cela, vous m'en rappellez la mémoire. Ad memoriam rei istius me revocas. *Cic.* PRZYPOMINASZ mi to (*Albo*) o tym.

RESSUYER, V act. & n. & redupl. (*Essuyer une seconde fois.*) Rursùm abstergere, (eo, es, tersi, tersum.) *Cic.* ZNOWU otrzeć ocierać zetrzeć utrzeć.

SE RESSUYR. Abstergere rursùs sudorem. *Plaut.* ZNOWU się otrzeć ocierać się znowu.

RESTABLIR, *prononcez* RE'TABLIR. (*Remettre en son premier estat*) Aliquid instaurare. Renovare, (o, as, avi, atum.) In integrum restituere. *Petr.* PRZYWROCIC znowu postanowić.

RESTABLIR *simplement* ou *restablir en santé.* Ægrotum ex toto restituere. *Cels.* Aliquem sanitate *ou* alicui sanitatem restituere. *Plin.* Ad salutem aliquem reducere. *Cic.* Reddere aliquem sanitati. *Cic.* PRZYWROCIC do zdrowia.

RESTABLIR *quelqu'un,* (*Le remettre bien dans ses affaires.*) Novis opibus aliquem renovare. *Cic.* Ad divitias aliquem reducere. *Plaut.* Res alicujus accisas reficere. POSTAWIC kogo ná nogi przywrocić go do szczęścia. •*Je me suis restabli ou remis.* E naufragio rei familiaris enatavi. •Poroslem, znowu przyszedłem znowu do siebie, do grosza, do mienia.

RESTABLIR, (*Remettre en vigueur ou en vogue quelque ancien usage.*) Morem, consuetudinem restituere. Revocare. Reducere. Referre. *Cic. Plin-Jun.* PRZYWROCIC zwyczay dawny. •*Le combat.* Prælium restituere. *Cic. Liv.* Pugnam instaurare. Integrare. Redintegrare. Prælium revocare *Cæs. Cic.* •Przywrocić bitwę. •*L'esperance dans des cœurs abbatus.* Reducere spem mentibus anxiis. *Hor.* •Przywrocić nádzieię, otuchę, serce.

RESTABLIR *quelqu'un.* (*Le remettre dans l'estat dont il estoit décheu.*) Aliquem in locum unde decidit restituere, in pristinum statum restituere. *Cic.* PRZYWROCIC kogo do pierwszego stanu z ktorego wypadł. •*Dans tous ses prémiers honneurs, dans son crédit.* In locum antiquum honoris & gratiæ aliquem restituere. *Cic.* •Przywrocić do honoru do czci do dostoieństwa. •*Dans sa premiere beauté.* Reponere aliquẽ in pristinum decorem, totam formam alicui reddere. *Petr.* ou Nitorem alicui reddere. *Plin.* •Przywrocić urodę przeszłą.

RESTABLIR *quelqu'un en son pays, dans sa Ville.* Compotem patriæ aliquem facere. *Plaut.* ou Urbis suæ compotem *Cic.* PRZYWROCIC kogo do oyczyzny, do kraiu do mieyskiego prawa otraconego.

RESTABLISSEMENT, *prononcez* RE'TABLISSEMANT *d'une*

d'une choſe. ſubſt.m. Reſtitutio. Reparatio, onis, f. PRZYWROCENIE.

RESTABLISSEMENT *de la fortune*. Fortunæ reſtitutio. *Cicer*. POWROCENIE do fortuny. **De la ſanté*. Sanitas reddita, ſanitatis redditæ. *Celſ*. Confirmata à morbo valetudo, inis,f. *Cic*. *Do zdrowia. **Rétabliſſement des perſonnes bannies ou condamnées*. Damnatorum reſtitutio. *Cic*. *Przywrocenie z wygnania oſob przeſądzonych.

RESTABLISSEMENT, *de la diſcipline militaire*. Diſciplinæ militaris reſtitutio. PRZYWROCENIE karności w woyſku. **Des beaux arts*. Artium reſtitutio. *Przywrocenie náuk. **Je luy dois mon reſtabliſſement*. Quod in priſtinā dignitatem ſim reſtitutus, illius eſt operæ ac laboris *ou* illi debeo. *Iemum winien przywrocenie moie.

RESTAURATEUR, ſubſt. m. (*Réparateur*.) Reparator oris, m. *Stat* Reſtitutor, oris, m. *Cic*. PRZYWROCICIEL, náprawca zbawiciel.

RESTAURER. V.act. (*Reſtablir*.) Reſtaurare. *Tacit*. Inſtaurare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic*. PRZYWRACAC wracać náprawiać.

RESTE, ſubſt m. (*Ce qui reſte des choſes*.) Reliquiæ, arum, f. pl. *Cic* RESZTA oſtatki.

Je veux que nous mangions demain les reſtes. De reliquiis eras volo nos curare. *Plaut*. Ziemy iutro oſtatek. **J'avois à luy quelque peu d'argent d'un reſte de compte*. Erat ei de ratiunculâ apud me reliquum nummorum. *Ter*. *Winienem mu był reſztę iákąś pieniędzy z rachunku między nami. **Il a payé le reſte de l'argent*. Reliquam pecuniam ſolvit *ou* Reliquum pecuniæ *Cic*. *Wypłacił zápłacił reſztę pieniędzy. **Je ſuis en reſte de cent écus, je dois cent écus de reſte*. De ſummâ eſt reliquum nummorum centum. quos debeo. *Wlinienem reſzty talerow ſto pozoſtáie talerow ſto. **Il n'a rien de reſte, il ne luy reſte rien*. Nihil eſt illi reliqui, *ou* reſidui. Reliqui nihil fecit de bonis. *Cic*. *Nie ma żadney reſzty nic mu ſię nie zoſtaie winno.

ON DIT au figuré *les reſtes d'une conjuration*. Reliquiæ conjurationis. *Cic*. RESZTY oſtatki buntu ſpiſku. **D'une armée* Exercitûs reliquiæ. *Liv*. *Reſzta woyſka niedobitkowie. **De la fiévre*. Febris reliquiæ. *Reſzty gorączki lub febry. **D'une ſédition*. Quiſquiliæ ſeditionis. *Cic*. *Reſzty buntu.

ON APPELLE *un ſcélérat, un reſte de gibet, qui n'eſt bon qu'à ſervir de paſture aux corbeaux*. Crucis oſſa, æ, f. *ou* Corvorum cibaria, orum, neut. pl. *Petr*. NAZYWAIĄ hulaia, obrywek od ſzubienicy lub oberwaniec, kawał ſtryczka, ná nic ſię nie zda chyba krukom ná paſtwę.

RESTE ſe dit adverbialement. *Au reſte, au ſurplus*. De reliquo, de cetero, ceterò, ceterùm. *Cicer*. *Idźmy daley ná oſtatek **Au reſte il eſt ſçavant*. Cetera doctus. *Cic*. *Náoſtatek ieſt uczony.

ON DIT proverbialement *jouer de ſon reſte*, pour dire *faire un dernier effort, hazarder tout*. Ad extrema deſcendere *Poll. ad Cic* Extrema experiri. *Liv*. OSTATNICH ſił dobyć.

Donner le reſte à quelqu'un, luy repliquer de maniere qu'il ne ſçache plus que répondre. Elinguem reddere. *Cic*. Retundere alicujus ſermones. *Liv*. Zámknąć gębę komu ták mu odpowiedzieć że nie ma co náto mowić.

RESTER, (*Eſtre de reſte*.) Reſtare, (o, as, reſtiti, reſtitum.) ſupereſſe, ſuperſum, ſuperfui *ſans ſupin*. Superare, (o, as, avi, atum.) *Cicer*. ZOSTAC ſię pozoſtać. **Il ne luy reſtoit rien autre choſe, que de pouvoir contenter ſa veuë*. Reſtabat nihil aliud, niſi oculos paſcere. *Ter*. *Nic mu nie zoſtawało tylko oczy ſwoie nápaść. **S'il vous reſte encore quelque amitié pour moy* Si quid reſidet amoris in te mei *Cic*. *Jeżeli ieſzcze cokolwiek mi zoſtaie łaſki, affektu u ciebie. **Pourveu qu'il me reſte encore aſſez de vie*. Modo vita mihi ſuperſit. *Cic*. *Byleby mi życia ſtarczyło. **Il ne me reſte plus rien que de m'aller pendre. Je n'ay plus qu'à m'aller pendre*. Mihi res ad reſtim redit planiſſimè. *Ter*. *Zginąłem. przepadłem nic więcey nie zoſtaie uczynić chyba ſię obwieſić.

RESTER ſignifie, *Demeurer en un lieu*. Reſtare. Manere. *Ter*. *Cic*. ZOSTAWAC gdzie ná iákim mieyſcu. **Il n'a jamais voulu reſter, ou demeurer*. Ibi reſtare noluit. *Ter*. *Niechciał ſię żádną miarą zoſtać. **Vous reſtez icy, comme ſi vous ne ſçaviez pas, qu'il eſt preſque jour*. Tu moraris, tanquam prope diem ignores. *Petr*. *Bawiſz ſię tu iákbyś nie wiedział że iuż prawie dzień ieſt.

RESTITUER, V.act. (*Rendre ce qu'on a pris*.) Fraudata reſtituere, (uo, uis, reſtitui, reſtitutum.) *Cæſ*. WRACAC co ſię wzięło powracać.

RESTITUER, (*Reſtablir quelqu'un dans ſa réputation, dans ſes biens*.) Læſam famam alicui reſtituere. *ou* In integrum famam alicui reſtituere. In bona aliquem reſtituere. PRZYWROCIC kogo do dobr do ſławy do czci.

ON DIT en Droit *Reſtituer un mineur, le remettre ou le relever de quelque acte*. Pupillum in integrum reſtituere. *Cic*. PRZYWRACAC do prawa.

RESTITUTION, ſubſt.f. (*L'action de reſtituer ou de rendre*.) Reſtitutio, onis, f. Redditio, onis, f. WRACANIE przywracanie *reſtytucya*.

RESTRECIR, *prononcez* RETRECIR, (*Reſſerrer*.) Aliquid contrahere, (ho, his, xi, ctum.) *Cæſ*. Arctare. Coarctare, (o, as, avi, atum.) *Cic*. SCIESNIAC ściſkać do kupy. **Se retrecir en ſechant*. Siccescendo ſe contrahere. *Vitr*. *Zbiegać ſię ſchnąć.

RESTRECISSEMENT, *prononcez* RETRECISSEMANT Contractio, onis, f. Contractura, æ, f. *Cic*. *Vitr*. SCISNIENIE ściśnienie.

RESTRECISSEMENT *des nerfs, lors qu'ils ſe rétirent*. Nervorum contractio. *Plin*. SKURCZENIE żył.

RESTREINDRE, *l'S ſe prononce* RESSERRER, (*Renfermer en un moindre eſpace*.) Coarctare. Coanguſtare, (o, as, avi, atum.) *Cicer*. SCISNĄC w cieśń w ciaſność w prawić. **Reſtreindre une loy*. Coanguſtare legem. *Cic*. *Opiſać prawo. **Les vices*. Modum vitiis ponere. *Hor*. Coercere vitia. *Poſkromić wyſtępki.

RESTREINDRE *ſa dépenſe*. Circumcidere impenſam. *Phæd*. Sumptus minuere. POMIARKOWAC ſię z koſztem.

RESTREINDRE *à une condition, y aſſujettir une perſonne*. Ad aliquam conditionem aliquem adducere, aliquem iniquâ conditione aſtringere. *Cic*. OPISAC kondycyą obwarować oſtrzedz wymowić ſobie co.

RESTREINT.m. RESTREINTE, f. part. paſſ. & adject. Coercitus. Repreſſus, a, um, *Plin*. POSKROMIONY pohamowany okroccony.

RESTRICTION, ſubſt.f. Exceptio, onis, f. Clauſula excipiens, entis, f. Circumſcriptio, onis, f. *Cic*. WYMOWIENIE ſobie czego, wyięcie, reſtrykcya, warunek.

RESTRILLER, *prononcez* RETRILLER, V. act. & redupl. (*Etriller de nouveau un cheval*. Equum rurſus diſtringere, (go, is, diſtrinxi, diſtrictum.) KONIA znowu podpąć popręg ściſnąć.

RESTRINGEANT, maſc. RESTRINGEANTE, fem. Aſtrictorius, aſtrictoria, aſtrictorium. *Plin*. ZAWIERAIĄCY ściągaiący zatwardzaiący.

RESTUDIER, *prononcez* RETUDIER. Rurſum ſtudere, (eo, es, ſtudui, *ſans ſupin avec le datif*.) ZNOWU ſię uczyć.

RESTUVER, *on prononce* RETUVER. (*Eſtuver pluſieurs fois une playe*.) Inungere ac refovere ſæpiùs vulnus. *Plin*. ZNOWU opatrować ranę záwiać náſmarować nápuścić czym

RESVE, ſubſt.m. (*Songe des malades qui ont le cerveau alteré*. Somnium, ii, n. *Cic*. SEN przyśniwać ſię iáko chorym w gorączkach z pomięſzania mozgu rożnie ſię przyśniwa. **Il a des réſves agréables*. Utitur ſomniis jucundiſſimis. *Cic*. *Uciecſzne ſny miewa.

RESVER, V.act. (*Avoir ou faire des reſves en dormant*.) Somniare, (o, as, avi, atum.) *Cic*. SNIC ſię, ſen mieć ſpiąc.

RESVER, (*Radoter, dire des ſottiſes*.) Delirare, (o, as, avi, atum.) Somniare ineptias, deliramenta loqui. *Cic*. *Ter*. Deſipere, (io, is, deſipui, *ou* deſipivi *ſans ſupin*.) *Cicer*. PRZYSNIŁO ſię przyśniwa ſię komu prawi od rzeczy.

Vous reſvez, vous ne ſçavez ce que vous dites. Deliras, ineptis, nugas blatis. *Plaut*. Przyśniło ci ſię coś prawiſz nie do rzeczy. **Je viens ſçavoir ſi c'eſt vous ou eux qui reſvent*. Id viſo, tu ne an illi inſaniant. *Ter*. *Przychodzę ſię dowiedzieć komu to ſię z was przyśniło czy tobie czy im.

RESVER *à une choſe, y penſer attentivement*. Aliquid ſecum volutare, *ou* ſecum, animo, in corde volutare. *Plaut*. *Liv*. ZAMYSLIC ſię mocno oczym myślić nád czym álbo o czym mocno.

RESVERIE, ſubſt.f. (*Délire des perſonnes malades*.) Deliratio, onis, f. Deliramentum, ti, n. Delirium, ii, n. *Cic*. *Cel*. GADANIE od rzeczy w chorobie

ON DIT abſolument *Reſveries que tout cela*. Somnia. Deliramenta. *Ter*. (*on ſous-entend le verbe*.) BAYKI to wſzyſtko, ſny y záboboty

RE-

RESUER, (*Suer de nouveau.*) Iterùm ſudare, (o, as, avi, atum.) POCIC ſię znowu.

RESVEUR, ſubſt. maſc. (*Qui reſve, qui dit des impertinences.*) Dormitator, oris, maſc. *Plaut.* Delirans, antis, omn. gen. *Ter.* Delirus, a, um. *Horat.* BAY bajarz co nie dorzeczy prawi dziwak.

RESVEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui reſve.*) Delira mulier. *Cic.* BAYKA bayarka głupia baſamut baba.

RE'SULTAT, ſubſt. m. (*Ce qui réſulte d'une choſe, d'une aſſemblée, d'une conference.*) Comitiorum *ou* colloquiorum ſumma, æ, fœm. Quod ſtatutum eſt in comitiis, *ou* colloqoiis. NA CZYM ſtanęło w radzie, *Reſultatum* Rady co poſtanowiono. Uchwała Seymowa lub Radna.

RE'SULTER, (*Naiſtre d'un diſcours, ou s'en ſuivre. Il réſulte de là*) Ex his colligitur. Ex inde colligere eſt. Ex his ſequitur, *ou* inſerre licet. *Cic.* ISC zá czym idzie zá tym lub idzie z tąd náſtępuie zátym.

RESUSCITER *quelqu'un, le faire revivre aprés ſa mort.* Mortuum ad vitam revocare, aliquem à mortuis, ab inferis excitare. Suſcitare. *Cic.* WSKRZESIC kogo.

RESUSCITER ſe dit hyperboliquement *d'un malade qui revient d'une grande maladie, & qui eſt remis ſur pied.* Reddere, Reſtituere ægrum ſanitati. *Hor.* A limine mortis reſtituere aliquem. *Catul.* WSKRZESIC niewłáśnie iákby od śmierci ſię wrocić po wielkiey y ciężkiey chorobie do zdrowia powracaiąc y do ſiebie przychodząc.

SE RESUSCITER, (*Se reſtablir d'une maladie*) Se reſtituere, ac reviviſcere. *Var.* PRZYCHODZIC do ſiebie po ciężkiey chorobie.

RESUSCITER ſe dit figurément en parlant *des choſes qu'on fait revivre, comme reſuſciter une guerre* Bellum inſtaurare. Renovare. WSKRZESZAC znowu odnawiać co wznieċać wzbudzać iáko wzniecać znowu woynę. **Une couſtume.* Morem reducere. *Cicer.* *Odnowić zwyczay. **Il reſſuſcitera des termes, qui ſont morts depuis long temps, & remettra en lumiére des mots propres, qui ſont aujourd'huy accablez ſous la roüille des années & ſous les ruines de l'Antiquité.* Obſcurata diu eruet atque in lucem proferet ſpecioſa rerum vocabula, quæ ſitus informis premit & vetuſtas deſerta. *Horat.* *Wſkrzeſi ſłowa iuż dawno zeſzłe, y przywroci te ktore iuż rada od ſtaroświeccżyzny ſtrawiła.

RE'SURRECTION, ſubſt. fœm. (*Nouvelle vie qu'on reprend aprés la mort.*) Mortui ad vitam revocatio, onis, f. *ou* Reditus ad vitam. ZMARTWYWSTANIE powſtanie ná życie po śmierci.

Le jour de la Réſurrection de JESUS-CHRIST. Dies Chriſto reviviſcenti *ou* in vitam redeunti ſacer, diei ſacri. Reſurrectio, onis, fœm. DZIEN Zmartwywſtania Páńſkiego Wielkanoc.

RETAILLE, ſubſt. f. (*Rognure de ce qu'on coupe & que l'on taille.*) Reſegmen, inis, n. *Plin.* Segmentum, ti, n. *Plin.* OKRAWEK obrzynek obrzezek obcinek.

RETAILLER, V. act. & redupl. (*Tailler de nouveau.*) Reſecare, (reſeco, as, reſecui, reſectum.) Iterùm ſecare, act. acc. *Colum.* OKRAWAC znowu obcinać obrzynać.

RETAILLER *quelqu'un de la pierre, le tailler une ſeconde fois.* Calculum rurſus alicui per ſectionem eximere (eximo, is, exími, exemtum.) ZNOWU kogo zkamienia wyrzynać.

RETARDEMENT, ſubſt. m. Retardatio, onis, f. Mora, æ. *Cic.* Cunctatio, onis. Remora, æ f. *Cicer. Plaut.* OPIESZENIE zátrzymanie zwłoka. **Il apporte retardemens ſur retardemens à mes affaires.* Omnes moras interponit, quibus res meæ retardentur. *Zwłokami ſamemi nárabia w intereſſach moich. **N'uſer d'aucun retardement.* Movere abs ſe moram *Plaut.* *Żadnemi ſię nie bawić zwłokami. **Sans aucun retardement.* Sine morâ, ſine cunctatione, abjectâ omni cunctatione. *Cic.* *Bez odwłoki nieodwłocznie. **Il a gardé plusieurs jours cette lettre, à cauſe du retardement du meſſager.* Multos dies hanc epiſtolam habuit in manibus propter commorationem tabellariorum. *Cicer.* *Kilka dni zátrzymał ten liſt dla opoźnienia Poſłańca umyślnego.

RETARDE', m. RETARDE'E, f. part. paſſ. & adject. *Voyez* RETARDER, OPOZNIONY, OPOZNIONA, ſpoźniony.

RETARDER, V. act. (*Arreſter en ſa courſe, retenir.*) Tardare. Retardare, (o, as, avi, atum.) Continere. Detinere. Retinere. *Cic. Caſ.* Morari. Remorari. (or, aris, atus ſum.) *Cic. Quint.* Moram & tarditatem afferre, creare. *Plaut.* Facere. *Liv.* Nectere. Ducere moras. *Quint.* Inſerre moram & impedimentum alicui rei, cunctationem injicere. Objicere. *Liv.* Moram interponere. *Cic. ou* Moliri. *Virg.* ZATRZYMAC zábáwić przytrzymać dla ſpoźnięnia zwlec, zwłoczyć, bawić.

RETARDER, (*Différer de faire les choſes, comme le jugement d'un procés.*) Litem ducere. Trahere. Extrahere. ODKŁADAC co y zwłaczać, iáko to zwłaczać prawo. **La victoire.* Victoriam interpellare. *Caſ. Voyez* DIFFERER. *Odkładać bawić zwycięſtwo.

RETASTER, V. act. (*Taſter, manier plusieurs fois.*) Retractare. *Colum.* Sæpiùs manu tractare. MACAC znowu pomacać znowu ſię dotykać.

RETASTER, (*Goûter de nouveau une ſauſce pour voir ſi elle eſt de bon ſel.*) Explorare iterùm guſtu aliquod embamma. *Col.* KOSZTOWAC znowu ſmakować potrawy náprawy.

RETASTER ſe dit figurément en choſes morales. *Un Orateur doit retaſter plusieurs fois un mot pour voir s'il eſt bon & doux à l'oreille.* Spectare atque expendere debet ſæpiùs orator, nū verbū aliquod molli numero fluat, cadat. MOWCA dobry kilka rzy docknoć ma ſłowa y miarkować iák ieſt przyiemne do ſłucha.

RETASTER *un ouvrage, le corriger, le revoir.* Sæpiùs retexere opus. *Hor.* Retractare. *Cic.* POPRAWOWAC czego piſania kſięgi &c. przezierać przeglądać.

RETEINDRE, V. act. & redupl. (*Teindre une ſeconde fois.*) Iterùm tingere, (tingo, gis, tinxi, tinctum.) *Prop.* Rorsùs aliquid colore inficere, (io, is, feci, fectum.) *Horat.* ZNOWU farbować.

RETENDRE, (*Tendre de nouveau.*) Iterùm tendere, (do, dis, tetendi. ZNOWU ciągnąć, rościągnąć roſpoſtrzeć rozbić nápinać nátężyć.

RETENIR, (*Arreſter quelqu'un, l'empeſcher de s'en aller.*) Tenere. Continere. Detinere. Retinere. act. accuſ. *Cic.* ZATRZYMAC bawić przytrzymać kogo. **Je vous retiens peut-eſtre, n'alliez vous point quelque part?* Te fortaſſe detineo, tu profecturus aliò fueras *Ter.* *Podobnom cię zátrzymał czy nim miałeś iść dokąd. **Je ſerois tombé fort loin, ſi je ne me fuſſe retenu.* Lababar longiùs, ni me retinuiſſem. *Cicer.* *Daleko bymbył zábiegł gdybym ſię nie był zátrzymał. **Retenez-moy que je ne tombe.* Retine me, ne cadam. *Plaut.* *Trzymay lecę. **Je ſuis retenu par la tempeſte.* Tempeſtatibus detineor. *Cic.* Tempeſtas me detinet, retinet, continet. *Plaut.* *Przytrzymałem ſię dla zawieruchy náwałności. **Retenir ſon vent, ſon haleine.* Reducere ſpiritum. *Petr* Colligere ſpiritum. *Geer.* *Przytrzymać w ſobie wiatru, dech w ſobie zátrzymać.

RETENIR *quelqu'un dans ſon devoir.* In officio aliquem continere. *Caſ.* TRZYMAC kogo w powinności iego. **L'infamie qui arrive aux autres retient ſouvent la jeuneſſe de mal faire.* Aliena opprobria teneros ſæpè animas abſterrent vitiis. *Hor.* *Ochyda y ſromota drugich, częſtokroć młodź zátrzymuie od wyſtępkow. **Retenir quelqu'un par des plaiſirs permis.* Conceſſis voluptatibus aliquem retinere. *Tacit.* *Bawić kogo pozwolonemi uciechami. **Retenir quelqu'un à noſtre ſervice par la bonne chere, le lier, l'engager à nous en luy faiſant faire bonne chere.* Eſcâ atque potione vincire aliquem *ou* apud menſam plenam hominem roſtro deligare. *Plaut.* *Przytrzymać kogo przyſobie dobrze mu ieść daiąc.

RETENIR, (*S'empeſcher d'une choſe.*) *Retenir ſon haleine*) Continere. Retinere ſpiritum, animam comprimere. *Cic. Ter.* WSTRZYMAC ſię wſtrzymać w ſobie dech. **Ses larmes.* Retinere. Continere. Comprimere lacrymas. *Cic.* *Wſtrzymać ſię od łez. **Sa colere.* Iram, iracundiam reprimere. *Phad.* Tenere. Continere. Retinere. *Cic.* *Wſtrzymać ſię od gniewu.

RETENIR, (*Prendre pour ſoy, uſurper.*) Tenere. Retinere. *Cic.* ZATRZYMAC dla ſiebie wziąć ſobie. **Retenir l'argent d'autruy.* Alienam pecuniam ſupprimere, nummos alienos tenere, retinere. *Cic.* *Zátrzymać u ſiebie pieniądze cudze. **Retenir la paye de la cavalerie.* Stipendium equitum fraudare. *Caſ.* *Zátrzymać żołd iázdy.

RETENIR *en ſa mémoire, ou par cœur.* Memoriâ aliquid tenere, retinere. CHOWAC trzymać w pamięci mieć w pamięci pámiętać. **Retenez bien cela.* Id animis ac memoriâ tenetote. *Cicer.* Illud memoriæ denitiùs affigite. *Quint.* *Pamiętayże to dobrze nie zápomniy tego. **Il faut qu'il y en ait autant, tu en as bien retenu le nombre, il faut que tu ayes*

bonne mémoire. Tantum aſſe oportet, rectè rationem teoes, ædepol memoriâ es optimâ *Plaut.* *Muſi ich bydź tyle pámiętaſz widzę wiele było muſiſz bydź dobrey pámięci.

SE RETENIR, (*Retenir ſes mouvemens naturels, ſes paſſions.*) Teoere. Continere. Retioere. Cohibere. Coercere. Reprimere. Comprimere. *Cic.* UTRZYMAC ſię hamować ſię miec ná wodzy y miarkować ſwoie paſſye przyrodzone. **Il ſera fort bien une autrefois de retenir ſes mains, s'il eſt ſage.* Nw ille poſt hæc continebit manus, ſi ſapit. *Ter.* *Náucay ſię druig raz utrzymać ręce ſwoie ieżeli ma rozum. **Il eſt difficile de ſe retenir ou de ne pas s'emporter, lorſque ſe ſentant innocent, on ſe voit accablé ſous l'injuſtice des méchants.* Difficulter contioetur ſpiritua, qui integritatis ſinceræ conſcius, à noxiorum premitur inſolentiis. *Phed.* *Trudno ſię nie unieść paſſyą kiedy kto noaiąc do ſiebie niewinność ſwoię od złości ludzkiey cierpieć muſi. **Je me ſuis retenu de peur d'aller dire quelque choſe de mon ami a cette cauſeuſe.* Me rapreſſi, ne quid de amico garrulæ iſti dicerem. *Terent.* *Utrzymałem ſię ſtrzegąc ſię wymowić ſię a czym o przyiacielu moim przed tą plotką.

RETENTION, ſubſt. fœm. (*L'action de ſe retenir.*) Retentio, oois, fœm. *Cicer.* WSTRZYMANIE ſię záttzymanie utrzymanie powściągnienie.

RETENTION *d'urine.* Strangoria, æ, f *Cic.* Urinæ difficultas, atis f. ZATRZYMANIE uryny trudność uryny zaczka. **Il a une rétention d'urine.* Urina non cacedit. *Celſ.* *Choruie ná záttzymanie nryny. **Cela eſt bon pour la rétention d'urine* Hoc facit ad difficultatem urinæ. *Plin.* *To ieſt pomocne od záttzymania uryny.

RETENTIR, V n (*Réſléchir & redoubler le ſon*) Conſonare Reſonare Perſooare, (o, as, ui, itum.) *Cic.* Remugire, (io, is, mugii, itom.) Reboare, (o, as, avi, atum.) *Virg.* BRZMIC odgłos wydawać obiiu ſię odgłos.

RETENTISSEMENT, ſubſt. maſc. (*Redoublement ou reflexion du ſon*) Soni repercuſſus, ûs, maſc Reſultans ſonos, ſooi reſultantis, maſc. *Plin.* ODGŁOS obiianie ſię głoſu rozlegánie ſię głoſu.

RETENTISSEMENT *des forêts, lorſq'elles ſont agitées des vents* Nemorom mogitus, ûs, maſc. *Plin.* SZUM laſow pod czas wichrow

RETENU, maſc. RETENUE, fœm. part. paſſ. & adject du verbe *Retenir,* (*Arreſté*) Detentus Retentos. PRZYTRZYMANY záttzymany záttzymana. **Retenu, arreſté par les vents.* Retentus ventis, tempeſtare. *Plin-Jun.* *Przytrzymany od wiatrow.

RETENU, (*Arreſté, deſtiné pour.*) ZAMOWIONY náięty umowiony **Il eſt retenu pour eſtre gouverneur du prince* Ad principis inſtitutionem deſtioatus. *Zámowiony zá Dyrektora do Pana.

RETENU, (*Modéré.*) Modeſtus Moderatus. Temperatus a, um. Temperans, antis. adject. *Cic.* SKROMNY pomiarkowany. **Il eſt beaucoup plus retenu en paroles, qu'il n'eſtoit tantoſt.* Modeſtior nunc eſt verbis, prw ut dudum fuit. *Plaut.* *Daleko ſkromnieyſzy w ſłowach niżeli był przedtym

RETENUE, ſubſt f. (*Modération, diſcrétion.*) Modeſtia, æ. Moderatio, onis, f Verecundia, æ, f. *Cic.* SKROMNOSC pomiarkowanie **Comme je connois ſa retenuë, je vous puis aſſurer, qu'il ne vous ſera point du tout à charge.* Ut ejus modeſtiam cognovi, gravis tibi nullâ in re erit. *Cic.* *Znáiąc ſkromność iego mogę cię upewnić że ci ſię w niczym nie náprzykrzy. **Eſcrire de ſoy avec plus de retenuë.* Verecundiùs de ſe ſcribere. *Cic.* *O ſobie ſamym piſząc wſpominać ſkromnie

AVEC RETENUE. Modeſtè. Moderatè. Verecundè. Abſtinenter adv. *Cic* SKROMNIE

RETIF, m RETIVE, f parlant d'*un cheval.* Equus reſtinos, equi reſtitantis, m. *ou* Equos retractans. *Colum.* KON ewardouſty.

ON DIT(*Un homme rétif, qui réſiſte à obéir.* Refractarius, a, um *Sen.* (Ciceron employe le mot de *Refractariolus.*) Pervicax, acis, omn. gen. CZŁOWIEK npormy nporczywy ſprzeczliwy.

RETIREMENT *des nerfs,* ſubſt. maſc. Nervorum convulſio, onis, f. *Plin.* Contractio, f. *Plin. Tacit.* TARNIENIE żył.

RETIRER, V. act. (*Reprendre, ravoir ce qu'on a mis en gage ou entre les mains d'une perſonne.*) Recipere, (io, is, recepi, ptum.) act. acc. *Cic.* ODEBRAC odbierać. **Retirer ce qu'on a perdu.* Recipore. Recuperare res amiſſas *Cic.* *Odegrać co przegranego. **Vous ne ferez pas ſeulement dix jours ſans retirer voſtre argent.* Id argeotum non occupatum tibi erit decem dies. *Plaut.* *Odbierzeſz pieoiądze za dni dzieſięć.

ON DIT co ce ſens *Retirer ſa parole, la dégager.* Fidem datam liberare. *Cic.* STAWIC ſię w ſłowie. **J'ay retiré la parole que je luy avois donnée.* Cum illo fidem perdidi. *Plaut.* *Stawiłem mu ſię w ſłowie danym.

RETIRER, (*Tirer, percevoir.*) Capere. Percipere. act. accuſ. *Cicer.* ODBIERAC brać miec dochod: dochodzi mię. **Je ne puis rien retirer de ce qui m'eſt dû.* Nibil ex nomioibus meis percipere poſſum. *Nic mogę nic odebrać od dłużnikow. **Il retire un grand profit de ſa terre.* Ex prædio fructum percipit non mediocrem. *Wielki dochod ma amaiętności.

RETIRER *quelqu'un de quelque profeſſion, de quelque eſtat bon ou mauvais, le luy faire quitter.* Retrahere aliquem arte aliqoâ. *Ter.* Avocare. Deducere. Abducere. *Cic.* ODPROWADZIC odwodzić kogo odwieść od czego złego lub dobrego odciągnąć go. **Se retirer du comptoir, de la marchandiſe.* Evocare. Revocare animum à negotio. *Cic.* *Porzucić handel. **Il s'eſt retiré du négoce.* De negotiatione ſe ſuſtulit. *Perr.* *Porzucił handel.

RETIRER *quelqu'un du mal.* A malo aliquem reflectere. Retrahere. Revocare. Reducere. Submovere à malo, de pravitate aoimi aliquem deducere. *Cicer.* ODWIESC kogo od złego. **Se retirer du vice.* Rupsimere & revocare ſe a vitiis Emergere, & ſe ad frugem boaam recipere. *Cic.* *Oderwać ſię od złego, wyhrnąć a wyſtępkow.

SE RETIRER, (*S'en aller en quelque lieu.*) Aliquò ſe recipere Io locum aliquem divertere. *Cic.* ODE?SC dokąd odiechać oddalić ſię ſkąd. **Il s'eſt retiré à la campagne, & vient fort rarement à la Ville.* Rus ſe ſe abdidit & raró in urbem commeat. *Ter.* *Oddalił ſię ná wieś y o rzadka kiedy u Dworu bywa **Se retirer au logis.* Concedere domum. *Ter.* *Odeyść do ſiebie do domu. **Se retirer à part.* Secedere. Petere ſecretum. Seducere ſe. *Cicer. Phed.* * Odeyść ná ſtronę ná bok.

SE RETIRER *d'un lieu, en ſortir.* Alicundè diſcedere, recedere, ſecedere, abſcedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) Se recipere ex aliquo loco. *Cic. Plaut.* ODIECHAC ſkąd wyiechać precz ſkąd. **Retirez vous d'icy, vous m'empeſchez.* Vos hinc amolimini; vos hinc diſcedite: nam mihi *impedimento* eſtis. *Ter.* *Uſtąpcie precz ztąd przeſzkadzacie mi.

SE RETIRER, (*Se raccourcir.*) Contrahere ſe. *Cicer.* SKURCZYC ſię zbieżeć ſie.

SE RETIRER, (*Faire place.*) Secedere *ou* ſubmovere ſe. *Cicer.* USTĄPIC mieyſce u czynić. **Faire retirer le monde, écarter la foule.* Turbam ſubmovere. *Cic.* *Rom czynić.

SE RETIRER, (*S'en aller coucher.*) Ire cubitum. *Cic.* ISC ſpać. **Nous nous en retraſmes à minuit.* Mediâ nocte cubitum diſceſſimus. *Cic.* *Poſzliśmy ſpać o połnocy.

SE RETIRER *de la compagnie de quelqu'un.* E ou ex ſocietate alicujus ſubducere ſe. *Cic. Ter.* Se ſubtrahere, ſe ſubterducere alicui *Plaut.* Ab aliquo concedere. *Plaut.* CHRONIC ſię kogo ſtronić od kogo od ſpołeczności iego unikac oddalic ſię. **Se retirer de l'amitié de quelqu'un.* Ab amicitiâ alicujus ſe removere, ſubmovere, adducere ſe. *Cic.* *Rozbrat z kim uczynić przyiaźń z nim rozerwać. **Se retirer des affaires publiques.* Evocare Revocare animum à negotiis publicis *ou* extrahere ſe. *Cic.* *Oddalic ſię od ſpraw publicznych **Il ſe retira de la compagnie ſans qu'on y prit garde.* De circulo ſe tacitus ſubduxit. *Cicer.* *Poſzedł nieznacznie ták że go nikt nie poſtrzegł.

RETIRER, (*Tirer en arriére.*) Retrahere Reducere. COFAC ciągnąć wzad názad wyciągnąć. **Il retira ſes vaiſſeaux à ſec.* Naves ſubduxit *Caſ.* *Wyciągnął ſtatki ſwoie ná brzeg ná ląd ſuchy.

SE RETIRER, (*Reculer.*) COFAC ſię wſtecz iść uſtępować. **L'infanterie ſe retira peu à peu pour attirer l'ennemi dans l'embuſcade.* Pedites paulatim ceſſerunt, ut hoſtes in inſidias traherent. *Liv.* *Uſtępowała coraz piechota áby nieprzyiaciela w záſadzki pociągnąć zá ſobą.

ON DIT *La maigreur fait retirer la peau.* Adducit cutem macies. *Ovid.* OD chodości zbiega ſię ſkora ná ciele, ściąga ſię, marſzczy ſię. **Retirer le bras.* Adducere brachium. *Virg.* *Złożyc rękę ramię wyciągnione złożyc. **Les nerfs ſe retirent.*

vent. Nervi contrahuntur, se contrahunt, *Zyły się kurczą.

ON DIT proverbialement, *Retirer son épingle du jeu* pour dire *se degager adroitement de quelque entreprise sans rien perdre.* Salvâ re suâ expedire se ab aliquo negotio, ex aleâ fartum & tectum se subducere. WYNIŚC bez ſzkody obronną ręką.

RETOISER, (*Toiser de nouveau.*) Remetiri, (ior, iris, remensus sum) *Plin-Jun.* ZNOWU wymierzać prętem.

RETOMBER, V. act. & redupl. (*Tomber une seconde fois.*) Recidere, (o, is, recidi, recasum.) Relabi, (or, eris, relapsus sum.) *Cicer. Horat.* ZNOWU upaść zapaść znowu wpaść.

RETOMBER se dit figurément en la prémiere signification, dans ces phrases suivantes, comme *Retomber malade.* In morbum recidere. *Liv.* ou De integro incidere in morbum. *Cicer.* ZNOWU wpaść w chorobę. *Retomber dans la corruption de son naturel.* Ad ingenium redire. Revolvi in eandem vitam. *Terent.* *Znowu wpaść w nár. wy swoie wrocić się do nich *Ce des-honneur retombera sur vostre famille* Hoc dedecus, in tuam recidet familiam, redundabit. *Plaut. Cicer.* *Tá ochyda ná cały dom twoy spadnie. *Tout le mal retombera sur moy.* In me cudetur hæc faba. *Ter.* Hujus facti culpa mihi imputabitur. *Wszystko się to złe ná mnie obali. *Tout le blasme en retombera sur vous.* In re istæc omnes recident contumeliæ. *Plaut.* *Wszystka nágana spadnie ná ciebie.

RETOMBER *sur un mesme sujet, venir à parler d'une chose une seconde fois.* Eodem revolvi, (or, eris, revolutus sum.) Relabi, (or, eris, relapsus sum.) *Cic.* ZNOWU wpaść w dyskurs iáki.

RETORDRE, V. act. (*Tordre plusieurs fils ensemble pour faire du cordonnet.*) Retorquere, (eo, es, si, tum.) ou intorquere fila. *Colum.* KRĘCIC sznurki.

RETORQUER, V. act. (*Rejetter les raisons de son adversaire contre luy-mesme, se servir de ses mesmes raisons, le combattre de ses propres armes.*) Adversarii argumenta in ipsum regerere, (regero, is, regessi, regestum.) *Cicer.* (Mot bas.) OBROCIC ná przeciwnika iego własne dowody własnemi go dowodami konać własną bronią go woiować.

RETOUCHER, V. act. & redupl. (*Toucher une seconde fois.*) Rursus tangere, go, gis, tetigi, tactum.) Trectare, (o, as, avi, atum.) act. acc. retrectare. *Cic.* *Voyez.* TOUCHER. ZNOWU się dotykać.

RETOUCHER, se dit figurément *Retoucher un ouvrage d'esprit, repasser dessus, le revoir.* Opus aliquod recognoscere, retractare, retexere, emendare, limare, elimare, expolire. *Cicer. Plin-Jun. Horat.* PRZEYRZEC examinować pisma księgi &c. poprawuiąc.

RETOUR, subst. m. (*L'action de retourner en un lieu.*) Reversio, onis, f. Reditus, ûs, re. *Cicer. Plaut.* POWROT. *Il est de retour.* Rediit ou reversus est. *Cic.* *Powrocił stawił ná powrot. **J'ay reservé cela à mon retour.* Id ad reditum meum reservavi. *Cicer.* *Odłożyłem to aż do powrotu mego.

QUI EST *de retour.* Redux, ucis, com. gen. *Cic.* TEN co powrocił.

RETOUR *de la fiévre, lorsqu'elle revient.* Febris reversio. *Cic.* ou circuitus febris. WRACAIĄCA się gorączka febra.

ON DIT *d'une femme, dont la beauté se passe & se flestrit qu'elle est sur son retour.* Floris extincti mulier. *Petr.* JUZ uroda iey miia.

Tours & retours du labyrinthe. Plexus & reflexus labyrinthi. Zákręty kręte y mylne drogi w labiryncie.

RETOUR est aussi *un supplément, lorsqu'on troque des choses d'inégale valeur.* Addimentum, Supplementum, ti, n. *Cic.* PRZYDATEK co wprzydatku mieniaiąc się. *Combien me donnerez-vous de rétour.* Quid ad rem permutatam adjicies? ou addes, addideris, quid pretii mihi rependes? *Wiele mi dasz w przydatku co mi dasz wprzydatku.

RETOURNER, V. act. & redupl. (*Revenir au lieu d'où l'on est parti.*) Revenire, (io, is, reveni.) Remeare, (eo, as, avi, atum.) Reverti, (or, eris, au prétérit reverti.) *Cic.* Reversionem facere. WRACAC się dokąd powracać się powrocić.

RETOURNER *sur ses pas.* Vestigia relegere. Redire viam. Rursum redire. *Cicer. Terent.* Reducere gradum. *Petr.* WROCIC się zaraz názad w tęż tropy. *Il retourna sur ses pas au lieu d'où il estoit parti.* Ipse rursus, unde venerat, gressum recepit. *Afran-Ped.* *Wrocił się názad záraz ná odwrot skąd wyiachał.

RETOURNER se dit au figuré. *Retourner à son naturel.* Reverti ad naturam. *Petr.* Ad ingenium suum, ad mores suos redire. *Cicer. Terent.* Immigrere in ingenium suum. *Plaut.* WROCIC się do humoru do fantazyi swoiey. *En son bon sens* Ad se redire. Ad sanitatem redire. *Cicer.* * Wrocić się do amysłow.

RETOURNER, (*Tourner une chose d'un autre costé.*) Vertere, (verto, is, verti, versum.) ou versare. PRZEWROCIC nicować ná drugą stronę obrocić. *Retourner son manteau.* Vertere pallium. *Wynicować płaszcz.

ON DIT aussi au figuré. *Retourner quelqu'un de tous les costez* In omnem partem aliquem vertere. Aliquem in omnes partes versare. *Virg. Liv.* OBRACAC kogo niewłaśnie dokuczać mu doiąć mu.

ON DIT populairement *Se retourner*, pour *Changer de religion.* Aliam religionem amplecti, profiteri. NAWROCIC się ná inszą wiarę.

RETRACER, V act. & redupl. (*Tracer de nouveau.*) Iterùm delineare, neo, as, avi, atum,) ZNOWU rysować kreślić nákryślić nárysować. *Lorsque nous dormons, l'esprit se trouvant libre, retrace dans l'ombre les objets du jour* Cum mentem sopore prostratam quies urget, & cum hæc ludic sine pondere, tenebris agit quidquid luce fuit *Petr.* *Kiedy śpiemy umysł nász wolny abrysuie sobie znowu w cieniu wszystkie dzienne wyobrażenia

RETRACTATION, subst. f. (*Action par laquelle on se dédit de ce qu'on a dit, on le desavoue.*) Retractatio, onis, f. Palinodia, æ, f. *Cic.* ODWOŁANIE odwoływanie odszczekanie.

RETRACTER, V. act. & n. (*Se dédire de ce qu'on a dit.*) Retractare, (o, as, avi, atum) *Virg.* Dicta revocare, (o, as, avi, atum.) Palinodiam canere. *Cic.* ODWOŁAC co się powiedziało. *Retracter les injures, se dédire des injures qu'on a dites.* Recantare opprobria. *Hor.* *Odwołać fałsz szkalowanie potware odwoływać odszczekać.

RETRAIT, subst. masc. (*Privé, lieu où l'on va pour les grands besoins de la vie.*) Foricæ, arum, f. pl. *Juv.* Locus quò saturi eunt. *Plaut.* WYCHODEK prewet.

RETRAIT *lignager, par lequel on a droit de retirer un bien vendu par ses parens dans l'an & jour.* Redhibitio gentilitia, redhibitionis gentilitiæ, fœm. ZASTAWNE prawo.

RETRAITTE, subst. fœm. (*Lieu propre pour se retirer & se mettre en seureté.*) Receptus, ûs, masc. Receptaculum, Perfugium, ii, neut. SCHRONIENIE. *Avoir quelque retraitte.* Habere aliquem receptum. *Plaut. Cic.* *Mieć schronienie iákie.

RETRAITTE *des bestes fauves & sauvages, les forets où elles se retirent.* Ferarum latebræ, arum, fœm. plur. Latibula, orum, neut. plur. *Cic. Phæd.* Cubilia, lium, neut. plur. *Cic.* LOCHY iamy iáskinie knieie łozyska zwierza dzikiego kryiowiska ich.

RETRAITTE *qu'on sonne dans les armées.* Receptus, ûs, masc. *Cicer.* ZNAK ná odwrot. *Sonner la retraitte.* Receptui canere. *Cic.* Receptui signum dare. *Liv.* *Zátrąbić ná odwrot.

RETRAITTE, (*Solitude, lieu à l'écart.*) Secessus, ûs, m. Secessum, i, n. solitudo, inis, f. *Cic.* USTRONIE osobność. *Vivre en retraitte* ou *dans la retraitte.* Solitariam vitam agere. Solitudini mandare vitam. *Cic.* Considere in solitudinibus *Cic.* *Zyć ná osobności.

RETRAITTE, (*L'action de se retirer d'une bataille, lorsqu'on ne se voit pas le plus fort dans le combat.*) Fuga, æ, f. UCHODZENIE obronną ręką, lub ucieczka.

RETRANCHEMENT, subst. m. (*Diminution.*) Detractio imminutio, onis, f. *Cic.* UMNIEYSZENIE uięcie. *Retranchement de quelque membre.* Membri alicujus amputatio. *Cic.* *Ucięcie odięcie iákiey części ciała.

RETRANCHEMENT, en terme de guerre se dit *des fortifications dont on fortifie un camp & des Villes.* Munitio, onis, f. Vallum, valli. Munimentum, ti, n. *Cæs. Tacit.* WAŁY okopy szańce fossy y inne obrony woienne.

ON DIT figurément *C'est-là le dernier retranchement où vous vous retirez, lorsqu'on vous chasse des autres.* Hoc illud est extremum vallum, quo te recipis, cæteris depulsus munimentis. *Wend.* TEN to twoy ostatni szaniec zá ktory uciekasz kiedy cię zewsząd wypáruią.

RETRANCHER, *quelque chose en coupant & rognant.* Am-

Amputare, (o,as,avi, atum) (co, as, refecui, refectum.) Defecare. Exfecare. act. acc Cic. ODCIĄC oderznąć. *On retranche quelques parties du corps, lorsqu'elles nuisent aux autres.* Membra quædam amputantur, fi reliquis partibus nocent Cic. *Odcinaią części niektore ciała kiedy inszym są przeszkodun

RETRANCHER *quelque chose dans le sens figuré*, (*ôter, diminuer.*) Refecare. Recidere. Circumcidere, (do, dis, cidi, cifum.) *Cic. Phad.* UIĄC czego nymować ukracać umnieyszyć

Chacun doit retrancher de son nécessaire dans les misères publiques. In magnâ inopiâ destaudare se quisque debet de victu suo, *ou* detrahere debet de victu suo. *Liv.* Káżdy sobie od potrzeby swoiey uiąć powinien pod czas nieszczęścia pospolitego.

RETRANCHER, (*Faire des retranchemens, des fortifications.*) Munire fossâ & vallo. Operibus, munitionibusque sepire. *Cic.* WAŁY sypać fossy okopy robić. **Se retrancher, se fortifier.* Se munire. *Cic.* * Okopać się. * *Il vouloit avoir du temps pour se retrancher dans son camp.* Munitioni castrorum tempus relinqui volebat. *Caf.* *Chciał mieć czas dla okopania się w obozie swoim.

RETREMPER, *prononcez* RETRAMPER. Iterùm intingere aliquid in aliquid (intingo, gis, intinxi, intinctû.) *Cat.* NAMOCZYC znowu, znowu zmaczać moczyć.

RETRECIR, V. act. (*Rendre, faire plus étroit.*) Coarctare, (u, as, avi, atum) Contrahere, (ho, his, xi, ctum) act. acc. SCIESNIAC. **Se retrecir en séchant.* Siccescendo se contrahere. *Vitr* *Scieśnić się schnąc ścisnąć.

RETRECISSEMENT, subst. masc. Contractio, onis, fem. *Cic. Voyez* RESTRECISSEMENT. SCIESNIENIE.

RETRIBUTION, subst. fem. (*Récompense.*) Merces, edis, fem *Cic* NAGRODA zápłata.

RETROGRADER, V. neut. (*Aller* ou *marcher à reculons.*) Retrogradi, (ior, eris, retrogressus sum.) Retroire, (eo, is, ivi, itum) *Plin.* CHODZIC wstecz rádem tyłem.

RETROUSSER, V. act. Colligere. PODWINĄC sukni. * *Retrousser sa robbe.* Colligere altiùs tunicam. *Petr.* *Zakasać się podkasać się podwinąć.

SE RETROUSSER *pour travailler plus commodement* ou *pour marcher.* Colligere vestem, & accingere se operi. *Cic.* PODWINĄC sukni záwinąć rękawy do roboty, podkasać się do ob-dzenia záwinąć się do roboty.

RETROUVER, V act. & redupl. (*Trouver de nouveau, recouvrer*) Invenire iterùm, recuperare. ZNALESC znowu.

RETS, subst. masc. (*Filet à prendre des oiseaux & du poisson*) Rete, retis, n. *Cic. ou* Retis, is, m. *Plin.* SIEC siatka ná ryby, lub ná ptaki.

RETS ou *filets avec quoy les chasseurs prenent les bestes fauves, les toiles.* Cassea, *Vitr.* Plagæ, atum, fem *Cic.* SIEC ná zwierza sieć myśliwska poły ubierze, ściany płocienne.

PETIT RETS Reticulum, i, neut. *Plin.* SIATKA.

FAIT *en forme de rets.* Reticulatus, a, um. *Plin.* SIATKOWY w siatkę robiony.

Mailles de rets. Retis maculæ, arum, fem. plur. *Cic.* Oka w sieci.

REVALOIR, V. neut (*Rendre la pareille* ou *le change.*) *Je te le revaudray.* Rependam tibi paria. (Mot populaire.) ODDAC Oddam zá rowno, odmierzę odkroie zá swoie.

Il vous le revaudra au double ou *il vous le rendra au double.* Fenemtum pulchrè beneficium tibi dicet. *Ter.* ODDA we dwoynasób.

RE'VEIL, subst. masc. (Mot d'usage dans cette expression.) * Ocknienie wstawanie, * *A mon réveil, lors que je m'éveille* ou *que je suis éveillé.* Cum expergiscor, an cum experrectus sum somno. *Sulust. ou* à somno. *Cic.* *Ná ocknieniu moim, ná wstawaniu

RE'VEILLE-MATIN, (*Horloge, qui a une sonnerie, qui bat précisement à l'heure qu'on se veut lever.*) A somno suscitabulum, li, neut. ZEGAREK z dzwonkiem budzącym o pewney godzinie, (*Excytarz.*)

RE'VEILLE MATIN, (*Herbe qui croist dans les vignes.*) Peplos, pepli, fem. Lyce, es, fem. *Plin.* MLECZ iary ziele kroie roście w winnicach.

RE'VEILLE', masc, RE'VEILLE'E, fem. Somno solutus. Expergefactus Experrectus, è somno excitatus, suscitatus, a, um. *Cic.* OBUDZONY OBUDZONA Ocknioy.

RE'VEILLER, V. act. Aliquem è somno, de somno excitare. Suscitare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* Aliquem expergefacere, *Cic.* OBUDZIC budzić kogo ocucić. **Il me réveille la nuit.* Me nocte de somnem facit. *Petr.* *Budzi mię w nocy.

SE RE'VEILLER. Expergisci, (or, eris, experrectus sum.) Expergefio, expergefactus sum. *Suet.* Se expergefacere. *Cic.* OBUDZIC się ocknąć się.

RE'VEILLER signifie figurément, *Renouveller, exciter.* Suscitare. Renovare, (o, as, avi, atum.) *Cicero.* OBUDZIC *niewłaśnie* wzbudzić poruszyć. **Reveiller l'appetit.* Lassum stomachum pervellere. *ou* Reficere stomachum in morsus. *Hor.* Renovare famem. *Petr.* *Wzbudzać Apetyt. **Je me suis endormy jusques à present, mais il est temps que je me réveille.* Cessatum est usque adhuc, nunc porro expergiscor. *Ter.* *Spałem do tych czas ále mi się czas ocknąć

ON DIT proverbialement *Réveiller le chat qui dort, renouveller une querelle assoupie.* Sopitas querelas suscitare, excitare, renovare, expergefacere. *Plaut.* Obductam cicatricem refricare. *Cicer.* Tangere ulcus. *Ter.* LICHO budzić (*przysłowie.*)

RE'VEILLON, subst. masc. (*Repas qu'on fait au milieu de la nuit, après avoir dansé & joué.*) Comessatio, onis, fem *Cic.* Convivium nocturnum quod post cœnã fiebat. (On appelle à la Cour *Medianoche*, & à la Ville *Réveillon.*) PODKUREK nocna uczta po ochocie y tańcu zápustnym. **Faire un réveillon* Comissari, (or, aris, atus sum.) depon *Suet. Plaut* *Podkurek odprawować.

RE'VE'LATION, subst fem. (*D'un secret, d'un crime.*) Arcani *ou* criminis patefactio. Declaratio, onis, fem. *Cicero.* WYDANIE wyiawienie zbrodni iákiey lub sekretu.

RE'VE'LATION *divine.* Arcanum divinitùs patefactum, ti, neut. Res divino afflatu patefacta, cognita. OBJAWIENIE Boskie.

RE'VE'LER, (*Decouvrir quelque chose de secret.*) Aliquid revelare, (o, as avi atum.) *Ovid.* Aperire. Patefacere, act. accus. *Cic.* Prodere. *Juv.* Pandere. Detegere. Retegere. *Petr.* Reserare. *Val Flac.* ODKRYC wydać wyiawić co sekretnego.

RE'VE'LER *un secret.* (*Le publier par tout.*) Aliquid evulgare. Enuntiare, *ou* palam enuntiare, (o, as, avi, atum.) *Liv. Cic.* Eliminare foras. *Hor.* WYDAC rozgłosić wszędzie sekret iaki.

REVENCHE, *prononcez* REVANCHE, (qui se dit *du bien & du mal.*) WET ZAWET mowi się ták w dobry iáko y w zły sposob. **Il m'a offensé, mais j'en auray ma revenche.* Contumelià me affecit, sed vices rependam, sed ulciscar probè, sed pares contumeliæ pœnas ipsi rependam. * Złość mi wyrządził, ále będzie on miał wet zá wet zá swoie, ále oddam mu ia zá swoie. **En revenche du bien que vous m'avez fait.* Ut tua beneficia, beneficiis rependam. *Zá twoie łaski y dobrodzieystwa ktoreś mi wyświadczył.

ON DIT au jeu *donner la revenche.* Facere lusûs repetendi copiam WE GRZE dáć rewanż. * *Je vous donneray vostre revenche.* Per me tibi licebit lusionem iterare. * Dam ci rewanż

REVENCHER, *prononcez* REVANCHER. *Défendre quelqu'un qu'on bat* ou *qu'on attaque.*) Aliquem defendere, (do, dis, di, fensum.) *Cic.* Adesse alicui laboranti. BRONIC kogo, nymować się zá nim.

SE REVENCHER, (*Se défendre contre celuy qui nous attaque.*) Referire aliquem contra. *Ter.* Referio, is. BRONIC się komu nie dáć mu się oddać zá swoie.

Il m'a frappé, mais je n'ay osé me revencher. Percussit me, & illum contra referire non ausus sum. *Ter.* Uderzył mię ále nie śmiałem oddać. * *Je m'en revencheray dans peu.* Brevi reddam tibi. *Ter. ou* Referam. *Oddam zá swoie w krotce.

SE REVENCHER. (*Rendre la pareille.*) Vices rependere, par pari referre *ou* reddere. *Cic. Ter.* ODDAC zá swoie wet zá wet.

REVENDEUR, *prononcez* REVANDEUR. Propola, æ, masc. *Cic.* Qui officinas promercalium vestium exercet. *Suet.* PRZEKUPIEN.

REVENDEUSE, *prononcez* REVANDEUSE, (*Celle qui revend.*) Quæ merces viliùs emptas, cariùs divendit. Quæ vestes promercales habet. PRZEKUPKA.

REVENDIQUER, *prononcez* REVANDIQUER. (*Réclamer les personnes* ou *les choses, dire qu'elles sont à nous.*) Sibi aliquid *ou* aliquem asserere, (assero, is, asserui, assertum.) *Cic.*

Cicer. Rem suam esse proclemare. *Petr.* (Terme de Droit.) PRZYZNAWAC się do czego iáko do swego wlesnego y upomnieć się; iák co do ludzi iáko y co do rzeczy.

REVENDRE, *prononcea* REVANDRE, V. act. & redupl. (*Vendre ce qu'on a acheté*) Res emptas vili, carius vendere. Distrahere, *Vlp.* PRZEDAWAC przekupstwem się bawić.

REVENIR, V. act. & redupl. (*Venir d'un lieu.*) Revenire, (io, is, reveni, revetum.) Iterùm redire, (eo, is, ii, itum.) Reverti. *Cicer. Plaut.* POWROCIC, powrocić się wrocić się skąd.

REVENIR, (*Retourner à la charge, au combat, recharger l'ennemi.*) Prælium redintegrare. *Cæs.* Rorsus hostem instare. Imperere *Var.* WROCIC się do bitwy anowu się bić zácząć. *Tout son bien me revient après sa mort.* Illius bone morte ad me redeunt. *Ter.* *Wszystko iego fortuna ná mnie spada po śmierci iego. *L'herbe revient après estre coupée.* Succisa herba regerminat, renascitur, recrescit, *Plin.* *Trawe odraste po sieczeniu

REVENIR, (*Se remettre d'une chose, revenir de son évanouissement*) Animom, spiritum recipere, ex delqnio se recipere, evadere. *Ter.* PRZYCHODZIC do siebie; przychodzić do siebie po mdłościach. *Faire revenir quelqu'un de son évanouissement.* Linquentem elicuius animam revocare alicui espergere. *Plaut.* *Trzeźwić kogo rásowce we mdłościach. *Les esprits commencent à me revenir.* Remigrat animus. *Plaut.* *Przychodzę troche do siebie. *Revenir de quelque maladie.* Ex morbo assurgere, convalescere. *Cicer.* *Wzmagać się przychodzić do sił po chorobie. *Il revient peu à peu.* Paulatim sedis ipsi senitas, vires redeont in corpore. *Virg.* Resomit vires. *Plin. Jun.* *Powoli aleska przychodzi do siebie. *Il n'en reviendra jamais.* Nunquam ex morbo convalescet. *Cic.* Non eesurget. *Cic.* *Nie wyzdrowieie nie przyidzie do zdrowia nigdy.

REVENIR *d'une grande crainte.* Recreare se ee magno timore *Cic.* PRZYISC do siebie po wielkim strachu. *Revenir de son emportement.* Colligere se, iram remittere. *Cic.* *Po wielkim gniewie się obaczyć. *Je l'ay fait revenir sur vostre sujet, il n'est plus en colére, contre vous.* Recollegi illius animum, erat in te offensior. *Cic.* *Już się ná ciebie nie gniewa. *Il ne revient pas aisément.* Plembeá iram geris. *Nie łatwo go ubłaga kiedy się rozgniewa cięszko się goiewe.

REVENIR *en grace.* Redire in gratiam. POWROCIC do łaski. *Revenir en fortune.* Novis opibus se renovere. *Cic.* *Powrocić do szczęścia.

REVENIR *d'une chose, en estre las, ne s'en plus soucier.* Re aliquâ non ampliùs moveri, tangi, duci. OBRZYDZIC sobie co, niedbać inè y niestoć o rzecz iáką, sprzykrzyć co sobie. *Il est revenu des badineries de l'enfance.* Pueriles nugas posuis. Puerilibus nugis non amplius movetur, tangitur, delectatur. *Już też sobie te delecinne zábáwki sprzykrzył.

REVENIR, (*Retourner à son propos.*) Ad rem redire, ad propositum reverti. *Cic* WROCIC się do rego o czym rzecz y mowa. *Revenons à nostre propos,* Ad rem redeamus, *ou* redeamus illuc, unde divertimus. *Cicer.* *Wroćmy się do rzeczy o ktorey mowiemy.

REVENIR *dans l'esprit.* WRACAC się ná myśl przychodzić co raz do głowy. *Ces pensées me reviennent toûjours dans l'esprit.* Hæ cogitationes semper mentem meam subeunt *Cic.* Rodeunt enimo, recursent *ou* recurrunt. *Virg.* *Te myśli wszystke mi do głowy przychodzą.

Je ne pus fermer l'œil, car toutes avantures me revenoient sans cesse dans l'esprit, & je considérois qu'il n'y avoit point de vie plus traversée que la mienne Somnum capere non potui; quæque enim adversa mihi contigerant, eoimo volvebam, repusansque nemloem magis casibus me obnoxium esse proclamebam. *Petr B.* Nie mogłem oka zámknąć, wszystkie przypadki moie, záwsze mi szły ná myśl, y uważałem że nie masz człowieka ktoryby podobno w swym życiu tyle przypadkow doświadczył iáko iá.

REVENIR à, (*couster.*) WYNOSIC wychodzić ná. Kosztować. *Ce repas revient à cent écus.* Impendium centum nummorum factum est in his epulis. *ou* Centum nummorum sunt illæ epulæ. *Tá uczta wynosi ná sto talerow. *Cette maison luy revient à mille écus.* Mille nummis has sibi ædes habuis. comparavit *Ten Dom kosztuie go tysiąc talerow.

REVENIR, (*Estre agreable. Plaire. Convenir.*) Placere. Arridere. PODOBAC się bydź przyiemny wdzięczny miły. *Sa maniére d'agir me revient fort, est fort à mon goût, ou de mon goût.* Illius agendi ratio perplacet mihi multùm, *ou* est mei stomachi *Sposob iego postępowanie bardzo mi się podoba. *Son humeur me revient assez.* Illius mores satis mihi placent, sapis illa mulsùm ad geoium. *Plaut.* *Humor iego dosyć mi się podoba *Il ne revient pas à tout le monde.* Paucorum hominum est. *Hor.* *Nie wszystkim się ludziom podoba. *Il revient à bien du monde.* Multorum hominum est. *Ter.* *Podoba się wielu ludziom.

REVENIR. (*Retirer.*) *Il ne m'en revient aucun profit.* Nihil ex his ad me redit. *Cic.* PRZYCHODZIC skąd co do pożytku z czego, z tego mi nic nie przychodzi. *Que me reviendroit-il de vous tromper?* Quid mihi esset emolumenti te fallere? *Ter.* *Cożby mi z tego przyszło żebym cię miał oszukiwać.

REVENIR *d'un sentiment, en changer.* Opinionem mutare, repudiare opinionem. ODMIENIC zdanie. *Il ne revient jamais, quand il est une fois préoccupé.* Quem semel imbibit opinionem, nonquam demutat *Nigdy zdania nie odmieni iák się raz ná co uweźmie, iák sobie raz co w głowie uprząsnie.

FAIRE *revenir de la viande sur les charbons* ou *dans l'eau chaude,* (comme *font les cuisiniers.*) Prunis *ou* equâ callidâ reficere carnes. ODGRZEWAC co w kuchni.

REVENU, masc. REVENUE, f. part. pass. Reversus, a, um. *Cicer. Voyez* REVENIR *dans ses diverses significations.* WROCONY powrocony.

REVENU, subst. masc. (*Rente, ce qu'on tire de ses fonds.*) Fructus, ûs, masc. *Cic.* Reditus, ûs, masc. *Plin.* DOCHOD intrata. *Il avoit un petit bien à la campagne, bien entretenu & d'un revenu assez considerable.* Erat illi rustica res satis bene culta & fructuosa. *Cic.* *Miał wioskę porządną y dochod znaczny czyniącą przez dobre gospodarstwo.

Il tire un grand revênu de ses terres. Multùm ei reficitur ex suis possessionibus *ou* redit illi. *Cic. Plin.* Wielki dochod ma z dobr swoich *Considérer quelqu'un selon son revenu.* Spectare aliquem ex censu. *Cicer.* *Ważyć kogo według dochodu. *Diminuer son revenu.* Ex reditu detrahere, demere. *Cic.* *Umnieyszyć dochodu.

REVERBE'RATION, subst. fœm. (*Réflechissement de la lumiere.*) Repercussus, ûs, m. *Plin.* ŁUNA, odbiianie się swiatłości, blask.

RE'VERBE'RER, V. act. (*Renvoyer la chaleur* ou *la lumiere, la réfléchir.*) Reflectere, (to, tis, flexi, flexum.) Reverberare, (o, as, evi, etum.) Repercutere, (tio, tis, cussi, cussum.) *Plin.* (Mot de l'art.) ODBIIAC światłość blask chłod ciepło.

REVERDIR, (*Reprendre sa verdeur*) Revirescere, (sco, is, renitui, *sans supin.*) *Ovid.* ZIELENIC się znowu.

REVERDISSEMENT, subst. masc. Planta revirescens. Renascens plantarum viridicas, tatis. ZAZIELENIENIE się.

RE'VE'REMMENT, *prononcea* RE'VE'RAMMANT, adv. (*D'une maniére respectueuse.*) Reverenter. *Plin. Jun.* Reverentiùs, reverentissimé. *Plin. Suet.* Z POSZANOWANIEM uczciwie.

RE'VE'RENCE, *prononcea* RE'VE'RANCE, subst. fœm. (*Respect.*) Reverentia, æ, f. Veneratio, onis, f. Observeotia, æ, f. *Cic.* SZANOWANIE poszanowanie.

Qui témoigne de la révérence & du respect pour quelqu'un Venerabundus, a, um. *Liv.* Poszanowanie oświadczaiący.

RE'VE'RENCE *qu'on fait en saluant quelqu'un.* Salutatio, onis, f. *Cic.* KŁANIANIE się, pokłon. *Faire la révérence à quelqu'un.* Aliquem salutare, (oe, as, avi, atum.) *Cic.* *Pokłonić komu. *Aller faire la révérence.* Salutatum ire aliquem. *Aul Gel.* *Iść kłaniać komu. *Luy ayant fait la révérence, je me retiray.* Adorato illo, discessi. *Ukłoniwszy się wyszedłem.

ON DIT *sauf vostre révérence, sauf vostre respect.* Salvo tuo honore, bonâ tuâ veniâ. ZA POZWOLENIEM przeprasżam uczciwszy uszy.

RE'VE'REND, masc. RE'VE'RENDE, fœm. *on prononce* Réverand. (*Qui mérite de l'honneur, de la vénération*) Venerandus, a, um. *Cic.* WIELEBNY, Wielebna poszanowania czci godny.

RE'VE'RER, (*Avoir du respect & de la vénération.*) Aliquem revereri, (revereor, eris, reveritus sum.) dep. acc. Reverentiam alicui præstare. *Plin. Jun.* *ou* Adhibere reverentiam adversus aliquem. *Cic.* CZCIC szanować poważać.

REVERS, subst. m. (*Ce qui est au dos d'une médaille.*) Aversa facies, aversæ faciei, f. NAPIS z drugiey strony pieniądza iákiego odlewna strona

REVERS, (*Coup de revers de la main.*) Aversa manue, aversæ manûe, f. ODLEW uderzenie.

REVERS se dit figurément *des accidens fâcheux de la fortune* Adversus casus, adversi casûs, m *Cic.* PRZYPADKI przeciwne szczęścia. *Celuy qui prend trop de plaisir aux faveurs de la fortune, n'en supportera jamais les revers.* Quem res plus nimiò delectavere secundæ, mutatæ quatient. *Horat. pour delectaverunt.* *Ten co się zbytuie w szczęściu swoim wyn się zwykł przeciwności żadney ten nieumie ponosić.

REVESCHE, adj m. & f. (*Qui a un suc acide & fort piquant*) Acidus Acerbus, a, um. Asper, aspera, asperum. Immitia & hæc immite *Plin.* adj (parlant *des fruits.*) PRZYKRY, cierpki bardzo co do smaku

REVESCHE se dit au figuré *des personnes indociles, & avec qui on a de la peine à traiter.* Indocilis, Intractabilis, & hæc le Truculentus, a, um. *Plant.* PRZYKRY ostry człowiek surowy nieużyty nieugłaskany niedotkliwy dziwak

REVESTIR *quelqu'un.* (*L'habiller.* Aliquem rursum vestire, (io, i, ivi, itum) UBIERAC ubrać kogo odziać go.

REVESTIR *une muraille de tableaux, un bastion de pierres.* Parietem tabulis vestire *ou* propugnaculum lapidibus. SCIANE obrazami pokryć Basztę kamieniami opasać. *Revestir les boucliers de peaux.* Pellibus scuta inducere. *Cæs.* *Tarcze skorą powlec. *Revestir des murailles de marbre.* Inducere parietes marmore. *Sen.* *Sciany marmurem furrować.

ON DIT au figuré, *Revestir quelqu'un d'une charge.* Munus alicui deferre. Tribuere. *Cic.* URZĄD ná kogo włożyć *Il le revestit de toutes les marques de la grandeur.* Circumdedit principalia fortunæ insignibus. *Tacit.* *Wszystkie ná niego znáki dostoieństwa włożył. *Revestir un discours, l'orner des plus belles couleurs d'éloquence.* Pulchrioribus eloquentiæ coloribus vestire & ornare orationem. *Cic.* *Mowę wszystkiemi ozdobami przyozdobić. *Revestir toutes les passions de quelqu'un.* Induere omnes alicujus affectus. *Cic.* *Wziąć ná siebie wszystkie passye y affekta czyie. *Se revestir de bonnes moeurs.* Mores pudicos induere. *Plin.* Assumere. *Przyozdobić się pięknemi obyczaiami, wziąć ie ná siebie.

REVEU, m REVEUE, f part. (Du verbe *Révoir.*) *Surquoy on a repassé avec application.* Recognitus, a, um. *Cicer.* PRZEYRZANY z pilnością y uwagą przeglądaiące poprawny

REVEUE, subst f. (*D'une armée.*) Exercitus recensio, onis, f *Cic.* LUSTRACYA woyska, popis. *Faire la reveuë d'une armée* Lustrare. Recensere exercitum. *Cæs.* Inire numerum armatorum *Liv.* *Popis woyska czynić.

RE'VEUR, masc. RE'VEUSE, fœm. (*Celuy qui rêve, qui ne sçait ce qu'il dit.* Dormitator, oris, masc. *Plaut* TEN co iak bez sen gada ktoremu się coś marzy, marzący, marząca.

REVIRER, (Terme de Marine) *Tourner la pointe d'une barque vers un lieu.* Retrorsûm vela dare. *Hor.* NAZAD się wrocić barką.

RE'VISION, subst. f. (*L'action d'examiner & de revoir quelque chose*) Recognitio, onis. *Plin.* REWIZYA widzenie obeyrzenie oglądanie.

REVISITER, V act & redupl. (*Visiter de nouveau.*) Revisere. (o, is, visi, visum.) Iterum invisere. ZNOWU náwiedzić.

REVIVRE, V. act. & n. (*Ressusciter, revenir en vie.*) Reviviscere (sco, revixi, revictum.) *Cic.* Ad vitam redire *Cels.* WROCIC się do życia.

Faire revivre quelqu'un. A morte aliquem reducere, (reduco, is, duxi, ductum.) *Virg.* Reddere aliquem vitæ. *Horat.* WROCIC kogo do życia wskrzesić go.

REVIVRE se dit aussi *de ce qui redonne de la santé & de la vigueur.* Reddere animum, vires WROCIC do życia niewłaśnie o tym, co zdrowia czerstwości przydaie. *Je revis, lorsque je lis vos lettres.* Reficior, tuas cùm lego literas. *Ják bym ożył ile razy list od ciebie odbieram. *Les monumens publics gravez sur le marbre, sont ce qui fait revivre les grands hommes après leur mort.* Marmora incisa notis publicis vitam reddunt summis viris post mortem. *Pámiętne nápisy po słupach y marmurach życie przywracaią umarłym po ich śmierci.

Faire revivre une opinion, des querelles. Suscitare opinionē, rixas. *Cic.* Wzniecić wznowić náukę, kłotnią wszczynać znowu

RE'UNION, subst f. (*Action par laquelle on réunit les choses divisées.*) Coagmentatio, compactio, onis, f. *Cic.* ZŁĄCZENIE do kupy.

RE'UNION, (*Paix, concorde qu'on met entre les personnes divisées.*) Animorum reconciliatio, onis. Conjunctio, onis, f. *Cic.* ZGODA poiednanie.

RE'UNIR, V. act. (*Rejoindre.*) Conjungere, (go, gis, junxi, ctum.) Coagmentare. Conglutinare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* Coadunare. *Plin.* ZŁĄCZYC spoić skleić poiednać.

RE'UNIR *les esprits divisés.* Disjunctos animos reconciliare (o, as, avi, atum.) Animos diffidentium ad concordiam adducere, reducere, (o, is, duxi, ductum.) *Cic.* ŁĄCZYC poiednać umysły zdania rozrożnione.

RE'UNIR signifie aussi *Rassembler.* SKUPIC zebrać. *Toute l'autorité est réunie en sa personne.* Summum imperium ad illum rediit *Cæs* *Wszystka moc władza y zwierzchność w iego osobie iest zebrana. *Toutes les vertus sont réunies en sa personne.* Omnes virtutes in eum coalescunt. *Wszystkie cnoty wraz są w nim zebrane. *Tous les divers peuples sont réunis en un seul corps, ne font qu'un corps.* Diversi populi in unum corpus coalescunt. *Liv.* *Rożne národy w iedno złączone.

RE'VOCABLE, adject. masc. & fœm. Quod revocari ou rescindi potest. ODWOŁANY, Odwołana co odwołać nazad można.

RE'VOCATION, subst f. Recisio, abrogatio, onis, f. *Vlp. Cic.* ODWOŁANIE, zniesienie.

REVOIR, V. act. & redupl. (*Voir derechef*) Iterum ou rursum videre, (eo, es, vidi, visum.) *Cic.* ZNOWU oglądać widzieć znowu.

REVOIR *un ouvrage* se dit figurément, *Repasser la veuë dessus, le corriger.* Recognoscere, (sco, is, cognovi, itum.) act. acc. *Cic.* POPRAWOWAC przeglądać przeczytać co dla poprawy.

REVOLER, (en parlant *des oiseaux.*) Revolare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* ODLATYWAC iák ptastwo odlatuie.

RE'VOLTE, subst fœm. (*Rébellion*) Rebellio. Rebellatio, onis, fœm. *Cæs Val-Max.* Rebellium, rebellii, neut. *Liv.* BUNT, Rokosz. *Commencer une révolte* Ceptare rebellionem *Tacit* *Bunt záczynać wszczynać. *Faire une révolte.* Rebellionem, seditionem facere. *Cæs.* Transitionem facere *Hirt.* *Bunt wszczynać podnosić.

RE'VOLTER, (*Porter exciter à la révolte.*) Ad rebellionē excitare. BUNTOWAC zbuntować do buntu námawiać.

SE RE'VOLTER. Rebellare, (o, as, avi, atum.) Rebellionem facere. *Cæs.* Deficere ab aliquo, defeci, defectum.) *Liv.* BUNTOWAC się zbuntować się.

RE'VOLTE', m. (*Celuy qui se révolte.*) Rebellator, oris, m. *Liv.* BUNTOWNIK zbuntowany.

RE'VOLTE'E, f. Rebellatrix, icis, f. *Ovid.* ZBUNTOWANA Buntownica.

RE'VOLU, m. RE'VOLUE, f. (*Fini*) Exactus, a, um. Expletus, a, um. *Cic.* SKONCZONY, Skończona, zákończony. *Une année révoluë ou accomplete.* Annus exactus. *Rok skończony, zákończony rok.

RE'VOLUTION, subst. fœm. (*Changement, mutation qui arrive aux choses.*) Mutatio. Conversio, onis, fœm. Vicissitudo, inis, fœm *Cic* ODMIANA przemiana. *Cette révolution s'est faite généralement dans la République par la perversité de ceux qui ont négligé les Auspices, & qui ont épuisé toutes les ressources de l'Estat.* Orbis hic in Republica est conversus Improbitate illorum, qui auspicia neglexerunt & omnia Republicæ remedia effuderunt. *Cic.* *Tá odmiana ták nieszczęśliwa stała się w Rzeczypospolitey dla przewrotności tych, ktorzy y przestrog zbawiennych niesłuchali, y wszystkie rátunki publiczne wysilili.

REVOMIR, V. act. & redupl. (*Vomir derechef.*) Revomere, (o, is, revomui, revomitum.) act. acc. *Virg.* Iterum vomere. ZNOWU zrzucać womitować.

RE'VOQUER, V. act. (*Rétracter ce qu'on a fait.*) Mutare quod factum est. Infectum facere ou reddere quod factum est. Revocare, (o, as, avi, atum.) *Ter. Sen.* ODWOŁAC to co się stało.

RE'VOQUER, (*Casser, annuler un testament ou quelque acte.*) Rescindere voluntatem mortui, irritum facere testamentum. *Cic.* SKASSOWAC co, iáko testament &c.

RE'VOQUER *un Magistrat, le rappeller de son employ.*

A mune-

A munere Magistratum revocare. Retrahere. Repetere. *Cicer.* RUSZYC a urzędu złożyć. *Estre employé à une chose, à condition de pouvoir estre révobué.* Fiduciariam operam obtinere. *Cicer.* *Bydź do czego záżytym podkondycyą ruszenia.

RE'VOQUER *en doute.* In dubium aliquid revocare. *Cic.* MIEC zá rzecz niepewną zá wątpliwe nie dawać wiary.

RE'USSIR, V n. (*Avoir un heureux succés dans ce qu'on entreprend,*) Benè, feliciter succedere, (do, dis, successi, successum.) Felices habere exitus, *ou* eventus; feliciter evenire, prosperè procedere. *Cic. Ter.* POWODZIC się udać się mieć powodzenie, wiedzie się co. *La chose nous a réussi à souhait.* Lepidè hoc successit sub manus negotium, *ou* benè prosperèque hoc negotium mihi processit. *Plaut.* *Powiodło nam się pomyślnie. *Tout ce que je fais, me réussit.* Quidquid ago, lepidè omnia, prosperèque eveniunt. *Plaut.* *Wszystko co zácznę pomyślnie mi się udaie, wiedzie. *Ce moyen n'a pas réussi, j'en tenteray un autre.* Hâc non successit, aliâ aggrediemur viâ. *Terent.* *Nie udało się tym sposobem, nie udał się ten sposob záżyiemy inszego. *Ma flaterie m'a mal réussi.* Nequiter me expedivit prima patefitario. *Plaut.* *Nie udało mi się podchlebstwo.

RE'USSITE, subst, f. (*Succés.*) Successus, ûs, m. *Liv.* Exitus, ûs, m. POWODZENIE sukcess. *Toutes ces choses auront une réussite plus heureuse.* Hæc omnia meliores habebunt exitus. *Cic.* *Wszystkie te rzeczy szczęśliwioy się udadzą.

REYNE, Regina, f. *On écrit* REINE. KROLOWA.

REZ, subst m. (*Niveau d'un terrain.*) Solum, li, n. ZIEMIA grunt rowno a ziemią. *Abbattre une maison rez pied, rez terre.* Ædes solo penitùs æquare. *Liv.* *Obalić agrentu ziemią zrownać.

R'HABILLER *quelqu'un, luy mettre un habit sur le corps.* Aliquem iterùm vestire, (io, is, ivi, itùm.) UBIERAC kogo znowu suknie ná niego wdziewać. *Il faut r'habiller les troupes.* Vestiendi sunt iterùm milites. *Trzeba znown odziać woysko, okryć, barwę nową dać ná nie.

SE R'HABILLER, (*Reprendre ses habits.*) Vestem iterùm inducre. Amiciri, (ior, iris, ictus sum.) *Petr.* Vestem iterùm sumere, assumere. ZNOWU się ubierać.

R'HABILLER, (*Raccommoder une chose.*) Reconcinnare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* POPRAWIC náprawić. *Il y a toûjours quelque chose à r'habiller aux machines ou à refaire.* Aliquid semper est organis reconcinnandum. *Záwsze coś iest do náprawy w tych sztukach.

ON DIT en ce sens au figuré, *R'habiller une faute, une affaire, quand on a réparé le mal qu'on avoit fait.* Recorrigere *ou* emendare culpam. POPRAWIC błędu.

RHE'TEUR, subst. masc. qui ne se dit *que des Anciens maistres d'Eloquence, qui l'ont enseignée & en ont donné des préceptes.* Rhetor, oris, masc. Sophistes, æ, m. *Cic.* RETOR mowca kraszomowca.

RHE'TORICIEN, subst. masc. (*Qui enseigne la Rhétorique.*) Rhetor, oris, masc. Rhetoricus doctor, oris, dicendi præceptor, oris, masc. *Cic.* Eloquentiæ præceptor, declamandi magister. *Quint.* Eloquentiæ professor. *Suet.* RETORYKI uczący.

RHE'TORICIEN, subst. masc. (*Escolier qui, estudie en Rhétorique.*) Eloquentiæ discipulus, li, m. *Cic.* RETORYKI słuchaiący.

DE RHE'TORICIEN. Rhetoricus, a, um. *Cic.* RETORSKI krasomowski.

EN RHE'TORICIEN. Rhetoricè. Rhetorico more, instituto. *Cic.* PO Krasumowsku.

RHE'TORIQUE, subst. f. (*L'éloquence.*) Rhetorica, æ, f. Ars Rhetorica. Rhetorice, es, f. Oratoria, æ, f. *Quint.* RETORYKA náuka mow poważnych.

RHIN, subst. masc. (*Fleuve, qui a sa source dans les Alpes au Mont S. Gothard*) Rhenus, Rheni, masc. *Cicer.* REN Rzeka poczynaiąca się a gor Alpes przy Swiętym Gotardzie Miasteczku.

(Il se separe en differentes branches, qu'on nomme à Nimegue le *Vahal*, à Doesbourg *l'Issel*, à Wick, le *Leck.*) Dzieli się ná kilka odnog zowią ie pod Nemauzem *Wabal,* pod Dysburgiem *Issel,* pod Wikrem Lesa.

QUI EST *en deçà le Rhin.* Cisrhenanus, a, um. Z TĘ stronę Renu.

QUI EST *au delà le Rhin.* Transrhenanus, a, um. Z TAMTĘ stronę Renu.

RHINOCEROS, subst. m. (*Animal assez semblable à un Eléphant, qui a une corne qui luy sert de nez.*) Rhinoceros, oris, m. *Plin.* NOSOROZEC Zwierz dosyć do Słonia podobny, maiący rog miasto nosa.

RHOSNE, subst. m. (*Fleuve fort rapide, qui a sa source au Mont St. Gothard, prés celle du Rhin. Il sort de deux fontaines, il separe la France de la Savoye, & se décharge dans la Méditerranée par cinq ou six embouchures.*) Rhodanus, i, m. *Cic.* RODAN Rzeka wypadaiąca a gor Alpes támże około Swiętego Gotarda z dwoch zrzodeł bieżąca, dzieli Francyą od Sabaudyi, y wpada w morze Włoskie pięcią lub szescią uściami.

RHUBARBE, subst f. (*Racine médicinale & purgative.*) Rhabarbarum. *ou* Rheum-barbarum. RABARBARUM korzeń aptekarski lekarski purguiący.

RHUMATISME, subst. m. (*Fluxion aiguë & douloureuse sur quelque partie du corps.*) Rheumatismus, Rheumatismi, m. *mot grec. Plin.* DESCENS katarowy spadek humorow ostrych w ktoreykolwiek ciała części.

RHUME, subst m. (*Fluxion.*) Rheuma, Rheumatis, neut. KATAR.

QUI A *un rhume.* Rheumaticus, a, um. *Plin.* KATAR cierpiący na katar choruiący.

RIANT, masc. RIANTE, fœm. Ridens, entis, omn. gen. SMIEIĄCY się uśmiechaiący się śmieiąca się. *Un visage riant* Vultus hilaris, os renidens, oris renidentis *Twarz wesoła uśmiechaiąca się. *Dire la vérité en riant.* Ridendo verum dicere. *Horat.* *Zártem prawdę mowić. *Je ne sçay s'il dit cela tout de bon* ou *en riant.* Jocone, an seriò id dicat, nescio. *Ter.* *Niewiem czy to do prawdy czy żartem mowi.

RI *de veau.* subst m. Glandula vitulina, æ, f. MLECZKA cielęce a cieląt osyskow.

RIC A RIC. (*A la rigueur,*) Districtè, adv. *Plin.* SCISLE, surowo, ostro.

RICANER, V. n. (*Rire par éclats & à plusieurs reprises, rire de fort mauvaise grace*) Cachinnari, (or, aris, atus sum.) dep. *Plaut.* Cachinnos tollere. CHYCHOTAC się chychotki stroić chychotania nieprzystoyne robić.

*(Mot bas en nostre langue.) Słowo Francuskie podłe.

RICHARD, masc. RIHARDE, fœm. (*Terme populaire dit d'un riche avare & mesquin.*) Benè nummatus. Peculiatus. Æterus homo. *Plaut.* Zaplutus. Sucous, a, um. *Petr.* Multarum rerum dives. *Hor.* SKNERSKO słowo potoczno o bogaczu skąpym.

RICHE, adject. masc. & fœm. (*Qui a bien du bien, qui est à son aise.*) Dives, itis. Locuples, etis. Opulentus, a, um. BOGATY Bogacz Pán.

RICHE *en argent.* Pecuniosus, bene nummatus, dives argento & auro. *Cic. Stat.* Multo auro potens. *Plaut.* Auro opulentus. *Plaut.* PIENIĘZNY kapitalista pieniądze wielkie maiący.

RICHE *en bestail.* Dives pecoris. *Virg.* Pecore. *Hor.* Cui res pecuaria est ampla. *Plaut.* DOBYTKU, stada wielkie maiący.

RICHE *en terres & en contrats.* Dives agris & dives nummis in fenore positis *Horat.* MAIĘTNY maiętności dobr wiele maiący.

RICHE *de bien de famille.* Locuples & pecuniosus copiis rei familiaris. *Cic.* BOGATY a dziedziczney substancyi Pan

ESTRE RICHE. Divitem esse. Abundare *ou* valere opibus. *Cicer.* BYDZ bogatym. *Je suis assez riche par vos bontez & mesme au dela de mes espérances.* Satis supraque me benignitas tua ditavit. *Horat.* *Mám się dostatecznio z łaski twoiey y owszem nad nádzieie moie. *Je suis trop riche de ma petite maison, & je n'importune point la providence pour en avoir davantage.* Satis beatus villâ meâ, nihil suprà deum lacesso. *Hor.* *Kontent tym co mam o nic więcey Pana Boga nie proszę. *Plus on est riche, plus on a d'inquiétude.* Cura pecuniam crescentem sequitur. *Hor.* *Im więcey dostatkow tym więcey niepokoiu. *Parce que vous estes riche, vous vous mocquez de ma mauvaise fortune.* Bonis tuis rebus, meas res malas irrides. *Plaut.* *Żeś Pán żartuiesz sobie z chudego pachołka. *Il est devenu riche de peu.* Ab assa crevit. *Petr.* ou *en peu de temps.* Paucis annis ad maximas pecunias venit. *Cic.* Emersit ad summas opes. *Luc.* *Z małego przyszedł do znaczney fortuny, z niczego prawie powstał. *Il est plus riche & mieux fait que moy.* Ditior me & formæ melioris. *Hor.* *Fortuny y urody lepszey odemnie. *Je seray assez riche, si j'ay*

ſain de conſerver ma réputation. Ego, ſi bonam famam ſervavero, ſat ero dives. *Plaut.* *Dość dla mnie fortuny ſława y imię; **N'eſtre pas fort riche.* Familiari pecuniâ tenuem eſſe & mediorem. *Cic.* *Niebardzo ſię mieć dobrze. **Il n'eſt pas fort riche* Hic cenſus tennis eſt *Hor.* Parvis opibus ac facultatibus præditus eſt *Cicer.* Comminutus re familiari. *Cic.* *Nie bardzo ſię ma dobrze. **Riche mal aiſé.* Magnas inter opes inops *Hor.* Opibus in magnis pauper. *Plaut.* *Bogacz á ná wſzyſtkim mu ſchodzi.

ON DIT proverbialement *Si tu es plus riche diſne ou ſoupe deux fois* Tu beatior ſis, bis prande, bis cena. *Petr.* PRZYSŁOWIE Francuſkie ſieſie; kiedyś ták bogaty ziedzże obiad drugi ráz, ráz ſię náiadſzy.

RICHE. (*Abondant.*) BOGATY obfity. **Vn diſcours riche* Locuples oratio. *Mowa piękna bardzo. **Vne langue riche* Lingua dives. *Hor.* *Język obfituiący bogaty w ſłowa. **La langue latine eſt plus riche que la grecque.* Latina lingua locupletior quàm græca *Cic.* *Język łaciński obfitſzy ieſt w ſłowa niż Grecki **Vne année riche en grains.* Frugibus locuples annus *Hor.* *Rok bogaty żyzny urodzayny.

RICHEMENT, adv. (*Abondaumment.*) Copioſè. Largè. Abondanter *Cic.* BOGATO obficie.

RICHESSE, ſubſt. fœm. (*Les Anciens ont reconnu* UN DIEU DES RICHESSES, *que les Egyptiens ont appellé* MAMMON, *les Grecs, Plutos, & les Latins Dis.*) Pluto in *Phed* BOGACTWA Poganie uznawali Boga od ktorego zwali Bogactwa Egipcyanie zwali go *Mamona*, Grecy *Plutem.* Łacinnicy *Dytem*, Polacy *Skarbek.* iákoby nád ſkarbami panuiący.

RICHESSES, (*Biens de la fortune.*) Divitiæ, arum, f. pl. Copiæ Fortunæ, arum, f pl Facultates, opes, um. f. plur. *Cic.* BOGACTWA ſkarby doſtatki.

Celuy la eſt digne d'avoir des richeſſes & de vivre longtemps, qui en fait part à ſes amis. Huic homini dignum eſt divitias eſſe diu, & vitam dari, qui ſuis amicis benè vult. *Plaut.* ou eſt benignus. & beneficus in amicos. *Geer.* Ten náygodnieyſzy doſtatkow ktory fortuny y ſławy przyiacielowi nieżałuie **Les grandes richeſſes ſont expoſées à de grands périls, pendant que la pauvreté eſt en ſeureté.* Magnæ opes periculo ſunt obnoxiæ, dum tuta eſt hominum tenuitas. *Phed.* *Wielkie doſtatki ná wielkie wyſtawione ſą niebeſpieczeńſtwa, uboſtwo beſpieczne. **Avoir des richeſſes.* Abundare. Affluere divitiis *Bydź bogatym mieć bogactwa. **En amaſſer.* Cogere. Concervare. Congerere. Extruere divitias. *Juv.* *Tibul.* *Petr.* *Zbierać ſkarby bogactwa pieniądze zbierać **Qui a des richeſſes, a des amis* Ubi opes ſunt, ibidem amici. *Plaut* *Kto bogaty temu nie trudno o przyiacioł.

ON DIT figurément (parlant *de l'eſprit*) *Vous devez chercher des richeſſes dans voſtre propre fonds, & ne pas piller les écrits des autres, de peur qu'une troupe d'oiſeaux venant à redemander chacun ſes plumes, la corneille dépouillée ne ſoit expoſée à la riſée de tout le monde.* Privatas quærere debes opes, nec tangere aliorum ſcripta, ne ſi forte grex avium venerit repetitum plumas, riſum moveat cornicula furtivis coloribus nudata *Hor* MOWIĄ niewłaśnie: o ſiebie ſzukay y ználeś w rozumie y głowie włáſney czego ci trzeba, á cudzym ſię nie partay, ábyś nie zoſtał bez pierza gdy każda ptáſzyna piorko ſwoie poznawſzy ſwoie włáſne wyrwie.

RICOCHET, ſubſt m. (*Jeu des enfans qui conſiſte à jetter une pierre plate, qui ne friſe que la ſurface de l'eau en faiſant pluſieurs petits bonds.*) Epoſtraciſmus, mi, m. ludus quo lapillum tenuem ſuper fluminis æquor diſtringimus, & ſaltus quos edit, priuſquam imum petat, numeramus. Ille victor evadit cujus lapillus plures ſaltus ſaltaverit, *ou* fecerit. SKORUPKI gra dziecięca, ciſkaiąc ſkorupki po wodzie w ktorą ten wygraie ktorego ſkorupka więcey rázy po wierzchu wody ſkoczy.

Faire des ricochets ſur la riviere. Lapillo crebriùs ſubſaltante ſummum flumen perſtringere. Skorupki grać po wodzie ciſkaiąc.

RIDE, ſubſt. fœm. (*Eſpéce de ſillon qui ſe fait ſur la peau.*) Ruga, æ, fœm. MARSZCZKA po ciele marſzczki. **Faire venir des rides au front.* Trahere rugas. *Juv.* *Marſzczki po czele czynić.

Plein de rides Rugoſus, a, um. *Claud.* Pomarſzczony marſzczek pełny.

RIDEAU, ſubſt. m (*Voile étendu pour ſe défendre du ſoleil ou du vent.*) Velum ductile, veli ductilis, *ou* Supparium, ii, neut. *Geor.* *Juv.* FIRANKA záſłona zpona od ſłońca od wiatru. **Tirer le rideau.* Velum deducere. *Firanki pociągnąć ſpuścić.

ON DIT proverbialement, *Tirez le rideau, la farce eſt jouée,* ce qui ſe dit au propre & au figuré. Actum eſt, acta fabula. ZASŁON firanki iuż po komedyi.

RIDEAU en guerre ſe dit d'*une petite éminence eſtenduë en forme de colline, qui ſert à couvrir un camp.* Tumulus, li, maſc. PAGOREK umyślnie ſypany lub wyſtawiony dla záſłony woyſka.

RIDER, V. act. (*Cauſer des rides.*) Rugare, (o, as, avi, atum.) MARSZCZYC. **Voſtre habit ride* ou *fait des rides.* Rugat veſtis. *Plaut.* Trahit rugam, *Juv.* *Suknia pomarſzczona marſzczy ſię.

RIDER *le viſage.* Exarare frontem rugis, inducere rugas fronti. *Horat.* *Tibul.* MARSZCZYC ſię zmarſzczyć czoło twarz.

SE RIDER. Corrugare frontem. *Plaut.* Frontem contrahere. *Cic.* Vultum ducere, capeſſare frontem. *Var.* ZMARSZCZYC ſię. **Vn viſage plus ridé, qu'un raiſin ſec.* Facies rugoſior uvâ paſſâ. *Claud.* *Twarz pomarſzczona iák rodzenek, iák piepra.

RIDICULE, ſubſt. m. & fœm. (*Qui fait rire en parlant de quelqu'un*) Ridiculus, a, um. *Cic.* Deridendus, a, um. *Phed.* SMIESZNY śmiechu pośmiewiſka godny. **Nous ne paroiſſons ridicules qu'à vous ſeul.* Tibi ſoli ridiculi videmur. *Petr.* *U ciebie tylko ſamego śmieſzni ieſteśmy. **Traduire un homme en ridicule, le faire paſſer pour ridicule.* Ridiculum aliquem facere. *Nápośmiewiſko ná śmiech ſobie kogo podać. **Il m'a chargé d'un ridicule, que je craignois infiniment.* Me traduxit. & illud valdè timebam *Petr B* *Ná pośmiewiſko mię tákie podał iákiego ſię ſtraſznie obawiałem. **Il ſe plaignit de ce que ma tromperie luy avoit donné un ridicule parmi ſes compagnons pour avoir vanté mes richeſſes.* Queſtus eſt deceptum ſe & deriſum, traductumque inter condiſcipulos, quibus jactaſſet cenſum meum *Petr.* *Żálił ſię żem go zwiodł á on u wierzywſzy o moich bogactwach, podał ſię ná pośmiewiſko u ludzi.

RIDICULE, (*Qui fait rire* parlant *des choſes.*) Ridiculus, a, um. Jocularis & hoc joculare, adject. *Ter.* SMIESZNA rzecz.

RIDICULEMENT, adv. Ridiculè. *Ter.* SMIESZNIE.

RIDICULITE', ſubſt f. (*Paroles ridicules, ſotiſes.*) Ineptiæ, arum, f pl. Ridicularia, orum, n. plur. *Cic.* *Plaut.* BŁAZENSTWA prożne ſłowa fraſzki.

RIEN, ſubſt m. (*Le néant, le non eſtre.*) Nihilum, li, nihil, n *Cic.* NIC nikczemność.

Se faſcher pour rien. De nihilo iraſci. *Plaut.* Gniewać ſię o lada co. **Ce n'eſt pas pour rien qu'il m'envoye querir.* Non hoc de nihilo eſt. quod nunc me conventum expetit. *Ter.* *Nie darmo pomnie poſyła **Tout vient à rien.* Ad nihilum recidunt omnia. *Cic.* *Wſzyſtko ſię w niwecz obraca (álbo) w nic. **Toutes vos promeſſes viennent à rien, ſont ſans effet.* In caſſum cadunt tua promiſſa. *Plaut.* *Wſzyſtkie twoie obietnice zá nic, bez ſkutku żádnego.

RIEN, terme abſolument négatif comme *il ne fait rien.* Nihil agit, otioſus eſt ac deſes NIC, nic nie robi nie czyni. **Il eſt venu de rien* De nihilo crevit. *Petr.* *Powſtał z niczego **C'eſt un homme qui n'a rien, qui n'a rien vaillant.* Huic homini nihil eſt. Dupondiarius homo. *Petr.* *Mizernk biedak nic niema. **Qui n'a rien dans l'eſprit, un eſprit libre, un eſprit dégagé de tous ſoins.* Liber animus. *Phed.* Defœcatus animus *Plaut.* Otioſus ab animo. *Plaut.* *Ten co niema nic ná głowie żádnego kłopotu żádney myśli. **Qui ne vaut rien.* Homo nequam Nihili homo. *Plaut.* *Nic dobrego nie nie wart. **Il n'eſt bon à rien.* Inutilis eſt prorſùs. *Phed.* *Nie potym człowiek ná nic ſię nie przyda nie zda. **N'y a-t-il plus rien?* Nunquid eſt ampliùs? Nunquidnam ampliùs? *Ter.* *Nie maſz iuż nic więcey. **Nous n'avons plus rien pour vivre.* Qui vivamus, nihil eſt. *Plaut.* *Nie mamy iuż nic o czym żyć oczym ſię ſtrawować.

RIEUR, ſubſt maſc. (*Qui aime à rire, qui raille.*) Riſor, Deriſor, Irriſor, oris, maſc. *Horat.* *Phed.* Jocans, antis, omn. gen. Jocoſus, a, um. *Cic.* NASMIEWCA żártownik náśmiewnik.

GRAND RIEUR. Cachinno, onis, m. CHYCHOTNIK.

RIEUSE, ſubſt fœm. Jocans *ou* Jocoſa mulier. NASMIEWNICA.

RIGA, (*Ville capitale de Livonie & un Archeveſché.*)

Riga,

Riga, æ, fœm. RYGA Miasto stołeczne Inflant y Arcybiskupstwo.

RIGIDE, adject. masc & fœm. (*Austere, Sévére, Rude.*) Rigidus, Austerus, Severus, a, um. *Cicer. Liv.* OSTRY Surowy.

RIGIDEMENT, adv. (*Avec rigidité, Sévérement.*) Anstere. Severè, Præfractè *Cic.* OSTRO surowo.

RIGIDITE', subst. fœm. (*Séverité, Austérité de mœurs.*) Severitas, Austeritas, atis, f. *Cic.* OSTROSC surowość obyczajow.

RIGOLE, subst. fœm. (*Petit canal pour faire écouler les eaux d'une terre, ou pour l'y conduire.*) Incile, incilis, neut. *Colum.* Rivulus, rivuli, masc. *Cicer.* BRUZDA dla ściekn rowak dla sprowadzenia wody.

RIGOUREUX, masc. RIGOUREUSE, fœm. Durus, Acerbus, Severus, Districtus, a, um. Asper, aspera, asperum. *Cicer. Tacit.* SUROWY ostry groźny surowa ostre groźna.

RIGOUREUSEMENT, adv. Duriter. Asperè. Acerbè. Præfractè. *Cic. Tacit.* SUROWIE ostro surowo

RIGUEUR, subst. f. (*Aspreté.*) Asperitas, Acerbitas, atis, fœm. OSTROSC surowość. **La rigueur du froid.* Summum frigus,n. *ou* Vis frigoris, f. *Ostrość przykrość mrozu zimna. **Pendant les plus grandes rigueurs de l'Hyver.* Mediis frigoribus. Mediâ hyeme. *Virg.* *Pod czas nayostrzeyszey zimy.

RIGUEUR *des peines, des supplices.* Pœnarum asperitas, acerbitas. *Cic.* SUROWOSC ciężkość karania mąk.

RIGUEUR, (*Sévérité*) Severitas, atis, f. Inclementia,æ. fœm. *Cic.* SUROWOSC nielitość okrutność okrucieństwo. **Traitter quelqu'un avec rigueur.* Severitatem in aliquem adhibere. *Cicer.* *Obchodzić się z kim surowie nielitościwie. **Traitter quelqu'un dans la derniere rigueur, agir avec luy sans misericorde, ne luy point faire de quartier.* Summo jure cum aliquo agere. *ou* districtiùs. *Cic.* *Obchodzić się bez miłosierdzia z ostatnią surowością nic nie folguiąc. **Juger tout à la rigueur.* Præfractè judicare. *Cicer.* *Sądzić o wszystkim surowo ściśle.

RIMAILLER, V. neut. (Terme ironique,) *Faire de méchante vers.* Effutire malos versus. WIERSZYSKA pisać ladaiákie.

RIMAILLEUR, subst. m. (Terme Ironique.) *Méchant Poëte.* Poeta non bonus. *Cic.* LADAIAKI Wierszopis partacz.

RIME, subst. f. (Terme rélatif qui se dit *de deux mots, qui ont une mesme terminaison*) Verba similiter desinentia, neut. plur. Exitus vocum similes. *Quint.* KADENCYA słow składność iednakowo się kończących w ostatnich syllabach wierszow.

ON DIT proverbialement *Il n'y a ni rime ni raison à son discours*, Nec caput, nec pes illius sermonis apparet. *Plaut.* W TEY mowie ni składu ni sensu niemasz. **Il n'entend ni rime ni raison* ou comme l'on parle vulgairement *Il n'entend ni à dia ni à hur-haut.* Neque bonum neque æquum scit *ou* novit. *Człowiek cale grubiau álbo tępy głupi iák pień.

RIMER parlant *des vers, qui ont la mesme terminaison.* Similiter desinere. *ou* cadere. *Cic.* Iisdem syllabis eodemque sono terminari. SKŁADNOSC mieć co do kadencyi słow w wierszach. **Faire rimer un vers avec un autre.* Duo versus eodem sono terminare, concludere. *Wiersz z wierszem składnie pisać.

RINCER, V act. (*Laver, nettoyer avec de l'eau*) Eluere, (eluo,is, elui, elutum.) act. acc. WYMYC wypłokać wodą. **Rincer sa bouche avec beaucoup d'eau.* Fovere os multâ aquâ. *Cels.* *Wymywać usta płokać wodą.

RIOTTE, subst f. (Mot bas & populaire.) *Petite querelle qui arrive souvent entre le mary & la femme.* Rixa,æ,fem. Jurgium, ii, n. *Cic.* PRZEMOWIENIE się iákie często się trafia między mężem á żoną poswarek.

RIOTTEUX, masc. RIOTTEUSE, f. (Vieux mot & populaire.) Rixosus, Jurgiosus, a, um. *Colum.* SWARLIWY, Swarliwa.

RIPALE, subst. f. (Terme populaire & de goinfre.) Comissatio, onis,f. OCHOTKA ochota termin prosty opoiow y obżartuchow. **Faire rippaille.* Comissari, (or,aris, atus sum.) dep. *Cicer.* *Ochotować ochotkami się bawić po gospodach hucaki tany piiatyki stroić.

RIPOPE', subst.m. (*Meschant vin frelaté.*) Villum, villi. Posca, æ, f. *Ter. Plaut.* (Mot populaire.) LURA wino mięszane pokłocone ladaiákie.

RIRE, V. n. (*Donner des témoignages de joye par le mouvement du visage & par l'éclat de sa voix*) Ridere, (rideo, es, risi, risum.) Edere risum. *Cic.* SMIAC się. **Rire immodestement, à gorge déployée* Cachinnari depon. *Cic.* Cachinnum tollere. *Hor.* Sustollere *Cic.* Cachinnos edere. *Cic.* Ridare quidquid est domi cachinnorum. *Catul.* *Smiać się potężnie całą gębą się śmiać nieprzystoynie co tylko sił. **Rire à crever, à n'en pouvoir plus,* ou *jusques aux larmes.* Risu dissolvere, concutere ilia. Ridare ad lacrymas *ou* ad lacrymas usque. *Petr.* *Smiać się do rozpuku, upłakać się od śmiechu. **Nous rismes de la bonne maniére.* Miros risus edidimus. *Cic.* *Náśmialiśmy się do sytu nálażycia. **Je n'ay jamais tant ri, & je ne riray jamais tant qu'aujourd'huy.* Nunquam ullo die risi adæquè, neque plùs risurum opinor. *Plaut.* *Nigdym się ták nie ná śmiał, y nigdy się nie ná śmieię iáko dzisiay. **N'en pouvoir plus de rire.* Concuti cachinno. *Juv.* *Już nie mogę od śmiechu. **Vous avez plus sujet de rire que de pleurer.* Tibi quod rideas magis est, quàm ut lamentere. *Plaut.* *Bardziay byci śmiać się náleżało, niż płakać. **Apprester à rire à quelqu'un, luy donner sujet* ou *occasion de rire.* Ludos alicui præbere *Ter.* Dare alicui risus. *Cic.* *Dać do śmiechu komu. **S'empescher de rire.* Risum tenere. *Cic.* Continere. *Plaut.* Compescere. *Horat.* Comprimere. *Petr.* *Wstrzymać się od śmiechu. **Faire rire quelqu'un.* Alicui risum movere. *Cic.* *Hor.* Alicui risum elicere *Juv.* Exprimare alicui risum *Petr.* Concitare risum. *Cic.* Facere alicui risus. *Curt.* Quærere aliquem risu. Risus alicui dare. *Horat.* *Rozśmieszyć kogo do śmiechu go pobudzić. **Il fait rire, plustost par sa mine, que par ses plaisanteries.* Facie magis, quàm facetiis ridiculus est. *Cic.* *Bardziay samą postácią swoią do śmiechu pobudza, niżeli żártami, álbo słowami **Faire rire à ventre déboutonné,* (Comme l'on parle dans le familier.) Risu rictum diducere. *Horat.* Commovere cachinnos. *Cicer.* *Przywieść do śmiechu prawie do rospuku. **Se faire rire.* Excutere sibi risum. *Hor.* *Ná śmiech ná pośmiewisko się podać. **Chercher à faire rire.* Captare risum. *Cic.* *Szukać okazyi do rozśmiania się. **Il ne cherche qu'à faire rire, & veut passer pour un diseur de bons mots.* Captat risus hominum & famam dicacis. *Hor.* *Tylko się żártami bawi, y chce áby go miano zá tego, co ma co do śmiechu powiedzieć.

RIRE, *se mocquer de quelqu'un.* Ridere, Irridere, Deridere, Ludificare aliquem act. *ou* Ludificari aliquem, dep. *Ter. Tacit.* SMIAC się z kogo, drwić z niego. **Se mocquer de ses maux.* Ludificari mala alicujus. *Plin-Jun. Cic. Ter Plaut* *Smiać się z cudzey biedy. **Rire sous cappe, en soy-mesme.* Ridare in stomacho. *Cic.* In sinu. *Smiać się w sobie samym. **Rire des vers de quelqu'un, s'en mocquer.* Ridere versus alicujus. *Hor.* *Szydzić náśmiawać się z wierszy czyich.

RIRE, *se réjouïr, se divertir, passer le temps.* Jocari, (or, aris, jocatus sum.) Se oblectare. *Cicer.* Nugari, (or, aris, atus sum.) *Hor.* SMIAC się żartować bawić się áby czas zeszedł. **Dire quelque chose pour rire pour se divertir.* Aliquid dicere per jocum, per ridiculum. *Cic.* *Powiedzieć co ná żárt. **Un nom pour rire.* Nomen nugarorium,n. *Plaut.* *Názwisko ná żárt. **Qui a le mot pour rire.* Jocosus homo. *Var.* Joculator, oris,m *Cic.* *żartobliwy ma co powiedzieć do śmiechu

RIRE, *Estre favorable.* Ridare. Arridere. USMIECHAC się sprzyiać. **La fortune nous rit.* Arridet, aspirat nobis fortuna. *Virg.* *Szczęście nam sprzyia. **Quand le fortune nous rit, les amis nous font bon visage, mais si elle nous est contraire, ils nous tournent le dos honteusement.* Cum manet fortuna, vultum servant amici; cum cecidit, turpi vartuot ora fugâ. *Petr.* *Kiedy nám szczęście sprzyia przyiaciele nam twarz wesołą pokazuią, ále w szczęściu przeciwnym tyłem się do nas sromotnie obracaią.

ON APPELLE *un Rire Sardonien, ris forcé, qui ne passe pas le nœud de la gorge.* (Comme l'on parle populairement.) Risus Sardonius, risûs Sardonii, masc. SMIAC się śmiechem zmyślonym przymuszonym łacińskia przysłowie niesie śmiać się śmiechem Sardyńskim. **Rire d'un ris Sardonien.* Ridere risum Sardonium. *Smiać się wrzekomo w poł z płaczem.

(C'est un proverbe latin fondé sur ce qu'il y a une certaine herbe venimeuse en Sardagne, qui fait faire une telle contraction des muscles du visage de ceux qu'elle tue, qu'ils semblent rire en mourant.) To przysłowie łacińskie z tąd poszło, iż w Sardynii iest iedno ziele ták iadowite, áż kto go záżyie záraz się skrzywi iákoby śmieiąc się umierał.

RISE'E, subst, fœm. (*Eclats de rire.*) Risio, cachinnatio, onis,

onis, fœm *Cicer.* Cachinnus, i, masc *Cic.* SMIECHY chychotki. *Estre la risée, servir de risée au peuple, estre l'objet de la risée* Esse plebi ludibrio *ou* derisui *Cic.* *Bydź pośmiewiskiem u ludzi *Il fert de risée à ses ennemis* Magnus inimicis risus est. *Horat.* *Stał się pośmiewiskiem nieprzyiacioł swoich. *Faire cesser la risée* Risum discutere *Petr.* *Smiech zaftanowić *Faire des risées de quelqu'un.* Aliquem irridere, *Cic.* Ludos facere aliquem *Plaut.* *Smiechy z kogo stroić.

RISIBLE, adject m & f (*Dont on se mocque.*) Ridendus, da, dum. *Plaut.* SMIESZNY pośmiewiska godny.

RISIBLE, (*Qui fait rire*) Ridiculus, a, um. Ridicularius, a, um. *Cic. Plaut.* SMIESZNY do śmiechu przywodzący.

RISPOSTE, subst. f. (*Repartie promte.*) *Il a la risposte en main* Citò & acutè reponit. *Pers.* ODPOWIEDZ, niebozguie dobry ná odpowiedź

RISQUE, subst m. (L'Académie ueut qu'il soit toûjours ma culin) (*Hazard, dengereux évenement.*) Alea, æ, f. Periculum, li, n. Discrimen, inis, n. LOS wątpliwy niebespieczeństwo. *Courir risque, se mettre au hazard.*) Aleam *ou* periculum adire. Subire. *Cic.* *Podać się w niebespieczeństwo *Je cours risque de perdre le principal.* De sorte nunc venio in dubium. *Terent* *W niebezpieczeństwie moy kapitał. *Il court risque de servir ou de commander.* It in dubium servitii, imperiique aleam *Liv.* *Iák kostka padnie álbo panować álbo służyć. *De perdre la vie.* Discrimen capitis. *Cicer.* *Jest w niebespieczeństwie utraty życia.

RISQUER, (*Hazarder*) Aleam subire, adire. *Cic.* Periclitari fortunam. dep. *Cic.* PUSCIC ná los podać w niebespieczeństwo. *Risquer l'issüe d'un procés.* In ambiguam liæm descendere. *Petr.* *Podać w niebespieczeństwo sprawę puścić się ná los, lub zysk, lub strata, puścić się ná wodę álbo wybrnąć, álbo utonąć. *Il ne voulut point risquer le combat.* Certamen periclitari noluit. *Niechciał wydać bitwy podażąc się w niebespieczeństwo *Risquer tout.* Omnia periclitari *Cic.* *Wszystko ná los szczęścia podać. *Mais puis qu'il faut risquer, je tascheray de haster mon voyage.* Sed quando subeunda fortuna est, eò citiùs dabimus operam, ut veniamus, *Cic.* *Ale ponieważ się trzeba puścić ná szczęście pośpieszę się w drogę iák mi náyprędzey można będzie.

RISSOLER, V. act (*Faire cuire les viandes jusques à leur donner une couleur rousse*) Rufare carnes. *Plin.* PODRUMIENIAC potrawy. *Devenir rissolé.* Rufescere, (sco, is.) *Plin.* *Rydzawieć arydzowaciec rydzawym się stać.

RIT *ou* RITE, subst. masc. (*Maniére de faire les cérémonies d'une Religion*) Ritus, ûs, masc. *ou* Rites, tis, masc, *Stat Cic.* OBRZĄDEK obrządki Kościelne lub sekty iákiey. *Il institua de nouveaux Rites ou Coustumes.* Novos Ritus indidit *Tacit* *Nowe obrządki y awyczaie postanowił.

RITUEL, subst m. (*Livre qui contient les Rites ou les cérémonies d'une religion*) Ritualis liber, libri Ritualis, m. *Cic.* RYTUAŁ Księga z opisaniem obrządkow Kościelnych świąt, ofiar, Sakramentow, obchodow.

RIVAGE, subst masc (*Le bord de la mer ou de quelque fleuve.*) Litus, litoris, neut. Ora, æ, f. *Cic.* LĄD brzeg morski álbo rzeki.

DU RIVAGE (*Qui croit sur le rivage de la mer.*) Litoreus, ea, eum Litoralis & hoc litorale, adiect *Plin.* LĄDOWY po nád lądem się todzący álbo nádyduiący.

RIVAL, masc. RIVALE, f. *au plurier* Rivaux (*pour le masculin*) Rivales (*pour le féminin*) Rivalis, is, com. gen. Rivalis *Plaut.* Æmulus, la, lum *Cic. Ter.* PRZECIWNIK zawistnik społ zaletnik społ o co zábiegaiący z drugim. *Pour ville rivale de Rome* Urbs Romæ æmula. *Hor.* *Miasto zawistne Rzymowi.

RIVE *ou le bord d'un fleuve ou d'une riviere*, subst. fœm. Ripa, æ, f Ora, æ, f. *Cic.* BRZEG nád wodą.

RIVER *un cloud, (Rebattre la pointe, & luy faire comme une seconde teste pour l'empescher de sortir.)* Clavis cuspidem retundere, (do, dis, udi, tusum) ZAGŁOWIC ćwiek, zánitować z drugiey strony, áby nie wychodził.

ON DIT figurément & populairement, *River le clou à quelqu'un, rabattre de son orgueil,* Superbiam alicujus retundere *Phed* ZGROMIC kogo.

RIVIERE, subst. f. Amnis, amnis, m. (*Autrefois féminin selon Priscien, qui fait à l'ablatif* amni *dans Plaute, &* amne *dans Horace.*) Fluvius, ii, m. Flumen, inis, n. *Cic.* POTOK rzeczka rzeka.

DE RIVIE'RE. Amnicus, a, um. Fluvialis & hoc fluviale. Fluviatilis & hoc fluviatile, adj. *Cic.* Fluviaticus, a, um. *Colum* Fluminens, a, um. *Ovid.* RZECZNY, z potoku. *Eau de riviére.* Aqua fluvialis. *Colum.* *Woda z potoku z rzeki. *Oiseaux de riviére.* Fluviatica, fluviales aves. *Wodne ptaki. *Poisson de riviére.* Piscis fluviatilis, *ou* fluvialis. *Colum.* *Ryba rzeczna.

RIZ, subst. masc. (*Sorte de petit grain bon à manger estant cuit.*) Oriza, æ, f. *Plin.* RYZ legumina do iedzenia.

ROBBE, subst f. (*Vestement qui couvre tout le corps.*) Vestis talaris, is, f. Vestis longa. *Quint.* SZATA suknia długa do kostek ná całego człowieka.

ROBBE *courte.* Vestis brevior. SZATA krotka.

ROBBE *qu'on nommoit prétexte qui estoit bordée de pourpre à l'usage des anciens Romains.* Toga prætexta, æ, f. *ou simplement.* Prætexta, æ, f. *Cic.* SZATA bramowana.

ROBBE *tout unie.* Toga pura, candida. Toga virilis. SZATA iednostayna.

ROBBE *de chambre.* Vestis domestica, *ou* cubicularia, *ou* vestis cubicularis *Plin.* Vestimentum cubitorium, ii, n. *Plin.* SZATA domowa po domu chodząc álbo w izbie siedząc zowią po polsku a francuskiego formowanym słowem Rubdeszan, szata sypialna. *Robbe de table qu'on prenoit en se mettant à table.* Cenatoria *ou* vestis cenatoria, æ, f. *Petr.* *Szata stołowa stroy stołowy iáki bierali siadaiąc do stoła.

ROBBE *de dueil.* Vestis pulla *ou* lugubris. Vestimentum funebre *Cic.* Amiculum nigellum, i, n. *Var.* STROY żáłoboy. Załoba.

ROBBE *de Palais.* Vestis forensis, f. Forensa vestimentum, i, n *Colum.* STROY sądowy w iákim stawali Patronowie w sprawach u sądu.

ROBBE *plissée.* Toga rugosa, Striata. *Plin.* SZATA fałdowana.

ROBBE *à manches* Tunica manicata. *Cic.* Manuleata. *Plaut.* SZATA z rękawami długiemi.

GENS DE ROBBE Forenses, hominum forensium. *Quint.* Togati consulti, togatorum consultorum. Turba togata, turba togata. *Cic* LUDZIE prawni.

Il est de Robbe Forum sequitur. Prawem się bawi.

ROBBE se dit proverbialement dans ces expressions, *Ils ne se sont pas fait déchirer leurs robbes pour rester à disner.* Horum vix attigi penulam, tamen remanserunt. *Plaut.* NIEDALI sobie rękawa urwać, oiedali się bardzo prosić ná obiad.

ROBINET *de fontaine*, subst. m. Epistomium, ii, n. *Vitr.* KUREK do zakręcania y odkręcania wodnych statkow, iáko Fontan, Lawateray.

ROBUSTE, adject. masc. & fem. (*Vigoureux, fort de corps.*) Robustus. Validus, a, um. Valens, entis, omn. gen. *Cic.* Athleticus, a, um *Plaut.* POTĘZNY mocny.

ROC, subst. m. (*Veine de pierre dure.*) Rupes, is, f. *Cæs.* Saxum, saxi, neut. *Cic.* SKAŁA żyły wskale. *Tailler un roc.* Excindere rupem. *Stat.* *Wycinać ze skały.

ROCHE, subst. fem Rupes, is, Cautes, tis, fem. *Cæs.* Petra, æ. *Quint Curt.* SKAŁA opoka.

ROCHER, *la mesme signification.* OPOKA toż samo.

ROCHELLE, (*Ville Episcopale & Port de mer dans le pays d'Aunis*) Rupella, æ, fem. *ou* Rupella Santonum. SKAŁKA Miásto y Forteca poreżna we Francyi.

ROCHET, subst. masc (*Surplis à manches étroites à l'usage des Evesques & des Abbez.*) Tunica linea stricta, æ, fem. ROKIETA komża z zamkniętemi rękawami, iákiey zażywaią Biskupi, y Prałaci

RODER, V. neut. (*Aller & venir çà & là.*) Concursare. Circumcursare, (o, as, avi, atum.) Vagari, (or, aris, atus sum.) *Ter. Plaut.* KRĄZYC tám y sam ieżdżąc.

RODEUR, (*Celuy qui rode.*) (Mot bas.) Concursator, oris, masc. *Liv.* Vagabundus a, um. *Sen.* Vagus, a, um. *Cic.* BŁĄKAIĄCY się Błąkacz.

RODOMONT, subst. masc. (*Fanfaron.*) Fastosus, a, um. Ostentator. Jactator, oris, masc. *Liv. Quint.* CHWALIBURSA Junak, storaypięta, chełpliwy.

RODOMONTADE, subst. fem. (*Discours impertinent d'un homme qui se vante faussement d'avoir fait de grandes choses.*) Insolens & vana jactatio, Ostentatio, onis, fem. *Cic. Cæs.* CHEŁPIENIE się prożna chluba.

RODOMONTADE, (*Menace pleine d'insolence & de venterie.*) Minæ ferocitatis & insolentiæ plenæ, arom, fem. plur. ODKAZYWANIE odgrażanie prożne z chwalbami y chełpliwością.

Faire

Faire des rodomontades, venter fauſſement ſon courage & ſes proüeſſes) Multa de ſe, deque virtutibus ſuis arroganter mentiri *ou* falsò jactare virtutes ſuas. Chalić ſię chełpić ſię. **Va te promener avec tes rodomontades, crois-tu qu'on ne te connoiſſe pas, & qu'on ne ſçache pas de quoy tu es capable ?* Abi in malam rem cum iſtâ magnificentiâ, etiam num credis te ignorari aut tua facta adeò? *Ter.* * Jdź precz z twoiemi chlubami, álbo cię to nie znáią coś zácz.

ROGATIONS, ſubſt. fem. (*Proceſſions* ou *les grandes Litanies, qui ſe font trois jours de ſuite dans l'Egliſe catholique au printemps pour les biens de la terre.*) Verna ſupplicationes, vernarum ſupplicationum, fem. plur. Ambarvalis luſtratio, onis, fem. Feriæ inſtitutæ pro frugibus terræ. KRZYZOWE dni.

(Parce qu'on va autour des terres pour en chaſſer l'intemperie de l'air.) Iż do Krzyżow y figur po wśiach z Proceſſyami chodzą ná uproſzenie urodzaiow y pogody.

ROGNE, ſubſt. fem. (*Eſpèce de galle qui vient d'une pituite nitreuſe & ſalée, qui cauſe une ulcération du cuir avec un grand prurit ou demangeaiſon.*) Scabies, ei, fem. *Cicero.* SWIERZB krоſty bardzo świerzbiące pochodzące z ſłonośći krwi. **Avoir la rogne.* Malâ ſcabie urgere. *Hor.* Rodi. *Celſ.* *Swierzb mieć.

ROGNER, V. act. (*Retrancher.*) Secare. Reſecare, (feco, as, ſecui, ſectum.) act. accuſ. Recidere. Præcidere, (do, dis, cidi, ciſum) Truncare. Detruncare, (o, as, avi, atum.) Reſcindere, (do, dis, cidi, ciſſum.) ODCIĄC oderznąć okrześać obrzynać.

ROGNER *à l'entour.* Circumcidere. *Cic.* OBERZNĄC do koła.

ROGNER, (*Retrancher à quelqu'un ce qui luy eſt deu.*) De pecuniâ alicuidebitâ aliquid detrahere, (ho, his, xi, ctum.) Minuere. Imminuere, (o, is, minui, utum.) *Cic.* Demere. ODERWAC urywać tego co komu należy.

ROGNER ſe dit figurément en ce ſens. *Rogner, retrancher quelque choſe de l'autorité.* De auctoritate aliquid detrahere, præcidere. UMNIEYSZYC co z powagi * *Rogner les aiſles à quelqu'un* ou *les ongles de bien prés.* Incidere alicui pennas. *Cic.* * Podſkubać komu ſkrzydeł (*niewłaśnie,*) **Vous m'aven rogné les aiſles, mais elles reviennent* Mihi pennas incideras, ſed renaſcuntur. *Cic.* *Podſkubałeś mi ſkrzydeł ále podraſtią.

ON DIT familiérement, *Taillen, rognen comme il vous plaira.* Age, ut lubet. *Ter.* CZYN iák ci ſię żywnie podoba. **C'eſt un homme qui taille & qui rogne tout comme il luy plaiſt dans cette maiſon.* Omnia agit pro ſuâ libidine, pro ſuo arbitrio in hiſce ædibus. *Czyni wſzyſtko y dokazuie w tym Domu iák mu ſię żywnie podoba. * *Je vous envoye mon livre, taillen & rognen ou retranchen-y ce qu'il vous plaira, ſoyen mon Ariſtarque.* Mitto ad te librum, præcide quidquid libuerit pro tuo nutu & arbitrio. Sis Ariſtarchus libri mei. *Cic* *Poſyłam ci kſięgę odemnie ná piſaną popraw pozmaż pogluzuy iák ſię podoba.

ROGNURE, ſubſt. fem. Segmen. Reſegmen, inis, neut. *Plin.* OBRZYNEK obrzeżek okrawek.

ROGNEUX, maſc ROGNEUSE. fem. (*Qui a la rogne.*) Scabioſus, a, um. *Plin.* (Mot bas) SWIERZB máiący máiąca.

ROGNON, ſubſt. maſc. (*Partie double des animaux où ſ'amaſſe l'urine*) Ren, renis, maſc. *Plaut.* NERKI pęcherz gdzie ſię uryna zbiera.

(On dit le *Rein* ou les *Reins* parlant de l'homme.) Co do ludzi mowi ſię *Reins* po francuſku po polſku krzyże.

ROGNONER, V neut. (Terme bas & populaire) *Gronder, marmoter entre ſes dents.*) Muſſare. Muſſitare, (o, as, avi, atum.) *Ter.* Murmurare. *Ovid.* MAMRZEC ſobie pod noſem ſłowo podłe potoczne.

ROGUE, adject. maſc. & fem. (*Altier, mépriſant.*) Truculentus. Faſtoſus, a, um. Arrogans, antis, omn gen. *Cic.* Trux, trucis, omn. gen. HARDY zuchwały dumny.

(Mot bas & familier.) Słowo francuſkie proſte potoczne.

ROIDE, adject. maſc. & fem. *prononcez* RE'DE. (*Qu'on ne peut ployer.*) Rigidus, a, um. *Plin.* NIEGIBKI, tęgi twardy ſtoiący. **Roide de froid* Frigore rigens. *Virg.* *Strętwiały od zimna ſtwardniały. **Devenir roide.* Rigere. Dirigere, (eo, es, rigui, *ſans ſupin.*) Rigeſcere. Obrigeſcere. *Ovid Virg.* *Twardnie ſtwardnieć z tężeć * *Il tomba roide mort à mes pieds.* Ad pedes meos decidit exanimis. *Virg.* *U-padł iák długi przed nogami memi y umarł.

ON DIT au figuré en cette ſignification. *Vn homme roide, qui ne plie point, qui eſt inflèxible.* Rigidus homo, rigidæ innocentiæ homo. *Liv.* CZŁOWIEK nieużyty nieubłagany nieporuſzony. **Vn homme roide, qui ne ſe ſoucie de perſonne, qui fait ſon devoir ſans flechir.* Adverſus gratiæ homo. *Tacit.* *Całowiek ná nikogo nieuważaiący, ſwnię powinnuść bez reſpektu wſzelkiego czyniący, áni groźbą nieuſtraſzony, áni obietnicami użyć ſię nie daiący.

ROIDE. (*Rapide.*) (parlant *des riviéres & des fleuves.*) Rapidus, a, um. Rapax, acis, omn. gen. *Virg. Ovid.* BYSTRY co do rzek.

ROIDE. (*Eſcarpe.*) Arduus, a, um. Præruptus, ra, tum. *Cic.* parlant *des montagnes.* PRZYKRY przepaściſty.

ROIDEUR, ſubſt. fem. *prononcez* RE'DEUR. (*Violente tenſion d'une choſe,* comme *la roideur des nerfs, lors qu'ils ſont tendus extraordinairement, & qu'ils ne plient pas aiſement.*) Rigor nervorum, *genit.* rigoris, m. *Celſ.* NATĘŻENIE náſtorczenie uwłaſzcza co do żył nátężonych ktore nie łatwo zgiąc. **Roideur* ou *l'impétuoſité avec laquelle une choſe tombe de haut,* comme *la roideur avec laquelle l'eau tombe d'une gouttiére.* Stillicidii rigor. *Byſtrość ktorą woda pada z gor lub z rynien.

ROIDEUR ſe dit auſſi *de la violence d'un mouvement.* Impetus, ûs, maſc. Rapiditas, atis. *Cicer. Cæſ.* BYSTROSC porywczość.

ROIDIR, V. act. & n. *prononcez* RE'DIR. (*Rendre roide.*) Rigidum efficere NATĘZYC náſtorczyć nápiąć

ROIDIR. (*Bander.*) Intendere, (do, dis, di, tentum & tenſum.) WYCIĄGNĄC nápiąć. **Roidir les bras.* Brachia intendere. *Virg.* Lacertos. *Stat.* *Wyciągnąć ręce. **Se roidir.* Se ad firmitatem intendere. *Cic.* *Utwierdzić ſię umocnić ſię.

ON DIT au figuré *Se roidir contre quelqu'un.* Obſiſtere alicui *Cic.* NADSTAWIC ſię komu ſprzeciwić mu ſię. **Contre quelque choſe.* Contra aliquid animum obſtimare. *Plaut.* Se obſtimare. *Ter.* Obniti contra & tendere. *Virg.* *Stawić ſię przeciw czemu.

SE ROIDIR *contre l'adverſité.* Adverſis obniti. *Tacit.* NIEDAC ſię przełomać zwyciężyć przeciwności. **Contre l'autorité du Sénat.* Tendere adversùs auctoritatem Senatûs. *Liv.* *Sprzeciwić ſię zwierzchności Senatu.

ROITELET. (*Petit oiſeau.*) Trochilus, i, m. *Plin.* Regulus. Regaliolus, i, m KROLIK ptak Kokuſzka wodna

ROLE, ſubſt. m. (*Liſte des noms.*) Nominum index, icis, m Album, bi, n. *Cic.* Catalogus, gi, m. *Plaut.* ROLA, rejeſtr Imion.

RôLE *d'un comédien,* ſe dit *des vers qu'un comédien doit réciter dans une piéce de théatre.* Carmina, um, neut. pl. *Cic.* WIERSZE ktore kto ma mowić y oſoba ktorą ma udawać na ſcenie.

RôLE, (*Le perſonnage qu'un comedien repréſente.*) Pars, partis, f. OSOBA ktorą kto udaie ná ſcenie. **Les eſclaves joüent un rôle dans cette comédie.* Habet partes in hac comœdiâ ſervus. *Plaut.* *Maią oſobę niewolnicy w tey komedyi. **Parmi les Acteurs des piéces Grecques, ceux qui ont les ſeconds & troiſiémes rôles, quoiqu'ils puiſſent mieux joüer, que celuy qui a le premier, joüent pourtant moins bien; afin que celuy qui a le premier rôle ayt tout l'avantage.* In Actoribus Græcis fieri videmus ſæpè, illum qui eſt ſecundarum aut tertiarum partium, cum poſſit aliquando clariùs dicere, quam ipſe primarum, multum ſubmittere, ut ille princeps maximè excellat. *Hor.* *W komedyach greckich ci co maią drugą lub trzecią oſobę, umyślnie nie tak dobrze udaią, chociażby mogli łapiey udawać niż pierwſza oſoba, áby ſię pierwſzey chwała doſtała.

ON DIT auſſi qu'*Vn homme a bien joüé ſon rôle,* ou *bien fait ſon perſonnage.* Partes ſuas ſcitè egit, *ou* doctè egit fabulam. BARDZO dobrze ſwoię oſobę udał. **Il faut que je luy aille aider à joüer ſon rôle.* Huic ſupparaſitabor. *Plaut.* *Muſzę mu pożyć pomoc oſobę ſwoię udać.

RôLET. (Mot d'uſage ſeulement dans cette expreſſion proverbiale & populaire *Il eſt au bout de ſon rôle,* ou *de ſon rôlet, il ne ſçait plus que dire, ni que faire.* Quid dicat amplius, quidve faciat, neſcit. Quid dicat & quò ſe vertat, incertus eſt JUZ nie wie gdzie ſię udać y iák ſię obrocić.

ROMAGNE *ou la* ROMANDIOLE, (*Province de l'Eſtat Eccleſiaſtique en Italie.*) Romandiola, æ, f. ROMANIA Prowincya Papieſka.

ROMAIN, masc. adj. ROMAINE, f. Romanus, a, um. adject. RZYMIANIN, RZYMIANKA, Rzymski Rzymska. *Le droit Romain.* Romanum jus, Romani juris, n. *Prawo Rzymskie.

(C'est ce qu'on appelle le *Droit écrit* compilé par l'ordre de Justinien.) To iest prawo świeckie zebrane przez Justyniana.

L'EMPIRE ROMAIN. Romanum Imperium,ii,n. *Cicer.* PANSTWO Rzymskie.

LES ROMAINS Romani, orum, m pl. *Cic.* RZYMIANIN. *Les Romains ont eu plus d'esprit que les autres nations* Romanorum ingenia multum cæteris hominibus omnium gentium præstiterunt. *Cic.* *Rzymianie nád wszystkie insze narody więcey mieli rozumu.

ROMAINE, subst. f. (*Espéce de balance ou peson qui a un crochet d'un costé. & de l'autre un poids que l'on approche, ou qu'on éloigne comme l'on veut.*) Statera, æ, fœm. *Vitr.* PRZEMIAN waga z gałką znaczkami haczykiem y sznurkiem do pomykania.

ROMAN, subst. m. (Ne signifie que les *livres fabuleux*, qui contiennent des histoires d'amour & de chevaleries inventées pour divertir) Heroicorum factorum fabulosa narratio, onis.f ROMANCYE baieczne powieści o kochaniach y Rycerzach á Rycerskich czynach baiecznych.

ROMANIE, subst.f. (*Province de l'Europe qui appartient au Turc.*) Romania ou Thracia,æ,f. ROMANIA Prowincya Turecka w Europie.

ROMAIN, subst. masc. (*Arbrisseau odoriférant, avec la fleur duquel on fait l'eau de la Reine de Hongrie.*) Ros-marinus ou marinus ros. *genit.* Roris marini, masc. Rosmarinum, i, neut Ribanotis, idis, fœm. *Colum Horat. Plin. On écrit aussi* ROSMARIN. ROZMARYN drzewko pachnące ktorego kwiat wchodzi do wodek węgierskich robienia.

ROME, (*Ville sur le Tibre, capitale de l'Italie*) Roma, æ,f. *Cic.* RZYM Miasto nád Tybrem Stołeczne Włochow.

(Elle a esté autrefois la ville Capitale d'un fameux Empire, & du plus puissant peuple, qui estoit les Romains. Elle passe pour une des plus belles Villes de l'Univers par sa grandeur, ses Antiquitez & les choses curieuses qu'on y voit.) Było to Miasto niegdyś głowne całey Monarchii Rzymskiey. Mają ie zá naypięknieysze miasto w całey Europie dla wielkości y starożytnych ciekawości ktore tám widzieć.

DE ROME. Romanus, Romana, Romanum. *Cic.* RZYMSKI, Rzymska.

ROMPEMENT, subst. masc. (qui ne se dit qu'en cette phrase.) *C'est un grand rompement de teste, une grande peine.* Hoc molestum & odiosum est. WIELKIE to złamanie głowy. kłopot.

ROMPRE, V.act. & quelquefois neutre. (*Casser. Briser.*) Rumpre, (po,is, rupi, ruptum) Frangere Confringere,(go, gis,fregi.fractum.) act acc *Cic.* ZŁAMAC skruszyć. *Rompre un Pont.* Pontem interrumpere, interscindere. *Cic.* *Rozerwać most zniesć most *Rompre un bras.* Brachium frangere *Cic* *Złamać rękę. *Rompre les jambes à quelqu'un.* Alicui crura suffringere. *Cic.* *Potłuc połomać komu nogi. *Rompre briser une porte.* Fores effringere. *Ter.* *Wysadzić wyłamać drzwi wrota. *Rompre ou déchirer une lettre.* Epistolam scindere Conscindere. Concerpere *Cic.* *Zedrzeć list. *Rompre quelqu'un de coups.* Aliquem plagis contundere *Cic.* *Zbić stłuc kogo.

ROMPRE *les chemins.* Interrumpere itinera. Corrumpere vias POPSOWAC drogi *Le chemin est rompu par les pluyes continuelles* Assiduis imbribus factum est iter corruptius. *Cæs* *Drogi się popsowały od deszczow ustawicznych. *Se rompre une veine & cracher le sang* Rumpere sibi ramices & sputare sanguinem *Plaut.* *Rozerwać sobie żyłę krwią pluć *Je me suis rompu à force de courir pour l'amour de vous.* Me rupi currendo causâ tuâ. *Plaut.* *Wniweczem się obrocił biegaiąc dla ciebie.

SE ROMPRE, (*Se briser, se casser par éclats, comme le bois & choses semblables*) Dissilire, (io,is, dissilui, ou dissilii, ultum) *Plin* TRZASKAC się łomać ná sztuki iáko drzewo y podobne rzeczy.

ROMPRE,se dit figurément dans les expressions suivantes *Rompre avec quelqu'un, rompre amitié, alliance avec luy.* Ab aliquo se abrumpere. *Cicer.* Dirimere affinitatem. *Tacit.* Diffuere, discedere, dissolvere, dissociare amicitias cum aliquo. Ab alicujus amicitiâ se removere. Amicitiam alicujus dimittere. *Cic.* ROZERWAC przyiaźń z kim rozbrat z nim uczynić pogniewać się z sobą. *Rompre l'amitié qui est entre les personnes.* Disjungere amicos. Dissociare animos amicorum. *Cic.* *Rozerwać zepsuć przyiaźń między iákiemi osobami. *Je romps avec vous, je romps la paille avec vous.* (Comme l'on dit populairement.) Amicitiam tibi renuntio, *ou* tecum veterem conjunctionem dirimo, *Cic.* *Już rozbrat z tobą kwita z przyiaźni.

ROMPRE *le sommeil,* Abrumpere somnos. *Virg.* Auferre, avertere somnum. *Horat.* Interrumpere somnum. *Plin.* PRZERWAC sen. *Le jeu.* Ludum incidere. *Horat.* *Przerwać grę. *Ses chaisnes, se mettre en liberté.* Solvere vincula, se in libertatem vindicare, asserere. *Cic.* *Rozerwać okowy kaydany rozbić ná wolność wynisć. *Rompre un entretien.* Dirimere colloquium. *Cæs.* *Rozerwać mowę w posiedzeniu, przerwać dyskurs.

ROMPRE *un discours, la parole, interrompre quelqu'un en parlant.* Sermonem alicui abrumpere. *Suet* Interrumpere. *Cæs.* Interpellare aliquem *Plaut.* Alicui interloqui. *Ter,* Orationem ex ore alicujus eripere. *Plaut.* PRZERYWAC komu mowę, przeszkadzać mu w mowieniu.

ROMPRE *la teste, rompre les oreilles à quelqu'un* Obtundere aliquem *ou* aures alicujus obtundere, (do, dis, tudi, tusum.) *Cic. Ter.* Obstrepere aures alicujus. *Plin.* NATRZESZCZEC komu głowę uszy mu nábić. *Elle me va rompre la teste de son babil.* Jam aures meas oppilabit suâ vaniloquentiâ. *Plaut.* *ou* onerabit aures meas multiloquio. *Cicer.* *Głowę mi rostrzeszczy tym swoim gadaniem. *A force de luy rompre la teste & de l'importuner, je suis venu à bout de ce que je souhaitois.* Tundendo, atque odio effeci, id quod optabam *Terent.* *Takem mu nákłocił głowę żem náostatek swego dokazał. *Nous n'avons la teste rompuë d'autre chose.* Talibus rebus aures nostræ circumsonant. *Cic.* *ou* calent aures nostræ. *Niemamyć inszego zákłocenia głowy nád to.

ROMPRE *une affaire* Rem disturbare *Cic.* Dejicere. *Liv* ZEPSOWAC rzecz iáką *Rompre les desseins ou les mesures de quelqu'un.* Alicujus consilia dissolvere, dissipare, frangere Conturbare. Disturbare. *Połamać komu szyki ułożone imprezy mu pomięszać *Il a rompu toutes mes mesures.* Conturbavit mihi rationem omnem. *Terent.* *ou* Rationes omnes. *Wszystkie mi pomięszał szyki.

ROMPRE *une assemblée. la renvoyer, la congédier.* Concilium dimittere. *Cic.* Confringere concilium. *Cic.* POZEGNAC Seym zgromadzenie.

ROMPRE *les escadrons ennemis, les enfoncer.* Acies hostium perfringere. *Cæs.* Perrumpere. *Virg.* POŁĄMAC szyki nieprzyiacielskie, przebić się przez nie

ROMPRE *sa table, ne plus tenir table ouverte.* Cœnam rectam non dare ampliùs. Disturbare mensam *ou* evertere, JUZ nietrzymać stołu otwartego.

ROMPRE *un marché, se dédire.* Abire ab emtione *Paul.* ROZEYSC się z targu niezgodziwszy się *Il cherche une occasion pour rompre le marché* Quærit ansam, infectum ut id faciat *Plaut.* *Szuka pretextu áby się rozeyść z targu. *Rompre le caresme.* Solvere jejunia. *Złamać post. *On rompra plustôt ce qui a pris depuis long-temps un mauvais pli, qu'on ne le redressera.* Frangas potiùs quàm corrigas, quæ in pravum induruerunt. *Quint.* *To co się dawno źle nákrzywiło, prędzey złamiesz, niżeli náprostuiesz

A TOUT ROMPRE, (*Tout au plus.*) Ad summum. *Cic.* PRZYNAYMNIEY ná ostatek

ROMPRE se dit proverbialement en ces phrases. *Il a rompu le premier la glace,* pour dire, *il a le premier entrepris une chose hardie & dangereuse, il a frayé le chemin aux autres.* Primus difficultates perfregit, perrupit *Plin.* ZŁĄMAC pierwszy lud sam się pierwszy ná co odważyć. *Ils ont rompu la paille. Voyez* PAILLE. *Rozbrat z nim uczynił rozerwał z nim przyiaźń, przyiaźń mu wypowiedział. *Il vaut mieux plier que rompre, il vaut mieux céder & obeir, que de se perdre.* Cedendum est foro. *Lepiey się nágiąć niżeli się złąmać, lepiey ustąpić niż zginąć. *Rompre en visiere à quelqu'un.* Obvertere alicui cornua. *Plaut.* *Leść komu w oczy w oczy mu się sprzeciwić, stawić mu się okoniem) iák potoczne przysłowie niesie) przeciwko respektowi y powinnemu poszanowaniu co czynić ná wzgardę iego w oczy.

ROMPRE *les chiens, détourner ailleurs la conversation.* Sermonem aliò deducere. *Cicer.* GDZIEINDZIEY mowę, do czego inszego obrocić.

ROM.

ROMPRE *les dez à quelqu'un, luy faire manquer son coup ou quelque affaire, traverser ses desseins.* Turbare, Disturbare alicujus consilia. *Terent.* Invertere alicujus consilia. *Paul.* POMIESZAC komu szyki.

ROMPU, masc. ROMPUE, fœm. part. pass. & adiect. (*Cassé brisé.* Ruptus, disruptus, fractus, confractus, a, um. *Horat. Voyez* ROMPRE *dans ses significations.* ZŁĄMANY. Złamana.

ROMPU, (*Fatigué, las du chemin.*) De viâ fessus, itinere defessus, *ou* defatigatur,a,um. *Cic.* ZMORDOWANY.

ROMPU, (*Qui a une hernie ou une descente de boyaux.*) Ramicosus, a, um. Herniâ laborans, antis, omn. gen. *Plin.* KIŁOWATY rupturę maiący.

ROMPU, *dans un art, dans une profession, qui y est fait.* In arte aliquâ exercitus, exercitatus, a,um. *Cic.* NIE Nowicyusz w czym, áby nadſ ná czym. *°Rompu dans les affaires* In rebus gerendis *ou* ad res gerendas exercitatissimus, a, um. *Cic.* °Nie nowicyusz w sprawach publicznych.

PARLER *à bastons rompus, sans aucune liaison.* Ea dicere *ou* loqui, quæ apta inter se & cohærentia non sunt, *ou* quæ inter se non cohærent. PRAWIC co iedno drugiego się nietrzyma.

RONCE, subst. fem. Rubus, rubi, masc. Sentis, is,masc. *Colum.* (On trouva ces deux mots de féminin, mais le masculin est plus usité.) CIERNISKO ciernie osty głogi krzaki.

RONCERAYE, subst. fem. (*Lieu plein de ronces.*) Rubetum, ti, neut. *Ovid.* Senticetum, ti, neut. *Plaut.* CIERNISKO.

ROND, m. RONDE. f. (*Ce qui est de figure circulaire.*) Rotundus, globosus, a, um. *Cic.* Orbiculatus, a, um. *Colum.* OKRĄGŁY Okrągła. *° La terre est ronde comme un œuf.* Terra rotundata est, ut ovum. *Petr.* ° Ziemia iest okrągła iák iáie.

ROND, parlant *d'un cylindre ou d'une colomne qui est ronde & longue.* Teres, etis, omn. gen. *Virg.* OKRĄGŁO długi iáko wałek álbo kolumna słup okrągło w zwyż y wzdłuż okrągło idący.

ROND *en forme de cercle.* Figuram circuli habens, entis, omn. gen. In orbem ductus, a, um. OKRĄGŁY w cyrkuł w koło dany.

ROND, subst. masc. Orbis, is, masc. Circulus, li, masc. *Cic.* KOŁO swera.

Un petit rond. Orbiculus, li, masc. *Plin.* Koło kołko.

Un demi rond. Semicirculus, li, masc. *Cicer.* Poł swerze. *°Faire un rond, un cercle.* Circulum describere. *Vitr.* °Cyrkuł zrobić.

Danser en rond. Saltatorium orbem versare. *Cic.* Táńcować w koło.

Un compte rond, qui n'est point rompu. Summa integra & solida, æ, fem. Ráchunek zupełny.

ON DIT au figuré *un homme rond & franc.* Homo ingenuus & simplex. CZŁOWIEK prosty szczery.

RONDACHE, subst. fem. (*Bouclier rond.*) Parma, æ, fem. *Liv.* Clypeus, ei, masc. PAWĘZA puklerz náręczny okrągły.

RONDE, subst. fem. (*Visite qu'on fait pour voir si les sentinelles sont en leur devoir.*) Vigiliarum lustratio, onis, fem. RUNT obchodzenie lub obieżdżanie wart y straż wszcy. *°Faire la ronde.* Vigilias circumire, circuire *ou* obire. °Runt odprawować obchodzićrontem.

A LA RONDE, phrase adverbiale, *Verser du vin à la ronde.* In orbem merum circumferre. *Quint. Curt.* W KOLEY, nálewać w koley. *°Il n'y a point de plus belle Ville à cent lieuës à la ronde.* Nulla circum ad centesimum lapidem urbs pulchrior videtur. °Niemasz okolicznie o stomil miasta pięknieyszego. *°Chacun baisa ce nouvel affranchi à la ronde.* Hunc circumeuntem puerum perbasiavimus. *Petr.* °Wszyscy śmy tego wyzwoleńca koleyno cáłowali.

RONDEAU, subst. masc. (*Cercle rond.*) Circulus, i. Orbis, is, masc. KOŁO okrąg.

RONDEAU, (*Sorte de poësie ancienne composée de treize vers, dont il y en a huit d'une rime & cinq d'une autre.*) Rhythmus orbicularis, masc. WIERSZ o trzynastu wierszy z ktorych ośm iest iednakowey kádencyi, á pięć odmienney.

RONDEMENT, se dit bien au figuré, *Franchement.* Ingenuè. Sincerè. Simpliciter. *Cic.* POPROSTU szczerze. *°Il va rondement en besogne.* Simpliciter & ingenuè agit. °Poprostu y szczerze idzie we wszystkim.

RONDEUR, subst. fem. (*Qualité de ce qui est rond.*) Rotunditas, atis, fem. *Plin.* OKRĄGŁOSC.

LA RONDEUR *de la terre.* Rotundus terræ ambitus, ûs, masc. Forma rotunda terræ. *Cic.* OKRĄGŁOSC Ziemi.

RONFLEMENT, subst. masc. (*Bruit qu'on fait en dormant.*) Ronchus, ronchi, masc. *Mart.* Resonans pectoris stridor, oris, masc. *Cels. Aurel.* CHRAPANIE śpiący.

RONFLER, *en dormant.* Ronchissare, (o,as, avi, atum.) *Plaut.* Ronchos edere, emittere. Stertere, (sterto, stertis, stertui.) *Cicero. Petr. Plaut.* Proflare sonum pectore. *Virg.* CHRAPAC śpiąc. *° Faire ronfler.* Ronchos alicui ciere. *Plaut.* °Chrapanie wzbudzać.

RONGER, V. act. Rodere. Arrodere. Corrodere. Derodere, (rodo, rodis, rosi, rosum.) act. accus. *Cic.* Exedere, (do, is, exedi, exesum.) *Cic.* GRYSC. *°Ronger autour.* Circumrodere. Obrodere. *Plin.* °Ogryzać dokoła.

RONGER *quelqu'un, le manger ou manger son bien peu à peu.* Exedere aliquem. *Plaut.* GRYSC ogryzać przygryzać ogryzać. *°La mer ronge ses bords.* Mare rodit littora. °Morze podrywa brzegi. *° C'est le plaisir de ronger comme il faut ces vilains avares.* Id lepidum est, triparcos homines benè admordere. *Plaut.* °Y wtym upodobanie tych skąpcow ogryść obrwać.

RONGER se dit figurément en choses morales. *La tristesse ronge l'esprit.* Ægritudo exest *ou* exedit animum *Cicero.* GRYSC niewłaśnie co do umysłu; smutek iest ugryzienie serca. *°Je me ronge moy mesme, je me desséche & je m'epuise & ma propre fantaisie me fait de la peine.* Egomet me concoquo, macero & defatigo, magister mihi exercitor animus hic est *Plaut.* °Sám się w sobie gryzę y trapię sam się niszczę y schnę

RONGER *son chagrin, son frein.* Decoquere animi ægritudinem. *Cic.* GRYSC się w sobie. *°Sa colere.* Iras coquere, decoquere. *Sil. Ital. Lucr.* °Sám się w sobie gniewać złość w sobie warzyć.

RONGER se dit proverbialement. *Ce poëme sent bien les ongles rongez,* pour dire, *ce poëme est bien travaillé, on s'est bien mordu les ongles en le faisant.* Demorsos sapit ungues illud poema. *Horat.* WIERSZ z pilnością y pracą pisany. *°On luy a donné un os à ronger, on luy a suscité quelque affaire, qui l'empesche de faire du mal aux autres.* Injecta est ipsi tragula, quæ impedit, quominùs aliis noceat. °Dano mu kość do zgryzienia, dogodzono mu, ma oczym myślić nie żeby drugim miał co złego czynić.

ROQUETTE, subst. f. (*Herbe.*) Eruca, æ, f. *Plin.* GORCZYCA ziela.

ROSAT. *Du vinaigre rosat, ou l'on a mis infuser des roses.* Acetum rosaceum, aceti rosacei, n. OCET rożany ná roży nálewany. *°Syrop rosat.* Succus rosaceus, ei, m. °Ulepek rożowy. *°Huile rosat* Rosaceum oleum, i, neut. Rhodinum oleum. *Plin.* Rosa, æ, f. *Cels.* °Olejek rożany.

ROSE, subst. f. (*Fleur odoriférante,*) Rosa, æ, f. *Cic.* ROZA kwiat. *°Bouton de rose.* Viridia rosæ alabaster, tri, m. *Plin.* °Pączki rożane ná rozy się wiążące ná kwiat. *°Rose à cent feüilles.* Rosa centifolia *Plin.* °Roża pełna stolistna. *°Rose blanche.* Albans rosa. *Ovid.* °Roża biała. *°Rose rouge.* Punicea rosa. *Horat.* Plena pudore rosa *Colum.* °Roża czerwona.

DE ROSE. Rosaceus, a, um. *Plin.* Roseus, a, um. *Virg.* ROZOWY. *°Etoffe de couleur de rose.* Pannus roseus. °Materya rożowa koloru rożowego.

EAU ROSE. Rosacea *ou* aqua rosacea, æ, f. *Plin.* WODKA

ROSERAYE, subst. f. (*Lieu planté de rosiers*) Rosetum, ti, n. *Virg.* MIEYSCE rożami sadzone, rożany sadek.

ON DIT *du vin rosé, du vin rouge & vermeil.* Rubens vinum. *Voyez* VIN. *Ovid.* WINO ná czerwony kolor ciągnące.

ROSEAU, subst. fœm. (*Canne qui croist dans les marests.*) Arundo, inis, fœm. *Liv.* Canna, æ, fœm. *Colum.* Calamus, i, masc. *Plin.* TRZCINA prosta iákie pospolicie po stawach y ná bagnach rostą.

DE ROSEAU. Arundineus, a, um. Canneus, a, um. *Colum.* TRZCINIANY ze trzciny.

LIEU *où il croit bien des roseaux.* Arundinosus, a, um. *Catul* TRZCININA, gdzie trzciny wiele roście.

LIEU *planté de roseaux.* Arundinetum, ti, n. *Plin.* TRZCINA mieysce trzciną umyślnie sadzone.

ROSÉE, subst. f. (*Petite serosité qui tombe le matin sur la terre dans certains mois de l'année.*) Ros, roris, masc. *Virg.*

ROSA Niebieſka. *Il fait roſée, ou de la roſée.* Rorat. Irrorat. *Colum* *Roſa pada. *Couvert ou mouillé de roſée.* Roruleutus Roſcidus, a, um. *Colum. Virg.* *Zroſzony poroſzony. **La terre eſt couverte de roſée.* Terra roreſcit. *Plin.* *Ziemia roſą pokryta

ROSETTE, ſubſt. fœm. (*Craye blanche teinte en rouge par les peintres.*) Purpuriſſum, i, n. *Plin.* RUBRYKA cayli Barwiczka

ROSETTE, (*Cuivre de la premiére fonte.*) Primæ fuſuræ, æs,æris,n RUDA moſiężna pierwſza z huty.

ROSIER, ſubſt maſc. (*Arbriſſeau qui porte des roſes*)Roſa, æ, fœm. Roſarum ſpina, æ, f. *Plin.* ROZA ebruſt krzak rożowy

ROSSE, ſubſt.fœm. (*Meſchant cheval, qui ne peut aller.*) Strigoſus equus, ſtrigoſi equi, maſc. *Liv.* HETKA ſzkapſko wywłoka ladaco.

ON APPELLE par mepris *une perſonne vieille & qui n'en peut plus, Vielle roſſe.* Silicernium, ii, neut. *Ter.* BABSKO ſtare ſpinturnica.

ROSSE eſt auſſi un poiſſon que Geſner appelle en latin *Rutilus* qui approche de la Vendoiſe, mais qui n'a pas la chair ſi ſavoureuſe WZDRENKA ryba podobna do Sielawy ále mięſa nie ták ſmacznego.

ROSSER, V. act. (Terme populaire & bas.) *Battre comme il faut, ou comme on fait une roſſe pour la faire marcher.* Mulcare aliquem ou fuſtibus mulcare, (o,as,avi,atum.) Lumbos alicujus fuſte dolare. *Ter. Plaut.* OBIC pobić plagami obić boki iáko leniwemu ſzkapſku. **Tu veux te faire roſſer pour tes menſonges.* Vapulare vis ob mendacia. *Plaut.* *Chceſz bydź widzę bity za ſzalbierſtwa twoie. **Je te roſſeray comme il faut & je t'envoyray tout droit au moulin.* Ego te hominem irrigatum plagis piſtori dabo. *Plaut.* *Weźmieſz mi náleżycie, abiię cię iák oſſa

ROSSIGNOL, ſubſt. maſc. (*Oiſeau d'un plumage gris & d'un chant mélodieux.*) Luſcinia, æ, fœm. (*ou poeſie.*) SŁOWIK ptak pierza ſzarego głoſu bardzo melodyinego.

PETIT ou *jeune Roſſignol.* Luſciniola,æ,f. *Plaut.* MŁODY ſłowik

ROSTOK, (*Ville Henſéatique & Imperiale ſur la mer Baltique*) Roſtochium,ii,n. ROSTOK Miaſto Anzeatyckie y Ceſarſkie nad morzem Baltyckim.

ROSTOW, (*Grande Ville de Moſcovie.*) Roſtovia,æ,fœm. ROSTOW Wielkie Miaſto w Moſkwie

ROST, *prononcez* ROT (*élevant l'O dans ce mot pour le diſtinguer de* ROT *qui ſe prononce bref.*) *De la viande roſtie à la broche.* Aſſa ou roſta caro, aſſæ ou toſtæ carnis, f. *Ovid.* Daps aſſaria, dapis aſſariæ, f *Cat.* PIECZYSTE. **On ſervit le roſt, ou le roſti.* Appoſita eſt caro toſta. *Dawano pieczyſte náſtawiono pieczyſte

ON DIT populairement & en maniere de proverbe qu'*un homme eſt à pot & à roſt dans une maiſon*, pour dire qu'*il y mange matin & ſoir.* Aſſiduus conviva alicujus familiæ, *ou* Familiaris & quotidianus convictor, oris, m. *Cic.* STOŁOWNIK codzienny y rano y wieczor.

ROT, ſubſt m (*Ventoſité du corps humain qui ſort par la bouche, qui eſt cauſée par une bile émuë ou par quelque indigeſtion.*) Ructus ûs,m *Mart* RZYGANIE odrzyganie wiatry gorą przez uſta wychodzące z żołądka nieſtrawności.**Des rots frequens ſont la marque d'une indigeſtion.* Crebri ructus cruditatis indicium. *Colum.* *Częſte odrzyganie ieſt znakiem nieſtrawności

ROTEMBOURG *ſur le Tauber*, (*Ville impériale de la Franconie*) Roteburgum ad Tubarum. ROTEMBURG Miaſto Ceſarſkie nád Taubrem w Frankonii.

ROTEMBOURG, (*Petite Ville ſur le Nekar dans la Suabe.*) Roteburgum ad Necrum. ROTEMBURG Miaſto w Szwabii nád Nekrą.

ROTER, V n (*Faire un rot.*) Ructare. Eructare, (o, as, avi,atum.)*Cic.* Ructor, (aris,atus ſum.)dep *Var.* RZYGAC odrzygiwać, wiatry mieć *Roter ſouvent.* Ructitare, (o, as, avi,atum)act acc. *Colum* *Częſto odrzygiwać. **L'Aneth fait roter.* Anethum ructus movet. *Plin.* *Po anyżu ſię odrzygiwa.

Celuy qui rote. Ructator, oris,m. RZYGACZ odrzygacz.

Celle qui rote. Ructatrix, icis, f. RZYGACZKA odrzygaczka.

Une herbe qui fait roter. Ructatrix herba. *Mart.* Ructu gravis herba. *Plin.* Ziele po ktorym ſię odrzyguie.

ROTI *comme on le prononce*, ou ROSTI *comme il s'écrit*, maſc. RôTIE,f. Aſſus Inaſſatus. Toſtus, a, um. *Colum. Plin.* PIECZYSTE pieczony przypiekany.

DU RôTI ſubſt. maſc. ou *de la viande rotie.* Aſſa, toſta caro, aſſæ ou toſtæ carnis, f. *Celſ.* PIECZENIA pieczyſte.

UNE RôTIE, ſubſt. fœm. (*Du pain roti.*) Offa panis toſta. GRZANKA. **Une rôtie au vin & au ſucre.* Offa panis toſta, vino & ſaccharo medicata. *Grzanka z winem y cukrem. **Une rôtie à l'huile.* Offa panis toſta, oleo ſoporata. *Grzanka z oliwą.

ON DIT *Si vous eſtiez ailleurs vous diriez que les alouëttes tombent icy toutes rôties.* Tu ſi alicubi fueris, dices hic porcos coctos ambulare. *Petr.* TY gdybyś był gdzieindziey powiadałbyś że tu pieczone gołąbki (álbo) ſkowronki ſame do gęby lecą.

(Les Latins diſoient des *Cochons de lait*, & les François des *Alouettes* Proverbe pour proverbe.) W łacińſkim przyſłowiu, mowią *pieczone proſiątka*, w Francuſkim *pieczone ſkowronki*, Polſkie záś przyſłowie nieſie pieczone gołąbki.

ROTIR ou ROSTIR comme *il s'ecrit.* Torrere, (eo, es, torrui, toſtum) Torrefacere, (io, is, feci, factum.) act. acc. Igni ou ſuccenſis ignibus torrere. *Cic. Virg.* PIEC ná rożnie przy ogniu.

Eſtre rôti des ardeurs du Soleil. Solis ardore torreri. *Cicer.* Piec ſię ná ſłońcu palić ſię prażyć ſię ná ſłońcu.

Faire rôtir à la broche. Verubus carnes torrere, ou Verſare carnes in igne, ad ignem. *Horat.* Epponere ad Vulcani violentiam. *Plaut.* Piec ná rożnie. **Faire rôtir ſur le gril.* Imponere carnes craticulæ,torrere in craticulâ. *Piec na roście przypiekać.

ROTISSERIE, ſubſt.f. (*Lieu où l'on vend des viandes rôties à la broche.*) Côqoinum forum, coquini fori, n. *Plaut.* Vicus in quo carnes toſtæ venales proſtant. GARKUCHNIA gdzie pieczyſte ſamo przedaią.

ROTISSEUR, ſubſt m Fartor, oris, m. Proprement un *Rôtiſſeur en blanc qui ne fait point rôtir la viande.* Carniam aſſarum propola, æ, m ou Coquus *en général.* KUCHARZ goſcinny álbo też kucharz od pieczyſtego.

ROTTERDAM, (*Grande Ville de Hollande ſituée ſur la Meuſe*) Roterodamum,i,n. ROTERDAM Miaſto Wielkie w Holandyi nád Mozą.

(C'eſt le lieu de la naiſſance d'Eraſme, dont on voit dans le marché la ſtatuë qui eſt de bronze.) Jeſt to oyczyzna ſławnego Erazma, ktorego też tam ná rynku ſtoi oſoba ſpiżowa

ROTULE, ſubſt. f. (Terme d'Anatomie.) *Petit os rond, qui eſt au genou.* Rotula,æ,f. CZASZKA ukolana.

ROTURE, ſubſt. f. (*Condition, ou l'Eſtat de ceux qui ne ſont pas nobles.*) Plebeia conditio, plebeiæ conditionis, fœm. PROSTA kondycya nieſzlacheckiego ſtanu.

Des terres en roture. Prædia plebei juris, orum, neut. pl. Grunta mieyſce chłopſkie role.

ROTURIER, m. ROTURIERE,f. (*Qui n'eſt pas noble.*) Plebejus, plebeia, plebeium. Ignobilis & hoc ignobile. *Cic.* NIESZLACHCIC proſtey kondycyi.

ROUE, ſubſt f. Rota, æ,f. *Cic.* KOŁO wozowe.

PETITE ROUë. Rotula,æ,f. *Cic. Plaut.* KOŁKO.

Le tour des rouës. Rotarum orbis. *Plin.* Dzwona kołowe. **Les rayons des rouës.* Rotarum radii, orum, maſc. pl. *Ovid.* *Szprychy kołowe.

ON DIT figurément *La rouë de la fortune.* Fortunæ rota. *Cic.* *Comme la vie eſt fort diverſifiée,les fortunes changent auſſi tout à coup; il eſtoit riche, nous eſtions pauvres, mais la rouë à tourné.* Ut varia vita eſt, actutum fortunæ mutari ſolent; dives fuerat,nos pauperes,vertit ſe rota viciſſim. *Plaut.* KOŁO ſzczęścia koło fortuny ktorym ſię ſzczęście toczy. Jáko to ná świecie nie iednoſtaynie bywa y ſzczęście ſię odmienia on był Pánem, my ubodzy, ále ſię koło fortuny obrociło inaczey.

ON DIT proverbialement *Pouſſer à la rouë, aider, inciter quelqu'un à une choſe* In ſuppetias alicujus venire, ou promovere aliquem. *Ter.* PODBUDZAC kogo do czego pomagać mu, podniecać podſzczuwać.

Faire la rouë, parlant *d'un Paon.* Rotare, (o,as,avi,atum.) *Calum.* Gemmeam caudam explicare. *Phed.* Ogon rozwija paw.

ROUë, (*Supplice des malfaiteurs, qu'on met expirer ſur une rouë, aprés leur avoir caſſé les os.*) Rota, ſupplicii genus. Koło męka ſkazanych ná wplecienie w koło lub zbicie kołem

RO.

ROUEN, *prononcen* ROUAN, (*Ville capitale de la Normandie avec Archeveſché & Parlement.*) Rhotomagus, gi, f. ROTOMAG Miaſto głowne Normandii z Arcybiſkupſtwem y Parlamentem to ieſt Trybunałem głownym.

DE ROUEN. Rhotomagenſis, & hoc rhotomagenſe. adj. Z ROTOMAGU. Rotomagenſki.

ROUER *quelqu'un de coups*. Malè multare aliquem. *Ter.* Crebris ictibus obtundere, contundere act. acc. *Ovid.* ZBIC kogo kiimi. **Je ſuis roué de coups de poing* Obtuſus ſum pugnis peſſimè. *Plaut.* *Wſzyſtkem zbity pięściami.

ROÜER *un criminel, l'expoſer ſur la roüe, aprés luy avoir caſſé les os* Sonsis crure frangere, perfringere & Imponere rotæ. WPLESC w koło złoczyńcę álbo go ná kole wyſtawić, kołem w nim pierwey kośći potłukſzy.

Les Peuples de Roüergue. Rhuteni *ou* Ruteni orum, m. pl. Rowerzanie obywatele Rowergu w Jicanie.

ROUET, ſubſt. m. (*Qui ſert à filer & à devider du fil.*) Rota uendo filu accommodata Rota quæ manubrio vertitur. KOŁOWROTEK do przędzenia.

ROUGE, adj. m & fœm. Ruber, rubra, rubrum. *Horat.* Rubicundus, a, um. *Plaut.* Rubens, entis, omn. gen. *Plin.* *Var.* CZERWONY, Czerwona. **Il eſt rouge de viſage, & à les yeux vifs.* Eſt ore rubicundo, acutis oculis. *Plaut.* *Czerwony ná twarzy byſtrych oczu.

Eſtre rouge. Rubere, (rubeo, es, rubui, *ſans ſupin.*) *Virg.* Czerwienieć ſię. **Devenir rouge.* Rubeſcere, rubeſco *Virg.* *Záczerwienić ſię. * *Devenir rouge de honte & de pudeur.* Erubeſcere, (erubeſco, erubui, *ſans ſupin.*) *Ter.* *Zápłunąć ſię od wſtydu.

Donner à boire à rouges bords, ou à pleins verres. Dare bibere plenis cantharis. *Plaut.* Nálewać częſtować pełnemi ſzkleniczmi.

ROUGE, ſubſt. m. (*Eſpece de craye ou vermillon, dont les femmes ſe ſervent pour leur donner de la couleur*) Purpuriſſum, purpuriſſi, n. Rubrica, æ, f. *Plaut* FARBICZKA ktorą ſię białogłowy malują *Cette femme met du rouge.* Hæc mulier ad vultûs ſui commendationem utitur purpuriſſu *ou* adhibet purpuriſſum. *Tá białogłowa ſię farbuie. **Le rouge luy eſt monté au viſage.* Rubore perſuſus eſt. *Petr.* *Wſtydem ſię zápalił záczerwienił ſię.

ROUGEASTRE, *prononcez* ROUGEATRE. (*Tirant ſur le rouge*) Subruber, ſubrubra, ſubrubrum Subrubicundus, a, um. *Celſ. Plin.* CZERWIENIAWY czerwieniący ſię rumiany

ROUGEOLE, *prononcez* ROUJOLE, (*Maladie des petits enfans.*) Rubentes puſtulæ *ou* Puſulæ, arum, f. *Plin.* ODRA choroba dzieci, kroſty.

ROUGET, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer, qui eſt rouge.*) Rubellio, onis, m. *Plin.* PŁOC morſka.

ROUGEUR, ſubſt. f. (*Qualité de ce qui eſt rouge.*) Rubor oris, m. *Plin* CZERWONOSC rumianość.

ROUGEUR, (*La pudeur, la honte qui fait rougir.*) Rubor, oris, maſc. *Cic* WSTYD wſtydliwość. **La rougeur luy monta au viſage.* Erubuit. *Ter.* Incanduit ore rubor. *Claud.* Rubor notavit illius ora. *Ovid.* *Wſtydem ſię zápłonął.

ROUGEURS au plurier ſe dit *des boutons* ou *taches rouges qui viennent au viſage & ſur la peau.* Rubentes *ou* Rubicundæ puſulæ, arum, f pl. Rubicunda facies, rubibundæ faciei, f KROSTY czerwone po twarzy iák trąd. **Il eſt plein de rougeurs par tout le corps.* Rubentibus puſulis variatur *ou* varium eſt illius corpus, *ou* Interſtinctum eſt. *Kroſty go obſypały po wſzyſtkim ciele.

ROUGIR, (*Faire rouge.*) Rubefacere, (io, facis, feci, factum.) *Sil. Ital.* Rubro colore aliquid inficere. FARBOWAC Czerwono.

ROUGIR, (*Devenir rouge.*) Rubeſcere, (ſco, ſcis, rubui, *ſans ſupin.*) Colorem rubicundum trahere. ZACZERWIENIC ſię, zárumienić ſię rumienić ſię.

ROUGIR *de honte.* Rubere. Erubeſcere. *Cicer. Terent.* Suffundi rubore, (or, eris, ſuffuſus ſum.) *Liv.* ZACZERWIENIC zápłonąć ſię od wſtydu. **Je te ferai rougir.* Dabo te in ruborem. *Plaut.* *Záwſtydzlſz ſię, záwſtydzę cię. **Une lettre ne rougit point.* Epiſtola non erubeſcit. *Cicer.* *Liſt ſię niewſtydzi

ROUILLE, ſubſt. f. (parlant *des métaux en général*) Rubigo, ginis, fœm. *Var.* RDZA żelazna moſiężna y inſzych kruſzcow.

ROUILLE *du fer.* Ferrugo, ginis, f. *ou* Ferri rubigo. *Plin.*

ſ Uuuun

RDZA żelazna. **Rouille d'airain.* Ærugo, ginis, f. *ou* Æris rubigo. *Plin* *Rdza miedziana śniedź.

QUI *eſt de couleur de la rouille de fer.* Ferrugineus, a, um. *Plin.* ZELAZNY rdzawy, rdzawey farby.

SE ROUILLER, (*Amaſſer de la rouille, devenir rouillé.*) Rubiginem trahere, æruginem contrahere, (ho, his, xi, ctum.) *Plin.* ZARDZEWIEC. **Il eſt rouillé.* Squalet rubigine. *Quint.* *Zárdzewiały, pordzewiały.

ON DIT *l'eſprit ſe rouille par une trop grande oiſiveté.* Elangueſcit ingeniû nimio otio. GNUSNIEIE umyſł, od zbytniego prożnowania.

ROUILLE', maſc. ROUILLE'E, fœm. (*Couvert de rouille.*) Rubiginoſus. *Plaut.* Æruginoſus, a, um. *Sen.* ZARDZEWIAŁY, zárdzewiała.

ROUIR, V. a. (*Faire tremper le chanvre dans l'eau pour en tirer la filaſſe*) Cannabim macerare in aquâ, (o, as, avi, atum.) KONOPIE moczyć.

ROULADE, ſubſt. fœm *ou* ROULEMENT *de la voix qui ſe fait en chantant.* Vocis varia & crebre volutatio. Inflexio, onis, fœm. ŁĄMANIE rozmaite głoſu ſpiewaiąc gorgi. **Faire des roulades.* Vocem volutare & crebrò inflectere. *Gorgi ſtroić

ROULEAU, ſubſt. m. (*Morceau de bois court de figure cylindrique, qu'on met ſous de gros fardeaux pour en faciliter le mouvement.*) Palanga, æ, f. *Var.* WAŁEK do toczenia ciężarow, wałki ná ktorych ſię co toczy.

ROULEAU *de Patiſſier avec quoy il étend ſa paſte & la roule.* Radius ii, m. WAŁEK Piekarſki do ciaſta.

ROULEAU *de papiers* Convolutæ chartæ, arum, f. plur. PAPIER w trąbkę zwiniony.

ROULEMENT, ſubſt. m (*Des roües.*) Rotarum circumactus, ûs m. OBRACANIE ſię kół, toczenie ſię hałas.

ROULEMENT *de la voix.* GŁOS, głoſy, gorgi ſpiewanie.

ROULER *des pierres.* Lapides volvere, devolvere. (o, is, volvi, volutum.) *Virg. Liv.* KAMIENIE ſtaczać álbo do gory toczyć. **Ils roulent de gros quartiers de pierres.* Pondera ſaxorum pervolvunt. *Tacit.* *Wielkie ſztuki kamieni ſtaczaią. **Rouler quelqu'un dans la boüe.* Aliquem in luto pervolvere. *Ter.* *W błocie kogo uwalać uwarać **Les ſains roulent peſle meſle avec les navrez; les demi morts, avec les mourans On voit de toutes parts mille images de morte.* Integri, cum ſauciis; ſemineces, cum exſpirantibus volvuntur Varia pereuntium forma. *Tacit.* *Zdrowi z rannemi, wpoł żywi z umieraiącemi ſię walą, y wſzędzie tyſiączny śmierci widok ſię odkrywa.

ROULER *ſes eaux,* (parlant *d'un fleuve qui coule dans un canal.*) Aquas volvere. *Plin.* TOCZY ſię rzeka w kanał.

ROULER, (*Plier en rond, mettre en rouleau.*) Convolvere, act. acc. *Plin.* ZWINĄC w trąbkę.

ON DIT au figuré *Rouler quelque choſe en ſoy-meſme ou dans ſon eſprit.* Aliquid ſecum volvere. *Liv.* Animo volvere. *Catul.* Cum animo volvere. *Saluſt.* Secum in animo verſare. *Liv.* Secum animo volutare. *Liv.* MYSLIC o czym. **Je roule bien des choſes en mon eſprit & la teſte m'en fait mal.* Multas res in corde meo verſo, & multum in cogitando dolorem indipiſco. *Plaut.* *Wiele mi rzeczy przez myśl ſię przewija, aż mię y głowa boli. **Je roulois pluſieurs penſées dans ma teſte.* In multas cogitationes diducebar. *Petr.* *Rozmaite myśli mi do głowy przychodziły. **Se rouler dans toutes ſortes d'infamies* In omni dedecore volutari. *Auct. ad Her.* *Walać ſię Tarzać, w wſzelakiey roſpuście, y ſromotach.

ROULER ſignifie auſſi, *vivre avec peine. Il roule tout doucement.* Utcumque victitant. Malè vivit. *Plaut.* TOCZYC ſię powoli znaczy niewſłaśnie ſłabieiące prowadzić życie, álbo zá ledwie ieſzcze mieć o czym żyć od uboſtwa, álbo też od ſtarości ledwie tchnąć ieſzcze ſię toczy iák może, ieſzcze ziepa, ieſzcze ſię dukręca, ieſzcze ſię ciągnie poki ſię nię urwie.

ON DIT encore *Toute la difficulté roule là deſſus* In hoc res hæret. In hoc tota eſt difficultas. WSZYSTKA trudność náthym zawiſła. **Toute l'affaire roule ſur vous.* A te pendet res omnis. *Ovid.* *Wſzyſtka machina wſzyſtek intereſ całą rzecz ná tobie zawiſła.

ROULETTE, ſubſt. fœm. (*Petite roüe qui fait rouler quelque fardeau*) Palanga, æ, f. KOŁKO do toczenia czego ſtaczaiąc ná kołkach.

ROULIER, ſubſt. maſc, (*Voiturier par terre.*) Vector, oris,

oris, masc. Qui vecturam facit, *ou* vallaturam. *Var* FURMAN.

ROUPIE, subst. fem. (*Pituite qui dégoute du cerveau par le nez*) Stiria, æ, fem. *Plin.* SOPEL u nosa.

Il a la roupie au nez. Stiria naso pendet. *Mart.* Sopel mu wisi u nosa.

ROUPIEUX, masc ROUPIEUSE, fem. (*Qui a la roupie au nez.*) (Mot bas & de mépris) Cui stiria pendet ab naso. *Mart.* SMARKATY Smarkata co mo sopel u nosa wisi słowo podłe wzgardliwe.

ROUSSEATRE, *on prononce* ROUSSATRE. (*Qui tire sur le roux.*) Subrufus, subrufa, subrufum. *Plin.* RUDAWY RUDAWA.

ROUSSEAU, subst masc (*Qui a la poil roux.*) Rufus, a, um. *Ter.* RUDY włosa rudego Rusy lisowaty.

Un peu rousseau. Rufulus, a, um. *Plin.* Przyrudawy.

ROUSSEUR, subst. fem. (*Couleur rousse.*) Rufus color, rufi coloris RUDAWOSC rudawizna.

Taches de rousseur qui viennent au visage. Lentigines, lentiginum, fem. plur. *Plin.* Rufæ maculæ, arum, fem. plur. PIEGI po twarzy, plamy rudawe

ROUSSIR, V act. & neut. (*Devenir roux.*) Rufescere. *Plin* RUDAWIEC

ROUSSIR, (*Faire roussir, rendre roux.*) Aliquid rufare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* RUDAWYM czynić.

ROUTE, subst, fem (*Chemin.*) Iter, itineris, neut, Via, æ, fem. *Cic.* DROGA którędy *Prendre sa route vers quelque lieu.* Aliquò iter tendere. Intendere, Carpere. *Liv. Hor.* Conferre iter aliquò. *Cic.* *Wziąć drogę ku iákiemu mieysců puścić się w drogę ku. *Le vent ayant cessé, il ne put tenir sa route, & fut emporté par le courant.* Vento intermisso cursum non tenuit, & æstu delatus est. *Cæs.* *Wiatry gdy ustały nie mogł drogi swoiey kończyć ále zá pędem wody płynąć musiał. *Un grand navire ne se peut détourner de sa route, lors qu'il vogue à pleines voiles.* Navis ob ingenti cursu non potest deflecti *Petr.* *Wielki statek z drogi swoiey niechać niemoże pełnemi płynąc żáglami.

ROUTE se dit figurément. *La vertu n'aspire qu'à se frayer des routes nouvelles.* Virtus negatâ viâ tentat iter. *Hor.* Droga, gościeniec, Tor niewłaśnie: Cnota niczego bardziey nie szuka iáko przez trudności sobie torować drogi *La route de l'honneur est ouverte à tout le monde.* Cunctis patet honoris via. *Phad.* *Gościeniec do sławy, otwarty iest wszystkim. *Suivre la route de ses peres.* Paternis vestigiis insistere, *ou* patrissare. *Ter.* *Iść zá Torem Przodkow swoich.

ROUTIER, subst masc (Terme bas & populaire.) (*Un homme qui a une longue pratique des choses.*) In re aliquâ exercitatus, a, um. Multum diuque versatus, a, um. *Cicero.* CWIK, swiadomy rzeczy, termin pospolity y prosty; stary Cwik.

ON DIT, *un vieux routier* parlant *d'un homme qui sçait tous les tours, toutes les finesses & toutes les ruses, dont on use dans le monde.* Homo callidus & veterator, hominis callidi & veteratoris, masc *Cic.* Recoctus, a, um. *Hor.* Stary cwik nie łatwo go oszukać szpakami karmiony.

ROUTINE, subst fem. (*Longue pratique & le long usage qu'on a des choses.*) Plurimus usus, plurimi usûs, masc Multa exercitatio, multæ exercitationis, fem. *Cicero.* DOSWIADCZENIE Swiadomość w rzeczach. *Il sçait la routine du palais.* Formularius est, usitatas in foro formulas callet. *Quint.* *Swiadom wszystkich formularzow káncelaryi y prawnych.

ROUTINER *quelqu'un à une chose, l'y dresser, l'y accoustumer.* Usu & exercitatione formare aliquem *ou* exercitatum in re aliquem habere. *Terence dit* ad rem. WPRAWIAC kogo w co

ROUVRE, subst. masc. (*Espéce de chesne fort dur.*) Robur, oris, neut. *Plin* DĄB klon, klonina.

ROUVRIR, V. act. & redupl. (*Ouvrir une seconde fois.*) Rursum aperire, (io, is, rui, ertum.) OTWORZYC znowu otwierać

ROUVRIR *une playe.* Integrare vulnus *Stat.* ZNOWU ranę otworzyć. *Cette cruelle blessure rouvre celles qui sembloient estre fermées.* Hoc tam gravi vulnere, etiam illa quæ consanuisse videbantur, recrudescunt. *Cic.* *Tá rána okrutna wszystkie insze otwiera ktore się być zámknięte zdawały.

ROUX, masc. ROUSSE, fem. Rufus, a, um. *Plin.* RUDY ruda. *Devenir roux.* Rufescere, rufesco. *Plin.* *Rudzieć Rudawieć.

LES BESTES *rousses* comme *les Cerfs, les Daim.* Fulvæ bestiæ, arum, fem. plur. JELENIE daniele łosiowaty zwierz wszelki.

ROY, subst. masc. (*Souverein, qui commande souverainement.*) Rex, regis, masc *Cic.* Summus Imperator, summi Imperatoris, masc *Cic.* KROL Pán Monarcha.

ROY *d'un festin* (Qui chez les Anciens disposoit de l'ordre du festin.) Strategus, strategi, masc. *Plaut.* GOSPODARZ uproszowy ná tráktamencieiákim

ROY se dit *de ce qui est excellent en chaque chose. C'est le Roy des hommes, c'est le premier homme du monde.* Primus ou princeps hominum. KROL Krolewski mowi się rzá o tym co iest osobliwszego Náypierwszy człowiek ná świecie. Krol wszystkich ludzi. *Il a un cœur de Roy.* Animus regalis. *Liv.* *Krolewskie Páńskie serce umysł. *Une maison de Roy.* Domus regalis. *Krolewskie Mięszkanie, po Krolewsku w Domu.

EN ROY. Regiè. Regaliter *Cic. Ovid.* Regificè. Basilicè. Regio apparatu. *Cic.* PO Krolewsku.

LES ROYS ou *la Feste des Roys dans l'Eglise Chrestienne, le jour de l'Epiphanie ou de l'Estoile aux trois Mages.* Epiphania, orum, neut plur. *ou* Epiphania, æ, fem. (Mot consacré.) TRZECH Kroli Swięto w Kościele.

ROYAL, masc ROYALE, fem. (*De Roy.*) Regius, a, um. *Cic.* Regalis & hoc regale, adject. *Liv.* Regificus, a, um. *Val Flac.* KROLEWSKI Krolewska.

LA MAISON *royale, la famille royale.* Domus *ou* familia regia, *ou* domus regnatrix Domus augusta *Tacit.* Progenies regia. *Ovid.* KROLEWSKA Familia. *Palais royal.* *Regia, æ, fem. *Ovid.* *Krolewski Páłac.

ROYALEMENT, adv. (*En Roy, comme un Roy.*) Regiè Basilicè Regio apparatu. PO Krolewku.

ROYAUME, subst. masc. Regnum, i, Imperium, ii, neut. *Cic.* KROLESTWO.

ROYAUTE', subst. fem. (*Dignité de Roy.*) Regia *ou* regalis dignitas, atis, fem. *Cic.* Regius Principatus, ûs, masc. KROLEWSKA godność Dostoieństwo Maiestat.

Les marques de la Royauté. Regia insignia, regiorum insignium, neut. plur. *Tacit* Krolewski stroy.

RU, subst. masc. (*Canal d'un petit ruisseau.*) Rivus, rivi, masc. *Plin.* STROZKA ktorą strumyk płynie struga.

RUADE, subst. fem (*Elancement des pieds d'un cheval.*) Calcitratus, ûs, masc. *Plin.* WIERZGANIE nogami końskie, bicie zádniemi nogami.

RUBAN, subst masc. Tænia, Vitta, æ, fem. Lemniscus, ci, masc *Virg. Plaut.* (*Il y a des rubans de soye.*) Vittæ sericæ. (*Des rubans de laine.*) Vittæ laneæ. (*Et des rubans de fil*) Vittæ lineæ. WSTĘGA wstążka Są wstęgi iedwabne, są y wełniane ktore w polskim *Taśmy* zowiemy są y niciane ktore *Taśiemki* názywamy.

GARNI *de rubans.* Vittatus. Lemniscatus, a, um. *Ovid. Cic* w Wstęgi ostroiony ubrany:

RUBANIER, subst masc (*Qui fait du ruban.*) Vittarû textor, oris, masc. WSTĄZNIK, Táśiemkarz, Táśiemnik, Pásamonik szmuklerz.

RUBIS, subst. masc. (*Escarboucle, pierre précieuse.*) Carbunculus, li, masc. *Plin.* RUBIN Kámień drogi, kárbunkuł.

RUCHE, subst fem. (*Panier à mettre des mouches à miel.*) Alveus, ei, masc. Alvus, alvi, fem Alveare, ris, neut. *Col. Var.* UL słomiany ná Pszczoły. Ul wszelaki.

LIEU *où sont les ruches.* Alvearium, rii, neut. *Var.* PASIEKA gdzie ule rozstawiaią

RUDE, adject. masc. & fem. (*Aspre au toucher.*) Asper, aspera, asperum. Scaber, scabra, scabrum. *Virg. Ovid.* OSTRY chropawy chropowaty przykry do dotknienia.

RUDE *a l'oreille.* Durus, dura, durum. Asper, aspera, asperum. *Cic. Ter.* PRZYKRY w Usach.

RUDE *au goût, des-agreable.* Asper, aspera, asperum. Acerbus. Austerus, a, um. *Terent. Colum.* PRZYKRY do smaku.

RUDE, (*Aspre, violent.*) Durus. Violentus, a, um. *Cic.* OSTRY surowy przykry. *Un froid rude.* Frigus durum. *Plaut.* *Mroz ostry przykry. *Un hyver rude.* Hyems aspera. *Ovid.* Dura. *Virg.* Acris. *Hor.* *Zima ostra.

RUDE se dit figurément *des personnes & de leurs mœurs.* Durus. Austerus, a, um. Asper, aspera, asperum. *Cic.* OSTRY surowy o ludziach y ich obyczaiách.

Un homme rude. Homo asper. Durus. Austerus. Człowiek ostry

oftry. *Sen pere luy eſt extrémement rude ou le traitte rudement.* Illum pater durius habet, acerbiùs tractat. *Ter.* Nimis inhumanè cruciat. *Ter.* *Ociec ná niego ſtraſznie ieſt groźny y oſtro go trzyma.

DES VERS *rudes*. Duri verſus. *Hor.* Verſus confragoſi. *Quint.* WIERSZ nie przyiemny.

QUI A *la parole & les mœurs rudes*. Oratione & moribus durus. *Cic.* SŁOWA oſtre, ſurowa, przykre, y obyczaie grubiańſkie maiący.

Cela m'eſt bien rude. Illud mihi peracerbum eſt. *Cic.* To mi ieſt bardzo przykra.

RUDEMENT, adv. Duriter. Acerbè. Aſperé, *Cic.* Inclementer. *Plaut.* OSTRO ſurowo. * *Reprendre quelqu'un rudement.* Inclementer aliquem increpare *Liv.* *Złaiać kogo oſtrami ſłowy. **Traitter quelqu'un rudement.* Aſperius aliquem tractare. *Cic.* *ou* non humanitus. *Ter.* *Surowo ſię z kim obchodzić.

RUDESSE, ſubſt. fem. (*La rudeſſe d'un pays.*) Alicujus Regionis aſperitas. PRZYKROSC kraiu. **La rudeſſe d'un chemin.* Viarum aſperitas. *Cic.* * Przykrość oſtrość drogi. **La rudeſſe de la voix.* Vocis aſperitas. *Lucr.* *Oſtrość przykrość głoſu.

RUDESSE *dans les mœurs.* Durities, ei. Duritia, æ. Aſperitas, atis, fem. *Cic. Ter.* Przykrość álbo proſtota grubość obyczaiow.

RUDOYER, *prononcez* RUDAYER, (Mot bas & populaire.) *Traitter rudement quelqu'un.* Duris verbis repellere aliquem, (pello, is, repuli, pulſum.) *Cic.* OSTRO przykro obraśliwie álbo uraźliwie ſię z kim obchodzić.

RUE, ſubſt. fem. (*Plante medecinale.*) Ruta, æ, fem. *Ovid.* RUTA ziele.

DE RUE, Rotaceus, a, um. Rutacea corona. *Une couronne de feüille de ruë.* RUCIANY Rucianna Korona wieniec ruciany. **Meſlé de ruë.* Rutatus, a, um. *Plin.* * Mięſzany z Rutą.

RUE, (*Les chemins dans une Ville par où l'on va d'un lieu en un autre.*) Vicus, vici, m. *ou* via, æ, f. *Ter Horat.* ULICE po miaſtach. * *Grande ruë.* Via lata, æ, Platea, æ, fem. *Ter.* *Wielka ulica. **Ruë étroite, ruelle* Angiportus, ûs maſc. Angiportum, ti, neut. *Hor.* *Uliczka máła, tylne uliczki, poboczne, przecznice. * *Ruë étroite fermée par un bout, cû de ſac.* Fundula, æ, fem. *Var.* *Ulica kątna.

DE RUë EN RUë. Per vicos. Per plateas. Vicatim. *Cic.* OD ulicy do ulicy, po ulicach.

RUELLE, ſubſt. fem. (*Petite ruë étroite.*) Angiportum. ULICA ciaſna.

RUELLE *d'un lit.* (*Eſpace qu'on laiſſe entre un lit & la muraille.*) Spatium lectum inter & parietem. ZAŁOSZKO mieyſce od ściany záłoſckiem, kąt.

RUER, (*Jetter les pieds de derriere en l'air, comme font les chevaux.*) Calcitrare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* KOPAC bić wierzgać nogami. **Un cheval qui ruë ou qui eſt ſujet à ruër.* Equus calcitroſus, *ou* Equus calcitro. *Colum. Plaut.* *Koń wierzgaiący,

RUER, (*Jetter des pierres.*) Lapides jacere, conjicere in aliquem. Alicui lapidem impingere, (go, is, pegi, pactû.) *Phad.* Appetere aliquem lapidibus. *Cic.* RZUCAC Kámieńmi, ciſkać kamienie ná kogo.

SE RUER, (*Se jetter ſur quelqu'un, ou ſur une choſe avec impétuoſité.*) Incurſare in aliquem. *Plaut.* Impetum facere, *ou* irruere in aliquem, involare. *Cic.* RZUCIC ſię ná co z Impetem.

RUGEN, (*Iſle de la mer Baltique.*) Rugia, æ, fem. RUGEN wyſpa ná morzu Báltyckim.

RUGIR, V. neut. (Rugire,) (io, is, ivi, ii, itum.) Fremere, (o, is, fremui, itum.) *Plin.* RYCZEC Ryk czynić. **Le lion ne rugit point contre ſes enfans, s'il n'eſt preſſé de la faim.* Non fremit in infantes leo, niſi fame preſſus. *Plin.* *Nie ryknie lew ná dzieci ſwoie chyba z głodu.

RUGIR ſe dit figurément *du bruit que fait un homme en fureur.* Fremere, (o, is, fremui, itum.) HAŁASOWAC w gniewie. * *Les légions rugiſſoient de ce qu'on retenoit leur paye.* Legiones fremebant ſe fraudari ſtipendio. *Cæſ.* *Háłaſowało woyſko że im przytrzymano płacę żołd.

RUGISSEMENT *du lion*, ſubſt. maſc. Rugitus, ûs, maſc. *Aul.* Fremitus, ûs, maſc. *Cicero.* RYK ryczenie iáko Lew Ryczy.

RUINE, ſubſt. fem. (*Chute de quelque édifice.*) Ruina, æ, fem. Excidium, ii, neut. *Liv.* UPADEK obalina. * *Ils furent accablez ſous la ruine de la voute.* Ruina cameræ illos oppreſſit. *Phad.* *Przywaleni zoſtali ſklepieniem.

Une maiſon qui menace ruine, qui tombe en ruine. Ædes ruinoſæ, ædium ruinoſarum, fem. plur. *Cic.* Gmach chylący ſię do upadku, grożący upadkiem. **Battre une Ville en ruine, en abbattre tous les édifices à coups de bombes.* Ignitis globulis urbem diruere, (o, is, dirui, dirutum.) Dejicere, (io, is, dejeci, dejectum.) *Cicer.* Evertere, (to, tis, ti, verſum.) *Wálić miaſto bombami, wywracać, burzyć kulami granatami.

RUINES au plurier, (*Les décombres des baſtiments.*) Parietinæ, arum, fem. plur. *Cic.* Rudus, eris, n. *Liv.* OBALINY, rumy, gruzy.

RUINE *des perſonnes*. Ruina, æ, fem. Pernicies, ei, fem. Exitium, ii, neut. UPADEK oſob zguba ruina. * *S'élever ſur les ruines d'autruy.* Ex afflictâ alicujus fortunâ ſuam excitare, *ou* ex incommodis aliorum ſua comparare commoda. *Ter.* *Powſtać z upadku cudzego, álbo przez czyi upadek.

RUINER, V. act. (*Détruire, renverſer, démolir*) Demoliri, (ior, iris, itus ſum.) Eruere. Diruere Deturbare. Diſturbare. Dejicere *Cic.* OBALAC wywracać pſować burzyć, **Ruiner un édifice de fond en comble, le détruire entiérement.* A fundamentis eruere, proruere ædificium. *Cic. Liv.* Evertere. *Cic.* *Zburzyć dom iáki: **Ruiner entierement une ville.* Urbem funditùs tollere. *Cic.* * Zburzyć miáſto iákie.

RUINER, (*Ravager, gaſter.*) Diripere, (io, is, diripui, direptum.) Vaſtare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* PSOWAC puſtoſzyć niſzczyć. **Il a ruiné toute la province.* Diripuit, vaſtavit, exhauſit, expilavit provinciam. *Cic.* *Spuſtoſzył Kray cały. **Perſonne ne donne dans le luxe au delà de ſes forces ſans ruiner l'eſtat de ſes affaires.* Nec quiſquam ſine grandi malo ſtuduit nimiæ elegantiæ, præ quàm res patitur. *Plaut.* *Nikt ſię w zbytek nie wdał nád fortunę ſwoię, żeby ſię prędko nie miał wniwecz obrocić.

RUINER *quelqu'un entiérement, le mettre au blanc.* (Comme l'on parle familierement.) Aliquem fortunis, *ou* bonis omnibus eruere, evertere. *Cic.* Peſſumdare *ou* cainanire aliquem. *Plaut.* WNIWECZ kogo obrocić zniſzczyć go ſkreteſzem. **Je ſuis ruiné ſans reſſource, & j'ay toutes ſortes d'afflictions.* Perditus ſum atque etiam eradicatus, & omnibus exemplis crucior miſer. *Plaut.* * Wniweczem ſię obrocił y zewſząd mię bieda trapi zewſzech miar ieſtem nieſzczęśliwy bez nadziei. **Je me ſuis ruiné dans le négoce.* Res mea fracta eſt ad Janum medium *ou* mercimoniis faciendis. *Hor. Plaut.* *Wniweczem ſię obrocił przez handel. * *Qui ſe ruine au jeu & avec les femmes.* Quem Vanus damnoſa & præceps alea nudat. *Hor.* *Koſtera marnotrawny bultay co ſię grą y Burdelem bawi y ná to traci. **Je me ſuis tout à fait ruiné dans l'eſprit de cette famille.* Ex hac familiâ planè excidi. *Plaut.* *Całem utracił łáſkę w tym domu.

RUINER *le commerce.* Commercia tollere. HANDLE kupieckie zruinować. **L'amitié.* Amicitiam. *Cic.* * Zruinować w przyiaźni. **Les deſſeins d'une perſonne.* Evertere, diſturbare alicujus conſilia. *Cicero.* Frangere. *Plaut.* * Zruinować Jmprezy czyie. **Sa réputation.* Perdere ſuam famam. *Plaut.* *Zruinować ſię ná ſławie. **Ruiner quelqu'un ou perdre quelqu'un de réputation.* Famam alicujus obliterare, extinguere, comprimere. *Liv.* Atterere. *Saluſt.* Premere, obruere *Tacit.* *Zruinować kogo ná ſławie. * *Les débauches l'ont entierement ruiné.* Rem illius libidines exhauſerunt. *Cic.* *Roſpuſta zbytek go wniwecz obrocił. **Toutes mes eſpérances ſont ruinées.* Omnis mihi ſpes animam efflavit. *Plaut.* Ab omni ſpe decidi. *Cic.* *Wſzyſtkie moie nádzieie ſię obaliły. **Il a une ſanté ruinée de débauches.* Libidinibus deplorata, deperdita eſt illius valetudo. *Zdrowie ſwywolą roſpuſtą zbytkami wniwecz obrocona. **Ruiner ſa ſanté.* Affligere, affligere valetudinem ſuam *ou* frangere. *Wniwecz zdrowie ſwoie obracać.

RUINER *quelqu'un dans l'eſprit d'un autre.* Extinguere & delere aliquem in alicujus animo. ZRUINOWAC kogo w myśli w ſercu czyim, źle go udać opacznie go odmalować. **Ils vous ont ruiné dans mon eſprit.* Me immutarunt tibi. *Cic.* *Zla cię odano przedemną.

Des affaires ruinées. Accisæ *ou* fractæ res, f. pl. *Liv. Plaut.* RZECZY podupadła.

RUINEUX, m. RUINEUSE, f. (*Qui menace ruine.*) Ruinoſus, a, um. *Cic.* Caducus, a, um, *Plin.* RUINUIĄCY ſię upadaiący walący walęca ſię.

RUINEUX. (*dommageable.*) Damnosus,a,um. *Ter. Ovid.* (*Au comparatif*) Damnosior & hoc damnosius. SZKODLIWY. Szkodliwa. **Il n'y a rien de plus ruineux que le jeu.* Nihil aleâ damnosius. *Nie masz nic szkodliwszego iáko gra **Vne femme est ruineuse pour la réputation & pour le bien.* Damnosa famæ, reique mulier. *Liv.* *Kobieta y fortunie y reputacyi szkodliwa.

RUISSEAU, subst m (*Eau qui découle de quelque source.*) Rivus, i, m.*Cic.* STRUMYK potok struga. **Petit ruisseau.* Rivulus,li, masc. *Cic.* *Mały strumyk strumyczek, potoczek strumiczek mały.

ON DIT *Vn ruisseau de sang ou de larmes,(pour exprimer du sang qu'on répand en abondance.)* Rivus sanguinis, rivus lacrimarum. *Ovid.* KRWI łez strumienie to iest obficie się leiące.

RUISSELER, V. act.n. (*Couler en forme de ruisseau.*) Rivi instar fluere,profluere,(fluo,is,fluxi, fluxum.) *Plin.*STRUMIENIEM płynąć.

RUMEUR, subst. fœm. (*Bruit, murmure sourd qui court d'une chose.*) Rumor, oris, m. *Cic. Voyez* BRUIT. WIESC pogłoska, co słychać.

RUMEUR, (*Trouble populaire.*) Turba, æ,fœm. Tumultus, ûs, masc. *Cicer.* ROZRUCH rozruchy pospolite. **Le peuple est en rumeur.* Tumultuatur populus, turba est apud populum *Suet* *Między pospolstwem rozruch.

RUMINER, V.act. (*Mascher une seconde fois ce qu'on a mangé comme font quelques animaux*) Ruminare, (o,as,avi, atum) Remandere,(remando,is,remandi, remansum.)*Quint.* ZUC żwać.

RUMINER se dit figurément *de la réfléxion qu'on fait sur ses premiéres pensées.* Recogitare. (o, as, avi, atum.)act. acc. Aliquid retractare animo. *Cic.* RUMINOWAC rozważać sobie w reflexyi

RUPTURE,subst f (*Fracture de quelque partie du corps.*) Ruptio, onis,f. Fractura, æ,f. *Vlp.Plin.* ZERWANIE przepuklina w iákiey części ciała.

RUPTURE, se dit figurément, *Rupture de mariage.* Abruptio matrimonii *ou* conjugii, fœm. ROZERWANIE małżeństwa rozwod. **Rupture d'amitié.* Alienatio disjunctioque *ou* abruptio. *Cic.* *Rozerwanie przyiaźni. **Rupture de la paix ou de quelque traitté.* Pacis *ou* federis violatio,onis fœm. fedus violatum.n. *ou* pax violata, f. *Zerwanie pokoiu, traktatow, przymierzow rozbrat.

En venir à une rupture avec quelqu'un. Dividere cum aliquo *Petr.* ROZERWAC cale z kim przyiaźń.

RUSE, subst. fœm (*Finesse, artifice*) Dolus, doli, masc. Astus, ûs, masc. *Plaut.* Astutia, æ, Fallacia,æ, fœm. *Cicer.* SZTUKA, zdrada, sposob cherchel. **On quitta la ruse, pour avoir recours à la valeur.* Discessum est ab arte, & ad virtutem recursum. *Porzuciwszy zdradę udali się do męstwa. **Avoir recours aux ruses.* Convertere se ad dolos. *Plin. Jun* *Do sztuk y sposobow się udać. **User de ruse.* Adhibere dolum, *Cicer.* *Sztukami nábiać. **Ils avoient appris de leurs Ancestres à mepriser la ruse, & l'artifice, & à ne se fier qu'à leur valeur.* A majoribus suis didicerant, ut magis virtute, quàm dolo contenderent *Cæs.* *Od przodkow swo. ich się náuczyli nie zdradą, à ie samą rządzić się odwagą y męstwem

LES RUSES *du cerf, quand il se voit poursuivi des chiens,* Cervi fallaciæ, arum, fœm. plur. SLAD Trop Jeleni mylący, zá ktorym częstokroć psy się zápędziwszy trop tracą.

RUSE', m. RUSE'E, f. (*Fin, adroit.*) Astutus, callidus, versutus,a,um. *Cicer.* FRANT szczucany figlarz. **Il est fort rusé.* Versutior quàm rota figularis.*Plaut*, Astutus est. *Wielki frant a niego chytry szczucany.

RUSER, V.n. (*Employer la ruse & l'artifice.*) Adhibere fallacias, uti fallaciis *ou* technas admittere. SZTUKAMI nárabiać, sztuki zażyć.

ON DIT qu'un *cerf rusé lorsqu'il oste la connoissance de sa piste aux chiens.* Cervus canes eludit. JELEN Trop mylipsom ślad traci.

RUSSE, (*Fleuve de Pologne, qui prend sa source dans la Lituanie près de la Ville de Slucko.*) Chronus, i,m. SLUCZA rzeka w Litwie poczynaiąca się pod Słuckiem.

RUSSIE *noire, Province de Pologne.* Russia nigra,æ, fœm. RUS, Ruskie Kraie

RUSSIE *blanche* ou *Moscovie, Pays de l'Europe moderne, qui est couvert de neige les deux tiers de l'année.* Russia alba *ou* Moscovia,æ,f. ROSSYA Moskwa gdzie śnieg leży nie ginąc przez trzy ćwierci roku.

RUSTAUD, *ou* RUSTRE, subst. masc. (*Revesche, brutal*) Truculentus. Rusticus, a, um. Trux, ucis, omn. gen. *Plaut.* GRUBIANSKI grubian. **Il est bien rustre.* Rus quidem merum. *Plaut.* (Mot populaire.) *pour* rusticus merus. *Wielki a niego grubian prostak grondalisko.

RUSTICITE', subst f. (*Maniere d'agir rustique & grossiere.*) Rusticitas, atis, fœm. *Mart.* Feritas atque agrestis immanitas, atis, fœm. *Cicer.* Asperitas agrestis & inconcinna. *Plaut.* GRUBIANSTWO prostota. **Quitter sa rusticité & sa rudesse.* Rusticitatem deponere.*Ovid* Expellere.*Cic.* *Ochrostać się z grubiaństwa swego.

RUSTIQUE, adject masc & fœm. (*Qui concerne la campagne*) Rusticus, a, um. CHŁOPSKI domowy wieyski gospodarski **Vne vie rustique & champestre.* Vita rustica & agrestis *Cic* *Zycie wieyskie.

RUSTIQUE, (*Grossier, rude, mal poli.*) Rusticus & agrestis, ferus & agrestis. *Cicer.* GRUBIANSKI podły nie grzeczny.

RUSTIQUEMENT, adv. Rusticè. *Cicer.* Rusticius, adv. *Comp. dans Horace.* PO PROSTU po grubiańsku.

* *

S.

S.

L'S est appellée une Lettre sifflante, à cause du son qu'on fait en la prononçant. S. Litera, názwana literą świszczącą, dla wyrażenia swego w wymowieniu.

S, chez les Anciens estoit une lettre numérale qui signifioit *VII.* S, u dawnych była litera znacząca liczbę VII.

SA, *pronom possessif & réciproque pour le feminin genre.*Sua On dit *au masculin* Son,suus. SWOIA, swoy, swoie, Imiona własność y dzierżawę znaczące.

SABA, subst fœm. (*Ville Capitale de l'Isle de Méroé, le séjour de cette Reine, qui fut voir Salomon.*) Saba, æ, fœm. SABA Miasto Stołeczne Wyspy Wschodniey Meroe; skąd Krolowa od tego miasta názwana Saba przyiechała widzieć Salamona Krola.

(C'est aussi une Ville de l'Arabie deserte.) Jest tegoż Imienia Miasto Pustey Arabii.

SABARIE, (*Ville de l'ancienne Pannonie sur le Raab.*) Sabaria,æ,f. *Plin.* SABARIA Miasto Pannonii dawnéy nád Rabą rzeką.

SABE'EN, masc. SABE'ENNE, fœm. (*Qui est de Saba.*) Sabæus, Sabæa, Sabeum *Virg* SABEYSKI, SABEYSKA.

SABBATH, subst.m. (*Le séptiéme jour de la semaine, jour de repos, qui estoit observé religieusement par le peuple Juif selon l'ordre de Dieu*) Sabbathum,ti,n.*Suet. Juv.* SABASZ álbo sobota dzień poświęcony u żydow.

Ceux qui observoient le jour du sabbath. Sabbatarii, orum, masc.*Mart.* Sabásznicy, co się do święcenia dnia sobotniego zbytnie przywięzywali.

SABBATH, (*Assemblée de sorciers, qui se fait la nuit.*) Cotiria,orû,n.pl.*Hor.*SABASZ łysa gora.**Vous autres mocquerez du sabbath & des cérémonies qui s'y pratiquent.*) Tu viseris cotytia. *Hor.* *Czary zá Jśtne sobie báyki mieć nie będą.

SABINS, (*Anciennes peuples d'Italie entre l'Etrurie & le Latium. La Capitale du pays estoit Rieti, qui est dans l'Ombrie.*) Sabini, Sabinorum, masc. plur. *Var.* SABINOWIE, Sabińczykowie, Sábinianie naród między Florencyą y dáwnym Lacyum. Ryeti Miasto ich głowne było leżące w Umbryi we Włoszech.

SABLE,subst.m. (*Pris en général.*) *Arene, gravier qui se trou-*

trouve au bord de la mer ou *dans les rivieres*. Arena, æ, fœm. *Vitr*. PIASEK ogolnie wszelaki, żwer.

SABLE *de riviere*. Arena fluviatica. fœm. *Vitr*. PIASEK rzeczny. *Sable de mer*. Arana marina. *Vitr*. *Piasek morski. *Sable où il y a de la terre meslée*. Arena terrosa. *Vitr*. *Piasek glioiasty. *Sable de mine ou de carriere*. Arena fossitia. *Vitr*. Arena fossilis. *Plin*. *Piasek z rud. *Menu sable*. Arenula, æ, f. *Plin*. *Piasek drobny.

QUI TIRE *du sable*. Arearius, ii, m. *Calist*. *Jurisc*. TEN co piasek wozi álbo kopie.

GROS SABLE, Sabulum, li, n. Sabulo, onis, m. *Vitr*. PIASEK gruby żwer. *Terre où il y a bien du gros sable*. Sabuletum, ti, n. *Plin*. *Piaski mieysca piasczyste.

QUI *abonde en gros sable*. Sabulosus, a, om. *Colum*. PIASZCZYSTY gdzie piaski wielkie, álbo piasku wiele.

SABLE, se dit aussi *du gravier qui s'engendre dans les corps*. Calculus, li, masc. *Cels*. PIASEK kamienia początek choroba.

SABLE, (*Horloge* ou *Clepsydre pour mesurer le temps par l'écoulement d'un sable fort menu*.) Clepsydra aranaria, æ, f. Horologium aranarium, *ou* irrequieti pulveris horologium, ii, neut. KLEPSYDRA piaskowy zegar.

SABLE en termes de blason, signifie *la couleur noire*. Color pullus, furvus, niger *ou* ater, Coloris pulli, furvi, nigri, atri, masc. POLE czarne w Herbie iákim. Herb w polu czarnym.

SABLER *un jardin, y répandre du sable*. Hortum arenâ conspergere, spargere. PIASKIEM wysypywać ulice lub kwatery w ogrodzie.

SABLON, *menu sable dont on se sert à écurer la vaisselle*. Arena tenuissima, æ, f. PIASEK do szorowania náczynia.

SABLONNER *de la vaisselle, l'écurer avec le sablon*. Vascula eluere tenuissimâ arenâ. *Plaut*. SZOROWAC piaskiem przesiewanym oczynia.

SABLONNEUX, m. SABLONNEUSE, f. Arenosus, a, um. *Virg*. PIASCZYSTY, Piasczysta.

SABLONNIERE, subst. fœm. (*Lieu d'où l'on tire du sable*.) Arenariæ, arum, f. plur. *Cic*. LOCH, doł, gdzie piasek biorę.

SABLONNIERE *de gros sable*. Sabuletum, ti, neut. *Plin*. DOŁ gdzie gruby piasek biorą.

SABOT, subst. m. (*Chaussure de bois*.) Soleæ ligneæ, solearum lignearum, f. pl. *Petr*. Caliopodium, ii, n. *Cic*. Calcei lignei, orum, m. pl. *Fest*. *Petr*. TREPKA drzewiane obuwie ná nogę.

SABOT *du pied d'un cheval*. Ungula, æ, f. *Plin*. KOPYTO Końskie.

SABOT *à joüer, qu'on fait tourner avec un foüet*. Turbo, inis, m. *Catul*. KRĘZEŁ do grania, kręglica, bicżem podcinaiąc obracaiąca się.

SABOTER, (*Faire tourner un sabot, joüer au sabot*.) Torto verbere agitare, versare turbinem. Turbinem flagellare, rotare, vulvera. GRAC w kręglicę, w kręzeł.

SABOTIER, subst. m (*Qui fait des sabots*.) Qui calceos ligneos compingit. TEN co trepki robi.

SABOULER, (Mot bas & populaire) qui se dit *de ceux qui se renversent à terre, se houspillent, & se roulent*. Proculcare, (proculco, as, avi, atum.) Proterere, (tero, is, trivi, tritum.) act. acc. *Cic*. *Plaut*. WALAC się tarzać się po piasku lub po ziemi. *Se sabouler*. Se proculcare. Se pervolvere. *Terent*. *Tarzać się.

SABRE, subst. m. (*Cimeterre*.) Acinaces, is, m. *Hor*. SZABLA, pałasz, ordynka, czeczuga.

SAC, subst. m. Saccus, facci, m. *Cic*. WOR.

PETIT SAC, Sacculus, li, m. *Ascon*. *Ped*. WOREK.

SAC *de cuir, bougette qu'on porte à cheval*. Hippopera, æ, fœm. *Sen*. TŁOMOCZEK ná koola, juki.

SAC *de cuir, où l'on enfermoit anciennement les parricides* Culeus, culei, masc. *Cicer*. WOR skorzany miech w ktory zászywano niegdyś záboycow awłaszcza oycoboycow y topiono. *Vn sac de Rezeau dans lequel les anciens portoient leur pain*. Reticulum, li, neut. *Horat*. Panarium, ii, *Var*. *Siatka worek do chleba o dawnych po nászemu kosz álbo koszyk.

SAC en termes de palais se dit *de celuy où l'on met les pièces d'un procés*. Litis instrumenta, orum, n. pl. PAPIERY dokumenta szplik prawnych papierow. *Il a chargé un avocat de son sac, ou de son procés*. Causam ad patronum detulit. *Oddał papiery swoie Patronowi. *Ce juge aime le sac, aime à rapporter des procés*. Is judex cupidus est litium cognoscendarum. *Sędzia kochaiący się w sprawach, lubiący kiedy się sprawa iáka do niego trafi.

SAC en termes de guerre se dit *du saccagement & du pillage d'une Ville prise d'assaut*. Direptio, onis, fœm. *Cicer*. ZBURZENIE spustoszenie Miasta szturmem dobytego. *Mettre une Ville à sac*. Urbem diripiendam, divexandam dare *ou* direptioni & incendiis relinquere. *Zburzyć spustoszyć miasto dać ie ná arábowanie y zburzenie.

SAC se dit proverbialement en ces phrases. WOREK mowi się przysłowiem Francuskim w sposoby nástępuiące *Juger un procés sur l'etiquette du sac*, c'est-à-dire, *sans en voir les pieces*. Ex pittaciis litam inspicere & cognoscere. *Sądzić osądzić nie rozpatrzywszy się w sprawie, oślep

ON DIT qu'*un affaire est dans le sac*, pour dire, qu'*elle est faite & arrestée*. Facta transacto omnia. *Terent*. JUZ się wszystko stało, iuż po rozprawie.

ON DIT *tirer d'un sac deux moltures, se faire payer deux fois d'une mesme chose, vouloir avoir un double profit*. Ex unâ eademque re duplex lucrum sibi petere, repetere, velle auferre. DWIE skory drzeć z iednego wołu, dwa zyski chcieć z iedney rzeczy, dwie zápłaty brać zá iedno. Francuskie przysłowie niesie: *dwie miarki brać od iednego korca*.

ON DIT *se couvrir d'un sac moüillé*, pour dire *apporter une mauvaise excuse pour defendre quelque meschante action*. Frivolam causam prætendere. *Plin*. *Jun*. Obtendere *Suet*. Prætenere alicui facinori. *Virg*. WYMOWKAMI niesłusznemi ladaiakiemi nárabiać.

ON DIT qu'*on a donné à quelqu'un son sac & ses quilles*, pour dire, *qu'on luy a donné son congé & qu'on l'a chassé*. Ejectus *ou* extrusus est foras. *Plaut*. ODPĘDZIC kogo odegnać odprawić od siebie preca.

ON APPELLE un meschant homme, *un homme de sac & de corde*, c'est à dire, *qui merite d'estre enfermé dans un sac comme les parricides* ou *qui mérite d'estre pendu*. Furcifer, genit. furciferi, masc. Homo nequam *ou* nequissimus, impurissimus. WISIELEC hulay nie dobrego, kawał szubienicy. *Mettre quelqu'un au sac en disputant*. Ad incitas aliquem, *ou* adducere ad metam non loqui. *Wsadzić kogo w kosz; dyspuruiąc go przekonać.

SACCAGEMENT, subst. m. (*Pillage d'une Ville*.) Populatio, direptio, onis, fœm. *Cicer*. ZBURZENIE spustoszenie arábowanie splądrowanie miasta.

SACCAGER, (*Piller, mettre au sac*.) Urbem diripere, (io, is, diripui, direptum.) Expilare, (o, as, avi, atum.) *Cic*. Deprædari. (or, aris, atus sum.) *Cic*. BURZYC pustoszyć plądrować rabować miasto.

SACERDOCE, subst. masc. Sacerdotium, tii, neut. *Cicer*. Sacerdotale munus, sacerdotalis muneris, neut. KAPŁAŃSTWO. *Demettre quelqu'un du sacerdoce*. Sacerdotio aliquem pellere. *Petr*. *Złożyć kogo z kapłaństwa, degradować go.

Entrer dans le sacerdoce. Inire sacerdotium, venire in sacerdotium. *Cic*. XIĘDZEM zostać.

QUI EST *honoré du sacerdoce*. Sacerdotio præditus. Sacerdotii dignitate insignis. *Cic*. KAPŁAN Xiądz Kapłańską godność ná sobie maiący.

SACERDOTAL, masc. SACERDOTALE, fœm. adject. (*Qui appartient au sacerdoce*.) Sacerdotalis & hoc sacerdotale, neut. adject. *Liv*. KAPŁANSKI, Kapłańska.

SACHE'E, subst. f. (*Vn sac plein de noix, de fruits ou de choses semblables*.) Saccus plenus nucum *ou* nucibus, pomis refertus, a, um. WOR czego.

SACHET, subst. m. (*Petit sac*.) Sacculus, sacellus, li, m. *Ascon*. *Ped*. WOREK czego.

SACRAMENTEL, masc. SACRAMENTELLE, fœm, *prononcez* Sacramental. (*Qui appartient au sacrement*.) Sacramentorum proprius, a, um. SAKRAMENTALNY, Sakramentalna.

Les paroles sacramentelles, qu'il faut prononcer pour opérer les Sacremens, & qui en sont comme la forme. Concepta verba quibus sacramenta conficiuntur. SŁOWA Sakramentalne ktore się mowią przy sprawowaniu Sákramentow.

SACRE, subst. m. (*Oiseau de proye*. Falco sacer, falconis sacri, m. *on l'appelle* Hierax & britanicus, sacer accipiter, tris, m. SOKOŁ Ptak.

SACRE, (*Cérémonie, qui se pratique à la consecration des Prestres, des Evesques & des Roys*.) Sacerdotum & Regum sacra

ſacra inunctio, onis, f. POSWIĘCENIE ná Kapłáńſtwo Biſkupſtwo, Kroleſtwo.

SACRE', maſc. SACRE'E, fœm. (*Oppoſé à profane.*) Sacer, ſacra, ſacrum. Sanctus, ſancta, ſanctum. SWIĘTY, Swięte, rzecz poświęcona. *Meſler le ſacré avec le prophane.* Miſcere ſacra prophanis. *Horat.* Sacra prophanis confundere. *Swięte y świeckie rzeczy mięſzać.

SACRE', *ainſi* parlant *des Eveſques & des Preſtres.* Unctus uncta, unctum. Conſecratus, a, um. POSWIĘCONY pomaſzczony námaſzczony ná Biſkupſtwo ná Kápłáńſtwo.

SACRE', (*Dédié, conſacré.*) Sacer, ſanctus, ſacratus, a, um. *Cicer. Virg.* POSWIĘCONY iáko Kościoł, lub ofiarowany komu.

SACREMENT, ſubſt. maſc. (*Signe viſible d'une grace inviſible dans la Réligion Catholique* comme *le bapteſme.*) Signum ſacrum & religioſum. Sacramentum, ti, neut. SAKRAMENT; znák widomy, łáſki Boſkiey niewidomey u Chrześcian, iáko náprzykład Chrzeſt.

ON APPELLE par excellence l'Euchariſtie, LE SAINT SACREMENT. Sanctum Sacramentum. NAYSWIĘTSZY SAKRAMENT; Prawdziwe Ciało, y Krew Zbawiciela Jezuſa w Hoſtyi.

ON DIT qu'*un malade a receu ſes ſacrements.* Omnibus ſ. cramentis æger præmunitus. JUZ oſtatnie przyiął Sakramenta.

SACREMENT ſe dit quelquefois abſolument parmi le peuple pour le mariage. *Il s'eſt mis dans le ſacrement, il s'eſt marié.* Collocavit ſe in matrimonium, ou uxorem duxit. *Cic.* STAN Małżeńſki. Ożenił ſię.

SACRER, V act. (*Dédier à Dieu une choſe ou quelqu'un, le dévoüer à ſon ſervice avec certaines prieres & fonctions.*) Templum *ou* aliquem ſacrare, conſecrare, inaugurare (o, as, avi, atum) *Liv. Cicer.* POSWIĘCAC co Bogu ná cześć y Chwałę.

SACRIFICATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui offre des ſacrifices & qui immole des victimes.*) Sacrificus, ſacrifici, maſc. *Ovid.* Immolator, oris, maſc. *Cicer.* OFIARY czyniący Kápłan.

SACRIFICATRICE, ſubſt. fœm. Sacrifica, æ, fœm. *Plaut.* Sacerdotiſſa, æ, fœm. *Aul Gel.* OFIARY czyniąca białogłowa Xieni u Pogan *La ſacrificatrice de Venus,* Sacerdos Veneris. f *Plaut.* *Xieni Wenuſowa.

SACRIFICE, ſubſt. m. (*Qui n'eſt deu qu'à Dieu ſeul, pour reconnoiſtre ſa ſouveraine puiſſance & ſon indépendance.*) Sacrificium, ſacrificii. Sacrum, ſacri, n. Sacra, orum, n. pl Res divina, rei divinæ, fœm. *Cic. Plaut.* OFIARA ſamemu Bogu przyzwoita ná znák poddáńſtwa náleżytego náywyżſzey Iſtocie Boſkiey.

Faire un ſacrifice en général. Facere, ou rem divinam facere, perpetrare ſacrificium. *Cic. Liv.* Peragere ſacra. *Ovid.* Sacrificare *Plaut.* OFIARĘ czynić ogolnie. *Offrir un ſacrifice pour expier une faute.* Piaculare ſacrum facere. *Liv.* *Ofiarę zá grzech ofiarowáć. *Aſſiſter au ſacrifice.* Aſſiſtere divinis *Hor.* *Bydź przy ofierze.

SACRIFICE *que les Anciens faiſoient pour les morts.* Inferiæ, arum, fœm. plur. *Ovid.* POGRZEBNA ofiara, zaduſzna u Pogan. *Faire des ſacrifices pour les défunts.* Dare inferias manibus. Mittere inferias extincto. *Ovid.* Ferre inferias mortuo *Virg.* *Zaduſzne ofiary czynić. *Sacrifice que les Anciens faiſoient pour les defunts, le neuviéme jour de leur mort.* Sacrum novendiale, ſacri novendialis, neut. *Plaut.* *Dziewiętodniowe ofiary zaduſzne u Pogan. *Faire un ſacrifice le neuvieme jour.* Facere ſacrum novendiale alicui. *Petr.* *Ofiarę zaduſzną dziewiątego dnia po śmierci zá umarłego czynić.

ON DIT figurément *Faire un ſacrifice à ſa patrie de ſon reſſentiment, de ſa colére.* Inimicitias, iram patriæ ſuæ condonare, concedere. *Cic.* DAROWAC oyczyźnie urazę ſwoię.

DU SACRIFICE, (ou *qui concerne les ſacrifices.*) Sacrificalis & hoc ſacrificale *Tacit.* OFIAROWY, ofiarny, do ofiar należący.

SACRIFIER, V. act. (*Faire un ſacrifice.*) Sacrificare, (o, as, avi, atum.) Facere, ou ſacra facere, conficere. Perpetrare ſacra. *Cicer. Plaut.* Rem divinam facere, divinæ, rel operam dare. *Cicer.* OFIAROWAC ofiary czynić. *Sacrifier à Dieu* Operari *ou* Facere Deo. *Cic.* *Ofiary czynić Bogu.

SACRIFIER, (*Immoler.*) Sacrificare, immolare victimas. *Plaut.* OFIAROWAC zábiiać ná ofiarę. *Sacrifier des hommes.* Immolare homines. *Cic.* *Zábiiać ludzi ná ofiarę.

ON DIT figurément *Sacrifier ſa vie pour quelqu'un.* Vitam ſuam uſui alicujus impendere. *Tacit.* Profundere vitam pro aliquo *Cic.* OFIAROWAC wydáć ná ofiarę życie ſwoie zá kogo. *Sacrifier ſa fortune & ſa vie pour luy.* Se, fortunaſque ſuas pro aliquo devovere. *Cic.* Capitis & fortunæ periculum pro aliquo adire, ſubire. *Ter.* *Ofiarowáć życie y fortunę zá kogo. *Il ſacrifie toutes choſes, à ſes intéreſts.* Omnia poſt habet rebus ſuis. *Cic.* *Wſzyſtko gotow ofiarowáć dla intereſſu ſwego. *Je vous ſacrifie, celuy ſans lequel je ne puis vivre* Dono tibi eum, ſine quo non poſſum vivre. *Petr.* *Ofiaruię ci y wydaię ná ofiarę tego bez ktorego żyć ſam nie mogę. *Faut-il que je ſois ſacrifié pour vos ſotiſes, & que mon dos paye les fautes que vous faites.* Me ne piacularem oportet fieri ob ſtultitiam tuam, ut meum tergum ſtultitiæ tuæ ſubdas ſuccidaneum. *Plaut.* *On ſous-entend* victimam piacularem. *Czyſz to zá ciebie odpowiadać mam y zá twoie ſzaleńſtwa pokutowáć, cierpieć.

SACRILE'GE, ſubſt. maſc. (*Profanation d'une choſe ſacrée.*) Sacrilegium, ſacrilegii, neut. *Quint.* SWIĘTOKRADZTWO, ſponiewieranie, znieważenie rzeczy Swiętey lub poświęconey.

SACRILE'GE, (*Celuy qui profane les choſes ſacrées.* Sacrilegus, gi, maſc. *Cicer.* SWIĘTOKRADZCA Swiętokradzki.

SACRISTAIN, ſubſt. m. (*Qui a le ſoin des temples & des choſes ſaintes & ſacrées.*) Æditnus, *ou* æditimus, æditui, *ou* æditimi, m *Cic. Plaut* Sacrarii cuſtos, odis, m. ZAKRYSTYAN Kościelny ſługa.

SACRISTINE, ſubſt. f Æditua, æ, f. *Plaut.* ZAKRYANKA Kościelna.

SACRISTIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on ſert les choſes ſacrées dans les temples.*) Sacrarium, rii, neut. *Cicer.* ZAKRYSTYA.

SAFFRAN, ſubſt. m. (*Plante qui porte une fleur du meſme nom.*) Crocus, croci, m. *Virg. Jun.* Crocum, croci, n. *Saluſt* SZAFRAN.

ON DIT proverbialement & populairement qu'*un homme eſt allé au ſaffran,* pour dire qu'*il a fait banqueroute.* Conturbavit fortunas ſuas, decoxit rem creditoribus. *Plaut.* Vacillavit *Petr.* ZBANKRETOWAŁ ſtracił ná wſzyſtkim.

DE SAFFRAN, Croceus, crocinus, a, um. *Plin.* ZOŁTY żołta. *De couleur de ſaffran, jaune.* Croceus color. *Plin.* *Zołty iák ſzafran.

SAFFRANE', maſc. SAFFRANE'E, fœm. (*où l'on a mis du ſaffran*) Crocatus, a, um. *Plin.* SZAFRANEM zaprawny przyprawny.

SAFFRE, adject. maſc & fœm. (*Qui eſt aſpre ſur ſa bouche, gourmand.*) Guloſus, a, um. *Mart.* Cibi avidiſſimus, appetentiſſimus, a, um. *Terent.* (Mot populaire.) ŁAKOMY obżarty.

SAGACITE'. ſubſt f. (*Vivacité des ſens & de l'eſprit.*) Sagacitas, atis, f *Cic.* BYSTROSC rozumu, y zmyſłow.

SAGE, adject. maſc. & fœm. (*Intelligent, ſçavant dans les choſes naturelles & divines.*) Sapiens, intelligens, entis, omn gen Sagax, acis, omn. gen. Sagaciſſimus rerum naturæ. *Cic. Colum.* MĄDRY.

SAGE, (*Aviſé, prudent.*) Sapiens, prudens. *Cic.* omn. gen. *On dit au genit. plurier.* Sapientum *ou* ſapientium. ROSTROPNY uważny baczny.

Il faut eſtre ſage en tout & par tout. Uſquequaque ſapere oportet. *Cic.* Trzeba bydź uważnym oſtrożnym wſzędzie y we wſzyſtkim. *Il eſt ſage pour tous les autres, & nullement pour ſoy-meſme.* Foris ſapit, ſibi ipſi non ſapit. *Uważny rozumny dla wſzyſtkich, ále nie dla ſiebie. *Il eſt plus agréable d'eſtre ſage aux deſpens d'autruy, que non pas de donner occaſion aux autres d'eſtre ſages à nos deſpens.* Te, de aliis, quàm alios de te, ſuavius eſt fieri ſapiens. *Plaut.* *Lepiey po cudzey ſzkodzie uczyć ſię rozumu, niżeli po ſwoiey innych go náuczyć. *En vain celuy là eſt ſage, qui ne l'eſt pas pour luy-meſme.* Qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe nequit, nequicquam ſapit. *Cic.* *Nic porozumie, kto go nie ma dla ſiebie. *Il n'y a point d'homme qui ſoit ſage dans toutes les occaſions* Nemo mortalium ſapit omnibus horis. *Plin.* *Nie máſz człowieka ktoremuby ná wſzyſtko rozumu ſtawało záwſze, Ktoryby w czym kiedy nie pobłądził. *Je ne puis rien vous ſouhaitter de meilleur, que d'eſtre ſage, & de pouvoir bien exprimer vos ſentimens.* Nihil tibi majus poſſum vovere, quàm ſapere

fapere & fari, quæ fentias. *Hor.* *Nie ci lepfcego życzyć niemogę, iáko dobrze pomyślić y dobrze wymowić co pomyślifz.

SAGE, *qui eſt en ſon bon ſens* Sanus, fana, fanum, qui eft fanæ mentis. *Cic. Plaut.* ZDROWEGO rozumu.

SAGE, (*Modeſte, chaſte,* parlant *d'un jeune homme ou d'une jeune fille.*) Caftus, modeftus, a,um. Continens, *genit.* omn. gen. *Cic.* GRZECZNY ſkromny przyſtoyny baczny. **Ce jeune hommé eſt fort ſage.* Modeftiffimus an contentiffimus eft ifte adolefcens. *Młody człowiek wielkiey grzeczności. **Une fille tres-ſage.* Modeftiffima virgo. *Pánna bardzo wielkiey cnoty ſkromności.

SAGE-FEMME, fubft.f. (*Accoucheuſe, matrone.*) Obftetrix, icis, f. *Ter.* Quæ levat partu mulierem. BIAŁOGŁOWA do położu ſłużąca. Baba do rodzenia

SAGEMENT, adv. (*Prudemment.*) Sapienter, prudenter. *Cic.* MĄDRZE, roſtropnie, uważnie.

SAGESSE, fubft. fœm. (*Connoiſſance des choſes naturelles & ſur-naturelles.*) Sapientia, æ, fœm. *Cicer.* MĄDROSC wyſoka náuka o wſzyſtkich rzeczach przyrodzonych y nádprzyrodzonych. **La ſageſſe ne s'acquiert pas par le nombre des années, mais par un bon naturel.* Non ætate, verum ingenio adipifcitur fapientia. *Plaut.* *Mądrość nie zá laty ále zá dobrym przyrodzeniem chodzi.

SAGESSE, (*Prudence.*) Sapientia, prudentia,æ, fœm. *Cic.* MĄDROSC uwaga roſtropność przezorność. (*La ſageſſe ne ſe rencontre guéres dans un beau corps.* Raram facit forma mixturam cum fapientià. *Petr.* *Rzadko roſtropność y uwagą razem chodzi a urodą.

SAGESSE *dans les filles & dans les jeunes hommes qui conſiſte dans une modération ſans aucun emportement dans les paſſions.* Modeftia, continentia, æ,f. GRZECZNOSC ſkromność oſtrożność co do obyczaiow.

SAGITTAIRE, fubft. mafc. (*Neuvieſme ſigne du Zodiaque.*) Sagittarius, rii, mafc. *Plin.* STRZELEC dziewiąty znak niebieſki. **Sous le ſagittaire naiſſent les louches, qui font ſemblant de regarder une choſe, & en dérobent une autre* In Sagittario ftrabones, qui olera ſpectant, lardum tollunt. *Petr.* *Pod ſtrzelcem rodzą ſię zezowaci, co to niby iednego pilnują, á drugie kradną.

SAIE, fubft. mafc. (Vieux mot qui fignifioit anciennement *une caſaque ou habit des gens de guerre,*) Sagum, fagi, neut. *Cicer.* KAFTAN żołnierſki,katanka pod blachę, lub pod Pancerz. **Petit ſaie.* Sagulum, faguli,n. *Cic.* *Káftanik żołnierſki.

ON DIT figurément Ad faga ire. *Cic.* *Prendre l'habit de guerre.* *Le contraire eſt* Redire ad togas. *Prendre l'habit de paix. Cic.* ISC ná woynę, powracać z woyny.

SAIGNANT, mafc. SAIGNANTE, fœm. Sanguinolentus,a,um. *Auct. ad Heren.* KRWAWY krwawiący ſię krwią płynący.

SAIGNE'E, fubft f. (*L'action de tirer du ſang des veines.*) Sanguinis detractio, miffio, onis, f. *Celſ.* KRWIE upuſzczenie. **Ma ſaignée ne m'a rien fait, ne m'a point ſoulagé; au contraire elle m'a nui.* Sanguinis miffio adeò non mihi profuit, ut etiam nocuerit. *Celſ.* *Nie pomogło mi krwi puſzczenie, y owſzem záſzkodziło.

SAIGNE'E, fe dit figurément en parlant des corps politiques *La bataille de Cannes fut une grande ſaignée que ſouffrit la République Romaine.* Cannenfi pugnâ plurimum fucci & fanguinis amifit Refpublica. Pugnâ apud Cannas multum debilitata fuit Refpublica. UPUSZCZENIE krwi (*wiełwáźnie*) Potrzeba pod Kannami wiele krwi upuściła Rzeczypoſpolitey Rzymſkiey.

SAIGNE'E, (*Petit foſſé qu'on fait dans un pré, pour y conduire l'eau, & y entretenir la fraiſcheur.*) Incile, lis,neut. *Colum.* ROWY robione po polach y łąkach dla oſuſzenia, y odżywienia.

SAIGNE'E fe dit figurément en ce fens *des moyens qu'on trouve de tirer de l'argent de la bourſe de quelqu'un.* UPUSZCZENIE *krwi w Francuſkim* znáczy wyciągnienie ná koſzta: w Polſkim zaś mowiemy, *flegmy wyciągnienie.* **Il a fait une ſaignée à ma bourſe.* Exenteravit mihi marfupium. *Plaut.* De marfupio aliquid detraxit. *Nie mało mi flegmy wyciągnął.

(Expreffion baffe & du difcours familier.) Expreſſya proſta potoczna.

SAIGNEMENT *du nez ou perte de ſang par le nez.* fubft. mafc. Profluvium fanguinis è naribus, *genit.* profluvii, neut. ou fluxio, onis, fœm. *Plin. Colum.* KRWOTOK krwi płynienie z noſa.

SAIGNER, V. act. & neut. (*Ouvrir la veine.*) Exolvere alicui venam. *Tacit.* (Exolvo, is, exolvi, exolutum.) Incidere venam, (Incido, is, incidi, incifum.) Pertundere venam *Cicer. Juv.* Sanguinem alicui mittere, emittere. *Cicer. Celſ.* KREW puścić. **Saigner de la teſte.* Sanguinem dimittere è capite. *Var.* mittere. *Petr.* *Krew puścić z głowney żyły. **Saigner quelqu'un du pied.* Pedibus fanguinem ab aliquo detrahere. *Krew puścić z nogi.

SAIGNER *du nez* Sanguinem è naribus, *ou* per nares fundere, profundere. KREW z noſa ciecze.

ON DIT figurément en ce fens. *Il ſaigne du nez,* pour dire *il manque de cœur & de réſolution.* Animum defpondet. *Liv. ou* defpondet (*ſeul.*) *Cicer.* TCHORZ z niego nie ma ſerca ani odwagi.

ON DIT au figuré. *Le cœur me ſaigne quand je vois ces choſes.* Mihi cordolium eft cum ifta video. *Plaute* SERCE mię boli patrząc ná to. **La playe ſaigne encore, elle eſt encore récente.* Crudum eft adhuc vulnus & recens. *Jeſzcze krew z rany świeżey płynie.

SAIGNER *un marais, y faire de petites rigoles pour le ſécher.* Incilibus ficcare paludes. *Cic.* ROWY kopać dla oſuſzenia bagnow.

SAIGNER *la bourſe de quelqu'un.* Pertundere, exenterare alicujus crumenam. *Plaut.* FLEGMĘ komu z kieſzeni ze ſzkatuły wyciągnąć.

SAIGNEUX, mafc. SAIGNEUSE, fœm. (*Qui dégoute le ſang.*) Sanguinolentus, a, um. Sanguineus, ea, eum. *Plin.* Cruentus, ta, tum. *Cicer.* KRWAWY, KRWAWA, krwią ciekący.

SAILLANT,m. SAILLANTE,f. (*Qui avance en dehors*) (Terme d'Architecture.) Prominens. Eminens, entis, omn. gen. Extans, extantis, omn. gen. *Plin.* WYCHODZĄCY, pochodzący, wybiegaiący, wydatny, wydatna.

ANGLE-SAILLANT. (Terme de fortification.) *Qui ſort de la place & qui s'avance vers la campagne.* Angulus eminens. *ou* Prominens. BASZTA lub ściana rogiem w pole zá fortecę wydana.

SAILLIE, fubft fœm. (*Ce qui ſe jette en dehors.*) Projectura, æ, fœm. *Vitr.* Eminentia, æ, fœm. *Cic.* WYDATNOSC wybiegłość.

SAILLIE fe dit figurément *de l'eſprit.* Ingenii æftus, impetus, ûs, m. *Cicer.* KONCEPT. **Voudriez-vous voir une ſaillie de ce caractere, quoyque je n'y aye pas encore mis la derniere main.* Si places hic impetus, etiamfi nondum recepit ultimam manum. *Petr.* *Czy podoba ci ſię ten koncept, chociaſz ieſzczem go zewſzyſtkim niewyraził.

SAILLIR, V. n. (*Avancer, ſe jetter dehors.*) Extare, (exto,extas,extiti.) Eminere, (eo,es, eminui, *ſans ſupin.*) WYCHODZI co z czego, widać, wybiega.

SAILLIR, fe dit *des eaux qui jeilliſſent.* Salire,(falio,falis, falii & falvi, faltum.) *Virg.* WODY wybiegaiące wypadaiące wytryſkuiące.

SAILLIR *une cavale, la couvrir.* Salire equam *ou* inire, affilire. *Ovid. Plin. Colum.* PRZYPUSZCZAC do klaczy ogiera.

SAIN-DOUX, fubft. m. (*Graiſſe de porc fonduë.*) Arvina, æ,f. *Virg.* SADŁO wieprzowe.

SAIN, mafc. SAINE, fœm. (*Qui eſt en bonne ſanté, qui ſe porte bien.*) Sanus, vegetus, firmus, a, um. Integer, gra, grum. *Cicer.* ZDROW zdrowy zdrowa. **Il eſt ſain de corps, il a le corps ſain.* Integro eft corpore, eft valetudine integrâ, fanum eft ipfi corpus *ou* fanus eft. *Cicer.* *Zdrowy ná ciele. **Le contraire eſt,* Valetudinarius eft, infirmo eft corpore *ou* vitiofo. *Cicer.* *Il eſt mal ſain.* *Chory niezdrowy.

SAIN, parlant *de l'eſprit.* Sanus, integer, homo fanæ mentis. *Cic.* Mentis fanus. *Plaut.* Integer mentis, integer animi. *Hor. Cic.* ZDROWY co do zmyſłow zdrowy ná umyśle ná rozumie. **Si je puis une fois éviter ce malheur, je feray par aprés ſain & ſauve, ou ſi je puis jamais ſortir bagues ſauves de là, je ſuis en ſeuré.* Incolumem fat fcio fore me, nunc fi evito hoc malum. *Ter* *Jeżeli z tego ocaleię, wyidę, ná niczym mi więcey ſzkodzić nie będzie.

SAIN, (*Salubre, bon pour la ſanté.*) Sanus, a, um. Salubër, hæc falubris & hoc falubre, *ou* falubris & hoc falubre, adject. *Horat. Tibul.* ZDROWY, ZDROWA rzecz pomoc ná

cná do zdrowia. *Vn air sain.* Aer salobris Sanior & hoc sanius, salubrior & hoc salubrius. Sanissimus, saluberrimus, a, um. *Powietrze zdrowe. *Je suis sain & sauve.* Salvus sum & incolumis. *Cic.* Capite incolumi sum. *Hor.* *Zdrowem ze wszystkim, nie mi złaski Boskiey.

SAINEMENT, adv. (*Pour la santé.*) Salubriter. adv. ZDROWO.

SAINEMENT, (*En homme de bon sens.*) Sanè. *Horat.* ROZUMNIE bacznie uważnie rostropnie. **Juger sainement des choses, sans préoccupation, sans passion.* Integre & incorruptè de rebus judicare. *Cicer.* * Sądzic sprawiedliwie y według słuszności o każdey rzeczy.

SAIN-FOIN, subst. masc. Medica, æ, fœm. *Virg.* OMAN ziele.

SAINT, m. SAINTE, f. adj. (*Qui est exempt de péché, de corruption.*) Sanctus, a, um. Integer, integra, integrum. Sanctus & innocens. Integer vitæ ac sceleris purus *Cic. Hor.* Sanctior & hoc sanctius. Innocentior & hoc innocentius. Integrior & hoc integrius. Sanctissimus, Innocentissius. Integerrimus. a, um. SWIĘTY, Swięta, od grzechu wolny.

SAINT se dit *des bienheureux qui sont dans le Ciel.* Sanctus. Beatus, a, um. *Cicer.* SWIĘCI w Niebie. *Les Saints.* Sancti. Beati, orum. Cœlites, tum. Cælestes, *ou* Cœlestes cives Sancti cœli cives. Cœlicolæ, arum, masc. pl. *Cic. Catul.* *Swięci Błogosławieni.

SAINT se dit *des choses sacrées.* Sanctus. Augustus, a, um. Sacer, sacra, sacrum. SWIĘTA rzecz, poświęcona Bogu. Swiątość. *Le St. Evangile.* Sanctum Evangelium. *Święta Ewanjelia. *La sainte Eglise.* Sancta Ecclesia. *Swięty Kościoł.

ON APPELLE par excellence LA PALESTINE LA TERRE SAINTE, LA SAINTE CITE', LA SAINTE HIERUSALEM, *parce que Dieu y a opéré nostre salut & les grands mysteres de nostre Religion.* Terra sancta. Civitas sancta. Hierosolima sancta. PALESTYNA Ziemia Swięta, álbo Swięta Miasto Jeruzalem, iá tám zbawienie náſze, y dzieło odkupienia náſzego tám się stało.

SAINT est une epithète, qu'*on donne à plusieurs maladies pour la guérison desq elles on invoque quelques Saints particuliers.* Comme *le mal St Jean, le haut mal, l'epilepsie.* Epilepsia, æ, *mot grec,* corporis convolsio, comitialis morbus, morbi comitialis, morbus sontiens *Plin.* W FRANCUSKIM niektore choroby zowią od Swiętych. Iá w nich Swiętego iákiego zwykli ludzie wzywać: iák mowią w Francuskim. *S. Jan* to iest wielka choroba, w Polskim zá tosa samo mowią *Swięty Walenty.*

Le mal de S Mein ou *de sainte Reine, gratelle, qui mange* Porrigo, ginis, f. *Cels Hor.* SWIERZB choroba.

ON DIT proverbialement, *Il ne sçait à quel Saint se vouer,* pour dire *ses affaires sont si décousuës, qu' il ne sçait plus à qui avoir recours.* Quem appellent *ou* cui Deo se voveat, nescit, ita res illius sunt fractæ, *ou* accisæ. PRZYSŁOWIE Francuskie, *Niewie do ktorego Swiętego się udać.* Niewie co iuż ma począć, co sobi. radzic, ták podupadł że mu áni sposobu áni rády nie staie.

C'EST *un Saint qui ne guérit de rien,* en parlant *d'un homme disgracié, & d un crédit tout à fait ruiné.* Inutilis est prorsus, omnis enim illius gratia diffiluit *ou* convulsa est. PRZYSŁOWIE Francuskie, o człowieku z łaski y kredytu wypadłym niesie: *Jest to Swięty ktory iuż nic niepotrafi, szkoda się do niego y modlie:* to iest że iuż przez iego instancyą o Pána albo też o tey á n iey osoby nic niedokaże.

ON A *employé toutes les herbes de la S. Jean, on a employé le verd & le sec pour cette affaire.* Nihil intentatum in arte medicâ relictum est, ut huic malo subveniretur, omnes adhibiti sunt machinæ, ut res succederet feliciter. WSZYSKICH sposobów daremne były wszystkich sposobow zażywano.

SAINT-AMAND, (*Ville du Comté de Flandres sur la Scarpe.*) Elpo, onis, fœm. ELP Miasto Hrabstwa Flandryi nád Skarpą.

SAINT-ANDRE', (*Ville d'Ecosse dans le Comté de Fif.*) Andreapolis, is, f. Fanum sancti Andreæ. ANDRZEIOPOL Miasto Szkocyi w Hrabstwie Fifskim.

SAINT ANDRE' *ou* Sant-Andero, (*Ville d'Espagne dans la Biscaie avec port de mer.*) Andreapolis, is, fœm. Flaviovia, fœm. ANDRZEIOPOL Miasto Hiszpańskie w Biskaiey portowe.

SAINT-ANTONIN, (*Ville de France en Rouergue.*) Fanum sancti Antonii, neut. ANTONIOPOL Miasto Francyi w Rowayzanskim.

SAINT-ASAPH, (*Ville d'Angleterre dans le pays de Galles & dans le Comte de Flint.*) Asaphopolis, is, f. Fanum sancti Asaphi. AZAF Miasto Angielskie w Xięstwie Gallis powiecie Flinckim.

SAINT-JACQUES *de Compostelle,* (*Ville du Royaume de Galice dans les Espagnes.*) Compostella, æ, f. KOMPOSTELLA Miasto Galicyi w Hispanii.

DE COMPOSTELLE, Compostellanus, a, um. Z KOMPOSTELI.

SAINT JEAN *de Laune, Ville du Duché de Bourgogne.*) Sancti Joannis Laudonensis fanum *ou* Laudona, æ, fœm. LODANOPOL Miasto Burgundyi.

SAINT-JEAN *du Luz,* (*Bourg & Port de mer dans le Pays des Basques.*) Sancti Joannis Luisii fanum, n. Luisinum ii, neut. LUYZONOPOL Miasteczko, y Port morski w Kraiu Biskayskim.

SAINT LEGER *ou* SAINT LICER *de Conserans.* Sancti Licerii fanum, n. LICEROPOL.

SAINT LUCAR *de Baramede,* (*Ville d'Espagne & Port de mer en Andalousie.*) Lucifer fanum. LUKAROPOL Miasto Hiszpańskie y Port w Andaluzyi.

SAINT-MALO, (*Ville Episcopale & Port de mer en Bretagne.*) Macloviopolis, is, f Maclovium, ii, n. MAKLOW Miasto, Biskupstwo, y Port w Bretanii.

DE SAINT MALO. Maclovienfis & hoc Macloviense, adject. MAKLOWSKI.

SAINTE-MARGUERITE, (*Isle de la mer Méditerranée sur les costes de Provence.*) Lero, leronis, f. Lerone, es, f. Planasia, æ, fœm. LERONA Wyspa morza srzodziemnego w stronach Prowencyi.

SAINT-MAURICE, (*Ville du Valois à l'Evesque de Sion.*) Agaonum, i, neut. AGONOPOL Miasto w Walezyiskim na leżące do Biskupstwa Syono.

SAINT-MARIN, (*Ville d'Italie dans l'Estat Ecclesiastiques, capitale d'une République.*) Marinum, i, neut. Sancti Marini fanum, neut. MARYNOPOL Miasto Włoskie w Páństwie Pápieskim, głowne Rzeczypospolitey názwaney Samaryno.

SAINTE MENEHOULD, (*Ville de Champagne.*) Sanctæ Menchildis fanum. MECHTYLDOPOL Miasto Szampanii.

SAINT MICHEL *Archange,* ou *Archangel,* (*Ville de Moscovie avec un Port sur un golphe de la mer blanche.*) Sancti Michaelis Archangeli fanum *ou* Archangelopolis fœm. ARCHAIEL Miasto w Moskwie a portem nád odnogą morza białego.

SAINT MICHEL, *ou* SAINT MIHEL. (*Ville de Lorraine dans le Barrois.*) Sancti Michalis fanum, neut. MICHALOPOL Miasto Lotaryngii w Xięstwie Barskim.

SAINT OMER, (*Ville Episcopale de l Artois sur la riviere Aa.*) Audomari fanum. Audomaropolis, fœm. AUDOMAR Miasto y Biskupstwo Artezyi nád rzeką Aa.

DE SAINT OMER. Audomaropolitanus, a, um. AUDOMAROPOLITANIN.

SAINT PALAIS, (*Ville de la basse Nevarre.*) Sancti Palatii fanum. PALACOPOL. Miasto niższey Náwary.

SAINT PAPOUL, (*Ville Episcopale de Languedoc.*) Sancti Papuli fanum, neut. PAPUŁ Miasto y Biskupstwo Okcytanii.

DE SAINT PAPOUL. Papuliensis & hoc Papuliense, adj. PAPUŁANIN.

SAINT-PAUL *de Léon,* (*Ville Episcopale de Bretagne.*) Sancti Pauli Leonini fanum *ou* Leona, æ, fœm. PAWŁOW Miasto y Biskupstwo w Bretanii.

DE AINT PAUL *de Léon.* Leonensis & hoc Leonense, adject. PAWŁOWIANIN.

SAINT-PAUL *trois Chasteaux,* (*Ville du Dauphiné.*) Sancti Pauli Tricastinensis fanum. Augusta Tricastinorum, fœm. TRYKASTYN Miasto Delfinato.

SAINT-PIERRE *le Montier,* (*Ville dans le Nivernois.*) Sancti Petri Monasterium, ii, n. PETROPOL Miasto Niwernii.

SAINT-PONTS *de Thomiers,* (*Ville Episcopale de Languedoc.*) Pontiopolis, is, fœm. Thomeriæ, Thomeriarum, fœm. plur. PONTIOPOL álbo Tomerya Miasto w Okcytanii.

DE

DE-SAINT-PONTS. Thomeriensis & hoc Thomeriense, adject. TOMERYANIN.

SAINT-QUENTIN, (*Ville de Picardie sur sa Somme.*) Sancti Quintini fanum. KWINTYNOPOL. Miasto Pikardyi nád Sommą.

SAINT-SE'BASTIEN, (*Ville & Port de mer dans la Biscaye.*) Sancti Sebastiani fanum. SEBASTYANOW Miasto y Port morski w Biskaiey.

SAINT-SE'VE'RE, (*Ville de Gascogne.*) Sancti Severi fanum. SEVEROPOL Miasto w Waskonii.

SAINT-VALERY, (*Ville de Picardie.*) Sancti Valerici fanum. WALERYKOW. Miasto w Pikardyi

SAINT-VENANT, (*Ville de Flandres dans l'Artois.*) Sancti Venantii fanum. WENANTOW.álbo Wenantopol miasto Flandryi w Artezyiskim.

SAINTEMENT, Sanctè. Integrè. Religiosè. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE pobożnie.

SAINTES *comme on prononce*, ou XAINTES *comme il s'écrit* (*Ville Episcopale & capitale de Xaintonge.*) Santonum Mediolanum,i,n. SANTON, álbo Xántow Miasto, Biskupstwo, Stolica Sántonow.

SAINTONGEOIS,(*Natif de Saintonge.*)Santo,onis,masc. *Cæs.* Santonus, i, masc. *Lucan.* SANTONANIN z Santonu rodem.

SAINTONGE, (*Province de Guienne.*) Santonensis provincia, *ou* Santonia, æ, f. SANTONOW Prowincya w Gyennio.

QUI *concerne la Saintonge* Santonicus,a,um *Tibul.* SANTONSKI, Sántońska, do Sántonu należący.

SAINTETE', subst. f. Sanctitas, atis, f. Sanctimonia, æ,f. *Cic.* SWIĄTOBLIWOSC.

SANCTIFIER, V. act. (*Rendre saint.*) Sanctum & Innocentem reddere, *ou* efficere aliquem. SWIĘCIC poświęcić

ON DIT figurément *L'Ambition est maintenant sanctifiée par l'usage & dispensée de toutes sortes de Loix.* Ambitio jam more sancta est & libere à legibus. *Plaut.* MOWIĄ *niewłaśnie* Ambicya iuż poświęcona zwyczaiem, y prawa nieznaiąca.

SAISIE, subst. fœm. (Terme de Palais.) Manus injectio, onis, fœm. *Quint.* Bonorum alicujus sub custodiam traditio, onis, fœm. SEKWESR, oddanie dobr, álbo odebranie dobr sekwestrem.

SAISIR, V. act. (*Empoigner. Prendre.*) Prehendere. Apprehendere, (do, dis,di, sum.) Capere, (io,is, cepi, captum.) Corripere, (io,is, corripui, eptum.) act.acc *Cic.* ODEBRAC wziąć záiechać zábrać.

SE SAISIR, (*S'emparer.*) Tenere, (eo,es, tenui, tentum.) Occupare, (po,pas, avi, atum.) ZAIECHAC odebrać ná siebie opanować. *Se saisir d'une Province, s'en emparer, s'en rendre le maistre.* Provinciam occupare. *Cic.* *Odebrać kray opanować. *Des bois.* Occupare saltus. *Cæs.* *Opanować osieść Gaie lasy.* *Des deniers publics.* Manum vectigalibus adhibere. *Cic.* *Zábrać pieniądze publiczne. **Des biens de quelqu'un.* In bona alicujus manum injicere. *Cic.* *Opanować dobre cudze.

SE SAISIR *d'une personne*, (*la prendre prisonnier, l'arrester.* Prehendere *ou* prendere, corripere aliquem, manus in aliquem injicere. *Cic.* WZIĄC schwytać osobę iáką złapać zábrac w niewolą.

SAISIR *les biens de quelqu'un.* Alicujus possessiones *ou* prædia in manum regis tradere, ponere in custodia. OPANOWAC czyią máiętność dobra całe.

SAISIR se dit *des passions ou des maladies qui nous attaquent, soit dans le corps, soit dans l'esprit.* Tenere. Occupare. BYDZ porwany, zdięty chorobą, lub passyą iáką. **Estre saisi du mal caduc & de la goutte.* Corripi comitiali morbo & dolore podagræ. *Plin.* *Zdięty wielką chorobą, y podagrą. **J'ay esté saisi d'un si grand frisson, que j'ay crû avoir la fievre tierce.* Tam periculoso inhorrui frigore, ut tertianæ impetum timerem. *Petr.* *Tákie mię zimno walęło, żem rozumiał iż febry tercyanny dostanę **Il fut saisi tout d'un coup d'une grande douleur.* Subito dolore fuit correptus. *Cels. Plin.* Tantus dolor de improviso eum oppressit. *Cicer.* * Nágle go bol wielki zdiął. **La frayeur qui me saisis & le trouble qui parut sur mon visage luy avoit donné lieu de reconnoistre mon imposture, c'est pourquoy il me commanda de rendre les armes si je voulois éviter quelque chose de pis.* Cum vultu atque ipsâ trepidatione mendacium prodidissem, ponere jussit arma & malo cavere. *Petr.* *Strach ktory mię zdiął, y pomięszanie moie dało poznać szalbierstwo moie, y záraz kazał mi broń złożyć ieżeli czego gorszego niezechcę się doczekać. **Ils sont saisis d'estonnement.* Perculsæ mentes stupent. *Hor.* *Zdumieniem podziwieniem zdięci. **De crainte.* Illos metus incessit, terror occupat illorum animos. *Liv. Cæs.* *Boiaźnią strachem zdięci. **Il est saisi de la mort de sa femme.* Ingens dolor de uxoris morte illum invasit. *Żálem dla śmierci żony zdięty.

Il fut saisi d'une grande maladie. Eum morbus invasit gravis. *Plaut.* Ciężką bardzo chorobą zdięty. **Une si grande avarice s'estoit saisie ou emparée de leurs esprits* Tanta vis avaritiæ in animos eorum invaserat. *Salust.* *Tákie ich łakomstwo opanowało.

ON DIT *J'ay saisi la Cour de l'affaire.* Cognoscitur causa à Senatu *ou* Delata est ad Senatum *ou* causam detuli ad Senatum. WYPROWADZIŁEM sprawę do sądu do Senatu ná Seym.

SAISISSEMENT, subst. m. (*Trouble d'esprit qui surprend & altére la santé.*) Contractio, onis,f Contractiuncula, æ,f. *Cic.* STRWOZENIE zátrwożenie pomięszanie. **Il m'a pris un saisissement si grand que je n'en puis revenir* Tanto terrore fui correptus, vix ut me recipere possim. *Tákem się zatrwożył że záledwie przyiść mogę do siebie.

SAISON, subst. fœm. (*Un temps de l'année.*) Tempestas, atis, fœm. Tempus, oris, neut. *Cicer.* PORA roku czas. **Il y a quatre saisons dans l'année, Le Printemps, l'Esté, l'Automne & l'Hiver.* Sunt quatuor anni Tempestates, Ver, Æstas, Autumnus, Hyems. *Cztery są pory roku, Wiosna, Lato, Jesień, y Zima.

QUI *est de saison.* Tempestivus, a, *um.* W SAMĘ porę, czego kiedy iest właśnie pora. **Le contraire est* Intempestivus. *Qui est hors de saison.* *Przeciwnie zás, nie według pory co. **Un agneau de l'arriére saison.* Cordus agnus, i, m. *Plin.* *Baranek iarlaczek.

LA SAISON *n'est pas encore propre pour se mettre en mer* Nondum tempestivum est ad navigandum mare. *Cicer.* JESZCZE nie iest pora puszczać się ná morze.

Cueillir les fruits dans leur saison. Tempestivè fructus colligere. Percipere. *Cic.* Zbierać owoce według pory.

DANS *la saison des melons, dans le temps qu'on mange des melons.* Dum pepones tempestivi sunt. KIEDY melony nástaią. **Dans la saison des raisins.* Dum uvæ tempestivæ sunt. *Kiedy iágody winne nástaią.

En ce sens on prend ce mot figurément. *Ce que vous dites est hors de saison* Non est tempus ista loqui. *Cic* Pora (*niewłaśnie*) prawisz coś nie według pory. **Cette proposition est hors de saison.* Intempestiva est hæc propositio. *Tá propozycya nie według czasu, nie według pory.

SALACE, adj.m & fœm. (*Qui a en soy beaucoup de sel.*) Salax, acis, omn, gen. *Ovid.* JURNY.

SALADE, subst. fœm. (*Petites herbes qu'on mange à l'huile & au vinaigre.* Acetaria, orum, neut. plur. *Plin.* SAŁATA ziołka octem y oliwą záprawne do iedzenia.

SALADIER, subst m. (*Plat, bassin à manger de la salade.*) Vas salmarium, vasis salmarii, n. PRZYSTAWKA ná sałatę połmisek, wszelkie náczynie do sałaty ná stoł dawania, sałatniczka.

SALAIRE, subst m. (*Récompense d'un travail qu'on paye à celuy qui a travaillé.*) Salarium, ii, n. *Plin.* Merces, edis, f. *Cic.* PŁACA, nádgroda, zápłata, myto.

LE SALAIRE *qu'on donne à un maistre qui enseigne.* Minerval, lis, neut. *Var.* Merces, edis, fœm. *Cic.* ZAPŁATA od náuki.

LE SALAIRE *qu'on donne à une nourrice pour nourrir un enfant.* Nutritia, orum, n. pl. *Ulp.* Merces nutrici impensa. ZAPŁATA Mamce.

LE SALAIRE *qu'on donne pour couvrir une cavale.* Equimentum, ti, n. *Var.* ZAPŁATA Masztalerzowi od ogiera, stadnicze.

LE SALAIRE *des Comédiens qu'on donnoit à Rome.* Lucar, aris, n. *Tacit.* KROTOFILNE, zápłata od mieysca od widoku ná komedyi.

SALAISON, subst. fœm. (*Le temps propre à saler le beurre, &c.*) Salitura, *ou* Salsura, æ, fœm. *Colum.* SOLENIE masła &c.

SALAMANDRE subst. f. (*Petit animal du genre des lézards, qui fait mourir par sa bave & par sa morsure.*) Sala-

mandia, æ, fœm. *Plin.* SALAMANDRA jaszczurka iádowita śliną, y ukąszeniem zabiiaiąca.

(Les Anciens ont crû que la Salamandre vivoit dans le feu mais cela n'est pas veritable, elle en souffre les atteintes & elle l'éteint jettant dessus une liqueur si froide, qu'elle le fait mourir.) U dawnych to było rozumienie że Salamandra w ogniu żyie; skąd tę gadzinę Czechowie náżywaią *Ochnižyt* ále to cale się nieprawdzi, y owszem doymuie iey ogień czym rozindła iád z siebie ták zimny y tęgi wypuszcza, że ogień koło siebie gasi.

SALAMANQUE, (*Ville d'Espagne dans le Royaume de Léon avec une Vniversité fameuse.*) Salamantica, æ, fœm. SALMANKA Miasto w Hiszpanii a sławną Akademią.

SALE, adject. masc & fœm. (*Qui n'est pas net, qui est mal propre.*) Immundus. Spurcus. Sordidus. Fœdus, a,um. *Ter. Hor. Tacit.* PLUGAWY nieczysty szpetny. *Toute ma vaisselle est sale, aussi bien que mon logis.* Supellex mihi squallet, atque ædes meæ *Plaut.* *Y náczynie u mnie y mięszkanie plugawe.

SALE, *Obscene, impur.* se dit figurément. Obscœnus, Impurus, Immundus, Spurcus, a,um. *Cic. Plaut.* NIECZYSTY szpetny sromotny.

SALE', masc. SALE'E, fœm. parlant *de l'eau de la mer, & des viandes qui sont salées au goût.* Salsus, a, um. *Virg.* SŁONEGO co.

SALE' qu'*on a mis tremper dans la saumure*, comme *du bœuf, du porc, du poisson.* Sale *ou* muriâ conditus, a, um. SOLONY, SOLONA, iáko mięso solone wołowa, wieprzowe, ryby násolony násolona.

ON APPELLE en géneral *de la chair ou du poisson salé.* Salsamentum, ti, *ou* salsamenta, orum, neut. pl. *Cic.* SŁONE rzeczy ogolnie czyli mięso czyli ryby.

QUI VEND *de la chair ou du poisson salé.* Salsamentarius ii, m. SŁONYCH rzeczy przekupień.

QUI CONCERNE *la chair & le poisson salé.* Salsamentarius, a, um. DO SOLENIA mięsa, lub ryb náleżący, álbo służący do solenia.

SALER, V. act. (*De la chair & du poisson pour les garder*) Carnem *ou* piscem salire (salio, salvi, salitum.) *Cels. ou* sallere. *Salust.* Sale carnes obruere, (obruo, is, obrui, obrutum.) *Plin.* Condire, condio, condis, condivi, conditum.) *Colum.* SOLIC mięso álbo ryby ná chowanie.

SALER *légérement, saupoudrer de menu sel.* Sale carnes aspergere, conspergere, (go, is, aspersi, aspersum *ou* salem carni aspergere.) Aliquid salis alicui rei admiscere. POSOLIC, solą posypować.

SALETE', subst f. (*Ordure.*) Spurcitia, æ, f. *Plin.* Sordes, ium, f. pl. Inquinamentum, ti, n. *Aul Gel.* Immunditia, æ, f. Fœditas, atis *Plaut. Cic.* PLUGASTWA śmiecie nieochędostwo brzydkość. *Vne femme se fait bien plustôt haïr par sa saleté, qu'elle ne se fait aimer par sa propreté.* Mulier repperit odium ocyus suâ immunditiâ, quàm in perpetuum ut placeat suâ munditiâ. *Plaut* *Białogłowę prędzey sobie obrzydzisz dla nieochędostwa, niżeli ią pokochasz dla ochludności koło siebie.

SALETE', (*Deshonnesteté.*) Impuritas, obscœnitas, atis, f. *Cic.* Obscœna, orum, neut. plur. *Cic.* PLUGASTWO nieprzystoyność nieczystość sromota sprośność. *Ne dire que des saletez.* Obscœna crepare. *Hor.* *Nie gadać tylko same sprośności.

SALEURE, subst. fœm. (*Qualité d'une chose salée.*) Salsura, æ, fœm. Salsugo, ginis, fœm. *Plin.* SŁONOSC słona rzecz.

Les pierres tendres qu'on employe en des bastimens auprés de la mer, sont rongées par la saleure. Mollia saxa secundùm oras maritimas ab salsugine exesa diffluunt. *Vitr.* Kámienie dziastwa do budowania zażyte, blisko morza słonoić trawi y psuie.

SALIERE, subst. fœm. (*Petit vase où l'on met le sel.*) Salinum, i, neut. *Pers. Horat.* Concha salis, æ, fœm. *Horat.* SOLNICA.

PETITE *saliere.* Salillum, salilli, n. *Catul.* SOLNICZKA mała stołowa.

SALINE, subst. f. (*Chair ou poisson salé.*) Salsamenta, salsamentorum, n. pl. *Ter.* SOLONE rzeczy.

VENDEUR *de saline.* Salsamentarius, ii, m. Salarius, rii, m. *Mart.* SŁONYCH rzeczy przekupień.

SALINES, ou *marais salants,* (*lieu proche la mer où l'on fait le sel.*) Salinæ, arum, f. pl. *Cic.* SOLNE Żupy: czyli to warzoney czyli kopaney soli, szyb solny.

SALIQUE ou *la loy salique en France, qui ne permet pas que le Royaume tombe en quenoüille, & qu'il passe aux femmes par succession.* Salica lex, legis salicæ, fœm. PRAWO we Francii ktorym białogłowska płeć iest odsądzona od nástąpienia ná Pánowanie do Korony.

(Loy fondamentale du Royaume de France. To prawo iest iedno z praw Kardynalnych we Francyi.

SALIR, V. act. (*Gaster une chose, la rendre sale.*) Inquinare, coinquinare, (o, as, avi, atum.) *Hor. Mart.* Spurcare, conspurcare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Colum.* SPLUGAWIC co skalać, zmazać, spaskudzić.

ON DIT figurement *Salir la réputation de quelqu'un.* Famam alicujus inquinare. *Liv.* ZMAZAC sławę czyią aymowné iey uwłaczac komu. *Vne vieillesse salie par de mauvaises mœurs.* Senectus spurcata impuris moribus. *Catul.* *Starość zbeśńbiona zesromocona splugawiona ocbydzona złemi obyczaiami.

SALIVE, subst. fœm. (*Humeur qui vient du cerveau à la bouche.*) Saliva, æ, f. *Plin.* SLINA z głowy od mozgu do ust spadaiąca. *La salive d'un homme à jeun.* Jejuna saliva. *Plin.* *Slina ná czczo. *Jetter de la salive.* Salivare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* *Slinić się.

SALLAN, (*Grand pays au milieu de l'Overissel dans les Provinces unies.*) Sállandia, æ, f. ZELANDIA iedna z Prowincyi Holenderskich sprzymierzonych.

SALLE, subst fœm. (*Grande piece d'un appartement.*) Oecus, œci, masc *Vitr.* SALA Wielki gmach w Domo Izba stołowa gościnna iádalna.

SALLE *à manger.* Cœnaculum, li, n. Cœnatio, onis, f. *Petr Colum.* Triclinium, ii, n. *Cic. Vitr.* IZBA stołowa, sala do iadunia.

QUI LOUE *des salles à faire des noces.* Cœnacularius, ii, m *Vlp.* MAIĄCY gmach do náięcia ná wesele,

SALLE *où l'on enseigne.* Auditorium, ii, n. *Cic.* SALA do nauk.

SALLE *d'escrime, salle d'armes.* Lanistæ ludus, i, masc. SALA Szermierska do ćwiczenia się w zażywaniu broni.

SALLE *d'Audience.* Aula, æ, fœm. SALA Audyencyalna.

SALLE *à danser.* Ludus saltatorius, ii, masc. SALA do tańcowania.

ON DIT *donner la salle à un escolier, l'estriller comme il faut.* Loris cædere aliquem egregiè. *Plaut.* WYCWICZYC studenta wychłostać.

SALOIR, subst. masc. (*Vaisseau où l'on sale de la chair ou du poisson.*) Salsamentarius cadus, i, masc. Salsamentarium vas, salsamentarii vasis, neut *Colum.* KADZ, Pasa, Szafik, Wanna, Beczka, kosyto, wszelkie náczynie w ktorym co ná solić można.

SALON, subst. masc. (*Grande salle.*) Oecus amplissimus, œci amplissimi, masc. *Vitr.* SALA Wielka Izba stołowa álbo gościnna.

SALOPE, adject. masc. & fem. (*Mal propre.*) Sordidus, immundus, a, um. *Cic.* (Mot bas.) NIECHLUY niechluiowaty niechluiowata Nieochludny nieochludna nieochędożny koło siebie, szorgut.

SALPESTRE, *on prononce* SALPE'TRE, subst. masc. (*Sel artificiel & lexivial qu'on tire des pierres & de certaine terre.*) Sal petræ, salis petræ, neut. Sal nitrum, salis, nitri, neut. *Plin.* SALETRA robiona.

SALPESTRE *de roche, Celuy qui distile des cavernes, que Pline nomme.* Aphronitrum, tri, neut. Spuma nitri, æ, nitri, fem. SALETRA samorodnia. Borax.

SALPESTRIER, subst. masc. (*Qui fait le salpestre.*) Salis, nitri coctor, oris, masc. SALETRZNIK co koło saletry robi.

SALPESTRIERE, subst. fem. (*Lieu où l'on cuit le salpestre.*) Officina salis nitri, in qua coquitur sal nitrum, SALETRNIA gdzie saletrę robią.

SALSE-PAREILLE, subst. fem. (*Herbe qui croist dans les Indes.*) Smilax aspera, smilacis asperæ, fem. Hedera spinosa, æ, fem. Salsaparilla, æ, *ou* Peruviana, æ, fem. SALSAPARILLA ziele w Indyi rosnące, nieporownana.

SALSIFIS, subst. masc. *ou* SALSIPIE, subst. fem. (*Racine qui se mange.*) Tragopogos, porri folio, quod Arrisi vulgò. WLISNIK ziele ktore iadaią,

SALSIFIS *d'Espagne, espece de Scorsonnera.* Scorzonera, æ, fem.

fem. SKURZONERA álbo wężowy mord ziele.

SALTIMBANQUE, (*Danseur de corde, charlatan, bouffon, mauvais plaisant.*) Petaurius, ii, masc. *Petr.* Circulator, oris, masc. *Petr.* Alter Baro insulsissimus. *Petr.* POWROZOBIEGUM kuglarz, Stańko figlarz.

SALTZBOURG, (*Ville du Cercle de Baviere sur la Saltza, dont l'Archevesque est Prince de l'Empire.*) Salisburgum, gi, neut. *autrefois* Javavia, fem. Praedicum, ci, neut. SALCBURG Miásto Cyrkułu Báwarskiego, nád Sałcą ktorego Arcy-Biskup iest Xiążę Pánstwa Raymskiego.

SALVATIONS, (Terme de Pratique.) *Réponse aux contredits de sa partie.* Contradictorum dissolutio, onis. *Bud.* ODPORNA odpowiedź. * *Bailler des salvations.* Contradicta dissolvere *Quint.* *Zbiać dowody strony przeciwny.

SALUBRE, adject. masc. & fem. (*Sain, qui contribue à la santé.*) Salubar, salubris, salubre, *ou* hic & hæc salubris, & hoc salubre. *Cic.* ZDROWY zdrowa.

SALVE, (*Décharge de Canons & de mousquets pour saluer quelque Prince, ou témoigner sa joye de quelque heureux succés.*) Salutatorius *ou* gratulatorius tormentorum bellicorũ & sclopetorum strepitus, ûs. *ou* emissio, onis, fem. WYSTRZELENIE Armat ná powitanie. *Salwa.* álbo też ná tryumf iáki y znák radości.

Faire une salve de tous les canons & de toute la mousqueterie. Salutatorio tormentorum urbis & ferrearum fistularum strepitu advenienti alicui gratulari *ou* displodere tormenta bellica ob lepidissimam nuntiam. Ze wszystkich Armat y strzelb. ognia dawać ná powitanie czyie álbo ná ogłoszenie dobrey nowiny odebraney.

SALUER *quelqu'un, luy faire la réverence.* Aliquem salutare, persalutare, (to, tas, avi, atum.) act. acc. Salutem alicui dicere *ou* dare salutem alicui. Impertire. *ou* salute aliquem impertire, act. impertiri, depon. Ferre alicui salutem. *Cic. Plut.* WITAC kogo; kłaniać mu.

SALUER *quelqu'un par lettres.* Salutem alicui adscribere, (bo, is, scripsi, scriptum.) *Cic.* Annuntiare alicui salutem. *Cic.* Salutem scriptam mittere alicui. *Plaut.* KŁANIAC komu listownie. * *Vous saluerez vostre amy par lettres.* Valere amicum tuum jubebis, litteris. *Cic.* * Kłaniay się odemnie wliście.

Il a passé sans me saluer. Me insalutato pertransiit. *Virg.* Przeiechał przeszedł áni się kłaniaiąc.

SE SALUER *l'un l'autre, s'entre-saluer.* Se invicem salutare. *Phed.* Inter se consalutare. *Cic.* WITAC się z kim wzaiemnie się witać. *Aprés s'estre entre saluez.* Salute accepta, reddita que. *Liv.* *Po powitaniach, powitawszy się z sobą.

SALURE, *Voyez* SALEURE. (*La salure d'un cochon, l'action de le saler.*) Salsura porci, æ, fem. *Colum.* NASOLENIE, solenie wieprza.

LA SALURE *de la mer.* Salsitudo maris, inis, fem. *Plin.* SŁONOSC morska.

SALUT, subst. masc. (*L'action de saluer quelqu'un.*) Salus, utis, fem. *Cic.* WITANIE przywitanie powitanie. **Rendre le salut à quelqu'un.* Resalutare aliquem. *Petr.* Reddere alicui salutem. *Cic.* *Przywitać wzaiemnie.

SALUT, (*Conservation de la vie & de la santé.*) Salus, utis, fem. Incolumitas, atis, fem. *Cic.* ZDROWIE. **Travailler au salut de la République.* Incumbere ad Reipublicæ salutem. *Cic.* *Pracować dlá cáłości y dobra Rzeczypospolitey.

SALUT, (*La vie éternelle, que les Chrestiens, qui sont fidèles à Dieu espérent aprés cette vie.*) Vita æterna, æ, fem. Salus, utis, fem. ZBAWIENIE wieczne ktorego Chrześcianie ktorzy są wierni Pánu Bogu oczekaią po tym życiu doczesnym. * *Incertain de son salut.* Dubius salutis. * Niepewny zbáwienia swego.

SALUTATION, subst. fem. (Ce mot ne se dit qu'en parlant *de la Salutation de l'Ange Gabriel à la sainte Vierge* en luy annonçant le Mystére de l'Incarnation.) Ave Maria. *Je vous salue Marie* POZDROWIENIE Anielskie Zdrowaś Márya, Bądź pozdrowiona Pánno &c.

SALUTAIRE, adject. masc. & fem. (*Qui contribue à la santé du corps & de l'ame.*) Salutaris & hoc salutare, adject. *Cic.* ZDROWY zdrowa zbawienny zbawienna. *La culture de la terre est salutaire ou est tres utile à l'homme.* Cultura agrorum generi universo salutaris. *Cic.* * Robota około roli Zbawienna iest národowi ludzkiemu. * *Ces eaux sont fort salutaires pour les maux de teste & d'estomac.* Infirmo capiti & alvo illæ aquæ utiles fluunt. *Hor.* *Te wody są bardzo zdrowe od bolenia głowy y żołądka.

SALUTAIREMENT, adv. (*D'une maniere salutaire, qui contribue à la santé.*) Salutariter, adv. *Plin.* ZDROWO zbawiennie.

SAMARIE, (*Pays qui joint la Judée.*) Samaria, æ, fem. SAMARYA kray Zydowski.

SAMARIE, (*Ville capitale de Samarie.*) Samaria. SAMARYA Miásto głowne tego kraio.

SAMARITAIN, masc. SAMARITAINE, fem. Samaritanus, a, um. SAMARYTANIN Samarytanka.

SAMBUQUE subst. fem. (*Ancien instrument de Musique fait de sureau.*) Sambuca, æ, fem. *Plin.* ORGANKI bzowych piszczałek stara Muzyka.

SAMEDY, subst. masc. (*Le dernier jour de la Semaine.*) Sabbathum, ti, neut. *ou* Dies sabbathi, masc. Dies Saturni. SOBOTA.

SAMNITES, (*Anciens peuples d'Italie.*) Samnites, tum, masc. plur. *Cicero.* SAMNITOWIE Lud dawny we Włoszech.

(Ils habitoient le pays où est présentement le Duché de Bénévent, l'Abbruzze, la Capitanate, la terre de Labour & quelques autres.) Mieszkali ci obywatele tám gdzie teraz Benewent, Abrucco Kápitanata y Terra Lewora, y po niektorych inszych mieyscach.

LE PAYS *des Samnites.* Samnium, ii, neut. *Cic.* Samnitow kray.

SAMOGITIE, (*Province de Pologne.*) Samogitia, æ, fem. ZMUDZ Prowincya Polska.

SAMOSATE, (*Ville de Syrie sur l'Euphrate Capitale de la Comagéne.*) Samosata, orum, neut. plur. SAMOSATA Miásto Syryiskie nád Eufrates Rzeką głowne Komajeny.

SANCIAN, (*Isle de la Chine, fameuse par le decés de St. Xavier missionnaire dans les Indes.*) Sancianum, i, *n.* SANCYAN wyspa Chińska sławna śmiercią S. Franciszka Xawiera. Missyonarza w Indyach.

SANCTIFIANT, masc. SANCTIFIANTE, fem. (*Qui sanctifie.*) *on prononce* Santifiant. Sanctificans, antis, omn. gen. Quod sanctum facit. POSWIĘCAIĄCY Poświecaiąca.

SANCTIFICATION, subst. fem. *prononcez* SANTIFICATION. Sanctificatio, onis, f. Sanctitatis infusio, onis. Poświęcenie.

SANCTIFIER, V. act. *prononcez* SANTIFIER (*Rendre saint*) Sanctum & innocentem reddere, sanctitatem alicui conferre, sanctificare. POSWIĘCIC.

SANCTION, *ou pragmatique* SANCTION, subst. fem. (*Constitution qui fut faite au Concile de Basle, pour la reformation de l'Eglise.*) Sanctio, onis, fem. *Cic.* USTAWA uchwała. W francuskim to słowu *Sanction pragmatique* Ustawa znaczy właśnie samo tylko owe prawo, ktore dlá poprawy obyczaiow ná Zborze Bázyleyskim było postanowione. *Pragmatyka* zaś ogolnie znaczy prawo tákie ktore Pán ledyno władny z absolutney władzy y mocy swoiey stanowi dlá pospolitego porządku, nikogo się w tym niedokładaiąc tylko woli swoiey, choćby też mimo prawo pospolite.

(Elle a esté abolie avec bien des contradictions de la part de l'Université de Paris & des Parlemens, par le concordat entre FRANÇOIS I. & LEON X.) Ta Páragmatyka Bázyleyska zniesiona iest potym, przez ugodę oczyniona między Leonem Dziesiątym Pápieżem, y Franciszkiem Pierwszym Krolem Francuskim: nie bez wielkich przeciwności z strony Párlamentow Francuskich y Akademii Páryskiey.

SANCTUAIRE, *prononcez* SANTUAIRE. (*Lieu le plus saint & le plus recule du temple de Jerusalem où estoit l'Arche d'Alliance. C'est dans nos temples le lieu où repose le* ST. SACREMENT *& qui est fermé par le chancel.*) Sanctuarium, ii, n. *Plin.* SWIĄTNICA, samo mieysce w Kościele Jerozolimskim náyświętsze, do ktorego tylko raz w rok sam náywyższy Kápłan mogł w chodzić. U Rosi to mieysce iest zá Carskimi wroty, w Ich Cerkwiach; u nas zowie się chor mnieyszy, gdzie samo duchowieństwo zásiadać zwykło, y gdzie zwyczaynie chowaią Náyświętszy Sákrament, gánkiem zámknięte. **Peser une chose au poids du sanctuaire.* Acri judicio rem aliquam perpendere. *Lucr.* C'est à dire, *à un poids juste & exact.* *Ważyć co ná wagę sprawiedliwą, ná gwicht święty co wziąć ná słuszną uwagę.

(Parce que chez les Juifs c'estoit les Prestres qui gardoient

ieat des poids de pierre, qui servoieot d'originaux & d'estalon poor les autres mesures) Gdyż n żydow w Kościnle pod schowanie Kápłanow oddawano kamienie y gwichty według ktotych Jaśae wszystkie wagi y gwichty rowoano.

SANDALE, subst fem. Sandaliom, ii, neut *Ter.* Solea, æ, fem. *Cic.* SANDAŁ obowie ná nogę o podeszwie samey.

SANDALE *des Religieux mandiants qai ne sont que des soques de bois fort grossieres.* Calcei lignei, orum,m pl. Calopodium, calopodii, *dans Erasme.* SANDAŁ Zákonoy álbo Trepka drewniaoa prosta.

SANDARAQUE, subst.f. (*Suc minérel.*) Saodaracba,æ,f. SANDARAKA rainaralna sasba eynobrowata samorodna:lob teá aorypigment robiony.

(On se arouve dans lea mines d'or ou d'argent meslée avec de l'or piment.) Kopią sandarekę w gorach złotyeb, álbo y srebrnych.

(La Sandaraque oaturelle dont parle Vitruve n'est autre chose que l'arscoic rouge. La factice ou l'artificielle est le Sandiz de Dioscoride, qai est faire de Céruse poussee ao feu, qoe Pline appelle *Usta.*) Sandaraka samorodna prandaiwa oktorey pisze Witruwiosa nie in zego nie iest tylko arszenik ezerwony. Sandaraka zás robiona iest Bielidło palonn

SANDOMIR, (*Ville de la haute Palogne sur la Vistule.*) Sandomiria, æ, f. SANDOMIRZ Miasto małey Polski nád Wisłą.

SANG, subst. m. Sanguis, sanguinis, m. *Cicer.* *Autrefois* Sanguen sanguinis. KREW.

SANG *qui sort des veines, ou qai en est sorti.* Cruor, oris, masc. *Cicer.* KREW z żył wylana wytoczona. **Sang sigé, caillé par grumeaux.* Conglobatus sangois. *Plin.* *Krew a siadła. **Sang corrampu, pourri, gasté.* Vitiosus sanguis, m. *Cels.* *Krew repsowaoa. **Qui n'est point gasté.* Sanguis incorruptus au integer, verus. *Cic.* *Krew piękna zdrowa.

QUI *n'a point de sang.* Exanguis & hoc exangue, sanguine cassus, a, um. *Cicer.* BEZ krwi. **Il n'a plus ni sang, ni forces.*) Deficiunt illum sangals & vires *Cas.* Amisit nmnem snecum & saoguinem. *Cicer.* *Ani zchu, áni sił w sobie iuż nieran.

PERTE *de sang.* Sangulnis profusio, onis, f. Profluvium, ii, n. *Cels.* KRWOTOK, choroba krwią płynienie.

FLUX *de sang.* Sanguinis fluxio, onis, f. *Plin.* CIECZENIE krwi.

Arrester ou *étancher le sang.* Sanguinem sistere. *Cels.* Cohibere *Plin.* Zástanowić krew zátrzymać. **Le sang se sige, se caille.* Coit sanguis. *Plin.* Duratur. *Quint.* *Krew się zsadu. **Jetter le sang par la bouche.* Sanguinera rejicere. *Plin.* Vomero *Cels.* *Krew nstaml wyrzucać. **Per en bat.* Per inferiorem gutturem egerere sanguinem *ou* per annm. *Dołem krew wyrzucać krwawą biegunkę mieć, krwią chodzić krwawic stolce **Pisser le sang* ou *du sang.* Pellere sanguinem per urioam *Plin.* *Krwią moczyć mocz urynę krwawą miewać. **Tirer du sang à quelqu'un.* Detrahere alicui sanguinem. *Colum.* Incidere venam. *Cicer.* *Krew komn puścić. **Ce discours impréveu nous glaça le sang dans les veines & nous fusmes long-temps sans pouvoir recouvrer la parole* Uterque nostrûm tam inexpectato ictus sono amiserat sanguinem, & diu vocem collegimus *Petr.* *Ná te słowa niespodzianie krew się nám w żyłach ściela, y właśnieśmy oniemieli áni się ná nás słowa dopytac nie można było. **Le sang luy bout dans les veines.* Saognen illi fervet. *Petr.* *Krew mu wre w żyłach gorączka. **Tout couvert de sang.* Ioundatus sanguioe. *Liv.* *Wszystek okrwawiony, krwią zálany zbroczony, splużczony krwią. **Quand on est jeune & que le sang a toute sa vigueur, il faut employer son temps à chercher du bien pour vivre en repos quand on est vieux.* Adolescens cum sis & cum est sanguis integer, rei quarendæ conveoit operam dare, ot cum senex fueris, te io otium collooes *Plaut.* *Poki młode służą lata zbierać trzeba, áby mieć o czym ná starość.

DE SANG Sanguineus,a, um. *Cicer.* KRWAWY, krwawa. **Une pluye de sang.* Sanguineus imber. *Cicer.* *Deszcz krwawy.

SANG, (*Tuerie, carnage.*) Cruor, oris, masc. Cœdus, is, fœm *Cicer.* KREW, mord, záboy, rąbanina. **Tremper ses mains dans le sang de quelqu'un.* Sanguine alicujus se cruentare *Cicer.* *Ręce we krwi czyiey zmaczać, zábić kogo. **Il y eut bien du sang répandu dans ce combat.* Multus sanguis in illo prælio fusus est. *Wiele się tám krwi wylało. **Mettre tout à feu & à sang.* Ferro & flammâ omnia delere. *Cicer.* *Woiweca wszystko obrocić mieczem y ogniem zniszczyć

SANG, (*Race, extraction.*) Sanguis. KREW urodzenie krewność kondycya. **Estre du sang royal.* Non alienom esse regibus sanguine, contingere regiam propinquitate. *Liv.* *Pochodzie ze krwi Krolewskiey. **Qui sont de mesme sang, proches parents.* Con sanguineus,a,om. *Cic.* *Krewná sobie.

ON DIT signrément qu'*un homme a sué sang & eau pour achever quelque ouvrage.* Molri sudoris, multique molimini fnit illod opus. Mulro molimine & sudore illud opus perfecit absolvit. WSZYSTKIEMI siłami się stárał dokazać.

DE SANG FROID, *de sang rassis.* Sedatè, sedato corde. *Virg* Placidè. SPOKOYNIE, bez passyi, zimną krwią.

SANG se dit proverbialemeot en ces façons de parler. *Le sang luy monta au visage.* Erobuit. *Ter.* KREW w przysłowini Zácaerwieniał się, záwstydził się, ják we krwi stanął. **Cet homme a du sang aux ongles, il a du courage.* Strenuus est & navus. *Colum.* Habet animos, aliquid ingenui sanguinis habet. *Petr.* *Nieżartować a niego.

SANGLANT, m. SANGLANTE, f. (*Couvert ou teint de sang.*) Sanguinolentus, eruentus, a,nm. *Auct. ad Heren. Cic.* OKRWAWIONY, okrwawiona.

SANGLANT, (*Cruel.*) *Une guerre sanglante.* Cruentum bellum, sangoineum. *Stat.* Bellum crudele. *Cic.* Atrox,ocis, omn gen. KRWAWY okrutoy.

SANGLANT se dit figorémens *de ce qui est sensible & outrageant.* OKRUTNY *niewłaśnie.* **On luy a fait un sanglant affront* Insigni injuriâ fuit affectus, gravissimam contumeliam accepit in se. *Cic.* Insigniter facta est illi injuria. *Plaut.* *Okrotną mu krzywdę czynią. **On luy a fait une reprimande sanglante.* Insigniter objurgatus est. *Okrutnie go złaiano.

SANGLE, subst. fœm. (*Un tissu de cordes ou faite de cuir.*) Cingula, æ, fœm. Ciogulum, i, neut. *Cic. Stat.* POPRĘGI popręg.

SANGLER. Cingulâ substringere, (go, gis, strinxi, strictum) PODPIĄC popręga.

SANGLIER, subst. masc. (*Porc sauvage, qui habite les forests.*) Aper, apri, masc. Porcus silvaticus, i, masc. *Phad. Petr.* DZIK. Odyniec

LA FEMELLE *d'un sanglier, une laye.* Sus nemoris cultrix, suis cultricis *Phad.* SWINIA dzika.

DE SANGLIER. Aprugnus, Aprugna, Aprognum. DZICZY, Dzicza, dziczyzna.

DU SANGLIER ou *de la chair de sanglier.* Aprogna, a,f. *On sous-entend* Caro. DZIKOWE mięso dziczyzna.

SANGLOT, & *mieux* SANGLOTS en parler. (*Respiration entrecoupée de gémissemens avec effort.*) Singultus, singultûs,m *Cic.* ŁKANIE, szlochanie, ięczenie, płacz.

Pousser des sanglots. Singultire. Gemitu pectus diducere. Gemitibus largis concuti, (ior, eris, coocossus sum.) *Petr.* Jęczenia czynić, płakać, nárzekać.

SANGLOTER, *le mesme.* (*Il parla peu en sanglotant.*) Pauca singultim loooutus. *Hor.* MAŁO co ze łkaniem przemawiał.

SANG SUE, subst f. (*Espéce de ver aquatique qui succe le sang.*) Hirodo, inis, fœm. *Horat.* Sanguisuga, æ, f. *Plin.* PIJAWKA wodna.

SANG-SUE se dit ao figuré *des usuriers, maltotiers & autres gens de cette sorte, qui tirent le sang du peuple par des exactions ou des voyes indirectes.* PIJAWKA *niewłaśnie* lichwiarze celnicy wydziercy y wszyscy tym podobni ktory krew prawie a ludzi wyciskaią wymuszeniem y niesłusznemi ezrotsyaml. **Ces personnes sont comme des vrayes sansuës, qui ne quittent jamais la peau où elles s'attachent, que lors qu'elles sont pleines de sang.* Isti homines hirudinum instar sunt, quæ non mittunt cutem, nisi plenæ cruoris. *Hor.* *Właśna pijawka iák się uchwyci oiepuści się, poty poki krwie nie wyssie z człeka. **La sang-suë du trésor public.* Hirudo ærarii. *Cic.* *Publicznego dobra pijawki.

SANGUIN, masc. SANGUINE, fœm. (*Qui est d'un tempérament où le sang & la chaleur prédominent.*) In quo sanguis prævalet *ou* præpollet cæteris humoribus. Temperatio corporis sanguinea, f. KRWISTY krwista krwawego temperamento kompleayi przyrodzenia krwistego w ktorym krew y ogień gorcie.

SANGUINAIRE, adj. m. & f. (*Qui aime le sang ou à le répandre.*) Sanguinarius, sanguinaria, sanguinariom, adj. *Cic.* Sanguinem sitiens, entis, omn. gen. OKRUTNIK.

SAN-

SANGUINE, subst. fœm. (*Herbe propre à étancher le sang.*) Sanguinaria herba *Colum.* ou Sanguinalis herba. *Colum.* TASZNIK ziele krwawnik.

SANGUINE, (*Sorte de pierre rouge qu'on tire des mines.*) Hæmatites, æ, masc. *Plin.* Lapis sanguinalis. KRWAWNIK kamień.

SANICLE, subst. fœm. (*Plante médecinale.*) Sanicula, æ, fœm. ou Ursi auricula, æ, fœm. *Plin.* ZANKIEL álbo Żyszczak ziele.

SANIE, subst. fœm. (*Matiére crue & purulente, qui sort des ulceres.*) Sanies, ei, f. Virus, viri. *Cels. Plin.* POSOKA ropa otok z wrzodow.

SANS, (*Preposition exclusive.*) Sine. Absque. (*Avec l'ablatif.*) BEZ. *Une lettre sans datte, & sans marquer l'année.* Litteræ sine die & consule. *Cic.* *List bez daty y bez roku.

(Les Romains comptoient leurs années par les Consuls.) Rzymianie láta swoie ráchowali od konsulow to iest od Náwyższych Rádnych.

Un homme sans biens & sans espérance d'en avoir. Homo sine re & spe *Cicero* Człowiek bez fortuny y bez nádziei. **Sans vous.* Absque te. Sine te. *Bez ciebie.

(On exprime souvent le nom qui suit la préposition *Sans* par un adverbe latin, ou par un adjectif.) Słowo ktore się kładzie potey prepozycyi (*sans*) wfrancuskim, wyraża się czasem przez *adwerb* czasem też z propozycyą *bez:* naprzykład.

SANS *modestie.* Immodestè. BEZ skromności (*albo*) nieskromnie. * *Sans politesse* Impolitè. Inornate. * Nieprzystoynie nie pięknie politycznie po grubiańsku. **Sans honte, sans pudeur.* Inverecundè. *Bez wstydu, bez sromu, (*álbo*) niewstydliwie, bezecnie. **Sans façon, sans cérémonie.* Simpliciter. *Horat.* *Bez ceremonii poprostu. **Une homme sans lettres, sans estude.* Homo illiteratus. * Człowiek bez náuki prostak nieuczony. * *Sans civilité, ni politesse.* Homo inurbanus, inconcinnus. *Cicero.* * Człowiek bez polityki bez grzeczności, cále niegrzeczny

(Elle se rend aussi souvent par le participe, lorsqu'elle se trouve devant un verbe) Táż prepozycya *sans* (*bez*) częstokroć się wyraża wpolskim przez (*partycyp*) zwłaszcza gdy iest w francuskim przed (*werbami.*) * *J'ay fait une faute sans le sçavoir.* Peccavi insciens. *Ter.* *Pobłądziłem pokazwiłem podrwiłem niewiedząc, álbo niewiedziwszy. * *Passez vostre chemin sans dire mot.* Abi tu tacitus viam tuam. *Plaut.* *Jdź swoią drogą nie mowiąc (*Albo*) nic niemowiwszy. **Ayant demeuré deux jours sans manger.* Cum biduum cibo se abstinuisset. *Cornel Nep.* Cum biduum inediam sustinuisset. *Cels.* Cum biduum sine alimento traxisset. *Petr.* Cum aliquot dierum abstinentiâ siccus fuisset. *Petr.* * Przebywszywszy dwa dni nie iedząc álbo nie iádszy. **Il est parti sans dire adieu à qui que ce soit.* Nemine salutato ou nulli salute dictâ, discessit. *Cic.* *Poiechał z nikim się cale nieżegnaiąc álbo nie pożegnawszy. * *Je vous crois plus sans jurer, que luy avec tous ses serments.* Injurato tibi plus credo, quàm jurato illi. *Plaut.* *Więcey ia wierzę twemo iednemu słowu, niżeli Jego wszystkim przysięgom.

SANS *doute.* Sine dubio. Sine ullâ dubitatione *Cic.* *Procul dubio. *Suet.* Haud dobiè. *Liv.* Indubitanter. *Plin.* BEZ wątpienia, zápewne.

SANSONNET, subst. masc. (*Oiseau qui siffle & qui parle, assez semblable à un merle & de plumage noirâtre*) Avis vocalis & sibila nigrantibus plumis, merulæ magnitudinis : Sturnus, *genit* sturnis, m. SZPAK pták gwiżdżący, y gadaiący podobien do kosa pierza czarnego.

SANTAL, subst. masc (*Bois d'un arbre aromatique qui qui croist dans les Indes.*) Santalum, sandali, neut. SANTAL Drzewo w Jndyach rosnące.

(Il y en a de trois espéces, le *citrin* qui est le meilleur, le *blanc* & le *rouge* qui est le moindre. Mrs de l'Academie prononcent *Sandale*) Troiaki iest tego drzewa gatunek Cytrynowe á to náylepsze, białe y czerwone, á to podlevsze.

SANTAREN, (*Ville de Portugal sur le Tage.*) Scalabris, is, fem. Julium præsidium, ii, neut. *Plin.* SANTARENA miasto Portugalii nád Tagem rzeką.

SANTE', subst. fem. (*Convenable disposition & température des humeurs dans le corps humain.*) Sanitas, atis, fem. Valetudo, inis, fem. ZDROWIE.

Une bonne santé, une forte santé, santé de fer, (Comme l'on parle familiérement.) Bona, integra, secunda valetudo. *Cic.* Sanitas corneola, *Petr.* Zdrowie dobre, mocne, żelazne zdrowie. **Une mauvaise santé.* Incommoda, infirma, ægra, perdita valetudo. Invaletudo, inis, fem. *Cic.* * Słabe zdrowie niedobre

QUI *est en bonne santé.* Qui integer est & sanus. Integer & valens. Benè valens, entis, omn. gen. *Cicero.* ZDROW zdrowy. **Ma santé est comme à l'ordinaire, & mesme un peu plus mauvaise que de coustume.* Ego valeo sicut soleo, paulò, etiam deteriùs quàm soleo. *Cic.* *Zdrowie moie iest iáko zwyczaynie bywa, y owszem słabsze trochę niżeli zwykło bywać. * *Ma santé est fort bonne, ù de l'argent prés.* Rectè valeo, haud perbenè à pecuniâ. *Plaut.* * Co ná zdrowiu mám się dobrze, ále słabo w sakatule, w worku, w kieszeni, w kalecie &c. * *Quand vous aurez songé à vostre santé, vous songerez à vostre embarquement.* Cum valetudinis rationem habueris, habeto etiam navigationis. *Cic.* *Pomyśl pierwey o zdrowiu, á potym pomyśliszą o żegludze. **Il est mort à soixante & dix ans & plus, car il avoit une santé de fer, & ne paroissoit pas son âge, estant encore tres-vigoureux.* Annosculit secū septuagintá & supra, nā corneolus fuit, ætatē benè ferebat & adhuc sz̄ax erat *Petr.* *Umarł maiąc lat siedemdziesiąt ieden y daley, á nieznać było lát po nim, bo był żelaznego zdrowia y bardzo czerstwy *Avoir soin de sa santé.* Valetudinæ suam curare, valetudini servire, operam dare. *Cic.* *Mieć staranie o zdrowiu swoim. * *Il n'a pas une heure de santé,* Tenuissimâ est valetudine *Cæs.* Variè valet. *Plaut* *Y ná godzinę zdrowia niema zdrowia słabego. **Se souhaiter reciproquement la santé de l'esprit & du corps.* Bonam mentem, bonamque valetudinem sibi invicem optare. *Petr.* * Życzyć sobie wzaiemnie dobrego zdrowia ná ciele y umyśle.

SANTE' se dit *à table en beuvant à la santé de quelqu'un.* Alicui propinare, (o, as, avi, atum.) *Cicero.* ZDROWIE u stołu piiąc zá zdrowie.

Ils beurent force santez. Invitant se in cœnâ plusculùm *Suet.* Invitant se crebris poculis. *Plaut.* Pili zá rożne zdrowia.

SANTE', (*Lieu éloigné d'une ville, où l'on met les pestiférez.*) Valetudinarium in quo peste contracti curantur, *gen.* valetudinarii. MIEYSCE dla chorych ná ustroniu zá miastem, zwłaszcza dlá zápowietrzonych.

SANTERINI, (*Isle de l'Archipel.*) Therasia, æ, fem. SANTERYN wyspa ná Morzu.

SANTERRE, (*Pays de Picardie.*) Sanguitersa, æ. fem. SANTERRE Kray w Pikardii.

SANTIFICATION, *Voyez* SANCTIFICATION *comme il s'écrit, & non pas comme on le prononce.* POSWIĘCENIE.

SAONE, subst. fem. (*Riviere qui a sa source au Mont de Vauge, dont le cour est fort lent, & qui se jette à Lyon dans le Rhône.*) Arar, araris, m. *Cæs.* Ararаris, masc. *Virg.* SEKWANA rzeka poczynaiąca się z Gory Woż názwaney, bardzo płynąca, á pod Lugdunem wpadaiąca w Rodan.

DE LA SAONE Araricus, ararica, araricum. SEKWANOWY, **Un batelier sur la Saone.* Nauta Araricus. *Przewoźnik ná Sekwanie,

SAOUL, *ou prononce* SOU, masc SOULE, fem. (*Rassasié, plein de viande & de vin, qui a bien beu & bien mangé.*) Satur, satura, saturum. *Plaut Hor.* Cibo plenus, onustus. *Cic* Satullus, lalum. *Var.* SYT opiły obiadły. **Lors qu'il est bien sou ou qu'il a bien mangé.* Ubi cibo est onustus, ou ubi saburratus est. *Plaut.* * Kiedy się obeżrze, * *Qui n'est jamais sou.* Venter avarus. *Hor* Abdomen insaturabile, n. *Cic.* *Ktory się nigdy nienáie nienasycona torba. * *Il est soû,* pour dire, *il est yvre.* Madidus est, maturus est. *Plaut. Petr.* *Opiły obżar się opił się.

SAOUL, (*Rassasié d'une chose, qui en est las, se dit au figuré.*) Satiatus, a, um *Hor.* Alicujus rei satietate affectus. *Cic.* SYT czego, ktoremu się co sprzykrzyło obmierzło. **Soû de la vie & de l'honneur.* Ævi & decoris satiatus. *Sil Ital.* *Syt życia y sławy. **Je suis soû de cela.* Hujus rei satietas me tenet. *Ter.* *Jużem tego syt. Już mi to obmierzło. **Il est soû de sa femme.* Satias eum cepit amoris in uxore. *Liv.* * Obmierzła mu już żona. **Tu seras bien-tôt soû de luy* Tu propè diem illius obsaturabere. *Terent.* *Prędko go sobie obmierzisz.

SAOULAUD, *Voyez* SOU. Yvre. OBZERCA piianica żárłok

SAOULER, *prononcez* SOULER, V. act. (*Faire boire & manger avec excés.*) Saturare. Satiare, (o, as, avi, atū.) Exple-

Explere, (eo, es, explevi, expletum.) Satullare, (lo, as, avi, atum.) *Cic. Var.* OPOIC okarmié.

Je te souleray comme il faut. Ego te hodie madidum reddam. *Plaut.* Te vino deponam. *Plaut.* Opięcie należycie.

SE SAOULER, (*Se remplir de viandes & de vin.*) Saturare se, effarcire se cibis *Caf.* Vino se obruere, se ingurgitare cibis & vino *Cic.* Explere se *Plaut.* OBZERAC się iedząc, piiąc zbytecznie. **Je me suis saoulé là dedans de toutes sortes de bonnes choses.* Intus sum omnium rerum satur factus. *Ter.* *Obiadłem się ràm wszystkich dobrych rzeczy.

SAOULER se dit figurément *de ce qui remplit l'esprit & les sens.* Saturare. Satiare. Exsaturare. *Cic.* NASYCIC się co do umysłu y zmysłow. * *Chacun se saouloit de vengeance & de carnage* Se quisque ultione & sanguine explebat. *Tacit.* *Każdy się násycił zemsty y mordu, **Se saouler des miseres de quelqu'un.* Miserjis alicujus expleri. *Násyeić się nędzy czyiey, * *Saouler sa haine* Satiare. Exsaturare odium. Explere *Cic. Liv.* *Násycić záwzięrość swoię, nápaść ią.

SAPIENCE, subst. fem. qui se dit en Theologie pour *la Sapience incarnee qui est* JESUS CHRIST, Sapientia, æ, fem. *Cic.* MĄDROSC wcielona Chrystus.

SAPIENCE pour *sagesse & prudence* se dit peu en cette signification, si ce n'est pour exprimer *Le livre de la sapience* ou *de la sagesse de Salomon.* Sapientia. KSIĘGI mądrości, iedna z Ksiąg pisma świętego.

SAPIN, subst masc. (*Arbre qui vient fort droit & fort haut.*) Abies, etis, fem. *Vitr.* Sapinus, i, fem. *Plin* JODŁA. **On prefere le sapin qui croist dans les lieux bas, à celuy qui vient sur les hauteurs.* Infernas abies, supernati præfertur. *Vitr.* *Lepsza iest Jodła ná dolinach rosnące, niżeli ná gorach.

SAPINIE'RE, subst. fem. (*Bois planté de sapins.*) Abietina, æ, fem. JEDLINA. Las iodłowy.

DE SAPIN. Abiegnus, a, um. *Cicero.* JODŁOWY iodłowa.

SAPPE, subst. fem (*L'action de sapper & de couper une muraille par le pied*) Suffossio, onis, fem. *Sen.* RYCIE podkopanie murow.

SAPPER *une muraille, la couper par le pied pour la renverser.* Murum suffodere, (dio, is, di, fossum.) Convellere, (vello, is, vulsi, vulsum.) *Colum. Caf.* Subruere, (uo, uis, ui, utum) *Liv.* Subverto, (is, subverti, subversum.) *Plin.* PODKOPYWAC mury dlà obalenia **Les soldats à couvert d'une gallerie sappoient les fondements d'une tour.* Sub musculo milites fundamenta turris convellebant *Caf.* *Zołnierze pod szasz zami ukryci podkopywali wieżą.

SAPPHIR, subst. masc. (*Pierre précieuse d'un bleu céleste.*) Saphirus, saphiri, fem. *Plin.* SZAFIR kámień drogi farby niebieskiey.

DE SAPPHIR. Sapphirinus, a, um *Plin.* SZAFIROWY szafirowa

SARABANDE, subst fem. (*Sorte de danse grave, qui se danse au son des castagnanetes.*) Sarabanda, æ, fem. Saltatio gravis ad sonum crumatum. SARABANDA. Tániec ktory po lutni tańcuią, álbo po cymbałach.

(Elle a esté ainsi appallée du nom d'une Comédienne, qui la dansa la premiére en France nommée *Sarabenda*) Tániec názwany od komedyantki nazwiskiem *Sarabanda* ktora naypierwsza w paryżu ten tániec táńcowała.

SARAGOSSA, (*Autrefois Syracuse, Ville de de Sicile*) Syracusæ, arum, fem plur. *Cic.* SAROGOSSA Miásto Sycylii przed tym zwano Syrakuza.

DE SARAGOSSA. Syracusanus, a, um. *Cicero.* Z SARAGOSSY,

SARRAGOSSE *sur l'Ebre,* (*Ville d'Espagne, capitale du Royaume d'Arragon.*) Cæsar-Augusta, æ, fem. SARAGOSSA w Hiszpanii Miasto stołeczne Aragonii.

SARBATANE, *ou* SARBACANE, subst. fem, (*Long tuyau ordinairement de verre, avec lequel on souffle & l'on jette des pois & choses semblables.*) Tubus ou tubulus vitreus, i, masc, quo emittuntuntur pisa aut sagittæ RURA Dmuchawka do strzelania grochem lub Cwieczkami, rura szklana álbo drewniana.

SARBOURG, (*Ville de Lorraine sur les frontiéres de la basse Alsace.*) Sarra pons, sarræ pontis, masc. SARBURG Miasto Lotaryngii ná granicach Alzacyi.

SARCELLE, subst. fem. *ou* CERCELLE. (*Oiseau aquatique qui tient du canard.*) Querquedula, æ, fem. *Plin.* CYRANKA wodna,

SARCLER, (Terme d'Agricultur.) *Oster les mauvaises herbes d'une terre.* Sarculare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* Sarrire, (io, is ritum,) *Plin.* WYKOPYWAC chwasty motyką, álbo gracą gracować.

SARCLEUR, subst. masc. (*Celuy qui sarcle les mauvaises herbes, qui les arrache avec le sarcloir.*) Sartor, sarritor, oris, masc. *Colum. Plaut.* GRACOWNIK co gracą chędoży chwasty.

SARCLOIR, subst. masc. (*Outil propre à sarcler les meschantes herbes.*) Sarculus, li, m. *Cic.* ou Sarculum, i, neut. *Cat.* GRACA ogrodnicza Rydel álbo motyka.

L'ACTION DE SARCLER. Sarritio, onis, fem. *Colum.* Sarritura, æ, fem. Sarculatio, onis, fem. *Plin.* GRACOWANIE w ogrodzie.

SARDAIGNE, (*Isle de la Méditerranée.*) Sardinia, æ, f. SARDYNIA Wyspa ná Morzu srzodziemnym.

LES PEUPLES *de l'Isle de Sardaigne.* Sardi, orum. *Cic.* SARDOWIE Sardyńczykowie naród.

QUI *concerne l'Isle de Sardaigne.* Sardous, a, um. *Ovid.* SARDYNSKI Sardyńska.

SARDINE, subst fem. (*Petit poisson de mer.*) Sardina, æ, fem, SARELA (*álbo*) SERDELA rybka morska śledek.

SARDOINE, subst. fem. (*Pierre précieuse de la nature de l'agathe*) Sardonyx, icis, masc. & f. *Plin.* Sardonychus, i, masc *Juv.* SARDYK kámień drogi rodzain Agatow.

QUI EST *orné de Sardoines.* Sardonychatus, a, um. *Mart.* SARDYKAMI sadzony przybrany.

SARFOUIR, (Terme d'Agriculture.) *Fouir par dessus pour donner de l'air aux racines, afin de faire croistre les légumes.* Subarare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Cat.* OKOPYWĄC warzywo.

SARGE, subst. fem (*Sorte d'étoffe de laine, dont on se sert pour doubler les habits*) Rasi densique texti pannus, i, masc. *RASZA materya do podszewek. * *Sarge de soye.* Pannus bombycinus rasi, densique texti, *Rasza iedwabna materya Łyczak.

SARMATES, (*Peuples de l'ancienne Sarmatie.*) Sarmatæ, arum, masc. plur. *Plin.* SARMATOWIE naród Sármacyi dawney.

SARMATIE, subst. fem. (*Vaste région qui a esté divisée en Asiatique, en Européene, & Germanique.*) Sarmatia, æ, fem. Sauromatia, æ, fem. *Plin.* SARMACYA wielki Kray dzielący się ná sarmacyą Azyatycką, Europeyską, y Niemiecką.

DE SARMATE. Sarmaticus, a, um. *Ovid.* SARMACKI.

SARMENT, *prononcez* SARMANT, subst. fem. (*Le bois de la vigne.*) Sarmentum, sarmenti, neut. *Cic.* SUSZ winnych latorośli, winna latorośl obcięta.

SARMENT *qui porte du fruit.* Palmes vinarius & custos, palmitis vinarii & custodis. *Var.* LATOROSL z gronem. **Laisser croistre le sarment à la vigne pour avoir plus de fruit ou le tailler long.* Immittere vitem ad uvas pariendas. *Vitr.* *Nie bardzo obcinać látorośle dlà więcey gron.

DE SARMENT. Sarmentitius, a, um. *Colum.* LATOROSLNY Chruściany.

SARPILLIERE, subst. fem. (*Grosse toile à faire des balots*) Sester, tris, neut. *Plin.* ROGOZA mary do obwiania lub też płotno grube paczesne.

SARRASINE, subst. fem. (Terme de fortification.) *C'est une herse qui se met au dessus des portes des Villes, & qu'on fait tomber quand on veut, pour empescher les surprises* Porta cataracta, æ, ou cataracta *seul. Liv.* ZWOD przed bramą, lub krata żelazna odeymowana.

SARRASINE. (Terme de Phramacie.) *Aristolochie,* Aristolochia, æ, fem. *Plin.* KOKORNAK ziele.

SARRE, subst. fem. (*Riviére des Estats de Lorraine & de l'Archevesché de Tréves.*) Sarravus, i, masc, SARRA rzeka Lotaryńska y Arcybiskupstwa Trewierskiego.

SARRIETTE, subst. fem. (*Herbe odoriferante.*) Satureia, æ, fem. Cunila, æ, fem. *Colum.* Tymbra, æ, fem. *Plin.* CZĄBR ziele.

SARRIETTE *sauvage.* Cunilago, ginis, fem. *Plin.* SZLACHTAWA ziele.

SAS, subst. masc. (*Bluteau à sasser la farine.*) Incerniculum, i, neut. *Plin.* Farinarium cribrum, i, neut. Cribrum pollinarium, i, neut. *Plaut.* SITO do przesiewania mąki.

SAS DE GAND. (*Forteresse des Pays-Bas en Flandre*

aux

aux Estats Généraux des Provinces-Unies.) Gandavensis agger, eris, masc. GANDAWENSKA okolica.

SASSARI, (*Ville Archiepiscopale de l'Isle de Sardaigne.*) Sassaris, is, fem. SASSARY Arcybiskupstwo y Miasto Sardyńskie.

SASSER, V. act. (*Passer par le sas.*) Incernere, succernere, (no, crevi, cretum.) *Colum.* PRZEZ sito przesiewać.

SASSER se dit figurément (parlant *des affaires qu'on examine & qu'on épluche exactement & à plusieurs reprises.*) Rē expendere, perpendere, (do, dis, di, sum.) act. accus. Excutere, (io, is, excussi, excussum.) *Cicero.* DOBRZE zważyć zmiarkować roztrząsnąć.

SATAN, subst. masc. (*Le chef ou le prince des diables.*) Adversarius, ii. masc. SZATAN złyduch.

(Ce mot vient du grec *Satanas*, qui signifie adversaire.) To słowo szatan pochodzi z greckiego znaczące nieprzyiaciel, przeciwnik.

SATELLITE, subst. masc. (*Ministre de quelques Magistrats.*) Satelles, itis, masc. Satelles & administer. *Cic.* Sługa urzędowy.

(On le prend d'odinaire en mauvaise part pour un *Archer*, un *Passeu*, ou quelque mauvais fripon, qui sert aux captures ou à faire quelques mauvais traittements à quelqu'un.) Satelles, itis, masc. Administer, tri, masc. *Cic.*) ZWYCZAYNIE w zły sposob się bierze, zá kruka, oprawcę Opryszka Páchołka mieyskiego do schwytania więzienia posługę swoię oddaiącego.

SATIN, subst. masc. (*Etoffe de soye polie & luisante.*) Sericus pannus densior & levis. Satinum bombycinum, i, neut. ATŁAS máterya iedwabna glancowna.

SATIRE, subst. fem. (*Poëme inventé pour corriger & reprendre les mauvaises mœurs, & critiquer les vices.*) Satira ou satura, æ, fem. Carmen maledicum, Carminis maledici, neut. *Hor. Quint.* Mordax carmen. *Ovid.* SATYRA wiersz z przymowką y przyganą ná złe obyczaie.

SATIRER. (*Faire une satire contre quelqu'un.*) Tristi versu aliquem lædere. *Hor.* Aliquem atris versibus oblinere. *Hor.* Malo carmine aliquem describere. *Hor.* Maledicere aliquem versibus. *Petr.* Contumeliosè aliquem lædere. *Cicer.* Dente Theonino aliquem circumrodere. *Horat.* SATYRĘ ná kogo pisać.

(Theon estoit un fameux calomniateur, dont les médisances avoient donné lieu au proverbe *Dens Theoninus.*) Teon sławny był obmowca. skąd przysłowie łacińskie; zębem Teonowym kogo gryźć.

SATIRIQUE, adject. m. & f. (*Mordant, piquant.*) Satiricus, satirica, satiricum. SATYROWY uszczypliwy. *Se laisser emporter à son humeur satirique.* Naribus uti. *Hor.* Naribus uti. *Hor.* Naribus indulgere. *Juv.* *Uszczypliwym humorem swoim się uwieść.

UN SATIRIQUE, (*Un poëte satirique.*) Satiricus, ci, m. Satiricus poeta, satirarum scriptor, oris. SATYRYK wierszopisa satyrow. *C'est un satirique, qui emporte la piece.* Satiricus est & mordax, ou Acida linguæ homo. *Niewyparzona gęba.

SATIRIQUEMENT, adv. (*D'une maniere satirique & mordante.*) Verbis mordacibus. *abl.* USZCZYPLIWIE.

SATISFACTION, subst. fem. (*Joye, contement, ou plaisir qu'on ressent d'une chose.*) Delectatio, oblectatio, onis, fem. *Cic.* UPODOBANIE radość wesele z czego ukontentowanie. *On a dans la vie bien moins de satisfaction, que de chagrin.* Parva res est voluptatum in vitâ, præ quàm quod molestum est. *Plaut.* *Więcey smutku w życiu, niżeli radości. *Vostre fils m'a donné bien de la satisfaction ou du contentement.* Se mihi multum probavit filius. *Cic.* Mihi summæ fuit delectationi filius tuus. *Wielkie mi ukontentowanie uczynił syn Twoy.

SATISFACTION, (*Excuse, réparation, dédomagement.*) Satisfactio, expurgation, excusation, onis, fem. *Cicer.* ZADOSYC uczynienie, wymowka, nádgradzenie przeprószenie. *Recevoir une satisfaction* Excusationem ou satisfactionem accipere. *Cic.* PRZYIĄC wymowkę. *Je luy ay fait satisfaction des injures, que je lui avois dit.* De maledictis feci ipsi satis. *Cic.* *Uczyniłem mu zadosyć zá ubeigi ktoremym go zelżył.

SATISFAIRE, V. act. (*Donner contentement à quelqu'un, faire ce qu'on est obligé de faire.*) Satis facere ou facere alicui satis. *Cic.* ZADOSYC uczynić swoiey powinności.

SATISFAIRE *quelqu'un, payer ce qu'on luy doit.* Alicui satisfacere, ou aliquem absolvere *Cic. Ter.* ZAPŁACIC komu, zádosyć mu uczynić. *Satisfaire, payer en argent.* Satisfacere alicui in pecuniâ. *Col. ad Cic.* *Záplacić gotowizną. *De ses propres deniers.* Satisfacere de visceribus suis ou de suâ pecuniâ. *Záplacić z własnego. *Des deniers d'autruy.* Ab alieno, ab alio. *Cic.* *Záplacić z cudzego.

SATISFAIRE *à son devoir.* Officio suo satisfacere. Præstare suum officium. *Cicer.* ZADOSYC uczynić powinności swoiey. *A sa promesse.* Promissu ac recepto suo satisfacere. *Voyez* PROMESSE. *Cic.* *Zádosyć uczynić obietnicy swoiey.

SATISFAIRE, (*Faire satisfaction d'une faute.*) Alicui de injuriis satisfacere. *Cic. Cas.* NADGRODZIC zá co, zádosyć uczynić zá co. *Une si mauvaise excuse satisfit peu sa colére.* Tam levis excusatio iram illius minimè sedavit. *Petr.* *Ták ladaiaka wymowka, mało co ukniła gniew iego.

SATISFAIRE, (*Contenter ses passions.*) Libidinibus satisfacere, ou explere libidines. *Cic.* ZADOSYC sobie uczynić dogadzać żądzom swoim.

SE SATISFAIRE. Animo suo morem gerere. *Ter.* Animo suo obsequi, sibi volupe facere. *Plaut.* Animum suum explere ou libidinem suam. *Ter. Cic.* DOGADZAC sobie żądzom y zmysłom swoim, dogodzić chęci swoiey.

SATISFAIT, masc. SATISFAITE, fœm. (*Content.*) Contentus, a, um. KONTENT, KONTENTA. *Personne n'est satisfait de sa condition.* Nemo suâ sorte contentus est. *Horat.* *Nikt nie kontent stanem swoim. *Je suis satisfait.* Mihi factum est satis ou satisfactum est. *Dosyć mi ná tym, iestem kontent.

SATRAPE, subst masc. (*Prince parmi les Perses.*) Satrapes, is, masc. *Terent.* Satraps. *Sidon-Apol.* PAN przedniu Persow.

SATURNALES, subst. f. Saturnalia, orum, ou lium, neut. pl. *Hor. Cic.* (Festes chez les Romains en l'honneur du faux Dieu Saturne, pendant lesquelles les Esclaves faisoient les maistres, & les maistres servoient leurs esclaves à Table, ayant liberté de leur dire toutes sortes d'injures. SWIĘTA chłopskie u Reymian, ná honor Saturnusa názwane Saturnusowe, w ktore chłopi Pánami á Pánowie poddanemi się czynili, służąc niewolnikom swoim, á ci mieli w tę święta wolność gadać ná Pánow swoich, y mowić im w oczy co tylko się im podobało.

SATURNE, subst. masc. (*Fausse divinité des payens, pere de Jupiter.*) Saturnus, i, masc. *Cicer.* SATURN Bałwan Pogański.

(C'est aussi le nom d'une des sept planettes qui fait son cours en trente ans. *Saturni stella*, f. *Voyez* LE DICT. DES ANTIQ. Saturn Gwiazda z większych Płanetow, iedna, ktora bieg swoy kończy raz w lat trzydzieści.

SATURNIEN, m. SATURNIENNE, f. Saturninus, a, um. *Virg.* SATURNOWY.

ON DIT figurément, *Il est saturnien, sombre, morose, qui a une bile noire.* Morosus & atrâ bili percitus. *Plaut.* Tetricus est ou niger. *Mart. Juv.* SATURNOWATY smutny, ponury melankoliczny.

SATYRE, subst. masc. (*Dieu fabuleux qui présidoit aux forests, on le peignoit avec des cornes, une queuë & des pieds de bouc.*) Satyrus, satyri, masc *Cic.* SATYR Bog leśny zmyślny, Pánuiący nád lasami, malowano go z rogami ogonem y nogami koziemi.

SATYRION, subst. masc. (*Sorte de plante bulbeuse qui pousse une tige haute d'une coudée, dont on fait un breuvage qui donne des forces dans le commerce de Venus.*) Satyrion, ii, neut. *Petr.* STORCZYK álbo storzyszek ziele cebulkowatego korzenia pręta ná łokieć, z ktorego trunek robią ná wzbudzenia do cielesności.

SAVATTE, subst. f. (*Vieux souliers éculez & usez.*) Calceus usu attritus, calcei usu attriti, m. STARE kurpiska chodak trzewik wychodzony.

SAVAVERIE, subst. fœm. (*Lieu où l'on vend de vieux souliers.*) Sutoria veteramentaria, orum, n. pl. JATKA gdzie stare trzewiki lub podwszywane buty przedaią.

RUE DE LA SAVATERIE, Via veteramentaria, æ, f. ou Vicus veteramentarius, m. ULICA Partacka, szewcka.

SAUCE, ou SAUSSE, subst. f. Embamma, atis, n. *Colum.* Condimentum, *genis*, condimenti, n. Conditura, æ, f. *Colum.* Eliquamen, inis, n. ZAPRAW, sapor, polewka iuszka do potraw, smak gąszcz.

SAUCE *de haut goût*. Condimentum ſapidiſſimum. ZAPRAWA korzenna wyśmienita przednia wyborna. *Sauce au vinaigre*. Oxyoparū, i, neot. *Col*. *Záprawa kwaſknwata, do octu. kwaśno. **Faire une ſauce aux viandus*. Cibos condire *Plaut*. *Záprawę robić do potraw. **Il entend la ſauce & le rugonſt* Cujusvis generis condimentorum intelligena. *Zná ſię ná záprawie y przyſmakach.

SAUCE ſe dit figurement & populairement. *Il luy a bien fait ſa ſauce* Illum aſperiùs, inclementiùs habuit, increpavit objurgavit *Cic*. DAŁ mu do ſmaku; nákarmił go náleżycie dał mu do wteno.

ON DIT proverbialement, *Il n'eſt ſauce que d'appetit*. Optimum condimentum, fames. *Cic*. NAYLEPSZA záprawa głod.

SAUCER, V. act. (*Tremper dans la ſauce*.) Aliqoid in embamma intingere, (Intingo, gis, intinxi, intinctum.) *Cat*. MACZAC w caprawie.

SAUCIERE, ſubſt. fœm. (*Petit plat creux & rond*.) Scutula, æ, f. *Mart*. Catillus, catilli, m. *Cic*. PRZYSTAWKA do zápraw.

SAUCISSE, ſubſt fœm. (*Mets de viande hachée enfermée dans un boyau de porc*.) Botulius ou Borellos, li, m. *Mart*. KIEŁBASA.

SAUCISSON, ſobſt. maſc. Lucanica, æ, fœm. *Mart*. SALSESON.

SAVETIER, ſubſt m. (*Qui refait de vieux ſouliers*.) Veteramentarius ſutor, oris, m. *Suet*. PARTACZ co ſtare trzewiki y inſze obuwie náprawuie.

SAVETIER ſe dit generalement d'*Un Artiſan, qui travaille malproprement*.) Malus ou impetitus artifex, mali & imperiti artificis, m. PARTACZ ogolnie ſię mowi o ladaiakim rzemieslniku.

SAVE ou SAVI, (*Fleuve d'Allemagne, qui prend ſa ſource dans la Carniole, ſe jette dans le Danube à Belle-Grade*.) Sava, æ, f. SAWA Rzeka poczynaiąca ſię w Karnioli á wpadaiąca w Dunay pod Belgradem.

SAVATOPOLI, (*Ville de la Mingrelie ſur le Pont-Euxin*) Sebaſtopolis, is, fœm. SEBASTOPOL Miaſto Mingrelii nád czarnym morzem

SAVERNE, (*Ville d'Allemagne en Alſace*.) Tabetna, æ, f. SAWERNA Miaſto w Alzacyi.

(Elle eſt ſor la riviere de Sor.) Nad rzeką Sor leży to miaſto.

SAVERNE, (*Fleuve d'Angleterre*.) Sabrina, æ, fœm. SABRYN rzeka Angielſka.

SAVEUR, ſubſt. fœm. Sapor, oris, maſc. *Cic*. SMAK ſok ſoczyſtość

QUI *n'a point de ſaveur*. Inſipidos. Inſulſus, a, um, *Cic*, Nieſmaczny bez ſmaku.

SAUF, maſc SAUVE, f. (*Qui eſt en ſeureté*.) Salvus, a, um Incolumis & hoc iocolume, adject. *Cic*. BESPIECZNY ocalały w całości będący.

SAUF eſt quelquefois prépoſition & adverbe *Sauf le droit d'autruy, à la reſerve du droit d'autruy* Salvo jure alieno, WARUNEK beſpieczeńſtwo obwarowanie ſalwat Salwę zoſtawiwſzy y obwarowawſzy prawo ieżeliby iákie komu náleżało, bez nároſzenia prawa codzego.

ON DIT par correction de quelque choſe de trop libre ou de trop dur, *Sauf correction, ſauf le reſpect que je vous dois*. Salvo ou dicto, præfato tuo honore Salvâ tuâ reverentiâ, pace tuâ dixerim. *Cicer*. PRZEPRASZAIĄC zá przeproſzeniem.

SAUF-CONDUIT, ſubſt. maſc. (*Aſſurance qu'on donne par écrit*) Fides publica, fidei publicæ, fœm. Interpoſitio fidei publicæ, onis, fœm. Commeatus, ûs, maſc *Plin. Jun.* LIST świadeczny urzędowny komu w podroż dla wolnych paſſow y przeyścia dany

Avec ſauf-conduit Fide publicâ interpoſitâ. Zá liſtami świadecznemi. **Donner un ſauf conduit*. *Plin. Saluſt*. *Dać liſt świadeczny. **Obtenir un ſauf-conduit* Commeandi poteſtatem impetrare. *Otrzymać liſt świadeczny

SAUGE, ſubſt. fœm. (*Herbe medecinale*.) Salva, æ, f. *Plin*. SZAŁWIA ziele.

Breuvage de ſauge. Salviatum, ti, neut. *Colum*. Szałwiany trunek ſzałwia pita.

SAVILLAN, (*Ville de Piémont*.) Savilianum, i, neut. SAWILAN Miaſto Piemontſkie

SAVINIERE, ſubſt. f. (*Herbe*.) Sabina, æ, f. *Plin*. SAWINA ziele.

SAULE ou SAUX, ſubſt. maſc. Salix, icis, fœm. *Virg*. WIERZBA.

DE SAULE. Salignus, Saligna, Saligoum, *Plin*. WIERZBOWY.

SAUMON, ſubſt. m. (*Gros poiſſon de mer*.) (*Il s'en trouve auſſi dans les riviéres*.) Salmo, onis, m. *Plin*. ŁOSOS Ryba morſka, y w rzekach ſię znáyduiąca.

SAUMUR, (*Ville d'Anjou ſur la Loire*.) Salmurium, ii, neut. SOMUR Miaſto Andegaweyſkie nád Ligerą rzeką.

SAUMURE, ſubſt. fœm. (*Liqueur qui ſe fait avec du ſel fondu*.). Muria, æ, fœm. Garum, gari, neut. *Teren. Plaut*. ROSOŁ do ſurowych rzeczy, iákoto ryb, do mięſa, ſalſza, lak dla chowania ná czas długi.

SAUNIER. ſubſt m. *Qui fait ou vend le ſel*.) Salarius, ii, m. *Mart*. SOLARZ co ſol robi álbo przedaie, żupnik.

SAUNIER, (*Qui travaille au ſel dans les ſalines*.) Qui in ſalinis operam ponunt. ou Salariæ operæ, arum, f. pl. GWAREK co około ſoli robi w ſzybach ſolnych Gornicy

SAVOIR (*Pouvoir*.) Poſſe, poſſum, potes, potui. MODZ możność. * *Je ne ſçaurois faire cela*. Id præſtare non poſſum ou nequeo. *Cic*. *Nie ieſt to moiey możności.

SAVON, ſubſt. m. (*Paſte, dont on blanchit le linge*.) Sapo onis, m. *Plin*. MYDŁO.

SAVONE, (*Ville ſur les coſtes de Genes*.) Savona, æ, ou Savo, onis, fem. SAWONA Miaſto ná ſtronach Genueńſkich.

SAVONNER, V. act. (*Blanchir le linge avec le ſavon*.) Sapone lintea eluere, perluere. MYDLIC námydlić, prać w mydle

*ON DIT populairement *Savonner quelqu'un comme il faut*. Commotum aliquem reddere. Verbare aliquem probè. *Ter. Plaut*. NAMYDLIC komu głowę náleżycie, námydlić go dobrze (*Niewſtśnie*) dokuczyć mu, náſaiac, zbaſſowáć.

SAVONNERIE, (*Lieu où l'on fait le ſavon*.) Saponis officina, æ, fem. MYDLARNIA gdzie mydło robią.

SAVONNETTE, ſobſt. fem. Saponis globulus, i, maſc. GAŁKA mydła do umywania.

SAVOURER, V. act. (*Goûter pleinement*.) Pleniùs guſtare, Deguſtare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. SMAKU zażyć.

ONDIT figurément *Savourer les plaiſirs*. Pleniùs guſtare voluptates. *Cic*. DO ſytu roſkoſzy uciech zażyć. **Le diſcours de quelqu'un* ſermones alicujos deguſtare. *Smakować ſobie w mowie czyiey.

SAVOUREUX, maſc. SAVOUREUSE, fem. (*Qui a de la ſaveur & bien du goût*) Sapidus, ſapida, ſapidum. Id quod eſt grati ſaporis ou multi ſaporis. SMACZNY SMAKOWITY.

SAVOYE, ſubſt. fem. (*Duché en ſouveraineté dans la Gaule Narbonnaiſe*.) Sabaudia, æ, fem. SABAUDIA Xięſtwo ſamowładne w Francyi Nárboneńſkiey.

DE SAVOYE. Sabaudus, Sabauda, Sabaudum. SABAUD z ſabaudyi, rodem.

SAVOYARD, ſubſt maſc. Sabaudus, i, maſc. Allobrox, ogis. maſc. Sawoyczyk z Sábaudi rodem

SAUPOUDRER. (*Poudrer de menu ſel par deſſus*.) Sale aliquid aſpergere, (go, gis, ſperſi, ſperſum) *Colum*. Inſpergere *Cat* SOLĄ drobną poſypać powierzchu.

SAUSSAYE, ſubſt fem (*Lieu planté de ſaules*) Salictum, ti, neut *Cic* WIERZBINA Mieyſce wierzbiną ſadzone.

SAUT, ſubſt maſc. (*Elancement qui ſe fait par une promte & violente ſecouſſe du corps qui s'éleve*.) Saltus, ûs, m. *Cic*. SKOK ſkoczenie, do gory.

Faire un ſaut. Dare ſaltū. *Ovid*. Inſilire facere ſaltū. *Plin*. Skoczyć ſkakać podſkoczyć.

SAUTER. (*Faire un ſaut*.) Salire, (ſallo, ſalio, ſalli au ſalui *du préterit irrégulier* ſallvi.) Deſilire. Inſilire ſaltu ou inſilire *ſeul*. *Plaut*. Exilire, (exilio, is, exili, ou exuli, ultū.) *Cic. Plaut*. SKAKAC wyſkakiwać. **Cét enfant ſauta de ſon berceau & ſe jetta ſur les ſerpents*. E cunis puer exilit, & facit in angues impetum. *Plaut*. * Dziecię wyſkoczyło z kolebki y rzuciło ſię na węże. **Nous ſautaſmes du navire dans l'Eſquif* E navi in ſcapham Inſiluimus. *Plaut*. *Wyſkoczyliśmy z okrętu włodź

SAUTER *au col de quelqu'un pour l'embraſſer*. In colla alicujus invadere. *Cic*. Ruere in alicujus amplexus ou ire in alicujos amplexum. *Ovid*. Amplexu effuſiſſimo aliquem invadere. *Petr*. SKOCZYC komu do ſzyi dla obłapienia.

SAU-

SAUTER *de joye*. Exilire gaudio, letitiâ exultare, subsultare, (o, as, avi, atum.) *Cic. Plaut.* Gestire *ou* nimiâ voluptate gestire. *Ter.* SKAKAC od radości.

SAUTER *sur quelqu'un se dit en mauvaise part.* Involare in aliquem. *Plaut.* RZUCIC się ná kogo skoczyć porwać się do niego w zły sposób. *°J'ay bien de la peine à m'empescher de luy sauter aux cheveux, aux yeux.* Vix me contineo quin involem illi in capillum. *Ter.* Vix comprimor, quin involem illi in oculos. *Plaut.* °Ledwie się utrzymać mogę że mu oczu nie skoczę do łba.

FAIRE SAUTER, (*Détruire, renverser.*) Evertere, (to, everti, eversum.) Dejicere, (dejicio, is, dejeci, dejectum.) Destruere, (o, is, xi, ctum.) Deturbare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* BURZYC. psuwać, wywracać, walić.

FAIRE SAUTER *la cervelle à quelqu'un*, Excutere alicui cerebrum. *Plaut.* MOZG komu wystrzelić z głowy.

ON DIT *d'une chose claire & évidente, cela saute aux yeux, on crève les yeux.* Res oculis contrectatur. *Tacit.* In oculis incurrit. *Cic.* Subjicitur oculis *Plaut* MOWIĄ u rzeczy oczywistey: to samo w oczy skacze; álbo to oczy wykala.

SAUTER *quelque chose en lisant.* Aliquid umittere, prætermittere, prætetire. *Cic.* PRZESKOCZYC co w czytaniu.

SAUTER, (*N'aprofondir pas les matiéres, passer légérement par dessus les choses.*) Transire aliquid leviter, præterire, perfunctoriè res attingere, tractare, pertractare. *Cic.* NAPOZOR y powierzchownie áby zbyć co odbywać.

SAUTERELLE, subst. fœm. Locusta, æ, fœm. *Plin.* SZARANCA, konik polny.

SAUTEUR, subst. masc. Saltator, oris, masc. *Cicer.* Ludio, onis, *ou* ludius, ii, masc. *Liv. Mart.* SKOCZEK co skacze.

SAUTEUSE, subst. fœm. Saltatrix, icis, fœm. *Cicer.* SKOCZKA.

SAUTILLER, V. n. (*Faire de petits sauts.*) Subsilire, (io, is, subsilii, ultum.) Subsultare, (o, as, avi, atum.) PODSKAKIWAC skoczki stroić. *°En sautillant.* Subsultim. *Suet.* °Podskakiwać.

SAUVAGE, adject. masc. & fœm. (*Qui n'est point apprivoisé.*) Ferus, fera, ferum. DZIKI nieugłaskany nieuchowany. *°Beste sauvage.* Fera, æ, *ou sous-entend* Bestia. *Cicer.* °Dzika bestya, zwierz dziki.

SAUVAGE, (*Qui n'est point cultivé, rustique.*) Silvestris & hoc silvestre, agrestis & hoc agreste, Silvaticus, a, um. *Cic. Cat.* DZIKI wieyski prosty.

SAUVAGE, (*Farouche, peu civil.*) Durus, immansuetus, ferus, a, um. agrestis, is, m. *Cic.* °DZIKI nie ludzki obłudek. *°Un homme sauvage.* Ferus & agrestis homo, homo naturâ asper, homo asper & durus moribus. *Cicer.* °Człowiek dziki odludek. *°Une vie sauvage.* Vita inculta & horrida, fera agrestisque vita. *Cic.* °Zycie dzikie osubna odludne.

SAUVAGEON, subst. m. *prononcez* SAUVAJON, Arbuscula silvestris *ou* silvatica. PŁONKA drzewko dzikie.

SAUVAGINE, fœm. *le goût que sentent les bestes sauvages.* Ferinus, ferina, ferinum. *Cicer.* DZICZYZNY smak. *°Goût sauvagin.* Ferinus sapor. *Plin.* °Smak dziczyzny, zwierzyny smak. *°Cela sent le sauvagin.* Id ferinum sapit. °To zwierzynę smakuie.

SAUVE, adjectif féminin de *sauf.* Salvus, salva, salvum. Incolumis & hoc incolume, adject. *Cicer.* CAŁY ocalały zdrow.

Si je puis jamais sortir bagues sauves de cette mauvaise affaire, je ne crains plus rien pour l'avenir. Post hæc incolumem sat scio me fore, si hoc eviro malum. *Terent.* Już o nic więcey się nie boię ieżeli z tego wyidę bez szkody. *°Ils sortirent vie & bagues sauves.* Vitâ, impedimentisque incolumibus, excesserunt. *Liv. ou* salvis rebus. °Wyszli z życiem y zewszystkiemi rzeczami w całości. *°C'est assez, pourveu qu'ils puissent sortir bagues sauves.* Satis habent sine detrimento discedere *Cas* °Dosyć y to że wyszli bez szkody.

SAUVE-GARDE, subst. fœm. (*Protection.*) Tutela, clientela, æ, fœm. Patrocinium, ii, neut. *Cicer.* ZAŁOGA ochrona ubrona. *°Se mettre sous la sauve-garde de quelqu'un.* Dare se in alicujus clientelam, commendare se alicui in clientelam, conferre se in fidem & clientelam alicujus. *Cicer.* °Pod ubronę czyią się uciec.

UNE SAUVE-GARDE, (*Exemption des gens de guerre.*) Tutelare diploma, tutelaris diplomatis, n. ZAŁOGA żołnierska dla bespieczeństwa konwoy.

SAUVE-GARDE, (*Ecusson des armes du Prince, sur la porte d'une maison exemte de soldats.*) Principis scutum tutelæ insigne, scuti tutelæ insiguis, neut. HERB nád Wrotami ná znák wolności od gościa y żołnierskiego stanowiska.

SAUVER, V. act. (*Rendre sain & sauve*) Servare, conservare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Tueri, (eor, eris, tuitus sum.) Tutari, (or, aris, atus sum.) dep. act. accus. Salvum & incolumem aliquem servare, præstare, (sto, as, præstiti, itum.) *Cic.* ZACHOWAC uchować.

Sauver la vie à quelqu'un. Adimere aliquem letho. *Hor.* A fatali metà revocare aliquem ad lucem. *Petr.* Zycie komu zachować. *°Sauver par prieres la vie à un innocent.* Deprecari sanguinem & mortem innocentissimi. *Cic.* Vitam innocentis ab aliquo deprecari *Cicer.* Pro vitâ innocentis rogare. *Phed.* °Uprosić życie niewinnemu. *°Il me donne la gloire d'avoir sauvé l'Empire.* Mihi salutem Imperii adjudicat. *Cic.* °Przyznaie mi tę sławę żem zachował cáłe Państwo.

SE SAUVER *de quelque danger.* Ex aliquo periculo evadere, se periculo eripere, periculum effugere. *Cic.* WYNISC z niebespieczeństwa. *°Ils se sont sauvez des mauvais temps de Sylla par la bonté divine.* Dei immortalis benignitate temporis Syllani acerbitatem effugerunt. *Cicer.* °Uszli okrutnych owych czasów Sylli Tyrana. *°Il se sauva à peine sans pourpoint.* Vix se è manibus eripuit superiore corporis parte nudatâ. *Cas.* °Ledwie się salwował bez odzienia. *°Il y en eut peu d'un si grand nombre, qui se sauverent dans le camp.* Pauci ex tanto numero se incolumes in castra receperunt. *Cas.* °Znák wielkiey liczby mału ieh bardzo było ktorzy z pola zdrowo uszli do obozu. *°J'avois des ennemis, qui me dressoient des embuches de tous costez cependant je m'en suis sauvé grace à mon bon ange.* Habebam, qui mihi pedem opponerent hac, illac, tamen genii gratiâ enatavi. *Petr.* °Byli tacy co zewsząd ná mnie zásadzki czynili; ále tych wszystkich szczęśliwie uszedłem zá dziwnym szczęściem moim.

SE SAUVER *par la fuite.* Fugâ salutem quærere, saluti fugâ consulere. SALWOWAC się ucieczką. *°Puisque je ne puis pas me sauver avec vous, je tâcheray par ma mort de vous tirer du danger où mon courage & le desir de la gloire vous a mis.* Quoniam me unà vobiscum servare non possum, vestræ quos cupiditate gloriæ adductos in periculum deduxi saluti consula. *Cas.* °Ponieważ nie mogę się salwować z wami, przynaymniey śmiercią moią potrafię w to ábyście wy ocaleli, y z tego niebespieczeństwa wyszli w ktorem was chciwością sławy zdiętych wprowadził. *°Empescher quelqu'un de se sauver.* Effugium alicui precludere. *Lucr.* °Zewsząd komu zástąpić od ucieczki.

SAUVER *l'honneur* ou *la pudicité d'une fille.* Virginis pudicitiam servare, honori consulere *ou* prospicere. SALWOWAC honor y wstyd Panny. *°Sauver sa conduite, la faire approuver, la justifier.* Suam agendi rationem probare omnibus. *Cic.* °Wszytkim się zálecić z spraw, z postępków swoich. *°Sauver les apparences, les dehors.* Speciem rebus dare. °Pozor powierzchowny salwować, ná pozor przynaymniey powierzchownie się z czym niewydawać. *°Sauver le corps & les biens.* Capiti & fortunis consulere. *Cic.* °Salwować zdrowie y fortunę.

SAUVER *quelqu'un, procurer son salut*, ou *la vie éternelle.* Procurare alicui æternam salutem. ZBAWIC kogo, o zbawienie iego wiekuiste się starać. *°Se sauver, faire son salut.* Procurare sibi æternam salutem. °Zbawić Duszę. *°Dieu me sauve, je croy que tout cela arrive, par un ordre céleste.* Ita meos fruniscar, ut ego puto omnia illa Cœlitibus fieri. *Petr.* °Niech mię Bog nie zbawi, ieżeli to wszystko nie iest z dopuszczenia Boskiego.

SAUVEUR, subst. m. (*Celuy qui sauve un autre de quelque danger.*) Servator, oris, m. ZBAWICIEL zbawca czyi. *°J'ay leu une inscription à Syracuse où il estoit appellé non seulement le protecteur de cette Isle, mais qu'il en estoit encore le Sauveur.* Eum non solùm patronum istius insulæ, sed etiam soterra inscriptum vidi Syracusis. *Cic.* °Czytałem nápis w Afryce, gdzie go nie tylko obrońcą cáłey Wyspy ále y zbawicielem zowią. °JESUS-CHRIST *est le Sauveur proprement de tous les hommes, qui leur a procuré par ses souffrances & par sa mort le salut éternel.* Servator, salvator, hominum JESUS CHRISTUS, quibus morte suâ vitam æternam contulit, dedit. °JEZUS CHRYSTUS prawdziwy Zbawiciel całego świata, ktory nam śmiercią y męką swoią pozyskał żywot wieczny.

Celle qui sauve. Servatrix,icis, fœm. *Ter.* Zbawicielka wybawicielka.

SAXE, (*Païs & Electerat de l'Empire, qu'on divise en haute & basse Saxe.*) Saxonia, æ, fœm. SAXONIA Kray Elektorstwo Cesarstwa Raymskiego dzielt się ná wyższą y niższą Saxonią.

SAXON, (*Qui est de Saxe.*) Saxo, onis. SAS z Saxonii rodem.

QUI CONCERNE *la Saxe* ou *les Saxons*. Saxonicus, a, um. SASKI, Saska.

SAYE, subst m. (*Sorte de vestement de guerre chez les Anciens Romains.*) Sagum, sagi,n ou Sagus, gi,m. *Cic. Voyez* SAIE SAIAN szata żołnierska katanka.

SCABIEUSE, subst f. (*Herbe & fleur.*) Scabiosa, æ, fœm. DRYAKIEW polna ziele.

. SCABREUX, masc SCABREUSE, fœm. (*Rude, difficile, parlant des chemins & des lieux.*) Scabrosus, a, um, Scaber, scabra, scabrum. Asper, aspera, asperum. *Plin. Cic.* OSTRY grudowaty co do drog.

(*Scaber* se dit proprement de ce qui est rude au toucher.) Chropawy chropowaty co do dotknienia.

SçACHANT, masc. SçACHANTE, fœm. (*Participe actif du verbe* SçAVOIR.) Sciens, entis, omn. gen. *Cicer.* WIEDZĄCY, WIEDZĄCA *Ne sachant point.* Nesciens, a, um. *Plin Jun.* *Niewiedzący.

SCAMANDRE, subst m. (*Riviére d'Asie,* ou *Riviére de Mysie en Asie.*) Scamander, Scamandri,m.*Catul.* SKAMANDER rzeka w Azyi albo Mizyi.

SCAMMONEE, subst.f. (*Herbe purgative.*) Scammonia, æ,f *Cic* SOCZNICA ziele.

LE JUS *de la Scammonée.* Scammonium, ii, neut. *Plin.* SOK socznicy.

SCANDALE, subst. masc. (*Mauvais exemple qu'on donne.*) Offensio, onis, fœm. Offendiculum, i, neut. Malum exemplum, i, neut. *Cicer.* ZGORSZENIE zły przykład. **Causer* ou *donner du scandale* Alicui esse offensioni. Alicui esse malo exemplo Aliquem offendere. *Cicer.* *Dawać zgorszenie. **Cela s'est fait avec un grand scandale.* Habuit res multam offensionem apud multos. *Plin.* *To się z wielkim zgorszeniem stało.

SCANDALEUSEMENT, adv. (*Avec scandale.*) Cum multorum offensione.Quæ res pessimi exempli fuit. Z ZGORSZENIEM.

SCANDALEUX, masc. SCANDALEUSE, fœm. Quod est pessimi exempli. Quod multùm offensionis habet. GORSZĄCY, GORSZĄCA.**Un homme scandaleux* ou *d'une vie scandaleuse.* Homo mali exempli & vitæ pessimæ, *ou* nequissimæ *Sen* ou perditâ nequitiâ infamis. *Człowiek z zgorszeniem żyiący.

SCANDALIZER, (*Causer du scandale*) Aliquem offendere, (do, dis, di, sum.) Alicui esse malo exemplo, *ou* offensioni esse. GORSZYC zgorszyć. **Ne vous scandalisez pas, je vous prie, de ce que je vous diray.* Te rogo, ut accipias sine offensione quod dixero. *Cic.* *Niegorsz się proszę z tego co ci powiem.

SCANDINAVIE, subst. f. (*Grand Pays de l'Europe, où sont les Royaumes de Suede & de Norwege.*) Scandinavia,æ,f SKANDINAWIA Kray wielki Europeyski gdzie są Krolestwa Szwecyi y Norwegii.

SCAPULAIRE, subst masc. (*Habit de travail des anciens Moines.*) Vestis operaria, vestis operariæ, f. Vestis brevior à scapulis dependens. SZKAPLERZ stroy mniszy do roboty.

SCARIFICATION, subst fœm. (Terme de Chirurgie) *Opération par laquelle on incise la peau avec la lancette.* Scarificatio, onis.fœm *Colum.* ROSPROCIE skory rozerznięcie skoty lancetem Cyrulickim.

SCARIFIER, V act. (*Inciser la peau avec la lancette.*) Scarificare, (o,as,avi, atum) *Catal.* LANCETEM przerznąć rozerznąć lancetem.

SCARPANTE, subst fœm. (*Isle de la mer Adriatique entre Candie & Rhodes.*) Carpathus, carpathi, fœm. *Plin.* SKARPENTA Wyspa ná morzu Weneckim między Kandyą y Rodem Wyspami

SçAVAMMENT,adv (*D'une maniére docte & sçavante.*) Docte Eruditè. *Cic Petr.* MĄDRZE uczenie.

SçAVANT, m SçAVANTE, fœm. *on écrit aussi* Savant. (*Docte.*) Sciens, entis, omn. gen. Doctus, Eruditus, Peritus. Scientior & hoc scientius. Doctior & hoc doctius. Eruditior & hoc eruditius. Peritior & hoc peritius. Scientissimus. Doctissimus. Eruditissimus. Peritissimus, a,um. *Cic.* MĄDRY uczony mądra uczona.

UN SçAVANT. Vir doctus, litteratus, eruditus. Vir optimarum artium studiis eruditus. Vir præclarâ eruditione & doctrinâ excultus, ornatus *Cic.* UCZONY człowiek Mędrzec **Il estoit extrémement sçavant, il avoit beaucoup d'érudition, & bien des lettres.* Erant in eo plurimæ litteræ. Vir erat multarum litterarum. *Cic.* *Bardzo był uczony, wielkiey nauki człowiek. **Sçavant en grec.* Græcis litteris, grecis doctrinis eruditus. *Uczony po Grecku. **En droit civil.* Disciplinâ juris civilis eruditus, ou sciens. *Cic. Tacit.* *Uczony w prawie świeckim. **Fort sçavant & fort connoisseur dans le ménage de la campagne* Callidissimus rerum rusticarum. *Colum.* *Biegły w gospodarstwie wieyskim. **C'est un des plus sçavans dans les Loix & dans la Coûtume.* Legum & consuetudinis, quâ privati in civitate utuntur, peritissimus. *Cic.* *Jeden z náybiegleyszych w prawie y zwyczaiach. **Un demy sçavant.* Semidoctus, a, um. Homo levitec eruditus. *Cicer.* * Połmędrek.

SçAVOIR ou SAVOIR, subst. masc. (*Science. Doctrine. Erudition*) Scientia, æ, fœm Litteratura, æ. Eruditio, onis. fœm. *Cicer.* NAUKA mądrość, polor rozumu. **Il a de l'esprit & du sçavoir.* Est in eo Ingenium & litteratura. *Cicer.* *Ma rozum y naukę.

SçAVOIR ou SAVOIR, (*Avoir connoissance d'une chose.*) Aliquid scire, (scio, scis,vi, scitum.) act. acc. Noscere, (nosco, noscis, novi, notum) *Cicer* Tenere aliquid. UMIEC wiedzieć. **Que cela soit dit entre nous deux, sans que luy ni qui que ce soit en sçache rien.* Arcano tibi ego hoc dico, ne ille ne te sciat,neve quisquam alius. *Plaut.* *Niech to będzie między námi,áni on ni więcey nikt o tym niech nie wie.**J'en sçay plus que vous ne croyez* Scio plus, quàm tu arbitrere. *Plaut.* *Wiem trochę więcey niż rozumiesz. **Je n'en sçay pas plus que vous.* Juxta tecum, si tu nescis, nescio. *Plaut.* *O tym więcey nie wiem nád ciebie. **Vous sçavez l'affaire aussi bien que moy.* Juxta mecum rem tenes. *Plaut.* *Wiesz tę rzecz ták dobrze iák ia. **Il y en a qui font semblant de sçavoir toutes choses, quoiqu'ils ne sçachent rien. Ils sçavent la pensée de chacun, & ce qui leur doit venir dans l'esprit; s'ils en doivent estre crus, ils n'ignorent pas mesme ce que le Roy dit à la Reine à l'oreille, ce que Junon dit en secret à Jupiter, bien que pour en parler sainement, ils ne sçachent ni ce qui doit arriver,ce qui se fait.* Sunt qui omnia se simulant scire,nec quicquã sciunt Quod quisquam in animo habet,aut habiturus est,sciunt.Quod in aurẽ Rex Reginæ dixerit sciant, quod Juno fabulata est cum Jove: quæ neque futura,neque facta,tamen ii sciunt. *Plaut.* *Są tacy co udaią że o wszystkim wiedzą, wiedzą co kto myśli,álbo co ma pomyślić w przod ieszcze niż pomyśli, y ieżeli im wierzać, wiedzą co Krol do ucha powiedział Krolowey, co Jowisz Junonie w sekrecie powierzył, á przecię prawdę mowiąc nic nie wiedzą á ni co iest áni co się ma stać

SçAVOIR *une chose certainement.* Habere rem certam, compertam,*ou* pro certo, pro comperto rem habere, comperire *ou* pro certo comperiri. *Cic.* WIEDZIEC co zápewne. **Apres avoir sçu par ses espions qu'on faisoit un pont* Postquam per exploratores *ou* ab exploratoribus comperit pontem fieri. *Cæs.* *Dowiedziawszy się przez szpiegow że most robiono, **Ce que vous m'écrivez de cette affaire, me fait plaisir. Je vous prie d'en sçavoir le court & le long* ou *le fonds & la fin, pour me l'apprendre quand vous viendrez icy.* Quæ ad me scribis de re istâ, sanè mihi jucunda sunt, eaque etiam velim omnibus vestigiis indagam, ad me afferas cum venies *Cicer.* *Co mi piszesz o tey sprawie srodze mię kontentuie, proszę cię wywiedź się o wszystkim doskonale ábyś mi opowiedział zá twoim tu przyiazdem.

Faire sçavoir quelque chose à quelqu'un. Aliquem de re aliquâ *ou* rei alicujus certiorem facere. *Cic.* Donieść komu o czym dać znać. **Faire sçavoir à son de trompe qu'on donnera le pillage aux soldats.* Edicere militibus prædam.*Liv.* *Otrąbić że ná rabunek podane będzie miasto woysku.

QUI *sçait tous les desseins d'une personne.* Omnium consiliorum alicujus conscius. *Cic.* WIADOMY wszystkich taiemnic rád y zámysłow czyich. **Qui sçait toutes les affaires particuliéres,* ou *tout le particulier de quelqu'un.* Conscius alicui in privatis rebus,*Cic.* *Wszystkie czyie taiemnice wiedzieć. **Ne sça voir pas une chose.* Aliqnid nescire ou ignora-

re

re. *Cic.* *Nie wiedzieć ezego. **Qui ne ſçoit point la civilité.* Ignarus officii civilis. *Nie anaiący ſię ná grzecznośći.

SÇAVOIR, (*Eſtre ſçavant, avoir pluſieurs belles connoiſſances.*) Scire, doctum eſſe & eruditum. *Cic.* UMIEC, wiedzieć wiele rzeczy. **Sçavoir fort bien le Droit.* Callere jura. *Cic.* *Umieć prawo doſkonale. *Les langues.* Scire linguas. *Plaut.* *Umieć ięzyki. **Le latin, le grec.* Scire latinè, græcè. *Cic.* *Umieć po łacinie y po grecku. **Il faiſoit ſemblant de ne rien ſçavoir.* Se omnium rerum inſcium fingebat & rudem. *Cic.* *Pokazował iákoby nic nieumiał. **Il ne ſçait rien.* Literas neſcit, omnis eruditionis expers eſt, illiteratus, ſine literis, indoctus, a, um. *Cicer.* *Nic nie umie. **Il ſçait beaucoup.* Sunt in eo plurimæ litteræ. *Cic.* *Wiele umie. **Faites voir ce que vous ſçavez dans voſtre art.* Ede ſpecimen tuæ artis, fac tuæ artis experimentum. *Quint.* *Pokaż co umieſz w kunſztcie twoim.

SÇAVOIR *le monde*, ou *la maniére de vivre parmi le monde.* Inter homines ſcitè verſari, ou rationem & modum agendi inter homines callere, tenere, multâ urbanitate limatum eſſe. *Voyez* MONDE. ZNAC ſię ná manierze dobrey ná ludziach, ná grzecznośći. **Un homme qui ſçait ſon monde.* Urbanæ frontis homo. *Horat.* *Człowiek wielkiey grzeczności. **Il ſçait où prendre de quoy fournir à cette dépenſe; car ſon pere luy à laiſſé en mourant plus de deux millions. Quand il dépenſeroit dix mille écus, ſon bien n'en ſeroit pas beaucoup diminué, & l'on parlera de luy éternellement.* Habet unde, relictum eſt illi ſeſtertiûm trecenties quum deceſſit illius pater; malè ut quadragiens impendat, non ſentiet patrimonium illius, & ſempiternò nominabitur. *Petr.* *Ma o czym y wie ſkąd wziąć ná to, zoſtawił mu ociec miliony dwa miliony, chociaſzby rei dzieſięć tyſięcy talerow łożył nie daymyto znac tego będzie w ſkarbie iego, á ná Imię ſobie nieśmiertelne zárobi.

SÇAVOIR ſe dit proverbialement en ces phraſes. *Il en ſçait long, il en ſçait plus qu'il ne fait paroiſtre.* Plus ſcius eſt, quàm quod præ ſe fert. *Petr.* LEPIEY ſię zna na tym niż pokazuie. **Il ſçait le trantran* ou *le train des affaires* Doctus & intelligens rerum ou in rebus *Cic.* *Wie iák ſię rzeczy toczą. **Il ſçait la carte, il ſçait le pays, il ſçait comme il faut ſe conduire.* Jam illi pedum viſa eſt via. *Ter.* Novit, quâ ratione ſe gerat. *Wie y świadom iák ſobie ma począć iák poſtąpić, nie fryc z niego.

ON DIT en terme de mépris. *Un je ne ſçay qui, un homme de néant.* Homo nihili, homo nauci. *Plaut.* Lucifuga, æ, m. *Petr.* JEDEN mizerak ieden gałgan ieden ſzutgot mowią przez wzgardę.

SÇAVOIR, ou *c'eſt à ſçavoir.* Scilicet. Videlicet. Nempè *Cic.* TO IEST.

SCEU, maſc. SCEUë, fœm. Notus. Cognitus. Compertus, a, um. *Cicer.* WIADOMY, WIADOMA, poznany, poznana, wydany, wydana.

ON DIT *au veu & au ſceu de tout le monde.* Palam & apertè, omnibus ſcientibus. W OCZACH y zá wiadomością całego świata. **Sans le ſceu des hommes, ſans que perſonne en ayt aucune connoiſſance.* Hominum conſcientiâ remotâ. Inſciis omnibus. *On dit mieux* à l'inſceu. *Nie wiadomie ták że nikt o tym niewiedział.

SCE'LE'RAT, maſc. SCE'LE'RATE, fœm. (*Chargé de crimes.*) Sacer, ſacra, ſacrum. Sceleratus, ſceleſtus, facinoroſus, a, um. Sceleratior & hoc ſceleratius. Sceleſtior & hoc ſceleſtius. Sceleratiſſimus, ſceleſtiſſimus, a, um. *Cicer.* ZBRODZIEN, hultay, ladaco. **C'eſt le plus ſcélérat, que la terre ait jamais porté.* Homo, ſi homo eſt, quàm hominum terra ſuſtinet, ſcelerrimus. *Plaut.* *Zbrodzień iákiego świat nie znał, niecnie bedzie iáki ſię ieſzcze nie poiawił iákiego ziemia nienoſiła.

SCENE, ſubſt fœm. (*Partie du Théatre, qui termine la veuë des ſpectateurs.*) Scena, æ, f. *Cic.* SCENA ná Teatrum.

ON DIT au figuré, *Il a donné une ſcene au public, il a appreſté à rire au monde, & à ſe faire moquer.* Præbuit ludos populo, *Ter.* Se deridendum exhibuit. PODAŁ ſię ná śmiech ludzki.

SCENOGRAPHIE, ſubſt. fœm. (*Repréſentation d'un édifice qu'on appelle de relief* ou *modéle.*) Scenographia, æ, fœm. Univerſi tecti deformatio. *Vitr.* MODEL robiony ná iáką fabryke.

SCEPTIQUE, adj. m. & fœm. (*Secte & doctrine des anciens Philoſophes, dont Pyrrhon fut l'Auteur.*) Quæſitores & conſideratores, m. pl. *Aul Gel.* SCEPTYKA ſekta Filozofow dawnych ktorych nieiáki Pirron był początkiem. **Les Philoſophes que nous appellons Pyrrhoniens, les Grecs les nomment Sceptiques.* Quos Pyrrhonios philoſopos vocamus, ii græco cognomento ſceptici appellantur. *Aul Gel.* *Filozofowie ktorych w łacinnſkim zowią od Pyrona Pyrooitowie grecy zowią ſceptykami.

On les appelle *ſceptici philoſophi.* Leur dogme principal eſtoit *qu'il fallait douter de tout, & dénier tous les principes.* Zowią ich ſcepcykami od náuki: Iż nauczali że niczemu nie trzeba wierzeć, ále záwſze wątpić o wſzyſtkim, oáwet o rzeczach oczywiſtych, a nic nigdy niepozwalac

SCEPTRE, ſubſt. m. (*Baſton royal, qui eſt une marque de l'auterité des Roys.*) Sceptrum, tri, n. *Cic.* Inſigne Regium, inſignis Regii, n. *Tacit.* BERŁO Krolewſkie.

SCHAFOUSE, (*Ville de Suiſſe ſur le Rhin, capitale d'un Canton, auquel elle donne ſon nom.*) Scafuſia, æ, f. SZAFUZ Miaſtu Szwaycarſkie nád Renem głowne Kantonu iednego od ktorego imie bierze.

LE CANTON *de Schafouſe.* Scafuſianus pagus, gi, maſc. KANTON Szafuſki

SCHE'LESTAT, (*Ville d'Allemagne dans la haute Alſace*) Scleſtadium, ii, n. SZLESTAD Miaſto Alſacyi.

SCHISMATIQUE, adj. m. & f. (*Qui eſt diviſé de l'Egliſe Univerſelle par quelque ſentiment particulier.*) Schiſmaticus, Qui à verâ Eccleſiâ cum pertinaciâ disjungitur. SCHIZMATYK odſzczepieniec od Kościoła powſzechnego w wierze y artykule iákim oſobliwym.

SCHISME, ſubſt. m. Schiſma, atis, neut. Unitatis Eccleſiæ ſciſſura, æ, f. SCHISMA odſzczepieńſtwo.

SCHOLASTIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui appartient à l'Eſcole.*) Scholaſticus, a, um. *Cic.* SZKOLNY, Szkolna.

SCHOLASTIQUE, ſubſt. m. (*Titre honorable, qu'on donnoit autrefois aux eſculiers de Droit & aux Avocats.*) Scholaſticus, Scholaſtici, m. SCHOLASTYK tym tytułem nászywano niegdyś Prawnych ludzi y Patronow.

(Depuis ſous la premiére race de nos Roys, on a donné ce nom à ceux qui renoient les Eſcoles Eccleſiaſtiques, & qui enſeignoient la Grammaire, la Théologie & la Liturgie. On les appelle *Eſcolaſtres* ou *Theologaux* dans les Chapitres.) Potym záś w kapitułach dano ten tytuł temu ktory powinien był Szkoły Farney mieć dozor, y nauk Teologii y Kościelnych nábożeńſtw náuczania.

LA SCHOLASTIQUE. (*La Théologie de l'Ecole, qui diſcute les queſtions de la Théologie par des raiſonnemens.*) Scholaſtica Theologia. TEOLOGIA Szkoł poſpolita w ktorey ſię o kweſtyach do Teologii náleżących dyſputuią.

SCHOLIE, ſubſt fœm. (*Note, obſervation ſur quelque paſſage d'un Auteur.*) Scholium, ii, n. gloſſema, itis, n. Brevis interpretatio, onis, f. ou breve dictum, brevis dicti. *Cic.* WYKŁAD mieyſca iákiego w kſiędze lub Autorze.

SCHOLIASTE, ſubſt. m. (*Commentateur.*) Interpres, etis, maſc. *Cic.* WYKŁADACZ ten co wykłada kſięgi y gloſſuie Tłomacz.

SCHONHOVEN, (*Ville de Hollande.*) Schonhovia, æ, f. SZONOFF Miaſto Holandii.

SCIATIQUE, ou *Goute ſciatique*, ſubſt. fœm. (*Douleur aiguë qui tient dans les hanches.*) Iſchias, adis, f. ou Iſchiadicus dolor, otis, m. *Plin.* SCYATYKA choroba bol przenikaiący w biodrach.

QUI *a la ſciatique* ou *la goute ſciatique.* Iſchiadicus, maſc. Iſchiadica, f. *Plin.* Iſchiacus, a, um. *Cat.* SCYATYKĘ cierpiący.

SCIE, ſubſt. f. (*Lame de fer à dents.*) Serra, æ, fœm. *Colum.* PIŁA Zelazna.

PETITE SCIE. Serrula, f. *Cic.* PIŁKA máła.

En forme de ſcie. Serratus, a, um. *Plin.* Nákſztałt piły.

SCIEMMENT, adv. *prononcez* SCIAMMANT. (*Avec connoiſſance de cauſe, ſçachant bien ce qu'on fait.*) Scienter. *Plin-Jun.* WIADOMIE dobrowolnie.

SCIENCE, ſubſt. fœm. *prononcez* SCIANCE. (*Sçavoir.*) Scientia. Doctrina, æ, fœm. *Cic.* Eruditio, onis, fœm. *Cicer.* NAUKA.

La ſcience du Droit civil. Scientia juris civilis. Nàuka prawa świeckiego. **De la guerre.* Rei militaris. *Nauka woyſkowa. **Du monde.* Officiorum civilium ſcientia. *Quint.* *Znánie ſię ná obyczaiach ludzkich ná dobrey manierze. **Une ſcience profonde.* Abſtruſior eruditio. Litteræ reconditiores

tiores & interiores, altior scientia. *Cicer. Quint.* *Głęboka náuka. *La science est un vray trésor, & tout métier nourrit son maistre.* Litteræ thesaurus est, & artificium numquam moritur. *Petr.* *Náuka skarb, prawdziwy y każdy z swego rzemiessa konsetu y náuki żyie. *Cette science donne à vivre.* Habet hæc res panem. *Petr.* *Tá náuka chleb daie.

QUI *a bien de la science.* Scientissimus, abundanti doctrina exculuus. *Cicer.* WIELKIEY náuki człowiek bardzo uczony. *Pacuve avoit de la science, & Accius de l'élévation.* Aufert Pacuvius docti famam, Accius alti. *Horat.* *Pakuw wiz miał náukę, ále Akcyusz był wysokiego rozumu.

SCIENTIFIQUE. ad rect. m. & f. (*Qui a de la science.*) Sciens & doctus, scientis & docti. *Cic.* UCZONY.

SCIENTIFIQUEMENT. adv. Scienter. Doctè. Eruditè. *Cic.* UCZENIE mądrze.

SCIER, V. act (*Couper avec la scie.*) Serrâ desecare, (seco, as, secui, sectum.) *Colum.* RZNĄC piłą, trzeć piłować.

SCIEURE, subst f (*L'action de scier.*) Sectura, æ, fœm. RZNIĘCIE piłą, tarcie piłowanie.

SCIEURE, subst. fœm (*Poudre que la scie fait tomber en sciant.*) Scobs ou scobis, is, f. *Colum.* TROCINY od tarcia, opiłki od piłowania. *Rendre de la scieure.* *Egerere scobem Plin.* *Opiłki trociny z siebie wydawać.

SCION, subst masc. *prononcez* SION. (*Petit rejetton d'arbre*) Surculus, surculi, masc. *Cicer.* Talea, æ, fœm. LATOROSL, LATOROSLKA. *Lever ou oster les scions des arbres pour les enter.*) Scurculare arbores. Scurculos ex ipsis arboribus, adimere, taleas præcidere. *Colum.* *Latorośle do szczepienia odkrawać obrzynać.

SCIOTHERIQUE, (*Un horologe sciothérique, où il y a stile qui marque les heures par son ombre*) Sciathericon horologium ii, *Plin.* ZEGAR słoneczny kompas.

SCOLOPENDRE, *prononcez* SCOLOPANDRE, subst. f. (*Insecte venimeux*) Scolopendra, æ, f. *Plin.* GĄSIENICA stonog owiec owad zárazliwy.

SCOLOPENDRE, (*Herbe.*) Asplenum, i, n. *Plin.* STONOGOWIEC ziele.

SCORPION, subst m. (*Petit insecte, qui a une vessie pleine de venin*) Scorpio, onis, masc. *Plin.* Scorpius, ii, m. *Ovid.* NIEDZWIADEK gadzina iadowita.

SCORPION, (*Poisson marin qui jette son venin en piquant*) Scorpio nepa, scorpionis nepæ, m. *Plin.* NIEDZWIADEK morski, Pław iadowity *Il y a aussi un scorpion d'eau qui a son aiguillon dans la gueule.* Tipula aquatica, æ, fœm. *Niedzwiadek wodny mucha wodna.

SCORPION, (*Sorte de machine de guerre à lancer des fléches, à l'usage des Anciens.*) Scorpio, onis, masc. *Cæs.* KUSZA ręczna do strzelania.

SCORPION, (*Huitieme signe du Zodiaque depuis Aries.*) Scorpio, masc *Plin* NIEDZWIADEK znak niebieski ósmy rachuiąc od Barana *Sous le Scorpion naissent les Empoisonneurs & les Meurtriers* In Scropione venenarii & percussores. *Plin.* * Pod Niedzwiadkiem rodzą się Otrucicielie y Morderey

DU SCORPION, Scorpionius, a, um. *Plin.* NIEDZWIADKOWY.

SCORSONERE, subst. fœm. Scorzonera, æ, f. SKORCONERA ziele.

SCOURGEON, *ou* ESCOURGEON, *prononcez* Scourion, subst m. (*Espece d'orge.*) Halicastrum tri, n. *Colum.* ORKISZ, rodzay Jęczmienia.

SCRIBE, subst. m. (*Celuy qui dans la loy Judaïque écrivoit & interprétoit l'Ecriture*) Scriba, a, m. (Mot de l'Evangile y SKRYBA u Żydow Pisarz y tłomacz prawa

SCRIBE, (*Un homme qui gagne sa vie à écrire.*) Scriba, æ, m. *Cic* PISAREK Pisarz.

SCROPHULAIRE, subst. fœm. (*Herbe ou ortie puante d'usage en médecine.*) Scrophularia, æ, fœm. TRĘDOWNIK ziele.

SCROTON, subst masc. (*Membrane qui enveloppe les testicules.*) Scrotum, scroti, neut. *Catul.* PĘCHERZ mosznia worek w ktorym iądra

SCRUPULE, subst. masc. (*Le plus petit des poids dont se servoient les Anciens.*) Scrupulus, scrupuli, masc. & scrupulum, i, neut *Cicer.* *ou* Scrupulum. SZKRUPUŁ do ważenia, szkuyca, ess.

(C'estoit chez les romains la ving-quatriéme partie de l'once. En France le scrupule est tantost de ving ou de vingquatre grains) U Rzymian dwudziesta czwarta część uncyi. W Francyi szkrupuł má granow álbo ziarn dwadzieścia podczas też dwadzieścia cztery.

SCRUPULE, (*Crainte, anxieté que nous cause nostre conscience.*) Scrupulus, i, m. Religio, onis, f *Ter. Cic.* SKRUPUŁ ná sumnieniu, trwoga, pomieszanie. *Avoir du scrupule, ou avoir scrupule d'une chose.* Habere aliquid religioni. *Cic.* Religiosum aliquid habere. *Plin.* *Mieć skrupuł w czym. *Je n'ay point de scrupule de faire cela.* Religio mihi non est, quominus hoc faciam. *Cic.* *Nie mam w tym skrupułu. *Je fais scrupule de dire cela.* Religio mihi est hoc dicere *Ter.* *Mam skrupuł to mowić. *Donner du scrupule à quelqu'un, ou luy en faire.* Scrupulum *ou* religionem alicui injicere, offerre, incutere, afferre, adhibere alicui religionem. *Cic. Liv* *Uczynić skrupuł komu. *Il me pria à souper, je fis scrupule de le refuser.* Vocavit ad cœnam, religio fuit denegare. *Plaut.* *Prosił mię ná obiad do siebie nieśmiałem mu ćę wymowić. *Ce scrupule me fait bien de la peine.* Hic scrupulus me multùm torquet. *Petr.* Me malè habet. *Ten skrupuł mię bardzo trapi. *Mettre quelqu'un en scrupule.* Incutere alicui religionem. *W skrupuły kogo w prowadzić. *Oster quelqu'un de scrupule.* Ex animo alicujus evellere scrupulum. *Plin-Jun.* Adimere alicui scrupulum, exolvere aliquem religione. *Liv.* *Wyiąć komu skrupuł. *Un scrupule les a pris.* Cepit eos religio *Liv.* *Skrupuł ich wziął. *Voila un nouveau scrupule qui vous prend.* Nova anne religio in te incessit. *Ter.* *Otoż nowy skrupuł znowu ktory cię bierze. *Il me reste encore un scrupule qui me fait de la peine.* Mihi scrupulus etiam restat qui me malè habet. *Ter.* *Jeszcze mam ieden skrupuł ktory mię trapi. *Il ne reste pas le moindre scrupule.* Ne scrupulus tenuissimus residere videtur. *Cic.* *Już nie zostaie skrupuła náymnieyszego. *Libre de tout scrupule.* Liber religione animus. *Wolny od wszelkiego skrupułu.

SCRUPULEUX, masc. SCRUPULEUSE. fœm. (*Qui a des scrupules.* Religiosus, a, um. *Cicer.* SKRUPULAT, SKRUPULATKA. *Il n'est pas scrupuleux sur ce chapitre.* Liber harum rerum ille est. *Plaut.* *Nieskrupular w tey mierze

SCRUPULEUSEMENT, adv. Scrupulosè, scrupulosiùs, cum religione. *Colum* SKRUPULATNIE.

SCRUTATEUR, subst. masc. (*Celuy qui recueille les suffrages dans les Elections.*) Qui suffragia colligit. Suffragiorum scrutator, oris, masc. TEN co wota rachuie y examinuie,

Dieu est le seul scrutateur du cœur de l'homme, qui le pénétre & en connoist tous les mouvemens. Cordium scrutator Deus solus est. Bog sam iest serc ludzkich badacz, ktory ie przenika, y wszelkie widzi poruszenie.

SCRUTIN, subst. masc. (*Maniere de recueillir les suffrages secrétement.*) Scrutinium, ii, neut. Suffragiorum collectio, onis. DAWANIE y spisywanie wotow, głosow, kresek ná co.

SCULPTEUR subst. m. (*Ouvrier qui travaille au sculpture*) Sculptor, oris, m *Plin.* SNYCERZ.

SCULPTURE, subst. f. (*L'art de tailler des figures en marbre & en bois*) Sculptura, æ, f. *Plin.* SNYCERSKI konszt snycerstwo *Ouvrage de sculpture.* Opus sculptile, operis, n. *Ovid.* *Snycerska robota.

SCYTHE, subst m. (*Qui est de Scythie.*) Scythes, æ, m. *Cic.* TATAR Tátarzyn.

UNE SCYTHE, (*Celle qui est de Scythie.*) Scythissa, æ, f. *Cornel. Nep* Scythis, idis, f. *Ovid.* TATARKA białogłowa rodem z tátarskiey ziemi.

SCYTHIE, subst. f. (*Grand pays d'Asie.*) Scythia, æ, f. *Cic.* TATARSKI Kray.

DE SCYTHIE, Scythicus, a, um. *Cic.* TATARSKI Tátarska z Tatar.

SCYRRHE, subst. masc. (*Dureté du foye.*) Scyrrhus, scyrrhi, masc. *Cels.* Scyrrhoma, atis, n. *Plin.* WRZOD twardy ná wątrobie.

SE, *Pronom réciproque.* Sui, sibi, se. *Qui sont aussi bien du plurier que du singulier.* SIEBIE, sobie się ták w mnieyszey poiedyńczey liczbie iáko y w większey.

SE en françois se met toûjours devant le verbe, dont il est régi, mais en latin tantost il s'exprime, & tantost il ne s'exprime point. Il s'exprime ordinairement quand le verbe est actif par l'accusatif *se.* TEN pronom Francuski *Se* Kładzie się záwsze z werbami, áni się odmienia ták co do liczby iáko też

co do

co do ſpadku y rodzaiow, włacińſkim podczas ſię wyraża podczas też nie, wpolſkim według ſłow roznośći odmienia ſię co do ſpadkow, náprzykład. * Il s'aime beaucoup. *Multum ſe amat.* * *Bárdzo ſię kocha w ſobie.* *Pende gens ſe haïſſent. *Pauci ſe oderunt.* Dans ces exemples le françois s'accorde avec le latin, & dans ceux-cy le latin eſt different du françois. *Niemáſz ták kiego coby ſię miáł w nienawiśći. * Il ſe flatte. *Sibi blanditur.* *Podchlebuie ſobie. *Il s'épargne. *Sui ipſius oblìviſcitur.* *Oſzczędza ſię ochronia ſiebie ſamego. Zápomina o ſobie.

Souvent on n'exprime point en latin le *ſe* françois quand les verbes ſont neutres ou comme neutres. Często *ſe* francuſkie w łacińſkim ſię nie wyraża iáko w náſtępuiących ſpoſobach, ále wpolſkim ſię dokłáda náprzykład. * Il ſe cache. *Deliteſcit.* * Kryie ſię. * Il s'endort. *Obdormiſcit.* * Záſypia. *Il ſe promene. *Deambulat.* *Przechodzi ſię. * Il ſe haſte. *Properat.* * Spieſzy ſię, ſpieſzy poſpieſza. * Il ſe fait grand bruit. *Fit, auditur magnus ſtrepitus.* * Wielki ſię ſtał háłas. *Ce livre ſe vend à Paris. *Hic liber venundatur Pariſiis.* *Przedaie ſię tá Kśięga w Paryżu, (*álbo*) przedáią w Paryżu tę kśięgę.

Quelquefois on le ſous-entend meſme avec les verbes actifs Comme s'abſtenir de quelque choſe. *Abſtinere ab aliquâ re.* Czaſem w łacińſkim nie dokłáda ſię wyraźnie, iáko wſtrzymáć ſię od czego.

Quelquefois on redouble en latin l'accuſatif *ſe* devant les verbes qui commencent par une voyelle. Czaſem powtarza ſię włacińſkim przed werbami iáko. * S'offrir. *Se ſe offerre.* * Ofiarowáć ſię. *S'abaiſſer *Se ſe abjicere.* * Poniżyć ſię. *(Meſme quelquefois devant les verbes qui commencent par une conſonne.) *Cum jam defunctos ſe ſe periculis arbitrarentur.* *Gdy iuż rozumieli że uſzli wſzelkiego niebeſpieczeńſtwa.

* SE devant *Ennuyer & repentir*, s'exprime en latin par les pronoms rélatifs à l'accuſatif. Partykuła *ſe* przed temi ſłowami *tęſkno, żál*, w łacińſkim y wpolſkim wyraża ſię przez pronom relatyw w ſpadku *oſkarżaiącym* álbo też *dawaiącym* *Il s'ennuye de ton caquet. *Tua loquacitatis hunc ou illum tadet.* *Iuż go tęſkno Iuż mu ſię ſprzykrzyłá twoiá świegotliwość, iuż go tęſkno twey wyſzczekaney gęby. * Il ſe repent de ſa pareſſe. *Sua eum deſidia pœnitet.* * Żál mu ſwoiey gnuśnośći. *Il dit qu'il ſe repent de ſa faute. *Ait ſe ſua culpa pœnitere.* * Powiada że mu żál winy ſwoiey że żáłuie zá ſwoy wyſtępek.

SE'ANCE, ſubſt. fem. (*Rang dans une aſſemblée, où l'on eſt ordinairement aſſis.*) Seſſio, onis, fem. Conſeſſus, ûs, maſc. *Cic.* Siedzenie mieyſce wpośiedzeniu. *Regler les ſeances.* Suum cuique locum aſſignare, præſtituere. *Sadzáć y mieyſce káżdemu dáwáć.

SE'ANT, maſc. SE'ANTE, fem. part. act. du verbe aſſeoir. Sedens, entis, omn. gen *Cic.* SIEDZĄCY ſiedząca. *Se mettre à ſon ſeant.* Inhabitum ſedentis ſe erigere. * Uśiąść.

BIEN-SE'ANT, (*Qui ſied bien.*) Decens, entis, omn. gen. *Hor.* Decorus, decora, decorum. *Cic.* PRZYSTOYNY przyſtoyna co komu przyſtoi. * *Le contraire eſt.* Indecens, indecens, indecorus, a, um. *Qui n'eſt point ſéant, qui ſied mal.* *Co nie przyſtoi komu niezdobi kogo.

Il vous euſt eſté bien ſeant à voſtre âge de vous abſtenir de ces ſautes & de ces fineſſes. Temperare iſtac ætate iſtis decebat artibus *ou* vacuum te eſſe iſtac ætate iſtis decebat noxiis. *Plaut.* Przyſtáło by ći w tym wieku poprzeſtáć tych ſztuk y figlow.

SEAU, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau à puiſer de l'eau.*) Situlus, ſituli, maſc. *Vitr.* Situla, æ, fem. *Plaut.* WIADRO kubeł do wody czerpania.

SEAU *dans les pompes qui éleve l'eau.* Modiolus acceptatorius. RURMUSOWE wiadro.

SEAUX *pour les incendies.* Situlæ incendiariæ, fem. plur. *ou* Situlæ ad incendia reſtinguenda. Wiádro ſkorzane do zálewánia wody.

SEAU, *ou* Sceau *pour le diſtinguer de* Seau *à puiſer de l'eau, quelqu'on le prononce de meſme.* (*Cachet.*) Signum, i, neut. *Cic.* PIECZĘC pieczątka. *Mettre ou appliquer le ſeau.* Signare, obſignare, ſigillare, act. accuſ. Sigillum in re aliquâ *ou* alicui rei imprimere. *Pieczęć przyłożyć przyciſnąć.

GARDE DES SEAUX *en France.* Signorum regiorum princeps cuſtos, principis cuſtodis, maſc. PIECZĘTARZ w Francyi, co inſzego nie kanclerz, w Polſzczeżtoż ſamo co kánclerz.

L'Office de garde des ſeaux Sigillorum regiorum cuſtodis munus. PIECZERTARSKI urząd. Urząd w Polſzcze Kánclerſki.

SEC, maſc. SE'CHE, fem. (*Aride, qui n'eſt point moüillé.*) Siccus, aridus, a, um. *Hor.* Siccior & hoc aridius. Siccissimus, aridiſſimus, a, um. SUCHY SUCHA. * *Donnez-moy un habit qui ſoit ſec, pendant que le mien ſéchera.* Da mihi veſtimenti aliquid aridi, dum mea areſcunt. *Plaut.* *Day mi ſuche iákie odzienie poki moie ſchną

ESTRE SEC, Arere, (eo, es, arui.) BYC ſuchym. * *Devenir ſec.* Areſce, exareſcerere, ſco, ſicceſcere. *Col.* *Schnąć ſuſzyć ſię.

Tirer les vaiſſeaux à ſec. Subducere naves in aridum. *Caſ.* Wyciągnąć łodź ſtatek ná ſucho, ná ląd.

SEC, (*Maigre, decharné.*) Macilentus, a, um. Macer, macra, macrum. *Plaut.* SUCHY chudy. * *Un homme fort ſec.* Homo grandi macie torridus, a, um. *Plaut.* *Człowiek bardzo ſuchy ſucherlawy.

SEC en parlant d'*un diſcours.* Siccus, iejunus, aridus, a, um *Quint.* SUCHY co do mowy nieprzyiemny. * *Un genre d'écrire ſec.* Genus orationis aridum, exile, aridum & exangue dicendi genus. *Cic.* *Styl ſuchy.

SEC *en ſes paroles & dans ſes réponſes.* Auſteri ſermonis homo *ou* parùm in ſermone comis. Oſtry przykry w ſłowach y odpowiedziach. *Une reponſe fort ſéche.* Dura & auſtera reſponſio. *Odpowiedź bardzo ſucha nie przyiemna.

SEC, ſe dit proverbialement, *Employer le verd & le ſec, employer toutes choſes, ſe ſervir de tous les moyens imaginables pour faire réuſſir une affaire.* Nervos omnes & mentis corporis adhibare, *ou* omnem induſtriam adhibere, ut aliquid ſuccedat ſub manus. *Cic.* WSZYSTKICH ſpoſobow y zażyć ſił dlá dokazania czego. **Mettre quelqu'un à ſec*, pour dire *le ruiner entiérement, le deſpoüiller de tous ſes biens.* Aliquem bonis exhaurire, (io, is, exhauſi, exhauſtum.) *ou* exinanire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* *Wniwecz kogo obrocić.

ON DIT *un homme boit ſec, il boit ſon vin pur.* Meracè bibit. *Plut.* PIIE dobrze.

SE'CHE, ſubſt fem. (*Poiſſon de mer.*) Sepia, æ, fem. *Cic.* CZERNICA Ryba morſka.

PETITE SE'CHE. Sepiola, æ, fem. *Plaut.* KAŁAMARKA, ryba máła Czernica.

SE'CHEMENT, adv. Siccè, jejunè, exiliter. *Cicer.* SUCHO.

SE'CHEMENT, (*Durement.*) Duriùs, aſperiùs. *Cic.* SUCHO nieprzyiemnie oſtro.

SE'CHER, V. act. (*Faire ſécher.*) Siccare, exſicare, ſicco, as, avi, atum) Arefacere, (arefacio, is, feci, factum.) act. accuſ. *Plin.* SUSZYC.

SE'CHER *au ſoleil.* Inſolare. *Colum.* In ſole ſiccare. *Plin.* SUSZYC ná ſłońcu ná wietrze.

SE SE'CHER, (*Devenir ſec.*) Areſcere, exareſcere. *Cic.* Siccari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. Exarefieri. *Colum. Plin.* Sicceſcere. *Colum.* SCHNĄC. *Laiſſer ſécher la ſueur.* Exſugere ſudorem, (exſugo, gis, exſuxi, exſuctum.) *Colum.* *Dáć oſchnąć potowi.

SECHER, ſe dit figurément comme *ſécher de douleur.* Tabeſcere dolore. *Cic. ou* Mœrore. *Plaut.* Contabeſcere. *Cic.* SCHNĄC *niewłaśnie* ſchnąć od ſmutku. *Un envieux ſéche de la proſpérité d'autruy.* Invidus rebus alterius opimis mareſcit. *Hor.* * Zazdrośnik ſchnie pátrząc ná ſczęśćie cudze. **La miſére & le chagrin me font ſécher ſur pied.* Me miſeria & cura contabefacit. *Plaut.* * Nędza y ſmutek mię ſuſzy. **Cela luy eſt ſi ſenſible, qu'il en ſéche de douleur, & j'apprehende qu'il ne ſe laiſſe emporter à ſon reſſentiment, n'eſtant pas fait à ſouffrir des affronts.* Ipſi ita acerba, ut tabeſcat dolore, & timeo, ne inſuetus contumeliæ, dolori & iracundiæ pareat. *Cic.* *Ták go to boli że ſchnie od złośći; y boię ſię żeby ſię nie uwiodł zá ſwoią páſsyą, gdyż niezwykł łatwo znośić afrontow.

SE'CHERESSE, ſubſt, fem. Siccitas, ariditas, atis, fem. *Cic.* Aritudo, inis, fem. *Var.* SUSZA ſuchość. * *Il a fait une grande ſécheréſſe cette année.* Siccitate eo anno plurimùm laboratum eſt. *Tacit.* *Wielkie ſuſze panowáły wtym roku.

ON DIT au figuré *la ſécheréſſe d'un diſcours.* Orationis ſiccitas. *Cic.* Suchość mowy nieprzyiemność.

SECOND, maſc. SECONDE, fem. (*Déuxieme.*) Secundus, da, dum. *Cic.* DRUGI DRUGA wtory wtora.

Pour la feconde fois. Secundò, iterùm ou fecundùm. Drugi ráz, powtorc. **Labourer un champ pour la feconde fois.* Iterare arare agrum *Colum.* * Orać drugi raz przeorywać rolą.

UN SECOND *aprés moy.* Alter à me, fecundus à me. *Plaut. Cic.* DRUGI po mnie.

UN SECOND. (*Qui aide un autre.*) Adjutor, oris, mafc. *Cic* POMOCNIK fekundant. **Il l'a pris pour fon fecond* ou *pour fecond.* Illum fibi adlegit adjutorem. *Cic.* *Fraybrał go zá pomocnika.

SECONDEMENT, adv. (*En fecond lieu.*) Secundò, deindè. *Cic.* POWTORE.

SECONDER, V. act. (*Aider quelqu'un*) Aliquem juvare, adjuvare, (o, as, juvi, iutum) Alicui fubfervire, (io, is, ivi, itum.) *Cic. Ter.* POMAGAC komu fekundować go. **Il faut que voftre autorité feconde la mienne.* Veftra auctoritati noftra fit fautrix & adjutrix *Ter.* *Trzeba áby powaga twoia pomocą była moiey. **L'ardeur des foldat fecondoit l'efpérance du Général.* Spei ducis militum ftudia non deerant. *Caf.* *Ochom woyfka pomagała Intencyom Generała. **Si voftre intelligence feconde noftre induftrie.* Si intelligentia veftra fit adjutrix noftræ induftriæ. *Ter.* *Jeżeli chęć wafza pomocą będzie dowcipowi náfzemu. **Si je le feconde dans fa paffion & fi je releve le fujet de fa colére, c'eft le moyen de devenir fou avec luy.* Si adjutor fim illius iracundiæ, aut fi augeam, cum illo *Ter.* *Jeżeli ma pomocą będę w złości iego, y gorzey go poburzę, icft zoftać fię fzalonym. ták iákoon icft. **Ce jeune homme ne feconde pas les vœux de fon pere.* Hic adolefcens non refpondet patris votis. *Cic.* * Ten młodzik nie ftofuie fię do Intencyi Oyca fwego.

SECOUEMENT, fubft. m. (*L'action de fecoüer.*) Concuffus, fuccuffus, ûs, mafc. *Plin. Cic.* TRZĘSIENIE ftrząfanie ftrząśnienie wytrząfienie.

SECOÜER, V. act. (*Imprimer à un corps quelque mouvement, qui ebranle toutes fes parties*) Quatere, (quatio, tis, quaffi, quaffum.) Quaffare, (o, as, avi, atum.) Concutere, excutere, fuccutere, (cutio, is, cuffi, cuffum.) *Plaut. Ovid.* WSTRZĄSNĄC ftrząfnąć trząfnąć wftrząfnąć czym. **Secoüer un habit* Veftem excutere. *Plaut.* * Wytrząfnąć fuknie wytrzepać zprochu.

ON DIT figurément *fecoüer le joug, fe mettre en liberté, refufer d'obéir.* Excutere jugum à cervicibus fuis. *Plin. Jun.* Exuere jugum ou fe jugo *Liv.* Turpi jugo eripere colla. *Hor.* Exuere fervitutem. *Liv.* Servitium. *Tacit.* Detrectare imperium. *Liv.* ZRZUCIC Jarzmo a karko wybić fię z niewoli.

ON DIT encore *Je te feray fecoüer comme il faut.* Te commotum reddam. *Ter.* WYTRZEPIĘ cię náleżycie.

SECOURABLE, adiect. mafc & fem. Auxiliaris & hoc auxiliare, adiect. Opitulans, antis, omn. gen. *Cic.* Ad ferendum opem promtus, a, um. Expeditus, a, um. POMOCNY pomocna pomocne.

SECOURIR, (*Donner fecours & affiftance à quelqu'un.*) Alicui fuccurrere, (curro, is, curri, curfum.) Subvenire, (io, is, veni, ventum.) act. Opitulari, (or, aris, atus fum.) Suppetias ou fubfidium alicui ferre, ou afferre alicui opem & auxilium. *Cic. Plaut. Caf.* Subfidio alicui venire. *Cic.* Manum alicui commodare. *Petr.* Præfto effe alicui. *Cic.* POMAGAC Pomoc przynośić. **Secourir un malade en luy donnant quelque remede dangereux.* Ægrum adjuvare viâ remerariâ. *Celf* *Pomoc choremu do gorfzey choroby zła radą.

Je n'ay jamais eu d'autre but que de fecourir les gens de bien, & de pouvoir leur eftre utile. id autem ftudui, ut munificus fim bonis, profim probis. *Plaut.* Nigdym nie miał infzey intentyi tylko pomocą być poczciwym Ludziom, y być im pożyrecznym w czym tylko mogę. * *Secourez-nous.* Commoda nobis manum *Petr.* *Ratuy nás. **En fecourant les autres, il s'eft incommodé, & fa trop grande facilité luy a fait perdre fon bien.* Dum alios fervat, fe impedivit interim, & rem beaè partam comitate perdidit *Plaut.* *Ratuiąc y wfpomagaiąc infzych fam fię wniwecz, obrocił, y zbytnia dobroć Jego do upadku go przywiodła.

SECOURS, fubft. mafc. (*Aide.*) Auxilium, fubfidium, ii, neut. Suppetiæ, arum, fæm. plur. *Plaut. Cic.* POMOC ratunek. **Secours d'argent.* Argentarium auxilium. *Plaut.* *Pomoc pieniężna.

Aller ou *venir au fecours de quelqu'un.* Ire alicujus fubfidio ou in fubfidium. *Cic. Caf.* Adjutorem venire alicui. Venire alicui fuppetias. Venire alicui auxilio. *Liv.* Subfidio *Cic.* Przybyć na ratunek ná pomoc komu. **Appeller quelqu'un à fon fecours, luy demander du fecours.* Vocare aliquem auxilio. *Virg.* Aliquem in auxilium fuum invocare. *Quint.* Opem alicujus implorare, inclamare, invocare fubfidium. *Cic.* * Wezwać kogo náratunek fobie. * *Courir au fecours.* Currere fubfidio. *Cic.* * Bieżyć ná pomoc. * *Donner fecours à quelqu'un ou luy donner du fecours.* Alicui auxilium, fubfidium, fuppetias ferre, afferre, dare, præbere. * Dáć pomoc komu. **Envoyer du fecours.* Mittere fubfidium. *Caf.* Auxilium. *Cic.* * Pofłać pomoc. * *Envoyer au fecours.* Subfidio mittere. *Caf.* *Pofłać ná pomoc ná ratunek. * *Faire venir du fecours.* Accerfere auxilia. *Caf.* *Sprowadźić ná pomoc.

Au fecours, au fecours, Meffieurs les Citoyens! Ferte auxilium Cives! *Ter.* Rátuycie Dáycie pomoc Synowie Oyczyzny.

SECOUSSE, fubft. fem. (*Action de fecoüer.*) Concuffio, nis, fem. *Colum.* Succuffus, ûs, mafc. *Cic.* Concuffus, ûs, mafc *Plaut.* TRZĘSIENIE trząśnienie

ON DIT au figuré *les fecouffes de la fortune.* Fortunæ fuccuffus, motus. Fortunæ ludus, *Hor.* PRZYPADKI fortuny rozmaite fczęścia záchwianie.

SECRET, mafc. SECRETTE, fem. (*Ecarté, retiré.*) Secretus. Seductus Sejunctus. Abditus, a, um. *Cic.* SKRYTY fkryta ofobny daleki. **Des lieux fecrets & retirez.* Loca abdita & ab arbitris remota. *Cic.* *Mieyfca ofobne fkryte,

SECRET, (*Caché, qu'on taift & qu'on ne divulgue point*) Tacitus, Secretus, Arcanus, a, um. *Cic.* SEKRETNA rzecz fkryta rzecz taiemna.

Tenir une chofe fecrette. Tacere. Silere aliquid *Ter.* Trzymać co w fekrecie chować fekret. **Cela doit eftre tenu fecret.* Id nufquam efferri opus eft. *Ter.* *To trzeba trzymać w fekrecie. **Tenez cela fecret.* Hoc tu tecum habe. *Plaut.* *Trzymay to w fekrecie miey to w fobie. **Je vous le diray, pourveu que vous puiffiez eftre fecret.* Scies, modò id tacere poffis. *Ter.* *Powiem ci byle byś dotrzymał fekretu. *On gardera le fecret.* Tacitum erit, celabitur. *Plaut.* * Sekret będzie dotrzymany, będzie to w fekrecie. **Un homme fecret, qui garde bien un fecret.* Arcanus homo. *Plaut.* *Le contraire eft* Futilis homo. *Ter.* *Człowiek pewny dotrzymuiący fekretu, nie łatwo fię wygadaiący. **Un homme qui ne fçauroit garder un fecret.* *Báy, plotka, gaduła co nie w fobie niezatrzyma.

SECRET, fubft. mafc. (*Chofe cachée & fecrette.*) Secretum, Arcanum, i, neut. *Ovid. Hor.* SEKRET táiemnica. **Découvrir ou dire fon fecret à quelqu'un.* Animi fecreta alicui detegere. *Quint.* Arcanum prodere, aperire, patefacere. *Liv.* Sui fecreti confcium ou participem aliquem facere. *Cic.* *Wymowić fię z fekretem przedkim wydać fię z fekretem. **Découvrir un fecret qu'on nous a confié.* Arcanum prodere, proferre. *Liv.* Effutire. *Cic.* Enuntiare quod concreditum eft taciturnitati noftræ. *Plaut. Caf.* * Wydać fekret fobie powierzony. **Découvrir le fecret de quelqu'un, le deviner.* Mentis alicujus fecreta detegere. *Quint.* *Doyść fekretu czyiego zgadaiąc go. * *Garder un fecret ou le fecret.* Secretum aliquod filere, tacere, tacitum premere. *Cic.* * Dotrzymać fekretu, trzymać fekret chować. * *Il eft dangereux quelquefois d'eftre trop curieux des fecrets d'autruy.* Periculofum eft alienis intervenire fecretis. *Petr.* * Niebefpieczna rzecz czafem zbytnie być ciekawym cudzych fekretow. **Il n'y a perfonne plus fecret que luy.* Nullus eft illo rectior, *Cic.* *Niemafz fekretnieyfzego Człowieka nád niego.

SECRET *particulier, art de faire les chofes.* Arcana alicujus artis, orum, neut. plur. Præcepta, orum, neut. plur. Artis myfteria, orum, neut. plur. Intima alicujus artis difciplina, æ, fem. SEKRET fztuka fpofob czynienia czego. **Myron avoit trouvé le fecret d'animer la figure des hommes & des animaux, qu'il jettoit en bronze.* Myron penè hominum animas, ferarumque ære comprehenderat. *Petr.* * Miron doszedł fekretu w odlewaniu Pofągow z miedzi y ze fpiży, że właśnie ták żywe odlewał poftaci. **Les femmes qui fçavent toûjours compofer leurs vifages font heureufes: car elles ont le fecret de chagriner leurs maris, autant par leurs careffes, que par leur mauvaife humeur.* Mulieres fecatiæ mihi beatæ videntur, quæ jurgio & benevolentiâ terrent de fabiro viros. *Afran.* * Białogłowy ktore záwfze umieią układać twarz fwoię fą fzczęśliwe, bo maią fekret zmartwić Męzow nietylko złym humorem fwoim, ále y dobrym. **Il a le fecret de la compofition du verre malléable.* Ille fcit conditurum vitrorum plurimæ tenacitatis. *Petr.* * Má fekret robienia fzkła niefttłuczonego gdyby y młotem kował. * *Si le*

le secret du verre malléable estoit connu, l'or & l'argent ne seroient plus estimez que de la boüe. Si hoc artificium vitri innotesceret, aurum & argentum vilescerent, quasi lutum. *Petr.* *Gdyby sekret szkła pod młotami niestłuczonego był znaleziony, Złoto y srebro zá śmiecie by niestało.

SECRET *ou Recette particuliére pour quelque maladie.* Singulare & arcanum remedium ad aliquem morbum, *ou* præcipua & peculiaris alicui morbo *ou* ad aliquem morbum medicina. SEKRET doświadczony ná chorobę iáką.

ON DIT *des menées secrettes.* Occulta, clandestina consilia, orum, neut. plur. *Cic.* RADY skryte, zdrady sztuki mánowić.

SE'CRETAIRE, subst. masc. (*Officier d'un grand Seigneur, qui expedie ses commandemens & écrit ses lettres.*) Scriba, æ, masc. Amanuensis, is, masc. *Curt. Suet.* Librarius, ii, masc. *Cic.* Amanu, ab epistolis, *ou sous entend* servus, *Suet.* SEKRETARZ od piora y listow u Pána. * *Cette lettre est écrite de la main de mon sécretaire.* Epistola librarii manu est. *Cic.* *Ten list iest pisany ręką sekretarza mego.

SE'CRETAIRE *du Roy.* Scriba regius. SEKRETARZ J.K.Mci. **Sécretaire d'Estat.* Sanctioris consilii commentariensis, is, m. * Sekretarz Páństwa Cáłego. * *Sécretaire des commandemens.* Regis à jussibus. *Ordynans Pokojowy.

SECRETEMENT, adv. (*En secret.*) Arcanò. Secretò. Clam. *Cic.* Clanculum. *Ter.* SEKRETNIE skrycie.

SECTAIRE, subst. masc. (*Un hérétique, qui est attaché à quelque sentiment particulier.*) Sectarii, masc. Perversis opinionibus imbutus, infectus, a, um. A fide christianâ alienus. SEKTARZ kácerz Heretyk.

SECTE, subst. fem. Terme collectif qui se dit *de ceux qui suivent les mesmes opinions & les mesmes maximes.* Secta. Familia. Schola, æ, fem. *Cic.* SEKTA iáka.

SECTION, subst. fem. (*Parties ou quoy on divise un ouvrage.*) Sectio, onis, fem. *Plin.* Pars, partis, f. PARAGRAFF rozdział.

SE'CULAIRE, *De siecle en siécle* WIEKOWY co káżdego wieku bywa. **Les jeux séculaires, jeux chez les Anciens Romains qui se faisoient tous les siécles.* Ludi seculares, ludorum secularium. *Plin. Hor.* *Igrayska co wiek się odprawujące u Pogan.

SE'CULIER, masc. SE'CULIE'RE, fem. (*Qui vit dans le monde, Laïque*) Mundanus, Profanus, a, um *Cic.* SWIECKI SWIECKA w stanie świátowym żyiący. **Les affaires séculiéres.* Civilia negotia. *Cic.* *Sprawy świeckie.

LES SE'CULIERS, Laici, arum, masc. plur. SWIECCY ludzie.

LE BRAS SECULIER. (*La puissance séculiére.*) Civilis magistratuum potestas, atis, fem. URZĄD zwierzchność świecka.

SE'CULIE'REMENT, adv. (*A la façon des séculiers.*) Hominum profanorum more, instituto. PO świecku po świátowemu.

SE'CULARIZER *un Moine, le tirer de son convent pour le faire vivre de la vie commune des autres hommes.* Communi vitæ reddere aliquem. *Horace a dit.* Vitæ me redde priori. SWIATOWYM Mnicha uczynić.

SE'CURITE', subst. fœm. (*Assurance, seureté dans les périls.*) Securitas, atis, fœm. *Cic.* BESPIECZENSTWO w niebespieczeństwie,

SE'DENTAIRE, *prononcez* SE'DANTAIRE, adj. m. & f. *Qui demeure toûjour au logis, qui ne sort point.*) Sedentarius, a, um. *Colum.* DOMAK, co wszystko w domu siedzi, á ni się wyrusza.

SE'DIMENT, subst. masc. qui se dit *de la lie ou de la crasse qui demeure au fond d'une liqueur.* Crassamentum, ti, neut. Crassamen, inis, neut. Fex, fecis, fœm. *Colum. Hor.* DROZDZE plugastwo osiadaiące ná spodku.

SE'DITIEUX, masc. SE'DITIEUSE, fœm. Seditiosus, Factiosus, a, um. *Cic.* BUNTOWNY BUNTOWNA.

SE'DITIEUSEMENT, adv. Seditiosè. *Cic.* PRZEZ bunt, buntownie.

SE'DITION, subst. fœm. (*Emotion ou Emeute populaire.*) Seditio, onis, fœm. Motus civicus, motûs civici, masc. *Cic. Hor.* BUNT, rozruch. * *Appaiser, calmer une sédition.* Seditionem comprimére, sedare. *Cic.* *Uspokoić bunt. **Emouvoir, faire une sedition, l'exciter.* Seditionem conciare. *Cic.* Concire. *Liv.* Commovere. Conflare, Facere. *Cic.* * Wzniecić bunt, bunt uczynić. **Mettre la sédition dans une Ville.* Inducere seditionem in civitatem. *Cic.* Agitare Urbem seditionibus *Plin.* *Wszczynać bunty w mieście.

SE'DUCTEUR, subst masc. (*Qui corrompt & induit un homme à mal faire.*) Corruptor, oris, masc. Qui alios seducit. Prædator corporis. *Petr.* ZWODZCA co ná złe zwodzi, zwodnik.

SE'DUCTRICE. subst. fœm. (*Celle qui porte au mal.*) Corruptrix, icis, fem. *Cic.* ZWODNICA.

SE'DUIRE, V. act. (*Abuser, corrompre, porter au mal.*) Seducere, (seduco, is, seduxi, seductum.) act. accus. *Cic.* Inducere aliquem in malum, (induco, is, induxi, inductum.) *Ter.* ZWIESC ná złe.

SE'DUIRE *les oreilles.* Insidias auribus facere. *Petr.* ZWIESC usy. * *Séduire une fille.* Attentare pudicitiam virginis. *Cic.* *Zwieść dziewkę ná złe.

SE'DUCTION, subst. fœm. Corruptela, æ, f. *Cic.* ZWIEDZENIE.

SE'ELLER *une chose, y apposer un sceau.* Signare, Obsignare, (o, avi, atum) act. accus. Sigillum in aliquâ re imprimere. *Cic. ou* alicui rei. ZAPIECZĘTOWAC co, pieczęć przyłożyć.

SE'GLE *ou* SEIGLE, subst. masc. (*Sorte de bled.*) Secale, secalis, neut *Plin.* ZYTO zboże.

SEGOVIE, (*Ville de Castille la vieille.*) Segovia, æ. fem. *Plin.* SEGOWIA Miásto Kastylii stárey.

SEIDE, (*Ville & Port de Syrie.*) Sidon, Sidonis, f. *Cic.* SYDON Miásto y Port Syrii.

DE SEIDE. Sidonius, a, um. *Cic.* SYDONSKI Sidoński.

SEIER (On dit *sier* ou *seier le bled, le couper.*) Frumentum secare, (seco, as, secui, sectum. *Cæs.* ŻĄC zboże álbo też y Kosić.

SEIGNEUR, subst. masc. (*Maistre. Souverain.*) Dominus, domini. *Cic.* PAN.

SEIGNEUR, (*Homme de qualité, de marque.*) Dynastes, æ. m. Vir nobilissimus. PAN zácna osoba. **Les Seigneurs d'un Royaume, les Grands.* Princeps, Optimates, tum. masc. plur. Proceres, procerum, masc. plur. * Przedni Pánowie w Krolestwie iákim.

ON APPELLE *le grand Turc,* LE GRAND SEIGNEUR. Turcarum Imperator, oris, masc. SOŁTAN Pádysza Cesarz Turecki.

SEIGNEURIAL, masc. SEIGNEURIALE. fœm. (*Le droit Seigneurial.*) Jus Dominii, n. PANSKIE prawo.

SEIGNEURIE, subst. fœm. (*Terre seigneuriale.*) Prædium multarum clientelarum, ii, neut, PANSTWO Máiętności.

SEIN, *prononcez* SAIN. subst. masc. (*La poitrine.*) Pectus oris, neut. Sinus, ûs, masc. MOSTEK piersi.

SEIN, (*Les mammelles ou la gorge des femmes.*) Ubera, uberum, n. pl. Mammæ, arum, f. pl *ou* Mamillæ. f. *Plin.* PIERSI u białogłow. **Une femme qui a bien du sein ou la gorge.* Mammosa mulier, mammosæ mulieris, f. * Białogłowa wielkich piersi.

SEIN ARABIQUE. (*La mer rouge*) Sinus Arabicus. Mare rubrum, maris rubri, neut. ODNOGA Arabska,

ON DIT figurément, *La nouvelle de cette mort luy a mis le poignard dans le sein.* Hac auditâ morte fuit graviter percussus *ou* perculsus. TĘ nowinę usłyszawszy, tę śmierć słysząc iákby go mieczem przebił. * *Il est mort dans le sein de ses amis,* c'est à dire *entre leurs bras.*) In sinu amicorum mortuus est. *Umarł ná ręku przyiacioł.

SEINE, subst. fœm. (*Riviere, qui prend sa source en Bourgogne, passe à Paris, & se vien rendre dans l'Ocean entre Honfleur & Harfleur.*) Sequana, æ, f. SEKWANA Rzeka francuska poczynaiąca się w Burgundii płynie przez Páryż wpada w Ocean między Honfleur y Harfleur miastami,

SEINE, (*Espéce de filet à prendre du poisson.*) Sagena, æ, fem. *Manil.* NIEWOD do chwytania Ryb.

SEING, subst. masc. *Signature qu'on met au bas d'un acte.*) Chirographus, i, masc. *Plin.* Chirographum, neut. *Cic. Quint.* Subscriptum nomen manu propriâ. PODPIS.

SE'JOUR, subst. masc. (*Lieu où l'on habite.*) Mansio, remansio, commoratio, onis, fem. MIESZKANIE zwyczayne gdzie kto zwyczaynie mieszka. Rezydencyalne miasta.

SE'JOURNER, V. neut. (*Demeurer ou s'arrester en un lieu.*) Alicubi commorari, (or, aris, atus sum.) Consistere & commorari. Considere aliquo loco. *Cic.* MIESZKAC gdzie bawić zábawić zátrzymać się.

SE'IZE, (*Adjectif numéral, qui se marque ainsi en chiffre Romain XVI en Arabe* 16.) Sexdecim, adv. *Cic.* SZESNASCIE liczba, KoścIelną liczbą XVI. prostą 16.

SEIZE FOIS. Sexdecies. *Cic.* SZESNASCIE rázy.

SEIZIE'ME, (*Nombre ordinal.*) Decimus sextus, a, um, *Cic* SZESNASTY szesnasta.

SEL, subst. masc. Sal, salis. masc. & neut. SOL.

La finesse & le sel des railleries de cette lettre, m'ont fait connoistre qu'elle estoit de vous. Eutrapelia ou sales litterarũ fecit, ut intelligerē tuas esse. *Cic.* Koncepcie, y subtelnych żartach listu tego poznałem z czyiego piora pochodzi to iest że z twoiego. **Ces vers ont du sel & de la beauté.* Versiculi habent salem & leporem. *Catul.* *Wiersze z konceptem y piękne.

DU GROS SEL. (*Du sel commun.*) Sal popularis, vulgaris. *Plin Cat.* SOL gruba prosta. * *Sel blanc.* Sal candidus. *Cat*, Sal purus. *Hor.* * Sol biała przednia. * *Sel mineral* ou *sel de mine.* Sal fossilis *Var.* Sal fossitius. *Plin.* *Sol kopana, * *Sel artificiel* Sal factitius. *Plin.* * Sol robiona warzona, **Fleur de sel* Flos salis. *Plin.* *Solna kurzawa.

SE'LEUCIE, (*Ville de l'ancienne Cilicie ou Isaurie, aujourd'huy de Caramanie.*) Seleucia, æ, f. Olbia, Hyria, æ, f SELEUCYA miásto Káramanii,

SE'LEUCIE *sur le Tigre,* (*Ville d'Asie.*) Seleucia ad Tygrim (Mr. Sanson la prend pour *Bagdet* ou *Bagedet*, d'autres pour *Hellé*) SELEUCYA nád Tygrem Miásto Azyi inśi ie zowią Bagdet.

SE'LEUCIE, (*Ville de Syrie.*) Pieria, æ, fœm. SELEUCYA Miásto w Syrii.

SE'LEUCIE, (*Ville de Pisidie.*) Celestria, æ, fœm. SELEUCYA Miásto Pizydii.

SELLE f. f (*Banc, siége à s'asseoir.*) Sella, æ, f. *Cic.* STOŁEK dosiedzenia.

SELLE *de cheval.* Ephippium, ephippii, neut. *Cic.* Siodło kulbaka Terlica wszelkie siedzenie ná konia.

SELLE *percée, à mettre un bassin pour rendre ses excremens.* Sella f. miliaries, fœm. *Var.* STOLEC z náczyniem do siadania ná potrzebę. **Aller à la selle* ou *au bassin.* Alvum ou ventrem exonerat. *Mart.* Reddere alvum. *Cels.* * Chodzić ná stolec **Faire aller à la selle.* Alvum ciere, solvere. *Plin.* Ducere, und ciere alvum *Cels.* * Poruszać stolce láxować. * *Il y a plusieurs iours que je ne vas point à la selle.* Multis diebus venter mihi non respondet *Petr.* Nihil reddit, nihil excernit *Cels.* *Kilka dni ióko stolca niemiewam. * *Lorsqu'on n'a point esté à la selle de plusieurs jours.* Cum alvus pluribus diebus non descendit. *Cels.* * Kiedy kilka dni ná stolec się nie chodzi. **Faire beaucoup de vents allans à la selle.* Reddere alvum cum multo sonitu. *Cels.* * Wielkie wiatry miewac idąc ná stolec.

SELLE se prend aussi *pour la décharge du ventre.* Dejectio, onis. STOLEC zá sámo odbycie y chodzenie stolcem. *Faire faire deux ou trois selles par une médecine.* Unam aut alteram dejectionem medicamento moliri ou perere. *Cels.* * Dwa álbo trzy stolce poruszyć przez lekarstwo,

SELLER *un cheval.* Equum sternere, insternere, (no, is, stravi, stratum) Equum ephippio instruere, (o, is, xi, ctum.) *Petr.* OSIODŁAC konia, okulbaczyć.

SELLIER, subst. masc. *Qui fait des selles à monter à cheval*) Ephipiorum opifex, icis, masc. SIODLARZ co siodła końskie robi.

SELON. *Préposition conditionelle & rélative.* Secundùm *avec l'accusatif.* Ex, ou pro *avec l'ablatif.* WEDŁUG. **Vivre selon la nature.* Secundum naturam vivere. *Zyć według przyrodzenia. **Selon les loix.* Ex legibus. *Według prawa. * *Selon le temps & l'occasion.* Pro tempore & pro re. *Cæs.* *Według czasu y okoliczności. **Selon les moyens de chacun.* Pro cujusque facultaribus. *Colum.* * Według przepomożenia według możności káżdego. * *Chacun parle selon son ressentiment.* Pro suo quisque sensu ac dolore loquitur. *Káżdy mowi według affektu swego. * *Selon que la chose le demande.* Pro ut res postulat. *Według tego iáko rzecz wyciąga. **Selon qu'il y aura de poisson, je veray ce que j'acheteray.* Ex copiâ piscatoriâ, consulere licebit, quod emam. *Plaut.* *Według targu, obaczę co kupię. **Selon que je puis voir.* Ut ego oculis rationem capio. *Ter.* *Według tego iák rozumieć mogę, ile poiąć y miarkować mogę. * *Selon mon génie.* Quanta mea sapientia est *Ter.* *Według humoru mego. **Selon mon sentiment.* Meâ quidem sententia. *Cic.* *Według zdania mego, **Selon l'équité.* Ex æquo. *Liv.* *Według słuszności.

SEMAILLES, subst. fœm. (*Le temps qu'on séme.*) Sementis, tis, fem. *Plin.* Sationis tempus, oris, neut. *Cic.* SIEW sieyba czas siania. **Faire les semailles.* Sementem ou sementes facere. *Cic.* Administrare sementim ou sementem. *Var.* *Siewy záśiewać.

Au milieu des semailles. Per medium sementim, mediâ sementi. *Colum.* Wśrzod siewow.

SEMAINE, subst. fœm. (*Le nombre de sept jours.*) Hebdomas, adis, fem, *Cic.* Hebdomada, æ, f. *Var.* TYDZIEN siedm dni w tygodniu.

SEMBLABLE, adject. masc. & fem. Similis. Adsimilis. Consimilis, & hoc simile similior & hoc similius. Simillimus, a, um. PODOBNY podobna. **Il estoit assez semblable à Tibere.* Non absimilis Tiberio fuit. *Tacit.* *Dosyć był podobny do Tyberyusza. **Il vous sera facile de faire voir qu'il est vostre fils, vous estant parfaitement semblable.* Convinces facile ex te natum, nam tui similis est probè. *Ter.* * Łátwo tego dowiedziesz że to twoy syn; ponieważ ci iest niewypowiedzianie podobnym. * *Il sera semblable à ses Ancestres.* Erit similis majorũ suorũ. *Ter.* *Podobny będzie przodkom swoim, a rowna Przodkow swoiehcnoty swoiemi. **Il a pris ma figure, aussi bien que mon nom, & deux gouttes d'eau ne se ressemblent pas mieux, que ce moy-là ressemble à ce moy que vous voyez.* Formam meam abstulit cum nomine, neque lac lacti magis est simile, quàm ille ego similis est mei. *Plaut.* *Y Postać y Imię moie ná siebie przeiął, áni kropla do kropli nie ták podobna, iáko on domnie. * *Ils sont tous semblables, ils se ressemblent tous.* Omnes congruunt, consimiles sunt moribus. *Ter.* * Wszyscy do siebie są podobni. **Une mort semblable, & qui répond parfaitement à une vie passée dans l'innocence.* Consentanea mors vitæ sanctissimè actæ. *Cic.* * Podobna śmierć Zyciu świątobliwemu y niewinnemu.

SEMBLABLE comme un substantif. *Chacun cherche son semblable* Par parem quærit. *Phed.* Similis simili gaudet. PODOBIENSTWO. Każdy szuka podobieństwa swego.

SEMBLABLEMENT, adv. (*D'une maniére semblable.*) Similiter. Pariter. Itidem. *Cic.* PODOBNIE.

SEMBLENCE, subst. fœm *mieux.* RESSEMBLANCE. Similitudo, inis, f. *Cic.* PODOBIENSTWO iedney rzeczy do drugiey.

SEMBLANT, subst. masc. Simulatio. Assimilatio, onis, f. *Cic.* POZOR podobieństwo ná podobieństwo co zmyślaiący udaiąc. **Faire semblant d'une chose.* Simulare, assimulare aliquid. *Cic.* *Udawać ná pozor pokazać niby. **Faire semblant de dormir.* Malè ou simulanter dormire. Somnũ mentiri. *Petr.* *Udawać się śpiącym czynić się śpiącym. * *Faire semblant de penser à autre chose.* Simulare alias res agere. *Ter.* *Udawać iakoby myślał oczym inszym. * *D'aller en voyage.* Simulatione itineris uti. *Cæs.* *Udawać iákoby kto w drogę wyieżdżał. **Je ne faisois pas semblant de les écouter.* Dissimulabam me eorum sermoni operam dare. *Plaut.* *Niepokazowałem po sobie żem ich słuchał. **Il fait semblant d'estre fou pour ne pas aller à la guerre.* Simulatione insaniæ militiam subterfugit. *Cic.* *Nie powiadać że ná woynę się wybiera. **Je feray semblant de ne le pas connoistre.* Simulabo, quasi non noverim. *Plaut.* * Pokażę iáko bym go nieznał.

SEMBLER, (*Parestra*) Videri, (eor, eris, visus sum.) *Cic* ZDAWAC się zdaie się widzi mi się. **Il semble que tu es sourd.* (On traduit selon le tour des Latins.) *Tu me sembles estre sourd.* Tu videris esse surdus. *Zdaie się żeś głuchy zdaiesz mi się być głuchy.

Tu es un peu trop hardy ce me semble ou *comme il me semble.* Audacior es paulò, ut mihi quidem videris, ou mihi videris paulò audacior. Trochę iesteś áuchwały, hardy, bespieczny abyś bystry iáko mi się widzi. * *Je ne fais pas cela, comme il semble peut estre à quelques uns, par une feinte.* Non id facio, ut forsitan quibusdam videor, simulatione. *Cic.* * Nie czynię tego zmyślaiąc iáko się komu zdawać może.

On peut aussi traduire en latin, *il me semble* par les verbes *puto, arbitror* ou *existimo.* Zdáie mi się, widzi mi się, rozumiem, mniemam, trzymam, sądzę, kładę. *Il me semble que vous savez cela. *Id tibi notum esse arbitror.* * Rozumiem że ci to wiadomo. *Il m'a semblé à propos de composer quelque chose touchant la vieillesse. *Mibi visum est de senectute aliquid scribere.* Cic. *Zdało mi się rzecz słuszna nápisać co a starości.

SEME', masc. SEME'E, fem. part passif. Satus, sata, satũ.

Voyez

Voyez SEMER. SIANY, Siana, záſiany, záſiana, obſiany, obſiana, wyſiany, wyſiana.

SEMELLE, ſubſt.f (*Morceau de gros cuir dont on garnit le deſſous du ſoulier.*) Solea, æ,ſ. Fulmenta, arum, ſ.pl. Suppagmentum, ti, n. *Plaut.* PODESZWA gruba ſkora pod trzewikiem lub botem ná podeſzwe *Faire mettre des ſemelles à ſes ſouliers.* Fulmentas jubere ſuppingi ſoccis. *Plaut.* *Podeſzwy kazać przyſzyć do trzewikow.

SEMENCE, ſubſt, ſ. *prononcez* SEMANCE. (*Matiére diſpoſée par la nature pour multiplier les eſpéces.*) Semen,inis, n. *Cic.* NASIENIE przyrodzone dla rozmnożenia.

SEMENCE *de l'homme.* Semen. *Suet.* Semen virile, *ou* genitale. *Virg.* Usina genitalis, urinæ genitalis, ſ. *Lucr.* Genitura, æ, ſ. *Plin.* NASIENIE przyrodzone ludzkie męſkie plemię.

SEMENCE *des autres animaux.* Virus, viri, m. *Virg.* Seminium,ii,n.*Var.* NATURA zwierzęty, y beſtyi plemię.

ON DIT au figuré *La ſemence des vertus.* Semen virtutum. NASIENIE cnot, plemię cnot. **Des guerres.* Belli ſemen. *Cic.* *Náſienie niezgod kłotni woien.

SEMER, V. act (*Jetter, repandre de la ſemence en terre.*) Serere, (ſero,is,ſevi, ſatum) Saminare, (o,as,avi, atum.) act. accuſ. Terra ſemina mandare. *Ovid* Sementum facere. *Var.* Spargere ſemen. Ingerere ſemen *Colum.* Terræ ſemina committere. *Virg.* SIAC náſienie w ziemię wrzucać. **Semer ça & là.* Diſſeminare. Diſſerere. *Colum.* *Siać tu owdzie. **Semer devant.* Præſerere. *Siać przed ſobą. **Semer entre deux* Interſere. *Colum.* *Siać wpoſrzodku między.

QUI *ſe ſeme.* Sativus, ſativa, ſativum. *Plin.* SIEWNY, ſianiu ſłużący.

SEMER, ſe dit au figuré *Semer des diſſenſions.* Diſcordias diſſeminare. *Cicer.* Serere. *Liv.* SIAC niezgody. **Semer la diſcorde parmi le peuple.* Inimicare populos. *Hor.* *Siać nieſnaſki między poſpolſtwem *Des diſcours de guerre.* Bella ſermonibus occultis ſerere *Liv.* *Roſiewać woynę. **Il avoit ſemé le bruit du ſecours des Romains* Hoſtes impleverat famâ Romani auxilii adventuris. *Liv.* *Puścił znaſiał wieść o poſiłkach Rzymſkich **Il ſemoit par tout ces diſcours ſans ſe déclarer* Hæc omnibus ſerebat ſermonibus,nequa ſe in ullâ partem movebat. *Caſ.* *To wſzędzie w mowie rozſiewał, áni ſię zá żádną ſtroną nie deklarował.

SEMESTRE, (*L'eſpace de ſix mois.*) Semeſtris & hoc ſemeſtre,adj. *Plin.Cic.* Semeſtrium,trii.*Colum.* Semaſtre tempus *Plin.* POŁROCZE ſześć mieſięcy

SEMEUR, ſubſt. m. Sator, ſeminator, oris, m. *Cic.* TEN co ſieie, ſiewca.

SEMILLANT, m. SEMILLANTE, f. (Mot bas & populaire.) *Qui eſt remuant, qui ne peut ſe tenir en place.* Mobilis & hoc mobile. Irrequietus, a, um. *Plin.* NIESTATEK płochy nieſpokoyny.

SEMINAIRE ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on éléve de jeunes clercs.*) Seminarium, ii, n. *Ciceron a dit* Seminarium Reipublicæ, ſeminarium triumphorum. SEMINARYUM mieyſce ná wychowanie duchownych młodych. Słowa właśnie Polſkiego niemaſz ná to ále, to łacińſkie w polſkim ieſt przyięte y znáczy Gniazdo Duchowieńſtwa ſkąd do rużnych urzędow Kościelnych oſoby zgodne w náuce, y obyczaiach wychodzić powinni.

SE'MINARISTE, ſubſt. maſc. (*Qui eſt élevé dans un ſéminaire.*)Qui in ſeminario inſtituitur. SEMINARZYSTA ná náuce do ſtanu duchownego y przyzwolitym do tego wychowaniu anſtaiący.

SEMONCE, ſubſt maſc. (*Invitation, convocation à quelque cérémonie*) Invitatio, convocatio, onis, fœm. Vocatus, invitatus, ûs, maſc. *Cic. Suet.* ZAPRASZANIE zwoływanie ſpraſzanie.

SEMONDRE, (Vieux Verbe.) *Inviter, prier à quelque cérémonie.* Vocare, convocare, invitare, (o, as, avi, atum.) ad aliquid.*Cicer.* ZAPRASZAC, ſpraſzać, ſtare ſłowo Francuſkie.

SEMONEUR, ſubſt. maſc. (*Qui va inviter aux nôces.*) Vocator,oris,m *Plin.* (Mot populaire.) SWAT álbo Druch ſpraſzaiący ná weſele.

SENAT, ſubſt.m. (*Aſſemblée des Sénateurs.*) Senatus,ûs, Senatorius ordo *ou* ampliſſimus ordo, inis, maſc.*Cic.* SENAT zgromadzenie Izba Senatorſka.

Aſſembler, convoquer le Sénat. Habere Senatum, citare, vocare, convocare, cogere ſenatum. *Cic.* SPROSIC zwołać Senat, zgromadzić zebrać.

Chaſſer quelqu'un du Sénat. Movere aliquem Senatu, è ſenatu rejicere. *Cicer.* Rugować kogo z Senatu. **Arreſt du Sénat.* Senatûs conſilium, ti, neut. *Cic.* *Uchwała Senatu. Radna uſtawa. W Polſzcze zowią *Reſultatum.*

SE'NAT, (*Lieu où s'aſſembloient les Sénateurs.*) Senatus, ûs,m. Curia,æ,ſ *Cic.* SENAT Izba Senatorſka.

SE'NATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui eſt membre du Sénat.*) Senator, oris, maſc. *Cicer.* SENATOR Oſoba Senatorſka. **Eſtre fait Sénateur.* In Senatum. In ordinem ſenatorium venire. In Senatum legi *Cicer.* Aſcribi. *Suet.* *Zoſtać Senatorem.

DE SE'NATEUR. Senatorius, ſenatoria, ſenatorium.*Cic.* SENATORSKI, Senatorſka, Senatorſkie.

SENATUS CONSULTE, ſubſt. maſc. (*Qu'on marque ſouvent de ces deux lettres* S. C. *Délibération, Arreſt du Sénat*) Senatus conſultum,ti, neut. *Cicer.* SENATUS-CONSILIUM. Rada Senatu, álbo Uchwała z Rady Senatu poſtanowienie w Polſzcze REZULTATUM

SE'NE', ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau qui vient du Levant, dont les feüilles ſont purgatives.*) Senna, æ, fœm Folia orientalia, foliorum orientalium, neut. plur. SENES ziele rodzące ſię w Kraiach Wſchodnich; ktorego liście ieſt purguiące.

SENEÇON, *prononcez* SENESSON. (*Herbe.*) Senecio, onis. Erigeron, rontis,m. & fœm. *Plin.* PRZYMIOTOWE ziele. Starzec inaczey názwane.

SENEGRE', (*Herbe.*) Fenum græcum, i, neut. Siliqua, æ, fœm. *Colum.* Telis, is, fœm. Boceras ægoceras. atos, fœm. *Plin.* KOZIOROZIEC ziele, Boza trawa, Fengrek.

SE'NECHAL, ſubſt. m. (*Chef de juſtice.*) Seneſcallus, ſeneſcalli,m. SĘDZIA głowny we Francyi.

SE'NE'CHAUSSE'E, ſobſt. fœm. (*Siége de juſtice d'un Sénéchal.*) Seneſcalli curia, æ,ſ. URZĄD álbo y Rátuſz Sędziego głownego.

SE'NEVE', ſubſt maſc. (*Graine dont on fait la moutarde.*) Sinapis,is,fœm. *Plaut.* Sinapi, indecl. *Colum.* GORCZYCA ktorą trą ná muſztardę.

SE'NEVE' *ſauvage.* Thlaſpi,n indecl. *Plin.* GORCZYCA polna dzika.

SENIGAGLIA, (*Ville Epiſcopale du Duché d'Urbin en Italie.*) Sena gallica, æ, ſ. *ou* Senogallia, æ,ſ. SENIGALIA Miaſto y Biſkupſtwo Urbinareńſkiego Xięſtwa.

SENONOIS, ſubſt maſc. (*Pays, dont Sens eſt le capitale.*) Senonenſis ager, Senonenſis agri, m. SENONENSKI Kray we Francyi.

SENS, *prononcez* SANS. (*Ville Archiepiſcopale ſur le confluent de la Vanne & de l'Yonne.*) Senones, Senonum, m pl. Senonæ, arum, f pl. Agendicum Senonum, Agendici, n. *Caſ.* SENON Miaſto z Arcybiſkupſtwem nád ściekiem Weony y Jonny rzek.

DE SENS. Senonenſis & hoc Senonenſe, adject. SENENON rodem.

SENS, *prononcez* SANS,ſubſt m.(*Organes corporel ſur leſquelles les objets extérieurs faiſant diverſes impreſſions ſe font connoiſtre à l'animal.* Senſus,ûs,m.*Cic* ZMYSŁ zmyſły przez ktore rzeczy powierzchowne poymuiemy.

Le ſens de l'oüye. Audiendi,*ou* aurium ſenſus. *Cic.* Słuch. **Le ſens de la veuë.* Oculorum *ou* videndi ſenſus. *Cic.* *Widzenie. **Le ſens de l'odorat.* Odorandi ſenſus. *Powonienie **Le ſens du toucher.* Tangendi ſenſus. *Dotykanie.

Il a les ſens vifs & ſains. Senſus ſunt ipſi acerrimi & integerrimi. Zywe ma zmyſły, y zdrowe. **Reprendre ſes ſens ou ſes eſprits* Recipere animum *Terent.* Animam. *Quint.* *Wrocić ſię do zmyſłow, do ſił, do ſiebie przychodzić.

SENS, (*Faculté naturelle qu'on a à comprendre les choſes jugement, prudence*) Mens,entis,ſ Intelligentia,æ,ſ Intelligendi vis. Judicium,ii,n *Cic.* ROZSADEK rozeznanie dowcip przyrodzony. * *Un homme de ſens, qui a du ſens & de l'eſprit* Pectus ſapientiâ plenum. *Petr.* Cui pectus ſapit,magni judicii vir, cordatus homo, Intelligens judicium *Cic.* *Człowiek rozſądku y rozeznania pełny. **Je vois qu'ils ont du ſens.* Video ſapere. *Ter.* *Widzę że maią rozum po ſobie.**Il a un bon ſens & une bonne teſte.* Incolomi eſt ſenſo & capite. *Hor.* *Rozſądku y głowy dobrey.

SENS *commun* Communis hominum ſenſus. Judicium commune. *Cic.* POSPOLITE wſzyſtkich rozumienie. **N'avoir pas le ſens commun.*Carere ſenſu communi. *Hor.* *Bez rozumny cale.

SENS ou *le bon ſens, bonne ſituation d'eſprit.* Sana mens, ſana mentis, ſanitas ou animi ſanitas, atis,f.*Cic.* ZDROWY rozum zmyſły zdrowe.

Eſtre en ſon bon ſens. Apud ſe eſſe, ſuæ mentis eſſe, conſiſtere mente *Cic* Mentis compotem eſſe *Cic* Sanum eſſe. *Plaut.* Bydź przy zdrowych zmyſłach, przy ſobie. **Vous n'eſtes pas en voſtre bon ſens.* Fugit te ratio. *Plaut.* Tu non es ſobrius. *Ter* Inſanis, ſanus non es, non te tenes. *Plaut. Cic.* *Nieieſteś przy ſobie nie ieſteś ſobie przytomny. **Sortir de ſon bon ſens.* A mente, à ſe diſcedere *Cic* A ſe exire. *Patr.* *Od rozumu od zmyſłow odeyść. **Revenir en ſon bon ſens.* Redire ad ſe ou Ad ſanitatem. Reſipiſcere. *Cic.* *Wrocić ſię do zmyſłow do ſiebie przyiść.

QUI *eſt d'un ſens raſſis, qui ſe poſſedé.* Compos animi, mentis. rationis *Ter. Liv* PRZYTOMNYCH ſobie zmyſłow. **Qui a perdu le ſens.* Male ſanus inſanus. *Cic.* *Ten co zmyſły ſtracił, co od zmyſłow odszedł. **J'eſtois hors de mon bon ſens.* Deſipiebam mentis *Plaut.* *Niebyłem przy dobrych zmyſłach, nie byłem przy ſobie, nie wiedziałem o ſobie.

SENS (*Sentiment*) Sententia, æ, fœm. *Cicer.* ZMYSŁ zdanie. **Il eſt attaché à ſon ſens.* In ſententia firmus, pertinax, ou ſententiæ ſuæ tenax. *Przywiązany do zdania własnego upatry zácięty.

A mon ſens, ſelon mon ſentiment. Ad meum ſenſum, meo quidem judicio, meâ ſententiâ, quantùm ego ſentio. *Cicer.* Według mnie według zdania mego.

SENS, (*Signification*) Significatio. Notio, onis,f. Intelligentia, æ, f. *Cic.* ROZUMIENIE wyrażenie iák co znaczy. **Ce mot a double ſens* Hæc vox duplicem habet intelligentiam *Cic.* *To ſłowo ná dwoie ſię rozumie, dwoiako znaczyć może **C'eſt le ſens de ces paroles.* His verbis hæc ſubiecta eſt notio, *Cic* *To znáczą te ſłowa.

Nous donnons un mauvais ſens aux bonnes qualitez de nos amis Virtutes ipſas amicorum invertimus. *Hor.* Opak tłumaczemy dobre przymioty przyiacioł náſzych. **Donner à des paroles le ſens que l'on veut* Verba ad voluntatem interpretari *Liv* *Tłumaczyć ſobie ſłowa iák kto chce. **Quant à ce que vous me mandez de la Republique, vous donnez aſſez dans mon ſens, car je ne dois me relaſcher en rien de tout ce qui regarde ma dignité.* Quod ad me de Republicâ ſcribis, à meis conſiliis ratio tua non abhorret, neque de ſtatu mea dignitatis eſt recedendum. *Cic.* *Co mi piſzeſz względem Rzeczypoſpolitey, dotyć wpadaſz w myśl moię, gdyſz nienależy mi w niczym uſtępować tego, co ieſt z doſtoieńſtwa moiego powagą.

SENS ſignifie, *Maniére, biais, ſituation, dont on peut regarder les choſes,* comme *il a tourné ce criminel de tous les ſens, de tous les coſtez* In omnem partem hunc ſontem verſavit MIARA, ſpoſob, ſtrona. Ze wſzyſtkich ſtron tego zbrodnia obracał.

Des foſſez de quatre pieds en tous ſens. Scobes quaternarii, hoc eſt, quoquò verſus pedum quatuor. *Colum.* Rowy ná cztery łokcie y gorę ze wſzyſtkich ſtron.

SENS *deſſus deſſous.* Sens *devant derriere,* (phraſes adverbiales *pour marquer la confuſion & le déſordre,* comme *Mettre tout ſens deſſus deſſous*) Omnia invertere, pervertere, miſcere omnia Omnia infima, ſummis paria facere. *Cicer.* ZAMIĘSZANIE ni początku, ni końca, ni końca, ni miary, wſzyſtko do gory nogami.

ON DIT proverbialement *Qui perd ſon bien, perd ſon ſens ne perd ſon ſang* Senſus & conſilium cum re fugiunt. *Ovid.* KTO ſtraci fortunę ſtraci y rozum. **Il a appliqué tous ſes cinq ſens de nature, toute ſon induſtrie.* Contendit omnes nervos, omnibus nervis contendit, & laboravit. *Wſzyſtkich ſił zmyſłow y ſpoſobow przyłożył.

SENSE', m SENSE'E, f. *prononcez* Sensé, (*Qui a du ſens & du jugement.* Cui pectus ſapit. Benè cordatus. *Plaut.* Sapiens, entis, omn. gen *Cic* Qui habet intelligens judicium *Cic.* ROZUMNY, Rozumny rozſądku wielkiego.

SENSE'MENT, *prononcez* SANSE'MANT. (*Avec ſens, d'une maniere ſage & judicieuſe*) Sapienter. Prudenter. *Cic.* ROZUMNIE uważnie rozſądnie.

SENSIBLE, maſc & fœm. adject *prononcez* SANSIBLE. (*Qui fait impreſſion ſur les ſens, qui frappe les organes.*) Senſibilis & hoc ſenſibile *Vitr* Senſilis & hoc ſenſile, adject. *Lucr.* Sub ſenſum cadens, entis, omn. gen. *Cic.* POD Zmyſły podpadaiący.

LES CHOSES *ſenſibles qui tombent ſous les ſens.* Quæ ſenſibus percipiuntur, quæ ſenſu accipiuntur, ou ſentiuntur. *Cic.* RZECZY zmyſłom podległe, pod zmyſły podpadaiące.

SENSIBLE. (*Qui touche beaucoup, qui donne de l'émotion à l'ame.*) Senſum movens, afficiens, entis, omn. gen. *Cic.* DOTKLIWY dolegliwy przykry żáłoſny. **La mort de voſtre frere m'a eſté fort ſenſible.* Mihi acerbiſſima fuit mors tui fratris. *Cic.* ou Tetigit me vehementer. Morte tui fratris graviter commotus. *Cicer.* *Smierć brata twego bardzo mię dotknęła. **Les hommes ſages ſont ſenſibles au des-honneur, & non pas aux coups de la fortune.* Sapientes turpitudine, non caſu, commoventur. *Cic.* *Rozſądnych ludzi dolega ochyda, á nie przypadki rożne ſzczęścia.

QUI *eſt ſenſible à la douleur.* Doloris impatiens. *Ovid.* NIECIERPLIWY ſmutku. **Au froid.* Impatientiſſimus frigoris *Plin.* *Niecierpliwy zimno. **Aux affronts.* Intolerans injuriarum. *Nie cierpliwy obelg ten co tego znieść niemoże. **S'il eſt ſenſible au plaiſir, il l'eſt auſſi à la douleur.* Si voluptatis ſenſum capit, doloris etiam capit. *Cic.* *Jeżeli czuie uciechę, czuć muſi y boleść.

SENSIBLEMENT, adv. *prononcez* SANSIBLEMANT. (*D'une maniére ſenſible, qui ſe fait ſentir, qui tombe ſous les ſens*) Ita ut res ſub ſenſum cadat ou ſenſibus percipiatur. OCZYWISCIE iáwnie.

SENSIBLENENT, (*Grandement. Beaucoup.*) Graviter. Vehementer Cum acerbiſſimo doloris ſenſu *Cic.* SRODZE ciężko bardzo. **Je ſuis ſenſiblement affligé de cela.* Illud vehementer doleo, ou doleo quàm maximè *Ter.* *Ciężko ſrodze ná to boleię.

SENSIBILITE', *prononcez* SANSIBILITE', ſubſt. fœm. (*Diſpoſition des ſens à recevoir les impreſſions des objets,* ce qui ſe dit *du corps & de l'eſprit.*) Mollitia, æ, fœm. Teneritas, atis, fœm. Mollior & tenerior animus, animi teneritoris. *Cic.* MIĘTKOSC dotkliwość. **Il a trop de ſenſiblité aux atteintes de la douleur.* Mollior eſt in dolore. *Cic.* *Bardzo ieſteś miętki ná wſzelką przykrość, prędko ſię do żalu do płaczu wzruſzay.

SENSITIF, m. SENSITIVE, f. *prononcez* Sanſitif. (*L'appetit ſenſitif où ſont les paſſions.*) Pars animi quæ appetitus habet ZMYSLNY, Zmyślna do zmyſłow należący.

SENSUALITE', *prononcez* SANSUALITE', ſubſt. fœm. (*Paſſion qui fait rechercher les commoditez du corps & les plaiſirs des ſens*) Naturalis proclivitas ou propenſio ad commoda corporis & oblectamenta. ZMYSLNOSC chęć do roſkoſzy y pieſzczoty ciało.

SENSUALITE'. (*Plaiſir ſenſuel. Plaiſir du corps.*) Voluptas ſenſum movens, ou voluptas corporea, voluptatis corporea, f. ZMYSLNA roſkoſz cieleſna.

SENSUEL, maſc. SENSUELLE, fœm. (*Qui regarde les ſens, l'appetit ſenſuel* ou *ſenſitif.*) Appetitus ſenſibilis, ûs ſenſibilis. maſc. ZMYSLNY co do żądzy zmyślney należy.

Les plaiſirs ſenſuels. Senſuum voluptates, tum, fœm. plur. Zmyślne ciele ne uciechy.

SENSUEL, (*Qui eſt attaché aux plaiſirs & aux ſatisfactions des ſens.* Voluptuarius, a, um Voluptuoſus, a, um. Voluptati deditus, a, um. *Cic. Plin.* ZMYSLNY człowiek zá zmyślnością idący. **Mener une vie ſenſuelle.* Vitam voluptatibus refertam ou inundatam ducere, trahere ou vitam Chiam gerere. *Petr.* *Zycie cieleſne prowadzić.

SENSUELLEMENT adv. *prononcez* SANSUELLEMANT Libidinoſè. *Cic.* CIELESNIE roſpuſtnie zmyślnie.

SENTENCE, *prononcez* SANTANCE. (*Parole qui porte un grand ſens, une belle moralité.*) Sententia, æ, f. SENTENCYA; kilka ſłow z oſobliwſzym ſenſem, iákoby wyrok iáki pamiętny, a powſzechną w poſpolitości náuką álbo przeſtrogą.

Meſler quelques ſentences dans un diſcours. Sententiis illuſtrare orationem *Cic.* Mięſzać ſentencye w mowie.

SENTENCE, (*Jugement qu'on rend d'une choſe.*) Sententia, æ, f. Judicium, ii, n. *Cic.* SENTENCYA Dekret zdanie **Donner, rendre* ou *prononcer une ſentence.* Sententiam dicere, ferre, pronuntiare, ou Judicium pronuntiare. *Cic.* *Wydać ſentencyą. **Donner une ſentence au profit de quelqu'un.* Secundùm aliquem pronuntiare. Judicare, adjudicare cauſam alicui. *Cic.* *Wydać ſentencyą zá kim. **Mettre une ſentence au néant.* Rem judicatam reſcindere, ou quod factum eſt legibus. *Cic. Ter.* *Skaſſować ſentencyą. **Mettre une ſentence à exécution.* Rem judicatam exequi. *Przywieść ſentencyą do exekucyi.

SEN-

SENTENCE *définitive* ou *en définitive*. (Comme l'on parle au Palais.) Sententia litis decretoria. DEKRET náywyższy oftatni konkluduiący w sprawie.

SENTENCE *renduë du consentement des parties*. Sententia consensu partium conflata ou consentientibus partibus. DEKRET zá zgodą stron.

SENTENCE *donnée par collusion, & d'intelligence avec la partie*. Sententia coitione conflata. DEKRET zmowny.

SENTENCE *par forclusion*. Sententia eremodicialis. DEKRET kontumacyiny.

SENTENCIER, *prononcez* SANTANCIER. (Terme de Palais.) *Donner une sentence contre quelqu'un*. Contra aliquè dicere, pronunciare. DEKRETOWAC.

SENTEUR, *prononcez* SANTEUR, subst. f. (*Odeur, qualité qui frappe le sens de l'odorat*.) Odor, odoris. *Cicer.* ZAPACH woniá wonność. *Bonne senteur* Jucundus, suavis, gratus odor, jucundi odoris. *Zápach dobry zápach wdzięczny. *Une méchante senteur*. Malus, fœdus, ou teter odor. *Cels.* *Zły zápach. *De l'eau de senteur*. Aqua odorifera ou odorata. *Wodka pachnąca.

DES SENTEURS ou *Parfums*. Odores, odorum, masc. plur. Unguenta, orum. Aromata, tum, neut. plur. *Cicer. Colum.* ZAPACHY perfumy pisma. *Cette senteur me fait mal.* Isto odore lædor. *Plin.* *Ten zápach mi szkodzi. *Je ne suis point d'avis que vous preniez des senteurs, parce qu'une femme sent toûjours assez bon, quand elle ne sent rien du tout.* Non censeo ungendam unguentis te esse, quia mulier rectè olet, ubi nihil olet. *Plaut.* * Nie życzę ci się piżmować, gdyż białogłowa záwsze dobrze pachnie, kiedy niczym nie pachnie.

QUI N'A *pas grande senteur*. Quod est parvi odoris ou angusti odoris. *Plin.* RZECZ małego zápachu.

SENTIER, *prononcez* SANTIER, subst. masc. (*Petit chemin qu'on fait dans les terres pour la commodité des gens de pied.*) Semita, æ, fœm. Callis, is, masc. Trames, itis, masc. Diverticulum, i, neut. *Cic. Plin.* SCIESZKA ścieżka dla piechych.

SENTIMENT, *prononcez* SANTIMANT, subst. masc. (*L'action de sentir*. Sensus, ûs, masc. *Cicer.* CZUCIE czuć. **Le corps n'a aucun sentiment après la mort.* Nullus remanet sensus condicio. *Petr. On sous-entend* corpore ou post mortem. *Cicer.* *Ciało nie nie czuie po śmierci żádnych zmysłow nie ma záżywania. **N'avoir aucun sentiment.* Sensu carere. *Cicer.* *Nieczuć bydź cale nieczułym iák bez zmysłow. **Priver quelqu'un de sentiment.* Orbare aliquem sensibus. *Cic.* *Zmysły komu odiąć.

SENTIMENT se dit en morale, des passions. SERCE affekt. **Une mére a de tendres sentimens pour son fils.* Mater teneris affectibus complectitur filium. *Matka ma serca wielką skłonność ku dziecięciu. **Les sentimens d'une mére sont bien différens de ceux d'une marastre.* Longè alii sunt sensus matris, novercæ. *Cas.* *Daleko insze iest serce matki, á insze macochy.

SENTIMENT, (*Opinion*.) Sensus, ûs, m. Sententia, opinio, onis, f. Mens, entis, f. Sensum, sensi, n. *Cic.* ZDANIE rozumienie

Mon sentiment est celuy des autres, je suis de mesme sentiment que les autres. Ea quæ sentio ego, & alii sentiunt. *Cas.* Idem sentio cum aliis. In eâdem sum mente, quâ reliqui omnes *Cicer.* Idę zá zdaniem drugich, trzymam z drugiemi. **Un mesme homme ne peut estre une heure entiere dans les mesmes sentimens, & il n'y a point de chaisnes assez fortes pour retenir un Protée si changeant.* Iidem eadem probantes non possunt horam durare; Quo igitur nodo teneam Protea vultus mutantem? *Hor.* *Człowiek nie statecany y ná godzinę iedną nie trwa w zdaniu swoim, y nie masz ták mocnych łańcuchow ktoreby niestatka takiego w iednostaynośći utrzymać mogły.

Je voudrois avoir vostre age & que vous eussiez mes sentimens. Vellem ut mihi esset tua ætas, aut tibi hæc sententia, *Ter.* Radbym bydź twego wieku, álbo ty żebyś był tego co ia rozumienia. **J'admiray le goût différent des femmes, & je considéray comme une chose monstrueuse, qu'une servante eût les sentimens d'une Dame de qualité, & une Dame les inclinations d'une servante.* Miratus discordem mulierum libidinem, atque inter monstra numerare, quòd ancillæ haberet matronæ superbiam & matronæ ancillæ humilitatem. *Petr.* *Dziwowałem się humorowi białogłow, y uważałem u zadumieniem iáko to służebnica iedna miała w sobie fantazyą páńską á Pani służebnicze sentymenta. **Je suis d'un sentiment contraire au vostre.* Abs te seorsùm sentio, *Plaut.* Tibi non consentio. *Cic.* *Jestem przeciwnego zdania twoiemu. **Je suis de vostre sentiment.* Accedo tibi. *Cicer.* Tuæ opinioni *Quint.* Tecum sentio, *Cic.* *Zgadzam się z tobą przypadam ná zdanuie twoie.**Je n'ay rien dit en celà contre mon sentiment, je n'ay point trahi mon sentiment.* Illud non dixi secus, atque sentiebam. *Cic.* *Nicem tu nie rzekł przeciwko zdaniu swemu, tom wymowił co rozumiem. **Parler contre son sentiment, dire d'une maniere & penser de l'autre.* Aliud sentire, aliud loqui, ou aliud sentire & loqui. *Cic.* *Mowić przeciwko sercu przeciw myśli swoiey inaczey mowić á inaczey myślić.**Découvrir ou déclarer son sentiment ou ses sentimens à quelqu'un.* Suam alicui sententiam aperire, ostendere. *Odkryć się z zdaniem swoim wymowić się z czym przed kim. **Decouvrir, pénétrer les sentimens de quelqu'un, les sçavoir.* Ad sensum opinionemque alicujus penetrare. *Cicer.* *Dochodzić myśli, rád czyich.**Se rendre au sentiment de quelqu'un.* Concederein sententiam alicujus. *Liv.* *Ustąpić zdaniu cudzemu poyść zá nim dać się nim skonwinkować. **Vous estes trop bon d'avoir ces sentimens là de moy* Bonus es, cum hæc de me æxistimas. *Ter.* *Dobroć to twoia y łaska sprawuie, że ták o mnie wysoko trzymać raczysz. **Estre de different sentiment.* Discrepare ab aliquo, ou dissentire Opinionum dissensione discrepare. *Cic.* *Rożnego bydź zdania od kogo. **Avoir de bons sentimens.* Benè, præclarè sentire. *Cic.* *Zdrowe mieć zdanie. **Avoir de bas sentimens de soy.* De se humiliter sentire. *Cic.* *Podło o sobie rozumieć nisko o sobie trzymać.

SENTINE, *prononcez* SANTINE, subst. f. (*Le lieu le plus bas d'un navire*) Sentina, æ, f. *Cas.* STEK okrętowy.

ON DIT au figuré, *Purger la sentine d'une Ville, en chasser tous les meschants.* Sentinem orbis exhaurire. *Cic.* STEK ludzi wypędzić z miasta, toiest łotrow hultaystwo wygnać.

SENTINELLE, subst. fœm. *prononcez* SANTINELLE. (*Soldat qui fait le guet.*) Excubitor, speculator, oris, masc. Excubiæ, vigiliæ, arum, f. pl. Vigiles, vigilum, m. pl. *Cic. Cas.* WARTA żołnierz ná warcie.

Estre en sentinelle ou *faire sentinelle*. Esse in statione. *Cas.* Agere stationem. *Tacit.* Excubias, vigilias egere (*quand c'est la nuit*.) Bydź ná warcie odprawować wartę.

Faire sentinelle sur le port Excubare ad portum. *Cas.* Bydź ná warcie nad Portem. **Aux portes.* Pro portis excubare. *Liv.* *U Bram, u wrot, u drzwi.**Relever les sentinelles.* Vigilias deducere *Salust.* *Zluzować wartę. **Visiter les sentinelles.* Vigilias circumire. *Salust.* *Obchodzić warty.

ON DIT proverbialement. *Relever quelqu'un de sentinelle*, pour dire *le gourmander beaucoup*. *L'ayant trouvé en faute.* Probè aliquem increpare, exagitare. ZŁAIAC złajać zhałasować zhasować nápapszy y zświedszy nád czym.

SENTIR, *prononcez* SANTIR, V. act. & neut. (*Avoir du sentiment*) Sentire, sentio, is, sensi, sensum) *Cicer. Plaut.* CZUC.

SENTIR *son mal.* Malum sentire. CZUC swoie nieszczęście álbo bol swoy. **La faim.* Famem. *Liv.* *Czuć głod. **De la douleur, de la joye.* Dolorem, lætitiam. *Cicer.* *Czuć żałość smutek radość. **Se sentir bien d'une médecine* Sentire medicinam. *Cels.* *Dobrze się czuć po lekarstwie. **Je sens du mal par tout.* Totus doleo. *Plaut.* Opprimor totius corporis doloribus. *Cic.* *Wszędzie wszystko mię boli. **Je me sens souvent de ce mal, quand le temps change.* Admoneor sæpè hoc morbo, dum tempus mutatur *Plin.* *Często ten bol czuię kiedy się odmienia ná dworze zá każdą odmianą pogody.

**Ce malade ne se sent plus, il n'a plus de sentiment.* Deductus est sensus membris. *Lucr.* Sensibus orbatus est. *Cicer.* *Ten chory iuż się nie czuie. **Je sçay combien la douleur que j'en ay senti, a esté grande.* Scio quàm doluerit cordi meo. *Ter.* *Wiem iák wielki był ten żal tá bolesć ktorąm czuł z tego.

SENTIR se dit figurément en ce sens. *Si je juge que vous ne sentiez pas ce que je fait pour vous, je me garderay bien de vous donner sujet de vous moquer de moy.* Si te ingratum tibi esse sentiam, non committam, ut sibi insanire videar. *Cic.* JEZELI to zá złe masz co czynię dla ciebie; nie będę ták zrozumu obrany ábym ci się podawał za szalonego.**Ne point sentir les passions de la jeunesse.* Non esse affinem earum rerum, quas fert adolescentia. *Ter.* *Nie czuć w sobie effektow kto-

kiorych pospolicie młodość iest skłonna. *Sentir, goûter la beauté des vers*, Sentire vim carminis *Phad*. *Znac się ná pięknych wierszach *La nature commence d'abord par nous rendre le cœur capable de sentir les differents effets de la fortune*. Natura nos intus priùs format ad omnem fortunarum habitum. *Horat* *Natura sama zárá nám uformowała serce czuiące y tkliwe ná wszystkie przemiany szczęścia. *Il est raisonnable qu'un bon serviteur sente tout ce que sent son maistre & sa meistresse. & accommode son visage au leur; qu'il soit triste, s'ils paroissent tristes; & joyeux, s'ils le sont*. Servum frugi debet sic se instituere, proinde heri ut sint, ipse item sit vultum ex vultu comparet, & tristis sit, heri si tristes: hilaris sit, si gaudeant. *Plant*. *Służba áby sługay Pánow swoich piotnkę spiewall, y według nich swoy humor układali, smucąc się z smutnemi, cieszące się z wesołemi.

SENTIR *par l'odorat*. Aliquid sentire, odorari, (odoror, aris; tus sum) Olfacere, (olfacio, is, feci, factum.) *Cic*. CZUC węchem *Une rose nouvellement cueillie se fait sentir de loin* Rosa recens è longinquo olet. *Plin*. *Rożą świeżo zerwaną czuć z daleka.

SENTIR, (*Rendre une odeur*) Sentire, olere, obolere, redolere. (oleo, es, olui, olitum.) *Cic*. PACHNIEC pachnąć. *Sentir bon*. Benè, jucundè, Arabicè olere. *Plant*. Jucundum odorem spargere. *Phad*. *Pięknie pachnąć. *Le contraire est* malè olere, tetrum odorem reddere, graviter spirare. *Cic Virg*. Fœtere. fœteo, es, *sans preterit ni supin*. *Sentir mauvais*. *Przeciwna zaś trącić śmierdzieć cuchnąć szpetnie pachnąć.

SENTIR *fort*. Perolere TRĄCIC czym potężnie mocno. *Tout le monde ne peu pas sentir comme vous le muse & l'ambre* Non omnes possunt olere unguenta exotica, ut tu oles. *Plant*. *Niew szyscy ták mogą trącić, iákoś ty piżmem balsamem maściami prześmiardł. *Sentir le gousset*. Hircum olere *Hor*. *Parkotem trącić *Son haleine sent ou il sent*. Fœtet illis anima. *Plant*. *ou* fœtorem redolet. *Cuchnie mu z ust czuć mu zęby. *Il ne sent ni sel ni sauge, il ne sent rien*. Nihil prorsùs olet. *Cic*. *Niczym nie pachnie. *Faire sentir mauvais un lieu* Inodorare locum. *Calum*. *Záśmierdzić mieysce iákie

ON DIT au figuré en ce sens *Ce discours sent l'antiquité, ou est d'un goût antique* Hæc oratio sapit, redolet antiquitatem. *Cicer* TA MOWA staroświeccczyzną trąci. *Elle sentoit plus son bien que les autres* Erat formâ præter cæteras honestâ & liberali *Ter*. *Nád insze coś się w niey piękniey szego y zacnieyszego wydawalo. *Un enfant qui sent son bien*. Puer ingenui vultûs *Dziecię grzeczności wielkiey. *Je sens du degoût pour les beautez communes*. Tædet me quotidianarum formarum. *Ter*. *Sprzykrzyły mi się pospolite urody. *Il se sent encore des mœurs de son pays*. Mores patrios adhuc servat, retinet, habet. *Jeszcze znać po nim obyczaie krain własnego.

SE SENTIR (*Participer à une chose.*) CZUC dolegać bydź uczęstnikiem *Tout le monde se sent des calamitez publiques, ou sent les malheurs public*. Calamitates publicas participant, *Cicer*. *Wszystkich pospolite nieszczęśliwości dotykaią wszystkim się czuć dáią. *Se sentir de la peste*. Pestem participare. *Cicer* *Záraząc się powietrzem czuć w sobie záraząc morową. *Les valets se sentent de la bonne fortune de leur meistre*. Servi de bonâ heri sui fortunâ participant *ou* bonam fortunam *Plant* *ou* Participes fiunt de prosperâ heri sui fortunâ. *Szczęście Panow ściąga się ná służących. *Je ne me suis point senti de vostre liberalité*. Liberalitatis tuæ expers factus sum *Plin Jun*. *Nie doznałem iá twoiey hoynności.

SE SENTIR. (*Se connoistre.*) Se noscere. ZNAC się. *Je luy ferey sentir à qui il se joüe* Sentiet quem attentarit. *Phad*. *Pozna on z kogo to żartować. *Il est tellement transporté de joye, qu'il ne se sent pas*. Præ gaudio vix est apud se. *Terent*. *Ták rád ze się od radości nie czuie.

Je vous prie de luy feire sentir que mon amitié luy a servi. Cro tenunt, intelligat meam amicitiam ei profuisse. *Cicer*. Proszę cię niech że zná że mu się moia przyiaźń ná co przydała *Quand on ne se sent point coupable, on doit estre hardy à défendre hautement son innocence* Qui non deliquit, decet esse cōfidēter, & pro se & proterve loqui. *Plant*. *Kto nie winien, śmiało y bespiecznie przy swoley niewinności ma stawać

ON DIT proverbialement, *Il sent de loin, il a bon nez, il est prudent, il prévoit les choses*. Longè prospicit *ou* longè animo prospicit. *Cic*. Sagaci nare res sentit. *Lucan*. ZDALEKA widzi, rostropny, ostrożny, baczny.

SEOIR, (*Se seoir.*) Sedere. SIEDZIEC.

SEOIR se dit aussi à l'impersonnel & signifie *Estre convenable, convenir*. Convenire, (convenio, is, veni, tum.) Congruo, (is, congrui, *sans supin.*) Decet *impersonnel*. PRZYSTOIC,

Cét habit me sied bien. Decet me hæc vestis. *Plant*. Tá suknia mi przystoi, przystoyno mi w tym stroiu w tey sukni *C'est vostre beauté qui fait que cét habit vous sied bien*. Virtute formæ id evenit, ut vestis ista te deceat. *Plant*. *Twoia uroda czyni że ci pięknie w tym stroiu w tey sukni. *Il luy dit que ces bassesses ne sioient point à un vieillard, ou blessoient sa gravité*. Dixit non decere gravitatem senis tam humiles ineptias. *Petr*, *Mowił mu, że te podłości, nie przystały mu w tym wieku, zniewazały sędziwość iego.

SEP, subst m. (On ne fait point sonner le *p* en le prononçant.) *Pied de vigne*. Vitis, vitis. f. *Voyez* CEP. LATOROSL winna macica winna. Nie wymawia się p. w tym słowie Francuskim ná końcu.

SE'PARABLE, adject m & f. (*Qui se peut séparer.*) Separabilis & hoc separabile, adj. *Cic*. Quod disjungi ac separari potest ROZDZIELNY co rozdzielić można.

SE'PARATION, subst. fœm. (*Division. Partage.*) Disjonctio. Secretio Divisio, onis, fœm. *Cicer. Liv*. ROZŁĄCZENIE rozdzielenie.

SE'PARATION *de deux personnes qui se séparent, & qui s'en vont, l'un d'un costé & l'autre de l'autre*. Disjunctio, onis, f Discessus Digressus, ûs, masc. Discessio, onis, fœm *Cic* ROZŁĄCZENIE dwoch osob z ktorych iedna wiednę druga w drugą stronę idzie

SE'PARATION. (*Division du mary d'avec la femme. D'un amy d'avec son amy, des-union, division.*) Divortium, tii, neut. Disjunctio. Dissiriatio. Diremptio, fœm. Diremptus, ûs, masc. *Cicer*. ROZŁĄCZENIE Małżeństwa, męża od żony; rozerwanie przyiaźni, rozbrat między przyiaciołmi.

SE'PARATION *d'un lieu par quelque muraille ou cloison*. Sepimentum, ti, neut. *Cicer*. PRZEDZIELENIE przepierzenie ścianą.

SE'PARE'MENT, adv. (*A part.*) Separatim. Seorsùm. *Cic*. OSOBNO z osobna.

SE'PARER, V. act. (*Diviser. Partager.*) Dividere. (divido, dis. divisi, divisum.) Partiri, (ior, iris, partitus sum.) *Cic*. Diducere, (diduco, cis, xi, ctum.) Discludere. (discludo, is, si, sum) *Cas* Distrahere, (ho, is, xi, ctum.) DZIELIC rozdzielać rozłączać. *Les Monts Pyrenees separent la France de l'Espagne ou d'avec l'Espagne*. Hispaniam à Galliâ Pyrenæi montes distrahunt, dirimunt, discludunt. *Cas*. Dividunt. *Cic*. *Gory Pireneyskie dzielą Francyą od Hiszpanii.

SE'PARER *une chose d'avec une autre*. Aliquid à re aliquâ separare, dissociare, disjungere, abjungere, dividere, distrahere. *Cic*. ROZDZIELAC iedno od drugiego.

SE'PARER *les personnes, les desunir, les mettre mal ensemble*. Aliquem ab aliquo disjungere, sejungere, divellere, abstrahere, distrahere, dissociare. *Cicer*. POROZNIC osoby iákie między sobą. *Si je viens à me separer de vous, je ne puis plus souhaitter de vivre*. Si eo meæ fortunæ redeunt, ut à te distrahar, nulla est mihi vita expetenda. *Ter*. *Jeżeli mi kiedy przyidzie rozstać się z tobą niechcę iuż więcey żyć ná świecie *Se séparer, faire divorce*, (parlant *du mari & de la femme.*) Divortium facere. *Cicero*. *Rozłączyć się co do małżeństwa rozwieść.

SE SE'PARER, (*Se quitter.*) Discedere, (discedo, is, discessi, discessum) *Cic*. ROZEYSC się rozjechać się. *Nous nous separasmes de telle sorte, qu'il me déclara ne vouloir plus donner sa fille à mon fils*. Ita tum discedo ab illo, ut qui se filiam neget daturum filio. *Ter*. *Rozeszliśmy się ná tym że iuż więcey niechciał corki swoiey dać zá mego syna. *Se séparer brusquement d'avec un autre*. Ab aliquo se abrumpere *Cic*. *Rozeyść się nágle, y przykro z kim.

SE'PARER *des gens qui se battent*. Seponere aliquem extra certamen. *Liv*. Manu decertantes interpellare. ROZWADZAC biiących się z sobą.

SEPT *ou* SET, *comme il se prononce* Septem indécl. Septeni, septenæ, septena. SIEDM. *Sept nuits*. Septem *ou* septenæ noctes. *Prop*. *Siedm nocy. *Sept lettres*. Septem *ou* septenæ litteræ, *Plin*. (Ce nombre se marque ainsi VII. en chiffre Romain, en Arabe 7.) *Siedm listow Ta liczba ták się pisze VII. Raymską liczbą, prostą zaś ták 7.

QUI *a sept ans*. Septuennis & hoc septuenne. adject. *Plant*.

Plaut. SIEDM lat máiący ſiedm mu lat ieſt w ſiodmym ieſt roku.

QUI *a ſept pieds de long.* Septempedalis & hoc ſeptempedale, adj. *Plaut.* NA ſiedm ſtop długi.

SEPT *fois.* Septies. *Cic.* SIEDM rázy, ſiedm kroć.

SEPT *cents.* Septingenti, æ, a. (*En chiffre Romain ainſi DCC. En Arabe ainſi 700.*) SIEDM ſet Raymſką liczbą DCC; proſtą 700. **Troupeau de ſept cents beſtes.* Septingenarius grex. *Var.* *Trzodę u ſiedſet owiec.

L'an ſept cents. Annus ſeptingenteſimus. *Var.* Rok ſiedmſetny.

SEPTANTE pour *ſoixante & dix.* Septuaginta. *indécl.* Septuageni, æ, a. *Cic. Colum.* SIEDMDZIESIĄT.

LES SEPTANTES *Interprêtes qui traduiſirent l'Ecriture Sainte en grec par l'ordre de Ptolomée Philadelphe Roy d'Egypte.* Septuaginta Interpretes, tum, m. pl. SIEDMDZIESIĄT Tłomaczow, ktorzy przełożyli Piſmo Swięte ná Grecki Język z roſkazu Prolomeuſza Filadelfa Krola Egipſkiego.

SEPTEMBRE, *on prononce* SEPTAMBRE, ſubſt. maſc. (*Septieſme mois de l'année, à compter depuis l'Equinoxe du printemps, & le neuvieſme à commencer depuis Janvier.*) September, bris, maſc. *On ſous-entend* menſis *Hor.* WRZESIEN ſiodmy mieſiąc w Roku ráchuiąc od porownania dnia z nocą ná Wioſnę, á Dziewiąty ráchuiąc od Stycznia.

SEPTENAIRE, adject. m. & f. (*Le nombre de ſept*) Septenarius numerus, i, maſc. *Celſ.* SIODMA liczba.

SEPTENTRION, *on prononce* SEPTANTRION, ſubſt. maſc. *Conſtellation celeſte composée de ſept eſtoiles, que les Aſtronomes appellent* LA PETITE OURSE. Septentriones, um. *ou* Septemque triones *comme dans Virgile.* Urſa, æ, f. *Plin.* WOZ Niebieſki, gwiazdy pewne ták názwane ná połnocy.

SEPTENTRION, eſt auſſi *la partie du Globe terreſtre, qui eſt depuis l'Equateur juſque à noſtre Pole. Ainſi on appelle Septentrion toutes les régions qui ſont du coſté de ce Pole, & particulierement la Suéde.* Pars Orbis Aquiloni ſubjecta, Partis ſubjectæ, fœm. Regio Aquilonaris, Regionis Aquilonaris, fem. Septentrio, onis. Aquilo, onis, maſc. *Cic. Caſ.* POŁNOC ná ſtronie od Ekwatora áż do Punktu náſzego wſzyſtkie tedy kraie około tegoż Punktu będące zowią Połnocnemi á oſobliwie Szwecyą.

SEPTENTRION, eſt auſſi *le vent cardinal qui ſouffle du coſté de ce Pole.* Septentrionalis ventus, maſc *Plin.* Septentriones venti, maſc. plur *Cic* WIATR połnocny.

SEPTENTRIONAL, maſc. SEPTENTRIONALE, fem. (*Qui appartient au Septentrion*) Septentrionale. Aquilonaris & hoc Aquilonare, adject. *Cic.* POŁNOCNY POŁNOCNA.

SEPTIER, *prononcez* SETIER, ſubſt. m. (*Meſure qui eſt différente ſuivant les lieux*) Sextarium, ii, n. *Juv.* Miarka mokrych y ſuchych rzeczy, Szoſtak názwana, Já w nim ſzoſta część Gárca. Większa lub mnieyſza według rożności krájow y Gárcy. Náſza kwarta dwudzieſtą uncyi większa niż ten ſzoſtak.

SEPTIESME, *on prononce* SETIEME, (*Adjectif numeral & ordinal.*) Septimus, ſeptima, ſeptimum. *Plin.* Siodmy ſiodma.

SEPTIESMEMENT, adv. *prononcez* SEPTIEMEMANT. Septimum. *Cic.* POSIODME.

SEPTUAGENAIRE, (*Qui eſt parvenu à l'âge de ſoixante & dix ans.*) Septuaginta annos natus. SIEDMDZIESIĄT lát máiący.

SEPTUAGESIME. *Sept ſemaines devant le grand jour de Paſques.*) Septuageſima, æ f. *on prononce le P.* NIEDZIELA ſtarozapuſtna wymawia ſię w tym ſłowie Francuſkim litera P.

SEPULCRAL, maſc. SEPULCRALE, fem. (*Qui appartient aux ſepulcres.*) Sepulcralis & hoc ſepulcrale, adject. *Ovid.* GROBOWY GROBOWA.

SEPULCRE, ſubſt. maſc. (*Tombeau. Monument.*) Sepulcrum, ſepulcri, neut. Monumentum, ti, neut. Tumulus, li, maſc. Conditorium, ii, neut. Hypogæum, æi, neut. (*mot grec.*) *Petr.* Cella pro condiendis mortuis. GROB. Nágrobek.

Baſtir, élever un ſépulcre de pierre de taille. Sepulcrum è lapide quadrato exſtruere, facere, excitare. Wyſtawić grob z cioſanego kámienia.

SEPULCRE *honoraire.* Tumulus honorarius, tumuli honorarii, maſc. *Suet.* Cenotaphium, ii, neut. *Ulp.* NAGROBEK.

SEPULCRE *magnifique & ſuperbe.* Mauſoleum, i, n. *Suet.* GROB wſpaniały.

ON DIT figurément, *Ce n'eſt qu'un ſépulcre blanchi* (*parlant d'un homme qui paroiſt honneſte & de probité à l'extérieur, & qui en effet eſt tout rempli de vices.*) *Dans l'Ecriture ſainte* ſepulcrum dealbatum, intrinſecùs autem plenú oſſibus mortuorum, & *dans Horace* homo ſpecioſus pelle decorà, introrſum turpis. SZALBIERZ oſzuſt mátaca obłudnik człowiek tylko ná pozor poczciwy.

SEPULCRE ſe dit d'un vieillard. *Je tireray les vingt piſtoles de ce vieux ſepulcre.* Ex hoc ſepulcro vetere viginti minas effodiam. *Plaut.* Trup, Dziad, ſtarzec. Dwadzieścia grzywien wydrę od Tego Trupa.

SEPULCRE, pour la mort. *Je ne ſuis pas ſi proche du ſépulcre, ni ſur le bord de ma foſſe; & quoique j'aye les cheveux gris, je ſuis d'un naturel fort vigoureux.* Non ſum adhuc acheronticus, nec capularis ſenex; & ſi albus capillus tibi videtur, mihi ineſt tamen amuſſirata indoles. *Plaut.* GROB zá śmierć: nie ták ieſtem bliſki grobu, áni ſtoię ieſzcze iedną nogą w dole moim, á chociażem ſiwy poſtaremum bárdzo Czerſtwy.

UN LIEU *remplis de ſépulcres, un Cimetiére.* Sepulcretum, ti, neut. *Catul.* CMĘTARZ okopiſko.

SEPULTURE, ſubſt fœm. (*L'action d'enterrer les morts.*) Sepultura, æ, fœm Humatio, onis, fem. *Cic.* POGRZEB pochowanie. **Donner la ſepulture à quelqu'un, l'inhumer* Humare, (o, as, avi, atum) Sepelire, (io, is, ivi, pultum,) Sepulturà afficere, condere, condere ſepulcro. *Cic. Ovid.* *Pochować kogo pogrzeb mu uczynić.

QUI *n'a point eu de ſépulture.* Inhumatus. Inſepultus, a, um. *Virg. Cic.* NIEPOCHOWANY niepogrzebiony

SEQUELLE, ſubſt. fœm (*Terme odieux & de cabale.*) Manus, ûs, fœm. *Cic.* SZARPACZ urwi poday ſłowo urażliwe.

SEQUESTRE, ſubſt. maſc. (*Dépoſt d'une choſe litigieuſe en main tierce*) Sequeſtrum, ſequeſtri, n. *Petr.* SEKWESTR, oddanie czego zá ręce.

SEQUESTRE ſe dit auſſi *de la perſonne à qui on confie un dépoſt.* Sequeſter, ſequeſtris, ſequeſtre. *ou* Hic & hæc ſequeſtris, & hoc ſequeſtre. adj. *Plaut. Petr.* Sekweſtr oſoba zá ktorey ręce co oddanu.

Mettre une choſe en ſequeſtre. Rem ſequeſtri *ou* ſequeſtro dare *Plaut.* Oddać co zá ręce.

SEQUESTRER *une choſe, la détourner, la voler.* Rem aliquam involare *Petr.* Furari, ſubtrahere. *Plaut.* UKRASC co obrocić ná ſwoię ſtronę.

SE SEQUESTER. (*Se retirer du monde, des compagnies.*) Se ſubducere, ſe ſubtrahere ab hominum ſocietate. Secernere ſe à populo. *Cic.* ODDALIC ſię od świata ná Oſobne życie.

JE SERAY, (*le futur du verbe* ESTRE.) BĘDĘ przyſzły czas od ſłowa Jeſtem. **Je ſeray ce que tu es, & tu ſeras ce que je ſuis.* Ego tu ſum, tu es ego, uni animi ſumus. *Plaut.* *Ja tobą będę á ty będzieſz mną.

SEREIN, adject. maſc. SEREINE, fœm, (qui ſe dit *du ciel quand il eſt clair & ſans nuages.*) Serenus. Sudus. Apertus, a, um. *Cic.* JASNY pogodny co do nieba. * *Rendre ſerein.* Serenare *Virg.* *Wyiaśnić wypogodzić.

Il fait ſerein, il fait beau. Diſſerenat *Liv.* Jáſno pogodno.

Pendant un temps ſerein. Sereno cœlo, ſereno tempore. *ou* Sereno *mis ſeul en ſous-entendant* cœlo. *Mart. Plin.* Serenà tempeſtate. *Suet.* Podczas pogody, zá pogody, pogodnego czaſu, o pogodzie. **Le ciel devint tout d'une coup ſerein.* Faciem ad ſerenam ſubito mutatur dies. *Phad.* * Nágle ſię wypogodziło.

ON DIT en ce ſens figurement *Un viſage ſerein, un viſage gay & ouvert.* Serena & aperta facies. Serenus vultus, frons tranquilla & ſerena *Cic.* Twarz weſoła pogodna.

SEREIN, ſubſt maſc. (*Humidité froide & imperceptible qui tombe aprés le coucher du ſoleil.*) Veſpertini *ou* nocturni vapores *Hor.* Nocturni rores, m. pl. *Plin* SZRON roſa wieczorna. **Il fait ſerein, le ſerein tombe.* Nocturnus ros ſtillat, cadit. *Roſa wieczorna pada, ſzron idzie. **Eſtre, demeurer, ou ſe tenir au ſerein ſans danger.* Sedere tutò ad rores nocturnos. *Plin.* *Siedzieć beſpiecznie ná roſie wieczorney. **Il craint le ſerein.* Nocturnos vapores formidat. *Hor.* *Boi ſię ſzronu ſtrzeże ſię.

SERENADE, ſubſt. fem. (*Concert qui ſe donne la nuit ou de grand matin devant la porte de quelqu'un.*) Nocturna ad

fo:cs concentus. nocturni concentus, m. ou antelocanus concentus. MUZYKA w oocy lub nádednien pod oknami czyiemi *Donner une ferenade à fa maitreffe* Occentare oftiom amicæ *Plaut* 'Muzyce ná dobrą noc lub ná dobry dzień kazać grać pod oknami kochanki.

SERENITE' *du ciel, de l'air*, fubft fœm. (*lorfque le ciel n'eft point couvert de nuages.*) Serenitas, atis, fœm. Serenus aer, fereni aeris, mafc *Cicer.* POGODNOSC Nieba pogodne niebo pogoda piękna.

ON DIT au figuré, *Sérénité de l'efprit* Serenitas & tranquillitas animi. fœm *Liv ou* ferenus animus *Ovid.* POGODNOSC umyflu iáfność niepomięszány umyfł.

SEREUX, mafc SEREUSE, fœm, adieft. (*Plein de férofitez*) Sero plenus,fero abundans. WILGOTNOSCI zfyeb pełny.

Le SEREUX *du lait, le lait clair*, fobft.m. Serum lactis, neut SERWATKA od mleka.

SERF, Vieux mot pour dire *Efclave*. Servus, a, um, *Cic.* PODDANY Niewolnik ftare flowo Francufkie.

SERGEANT, *prononcez* SERJANT, fubft.m. (*Bas officier de Juftice*) Accenfus, accenfi, m Apparitor, oris, mafc. *Cic.* SERZANT Kápral.

SERGEANT *à verge* Apparitor urbanus & pedefter. *Bud.* WACHMISTRZ piefzych.

SERGEANT *à cheval*. Viatores peregrini & fequeftres. *Bud.* WACHMISTRZ konnych.

SERGEANT *dans les armées*, (fe dit *d'un bas officier d'infanterie prepofé pour dreffer les files & les rangées parmi l'infanterie.*) Centuriæ inftructor,oris Ordinum ductor,oris,m. KAPRAL niżfzy Oficyer w woyfku dla porządkowania fzeregow y fzykow w piechocie.

SERGEANT *des les armées Romaines*. Speculator tefferarius, fpeculatoris tefferarii,m. STRAZNIK polny.

ESTRE SERGEANT *en Juftice* Apparituram facere. *Suet* BYDZ Wachmiftrzem w mieście.

ESTRE SERGEANT *dans l'armée*. Centuriæ inftructoris munus obire,exequi. BYDZ Kapralem w woyfku, **Dans l'armée Romaine* Tefferarii fpeculatoris munus exequi. *Bydź Strażnikiem polnym.

SERIEUX, mafc. SERIEUSE, fœm. (parlant *d'un difcours.*) Serius, feria, ferium. *Cicer.* BEZ żartu do prawdy poważny *Des paroles ferieufes*. Verba feria. *Tibul.* *Słowa nieżrtem powiedziane.

Tourner les chofes ferieufes en raillerie. Seria ludo vertere. *Hor.* Rzeczy poważne w żart obracać

SERIEUX, (parlant *d'un homme qui a une mine grave & auftere*) Gravis & hoc grave. Serius, aufterus, feverus,a,um. *Cic.* CZŁOWIEK poftaci furowey groźney poważney.

SERIEUX, comme on fubftantif mafc. SUROWOSC oftrość groźność. **Je n'ay jamais veu un plus grand férieux.* Nihil unquam vidi gravius. *Niewidziałem nigdy nic furowszego groźnieyszego poważnieyszego. **Avec un grand férieux.* Graviffimè, adv. *Cic.* *Z wielką powagą. **Il tient fon férieux.* Servat gravitatem. *Przeftrzega powagi fwoiey. **Il prit fon férieux* Gravem & aufterum vultum induit. Conftrictam frontem, altumque fupercilium induit. *Poftawę fobie poważną uczynił.

SERIEUSEMENT, adv. (*Tout de bon.*) Seriò. Remoto, amoto ioco, ludo. Extra jocum, *Cic.* SZCZERZE nie żartem doprawdy.

SERIEUSEMENT, (*Gravement.*) Vultu gravi & fevero. POWAZNIE.

SERIOSITE', fubft. fœm. (*Le férieux.*) Gravitas, feveritas, atis, fœm. (Ce mot eft nouveau & n'eft pas encore bien receu dans noftre langue.) POWAGA furowość groźna twarz, Słowo Francufkie nowotne y niezewfzyftkim przyięte w francufkim.

SERIN, fubft m. (*Petit oifeau qui a un chant mélodieux.*) Acanthis idis,f. *Plin* Spinos ligusinus,i, mafc. CZYZ Czyżyk ptak.

SERINGUE, fobft.f. Clyfter, eris. mac. *Celf.* Fiftula,æ,f. Quâ immittitur aqua in anum ou liquor in aliquod vulnus DUDKA kryfterowa Rurka do dawania kryftery.

SERINGUER, (*Faire entrer avec la feringue.*) Aliquid liquoris clyftere agere in anum ou in vulnus immittere WPUSCIC przez durkę.

SERMENT, fubft m. *prononcez* SERMANT. (*Action par laquelle on prend Dieu à témoin de la vérité de ce que l'on dit*) Sacramentum, juramentum,ti,n. Jusjurandum, jurisjurandi,n. *Cic.* Jurandum,di. *Plaut.* PRZYSIĘGA biorąc Bogá ná świadectwo prawdy.

Faire ferment, jurer. Jurare,dejerare, (o,as,avi,atum.) *Cic. Ter.* Jure jurare. *Suet.* Przyfięgać przyfiądz. **Faire un faux ferment*. Falfum jurare, perfidum facramentum dicere. *Hor.* *Le contraire eft* veriffimum facramentum jurare. *Krzywo przyfiądz, krzywo przyfięgać. **Jurer, faire ou prefter ferment de fidelité au Prince*. Jurare in nomen principis, facramentum dicere principi. *Cæf.* *Przyfięgać na wierność Pánu poprzyfięgać wierność. **Faire faire ou prefter le ferment aux foldats*. Milites facramento ou jurejurando adigere ou ad jusjurandum. *Cæf Liv.* Milites facramento militiæ obligare. *Cic.* Sacramentum à militibus exigere. *Liv.* *Przyfięgać kazać woyfku przyfięgę od woyfka odbierać.

Il fit prefter ferment à toute la province, tant en fon nom, qu'en celuy de Pompée. Provinciam omnem in fua & Pompei verba per jusjurandum adegit. *Cæf.* Kázał przyfięgać całey Prowincyi ná fwoie Imię y Pompeiufza. **Garder fon ferment* Jusjurandum confervare. *Le contraire eft* violare. *Cic* *Dochować dotrzymać chować przyfięgę fwoię. **Difpenfer quelqu'un de fon ferment*. Sacramentum alicui remittere condonare. Sacramento aliquem folvere. *Plaut.* *Uwolnić kogo od przyfięgi. **Renouveller le ferment au nom de quelqu'un*. Renovare facramentum in alicujus nomen. *Tacit.* *Ponowić przyfięgę ná Imię czyie, lub Imieniem czyim.

AVEC SERMENT. Adhibito jurejurando. *Cicer.* POD Przyfięgą

SERMON, fobft mafc. (*Prédication de la parole de Dieu.*) Sacra concio, facræ concionis, ou de rebus divinis ad populum oratio, onis, fœm, KAZANIE. **Faire un fermon* Habere de rebus divinis concionem ad populum. *Mieć Kázánie.

SERMONAIRE, fubft. m. (*Livre de fermons.*) Concionum liber,libri,m. KAZANIA Kfięga kázań.

SERMONER, Mot ironique pour dire *faire de grands difcours ennuyeux*. Affiduis & moleftis fermonibus aliquem fubmovere, ou aures alicuius affiduis & odiofis fermonibus obtundere, opplere. GADAC prawić bałać długo y tęfkliwie.

SEROSITE', fubft.f. *Humeur féreufe, qui fe trouve dans le fang & dans le lait*,) Serum, feri, n. *Plin.* SUROWOSC oftrość wodniftość we krwi y mleku ferwatka.

SERPE, fubft fœm. (*Outil de fer pour couper les branches*) Arborea falx ou arboraria, falcis arboreæ, fœm *Colum. Cat.* NOZ ogrodniczy, álbo piłka do obcinania wilkow lub gałązek.

SERPENT, *prononcez* SERPANT, fobft. mafc. (*Animal venimeux, il y a de plufieurs efpéces*) Serpens, ferpentis. Anguis,is. WĄZ gadzina rozmaitego rodzaiu żmiia.

La peau que les ferpens quittent au printemps. Anguium vernatio, onis, fœm. Anguinæ vernationis membrana, æ, fœm *Plin.* Wylina, wężowa fkora ftara, ktorą ná wiofnę zrzucaią węże.

PETIT *ferpent*. Anguiculus, li, mafc. *Cic.* WĘZYK wąż mały.

SERPENT fe dit figurément *de ce qui eft nuifible & dangereux*. On dit d'un ingrat qu'on a élevé & qui fait de la peine. *C'eft un ferpent qu'on a nourri dans fon fein pour fa perte*. Colubrum finu fuo fovit contra fe immifericors. *Phad.* WĄZ zły iák wąż: mowią o niewdzięcznym, wąż w zánadrzu wychowany. lub iáfzczurka.

ON DIT d'*une femme médifante, qu'elle a une langue de ferpent ou de vipere*. Eft malæ linguæ. *Petr.* O BIAŁOGŁOWIE obmowliwey y potwarliwey mowiemy, ma ięzyk iák żmiia iák iafzczurka. **Il a un efprit de ferpent & il eft double*. Colubrino eft ingenio, & duplices habet linguas ou bilinguis eft. *Plaut.* *Chytry iák żmiia.

DE SERPENT. Anguinus, anguineus, a,um. *Ovid. Plin.* WĘZOWY Zmiiowy.

SERPENTER, V. n. (*Faire divers tours parlant des rivières comme les plis d'un ferpent.*) Flexuofo curfu ferri,(or, latus fom.) Labi, (or, lapfus fom.) WĘZYKIEM płynąć mowiąc o wodach. **Ce fleuve va en ferpentant*. Fluvius flexuofus, ou crebris flexibus curvatur, finuatur. *Plin.* *Ta rzeka wężykiem płynie,idzie. **La Lydie eft arrofée par le fleuve Meandre qui va toûjours en ferpentant*. Lydia perfufa flexuofis Mæandri recurfibus. *Plin.* *Lydyą oblewa Meander rzeka, wszędzie wężykiem idąca.

SER-

SERPENTINE, (*Herbe medecinale.*) Dracunculus, i, m. *Plin.* ZMIIOWIEC, álbo zielec, ziele, czyli wężownik.

SERPETTE, subst.f. (*Petite serpe à tailler la vigne.*) Falcula, scirpicula, æ, f. *Plin.* Falx vinatica, falcis vinaticæ, f. *Cat.* NOZYK do obcinania winnicy.

SERPETTE *à tailler les arbres.* Falx arboraria, f. NOZ ogrodniczy do chędożenia drzew y obcinania.

SERPILIERE, subst.f. (*Grosse toille pour emballer les marchandises.*) Segestre, segestris, n. *Plin.* Serpileria, æ, f. (Mot de la basse latinité.) PŁOTNO grube ná pakow záwiiánie płotno zgrzebne.

SERPOLET, subst. masc. (*Espéce de thim sauvage.*) Serpyllum, li, neut. *Virg.* MACIERZANKA ziele podobne do samczu.

SERRE, subst. fœm. (*Lieu à l'abry ad l'on met les orangers & les Arbustes pendant l'hyver.*) Cella arbustiva, æ, fœm. Cella in quâ hortulani defendunt à frigore myrtos. SCHOWANIE ná Drzewka, iáko ná Pomarańcze y insze ná zimę. Figarnia Pomarańczarnia.

SERRE *où l'on garde les fruits pendant l'hiver.* Oporotheca, æ, fœm. *Var.* SCHOWANIE ná owoce almie, piwnica ogrodowa, sklep.

SERRES, subst. f. pl. (*Les griffes des oiseaux voraces.*) Ungues, *genit.* unguium, m. pl. *ou* falcati ungues, falcatorum unguium, m. pl. *ou* Falculæ, arum, f. pl. *Plin.* SZPONY, pazurki drapieżnego pazury.

ON DIT dans le familier, *Cet escolier a eu le foüet bien serré.* Hic scholasticus fuit egregiè virgis cæsus, fuit virgis eximiè ustus. *Horat.* POTĘZNE wziął plagi mocną chłostę wziął ten student. **Il gêle bien serré.* Astrictiùs gelat. *Tęgi mroz, mocno potężnie marźnie. **Il pleut bien serré.* Multùm ou urcatim pluit. Pu‧ány deszcz idzie iák a cebra się leie **Ensuit nuit serrée.* Multâ jam nocte. *Cas.* *W głęboką noc.

SERRER, (*Lier étroitement.*) Stringere, astringere, constringere, (stringo, stringis, strinxi, ictum.) act. accus. *Cicer. Plaut.* ZWIĄZAC skrępować. **Lier pieds & mains.* Quadrupedem constringere aliquem. *Plaut.* *Związać ręce y nogi.

SERRER, (*Presser de pres.*) Premere, (o, is, pressi, pressum) Arctare, (o, as, avi, atum) Densare, (o, as, avi, atum.) *Liv.* Condensare. SCISKAC ścisnąć się ściska się. **Serrer les rangs.* Ordines densare. *Liv.* *Sciskać szeregi szyki. **Serrer quelqu'un de prés, le presser en le poursuivant.* Aliquem urgere, (eo, es, ursi) *sans supin. Cic.* Angustissimè aliquè continere. *Cas.* *Ciasno krotko kogo trzymać. **Estre fort serré pour aller au fourrage.* Angustiùs pabulari. *Cas.* *Ciasne mieć pastwiska. **Les autres sont d'avis de se serrer en un bataillon, & de faire un dernier effort.* Alii cuneo facto ut celeriter perrumpant, censent *Cas.* *Insi radzili ostatniemi siłami przebić się przez nieprzyiaciela. **Se serrer, se mettre en un peloton.* Se se conglobare. *Liv.* *Zwinąć się w kłębek. **Cette lettre me serre le cœur, & jamais une cloche ne sonne d'elle-mesme, si quelqu'un ne la tire & ne luy donne le mouvement.* Epistola illa mihi concenturiat metum, nunquam enim tinnit temerè tintinnabulum, nisi quis id tractat & movet. *Plaut.* *Ten list mi serce ściska, nigdy sam dzwon nie dzwoni, ále musi bydź iáki co by go pociągnął. **J'ay le cœur serré de vos disgraces, ou vos disgraces me serrent le cœur.* Tuis miseriis coarctor. *Dolegaią mię twoie przeciwności bolnię ná nie. **Vn cœur serré de douleur.* Dolore astrictum pectus. *Ovid.* *Serce ściśnione żalem.

SERRER, (*Presser.*) In angustû cogere *Cic.* CISNĄC dolegać od ciasności uciskać. **Mes souliers me serrent les pieds.* Calceus meus angustior urit pedem. *Hor.* *Trzewiki mię cisną. **Tenir une Ville serrée par le moyen d'une garnison.* Urbem præsidiis devincire *Cic.* *Trzymać Miasto w powinności nasadziwszy w nim ludzi. **Mon habit me serre.* Angustè me vestis habet. *Ciasną mię sukníe ciasno mi w nich.

ON DIT en ce sans au figuré *Serrer un discours, le presser, l'abréger.* Orationem angustiis concludere, ou premere, coarctare. *Cic.* SKRACAC mowę. **Vn discours plus serré.* Adductior oratio. *Plin.* Astrictior *Cic.* *Mowa skrocona bardziey

SERRER parlant *du froid qui augmente, le froid serre tous les jours.* Augetur frigus in dies. ZIMA się co raz mocniey tężeie. **Il a bien serré, ou bien gelé cette nuit.* Frigus est hyems acrior hac nocte. Acriori frigore fuimus constricti hac nocte. *Potężnie marzło tey nocy.

ON DIT en terme de marine. *Serrer le vent.*, pour dire *s'approcher du vent* Concipere ventum. *Plin.* KU WIATROWI się obrocić.

SERRER, (*Enfermer, mettre à part, à couvert & en un lieu seur.*) Condere, recondere, (do, dis, condidi, conditum.) Ponere, reponere, (o, is, posui, positum.) act. accus. *Cicer.* SCHOWAC gdzie. **Serrer son or & son argent.* Nummos aurumque recondere. *Hor.* *Pochować swoie srebro y złoto. **Serrer des alimens pour l'hyver.* Reponere alimenta in hyemem. *Quint.* Hyemi. *Virg.* *Záchować ná zimę żywność náchować. **Serrer le buffet & partager les restes du soupé aux domestiques.* Argentum componere & dividere cœnæ reliquias pueris. *Petr.* *Sprzątnąć kredens á między domowych reszrę ze stołu rozdać.

Vn homme serré, chiche, avare, mesquin. Perparcus ou triparcus homo. *Plaut.* Skąpy sknera, zmigrosz.

UN HOMME *serré, qui est peu communicatif.* Tectus & tacitus apud omnes. *Ter.* SKRYTY w sobie, nie wydaiący się łatwo.

UN HOMME *serré, qui a le ventre dur, qui ne va point à la garde-robe.* Homo alvi durioris. *Hor.* ou Cui astricta est alvus. *Cels.* ZATWARDZENIE żołądka cierpiący, trudny stolec maiący, álbo cale stolcow niemaiący.

ON DIT proverbialement *Serrer les pouces à quelqu'un pour luy faire dire la verité* Tormentis veritatem ab aliquo extorquere, exigere. *Cicer. Plin.* WYCISNĄC ná kim prewdę, wybadać z niego przycisnąć go áby prewdę powiedział.

SERRURE, subst. fœm. (*Piece de fer qui se ferme avec une clef.*) Claustrum è ferro duplici compactum. *Solin.* Sera, æ, fœm. *Petr.* ZAMEK co się kluczem zámyka kłotka. **La serrure tomba d'elle-mesme, & la porte s'estant ouverte elle entra.* Sera suâ sponte delapsa cecidit, reclusæque subitò fores admiserunt intrantem. *Petr.* *Kłotka sama przez się upadła, á drzwi się same otworzyły y ona weszła.

SERRURIER, subst masc. (*Qui fait des serrures.*) Claustrorum è ferro faber, fabri, m. Faber ferrerius, m. ferrerius, ii, m. SLUSARZ co zámki kłotki robi.

SERVANT, m. SERVANTE, f. part. act. Famulans, antis, omn gen. SŁUZĄCY, Służąca.

SERVANTE, subst. fœm. (*Celle qui sert dans une maison.*) Ancilla, famula, ministra, æ, fœm. *Ovid.* SŁUZBISTA sługa dziewka w domu.

PETITE *servante.* Ancillula, f. *Cic.* Ancillariola, æ, f. *Mart.* DZIEWCZYNA.

SERVANTE, ou *Demoiselle suivante.* Pedissequa, æ, f. *Cic.* Ancilla *Petr.* SŁUZEBNA Pánna Dworska.

DE SERVANTE ou *qui convient à une servante.* Ancillaris & hoc ancillare, adject. *Cicer.* SŁUZEBNY służebniczy służącym náleżący.

SERVIABLE, adj. m & f. (*Officieux, qui se plaist à rendre service.*) Obsequiosus, officiosus, a, um. *Cic.* SŁUZEBNY, Służebna usłużny usłużna.

SERVICE, subst. m. (*Condition d'un serviteur.*) Famulatus, ûs, m. *Cic.* SŁUZBA. **Estre en service chez quelqu'un, au service de quelqu'un, ou à son service.* Esse in alicujus famulatu, ou apud aliquem. *Cic.* In ministerio alicujus. *Plin. Jun.* Servire apud aliquem. *Ter.* *Byc w służbie u kogo. **Qui est engagé au service d'un maistre dur & facheux.* Apud herum asperum duro servitio astrictum esse. *Var.* *W służbie u Páná złego przykrego ostrego srogiego będący **Il s'est mis en service de son chef.* Ipse dedit se in servitutem. *Petr.* *Sam ná służbę przystał.

SERVICE, (*Culte, adoration, profond respect qu'on rend à Dieu.*) Cultus, ûs, m. Observantia, æ, fœm. *Cic.* NABOZENSTWO Kościelne służba Boska.

LE SERVICE *divin.* Res divina ou res sacra, f. *Cic.* NABOZENSTWO Kościelna Msza Niesapory y insze Kościelne nábożeństwa. **Faire le service divin.* Rei divinæ operam dare, rem divinam facere. *Cicer.* Operari, (or, aris, atus sum, *mis seul* ou rei sacræ operari.) *Juv.* Operari Deo. *Tibul.* *Odprawować nábożeństwo Kościelne. **Assister au service divin.* Assistere sacris. *Hor.* ou Adesse sacris. *Cic.* Ad rem divinam. *Cat.* *Być ná nábożeństwie.

SERVICE *pour les morts, sacrifice qu'on offerre pour le repos de leurs ames.* Feralia, feraliorum ou feralium, n pl. Justa funebria, orum, ou justa exequiarum, n. pl. ZAŁOBNE nábożeństwo zá Dusze Exekwia. **Fonder un service tous les ans pour un defunt.* Inferias annuâ religione alicui instituere. *Suet.* *Fundacyą uczynić zá duszę. **Nous avons fait son service.* Ipsi parentavimus, ritè manes ipsius condidimus. *Plin. Jun.* Supremo cadaver illius mandavimus officio,

cio. *Petr. B.* *Odprawiliśmy zá niego Exekwie.

SERVICE *qu'on rend au Prince & à la République*. Opera,æ,f. Ministerium,ii, neut. *Cic.* SŁUZBA usługa przysługa Pánu Oyczyznie Rzeczypospolitey.

Il a dix années de service dans les armées, il a servi dix ans le Prince dans l'armée. Decem stipendia meruit, per decem annos sub signis militavit, stipendia fecit, confecit. *Liv Cic.* Má dziesięć lat służby w woysku.

Il a vingt années de service chez le Roy. Viginti annis operam dat regi assiduam. Dwadzieścia lat służy Krolowi. **Il est de service cette année.* Operam debet hoc anno. *Służy tego roku tego roku służba ná niego. **Il a fait son service.* Suam operam dedit, præbuit, functus est suo munere, obiit suum munus. *Odprawił służbę swoię odbył skończył ią iuż po służbie *On congedia ceux qui avoient fait leur temps de service* Dimissi fuerunt, qui iusta stipendia confecerant. *Tacit.* *Odprawiono tych co iuż służby skończyli.

SERVICE, (*Assistance, secours qu'on se donne les uns aux autres.*) Opera,æ,f. Officium,ii,n. *Cic.* USŁUGA przysługa pomoc ieden drugiemu. **Vous m'avez rendu un bon service* Bonam dedisti mihi operam. *Plaut.* *Szczegulną mi przysługę uczynił. **Je suis à vostre service.* Sum tuus totus, operâ meâ utere, ut voles. *Plaut.* *Jestem do usług. **Il m'a fait mille offres de services.* Detulit mihi plurimum officii ou operæ *Cic.* *Tysiącane mi ofiarował przysługi. **Il s'est offert de my rendre tous les services imaginables* In omnia suam illi detulit operam. *Liv.* *Ofiarował mu się do wszelkich pomyślnych usług.

Je feray pour vostre service tout ce qui sera en mon pouvoir. Faciam pro cupio & sapientiâ mea, quæ te velle arbitrabor. *Plaut.* Uczynię dla przysługi twoiey wszystko co tylko będzie w mocy moiey. **Je fais ce que je puis pour assister de mes services & de mes conseils, ceux qui me font l'honneur de m'aimer.* Enitor, ut neque amicis operâ & consilio desim *Cic.* *Czynię co mogę dla przysłużenia się usługą y radą przyiaciołom. **J'attribue à un excés d'affection pour moy, la bonté que vous avez d'agréer les services que je ne puis me dispenser de vous rendre sans ingratitude.* Facis tu quidem abundantiâ quâdam amoris, ut etiã grata sint ea,quæ prætermitti à me sine nefario scelere non possunt. *Cic.* *Przyznaię to niewypowiedzianey ku mnie dobroci twoiey, że raczysz zá wdzięczne mieć nieudolne przysługi moie; od ktorych ią się chyba przez niewdzięczność oczywistą dyspensować nie mogę. **Ce ne sont pas là des services d'un homme du commun* Non mediocris hominis hæc sunt officia *Ter.* *Nie pospolite to przysługi **Rendre service à quelqu'un.* Officia in aliquẽ conferre. operã suam alicui dare, præbere, cõmodare, bene mereri de aliquo. *Cic.* *Przysługę swoię komu oświadczyć **Je leur ay rendu service dans la prospérité, comme dans l'adversité.* Habuerunt officia mea in secundis, habuerunt in adversis. *Plin. Jun.* *Służyłem w szczęściu y w nieszczęściu. **Ils rendirent de grands services en cette guerre.* Bonam fortemque operam in hoc bello præstiterunt. *Liv.* *Dobrze y zacnie ná tey woynie służyli.

SERVICE, (*Utilité, avantage qu'on tire des personnes ou des choses.*) Utilitas, atis, fœm. fructus,ûs,m. Usus,ûs,m. *Cic.* POMOC pożytek użyteczność iáka z czego. **Il m'est d'un grand service dans toutes mes affaires, lorsqu'il se porte bien.* Mirabiles utilitates mihi præbet, cùm valet, in omni genere negotiorum meorum. *Cicer.* *Wielką mi iest pomocą we wszystkich interessach kiedy zdrowy. **Je ne puis me passer de vos services.* Tuis utilitatibus carere non possum. *Cicer.* *Nie mogę się obeyść bez twoiey pomocy. **Sacrifier sa vie au service de quelqu'un.* Suam vitam usui alicujus impendere. *Tacit.* *Poświęcić życie swoie ná czyie usługi. **Un homme qui est capable de rendre du service en bien des choses.* Homo qui magno usui esse potest multis in rebus. *Le contraire est*, homo iners operâ. *Plaut.* *Człowiek ktory może być pomocą w wielu rzeczach; *przeciwna zaś* człowiek do niczego niepomocny. **On avoit préparé une chose qui fut d'un grand service.* Una erat magno usui res præparata. *Cæs.* *Nagotowano gotową misno rzecz iedną ktora była wielką pomocą.

ON DIT en terme de civilité, *Voilà un beau livre.* On répond *il est bien à vostre service.* Liber sanè egregius. (Respondetur) tibi habeas, velim. MOWIĄ przez ludzkość *naprzykład*: piękna to księga; y ta iest do usług WMci. **Si j'avois de l'argent, il seroit bien à vostre service.* Si haberem pecuniam, non negarem. *Plaut.* *Gdybym miał pieniądze całym sercem bym się niemi przysłużył.

SERVICE se dit d'*un certain assortiment de vaisselle d'argent qui sert à table.* Supellex argentea, supellectilis argenteæ,f ou Argentum,ti,n *Petr.* *SERWIS*, stołowy, służba stołowa srebrna, kredens srebra.

SERVICE *de linge, ce sont des napes, serviettes, dont on sert pareillement à table.* Lintea supellex, f. OBRUSY serwety stołowe.

SERVICE se dit aussi *des plats qu'on sert sur table tout à la fois avec viandes & le fruit.* Fercula, ferculorum,n. plur. DANIE ná stoł, zástawienie stołu. **Nous fusmes traittez à plusieurs services.* Recepti fuimus plurimis ferculis. *Petr.* *Częstowano nas kilka razy zástawuiąc. **Il a donné un repas à trois ou à six services.* Cœnam trinis ferculis ou senis ferculis præbuit. *Suet.* *Częstowano ná trzy álbo ná sześć dania. **On apporta le premier service.* Allata est gustatio. *Petr.* *Już niesiono pierwsze danie. **Le premier service fut un cochon; on servit au second du miel, & au troisiéme du fromage.* In primo ferculo porcum; sequens ferculum, mel. In summâ habuimus caseum. *Petr.* *Ná pierwsze danie było prosię, ná drugie miod, ná trzecie ser. **On leva ce service.* Sublatum est illud ferculum. *Petr.* *Zdięto to danie. **Je suis joyeux de l'ordre du service.* Lætus sum illo methodio. *Petr.* *Cieszę się z porządnego zástawienia.

SERVIE, subst f (*Province de Hongrie.*) Servia, æ, fœm. SERBIA Serbska ziemia Prowincya Węgierska.

SERVIETTE, subst. fœm. (*Linge de table pour mettre devant soy & s'en essuyer la bouche & les mains par propreté.*) Mantile, is, neut. *Ovid.* Mantelum, li, neut. Mantelium, mantelii, neut. *Var.* SERWETA do stołu do ocierania ust y rąk dla ochędostwa.

SERVILE, adj. m. & f. (*De valet, de serviteur.*) Servilis & hoc servile, adj. *Cic.* SŁUŻEBNY służebniczy podły. **Il a l'inclination servile.* Est illi servilis indoles. *Cic.* *Podłe w sobie ma sentymenta.

SERVILEMENT, adv. *D'une maniére servile*, (*comme un valet*) Serviliter. *Cic.* PODŁO.

SERVIR, V. act. & n. (*Rendre service premiérement à Dieu.*) Colere Deum, (colo, is, colui, cultum.) SŁUŻYC náprzod służyć Bogu. **Il sert bien Dieu.* Insignis est ou eximius Dei cultor. *Hor.* *Pięknie Pann Bogu służy.

ON DIT *servir à l'autel, estre dans les cérémonies de la Religion.* Ministrare sacris, (o, as, avi, atum.) SŁUŻYC do Mszy służyć około ołtarza.

SERVIR *à pied, à cheval; dans l'infanterie, dans la cavalerie.* Mereri pedibus,equo,facere stipendia pedibus,equo. *Liv.* SŁUŻYC pieszo konno, u piechoty u konnych w woysku. **Servir ou porter les armes sous quelqu'un.* Merere ou mereri apud aliquem, sub aliquo, dep. *Liv.* Stipendia facere *Liv.* Militare sub aliquo. *Plin.* *Służyć pod kim, pod czyią chorągwią pod znakiem pod kommendą.

SERVIR *quelqu'un, estre son valet, estre à son service.* Servire, inservire, (io, is, ivi, itum.) Apud aliquem. *Plaut.* Alicui. *Cic.* Servire servitutem, famulari, ancillari, (or, aris, atus sum.) Operam, operas dare alicui, præbere. *Plaut.* Alicui ministrare. *Cic.* SŁUZYC komu, u kogo służyć, być ná służbie. **Il faut qu'un valet serve son maistre à son gré, ou selon qu'il le souhaite.* Servus hero serviat illius arbitratu. *Plaut.* *Sługa służyć powinien iák się Pánu podoba. **Servir quelqu'un à ses despens.* Suo cibo alicui servire. *Plaut.* *Służyć komu kosztem własnym. **Servir quelqu'un pour son pain, pour le vestement & la nourriture.* Curare res alienas suo vestimento & cibo. *Plaut.* *Służyć z iedney strawy y barwy.

SERVIR *quelqu'un à table, luy couper & présenter des viandes.* Aliquid cibi porrigere alicui, (porrigo, is, rexi, rectum.) *Cic.* Apponere, (o,is, posui, itum.) *Plaut.* SŁUZYC komu u stołu podaiąc kraiąc. **Le jambon cuit du jour d'auparavant se peut servir froid, & j'ay donné ordre qu'on ne manquast pas de le servir.* Pernam quidem jus est apponi frigidam postridiè, ita fieri jussi. *Plaut.* *Szynka wczorayszą może być ná zimno, y roskazałem áby iey dać nie zápomniano.

Servir à boire à quelqu'un. Alicui pocula ministrare, præbere ou alicui cyathissare. *Plaut.* Podawać pić komu. **Ils servirent des viandes cruës.* Incoctos dederunt cibos. *Plaut.* *Dano potrawy surowe niedogotowane. **Servir des viandes en pyramides ou des pyramides de viandes.* Structices patinarias

rias concinere. *Plaut.* * Záſtawiać miſa ná miſie ſtuſowane miſy záſtawiać. **Servir des viandes ſur table avec profuſion.* Apponere cibos ampliter in mensâ. *záſtawiać ſtoły bucano hoynie. **Servir en vaiſſelle d'argent, de terre.* Argento apponere in vaſis fictilibus miniſtrare *ou* miniſtrare ad menſam. *Cic.* *Záſtawiać ná ſrebrze, ná glinie ná farfurach.

SERVIR *ſimplement ou ſervir ſur table.* Menſam *ou* cibos menſæ apponere, inſerre. *Plaut Cicer.* Aliquid epulandum menſis apponere. *Virg.* ZASTAWIC ſtoł Dáć ieść do ſtołu. **Il nous ſervit bien à diſner.* Bonum nobis pranſoribus apposuit prandium. *Plaut.* *Dobry nám dał obiad, **On a ſervi les entrées.* Fercula primarum menſarum jam appoſita ſunt. *Záſtawiono przyſtawki. **On ſervit légerement à ſouper des viandes communes, mais fort ſucculentes.* Cœnula allata eſt, cibus ſcilicet plebeius, ſed ſuccoſus & nutritius. *Petr.* *Dano ná wieczerzą máło potraw y proſtych ále ſmaczno. * *Allez-vous en manger, & que d'autres viennent ſervir.* Abite, ut alii veniant ad officium. *Petr.* *Idźcie wyieść á inſi tu niech przyidą ſłużyć. * *Vn mets ſert pour deux ſoupés.* Explicat cœnas duas unica menſa. *Mart.* *Jedna potrawa ná dwa obiady. **Ayant donné ordre qu'on ſervit le deſſert.* Cum ſecundas menſas juſſiſſet afferri. *Petr.* *Roſkazawſzy áby wety dawano.

SERVIR *quelqu'un, luy rendre ſervice.* Alicui ſervire, deſervire, ſubſervire. Officia, operam alicui dare, præbere, præſtare. *Cic Plaut.* PRZYSŁUZYC ſię komu. **Servir quelqu'un dans ſes amours* Amanti ſupparaſitari, ſubſervire amanti. *Plaut.* *Przyſługować ſię komu w zalotach kuplerem Rufianem czyim być. **Il ne ſervit pas ſon Prince de la langue, ni de la plume, mais de ſon bras & de ſon eſpée.* Non linguâ, nec verbis, ſed manu & armis Imperatori ſuo militavit. *Tacit.* * Nieſłużył Pánu piorem áni ięzykiem ále ręką y ſzablą. **Je vous ſerviray à l'avenir & par mes actions & par mes paroles.* Tibi, quoad potero, faciam & dicam. *Ter.* * Służyć ci będę od tąd y ſłowem rzeczą. **Je ne ſuis jamais occupé, quand il s'agit de ſervir mes amis.* Non ſum occupatus unquam amico operam dare. *Plaut.* * Nigdym nie ieſt zabawny gdzie idzie o przyſługę przyiacielſką.

SERVIR, (*Eſtre utile & bon à quelqu'un ou à une choſe.*) Alicui prodeſſe, (proſum, prodes, profui.) *ſans ſupin.* Proficere, (io, is, feci, fectum.) Aliquem juvare, (o, as, juvi, jutum.) *Cic.* SŁUZYC zdać ſię ná co. **En voulant me ſervir, vous me déſervez.* Studio noſtri peccas. *Hor.* *Miaſto przyſługi ná złość mi czyniſz. **La valeur des ſoldats & l'avantage du lieu ſervent beaucoup à la guerre.* In armis militum virtus & locorum opportunitas multùm juvant. *Cic.* *Męſtwo woyſka, y mieyſca wczeſność wielką ná woynie ſą pomocą. **Cela ne ſert de rien pour rendre la vie heureuſe.* Ad beatam vitam nullum momentum ea res habet. *Cic. ou* Nihil conferet ad beatam vitam, conducit. *Cic.* *To ſię cale ná nic nie zda do ſzczęśliwości życia. **Il ne vous ſervira de rien de vous altérer les poulmons à pouſſer ainſi des ſanglots, puiſque la mort eſt commune à tous.* Nihil proderit tibi gemitu pectus diducere, omnibus idem eſt exitus. *Petr.* * Ná nic ci ſię to nie przyda tym ięczeniem ſobie pierśi mordować, gdyż śmierć wſzyſtkim ieſt poſpolita. **Vn ſeul livre de Xénophon, qui traitte des vertus d'Agéſilaus de Sparte, a plus ſervi à ſa gloire, que tous les portraits & les ſtatuës des autres.* Unus Xenophontis libellus in Ageſilao laudando facillè omnes imagines ſtatuaſque ſuperavit *ou* plus contulit ad Ageſilai gloriã, aliorum imaginibus. *Cic.* *Hiſtorya Xenofonta o Agezylaſie Spartańſkim więcey mu ſprawiła ſławy, niżeli wſzyſtkie Obrazy y poſągi od inſzych onemuſz wyſtawione. * *Cela ſert pour faire uriner.* Illud facit ad difficultatem urinæ. *Plin.* *To ieſt pomocne do uryny, pomocne od uryny, pobudza do niey.

SE SERVIR, (*Vſer.*) Re aliquâ *ou* rem aliquam uti, (utor, eris, uſus ſum.) Rem aliquam adhibere, eo, bui, itum.) ZAZYWAC czego. **J'ay la veuë fort bonne, je ne me ſers point de lunettes.* Clarè oculis video, conſpicillo non utor. *Plaut.* *Mám oczy dobre nieużywam okularow. **Je me ſers moins de cet œil cy, que de l'autre.* Iſtoc ego oculo utor minùs, quã altero. *Plaut.* *Mniey zażywam tego oka niż drugiego. **Se ſervir d'adreſſe.* Ingenio uti. *Petr. B.* * Zażyć ſztuki. **Je me ſers de ſa maiſon & de ſon bien auſſi librement, que ſi c'eſtoit à moy.* Domo & re illius utor, tanquam meâ. *Cic.* *Zażywam Domu y fortuny Jego iák ſwego właſnego. * *Laiſſez les ſe ſervir de mon bien.* Sine bona mea utantur. *Ter.* *Niech zażywaią moiey fortuny. **Se ſervir d'injures baſſes & triviales.* Arripere maledictum ex trivio. *Cic.* * Zażywać ſłow podłych y karczemnych ſłow grubych. **Se ſervir d'une choſe à l'établiſſement de ſa domination.* Ad ſuam potentiam dominatumque convertere rem aliquam. *Caſ.* *Zażyć czego ná ugruntowanie Pánowania ſwego. * *Cela ſervoit de pain, ou en uſoit au lieu de pain.* Id pro pane erat, id ſimilitudinẽ panis efficiebat. *Caſ.* * Zażywano tego miáſto chleba. * *Se ſervir de ſa jeuneſſe pour attraper des ſucceſſions.* Multas hæreditates officio ætatis extorquere. *Petr.* *Pod Tytułem młodości rożne ná ſiebie ſukceſſye ściągać. * *Il ſervoit des principaux du pays dans ſes délibérations.* Ad deliberationes Principes civitatis adhibebat. *Cic.* *Zażywał przednieyſzych Oſob w Kraiu do rady ſwoiey. **Faire ſervir les loix à ſes intereſts.* Ad ſuum quæſtum legibus abuti. *Prawo do ſwoich Intereſſow nákręcać. * *Je me ſuis fort ſervi de luy en pluſieurs occaſions.* Ille fuit mihi magno uſui multis in rebus. *Cic.* *Bardzo mi wielką był pomocą w rożnych okazyach.

ON DIT auſſi figuré *Servez-vous des remédes que vous donnez aux autres, & repréſentez-vous qu'il n'y a point de douleur que la longueur du temps ne diminuë* ou *n'adouciſſe* Ea tute tibi ſubjice, atque apud animum pone, nullum eſſe dolorem, quem non longinquitas temporis minuat atque molliat. *Cic.* ZAZYI rády ſam ktorą Jnſzym daieſz y umiarkuy że nie máſz ſmutku ktorego by czas nie umnieyſzył y nie poſolgował.

SERVIR *à la poſtérité d'un laſche flatteur.* Exemplum apud poſteros adulatorii dedecoris haberi. *Tacit.* BYC przykładem potomności podłego y nikczemnego podchlebſtwa. **Je donneray ton corps aprés qu'il ſera bruslé pour ſervir de paſture aux oiſeaux.* Ambuſtulatum corpus tuum objiciam avibus pabulum. *Plaut.* * Spalę cię y dám cię ptaſtwu ná paſtwę. * *La fortune éléve les uns & abaiſſe les autres pour ſervir d'exemple à ſon inſtabilité.* Magna documenta inſtabilis fortunæ ſummaque & ima miſcentis *Tacit.* *Szczęście tych podnoſi inſzych poniża ná dowod ſwoiey nieſtateczności. * *Servir de pere à quelqu'un.* Eſſe alicui pro patre *ou* loco patris. *Być ſtać ſię Oycem komu. **La Sicile ſervoit aux Romains non ſeulement pour les vivres, mais pour y avoir un tréſor.* Sicilia non ſolum pro penariâ cellâ, ſed etiã pro ærario Romanis fuit. *Cic.* *Z Sycyliy Rzymianie y chleb y pieniądze mieli.

SERVIR ſe dit proverbialement en quelque façon, *Il n'y a qu'un mot qui ſerve, il faut parler franchement & trancher le mot.* Verbum unum ſat eſt, non ambagioſè loquendum eſt. SŁUZYC przyſłowiem francuſkim. To iedno tylko ſłowo ſłuży powieda krotko będzie albo nie. * *Servir quelqu'un à plats couverts.* Occultis artibus petere aliquem. *Sztuką kogo użyć.

SE SERVIR *de la pate du chat pour tirer les marrons du feu.* Alterius induſtriâ ad ſuam utilitatem abuti. *Voyez* PATTE *ou* CHAT. KOCIEY łapki zażywać dlá dobywaia z ognia káſztanow francuſkie przyſłowie; w tym że rozumienlu polſkie nieſio, Przycudzym ogniu ſwoię pieczenią upiec wyzabiać ſwoie u cudzym.

SERVITEUR, ſubſt. m. (*Valet qui ſert quelqu'un.*) Servus. Famulus, i, maſc. Puer, pueri, maſc. *Cicer.* Alicujus ſervitio ſubjectus. *Liv.* SŁUGA ſłużący.

Vn bon ſerviteur, qui eſt bon ménager, qui fait le profit de ſon maiſtre. Famulus bonæ frugi *ou* ſervus frugi. *Plaut.* Dobry ſługa co Páńſkiego dobra y pożytku przeſtrzega. **Serviteur dans quelque métaire de campagne.* Medlaſtinus, i, m. *Colum.* *Podſtaroſci Adminiſtrator, Goſpodarz ná folwarku. **J'ay des ſerviteurs chez moy, non pas pour me commander, quand je leur ſerois incommode. Si ce qui me plaiſt leur eſt déſagréable, je n'en demande pas leur avis, & je me gouverne là-deſſus à ma mode.* Servientes ſervitutem ego ſervos induxi mihi, non qui mihi imperitent. Si illis ægrè eſt, mihi quod volupe eſt, meo remigio rem gero. *Plaut.* * Od tego ſług chowam żeby mię ſłuchali we wſzyſtkim. Jeżeli im ſię to nie zdaie co im roſkazuię, nie pytam, ſię o to iá nie ná radę ále ná ſłużbęm ich przyiął.

SERVITEUR dans les maniéres civiles & d'uſage parmy les gens qui ſçavent vivre. Il ſe dit ſouvent abſolument, *Serviteur, voſtre ſerviteur,* ou *je ſuis voſtre ſerviteur.* Salve, ſalvus ſis, ſalutem tibi dico, opto, volo, precor. *Cic.* SŁUGA potocznie y poſpolicie przez ludzkość y dobrę mánierę. Jeſtem twoy ſługa náyniżſzy uniżony. * *Je ſuis ſerviteur de*

toute vostre maison, & amy particulier de Monsieur vostre fils. Vestræ familiæ amicus, & tuu summus gnatu. *Ter.* * Jestem sługą całego Doou całey familii, y partykularny sługa syna twegu. * *Serviteur tres-humble à Parmenon.* Salute Parmenonem suum impertit Gnatho. *Ter.* *Kłaniam oniżenie unizoność mołę Pamenowi. **Serviteur à Chremes.* Jubeo Chremetem. *Kłaniam Chremetemu.

SERVITEUR de quelque fille, *Celuy qui luy fait l'amour & la recherche en mariage.* Procus, proci, m. *Cic.* TEN co się stara u Panną Kawaler iákiey Pánny.

SERVITUDE, subst. fem. (*Esclavage.*) Servitutes, utis, fem. *Cic* Servitium, il, oeut *Hor.* Servitudo,inis, fem. *Liv.* NIEWOLA poddaństwo.

Estre en servitude ou *dans la servitude.* Servire servitutē. *Quint.* Sub alepâ esse *Petr.* Być w niewoli. * *Jetter* ou *plonger quelqu'un dans une éternelle servitude.* Æternam alicui injungere servitutem, perpetuâ aliquem premere servitute, perpetuu servitiu ou perpetuæ servituti aliquem addicere ou in servitutem. *Ter. Caf. Cic.* *Wprawić kogo w wiekuistą niewolą *Emmener en servitude.* Abstrabere, abducere in servitutam *Cicer.* *Zábrać záprowadzić w niewolą. **Supporter une servitude leborieuse.* Laboriusam tolerare, pati servitutem *Colum. Tacit.* Grave pati servitium. *Virg.* *Ciercpieć ciężką niewolą. * *Affranchir quelqu'un de la servitude.* Manu liberali aliquem affarere. ou In libertatem aliquem afferere *Plant* *Wybić kogo z niewoli wyswobodzić z niewoli * *Il y a bien à souffrir dans la servitude, & c'est un fardeau bien pesant & bien dur.* Multa iniqua expetunt in servitute, habendum hoc onus cum labore. *Plant.* * Wiele trzeba znosić w niewoli, y iest to iárzmo bárdzo ciężkie y przykre *Vous voyez la servitude marquée sur leurs fronts, & des visages libres se sont volontairement soûmis à des flétrissures qu'ils n'ont point meritées.* Servitia ecce in frontibus cernitis, & vultus ingenuos volontariâ pœnarum lege proscriptos. *Petr.* * Widzita niewolniczepiętna ná czołach, y wolnych ludzi dobrowolnie w iárzmu idących, ná ktore nie zasłużyli

SERVITUDE *qu'on met sur quelque héritage.* Servitus fundo imposita *Q int.* POWINNOSC włożona ná dobra, prawu poddaństwo.

SESAME, subst. masc. (*Espece de bled selon Pline,* ou *de légume selon Columelle*) Sesamum, i, neut. *Plin.* Brzoskiew ziele czyli ciemierzycznik.

SESELI, subst. masc (*Espéce de fenoüil tortu*) Fœniculum tortuosum, i, neut CZARNOGŁOW, łani czyściec, wielki kmin ziele liściem do kopru włoskiego podobne.

(Il croist à Marseille, on l'appelle *Seseli Massiliense, Fœniculi falso*) Rodnie nayprzedniey se to ziele w Massylii.

SESTERCE, subst. masc Sestertius, ii, masc. ou Sestertium, ii, neut *Cic.* GROSZ Raymski połtrzecia maiący.

SE'VE, subst fem (*Liqueur enfermée dans les plantes & dans les arbres, qui monte de la racine pour leur nourriture.*) Arborum glutinosus humor, oris, masc. ou Succus, succi, m. SOK miázga w drzewach y ziołach odkurzenia idący. **Coupez les branches d'en haut, afin que rien ne puisse faire monter la séve* Ramos superiores præcidito, ne quid sit, quo possit succus evocari. *Col.* *Pozrzynay gałązki zwierzchu áby sok zdołu nie szedł du gory.

SE'VE *du vin.* Vini saliva, æ, fem. *Plin.* MIAZGA sok w látoroślach.

SE'VENNES, (*Montagnes du Languedoc.*) Gehenæ, erû. *Voyez* CE'VENNES CEBENNY gory Okcytanii.

SE'VERE, adject. & fem. (*Rude. Rigoureux.*) Severus, Austerus Durus, a, um. *Cic.* Severior & hoc severius. Austerior & hoc austerius. Durior & hoc durius. Severissimus, Austerissimus. Durissimus, a, um. Ostry surowy groźny. **Fort sévere à son fils.* Acerbè severus in filium. *Cic.* *Bárdzo Ostry groźny oá syna.

SEVEREMENT, adv. Severè. Austerè. Asperè. Duriter. *Ter. Cic* Ostro surowo groź no.

SE'VE'RITE', subst fem. (*Rigueur.*) Severitas. Austeritas. Asperitas. Duritas, atis, fem. Surowość. **Il paraist une morne sévérité sur son visage, & beaucoup de bonne foy dans ses paroles.* Tristis severitas inest in vultu, & in verbis fides. *Ter.* *Surowość w oczach poczciwość wielka w słowach się wydaie * *Employer la sévérité, s'en servir, en user.* Adbibere severitatem. *Cic.* *Zażyć surowości.

SE'VE'RONDE ou SUBGRONDE, subst. fem. (*C'est la partie de la couverture d'un bastiment, qui est en saillie.*) Subgrunda, æ, fem. *Var.* Subgrundia, orum, neut. plur. *Vitr.* OBDACH w budowaniu.

SEUIL, subst. masc Limen, inis, neut. PROG. **Le seuil d'en haut.* Limen superum *Plaut.* *Nád prożek. **D'en bas.* Limen inferum. *Plaut.* *Prog.

SE'VILLE *sur le Guadalquivir,* (*Ville d'Espagne capitale de l'Andalousie, avec Archevesché.*) Hispalis ad Bœtim, is, fem. *Plin.* Hispal, lis, fem. SEWILIA Miásto Hiszpańskie stołeczne Andaluzyi z Arcybiskupstwem.

SE'VIR, V. neut. (*Punir, chastier, user de mauvais traitement envers quelqu'un.*) In aliquem sævire, (sævio, is, ivi, ou it, itum.) *Juv. Ovid.* Afflictare aliquem aliquem sævitiâ, sævitiam in aliquem adhibere. *Tacit.* SROZYC się ná kogo, nád kim, pastwic się nád nim.

SEUL, masc SEULE, fem. (*Qui n'est point accompagné.*) Solus, sola, solum. SAM SAM ieden.

SEUL. (*Unique.*) Unus, a, um *genit.* Unius, *dat.* Uni, Unicus, a, um. *genit.* unici, unicæ, unici. SAM iedyny. **Je n'ay soin que de luy seul.* Illum curo unum. *Ter.* *Niemam tylko tego iednego. * *C'estoit la seule consolation que nous eussions dans nos maux.* Hoc erat nobis unicum solatium in malis. Hac re unicâ sustentabamur in malis. *Tá była iedyna pociecha w nieszczęśliwościach nászych,

PAS UN SEUL. Ne unus quidem, nemo unus. *Cic.* ZADEN áni ieden.

SEUL. (*Abandonné. Delaissé*) Solus. *Ter.* SAM sam opuszczony opuszczona od wszystkich.

SEULEMENT, adv. Solùm, Tantummodo, Duntaxat. *Cic.* TYLKO.

NON SEULEMENT, (*Mais encore.*) Non solùm, verùm etiam Non tantùm, non modo, sed etiam. *Cic.* NIETYLKO ále też.

SEUR, masc. SEURE, fem. (*Assuré, ferme, sur quoy l'on peut marcher en asseurance.*) Firmus, a, um. Stabilis & hoc stabile, adject Firmior & hoc firmius, stabilior & hoc stabilius, issimus, a, um. adject. *Cic.* PEWNY bespieczny pewna bespieczna.

Un lieu seur où l'on peut aller en assurance. Locus tutus, securus. *Cic.* Mieysce bespieczne gdzie bespiecznie chodzić iechać. **Je me suis retiré en un lieu seur.* In tutum me recepi. *Liv.* *Oddaliłem się ná mieysce bespieczne.

SEUR, (*Assuré, certain.*) Certus, a, um. Certior & hoc certius Certissimus, a, um. *Cic.* PEWNY Pewna rzecz. **Je ne suis pas bien seur de cela.* Parum certum mihi est ea de re. *Plane ad Cic.* *Niebardzom u tym pewny. **Je suis seur de mon fait.* Certa sunt quæ dico. *Pewny tego iestem. **Il est seur de son baston, il est seur que son entreprise réüssira.* De suscepti consilii eventu certus ou securus est. *Pewny iest tego, niezawiedzie się ná tym **Joüer à jeu seur,* ou *à coup seur.* Tutè ac certò agere. *Odważyć się ná pewne.

SEUR, (*Fidele, assuré, à qui on se peut fier.*) Amicus certus, fidus, a, um. *Cic.* PEWNY ktoremu wierzać y ufać można.

SEUREMENT, adv. (*D'une maniére ferme & solide.*) Solidè, firmiter *Plaut* BESPIECZNIE.

SEUREMENT, (*Assurément, d'une maniére & assurée.*) Certò, certiùs, certissimè. *Cic.* PEWNIE zápewne.

SEUREMENT, (*En assurance*) Tutè, tutò, tutiùs, tutissimè *Cic* PEWNIE nie zawodnie.

SEURETE', subst. fem. (*Asseurance.*) Tutum, tuti, neut. *Cic.* Bespieczeństwo. * *Je suis en seureté.* In tuto sum, in portu navigo. *Terent.* *Jestem bespieczny. * *L'affaire est en seureté.* Res est in tuto, in vado *Ter.* *Już bespieczna rzecz już interessa ubespieczone już w bespieczeństwie rzeczy. **Soyez en seureté de ce costé là.* Securus & tutus sis ab hac parte, nihil inde timere. *Ter.* Te ab hac parte tutum ac securum reddam ou præstabo. *Cic* *Zrzy miary bądź bespieczny.

SEURETE' (*Précaution qu'on prend dans les affaires & avec les personnes*) Cautio, onis, f. *Cic.* Ostrożność ostrzeżenie swego bespieczeństwa wtraktowaniu Interessow z kim. * *Prendre ses seuretez* ou *ses asseurances.* Sibi cavere ou præcavere. *Cic. Ter.* *Bespieczeństwo swoie obwarować. **Soyez en repos, je prendray bien mes seuretez en luy donnant cet argent.* Quietus esto, temerè nunquam hanc pecuniam à me amittam. *Ter.* *Nie boy się obwarunię sobie bespieczeństwo te pieniądze deię.

SEVRER, (*Retirer de la mammelle.*) Pueros à mammâ disjun-

disjungere. *Var.* Auferre uberibus fetum. *Plin.* à lacte, ab ubere, à matre depellere Removere infantem ab uberibus, à mammâ *ou* puerum initiare. *Teren.* OD PIERSI odsadzić dzieciç.

ON DIT figurément *Sevrer quelqu'un d'une chose, l'en priver.* Aliquem re aliquâ privare, orbare. *Cicer.* Odsadzić iák korkę od mlcka co komu odebrać.

SEXAGENAIRE, adject masc. & fœm. (*Qui a soixante ans.*) Sexagenarius *ou* Sexagenus, a, um. *Var.* SZESCDZIESIĄT lat maiący

SEXAGESIME, subst. fœm (*Soixante jours avant Pasques.*) Sexagesima, æ, fem. SZESCDZIESIĄTNA Niedziela Dni sześćdziesiąt przed Wielkąnocą.

SEXE, subst masc qui se dit *de l'homme & de la femme.* Sexus, ûs, masc *Cic* PŁEC męska, białogłowska.

Déguiser son sexe. Mentiri sexum. *Cic.* Zmyślać płeć udawać się inszey płci.

QUI A *les deux sexes.* Androgynos, gini, Homo ambigui sexûs, *ou* ambiguo inter marem & feminam sexu. *Liv.* MIESZANIEC oboiey płci osoba.

SI *particule conditionelle Si* Jeżeli. *Si je veux estre tel, que vous avez voulu que ie fusse. *Si volo is esse, quem tu me esse voluisti* on peut dire aussi *si velim.* *Jeżeli tákim mam być iákim chciałeś żebym był. *Si je ne mets ordre à ces affaires-là par quelque ruse, elles perdront ou mon maistre ou moy. *Hæc si non astu providentur, me aut herum pessumdabunt.* Ter. *Jeżeli iáką sztuką temu nie zábiegnę álbo siebie álbo Páná zgubię.

Si vous estiez au ma place, vous auriez bien d'autres sentimens *Tu si hic sis, aliter sentias.* Ter. & non pas *Si hic es.* Gdybyś był ná moim mieyscu ináczeybyś mowił, ináczeybyś sądził.

SI après les verbes *Dire, connoistre, sçavoir, demander, douter,* se rend par *An, utrum, ne.* Jeżeli czyli. *On demande si cela se fait ou non. *Fiat, nec ne fiat, id quæritur,* Cic. *Pytáią się czy to robią czy nie. *Regarde si tu aimes mieux prendre cet argent *ou* penser à défendre ta cause. *Vide utrum vis argentum accipere, an causam meditari tuam.* Ter. *Patrz co wolisz czy pieniądze, wziąć czy się prawowáć. *J'ay long temps douté si je l'achéterois *ou* non. *Diu dubitavi, hos emerem, an non emerem.* Plaut. *Długom myślał czyli kupić czy nie kupić.

Je ne sçay que faire, si je dois secourir Pamphile, ou obéir au vieillard. *Nec quid agam certum est? Pamphilum adjutem, an auscultem seni* Terent. Niewiem co czynić, czy pomoc Temu czy słuchać starca.

Si ce n'est ce que je soupçonne. *Nisi si id est, quod suspicer.* Ter. Jeżeli nie to co rozumiem.

SI suivi d'un que *ou* devant les adjectifs s'exprime par *Ita, Tam, Adeò.* Tak, ták dalece, ták srodze. *Ce jour me sembla si beau, que je pensois voir une image de la République comme renaissante. *Ita mihi pulcher hic dies visus est, ut speciem aliquam viderer videre, quasi reviviscentis Reipublicæ* Cic. *Ten dzień ták mi się szczęśliwy widział, iż mi się prawie zdawało że postać iákoś odradzaiącey się Rzeczypospolitey widzę. *Elle avoit un visage si modeste, qu'il ne s'y pouvoit rien ajoûter. *Vulta adeò erat modesto ut nihil suprà.* Ter. *Ták skromney była twarzy, że nic náń to pomyślić się nie może. *La mort est elle donc un si grand mal *Usque adeò ne mori miserum est.* Hor. *Tákże to iest rzecza nieszczęśliwa umieráć. *Il n'y a rien de si commun que de n'estre pas sage. *Nihil est tam valdè vulgare, quàm nihil sapere.* Cic. *Nic pospolitszego, iáko nie rozum.

Tant de choses si grandes & si importantes. *Tot tantæque res. Tam multæ res atque tantæ.* Cic. Tak wiele rzeczy, ták wielkich, ták poważnych.

Si *faut-il voir, encore faut-il voir la fin.* Sed tamen quis erit exitus, videamus. Trzebáż tedy iesżcze resztę widzieć.

MAIS SI, *que si.* Sin, sin autem, sin aliter. JESLI záś, ále żeżeli. *Si vous voulez me donner la femme que vous m'avez accordée, je l'épouseray; que si vous voulez qu'elle demeure chez vous, le mariage me demeurera.* Si vis mihi uxorem dare, quam despondisti, ducam; sin est, ut velis apud vos manere illam, hic dos maneat. *Ter.* *Jeżeli mi chcesz dáć zá żonę tę ktorąś mi obiecał, wezmę ią. Jeżeli záś chcesz żeby przy tobie mięszkałá, posag przy mnie niech będzie.

COMME SI. Quasi, perinde quasi, perinde ac Si, *avec un subjenctif. Cic.* JAKOBY, iákby.

SIBERIE, (*Grande Province de Moscovie dans la Tartarie déserte, vers la Rivière d'Oby.*) Siberia, æ, fœm. SIBIERZ Syberya wielka Moskiewska Prowincya w Tátaryi pustey ku rzece Obi.

SIBYLLE, subst f. (*Certaines vierges payennes qui prédisoient l'avenir.*) Sibilla, æ, f. *Cic.* SYBILLA wieszczym duchem nápełniona białogłowa. Zá Pogan były Sybille.

DE LA SIBYLLE. Sibyllinus, sibyllina, sibyllinum. *Cic.* SYBILLOWY.

(Auguste fit brûler plus de deux mille volumes des oracles des Sibylles, & il ne retint que ceux qui portoient leur veritable caractère, qu'il enferma dans deux coffres d'or, & qu'il mit sous le pied d'Estal de la statue d'Apollon Palatin.) August kazał popalić więcey nád dwa tysiące ksiąg prorockich ktore udawano zá księgi Sybillow, y tylko te záchował ktore prawdziwe były Sybilline, zámknąwszy ie w dwoch skrzyniach złocistych ktore to księgi złożył pod słupcem Pasągu Apollina Palatinowego.

SICCITE', subst. f. (*Qualité de ce qui est sec.*) Siccitas, atis, f. *Cic.* SUCHOSC.

SICILE, Sicilia, æ, f. *Isle triangulaire de la Méditerranée, avec titre de Royaume, ce qui la fait nommer* Trinacria, æ, f. (Palerme en est la Ville capitale & le Siége d'un Viceroy pour le Roy d'Espagne.) SYCYLIA Ostrow Troygraniasty ná morzu srzodziemnym Krolestwo skąd ię wyspę zowią troygraniasta. Panorm iest stołeczne miasto gdzie bywała Rezydencya Wice Reia ná mieyscu Krola Hiszpańskiego, teraz záś od roku 1739. Má Krola swego własnego ktory iest Károl Krolowicz Hiszpański a Xiężnicki Parmeńskiey zrodzony Krolowa Sycyliyska Zona Jego, Náyiaśnieysza Krolewna Polska Márya Ameilia.

(Ses trois Promontoires sont le CAP PASSERO, *Pachyni Promontorium.* Elle est divisée en trois Provinces ou Valées, qu'on nomme *Val di Demona, Val di Nota,* & *Val di Muzara.* Mont *Etna* ou *Gibel* est dans cette Isle, fameux par les flammes & les cendres qu'il vomit de temps en temps, & qui Incommodent fort le pays.) Troygranie záś álbo trzy gory nádmorskie Sycylii są Gora nádmorska *Passero,* Gora nádmorska *Boeo,* y *Pelor.* Dzieli się Sycylia ná trzy doliny; álbo Prowincye te z nich zowią *Val di Demona, Val di Nota, Val di Muzara.* W Sycylii iest Etna Gora ognista, sławna Płomieńmi y ognistą kurzawą, ktora z niey czasami wybucha, wielką szkodę krajowi czyniąca.

LE *Détroit de Sicile.* Fretum Siciliense *ou* Siculum. *Cic.* Kánał Sycyliyski. **La mer de Sicile.* Mare Siculum. *Horat.* *Morze Sycyliyskie.

DE SICILE. Siculus, a, um. Siciliensis & hoc Siciliense, adject. *Cic.* SYCYLIYSKI, Sycyliyska.

SICILIEN, masc. SICILIENNE, fœm. (*Celuy ou celle qui est de Sicile.*) Siculus, li, m. Sicula, æ, f. *Cic.* SYCYLIYCZYK Sycyliyka.

SICLE, subst m. (*Monnoye des Hébreux, qui valoit quatre drachmes Attiques ou quatre deniers Romains revenant à vingt deux sols quatre deniers de nostre monnoye.*) Siclus, Sicli, m. Hebræorum numisma pondus habens quatuor drachmarum. SYKIEL żydowski: moneta u żydow srebrna ważąca cztery drągi Attyckich, to iest cztery grosze Rzymskie, násze stare połtalera, to iest złotych dwa.

(On voyoit representé d'un costé une navette, petit vaisseau à mettre de l'encens, & de l'autre la figure de la verge d'Aaron. On tient que le *Sicle* est la premiere monnoye dont on s'est servi dans le monde, parce qu'il estoit en usage du temps d'Abraham, mais il n'estoit point marqué alors, se donnant au poids.) Ná tym pieniądzu po iedney stronie była łodka od kadzidła, ná drugiey laska Aronowa. Mniemanie iest że to była moneta náypierwsza ná świecie ponieważ iesżcze zá Abrama Patryarchy była w ożywaniu. Ale Sykiel czasow Abramowych nie był stęplowany, ále tylko ná gwicht odważany.

SICYONE, (*Ville de Péloponnesse, aujourd'huy* VASILICA) Sycyon, onis, fœm. *Cic.* SYCYON Miasto Greckie dziś zowią Wasilka.

SIDON, (*Ville maritime de Phénicie en Sirie, aujourd'huy* SAIDE.) Sidon, Sidonis, f. *Cic.* SYDO Miasto Sydońskie w Syryi dziś zowią: *Seyda.*

SIDONIEN, masc. SIDONIENNE, fœm. Sidonios, a, um. *Cicer.* SYDONYANIN, SYDONIANKA, rodem z Sydonu.

SIDRE, *ou* SITRE fubft. mafc. (*Boiffon faite de pommes ou de poires.*) Sicera, æ, fœm.· Succus è pomis expreffus, *ou* ex piris JABŁECZNIK Trunek c Jáblek Grufzecznik trunek z grufzek.

SIE'CLE, fubft, m. *Efpace de cent années, ou révalutions folaires. (felon l'opinion la plus commune.)* Seculum, feculi, neut. *Cic.* WIEK Przeciąg lat ftu álbo rewolucya słoneczne według pofpolitego mniemania kiedy słońce w co rocznym biegu fwoim nie dopełniwfzy zupełnia nád fześć fet piędziefiąt y pięć dni fześciu godzin a pełna uwefz w fetnym roku dopełnia.

ON DIT figurément, *C'eft le premier homme de tous les fiécles & de toutes les nations* Vir omnium feculorum & gentium princeps, pis, m. MOWIĄ *niewłaśnie* wfzyftkich wiekow y czafow człowiek náypierwfzy. *Les efprits des premiers fiécles.* Primarum ætatum ingenia *Quint* *Pierwfzych wiekow rozumy. *Le plus fçavant de noftre fiécle.* In noftro ævo peritiffimus. *Plin.* *Náyuczeńfzy ludzie wieku náfzego pamięci náfzey. *Vn fiécle fécond en crimes* Fecunda culpæ fecula. *Hor.* *Wiek obfity w niecnoty. *Vn fiecle barbare & ennemi de la vertu.* Sæva & infefta virtutibus tempora. *Tacit.* *Wiek okrutny, y cnocie przeciwny.

SIE'CLE fe dit par exaggération pour un long temps. WIEK chcąc wyrazić co nád zámiar bardzo długi. *Les femmes font un fiecle à s'ajufter, font fort long temps.* Mulieres dum comuntur, annus aft. *Białogłowa wiekby fię cały ftroiła.

ON DIT *les gens du fiécle, qui vivent dans le fiécle, oppofez à ceux qui vivent dans la retraitte.* Seculares homines *ou* hujus feculi homines, m. pl. Qui in vulgari hominum focietate vivunt. LUDZIE świątowi świeccy dla rożności tych co żyią w Klafztorach y ofobne prowadzą życie

(On les célébroit tous les cent dix ans, & duroient trois jours & trois nuits. Igrzyfka wieczne ao wiek fię wracaiące u Pogan odprawowano ie co fto dziefięć lat, y trwały tray dni y trzy nocy.

IL SIED. (*Il eft féant.*) Decet. Przyftoi przyftoyno ieft

SIE'GE, fubft. mafc. (*Tout ce qui fert à s'affeoir.*) Sedes, is, fœm Sedile, is, neut. Sella, æ, fœm. *Cicer. Virg.* Subfellium, ii, neut. *Liv.* STOŁEK fiedzenie wfzelkie mieyfce do fiedzenia flużące.

PETIT *fiége.* Sedecula, æ, f. *Cic.* STOŁECZEK.

SIE GE *ou le gros boyau, (l'anus, le fondement.)* Sedes, fedes, fem. *Plin..* STOLEC, kifzka, ftolcowa odbytowa,

Le fiege tombé. Procidue fedes. *Plin.* Wydęty ftolec. *La chute du fiége.* Sedis procidentia, æ, fem. *Plin.* * Wydęcie ftolca

SIE'GE *d'une ville.* Obfidio, onis, fem· *Cic.* Obfidium, ii, neut. *Tacit.* OBLEZENIE miáfta.

Affiéger ou mettre le fiége devant une ville. Urbem obfidere, circumfidere. *ou* Circumfedere, obfidione *ou* copiis urbem cingere *Cic.* Obleżeniam miáfto opafać.

Lever le fiége, Solvere obfidium, decedere obfidio. *Tacit.* Odftąpić od obleżenia. *Faire lever le fiége de devant une Ville.* Urbem obfidione eximere. *Liv.* Liberare. *Cic.* Obfidionem urbis folvere, *ou* urbem obfidione. *Cic.* * Rufzyć obłężenie. *Faire durer un fiége, le tirer en langueur.* Trahere, protrahere obfidionenem in longius. *Quint.* * Obłężenie dłużey ciągnąć *Soûtenir un fiége.* Obfidionem fuftinere, ferre, tolerare *Quint-Curt.* * Wytrzymać obłężenie.

SIEN, mafc. SIENNE, fœm. (*Pronom.*) Suus, fua, fuū. SWOY fwoia fwoie. *Il a perdu le fien ou fon bien.* Suum amifit, proprium amifit. *Strawił fortunę.

LES SIENS. (*Ses domeftiques, fa famille.*) Sui, orum, mafc. Domeftici, orum. mafc. Familia, æ, fem. *Cic.* SWOI ludzie domowi.

SIENNE, (*Ville d'Italie en Tofcane fituée au milieu des montagnes.*) Sena, æ. f. Senæ, arum, fem. plur. SYENNA Miáfto włofkie w Tofkanii położone między gorami.

DE SIENNE Senenfis & hoc Senenfe, adject. SYENNENSKI fyenneńczyk z fyenny.

SIEUR, fubft mafc. pour *Monfieur.* Dominus. MC: Pan Pán.

SIFFLEMENT, fubft. mafc. Sibilus, fibili, m. fibilum, l, neut. *Cic. Ovid.* SWISZCZENIE świftanie fykanie gwizdanie.

SIFFLER, V. act. (*Rendre un fon aigu par le moyen de l'air comprimé, qui fort par un conduit étroit.*) Sibilare, (lo, las, avi, atum.) Sibilum edere. *Catul.* Mittere fibila. *Ovid.* MISTAC świfzczec fykać gwizdać.

SIFFLER *un cheval pour le faire boire.* Sibilo equum allectare, ut libentius bibat. *Colum.* GWIZDAC koniowi poiąc go.

SIFFLER *quelqu'un par moquerie & pour luy faire infulte.* Aliquem exfibilare. *Cic.* Sibilis confcindere, profcindere, confectari. *Cic.* Sibilare. *Hor.* WYSWISTAC kogo wydrwić wyśmiać. *Il craint d'eftre fifflé.* Sibilum meruit. *Cic.* *Boi fię pośmiewifka. *Il n'a jamais efté fifflé.* Intactus eft à fibilo. *Cic.* *Nigdy go nie wyśmiano.

SIFFLER *quelqu'un,* ou *fiffler quelque chofe à quelqu'un.* Aliquid alicui fuggerere, (gero, geris, geffi, geftum.) Submonere aliquem aliquid. *Cicer.* SZEPNĄC pofzepnąć co komu.

SIFFLET, fubft. mafc. (*Inftrument de bois ou de buys, avec lequel on fiffle.*) Fiftula, æ, fœm. PISZCZAŁKA. *Donner un fignal avec un coup de fifflet.* Sibilo fignum dare. *Dać znáć pifzczałką fwifnąć ná znak.

SIFFLET fe dit auffi *du conduit de la refpiration, tant aux hommes qu'aux animaux.* Guttur, gutturis, n. *Juv.* Animæ canalis, lis, f. *Plin.* Canna pulmonis, f. Fiftula, æ, fœm. *Plin.* GARDŁO, gardła fzyia.

SIGILLE'E *ou terre* SIGILLE'E, adj f. (*Craye rouge de l'Ifle de Lemnos, dont on fe fert en peinture & en médecine.*) Rubrica Lemnia, æ, f. Sigillum Lemnium, n. Terra figillata, æ, f. (*dont parle Pline & Agricole.*) (C'eft un antidore contre les venins) RUBRYKA ziemia álbo glinka cudzoziemfka farbowana záżywaią do malarftw y lekarftw przezerwatywą ieft od trucizny.

SIGNAL, fubft. m. (*Certain figne dont on eft convenu pour quelque entreprife,* ou *pour donner quelque avis.*) Signum, figni, n. *Cicer.* ZNAK hafło, umowione ná co. *Donner le fignal.* Signum dare, edere *Ter.* *Dać znak.

SIGNALE', m. SIGNALE'E, f. (*Illuftre, Confidérable.*) Confpicuus. Clarus, a, um. Infignis. Illuftris, & hoc illuftre, adj. *Cic.* ZNACZNY, Znáczne.

SIGNALER, (*Rendre marquable, illuftre.*) Illuftrem & confpicuum aliquem facere. ZNACZNYM uczynić oznaczyć. *Il a fignalé fon courage en cette occafion.* Sui animi fpecimen dedit in hac occafione, ac illuftrem & notum fecit fuum animum. *Popifał fię z męftwem fwoim w tey okazyi.

La bataille de Pharfale a fignalé le jour & le lieu où elle s'eft donnée. Pugna Pharfalica & diem & locum, quo pugnatum eft, famæ & memoriæ dedit. Potrzeba Farfalfka Dzień nw, y mieyfce fławne yznaczne ucaynifa.

SE SIGNALER *par quelque action extraordinaire & d'éclat.* Re aliquâ fibi nomen facere, condere fibi famam, confpicuum fe dare. *Cic. Phad.* *fławnym fię uczynić, wfławić fię iáką fławą akcyą. *Ces deux perfonnages fe font également fignalez par la fidélité & par la perfidie envers le peuple Romain.* Infignem utrumque perfidiâ in populum Romanum aut fide *Tacit.* *fławni obadwa wiernośćią y zdradą.

Chaque année eft fignalée par quelque défaite. Omnis annus cladibus & funeribus infignitur. *Tacit.* Káżdy rok znaczny zwycięftwem iákim.

SIGNATURE, fubft. fœm. (*Seing.*) Chirographum, phi, neut. Signatura, æ, fœm. *Suet.* Manus, ûs, f. *Voyez* SEING. PODPIS.

SIGNE, fubft. mafc. (*Marque ou caractere vifible, qui fait connoiftre une chofe.*) Signum, gni, neut. Indicium, indicii, neut. Symbolus, li, mafc. *Plaut.* Argumentum, ti, neut *Cic* ZNAK co oznaczaiący.

Je vois jufques à cette heure dans cette perfonne tous les fignes de fanté qui arrivent d'ordinaire, & qui doivent arriver. Adhuc quæ affolent, quæve oportet figna ad falutem effe, omnia huic effe video. *Ter.* Dotych czas w nim widzę wfzyftkie znaki zdrowia ktore tylko bywaią zwyczaynie y być mogą. *Cela me pouvoit eftre un grand figne de fon innocence.* Hoc mihi maximo argumento ad hujus innocentiam poterat effe. *Cic.* *Mogłomi to być wielkim znakiem Niewinności Jego

SIGNE, (*Certaine marque qu'on apporte en naiffant en quelque endroit du corps.*) Nævus, nævi m. *Cicer.* Genitiva nota, æ, fem. *Suet.* ZNAMIĘ iákie przyrodzone ná ciele z ktorym fię kto rodzi.

SIGNE, (*Préfage d'une chofe.*) Signum, gni, neut. Præfagium, gii, neut. *Cic.* ZNAK przeznaczenie przyfzłego przypadku. *Si le foleil eft clair e fans ardeur à fon lever, c'eft*

figne

figne qui le jour fera beau. Purur oriens, atque non fervens, farauum diem nunsiat. *Plin.* * Jeżeli słońce wschodząc iest Já na y bez gorąca znak iest pogody.

SIGNE *céleste, constellatien.* Signum cæleste ou fidus, fideris, neut. *Cic.* Znák Niabieski gwiazdy.

SIGNE *qu'on fait de la teste ou des yeux.* Nutus, ûs, m. Nictatio, unis, fem. *Cic. Plaut.* ZNAK dáć głową oczami. **M'ayant regerdé, il me fit signe des yeux.* Ubi me aspexis, oculis mihi fignum dedit. *Plaut.* *Spoyrzawszy ná muie dał mi znak oczami *Il me fait signe de la teste & des yeux, que je me taise.* Nutat capite & nictat oculis ne loquar. *Plaut.* *Dał mi znak głową y oczami ábym zámilkł. **Je vous proteste que je ne luy ay point fait signe.* Ma isti non nutasse fateor. *Pnprzysięgam ei żem mu znáku żadnego niedał. **Parler par signe.* Loqui nutu fignisque *Ovid.* *Mowić ná migi. **Faire signe qu'on accorde une chose à quelqu'un.* Aliquid alicui annuere. *Le contraire est* abnuere, *faire signe qu'en luy refuse.* *Dáć znak że kto ná co pozwala.(Przeciwna iest) dáć znák że niepozwalamy, ná co.

SIGNER, V. act. (*Ecrire son nom de sa main.*) Alicui rei fignum, manum ou chirographum apponere, adscribere, conscribere, ou subscribere. PODPISAC się. **Ceux qui signérent.* Qui scribendo adfoerunt. *Cic.* *Ci co się tákże podpisali ná co.

SIGNET, subst. masc. Parvum fignum, gni, neut. ZNACZEK.

SIGNIFICATIF, masc. SIGNIFICATIVE, fœm. (*Expressif*) Significans, antis, omn. gen. *Quint.* WYRAZNY, wyraźny, wyraźliwy wyrażaiący.

SIGNIFICATION, subst. f. (*Dénontiation d'une chose, l'action de la signifier.*) Significatio. Denuntiatio, onis, f. *Cic. Cas.* WYRAZENIE.

SIGNIFICATION, (*Le sens d'un mot, expression*) Significatio, onis, fœm. Verbo subjecta notio, onis, fœm. Intellectus, ûs, masc. *Quint.* WYRAZENIE słowa znáczenie. **Il y a des mots qui ont plusieurs significations* Verba quædam diversos habent intellectus. *Quint.* *Są słowa ktore rozmaite maią rozumienie.

SIGNIFIER, (*Faire sçavoir une chose, la dénoncer.*) Alicui aliquid alicui significare, denuntiare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* DAC znáć o czym. **Signifier à quelqu'un, & a son domicile qu'il ait à comparoistre.*) Denuntiare alicui domum, ut adsit insistat se in judicium ou judicio. *Vlp.* *Donieść komu y oddać pozew do stawienia się.

SIGNIFIER, (*Renfermer, contenir quelque sens.*) Significare ZNACZYC wyrażać w sobie co zámykać. **Il ne voit pas bien ce que signifie ce mot.* Hoc verbum quid valeat, non satis videt. Quæ fignificatio ei verbo subjiciatur, non intelligit *Cic* *Nie wie y nie zna co znaczy to słowo.

SIGUENÇA, (*Ville d'Espagne dans la nouvelle Castille*) Seguntia, æ, fœm. SEGUNC Miasto Hiszpańskie w Nowey Kastylii.

SIL, subst. masc. (*Terre minérale, à faire le rouge & le jaune.*) Sil, silis, neut. *Plin.* BRUNATNA glinka, farba do farbowania brunatnago.

DE SIL. Silaceus, a, um. *Plin.* BRUNATNY Brunatnego purpurowego koloru ciemno.

SILENCE, subst. m. *prononcez* SILANCE. Silentium, filentii, n *Cic.* MILCZENIE cichość *Vn gard, un profond silence.* Altum silentium. *Hor.* *Głębokie milczenie cichość wielka. **Faire silence.* Facere silentium, facere audientiam. *Cic.* *Ucifayć. **Faire faire silence.* Imperare silentium, jubere filentium. *Cic.* *Kazać ucifayć. **Garder le silence.* Silere, (fileo, es, filui, *sans supin.*) Tacere, (eo, es, tacui, tacitum) Conticere, conticescere, favere linguis. *Cic. Plaut.* *Záchować cichość milczenie. **Domitien fut le premier des Empereurs qui fit crier par un Hérant*, FAITES SILENCE, PAIX LA. Favete linguis, facita auritum populum, jussit primus Domitianus Imperator. *Domicyan Cesara okrutny pierwszy był ktory przez woźnago ludziom uákazywał áby cicho słuchali tyrańskich iego roskazow.

Garder le filence sur quelqu'un, n'en rien dire, n'en point parler. Agere de aliquo silentium. *Quint.* Aliquem ou de aliquo filere, tacere. *Cicer.* MILCZEC o kim nic o nim nie mowić. **Garder le filence sur une chose, la taire, n'en rien dire.* Tacere aliquid, dissimulare filentio. *Ter. Quint.* Aliquid filentio prætesire, prætermittere, transire. *Cic. Tacit.* *Milczeć o czym zámilczeć nic nie mowić o czym.

SILENTIEUX, m. SILENTIEUSE, f. *prononcez* Silantieux (Mot du discours familier.) *Qui parle peu.* Tacitus, tacita, tacitum. Taciturnus, a, um. *Ter. Hor.* MILCZĄCY milcząca małomowiący małomowny.

SILER *montanum*, subst. m. (*Arbrisseau dont on se sert en médecine.*) Siler montanum, sileris montani, n *Virg.* CZARNOGŁOW ziele.

SILE'SIE, subst fœm. (*Grande Province d'Allemagne.*) Silesia, æ, fœm. SLĄSK Wielka Prowincya w Niemczech.

(Elle contient dix-sept Duchez, & se divise en haute & basse Silesie, qui fait aujourd'huy une partie des Estats du Royaume de Bohéme, sa Capitale est Breslaw qui appartient à la maison d'Austriche.) Má w sobie siedmnaście Prowincyi álbo Xięstw, dzieli się ná wyższy, y niższy Sląsk przyłączone do Krolestwa Czeskiego; y Domu Austryackiego, kiedy Danet pisał, teraz przez Traktaty Wrocławskie iuż za Sląska dyspozycya.) Wrocław iest miasto stołeczne.

DE SILE'SIE, Silesius, a, um. SLĄSKI, Slążácki.

SILIQUASTRE, subst. m. (*Poivre d'Inde ou de Calecut.*) Siliquastrum, siliquastri, n. (*Pline l'appelle* piperitis.) PIEPRZYCA, pieprzna sałsza ziele.

SILIQUE, subst. fœm. (*C'est le fruit des légumes & des plantes qui ont la fleur légumineuse autrement gousse.*) Siliqua, æ, f *Plin.* STRĄCZE strączki owoc wszystkich ziół ktore się w strąkach rodzą.

SILLER, V. act. (*Remuer les paupieres.*) Nictare, (o, as, avi, *sans supin.*) Et nictari, dep. *Plaut.* Claudere palpebras. MRUGAC migać.

SILLON, subst. masc. (*Ouverture qu'on fait à la terre avec la charruë.*) Purca. Lira, æ, fœm. *Colum.* SKIBA w oraniu roli, pokład, skład. **Faire des fillons.* Litare, (o, as, avi, atum.) *Var. Colum.* *Skiby orać. **Par fillons.* Liratim, adv. *Colum.* *Skibami.

SILLONS (*Marques qui restent sur la peau aprés les coups de foüets.*) Vibices, vibicum, fœm. plur *Pers.* DZIĘGI pręgi ná ciele śmigi po plagach.

SILLONS. (*Rides qui viennent au visage.*) Rugæ, arum, fœm. plur *Cic.* MARSZCZKI po skorze.

SILLONNER. (*Faire des fillons.*) Lirare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* SKIBAMI, w skiby układać.

SIMAGRE'E, subst. fœm. (*Grimace, minauderie, affectation de gestes, & d'une contenance ridicule.*) Inepta & ridicula oris & vultûs compositio, onis, fem. Ineptus & putidus ou indecorus oris motus, Inepta & insulsa oris conformatio, onis, fœm. WYKRZYWIANIE się umizganie.

Faire des simagrées. Flectere, torquere os in gestus ridiculos & ineptos. Ineptè & insulsè agere. Wykraywiać się umizgać się. **Les faux dévots font mille simagrées.* Malè religiosi mille modis illudunt homines, ou fucum faciunt hominibus vultu & oculis. *Zmyśleni nábożnicy dziwne wykrzywiania robią.

SIMARRE. subst. fœm. (*Habit de femme, qui a de longues manches pendantes.*) Syrma, æ, fœm. *Mart* SZATA białogłowska poważna. Czamara z długiemi rękawami wiszącemi zażywaią y duchowni.

SIMILITUDE, subst f. (*Exemple qui sert de comparaison*) Similitudo, inis, f. *Quint* PODOBIENSTWO.

. SIMONIAQUE, adject. masc. & fœm. Simoniacus, a, um. SWIĘTOKUPIEC Swiętokupny, świętokupstwem się bawiący.

UN SIMONIAQUE, (*Celuy qui donne de l'argent pour une chose sainte, ou pour quelque bénéfice.*) Simoniacus, i, masc. Sacrilegus nundinator, sacrilegi nundinatoris, masc. SWIĘTOKUPSTWO popełniaiący.

SIMONIE, subst. fœm. (*Crime qu'on commet en trafiquant des choses saintes.*) Simonia, æ, fœm. SWIĘTOKUPSTWO (*Symonia*) Handlowanie rzeczami świętemi.

(*Mot* consacré qui vient de Simon *Magus* ou la *Magicien* dont il est parlé aux Actes des Apostres, qui voulut acheter des Apostres la puissance de faire des Miracles, *Sacrilega nundinatio, onis, fœm.*) Symonią ten grzech zowią od Symona Czarnoksiężnika nktorym w dzieiach iest Apostolskich że targował u Apostołow y chciał zá pieniądze kupić dar czynienia cudow prawdziwych.

SIMPLE, adj. m. & fœm. (*Opposé à double.*) Simplex, icis, omn. gen. *Cic.* Simplus, a, um. *Plaut.* POIEDYNCZY poiedynkowy. **Vn habit simple, qui n'est point double.* Vestis ex sim-

ſimplici panno, *ou* ſimplex veſtis *On dit* ſimplicior & hoc ſimplicius ſimpliciſſimus. *Suknia poiedyńcza nie podſzyta.

SIMPLE, *qui n'eſt ponit compoſé*. Simplex, icis, omn gen. *Mart*. PROSTY nie mięſzany ſam przez ſię. **Vne viande ſimple*. Cibus ſimplex. *Mart*. *Potrawa proſta. **Vn mot ſimple*. Nomen ſimplex, n. Natura vocis ſimplex, naturæ vocis ſimplicis, f. *Słowu proſte.

SIMPLE, (*Modeſte, ſans ornement*.) Munditiis ſimplex. *Hor*. PROSTY ſkromny niewytworny. **Vn habit ſimple qui n'a aucun ornement*. Veſtis ſimplex & ſine ullu ornaro. *Stroy proſty **Vne narration ſimple*. Simplex & nuda narratio, aperta *Cic*. *Powieść proſta.

SIMPLE ſe dit figurément *Vn homme ſimple, ſincére, qui eſt ſans façon, qui agit ſimplement*. Simplex & apertus homo. *Cicer*. Candidus. *Cicer*. PROSTY ſzczery człowiek bez przyſady.

UN HOMME *ſimple, un bon homme, qui va rondement, qui n'entend pas de fineſſe*. Homo minimè malus, ingenuus, & ſimplex. *Cicer*. PROSTY niewykrętny po proſtu idący człowiek.

LE SIMPLE *peuple, le menu peuple, la populace*. Vulgus, gi, m & n *Cic*. Minutus populus, i, m. Imperita multirodo, imperitæ multitudinis, f. PROSTACTWO proſci ludzie poſpolſtwu. *C'eſt un ſimple valet*. Servus purus putus. *Plaut*. *Proſty ieſt ſługa.

LES SIMPLES ou *les herbes médecinales*. Simplicia, ſimplicium, n pl. *Plin*. Herbæ medicæ, herbarum medicarum, f. pl *Claud* ZIOŁA poſpolite proſte.

QUI *connoiſt les ſimples*. Herbarius, herbarii, m. ZNAIĄCY ſię ná ziołach.

La ſcience de connaiſtre les ſimples. Ars herbaria. *Plin*. Náuka o ziołach.

SIMPLEMENT, adv. (*Sans ornement*.) Simpliciter, nullo ornatu, *ou* ſine exornatione. *Cic*. POPROSTU bez ozdob y ukraſ. **Il eſt veſtu fort ſimplement*. Simpliciter veſtitus eſt. Modicus eſt cultu. *Plin. Jun*. *Pu proſtu chodzi.

SIMPLEMENT. (*Sans façon. Sans cérémonie*.) Simpliciter Simplicius. Simpliciſſimè. *Cic*. POPROSTU bez ceremonii.

SIMPLEMENT. *Bonnement. Sincérement. A la franche marguérite* (comme l'on parlu populairement.) Simpliciter. Sincerè Ingenuè. Apertè. Sine fuco & fallaciis. *Cicer*. PO Proſtu ſzczerze

SIMPLEMENT. (*Naïvement*) Parùm callidè. Incallidè. Incautè. Parùm prodenter. POPROSTU bez chercheiow y figlow

SIMPLEMET. (*Seulement*) TYLKO. **Il ordonna ſimplement qu'on changeroit de place*. Ut tantùm loca moverentur, conſtituit *Tylku a micyſca ſię roſzyć kazał.

SIMPLICITE', ſubſt. fœm. (*Qualité de ce qui eſt ſimple*.) Simplicitas, atis, fœm. *Plin*. PROSTOTA. **La ſimplicité des contes de table*. Fabularum convivialiom ſimplicitas. *Tacit*. *Proſtota bajek.

SIMPLICITE'. (*Sincérité. Candeur d'ame*.) Simplicitas. Sinceritas. Nuda *ou* nivea ſimplicitas, ingenuitas, atis, fœm. PROSTOTA ſerca ſzczerość. **Vn homme d'une grande ſimplicité*. Verà ſimplicitate bonus. *Mait*. *Człowiek wielkiey ſzczerości

SIMPLICITE', *trop grande naïveté*. Rudis ſimplicitas. *Ovid* PROSTOTA zbyteczna proſtość.

SIMULACRE, ſubſt maſc. (*Vieux mot*, qui ſignifie *idole, image, repréſentation*.) Simulacrum, cri, n. Effigies, ei, f. *Cic*. OBRAZ Poſąg Bałwan.

SIMULATION, ſubſt f. (Terme de Palais.) *Déguiſement* Simulatiun, unis, f ZMYSLANIE udawanie.

SIMULER, V act (*Déguiſer un acte ou quelque affaire*.) Simulare, (o, as, avi, atum.) *Cic*. ZMYSLAC udawać fałſzować.

Des dettes feintes & ſimulées. Simolara nomina, ſimulatorum nominum. *Cic*. Długi zmyślone.

SINCE'RE, adiect. maſc. & fœm. (*Franc, qui parle à cœur ouvert, qui a le cœur ſur les lévres*. (comme l'ou perle dans le familier.) Simplex, icis, umn gen. Candidus, Verus. Apertus Ingenuus, a, um. *Cic*. SZCZERY rzetelny otwartego ſerca bez chytrości.

SINCE'REMENT, adv. (*D'une maniére vraye & ſincére*.) Sincerè. Ingenuè. Candidè. Apertè. Simpliciter. Sincerà *ou* bonâ fide. *Cic*. SZCZERZE.

SINCE RITE', ſubſt. fœm. (*Maniére d'agir ſincére & ſans diſſimulation*) Ingenuitas, atis, fœm. Candor animi, oris, maſc. SZCZEROSC. **Il eſt d'une grande ſincérité, il a bien de la ſincérité*. Animus eſt illi candidior. *Hor*. Pectore candidus eſt, vir bonus & veritatis amicus. *Cic*. *Wielkiey ieſt ſzczerości.

SINGE, ſubſt. m. (*Animal qui approche aſſez de la figure humaine, & en contrefait les actions*.) Simia, æ, f. Simius, ſimii, m *Cic*. MAŁPA beſtya mayące doſyć podubieńſtwa ludzkiego, y ákcye ludzkie podrzeźniaiąca. **Petit ſinge*. Simiolus, ſimioli, m. *Cic*. *Małpeczka mała.

(Pline fait deux eſpéces de ſinges, l'une ſans queuë, que les Latins appellent proprement *ſimia*. Les autres qui ont une queuë, qui ſont nommez *Cercopitheci, orum, m. pl*. dont un fait auſſi deux eſpéces, *Cynocephali*, qui ont une teſte de chien, & *Cercopitheci*. Singes ayant une queuë.) Pliniuſz dwoiaki rodzay małp opiſuie, iedne małpy bez ogonow ktore właśnie zowią małpami. Drugie z ogonami á te zowią koczkodany, te znowu dwoiakie, iedne u pſim łbie, drogie proſte koczkodany.

SINGE ſe dit figurément *de celuy qui contrefait un autre*. Simia. *Plin. Jun*. Simulator alicujus hominis. MAŁPA niewłaśnie w Francuſkim y Łaeińſkim znáczy ſię o tym co podrzeźnia inſzych. Ale w Polſkim znáczy niewiaſtę nierządną a ktorą kto zwłaſzcza przeciwku ſtanowi małżeńſkiemu obcuie, koczkodan záś mowi ſię o tey co ieſt urody ſzpetney.

SINGERIE, ſubſt. f. (*Actions de ſinges*. Simiarum motus varii, m pl. Geſticulationes ſimiarum, f. pl. PODRZEZNIANIE Jeſta małp.

SINGERIES ſe dit auſſi per extenſion *Des actions des hommes ſots, & badins, qui imitent les ſinges*. Mimicus geſtus, ûs, maſc. Mimicus corporis motus, maſc. Mimica geſticulatio, onis, fœm. Scurriles joci, jocorum ſcurrilium, maſc. plur. BŁAZNOWANIE kuglowanie lekkie ákcye ludzi lekkomyślnych. **Il fait mille ſingeries*. Agit mimum. *Juv. ou* Simiam. *Błazenkuie.

SINGLER, V. n. Verberate, (o, as, avi, atum.) *Le vent ſingle d'une grande force*. Nos ventus verberat acriter. SIECZE onie wiatr. **Il luy ſingla un coup de foüet*. Scotica illum verberavit. *Cięć kogo chłuſtą, biczem.

SINGLER *en pleine mer*. In altum vela dare. *Virg*. Ferri in altum. Navigare in altum. *Saluſt*. PUSCIC ſię ná ſrod morza z wiatrem.

SE SINGULARISER, (*Eſtre ſingulier dans ſes ſentimens, ou ſes actions, faire le contraire des autres*.) Seorſum ab aliis ſentire, *ou* ſingulares adhibere agendi modos, *ou* in agendo ſingularem eſſe. OSOBLIWE ſwoie mieć maniery wymyſły wykwinty.

SINGULARITE', ſubſt. f. (*Maniére d'agir ſinguliére & différente des autres*.) Singularis ab aliis agendi modus, i, maſc. *ou* Ratio, onis, fœm. *ou* à communi ſenſu aliena, diverſa agendi ratio. fœm. WYKWINTY wymyſły oſobliwe wytwory.

SINGULIER, m. SINGULIE'RE, f. (*Vnique. Seul*.) Singularis & hoc ſingulare, adj. *Cic*. JEDEN, poiedyńczy, iedynak oſobny, oſobliwy oſobliwa.

LE NOMBRE SINGULIER. *Qui ne parle que d'un ſeul*. (Terme de Grammaire.) Singularis numerus, maſc. *Var*. LICZBA poiedyńcza ſłow kiedy o iedney tylku rzeczy mowa nie o wielu.

UN COMBAT *ſingulier* ou *d'homme à homme*. Pugna ſingularis, fœm. ſingulare certamen, ſingularis certaminis, neut. *Macrob* POTKANIE potyczka ſam ná ſam, poiedynkowa bitwa.

SINGULIER, (*Rare, excellent*.) Singularis & hoc ſingulare, eximius, a, um. Excellens, entis, umn. gen. *Cic*. OSOBLIWY rzadki niepoſpolity przedni wyborny. **Vne beauté ſinguliére, rare*. Forma ſingularis, eximia. *Cic*. *Uroda niepoſpolita. **Vn homme d'un ſçavoir ſingulier*. Vir exquiſitiori doctrinâ, *ou* ſingulari doctrinâ conſpicuus. *Człowiek náuki niepoſpolitey.

SINGULIE'REMENT, adv. (*D'une maniére ſinguliére*.) Singulariter. *Cic*. Præcipuè, unicè. OSOBLIWYM ſpoſobem wyśmienicie.

SINISTRE, adj. m. & f. (*Mal-encontreux*.) Siniſter, ſiniſtra, ſiniſtrum. Malus, a, um. *On dit* Siniſterior & hoc ſiniſterius. *Var*. Pejor & hoc pejus peſſimus, a, um. *Cic*. PRZECIWNY. Przeciwna nieſzczęśliwy.

SINISTREMENT, (*D'une maniére ſiniſtre & funeſte*.) Siniſtre.

Siniftrè, adv. *Horat.* Infelicitez. *Liv.* NIESZCZĘSLIWIE przeciwnie.

SINON, adv. (*Qui fort à excepter* ou *à menaser.*) Sin, alioquin.*Cic.* Jeżeli nie, inaczey, grożąc czym álbo sobie co warniąc.

SINOPLE, fubft. m. (Terme du Blazon.) *Le verd* ou *la couleur prafine.* Prafinus color, prafini coloris, masc. *Petr.* ou Rubrica finopica,æ,f. *Vitr.* ou Sinopis,is,f. *Plin.* ZIELONE pole w herbie.

SINUEUX,m. SINUEUSE, f. (*Qui fait plusieurs plis.*) Sinuofus, a,um. *Quint.* FAŁDZISTY szeroki obłączysty wężykowaty kręty.

SINUOSITE', fubft. f. (*Tours & retours que forment les riviéres.*) Sinus,ûs,m. Volumen, inis, neut. *Virg.* KRĘTY iáko fię rzeki kręcą, y krążą, krążenie.

SINUOSITE' *d'un ulcére.* Sinus ulceris,m. *Celf.* SZEROKOSC rany do koła.

SION, (*Montagne de Jerusalem.*) Sion, Sionis,m. SYON GORA Jerozolimska.

SION, (*Ville dans le Valais sur le Rhosne avec Evesché suffragant de Tarentaise.*) Sedunum,i,n. SEDUN Miasto we Francyi z Biskupstwem Suffraganią Tarentu.

SIPHON,fubft.*m.* (*Tuyau recourbé.*) Siphon,onis,m.*Juv.* CEWKA lewar krzywy.

SIPONTE, (*Ville ruinée dans le Royaume de Naples.*) Sipontum, ou Sipontum, ti,n. SYPONT Miasto spustoszałe w Krolestwie Neapolitańskim.

SIRE, fubft. masc. (*Nom & titre d'honneur qu'on donne maintenant au Rey seul.*) Dominus ou Rex, regis, masc. KROL. Tytuł ktory samemu Krolowi w Francuskim fię daie.

SIRACUSE aujourd'huy *Saragouse, ville maritime de Sicile.* Saracofa, æ, fœm. SYRAKUZA Miasto Nádmorskie w Sycylii.

SIRE'NES, fubft f. (*Monstres marins selon la fable, qui ont le visage de femme,& une queuë de poisson.*) Sirenes,firenum, f. pl. SYRENY potwory ná morzu bajeczne, z twarzą białogłowską á ogonem rybim.

SIRMICH, (*Ville de Hongrie prez de l'embuchure de la Save.*)Sirmium,ii,n.Simis,is,f. SZYRMISZ Miasto Węgierskie nád uściem Sawy.

SIRTES, fubft. m. pl. (*Ce sont des sables mouvans, agitez par la mer, tantost amoncelez & tantost dissipez, qui font souvent périr les vaisseaux.*) Sirtes, firtium. m. pl. RAFY haki ná morzu, zámieć piaszczysta, czasem wysypana przez fale, czasem temisz falami zniesiona y płaszczyznę czyniąca ná ktorych częstokroć osiadáią álbo y rostrącáią fię okręty.

SISTRE, fubft.m. (*Instrument de Musique.*) Siftrum,fiftri, n.*Ovid Petr.* BRZĘKADŁO muzyka cymbał.

SISTERON, (*Ville Episcopale de Provence.*) Segeftero, fegustero, onis, fœm. SEGESTR Miasto y Biskupstwo w Prowencyi.

DE SISTE'RON. Segesteronensis & hoc fegesteronense, adject. Z SEGESTRU Miasta.

SITUATION, fubft. f. (*Assiéte d'un lieu, la maniére d'estre placé.*) Situs, pofitus,ûs,m. Pofitio, unis, fœm. *Cic.Tacit.* POŁOZENIE mieysca,álbo postawa czego.

ON DIT figurément, *Faire sortir l'ame* ou *l'esprit d'une personne, de sa situation.*) Alicujus mentem è suâ sede & statu dimovere, deturbare. *Hor.* W ZŁOSC, álbo w szalcństwo kogo wprewić zamieszać kogo. °*Il est dans une belle situation, il est bien estabil.* Pulcherrimè exftat *Cic.*°W dobrym iest położeniu.°*Dans la situation où sont les choses.* Quo in loco res fitæ funt,ou In præsenti rerum statu.*Cic.* °W tym położeniu w iákim fię rzeczy znáyduią.

SITUE', masc. SITUE'E, fœm. part. du verbe *Situer.* Situs, fita, fitum. Pofitus, a, um. *Cic. Liv.* POŁOZONY, Położone, zostáiący, zostáiąca.

SIX, (*Nom de nombre.*) Sex, indecl. ou feni, fenæ, fena, adj.*Cic* SZESC liczba.

(On le marque en chiffre Romain par ces caractéres VI. en Arabe 6.) Rzymską liczbą VI. prostą 6.

SIX-FOIS, Sexies, adv. *Liv.* SZESC RAZY sześć kroć.

SIX-CENS Sexcenti, fexcentæ, fexcenta. (En chiffre Romain DC. en Arabe 600.) SZESC-SET Rzymską liczbą DC prostą 600.

DE SIX CENS. Sexcentefimus, a,um. SZESC SETNY.

SIX CENS FOIS, Sexcenties, adverb. *Cicer.* SZESC SET RAZY.

SIX MILLE. Sex millia, millium, ou fexies mille. indecl. SZESC TYSIĘCY.

SIXAIN ou *la sixieme partie* Sextans, antis, omn.gen. ou Sexta pars, fextæ partis,f. SZOSTAK, szosta część.

SIXIESME *en nombre.* Sextus, fexta, fextum. *Vitr.* SZOSTY, Szosta.

POUR *la sixieme fois.* Sextùm, adv. *Cicer.* POSZOSTE szosty raz.

SMALAND, (*Province de Suéde.*) Smalandia,æ,f. SMALANDYA Prowincya Szwecka.

SMALKALDEN (*Ville d'Allemagne en Franconie.*)Smalcaldia,.æ, fœm. SMALKALD Miasto Niemieckie w Frankonii.

SMOLENSKO, (*Ville de Lituanie sur les frontiéres de Moscovie.*) Smolenfcium, ii, n. SMOLENSK Miasto Litewskie ná granicach Moskiewskich.

SMYRNE, (*Ville & port de mer de l'Anatolie sur l'Archipel.*) Smyrna,æ,f.*Cic.* SMYRNA Miasto Portowe w Anatolii nád morzem.

SOBRARBE, (*Contrée d'Espagne en Aragon vers la Catalogne.*) Sobrarbia, æ, fœm. SOBRARB Kray Hiszpanii ku Katalonii.

SOBRE, adject. masc. & fœm. (*Modéré dans le boire & dans le manger, & en général dans tous les plaisirs des sens.*) Sobrius, moderatus, a, um. Temperans, antis, omn. gen. *Cicer.* SKROMNY wstrzemięźliwy trzeźwy, skromny w piciu y iedzeniu, y co do inszych uciech zmysłnych. °*Il estoit fort sobre.* Gulæ temperabat, summa fuit in ejus victu temperantia, æ, fœm. *Cicer.* °Skromny bardzo w iedzeniu. °*Sobre dans le boire.* Sobrius, ficcus, a, um. *Cicer. Petr.* °Trzeźwy skromny w trunku.

SOBREMENT,adv. (*Avec modération.*) Sobriè, moderatè, adv.*Cic.* SKROMNIE pod miarą z pomiarkowaniem.

SOBRIETE', fubft. fœm. (*Modération dans le boire & dans le manger.*) Temperantia in victu, fobrietas, ou vini moderatio, onis, fœm. *Sen.* WSTRZEMIĘŹLIWOSC zwłaszcza w iedzeniu y piciu.

SORBIQUET, fubft. masc. (*Epithéte burlesque qu'on donne à quelqu'un.*) Nomen nugatorium ou jocularium, nominis nugatorii,neut.*Plaut.* PRZYCINEK, słowko uszczypliwe, przycináiące komu, przymowka. °*Deshonorer quelqu'un par un sobriquet.* Fœdare aliquem appellatione nugatoriâ ou mimicâ. *Cat.* °Skonfundować kogo przycináiąc mu słowem przymowką go záwstydzić.

SOC, fubft. m. (*Fer qu'on met au bout de la charruë pour entamer la terre en la labourant.*) Vomer, eris, ou vomis, eris,m. *Virg.* LEMIESZ płużyca płużne żelazo.

SOCIABLE, adj. m. & f. (*Qui aime la societé* ou *la compagnie.*) Sociabilis ou consortio fociabilis & hoc fociabile, adj.*Liv.* Societatis amans, amantis, omn.gen. TOWARZYSKI kompanią społeczność lubiący. °*Il est d'une humeur sociable.* Homo moribus fociabilis, homo comis, & facilis *Liv. Plin.* ou facillimis moribus. °Człowiek towarzyski do kompanii dobry.

SOCIABLEMENT, adv. (*D'une maniére sociable & douce.*) Socialiter. *Hor.* TOWARZYSKO.

(On doute de l'usage de ce mot dans nostre langue.) To słowo Francuskie wątpliwe iest w ięzyku Francuskim.

SOCIE'TE', fubft. fœm. Societas, atis, fœm. Consociatio, onis, fœm. *Cicer.* TOWARZYSTWO społeczność. °*Entrer en societé avec quelqu'un.* Inire societatem cum aliquo. *Cicer.* °Wniść z kim w społeczność stowarzyszyć fię z kim. °*Faire societé avec quelqu'un.* Facere societatem cum aliquo, inire societatem. *Cicer.* Componere, copulare societatem cum aliquo. *Plin* °Społkować fię z kim.

°*Rompre la societé.* Dirimere, tollere societatem. Consociationem dissolvere. *Cicer.* °Zerwać społeczność y towarzystwo. °*Entretenir la societé de bonne foy.* Societatem fide colere. *Cicer.* °Dotrzymywać towarzystwu poczciwie wiernie szczerze.

SOCQUE, fubft. f. (*Patin qui a deux ou trois doigts de haut.*) Soccus, focci,m.*Hor.* WYSOKI trzewik pantoflik.

(C'est aussi une espéce de sandale à l'usage des Religieux de St. François.) Sculponeæ, arum, fœm. plur. Trepka drewniane obuwie sandał.

SOEUR, fubft. f. Soror, oris, f. *Cic.* Germana, æ, f. *Virg.* SIOSTRA.

SOEUR *de pere, & de mere.* Soror germana, ou consanguinea.

ſuinea. *Cornel Nep.* RODZONA ſioſtra z oyca y z matki.

SOEUR *de pere ſeulement.* Soror ex eodem patre nata. SIOSTRA przyrodnia z oyca.

SOEUR *de mére.* Soror eâdem matre. Soror uterina. SIOSTRA przyrodnia z matki.

SOEUR *du mary.* Glos, gloris, f. *Feſt.* SIOSTRA mężowa ſtarośw ieckim terminem świeść.

SOEUR *de la mere* Matertera, æ, f. Matruelis, lis, f. *Vlp.* SIOSTRA nyca ſtryenka.

SOEUR *du pere, la tante.* Amita, æ, fœm. *Cic.* SIOSTRA matki cinka.

SOEUR *du biſayeul.* Abamita, æ, fœm. *Quint.* SIOSTRA Pradziadowa.

DE LA SOEUR Sororius, ſororia, ſororium. *Plaut.* SIOSTRZYN, Sioſtrzyńſki.

SOIF, ſubſt f (*Altération, extrême envie de boire*) Sitis, is, f *Cic.* PRAGNIENIE chęć wielka do picia.

Avoir ſoif. Sitire, (ſitio, is ſitivi, *ſans ſupin*) Mieć pragnienie, chcieć ſię pić. **Avoir bien ſoif* Siti ardere *Phad.* Vehementi ſiti conflictari. *Celſ.* *Wielkie mieć pragnienie. **Etancher la ſoif.* Sitim expellere. Sitim potione pellere depellere *Hor. Cic.* Sedare ſitim flumine. *Claud.* Reſtinguere ſitim rivo. *Virg.* Sedare ſitim flumine *Lucr.* Deponere ſitim in undâ. *Ugaſić pragnienie **Je n'en puis plus de ſoif, je meurs de ſoif.* Conſumor ſiti magnâ. *Hor* Magna me ſitis exurit *Quint* Torret me ſitis. *Lucr.* *Już nie mogę ták mi ſię pić chce **Il a beu au de là de ſa ſoif,* Exceſſit ſitim potio *Celſ.* *Pił nád ſiły y nad pragnienie. **Aprés avoir beu le verre tout d'une haleine, il nous aſſûra qu'il n'avoit eu jamais ſi ſoif* Siccato avidè poculo negat ſibi unquam aridius fuiſſe *Petr* *Wypiwſzy ſzklenicę duſzkiem powiedział nam że mu ſię nigdy ták pic niechciało. **Endurer, ſupporter la ſoif.* Sitim ſuſtinere, tolerare *Cic.* *Wytrwać wytrzymać pragnienie.

SOIF ſe dit figurément en morale. *Déſir ardent d'une choſe* Sitis, is f. *Cic* PRAGNIENIE gorące czego. **On ne peut jamais ſatisfaire, ni eſteindre la ſoif de la cupidité.* Nunquam expletur, nec ſatiatur cupiditatis ſitis. *Cic.* *Łakomſtwa chciwości nigdy nieugaſiſz.

ON DIT en maniere de proverbe, *Garder une poire pour la ſoif* Servare aliquid in hyemem. In vetuſtatem aliquid reponere. *Colum.* PRZYSŁOWIE Francuſkie; ſchować jabłko álbo gruſzkę od pragnienia. Záchować, zátrzymać co od potrzeby.

SOIGNER, V. act & neut. (*Pancer avec ſoin.*) Aliquem ſtrenuè curare, (o, as, avi, atum) *Cic.* MIEC ſtaranie opatrować z pilnością.

SOIGNEUX, maſc SOIGNEUSE, fem. adject. (*Vigilant, exact, qui a bien du ſoin*) Studioſus, a, um. Diligens, entis, omn gen. *Cic.* STARANNY ſtaranna pilny pilna czuły czuła. **Il eſt fort ſoigneux de faire plaiſir.* Diligentiſſimus eſt omnis officii. *Cic.* *Bárdzo ieſt pilny w przyſłużeniu ſię, **Fort ſoigneux de conſerver ſon bien* Diligentiſſimus rei familiaris *Suet.* *Pilno chodzi około záchowania fortuny, **Qui n'eſt point ſoigneux.* Indiligens, entis, omn. gen. *Cic.* *Niedbały. **Il n'eſt plus ſi ſoigneux qu'autrefois.* De diligentiâ remiſit. *Bal. ad Cic.* *Już nie ták ieſt ſtaranny iáko był przed tym.

SOIGNEUSEMENT, adv. Studioſè. Diligenter. Accuratè. *Cic.* PILNIE ſtarannie.

SOIN, ſubſt. maſc. (*Diligence, exactitude à faire les choſes.*) Cura, æ, f. Accuratio, onis, fem. Diligentia, æ, fem. *Cic* STARANIE pilność. **Il avoit un ſoin merveilleux de bien arranger les choſes.* Erat ipſi in componendis rebus mira accuratio *Cic.* * Wielką miał pilność w układaniu rzeczy. **Employer ſes ſoins à une choſe.* Ponere curam in re aliquâ, Conferre curas in rem aliquam. *Cic.* Impendere curam alicui rei. *Phad.* *Przykładać obrocić ſtarania ſwoie do czego.

Il a tant de ſoin de manger aux deſpens d'autruy, qu'il vendroit volontiers ſa fille pour ſervir à ſon ventre. Adeo alienis eſcis ſtudet, ut ventris causâ filiam venderet. *Plaut.* Tak rad z cudzego żyie żeby właſną corkę przedał áby tylko ſwoy brzuch nápchać mogł. **On aura ſoin de cela.* Hujus rei cura agetur. *Petr* *Będzie ná to pamięć będzie o tym ſtaranie. **Dieu, qui avez ſoin des hommes, qui leur donnez les alimens & la vie, faites, s'il vous plaiſt, que je puiſſe recouvrer la liberté, comme la récompenſe de ma piété.* Deus, qui genus hominum colis aliſque, per quem vivimus, da quæſo libertatem, ut præmium ſciam eſſe pietatis. *Plaut.* *Boże ktory plemię ludzkie máſz w ſwoiey pieczy, y nas żywiſz, ſpraw żeby, niech odyſkam wolność iáko nágrodę pobożności moiey.

SOIN. (*Diligence qu'on apporte à conſerver les perſonnes & les choſes*) Cura, æ, fœm. Studium, ii, n. *Cicer.* STARANIE, pilność, uſilność.

Avoir ſoin d'une choſe. Rem aliquam curare, rei curam habere, aliquid curæ habere *Cic.* Mieć ſtaranie o co; około czego. **De ſa ſanté* Curare valetudinem ſuam Dare operam ſuæ valetudini. Inſervire valetudini Adhibere curam in tuendâ valetudine *Cic.* Omni cogitatione curaque in valetudinem ſuam incumbere *Cic.* Suæ valetudini indulgere, ſtudere. *Cic.* *Mieć ſtaranie o zdrowiu ſwoim. **De ſon corps.* Deſervire corpori. *Cic.* Curare cuticulam. *Hor.* Otium dare corpori. *Phad* Pelliculam curare. Curare ſe & ætatem ſuâ, *Plaut.* *Mieć ſtaranie około oſoby ſwoiey około ciała, wygod y Jego wczaſow przeſtrzegać. **Avoir ſoin de faire tenir de l'argent à quelqu'un.* Curare alicui pecuniam. *Cic.* *Starać ſię áby komu pieniędzy przyſyłać, dodawać. **D'appreſter à diſner ou le diſner.* Curare prandium *Plaut.* *Aby obiad nágotowć. **Un valet qui a bien ſoin de ſon maiſtre eſt un bon valet.* Cui dominus curæ eſt, is eſt profectò ſervus ſpectatus ſatis. *Terent.* *Sługa pilny około Páná dobry ſługa. **J'auray toûjours grand ſoin de vous, des voſtres, & de tout ce qui vous regarde.* Mihi tu, tui, tua omnia, maximæ curæ erunt, dum vivam *Cic.* *Wielkie záwſze ſtaranie mieć będę o Tobie, o Twoich, y o wſzyſtkim co do ciebie náleży.

SOIN. (*Employ. Charge*) STARANIE zlecenie urząd zábawa. **Donner le ſoin de ſes affaires à quelqu'un.* Negotiis ſuis aliquem præficere. *Zlecić komu ſtaranie około Intereſſow ſwoich **Il m'a appellé pour partager ſes ſoins.* In partem curarum me vocavit. *Tacit.* *Wezwał mię ábym mu dopomagał ſpolnie w urzędzie Jego. **Je laiſſay à mes yeux le ſoin d'expliquer ma paſſion naiſſante.* Oculorum nictu meus illi innotuit amor *Petr* *Zleciłem to oczom moim áby, naypierwſze początki inklinacyi moiey zá mnie wyznały. Z oczu moich pierwſze paſſyi moiey wydały ſię początki,

SOINS (*Chagrins Inquietudes*) Cura, æ, fem. Sollicitudo, inis, fœm. Anxietas, atis. fœm. *Cicer.* STARANIE kłopot fraſunek turbacya. **Les ſoins augmentent avec les richeſſes.* Cura pecuniam creſcentem ſequitur. *Hor.* *Przybywa ſtarania y kłopotu, ile przybywa fortuny mienia doſtatkow **Perſonne ne ſe peut fuir, & le ſoin monte en croupe avec nous* Nemo ſe fugit, & cura poſt equitem ſedet. *Hor.* *Nikt ſiebie ſamego uniknąć nie może, y kłopoty zá nami chodzą iáko cień zá ciałem. **Je l'ay delivré de tous ſoins, de toute inquietude* Curas omnes ipſi ademi. *Ter.* Eripui curam omnem. *Celſ.* Curas ipſi exemi *Hor.* Hunc curâ levavi. *Cic.* *Uwolniłem go od wſzelkiey turbacyi y ſtarania. **J'ay chaſſé tout ſoin.* Abegi curas *Hor.* Abjeci. *Plaut.* *Wyrugowełem z myśli wſzyſtkie ſtarania. **Donner mille ſoins à quelqu'un, luy donner bien de l'inquietude.* Dare alicui multa millia curarum *Prop.* *Tyſiącznych turbacyi komu nárobić

SOIR, ſubſt. maſc. (*La fin du jour, lors que le ſoleil eſt couché.*) Veſper, eris, *ou* veſperus, i, maſc. Veſpera, æ, f. Veſpertinum tempus, temporis veſpertini. *Cicer.* Serum, ſeri, neut. *Liv. Suet.* WIECZOR, ná ſchyłek dnia ku záchodowi.

AU SOIR. (*Sur le ſoir.*) Sero, veſperi *ou* veſpere. *Cic.* Sub veſperum. *Caſ.* Primis ſe intendentibus tenebris, *Liv.* Ad veſperam. Flexo in veſperam die, veſperaſcente die, veſperaſcente cœlo *Cic. Tacit. Cornel. Nep.* Veſpertinis, *ou ſont-entend* horis *Plin* Cum adveſperaſceret. *Cic.* WIECZOR wieczorem ná wieczor ná noc.

DU SOIR. Veſpertinus, a, um. *Cic.* (Serotinus *ſe trouve en ce ſens ſans exemple.*) WIECZORNY wieczorna.

SOIRE'E, ſubſt. fœm. (*Le temps du ſoir.*) Veſpertinum tempus, veſpertini temporis, neut. WIECZORY cáłe cáłe odwieczerze

SOISSONS, (*Ville Epiſcopale de l'Iſle de France, ſur la riviere d'Aiſne.*) Auguſta Sueſſionum, fœm. *ou* Sueſſiones, um, maſc plur, SWESSYON Miáſto y Biſkupſtwo we francyi nád rzeką Ene.

DE SOISSONS, Sueſſionenſis & hoc ſueſſionenſe, adject. Sweſynáſki.

LE SOISSONNOIS. (*Le pays d'alentour de Soiſſons.*) Sueſſiones, onum. *ou* Sueſſionenſis tractus, ûs, m. *Caſ.* Sweſſynnſkie, Okolica cáła ſweſſynnu.

SOIT. (*Adverbe qui porte conſentement* ou *indifférence.*) Eſto. Sit ità. Age, ſit ità factum, ſit hoc etiam, ut lubet. *Cic.* NIECH będzie.

SOIT. (*Conjonction disjonctive.*) Sive, ſue. *Cicer.* CZYLI.

SOIXANTE. (*Terme numéral, composé de ſix dizaines.*) Sexaginta *indécl.* *Cic.* Sexageni, ſexagenæ, ſexagena. *Liv.* (En chiffre Romain LX. en Arabe 60.) SZESCDZIESIĄT. Reymſką liczbą LX. Proſtą 60.

SOIXANTE *fois.* Sexagies, adv. *Cic.* SZESCDZIESIĄT razy.

SOIXANTIESME. Sexageſimus, a, um. *Cicer.* SZESCDZIESIĄTY.

SOL, *prononcez* Sou, ſubſt. maſc. (*Piéce de monnoye, qui vaut douze deniers.*) As, aſſis, maſc. Groſz francuſki o dwunaſtu ſzelągach. **Je ne dois pas un ſou.* Aſſem æratium nemini debeo. *Petr.* *Nikomum ſzeląga nie winien.

SOL, ſubſt. maſc. (*La place d'un baſtiment, la ſuperficie de la terre.*) Solum, ſoli, n. *Caſ.* Area, æ, f. *Vitr.* Grunt plac do budowania.

SOLAIRE, adject. maſc. & f. (*Qui concerne le ſoleil.*) Solaris & hoc ſolare, adject. SŁONECZNY. * *Une horloge ſolaire, cadran au ſoleil.* Solarium, ii, neut. *Var.* * Zegar ſłoneczny kompas.

LA FLEUR SOLAIRE, *le tourne-ſol.* Herba ſolaris. *Celſ.* Heliotropium, ii, neut. *Plin.* SŁONECZNIK kwiat.

SOLDAT, ſubſt. maſc. (*Homme de guerre.*) Miles, itis, maſc. *Cic.* ZOŁNIERZ.

Simple ſoldat, Miles gregarius ou manipularis. *Cic.* Proſty żołnierz. **Un jeune ſoldat ou nouveau ſoldat, qui ne fait que commencer à porter les armes.* Tiro, onis, ou miles tiro. *Cic.* *Młody żołnierz nowotny nowozaciężny. **Un ſoldat vétéran ou un vieux ſoldat.* Veteranus miles *Cic.* * Żołnierz ſtary weteran. **Un ſoldat qui a ſervi ſon temps.* Emeritus miles. *Liv.* *Żołnierz wysłużony. **Il renvoya tous les ſoldats qui avoient achevé leur temps de ſervice.* Milites quibus jam ſtipendia emerita erant ou qui ſtipendia confecerant, dimiſit. *Liv* *Wſzyſtkich poodſyłał ktorzy ſwoy czas wysłużyli.

SOLDAT *ſur mer.* Claſſiarius miles. *Caſ.* Epibata, æ, m. *Hirt.* ZOŁNIERZ okrętowy.

SOLDAT *armé à la légére.* Levis armaturæ miles. *Cic.* *Caſ.* Expeditus miles. *Saluſt.* ZOŁNIERZ letki letko uzbroiony. **Le contraire,* Gravis armaturæ miles. *Liv.* *Soldat peſamment armé.* Ære dirutus miles. *Cic.* * Przeciwna ieſt Żołnierz Zbroyny Huſarz kiryśnik, lub Páncerny. * *Soldat qu'on a caſſé.* Exauctoratus miles. *Liv.* Expunctus ſtipendiis. *Paul.* *Żołnierz z rejeſtru wymazany wytrąbiony z woyſka, odſądzony.

Soldats ramaſſez à la haſte. Tumultuarii ou ſubitarii milites. *Liv.* Woyſko zbierane Drużyna.

SOLDATESQUE, ſ. f. (*Les ſoldats.*) Milites, tum, m. pl. ZOŁNIERSTWO.

SOLDE, ſ. f. (*Paye journaliére qu'on donne aux ſoldats.*) Stipendium, ii, neut. *Cic.* ZOŁD płaca woyſku codzienna.

SOLDATS *qui recevoyent double ſolde* ou *paye.* Duplicarii milites, maſc. plur. *Liv.* ZOŁNIERZ podwoyny żołd biorący, ná dwa konie ſłużący.

Eſtre à la ſolde de quelqu'un. Aliquo duce ſtipendia merere (eo, es, merui, ou mereor, eris, meritus ſum.) Żołd brać u kogo być ná żołdzie czyim.

SOLDOYER, *prononcez* SOUDOYER, (*Payer la ſolde.*) Milites afficere ſtipendio. *Cic.* Conſtituere ſtipendium militi. *Quint.* Numerare ou perſolvere ſtipendium militibus. *Cicer.* ZOŁD płacić woyſku, wypłacać rozdawać.

SOLE, (*Poiſſon de mer fort délicat.*) Solea, æ, fœm. Lingulaca, æ, f. *Plaut.* PŁASZCZKA ryba, Certa.

SOLECISME, ſubſt. maſc. (*Faute contre la grammaire.*) Solœciſmus, i, m. *Aul.Gel.* *Quint.* *ad Heren.* ZŁA mowa co do ſkładności w języku iákim.

SOLEIL, ſubſt. maſc. (*Le grand luminaire, qui éclaire le monde & la plus brillante des ſept planetes.*) Sol, ſolis, m. *Cic.* SŁONCE wielki luminarz cały świat oświecaiący, náyiaśnieyſzy między ſiedmią Planetami.

LE SOLEIL *levant.* Sol oriens. *Cicer.* Exoriens. *Plaut.* Surgens ſol *Hor.* SŁONCE wſchodzące, wſchod ſłońca.

AU SOLEIL *levant,* ou *au Levant.* Ad Orientem. NA wſchod ſłońca. **Au couchant, au ſoleil couchant.* Ad Occidentem. *Ná záchod ſłońca.

LE LEVER *du ſoleil.* Solis ortus, ûs, maſc. *Cic.* Wſchod ſłońca. **Au lever du ſoleil, le ſoleil levant.* Sole novo. *Virg.* Primo ſole. *Juv.* Sole orto. *Liv.* *O wſchodzie ſłońca.

LE SOLEIL *couchant.* Occidens ſol, cadens. *Virg.* Supremus ſol. *Hor.* Záchodzące ſłońca.

LE COUCHER *du ſoleil.* Solis occaſus, ûs, maſc. *Cicer.* ZACHOD ſłońca. **Au coucher du ſoleil.* Supremo ſole, ſole occiduo. *Hor.* *Ovid.* *O záchodzie ſłońca.

Il eſtoit quaſi ſoleil couchant, lorſqu'il arriva. Sole jam ferè occiduo venit *Aul-Gel.* Już prawie o záchodzie było ſłońca kiedy przyiechał.

Le ſoleil fait ſon cours d'orient en occident. Ab ortu ad occaſum commeat ſol. *Cic.* Słonce od wſchodu ná záchod bieg ſwoy odprawuie.

Expoſer ou mettre au ſoleil. Inſolare, (o, as, avi, atum.) In ſolem, in apricum proferre. *Colum.* *Plin.* Wyſtawić ná ſłońcu, wywieſić. **Lieu expoſé au ſoleil.* Apricus locus, i, ou ſolibus expoſitus locus. *Plin.* *Mieyſce ná ſamo ſłonce.

Se promener au ſoleil. Ambulare in ſole. *Celſ.* Apricari, (or, aris, atus ſum.) *Colum.* Spatiari in aprico. Przechadzać ſię ná ſłońcu. * *Se chauffer au ſoleil.* Apricatione caleſcere. *Cic.* *Grzać ſię ná ſłońcu. * *Le ſoleil eſt fort haut, il eſt dans ſon midy.* Jam ſol altiſſimus eſt. *Ovid.* *Słonce iuż ieſt bárdzo wyſoko, iuż ku południowi. **Le ſoleil baiſſe, s'en va.* Inclinat ſe ſol. *Liv.* Ruit ſol. *Virg.* * Słonce iuż ſię chyli iuż niżey chodzi. **Il fait un beau ſoleil.* Nitidiſſimus eſt ſol. Apriciſſimus dies. *Colum.* *Pieknie ſłońce świeci, piękna ieſt pogoda. **Les oiſeaux ſe réjouïſſent pendant un jour de beau ſoleil.* Apricitate diei geſtiunt aves. *Colum.* *Ptaſtwo ieſt weſołe kiedy ſłonce pogodne. **Il ne fait point de ſoleil.* Sol obſcuratur, cœlum nebuloſum eſt ou caliginoſum. *Cic.* * Nie máſz ſłońca, nie pokazało ſię ſłonce.

SOLEMNEL, maſc. SOLEMNELE, fem. *prononcez* Solannel. *Qui ſe fait avec pompe & cérémonie.* Solemnis & hoc ſolemne, adject. *Cicer.* *Hor.* SOLENNY SOLENNA uroczyſty uroczyſta.

SOLEMNELLEMENT, *prononcez* SOLANNELLEMANT, (*Avec pompe.*) Solemniter, cum apparatu & pompâ. *Liv.* SOLENNIE.

SOLEMNISER, *prononcez* SOLANNISER, (*Célebrer une feſte avec pompe.*) Solemni ritu diem feſtum agere, (ago, egi, actum,) Celebrare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* SWIĘCIC Uroczyſtość obchodzić.

SOLEMNITE', *prononcez* SOLANNITE', ſubſt. fœm. Solemnis ritus, ûs, m. Solemnis cærimonia, æ, f. UROCZYSTOSC.

SELEMNITE', (*Jour qui ſe célebre ſolemnellement.*) Solemne, is, neut. *Liv.* *au plurier.* Solemnia, ium, neut. plur. *Tacit.* SWIĘTO Uroczyſte.

SOLEURRE, (*Ville de Suiſſe, & capitale d'un Canton Catholique, entre celuy de Berne & celuy de Baſle ſur la riviere d'Ar.*) Saldorum, i, neut ou Salodurum, i, neut. SALDUR miáſto ſzwaycarſkie, ſtołeczne Kántonu Katolickiego między Kántonami Barny, y Bázyleiſkim nád Aar rzeką.

SOLIDAIREMENT, adv. (*Totalement.*) In ſolidum. *Vlp.* ZUPEŁNIE cale ze wſzyſtkim.

SOLIDE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'eſt point creux en dedans, maſſif.*) Solidus, ſolida, ſolidum *Cic.* ODLEWANY cáły niedęty.

SOLIDE, (*Ferme, ſtable.*) Solidus, firmus, a, um. Stabilis & hoc ſtabile, adj. *Cic.* GRUNTOWNY gruntowna ſtały.

SOLIDE, ſe dit au figuré pour *vray, aſſuré, certain.* Solidus, certus, verus, a, um. *Cic.* PRAWDZIWY rzetelny. * *Une véritable & ſolide gloire.* Vera ſolidaque gloria. *Prawdziwa ſława. * *Un amy ſolide, un veritable amy, ſur lequel on peut faire fond.* Amicus certus & fidelis. *Prawdziwy przyiaciel, ná ktorym ſię niezawiedzie. * *Une raiſon ſolide.* Firma ratio. *Cicer.* * Umyſł ſtały. **Un eſprit ſolide.* Mens ſolida, ſtabilis & firmus animus. *Cic.* * Rozum gruntowny umyſł ſtały. * *Il a un eſprit ſolide, une ſcience ſolide.* Homo certæ & exquiſitioris doctrinæ. * Má Rozum gruntowny. * *Les fortunes de ce monde n'ont rien de ſolide.* Caduca ſunt & fragilia omnia humana. Res humanæ fragiles & caducæ ſunt. *Cicero.* *Fortuny świątowe nic ſtałego niemaią wſobie. * *Il faut aller au ſolide.* Quod certum & ſtabile eſt ſequi oportet, neque umbram verum conſectari. *Co ieſt gruntownego y ſtałego tego ſzukać potrzeba.

ON DIT dans les affaires. *Cet homme veut voir du solide*, c'est à dire, *de l'argent comptant*. Opes certas & præsentes quærit. TEN człek chce coś fundamentalnieyszego widzieć; to iest ná słowach y obietnicach nie przestaie, pieniędzy chce pieniędzy mu trzeba.

SOLIDEMENT, adv. (*d'une maniére solide.*) Solidè, firmiter. *Cic.* GRUNTOWNIE stale mocno fundamentalnie. **Sa fortune est solidement estab ie, bien establie.* Illius fortuna certa est & stabilis. *Szczęście iego gruntownie mocno iest ustalone.

SOLIDEMENT, (*Par de bonnes & solides raisons.*) Firmis rationibus. GRUNTOWNIE gruntownemi y mocnemi dowodami.

SOLIDITE', subst. fœm. (*Dureté, fermeté des choses.*) Soliditas, firmitas, stabilitas, atis. fem. GRUNTOWNOSC mocność stałość rzeczy.

ON DIT figurément, *Solidité de l'esprit.* Mens solida, mentis solidæ, f. Firmus & stabilis animus, masc. *Hor. Cic.* Firmitas animi *ou* firmitudo, inis, f. *Cic.* GRUNTOWNY rozum, stałość umysłu.

SOLITAIRE, adj. m. & fem. & quelquefois comme un substantif. Solitarius, solitaria, solitarium. *Cic.* Pustelnik Osobny, osobna.

UN SOLITAIRE, (*Qui vit dans la solitude, éloigné du commerce des hommes.*) Solitarius, ii. Ab occulis & hominum convictu remotus, a, um. *Cic.* Solitarius, solus homo. PUSTELNIK ná puszczy.

SOLITAIREMENT, adv. (*Il vit solitairement.*) Solitariam vitem agit. NA ustroniu; ná Osobnnici żyiący.

SOLITUDE, subst. fœm. (*Lieu désert & inhabité.*) Solitudo, inis, fem. Solus locus, soli loci, masc. Terra sola, æ, f. *Cic. Plaut.* PUSTYNIA. * *Se confiner, se retirer dans la solitude.* Fugæ solitudinique mandare vitam *ou* considere in solitudinibus. *Cic.* *Pоyść ná puszczą.

ON DIT *il y avoit une grande solitude devant la porte.* Erat solitudo ante ostium. *Ter.* C'est à dire *on n'y voyoit personne.* PUSTKI wielkie przede drzwiami żywego ducha nikogo cale nie było.

SOLIVE, subst. fœm. (*Piéce de bois dont on fait les planchers.*) Tignum, tigni, neut. *Cæs.* BELKA ná nkładanie połapow.

SOLIVEAU, subst masc Tigillum, tigilli, neut. *Phæd.* Parvum tigillum. *le mesme* KROKWY.

SOLLICITATION, subst fœm. (*Empressement qu'on a d'obtenir une chose de quelqu'un*) Sollicitatio, onis, Ambitio. f. Prensatio, onis, f *Cic.* NALEGANIE zábieganie usilne trosklíwe staranie się. **Faire des sollicitations pour une chose* Sollicitationibus aliquid ambire, quærere. * Nálegać zábiegać o co.

SOLLICITATION *au mal.* Instigatio, onis, f *Cic.* NAMAWIANIE podmawianie ná złe. * *A vostre sollicitation.* Te instigante, tuo, impulsu, tuo inductu. *Cic.* Te impulsore. *Cic* *Zá twoią námową, zá twoią podmową poduszczeniem.

SOLLICITER, V. act. (*Presser, pousser, porter quelqu'un à une chose.*) Ad rem aliquam aliquem sollicitare, (o, as, avi, atum) Instigare, (o, as, avi, atum.) Urgere, eo, es, *Cic.* NAMOWIC podmowić poduszczać kogo ná co. **Solliciter un procés pour quelqu'un.* Agere causam alicujus apud judices, jus litigantis apud cognitores *ou* judices persequi *Cic.* *Stawać od kogo w sprawie, náleżeć od strony iákiey w sprawie. **Il le sollicita de donner du poison dans l'espérance d'une grande récompense.* Hunc ad venenum dandum spe præmii sollicitare cœpit *Cic.* *NAMAWIAŁ go áby trucizny zádał, obiecuiąc wielką nádgrodę. **Solliciter quelqu'un à mal faire.* Aliquem ad flagitio appellare *Liv.* *Námawiać kogo ná złe. **Une fille de son honneur.* Attentare pudicitiam puellæ. *Plaut.* Appellare virginem de stupro. *Quint.* Rogare stuprum virginem *Petr.* *Námawiać osobę ná nierząd.

ON DIT *solliciter un malade, l'assister dans sa maladie.* Assidere alicui in morbo *Hor.* Ægrum curare. *Cic.* MIEC stáranie o chorym, około niego w chorobie chodzić.

SOLLICITEUR, subst. masc. (*Qui sollicite quelqu'un d'une chose.*) Sollicitator, oris, masc. *Plaut.* Instinctor, oris, masc *Tacit.* WYRABIAIĄCY co zkim, álbo ná kogo, lub też podmawiaiący do czego.

SOLLICITEUR *de procés.* Qui causam alterius agit apud judices. Causæ institutor, oris, masc. Causæ alienæ curator & pragmaticus, i, masc. *Bud.* PATRON w sprawach. Rzecznik staroświeckie słowo Polskie w tym rozumieniu.

SOLLICITEUSE, subst. fœm, Instigatrix, icis, f. NAMAWIAIĄCA podmawiaiąca.

SOLLICITUDE, subst. fem. (*Peine d'esprit, inquietude.*) Sollicitudo, inis, fem. Anxietas, atis, fœm. *Cic.* TROSKA troskliwość umysłu frasunek kłopot. * *Estre en grande sollicitude.* Esse magnâ sollicitudine, urgeri sollicitudine. *Cic,* ou Torqueri sollicitudine *Hor.* * Być w wielkiey troskliwici, troskać się bardzo. **Entrer en sollicitude* ou *en inquiétude d'une personne.* Adire sollicitudinem pro aliquo. *Plin. Jun.* *Zácząć się troskać frasować o kogo. **Cela me met en sollicitude,* ou *en inquiétude.* Hæc res mihi est sollicitudini. *Ter.* Id me angit, *ou* malè habet. *Plaut.* *To mię niespokoynym czyni.

SOLME, (*Ville d'Allemagne dans la Vetéravie, capitale du Comté de mesme nom.*) Solma, æ, fem. SOLMA Miásto niemieckie w Weterawii stołeczne Hrabstwa Solmskiego.

SOLSTICE, subst. masc. (*Le jour où le soleil est le plus éloigné de l'Equateur.*) Solstitium, ii, neut. *Colum.* PRZESILENIE dnia z nocą Dzień kiedy słońce náydaley iest od Ekwatora. Dzień náykrotszy zimie á náydłuższy lecie, kreśł przesilenie dnia álbo nocy.

(Il y a deux *Solstices*, l'un d'*Esté*, quand le soleil est parvenu au Tropique du Cancer, & l'autre d'*Hyver*, lors que le soleil a atteint le Tropique du Capricorne, qu'on appelle *Bruma, æ, fem.* & le Solstice d'Esté se nomme simplement *Solstitium* Cic. Néanmoins Solin dit *Solstitium hybernum*, pour le Solstice d'hyver.) Dwa razy bywa przesilenie dnia z nocą do roku, iedno lecie; kiedy słońce ná niebie przyszedszy do koła álbo Cyrkułu Raka odwrotny bieg zaczyna: drugie zimowe, kiedy słońce stanąwszy w odwrotnym punkcie koziorożca wsteczym znowu kołem się obraca.

DU SOLSTICE. Solstitialis & hoc solstitiale, adject. *Cic, Ovid.* NALEZĄCY do przesilenia dnia y nocy,

DE SOLSTICE *d'hyver.* Brumalis & hoc ale, adject *Cic.* NALEZĄCY do przesilenia zimowego.

SOLVABLE, adject. masc. & fem. (*Qui a de quoy payer,*) Qui est solvendo, Quæ est solvendo. TEN co má skąd zápłacić.

SOLUTION, subst. fem. (ou *résolution qui est plus usité.*) Enodatio. Explicatio, onis, fem. ODPOWIEDZ rezolucya ná co.

SOMBRE, adject. masc. & fem. *Obscur,* (en parlant *du ciel, du temps.*) Obscurus Nubilus, a, um. Nebulosus. Caliginosus, a, um. *Cic.* CIEMNY nie iásny.

SOMBRE se dit figurément *de l'humeur & du tempérament.* Tristis & hoc triste. Taciturnus, a, um. *Cic.* Obscurus, e, um. *Cic.* SMUTNY skryty okropny straszny przykry co do humoru y postaci. * *Il a je ne sçay quoi de sombre dans la physionomie.* Naturâ tristi & reconditâ. *Cic.* Nescio quod triste inest in vultu. * Coś okropnego strasznego mu z oczu pátrzy.

SOMMAIRE, subst. masc. (*Abrégé.*) Summarium, Breviarium, ii, neut. *Quint.* KROTKI; krotko zebrany.

SOMMAIREMENT, adv. (*En abrégé.*) Summatim, adv. *Cic.* KROTKO zebrawszy.

SOMMATION, f. f. (*L'action de sommer & de dénoncer une chose.*) Admonitio. Denuntiatio, onis, fem. *Cic.* UPOMNIENIE przestrzeżenie opowiedzenie ogłoszenie czego.

SOMME *d'argent*, subst fem. Summa, æ, fem. Pecuniæ summa. fem. *Cic.* SUMA pieniężna.

La somme estoit de quatre cens écus. Summa quadringenties nummûm colligebat. *Plin.* Suma była Czterysta Tálerow. **Rassembler toutes les sommes.* Summas concipere. *Liv.* *Zebrać wszystkie sumy. **Diminuer d'une somme.* Detrahere *ou* deducere ex summâ, *ou* Decessionem facere de summâ. *Cic.* *Uiąć co z sumy, umnieyszyć, urwać. **Ils payent chaque année* ou *tous les ans une grande somme d'argent.* Ingentem pecuniæ summam pendent quotannis. *Cic.* *Corok płacą wielką sumę.

SOMME *tout*, ou *somme totale.* Summa summarum. *Sen.* SUMA ryczałtowa, wszystka, zewszystkim.

SOMME, (*Une beste de somme, une beste de charge.*) Jumentum clitellarium, jumenti clitellarii, neut. *Colum.* ou Jumentum dossuarum. *Var.* Sarcinarium. *Cæs.* Saginarium. *Plin.* Vectarium. *Var.* ROBOTNE konie, bydło.

SOMME, (*Riviére de Picardie, qui prend sa source en un lieu appellé* FOND-SOMME, *au dessus de St. Quintin.* Somona, æ, fem. SOMONA Rzeka Pikardii.

SOMME,

SOMME, ſubſt maſc. (*Sommeil.*) Somnus, ſomni, maſc. *Cicer.* Somnus, ûs, maſc. *Vae* (*le premier eſt plus uſité.*) SEN. **Il eſtoit dans ſon premier ſomme.* Primo ſopitus ſomno erat. *Phed.* *W pierwſzym ſnie był dopiero co záſypiał. **Faire un ſomme.* Edormiſcere unum ſomnum. *Plaut.* *Sen ieden przeſpać. **Dormez-vous la nuit tout d'un ſomme, juſques au jour? ou faites-vous la nuit tout d'une pièce?* (comme l'on dit familièrement.) Edormiſne noctem ad lucem? *Plaut.* *Czy wciąż ſypiaſz iednem ſnem przez noc całą.

SOMMEIL, ſubſt.m. Somnus,i,m.*Cic.* SEN.

Pendant le ſommeil. In quiete, in ſomnis, ſecundùm quietem. *Cic.* Pod czas ſnu, ſpiący, przez ſen. **Apres le ſommeil.* A ſomno. *Celſ.* *Po ſpaniu **Eſtre accablé d'un profond ſommeil.* Arctiùs dormire. *Cic.* Gravi ſomno premi, urgeri. *Celſ. Plin.* *Snem bydź zmorzony. **Interrompre le ſommeil de quelqu'un.* Abrumpere. Interrumpere alicujus ſomnum. *Plin Virg.* Avertere alicui ſomnum. *Hor.* Auferre, amovere alicui ſomnum. *Plaut.* Deſomnem aliquem facere. *Petr.* *Przerwać ſen komu. **Je commençois à goûter un peu la douceur du ſommeil.* Minimum velut guſtum ſomni bauriebam.*Petr.* *Tylko com teŕ zácżął ſmaczno záſypiać.

SOMMEILLER, V. neut (*S'aſſoupir, faire un petit ſomme.*) Dormitare, (o, as, avi, atum) Somno connivere, (eo, connivi *plus uſité* connixi.) *Cic.* DRZYMAC adrzymać ſię.

SOMMELIER, ſubſt.m. (*Officier chez les grands ſeigneurs qui fournit le vin & qui a ſoin de la cave*) Cellarius, cellarii m. Vinipromus, vinipromi,m. Miniſtrator, oris, maſc. *Petr.* PIWNICZNY winny nádworny.

SOMMELERIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où ſe diſtribuë le vin dans les grandes maiſons.*) Cella in quâ promus vina diſpenſat. Cella vinaria, æ, fœm. Apotheca vini, æ, f. PIWNICA winna

SOMMELERIE, (*La charge d'un ſommelier.*) Vini præfectura,æ,f. PIWNICZEGO winnego urząd Piwnictwo.

Il a eſté chaſſé de la ſommelerie. Ejectus eſt cellariâ, *ou* cellâ vinariâ. *Plaut.* Odpędzono go od piwniczowſtwa.

SOMMER, V. act. (*Ajoûter, mettre pluſieurs ſommes enſemble.*) Summam facere, conficere *Cic.* SUMOWAC zbierać rachuiąc ſumy do kupy. **Sommer le tout, aſſembler toutes les ſommes en une.*) Omnes ſummas colligere, & in unum componere, confarre. *Plin.* *Sumować wſzyſtko w raz.

SOMMER ſignifie auſſi *Demander à quelqu'un l'execution d'une choſe.* Monere, admonere aliquem aliquid *ou* de re aliquâ Apellare aliquem de re, denuntiare aliquid alicui. UPOMNIEC ſię ukogo u co, przypomnieć oſtrzedz, przeſtrzedz, opowiedzieć, donieść. **J'ay ſommé mon créancier qu'il eût à me payer.* Debitorem appellavi de pecuniâ. *Cic.* *Kázałem upomnieć mego dłużnika żeby mi zápłacił. **Je vous ſomme de voſtre parole.* Exhibe vocis fidem, promiſſa à te repeto, flagito. *Phed. Liv.* *Upominam ci ſię ſłowa twego.

SOMMER *une ville de ſe rendre.* Denuntiere urbi, uti ſe dedat. *Quint. Curt.* POSŁAC do miaſta z upomnieniem żeby ſię poddału.

SOMMERSET, (*Province d'Angleterre.*) Somerſetia,æ,f. SOMERSET Prowincya Angielſka.

SOMMET, ſubſt maſc. (*La cime ou le haut des choſes.*) Cacumen, inis, neut. Faſtigium, faſtigii, neut. Culmen, inis, neut. Vertex, apex, icis, maſc. *Cicer. Hor* WIDRZCH ſzczyt wierzchołek. **Le ſommet d'une montagne.* Montis cacumen *Catul.* Jugum montis. *Caſ.* Supercilium montis neut. *Liv.* Montis vertex. maſc. *Virg.* *Wierzchołek gory ſam wierzch gory.

SOMMET ſe dit figurément en morale de la plus haute élévation des honneurs & de la fortune. WIERZCH ſam ſławy ſzczęścia punkt náywyżſzy do ktorego tylko ſzczęście kogo wynieść y podwyżſzyć może. **Il eſt parvenu au ſommet de la gloire, des honneurs.* Ad ſummum gloriæ, ad ſummos honores, ad ampliſſimos dignitatum gradus pervenit, *ou* ampliſſimos honores adeptus, conſequutus eſt *Cic.* *Przyſzedł do naywyżſzego ſławy y godności ſtopnia.

SOMMIER, (*Une beſte de ſomme.*) Equus ſarcinarius, onerarius, equi ſarcinarii, m. Sarcinarium jumentum, neut. *Caſ.* ROBOTNE bydlę, ſzkapſko, wywłoka.

SOMMIER *d'orgues.* Canon muſicus, canonis muſici, m. *Vitr.* PISZCZAŁKI w organach, rejeſtr u organ.

SOMMIER, (*Gros matelas garni de crin ou de bourre, qui ſert de paillaſſe.*) Culcita jubis equorum *ou* tomento farta, æ, fœm. MATERAC ſpodni; ſpodnik ná poſłanie włoſiany, pilśniany &c wor.

SOMMITE', ſubſt. fœm. (*Le ſommet, le haut.*) Cacumen inis, n. *Hor.* Summitas, atis, f. (*ſans auterité.*) WIERZCH ſam wierzchołek.

SOMNIFE'RE, adj.m.& f. (*Qui aſſoupit, qui fait dormir.*) Somnifer, fera, ferum. *Plin.* (Terme des Apotiquaires.) SEN ſprawuiący.

SOMPTUAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui concerne la dépenſe*) Sumptuarius, ria, rium. *Cicer.* WYDATKOWY, Wydatkowa.

SOMPTUEUX, maſc. SOMPTUEUSE, fœm. (*Magnifique, qui ſe fait avec grande dépenſe.*) Sumptuoſus, ſumptuoſa, ſumptuoſum. KOSZTOWNY, drogi, bogaty, wielkiego koſztu y nákładu. **Un feſtin ſomptueux.* Cena ſumptuoſa. *Cicer.* *Uczta koſztem wielkim ſprawiona, koſztem wielkim częſtować.

Un homme ſomptueux, magnifique. Sumptuoſus, Magnificus, i, maſc. *Cicer.* Człowiek koſztem y nákładem wielkim żyiący koſzt wielki prowadzący.

SOMPTUEUSEMENT, adv. Sumptuoſè, magnis ſumptibus. *Cic.* KOSZTOWNIE bogato.

SOMPTUOSITE', ſubſt.f. Sumptuoſa magnificentia, æ,f. Luxus,ûs,m. *Cic.* KOSZT nákład wielki.

SON, SA. SON, (Pronom de tout genre en françois, qui commencent par une voyelle ou par une *H* muette. Car on dit *Son amitié, ſon heure, ſon bénédité.* Mais nous mettons le féminin *Sa* devant les autres noms féminins, qui commencent par des conſonnes, & meſme par des *H* aſpirées. *Sa prudence ſa foy, ſa harangue.* JEGO, ſwoy, ſwoia, ſwoie, Pronom francuſki; *Son* ſwoy wſzyſtkich rodzaiow w francuſkim, gdyż ſię kładzie ták z białogłowſkiemi iáko y z męſkiemi imionami poczynaiącemi ſię od *wokali*, y przed temi ktore ſię poczynaią od litery *H* kiedy nie ieſt *Konſoną* álo *Wokalą* iego przyiaźń, iego godzina, iego dzieciństwo. *Ale kładziemy* Sa *przed inſzemi słowami rodzaiu białogłowſkiego ktore poczynaią ſię od Konſony, álbo od litery H Konſony:* Jego roſtropność, iego wierność, iego mowa. *Il l'aime comme ſon propre pere. *Illum tamquam patrem ſuum amat.* *Kocha go iáko oyca własnego. *Son valet le cherche. *Servus ſuus illum quærit.* *Sługa iego go ſzuka.

SON, ſubſt. maſc. (*Petite peau qui renferme là farine dans le grain.*) Furfur, furfuris, maſc. furfuri *ou* furfare. *Plaut.* PLEWA, ſzupina, ſkorka w ktorey ziarno ſamo ſię zámyka mączyſte.

Il ne luy donne que du pain de ſon. Furfuribus ipſi conſperſum panē dat *Phed.* Nie daie mu tylko chleba z otrębow z plew. **Plein de ſon* Furfuroſus, furfuroſa, furfuroſum. *Plin.* *Pełen otrębow, ości, plew.

SON ſignifie encore *Le bruit que font deux corps durs, qui ſe rencontrent & qui ſe frappent.* Sonus, ſoni, maſc. Sonitus, ûs, maſc. Sonor, oris, maſc. *Lucr.* GŁOS hałas trzaſk klaſk, ſzum świſt krzyk ſkrzyp zgrzyt grom gramot zunienie &c.

SON *éclatant.* Sonus acutus. *Quint.* GŁOS przeraźliwy hałas trzaſk.

SON *des coups de foüet.* Plagarum crepitus. *Cic.* Tax, tax. *Plaut.* (Mot factice.) PLASK trzaſk od bicia, od plag, biczami trzaſkanie batogami &c.

SON ou *l'éclat des choſes qui ſe rompent.* Fragor, oris, maſc. *Virg.* TRZASK rzeczy łamiących ſię.

SON *des choſes tenduës & bandées.* Stridor, oris, m. *Virg.* SZKRZYP kſzyk świſtanie ſzum rzeczy nápiętych.

Le ſon des trompettes. Tubarum clangor, oris, m. Sonus tubarum. *Cic.* Głos trąb. **Rendre un ſon.* Sonum efficere. *Hor.* Dare facere ſonitum *Virg* *Głos hałas wydać.

SONAILLE, ſubſt. f. (*Clochettes que portent les beſtes de ſomme*) Tintinnabulum, tintinnabuli, n. DZWONKI iákie záwieſzaią mułom, lub innemu bydłu.

SOND ou SUND, (*Célèbre détroit de l'Europe dans les Eſtats du Roy de Danemark, proprement entre la Province de Schonen & l'Iſle de Selande. C'eſt la clef de la mer Baltique*) Sundidicum fretum, i, neut. ZUNDY ſławna wyboy morſki Europeyſki w Państwie Krola Duńſkiego, właśnie między Prowincyą Sconen y Wyſpą Zálandii, wrota do morza Baltyckiego.

SONDE, (*Détroit de la mer des Indes, entre les Iſles de Sumatra & de Java, qui ſe nomment* ISLES DE LA SONDE.)

DE) Sondæ fretum, ti, neut. ZUND Zátoka morza Indyańskiego między Wyspami Sumatra y Jawa zowią inaczey Wyspy Zondowe.

SONDE, subst f. (*Petit stilet pour sonder les playes.*) Specillum, specilli, n *Cels.* Fistula, æ, f. SZPALET kannula Cerulicka do ran. **Porter la sonde dans le conduit de l'urine.* Demittere fistulam in iter urinæ. *Cels.* *Kánulę w Meat wprowadzić kędy uryna odchodzi.

SONDE, (*Piéce de plumb au bout d'un cordage, pour sonder la profondeur de la mer & des riviéres.*) Perpendiculum nauticum perpendiculi nautici, n. Bolis, idis, f. *Lucil.* (*mot grec.*) KULA ołowiana ná sznurze do probowania głębokości ná morzu. Głowienka żeglarska.

SONDER, (*Jetter la sonde pour voir la profondeur de la mer & des riviéres.*) Tentare, explorare maris altitudinem perpendiculo nautico. PROBOWAC głębokości wody głowienkę puszczaiąc w wodę.

SONDER *le gué.* Tentare vadum. *Cæs.* PROBOWAC szukać brodu.

SONDER *une playe.* Vulneris altitudinem specillo tentare. explorare, au demittere specillum in vulnus. *Cels.* PROBOWAC rany szpaletem. *'On l'a sondé pour voir s'il n'a point la pierre.* Demissa est fistula in iter urinæ *ou* in vesicam, ut dignosci possit, num calculo laboret. *Szukano mu kannulą kamienia.

SONDER se dit figurément dans ces expressions. Tentare pertentare, explorare, (o, as, avi, atum) Scrutari, (or, aris, sum.) PROBOWAC macać wyrozumiewać *niewłaśnie* dochodzić czego. **Sonder le sentiment de quelqu'un.* Tentare sententiam alicujus *Cic Ter.* *Probować wyrozumiewać zdania, iákiego kto iest zdania. **Les volontez des personnes.* Introspicere voluntares *Tacit.* *Wyrozumiewać dochodzić woli czyiey iákiey iest woli y myśli. **Je l'ay sondé pour voir quelle estoit sa disposition touchant ce mariage.* Perspexi animum illius, ut se haberet ad nuptias *Ter.* *Mowiłem u niego ábym wyrozumieć co myśli o tym postanowieniu czy chce, czy niechce, czy go sobie życzy, álbo nie. **Sonder le gué,* pour dire *pressentir l'avis d'une compagnie.* Animos judicum explorare *Ovid.* *Probować brodu, niewłaśnie mowią francuzi, miasto wyrozumiewać iákie iest zdanie osob iákich zásiadaiących lub zásiadać maiących ná sprawę iáką: Porozumieć pierwey iákiego są zdania. **Les desseins des ennemis.* Consilia hostiū explorare. *Cæs.* *Dochodzić rad y zámysłow nieprzyiacielskich porozumieć ie przewąchać. **Ne sondez point le secret de vostre ami, & quand il vous l'aura confié luy-mesme, gardez-le dans le vin & dans la colére* Arcanū ne scrutaberis amici tui, commissum teges & vino tortus, & irâ. *Nie wypytuy się ciekawie o sekretach przyiaciela swego, á ieżeli ci się sam czego zwierzył Dochoway mu poczciwie sekretu, ták przy winie, iáko też y w gniewie. **Sondez vous vous-mesme, examinez vostre esprit de prés* Introspice in mentem tuam ipsam, teque intuere. *Cic.* Concute te ipsum. *Horat.* *Zmiarkuy się sam z sobą porozumiey się sam z sobą. **Sondez vostre courage.* Interroga audaciam tuam. *Petr.* *Pomiarkuy się z sercem u siłami włásnemi.

SONGE, subst. m (*Pensées confuses qui viennent en dormant par l'action de l'imagination.*) Somnium, ii, n. Visum, i, n. *Cicer* SEN co się śni y marzy w imaginacyi śpiącego. **J'ay fait ce songe, j'ay songé cela.* Hoc visum mihi objectum est dormienti *Cic.* *Miałem táki sen, śniło mi się to. **Avoir des songes agréables* Uti somniis jucundissimis. *Cic.* *Mieć sny nieiázne wesołe sny miewać. **Expliquer un songe.* Interpretari somnium. Explicare interpretatione somnia *Cic.* *Tłomaczyć sen wykładać sny. **Epicure condamne par d'agréables raisons les songes ou ces jeux du sommeil.* Epicurus somniorum ludibria facetissimâ ratione condemnat. *Petr.* *Epikurus Filozof potępia sny, y te marzące myśli ludzkiey omylenia pięknemi bardzo racyami.
**Accablé d'un songe affreux.* Somnio turbulento circumactus, a, um. *Petr.* *Strasznym snem pomięszany. **Interpréte des songes.* Somniorum conjector, oris. *ou* Interpres, interpretis, m. *Cic.* *Wykładaiący sny tłomacz, snow, sennik, ktory co sny wykłada.

ON DIT *c'est un songe que tout cela.* Somnium (*seul.*) *Ter.* Fabulæ. *Plaut.* SEN to wszystko y mara bayki to same brednie.

SONGE-CREUX, subst masc. (*Resveur, mélancholique.*) Somniosus, a, um. *Plin.* DZIWAK ktoremu się lada co przywidzi ktoremu się marzy.

SONGER, V. act. (*Resver, se représenter une chose en dormant.*) Somniare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Cicer.* Somniare somnium. *Plaut.* SNIC się śniło się bez sen co widzieć. **Songer des sottises.* Somniare ineptias. *Colum.* *Snić się oladaczym.

SONGER signifie aussi, *Faire une sérieuse attention à un ouvrage, à une affaire, à un dessein, afin d'y réüssir.* Attendere aliquid. Attente aliquid meditari, (or, aris, atus sum.) Reputare secum & cogitare aliquid. *Cic.* MYSLIC o czym pilno. **Songez deux fois à ce que vous entreprenez.* Tu etiam atque etiam vide, quid suscipias. *Cicer.* *Pomyśl dwa razy pierwey niż się odważysz ná co. **Il ne songe qu'aux préparatifs de la guerre.* Totam curam in belli apparatum intendit. *Liv.* Omnes cogitationes ad bellum intendit. *Niemyśli tylko o gotowościach ná woynę. **Songez à vous.* Tibi attende. *Cic.* * Myśl o sobie. * *Vous ne songez tous les jours qu'à vous procurer de nouveaux tourmens.* Singulis diebus tu ultrò novis torqueris cruciatibus. *Petr. B.* *O niczym niemyślisz codziennie tylko ábyś się bardziey co raz utrapił. **Chacun songe à ses affaires.* Suam quisque homo rem meminit. *Plaut* Quisque rebus suis videt. *Każdy o sobie każdy o swoich rzeczach myśli.

SONGEUR, m. SONGEUSE, fœm. (*Qui fait des songes.*) Somniosus, a, um. *Plin.* SENNIK ktoremu się często co osobliwego śni, ktory rad sny swoie powiada.

SONGEUR, (*Resveur.*) Cogitabundus, a, um. MYSLĄCY o czym, głęboko zámyślaiący się zámyślony.

SONNANT, masc SONNANTE, fœm. (*Qui rend un son clair*) Tinnulus, a, um. Tinnicus, entis, omn. gen. *Ovid.* BRZMIĄCY, Brzmiąca, dzwięk wydaiący z siebie.

A MIDI SONNANT, *à midi précis, précisément à midi.* Ipsissima meridie. O SAMYM południu w samo południe.

SONNER, V. act. & neut. (*Rendre un son.*) Sonare, (o, as, sunui, sonitum.) Sonum *ou* sonitum dare, edere, reddere. *Ovid. Hor.* BRZMIC głos wydawać. **Les trompettes sonnérent.* Cecinerunt tubæ, tubæ dederunt sonitum. *Plau.* *Trąby buknęły.

SONNER *une cloche.* Æs campanum pulsare, agitare, verberare, movere. DZWONIC we dzwon zádzwonić.

SONNER *la charge.* Bellicum canere. *Liv.* Dare signum prælii. *Cæs.* ZATRĄBIC do potrzeby do broni dać znák trąbą. **Sonner la retraitte,* Receptui canere. *Cic.* Signum receptui dare. *Liv.* *Zátrąbić ná odwrot. **Il fit sonner la marche.* Profectionis signum dari jubet *Liv.* *Kázał zatrąbić do marszu do ruszenia się

ON DIT *faire sonner bien haut quelque service, le vanter.* Venditare inflatiùs operam alicui præstitam. GŁOSNO co wysławiać swoie zásługi przysługi sławić y wysoce wychwalać. **Il fait sonner fort haut qu'ils sont libres & fort honnestes gens.* Illos ingenuos honestosque clamat. *Petr.* *Przechwalaią się y chlubią wysoce że są wolni y wielkiey poczciwości ludzie.

Cela sonne mal. Id malè auditur. Illud est absonum. *Źle słychać o tym.*

ON DIT populairement, *il n'a pas sonné mot, il n'a rien dit du tout.* Nihil quicquam mutire ausus est. *Ter.* Obmutuit illicò SŁOWA pół słowa niepisnął nietrunął.

ON DIT proverbialement & populairement, *On ne peut pas sonner & aller à la procession, on ne peut pas faire deux choses à la fois* Simul flare & sorbere haud facile est. *Plaut.* FRANCUSKIE przysłowie niesie nie można w dzwonnicy dzwonić, y razem zá processyi chodzić. Trudno dwie roboty rázem robić, trudno się rozedrzeć. **Jamais une cloche ne sonne d'elle mesme, si quelqu'un ne la tire.* Nunquam ædepol temerè tinnit tintinnabulum, nisi quis id tractat aut movet. *Plaut.* **Przysłowie Francuskie* nie zádzwoni sam dzwonek, chyba że kto pociągnie sznura.

SONNERIE, subst. f. (*Le son des cloches.*) Æris campani clangor, oris Tinnitus, ûs, m. *Catul.* Campanarum pulsatio, onis, f. DZWONIENIE dzwonow odgłos.

SONNET, subst. m. (*Piéce de Poësie connuë dans nostre langue & inconnuë aux Grecs & aux Latins.*) Carmen aliquod breve quod Galli *Sonnetum* vocant. SONNETT wiersza u Francuzow rodzay.

(Un sonnet est composé de quatorze vers, dont les huit premiers doivent estre sur deux rimes.) Jest to rytm o czternastu wierszach, u ktorych ośm pierwsze powinny bydź u kadencyą przestępową.

SONNETTE, fubft. fœm. (*Pati e cloche.*) Tiutionabulum, i, neut. Cymbulum, li, neut. *Juv. Cicer.* DZWONEK mały.

SONNETTES, (*Machine de Charpentier, qui fert à enfoncer des pilotis.*) Fiftuca,æ, fœm. *Vitr.* BABA fzlaga kafar do ubiiaoia palow y flupow w aiemie.

SONOUR, fubft. mafc. Tiutinnaculus, li, mafc. *Plaut.* Campanarum pulfator, oris,m. DZWONNIK.

SONORE', adject. m. & fœm. (Vieue mot.) *Qui rend un fon agréable.* Sonorus, fonora, fonorum. *Tibul.* GŁOSNY czyfto brzmiący flowo Francufkie ftare.

SOPHISME, fubft. m.(*Raifonnement captieux.*) Sophifma, atis,n. *Cic.* Captiofa & fallax argumentatio,cavillatio,onis,f. WYKRET wybieg pozorna rzeyn ná podchwycenie.

SOPHISTE, fubft. mafc. Sophiftes, fophifta, mafc. *Cic.* WYKRETARZ.

SOPHISTIQUE, adj. m. (*Qui eft captieux*) Captiofus, a, um. Fallax, acis, omn. gen. *Cicer.* WYKRĘTNY wykrętaíki.

SOPHISTIQUER, V. act. (*Altérer les chofes.*) Adulterare, (o, as, avi atum.) act. accuf. *Plin.* WYKRĘTAMI nábiać.

SOPHISTIQUERIE, fubft. f. (*Meflange de plufieurs drogues, qui altérent la nature des chofes*) Mercis adulteria, orum, n.pl. *Plin.* FAŁSZOWANIE fzalbierftwa ofzukanie nietylko w flowach ále y co do towarow lub trunkow.

SOPHISTIQUEUR, fubft. m. (*Qui fophiftique les chofes.*) Adulterator,oris,m. FALSZERZ ofzukawiec ofzuft fzalbierz

SOPORATIF, mafc. SOPORATIVE, fœm. (*Qui endort comme le pavot.*) Soporifer, fera, ferum. *Stat.* SEN fprawuiący.

SORCELERIE, fubft. f. (*Magie, art magique.*) Magice, magices,f. *Plin.* CZARY czarodzieyftwo.

SORCE'LERIE, (*Enchantement.*) Cantio, onis,fœm. Incantamentum, ti, neut. Fafcinatio, onis, fœm. Fafcinum, fafcini, neut. *Cicer. Plin.* Cantamen, Inis, neut. *Proper.* Cantus magicus, mafc. *Colum.* SZCZAROWANIE omamienie urzeczenie.

SORCIER, fubft m. (*Magicien, enchanteur.*) Magus,Veneficus,i, Praftigiator, oris,m. *Petr.* CZAROWNIK.

SORCIE'RE, fubft.f. Saga, Venefica,æ,f. *Hor.* CZAROWNICA Baba. *Ces forciéres en fçavent bien long, elles mettent tout fens deffus deffous.* Iftæ ftriges funt mulieres plùs fcire, & quod furfum eft, deorfùm faciunt. *Petr.* *Te czarowuice przemądre wfzyftko do gory nogami przewracaią.

SORDIDE, adject mafc. & fœm. (*Avare, craffeux, vilain.*) Sordidus, a, um. *Cicer.* BRZYDKI plugawy fknera niechluy.

SORDIDEMENT, adv. (*D'une maniére fordide.*) Sordidè,adv.*Cic.* BARDZO plugawie.

SORDIDITE', fubft. fœm. (*Mefquinerie.*) Sordiiudo, inis, fœm *Plaut.* Sordes, fordium, fœm. plur. *Cicer.* SKĘPSTWO brzydkie fknerftwo. *Blafmant fa fordidité.* Iecufans ejus fordes. *Quint.* *Ganiąc iago fkępftwo przymawiaiąc fknerftwu iego.

SORNETTES, fubft. fœm. plurier. (*Difcours vagues, fottifes, niaiferies.*) Nugæ, ineptiæ, arum, fœm. plur. Gerræ, erum, fœm. plur. *Plaut.* BLAZGONIENIE ladaczego prawienie. *Conter des fornettes.* Nugas garrire. *Plaut* ou loqui. *Blazgonić ledaco.

SORT, fubft. m. (*La fatalité.*) Sors acerba, fortis acerbæ fors fati duriffima, f. Fatum, fati, n. Fatalis neceffitas, atis,f. *Cic.* Fatus, ti, m. *Petr.* LOS fzczęście lub niefzczęścia co ná kogo paść może.

SORT, (*Hazard, ce qui arrive fortuitement.*) Fortuitus eventus, fortuiti eventûs,m. Frons,ou Sors,fortis,f. *Cic. Hor.* PRZYPADEK trafunek treff iáki przypadkowy. *Tirer les provinces au fort.* Sortiri provincias.*Cic.* *Lofy rzucać o kraie ktory komu fię doftanie. *Jetter les forts dans l'urne.* Cōjicere fortes in hydriam, ou forticula in urnam demittere. *Suet.* *Koftki w kubek wrzucić, álbo w pufzkę. *On les punit en tirant au fort.* Sortitione in eos animadvertitur. *Cicer.* *Skarano ieb lofy im dawfzy ná ktorego kość padnie áby był karany. *Tandis que l'on tire au fort.* Dum fortio fit.*Cic.* *Tym czafem gdy fię koftkami rozrzucaią. *En tirant au fort.* Sortiò,adv. Sortione, fortitu,abl.*Cic.* *Lofem, koftki rzuceniem. *Le fort tomboit fur les moins propres.* Sors decernebat ad parùm idoneos. *Tacit.* *Koftke padała ná niefpofobnych. *On vient à tirer au fort.* Res revocantur ad fortem.*Cic.* *Przyfzło do rzucenia koftki.

SORT, [(*Condition qu'on embraffe à l'avanture ou autrement.*) Sors,fortis,f. LOS ftan ktory kto fobie obiera álbo fię fzczęściem do niego doftaie.*Perfonne n'eft content de fon fort.* Nemo fuâ forte contentus vivit. *Hor.* *Nikt nie ieft kontent z lofu fwego. *C'eft le fort de toutes les chofes de ce monde, d'eftre caduques & periffables.* Eft rerum humanarum conditio, ut cadecæ fint. *Ten ieft los ten przymiot y ftan wfzyftkich rzeczy świátowych że fą znikome y przemiiaiące.

SORT ou *fortilége, maléfice qu'on jette fur les perfonnes & fur les chofes.* Veneficium, maleficium, ii, neut. *Cicer.* OCZAROWANIE czary. *On luy a jetté quelque fort.* Huic aliquid mali objectum eft malâ manu. *Plaut.* Illum tetigit malâ manus. *Petr.* *Muszą bydź czary mufieli go oczarować *Quelque forcier a jetté un fort fur voftre famille.* Veneficus totam tuam familiam excantavit ou perturbavit perversè mentem tuæ familiæ. *Plaut.* *Czy czary iákieś ná twoy dom padły.

SORT en terme de Jurifprudence *eft le capital d'une fomme d'argent.* Sors, fortis, fœm. *Terent.* KAPITAŁ fuma. *J'ay perdu le fort* ou *le principal & les arrérages.* Periit mihi fors & ufura. *Plaut.* *Przepadła mi y fuma y prowizye zálegle.

SORTABLE, adject. mafc. & fœm. (*Convenable.*) Decens, conveniens, entis, omn. gen. Accommodatus, a, um. *Cic.* PRZYZWOITY przyftoyny komu przyftoyna rzecz.

SORTE, fubft. fem. (*Terme générique, qui marque plufieurs efpéces différentes, & individus de chaque nature.*) Genus, eris, neut. *Cic.* RODZAY gatunek; iákiego co ieft rodzaiu g tunku. * *Des gens de cette forte.* Ejus generis homines. *Cic.* *Ludzie tego gatunku. *Il y a une forte de gens, qui veulent primer en tout.* Eft genus hominum, qui effe primos fe omnium rerum volunt. *Terent.* * Jeft táki rodzay ludzi ktorzy wfzędzie gorować chcą y we wfzyftkim (*gornafi.*) *Eftre excellent en toutes fortes d'arts.* In omni genere artium excellere, præftare. *Cic.* * We wfzyftkich nánkach wyborny.

SORTE, (*Qualité, condition.*) Conditio, onis, fem. Ordo, inis, mafc. RODZAY urodzenie Kondycya. * *Un homme de fa forte, de fa condition.* Homo fui ordinis. *Terent.* * Człowiek iednegoż z nim rodzaiu urodzenia kondycyi, *Il trouva un homme de fa forte.* Suæ fafcia hominem nactus eft. *Petr.* *Napadł ná Człeka fwoiego rodzaiu.

SORTE, (*Façon, maniére.*) Modus, modi, mafc. Ratio, onis, fem. *Cic.* SPOSOB iák fię co dzieie.

En telle forte & maniére que ce foit. Quoquo modo, quoquo pacto. *Cicer.* Jákim kolwiek bądź fpofobem. * *Je vous l'ay recommandé de la bonne forte.* De meliori notà illum tibi commendavi. *Cic.* *Należycie ci go zálecifzem.

DE *cette forte, ainfi.* Hoc modo, ità, fic, hoc pacto. *Cic.* TAK tákim fpofobem w ten fpofob.

DE SORTE, *de maniere que.* Ità ut, adeò ut. *Cic.* TAK, że, w ten fpofob, że,

Faire en forte que. Efficere, elaborare ut. *Cic.* Operam dare ut, curare ut. Uczynić ták żeby.

SORTIE, fubft. fœm. (*L'action de fortir.*) Egreffus, egreffûs, mafc *Cic.* Wyiście. *C'eft ma premiére fortie depuis ma convalefcence.* Ex quo convalui, primò pedem domo effero. *Cic.* * Pierwfze to wyiście, wyiechanie moie pierwfze po chorobie.

SORTIE *que font les affiégez fur les ennemis.* Eruptio, Inis, f *Caf.* WYPADNIENIE z fortecy ná nieprzyiaciela wycieczka. *Faire une fortie fur les ennemis.* In hoftes erumpere, eruptionem facere. *Caf.* * Wycieczkę uczynić wypaść wypadać ná nieprzyiaciela. * *Il crut qu'il falloit tenter une fortie.* Conandum fibi aliquid de eruptione exiftimavit. *Caf.* * Sądził że trzeba fprobować wycieczki. *Ils font une fortie par un grand vent.* Portis foras erumpunt magno vento. *Caf.* * Wypadli z Miafta záfzumem y wiatrem wielkim. *Ils font une fortie tout d'un coup, fans donner le loifir à l'ennemi de fe reconnoiftre.* Eruptione omnibus portis factâ, fui colligendi hoftibus facultatem nullam relinquunt.*Caf.* *Wypadli zewfzyftkich ftron, czafu niedawfzy nieprzyiacielowi áby fię mogł rofpatrzyć.

UNE SORTIE *en foule des villes.* Effufio hominum ex oppidis, onis, fem. *Cic.* WYSYPANIE fię wyfforowanie fię ludu z miafta.

SORTIE, *la fin d'une chose*. Finis, is, exitus, ûs, m. *Cic.* KONIEC ná co co wychydai wynidzie, wyniść może. * *Il meurt bien du monde à la sortie de l'automne.* Fine *ou* exitu Autumni multi morbis pereunt. * Wielu umiere ná końcu Jesieni. **A la sortie de table.* A mensâ, sublatâ mensâ, à cœnâ, post cænam. *Ná kuncu stołu obiadu wieczerey gdy się stoł konczy ná wstawaniu od stołu.

SORTIE, (*issuë, ouverture.*) Exitus, egressus, ûs. m. WYSCIE wrota drewl wyscie * *Il y a deux sorties à cette maison.* Ex ædibus duplici viâ exitur foras. *Dwá są wyścia do Domu tego.

Quand les humeurs du corps n'ont point de sortie, elles causent plusieurs maladies Ubi nulli meatus patent corporum humoribus, tunc varios morbos concipiunt corpora, *ou* tunc varii morbi contrahuntur *ou* Ubi humores è corporibus permeare & transire non possunt, fiunt varii morbi. Kiedy humory niemaią żádnego wyiścia tedy w ciele ludzkim rożne sprawuią choroby.

SORTILEGE, subst masc. (*Sort, maléfice, qui se fait par l'opération & le secours du démon.*) Carmen, inis, neut. Incantamentum, ti, veneficium, ii, neut. *Petr. Cic.* CZARY gusła czarodzieystwa sztuki szatańskie. **Ce sortilége acheva.* Hoc perfecto carmine *Petr.* *Te gusła, te czary skończywszy. **Il fut accusé de sortilége* Insimulatus fuit dirorum sacrorū rituum *Tacit.* *Oskarżono go, udano go, doniesiono go u czary

SORTIR, (*S'en aller d'un lieu.*) Exire, (eo, is, exivi, exitum.) Egredi, (ior, egrederis, egressus sum.) depon. Excedere, (excedo, is, excessi, excessum.) Proficiscor, (eris, profectus sum) depon. Abire, (abeo, abis, ivi *ou* abii, abitum.) Ex loco *Cic.* Foras progredi, (ior, eris, gressus sum.) Procedere. exire foras, prodire. *Plaut. Ter.* WYNISC wyiechać wyiść skąd rusżyć. * *Sortir brusquement d'un lieu & avec précipitation.* Exilire loco, se foras proripere. *Cic. Ter.* *Wyniść skąd náglę y a popędliwością. **Sortir en foule au devant de quelqu'un.* Effundere se alicui obviam. Egredi alicui obviam. Procedere alicui obviam. *Liv. Cic.* * Wychodzić tłumem ná przeciw komu. * *Il n'est jamais sorti une parole de sa bouche, qui ait pû blesser quelqu'un.* Nullum verbum unquam ex ore ejus excidit, unde quisquam posset offendi *Cic.* *Niewyszło nigdy słowo żádne zust Jego, ktoreby mogło kogo obrazić. **Il ne sortoit rien de sa bouche que de bien à propos.* Nichil non consideratum ex ore exibat. *Cic.* *Nie wychodziło nic z ust Jego tylko przyzwoite káżde słowo.

SORTIR *en public avec une grande foule.* Effundere se in publicum maximâ frequentiâ *Liv.* WYCHODZIC z wielką assystencyą tłumem ludzi * *Sortir avec impétuosité par les portes.* Erumpere se portis foras. *Cæs.* * Wypadać nágle z bram. * *A peine fut il sorti, que la sale tomba.* Vix pedem promoverat *ou* promorat, *ou* extulerat vix pedem domo, ruina cameræ oppressit cæteros. *Phæd.* *Tylko co wyszedł Gmach upadł: záwaliła się sala. **Il ne sort point encore.* Pedem domo adhuc non effert, *ou* non prodit foras. *Jeszcze niewychodał z domu **Il est sorti, il n'est point au logis.* Foris est *Ter.* Foras abiit, exiit *Cic.* *Wyszedł niemasz go w domu niemasz go u siebie **Je ne feray qu'entrer & sortir, je ne feray là qu'un moment* Mox hic ero. Mox redibo *Plaut.* Mox huc revertare *Záraz się wrocę nie zabawię tám, tylko co wnidę y wynidę. ná moment ieden.

SORTIR se dit au figuré pour *se dégager & se tirer d'intrigue* Exire, extrahere se, extricare ex aliquo periculo. WYNISC z czego niewłaśnie. **Sortir d'une affaire à son honneur* Pro suâ dignitate negotium conficere. *Cic.* Se ex aliquo negotio extrahere, expedire, emergere. *Ter. Cic.* *Wyniść z czego z honorem, * *Sortez-moy de là, je vous prie.* Expedias hinc me, te rogo. *Ter.* * Wyprowadź mię z tego proszę. **Sortir d'embarras, s'en tirer.* Expedire se *ou* evolvare se turbâ *ou* ex turbâ. *Ter.* *Wyniść z kłopotu, z biedy. **Sortir victorieux ou vaincu.* Discedere superiorem, aut inferiorem *Cic* *Wyniść z wygraną, z przegraną.

SORTIR (*Estre hors. Venir, naistre.*) Prodire, exire. WYCHODZIC, pokazywać się, rodzić się rość urość wyniść. **Ce valet est sorti de condition, est hors de condition.* Hic servus exivit servitio, ab isto hero. *Virg.* * Ten sługa wyszedł ze służby, służby niema.

Il est sorti de l'enfance. Excessit ex ephebis. *Ter.* Excessit ex pueris. *Cic.* Wyszedł z dzieciństwa z lat dziecinnych.

**Sortir de charge.* Abire magistratu. *Cic.* *Wyniść z urzędu skończyć swoy urząd.

SORTIR *du ventre de sa mere.* Prodire utero matris *Ovid.* De gremio exire. *Quint.* WYNISC wychodzić z żywota máciérzyńskiego. **Les bleds commencent à sortir de terre.* Frumenta germinant. *Cat.* *Zboża záczynaią wychodzić wynikać z ziemi. **Le pus sort.* Erumpit, fertur, exit pus. *Cels.* *Ropa wychodzi do bywa się. **Faire sortir le boüe d'une playe.* Exprimere pus ex vlnere. *Cels.* * Wycisnąć otok ropę gnoy z rany. **Une fontaine sort de la montagne.* Exit fons, emanat è sinu montis, exilit fons, prorumpit. *Plin. Cæs.* Oritur fons. *Zrzodło wychodzi wypada z gory. **Plusieurs sources sortent de cette montagne.* Scaturit mons fontibus. *Colum.* *Kilka krynie wypada z tey gory.

SORTIR *de bas lieu.* Humili genere nasci *ou* infimo loco. *Cic.* Oriri. Z PODŁEGO być urodzenia, podłego rodu.

FAIRE SORTIR *quelqu'un d'un lieu, l'en chasser.* Ex loco ejicere, expellere, exturbare, expeller aliquem. WYPĘDZIC kogo skąd, rusżyć, wygnać, wyparować.

FAIRE SORTIR. (*Tirer, exprimer.*) Exprimere, elicere aliquid ex re aliquâ. WYCISNĄC co skąd. * *Faire sortir la sueur.* Elicere sudorem. *Wycisnąć pot. * *Les larmes des yeux.* Ciere lacrymas. *Virg.* Exprimere. *Ter.* Excutere alicui lacrymas. *Plaut* *Wycisnąć łzy. * *Le feu d'un caillou.* Elicere *ou* excutere ignem è silice. *Plaut.* * Skrzesać ogień z krzemienia. **Faire sortir à force de coups.* Extundere, excutere. *Plin.* *Wybić wytrącić wytłuc wytrzepać wymłocić wybić tłukąc. **C'est vouloir faire sortir de l'eau d'une pierre ponce ou de l'huile d'un mur.* Vis aquâ, *ou* oleum extrahere ex pumice. *Plaut* *Jest to chcieć z kámienia wodę wycisnąć álbo oley ze ściany (*Łacinskie przysłowie*) Rzecz niepodobna; *siać ná wodzie; z Piasku bic robić. Scianę dość;* **Faire sortir les yeux hors de la teste à quelqu'un. les luy jetter hors de la teste.* Alicui caput exoculassere, oculos alicui eripere. *Plaut.* *Oczy komu wybić.

SOTIR *dehors, estre en saillie.* Eminere, extare, emicare. *Plin.* WYCHODZIC występować wydawać się w budowaniu występki.

Il sort un pied & demy hors de terre. Extat è terrâ sesquipede *Colum.* Wychodzi z ziemi ná połtora łokcia.

RORTIR *de son devoir* se dit figurément en cette signification. Egredi suo officio. *Ter.* WYKROCZYC przeciwko powinności swoiey w czym. **Des bornes de la raison.* Fines æqui & boni transcendere. Finem & modum transire. *Cic.* *Wykroczyć przeciw rozumowi. **Sortir hors de propos.* Digredi à proposito, abire à proposito, *ou* excurrere. *Cic.* *Daleko odeyść od tego co się záłożyło w mowie. **Sortir de son sujet ou de sa matière.* Abire à materiâ, ad aliam transire materiam. *Wyniść odbłąkać się od záłożoney sobie materyi, od rzeczy swoiey odstąpić. **Sortir des bornes qu'on s'estoit prescrites.* Egredi terminos sibi propositos. *Tacit.* Excedere terminum, quem quisque sibi proposuit. *Phæd.* *Wyniść zá kres opisány wykroczyć.

SORTIR *hors de cadence en dansant.* Extra numerum se movere *Cic.* W TANCU Kádencyą pomylić,

ON DIT *sortir hors de soy-mesme.* Exire à se. *Petr.* ZAPOMNIEC się odeyść od siebie samego. **De la vie.* Excedere vitâ, è vita. *Cic.* *Umrzeć.

SORTIR *son effet. Avoir son effet.* Erumpere in actum, *Cic.* Effectum habere, obtinere. DOKAZAC swego przyiść do skutku.

AU SORTIR. (*A l'issuë.*) WYCHODZĄC nákońcu czego, **Au sortir du lit, lorsqu'il sort du lit.* Cum surgit à lecto. *Wychodząc wstawaiąc z łoszka, ná wstawaniu. **Au sortir de l'hyver.* Hyeme jam præcipitante. *Cæs.* Sub exitu hyemis, sub finem hyemis. *Plin.* *Ná końcu zimy.

ON DIT proverbialement, *Ce qui entre par une oreille sort par l'autre, (vous parlez à un sourd.)* Canis surdis auribus. *Liv.* Surdo loqueris. Perfluunt aures dicta. *Quint.* (*Przysłowie*) Co iednym uchem wnidzie, álbo wchodzi, drugim wynidzie; do pnia gadasz, iák być do ściany mowisz. **La faim fait sortir le loup du bois,* c'est à dire *la nécessité contraint de travailler pour vivre.* Fames exigit Lupos pastum. *Var.* * Głod wilka z lasa wyżenie, to iest potrzeba ná pędzi do pracy do starania.

AU SORTIR *de là, au partir de là, incontinent aprés.* Statim atque. Wyszedszy z támtąd záraz po tym.

SOT, masc. SOTTE, fem. Adjectif quelquefois substan-

tif

tif (*Impertinent, fat.*) Fatuus, infulfus, ftultus, abfurdus, ineptus, ftolidus, a, um. *Cic.* GŁUPI błazen ni-to; ni owo, nieuważny. Nie do rzeczy.

Vous estes bien sot de vous chagriner comme vous faites. Abfurde facis, qui te angas animi. *Plaut.* Nic dorzeczy że fię ták frafuiefz. *Ce qui rend les efcoliers fi fots dans les Colléges, c'eft qu'on ne leur apprend rien de ce qui eft de l'ufage ordinaire.* Adolefcentuli ftultiffimi in fcholis fiunt, quia nihil ex iis, quæ in ufu habemus, audiunt. *Petr.* *To co czyni w fzkołach dzieci ták głupie ieft że ich niczego nie uczą co ieft w zwyczaiu pofpolitym. *Il m'a tenu de fots difcours* Ineptos, fatuos fermones mecum habuit. *Nágadał mi wiele nie dorzeczy náprawił mi ni-to, ni-owo. * *Il a entrepris là une fotte affaire.* Ineptam fanè rem & ridiculam fufcepit. * Podiął fię rzeczy bezrozumney głupiey, bezrozumnie, nieuważnie, nic do rzeczy głupie fię podiął.

UN SOT. Ineptus. Infulfus. GŁUPI, Błazen, człowiek niedorzeczy.

SOTTEMENT, adv. Fatuè, ineptè, infulsè. *Cic.* GŁUPIE, niedorzeczy.

SOTTISE, fubft.f. (*Impertinence, bétife.*) Fatuitas, infulfitas, rufticitas, atis,f. *Cic. Plin* Stultitia,æ,f. Ineptiæ, nugæ, arum,f.pl *Ter.* GŁUPSTWO.

Vous dites là de grandes fottifes Maximas nugas agis. *Plaut.* Głupftwa prawifz fame. **Nous avons fait là une grande fottife.* Stultiffimè factum eft à nobis. *Ter.* * Wielkieśmy głupftwo uczynili. **Se laiffer dire des fotifes en face.* Os præbere ad malè audiendum. *Cicer.* Ad contumeliam. *Liv.* **Daé fobie napluć w kafzę* przyfłowie polfkie, dać fobie ná łaiać ná bluźnić &c. **Eft ce la couftume de ce pays de dire des fottifes aux étrangers?* An mos eft itâ hîc, ut peregrino advenienti narrent fabolas, occinant fabulas? *Plaut.* *Jeftże to zwyczay tego krolu ták ladaiakiemi słowami przyimować cudzoziemcow.

SOU, *on écrit* SOL, fubft.m. (*Piéce de petite monnoye valant douze deniers.*) Solidus, folidi,m, Affis ærarius, affis ærarii,m. *Petr.Voyez* SOL. GROSZ Francuzki czyniący coś więcey dwunaftu fzelągow nafzych.

Je n'ay pas le foû chez moy. Neque intùs nummus ullus eft mihi. *Plaut.* Nullus teruntius mihi eft. *Cic.* Nihil eft mihi in loculis *Hor.* Nie mam áni fzeląga przy fobie

SOU *pour yvre.* Maræus,ei,m. *Petr.* PIJANY.

SOUABE ou SUAVE (*Province d'Allemagne, ayant la Baviére à l'Orient, le Rhin à l'Occident, la Suiffe au Midy, & la Franconie au Septentrion.*) Suevia,æ,f. (*Ausbourg fur le Lek en eft la Capitale.*) SZWABSKA Ziemia Prowincya Niemiecka ktora ma od Wfchodu Bawaryą Ren od Záchodu Szwaycary od Południa. Francyą od Pułnocy. Aufzpurg nád Leką ieft ftołeczne miafto Szwabow.

LES PEUPLES *de Souabe.* Suevi, orum, m. pl. SZWABOWIE naród.

SOUBRE SAUT, fubft mafc. Subfultus,ûs,mafc. SKOK. **Faifeur de foubre-fauts.* Petaurifta,æ, mafc. *Petr.* *Skoczek kuglarz.

SOUBRETTE, fubft. fœm. (*Servante.*) Ancilla, æ, pedifequa, famula,æ, fœm. *Petr. Cicer.* (Terme injurieux & de mépris) DZIEWKA profta słowo Francufkie uragliwe.

SOUCHANTRE, Præfecti cantorum vicarius, vicarii, m. Præcentor, oris, mafc. (Mot confacré dans l'Eglife parmi les Chanoines) POD KANTORZY termin y urząd Farfki

SOUCHE, fubft.f. (*Tronc d'arbre.*) Truncus,trunci,m. *Cic.* Stipes,itis,m *Ovid.* PIEN u drzewa.

ON DIT figurément d'*un homme qui eft fans efprit.* (*C'eft une vraye fouche.*) Stipes eft. *Ter.* CZŁOWIEK iák pień, głupi, kołowaty.

SOUCHE *dans l'arbre de la généalogie*, fe dit *des Auteurs d'une famille.* Stirps, ftirpis,f. *Virg.* PRZODEK Domu Familii w Genealogii.

SOUCHET, fubft m. (*Nom d'une plante qui croift dans les lieux humides, dont la racine eft odoriférante*) Cyperos, cyperi,m. & f. Juncus angulofus, junci angulofi, m. *Plin.* Cyperum,cyperin *Var. Colum.* OSTRYSZ wodny álbo kofzyca-knwe ziele, rofnące w mieyfcach wilgotnych wodniftych pachnącego korzenia.

Racine de fouchet. Cyperis, Cyperidis, fem, *Plin.* Oftrzyżowe korzenie.

SOUCI, fubft. mafc. (*Plante qui porte une fleur de mefme nom.*) Caltha, *ou* Calthula,æ, fem, *Plin.* NOGIETEK ziele y kwiat tegofz Jmienia.

SOUCI, (*Chagrin, inquiétude d'efprit, peut-eftre à caufe qu'il fait devenir les perfonnes jaunes* comme *la fleur de fouci.*) Cura, æ, fem. Sullicitudo *ou* fullicitudo, inis, fubft. fœm. *Cic.* Frafunek turbacya kłopot trofka zowią francuzi tymże názwifkiem co y nogietek, Jż od frafunku żułknieią ludzie iáko kwiat nogietkowy. **Mettre quelqu'un en fouci.* Injicere alicui curas. *Ter* *Kłopotu frafunku komu nárobić. **Délivrer quelqu'un de fouci.* Alicui curas adimere. *Ter. ou* Abducere alicui curas. *Claud.* * Uwolnić wybawić kogo z kłopotu. **N'avoir point de fouci.* Carere curâ. *Hor.* * Nie mieć żadney turbacyi, być bez frafunku. **Je fuis en fouci ou en inquietude de ce que ce peut eftre.* Cura eft negotii quid fit. *Plaut.* *Turbuią fię o to coby to być mogło.

Il n'a point de fouci, il vit fans fouci. Homo curis vacuus *ou* ab omni moleftiâ vacuus. *Cic.* Sine curâ. Felix curarum. *Cic. Stat.* Zyie bez náymnieyfzey turbacyi. * *J'ay bien un autre fouci dans l'efprit.* Alia nunc cura impendet pectori. *Plaut.* Acceffit mihi altior follicitudo. *Quint.* * Ja fzą dáleko mám turbacyą w głowie, mám iá fię o co infzego frafować. **Dormir fans fouci.* Dormire in utrumvis oculum. In utramvis aurem. Sine curâ, *ou* otiosè dormire. *Plaut Cic. Ter.* *Spać fpokoynie ná co nie frafuiąc fię *Cela me tient en fouci.* Hoc me habet follicitum. *Cic.* *To mię turbuie. **Donner du fouci à quelqu'un.* Curâ aliquem afficere. Sollicium habere aliquem. *Cic.* Conficere alicui follicitudines. *Ter.* Struere follicitudinem. *Cic.* *Turbacyi komu nárobić.

SE SOUCIER, (*Avoir du fouci.*) Sollicitum effe *ou* de re aliquâ angi, (angor, anxius fum.) *Cic.* Frafować fię trofkać fię turbować fię *Cela me foucie fort.* Hoc me anxium & follicitum habet. *Cic.* *To mię bardzo turbuie.

SE SOUCIER (*Se mettre en peine.*) Curare rem aliquâ, laborare de re aliquâ. *Cic.* STARAC fię o co dbać o co. * *Il ne fe foucie non plus des affaires de fon maiftre, que s'il n'eftoit point à fon fervice.* Neque herile negotium plus curat, quàm fi non apud illum fervitute ferviat. *Plaut.* * Tyle dba o rzeczy u Jntereffa Páńfkie iákoby u niego nie był ná flużbie. **Ne fe foucier point d'une chofe.* Animo æquo effe de re aliquâ. *Cic.* *Niedbać o co. **Il ne fe foucie pas de vous.* Non tui ftudet *Cic.* *Niedba o ciebie. **C'eft de quoy le monde fe foucie fort.* Id populus? *Ter.* *Właśnie o to ludzie dbaią. **L'homme content de fa condition préfente, ne doit pas fe foucier de l'avenir.* Lætus in præfent animus, oderit curare quod ultra eft. *Hor.* *Człowiek kontent z ftanu fwego, nie má fię turbować o to co być może ná potym. **Il ne fe foucie point d'avoir mauvaife réputation.* Non laborat, fi malè audit. *Cic.* Parum abhorret famam. *Niedba ná to że źle onim mowią. **Je ne me foucie nullement de cela.* Id mihi curo. Id fufque deque habeo. *Plaut.* Per me ifta pedibus trabantur, licet. *Cic.* *Cale o to nie niedbam, cale mię o to głowa nie boli.

Je ne me foucie pas de fçavoir cela. Id nihil facio fcire. *Plaut.* Nie ftoię nie dbam ábym to wiedział. **Je me foucie moins de toutes les inimitiez du monde, que fi l'on dreffoit une table devant moy, où il n'y eût rien deffus.* Non inimicitias omnes pluris æftimo, quàm fi menfa inanis apponatur mihi. *Plaut.* *Ták dbam o wfzyftkie gniewy ludzkie, iák o ftoł ná ktorym przedemną nie nic záftawiono.

SOUCIEUX, m. SOUCIEUSE, f. (Mot bas & populaire.) Sollicitus. Anxius,a,um. *Cic.* FRASOBLIWY kłopoczący fię trofkliwy niefpokoyny w Francufkim, w zły tylko fpofob fię mowi przyganiaiąc, zrzędny, gdera gderzący.

SOUDAIN, mafc. SOUDAINE, fœm. (*Subit.*) Subitus. Repentinus, a, um. *Cicer.* Properus. Feftinus, a, um. *Colum. Horat.* NAGŁY niefpodziany, niefpodziewany. **Il eft mort foudainement ou de mort fubite.* Morte fubitâ fublatus eft. *Umarł nagle. **Faire mourir quelqu'un de mort foudaine.* Morte fubitâ aliquem fternere. *Virg. Voyez* SUBIT. *Nágłą śmiercią kogo umorzyć.

SOUDAINEMENT, adv. Subitò. Repentè. Repentinò, adv. *Cic.* NAGLE niefpodzianie.

SOUDÉ, mafc. SOUDÉE, f. (*Joint avec de la foudure.*) Ferruminatus, a, um. *Plin.* LUTOWANY, lutowana złutowany złutowana nitowany.

SOUDER, (*Joindre les métaux avec de la foudure.*) Ferruminare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* LUTOWAC złutować. **Souder l'or.* Ferruminare aurum, *ou* agglutinare. *Plaut.* *Złoto nitować.

SOUS DE'PENSIER, subst. m. (*Qui est sous le Dépensier dans un Monastere.*) Suppromus, suppromi. m. *Plaut.* PODSZAFARZY, szafarczyk.

SOUS-DIACONAT, *prononcez* SOUDIACONAT, subst. m. (*L'ordre de Sousdiacre.*) Subdiaconatus, ûs, m. (Mot consacré dans l'Eglise.) SUBDYAKONAT święcenie.

SOUSDIACRE, subst. m. (*Ministre qui sert à l'autel pour lire l'Epistre.*) Subdiaconus, ni, m. SUBDYAKON święcenie maiący do Kapłaństwa ablizaiące.

SOUSDOYER, V. act. (*Payer la solde aux soldats.*) Stipendiari, (or, aris, atus sum) Afficere milites stipendio. Numerare, persolvere militibus stipendium. *Cic.* ZOŁD płacić woysku. *Il soudoye les soldats de ses propres deniers.* Alit & tolerat suâ pecuniâ milites. *Cæs.* ou Stipendiarios habet milites *Plin.* *Płaci woysku własnemi pieniędami.

SOUDRE, V. act. (*Eclaicir une difficulté.*) Solvere, dissolvere quæstionem, difficultatem. Solvo, (is, solvi, solutum.) Expedire, (io, is ivi, itum.) Enodare, (enodo, as, avi, atum.) act. acc *Cic.* SOLWOWAC kwestyą odpowiedzieć na co trudnego lub ná iákie pytanie dać rezolucyą.

SOUDURE, subst fœm. (*Matiére à souder les métaux.*) Ferrumen, inis, neut. Glutinum, i, neut. LIT. *Soudure d'or.* Glutinum auri. neut. Chrysocolla, æ, fœm. *Plin.* *Kley złotniczy Borax.

L'ACTION *de souder*. Ferruminatio, onis, f. *Paul.* LUTOWANIE, lutowanie.

SOUFFLE, subst. masc. (*Agitation de l'air pressé qui cause le vent.*) Flatus, ûs, masc. Flamen, inis, neut. Flabrum, bri, neut Sufflatus, ûs, masc. *Plaut.* WICHER wiatr Dech para wionienie siouienie.

SOUFFLE se dit *de l'haleine* ou *respiration.* Anima, æ, f. *Ter.* Spiritus, halitus, ûs, m *Cic.* ODDECH parc. *Rendre le dernier souffle* ou *le dernier soupir.* Efflare animam ou extremum halitum. *Cicer.* Ebullire animam. *Petr.* *Ostatni dech wytchnąć ducha oddać, umrzeć wyzionąć duszę.

SOUFFLEMENT, subst m (*L'action de souffler.*) Sufflatio, onis, f *Cic.* *Voyez* SOUFFLE. DMUCHANIE tchnienie oddychanie odetchnienie.

SOUFFLER, V. act. & n. (parlant *du vent qui souffle.*) Spirare. Flare, (o, as, avi, atum.) Aspirare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* WIAC iáko wiatr wieie. *Le vent souffle contre doucement.* Lenissimus flat ventus. *Cic.* *Wietrzyk łagodny wieie powiewa. *Le vent souffle contre les greniers.* Aspiret ventus ad granaria. *Var.* *Wiatr wieie w stodoły do stodoł dla wiania zboża *Il faut faire de petites ouvertures aux greniers par où le vent puisse souffler.* Granaria modicis fenestellis inspirentur aquilonibus *Colum.* *Trzeba dymnicaki dawać w stodołach áby wiatr mogł przechodzić. *Le vent ayant cessé de souffler. il ne pût tenir sa route.* Vento intermisso cursum non tenuit *Cæs* *Gdy wiatr ustał wiatru nie maiąc nie mogł płynąć daley *Les vents soufflent impétueusement.* Bacchantur venti *Hor.* *Wiatry panuią wieie wicher wieie. *Les vents ne soufflent pas si fort.* Vim suam deponunt venti. *Ovid.* *Już nie ták mocno wiatr powstaie.

SOUFFLER *en sens actif.* Inflare, sufflare. (*Souffler le feu.*) Ignem sufflare. *Plin.* Excitare. *Cicer.* Ignem oris pleni spiritu accendere. *Plin.* DMUCHAC ná co dmuchać ná ogień poddymać dąć ná ogień. *Souffler quelque chose dans l'œil avec une canule, faire entrer quelque chose dans l'œil avec une canule.* Inspirare aliquid oculis per fistulam. *Colum.* *Zásypać oko czym dmuchaiąc przez rurkę zádmuchnąć w oko czym. *Souffler à l'orgue.* Inflare folles organi pneumatici. *Miechy w organach podnosić do grania.

ON DIT en exaggerant, *Il souffloit les soldats*, comme *le vent souffle les feüilles des arbres ou le duvet des roseaux.* Difflabat milites spiritu, quasi ventus folia aut panniculam tectoream. *Plaut.* ZDMUCHIWAŁ woyská iák wiatr zdmuchuie liście álbo iák wicher trzciny miecie. *Souffler ce qui est trop chaud.* Calidiorem cibum spiritu oris refrigerare. *Dmuchać ná co goracego.

SOUFFLER, (*Respirer.*) Spirare, respirare, (o, as, avi, atum.) Halitum ou spiritum ducere. *Plaut.* ODDYCHAC tchnąć zádyszeć się zdyszeć się. *Je souffle d'avoir couru.* Anhelitum ex cursurâ duco. *Plaut.* *Zdyszałem się od biegania

SOUFFLER, (*Esteindre en soufflant.*) Extinguere, (extinguo, guis, extinxi, extinctum.) ZADMUCHNĄC zgasić dmuchnąwszy. *J'avois oublié de souffler la lampe.* Oblitus eram lucernam extinguere. *Plaut.* *Zápomniałem zádmuchnąć, zágasić, lampę.

SOUFFLER *quelqu'un, luy suggérer ce qu'il doit dire.* Suggerere aliquid alicui (suggero. suggeris, suggessi, suggestum) Subjicere, (subjicio, is, subjeci, subjectum.) POWIADAC komu stać zá nim poszeptniąc mu co ma mowić. *Soufflez moy, je vous prie, si la mémoire me manque.* Si memoria forte defecerit, tuum est ut suggeras. *Cicer.* *Proszę ábyś zá mną chciał bydź, y przypomniał mi co mam mowic ieślibym gdzie stanął y zápomniał się.

SOUFFLER *aux oreilles de quelqu'un.* Aliquid insusurrare in aurem alicujus. *Cic.* POSZEPNĄC komu co do ucha szeptać mu w ucho.

ON DIT figurément *Souffler une sédition.* Concitare seditionem. *Liv. Cic.* DMUCHAC w Ul (niewłaśnie) rozruch iáki hałas bunt swar kłotnią waniecić.

ON DIT aussi au figuré, *Si le vent ne souffle point en poupe nous pouvons dire aussi qu'il ne nous est pas tout à fait contraire.* Si non agimur tumidis velis & secundo Aquilone, non tamen ducimus ætatem adversis Austris. *Horat.* *NIEWŁASNIE* w Francuskim mowią Jeżeli nam wiatr nie sprzyia, nie iest nam tesz cale przeciwny, to iest áni nam szczęście nie zewszystkim sprzyia, áni nám ze wszystkich nie iest przeciwne.

SOUFFLER, (*S'occuper à la chymie, & à chercher la pierre philosophale.*) Operi chymico navare operam. ZŁOTO robić czego nikt nie dokazał, álchimią się bawić. *Il dépensoit tout son bien à souffler.* Quidquid erat nactus, vertebat in cinerem & fumum. *Horat.* *Wszywkę swoię fortunę ná Alchimią łożył ná oszukanie y zawod swoy własny złota chcąc dokazać.

SOUFFLER *sur une chose pour en oster la poussiére.* Sordes flatu decutere, excutere, dissipare. ZDMUCHNĄC co z kurzu odmuchnąć kurzawę.

ON DIT *personne n'ose souffler, n'ose dire le moindre mot.* Nemo hiscere audet, mussare, mutire, mussitare. *Terent.* NIESMIE nikt tchnąć, pisnąć, słowka nikt mowić nieśmie. *Tu souffles encore.* Etiamnum mutis. *Plaut.* *Jeszcze mi gadasz ieszcze się odzywasz.

ON DIT proverbialement *Souffler le froid & le chaud d'une mesme bouche, dire du bien & du mal d'une personne.* Eodem ore laudare & vituperare hominem, calidum & frigidum sufflare. *PRZYSŁOWIE:* y ciepło, y zimno z iedney gęby, y dobrze y złe o kim mowić.

SOUFFLET, subst. masc. (*Instrument qui sert à souffler le feu*) Follis, follis, masc. *Plaut.* MIESZEK miech mały do dmuchania ná ogień.

SOUFFLET *de mareschal avec quoy il souffle se forge.* Follis fabrilis. *Liv.* MIECH kowalski do kuźni.

SOUFFLET *d'orgues.* Follis pneumaticus. MIECHY do organ

ENFLER *les soufflets.* Inflare folles. PODNOSIC miechy

SOUFFLET, (*Coup donné du plat de la main sur la joüe.*) Afflicta alicui in malam palma, æ, f. POLICZEK pogębek uderzenie w gębę dłonią. *Donner des soufflets.* Compressâ ou porrectâ palmâ ferire. *Plaut.* Ducere alicui alapam. *Phæd.* *Pogębkować w gębę kilka razy uderzyć, popyskować kogo (iáko potocznie mowiemy.) *Donner un grand soufflet.* Excussissimâ palmâ os alicujus pulsare, verberare, grandem alapam alicui impingere ou ducere. *Prop. Petr.* *Dać potężnie w gębę: (*buknąć w pysk*) prosty y potoczny sposob mowienia.

SOUFFLETER *quelqu'un, luy donner des soufflets, (voyez cy dessus)* Aliquem depalmare, os alicujus crebriùs palmâ verberare. *Quint. Leb.* POGĘBKOWAC, iáko wyżey.

SOUFFLEUR *d'orgues, qui leur donne du vent pour les faire joüer.* Qui inspiret organum pneumaticum. KALKANCISTA do miechow organowych.

SOUFFLEUR, (*Qui souffle à quelqu'un, ce qu'il doit dire*) Monitor, admonitor, oris, m. *Plaut.* TEN co komu przypomina w mowie poszeptuiąc co ma mowić

SOUFFRANCE, subst. fœm. (*Peine, tourment qu'on endure.*) Cruciatus, ûs, m. Dolor, oris, m. Dolorum perpessio, onis, f. UTRAPIENIE męka cierpienie boleść bol. *Il est dans les souffrances.* Doloribus premitur, torquetur. *Cic.* *Jest w bolach w boleściach zostaie.

SOUFFRANCE, (*Tolérance, support des choses.*) Tolerantia, æ, toleratio, onis, fœm. *Cic.* ZNOSZENIE cierpliwe rzeczy. Cierpienie czego nie ganiąc nie sprzeciwiaiąc się.

L'e-

L'eſprit du ſage paroiſt dans la grandeur de ſes conſeils, dans la ſouffrance des choſes humaines, & dans le mépris de la fortune. Sapientis animus magnitudine conſilii, tolerantiâ rerum humanarum & contemtione fortunæ cernitur. *Umyſł człowieka wielkość wydaie ſię w wielkich radach, w znoſzeniu przypadkow, y pogardzie ſzczęścia nieſtatecznego.

SOUFFRE, *voyez* SOULFRE. SIARKA.

SOUFFRANT, maſc. SOUFFRANTE, fœm. Patiens, entis, omn. gen. *Cic.* CIERPIĄCY, CIERPIĄCA.

SOUFFRETEUX, m. SOUFFRETEUSE, f. (*Vieux mot.*) *Qui ſouffre de néceſſité.* Ærumnoſus, ærumnoſa, ærumnoſum. Calamitoſus, a, um. *Cic.* MIZERNY, Mizerna, biedak nędzny nędzarz nędznik żebrak ubogi.

SOUFFRIR, (*Endurer.*) Ferre. Perferre. Sufferre.) fero, fers, tuli, latum.) Tolerare, (o, as, avi, atum.) Suſtinere, (eo, es, ſuſtinui, ſuſtentum.) act. accuſ. Pati, (patior, eris, paſſus ſum) Perpeti, perpetior, perpeſſus ſum. depon. Concoquere, (coquo, coquis, coxi.) *Petr.* CIERPIEC ponoſić znoſić co ścierpieć wytrzymać

SOUFFRIR *de grandes douleurs.* Acerbiſſimis doloribus cruciari *Cicer.* CIERPIEC ponoſić wielkie bole. **Faire ſouffrir à quelqu'un de cruels ſupplices.* Aliquem acerbiſſimis ſuppliciis excruciare. *Cic.* *Zadawać komu okrutne męki.

SOUFFRIR *les fatigues de la guerre.* Laborē belli ou laborem militarem ferre. *Cic. Caſ.* Tolerare. *Cicer.* PONOSIC, znoſic woienne trudy. **Souffrir les affronts, le froid, la faim, la ſeif.* Ferre. Perferre contumelias, frigus, famem, ſitum *Caſ Cic.* *Ponoſić znoſić trawić obelgi zimno wytrwać wytrzymać nácierpieć ſię zimna głodu ſię námrzeć.

Nous avons aſſez ſouffert. Pœnarum ſatis pertulimus. *Cic.* Pœnarum ſatis exhauſtum eſt à nobis. *Virg.* Doſyć eśmy ſię nácierpieli, doſyć wycierpieli.

SOUFFRIR, (*Supporter ce qui déplaiſt.*) Ferre. Tolerare. Suſtinere. *Cic.* PONOSIC znoſić cierpić co nieprzyiemnego. **Je vous ſouffre contre mon naturel.* Ego te adverſus meum ingenium fero. *Ter.* *Cierpię cię przeciwko naturze moiey. **Souffrir tout le monde.* Omnes perferre ac pati. *Terent. Cic.* *Ze wſzyſtkimi ſię zgadzać. **J'ay ſouffert avec bien de la peine voſtre départ d'auprés de moy.* Periniquo paſſus ſum animo te à me digredi. *Cicer.* *Z wielką ciężkością moią był twoy odiazd ode mnie. **De qui ſouffrira-t-il, s'il ne ſouffre de ſon pere?* Quem feret, ſi parentem non feret ſuum? *Ter.* *Od kogoſz cierpieć będzie kiedy nie od oyca. **Pourriez-vous me ſouffrir, ſi je diſois cela?* Ferres me, ſi ego id dicerem? *Cicer.* *Czy cierpiałbyś mi, gdybym ci to mowił, czy ścierpiał byśmi. **Ils aimeroient mieux tout ſouffrir, ou ſouffrir toutes choſes, que de ne ſe pas plaindre de ſes inſultes.* Quidvis perpeti mallent, quàm non de iſtius injuriis conqueri *Cic.* *Woleliby nie wiem co wytrzymać niżeli żeby ſię ná takie iego obelgi uſkarżać nie mieli. **Ce ſera moy qui en ſouffriray, & non pas toy, ſi je fais quelque choſe de mal à propos.* Mihi dolebit, non tibi, ſi quid ego ſtultè fecero. *Plaut.* *Já odpowiem zá to, nie ty: ieżeli co nie dobrze zrobię.

SOUFFRIR, (*Permettre, endurer beaucoup de choſes de quelqu'un, luy laiſſer faire.*) Multa alieni condonare, (o, as, avi, atum.) Indulgere, (eo, es, indulſi, indultum.) Permittere, (to, is, permiſi, permiſſum) WIELE ścierpieć komo wiele mu cierpieć wiele od niego znoſić, wiele mu przebaczać. **Je luy accorde & luy ſouffre beaucoup de choſes.* Do, permitto, aſſentior, obſecundo in multis. *Ter.* *Wiele mu rzeczy wybaczam znoſzę go w wielu rzeczach. **Souffrez que je vous réponde.* Sine, patere, ut tibi reſpondeam. *Cicer.* *Pozwol niech ci odpowiem dzy mi pozwolić przynzymniey odpowiedzieć.

ON DIT proverbialement *le papier ſouffre tout, on écrit tout ce que l'on veut ſur le papier.* Charta non erubeſcit. PRZYSŁOWIE liſt wſzyſtko znieſie, karta ſię nie záwſtydzi.

SOUFFERT, maſc. SOUFFERTE, fœm. SOUFFRIR, CIERPIANY, Cierpiane, wycierpiany cierpieć.

SOUHAIT, ſubſt. m. Optatum, votum, ti, n. *Cic.* Deſiderium, deſiderii, n. *Cic.* ZYCZENIE pragnienie czego co kto ſobie álbo komu życzy.

La fortune reſpond à mes ſouhaits. Optatis meis fortuna reſpondet. *Cic.* Szczęście moim ſprzyia záwyſłom. **La paix a touſiours eſté l'objet de mes ſouhaits.* Mihi pax fuit ſemper in optatis. *Cicer.* *Záwſzem iá pokoiu życzył. **Tout nous vient à ſouhait.* Omnia competunt ex voto. *Colum.* Fluunt ad voluntatem noſtram. Lepidè proſperèque omnia veniunt. Omnia optatò, peroptatò, ex ſententiâ veniunt. *Cic. Ter.* Nobis omnia quadratè currunt. *Petr.* *Wſzyſtko nam ſię powodzi wſzyſtko pomyślnie. **Garde ces ſouhaits pour toy.* Iſti capiti dicito. *Plaut.* *Schoway ſię z temi przeklęctwy ſchoway to dla ſiebie.

SOUHAITABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on peut ſouhaitter.*) Optabilis, deſiderabilis & hoc le. adject. Optandus, deſiderandus, expetendus, a, um. *Cic.* CZEGO kto ſobie życzyć może.

SOUHAITTER. (*Deſirer.*) Optare, exoptare, peroptare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Cupere, (io, is, pivi, itum) *Cic.* Expetere, expeto, is, ivi, itum) ZYCZYC, ſprzyiać komu czego. **Souhaitter une choſe avec ardeur, avec paſſion.* Rei alicujus cupiditate ardere, ardeo, es, arſi, arſum.) Flagrare, (gro, gras, avi.) *Cic.* *Życzyć, pragnąć gorąco czego. **Je ſouhaitte paſſionnément de revenir à la ville.* Miro deſiderio me urbs afficit. Me mirum deſiderium urbis tenet. Flagro urbis deſiderio. *Cic.* *Uſilnie pragnę powrocić do miáſta. **Je ſouhaite du bien à celuy qui m'en ſouhaitte.* Benè ſit illi, benè qui volt pour vult mihi *Plaut.* *Temu ſprzyiam, kto mi ſprzyia. **Aprés que chacun ſe fut ſouhaité réciproquement la ſanté de l'eſprit & du corps.* Poſtquàm omnes bonam mentem, bonamque valetudinem ſibi optarunt. *Petr.* *Powinſzowawſzy ſobie zobopolnie wſzyſcy zdrowia. **Souhaitter ſçavoir quelque choſe des beaux-arts.* Appetere ſibi aliquid de preclariſſimis artibus. *Cic.* *Pragnąć co umieć z náuk. **C'eſt la choſe que je ſouhaitte le plus.* Illud mihi eſt maximè optabile, nihil mihi eſt optabilius, id mihi potiſſimum eſt in votis. *Cicer.* *To ieſt czego náybardziey życzę. **Le hazard fit ce que les uns & les autres ſouhaittoient.* Utriuſque partis votum caſus adjuvit. *Petr.* *Przypadek ſprawił to czego wſzyſcy zobopolnie życzyli. **Avec l'argent comptant on n'a qu'à ſouhaitter, & l'on devient content.* Quid vis nummis præſentibus opta. *Petr.* *Zá pieniądze maſz wſzyſtko z żądze.

QUI *a ce qu'il ſouhaittoit.* Voti compos. *Cic.* MA CZEGO pragnął, czego ſobie życzył.

SOUILLE', maſc. SOUILLE'E, fœm. Inquinatus. Contaminatus, a, um. Inquinatior & hoc inquinatius. Contaminatior & hoc contaminatius. Inquinatiſſimus, Contaminatiſſimus, a, um. *Cicer.* ZMAZANY, ZMAZANA, ſpaſkudzony ſplugawiony zbrudzony pobrukany ubrudzony pokalany zeſpecony.

SOUILLER, V. act. (*Gaſter. Rendre ſale.*) Inquinare, contaminare, ſpurcare, ſordidare, fœdare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plaut.* Spurcari, dep. *Plaut.* ZMAZAC ubrudzić ſkalać. **Soüiller ſes mains de quelque crime.* Scelerare manus ſuas. *Plaut.* *Zmazać ręcę zbrodnią iáką.

SOUILLER ſe dit figurément en choſes ſpirituelles & morales. *Soüiller la vérité par le menſonge.* Veritatem mendacio contaminare. *Cicer.* *PRAWDĘ kłamſtwem zeſzpecić *Se ſoüiller du meurtre de ſes enfans.* Maculare partus ſuos parricidio. *Liv.* *Zbroczyć ręce we krwi dzieci włáſnych. **Aprés s'eſtre ſoüillé dans toutes ſortes de voluptez permiſes & défenduës, & n'avoir rien laiſſé à une nouvelle débauche.* Poſtquam per licita atque illicita fœdatus eſt, nihilque flagitii reliquerit, nihilque libidinum omiſerit. *Tacit.* *Po wſzelakich roſpuſtach żádney nieopuściwſzy.

Un homme ſoüillé de toutes ſortes de crimes. Homo turpiſſimus, ſceleratiſſimus & contaminatiſſimus, ex omni ſcelere, omni libidine impurus. *Petr.* inquinatus. *Cicer.* Zbrodzień wierutny.

SOUILLURE, ſubſt. fœm. Sordes, ſordium, fœm plur. Inquinamentum, ti, neut. *Cicer.* PLUGASTWO ſzpetność brzydkość. **Qui eſt ſans ſoüillure.* Incontaminatus, a, um. *Var.* *Bez zmazy niezmazany.

SOUILLON, ſubſt. m. & f. (*Qui eſt mal propre, qui a ſes habits pleins de graiſſe.*) Viliſſimus culinæ miniſter ou ſpurciſſimus coquorum puer, ri, m. (Il ſe dit par mépris des petits valets & ſervantes de cuiſine.) KUCHTA kuchcik ſzurgot gnoiek nieochędożony ſmoluch. **On a pris une ſouillon, pour laver la vaiſſelle.* Sordida quaſillaria recepta eſt ad eluenda vaſa. *Przyięto ſmolucha do kuchni.

SOULAGEANT, maſc. SOULAGEANTE, fœm. *prononcez* Soulajant. ULZYWAIĄCY. Ulżywaiąca folgujący cieſzący pomoc czyniący.

SOULAGEMENT, *prononcez* SOULAGEMENT, ſubſt. maſc. Levamentum. Allevamentum, i. Levamen, inis, neut. Levatio. Allevatio, onis, fœm. *Cic.* POMOC, folga, ulga, pociecha.

S'il y avoit à espérer quelque soulagement, ce feroit de vous seul Si esset aliquod sperandum levamen, id esset in te uno *Cic* Gdyby się można iàkiey spodziewać pociechy pewnie nie od kogo inszego chyba w tobie nádzieia. *C'est un grand soulagement dans l'adversité d'avoir du courage.* In re malâ animo si benè utare, adjuvat *Plaut.* *Wielkà to pomoc w przeciwnościach męstwo y serce dobre. *L'entretien que j'ay tous les jours, m'est d'un grand soulagement.* Quotidianus sermo magnæ mihi levationi est. *Cic.* *Posiedzenie y rozmowy codzienne wielką mi są pociechą. *Je n'ay jamais empesché personne de faire à table tout ce qui a pû le soulager.* Nullum vetui facere in triclinio, quod se juvet. *Petr.* *U stołu nigdym nikomu niebronił czynić co mu się tylko podoba.

Donner, apporter du soulagement à quelqu'un. Levamentum alicui afferre, præstare. Levamento alicui esse. *Cic.* Pomoc komu pociechę przyiesć.

SOULAGER, (*Aider celuy qui est chargé, le décharger d'une partie de son fardeau.*) Levare aliquem onere. *Cic.* Levare, allevare alicui onus. *Virg.* Levo, (as, levavi, levatum.) *Cic.* POMOC komu ciężaru dawigać. *Soulager un vaisseau, alleger un vaisseau.* (En terme de riviére.) *Oster une partie de sa charge.* Allevare navem. *Ulżyć okrętowi.

SOULAGER se dit aussi parlant *de l'allégement qu'on donne aux maux du corps & de l'esprit.* Levare, sublevare, allevare, adjuvare, act. acc. Alicui levationem afferre, *ou* alicui levamento, *ou* levationi esse. *Cic.* POMOC folga ulga ták do ciała iàko y umysłu. *Cela soulage une affliction, quand on songe, que c'est une loy commune à quoy la condition humaine nous assujetit.* Levat dolorem communis quasi legis & humanæ conditionis recordatio. *Cic.* *Pomoc to iest y ulga w smutku uważać że to iest prawo pospolite ktoremu podlegli wszyscy zostaią *Soulager de ses biens la pauvreté de quelqu'un* Suis facultatibus alicujus inopiâ sublevare *Cæs.* Tolerare alicujus egestatē. *Plaut.* *Podźwignąć niedostatek czyi fortuną własną *Soulager le peuple dans un temps de disette, en luy fournissant du bled* Populum levare frumento suppeditato in caritate annonæ *Liv* *Wspomagać pospolstwo podczas głodu dodaiąc zboża. *Soulager quelqu'un dans sa maladie.* Morbum alicui levare. *Plaut.* *Pomoc komu czynić w chorobie ciesząć go. *Je me sens tout soulagé, lors que je m'entretiens per lettres avec vous.* Allevor, cum loquor tecum absens. *Wielką pomoc y owszem zupełną pociechę odbieram ile kroć mi się pisanie od ciebie dostanie. *Soulager son esprit par l'exercice* Levare animum exercitatione. *Citer.* *Rozerwać umysł zábawą iaką.

SOULEVEMENT *d'estomac*, subst. masc. Nausea, æ, fœm. *Citer.* ZGAGA ckliwość zwiianie ná żołądku. *Un léger soulévement.* Nauseola, æ, fœm. *Cicer.* *Ckliwość nudność. *Empescher un soulévement de cœur.* Inhibere, discutere nauseam. *Plin. Colum.* *Odrazić ckliwość nudność. *Avoir un soulévement de cœur.* Nauseare. *Cic.* *Mieć ckliwości zwiianie żołądka.

SOULEVEMENT *d'un peuple, rebellion.* Defectio. Seditio, onis, f. *Cic* BUNT pospólstwa rokosz.

SOULEVER, V. act. (*Lever doucement quelque chose.*) Sublevare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Auct. ad Heren.* PODNOSIC podnieść powoli.

SOULEVER se dit aussi (de l'émotion du cœur à la veuë d'un objet qui cause du degoût) Nauseare, (eo, as, avi, atum.) ZWIIAC się ná żołądku cknić się, wzburzenie w sobi czuć ná co weyrzawszy. *Faire soulever le cœur à quelqu'un.* Facere alicui nauseā. *Cic.* *Obrzydliwość nudność komu czynić.

SOULEVER ou *faire soulever un peuple.* Populum ad rebellandum incitare, seditionem commovere, concitare. *Liv.* BUNTOWAC zbuntować pospolstwo bunt wszczynać. *Se soulever.* Seditionem facere, rebellare. *Cicer.* *Zbuntować się.

SOULEUR, subst. fœm. (*Crainte violente & subite.*) Subitus pavor, sobitl pavoris, masc. ZATRWOZENIE się trwoga nágła alękaienie.

SOULFRE, *prononcez* SOUFFRE, subst. masc. (*Minéral fossile.*) Sulfur, sulfuris, neut. *Plin.* SIARKA minera kopana z ziemi

DE SOULFRE. Sulfureus, sulfurea, sulfureum. *Ovid.* SIARKOWY siarczany siarczysty z siarki co.

Sources de soulfre. Sulfurosi fontes, sulfurosorum fontium, masc plur. Siarczyste zrzodła wody. *Miniére de soulfre.* Sulfuraria, æ, fœm. Sulfuris fodina, æ, fœm. * Siarczysta Szyba.

SOULFRE', masc. SOULFRE'E, fœm. Sulfuratus, sulfurata, sulfuratum. *Cels.* SIARKOWANY, SIARKOWANA.

SOULFRER *des tonneaux* ou *du vin.* Sulfuris vaporibus infuscare vinum, *ou* sulfure aliquid intingere. infumare. SIARKOWAC beczki, wino.

SOULIER, subst. m. (*Chaussure de cuir dont on se sert à marcher.*) Calceus, ci, masc. *Cic.* Calceamentum, i, neut. *Suet* TRZEWIK obuwie ná nogę.

PETIT SOULIER. Calceolus, li, m. *Cic.* TRZEWIK mały trzewiczek.

QUI *porte des souliers.* Calceatus, calceata, calceatum. *Cic.* W trzewikach chodzący, w trzewiki obuty. *Mon soulier me blesse.* Urit pedem calceus. *Hor.* Mihi pedem lædit. *Plaut.* *Trzewik mię uraża ciśka. *Me presse le pied.* Urget, premit pedem. *Ciśka mi nogę. *Mon soulier est plus large que mon pied, & il tourne.* Calceus pede major est, & malè hæret. *Trzewik wielki ná moię nogę obraca mi się ná nodze. *Il portoit des souliers un peu hauts, afin de paroistre plus grand.* Utebatur calceamentis altiusculis, ut procerior, quàm erat, videretur. *Suet.* *Chodził ná trzewikach wysokich áby się wyższym zdawał.

SOULOIR, (Vieux verbe.) *Avoir de coustume.* Solere, (soleo, es, solitus sum.) *Cic.* NAWYKNĄC, mieć zwyczay, mieć w zwyczaiu.

SOUPÇON, *prononcez* SOUPSON, subst. masc. *Suspitio*, onis, f. *Cic.* Suspectio, onis, f. *Ter.* PODEYRZENIE porozumienie posądzenie pomyślenie. *Sa vertu a toûjours asté hors de soupçon.* Ejus virtutem nulla suspicio violavit. *Cicer.* *Poczciwość iego nigdy niepodeyrzana. *Il y a quelque soupçon qu'il s'est empoisonné.* Suspicio est illum veneno sibi consciviisse mortem. *Cic.* * Podeyrzenie iest o nim że się otruł. *Donner du soupçon à quelqu'un.* Alicui dare, injicere, Inferre suspicionem. *Cic.* *Podeyrzenie komu czynić. *Effacer, lever, oster tout soupçon qu'on peut avoir de nous.* A se suspicionem propulsare, removere, amovere, segregare. *Cicer. Plaut.* *Wszelkie porozumienie opaczne ktoreby kto mieć mogł u sobie wyperswadować. *Il concent un soupçon desavantageux de luy.* Incidit ipsi sinistra de illo opinio. *Terent.* *Przyszło mu podeyrzenie o nim. *Entrer en soupçon de quelqu'un.* De aliquo suspicionem habere. *Záczynać podeyrzenie mieć o kim.

SOUPÇONNER, *prononcez* SOUPSONNER, (*Avoir du soupçon, entrer en soupçon.*) Suspicari, (suspicor, aris, atus sum.) In suspicionem venire. *Cic.* MIEC podeyrzenie. *Soupçonner quelque chose de mal.* Aliquid mali suspicari. *Cicer.* *O czym śi złym mieć porozumienie. *Estre soupçonne de quelque crime* Alicujus sceleris suspicionem habere. *Cornel-Nep.* Super aliquo scelere suspectum esse *ou* de aliquo scelere, aliquo scelere, alicujus sceleris suspectum esse. *Cic.* *Być podeyrzanym o co złego. *Nous avons oüi dire que Torquetus l'avoit soupçonné d'avoir tué Pansa.* Audivimus eum venisse in suspicionem Torquato de morte Pansæ. *Cic.* *Słychać że Torkwat miał porozumienie ná niego iákoby zabił Pansę. *Ce n'est qu'une conjecture qui me fait soupçonner cela.* Tantummodo conjecturâ ducor ad id suspicandum. *Cicer.* *Tylko ná domysł to mam porozumienie. *Nous devons avoir soin que les gens de bien ne laissent point de soupçons fascheux, ni de véritables reproches d'une mauvaise vie.* Bonos omnes nos accurare addecet, suspicionē & culpâ ab se segregent. *Plaut.* *O to nám starać się náleży, áby iàko poczciwi ludzie, áni podeyrzenia złego, áni sławney po sobie nie zostawi liśmy ohydy.

SOUPÇONNE', masc. SOUPÇONNE'E, fœm. *prononcez* Soupsonoé. Suspectus, suspecta, suspectum. PODEYRZANY, PODEYRZANA. *Soupçonné d'avoir violé une fille.* Suspectus in aliquâ virgine. *Suet.* *Podeyrzany o nierząd o wszeteczeństwo, o zgwałcenie Panny. *De crimes qui méritent la mort* Criminum capitalium suspectus. *Tacit.* *Podeyrzany o zbrodnie głowne.

SOUPÇONNEUX, m. SOUPÇONNEUSE, f. *prononcez* Soupsonneux, (*Qui est sujet à prendre des soupçons.*) Suspiciosus, a, um. Suspicax, acis, omn. gen. *Cic. Tacit.* PODEYRZLIWY Podeyrzliwy, łátwo y prędko podeyrzeniem się uwodzący. *Toutes les personnes, qui sont dans la mauvaise fortune, sont plus soupçonneuses que les autres.* Quibus res sunt minùs secundæ, magis sunt suspiciosi. *Ter.* * Káżdy w nieszczęściu prędzey się podeyrzeniem uwodzi niż inśi.

SOUPE, subst. fœm. (*Tranche de pain mince.*) Tenuis

alla

offa panis. *Col.* GRZANKI do polewki.

SOUPE (*Plusieurs tranches de pain mitonnées dans du bouillon.*) Panis offa jure medicata. POLEWKA wszelaka mięśna lub insza z grzankami wysadzanemi przy ogniu. **Je n'ay point mangé de soupe* ou *de potage.* Non edi panem è jure. *Nie iadłem polewki, rosołu, potażu. *Tremper la soupe.* Jure perfundere panem. *Grzanki w rosoł włożyć y wysadzać ná polewkę ná rosoł ná potaż.

ON DIT proverbialement & populairement, *Il est yvre comme une soupe.* Probè madidus est. *Plaut.* ou madidus est. *Petr.* Niewłaśnie upił się iák grzanka w rosole.

SOUPE'E, subst. fœm. qui ne se dit qu'en composition. *L'aprés soupée, l'intervalle* ou *le temps depuis le soupé jusques au couché. On se réjoüit toutes les aprés soupées.* A cenâ oblectamur, ou post cenâ. POWIECZERZY czas między wieczerzą y spaniem. Báwią się cie zą przez całe powieczerze.

SOUPE' ou *le souper.* subst. masc. *Repas qui se fait le soir*) Cœna. *Cic.* WIECZERA.

Un souper magnifique. Lautissima cena. *Plin-Jun.* Lautiores epulæ, arum. *Stat.* Wieczerza częstuiąc Páńsko. * *Le soupé est-il bien tôt prest* ou *cuit ?* Quam mox cocta est cena? *Plaut.* *Cay prędko będzie wieczerza. **On luy a commandé d'apprester le soupé de meilleure heur.* Jussus est parare cenâ maturiùs *Phad.* *Kázano mu wieczerzą wcześniey przygotować. **Pendant le souper.* Inter cenam *Suet.* *Podczas wieczerzy.

SOUPER se dit aussi *de la viande préparée pour souper.* Cena, æ, f Obsonium, ii, neut. *Plaut.* WIECZERZA o cym co ná wieczerzą dáć máią lub ná wszelakie iedzenie y uczty. **Donner à soupé à quelqu'un.* Cenam alicui facere. *Plin-Jun.* *Częstować kogo dáć mu ieść usiebie. * *Mander à quelqu'un qu'il appreste à souper.* Indicere alicui cenam. *Suet.* *Záprosić się do kogo ná obiad ná wieczerzą. **Inviter, prier quelqu'un à soupé.* Dicere alicui cenam. *Plaut.* Invitare aliquem ad cenam, au vocare. *Cic.* * Záprosić kogo ieść do siebie.

SOUPER, V. neut. (*Prendre le repas du soir.*) Cœnare ou cenare JESC wieczerzą wieczerzać.

J'ay disné légérement, je souperay mieux. Leviter admodùm prandi, largiùs cenabo. Máło co iadłem ná obiedzie, będę lepiey iadł wieczerzą.

Aller souper en ville, hors de chez soy. Cenare foris, ad aliquem se recipere ad cenam. *Plaut.* Apud aliquem foras *Cic.* Poyść gdzieindziey ná obiad ná wieczerzą. * *Promettre d'aller souper chez quelqu'un.* Condicere alicui ad cenam. *Suet.* Promittere ad cenam foras. *Plaut.* *Obiecać się do kogo ná obiad ná wieczerzą. * *Il s'alla coucher sans souper.* Ivit incenatus cubitum. *Poszedł spać nie iadszy.

SOUPLE, adject masc. & fem. (*Maniable, pliable.*) Flexilis, flexibilis. *Ovid. Virg.* GIBKI gięty co się da giąć.

ON DIT au figuré *il a un esprit souple, il plie comme il veut.* Colubrino ingenio est. *Plaut.* Tractabilis est. *Cicer.* Człowiek co się umie ułożyć iák chce y iák mu trzeba. **Il n'y a rien de plus souple que luy.* Nihil eo tractabilius est. *Cic.* *Stroić się ułożyć umieć. **Il est plus souple que l'osier.* Virgis fillcis lenior. *Ovid.* *Ják wić nágniesz go iáko chcesz. **Un esprit souple* Ad omnem comitatem & obsequium procliva ingenium. *Liv.* *Frent umieiący się ułożyć Ostrożny.

SOUPLESSE, subst. fœm. (*Agilité des membres & de corps*) Agilitas, atis, fem. *Cic.* *PRĘDKOSC rześność zręczność chybkość chybié ciała.

TOURS *de souplesse, tours de main* ou *de passe passe.* Præstigiæ, arum, fem. plur. *Cic.* FIGLE sztuki obroty kuglarstwa. **Faire des tours de souplesse.* Petaustariam agere. *Kuglarstwa robić.

QUI *fait des tours de souplesse.* Petaurista, æ, masc. *Petr.* KUGLARZ pływacz.

ON DIT au figuré *Il n'y a point de tours de souplesse qu'il n'ait fait pour reussir dans cette affaire.* Præstigias & calliditates omnes adhibuit *Hor.* Niemasz sztuk figlow cherchelow szalbierstw ktorych by nie záżył dlá dokázania swego; áby tylko swego dopiął.

SOURCE *d'eau*, subst. f. Scatebra, æ, f. Scaturigo, f. *Plin. Colum.* Fons. *Cic* ZRODŁO wody krynica. * *Le Nil dont la source est inconnuë, passe par des deserts.* Nilus incertis fontibus ortus, it per deserta. *Plin.* * Nil rzeka ktorey zrodło nikomu niewiadome płynie po pustyniach.

Qui *abonde en sources.* Scaturiginosus locus. *Colum.* Zrzodlisty zrodlisk wiele máiący.

SOURCE, dans le figuré *Origine, d'où une chose procéde.* Origo, ginis, fem. Fons, fontis, masc. *Cic.* ZRZODŁO początek skąd co pochodzi. * *Voila la source des malheurs qui sont répandus parmi le peuple.* Hoc fonte derivata clades in populum fluxit. *Hor.* *To iest zrzodło wszystkich nieszczęśliwości. **Source des vices & du parjure.* Fons vitiorum & perjurii. *Plaut.* *Zrzodło niecnot y krzywoprzysięstwa. **Tout cela vient de la mesme source.* Ex eodem fonte hæc omnia fluunt. *Cic.* *Wszystko to z iegosz zrzodła pochodzi.

SOURCIL, subst. m. *prononcez* SOURCI. (*Le poil qui vient au dessus des yeux.*) Supercilium, supercilii, *n. Cicer.* BREW nád okiem.

ON DIT d'un homme sévere *qui fronce le sourcil.* Severi supercilii homo. *Ovid.* Brew ponura posępna mowiemy o człowieku ostrym surowym.

SOURCILLER, V. neut. (*Remuer les sourcils.*) Supercilia movere, allevare. *Quint.* BRWIAMI ruszać.

SOURCILLEUX, m. SOURCILLEUSE, f. (*Mot poëtique & figuré.*) Vultuosus. Fastosus. Superbus, a, um. HARDY dumny wyniosły.

SOURD, masc. SOURDE, fem. (*Qui n'entend point les sons.*) Surdus, surda, surdum. GŁUCHY Głucha. **Devenir sourd.* Obsurdescere. *Cic.* * Ogłuszeć ogłuchnąć. * *Rendre quelqu'un sourd.* Exsurdare aliquem. *Plin.* *Ogłuszyć kogo. * *Qui est sourd & aveugle.* Auribus & oculis captus. *Cicer.* *Głuchy y ślepy.

QUI *est un peu sourd. Qui entend dur.* Surdaster, stra, strum. *Cic.* Niedosłyszący niedosłysząca.

SOURD, Surdus, a, um. *Vitr.* MIEYSCE ciche. * *Une trompette qui rend un son sourd* Buccina surda *Juv.* *Trąba cicha. **Des coups sourds.* Ictus surdi, masc. plur. *Plin.* *Uderzenie ciche.

SOURD se dit figurément, *Sourd à la verité.* Surdus veritatis. *Colum.* GŁUCHY na prawdę. **Sourd aux récompenses.* Ad munera surdus *Ovid.* *Głuchy ná upominki nieużyty. **Il fut sourd à ses cris.* Immobilis vocibus fuit. *Tacit.* *Głuchy ná krzyki, ná głos, y płacz. **Faire courir un bruit sourd d'une chose.* Aliquid occultis sermonibus serere. *Co potaiemnie rozsiewać.

SOURD se dit proverbialement, *Parler à un sourd.* Surdis auribus canere. *Ter.* MOWIC do głuchego. **Il n'y a point de pire sourd, que celuy qui ne veut point entendre.* Nullus est surdior, quàm qui esse vult. *Niemasz gorszego głuchego iáko ten co słuchać nie chce. * *Plus sourd que les flots d'une mer irritée.* Æquoribus surdior. *Ovid.* *Głuszszy nád morskie szumy, y náwałność.

SOURDAUT, m. SOURAUDE, f. (*Celui ou celle qui est un peu sourd.*) Surdaster. NIEDOSŁYSZĄCY Niedosłysząca, głuszek głuch.

SOURDEMENT, adv. (*Secrettement & sans bruit.*) Clam. Occultè, adv. *Cic.* GŁUCHO skrycie potaiemnie.

A LA SOURDINE. (*Sans bruit*) Tacitè. Occultè. PO cichu skrycie ukradkiem nieznacznie.

SOURDRE, (en parlant *des fontaines qui sortent de la terre.*) Scaturire. WYPADAC wytryskiwać wybiiać co do zrzodeł.

SOURIS, subst. f. (*Insecte fort incommode dans les maisons.*) Sorex. *Ter.* Musculus. *Cic.* MYSZ domowa.

DE SOURIS. Soricinus, soricina, soricinum. *Plaut.* Myszowy myszy.

SOURISSIE'RE, subst. fœm. (*Machine pour prendre les souris.*) Muscipula, æ, fem. *Var.* ŁAPKA ná myszy.

SOURNOIS, masc. SOURNOISE, f. (*Qui est caché & dissimulé.*) Tectus & tacitus. *Terent.* SKRYTY ponury mruk.

SOUS, Prépofition, *Sub, subter.* POD.

SOUS *prétexte, sous ombre.* Sub specie *Cic.* POD pozorem, pod pretextem, pod podobieństwem, udaiąc co.

SOUS *certaines conditions.* Certis conditionibus. POD pewnemi warunkami, pod kondycyami.

SOUS *peine* ou *sur peine de la vie.* Sub mortis pœnâ. *Suet.* Pod gardłem, pod życiem, pod konfuzyią, pod utratą życia. * *Je vous dis cela sous le secret.* Secretò hoc audi & tecum habeto. *Cic* *Powiedam ci to pod sekretem.

J'ay combatu sous vos enseignes. Te duce pugnavi. *Cic.* Pod znakiem twoim podkomendą twoią służyłam. **Il l'a pris sous sa protection.* In suam clientelam accepit. *Cic.* * Wziął go

SOUSTENIR *quelqu'un le défendre, le protéger.* Aliquem ſuſtinere, tueri, defendere, *ou* ſacere ab aliquo *Cic.* Patrocinari alicui *Quint.* Aliquem ſulcire *Cic.* BRONIC kogo ſtawać zákim obſtawać przykim, * *Soûtenir ſon parti.* Stare ab aliquo. *Utrzymywać czyię ſtronę trzymać ſtronę czyię. **Il ſoûtient le bon parti.* Bonarum partium ſtudioſus eſt ac defenſor. *Cic.* *Trzyma ſprawiedliwą ſtronę.

SOUSTENIR *quelqu'un en luy fourniſſant de quoy vivre.* Suſtinere, ſuſtentare, alere. *Liv. Ter.* SUSTENTOWAC kogo co do życia. **Il ſoûtient luy ſeul toute cette famille.* Solus ſuſtenent hanc familiam. *Ter.* *Sam całą familią ſuſtentuie, żywi, ná nich wſzyſtkich ſam ieden robi. **Se ſoûtenir par les ſecours d'autruy.* Subſidiis & liberalitate aliorum ſuſtentari.*Cic.* *Suſtentować ſię z ludzkiey łáſki, pomocy ziáłmuzn, z tego co ukogo uproſi. **Ils ſe ſoûtenoient ou ſoûtenoient leur vie de poiſſon, & d'herbes.* Fluviatili piſce & herbis ſuſtinebantur. *Liv.* *Zyli rybami ziołami.

SOUSTENIR *une charge,* ou *quelque eſtat de la vie, la remplir comme il faut.* Suſtinere, implere.*Cic.* UTRZYMYWAC piaſtować náleżycie y godnie urząd iáki pięknie ſię w ſtanie ſwoim trzymać dobrze ſię rządzić. * *Eſtre capable de ſoûtenir quelque dignité.* Ferendo honori eſſe. *Liv.* *Umieć utrzymać godność iáką. **Il ſoûtient ſon caractére, ſon rang.* Dignitatem ſuam ſuſtinet, tenet, tuetur. * Utrzymnie powagę ſwnię ſtan ſwoy ſtopień ſwoy godne utrzymanie. * *Il s'eſt ſoûtenu ſans envie dans une ſi haute élévation.* In ſublimi adeò fortunâ ſtetit ſine invidiâ. *Zoſtawał ná ták wyſokim ſtopniu, y utrzymał ſię wá nim aż do końca bez zázdrości. **Soûtenir une négotiation importante.* Magnum aliquod negotium ſcitò, dignè agere, tractare, gerere. * Prowadzić rozumnie iáki wielki intereſs,utrzymywać go godnie.

SOUSTENIR *un ſentiment, le défendre.* Opinionem ſuſtinere, defendere, tueri. *Cic.* UTRZYMYWAC zdanie iákie.**Je ſoûtiens fort & ferme que cela eſt, & luy me ſoûtient que non.* Ego illud ſedulò nego factum, ille inſtat factum. *Ter.* *Já utrzymnię mocno że to ieſt ták, á on mi przeczy że nie ták.

SOUSTENIR, ſe dit des actions qui ne ſe démentent point. UTRZYMYWAC niezawodzić dotrzymywać. * *Il faut que vous ſoûtenien vos paroles par vos actions.* Faciendum ne verbis tuis facta conſentiant, reſpondeant. * Trzeba żebyś ſkutkiem dotrzymywał obietnic, to co mowiſz. * *Soûtenir l'attente qu'on a de nous, y correſpondre.* Suſtinere ac tueri expectationem ſui. *Cic.* *Niezawodzić nádziei o ſobie. * *Il ne ſe ſoûtient pas das l'eſtime que les hommes ont de ſa vertu.* Illius vita hominum opinioni non reſpondet.*Cic.* * Záwodzi opinią ktorą ludzie máią o nim.

SOUTERRAIN, m. SOUTERRAINE, fem. (*Qui eſt ſous terre.*) Subterraneus, ſubterranea, ſubterraneum. *Cicer.* PODZIEMNY podziemna ſkiep podziemny.

SOUTIEN, ſubſt. maſc. (*Appuy.*) Adminiculum, fulcrũ, fulcimentum, ci, neut. Fultura, æ, fem. *Suet. Hor. Plaut.* PODPORA filar.

SOATIEN ſe dit auſſi figurément *Le ſoûtien de ſa famille.* Columen familiæ ſuæ. *Ter.* PODPORA domu, filar familii. **Donner de puiſſants appuis à la République.* Subſidiis magnis Rempublicam fulcire. *Cic.* *Potężną pomoc mocną dáć podporę Rzeczypoſpolitey.

SOUVENIR, ſubſt. maſc. Memoria, æ, fem. Recordatio, onis, f. *Cic.* PAMIĘC przypomnienie Pámiątka. * *Le ſouvenir de cet homme paſſera dans tous les ſiecles à venir.* Memoriam illius viri excipient omnes anni conſequentes. *Cic.* *Pámięć Jego poydzie po wſzyſtkiey potomności trwać bedzie nieuſtanie. * *Je ne perdray jamais le ſouvenir d'un ſi grand perſonnage.* Nunquam ex animo diſcedet illius viri memoria. *Cic.* *Nigdy ták wielkiego człeka nie zápomnę. **Je vous ſuis bien obligé du bon ſouvenir que vous avez de moy, comme vos lettres le témoignent.* Grata mihi vehementer eſt memoria noſtri tua, quam ſignificaſti litteris. *Cicer.* *Dziękuię uniżenie zá łaſkawą pamięc ktorą czytem w liſcie twoim mi oświadczoną.

SE SOUVENIR, (*Garder l'idée d'une choſe dans ſa mémoire.*) Alicujus rei, rem aliquam meminiſſe, commeminiſſe. Recordari. Memoriâ aliquid tenere. *Cic.* PAMIĘTAC mieć wpamięci, chować w pamięci.

Il me ſouvient. Memini, redit animo, ſubit animum, recordor. *Cic.* Pámiętam przypominam ſobie. **Je ne me ſouviens point de l'avoir dit.* Non commemini dicere. *Plaut.*

6 Iiiiii

*Niepamiętam tego żebym to miał mowić. * *Il faut ſe ſouvenir que nous ſommes hommes, & que nous ſommes venus au monde à condition que noſtre vie ſeroit expoſée à tous les traits de la fortune.* Homines nos eſſe meminerimus, & eâ lege natos, ut omnibus fortunæ telis propoſita ſit vita noſtra. *Cicer.* *Trzeba nám pámiętać ná to żeśmy ſię ludźmi porodzili ná ten świat, y żeśmy to zaczęli życie doczeſne pod tą kondycyą, ábyśmy ſię widzieli ná wſzyſtkie przeciwności ſzczęścia wyſtawionemi. **On s'en ſouvient encore.* Extat adhuc memoria.*Cic.* *Jeſzcze pámiętaią. **C'eſt aſſez, je m'en ſouviendray.* Sat eſt, meminero *Ter.* *Doſyć ná tym będę pamiętał.

Faire ſouvenir quelqu'un d'une choſe In alicujus memoriam redigere,revocare aliquid. Przypomnieć komu co.

SOUVENT, *prononcez* SOUVANT, adverbe (*Qui marque la répétition de quelque action*) Sæpè. Sæpiùs. Sæpiſſimè. Crebrò. Frequenter. Sæpenumerò. CZĘSTO CZĘSTOKROC.

SOUVENTEFOIS. Sæpè. Sæpiùs. Sæpenumerò. *Cicer.* CZĘSTOKROC.

SOUVERAIN, maſc. SOUVERAINE, fem. (*Le plus grand.*) Summus, ſumma, ſummum. Supremus, a, um. *Cic.* NAYWYZSZY, Náywyżſza. * *Le ſouverain bien.* Summũ bonum. *Náywyżſze dobro. **La ſouveraine félicité.* Suprema, ſumma felicitas. *Cic.* *Náywyżſze ſzczęście.

SOUVERAIN, (*Prince ſouverain.*) Supremus Princeps, ſupremi principis, m. NAYWYZSZY Pàn Monarcha Krol. **Une puiſſance ſouveraine.* Summum imperium, ſuprema, poteſtas. *Pánowanie ſamowładne náywyżſze. **Cour ſouveraine.* Suprema curia, ſupremus ſenatus, m. *Náywyżſzy ſąd głowny Ráda náywyżſza.

SOUVERAIN, (*Efficace* qui ſe dit *des remédes*) Præcipuus, præſentiſſimus, e, um. Efficax, efficacis, omn. gen. *Col.* SKUTECZNY przedni doświadczony náyprzednieyſzy. **C'eſt un remède ſouverain contre la morſure des ſerpens.* Ad ſerpentum ictus, morſus *ou* contra ſerpentum morſus præſentiſſimum remedium. *Plin.* *Náyprzednieyſze y doświadczone lekarſtwo ná ukąſzenie od gádziny.

SOUVERAINEMENT, adv. (*D'une maniére ſouveraine.*) Summâ cum poteſtate, ſummo cum imperio. SAMOWŁADNE iedynowładne náywyżſzą władzą.

SOUVERAINETE', ſubſt. fem. (*Pleine & entiére puiſſance.*) Summa poteſtas, ſummæ poteſtatis, fem. Summum imperium, ii, neut. SAMOWŁADNE Pánowanie.

SOUVERAINETE, (*Principauté independante, eſtat ſouverain.*) Principatus, ûs, maſc. *Cic.* XIĘSTWO Páńſtwo ſamowładne.

SOY pronom réciproque. *Sui, ſibi, ſe.* Cic. SIĘ ſobie ſiebie.

Se défier de ſoy meſme. Sibi diffidere. *Cic.* Nieufać ſobie ſamemu niedowierzać. **Se haïr ſoy meſme.* Se ipſum odiſſe. *Cic.* *Sámego ſiebie nielubić. **Cela eſt loüable de ſoy-méme.* Id per ſe ipſum laudabile eſt. * To ſamo ſię chwali, * *Faire une choſe de ſoy-meſme.* Ex ſe aliquid facere a proprio marte. *Z ſiebie ſamego dobrowolnie co uczynić.* *Faire quelque choſe par ſoy-meſme.* Per ſe ipſum aliquid conficere. * Czynić co przez ſiebie ſamego.

SOYE, ſubſt. fem. Bombyx, bombycis, fem. *Plin.* JEDWAB.

DE SOYE, Bombycinus, ſericus, a, um. *Plin.* JEDWABNY, iedwabna. **Habillé ou veſtu de ſoye.* Sericatus, ſericatum. *Suet.* *Ubrany w iedwabną materyą. **Etoffe de ſoye.* Bombycinus *ou* ſericus pannus. *Jedwabna máterya.

SOYE, ſe dit auſſi par antiphraſe *des longs poils des cochons.* Setæ, arum. *Cic.* SZCZEC świnia.

QUI A *des ſoyes comme le cochons.* Setoſus, ſetoſa, ſetoſum *Virg.* SZCZEC ná ſobie maiący.

OUVRIER *en ſoye.* Operis bombycini textor, oris. Serici panni opifex, icis, maſc. JEDWABNE máterye y inſze iedwabiu roboty robiący.

LIEU *où l'on travaille en ſoye.* Bombycini operis officina, æ, fem. WARSZTAT Jedwabnikow.

SPACIEUX, maſc. SPACIEUSE, fem. *Qui eſt grand, qui a de l'eſtenduë,* (parlant *des lieux.*) Spatioſus. Amplus. Laxus, a, um. *Colum. Cic.* OBSZERNY Obſzerna ſzeroki długi co do mieyſca.

Un théatre fort ſpacieux. Theatrum magnitudine ampliſſimum. *Cic.* Plac widoku wielki. **Une maiſon ſpacieuſe.* Domus ampla, laxa. *Cic.* *Dom, gmach wielki. **Des galeries ſpacieuſes.*

cieuſe. Ampla atria. *Sale wielkie. **Des galeries ſpacieuſe.* Amplæ porticus *Virg.* *Ganki wielkie.

SPACIEUSEMENT, adv. (*Fort au large.*) Spacioſè. *Plin.* Laxè *Cic.* BARDZO obſzernie ſzeroko.

SPASME, ſubſt maſc. (*Rétreciſſement des nerfs.*) Spaſmus, i, maſc. Nervorum contractio, onis, fem. *Plin.* Kurcz choroba, ſkurczenie tarnienie żył ſuchych.

SPATULE, ſubſt. fœm. *& mieux* ESPATULE comme l'Académie. (*Inſtrument de fer ou de bois plat d'un coſté & rond de l'autre*) Spathula, *ou* Spatha, æ, fem. *Celſ.* ŁOPATKA máła drewniana lub żelazna ſzparela &c.

(Les Chirurgiens & les Apotiquaires s'en ſervent.) Cerulicy y Aptekarze potrzeboią.

SPE'CIAL, maſc. SPE'CIALE, fem. (*Particulier.*) Specialis Peculiaris, & hoc le, adject *Quint.Aſcon Ped.* OSOBLIWY Oſoſobliwa Oſobny. Oſobna ſzczegulny ſzczegulna

SPE'CIALEMENT, adv. (*Particuliérement.*) Peculiariter. *Plin* Specialiter. *Colum.* OSOBLIWIE ſzczegolnie.

SPE'CIEUX, maſc. SPE'CIEUSE, fem. (*Apparent.*) ſpecioſus, ſpecioſa, ſpecioſum. *Cic.* POZORNY Pozorna.

SPE'CIEUSEMENT, (*D'une maniére apparente.*) Specioſè *Col.* POZORNIE ná pozor co.

SPE'CIFICATION, ſubſt. fem. (*L'action de ſpécifier.*) Deſignatio, onis, *ou* expreſſa deſigatio, fem. *Cic.* WYRAZENIE z Oſobna czego wyliczanie z oſobna, (*Specyfikacya.*)

SPECIFIER, (*Marquer diſtinctement les choſes*) Res deſignare. Diſtincte exprimere. WYRAZIC wyliczyć *z* oſobna dokładnie.

Sans ſpécifier ni les perſonnes, ni les temps. Sine deſignatione perſonarum, aut temporum. *Cic.* Niewyrazaiąc czaſu áni oſob

SPE'CIFIQUE, adj. m. & f. (*Qui ſpécifie diſtinctement.*) Diſtinctè, nominatim deſignans, antis, omn. gen. WYRAZNY wyraźna.

Difference ſpécifique. Differentia ſpeciem rei conſtituens. Rozdzay czego roznoić z oſobna káżdey rzeczy.

SPE'CIFIQUE. *Qui eſt propre & particulier à quelque maladie,* (parlant *d'un reméde.*) Singularis & hocſingulare, adject. *Plin.* WŁASNIE ná iáką chorobę ſłużące lekarſtwo

SPECTACLE, ſubſt. maſc. Spectaculum. WIDOK widowiſka Jgrzyſka komedye &c. **J'eſtime les ſpectacles de pures bagatelles.* Oramata tricas meras eſſe exiſtimo. *Petr.* *Widoki wſzyſtkie mám zá ſraſaki. * *Donner un ſpectacle de Gladiateurs.* Munus Gladiatorium edere. *Liv.* Exhibere. *Cic.* Dare Gladiatores. *Petr.* *Widok ſzermierſki wyprawić.

SPECTATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui regarde quelque ſpectacle.*) Spectator, oris, m. (*SPEKTATOR*) Gość ná widoku publicznym przypatruiący ſię. **Rendre quelqu'un ſpectateur & témoin des ſottiſes d'une perſonne.* Ineptiarum alicujus conſtituere teſtem & ſpectatorem. *Cic.* * Swiadkiem kogo uczynić głupſtwa czyiego.

SPECTATRICE, ſubſt. fem. (*Celle qui regarde.*) Spectatrix, icis, fem. *Plant.* (*SPEKTATORKA*) Przypatruiąca z pilnością czemu.

SPECTRE, ſubſt. maſc. (*Fantoſme, viſion nocturne des démons ou des mauvais génies.*) Spectrum, ſpectri, n. *Cicer.* Larva umbratilis, larvæ umbratilis, f. *Plant.* WIDOWISKO ſtraſzydło ſtrach máta.

SPE'CULAIRE (*Epithete qu'on donne à une ſorte de pierre, qui eſt tranſparente*) Lapis ſpecularis, lapidis ſpecularis, maſc KAMIEN przezroczyſty.

SPE'CULATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui s'attache a la contemplation*) Speculator, ſpeculatoris, maſc. Inſpector, oris, maſc. SPEKULAT co ſię ſpekulacyą kontemplacyą bawi.

SPE'CULATIF, maſc. SPE'CULATIVE, fem. adject. (*Qui conſiſte dans la ſpéculation*) In contemplatione, in inſpectione poſitus, a, um. *Sen.* *Quint.* DO ſpekulacyi ſamey należący. **Les arts qui conſiſtent dans la ſpeculation.* In inſpectione poſitæ artes. *Quint.* *Náuki ná ſamey ſpekulacyi ſię záſadzaiące.

SPE'CULATION, ſubſt. fem. (*Contemplation.*) Contemplatio. Conſideratio. Inſpectio, onis, fem. *Cic.* *Quint.* SPEKULACYA kontemplacya uwaga rzeczy pilnym y byſtrym umyſłem.

SPERMA *ceti.* (Terme de Pharmacie.) *C'eſt le mare de la cervelle de la balaine preſſurée.* Sperma ceti. (Ce mot eſt latin & françois) (*SPERMA ceti*) lekarſtwo olbrot.

SPERMATIQUE, adj. m. & f. (*Ce qui eſt de la ſemence.*) Spermaticus, a, um. DO NASIENIA przyrodzonego należący.

SPERME, ſubſt. maſc. (*Semence des animaux.*) Semen, inis, n, *Cic.* Seminium, ii, n. *Petr.* NASIENIE przyrodzone wſzyſtkich Rzeczy żyiących.

SPHE'RE, ſubſt. fem. (*Machine rond & artificielle, qui fait comprendre le mouvement des cieux.*) Sphæra, æ, fem. *Cic.* SFERA robiona dlá poięcia obrotow niebieſkich.

DE LA SPHE'RE. Sphæralis, & hoc ſphærale. *Macrob. ou* ſphæricus, a, um. SFEROWY do sfery należący.

SPHE'RE *d'activité.* (*C'eſt l'eſtenduë dans laquelle Agent peut agir au tour de ſoy.*) Spatium in quo Agens poteſt agere *ou* operari. JAK dáleko dzielność y moc każdego zśiągnąć może.

ON DIT en ce ſens figurément, *Cette affaire eſt hors de ſa ſphère, elle eſt au deſſus de ſon intelligence & de ſes connoiſſances.* Captum illius longè ſuperat, excedit. *Quint.* NAD iego to ſiły nád rozum tá ſprawa: álbo mimo iego wiadomości ta rzecz, nic o tym nie wie.

SPHE'RIQUE, adject. m. & f. (*Rond.*) Sphæricus, a, um. OKRĄGŁY, Okrągła.

FIGURE *ſphérique* ou *ronde.* Schema ſphærides, n. *Vitr.* FIGURA w kołko okrągła.

SPHINGE, ou SPHINX, ſubſt. f. *& plus ſouvent m.* (*Monſtre fabuleux, que les Poëtes ont feint avoir eſté engendré par Typhon*) Sphinx, ſphingis. f. *Plin.* SFINX potwora baieczna według Poetow ſpłodzony z Tyfona.

(Ce monſtre n'a pû eſtre détruit ſelon la fable, qu'aprés qu'Oedipe eut expliqueé l'Enigme qu'il avoit proposé: d'où vient qu'on a dit depuis parlant des Enigmes difficiles à entendre, *Que c'eſt l'Enigme de la Sphinge, qui a beſoin d'un Oedipe.* OEdipo conjectore opus eſt, qui Sphingis interpres fuit *Plaut.*) Tá potwora niemogła bydź zniesiona, poki Edyp nie zgadł gadki od niey żądaney, ſkąd o trudnych do zrozumienia rzeczach, mowić ſię zwykło, Sfingowa to gadka trzebaby ná nię Edypa iákiego.

SPICA *nardi,* ſubſt. m (*Herbe aromatique, qui eſt la meſme choſe que la lavende*) ſpica nardi. SPIKANARDA ziele páchnące, toż ſamo co lawenda.

SPIRAL, maſc. SPIRALE, fœm. (*Qui va en rond.*) In ſpiram *ou* in orbem convolutus. OKRĄGŁO dęty, w trąbę dany.

SPIRE, (*Ville d'Allemagne prés du Rhin dans le bas Palatinat.*) Spira, æ. SPIRA Miaſto Niemieckie Falcgrabſtwa Rhenu.

SPIRITUALISER, *prononcez* SPIRITUALIZER. (*Ouvrir l'eſprit à une perſonne, luy former l'eſprit & le jugement.*) Alicujus ingenium *ou* induſtriam acuere. *Cicer.* *Phad.* ZAOSTRZYC komu rozum, rozwiązać mu dowcip.

SPIRITUALISER *une penſée, luy donner un tour ſpirituel.* Ingenioſè aliquid interpretari. DOWCIPNIE co y rozumnie wyrazić.

SPIRITUALITE', ſubſt. f. (*La ſpiritualité de l'ame.*) Natura incorporalis *ou* corporis expers. DUCH.

ON DIT de une femme, qu'*Elle eſt dans la ſpiritualité.* Tota eſt in divinis. WSZYSTKA w duchu w nabożeńſtwach, w duchowieńſtwie.

SPIRITUEL, m. SPIRITUELLE, f. (*Qui n'a ni corps, ni matiere.*) Corporis expers. Incorporeus, a, um. *Cic.* DUCH ni ciała ni materyi niemaiący.

SPIRITUEL. (*Ingénieux. Subtil.*) Acutus. Ingenioſus. Subtilis & hoc ſubtile, adj. *Cic.* DOWCIPNY rozumny.

SPIRITUEL ſe dit d'*Un homme dévot, qui eſt dans la vie ſpirituelle* Rebus diebus divinis ac cœleſtibus addictus. DUCHOWNY duchowienſtwem ſię bawiący.

SPIRITUELLEMENT, adv. (*D'une maniére ſpirituelle & avec eſprit.*) Ingenioſè. Acutè. Subtiliter. DOWCIPNIE pięknie rozumnie.

SPIRITUEUX, maſc. SPIRITUEUSE, fœm. (*Plein d'eſprit & de petits corps légers & volatils.*) ſpirituum plenus. OGNIA pełen mocny tęgi.

SPLENDEUR, *prononcez* SPLANDEUR, ſubſt. fœm. (*Lueur éclatante.*) Splendor, fulgor. *Cic.* BLASK iáſność.

SPLENDEUR, (*Eclat, magnificence.*) Splendor, oris, m. Magnificentia, æ, f. *Cic.* Wſpaniałość okazałość pompa.

SPLENDIDE, adj. m. & fœm. *prononcez* SPLANDIDE. (*Somptueux, magnifique.*) Splendidus, magnificus, lautus, a, um.

um. OKAZAŁY bogaty zacny.

SPLENDIDEMENT, adv. Splendidè. Magnificè. Lautè. Lautiùs. *Cic. Plaut.* BOGATO boynie zácnie okazale.

SPLE'NIQUE, *ou* SPLE'NE'TIQUE, (*Malade de la ratte*) Spleneticus,a,um. Splenis vitio laborans. Lienicus, lienosus, a,um. *Plin.* NA SLEDZIONĘ choruiący, fkłonny do bołow śledziony.

La veine ſplénique ou ſplénétique, qui a correſpondence avec la ratte. Vena ad ſplenem pertinent. Zyła śledzionowa z śledzioną ſię ſtykaiąca

SPOLIATEUR, ſubſt. m. (*Qui dépouille, qui vole.*) Spoliator, oris,m. *Cic.* ZDZIERCA Łupieſzca.

SPOLIATION, ſubſt. fœm. (*Action par laquelle on dépouille quelqu'un.*) Spoliatio, onis, fœm. *Cic.* ZŁUPIENIE zdarcie odarcie.

SPOLIER, (*Dépoüiller qualqu'un de ſes biens.*) Spoliare, *Cic.* ZEDRZEC odrzeć złupić z dobr kogo.

SPONDYLE, ſubſt. m. (Terme d'Anatomie.) *Os qui fait partie de l'eſpine du dos* Spondylus, ſpondyli, *m.* Vertebra, æ, fœm. PACIERZE koić pacierzowa.

SPONDYLE *chez les Botaiſtes,* (*Plante qui croiſt dans les marais & ſur les montagnes, & qui eſt une eſpéce de panais.*) Spondylium, ii, *n* NIEDZWIEDZIA ſtopa ziele.

SPONDYLE, (*Eſt auſſi un gros ver blanc, qui a une teſte noire.*) Spondylis is, fœm. *Plin.* GĄSIENICA wielka owad pſuiący liście ná drzewach.

SPONGIEUX, maſc. SPONGIEUSE, fœm. (*Qui a la nature de l'éponge, qui reçoit l'humidité.*) Spongioſus, ſpongioſa, ſpongioſum. *Plin* GĘBCZASTY, GĘBCZASTA, porowaty, nákſztalt gębki w ſiebie wilgoć ciągnąty. °*Vne terre ſpongieuſe, qui boit l'eau comme une éponge.* Fiſtuloſa terra. *Plin.* °Dziurſtwiſty grunt zwerkowaty wodę w ſiebie ciągnący, bagniſte mieyſca ſzczerkwawy.

SPONTANE'E, adject. maſc. & fœm. (*Qui ſe fait de ſoy-meſme.*) Spontaneus, a,um. DOBROWOLNY, Dobrowolna, dobrowolne, co ſię dobrowolnie dzieie.

SPORTULE, ſubſt. fœm (Diſtribution de viande ou d'argent que les Anciens Romains faiſoient à leurs cliens, & k ceux qui venoient le matin à leur levé.) Sportula, æ, fœm. *Suet. mart.* PODARUNEK, datek zwłaſzcza od Pana ſłudze rękodaynemu ná zadatek dany; lub też zá powinſzowne w Polſkim rozmaicie zowiemy; to ieſt, kolęda śmiguſt, nowy rok, odnodne, od konia rogone od bydlęcia ná piwo &c.

SQUELETE, ſubſt. maſc. (*Vn corps mort qu'on a déſſéché, & où il n'y a plus que les os ou ſeuls ou avec la peau.*) Exſiccatum corpus. Larva umbratilis. *Plaut.* TRUP wywięndły ſkorę tylko y kości maiący ná ſobie ciało umarłe wyſuſzone umyślnie ſkorę tylko ná ſobie lub ſame kości bez ſkory maiące. °*Vn ſquelete d' argent ajuſté de maniére que les jointures de l'épine du dos avoient la facilité de ſe tourner.* Larva argentea ſic aptata, ut articuli ejus vertebræque laxatæ, in omnē partē verterentur. *Petr.* °Trup ſrebrny złożony w ten ſpoſob że ſię ſtawy wſzyſtkie y pacierze wnim obracały.

ON DIT parlant d'une perſonne fort maigre. *C'eſt un vray ſquelete.* Totus oſſa atque pellis. *Plaut.* MOWIĄ o bardzo chudym, właśnie iak śmierć iák trup chodzi.

SQUILLE, ſubſt. fœm. (*Oignon qui croiſt dans les lieux marécageux.*) Squilla,æ,f. *Var ou* Scilla,æ,f. *Plin.* CEBULA morſka ziele.

SQUINNANCIE, *le peuple dit* ESQUINANCIE, ſubſt. fœm (*Maladie qui bouche les paſſages de la reſpiration, inflammation de la gorge ou du larinx, qui empeſche l'air d'entrer dans les poumons.*) Angina, æ, fœm. *Celſ. Plant.* SLINOGORZ choroba °*Mourir de ſquinancie.* Mori anginâ. *Plaut.* °Umrzeć ná ſlinogorz.

ST, (*Terme indéclinable, dont on ſe ſert pour faire faire ſilence.*) St. *Terent.* Tace, ſilentium tene. *Cicer.* ST. Cyt. cicho.

STABILITE', ſubſt. f. (*Solidité, fermeté.*) Stabilitas, firmitas. *Cic.* STAŁOSC.

STABLE, adject. maſc. & fœm. (*Ferme, ſolide.*) Stabilis & hoc ſtabile. Firmus, a, um. *Cicer.* STAŁY mocny gruntowny.

ON DIT figurément, *Vn eſprit ferme & ſtable.* Stabilis & firmus animus. *Cic.* UMYSŁ ſtały gruntowny.

STACTE', ſubſt.m. (*C'eſt la graiſſe qu'on retire de la myrrhe fraiſche pilée avec un peu d'eau ou preſſurée.*) Stacte, es, fœm. *Plin.* MIRROWY olejek, robiony z mirry olejek.

STADE, ſubſt. fœm (*Meſure des Grecs qui a cent vingtcinq pas géométriques de long. Il en faut huit pour faire un mille d'Italie*) Stadium, ſtadii, neut. STAIE miara u Grekow 125. krokow wzdłuż iákich ośm wchodzi w milę włoſką

STADEN, (*Ville du Duché de Breme dans la baſſe Saxe.*) Statio, onis, f. STADEN Miaſto w Xięſtwie Bremeńſkim w niżſzey Saxonii.

STAEANGER, (*Ville de Norvége au Roy de Danemark*) Stafaagria *ou* Stavaagria, æ,f. STAFANGER, Miaſto Norwegii Krola Duńſkiego.

STAEORD, (*Ville & Comté d'Angleterre.*) Staffordia, æ, fœm. STAFFORD Miaſto Angielſkie.

STAPHISAGRE, ſubſt. f. (*Plante médecinale, ou l'herbe aux poux.*) Herba pedicularis,f. GNIDOSZ ziele,ktore gnidy y wſzy wyciaca.

STATERE, ſubſt. fœm. (*Nom qu'on a donné à la balance Romaine, qu'on appelle autrement peſon.*) Statera,æ,fœm.*Cic.* WAGA przezmianowa, przezmian.

STATION, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on s'arréte & où l'on ſe repoſe.*) Statio, onis, fœm. *Plaut.* SPOCZYNEK mieyſce wypoczynienia, popas lub nocleg, lub koni świeżych przeprzężenia w drodze (*ſtacya*)

STATUAIRE, ſubſt. fœm. (*L'art de faire des ſtatuës.*) Ars ſtatuaria, f. *Plin.* SNICERSTWO Kamieniarſtwo Tokarſtwo kunſzt wſzelaki około znięcia poſągow.

STATUAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui fait des ſtatuës.*) Statuarius, ſtatuarii, maſc. *Quint.* Fictor, oris, maſc. *Cicer.* SNICERZ.

STATUE, ſubſt.f. (*Figure de plein relief.*) Statua.*Cic.* Simulacrum. *Plin.* Imago. *Cicer.* POSĄG oſoba wydatnie znięta.

STATUE *au naturel.* Statua iconica, *ou* ex hominis effigie expreſſa *Plin.* POSĄG iák żywy, oſoba iák żywa wydana.

STATUE *coloſſale,ou d'une grandeur extraordinaire.* Statua colloſſea *ou* ſignum colloſſicum. *Plin.* POSĄG wielki niezmierny. °*Statuë équeſtre ou d'un homme à cheval.* Statua equeſtris. *Cic.* °Oſoba Rycerſka ná koniu wydana Poſąg. °*D'un homme à pied* Statua pedeſtris *Plin.* °Oſoba ſtoiąca. °*Statuë de bronze.* Statua ex ære, ſignum aheneum. *Horat.* °Poſąg moſiężny, miedziany ſpiżowy, odlewany. °*De marbre.* E marmore *ou* de marmore ſignum *Ovid.* °Oſoba z marmuru, z kamienia. °*Dreſſer une ſtatuë à quelqu'un.* Statuam alicui ponere. *Phed.* Statuere *Liv.* °Wyſtawić poſąg komu.

PETITE *ſtatuë.* Sigillum, ſigilli, n. *Cic.* OSOBKA mała. °*Faire la ſtatuë de quelqu'un en bronze.* Ducere aliquem ex ære. *Plin.* °Odlewać oſobę iáką ze ſpiży.

STATUER, *preſcrire ordonner.* Statuere, conſtituere. act. acc *Cic.* STANOWIC poſtanowić opiſać nákazać.

STATURE, ſubſt. f (*La taille d'une perſonne.*) Statura, æ,f.*Cic.* STATURA oſoba wzroſt.

STATUT, ſubſt. m. (*Reglement, ordonnance.*) Statutum, ſtatuti,n. Decretum,ti,n *Cic.* STATUT prawo uſtawa.

SZTENAY, (*Ville forte de Lorraine ſur la Meuſe & unie à la Champagne depuis l'an 1633.*) Stenaum, Stenai, neut. SZTENAY Forteca Lotaryngii nád Mozą zdawna do Szampanii przyłączona od roku 1633.

STE'RILE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne rapporte rien.*) Sterilis, & hoc ſterile, adject. Infecundus, da, dum. *Colum.* Hic, hæc, hoc Infelix, adject. *Cicer.* CZCZY płonny nieurodzayny, pozytku żadnego nieczyniący. °*Devenir ſtérile.* Sterileſcere, ſterileſco. *Plin.* °Wypłonieć.

ON DIT au figuré, *Vn eſprit ſtérile, qui ne peut rien produire.* Infelix ingenium PUSTA głowa. °*Vn ſiécle ſterile en vertu.* Seculum virtutum ſterile. *Tacit.* °Wiek puſty cnot.

STE'RILITE', ſubſt. fœm. Sterilitas, infecunditas, atis, fœm. *Cicer.* NIEURODZAYNOSC niepłodność. °*Ces eaux oſtent la ſtérilité aux femmes, & la folie aux hommes.* Sterilitatem feminarum, & virorum inſaniam abolent iſtæ aquæ. *Plin.* °Te wody zleczą niepłodność białogłow, y ſzaleńſtwo męſczyzn.

STERLING, (*Province d'Ecoſſe vers le midy.*) Sterlinga *ou* Sterlinga, æ, fœm. STERLING Prowincya ſzkocyi ná południe.

STE'TIN, (*Ville de la Pomérانie Suédoiſe ſur l'Oder dans le cercle de la haute Saxe.*) Stetinum, Stetini, neut. SZECIN Miaſto Pomeranii Szweckie nád Odrą w cyrkule wyżſzey Saxonii.

DE STETIN. Stetinenſis & hoc Stetinenſe, adj. SZCZECINSKI z Szczecina.

STERNUTATIF,m. STERNUTATIVE,f adj. (*Qui fait éternuer.*) Sternutationes movens. *Celf.* KICHANIE pobudzaiący do kichania pobudzaiący.

STIGMATES, subst. masc. (*Marques, impressions, dont on marquoit les esclaves.*) Stigma, atis, neut. (*mot grec.*) Nota inusta, fœm. *Petr.* PIĄTNO Cecha sromotna ktorą niewolnikow náznaczano. *Vn homme stigmatisé.* Compunctus notis,a,um. *Cic.* *Piętnowany cechowany człowiek przyskuwany, opryszek.

STILE, subst. masc. (*Poinson qui servoit de plume aux Anciens pour écrire sur des tablettes enduites de cire.*) Stilus, li,m *Plaut.* RYLEC pioro żelazne, lub stalowe,lub z inszey materyi, u starożytności w używaniu; ktorym ná tablicach woskiem powlekanych pisáli.

STILE *d'un cadran au soleil, dont l'ombre sert á marquer les heures.* Gnomon, gnomonis, masc. *Plin.* Gnomon iodagator umbræ. *Vitr.* INDEX u kompasa żelazny do skazowania godzin, skazyciel.

STILE, (*Façon particulére de parler & d'écrire.*) Stilus, stili.m. STYL mowy lub w pisaniu. *Vn stile serré, pressé ou Laconique.* Stilus pressus, concisus. *Styl zwięzły. *Vn stile rampant.* Stilus demissus. *Styl podły. *Vn stile négligé.* Negligens stilus.*Cic.* *Styl prosty. *Vn stile Attique, élegant, poli, fleuri* Stilus Atticus, politus, elegans. *Styl piękny. *Vn stile sublime.* Stylus sublimis *Stil wysoki.

STILE *du palais, la maniére de procéder en justice.* Usus forensis, usûs forensis,m *Vlp.* STYL Kancellaryi.

STILE, (*Maniére d'agir particuliere à chacun*) Agendi ratio, rationis, fœm. STYL iákim kto sobie postępuie maniera sposob życia. *C'est son stile, c'est sa maniére d'agir.* Sic est illius ingenium *Ter* *Ten iest styl iego, ták żyie, ták sobie postępuie ták sobie poczyna.

STILER, V act (*Instruire, dresser quelqu'un à une chose.*) Aliquem ad aliquid instruere, (uo, uis, xi, uctum.) Erudire, (io,is,ivi, itum.) *Cic.* WPRAWOWAC kogo w co *Nous nous sommes stilez à ce genre de vie par les exemples* Ad hanc vitæ rationem exemplis erudimus. *Plin. Jun.* *Wprawiliśmy się w to przez rożne przykłady. *Dresser les enfans selon les maximes de nos peres.* Instruere atque erudire fillos ad majorum instituta. *Cicer.* *Wychowywać dzieci w starożytnych prawach y we zwyczaie przodkow wprawiać.

ON DIT *Ce valet est stilé, il est fait à l'humeur de son maistre ou à son badinage comme l'on parle familiérement.* Hic servus consuevit heri sui moribus. Ad heri sui genium multùm sapit. JAKI Pán táki kram wycwiczony sługa, ná Páńskie kopyto iáko potocznie się mowi.

STILET, subst. masc. (*Petit poignard.*) Pugio, puginnis, pugiunculus, li, masc. *Cicer* SZTYLET grot, puinał, tulich, noż.

STILET, est aussi *l'aiguille, dont on écrit sur des tablettes* Stilus, li, masc. *Cicer.* OŁOWEK do pisania ná Tablicach.

STIPULATION, subst f. (*Action par láquelle on convient des clauses & conditions d'un contract*) Stipulatio, onis,f *Cic.* Stipulatus, ûs,m *Plin.* UMOWA ugoda zobopulna ná punkta iákiego kontraktu.

STIPULER,V n. (*Convenir des clauses & conditions d'un acte judiciaire.*) Stipulari, (or, aris, atus sum.) *Cicer.* UMOWIC się między sobą o punkta y kondycye.

STIRIE, subst. f (*Province d'Allemagne, on la divise en haute & basse Stirie.*) Stiria, æ,f. STYRYA Prowincya Niemiecka dzieli się ná Styryą wyższą y niższą.

STOCKHOLM, (*Ville Capitale du Royaume de Suéde avec un port de mer au dégorgement du lac de Meler.*) Holmia, æ, fœm. SZTOKOLM Miasto głowne Szwecyi z portem morskim, álbo raczey zátoką Jeziora Morskiego Meler u niech názwanego.

STOMACAL, masc STOMACALE, adj. (*Bon ou propre pour l'estomac.*) Stomacho idoneus, aptus, a, um. *Celf.* Stomacho utilis, & hoc utile *Hor.* ZOŁĄDKOWY, żołądkowi służący pomocny ná żołądek.

STORAX, subst m. (*Gomme odorante, qui vient de l'Arabie ou de Syrie.*) Styrax ou sturax, acis, m. *Plin.* STYRAK żywica Arabska pachniąca.

STRASBOURG, (*Ville d'Allemagne & Capitale de l'Alsace, prés du Rhin*) Argentoratum, ti, neut. Argentina, æ, fœm. Strasburgum, gi. Tribocum, Triboci, neut. STRASBURG Miasto Niemieckie Głowne Alsacyi blisko Renu.

DE STRASBOURG. Argentoratensis & hoc Argentoratense,adj. STRASBURSKI, z Strasburka.

STRATAGESME, subst. masc. Stratagema, atis, neut. *Front.* Astus,ûs,m. *Ter.* SZTUKA woienna zdrada iaka zasadzka. *Ils prirent cela pour un stratagesme.* Id ipsum sui fallendi causâ ab hostibus factum existimabant. *Rozumieli że to ná sztukę czynili.

STRAUBING, (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Baviere sur le Danube.*) Straubinga,æ,f. STROBING Miasto Niemieckie w Xięstwie Bawarskim nád Dunáiem.

STRIDON, (*Ville autrefois de la haute Pannonie aujourd'huy de la Stirie.*) Stridon, Stridonis, fœm. *ou* Striga, æ, fœm. STRYDON Miasto niegdyś wyższych Węgier, dziś Styryi Strzygna.

STRIGONIE *ou Gran,* (*Ville de Hongrie sur le Danube.*) Strigonium, Strigonii, n. STRYGON Miasto Węgierskie nád Dunaiem.

STROMBOLI, (*Vne des Isles de Lipari située en la Mer de Toscane,qui jette des flammes ensouffrées.*) Strongylæ,arum plur. STRAMBOLI iedna z Wysep Lipáreyskich ná morzu Toskáńskim ogień siarczysty z siebie wybuchaiąca.

STRUCTURE, subst fœm. (*L'action ou la façon de bastir.*) Structura, æ, fœm. *Colum. Liv.* ZŁOZENIE ułożenie postawienie. *La structure des yeux.* Oculorum compositura, æ,f. *Lucr.* *Złożenie oczu.

ON DIT aussi *La structure ou l'arrangement des paroles.* Verborum structura. *Cic.* ZŁOZENIE słow ułożenie. *La structure d'un discours.* Orationis compositura. *Aul-Gel.* *Złożenie mowy. *Des vers.* Carminis structura.*Ovid.* *Złożenie wierszow.

STUC, subst, m. (*Espéce de mortier fait avec de la chaux & de la poudre de marbre.*) Albarium opus.*Vitr.* Marmoratum,ti,o *Plin.* KIT Tynk mormurowy.

STUDIEUX, masc. STUDIEUSE,f. (*Qui aime l'estude.*) Studiosus, studiosa, studiosum. Doctrinarum studiosus. *Cicer.* PILNY pilnuiący náuk chciwy do náuk.

STUPIDE,adj m. & f. (*Qui n'a point d'esprit.*) Stupidus, a,um *Cic.* Stipes, itis, m. *Ter.* Bardus,a,um. *Plant.* GŁUPI głupiec nieuk tępy.

STUPIDITE', subst.f. Stupiditas,atis,f. Stupor,oris,m.*Cic.* GŁUPSTWO tępość.

STYLOBATE, (Terme d'Architectur.) subst. m. (*Piedestal, appuy, soûtien des colommes.*) Scamillus, scamilli, masc. *Vitr.* Fulcimentum. PODSTAWEK stolec słupow snycerskich lub filarow.

SUAIRE, subst. masc. (*Drap, dont on ensevelit les morts.*) Sindon, sindonis, f. *Mart.* PRZESCIERADŁO pogrzebowe w ktore ciała uwinąwszy chowalą. U nas koszul śmiertelnych zażywaią. Dlátego mowiemy koszula śmiertelna

SUAVE, adj. m & f. (*Doux, agréable aux sens.*) Suavis & hoc suave,adj. Gratus,jucundus,a,um.*Cic.* WDZIĘCZNY miły przyiemny zmysłom.

SUAVITE', subst.fœm. (*Douceur agréable principalement à l'odorat.*) Suavitas, suavitatis,fœm. *Cic.* WDZIĘCZNOSC zwłaszcza zápachu.

SUBALTERNE,adj.m. & f. (*Qui est sous un autre.*) Inferius, & hoc inferius, inferioris. *Cic.* NIZSZY pod zwierzchnością czyią będący.

COUR *subalterne.* Curia inferior. SĄDY niższe mnieysze. *Juge subalterne.* Judex inferior. *Sędzia niższy od ktorego do wyższego sądu idzie apelacya.

SUBDE'LEGATION, subst f. (*L'action de subdéléguer quelqu'un en la place d'un autre.*) Vicaria delegatio. SUBDELEGACYA ná mieysce czyie.

SUBDE'LE'GUER, V. act. (*Déléguer au lieu & place d'un autre.*) Delegare aliquem in alterius locum,*ou* sufficere aliquem, substituere. SUBDELEGOWAC kogo ná czyie mieysce,

SUBDIVISER, V. act. (*Diviser une partie d'un tout déja divisé.*) Iterum dividere. Partiri. ZNOWU dzielić część iáką ná mnieysze cząstki.

SUBDIVISION, subst, fœm. (*Seconde division d'une chose déja divisée.*) Iterata divisio. ZONWU dzielenie.

SUBGRONDE *ou* SEVERONDE, subst. fœm. (Terme d'Architecture.) Subgrunda, æ, fœm. *Var.* Suggrunda, æ, f. *Plin.* OBDACH.

(C'est la partie de la couverture d'un bastiment, qui est en saillie pour empescher que la pluye ne gaste les murs.) Dach z wystawą od deszczu.

SUB-

SUBHASTATION, fubft fœm. (*Vente folennelle qui fe fait à l encan*. Hafta, *æ*, f. *Cic*. WYDANIE wyftawienie ná przedaż ná podkup. **Les Romains avoient de couftume de planter une javeline au lieu où ils vendoient les biens d'un Citoyen*. Haftam in foro ponere, & bona voce præconis fubjicere folebant Romani. *Rzymianie zwyczaynie pod kopią wyftawioną wydawali y ocrębowali dobra ziemfkie, lub fprzęty obywatelow rafiały iákie ná przedaż. Unas w Grodach ná karcie podaią kiedy fięy wyftawoią.

SUBIR, V. act. (*Souffrir de gré* ou *de force, le commandement* ou *la peine d'un fuperieur*.) Subire. *Cicer*. PONIESC ponofić to dobrowolnie lub poniewolnie ponofić y cierpieć karę lub rofkaź zwierzchności.

SUBIT, m. SUBITE, f. (*Soudain, impreveu*.) Subitus, repentinus, fubitaneus, a, um. *Cic*. *Colum*. *Plaut*. NAGŁY, nágła, niefpodziany.

SUBITEMENT, adv. Subitò, repentè, derepentè, repentinò. *Cic*. NAGLE niefpodzianie.

SUBJUGUER, V act. (*Soumettre quelqu'un à fon obéiffance par les armes*) Populos fubigere. Subjicere, fubigere imperio. *Cic* PODBIC poddać pod moc fwoią.

SUBLIMATION *des minéraux*. (Terme de Chymie.) *Action par la quelle on fait élever par le moyen du feu les plus fubtiles parties d'un minéral*. Metallorum excoctio, onis, f. PŁAWIENIE y przetapianie krufzcow dyftylowanie ich.

SUBLIME', fubft. m. (*Compofition d'argent vif & de fel armoniac ou de nitre & de vitriol, dont on fait un poifon fort violent*.) Venenum ex mercurio & fale armoniaco excoctum, ti, neut. TRUCIZNA Arfzenik náygwałtownieyfza.

SUBLIME, adject. mafc. & fœm. (*Elevé par deffus les autres*.) Sublimis & hoc fublime, adject. Altus, alta, altum. *Cicer*. WYSOKI wynieffiony podwyżfzony wywyżfzony nád infzych.

ON DIT *un efprit fublime, élevé*. Summum ingenium, ingenium excellens Altum & præftans ingenium, neut. *Cic*. WYSOKI rozum, dowcip.

Une fcience fublime. Excellens & fingularis fcientia, æ, f, *Cic*. Wyfoka náuka. **Un difcours fublime*. Oratio grandis, alta, & exaggerata. *Cic*. Elatio & altitudo orationis, f. *Wyfoka mowa. **Fortune fublime haute fortune*. Fortuna ampliffima. *Wyfokie fzczęście.

LE SUBLIME, (*Le ftile fublime*. Sublime *ou* grande dicendi genus, n. WYSOKI ftyl. **Un fublime outré* ou *guindé jufques aux nuës*. Facundia præceps *ou* fublimis ufque ad vitium. *Hor*. *Quint*. *Piętrowane fłowa; mowa nád zámiar wyfoka niezrozumiana.

SUBLIMITE', fubft. fœm. (*Elévation des chofes*) Altitudo, dinis, fœm. Sublimitas, atis, f. *Plin*. WYSOKOSC rzeczy.

LA SUBLIMITE' *de l'efprit*. Altum ingenium. WYSOKOSC rozumu. **La fublimité d'un difcours*. Elatio atque altitudo orationis, f. *Cic*. *Wyfokość mowy.

SUBLIMER, (Terme de Chimie) *Elever en haut*. Sublimare. *Salin* PŁAWIC, przetapiać, dyftylować.

SUBLUNAIRE, adject mafc. & fœm. Sublunaris & hoc fublunare. Terrenus, terrena, terrenum. *Plin*. PODMIESĘCZNY, Podmiefięczna.

SUBMERGER, V. act. (*Noyer quelqu'un*.) Aliquem fubmergere, undâ *ou* in undis. *Ovid*. TOPIC utopić zátopić.

SUBORDINATION, fubft. f. (*Terme rélatif qui marque les degrez de fuperiorité*.) Ordo, inis, m. *Cic*. PODLEGŁOSC iednych pod wyżfzą zwierzchnością drugich fubordynacya porządek między zwierzchnościami y urzędami.

SUBORDONNE'MENT, adv. (*Avec fubordination*.) Ordinatim *Cic*. Z SUBORDYNACYĄ z porządkiem.

SUBORDONNER, V. act. Res diverfas fic inter fe ordinare ac difponere, ut aliis fubjectæ fint. SUBORDYNOWAC, porządek między zwierzchnościami czynić, iedne drugim poddaiąc. To fłowo w Polfkim fubordynować w infzym fię rozumieniu brać zwykło, to ieft náprzykład fubordynować ludzi ná kogo náfłać námowić náprawić záfadzki uczynić.

SUBORDONNER *les moyens à la fin*. Ordinare & difponere res ad finem. SRZODKI do iakiego końca obrać y układać.

SUBORNATION, fubft. fœm. (*Séduction, corruption*.) Corruptela, æ, fœm. Corruptio, onis, fœm. NAPRAWIANIE ná co złego. **Travailler à la fubornation des témoins*. Moliri corruptelam teftium. *Cic*. *Náprawiać świadkow, námawiać podmawiać.

LA SUBORNATION *des femmes & des filles* Corruptela mulierum *ou* virginum. *Cic*. NAPRAWIENIE náprawa ná złe białogłow, podmowa námowa ná grzech.

SUBORNER, V. act. (*Corrompre, porter quelqu'un au mal*.) Subornare, (o, as, avi, atum.) act. accuf. *Cicer*. NAPRAWIC ná co złego. **Vous avez avoüé avoir fuborné des accufateurs*. Confeffus es à te accufatores effe inftructos & fubornatos *Cicer*. *Przyznáłeś fię żeś náprawił potwarcow żeś ich námowił. **Vouloir fuborner des témoins*. Attentare fidem teftium. *Quint*. *Chcieć náprawiać świadkow.

SUBORNER *une fille*. Illicere virginem in ftuprum. Offerre ftuprum virgini *Cic*. NAMAWIAC ná grzech **Tafcher de fuborner une fille*. Moliri virginis corruptelam. *Cicer*. *Starać fię námowić ná grzech ofobę iáką.

SUBORNEUR, fubft. mafc. (*Qui fuborne, qui corrompt*.) Corruptor, oris. m. *Cic*. RUFIAN, kupler, co wfzeteczeńftwu drugich nádfługuie.

SUBORNEUSE, fubft. f. (*Celle qui fuborne les filles*.) Corruptrix. *Cic*. RUFIANKA, kuplerka, do nierządu przyfługę fwoię czyniąca.

SUBRE'PTICE, adj m. & f. (*Obtenu par fraude* ou *fous un faux expofé*.) Subrepticius, a, um. KRADZIONY ukradkiem zdradą podftępem otrzymany.

SUBREPTICEMENT, adv. (*D'une maniére fubreptice*.) PODSTĘPNIE ukradkiem.

SUBREPTION, fubft. fœm. (*Surprife qu'on fait pour obtenir une chofe fous un faux expofé*. Subreptio, onis, fœm. PODSTĘP; fztuką záyście ná otrzymanie czego przez fałfz y udanie opaczne.

SUBROGATION, fubft. f. (*Subftitution en la place d'un autre*.) Subftitutio, onis, f. *Paul*. *Jurifc*. ZASADZENIE poftanowienie ná czyiem mieyfcu.

SUBROGER, V. act. (*Mettre quelqu'un au lieu & place d'un autre*.) Aliquem alteri *ou* in alterius locum fubrogare. ZASADZIC poftanowić ná miey cu czyiem. **Se faire fubroger en un procés*. Caufæ fuccedere *Cic*. Litigatorem fuccidaneum fe offerre *Cic*. *Ná czyie prawo náftąpić.

SUBSECUTIF, m SUBSECUTIVE, f. (*Qui vient en fuite*.) Sequens, confequens, fubfequens, entis, omn. gen. *Plin*. NASTEPUIĄCY, Náftępuiąca po czym.

SUBSE'CUTIVEMENT, adverb. (*De fuite*.) Confequenter, continenter, continenti ferie. *Ulp*. NASTĘPNIE ieden po drugim.

SUBSIDES, fubft. mafc. (*Mot général qu'on donne à toutes impofitions qu'on met fur les peuples, & fur les marchandifes*.) Vectigalia. *Cic*. *Suet*. Tributa. POBOR podatek **Lever* ou *mettre des fubfides fur les peuples*. Imponere, conftituere vectigalia. *Cic*. *Podatki nałożyć ná lud.

SUBSIDIAIRE, adj. m. & f. (*Qui vient au fecours*.) Subfidiarius, fubfidiaria, fubfidiarium. *Liv*. POMOCNIK pomocny ná pomocy będący; poplecznik.

SUBSISTENCE, *prononcez* SUBSISTANCE, fubft. fœm. (*Ce qui fert à faire fubfifter* ou *faire vivre quelqu'un*.) Vitæ fubfidia *ou* neceffaria, orum, neut. plur. POMOCY fpofoby życia.

SUBSISTER, V. n. (*Eftre, exifter*.) Extare, effe in rerum naturâ, *ou* exiftere. BYC. **Tant que cela fubfiftera*. Dum id extabit. *Cic*. *Poki to będzie, poki to trwać będzie.

SUBSISTER, (*Se foûtenir dans la vie*.) Se fuftentare, (to, as, avi, atum. *Cicer*. ZYC n czym. **Il fubfifte par les libéralitez de fes amis* Amicorum liberalitate aut fubfidio fe fuftentatur. *Cicer*. *Zyie z łafki przyiacioł. **Il ne fubfifte que de fes brigandages*. Rapto vivit. *Quint*. Ex rapto. *Ovid*. *Nieżyie tylko zdzierftwem.

SUBSTANCE, fubft. fœm. (*Eftre réel, eftre naturel qui fubfifte*.) Subftantia, fubftantiæ, fœm. ISTOTA rzecz iftotna. **Subftance fpirituelle*. Subftantia materiæ expers *ou* fubftantia incorporea. *Iftota Duchowna bez ciała. **Subftance corporelle*. Subftantia corporea. *Iftota z ciała złożona.

SUBSTANCE, fe dit *de ce qui eft de plus pur & de plus fubtil dans les corps*. Succus, fucci, mafc. ISTOTA treść fama rzeczy. **Tirer toute la fubftance des herbes*. Omnem herbarum fuccum exprimere. *Petr*. *Treść wfzyftkę z zioł wyciągnąć.

ON DIT auffi *la fubftance d'un difcours*. Orationis corpus, oris, n. *Cic*. ISTOTA mowy cała treść mowy.

SUBSTANCE, (*Les biens*.) Subftantia, æ, f. *Quint*. SUBSTANCYA maiętność fortuna, dobra.

SUB-

SUBSTANTIEL, m. SUBSTANTIELLE, f. Ad substantiam pertinens. ISTOTNY, Istotna.

C'est un des points substantiels de l'affaire. Unum est è præcipuis negotii capitibus. (On dit mieux *Essentiels.*) Jest to ieden z istotnych punktow tey sprawy.

SUBSTANTER, *prononcez* SUSTANTER. (*Nourrir, fournir des alimens.*) Sustentare. *Cic Ter.* SUSTENTOWAC żywić opatrować w potrzeby wszelakie.

SUBSTANTIF, subst. masc. (*Nom substantif.*) (Terme de Grammaire) Verborum sobstantivom, verbi substantivi, n. ISTOTNE słowo co do grammatyki.

SUBSTITUER *quelqu'un à un autre, le mettre en son lieu & place.* Aliqoem in alterius locum substituere. *Cicer. Liv.* ZASADZIC osadzić postanowić ná mieysce czyiem.

SUBSTITUER, *quelqu'un son héritier.* Sufficere sibi aliquem heredem proximum. *Phed.* POSTANOWIC dziedzica ná mieysce bliższego, ieżeliby go niestawało, álbo bezpotomnie zeszedł.

SUBSTITUT, subst. m. (*Charge de judicature pour le soulagement des Procureurs généraux.*) Præcognitor regius. *Bud.* SUBSTYTUT, Subdelegat, Podsędek.

SUBSTITUTION, subst. fœm. (*Action d'un testateur par laquelle il substitue un héritier à un autre, ou quelque bien qu'il luy laisse, & dont il n'a que l'usufruit.*) Substitutio, onis, fœm *Paul. Jurisc.* NAZNACZENIE dziedzica ná mieysce bliższego, od przypadku: żeby ten bezpotomnie zeszedł; álbo też puszczenie mu iakich dobr nie dziedzicznym iednak prawem, puki dziedzic żyie, ále tylko co do intrat.

SUBTERFUGE, subst. masc. (*Faux fuyant, échapatoire, fuite.*) Effugium, gii, neut. Suffugium, ii, neut. Tergiversatio, onis, fœm. *Cic. Quint.* WYBIEGI wykręty wycieczki sztuki cherchele.

SUBTIL, masc. SUBTILE, fœm. (*Délié.*) Subtilis & hoc subtile, adject. *Lucr.* SUBTELNY cienki drobny. **Les Atomes sont des corps subtils.* Atomi exilia sunt corpora. *Cic.* *Atomy są prosaki droboluchne.

SUBTIL, (*Fin, adroit* parlant *de l'esprit.*) Subtilis & hoc sobtile, acutus, argutus, a, um. *Cicer.* SUBTELNY frant obrotny.

SUBTIL *de la main, habile joüeur de goblets.* Pernix & velox manibus præstigiator, oris, m. SMYK ktoremu ná ręce patrzyć trzeba, kuglarz prędkością ręki nárabiaiący.

SUBTILEMENT, adv. Subtiliter, acutè, adv. *Cic.* Solerter, ingeniosè. *Cic.* SUBTELNIE mądrze przecornie obrotnie dowcipnie.

SUBTILITE', subst. f. en parlant *des choses minces & déliees.* Subtilitas, tenuitas, atis, f. *Plin. Cic.* SUBTELNOSC rzeczy, cienkość delikatność.

SUBTILITE' *de l'esprit.* Ingenii subtilitas & acumen. *Cic.* SUBTELNOSC rozumu bystrość.

SUBVENIR, V. n. (*Soulager la misère d'autruy.*) Alicui subvenire. Opitulari. *Cic.* PODZWIGNĄC poratować rátować potrzebę nędzę lodaką. **Subvenir, entretenir, fournir à la dépense. On ne sçait comment ce pauvre homme peut subvenir à la nourriture de tant d'enfans.* Ignorator quâ ratione pauper ille possit cibos *ou* alimenta tantæ familiæ suppeditare. *Cicer.* *Wystarczać kosztem, niewiedzieć iák ten ubogi człowiek może wystarczyć ná tak wiele dzieci. **Les peuples ne peuvent plus subvenir aux dépenses de la guerre.* Somptus ad bellum necessarios popoli suppeditare ampliùs non possont *Już lud wystarczyć nie może ná podatki woienne. **J'ay un peu d'argent dans ma bourse pour subvenir aux besoins de ma maison.* Mihi est paululum in marsupio præsidii, qui familiarem vitam oblectem domi. *Plant.* *Mam niewiele pieniędzy ná potrzebę domową.

SUBVERSION, subst f. (*Desordre, renverfement.*) Eversio, onis, f. *Cic.* PRZEWROCENIE Wywrocenie.

SUC, subst. m. (*Substance liquide des plantes & des arbres.*) Succus, succi, masc. *Cic.* Humor, oris, m. *Plin.* SOK miazga drzew ziół treść.

QUI A *bien du suc.* Succosus, a, um. Succiduus, a, um. *Plant.* SOCZYSTY, soczysta. **Qui n'a point de suc.* Exsuccus, a, um. *Wyschły wywiędły suchy.

SUCCE'DER *à quelqu'un, prendre sa place.* Alicui succedere *Cicer.* NASTĄPIC ná czyie mieysce, mieysce iego osieść. **Succéder aux biens de quelqu'un.* In bona alicujus venire, succedere. *Liv.* *Nástąpić ná dobra po kim, posieść dobra po kim.

SUC.

SUCCE'DER (*Venir de suite.*) Succedĕre, excĭpere. *Cic. Cat.* NASTĄPIC nástępować iedno zá drugim iść. **Un âge succéde à un autre.* Ætas succedit ætati. *Cic.* *Wiek ieden zá drugim idzie, nástępuie wiek zá wiekiem.

SUCCE'DER, (*Réüssir bien ou mal.*) Succedere, procedere. UDAC się: ele, lub dobrze iść. **Tout luy succéde, tout luy réüssit:* Omnia illi prospere cedont. *Wszystko mu się udaie wszystko mo się wiedzie pomyślnie mu idzie wszystko.

SUCCES, subst m (*Réüssite.*) Successus, eventus, ûs, masc. Exitus, ûs, m. *Cic.* SUKCES pomyślny, powodzenie.

SUCCESSEUR, sobst. masc. (*Celuy qui succéde à un autre dans quelque charge*) Successor, oris, m. *Cic.* SUKCESSOR nástępca potomek.

NOS SUCCESSEURS, (*Ceux qui nous succedent dans dans la vie.* Nepotes, nepotum. Posteri, orum, m. pl. *Cic.* SUKCESSOROWIE náśi, potomkowie náśi, nástępcy naśi.

SUCCESSIF, m. SUCCESSIVE, f. (*Qui vient l'un aprés l'autre.*) Continous. Continuatus, a, um. NASTĘPNY, NASTĘPNA, ieden po drugim idący, po sobie nástępuiący nieprzerwanie.

SUCCESSIF, (*Qui vient par succession, comme un droit successif.*) Jus hereditarium, joris hereditarii, n. DZIEDZICZNE lub spadkowe prowo.

SUCCESSION, sobst. fœm. (*Suite de temps.*) Annorum continuata series, continuatæ seriei, fœm. NASTĘPOWANIE czasow y wiekow po sobie idących ciąg. **Par succession de temps.* Progressu temporis, *ou* procedente tempore. Progrediente ætate. *Cic.* *Ciągiem wiekow nástępuiących po sobie, zá czasem zá wiekami.

SUCCESSION, (*Hérédité.*) Soccessio, onis, f. Hereditas, atis f *Cic.* SUKCESSYA dziedzictwo spadkowe prawo.

SUCCESSIVEMENT, adv. (*L'un aprés l'autre.*) Per vices *ou* vicibus. *Plin.* JEDEN zá drugim; ieden po drugim.

SUCCINT, masc. SUCCINTE, fœm. (*Court, abrégé.*) Brevis & hoc breve *Cic.* KROTKI, krotko zebrany ewięzły

ON DIT *un disné succint, simple.* Prandium plebeium *ou* siccum. KROTKI obiad, prosty.

SUCCINTEMENT. adv. (*Briévement.*) Breviter, apr. Paucis verbis. KROTKO. **Je diray succintement ce que j'ay proposé.* Brevi *ou* paucis verbis complectar, quod proposui *Cic.* *Wyrażę opowiem krotko com záłożył.

SUCCOMBER, V. neut. (*Ne pouvoir résister à un travail ou à supporter un fardeau.*) Oneri succumbere. *Liv.* UPADAC pod ciężarem niemodz go daley znosić.

SUCCOMBER, se dit figurément, *S'abbatre se laisser vaincre* Succumbere. *Cicer.* USTĄPIC poddać się. **Il succombe, le voilà gagné par la moindre parole.* Labascit, victus uno verbo. *Ter.* *Ustępuie poddał się cá pierwszym słowem záraz uszedł y ustąpił, dał się zwyciężyć záwoiować, záwoiowany iest.

SUCCUBE, subst. masc. (*Démon qu'on dit emprunter la figure d'une femme pour exciter les hommes au mal.*) Succubus, i, m Dæmon lodificator, dæmonis lucificatoris. LATAWIEC czart nieczysty.

SUCEMENT, subst. masc. (*L'action de sucer.*) Suctus, suctûs, m *Plin.* SSANIE piersi.

SUCER, (*Tirer le suc des choses avec les lévres.*) Sugere. SSAC, wyssać.

ON DIT figurément *Nous avons sucé l'erreur avec le lait de nos nourrices.* Cum lacte nutricis errorem soximus. *Cicer.* WYSSALISMY błąd od piersi záraz.

ON DIT encore au figoré. *Sucer le sang de quelqu'un,* Ebibere sanguinem alicui. *Plant.* SSAC krew ludzką.

SUCCRE, subst. m. (*Espéce de moëlle que l'on tire de certaines cannes des Indes, & qu'on fait cuire ensuite.*) Cannarum Indicarum succos, i, masc. CUKIER. Drzeń niektorych trzcin Indyiskich przewarzany y przetapiany.

SUCCRE *candy.* Saccharum, quod Candum vocatur. CUKIER przedni.

(On le fait cuire trois ou quatre fois pour lui donner cette blancheur éclatante.) Trzy álbo czterykroć go przetapiaią szumuiąc coraz aż do doskonałey przyidzie białości.

Un pain de succre. Sacchari meta, æ, f. GŁOWA cukru.

SUCCRER, (*Assaisonner avec le succre*) Saccharo condire, (io, is, ivi, ii, itum.) act. accus. CUKROWAC cukrem przyprawiać.

ON DIT au figuré, *Ils succrent toutes leurs paroles.* Melle *ou* saccharo contingunt verba. *Lucr.* NIEWŁASNIE; cukruią

kinią ſłowa. *Des paroles ſucrées. Mellita verba. *Cukrowane ſłowa.

SUCCRERIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on affine le ſucere.*) Officina in quâ ſaccharum excoquitur. CUKIERNIA Warſztat cukierniczy gdzie cukier robią.

SUCCRERIE, (Mot général qui ſe dit pour toutes ſortes de confitures ſeches ou liquides.) CUKRY. Ogolnie o wſzyſtkich cukrach robionych, ſuchych, lub mokrych, y ſmażonych (*Konfitury.*)

SUCCULENT, m. SUCCULENTE, f. (*Qui a bien du ſuc, parlant des viandes & des fruits.*) Succoſus, ſucci plenus, a, um. *Plin. Ter.* SOCZYSTY ſoku wiele w ſobie maiący.

SUD, ou *le vend du midy*, ſubſt. m. Auſter, auſtri, m. *Virg.* WIATR południowy.

LE VENT DU SUD-EST. (*Vent collatéral du Sud vers l'Eſt ou l'Orient*) Euronotus, Euronoti, m. *Vitr.* WIATR południowemu poboczny ku wſchodowi wſchodowiec. *Vent du Sud-Oueſt, du midy à l'Occident.* Africus, Africi, m. *Virg.* *Wiatr południowemu poboczny ku połnocny.

LA MER DU SUD, ou *mer pacifique.* (*Celle qui eſt à l'Occident de l'Amérique, & qui va juſques à la China.*) Mare pacificum, maris pacifici, neor. MORZE południowe, morze ſpokoyne od połnocney ſtrony Ameryki idące áſe do Chiny.

SUDORIFIQUE, adj. m. & f. (*Qui fait ſuer.*) Sudorem ciens, movens, eliciens, evocans, faciens, preſtans. POTY ſprawuiący pobudzaiący.

SUEDE ou SWEDEN. (*Royaume héréditaire de la Scandinavie, en la partie Septentrionale de l'Europe*) Suecia, æ, f. SZWECYA Krolestwo dziedziczne Skandyi, ná połnoc Europy leżące.

SUEDOIS, maſc. Suecus, Sueci, m. SZWED.

SUEDOISE, (*Celle qui eſt Suéde.*) Sueca, æ, fœm. SZWEDKA.

SUER, V. n. & quelquefois actif. (*Jetter, pouſſer de la ſueur.*) Sudare, exſudare. *Cicer. Plin.* POCIC ſię. *Suer de travail.* Exſudare laborem. *Liv.* *Zápocić ſię od pracy, pocić ſię od roboty. *Suer de crainte.* Madere metu. *Plaut.* *Pocić ſię od ſtrachu. *Les murailles ſuent dans un temps humide.* Muri illacrimant humido tempore. *Sciany ſię pocą podczas wilgoci. *Faire ſuer, provoquer la ſueur* Sudorem elicere. *Celſ.* *Do potow pobudzać, poty poruſzać. *Empeſcher la ſueur.* Sudorem reprimere, ſudores coercere, inhibere *Plin.* *Poty zátrzymywać záſtanawiać.

QUI *eſt ſujet à ſuer.* Sudator, oris, maſc. *Plin.* SKŁONNY do potow.

L'ACTION *de ſuer.* Sudatio, onis, fœm. *Sen.* POCENIE ſię, poty.

SUER ſe dit figurement pour peiner beaucoup. *Il a bien fallu ſuer ſe tourmenter pour amaſſer tant de bien.* Sudore multo parta ſunt illa bona. POCIC ſię, zápocić ſię *niewſcinie* Trzeba ſię było dobrze zápocić zbieraiąc tyle fortuny.

SUEUR, ſubſt f. (*Humidité qui ſort par les pores du corps*) Sudor, oris, m *Cic.* POT wilgoć z ciała.

QUI *eſt tout en ſueur.* Sudans, antis, omn. gen. Sudore diffluens ou madens, entis, omn. gen. *Cic. Phad.* WSZYSTEK w pocie, potem zálany.

SUFFIRE, (*Eſtre ſuffiſant.*) Sufficere, (ſufficio, is, ſuffeci, ſuffectum) *Cic.* DOSYC, czego dosyć już, ná czym dosyć. *Il leur ſuffiſoit de ſe retirer ſans recevoir aucun eſchec.* Satis habebant ſine detrimento diſcedere. *Caſ.* *Dosyć im było ná tym żeby obronną ręką wyſzli bez ſzkody. *Suffire pour tout.* Sufficere omnibus *Cic.* *Dosyć ná tym ze wſzyſtkim. *Cela ſuffit.* Sat eſt, ſatis eſt. *Horat.* *Dosyć ná tym, dość tego.

SUFFIRE ſignifie auſſi, *Avoir aſſez de force pour une choſe* WYSTARCZYC, doſtawać. *Nous ne ſuffiſons pas pour leur réſiſter.* Nec obniti contra ſufficimus. *Virg.* *Nie wyſtarczemy im, nie ſtaie nie ſtarczy nie doſtaie nám ſił ná nich.

SUFFISAMMENT, adv. (*Aſſez.*) Sat, ſatis. DOSYC, doſtatecznie. *Plus que ſuffiſamment.* Plus quàm ſatis. *Cic.* *Nád-to áż nád-m.

SUFFISANCE, ſubſt. f. (*Ce qui peut ſuffire aux beſoins de la vie.*) Quod ſatis eſt, quod ſufficit. DOSTATECZNIE doſtatkiem mieć czego. *J'ay mangé ma ſuffiſance.* Quod mihi ſatis erat, edi. *Jádłem dosyć, doſtatecznie co potrzeba.

SUFFISANCE. (*Préſomption, Arrogance fondée ſur quelque faux mérite.* Confidentia, Arrogantia, *Cic.* ROZUMIENIE o ſobie, zuchwałość.

SUFFISANCE. (*Capacité, érudition.*) Eruditio, onis f. Varia doctrina, æ, f. *Cicer.* ROZUM, doſkonałość, tálent każdego, záność ſpoſobność co do przymiotow. *Un homme qui a bien de la ſuffiſance.* Vir miræ & multiplicis eruditionis. *Cic.* *Człowiek wielkiey doſkonáłości pełen rozumu bardzo zacny.

SUFFISANT, maſc. SUFFISANTE, fœm. adject. (*Qui ſuffit.*) Sufficiens, entis, ou quod ſatis eſt. *Cicer.* DOSTATECZNY, DOSTATECZNA, doſtatni, doſtatnia, wyſtarczaiący. *Cette terre n'eſtoit pas ſuffiſante pour le nourrir.* Agellus ille non ſatis illum alebat. *Ter.* *Tá wieś tá maiętność nie wyſtarczała im ná wyżywienie. *N'ayant pas des forces ſuffiſantes pour ſouſtenir la dignité de Conſul.* *Non ſufficientibus viribus ad Conſularia munera obeunda. *Liv.* *Nie maiąc o czym wyſtarczyć ná Radzieſtwa naywyżſzego godność.

SUFFISANT, (*Préſompteux, qui s'en fait accroire.*) Sibi confidens. HARDY dumny zuchwały o ſobie wiele rozumieiący y trzymaiący. *Il fait le ſuffiſant, le capable.* Paululæ ſcientiæ jactor. *Wiele o ſobie trzymał y udawał o ſpoſobności o talentach ſwoich.

SUFFOCATION, ſubſt. fœm. (*Qui empeſche la reſpiration, qui en bouche les conduits.*) Suffocatio. *Cic.* DUSZNOSC Duſzenie.

SUFFOCATION *de mere.* (*Maladie qui arrive au ſexe, cauſée par des vapeurs malignes & pourries qui s'élèvent de la matrice, & preſſe le Diaphragme de l'eſtomac.*) Vulvæ ſtrangulatio. Strangulatus, ûs, maſc. *Plin.* DUSZENIE maciczne.

SUFFOQUER, (*Faire perdre la reſpiration, Etouffer*) Suffocare. *Cic.* Spiritum elidere. *Celſ.* DUSIC duſzność czynić zádusſzać.

ON DIT au figuré, *Le trop manger ſuffoque l'eſprit* Cibis nimiis ſupprimitur, obruitur animus. *Plin.* ZBYTNIE jedzenie záſłumia, duſi rozum.

SUFFRAGE, ſubſt. maſc. (*Voix qu'on donne dans les aſſemblées.* Suffragium, ſuffragii, neut. *Cic.* GŁOS, kreſka, (*Wotum*)

SUFFUMIGATION, ſubſt. fœm. (*L'action de faire fumer des parfums ou d'autres odeurs, pour faire entrer dans les corps par le moyen de la fumée de certains médicamens.*) Suffitio, onis PODKURZANIE podkurzenie, kadzenie ſię.

SUFFUSION *de bile*, ſubſt fœm. (*Epanchement de la bile entre cuir & chair.*) Bilis ſuffuſio, onis, f. *Sen.* ROZLANIE żołci żołtaczka.

SUGGERER, V. act (*Fournir à quelqu'un des penſées & des paroles*) Aliquid alicui ſuggerere *Cic.* PODDAWAC komu, podſzeptywać, przypominać.

SUGGERER *quelqu'un*, (*Luy dire tout bas certains mots qui le font ſouvenir du reſte*) Alicui dicenti verba inſuſurrare, NAPOMKNĄC komu o czym.

SUGGESTION, ſubſt f. (*L'action de ſuggérer.*) Suggeſtus, ûs, m *Ulp* Monitus, ûs, m. Admonitio, onis, f. *Cic.* NAPOMKNIENIE komu czego.

SUJET, maſc SUJET, fœm. (*Expoſé à une choſe.*) Subjectus. Objectus. Obnoxius. *Cicer.* PODLEGŁY ſkłonny do czego. *La mer ſujette aux vents.* Ventis mare ſubjectum *Cicer.* *Morze podległe wiatrom ſzumom wichrom. *Un pays ſujet aux tempeſtes.* Regio procellis obnoxia. *Colum.* *Kray podległy [illegible] wałnościom.

SUJET, m. SUJETTE, f. (*Qui eſt ſoûmis par ſa condition à un Prince.* Subjectus, a, um *Cic.* PODDANY, PODDANA komu, pod władzą, zwierzchnością, panowaniem.

SUJET, (*Matiére dont on traitte.*) Argumentum, ti, neut. Materia, æ, f *Cic.* Materies, ei, f. *Cic.* RZECZ o czym co ſię mowi, piſze, traktuie.

SUJET, (*Hiſtoire des tapiſſeries & des gravûres.*) Argumentum textilis ſcripturæ ou operis cælati. *Cic.* RZECZ do malowania, do wyſzywenia podana, lub wzięta.

SUJET, (*Occaſion, cauſe, raiſon.*) Anſa, æ, f. Cauſa, æ, f. Occaſio, onis, f. Locus, loci, m. *Cic.* OKAZYA przyczyna záczepka.

Il a donné ſujet de parler. Sermonis anſas dedit. *Cic.* Dał okazyą do mowienia. *Pour ce ſujet, pour cela, pour cette raiſon.* Propterea, ob eam cauſam, eâ de causâ. *Cic.* *Dla tey przyczyny z tey racyi z tey okazyi.

SUJETTION, ſubſt. fœm. (*Oppoſée à la liberté, ſervitude, Dependance.*) Servitus, utis, fœm. *Cicer.* PODDANSTWO, niewola. *Eſtre en ſujettion.* In alienâ eſſe poteſtate *Cic.*

Cicer. *Być, w niewoli być poddanym, podlegać komu. **Tenir quelqu'un en sujettion.* Aliquem severiore imperio coercere, continere, premere. *Trzymać kogo w podległości, w poddaństwie w uniżoności w pokorze. **Se mettre hors de sujettion* Exuere obsequium. *Tacit.* *Wybić się z niewoli, z poddaństwa, zrzucić iarzmo.

SUIF, subst masc. (*Graisse de mouton & de bœuf fonduë.*) Sebum *ou* Sevum, i, neut. *Colum.* ŁOY bydlęca tłustość przetapiana.

QUI *ressemble à du suif* Sebosus, sebosa, sebosum. Sevosus a, um. *Plin.* ŁOIOWATY, iák łoy, podobny do łoju.

FAIRE *des chandeles de suif.* Candelas sebare, sevare. *Colum.* Ex sevo candelas ducere, conficere. ŁOIOWE świece robić.

SUIN, subst masc. (*Le suin de la laine, la sueur des brebis qui s'attache à leur laine.*) OEsypum, œsypi, neut. *Ovid* WEŁNA niechędożona, wełny owczey plugastwo.

La laine avec le suin aux brebis. Lana succida, æ, f. Wełna zewszystkim plugastwem niechędożona.

LE SUIN *des oreilles, les ordures qu'on en tire.* Aurium sordes, ium, f pl *Cic.* PLUGASTWO w uszach materya.

SUINTER, V n (*Couler goute à goute.*) Sudare, (do, das, avi, atum) SĄCZYC się kroplami.

LA SUISSE (*Pays d'Allemagne divisé en treize Cantons qui sont autant de Republiques.*) Helvetia, æ, fem. *Cic. Zurich, Berne, Lucerne, Uri, Schwitz, Underwal, Zug, Glaris, Bâle, Fribourg, Soleure, Schaffouse, & Appenzel.* SZWAYCARY Rzeczpospolita Niemiecka ná 13. Powiatow dzieląca się (Kantony Szwarskie zowią) a ktorych każdy iest rzecząpospolitą Są záś Kantony nástępuiące, to iest· Cozych, Bern, Ury, Szwic, Undrwald, Cug, Glarys, Bal, Fryburg, Solur, Szafuz, Apencel

(Il y en a sept Catholiques, & quatre Protestans & deux moytié Catholiques & moitié Hérétiques) Siedm z nich Katolickie cztery Protestantskim, á dwa połową Katolikow, połową Potestantow osadzone.

SUITE, subst f. (*Enchaisnement des causes secondes qui se suivent.*) Series, ei, f. Ordo, ordinis, m. Conjunctio, onis, f. *Cic.* PORZĄDEK rzeczy y przyczyn po sobie idących. **Renverser la suite des siécles.* Ætatum ordinem perturbare. *Cicer.* *Porządek wiekow pomięszać, przewrucić.

SUITE, (*Ordre. Arrangement.*) Ordo. *Cic.* PORZĄDEK porządne rzeczy iedna po drugiey ułożenie. **J'ay mis les choses de suite.* Ordine res disposui. *Rzeczy porządkiem ułożyłem. **Une longue suite de malheurs m'a endurcy à tous les nouveaux déplaisirs.* Diuturnâ desperatione rerum obduruit animus ad novum dolorem. *Cic.* *Długiem przeciągiem nástępuiących po sobie nieszczęśliwości przywykłem do nowych coraz niesmakow.

SUITE. (*Liaison.*) Conjugatio. Conjunctio. Copulatio, onis, fœm. *Cicer. Quint.* Contextus, ûs, masc. *Quint.* SKŁADNOSC rzeczy trzymaiących się między sobą iedna z drugą. **Ecrire tout de suite* Recto contextu scribere. *Quint.* Uno contextu. *Ulp.* *Pisać iednym ciągiem. **Son discours n'a nulle suite.* Dissoluta est illius oratio, sermo non cohæret *Cic.* *Mowa w ktorey iedno drugiego się nietrzyma.

SUITE. (*Ce qui suit d'une chose.*) Effectus. Exitus. Eventus, *genit.* ûs, m. Eventum, ti, n. *Cic.* TO zá czym idzie, konsekwencya. **La suite a fait voir quelle a esté la cause.* Quod effectum est, quæ fuerit causa demonstrat. *Cic.* *To co zá tym poszło, pokazało skąd y iáka była przyczyna. **Les séditions ont toûjours de mauvaises suites.* Seditiones consequuntur gravissima incommoda. *Bunty y rozruchy záwsze zá sobą co niedobrego ciągną.

SUITE. (*Le train d'un Prince ou d'un grand Seigneur.*) Familia. Comitatus. Assectatorum, assectatorum turba, æ, fœm. ASSYSTENCYA, Orszak sług koło Páná. Dwor. **Il est de la suite du Roy.* Est in Regio comitatu. *Cic.* *Jest przy dworze Krolewskim.

DE SUITE. *Tout de suite.* (Phrases adverbiales, qui veulent dire sans interuption.) Continenter, continenti *ou* continuâ oratione. *Cic.* JEDNYM ciągiem razem nieprzerywaiąc zaraz zaczym. **Dire beaucoup de choses de suite sans prendre haleine.* Uno spiritu multa dicere, *ou* continenter. *Cic.* *Wiele rzeczy bez wytchnienia mowić, powiedzieć.

DE SUITE. (*De rang.*) Ordine, *ablat.* PORZĄDNIE iedno po drugiem porządkiem swoim. **Il a rangé ses livres de suite.* Ordine libros suos disposuit. *Ułożył księgi porządnie, porządkiem swoim iák idą, iák iść powinny.

DE SUITE. (*Qui se suivent, deux jours de suite.*) Biduo continenti *Suet.* RAZ po raz, dzień po dniu. **Il souffrit la soif trois jours de suite.* Trium dierum sitim continenter tulit. *Plin.* *Wytrzymał pragnienie nic nie piiąc dzień po dzień, trzy dni całe.

ENSUITE. Postea. Deindè. *Cic.* ZA TYM po tym zaczym.

SUIVANT, masc. SUIVANTE, fœm. (*Qui suit, qui vient aprés.*) Sequens. Consequens, entis, omn. gen. IDĄCY zá czym nástępuiący. **Les autres jours suivants.* Reliquis consequutis diebus *ou* consequentibus. *Cic.* *Nástępuiących dni. **La nuit suivante.* Sequenti *ou* proximâ nocte. *Cic.* *Nástępuiącey nocy.

UNE SUIVANTE, (*Celle qui suit sa maitresse.*) Pedissequa. Ancilla, æ, f. *Cic.* SŁUGA służebnica zá Panią idąca.

SUIVANT. (Préposition conditionelle.) WEDŁUD, podług, wedle. **Selon, à proportion.* Secundùm, juxtà, pro. *Według podług. **Vous les élevâtes tous deux suivant ou selon vos moyens.* Illos duos pro re tollebas tuâ. *Ter.* *Wychowałeś oboie według przemożenia swego.

SUIVRE, V. act. (*Aller aprés.*) Sequi. *Cic.* Vestigiis sequi. *Liv.* Ire vestigiis alicujus. Consequi vestigiis aliquem. ISC zá czym zá kim chodzić lub nástępować, wstępować w ślady czyie.

SUIVRE *quelqu'un de prés.* Vestigia alicujus tenere, *ou* persequi, vestigiis alicujus instare, insistere. SLEDZIC zá kim, śledzić go, chodzić zá nim. **Le suivre de fort loin.* Intervallo magno aliquem sequi. *Iść zá kim z daleka, daleko bydź zá nim

SUIVRE se dit au figuré *pour imiter.* Sequi, consequi. *Cic.* ISC zá, náśladować kogo. **Suivre les traces de son pere.* Vestigiis patris ingredi *Cic* Insistere *Quint.* *Wstępować w ślady w strzemię oycowskie. **Suivre l'opinion du peuple, donner dans son sentiment.* Abire ad vulgi opinionem, sententiam vulgi sequi. *Suet.* *Iść udać się zá zdaniem pospolitym. **Suivre son inclination ou son génie.* Facere ingenium suum. *Terent.* *Iść zá skłonnościami swemi. **Suivre le bon parti.* Stare à bonis partibus. Stare à causâ bonorum. *Cicer.* *Iść zá dobrą stroną udać się zá nią.

SULFURÉ, m. SULFURÉE, f. (*Qui tient de la nature du soulfre.*) Sulfureus, a, um. *ou* Sulphuratus, a, um. *Stat.* SIARCZYSTY siarkowany siarkowaty siarkowata, siarkę w sobie siarczystość maiący.

SULTAN, subst. masc. *Titre qu'on donne aux Empereurs d'Orient.* (*Ce mot est Turc & signifie Roy des Roys*) Rex regum, regis regum, Solus Dominus. SOŁTAN, Padysza słowo Tureckie Tytuł Cesarza Tureckiego znáczące Krol nád Krolmi.

(Ce nom se donne encore aux principaux Bachas.) Sołtanami zowią tákże przednieyszych Baszow.

SULTANE. *Reyne* (*La principale femme du grand Turc.*) Regina Turcarum, f. SOŁTANKA żona przednia Sołtana.

LA SULTANE VALIDE, (*C'est la vieille Sultane, mere de l'Empereur regnant.*) Regina mater, reginæ, matris, *ou* Sultana mater, f. SUŁTANSKA Mać.

SUMACH, subst. m. (*Arbre semblable au petit cormier.*) Rhus, Rhuis, f. BOROWKI czerwone, krzewina.

SUPERBE, adj. m. & f. *Grand, magnifique,* (*en bonne part.*) Superbus, magnificus, splendidus. PYSZNY wspaniały w rozumieniu dobrym.

SUPERBE, (*Orgueilleux.*) Superbus, a, um. Gloriosus, a, um. *Cic. Plaut.* PYSZNY dumny hardy, burę y zuchwałość w sobie maiący.

SUPERBEMENT, adv. (*Magnifiquement.*) Superbè, magnificè, adv. *Cic.* PYSZNO wspaniale.

SUPERBEMENT, (*Avec orgueil.*) Superbè. Arrogantèr. *Cic.* PYSZNO Hardo zuchwale.

SUPERBE, subst. f. Superbia, æ, f. HARDOSC duma pycha wyniosłość.

SUPERCHERIE, subst. f. (*Mauvaise foy tromperie, dol, fraude, mauvais tour fait à l'impourvû.*) Fraus, fraudis, Fallacia. Dolus. *Cicer.* ZDRADA chytrość podeyście sztuka cherchel.

AVEC SUPERCHERIE. Dolo malo. Subdolè. Dolosè *Plaut.* ZDRADLIWIE chytrze.

SUPERFICIE, subst. f. (*La surface des choses.*) Superficies, ei, f. *Cic.* POWIERZCHNOSC rzeczy.

SUPERFICIE, (*Teinture légére, connoiſſance légére de quelque art ou ſcience.*) POZOR rzeczy nauka nápozor.

CAR ON DIT figurément, *Il n'a que la ſuperficie des ſciences.* Leviter tantùm attigit litteras, ſcientias. *Suet.* NAPOZOR uczony. *'Il donne dans la ſuperficie, il ne s'arreſte qu'à la ſuperficie, qu'à l'extérieur, qu'à l'écorce.* Specie tantùm ducitur. 'Powierzchownie tylko y ná pozor rzeczy bierze.

SUPERFICIEL, m. SUPERFICIELLE, f. (*Qui appartient à la ſuperficie.*) Superficiarius, a, um. *Vlp.* POWIERZCHOWNY, powierzchowna.

ON DIT figurément, *Il eſt ſuperficiel, il n'eſt pas profond.* Leviter attingit omnia ſcientiarum genera. NA POZOR Człowiek.

SUPERFICIELLEMENT, adv. (*D'une maniére ſuperficielle.*) Leviter, ſtrictim. *Cicer.* POWIERZCHOWNIE ná pozor lekko.

SUPERFLU, m. SUPERFLUE, f. (*Qui eſt de reſte, inutile, qui ne ſert de rien pour la néceſſité.*) Supervacuus, Supervacaneus, a, um. *Cic.* ZBYTNI obyteczny niepotrzebny zbywaiący co ſchodzi.

SUPERFLUITE', ſubſt. f. (*Ce qui eſt de trop.*) Superfluitas, atis f. Redundantia, æ, f. *Cic. Plin.* ZBYTECZNOSC czego názbyt co zbywa co ſchodzi.

SUSE'RIEUR, maſc. SUPE'RIEURE, fœm. (*Qui eſt au deſſus.*) Superior & hoc ſuperius. *Cic.* WYZSZY wyżey nád czym położony.

SUPE'RIEUR *par ſon rang, inférieur en fortune.* Superior ordine, inferior fortunâ. *Cic.* WYZSZY ſtopniem, niżſzy w fortunie.

Il a un eſprit ſupérieur. Extra omnem aleam ingenii poſitus. NIEPOSPOLITEGO człowiek rozumu.

SUPE'RIEUR, (*Qui eſt au deſſous d'un autre en autorité, qui a droit de luy commander.*) Superior, oris, m. *Sen.* STARSZY zwierzchność maiący. Przełożony.

SUPE'RIORITE', ſubſt fœm. Præpoſiti munus, eris, neut. ZWIERZCHNOSC ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo.

SUPERSTITION, ſubſt. fœm. (*Vaine & ſcrupuleuſe religion.*) Superſtitio. *Cicer.* GUSŁA Zábobon. *'Vne ſuperſtition répanduë parmi les nations.* Superſtitio fuſa per gentes. *Cic.* 'Zábobon między ludźmi rozſiany.

SUPERSTITIEUX, m. SUPERSTITIEUSE, f. (*Qui tient de la ſuperſtition.*) Superſtitioſus, a, um. *Cic.* ZABOBONNY, Zábobonna.

UN SUPERSTITIEUX, (*Vn homme ſuperſtitieux.*) Superſtitioſus *ou* ſuperſtitione captus. *Liv.* Imbutus. *Quint.* CZŁOWIEK zábobonami ſię uwodzący zábobonow pełny.

SUPERSTITIEUSEMENT, adv. Superſtitioſè, adv. *Cic.* ZABOBONNIE, przez zábobon, z zábobonem.

SUPPLANTER *quelqu'un, luy oſter par fineſſe & par artifice la poſſeſſion d'une choſe, & l'empeſcher de l'avoir.*) Aliquem dolo malo, per fraudem, *ou* fraudulenter ab aliquo munere dejicere, depellere. *Cic.* Repellere. CHYTRZE kogo podeyść, w czym podſtępem go zdradzić.

SUPPLE'ER, V. act. & neut. (*Rendre une choſe complette.*) Supplere *Cicer.* DOPEŁNIC ná to mieyſce záſtąpić czego nie doſtaie. *'Suppléer par ſa frugalité à ſon peu de revenu.* Quod ceſſat ex reditu, frugalitate ſupplere. *Plin. Jun.* 'Záſtąpić oſzczędnością ſczupłość dochodow; ſtrzec ſię iák mogąc. *'Son pere ſupplée à tous ſes beſoins.* Pater ipſa neceſſaria ſuppeditat. 'Ociec go we wſzyſtkim záſtępuie podeyrznie.

SUPPLE'ER *pour quelqu'un en ſon abſence, (faire ſon office, ſa charge.)* Abſentis munus explere, *ou* partes abſentis ſuſtinere. ZASTĘPOWAC zá kogo urząd, opędzać zá niego

SUPPLE'MENT, ſubſt. m. (*Ce qui ſert à ſuppléer.*) Complementum. Supplementum. SUPPLEMENT. Dodatka przydatek do czego.

SUPPLIANT, maſc. SUPPLIANTE, fœm. (*Qui ſupplie.*) Supplex. *Cicer.* Supplicans. PROSZĄCY. Proſząca z pokorą y wielką uniżonością.

EN SUPPLIANT. Suppliciter, adv. *Cicer.* POKORNIE uniżenie.

SUPPLICATION, ſubſt. fœm. (*Tres-humble priére que l'on fait.*) Humilis ac ſuppellex obſecratio. SUPPLIKACYE pokorne y uniżone proſby.

SUPPLICE, ſubſt. m. (*Peine corporelle qu'on fait ſouffrir à quelque criminel.*) Supplicium. Pœna. Cruciatus. *Cicer.* MĘKA kara ná ciele, lub ná życiu ſakiego zbrodnia dręczenie ſkaranie karowanie.

Eſtre traiſné, ou mené au ſupplice. Trahi *ou* rapi ad ſupplicium. *Cicero* Być prowadzonym ná śmierć, ná ścięcie, ná plac ná ſzubienicę ná ſtracenie. *'Envoyer quelqu'un au ſupplice.* Dedere aliquem ad ſupplicium *ou* dare. *Liv.* 'Skazać kogo ná ſtracenie.

SUPPLICE ſe dit hyperboliquement de toute autre peine *ou* douleur qu'un ſouffre dans la vie. MĘKA. *'La plus grand ſupplice des meſchans, eſt le remords de leur conſcience* Summa Impiorum pœna, conſcientiæ ſtimulus & angor. *Cic.* 'Náyokrutnieyſza y náycięſza złych męka ieſt ich właſne ſumnienie.

SUPPLICIER, V. act. (*Faire ſouffrir le ſupplice de mort à quelqu'un.* Ultimo ſupplicio aliquem afficere. *Cic.* STRACIC tracić złoczyńcę.

SUPPLIER, V. act. (*Prier inſtamment quelqu'un.*) Alicui ſupplicare. Supplicibus verbis aliquem orare. *Cic.* PROSIC uſilnie o co.

SUPPLIQUE, ſubſt. f. (*Requeſte qu'on préſente au Pape, pour obtenir de luy quelque grace.*) Supplicatio, onis, f. SUPLIKA podana ná piſmie.

SUPPORT, ſubſt. maſc (*Ce qui ſoûtient une choſe.*) Fulcrum, fulcri, fulcimentum, ti, neut. Fultura, æ, fœm. Columen, inis, neut. *Cicer. Terent.* PODPORA ná czym ſię co wſpiera. *'C'eſt le ſupport de la famille.* Familiæ columen. *Ter.* 'Podpora filar domu.

SUPPORT, (*Ayde, faveur.*) Favor, oris, m. Gratia, æ, f. *Cic.* PODPORA pomoc wſparcie plecy. *'Avoir du ſupport.* Valere gratiâ & amicis *Cic.* 'Mieć przyiacioł.

SUPPORTABLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut ſupporter.*) Tolerabilis & hoc tolerabile, tolerandus, ferendus, a, um. *Cic.* ZNOSNY, znośne.

SUPPORTABLEMENT, adv. (*D'une maniére ſupportable.*) Toleranter. *Cic.* JAKOSZKOLWIEK.

SUPPORTER, V. act. (*Soûtenir, porter un fardeau.*) Ferre, perferre. Tolerare. Suſtinere. *Cic.* ZNOSIC wytrzymać dźwigać ciężar iáki.

SUPPORTER, (*Endurer, ſouffrir.*) Ferre, perferre, ſufferre, ſuſtinere, tolerare, act. acc. Pati, paſſus ſum. Perpeti. *Cicer.* ZNOSIC cierpieć ponośić. *'Je ſupporteray voſtre humeur, & vous la mienne.* Ego te & tu me feres. *Plaut.* 'Znośić ſię będziemy, ty moie, á ia ciebie.

Des corps qui ne peuvent ſupporter le travail. Intolerantiſſima laboris corpora. *Liv.* Słabi ludzie do pracy nietrwali niewytrzymali.

SUPPORTER. (*Favoriſer.*) Alicui favere. *Cic.* SPRZYIAC komu.

SUPPOSE', maſc. SUPPOSE'E, fœm. (*Mis en la place d'un autre.*) Subditicius. *Terent.* Subditivus. Suppoſitus. *Cicer.* Supdoſitivus *Var.* PODŁOZONY podſtawiony podſadzony ná mieyſce drugiego podrzucony. *'Des livres ſuppoſez, qu'on attribue fauſſement à quelqu'un.* Libri ſubditicii. *Quint.* 'Kſięgi piſma podſłużone podrzucone ktore komu niewłaśnie przypiſuią. *'Vn enfant ſuppoſé.* Subditicius puer. *Plaut.* 'Dziecię podrzucone, podrzutek.

SUPPOSE' *que* ſe dit adverbialement, ou *cela ſuppoſée.* Poſito quod, hoc ſuppoſito. JEZELI to ieſt, położmy, daymy to że ták ieſt.

SUPPOSER, V. act. (*Mettre au lieu & place d'un autre.*) Rem pro aliâ ſupponere. Subiicere. act. accuſ. *Cicer.* PODŁOZYC podkładać podſtawić podrzucić ná mieyſce inſzego.

SUPPOSER *un teſtament.* Teſtamentum ſupponere. PODRZUCIC teſtament.

SUPPOSER *des enfans.* Pueros ſubdere. *Plaut.* PODRZUCAC dzieci.

Qui ſuppoſe des teſtamens. Teſtamentorum ſubjector, oris, *ou* Suppoſtor, m. *Plaut.* Fałſzuiący álbo zmyślaiący Teſtamenta, podrzucaiący teſtamenta zmyślone, Praktykuiący Teſtamenta.

SUPPOSER. (*Poſer le cas.*) Ponere. POŁOZYC co dáymy to że. *' Suppoſé qu'il ſoit vaincu.* Pone eum eſſe victum. *Ter.* 'Dáymy to że przegrał. *' Je ſuppoſe que vous ſoyez de loiſir.* Modò ſis otioſus. Modò id tibi liceat per otium. *Ter. Cic.* 'Bylebyś miał czas.

SUPPOSITION, ſubſt. fem. (*L'action de ſuppoſer.*) Suppoſitio. PODRZUCENIE podrzucanie.

SUPPRESSION, subst. fem. (*Extinction, anéantissement d'une charge ou de quelque édit.*) Muneris alicujus aut edicti abrogatio *Cic.* ZNIESIENIE skassowanie.

SOUPPRESSION *de larmes, de la douleur.* Lacrymarum cohibitio. *Stat.* PRZYTŁUMIENIE tłumienie w sobie żalu łez.

SUPPRESSION *d'urine.* Urinæ suppressio, quando urina non excedit *Cels.* TRUDNOSC uryny.

SUPPRIMER, (*Abolir une charge, un édit.*) Legem, munus, edictum supprimere. Abrogare. Rescindere. Abolere. ZNIESC skassować.

SUPPRIMER. (*Etouffer, taire, ne point faire paroistre.*) Supprimere. ZATŁUMIC przydusić utłumić pokryć utaić zmilczyć niepokazować.

SUPPURATIF, masc. SUPPURATIVE, fœm. (*Qui fait suppurer.*) Suppuratorius, supporatoria, suppuratorium. *Plin.* GNOIĄCY materyą wyciągaiący co do maści otok czyniących.

SUPPURATION, subst. fœm. Suppuratio, unis, fœm. *Cicer.* ZEBRANIE zbieranie się materyi zbranie obieranie ropy.

SUPPURER, (*Venir à suppuration.*) Suppurare. *Colum.* OBIERA się materya. *La playe suppure.* Erumpit, fertur, exit pos è vulnere. *Cels.* *Obiera się rana, wychodzi aniey ropa otok idzie.

SUPPUTATION, subst. f. (*Calcul.*) Computatio, onis, f. *Plin* RACHUNEK liczba.

SUPPUTER, (*Compter, calculer, nombrer.*) Supputare, computare *Plin. Cic.* RACHOWAC liczyć zrachować porachować. **J'ay supputé ce qui me pouvoit bien revenir de cette affaire.* Enumeravi id quod ad me rediret ex hac re. *Ter* *Porachowałem co mi z tego przyiść może.

SUR, m. SURE, f. (*Qui a un suc fort acide & qui agace les dents*) Acidus, acerbus, a, um. *Cicer.* CIERPKI przykry bardzo kwaśny iáko cirki.

SUR, (*Ferme, assuré.*) *Voyez* SEUR. PEWNY, pewna, bespieczny.

SUR, (Préposition qui marque le temps & le lieu) *Super, suprà.* NAD, ná ná czym, nád czym, nád co. **Une Ville sur le Rosne.* Urbs suprà Rhodani ripam. *Miasto nád Rodanem **Sur l'herbe verte.* Suprà fronde viridi. *Virg.* *Ná murawie ná trawie zieloney. **Imposer un tribut sur les Villes.* Civitatibus imperare tributa *Cic.* *Włożyć podatki ná Miasta **Il fait ses remercimens, en voyant lettres sur lettres.* Gratias aliis super alias epistolis agit *Cic.* *Dziękuie list zá listem pisząc.

SUR *le milieu* pour *au milieu.* NA srzodku we srzodku, przez srzodek, srzookiem.

SUR *le chemin, dans le chemin* In itinere. *Ter.* In viâ. *Plaut.* NA drodze w drodze.

SUR, (*Environ.*) Circa. Circiter. Sub. *Cic.* NA, około, o. **Sur le midy, environ le midy.* Circa meridiem. *Ná południe, o południu, około południa, w południe. **Sur le milieu de la nuit.* Mediâ circiter nocte. *Cæs.* *Około połnocy **Sur le point du jour* Primâ luce *Cæs.* *O świcie. **Sur la fin de l'Esté* Exactâ propè æstate. *Ná końcu lata. **Sur la fin de sa lettre.* Extremâ cerâ æpistolæ *Cic.* *Ná końcu listem.

SUR, (*Touchant.*) Super ou de. O OCZYM względem czego. **C'est assez parler sur ou de cela.* Super hac re nimis, ou satis superque. *Cic* *Dosyć iuż tego gadano o tym.

SUR *l'heure,* (*Sur le champ.*) E vestigio. *Cæs.* Continuò, extemplò. *Cicer.* ZARAZ wnet wlot w tym momencie nie bawiąc w tym punkcie do razu. **Un discours fait sur le champ* Extemporalis oratio. *Quint.* *Mowa do razu nápisana.

SUR (Marquant le motif & la cause.) NA. **On le crut sur sa parole* Ejus verbis fides habita est. *Uwierzono mu ná słowo iego. **Je sçay cela sur le rapport de la renommée.* Id famâ & rumore accepi *Cic.* *Wiem o tym z powieści. **Faites cela sur ma parole.* Fac hoc meâ fide. *Plaut.* *Uczyń to ná moie słowo.

SUR *ces entrefaites.* In terim, intereà. *Quint. Curt.* TYM CZASEM pod ten czas. **Sur le bruit de sa venuë.* Ejus adventu cognito. *Cæs.* *Zá rozgłoszeniem przybycia iego.

SUR *tout,* (*Principalement.*) Præcipuè. Præsertim. In primis. *Cic.* OSOBLIWIE nádewszystko zwłaszcza.

SURABONDANCE, subst. f. Nimia abundantia. OBFITOSC wielka żyzność urodzay.

SURABONDANT, masc. SURAAONDANTE, fœm. Superabundans. *Vlp.* Redundans. *Cic.* OBFITUIĄCY, Obfituiąca w co.

SURABONDER, V. neut. qui se dit *de ce qui est trop abondant.* Superabundare. *Vlp.* Redundare. *Cic.* OBFITOWAC w co.

SUR-ACHETER, V. act. (*Acheter une chose plus qu'elle ne vaut.*) Cariùs aliquid emere, *ou* nimis carè emere. *Cic. Hor.* PRZEKUPIC przepłacić co nád to.

SURANNÉ, masc. SURANNÉE, fœm. (*Trop vieux, trop ancien.*) Antiquior & hoc antiquius. Exoletus. Vetustus, a, um. WYSTARZAŁY wywietrzały wywiędły spuchniały co do rzeczy zgrzybiały co do osob. **Une fille surannée, qui est desja vieille.* Exoleta virgo. *Plaut.* *Panna stara wywietrzała Panna.

SUR-ARBITRE, subst. m. (*Tierce personne, qui termine un different à l'amiable.*) Superarbiter, superarbitri, masc. SĘDZIA Polubowny superabriter Arbiter.

SURBAISSÉ, (*Une voute surbaissée, ou en anse de panier.*) Fornix delumbatus. SKLEPIENIE z kuszami.

SURCHARGE, subst. f. (*Nouvelle charge.*) Novum onus. NOWY ciężar.

SURCHARGER, *quelqu'un.* (*Le trop charger.*) Gravius justo alicui onus imponere. OBCIĄZAC zbytecznie.

SURCROIST. subst. m. (*Augmentation.*) Accessio. *Cicer.* PRZYCZYNIENIE czego przybywa **Avoir un doigt de surcroist.* Uno digito redundare. *Cic.* *Przybyło ná palec.

ON DIT au figuré, *Ce sera pour moy un surcroist d'obligation que je vous auray.* Beneficium tuum magno cumulo auxeris. ROSC obficie, y pomnażác się będzie a tąd obligacya moia, nowy to dla mnie obowiąskuw pochop będzie.

SURCROISTRE, V. (*Croistre de plus.*) Succrescere. *Col.* ROSC nadrastać przyrasta czego.

SURDITÉ, subst f. (*Maladie d'oreille, lorsqu'on n'entend point.*) Surditas. Aurium *ou* audiendi gravitas, tarditas, atis, f. *Plin.* GŁUCHOTA głuchość.

SUREAU, *prononcez* SURAU, subst. masc. Sambucus, ci, f. Sambucea arbor. BEZ drzewo.

DE SUREAU. Sambuceus, a, um. *Plin.* BZOWY, BZOWA ze Bzu.

SURÉROGATION, subst. f. (*Ce que l'on fait au dela de ce qu'on est obligé,* comme *une œuvre de surérogation.*) Opus ultrà debitum. NAD ZAMIAR nád powinność nád prawo.

SURET, m. SURETE, f. (*Un peu sur.*) Acidulus, a, um. *Plin.* CIERPKAWY trochę cierpki.

SURFACE, subst. fœm (*Superficie, estenduë en longueur & en largeur sans aucune profondeur.*) Superficies, ei, fœm. *Cic.* POWIERZCHOWNA część rzeczy, płaszczyzna, płask sam bez miąższości

SURFAIRE, V. act. (*Demander d'une marchandise plus qu'il ne faut.*) Merces æquo *ou* justo pluris indicare. NADTO czynić co do kupna wysoko zaczyniać.

SURGEON, *prononcez* SURJON, subst. m. (*Rejetton.*) Surculus, surculi, m. *Plin.* LATOROSL, Latorośłka.

SUR INTEDANCE *des bastimens,* subst. f. Summo ædium regiarum præfecto. NAYWYZSZEGO budowniczego urząd.

SUR-INTENDANT *des finances.* Summus ærarii præfectus *ou* tribunus, i, m. Judex arcæ Galliarum. PODSKARBI wielki (*lub*) *Superintendent.*

SURMONTER, (*Surpasser quelqu'un en quelque chose.*) Aliquem re aliquâ superare, antecellere. *Cic.* ZWYCIĘZYC kogo w czym przewyższać.

SURMONTER, (*Vaincre.*) Superare. Vincere. *Cicer.* ZWYCIĘZYC przezwyciężyć przebyć.

Tascher de se surmonter. Certare secum, se ipsum vincere. *Cic.* STARAC się zwyciężać samego siebie. **Surmonter les difficultez.* Superare, exantlare, exsorbere difficultates. *Cic.* *Zwyciężać trudności.

Qu'on ne peut surmonter. Insuperabilis & hoc insuperabile adject. Invictus, invicta, invictum. *Virg. Cic.* Niezwyciężony niezwyciężona.

SURNAGER, V. n. (*Nager par dessus quelque liqueur.*) Supernatare. PŁYWAC po wierzchu.

SURNATUREL, masc. SURNATURELLE, fœm. (*Qui est au dessus de la nature.*) Naturam superans, antis, omn. gen. Quod est supra naturam. NADPRZYRODZONY, nádprzyrodzona.

SUR-NAISTRE, V. n. (*Naistre dessus.*) Adnasci. PRZYRASTAC przyczym przyrość.

SUR-

SURNATURELLEMENT,adv.(*Contre le cours ordinaire de la nature.*) Supra naturam, fupra naturæ vires. NADPRZYRODZENIE.

SURNOM, fubft. mafc. (*Nom ajeûté au nom propre.*) Cognomen, inis,n. Cognomentum, ti, n. *Cic.* PRZEZWISKO drugie imię.

SURNOMMER, V. act. Cognomen alicui dare, imponere, addere. *Cicer.* PRZEZWAC kogo przezwać przezwifko dać.

SURNUME'RAIRE,adj.m. & f. (*Qui eft au delà du jufte nombre.*) Quod eft extra, fupra, *ou* ultra numerum. CO nád to, zbytni co ieft nád liczbę.

SURPASSER,V.act.(*Avoir de l'avantage par la hauteur, groffeur, & par quelque autre qualité.*) Superare. WYZSZYM być co do wzroftu przewyżfzać lub y co do infzey własnoici y przymiotu.

SURPASSER *quelqu'un en quelque chofe.* Aliquem re alìquâ fuperare,vincere. PRZEWYZSZAC kogo w czym zwyciężać kogo w czym

SURPASSER *fes égaux.* Inter fuos æquales longè præftare. *Cicer.* ZWYCIĘZAC rowiennikow fwoich. *Tafcher de furpaffer quelqu'un.* Æmulari aliquem.*Cicer.* *Przefadzać fię nád kogo.

SURPLIS, fubft. mafc. (*Habillement de toile à l'ufage des Clercs dans l'office divin.*) Supparus, fuppari, mafc. Lineum amiculum. KOMZA Xięża.

SURPLUS, fubft.m. (*Ce qu'on donne par delà le prix des chofes.*) Corollarium *ou* auctarium, ii, neut. *Cicer.* PRZYDATEK nád ugodę nád umowę. **Je donneray le furplus.* Addam corollarium. *Dom przydatek.

Il donna aux pauvres le furplus de cette fomme. Ea eâ fummâ quod excurrebat, pauperibus erogavit. Dáł ná ubogie co nádto z fummy zbywało.

AU SURPLUS. (*Au refte*[illegible]d hæc, præterea. Infuper. NAOSTATEK.

SURPRENANT,m.SURPRENANTE,f.(*Ce qui furprend & eftonne l'efprit qui ne s'y attendoit pas.*) Infolitus. Novus, a,um. Infolens, entis, omn gen. *Cic.* DZIWNY, Dziwna co podziwienie fprawuie nádfpodziewanie.

SURPRENANT. (*Extraordinaire.*) Mirus. Stupendus, a, um. DZIWNY cudowny cudowna niezwyczayny.

SURPRENDRE, V. act. (*Prendre quelqu'un au dépourveu.* Aliquem nec opinantem *ou* improvifo *ou* de improvifo occupare. *Cicer.* NIESPODZIEWANIE kogo zażyć nápaść ná niego niefpodzianie; w czym go niefpodzianie uprzedzić w dobry álbo zły fpofob. **Cette maladie l'a furpris tout à coup.* Morbus illum invafit. *Plaut.* *Tá choroba go niefpodzianie nápadła. **La nuit nous a furpris.* Nox oppreffit. *Ter.* Intervenit *Liv.* *Noc nás západła.

SURPRENDRE *des lettres, les intercepter.* Litteras intercipere. *Cicer.* PRZEYMOWAC lifty. **Surprendre quelqu'un en menfonge.* Tenere aliquem manifeftum mendacii. *Podchwycić kogo w kłamftwie. **Eftre furpris ou des chofes honteufes.* Teneri manifeftò in rebus turpibus. *Cicer.* *Ná uczynku złapaoym. **Le Roy fut furpris de mort.* Mors Regem oppreffit improvisò. *Liv.* *Krol nágle umarł.

SURPRENDRE. (*Tromper finement.*) Aliquem circumvenire. *Cic.Plaut.* PODEYSC podchwycić chytrze zdradliwie fztuką.

SURPRENDRE, (*Eftonner quelqu'un.*) Aliquem percellere, (percello,is, perculi, perculfum.) *Cic.* ZDZIWIC kogo zádziwić zádziwienie zdziwienie zdumienie mu uczynić. **Cette parole vous a furpris.* Hæc vox te perculit *Cic.* *Zdziwiłeś fię ná to fłowo; uczyniło ci podziwienie to fłowo.

SURPRISE, fubft. fem. (*Action qui furprend.*) Res inopinata, improvifa. RZECZ niefpodziana dziw zdumienie.

SURPRISE, (*Fineffe, tromperie*) Fallacia, æ, fem. Captio, onis, f. Captiuncola, æ,f. Dolus, doli, mafc.*Cic.Plaut.* OSZUKANIE zdrada podeyście fztuka. * *Il n'y a point de furprife à cela, & je ne garderay point voftre argent dix jours.* Nulla in eâ re captio eft & non decem dies occupatum tibi erit argentum. *Plaut.* *Niemafz w tym żádnego ofzukania pieniądze twoie umnie nád dziefięć dni nie zábawią.

SURSAUT, fubft. mafc. qui fe dit dans cette expreffio feule. *S'éveiller en furfaut.* Subitò & cum trepidatione expergifci. NAGLE fię porwać ze fnu.

SUR-SE'ANCE,fubft. fœm. (*Terme, délay, qu'on accorde à un créancier.*) Dilatio, prolatio, onis, fem. *Cic.* DYLACYA terminu zápłacenia długu, pozwolenie czafu dálfzego.

SURSE'ANCE, (*Ceffation.*) Ceffatio. Intermiffio. *Plaut.* PRZESTANIE poprzeftanie.

SURSE'ANCE *d'armes,* (*Tréves.*) Induciæ, arum, fem. plur.*Cæf.* PRZYMIERZE do czafu záwiefzenie między fobą woyny do czafu.

SURSEMER,V.act.(*Semer par deffus & tout de nouveau.*) Superfeminare. SIAC ná czym znowu.

SURSEOIR, V. act. (*Différer.*) Aliquâ re fuperfedere. Rem fuftinere. Differre, act. accuf. *Cic.* POPRZESTAC czego álbo przytrzymać zwłoczyć odkładać. **Faire furfeoir une chofe.* Rem inhibere. *Rzecz zátrzymać zwłoczyć. **Le jugement d'un procés.* Judicium litis fuftinere. *Zwłoczyć fprawę.

SURTAXER *quelqu'un,* (*Le taxer trop haut.*) Defcribere pecuniam ultra modum in aliquem. PRZETAXOWAC przefzacować ofzacować wyżey nád to co fię fwarto wyfoko tázować. Przeładować kogo.

SUR-TOUT, (*Sur toutes chofes particuliérement.*) Imprimis, præfertim. NADEWSZYTKO ofobliwie zwłafzcza.

SUR-TOUT,f. m. (*Groffe cafaque ou manteau qui fe met en Hiver par deffus les habits.*) Lacerna,æ, fem.*Juv.* Zwierzchnia fuknia wfzelakie zwierzchnie dlá ciepła lub od defzczu álbo kurzu odzienie, Płafzcz, opończa, kiereia, &c.

SURVEILLE, fubft. fœm. (*Le jour précédent de la veille d'une fefte.*) Dies antecedens pervigilium. PRZED wilią dzień.

SURVEILLER *quelqu'un,* (*Veiller fur quelqu'un, prendre garde qu'il faffe bien fon devoir*) Advigilare alicui, *ou* attendere. PILNOWAC ftrzedz nád kim.

SURVENANT, mafc. SURVENANTE, fem. (*Qui furvient fans eftre attendu.*) Qui improvifus *ou* inexpectatus adeft. PRZYPADKOWY przypadaiący niefpodziewanie fię trafiaiący.

SURVENDRE, (*Vendre plus qu'il ne faut.*) Aliquid æquo *ou* jufto cariùs vendere. PRZEDAC nád to drogo.

SURVENIR, V. neut. (*Arriver à l'improvifte, & fans qu'on s'y attende*) Intervenire *Cic.* Supervenire. PRZYPASC przyiechać przybyć nád fpodziewanie nápaść.

SURVENIR, (*Fournir aux befoins de quelqu'un.*) Subvenire. PODEYMOWAC kogo.

SURVIVANCE, fubft. f. (*Privilége que le Roy accorde pour fuccéder à une charge.*) PRZYWILEY ná przeżycie. **Il a la furvivance de fon pere, il doit fuccéder à la charge de fon pere.* Defignatus eft paterni muneris fucceffor, oris,m. *Má przywiley ná to po śmierci oyca.

SURVIVANT, m. SURVIVANTE, f. (*Celuy qui vit plus qu'un autre.*) Superftes. *Cic.* TEN álbo ta co kogo przeżyie.

SURVIVRE, V. act. & n. (*Vivre plus qu'un autre.*) Alicui effe fuperftitem. PRZEZYC kogo.

SURVUIDER, V. act. (*Desemplir un vaiffeau trop plein.*) Deplere, *Plin.* WYRZUCAC z okrętu ze ftatku przeładowanego.

SUS, (Particule dont on fe fert pour exciter, & donner courage.) Age. Agite. Eia, age. DALEYZE, nuże. **Courir fus à l'ennemi.* In hoftem impetum *ou* impreffionem facere. *Liv.* *Skoczyć uderzyć ná nieprzyiaciela.

SUSCEPTIBLE *de quelque chofe.*) adject. mafc. & fœm. Obnoxius, a, um. Facilis & hoc facile. *Cicer.* SKŁONNY podobny podległy łatwy prędki do czego. **Nous fommes fufceptibles de plufieurs défauts.* Faciles & cerei fumus in vitium flecti. *Hor.* *Do wielu niedofkonałości fkłonni iefteśmy wielu niedofkonałościom podlegli.

SUSCITATION,fubft f. Impulfus.*Cic.* Inftigatio. PODUSZCZENIE podmowienie podmowa námowa.

SUSCITER, V.act. (*Faire venir au monde, faire naiftre.*) Sufcitare *Cic.* WZBUDZIC wzniecić co.

SUSCITER, (*Faire naiftre, émouvoir, exciter.*) Sufcitare. Excitare. Concitare. Movere. Commovere. act, accuf. *Cicer.* POBUDZIC do czego, podbudzić ná co.

SUSCRIPTION, fubft. fœm. (*L'addreffe d'une lettre.*) Litterarum infcriptio, onis, fœm. *Cic.* PODPIS ná wierzchu liftu do kogo.

SUSPECT, mafc. SUSPECTE, fœm. (*Dont on fe doit défier, qu'on a fujet de craindre.*) Sufpectus, fufpecta, fufpectum PODEYRZANY, Podeyrzana, komu álbo czemu niedowierzać trzeba. **Tout m'eft fufpect.* Sufpecta mihi funt omnia. *Cicer.* *Wfzyftko mi ieft podeyrzane. **Avoir ou tenir quelqu'un*

qu'un pour suspect. Suspectum aliquem habere. *Virg.* *Mieć kogo zá podeyrzanego.

SUSPENDRE, *prononcez* SUSPANDRE. (*Attacher quelque chose en haut, le faire pendre en l'air.*) Pendere, suspendere. *Cic. Hor.* POWIESIC záwieśić obwieśić.

SUSPENDRE se dit figurement, *Arrester, retenir, suspendre son jugement, le retenir, l'arrester.* Judicium, assensionē à se aliquā cobibere *Cic.* ZAWIESIC zátrzymać niewłaśnie záwieśić zdanie swoie *Ses larmes.* Lacrymas cohibere. *Cic.* Fletum insipendere *Ovid.* *Zátrzymać łzy. *Sa colére.* Cohibere iracundiam. *Cic.* *Gniew zátrzymać. *Son ressentiment.* Doloris sensum *Petr.* *Zemstę.

SUSPENDRE *quelqu'un de sa charge, l'empescher de l'exercer.* Submovere aliquem à suo monere. ZABRONIC komu urzędu sprawowania odsądzić go ná czas od urzędu.

SUSPENS, *ou* SUSPENDU *de sa charge.* A munere, ab officio summotus, a, nm. OD URZĘDU sospendowany suspensę maiący ná sobie.

ESTRE EN SUSPENS, (*Incertain de ce qu'on doit faire.*) Animi *ou* animis pendere. *Ter.* BYC w wątpliwości w niepewności wázyć się co czynić niewiedząc.

SUSPENDU, masc. SUSPENDUE, fœm. *prononcez* SUSPANDU, (*Pendu en l'air.*) Suspensus, a, um. *Horat.* OBWIESZONY, Obwieszona, powieszony, powieszona, wiszący, wiszęca záwieszony.

ON DIT figurément *Estre suspendu entre la crainte & l'esperance* In spe & timore atteotum *ou* sospensum animom habere. *Ter.* MIĘDZY nádzieią y boiáźnią wiszący zostaiący.

SUSPENSION, *prononcez* SUSPANSION, subst. f. (*L'action de suspendre.*) ZAWIESZENIE.

SUSPENSION D'ARMES. (*Tréves.*) Induciæ, arum, fem plur. *Cicero.* ZAWIESZENIE Woyny docżasn przymierze

SUSPICION, subst fem. (*Soupçon. Défiance.*) Suspicio, onis. SUSPICYA lekkie porozumienie podeyrzenie.

SUSTENTER, V. act. (*Nourrir.*) Sustentare. SUSTENTOWAC żywić.

SUTURE, subst. f. (*Jointure des os de la teste, du crane.*) Sutura, æ, f Commissure cranii, æ, f. *Cels.* SPOIENIE czaszki w głowie szew ktory spaia części głowy ludzkiey.

SUYE. subst. fem. Fuligo, ginis, fem *Cic.* SADZE.

SYCOMORE, subst masc. (*Arbre assez semblable au figuier*) Sycomorus, sycomori, fem. *Vitr.* FIGOMORWA drzewo.

SYLLABE, subst f. (*Son articulé, formé d'une ou de plusieurs lettres*) Syllaba, æ, f *Cic.* SYLABA. * *Dire syllabes à syllabes.* Dicere syllabatim, per singulas syllabas. *Cic.* * Powiádać sylaba zá sylabą

SYLLOGISME, subst masc. (*Argument composé de deux premieres propositions, dont l'une s'appelle* Majeure, *& l'autre* Mineure, (Parmi les Philosophes.) Syllogismus, syllogismi, masc *Quint* Ratiocinatio, onis, fem. Argumentum, ti, neut. SYLOGIZM Argument złożony z propozycyi z ktorych iedna zowie się Powszechna y ogolny sens máiąca druga osobna y w partykularności co twierdząca álbo neguiąca.

SYMBOLE, subst. masc. (*Signe, type, espéce d'embleme, ou représentation de quelque chose morale par les images ou les propriétez des choses naturelles,* comme *le Lion est le symbole de la valeur.* Hieroglyphicæ notæ, arum, fem plur. Effigies, ei, f *Phad.* WIZERUNEK obraz podobieństwo rzeczy do obyczaiow iákakolwiek inb rzeczy przyrodzonych náleżące náprzykład Lew iest wizerunk, álbo obraz, álbo podobieństwo męstwa

SYMBOLE chez les Chrestiens, *C'est un mémoire des articles de la Foy.* Symbolum, li, neut. (Mot consacré.) SKŁAD Artykułow wiary wraz zebranych krotko.

SYMBOLISER, (*Avoir ensemble quelque convenance* ou *rapport.*) Alicui aliquā re similem esse, convenire inter se. SYMBOLIZOWAC *z* sobą mieć podobieństwo między sobą iedno zdrugim.

SYMMETRIE, subst. f. (*Proportion, justesse des parties d'un bastiment.*) Symmetria, æ, f. Partium structura, æ, f. *Col.*

SYMETRYA proporcya składność części w budowaniu y w każdey rzeczy.

SYMPATHIE', subst. fem. (*Ressemblance d'humeur & de tempérament, ou conformité des qualitez naturelles.*) Sympathia, æ, fem *Plin.* SYMPATYA podobieństwo humorow zdanie skłonności osob álbo rzeczy między sobą zgodność zgodliwość przyrodzenia.

SYMPATHISER. (*Avoir de la sympathie.*) Inter se convenire, *ou* sympathiam habere. SYMPATYZOWAC mieć sympatyą z sobą.

SYMPATHIQUE, adj masc. & fem. (*Les qualités sympathiques*) Qualitates inter se convenientes & amicæ. WŁASNOSCI iákie w rzeczach między sobą sympatyczne y sobie przyiazne.

SYMPHONIE, subst. fem. (*Accord des sons & des voix.*) Symphonia. SYMFONIA głosow zgodnych przyiemność.

SYMPTOME, subst. masc. (Terme de médecine.) *Signe, accident qui arrive dans une maladie, par où on peut juger de sa nature.*) Symptoma, atis. ZNAKI przybywania álbo ubywania choroby przypadki ktore się w chorobie trafiaią.

SYNAGOGUE, subst. f. (*L'Eglise Judaïque ou l'assemblée des Juifs.*) Synagoga. SYNAGOWA Zbor Zydowski.

SYNCOPE, suubst fœm. (*Soudaine défaillance des facultez vitales.*) Animi defectio, onis. Deliquium, ii, neut. *Cic.* MDŁOSC zemdlenie omdlenie ná siłach wszystkich.

SYNDERESE, subst. fœm. (*Reproche secret que nous fait nostre conscience d'une chose.*) Conscientiæ stimulos, morsus, ûs, masc. *Cicer.* SUMNIENIA zosrenie zgryźliwość sumnienia własnego strofuiącego y karcącego w złym, bodziec somnienia.

SYNDIC, subst. m. (*Procureur d'une Communauté.*) Publicæ rei Procurator. SYNDYK ten co ma starenie y ná pieczy swoiey interessa iákiego zgromadzenia.

SYNDIQUER. (*Censurer. Reprendre*) Carpere. Culpare. Reprehendere *Cic* STROFOWAC karczyć upominać.

SYNODE, subst masc (*Prélats assemblés pour les affaires de la Religion ou de la discipline de l'Eglise.*) Synodus, Synodi, fœm. Concilium, ii, neut. SYNOD Zbor Seym Duchowny.

SYNODAL, m. Synodale, f. (comme *une harangue Synodale.*) Oratio habita in Synodo. SYNODALNY, Synodalna *Les Statuts Synodaux.* Synodarum statuta, orum, n. pl. *Synodalne Konstytucye ustawy.

SYNONYME, a ject. masc. & fœm. (*Qui a mesme nom & mesme signification.*) Idem significans, antis *ou* Valens, entis, omn gen. *Quint.* JEDNEGOSZ imienia nasviska coż znaczące imię.

SYRACUSE, *aujourd'huy* SARRAGOSSE, (*Ville de Sycile.*) Syracusæ, arum, fœm. plur. *Cic.* SYRAKUZY Miasto w Sycylii.

SYRIE. (*Province d'Asie qui comprend la Syrie propre, la Palestine ou la Terre Sainte & la Phénicie.*) Syria, æ, fœm. *Cic.* SYRYA Prowincya Azyi maiąca w sobie właśnie Syryą, Palestynę to iest Ziemię Swiętą, y Fenicyą.

SYRIEN, (*Qui est natif de Syrie.*) Syrus ou Syrius, masc. SYRYANIN *z* Syryi rodem.

SYRIENNE, (*Celle qui est native de Syrie,*) Syria, æ, fœm. SYRYANKA Syryika rodem.

SYROP, subst. masc. (*Jus exprimé des simples & cuit avec le sucre.*) Succus florum sacchalo conditus. Syrupus, syrupi, masc. ULEPEK sok złoł smażony w cukrze w miodzie &c.

SYRTES, subst. masc. (*Bancs de sable qui se trouvent dans la mer Méditerranée, où les vaisseaux font souvent naufrage.*) Syrtes, Syrtium, fœm. plor. *Virg.* HAKI y Rafsy ná morzu Srzodziemnym o ktore częstokroć rozbiiaią się okręty.

SYSTEME, subst. m. (Terme des Astronomes, qui veut dire *Composition, Arrangement.*) UKŁAD skład części gruntownych iákiey rzeczy y położenie między sobą. * *Le systéme du monde.* Mundi compositio, onis, f. Structura, æ, f. *Złożenie części świata.

T'lettre

T.

T'Lettre conſonne & dix-neuviéme de l'Alphabet François. T Litera Dwoygłoſna dziewiętnaſta Alfabetu Francuſkiego.

Cette lettre ſe prononce ſouvent comme un *C*, quand elle eſt Immédiatement ſuivie d'un *I*, qui eſt accompagné d'une voyelle. Ainſi on prononce *action*, *rédemption*, comme s'ils étoient écrits *accion*, *redempcion* Tá litem częſtokroć wymaża ſię iáko C kiedy záraz poniey náſtępuie *I* z inſzą wokalą iáko w tych ſłow.ch *action* uczynek *redemption* odkupienie wymawiamy iákoby ſię piſało accion redemcion.

Toutes les fois que le *D* eſt à la fin d'un mot, & que le ſuivant commence par une voyelle ou une *H* non aſpirée, nous le prononçons comme un *T*, & nous diſons par exemple, *grant eſprit*, *grant homme*, quoique nous écrivions, *grand eſprit*, *grand homme*. Jle rázy ieſt D ná końcu ſłowa, á zá nim náſtępuie ſłowo záczynaiące ſię od wokali álbo od *H*. nie twardo tchnionego, to wymawiamy D ná końcu ſłowa iáko T. náprzykład *grant eſprit* wielki rozum, *grant homme* wielki człowiek, chociaſz ſię piſze *grand eſprit*, *grand homme*.

Les noms qui finiſſent en *ment*, *ant* perdent la lettre *T* au plurier. Ainſi *ſentiment*, *bienfaiſant*, ſont à leur plurier *ſentimens*, *bienfaiſans*, & non pas *ſentiments*, *bienfaiſants*. Słowa ktore ſię kończą ná *ment*. ná *ant* tracą konſonę T. w większey liczbie, y ták *ſentiment* zdanie, *bien faiſant* dobrze czyniący, w większey liczbie ſię piſzą *ſentimens* zdania, *bienfaiſans*, Dobrze czyniący *ſentimenets bienfaciens*.

T, eſtoit une lettre numérale chez les Anciens qui marquoit *cent ſoixante*; & lorſqu'on mettoit un tiret deſſus, elle vouloit dire *cent ſoixante mille*. T. U dawnych była literą znaczącą liczbę ſto ſześćdzieſiąt, á z tytłem ná wierzchu znáczyła ſto ſześćdzieſiąt tyſięcy.

TA, le féminin du pronom poſſeſſif, *Ton*. Ce mot eſt féminin en noſtre langue, qui ſuit en latin le genre des ſubſtantifs auſquels il eſt joint comme. Twoia. *Ta voix. Tua vox.* *Twoy głos. *Ta pudeur *Tuus pudor*. * Twoia ſkromność. *On met *Ton* auſſi au féminin, quand le mot ſuivant commence par une voyelle. * w Francuſkim miaſto *ta* twoia, piſzą y mowią *ton* w białogłowſkim rodzaiu, kiedy ſię náſtępuiące ſłowo záczyna od wokali. **Ton inclination*, *ton honneſteté*; quand l'*H* aſpire, on retient *Ta* comme *Ta harangue*, *ta hauteur*. *Twoia ſkłonność, twoia poczciwość, ále kiedy H ieſt mocno tchnione to niepiſze ſię *ton*, ále *ta* twoia, Twoia mowa, twoia wynioſłość,

TABAC, ſubſt maſc. (*Plante médecinale* appellée autrement *Nicotiane*.) Tabacum, tabaci, neut. TABAKA Tytuń ziele.

La feüille de cette plante ſe prend en poudre, en fumée, ou ſe maſche.) Záżywáią Liści tytuniowych, álbo náproch utartay, álbo dymem kurząc, álbo też żuiąc.

PRENDRE *du tabac en poudre*. Tabacum in pulverem contuſum totis naribus trahere. ZAŻYWAC proſzkowey tábaki, wąchać *Prendre du tabac en fumée ou fumer (ſimplement)* Fiſtulá tabacum haurire. *Kurzyć tytuń. *Prendre du tabac en machicatoire, le maſcher*. Tabacum mandere. *Żuć tytuń żwać.

TABATIERE, ſubſt. fem. Pixidula ad tabacum reponendum. TABAKIERKA puſzka ná tábakę.

TABELLION, ſubſt. maſc, (*Celuy qui anciennement groſſoyoit les actes en juſtice*) Tabellio, onis, maſc. *Juſtin.* (Ce mot ne ſe dit point qu'en Province.) PISARZ to ſłowo francuſkie nie mowi ſię tylko w Prowencyi káncelaryſta.

TABERNACLE, ſubſt. maſc. (*Lieu où repoſoit l'Arche d'Alliance chez les Juifs, où Dieu eſtoit préſent & parloit à Moiſe*.) Tabernaculum, li, neut. PRZYBYTEK Arki przymierza *Tabernaculum*.

(Aujourd'huy on appelle Tabernacle dans l'Egliſe, la partie de l'Autel où l'on met le Corps de J. C. dans le Ciboire. *Tabernaculum*, *li*, neut.) Tábernakolum teraz zowią w Kościołach mieyſce w Ołtarzu ná wyſtawienie Nayśw: Sákramentu lub też ná ſchowanie.

T.

TABIDE, adject. maſc. & fem. (Ce mot vient du latin *Tabes*, & eſt un terme de Médecine, qui ſe dit de ceux qui ſont malades de phtiſie.) Tabidus, tabida, tibidum. *Mart.* Suchotliwy w ſuchotach będący ſuchotnik.

TABIS, ſubſt, maſc. (*Sorte d'étoiffe de ſoye à ondes*.) Pannus ſericus undulatus, panni ſerici undulati, maſc. TABIN Máterya iedwabna w wodę.

TABISER *une étoffe*. Undantem pannum facere, *ou* undulatam veſtem facere. TABINOWAC máteryą, w wodę ią robić.

TABLATURE, f. f. (*Piéce de Muſique écrite ſur le papier, qui eſt en notes, en chiffres ou en lettres de l'alphabet pour joüer des inſtrumens*.) Notæ muſicæ. TABLATURA Pártesy nuty piſane Muzyka.

ON DIT proverbialement *Donner bien de la tablature à quelqu'un*, *luy donner de la peine & des affaires*. Plurimùm negotii alicui facere, multùm negotii exhibere. Biedy komu nárobić.

TABLE, ſubſt. fœm. (*Sorte de meuble, qui ſert à pluſieurs uſages, faite ordinairement de bois avec des pied à hauteur d'appuy*.) Tabula, æ, fem. Stoł, ſprzet domowy do rozmaitego záżywánia: zwyczaynie z drzewa ná nogach wyſokości w pas álbo iák ſię człowiek oprzeć może.

TABLE *d'attente*, Tabula pura, *ou* vacua. TABLICA goła czyſta ná ktorey nic piſano gotowa ná nápis iáki.

ON DIT au figuré, *C'eſt une table d'attente*, parlant *d'un jeune homme qui ne ſçait encore rien, mais qui a de grandes diſpoſitions à bien apprendre*. Nudum eſt illi ingenium & ad multa docile. MŁODY człowiek ieſzcze nie uczony ále nádzieią oſobie wielką y czuiący.

TABLE *où l'on mange*. Menſa, æ, f. Menſa eſcaria. *Cic.* Stoł do iedzenia,

TABLE *qui n'a qu'un pied*. Monopodium, ii, neut. STOŁ o iedney nodze. * *Table qui a trois pieds*. Tripes menſa, menſæ tripedis, fem. *Hor.* Menſa Delphica. *Cicer.* * Stoł o trzech nogach.

Eſtre à table ou *eſtre aſſis à table*. Accumbere menſis, ad menſam *ou* diſcumbere. Być u ſtołu ſiedzieć u ſtołu. * *Pourquoy n'eſtes-vous point à table?* Quare non recumbis? *Petr.* *Czemu nie ieſteś u ſtołu. **Dreſſer* ou *mettre la table*. Apponere. Inſtruere menſam. *Plaut. Cic.* *Nágotowáć do ſtołu. **Couvrir la table de mets exquis* Exquiſitiſſimis *ou* conquiſitiſſimis cibis menſam inſtruere, extruere. *Cic.* *Záſtáwić ſtoł delikatnemi potrawami.

TABLE, ſe dit auſſi *des viandes qu'on ſert deſſus*. Menſa, æ, fem. *Cic.* STOŁ o ſámych potrawach, **Une bonne table*. Lauta menſa *Hor.* Opima menſa. *Sil. Ital.* * Stoł dobry. **Tenir table ouverte*. Rectam cenam dare *ou* liberam. *Petr. Suet.* *Trzymać ſtoł otwarty. **Donner ſa table à quelqu'un*. Menſa aliquem adhibere. *Cic. Suet.* *Miewać kogo u ſtołu u ſiebie. * *Courir les tables*. Percurrere menſas. *Plin.* *Biegać po cudzych obiadach.

QUI *ſert ſur table*, *maiſtre d'hoſtel*, *qui arrange les plats ſur table*. Structor, oris, maſc *Mart.* KUCHMISTRZ co ſtoł rozſtawuie Trukczaſzy; Stolnik.

QUI *ſert à table*. Miniſter ad menſam. *Hor. Cic.* Służący do ſtołu.

TABLE *d'un livre*, *c'eſt un ordre alphabétique de de toutes les matiéres principales qui y ſont contenuës*. Index, indicis, com. gen. *Cic.* REJESTR kśięgi iákiey, Reieſtr ná końcu kśięgi co ſię w cáłey kśiędze záwiera oſobliwſzego.

TABLE *d'un damier ſur laquelle on joüe aux dames & au trictrac*. Abacus, abaculus, i, maſc. Alveus luſorius, ii, m. *Plin.* TABLICA warcabnica ſzachownica.

TABLE, (*Petit ais de pierre* ou *d'airain ſur lequel anciennement on gravoit les loix*.) Tabula in qua leges inſculpebantur. TABLICA prawa, kámienna, lub miedziana tábliczka ná ktorey prawa u dawnych piſano. * *Ainſi l'Ecriture dit que Dieu donna à Moiſe deux tables de pierre*, *où il écrivit ſes commandemens*. Duas tabulas lapideas Moÿſi dedit, in quibus leges inſcriptæ erant digito Dei. *Moyżeſzow, Bog dał

dál dwie kámienne Táblice przykazań swoich.

TABLE *à tracer des figures de Mathématiques.* Tabula Arithmetica, æ, f. TABLICA do rysowania,

ON DIT proverbialement, *Ils ne sont qu'un lit & une table.* Vesti contubernium faciunt. *Petr.* Bárdzo są w ścisłey a sobą przyiaźni, iedno ciało y iedna dusza w oboygu.

TABLEAU, subst. masc. (*Peinture, figures peintes, qui représentent quelque histoire ou païsage.*) Tabula picta. Fictura. *Cic.* OBRAZ malowanie wszelakie.

PETIT TABLEAU. Tabella, æ, fem. *Cic.* OBRAZEK mały. *Mettre un tableau dans son jour.* Tabulam in bono lumine collocare. *Cic.* *Ná dobrym widoku postawić lub zawiesić lub przybić lub wystawic obraz.

TABLEAU se dit figurement *Des descriptions ou des représentations qui se font de vive voix ou par écrit.* Virorum illustrium ou locorum picturæ, arum, fem. plur. OPISANIE czego do żywego a wyrażeniem iák by odmalował.

TABLEAU se dit d'*un quadre, qui contient les noms des personnes d'un mesme corps.* Album. *Cic. Suet.* REJESR osób stanu iákiego. **Ecrire sur le tableau.* In album mittere, referre. *Cic.* *Wpisać w Rejestr. **Effacer quelqu'un du tableau.* Albo eradere aliquem. *Tacit.* * Wymazać z Rejestru kogo.

TABLETTES, subst. fem. plur. (*Assemblage de plusieurs ais ou planches disposées par rangs à mettre des livres.*) Librorum loculamenta. Foruli. SZAFY szuflady połki ná stawianie Ksiąg.

TABLETTES au plurier se dit aussi d'*Une espèce de petit livre ou d'agenda où il y a cinq ou six feuillets de parchemin ou de vélin preparé, sur lesquelles on écrit avec une touche ou crayon, ce dont on veut se souvenir.* Adversaria, adversariorum, neut. plur. *Cicer.* TABLICZKI ksiąszki pamiętne (*Pugillares*) Książeczki do pisania czego dlá pamięci z pargaminu lub skorki lub inszey materyi w kilka kartek álbo tábliczek złożone, z olowkiem prostym lub srebrnym luby złotym do pisania.

TABLETTE chez les Apoticaires, (*C'est un électuaire solide & reduit à sec qu'on taille en forme de petites tablettes.*) Tabella medicata frugibus & saccharo. TABLICZKI aptekarskie, morselki.

TABLETTERIE, subst. fœm. (*L'art de faire des ouvrages de pieces de rapors, des damiers.*) Musivum, ou musaicum opus Operis musivi, neut. *Vitr.* MOZAIKOWA robota, wykładana iáko szachownica warcabnice robią kostkowa robota.

TABLETTIER, subst. masc. (*Celuy qui fait des ouvrages de tabletterie.*) Musivarius, ii, masc. Tessclator, oris, masc. *Manil.* TEN co w kostkę sadzi.

TABLIER, subst. masc, (*Espece de table quarrée à joüer aux Dames & aux Echets.*) Alveus lusorius. *Cic.* WARCABNICA gra.

TABLIER, (*Morceau de cuir que quelques Artisans mettent devant eux en travaillant.*) Pericelis è corio, idis, fem. FARTUCH robotnikow skurzany

TABLIER *de cuisine* Sordidissimum linteum quo coquus præcingitur. *Petr.* FARTUCH kuchenny.

TABOURET, subst. masc. (*Espece de siége fort bas.*) Imum sobsellium, ii, neut. *Plaut.* TABORET stołeczek niski.

TAMBOURIN, subst. m. (*Petit tambour d'enfant.*) Parvum tympanum, i, neut. BĘBENEK dziecinny.

Battre le tambour ou *la caisse. celuy qui bat le tambour* ou *la caisse.* Bić w bęben. Dobosz ten co bębni, w bęben lob Táraban.

TAC, ou TAC Tac *répeté deux fois.*) (*Mots qui expriment le son des coups.*) Tax. *Plaut.* PLASK, plask: odgłos bicia klask plask traask. *'On fera tac tac sur mon dos, je ne m'en soucie guéres.* Tax, tax erit tergo meo, nonccuro. *Plaut.* *Będzie klasku plasku po grzbiecie, ále nie dbam o to.

TACHE, subst. fem. (*Soüillure.*) Macula, æ, fem. Labes. PLAMA.

PETITE TACHE. Labecula, æ, fem. *Cic.* Parva macula. PLAMKA máła.

TACHE *naturelle* ou *signe qui vient au corps.* Nævus, nævi, masc. *Cic.* PLAMA ná ciele przyrodzona wada znamię.

TACHE *de rousseur qui vient au visage.* Lenticula, æ, f. Lentigo. *Cels. Plin.* Vari, *Cels.* PIEGI ná twarzy. * *Faire en aller les taches de rousseur du visage.* Fugare ore maculas. *Ovid.* Tollere varos è facie. *Cels.* * Spędzać piegi. * *Qui a des taches de rousseur.*) Lentiginosus, a, um. *Plin.* * Piegowaty piegowata Piegawy piegawa.

TACHES *qui viennent aux jambes, pour estre trop auprés du feu.* Varicatæ igne factæ. *Plin.* PLAMY od ognia ná nogach się y golcniach przydaiące.

TACHE se dit figurement *de ce qui soüille la réputation ou l'honneur d'une personne.* Macula. Labecula, æ, fem. Labes, is, f. *Cic.* PLAMA niewłaśnie skaza, ná sławie zákała.

TACHER. (*Salir. Gaster. Soüiller.*) Maculare. Contaminare. *Cicer.* SPLAMIC skazić spaskudzić.

TACHER se dit au figuré. Maculare alicujus famam, ou nomen. *Liv.* Inquinare famam. *Cic.* SPLAMIC sławę czyią zákał komu ná sławie uczynić.

TACHETER, V. act. (*Marquer de petites taches.*) Maculis variare. Distinguere, (guo', guis, xi, ctum.) *Plaut* CĘTKOWAC znaczyć Cętkami Cętkowany Cętkowana.

TACITE, adject. masc & fem. (*Qu'on taist, qui n'est point exprimé,*) Tacitus, tacita, tacitum. *Quint.* DOMYSLANY niewyrazny, dorozumiewany, skrycie się nie wyraznie znayduiący, skryty, ukryty, taiemny.

TACITEMENT, adv. (*Sans s'exprimer.*) Tacitò. Tacitè. *Cic.* NIEWYRAZAIĄC.

TACITURNE, adject. masc. & fem. (*Qui parle peu, qui est morne.*) Taciturnus, taciturnum. *Hor.* CICHY málomowiący.

TACITURNITE', subst. f. (*Humeur ou tempérament de celuy qui parle peu.*) Taciturnitas, atis, fœm. *Cic.* CICHOSC małomowność.

TACT, subst. masc. (*Qui est le premier & le plus exquis de tous les sens.*) Tactus, ûs, masc. *Cicer.* DOTKIENIE zmysł náypierwszy y náywybornieyszy.

(On l'appelle aussi le sens du *toucher.* Dotknienie, toż samo, zmysł dotknienia.

TAFETAS, subst. m. (*Sorte d'étoffe de soye fort déliée & fort mince.*) Pannus sericus levidensis, i, m. KITAYKA materya iedwabna bardzo cienka y wiercha.

TAIE, ou TAYE, subst. f. (*Petit corps qui se forme sur la prunelle de l'œil.*) Albugo, ginis, fœm Glaucoma, atis, n. ou Glaucoma, æ, fœm. *Plant. Plin.* BIELMO ná oku skaza ná zrzeniey.

TAILLABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui est sujet à la taille.*) Vectigalis & hoc vectigale. Stipendiarius, a, um. PODATKOWY podatkowaniu służący. **Une ville taillable, qui est à la taille.* Stipendiarium oppidum, n. *Plin.* *Miasto podatkuiące.

TAILLANDIER, subst. m. (*Ouvrier qui travaille en gros fer, qui fait des haches, des béches, des boyaux.*) Faber ferrarius, fabri ferrarii, m. KOWAL

TAILLANT, subst m. (*Ce qui coupe dans un cousteau.*) Acies, ei, f *Plin.* OSTRZE w nożu.

TAILLE, subst. fœm. (*La stature, ou la grandeur d'une personne.*) Statura, æ, fœm. *Cicer.* WZROST osoba. **Un homme de bonne mine & de belle taille, qui a la taille belle.* Homo formâ & staturâ appositâ ad dignitatem. *Pięknego wzrostu, piękna osoba.

TAILLE. (*Morceau de bois fendu en deux, dont les parties se rapportent l'une à l'autre, sur lesquelles on fait des hoches ou crans pour marquer la viande & le vin qu'on prend à crédit.*) Talea, æ, fœm. *Var.* KARB; dwa kawały drewna do karbowania schodzące się z sobą.

TAILLE se prend en cette signification pour *l'imposition, qui fut mise sur le peuple, durant le regne du Roy St. Loüis par forme de subside, pendant les guerres d'outre-mer, & qui sont devenuës fixes du regne de Charles VII.* Vectigal, lis, n. *Cicer.* POBOR podatek.

Estre à la taille, payer la taille. Inter ærarios referri. Vectigalem, ou stipendiarium esse. *Cic. Liv.* Podatkować podatek dawać. **Mettre quelqu'un à la taille.* Ærarium aliqoem au vectigalem facere, inter ærarios aliquem referre. *Cic. Cæs.* *Podatek ná kogo włożyć. **Lever les tailles.* Tributum exigere. *Cic. Cæs.* *Wybierać podatki. **Augmenter les tailles.* Augere vectigalia, *Cæs.* *Podatki podwyższyć. **Les diminuer* Minuere vectigalia. *Cæs.* *Podatki zniżyć. **Décharger quelqu'un de la taille.* Levare aliquem vectigali. *Cicer.* *Uwolnić od podatkow kogo.

Ser-

Sergent des tailles, qui léve la taille. Vectigalium exactoe. *Caf.* STRAZNIK sługa skarbowy.

Collecteur des tailles. Quæstor. Poborca Deputat komisarz.

TAILLE. (*Coupûre. Découpûre.*) Sectura. Incisura. *Plin. Colum.* OBCINANIE rznięcie wyrzynanie.

Taille de la vigne & des arbres. Vitis ou arborom putatio, *Cic.* OBCINANIE winnić drzew.

TAILLE *du marc du raisin, qu'on coupe & qu'on retourne sur le pressoir.* Uvarum & folliculorum acinorom circumcisio, onis, f. *Var.* OBIERANIE gron do prasy.

PIERRE DE TAILLE. Saxum sectile. KAMIEN ciosany.

Taille d'une personne qui a la pierre. Sectio, *Cic.* Rznięcie wyrzynanie kamienia osobie iákiey.

TAILLE *douce* ou *image en taille douce.* Scalpro molliùs imago expressa RZNIĘCIE ná blasze, kopersztych, Obraz ná blasze rznięty.

TAILLER, V. act. (*Couper. Séparer. Diviser.*) Secare, Insecare. Incidere. ODKRAWAC kraiać ciąć rznąc obcinać.

TAILLER *les arbres, la vigne.* Arbores, vitem putare, amputare, caputare. *Horat.* OBCINAC winnicę latorosle. **Tailler long la vigne pour luy faire pousser du bois.* Sarmentum in materiam submittere. *Cicer* *Wysoko obcinać winnicę áby w latorośle rosła. **Tailler court la vigne pour luy faire porter plus de fruit.* Imperare vitibus geminatum reditum. *Colum.* *Obcinać krotko winnicę áby gron więcey wydawała.

TAILLER *une figure en marbre, faire une figure de marbre.* Effingere statuam de marmore. WYRZYNAC a marmuru a kamienia wyciosać osobę iáką. **Tailler des pierres.* Lapides secare. *Horat.* *Kamienie ciosać. **Tailler le marc des raisons.* Circumcidere folliculos acinorum. *Obierać grona winne do prasy.

TAILLER *quelqu'un de la pierre.* Alicui per sectionem ou per incisionem calculum eximere. WYRZYNAC komu kamień.

Tailler un habit Pannum ad vestem conficiendam secare. Skraiać suknią. **Une plume.* Calamum scalpello acuere, exacuere. *Pioro po pisaniu zárznąć skroić zrobić. **La tailler menu.* Aptare pennam in acutum mucronem. *Cienkie pioro zrobić. **La tailler gros.* In latum mucronem aptare. *Grube pioro zrobić.

TAILLER se dit figurément, *Défaire les ennemis, les tailler en piéces* Hostes concidere *Caf* WYCIĄC w pień nieprzyiaciela. **Une armée taillée en piéces.* Cæsus, concisus exercitus. Cæsæ copiæ. *Cic.* *Woysko w pień wycięte.

ON DIT aussi *Tailler quelqu'un en pieces,* ou *sa réputation.* Concidere aliquem. *Cic.* ROZSIEKAC kogo lub sławę ná sztuki poszarpać.

ON DIT *il est le maistre, il rogne & il taille,* c'est à dire *il dispose de tout à son gré* Omnia ut lubet ou uti libitum est, tractat, ou pro suâ libidine administrat, gerit. PAN robi co chce iak mu się podoba.

ON DIT proverbialement *Il luy a taillé des croupierrs,* ou *il luy a taillé de la besogne,* c'est adire *il luy a suscité bien de mauvaises affaires.* Duras illi dedit. *Terent* NAROBIŁ mu wiele licha; *skroił mu kurtę* proste potoczne przysłowie.

TAILLE', masc. TAILLE'E, fœm. Sectus, secta, sectum. RZNIĘTY rzezany ciosany.

Un homme bien taillé, bien fait. Omnibus suis membris expressus homo. *Quint.* Człowiek pięknego wzrostu.

TAILLEUR *d'habits.* Sarcinator. KRAWIEC.

TAILLEUR *de pierres.* Quadratarius. Lapidarius. *Petr.* KAMIENIARZ.

Tailleur d'hommes. Sector hominis ad evellendum calculũ. Cyrulik co ludziom kamień wyrzyná.

TAILLIS, ou *bois taillis, qu'on coupe de temps en temps.* Cædua silva, cæduæ silvæ, fœm. *Plin* SZPALERY, drzewa, lub gay obcinany czasami.

ON DIT proverbialement & populairement, *Gagner la taillis, se cacher, se mettre en lieu de seureté.* Tenebrosius nemoris latibulum penetrare. *Petr. B.* Recipere se fuga in portum ou in tutum aliquem locum. *Cicer.* UCIEC schronić się.

TAILLON, subst. m. (*Seconde taille ou nouvelle imposition*) Tributi accessio. DUPLA trypla kwadrople podatek wedwoynasob álbo podwyższony w potrzebie.

TAIRE, V. act. (*Ne point parler d'une chose*) Aliquid ou de re aliquâ tacere. ZAMILCZYC nie mowić o czym.

SE TAIRE, (*Garder le silence*) Tacere. Conticere. Obticere. Conticescere. Silere. Silentium dare, facere. MILCZEC milczenie chować.

FAIRE *taire le monde, faire silence pour écouter.* Audientiam facere. *Auct. ad Heren.* Facere silentium. *Quint.* UCISZYC wszystkich dla słuchaniá.

FAIRE *taire quelqu'un, luy commander de se taire.* Silentium alicui imperare ou indicere. *Plin.* MILCZYC komu kazać.

FAIRE *taire quelqu'un, luy tenant teste,* ou *l'obliger de se taire.* Linguam alicui occludere, comprimere. *Cicer.* USTA komu zámknąć gębę zátkać ráeyami. **Le faire taire par argent.* Alicui linguam præcludere pecuniâ. *Gębę komu zátkać datkiem.

FAIRE *taire le monde, l'empescher de parler.* Sermones hominum retundere, reprimere. *Cic.* LUDZKIE gęby zátkać, zámknąc gębę ludziom.

TAISSON, subst m (*Bléreau, animal sauvage.*) Taxus, taxi, masc. *Plin.* Mæles, mælis, fœm. *Vitr. Stat.* ZBIK, Kot dziki, zdeb.

TALC ou TALQUE, subst m. (*Sorte de minéral, ou pierre transparente & luisante.*) Perlucidus lapis Talcum vocant. TALK gips kamień przezroczysty.

TALEMOUSE ou TALMOUSE (*L'un & l'autre se dit.*) Placenta triquetra PLACEK, pirog.

(C'est une sorte de petite patisserie qui est en triangle, faite de fromage mou avec des œufs.) Ciasto z twerogu y iaic.

TALENT, *prononcez* TALANT, subst. m. Talentum, ti, n. *Plaut.* TALENT waga pieniężna lub też pieniądz w sobie wielką wagę maiący.

(Le talent valoit tantost un poids, & tantost une sorte de monnoye. Le talent valoit differemment. Le talent Attique valoit cinquante mines Attiques, qui selon l'opinion commune faisoit 2313. livres de nostre monnoye. Le talent de l'Isle d'Egine valoit le double du talent Attique. Le talent de l'Isle d'Eubee, qu'on appelle aujourd'huy Negrepont, valoit. 56. mines Attiques & environ 2600 livres de nostre monnoye. Le talent d'Egypte estoit de pareille valeur. Le talent Babylonien & celuy de Perse valoit 70 mines, & celuy de Syrie en valoit. 25 Le talent Attique d'argent le plus commun valoit. 60. livres, c'est la moitie de celuy des Hebreux & des Romains selon Hesychius, c'est autant que six cens écus monnoye de France, & le talent d'or valoit six mille sept cens cinquante écus.) Tálent rozmaitego był waloru. Atycki tálent miał w sobie piędziesiąt grzywien Atyckich to iest. 2313. Liwrow álbo Frankow Francuskiey monety, nászych trzy tysiące osmdziesiąt cztery Tynfow. Tálent Wyspy Eginy tyle drugie co Attycki. Tálent Wyspy Ewbeyskiey dziś Negropont zowią ważył 56. grzywien Atyckich á około 2600. Liwrow Francuskich Nászych Tymfi 3466. Szost 2. Tálent Egipski był tegoż waloru. Babiloński y Perski. 70. grzywien, Syryiski 25. grzywien. Tálent Srebrny Attycki pospolity 60. Funtow, połowa Zydowskiego y Rzymskiego Talentu wynosi sześć set tálerow monety Francuskiey. Tálent záś złoty ważył sześć tysięcy siedm set piędziesiąt talerow.

TALENT se dit figurément ou morale *des qualitez naturelles & acquises pour réussir en quelque chose que ce soit.* Dos, dotis. Facultas, atis, fœm. *Cicer. Ovid.* TALENT przymiot sposobność. **Il a du talent pour parler en public.* Facultatem habet in dicendo, ou dicendi. *Plin-Jun. Quint.* *Ma talent w mowianiu.

Les talens de l'esprit Ingenii dotes. *Ovid.* Tálenta rozumu

ON DIT *faire valoir le talent.* Son facultatem quæstui habere. *Ter.* POZYTKU swego szukać z czego co kto pnie.

TALION, subst masc. (*Punition égale à l'offense qu'on a faite, la peine du talion, dent pour dent, œil pour œil.*) Talio, onis, f. *Cic.* WET ZA WET karanie odwetowne.

TALISMAN, subst m. Talesma, atis, n. TALIZMAN.

(Ce mot est Persan, qui signifie graveure constellée, avec de certains caractéres sur les dispositions des Astres. Monsieur Ducange croit qu'il vient à *Talamascis litteris,* qui sont des chiffres & des lettres secrettes, ou caracteres inconnus, dont se servent les sorciers à cause que *Talamasca,* signifie *illusion.* Słowo Perskie rznięcie a konstellacyą iáką a charakterami

pewnemi oznáczaiącemi położenie y dyſpozycyą gwiazd rozumieią że ſię Talizman zowie od liter ſkrytych y charakterow taiemnych nie każdemo zrozumianych, iákich záżywáią czarownicy gdyż Tálamaz znáczy oſzukanie omąmienie.

TALMUD, ſubſt. maſc. (*Livre qui contient les loix & les couſtumes des Juifs, leur droit civil & canonique & leurs traditions*) Ritualia Judæorum liber, bri, m. TALMUD Kſięga praw obyczaiow y bałamuctw żydowſkich.

(Il y a deux Talmuds, celuy de Jeruſalem, & celuy de Babylone, qui eſt le plus eſtendu, qu'on lit d'ordinaire, & qui a le plus de cours parmi les Juifs.) Dwa talmudy żydowſkie ſą. Jerozolimſki y Babilońſki: ten ieſt obſzernieyſzy y między żydami bardziey záżywany.

TALOCHE, ſubſt. fœm. (Vieux mot & fort populaire, pour dire un coup de main) *Il luy a donné une taloche.* Ictum ipſi impegit. *Petr.* UDERZENIE płaśnienie, płaſnął go ręką, uderzył go.

TALON, ſubſt. maſc. Talus, tali, maſc. PIĘTA. •*Le talon d'un ſoulier.* Calcei poſtica pars, poſticæ partis, fœm. •Korek u trzewika.

ON DIT *Marcher ſur les talons de quelqu'un, le ſuivre de fort prés* Alicujus veſtigiis inſtare. *Tacit.* BLISKO zákim iść •*Vous me marchez ſur les talons.* Calces deteris mihi. *Plaut.* •Nádeptuieſz mię, przydeptałeś mię.

ON DIT proverbialement & populairement *Montrer les talons à quelqu'un, ſe retirer, s'en aller.* Abire. Diſcedere. POYSC precz od kogo odwrocić ſię od niego y odeyść.

Jeüer des talons (*S'enfuie.*) Terga vertere, convertere. *Liv. Cic. Plaut.* Fugam capere, capeſſere. *Cæſ. Liv.* UCIEC Nożka Pan; tył podać.

TALONNER, V. act. (*Donner des coups de talon ou donner des doux.*) Equum calce ferire. *Quint.* Cædere equum calcibus. *Plaut.* ZEWRZEC konia nogami piętami oſtrogami.

ON DIT figurément *Talonner quelqu'un, le preſſer fort, eſtre toûjours à ſes trouſſes pour obtenir une choſe de luy,* ou *la luy faire faire* Aliquem urgere, alicui inſtare. *Cic.* NAPRZYKRZAC ſię komu, pokoiu mu niedać, naleгaiąc o co.

TALONNIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait des talons de ſouliers.*) Calcaneorum opifex, icis, maſc. SZEWC co korki do trzewikow robi.

TALONNIERES, ſubſt. f. (*Aiſles que les Poëtes ont donné à Mercure aux pieds & à ſa teſte pour aller par l'air porter les ordres de Jupiter.*) Talaria, ium, n. pl. SKRZYDŁA u koſtek y ſkroni Merkuryuſza od Poetow przydane.

TALUS, *prononcez* TALU, ſubſt. m. (*La pente qu'on donne à une muraille.*) Acclivitas, Declivitas, atis, f. *Cæſ.* POCHODZISTOSC ſpadziſtość ściany.

QUI *eſt fait en talus.* Acclivis *ou* declivis & hoc acclive, declive, adj. *Cic. Cæſ.* POCHODZISTO ſpadziſto dana ściana.

TALUTER *une muraille, y donner du talus* ou *de la pente* Declivem murom ſtruere. POCHODZISTO ſpadziſto ścianę dawać.

TAMARISC *ou* TAMARIS, ſubſt. maſc. (*Arbre d'une moyenne hauteur.*) Tamarix altera folio tenuiore. TAMARYSZEK, TAMARYSZKA, Tamaryſzkowe drzewo pomierná krzewina.

TAMBOUR, ſubſt. m. *Caiſſe.* (Mot plus uſité parmi les ſoldats) Tympanum, ni, n. *Phæd. Horat.* BĘBEN taraban. •*Battre le tambour* ou *la caiſſe.* Tympanum ferire. •Bić w bębny w tarabany uderzyć.

TAMBOUR *de baſque.* Tympanum Cantabricum, i, neut. BRZĘKADŁO, Tołombaſik álbo Cymbał.

Jouer du tambour de baſque. Pulſare, quatere, verberare digitis tympanum Cantabricum. W Tołumbaſy bić, grać w Tołumbaſy w brzękadła w Cymbały.

TAMBOUR *d'une horloge.* Tympanum, n. CYMBAŁ u zegara.

(C'eſt une boëte ronde, où eſt enfermé le grand reſſort.) Kooperta wielka ktora ſztuki wſzyſtkie do koła opaſuie.

ON DIT proverbialement & dans le familier, *Ce qui vient de la flute, s'en va par le tambour,* pour dire *qu'on dépenſe avec profuſion ce qu'on a acquis avec facilité, par de mauvaiſes voyes.* Malè parta, malè dilabuntur. *Cic.* JAK przyſzło ták odeſzło, letkie nábycie, łatwe ſtracenie.

Mener quelqu'un tambour battant, pour dire *Avoir un grand avantage ſur luy, ſoit dans la diſpute ou dans le jeu.* Probè exagitare aliquem aut in diſputando aut in ludo. Záwoiować kogo cale.

TAMBOUR, ſubſt. m. (*Celuy qui bat la caiſſe* ou *le tambour*) Tympanotriba, æ, m. *Plaut.* DOBOSZ.

TAMIS, ſubſt. m. (*Sas avec quoy on paſſe de la farine.*) Farinarium *ou* pollinarium cribrum, i, n. Incerniculum, li, n. *Plin.* SITO do przeſiewania mąki.

TAMISER, (*Paſſer la farine par le tamis.*) Farinam cribro ſucernere, (no, is, crevi, cretum.) *Plin.* SIAC przeſiewać mąkę.

TAMISE, ſubſt f. Tameſis, is, m. *Cæſ.* TAMIZA.

(L'un des plus grands fleuves d'Angleterre, qui ſort de deux ſources aſſez eloignées l'une de l'autre, ſçavoir Thame & Iſe, leſquelles ſe joignent vers Oxfort, & font la Tamiſe, laquelle aprés avoir arroſé la ville de Londres, ſe va rendre dans la Manche.) Jedna z náywiękſzych rzek Angielſkich, z dwoch zrzodeł doſyć od ſiebie dalekich wypadaiąca to ieſt z Zrzodła Tame, y Ize, ktore ſię łączą ku Oxfordzie y tám rzekę Tamizę czynią ktora oblewa miaſto Londyn, y wpada w Zátokę morſką.

TAMPON, ſubſt. maſc. (*Ce qui ſert à boucher un vaiſſeau.*) Obturamentum, ti, neut. *Plin.* PAKUŁY wſzelakie do utykania Okrętow, mech &c.

TAMPONNER, V. act (*Boucher avec un tampon.*) Obturare, (ro, rat, avi, atum.) *Hor.* UTYKAC okręt.

TAN, ſubſt. maſc. (*Ecorce des jeunes cheſnes miſe en poudre, qui ſert à la prépacation des cuirs.*) Tannum, tanni. ZOŁA, kora dębu młodocianego, ktorey záżywaią Garbarze do ſkor wyprawiania.

TANAIS, ſubſt maſc. (*Riviére de l'ancienne Europe & de l'Aſie, qui s'appelle aujourd'huy le* DON, *& eſt dans la Moſcovie, & la petite Tartarie.*) Tanais, is, maſc. *Horat.* DUNAIEC Donec rzeka w Moſkwie y małey Tatáryi.

TANCHE, ſubſt. f. (*Poiſſon d'eau douce.*) Tinca, æ, f. *Auſon.* LIN Ryba rzeczna.

TANDIS QUE, (*Pendant que.*) Interim dum *ou* Interea dum. *Cic.* TYM CZASEM gdy.

TANE', (parlant *d'une étoffe brune, qui eſt de couleur de tan.*) Leucophæus, a, um. *Plin.* POPIELATY myſzaty ſzarzyzna.

QUI *eſt veſtu de gris tané.* Leucophæatus, a, um. *Mart.* CHODZĄCY w ſzarzyznie.

TANER *les cuirs, les mettre au tan.* Querneo pulvere coria craſſiora perficere. *Plin.* ZOŁOWAC ſkory, wyprawiać ie w zole.

ON DIT figurément *Taner quelqu'un, luy faire de l'ennuy & du chagrin* Moleſtum eſſe alicui *ou* eſſe dividuæ. *Plaut.* KŁOPOTU biedy komu nárobić.

TANERIE, ſubſt. fœm. (*Le lieu où l'on tane les cuirs.*) Officina ubi querneo pulvere perficiuntur coria. WARSZTAT Garbarſki

TANEUR, ſubſt. m. Coriarius craſſiorum coriorum perfector. GARBARZ.

TANIERES, ſubſt. fœm. (*Retraittes des beſtes fauves.*) Ferarum cubilia, lium, neut. plur. *Cicer.* Latibulum, li, neut. *Catul.* ŁOZYSKA Knicie gdzie ſię dziki zwierz chowa

TANSER, V. act. (Mot un peu vieux dans la langue.) *Reprendre, reprimender, gronder.* Aliquem increpare. Objurgare. KARCZYC ſtroſować łaiać kogo.

TANT, qui ſe dit des nombres. TYLE. •*Prendre tant de peine pour un tel fils.* Tantum laborem capere, *ou* tantum laboris ob talem filium. *Terent.* •Tyle pracy tyle kłopotu podiąć dla ſyna takiego. •*Ils ne ſont pas tant que l'on croit.* Non eſt tantus eorum numerus, quantus creditur. Non tot ſunt, quot putantur eſſe. •Nie tyle ich ieſt iák rozumieią.

TANT mis dans le diſcours pour *Tellement, ſi fort, Ita, tam, & adeo.* TAK, ták wiele, ták bardzo, ták dalece: tyle •*Tant il eſtoit important de baſtir, ou de fonder l'Empire Romain.* Tantæ molis erat Romanam condere gentem. *Virg.* •Ták wiele ná tym należało áby było Rzymſki národ fundować. •*Et quoy les dévots ſont-ils ſi coléres?* Tantæ ne animis cæleſtibus iræ? *Virg.* •Ták bardzoſz ſię to y Święci gniewaią. •*Eſt-ce une choſe ſi faſcheuſe que de mourir?* Uſque adeo ne mori miſerum eſt? *Virg.* •Tákże to rzecz ieſt nieſzczęśliwa umierać.

TANT mis pour *Autant,* ſe rend par *tantus, quantus,* comme *Je n'avance pas tant,* ou *autant que je voudrois.* Non tantùm proficio, quantùm volo. *Cicer.* TYLE ile, cie

ták mi ſię wiedzie iák bym ſobie życzył. **Je me ſouviendray de ce plaiſir, tant que je vivray* Hujus beneficii meminero, dum vivam. *Cicer.* * Pámiętać będę poki życia mego o tey łaſce pamiętny tey łaſki będę.

TANT eſt quelquefois rélatif & conjonctif. *Il a fait un grand voyage, tant par mer, que par terre.* Magnum iter confecit tùm terrà, tùm mari *ou* & terrà & mari. TAK, iáko. Wielką podroż odprawił ták morzem iáko y lądem.

TANT *s'en faut que, qu'au contraire.* Tantum abeſt, ut. NIETYLKO nie; ále też owſzem.

TANT *que, pendant que, tandis que.* Dum, *ou* Quoad. POKI. **Tant que nous vivons icy bas.* Dum hic vivimus.*Cic.* *Poki tu żyiemy ták długo iák tu żyiemy. **Tant qu'il a eſté à la ville.* Quo ad fuit in urbe.*Cic.* *Poki był w mieście.

ON DIT proverbialement *Tant vaut l'homme, tant vaut ſa terre* Ut eſt homo, ita res illius ſunt. JAKI Pán táki kram *(przyſłowie.)*

TANT *ſoit peu.* Parumper. *Plaut.* TROCHĘ Troſzeczkę

TANTE, ſubſt.ſ. (*Sœur du pere.*) Amita,æ,ſ. *Cic.* STRYIENKA ſioſtra oyca. **Tante ſœur de la mere.* Matertera,æ, f.*Cic.* *Wuienka ſioſtra matki.

TANTOST. (*Il n'y a pas long-temps,*en parlant *du meſme jour.*) Paulò ante, modò, adv. *Cic.* DOPIERO niedawno.

TANTOST. (*Par fois*) Modò, modò, adv. *Cicer.* CZASEM, raz czaſami. **Entendre tantoſt une choſe,& tantoſt une autre.* Modò hoc, modò illud audire. *Cic.* *Raz to drugi raz co inſzego ſłyſzeć.

TAON, TAHON *ou* Ton, (comme *on prononce* ſubſt. maſc. Aſilus, li, maſc. *Virg.* OEſtrus, tri, maſc. *Plin. ou* OEſtrum, tri,n. *ſelon Feſte.* Tabanus, i, maſc. GIEZ bąk.

TAPE, ſubſt. fœm. (Mot bas & populaire.) pour dire *Un coup de la main* Ictus, ûs, maſc *Caſ. Phad* UDERZENIE ręką. **Il luy donna une tape.* Illum ictu manûs percuſſit, dedit *ou* impegit illi alapam. *Uderzył go płaſnął go.

ON DIT populairement *Mon cœur fait tape tape,* ou *bat de joye & de peur.*Cor crebriùs ſalit *ou* micat in pectus, SERCE bije we mnie.

TAPER. (Mot bas & populaire.) *Voyez* DONNER *une tape.* Manu aliquem percutere, ictum impingere. *Voyez* FRAPER. UDERZYC ręką płaſnąć kogo.

EN TAPINOIS, adv (*Mot vieux & burleſque,* qui veut dire *En cachette, ſecrettement*) Latenter, ſuſpenſo gradu, clanculùm. *Ter,* SKRYCIE potaiemnie ukradkiem.

SE TAPIR, (*Se cacher, ſe dérober à la veüe en ſe cachant derriére quelque choſe, pour n'eſtre point apperceu.*) Obſcuro loco abjicere ſe negligenter. *Phad.* Latitare, latere abditè. *Cicer.* KRYC ſię ſkryć ſię zá co ſchować ſię kędy kryć ſię.

TAPIS, ſubſt. m. Tapes, etis, maſc. *Virg.* KOBIERZEC Dywan.

TAPIS *brodé à l'eiguille.*Tapes acu pictus. KOBIERZEC wyſzywany. **Tapis velu de deux coſtez* Amphitapa,æ,ſ.*Var.* *Kobierzec ná obie ſtrony. **Tapis de Turquie.* Turcicus *ou* operis Turcici tapes. *Kobierzec Turecki. **Tapis où ſont repréſentez des animaux,* Belluata taperia, n. pl. *Plaut.* *Kobierzec w oſoby w zwierzęta robiony.

TAPIS *verd* ou *tapis de gazon qu'on dreſſe dans les jardins* Gramineus tapes,m. MURAWA w ogrodach wyſcełana.

ON DIT proverbialement *Tenir quelqu'un ſur le tapis parler de luy en mauvaiſe part.* Siniſtrum ſermonem de aliquo habere, Siniſtris ſermonibus carpere aliquem.*Plin-Jun.* GADAC o kim,wziąć go na ięzyki.

Mettre une affaire ſur le tapis, venir à en délibérer. De re aliquâ inſtituere, habere, Inferre ſermonem. *Cic.* Rádzić o czym. **L'affaire eſt ſur le tapis ou ſur le bureau.* Res tractatur *ou* cognoſcitur. *Sądzi ſię ſprawa.

ON DIT *Amuſer le tapis,* (*lors qu'on parle de choſes, qui n'en valent pas la peine.*)Detinere aliquē nugis. FRASZKAMI ſámemi bawić czas y wytrzymywać.

TAPISSERIE, ſubſt ſ. Peripetaſma, atis,m. *Cic.* Aulæum, ei,n. Tapes, etis,m. *Virg.* Pictura textilis, picturæ textilis,ſ. *Cic.* OBICIE.

TAPISSERIE *à perſonnages.* Pictura textilis homines repræſentans. OBICIE w oſoby ſzpalery. **Tapiſſeries d'animaux, où l'on dépeint des animaux.* Belluata tapetia, neut.pl. Aulæa depictas animantes habentia. *Obicie w zwierzęta. **Tapiſſeries de verdure,* ou *une verdure.* Aulæa topiarium opus deſcriptum habentia. *Szpalery w drzewa gaie &c. robione. **Tapiſſeries à païſage.* Aulæa amœnorum locorum deſcriptionem complectentia. *Obicia w pola łąki ogrody wioſki dane. **Une tenture de tapiſſeries.* Aulæorum *ou* peripetaſmatum ſeries & ordo. *Obicie caſe, poła, ſztuka obicia. **Travailler en tapiſſerie.* Peripetaſmata texere,conficere. *Robić obicia.

TAPISSER, V. act. (*Orner de tapiſſeries.*) Locum aliquē tapetibus ornare.Peripetaſmatibus *ou* aulæis veſtire. OBIJAC obicie przybijać.

TAPISSIER, ſubſt. maſc. Aulæorum opifex, icis, maſc.*ou* Textor *Juv.* OBITNIK, ſzpalernik co koło obicia robi.

TAPISSIERE,ſubſt ſ. Picturæ textilis textrix,icis,ſ. *Tibul.* TA co koło obicia robi.

TAQUIN, maſc. TAQUINE, fœm. (*Un vilain avare.*) Sordidè avarus, a,um. *Cic.* Sordidus, a,um. *Plaut.* SKNERA ſkąpiec zmigroſz.

TAQUINERIE, ſubſt. fœm. (*Avarice ſordide, meſquinerie.*) Sordes, ium, fœm. plur. *Cic.* SKNERSTWO ſkępſtwo ſproſne.

TARABUSTER *quelqu'un.* (Terme populaire.) *Tourmenter fort quelqu'un.* Moleſtare *ou* exagitare aliquem. Moleſtum & odioſum eſſe alicui. *Plaut,* DRĘCZYC męczyć kogo ſtraſznie o co aż niego nálegaiąc aż do obrzydzenia.

TARANTULE,ſubſt.ſ. (*Inſecte vénimeux.*) Phalangium, ii,n. *Plin. ou* Tarentula, æ,ſ. *On écrit auſſi* TARENTULE. TARANTULA owad iádowity.

TARD, adv. (*Hors d'heure, au delà du temps*) Tardè. Serò. POZNO nierychło co do czaſu. **Il eſt tard, il ſe fait tard.* Serò eſt, jàm adveſperaſcit. *Cic. Ter.* *Już pozno ieſt już wieczor już noc.

Il le payera toſt ou tard. Seriùs, ocyùs ſolvet *ou* pœnas dabit. Zápłaci on to kiedyſzkolwiek nie poydzie mu to ná ſucho. **Il ſe repentira toſt ou tard* Aliquando illum pœnitebit. *Żałować tego będzie kiedyſzkolwiek. **Le ſoleil ſe leve plus tard en Hyver qu'en Eſté* Sol Hyeme tardiùs oritur,quàm Æſtate. *Nierychley ſłońce wſchodzi zimie niż lecie.

TARDER, V.n. (*Demeurer trop à venir,*ou *à faire quelque choſe.*) Morari. Cunctari.*Cic.* DŁUGO bawić gnieść ſię nierychło co czynić álbo nierychło przybyć. **Sans tarder.* Sine morâ. *Cic.* Statim. *Niebawiąc.

ON DIT *Il me tarde que je ne le voye. Je ſuis dans l'impatience de le voir.* Nec mihi longiùs quidquam eſt, quàm illum videre *Cic.* DŁUGO go niewidać, aż mi ſię przykrzy że go niewidać ták długo.

TARDIF, maſc. TARDIVE, fœm. (*Qui vient tard.*) Tardus, a, um. (*au comparatif.*) Tardior & hoc tardius. POZNY, POZNA, opoźniony ſpoźniony opoźniaiący.

Des fruits tardifs. Poma ſerotina,n.pl. Seræ maturitatis fructus, uum, maſc pl. *Liv.* Spoźnione owoce, poźne owoce. **L'année eſt tardive.* Serotinus eſt annus. Serus annus. *Spoźnione pory roczne

TARDIF ſe dit *de ce qui eſt lent & peſant.* Tardus,Lentus a, um. LENIWY tępy. **Un eſprit tardif.*) Tardum ingenium,o.*ou* Tarditas ingenii,ſ *Cic.* *Rozum tępy.

TARDIVEMENT, adv. Tardè. Lentè. Tardo gradu. LENIWO, powoli z opoźnieniem nierychło npieſznie.

TARDIVETE' *de l'eſprit.* (*La lenteur.* Ingenii tarditas, atis,ſ. *Cic.* TĘPOSC rozumu dowcipu.

TARE, ſubſt. fœm. (Mot d'uſage parmi les Négotians.) *Diminution, déchet du poids.* Intertrimentum, ti,n. *Liv.* Deceſſio. Diminutio, onis, ſ. *Cic.* STRATA ná wadze między kopcami.

TARE, (*Défaut qui ſe trouve aux marchandiſes.*) Vitium tii,n. STRATA ſzkoda w towarze.

TARGE, ſubſt. ſ. (*Sorte de bouclier ancien à l'uſage des Romains & des Amazones, fait en façon de croiſſant.*) Pelta, æ,ſ. *Suet.* TARCZA pawęza puklerz.

TARIF *des Monnoyes.* ſubſt. m. (*Table ou petit livre qui marque la valeur des eſpéces qui ont cours, & qui en ſuppute les ſommes.*)Index monetalis,indicis monetalis,m. TARYFKA waluru monety kſiążeczka.

TARIF *des Droits qu'on paye aux Doüannes.* (Tableau qui indique ce qu'on doit payer pour les entrées des marchandiſes) Index portorii, quod pro ſingulis mercimoniis ſolvitur. TARYFFA Cełł ſkarbowa y wſzelkich podatkow.

SE TARGUEUR *d'une choſe,* (*Se tenir fort, ſe prévaloir d'une choſe, ou faire comme ſon bouclier.*) Aliquid prætendere. *Plin-Jun.* MOCNO ſię upierać przyczym záſadzać ſię ná czym mocno nie odſtępuiąc.

TARIR. (*Deffécher la fource d'une fontaine.*) Arefacere, exarefacere. *Plin.* WYSCHNĄC wyfufzyć zrzodła. **Les fleuves font taris.* Aruerunt fluvii, *ou* amnes. *Cic.* *Rzeki powyfychały

TARRIERE, fubft. fœm. (*Outil de fer à percer le bois.*) Terebra. terebræ, fœm. *Colum.* SWIDER do świdrowania do wiercenia drzewa *Percer avec la tarriere.* Terebrâ aliquid perforare, *ou* terebrare, act. accuf. *Colum.* *Przewiercić przewiertywać świdrem. **L'action de percer avec la tarriere.* Terebratio, onis, fœm. *Colum.* *Wiercenie przewiertywanie

TARTANE. fubft. fœm. (*Vaiffeau de voiture par mer.*) Vectorius limbus, vectorii limbi, m. CZOŁN podrożny bat po morzu.

TARTARES, (*Peuple de la Tartarie.*) Tartari, Tartarorum, m. pl. TATAROWIE narod Tatarfki.

TARTARIE, fubft. f. Tartaria, æ, f. TATARY kray Tatarfki.

TARTE, fubft. fœm. (*Piéce de four faite avec de la creme.*) Scriblita, tæ, f. *Mart.* TORT ciafto od pieca z śmietany robione

TARTELETTE, fubft f. (*Petite tarte fort délicate à manger.*) Tertula, æ, f TORCIK tort mały torciki.

TARTRE, ou LE SEL DE TARTRE, fubft. mafc. (*Sel qui s'eleve des vins fumeux, & qui forme une croute qui s'attache aux tonneaux.*) Sal nitrofum è vino. Vini arida fex, arida fecis, fœm. SOL winna, biały profzek ktory fię około beczek wewnątrz po wątorach robi y zoftaie z win dymkowatych iáko fkorupa iáka.

TARTUFFE, fubft. m. (*Faux dévot, un hypocrite.*) Pietatis larva, f. *ou* Simulachrum, n. OBŁUDNIK zmyślaiący nabożeńftwo Faryzeufz.

TAS, fubft mafc. (*Monceau.*) Acervus, i, m. *Cic.* KUPA gromada czego

TAS fe dit auffi de plufieurs parfonnes viles & méprifables *Un tas de coquins.* Multitudo facinorofo[r]um, inis, f. HULTAYSTWO ftek. **Un tas de crimes.* Acervus criminum, m. *Cic* *Zbrodni ftek.

METTRE *en un tas:* Acervare. Accumulare. *Plin.* Congerere. NA KUPĘ ułożyć.

PAR TAS. Acervatim, adv. *Cic.* KUPAMI kupkami.

TASCHE, fubft f. (Allongez la premiere fyllabe) (*Ce qu'un ouvrier peut faire par jour.*) Penfum, penfi, n. *Cic.* Jufta opera, juftæ operæ, f. *Col* ROBOTA dzienna iák wiele bez dzień ná ofobę fwoię robotnik wyrobić może. (*Achever fa tafche* Penfum abfolvere. *Var.* *Skończyć robotę fwoię dzienną. **Faire fa tafche avec grand foin.* Penfum accurare *Plaut.* *Pilnie fwoię robotę robić. **Prendre, entreprendre un ouvrage à fa tafche.* Aliquod opus faciendum fufcipere, redimere *Cic.* *Podiąć fię roboty.

ON DIT figurément, *Prendre une chofe à tafche, s'efforcer de la faire* Contendere *Cic.* PODIĄC fię czego dokazać, wziąć co ná fwoie ftaranie.

TASCHER, V. n. (*S'efforcer de faire une chofe, faire fes efforces pour en venir à bout*) Contendere. Elaborare, act. acc. Conari. *Cic.* STARAC fię ofiłować.

TASCHER *à une chofe, s'y eftudier.* Alicui rei operam dare *ou* in aliquid ftudere, totâ mente omnique animi impetu, toto ftudio incumbere in aliquid, *ou* alicui rei. *Cic. Quint. Plin* O CO fię ufilnie ftarać wfiłować.

TASSE, fubft. f. (*Vafe à boire.* Crater, *Cic.* Patera. Scyphus CZARA czarka náczynie do picie.

TASSE *faite en efcargot.* Cantharus, canthari, mafc. *Plaut.* KONEWKA Dzbanek.

TASTER, V. act. (*Exercer la faculté du taft, ou du toucher*) Tangere. Tentare. Attrectare. Contrectare. *Cic. Phad.* DOTYKAC fię, macać, dotykać fię. **Tafter le poux à quelqu'un.* Alieni venas tangere. *Perf.* Venarum pulfum attingere. *Tacit.* *Macać fpatrzać pulfow komu.

TASTER fe dit auffi du fentiment du gouft & fignifie *Effayer, avaler un peu d'une chofe pour goûter.* Aliquid guftare, deguftare, libare, tentare, explorare. act. accuf. *Ovid.* SKOSZTOWAC fprobować co do fmaku. **Tafter au vin.* Vinum guftare, cenfuram vini facere. *Plin.* *Sprobować wina. **Il tafte le premier à tout ce qu'il apporte.* Prælambit, præguftat omne quod affert. *Horat.* *Wfzyftkiego fam pierwey kofztuie co tylko przyniefie. **Tafter, fonder le terrein d'un lieu* Tentare, explorare folum aliquod. *Spatrzyć grunta iákie fą fprobować ziemi roli gruntu.

TASTER fe dit figurément en chofes morales pour *Sonder quelqu'un, voir fes fentimens, fonder ce qu'il a dans l'ame, voir ce qu'il a dans le ventre.* (Comme l'on parle populairement & familiérement.) Aliquem tentare. *Cicer.* Deguftare mentem fenfumque alicujus. *Cic.* POMACAC pulfow komu, porozumiec pomiarkować. **Je veux tafter voftre pere la-deffus.* De eâ re tangam tuum patrem. *Ter.* *Chcę porozumieć w tym oyca twego.

TASTER *d'une profeffion, en goufter, voir fi elle nous accommode.* Deguftare aliquod vitæ genus. *Cic.* SPROBOWAC profeffii iákiey obaczyć czy fię podobać będzie.

TASTONNER, V. act. & neut. (*Chercher le chemin à taftons.*) Iter prætentare. Viam tentare, *ou* iter. *Horat.* MACAC mackiem chodzić macaiąc przed fobą.

ON DIT figurément, *Il taftonne toûjours, il eft toûjours incertain de ce qu'il doit faire.* Semper incertus fertur & anceps *ou* incertus animi. *Terent.* ZAWSZE iákby przed fobą macał, nie wie co ma czynić ná co fię odważyć rozmyślić fię ná nic nigdy nie może.

A TASTONS. Porrectis incertum manibus. O MACKU. **Marcher à taftons.* Iter prætentare manibus *ou* pedibus. Incerto, & dubio paffu incedere. *Chodzić z macku.

ON DIT figurément, *Marcher à taftons dans les affaires les plus claires.* Cæcutire in rebus perfpicuis. W RZECZACH oczywiftych ieszcze powątpiwać. **Je vas à taftons dans ces chofes.* Caligat ad eas res mens mea. *Plin.* *Po omacku w tych rzeczach poftępuię, dochodzę ieszcze fię nie przeyrzałem.

TAUDIS, fubft. m. (*Cabane, petit logement étroit fort fale & fort mal-propre*) Tugurium, tugurii, n. Tuguriolum, li, n. *Phad.* CHAŁUPA chata profta.

TAVELE', mafc. TAVELE'E, fœm. (*Marqué de diverfes taches.*) Maculofus, varius, a, um. *Plin.* CĘTKOWANY Cętkowana.

TAVELURE, fubft. f. (*Moucheture*) Maculæ, arum, f. pl. *Plin.* Varietates, tum, f. CĘTKOWANIE.

TAVELER, (*Moucheter*) Maculis variare. Diftinguere. Interftinguere. *Plin.* CĘTKOWAC.

TAVERNE, fubft f. (*Cabaret.*) Caupona, popina, æ, f. *Cic.* Vinaria taberna, æ, f. KARCZMA Gośćiniec Dom gośćinny Aufterya.

PETITE TAVERNE. Cauponula, æ, f. *Cic.* Oenopolium, ii, n. *Plaut.* KARCZEMKA.

DE TAVERNE, Cauponius, a, um. *Plaut.* KARCZEMNY, Karczemna.

TAVERNIER, Caupo, onis, m. *Hor. Cic.* KARCZMARZ Gofpodarz Gośćinny.

TAUPE, fubft f. (*Petit animal de la groffeur d'un rat qui vit fous terre.* Talpa, æ, f. KRET ziemny fzczur.

TAUREAU, fubft. m. (*Le mafle de la vache.*) Taurus, tauri, m. *Cic.* BYK, Buiak.

DE TAUREAU, Taurius. Taureus, a, um. *Ovid.* BYKOWY.

TAUREAU, (*Second figne du Zodiaque.*) Taurus, i, mafc. *Plin.* BYK znák niebiefki.

TAURUS, fubft. mafc. (*La plus grande montagne du monde qui fepare l'Afie en deux. Elle prend plufieurs noms felon fes differentes fituations.*) Mons Taurus, montis tauri, mafc. TAURUS gora ná świecie náywiększa dzieląca Azyą ná dwoie, rozmaite ma náźwifka według rożnego położenia ktorym fię ciągnie.

TAUX, fubft. mafc. (*Le prix eftabli pour les denrées.*) Æftimatio, taxatio, onis, fœm. *Cicer.* Indicatio, onis, fœm. *Plaut.* TAXA publiczna rzeczy poczemu kupuią, y przedaią. **La merchandife vous appartient, c'eft à vous d'y mettre le taux, ou de dire combien vous la voulez vendre.* Tua merx eft, tua eft indicatio. *Plaut.* *Twoy ieft towar otaxuy powiedz od czego być nie może.

TAXER, (*Mettre le prix aux denrées.*) Taxare, æftimare, indicare pretium annonæ. TAXOWAC rzeczy.

TAXER, (*Impofer une taxe fur quelqu'un ou fur les chofes.*) Imponere alicui pecuniæ fummam, imperare, OTAXOWAC kogo ná co włożyć ná niego fummę iáką. **Taxer chaque arpent à trois mines.* Decidere fingula jugera ternis medimnis. *Cic.* *Włożono ná káżde ftaie po trzy grzywny.

TAXER *les defpens d'un procés.* Æftimare litem. *Cic.* Rationes fumpturias litium inire & arbitrari. OTAXOWAC expenfa prawne.

TAXER, signifie encore, *Accuser, nater.* Aliquem taxare. *Plin.* Arguere, (arguo, is, argui, argutum.) *Cicer.* TAXOWAC kogo Cenzurować przyganiać mu.

TAYE, subst. fem. (*Tunique blanche qui vient dans l'œil.*) Albugo. Glaucoma, æ, fem. *Plaut.* ŁUSKWA Łuszczka na oku ƒkaza.

TEIGNE, *ou* TIGNE, f. f. (*Galle épaisse qui vient à la teste.*) Porrigo, ginis, fem. *Cels.* Scabies, ƒcabiei, f. PARCHY na głowic.

TEIGNEUX, masc. TEIGNEUSE, fem. Affectus *ou* fœdus porrigine, a, um. Scabiosus, a, um. *Plin.* PARCHATY PARCHATA Parszywy parszywa oparszały.

TEIGNON, *ou* TIGNON, subst. masc. (*Mot bas.*) pour *une teste mal propre & mal peignée.* Caput impexum, capitis impexi, neut. KUDLISKA nie ƒczesana głowa, warchoł.

TEILLER *le chanvre, ou briser l'écorce.* Cannabim decorticare, (o, as, avi atum) *Plin.* MIĘDLIC konopie

TEINDRE, V. act. (*Donner quelque couleur aux étoffes.*) Aliquid tingere, Inficere aliquid aliquo colore. Colorare, (o, as, avi, atum.) FARBOWAC máteryc. *Teindre la laine.* Sufficere lanam medicamentis. *Cic.* *Fárbować wełnę. *Teindre en violet.* Tingere conchylio. *Cicer.* *Fárbować Fiołkowo.

ON DIT figurément, *Teindre ses mains dans le sang de ses ennemis* Inficere, tingere manus hostium sanguine. *Ovid.* Zbroczyć ręce we krwi nieprzyiacielskiey.

TEINT, masc TEINTE, fem. Tinctus, infectus a, um. *Plin.* FARBOWANY farbowana. *Une laine teinte.* Lana medicata fuco *Wełna farbowana. *Qui n'est point teint.* Cui nullus color incursaverit. *Plin.* *Niefarbowany niczym. *Des toisons teintes en verd.* Hyali fucata colore vellera. *Virg.* *Runa zielono farbowane *Un suc dont on teint.* Infector succus, i, masc. *Plin.* *Farba do farbowania.

TEIN, subst. masc. (*La couleur & la délicatesse de la peau du visage*) Oris color, oris, masc. *Cic Ter.* CERA kolor y piękność twarzy. *Il a le teint vif & un embonpoint merveilleux.* Est ipsi color verus, corpus solidum & succi plenū. *Ter.* *Cere czerstwą y postać á tuci zdrową. *Reprendre son teint.* Sumere colorem. *Ovid.* *Cera mu się wraca. *Son teint se passe.* Evanescit color. *Lucr.* *Uroda miia.

TEINTURE, subst, fem. (*L'art de teindre.*) Tingendi ars. Tinctura, æ, fem. *Plin.* FARBIERSTWO Rzemiosło farbierski.

TEINTURE, (*Couleur qu'on donne aux choses.*) Color, oris. Fucus, fuci, masc. *Cicer.* FARBA kolor ktorym farbuią.

TEINTURE se dit figurément dans les expressions suivantes. *Ils donnent la teinture qu'ils veulent aux tendres esprits.* Teneros ac rudes animos inficiunt ut volunt. *Cicer.* Z MŁODEGO wieku co chceſz to ulepiſz. *Donner une mauvaise teinture ou de mauvaises mœurs à quelqu'un.* Inficere aliquem pravia motibus. *Liv.* *Złe obyczaie złe wychowanie komu dać. *Comme je destine mon fils aux affaires de ma maison, je luy ay acheté quelques livres de droit, pour luy en donner quelque teinture.* Ut filium volo ad domûs rationem. (*On sous-entend* instituere) emi aliquod rubricatos libros ut de iure aliquid gustet *Petr.* *Chcąc syna mego do interesſach domowych sposobić kupiłem mu księgi prawne, áby się w prawie troche przeyrzał.

TEINTURIER, subst. m. Infector, oris, m. *Plaut.* FARBIERZ Farbiernik.

BOUTTQUE *de Teinturier.* Infectoris officina, æ, fœm, Taberna tinctoria, æ, fœm. WARSZTAT Farbierſki Farbowania Farbierniſi.

TEL, masc. TELLE, fœm. Talis & hoc tale. *Cicer.* TAKI, TAKA, Takie. *Nous paroissons tels, que nous sommes en effet.* Quales sumus, tales videmur. *Cicer.* *Takiemi się pokazuiemy iakiemi iesteśmy w samey rzeczy. *Tel maistre, tel valet.* Qualis Dominus, talis servus. *Petr.* *Táki Pan táki sługa. *Je feray tel que vous voudrez.* Ut voles esse me, ita ero. *Ter.* *Takim będę iákim zechceſz.

TEL se met aussi en nostre langue pour *si grand, Tantus, tanta, tantum,* comme *Je ressens une telle joye.* Tantâ lætitiâ efferor. *Cic.* TYLI ták wielki tyla; ták wielka, ták wielką radość czuię.

TEL QUEL, masc. TELLE QUELLE, fœm. *Médiocre.* (*Ce qui se dit par mépris.*) Qualiſcumque & hoc qualecumque. JAKI TAKI, JAKO TAKO, nie bardzo co poważiące.

TELLEMENT *quelia* ut, adeò ut, sic ut *avec le subjonctif.* TAK-ZE. *Il fut tellement battu, qu'il en mourut.* Ita fuit multatus, ut vitam amiserit. *Cic.* *Tak go abito że umarł.

TELLEMENT *quellement,* (*par maniére d'acquit.* Utcumque. Qualitercumque. *Ter.* JAK-TAK byle zbyć: byle-byle.

TE'ME'RAIRE, adj. m. & f. (*Inconsidéré dans ses entreprises.*) Temerarius. Inconsideratus consilio præceps. *Cicer.* PŁOCHY nieuważny lekkomyślny.

TE'ME'RAIREMENT, adverb. (*Inconsidérément.*) Temerè. Inconsideratè. Inconsultè, adv. *Cic.* NIEUWAZNIE lekkomyślnie.

TE'ME'RITE', subst. fœm. Temeritas, atis, fœm Inconsiderantia, æ, fœm, *Cicer.* PŁOCHOSC lekkomyślność nieuwaga.

TE'MOIGNAGE, (*Témoin.*) SWIADECTWO Swiadek

TEMPE'RAMENT, *prononcez* GAMPERAMANT, subst. masc. (*Complexion de l'homme, sa constitution naturelle.*) Corporis temperatio, onis, fœm. Habitus corporis, ûs, masc. Habitudo, inis, fœm. *Cicer. Terent.* TEMPERAMENT Komplexya postanowienie przyrodzenia. *Il est d'un bon tempérament.* Est optimâ corporis temperatione *ou* naturâ bonâ. *Terent.* *Dobrego ttwałego iest temperamentu.

TEMPE'RAMENT se dit au figuré, *Des adoucissemens, des biais qu'on trouve dans les affaires.* Temperamentum, ti, neut. Modus, modi, masc. *Cicer.* POMIARKOWANIE sposob srzodek. *Il parla dans un temperament à adoucir les esprits.* Apta temperandi animis disseruit. *Tacit.* *Mowił z tákim pomiarkowaniem, żeby ukoić umysły pomięszane.

TEMPE'RANCE, *prononcez* TAMPERANCE, subst. fœm. (*Une des vertus Cardinales qui regle & qui bride nos appetits sensuels.*) Temperantia, temperantiæ, fœm. *Cicer.* WSTRZEMIĘZLIWOSC iedna z cnot głownych czterech ktorą miarkuiemy pożądliwe skłonności y zmyślność w sobie.

AVEC TEMPE'RANCE. Temperatè. Temperanter. *Cic. Tacit.* WSTRZEMIĘZLIWIE.

TEMPERANT, *prononcez* TAMPERANT, masc Tempérante, fœm. (*Qui est modéré dans les plaisirs du boire & du manger.*) Temperans, antis, omn. gen. Abstinens, entis, omn. gen. WSTRZEMIĘZLIWY skromny pomiarkowany osobliwie w iedzeniu y piciu.

TEMPE'RATEURE *prononcez* TAMPE'RATEURE, subst. fœm. (*Qualité de l'air.*) Cœli temperatura, æ, f *Var.* Temperatio. *Cic.* POMIARKOWANIE powietrza, powietrze pomiarkowane.

TEMPE'RE', *prononcez* TAMPE'RE', masc. Tempérée, fem. (*Modéré.*) Temperatus, a, um. POMIARKOWANY Pomiarkowana. *Un air temperé, qui n'est ni trop chaud, ni trop froid.* Temperatus aër. *Cic.* *Powietrze pomiarkowane.

ON DIT *un homme tempéré.* Homo temperatus, moderatus. Człowiek pomiarkowany w passyach.

TEMPERER, *prononcez* TAMPE'RER, V. act. (*Modérer, adoucir.*) Temperare. Attemperare, acc. MIARKOWAC Umiarkować pomiarkować.

TEMPE'RER se dit figurément en morale, pour *Reprimer, modérer les saillies, les mouvemens des passions.* Temperare. Cohibere. Coercere. Moderare. *Cic.* MIARKOWAC zámięśności popędliwość pássyi.

TEMPESTATIF, m. TEMPESTATIVE, fem. *prononcez* Tampêtatif. (*Qui tempeste, qui crie, qui fait du bruit.*) Clamosus. Turbulentus, *Quin.* HAŁASNY HAŁASNA hałaśliwy.

TEMPESTE, *prononcez* TAMPE'TE, subst fem. (*Orage excité par les vens & par la pluye.*) Tempestas, atis, fem. Procella, æ, fem. *Cic. Plaut.* NAWAŁNOSC wichrow y Deſzczow. *Exciter des tempestes.* Commovere, excitare tempestates. *Cic.* *Poruszać nawałności.

TEMPESTE se dit figurément *Des troubles & des persécutions qui nous arrivent.* Procellæ, arum, fem. plur. Tempestates, tum, fem. plur. *Cic.* NAWAŁNOSC fala (*niewłaśnie*) o nieszczęściach y przypadkach przeciwnych. *Regardez les tempestes qui nous menacent de tous costez, si vous n'y donnez ordre.* Circumspice procellas omnes, nobis impendent, nisi provideris. *Cic.* *Patrz iakie nám grożą y wiſzą nád námi zámięszania ieżeli im rádą swoią nie zábieżyſz.

TEMPESTER, *prononcez* TAMPE'TER, (*Crier, faire*

bieu da bruit, comme ceux qui font fort en colére.) Debacchari Vociferari Tumultuari. Furere. HAŁASOWAC wrzefzczeć krzyczyć hałafu trzafku nárobić iáko ci co fą w wielkim gniewie

TEMPESTUEUX. m. TEMPESTUEUSE, f. *on prononce* TAMPETUEUX TAMPETUEUSE. Procellofus, a, um. *Liv* NAWALNY náwalna náwalnica.

TEMPLE, *prononcez* TAMPLE, fubft. fem. (*Partie double de la tefte de l'homme*) Tempora, temporum, neut. plur SKRONIE z obu ftron głowy ludzkiey.

TEMPLE, fubft masc. (*Grand baftiment élevé en l'honneur de quelque divinité chez les Payens, & au vray Dieu fous l'invocation de quelque Saint dans l'Eglife Catholique*) Templum, pli, neut Delubrum, bri, neut Ædes, is, fem. *Cic* KOSCIOŁ Báłwochwalnia u Pogan. Kościoł, Swiątnica prawemu Bogu wyftawiona pod Jmieniem Jákiego Swiętego u Chrześcian.

TEMPOREL, (*Periffable. Paffager.*) Fluxus. Caducus, a, um *Cicer.* DOCZESNY doczesna znikomy przemiiaiący upłynny marny

Les biens temporels. Fluxa & caduca bona. *Cic.* Dobra doczesne.

JURISDICTION *temporelle* Jurifdictio civilis. ZWIERZCHNOSC Urząd świecki *Seigneur temporel & fpirituel d'un lieu.* Loci alicuius Dominus jurifdictione tùm civili, tùm ecclefiafticâ. * Pán obiedwie zwierzchność maiący w iákim mieyscu to ieft y duchowną y świecką.

TEMPORISEMENT, *prononcez* TAMPORISEMANT, fubft masc *Abon*, (*L'action de temporifer.*) Cunctatio, onis, fem *Caf* ZWŁOKA zwłoczenie odkładanie.

TEMPORISER, V n *prononcez* TAMPORISER. (*Vfer de remifes.*) Cunctari. Procraftinare. *Cic.* ZWŁOCZYC odkładać

TEMPORISEUR, *prononcez* TAMPORISEUR. (*Qui temporife*) Cunctator, oris, masc. *Cic.* ZWŁOCZYCIEL Zwłaczaiący, zwłokami nárabiaiący. Odkładaiący nieskwapliwy rozmyślny

TEMPS, *prononcez* TANS, fubft. masc. (*Cette durée qu'on mefure par des momens, des heures, des jours, des mois, des années & des fiécles*) Tempus, temporis, neut. *Cic.* CZAS wymiar iák długo co trwa, przez momenta godziny dni miefiące lata y wieki

TEMPS. *Siecle dans lequel nous vivons.*) Tempus, oris, neut Ætas, ætatis, fem Ævum, ævi. Seculum, li, neut. *Cic.* CZAS wiek w ktorym żyiemy. *Ce n'eft pas un homme du temps* Haud fanè temporum homo *Quint-Curt.* * Nie náfzych nie teráźnieyfzych czafow człowiek.

DE TOUT TEMPS Poft hominum memoriam, ex quo homines meminerunt *Cic.* PO WSZYSTKIE czafy y wieki. *De noftre temps* Noftrâ memoriâ. Noftrâ ætate. Noftris temporibus *Cic* *Czafow náfzych. * *Jufques à ce temps.* Ad hoc ævi. *Plin* *Aż do tego czafu.

En peu de temps. Cis paucos dies. Intra paucos dies. W krotkim czafie zá kilka dni. *Devant ce temps-là.* Ante hanc diem, ou hoc tempus. *Przedtym pierwey, wprzod. *Pendant ce temps-là* Interea. Interim. Inter moras. *Cic. Plin.* *Tym czafem. * *Un temps viendra, que.* Venit dies, tempus erit. *Cic.* *Przyidzie ten czas.

TEMPS (*Saifon pour faire le chofes.*) Tempus, n. CZAS fpofobność * *Il fçait prendre le temps pour luy parler.* Scie mollifsima tēpora fandi. *Virg.* *Umie fwoy czas wziąć, zna czas kiedy z nim mowić.

QUI *fe fait & qui arrive dans le temps qu'il faut.* Tempeftiva. Maturus, a, um. WCZESNY wcześnie wlaśnie fwego czafu w fam czas. * *Le contraire eft.* Præmaturus. Præproperus, a, um. *Qui arrive hors de temps, de faifon.* *Cic.* *Nie fwego czafu nienależytego czafu wfteczenie. *Avant le temps, prematurément, hors de faifon.* Intempeftivè. Præpofterè. *Cic.* * Skory przed czafem.

TEMPS. (*Saifon de l'année.*) Tempus, neut. Tempeftas, atis, fœm *Cicer.* CZAS pora roku *Le temps de l'Efté, la faifon d'Efté.* Tempus æftivum. *Cicer.* *Czas lata pora letnia lato.

TEMPS *pour un beau jour, un beau temps, un temps ferein.* Bonum tempus, tempeftas bona, cœlum fudum, ferenum: CZAS piękny pogoda. *(*le contraire eft*) Mala tempeftas, *Un mauvais temps.* *Czas brzydki niepogoda. *Un temps coy, un temps calme, où il ne fait point de vent.* Silens ou tranquillum cœlum, *Pogoda cicha bez wiatru fpokoyny dzień.

UN LONG-TEMPS. Longum, longinquum tempus, longa dies. *Cicer.* CZAS DŁUGI. * *Qui a vefcu long-temps.* Qui diù vixit. *Ten co żył długo. * *Qui dure long-temps.* Diutinus. Diuturnus, a, um. *Cicer.* *Długo trwaiący. *Il y a long-temps que.* Jam dudum, jam diù, jam pridem eft, ex quo. *Cic. Ter.* *Już dawno ieft iáko.

DE TEMPS *en temps.* Identidem. Ex intervallo. *Cic.* Subindè. *Hor.* CZASEM czafami.

TEMPS. *loifir* comme. CZAS, mieć czas, álbo nie mieć.

DONNER *fon temps à fes amis.* Reddere amicis tempora, vacare amicis. *Phed.* DAROWAC co czafu dla przyiacioł. *Donner fon temps à fes affaires domeftiques.* Impedere curam rei domefticæ. *Phed.* *Dać czas fwoim zábawom intereffam domowym.

Un foldat qui a fait fon temps, qui a fervi le temps qu'il faut. Qui jufta ftipendia confecit. *Cic.* ou Emeritus miles, m. *Lucr.* Zołnierz wyfłużony.

PERDRE *du temps* ou *fon temps, l'employer mal.* Tempus abfumere, terere, conterere fruftrà. *Cic.* DAREMNIE fwoy czas tracić, marnie czas trawić.

TENABLE Adject. masc. & fœm. (*Qui peut tenir bon, qui fe peut défendre,* parlant *de quelque place de guerre.*) Arx quæ defendi & propugnari poteft. FORTECA w ktorey fię bronić można.

TENACE, adject. masc. & fœm. (*Gluant. Vifqueux.*) Tenax. acis, omn. gen. *Virg.* CHWYTAIĄCY fię lepiący fię lipki.

ON DIT au figuré *Un homme tenace, fort avare.* Tenax & parcus *Cic.* SKĄPY fkąpiec fknera.

TENAILLE, ou TENAILLES pluriel fubft fœm. (*Inftrument de fer à tenir ou à arracher quelque chofe.*) Forceps, ipis, fœm. *Plin.* KLESZCZE żelazne do trzymania y wyrywania obcęgi.

TENAILLER *quelqu'un.* (*Luy arracher* ou *couper quelque partie du corps avec des tenailles.*) Forcipe membra alicujus difcerpere, dilaniare, convellere. KLESZCZAMI kogo fzarpać targać.

TENANT, m. TENANTE, f. Tenens, entis, omn. gen. TRZYMAIĄCY, trzymaiąca

LES TENANS *& aboutiffans d'un fonds de terre.* Fundi ou prædii alicujus fines, ium, m. GRANICE gdzie fię ftykaią grunta z gruntami kończą fię.

ON DIT figurément en ce fens. *Je fçay tous les tenans & les aboutiffans de cette affaire.* Rem omnem enucleatè novi. ZNAM wfkroś y wiem doſkonale tę fprawę od końca do końca.

TENDON, f. m. (*Subftance nerveufe des Mufcles.*) Tendo tendonis, m *Celf.* SCIĘGACZ w Mufzkułach.

TENDRE, V. act & neut. (*Bander avec effort.*) Tendere, contendere, intendere. CIĄGNĄC wyciągnąć mocno nápiąć nátężyć náftorczyć.

TENDRE *les voiles.* Pandere vela. *Quint.* Explicare. ZAGLE rościągnąć rozwinąć rofpuścić. *Tendre des tapifferies* Aulæa parietibus obtendere. *Obicie przybiiać, rozbiiać obicia. *Il fit tendre fon pavillon fur le rivage de la mer.* Tentorium fecundùm littus conftituit. *Mart.* *Námiot fwoy rozbić kazał nád brzegiem morfkim.

ON DIT figurément *Tendre des piéges à quelqu'un.* Tendere alicui infidias. *Saluft* Dolus *Hor* Caffes. *Tibul.* DOŁKI pod kim kopać fidła ná niego záftawiać.

TENDRE *la joue, préfenter la joue.* Offerre, præbere os, (*foit en bien, foit en mal.*) PODAC lice do pocałowania. *Tendre la main pour recevoir quelque chofe.* Manum tendere, porrigere. *Podać rękę wyciągnąć ná przyięcie. *Tendre les mains au ciel, les préfenter, les élever au ciel.* Tendere ad cœlum. *Saluft.* *Wyciągać podnofić ręce do nieba.

TENDRE, (*Afpirer, vifer à une chofe.*) Tendere, fpectare ad aliquid *Cic.* ZMIERZAC do czego dokąd zámierzać zámyślać.

ON DIT figurément, *Tendre les mains* ou *les bras à quelqu'un dans fa mifére, le fecourir.* Alicui dextram tendere ou manum porrigere *Cic.* PODAC rękę komu w niefzczęściu w potrzebie ratować.

ON DIT auffi figurément, *Tendre, bander fon efprit à une chofe.* Tendere animo ad aliquid, animo contendere, contendere omnibus nervis ad aliquid. *Cicer.* NAPIĄC fwoy

umyfł

umyſł ná dokazanie tego wſzyſtkiemi ſiłami ſię uwziąć wſzyſtkie ſiły nápiąć.

TENDRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'eſt pas dur.*) Tener, tenera, tenerum, Mollis & hoc molle, adject. *Hor.* MIĘTKI kruchy nie twárdy.

TENDRE ſe dit figurément de ce qui eſt jeune & délicat. *Age tendre.* Tenera ætas. *Ovid.* Tenella ætas. *Plaut.* DELIKATNY, młody, wiek młody.

Dés ſa plus tendre jeuneſſe, ou *dés ſon enfance.* A teneris, à tenero, à teneris unguiculis. *Cic.* De tenero ungui. *Hor.* Od náymłodſzych lat ſwoich.

TENDRE *aux pleurs qui pleure aiſement.* Lacrymis mollis. *Prop.* SKŁONNY łátwy do łez dopſzczu prędki. *Tendre au malheure d'autruy, qui en eſt aiſement touché.* Mollis in calamitate aliorum. *Tacit.* *Czuięcy y czkliwy ná cudze nieſzczęście kompaſſyą miękkie ſerce máiący.

TENDREMENT, adv. (*D'une maniére tendre & paſſionnée.*) Tenere. Tenerius. *Plin.* UPRZEYMIE z ſerca.

TENDRESSE, ſubſt. fem. (*Senſibilité de cœur.*) Tener animus. *Cic.* MIĘTKOSC ſerca.

LA TENDRESSE *d'un pere* ou *d'une mere pour ſes enfans.* Amor paternus *ou* maternus in liberos. *Cic.* MIŁOSC Oyca Mátki ku dzieciom.

ON DIT *Tendreſſe de conſcience, délicateſſe de conſcience.* Conſcientia bona & religioſa, æ, fem. DELIKATNOSC ſumnienia.

TENDRON, ſubſt. maſc. (*Ce ſont dans les animaux de petits os tendres, qui ſont comme des cartilages.*) Tenera oſſiculà, orum, neut. plur. CHRZĄSTKI miękkie koſteczki.

TENDRON *de la vigne, ce avec quoy elle s'attache.* Clavicula, æ, fem. *Cic.* Capreolus, li, maſc. *Var.* WITECZKI ktoremi ſię chwyta latoroſl.

TENDRON *des choux.* Cyma, æ, fem. Cymata, tum, neut. plur. *Colum.* PODCZOS od kapuſty.

TENDU, maſc. TENDUE. fœm. (*Bandé.*) Tenſus, ou tentus, a, um. NACIĄGNIONY wyciągniony nápięty náſzorczony.

TE'NE'BRES, ſubſt. fœm. plur. (*Entiére obſcurité, privation de lumiére.*) Tenebræ, arum, fœm. plur. *Cic.* CIEMNOSC ciemnośći.

TE'NE'BREUX, maſc. TE'NE'BREUSE, fœm. (*Obſcur.*) Tenebroſus. Tenebrioſus, a, um. Tenebricus, a, um. *Var. Cic.* CIEMNY, Ciemna.

TENEUR, ſubſt. f. (*Le contenu d'une lettre ou de quelque autre écrit.*) Ipſiſſima epiſtolæ verba, exemplum, pli, n. *Cic.* TENOR czego co wſobie rzecz ma náprzykład tenor liſtu co w ſobie liſt zámyka.

TENIR, (*Avoir en ſes mains, poſſéder.*) Tenere in manu tenere, habere. TRZYMAC mieć w ręku ſwoich.

TENIR, (*Prendre. Recevoir.*) Tenere. Habere. Accipere. *Cicer. Terent.* TRZYMAC wziąć mieć od kogo odebráć. *Tenez, prenez cela pour vous.* Tene, habe tibi, accipe. *Ter.* *Náści weźmiy to ſobie. *Tenez voilà ce que je vous devois.* Accipe hem, quantùm debui. *Ter.* *Náści bierz com ci winien.

TENIR. (*Eſtre bien lié*) Hærere Adhærere, (hæreo, es, hæſi, hæſum.) TRZYMAC mocno ſiedzieć. *Ces ſolives tienent enſemble par des chevilles, elles dureront long temps.* Hæc tigna ſibulis colligata, æternam habebunt firmitatem. *Caſ.* *Tebelki trzymáią mocno y dobrze ſiedzą trwáć będą długo. *Faire tenir une choſe à chaux & à ſable.* Calce & arenâ aliquid coagmentare. *Vitr.* *Uiáć co wapnem y piaſkiem rozczynionym áby mocniey trzymało.

TENIR. (*Comprendre. Renfermer.*) Capere. Continere. *Cicer.* TRZYMAC w ſobie zámykáć mieć w ſobie mieśćić. *Noſtre maiſon ne pourra pas tenir tant de monde.* Ædes noſtræ omnes vix capient. *Ter.* *Dom naſz niepomieśći w ſobie tyle ludzi.

TENIR. (*Retenir, empeſcher de tomber.*) Tenere. TRZYMAC kogo áby nie opadł uchwyćić kogo.

TENIR, (*Retenir.*) Tenere. Continere. Coercere. Cohibere. *Cic.* TRZYMAC utrzymáć trzymáć w ſobie nátrzymáć *Tenir quelqu'un dans ſon devoir.* Aliquem in officio continere. *Cic.* *Utrzymáć kogo w powinnośći. *Tenir ſon haleine ſon vent.* Animam tenere, comprimere. *Ter.* *Utrzymáć w ſobie duch wiatr.

TENIR *une choſe de quelqu'un, l'avoir receuë de luy.* Habere aliquid ab aliquo. *Cic. Terent.* TRZYMAC co z łáſki czyiey mieć co z łáſki iego.

TENIR *de quelqu'un, luy reſſembler en quelque choſe.* Aliquem re aliquâ referre. *Plin.* PODOBNYM być do kogo: mieć co podobnego z nim. *Il tient de ſon pere, en ce qu'il eſt fort ſage.* Ingenium patris habet, quòd ſapit. *Ter.* *Ma to z oyca że ieſt bardzo rozumoym. *Vous ne tenez point en cela de voſtre pere.* Paternum haud iſtud dediſti, haud patriſſas. *Ter.* Patrem non refers. *Plin. Jun.* *Nienáśladuieſz w tym oyca ſwego.

TENIR *pour quelqu'un, tenir ſon party, eſtre pour luy.* Pro aliquo, ab aliquo, cum aliquo ſtare. *Cic. Liv.* TRZYMAC zá kim trzymáć zá czyią ſtroną.

TENIR, (*Subſiſter, réſiſter.*) Suſtinere. Subſtare. *Cic. Caſ.* WYTRZYMAC ſtrzymáć utrzymáć dotrzymáć. *Il deſpecha vers luy pour l'avertir, qu'il ne pouvoit tenir long-temps, s'il n'eſtoit ſecouru.* Nuncios ad illum miſit, ni ſubſidium ſibi mittatur, eſſe diutiùs ſuſtinere non poſſe. *Caſ.* *Wyſłał do niego znáć że nie długo wytrzymáć może ieżeli mu pomoc nie nádeydzie.

TENIR, (*Souſtenir*) UTRZYMYWAC utrzymáć co. *Tenir bon dans une réſolution.* Obfirmare ſe in propoſito ſuſceptoque conſilio *ou* perſtare, permanere *Cic.* *Utrzymywáć ſię ſtáć przy ſwoim przedſięwzięciu.

TENIR *quelqu'un,* (*l'arreſter, l'amuſer.*) Tenere. Detinere. Morari, acc. *Cic. Ter.* TRZYMAC kogo bawić go zábawiáć go. *Je ne vous tiendray pas plus long temps.* Non te tenebo pluribus, non te diutiùs morabor. *Cic.* *Nie zábawię nie będę cię dłużey bawił.

Tenir à quelqu'un qu'une choſe ne ſe faſſe. Per aliquem ſtare, quominùs aliquid fiat *Cic.* Gdyby nie on, gdyby nie ty *Il n'a tenu qu'à vous, que cela ne ſe ſoit fait.* Per te ſolum ſtetit, quominùs hoc effectum ſit, huic rei ſolus obſtitiſti. *Port.* *Gdyby nie ty toby ſię ſtało, od ciebie to ſamego záwiſſo ná twoiey to woli było żeby ſię ták ſtało ſameś temu winien tyś ſam przyczyną że do tego nie przyſzło.

Tenir, (*Eſtimer, tenir compte*) Habere. Æſtimare. *Cicer.* Trzymáć mieć zácz. *Tenir quelqu'un pour ennemi.* Aliquem in hoſtium numero habere, ducere. *Cicer.* *Trzymáć zá nieprzyiaciela mieć kogo zá niechętnego. *Ne point tenir compte de ſoy.* Abjicere ſe, nauci ſe facere. *Plaut.* *Zá nic ſię mieć. *Je tiens cet homme là perdu ſans reſſource.* In deſperatis habeo hunc hominem. *Plaut.* *Mam go za zginionego bez nádziei.

TENIR *pour certain,* (*Eſtimer, avoir pour certain.*) Aliquid certum, pro certo habere *ou* perſuaſiſſimum, certiſſimum habere. *Cic.* TRZYMAC zápewne, mieć zá pewną rzecz.

Tenir des diſcours avantageux d'une perſonne, parler à ſon avantage. De aliquo bonos habere ſermones. *Cic.* Mowić o kim dobrze z zálećeniem iego. *Vous me tenez un autre langage maintenant que je n'ay plus rien.* Aliam nunc mihi orationem deſpoliato prædicas. *Plaut.* *Inaczey teraz ze mną mowiſz, Inaczey ſpiewaſz kiedy iuż nic nie mam.

TENIR, (*Garder ſa parole.*) Servare fidem, ſtare in fide. Fidem non fallere. *Cicer. Terent.* *DOTRZYMAC ſłowa. *Tenir ſecret ce qu'on a entendu.* Audita continere. *Ter.* *Dotrzymáć dochowáć w ſekrecie co ſię ſłyſzáło.

SE TENIR *à l'opinion de quelqu'un.* Alicujus ſententiæ ſuffragari, cum aliquo ſentire. *Cicer.* TRZYMAC ſię zdania czyiego zoſtawáć przy nim. *Il ne s'en tiendra pas là.* Non huic judicio acquieſcet. *Suet.* *Nie przeſtanie on ná tym.

TENIR *un chemin, le ſuivre.* Iter aliquod ſequi, curſum tenere. *Caſ.* TRZYMAC ſię drogi iákiey, iecháć drogą iáką udáć ſię nią.

Tenir la main à une choſe, avoir ſoin qu'elle ſe faſſe. Faciendum aliquid curare, dare operam ut aliquid fiat. *Cicer.* Pilnowáć dopilnowáć czego. *Tenir la main à un enfant qui apprend à écrire.* Pueri ſcribere diſcentis manum manu ſuperimpoſitâ regere. *Quint.* Ducere manum. *Prowadzić rękę dziecięciu piſáć go ucząc.

Tenir compte. Odpowiadáć zá co.

Tenir quelque profeſſion. (*La faire, l'exercer.*) Habere. Exercere. Bawić ſię czym, ſtanem iákim. *Tenir école.* Habere ſcholas. *Cicer.* *Bawić ſię ſzkołą, trzymáć ſzkołę uczyć. *Tenir cabaret.* Artes cauponias exercere. *Juſt.* *Bawić ſię karczmą ná karczmie być. *Tenir marché.* Mercatum habere. *Bawić ſię targiem handlowáć. *Tenir les Eſtats.* Conventus habere, agere. *Caſ.* *Trzymáć radę. *Tenir l'audience.* Exercere judicium. *Cicer.* *Záśiadáć ná ſądach. *Tenir boutique.*

Eacicere tabernam. *Vlp.* * Kupiectwem kramarstwem się bawić.

Tenir, (*Entretenir, avoir à ses gages.*) Trzymać płacić mieć ná kosztie swoim. **Ce Prince tient des Ambassadeurs dens toutes les Cours.* Hic princeps legatos habet apud Reges. *Ten Pan trzyma possow po wszystkich Dworach.

SE TENIR, (*Demeurer en quelque situation, soit du corps ou de l'esprit.*) Stare, manere. *Cicer.* Tenere se. *Plin. Jun.* TRZYMAC się zostawać co do postawy ciała lub co do umysłu. **Se tenir à genoux.* Astare in genua *Plaut.* *Trzymać się klęcząc, być klęcząc, zostawać *Se tenir sur un pied.* Stare in uno pede *Horat* *Trzymać się ná iedney nodze. **Sur le bout des doigts.* Insistere digitis. *Plin.* *Ná palcach stać **Se tenir propre* ou *nettement.* Munditer se habere. *Terent.* *Trzymać się czysto koło siebie *Se tenir sur ses gardes.* Sibi cavere diligenter. *Trzymać się mieć się ná ostrożności. **Se tenir les costez de rire* Risu dissolvere ilia *Petr.* *Chwytać się zá boki od śmiechu.

SE TENIR, (*Demeurer, habiter*) Tenere. Manere Habere. Habitare MIESZKAC kędy bawić zostawać. **Nous luy commendons de se tenir chez luy.* *Roskazaliśmy mu áby się trzymał u siebie nie wychodząc.

Se tenir fort de l'amitié de quelqu'un, de son autorité. Confidere alicujus benevolentiæ, auctoritati. Ufać czyiey przyiaźni záſadzać się mocno ná niey.

Tenir une affaire en estat Sustentare rem. *Cic.* Rzecz w porządku porządnie trzymać.

Cela me tient au cœur. Idhæret mihi in visceribus. *Cicer.* Illud mihi cordi est. *Hor.* Ægrè est. *Cic.* Tego bym życzył álbo to mię boli to mi markotno iest.

ON DIT figurément & proverbialement. *Tenir quelqu'un en échec, en haleine.* Tenere aliquem sollicitum *Ter.* Trzymać kogo w strachu w boiazni w wątpliwości w niepewności.

TENIR *son bon Ange par la main* ou *tenir Dieu par les pieds* (omme l'on parle populairement.) Tener dexträ genium *Plaut.* TRZYMAC Páná Bogá zá nogi iáko potocznie mowią.

ON DIT populairement. *Il croit tenir Dieu par les pieds, il se croit ravi au troisiéme Ciel.* Se cœlum Jovis tenere arbitratur. *Petr* Rozumie że Páná Bogá zá Nogi uchwycił.

TENIR *la bride courte à quelqu'un.* Arctè contentéque aliquem habere *Ter.* TRZYMAC kogo w prożney nádziei, uwodzić go nádzieią prożną.

TENIR *quelqu'un au filet, l'amuser* Spe lactare au ducere aliquem. *Ter* TRZYMAC kogo w nádziei.

TENIR *le loup par les oreilles,* pour dire *que la possession d'une chose ne nous est guéres assurée.* Auribus lupum tenere. *Ter* NIEPEWNEGO co trzymać.

QUI *tient les livres de compte* Ratiocinator, oris, masc. *Cic* TEN co rachunki trzyma Reiestra,

TENTATEUR, *prononcez* TANTATEUR, subst. masc. (*Celuy qui tente, qui sollicite au mal*) Tentator. *Hor.* POkusa do złego Poduszczenie podmowca.

TENTATRICE, subst. f. *prononcez* TANTATRICE, (*Celle qui induit au mal.*) Quæ instigat ou impellit POKUSA námawiaiąca ná złe.

TENTATION, *prononcez* TATATION, subst. fem. (*L'action de tenter.*) Sollicitatio. Inductio. Impulsio. Instigatio, onis. *Cic.* POKUSA poduszczenie do złego.

TENTATIVE, *prononcez* TANTATIVE, subst. fem. (*Essay Epreuve*) Tentatio. Periclitatio. *Cic. Liv.* TENTYWA sprobowanie iák się uda.

TENTE, *prononcez* TANTE, subst. fem. (*Pavillon dont on se sert en guerre, quand on campe*) Tentorium. *Cic.* Papilio *Plin* NAMIOT Zołnierski.

TENTE *faite de linge qu'on met dans une playe.* Turonda, æ, fem. *Car.* Penicillum. *Plin.* FLEYTUCH do rany.

TENTER, *prononcez* TANTER. (*Porter, solliciter au mal.*) Ad malum aliquem tentare, sollicitare. *Cic.* KUSIC námawiać poduszczać ná złe.

TENTER. (*Essayer. Sonder. Eprouver.*) Tentare, periclitari. *Cic* PROBOWAC Tentowáć.

TENTER *le hazard d'une bataille.* Certaminis fortunam, *au* aleam periclitari, experiri. SPROBOWAC szczęścia ná Woynie wydać bitwę ná szczęście.

ESTRE *tenu d'une chose, y estre obligé.* Ad aliquid teneri, eor, eris. POWINIEN być.

TE'RE'BENTTINE, subst. fem. *prononcez* THE'RE'BANTINE. (*Espéce de résine, qui découle du terébinthe.*) Therebentina resina, æ, fem *Plin.* TERNTYNA guma.

TE'RE'BINTHE, subst. masc. (*Arbre d'où découle la Térébenthine.*) Terebintus, i, fem. TERPENTYNOWE drzewo,

DE TE'RE'BINTHE. Terebintinus, a, um *Plin.* TERTYNOWY.

TERGIVERSATION, subst fem (*Défaite, subterfuge.*) Tergiversatio, onis. fem. *Cic.* WYBIEG wykręt.

TERGIVERSER, V. neut. (*User de tergiversation.*) Tergiversari, (or, aris, atus sum.) depon. *Cic.* WYKRĘTAMI nàmbiać.

TETME, subst masc. (*Mot particulier d'une langue.*) Verbum, verbi, n. Vox, vocis, fem. Vocabulum, vocabuli, neut. *Cic.* TERMIN słowo właśne w ięzyku iákim.

LES TERMES *du Palais.* Verba forensia, berbum forensium, neut. plur. TEMINY prawne.

ON DIT en ce sens figurément, *Se tenir dans les termes, dans les bornes de l'honnesteté.* Intre fines honesti se contineri, honestatem & decus conservare. *Cic.* Termin granica, trzymać się wgranicach poczciwości.

TERME, f. m (*Temps arresté pour faire les choses, & pour le payement de ce qu'on doit.*) Præfinitum au præstitutum tempus, oris, n. Dies pecuniæ solvendæ. TERMIN czas zápłacenia, álbo uczynienia czego.

TERME ou *le temps que les femmes grosses acouchent.* Tempus pariendi. TERMIN położniczy czas. **Vous estes à terme.* Jam sibi acti au exacti sunt menses. *Plaut.* *Jesteś ná czasie. **Se délivrer avant terme & faire périr son fruit.* Abortioni operam dare & enecare puerum. *Plaut.* * Poronić umyślnie przed czasem.

TERME (*Estat des choses.*) Status, us. Locus, loci, masc. *Cic.* TERMIN stan rzeczy wiakim zostaią stanie, w iakich terminach.

TERMINAISON, subst. fem (*Dernieres letres* ou *syllabes d'un mot, ce qui le termine & finit.*) Verborum finis, au exitus, exitûs, masc. *Quint. Cic.* TERMINACYA ná ktorą się słowa kończą.

Des mots qui ont une mesme terminaison, qui finissent de mesme Verba similiter desinentia, cadentia, *ou* quæ sonum habent in exitu similem *Cic.* Quæ eundem referunt in cadendu sonum *Quint* Słowa iednakowo się kończące.

TERMINER. (*Borner des bornes.*) Germinare. Definire. OPISAC ugraniczyć ocyrkluwać.

TERMINER. (*Finir un ouvrage*) Terminare aliquod opus, manum extremam operi imponere. *Cic. Virg*, SKONCZYC zákończyć co. **Terminer un différent.* Controversiam dirimere. finire *Cic.* *Zákończyć kłotnią differencye.

TERMINER. *Aboutir. Finir.* WYCHODZIC ná co.

TERNAIRE, subst. masc. (*Le nombre de trois.*) Ternarius numerus, ternarii numeri, masc. POTROYNA liczba.

TERNIR, V. act. (*Faire perdre l'élat des choses.*) Nitorem rerum obscurare, infuscare. PRZYCMIC przytłumić zgasić przygasić. * *Le poli des miroirs se ternit.* Speculorum fulgor hebetatur. *Plin.* * Glanc zwierciadeł pełznie. * *La beauté se ternit par les maladies.* Formæ dignitas morbo deflorescit. *Cic.* *Uroda pełznie przez choroby.

Il a terni les belles actions de sa jeunesse, par les infamies de sa vieillesse Bona juventæ, senectu flagitiosa obliteravit. *Tac.* Sławę z młodych lat nábytą sromotnie w starości ochydził.

TERRASSE, subst. f. (*Lieu élevé fait de terre.*) Terrenus agger. terreni aggeris, masc. *Suet.* GROBLA ubita z ziemi, wał sypany.

TERRASSER, V. act. (*Mettre de la terre au pied d'un mur.*) Murum aggerere, (aggero, is, aggessi, aggestum.) *Colum.* OKOP dać koło murow wał. * *Terrasser les vignes, y mettre de nouvelle terre au pied.* Aggerere vites. *Okopywać winnice. **Terrasser la vigne, la coucher en terre.* Vineas in terram prosternere. *Colum.* * Położyć winnicę y ogniem pokryć ná zimę.

ON DIT figurément en ce sens, *Terrasser quelqu'un, le jetter par terre.* Aliquem sternere, prosternere, *ou* humi prosternere O ziemię kogo uderzyć.

TERRE. subst. fem. (*Globe sublunaire.*) Terræ Globus, i, m. *Cic* ZIEMIA okrąg pod miesięczny.

LA TERRE *est solide & ronde, situé au milieu du monde.* Terra locata est in mediâ sede, solida & globosa. ZIEMIA iest nieporuszona, okrągła w pośrzodku świata.

TER-

TERRE. (*Le monde. Les hommes.*) ZIEMIA Swiat ludzie.

CHEMIN *par terre*. Terrenum *ou* terreſtre iter, terreni *ou* terreſtris itineris,*n.Cic.* PODROZ ziemią lądem. **Prendre terre, venir, aborder quelque part.* Appellere ad littus. *Cic.* *Przybić do lądu.

TERRE FERME. (*Vn continent.*) Continens, entis. *Plin.* ZIEMIA ląd.

TERRE. (*Pays.*) Solum. ZIEMIA kray. * *Il eſt entré à main armée ſur les terres ennemies.* In terras hoſtiles impetum fecit. *Liv.* * Wſzedł zbroyną ręką w krey nieprzyiacielſki.

TERRE. (*Champ qu'on laboure.*) Terra, æ, fem. Ager, agri, maſc. Solum, ſoli, neut. ZIEMIA rola. * *Terre graſſe.* Pingue ſolum. n. *Cic.* * Ziemia tłuſta. * *Terre maigre.* Jejuna terra. *Colum.* * Ziemia chuda. * *Terre noire.* Terra & pulle. *Colum.* *Rola czarne.

TERRE *fertile, bonne terre* Fertilis ager, terra ferax *Cic.* ZIEMIA boyna urodzayna. **Terre ſtérile.* Terra ſterilis, infecunda. *Ovid.* *Ziemie płonna rola. * *Terre labourée, cultivée.* Terra culta, cultus ager. * Rola wyprawna nieſiana. **Terre labourée où il n'y a encore rien de ſemé.* Arvum, arvi, n. *Var.* *Płonnik ugor. **Terre en friche & inculte.* Solum incultum & derelictum. *Cicer.* *Odłog puſtka zaroſłe grunta leżące nieorane.

TERRE *à bled.* Ager frumentarius, terra habilis frumentis. *Col.* Ager ad frumentum. *Var.* *Rola ná zboże. * *Terre à vin.* Ager ad vitem. *Var.* *Rola ná wino dobra. **Terre à pot ou à potier.* Terra figularis. *Colum.* Argille, æ, fem.*Cic.* Creta figularis. *Plin.* *Glina glinki ziemia ná garki.

TERRES en plurier pour *Champs, métairiers.* Prædia, orſi, m. Ager, agri, m. *Cic.* WSI dobra máiętność folwark.

DE TERRE, *fait de terre.* Terreus, terrenus, a, um.*Cic. Caſ.* Z ZIEMI gliniany.

Vaiſſelle de terre Fictilie vaſa, fictilium vaſorum, neut. plur. *Cic.* Naczynie gliniane.

L'ART DU POTIER. Figlina, æ, f. *On ſous-entend* Ars. GANCARSTWO Zduńſtwo.

POTIER DE TERRE. Figulus, figuli, maſc. *Plin.* GANCARZ Zdun.

TANT *vaut l'homme, tant vaut ſa terre* Ut homo ſic res illius ſunt, aut bonæ, aut tenues. JAKI Goſpodarz, takie dobra.

TERREIN, ſubſt. m. *prononcez* TERRAIN. (*Le ſol de la terre.*) Terrenum, i, n. *Col.* Humus, i, fœm. *Cic.* ZIEMIA pole grunt. **Gagner peu à peu le terrein.* Paulatim ſolum terræ occupare. *Pole plac powoli otrzymywać. **Diſputer le terrein.* Defendere ſolum. *Bronić plac. **J'ay trouvé le moyen de diſputer le terrein.* Aliquam reperi reſiſtendi viam. *Cic.* *Znalazłem ſpoſob oparcia ſię.

ON DIT figurément *Il connoiſt le terrein de la Cour.* Novit Aulicorum mores, *ou* agendi rationes. ZNA ſię ná ſztukach dworſkich, zná Dwor.

TERRER V act. (*Mettre de la terre au pied des arbres & des vignes.*) Arbores & vites adobruere terrâ. *Col.* OKOPYWAC drzewa winnice.

SE TERRER. (*Se cacher en terre.*) Sub terrâ ſe abſcondere ZAKOPAC ſię w ziemię.

TERREUR, ſubſt. f. (*Paſſion de l'ame excitée par la préſence d'un objet affreux.*) Terror, terroris, m. *Cic.* STRACH boiaźń. **La terreur s'empare de l'armée* Incidit terror exercitui. *Caſ.* *Strach opanował woyſko.

TERRIBLE. Adject. maſc. & fœm. (*Qui donne de la terreur.*) Terribilis & hoc terribile, adject. Horrendus, a, um. *Cic.* STRASZNY ſtraſliwy. **Choſe terrible à voir.* Res aſpectu terribilis. *Strach y widzieć.

TERRIBLEMENT, adv. Terribilem, horrendum in modum. *Cic* STRASZNIE, ſtraſliwie.

TERRIER, ſubſt. m. (*Trou dans la terre où ſe retirent les lapins.*) Cuniculus, li, m. Cubile, lis, neut. *Cic.* JAMA Krolikow &c.

TERRINE, ſubſt. fœm. (*Vaiſſeau de terre fort large.*) Cymbium fictile, cymbii fictilis, n. DONICA gliniana.

TERRITOIRE, ſubſt. m. *Juriſdiction, Reſſort.*) Territorium, territorii, *n. Cic.* JURYDYKA moc władza.

TERROIR, ſ m. (*La terre conſiderée ſelon ſes qualitez.*) Terra, æ, f. Solum, ſoli, n. GRUNT iáki.

TESMOIGNER, *prononcez* TE'MOIGNER. V. act. (*Porter témoignage.*) Teſtimonium dicere, reddere, perhibere. *Cic. Quint.* SWIADCZYC.

TESMOIGNER, (*Marquer, montrer.*) Teſtari, (or, aris, atus ſum) Significare. Demonſtrare. Indicare. *Cicer. Terent.* OSWIADCZYC pokazować. **Cela me faſche un peu, mais je n'ay pas voulu luy teſmoigner.* Non nihil moleſta hæc ſunt mihi, ſed oſtendere me ægrè pati illi nolui. *Ter.* *To mię bardzo boli, ále nie chciałem tego pokazać po ſobie.

TESMOIGNAGE, (*Dépoſition d'un temoin.*) Teſtimonium. teſtimonii, *n. Cic.* Teſtimonii dictio, onis, f. *Ter.* SWIADECTWO świadka.

TESMOIGNAGE *que nous rend noſtre conſcience d'avoir veſcu & d'avoir bien fait.* Conſcientia benè actæ vitæ & recordatio benefactorum. *Cicer.* SUMNIENIA dobrego świadectwo.

TESMOIGNAGE. (*Marque que l'on donne de ſon amitié.*) Teſtificatio Significatio, onis, f. *Cic.* OSWIADCZENIE affektu przyiaźni.

La nature, la qualité du terroir Soli qualitas, atis, f. Soli ingenium, ii, n. Soli natura, æ, fœm. Soli habitus, ûs, m. *Colum.* Gruntu przyrodzenie. **Ce vin ſent le terroir.* Hoc vinum ſapit ſoli naturam. *Wino to ziemią trąci.

TERTRE, ſ. m. (*Petite Eminence.*) Tumulus, tumuli, m. *Caſ.* GORKA wyſzka pagorek.

TESMOIGNAGE, *prononcez* TE'MOIGNAGE, *en élevant le premier* E', ſubſt. maſc. (*L'action de témoigner en Juſtice ou ailleurs.*) Teſtificatio, onis, fœm. *Cic.* SWIADECTWO urzędownie dane.

TESMOIN, ſubſt. maſc. *on prononce* TE'MOIN. (*Qui porte & rend teſmoignage d'une choſe.*) Teſtis, teſtis, maſc. *Cicer.* SWIADEK. **Teſmoin digne de foy, teſmoin irréprochable.* Teſtis gravis. Locuples. Idoneus. Integer. Incorruptus. *Cic.* *Swiadek godny wiery niepodeyrzany. **Teſmoin oculaire, qui a veu une choſe.* Oculatus teſtis. *Plaut.* *Swiadek oczywiſty. **Teſmoin qui ne ſçait que par ouïr dire* Auritus teſtis. *Plaut.* *Swiadek z ſamego tylko ſłyſzenia. **Teſmoin ſuborné, apoſté.* Falſus teſtis. *Juv* Appoſitus. *Cicer.* *Fałſzywy świadek podmowiony náprawiony.

PRODUIRE, (*Faire venir des teſmoins*) Evocare Appellere teſtes. Producere. *Cic.* Edere. *Liv.* WYPROWADZAC świadkow. **Prendre quelqu'un à teſmoin de ce que l'on dit.* Citare aliquem teſtem in rem aliquam. *Cic.* *Brać kogo ná świadka co ſię mowi. **Prendre Dieu à teſmoin.* Teſtari Deum. Teſtem Deum appellare. *Cicer.* *Boga wziąć ná świadectwo.

TEST, ſ m. (*Le crane de la teſte.*) Calva, æ, f. Calvaria, calvariæ, f. *Celſ* CZASZKA głowy.

TEST, (*Morceau d'un pot de terre caſſé*) Teſta, Teſtula, æ, f. Teſtaceum fragmentum, ti, neut. *Hor. Ovid.* SKORUPA ſtłuczona.

TESTAMENT, ſubſt m. (*Acte authentique par lequel un homme déclare ſa derniere volonté à ſa mort.*) Teſtamentum ti, n *Cic.* TESTAMENT.

DRESSER, (*Faire un teſtament.*) Facere. Conſcribere. Componere. Obſignare teſtamentum. *Cic.* PISAC Teſtament **Changer un teſtament.* Mutare teſtamentum. *Cic.* *Odmienić teſtament. **Caſſer un teſtament.* Irritum facere teſtamentum. *Cic.* *Skaſſować teſtament. **Ouvrir un teſtament.* Reſignare teſtamentum. *Cic.* *Otworzyć teſtament.

LE VIEUX ou L'ANCIEN TESTAMENT, *qui contient l'ancienne Loy donnée de Dieu à Moyſe & au peuple Juif.* Vetus Teſtamentum. STARY Teſtament, ſtáry zákon prawo ſtaro zakonne. *LE NOUVEAU TESTAMENT ou *la Loy nouvelle donnée de J. C. à ſes Apoſtres & à tous les Fidéles.* Novum Teſtamentum. *NOWY Teſtament dany od Chryſtuſa Apoſtołom y wiernym wſzyſtkim.

TESTAMENTAIRR, *prononcez* TESTAMANTAIRE, adject. (*De teſtament.*) Teſtamentarius, a, um. *Cicer.* TESTAMENTOWY. **La Loy teſtamentaire.* Lex teſtamentaria. *Prawo o teſtamentach. **Exécuteur teſtamentaire.* Curator teſtamenti. *Exekutor teſtamentu.

TESTE, *prononcez* TE'TE, élevant l'E faiſant entendre l'S à demi, ſubſt. f. (*La partie ſuperieure de l'animal.*) Caput, itis, n. *Cic.* GŁOWA.

PETITE TESTE. Capitulum, capituli, neut. *Plaut.* GŁOWKA.

Avoir mal à la teſte, avoir un mal de teſte. Dolore capitis conflictari. *Cic.* Boli głowa bolenie głowy mieć.

AVOIR *la teſte couverte.* Operto eſſe capite. *Cic.* MIEC ná-

nákrytą głowę. *Casser la teste à quelqu'un.* Comminuere alicui cervicem *Terent.* Imminuere alicui caput. *Plaut.* Diminuere alicui cerebrum. *Terent.* *Głowę komu rozbić ránić w głowę. *Aller donner de la teste contre le mur.* Impingere caput parieti *Plin. Jun.* Offendere caput ad parietem. *Quint.* *Głowę ſtluc o ściang. *Ce vin donne dans la teste.* Illud vinum tentat caput. *Plin.* *To wino idzie w głowę.

TESTE ſe prend pour l'*homme entier.* Caput, neut. GŁOWA cała osoba. *Ils payent dix deus par teste.* In ſingula capita decem nummos conferunt. *Płacą dzieſięć tálerow od głowy. *Autant de testes, autant d'avis,* ou *autant d'inclinations différentes.* Quot capita, totidem ſententiæ. *Ter.* *Ile głow, tyle rozumow.

TESTE ſe dit ſouvent *pour la vie, qui ſe prend avec la teste* Caput, neut. vita, æ, fœm *Cic.* GŁOWA życie. *Il y va de ſa teste.* De illius capite agitur. *Mart.* Periclitatur capite *Mart.* *Idzie o iego głowę o życie.

TESTE, (*Esprit, fantaisie.*) Animus, i, maſc. *Cic.* GŁOWA myśl fantazya. *Se mettre en teste d'aimer quelqu'un.* Animum inducere ad aliquem. *Terent.* *Záprzątnąć ſobie głowę miłością. *Se mettre quelqu'un dans la teste ou dans l'esprit.* Sibi hominem in animum instituere. *Terent.* *Nábić ſobie głowę kim *Avoir une choſe en teste ou dans l'esprit.* Agitare. Volvere aliquit animo, in animo aliquid habere. *Liv.* *Mieć czym nábitą głowę. *Il a la teste mal faite, mal timbrée.* Non eſt ſanum illi ſinciput. *Plaut.* *Czegoś mu wgłowie niedoſtaie. *La teste luy a tourné dans une ſi haute elévation.* Magnam fortunam non benè tulit. *Horat.* * W głowę záſzedł od wielkiego ſzczęścia. *Voilà une belle teste, c'eſt dommage qu'elle n'ait point de cervelle.* Pulchra ſpecies, cerebrum non habet. *Phad.* *Piękna głowa ſzkoda że bez mozgu.

Il a fait un coup de ſa teste, ſans demander conſeil à perſonne. Nemine in conſilium adhibito rem egit. Sam ſwoią głową uczynił nikogo ſię nie radząc. *Il a bien du vent dans la teste.* Ventoſus homo eſt. *Horat.* *Wiatr w głowie puſta głowa. *Il s'eſt mis des chimeres dans la teste.* Vaniſſima & inania ſibi finxit. *Nábił ſobie głowę dziwactwem. *Il ne ſçait où donner de la teste.* Quò ſe vertat neſcit ou incertus fertur. *Terent.* *Nie wie co począć. *Faire teste ou tenir teste à quelqu'un, luy réſiſter.* Alicui obſiſtere, reſiſtere, obniti contra ou adversùs aliquem. *Cicer. Virg.* *Oprzeć ſię, ſprzeciwić ſię komu rozumu.

TESTE ſe dit dans ces façons proverbiales. *Avoir des dettes par deſſus la teste, eſtre noyé de dettes.* Ære alieno obrutum eſſe. Animam debere. Non liberos capillos habere. *Plaut Petr.* MIEC długow po nád głowę. *Il a la teste à l'avent, il a une teste de linotte, il a des chambres vuides dans la teste.* Cucurbita eſt. *Petr.* *Puſta głowa. *Il a des vers, il eſt fou, il a la teste légére, la teste verte, mal timbrée ou demontée.* Larvæ & intemperiæ illum agitant, plenus larvarum eſt, deſipit mentis. *Plaut.* *W głowę záſzedł. *Il a la teste pres du bonnet,* pour dire, *il ſe faſche aiſement.* Cerebroſus eſt. *Plaut.* Iraſci celer. *Horat.* Iram in promptu gerit. *Plaut.* *Himeryk prędko ſię o lada co rozgniewa dziwaczek. *Ce ſont deux testes dans un bonnet, ce ſont deux intimes amis, qui n'ont qu'une ſeule & meſme volonté.* Concordes inter ſe iſti & unanimes, ou eadem habent ſtudia. *Wielcy ſobie przyiaciele. *Cela vous met martel en teste.* Id tibi cerebrum urit. *Plaut.* *To cię gniewa.

TESTE à *teste,* comme un ſubſtantif maſculin. *Il luy a accordé un teste à teste,* ou *une converſation de ſeul à ſeul.* Facultaté conceſſit conferendi capita ſimul. DALI ſobie mieyſce y godzinę ſam a ſam ſię widzieć a ſobą.

TESTE ſe dit auſſi pour *les cheveux, qui ne ſervent que d'ornement à une teste.* Cæſaries, ei, fœm. *Ovid.* PERUKA włoſy do ſtroiu. *Il a acheté cette teste ou la coupe de ces cheveux dix écus.* Hanc cæſariem emit decem nummis. *Kupił tę perukę ná dzieſięć tálerow.

TESTE ſe dit auſſi *du bois de cerf.* Ramoſa cervi cornua, uum, neut. plur. *Phad.* ROGI Jelenie. *Les cerf mettent tous les ans leurs testes bas ou leur bois.* Cervi quotannis deponunt ou abjiciunt ramoſa cornua. * Jeleń co rok rogi zroni.

TESTE ſe dit *des corps politiques.* Frons, frontis. Caput itis, n. GŁOWA czoło przodek.

TESTE, ou *le commencement, le frontiſpice d'un livre.* Frons libri, frontis, fem. CZOŁO początek ſam kſięgi.

TESTER, V. neut. *l'S ſe prononce (Faire un teſtament, diſpoſer de ſes biens.)* Teſtari. TESTAMENT czynić. Wyraża ſię S. w tym ſłowie francuſkim,

TESTICULES, ſubſt. maſc. (*Parties doubles de l'animal, qui ſervent à la génération.*) Teſticuli. Teſtes. *Plaut.* JĄDRA u każdego zwierzęcia przyrodzone nerki rodzeniu y płodzeniu ſłużące.

TESTU, *prononcez* TE'TU, maſc. Teſtuë, fem. (*Opiniaſtre.*) Cerebroſus, cerebroſa, cerebroſa, cerebroſoſum. Capito, onis, maſc. *Hor. Cic.* UPARTY zácięty uparta zácięta krnąbrny krnąbrna,

TETTE, ſubſt. fem, (*Pis de vache, de chévre & des autres animaux qui ont du lait.*) Mamma, æ, fem. Uber, uberis, neut. ou ubera, uberum, neut plur. *Celſ. Plin.* CYC Cycek pierś u krowy, u koz u owiec y wſzelkiego inſzego bydlęcia lub zwierzęcia pokarm w ſobie maiące.

TETTER. (*Prendre, ſuçer la mammelle.*) Lac ſugere. Ubera ſugere. *Ovid.* SSAC u Cycka być. **Donner à tetter.* Dare, præbere alicui mammam. *Ter.* Nutrire aliquem admoto ubere. *Phad.* Admovere alicui ubera. *Virg.* Lactare aliquã. *Var.* *Kármić, pierśi dawać.

QUI *tette encore, qui eſt encore à la mammelle.* Lactens, entis, omn. gen. *Var.* Jeſzcze przycycku zoſtaiący. Oſyſek. *Faire tetter les agneaux.* Admittere agnos ad matres. *Przyſadzać Jágnięta do maciorek do owiec przyſadzać áby ſſáły.

TETINE *de vache,* ſubſt. fem. Mamma, mammæ, fem. Sumen, inis, neut *Plaut.* WYMIĘ krowie.

TETON, ſubſt. maſc. (*Mammelle, partie éminente du ſein, où ſe forme le lait.*) Mamma, æ, fem. Mammilla, æ, fem. Uber, uberis, neut. *Cic.* CYCEK Cyc pierś białogłowſko gdzie ſię pokarm formuie.

TE'TRARQUE, ſubſt. maſc. (*Gouverneur de la quatriéme partie d'une Province*) Tetracha, æ, m *Cic.* TETRARCHA Staroſta nád iedną czwartą częścią cáłey iáki prowincyi lub kraiu,

TE'TRIQUE, adject. maſc. & fem. (*Qui eſt d'une humeur ſombre & noire.*) Homo teter, triſtis, & auſterus. Tetricus. TETRYK melancholik ponurego humoru ſęp ſmutny záwżze

TEXTE, ſubſt. maſc. (*Les paroles meſmes d'un Auteur ſans gloſe, ni interprétation.*) Pura puta ſcriptoris alicujus verba. TEXT ſam Autore, ſłowa właſne, Kſięgi, lub piſma iákiego bez wſzelkiego wykładu y gloſſy.

THALICTRUM, ſubſt m. (*Plante dont la racine eſt fibreuſe, ayant des feüilles larges & anguleuſes*) Teliſtrum majus ſiliquâ angulosâ, tri, neut. STULISZ, leczywzod wrzodowiec ziela korzenia odnożek wiele máiącego liścia ſzerokiego winklowatego.

THE', ſubſt. m. (*Arbriſſeau des feüilles duquel on fait un breuvage fort ſalutaire pour la teſte.*) Theia, theiæ, f. THE ziele (*Herbatą*) potocznie zowią, u ktorego liścia warzoną wodę odcedziwſzy piią bardzo ſkutecznie dla głowy.

THE'ATRAL, maſc. THE'ATRALE, fœm. (*De théatre*) Theatralis & hoc Theatrale, adject, *Cic.* TEATRALNY Teatralna do placu widokow náleżący.

THE'ATRE, ſubſt. m. (*Lieu élevé d'où l'on repréſente des Comédies & des tragédies*) Theatrum, tri, neut. *Cic.* TEATRUM, plac widokow wſzelaki iáko to Komedii Tragedii.

PETIT THE'ATRE. Theatridium, ii, neut. *Var.* TEATRUM máłe.

THE'ATRE. (*L'art de compoſer des piéces de théatre en général*) Fabula, æ *Terent.* Comœdia, æ, fœm. Tragœdia, æ, fœm. SPOSOB náuka kunſzt piſania Komedyi Trajedyi.

THE'BAIDE, ſubſt. f. (*Partie Méridionale de l'ancienne Egypte.*) Thebais, Thebaidis, f. *Plin.* TEBAIDA część południowa dawnego Egiptu.

DE LA THEBAIDE. Thebaicus, a, um. *Plin.* Z TEBAIDY.

THE'BAIN, f m (*Celuy qui eſt de Thébes.*) Thebanus, Thebani, m. TEBANIN z Tebow.

THE'BAINE, ſubſt. fœm. (*Celle qui eſt de Thébes.*) Thebana, æ, fœm. *Cicer.* TEBANKA ta co ieſt z Tebow.

THEBES, (*Ville d'Egypte.*) Thebæ, arum, fœm. pl. *Plin.* Thebe, es, f. *Ovid.* TEBY Miaſto Tebańſkie.

(Il y a pluſieurs Villes de ce nom en divers pays, mais la plus fameuſe eſt celle de Béotie baſtie par Cadmus, & célébre

par

par la naiſſance de Bacchus & par la mort d'Oedipe.) Jeſt wiele miáſt tego názwiſka, ále nayſławnieyſze ieſt Miáſto Tebáńſkie w Beocyi záłożone od Kádmuſá, ſławne národzeniem Bachuſá, y śmiercią Edypa.

THEME, ſubſt. maſc. (*Le ſujet, le matiere d'un diſcours.*) Argumentum. TEMA mowy iákiey o czym rzecz álbo od ktorych ſłow ſię rzecz záczyna záłożonych.

THEME *qu'on donne à faire aux Eſcoliers.* Scribendi argumentum, ti, neut. NAZNACZONA rzecz do piſánia lub komponowania ſtudentom w ſzkole, Tema. Kompozycya ſtudenſka.

THE'OGONIE, ſubſt. f. Theogonia, origo deorum, *Cic.* BOGOW pochodzenie.

THE'OLOGAL, maſc. THE'OLOGALE, fem, (*Qui concerne la Théologie.*) Theologicus,a,um. TEOLOICZNY.

LES VERTUS THE'OLOGALES. (*Le Foy, l'Eſperance, & la Charité.*) Virtutes Theologicæ, Fides, Spes, Charitas. CNOTY Teoloiczne, wiara, nádzieia miłość.

THE'OLOGAL, ſubſt. maſc. (*Celuy qui enſeigne dans les Chapitres la Théologie morale aux jeunes Chanoines.*) Theologus,gi, *ou* Doctor Theologus,m. SCHOLASTYK co uczy Teologii młodych Kánonikow w Káptułach.

THE'OLOGIE, ſubſt. fem. (*La ſcience de Dieu & de ſes divins Attributs.*) Theologia, æ, fem, Scientia de Deo & de divinis Attributis. TEOLOGIA náuka o Pánu Bogu y Przymiotach Boſkich.

THE'OLOGIEN, ſubſt maſc. (*Qui ſçait la Théologie.*) Theologus, gi, m. *Cic*, TEOLOG Uczony biegły w Teologii.

Profeſſeur en Théologie. Theologus Profeſſor, *ou* Doctor Theologus. Profeſſor Teologii ten co uczy Teologii.

THE'ORIE, ſubſt. fem. *Spéculation.* (Terme de l'Art.) Contemplatio. Inſpectio, onis, fem. SPEKULACYA ſáma wiádomość poznawanie y dochodzenie rzeczy dowcipem bez praktyki y czynienia.

THE'RIAQUE, ſubſt. fem. (*Remède contre les venins.*) Theriaca, æ, *ou* Theriace, es, fem. *Plin.* DRYAKIEW lekárſtwo od trucizny robione.

THERMES, ſubſt. m. pl. (*Baſtiment antiques deſtinez pour les bains.*) Thermæ, arum, fem. plur. *Cic.* ŁAZNIE. Łázienki Páłac Gmach budynek ná Łáźnie wyſtawiony náymilnie cieplice.

THESSALIE, ſubſt. fem. (*Province d'ancienne Grece ſur la mer Egée.*) Theſſalia, æ, fem. *Cic.* TESSALIA Prowincya Grecka nád morzem ehwaleńſkim.

DE THESSALIE. Theſſalicus, ca, cum. Theſſalus,a,um. *Lucan. Hor*, TESSALSKI Teſalſka.

THESE, ſubſt. fem. (Terme dogmatique.) *Propoſitions qu'on ſoûtient & qu'on défend dans les Ecoles.* Theſis, is, fem. ſingul. *ou* Theſes, Theſium, fem. plur. KONKLUZYA Propozycya iáko konkluzya Teologiczna w iákiey máteryi co trzymáią y náuczáią Teologowie co ich ieſt zá zdánie rozumienie oczym.

THESSALONIQUE, (*Ville de l'Ancienne Macédoine.*) Theſſalonica, æ, fem. *Cic.* TESSAŁONYKA Miáſto dáwney mácedonii.

(On l'appelle aujourd'huy *Salonique.*) Dziś zowią ſałoniká.

THIONVILLE, (*Ville fort de Flandres dans le Duché de Luxembourg ſur la Moſelle avec un beau pont.*) Theodonis villa, æ, fem. TYĄWIL Forteca we Flándriy w Xięſtwie Luxemburſkim nád morellą a pieknym bardzo moſtem mogł by a Polſka názwać *Teepol.*

THON, ſubſt. maſc. (*Grand & gros poiſſon de mer, dont la chair reſſemble aſſez à celle de veau.*) Thunnus *ou* Thyonus, i, maſc. *Ovid. Plin.* WYZ Ryba morſka wielka, ktorey mięſo cielęcemu doſyć podobne zowią wyziną.

THORAX, ſubſt. maſc. (Mot d'Anatomie) *Le poitrine aux hommes* Thorax, acis, maſc. *Plin.* KADŁUB tułow ciała ludzkiego.

THRONE, ſubſt. maſc. (*Sur quoy ſont aſſis les Rois.*) Thronus, Throni, maſc. Solium, ſolii, neut. *Plin. Virg.* TRON Májeſtat wyſtawiony dla Krola ná ktorym Krolow ſadzáią.

THYM, ſubſt. maſc. (*Herbe odoriférante.*) on prononce THYN. Thymum, thymi, neut. *Virg.* DZIĘCIELINA ziele ſzmer włoſki.

DE THYM. Thyminus, a, um. *Colum.* DZIĘCILINOWY ſzmerowy. **Du vin où on a fait tremper du Thym.* Thymite, m. *Col.* * Wino przyprawne ſzmerem.

THYRSE, ſubſt maſc. (*Baſton armé d'un dard environné de Pampres de vigne, que les Poëtes donnent à Bacchus.*) Thyrſus, Thyrſi, maſc. *Sen.* BACHUSOWE berło. Dárda otoczona latoroślą.

TIARE, ſubſt. fem. (*Bonnet à triple couronne qui ſont les une ſur les autres en forme de cercles & un globe au deſſus avec une croix ſur le bout de ce globe.*) Tiara, tiaræ, m. *Virg.* Tiara, æ, f. *Juv.* Kámaur, o Koronach trzech ná głowę noſzenia z iábłkiem y krzyżem ná wierzchu. Korona Pápieſka.

Le Pape Boniface VIII. fut le premier qui mi deux couronnes. Et Benoiſt XII. en ajoûta une troiſiéme, pour marquer qu'il avoit droit ſur l'Egliſe Militante d'icy bas, ſur la Souffrante dans le Purgatoire, & ſur la Triomphante dans le Ciel. Bonifacyuſz VIII. pierwſzy był ktory ná Inſule Papieſkiey przydał dwie korony ná znak mocy Piotrowi Swiętemu rozwiązania y záwiązania co do Duſzy y ſumnienia ná ziemi y ná Niebie daney od Chryſtuſá. A Benedykt XII. Trzecią przydał ná znak zwierzchności Duchowney nád kościołem woiuiącym ná ziemi, cierpiącym Duſz w mękach czyſcowych. y Tryumfuiącym w niebie.

TIBRE, ſubſt. maſc. (*Petit fleuve qui paſſe à Rome.* TIBERIS Tyber Rzeka przechodząca przez Rzym.

DU TIBRE. Tiberinus, Tiberina, Tiberinum. *Virg.* TYBROWY Tybrowa.

TIE'DE, adject. maſc. & fem, (*Mediocrement chaud.*) Tepidus. Egelidus. LETNI wylecony wolny wolne ciepło w ſobie máiący.

TIE'DE, ſe dit figurément, *pour celuy qui ſe relentit dans ſa dévotion, qui n'a plus tant d'ardeur pour les choſes de pieté.* Tepidus, Remiſſus, a, um. WOLNY oziębły oſtudzony co do Nábożeńſtwa.

TIE'DEUR, ſubſt. fem. (*Qualité de ce qui eſt tiéde, & moderément chaud.*) Tepor, teporis, maſc. *Plin. ou* Egelidus tepor. *Catul.* LETNOSC wolność niegorącość.

TIE'DEUR *de l'ame dans ſes exercices de pieté.* Animi remiſſio, onis, fem. OZIĘBŁOSC oſtygłość w Nábożeńſtwie w pobożności.

TIE'DEMENT, adv. (*Avec tiédeur.*) Remiſſè. Languidè. *Cic.* OZIĘBLE oſtygle.

TIE'DIR, (*Laiſſer tiédir.*) Sinere tepeſieri. WYWOLNIC wylecie oſtudzić.

SE TIE'DIR. Moderatè tepeſcere. *Hor.* WOLNIC oſtudzać ſię ſtudzić ſię ziębnąć.

TIEN, maſc. TIENNE, fem. (*Pronom poſſeſſif de la ſeconde perſonne.*) Tuus, tua, tuum. TWOY TWOIA twoie.

TIERCE, ou *main tierce.* Sequeſter, ſequeſtris, ſequeſtre. *ou* hic & hæc ſequeſtris & hoc ſequeſtre. *ou* Sequeſter, ſtra, ſtrum. *Cic.* ZARĘCE zá trzecie ręce ſekweſtrzem rzecz oddana.

FIEVRE *tierce.* Tertiana, æ, fem. *ou* Tertiana febris, f. *Cic.* TERCYANA Febra, Trzeciaczka trzeciodniowka przez trzeci dzień przypadaiąca.

TIERCE *dans l'Egliſe.* Tertia, æ, fem. (Mot conſacré.) TERCYA, godzina w pacierzach Kápłańſkich y inſzych godzinkach zwyczaynych.

TIERCELET, ſubſt maſc. (*Le meſle des oiſeaux de proye.*) Accipiter mas, accipitris maris, maſc. JASTRZĄB kobuz ptak myśliwſki.

TIERCER, (Mot d'Agriculture.) (*Labourer une terre pour la troiſiéme fois, luy donner trois façons.*) Agrum tertiare, (o, as, avi, atum) *Colum.* PRZEORYWAC rolą trzeci raz koło niey robiąc.

TIERS, ſubſt. maſc. (*Une troiſiéme partie.*) Tertia pars, tertiæ partis, fem. TRZECIA część.

ON DIT *prendre un tiers ou une troiſiéme perſonne pour régler quelque différent.* ZDAC ſię w czym ná kogo trzeciego. **Si vous ne pouvez pas vous accorder, prenez un tiers.* Si non poteſtis has lites componere inter vos, tertium aliquē ſeligite. *Jeżeli nie możecie ſię zgodzić weście kogo trzeciego obierzcie ſobie trzeciego zdaycie ſię ná niego.

TIGE, ſubſt. fem. (*Partie d'une plante qui ſort de terre.*) Caulis, caulis, maſc. *Plin.* Scapus, pi, maſc. *Col.* GŁĄB kłącze wychodzące z ziemi, ſtopka ná czym ziele ſtoi y roſnie w Zbożu mowiemy ná pniu ſtoi. **Qui n'a qu'une tige.* Unicaulis, & hoc unicaule. *Plin.* *O Jedney ſtopce.

QUI A *plusieurs tiges.* Multicaulis & hoc multicaule, adj. *Colum.* ZIELE o kilku ſtopkach.

TIGE *creuse des oignons.* Thallus, thalli, m. *Colum.* CEBULA zielona łodyga cebulna.

TIGE *des laitues.* Thyrsus, thyrsi, masc. *Plin.* GŁĄBIK sałaciany *Monter en tige.* Caulem emittere, decaulescere *Plin.* *Wyrastać w głąbiki sałata.

TIGE *d'une colomne* Scapus, scapi, masc. *Vitr.* SŁUPIEC.

TIGE *d'une race ou famille.* Stirps, stirpis, f. *Cic.* ROD Rodzina pochodzenie familij początek.

TIGNE, subst. fem. (*Ver qui ronge les habits.*) Tinea, æ, f. *Vitr.* MOL w sukuie w szatach.

TIGRE, subst. masc. (*Fleuve d'Asie extrémement rapide, qui prend sa source dans les montagnes d'Arménie.*) Tigris, is, masc. *Quint Curt.* TYGRIS rzeka bardzo bystra w Asyi wypadaiąca z Gor Armanii.

TIGRE, (*Beste feroce & cruelle.*) Tigris, is, fem. *Hor.* au idis, *Ovid* Tigride *à l'ablatif. Suet.* TYGRYSS Zwierz dziki okrutny.

TIGRESSE, subst. fem. (*La femelle d'un tigre.*) Tigris femina, fem. TYGRYSSICA samica Tygryssa.

DE TIGRE, Tigrinus, a, um. *Plin.* TYGRYSSOWY Tygryssowa. **Des tables marquetées comme un tigre.* Mensæ tigrinæ. *Plin.* *Stoły wysadzane Cętkuwane.

TILLAC, subst. masc. (*Le plus haut pont d'un vaisseau.*) Fori, forum, masc. plur. *Cic.* CHODZENIE ná okręcie pokład sztab

TILLEUL, TILLOT *ou* Tilleau, subst. masc. (*Grand arbre qui porte des fleurs dont on use en medecine.*) Tilia, tiliæ, fem. *Virg.* LIPA LIPINA drzewo ktorego kwiat służy do lekarstw.

DE TILLEUL. Tilliaceus, a, um. *Col.* LIPOWY LIPOWA z lipy z lipiny.

TIMBALES. subst fem. pluriez, (*Espéce de petis tambours d'airain pour la cavalerie.*) Tympana ænea, orum, neut. plur. KOTŁY międziane bębny tarabany zażywa Jarda w woysku.

TIMBALIER, subst. masc. (*Qui bat des Timbales*) Tympanotriba, æ, masc. Æneator, oris, masc. DOBOSZ do kotłow

TIMBRE, subst. masc. (*Cloche sans battant qu'on frappe avec la main*) Tintinabulum, li, neut. *Plaut.* DZWON bez serca w ktory ręką biią brzękadłu.

TIMBRE dans la blason. (*Casque qu'on met au haut des armes*) Cassis, idis. fem. SZYSZAK ná wierzchu w Herbie.

ON DIT populairement *Ce vin donne dans le timbre, dans le casque, dans la teste* Hoc vinum it in cerebrum, *ou* tentat caput. *Petr. Plaut.* WINO piane w głowę biiące.

ON DIT figurément *C'est un esprit mal timbré, mal fait.* Infelix cerebri *Hor.* W GŁOWIE ale ułożono

TIMIDE, adject masc & fem. (*Craintif.*) Timidus, timida, timidum. BOIAZLIWY boiaźliwa.

TIMIDITE, subst. fem. (*Crainte, appréhension.*) Timiditas, atis. fem. *Cic.* BOIAZN.

TIMIDEMENT, adv. (*D'une maniere craintive.*) Timidè. *Cic* BOIAZLIWIE.

TIMON *d'une charrette ou d'un carrosse*, subst. masc. Temo, onis, masc. *Var. Phad.* DYSZEL wszelaki u wuza Károty.

TIMON ou *le gouvernail d'un vaisseau.* Clavus, clavi, masc. Gubernaculum, li, neut. *Cic.* MASZT ná okręcie.

TIMONNIER, subst m. (*Cheval qui est au timon d'une charrette.*) Junctus, alligatus ad temonem equus. DYSZLOWY koń

TIMORE', masc. TIMOREE, fem. (qui se dit *d'une conscience craintive & scrupuleuse.*) Timidus, a, um. BOIAZLIWY co do sumnienia.

TINTAMARRE, subst. masc. (*Grand bruit, tumulte.*) Strepitus Tumultus *Cic.* HAŁAS zgiełk.

TINTEMENT, subst. masc. (*Son des cloches, bruit qu'on entend dans les oreilles.*) Tinnitus. ûs, masc. *Virg* Tinnimentum, ti, neut. *Plaut.* DZWONIE mi tenreń w uszach.

TINTER, V. act. (*Rendre un son clair.*) Tinnire, (io, is, ivi, itum.) *Var.* DZWONIC we dzwon w iednę tylko stronę iák ná gwałt álbo ná anák láki.

TINTER *une cloche, ne la faire sonner que d'un costé.* Æs campanum ab unâ parte pulsare lenè. BRZĘKAC we dzwon wiednę tylko stronę biiąc.

ON DIT *les oreilles me tintent.* Mihi aures tinniunt. *Catul.* Tinnimentum est auribus. *Plaut.* DZWONI mi w Uszach.

TINTOUIN, subst. masc. (*Bruit sourd qu'on entend dans les oreilles.*) Tinitus, ûs, masc. *Ovid.* DZWONIENIE w uszach.

TINTOUIN se dit figurément de l'Inquiétude qu'on a dans l'esprit. *Cic.* TURBACYA frasunek kłopot. * *Il a du tintouin dans la teste.* Cura hunc angit, excruciat. *Turbuie się o co.

TIQUE, subst. fem. (*Insecte noir qui s'engendra dans la chair, & qui ronge les oreilles d'un chien.*) Ricinus, ricini, masc. *Petr.* KLESZCZ, robak a właszcza psom w uszach się lęgnący y w uchu gryzący.

TIRADE, subst. fem. (*Ce qui se fait tout d'une tire.*) Contextus, ûs, m. Continuatio, onis, fem. CIĄGIEM Ciąg co się ciągiem iednym wiedzie. **Tout d'une tirade.* Uno contextu. *Ulp.* *Jednym ciągiem.

TIRAGE, subst. masc. (*L'action de tirer un basteau ou une planche.*) Tractus, ûs, masc. *Plin.* CIĄGNIENIE czego ciągnąć sobą lub zá sobą.

TIRAILLER, V. act. (*Tirer çà & là.*) Molestè aliquem huc & illuc trahere. CIĄGNĄC tám sam.

TIRANT, m. TIRANTE, fem. Trahens, entis, omn. gen. CIĄGNĄCY Ciągnąca.

ON APPELLE *un homme tirant, qui tire de l'argent des personnes, & qui en exige à tous momens, comme les Procureurs font de leurs parties.* Rapax *ou* harpax, acis omn. gen. *Plaut.* CHCIWY łákomy, rád datkowi, ná ręce, ná wziątek pátrzący.

LE TIRANT *d'une bourse.* (*Cordon qui sert à la fermer & à l'ouvrir.*) Lorum ductile, is, neut. Funiculus ductilis, m. ZAMEK u worka lub sznurek do odmykania y zámykania.

TIRE. (*Tout d'une tire.*) Uno ductu, *ablat.* Continenter. Uno tenore. CIĄGIEM iednym ciągiem. **Voler à tire d'aisles* Celeri volatu ferri per aëra. *Latać. szybko lecieć.

ON DIT proverbialement, *Boire à tire l'arigot.* Tingomenas facere. *Petr.* Pergræcari, (or, aris, atus sum.) *Plaut.* PIC Duszkiem podpiiać sobie iednym tchem kielichy wielkie wychylać.

TIRER. WYCIĄGNĄC. **Je ne puis pas tirer un sou d'eux.* Ab illis movere nummum nequeo. *Cic.* *ou* Aliquid nummulorum exprimere. *Cic.* *Nie mogę szeląga odnich wyciągnąć.

TIRER. (*Amener, attirer à soy*) Trachere, (traho, is, xi, ctum.) act. acc. *Cicer.* CIĄGNĄC pociągnąć do siebie.

TIRER. (*Amener, attirer à soy*) Trahere, (traho, is, xi, ctum.) act. acc. *Cic.* CIĄGNĄC pociągnąć do siebie. **Tirer quelqu'un par les cheveux.* Crinibus aliquem trahere. *Virg.* *Ciągnąć kogu zá łeb zá włosy. * *Tirer quelqu'un à quatre chevaux.* Equis aliquem distrahere, lacerare, dilacerare, discerpere. *Końmi kogo rozszarpać. **Tirer les vaisseaux à bord.* Naves ad terram detrahere, deducere. *Cæs.* *Wyciągnąć statki na ląd.

TIRER. (*Mettre debors.*) Trahere, extrahere, efferre. Exerere, Eruere. Educere. *Cic. Plaut.* WYCIĄGNĄC dobyć skąd wyprowadzić. * *Tirer le monde du néant.* Educere mundum ex nihilo. *Cic.* * Wyprowadzić świat z niczego. **L'eau d'un puits.* E puteo aquam trahere *Cic.* *Wyciągnąć wodę ze studni. **Du vin d'un tonneau.* E dolio vinum promere, depromere. *Cic. Hor.* Eximere vinum de dolio. *Cat.* *Náciągnąć uciągnąć wina z Beczki, álbo też ściągnąć wino. **Des pierres de la carriére.* E terrâ lapides excidere. *Cic.* Eximere. *Plaut.* * Dobywać kámienie z gor kopiąc. **Tirer son armée hors du camp.* Castris educere exercitum. *Plaut.* Producere. *Cicera.* * Wyprowadzić woysku w pole. * *Tirer au sort.* Sortes trahere, ducere. *Cicer.* * Los u co rzucić, rozrucić się w kostki o co. * *Tirer du feu d'un callou.* Lapidem conflictu atque attritu ignem elicere. *Cic* *Ogień skrzesać.

TIRER *quelque chose de quelqu'un de gré ou de force.* Aliquid ab aliquo eicere. Extrahere, extorquere, (extorqueo, es, extorsi, extortû.) Exprimare, act. acc. *Cic.* WYMODZ co ná kim wyciągnąć co ná kim, wycisnąć. * *Tirer de l'argent de quelqu'un.* Ab aliquo pecuniam exprimere. *ou* ferre pecuniam ab aliquo. *Cic. Plaut.* *Wyciągnąć ná kim pieniądzy. **Tirer la verité de quelqu'un.* Exigere ab aliquo veritatem. Elicere, *ou* exculpere ab aliquo verum. *Plaut. Terent.* *Wycisnąć prawdę ná kim.

TIRER. (*Traire les animaux qui ont du lait.*) Vaccam

mulge.

mulgere, immulgere. Ubera palmis preſſare. *Virg.* DOIĆ mleko, doić krowy &c. *Tirer les larmes des yeux de quelqu'un.* Alicui lacrymas excutere, elicere. *Plaut.* Exprimere lacrymas ab aliquo. *Ter.* Excire alicui lacrymas. *Plaut.* * Wyciſnąć łzy komu z oczu. * *Je n'ay pû tirer une parole de luy.* Verbum ullum ex illo nunquam elicere potui. *Cic.* *Nie mogłem ná nim ſłowa wymoc.

ON DIT en cette ſignification au figuré, *Tirer les vers du nez à quelqu'un, tirer ſon ſecret.* Arcana alicujus elicere. Sekretu ſię dowiedzieć u kogo, wyciągnąć kogo ná ſłowa áby ſię z czym wygadał.

ON DIT encore en ce ſens au figuré, *Tirer quelqu'un d'un danger.* Aliquem ex aliquo periculo extrahere, eripere, expedire. *Cic.* WYPROWADZIC wydźwignąć wyrwać kogo z niebeſpieczeńſtwa. *Tirer quelqu'un d'un mauvais procès.* Eripere aliquem atris litibus. *Hor.* *Z złey z kłotliwey ſprawy kogo wyprowadzić.

SE TIRER. (*Sortir à ſon honneur d'une affaire.*) Abire honeſtè à re aliquâ. *Ter.* Expedire ſe de re aliquâ. *Cic.* WYNISC wybrnąć ſzczęśliwie z honorem z czego. *Il s'en tira mieux que je ne penſois.* Melius, quàm putabam, expedivit ſe. *Petr.* *Wyſzedł z tego lepiey niżem ſię ſpodziewał nad ſpodziewanie.

SE TIRER *d'embarras.* Se exolvere, extricare. *Plaut.* Se evolvere ex turbis. *Ter.* WYPLĄTAC ſię z czego. * *Je ne ſçay comment je me tireray de cet embarras.* Quomodo me expeditum ex impedito faciam, neſcio. *Plaut.* * Niewiem iákom z tego wyſzedł. * *Se tirer de la foule.* Expedire ſe ex turbâ. *Ter.* *Wyciſnąć ſię z ciżby wyniść dobyć ſię.

TIRER. (*Recueillir du profit, de la gloire d'une choſe.*) Capere. Percipere, (io, is percepi, perceptum.) act. accuſ. *Cic.* ODBIERAC mieć co ſkąd. * *Il tiroit tous les ans mille écus de ſes terres.* Ex prædiis talenta argenti bina quotannis capiebat. *Ter.* *Odbierał co rok tyſiąc tálerow z dobr ſwoich. *Tirer ſa gloire de ſes Anceſtres.* Habere gloriam à majoribus. *Odbierać ſławę ſpadaiącą z przodkow ná ſiebie.

TIRER. (*Décharger des armes.*) Mittere. Emittere. Diſplodere. Wyſtrzelić broń ſtrzelać. *On tira tout le canon.* Diſploſa ſunt omnia tormenta bellica. * Wyſtrzelono wſzyſtkie armaty. *Tirer des fléches.* Sagittas emittere. *Plin.* *Strzały wypuſzczać puſzczać ſtrzały z łuku. * *Toute la cavalerie tira ſur luy.* Equites emiſerunt in eum glandes plombeas. *Wſzyſtka kawalerya ognia ná niego dawała. * *Tirer au blanc.* Collineare. Collimare. *Strzelać du Celu do Tarczy. *Tirer des oiſeaux en volant.* Volantes aves transfigere. *Liv.* *Strzelac ptaki w lot. *Tirer l'épée.* Stringere gladium, nudare. *Cic. Liv.* *Wyciągnąć dobyć ſzpadę.

TIRER. (*Aller vers un lieu.*) Aliquò tendere, *ou* in aliquem locum contendere, iter aliquò dirigere, aliquem locum petere. *Cic Cæſ.* CIĄGNĄC dokąd w drodze.

TIRER en termes de Géométrie, *Tirer une ligne.* Ducere lineã. *Plin.* Wyſtawić zrobić wyciągnąć wał groblę. *Un foſſé.* Foſſam ducere *Cæſ.* *Foſę kopać ſzańce ſypáć. *Il fit tirer de grandes traverſes dans les ruës garnies de pieux par dedans.* Foſſas tranſverſas viis perduxit atque ibi ſudes, ſtipiteſque defigit *Cæſ.* *Kázał po przekopywać ulice w poprzecz y pale pozábiać. * *Il faiſoit tirer une digue de part & d'autre à l'endroit du port, qui eſtoit le plus étroit.* Qua fauces erant anguſtiſſimæ portûs, molem atque aggerem ex utraque parte littoris conſtituit. *Cæſ.* *Kázał támę bić od końca do końca tám gdzie Port był náyciaśnieyſzy.

EN CHYMIE on dit, *Tirer des eſſences, des ſels des minéraux & des herbes.* Extrahere, exprimere ſuccos herbarũ. *Petr* WYCIĄGAC przez Alchimią eſſencye z ſoli z kruſzcow z ziół. * *De l'huile.* Oleum. *Plin.* * Wyciągać wybić oley.

EN ME'DECINE on dit, *Tirer du ſang par la ſaignée.* Sanguinem alicui detrahere. *Celſ.* *Voyez* SANG. KREW puścić. *Tirer une dent, l'arracher.* Dentem citare, evellere, eruere. *Plin.* *Ząb wyrwać, * *Tirer la pierre de la veſſie.* Veſicâ calculum extrahere, eximere. *Celſ.* * Kámień dobyć komu.

ON DIT *Tirer du cœur ou au cœur, vomir.* Vomere, (vomo, is, vomui, vomitum.) *Cic.* ZRZUCAC. * *L'eſtomac tire, quand il eſt vuide.* Vacuus tuit ſtomachus. *Hor.* *Ckni ſię ná żołądku ná czczo.

TIRER *à la fin, expirer.* Animam agere, efflare. *Cicer.* Ducere horas extremas. *Mart.* Reddere animã. *Virg.* KONAC.

EN termes de Marine on dit, *Tirer à la mer,* pour dire, *Prendre le large, s'éloigner de terre.* Dare vela in altum. *Virg.* Puścić ſię ná głąb.

ON DIT qu'un *vaiſſeau tire* ou *fait eau,* pour dire *qu'il eſt ouvert.* Navis accipit aquam. *Virg.* SĄCZY ſię okręt wodę w ſiebie ciągnie dziurawy ieſt. * *Mes ſouliers tirent l'eau.* Calcei aquam contrahunt. *Trzewiki buty złe wodę w ſiebie ciągnące.

EN peinture, & en ſculpture on dit, *Tirer une perſonne, faire ſon portrait.* Exprimere tabellâ alicujus effigiem. *Mart.* Exprimere *ou* reddere aliquem. *Plin.-Jun.* Odmalować kogo. *Tirer des figures dans le marbre ou dans l'airain. Ablan.* Statuas ex marmora, ex ære ducere. *Plin.* *Wyſtawić uſobę czyią z Marmuru z miedzi. * *Il s'eſt fait tirer en marbre.* Effigiẽ ſuã ex marmore duci curavit. *Kázał ſię wyciosáć wyſtawić wyrobić z Mármoru. *Tirer un patron.* Ducere ſimilitudinem ex re aliquâ. *Cic.* *Model formę ná co zrobić, wziąć model.

TIRER *raiſon d'une injure.* Injuriam ulciſci. *Cic.* Upomnieć ſię krzywdy dochodzić ley.

TIRER *une conſequence d'une choſe.* Ex re aliquâ aliquid concludere, inferre. *Cic.* CO záczym wywodzić wyprowadzać konſekwencyą náſtępuiącą zá czym co idzie pokazować.

TIRER *ſur quelque couleur.* Ad aliquem colorem accedere, referre aliquem colorem *Plin.* PODAC ſię ciągnąć ná iáki kolor. *Cette pierre précieuſe tire ſur le violet.* Hæc gemma deſinit in violã. *Plin.* *Ten kámień drugi podaie ſię ná farbę fiołkową.

QUI *tire ſur le blanc.* Subalbidus, ſubcandidus, a, um. Subalbicans, antis, omn. gen. *Celſ. Var. Plin.* NAKSZTAŁT białego. *Sur le noir.* Subniger, gra, grum. *Var.* *Nákſztałt czarnego Białawy, czarniawy.

TIRER *les bas, les habits à quelqu'un, les luy oſter, le deshabiller.* Detrahere alicui tibialia, veſtem. *Ter.* ROZBIERAC zdeymować ściągać mu trzewiki, pończochy. *Il luy tira ſon anneau du doigt.* Detraxit annulum de digito. *Ter.* * Zdiął mu ściągnął mu pierścień z palca.

TIRER *quelqu'un à part, le prendre en particulier.* Aliquem educere, ſubducere. *Cic.* Seducere aliquem à turbâ. *Petr.* ODPROWADIC kogo ná ſtronę, ná bok, ná oſobne mieyſce. *Tirez-vous d'icy, allez vous en.* Hinc vos amolimini, abſcedite, abite. *Ter. Plaut.* * Idź precz z tąd.

Tirer quelqu'un de ſes occupations, l'en diſtraire. Avocare, abſtrahere aliquem à ſuis occupationibus. Oderwać kogo od zábaw odprowadzać go od nich odwodzić. *De ſes eſtudes.* A ſuis ſtudiis. *Cic.* *Odwodzić od náuk.

Tirer une affaire en longueur. Rem trahere, extrahere, protrahere. *Cicer. Liv.* Zwłoczyć co odwłokami w czym nábiać.

Tirer parole de quelqu'un. Fidem habere ab aliquo. Słowo ná kim wymoc. * *J'ay tiré parole de luy.* Mihi fides apud hunc eſt. *Ter.* *Jon mi dał ſłowo.

Tirer une choſe par les cheveux, la faire venir de loin. Aliquid longiùs petere, arceſſere. *Cic.* Coś zdaleka prowadzić iák zá łeb ciągnąc do ſwego. *Cela paroiſt trop tiré.* Iſtud longiùs arceſſitum eſt. * To coś zdaleka iák przymoſił do ſwego.

TIRER ſe dit figurément & proverbialement dans les façons ſuivantes. *Tirer ſon épingle du jeu.* Salvis rebus ab aliquo negotio diſcedere. OBRONNĄ rękę wyniść z czego; nie ſtraciwſzy, nie zyſkawſzy, bez ſzkody wyniść.

Aprés cela il faut tirer l'échelle. *Voyez* ECHELLE, pour dire *On ne peut pas aller plus loin, ny dire rien de mieux.* Nihil ſupra *Ter.* Już dáley Już lepiey niepodobna.

Ne vous faites point tant tirer l'oreille, faites cela de bonne grace. Libenter iſtud faxis ou facias. Nie day ſię ták bardzo proſić.

On tireroit auſſi-tôt de l'huile d'un mur, que de luy arracher de l'argent. Ex muro oleum potius exprimas, quàm ab eo pecuniam. Sciánę doić á od niego pieniędzy doſtać iedna praca. *Tirer ſa poudre aux moineaux, perdre ſa peine & ſon temps.* Impenſas inanes agere. *Cicer.* Sumptus facere ſine lucro. *Voyez* POUDRE. *Daremnie czas ſwoy y koſzt tracić.

Se tirer de la preſſe ou de la foule, ſe tirer de pair ou du commun. Attollere ſe ſupra cæteros. Ab humili ad ſummũ venire. *Cicer.* Podnieść głowy między ludźmi urość.

TIREUR-D'OR. ſubſt. maſc. Bracteator, oris, maſc. *Firm.* Bractearius, ii, maſc. *Bud.* TEN co złoto ná liſtki ciągnie lub ná blaſzki.

TIRET, subst. masc. (*Petite & courte ligne tirée avec la plume.*) Ducta lineola, æ, fœm. LINIYKA pociągniona piórem

TIROL, subst. masc. (*Province en la partie Méridionale d'Allemagne à la maison d'Austriche.*) Tirolis, tirolis, fœm. TYROL Prowincya Niemiecka na południe Domu Austryackiego

(C'est le plus grand Comté de l'Europe; car il a prés de vingt cinq lieuës du Midy au Septentrion, & prés de quarante quatre d'Orient au Occident, Inspruck sur l'Inn en est la capitale) Jest to naywiększe Hrabstwo całey Europy, ma bowiem w sobie około 25 mil od południa aż na północ idąc, à około czterdziestu czterech od wschodu na zachód Inspruk nad Inną rzeką iest stołeczne Tyrolu.

TISANE, s. f. (*Eau ou d'eau & de régliſſe avec des racines*) Ptisanarium, ptisanarii, n. TYSANNA trunek z wody z lukrecyi y z korzeoków lub aloe.

TISON, subst. masc. (*Morceau de bois brulé par le bout.*) Titio, onis, masc. *Cels.* GŁOWNIA opalone drewno. *Un tiſon allumé.* Torris ambustus. *Virg.* *Głownia korząca się. *Tiſon éteint.* Titio sopitus. *Petr. ou* Titio *ſeul dans Celſe*. *Głownia zagaszona

ON DIT figurement d'un méchant homme, *C'est un tiſon d'enfer* Acheruntis pabulum, i, n. *Plaut.* O ZŁYM człowieku niewłaśnie mowią: właśne głownia piekielna.

TISSERAND, subst. masc. (*Qui fait de la toile.*) Tela textor *Cic.* TKACZ co płotno robi płocienik.

Le métier de tisserand, Texendi ars. Tkactwo płociennictwo.

TISSERANDE, subst. f. (*Celle qui fait de la toile.*) Telæ textrix *Sen.* PŁOCIENNICZKA ta co płotno robi.

L'OUVROIR *d'un tiſſerand.* Textrinum, Textrina, æ, f. *Plin* WARSZTAT tkacki tkalnia.

TISSU, m. TISSUE, f. Textus, a, um. TKANY tkana dziany daiana

UN TISSU, *une étoffe tiſſuë.* Textum. *Ovid. Plin.* Textile *Liv* TKANA rzecz.

ON DIT figurément *le tiſſu d'un diſcours, la ſuitte.* Orationis contextus *Quint* MOWY układ, kształt, ułożenie.

TISSURE, subst. f. Textura, æ, f. *Lucr.* TKANIE.

TISSUTIER, subst. masc. (*Rubanier.*) Textor & Limbolarius. *Plaut.* TASIEMKARZ co tasiemki robi lub Pasamonik

TISTRE, (*Faire de la toile.*) Telam texere. TKAC tkactwo robić.

TITHYMALE, s. m. (*Herbe qui jette un lait fort cauſtique.*) Tithymalus. WILCZY mlecz ziele soku mlecznego pełne bardzo gorzkiego cierpkiego y szczypiącego.

TITRE, s. m. (*Inſcription d'une choſe.*) Titulus. Inscriptio, *Cic.* TYTUŁ napis iakiey rzeczy.

Titre d'honneur qu'on donne à quelqu'un. Titulus, i. *Liv.* Tytuł dla powagi y poszanowania iaki się komu daie.

Titre, (droit à une choſe.) Jus. Tytuł prawo do czego.

ON DIT *A juſte titre, à bon droit.*) Jure ou Meritò. SŁUSZNYM prawem.

Titres, (Papiers, enſeignements.) Tabulæ. Instrumenta. *Cic.* Prawa dokumenta, papiery, dowody, obrony prawne.

TOC, TOC, Mot factice qui se dit *du bruit que font deux coups ſolides, ou des coups qu'on donne à une porte pour la faire ouvrir.* Tat, tat. *Plaut.* STUK, puk, buk, szczęk, brzęk, trzask, plask, klask, &c. Słowa wynalezione na wyrażenia podobieństwa hałasu ktory bywa kiedy się dwie rzeczy iedna o drugą uderzą, stuk stuk się załaszcza mowi u kołatania we drzwi.

TOCSING, subst. masc. (*Son d'une cloche qu'on ſonne à coups redoublez pour appeller du ſecours*) Conclamatio auxiliaris iterato campanæ pulsu. DZWONIENIE na gwałt.

TOILE, subst. fœm. (*Sorte de tiſſu de diverſes matieres*) Tela, æ, fœm. PŁOTNO. *Toile de chenvre.* Tela cannabina, *Płotno konopne. *Toile de lin.* Tela linea. *Płotno lniane, *Toile de ſoye.* Tela serica ou bombicina. *Jedwabna materya. *Toile fine.* Tela ex tenuissimo lino contexta. *Płotno przednie cienkie.

MARCHAND *de toile.* Telarum mercator. PŁOCIENNIK kupiec.

FESEUR *de toile.* Telæ textor. PŁOCIENNIK Tkacz.

FAIRE *de la toile.* Texere telam. *Ter.* PŁOTNO robić.

Toile d'araignée. Aranea tela, fœm. Aranea, æ, f. Pajęczyna.

TOILES au plurier. (*Filets de chaſſeur.*) Plagæ. Retia. *Horat.* POŁY zastawione, sieci. Obiecne Łowcze. *Pouſſer les ſangliers dans les toiles avec une meute de chiens.* Trudere apros multo cane in obstantes plagas. *Horat.* *Wpędzić dzika do sieci psami go między posy wparować.

TOILETTE, subst. fœm. Mundus muliebris. *Petr.* GOTOWALNIA białogłowska. *Caſſette à ſerrer la toilette* Mundi muliebris theca, æ, fœm. *Skrzyneczka szkatułka na gotowalnią.

TOISE, subst. fœm. (*Meſure de ſix pieds.*) Orgyia, æ, fœm. Pattica sex pedum. SĄŻEN miara sześć krokow to iest trzech stoki.

TOISER, (*Meſurer à la toiſe.*) Orgyiâ ou perticâ sexpedali metiri, dimetiri. WYMIERZAC sążniami mierzyć.

TOISON, s. f. (*La laine qu'on oſte de deſſus les moutons au printemps.*) Vellus, velleris, n. *Var.* RUNO Runa z owiec strzyżonych na wiosnę.

ORDRE *de la Toiſon d'or en Eſpagne.* Aurei velleris equester ordo ORDER złotego runa.

CHEVALIER *de la Toiſon d'or.* Aurei velleris torquatus eques, torquati equitis, masc. KAWALER orderu złotego runa.

TOIT, subst. masc. (*La converture d'un baſtiment, le comble.*) Tectum, tecti, neut. *Cic.* DACH nakrycie Domu. *Toit couvert de tuiles.* Tectum imbricatum. *Dach z Dachowki. *Toit couvert de bardeau.* Tectum scandulare. *Apul.* *Dach z gontow gooziany dach.

TOLERABLE, adj m. & f. (*Supportable.*) Tolerabilis & tolerabilis *Cic.* ZNOSNY, znośna, .

TOLERABLEMENT, adv. Toleranter, tolerabiliter, adv. *Cic.* ZNOSNIE.

TOLERANCE, s f. (*Souffrance d'une choſe.*) Tolerantia. *Cic.* ZNOSZENIE czego ponoszenie ponicśienie.

TOLERER. (*Souffrir, ne dire mot, ne ſe pas plaindre d'une choſe*) Tolerare. Ferre. Sufferre. Sustinare. Pati. *Cic.* ZNOSIC cierpieć ponośić co nie żaląc się nia uskarżaiąc się.

TOMBANT, masc. TOMBANTE, fœm. part. Cadens, entis, omn gen. PADAIĄCY, Padaiąca spadaiący upadaiący lecący na doł.

TOMBE, subst. fœm. (*Pierre qu'on met ſur la foſſe d'un mort.*) Lapis. NAGROBEK kamień nagrobny.

TOMBEAU, subst. masc. (*Edifice magnifique de marbre ou de pierre qu'on élève à la mémoire de quelque perſonne de conſideration.*) Tumulus, tumuli, masc. *Cicer.* GROBs marmurnagrobek lub z kamienia na pamiątkę iakiey sławy osoby wystawiony.

Un vain tombeau, un cénotaphe, où le corps n'eſt point enfermé. Honorarius tumulus, honorarii tumuli, masc. *Suet.* Nagrobek z marmuru lub z kamienia w iciany wprawiony z napisem.

ON DIT encore *Fouiller dans les tombeaux*, pour dire *Ecrire & invectiver contre les morts, troubler leurs cendres, faire injure à leur mémoire.* Inurere dolorem cineri mque ossibus mortuorum. *Cic.* UMARŁYM nawet pokoiu niedać pisząc na nich lub gadaiąc lub pląndruiąc ich groby.

TOMBER, V. n. (*Cheoir*) Cadere. Decidera. Concidere. *Cic.* UPASC upadnąć upadeć. *Il tomba mort.* Mortuus concidit. *Cic.* Decidit examinis. *Virg.* Concidit *ſeul dans Colum.* *Upadł na mieyscu umarłym. *Les fruits meurs tombent d'eux-meſmes.* Matura poma decidunt. *Cic.* *Doyrzałe owoce same upadaią.

FAIRE *tomber quelque choſe.* Excutere. discutere, (io, is, cussi, cussum) Dejicere, (jo, is, dejeci, dajectum.) act. acc. ZRZUCIC co. *Le vent fait tomber les fruits.* Ventus fructus discutit *Liin.* *Wiatr owoce zrzuca zmiataa drzew.

TOMBER se dit aussi *des météores qui deſcendent de l'air en terre.* Cadere. *Horat.* PODAC co do ziwiernch desszcow śniegow na powietrzu się formuiącycb. *Il tombe de la pluye de la neige, de la greſle.* Imber cadit ou pluit, ningit ou nix cadit, grando cadit. *Cicer.* Grandinat. *Pada deszcz, śnieg, grad pada.

ON DIT *La nuit tombe tout à coup, vient tout à coup.* Nox citò venit, intervenit. *Herat.* NOC spadła napadła noc *Le vent eſt tombé, il ne fait plus de vent.* Venti concidunt. *Hor.* *Ustał wiatr.

TOMBER, *Se rendre, ſe décharger*, parlant *des rivieres qui ſe jettent dans d'autres.* Influere. WPADAC iako rzeki wpadaią iedna wdrugą, *Ce fleuve tombe dans le Rhin, il s'y rend*

rend. Funditur in Rhenum fluvius. *Plin.* *Ta rzeka w pada w Ren.

TOMBER se dit figurément *des dangers* ou *des maux qui nous arrivent.* In pericula, in mala cadere, incidere, incurrere, & WPASC zágaić. **Tomber malade.* In morbum cadere, incidere. *Cicer.* *Zápaść w chorobę wpaść w nią. **Je suis presque tombé sans y penser dans une meschante affaire.* Joculariū in malū insciens penè incidi. *Ter.* *Małom zatem nie wpadł w biedę. **Il est tombé, il est devenu pauvre.* Lapsus est. *Cicer.* Lapsus est facultatibus. *Vlp.* De fortunis deturbatus *Cicer.* *Upadł podupadł zubożał. **Il est tombé, il est décheu de son élévation.* Gradu, honore dejectus est. *Cic.* *Upadł wypadł z wysokiego szczęścia.

TOMBER *sous les sens.* Cadere sub sensus. *Cicer.* PODPADAC pod zmysły. **Sous la veuë.* Sub oculos, sub aspectum. *Podpadać pod oczy. **Sous nostre connoissance.* In intelligentiam nostram. *Cic.* *Podpadać pod poięcie nászc pod rozumie ludzkie. **Cela ne tombe pas seulement dans la pensée.* Hoc ne in cogitationem quidem cadit. *Cicer.* *To y w myśl ni komu nie wpadnie. **La conversation venant à tomber.* Ubi moritur sermo. *Cicer.* Sermo ubi friget. *Terent.* *Spadła mowa na to.

Tomber, Venir hors d'usage parlant *d'une mode* ou *de quelque coustume.* Cadere. Fluere. Defluere. Upaść wynišć zezwyczaiu, skończyć się. **Son credit est tombé.* Cecidit illius auctoritas. *Cic.* *Upadła powaga iego.

Tomber sur quelques discours, venir à parler des choses ou *des personnes.* In aliquem sermonem incidere, delabi. *Cicer.* Wpaść w dyskurs o czym.

Tomber entre les mains des ennemis. Incidere in hostes in manus hostium. *Cic.* *Wpaść wręce nieprzyiacielskie. **Toute la faute tombe sur vous.* Omnis culpa in te residet, *Cic.* Culpa hæret. *Ter.* *Wszystka wina ná ciebie spada.

TOMBER, (*Echeoir, arriver.*) Incidere. Cadere. Incurrere. PRZYPADAC ná kiedy. **Ce la tombe le jour de vostre départ.* Id in diem tui discessus *ou* tuæ profectionis cadit, incidit, Incurrit. *Cicer.* *To właśnie przypada ná dzień wyiazdu twego.

Tomber dans l'embuscade, y donner. Devenire in Insidias. *Plaut.* Wpaść w zásadzki. **Tomber dans la nasse, estre pris à quelque piége.* Decidere in casses. *Ovid.* *Wpaść w łapkę.

ON DIT proverbialement & populairement, *Tomber de fiévre en chaud mal, de mal en pis.* Ex aliquo malo, in aliud gravius delabi, incidere, WPASC nátrafić a deszczu pod rynnę z iednego złego w gorsze.

SOUVENT on dit qu'*Vn homme ne sçauroit tomber que debout, qu'il retombe toûjours sur ses pieds, lorsqu'il a beaucoup d'appui, & qu'il est hors des insultes de la mauvaise fortune.* Merses profundo, pulchrior evenit. *Horat.* proprement *ou* amicorum præsidio præfidens, adversis malis deprimi non potest. NIE padnie tylko ná nogi, szczęśliwy nie mu nie zrobisz; ma przyiacioł: trzyma się mocno nie obalisz go: top każkę postaremu ona wypłynie.

Il est tombé de son haut, il a esté extrémement surpris. Totus obstupuit. *Ter.* Wszystek się zdumiał iákby go ściął.

Si le ciel tomboit, il y auroit bien bes aloüettes prises. Quod si cœlum ruat. *Terent.* Si cœlum rueret, multæ caperentur alaudæ. Gdyby niebo upadło, wszystkieby skowronki przytłukło.

Ce discours ne tombera point à terre, quelqu'un le relevera. Aliquis ista verba releget. Nie padnie prożno ta mowa, ktoś przeciec ią weźmie w uwagę.

TOMBEREAU, f.m. Plaustrum, plaustri, n. *Col.* KARA do wywożenia gnoiow błot plugastw śmieci.

TOME, f.m. (*Volume d'un livre.*) Tomus, tomi, m. *Mart.* Volumen, inis, n. *Cic.* TOM księgi iákl.

TON, pronom possessif. TWOY.

TON, f. m. (*Terme de Musique, inflexion de la voix, qui marque diverses passions de l'ame.*) Vocis sonus, soni, masc. TÓN głos nuta co do muzyki rozmaite nákłonienie głosu wyrażeniem rożnych affektow.

ON DIT figurément, *Le prendre sur un ton plus haut avec quelqu'un.* Superbiùs *ou* inflatiùs aliquem alloqui, appellare. HARDZIEY dumniey sobie a kim postąpić.

La crainte du chastiment, vous fera changer de ton. Vertes modum fustis formidine. *Hor.* Spuścisz ty ná kwintę niech cię tylko pogroża czym inaczey śpiewać będziesz.

TONDEUR *de draps,* subst. masc. Pannorum lanearum tonsor, oris, masc. POSTRZYGACZ sukien.

TONDRE, (*Retrancher, couper le poil.*) Tondere, (tondeo, es, totondi, tonsum.) Detondere. Attondere. *Cic.* *Plaut.* STRZYDZ ostrzygać postrzygać ostrzydz. **Tondre sur le peigne.* Per pectinem attondere. *Plaut.* *Strzydz po grzebieniu. **Tondre fort prés, fort raz.* Strictim attondere. *Plaut.* Caput alicujus tondere ad cutum. *Cels.* *Bardzo nisko ostrzydz przy samey skorze.

ON DIT figurément & populairement *Tondre quelqu'un, le ruiner, le dépouiller de son bien par ses fourberies.* Attondere aliquem doctis dolis. OSTRZYDZ ogolić kogo dożywego ze wszystkim go zábrać zruinować. **J'ay esté tondu dans mon sentiment, je n'ay point esté suivi.* Mihi non est assensum. *Cicer.* *Wszyscy się odemnie przerzucili ná inszą stronę zá inszym zdaniem poszli.

TONNE, subst. f. (*Gros tonneau* qu'on appelle *Foudre* en Allemagne.) Culeare dolium. KUFA Beczka wielka kilka lub kilkanaście beczek w sobie trzymaiąca.

Tonne à mettre du vin. Vinarium, ii, neut. *Plaut.* Beczka winna

Tonne ou *Tonnelle de jardin.* Pergula hortensis, pergula hortensis, f. CHŁODNIK wogrodzie.

TONSEAU, subst. masc. (*Vaisseau à mettre du vin* ou *autres liqueurs.*) Dolium, dolii, neut. *Var.* Cadus, I, masc. Vinarium, ii, neut. *Plaut.* BECZKA ná wszelkie likwory.

PETIT TONNEAU. Doliolum, li, n. *Colum.* BECZUŁKA

DE TONNEAU. Doliaris & hoc doliare. adj *Plaute dit au figuré* Doliaris anus. *Vne vieille qui est grosse comme un tonneau.* BECZKOWY; Bábska grube iák beczka.

ON DIT provarbialement d'un grand dissipateur de biens. *C'est un tonneau percé.* In pertusum dolium bona ingerit. BECZKA woz dziurawy utratnik

TONNELIER, subst. masc. (*Celuy qui fait des tonneaux*) Doliarius, doliarii, m. BEDNARZ co beczki robi.

TONNER. Tonare, (tono, as, tonui, tonitum.) *Cicer.* GRZMIC. **Il tonne, il fait du tonnerre.* Tonat. *Cic.* Tonat cœlum. *Plin.* *Grzmi.

TONNERRE, subst. masc. (*Bruit qui se fait dans l'air par le choc de deux nuées.*) Tonitru. Tonitrus, ûs, masc. *Ovid.* Tonitruum, ûs, tonitrui, neut. *Cal. ad Cicero.* GRZMOT.

Il a fait un grand coup de tonnerre. Valldè tonuit. *Plaut.* Potężnie zágrzmiało.

Tonsure, (*La coupe des cheveux de la teste.*) Crinium tonsura, n.f. Strzyżenie postrzyżenie postrzyżyny.

TONSURE, (*Petite couronne que les Clercs portent derriere la teste comme une marque de la clericature.*) Clerici tonsura in modum corollæ. *ou* Corolla clericalis. TONSURA Korona ktorą Duchowni ná głowie goloną maią ná znak stanu duchownego.

TONSURE, (Terme Ecclesiastique.) *C'est l'entrée dans les ordres.* Adscriptio alicujus in Clerum. TONSURA postrzyżyny ná stan Duchowny.

Tonsurer, (*Donner la tonsure.*) Adscribere aliquem in Clericorum numerum. Postrzydz kogo ná duchowieństwo.

TOPAZE, subst. fœm. (*Pierre prétieuse qui tire sur l'or.*) Topazius, ii, f *Plin* TOPAZ Kamień drogi złotawy.

TOPIQUE, adj m &f. *Vn remede topique, qui ne s'applique qu'à l'extérieur.* Remedium quod exteriùs adhibetur, admovetur. *ou* Remedium externum, i, n. LEKARSTWA ktore tylko powierzchownie przykładaią.

TOPOGRAPHIE, f. f. (*Description particuliere d'un lieu.*) Topographia. Descriptio loci alicujus. OPISANIE Miast wsi y mieysc a osobna.

TORCHE, subst. fœm. (*Baston de sapin ou d'autre bois résineux entouré de cire & de mesche.*) Teda, æ, fœm. *ou* Cerata teda. Fax, facis, fœm. *Cicer.* Funale, lis, neut. *Virg.* SMOLANA pochodnia lub sosnowa pochodnia woskiem álbo żywicą lub smołą polewana a wierzchu.

Torcher, (*Nettoyer.*) Tergere, abstergere, detergere, extergere. Utrzeć ucierać.

TORCHIS, subst. masc. (*Terre grasse meslée & paistrie avec de la paille dont on fait des cloisons en plusieurs Provinces où il n'y a point de plastre.*) Lutum paleatum, luti paleati. *Colum.* PECZYNA. Glina c plewami y słomą deptana y mięszana do polepiania. **Ouvrage de torchis.* Opus luteum, operis lutei, neut. *Ovid.* Lutamentum, ti, n. *Cat.* *Lepianka robota.

TORCHON, subst. m. (*Gros linge pour frotter ce qui est sale*) Peniculus,i,m. *ou* Peniculum, li,n. *Celum.* SCIERKA prosta do pocierania.

Tordre, (*Presser une chose circulairement.*) Torquere, contorquere, distorquere intorquere, obtorquere. *Cicer.* Kręcić krzywić.

Tordre la bouche. Os distorquere. *Terent.* Torquere. *Cic.* Kręcić gębę usta krzywic. **Tordre le cou* Collum torquere. *Liv.* *Sayię kręcic ukręcić.

Se tordre le pied, se donner une entorse. Distorsione pedem sibi luxare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Wykręcić nogę wywinąć nogę.

ON DIT *au figuré, Tordre le sens d'un passage, y donner une violente interprétation.* Perversè *ou* perperam interpretari scriptoris aliquem locum. WYKRĘCAC kręcić nakręcać ná swoie.

TORDU, m. TORDUË,f Tortus, torta, tortum. *Mart. Ovid.* KRĘCONY. Kręcona skrzywiony.

TORGAW. (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Saxe.*) Torgavium,ii,n. TORGAW Miasto Niemieckie w Xięstwie Saskim.

TORMENTILLE, subst.f. (*Plante médecinale, qui a les feuilles arrangées sept à sept.*) Tormentila, æ. f. Septifolium, ii,n. PEPAWA kurze ziele.

TORPILLE, subst. fœm. (*Poisson de mer, qui jette une humeur si froide, qu'elle engourdit la main de celuy qui la prend*) Torpedo. *Cic.* DRĘTWIK ryba morska, od ktorey ręka drętwieie uchwyciwszy ią ná wędę.

TORRENT, f. m. (*Ravine d'eau qui tombe du haut des Montagnes avec impétuosité.*) Torrens,entis,m.*Cic.* POTOK bystro z gory lecący.

Le torrent de la coûtume. Æstus consuetudinis, ûs,m. *Cic.* Moc zwyczaiu.

Suivre le torrent, se laisser aller au torrent de ses passions. Libidinibus suis abripi. Iść ná pędem zá impetem zá nawalnością passyi swoich.

TORS, masc TORSE, fœm. (*Qui est tortillé.*) Tortus, torta, tortum. KRĘCONY skręcony spleciony. **Colomne torse.* Columna tortilis *seu ex* ære torta. *Słup kręcony.

TORT, subst. masc. (*Injure accompagnée de quelque injustice.*) Injuria, æ, f. *Cic.* KRZYWDA niesłuszność. **Faire tort à quelqu'un* Alicui facere, inferre damnum, injuriam. *Cicer.* Injurium esse alicui. *Ter.* *Krzywdę komu czynić. **Empescher qu'on ne fasse tort à quelqu'un.* Ab aliquo propulsare injuriam. *Cic.* *Niedać komu krzywdy czynić. **Se faire tort à soy-mesme.* In sinum suum conspuere. *Pete.* *Sobie samemu szkodę krzywdę czynić.

Avoir tort, (*Estre en faute.*) Esse in culpâ. *Cic.* Być winien. **Vous n'avez point eu de tort en toute cette affaire, tout le mal vient de luy.* Nullam de his rebus culpam commeruisti, ab illo sunt exorta omnia. *Ter.* *Nie ty cale temu wszystkiemu nie winieneś, ale on **Tout le monde vous donne le tort.* Te culpant omnes *Cic* *Wszyscy ná ciebie winę kładą.* *Mettre quelqu'un dans son tort* Animadvertere ab aliquo injuriam *Terent.* Alicujus rei invidiam in aliquem vertere. *Quint.* *Złożyć winę ná kogo u siebie zwalić winę ná niego.

A DROIT *ou à tort* Quo jure, Quâve injuriâ. *Terent.* SŁUSZNIE czy niesłusznie, prawnie czy nie prawnie

A tort & sans raison. Injuriâ. Immeritò.*Ter.* Niesłusznie y bez uwagi.

PARLER *à tort & à travers.* Dicenda, tacenda loqui. *Hor.* GADAC prawie co było nie było.

TORTICOLIS, subst m. (*Qui panche la teste d'un costa.*) Qui obstipo est capite. Qui caput obstipum fert. (mot bas.) KRZYWOGŁOWKA ná iedną stronę nákrzywioną głowę maiacy.

Tortiller, (*Tordre plusieurs fois.*) Contorquere, Convolvere *Cic.* Kręcić skręcić.

TORTURE, subst. fœm. (*Gesne.*) Tormentum, tormenti. *seu* Cruciatus, ûs, masc. *Cicer.* TORTURA męki. **Donner la torture à un criminel.* Abripere sontem in cruciatum. Torquare aliquem. *Cicer.* * Ná tortury wziąć złoczyńcę.

TORTU, masc. TORTUE, fœm. (*Qui n'est pas droit.*) Tortus. Contortus. Distortus, a, um. *Cicer.* KRZWY, KRZYWA.

QUI *a les pieds tortus.* Loripes, edis,m. *Petr.* KOSZLAWY krzywonogi kulawy.

TORTUE, subst f. (*Poisson testacés qui vit sur la terre & dans l'eau, & qui est de mer & de riviére.*) Testudo, inis, f. *Cicer.* ZOŁW skorupiasta ryba w wodzie y ná ziemi żyiąca morski y rzeczny.

ON DIT *Un pas de tortuë, un pas lent.* Testudineus gradus *Un pas de fourmy.* ZOŁWI krok leniwy.

TORTUEUX,m. TORTUEUSE,f. Tortuosus, a,um. *Cic.* KRĘTY, Kręta.

TORTUER, V.act. (*Rendre tortu.*) Torquere. Depravare, act. acc. *Plin.* SKRZYWIC po krzywić wykrzywić pokrzywić pokręcić.

TOSCAN. subst masc. (*Qui est de Toscane.*) Thuscus *ou* Tuscus,i,m. FLORENTCZYK Toskanin.

TOSCANE, (*Celle qui est de la Toscane.*) Thusca,æ, fœm. FLORENTKA Toskanka.

LA TOSCANE, subst. fœm. (*Duché en Italie entre le Tibre, la mer & le mont Appennin; sa ville Capitale est Florence.*) Thuscia, æ, f. TOSKANIA Xięstwo we Włoszech, miedzy Tybrem, Morzem, y Apenninem gorą leżące, ktorego miasto stołeczne Florencya

DE Toscane. Thuscanus, tuscanicus, a,um. *Vitr.* Toskański, toskańska z toskanii.

TOST, *prononcez* Tôt adverbe de temps. (*De bonne heure*) Citò. Maturè adv. *Cic.* PRĘDKO wcześnie.

BIEN-TOST. Statim. Jam. Mox. Jam-jam. *Cic.* ZARAZ prędko w krotce.

TOST ou TARD. Seriùs ocyùs. *Horat.* PRĘDZEY lub poźniey.

AUSI TOST, (*Incontinent*). Confestim. Statim. Continuò. Sine morâ. *Plaut.* JAK prędko záraz dorazu niebawiąc w tym momencie.

AUSSI-TôT QUE. Statim atque. Ut primùm. Cum primùm. ZARAZ iák.

AUSSI-TôT DIT, AUSSI-TOST FAIT. Dictum factum. *Ter.* CO TYLKO wymowił, ledwie co wymowił stało się.

AU PLUSTOST. Quamprimùm. Primo quoque tempore. CO PRĘDZEY, iák nayprędzey.

PLUSTOST, (*Lorsqu'il s'agit de quelque préférence.*) Potiùs *Cic.* RACZEY bardziey prędzey.

PLUSTOST, (*En égard au temps.*) Citiùs. Ocyùs. Celeriùs,adv. *Compar. Cic.* PRĘDZEY co do czasu.

TOTAL, m. TOTALE.f. (*Universel.*) Universus. Tutus. *Cic.* CAŁY ze wszystkim cała.

TOTAL, subst. masc. *ou* LA TOTALITE', fœm. (*Payer le total.*) Solidum solvere. WSZYSTKO zápłacić kapitał ze wszystkim summę.

TOTALEMENT, adv. (*Entiérement.*) Ex toto. In totum. *Quint. Cust Plin.* Omninò. CALE zupełnie ze wszystkim.

TOUCHANT, m. TOUCHAHTE,f. (*Propre à toucher, à attendrir, & à émouvoir, pathétique.*) Movendis *ou* commovendis animis idoneus.*Cic.* PORUSZAIĄCY wzbudzaiący do żalu do miłości &c.

TOUCHANT. (Prépofition dont on se sert pour *De*, ou *à l'égard.*) WZGLĘDEM czego, o czym. **Il n'a rien dit touchant cette affaire ou de cette affaire.* Hac de re ne verbum quidem ullum * Nie o tym, nic w tey mierze, nic względem tego nie mowił.

TOUCHE, subst. fœm. (*Stilet pour écrire sur des tablettes, & dont se servent les enfans qui apprennent à lire.*) Stilus, stili,m. *Col.* SKAZOWKA do czytania do pisania ná tablicach iglica.

LES TOUCHES *de l'orgue.* Organi pneumatici pinnæ, arum, f. pl. *Vitr.* KLAWISZE u organ do przebierania palcami.

ON DIT *au figuré il craint la touche, il craint les réprimandes & les chastimens.* Animadversionem & pœnas reformidar. BOI się pułaiania skarania

PIERRE *de touche*, (*Pierre noire qui sert pour éprouver la bonté de l'or ou de l'argent.*) Lydius lapis. *Plin.* KAMIEN probierski złotniczy, kapela złotnicka, ná ktorey probuią złota lub srebra.

TOUCHER, V.act (*Exercer le sentiment du tact, Manier*) Tangere. Attingere. Contingere. DOTYKAC się, dotknąć się.

Toucher quelqu'un. (*Le toucher, le frapper.*) Attingere aliquem. Pulsare. Verberare. *Plaut.* Tknąć kogo, uderzyć go trącić go. **Toucher les chevaux avec le foüet.* Equos flagello

lo agere. *Cic.* Admovere equos flagello. *Col.* *Ruszyć konie biczem. **Toucher, chasser devant soy une beste de voiture.* Jumentum agere, agitare. *Liv.* *Pędzić przed sobą biczem szkapsko iákie wozowa.

ON DIT absolument (*Touche, Cocher, au logis.*) Equos age domum, Auriga. JEDZ do domu woźnico.

Toucher dans la main à quelqu'un en signe d'amitié. Dextram dextere committere, dare. Jungere dextras. *Ovid. Plaut.* Zá rękę ścisnąć ná znak przyiaźni.

TOUCHER *une playe, y porter la main.* Tangere vulnus. DOTKNĄC się rany. **Je sens de fort grandes douleurs, lorsqu'on y touche.* Cooriuntur magni dolores, ubi quis tetigit manon. *Plaut.* *Bardzo mię boli kiedy się kto dotknie.

ON DIT en ce sens au figuré, *Toucher un ulcére, renouveller la mémoire d'une chose fascheuse.* Ulcus tangere, obductam jam cicatricem refricare. *Ter.* TKNĄC się tego co boli przypominać co nieprzyiemnego y przykrego.

Toucher un luth, ou jouer. Cytharâ ou fidibus canere. Grać ná lutni.

TOUCHER se dit figurément, *pour émouvoir l'ame & le cœur.* Tangere. Movere. Commovere. *Cicer.* DOTYKAC dolegać wzbudzić y poruszyć co w umyśle przerazić. **Vos malheurs me touchent.* Tua infortunia me lædunt. *Horat.* Tangunt. *Nieszczęście twoie mię dotyka dolegą tkliwość mi czyni. **Il est touché de ma douleur.* Meo dolore movetur. *Cicer.* *Boli go żal moy. **Nul ne sera plus touché de mon bonheur que luy.* Hunc scio mea solidè gavisurum gaudia. *Terent.* *Záden się ták nieucieszy z szczęścia mego iáko on. **Touché de repentir.* Mutatus in pœnitentiam. *Tacit.* *Zdięty żálem **Cette fille m'a touché le cœur.* In hac virgine commotus sum. *Terent.* Ta osoba mi w serce wesźła, affektem się ku niey czuię uwiedzionym.

Toucher une chose légérement, n'en parler qu'en passant. Aliquid leviter tangere, attingere, perstringere. *Cicer.* Letko w dyskursie czego dotknąć. **Je luy en ay touché un mot en passant.* Unum verbum hac de re illi feci, *ou* cum illo habui. *Námienilem mu o tym słowem iednym mimoiazdem. **Il a touché cet endroit fort légérement.* Leviter hunc locum perstrinxit *Cic.* *O tym bardzo mało co wspomniał. **Il n'estoit pas à propos de toucher cette corde* ou *de toucher cela.* Nihil minùs utile fuit, quàm hoc ulcus tangere. *Ter.* *Nietrzeba było o tym wspominać. **Vous avez touché le point,* Rem acu tetigisti. *Ter.* *Trafiłeś w samel.

Toucher. (*Estre proche, estre contigu.*) Tangere, contingere *Cic.* STYKAC się blisko iedno drugiego być.

ON DIT en ce sens au figuré *Toucher quelqu'un de parenté.* Contingere aliquem propinquitate. *Liv.* BYC krewnym bliskim. **Toucher quelqu'un de fort prés.* Propiùs aliquem contingere. *Hor.* *Náleżeć blisko do kogo.

Toucher, (*Estre proche d'arriver.*) Blisko być tykać się prawie. **Nous touchons au Printemps, à l'Hiver.* Jam Ver appetit. *Cæs.* Instat Hyems *ou* est in propinquo, imminet. *Już blisko Wiosna iuż się iey prawie tykamy, álbo zimy.

TOUCHER. (*Regarder quelqu'un ou une chose.*) Attinere, spectare. *Cicer.* TYKAC się co się tycze co należy względem.

Cela me touche ou *me regarde.* Hæc res me attingit, ad me attinet. *Cicer.* *To się moie tycze. **Cela ne touche en rien mon affaire, cela n'a rien de commun avec mon affaire.* Nihil contingitur eo facto causa mea. *Liv.* *To nic nie należy do moiey sprawy.

Ne pas toucher au bien d'autruy. Abstinere manum alieno. *Cic.* Nie tykać nie ruszać cudzego.

Toucher de l'argent, en recevoir. Accipere pecuniam. Odebrać pieniądze.

Le toucher. (*Le sens du toucher.*) Tactus, ûs, m. *Cic.* Dotykanie dotknienie zmysł.

L'action du toucher. Tactio, onis, fœm. *Cicer.* Tykanie się dotykanie.

L'OJET DU TOUCHER. (*Ce qui peut estre touché.*) Quod in tactum cadit. *Cic.* DOTYKALNY, Dotykalna czego się dotykać można.

TOUFFE, subst. fœm. (*Amas de feüilles.*) Sertum florum, serti. Floris sertum, n. *Tibul.* GĘSTWA liści.

TOUFFE *de cheveux.* Cirrus, cirri, masc. *Var.* PUKLE włosow.

TOUFFU, masc. TOUFFUë, fœm. *Epais,* (en parlant *d'un bois.*) Densus. Opacus. Spissus, a, um. *Cicer.* GĘSTY, gęsta w liście co do gaiow.

Une chevelure touffuë. Coma spissa. *Hor.* (*Qui a les cheveux touffus.*) Cirratus, a, um. Włosy gęste.

Un arbre touffu, qui fait bien de l'ombre par quantité de branches. Patula arbor, opaca. *Virg. Cic.* Drzewo gołęziste liścia wiele maiące cień czyniące.

Toupet de cheveux. subst. m Cirrus, cirri, m. *Var.* Pukiel włosow kręconych z przodu ná czele.

TOUPIE, s. f. (*Joüet d'enfant.*) Turbo, turbinis, m. *Virg.* KRĘZEL gra dziecięca. **Joüer à la toupie.* Turbinem circumagere, versare. *Grać w kręzel.

TOUR, subst. masc. (*Instrument de Tourneur.*) Tornus, torni, masc. TOKARSKIE dłoto. **Il avoit accoustumé de faire au tour des coupes de bois Therebinthe.* Calices ex Therebintho solitus torno facere. *Plin.* *Robiwał z Tamaryszki toczone kubki.

QUI *est fait au tour.* Tornatus, a, um. TOCZONY.

Tour dans les maisons Religieuses. Versatile tympanum, versatilis tympani, n. KOŁO u Zákonnic, przy furcie do podawania y wydawania rzeczy.

TOUR, subst. fœm. (*Bastiment fort élevé, qui est ordinairement de figure ronde.*) Turris, turris, fœm. *Cicer.* WIEZA wszelaka.

QUI *porte une tour.* Turriger, gera, gerum. *ou* Turrifer, fera, ferum. *Ovid. Virg.* WIEZE maiący z wieżami zwłaszcza w koło będący wieżysty.

PETITE TOUR *ou* TOURELLE. Turricula, æ, f. *Mart.* WIEZYCZKA.

QUI *est garni de tours.* Turritus, a, um. *Ovid.* WIEZAMI przybrany.

TOUR, subst. masc. (*Circuit.*) Circuitus. Ambitus, ûs. Gyros. *Cicer. Ovid.* KOŁO około wkoło obeyście. **Avoir soixante pieds de tour.* Colligere sexaginta pedes ambitu. *Plin.* *Mieć sześćdziesiąt krokow w koło.

La Sicile a de tour (*selon Agrippa*) *six cens dix-huit milles.* Sicilia circuitu patet, ut auctor est Agrippa, sexcenta & octodecim millia passuum. *Plin.* Sycylia ma w około według opisania Agryppy sześćset ośmnaście mil.

Tour d'une roüe. Rotæ orbis, ambitus, circuitus. *Plin.* Koła wozowego okrąg same dzwona do koła.

TOUR *du Soleil.* Circuitus orbium Solis. *Cicer.* OBROT słoneczny ktory Słońce odprawuie biegiem swoim bieg, obieg słoneczny. **La Lune fait le tour de la terre.* Terram cursus Lunæ ambit. *Cicer.* *Xiężyc około ziemi bieg swoy odprawuie.

ON DIT *Faire deux ou trois tours de promenade.* Duas aut ternas ambulationes conficere. PRZECHADZKĄ się bawić przechodzić się kilka razy. **Aprés deux ou trois tours de promenade.* Duobus tribusve spatiis confectis. *Cic.* *Przeszedszy się kilka razy.

ON DIT encore *Faire un tour en Province, y aller pour quelque temps.* Ad aliquod tempus ire in Provinciam, *ou* Proficisci. ZNOWU wyiechać dokąd ná czas znowu się kędy przeiechać. **Je m'en vas faire un tour à la place.* Ad forum ibo *ou* transcurram. *Terent.* *Przeydę się trochę ná targ ná rynek. **Faites un tour jusques icy, si vous en avez le loisir.* Si tibi est otium, huc transcurre, advola, accurre. *Cic.* *Wstąp tu po drodze kiedy ci czas pozwoli.

ON DIT en guerre, *Faire demi tour à droit, demi tour à gauche.* Dextrorsum vel sinistrorsum se obvertere. W PRAWĄ w lewą się obrocić co do munstry woyskowey.

TOUR D'ESPRIT. (*Certaine maniére de dire & d'exprimer les choses.*) Facies, ei, f. Color, oris, m. *Phæd.* OBROT rozumu.

LE TOUR *du visage.* Oris species, f. Os, oris, n. POSTAC pozor twarzy.

Le tour de la langue Françoise est bien différent de la Latine. Gallica elocutio longè alia est à Latinâ. Obrot mowy Francuskiey y kształt, daleko rożny iest od Łacińskiego.

TOUR, (*Finesse pour surprendre quelqu'un.*) Fallacia, æ, f. Dolus, doli, m. *Cic. Ter.* OBROT sztuka ná kogo licho **Ce sont là de vos tours.* Tuo consilio id factum est ac dolis. *Ter.* *Te to są sztuki twoie, (*álbo*) twoia to sztuka. **Il m'a joüé un vilain tour.* Deludificat me indignis modis. *Plaut.* *Plugawą mię sztuką zażył, brzydko ná mnie sztuką zászedł. **Il me joüera quelque mauvais tour.* Mihi dabit magnum malum. *Zrobi on mi licho iákie. **C'est un tour d'un maistre fripon.*

Pergraphici ſycophantæ hæ ſunt artes ac doli. *Jeſt to ſztuka bultaia.

ON DIT *Des tours de main, des tours de paſſepaſſe, des tours de gibeciére, des tours de ſoupleſſe.* Præſtigiæ & fallaciæ arum, f. pl. *Cic.* SMYK, porywanie ſztuki zdrady figle.

TOUR. (*Rang. Ordre.*) Ordo, ordinis, m. Gyrus, gyri, m. Vicis, vicis, viciſſitudo, inis, f. *Cic. Terent.* KOLEY. **Toutes choſes ont leur tour.* Omnium rerum eſt viciſſitudo. *Wſzyſtkie rzeczy koleyno idą. **Chacun aura ſon tour.* Simili gyro venient aliorum vices. *Phad.* *Przyidzie ná každego koley. **Tour à tour, chacun à ſon tour.* Viciſſim, per vices, vicibus, quitque ordine *Cic. Plin.* *Koleyno ieden zá drugim.

EN un *tour de main, en auſſi peu de temps qu'il en faut pour tourner la main, en un moment.* Puncto ou momento temporis W oka mgnieniu.

TOUR *de lit.* (*Ce qui ſe met au tour d'un lit.*) Velum lecto circumdatum záſłona pſnsek około łoſzka firanki.

UN TOUR *de plumes.* Plumarum circulus, li, m. PIORO ná kapeluſz. **Vn tour de cheveux.* Corymbium, ii, neut. *Petr.* *Włoſy ná głowę robione dla ſtroiu.

TOUR *de cou.* Focale, lis, n. *Plin.* KOŁNIERZ ná ſzyię lenrwal a ſtaroswiecka.

TOUR *du baſton.* (*Profit, ſouvent mauvais, qu'on tire d'une charge, outre ſes appointemens.* Tacitum emolumentū, ti, neut ZAROBEK ná ſtronę ſwoię nieſłuſzny nad záſługi. **Cet employ rapporte mille écus, ſans le tour du baſton.* Ex hac provinciâ mille nummûm percipiuntur tacitis adventitiis fructibus *Ten urząd czyni tyſiąc talerow intraty procz inſzych zarobkow ktore kto z induſtryi ſwoiey wymyślić y wynaleść ſobie może złe lub dobre.

TOURBILLON, ſubſt. maſc. (*Vent impétueux, qui s'éléve tout à coup.*) Turbo, turbinis, maſc. Ventorum turbo, *Cicer Lucr.* WICHER nágle powſtaiący ſzturm ſzum záwierucha.

TOURBILLON ſe dit auſſi d'*Vn endroit fort profond dans les riviéres, où l'eau s'engouffre en tournoyant.* Vortex, vorticis, m. *Quint* WART ná wodzie wir przepaść.

TOURELLE, ſubſt f (*Petite tour.*) Turricula, æ, f. *Mart.* WIEZYCZKA.

TOURET, ſubſt maſc. (*Inſtrument de Tourneur à creuſer l'yvoire.*) Ceſtrum, ceſtri, n. *Plin.* DŁOTKO tokarſkie do drelowania kości ſłoniowey.

TOURMENT, *prononcez* TOURMANT, ſ. m. (*Douleur qu'on ſouffre dans ſon corps.*) Tormentum, tormenti, n. Cruciatus, ûs, m. Cruciamentum, ti, neut. Dolor, doloris, m. *Cic.* MĘKA boleść ná ciele dręczenie dolegliwość. **Eſtre dans les tourmens.* Eſſe in tormentis *Cic.* *Zoſtawać w mękach.

TOURMENT ſe dit au figuré *Des peines & des chagrins de l'eſprit.* Cruciatus, ûs. Dolor, oris, m. Crux, crucis, f. Afflictatio, onis, f *Cic.* MĘKA Dręczenie.

TOURMENTE, *prononcez* TOURMANTE, ſubſt. fœm. (*Orage qui ſe forme par l'émotion de l'air & des flots.*) Procella, æ, fœm. Tempeſtas, atis, fœm. *Cicer.* NAWAŁNOSC ſzturm ná wodzie. **Vne mer ſujette aux tourmentes.* Procelloſum mare. *Sen.* *Morze ſzturmom y náwałnościom podległe.

TOURMENTER, V. act. (*Faire ſouffrir quelque peine* ou *tourment.*) Aliquem torquere. Cruciare, excruciare. MĘCZYC dręczyć kogo.

Eſtre tourmenté de la goutte. Magnos articulorum dolores habere. Dręczony podagrą nápaſtowany podagrą, ktorego ta choroba nápada, álbo kto ią cierpi y w niey zoſtaie. **D'un grand mal de teſte.* Conflictari doloribus capitis. *Bol cięſzki głowy cierpiący. **De maladie.* Angi morbo. *Cic.* *Chorobą zmęczony.

TOURMENTER quelqu'un ſe dit figurément pour *Faire de la peine, du chagrin à quelqu'un, l'affliger.* Torquere, vexare, cruciare, excruciare, percruciare, angere aliquem, moleſtiam alicui exhibere, moleſtiâ aliquem afficere. *Cicer.* TRAPIC kogo martwić przykrość mu czynić. **Se tourmenter.* Torquere ſe *Phad.* Se excruciare. *Plaut. Ter.* ou Diſcruciari *au paſſif.* *Trapić ſię ſam w ſobie. **Je ſuis tourmenté en mon eſprit.* Afflictor. *Cic.* *Sam ſię w ſobie trapię gryzę.

TOURNANT, maſc. TOURNANTE, fœm. (*Qui tourne.*) Verſatilis & hoc verſatile, adject *Plin.* OBRACAIĄCY ſię obracaiąca ſię. **Des meules tournantes.* Molæ verſatilis. *Młyny obracaiące ſię.

ON DIT figurément, *Vn eſprit tournant, changeant, qui tourne à tout vent, qui donne à tout* ou *dans tout.* Ingenium ad omnia verſatile. *Liv.* NIESTATEK iák wiatr.

UN TOURNANT, (*Lieu où l'on tourne.*) Viarum flexus, ûs, m. KRĄG drogi gdzie krążąc droga obraca.

TOURNAY, (*Ville Epiſcopale de Flandres ſur l'Eſcaut.*) Tornacum, Tornaci, n. TORNAK miaſto z Biſkupſtwem w Flandryi nád Skaldą.

TOURNE-BROCHE, ſubſt. m. Vertibulum, li, n. KOŁOWROT kołowrotek kuchenny do obracania pieczeni.

TOURNE', m. TOURNE'E, f. Verſus. Converſus. Obverſus, a, um. *Plin.* OBROCONY, obrocona do kąd.

DU VIN TOURNE', (*Qui eſt gaſté, qui eſt changé de couleur.*) Vappa, æ, fœm. *Hor.* Vinum fugiens ou evanidum. WINO zepſute zwietrzałki.

TOURNLLE, ſubſt. f. (*Petite Tour.*) Turricula, æ, f. *Mart.* WIEZYCZKA.

LA TOURNELLE *ou* LA CHAMBRE DE LA TOURNELLE, *où l'on juge les procés criminels.* Rerum capitalium Tribunal, *ou* Quæſitorum Tribunal. n. SĄD głowny woytowſkie ſądy gdzie kryminalne ſprawy ſame ſądzą.

LES CONSEILLERS *de la Tournelle.* Quæſitores, Quæſitorum, m pl. RAYCY Aſſeſſorowie ſądow kryminalnych.

TOURNER, V. act. & n. (*Se mouvoir circulairement.*) Se circumagere. In orbem volvi, Verſari. OBRACAC ſię. **Cela tourne avec une extrême viteſſe.* Id ſummâ celeritate ſe convertit & torquet, ou movetur, vertitur. *Cicer.* *To ſię bardzo prędko obraca z niewymowną ſzybkością.

TOURNER. (*Arrondir, polir en tour.*) Tornare. Torno aliquid facere. *Plin.* TOCZYC tokarſką robotą.

TOURNER, (*Se mouvoir de coſté.*) Vertere ſe ou flectere in latus *ou* digredi in latus. OBROCIC ſię dokąd w ktorą ſtronę. **Tourner un chariot.* Currum contorquere, flectere. *Cic.* *Skręcić woz ná bok. **Tourner à gauche, à droit.*) Vertere iter *ou* flectere ad dexteram, vel ad ſiniſtram, *ou* dextrorſum, vel ſiniſtrorſum. *Obrocić w prawą w lewą.

ON DIT auſſi en ce ſens, *Tourner le dos, s'enfuir.* Vertere. convertere terga. *Caſ.* TYŁ obrocić, tył podać, uciec.

TOURNER *bride, tourner viſage contre l'ennemy, revenir à luy & luy tenir teſte.* Obvertere ſigna in hoſtem. *Liv.* ZNOWU ſię wrocić ná nieprzyiaciela.

TOURNER *les armes contre quelqu'un.* In aliquem arma vertere. *Liv.* Bellum intendere. *Liv.* OBROCIC ſię z woyſkiem ná kogo. **Tourner la colére de quelqu'un contre ſoy.* Derivare iram alicujus in ſe. *Ter.* *Obrocić gniew czyi ná ſiebie. **Il tourna ſon chagrin contre cet enfant.* Flexit convitium in puerum. *Petr.* *Obrocił gniew ſwoy ná to dziecię

TOURNER *une rouë, la mouvoir, la faire aller.* Verſare. Torquere, agere rotam, ou volvere. *Cicer.* OBRACAC koło. **Tourner la broche.* Verſare veru ad ignem. *Obracać pieczenią obracać rożen.

TOURNER, (*Se mouvoir en tournant* parlant *des riviéres dont le cours n'eſt pas droit, mais tortueux.*) Tortuoſis ſinibus *ou* flexibus decurrere, fluere. *Plin.* KRĄZYC iáko rzeki krążą nie proſto płynąc.

TOURNER *d'une langue en une autre.* Vertere. Convertere ex unâ linguâ in aliam. *Cic.* Z IEDNEGO ięzyka ná drugi przewrocić przełożyć przetłomaczyć.

Les jeunes gens tournent en raillerie les plus grands ſujets de triſteſſe. Gemitum in riſus adoleſcentes transferunt. In jocum vertunt. *Plin.* Młodzi wſzyſtko ſobie w śmiech obracaią by też rzeczy náyokropnieyſze. **Tourner en ſerieux, ce qu'on a dit pour rire.* Convertere in ſerium, quod per jocum dictum eſt, ſeria ludo vertere. *Horat.* *Zá prawdę brać to co ſię ná śmiech wymowiło do prawdy ſię u to uważać zá prawdę poczytać. **Tourner une choſe à loüange.* Vertere aliquid in laudem. *Poczytać co zá pochwałę. **A folie.* Vertere aliquid ſtultitiæ. *Plaut.* *Poczytać zá ſzaleńſtwo.

TOURNER, (*Donner un tour aux choſes.*) Res vertere. Verſare. OBROT iáki dać rzeczom udać.

TOURNER, (*Changer ſoit en bien ou en mal.*) Vertere. Convertere. Mutare. Immutare. OBROCIC odmienić w zły lub dobry ſpoſob.

TOURNER *une choſe à mal.* Aliquid invertere. *Hor.* Recte facta detorquere, malè *ou* perverſè interpretari. NA ZŁE obrocić opacznie obracać tłomaczyć. **Tourner une choſe à ſon profit, à ſon avantage, à ſon utilité.* In rem ſuam aliquid vertere. *Vlp.* *Obrocić co ná ſwoy pożytek.

ON DIT, *que la teſte tourne à un homme, lorſqu'il eſt cuy-*

evre

vré de ſa fortune. Caput illius velut turbine circumagitur. *Suet.* AZ W GŁOWE záſzedł od ſzczęścia wielkiego. *°La teſte luy a tourné dans la proſpérité*. Proſperis rebus immutatum eſt illius ingenium, immutati ſunt mores, *ou* alius planè factus eſt. °Przewrociło mu ſzczęście głowę ſam ſię nie zná ná ſobie, áni ná drugich nie wie ná ktorą nogę ſtąpić od dumy wielkiey w tym ſzczęściu zápomniał ſię.

ON DIT *Tourner caſaque, changer de party*. Ab aliquo deficere. *Cic. Voyez* CASAQUE. PRZEKINĄC ſię ná inſzą ſtronę przerzucić ſię álbo ſię dać odwieść ná ſtronę cudzą. °*Tourner le dos à quelqu'un*. Deſerere aliquem. *Cic.* Averſari aliquem. *Liv.* °Tył komu podać nciec. Tyłem ſię do kogo obrocić odwrocić ſię od niego porzucaiąc go.

TOURNER ſe dit proverbialement en ces façons de parler *Tourner autour du pot, uſer de longs diſcours & de longs circuits pour dire une choſe*. Ambages agere, circuitione uti. *Terent.* CHODZIC około drzwi á do drzwi niechcieć trafić, z ogrodkami z okoliczeniem co ná mieniać nie wyraźnie.

ON DIT parlant d'un homme inconſtant & léger, qu'*Il tourne comme une girouette, qu'il tourne à tout vent*. Mobilis ad omnem auram. *Liv.* NIESTATEK a niego iák wiatr iák kurek ná dachu zá lada wionieniem ináczey ſię obraca.

ON DIT d'un homme embarraſſé & dont les affaires ſont déconfuës, qu'*Il ne ſçait plus de quel coſté ſe tourner*. Quo ſe vertat, neſcit, *ou* quid conſilii capiat. *Terent.* O TYM co cale podupadł y nie ma ſię czego chwycić mowią nie wie w ktorą ſtronę uderzyć, nie wie w co ſię daley ma obrocić.

TOURNE-SOL, ſubſt. maſc. (*Fleur qui repréſente le ſoleil.*) Heliotropium, heliotropii, n. *Plin.* SŁONECZNIK Kwiat.

TOURNEUR, ſ.m. Qui tornat, *ou* qui torno aliquod opus facit. TOKARZ.

TOURNOIS, UN DENIER TOURNOIS, (*Petite monnoye valant un denier.*) Denarius turonenſis, denarii turonenſis, m. PIENIĄDZ.

TOURNOY, ſubſt. maſc. *qui fait au plurier* TOURNOIS. (*Exercice & divertiſſement militaire des Anciens Chevaliers qui s'exerçoient à la lance & à la courſe des chevaux.*) Ludicra equeſtria certamina, ludicrorum equeſtrium certaminum, neut. plur. Ludicræ exercitationes. GONITWY konne rycerſkie ſtarożytne.

TOURONYEMENT, ſ.m. Flexus, ûs, m. Flexio, onis, f. *Cic.* KRĄZENIE kręcenie zákręt.

Tournoyement de teſte, (*Vertige.*) Vertigo, ginis, f. *Plin.* Zákręt záwrot głowy.

Tournoyer, (*Aller en tournant.*) Agere gyros, volvi in orbem *ou* agi, in gyros ire. *Ovid.* Krążyć.

Tournoyer au tour du pot, ſe dit proverbialement *parmi le peuple*. Circuitione uti, (utor, eris, uſus ſum.) *Ter.* Krążyć okołu czego chodzić około pługa.

TOURTE, ſubſt. f. (*Sorte de patiſſerie qu'on fait ou de viande ou de confitures*) Torta, tortæ, (Mot de la baſſe latinité.) TORT ciaſto od piecа mięſny lub też z konfitur.

TOURTE, *ou* TOURTELLE, ſubſt. f. (*Oiſeau ſemblable au pigeon qui ſe perche dans les foreſts.*) Turtur, turturis, m. SYNOGARLICA ptak.

TOURTIERE, ſubſt. fœm. *Vaiſſeau de cuivre rond & plat propre à faire cuire des tourtes.*) Artopta, æ, fœm. *Plaut.* Vas aeneum coquendis tortis aptum. BLACHA od tortow robienia.

TOUSJOURS, adverbe de temps, *prononcez* TOûJOURS (*Qui marque un temps ſans fin ou d'une longue durée.*) Semper, æternùm, perpetuùm. *Cic.* ZAWSZE.

QUI *eſt touſjours de meſme*. Uniuſmodi homo, perpetuò idem. ZAWSZE iednakowy. °*Il y faut touſjours penſer*. Hæ omnium horarum curæ ſunt, omnium dierum & horarum commentatio. °Zawſze o tym myślić trzeba záwſze pamiętać.

A TOUSJOURS. Æternùm. In æternum. In ævum. Omne ad tempus. NA ZAWSZE ná wieki.

La touſſaints ou la feſte de tous les Saints qu'on ſolemniſe dans l'Egliſe Catholique. Omnium Sanctorum feſtum, ti, neut. Swięto wſzyſtkich Swiętych.

TOUSSER, V. neut. (*Avoir la toux.*) Tuſſire, (tuſſio, tuſſis, tuſſivi, tuſſitum.) *Hor. Petr.* KASZLAC mieć kaſzel chorować ná kaſzel.

FAIRE *touſſer*. Tuſſim movere. *Caſ.* KASZEL ſprawować kaſzel czynić pobudzać do kaſzlu.

TOUSSEUR, ſubſt. maſc. TOUSSEUSE, ſubſt. fœm. (*Celuy ou celle qui touſſe.*) Tuſſiens, entis, omn. gen. KASZLĄCY Kaſzląca.

(Mot bas & populaire)

TOUT, *m.* TOUTE, f. *au plurier*. TOUS, m. Toutes, f. Totus, a, um. adject. gen. WSZYSTEK, Wſzyſtka, wſzyſtko.

TOUT *le monde*. Omnes, omnes homines. Omnes mortales. *Cic.* WSZYSCY ludzie świat wſzyſtek. °*Tout le monde y eſt*. Adſunt omnes, nemo deſideratur. Nemo non adeſt. °Wſzyſcy iuż ſą.

Tout le monde, toute la terre. Mundus univerſus, totus terrarum orbis, univerſus terrarum orbis, maſc. *Cic.* Swiat cały. °*Toute la Province*. Cuncta Provincia. °Kray wſzyſtek. °*Tout le peuple*. Cunctus populus. *Cic.* °Lud wſzyſtek. °*Toute la terre*. Cuncta terrarum, n. pl. *Hor.* °Wſzyſtka ziemia.

Un homme tout compoſé de fourberies & de menſonges. Homo totus ex fraude & mendacio factus. *Cicer.* Wſzyſtek złożony z ſztuk y ſzalbierſtw.

Il demeura tout le jour au logis ſans rien faire. Domi deſidet totos dies. *Plaut.* Cały dzień ſiedzi w domu prożnuiąc.

TOUT ſe prend auſſi ſubſtantivement. *Cet homme n'a point de ſecret, il dit tout*. Nihil poteſt hic tacere, omnia effutit *ou* cuncta ipſi effluunt. *Ter.* NIC W SOBIE nie ſtrzyma, wſzyſtko wypowie, wyplecie, wybaie, ze wſzyſtkim ſię wyda przed każdym iek murze nie w ſobie nie utai.

TOUT ſe dit auſſi dans la morale. *Cet enfant eſt ſon tout, il n'aime que luy*. Tapanta illius eſt puer iſte. *Petr.* WSZYSTKO (*niewłaśnie*) To dziecię zá wſzyſtko u niego.

Il n'a rien du tout, il ne poſſède rien. Nihil habet omnino. *Hor.* Nic á nic cale niema.

Cet homme donne dans tout, donne à tout. Quid vis ſoquitur. Ad nutum aliorum circumfertur. *Quint. Cic.* Człowiek iák ciaſto co chceſz to z niego urobiſz Ciaſtoch.

Le tout eſt de bien commencer. Plurimum proderit, ſi rectè inceperis. Náywięcey nátym náleży áby dobrze záczać. °*Tout bien conſideré*. Re omni perſpectâ & cognitâ, re exploratâ. *Cic.* °Wſzyſtko zważywſzy.

Il eſt venu tout à propos. Venit in tempore, opportunè *ou* commodè ſe obtulit. *Ter. Cic.* Właśnie w ſam czas trafił, ná ſam czas przyſzedł.

PAR TOUT. Quocunque. WSZĘDZIE. °PAR TOUT. Ubicunque. *Cic.* °Wſzędzie.

SUR-TOUT. Præſertim. In primis. Maximè Præcipuè. *Cic.* OSOBLIWIE zwłaſzcza.

TOUT *à coup, ſubitement*. Subitò, repentè, de improviſo. *Cic. Ter.* Nágle nieſpodzianie.

TOUT *à la fois, tout d'un coup, en meſme-temps*. Simul, uno eodemque tempore. *Cic.* RAZEM.

TOUT *incontinent*. Statim, mox *Cicer.* ZARAZ wnet wlot.

ON *fait tout du mieux que l'on peut*. Fit ſedulò. *Terent.* Ják náylepiey mogą ták robią. °*Chacun fait tout de ſon mieux*. Pro ſe quiſque, id quod poteſt, edit. *Plaut.* °Káżdy ile możnoſci rádby iák náylepiey.

TOUT *de bon, ſerieuſement*. Seriò. *Ter.* DO PRAWDY bez żártu. °*Tout de nouveau*. De integro. *Ter.* °Swieżo teraz dopiero dopieruſieńku.

TOUT *beau ne luy dites point d'injures*. Compeſce in illum injuſtè dicere. *Plaut.* DAY pokoy, nie ſzkaluy go. °*Tout beau ne vous faſchez pas*. Bona verba quæſo; age paulo mitiùs, compeſce iram *Cic.* °Dáy pokoy, nie gnieway ſię.

EST-CE *la tout, n'y a-t-il rien davantage?* Tantùm eſt ne? A CZY iuż wſzyſtko niemaſz co więcey. °*C'eſt tout*. Tantùm eſt *Plaut.* °Wſzyſtko iuż.

C'EST TOUT UN. (*C'eſt la meſme choſe.*) Idem eſt. WSZYSTKO to iedno zá iedno.

Qu'il m'aime ou qu'il ne m'aime pas, ce m'eſt tout un. Sivè me amet, ſive non, mihi perinde eſt. *Cic.* Czy mię kocha czy nie kocha wſzyſtko mi to zá iedno.

TOUT *riche qu'il eſt, il eſt fort avare*. Quamvis dives, tenaciſſimus eſt. Bogaty ále ſrodze ſkąpy. °*Tout malade qu'il eſtoit, il ne laiſſoit pas de ſervir ſes amis*. Licet æger, amicis tamen operam dabat. °Choć ſam chory, iednakże przyiacielom ſwoię czynił przyſługę.

EN TOUT *& par-tout*. Uſque-quaque. *Cic.* WE Wſzyſtkim y wſzędzie.

A TOUT *bout de champ, à tout moment*. Singulis momentis, in ſingula momenta. *Cic.* CO moment co raz.

A TOUT *rompre, tout au plus.* Ad summum, *ou* Summû. *Cic. On sous entend* Ad. Pszynaymniey.

TOUT se dit proverbialement en ces façons de parler. *Vn valet qui se met à tout, valet à tout faire.* Omnium operum servus. SŁUGA do wszystkiego. **Il fourre son nez par tout, il se mesle de tout.* Omnibus se immiscet, magnus est ardelio. *Phed.* *We wszystko się wrazi wszędzie nos wrazl natręt

Mettre le tout pour le tout, n'espargner rien pour venir à bout d'une chose. Omnia profundere, ut res aliqua conficiatur. By też y wszystko straćić áby przecię swego dokazać.

MONNOYE *fait tout. Qui de l'argent a des pirauettes* (comme l'on parle populairement.) Cum re, quidlibet opta. Cuncta das census Cum re quidquid optaris, habeas *Hor.* KTO má pieniądze, má wszystkiego a żądze.

TOUTE-BONNE, subst. fem. (*Herbe potagére.*) Hominum, homini, neut. *Plin.* ZWIESINOSEK ziele waraywne.

TOUTE-FOIS. (*Neanmoins.*) Tamen. Attamen. Veruntamen. Nihilominùs *Cic.* JEDNAKZE przecię.

TOUTE-PUISSANCE, subst. fem. (*Souverain pouvoir.*) Omnipotentia. *Sen.* WSZECHMOCNOSC.

TOUT-PUISSANT, masc. TOUTE-PUISSANTE, fem. Omnipotens, entis, omn. gen. *Plaut.* WSZECHMOCNY Wszechmocna.

TOUX, subst. fem. (*Humeur acre qui tombe du cerveau, & qui incommode fort la poitrine & les poulmons.*) Tussis, is, fem *Ter.* KASZEL wilgoć spadaiąca z głowy y ciężakość w piersiach y płucach czyniąca. **Vne toux séche, qui ne fait point cracher.* Tussis sicca, quæ nihil emolitur, *ou* excernit. *Cels.* *Suchy kaszel bez odchodzenia flegmy. **Avoir la toux* Tussire, (io, is, ivi, itum.) Tussi laborare. *Kaszel mieć. **Je me suis défait d'une meschante toux.* Malam tussim expuli pectore *Catul.* *Pozbyłem bardzo złego kaszlu. **Le vinaigre empesche une toux invétérée.* Veterem tussim acetum inhibet. *Plin-Jun.* *Ocet wstraymuie kaszel zastarzały.

Petite toux. Tussicula, æ, f. *Plin-Jun.* Mały kaszel.

TOY, pronom personnel de la seconde personne, qui ne se dit qu'en parlant à des inferieurs. Tu. *genit.* Tui, *dat.* Tibi, *acc.* Te TY mowiąc do kogo niższego od siebie.

TRACAS, f m. (*Embarras des affaires du monde.*) Operosa & molesta, impedita negotia, orum, n.pl. Operosæ occupationum, f.pl. KŁOTNIE zábaw świátowych. **Il est dans le tracas d'affaires.* Operosis ac molestis negotiis distinetur, hunc distringit rerum varietas. *Phed.* *Rożnemi zákłocony interessami.

TRACASSER, V.neut. (*Estre toûjours dans l'embarras & dans l'agitation que donnent les affaires.*) Molestissimis occupationibus distringi. *Phed.* KŁOCIC się ustawicznie iákiemi zábawami.

ON DIT populairement *Tracasser sa vie, agir qui çà qui là pour pouvoir vivre.* Operosè victum quærere, quæritare. Tolerare. *Ter.* WYMIERZIONE prowadzić życie, z biedą y pracą z ciężkością pożywienia dostaiąc.

TRACASSER *quelqu'un, luy faire de la peine.* Molestum & gravem esse alicui, *ou* molestiam exhibero. *Cic.* KŁOCIC kogo.

Tracasser, (*Barguigner.*) Tricas agere. Tricari, (or, aris, atus sum.) *Cic* Kłocić się, zrzędzić.

TRACASSIER, m. TRACASSIE'RE, f. (Mot populaire.) *Celuy & celle qui tracasse, qui barguigne.* Qui *ou* quæ tricatus. ZRZĘDNY, Zrzędna.

TRACE, subst. f. (*Vestige, marque de la plante du pied des hommes & des animaux.*) Vestigium, gii, n. *Cic.* SLAD szlak tor zwłaszcza ślad ludzkiey stopy, álbo kopyt bydlęcych. **Sentir à la trace.* Odorari vestigiis. *Cic.* *Sledzić czuć poznáć zwierzyę po śladzie.

TRACE se dit figurément *Pour la trace qui reste d'une chose.* Vestigium, ii, neut. SZLAK koley tor ślad. **Il laisse par tout des traces de sa cruauté.* Ubique crudelitatis ac sævitiæ vestigia relinquit. *Cic.* *Wszędzie ślady okrucieństwa swoiego zostawuie. **Il ne paroist aucune trace de sa fuite.* Nullum vestigium illius fugæ extat. *Quint-Curt.* *Ani śladu po nim żadnego dostać nie można. **Marcher sur les traces ou aller sur les traces de quelqu'un, le suivre.* Vestigiis alicujus ingredi, insistere. *Ruim. ou* Persequi aliquem vestigiis. *Cic. ou* Alicujus vestigia tenere. *Lucan.* *Zá śladem czyim iść tropić go gnáć zá nim.

TRACEMENT, f. m. (*L'action par laquelle on trace le Plan d'un édifice.*) Ichoographiæ descriptio, onis, fœm. *Vitr.* RYSUNEK rysowanie abrysu.

Tracer le Plan d'un édifice. Ædificii Ichoographiam lineis describere. Ædificium aliquod delineare. Rysować odrysować abrysować budowanie iákie. **Il traça sur nos fronts l'inscription dont on marquoit d'ordinaire les esclaves.* Implevit frontes fugitivorum epigrammate *ou* notum fugitivorum epigramma liberali manu per totam faciem duxit. *Petr.* *Wyrysował ná czołach nászych nápis iákim zwyczaynie piętnowano niewolnikow y zbiegow.

ON DIT figurément *Tracer le chemin de la gloire à quelqu'un.* Pandere, patefacere, aperire alicui iter ad gloriam. *Cic.* UTOROWAC komu drogę do sławy.

TRADITION, subst. f. (*Ce que nous avons receu de main en main de nos peres, & qui n'est point écrit.*) Traditio, onis, f. *Aul-Gel.* PODANIE od starszych. **Vne doctrine receuë par tradition de nos Ancestres.* Doctrina quam à majoribus accepimus, *ou* nobis transmissa à majoribus. *Náuka wzięta przez podanie od starszych podana od przodkow

TRADUCTEUR, f.m. (*Qui traduit, tourne quelque chose d'une langue en une autre.*) Interpres, interpretis, masc. *Cic.* TŁOMACZ.

TRADUCTION, subst. fœm. (*Version d'un livré ou de discours d'une langue en une autre.*) Interpretatio, onis, fœm. *Cicer.* Conversio, onis, fœm. *Quint.* TŁOMACZENIE przetłomaczenie przełożenie z iednego ięzyka ná inszy.

TRADUIRE, V.act (*Tourner quelque écrit ou livre d'une langue en une autre.*) Vertere. Convertere, (verto, tis, verti, versum.) act. accus. *Cicer.* TŁOMACZYC. **Traduire un Auteur mot à mot.* Scriptorem ad verbum exprimere, vertere convertere, *ou* aliquid de verbo, è verbo exprimere. *Cicer.* *Tłomaczyć słowo w słowo.

Traduire quelqu'un en ridicule. Aliquem traducere in ora hominum. *Liv* Ná pośmiech kogo podawać.

TRADUIRE ou *mener quelqu'un en justice.* (Mot d'usage au palais.) Ducere aliquem in jus. *Cicer.* DO prawa do sądu kogo pociągnąć.

TRAFIC, f. m. (*Commerce, exercice de la marchandise.*) Negotiatio, onis, f. *Petr.* Commercium, ii, n. Mercatura, æ, f. Mercatus, ûs, m *Cic.* HANDEL kupczenie. **Faire trafic.* Negotiari, (or, aris, atus sum.) Mercaturam facere. *Cicer.* *Handlować handel prowadzić handlem się bawić. **Le trafic ne va plus sur mer.* Conquiescit mercatorum navigatio. *Cicer.* *Ustały handle ná morzu. **Il a quitté le trafic, il s'en est retiré.* Se sustulit de negotiatione. *Petr.* * Porzucił handel; odstąpił handlu przestał kupiectwa.

TRAFIQUER. (*Faire le commerce.*) Mercaturam facere. *Plaut.* Negotium facere. *Quint.* Negotiari, (or, aris, atus sum.) *Cic.* HANDLOWAC kupiectwem się bawić. **Trafiquer sur mer.* Navibus mercaturam facere. *Plaut.* *Handlować morzem. **Envoyer quelqu'un trafiquer ou en marchandise.* Abigere aliquem ad mercaturam. *Plaut.* *Posłać kogo ná kupiectwo. **Il gagne sa vie honnestement en trafiquant.* Honestè rem gerit mercaturis faciendis. *Cicer.* *Przystoynie sobie zarabia handlem. **Ils ont trafiqué les premiers en encens.* Primi turis commercium fecerunt. *Plin.* *Oni náypierwey kadzidłem handlować záczęli

Vn trafiquant. (*Vn Négotiant.*) Negotiator, oris, masc. *Cic.* Kupiec.

TRAGE'DIE, subst. fœm. (*Poëme dramatique qui represente quelque action signalée, qui a pour l'ordinaire quelque funeste évenement*) Tragœdia, æ, fœm. *Cicer.* TRAJEDYA udanie iákiey poważney rzeczy, historyi lub prawdziwey lub zmyśloney ktora się kończy okropnym iákim y żáłosnym skutkiem.

TRAGE'DIE, se dit figurément *pour un évenement sanglant & funeste.* Tragœdiæ, arum, fœm. plur. TRAJEDYA niewłáśnie przypadek okropny y żáłosny. **Exciter des tragédies.* Excitare, efficere, movere tragœdias. *Cicer.* *Traiedye záczynáć hałas y kłotnie.

Trahir. (*Tromper quelqu'un, qui a de la confiance en nous.*) Aliquem prodere, (do, dis, prodidi, proditum.) *Cic.* Zdradzić kogo oszukać. **C'est se trahir soy mesme.* Nihil est aliud quàm se ipsum proscribere. *Petr.* *Jest to samego siebie zdradzać oszukiwać záwodzić. **Le plus grand des crimes est, de trahir son Roy, son pays & son amy.* Nullum detestabilius crimen, quàm prodere Regem, patriam, amicum. *Náygłownicysza to zbrodnia zdradzać Krola Páná swego, kray swoy,

y pray-

y prayiaciol. **S'ils vous avoient trahis.* Si fidem proditiono lesissent. *Petr.* *Gdyby cię byli zdradzili. **Je crains que le papier ne me trahisse.* Charta ista ne nos prodat, pertimesco. *Boię się áby mię list nie zdradził. **Vos paroles ont trahi vostre cœur.* Verba tua cor prodiderunt. *Słowa twoie wydáią serce twoie.

ON DIT an figuré *Il a apris dés son enfance à trahir ses sentimens.* A rudibus annis didicit affectus omnes abscondere. *Tacit.* OD MŁODOSCI przywykł y náuczył się pokrywać myśl swoię nie wydawać się a tym co myśli.

TRAHISON, *on prononce* TRAHIZON, subst. fœm. (*Perfidie, défaut de fidélité à son Prince, à son amy.*) Proditio, onis, fœm. ZDRADA niewierność ku Pánu lub przyiacielowi. **Accuser quelqu'un de trahison.* Postulare aliquem proditionis aliquem de proditione postulare. *Cic.* *Oskarżyć kogo o zdradę.

TRAHISON se dit encore *des surprises qu'on fait à quelqu'un, & dont il ne se défie point.* Insidiæ, arum, fœm, plur. *Cicer.* ZDRADY podeyście chytrość. **Agir par trahison.* Agere ex insidiis. *Chytrze sobie y zdradziecko postąpić. **Brasser une trahison à quelqu'un.* Insidias alicui struere, instruere, moliri. *Cicer. Liv.* *Zdradę komu knować zdradę warzyć.

TRAJET, subst m. (*Le passage d'une riviére.*) Trajectus, Transjectus, ûs, m. PRZEWOZ przez rzekę. **Il périt au trajet.* In trajectu fluminis submersus est. *Liv.* *Utonął ná przewozie.

UN TRAJET *de mer.* (*Vn bras de mer.*) Fretum, freti, n. *Cicer.* ODNOGA morska.

TRAJET se prend aussi *pour l'espace* ou *le chemin qu'il y a d'un lieu à un autre.* Spatium, tii, n. ODLEGŁOSC dalekość mieysca od mieysca wiele drogi dokąd. **Il y a un grand trajet d'icy là.* Longo spatio disjungitur iste locus. *Daleko bardzo a tąd, tam; nie máła droga, nie máła przechadzka, nie máła przeiażdżka.

TRAIN, subst. masc. (*Ce qui sert à traisner un carrosse, comme l'essieu, les roues.*) Traha, trahæ, fœm. *Plin.* POWOZ wszystko do powozu náleżące zwłaszcza spod wszystek iáko to osi koła.

TRAIN. (*Allure & la maniére dont on marche.* Gradus. Gressus, ûs, masc. *Cicer Ovid.* CHOD iázda droga. **Aller bon train.* Citato gradu properare, *ou* Grallatorio gradu. *Plaut.* * Jechać dobrze spiesźno prędko kłusem cwałem truchtem &c.

TRAIN. (La partie de devant & de derriére des animaux.) PRZOD lub zád zwierząt bydląt. **Le train de devant.* Prior pars. *Cwierć przednia przod. **Le train de derriére.* Posterior pars tis, f. *Cwierć záduia wszystek zád.

TRAIN se dit aussi *de l'équipage & de la suite d'un grand Seigneur.* Familia, æ, fœm. *Phad.* Comitatus. Famulatus, ûs, masc. Servorum grex, gregis, masc. *Cicer. Colum Terent.* ORSZAK assystencya Dwor kawalkata iazda. **Son train est fort leste.* Familia illius elegans est & lauta. *Lerko bardzo ieadzi, a nie wielą ludzi. **Avoir grand train ou grande suitte.* Magno comitatu incedere. *Mieć wiele ludzi z sobą a wielką assystencyą iezdzić a wielkim dworem. **Retrancher son train.* Circumcidere comitatum. *Umnieyszyć dworu swego assysteucyi swoiey.

Train. (*Maniére d'agir.*) Agendi ratio, onis, f. *Cic.* SPOSOB, życia, obyczaie náłog zwyczay maniera postępowanie sobie, iák kto się rządzi, iák sobie poczyna y postępuie. **Je vous vois replongé derechef dans le mesme train de vie comme auparavant* In eandem vitam te denuò revolutum video esse. *Ter.* *Widzę żaś znowu do swego dawnego zwyczaiu się wrocił.

Suivre toûjours un mesme train de vie. Tenere cursum *ou* eundem vitæ tenorem. *Cic.* Záwsze sobie iednakowo postępować. **Estre engagé dans un certain train de vie.* Implicari certo cursu vivendi. *Cic.* *Wprawić się álbo wdać się w życie iákie w stan iáki.

ON DIT en mauvaise part *Il y a du train dans ce logis,* pour dire *il y a des filous & des filles de mauvaise vie.* Ibi est nequitiæ stabulum, n. Pornix, icis, m. lupanar, aris, n. *Quint.* HULTAYSTWA w tym domu pełno, Giełda samych niecnot złodzieiow uierządnie.

TRAIN se dit aussi *Du mouvement qu'on donne aux affaires.* Cursus, ûs, masc. *Cicer.* BIEG rzeczy iákiey dziejącey się o czym rzecz sprawo się aguuie. **L'affaire est en train.* Res est in cursu. *Cicer.* *Rzecz ta iest na kobiercu o niey traktuią, aituie się rzecz.

L'affaire est en bon train, ou *va bien.* Res bellè procedit, *ou* res it rectè. *Cic.* Dobrze rzecz idzie. **Vous voyez le train des affaires, & quelle en sera l'issuë.* Perspicis qui cursus rerum, & quis exitus futurus sit. *Cic.* *Widzisz iák rzeczy idą, y co zá koniec ich będzie. **Quelque train que prennent les affaires.* Quomodocunque sese res habeant. *Cic.* *Jákożkolwiek rzeczy się udodzą, obrocą.

Train. (*Disposition où l'on se trouve de faire une chose.*) Wdanie się w co. **Lors qu'on est bien en train d'estudier, il est fascheux de se voir interrompu.* Odiosum est interturbari, ubi attentiori animo fertur quis in studia. *Kiedy kto mocno się nda w náuki kiedy głęboko w nie wnidzie, bardzo rzecz przykra iest być od nich oderwanym, álbo iáką raieć przeszkodę. **Je ne suis pas en train de rire.* Non est quod rideam. *Nie bardzo mi do śmiechu. **Se mettre en train de faire une chose.* Accingi ad rem aliquam. *Liv.* *Záwinąć się do czego, wziąć się do czego.

Tout d'un train. Unâ eâdemque operâ. *ablat.* Uno tenore. *Cic.* Jednym ciągiem.

TRAIN *de bois.* (*Radeau de morceaux de bois attachez ensemble, qu'on fait flotter sur les riviéres.*) Ratis, ratis, *ou* rates, ratis, fœm. *Cicer.* TRATFY kłodzina lub insze drzewo zbiiane y gleniami lub poięciami spuszczane wodą.

Traire les vaches & les autres animaux qui ont du lait. Mulgere. Doić krowy &c. doić mleko.

TRAINEAU, subst masc. (*Assemblage de plusieurs piéces de bois propres à traisner des fardeaux.*) Traha, fœm. *Virg.* SANIE.

TRAISNEAU *qu'on faisoit passer anciennement sur les espis de bled avant l'usage des fleaux, pour en faire sortir la grain.* Tribula, æ, fœm. Tribulum, li, neut. *Virg.* SANIE sanki gumienne, wozek do młocby, ktorego záżywano do młocki ciągnącey po kłosach wprzod niżeli cepy wynáleziono.

Traisneau. (*Sorte de filet à prendre les perdrix.*) Tragula, æ, f. *Plin.* Sidełka ná kuropatwy.

TRAISNE'E *de poudre à canon,* subst. fœm. Sulphurati *ou* nitrati pulveris ductus, ductûs, masc. DYM z prochu zápalonego strzelaiące ciągnący się.

TRAISNER. (*Tirer une chose aprés soy.*) Trahere, attrahere, extrahere. *Cicer. Liv.* CIĄGNĄC wlec co zá sobą prowadzić. **Vne vieille chassieuse ayant autour de soy un torchon sale, & des Sabots dé sa pareillez à ses pieds, traisnoit un grand dogue, & l'animoit contre nous.* Anus præcipuè lippa sordidissimo linteo præcincta, soleis ligneis imparibus canem ingentis magnitudinis catenâ trahebat & in nos instigabat. *Petr.* *Baba kaprawa, mając u pasa szorgot brzydki, y kurpiska nierowne ná nogach, wlekła kondlisko, y ná nás szczwała.

SE TRAISNER *comme font les serpents,* Serpere, proserpere. Reptare. Repere, prorepere. *Horat.* CZOŁGAC się iáko wąż.

Traisner. (*Avoir à sa suite.*) Ducere. Trahere. *Liv.* Prowadzić zá sobą.

TRAISNER. (*Agir lentement dans les choses.*) Trahere, ducere. *Cic.* WLEC opieszale sobie w czym postępować. **Ce mal fait quelque fois trainer long-temps, ceux qui en sont attaquez, & quelquefois les fait mourir.* Illud malum interdum ægrotos trahit, interdum præcipitat. *Cels.* * Tá choroba czasem długo się wlecze, á czasem też prędko od niey umieraią. **Si quelqu'un a long-temps traisné dans cette sorte de maladie.* Si quis in eo morbo diutiùs traxit. *Cels.* * Jeżeli komu długo się powlekło w tey chorobie.

TRAISNER se dit figurément en choses morales. *Vn Orateur dont le stile traisne, ne touche point.* Orator languenti stilo, & verba trahens, neminem afficit aut movet. ROZWIOKŁA mową nieprzylemna.

TRAISNER *les choses en longueur.* Trahere rem. *Salust,* In longius trahere. *Quint.* In serum rem aliquam trahere. *Liv.* Extrahere. *Cæs.* ZWŁOCZYC rzeczy zwłoki czynić.

Ce debiteur a traisné mon payement plus de deux ans. Hic debitor solutionem debiti mei traxit, duxit per duos annos. Zwłoczył mię ten dłużnik więcey niż lat dwie. * *Il croyoit qu'on pouvoit aisément traisner la guerre en longueur dans cette Isle avec des vaisseaux & des vivres.* In eâ insulâ frumento navibusque comparatis duci bellum, non difficile existima-

ſtimabat. *Caſ.* *Rozumiał że woynę długo pociągnąć można będzie ná tey wyſpie y Okrętow y żywnośći maiąc dosyć.

TRAISNER (parlant de ce qu'on néglige, & qu'on laiſſe dans les ordures.) *Ses livres traiſnent de tous les coſtez.* Jacent libri in ſordibus ou neglecti jacent. Libros habet neglectui. WLEC ſię tám y ſam ſię poniewierać. Kśięgi iego wſzędzie ſię poniewieraią. **Sa robe eſt ſi longue qu'elle traiſne à terre.* Adeò promiſſa eſt illius veſtis, ut humum verrat. *Suknia ták długa że áż ſię wlecze koło niego.

TRAISTRE, ſubſt. maſc. (*Perfide qui trahit.*) Proditor, oris maſc. *Cic.* Perfidioſus, a, um. *Cic.* ZDRAYCA.

TRAISTRE, (*Qui prend quelqu'un en trahiſon.*) Inſidiator, oris, m. *Cic.* Záſadnik z záſadzek ná kogo napadaiący.

TRAITESSE, ſubſt. f. Perfida, æ, fem. ZDRAYCZYNA.

TRAIT, ſubſt. maſc. (*Flèche.*) Sagitta, æ, ſem. Telū, ſpiculum, li, neut. Miſſilis ſagitta. *Cicer. Caſ.* STRZAŁA grot.

LES GENS *de trait, qui tirent des flèches avec l'arc.* Sagittarii, orum, m. plur. *Caſ.* STRZELCY Sáydaczni. **Ils ſont meilleurs gens de trait.* Miſſilibus ſagittis meliores ſunt. *Caſ.* *Náylepſi z nich ſtrzeley do łuku do ſtrzał wyborni ludzie.

A LA PORTE'E *du trait.* Ad teli jactum. *Caſ.* O STRZELENIE z łuku.

TRAIT ſe dit en ce ſens figurément & poëtiquement des bleſſures que fait l'amour & les autres paſſions dans l'ame. RAZ uraz rána. **Il a ſenti les traits de ſa colere.* Iram illius expertus eſt. *Poczuł ſtrzały gniewu Jego. **La vie des hommes eſt expoſée aux traits de la fortune & de l'envie.* Vitæ hominum fortunæ aut invidiæ telis expoſita eſt. *Cic.* *Zycie ludzkie wyſtawione ná cel do ktorego godzi ſzczęście y zázdrość. **Tous les traits de la conjuration ont porté ſur moy, & j'en ay eſté le but.* In me omnia tela conjurationis adhæſerunt. *Cic.* *Jam był ná celu wſzyſtkiego buntu tego. **Elle l'a bleſſé de ſes traits.* Illius amore ſaucius eſt. *Miłośćią ſwoią go raniła.

TRAIT, (*Ligne qu'on tire avec la plume ou le pinceau.*) Linea calamo ou penicilio ducta, æ, ſem. LINIYKA piorem lub pędzlem pociągniona. **Faire ou tirer les premiers traits d'un tableau. Portraire groſſierement, croquer un deſſein.* Picturam adumbrare. *Quint.* Delineare. *Plin.* Primas lineas tabulæ ducere. *Quint.* *Odryſowáć po proſtu pierwſzy ryſunek proſty uczynić.

ON DIT figurément en ce ſens qu'*Un Auteur a donné à quelqu'un quelque trait en paſſant, quelque brocard, quelque mot ſatirique.* Aliquo ſcommate illum perſtrinxit, ou malignè vellicavit. *Cic. Hor.* Dociął mu ſłowem piorem.

TRAIT ſe dit *des linéamens & des traits du viſage.* Oris ductus, ûs, maſc. Lineamenta, torum, neut. plur. *Cic.* LINEAMENTA twarzy uroda. **L'âge n'a point gaſté ſon viſage, elle a encore de beaux traits.* Ætas vultum non detur pavit, ou deformavit, elucent adhuc in illâ eximia lineamenta. * Wiek nic nie zepſował Jey urody ieſzcze piękne ſą Jey lineamenta. **En changeant la couleur du viſage, on n'en fait pas diſparoiſtre les traits.* Solus color figuram non poteſt pervertere. *Petr.* * Odmieniaiąc cerę nieodmieniamy urody. **Une couleur artificielle gaſte le corps, mais elle ne le change pas.* Color arte compoſitus inquinat corpus, non mutat. *Petr.* *Farba ſmaruie twarz ále Jey nie odmienia urody.

TRAIT *d'eſprit.* Acutè dictum, acutè dicti. n. *Cic.* DOWCIP koncept. **Il y avoit de beaux traits d'éloquence dans ce diſcours.* Erant multa elegantes & ornatè dicta in hac oratione. *Bardzo piękne koncepta, słowa y rzeczy były w tey mowie. **Il y a des traits piquans dans ſes ſatires.* Videtur acer in ſatirâ. *Hor.* * Uſzczypliwe ſą wierſze w Jego ſatyrach. **C'eſt un trait d'un eſprit bas, malin & vain tout enſemble.* Illud eſt puſilli animi & ipſâ malevolentiâ jejuni atque inanis. *Cic.* *Jeſt to podłego złośliwego y nikczemnego umyſłu koncept.

TRAIT, (*Action.*) Facinus, oris, neut. *Cic.* SPRAWA uczynek. * *Il a fait un trait de jeune homme.* Juvenile facinus dedit, exhibuit. *Zrobił iák młody człowiek. **Vous m'avez faites en cela un trait d'ami.* Amicè hac in re mecum facis. *Cic.* Amicè amico operam dediſti. *Plaut.* * Oświadczałaś mi w tym dowod przyiaźni. **C'eſt un trait d'une grande ſageſſe de ſe retirer du jeu ſur ſa perte.* Summæ eſt prudentiæ, ab aleâ ſe revocare, ubi damnosè luditur. *Jeſt to wielkiego rozeznania, gry poprzeſtać, przegraiąc.

TRAIT *d'hiſtoire.* (*Un endroit de quelque hiſtoire.*) Locus ex hiſtoriâ petitus, loci petiti, maſc. MIEYSCE rzecz iáka punkt Hiſtoryi.

TRAITS, (*Les reſnes avec leſquelles on conduit les chevaux.*) Lora, lorum, neut. plur. Habenæ, arum, fem. plur. *Tibul.* CUGLE od koni lece.

ON DIT *Boire à longs traits.* Longis hauſtibus bibere. Trahere pocula. *Hor.* Exſiccare. *Plaut.* PIC wielkiemi ſzklenicami. **Boire à petits traits.* Exiguis hauſtibus bibere. *Ovid.* *Pić máłemi kieliſzkami. **Boire tout d'un trait, ſans prendre haleine.* Tractim ou uno hauſtu bibere. * Pić duſzkiem nie odetchnąwſzy.

TRAITTABLE, adject. m. & f. (*Docile, facile à gouverner.*) Tractabilis & hoc tractabile, adject. Facilis & hoc facile. Commodus, a, um. *Cic.* UCZYNNY użyteczny ktorego użyć można, ktory da ſię użyć grzeczny. **Il n'y a rien de plus traittable.* Nihil eo tractabilius eſt. *Cic.* * Nic grzeczniey ſzego nie máſz. **Il ſe rend fort traittable.* Commodiſſimis & facillimis eſt moribus. *Czyni ſię bardzo grzecznym. **Nous devenons tous les jours plus traittables.* Quotidiè demitigamur. *Cic.* *Codzień ſię grzeczniey ſzemi ludzćiey ſzemi ſtaiemy, codzień ſię łatwiey ſzemi pokazuiemy.

TRAITTABLE, *qu'on peut traitter* ou *penſer.* Sanabile, adject. Quod curari poteſt. *Cic.* PODOBNY do uzdrowienia do uleczenia podobne.

TRAITTANT, ſubſt. maſc. (*Celuy qui traitte avec le Prince des impoſts publics.*) Vectigalium redemptor, oris, m. *Cic.* Pactor, oris, maſc. *Cicer.* NAYMUIĄCY zákupuiący árenduiący ſkarbowe dochody.

TRAITTE, ſubſt. fem. (*Diſtance d'un lieu en un autre.*) Iter, itineris, neut. Via, æ, fem. ODLEGŁOSC dalekość droga ſkąd do kąd. * *Nous avons fait aujourd'huy une longue traitte.* Longum iter hodiè confecimus. * Daliſmy długą drogę odprawili kilka kilkanaśćie mil uiechali. **Nous ſommes venus icy tout d'une traitte.* Huc continenter, ou continenti ou continuo itinere acceſſimus, venimus. *Przyiechaliſmy tu iednym ciągiem, bez wytchnienia bez popaſu.

TRAITTE ſe dit auſſi du tranſport des marchandiſes d'un lieu en un autre. *On a défendu la traitte des bleds.* Frumentorum exportatio vetita eſt. WYWOZENIE dowożenie dowozić, wywozić, podwozić, zákazano wywozić zboże.

TRAITTE', ſ. m. (*Convention, accord.*) Conventum, ti, n. Pactum, ti, n. *Pactio*, onis, fœm. *Cic.* ZGODA ugoda umowa. **Traitté de paix.* Pacis compoſitio, onis, ſ. *Cicer.* *Tráktaty pokoiu. **Faire des traittez.* Facere pactiones, fœdera ferire, icere fœdus. *Cic.* *Tráktaty czynić. **Garder un traitté.* Servare pactum. *Dochować tráktatow. **Le rompre.* Frangere, violare fœdus, pactum. *Cicer.* *Zerwać złamać traktat.

TRAITTE ſe dit auſſi d'*Un ſujet ſur lequel on écrit.* Tractatus, ûs, m. *Plin.* Diſputatio. Commentatio, onis, ſ. *Cic.* TRAKTAT oczym ſię piſze mowi &c.

TRAITTEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de penſer & de traitter un malade.*) Ægri curatio, onis, fœm. OPATRYWANIE chorego iáko cyruliey opatruią lub ſtaranie około niego iáko Doktorowie. **Aprés avoir pourveu au traittement des malades & des bleſſez.* Ægrorum & ſauciorum habitâ ratione. *Caſ.* *Staranie około chorych y rannych uczyniwſzy.

Traittement, (*Bon ou mauvais accueil qu'on fait à une perſonne.*) Tractatio, onis, f. *Cic.* Przyimowanie złe álbo dobre przyięcie komu uczynione. **Je vous prie de luy faire le meilleur traittement que vous pourrez pour l'amour de moy.* Velim honoris mei causâ, quàm honorificentiſſimè & quàm liberaliſſimè eum tractes. *Cic.* *Proſzę przyimiy go iák náylepiey ieżeli cokolwiek mam łaſki.

TRAITTER, V. act. & n. (*Faire commerce d'une choſe.*) Agere. Tractare comme *Traitter la paix* ou *de la paix.* Agere de pace. *Cic.* TRAKTOWAC oczym traktować o pokoiu. **Envoyer quelqu'un traitter d'une affaire.* Allegare aliquem rei alicui. *Plaut.* *Poſłać kogo żeby traktował o czym. **Traitter avec quelqu'un d'une affaire importante.* Agere cum aliquo rem maximi momenti. *Ter.* *Traktować z kim o iákiey znaczney ſprawie. **Il traitta publiquement avec luy à vingt mille écus.* Seſtertiis decem cum illo pactus eſt. *Hort.* *Zgodził ſię z nim publicznie zá dwadzieśćia tyſięcy talerow.

Traitter quelqu'un, luy faire un bon ou mauvais accueil. Benè vel malè tractare aliquem ou habere. *Cic.* Przyimować przyiąć kogo mile chętnie lub nie chętnie. **Traitter quelqu'un*

qu'un doucement. Clementer aliquem tractare. *Łaskawie się z kim obchodzić. **Le traitter durement.* Acerbiùs, duriùs, inclementiùs aliquem tractare, habere. *Surowo się z kim obchodzić ostro grożno. **Avec injustice, injustement.* Iniquè facere erga aliquem *Plaut.* *Niesłusznie się z kim obchodzić. **Il sera traitté icy de la mesme maniére que vous m'aurez traitté.* Uti tu me hic haboeris, perindè ille curebitur. *Plaut.* *Jak się ty zemną to obchodził ták on tam traktowany będzie. **Bon Dieu, comment traitterez-vous les impies, si vous traitten ainsi les innocens?* Quid habebunt sibi impii post hac si ad hunc modum honor est innoxiis apud te, bone Deus! *Plaut.* *O Boże cóż będzie z bezbożnemi, ieżeli tèk obchodziż się a niewinocmi. **Il est raisonnable que chacun souffre d'estre traitté, comme il a traitté les autres.* Sua quisque exempla debet æquo animo pati. *Phed.* *Słuszna áby każdy zá złe niemiał kiedy się ták z nim obchodzą iáko on się obchodzi z drugiemi. **De quelque maniére qu'il m'ayt traitté, je ne laisse pas de l'aimer.* Ut ciga me meritus est mihi tamen est cordi *Ter.* *Jákoszkolwiek między námi co było postarcmn iá go kocham.

Traitter quelqu'un, luy donner à manger. Apparatis epolis accipere aliquem. Aliquem cenæ, epulis adhibere. *Quint. Suet.* Trektować kogo częstować. **Se bien traitter.* Habere benè aratem suam, *ou* benè curare se. *Plaut.* *Żyć pięknie stoł piękny miewać. **Traitter ses amis le jour de sa naissance* Natalitia amicis dare. *Cic.* *Ná Imieniny swoie częstować.

Nous avons esté traittez à un écu par teste Nummum in singula capita ad cenam dedimus. Zápłaciliśmy po tálern od osoby ná stoł. **Il se traittoit comme un Roy.* Sic cenebat quasi rex. *Petr.* Basilico victu se accipiebat. *Plaut.* *Żył po Krolewsko.

TRAITTER, (*Pancer* ou *Penser un malade.*) comme veut l'Académie. Curare. Procurare. Tractare ægrum, (o, as, avi, atum.) *Cicer. Plaut.* OPATRYWAC chorego. **Traitter une maladie.* Curationem morbo adbibere *Cicer.* *Kurować chorobę iáką. **Il s'estoit fait traitter de cette maladie pour le prix de cent écus.* Centum nummis elocaverat in eo morbo curendum se se. *Plin.* *Ná wyleczenie się z tey chorōby wydał sto tálerow. **Je n'approuve point la maniére de traitter de ce médecin.* Curationes hujus medici non probo. *Cicer.* *Nie podoba się sposob kuracyi tego Doktora. **Traitter une playe* Curere vulnus. *Quint.* Medicas manus ad vulnera adhibere. *Virg.* *Opatrywać ranę kurować ránę iáką.

TRAITTER *une matiére, une question.* Tractare materiam, *ou* de re aliquâ agere, disponare, disserere. *Cicer.* TRAKTOWAC o czym pisać mowić. **Traitter une chose en passant.* In transitu aliquid tractare. *Quint* *Mimoiáadem o czym traktować powierzchownie tylko. **A fonds & avec étendue.* Pleniùs *ou* fusiùs aliquid tractare. *Cicer.* *Trektować o czym grentownie obszernie. **Je vous envoye un livre où cette matiére est traittée à fond* Eum librum tibi mitto scriptum, in quo res illa planissimè scribitur. *Cicer.* *Posyłam ci książkę gdzie ta máterya zgruntu iest traktowana opisao wyrażona.

TRAITTEUR, subst. masc. (*Qui donne à manger.*) Cocus, i, as Coquus, i, masc. *Cicer.* Obsonator, oris, masc. *Plaut.* Caupo, onis, masc. *Petr.* TRAKTYER gasknebnią lub stoł gościnny trzymaiący gospodare gościnny. **Faire apprester à souper par un traitteur.* Caupoui mandare eorum officium. *Petr.* *Kázać u traktyera ieść gotować. **Ce traitteur nous a bien servi à disner.* Bonum nobis coquum apposoit prodium. *Plaut.* *Ten traktyer dziwnie nás dobrze częstował.

TRAME, ou TREME, subst. fœm. (*Le fil que le Tisserand fait passer pour faire de la toile.*) Trama, *æ*, fœm. *Var.* Subtegmen, subtegminis, neut. *Terent.* WĄTEK Tkacki nić ná śodkę náwlniona ktorą puszcza przez srzodek przędzy.

TRAME, (*Complot, dessein qu'on prend clandestinement pour faire quelque mauvais coup.*) Consilium clandestinum, ii, n. *Cic.* KNOWANIE zdredy iákiey, zmowa, námowa ná co podeyrzanego.

Tramer,(*Faire la trame de la toile.*) Subtegmen ocre,(neo nes,nevi, netum) *Ter.* Prząść.

Tramer un complot, ou quelque mauvais dessein pour nuire à quelqu'un. Consilium habere clandestinum contra aliquem. Alicujus exitium *ou* perniciem clandestinò mediteri, machinari. *Cic.* Zmawiać się ná co złego.

TRAMONTANE, subst. fœm. se dit *Du vent du Nord sur la Mer Méditerranée.* Aquilo,onis,masc. *Hor.* WIATR połnocny.

ON DIT au figuré *Perdre la tramontane* ou *la présence d'esprit, ne sçavoir plus où l'on en est.* Turbari. Perturbari, (or, aris, atus sum.) *Cicer.* W GŁOWĘ záyść kiedy komu nie staie rady y nie wie iuż co ma czynić. * *Il perd souvent la tramontane en parlant.* Effloit ipsi mens sæpè in dicendo, *ou* excidit. *Cic.* *Często się zápomina w mowieniu.

Faire perdre la tramontane à quelqu'un, le demonter. De mente aliquem deturbare, dejicere, demovere. *Cic.* Z rozumu kogo wyprowadzić.

TRANQUILLE, adject. masc. & fœm. (*Calme, paisible, qui n'est point agité.*) Tranquillus, quietus, pacatus, placatus, sedatus, placidus, a, um. *Cicer.* SPOKOYNY, SPOKOYNA cichy nie pomięszany.

Avoir l'esprit tranquille. Consistere tranquillo animo, tranquillo *ou* sedato esse animo; mente quietâ consistere. *Cicer.* Mieć umysł spokoyny. **Je suis fort tranquille là-dessus, cela ne me fait point de peine.* De hoc quietus sū. *Ter.* *Cale iestem ntey miary w tey mierze uspokoiony cale się oto nie turboię.

TRANQUILLEMENT, adverb. (*Paisiblement.*) Tranquillè. Quietè. Sedatè. Tranquillò. *Cicer. Plin.* SPOKOYNIE. **Vivre tranquillement.* Quieto animo vivere. *Cic.* *Żyć spokoynie.

TRANQUILLITE', subst, fœm. (*Calme, Bonace.*) Tranquillitas, atis, fœm. *Cicer.* SPOKOYNOSC cichość pogoda. **La tranquillité de la mer.* Maris tranquillitas, *ou* malacia,æ, fœm. *Spokoyne morze **Il y a une grande tranquillité dans ce lieu.* Locus est quietis & tranquillitatis plenissimus. *Cicer.* *Mieysce bardzo spokoyne wielka tám spokoyność.

TRANQUILLITE' *d'ame, d'esprit.* Animi tranquillitas. *Cic.* SPOKOYNOSC umysłu.

Tranquilliser quelqu'un. (*Calmer ses agitations, & ses peines.*) Quietum aliquem reddere *Ter.* Tranquillare aliquem, (tranquillo, as,avi, atum.) *Hor.* Sedare alicujus animum. *Cic.* Uspokoić kogo. **Je vous tranquilliseray là-dessus, je vous mettray l'esprit en repos de ce costé-là.* De hac re in tranquillo te sistam. *Plaut.* *Uspokoię cię w tym zupełnie.

TRANQUILIZER *ses passions, les calmer.* Sedare, compescere animi perturbationes. *Cicer.* USPOKOIC się w passyach swoich.

TRANSACTION, subst. fœm. (*Ecrit signé des parties qui plaident, pour s'accommoder à l'amiable.*) Transactio, onis,f. *Scævol. Vlp.* Amicabilis compositio,onis,f. TRANZAKCYA ugoda spisana.

TRANSCENDANT, *prononcez* TRANSÇADNT, masc. TRANSCENDANTE, fœm. Transcendens,entis, omn.gen. PRZECHODZĄCY, PRZECHODZĄCA, przewyższaiący wyższy.

ON DIT figurément *Un esprit transcedant, un esprit supérieur, qui est élevé au dessus des autres.* Eximium, præstantissimum *ou* excellens ingenium,ii,neut. *Cic.* ROZUM umysł wyższy nád insze wielkiego umysłu człowiek.

TRANSCHIN, (*Province dans la haute Hongrie avec titre de Comté à la maison d'Autriche dont la Ville capitale port le mesme nom.*) Transchiolum, ii,n. TRANCZYN Prowincya Węgierska Hrabstwo Domu Austryackiego stołeczne miasto tymże imieniem zowią Treczyn.

Transcrire, (*Copier, decrire quelque écrit.*) Describere, exscribere, transcribere, (scribo, bis,psi, ptum.) act.acc. PRZEPISYWAC.

TRANSE, subst. fœm. (Mot populaire.) *Crainte, appréhension pleine d'angoisse.*) Anxius timor, anxii, timoris,masc. *Cicer.* STRACH boiaźń trwoga lękanie się. **Il est toujours en transe.* Anxio semper est animo. *Cic.* *Záwsze w trwodze záwsze w boiáźni zostaie ustawicznie się lęka.

Transférer. (*Transporter, emporter d'un lieu en un autre.*) Transferre, (fero,fers, tuli,latum.) Transportare,(to,tas,avi, atum.) act. acc. *Cic. Cas.* Przenieść przenosić z mieysca ná mieysce.

TRANSFIGURATION, f. f. (*Changement en une autre figure.*) (*Ce mot ne se dit dans nostre langue que du Mystére de la Transfiguration de* JESUS-CHRIST *sur le Mont Tabor*) Transfiguratio, onis, fœm. PRZEMIENIENIE w inszą postać. To słowo w Francuskim nie mowi się tylko o Przemienienio Páńskim zbawiciela nászego ná Gorze Tabor.

TRANSFIGURER, (*Donner une autre figure.*) Transfigu-

6 Sssss

figurare, novam formam inducere, *ou* alienâ formâ induere. *Plin* PRZEMIENIAC przemienić.

SE TRANSFIGURER *en scorpion*. In scorpionem transfigurari. PRZEMIENIC się w węża. **Il se transfigura en loup & commença à heurler*. Lupus factus est & ululare cœpit. *Petr* *Przemienił się w wilka y wyć zaczął.

TRANSFORMATION, subst. f. (*Changement de forme*.) Transformatio. Transfiguratio, onis, fem. *Plin*. *Sen*. Przemienienie przewrocenie obrocenie przedzierzgnienie.

TRANSFORMER, (*Donner une autre forme ou figure*.) Transformare. Transfigurare. PRZEMIENIC przewrocić w co inszego obrocić, * *Se transformer en oiseau*. Se transformare in avem. *Ovid*. *Obrocić się w ptaka. **Estre transformé en loup ou hibou*. In lupum, in noctuam transformari. *Quint*. *Obrocić się w wilka, w sowę. **Nous devons croire certainement qu'il est faux, que les hommes soient transformez en loups, & que leur premiére forme leur soit renduë*. Homines in lupos verti, rursumque restitui sibi, falsum esse confidenter existimare debemus. *Plin*. *Wierzeć temu nie trzeba żeby się ludzie álbo w wilki mieli obracać álbo do Indakiey znowu postaci wracać.

TRANSFUGE, subst. masc. (*Soldat qui quitte un parti pour un autre*.) Transfuga, perfuga, æ, m. *Cic*. ZBIEG.

TRANSFUSER. *Faire passer le sang artériel d'un animal dans les veines d'un autre*.) Animantis sanguinem in alterius venas transfundere *Cel*. KREW z żył iednego bydlęcia do drugiego lub z bydlęcia do człeka przetoczyć.

TRANFUSION, subst. fem. (*L'action par laquelle on fait couler le sang artériel d'un animal dans les veines d'un autre*.) Transfusio, onis, fem. *Plin* PRZETOCZENIE wyprowadzenie krwi z iednego bydlęcia do drugiego.

TRANSGRESSER, (*Violer une loy, un commandement, passer outre*) Præcepta violare. Jussa cavere. *Tacit*. WYKROCZYC przeciwko prawu.

TRANSGRESSEUR, subst. m. (*Violateur d'une loy, d'un commandement*.) Infractor, violator, oris, masc. *Ter*. *Liv*. PRZESTĘPCA prawa.

TRANSGRESSION, subst. fem. Infractio, onis, fem. *Cic*. Przestępstwo.

TRANSIGER, V. neut. (*Faire une transaction pour assoupir un procès, un différent par quelque accommodement*.) Cum aliquo transigere. *Cic*. TRANZAKCYĄ uczynić o co ugodę umowę zgodę. **On ne pouvoit transiger avec des particuliers à moins d'argent*. Cum privatis non poterat transigi minore pecuniâ *Cic*. * Nie można było z osobna inaczey się z każdym zgodzić zá mnieysze pieniądze. **Transiger sur quelque different*) Controversiam transigere. *Cic*. *Pogodzić Interess iáki roznośc iákie poroznienie.

TRANSIR *quelqu'un de froid*. Frigoris vi aliquem propè exanimare, *ou* gelu rigentem, *ou* torpentem facere Zimnem przeiąć. **Estre transi de froid*. Frigore astringi. *Plin*. * Zimnem przeięty wskroś.

ON DIT au figuré, *Je suis tout transi de peur*. Totâ mente *ou* totis artubus contremisco. *Cic*. Dirigui pavore, horrore totus stupeo, *ou* Perfusus sum. Wszystkiego mię strach przeiął przeraził ogarnął.

TRANSITOIRE, adject. masc. & fem. (*Passager*.) Transitorius, transitoria, transitorium, *Suet*. PRZEMIAIĄCY przemiiaiąca.

TRANSLATER, (*vieux mot*) qui signifie *Traduire un Auteur d'une langue en une autre*. Transferre Auctores. *Quint*. TŁOMACZYC przełożyć z iednego ięzyka ná drugi.

TRANSLATION, subst. fem. (*L'action de transporter une chose d'un lieu en un autre*) Translatio, onis, fem. *Cic*. PRZENIESIENIE z mieysca ná mieysce.

TRANSMETTRE. (*Faire passer une chose entre les mains d'un autre*.) Aliquid alicui transmittere. *Plin* *Jun*. Transferre aliquid ad aliquem. *Cic*. PRZENIESC z rąk do rąk, przenieść co ná kogo zdać co komu.

ON DIT au figuré *Cette doctrine a esté trasmise à la postérité*. Hæc doctrina ad posteros manavit, dimanavit. *Cic*. Posteritati transmissa est. Tá náuka podana iest potomnym. **Souvent les parens transmettent à leurs enfans leurs vices ou leurs vertus*. Sæpè parentes vitia aut virtutes transferunt in filios. *Częstokroć od Rodzicow ná dzieci przenoszą się dobre lub złe przymioty.

TRANSMIGRATION, subst. fem. (*Transport des peuples conquis dans un autre pays*.) Transmigratio, onis, fem. ZAPROWADZENIE w niewolą zábranych y zá woiowanych z kraiu do kraiu.

TRANSMISSION, f. f. (*L'action par laquelle on transmet une chose à un autre*.) Translatio unius rei ad aliquem. *Cic* SPUSZCZENIE zdanie komu czego Przeniesienie ná kogo

TRANSMUABLE, adject. masc. & fem. (*Qui peut estre changé & transmué*.) Mutabilis & hoc mutabile, adject. *Liv*. ODMIENNY przemienny zámienny.

TRANSMUER, (*Changer*.) Transmutare. *Lucr*. ODMIENIC wymienić przemienić.

TRANSMUTATION, subst. fem. Immutatio, onis, fem. *Cic*. ODMIANA wymiana przemiana.

TRANSPARENCE, *prononcez* TRANSPARANCE, f. f. *Qualité d'un corps diaphane*.) Corpus pellucidum, translucidum, corporis pellucidi, n. PRZEZROCZYSTOSC wskroś.

TRANSPARENT, *prononcez* TRANSPARANT, masc. TRANSPARENTE, fem Translucens, entis. Translucidus, pellucidus, perlucidus, a, um. *Cic*. PRZEZROCZYSTY wskroś przezroczysta. **Estre transparent, voir au travers*. Pellucere, perlucere, translucere. *Cicer*. *Być wskroś przezroczysty.

TRANSPERCER. (*Percer d'outre en outre. De part en part*.) Transfodere. Transfigere. Trajicere. *Cic*. PRZEBIC wskroś. **Transpercer quelqu'un d'une épée*. Transfigere gladio aliquem per pectus. *Liv*. *Przebić szpadą.

TRANSPIRABLE, adject. masc. & fem. (*Qui peut transpirer*.) Meabilis, & hoc meabile, adject. *Plin*. POROWATY porowata porzysty. **Nos corps sont transpirables ou transpirent*. E corporibus nostris humores tenuiores exeunt per meabiles transitus. * Ciáła násze są porowate.

TRANSPIRATION, subst. f. (*Action par laquelle la nature pousse au dehors les mauvaises humeurs des corps*.) Expiratio, onis, fem. *Cic*. Meatus, ûs, masc. *Plin*. ODCHODZENIE przez pory, parowanie.

TRASPIRER, (*Faire sortir les mauvaises humeurs des corps par les pores*.) Humores per meatus corporis, transmittere *Plin*. PRZEZ pory wychodzić wywodzić, wyprowadzić.

TRANSPLANTEMENT, subst. m. (*L'action de transplanter les arbres*.) Arborum translatio, onis, fem. *Plin*. PRZESADZANIE drzew.

TRANSPLANTER, (*Déplanter un arbre, & le planter ailleurs*) Arbores transferre. *Var*. *Colum*. PRZESADZAC drwa.

TRANSPORT, subst. masc. (*L'action de transporter une chose d'un lieu en un autre*.) Evectio, advectio, onis, f. Evectus, ûs, masc. *Tacit*. *Cic*. Deportatio. Exportatio, onis, fem. *Plin*. PRZENIESIENIE przewożenie przesłanie rzeczy z mieysca ná mieysce.

TRANSPORT ou *cession de quelque droit*. Cessio, Transcriptio, onis, fem. *Cic*. SPUSZCZENIE prawa wlanie wlewek prawa ná kogo.

TRANSPORT *de quelque passion violente, emportement*. Animi impotentia, æ, fem. Impotentis animi effrenatio. JMPET Passyi iákiey gwałtowney nieutrzymany.

TRANSPORT *de colére*. Iracundia vehementior, iracundiæ vehementioris, fem. JMPET gniewu niepohamowany zdięcie gniewem popędliwość gniewu.

TRANSPORT *de joye*. Impotentis animi, lætitia æ, *ou* immodica, nimia lætitia. RADOSC niezmierna niepoięta. **J'aysenti des transports de joye aprés avoir leû vos lettres*. Tuis perlectis litteris exilui gaudio. *Cic* * Niezmierna mię radość zdięła przeczytawszy twoy list.

TRANSPORT *qui se fait au cerveau*, (*lors qu'une humeur maligne s'y porte & fait extravaguer*.) *Il s'est fait un transport au cerveau*. Malignus vapor ivit in cerebrum. SZALENSTWO w głowę záchodzenie. * *Que ne luy donnez vous quelque reméde, devant que le transport de sa folie se fasse davantage au cerveau*? Quid cessas dare aliquid potionis, priusquam percepit insania? *Plaut*. *Czemu mu nie dász lekarstwa iákiego wprzod niż go szaleństwo większe weźmie.

TRANSPORTE', masc. TRANSPORTE'E, fem. Deportatus. Exportatus, a, um. *Suit*. PRZENIESIONY przeniesiona.

TRANSPORT se dit au figuré *Des passions qui nous enlevent hors de nous*. Animi impotens. Animi impos, adj. Sui non compos. *Cic*. *Plaut*. ZDIĘTY uwiedziony passyą

iáką

iáką gwałtowną. *Transporté de colére.* Iræ impotens *ou* irâ elatus, percitus, *a*, um. *Cic.* *Zdięty gniewem. * *Transporté de joye.* Gaudio & lætitiâ elatus, a, um. *Cic.* * Zdięty rádością.

TRANSPORTER, V. act. (*Porter une chose d'un lieu en un autre.*) Transferre. Transportare, deportare, exportare. Evehere, convehere, transvehere.*Cic.* PRZENOSIC co przenieść z mieysca ná mieysce.

SE TRANSPORTER *en quelque lieu.* (*S'y en aller.*) Aliquò se conferre. PRZENIESC się dokąd. **Se transporter sur les lieux.* In rem præsentem venire. *Cicer.* *Poiechać ná ná mieysce.

SE *transporter de quelque passion*, ou *en estre transporté* comme *De joye.* Lætitiâ efferri. *D'amour.* Differri amore. *Plaut.* PASSYĄ iáką być zdięty rádością miłością. **La colére me transporte de telle sorte, que je suis tout hors de moy.* Vix sum compos animi, ádeò ardeo iracundiâ. *Ter.* *Taka mię złość bierze że się prawie nie czuię. **Il ne parut ni étonné ni transporté de sa fortune.* Nullû turbari aut exultantis animi motum prodidit. *Tacit.* * Ani się zdumiał áni pomięszany szczęściem swoim nie został.

Transporter une chose à quelqu'un. Aliquem alicui transcribere *ou* aliquid alicui *ou* aliquâ re cedere. *Cic.* Spuścić co ná kogo przenieść złać wlewek ná niego ncaynić.

Transporter des mots. (*Mettre l'un devant l'autre.*) Verba trajicere. *Cic.* Verba invertere. Przewracać słowa ledne drugie przed drugiemi przekładać. **Des paroles transposées.* Inversa verba. *Ter.* *Słowa przekładane.

TRANSILVANIE, subst. fœm. (*Principauté de la Turquie en Europe*) Transilvania, æ, f. SIEDMIOGROD Xięstwo Tureckie w Europie.

DE TRANSILVANIE. Tarnsilvanus,a, um. SIEDMIOGRODZKI.

TRAPE, subst. f. (*A prendre des oiseaux.*) Decipula, æ, f. POTRZASK ná ptaki.

TRAPE *à fermer une cave.* Trapa,æ,f. DRZWI spuszczane do zámykania piwnic lub sklepow z gory.

TRAPU, m. TRAPUE, f. (*Qui est d'une taille courte & grosse.*) Curtus, brevis, & compactus. ZSIADŁY w sobie co do wzrostu niski odukały. **Un homme trapu.* Homo curtâ & compactâ staturâ. *Człowiek zsiadły w sobie odukały.

TRAQUENARD, subst. masc. se dit d'*Un cheval qui va l'amble.* Equus qui alternis crurum voluminibus cursum suum impedit, expeditque. JEDNOCHODNIK koń: iest ten ktory iednakowo záwsze chodzi lub człapią lub kroczą y nigdy chodu nie mieni.

Traquenard, (*Piége que les chasseurs tendent aux animaux nuisibles* comme *Aux Renards, aux Blaireaux.*) Pedicæ,arum, f.pl. *Plin.* Zelaza zastawione ná szkodliwe zwierze iáko ná lisy tchorze kuny.

Traquet de moulin. Pistriui crepitaculum,li,n. Koło palczaste we młynie.

TRAVAIL, *au plurier* TRAVAUX, subst. m. (*Peine, Occupation fatigante.*) Labor,oris, m. Opera, operæ,f. PRACA trud robota rrudząca. **Cela demanda beaucoup de sueur & de travail.* Id multi sudoris est & laboris. *Cic.* *To wiele pracy y trudu potrzebuie. **Ils sont accoustumez au travail. Cic.* Ad laborem. *Sen.* *Zwyczayni są do pracy. **Qui souffre volontiers le travail.* Patiens laborum. *Quint.* *Chętuie prace y trud ponoszący. **Se tuer de travail.* Frangere se laboribus. *Cic.* *Zábiiać się pracą wniwecz się obracać. **Il s'excusa d'abord sur son travail, & sur les engagemens de sa profession.* Ille excusare laborem & mercenaria vincla *Hor.* *Záwsze się wymawia pracami swemi trudnościami, y stanu swego zátrwami.

TRAVAIL se dit *De la douleur que les femmes souffrent dans l'enfantement.* Puerperii dolores. *Terent.* BIEDZENIE się przy rodzeniu, bole matek rodzących. **Estre en travail* ou *en mal d'enfant, sentir les douleurs de l'enfantement.* Laborare è dolore. *Terent.* Parturire. *Ter.* *Cznć bole rodzenia. **Elle est en travail.* Utêro exorti sunt illi dolores. *Plaut.* Cœpit parturire. *Ter.ou* parturit. *Rodzi iest ná czasie połog odprawuie.

Travail, (*Ouvrage des mains & du corps.*) Opus, operis, n. Opera, æ, f. Robota wszelaka ręczna powierzchowna. **Il vit de son travail.* Huic opera vita est. *Ter.* *Zyie z pracy z wyrobku rąk swoich.

TRAVAUX se dit au plurier en guerre, *des machines, & des retranchemens qu'on fait pour attaquer ou pour se défendre.* WAŁY rowy szańce okopy y insze roboty wystawione dla obrony, lub do szturmu miast y fortec. **On se disposoit à former le siége, & on avoit commencé les travaux.* Obsidio parabatur & opera oppugnationum fieri cœpta. *Liv.* *Zábierano się do obleżenia y iuż około tego robić záczynano. **Ils abandonnerent leurs travaux & y mirent le feu.* Relicta sunt opera, ignisque injectus. *Liv.* *Okopy y parkany swoie porzucili y ogień pod nie podłożyli.

TRAVAIL se dit *des ouvrages de l'esprit.* Opus, operis, neut. Doctus labor, docti laboris, masc. *Phed.* PRACA robota co do pisania y rozumu. **J'ay cru que je devois entreprendre un travail qui fût utile aux personnes studieuses.* Putavi mihi suscipiendum laborem studiosis utilem.*Cic.* *Mniemałem że się podeymię roboty pożyteczney ludziom uczonym. **Entreprendre un travail d'une grande application, & qui demande un grand loisir.* Magnum quid aggredi, & multæ cogitationis atque otii.*Cic.* *Wziąć przed się roboty ktora wielkiey pilności y wiele czasu potrzebuie.

Travailler, (*Faire quelque ouvrage des mains.*) Aliquid operis, opus aliquod facere *Ter.* Aliquid operari, (or, aris, atus sum.) dep *Plin.* Robić roboty iákę ręczną. **Il travaille maintenant comme un perdu* Nunc cum maximè aliquid operis facit. *Terent.* *Pracuie teraz iák bydię. **Gagner sa vie à travailler en laine & en toile.* Lanâ ac telâ victum quæritare. *Ter.* *Zyć z wełny z płotna. **Il ne trouve point à travailler.* Neminem reperit, cui operam suam locet. *Aul-Gel.* *Nieznayduie roboty. **C'est pour vous que vous travaillez, vous en tirerez tout le profit.* Tibi aras, tibi seris, tibi item metis. *Plaut.* Quidquid discis, sibi discis *Petr.* *Dla siebie to samego robisz tobie to ná dobra tobie samemu ná pożytek wynidzie sobie zorresz sobie zbierzesz

Travailler soigneusement à une chose. Elaborare & Elucubrare aliquid. *Cic.* Usilnie pilno koło czego pracować z pilnością co robić. **Travailler à ses affaires.* Dare operam suis negotiis *Plaut.* Rei. *Ter.* *Chodzić koło swoich zábaw koło swoich interessow pracować. **Travailler pour soy.* Sibi vacare. *Dla siebie robić ná siebie robić. **A son profit.* Inservire suis commodis. *Ná swoy pożytek. **A sa santé.* Valetudini inservire. *Cic.* *Około zdrowia swego chodzić.

TRAVAILLER (*Soigner, prendre peine.*) Operam ponere, curare. STARAC się około czego, chodzić około czego staranie czynić,

TRAVAILLER *quelqu'un*, (*Luy faire de la peine, le fatiguer.*) Aliquem exercere, (eo,es, exercui, exercitum.) Defatigare, vexare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* MORDOWAC kogo, trudzić, utrudzić trapić. **Pourquoi travailler inutilement ma vieillesse par le ressentiment de ses desordres.* Cur meam senectutem sollicito hujus amentiâ. *Ter.* *Za coż stárość moię trapię turbuiąc się zá Jego głupstwa.

Estre travaillé de maladie. Morbo laborare. Chorować chorobę cierpiec ponosić. **De faim, de froid.* Fame, frigore laborare. *Colum.* *Głod pragnienie cierpieć głod marzć. **De la gravelle.* Calculo laborare. * Kamień cierpieć. **De la goutte.* Podagrâ *ou* podagræ doloribus laborare, cruciari. *Cic.* *Podogrę cierpieć. **Cette médecine m'a fort travaillé.* Hoc remedio defatigatus sum. *To lekarstwo mię bardzo osłabiło *On fut travaillé d'une grande peste.* Pestilentiâ laboratum est. *Liv.* *Wielkie panowało powietrze.

Travailler son esprit. Torquere se *ou* spiritum suum. *Phed.* Myślić mocno o czym, pracować myślą nád czym. **Il travailloit son esprit pour joindre les autres villes.* Animo laborabat, ut reliquas civitates adjungeret. *Cæs.* *Myślił mocno iákoby inszych miast dostać do siebie przyłączyć.

TRAVAILLEUR, subst. masc. (*Celuy qui travaille aux fortifications dans un siege.*) Munitor, oris, masc. *Liv.* Qui pro opere stat. *Quint-Curt.* ROBOTNIK robotniey około fortec.

TRAVERS, subst. masc. (*Piéce de bois qui se met de travers.*) Lignum transversum *de l'adjectif* transversus, a, um. *Cicer.* SZTUKA, drzewo poprzeczne, poprzeca sztuka dana Tragara.

Il porte sa robe de travers. Toga impar dissidet. *Hor.* Ná Bakier sukuię nosi.

TRAVERS se dit adverbialement dans les maniéres suivantes, *Des solives mises de travers.* Transversa tigna. *Cæs.* POPRZECZNE balki Tragarze. **Marcher de travers.* Obliquè in latus procedere. *Plin.* *Chodzić kraywo. **Regarder de travers.*

Limis oculis aſpicere, in tueri, *ou* tranſveſâ tueri. *Plaut.* In obliquum aſpicere, torvo vultu intueri. *Cicer.* *Patrzać krzywo, poglądać zyzem.

ON DIT figurément, *Il fait tout de travers* ou *tout à rebours de bien* Perverſè ou perperàm cuncta agit. WSZYSTKO opak czyni. **Il eſt né avec un eſprit de travers.* Siniſtrâ naturâ natus eſt *ou* illum ſiniſtra natura in lucem extulit. *Phed.* *Opak w głowie, opaczny umyſł wſzyſtko opacznie bierzey.

Cela m'a mis l'eſprit de travers. Me tranſverſum hæc res abſtulit *Plin.* To mi przewrociło wſzyſtek rozum. **Prendre les choſes de travers, de mauvais ſens.* Res perperàm, perversè, ſiniſtrè accipere, interpretari. *Cic.* *Opacznie rzeczy brać rozumieć. **Il ne faut pas s'éloigner d'un travers de doigt* ou *le moins du monde des ſentimens de ſa conſcience.* A rectâ conſcientiâ tranſverſum unguem non oportet diſcedere. *Cic.* *Ani ná palec ſię od tego co ſumnienie dyktuie oddalać nierzeba. **Il n'a pas dit juſques icy une parole de travers.* Nequicquam adhuc verborum loquutus eſt perperàm. *Plaut.* *Słowa dotąd złego niepowiedział.

AU TRAVERS, (*Prépoſition.*) Trans. Per, *avec l'accuſatif.* PRZEZ, w ſkroś. **La lumiére paſſe à travers le verre.* Lumen per vitrum tranſmittitur. *Plin.* *Swiatło przechodzi przez ſzkło. **Regarder au travers* ou *à travers d'une jalouſie.* Per tranſennam aſpicere. *Cicer.* *Patrzać przez kratkę. **Il luy paſſa ſon eſpée au travers du corps* Hunc gladio tranſfixit. *Liv.* *Przeſzył go ſzpadą przebił go. **Il donna à travers les écueils.* Ad medios ſcopulos navem impegit *Quint.* Illiſit, fregit. *Ter.* *Uderzył ſtatkiem o raſy, o ſkały ſię rozbił.

TRAVERSE, ſubſt. fem. *Chemin de traverſe.* Tranſverſum iter, tranſverſi itineris, neut. Tranſverſus trames, tranſverſi tramitis, maſc *Liv.* DROGA poprzeczna krzyżowa droga **De là ayant pris la traverſe, il retourna à Préneſte* Preneſte tranſvecſis itineribus regreſſus eſt *Liv* *Ztamtąd udawizy ſię poprzeczną drogą przyiechał do Preneſtu.

TRAVERSE ſe dit figurement en morale, & Signifie un obſtacle à la reuſſite de nos affaires. *Un malheur vient ſouvent à la traverſe, lorſqu'on y penſe le moins, & le ſort eſt toûjours au deſſus de noſtre prévoyance.* Quod non expectes fit ex tranſverſo, & fortuna ſuper nos negotia. *Petr.* Przeciwność przeſzkoda trudność, Nieſzczęście częſtokroć będzie przeſzkodą, gdzie ſię go mniey ſpodziewamy, y przypadki záwſze ſą nád ſiłę ludzkiey przezorności.

Il ſe jette toûjours quelqu'un à la traverſe, qui empeſche mon avancement Semper eſt aliquis, qui noſtræ dignitati obeſt. *Cic.* Záwſze ktoś muſi przeſzkodzić náſzemu ſzczęściu. **Il ſe rencontre toûjours quelque traverſe qui ruine mes deſſeins.* Mihi mala res ſemper obiicitur, quæ meum comprimit conſilium *Plaut* *Zawſze iákaś muſi záchodzić trudność ktora mi wſzyſtkie ſzyki mięſza.

TRAVERSES ſe dit au plurier *Des divers accidens de la vie.* Adverſus caſus, adverſi caſûs, maſc. Adverſa fortuna, æ, fem. PRZECIWNOSCI y przygody rożne życia tego. **J'ay eu bien des traverſes dans ma vie, ma vie a eſté bien traverſée.* Variis fortunæ caſibus fuit mea vita jactata, conflictata. Ad varios fortunæ caſus fuit objecta vita mea. *Cic.* *Miáłem rozmaite przypadki wżyciu moim, życie moie pełne było przypadkow.

TRAVERSER. (*Paſſer à travers un lieu.*) Aliquem locum permeare, (meo, as, meavi, atum.) *Plin.* PRZEIECHAC mieyſce iákie, przeminąć, przebrnąć, przepłynąć, przeprawić przechodzić.

TRAVERSER *une riviére à la nage.* Tranſnare. Tranare. Tranſnatare flumen. *Cic Liv.* Przepłynąć rzekę. **La traverſer en bateau, ſur un pont, ou à cheval* Tranſire flumen. *Cic.* *Przeprawić ſię łodzią, przeiechać bez moſt, álbo wbrod ná koniu **La riviére traverſe la ville.* Flumen oppidum interfluit *Plin.* *Rzeka przechodzi przez miaſto.

TRAVERSER, ſignifie figurément en morale, *Faire obſtacle à quelqu'un.* Obſtare, (obſto, as, ſtiti, itum, & atum) Obſiſtere, (ſto, is, ſtiti, ſtitum) *Cic.* PRZESZKODA być komu. **Traverſer les deſſeins de quelqu'un.* Conſiliis alicujus obſiſtere *Cic.* *Przeſzkadzać zámyſłom czyim. **Il me traverſe en tout.* Mihi in omnibus adverſatur. *We wſzyſtkim mi ieſt przeſzkodą. **Il reſolut de le retenir, & de le traverſer en tout.* Coercendum eum, atque deterrendum quibuſcumque rebus poſſet, ſtatuit. *Cicer.* *Poſtanowił uſiebie zátrudniać go y we wſzyſtkim mu przeſzkadzać. **Il eſt traverſé de mille ſoins.* Pluribus curis diſtrahitur. *Cic.* Divellitur *Hor* *Tyſiączn ſtraw przeſzkadzaią kłopoty,

TRAVERSIN, ſubſt. maſc. Tranſverſum lecti cervical, tranſverſi lecti cervicalis, neut. WAŁ ná łożku pod głowę.

TRAVESTIR *quelqu'un*, (*Le faire changer d'habit.*) Alienam veſtem alicui dare, *ou* alienâ veſte aliquem veſtire, induere. PRZEBRAC kogo w inſzy ſtroy inaczey go przeſtroić.

SE TRAVESTIR, Alienam veſtem induere, (induo, is, indui, indutum.) *Cic.* PRZEBRAC ſię inaczey przeſtroić ſię. **Il ſe traveſtit en berger.* Paſtoralem cultum induit. *Val-Paterul.* *Przebrał ſię po paſterſku ubrał ſię za paſtuſzka.

TRAVESTIR ſe dit figurément *Pour déguiſer ſes ſentimens, ſes penſées.* Senſus ſuos fingere, diſſimulare, obtegere. *Cic.* PRZEBIERAC udawać inaczey rzecz ſwoię nie wydaiąc ſię z tym co kto prawdziwie myśli.

TRAU (*Ville & Port de mer de Dalmatie aux Vénitiens.*) Tragurium, ii, neut. TRAGUR Miáſto y port morſki wenetow w Dálmacyi.

TRE'BISONDE, *prononcez* TRE'BIZONDE, (*Ville de Cappadoce dans l'Aſie mineure ſur le Pont Euxin*) Trapezus, Trapezuntis, fem. *Pomp Mel.* TRAPEZUNT Miáſto Káppadocyi w Azyi mnieyſzey nád czarnym morze álbo Jeziorem Táratſkim.

TRE'BUCHER, V. neut. (*Broncher, faire un faux pas ou une chute*) Ceſpitare, (ceſpito, as, avi, atum.) Labi, (labor, eris, lapſus ſum.) POTKNĄC ſię potykać ſię utykać złe ſtąpiwſzy,

ON DIT figurément & populairement *Son maiſtre eſt ſi ſévére, qu'il ne faut pas trébucher* ou mieux, *broncher le moins du monde devant luy.* Adeò auſterus eſt illius magiſter, ut labi *ou* vel minimum coram illo peccare non liceat. TAK oſtrego má Páná że ſię przednim áni potknąć trzeba.

TRE'BUCHER, (*Emporter l'Equilibre* en parlant *des choſes qu'on péſe.*) Preponderare, (ro, ras, avi, atum.) Przeważać ná iedną ſtronę.

TREBUCHET, ſubſt. maſc. (*Petite balance à peſer l'or.*) Trutina, trutinæ, fæm quâ appenditur aurum. WASZKA ná czerwone złote,

TRE'BUCHET, (*Eſpéce de cage à prendre des oyſeaux*) Decipulum, neut. *Ppul.* POTRZASK ſałakowka łapka ná ptaki

ON DIT populairement, (*Prendre quelqu'un au trébuchet.*) Dolo *ou* aſtu aliquem decipere. *Cic.* Uchwycić kogo w łapkę,

TRE'FLE, ſubſt. m. (*Herbe qui a trois feüilles.*) Trifolium, lii, neut. *Plin.* KONICZYNA ziele o trzech liſtkach,

(Il y a du tréfle qui vient dans les prés, appellé *Trifolium pratenſe*, un autre qu'on nomme *Alleluya* en latin *Trifolium acetoſum*, & un troiſiéme qui rend de l'odeur, qui ſe nomme *Cytiſus, ſi, maſc.*) Jeſt koniczyna polna, co ná łąkach rośnie, inſza koniczyna ktorą zowią włacińſkim Alleluya, po naſzemu ſzczawik álbo záięczy ſzczaw; trzecia koniczyna álbo komonica pachnąca.

TREILLE, ſubſt. fem. (*Qui ſoûtient la vigne.*) Pergula *ou* Trichila, æ. f. *Col.* KRATA około wina robiona dla pięcia ſię látorośli.

TREILLES *de vignes.* Vinearum juga, neut. plur. *ou* jugatæ vites, fæm. plur. *Col.* KRACENIE okracenie winnic.

TREILLIS, ſubſt. m. (*Barreaux de fer ou de bois.*) Cancelli, cancellorum, maſc. plur. *Var.* KRATA wſzelaka okracenie kratki,

TREILLIS, (*Toile gommé.*) Tela gummi illita, æ, fæm. PŁOTNO gumowane. **Treillis tabizé.* Tela gummitione undulatim colluſtrata. *Płotno gumowane w wodę w morę Aſtrachanią zowią.

TREIZE, *Voyez* TREZE. TRZYNASCIE.

TREMBLANT, *prononcez* TRAMBLANT, m. Tremblante, fem. (*Qui tremble.*) Tremens, entis, omn. gen. Tremulus. Tremebundus, a, um. *Cicer. Auct. ad Heren.* DRŻĄCY Drżąca,

TREMBLE, *prononcez* TRAMBLE. (*Arbre qui vient fort haut dans les lieux humides.*) Populus, populi, fem. *Plin.* TOPOLA drzewo wyſokie roſnące w mieyſcach wilgotnych.

DE TREMBLE. Populeus. Populneus, a, um. *Virg. Col.* TOPOLOWY Topolny

TREMBLAYE, *prononcez* TRAMBLAYE. subst. fem. (*Lieu planté de trembles.*) Populetum, populeti, neut. *Plin.* TOPOLINA mieysce topolami zásadzone,

TREMBLEMENT, *prononcez* TRAMLEMANT, subst. m. (*Lorsqu'on tremble de froid ou de peur.*) Tremor. Horror, oris, m. DRZENIE od zimna. **Je fus saisi tout à un coup d'un tremblement.* Invasit me subitus tremor. *Ovid.* *Nágła mię drżenie nápadło, **Il me prit un tremblement dans les mains.* Incidit manibus tremor. *Hor.* *Drżeć mi ręce poczęły.

TREMBLEMENT *de terre.* Terræ motus, ûs, m. *Cic.* Terræ tremor, oris, masc. Terræ quassatio, onis, fæm *Sen.* DRZENIE ziemi trzęsienie ziemi. **Il y eut un grand tremblement de terre.* Terra ingenti concussa est motu. *Liv.* Factus terræ motus horribilis. *Cicer.* *Wielkie było ziemi trzęsienie,

TREMBLER, *prononcez* TRAMBLER. (*Branler, n'estre pas ferme*) Tremere (tremo, is, tremui *sans supin.*) *Toute la Sicile trembla.* Intremuit Trinacria. *Virg* DRZEC trząść się cała Sycylia się trzęsła. **Les Alpes tremblerent extraordinairement* Motibus insolitis tremuerunt Alpes. *Virg.* *A pes góry nádzwyczay się trzęsły, **Tout trembla aussi-tôt.* Tremere cœperunt omnia. *Phed.* *Wszystko się trząść poczęło. *La terre trembla dans les places publiques,* Terra movit in foris publicis. *Liv.* *Ziemia się po rynkach trzęsła.

TREMBLER. (*Estre agité d'un mouvement involontaire causé par la peur ou par le froid*) Tremere, (o, is, tremui *sans supin.*) Contremiscere, (sco, is, mui.) Intremere, intremiscere, horrere, (horreo, horres, horrui.) WZDRGAC się drżeć od strachu od zimna. **Je tremble de tout mon corps ou tout mon corps tremble, lors que je commence à parler en public.* Toto corpore *ou* totis artubus contremisco in principio dicendi *Cic.* *Wszystek zádrżę kiedy mi przychodzi publicznie zácząć mowę. **Je tremble de peur.* Timore perculsus contremisco. *Cic.* *Drżę od strachu, **Il tremble de froid.* Tremulo frigore corpus illius quatitur. *Cic.* Concutitur. *Drży od zimna **Trembler en soy mesme.* Tremere animo. *Cicer.* *Drżeć lękać się w sobie samym.

FAIRE *trembler quelqu'un de peur.* Terrere aliquem *ou* terrefacere. Metum, timorem alicui incutere, injicere. Terrore aliquem percellere, (cello, cellis, perculi, perculi, perculsum) *Cic.* ZASTRASZYC kogo áżby zádrżał. **Son visage fait trembler.* Vultu *ou* aspectu terret. *Hor.* *Spoyrzawszy tylko ná twarz, iego zádrżeć trzeba, **Il fait trembler ses ennemis.* Hostibus suis terrori est. *Liv.* *Drży przed nim nieprzyiaciel

Trembler la fievre. (*Avoir le frisson.*) Febrę mieć, drżeć się od febry **Il tremble la fievre.* Horror febris quatit eum, horrore febris moventur illius membra. *Ovid.* Febris horrore concutitur *Febra go trzęsie.

TREMBLEUR, *prononcez* TRAMBLEUR, subst. masc. (*Qui tremble, qui a peur de son ombre*) Timidus, timido, timidum. *Cicer.* Pavidus, a, um. *Ovid.* BOIAZLIWY trwożliwy

Tremblotter, prononcez *Tramblotter.* *Verbe fréquentatif.* Crebriore concussu intremere, tremulo frigore quati, (ior, eris, quassus sum) Często zádrżeć.

TREMIE, subst. fœm. *Vaisseau de bois en façon de pyramide renversée*) infundibulum, li, n. *Vitr.* RURKA Aptekarska leiek aptecany.

SE *tremousser.* **S'agiter beaucoup, se donner bien des mouvements pour la réüssite d'une affaire.*) Multa agere, versare se, *ou* movere se, trepidè concursare. *Phad. Cic.* Mocno koło czego chodzić kręcić się kłocić się koło czego.

TREMPE, subst f. *prononcez* TRAMPE. (*Qu'on donne au fer.*) Temperatio, onis, f. Temperatura, æ, f. *Plin.* HARTOWANIE żelaza hart. **Donner la trempe trop aigre au fer, & le rendre cassant.* Durare ferrum infragilitatem. *Plin.* *Hartować żelazo aźby się krusżyło

TREMPE se dit figurément, comme *La trempe de l'esprit les qualitez de l'esprit.* Natura humani ingenii. *Quint.* ZACNOSC godność przymiotow lub też podłość nikczemność. **C'est une bonne trempe d'esprit.* Est ipsi benigna vena ingenii. æ, fœm. *Hor.* Ornatus est bono ingenio. Benè est ingeniatus. *Plaut.* *Pięknego rozumu pięknych przymiotow człowiek.

TREMPEMENT, subst. masc. (*L'action de tremper.*) Maceratio, onis, fœm. Intinctus, ûs, masc. *Plin. ou prononce* TRAMPEMENT. MOCZENIE, námoczenie, nálanie, wymoczenie.

TREMPER, *prononcez* TRAMPER, V. act. & neut. Intingere, (go, gis, xi, ctum.) Macerare, (ro, ras, avi, atum.) acc. *Cic. Cat.* MOCZYC námoczyć nálać wymoczyć

FAIRE *tremper des choux dans l'eau.* Macerare brassicam in aquâ. NALAC kapustę wodą. **Du pain dans le vinaigre* Intingere panem in acetum. *Cic.* *Námoczyć chleb w occie. **Faites tremper comme il faut ce qui est salé, de maniére qu'il ne perdre point trop son sel.* Salsamenta hæc fac macerentur probè. *Ter.* *Wymoczyć náleżycie słone mięso áby nie abye wymokło. **Mettez tremper le jambon dans l'eau.* Fac pernam in aquâ jaceat. *Plaut.* *Námoczyć wędzonkę.

Tremper le fer. (*Luy donner la trempe qu'il faut, en le jettant tout rouge dans l'eau ou dans quelque liqueur*) Ferrum temperare. *Plin.* Hartować żelazo rospalone w wodę lub inszy likwor pusżczaiąc.

Tremper son vin. (*Y mettre de l'eau.*) Vinum aquâ diluere *ou* miscere aquâ. *Plin.* Lymphâ merum temperare. *Prop.* Wino z wodą mięszać.

Tremper, (*Moüiller.*) *Si la terre est trop trempée des pluyes d'hiver.* Si hybernis pluviis terra permaduerit *Col.* Mokrym być; Jeżeli zbyt mokra ziemia po zimia. **Il est tout trempé* Totus madidus *ou* uvidus est. *Plaut* *Wszystek zmokły przemokł.

TREMPER se dit figurément en choses morales. *Tremper dans un crime.* Alicuius sceleris esse affinem, participem, socium *ou* conscium. *Cicer.* WCHODZIC w co być winnym czego być winnym zbrodni iákiey.

TREMPER *long-temps en prison.* Diù carcere atteneri. *Tacit.* In custodiâ retineri. *Cic.* (Façon de parler populaire.) GNIC w więzieniu długo.

TRENCHANT, *prononcez* TRANCHANT, m. TRANCHANTE, f. *voyez* Trencher. KRAIĄCY, KRAIĄCA, kraiąc.

TRENCHANT, subst. masc. (*La partie d'un outil qui couppe.*) Acies, ei, fœm. OSTRZE żelaza, kroy. **Aiguiser un trenchant.* Aciem excitare. *Plin.* Náostrzyć. **Emousser le trenchant.* Aciem hebetare. *Plin. ou* præstringere. *Plaut.* *Przytępić ostrze. **On a trouvé des pierres en Italie qui donnent un trenchant aux outils, lors qu'elles sont moüillées d'eau.* Repertæ sunt in Italia coticulæ aquâ trahentes aciem *Plin.* *Ználeziono we Włoszech Kamienie do ostrzenia służące wodą ie polewaiąc.

ECUYER TRENCHANT. (*Qui coupe la viande à table*) Scissor, oris, masc. Carpus, carpi, masc. *Petr.* Sciodandi obsonii magister, tri, m. *Sen.* KRAYCZY urzędnik stołowy.

TRENCHE, *prononcez* TRANCHE, subst. fœm. (*Morceau de chair coupé.*) Offula, offella, æ, fœm. *Mart. Colum.* ZRAZ mięsa, pieczeni, szynki &c.

Trenche d'un livre. (*L'extrémité des feüilles d'un livre par où on le rogne.*) Libri foliorum exterior sectura *ou* extima incisura, æ, f Książki brzeg obrzynany uberżnięcie. **Un livre doré sur trenche.* Liber in exteriori secturâ inauratus. *Księga wyzłacana pobrzegach. **Dorer un livre sur trenche.* Exteriorem libri incisuram inaurare, margine inaurare librum. *Wyzłacać złocić księgę po brzegach.

TRENCHE'E, subst. fœm. *on prononce* TRANCHE'E. (*Fosse qu'on creuse dans les terres pour écouler les eaux.* Incile, incilis, neut. *Col.* BROZDA row dla ścieku.

TRENCHE'E en guerre *Est un fossé qu'on creuse & qu'on garnit de palissades.* Fossa vallo munita, æ, f. *Cæs.* SZANIEC row kopany fossa woienna a ubianemi palami. **Faire des tranchées.* Fossam & vallum ducere, *Cæs.* *Szańce robić. **Fortifier son camp par des tranchées.* Vallo & fossâ castra munire. *Cæs.* *Uzbroić oboz otaczaiąc do koła szańcami. **Travailler aux trenchées.* Fossæ & vallo operam dare. *Liv.* *Robić około szańcow około wałow. **Forcer la trenchée.* Fossam & vallum perrumpere. *Plin.* *Dobywać wałow szańcow.

Trenchées ou *Douleurs des intestins.* Tormina, torminum, n. pl. Torsiones, orum, f pl. *Cels.* Intestinorum dolores, m. pl. *Sulp. ad Cicer.* Ranięcie gryzienie w żołądku. **Avoir des trenchées.* Affici torminibus. *Plin.* Torqueri *Ranięcie żołądka cierpieć.

ON DIT d'une femme preste d'acoucher, *Elle est dans les tranchées.* Utero laborat. *Hor. ou* puerperio. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA ná czasie.

TRENCHER, *prononcez* TRANCHER. (*Coupper.*) Secare,

care, (feco, as, fecul, fectum.) Scindere, (do, dis, fcldi, fciffum.) act' accuf. KRAIAC. *Couper les viandes*. Scindere ou lacerare carnes. *Petr.* *Pokraiać mięfo, pieczyfte, &c. rozbierać.

Trancher la tefte. (*La coupper.*) Abfcindere caput cervicibus, alicui caput detruncare. *Cic.* UCIĄC głowę.

TRANCHER fe dit en Médecine, *Donner des trenchées dans le ventre*. Torminibus aliquem afficere. *Plin.* Torquere alvi doloribus *Cic.* RZNIĘCIP w żołądku fprawować.

Trencher. (*Décider une difficulté.*) Nodum folvere, (folvo, folvis, folvi, folutum.) Expedire. (expedio, dis, expedivi, expeditum.) Perrumpere, exorbere difficultatem, act. acc. *Horat. Cicer.* Decydować folwować trudność. **Vn bon juge trenche tous les procès*. Bono judice lites fecantur. *Hor.* *Sędzia dobry wfzyftkim kłotniom konice czyni.

Trencher (*Abréger, dire en peu de mots.*) Paucis dicere, abfolvere. Rem in pauca conferte. *Plaut.* Skracać krotko mowiąc iednym słowem. **Je trancheray court là-deffus*. De his pauca dicam, ou loquar. *Krotko o tym mowić będę námienię krotko **Pour vous trencher court*. Ne multis vos morer. *Petr.* detineam. *Krotko mowiąc.

ON DIT ironiquement d'un fanfaron, & de ceux qui affectent de paroiftre autres qu'ils ne font. *Il trenche de l'homme de confequence, il tranche du grand*. Nimiò plus fibi arrogat, fe magnificum facit. Pro homine magnifico fe gerit, fe circumfert ZAKRAWAC ná Pániączá z Páńfka.

TRENCHET, *prononcez* TRANCHET, fubft. m. (*Outil de cordonnier à couper du cuir*) Scalprum futorium, fcalpri fotorii, n *Hor.* GNYP noż fecwcki.

Trenchoir. (*Rond de bois à couper de la viande.*) Quadra, quadræ, f. Stolnica do fiekania lub kraiánia mięfa.

TRENTE, *prononcez* TRANTE. (*Ville du Comté de Tirol fur l' Adiffe*) Tridentum, tridenti, n. (*L'Evêque en eft le Seigneur & Prince de l'Empire.*) TRYDENT Miafto Hrabftwa Tyrolfkiego. Bifkup tameczny ieft Pánem miafta y Xiążęciem Elektorem Páńftwa Rzymfkiego.

(Cette Ville eft recommandable par le fameux Concile Oecuménique qu'on y a tenu depuis l'an 1545. jufques en 1563. fous les Pontificats de Paul III. Jules III. & Pie IV.) Sławne to miafto owym walnym zborem álbo Koncilium Trydeńfkim powfzechnym ktory fię odprawował od Roku 1545. aż do 1563 przez lat ośmnaście zá Pápieżew Páwła III. Juliufza III y Piufa IV.

De trente. Tridentinus, a, um. Trydeńfki z Trydentu.

TRENTE. (Terme numéral, *qui contient trois dixaines.*) Triginta, *indecl.* TRZYDZIESCI liczba.

Trente perfonnes. Trendeni, trendenæ trendena. ou Triceni, tricenæ, tricena *Cic.* Trzydzieści ofob.

(Trente en chiffre Romain XXX. En Arabe fe marque 30) Trzydzieści liczbą Kościelną XXX. proftą 30.

Trente fois. Tricies *Cic.* Trigefies. *Vitr.* Trzydzieści razy.

Trente huit. Duodequadraginta *indécl.* Duodequadrageni, æ, a, *Plin.* Trzydzieści ośm.

TRENTE *huitiéme*. Duodequadragefimus, a, um. *Liv.* TRZYDZIESTY Ofmy.

TRENTE *neuf*. Undequadraginta *indécl. Liv.* TRZYDZIESCI dziewięć.

Trente-neuf fois. Undequadragies, adv. *Plin.* Trzydzieści dziewięć razy.

DE TRENTE Tricenarius, tricenaria, tricenarium. *Virg.* Trzydziestowy trzydziestowa.

TRENTIE'ME. (*Adjectif numéral & ordinal.*) Trigefimus, ou tricefimus, a, um. *Cicer.* TRZYDZIESTY, Trzydziesta.

TRE'PAN, fubft. mafc. (*Outil de Chirurgien à percer le crane*) Terebra, terebræ, fœm. *Celf.* SWIDER Cyrulicki do wiercenia głowy ludzkiey ofobliwie czafki lub fkroni.

Trépan. (*Creux fait en canon & dentelé par le bout.*) Modiolus, modioli, m. *Celf.* Piafta.

TRE'PANER. (*Ouvrir ou percer le crane.*) Calvariam terebrâ ou modiolo forare, perforare. *Celf.* PRZEWIERCIEC głowę.

TRE'PAS, fubft. mafc. (*Décez. Mort.*) Obitus, ûs, m. *Voyez* DECEZ. (Mot bas & populaire.) SMIERC.

TRE'PASSER. (*Mourir. Décéder.*) Obire, ou diem, mortem obire, (obeo, obis, obii, obitum) *Cic.* UMRZEC.

TRE'PASSE', mafc. TRE'PASSE'E, fœm. DE'CEDE', mafc. DE'CEDE'E, fœm. Defunctus, ou fato functus, a, um. *Quint.* Mortuus, a, um. *Cicer.* UMARŁY, Umarła, zmarły zefzły.

LES TRE'PASSEZ ou LE JOUR DES MORTS. (*Fefte qu'on célébre tous les ans dans l'Eglife Catholique.*) Feralia, feraliorum ou feralium, n. pl. DZIEN Zádufzny Uroczyftość Kościelna y nábożeńftwo zá Dufze.

TRE'PIDATION, fubft. fœm. (Terme de Médecine.) qui fe dit *d'un tremblement des nerfs*. Nervorum fpafmus, i, mafc. ou Spafma, atis, n. *Plin.* (*mot grec.*) DRZENIE żył tarnienie.

TRE'PIE', fubft. mafc. (*Inftrument de fer à trois pieds.*) Inftrumentum ferreum tripes. TRZYNOG dynáreg ftátek.

(Trépié chez les anciens Payens eftoit une petite table à trois pieds, fur laquelle les Preftres des Idoles & les Sibylles s'affeyoient pour rendre des oracles.) Tripus, Tripodis, mafc. Cortina, æ, fœm. *Virg.* Stoł o trzech nogach ná ktorym wieszczkowie y Sybille fiadały kiedy fwie wrożby y wiefzczby czynili.

TRE'PIGNEMENT, fubft. mafc. (*Action de trépigner.*) Tripudium, ii. n *Cic.* PLĄSANIE wyfkakiwanie.

TRE'PIGNER, (*Verbe qui fe dit proprement des chevaux qui battent la terre de leurs pieds.*) Tripudiare, (io, as, avi, atum.) *Cicer.* Terram pedibus tundere, proterere. (*Il fe dit auffi des perfonnes qui frappent la terre de colére.* Tripudiare.) NOGĄ tupać o ziemie iáko konie tupaią y grzebią nogą po ziemi; álbo y ludzie nogą o ziemię biią od złosci.

TRES, particule qui eftant jointe à des adjectifs, eft la marque d'un fuperlatif, comme *Vn homme tres-fçavant*. Homo doctiffimus. BARDZO náy Człowiek bardzo mądry náymędrfzy.

TRES fe joint encore à plufieurs adverbes pour augmenter la fignification des mots. *Je feray cela tres volontiers*. Id faciam libentiffimè ou quàm libentiffimé. Z WIELKĄ chęcią ochotnie bardzo rad uczynię.

TRES fe met auffi avec les noms fubftantifs, comme *Il connoift le fonds & le tres-fonds de l'affaire*. Rem penitiffimè novit. ou Penitùs cognovit. *Cic.* WSKROS y zgruntu znám tę fprawę.

TRE'SOR, fubft m. (*Amas d'or & d'argent, de richeffes & autres chofes précieufes.*) Thefaurus, i, m. Gaza, æ, f. *Phad. Hor.* SKARB.

(Cacher, enfoüir, enterrer fon trefor. *Obruere thefaurum.* Zákopać fkarb w ziemi zágrzebać fkarb. **Litteræ thefaurum eft*. La fcience eft un vray trésor.) *Náuka fkarb drogi fkarb prawdziwie nieofzacowany.

Ce ne fout point les trésors qui banniffent les chagrins de l'efprit. Gazæ non fubmovent miferos mentis tumultus. *Horat.* Nie wybiią fkarby y zbiory frafunku z głowy. **Je ne cherche point à amaffer des trésors pour les enfoüir comme un avare, ou les diffiper comme un prodigue*, Haud paravero quod terrâ premam, ut avarus, aut perdam ut difcinctus nepos. *Hor.* *Nie pragnę zbiorow y bogactw ábym ie gdzie zá kopał iáko fkąpiec álbo marnował iáko marnotrawca.

ON DIT figurément *La mémoire eft un trésor. qui renferme tout*. Thefaurus rerum omnium memoria. *Cicer.* PAMIEC ieft to fkarbiec wfzyftko w fobie záwieraiący.

Trésor public. Ærarium, ærarii, n. *Cic.* SKARB publiczny.

Trésor de l'épargne. Ærarium fanctius. *Cic.* Skarb ochrony od oftatniey potrzeby záchowany.

TRE'SOR LES CHARTRES ou LA CHAMBRE DU TRE'SOR *où l'on garde les titres & papiers publics ou d'une grande maifon*. Tabularium, tabularii, neut. *Cicer.* PAPIERY dokumenta fkarbiec ná papiery y dokumenta prawne Kancellarya Lamus domowy.

Trésor dans les Eglifes où l'on garde les Reliques & les autres chofes précieufes, Rerum Sacrarum ou Reliquiarum Sacrarium, facrarii, n. Skarbiec Kościelny ná fchowanie Relikwii y frebra kościelnych.

TRE'SORIER, fubft. m. (*Officier qui manie les deniers des Roys & des Princes.*) Quæftor Difpenfator, oris, m. Arcarius arcarii, m. *Liv. Petr. Cod.* PODSKARBI.

La compagnie ou le corps des Tréforiers. Quæftorum collegium, gii, neut. Skarbowi ludzie kámera fkarbowa izba. **L'office de tréforier*. Quæftura, æ, f. *Cic.* *Urząd fkarbu Podfkarbińfki urząd.

Tréforier de l'Epargne. Arcarius fummus, ii, mafc. Ærarii fanctioris quæftor. Podfkarbi fkarbu ochrony.

Tréforier d'un chapitre. Thefaurarius, ii, mafc. Thefauri

facri

facri cutos, odis, masc. Podkarbi skarbny kapitulny.

Trésoriére dans une paroisse, qui reçoit les aumosnes des fidèles pour les pauvres. Thesauraria mulier, eris, f. (*Plante appelle les voleurs d'un trésor.* Thesaurarii fures.) Pndskarbina w Parafii lub Bractwie n ktoray skłádaią iáłmużoy ná ubogie. Skarkowi złodsicie.

TRESSAILLEMENT, f.m. (*Mouvement subit, qui se fait dans le corps, causé par une humeur acre & caustique, qui attaque les nerfs.*) Motus tremulus, motûs tremuli, masc. *Lucr.* DRZENIE wezdrgnieoie wadryganie. *Il a souvent des tressaillemens.* Mnribus tremulis sæpè membra illius concutiuntur. *Częste ma wezdrgnienia wzdrygania ngrasżkę mjewa.

TRESSAILLEMENT *de joye* Exnltatio, onis, f. *Quint.* SKAKANIE pląsanie od radnści.

TRESSALIR, V. n. Exilira. Subsilire, (io, is, filui, faltum.) Tremalis motibus concuti, (tior, eris, concussus sum.) Skakać pląsać od radości wyskakować. *Mon cœur commença à tressaillir dans moy* Cor meam cœpit in pectus emicare. *Plaut.* *Serce się wa mula radować y od radości skakać poczeło.

Tressaillir de joye. Gandimonin desilire. *Petr.* Gaudio exilire, letitiâ gestire, (io, is, ivi, itum.) Lætitiâ axoltare. *Cicer.* Skakać od radości.

Tresse de cheveux. Cirri decussatim inter se inplexi ou impliciti. Ploty włosow, warkocze.

Tresser des cheveux. Cirros decossatim implicare, (co, as, avi, ou ni, atum, ou itum.) Spleść splerać włosy.

TRETEAU, subst. masc. (*Petit chevalet à soûtenir une table*) Folmentom, ti neut. Trestellum, trestelli, nent. (Mot da la basse latinité.) NOSZKA do podparcia stolika roskładanego.

TRE'VE, subst fœm. *ou* TRE'VES *au plurier.* (*Suspension d'armes cessation d'hostilité entre deux partis ennemis.*) Induciæ, arum, fœm. plur. *Cas.* PRZYMIERZE pokoia ná czas jákl.

Faire une tréve. Facere, pangere inducias. *Cicer. Liv.* Inire Inducias. *Plin Jun.* Przymierze uczynić. *Ils obtinrent une tréve pour trente ans, ou de trente ans.* Indnaias in triginta annos impetrarunt. *Cicer.* *Wyiednali przymierze ná lat trzydzieści. *Le temps de la tréve estoit desja expiré.* Jam ioduciæ axierant *ou* tempus induciarum exierat. *Liv.* *Już czas przymierza był wyszedł.

TRE'VE, (*Relasche d'une douleur*) Remissio, Levatio, onis, fœm. Levamentum, ti, neut. *Cicer.* POFOLGOWANIE folga w bolach *Sa douleur luy donne quelque tréve de temps en temps* Remittit se dolor identidem. *Cic.* *Czasami mu bol pofolguie.

ON DIT provarbialement, *Tréves de raillerie, cessez la raillerie.* Mitte ridicularia. *Plaut.* DAY pokoy temu day pokoy żartom, przestań tych żartow. *Tréves de bagatelles.* Omitte *ou* aufer nugas. *Plaut.* *Day pokny tym fraszkom. *Tréves d'injures.* Jurgia aufer. *Plaut.* Scordalias da medio. *Petr.* *Poprzestań tych swárow tych słow złych ladaiakich.

Tréves, (*Ville Archiépiscopale d'Allemagne sur la Muselle.*) Trevirorum Augusta, æ, f. Trewir Miasto y Arcybiskapstwo w Niemczech nád Mozellą.

QUI EST *de Tréves.* Trevir, Treviri, masc. *Cas.* Z TREWIRU rodem.

DE TRE'VE'S. Trevirensis & hoc Trevirense, adject. TREWIRSKI.

TREZE, (*Nom de nombre.*) Tredecim, indécl. *Vitr. Cic.* Ternideni, ternidenæ, ternidena. *Liv.* TRZYNASCIE liczba.

(En chiffre Romain XIII. Eo Arabe 13.) Liczbą Kościelną XIII. prostą 13.

TREZE FOIS Tredecies, indécl. *Cicer.* TRZYNASCIE razy.

TRE'ZIESME, Decimus & tertius, a um. *ou* tertius decimus *sans conjonction.* TRZYNASTY, trzynasta trzynaste.

TRIAGE, f m. (*Choix des choses.*) Lectio, onis, fœm. *Liv.* WYBRANIE wybor rzeczy.

TRIANGLE, subst. masc. (*Figure comprise sous trois angles.*) Triangulum, trianguli, neut. *Quint.* Trigonom, trigoni, neut. *Var.* Trigonus, ni, m, *Vitr.* TROYGRANIE figura o trzech graniach.

Un triangle, qui a un angle droit. Trigonum orthogonium. Troygranie o iedoym graniu prostym.

UN TRIANGLE *qui a les costez égaux.* Trigonum paribus lateribus. *Vitr.* TROYGRANIE o wszystkich trzech graniach rownych.

TRIANGULAIRE, masc & fœm. adj. (*Qui est en forme de triangle.*) Triangulus, a, om. *Cic. Col.* Triangolaris & hoc trianogulare, adj. *Colum.* Triquetrus, tra, trum. *Col.* TROYGRANIASTY.

TRIBADE, subst. fœm. (*Femme fort lascive, amoureuse de son sexe.*) Tribas, adis, fœm. *Phad.* Frictrix, frictricis. Mulier masculæ libidinis, f. *Hor.* SWYWOLNA rospustna wszeteczna sodomka niewiasta.

TRIBU, subst. fœm. (*Certain nombre de familles Romaines considérées selon le quartier ou elles demeuroient.*) Tribus, tribûs, fœm. *Cic.* POWIATOWI. Powiaty, pewna liczba Familii Raymskich według mieysca wyrachowanych, y do iednego powiatu należących.

QUI EST *d'une mesme Tribu.* Tribalis, *genit.* tribolis, m. & fœm. POWIATU iednegosz. *Il est de vostre tribu.* Tribulis tuus est. *Cic.* *Waszego powiatu.

(Le peuple Juif estoit divisé en douze Tribus, & le peuple Romain en trente ainq.) Lud Żydowski dzielił się ná dwanaście Powiatow lub Pokoleoia, á lud Raymski ná Powiatow trzydzieści pięć.

Appeller les Tribus pour sçavoir leurs sentimens. Tribus edare. *Cic.* Zebrać zwołać powiaty ná rádę.

TRIBULATION, subst. fœm. (*Affliction, adversité.*) Adversæ res, rerum adversarum, fœm. plur. *Cicer.* UTRAPIENIE kłopot dolegliwość. *Estre dans la tribulation.* Rebus adversis affictari, miseriis & ærumnis premi. *Zostawać w dolegliwościach.

TRIBUNAL, subst. masc. au plurier TRIBUNAUX. Tribunal, tribunalis, neut. Sella, sellæ, fœm, *Cicer.* TRYBUNAŁ sąd. *Le juge prononce assis sur son tribunal.* Prætor de sellâ *ou* de tribunali pronuntiat. *Cic.* *Sędzia sądzi zasiadszy ná Trybunale.

TRIBUNE, subst. fœm. (*Lieu élevé d'où on haranguoit le peuple Romain.*) Rostra, rostrum, neut. plur. Suggestum, ti, neut. *Cicer.* KATEDRA z ktorey mowę miewano do pospolstwa Raymskiego.

(Parce que ce lieu estoit orné des becs des navires pris par les Romains sur les Antiates.) Było to mieysce álbo katedra przybrane w przody álbo nosy náw záwoiowanych y zábranych od nieprzyiaciół Ancyadow.

TRIBUT, subst. m. (*Impost.*) Tributum, ti, n. Vectigal, vectigalis, neut. *Cicer.* PODATEK pobor. *Payer tribut* Vectigal pendere. *Cicer.* *Płacić podatek. *Exiger, lever, faire payer tribut.* Vectigal, tributum exigere. *Cicer.* *Wybierać podatek. *Imposer un tribut.* Tributum imponere, imperare, iodicere, infarre, irrogare alicui. *Cicer.* *Náłożyć włożyć podatek náznaczyć. Podatek płaci się od osob cło lub myto od rzeczy y towarow.

ON DIT figurément *La mort demande le tribut à toute la nature.* Mors flagitat homini debitum *Phad.* SMIERC dług swoy cały podatek wybiera od wszelkiego stworzenia.

TRIBUTAIRE, adj. (*Qui paye tribut.*) Tributarius, ria, rium Vectigalis, & hoc vectigale, adj *Plin Cic.* HOŁDOWnik podatkniący poddany. *Il rendit sa Province tributaire* Vectigalem provinciam suam facit *Cicer.* *Poddał się z Páństwem a kraiem swoim w hołdownictwo.

TRICHER, V. act. (Mot populaire.) *Joüer de mauvaise foy.* Tricari cum aliquo, (tricor, aris, atus sum) Fallaciter ludere. SZAŁBIEROWAC w karty ofankiwać.

TRICHERIE, subst. fœm. (Mot populaire.) *Tromperie au jeu, filouterie.* Fallacia, æ, fœm. *Terent.* Tricæ, arum, fœm. plur. *Cic.* OSZUKANIE szalbierstwo w karty w grze wszelakiey.

TRICHEUR, f.m. Fallaciosus, a, om. *Aul-Gel.* OSZUST Filut Szuler.

TRIC-TRAC, f.m. (*Jeu meslé de dames & de dez.*) Scruporum & Tesserarum simul ludus, ludi, m. TRYTRAK gra w Arcaby y kości.

TRIC-TRAC, (*Damier sur lequel on joüe au tric-trac.*) Alveus lusorius, alvei lusorii, m. TABLICA Arcabnica do gry Trytrako.

TRIENNAL, masc. TRIENNALE, fœm. (*De trois ans.*) Triennis & hoc trienne, adject. *Ovid.* TRZYLETNI, trzyletnia.

TRIER, V. act. (*Faire un triage ou choix des choses.*) Legere. Eligere. Seligere, (go, is, legi, lectum.) act. acc. *Cic.* WYBIERAC obierać wybrać co zmiędzy iákich rzeczy ná swoię część

6 Tttttt TRI-

TRIGAUD, m. TRIGAUDE, f. (*Qui ne va pas droit dans les affaires, qui biaise*) Cui est ingenium multiplex & tortuosum, *ou* homo ingenii multiplicis ac tortuosi, m. *Cic.* Versutiloquus, a, um *Cic.* Vafer, vafra, vafrum. WYKRĘTARZ nieszczerze chytrze idący y nátę y nátę stronę gałęzy chytry obłudny.

TRIGAUDER. Non rectè, sed subdolè agere, dolosè, malitiosè agere cum aliquo (Mot bas & populaire.) NIESZCZERZE sobie postępować.

TRIGAUDERIE, subst. f. (Mot populaire.) Vaframeatum, ti, n. *Val. Max.* Subdolæ artes, f. pl. NIESZCZEROSC chytrość obłuda.

TRINGLE, subst. fœm. (*Veron de fer ou de bois.*) Regula, æ, fœm. *Vitr.* ZASUWKA Rygiel żelazny lub drewniany.

TRINQUER, (Mot bas & populaire.) (*Faire débauche de vin, en faire carrousse*) Potitare, (to, as, avi, atum.) Pergræcari, (or, aris, atus sum) *Plaut.* Tingomenas facere. *Petr.* PODPIIAC sobie chłystać słowo podłe y proste łykać. *Nous trinquasmes comme il faut, ou nous fismes carrousse d'un vin de Champagne.* Vino è Campaniâ inundamur. *Petr.* *Chłysnelismy łyknelismo dobrze wina Szampańskiego

TRINQUET, f. m. (*Mast & la voile de Misene sur la Mer Méditerranée.*) Surrectus ad proram malus, li, masc. SZTYBROWY żagiel y maszt ná okręcie.

TRIOMPHAL, masc. TRIOMPHALE, fœm. adject. (*Qui appartient au triomphe*) Triumphalis & hoc triumphale, adject. *Cicer.* ZWYCIĘSKI, ZWYCIĘSKA. *La porte triomphale à Rome.* Porta triumphalis. (*Par où entroient ceux qui triomphoient à Rome.*) *Brama zwycięska w Rzymie, ktorą wieżdżali po zwycięstwie Hetmani Rzymscy.

TRIOMPHANT, m. TRIOMPHANTE, f. (*Qui triomphe*) Triumphans, antis, omn. gen *Cic.* ZWYCIĘSKI, Zwycięska, z zwycięstwem wieżdżaiący.

TRIOMPHATEUR. subst. m. (*Celuy qui triomphe ou qui a l'honneur du triomphe.*) Triumphans, antis, omn. gen. *Cic.* ZWYCIĘSCA.

TRIOMPHE, subst. m. (*Entrée magnifique d'un Général d'Armée aprés quelque grande victoire remportée sur les ennemis.*) Triumphus, triumphi, masc. *Cic.* WIAZD zwycięski.

DE TRIOMPHE. Triumphalis & hoc triumphale. *Cic.* ZWYCIĘSKI *Char de triomphe.* Currus triumphalis. *Plin.* *Woz zwycięski do wiazdu zwycięskiego służący. * *Habit de triomphe.* Habitus triumphalis. *Quint.* Vestis triumphalis. *Plin.* *Stroy zwycięski. *Les ornemens du triomphe.* Triumphalia, orum, *ou* ium. neut. plur. *Tacit.* * Ozdoby zwycięskie.

TRIOMPHER, (*Avoir l'honneur du triomphe.*) Triumphare, (o, as, avi, atum) De aliquo triumphum agere. *Cic.* ZWYCIĘSKI wiazd odprawić. * *Triompher de ses ennemis.* Agere triumphum ex inimicis. *Cic.* * Zwycięstwo mieć nád nieprzyiaciołmi.

TRIOMPHER. (*Estre dans la joye d'une chose*) Triumphare *ou* triumphare audio, exultare lætitiâ. *Ter. Cic.* CIESZYC się niezmiernie z czego. *Triompher de la ruine de de quelqu'un, s'en rejouir, en estre bien aise.* Exultare in ruinâ alterius. *Cic.* *Cieszyć się z upadku czyiego. *Vous triomphez pendant que tout le monde est dans l'affliction.* Lætaris tu in omnium gemitu & triumphas. *Cic.* * Ty się cieszysz á wszyscy w żalu y utrapieniu zostaią.

TRIPAILLES, subst. f. (*Nom collectif qui se dit de tous les intestins des corps.*) Exta, orum, neut. plur. Interanea, eorum, n. plur. Viscera, viscerum, neut. plur. *Plaut. Cicer.* JELITA wszystkie wnętrznośći.

TRIPES, subst. f. plur. Exta, orum, neut. plur. Omasum, omasi, neut. *Cic. Hor.* FLAKI. *Il ne mangeoit qu'un plat de tripes à son souper, il n'avoit qu'un plat de tripes pour son souper.* Censbat omasi patinas. *Hor.* * Same tylko flaki miewał ná wieczerzą. * *Je me suis soulé de tripes là dedans.* Intùs extis sum satur. *Plaut.* *Obiadłem się tám flakow.

TRIPE MADAME, subst. fœm. (*Herbe qui se mange en salade*) Sempervivum, sempervivi, neut. Sedum majus, sedi majoris, neut. *Plin.* ROSCHODNIK ziele ktory do sałaty wchodzi

TRIPIERE, subst. fæm. (*Femme qui vend des tripes aux coins des ruës.*) Quæ ovium & boum exta promercalia habet. PRZEKUPKA co z flakami a garami siada po rogach ulic.

TRIPLE, adject. masc. & fœm. (*Quantité composée de trois nombres.*) Triplex, icis, omn. gen. *Cicer.* POTROYNY potroyna.

LE TRIPLE, (*Trois fois autant.*) Triplum, tripli, n. *de l'adjectif.* Triplus, tripla, triplum. *Cicer.* TRZY razy tyle trzykroć, tyle we troynásob.

TRIPLEMENT, adv. Triplici ratione, *ou* triplici modo. *Plaut.* TRZY krotnie we troynásob.

TRIPLER, V. act. (*Multiplier par trois.*) Triplicare, (co, as, avi, atum.) *Plin.* (*On trouve seulement le participe Triplicatus en usage.*) In triplum augere, (augeo, es, xi, TRZY przez trzy razy ráchować, multyplikować przez trzy.

TRIPOT, subst. masc. (*Jeu de paume.*) Sphæristerium, sphæristerii, neut. *Plin.* MIEYSCE gdzie piłę graią.

ON DIT au figuré, (*Cette affaire est de mon tripot ou de ma compétance.* Res vertitur in meo foro, *ou* est intra præsepes meas. *Plaut.* Moia to rzecz, do mnie do moiego urzędu władzy zwierzchnośći iuryzdykcyi náleżąca.

TRIPOTER, V. act. (Terme populaire.) *Mesler, broüiller, meslanger, verser une liqueur d'un vaisseau dans un autre.* Permiscere, (misceo, es, miscui, mistum) Elutriare, (elutrio, as, avi, atum.) *Plin.* KŁOCIC mięszać trunki ieden zdrugim wiednymże náczeniu zlewać przyprawiać.

TRISTENT, adject. masc. & fem. (*Melancolique de son naturel.*) Tristis & hoc triste, adject. *Cicer.* SMUTNY smutna.

TRISTE *par accident,* (*Affligé*) Tristis. Mœstus, a, um. Mœrens, entis, omn. gen. *Cic.* ZASMUCONY zásmucona w smutku iákim z przypadku będący.

UN *peu triste.* Subtristis & hoc subtriste, adject. *Ter.* Tristiculus, a, um *Cic.* Przysmutny trochę.

ESTRE *triste.* Mœrere, (eo, es, mœstus sum.) *Cic.* BYC smutnym smucić się.

ESTRE *triste d'une chose.* Aliquâ re *ou* aliquid mœrere, dolore aliquid. *Cic.* SMUCIC się o co. * *Qui est triste du bien d'autruy.* Alienis bonis mœrens. *Cic.* * Smucić się z dobra cudzego. * *La musique rend l'esprit triste.* Animum contrahit musica. *Cic.* *Muzyka zásmuca umysł.

TRISTEMENT, adv. Mœstè. Dolenter. *Cic.* SMUTNO żáłośnie.

TRISTESSE, subst. fem. (*Passion de l'ame qui resserre le cœur & qui est causée par la crainte ou par quelque perte.*) Tristitia, æ, fem. Mœstitia, æ, fœm. Mœror, oris, masc. Ægritudo au animi ægritudo, inis, fœm. *Cicer.* SMUTEK Pássya sciśnienie serca sprawuiąca pochodząca z boiaźni lub straty iákiey. *Se laisser aller ou abattre à la tristesse.* Tristitiæ se tradere, ægritudini se dedere. *Cic.* *W smutek wpáść. **Estre accablé de tristesse.* Opprimi *ou* debilitari ægritudine. *Cic.* *Smutkiem być sciśniony *Chasser & bannir la tristesse.* Ægritudinem depellere. Repellere. *Cic.* * Oddalać smutek rospędzać rozbiiać sobie smutek. * *Causer de la tristesse à quelqu'un.* Aliquem ægritudine afficere. Mœrorem alicui afferre. *Cic.* *Sprawować smutek smutku dodawać. * *Cacher sa tristesse* Abstrudere, premere tristitiam. *Cic.* * Pokrywać smutek. **Elle fit durer sa tristesse aussi long-temps que sa vie.* Quandiù vixit, in luctu, eodemq; etiam confecta contabuit. *Cic.* * Przez całe życie się smuciła, w smutku trwała smuciła się poki życia.

TRITON, subst. masc. (*Monstre marin, demi homme & demipoisson*) Triton, onis, masc. *Cic.* TRYTON potwora wodna, zwłaszcza ná morzu: mięszaniec morski poł człowieka poł ryby Topielec.

TRIVIAL, masc. TRIVIALE, fem, (*Commun.*) Trivialis & hoc triviale, adject. Communis & hoc commune, adj. Vulgatus. Pervulgatus, a, um. *Suet. Cic.* POSPOLITY pospolita potoczny prosty.

TRIUMVIR, subst. masc. (*Trois hommes ensemble.*) Triumvir, triumviri, masc. *Cicer.* TRZEY mężow náywiższy urząd.

(Cesar, Marc-Antoine & Lepidus furent appellez *Triumvirs*, parce qu'ils partagerent entre eux le Gouvernement de la Republique Romaine.) Cezar, Marek Antoniusz, y Lepidus nazwani byli Trzey mężowie, iż między sobą podzielili całą Rzeplitę Rzymską y wszystkie Oyczyzny rządy.

TRIUMVIRS MONETAIRES. Triumviri monetales. TRZEY mężowie skárbowi.

(Qui avoient soin de la fabrique des Monnoyes du temps de la République.) Urzędnikow trzech do ktorych wszystkie

skárbowe

ſtarbowe ſprawy zwłaſzcza bicie pieniędzy náleżało zá czaſow Rzeczypoſpolitey Raymſkiey.

TRIUMVIRAT, ſubſt. maſc. Triumviratus, ûs. maſc. *Cic.* TRZEY mężow Urząd Pánowanie lub przywłaſzczenie ſobie wſzyſtkich Rządow międzу trzema Oſobami.

TROC, ſubſt. maſc. (*Eſchange d'une choſe pour une autre.*) Permutatio, onis, fœm.*Cic.* SZTYCH frymark mieniánie ſię ná co.

TROCHISQUE, ſubſt, maſc. (Terme de Pharmacie.) (*Compoſition ſèche en forme de pilule.*) Trochiſcus. Paſtillus, li, maſc. *Celſ.* KOŁACZKI Aptekarſkie lekarſkie.

TROESNE, ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau qui fleurit blanc.*) Liguſtrum,tri,neut.*Virg.* LUBSZCZYK ziele biało kwitnące Liguſtr.

TROGNE, ſubſt. fœm. (Terme bas & burleſque.) qui ſe dit *d'un viſage gros & boutonné.* Tuberoſa, *ou* rubicunda facies, tuberoſæ faciei, fœm. *Ter.Petr.* TWARZ nábrzmiała kroſtawa trędowata.

TROIE, (*Ville capitale de la Troade.*) Troja, æ, fœm. TROIA Miáſto głowne Truady.

(La forteresse de Troye ſe nommoit *Ilium, Ilii, neut.*) Sáma ſorteca Truiáńſka zwała ſię Jlium.

TROIE LA NEUVE. Troas Alexandri. (Ville de Phrygie qu'Alexandre le Grand fit baſtir prés des ruines de l'ancienne Troie.) TROIA Nowa Miáſto Frigii wyſtawione przez Alexandra wielkiego, niedaleko obalin dawoey Truie.

TROIE SUR SEINE, (*Ville capitale du Comté de Champagne avec Eveſché.*) Trecæ, arum, f. plur. *Voyez* TROYE *par* Y. TROIA álbo Treka nád Seoną Miáſto Hrábſtwa Szampanii z Biſkupſtwem.

DE TROIE *de Phrygie.* Trojanus, Troius, a, um. *Virg.* TROIAŃSKI Troiáńſka.

TROIENS. (*Les peuple de Troïe, ville de Phrygie.*) Troes, um, maſc. plur. Trojanus,a, um. *Virg.* TROIANIE Trojanowie.

TROIS. (*Terme numéral.*) Hi & hæ tres & hæc tria. TRZY liczba. *'Je vous veux dire trois mots.* Tribus verbis te volo. *Plaut.* 'Mám ci trzy ſłowka powiedzieć.

De trois jours en trois jours, tous les trois jours. Tertio quoque die. Co trzy dni,co trzeci dzień. *'En trois façons.* Trifariam. *Liv.* * Troiako troiákim ſpoſobom.

TROIS *fois.* Ter. *Cic.* TRZY razy. * *Trois fois autant.* Tria tantum. n. plur. *Plaut.* 'Trzy razy tyle.

TROIS *ans.* (*L'eſpace de trois ans.*) Triennium, ii, neut. *Cic.* TRZY lata. * *Agé de trois ans.* Trimatus, ûs, m. *Col.* 'Trzy láta máiący. * *Qui a trois ans.* Trimus, trima, trimũ. *Plaut. Hor.* 'Trzy látek we trzech leciech będący w trzecim roku. * *Il a trois ans paſſez.* Trimatum exceſſit. *Col.* * Już mu trzy lata minęło.

TROIS *mois ou l'eſpace de trois mois.* Spatium trimeſtre, neut. *Plin.* TRZY Mieſiące.

TROIS *nuits.* (*Eſpace de trois nuits.*) Trinoctium, ii, neut. *Aul-Gel.* TRZY nocy.

QUI *a trois pieds.* Tripedalis & hoc tripedale, adject. Tripedaneus, a, um. *Liv. Plin.* O trzech ſtopach trzy ſtopni co domiary.

QUI *a trois teſtes.* Triceps, tricipitis, omn. gen. *Cic.* O trzech głowach. * *Qui a trois cornes.* Tricornis & hoc tricorne, adj. *Plin.* 'O trzech rogach. * *Qui a trois fourchons.* Triforcus, a, um. *Col.* 'O trzech widłach.

TROISIE'ME, (*Adjectif numéral.*) Tertius, tertia, tertium. *Cic.* TRZECI trzecia.

Pour la troiſiéme fois. Tertiùm.*Cic.* Tertiò. *Ter.* Trzeci raz po trzeci raz.

TROISIE'MEMENT, adv. (*En troiſiéme lieu.*) Tertiò, adv. *Cic.* PO trzecie.

TROKI, (*Ville & Palatinat de Pologne.*) Troca, æ, fem. *ou* Trocum, i, neut. TROKI Miáſto y Woiewodztwo do Polſki należące,

TROMPE *pour* TROMPETTE ne ſe dit que dans cette expreſſion. *Faire publier une choſe à ſon de trompe.* 'Aliquid per præconem adhibitâ tubâ proclamare. TRĄBA do trąbienia co o trąbić kázać obwołać trąbą.

TROMPE, ſubſt. fœm. *Qui ſert de main aux Eléphans pour prendre leur boire & leur manger.*) Proboſcis, proboſcidis, f. *Saint-Cart.* Manus, ûs, f. *Plin.* TRĄBA ſłoniowa ktorey zażywa iák ręki ſłoń.

TROMPER, V. act. (*Abuſer quelqu'un, le joüer.*) Aliquem fallere, (fallo, fallis, feſelli, falſum.) Decipere, (cipio, pis, decepi, deceptum.) Circumvenire, (venio, is, veni, ventũ facere. OSZUKAC omylić kogo odrwić zwodzić zwieść. *'Il y a aſſez long-temps que vous nous trompez* ou *que vous joüez aprés nous avoir donné voſtre parole.* Jàm ſatis diù dediſti verba, ſat adhuc tua nos fruſtrata eſt fides. *Ter.* 'Już to długo nás zwodziſz dawſzy nám ſłowo ſwoie.

TROMPER *quelqu'un avec adreſſe.* Fallere aliquem doctis dolis *ou* accuratè. OSZUKAC kogo ſztuką. *'Il eſt difficile de le tromper.* Ei verba dare difficile eſt. *Ter.* * Ciężko go trudno go oſzukać.

TROMPER *quelqu'un en une choſe qu'on luy fait perdre.* Aliquem re aliquâ fraudare, defraudare. *Cicer.* OMYLIC kogo w czym w nádziei. *'Ils n'ont de l'eſprit que pour tromper leurs maiſtres.* Ad heri fraudationem callidum ingenium gerunt. *Plaut.* 'Nie máią rozumu tylko ná Oſzukanie Pánow.*'Se laiſſer tromper par des promeſſes.* Promiſſis in fraudem impelli. *Cic.* 'Dáć ſię złudzić zwieść uwieść nádzieią obietnicami.*'Tromper quelqu'un au jeu.* In ludo facere alicui fallaciam *ou* technam. 'Oſzukiwać kogo we grze.*'Se tromper ſoy-meſme.* Se infraudem inducere. *Cicer.* * Oſzukać ſamego ſiebie.

SE TROMPER, (*S'abuſer. Se méprendre.*) Falli, (fallor, eris, falſus ſum.) Allucinare *ou* hallucinari, (or, aris, atus ſum.) Errare, (ro, ras, avi, atum. *Cic. Plin.* OMYLIC ſię oſzukać ſię. *'Si je ne me trompe.* Niſi me fallo, niſi me fallit animus, niſi quid me fallit. *Cic.* * Jeſli nie mylę. *'Je me ſuis trompé.* Falſus ſum. *Plaut.* 'Omyliłem ſię. *'Je crains que ma veuë ne me trompe.* Timeo oculorum fidem. *Petr.* 'Boię ſię áby mię oczy moie nie omyliły. *'Le front, les yeux, & tout le viſage trompent ſouvent.* Frons, vultus, oculi perſæpe mentiuntur. *Cicer.* * Twarz oczy czoło częſtokroć zawodzi.

TROMPERIE, ſ. f. (*Fourberie.*) Fallacia, æ,f. Dolus, *ou* Dolus malus, i, m. Techna, æ, f. *Cic. Plaut.* OSZUKANIE obłuda zdrada ſztuka.

TROMPERIE *qui porte dommage à celuy qui eſt trompé.* Fraus, fraudis, dis, fœm. Fraudatio, onis, fœm. *Cic. Terent.* ZDRADA z ſzkodą y apodeyściem czyiem.

TROMPERIE *pour rire.* Ludificatio, onis, fœm.*Plaut.* ZDRADA ná żárt oſzukanie zwiedzenie zártem.

TROMPETTE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument à vent.*) Tuba, æ, fœm. Buccina, æ, fœm. *Cic.* TRĄBA do trąbienia dęty Inſtrument. * *Le ſon de la trompette.* Tubæ ſonus, i, maſc. Buccinæ cantus, ûs maſc.*Cic.* Tubæ ſonitus, ûs, maſc. *Auct. ad Heren.* Claſſicum, claſſici, neut. *Caſ.* (*ſe dit ſur Mer.*) 'Głos trąby. *'Sonner de la trompette en guerre pour animer les ſoldats au combat.* Claſſicum *ou* bellicum canere.*Caſ.Liv.* 'Zátrąbić ná pobudkę ná ochotnika.

TROMPETTE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui ſonne de la trompette.*) Buccinator. Æneator, oris, maſc. *Cic.Suet.* Tubicen, lois, maſc. *Ovid.* TRĘBACZ.

TROMPETTER *quelque choſe.* (*La publier par tout.*) Deblaterare, (deblatero,as,avi,atum.)*Plaut.* (Mot bas en ce ſens.)car on ne dit pas bien dans la langue. OTRĘBOWAC ogłaſzać co wſzędzie. *'Trompetter une choſe* pour *La publier à ſon de trompette.* 'Otrębować co.

TROMPEUR, ſubſt. maſc. Fallax, acis, omn. gen. *Cic.* OSZUST oſzukaniec zwodziciel. *'Les trompeurs ſont ſouvent trompez aux-meſme.* Captatores ſæpè captati poſſunt. *Petr.* 'Zwodziciele y oſzuſtowie częſtokroć ſię ſami oſzukuią.

QUE *les eſperances des hommes ſont trompeuſes!* Quàm fallaces ſunt hominum ſpes! *Perſ.* O iák omylnę ſą ludzkie nádzieie!

TROMPEUR. (*Affronteur.*) Fallax. Fraudator, oris,m. Fraudulentus, a, um. Deceptor, oris, m. *Cic. Sen.* Sycophanta, a, maſc. *Plaut.* Fallacioſus, a, um. *Aul-Gel.* OSZUST oſzukuiący ſzalbiera.

TROMPEUSE, ſubſt. fœm. (Fallax mulier *ou* fraudulenta, a, fœm. *Cicer.* SZALBIERKA łgarka fałſzywa niewiaſta.

ON DIT proverbialement *à trompeur trompeur & demi.* Dolo dolus compenſatur. Contra vulpem vulpinandum eſt. (*Ce verbe eſt de Varron.*) comme ſi l'on diſoit, *Il faut ruſer avec les renards.*ZDRADA zá zdradę ſztuka cá ſztukę odkroię zá ſwoie y z przydatkiem z liſzką chytrze ſobie poſtępuy.

TRONC, ſubſt. maſc. (*Tige d'un arbre.*) Truncus, ci, maſc.

masc. *Cic.* Caudex, icis, masc. *Virg.* Stipes,itis,masc *Quint. Curt.* PIEN Drzewa ściętego.

TRONÇON, *prononcez* TRONSSON, subst.masc. (*Partie détachée d'un tout.*) Trunculus, li, masc.*Cels.* Fragmentum. Segmentum, ti, neut. *Plin.* KAWAŁ sztuka od cięta od czego samat

TRONÇONNER, *prononcez* TRONSONNER. Aliquid in trunculos, in frusta diffringere, (go, gis, fregi, fractum.) *Plaut* NA sztuki pokraiać.

TRONQUÉ, m. TONQUÉE, f. (*Mutilé.*) Detruncatus. Decurtatus. Murilus. Mutilatus, a, um. *Cicer. Liv.* UCIĘTY uciętu obcięty.

TRONQUER. *Mutiler.*) Detruncare. Mutilare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Liv. Ter.* OBCIĄC uciąć oberznąć.

TROP. (*Adverbe & substantif qui marque l'excès.*) Nimis Nimium. Nimiopere. Nimiò plus. Plus aequo. Plus satis Plus justo. Extra modum. *Cic. Ter. Cels.* NAZBYT zbyt.

QUI *a trop de babil.* Impendio loquacior. *Aul-Gel.* Zbyt gadatliwy plotka gaduła. **Vous en sçavez trop.* Nimium multùm scis. *Názbyt to wiele rozumiesz. **Ni trop, ni trop peu.* Nec nimium. nec parùm. *Cic.* *Ani názbyt áni máło. **Je parle trop long-temps.* Nimis diû & longû loquor.*Plaut.* *Juž zbyt długo mowię.

Je n'ay que faire de deux valets, je n'ay que trop de toy. Mihi quidem uno re plùs etiam est, quàm volo. *Plaut.* Nie mi po dwoch sługach, názbyt mám y ciebie iednego.

TROP. (*Pour excessif*) Nimius, nimia, nimium. *Cicer.* ZBYTNI zbytnia zbyteczny.

Une trop grande oisiveté. Nimium otium, ii,n. *Ter.* Zbyteczne próžnowanie.

Il est trop long. Justo longior. *Quint.* Przydłužszy álbo zbyt długi. **Il a trop de passion pour la gloire.* Est avidior, quàm satis est, gloriae. *Cic.* *Zbytecznie sławy chciwy.

TROPHÉE, subst masc. (*Armes des ennemis vaincus amoncelées sur le champ de bataille.*) Tropaeum, tropaei, neut. *Cic.* ZNAK zwycięstwa z łupow nieprzyiacielskich w kupę złožonych wystawiony. **Dresser un trophée.* Statuere, ponere tropaeum *Cic.* *Wystawiać znáki zwycięstwa.

FAIRE *trophée d'une chose, s'en venter, s'en glorifier.* Re aliquâ triumphare, sibi plaudere de re aliquâ. *Ter. Cic.* Sibi valde placere *Petr.* SZCZYCIC się czym przechwalać się z czego chlubić się.

TROPIQUES, subst.m. plur. (*Ce sont deux cercles de la Sphère artificiele à 23. degrez & demi de l'Equateur.*)Solstitiorum circuli, orum, m. plur. *Plin.* Tropici, corum. masc. plur. DWA pasy sfery ártyficialney odwrotne álbo wsteczne o 23. gradusy y poł pásu álbo punktu porownania dnia z nocą będące, gdzie się Przesilenie dnia z nocą odprawuie.

TROPIQUE *de l'Ecrevisse* ou *d'Esté.* Tropicus aestivus. *Hygin* PAS odwrotny álbo wsteczny Raka niebieskiego przesilenie dnia y nocy lecie.

TROPIQUE *du Capricorne* ou *d'Hyver.* Tropicus hiemalis *ou* brumalis *Hygin.* PAS odwrotny álbo wsteczny koziorożca. Przesilenie dnia z nocą zimowe.

TROQUER *une chose contre une autre, la changer.* Aliquid aliquâ re permutare, (to, as, avi. atum.) *Plin.* MIENIAC się ná co frymarczyć przesztychować sztychować się z kim ná co wymieniać.

TROSNE,subst.masc.(*Siege élevé où se placent les Roys.*) Solium, solii, neut. Sedes, sedis, foem. *Virg.* Thronus. i, m. *Plin. Voyez* THRONE. TRON Májestat siedzenie dla Krola

TROT, subst. m. (*Allure d'un cheval qui secoue son homme.*) Equi succutientis gradus citatior, *ou* succussaris gradus, ûs, masc.Equi succussus. KŁUS trzęsąc y chod końſki truchr

TROTTER, (*Aller le trot.*) Citatiore gradu sessurem succutere *ou* succussare. TRUCHTEM iechać álbo chodzić kłusem trząść.

TROTTER, (*Aller çà & là.*) Circumcursare. Discursare, (o, as, avi, atum.) *Plin. Plaut.* BIEGAC tám y sam tu y owdzie.

TROTTEUR; (*Un cheval qui va le trot.*) Succussator equus, equi succussatoris, m. Equus succussor. *Lucil.* KŁUSAK koń ciężko noszący.

TROTTIN, (Mot bas & de mépris.) *Petit laquais qui sert à aller çà & là pour faire des messages.* Salurigerulus, salutigeruli, masc.*Plaut.* CHŁOPIEC do posełania tám y sam biegun.

TROTTINER, (Mot bas.) Huc & illuc cursitare, (to, tas, avi, atum.) *Hor.* BIEGAC tám y sam,

TROU, subst. m. (*Qui se fait en perçant avec quelque outil.*) Foramen, inis, neut. *Col. Ovid.* Terebratio, onis, foem. *Col.* DZIURA robiona Instrumentem iákim.

TROU *de l'oreille.* Foramen auditûs. *Plin.* DZIURA w uchu.

TROU *du derriere par où se purge le ventre.* Foramen ad excrementa corporis.*Plin.* Podex, icis, fem.*Juv.* Anus, ani, m. *Cic.* STOLEC odbytowa dziura.

TROU, (*Creux où se retirent les bestes.*) Cavum, cavi, neut. Cavus, cavi, masc. *Phed.* LOCH kędy się chowaią bestye iáma.

TROU *à la teste.* Capitis vulnus, eris, neut. *ou* Cavum capitis vulnus. DZIURA w głowie. **Trou à la jambe.* Cruris vulnus cavum, *ou* cavum ulceris in crure. *Dziura w goleni,

QUI A *deux trous.* Biforis & hoc bifore,biforis. O Dwoch dziurach,

QUI A *quatre trous.* Quadriforis & hoc quadrifore. adj. O CZTERECH dziurach **Qui a plusieurs trous.* Multiforis & hoc multifore, adj. *O wielu dziurach.

TROU PUNAIS, (*Le trou d'un égout.*) Cloaca, ae, f.*Cic.* WYCHODKOWA stekowa dziura.

TROU se dit proverbialement en ces phrases. *Une souris qui n'a qu'un trou est bientost prise*, pour dire qu'il *faut avoir plusieurs ressources dans les affaires pour y entrer & en sortir.* Sorex unius cavi facilè capitur, spe duplici utendû est. *Plaut.* DZIURA iáma francuskim przysłowiem. Mysz ktora tylko má iedną iámę łatwo ią złapać, to iest trzeba mieć rozne obrot w rzeczach áby swego dokazać lub wynijść szczęśliwie.

ON DIT familiérement, *Ils craignent si fort leur maistre, qu'il les feroit mettre dans un trou.* Ita herum verentur, illos ut in rutae folium conjiciat. *Petr.* proprement. TAK się boią Pánow swoich żeby się przedniemi w mysza iámę schowali, **Qu'il les feroit mettre sous une feuille de rue.* In rutae folium cojicere. * Ze rádziby się pod ruciany listek gdy by można skryli przed niemi.

ON DIT *Faire un trou pour en boucher un autre,* c'est proprement *payer une dette en ne faisant que changer de créancier, emprunter à gros intérests pour payer une dette.* Versuram facere.*Cic. ou* Versurâ solvere, dissolvere. *Ter.* Dziurę robić żeby dziurę záłatać. To iest zápłacić dług iednemu záciągnąwszy u drugiego, álbo zápożyczać się ná lichwę

Il boit comme un trou. Madidus est, usquedum bibit, *ou* egregiè bibit. Pije ják w doł iák w przepaść leie. **Il a fait un trou à la nuit, il a fait banqueroute, il s'en est allé.* Conturbavit rationes suas *Plaut.* *Uciekł uszedł uskrobał umknął

Autant de trous que de chevilles. Facilè solvit quidquid ei objeceris. Quidquid apprehenderu, statim accusatori extorquet de manibus. *Cic.* Ná wszystko má obrot odpowiedź gotowa ná wszystko, co dziura to dołek.

TROUBLE, adject. m. & f. (*Qui n'est point clair.*) Turbidus. Turbulentus, a, um, *Cic. Phed.* MĘTNY mętna nie czysty nie klarowny, **Un air trouble.* Turbidum coelum. *Plin Jun,* *Powietrze posępne. **Eau trouble.* Turbulenta aqua. *Phed.* *Woda mętna,

TROUBLE comme un substantif mac. *Je vois trouble & les jambes me manquent d'inantion.* Tenebrae oboriuntur mihi & inediâ genua succidunt.*Plaut.* ĆMI mi się w oczach y nogi podemną słabieią,

TROUBLE, f.m. (*Confusion, désordre, dissension dans un Estat, dans une famille.*) Turba, ae, foem. Tumultus, ûs, m. Tumultuatio, onis, foem. POMIĘSZANIE zámięszanie Rozruchy pospolite w Páństwie.

QUI *cause des troubles.* Turbator, oris, m. *Liv,* KŁOTNIK zámięszanie czyniący mięszaiący.

CELLE *qui cause de trouble.* Perturbatrix, icis, foem. *Cic.* KŁOTNICA niepokoy czyniąca.

TROUBLES au pluriel se dit *des guerres civiles*, Res turbidae. Motus civici *ou* civiles. Tumultus, ûs,m.*Cic.* ROZRUCHY rozterki woyny domowe

TROUBLE se dit figurément *Des émotions & des désordres de l'ame, causées par les passions.* Animi perturbatio, onis,f. *Cic.Hor.* POMIĘSZANIE passyi affektow serca rozumu. **Il est dans un grand trouble.* Magnâ animi perturbatione

ne

ne commoveretur. *Cic.* *W wielkim ieſt pomięſzaniu. *Jetter quelqu'un dans le trouble.* Afferre alicui perturbationem. *Cic.* *Zmięſzać kogo w pomięſzanie go wprawić. *Calmer les eſprits qui ſont dans le trouble.* Motus animi tranquillare, ſedare. *Cic.* *Uſpokaiać pomięſzane umyſły.

TROUBLE-FESTE, ſ.m. (*Un faſcheux qui vient troubler à contre-temps la joye & les divertiſſemens de quelque compagnie.*) Lætitiæ interpellator. *Cic.* NIEPOKOY Burda co dobrą mięſza kompanią: co mąci.

TROUBLE', maſc. TROUBLE'E, f. part. paſſ. & adject. Turbatus. Turbidus. Turbulentus, a, um. *Cic.* ZMĄCONY, Zmącona, pomięſzany pomięſzana.

ON DIT au figuré *Un eſprit troublé.* Turbidus, commotus animus, i, m. *Cic.* UMYSŁ pomięſzany: *Troublé de crainte.* Perturbatior metu. *Cicer.* *Pomięſzany boiaźnią. *Troublé de colère.* Irâ turbidus. *Stat.* *Pomięſzany gniewem. *Il voit ſa maiſon troublée d'une eſtrange ſorte.* Totam miris modis videt turbatam familiam. *Plaut.* *Widzi dom ſwoy w dziwnym zámięſzániu.

Troubler, (*Cauſer du trouble.*) Turbare. Perturbare, (o, as, avi, atum.) excitare, concitare turbas. *Cic.* *Quint.* *Plaut.* Pomięſzać zámięſzać ſkłocić zákłocić. *Il a tout troublé, il a mis le trouble & la confuſion par tout.* Turbavit & miſcuit omnia *Cic* *Ter.* Omnia infima ſummis paria fecit. *Cicer.* *Wſzyſtko pomięſzał y pokłocił.

TROUBLER, ſe dit figurément *de l'eſprit & des ſens* Perturbare animos, mentis, *Caſ.* *Cicer.* POMIĘSZAC co do rozumu y zmyſłow. *Le vin luy a troublé la teſte.* Vinum caput ipſius tentavit. *Horat.* *Wino mu pomięſzało głowę. *Il me fera troubler l'eſprit.* Me ad inſaniam adiget, me inſaniam verbis ſuis conminabit. *Ter.* *Zrozumu mie wyprowadzi do ſzaleńſtwa przywiedzie.

Une peur qui trouble l'eſprit & le met hors des gonds. Lymphaticus pavor, maſc. *Liv.* Boiáźń z rozomu wyprowadzaiące. *Des ſonges qui troublent l'eſprit.* Lymphatica ſomnia. *Plin.* *Sny mięſzaiące rozum. *Se troubler d'une choſe.* Aliquâ re perturbari, conturbari, vehementer commoveri ac percelli. *Cicer.* *Mięſzać ſię o co trapić ſię ſraſować turbować ſię.

Troubler. (*Interrompre, empeſcher la continuation d'une choſe.*) Interpellare, (pello, as, avi, atum.) *Cicer.* Pomięſzać przerwać. *Troubler quelqu'un en parlant, le troubler dans ſes diſcours.* Interpelare aliquem *Cicer.* Obloquutorem eſſe alicui. *Plaut.* *Przerywać mowę komu. *Troubler la paix.* Turbare pacem. *Liv.* *Pomięſzać pokoy. *Le repos de quelqu'un.* Quietem alicujus turbare. *Prop.* *Przerywać komu ſpokoyność ſpoczynek. *Ses plaiſirs.* Obturbare alicujus voluptates ou interpellare. *Przerywać mu y przeſzkadzać w iego uciechach rozrywkach. *Sa ſolitude.* Solitudinem alicujus obturbare. *Cic.* *Przeſzkadzać mu ná oſobnośći.

TROUER, (*Percer avec quelque outil.*) Forare. Perforare. Terebare. *Colum.* *Virg.* *Plaut.* PRZEDZIURAWIC przekłoć przebić czym.

TROUPE, ſubſt. f. (*Multitude de gens.*) Turba, æ, f. Grex, gregis, m. caterva, æ, f *Cic.* Multitudo, inis, f. Chorus, chori, m. *Cic.* KUPA gromada urſzak gmin mnoſtwo ludzi. *Une troupe de jeunes gens.* Chorus juventutis. *Cic.* *Orſzak młodych ludzi. *Une troupe de valets.* Servorum examen. *Cicer.* *Kupa ſług. *Une troupe d'Eſclaves nez dans la maiſon d'un maiſtre.* Turba vernarum. *Hor.* *Gmin poddanych niewolnikow urodzonych w domu u pana. *Troupe de Comédiens* Grex Comœdorum. *Gmin Komedyantow lub urſzak. *D'Orateurs.* Grex Oratorum. *Gmin Mowcow lub urſzak.

Troupes de gens de guerre, au plurier. Turma. Caterva, æ, f. *Caſ.* Połk rotha. *Troupes de cavalerie.* Equitum turmæ. *Hor.* *Jazda. *D'infanterie.* Pedirum turmæ. *Hor.* *Piechota. *Troupes auxiliares.* Auxilia, auxiliorum, n. pl. *Tacit.* *Suet.* Cohortes auxiliares, cohortium auxiliarium, fœm pl. *Cic.* *Caſ.* *Woyſka poſiłkuiące.

Troupes. (*Armée.*) Copiæ, arum, f pl. Exercitus, ûs, m *Cic.* Woyſko woyſka. *Lever de troupes.* Copias contrahere. Cou, ſcribere exercitum. *Caſ.* *Wuyſko záciągać ſpiſywać żołnierzy záciągi czynić.

Par troupes. Catervatim, gregatim, turmatim. *Cicer.* *Caſ.* Kupami gromadami (*kompaniami*) *bandami.*)

TROUPEAU, ſubſt. maſc. *prononcez* TROUPAU. Grex, gregis, maſc. *Cicer.* TRZODA owieczki. *Troupeau de gros bétail ou de beufs & vaches.* Armentorum grex *ou* armentitius grex *ou ſimplement* Armentum, ti, neut. *Virg.* *Stado bydła.

Troupeau de beſtes à laine. Ovillus grex, pecorum grex. *Liv.* *Ovid.* Trzoda owiec koz baranow &c. *Il a force troupeau.* Huic res eſt pecuaria ampla. *Cic.* *Ma piękne trzody wiele owiec. *Pays où l'on nourrit force troupeaux de gros bétail.* Regio armentoſiſſima. *Aul. Gel.* *Kray gdzie wiele owiec bydła.

Du troupeau. Armentivus. Armentirius, a, um. *Plin.* *Var.* Trzodowy trzodny.

QUI *garde des troupeaux de gros bétail.* Armentarius, ii, m. *Var.* Paſtura od bydła. *Des beſtes à laine.* Opilio, onis, m. *Col.* *Paſterz od owiec.

TROUSSE, ſubſt. f. (*Carquois garni de fléches.*) Pharetra, pharetræ, f. *Virg.* SAYDAK ná ſtrzały.

TROUSSE ſe dit en ce ſens comme *Il eſtoit toûjours à ſes trouſſes.* Illi ſemper aſſidebat *ou* erat aſſiduus comes. Erat illi comes individuus. ZAWSZE zá nim, nigdy go nie odſtąpił wſzędzie zá nim chodził w tez tropy ruś

ON DIT en guerre *Avoir les ennemis à ſes trouſſes.* Ab hoſtibus premi. MIEC nieprzyiaciela ruż zá ſobą. *Il envoya auſſi-toſt ſa cavalerie à leurs trouſſes.* Statim equitatum miſit, qui eos inſequeretur. *Caſ.* *Poſłał zá nimi w pogoń iázdę ſwoię. *Se mettre aux trouſſe de quelqu'un.* Aliquem inſequi, conſequi, ſubſequi. *Caſ.* *Gonić zá kim ſzlakować ſzukać ścigać poyść zá kim w pogoń śledzić.

ALLER *en trouſſe*, ou *eſtre en croupe derriere quelqu'un.* Tergo equi poſt equitem ſedere. Inſidere equiti. SIEDZIEC ná koniu zá drugim, iechać ná iednymże koniu wſiadſzy zá kim ieden zá drugim.

TROUSSEAU, ſubſt. maſc. (*Ce qu'on donne à une fille outre ſa dot, en linge, en hardes & bijoux.*) Parapherna, orum n. pl. *Ulp.* *On ſous-entend* bona. Wyprawa uprawa Panny zá mąż procz poſagu.

Trouſſeau de clefs. (*Pluſieurs clefs attachées enſemble.*) Clavium faſciculus, i, m. Kołko kluczy klucze wſzyſtkie w rás ná kołku zebrane, pęk kluczy.

TROUSSER. (*Relever ce qui pend.*) Colligere, (ligo, gis, legi, lectum.) *Cicer.* POKAZAC podnieść co wiſzącego. *Trouſſer la robe qui traiſne.* Diffluentem veſtem colligere. *Plaut.* *Podnieść podwinąć podkaſać ſzaty. *Se trouſſer pour eſtre plus en eſtat de faire voyage.* Accingere ſe itineri, ſe expedire ad iter. *Ter.* *Podkaſać ſię do drogi dla ſpoſobnieyſzego chodzenia.

QUI *a ſa robe trouſſée pour marcher plus à ſon aiſe.* Alticinctus, ſuccinctus, a, um. *Plaut.* *Phad.* PODKASANY, podkaſana zákáſany wyſoko.

UNE *robe trouſſée.* Collecta veſtis. *Plaut.* SUKNIA podkaſana zákaſana.

Trouſſer ou *Plier bagage.* Vaſa colligere, ſarcinas colligere, conſtringere. *Plaut.* Zwinąć chorągiewkę uciec wybrać ſię zábrać ſię zábierać ſię.

ON DIT populairement au figuré, *Cette maladie l'a trouſſé en peu de jours.* Intra paucos dies hoc morbo ſublatus eſt. TA Choroba zábrała go w krotkim czaſie.

Trouver ce qu'on cherche. Invenire. Reperire. *Cic.* Naniciſci, (or, eris, nactus ſum.) dep. acc. *Ter.* Ználeść znaydować doſtać co kto ſzuka. *J'ay trouvé du poiſſon à choiſir.* Nactus ſum preces ex ſententiâ. *Ter.* *Doſtałem ryb wyśmienitych. *La beauté ſe trouve rarement avec la ſageſſe.* Raram facit miſturâ forma cum ſapientiâ. *Petr.* *Uroda y rozum zrzadka ſię razem znayduią.

Trouver. (*Inventer.*) Invenire, adinvenire, reperire, excogitare *Cic.* Wynaleść wymyślić zmyślić.

TROUVER. (*Eſtimer.*) *Les hommes trouvent un lingot d'or cent fois plus beau, que tous les ouvrages d'Appelles & de Phidias.* Hominibus formoſior videtur maſſa auri, quàm quidquid Appelles & Phidias fecerunt. *Petr.* MIEC zá co ſądzić rozumieć ſzacować ważyć. Ludzie ciegielkę złota więcey ważą niż wſzyſtkie roboty náydoſkonalſzych ſztuk w kunſzcie malarſkim lub ſnycerſkim.

Aller trouver quelqu'un. Ad aliquem ire, pergere. *Cicer.* *Ter.* Aliquem convenire. *Cic.* Poyść do kogo áby ſię z nim widzieć iść z kim ſię obaczyć. *Il faut que j'aille trouver cet homme.* Convento illo homine opus eſt. *Cicer.* *Muſzę ſię z nim poyść obaczyć.

SE TROUVER *en un lieu, y eſtre.* Adeſſe. Intereſſe, præſto eſſe alicubi. *Cicer.* ZNAYDOWAC ſię kędy być kędy.

6 Uuuuuu

*Se

Se trouver à un festin. In convivio interesse. *Cicer.* *Znáydować się ná traktamencie ná uczcie ná ochocie. **Trouvez-vous demain icy à huit heures du matin.* Fac, ut crastinâ die hic præsto sis horâ octavâ matutinâ. *Cicer.* *Bądź tu iutro o osmey ránu.

Se trouver bien en un lieu. Alicubi benè esse. *Ter.* Dobrze się mieć ná iákim mieyscu.

Se trouver bien de quelqu'un ou d'une chose. Pożytecżno być. **Je me suis toûjours bien trouvé d'avoir suivi vos conseils.* Tuis paruisse consiliis mihi semper optimum fuit. *Cic.* *Záwsze mi pożyteczno było iść zá tadą twoią. **Je me trouve mieux de ma maladie.* Melius me habeo ex morbo ou mèliùs mihi est. *Cic.* *Trochę mi lepiey pochorobie. **Se trouver mal.* Graviter se habere. *Cic.* *Źle się mieć.

Trouver bon ce qu'on mange. Cibos gustare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Plaut.* Smakować w tym sobie co kto ie. **Je ne trouve rien de bon lorsque je mange chez moy, & je trouve bon le peu que je mange ailleurs.* Nihil quicquam me juvat, quod edo domi; foris aliquantulùm quod gusto, id best. *Plaut.* * Nie mi niesmaczno co tylko u siebie iem, á wszystko mi smakuie co iem u kogo inszego. **Cela fait trouver le vin bon.* Id commendat vinum suo succo. *Plin.* *To do winn smak náprawuie.

TROUVER *bon une chose,* (*L'approuver.*) Probare. approbare. Laudare, (o, as, avi, atum.) act. accus. *Cicer.* POCHWALIC co nie miec zá złe mieć zá wdzięczne zá przyiemne. **Je suis bien aise que vous trouviez bon ce que j'ay fait.* Meum factum probari abs te gaudeo. *Cicer.* *Cieszę się że mi nie masz zá złe to com uczynił. **Si vous le trouvez bon.* Si id tibi brobatur, si id tibi placet. *Jeżeli ci się to podobać będzie ieżeli zá złe mieć nie będziesz. **Je trouvay cela fort bon alors.* Placuit tum id mihi. *Ter.* *Bardzo mi się to ná tenczas podobało.

SE TROUVER *en peine,* (*Estre en inquietude.*) Solicitum esse & anxium, in solicitudine esse. TURBOWAC się frasować się o co.

Se trouver en peine d'une personne ou *d'une chose*, ou *dans la peine pour une chose.* De re aliquâ vehementer laborare. Angi *ou* solicitum esse de aliquo *ou* de re aliquâ. *Cic.* Turbować o co o kogo zá co bać się o kogo o co.

SE TROUVER *en peine* ou *en danger.* In periculo versari *Cicer.* Angustiis premi. *Cæs.* BYC w niebespieczeństwie w kłopocie.

TROUVER *à dire* ou *de manque.* Aliquid desiderare. NIEDOSTAIE co. **On ne trouva à dire qu'une petite statuë de cuivre* Nihil quicquam præter unum perparvulum signū ex ære, desideratum est. *Cicer.* *Nic niedostawało procz iedney osobki miedzianey **On ne trouva à dire aucun vaisseau d'une si grande flotte.* Ex tanto navium numero, nulla omnino navis fuit desiderata. *Cæs.* *Z ták wielkiey floty żádeu nie zginął okręt.

TROUVER *à redire, reprendre, blasmer.* Reprehendere, (do, dis, di, sum.) Carpere, (po, pis, psi, ptum.) Culpare, vituperare, (o, ar, avi, atum.) Arguere, (arguo, guis, gui, gutum.) act. accus. *Cicer.* ZNALESC co do przyganny godnego przyganiać strofować przymowić. **Je trouve à redire à vostre conduite.* Tuam agendi rationem reprehendo, culpo, non probo *Cicer.* *Nie chwalę tego co czyniśz. **Je serois bien fasché qu'on trouvast à redire à mon ouvrage.* Operam meam accusari non sinam. *Plaut.* * Bardzobym się gniewał żeby kto miał robocie moiey przyganiać.

TROUVER. (*Sembler.*) Videri. *Cic.* ROZUMIEC zdáść się. **Trouvez-vous que cela s'accorde avec des nocez.?* Nū videntur hæc convenire nuptiis. *Ter.* *Ják ci się zdaie czy zgodza się to z weselem. **Trouvez vous que j'entende assez la force des mots?* Satisne videor vim verborum tenere? *Cic.* *Ják rozumiesz czy dobrze poymuię moc słow y każdę ich wyráżenie. **J'ay trouvé vostre harangue pitoyable.* Oratio tua mihi miseranda visa est. *Cic.* *Cale mi się opłakana zdawała mowa twoiá.

TROUVER se dit proverbialement dans les phrases suivantes. *Se trouver en deux paroles, ne point tenir ce qu'on a promis.* Ambiguâ *ou* sublestâ esse fide. *Plaut.* NIEDOTRZYMAC słowa.

Vous me trouverez en vostre chemin, je vous traverseray dans toutes vos affaires. Omnibus tuis in rebus te interlabo, tibi adversabor, tibi *ou* fortunæ tuæ obstabo & officiâ. *Cic. Pol.* Wszędzie ci y we wszystkim będę ná przeszkodzie.

Il croit avoir trouvé la pie au nid. Se cœlum attingere putat. *Cic.* Rozomi że Páná Boga zá nogi obłapił.

Il ne s'est jamais trouvé à telle feste, à telles noces, pour dire *Il a esté fort maltraité.* Perquam indignis modis fuit acceptus exceptus, habitus, a, um. Nigdy się ná tákiey ochocie ná tákim tráktamencie, nie znáydował, potraktowano go niergorzey.

UN ENFANT *trouvé, un enfant exposé, dont on ne connaist ni le pere ni la mere.* Puer expositicius, pueri expositicii, masc. *Plaut.* ou Puer supposititius. *Var.* NAYDEK dziecię podrzucone.

TROYES, (*Ville capitale & Episcopale de Champagne.*) Trecæ, Trecarum, fœm. plur. Trecassium Augusta ou Augusto bona, æ, fœm. TREKI Miasto głowne y Biskupstwo Szampanii.

TRUCHEMENT, s. m. (*Interpréte.*) Interpres, interpretis, m. *Plin.* TŁOMACZ. **Parler par truchement.* Verba facere per interpretem. *Cæs.* *Mowić przez tłomacza.

TRUCHER. (Mot bas & populaire) *Gueuser de porte en porte, demander sa vie.*) Mendicare, (mendico, as, avi, atum.) *Cic.* ZEBRAC chodzić od domu do domu żebrząc.

TRUELLE, subst. f. (*Outil de masson à employer le plastre.*) Trulla. æ, f. *Var.* KIELNIA Mularska do wapna.

TRUFFE, subst. f. (*Espéce de champignon, qu'on trouve dans la terre*) Tuber, tuberis, n. *Plin.* GDULA ziemna, Jelenia gęba Tartofle zowią.

TRUITE, subst. fœm. (*Poisson de riviére.*) Truta, trutæ, fœm. *Platina de Obson.* PSTRĄG ryba rzeczna. **Truite saumonée.* Truta guttata, æ, fœm. *Pallad.* *Pstrąg cętkowany czerwono.

TRUYE, subst. fœm. (*La fémelle d'un verrat* ou *porc masle*) Sus, suis, fœm. *Var.* Porca, scrofa, æ, f. *Virg. Var. Col.* SWINIA.

ON DIT proverbialement *Tourner la truye au foin*, pour dire, *Eviter de répondre à ce qu'on nous demande.* Ad quæsita non respondere, & aliud loqui. NIEODPOWIADAC do rzeczy chodzić w koło płota. **Vous tournez la truye au foin.* Aliud mihi respondes, ac rogo. *Koło płota chodzisz nie odpowiadasz ná to o co cię pytaią.

TU, (Pronom de la seconde personne, dont on se sert en françois en parlant à des personnes beaucoup au dessous de nous, ou avec lesquelles nous sommes fort familiers.) Tu, *genit.* Tui, *dat.* Tibi, *accus.* Te. TY w Francuskim się nie mowi chyba do osob bardzo podłych y niższych od siebie, álbo też do tych z ktoremi kto w ścisłey poufałości zostaię.

TUANT, m. TUANTE, fœm. (*Qui tuë.*) Occidens, entis, omn. gen. ZABIIAIĄCY, Zábiiaiąca.

TUANT, masc. TUANTE, fœm. (*Fatiguant pénible.*) Operosus. Molestus, a, um. *Cicer.* MORDUIĄCY zámorduiący.

TUBE, subst. masc. (*Tuyau.*) Tubus, tubi, masc. *Cicero.* RURA. **Petit tube.* Tubulus, tubuli. masc. *Rurka máła cewka.

TUBE'REUSE, subst. f. (*Oignon qui porte une tige chargée de fleurs blanches fort odoriferantes.*) Flos cui à tubere nomen est. Tuberosa, æ, f. TUBEROSA kwiat z cebulki rosnący bardzo pachniący.

TUBE'ROSITE', subst. fœm. (*Bosse ou tumeur qui vient à quelque partie du corps.*) Congylus, condili, masc. *Mart.* SZYSZKI krosty po ciele.

TUBINGUE. (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Wirtemberg sur le Neker.*) Tubinga, æ, f. TUBING Miasto Niemieckie w Xięstwie Wirtemberskim nád Nekrą

TUDESQUE *ou* LA LANGUE TUDESQUE. (*Le langage des anciens Allemands.*) Lingua Teutonica, æ, f. JĘZYK Niemcow dawnych.

TUER, (*Faire mourir de mort violente.*) Occidere. ZABIC zámordować ztracić życie odebrać.

SE TUER *soy-mesme.* Se ipsum interimere, occidere. *Cic.* ZABIC samego siebie. **Il le fit tuer.* Ipsum tollendum, interficiendumque curavit. *Cic.* *Kázał go zábić. **Les Médecins l'ont tué.* Medici illum perdiderunt. *Petr.* *Doktorowie go zábili.

TUER, signifie hyperboliquement *Travailler avec excès, se donner bien de la peine.* ZABIIAC się pracować robić nad siły. **Vostre silence me tue.* Enecat me miserum tua reticentia *ou* me mactat. *Plaut.* *Milczenie mię twoie zábiła. **Il se tue de travailler.* Impensiùs laborat, nimio labore se conficit,

ficit, frangit se laboribus *Cicer.* •Zábiláć się od pracy. •*Le chagrin me tue.* Conficit me mœror. *Cicer.* • Smutek mię zábiia

Tuer le temps, le passer en divertissemens. Lacerare, *ou* conficere diem. *Plaut.* Czás zbywáć.

TUERIE, subst. fœm (*Massacre de plusieurs personnes.*) Cædes, is, fœm. Strages, stragis, fœm. *Cicer.* ZABOY, murd krwawy.

TUERIE, (*Lieu où l'on tuë les animaux chez les bouchers.*) Laniena, æ, fœm. *Plaut.* SZLACHTUZ gdzie bydło rzeznicy biią wołownia Rzeźnia.

TUF, s. m. (*Sorte de pierre poreuse, légére & peu dure.*) Tufus, tofi, m. *Ovid.* KAMIEN dziarstwisty.

DE TUF. Tofinus, a, um. *Suet.* DZIARSTWISTY.

TUILE, subst. fœm. (*Terre cuite dont on couvre les bastimens.*) Tegula, æ, fœm. DACHOWKA ná pokrycie •*Tuile plate.* Tegula plana. • Dachowka płáska. • *Tuile creuse.* Imbrex. • Dachowka záginana. • *Tuile à crochet.* Tegula hamata. *Vitr.* •Dachowka z kruczkiem.

Faire des tuiles. Ducere tegulas. *Vitruve dit.* Ducere lateres. *Faire des briques.* Dachowkę robić; cegłę robić.

TUILEAU, subst. m. *Quelques-uns ecrivent & prononcent* TUILOT. (*Morceau de tuile cassée*) Testa, testæ, fœm. *Plin.* SKORUPA.

TUILLERIE, subst. f. (*Lieu où l'on fait de la tuile.*) Tegularum officina, æ, f. CEGIELNIE.

TUILLIER, subst. m. (*Celuy qui fait de la tuile.*) Tegularum opifex, icis, m. *ou* Tegularum figulus, li, m. STRYCHAZ co cegły co dachowki robi.

TULIPE, subst. fœm. (*Fleur qui fait comme un calyce & qui a peu d'odeur, mais fort estimée par la varieté de ses couleurs* Tulipa, æ, f. TULIPAN Kwiat nákształt kielicha rozności farb známienity.

SE TUMEFIER, (*S'enfler.*) Intumescere, (sco, intumui sum supin.) (Mot de l'Art & de Médecine.) WZDYMAC się nádymáć się nábrzmieć puchnąć.

TUMEUR, subst. fœm. (*Enfleure.*) Tumor oris, masc. *Cels.* Tuber, tuberis, neut. *Terent.* NABRZMIAŁOSC puchlina wadęcie.

TUMULTE, s. m. (*Emotion d'une multitude séditieuse.*) Tumultus, ûs, m. Tumultuatio, onis, f. *Cic. Liv.* TUMULT rozruch. •*Faire ou exciter du tumulte.* Facere tumultum. *Salust.* Tumoltuari. •Tumult wszczynać. •*Appaiser un tumulte.* Comprimere, sedare, compescere tumultum. *Cicer.* •Uspokoić tumult. •*Faire tout en tumulte* Omnia tumultuosè agere. *Cæs.* •Wszystko w tumulcie w hałasie robić.

TUMULTUAIRE, adject masc. & fœm. (*Qui se fait à la haste & tumultuairement.*) Tumultuarius, a, um. *Liv.* NAGŁY nágle zrobiony.

TUMULTUEUSEMENT, adv. Tumultuosè. *Liv.* Z TUMULTEM z hałasem.

TUMULTUEUX, masc. TVMULTUEUSE, fœm. (*Plein de tumulte.*) Tumultuosus, a, um. *Cicer.* HAŁASNY pełen tumultu.

TUNIS, (*Royaume d'Afrique en Barbarie, sa Capitale est de mesme nom sur le bord du lac de la Goulette, où il a un Evesche.*) Tunes, etis, masc. *Liv.* TUNIS Krolestwo w Afryce.

TUORBE *ou* TEORBE, subst. m. (*Instrument de musique à cordes.*) Tiorba, æ, f. (Mot Italien & Latin. TYORBA Instrument muzyki z stronami.

TURBAN, subst. masc. (*Coëffure des Orientaux & des Machometans.*) Pileus populorum Orientalium, pileus Turcicus. ZAWOY ná głowę Turecki Turbant.

TURBIT, subst. masc. (*Racine longue & grosse comme le doigt, grise en de hors & blanche en dedans, qui est un violent purgatif.*) Turphetum, ti, neut. TURBIT Korzeń y ziele bardzo purguiące.

TURBOT, subst. m. (*Poisson de mer plat, qui est un mets friand qu'on sert sur les bonnes tables.*) Rhombus, i, m. *Horat.* PŁASZCZKA ryba Fląderka.

TURBULEMMENT, *prononcez* TURBULAMMANT, (*D'une maniére turbulente.*) Turbulentè. Turbulenter, adv. *Cicer.* HAŁASNIE zamięszanie. •*Agir turbulemens.* Agere, facere aliquid turbulentè *ou* turbulenter. *Cic.* •Z Háłasem burzliwie czynić.

TURBULENT, masc. TURBULENTE, fœm. *prononcez* TURBULANT. (*Qui se plaist dans le trouble & dans l'agitation, qui aime à broüiller.*) Turbulentus. BURZLIWY hałaśny zámięszanie lubiacy. •*Il est d'un naturel turbulent & insociable.* Est praeceps & insociabilis *ou* praeceps animi. *Tacit.* Est turbulentiori animo. •Przyrodzenia burzliwego niepokoy.

TURC, masc. TURQUE, fœm. (*Celuy & celle qui est de Turquie.*) Turca, æ, masc. *Pomp. Mel.* Mulier Turca. TURCZYN, Turczynka.

DE TURC. Turcicus, Turcica, Turcicum. TURECKI, Turecka.

LE TURC ou *la langue Turque.* Turcica lingua, æ, fœm. TURECKI Język.

ON DIT proverbialement *Traitter quelqu'un de Turc à More.* Inhumaniter agere cum aliquo. *Cic.* OKRUTNIE się z kim odchodzić.

ON DIT d'un homme inexorable, & qui ne fléchit point. *Il est Turc là dessus.* Durus & inexorabilis est super eâ re. *Cic.* NIEUZYTY.

TURLUPIN, subst. masc. (*Bouffon fade*) Insulsus Sannio insulsi Sannionis, masc. *Cic.* BŁAZEN błazenek.

TURLUPINADES. subst. f. pl. (*Bouffonneries fondées sur des pointes & des équivoques ridicules & fades.*) Scurriles & scienciæ dicacitates, tum, f pl. *Quint.* Insulsitates, tum, f. pl. *Cic.* BŁAZNOWANIE saydzenie.

Turlupiner quelqu'un, (*Le railler, le brocarder.*) Jacere, mittere ridiculum in aliquem. *Cic.* Błaznowáć z kogo szydzić z niego.

TURPITUDE, subst. fœm. (*Ce qui est honteux & contre la pudeur.*) Turpitudo, inis, fœm. *Cicer.* SPROSNOSC sromota hańba wstyd.

TURIN, (*Ville d'Italie sur le Pô, Capitale de Piémont, le séjour des Ducs de Savoye.*) Taurinum, i, neut. Augusta Taurnorum, æ, f. TURYN Miasto Włoskie nád Pádem głowne Pedemontu Rezydencya Xiążąt Sabaudyi.

DE TURIN. Raurinensis & hoc Taurinense, adject. TURYNSKI, turyńska, turyńskie.

TURINGE, (*Province d'Allemagne du Landgraviat, située dans la partie Occidentale de la haute Saxe.*) Turingia, æ, fœm. TURYNGIA Prowincya Niemiecka wyższey Saxonii.

A LA TURQUE, (*A la façon des Turcs. Comme les Turcs.*) Turcarum more *ou* ritu. PO TURECKU.

TURQUESQUE, (*De Turc.*) Turcicus, a, um. TURECKI, turecka.

TURQUESTAN, subst. m. (*Grand Pays d'Asie entre la grande Tartarie & l'Empire du grand Mogol.*) Turchestania, æ, fœm. TURKESTAN Kray wielki w Azyi między Tartaryą y Páństwem Mogola.

Turquie ou l'Empire des Turcs fort estendu. Turcarum Imperium. Tureckie Páństwo.

(Cet Empire est divise en vingt cinq Gouvernemens, dont il y en a un en Egypte, sept en Europe, & dix sept en Asie, La ville de Constantinople en est la capitale.) Dzieli się ná dwadzieścia pięć Sieraskierow z ktorych ieden iest Egiptu. Siedmiu w Europie á siedmnastu w Azyi; miasto głowne całego Páństwa iest Konstantynopol

TURQUOISE, subst. f. (*Pierre précieuse d'un bleu Turquin ou foncé.*) Callais, idis, fœm. Jaspis aeri similis. *Plin.* TURKUZ Kamień modry.

TUTELAIRE, adject. masc. & fœm. Tutelaris & hoc tutelare. adj *Vlp.* Custos, odis, com. gen *Cic.* OBRONCA záslaniaiący.

LES DIEUX *Tutélaires,* ou *Les Dieux protecteurs.* Dii Tutelares. OBRONCY Bogowie domowi.

TUTELLE, subst. fœm. (*Protection.*) Tutela, æ, fœm. *Cic.* OBRONA opieka zászczyt.

TUTELLE, (*La charge d'un tuteur qui a soin du bien des mineurs.*) Tutela, æ, fœm. OPIEKA. •*Estre en tutelle* ou *sous la puissance d'un tuteur.* Esse in alicujus tutelâ. In tutoris potestate esse. *Cicer.* •Zostawáć w opiece. •*Estre hors de tutelle.* Venire in suam tutelam. *Jabol.* Sui juris esse. •Wyniść z opieki. •*Il est hors de tutelle.* Factus est suæ tutelæ *Vlp.* •Wyszedł z opieki.

TUTEUR, subst. m (*Qui a soin de la personne & des biens d'un pupile.*) Tutor, oris, m. *Vlp.* OPIEKUN.

Tuteur institué par testament. Testamentarius Tutor. *Vlp.* Opiekun naznaczony testamentem.

QUI EST TUTEUR *conjointement avec un autre.* Contutor,

tutor, oris, masc *Vlp.* WSPOŁ OPIEKUN a kira.

TUTRICE, subst. f. Quæ curat pupilli bona & illius personam OPIEKUNKA.

TUTHIE, subst f (*La vraye tuthie est ce qui s'éléve du cuivre lors qu'on le fond, & qu'on le purifie.*) Tutia, æ, fœm. TUCYA prawdziwa perz miedziany,

Tuthie fausse, est la celamine & proprement le. Spondium, ii, neut. TUCYA fałszywa sadze a hut miedzianych.

Tutoyer on prononce *Tutayer.* (*Traiter quelqu'un d'une maniere incivile en luy parlant par toy.*) Inurbanè aliquem appellere. TYKAC komu mowić ran ty.

TUYAU, subst. masc. (*Le montant du bled qui est creux*) Calamus Culmus, i, masc. *Virg. Cicer.* SŁOMA kłącze zboża źdźbło ná ktorym kłoś stoi.

Tuyau. (*Canal.*) Tubus, tubi, m. *Var.* Rura,

PETIT TUYAU. Tubulus, tubuli, m. *Colum.* RURKA.

TUYAU DE TERRE. Tubulus fictilis. *Colum.* RURKA gliniana. *'De plomb.* Tubus plumbeus. *Ołowna.

Tuyau de plume, (*Ce qui est creux dans une grosse plume d'oiseau.*) Pennæ caulis, m. & f. *Plin.* Pioro.

Tuyau d'orgues. Tubus, i, m. Fistula, æ, fœm. Piszczałki w organach Rejestr.

TYKOCZIN, (*Ville forte de Pologne dans la Podlaquie.*) Tykocinum, i, n. TYKOCIN Miasto Polskie obronne ná Podlasiu.

TYMPANISER *quelqu'un.* (*Luy faire des reproches en public.*) Aliquem conviciari. *Plaut.* Gravia & turpia probra altâ voce iacere in aliquem. *Petr.* Convicio aliquem proscindere. *Suet.* Conviciis consectari. *Cicer* Verberare convitio os alicujus *Hor.* ZŁAIAC koko publicznie zgromić zbesztać sk inakować, zelżyc przy ludziach.

TYPE, f. m. (*Copie d'un modéle.*) Typus, i, m. *Cic.* MODEL kształt.

TYR, (*Ville de Phénicie.*) Tyrus, Tyris, f. *Cic.* TURECKIE Miasto,

TYRAN, subst. masc. (*Usurpateur d'un Estat.*) Tyrannus, i, masc. TYRAN gwałtem sobie przywłaszczaiący Páństwo, lub kray iáki.

TYRAN se dit aussi *d'un Prince qui abuse de son autorité, & qui traite durement ses sujets.* Tyrannus, i, m. TYRAN okrutny ciężki poddanym.

TYRANNE, subst. f. (*Femme qui agit en Tyran & avec un empire absolu*) Tyrannica mulier, quæ durè & impotenter imperat TYRANKA okrutnica.

TYRANNIE, subst. fœm. (*Empire illégitime, cruel & violent.*) Tyrannis, tyrannidis, fœm. *Cicer.* TYRANSTWO Pánowanie gwałtowne poniewolne niesłuszne. *S'emparer de la tyrannie.* Occupare tyrannidem imperio improbo. *Phed* *Tyrańtwem opanować. *Détruire la tyrannie.* Destruere tyrannidē *Quint.* *Zrzucić iarzmo tyráńskie znieść Tyranią.

Tyrannie de nos passions. Libidinum impotens dominatus, ûs, m. Tyrańtwo passyi własnych.

TYRANNIQUE, adj. m. & . Tyrannicus, ca, cum. *Cic.* TYRANSKI.

TYRANNIQUEMENT, adv. Tyrannicè. Durè. *Cicer.* TYRANSKO.

TYRANNIZER. In aliquem tyrannicè sævire. Durè, & crudeliter aliquem vexare, divexare. TYRANNIZOWAC okrutnie się z kim obchodzić.

TYRNAW, (*Place forte de Hongrie.*) Tirnavia, æ, fœm. TYRNAW Forteca Węgierska.

(Elle est dans la Comté de Presbourg.) Leży to miásto w Hrabstwie Preszburskim.

V.

V. Vingtiéme Lettre de l'Alphabet & la cinquiéme des voyelles. Il y a des *V* consonnes qui sont marquez ainsi dans les Grammairiens *V.* La prononciation de l'*u* telle que nous l'avons, vient de l'ancien Gaulois, car tous les peuples du Ponant prononcent *ou* V Dwudziesta w Francuskim dwudziesta w tora w Alfabecie Polskim y litera łacińskim piąta między wokalami iest W álbo V. Konsona U. Wokala: pronuncyacya tey litery w Francuskim rożni się od wszystkich innych záchodnich narodow, y poch dzi z starożwieckiey Francuszczyzny, insze zás wszystkie narody záchodnie U twardo wymawiaią.

V est une lettre numérale qui vaut cinq cens & quand il y a un titet dessus, elle marque cinq mille. V. litera liczbę znáczyła u dawnych 500. á z tytlem znaczyła 5000. teraz liczbą Kościelną 5 znaczy.

VA, (*Troisieme personne du verbe* ALLER.) IDZ. *Je vas, tu vas, il va. Tout va bien chez vostre mere, & j'en prends soin.* Apud matrem rectè est, apud matrem est ut volumus, eaque mihi curæ est *Cic.* *Idę idziesz idzie wszystko dobrze u matki twoiey się wiedzie y iá mám stáranie oniey *La chose va autrement que vous ne pensez* Longè aliter se res habet, ac tibi videtur *Cic.* *Jnaczey się rzecz ma niż myślisz.

VA est aussi la seconde personne de l'impératif. *Va devant je te suis.* I præ, sequar. *Terent.* IDZ wprzody iá zá tobą. *Va devant, si tu as si pressé.* I sanè, si quid festinas magis. *Idźże sobie kiedy ci ták pilno. *Va-t-en, retire toy d'icy.* Abi, abeas. *Ter.* *Idź precz won z tąd.

VA se met souvent comme une interjection. *Va, tu es un brave homme.* Abi, virum te judico. *Terent.* IDZ nie praw. Idź niczego ci *Va, tu ne sçais pas empaumer les gens* Abi, nescis inescare homines *Terent.* *Idź nie umiesz z ludźmi postąpić nieumiesz ich uiąć użyć.

VACANCES, subst f. (*Suspension d'affaires & d'estudes.*) Vacatio, onis, f. Feriæ, arum, f. pl, *Var. Phed.* WAKACYE od spraw od náuk.

VACANCE, *d'une charge, d'un bénéfice.* Munus vacuum, muneris vacui, neut. WAKUIĄCY urząd wákuiące *beneficium.*

VACANT, masc. VACANTE, fœm. (*Qui vaque.*) Vacuus, vacua, vacuum. *Cic.* WAKUIĄCY wakuiąca prożny pusty.

Une terre vacante. Prædium vacuum, prædii vacui, neut. FOLWARK pusty, grunt pusty. Pustka.

VACARME, subst m. (*Bruit, tintamarre, tumulte qu'on fait.*) Convitium, convitii, neut. Turbæ, arum, fœm. plur. Tumultus, ûs, masc. *Cic.* HAŁAS zgiełk tumult trzask niepokoy

FAIRE *vacarme* ou *du vacarme.* Convitium facere, tumultuari, Turbas facere. *Cicer.* HAŁAS czynić.

VACATION, subst. fœm. (*Métier.*) Ars, artis. Artificium, ii, neut *Cic. Petr.* WOKACYA stan Professya kunszt Rzemiesło kondycya,

ESTRE *de quelque vacation.* Artem *ou* artificium aliquid exercere, factitare. *Cic. Hor.* BYC iákiego kunsztu bawić się iákim kunsztem lub Rzemiosłem. *J'ay résolu de luy faire apprendre quelque vacation.* Destinavi illum artificium docere. *Petr.* *Myślę go dać uczynić kunsztu iákiego.

VACATION, (*Action par laquelle on vaque à quelque affaire*) CZAS dány ná co. *On a employé deux vacations à voir ce procés.* In hac lite cognoscendâ duæ horæ insumptæ sunt, *ou* per duas horas huic liti cognoscendæ vacavimus. *Dwa dni zásiadano nád tą sprawą,

VACATIONS se dit aussi *au Palais pour vacances, lorsque le Palais cesse.* Justitium, justitii, neut. *Cic.* LIMITA sądow kiedy odwołuią sądy ná iáki czas, y wakuie Trybunał, Grod &c. Ze się nie sądzą sprawy áż do pewney záłożoney kádencyi.

PUBLIER *les vacations.* Justitium edicere & intermittere jurisdictionem. *Cic.* OBWOŁAC limitą.

Pendant les vacations. Prolatis rebus. *Plaut.* Dum judicia silent. *Cic.* Justitio indicto. Podczas limity zá limity.

VACHE, subst. fœm. Vacca, vaccæ, *Cic.* Bos, bovis, f. *Virg.* Bos lactaria, bovis lactariæ, fœm. *Col.* Bos fœmina,

Bovis fœminæ, fœm. KROWA kięṗa,

VACHE *qui a bien du lait.* Lactaria bos, fœm. *Colum.* KROWA wiele mleka daiąca. **Vache ſtérile.* Vacca ſterilis. *Virg.* Taura, æ, fœm *Colum.* *Krowa iáłowa. **Vache pleine.* Horda hordæ, *Var.* *Krowa cielna. **Vache qui a velé.* Vacca fœta, fœm. *Virg.* *Krowa ocielona krowa po cielęciu.

JEUNE *vache.* Vitula. Bucula. Juvenca. Vaccula, æ, fœm. *Virg. Plin.* JAŁOWICA Jáłoſka.

DE VACHE, Vaccinus, a, um. *Plin.* KROWI Krowie.

ON APPELLE vache dans les marais ſalians, *des Monceaux de ſel.* Strues ſalinarum, *genit.* Struis ſalinarum, fœm. Salis congeſti acervus. SOL ná kupie a ſypowana kupy ſoli.

ESTABLE *à vache.* Bubile, lis, n. *Colum.* Bovile, is, n. *Phed.* OBORA ſtaynia ná krowy.

LAIT *de vache.* Lac vaccinum. Bubulum, neut. *Plin.* MLEKO krowie.

ON DIT proverbialement qu'*Vn homme a mangé de la vache enragée*, pour dire qu'*il a bien pati & ſouffert.* Multa dura ſuſtinuit. Nácierpał ſię doſyć.

Il viendra un temps que les vaches auront à faire de leurs queuës, pour dire qu'*on aura beſoin un jour de ceux qu'on mepriſe.* Erit aliquando, cùm opera illius quem negligimus, nobis erit uſui. PRZYIDZIE ten czas że ſię krowie ogon przyda ná co; przyſłowie francuſkie: to ieſt że nie trzeba nikogo ták poſponować áby ſię niemiáł kiedy ná co przydać.

Faire une vache à lait d'une affaire, la tirer en longueur pour dire en avoir plus de profit. Rem protrahere quæſtûs ou emolumenti cauſa. Zwłoczyć rzecz dlá pożytku ſwego.

La où la vache eſt liée, il faut qu'elle broute, pour dire qu'*il ſe faut contenter de ſon eſtat.* Sua quiſque ſorte contentus vivit *Hor.* Contentus ſit ſuis ſedibus *ou* velit pati quod natura dedit. *Phed.* Káżde bydlę niech ie użłobu gdzie ie poſtawią, á przed drugim niech nie ſięga paſzy to ieſt niech káżdy ſwoim ſię ſtanem y ſzczęściem kontentuie.

VACHER, ſubſt. maſc. (*Qui garde les vaches.*) Bubulcus, bubulci, maſc. *Phed.* PASTUCH. **Eſtre vacher.* Bubulcitari, (or, aris, atus ſum.) *Plaut.* * Być páſtuchem.

VACHE'RE, ſubſt. f. (*Celle qui garde les vaches.*) Bubulca, æ, fœm. PASTERKA.

VACHERIE, ſubſt f. (*Eſtable à vaches.*) Bubile, bubilis, neut *Colum.* OBORA ná krowy.

VACIET, ſubſt. maſc. (*Troeſne qui fleurit noir.*) Vaccinium, *ou* Vacinium, ii, neut. *Virg.* KWIAT márcowy Jácynt; bronatnu kwitnący.

VACILLANT, maſc. VACILLANTE, f. (*Qui branle, qui n'eſt pas ferme.*) Vacillans, antis, omn. gen. *Lucr.* CHWIEIĄCY ſię chwieiąca ſię nie ſtały.

VACILLANT, ſe dit au figuré, *Pour celuy qui eſt irréſolu, & qui ne ſçait à quoy ſe déterminer.* Vacillans, Titubans,antis. Incertus animi. *Cic.* CHWIEIĄCY ſię *niewłaśnie* wáhaiący ſię wątpliwy nierozmyślony u ſiebie, y niewiedzący czego ſię trzymać,na co ſię odważyć.

VACILLATION, ſubſt. fœm. (*Variation dans ſes réponſes & dans ſon ſentiment.*) Vacillatio, Varietas, varietatis, fœm. *Cic.* MYLĄCY ſię myłkniący w ſłowach.

VACILLER, (*Branler, n'eſtre pas ferme*) Vacillare, Titubare *Quint.*CHWIAC ſię trząść ſię nie być ſtałym trząść ſię. *'Il vacille, il chancèle d'avoir beu.* Ex vino vacillat, titubat. *Quint.* * Zátacza ſię od piiáńſtwa. * *Les teſmoins ne vacillent point dans leurs réponſes.* Fides teſtium in reſponſis non vacillat, ſibi conſtant teſtes. *Zgadzáią ſię świadkowia w świadectwach ſwoich. * *Il vacille dans ſon ſentiment.* In ſuâ ſententiâ incertus fertur. * Nieſtateczny nieiednoſtayny w zdaniu w przedſięwzięciu ſwoim, chwieiącego ſię y nie iednoſtaynego umyſłu.

VACUITE', ſubſt. fœm. (*Le contraire de la plénitude*) Inanitas, atis, fœm *Plaut.* Vacuitas, atis, fœm. *Cic.* PROZNOSC czczość iako náczynie prożne nic ná pełnione niczym.

VAGABOND, maſc. VAGABONDE, fœm. (*Qui erre çà & là, qui n'a ni feu ni lieu.*) Erro, erronis, maſc. *Hor.* Homo vagus. *Cicer.* Vagabundus. *Sen.* BŁĄKACZ tułacz błąkaiący ſię. **Eſtre vagabond.* Vagari, (or, aris, atus ſum.) Errare, (erro, as, avi, atum.) *Cic. Plaut.* * Błąkać ſię tułać ſię.

VAGUE, ſubſt. f. (*Elévation de la ſurface de l'eau, qui ſe fait par l'agitation des vents.*) Fluctus, fluctus, maſc.*Cicer.* FALA ná wodzie od wichrow.

La mer fait des vagues. Fluctuat mare. *Plaut.* Ná morzu fale powſtaią.

VAGUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui s'eſtend trop loin, ſans eſtre déterminé.*) Vagus, vaga, vagum. *Cicer.* PROZNY mowa proźna nic pewnego áni wyraźnego w ſobie nie maiąca.

* VAGUE, ſe dit en ce ſens au figuré, *Vn diſcours vague & trop eſtendu.* Vaga oratio. *Cic.* MOWA proźna ſłow nie wyraźnie nie znáczących pełna. **Il ne fait que des diſcours vagues qui n'aboutiſſent à rien.* Sermones vagos & inanes loquitur & ſine re. *Proźna tylko mowa nic nieznacząca.

VAGUER, (Mot bas & poupulaire.) *Errer çà & là, eſtre vagabond.* Vagari, (or, aris,atus ſum.) depon. *Plaut.* BŁĄKAC ſię tułać ſię.

VAHAL, ſ.m. (*Fleuve des Pays-Bas, qui eſt une branche du Rhin qu'on nomme à Nimégue le* VAHAL.) Vahalis, is, maſc. WAHAL rzeka w Niemczech odnoga Renu pod Nemauzem płynąca.

VAILLAMMENT, adv. (*D'une maniére courageuſe & hardie.*) Strenuè. Viriliter. Animosè. intrepidè.*Cic.* SMIAŁO odważnie mężnie.

VAILLANCE, ſubſt. fœm. (*Bravoure.*) Virtus bellica, virtutis bellicæ,f. Fortitudo,inis, fœm *Cic.* ODWAGA ſerce śmiałość męſtwo.

VAILLANT, maſc. VAILLANTE, fœm. (*Brave, qui a de la vaillance & de la bravoure.*) Fortis & hoc forte. Strenuus,a,um. Animoſus, a,um. *Cic.* ODWAZNY mężny ſerca dobrego.

VAILLANT. *Sorte de participe du verbe* VALOIR,maſc. (*Ce que chacun poſſéde.*) Quod quiſque poſſidet *ou* habet in loculis. TYLE ták wiele maiący ważący. **Nous n'avions pour tout vaillant, que deux petites pieces de monnoye, que nous deſtinions à acheter des lupins* Sed præter unum dipondium, ſicilicumque quibus lupinos deſtinaveramus mercari, nihil erat ad manum. *Petr.* *Ze wſzyſtkim niemieliśmy tylko dwa pieniążki y tyle wſzyſtkiego náſzego, y tośmy iuż náznaczyli ſobie ná kupienie bobu. **Il n'a pas vaillant un double.* Huic haud peculi nummus eſt plumbeus, *Plaut.* Y ſzeląga niema.

VAIN, maſc. VAINE, fœm. (*Qui n'eſt point ſolide.*) Vanus, vana, vanum. Inanis & hoc inane. Caſſus, caſſa, caſſum. *Cic.* PROZNY nikczemny bez fundamentu ná czym ſię záſadzać niemożna. **De vaines penſées.* Inanes cogitationes.*Cic.* *Proźne myśli. **Vne crainte vaine.* Vanus metus. Timor vanus & inanis. *Cicer.* * Proźna bojaźń. **Vne vaine eſpérance.* Spes vana. *Quint.* Spes inanis, futilis, fallax. *Cic.* *Proźna nádzieia.

VAIN en morale ſignifie *Glorieux, qui a bonne opinion de ſoy.* Vanus. *Juv.* Glorioſus, a, um. Inanis gloriæ avidus, cupidus, ſtudioſus, a,um. *Cic. Plaut.* PROZNY człowiek o ſobie wiele trzymaiący chluby proźney y wyſokiego o ſobie rozumienia pełny.

EN VAIN, (*Inutilement*) In vanum. *Quint-Curt.* Inutiliter, incaſſum, fruſtrà, nequicquam. *Cic.* PROZNO, Daremnie, niepotrzebnie.

VAINCRE, (*Surmonter en guerre.*) Vincere, (vinco,vincis,vinci,victum) Devincere. Superare Debellare. act. acc. *Cic. Liv.* ZWYCIĘZYC zwycięſtwo otrzymać záwoiować.

SE CONFESSER *vaincu.* Se victum fateri,*ou* herbam dare. DAC ſię zá zwyciężonego.

S'EN ALLER *vaincu.* Diſcedere inferiorem, pro victo abire *Cic.* ODEYSC z przegraną. *'Aiſe à vaincre.* Vincibilis & hoc vincibile, adj *Ter.* *Ktorego łatwo zwyciężyć.

VAINCRE *quelqu'un, le ſurpaſſer en quelque choſe.* Aliquem re aliquâ vincere, ſuperare, excellere, præire, præcurrere. *Cic.* ZWYCIĘZAC przezwyciężać w czym kogo przechodzić go przewyżſzać w czym.

VAINCRE, (*Applanir, ſurmonter.*) Vincere. Superare. ZWYCIĘZYC przebyć przekonać przemoc. **Vaincre les difficultez des lieux* Difficultates locorum vincere.*Caſ.* *Przebyć trudne przeprawy.

VAINCRE ſe dit figurément en choſes morales. Animum vincere. *Plaut.* ZWYCIĘZYC ſiebie ſamego w czym. **Vaincre l'envie qu'on a de ſe venger.* Amorem vindictæ ſuperare. *Petr.* *Zwyciężyć ſię w zemście. **Se laiſſer vaincre à la douleur.* Dolori ſuccumbere. *Cic.* *Dać górę nád ſobą żalowi. **J'ay vaincu ſon opiniaſtreté.* Expugnavi illius pertinaciam. *Cicer. Petr.* *Zwyciężyłem przekonałem upor iego.

**Elle laiſſa vaincre ſa conſtance.* Paſſa eſt frangi ſuam pertinaciam *Petr.* *Dała ſię náoſtatek zwyciężyć w uporze.

VAINNEMENT, adv. (*Inutilement.*) Fruſtrà. Inutiliter. Incaſſum. *Cic.* PROZNO nádaremnie.

Vainement, (*Par vanité.*) Glorioſè, *ou* glorioſius. *Cic.* Prożno z próżnością z chlubą prożną.

VAINQUEUR, ſ.m. (*Qui ſurmonte ſon ennemy.*) Victor,* oris, m *Cic.* ZWYCIĘSCA.

VAISSEAU, ſubſt. maſc. (*Utencile creux de quelque matiére que ce ſoit dans lequel l'on met des choſes ſeches* ou *liquides.*) Vas, vaſis, neut. *Cicer.* Vaſa, orum, neut. plur. *Cicer.* NACZYNIE wszelakie głębokie ná rzeczy ſuche lub mokre.

Vaiſſeau d'airain. Æreum vas. *Plin.* Náczynie ſtátek. miedziany. **D'argent.* Argenteum. *Colum.* *Srebrny. **D'eſtain.* Stanneum. *Cynowy. **De terre.* Fictile, Figlinum. Luteum. Teſtaceum. *Plin. Cic.* *Gliniany ſtátek.

Vaiſſeau à mettre du vin. Vinarium vas. *Cicer.* Náczynie ſtatek winny. **Vaiſſeau à mettre du lait.* Sinus, ûs, maſc. Sinû, ſini, neut *Plant. Virg.* *Náczynie mleczne bánia ná mleko.

Si un vaiſſeau n'eſt bien net, tout ce que vous y mettez, s'aigrit. Niſi vas ſincerum ſit, quodcunque infundis, aceſcit. *Hor* Jeżeli ſtatek nie będzie czyſty wſzyſtko co w niego wleieſz kwaśnieie.

PETIT *vaiſſeau.* Vaſculum, li. neut. *Plin.* NACZYNKO maſc.

Vaiſſeau ſur mer. Navis, is. fœm. Navigium, gii, n. *Voyez* NAVIRE. STATEK okręt ná morzu.

Vaiſſeau de charge ou *vaiſſeau marchand.* Navis oneraria, æ, f *Cic.* Navis gravis *ou* frumentaria. *Caſ.* Corbita, æ, f. *Plaut.* STATEK Kupiecki.

VAISSEAU *de paſſage*, Navis actuaria, fœm, *Cicer.* Navigium actuarium. neut. *Caſ.* STATEK Bat Barka do przeprawy. **Vaiſſeau de guerre.* Navis præſidiaria. *Caſ.* *Statek woienny.

Vaiſſeau pour aller à la découverte des ennemis. Navis ſpeculatoria *ou* Cataſcopium, ii, neut. *Cic.* *Barka podiazdowa ſzpiegowa czatowa.

VAISSEAU *de pirate.* Navis prædatoria. *Liv.* Piratica, *Quint.* Myoparo, onis, maſc. *ou* piraticus myoparo. *Cycer.* BARKA morſkiego náiezdnika łodź Rozboynicza Okręt náwa ſtatek rozboyniczy.

Baſtir un vaiſſeau. Návem ædificare, conſtruere, inſtituere, inſtruere. *Cicer.* Mieć kilkanaście naw gotowych ze wſzyſtkim porządkiem wyſtawić ſtatek okręt ſakutę náwę &c. **Briſer ſon vaiſſeau au port, échoüer.* Evertere. Frangere navem in portu. *Cicer.* *Rozbić okręt ſtatek ná lądzie utonąć. **Equiper un vaiſſeau.* Armare. Adornare navem. *Caſ.* *Porządkiem y wſzelakiemi potrzebami okręt ſtatek &c. opatrzyć **Mettre les vaiſſeaux en mar.* Moliri naves à terrâ. *Liv.* Trahere ſiccas carinas. *Horat.* Siccas naves. *Caſ.* *Ná wodę z lądu okręty ſpuſzczać. **Monter ſur ſes vaiſſeaux.* Conſcendere navem, in navem. *Cic.* *Wſiąść ná okręt &c. **Se retirer ſur ſes vaiſſeaux.* Confugere in naves. *Caſ.* *Uciekać do ſwoich okrętow.

VAISSELLE, ſubſt f. (Terme collectif.) *Vaſes dont on ſe ſert à table & à la Cuiſine.* Vaſa, vaſorum, neut. pl. *Cic.* NACZYNIA wſzelakie ſtołowe kuchenne.

Vaiſſelle de cuiſine. Coquinaria vaſa. Náczynia ſtatki kuchenne. **Vaiſſelle de table.* Convivalia vaſa. *Liv.* *Náczynie ſtołowe

VAISSELLE *d'argent.* Argentea vaſa. *Hor.* Argentum factum *Suet.* NACZYNIA ſrebrne ſrebra ſtołowe, **Vaiſſelle terre* Samia vaſa. Fictilia vaſa. *Náczynie ſtatki gliniane.

VAL, ſubſt. maſc. VALON. (*Vallée.*) Vallis, is, fœm. DOLINA padoł,

VALABLE, adject. maſc. & f. (*Juſte, légitime.*) Juſtus. Legitimus, *Plin.* DOBRY ważny iák ſię náleży przyzwoity,

VALABLEMENT, adv. Juſtè. Legitime. *Cic.* PRZYZWOICIE náleżycie ważnie,

VALERIANE, ſubſt. f. (*Plante médecinale qui croiſt en France ſur les montagnes.*) Valeriana, æ, fœm. Nardus ſilveſtris, nardi ſilveſtris, fœm. *Plin.* WALERYANA ziele nardus leſny.

VALACHIE ou VALAQUIE. (*Principauté de l'Europe, qui faiſoit partie de l'ancien Royaume de Hongrie.*) Valachia, fœm. WOŁOSKIE Páńſtwo wołoſka ziemia zdawna część Krolеſtwa węgierſkiego, Wołochy,

VALET, ſubſt. maſc. (*Serviteur.*) Famulus. Servus, i, maſc. Miniſter, tri, maſc. Puer, pueri, maſc. *Cic. Plaut.* SŁUGA. **Voſtre valet.* Puer abs te. *Cic.* *Sługa twoy, ſługa uniżony.

VALET *de Chambre.* Cubicularius, ii, maſc. *Petr. Cic.* SŁUGA Jzdebny, pokoiowy *Kamerdyner.*

PREMIER *valet de Chambre.* Cubiculariorum decurio, onis, maſc. Cubiculo præpoſitus. *Suet.* STARSZY Jzdebny,

VALET *de la garderobe* ou *de garderobe.* Supellecticarius, ii, maſc. *Petr.* SŁUGA ſzatny,

VALET *de pied.* Servus à pedibus (*mis ſeul, en ſous-entendant* ſervus.) Servus ad pedes. *Mart.* Circupedes. *Mart.* Curſor, oris, maſc *Petr.* SZTAFIR, ſługa pieſzo ſłużący. Lokay, Páchołek, Háyduk,

VALET *d'écurie* ou *d'étable.* Stabularius, ii, mſc. *Var.* MASZTALERZ ſtáienny ſługa.

VALET ou *Enfant de cuiſine.* Puer coquorum. Miniſter culinarius, miniſtri culinarii, maſc. KUCHENNY Poſługacz, chłopiec kuchenny, kuchta,

VALET *d'armée.* Calo, calonis, maſc. *Cic.* CIUROWIE obozowi,

MAISTRE *valet.* Servus atrienſis, m. *Ter.* SŁUGA odźwierny albo wrotny,

ESTRE *valet.* Servire apud aliquem, ſervire ſervitutem apud aliquem. *Ter.* Servire alicui ſervitutem. *Plaut.* Eſſe ſub aliquo. *Petr.* SŁUZYC, być ſługą. * *C'eſt un fort bon valet.* Servus haud illiberalis, ſervus pergraphicus. *Plaut.* Servus ex ſententiâ. *Ter. Plaut.* *Bardzo dobry aniego ſługa, * *Il y a beaucoup à ſouffrir lors qu'on eſt valet.* In ſerviente experiuntur multa iniqua. *Plaut.* *Kto ſłuży wiele cierpieć muſi, **Il ne fait pas bon eſtre valet d'un homme riche.* Opulento homini hoc ſervitus dura eſt, hoc magis miſer eſt divitis ſervus. *Plaut.* *Tym gorſza ſłużba im większemu Pánu im bogatszemu ſłużyſz, **Les femmes qui ont apporté beaucoup en mariage, veulent que leurs maris ſoient leurs valets.* Mulieres ſibi viros ſubſervire poſtulant feroces & dote fretæ. *Plaut.* *Białogłowy ktore w małżeńſtwia wielki wnioſek máią; Mężow ſwoich nie zá mężow ale zá ſług pieniędzmi zápłaconych poczytaią,

Tel maiſtre, tel valet. Planè qualis dominus, talis & ſervus. *Petr.* Domini ſimilis ſervus. *Ter.* Jáki Pán, iáki ſługa,

VOSTRE *valet* (*mis abſolument*) *Adieu.* Vale *au ſingulier*, valete *au plurier.* Náyniższy ſługa,

ON APPELLE un valet de carreau, *Un homme de néant, un malheureux.* Homo nauci *ou* nihili. *Plaut.* Homo dupondiarius. *Petr.* HULTAY ladaco,

VALETAILLE, ſubſt. f. (*Nom collectif, troupe de valets*) Servorum grex, gregis, m. (Mot trivial & de mépris.) CZELADZ ſłodzy,

VALETER, (Mot bas & de mépris,) *Faire le bon valet, ramper, faire ſervilement ſa cour à quelqu'un pour avoir quelque choſe de luy* Serviliter alicui famulari, ancillari, (or, atis, atus ſum.) *Plaut.* Nádſkakiwać komu iáko ſługa náypodleyſzy,

VALETUDINAIRE, adject. maſc. fœm. (*Infirme, ſujet à des infirmitez.*) Valetudinarius, a, um. *Celſ.* Valetudine infirmus, a, um CHORY chorowity ſłaby często západaiący. **Qui eſt valetudinaire.* Infirmâ *ou* incommodâ valetudine *Cic.* *Chory chorowity ſchorzały choruiący,

VALEUR, ſubſt. fœm. (*Vaillance, grandeur de courage.*) Virtus bellica, *ou* virtus (*ſeul.*) *Cic.* MĘSTWO, odwaga, ſerce. **La valeur eſt d'un prix ineſtimable, & eſt préférable à toutes choſes.* Virtus præmium eſt optimum, & omnibus anteit. *Plaut.* *Męſtwo rzecz ſzacunku wielkiego nád inſze wſzyſtkie zácnieyſza.

VALEUR (*Le prix d'une choſe, ce qu'elle vaut.*) Pretium, pretii, n. CENA ſzacunek, po czemu co warto, **On vous donnera la meſme valeur en argent.* Argentum argento exæquabitur. *Plaut.* *Tęż ważność odbierzeſz pieniędzmi gotowemi, **Un homme de nulle valeur.* Trioboli homo, homo nauci & nullius pretii. *Plaut.* * Człowiek nic wart nic nieważący nikczemny

ON DIT *ce jardin contient la valeur de trois arpents* ou *la quantité de trois arpents.* Hic hortus complectitur tria jugera. TEN ogrod má w ſobie trzy ſtaia. **Il luy a tiré la valeur, (ou mieux en françois) la quantité de trois onces de ſang.* Detraxit ipſi tres uncias ſanguinis. * Trzy uncye krwi mu upuścił.

ON

ON DIT auſſi *Mettre une terre en valeur, la bien cultiver & l'amender.* Agrum colendo feracem reddere, GRUNT rolą do pożytku przyprowadzić.

VALEUREUSEMENT, adv. ſtrenuè. Fortiter. *Cic.* ODWAZNIE śmiało mężnie.

VALEUREUX, maſc. VALEUREUSE, fœm. (*Qui a de la valeur & du courage.*) Generoſus, a, um. MĘZNY odważny śmiały.

VALIDE, adject. maſc. & fœm. (*Vigoureux, qui eſt ſain & entier.*) Valens, entis, omn. gen. Validus, a, um. *ou* corpore validus. *Tacit.* ZDROWY, czerſtwy, duży ſiloy potężny.

VALIDE. (*Valable en terme de Palais.*) Validus, a, um. Legitimus, a, om. Ratus, a, um. *Cicer.* WAZNY ſłuſzny.

VALIDEMENT, adv. (*Legitimement.*) Juſtè. Legitimè. *Cic.* SŁUSZNIE ważnie.

VALIDER. (*Rendre valable, faire ſubſiſter un acte en juſtice.*) Efficere aliquid firmum ac ratum *ou* facere ratum ac firmum. (Terme de Pratique.) POTWIERDZIC co prawem ſądem.

Validité d'un acte en juſtice. Rata auctoritas, ratæ auctoritatis, f. *Cic.* Ważność dekretow praw w ſądzie.

VALISE, ſubſt. fœm. Hippopera, æ, fœm. *Sen.* Vidulus, viduli, maſc. *Plaut.* TŁOMOK Baul waliza ſkrzynka okrągła w ſkorę obita.

VALLE'E, ſubſt. f. Vallis, vallis, f. *Cic* DOLINA padoł. *Vallée entre les montagnes.* Convallis, is, f. *Dolina międay dwiema gorami row parowa. *Vallée d'arbres.* Condenſa vallis arboribus. *Liv.* *Laſek w dolinie.

VALOIR. (*Eſtre d'un certain prix qui tombe ſous l'eſtimation.*) Valere, (valeo, vales, valui, itum.) *Cicer.* WAZYC co być wart.

Le boiſſeau de bled ne vaut que trois deniers. Ternis denariis eſt tritici modius. *Cicer.* Korzec zboża po trzy pieniąſzki. **Ne donner qu'un denier de ce qui en vaut dix.* Emere denario, quod ſit mille denariûm. *Cicer.* *Kupić zá groſz co ſię dzieſięciu ſtoi.

Valoir. (*Rendre. Rapporter.*) Ferre. Reddere. *Ter. Var.* Przynośić czynić co do pożytku. **Cette terre me vaut ou me rapporte tous les ans mille écus, j'en retire tous les ans mille écus.* Ex his prædiis talenta argenti bina quotannis capio. *Ter.* *Ta wieś ten folwark czyni mi co rok tyſiąc talerow. **Cette terre vaut beaucoup mieux qu'autrefois.* Ager nunc multo pluris eſt, quàm tunc fuit. *Cic.* *Ta wieś więcey lepiey czyni niż przedtym. **Il n'y a point de terre ni meilleure ni d'un plus grand revenu.* Non eſt ager melior, nec pretii majoris. *Ter.* *Nie maſz wſi lepſzey áni intratnicyſzey **Il ſçait faire valoir le talent.* Artem ſuam maximo quæſtui habet. *Umieć ſobie pożytek uczynić.

VALOIR. (*Eſtre de prix.*) Valere. WAZYC być wartym. **J'ay crû en moy-meſme que vous valiez beaucoup.* Te maximi pretii eſſe judicavi *Ter.* *Rozumiałem u ſiebie że coś wiele ważyſz żeś coś ſiła wart. **Il vaut ſon peſant d'or, il vaut trop.* Hunc hominem decet auro expendi. *Terens.* *Nieoſzacowany. **Il valoit mieux au bout de ſon petit doigt, que vous ne valez en tout voſtre corps.* Hujus unguis pluris erat, quem tu totus es. *Petr.* *Więcey u niego waże obrzynek paznokcia niż ciebie całego. **Vn ſeul témoin oculaire vaut mieux que dix, qui ne ſçavent les choſes que par ouï dire.* Pluris eſt oculatus teſtis, quàm auriti decem. *Terent.* *Jeden świadek oczywiſty więcey waży niż dzieſięciu co tylko ſłyſzeli. **Il ne vaut pas l'eau qu'il boit* Non valet lotium ſuum. *Petr.* *Niewart śmieci po ktorych chodzi nie wart wody ktorą pije.

Celuy qui eſt pareſſeux vaut moins que rien. Nimis nihil eſt, qui piger eſt. *Plaut.* Leniwy nic nie wart. **Cela ne valoit pas la peine.* Hæc res non tanti fuit. *Cicer.* *To nie warto było y pracy żal ſię Boże y pracy.

FAIRE *valoir une choſe.* Venditare, jactare aliquid. *Cic.* Aliquid magnum facere. *Cic.* UDAWAC co, udawać ſwoią rzecz umieć ſwoie udać umieć czego zażyć ſzczycić ſię czym **J'ay fait valoir la faveur que vous m'avez fait.* Beneficium à te acceptum magnificè prædicavi. extuli. *Szczyciłem ſię głośno łaſką twoią. **Faire valoir à quelqu'un un bienfait imaginaire.* Imputare alicui vanum beneficium. *Ter.* *Jákleś dobrodzieyſtwa komu wymawiać y udawać do ktorych ſię on nie zna. **Il ſçait faire valoir les choſes.* Novit rebus addere pretium. *Plin.* *Umie ſwoie udać wie gdzie y iák czego zażyć ná pożytek. **Je n'ay jamais connu perſonne, qui fit ſi bien valoir ce qu'il diſoit, quoiqu'il ne dit rien qui vaille.* Nec cognovi quemquam, qui majori auctoritate nihil diceret *Cic.* *Niewidziałem nigdy człowieka ktoryby lepiey ſwoię rzecz udał choć nic do rzeczy powiada iáko on.

* *Valoit mieux.* Longè præſtare. Lepſza ieſt lżeyſza znośnieyſza rzecz. **Il vaut mieux mourir, que de vivre avec deshonneur.* Mori ſatius eſt, quàm turpiter vivere. *Cic.* *Lepſza ieſt umrzeć niżeli żyć w ſromocie hańbie y ochydzie.

NE VALOIR *rien (parlant des choſes.)* Vitioſum aut deterius eſſe. *Cicer.* RZECZ nic warta. **Ces poſteaux ne valent rien, ils ſont tous vermoulus par le pied.* Hi poſtes vitioſi ſunt, improbi, *ou* carioſi. *Plaut.* *Te podwoie nic nie warte wſzyſtkie ſpruchniałe od ſpodu. **Ces fruits ne valent rien, ils ſont pourris.* Carioſa ſunt illa poma *ou* vitioſa. *Plaut.* *Te owoce nic niewarte zgniłe zrobaczałe. **Vne marchandiſe qui ne vaut rien.* Mala *ou* improba merx. *Plaut.* Vitioſa. *Towar nie warty.

NE *rien valoir (parlant des perſonnes.)* Nequam eſſe, impurum eſſe, inſignitè improbum eſſe nequiſſimum eſſe. *Plaut. Terent.* NIC wart nic dobrego ladaco co do oſob. **Il n'a rien fait qui vaille.* Improbè, perperam fecit omnia. *Cicer.* *Nic potym nic do rzeczy zrobił. **Il n'a rien dit qui vaille.* Nihil rectè loquutus eſt. *Nic do rzeczy powiedział.

VALLON, ſubſt. maſc. (*Petite vallée.*) Vallis, is, f. *Cic.* DOLINKA.

VAN, f. m. (*Inſtrument d'oſier à vanner & à netoyer le bled.*) Vannus, vanni, m. Ventilabrum, ventilabri, n. *Virg. Var.* PRZETAK opałka do chędożenia y wyſiewania zboża.

VANDAISE, ſubſt. fœm. (*Poiſſon d'eau douce, qu'on nomme Dard.*) Jaculus, jaculi, maſc. STRZELEC ryba rzeczna.

VANEAU, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de la groſſeur d'un pluvié, qui a les plumes de pluſieurs couleurs & le ventre blanc.*) Vanellus, vanelli, maſc. KULIK Ptak podobny do czayki.

VANITE', ſubſt. f. Vanitas. Inanitas, atis, f. *Cic.* PROZNOSC marność. **Il n'y a rien de plus honteux, que la vanité.* Nihil vanitate turpius. *Cic.* *Nic niemaſz ſromotnieyſzego iedna prożność.

VANITE'. (*Vaine gloire, orgueil.*) Vanitas. Oſtentatio; gloria, jactantia, æ, fœm. *Cicer.* PROZNA chwała prożna chluba. **Vn eſprit noble n'eſt point ſuſceptible de vanité.* Generoſior ſpiritus non amat vanitatem. *Petr.* *Umyſł zacny prożną ſię chlubą nie unośi. **Il eſt rempli de vanité.* Plenus gloriarum eſt. *Plaut.* *Pełen prożney chluby y dumy **Connoiſſant voſtre vanité comme je fais, je croy que vous aimez mieux eſtre conſulté par Ceſar, qu'enrichy par luy.* Qua tua eſt gloria, puto te malle à Cæſare conſuli, quàm inaurari. *Cic.* *Znáiąc twoię prożną chlubę, wiem żebyś wolał żeby cię Cezar do ſway rady przypuścił, niż do ſkarbow. **Ces hommes avoient bien de la vanité en élevant ces Piramides.* Multa circa illas piramides vanitas illorum hominum fuit. *Plin.* *Muſiała być wielka w tych ludziach prożna chluba ktorzy te koloſſy y Piramidy wyſtawowali. **Des lettres pleines de vanité.* Jactantes & glorioſæ epiſtolæ. *Plin.* *Liſty chełpliwe y pełne prożney chluby.

LES VANITEZ *du monde, du ſiécle.* Vanæ & fugaces mundi inanitates. PROZNOSCI marności światowe.

VANDALES, (*Peuples Septentrionaux*) Vandali, Vandalorum, maſc. plur. WADALI Wandalowie narod połnocny.

PAYS DES VANDALES. Vandalia, æ, f. WANDALSKI Kray.

Vanner du bled. (*Le nettoyer avec un van.*) Frumentum ventilare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Ventilabris ſubjactare. *Var.* Chędożyć przeſiewać zboże wyſiewać ie.

VANNIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait des vans & autres ouvrages d'oſier*) Viminearum operum opifex, icis, m. Textor, oris, maſc. SITNIK co ſita przetaki y tym podobne roboty robi.

VANTER, VANTERIE, *voyez* VENTER. Venterie. CHEŁPIC ſię chełpienie ſię.

VAPEUR, ſubſt. f. (*Exhalaiſon.*) Vapor, oris, m. Exhalatio, aſpiratio, onis, f. *Cic.* WAPOR Exhalacya wilgoć paroiąca z ziemi y z inąd.

Jetter, pouſſer des vapeurs. Vapore, (vaporo, as, avi, atum.) *Plin.* Ejectare vaporem, efflare. *Stat.* exhalare. *Virg.*

WAPORY wypuſzczać wydawać. *Exciter des vapeurs. Suſcitare vapores. Vitr. Excitare. Cic. *Wápory wzbudzać poruſzać.

Vapeurs qui s'élévent de la rate, & qui incommodent beaucoup. Lienis, vapor, ou Fumus, i, m. Kłocie parcie w śledzioncy wiatry wapory. *Avoir des vapeurs, eſtre ſujet aux vapeurs Cor lienoſum habere. Plaut. Lienis vaporibus cruciari *Miewać wiatry ná wiatry chorować.

VAPORATION, ſubſt. f. (L'action de la vapeur.) Vaporatio, onis, f. Plin. WAPOROW poruſzenie.

VAQUER, (Eſtre vacant, n'eſtre point rempli.) Vacare, (vaco, as, avi, atum.) Cæſ. WAKOWAC prożnować być prożnym.

VAQUER ſignifie auſſi Ceſſer de travailler, n'avoir rien à faire. Vacare Otioſum eſſe ou Vacuum. Cicer. Feriari, (ferior, aris, atus ſum.) Cic. WAKOWAC prożnować nie mieć do czynienia.

VAQUER à quelque choſe, s'y employer. Alicui rei vacare, operam dare ſtudere. Impendere curam alicui rei. Cicer. Ter Phæd. BAWIC ſię czym robić około czego zabawiać ſię około iákiey rzeczy. *Vaquer à l'eſtude. Deſervire ſtudiis Plin Jun Se totum in ſtudiis ponere Cic. *Báwić ſię náuką *Aux choſes divines, Deſervire rebus divinis. Cic. *Bawić ſię nábożeńſtwem.

VARADIN ou GRAND WARADIN, (Ville de Hongrie ſur la Drave.) Varadinum, varadini, n. WARADYN Miáſto Węgierſkie nád Drawą.

VARIABLE, adj m. & f. (Changeant.) Varius, varia, varium Mutabilis & hoc mutabile, adj. Mobilis & hoc mobile. Cic Liv. ODMIENNY, Odmienna odmieniaiący ſię. *Vne femme eſt fort variable & fort changeante. Varium & mutabile ſemper fœmina. Virg. *Białogłowa każda ſrodze ieſt odmienna nie iednoſtaynego zdania woli y rozumienia. *Vne amitié variable. Amicitia deſultoria, non conſtans. Cicer. *Przyiaźń odmienna nieſtateczna. *Les eſprits du peuple ſont fort variables Mutabiles vulgi animi Liv. Mobile eſt vulgus. Claud. *Poſpolſtwo ſrodze w umyśle ſwym nieſtateczne. *Vne fortune variable. Varia fortuna Cic. *Szczęście odmienne.

VARIANT, maſc. VARIANTE, fœm. (Qui varie, qui change) Varians, antis, omn. gen. Plin. NIESTATEK odmieniaiący ſię cozaz.

ON DIT au figure Il eſt fort variant dans ſes réſolutions. In conſiliis varius & mobilis, ſibi non conſtans. Cic. BARDZO nieſtateczny w tym co zámyśli.

VARIATION, ſubſt., fœm. (Changement.) Variatio, Mutatio, onis, fœm. Liv. Cicer. ODMIANA odmienność.

VARICE, ſubſt fœm. (Enfleure des veines des jambes remplies d'un gros ſang aduſte & mélancholique.) Varix, icis, m Celſ. ZYŁA ociekła nádęta ubrzmiewaiąca náywięcey w goleniach.

VARIE', m. VARIE'E, f. (Diverſifie.) Varius, Variatus, a, um. Cic CĘTKOWANY nákrapiany.

VARIE' de diverſes couleurs. Varius. Terent. Verſicolor, Diſcolor, oris, m Cic. CĘTKOWANY pſtry tarantowaty ſrokaty mienionego koloru.

VARIER, (Diverſifier, faire de diverſes couleurs.) Variare, (o, as, avi, atum.) act acc. Cic. CĘTKOWAC mieniono malować lub robić

Varier, (Eſtre different.) Variare, Diſcrepare. Rożnić ſię nie iednakowym być. *Les exemplaires grecs varient ou ſont différents là deſſus. Græcorum exempla ou exemplari variant ſuper his. Plin. *Exemplarze Greckie w tey mierze ſię nie zgadzaią. *Les auteurs varient ſur le ſujet de ſa mort. Variant multi de illius morte Auctores. Liv. *Autorowie niezgadzaią ſię o śmierci iego.

Varier, (Changer, eſtre tantoſt d'un ſentiment & puis d'un autre.) Variare. Nieiednoſtaynie mowić nieiednoſtaynego być zdania ráz ták wnet inaczey. *La crainte les a fait varier dans leur ſentiment. Sententiam variavit timor. Liv. *Boiaźń ſtrach ich przywiodł że ſię odmienili w zdaniu ſwoim *Si les temoins varient. Si teſtes ſibi non conſtant. Cic. *Jeżeli świadkowie nie iednoſtaynie świadczą. *Les opinions varient. Sententiis variantur. Liv. Non conſtant ſententiæ. Plin. *Zdania rożne nie iednoſtayne.

VARIETE', ſubſt. f. (Diverſité.) Varietas, Diverſitas, atis, f. Cic. Plin. Jun. ROZNOSC rozmaitość

ON DIT la varieté des eſprits. Animorum varietas. Cicer. ROZNOSC umyſłow humorow rozmow głow zdanin. *Des opinions Sententiarum varietas. Cic. *Rożność zdanin głoſow

VARSOVIE, Voyez WARSOVIE. WARSZAWA.

VASE, ſ. m. (Vaiſſeau à mettre des liqueurs.) Vas, vaſis, au plurier. Vaſa, vaſorum, n. Vaſus, vaſi, m. Petr. Vaſum, i, n. Plaut. Hor. NACZYNIE ſtatek ná co. *J'ayme les vaſes d'argent. In argento plane ſtudioſus ſum. Petr. *Lubię naczynia ſrebrne.

PETIT VASE. Vaſculum, vaſculi, n. Quint. STATEK mały.

VASE ſubſt. fœm. (La bourbe, le limon d'un eſtang.) Limus, limi, maſc. Virg. Phæd. MUŁ muliſko ił w ſtawie ſzlam.

VASSAL, ſubſt. maſc. (Mot gothique qui vient de WASSEL & ſe dit au plurier VASSAUX.) Vaſſallus, vaſſalli, m. WAZAŁ man manſtwem trzymaiący Hołdownik.

(Ce mot ſignifie celui qui tient quelque fief à foy & hommage, ſujet de quelque Souverain. Cliens, entis, maſc.) Ten co manſtwem y hołdowniczym prawem co trzyma.

VASSALE, ſubſt. f. (Sujette, celle qui relève & dépend de quelque Seigneur. Cliens, entis, Vaſſalla, æ, fœm. WAZAŁ hołduiący komu a Pánſtwa y kraiu ſwego.

VASSELAGE, ſubſt. maſc. Clientela, æ, fœm. HOŁDOWNICTWO Manſtwo.

VASTE, adject. (Qui eſt d'une grande eſtenduë.) Vaſtus, vaſta, vaſtum. Amplus, ampla, amplum. Cic. OBSZERNY ſzeroce wielki.

ON DIT au figuré Vn eſprit vaſte. Vaſtus animus. Saluſt. immenſus animus. OBSZERNY rozum.

VAU DE ROUTE, ſubſt. fœm. Vne armée miſe à vau de route. Fuſus ac profligatus exercitus. Cic. SKRETESZEM. woyſko ſkreteſzem znieſione. *Mettre une armée à vau de route. Fundere, profligare exercitum. Cæſ. *Skreteſzem znieść woyſko.

VAU DE VILLE, ſubſt. maſc. (Chanſon triviale, qui ſe chante par les Carfours.) Cantilena è trivio, æ, f. PIOSNKA ktorą po rynkach ulicach y goſpodach ſpiewaią poſpolicie z cenzurą álbo przymowką ná kogo zwłaſzcza ná Panow y rządy poſpolite lub przypadki iákie nákſztałt paſzkwilu.

A VAL & A VAU, adv. (En deſcendant.) Secundum flumen parlant d'un batteau qui ſuit le courant de l'eau. NA doł idąc z rzeką; nie pod rzekę do gory, mowiąc o ſtatkach ná doł zá wodą idących ktore z byſtem woda ſama nieſie.

ON DIT figurément d'une affaire & des choſes qui ne reuſſiſſent point. WSZYSTKO przepadło. *Il a envoyé tous mes ordres à vau l'eau. Mandata mea fregit. Hor. *Z Wiatrem wſzyſtko poſzło z wodą popłynęło.

VAURIEN, ſubſt. maſc. (Fripon, libertin.) Homo nequam ou nequiſſimus. HULTAY nic dobrego ladaco niecnota.

VAUTOUR, ſubſt. maſc. (Oiſeau de proye.) Vultur, uris, maſc. Phæd. Vulturius, ii, maſc. Liv. SĘP ptak dziki drapieżny.

DE VAUTOUR. Vulturinus, a, um. Plin. SĘPI Sępowy ſępowa.

VEAU, ſubſt. maſc. prononcez VAU ou Vo, (Le petit d'une vache.) Vitulus, vituli. Cic. CIELĘ. *Veau de lait. Vitulus lactens. Ovid. *Oſyſek cielę przy cycku.

DE VEAU. Vitulinus, a, um. Cic. CIELĘCY cielęta.

VEAU de mer ou veau marin, ſorte de poiſſon. Vitulus marinus, i. maſc, Phoca, phocæ, fœm Plin. CIELĘ morſkie.

ON DIT proverbialement & populairement, C'eſt une bride à veaux, (lorſqu'on donne de meſchantes raiſons dont on amuſe les ſimples.) Ad populum phaleras. Phalerata verba alicui dare. Przyſłowie Francuſkie nieſie o tych co potornemi racyami y ſłowami proſtakow zwodzą, ná cielęta z tym munſztukiem, po náſzemu mogłby wyrazić Jeſt to ná wroble opłoch, (Albo) Dzieci dziadem ſtraſzyć.

ON DIT encore Adorer le veau d'or, (faiſant alluſion au Veau d'Or que les Iſraëlites adorérent dans le deſert,) c'eſt à dire, Faire ſa cour à un homme riche, aller à l'adoration de ſes richeſſes. Alterum Plutona ſerviliter adorare & lenocinari, ou ruere ſerviliter ad alicujus obſequium ob divitias, ou omni obſequio graſſari. Kłániać ſię cielcowi złotemu, to ieſt Bogactwa y fortunę czyią w kim ſzanować nie oſobę Jego.

SE VEAUTRER, (S'eſtendre tout de ſon long & ſe rouler ſur la terre & dans la pouſſiere comme ſont les veaux. Se vo-

lutare, (to, tas, zvi, atum.) *oa* volutari (volator, aris, atus sum.) *Cic.* TARAC się po ziemi po piasku &c. iák długi. *°Se veautrer dans son lit.* In toto cubili corpus jactare, versare. *Lucan.* °Tarać się po posłaniu swoim. *°Se veautrer dans la boue, dans la poussiere.* In loto, in pulvere volutari. *Cic. Var.* °Tàrzć się walać się po błocie w prochu.

ON DIT figurément *Se veautrer dans toutes sortes de crimes ou de voluptez.* In omni genere scelerum volutari, *ou* in coeno voluptatum. *Cic.* Tàrać się w szelakiey to pucie zbrodniach niecnotach.

VEDETTE, subst. fœm. (*Sentinelle à cheval.*) Equestris speculator, oris, masc. *Cic.* RUNT konny obwach Czata.

VEDETTE, subst. fœm. (*Echauguette d où l'on fait sentinelle.*) Specula, æ, fœm. *Cicer.* BUDKA wystawiona dla warty.

VE'GE'TATIF, masc. VE'GE'TATIVE, fœm. (*Qui reçoit nourriture, ou accroissement.*) Quod vivit, quod viget. Vigens, vivens, entis, omn. gen. Vegetativus, a, um. ROSNĄCY wzrost tuca bierący.

(Mot des Philosophes) Słowo Filozoficzne.

L'AME VE'GE'TATIVE. Anima vegeta, *ou* quæ viget, vivit (*Ce mot est de Ciceron dans une signification un peu éloignée.*) Anima plantis insita, quâ vigent. *Voyez* AME. ZYCIE ktorym żyią Drzewa zioła kwiaty krzewiny mizzgę tyko y wilgoć máiące z ktorey wynikaią podnoszą się w zgorę y rozrastaią się ále nic oiccaniące mogłby názwać: Czerstwość sama bez czucia.

VE'GE'TATION. subst. fœm. (*Action par laquelle les plantes & les arbres reçoivent la nourriture.*) Vegetatio, onis, fœm. *Apul* CZERSTWIENIE czerstwość rośnienie wzwyż wzrubsz kwitnienie owocow wydawanie Drzew zioł krzewin &c.

VE'GE'TAUX, subst. masc. (*Nom collectif sous lequel l'on comprend les arbres & les plantes.*) Vegeta semina, neut. plur. DRZEWA zioła kwiaty.

VE'HE'MENCE, *prononcez* VE'HE'MANCE, subst. f. (*Impétuosité*) Impetus vehemens, impetûs vehementis, m. GWAŁTOWNOSC impet nawalność,

AVEC VE'HE'MENCE. Vehementer, acriter. *Cic.* Z IMPETEM gwałtownie.

VE'HE'MENT, masc. VE'HE'MENTE, f. *prononcez* VE'HE'MANT, (*Impetueux*) Vehemens, entis, omn. gen. Acris & hoc acre, adject. *Cic.* GWAŁTOWNY gwałtowna nagły potężny áwawy.

VE'HE'MENT se dit au figuré des passions. *Un discours véhément.* Vehemens oratio *Cic.* MOWA potężna żwawa.

VEILLE, subst fœm. (*Action de veiller.*) Vigilia, æ, fœm, *ou* Vigiliæ, arum, fœm. plur. *Cic.* CZUCIE niespanie. *°Les corps affoiblis de travail & de veilles* Affecta labore & vigiliis corpora. °Ciała strudzone pracą y niespaniem.

VEILLES. *Ce que l'on fait en veillant (parlant des ouvrages de l'esprit.)* Lucubratio, onis, fœm. *Cic.* NIESPANIE niedospanie co kto robi niedosypiaiąc nocy. *°Un ouvrage de plusieurs veilles.* Opusculum lucubratum. *Cic.* Lucubrata nox. *Mart.* °Praca wiele niedospanych nocy kosztuiąca,

VEILLE, (*parlant des heures de la nuit.*) WART y straży nocney inaowanie, *°Il partit de son camp à la troisiéme veille de la nuit*, c'est àdire *à minuit avec trois légions* De tertiâ vigilia cum tribus legionibus è castris profectus est. *Cæs.* °Ruszył z obozu o trzeciey straży to iest o połnocy z trzema pułkami. *° Vostre laquais m'est venu trouver environ à la seconde veille*, c'est à dire *à neuf heures du soir.* Puer tuus ad me secundâ ferè vigiliâ venit. °Sługa twoy przyszedł do mnie o wtorey straży, to iest około dziewiątey wieczor.

(Les Romains partageoient la nuit en quatre veilles, & chaque veille comprenoit trois heures, commençans la nuit à six heures du soir.) Rzymianie noc dzielili ná cztery straże káżda straż miáła godzin trzy, ú zaczynali ie rachować od godziny szostey wieczorney.

VEILLE. (*Le jour qui précéde quelque feste chez les Payens, comme parmi les Chrestiens.*) Pervigilium, ii, neut. *ou* Vigilia, æ, fœm, *Petr. Plaut.* WILIA dzień przed Swiętem iżkim.

Souvenez vous en, la veille de la feste des Carfours. To pridie Compitalia memento. Pámiętayże o tym w wilią Krzyżownic, lob świąt trerowych: były to święta ktore ná cześć Bożkow swoich progowych po przecznicach y ulicach lob drogach krzyżowych Rzymianie odprawowali,

QUI *est de la veille ou du jour de devant.* Pridianus, a, um. *Suetone a dit* Pridianus cibus, *Ce qu'on a mangé la veille.* WCZORAYSZY wczorayszc iedzenie. *°Discours qu'on a tenu la veille.* Pridiana disputatio. °Wczorayszа mowa dyskurs. *°Un travail de la veille.* Pridianus labor. °Wczorayszа robota.

ON DIT *Nous sommes à la veille d'une grande guerre.* Magnum bellum instat, imminet, impendet nobis. *Cicer.* BLISKO się obawiamy wielkiey woyny wisi wielka nád námi woyna. *°Il est à la veille de se marier.* Jam propè est, ut ducat uxorem. °Blisko nie długo się ma żenić. *°Je suis à la veille de perdre mon principal.* De sorte omne venio in dubium. *Ter.* °Już mi blisko do stracenia kapitału swego.

VELLE'E, subst. fœm. (Mot d'usage dans la campagne.) *Le temps de la nuit qu'on passe à veiller.* Vigilia, æ, fœm. STROZA siedzenie wnocy przenocowanie bezsenne czuć nie spać pilnować w nocy być ná stroży. *°Estre à la veillée.* Viglias agere. °Być ná stroży.

VEILLER, (*Ne point dormir, passer la nuit sans dormir.*) Vigilare, (lo, las, avi, atum.) CZUC niespać w nocy. *°Il a veillé toute la nuit.* Noctem pervigilavit. *Plaut.* *ou* Duxit insomnem. *Virg.* *ou* pernoctavit. *Cic.* Noctes vigilavit ad ipsum mane. *Hor.* °Niespał cáłą noc. *°Il faudra veiller cette nuit.* Mihi hoc noctu agitandum est vigiliis. *Plaut.* °Trzeba będzie niespać tey nocy.

Veiller bien avant dans la nuit. Vigilare ad multam noctem. *Cic.* Długo w noc siedzieć niespiąc. *°Veiller le Prince qui dort.* Ad vigilare somno Principis. *Stat.* °Pilnować Páná w nocy gdy spi być ná warcie.

VEILLER, *Avoir soin, prendre garde, estre attentif.*) Vigilare. Attendere, pro re alterius excubare *ou* animo excubare. *Cicer.* STRZEDZ pilnować przestrzegać czego. *°Veiller à ses affaires.* Vigilare pro rebus suis. Invigilare *ou* attendere rebus suis. *Cicer. Plin.* °Pilnować Interessow swoich. *°On veille pour amasser des richesses, & non pas pour acquerir la vertu.* Excubatur rerum, non animi pretiis. *Plin.* °Z Pilnością szukamy dostatkow ále nie zbioru cnot *°Il faut veiller sur les actions de ce jeune homme, il faut l'éclairer de prés.* Videndum diligentiùs, accuratiùs quid agat ille adolescens. °Trzeba tego pana młodego mieć ná oku. *°Il faut veiller les nuits, & boire la fumée de la lampe en estudiant.* Vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda. *Quint.* °Nocy niedosypiać y kopeć od świec w siebie brać nád cym przysiadaiąc trzeba.

VEINE, subst. f. (*Vaisseau qui renferme le sang dans le corps.*) Vena, æ, f. *Cic.* ZYŁA krwawa. *°Battement des veines.* Venarum pulsus, percussus, ûs, m. *Plin.* °Bicie żył puls, *°Ouvrir les veines.* Exolvere venas. *Tac.* Ferire. *Cels.* Incidere. *Cicer.* Intercidere. *Plin.* Pertundere. °Otworzyć żyły przeciąć krew puścić. *°Il se fit ouvrir les veines.* Sibi venas abrumpi jussit. *Tac. Juv.* °Kazał sobie żyły po otwierać kazał sobie krew z żył puścić.

VEINE se dit *des différentes qualitez de la terre.* Vena. ZYŁA szyb kruszczowy. *°Veine d'or & d'argent.* Auri argentique vena. *Cic.* °Żyła złota srebrna szyb złoty srebrny. *°De marbre.* Marmoris vena *Stat.* °Szyb marmurowy. *°D'airain.* Æris vena. °Szyb miedziany spiżowy. *°D'eau.* Aquæ vena. *Ovid.* °Zrzodło wody.

VEINES qui se trouvent dans certains bois, comme *dans le noyer.* Vena, arum, f. plur. *Plin.* FLADER w drzewach niektorych iáko w orzechu słoiowatość.

Veine poëtique, génie poëtique. Vena, æ, f. *Hor.* Poetica facultas atis, f. Wena ochota do wiersza.

VEINEUX, masc. VEINEUSE, fœm. (*Plein de veines.*) Venosus, venosa, venosum. *Plin.* ZYŁOWATY żylisty żylista.

VELETRI, (*Ville d'Italie dans la Campagne de Rome.*) Velitræ, arum, f. pl. *Liv.* WELITR Miasto Włoskie w okolicy Rzymskiey.

VE'LOCITE', subst. fœm. (*Vitesse promptitude.*) Velocitas, atis, fœm. *Cic.* PRĘDKOSC chybkość szybkość.

VELOURS, f. m. (*Drap de soye velu d'un costé.*) Sericus pannus alterâ parte villosus, i, m. AKSAMIT materya iedwabna po iedney stronie nie strzyżona.

VELU, masc. VELUE, fœm. (*Couvert de poil.*) Pilosus, a, um. *Cic.* KOSMACZ, Kosmaty, kosmata, kudłaty kudłata obrosły.

VELU en parlant *de divers animaux*, Villosus, a, um. *Col.*

(*ce qui se dit des chiens, des ours &c.*) KOSMATE obrosse kudłate zwierzę iáko pies, niedźwiedź.

QUI *est fort velu, ayant de longs poils & fort rudes.* Hirtus, hirsutus, hispidus, a, um. *Plin.* KOSMATY ieżowaty naieżony kudłaty.

VENAISON, subst. fœm. (*Chair des bestes sauves.*) Ferina caro ferinæ carnis, fœm. *ou* ferina. *Salust*, ZWIERZYNA.

ON DIT proverbialement *Toute chair n'est pas venaison.* Aliter catuli longè olent, aliter sues. *Plaut.* NIE KAZDE mięso zwierzyna inaczey psa inaczey dzika czuć.

(Façon de parler proverbiale.) Sposobem przysłowia się mowi.

VENAL, masc. VE'NALE, fœm. (*Qui se vend à prix d'argent.*) Venalis & hoc venale, adject. *Cic.* PRZEDAYNY, PRZEDAYNA. **C'est un homme vénal, une ame venale.* Venalis est, hujus lingua venalis est *ou* habet linguam addictam pretio. *Cic.* Anima venalis est. *Sil-Ital.* *Przedayna dusza, przedayna gęba ten co się datkiem uwodzi. **Il est estimé homme venal & capable de tout.* In omnem libidinem venalis habetur. *Tacit.* *Przedayna to dusza ná wszystko się odważyć gotow tylko mu zápłacić. **Avoir une foy vénale.* Habere fidem venalem. *Cic.* *ou* Fidem puniceam. *Być zdraycą dać się przekupić. **Le peuple est vénal aussi bien que le Sénat.* Venalis populus, venalis Curia patrum. *Lud pospolity y Senat przekupić łatwo.

VE'NALEMENT, adv. (*D'une maniére vénale.*) Venaliter. *Sen.* PRZEZ przekupienie.

VE'NALITE' *des charges.* subst. f. Magistratuum nundinatio, onis, f. Magistratuum emtio, venditio, onis, fœm. Magistratus venales, magistratuum venalium. PRZEKUPSTWO urzędow.

VENDANGE, *prononcez* VANDANGE, subst. fœm. (*La récolte du vin.*) Vindemia, æ, f. *Cic.* WINOBRANIE zbieranie wina.

PENDANT *les vendanges, dans les vendanges, dans le temps des vendanges.* Per vindemiam. *Colum.* PODCZAS winobrania ná winobranie w winobranie. **Faire vendanges.* Vindemias administrare, vindemiam facere. *Var.* Vindemiare. *Plin.* *Zbierać wino winnice sprzątać.

VENDANGE *pris pour le raisin.* Vindemia, æ, fœm. Uvæ, uvarum, f. *Plin.* WINA obrodzenie grona. **Fouler la vendange ou les raisins.* Uvas calcare. *Cat. Var.* *Deptać wino tłoczyć wyciskać.

De bonnes vendanges ont bien raccommodé ses affaires, c'est à dire *Une bonne recolte de vin.* Opima vindemia recorrexit costas illius. *Petr.* Wina obrodzenie poprawiło trochę interessa iego.

VENDANGER, *prononcez* VANDANGER. (*Faire la vendange.*) Uvas vindemiare, uvas legere. *Plin. Var.* Rei vinariæ operam dare, operi vinario incumbere atque instare. WINOBRANIE robić wino zbierać.

VENDANGEUR, *on prononce* VANDANGEUR. Vindemiator, oris, masc. Vindemitor, oris, masc. *Ovid.* ZBIERACZ wina.

DE VENDANGEUR. Vindemiatorius, a, um, *Var*, DO Zbierania win należący.

VENDEUR, *prononcez* VANDEUR, f. m. Venditor, oris, m. KUPIEC przekupień.

Vendeur d'allumettes. Institor mercis sulphuratæ, oris, m. *Mart.* *ou* Ramentorum sulphuratorum. *Plin.* Przekupień co szczepki lub siarkowane niski przedaię.

Vendeur de saucissons ou de boudin Fartor, oris, masc. *Hor.* Przekupień co kiełbasy kiszki ma ná przeday.

Vendeur d'huile (*Huilier.*) Olearius, ii, masc. *Hor. Petr*, OLEIARZ co oley przedaie.

Vendeur de marée. Cetarius, cetarii, masc, *Cic.* Przekupień ryb suchych.

VENDEUR *de diamans.* Gemmarius, ii, masc. Gemmarum mango, onis, masc. *Plin.* JUBILER przekupień kamieni drogich.

VENDEUR *de toutes sortes de denrées dans le marché.* Macellarius ii, masc. *Suet. Var.* PRZEKUPIEN wszelakich rzeczy ná rynku.

Vendeur de merrein ou de douves à faire des tonneaux. Materiarius, materiarii, m. *Plin.* Przekupień klepek wątorow ná beczki.

VENDEUR *de vin.* (*Marchand de vin.*) OEnopola, æ, masc. Vinarius, ii, masc. *Suet.* WINIARZ co wino przedaie.

VENDEUR *D'herbes.* Olitor, oris, masc. *Colum.* PRZEKUPIEN Wárzywa wszelakiego y ogrodowych rzeczy.

Vendeur de fruits. (*Fruitier.*) Pomarius, pomarii, m. *Hor.* Przekupień owocow.

VENDEUR *de fruits confits au sel.* Salgamarius, ii, masc. *Colum.* PRZEKUPIEN owocow solonych przyprawnych, iáko to ogorkow &c.

Vendeur de saline. Salsamentarius, ii, masc. Salarius, ii, m. *Mart.* Przekupień rzeczy rosołowych.

Vendeur de Mitridate, (*Charlatan.*) Qui venditat antidotum falso nomine. *Phed.* OSZUST Szalbierz.

VENDICATION, *prononcez* VANDICATION, subst. fœm. (*L'action par laquelle on demande restitution d'une chose usurpée.*) Vendicatio, onis, fœm. *Ulp.* UPOMNIENIE się o swoie.

VENDIQUER, *prononcez* VANDIQUER. (*Redemander une chose volée.*) Vindicare, act. accus. *Voyez* REVENDIQUER, *qui est plus en usage.* UPOMINAC się o swoie.

VENDITION, *prononcez* VANDITION, subst. fœm. (*Action de vendre.*) Venditio, onis, fœm. *Cicer.* PRZEDAZ przedawanie.

VENDRE, *prononcez* VANDRE. Vendre, (do, dis, vendidi, venditum.) act. acc. Venumdare, (do, das, venumdedi, datum.) act. acc. *Plin.* PRZEDAWAC. **Vendre à vil prix.* Vili pretio vendere. Malè vendere *Cic.* *Przedać tanio **Vendre le plus cher qu'on peut.* Quàm plurimo vendere. *Cic.* *Przedać iák można náydrożey. **Je l'ay vendu son prix ou ce qu'elle vaut.* Hanc vendidi suo pretio. *Plaut.* *Przedałem co warto co się słuszy. **Vendre avec promesse de garentie.* Dare mancupio. *Plaut.* *Przedałem zá to co warta. **A condition de rachat ou demeré*, (comme l'on parle en Droit.) Fiduciam committere *Cic.* *Przedać dać co ná zástaw puścić prawem zastawnym. **Elle vendit ses ornemens nuptiaux, pour les employer en des conjurations magiques.* Cultus dotales venúdedit, quo pecuniam magicis sacris contegeret. *Tacit.* *Przedała stroie swoie weselne ná czary. **Si vous n'estes point pressé de la vendre, je ne suis point pressé de l'achetter.* Si tibi subiti nihil fit, quod vendas, tantumdem mihi quod emam. *Plaut.* *Tobie nie nágle przedać á mnie nie nágle kupić. **J'ay vendu à mon mot toutes les marchandises que j'avois.* Omnes merces ut volui, vendidi ex sententiâ. *Plat.* *Przedałem do słowa wszystkie towary iákem tylko záczynił. **Je ne suis pas pressé de vendre: je suis pauvre, mais je ne dois rien.* Res urget me nulla, meo sum pauper in ære. *Hor.* *Nic mię nie nágli ábym przedał. Chudy páchołek iestem, álem nikomu nic niewinien. **Si vous ne vendez cette maison à celuy-cy, vous ne la vendrez à personne.* Aut hoc emptore vendes pulchrè has ædes, aut alio non potes. *Plaut.* *Jeżeli Jemu nie przedasz to nikomu się przedać niespodzieway.

VENDRE *une chose à l'Encan.* Aliquid hastæ subjicere. *Cic.* In propatulo vendere. CO wystawić ná podkup. **Estre vendu à l'Encan.* Subire sub hastâ. *Plaut.* *Być wydany ná podkup, **Il faisoit ouvertement un trafic, qu'une personne privée auroit eu honte de fair, achettant de certaines choses pour les vendre plus cher par aprés.* Negotiationes vel privato pudendas propalam exercuit, coemendo quædam tantùm, ut pluris posteà distraheret. *Suet.* *Táki iáwnie handel wiodł iákiego by żadna náliższa prowadzić niechciała osoba kupuiąc niektore rzeczy, áby niemi przekupczył y ná nich drożey zarabiał. **Ce tableau representoit un marché où l'on vendoit des esclaves, ayant tous de petit écriteaux pendus au coû.* Erat in hac tabulâ venalitium titulis pictum. *Petr.* *Obraz wyrażaiący targ ludokupcow ná ktorym brańcow przedawano z ktorych każdy miał ná szyi tábliczkę z nápisem. **Vendre une chose peu.* Asse venditare aliquid. *Catal.* *Tánio co przedawać zá małe pieniądze.

Estre vendu. (Veneo, is, venivi, & *mieux* venii, venire.) *Cic.* Venum ire. *Salust.* Dari venum. *Claud.* Przedaie się co poczemu. **Estre vendu fort cher.* Venire quàm plurimo. *Cic.* *Przedaie się bardzo drogo być w targu wysoko.

VENDRE se dit au figure, *Vendre son honneur*, (parlant d'une fille qui s'abandonne. Quæstum facere corpore. *Plaut.* PRZEDAC przedawać przedać wstyd o nierządnicy mowiąc **Vendre sa foy & sa religion pour de l'argent.* Fidē & religionem pecuniâ commutare. *Cic.* *Wiarę y poczciwość zá pieniądze

niądze záprzedáć. *Vendre ſa patrie, ſa voix.* Vendere patriam, ſuffragia. *Cic. Juv.* *Przedáć oyczyznę przedáć głos ſwoy kreſkę ſwoię. *Le peuple vend ſa voix comme le conſeiller.* Venalis populus, venalis Curia Patrum. *Petr.* *Wſzyſcy ſię przekupić dadzą y ubożſi y Pánowie. *La Juſtice ſe vend aujourd'huy à prix d'argent.* Judicium nihil eſt niſi publica merces. *Petr.* *Temi czáſy ná podkup ſprawiedliwość dana; kto więcey złoty tego ſprawa ieſt wygrana. *Ses affaires ayant mal tourné, de peur que ſes creanciers ne s'allaſſent imaginer qu'il n'y donnoit aucun ordre, il fit afficher ce qui ſuit.* JULE PROCULE VENDRA TOUT CE QUI NE LUY EST PAS NE'CESSAIRE, AFIN DE PAYER SES DETTES. Inclinatis rebus ſuis, cum timeret ne Creditores illum conturbare exiſtimarent, hoc titulo auctionem proſcripſit. JULIUS PROCULUS AUCTIONEM FACIET RERUM SUPERVACUARUM AD SOLVENDA DEBITA. *Petr.* *Podupadſzy cale obawiaiąc ſię áby ſię tego niedomyślili dłużnicy; táki nápis kazał wywieśić: Juliuſz Prokuluz wſzyſtko co mu zbywa rzeczy niepotrzebnych, ná zápłacenie długow wyſtawi ná podkup.

A VENDRE. (*Adverbial.*) comme *mettre ſur un écriteau: Maiſon à vendre.* Proſcribere ædes venales pretio, inſcribere ædes. *Ter.* NA PRZEDASZ nápis, náprzykład; Dom ná przedaż.

Il eſt à moy a vendre & à dépendre. Totus meus eſt ou in ære meo eſt *Cic.* Wſzyſtek odemnie záwiſł do mnie należy wolno mi go y przedáć, lub co chcieć z nim uczynić.

VENDREDY, *prononcez* VANDREDY. Dies Veneris, diei Veneris. *Dans l'Egliſe.* Feria ſexta, æ, fœm. PIĄTEK dzień piątkowy.

LE VENDREDY SAINT. Sacra Chriſti patientia dies. PIĄTEK Wielki.

VE'NE'FICE, ſ.m. (*Empoiſonnement.*) Veneficium, ii, n. *Cic.* CZARY trućie przez czary.

VE'NE'NEUX, maſc. VE'NE'NEUSE, fœm. Venenoſus. Venenatus. Veneficus, a, um. *Plin.* JADOWITY, Jádowicie záraźliwy.

VE'NE'RABLE, adj. m. & ſ. (*Digne de vénération, reſpectable.*) Venerendus, a, um. Venerabilis & hoc venerabile, adj. *Ovid. Hor.* POWAZNY czci poſzanowania wſzelkiego godny. Wielebny, Wielebna,

VE'NERATION, ſubſt. f. (*Reſpect profond qu'on a pour les perſonnes & pour les choſes.*) Veneratio, onis, fœm. *Cic.* POSZANOWANIE uwielbienie,

VE'NE'RER. (*Reſpecter.*) Venerari, (or, aris, atus ſum.) act. acc. *Cic* SZANOWAC czcić poważáć wielce ważyć.

VE'NE'RIE, ſubſt. fœm. (*L'art de chaſſer au gibier*) Venatio, onis, ſ. *Cic.* Venatus, ûs, m. *Ovid.* MYSLIWSTWO polowanie.

VE'NE'RIEN, maſc. VE'NE'RIENNE, fœm. Venereus. Venerius, a, um. *Cic. Plaut.* NIECZYSTY lubieżny wſzeteczny ſproſny ſzpetny.

LE MAL VE'NE'RIEN *ou la* MALADIE VE'NE'RIENNE. (*La groſſe vérole.*) Lues venerea, luis venereæ, fœm, NIECZYSTA choroba ſzpetna choroba.

VENEUR, ſ.m. (*Chaſſeur.*) Venator, oris, m. *Cic.* MZSLIWIEC Łowczy.

VENGEANCE, *prononcez* VANJANCE, ſubſt. fœm. (*L'action de ſe venger.*) Vindicatio, ultio, onis, ſ. *Cic* Vindicta, æ, f. *Aſcon. Ped. Quint. Flor. Rom. Phad.* ZEMSTA pomſta. *La vengeance eſt facile à un homme d'eſprit.* Vindicta facilis pater ſolertiæ. *Phad.* *Nie łatwieyſzego iáko zemſta rozumnemu człowiekowi. *Sacrifier une perſonne à ſa vengeance.* Mactare aliquem ultioni. *Tacit.* *Zemście ſwoiey kogo poświęcić. *Ne pouvant ſouffrir cet affront, il tira vengeance de la bleſſure qu'il avait receuë au deſſus de l'œil par mille coups qu'il donna.* Contumeliæ impatiens creberrimis ictibus ſupercilium ſuum vindicavit. *Petr.* *Zemścił ſię rány ktorą mu pod okiem zádano tyſiącznemi razami nie mogąc znieść tákiey obelgi.

VENGER, *prononcez* VANGER. Ulciſci, (ulciſcor, eris, ultus ſum.) depon. accuſ. Vindicare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* (*& non pas* vendicare.) MSCIC ſię zemścić ſię zemſtę wziąć z kogo. *Venger une injure.* Injuriam ulciſci. * Pomścić ſię krzywdy. *La pudicité violée.* Contrectatam pudicitiam ulciſci. *Tacit.* *Pomścić ſię zá wſtyd zgwałcony. *Je ne cherche point tant a me venger d'eux, qu'à les guérir.* Hos ego quidem non tam ulciſci ſtudeo, quàm ſanare. *Cic.* * Nie ták zemſty z nich prágnę iáko ich poprawy.

VENGER *la mort de quelqu'un.* Mortem alicujus ulciſci. *Cic.* *ou* necem. *Ovid.* POMSCIC ſię śmierci czyiey.

SE VENGER *de quelqu'un.* Aliquem ulciſci, *Ter.* Vindicare ſe de aliquo. *Plin. Jun.* ZEMSCIC ſię nád kim. * *La Republique s'eſt vengée par la mort du Tyran des injures qu'elle avois receuës.* Reſpublica ulta eſt Injurias ſuas interitu tyranni. *Zemściła ſię Rzplta, y we krwi Tyranna ubmyła krzywdy ſwoie znieſione. *Les Dieux ont vengé ſes crimes ſur nos ſoldats.* Illius ſcelera Dii Immortales in noſtros milites expiarunt. *Cic.* *Bogowie ſię zá te zbrodnie, nád woyſkiem náſzym pomścili. *Venger les fautes de quelqu'un ſur un autre.* In aliquem ſcelera alterius vindicare. *Cic.* * Mścić ſię zemścić ſię pomścić ſię ná kim Inſzym zá ſwoie. *Cherchant à me vouloir venger de peu de choſe, j'ay trouvé la ſervitude.* Parvæ vindictam rei dum quæro, ſervitutem reperi. *Phad.* *Chcąc ſię pomścić zá ſzeſzkę, wpádłem w niewolą.

VENGERESSE, *prononcez* VANGERESSE, ſubſt. fœm. Ultrix, icis, fœm *Cic.* Vindex, icis, f. *Stat.* MSCIWA mścicielka pomſty chciwa,

VENGEUR, *prononcez* VANGEUR, ſubſt. maſc. Ultor, oris, maſc. Vindex, icis, maſc. *Cic.* MSCICIEL.

VE'NIEL, maſc. VENIELLE, fœm. (*Digne de pardon.*) Veniâ dignus, a, um. Condonandus, a, um. Venialis & hoc veniale, (*en Théologie.*) POWSZEDNI grzech,

VENIMEUX, maſc. VENIMEUSE, fœm. Venenatus. Virulentus, a, um. *Cic. Aul Gel.* JADOWITY ziadliwy záraźliwy.

VENIN, ſubſt. m. (*Suc venimeux, poiſon.*) Venenum, toxicum, i, neut. *Cic. Phad.* Virus, neut, indéclinable. Jád trucizna zárazá,

Chaſſer le venin du corps. Agere membris venena. *Virg.* TRUCIZNĘ zárazę z ciáła wypędzić. * *Rompre la force du venin.* Expugnare, Extinguere venenum. Hebetare, *Plin.* *Złamać przezwyciężyć trucizną.

VENIN, ſe dit figurément comme *il a jetté tout ſon venin contre luy.* Omne acerbitatis virus in eum evomuit, effudit. *Cic.* JAD trucizna niewłaśnie wſzyſtek iád ná niego wyrzucił. *Il a encore du venin ſur le cœur des injures qu'on luy a dit.* Odium injuriam in illum nondum omne effudit. *Cic.* *Jeſzcze má ſtrute ſerce od urazy.

VENIR, (*Arriver.*) Venire. Advenire. (venio, is, veni, ventû.) Accedere, (do, dis, acceſſi, acceſſum.) *Cic.* PRZYISC przybyć, przyiechać *Venir à pied* Venire. Accedere pedibus. *Przyiść przybyć pieſzo. * *A cheval.* Equo. * Przyiechać konno. * *En carroſſe.* Rhedâ. * Przyiechać káretą. *En batteau.* Cymbâ advehi. * Przypłynąć wodą ſtatkiem łodzią bátem &c. * *Je n'ay pas pû venir plus viſte, quand j'aurois volé.* Non ocyus quivi: Si me Dædaleis tuliſſem remigiis. *Niemogłem prędzey ſtánąć gdybym też y ptakiem leciał.

(Plaute fait alluſion en cet endroit, à la fable de Dedale qui ſe ſauva du labyrinthe avec des aiſles de Cire.) Alluzya do fabuły o Dedalu, ktory z labiryntu wyleciał przyprawiwſzy ſobie ſkrzydła woſkowe,

S'il vous vient de plus fortes néceſſitez, il y a un lieu là dehors pour vous recevoir; une chaiſe percée & le reſte des autres petites propretez. Si quid plus venit, omnia foras parata ſunt, Laſanum, & cetera minutalia. *Petr.* Jeśli by ci przypádła pilna potrzeba, ieſt tám nádworze ſtolec y inſze wſzyſtkie wygody.

VENIR *au devant de quelqu'un.* Alicui ire *ou* venire obviam. *Cic.* Venire alicui adverſum. *Plaut.* ZAYSC, záiechać drogę komu wyniść wyiechać náprzeciw komu.

VENIR, (*S'approche d'une perſonne, l'aller trouver.*) Accedere ad aliquem. Aliquem convenire. *Cic.* ZBLIZYC ſię do kogo.

VENIR *ſouvent.* Ventitare, (to, as, avi, atum.) *Tacit.* Aſſiduè venire. *Virg.* CZĘSTO bywać przyieżdżać. *Venez-icy, je vous veux dire un mot.* Ades dum, paucis te volo. *Ter.* *Podź ſam mám ci coś powiedzieć. *Faire venir ou mander quelqu'un.* Advocare. Arceſſere, accire aliquem. *Cic.* * Poſłać po kogo ſprowadzić kogo. *Faire venir un médecin pour un malade.* Medicum ægro advocare. *Cic.* *Sprowadzić Doktora dlá chorego, lub do chorego. *Un maiſtre pour ſon fils.* Doctorem filio accire, *Cic.* * Sprowadzić kogo ná náukę do ſyna. *Faire venir la fievre.* Adducere febres. *Hor.* * Sprowadzić ſprawić gorączkę. *Il ſe portoit n'agueres ſi bien, cette

maladie luy est venuë tout à coup. Quàm valuit prius; & derepentè tantus morbus incidit, *ou* illum invasit, illi advenit. *Plaut.* *Miał się bárdzo dobrze, nágle západł w tę chorobę.

VENIR *pour parler à quelqu'un.* In colloquium ad aliquem venire. *Liv.* In sermonem alicui venire. *Cic.* PRZYIECHAC przyiść przybyć áby się z kim rozmowić. *Venir pour se moquer.* Venire derisum. *Przyiść áby sobie żártowáć drwić áby się náśmiewáć. *Pour acheter.* Venire emptum. *Przyiść dlá kupienia. *Pour prier.* Venire oratum. *Cic.Cæs.* *Przyiść dlá prosżenia. *Venir chez quelqu'un pour faire la débauche.* Venire ad aliquem, comessatum. *Plaut.* *Stawić się przyiść przybyć ná ochotę *Venir se rendre.* In deditionem venire. *Cæs.* *Przyiść áby się poddać. *Venir en danger de perdre sa reputation.* In discrimen existimationis venire. *Cic.* *Przyiść do niebespieczeństwa utracenia dobrey sławy.

VENIR *à parler de quelqu'un.* Sermonem habere de aliquo. Mentionem facere de aliquo. *Cic.* WPASC w dyskurs o kim. *On est venu à parler tout d'un coup de ses nôces.* De improviso nuptiarum mentio facta est. *Ter.* *Wpadł niespodzienie dyskurs o Jego weselu. *Je viendray ensuite à parler de cela.* Post istuc veniam. *Ter.* *Potym przyidzie mi mowić o tym rzecz, mowę zátrzymuię się a tym dáley.

VENIR (*Estre sur le point d'arriver.*) Venire. Instare. JECHAC być blisko przybywać przychodzić. *L'hyver vient.* Hyems venit. *Cic.* Propè adest hyems. *Przychodzi nástępuie zima. *Un jour viendra quand je me vangeray de luy.* Erit tibi illū ulciscar probè *ou* veniet dies. *Ter.* *Przyidzie ten czas kiedy mu oddam zá swoie.

VENIR *au monde,* (*naistre.*) In vitam venire, nasci, (or, eris, natus sum.) In lucem venire. *Cic.* PRZYISC ná świat urodzić się.

VENIR, (*Tirer son origine de.*) Ab aliquo oriri, (orior, iris, *ou* eris, ortus sum.) Proficisci, (or, eris, profectus sum) Originem ducere, trahere. *Cic.* POCHODZIC co do urodzenia lub inaczey. *Qu'ils se souviennent d'où ils sont venus.* Meminerint se se unde oriundi sunt. *Plaut.* *Niech pamiętaią skąd pochodzą, skąd wyszli, skąd idą. *Il est venu d'une naissance fort obscure & fort pauvre.* Loco obscuro tenuique fortunâ ortus est. *Liv.* *Wyszedł z urodzenia bárdzo podłego y nieznacznego.

VENIR *à bien.* (*Réussir.*) Feliciter venire, succedere. *Cic.* UDAC się szczęśliwie Poyść dobrze uszło Poszło udało się. *Tout ce que je fais me vient à souhait, me réussit.* Quidquid ago, lepidè omnia prospereque veniunt, negotium omne mihi succedit sub manus. *Plaut.* *Wszystko mi się szczęśći powodzi udaie. *Tout me vient mal, rien ne me réussit.* Nihil mihi procedit, vertunt mihi res malè. *Liv.* *Wszystko mi się nie wiedzie nic mi się nie udaie.

VENIR (*Croistre, profiter.*) Venire, crescere. *Cic. Virg.* PRZYCHODZI co, udáie się rodzić się obradzać. *Les vignes viennent bien en ce lieu.* Ibi veniunt feliciùs uvæ. *Virg.* *Winnice bardzo dobrze tám się udaią. *Toute sorte de bois y vient, horsmis le hestre & le sapin.* Materia cujusque generis est, præter fagum atque abietem *Cæs.* *Wszelakie drzewo tám się udaie proca buczyny, y Jedliny. *Les biens luy viennent de tous les costez.* Effusè affluunt ipsi opes. *Liv.* *Pieniądze mu zewsząd idą. *Il est venu de rien, & il n'y a pas fort long temps qu'il portoit des fardeaux sur son dos.* De nihilo crevit, *ou* ab asse crevit, solebat modò collo suo ligna portare. *Petr.* *Z niczego prawie wyszedł wyniknął, niedawno pokl dźwigał ná plecach. *Il est venu tout en une nuit comme un champignon, toûjours prest à tirer avec les dents un liard du milieu de la bouë, c'est ainsi qu'il a fait fortune, & a laissé en mourant cent mille ecus tout argent comptant.* Ab asse crevit & paratus fuit quadrantem de stercore mordicus tollere. Itaque crevit, puto illum reliquisse solidûm centum, & omnia in nummis habuit. *Petr.* *Zá iedną noc prawie iák grzyb urosł, z błota by y gnoiu szeląg rád wygrzebał nie dawno, á tym czásem niewiedzieć skąd do tákiey fortuny przyszedł że sto tysięcy tálerow gotowizny zostawił umieráiąc. *Du petit il est venu au grand, la fortune l'a elevé par degrez.* Ab humili venit ad summum. *Cic.* Fortuna ipsi mentum sustulit. *Petr.* *Powoli rosł w szczęściu y po stopniach przyszedł od náyniższego áż ná wysokich zásiadował. *Venir riche.* Crescere in multas opes *Liv.* *Przyiść do bogactw do fortuny wielkiey. *Venir en reputation.* Inclarescere. *Suet.* *Przyiść do sławy

VENIR, (*Estre séant & commode.*) Convenire. WYGODNYM być przystać przystroć dobrze. *Ce soulier vient bien à mon pied.* Hic calceus ad pedem aptè convenit. *Dobre te trzewiki ná moie nogi. *Cet habit vous vient bien.* Hæc te decet vestis. *Dobrze ci w tych sukniach w tym stroiu. *Cela ne vient pas bien à ce sujet.* Huic rei illud non convenit. *Cic.* *Tu się do tego nie zda, nie zeydzie, nie stosuie, nie stosownie nie przystoi nie szykuie. *Cela ne vient pas à nostre dessein.* Hoc à proposito alienum, *ou* non conducit proposito. *Cicer.* *To się do nászey rzeczy niezda nie szykuie.

Venir, (*Tirer du profit.*) *Il vous en viendra du profit.* Ex eâ re emolumentum capies, *ou* ad te redibit. Przychodzić, pożytek czynić, przyidzie ci z tąd iáki pożytek. *Il vient de là plusieurs avantages à la République.* Hinc ad Rempublicam plurima commoda veniunt. *Cic.* *Stąd wiele pożytkow przychodzi Rzeczypospolitey. *Venir au dessus de ses entreprises.* Provehi ad optatos exitus. *Cicer.* *Dokazać swego. *Venir au dessus de ses affaires.* Cogitata perficere *ou* assequi. *Cicer.* *Wynisć ná swoie dokazać.

Venir, (*Passer.*) Comme *cela est venu en proverbe.* Vulgatum illud in proverbium venit, cessit. *ou* In proverbii consuetudinem. *Liv. Cic.* Przyiść. Poszło to w przysłowie.

VENIR *à bout.* Perficere. Efficere. *Cicer.* DOKAZAC czego. *Quand je ne puis venir à bout d'une chose, je m'en chagrine & cela me fait vieillir.* Cum id quod volo efficere nequeo, id mihi morbo, id mihi senio est. *Plaut.* *Kiedy czego dokazać nie mogę to się gryzę w sobie, z tego choruię y od tego się starzeię.

VENIR *dans l'esprit.* In mentem venire. *Cicer.* PRZYISC ná myśl, do głowy. *Toutes les fois que vous venez à penser à cela, ou toutes les fois que cela vous vient dans l'esprit.* Quoties in eam cogitationem venis, quoties id mœrorem tuum subit, quoties hæc subit animum cogitatio. *Cic.* *Ile rázy ci to ná myśl przyidzie.

Venir sur le marché de quelqu'un, enchérir sur luy. Liceri contra aliquem, *Cicer.* Podkupować kogo poddać co więcey nád niego. *Je suis venu sur son marché, je luy ay enlevé ce qu'il marchandoit.* Hoc illi præmercatus sum. *Plaut.* *Podkupiłem go podszedłem go w targu.

Ecoutez où j'en veux venir. Audi quò rem deducam. *Hor.* Słuchay dokąd rzecz prowadzę dokąd zámyślam do czego ciągnę.

VENIR, dans ces maniéres de parler. *Je viens de faire cela, je viens de le saluer, de luy parler.* Modò, paulò, paulò antè. Modò illud faciebam, paulò antè illum salutavi, modò illum alloquebar. DOPIERO od tego idę, dopierom to czynił, dopierom się widział z nim, dopierom mu kłaniał dopiero com z nim mowiłem. *Il ne vient que de venir.* Modò venit. *Tylko co przyszedł. *Je ne fais que de venir de la provision.* Modò ab obsonatu redeo. *Plaut.* *Tylko co z skupowania powracam. *Je ne faisois que de venir d'Arpinum, lorsqu'on m'a rendu vos lettres.* Tantùm quòd ex Arpinati veneram cùm mihi à te litteræ sunt redditæ. *Cic.* *Tylko com powrocił z Arpinu iák mi listy od ciebie oddano.

S'il vient à sçavoir comme la chose s'est passée. Si rem ipsam, ut sit, resciverit. *Cicer.* Jeżeli się dowie iák rzecz się sama stała. *Si je viens à vous dire le moindre mot, vous crevez aussi-tost que je vous trompe.* Si quid narrare occœpi, continuò me tibi verba dare censes. *Ter.* *Bylem cokolwiek do ciebie mowił záraz rozumiesz że cie chcę oszukać.

NE PLUS VENIR. *Ne couler plus* (parlant *des fontaines & des liqueurs.*) JUZ nie idzie woda. *Le vin ne vient plus, la fontaine ne vient plus.* Non fluit amplius vinum, nec fons. *Już nie idzie z beczki iuż nie idzie woda

VENIR se dit proverbialement dans les expressions suivantes. *Aprés la pluye vient le beau temps.* Non semper imbres nubibus manant in agros. *Hor. ou* Post udum, sudum. PO DESZCZU będzie pogoda mowiemy przysłowiem

Un malheur ne vient jamais seul. Ad malum multa se mala agglutinant. *Plaut.* Nigdy nieszczęście samo niechodzi *Faire venir quelqu'un à jubé, le ranger à la raison.* Ad rationem aliquem redigere. *Suet.* Adducere. *Przywieść kogo do rozumu do powinności.

VENISE, (*Ville & République tres-considérable d'Italie avec Archevesché, qui est aussi Patriarchat.*) Venetiæ, arum, fœm. plur. WENECYA Miasto y Rzeczpospolita bardzo znáczna we Włoszech z Arcybiskupstwem ktore iest tákże Patryarchią.

LE GOLPHE DE VENISE, (*La mer Adriatique.*) Sinus Adri-

Adriaciarieus, ſinûs Adriatici, m. ODNOGA morſka Weneckie morze.

Les vénitiens. (*Les peuples ſujets de cette République.*) Veneti, orum, m. pl. *Plin.* WENETOWIE.

VENT, *on prononce* VANT. (*Agitation de l'air, ſelon Anaximander un des exhalaiſons ſéches agitées, ſelon Ariſtote.*) Ventus, venti, m. *Cic.* Ventus, ûs, m. *Plaut.* WIATR poruſzenie powietrza y mieſzanie ſię według Anaxymenu Filozofa: álbo poruſzenie waporow ſuchych ná powietrzu mięſzáiących ſię według Aryſtotelesa.

VENT *d'Orient qui vient de l'Orient Equinoctial, vent d'Amont ſur l'Océan, & Levante ſur la Méditerranée.* Apeliotes, æ, maſc. (*en grec.*) Solanus, i, maſc. (*en latin.*) *Vitr.* WIATR Wſchodni prawy. **Eſt quart de Sud-Eſt.* Subſolanus, i, maſc. *Vitr.* *Wiatr Wſchodnemu poboczny ku południowy.

EST *Sud Eſt.* Ornithiæ. Etefiæ, arum, maſc. pl. *Colum. Cic.* WIATR połnocny prawy.

SUD-EST (*Nord d'Eſt, quatr d'Eſt.*) Elioturus, ri, m. Meſeurus, ri, m. WIATR połnocny.

SUD-EST *en l'Océan.* Eurus, Euri, maſc. *Plin.* WIATR połnocny ná morzu.

SUD EST, (*Quart de Sud-Eſt.*) Vulturnus, vulturni. *Col.* WIATR między wſchodowem ſrzedni ku południowi,

SUD *Sud-Eſt.* Euronotus, euronoti, m. TENZE ſam wiatr poboczny wſchodowemu ku południowi.

SUD (*Quart de Sud-Eſt.*) Altanus, i, maſc. *Plin.* WIATR południowy ſrzedni.

SUD, (*Vent du Midy, vent d'Aval ſur la Méditerranée.*) Auſter, auſtri, m. Notus, noti. *Virg.* WIATR ſrzedni między południowem ku záchodowi.

SUD (*Quart de Sud-Oueſt.*) Hyponotus, ti, m. WIATR południowemu poboczny ku záchodowi.

SUD *Sud Oueſt.* Libonotus, libonoti, maſc. *Plin.* WIATR między południowym ná morzu.

SUD-OUEST *ſur l'Océan.* Africus, Africi, m. *Virg.* CZĘSC wiatru z ſtrony záchodowey.

OUEST (*Quart de Sud-Oueſt.*) Subveſperus, i, m. WIATR záchodni.

OUEST, (*Vent Occidental.*) Favonius. Zephyrus, i, m. *Cic. Hor.* WIATR záchodnemu poboczny ná połnocy.

OUEST (*Quart de Nord-Oueſt.*) Circius, circii, m. *Sen.* WIATR ſrzedni między pobocznym záchodowym ná połnocy.

NORD D'OUEST, (*Quart d'Oueſt.*) Leuconotus, ti, maſc. Albicaurus, cauti, m. WIATR połnocny prawy.

NORD-OUEST, Argeſtes, æ, m. Caurus, cauri, m. *Vitr.* WIATR połnocnemu poboczny.

NORD, (*Biſe, ſur l'Océan.*) Tramontana. *En la Mediterranée.* Boreas, æ, m. Septentrio, onis, m. *Cic. Vitr.* WIATR połnocnemu poboczny ná morzu.

NORD, (*Quart de Nord-Eſt.*) Hypoboreas, æ, Gallicus, gallici, m. WIATR ſrzedni między połnocnym pobocznym y połnocnym ſamym.

NORD, (*Nord-Eſt.*) Aquilo, onis, maſc. *Vitr.* WIATR połnocny prawy.

NORD-EST. (*Quart de Nord.*) Subaquilo, onis, maſc. WIATR połnocnemu prawie poboczny.

NORD-EST, (*Barbonne ſur l'Océan.*) Cæcias, æ, maſc. Japyx, japygis, m. *Plin.* WIATR połnocny ná morzu.

NORD D'EST, (*Quart d'Eſt.*) Hypocæelas, æ, m. WIATR połnocnemu prawie poboczny.

Un jour qui ne fait de vent. Dies à vento ſilens. Dzień bez wiatru.

Le vent ſe léve. Naſcitur, ſurgit, conſurgit ventus. *Plin.* Wiatr powſtaie. **Il fait vent, il fait du vent, le vent ſouffle.* Flat ventus, ſpirant flamina. *Ovid.* **Wiatr wieie. **Le vent eſt fort violent.* Veſævit, bacchatur, furit ventus. *Cic. Suet. Hor.* *Wiatr ieſt bardzo gwałtowny. **Le vent augmente, ſe renforce.* Increbeſcit ventus. *Cic.* *Wiatr coraz ſię ſill mocnieyſzy coraz wiatr powſtaie. **Le vent eſt appaiſé, eſt tombé ne ſouffle plus.* Concidit ventus. *Hor.* Reſedit flatus. *Virg.* Se remiſit, ſilet, tacet ventus. *Caſ.* Ponunt venti. *Ovid.* *Wiatr uſtaie iuż nie wiaie. **Le vent s'eſtoit relaſché, mais il ſe renforça tout à coup.* Jam ventus ſe remiſerat, ſed idem increbuit. *Caſ.* *Uſtał trochę był wiatr żle znown rázem mocny powſtał. **Ils n'oſoient relaſcher en baſſe mer, quand les vents ſouffloient avec violence.* Cum ſævire ventus cœpiſſet, ſe alto committere non audebant. *Caſ.* * Nie śmiał náſtąd morza ſię puſzczać kiedy wiatry gwałtownie wiały ná morzu. **Les vaiſſeaux ayant mis les voiles au vent, il ſurvint tout d'un coup un ſi grand calme, qu'ils ne purent les remuer.* Jam converſis navibus quò ventus ferebat, tanta ſubitò malacia & tranquillitas extitit, ut ſe loco movere non poſſent. *Caſ.* *Puściwſzy okręty z wiatrem podżáglami nágle táka cichość náſtąpiła że ſię z mieyſca ruſzyć niemogły. **Il leva l'ancre avec vent & marée, & vint moüiller ailleurs.* Ventus & æſtum uno tempore nactus ſecundum, ſublatis anchoris naves aliò conſtituit. *Caſ.* *Rázem y wiatr y burzenie murſkie máiąc ruſzywſzy kotwić ná inſzym mieyſcu ſtánął, **Un coup de vent l'enleva dans la mer, d'où eſtant revenu, le tourbillon luy fit faire quelques tours, & un gouffre l'engloutit.* In mare ventus excuſſit, repetitumque infeſto gurgite procella circumegit, atque hauſit *Petr* *Wiatr go porwał na wodę gdzie go fala wiatrem zákręciwſzy pogrążyła wgłąb.

AVOIR *le vent favorable.* Ventos ſecundos habere. *Le contraire eſt.* Ventis adverſis uti. *Cic.* *Avoir les vents contraires.* MIEC wiatr dobry ſprzyiaiący, mieć wiatry przeciwne. ** Ayant le vent favorable, il fit voile ſur la minuit.* Nactus idoneam ad navigandum tempeſtatem, tertiâ vigiliâ ſolvit. *Caſ.* *Gdy mu wiatr poſłużył rozwinął żágle o połnocy y ruſzył z mieyſca ** Il partit vers le ſoleil couchant par un petit vent du Sud, qui ceſſa ſur le minuit.* Ad ſolis occaſum naves ſolvit leni Africo provectus, qui mediâ circiter nocte intermiſſus eſt. *Caſ.* *Ruſzył ſię o záchodzie ſłońca z małym wiatrem záchodnym ktory o połnocy uſtał, **Avoir le vent en pouppe.* Sinuatis velis provehi in altum. *Cic.* *Mieć wiatr w tył. **Il faut déployer les voiles, quand le vent eſt bon.* Vela explicanda ſunt, cum ventus operam dat. *Plaut.* *Trzeba żágle rozwinąć, kiedy wiatr ſłuży.

ON DIT au figuré en cette ſignification *Avoir le vent en pouppe.* (*Eſtre en fortune.*) Proſperâ uti fortunâ. *Cic.* Blandientem habere fortunam. SZCZĘSLIWIE ſię wiedzie, mieć wiatry ſprzyiazne. **Eſtre au deſſus du vent, eſtre au deſſus de ſes affaires.* Extra fortunæ aleam poſitum eſſe. *Cic.* In portu navigare. *Ter.* *Żyć ſpokoynie bez boiáźni nád wſzyſtkie niebeſpieczeńſtwa ſię wynieść żádnego ſię więcey nie obawiać przypadku. **Nous n'avons pas un vent qui nous ſouffle en pouppe, mais il ne nous eſt pas tout à fait contraire. Si nous ſommes aprés les premiers en force, en eſprit, en vertu, en naiſſance & en biens, nous avons la conſolation de n'eſtre pas des derniers.* Non agimur ſecundo Aquilone, non tamen adverſis adverſis Auſtris ducimur ætatem, ingenio, virtute, loco & re extremi primorum, extremis uſque priores. *Hor.* * Nie mámy wiatrow ſprzyiaznych, áni też cále nám nieſą przeciwne. Jeżeli wielu widziemy przed ſobą wyżſzych w ſiłach, rozumie enocie, urodzeniu, y ſzczęściu. widziemy oraz wielu zá ſobą y mámy tę konſolacyą że nieieſteśmy oſtatniemi.

AVOIR *vent d'une choſe, ou apprendre quelque nouvelle.* Inaudire. Reſciſcere aliquid. *Ter. Plaut.* ZWIETRZYC co dowiedzieć ſię u czym. ** Il a eu le vent que j'avois un treſor.* Inaudivit mihi eſſe theſaurum domi. *Plaut.* *Doſzedł go wiatr że mam ſkarb. **Il faut prendre garde que mon pere ne vienne à voir vent de cela.* Cavendum eſt, ne id reſciſcat pater ne aliquâ ad patrem hoc permeet. *Ter.* *On ſous-entend via.* *Trzeba ſię ſtrzedz áby u tym oyca mego wiatr niedoſzedł áby go to nie doſzła nie doleciało,

VENT ſe dit proverbialement dans les manieres ſuivantes. *Avoir bien du vent dans la teſte.* Ventoſum eſſe. *Hor.* Ventoſiſſimum eſſe. *Cic* WIATR puſtki wgłowie,

Il tourne à tout vent. Mobilis ad omnem auram. *Liv.* Ják trzcina zá lada wionieniem wiatru obraca ſię.

Selon le vent la voile; on tend les voiles du coſté que vient le vent. Utcumque eſt ventus, exin velum vertitur. *Plaut.* Ad id unde aliquis flatus oſtenditur, vela do. *Cic.* C'eſt à dire. Od wiatru żágle, ják wiatr ſię obroci ták żágle obracać náleży, **Je me ſers des avantages qui ſe preſentent.* (Expreſſion figurée.) *Ják ſzczęście poſłuży ták ſię rządzę. ** Il ne faut point aller contre vent & marée.* Dandus eſt fortunæ locus. *Cic* *Trudno przeciwko wodzie y burzy płynąć. **Autant en emporte le vent, c'eſt comme ſi vous ne diſiez rien.* Das verba in ventos *Ovid*, Profundis verba. *Lucr.* * Wſzyſtko to ná wiatr wſzyſtko z wiatrem nádaremno

VENT, (*Souffle, haleine*) Flatus, halitus, ûs, maſc. Anima, æ, fem. Spiritus, ûs, maſc. *Cic. Phæd.* WIATR dech oddech pára, **Tirer ſon vent par le nez.* Ducere. Trahere

ſpiritum naribus. *Oddychać nozdrzami. *Retenir ſon vent. Animam comprimere Ter. *Dech w ſobie zátrzymać. *Comme il retenoit ſon vent, il s'en trouva ſi gonflé, qu'il éternua par trois fois d'une telle force, que le lit en trembla. Collectione ſpiritus plenus ter continuò ita ſternuravit, ut grabatum concuteret. Petr. *Dech w ſobie zátrzymawſzy, ták potężnie trzy razy kichnął áż ſię łoſzko znim zátrzęſło, *Laiſſez-moy prendre mon vent. Sine reſpirem ou recipiam animam. Plant. *Day mi odetchnąć. * Je ne puis prendre mon vent. Animam nequeo vertere Plaut. *Nie mogę odetchnąć, *J'ay de la peine à prendre mon vent. Vix ſuffero anhelitu. Plaut. *Ledwie tchnę,

VENT, (Air.) Aër, aeris. Aura, æ, fem. Ventulus, li, maſc. Ter. WIATR powietrze,

Prens cet évantail, & fais luy du vent. Cape flabellum & ventulum huic facito. Ter. Weźmiy ten wachlarz á wiey ná niego chłodź go wiatr mu czyń.

Donner du vent, de l'air à un tonneau. Ventilare vinum, perforare dolium quò interſpiret. Col. Cat. Lufft zrobić w beczce dlá oddechu,

VENTS qu'on a dans le corps. Flatus, ûs, maſc. Suet. Spiritus, ûs, maſc Celſ WIATRY w ciele, * Rendre une médecine avec bien des vents, faire beaucoup de vents en rendant une médecine. Reddere alvum cum multo ſpiritu. Celſ. *Z wielkiemi wiatrami chodzic ná ſtolce po lekarſtwie. *Faire un vent Flatum ventris emittere. Suet. *Trzaſnąć wiatr przyrodzony wypościć.

VENTER, prononcez VANTER. (Faire du vent.) Flare, (flo, as, avi, atum.) Voyez VENT. WIAC wiatr wieie,

Venter les perſonnes ou les choſes. Laudare. Prædicare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Aliquem laudibus efferre, effero, effers, extuli, elatum.) ou extollere. Cic. Wychwalać zachwalać ſławić rzeczy oſoby wynośić wyſławiać chełpliwie, *Venter fort ſes richeſſes. Amplos cenſus jactitare. Petr. *Zachwalać ſię z bogactw z doſtatkow ſwoich. *Venter ſon eſprit. Ingenium jactare. Quint. *Przechwalać ſię wynośić ſię z rozumu.

Se venter d'une choſe, s'en glorifier, en tirer vanité. In aliqua re ou de re aliqua jactare ſe, gloriâ & prædicatione ſe efferre. Aliquâ re, de re, in re aliquâ gloriari. Cic. Chwalić ſię z czego chlubić ſię prożno przechwalać ſię wynośić ſię. *Il ſe vente de l'avoir extremement aſſiſté, parce qu'il l'a un peu favoriſé dans ſes méchantes affaires. Magno ſe prædicat auxilio fuiſſe, quia paululum in rebus difficillimis aſpiraverit. Cic. Adjuverit. *Przechwala ſię że mu wielkie pomocy czynił że mu trochę coś ſprzyiał w nieſzczęściu,

SE VENTER. Efferre ſe ſermonibus & verbis. Cicer. Efferre ſe inſolentiùs. Cicer. Jactare ſe intolerantiùs WYNOSIC ſię chlubić ſię chełpić ſię prożną. *Il ſe vente par trop Paulò eſt jactantior. Horat. *Zbytecznie ſię wynoſi y chwali. *Qui ſe vente Jactans ſui. Jactator, oris, m, Quint. *Chełpliwy darmochwał co ſię ſam chwali.

VENTE, prononcez VANTE, ſubſt. f. Venditio, onis, f. Alicujus rei alienatio. Cic. PRZEDAZ przedawanie.

Expoſer, mettre une choſe en vente. Vendere aliquid. Cicer. Wyſtawić co ná przedaż *Mettre ſes eſclaves en vente. Producere ac venditare ſervos. Terent. *Wyprowadzić niewolnikow ná przedaż.

Mettre en vente la juſtice. Exæquare omnia jura pretio. Cic Przedawać ſprawiedliwość. *Il a mieux aimé que tout ſon bien ait eſté mis en vente, que de faire attendre ſes créanciers. Venire omnes ſuas poſſeſſiones maluit, quàm ullam moram fieri cuiquam creditorum ſuorum. *Wolał rozprzedać całą ſubſtancyą, niż żeby dłużnicy iego czekali.

LOS de ventes. (Terme de Droit) Obventiones ex venditione fundi cenſualis, onum, f. pl. Ulp. SUMMA cała taxa ſubſtancyi przedayney.

VENTERIE, prononcez VENTERIE, ſubſt. f. (Diſcours trop avantageux de ſoy-meſme.) Jactatio. Gloriatio. Oſtentatio. Venditatio, onis, f. Cic. Jactantia, æ, f. Quint. CHEŁPLIWA mowa prożna.

VENTEUR, prononcez VANTEUR, f. m. (Qui ſe vente.) Jactator, oris, m. Quint. CHEŁPLIWY prożno ſię chełpiący chwaliborſa.

VENTEUX, maſc. VENTEUSE, fœm. prononcez VANTEUX. (Sujet aux vents parlant de la mer & d'un pays.) Ventoſus, a, um. Plin. Horat. NAWALNY nawalnościom wichrom podległy.

VENTEUX, (Qui cauſe des vents, flateux, parlant de certains alimens.) Flatus ciens, movens, entis, omn. gen. WIATRY ſprawuiący odymaiący wzdęcie przynoſzący. *Une viande qui cauſe des vents. Cibus inflans, ou inflationem habens. Celſ. *Jedzenie wiatry ſprawuiące potrawa odymaiąca.

VENTOSITE'S, prononcez VANTOSITE'S, ſobſt fœm. (Vents enfermez dans le corps.) Flatus, ûs, maſc. Suet. Incluſus inteſtinis ſpiritus, incloſi ſpiritûs, maſc. WIATRY w ciele.

VENTOUSE, prononcez VANTOUSE, fœm. (Terme de Medecine) Eſpece de bouteille de verre qui a un gros ventre. Cucurbitula, æ, f. Celſ. Tumido ventre cucurbita. Prop. BANKA ſzklanna do krwi. *Appliquer les ventouſes ſur quelque partie du corps. Cucurbitulas admovere, adbibere, imponere. Celſ. *Bánki ſtawiać.

VENTOUSER un malade, prononcez VANTOUSER. Ægro cucurbitulas admovere. Voyez VENTOUSE. BANKI choremu poſtawić.

VENTRE, prononcez VANTRE, ſobſt maſc. (Partie de l'animal, qui enferme dans ſa capacité les inteſtins.) Venter, ventris, maſc. au genitif plurier ventrium. Uterus, uteri, maſc. Celſ. Alvus, alvi, fœm. Plin. BRZUCH część ciała záwieraiąca w ſobie wnętrzności. *Il donnoit à ſon ventre inſatiable tout ce qu'il avoit amaſſé, il mettoit tout ſon bien dans ſon ventre. Donabat avaro ventri quidquid quæſierat. Her Demittebat cenſum in ventrem, in viſcera. Ovid. *Wſzyſtko co tylko mogł zyſkać tkał w brzuch ſwoy nienaſycony.

Donner des coups de poing dans le ventre de quelqu'un. Pugnos in ventrem alicujus ingerere. Ter. Pięściami kogo bić po brzucho. *Danſer, marcher à deux pieds ſur le ventre. Pedibus ventrem alicujus conterere, conculcare, proculcare. Cic. *Deptać chodzić tańcować komu po brzucho.

Qui a un gros ventre, qui a une groſſe bedaine. Ventrioſus ventroſus ventricoſus, aum Plaut. Kałduniaſty brzucha wielkiego. *Son gros ventre le rendoit difforme. Obeſitate ventris erat deformis. Suet. *Kałduniſko go ſzpeciło. *Il a un peu de ventre. Eſt ventre paulò obeſo. Suet. Panſa aliquantolùm. Plaut. *Trochę brzuchaty.

ON DIT au figuré Paſſer ſur le ventre des ennemis. Hoſtes proterere, hoſtium copias conculcare, proculcare. Cicer. NIEPRZYIACIELA Końſkiemi kopytami zetrzeć.

COURS ou Bénéfice de ventre. Fluor ventris, fluoris ventris, maſc Celſ. Profluvium, ii, neut. Fluxio, Solutio ventris. Plin Alvi reſolutio, onis, fœm. Celſ. WOLNY ſtolec lub biegunka. *Arreſter le cours de ventre, reſſerrer. Fluxiones ventris ſiſtere. Plin. Ventrem aſtringere, comprimere, ſupprimere, cohibere. Continere alvum. Tenere ventrem. Celſ. *Biegunkę záſtanowić zátrzymać. *Laſcher le ventre. Alvum ciere, movere, ſolvere, mollire, ciere. Celſ. Plin. Liquare. Celſ. *Laxować wolne ſtolce ſprawować. *Décharger ſon ventre. Alvum reddere. Celſ. Ventrem exonerare Mart. Vacuare, exinanire alvum. Plin. *Chodzić poyić na ſtolec, wyprożnić ſię. *Douleurs de ventre. Inteſtinorum dolores. Alvi dolores. Vermina, orum, neut. plur. Plin. Verminationes, num. Plin. *Bolenie żołądka brzucha bolenie.

ON DIT populairement. Il nous a donné une bonne ventrée de ventre, un bon repas. Bonum appoſuit nobis prandium. Plaut. DAŁ nám ieść dobrze. *Qui eſt ſujet à ſon ventre, qui fait un Dieu de ſon ventre. Qui ventre ducitur. Ventri & gulæ deditus. Cic. Cui Deus venter eſt. *Obżarty obżartuch. *C'eſt un ventre inſatiable. Eſt ipſi abdomen inſaturabile. Cicer. *Brzuch nienaſycony nienapchany kałdun. *Il n'a que ſon ventre en recommandation. Abdomini natus Cicer. *Niemyśli tylko o ſwoim brzuchu iednym. *Il a le ventre plein, il a la panſe pleine. Habet in ventre confidentiam. Satur eſt Plaut. *Naiadł ſię náładował brzuch, nápchał kiſzkę. *Le ventre me contraint à ſouffrir toutes ces miſeres. Je ne ſaurois me défendre d'oüir toutes ces extravagances, de peur que mes dens ne croiſſent en ma bouche, & il faut par néceſſité que j'adhére à toutes ces menteries. Venter creat omnes has ærumnas: Auribus perpodienda ſunt hæc, ne dentes dentiant, & aſſentandum quidquid mentibitur. Plaut. pour mentietur. *Nieſzczęśliwy brzuch tey wſzyſtkiey nędzy mi ieſt przyczyną, muſzę to wſzyſtko ſtrawić dla mizerney ſtrawy, muſzę wiele zgryść, żeby mi zęby nie po wyraſtały od głodu, y muſzę wſzyſtkich tych kłamſtw, y ſzalbierſtw ſłuchać z potrzeby.

VENTRE signifie aussi *l'Estomac où est situé le cœur.* En cette signification on dit *mon ventre crie.* Crepitat mihi venter, intestina murmurant. *Plaut.* ZOŁĄDEK. Kruczy mi w żołądku.

ON DIT populairement & proverbialement *Tant que le cœur me battra dans le ventre* ou *au ventre*, pour dire *tant que je vivray.* Usque dum spiravero, dum animâ spirabo meâ. *Cic.* quandiu vivam. POKI życia mego poki tchu we mnie stawać będzie. **C'est luy arracher le cœur du ventre, que de luy oster celle qu'il aime.* Cordolium illi facis, dum hunc abstrahis ab illâ, dum hunc ab illâ divellis. *Jákby mu wnętrzności wydzierał ktoby go z nią chciał rozłączyć. * *Remettre le cœur au ventre à quelqu'un, luy redonner du courage.* Animum dare alicui *ou* animos. Facere alicui animos. *Cic.* * Serca ochotę komu dodawać. * *Mettre le feu sous le ventre à quelqu'un.* Inflammare. Instigare aliquem. *Ter.* *Podżegać podmawiać podszczuwać kogo.

VENTRE *affamé n'a point d'oreilles.* Jejunus venter non audit verba libenter. GŁOD uszu nie ma nie słucha perswazyi. **Battre un homme dos & ventre, luy en donner sur le ventre & par tout.* Ventrem & lumbos alicujus fuste dolare. *Plaut.* *Zbić kogo cale ze wszystkim od stop do głowy.**Boire à ventre déboutonné.* More græco bibere. Pergræcari, (or, aris, atum) Bibere egregiè. *Plaut.* *Pić bez miary do rospuku. **Rire à ventre déboutonné.* Sustollere cachinnum. Tollere cachinnum. *Hor.* *Smiać się do rospuku. **Demander pardon le ventre contre terre.* Homi prostratus veniam orare Multis & supplicibus verbis petere veniam. *Cic.* *Przepraszać padszy pokornie ná twarz.

ON DIT *Sonder quelqu'un, voir ce qu'il a dans le ventre.* Hominem excutere. *Suet.* WYROZUMIEWAC co a kogo.

VENTRE se dit *des creux & des cavitez qui sont dans la terre*, comme. *Le mont Gibel fait sortir des flammes de son ventre* ou *de son sein.* Vesuvius eructat è sinu suo globos flammarum. LOCH iáskinia wnętrznośći. Gora Wezuwiosz płomienie z lochow swoich wybucha. **L'avarice des hommes a foüillé dans le ventre de la terre pour en tirer l'or.* Hominum avaritia aurum defodit è visceribus terræ. *Chciwość ludzka pokopała y poryła wnętrzności ziemi szukaiąc złota.

ON DIT en maçonnerie qu'*Une muraille fait ventre, quand elle pousse en de hors.* Facit ventrem murus. *Alp. Jurif.* WYSTĘPUIĄCA ściana wychodząca zá drugie.

VENTRÉE, *prononcez* VANTRÉE, subst. fœm. (*La portée d'une femelle*) Fetus, Partus, ûs, masc. Fetura, æ, fœm. *Cicer.* PŁOD okocenie oszczenienie ożrzebienie ocielenie porodzenie. **Elle a eu deux enfans d'une ventrée* ou *elle est accouchée de deux enfans.* Geminos filios pueros peperit, *ou* geminam prolem edidit, Uno partu duos simul peperit. *Plaut.* *Jednym porodzeniem dwoie dzieci wydała ná świat.

VENTRICULE, *prononcez* VANTRICULE. Ventriculus ventriculi, m. *Cic.* ZOŁĄDEK.

VENTRU, masc. VENTRUE, fœm. *prononcez* VANTRU. (*Qui a bien du ventre, qui l'a gros.*) Ventrosus, a, um. Cui est venter faliscus. *Plaut. Stat.* BRZUCHATY, Brzuchata kałduniasty.

VENU, masc. VENUë, fœm. part pass. du verbe *Venir* Qui *ou* quæ venit *(parlant d'une femme.)* TEN co przyszedł przyszła. **Soyez le bien-venu* Optatò venis, advenis. Optatò nobis te offers. *Ter.* *Witamy. witay byway szczęśliwie.

Estre bien venu auprès d'une personne. Esse gratiosum & acceptum apud aliquem. *Cicer.* Magnâ apud aliquem gratiâ pollere, plurimùm valere. *Cic.* Wdzięcznie być przyiętym być wdzięcznym gościem u kogo.

VENUE, subst. f. (*Arrivée.*) Adventus, ûs, m. *Cic. Voyez* ARRIVÉE. PRZYIAZD przybycie.

VÉNULE, subst. f. (*Petite veine.*) Fibra, fibræ, f. *Plin.* ŻYŁKA mała.

VÉNUS, subst. fœm. (*Fausse Divinité des Payens & Déesse des Amours.*) Venus, veneris, f. WENUS Bałwan fałszywe Bożyszcze miłości.

(Et quelquefois Masculin, la considérant de deux sexes avec Macrobe, parce qu'on la peignoit comme *un homme, ayant de la barbe au menton*, ce qui fait qu'Aristophane la nomme tantost *androditon & aphroditon.*) Wenus mowi się w męskim rodzaiu á Wenera w białogłowskim iż oboiey płci ią malowano iáko Makrobiusz pisze á czasem iáko męszczyznę z brodą zárosłą skąd ią grecy náżywaią mieszańcem.

VENUS signifie quelquefois *Grace, agrément.* Veneres, venerum, fœm. plur. *Cicer.* WENUS znáczy też urodę gładkość przyiemność. **Il y a une certaine Venus répanduë dans tous ses ouvrages* Sunt quædem veneres sparsæ in illius operibus. *We wszystkich księgach iego iákáś osobliwa znayduie się przyiemność wdzięk osobliwszy.

VENUS. (*La troisième partie de nostre Système qui tourne autour du Soleil.*) Venus, fœm. WENUS Trzeci Planeta według nászego mniemania y podania obrot swoy wkoło słońca maiący.

(Venus Orientale est la mesme chose que Lucifer ou l'Astre du point du jour. *Lucifer, eris masc. Sidus Luciferi, neut.* Cic Plin. Jutrzenka. *Venus Occidentale est la mesme chose que *Vesper* ou *Hesperus*, l'Estoile du Berger, parcequ'alors les Bergers ramenent leurs troupeaux à la bergerie. *Hesperus, i, m.* Virg. ou *Hesperuge, ginis, f.* Sen.) *Gwiazda záchodnia zwierzęca gwiazda.

VER, subst. masc. (parlant *de toutes sortes d'insectes qui s'engendrent dans les corps animez, dans le terre, dans la bois & dans les fruits.*) Vermis, is, masc. *Plin.* ROBAK owad wszelaki czerw wdrzewie.

PETIT VER. (*Vermisseau.*) Vermiculus, li, masc. *Plin.* ROBACZEK.

Ver de terre. Vermis terreous, m. Limbricus, ci, m. *Colum.* Robak ziemoy glista.

Ver qui s'engendre dans les intestins des enfans. Tineæ, earum *ou* tæniæ, arum, fœm. *Plin.* Lumbrici, orum, masc pl. *Cels.* Ventris animalia, lium, n. plur. *Plin.* Robaki ná ktore dzieci choruią glisty.

Ver qui s'enveloppe dans les feüilles de la vigne, ver coquin. Convolvolus, li, masc. *Plin.* Involvolus, li, masc. *Plaut.* Volucra, æ, f. *Colum.* Glista, winna gąsienica, robak winnicę toczący.

Ver qui s'engendre dans le figuier. Cerastes, æ, masc. *Plin.* Gąsienica figowa co się w figowym liściu wiąże.

VER *qui s'engendre dans cette sorte de chesne que les Latins appellent*, Æsculus, i, f. Galba, æ, f. *Suet.* GĄSIENICA bukowa.

Ver ride qui s'engendre dans le bois. Cossus, i, masc. *Plin.* Czerw co drzewo toczy.

* VER *qui ronge les livres & les habits.* Tinea, æ, fœm. *Plin.* Teredo, dinis, fœm. *Plin.* MOL w sukniach y księgach.

FRUIT *qui est sujet aux vers.* Pomum vermiculationi obnoxium. *Plin.* OWOCE robaczywe.

Ver luisant. Cicindela, æ, f. Lampyris, idis, f. *Plin.* Złotnik robaczek.

VER *à soye.* Bombyx, icis. (*Quand il est encore chenille.*) (*ou le nomme*) Eruca æ, fœm. (*Quand il file sa soye.*) Bombylius, ii, masc. (*Quand il est en papillon.*) Necydalus, li, masc. *Plin.* JEDWABNY robaczek co iedwab wie z siebie, zowią gąsienicą kiedy się dopiero wiąże. robaczkiem iedwabnym kiedy z siebie kłębek wiie, á záś motylem kiedy się wywiie y wylatuie.

ON DIT proverbialement *Tirer les vers du nez de quelqu'un.* Aliquid ab aliquo expiscari, exprimere, elicere. *Cicer. Voyez* NEZ. WYROZUMIEWAC co a kogo wybádać wypytywać się wywiadywać.

VERBAL, masc. VERBALE, fœm. comme *Nom verbal, qui vient du verbe.* Nomen à verbo deductum, nomen verbale. (dans les Grammairiens.) SŁOWNY, SŁOWNA, ostny ustna.

FAIRE *une promesse verbale.* Verbo promittere. *Cicer.* Słownie ustnie przyobiecać.

PROCÉS *verbal.* Scripta rei gestæ acta, orum, neut plur. INKWIZYCYA spisana.

VERBALEMENT, adverb. (*De bouche.*) Verbo. *Cicer.* USTNIE.

VERD, m. VERTE, f. adj. Viridis & hoc viride, adj. *Cic.* ZIELONY, Zielona.

VERD *gay.* Lætè virens. JASNO zielony. **Verd passé.* Viridè pallens. *Blado zielony.

Verd de poireau. Prasinus, a, um. Ciemno zielony.

Verd d'herbe. Herbaceus. Herbeus, a, um. *Plin.* Trawiasty.

Verd de gris. Ærugo, æruginis, fœm. *Plin.* Gryszpan.

Verd de terre. (*Sorte de minéral*) Terra viridis. Chrifocolla,æ,f. *Plin.* Zielnna farba.

DEVENIR *verd.* Virefcere. *Colum.* Z ZIELENIEC oaielenieć.

Eftre verd. Virere. *Colum. Cicer.* Byc zielonym.

VERD, (*Qui n'eft point encore meur.*) Immaturus, ra, rura. Immitis & hoc immite, adject. *Plin. Hor.* ZIELONY niedoyrzały.

Du vin verd. Vinum ex immaturis & immitibus uvis. Wino z iagod zielonych wyciśnione kwafek.

Verd. (*Vigoureux.*) Viridis & hoc viride. Crudus, cruda, crudum. *Virg Tacit.* Czerftwy.

Une vieilleffe verte ou *vigoureufe.* Cruda & viridis fenectus. *Tac.* Starość czerftwa.

ON DIT d'un jeune homme qui eft mort jeune, *Qu'il a efté pris fur le verd.* Immaturâ morte periit ou peremptus eft MŁODO w kwitnącym wieku umarł.

VERDASTRE, *prononcez* VERDATRE, adject. m. & f. (*Qui tire fur le verd.*) Subviridis & hoc fubviride, adj. *Plin.* ZIELONAWY, Zielonawa.

VERDAUD, mafc. VERDAUDE, fœm. (*Qui eft un peu verd, qui n'eft pas tout à fait meur.*) Subacerbus, a, um. *Plin.* CIERPKI kwafkowaty ieszcze niedoyrzały obrzazgowaty.

VERDELET, (*Qui eft un peu verd.*) Subviridis & hoc fubviride. Subacerbus, a, um, *Plin.* ZIELONAWY zieleniejący fię trochę.

ON DIT dans le familier d'un vieillard qui a encore de la vigueur, *Il eft verdelet.* Nondum exaruit ex amœnis voluptatibus. *Plaut.* Eft adhuc falax. *Petr.* CZERSTWY rzeźwy ftarzec.

VERDET, fubft. m. ou *Verd de gris.* Ærugo, ginis, f. *Plin.* GRYSZPAN.

VERDEUR, fubft. fœm. (*Afpreté des fruits qui ne font pas encore meurs.*) Acerbitas, atis, fœm. Acerbus fapor, oris, mafc. CIERPKOSC owocow niedoyrzałych.

Ce vin a un peu de verdeur. Vinum acerbi faporis, *ou* guftu acerbum, *ou* acidulo fapore. *Plin.* To wino má trochę cierpkośći w fobie.

Verdeur ou *le verd montant qui eft dans le vin.* Vini fapor viridis, m. Cierpki fmak wina furowizna.

VERDIER, f. m. (*Garde bois.*) Viridarius, ii, m. *Vlp.* Saltuarius, m. Nemorum cuftos, odis, m. *Plin.* LESNICY Gaiowy ftroż.

Verdier (*Sorte de crapaut.*) Rubeta, æ, f. *Plin.* Żaba zielona lub wodna.

Verdir, (*Devenir verd.*) Virere, (vireo, vires, virui, *fans fupin*) Zielenieć fię.

VERDOYANT, mafc. VERDOYANTE, fœm. Virefcens, entis, omn. gen. Viridans, antis, omn. gen. *Plin.* KWITNĄCY zieleniejący fię.

VERDUN, (*Ville de Lorraine fur la Meufe.*) Virodunũ, Virdunũ, i, neut. WERDUN Miafto Lotaryngii nád Mozą.

DE VERDUN. (*Du Diocefe.*) Virodunenfis & hoc virodunenfe, adj. WERDUNSKI.

De verdun. (*De la ville de Verdun.*) Virodunæus, a, um. Werdunianin.

VERDUN, (*Petite ville de Gafcogne pres de la Garonne.*) Virodunũ ad Garumnam. Werdun miafto w gafkonii nád Gáronną.

VERDUN, (*Ville de Bourgogne fur le Doux.*) Virodunum ad Dubim. WERDUN miáfto Burgundii.

VERDURE, fubft. f. (*La couleur verte des plantes.*) Viriditas, atis, f. *Cic.* ZIELNNOSC may drzew.

OUVRAGES *de verdure qu'on taille fur le buys & fur certains arbriffeaux, leur donnant diverfes figures.* Topiarum opus, topiarii operis, neut. *Plin.* Topia, topiorũ, neut. pl. *Vitr.* SZPALERY kwatery wzory ná bukfzpanach murawie y krzewiu pokwaterach álbo y drzewach wyftrzyganie mifterne.

TRAVAILLER *en ouvrages de verdure.* Topiariam facere. *Cicer.* KWATERY fzpalery wyftrzygać wyrabiać w ogrodach

L'ART *de faire de ces fortes d'ouvrages de verdure.* Topiaria, æ, f. *Cic.* WIRYDARSTWO ogrodnictwo.

CELUY *qui y travaille.* Topiarius, ii, m. *Plin.* WIRYDARZNIK ogrodnik.

VEREUX, m. VEREUSE, f. (*Où il s'engendre des vers.*) Verminofus, a, um. *Plin.* Vermibus fcatens, entis, omn. gen. *Col.* ROBACZYWY, Robaczywa.

UNE *noix vereufe.* Nux vitiofa. *Petr.* ORZECH robaczywy.

VERGE, fubft. f. (*Houffine, baguette.*) Virga, æ, fœm. *Cic.* ROZGA pręt wić bicz.

PETITE *verge.* Virgula, æ, f. *Plin.* ROSZCZKA.

VERGE *de terre.* (*Une certaine eftenduë de terres*) Quarta jugeri pars, quartæ partis, fœm. PRĘET ziemi lafka czyli morga.

VERGE fe dit auffi *du foüet des Cochers.* Flagellum, flagelli, neut. *Phæd.* Verber, verberis, n. *Ovid.* BICZ woznicki biczyfko,

VERGE. (Terme d'Anatomie.) qu'on appelle autrement *Le membre viril.* Virga, æ, f. Penis, is, m. *Plin.* Membrum virile, membri virilis. *Cic.* Membrum genitale, neut. *Catul.* Członek męfki przyrodzony,

VERGES, fubft. fœm. plur. (*Affemblage de plufieurs brins de bouleau ou d'ofier.*) Virgæ, arum, fœm. plur. *Cicer.* Rozgi miotełki,

Battre, foüetter quelqu'un de verges. Aliquem virgis cædere. *Cic.* Rozgami fiec bić.

On ufera les verges fur ton dos. Morientur intergo virgæ. *Plaut.* Wyfieką nie iednę rozgi o twoy grzbiet.

Les faifceaux de verges, que les Liĉteurs portoient devant les Confuls Romains. Virgarum fafces. *Cicer.* PĘKI rozg ktore fludzy y oprawcy mieyfcy nofili przed náywyżfzemi Radcami Rzymfkiemi.

VERGER. fubft. m. (*Jardin planté d'arbres fruitiers.*) Pomarium, ii, n. Viridarium, ii, n. *Hor. Cat.* SAD ogrod drzewami owocorodnemi fzczepiony.

VERGETTE, fubft. f. (*Epouffette avec quoy on nettoye les habits.*) Veftiaria fcopula, æ, f. Scopæ, fetis compactæ, arum, f. pl. MIOTEŁKA do chędożenia fukien fzczotka.

VERGETTER *des habits,* (*Les nettoyer avec des vergettes.*) Scopis *ou* fcopulis veftes purgare, mundare. CHĘDOZYC fuknie.

VERGLAS, fubft. mafc. (*Glace qui fe forme fur la furface de la terre aprés une pluye ou de la neige fonduë.*) Repentina & lubrica glacies, ei, fœm. SLIZGAWICA gołoledź poziemi po defzczu ná mrozie,

VERGOGNE, fubft. f. (*vieux mot*) qui fe dit pour *Pudeur, honte.* Verecundia, æ, fem. *Cic.* WSTYD ftare flowa francufkie.

VERIFICATEUR, fubft. mafc. (*Celuy qui vérifie des écritures.*) Scripturarum probator, oris, m. TEN coświadectwem fwoim podpifuie kárty iákie y tranzakcye dla wiary, u nás w Káncelaryach Lektra korektra.

VERIFICATION, fubft. fem. (*Examen d'une écriture, dont on doute.*) Alicujus rei probatio, confirmatio, onis, fœm. *Quint-Curt.* PODPISANIE dokumentu iákiego dla wiary iáki Lektra, korekta.

VE'RIFICATION d'*Un Edit émané du Prince.* Edicti comprobata auctoritas, atis, fem. PODPISANIE Uniwerfału Krolewfkiego,

VE'RIFIER *une chofe.* Aliquid comprobare. POTWIERDZAC twierdzić co upewnić o czym fprawdzić, *°La cruauté de ce fils inhumain vérifia le fonge de la mere.* Matris fomnium immanis filii crudelitas comprobavit. *Cic.* ° Okrucieńftwo tego bez ludzkości fyna fprawdziło fen mátki Jego.

VE'RIFIE *un Edit.* Edicti auctoritatem comprobare. Edictum ratum facere. PODPISAC Uniwerfał dla wiary,

VE'RITABLE, adject. mafc. & fœm. Verus. Sincerus, ra, rum *Cic.* PRAWDZIWY iftny rzetelny,

Il eft véritable, il dit toûjours la vérité. Verax eft *ou* veridicus, cultor veritatis. *Cicer.* Prawdziwy ieft rzetelny prawdę záwfze mowi, *°Il eft véritable comme l'Evangile.* Veritatis omes numeros in fe habet. *Cic.* °Prawdę záwfze mowi wierzać mu trzeba iák Ewangelii. ° *Tenez cela pour auffi véritable que tous les oracles d'Apollon.* Hæc ex oraculo Apollinis edita tibi puta: nihil poteft effe verius. *Cicer.* ou ex oraculo dici arbitrare. *Cic.* °Miey to zá rzecz prawdziwą iák wfzyftkie Appollinowe wyroki.

VE'RITABLEMENT, adv. Verè. Sincerè, adv. *Cicer.* Prawdziwie fzczerze.

VE'RITE', fubft. fœm. Veritas, atis, f. Verum, veri, neut. *Cic.* PRAWDA.

Le monde eft ainfi bafti, il juge peu de chofes par la vérité, &

& beaucoup par l'opinion. Sic est vulgos, ex veritate pauca ex opinione multa existimat. *Cicer*. Táki iest świat máło co o czym sądzi według prawdy o wszystkim według samego pspolitego trzyma mniemania. * *J'aime la vérité, & je veux qu'on me la dise toûjours*. Verum amo, verum volo mihi dici. *Plaut*. * Kocham prawdę y chcę żeby mi ią záwsze mowiono. **Acquiescer, se rendre à la vérité*.) Concedere veris. *Ustąpić prawdzie. **La vérité est pour luy*. Facit cũ illo veritas. *Cic*. *Prawda iest z Jego strony. * *Distinguer le mensonge de la vérité*. Distinguere falsum à vero *Hor*. *Rozznać kłamstwo od prawdy. **Je ne parle point par hyperboles, je dis la vérité. Ce que je dis n'est point une hyperbole, c'est la pure verité*. Non Hiperbolicè, sed verissimè loquor. *Cic*. * Bez przysady samę istną prawdę powiadam. **Cela est fort éloigné de la vérité*. Illod procul à vero est. Longissimè à vero abest. *Cic*. *Dáleko to od prawdy, **Qui aime la verité*. Veritatis amicus ou Cultor, oris, masc. *Cic*. *Kochaiący się w prawdzie.

Ami de Platon, ami d'Aristote, mais encore plus ami de la vérité. Amicus Plato, Amicus Aristoteles. sed magis amica veritas. Przyiaciel Plato Przyiaciel Arystoteles, ále większy przyiaciel prawda, **Rien n'empesche de dire la vérité en riant*. Ridendo dicere verum, nihil vetat. *Hor*. *Nie záwadzi prawdę żartuiąc powiedzieć. **Estre recherché pour n'avoir pas dit la vérité*. Laborare à veritate. *Liv*. * Zminąć się z prawdą.

EN VERITE', (*Certainement*.) Certè. Equidem. Profectò. PRAWDZIWIE szczerze mowię.

A LA VERITE'. Revera. Re quidem ipsâ. *Cic*. ZAPRAWDĘ po prawdzie prawdziwie.

VERITE' se dit proverbialement. *Les véritez sont odieuses*. Veritas odium parit. *Ter*. PRAWDA iest nienawistna, **Dire les véritez à quelqu'un, luy reprocher ses defauts & ses vices en face*. Molta vera alicui objectare, exprobrare, objicere. *Cic*. *Prawdę komu w oczy wymowić.

ON DIT burlesquement, *La vérité est dans le vin, dans les pots*. In vino veritas. Veritas in poculis. *Petr*. ou Aperit præcordia Liber. *Horat*. PRAWDA w winie w garcu we flaszy w szklance.

VERJUS, subst. m. Omphacium, ii, neut. *Plin*. KWAS kwaśek Agrestowy sok.

ON DIT proverbialement *Mettre quelqu'un à la pile & au verjus*. Maledictis ou conviciis aliquem lacerare, proteiare, proterere. *Voyez* PILE. ZELZYC kogo z błotem go wniwecz zmięszać.

VERMEIL, masc. VERMEILLE, fem. (*De couleur de rose, rouge meslé de banc*.) Roseus, a, um. *Couleur vermeille*. Candore mistus rubor, oris, m. ROZOWY kolor, czerwoność z przebiiaiącą się białością, * *Elle a les lévres vermeilles comme une rose*. Labra rosis æmula. *Mart*. * Usta rożowe.

VASE *de vermeil doré*. Vas ex argento inauratum. NACZYNIE Lázurowane.

VERMEILLER, (parlant *du sanglier qui remuë la terre avec son boutoir pour chercher des vers*.) Rostro lumbricos effodere. RYC iáko odyniec ryie pyskiem ziemię szukaiąc robakow,

(Terme de chasse) Słowo myśliwskie.

VERMILLON, subst. masc. (*Couleur d'un rouge éclatant, dont les Anciens peignoient leurs Divinitez*.) Minium, ii. Purpurissum, i, neut. *Plin. Plaut*. MINIA Rożowa farba przednia iáką swoie bałwany málowali Poganie. **Elle a les jouës converties de vermillon*. Buccas habet purpurissatas, *Plaut*. *Lice rożane. **Elle a mis du vermillon sur son visage, & a couvert sa peau de cire*. Buccas rubricâ, & cerâ corpus omne intinxit. *Plaut*. *Twarz sobie umalowała y uwoskowała sobie skorę, ubryzowała się.

VERMINE, subst. fem. *Est un nom collectif qui se dit de toutes sortes d'insectes qui nuisent à l'homme & animaux, & signifie plus communement les Poux*. Pedes, pedum, masc. *Var*. Pediculi, pediculorum, masc. plur. *Col*. ROBACTWO wszelakie, gad, zwłaszcza wszy,

QUI *a de la vermine ou des pous*. Pedibus obsitus, a, um. Pedicosus, Pediculosus, a, um. *Plaut*. WSZAWY wszywy záwszony,

ON DIT au figuré *Il remarque une petite vermine sur son prochain, & il n'en voit pas une plus considérable sur luy, qui le ronge*. In alio pediculum videt; in se ricinum non videt. *Petr*. Ládaco widzi do drugich do siebie większych rzeczy niewidzi.

(Cette sentence a du raport avec celle qui se lit dans saint Matthieu, dont l'Antithese est d'un festu & d'une poutre. *Fistucam vides in oculo fratris tui, trabem in oculo tuo non vides*. Seneque a dit dans le mesme sens *aliena vitia in oculis habemus, à terga nostra nobis sunt*. Tá sentencya wychodzi ná owę przypowieść ktorą czytámy u Máteusza Swiętego o zdzieble y balce, to iest że obłodnicy w oku bliźniego swoiego ládá prószek postrzegaią, ále w oku swoim y belki niewidzą; seneka záś powiada że cudze defekta przed sobą á własne zá sobą w tyle mamy,

VERMISSEAU, subst. masc. (*Petit ver*.) Vermiculus, vermiculi, masc. *Cic*. ROBACZEK.

VERMOULU, masc. VERMOULUE, fem. (*Piqué de vers*, parlant *du bois*.) Cariosus, cariosa, cariosum. *Colum*. ZROBACZAŁY SPROCHNIAŁY od robactwa stoczony mowiąc o drzewie. **Estre vermoulu*. Carie infestari. *Colum*. *Zrobaczały stoczony od robakow.

VERMOULURE, subst. fœm. (*Piqueure de vers*.) Caries, ci, fœm. *Plin*. STOCZENIE od robakow. **Le cedre n'est point sujet à la vermoulure*. Cariem non sentit cedrus. *Plin*. *Cedrowe drzewo nigdy niepruchnące robak mu nieszkodzi,

VERNIS, subst. masc. (*La gomme du génévrier détrempé dans de l'huile de noix, dont on se sert pour donner du lustre à la peinture*.) Juniperi lacrymâ, æ, f. ou Gummis, is, fem. Vernix, icis, fœm. *Hermol. Barb*. POKOST żywica iáłowcowa dystylowana w oleiu orzechowym od pokostowania obrazow.

VERNISSER *du bois*, (*Passer un vernis dessus*.) Aliquid vernice, juniperi lacrymâ lenire. POKOST dáć ná drzewo,

VERNISSER *un tableau*. Juniperi lacrymâ picturam illuminare. Splendorem picturæ afferre. POKOST dać ná obrazie.

VERNISSURE, subst. fœm. (*L'action de mettre un vernis sur une peinture*.) Vernicis Juniperi ou gummis illitus, ûs, masc. POKOSTOWANIE.

VE'ROLE, (*La petite vérole qui arrive d'ordinaire aux enfans, qui est un mal contagieux*.) Varuli ou varioli, orum, masc. plur. *Plin*. Rubentes pusulæ, rubentium pusularum, fœm. plur. OSPA krosty co dzieci miewaią. **Avoir la petite vérole*. Rubentibus pusulis variari. *Chorować ná ospę mieć ospę.

GROSSE VE'ROLE, (*Le mal vénérien*.) Lues venerea, luis venereæ, fœm. SZPETNA choroba Franca.

VE'ROLE', m. VE'ROLE'E. fœm. (*Qui a eu la petite vérole*.) Pusulis varius, a, um. OSPOWATY OSPOWATA.

VE'ROLE', m. VE'ROLE'E. f. (*Qui a eu la grosse vérole*.) Lue venereâ contactus, a, um. FRANCOWATY Francowata.

VE'RON, subst. masc. (*Poisson de riviére, qui est blanc par le ventre & tacheté de noir*.) Varius, ii, m. PSTRĄG ryba.

CHEVAL VE'RON, (*Qui a un œil différent de l'autre*.) Equus oculis disparibus. KON Jáskrawy co má iedno oko inaksze á drugie inácsze,

VE'RONE, (*Sur l'Adige, Ville de l'Estat de Venise*.) Verona, Veronæ, fœm. WERONA Miásto Weneckie.

DE VE'RONE, Veronensis & hoc Veronense, adject. Z WERONY,

VE'RONIQUE, (*Herbe aux ladres*.) Veronica, æ fœm. *Plin*. WERONIKA ziele.

VERRAT, subst. masc. (*Porc masle*.) Verres, verris, masc. *Horat*. KIERDA Wieprz cały nie czyszczony nie kástrowany,

DE VERRAT. Verrinus, a, um. *Plin*. Kierdowy.

VERRE, subst. masc. (*Corps diaphane qu'on fait en table ou en piece*.) Vitrũ, vitri, neut. *Cic*. SZKŁO, w táfle w sztuki.

Il parut autrefois un ouvrier qui inventa une nature de verre si solide, qu'il ne se cassoit non plus que l'or & l'argent. Faber fuit qui vitrea vasa fecit tenacitatis tantæ, ut non magis quàm aurea, vel argentea frangerentur. *Petr*. Był niegdyś táki rzemieślnik co szkło wynalazł nigdy niestłuczone. Właśnie iák srebro lub złoto.

Comme il eut fait une tasse de ce mesme verre, il la jetta si rudement contre le pavé, que la matiere la plus solide & la plus dure ne seroit pas demeurée: mais l'ouvrier la relevant fit voir qu'elle n'estoit que bossuée, & alors tirant un petit mar-

teau de ſa ceinture, il redreſſa le verre fort adroittement frappant deſſus à coups redoublez, & le recommoda trés-bien. Cū phialam de vitro hujuſmodi fabricaſſet, eam validiùs projecit in pavimentum tanto impetu, ut nec ſolidiſſima & conſtantiſſima æris materia maneret illæſa, ſed ille de terrâ ſuſtulit phialam, quæ erat tantum colliſa, deinde martellum de ſinu proferens vitrum correxit aptiſſimè, & crebris ictibus reparavit. *Petr.* Zrobiwſzy czarkę z tákiego ſzkłá uderzył ią ták mocno o bruk żerzecżby też nàytwardſza ná tákie uderzenie w cáłości by nie zoſtáłá,àle rzemieśl nikow podniozſzy ią pokazał że tylko ſię było zágięłá y dobywſzy młoteczka z kieſzeni zgown ſzkło bárdzo ſprawnie wyproſtował kilka rázy młotkiem uderzywſzy bárdzo pięknie wyrownał. **Si le verre ne ſe caſſoit point, je l'eſtimerois plus que l'or.* Si vitrum non frangeretur, mallem quàm aurum. *Petr.* *Gdy by ſię ſzkło nie tłukło ważył bym ie nád złoto.

VERRE ou *taſſe à boire.* Vitreus calix, vitrei calicis, *ou* calix, de vitro, phiala de vitro. *Petr.* Cyathus vitreus, maſc. SZKLANKA czara kielich kieliſzek wſzelkie náczynie ſzklane do picia **Boire dans un meſme verre* Uno cantharo potare. *Plaut.* *Pić z iedney ſzklanki, **Si quelqu'un change de verre, il payera l'amende.* Si quis demutaſſit poculum, mulctabitur *Plaut.* *Kto odmieni ſzklankę zápłaci ſztrofſ. * *Préſenter le verre à quelqu'un pour boire, luy donner à boire.* Cyathiſſare alicui ut potet. *Plaut.* *Podawać pić komu. **Jetter un verre à la teſte de quelqu'un.* Impingere alicui calicē. *Cic.* Immittere calicem in faciem alicujus. *Plaut.* * Rzucić komu ſzklankę o łeb,

TOUTES *ſortes de vaiſſeaux de verre.* Vitrea vaſa, orum, neut. plur. Pocula vitrea. *Petr.* Vitreamina, inum, neut. plur. *Plaut.* SZKŁO wſzelakie náczynie ſzklane.

BOIRE *un verre de vin.* (*Un verre plein de vin.*) Cyathum *ou* calicem vitreum exhaurire. PIC wypić ſzklankę wina. **Demander un verre de vin.* Pateram vinam poſcere. *Petr.* * Kázać ſobie dać ſzklankę wina proſić o ſzklankę wina. **Hier parmi les verres ou dans la débauche, vous vous mocquates de ce que j'avoit dit.* Illuſeras heri inter ſcyphos, quod dixeram *Cic.* *Wczoray między kieliſzkami przy ochocie drwiłeś ſobie y śmiałeś ſię z tego com mowił.

Ils ſe font donner ou *ſervir à boire dans de grands verres.* Poſcunt majoribus poculis. *Cic.* Káżą ſobie wielkiemi ſzklenicami Kielichami dawać,

DE VERRE, Vitreus, ea, um. *Cicer.* SZKLANY ſzklana.

VERRE *de cryſtal* Cryſtallinus calix, maſc. *ou* ſcyphus cryſtallinus *ou* poculum cryſtallinum. SZKLENICA kryſztałowa,

VERRERIE, ſubſt. fem. Vitri *ou* vitreorum officina, æ, fœm. HUTA ſzklanna,

VERRIER, ſubſt. maſc. (*Qui travaille aux verres* ou *à faire du verre.*) Vitriarius, ii, maſc. Qui ſpiritu vitrum in habitus plurimos format. *Sen.* Ampularius, ii, maſc. *Plaut.* Hutnik co ſzkło robi,

VERRIER, (*Celuy qui vend des verres.*) Qui vitrea vendit *ou ſous-entend* Vaſa. Vaſorum vitreorum propola, æ, m. SZKLARZ co ſzkło przedaie.

VERROUIL, ſubſt maſc. (*Piece de fer coulante à fermer une porte par dedans.*) Peſſulus, peſſuli, maſc. *Plaut.* ZASUWKA żelazna rygiel do zámykánia. **Fermer une porte au verroüil* Foribus obdere peſſulum. *Plaut.* *Zámknąć ná rygiel * *La fermer aux deux verroüils.* Ambobus peſſulis fores obdere, occludere. *Plaut.* * Zámknąć ná dwa rygle.

VERROUILLER *une porte.* (Mot bas.) *Fermer une porte au verroüil* ZAMYKAC ná rygiel.

VERRUE, ſubſt. fœm. (*Petit durillon dur & élevé qui vient ſur la peau.*) Verruca, verrucæ, fœm. *Hor.* BRODAWKA ná ciele,

PETITE *verruë.* Verrucula, æ, fœm. *Colum.* BRODAWKA máła,

QUI A *des verruës* ou *des poireaux.* Verrucoſus, a, um. *Cic.* Brodawki máiący,

VERS, (*De coſté.*) Verſùs *ou* verſùm, ne ſont plus que des. *Brundiſium verſus. Vers les Alpes.* In forum verſùs. *Vers la place.* KU ku álbom ku Rynkowi. **Nous avons d'excellens généraux & de bonnes troupes vers l'Occident, du coſté de l'Occident.* Firmos omninò duces habemus ab Occidente & exercitus. *Cic.* * Mámy bárdzo dobrych Generałow y woyſka dobre ku záchodowi. * *Le tronc de l'arbre de la myrrhe eſt plus gros vers la racine qu'ailleurs.* Myrrha craſſior ab radice, quàm reliquâ ſui parte. *Plin.* * Pień drzewa Myrrowego grubſzy ieſt ku korzeniowi niż indziey,

Lorſqu'ils s'apperçurent que l'armée venoit vers eux. Ubi animadvertère ad ſe verſùm exercitum pergere. *Saluſt. pour* animadverterunt. Poſtrzegſzy że woyſko ku nim idzie.

VERS, ſubſt. maſc. (*Aſſemblage de certaines meſures des paroles.*) Verſus, ûs, maſc. Carmen, inis, n. *Cic.* WIERSZ wierſze.

Des vers bienfaits, de beaux vers. Concinni verſus, luculenti. *Cicer.* Lepidi verſus. *Catul.* Piękne wierſze,

Des vers mal faits, mal polis. Inculti verſus, malè nati, malè tornati, impoliti, inculti, inconcinni verſus. *Cic. Hor.* Ladaiakie wierſze złe,

Des vers tendres. Teneri verſus. *Hor.* Wierſze delikatne ładne.

Durs, rudes. Duri, confragoſi verſus. *Horat.* Wierſze proſte grubiańſkie.

Il n'y a pas dans ce poëme un vers qui ſoit de bon goût, & tout l'ouvrage eſt également mauvais, & ne parviendra jamais à une heureuſe vieilleſſe. In hoc poemate ne carmen quidem ſani coloris enitescit, ſed omnia eodem cibo paſta, non poterunt uſque ad ſenectutem caneſcere. *Petr.* Ani iednego wierſza dobrego niemáſz wtey kſiędze wſzyſtko ladaco y nie warto pamięci ludzkiey.

Des vers faits à la haſte, & ſans beaucoup de travail. Operæ nimiùm celeris & curæ carentis verſus, *Hor.* Wierſz nágle piſany ná prędce.

ECRIRE ou *mettre quelque choſe en vers.* Dicere aliquid verſu. *Hor.* Verſibus de re aliquâ dicere. *Cic.* Exponere aliquid verſibus *Hor.* Scribere verſibus, *Cic.* PISAC co wierſzem wierſzami wyrazić co.

Faire ou *compoſer des vers.* Scribere. Componere verſus. Carmina condere, facere carmen, verſus conficere, claudere, concludere verſus. *Cic. Hor.* Piſać wierſze.

Faire des vers à la loüange de quelqu'un. Alicujus laudes carminibus celebrare. *Cicer.* Componere carmen in aliquem. *Virg.* Piſać wierſze ná czyię pochwałę.

Il fit des vers contre le Prince, & les recita dans un feſtin. Probroſa adverſus Principem carmina factitavit, vulgavitque celebri convivio. *Tacit.* Contumelioſa condidit carmina in Principem. Nápiſał wierſze ná Páná y mowił ie ná publiczney uczcie

Faire des vers ſur le champ. Verſus ex tempore fundere. *Cic.* Do razu wierſze mowić piſać.

La paſſion de faire des vers a trompé bien des gens, car dés qu'ils ont ajuſté la cadence des pieds & renfermé quelque belle penſée dans un certain tour de paroles, ils s'imaginent d'eſtre parvenus au ſommet du Parnaſſe. Multos carmen decepit; nam ut quiſque verſum pedibus inſtruxit, ſenſumque teneriorem verborum ambitu intexuit, putavit ſe continuò in Heliconem veniſſe. *Petr.* Paſſya piſania wierſzy wielu zawiodła, bo ledwie co tylko kadencye iákieś ſłow wynaydą y myśl iáką podobną wyrażą myślą záraz że ſtaneli ná ſámym wierzchołku Parnaſſu.

Faiſeur de vers, verſificateur, qui fait de vers aiſément. Verſificator, oris, maſc. Wierſzopis Rymopis.

Il eſtoit plus grand faiſeur de vers, qu'il n'eſtoit bon Poëte. Verſificator quàm Poeta melior erat. *Quint.* Większy wierſzopiſ a niego niż Poeta.

VERSAILLES, (*Ville & Palais Royal, lieu de plaiſance, qu'on peut appeller une des merveilles de l'Art, par ſa ſtructure, ſes eaux & ſes jardins*) Verſaliæ, arum, f. pl. WERSAL Pałac y Miaſto Krolewſkie oſobliwe.

VERSE-EAU *ou* Verſeur D'EAU. (*Signe céleſte.*) Aquarius, ii, m. *Cic.* WODNIK znák niebieſki.

Verſer, (*Repandre.*) Fundere, effundere, infundere, profundere, (do, dis, fudi, fuſum.) act. acc. In aliquid, *ou* in re aliquâ. *Cic. Col.* Lać wylać rozlewać nálewać.

Verſer du poiſon à quelqu'un. Infundere alicui venenum. *Ovid.* Wlać trucizny komu, nálać trucizny, podać mu trucizny.

Verſer dans les narines, Infundere in naribus. *Col.* In nares. *Cic.* Wlać w nozdrze.

Verſer de l'huile goutte à goutte ſur des choux. Inſtillare oleum caulibus. *Hor.* Po kropli oliwą polać kapuſtę.

Les valets nous verſerent de l'eau à la glace ſur ſes mains

&

& d autres en firent autant à nos pieds, nous nettoyant les ongles avec adresse. Pueri aquam in manus nivatam infundebant alii ad pedes, & paronyphia eum ingenti fubtilirate tollebant. *Patr.* Sludzy nám zimney wody iák lod nálewali ná ręce infi ná nogi y ukołu paznokci ochędoftwo bardzo fpiawnie czynili

VERSER *à boire à quelqu'un.* Pocula alicui miniftrare, alicui ciatiffare. *Plant.* Infundere alicui pocula. *Hor.* NALEWAC pić komu.

ON DIT au figuré *Verser des larmes.* Fundere, effundere, profundere lacrimas *Cic.* ŁZY lać wylewać łzy.

Verser ses déplaisirs dans le sein d'un amy. Dolores fuos apud fideliffimum amicum deponere, deferre. *Tacit.* Z żalami fwemi przed przyiácielem fię wynurzyć żalow mu fię fwoich y przykrośći awierzyć. .

Nous versons nos reproches dans un tonneau percé, c'est perdre nostre peine, que de luy faire des reproches. In pertufum dicta dolium ingerimus. Operam ludimus. *Plaut.* Jak do pnia mowił mnie a uft á iemu koło ufzu fzuft.

Verser, (*Renverser.*) Evertere, (everto,is,everti,everfum.) Obalić ftłue wywrocić połnżyć.

Les bleds furent versez par de. pluyes continuelles. Affiduis imbribus fegetes procubuerant. *Caf.* Leżały ftłuczone aboża nftawicznemi defzczami.

ON DIT figurément en ce fens, *Malverser dans un employ, ne le pas exercer avec la fidélité requise.* Perperam ou perverse aliquam gerere provinciam, adminiftrare. 71 E fię y nlewiernie obracać, fprawować ná fwoiey powinności.

ON DIT proverbialement, *Il n'est point de si bon chartier qui ne verse,* (*Il n'est point de si habile homme qui ne fasse des fautes.*) Sapiens non omnibus horis fapit. *Plin.* Quandoque bonus dormitat Homeros *Hor.* (*PRZYSŁOWIEM mowią.*) Nie mafz ták dofkonałego woźnicy ktoryby kiedy niewywrocił. To ieft nie mafz ták dofkonałegu całowicka ktoryby w czym kiedy niepokawił.

VERSE', mafc. VERSE'E,f. Fufus. Effufus, a,um. WYLANY, wylana rozlany.

Versé, (*Renversé.*) Everfus, a, um. *Voyez* Verfer. Wywrocony wywrocona obalony położony.

Versé. (*Exercé, accoustumé.*) In re aliquâ verfatus, exercitatus, exercitus, a, um. Ad rem exercitatus, exercitus, multâ lectione exercitus. *Versé dans la lecture, qui a beaucoup de lecture.* Swiadomy biegły zwyczayny czego praktyk wiele czytał świadomy wielu kśiąg.

Il est fort versé dans le Droit. Apud eum ufus Juris eft. *Cicer.* In longo Juris ufu exercitus. *Cicer.* Bardzo ieft biegły w prawie.

VERSET, fubft m. (*Partie d'un Chapitre.*) Verficulus,li, m. *Quint.* WIERSZ punkt rozdziału iákiego.

VERSIFICATEUR, fubft.m. Verfificator, oris,m. *Quint.* RYMOPIS Wierfzopis.

VERSIFICATION, fubft. fœm. (*La maniére de faire des vers, le tour qu'on leur donne.*) Verfificatio, onis, f. *Quint.* PISANIE wierfzow.

VERSION, fubft. fœm (*Traduction d'une langue en une autre.*) Interpretatio, onis, fœm. *Cicer.* CZERSTWY rzeźwy rzefki.

VERT, mafc. VERTE, fœm. (*Qui est jeune & vigoureux.*) Viridis & hoc viride. Crudus, da, dum. Succi plenus, a, um. *Plaut.* *Voyez* VERD. CIERPKI zielony przykry kwaśny kwaśne.

VERT, (*Qui n'est pas encore meur.*) Acerbus, a,um. Immaturus, ra, rum Immitis & hoc immite. *Cic.* NIE dyyrzały cierpki kwaśny co do owocow.

VERT fe dit proverbialement de celuy qui méprife une chofe, parce qu'il ne la peut avoir. *Autant en dit le renad des raisins, je ne veux pas les manger, ils ne sont pas meurs.* Nondum matura eft, nolo acerbam fumere. *Phad.* KWASNE; mowi fię przyfłowiem o tym: ktory udaie że niedba o co kiedy czego doftać lub dokazać niemoże, *Ták też właśnie lisżka o iabłkach iágodach mowiła; niechciałam ich kwaśne też były* w Polfkim to przyfłowie wyraża fię inaczey, to ieft: *Powrozy* to były, nie kiełbafy.

ON DIT populairement & proverbialement, *Il nous en a donné des plus vertes ou des plus sêches,* pour dire *Il nous en a fait bien accroire.* Magnidicis mendaciis nobis impofuit. *ou* Foeum fecit. *Terent.* UDAŁ że nám fwoię rzecz iák iftotną y famą prawdę, gładko nás ofzukał, aniśmy fię poftrzegli.

Il a employé le vert & le sec, pour dire *qu'il a employé toutes choses pour faire réussir une affaire.* Omnem movit lapidem, ut ipfi feliciter res fuccederet. Żádnego fpofobu nieopuścił wfzyftkich fił y fpofobow zażył.

VERTEBRE, fubft. f. (*Os de l'épine du dos.*) Vertebra, æ,f. *Plin.* PACIERZOWA kość pacierzc.

* FAIT *en forme de vertebres.* Vertebratus, a, um. *Plin.* PACIERZOWY iáko kość pácierzowa.

VERTEMENT, adverb. (*Avec vigueur.*) Validè. Acriter. Afperè. *Cicero.* PRZYKRO oftro kwaśno furowo mocno nieprzyiemnie.

VERTICAL, mafc. VERTICALE, fœm. (Terme d'Aftronomie.) *Le point du Ciel qui répond directement sur nostre teste, qu'on appelle autrement* ZENITH. Cœli vertex, icis, mafc. *Virg.* PUNKT Nieba nád głową náfzą profto

VERTIGE, f.m. (*Tournoyement de teste.*) Vertigo, ginis f. *Plin.* ZAWROT głowy. **Il a des vertiges.* Vertigine laborat. *Miewa zawroty głowy.

VERTU, fubft f. (*Habitude de l'ame à faire la bien.*) Virtus, virtutis, f. *Cic.* CNOTA piękny przymiot umyfłu.

La vertu est une excelente récompense. Virtus præmium eft optimum. *Cicer.* Cnota fama fobie wyborną ieft nádgrodą.

Vostre vertu vous a donné plus d'avantage, que la fortune ne vous en a osté. Plus tibi virtus tua dedit, quàm fortuna abftulit. *Cicer.* Więcey ci dała cnota niżeli ci odięła fortuna.

Embrassez la vertu & chassez la paresse de vostre cœur. Cape fis virtutem animo, & corde expelle defidiam. *Plaut.* Chwyć fię cnoty á wyrzuć z ferca gnuśność.

Au temps passé lors qu'on cherissoit la vertu sans déguisement, les Sciences & les Arts paroissoient dans leur perfection. Prifcis temporibus cum adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ. *Petr.* Przefzłych wiekow gdy cnota flynęła zupełnie, náuki y konfzta wfzyftkie w fwoiey zupełne zoftawały ozdobie y dofkonałości.

S'envelopper de sa propre vertu. Involvere fe fuâ virtute. *Hor.* Sámą fię właſną fzczycić y ciefzyć cnotą.

Si elle fait tout ce qu'elle dit, elle est d'une vertu à toute épreuve. Nꝛ ifta, fi vera loquitur, ex amuffim eft optima. *Plaut.* Jeżeli to wfzyftko czyni, co mowi, cnota iey mufi być ná wfzyftkie okazye doświadczona.

Vn homme d'une grande vertu. Vir fingulari *ou* eximiâ virtute præditus *Cic.* Człowiek wielkiey poczciwości.

Le premier degré de la vertu, c'est de fuir la vice: & le premier dégré de la sagesse, c'est de n'avoir plus de folie. Virtus eft, vitium fugere: & fapientia primà, ftultitiâ caruiffe. *Hor.* Pierwfzy ftopień cnoty ieft wyftrzegać fię wyftępku; á záś pierwfzy ftopień mądrości ieft żadnemu nie podlegać fzaleńftwu.

La vertu est la seule & véritable noblesse. Nobilitas vera eft, atque unica virtus. *Juv.* Cnota fama prawdziwe fzlachectwo.

Vertu, (*Puissance d'agir, qui est dans tous les Estres naturels.*) Virtus, virtutis,f. Vis, vis,f. Efficientia,æ,f. *Cic.* Moc dzielność cnota fkuteczność.

Herbe qui a la vertu d'échauffer. Herba cui ineft vis calfactoria. Ziele maiące moce rozgrzewania.

Vn remède d'une grande vertu. Remedium efficax *ou* efficaciffimum. *Plin.* Remedium potens. *Virg.* Lekarftwo wielkie fkuteczne.

Il y avoit une femme à Ephése dont la vertu faisoit tant de bruit, qu'elle fit naistre aux femmes des Provinces voisines la curiosité de la voir. Matrona quædam Ephefi tam nota erat pudicitiæ, ut vicinarum quoque gentium fœminas ad fui fpectaculum evocaret. *Petr.* Była w Efezie Matrona ták wielkiey cnoty y fławą ták flynąca, że wfzyftce okolicznie Niewiafty ciekawość brała áby ią widzieć y poznać mogły.

Vertu, (*Force, courage.*) Virtus, tis, fœm. Fortitudo, inis,f. Animus, animi, m. *Cic.* Cnota męftwo dzielność ferce odwaga.

Il faut bien de la vertu pour soûtenir ce malheur.) Multâ opus eft virtute, quâ illa toleretur, fuftinearur calamitas. Trzeba wielkiego męftwa y ferca áby to znofić niefzczęście.

VERTUEUSEMENT, adv. (*D'une maniere vertueuse.*) Sanctè.

Sanctè. Integrè Expræscripto virtutis. *Cic.* CNOTLIWIE poczciwie zacnie świątobliwie pobożnie.

VERTUEUX, m. VERTUEUSE, f. (*Qui a de la vertu.*) Virtute præditus, ornatus, a, um. Virtutis compos, otis, com. gen. CNOTLIWY, Cnotliwa.

Il y en a peu qui desirent estre vertueux, & plus en effet, qui desirent seulement de le paroistre. Virtute ipsâ non tàm multi præditi esse, quàm videri volunt. *Cic.* Mało iest tákich coby pragnęli być prawdziwie cnotliwemi, náywięcey záś tákich co pragną udawać się zá cnotliwych poczciwych y bogobóynych.

VERVE, subst. fœm. (*Enthousiasme, fureur poëtique.*) Furor, oris, masc. Mens divina, mentis divinæ, fœm. *Horat.* Quasi furentis animi vaticinatio, onis, fœm. *Petr.* OCHOTA porywaiąca y nagle przypadaiąca do wierszа wena.

VERVEINE, subst. fœm. (*Herbe qui jette plusieurs tiges.*) Verbena, æ, fœm. Verbenaca, æ, fœm. *Terent. Plin.* BLUSZCZ ziele.

(Elle est appellée *Herbe Sacrée*, parce que les Payens s'en servoient dans leurs Sacrifices, & à purifier leurs maisons. Zowią ie w Łacińskim Ziele Święte. Iá Bałwochwalcy náywięcey tego ziela záżywali w ofiarach swoich y poświęcaniach Domow.

VERVINS, (*Ville de Picardie dans la Tierasche.*) Verbinum, ni, n. WERWIN Miasto Pikardyi.

VERVE, (*Ville d'Italie & des Estats du Duc de Savoye, située sur le Pô.*) Verua, Veruæ, fœm. (*comme on le lit dans une inscription qui est sur la porte de la ville.*) WERWA Miasto Włoskie nálcżące do Państw Xiężcia Sabaudyi leżące nád Pádem rzeką.

VERULAM ou WERLAN, (*Place en Angleterre où on a establi le Monastére de saint Alban*) Verolamium ou Verulamium ii, n. WERULAM Opactwo w Aglii.

VESCE ou VESSE, subst. fœm. (*Sorte de grain qu'on séme pour les pigeons.*) Vicia, æ, f. *Plin.* WYKA ziarno ktore sieią dla gołębi.

VESEL, f. m. (*Fleuve de Westphalie.* Visurgis, is, m. *Voyez* WESSEL WEZEL rzeka Westfalii.

VESICAIRE, f. f. (*Herbe médecinale.*) Vesicaria, æ, f. *Plin.* MIECHUNKI ziele lekarskie.

VESICULE, subst. fœm. (*Petit vaisseau qui enferme le fiel dans le corps de l'animal*) Vesicula, æ, f. *Cic.* PĘCHERZ w ktorym żołć w człowieku w bydlęciu.

Vesler. Faire un veau. (parlant des vaches.) Vitulum edere, parere. Cielić się ocielić się.

VESLIN, subst. masc. (*Parchemin fait de la peau d'un veau*) Velinum, l, n. PARGAMIN skorka cielęca ná Pargamin wyprawna.

VESPERIE, subst. f. (*Réprimende qu'on fait à un inferieur*) Objurgatio, onis, f. Reprehensio, onis, f. *Cic.* POŁAIANIE złaianie strofowanie.

Faire une vesperie à quelqu'un. Objurgare aliquem ou asperioribus verbis aliquem castigare, reprehendere. *Cic.* Zbesztać sługę lub kogo niższego, y podleyszego od siebie złaiać sfukać zgromić.

VESPERISER *quelqu'un*, (*le mesme.*) ZŁAIAC sfukać

VESPRE, subst. masc. (*Le soir.*) Vespera, æ, fœm. Vesper, vesperi, masc. *Cicer.* Wieczor noc.

Vespere surgente Hor *Primo vespere.* Cæs. Gdy nádchodził wieczor gdy noc nastawała.

Sur le soir, *Sub vesperam, sub vesperum.* Liv. *Vesper & vespere, adv.* Cic. Le soir. Pod wieczor wieczorem z wieczora ku wieczorowi.

Vespres dans l'Eglise. (*Priéres qui se doivent dire vers la fin du jour.*) Vesperæ, arum, f. pl. NIESZPOR godziny Kościelne nábożeństwo odwieczorne.

VESPRIM, (*Ville de Hongrie, & Evesché suffragant de Strigonie.*) Vesprimium, ii, n. WESZPRYM Miasto Węgierskie.

VESSE, subst. fœm. (*Vent qui sort sans bruit du corps, & qui sent mauvais.*) Flatus ventris malè olens, flatûs ventris malè olentis. ZAKURZENIE ciche przyrodzona smrod bzdaina.

Faire une vesse. Flatum ventris malè olentem emittere, *Suet.* Reddere. *Plin.* Zábzdzić (*po prostu*) zákurzyć smrodliwie

VESSER, *Faire une vesse* (*la mesme signification.*) *Le valet d'Eumolpe levoit quelquefois la jambe & remplissoit le chemin d'un vilain bruit, & d'une tres mauvaise odeur.* Mercenarius Eumolpi collebat subindè alcius pedem, & strepitu obscœno simul atque odore viam implebat. *Petr.* KURZYC smrod przyrodzony wydawać sługa, Eumolpiego podnosił czasami nogę y drogę bardzo brzydkim smrodem zárażał.

VESSIE, subst. fœm. (*Membrane qui reçoit l'urine des reins.*) Vesica, æ, fœm. *Plin.* PĘCHERZ przyrodzony gdzie się ściąga uryna.

VESTALE, subst. f. (*Prêtresse de la Déesse Vesta, qui avoit soin d'entrétenir le feu sacré des Romains.*) Vestalis, n, f. *Cic.* *Voyez* VESTALE dans mon DICT. DES ANTIQ. WESTALNA Panna Xięni Bogini westy maiąca staranie ognia świętym y niezgasłym u Pogan.

VESTE, subst. fœm. Tunica, æ, f. *Cicer.* SUKNIA szata. **Veste à manches.* Tunica manicata, manuleata. *Cic.* *Suknia szata z rękawami.

VESTEMENT, subst. masc. (*Habillement en général.*) Vestimentum, *ti*, neut. Vestitus, ûs, masc. Vestis, vestis, fœm. *Cicer.* Vestiarium, li, neut. ODZIENIE wszelakie ogolnie.

Un maistre doit le vestement à son valet. Dominus debet servo vestiarium. *Colum.* Pán powinien słudze dać odzienie.

VESTIAIRE, subst. masc. (Mot d'usage chez les Moines seulement, ce qu'on appelle chez les Grands GARDE ROBE.) *Lieu dans les Monastéres, où l'on garde les habits des Moines.* Vestiarium, ii, neut. WESTYARZ w Klasztorach. Garderoba z francuska u Pánow, po polsku właśnie Szatnia, schowanie skarbiec mieysce ná Szaty.

VESTIBULE, subst. masc. (*L'entrée d'un temple, d'une maison.*) Vestibulum, li, n, *Cic.* PRZYSIONEK weyscie wchod dokąd.

VESTIGE, f. m. (*Proprement marque d'un pied imprimé sur la terre.*) Vestigium, ii, n. *Plin.* (*& par métaphore*) *Vestige, marque qu'on laisse d'une chose.* Vestigium. *Cic.* SLAD stopa trop znák.

On voyoit encore quelques vestiges ou des marques de la République mourante. Manebant etiam tum vestigia morientis libertatis. *Tacit.* Jeszcze iákieś ślady y znaki pozostałe widzieć było umieraiącey y dokonywaiącey Rzeczypospolitey.

Il marche sur les vestiges de ses Ancestres, il suit leurs traces. Maiorum suorum vestigiis insistis. *Quint.* ou persequitur vestigia. *Cicer.* Wstępuie w ślady przodkow swoich idzie ich torem y postępnie sobie ná wzor ich przykładem.

VESTIR, *prononcez* VETIR élevai l'*E.* (*Habiller.*) Vestire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. Induere alicui vestem, induere aliquem veste. *Plaut.* UBIERAC ubrać.

SE VESTIR. (*S'habiller.*) Induere se veste. *Terent.* Sibi vestem. *Plaut.* UBIERAC się stroić się chodzić w czym.

Elle estoit vestuë simplement & en habit de dueil. Mediocriter erat vestita veste lugubri. *Terent.* Chodziła po prostu ubrana w żałobie.

Elle n'avoit qu'une petite servante vestuë de haillons & fort mal propre. Una erat illi ancillula pannis obsita, immunda illuvie *Ter.* Jednę tylko dziewczynkę miała w gałgany ubraną y bardzo nieochludną,

Elle est vestuë proprement, d'une maniére galante & toute nouvelle. Vestita est lepidè, concinnè, novè. *Plaut.* Pięknie się czysto y modno nosi.

Il n'est pas bien vestu. Cultu haud speciosus est. *Petr.* Zle ubrany,

Il est bien nourri, bien chaussé, bien vestu. Benè ventri est, lateri, pedibusque. *Horat.* Dobrze iądu dobrze się nosi y stroi.

VESUVE, f. m. (*Le mont Vésuve.*) Vesuvius, ii, m. *Liv.* WEZUWIUSZ gora.

(Montagne d'Italie à cinq ou six lieuës de Naples, qui jette quelquefois des feux comme le Mons Gibel.) Gora o sześć mil lub o pięć mil Włoskich od Neapolim ktora czasami wybucha ogniem iáko y gora Etna.

VETERAN, (*Qui a servi son temps dans quelque employ.*) Veteranus, veterani, masc. WYSŁUZONY záslużony weteran.

Un soldat vétéran qui a servi son temps dans les armées.

Miles

Miles veteranus *Cic.* Qui stipendia confecit. *Liv.* Wysłużony żołnierz.

Conseiller vétéran, qui a fait le temps prescrit par les loix. Senator veteranus, qui legitimum in munere obeundo tempus confecit. Wysłużona Rada ten ktory w Rádzie czas prawem upisany wybył.

VETE'RAVIE, (*Pays d'Allemagne entre la Hesse & le Rhin.*) Veteravia, æ, fœm. WETERAWIA kray Niemiecki między Hessyą y Renem.

VETILLE, subst. fœm. (Proprement un outil fait de deux branches de cuivre percées, par où passent plusieurs anneaux, qu'on ne peut ouvrir sans beaucoup d'addresse & une longue patience, & de là il se prend figurement pour de vaines occupations de ceux qui s'amusent à des bagatelles, comme à demesler les entrelacemens des broches d'une Vetille.) Nugæ, arum. Ineptiæ, arum, fœm. Inaniæ, arum, fœm. plur. *Plaut. Petr.* KŁODKA forselna ciasna do otwierania skąd się tego słowa w Francuskim záżywa chcąc wyrazić frasaki iákie y prożne á niewarte czasu y uwagi rzeczy.

VETILLER, (*S'amuser à niaiser ou à la bagatelle.*) Nugari. Tricari, (or, aris, atus sum.) Nugis detineri. FRASZKAMI się bawić.

VEU, m. VEUE, f. Visus, visa, visum. (*Participe passif du verbe* VOIR.) WIDZIANY, Widziana.

TOUT *veu & consideré.* Inspectâ umnî re. *Plaut.* Visis omnibus & expensis. WSZYSTKO zważywszy y przeyrzawszy.

Veu la requeste. Viso libellu supplice. Zważywszy prozbę supplikę.

VEU est aussi une conjonction causale & signifie *En égard* Zważywszy zmiarkowawszy.

Veu son grand âge. Ætatis habitâ ratione. Zważywszy wiek iego sędziwy.

Il ne parloit pas mal, veu le siecle où il vivoit. Non erat indisertus, ut temporibus illis, ut erant illa tempora, ut in tali tempore. *Cic.* Nie źle iescze mowił, zważywszy wiek y czasy zá ktorych żył.

Veu l'heure qu'il est. Ut diei tempus est. *Ter.* Zważywszy ile ktora iest godzina.

Il a esté assez bien élevé, veu le siecle où nous sommes. Ut nunc sunt mores, ut nunc sunt tempora, satis liberaliter fuit institutus. *Ter.* Dosyć to że y tákie miał wychowanie zważywszy wiek teráźnieyszy.

AU VEU *& au sceu de tout le monde.* Omnibus consciis in oculis omnium, palàm omnibus. *Cic.* W OCZACH wszystkich y iáwnie przed wszystkiemi.

VEU QUE, (*Attendu que.*) Cum *avec le subjonctif.* PONIEWAZ, ile że.

VEUE, subst. f. (*L'action du plus noble des cinq sens de la nature.*) Visus, visûs, m. Videndi sensus, ûs, m. au Facultas fœm. Oculorum sensus. *Cicer.* WZROK widzenie zmysł z pięciu zmysłow náyprzednieyszy.

Avoir bonne veuë. Clarè oculis videre *Plaut.* Oculos acres atque acutos habere. *Cic.* Valere oculis. *Aul-Gel.* Mieć wzrok dobry.

Il a fort bonne veuë. Est ipsi oculorum sensus acerrimus. *Cic.* Valent illi oculi. *Plaut.* Bardzo dobry ma wzrok.

Il a la veuë tendre, foible, délicate. Mollis est ipsi oculorum acies, mollibus & tenetis est oculis. *Ovid.* Má wzrok słaby oczu słabych.

Il n'a pas la veuë bonne, il l'a basse. Oculis comminùs prospicit. *Plaut.* Comminùs oculi illius prospiciunt. *Terent.* Nisi propè admota non cernit. *Plin.* Krotkiego nie dobrego wzroku tępego.

Il a la veuë courte. Lusciolus, lusciciosus est. *Plin.* Krotkiego wzroku.

Eblouir la veuë. Oculos, oculorum aciem perstringere. *Cic.* Záćmić záślepić wzrok od blasku.

Eclaircir la veuë. Aciem oculorum exacuere. *Cic.* Excitare. *Plin.* Náprawić wzrok záostrzyć wzrok.

Perdre la veuë. Amittere visum oculorum. *Plin.* Oculos. *Cas.* Lumina oculorum. *Cornel-Nep.* Aspectum. *Cic.* Stracić wzrok.

VEUË. (*Aspect. Regard*) Aspectus. Conspectus, ûs, masc. Oculi, oculorum, masc. *Cic.* WZROK widzenie spoyrzenie poyrzenie.

Agréable à la veuë. Ad aspectum venustus. Praeclarus, a, um, *Cic.* Przyiemny ná weyrzenie nád pozor.

Avoir la veuë sur une chose. Cernere, aspicere aliquid oculis *Cic.* Mieć oko ná co.

J'ay toûjours la veuë sur luy, je le regarde sans cesse. Ejus in vultu habitant oculi mei, illius oculos in oculis habeo meis. *Cic. Ter.* Mám záwsze oko ná niego ustawicznie go mam ná oku.

Il jetta ou porta la veuë sur cela sans y penser. In rem istam oculorum imprudentiam adjecit. *Cic.* Spoyrzał ná to nie myśląc nieostrożnie.

Tourner la veuë vers quelqu'un. Vertere, convertere oculos ad aliquem *en* respicere ad aliquem. *Ter.* Obrocić oczy ná kogo.

Je crains que ma veue ne me trompe. Timeo oculorum fidem. Boię się żeby mię tylko oczy nie łudziły nie záwiodły.

VEUË. (*Aspect qu'on a d'un lieu.*) Aspectus. Prospectus, ûs, masc. *Cicer.* PROSPEKT poyrzenie wypuszczenie oka.

Une galerie qui a une belle veue. Porticus pulcherrimo prospectu. *Cic.* Galerya ná pięknym prospekcie.

Une galerie à perte de veuë. Porticus longior, quàm ut tota oculorum acies possit pervadere. *Vitr.* Galerya okiem nieprzeyrzana tákiey dalekości długości.

Sa maison de campagne est bastie sur le sommet d'une montagne, & a veuë sur la mer. Villa summo monte posita prospectat *ou* prospicit mare. *Phad.* Dwor Pałac ná wzgorku z prospektem ná morze.

Empescher, derober la veuë. Impedire prospectum. *Cas.* Adimere. *Liv.* Eripere. *Sil Ital.* Zásłaniać zácimiać przeszkadzać widoku.

VEUE signifie aussi *les fenestres.* Lumina, luminum, n. pl. WIDOK okna światło.

Il la menaça de luy oster ou de luy boucher ses veuës. Se luminibus ejus obstructurum minatus est. *Cic.* Groził iey że iey miał wszystkie światło odebrać záskać.

VEUE, *Présence.* WIDOK oglądanie widzenie obaczenie bliskość.

Les deux armées campérent vis à vis & ne se perdirent jamais de veuë. E regione castra castris posuerunt, & uterque exercitus utrique erat exercitui in conspectu. *Cas.* Obadwa woyska przeciwko sobie stały áni się z oka nie spuściły.

Perdre quelqu'un de veuë. E conspectu suo aliquem emittere. *Ter.* Już kogo niewidać.

On avoit desja perdu de veuë une galére qui fuyoit. Evolaverat jam è conspectu fugiens quadriremis. *Plaut.* Już niewidać było galery iedney uciekaiącey.

A NOSTRE *premiére veuë, lorsque nous nous verrons.* Primo congressu *ou* in congressum nostrum. *Cicer.* DO pierwszego obaczenia z sobą.

VEUE se dit figurément des desseins, des motifs & de l'intention qu'on a en faisant les choses. INTENCYA ná iáki koniec kto co zámyśla co sobie ułożył y czego chce.

J'avois eu cette veuë il y a long-temps. Id ego videram jam diu. *Cicer.* Miałem tę intencyą dawno zámyślałem dawno o tym.

Porter sa veuë de dans l'avenir. Futura prospicere. *Cic.* Zámysły swoie ná dal puścić.

Il est bien éloigné de ses veuës. Longè à destinatione suâ jacet. *Petr.* Pomięszały mu się szyki dáleko odpadł od tego gdzie sobie zámierzył, dáleko się odstrzelił od celu swego.

Je n'ay point fait cela dans la veuë de vous offenser, c'est l'amour qui m'y a forcé. Hoc non feci contumeliæ causâ, sed amoris. *Ter.* Nienczyniłem tego abym cię chciał obrazić nieżyczłości, y owszem z affektu y chcąc ci się przysłużyć.

Il fait tout dans la veuë de vous plaire. Studet in omnibus tibi placere, oculis tuis in omnibus inservit. Wszystko czyni nie myśląc tylko o twoiey przysłudze.

ON DIT encore au figuré *La chose est si subtile, qu'elle se dérobe à nostre veuë.* Tanta est ejus tenuitas, ut fugiat aciem. *Cic.* Ták iest rzecz subtelna że iey prawie okiem niedoyrzy. **La grandeur du gain déroboit à sa veuë la grandeur du danger.* Magnitudo lucri obscurabat periculi magnitudinem. *Cic.* *Przed wielkością zysku y pożytku, niewidział wielkości niebespieczeństwa. **Il a la veuë mauvaise pour voir ses propres defauts, & il est clair-voyant pour voir ceux de ses amis.* Mala sua pervidet inunctis oculis, & acutè cernit in amicorum vitiis. *Hor.* *Tępy má wzrok w widze-

niu y wparrowaniu własnych niedoskonałości, ále w podstrzeganiu drugich ostrowidź w niego.

VEUE se dit adverbialement dans les phrases suivantes. *Connoistre un homme de veue.* Noscere, *ou* novisse aliquem de facie. ZNAC kogo z widzenia samego tylko. **Je le connoir de veüe.* Oculis meis familiaris. *Petr.* *Znam gó z widzenia samego.

D'UNE *seule veüe*, *tout d'une veue.* Uno aspectu, uno oculorum intuitu, conjectu. *Cic.* JEDNYM poyrzeniem, iednym oka rzueeniem.

A VEUE *d'œil.* Oculorum judicio. *Cic.* NA Oko, ná pozor ná weyrzenie z weyrzenia z poyrzenia.

ON DIT proverbialement *Discourir à parta de veüe.* Quidlibet garrire. *Hor.* Multa temerè & confusè loqui, multa pro ut in buccam veniunt, effutire. PRAWIC ni to-ni owo bez uwagi, bez pámięci.

Faire une chose à boule veüe, sans prendre des mesures Temerè & inconsulto aliquid agere. Czynić co sap cap, bez uwagi nieruzmyslnie nieuważnie.

VEUF, subst. masc. (*Homme qui a perdu sa femme.*) Vir viduus, i, masc. *Ovid.* WDOWIEC.

VEUVE, subst. fœm. (*Femme qui a perdu son mari.*) Vidua, æ, (*on sous-entend* mulier.) *Plaut. Cic.* WDOWA. **J'aimerois mieux estre veuve toute ma vie, que de souffrir vos désordres.* Me meam ætatem à re viduam esse mavelim, quàm istæc tua flagitia pati. Quin vidua vivam, quàm tuos mores perferam. *Plaut.* *Wolałbym całe życie moie być wdową niżeli ná te twoie nierządy patrzyć.

VEUVAGE, subst. masc. (*La viduité.*) Viduitas, atis, fœm *Cic.* WDOWSTWO; wdowi stan.

VEXATION, subst. fem. (*Persécution, mauvais traitement.*) Vexatio, onis, fœm. *Cicer.* PRZESLADOWANIE wexa.

VEXER *quelqu'un*, (*Le mal-traiter, le persecuter.*) Aliquem vexare, divexare, (o, as, avi, atum.) *Voyez* PERSECUTER. PRZESLADOWAC wexować kogo przeciwić się.

UGENTO *ou* UGENTI. (*Ville d'Italie en la terre d'Otrante.*) Uxentum, ii, neut. UXENT Miasto Włoskie w Otranto.

VIAGER, masc. VIAGERE, fœm. (*Pour la vie, ou durant la vie. Pension viagere ou durant la vie.*) Pensio ad vitæ tempus, onis, fœm. DOZYWOTNI Dożywotnia poki życia pensya dochod dożywotny.

VIANA, (*Petite Ville autrefois appanage des fils ainez des Roys de Navarre.*) Viana, Vianæ, fœm, WIANA Miasteczko nawarry, oprawa niegdyś synnw starszych Krolow nawarry.

VIANDE, subst. f. (*Tout ce qui sert généralement pour la nourriture de l'homme.*) Cibus, cibi, m. Esca, æ, fœm. Cibaria, cibariorum *Cicer.* POTRAWA, iedzenie wszelaka strawa. **Viande commune, mais succulente, qui a bien du suc & nourrit beaucoup.* Cibus plebeius, sed succosus & nutritivus. *Petr.* *Potrawa pospolita ále soczysta y tuczna. **Viandes légéres, qui se digérent aisement.* Leves cibi, *ou* faciles cibi, levium *ou* facilium ciborum, masc. plur. *Cic.* *Potrawy letkie do strawienia łatwe. **Le contraire est.* Operosi cibi, operosorum ciborum. *Plin. Des viandes de dure digestion.* *Przeciwnie záś potrawy trudne do strawienia ciężkie. **Viande à pauvres gens.* Cibus illiberalis. *Plin.* *Ubogich ludzi potrawa. **Viande fort nourrissante.* Cibus robustus. *Cels.* Nutritivus *Petr.* *Potrawa bardzo syrna tucząca. **Qui est aspre à la viande.* Cibi avidus. *Terent.* *Łákomy obżarty. **Il ne mangeoit que des viandes communes & en petite quantité.* Cibi minimi erat & vulgaris *Suet.* *Proste potrawy tylko same iádał, y nie wiele.

UN JOUR *de viande.* (*Un jour gras.*) Dies cibarius, diei cibarii, masc. In quo vesci carnibus licet. Mięsny dzień mięsny niepostny.

VIANDE de caresme se dit *de ce qui se mange en caresme, comme légumes, poisson.* Quadragesimalia cibaria, omn. neut. plur. Edulia quibus vesci licet quadragesimali tempore. POSTNA potrawa iako warzywo legumina ryby.

VIANDE se dit figurément & proverbialement. *Ce n'est pas là ma viande, ce n'est pas ce que je mange, ce n'est pas là mon ragoust.* Hoc non est mihi esca. *Ovid.* Hoc genere cibi non utor, non sapit palato mihi iste cibus. POTRAWA (*niewłaśnie y przysłowiem*) Nie moia to potrawa nie dlá mnie to potrawa nie dlá mnie to gotowano.

VIANDER. (Terme de Vénerie, en parlant du Cerf, lorsqu'il va paistre.) *Aller à la pasture.* Pasci, (or, eris, pastus sum.) *Cic.* NA Żerowisko termin Myśliwski Jelen idzie ná żerowisko.

VIANDIS, subst. masc. (*Pesture du Cerf.*) Cervi pabulum, pabuli, neut. Pastio, onis, fœm. ZEROWISKO Jelenie &c.

VIANDIS. (*Le lieu où paist le cerf.*) Cervi pascua, pascuorum, neut. plur. ZEROWISKO mieysce gdzie się ieleń lub zwierz pasie.

VIATIQUE, subst. masc. (*Argent qu'on donne pour faire un voyage.*) Viaticum, ci, neut. *Cic.* WIATYK pieniądze ná drogę podrożny.

(Mot bas en ce sens qui ne se dit qu'à l'égard des Religieux qui vont en voyage.) Słowo w tym rozumieniu proste w francuskim, co się tylko o Zakonnikach mowi w drogę wyprawionych.

ON DIT dans l'Eglise *Donner le Viatique à un mourant, luy donner le Corps de J. C. pour faire le grand voyage de l'autre monde.* Corpus Christi in Viaticum morienti prebere. Dáć Wiatyk Swięty Choremu; to iest Náyświętszą Kommunią ostatnią ná szczęśliwą wyprawę w podroż wieczności.

VIBRATION, subst. f. (*Mouvement, agitation.*) Motus, ûs, masc. Agitation, onis, fem. *Cic.* (Terme dogmatique.) Poruszenie taucenie ciśnienie,

VICAIRE, f m. (*Qui fait les fonctions à la place d'un autre.*) Vicarius, m. Qui alterius vices gerit. *Cic.* WIKARY námiestnik czyi.

VICARIAT, f. m. Vicarii munus, eris, n. *Cic.* WYKAKARYAT námiestnictwo,

VICE, subst. masc. (*Défaut des personnes & des choses.*) Vitium, vitii, neut. *Cic.* WADA co do rzeczy y osob niedoskonałość. **Le mensonge n'est pas mon vice.* Non est mentiri meum. *Ter.* *Kłamstwo nie moia wada nie mam zwyczain kłamać. **En voulant éviter un vice, on tombe dans un autre.* Dum vitium vitant homines, currunt in contrarium. *Hor.* *Jedney wady się chroniąc wpadaią ludzie wdrugą.

VICE, (*Crime, mauvaise action.*) Vitium, *Cic.* Plagitiũ. *Cic.* ZBRODNIA wina grzech wykroczenie. **Des vices profondement enracinez.* Vitia prævalida & adulta. *Tacit.* *Grzechy wády głęboko wkorzenione. **Il s'est défait de ses vices il s'est tourné à bien.* Emersit è vitiis, seque ad bonam frugem recepit. *Cic.* *Bozbył złych nałogow swoich y udał się ná dobre. **En me reprenant de mes vices, vous m'entraisnez dans un plus mauvais chemin.* Objurgans me à peccatis, rapis deteriorem in viam. *Plaut.* *Strofuiąc mię z niedoskonáłości moich w gorsze mię wprowadzasz.

VICENCE ou VICENZA, (*Ville d'Italie de l'Estat de Venise capitale d'un petit Pays dit le Vecentin qui est entre le Tirol, & le Veronis.*) Vicentia. Viceria, æ, fœm. *Plin. Tacit.* WICENCYA WICENCA Miásto Włoskie w Páństwie Weneckim stołeczne máłey iedney Prowincyi názwaney Wicenckie Páństwo między Tyrolem y Weroneńskim.

DE VICENCE. Vicentinus, a, um. Z WICENCYI Wiceński,

VICH ou VIQUE, (*Ville d'Espagne en Catalogne.*) Vicus, Vici, fœm. Aquæ Voconiæ, aquarum, f. plur. WIK wody miasto Hiszpańskie w Kátalonii.

VICEROY, subst. m. (*Gouverneur d'un royaume au nom du Roy.*) Prorex, Proregis. WICE-REY Wice-Krol námiestnik Krolewski.

VICIEUX, m. VICIEUSE, f. (*Qui a quelque défaut ou quelque imperfection.*) Vitiosus, vitiosa, vitiosum. *Cic.* SKAZONY, Zły, wádę máiący, ládaco.

VICIEUX, (*Porté au vice.*) Vitiosus. Flagitiosus, a, um. *Cic.* LADACO człowiek do występkow skłonny występkow pełny.

VICIEUX se dit aussi *des actes de Justice, dans lesquels il y a quelque défaut de formalité.* Vitiosus. Mendosus, a, um. *Plin.* DEFEKT iáki w sobie máiący, dokument Pápier, lub Dekret.

VICISSITUDE, f. f. (*Changemens, révolution, qui arrive dans les saisons.*) Vicissitudo, inis, Varietas, atis, fœm. Mutatio, onis, f. *Cic.* ODMIANY przemiany rożne przypadkowe.

VICISSITUDE *qui arrive dans les temps & dans les affaires publiques.* Rerum *ou* temporum vicissitudo, mutatio, onis, fœm. *Cic.* ODMIANA przemiana.

VIC-

VICOMTE, fobst. masc. Vicecomes, Vicecomitis, masc. WICE Hrabia.

VICOMTE'. Vicecomitatus, ûs, masc. WICE Hrabstwo.

VICTIMAIRE, fobst. masc. (*Celui qui égorgeoit la victime dans les sacrifices du Paganisme.*) Victimarius, ii, masc. *Val Max.* OFIARNIK Pop pogański.

VICTIME, subst. fœm. (*Hostie, animal que les payens immoloient à leurs fausses divinitez.*) Victima. Hostia, æ, f. *Cic.* OFIARA iáką ofiarowali Poganie ná rzeż Báłwanom. •*Sacrifier une victime.* Mactare. Litare victimam. *Cic. Suet.* •Bić ná rzeź ofiarę.

VICTIME se dit au figuré Victima. OFIARA. •*Vouloir estre victime pour quelqu'un.* Præbere se alicui victimam. •Chcieć stać się ofiarą zá kogo ná ofiarę się zá kogo wydać. •*Soit que nous soyons riches ou pauvres, nous serons toûjours la victime de la mort impitoyable.* Sive dives aut pauper, victima tamen eris nihil miserantis Orci. *Hor.* •Bogaci czy to ubodzy ná ofiarę śmierci wszyscy idziemy.

VICTOIRE, subst. fœm. Victoria, æ, fœm. *Cic.* ZWYCIĘSTWO. •*La victoire est à nous, elle est entre nos mains.* Victoria in manibus nobis est. *Salust.* Habemus victoriam in manibus. *Liv.* •Zwycięstwo násze, w ręku iest nászych, zwycięstwo mámy w ręku. •*Cette victoire nous couste la vie de plusieurs vaillans hommes.* Constat nobis victoria multorum virorum fortium morte. *Cæs.* •To zwycięstwo wiele nás zacnych ludzi kosztuie. •*Cette victoire nous a cousté beaucoup de sang & de blessures.* Multorum sanguine ac vulneribus ea nobis victoria stetit. *Liv.* •To zwycięstwo kosztowáło nás wiele krwi y rán. •*Il gagna la victoire sans verser de sang.* Incruentam victoriam adeptus est. *Salust.* •Wygrał zwycięstwo bez krwi wylania. •*Arracher la victoire des mains des ennemis.* Victoriam hosti extorquere. *Liv.* Victoriam ex manu hostili eripere. •Wydrzeć zwycięstwo z ręku nieprzyiácielowi. •*La victoire nous est eschapée en quelque façon des mains.* Victoria nobis quodammodo excidit è manibus. *Cicer.* •Wyśliznęło się nám iákoś zwycięstwo z ręku. •*La victoire fut long temps en balance.* Diu anceps victoria fuit. *ou* Dubia, incerta fuit victoria. •Długo się ná obiedwie strony wáżyło zwycięstwo.

Qui a remporté plusieurs victoires. Plurimarum palmarum homo *Cic.* Plurimis palmis nobilis *Hor.* Victoriosus, i, m. *Cat.* Ten co wiele zwycięstw wygrał y odniosł z nieprzyiaciela. •*Il ne doit pas ses victoires à des cabales ni à des trahisons, mais à son seul courage.* Virtute, non ambitione, neque perfidiâ tot victoriis potitus est. *Plaut.* •Nie zdradą áni podeyściem ále męstwem tyle zwycięstw otrzymał.

Victoire se dit figurément en choses morales. Victoria. Zwycięstwo zwyciężanie się co do obyczaiow. •*Le sage remporte toûjours la victoire sur ses passions.* Sapiens responsat semper suis cupidinibus. *Hor.* In affectibus dominatur. *Quint.* •Rozumny człowiek záwsze nád passyami swoiemi ma zwycięstwo.

VICTORIEUX, m. VICTORIEUSE, f. (*Qui a remporté la victoire.*) Victor, oris, m. victrix, icis, f. (*parlant de celle qui est victorieuse.*) ZWYCIĘSCA zwycięski ten álbo ta co odebrała zwycięstwo.

Victorieuse de ses convoitises. Libidinum victrix. Zwycięstwo nád pożądliwością maiąca.

VIDAME, f. m. (*Titre de Seigneurie, qu'on donne à quelques gentils hommes.*) Vicedominus, vicedomini, m. NAMIESTNIK Administrator Kommissarz Dobr Biskupich.

(Les Vidames ont esté instituez pour défendre le bien des Evesches.) Urzędnik ochronę dobr Biskupich maiący.

VIDUITE', fobst. f. (*L'Estat des veuves.*) Viduitas, atis, f. *Cic.* WDOWI stan.

VIE, subst. f. (*Espace de temps qui s'écoule entre la naissance & la mort.*) Vita, æ, f. Ævum, ævi, n. Vitæ cursus, ûs, m. Curriculum, li, n. *Cic.* ZYCIE przeciąg czasu od urodzenia do śmierci. •*Souvenez-vous que la vie est bien courte.* Vive memor, quam sis brevis ævi *Hor.* •Pamiętay o życiu że iest bárdzo krotkie. •*Cela me fait trouver la vie ennuyeuse, me chagrine & me vieillit.* Hæ vitæ me saturant & mihi sunt dividiæ & senio *Plaut.* •To mi życie czyni tęskliwe, to mię gryzie y to mi zdrowie y czerstwość traci. •*J'ay consumé, j'ay employé toute ma vie à amasser du bien.* Contrivi in quærendo vitam atque ætatem meam. *Plaut.* •Całe życie strawiłem ná zbieraniu fortuny. •*Dieu vous donne une bonne & longue vie.* Benè valete & vivite. *Plaut.* •Niech ci Bog da zdrowie y życie długie. •*Il est encore en vie.* Vivit, spirat adhuc. *Cic.* •Jeszcze żyie. •*Les médecins font trafic de nos vies.* Animas nostras negotiantur medici. *Plin.* •Doktorowie handel swoy prowadzą z życia y zdrowia naszego. •*Mener une vie voluptueuse.* Gerere vitam. Chiam. *Petr.* Voluptuariam vitam degere ac deliciis plenam, refertam. •Prowadzić życie w roskoszach.

(*Vita Chia.* Vie voluptueuse, à cause que les habitans de l'Isle de Chio estoient fort voluptueux.) Zycie rospustne swywolne.

Je ne tiens la vie que de vous. A te habeo vitam. *Cic.* Tobiem samemu życie powinien. •*Sur peine de la vie.* Propositâ capitis pœnâ *Cæs.* •Pod gardłem pod utratą życia. •*Chacun d'eux eût souhaitté luy pouvoir rendre la vie aux despens de la sienne.* Illum sanguine suo, si possent, ab Acheronte cuperent redimere. *Cornel-Nep.* •Káżdyby zá niego dał rád życie áby on nie zginął. •*Dans un combat un homme de cœur qui donne la vie à son ennemi est doublement vainqueur.* Vir strenuus qui in prælio hostem non jugulat, victor solet abire. *Petr.* •W spotkaniu się człowiek serca wielkiego ktory życiem daruie nieprzyiaciela dwoinkim iest zwycięscą.

Vie, (*Maniére dont les hommes se gouvernent.*) Vita. Zycie iákie kto prowadzi iák się rządzi iák żyie. •*Considerer la vie des hommes comme dans un miroir, & prendre exemple sur eux pour se régler.* Inspicere, tanquam in speculum, in vitas hominum, atque ex aliis sumere sibi exemplum. *Ter.* •Uważać życie ludzkie y przypatrować iák w zwierciedle ich obyczaiom náprzykład dla siebie iáko sobie postępować. •*Il menoit une vie dure, & menageoit avec grand soin ce qu'il avoit acquis.* Asper erat & attentus quæsitis. *Hor.* Asperam vitam trahebat. *Ter.* •Zył mizernie y strzegł pilnie tego co zebrał. •*Prendre un train de vie libre.* Liberioris vitæ iter quærere. *Ovid.* •Zyć sobie swobodnie. •*Comme la vie est fort diverse, les fortunes changent aussi d'ordinaire en peude temps; nous nous souvenons bien qu'il estoit riche, & que nous estions pauvres; mais la roue a tourné.* Varia ut vita est, actutum fortunæ solent mutari: nos eum divitem meminimus, atque pauperes nos; vertit se rota vicissim. *Plaut.* •Jáko to rożnie bywa w tym życiu y co raz się rzeczy mienią, pamiętamy że on był Pánem á my ubodzy pacholey, ále się kołko obrociło ináczey.

VIE se dit *des alimens & des choses nécessaires pour vivre.* Victus, ûs, m. *Ter.* ZYCIE pożywienie. •*Demander sa vie.* Victum quærere. *Ter.* •Zebrać pożywienia. •*Il est de grand vie.* Est multi cibi, *ou* multæ escæ. *Cic.* Maximæ escæ. *Plaut.* •Zycie po Pańsku. •*Gagner sa vie à filer.* Vitam colo tolerare. *Ter.* Nendo vitam quærere. •Zyć z prządzy.

ON DIT populairement *Faire la vie, faire la débauche, se bien divertir.* Benè sibi facere. *Plaut.* OCHOTKI bankiety uczty stroić.

ON DIT encore populairement *Faire une vie à quelqu'un, le quereller, tempester contre luy.* Debacchari in aliquem. *Ter.* Durius aliquem inclamare, increpare. HAŁASOWAC ná kogo łaiáć.

MA VIE, *mon cœur.* (Mot de flatterie.) Mea vita, meum corculum. *Plaut.* MOIE życie moie serce moia duszo słowa affekto lub podchlebne.

EAU *de vie. Voyez* EAU. GORZAŁKA.

VIEIL ou VIEUX, masc. VIEILLE, fœm. adiect. Vetus, veteris, omn. gen. antiquus, antiqua, antiquum. *Cicer.* STARY, Stara.

(*Un vieil homme,* selon M. Vaugelas, ou *un vieux homme* selon M. Ménage, qui assûre que le mot *Vieil* n'est d'usage que dans ces mots, *le vieil Adam, le vieil homme.* Vetus homo.) Stary człowiek starzec. W Francuskim kwestya iest czy się ma mowić *Viel homme* Stary starzec czy *vieux homme* twierdzą niektorzy że trzeba mowić *vieux homme* w tym rozumieniu właśnie: á zás *vieil homme* nieznáczy właśnie starcz ále w duchownym rozumieniu starego człowieka to iest co do grzechu od ktorego nás odnáwia ná nowe ludzie łaska Chrystusowa iákoż pospolicie mowiemy *vieux homme* starzecz nie *vieil-homme.*

UNE *lettre fort vieille.* Pervetus epistola. *Cic.* LISTY stare dawne dawno pisane dáty dawney. •*De vieilles noix.* Perveteres nuces. *Plin.* •Stare orzechy. •*De vieille graisse.* Pervetustus adeps. *Plin.* •Stara tłustość łoy sadło stare. •*Une vieille mazure.* Vetus maceria, veteris maceriæ, fœm. •Stare murzysko.

VIEIL, m. VIEILLE, f. *parlant de l'âge.* Senex, senis, m. STARY, Stara co do wieku.

DE VIEILLE, Anilis & hoc anile, adj. *Quint.* BABSKI.

EN VIEILLE, Aniliter, adv. *Cic.* POBABSKU.

VIEILLARD, s. m. (*Vn homme sur le déclin de son âge.*) Senex, senis, vetulus, annosus, i, m. DZIAT starzec ná schyłku będący wieku swego. *Vn vieillard decrépit, ou qui est sur le bord de sa fosse.* Senex capitulatis ou Acheronticus. *Plaut.* *Dziat zgrzybiały iedną nogą iuż wgrobie stoiący. *De vieillard.* Senilis & hoc senile, adj. *Cic.* *Do starości náleżący. *En vieillard* Seniliter, adv *Quint.* *Po starusakowemu.

VIEILLERIES, (*Vieilles hardes.*) Veteramenta, torum, n. ŁACHMANY galgany stare rupiecie platki.

VIEILLESSE, subst. f. (*Age avancé, le dernier âge de la vie.*) Senectus, senectutis, f. STAROSC wiek podesały. *Je suis accablé de vieillesse, j'ay le corps chargé d'années, & les forces me manquent, la légéreté m'abandonne: c'est sans doute une meschante marchandise qu'au grand âge.* Confectus sum senectute, onustum corpus gero, vires reliquerunt, pernicitas dat erit, tum ætas mala merx est tergo. *Plaut.* *Już mi starość y lata dokuczały siły mi ostaią rzeźwość mię odbiegła zápewne zły to towar wiek podesały. *Extreme vieillesse.* Exacta ac extrema ætas. *Ostatnia starość wielka starość, *La vieillesse vient sans qu'on s'en apperçoive.* Obrepit non intellecta senectus. *Juv.* *Starzeiemy się, áni się postrzeżemy starość przychodzi niespostrzeżonna,

VIEILLIR, (*Devenir vieux*) Senescere. Cõsenescere. STARZEC się starzeie się. *Je suis tellement vieilli de tristesse & de chagrin, que je ne suis plus connoissable.* Præ mœrore atque ægritudine ità consenui, vix ut dignosci possim, *Plaut.* *Tákem się zestarzał od smutku y kłopotu że mię áni poznać *Il vieillit d'envie d'amasser du bien* Amore senescit habendi *Hor* *Starzeie się y śniecie od łakomstwa. *Vieillie de chagrin & à force de repandre des larmes.* Consenescere mœrore ac lacrymis. *Starzeć się od kłopotow y od łez wylania. *Vieillir sous les armes.* Consenescere in armis *Hor.* *Starzeć się ná woynie ośiwieć pod zbroią w pancerzu. *Dans la lecture des Rheteurs.* In commentatiis Rhetorum consenescere. *Quint.* *Zestarzeć się ná czytaniu ksiąg.

Vieillir. (*en parlant des choses,*) Veterascere. *Col.* Zestarzeć się mowiąc o rzeczach. *Ce mot a vieilli.* Obsolevit vetustate istud verbum. *To słowo się zestarzało. *Cette opinion est vieillie par un long-temps.* Exaruit vetustate hæc opinio. *Cic.* *To zdanie wywietrzało od dawności.

VIEILLE, subst. f. (*Instrument harmonieux, dont on jouë avec une manivelle*) Manuleata sambuca, æ, f. KORBA do grania instrument graiący obracaiąc korbą harfa, a korbą.

Vielleur. (*Qui jouë de la vieille.*) Sambucen, sambucinis, m. Harfista ten co gra korbą ná korbie.

Vieileuse, (*Qui jouë de la vieille.*) Sambucina, æ, ou Sambucistria, f *Plaut Liv.* Tá co gra korbą ná korbie.

VIENNE (*Ville Capitale du Viennois & Archevesché sur le Rhosne.*) Vienna, æ, f ou Vienna Allobrogum, f. WIEDEN Miasto we Francyi z Arcybiskupstwem leżące nád Rodanem stołeczne Wienneńskiey Prowincyi.

VIENNE (*sur le Danube en Allemagne, Capitale de l'Autriche & sejour de l'Empereur.*) Vienna, Juliobona, Flaviana, æ, f. Flavianum, i, n. WIEDEN Miasto stołeczne Rákuz rezydencya Cesarza Austryackiego Domu nád Dunaiem w Niemczech.

La Vienne, (*Riviere de France, qui passe au dessous de Limoges, & se jette dans la Loire en Anjou.*) Vigenna, æ, m. Wigenna rzeka we Francyi idąca pod Lomowikiem wpadaiąca w Ligerę pod Andegawem.

Le Viennois, (*Pais dans la Province du Dauphiné.*) Ager ou tractus Viennensis, masc. Wienneński Kray w Delfinacie Prowincyi.

VIERGE, subst, f. (*Fille qui a encore sa pudicité.*) Virgo, virginis, fœm. *Cic.* PANNA wstydu nienaruszonego dziewica.

VIERGE, (Mot qui se dit par excellence de la SAINTE VIERGE Mere de JESUS CHRIST.) Sanctissima Virgo, PANNA Náyświętsza Mátka Páná Zbawiciela nászego.

(SAINTE VIERGE) *nous vous prions ma compagne & moy d'avoir pitié de deux malheureuses, qui toutes baignées de larmes & prosternées à vos pieds embrassent vostre autel, daignez-nous recevoir sous vostre protection & nous defendre.* Alma Virgo, ambæ te obsecramus aram amplexantes hanc tuam, lacrymantes, genibus nixæ nos in custodiam tuam ut recipias, & tuere. SWIĘTA Dziewico ciebie prosiemy iá y towarzyszka moia, racz mieć politowanie nád dwiema nieszczęśliwami sierotami, ktore oblane łzami u nog twoich leżąc padaię przed świętym obrazem twoim. Racz nas przyiąć pod twoią świętą obronę y zástczyć.

(Plaute fait faire cette priére à Venus par deux filles eschappées d'un naufrage.) Tá modlitwa iest u Plautusa iákoby ią czyniły dwie Pánny, do wenery uszedszy szczęśliwie utonienia.

DE VIERGE, Virginalis & hoc virginale, adject. Virgineus, a, um. *Cicer. Virg* DZIEWICZY Pánieński.

VIERGE, (*Signe du Zodiaque où le soleil entre au mois de Septembre.*) Virgo, *Petr.* PANNA znák niebieski.

HUILE VIERGE, (*La mere goutte de l'huile, qui distille des olives.*) Flos olei, floris olei, masc. *Plin.* OLIWA przednia sama przez się.

VIEUX, masc. VIEILLE, fœm. (*Ancien.*) Vetus, veteris, omn. gen. Vetustus, a, um. Antiquus, a, um. Annosus, a, um *Cic. Virg.* STARY, STARA, *Vn vieux arbre, un vieil arbre.* Annosa arbor. *Virg.* *Stare drzewo. *De vieux mots.* Antiqua, vetusta verba. *Stare słowa.

VIEUX, (*Agé*) Senex, Senis, vetulus, ætate provectus ou grandis natu. *Cic.* STARY podesały w leciech.

QUI *est fort vieux.* Declivis ætate, decrepitus, masc. *Cic.* STARY zgrzybiały. *Il estoit si vieux & si foible qu'un souffle l'eût fait tomber par terre.* Erat adeò decrepitus, & languidos, quem si sufflasses, cecidisset. *Petr.* *Ták stary bardzo był że zá lada dmuchnieniem by się obalił.

VIEUX, (*Usé, qui a long-temps servi.*) Usu tritus, detritus, a, um. STARY zażywany długo,

ON DIT dans le familier *C'est un homme du vieux temps.* Homo moribus antiquis. *Plaut.* Człowiek staroświecki.

VIF, masc. VIVE, fœm. *Qui a vie.*) Vivus, viva, vivum. *Var.* ZYWY ZYWA, Zyiący. *Couper, tailler jusques au vif.* Ad vivum resecare. ou vivo tenus. *Cic.* Ad vivas partes circumcidere. *Plin.* * Ciąć rznąć do żywego. * *Brusler quelqu'un vif.* Vivum aliquem comburere. *Cic.* * Zpalić żywcem. *Je ne suis ni mort, ni vif & la crainte me rend immobile. Je suis comme une pierre sans me pouvoir remuer.* Neque vivus neque mortuus sum & timore totus torpeo, Lapideus sum, & commovere me non possum. *Plaut.* * Anim żyw áni umarły od boiáźni stoię iák wryty iák kámień z roieysca się ruszyć niemogąc.

VIF se dit figurement *de ce qui a de l'ardeur & de la vivacité.* Acer, acris, acre. Vividus, a, um. *Cic.* ZYWY rzeźwy ogień żywość w sobie máiący. * *Un esprit vif.* Acre ingenium. *Cic.* *Dowcip żywy. * *Des yeux vifs.* Acres oculi. *Cic.* *Wzrok weyrzenie bystre. *Il a l'esprit vif & pénétrant.* Vir acris ingenii ou acri ingenio. *Cic.* Acri & perspicaci ingenio pollet. *Cic.* *Dowcip żywy przenikaiący.

UN PORTRAIT *tiré au vif, au naturel.* Ad vivum expressa tabella, æ, fœm. OBRAZ iák żywy odmalowany.

VIF se dit aussi *de l'éclat & du brillant des choses.* Micans, antis. Nitens, entis, omn. gen. ZYWY czerstwy. *Il a le teint vif & vermeil.* Est ipsi color verus & succi plenus. *Ter.* *Cera żywa czerstwa płeć,

VIF comme un substantif. *Le vif des yeux.* Flagrantia oculorum, fœm. *Cic.* ZYWOSC oczu rzeźwość.

LE VIF *d'une colomne en Architecture* pour dire *son fust.* Scapus, scapi, m *Vitr.* STOLEC słupa, Kolumny fundament.

VIGILANCE, subst. fœm. (*Veille & soin exact de faire les choses*) Vigilantia, æ, fem. *Cic.* PILNOSC staranie czułość. *C'est un homme d'une grande vigilance.* Est homo mirificâ vigilantiâ. *Cic.* *Człowiek wielkiey pilności czułości.

VIGILANT, masc. VIGILANTE, fem. Vigilans, antis, omn. gen. *Cic.* (*Au Comparatif.*) Vigilantior & hoc vigilantius (*& au Superlatif.*) Vigilantissimus, a, um. PILNY czuły. *Si nous voulons que nos affaires aillent bien, il faut estre vigilans, & ne pas attendre qu'on nous avertisse de nostre devoir.* Vigilare decet hominem, qui volt sua officia tempori conficere, nec expectare debet dum ad suum suscitetur officium. *Plaut.* *Jeżeli sobie życzemy áby rzeczy násze szły dobrze trzeba pilności nieczekaiąc żeby nás przestrzegano oniey.

VIGILE, subst. f. (*La veille de quelque grande feste.*) Vigilia, æ, fem. *Plaut.* Pervigilium, ii, neut. *Plaut.* WILIA przed świętem lud dniem iákim.

VIGILES, (*Peiéres qui se disent pour les morts la veille*

de

de leur enterrement.) Funebris nænia pro mortuis, funebris næniæ. WILIE zá umarłych przy ciele przed pochowaniem.

VIGNE, ſubſt. fœm. Vinea, æ, vitis, vitis, fœm. *Colum.* WINNICA.

JEUNE VIGNE, (*Nouveau plant de vigne nouvellement plantée.*) Novella vitis, f. *Virg.* Novelletum, ti, n. *Paul-Juriſc.* WINNICA młoda nowo ſadzone. **Vigne d'un beu plant.* Uva generoſa vinea. *Ovid.* * Winnica ſzczepienia wybornego. **Vigne plantée pour en manger le raiſin.* Vitis ad eſcam depoſita. *Colum.* * Winn ſadzone po ogrodach dlá gron do iedzenia.

VIGNE *en treille.* Pergulana vitis. *Colum.* WINNICA podwiązena. * *En berceau.* Arcella vitis. *Colum.* * Tyczona winnica Tyczna.

VIGNE *ſauvage, qu'on appelle Lambruche.* Labruſca, labruſcæ, f. WINNA máćica dzika,

PLANTER *la vigne.* Vitem ou vites inſtituere, ponere, pangere. *Virg.* Depangere. Conſerere. *Col.* SADZIC ſzczepić winnicę,

TAILLER *la vigne.* Vitem putare. *Virg.* Caſtrare vites. *Col.* Compeſcere vitem. Attondere vitem. OBCINAC okrzeſywać káſtrować winnicę, **Epamprer la vigne.* Vitam pampinare *Col.* *Zápuſzczać liście w winnicy. **Houer la vigne.* Vineam paſtinare. *Col.* *Kopać winnicę. **Provigner, peupler la vigne.* Frequentare vitem. Propagare. *Col.* * Krzewić winnicę. **Eſchalaſſer la vigne, y mettre des eſchalas.* Vineam pedare, impedare, *Col.* Statuminere. *Plin.* *Podwiązywać winnicę.

DE VIGNE, Vinearicus, a, um. *Col.* WINNY. **Plant de vigne.* Semen vineaticum *Col.* * Látoroſl ſzczep winny.

TERRES *à vignes* ou *propre à planter la vigne.* Terra vinealis. *Col* Terra vitifera, æ, fem. *Plin.* GRUNT winny ſpoſobny do ſzczepienia winnie y ſadzenia.

VIGNERON, ſ. m. Vinitor, oris, m. *Cic.* WINIARZ ſadowy, ogrodnik od winnicy winniczny,

DE VIGNERON, Vinitorius, vinitoria, vinitorium, adj. *Col.* WINNICZNY winniczna.

VIGNETTE, f f. (*Ornamens faits de pampres & de raiſins qu'on met au haut de la prémiere page d'un livre.*) Viticulæ, viticulorum, f plur. Encarpi, encarporum, m. plur. Frondes fructuariæ, frondium fructuariarum, fœm. plur. *Vitr.* WITECZKI rznięcie w witeczki ozdoba do kśiąg w druku.

VIGNOBLE, ſ m. (*Pays planté de vignes.*) Vinetũ, vineti, n. *Cic.* KRAY winem ſadzony. **Un pays de vignoble.* Regio vitifera, f. *Plin.* *Kray w winoobfituiący winnic wiele maiący

VIGOUREUSEMENT, adv. (*D'une maniére ferme & vigoureſe, avec vigueur.*) Validè. Fortiter. Strenuè. Nervosè. *Cic.* MOCNO odważnie.

VIGOUREUX, m. VIGOUREUSE, f. (*Qui a de la vigueur.*) Vegetus. Validus, a, um. MOCNY potężny ſilny tęgi. **Il a une ſanté vigoureuſe.* Athletice ou pugilice valet. *Plaut.* *Tęgiego ieſt zdrowia.

VIGUEUR, ſubſt f. Robur, oris, n. MOC ſiłe tęgość wſzda potęga. **Il a eu de la vigueur juſques dans ſon extrême vieilleſſe.* Ad extremam ſenectutem viridis vixit. *Cic.* *Siłę y czerſtwość miał w ſobie áż do oſtatniey ſtarości. **On a moins de vigueur à ces âges.* Minus roboris ſubeſt illis ætatibus *Celſ.* *Mniey iuż ſiły bywa w tym wieku, **Il n'a plus de vigueur.* Effetæ ſunt in corpore vires *Virg.* *Już żadney w ſobie rzeźwości niema. **Prendre de la vigueur.* Sumere robur corporibus *Liv.* *Nábywać ſiły rzeźwości. **Il a encore de la vigueur & il n'eſt pas entiérement inſenſible aux plaiſirs.* Aliquantulum habet humoris in corpore, neque dum exaruit ex amœnis rebus & voluptuariis. *Plaut.* *Jeſzcze ſię czuie ná mocy y nie ze wſzyſtkim ſtracił do rozrywki ochotę.

VIGUEUR ſe dit au figuré *de l'eſprit & du courage.* Vigor m. Robur, n. MOC ſiła czerſtwość umyſłu y ſerca.

VIL, *m.* VILE. f. (*Mépriſable, abjet.*) Vilis & hoc vile. PODŁY wzgárdzony nikczemny lèdaiaki. **Acheter à vil prix, vendre à vil prix.* Vili vendere. *Mart.* *Ladaiakim targiem kupować bardzo podło kupować.

VILAIN, m. VILAINE, f adj. (*Sale, mal propre.*) Fœdus. Sordidus. Spurcus. Immundus Squallidus, e, um. PLUGAWY plugawa brzydki nieczyſty niechluy nieochludny.

Vilain, (*Deſ-honneſte, ſale, obſcene.*) Inhoneſtus. Spurcus, Obſcœnus. Impurus, a, um. Plugawy brzydki ſproſny nieprzyſtoyny nieczyſty nierządny.

Vilain, (*Chiche, ſordidement avare.*) Sordidus, a, um. *Cic.* Sknęra ſkąpiec brzydki.

Vilain, (*Qui n'eſt point agreable.*) Ingratus, Inamœnus, Injucundus, a, um. Brzydki nie miły nieprzyiemny niewdzięczny. **Un vilain païs.* Inamœna regio, Inamabilis, *Ovid.* *Brzydki kray. **On dit Il fait vilain, il fait un mauvais temps* Sudum non eſt tempus. *Brzydko ſzpetnie ná dworze. **Il fait vilain marcher à cauſe des pluyes.* Iter corruptius factum eſt aſſiduis imbribus. *Cæſ.* *Szpetnie chodzić ale chodzić dla deſzczow.

VILAINEMENT, adv. (*Honteuſement, indignement.*) Turpiter. Inhoneſte. SZPETNIE ſproſnie ſromotnie brzydko plugawie,

VILEBREQUIN, ſ. m. (*Outil de menuiſier qui ſert à percer.*) Terebellum, terebelli, n. *Vitr.* SWIDER.

VILENIE, ſubſt. f. *prononcez* VILNIE. (*Choſe indigne & deshonneſte.*) Dedecus, dedecoris, n SZPETNOSCI plugaſtwa ſproſnoſci ſromoty brzydkości rzeczy niegodziwe y nieprzyſtoyne.

Vilenie, (*Saleté, ordure.*) Sordes, ſordium, f. pl. Plugaſtwa śmiecie.

Vilenie, (*Deshonneſteté.*) Obſcœnitas, atis, f. Sproſności nieczyſtość wſzeteczeńſtwo.

Vilenie, (*Chicheté, avarice ſordide.*) Sordes, ium, f. Sproſne brzydkie ſknerſtwo.

VILETÉ, ſubſt. f. (*Qualité de ce qui eſt à bas prix.*) Vilitas, atis, f. *Cic.* PODŁOSC ladaiakość taniość zá nic prawie rzecz.

VILLAGE, ſ. m. (*Habitation des payſans qui n'eſt point fermé de murs.*) Pagus, vicus, i, m. WIES. **Petit village,* (*Hameau.*) Viculus, viculi, m. *Wioſka folwarczek.

ON DIT populairement & familiérement *Vous eſtes bien de voſtre village, vous eſtes bien ſot* ou *bien ſimple de vous tourmentee ainſi.* Abſurdè facis, qui te angas animi. *Plaut.* MUSISZ być wielki proſtaczek że ſię ták o to turbuieſz. **De village.* Ruſticanus. Paganus. Paganicus, a, um. *Cicer. Mart.* *Wieśniak.

VILLAGEOIS, m. VILLAGEOISE, f. *prononcez* VILAJOIS Vilajoiſe. (*Celuy ou celle qui habite les villages.*) Vicanus, paganus, ruſticus, ruſticanus, m. WIEŚNIAK, Wieśniaczka ze wſi.

VILLE, ſubſt. f. Urbs, urbis, f. MIASTO. **Petite ville.* Oppidulum, i, n. *Cic.* *Miaſteczko mieścina. **Ville capitale d'un Royaume.* Caput Regni. *Miaſto głowne ſtołeczne w Páńſtwie iákim. **Ville fort peuplée.* Frequens populis urbs. *Lucan.* *Miaſto ludne bardzo. **On dit qu'un homme diſne en ville, qu'il diſne hors de chez luy* Cenat foris. *Plaut.* *Je gdzie indziey záproſzony nie u ſiebie ieſt ná obiedzie. **Il eſt en ville.* Foris eſt. *Ter.* *Wyſzedł nie maſz go w domu wyſzedł do miaſta wyiechał z domu. **Ville pour les habitans.* Urbs. Civitas, atis, f. *Miaſto obywatele miaſta. **Toute la ville ſortit au devant de luy* Tota civitas obviam ei proceſſit. *Cic.* *Całe miaſto wyſzło przeciwko niemu. **Retenir une ville dans ſon devoir.* Civitatem in officio continere *Cæſ.* *Trzymać miaſto w porządku y powinności. **Ville pour le corps des officiers, qui régiſſent la Police d'une ville.* Urbis curatores, ædiles, ædilium, m. *Miaſto urząd ſtarſzyzna mieyſka

ON DIT proverbialement *La ville eſt bonne, on ne manque de rien dans cette ville.* Urbs obſoniis opulenta. *ou* Oportunior eſt. DOBRE miaſto porządne wſzyſtkiego w nim doſtanie. **De la ville.* Urbanus, Urbana, Urbanum. *Cic.* *Mieyſki mieyſka z miaſta. **De ville en ville.* Oppidatim. Municipatim, adv. *Suet.* *Od miaſta do miaſta. **Qui eſt de meſme ville que moy.* Civis meus. *Cic.* *Z tego z miaſta ziemną a iegoſz miaſta co y ia **Vilne,* (*Capitale de Lituanie.*) Vilna, æ, fœm. *Wilno miaſto ſtołeczne litwy.

VIN, ſ. m. (*Liqueur qu'on tire des raiſins.*) Vinum, vini, n. *Cicer.* WINO nápoy z gron winnych. **Vin pur.* Merum, meri, n. *Hor.* *Wino czyſte ſamo przez ſię. **Boire ſon vin pur.* Vinum meracius bibere, ſumere. *Celſ.* *Pić wino ſamo przez ſię. **Qui boit ſon vin pour.* Merobibus, e, um adj. *Plaut.* *Ten co ſamo przez ſię wino piie. **Vin trempé, vin meſlé d'eau.* Vinum dilutum ou equk dilutum. *Plaut.* *Wino z wodą rozczyniane mięſzane. **Boire ſon vin trempé.* Vinum dilutius bibere. *Cic.* *Pić wino z wodą. **Tremper ſon vin.* Infuſcare vinum *Plaut.* *Mięſzać wino a wodą. **Qui boit du vin.* Vini potor, otis, m. *Wino rad piiący. **Le contraire eſt,* Vini abſtemius. *Qui ne boit point de vin. Var.* *Wina nie piiący.

ther & à faire les chofes.) Celeritas, velocitas, atis. PRĘDKOSC w czynieniu chodzeniu, *On dit La viteffe des penfées*. Cogitationū velocitas. *Plin*. *Prędkość dowcipu koncepcu.

VISUEL, m. VISUELLE, f. (*De la veuë.*) *Vn rayon vifuel*. Oculi radius ou luminum noftrorum radius, ii, mafc. *Suet*. WIDOKOWY watokowy promień widokowy.

VITAL, m. VITALE, f (*De la vie*) Vitalis & hoc vitale, adj. *Cic*. ZYWOTOWY Zywotny do życia należący ożywiaiący. **La chaleur vitale*. Calor vitalis *Cic*. * Ciepło przyrodzone ożywiaiące. * *Les parties vitales*, comme *le cœur, le foye, le poulmon &c*. Vitalia, vitalium, n. plur. *Quint*. *Części ożywiaiące iako to ferce wątroba płuca.

VITERBE, (*Ville Epifcopale de la Province dite le Patrimoine de St. Pierre.*) Viterbium,ii, n. WITERB miafto y Bifkupftwo we Włofzech.

VITRAGE, fubft. m. (*Nom collectif pour toutes d'un bâtiment.*) Vitrearnina, num, *n*. plur. *Paul-Jurifc*. ou vitrea, corum, n. plur. *Plaut*. SZKŁO okna wfzyftkie w Gmachu iakim.

VITRAY, (*Ville de Bretagne.*) Vitræum ou Vitriacum, n. WITRE miafto Bretanii.

VITRE, fubft.f. (*Piéce de verre qu'on met aux fenefires.*) Vitrea lamina, ou lamella, æ, fœm. SZKŁO fzyba do okna.

VITRER, (*Garnir de vitres*) Vitrais laminis feneftras cancellare, ou objicere feneftris vitreas laminas. SZYBY wprawować wokna, fzkło dawać.

VITRIER, f.m. (*Faifeur de vitres.*) Qui feneftris obducit vitreas laminas. SZKLARZ co okna robi &c.

VITRIOL, f. m. (*Sel foffile qu'on tire par art des glébes des métaux.*) Chalcanthum, i, n. Atramentum futorium, aramenti futorii, n.*Celf.Plin*. KOPERWAS. **Vitry le François*, (*Ville du Pertois en Champagne.*) Vitriacum ou victoriacum Francicum,i, n. *Witry Francufkie miafto w fzampanii.

(Il y a une autre petite Ville affez proche appellée VITRY LE BRULE', *Victoriacum incenfum*, que FRANÇOIS I fit bruler, & enfuite en fit rabaftir une autre fur la riviera do Marne: qu'on nomma de fon nom VITRY LE FRANÇOIS.) Jeft y infze miafteczko nie daleko támże tegoż nazwifka ktore zowią *Witry fpalone* gdyż Francifzek I. Krol kázał Je fpalić, á náto mieyfce wyftawił infze nád Márną názwane od fiebie *Witry Francifzk opol*.

DE VITRY. Victoriacus, a, um. Z WITRY miafta.

VIVACITE', f. f. (*Chaleur interne, qui donne de l'action, du mouvement & du vif.*) Vivacitas, atis, f. *Col*. ZYWOSC. **Vivacité de l'efprit*. Ingenii vis, ou ignis ingenii. *Zywość rozumu dowcipu. **Vivacité des yeux, le feu qui paroift dans les yeux*. Flagrantia oculorum, æ, f. * Zywość oka weyrzenia. **Il a employé dés fes premieres années la vivacité de fon efprit à prindre & à graver, enfuite à la mufique & au manége*. Puerilibus ftatim annis vividum animum in alia detorfit, pingere & cælare, cantus aut regimen equorum exercere. *Tacit*. * Pierwfze láta fwoie y dowcipu żywą porę obrocił do malowania wyrzynania potym do muzyki y ieżdżania koni. **Il a beaucoup de vivacité pour attaquer & pour repouffer*. Eft ipfi celeritas & bravitas & refpondendi & laceffendi *Cicer*. *Wielką żywość má w náftępowaniu y odporu dáwaniu.

VIVANDIER, f m. (*Qui porte des vivres pour une armée & les vend aux foldats.*) Annonarius caftrenfis, annonarii caftrenfis, m. Cibarius, cibarii, m. Qui cibaria importat in caftra, qui caftris annonâ ou cibaria fubminiftrat. OBOZNY Owfiany koniufzy polowy co dla żywności y fotrzan ieźdź dla wojfka Márkietan.

VIVANDIE'RE, f. f. Annonaria caftrenfis, æ, f. MARKIETANKA.

VIVANT, m. VIVANTE, f. (*Qui eft en vie.*) Vivens, entis, omn. gen. Vivus, a, um. *Cicer*. ZYIĄCY ZYIĄCA żywy.

DE SON VIVANT, (*Pendant fa vie.*) Illo vivente. Dū vita ipfi fuppetit. *Cic*. ZA ZYCIA fwego.

VIVE, (*Le féminin de l'adjectif* VIF.) Viva,æ,f. ZYWA żywy.

VIVE *le Roy*, (*Exclamation populaire, lorfqu'on voit le Prince.*) Vivat Rex & fit femper felix. *Suet*. WIWAT Krol.

ON DIT *vive Paris pour la bonne chére*, c'eft à dire, *il n'y a qu'à Paris qu'on faffe bonne chére, car on y trouve de tout, & de trés-habiles cuifiniers*. Nullus locus prælocet Lutetiâ, ut fis benè, nullibi meliùs cuiquam eft, quàm Lutetiæ. Niemafz życia iák w Páryżu gdzie wfzyftkiego y kucharzow wyśmienitych doftanie.

VIVE, f. f. (*Poiffon de Mer.*) Viva, vivæ, f. Draco marinus, draconis marini, mafc. *Plin*. JASZCZUR ryba morfka.

VIVEMENT, adv. (*D'une maniere vive & fenfible.*) Graviter. Acriter. Acerbè. Vehementer. *Cicer*. ZYWO tkliwie.

VIVIER, f. m. (*Refervoir d'eau, vive où l'on met du poiffon.*) Pifcium vivarium, vivarii, neut. *Plin*. Pifcina, æ, f. *Cic*. SKRZYNIA fadz ná ryby.

VIVIFIER, (*Donner la vie.*) Dare vitam. *Cic*. Vitam indere, infundere. OZYWIAC ożywić.

VIVOTER, (Mot populaire.) (*Vivre avec peine de ce qu'on gagne chaque jour.*) Victitare, (victiror, as, avi, atū.) *Plaut*. ou Utcumque victitare. ZCIĘSZKOSCIĄ fię pożywić.

VIVRE, (*Eftre en vie, eftre vivant, avoir vie.*) Vivere, vivo, is, vixi, victum.) Spirare, (fpiro, as, avi, atum) Spiritum ducere, (duco, is, duxi, ductum) Vita frui, (or, eris, fruitus fum, ou fructus fum.) Auram communem haurire, (haurio, hauris, haufi, hauftum.) *Cic*. *Quint*. ZYC być żywym. **Tant que je vivray*. Dum vivam, dum animâ fpirabo meâ. *Cic*. *Poki żyć będę, poki życia mego, poki mi życia ftanie. **Nous avons peu de temps à vivre*. Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumfcripfit.*Cic*. * Krotki czas życia, niewiele żyć mamy. **Perfonne ne fçait combien de temps il a à vivre* Incertum eft, quàm longa noftrûm cujufque vita futura fit. *Cic*. *Nikt niewie wiele má iefzcze żyć. * *Il ne peut pas vivre longtems*. Diu in hac vitâ effe non poraft. *Cic*. *Niemoże żyć długo. **Je crains que vous ne viviez pas longtemps, & que quelque Grand Seigneur ne vous empoifonne*. Ne fis vitalis metuo, & ne quis Majorum te frigore feriat.*Hor*. *Boię fię ábyś nie żył długo áby cię ktory z panow nie otruł. **Il a vefcu fort vieux dans une parfaite fanté*. Vixit ad fummam fenectutem valetudine optimâ.*Cic*. *Żył bardzo długo y w dobrym bardzo zdrowiu.

VIVRE fignifie auffi *Prendre des alimens pour entretenir la vie*. Vivere. ZYC o czym. **Vivre de fromage*. Vivere cafeo. * Zyć ferem. * *De legumes* Oleribus. * Zyć legumi-nami. **De gros pain*. Pane fecundo.*Hor*.*Zyć chlebem proftym grubym **Je ne vis que d'olives & de chicorée*. Me olivæ, me cichorea pafcunt. *Hor*. *Sámemi tylko oliwkami y cykoryą żyię. **On vit fort bien de peu*. Parvo benè vivitur. *Horat*. *Może kto bardzo dobrze żyć o niewielu rzeczach. **Ils ne vivoient que d'orge gafté & de vieux millet*. Panico vetere atque hordeo corrupto alebantur. *Cæf*. Virum fuftentabant. *Nieżył tylko Jęczmieniem nepfowanym y ftarym profem. **Ils ne vivent que de laitage, & de la chair de leurs troupeaux*. Victus eorum in lacte & carne confiftit. *Caf*. *Mlekiem tylko nábiałem żyią y mięfem trzody fwoiey. * *Nous vivons de noftre gain, de ce que nous gaignons*. De lucro vivimus. *Cic*.*Zyiemy z wyrobku rąk właśnych náfzych. **De rapine*. Ex rapto. *Ovid*. * Zyiemy z zdzierftwa famego. * *De nos larcins de nuit*. Vefperi noftro vivimus. *Plaut*. * Z rozbolow nocnych. **Vivre aux defpens d'autruy*. Alieno cibo vivere, edere alienum cibum. *Plaut*. * Zyć o cudzym kofzcie. **Vivre au jour la journée*. In diem vivra. *Cicer*. *Zyć dzień po dniu co fię ná dzień może zarobić. **Cette fcience donne à vivre*. Habet hæc res panē. *Petr*. *Tá náuka daie ozywą żyć. **Vivre en parafite ou en écornifleur*. Parafitando ventrem fuū pafcere. *Plaut*. Pfcis alicuis vivere, ftudere. *Plaut*. Alienâ vivere quadrâ. *Hor*. *Zyć cudzych kominow pátrząc,iáko Páforzytowie.

VIVRE (*Paffer fa vie dans quelque exercice.*) Vivere, vitam agere. Ætatam ou vitam degere. *Cic*. ZYC życie náczym trawić pędzić. **Vivre en homme de bien*. Inftituto bonorum vivere. * Zyć poczciwie. **Dans l'exercice des belles lettres*. In literis vivere. *Zycie pędzić ná náukach. * *Dans la pauvreté*. Degere tempus ætatis fine mageftate. *Cic*. *Zyć w oboftwie. **Sans chagrin*. Degere tempor ætatis fine moleftiâ *Cic*. *Zycie prowadzi bez fmutku bez kłopotu. **J'efpére vivre de maniére que je ne feray pointle jouët de perfonne*. Spero me fic vivere, ut nemini jocus fim. * Tak fię fpodziewam żyć że nikomu fię pofmiewifkiem nie ftanę. **Elle vit de fes*

ſes façons. Quæſtuoſa eſt ea corpus aliz corpore. *Plaut.* *Zyie z nierządo.

VIVRE *ſelon la nature.* E naturâ vivere. *Cic.* Convenienter naturæ vivere *Hor.* *Zyć według przyrodzenia. **Vivre dans toutes les regles de l'honeſteté.* Vitâ perſequi diſciplinam rectè vivendi. *Cic.* *Zyć według wſzelkiey przyſtoyności. **Nous cherchons par mer & par terre les moyens de vivre heureux.* Navibus atque quadrigis petimus benè vivere. *Hor.* *Szukamy morzem y lądem ſpoſobow żyć ſzczęśliwemi. **Vivre pour ſoy.* Vivere ſibi. *Zyć dla ſiebie. **Pour autruy.* Alicui vivere *Cic.* *Zyć dla drugich. **Vivre ſelon Dieu & la raiſon.* Rectè & ſanctè vivere, æquum & bonum colere. *Cic.* *Zyć według Boga y rozumu. **Selon la volonté d'autruy.* Vivere ex more alterius *Ter.* Degere ætatem ſub nuto alicujus. *Lucr.* *Zyć po cudzey woli.

VIVRE, ſ. m. (*La nourriture.*) Victus, victûs, m. *Cic.* ZYWNOSC żywności.

VIVRES au plurier ſe dit généralement *de tous les aliments.* Cibaria, orum, neut. plur. *Cic.* ZYWNOSCI wſzelakie.

PROVISION *de vivres pour chaque année.* Annona, æ, f. PROWIANT roczny na cały rok opatrzenie żywności. **Cherté des vivres.* Annonæ caritas. *Cic.* *Karyſtya drogość drożyzna. **Rareté des vivres.* Siccitas. *Petr.* *Skąpość trudność niedoſtatek żywności. **Bas prix des vivres.* Annonæ vilitas *Cic.* *Tanność wſzyſtkiego. **Difficulté d'avoir des vivres.* Annonæ difficultas, gravis, ou durior annona. *Cicer.* Annonæ gravitas, acris annona. *Tacit.* *Trudność żywności. **Les vivres augmentent tous les jours.* Ingraveſcit annona quotidie, durior, arctior fit annona. *Cic. Suet.* *Co dzień drogość większa co raz idą żywności wgorę. **Faire encherir les vivres.* Incendere annonam, ou excandeſacere. *Var.* Annonæ caritatem inferre. *Plin.* *Drogość uczynić podrożyć. **Les vivres ſont hors de prix.* Non habet pretium annona. *Cic* *Niewiedzieć iak ſię y dokupić czego tak wielka drogość. **Alors les vivres ſe donnoient pour rien, & eſtoient à ſi grand marché, que deux hommes preſſez de la faim, n'euſſent pas mangé un pain entier, qui ne couſtoit qu'un ſou. A preſent ceux qu'on vend au meſme prix ſont ſi petits, que j'ay veu des bœufs dont les yeux eſtoient plus grands.* Illo tempore annona pro luto erat. Aſſe panem quem emiſſes, non potuiſſes cum altero devorare. nunc oculum bubulum vidi majorem. *Petr.* *Na ten czas taka była tanjość iż prawie za nic chleba doſtał, a dwoch ludzi gdy by też naygłodnieyſzych, dosyć mieli chleba za groſz, y tego zieść niemogli we dwoch, teraz zaś chleba za groſz tak omale, że u wołu drugiego większe oko niż chleba bułka.

VIVRES *pour une armée.* Commeatus, commeatûs, m. *Cic.* Zywności Prowianty dla woyſka.

COUPER *les vivres à l'ennemy.* Hoſtes re frumentariâ, commeatu, ou frumento & commeatu intercludere. *Caeſ.* ZAMKNAC paſy nieprzyiacielowi od żywności. **On leur commanda de prendre des vivres pour trois mois.* Trium menſiû molita cibaria ſibi quemque domo efferre jubent. *Caeſ.* *Kazano im nabrać żywności na trzy mieſiące. **L'armée manquant de vivres.* Summâ difficultate rei frumentariæ affecto exercitu. *Caeſ.* *Gdy nie ſtawało żywność woyſku.

VIVRES *qu'on donnoit aux eſclaves par jour.* Diaria, diariorum, neut. plur. *Cic.* STRAWA ſtrawnek ſtrawne na dzień dla niewolnikow. **Par mis.* Demenſum, demenſi, n. *Ter.* *Miarka na każdego.

VIZZEGRAD, (*Ville de Hongrie ſur le Danube.*) Viſſegradia, æ, f. WISSOGRAD Miaſto Węgierſkie nad Dunaiem.

ULADISLAW, (*Ville de Pologne ſur la Viſtule avec Eveſché ſuffragant de Gneſene, & Capitale de la Province de Cujavie.*) Uladiſlavia, æ, f. WROCŁAWEK Inowrocławek Miaſto Polſkie z Biſkupſtwem ſtołeczne Kujaw.

ULCERATION, ſubſt. f. (*Déchirure de la peau.*) Ulceratio, onis, f. *Sen.* ZADARCIE zdarcie ſkorki.

ULCERE, ſubſt. m. Ulcus, eris, n. *Cic.* WRZOD. **Un ulcére profond.* Ulcus altum. *Wrzod głęboki. **Les bords d'un ulcére.* Ulceris margines, num. f. plur. ou Labra, orû, n. pl. *Plin.* *Brzegi rany wrzodu.

PETIT *ulcere.* Ulcuſculum, li, neut. *Celſ.* WRZODEK. **Plein d'ulcéreres.* Ulceroſus, a, um. *Wrzodowaty pełen wrzodow.

ULCERER, (*Cauſer un ulcére.*) Ulcus facere. *Plin.* WRZOD uczynić robić.

ULCERER, (*Bleſſer, entamer la peau.*) Ulcerare, (or. ars, avi, atum.) *Plin.* Zadraſnąć zdrapać ſkorkę.

ON DIT figurément *Un cœur ulcéré.* Exulceratus animus, *Cic.* MOWIĄ niewłaśnie ſerce zranione zakrwawione ſerce. **Son eſprit eſtoit ulceré & préoccupé, de quelques ſupçons odieux.* Saucius erat ejus animus, & inſederant quædã odioſæ ſuſpiciones. *Cicer.* *Miał ſerce iakiemis ſuſpicyami zranione

ULME, (*Ville Imperiale ſur le Danube en Suabe.*) Ulma, æ, f. ULM Miaſto Ceſarſkie nad Dunaiem w ſzwabii.

ULTONIE, (*Une des quatre parties d'Irlande ou d'Hibernie.*) Ultonia, æ, f. ULTONIA iedna z czterech części Irlandii albo Hibernii,

ULTRAMONTAINS, (*Peuples qui habitent au dela des Alpes.*) Ultramontani, orum, m. pl. CI co za gorami Alpes mieſzkaią w tę od nas ſtronę.

ULTZEN, (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Lunebourg.*) Ultza, æ, f. ULCEN Miaſto niemieckie w Luneburſkim.

UMBRATICO, (*Ville du Royaume de Naples, en la Calabre citérieure.*) Umbriaticum, i. Umbratyko miaſto Neapolitańſkie w Kalabrii.

UN, m. UNE, f. (*Le premier & le moindre des nombres.*) Unus, una, unum. *gen.* JEDEN iedna pierwſza y naymnieyſza liczba.

Tous ſans en excepter un ſeul. Omnes ad unũ. *Cic.* Wſzyſcy ani iednego nie wyiąwſzy. **Qui en connoiſt un, les connoiſt tous.* Unum cognôris, omnes noveris. *Ter.* *Kto zna jednego znich zna wſzyſtkich.

UN ET DEUX, Unus & alter. JEDEN y dwoch. **Un & puis un autre.* Unus & item alter. *Ter.* *Jeden a potym drugi. **Il les appella un à un.* Singulos citavit. *Liv.* *Wołał ich ieden po drugim.

L'UN *des deux.* Alteruter, alterutra, alterutrum, *genit.* Alterutrius, *dat.* Alterutri. JEDEN ze dwoch albo ten albo ten. **Nous nous demandons l'un à l'autre.* Alius alium percontamur. *Plaut.* *Pytamy ſię ieden drugiego.

L'UN ET L'AUTRE. Uterque, utraque, utrumque, *genit.* utriuſque, *dat.* utrique. OBADWA y ten y ten.

NI L'UN *ni l'autre.* Neuter, neutra, neutrum. *genit.* neutrius, *dat.* neutri. ZADEN ani ten ani ten.

UN *mis apres les noms de nombre comme dans vingt & un jour.* Altero & vigeſimo die, uno & vigeſimo die. ZA dwadzieści dni y ieden.

L'UN ou L'AUTRE, Alteruter, alterutra, alterutrum, *genit.* alterutri. ALBO ten albo ten, ieden ze dwoch iedno z dwoyga.

L'UN POUR L'AUTRE. Alter pro altero. JEDEN za drugiego iedno za drugie **Vous dites du bien les uns des autres.* Inter vos benè dicitis. *Plaut.* *Jeden o drugim dobrze mowicie o ſobie chwalicie ſię ſami. **L'un eſt pire que l'autre.* Alius alio nequior. *Cic.* *Jeden gorſzy od drugiego

TOUT *revient à un.* Eodem omnia recidunt, redeunt. Wſzyſtko to na iedno wychodzi wſzyſtko do iednego idzie.

CE *m'eſt tout un.* Æque iſtud facio, mihi perinde eſt. *Plaut.* Wſzyſtko mi to za iedno za rowno mi to na iedno wydzie.

PAS *un ſeul.* Nullus, nullus unus. ANI ieden. **Pas un ſeul homme.* Nemo unus vir. *Ani ieden człowiek, ani iedna żywa duſza.

UN ſe dit proverbialement & populairement, *Il n'en eſt pas reſté la queue d'un, il n'en eſt pas reſté un ſeul.* Ne unus quidem ſuperfuit. ANI ieden nie zoſtał.

Il m'en a donné d'une, il m'en a fait accroire. Mihi fucũ fecit. *Ter.* Udale mi ſwoią rzecz oſzukał mię odrwił mię.

UNE FOIS *pour toutes.* Semel & in perpetuum. *Flor.* RAZ na zawſze.

UNANIME, adj. m. & f. (*Qui n'a qu'une ame & qu'un eſprit avec un autre.*) Unanimis, & hoc unanime, adject. *Catul.* Unanimus, unanima, unanimum. *Liv.* JEDNOSTAYNY iedno myślny iednego zdania ſerca y rozumienia z drugim.

UNANIMEMENT, adv. (*D'un commun conſentement.*) Uno animo. *Ter.* Uno conſenſu. *Cicer.* JEDNOSTAYNIE zgodnie.

UNANIMITE', ſubſt. fœm. (*Accord mutuel.*) Unanimitas, atis, fœm. *Plaut.* ZGODA iednoſtayna.

UNDERWALD, (*L'un des Cantons Catholiques des Suiſſe*) Undervaldienſis pagus, gi, m. UNDERWALD ieden z katolickich Kantonow Szwayczarſkich.

Duché de Carniole.) Vindorum Marchia, æ, f. WINDYSZ MARSZ Prowincya Niemiecka część Kięstwa Karnioli.

VINEUX, m. VINEUSE, f. (*Qui a le goût de vin.*) Vinosus, vinosa, vinosum. *Col.* WINNY, Wiona smak wlony w sobie maiący.

VINGT, (*Nom de nombre composé de deux dixaines.*) Viginti, *indécl.* Viceni, vicenæ, vicena. *Col.* DWADZIESCIA liczba z dwoch dziesiątkow złożona.

(Depuis vingt jusques à cent, si l'on met une conjonction entre les deux nombres, le plus petit se met le premier, comme *Unus & viginti*, vingt & un; si l'on ne met point de conjonction on dira simplement *Viginti unus.* Au dessus de cent on suit toûjours l'ordre naturel, soit sans la conjonction ou avec elle, comme *Centum unus, Centum & unus.* Et cette disposition se garde de mesme dans le nombre ordinal, *Vicesimus primus*, ou *Primus & vicesimus*, Dans le distributif, *Viceni singuli*, ou *Singuli & viceni.*) W Łacińskim od liczby zaczynaiąc dwudziesty áż do sta kiedy tę konjunkcye (y) kładzie się między dwiema liczbami to mnieysza liczba kładzie się wprzody á większa poślednicy náprzykład: *Ieden y dwadzieścia, dwa y dwadzieścia* &c. W Polskim y Francuskim záś przeciwnie się mowi to iest: *Dwadzieścia y ieden, Dwadzieścia y dwa* &c. ále od liczby sta tymże porządkiem kładzie się y wyraża liczba w łacińskim iáko y w polskim y francuskim náprzykład: *sto y ieden, sto y dwa* nie záś *ieden y sto* &c. Toż się w łacińskim zachowuie y w liczbie porządkowey dwudziesty pierwszy dwudziesty drugi, iáko też w liczbie podzielaiącey co dwadzieścia co trzydzieści &c.

Vingt-fois. Vicies. Indecl. *Cic.* Dwadzieścia rázy dwadzieściakroć. *Une vingtaine de personnes.* Viceni homines, *ou* Viginti homines. *Dwadzieścioro ludzi dwadzieścia osob.

VINTIMILLE, (*Ville d'Italie sur la coste de Genes.*) Vintimilium, ii, n. *Var.* WINTYMILLA Miasto Włoskie nád brzegiem Genueńskim.

VIOLATEUR, s. m. (*Qui viole ou qui transgresse sa parole, ou les loix.*) Violator, oris, masc. *Liv.* PRZETĘPCA prawa gwałciciel występca wiarołomca słowa niedotrzymuiący.

Violateur de la pudicité des filles, ravisseur. Pudicitiæ corruptor, oris, m. *Ter.* Gwałciciel wstydu Białogłowskiego pozobnik.

VIOLATRICE, subst. f. Corruptrix, icis, f. *Cic.* Przestępnica gwałcicielka występna.

VIOLE, subst. f. (*Instrument de musique à cordes.*) Fides, ium, f. pl. WIOLA Instrument do muzyki.

VIOL & *mieux* VIOLEMENT, s. m. (*L'action de violer une fille, de faire violence à sa pudeur.*) Stuprum, i, neut. *On peut ajoûter* Illatû ou oblatû mulieri, virgini. *Plaut.* GWAŁCENIE Pánny wstydu gwałtem odebranie gwałt.

VIOLEMMENT, *prononcez* VIOLAMMANT. (*Avec violence.*) Violenter. adv. Per vim *Cic.* GWAŁTEM gwałtownie.

VIOLENCE, *prononcez* VIOLANCE, f. f. Violentia, æ, f. GWAŁT. *Exercer de grandes violences sur quelqu'un.* In aliquem sævitiam, vim, violentiam adhibere. *Cic.* *Wielkie gwałty komu czynić. *Menacer quelqu'un d'user violence.* Denuntiare vim alicui. *Cic.* *Grozić komu gwałtem. *Il faut craindre qu'on en vienne à quelque violence.* Vis nobis timenda est. *Cic.* *Trzeba się obawiać żeby do iákiego gwałtu nieprzyszło. * *Faire violence à son esprit.* Tormentû ingenio admovere. *Gwałt swoiey głowie uczynić. *Elle luy fit tous les reproches imaginables des violences qu'il luy avoit faites chez luy.* Turpia probra jecit in illius libidinosos impetus in propriis ædibus in se factos. *Petr.* *Beształa go niezmiernie zá wszystkie gwałty ktore iey czynił przyniewalaiąc ią w iey własnym domu. *Annibal défendit de faire aucune violence sur les terres de Fabius.* In agro Fabii vim omnem abstinere jussit Annibal *Liv.* *Annibal zákazał áżeby żadnego gwałtu nie czynić w Dobrach Fabiusza *Faire violence à une fille, la forcer.* Vim virgini facere, inferre. *Cicer. Plaut.* *Zgwałcić Páonę zniewolić ią ná nierząd.

VIOLENT, *prononcez* VIOLANT, m. VIOLENTE, f. adj. Violens, antis, omn gen. GWAŁTOWNY, Gwałtowna *Un vent violent.* Ventus sævus & vehemens. *Cicer.* *Wiatr wicher gwałtowny. *Les douleurs de la goutte sont violentes.* Acutissimi sunt dolores arthriticorum. *Cic.* *Bole podagryczne są bardzo gwałtowne *Un homme violent.* Homo vehemens & violentus. *Cic.* *Człowiek gwałtowny gniewliwy impetyczny zły. *Je suis violent de mon naturel, & j'ay de la peine à me retenir.* Naturâ calidus sum & vix me teneo. *Petr.* *Jestem zły z przyrodzenia y utrzymać się w passyi swoiey nie mogę.

VIOLENTER, *prononcez* VIOLENTER. (*Faire violence à quelqu'un.* Vim alicui afferre, inferre, adhibere, facere. *Cic.* GWAŁT komu uczynić przymosić przyniewolić. *J'ay esté violenté à cela.* Coactus id feci. *Ter.* *Byłem gwałtem przymuszony do tego. *Violer, (Transgresser une loy, sa parole.)* Violare, Perrumpere. Perfringere legem, fidě. *Cic.* *Zgwałcić wykroczyć prawo niedotrzymać słowa. *Violer les sépulchres de ses Ancestres.* Sepulcra Majorum temerare, violare. *Cic.* *Groby przodkow swoich zgwałcić sprofanować. *Violer une fille ou une femme, luy faire violence.* Vim afferre virgini. *Cic.* *Zgwałcić Pánnę białogłowie gwałt uczynić.

VIOLET, m. VIOLETTE, f. (*Sorte de couleur.*) Violaceus. Amethystinus, a, um *Plin.* FIAŁKOWY Fiałkowa.

Violet ou couleur violette. Violaceus color, oris, masc. *Plin.* Fiałkowy kolor, *Robe de pourpre violette.* Vestis janthina. *Szata fioletowa.

VIOLETTE, subst. f. (*Fleur printanniére fort odoriférante*) Viola, violæ, f. *Virg.* Fiałek kwiat z wiosny bardzo wdzięcznie pachnący. *Cueiller de la violette.* Tondere violas mano. *Prop.* *Zbierać fiałki.

VIOLIES, s. m. (*Petite plante qui porte des violettes.* Violarium, ii, n. *Virg.* FIAŁKI krzaczki ná ktorych fiałki rosną.

VIOLON, s. m. (*Instrument à cordes, qui se jouë avec l'archet.*) Fides, ium. f. pl. SKRZYPCE Instrument do muzyki.

VIOLON, s. m. (*Celuy qui jouë du violon.* Fidicen, inis, m. *Plaut.* SKRZYPEK co ná skrzypcach gra.

VIORNE, subst f. (*Arbrisseau fort flexible.*) Viburnum viburni. *Virg.* HORDOWID krzewina pręcia bardzo gibkiego.

VIPE'RE, subst f. (*Petit serpent, dont la morsure est venimeuse.*) Vipera, æ, f. *Phæd.* ZMIIA ktorey ukąszenie bardzo iádowite.

ON DIT figurément *Nourrir une vipére dans son sein, faire du bien à un homme qui déchire nostre réputation.* Viperam sub ala nutricare *Petr.* ZMIIĘ w zánádrzu chowac, dobrze czynić niegodnikowi co nászą sławę szarpie. *De vipére.* Vipereus. *Zmiiowy *Les petits d'une vipére.* Viperæ catulorum, m. pl. *Plin.* *Małe od żmii żmiięta.

VIRE, *Ville de la Basse Normandie sur la riviére de Vire.*) Viria, æ, f. WIR Miasto Niższey Normandyi nád rzeką tegoż Imienia.

VIRER, (*Tourner en rond.*) Gyrare, (o, as, avi, atum.) Gyros agere *Plin. Sen* KRĄZYC do koła obchodzić.

VIRER se dit figurément *de ceux qui se tournent de tous costez pour faire réussir une chose* Se se agere in omnes partes *ou* circumagere se. KRĘCIC się około czego áby dokazać

VIRGINAL, m. VIRGINALE, f. (*De vierge.*) Virginalis & hoc virginale, adject. PANIENSKI Pánieńska dziewiczy dziewicza.

LA VIRGINIE, (*Pays de l'Amérique Septemtrionale entre la Mer du Nord, la Floride & le Canada.*) Virginia, æ, fœm. WIRGINIA Kray Ameryki Połnocney między morzem Połnocnym Florydą y Kanadą leżący. *On l'appelle la nouvelle *Angleterre.* *Zowią ten kray nowa Anglia.

VIRGINITE', subst f. (*Pureté virginale.*) Virginitas, atis, f. *Cic.* PANIENSTWO Dziewictwo czystość Pánieńska.

VIRGULE, subst. f. (*Qui se marque ainsi (,). Ce n'est qu'une légére respiration & une courte pose appellée des Grecs komma, & des Latins.*) Incisum. *Cic.* KOMKA ktora się ták pisze (,) krotkie wytchnienie w mowie, názwana z Greckie koma, z łacińskiego ucinek, álbo przecięcie sensu.

VIROLE, subst. f. (*Piece de fer en rond comme un anneau.*) Carchebus, ci, m. *Vitr.* KOŁKO żelazne do windowana.

VIRIL, m. VIRILE, f. (*Qui convient ou qui appartient à l'homme.*) Virilis & hoc virile, adj *Cic.* MĘSKI do mężczyzny okleżący. *Un courage viril.* Virilis animus. *Cic.* *Serce odwaga męska.

LE MEMBRE Viril. (*La verge.*) *Voyez* VERGE. CZŁONEK męski przyrodzony.

VIRILEMENT, adv. Viriliter. Magno & forti animo. Strenuè. *Cic.* MĘZNIE odważnie.

VIRILITE', subst. f. (*L'Age viril, âge d'homme.*) Ætas virilis, ætatis virilis, f. MĘSKI wiek.

VIS *d'un pressoir.* subst. f. (*Piéce de bois cannelée en rond comme de certaines coquilles.*) Cochlea, æ, f. *Vitr.* SZRUBA u prasy wał prasy obartel po wale prasnym chodzący. *Escalier fait en vis.* Scalæ cochleæ in modum structæ. *Schody kręco-

arozumienia. *Nous en avons bien veu d'autres, cela ne nous épouvente pas.* Alios vidimus. Nietákieśmy fraſzki widaieli. *Il ne voit pas plus loin que son nez.* Parum cautus eſt, nec providus aut ſagax. *Proſtaczek a niego dudek. *Il ne le voit pas à demi, il ne le croit pas où il le voit.* Illum fert in oculis. *Cicer.* *Nie może ſię go ná patrzyć, nie może ſię nim na cieſzyć. *Quatre yeux voyent mieux que deux.* Plus videot oculi, quàm oculus.*Cztery oczy lepiey widzą niż dwa. *Qui voit l'un, voit l'autre* Utrumlibet noris, ambo noveris. *Kto iedoego widział widział drugiego. *Je voudrois bien voir cela.* Iſtud volo ipſum eapesiri. *Ter.* *Radbym to widział.

VEU, ou. VEUE, f. part. paſſ. *Du verbe.* VOIR. Viſus, viſa, viſum. WIDZIANY, Widziana.

VOIRE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on jetta les immondices d'une ville.*) Cloaca, n, f. Aggeſtæ platearum ſordes, iam, f. Congeſta viarum purgamenta, orum, n. pl. *Cic.* KLOAKA kaoał ſtek gdzie śmiecie plugaſtwa wſzelakie wyrzucaią. *Jetter un corps à la voirie.* Alicujus cadaver in cloacas projicere, in gemonias abjicere. *Tac.* *Wrzucić trupa do kanału do kloaki

VOISIN, m. VOISINE, f. (*Proche.*) Vicinus. Finitimus, a, um. Confinis & hoc confine, adj. SĄSIAD, ſąſiadka. *On avoit fait des cours es dans le pays voiſin.* Excurſiones in confinem agrum factæ erant. *Liv.* *Podiazdem wpadano w kray ſąſiedzki. *Nous ſommes voiſins de ces peuples.* Sumus finitimi his populis, ou ſumus confines. *Plin.* *W Sąſiedztwie ieſteſmy z tym narodem.

Voiſin, (*Qui demeure proche.*) Vicinus. Proximus, a, um. *Cic.* Sąſiad co w podle mięſzka. *Il eſt mon proche voiſin.* Vicinus meus eſt. *Cic.* *Bliſki moy ſąſiad.

VOISINAGE, f. m. Vicina, æ, fem. *Ter.* Vicinitas, atis, f. *Cic.* SĄMSIEDZIECTWO.

VOISINER, (Mot du diſcours familier.) *Hanter ſes voiſins.* Frequentare vicinos. *Tac.* KULIGIEM iezdzić po ſąmſiadach.

VOITURE, ſubſt. f. (*Le port d'une choſe ſur une charette, ou ſur un cheval.* Vectura, æ, f. Vectio, onis, fœm *Cic.* FURA podwoda woz. *Beſtes de voiture, de charge,* comme un cheval ou mulet. Jumentum, ti, n. *Col.* *Konie wozowe lub muły oſły wſzelaki ſprzężay. *Gaigner ſa vie à faire des voitures.* Vellaturam facere. *Var.* *Furmanką żyć

ON DIT proverbialement & populairement *Adieu la voiture*. Perii, plauſtrum perculi. *Plaut.* PRZEPAAŁO wſzyſtko zgineło iużci po furze.

(Proverbe pris des Payſans, qui ne connoiſſoient point autrefois de plus grand malheur dans leur trávail, que de renverſer une charette après l'avoir chargée.) Przyſłowie wzięte od chłopow ktorzy zdawna zá náywiękſze poczytali nieſzczęście wywrocić ſię z furą y tym co ná furze mieli.

VOITURER, (*Tranſporter des marchandiſes* ou *des perſonnes.*) Vectare, (vecto, as, avi, atum) act. accuſ. Furmanić furmanką ſię bawić. *Gaigner ſa vie à voiturer.* Vecturam facere. *Żyć furmanką a furmanki żyć.

VOITURIER *par eau*, ſubſt. m. Exercitor, oris, m. *Vlp.* PRZEWOZNIK ná rzece. *Voiturier par terre.* (*Qui conduit des marchandiſes par terre.*) Qui terrâ vellaturam ou vecturam facit *Furman.

VOIX, ſubſt. f. Vox, vocis, f. *Cic.* GŁOS. *Voix d'homme.* Vox virilis. *Głos męſki. *Voix de femme.* Vox muliebris, vox feminea. *Cic. Quint.* *Głos białogłowſki.

Voix claire & nette. Vox clara *Cicer.* Głos czyſty. *Voix éclatante & réſonnante.* Vox canora *Cic.* *Głos wyſoki.* (*Le contraire*) *Voix ſourde & qu'on a peine d'entendre.* Vox ſubſurda, fuſca ou obtuſa. *Quint.* *Głos cichy ktory ciężko y trudno uſłyſzeć.

Voix groſſe & pleine. Vox magna & plena *Cic.* Głos gruby. *Une groſſe voix qui fait la baſſe en Muſique.* Vox gravis. *Głos gruby baſs. *(*le contraire*) Vox acuta. *Une voix perçante, un deſſus ou un ſuperius en Muſique.* *Głos alt wyſoki.

PETITE VOIX Vox parva. *Cic.* Vox exigua. *Virg.* Vox puſilla. *Quint.* GŁOSEK cienki ſubtelny głos. *Voix greſle.* Vox exilis. *Quint.* *Głos ſłaby cieniuchny.* *Voix délicate.* Tenerrima vox. * Głos ſłaby. * *Voix flexible.* Vox flebilis. *Głos nuczący. *(*Le contraire.*) Vox rigida. *Cic.* *Une voix inflexible.* *Głos oic cale nienuczący nákłonienia niemaiący. *Voix douce.* Vox dulcis, ſuavis. *Cic.* *Głos miły.

QUI A *de la voix.* Vocalis & hoc vocale, adj. *Plin.* Głoſny głośna.

HAUSSER ou *élever ſa voix.* Tollere. Attollere. *Ter.* *Cic.* PONOSIC podnieś głoſu. * *La voix ſe perd dans les grands lieux.* Amplis locis devoratur vox. *Plin.* *Głos ginie w gmachach wielkich.

FLECHISSEMENT *de la voix.* Flexus vocis, ûs, maſc. *Quint.* Nákłonienie głoſu. *Douceur de la voix.* Suavitas vocis *Quint.* *Przyiemność wdzięczność głoſu.* *Beauté, netteté de la voix.* Jucunditas, claritas vocis. *Quint.* *Pięknoić czyſtoić głoſu. *Elevation de la voix.* Contentio. Intentio vocis. *Cic.* *Wyniesienie głoſu. *(*Le contraire*) Vocis remiſſio, onis, f. *Quint.* *L'abbaiſſement de la voix.* *Spuſzczenie głoſu. *Diverſité des voix.* Diſcrimina vocum, neut. plur. *Quint.* *Rożność głoſow. * *Voix ou gémiſſemens, cris qu'on pouſſe dans la douleur.* Voces, cum. f. pl. *Głos ięczenie w chorobie ſtękanie w bolu w żalu. * *Pouſſer, faire entendre ſa voix au Ciel.* Effundere voces ad æthera. *Virg.* * Jęczyć wzdychać głoſy pod niebioſa wydawać. *Voix,* (*Conſeil, précepte, commandement.*) Paruit meis præceptis ou præceptis meis, dictis meis fuit obediens, mihi fuit morigerus, auſcultavit me *Plaut.* *Głos rada roſkaz uſłuchał głoſu mego.

VIVE VOIX. Viva vox. *Quint.* ŻYWY głos uſtnie mowiąc. * *Je reſerve cela à la vive voix ou lorſque nous nous verrons.* Sed de his coram. *Záchowuię to ſobie do uſtnej rozmowy do obaczenia ſię.

VOIX, (*Suffrage.*) Suffragium, ſuffragii, n. *Głos. *Il a eſté fait conſul tout d'une voix.* Conſul factus eſt omnibus ou cunctis ſuffragiis. *Cic.* *Stanął náywyżſzym Radzcą (*Konſulem*) iednoſtaynemi wſzyſtkiemi obrany głoſami. * *Il n'a pas eu ſept voix pour luy.* Suffragiorum puncta non tulit ſeptem. *Hor.* *Nie było y ſiedmiu głoſow ná niego, niemiał y ſiedm głoſow ná ſiebie. * *Il y eut quinze voix qui furent pour Curion & quatre cens d'avis contraire & la choſe de la ſorte.* Homines ad quindecim Curioni aſſenſerunt, ex alterâ parte ecce quadringenti fuerunt, acta res eſt. *Cic.* * Piętnaście było głoſow zá kuryonem á Czteryſta przeciwnych y ták rzecz ſię ſtała.

VOL, ſ. m. (*L'action de voler parlant des oiſeaux.*) Volatus, ûs, m. *Cic.* LOT látanie ptaſtwa.

VOL (*Chaſſe de l'oiſeau de proye.*) Accipitris aucupium, ii, neut. BUIANIE ptaka.

Vol, (*L'action de voler & de prendre le bien d'autruy.*) Latrocinium, latrocinii, n. *Cic.* Kradzież kradnienie. *Faire un vol.* Latrocinari, (or, aris, atus ſum) *Cic.* *Kradzież popełnić.

VOL ſe prend auſſi *pour la choſe volée.* Ablatum, ti, neut. KRADZIEZ rzecz kradziona.

VOLAGE, adj. m. & f. (*Inconſtan, léger.*) Levis & hoc leve, adj. ŁETKI letkomyślny płochy. *Des eſprits volages.* Ingenia mobilia. *Liv.* *Umyſły letkomyślne płoche; głowy puſte. *Un homme volage.* Inſtabilis homo. *Liv.* *Człowiek płochy nieſtatek letkomyślny.

VOLAILLE, ſubſt. f. (*Terme collectif, qui ſe dit des oiſeaux qu'on éleve dans les baſſes Cours.*) Volatile pecus, volatilis pecoris, n. DROB ptaſtwo domowe folwarczne. *Manger de la volaille.* Cohortalibus avibus veſci ou beſtiis volatilibus. *Cic.* *Jeść drob domowy.* *Lieu où l'on nourrit de la volaille.* Aviarium, aviarii, n. *Cic.* *Kurnik mieyſce ſada ná kury gęſi y inſzy drob folwarczny. *Celuy qui éleve & qui nourrit de la volaille.* Aviarius, ii, m. *Col.* *Goſpodarz goſpodyni dziewka folwarczna do drobiu.

VOLANT, m. VOLANTE, f (*Qui vole dans les airs parlant des oiſeaux.*) Volans, antis, omn. gen. *Cic.* LECĄCY, Lecąca, lataiący, lataiąca po powietrzu *Volant,* (*Un pont volant, pont portatif à l'armée, pour paſſer des rivieres.*) Ponto, onis, m. *Caſ.* *Moſt promowy ſkorzany przenoſzony mieyſca ná mieyſce.

CAMP VOLANT, (*Un corps de cavalerie, dont les mouvemens ſont faciles.*) Equitum expedita manus, expeditæ manûs, f. *Quint. Curt.* PODIAZD wyprawa woyſkowych lżka.

PASSE VOLANT, f. m. ſe dit d'*Un ſoldat qui paſſe à la montre, ſans eſtre enrôlé.* Extra numerum miles, itis, maſc. (C'eſt auſſi *un écornifleur qui vient à un repas ſans y eſtre invité.*) Umbra, æ, f. *Hor.* Paraſitus, ti, m. *Plaut.* ŻOŁNIERZ nád reieſtr: lub też paſorzyt co cudzych obiadow patrzy.

VOLANT, f. m. (*Petit tuyau garni de plumes qu'on pouſſe en l'air avec des raquettes.*) Tubulus pennatus, tubuli pennati, m. WOLANT gra, piłka náſadzona piorkami, ktorą rákietmi to ieſt rączkami plecionemi przebiiaią graiąc.

VOLATIL, m. VOLATILE, f. (*Qui vole.*) Volatilis & hoc volatile, adj. LATAIĄCY, Lataiąca, lotny lotna. **Les

volatiles. Bestiæ volatiles. *Cic.* *Lâtaiące ptaftwo wfzelkie.

SEL *volatile, qui s'evapore aifement.* Sal volatile, falis volatilia,n. SOL robiona apteczna prędko wietrzeiąca.

VOLCAN, f m. (*Feux volants qui sortent des montagnes.*) Igo es volatiles, ignium volatilium,m. OGNIE wybuchaiące z gor.

VOLE'E, fubft f. (*L'action de voler.*) Volatus, ûs, m. *Cic.* LOT Lecenia latanie. *Volee ou troupe d'oiseaux.* Avium grex, avium gregis,m *Stado ptaftwa lecącego.

Volée de Canon Tormentorum bellicorum emiffiones,num, fœm pl. Wyftrzelenie z Armaty.

ON DIT auffi dans le familier *Une volée de beaux efprits.* Ingenio & eruditione clariffimi viri, præftantes ingenio viri. *Cicer.* ROZUMU wyfokiego y nauki ludzie. *Il s'en faut beaucoup qu'il foit de la volee de ces gens là pour la naiffance & pour l'efprit.* Multo erat illis inferior genere ingenio. ou erat difpar. *Hor.* *Daleko od nich w urodzeniu y rozumie.

ON DIT proverbialement & figurément *Prendre la bale à la volée, prendre l'occafion aux cheveux.* Oblatam occafionem arripere, tenere, opprimere, capere, captare. *Plaut. Cic.* Chwytać fię fpofobności podanay, *Faire les chofes à la volée les faire inconfiderément.* Temerè cuncta agere *Caf.* *Ladaiako mimoiązdem ná prędce co robić nieuważnie.

VOLER *par l'air.* Volare, (volo, volas,avi, atum.) *Cicer.* LATAC popowietrzu.

Faire voler l'oifeau fur le gibier. Accipitrem emittere in evem ou immittere. Spufzczać ptaka ná łow. *Il cherche fa nourriture en volant.* Sibi cibum quærit advolans. *Cic.* *Szuka fobie żeru lataiąc.

VOLER fe dit figurément, *Venir vifte, accourir.* Volare Advolare *Cicer.* LECIEC *niewłaśnie* fpiefzyć prędko. *Le temps vole & s'enfuit.* Volat ætas. *Cic.* Fugit tempus ou fluit. *Cic* *Czas ucieka y ulatuie.

ON DIT proverbialement *Il veut voler fans avoir des aifles.* Volat fine pennis. *Plaut.* MOWIĄ przyfłowiem: chciałby latać ále fkrzydeł mu niestaie. *Il n'eft pas aifé de voler fans plumes, & mes aifles n'en ont point du tout,* (Comme on dit dans le familier.) Sine pennis volare haud facile eft, meæ alæ pennas non habent. *Plaut.* *Trudno latać bez pierza, á moie fkrzydła u niego opadły y cale fię wypierzyły.

ON DIT auffi *Faire voler la cervelle à quelqu'un* pour dire *luy caffer la tefte.* Excutere alicui cerebrum, ou difpergere cerebrum. *Plaut.* MOZG komu roftrzafnąć, wyftrzelić z głowy, ftrzelić mu w łeb álbo uderzyć áż mu mozg wyfkoczy.

VOLER, (*Prendre le bien d'autruy.* Latrocinari, (or, aris, atus fum.) *Cic.* KRASC. *Voler quelqu'un.* Aliquem opibus fpoliare. *Okraść kogo. *Voler un temple.* Compilare templum, fpoliare *Cic.* *Okraść Kościoł. *Voler, piller une province.* Expilare Compilare. Dirlpere provinciam. *Cic.* *Splądrować zrabować fpuftofzyć kray.

VOLERIE, fubft. f. (*Vol, brigradage.*) Latrocinium, latrocinii, n *Cic.* KRADZIEZE łupieftwa rabunki rozboie.

VOLERIES fe difent *des concuffions qui fe font par des particuliers fous l'autorité du Prince, dont ils abufent.* Expilatio. Deprædatio, onis, f. ZDZIERSTWA ludzi ubogich od urzędnikow fkarbowych.

VOLET, f. m (*Affemblage d'ais dont on forme une feneftre*) Feneftra fo icula, æ, f. OKIENNICE z defek.

VOLEUR, f. m. Latro, onis. ZŁODZIEY łupiefca zdzierca. *Voleur de nuit.* Percuffor ou fur nocturnus. *Cic.* *Zboyca rozboiem po nocy fię bawiący graffant nocny. *Voleur de grands chemins.* Graffator, oris, mafc. *Cic.* *Zboyca graffant po drogach publicznych.

VOLEUR, (*Concuffionnaire.*) Expilator, oris, m. ZDZIERCA z urzędu fkarbowego nád fłufzność z ludzi wyciskaiący wymagaiący. Piiawka ludu ubogiego.

VOLHINIE, fubft. f. (*Province de l'Ukraine, qui eft quelquefois comprife fous les dépendances de la Lituanie.*) Volhinia, æ, f WOŁYN Prowincya Krolestwa Polskiego ná ukrainie

VOLIE'RE, fobft. f. (*Lieu où l on éléve des oyfeaux de plufieurs efpéces.*) Aviarium, ii, n. *Cic.* KLATKA ná chowanie y gniazda ptaftwa rożnego.

VOLONTAIRE, adj m. & f. (*Qu'on fait librement.*) Voluntarius, ria, rium. *Cic.* DOBROWOLNY, Dobrowolna.

ON DIT dans les ármées *Un volontaire, qui y fert volontairement, & fans appointement.* Voluntarius, rii, m. *ou fouftenent* miles *Caf.* WOLUNTARYUSZ żołnierz dobrowolny o fwoim kofzcie bez żołdu fłużący.

VOLONTAIREMENT, (*Librement, fans contrainte.*) Ultrò. Sponte. Suâ fponte & voluntate. *Cicer.* Voluntariè. Voluntariò. *Caf.* DOBROWOLNIE famo chcąc z chęci fwoiey właſney.

VOLONTE', fubft f. (*Puiffance de l'ame, qui fe porte d'elle-mefme à la pourfuite du bien ou du mal.*) Voluntas, atis, f. WOLA fiła dufzy náfzey fama z fiebie nákłaniaiąca do złego álbo dobrego. *Toutes chofes font gouvernée par la volonté divine.* Dei nutu & arbitrio omnia reguntur. *Cicer.* *Wfzyftkiemi rzeczami rządzi wola Boska.

Faire fa volonté, faire ce que l'on veut. Ingenium fuum facere, more fuo vivere, morem fuo ingenio gerere. *Plaut.* Czynić wolą fwoią co fię podoba. *Il n'y a rien de plus caché que la volonté des hommes.* Nihil obfcurius, occultius hominum voluntate. *Cic.* *Nic nie mafz fkrytfzego nád ferce y chęć ludzką.

BONNE *volonté, qu'on a pour quelqu'un, envie qu'on a de luy faire du bien.* Voluntas, f. Studium ergo aliquem, benevolentia, æ, f. *Cic.* CHĘC fkłonność wola dobra ktorą kto ma do kogo. *Avoir de la bonne volonté pour quelqu'un.* Benè velle alicui, benevolum effe alicui. *Cicer.* * Mieć chęć y przychylność do kogo. *(*le contraire.*) Malè velle alicui, malè animatum effe erga aliquem ou affectum. *Cicer.* *Avoir mauvaife volonté pour quelqu'un.* *Mieć nie chęć złe ferce do kogo nieprzyiezne.

VOLONTIERS, *adverbe.* Lubenter. Libenter. Libenti. lubenti animo. Animo volenti. *Cicer.* Z CHĘCIĄ chętnie ochotnie. *Il n'y a rien que je faffe plus volontiers.* Nihil eft æquè, quod faciam libentiùs. *Plaut.* Libens ou non invitus. *Cicer.* Nihil eft quod velim magis. *Nie mafz nic cobym rad chętniey uczynił.

VOLSQUES, (*Anciens peuples du Latium.*) Volfci, volfcorum, mafc. plur. *Cicer.* WOLSKOWIE dawny Narod w Lacyum.

VOLTE *qu'on fait faire à un cheval.* Equi circumactus, ûs, m. JEZDZENIE ná koniu w kołko. *Faire faire des voltes à un cheval.* Equum in gyros agere, circumagere. *Koniowi kazać kołka wyfkakiwać.

ON DIT au jeu de Cartes *Faire la volte, ou la vole felon l'Académie, lever toutes les cartes de ceux qui jouent.* Omnes ferre chartas luforias. Omnium chartarum agmen inter lufum confumere. *Petr.* WSZYSTKIE karty wegrać wygrać.

VOLTE-FACE en guerre, (*Préfenter la face à l'ennemy.*) Ora vertere ad hoftem. Hofti frontem obvertere. CZOŁEM fię do nieprzyiaciela obrocić.

VOLTERRE, (*Ville de Tofcane en Italie avec Evefché fuffragant de Florence.*) Volaterræ, arum, f. pl. *Cic.* WOLATERRA Miáfto Tofkanii z Bifkupftwem Suffragánią Florentfką.

VOLTIGER, (*Faire divers tours & retours à cheval.*) Circumvolitare, ou gyros agere Tu y owdzie ná koniu biegac. *Apprendre à voltiger fur un cheval de bois.* Difcere artem equitandi, & circumagendi fe in equo. *Uczyć fię biegac ná koniu.

VOLUBILITE', fubft. f. (*Facilité de fe mouvoir.*) Volubilitas, atis, f. *Cic.* Obrotność byftrość czego. *La volubilité de la langue.* Linguæ volubilitas, atis, f. *Cic.* OBROTNOSC byftrość czego. *La volubilité de la langue.* Linguæ volubilitas. *Cic.* *Obrotność ięzyka. * *Une volubilité de paroles.* Volubilitas verborum. *Cic.* *Byftrość flow.

VOLUME, f. m. Volumen, inis, neut. Liber, libri, m. *Cic.* KSIĘGA wielka cała.

(Les Anciens appelloient leurs livres *volumina*, parce qu'ils les rouloient en effet pour les fermer & les dérouloient pour les lire. D'où vient *Evolvere librum.* Lire un livre.) Kfięgi łacińfkim zowią (*Volumina*) ábowiem dawni nie zamykali ále zwiiali kfięgi, y znowu ie rozwiiali do czytania, y od tego zwiiánia y rozwiiania názwali kfięgi *Volumina* niby *zwite* álbo *rozwite* karty.

VOLUPTE', f. f. (*Plaifir fenfuel & charnel.*) Voluptas, atis. fœm. *Cic.* ROSKOSZ cielefna rofpufta uciecha.

VOLUPTUEUX, m. VOLUPTUESE, f. Voluptuofus. Voluptuarius, a, um. Mollis & hoc molle. *Cic.* ROSKOSZAMI fię bawiący bawiąca Rofpoftny Rofpuftna ztych tylko y rofkofzy patrzący cielefny fwywolny. *Une vie voluptueufe.* Vita Chia. *Petr.* (*Parce que les peuples de l'Ifle de Chio eftoient fort voluptueux.*) Vita delitiis plena. *Cic.* *Życie rofpuftne lud ná wyfpie *Chio* ieft bardzo rofpuftny y lubieżny.

Uu

UNI, masc. UNIE, f. (*Plain, qui n'est point raboteux.*) Æquus. Planus, a, um. *Cic.* Æquatus, a, um. ROWNY rowno wyrownany gładki nie chropawy nie przykry.

UNI, (*Joint, lié d'amitié avec une personne.*) Amicitiâ cum aliquo conjunctus, conjuncta, conjunctum. *Cic.* ZŁĄCZONY sercem przyiaźnią z kim. **Les freres sont rarement unis ensemble.* Rara est fratrum concordia. *Ovid.* * Rzadka zgoda między bracią rzadka iedka iedność przyiaźń y serca złączone.

UNI, (*Tout simple, qui est sans ornement.*) Simplex, simplicis, omn. gen. Sine ullo ornatu. PROSTY bez przysady bez wytworow.

UN HOMME *uni dans sa vie, qui mene une vie réglée, & qui ne change point.* Æquam in omnibus vitam trahens ou uno eodemque exemplo. CZŁOWIEK iednostaynego życia porządnie życie wiedący y nigdy zwyczaiu swego nieodmieniaiący.

UNIESME, adj. (*Numéral, ordinal, qui ne se met point seul comme vingt & uniesme.*) Vigesimus unus, unus & vigesimus, primus & vicesimus. *Cic.* Y JEDEN Liczba ktora się sama nie kładzie iako ani pierwszy ale zawsze z inszą liczbą iako naprzykład dwadzieścia y ieden, dwudziesty pierwszy.

UNIFORME, adject. masc. & fœm. (*Tout semblable.*) Similis. Consimilis & hoc consimile. JEDNOSTAYNY ze wszystkim podobny iednakowy. **Leur vie est uniforme* Uno exemplo omnes vivunt, congruunt vitâ & moribus. *Cic Ter.* Unus & idem tenor vitæ. *Plin.* *Zycie ich iest iednakowe ze wszystkim podobni sobie życiem.

UNIFORMEMENT, adv. (*D'une mesme maniére.*) Uno eodemque modo, eàdem ratione, similiter. *Cic.* JEDNAKOWO rowno podobnie ze wszystkim.

UNIFORMITE', subst. f. Una eademque ratio, similis ratio, onis, f. JEDNOSTAYNOSC podobieństwo we wszystkim. **Il garde une uniformité de vie, il meme une vie uniforme.* Eundem vitæ tenorem, ou eandem vitæ rationem servat, tenet. *Jednostaynie zawsze życie prowadzi.

UNIMENT, adv. (*D'une maniere unie, & qui n'est point raboteux.*) Æquè. Æqualiter. Planè. GŁADKO rowno.

UNIMENT, (*Simplement, sans façon.*) Simpliciter. PO-PROSTU, bez przysady.

UNION, subst. f. (*Concorde, intelligence qui est entre les personnes.*) Unanimitas, atis, f. Concordia, æ, f. Voluntatum consensio, onis, f. Consensus, ûs, m. *Cic.* ZGODA zgodliwość iedność. **Vivre dans une parfaite union avec quelqu'un.* Cum aliquo concordissimè, vel conjunctissimè vivere, alicui concordiâ conjunctissimum esse. *Cic.* *Zyć w doskonałey iedności z kim.

Union de volontez. Voluntatum consensio, conjunctio, conspiratio, onis, f. *Cic.* Unanimitas, atis, f. *Liv.* Jedność serc chęci umysłow złączenie.

UNIQUE, adj. m. & f. (*Qui est seul.*) Unicus, unica, unicum. *Cic.* JEDYNY, Jedynak sam ieden. **Fils unique.* Unicus filius, m. *Syn iedyny iedynak. **Unique Singulier.* (*Remede unique à mes incommoditez.*) Meis incommodis remedium unum ou singulare. *Plin.* *Jedyny szczegulny, iedyne na wszystkie przykrości moie lekarstwo.

UNIQUEMENT, adv. Unicè. JEDYNIE.

UNIR, (*Applanir ce qui est raboteux & inégal.*) Æquare, Coæquare. Exæquare, (o, as, avi, atum.) Complanare. Explanare, (o, as, avi, atum.) ROWNAC gładzić co niegładkiego chropawego. **Unir ce qui est rude au toucher.* Levigare. *Var.* Levare. *Stat.* act. acc. *Gładzić co chropawego przykrego.

ON DIT figurément *Unir les personnes & les esprits* Jungere. Coniungere. Copulare. Consociare. Connectere animos. *Cic* JEDNOCZYC łączyć skoiarzyć serca umysły ánimożne iednać.

S'UNIR *ensemble*, (*Conspirer à un mesme dessein.*) Conspirare ad aliquid. *Cic.* ZŁĄCZYC się z sobą na co spiknąć się. **Tout le monde s'est uni pour conserver l'autorité du Sénat.* Omnes ad Senatûs auctoritatē conspirarunt. *Cic.* *Wszyscy się złączyli spiknęli áby utrzymać powagę Senatu. **S'unir avec quelqu'un, faire societé avec luy.* Societatem cum aliquo facere, inire. *Cic.* *Złączyć się z kim społkować się z kim. **S'unir d'amitié.* Amicitiâ cum aliquo conjungi. *Cic.* *Złączyć się przyiaźnią.

UNITE', subst. f. Unitas, atis, f. *Sen.* JEDNOSC.

UNIVERS, subst. masc. (*Tout le monde, qui comprend le Ciel, la terre & les autres élémens.*) Universus mundus, i, m. ou rerum universitas, atis, f. *Cic.* SWIAT cały Niebo ziemia Elementa ogulnie.

UNIVERSEL, masc. UNIVERSELLE, fœm. (*Qui s'estend à tout.*) Universus, sa, sum. *Cic.* Universalis & hoc universale, adject. *Auct. ad Heren.* OGOLNY, Ogolna powszechny powszechna.

ON DIT figurément *Un homme universel, un esprit universel, qui sçait tout & se connoist à tout.*) Rerum omnium, omnisque doctrinæ scientissimus. CZŁOWIEK we wszystkim wszystkich náuk wiadomości y doskonałości pełen.

HERITIER *Universel.* Heres ex asse. *Héritier de tout le bien.* DZIEDZIC ogolnie wszystkiego.

UNIVERSELLEMENT, adv. (*D'une maniére universelle, & générale.*) Universè. Generatim. Generaliter. *Cic.* OGOLNIE powszechnie.

UNIVERSITE', subst. fœm. (*Academie où l'on enseigne les sciences.*) Universitas, atis, fœm. Universitas studii. Academia, æ, fœm. AKADEMIA gdzie wszystkich náuk uczą.

L'UNIVERSITE' *de Paris est la premiére & la plus sçavante de toutes les Universitez.* Universitas studii Parisiensis aliarum primaria & doctissima. AKADEMIA Paryska náypierwsza ze wszystkich Akádemii náuką náysławnieysza. Jey Siostra iest w Polszcze Akademia Krakowska.

VOCABULAIRE, subst. m. (*Dictionaire de tous les mots d'une langue.*) Vocabulorum index, indicis, m. Vocabulariū. Dictionarium, ii, n. WOKABULARZ Dykcyonarz słownik wszystkich słow ięzyka iákiego zebranie

VOCAL, m. VOCALE, f. (*Qui se fait de vive voix.*) Vocalis & hoc vocale, adj. *Var.* GŁOSNY, Głośna ustny ustna.

VOCAL, (*Qui a voix dans les Elections.*) Qui jus habet suffragii. GŁOS y wotum maiący w Elekcyach.

VOCATIF, (Terme de Grammaire.) *Le cinquiesme cas des noms pour appeller.*) Vocativus, i, masc. Vocandi casus, m. *Var.* WZYWAIĄCY spadek termin Grammatyki piąty spadek słow wzywaiący, lub wołaiące kogo.

VOEU, s. m. (*Promesse qu'on fait à Dieu des choses, dont on peut disposer.*) Votum, voti, n. *Cic.* SLUB Przysięga Bogu uczyniona o iákiey rzeczy w mocy nászey zostaiącey.

Faire un vœu. Votum facere, nuncupare, vovere aliquid. Obligare votis caput. *Cicer.* Slub uczynić. **Faire un vœu à Dieu.* Vota suscipere Deo *Plaut.* *Slubować co Bogu. **Accomplir son vœu, s'acquitter de son vœu.* Votum reddere, solvere, persolvere, dissolvere. *Liv. Cicer.* Fidem voti solvere. *Ovid.* *Oddać slub uczyniony Bogu, zádosyć uczynić slubowi swemu.

VOEU signifie encore, *Souhait, priére.* Votum. PRAGNIENIE czego kto życzy u chęci **Faire des vœux pour un malade ou pour la santé d'un malade.* De aliquo ægroto vota facere. *Cicer.* *Modlitwy czynić zá chorego. **On faisoit des vœux par tout pour la santé du prince.* Vota ubique pro incolumitate Principis nuncupabantur. *Tacit.* *Wszędzie modlitwy czyniono zá zdrowie Páná. **Dieu à exaucé nos vœux.* Deus annuit votis nostris. *Claud.* *Bog wysłuchał prośby násze.

VOGUE, subst. f. (*Proprement le cours d'une galére entraisnée par la force des rames.*) Triremis acta remis. *genit.* triremis actæ. SZYBOWANIE płynienie Okrętu rospędzonego wiosłami.

VOGUE se dit figurément *du cours de la réputation & de l'estime.* Celebritas, atis, f. Nomen, inis, n. *Cic.* SŁAWA słynięnie.

Avoir la vogue, estre en vogue. Florere, (floreo, es, florui, sans supin.) Gratiâ florere, vigere. *Cic.* Nomen decusque gerere. *Virg.* Słynąć kwitnąć. **Se mettre en vogue & en réputation.* Vela dare suæ famæ. *Mart.* Celebritatem sermonis hominum consequi. *Cicer.* *Imię sobie y sławę sprawić. **Ce mot est fort en vogue.* Hoc dictum fertur in primis. *Ter.* *To słowo bardzo słynie.

VOGUER, (*Aller à force de rames.*) Triremem remis impellere. *Cic.* PŁYNĄC szybować ná wodzie. **Voguer à voiles & à rames.* Velis & remis navigare. *Cicer.* *Płynąć wiosłami y żaglami. **Voguer heureusement.* Secundis ventis ferri, plenissimis velis navigare. *Cicer.* *Płynąć szczęśliwie. **Il vogue contre eux plein d'esperance & de résolution.* Plenus spei bonæ atque animi adversùs eos proficiscitur. *Cæs.* Vela fecit. *Puścił się przeciwko nim ná okrętach pełen nádziei y odwagi.

ON DIT figurément, *Pendant que vous voguez en pleine mer,*

Un *voluptueux*. Homo voluptuarius *ou* Epicureus, *ou* voluptati deditus. *Cic.* Roſkoſznik. **Les gens de ce pays-là ſont fort voluptueux, & grands beuveurs.* Homines ſunt voluptuarii & potatores maximi. *Plaut.* *Ludzie w tym kraiu ſą wielcy roſkoſzniey roſpuſtnicy y piiacy.

VOLUPTUEUSEMENT, adv. (*D'une manière voluptueuſe*) Libidinosè. *Cic.* ROSKOSZNIE roſpuſtnie lubieżnie.

VOLUTE, ſubſt. f. (Terme d'Architecture, *qui fait partie des chapiteaux de l'ordre Ionique & Compoſite.*) Voluta, æ, f. TOK Kapitelow kſztałtu porządku Jońſkiego y ſkładanego w Architekturze.

VOMIR, (*Rendre par la bouche ce qu'on a dans l'eſtomach.*) Vomere, (vomo, vomis, vomui, vomitum.) ZRZUCAC rzygać. **Il penſa vomir tripes & boyaux.* Penè inteſtina ſua vomuit. *Pete.* *Ledwie wnętrzności y Jelit z ſiebie nie wyrzucił **Il vomit ſon poulmon* Pulmeum vomitum vomit. *Plaut.* *Zrzuca płuca uſtami. Płuca z niego idą, płucami womituie. **Vomir du travail de la mer.* Ezonerare ſtomachum nauſeâ gravem. *Petr.* *Zrzucać z niezdrowia ná morzu. **Avoir envie de vomir.* Nauſeare, (eo, as, avi, atum.) *Zbierać ſię ná womit, zwiiać ſię ná żołądku.

VOMIR *contre quelqu'un le feu de ſa colere* ſe dit au figuré. Iram in aliquem evomere. *Ter.* *ou* omne acerbitatis virus emovere *Cic.* WYRZUCIC ná kogo gniew wybuchnąć ná niego iádem y złością zápalaną wypaić z zápalczywością przeciwko komu. **Lorſqu'il vit que tout eſpoir de ſalut luy eſtoit oſté, il vomit des imprécations eſtudiées contre Tibére.* Cum exſpes vitæ fuit, meditatas diras Tiberio imprecabatur. *Tacit.* *Straciwſzy nadzieię życia, umyślone u ſiebie dawno przeklęctwa ná Tyberyuſza wyrzionął.

VOMISSEMENT, ſ. m. Vomitus, ûs, m. Vomitio, onis, f. *Cic. Celſ.* ZRZUCANIE rzyganie womitowanie. **Arreſter le vomiſſement.* *Zátrzymywać womity. **Cauſer un vomiſſement.* *Sprawować womity.

VOMITIF, m. VOMITIVE. f. (*Qui fait vomir.*) Vomitorius, vomitoria, vomitorium. *Plin.* NA WOMITY rzecz lekarſtwo.

UN VOMITIF. (*Remède qui fait vomir.*) Vomitorium remedium, ii, n. LEKARSTWO ná wymiot.

VORACE, adj. m. & f. (*Qui mange goulement & ſans maſcher, comme font quelques animaux.*) Vorax, acis. omn. gen. *Cic.* (Mot bas.) OBZARTY co łakomo ia łykaiąc cylko bez żucia iáko niektore beſtye.

VORACITE', ſubſt. fœm. Voratitio, onis, fœm. *Catul.* OBZARTOSC.

VOS, (*Le plurier de* VOSTRE.) Tui, tuæ, tua, (*ſi l'on parle à un ſeul.*) Veſtri, veſtræ, veſtra, (*Si l'on parle à pluſieurs.*) WASI Twoi waſze twoie.

VOTIF, m. VOTIVE, f. (*Qu'on voüe.*) Votivus, votiva, votivum. *Cic. Plaut.* SLUBNY, Slubna, poślubiony poślubiona ofiarowany ofiarowana.

VOUER, (*Faire vœu.*) Vovere, (voveo, voves, vovi, votũ.) *Cicer.* SLUBOWAC ślub uczynić. **Se vouer, (Se donner à quelqu'un, s'attacher entierement à ſon ſervice.)* Se alicui devovere, *ou* adjicere. *Cicer.* *Cale ſię poświęcić oddać poślubić ofiarować.

VOUGE, ſubſt, f. (*C'eſt l'épieu d'un chaſſeur.*) Venabulũ li, n. *Cic.* OSZCZEP myśliwſki.

VOULOIR, (*Avoir la volonté de faire une choſe.*) Velle (volo, vis, volui, *ſans ſupin.*) *le contraire.* Nolle, (nolo, non vis, nolui,) *ou* non velle. *Ne vouloir pas.* CHCIEC niechcieć **Il eſt mal-aiſé de ſçavoir s'il veut une choſe ou s'il ne la veut pas.* Velit, nolit, ſcire difficile eſt. *Cic.* *Cięſzko ſię ná nim do pytać chceli czy nie chce, cięſzko, z trudnością ſię od niego dowiedzieć. **Je connois l'humeur des femmes, elles veulent toûjours ce qu'on ne veut pas, & ne veulent jamais ce que l'on veut.* Novi ingenium mulierum; nolunt, ubi velis; ubi nolis cupiunt ultro *Ter.* *Znam humor y fantazyą niewiaſt, záwſze kiedy chcą, kiedy niechcemy, á niechcą kiedy chcemy. **Puiſque ce que vous voulez ne ſe peut faire, tachez de vouloir ce qui ſe peut.* Quoniam id fieri quod vis non poteſt, velis id quod poſſis. *Ter.* *Ponieważ to czego życzyſz ieſt niepodobna ſtáray ſię chcieć to co być może. **Vouloir parler à quelqu'un.* Velle aliquem. *Plaut.* *Chcieć mowić z kim. **Ne me voulez-vous rien davantage?* Nunquid me vis amplius? *Plaut.* *Niczego więcey nie chceſz? nic więcey nie każeſz. **Que leur voulez-vous?* Quid eos quæris? *Plin.* *Czego po nich chceſz czego żądaſz życzyſz potrzebuieſz. **On dit il veut tout emporter, il veut tout ce qu'il veut.* Quidquid vult, obſtinatè, obfirmatè vult. *Uparty koniecznie chce tego dopiąć ná co ſię uweźmie. **Vouloir du bien à quelqu'un.* Bene velle alicui. *ou* cupere alicujus causâ *ou* cupere alicui. *Caſ.* *Życzyć komu dobrze. **Je luy voudrois bien faire du bien* Volo omnia illius causâ benè volo illi facere. *Plaut.* *Rádbym mu dobrze uczynił.

EN VOULOIR *à quelqu'un.* Alicui eſſe offenſum *ou* infenſum. *Cic.* MIEC urazę do kogo mieć ſerdulzko ná kogo. **Il en veut à tout le monde.* Omnibus eſt male-volus. *Cic.* *Ze wſzyſtkiemi ſię kłoci ze wſzyſtkiemi ſię uładą ná wſzyſtkich zły ná wſzyſtkich ſię gniewa. **On n'en veut qu'à moy.* Unũ me petunt. *Cicer.* *Tylkoć ná mnie wſzyſcy kraczą. **Dieu veüille avoir l'ame de mon patron.* Patrono meo oſſa benè quieſcant. *Pete.* *Niech Bog będzie miłościw Duſzy Dobrodzieia mego. **Dieu vous en veüille garder.* Quod Deus omen avertat *ou* averruncet. *Cic.* *Niech cię Bog záchowa. **Dieu veüille que cela ſoit.* Ita Deus faxit. *Day Boże żeby to było.

ON DIT *Je n'ay pas aſſez compris ce que vouloient dire ces parolles.* Non ſatis intellexi, quid ſibi iſta verba vellent. *Cic.* Nie dobrzem zrozumiał co by te ſłowa znáczyły **A qui en voulez-vous, à qui vous en prenez vous?* Quem petis, quẽ accuſas? *Ná kogoſz nárzekaſz kogo winuieſz. **Mais je veux qu'il ait perdu ſa cauſe.* Verùm pone eum eſſe victum. *Ter.* *Ale daymy to że przegrał ſprawę.

VOULOIR, ſubſt. m. (*Action de la volonté.*) Voluntas, atis, f. CHCENIE wola. **Tel eſt noſtre vouloir.* Sic volumus ſic jubemus. Ita libet. *Táka ieſt wola naſza.

VOUS, (*Pronom perſonnel de la ſeconde perſonne.*) Tu, *gen.* Tui, *dat.* Tibi, *accuſ.* Te. (*Si l'on parle à un ſeul.*) (Vos, veſtri, veſtrum, *ſi l'on parle à pluſieurs.*) TY Waſzeć wy.

VOUTE, ſubſt. f. (*Baſtie en arcade.*) Camera, æ, f. SKLEP. **Voute en arceau.* Fornix, icis, m. *Sklepienie. **Voute en dos de tortue.* Teſtudo, inis, f. *Sklep. **Fait en voute.* Cameratus, Concameratus. Teſtudinatus. Teſtudineatus. Fornicatus, a, um. *Vitr. Plin. Var. Col.* *Sklepiony ſklepiona. **Faire une voute.* Concamerationes inſtituere. *Vitr.* *Sklepić.

VOUTE', m. VOUTE'E, f. (*Fait en voute, voyez cy-deſſus.*) SKLEPIONY, ſklepiona.

VOUTE'. *Courbé,* (*parlant de certains vieillards que le grand âge fait courber.*) *Ter.* Incurvus, a, um. *Ter.* ZGARBIONY od ſtarości.

VOUTER, (*Faire une voute, une arcade.*) Camerare, *ou* Concamerare, (ro, as, avi, atum) act. acc. Fornicare. *Vitr.* SKLEPIC.

VOYAGE, ſ. m. Iter, itineris, n. *Cic.* DROGA podroż. **Faire un voyage.* Iter habere. Iter facere. *Cic.* *Podroż odprawić. **Voyage dans les Pays eſtrangers.* Peregrinatio, onis, fœm. *Quint.* *Podroż wyiechanie do cudzych kraiow. **Aller faire voyage dans les pays eſtrangers.* Iter habere in exteras nationes, peregrinari, (or, aris, atus ſum) *Jechać do cudzych kralow. **Voyage d'outre mer.* Tranſmarina peregrinatio, onis f. *Płynienie iechanie zá morze. **Je ſuis ſur le point de faire un grand voyage.* Mihi longum iter inſtat. *Cicer.* *Mam wielką podroż przed ſobą. **Voyager.* Iter facere, habere. *Jezdzić. **Voyager dans les pays eſtrangers.* In exteras nationes peregrinari. *Cicer.* *Po cudzych kraiach ieździć. **Voyager à pied.* Iter pedibus conficere. *Cic.* *Drogę pieſzo odprawić.

VOYAGEUR, ſ. m. Viator oris, m. *Cic.* PODROZNY.

VOYE, ſubſt f. (*Chemin.*) Via, viæ, f. DROGA. **Se faire une voye dans des lieux inacceſſibles.* Per loca invia ſibi patefacere, aperire, pandere. *Quint. Liv.* *Drogę ſobie uczynić przez bezdroża przez mieyſca niedoſtępne.

VOYE, (*Moyen.*) Via, æ, f. DROGA ſpoſob ſrzodek dla dokazania czego. **Il eſt parvenu aux honneurs par la voye qui eſt ouverte à tout le monde.* Ad honorem eo curſu venit, qui ſemper cunctis patuit. *Cic.* *Przyſzedł do honorow drogą ktora wſzyſtkim otwarta **Il a acquis du bien par des voyes honneſtes.* Bonis & honeſtis rationibus rem ſuam fecit, auxit, amplificavit. *Cicer.* *Nábył ſłuſznemi ſpoſobami y poczciwą drogą fortuny.

VOYE ſe dit auſſi pour chemin au figuré. *Il eſt revenu dans la bonne voye, dans le bon chemin.* Frugi factus eſt, rediit in viam bonam, ad frugem bonam ſe recepit. DROGA *niegłainie* Powrocił ná dobrą drogę.

VOYE, (*Commodité.*) DROGA ſpoſobność. **Il luy a fait tenir des lettres par la voye de la poſte.* Miſit ad eum litteras per Tabellarium. *Oddał mu liſty przez pocztę. **Il a pris la voye du carroſſe pour retourner en ſon pays.* Rhedâ rediit in

in patriam. *Kárerę náigł eheąe powrocić do kraiu fwego. *Il m'a fait tenir mon argent par la voye des Banquiers. A Trapezitâ habui argentum, ou accepi. *Pieniądze mi odeſłał przez bankierza.

UNE VOYE de fumier (Une charrette chargée de fumier) Stercoris vehes, vehis, f Col. FURA gnoin.

ON DIT que deux perſonnes ſont en voye d'accommodement ou ſur le point de s'accommoder. Viam pacis inennt. Já jam pas inter illos conficiens. DO ſgody ſię máią ſtrony.

VOYELLE, ſubſt f Vocalis littera, vocalis litteræ, fœm. Quint. LITERA ſamo brzmiąca Wokala iákich ieſt ſześć, a, e, i, o, u. y.

VOYER, ſ m. (Officier qui a ſoin des grands chemins.) Curator viarum, & cloacarum, curatoris, m. Cic. URZĘDNIK co ma ſtaranie o náprawie drog moſtowniczy.

UPLAND, (Province de Suéde.) Uplandia, iæ, f. UPLAND Prowincya Szwecyi.

UPSAL, (Ville capitale de la Province d'Vpland.) Upſalia æ, f. UPSAL Miaſto głowne Uplandu.

VRAY, m. VRAYE, f. (Véritable, Certain.) Verus, Certus, a, um Cic. PRAWDZIWY, Práwdziwa, iſtny.

VRAY, (Propre.) Verus. Germanus. Genuinus. Purus putus a, um Cic. Plaut. PRAWDZIWY włáſny. *C'eſt ſon vray nom, ſon veritable nom. Genuinum eſt ou germanum illius nomen *To ieſt iego Imię włáſne prawdziwe. *C'eſt un vray calomniateur. Purus putus eſt ſycophanta. Plaut. *Prawdziwy potwarca

VRAY. (Sincére.) Verus. Sincerus, a, um. Cicer. PRAWDZIWY ſzczery nie obłudny. *Le vray. (La vérité.) Verum, veri, n. Cic. *Prawda. *Diſcerner le vray ou la vérité du menſonge. Verum falſo dijudicare. Cic. *Rozeznać prawdę od fałszu. *Dire le vray ou la vérité. Verum dicere. Cicer. *Mowić prawdę.

VRAYEMENT, adv. (En vérité.) Certè. Profectò. Sanè. Cic PRAWDZIWIE

VRAY-SEMBLABLE, adi. m. & f. Veriſimilis & hoc veriſimile, adj Cic. DO PODOBIENSTWA. *Cela n'eſt pas vray-ſemblable. Hoc non fit veriſimile. Ter. *To niepodobna. *Cela eſt plus vray-ſemblable. Illud propius eſt fidem. Liv. *To podobnieyſza.

VRAY-SEMBLABLEMENT, adv. (Comme il eſt vray-ſemblable) Ut veriſimile eſt. DO PODOBIENSTWA.

VRAY SEMBLANCE, ſubſt. f. Veriſimilitudo, inis, fœm. PODOBIENSTWO

URBANITE', ſubſt. f. (Politeſſe, civilité qui ſe trouve parmi les gens du beau monde.) Urbanitas, atis, f. Civilis & urbana agendi ratio, f. LUDZKOSC.

URETE'RES, ſubſt. m. (Sont deux conduits par où paſſe l'urine des reins dans la veſſie) Urinæ meatus, ûs, m. ZYŁA uryna meat ktorędy uryna idzie do pęcherza,

URGEANT, m URGEANTE, f. prononcez URJANT, Urjante (Preſſant) Urgens, urgentis, omn. gen. Cic. NAGŁY nagle pilny.

URI, (Un des treize Cantons Suiſſes, qui eſt tout Catholique, au pied des montagnes le long du Ruſſ.) Urienſis pagus, gi, m. URY ieden z trzynaſtu Kantonow Szwaycarſkich cały Katolicki pod gorami po nád Ruſſą.

URINE, ſubſt. f. Urina, æ, f. Celſ. URYNA mocz przyrodzony ſzczyna. *Flux d'urine, (Lorſqu'elle coule d'elle-meſme.) Urinæ profluvium, ii, n. *Cieczenie uryny niewſtrzymanie uryny. *Retention d'urine. Urinæ difficultas, atis, f. Plin. *Zatrzymanie uryny nieodchodzenie uryny. *Cela eſt bon contre la rétention d'urine. Hoc facit ad difficultatē urinæ, ou diſcurir urinam. Plin. *To ieſt dobre od zátrzymania uryny. *Uriner Piſſer. (Faire ou laſcher de l'eau, aller à un petit beſoin.) Meiere. (meio, meis, minxi, mictum, ou mingere.) URYNĘ puſzczać. *Aller uriner. Aquam petere. Petr. *Iść z wodą z uryną. *Avoir en via d'uriner. Micturire, (rio, ris, ſans préterit ni ſupin) Juv *Chcieć ſię ná urynę. *Il n'urine que goute à goute, & ſans le ſentir. Deſtillat paulatim ſine voluntate urina. Celſ. *Tylko kroplami uryna odchodzi y to nie czuie ſię *Faire uriner Urinā ciere, citare, impellere, trahere Celſ. *Pobudzać urynę. *Il ne ſçauroit uriner. Urina non excedit. Celſ. *Nie może puſzczać uryny.

URNE, ſubſt. f. (Vaſe à conſerver autrefois les cendres des corps qu'on bruloit.) Urna, urnæ, f. TRUNNA.

(C'eſtoit auſſi où l'on jettoit les balotes dans les Jugemens & les Elections.) Loſowy ſtatek.* Jettez les ſorts dans l'urne. Conjicere ſortes in urnam. Plaut. *Wrzucić loſy w puſzkę w kubek, w ſtatek.

USAGE bon ou mauvais qu'on fait des choſes, ſ. m. Uſus, uſûs, m. Cicer. ZWYCZAY dobre lub złe záżywanie rzeczy. *Faire un bon uſage des choſes. Rebus benè uti. (le contraire) malè rebus uti, au abuti. En faire un mauvais uſage. *Dobrze rzeczy záżywać, złe rzeczy záżywać. *L'uſage des choſes n'eſt donné à perſonne à perpetuité, & un héritier pouſſe un héritier comme un flot pouſſe un autre flot. A quoy ſervent les grandes richeſſes, ſi la mort que tout l'or du monde ne ſçauroit fléchir, moiſſonne grands & petits, riches & pauvres. Perpetuus nulli datur uſus rerum; heres heredem, velut unda undam, ſupervenit Quid divitiæ proſunt, ſi metit Orcus non exorabilis auro, grandia cum parvis? Horat. *Nikomu wiecznością záżywać rzeczy nie pozwolono y Dziedzic idzie dziedzicem iáko fala iedna pędzi zá drugą. Coż po tych doſtatkach ieżeli śmierć ktorey ſię złotem nikt nie okupi zábiera wielkich y máłych: ubogich zárowno z bogatemi ſgrzątaiąc.

USAGE, (Pratique receuë.) Uſus, uſûs, m. ZWYCZAY co weſzło zwyczaiem. *Des mots d'uſage, qui ſont en uſage. Verba uſitata, uſu recepta, orum, neut. *Słowa w używaniu w zwyczaiu będące. *(le contraire.) Vocabula inuſitata, inſolentia, ab uſu abhorrentia, obſoleta verba. Cic. Des mots hors d'uſage, qui ne ſont plus d'uſage. *Słowa ktore wyſzły ze zwyczaiu. *Il faut éviter les mots bas, & qui ſont hors d'uſage. Abjecta & obſoleta verba fugienda ſunt. Cic. *Strzedz ſię trzeba ſłow podłych y ktore ſą w zwyczaiu. *L'uſage eſt le pére des mots. Genitor vocabulorum uſus. Hor. *Zwyczay ieſt Prawodawca ſłow. *Se ſervir des mots qui ſont en uſage. Uſitatè loqui. Cic. *Zażywać ſłow zwyczaynych.

USAGE, (Joüiſſance des choſes, la permiſſion qu'on a de s'en ſervir) Uſus, ûs, m. Uſura, æ, f. Cic. ZAZYWANIE wolne czego władanie. *N'avoir pas l'uſage de ſes membres. Membris inertem ou captum eſſe. Plin. *Niewładnąć członkami ſwemi. *Cette ſervante n'eſt pas à noſtre uſage, nous n'avons beſoin que d'une fille qui ſache paiſtrir, & appreſter à manger. Illa ancilla ex uſu noſtro non eſt, opus eſt nobis ancillâ, quæ molat & quæ quotidianum familiæ coctum cibum habeat Plaut. *Nie zda nám ſię tá ſługa trzeba nám dziewki ktoraby umiała chleb piec y ieść gotować. *Condamner l'uſage des viandes & du vin. Ciborum & vini uſum damnare, prohibere. Plin. *Zákazać záżywania mięſa y wina. *Vous ne ſçavez pas ce que vaut l'argent, & à quel uſage il eſt bon. Neſcis quo valeat nummus, & quem uſum præbeat. Horat. *Niewieſz co koſztuią pieniądze y ná co ich záżyć.

USAGE, (Exercice) Uſus & exercitatio. ZWYCZAY wprawienie przywyknienie. *Qui a l'uſage de la guerre. Uſu bellorū exercitus Cic. *Zwyczayny do woyny. *Avoir l'uſage de bien des choſes Uſum multarum rerum habere. Cic. *Do wielu rzeczy zwyczayny y wprawiony.

USAGES au plurier, ſe dit Des communes où les habitans d'un lieu ont droit de faire paiſtre leurs beſtiaux. Compaſcuus ager, agri compaſcui, maſc. PASTWISKA poſpolite paſtewniki.

USAGE ſe dit proverbialement, Il a mis tout en uſage, il a employé le vert & le ſec. Omnes machinas adhibuit, omnem movit lapidem. Cic. WSZYSTKICH ſpoſobow zażył nic nie opuſcił.

USE', m. USE'E, f Attritus. Detritus, a, um. ou Uſu detritus. Quint. Mart. ZAZYWANY wytarty wypotrzebowany ſchodzony &c.

ON DIT au figuré, Uſé, conſumé de maladie, de travail, de courſes, de chagrin, de douleur, de vieilleſſe Confectus morbo, labore, concurſationibus, curis, dolore, ſenio, Cic. WNIWECZ obrocony chorobą, pracą, trudem, zgryzotami, bolami, ſtárością laty.

USE'. (Caſſé, ruiné par le vin, & par les femmes.) Vino, luſtriſque confectus. Cic. WNIWECZ obrocony piiáńſtwem nierządem.

POMPE'E, de qui le ſur nom de GRAND s'uſe peu à peu eſt beaucoup haï In multo odio eſt noſter. MAGNUS cujus cognomen nunc feneſcit. Cic. POMPEIUSZ ktorego przezwiſko WIELKIE powoli co raz drobnieie; y uſtaie, ieſt w wielkiey o wſzyſtkich nienáwiſci.

USER, (Conſumer, detruire par l'uſage.) Terere, atterere. Uſu deterere, (tero, teris, trivi, tritum) Abſumere, conſumere, (ſumo, ſumis, ſumpſi, ptum.) act. accuſ. Cicer. Plaut. SPOTRZEBOWAC ſchodzić zedrzeć zepſować od záżywania.

uis. *Les habits s'usent en les portant toûjours. Vestes teruntur usu essiduo. Lucr. *Sukuie się pluią ustawicznie ich záżywaiąc. *Les bœufs usent la corne de leurs pieds par dessous. Boves subterunt pedes. Plin. *Woły rog psuią u nog.

ON DIT en ce sens eu figuré Vser, passer, consumer sa vie son temps, ses jours dans une chose. Ætatem, vitem, tempus, diem operam in se aliquâ conterere, insumere, consumere. Cic. STRAWIC áycie wiek dni swoie ná caym.

USER. (Prendre, se servir.) Uti re aliquâ, ou rem aliquâ. Usor, (eris, usus sum.) Cic. Adhibere aliquid ad aliquid. Cic. ZAZYC záżywać hrać. *Vser d'un peu de vin. Vino modicè uti. Cels. *Záżywać potrosze wina. *De vin pur. Sumere merum meracius. Plaut. *Záżywać wina samego przez się. *De legumes. Uti oleribus, ou edhibere olera ed victum. *Záżywać iegomin. *Laissez-les user de mes biens Sine mea bona uteutur. Ter. ou meis bonis. Cicer. *Niech záżyią dobra mego. *Vser de son temps. Uti horis suis. Cic. *Záżyć czasu swego. *De son droit. Usurpare quod nostrum est ou jus suum usurpare. Liv. *Záżyć prawa swegn.

USER de diligence. Diligeuriam adhibere. Cicer. *Záżyć pilności. *De précaution Cautionem edhibere. *Záżyć ostrożności. *D'artifice. Atticm. *Záżyć fatuki. *De hardiesse. Audaciam. Cas. *Záżyć śmiałości odwegi.. *De flatteries. Blanditias. Ovid. *Záżyć podchlebstwa. *De creanté envers une personne. Sæviriam in aliquem ou in elliquo. *Záżyć okrocleństwe ná kogo. *De moderation. Modum ou moderetionem. *Záżyć pomiarkowanie.

EN BIEN USER, (En bien agir avec les personnes,) Benè egere cum eliquo. DOBRZE się poczciwie u ludemi obchodzić. *Vous en avez bien usé, bien agi avec moy. Benè mecû egisti. Cic. *Dobrześ się zemną obszedł. *Il en a usé en homme d'honneur. Egis ut virum probum decet. *Postąpił sobie w tym iáko mu poczciwość kazałe.

USITE', m. USITE'E f. Usitatus. Usu receptus, a, um. Cic. ZWYCZAYNY, Zwyczayne.

USUFRUIT, subst. masc. (Joüissance des fruits d'un fonds.) Ususfructus, ûs, masc Cicer. PROWPNT prowentu używanie dochodu odbieranie bez własności rzeczy. *L'usufruit de cette terre luy appartenoit parle testament de son mary Usus & fructue fundi testamento viri eius erat. Cic. *Dochod z tych dobr do uiey należy testamentem meża.

USUFRUITIER, f. m. (Qui a l'usufruit d'un fonds.) Usufructuarius, ii, m. Paul. Jurisc. DZIERZAWCA.

USUFRUITIE'RE, subst f (Celle qui a l'usufruit) Usufructuaria f. Pomp Jun. DZIERZAWCZYNA.

USURAIRE, edj. m. & f. (Où il y a de l'usure.) Feneretorius, a, um. Val-Max. LICHWIARSKI.

USURE, subst. f. (Qui se fait par l'usage qu'on fait des choses.) Tritus, ûs, m. Plin. UZYWANIE.

USURE, subst. f (Gain, profit illégitime & injuste.) Usura, æ, f. Fenus, fenoris, n. Feneratio, onis, f. Cic. LICHWA ale-godziwy pożytek zárobek niesłuszny.

USURE à un pour cent. Unciarium fenus. Tacit. LICHWA po iednemu od sta. *A quatre pour cent. Trienierû fenus. *Po cztery od ste. *A cinq pour cent. Quincunx usurz. *Lichwa po pięć od sta. *A six pour cent Semissis usum Scavol. *Po sześć od sta.

USURE de tous les mois Menstrua usura Cic. LICHWA ná káżdy miesiąc. *L'usure est montée de quatre a huit pour cent. Fenus ex trieure, factum est bessibos Cic. *Poszła lichwa do gory od cztrech do ośmiu od sta. *Vsure de l'usure, (quand on convertit les arréeages en sort principal.) Anatocismus, *Lichwe od liebwy. Emprunter de l'argent à grosse usure pour payer une dette. Magno & iniquissimo fenore versuram facere. Cic. *Záciągnąć gdzie pieniądzy ná wielką lichwę dla płácenia długu. *Donner son argent à usure. Dere ergentû fenori, ou in fenus ou fenerari alicui ergentum. Cic. Plaut. *Dać pieniądze ná lichwę. *Prendre de l'argent à usure. Sumere argentum fenore. Ter. *Brać pieniądze záciągać ná lichwę. *Payer tous les ans l'usure de l'usure. Renovare in singulos annos usuras Cic. *Płacić co rok lichwę od lichwy. *Estre accablé d'usures. Fenore laborare. Liv. *Ten ktory wiele má lichwy płacić co rok obciążony lichwemi. *Chercher de l'argent à usure. Quærere argentum in fenus. Plaut. *Szukać gdzie pożyczyć ná lichwę. *Le temps marqué pour payer l'usure. Feneralia, ium, neut. plur. Liv. *Termin płacenia lichwy. *Avec usure. Feneraró. Plaut. *Z Lichwą.

USURAIREMENT, adv. (D'une manière usuraire.) Feneraró. Cic. PO Lichwiarsku.

LES LOIX USURAIRES, ou Touchant les usures. Leges fenebres. Liv. PRAWA o Lichwie.

USURIER, f. m. (Qui preste à usure.) Fenerator, oris, m. Cic. LICHWIARZ co ná lichwę daie. *Vn petit usurier. Feneratorculus. *Lichwiarek.

USURIE'RE, f. f. (Celle qui preste à usure.) Feneratrix, icis, f. LICHWIARKA.

USURPATEUR, f. f. (Injuste possesr du bien d'autruy. Iniquus boni elieni possessor, oris, m. Przywłaszczaiący sobie cudze Ten co niesłusznie opanował dobra cudze. Vzurpator.

USURPATRICE, f. f. (Celle qui usurpe.) Quæ aliena bone occupat. Przywłaszczaiąca sobie cudze Tá co niesłusznie opanowała prawo cudze. Vzurpatorka.

USURPATION, f. f (L'action d'envahir & de s'emparer du bien d'autruy) Injusta occupatio, usurpatio, onis, fœm. Przywłaszczenie sobie cudzego uzurpacya. *Vsurper, (S'emparer injustement du bien d'autruy.) Rem alienam iniquè usurpare, occupare, (o, as, avi, atum.) *Przywłaszczać sobie cudze niesłusznie opanować cudze. *Vsurper, prendre la qualité de Roy. Usurpare, edsciscere sibi nomen Regium. *Przywłaszczyć sobie Tytuł Krolewski hrać go sobie. *Vsurper un mot, s'en servir. Verbum usurpare Cicer. *Záżywać często słowa iákiego.

UTENCILES, f. m. (Toute sorte de meubles de cuisine, & d'une maison.) Utensilia, utensilium, neut plur. STATKI wszelakie ausszcza kuchenne, y sprzęt wszelki domowy.

UTENCILES de cuisine. Coquinaria vasa, neut. plur. STATKI kuchenne miedziaki kotły garki parcinie rądle &c. *Menus utenciles de ménage. Frivola, frivolorum, neut. pl. Juv. *Drobiazgi domowe gospodarskie. *J'ay acheté des utenciles ou de la batterie de cuisine. Lamellas paravi. *Nákupiłem miedzi kuchenney.

UTE'RIN, m. UTE'RINE, f. (comme Les freres Vtérins qui sont nez d'une mesme mere, & non pas d'un mesme pere.) Fratres uterini, Fratres ex eadẽ matre nati. BRACIA przyrodni niesodzeni, a iedney mátki rodzeni ále nie z iednego oyca. *Sœurs Vtérines. Sorores uterinæ. Just. *Siostry przyrodnie.

UTILE, adi. m. & f. (Avantageux.) Utilis & hoc utile, adj. Cic. POZYTECZNY pożyteczna. *Il n'est utile à rien. Homo ad nullam rem utilis. Cic. *Człowiek do niczego.

Rendre une chose utile. Adducere ad utilitatem rem aliquam. Cic. Pożyteczne co uczynić. *Cela est utile à vostre santé. Id saluti tuæ conducit. Cic. *To iest pożyteczna rzecz zdrowiu swemu. *Ces choses sont utiles pour la nourriture. Conducunt hæc ad ventris victum. Plaut. *To są rzeczy pożyteczne dla posiłku. *Cela vous est utile & avantageux. Id in rem tuam rectè condoducit. Plaut. *To nám iest rzecz pożyteczna y pomocna. *Mesler l'utile avec le délectable. Utile dulci miscere. Hor. *Pożytek łączyć z tym co iest przyiemne.

UTILEMENT, adv. (D'une manière utile.) Utiliter, adv. Cic. POZYTECZNIE.

UTILITE', f. f. (Profit, avantage.) Utilites, atis, fœm. au genitif plurier utilitatium, dans Tite-Live, & utilitatum par syncope (plus usité) POZYTEK z czego zysk Korzyść.

UTIQUE, (Ville d'Afrique) Utica, æ, f. Cic. UTYKA miesto Afryki.

D'UTIQUE. Uticensis & hoc Uticense, adj. Cic. Z UTYKI rodem.

UTRECHT, (Ville & Seigneurie des Pays-Bas, & une des dix-sept Provinces) Trajectum inferius, Trajecti inferioris, neut. ou Trajectum ed Rhenum. Utricesium, ii, n. Am-Marcel. Antonina, æ, f. Ferr. UTRECHT miásto y Páństwo niższych niemiec iedna z siedmnastu Prowincyi.

D'UTRECHT. Ultrajectensis, Ultrajectense, adj. Z UTRECHTU rodem.

VUIDANGE, f. f. (Evacuation) Exinanitio, onis, fœm. Plin. WYPROZNIENIE wylanie wysypanie wyniszczenie &c.

VUIDANGES, (Ce qu'on tire des puits & des retraits.) Egestus, ûs, m. Egestio, onis, f. Plin. Egeries, ei, f. Solin. CHEDOZENIE studzien kloakow salem.

VUIDE, adj. m. & f. (Qui n'est point rempli.) Vacuus, vacua, vacuum Inanis & hoc inane, adj. PROZNY czczy nic w sobie niemaiący. *Vn estomach vuide. Jejunus stomachus. Hor. *Zołądek prożny czczy.

Tout le haut de la maison est vuide, ou n'est point occupé. Tota domus superior vacat. *Cic.* Cała gora w Domu iest pustá nikt nie stoi ná gorze.

ON DIT au figure, *Vuide de toute prudence.* Inanissimus prudentiæ. *Cic.* PROZNY uwagi. *Vn esprit vuide de toute vertu.* Vacuus virtute animus. *Cic.* *Prożny cnoty. **Vuide de toutes bonnes choses.* Inanis omni re utili. *Cicer.* *Prożny wszystkiego dobrego.

ON DIT proverbialement, *Il a des chambres vuides dans la teste, il est un peu fou.* Putidum cerebrum habet. *Hor.* Cerebro laborat. *Plaut.* Infelix est cerebri. PUSTKI w głowie. **Horace a dit* felix cerebri, *pour dire Vne bonne teste.* *Głowa dobra.

VUIDER. (*Desemplir.*) Vacuare, evacuare, (o, as, avi, atum) Inanire, exinanire, (io, is, ivi, itum.) Deplere, (depleo, es, deplevi, depletum,) act. accus. *Plin. Colum.* WYLAC wysypać wyprożnić.

Vuider des animaux & des poissons les éventrer, les habiller. Animalia, pisces exenterare, (ro, ras, avi, atum.) *Ter.* Sprawić ryby, oprawic bydlę cielę wołu wieprza &c.

Vuider son ventre. Evacuare alvum, inanire, exinanire. *Plin.* Iść ná stolec wyprożnić się.

Il se vuide, parlant d'un corps qui laisse tout aller sous luy. Egerit, ejectat omnia. *Plin.* Ciecze przez niego pod niego.

VUIDER *la bourse de quelqu'un.* Exenterare marsupium alicujus. *ou* opes argentarias. *Plaut.* Exinanire aliquem. *Cic.* WYPROZNIC szkatułę czyią worek.

VUIDER *les lieux.* (*En oster les meubles, en sortir.*) Evacuare loca, cedere loco. *Ces. ou* excedere. *Cic.* USTĄPIC zkąd wynieść wywozić się wyprowadzać się.

Faire commandement de vuider les lieux. Pro imperio loco submovere aliquem. *Liv.* (Terme de Pratique.) Kázać się ustępować wyprowadzać.

Vuider ses mains, (Se dessaisir de ce qu'on a entre ses mains) Emittere manibus *ou* de manibus. *Cicer.* Oddać z rąk co kto ma wszystko.

VUIDER (*Terminer, finir un différent, une affaire.*) Controversias, item dirimere, componere, *Cic.* SKONCZYC zákończyć prawo kłotnią &c.

VULGAIRE, adj. m & f. (*Commun, ordinaire.*) Vulgaris & hoc vulgare, communis & hoc commune, adj. *Cic.* POSPOLITY, Pospolita.

LE VULGAIRE, (*La populace, le menu peuple.*) Vulgus, vulgi (Neutre dans Ciceron & masculin dans Varron & dans Saluste) POSPOLSTWO

VULGAIREMENT, adv. (*Communément.*) Vulgò. *Cic.* Vulgariter *Cic* POSPOLICIE.

LA VULGATE, (*Interprétation latine de l'Ecriture Sainte que le Concile de Trente a déclaré authentique, ayant esté retouchée par saint Jerosme.*) Vulgata Scripturæ sacræ interpretatio, onis, fœm. PISMO Swięte prawe powszechne wszystkim wiernym y Kościołowi całemu powszechnemu, ku pospolitemu záżywaniu przez Swięte Koncylium Trydeńskie podane.

WAGEREN, (*Petite Province du Royaume de Dannemark dans le Duché de Hosstein vers la mer Baltique.*) Vagria, æ, fœm WAGR Prowincya niewielka Krolestwa Duńskiego w Xięstwie Olsztyńskim ku morzu Baltyckiemu.

WALDECK, (*Ville d'Allemagne dans la Hesse, fertile en bled & en vin*) Valdecum, ci, n. WALDEK Miasto Niemieckie w Hassyi obsituiące w zboża y winny urodzay.

WALLONS, (*Peuples de Flandre entre l'Escaut & le Lys.*) Walones, um, masc plur. Flandro-Galli, orum, masc. plur. WALONOWIE Národ leżący między Skaldą y Ligerą.

LE PAYS *des Wallons.* Gallo-Flandria, æ, f, WALONSKI kray niby Podole Flandro Francuskie.

WANGEN, (*Ville Impériale d'Allemagne dans la Souabe*) Vangena, æ, f *ou* Vimania, æ, f. WANGEN Miasto Cesarskie w Szwabii.

WARDHUSS, (*Chasteau situé dans une Isle de mesme nom vers la coste Septentrionale de Norvege.*) Vardhusium, ii, neut. (*L'Isle se nomme* Varda, æ, f.) WARDHUZ Zámek w Norwegii.

WARMERLANT, (*Pays de la Prusse Royale en Pologne.*) Varmia, æ, f. WARMIA Kray Prus Polskich.

WARSOVIE, (*Grande Ville de Pologne sur la Vistule, residence des Rois.*) Warsowia, æ, fœm. WARSZAWA Miasto znáczne Polskie nád Wisłą Rezydencya Krolow.

WARTE, (*Riviére de la Basse Pologne, qui se va rendre dans l'Oder.*) Varta, æ, f. WARTA Rzeka w Wielkiey Polszcze wpádaiąca w Odrę.

WARWICK, (*Ville Capitale & Comté d'Angleterre.*) Varvicum, ci, n. Verovicum, ci, n. WARWIK Miasto Stołeczne Hrabstwa Anglii.

WASSENBOURG, (*Ville de la Haute Baviére.*) Wassburgum, gi, neut. WASSENBURG Miasto Wyższey Bawaryi.

WASSI, (*Petite Ville de la basse Champagne.*) Vasseiam, Vassei, n. WASSI Miasteczko Szampanii.

WEILBOURG, (*Ville d'Allemagne dans la Vétéravie.*) Vilburgum, gi, n. WEILBURG Miasto Niemieckie w Weterawii.

WEIMAR, (*Ville du Duché de Meckelbourg située sur la mer Baltique.*) Vimaria, æ, fœm. WEIMAR Miasto Xięstwa Meklebur'skiego nád morzem Baltyckim.

WEISSEMBOURG, (*Ville de Transsilvanie.*) Alba Julia, æ, f. *autrefois* Apulum, li, n. WESENBURG Miasto Siedmiogrodzie Białogrod.

WEISSENBOURG, (*Dans la Basse Alsace.*) Alba Sebusiana, æ, f. Vemburgum, gi, n. WESENBURG Miasto niższey Alzacyi.

WEISSENBOURG, (*Dans la Baviere au delà du Danube.*) Vissemburgum, gi, neut. WESENBURG w Bawaryi zá Dunáiem.

WESEL, (*Ville hanseatique d'Allemagne au delà du Rhin dans le Duché de Cleves*) Vesalia, æ, fœm. WEZEL Miasto Anzeatyckie Niemiec zá Renem w Xięstwie Kliwii.

WESER, (*Fleuve d'Allemagne qui a sa source dans la Franconie, & se jette dans l'Ocean Germanique.*) Visurgis, Visurgis, m. *Plin* WEZER Rzeka Niemiecka záczynaiąca się w Frankonii wpadaiąca w morze Niemieckie.

WESE, (*Riviére des Pays Bas, qui se jette dans la Meuse au dessus de Liege.*) Vesurgis, is, m. *Plin.* WEZA Rzeka niższych Niemiec wpadaiąca w Mozę zá Leodyum.

WESTPHALIE, (*Province d'Allemagne, & un des dix Cercles de l'Empiere, dont la capitale est Munster.*) Westphalia, æ, f. WESTFALIA Prowincya Niemiecka iedna z dziesiećiu Cyrkułow Niemieckiego Páństwa. Stołeczne Miasto Munster się zowie álbo Monaster.

WESTMINSTER, (*Ville d'Angleterre jointe à Londres, où sont les tombeaux des Roys d'Angleterre.*) Vestmonasterium, ii, neut. WESTMINSTER Miasto Angielskie złączone z Londynem, gdzie są groby Krolow Angielskich.

WILDESHUSEN, (*Ville d'Allemagne en Vestphalie,*) Vildhusia, æ, fœm. WILCHUZEN Miasto Niemieckie w Westfalii.

WIMPFEN, (*Ville Impériale d'Allemagne dans la Souabe sur le Nekar.*) Vimpina, æ, f. WIMFEN Miasto Cesarstwa Niemieckiego w Szwabii nád Nekrą rzeką.

WINCHESTER, (*Ville d'Angleterre.*) Wintonia, æ, fœm. WINKESTER Miasto Anglii.

LE WIRTEMBERG, (*Grand pays d'Allemagne dans la Souabe.*) Virtembergensis Ducatus, ûs, masc. *Vitr.* WIRTEMBERG kray wielki niemiecki w Szwabii.

WITEMBERG, (*Ville Capitale du Duché de Saxe.*) Witemberga, æ, fœm. WITEMBERG Miasto Głowne Xięstwa Saxonii

WOERDEN, (*Petite Ville des Pays-Bas dans la Nort Hollande.*) Voerda, æ, f. WERDEN Miasteczko niższych Niemiec w Połnocney Holandyi.

WOLGA, (*Fleuve de Moscovie, qui se rend dans la mer Caspienne.*) Rha, Rhæ, fœm. WOŁGA Rzeka Moskiewska wpadaiąca w morze czarne.

WOLODIMIR, (*Ville de Moscovie.*) Volodimiria, æ, f. WŁODZIMISZ Miasto Moskiewskie.

WORCESTER, (*Ville d'Angleterre.*) Vigornia, æ, f Branovium, ii, n. WOLCESTER Miasto Anglii.

WORMES, (*Ville Imperiale sur le Rhin.*) Wormatia, æ, fœm. Borbetomagus Vangionum, f. WERMES Miasto niemieckiego Páństwa nád Renem.

UZE'S, (*Ville Episcopale du bas Languedoc.*) Uferia, Ufetica, æ, f. *ou* Castrum Ufeticense. UZECZ Miasto y Biskupstwo w niższey Okcytanii.

D'UZE'S. Ufeticensis, & hoc Ufeticense, adject. Z UZECZA rodem.

X

X.

X Lettre double qui vaut autant que CS. St. Isidore témoigne, qu'elle n'a point esté en usage avant le temps d'Auguste, & Victorin dit que Nigidius ne s'en voulut jamais servir. Grégoire de Tours nous apprend que Chilperic fils de Clotaire Loi ordonna que la Lettre X. seroit ajoutée à l'alphabet, & qu'elle seroit enseignée aux Enfans. X. Litera ważąca co C.S S. Isydor powiada że tey litery nie zażywano przed czasami Augusta Cesarza, à Wiktoryn świadczy że Nigidius Grammatyk nigdy tey nie chciał zażywać. S. Grzegorz Turoński świadczy że Chilperyk syn Klotaryusza pierwszego kazał áby litera X była przydana do obiecadła Francuskiego, y áby się tey dzieci uczyły. [illegible] est une lettre numérale qui vaut dix, & quand on met un trait dessus elle vaut dix mille. X iest litera liczby znacząca dziesięć, à z tytlem na wierzchu znaczy dziesięć tysięcy.

XAINTONGE, on prononce Saintonge, (Province de France) Santonensis ager, agri, m. XANTAZ Prowincya Francyi.

XAINTES prononcez SAINTES, (Ville Episcopale & Capitale de Xaintonge.) Santonum Mediolanum, i, n. XANTON Miasto z Biskupstwem Stołeczne Xantskiego.

DE XAINTES. Santonensis & hoc Santonense, adject. Z Xantonu rodem z Santogenie.

XAINTONGEOIS. Qui est de Xaintonge. Santo, Santonis, m. XANTOŻANIN, Xantożanka.

XAINTONGEOIS. (La Province de Xaintonge.) Santonia, æ. XANTAŃSKA Prowincya.

XALON, (Riviere d'Espagne, qui prend sa source dans la vieille Castille, passe par l'Arragon & se rend dans l'Ebre.) Salo, Salonis, m. XALO Rzeka Hiszpańska poczynaiąca się w Kastylii stárey, przechodzi przez Arragonią y wpada w rzekę Hebr nazwaną.

XANTHE, (Fleuve de Troye.) Xanthus, Xanthi, m. Virg. XANT Rzeka Troyańska.

(Il n'y a point de doute que ce nom ne soit toujours masculin, quand il se prend pour un fleuve, de sorte que quand Virgile a dit Xanthus perfusa liquore. Il y a plus d'apparence de dire qu'il parle là de la Ville qui est marquée dans tous les Anciens Géographes & Historiens comme dans Hérodote, Pline, & Dion.) Xantus łacińskie ile kroć znaczy rzeka iest rodzaju męskiego bez wszelkiey wątpliwości, á lubo czytamy w Wirgiliuszu Xanthus perfusa liquore. Xanthus oblana likworem, to się ma rozumieć o mieście o którym wspominaią wszyscy dawni Geografowie, y Historycy iako to Herodot, Pliniusz, Dyon.

Xativa, (Ville d'Espagne dans le Royaume de Valence.) Zativa, æ, f. Xatywa Miasto Hiszpańskie w Królestwie Walencyi.

XENIL, (Riviere du Royaume de Grenade & d'Andalousie qui se décharge dans le Guadalquivir.) Singulis, Singulis, m. XENIL Rzeka Królestwa Granateńskiego.

XERES de la Frontera, (Ville d'Espagne dans l'Andalousie.) Xeresa, æ, f. XERES Miasto Hiszpańskie w Andaluzyi.

Xiloca (Riviere de la vieille Castille, qui se rend dans le fleuve Xalon.) Xiloca, æ, f. m. Xiloka Rzeka Hiszpańska w Arragonii.

XUCAR, (Riviere de la vieille Castille, qui se jette dans la Méditerranée.) Sucro, Sucronis, m. XUKAR Rzeka Kastylii wpadaiąca w morze śrzodziemne.

Y.

[illegible] voyelle, [illegible] le premier dans [illegible] Nous [illegible] parmi [illegible] on écrit [illegible] dans quelques [illegible] qui se terminent en y, comme, [illegible] Y Szósta z liter [illegible] w słowach Greckich zażyta. W Francuskim [illegible] miejsce w słowach kończących [illegible]

[illegible] numérale qui signifie cent cinquante selon [illegible] un tiret dessus, elle marquera, cent [illegible] Y. [illegible] litera liczbę znacząca sto pięćdziesiąt [illegible] na wierzchu znaczy sto pię[illegible]

[illegible] souvent pour les pronoms [illegible] J'ay reçu vostre lettre, & j'y ay répondu, [illegible] Tuas literas accepi, utique [illegible] miejsce [illegible] stare pronomy [illegible] w Francuskim kładzie się (y) samo. Jako [illegible] odpowiedziałem [illegible]

[illegible] Ibi. Illic [illegible] (en signification de mouvement) [illegible] znaczy relacyą miejsca. [illegible] Illuc ou ad eum, pour [illegible] tam iść [illegible]

[illegible] je n'y ay pas pensé [illegible] Cic. Y w Francuskim znaczy [illegible] o tym.

[illegible] appelez [illegible] Ilmowy [illegible] Ilmina miejsce [illegible] Oculus, oculi, m. pl. [illegible] In oculis [illegible] hilaritudo. Plaut. [illegible] Oculi illius sunt clariores stellis [illegible] Oculi eminentiores [illegible] wypukłe. Des yeux qui regardent [illegible] Oculi eminuli, m. pl. Plaut. Oczy [illegible] J'apprehende que des yeux si [illegible] changer d'avis, & que son extré[illegible]

[illegible] me permet pas de [illegible] la premiere. Metuo ne oculi ejus [illegible] me videret, atque ejus elegantia meã exemplo extinguatur. [illegible] Boię się áby obaczywszy mię nie odmienił woli [illegible] urodzie iego osobliwey tobie nie [illegible] J'ay remoyé à cause d'un mal d'yeux. Illum remisi, quod ab oculorum valetudine impediebatur. Cic. Odesłałem go, dla oczu chorych. [illegible] fort mal d'yeux [illegible] Oculi [illegible] valerent, meecum venisset. Plaut. [illegible] byś był zapadł [illegible] gdyby był zdrów na oczy przyjechał by był ze mną. Arracher les yeux à quelqu'un. Excipere alteri oculos, [illegible] Oczy komu wydłubić. Perdre les yeux à force de pleurer. Efficere oculos. Quint. Oczy wypłakać wzrok stracić od płaczu.

ON DIT [illegible] Elle luy a donné dans les yeux ou dans la veue. Il en a esté [illegible] Placuit illi, ut vidit. Ter. WLEPIŁA się w oczy w oczy [illegible] Elle a [illegible] des yeux [illegible] Elle ne se lasse point de le regarder. [illegible] in oculis illius visa habitare oculi. Ter. Oczy w niego wlepiła [illegible] Elle n'a des yeux que pour luy [illegible] oculos in oculis illius [illegible] Nie patrzy tylko na niego. [illegible] les yeux dessus. Conjicere oculos [illegible] oculis illacrimat [illegible] do oczy [illegible] Il luy [illegible] un bandeau sur les yeux. Amor [illegible] oculos. Miłość go zaślepiła. Aimer [illegible] plus que ses yeux, ou comme la prunelle de ses yeux. Aliquem amare plus oculis suis. Catul. Kochać się w kim [illegible] iako w źrenicy oka swego.

ON DIT proverbialement [illegible] fermer les yeux à quelque [illegible] d'expiation. Claudere & premere alteri oculos. [illegible] ZAMKNĄĆ oczy komu [illegible] Il a les yeux [illegible] Oculos [illegible] zawsze ma [illegible]

ON DIT proverbialement Deux yeux voyent mieux qu'un, pour dire que les affaires sont mieux examinées par plusieurs personnes, que par une seule. Plus vident oculi, quam oculus. PRZYSŁOWIEM mówiemy. Lepiey dwoie oczy widzą niż iedno [illegible] iest lepiey [illegible] może porádzić niżeli ieden. Que cela soit dit entre quatre yeux. Illud dictum sit inter te & me [illegible] dictum sit. Ter. Niech to będzie między nami dwoma, niech to dáley nie wychodzi. On dit que les gens se man-

[illegible] qu'ils font [illegible] [illegible] se rizanc[illegible] [illegible] niada[illegible]
O [illegible] *aux*, [illegible] *aux* [illegible] *elle* [illegible] *evid*[illegible] dis. *Quint.* *O [illegible] wie [illegible] wista.

[illegible] *Il a les yeux poch*[illegible], *beurre noir*, [illegible] *meurtris & livides de* [illegible]*s.*) Oenlos h[illegible] [illegible]tatos. OCZY má podb[illegible] w okularach [illegible] oczy.

YONNE, f. f. (*Riviére qui prend sa source dans le Duché de Bourgogne & se va rendre dans la Seine à Montreau.*) Icauna, æ, f. YONNA Rzeka zaczynaiąca się w Xięstwie Borgundyiskim, wpadaiąca w sekwanę.

YORCK, (*Ville Capitale du Duché de mesme nom dans la partie Septentrionale d'Angleterre.*) Eboracum, Eboraci, n. YORK, Eborak Miasto y Xięstwo w stronie połnocney Anglii.

YPRES, (*Ville Episcopale du Comté de Flandres.*) Ipræ, arū, *ou* Hypræ, f. pl. IPR Miasto y Biskupstwo Hrabstwa Flandryi *D'ypres.* Iprensis & hoc Iprense, adi. *Ipreyski, Ipreyska.

YVERDUN, *ou* YVERDON, (*Ville du Canton de Berne en Suisse sur le Lac de Neuf-Chastel.*) Ebrodunū, Ebroduni, n. IWERDUN álbo Ebroduń Miásto Kantonu Beroy w Szwaycaryi nád Jeziorem Nowkastel.

YVOIRE, f. m. (*Dent d'Elephant.*) Ebor, eboris, neut. *Cic.* SŁONIOWA kość ząb słoniowy. *D'yvoire.* Eburnus. Eburneus. Eboreus, a, um. *Cic. Virg. Plin.* *Z Słoniowey gości *Vn Statue d'yvoire.* Signū ex ebore. *Cic.* *Osoba z słoniowey *Garni ou couvert d'yvoire.* Eburatus, eborata, eburatū *Słoniową kością sadzony powleczony. *Vn flageolet d'y[illegible]* Eburnea fistula. *Cic.* *Flaszeczka z słoniowey kości.

YVROYE, f. f. (*Mauvaise graine qui croist dans le b[illegible]*) Loliū, lolii, n. *Virg.* KĄKOL zaraza w zbożu kostrzewa. *C'est une chose étrange que tu manges du pain d'yvroye, qui obscurcit la veuë, pendant que le froment est à si bon marché.* Mirū lolio victitare re, quod lusciciosos facit, tā vili tritico. *Plaut.* *Dziwna rzecz że z kostrzewy chleb iesz ktory szkodzi oczom á pszenica ták tánia w targu. *Crible à passer l'yvroye.* Cribrū lollariū. *Col.* *Sito do przesiewania kostrzewy lub przenak.

YVRE, adj. m. & f. (*Qui a trop beu.*) Ebrius. Vinolentus. *Plaut.* PIJANY, Pijana.

YVRESSE, f. f. Ebrietas, atis, f. *Cels.* PIJANSTWO.

YVROGNE, f. f. (*Qui aime à boire, & qui se prend souvent de vin.*) Ebriosus. Vinosus, a, um. *Cic.* PIJAK Pijanica co się rad upija chłystek. *Yvrognesse.* Bibacula *ou* Bibula vini. *Plaut.* Pijanka. *Yvrogner,* (*Boire avec excès & souvent.*) Pergræcari (or, aris, atus sum.) *Plaut.* Upijać się pijaństwem się bawić.

Z.

Z Vingt-troisiéme & derniere letre de l'Alphabet françois, qui est consonne & qu'on prononce *Zede.* Z Dwudziesta trzecia litera y ostatnia Alfabetu francuskiego dwoygłosna wymawia się w francuskim. *Zed.*

Z est une lettre numérale & signifie deux mille; quand on marque un trait dessus, elle veut dire deux mille fois mille. Z w Liczbie znaczy dwa tysiące á z tytłem ná wierzchu znaczy dwa miliony.

ZAMORA *ou* CAMORA, (*Ville d'Espagne dans le royaume de Leon.*) Zamora, Zamoræ, f. Sentica, Senticæ. ZAMORA lub Camora Miásto Hiszpańskie w Krolestwie Legiońskim.

ZAMOSKI, (*Ville de la Russie noire.*) Zamoscium, Zamoscii, neut. ZAMOSC Miásto ná Rusi.

ZANTE, (*Isle de la Grece moderne vers la Coste Occidentale de la Morée, qui appartient à la Republique de Venise.*) Zacynthus, Zacynthus, Zacynthi, f. *Virg.* ZACYNT Wyspa Grecyi teraźnieyszey ná záchodney stronie Morei do Rzeczypospolitey Weneckiey należąca.

ZE'LAND, (*Isle du Royaume de Dannemark dans la mer Baltique.*) Zelandia, æ, f. ZELANDYA Wyspa Krolestwa Duńskiego ná morzu Báltyckim.

ZE'LANDE, (*Vne des Provinces-Vnies, qui consiste en plusieurs Isles*) Zelandia, æ, f. ZELANDYA iedna z siedmnastu Prowincyi máiące w sobie kilka wysep.

ZE'LE, f. m. (*Ardente affection pour les choses & pour les personnes.*) Ardens studium, ardentis studii. Acre *ou* flagrans studium. *Cic.* GORLIWOSC usilne przywiązanie y chęć do Osob y rzeczy iákich.

AVEC ZE'LE. Ardenter *ou* ardenti studio. *Cic.* GORLIWIE z gorącą chęcią.

ZELE', masc. ZELE'E, f. Studio ardens. Inflammatus. Incensus, a, um. *Cic.* GORLIWY Gorliwa. *Estre zelé pour quelqu'un.* Studio alicujus ardere, inflammari. *Zákim gorliwie się udowac.

ZE'PHYRE, f. masc. (*Vent d'Oüest.*) Zephyrus, Zephyri, m. Favonius, favonii, m. WIATR záchodowy prawy, álbo też wiatr záchodniemu poboczny od połnocy.

ZERO *en chiffre* f. m. se dit pour *Vn homme qui ne sert de quoi que ce soit* Nullo numero homo. *Cic.* CYFFRA zá nic, człowiek zá Cyffrę człowiek nie stoiący.

ZEST, subst. m. (Pellicule qui est au milieu de la noix qui s'employe dans ces façons de parler figurées.) SKORKA szupina ná orzechu y wszelakim iedrze orzechowym to słowo francuskie rozumie się y mowi przysłowiem iáko. *N'estimer pas un Zest, *pour dire* n'estimer rien du tout. *Nauci non facere.* *Niemiec záoic niemiec záplewę zá szupinkę. *Je n'en donnerois pas un zest. *Cicum non interduim.* Plaut. (*Ciceum* est la petite peau qui sépare les grains de grenade, & les Anciens vouloient dire par cette expression qu'ils ne donneroient pas cette peau qui est de nulle valeur, pour marquer le mepris qu'ils faisoient de la chose.) *Niedałbym zá to plewy szczupinki złomaney babki. *Un homme timide ne vaut pas un zest. *Homo timidus nauci est.* Plaut. *Człowiek boiaźliwy niewart niczego nie stoi zá plewę.

ZODIAQUE, subst. masc. (*Grand cercle de la sphère artificielle, que le soleil parcourt en un an.*) *Orbis signifer,* orbis signiferi, m. *Vitr.* Signifer circulus, m. *Plin.* Zodiacus, ci, m. *Aul-Gel.* PAS wielki koła niebieskiego pas zwierzęcy ktory słonce biegiem swoim corocznie raz obchodzi.

ZONE, subst. fem. (*Portion du globe de la terre.*) Zona, æ, f. PASY ná ktore się dzieli okrąg ziemi.

(Il est partagé en cinq Zones, sçavoir *une Torride, deux Tempérées, & deux Froides* ou *Glaciales.*) Dzieli się okrąg ziemi ná pięć pasow: to iest, ieden Pás Gorący, dwa Pomiarkowane, á dwa zimne álbo lodowate.

LA ZONE TORRIDE, c'est l'espace, qui est entre le *Tropique du Cancer* & le *Tropique du Capricorne.* Zona Torrida, exusta flammis. PAS GORĄCY iest spacyum wszystkie świata między punktem odwrotnym Ráka, áż do punktu odwrotnego koziorożca.

LES ZONES TEMPERE'ES, dont l'une qui est la *Zone Temperée Septentrionale* est entre le Cercle du *Pole Arctique,* & le Cercle du *Tropique du Cancer;* l'autre qui est la *Zone Temperée Méridionale,* est entre le Cercle du *Tropique du Capricorne,* & le Cercle du *Pole Antarctique.* Zonæ temperatæ. PASY Pomiarkowane z ktorych ieden iest Pas pomiarkowany Połnocny między punktem, osi połnocney niebieskiey y Pasem álbo punktem wstecznym Ráka; Drugi iest pás pomiarkowany południowy położony między punktem odwrotnym koziorożca y Cyrkułem bieguna álbo punktu osi niebieskiey połudnowym.

LES ZONES FROIDES sont entre les Cercles *Arctique & Antarctique & les Poles.* Zonæ rigentes. *Plin.* PASY zimne álbo lodowate są między punktami Osi połnocney y południowey.

ZURICH, (*Ville qui donne le nom à un Canton Suisse.*) Tigurum, Tiguri, neut. ZURICH álbo Coryg Miásto od ktorego się nazywa Kanton ieden szwaycarskiey.

LE CANTON *de Zurich.* Tigurinus pagus, Tigurini pagi, masc. KANTON Curyg w Szwaycaryi.

ZUTPHEN, (*Vne des Provinces-Vnies, qui fait partie du Duché de Gueldres*) Zutphaniēsis, tractus m. ZUTFEN álbo Cutfen iedna z Prowincyi Holenderskich sprzymierzonych

ZUTPHEN, (*Ville de ce Comté.*) Zutphania, æ, fœm. ZUTFEN. Cutfen Miásto tám że w tey Prowincyi.

ZWOL, (*Ville de la Seigneurie d'Over-issel dans les Provinces-Vnies.*) Zwolla, æ, fem. ZWOL. Cwol Miásto Páństwa Owerysselskiego w Holandyi.

FIN.

KONIEC.